Shri Raghunatha Temple MSS. Library,
JAMMU

No. १४३३ ५८६३

Title [illegible]

Author

Extent [illegible] Age सं. १९६८

Subject तन्त्र

५८६३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीगणेशायनमः

मन्त्रविद्यार्णवसूची

नं. १४३३

पत्र	पृष्ठ	पंक्तिः	
१	१	१	मंगलाचरणम्
२	२	२ आरभ्य	गुरुपरंपराकथनम्
३	१	३	ग्रंथकर्तुः प्रसंगः पत्र पृ. पं. ४ २ ५ गुरुनिर्णयो मतादिषु
४	२	५	त्रिविधविद्यानां मते कादिसंज्ञके कुलविद्यावतारदीक्षागुरवः
१२	१	५	समयाचारः पादुकामाहात्म्य तदाचारविधिः पत्र पृ. पं. १२ १ ५ तावत्
१३	२	८	नारदपंचरात्रे गुरुलक्षणं वर्णाश्रमविधिना
१४	१	२	गुरुशिष्यपरीक्षा
१४	१	६	शिष्याणामुत्तममध्यमाधमता
१४	१	९	वर्णविभागेन योग्यताकालविशेषः
—	—	१०	शूद्राणां मंत्रेष्वनाधिकारः
—	२	७	मंत्राणां ब्रह्मक्षत्रादिभेदः
१५	१	८	मंत्राणां दोषसंचयः कालीमते
•	•	१२	एतेषां दोषाणां लक्षणानि

पत्र	पृष्ठ	पं.	
१८	१	१०	मंत्राणां दशसंस्काराः
२०	२	३	मंत्रमेलनप्रकारः
२१	१	९	ऋणधनप्रकारः
•	१	१५	पुनर्मेलनप्रकारः
-	२	६	नक्षत्राणां गणभेदः
२२	१	७	षोडशारचक्रं
•	२	९	षट्पदचक्रम्
•	२	११	ऋणधनचक्रम्
•	२	१२	अथैतच्चक्रनिर्माणं
२३	१	७	मंत्राणां देवानां कलाशक्त्यक्षरनिर्णयः
२४	१	१३	त्रिपुरमातृका
२४	२	१०	योगिनीमातृका
२५	१	२	कामाकर्षिण्यादिमातृका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पत्र	पृ॰	पं॰	
२५	१	९	त्रिशक्तिमातृका प्रपंचमातृका
२५	२	९	तारामातृका
२५	२	४	कालीमातृका
२५	२	१३	षोडशीमातृका
२६	१	३	भुवनेश्वरीमातृका
२६	१	६	भैरवीमातृका
२६	१	१०	छिन्नमस्तामातृका
२६	१	१४	धूमावतीमातृका
२७	१	१	भगमालिनीमातृका
२७	१	५	नित्यक्लिन्नामातृका
•	•	९	भेरुण्डामातृका
•	•	१२	वह्निवासिनीमातृका
•	२	१	वज्रेश्वरीमातृका
•	•	६	शिवदूतीमातृका
•	•	९	त्वरितामातृका
•	•	१४	कुलसुंदरीमातृका बाला
२८	१	२	नित्यानित्यामातृका

पत्र	पृ॰	पं॰	
२८	•	७	नीलपताकामातृका
•	•	१२	विजयामातृका
•	२	१	सर्वमंगलामातृका
•	•	५	ज्वालामालिनीमातृका
•	•	९	चित्रामातृका
•	•	१२	दुर्गामातृका
२८	२	१५	सरस्वतीमातृकाः
२९	१	४	वाराहीमातृका
•	•	७	त्रिमूर्तिमातृका
•	•	१५	कामकलामातृका
•	२	२	सोमकलामातृका
•	•	४	ऽपराजिताप्रत्यंगिरामातृका
•	•	७	भवानीमातृका
•	•	१२	खेचरीमातृका
३०	१	१	चामुण्डामातृका
•	•	५	परामातृका

पत्र	पृ॰	पं॰	
•	•	८	कुरुकुल्लामातृका
•	•	१४	पंचदशीमातृका
३०	२	३	मालिन्यादिमातृका
•	•	७	पंचभूतमातृका
•	•	१४	भूतलिपिमातृका
३१	१	४	त्रिषष्ठ्यक्षरमातृका शांभवीमा॰
•	•	१०	कालरात्रिमातृका
तृ॰ पत्र [illegible]	•	१४	मातृकावैभवः शक्तिचक्र रश्मिन्यासः
[illegible]	१	७	भूतलिपिप्रचट्टकं
[illegible]	१	७	कालीमतेश्रीविद्याप्रकरणम्
[illegible]	•	१४	गुरुपादुकादिमंत्रोद्धारः
[illegible]	२	१५	गुरुनमस्कारः
४२	१	१	कुंडलिनीमंत्रः स्तुतिश्च
•	२	८	मूलविद्याचिंतन संख्याकथनंच

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पत्र	पृ	पं	
४५	१	९	भैरवमंत्राः भैरवपूजा च मंडपपूजनमपि
•	२	११	द्वारपूजा
४६	२	१	द्वारदेवताध्यानानि सामग्रीशोधनं
४८	१	७	पापपुरुषचिंतनं भूतशुद्धिश्च
•	२	८	प्राणप्रतिष्ठा
४९	१	१	मातृकान्यासः अंतर्बहिः सृष्टिः कौला श्रीकंठ केशवादिश्च
५०	१	२	शक्ति लक्ष्मी कामेश्वरी मातृ संमोहनी दशविधन्यासाः
•	•	१४	बालासंपुटितमातृन्यासः
•	२	५	श्रीविद्यामातृन्या हंसमातृका परमहंस कलान्यासः
५२	१	१	ज्योतिरष्टत्रिंशत्कलान्यासः
•	•	१०	षट्त्रिंशत्तत्वन्यासः प्राणायामनिर्णयः फलादिचनानायोग विधानंच
५३	२	२	योगपीठन्यासः
५५	१	६	मंत्रन्यासः पूर्वषोढा गणेश ग्रहादिन्यासः
५६	२	८	कामरतिन्यासः
५७	१	४	अंतर्दशारचक्रन्यासः
५८	-	-	- - - - - सृष्टिन्यासपूर्तिः
•	•	१२	स्थितिन्यासः
६०	-	-	- - - - - -
६१	१	५	श्रीचक्रन्यासारंभः कूटाक्षरसमस्तविद्या नवचक्रेश्वरी नवचक्र चक्रेश्वरी रक्षाषडंग
•	२	२	श्रीविद्यापूर्णन्यासः

पत्र	पृ	पं	
६१	२	८	षोडशार्णोद्धारः
६२	२		सुंदर्या मंत्रोद्धाराः नानाभेदाः
६७	१	५	पंचसिंहासनविद्याः भैरवोद्देशेन
६९	२	७	पंचपंचिकागणः पंचलक्ष्मीविधानं
७०	१	४	त्रिशक्तिलक्ष्मी
•	१	९	पंचकोशविद्याः
•	२	३	अजपाकथनं रत्नेश्वरी
७२	१	८	षोडशनित्याविचारण
७४	१	१	आयतनविद्यायाः दर्शनानि
•	१	५	पूर्णायतनगायत्री ब्राह्मदर्शनं
•	•	४	वैष्णवदर्शनम्
•	•	८	सौरदर्शनपश्चिमाम्नायतनविद्या
•	•	११	बौद्धदर्शनोत्तरायतनविद्या
•	•	१५	शैवदर्शनोत्तरायतनविद्या
•	२	२	शाक्तदर्शनविद्या
•	•	८	दक्षिणाम्नायविद्या
•	•	१०	पश्चिमाम्नायविद्या
•	•	१२	उत्तराम्नायविद्या
•	•	१५	ऊर्ध्वाम्नायविद्या

पत्र	पृ	पं	
७५	१	२	महाषोढान्यासः
•		१२	अंगन्यासविद्या
७६	२	३	महाषोढान्यासकथनं प्रपंचन्यासश्च
७७	१	३	देवतान्यासः
•	२	५	अर्धनारीश्वरध्यानं
७८	१	१	तुरीयविद्या
•	१	२	चरणविद्या
•	•	४	शांभवचरणं । पंचांबाः । षोडशान्मूलविद्या
•	२	६	षडाधारविद्या । विश्वेश्वरः
•	•	•	हंसेश्वर संवर्तेश्वर नवात्मेश्वर
•	•	•	हीपेश्वरा इति
७९	१	४	बगलामुखी छिन्नमस्ता कालरात्री
•	२	•	श्रीचक्रावरणदेवदेवीनांगायश्चारंभः
८२	२	१०	श्रीचक्रनिर्माणप्रकारः
८६	२	१४	पात्रासादनविधिः धातुकथनं पात्रार्थे
८९	१	११	शुद्धोदककलशलक्षणं मत्स्यपुराणे
९०	२	१५	पात्रासादनप्रयोगः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पत्र.	पृ.	पं.	
९१	२	१५	क्षीरकलशस्थापनविधिश्रुतहत
		१८	तत्रादावाद्यसंस्कारः
९२	१	३	द्वितीयशोधनम्
-	-	५	तृतीयशोधनम्
-	-	७	चतुर्थशोधनं
-	-	९	पंचमशोधनं
-	-	१०	आरभ्यकुंडगोलादि विजयाशोधनं
-	-	१७	समयशोधनं
-	२	१७	आनंदकल्पद्रव्याणि
९३	१	५	सामान्यार्घ्यस्थापनम् शंखार्घं
-	२	४	श्रीपात्रस्थापनम्
९४	१	१५	यंत्रलिखनद्रव्यशोधनम्
-	२	२	कालीमतरीत्याकलशादिस्थापनम्
९८	२	८	संक्षेपतःपात्रासादनप्रयोगः
९९	१	३	अथात्मपूजा
-	-	१६	शक्तिशोधनं
१००	२	७	पीठपूजा

पत्र.	पृ.	पं.	
१०१	२	५	श्रीचक्रपूजा
१०५	१	१	आवरणपूजाप्रारंभः
११०	२	२	ऊर्ध्वाम्नायावरणानि
१११	२	४	श्रीविद्यायंत्रपूजनफलम्
-	-	-	षट्कर्मादिसमस्तप्रयोगविधिकथनं
११५	१	८	गणराजेश्वरादि पंचर्चऋग्वेदीयमंत्रसंपुटप्रयोगाः
-	-	-	पुरुषसूक्त लक्ष्मीसूक्तसंपुटफलंच
११७	२	६	संप्रदायआम्नायक्रमः
-	-	११	वासुदेवाष्टकमंत्रसंपुटक्रमः श्रीकरविद्याच
११९	२	३	जातवेदसदुर्गामंत्राषड्दुर्गाख्याःसंपुटविद्या
-	-	-	अघोरास्त्रशरभ प्रासादमंत्र पाशुपतास्त्र
१२१	१	५	मृत्युंजयप्रयोगाः दशाक्षररुद्र सौरदर्शनषडर्ण
-	-	-	चतुरक्षर अष्टाक्षर षोडशार्णप्रयोगाः द्वादशाक्षर
-	-	-	षडक्षर अष्टाक्षरादि
१२२	१	९	शाक्तदर्शनविधानं
-	२	१	भैरवीणांप्रयोगाः चैतन्यभैरवी कामेश्वरी भुवनेश्वरी
-	२	२	बौद्धदर्शन पद्मावत्यादि प्रयोगाः

पत्र.	पृ.	पं.	
१२३	२	४	सुमुखी चंडमातंगिनी १२३ गाणपत्यदर्शनं
१२४	२	२	लक्ष्मी गणेशहेरंब
१२५	१	१	ऊर्ध्वाम्नायक्रमेणश्रीविद्याषोडशार्णायाः
-	-	२	दक्षिणोत्तरपश्चिमाम्नायक्रमः
-	-	-	पंचायतनपूजनक्रमः
१२७	२	५	श्रीचक्रनिर्माणप्रकारः रुद्रयामले
१२८	२	८	दीक्षामंडपरचनम्
१३०	१	८	मंडपरचनप्रकारः
१३१	२	९	प्रकारांतरम्
१३२	२	८	योनिकुंडाद्यग्निकुंडरचनारंभः
-	-	-	अर्धचंद्र त्रिकोण वृत्त षडस्र पद्म
-	-	-	अष्टास्र समास्र वेतरास्र
१३५	-	-	दीक्षायामष्टौकुंडाः
१३६	-	-	- - - - - -
१३७	१	३	वास्तुपूजाफलमकरणेवैपरीत्यं
		९	अंकुरार्पणविधिः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पत्र	पृ॰	पं॰	
१३०	१	१४	एतत्कांडपरत्वन प्रकारः
१३८	१	१	दीक्षाकालाः ऋतुमासभवारादिनि॰
	१	१४	देवताविशेषतिथिविशेषः
१३९	१	१	दीक्षायाः कालविशेषः
॰	॰	७	क्रियावतीदीक्षा मधुपर्कविधिः
	२	५	स्वप्नपरीक्षा
॰	॰	७	द्वारपूजा
॰	॰	१३	सर्वतोभद्रमंडलरचना पूजा बलिश्च
१४२	१	१३	अग्निस्थापनम् अग्निकार्य कुशंडिका
१४८	१	८	पूर्णाभिषेककथनं
॰	॰	१३	दीक्षाप्रयोगः
१५८	१	१५	वैष्णवदीक्षाभेदाः गणेशसूर्यादिदेवदीक्षा
१५९	२	॰	क्रियामयीदीक्षासं॰ कनिष्ठदीक्षाकथनं
१६२	॰	॰	कलास्पर्शवाग्दृग्वेधदीक्षाः
॰	२	८	कादिमतेदीक्षाविधिः
१६३	१	॰	मालानिर्णयादि पुरश्चरणविधिः

पत्र	पृष्ठ	पं॰	
२१३	२	२	तावत् मालाजपनिर्णयः
			अथातो वर्ज्यावर्ज्यानि
२१३	२	३	मिताक्षरूपम्
॰	२	१०	अथवर्ज्यानि
२१४	१	५	प्राशनकथनं
॰	॰	१४	शुभस्वप्नकथनमाः
॰	२	१४	दुःस्वप्नेप्रायश्चित्तं
२१५	१	२	स्वप्ननिवेदनं
॰	२	२	होमपर्यायः
२१६	१	७	जपमाला
॰	॰	८	मालायाः संस्काराः
॰	२	१३	पुरश्चरणकाले विहितानि
२१७	१	१	तत्काल निषिद्धानि
॰	॰	५	आसनानि
॰	॰	६	निषिद्धासनानि
॰	॰	१०	जपारंभदिनकृत्यं

पत्र	पृष्ठ	पं॰	
२१८	१	९	अथभोजनपर्यायः
॰	॰	११	प्राशनविधिः
॰	२	४	सिद्धिसूचकस्वप्नाः
॰	॰	८	अशुभसूचकस्वप्नाः
॰	॰	१०	स्वप्ननिवेदनं
॰	॰	१४	अन्यप्रकारेण पुरश्चरणम् — २
॰	॰	१२	मंत्रसिद्धेरन्यः पर्यायः — १
॰	॰	१५	मंत्रसंस्कारारंभः
२२०	२	४	प्रसंगतः सिद्धिलक्षणम्
२२१	१	१४	रहस्यपुरश्चरणविधिः
२२२	१	१	वीरपुरश्चरणं चितासाधनं च
२२४	१	१७	संक्षेपपुरश्चरणं शवसाधनं
२२७	२	९	बहुप्रकारैः संक्षेपपुरश्चरणं
२३०	१	४	चक्रसाधनम्
२३१	१	१०	मंत्रयोगः
२३२	२	२	अक्षरत्रयसाधनम्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

3

पत्र	पृष्ठ	पं	
२३७	१	३	काम्यहोमविधिः
•	२	१०	ललिताविद्यया होमविधिः
२३९	२	१	क्रूरहोमः
२४०	२	५	श्रीचक्रसाधनविधिः
२४१	१	१	आकर्षणप्रयोगः
•	२	१५	समयाचारः
२४४	२	७	शिवाबलिः
२४५	१	१४	अथ दूतीयागः पंचमयागांतम्
२४९	१	१५	संक्षेपतः शक्तिशोधनं
२५०	१	७	अथांतर्यजनं
•	२	९	छागादिपशुबलिः
२५१	१	१३	कुमारीयजनविधिः
२५२	१	१	पूज्यकुमारीलक्षणानि
•	•	४	बटुकादिबलिपंचकप्रयोगः
•	•	१३	कुल्लुकादिलक्षणं
•	२	१०	मंत्रनिर्वाणनिर्णयः
२५३	१	९	प्राणप्रतिष्ठाविधानं

पत्र	पृ॰	पं	
२५५	२	११	नित्यहोमे अग्निस्थापनविधिः
२५६	२	५	नित्यपूजाविधिः
२५८	२	१४	ऊर्ध्वपुंड्र त्रिपुंड्रादि तिलकविधिः
२५९	२	३	संध्याविधिः
२६३	२	११	कादिमते पूजायंत्रप्रतिष्ठाविधिः
२६४	१	४	पात्रासादनं
२६५	१	१५	पार्थिवपूजाविधानं
२६८	२	१२	सालग्रामलक्षणानि
२६९	२	१०	सालग्रामशिलायां हरिपूजामाहात्म्यं
२७१	२	४	विष्णवादिदेवतायतनानां वेधकोणसूचनी आसन दीपवर्ति पुष्प विग्रहादिनिर्णयः
२७५	२	१४	नित्यपूजायामावश्यकीयानामाह
२७६	२	१०	नित्यपूजाप्रयोगः
२८०	२	१२	कालीमते चक्रप्रतिष्ठाविधिः
२८५	१		मंत्रयंत्रदेवतानां स्वरूपतत्त्वज्ञानाय रश्मिक्रमः
२९०	२	१०	यंत्ररचनाप्रकारः
२९१	१	४	समयंत्रयोरुद्धारक्रमः कामेश्वर्यादिक्रमः

पत्र	पृ॰	पं॰	
२९२	१	३	भगमालिनीप्रयोगः
२९३	२	३	नित्यक्लिन्नानित्याप्रयोगः
२९५	१	११	भेरुंडाप्रयोगः
२९६	२	१२	वह्निवासिनीनित्याप्रयोगः
२९८	१	१०	महावज्रेश्वरीप्रयोगः
३००	१	२	शिवदूतीनित्याप्रयोगः
३०१	१	१६	त्वरिता नित्याप्र॰
३०३	२	२	कुलसुंदरीप्रयोगः
३०४	२	१३	नित्यानित्याप्रयोगः
३०६	१	१६	नीलपताकानित्याप्रयोगः
३०८	१	१६	विजयानित्याप्रयोगः
३०९	२	१०	सर्वमंगलाप्रयोगादि॰
३११	२	६	ज्वालामालिनीनित्याप्र॰
३१३	१	९	चित्रानित्याप्रयोगः
३१५	१	१	कुरुकुल्लाप्रयोगः
३१६	१	८	वाराहीप्रयोगः
३१७	२	१	…तकप्रकरणम्

…दर्शनं

…धाः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पत्र	पृष्ठ	पं.	
३१९	·	·	प्राणस्यास्यक्रमाभ्यासो भवेत्
३२०	२	८	प्रसंगे योगलक्षणमाह
३२४	१	४	लक्ष्म्यादिमंत्राणां उद्धारप्रकारः
३२९	१	१३	शक्तिलक्ष्मीमंत्रः
३३०	१	·	श्रीसूक्तऋग्भिः पूजनम्
३३१	२	११	आश्विननवरात्रे वेदोक्तलक्ष्म्यर्चनं
३३५	१	११	लक्ष्मीहृदयाख्यं महत्स्तोत्रं
३३७	२	३	दुर्गामंत्रारम्भः
३३९	१	१६	शूलिनीदुर्गामंत्राः
३४०	१	१२	वनदुर्गामंत्रः
३४२	१	९	दुर्गास्तुतिः
·	२	८	नवार्णविधानोक्तमहालक्ष्मीपूजनं न्यासाः ११
३४५	१	४	जातवेदसे इति दुर्गासूक्तविधारंभः
३४९	१	७	दीनाख्यकल्पाख्यप्रति दुर्गामंत्रः

पत्र	पृष्ठ	पं	
३५०	२	५	लवणदुर्गामंत्रः
३५१	१	९	लवणमंत्रविधानं
३५२	१	१५	मंत्रकथनं
·	२	९	सिद्धिमंत्रपर्यायभद्रकालीमंत्रः
·	·	१६	आदित्यानवर्णकाष्टकथनं
३५३	१	१	अत्र दुर्गामंत्रा[illegible]
३६०	२	९	वज्रप्रस्तारिणी गणः
३६२	१	१२	त्वरितामंत्रादि
३६५	१	१२	अनुग्रहयंत्राणि
३६८	२	९	ब्रह्मास्त्रविद्या
३७०	१	३	पीताम्बराविधानं
३७१	२	९	बगलास्तोत्रं
३७३	२	४	कालिकाविधानं श्यामा
३७७	२	१३	तारा विद्या
३८५	२	१०	श्यामातारयोर्लघुपूजानुक्रमणिकोद्धारः

पत्र	पृ.	पं	
३८७	२	५	अथ महाविद्या षोडशी
३८८	१	३	पंचमीभेदाः
·	२	८	संक्षेपतः श्रीविद्यापद्धतिः
४०१	२	३	भैरवीणां मंत्रादि
४०२			
४०३			
४०४			
४०५			
४०६			
४०७			
४०८			
४०९			
४१०			
४११			
४१२	१	२	संपत्प्रदाभैरवी
·	·	१३	चैतन्यभैरवी
·	१	९	कौलेशभैरवी

त्रुटिपत्राणि
१०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

५

त्रुटि ११

पत्र	पृ०	पं०	
४१२	२	१०	कामेश्वरीभैरवी
०	०	१३	षट्कूटाभैरवी
४१३	१	४	भोगमोक्षदाभैरवी
०	०	५	रुद्रभैरवी
०	०	१६	भुवनेश्वरीभैरवी
०	२	८	त्रिपुराबालामंत्राः
४१४	१	१२	अथान्नपूर्णेश्वरीभैरवी
०	२	१५	प्रचंडचंडिकामंत्राः
४१६	२	१०	धूमावतीप्रकरणम् (४१७)
४१८	२	७	श्मशानकाली श्मशानभैरवीमंत्रः
४१९	१	४	महाकाली ज्वालामालिनी
०	०	०	निगडबंधमोक्षणं
०	०	१३	विरिमंत्रः
०	०	१५	आकर्षणविधानं

पत्र०	पृ०	पं	
४१९	२	५	अथविद्वेषं
०	०	१२	उच्चाटनविधिः
४२०	१	२	सुखप्रसवमंत्रः
०	०	४	अथादर्शनप्रयोगः
०	०	७	योगिनीसाधनं
४२४	१	५	यक्षिणीभेदाः
४२६	१	२	अथमातंगीप्रकरणं
४२७	०	०	
४२८	०	०	
४२९	०	०	
४३०	०	०	
४३१	०	०	
४३२	०	०	
४३३	०	०	
४३४	०	०	

पत्र	पृ०	पं०	
४३५	०	०	
४३६	०	०	
४३७	०	०	
४३८	०	०	वाराहीविषयाः
४४१	१	८	आकर्षणीदुर्गामंत्रः शबरीति
०	२	२	कर्णपिशाचिनीमंत्रः
४४२	१	१	जयादेवीमंत्रः
४४२	२	५	कालरात्रिप्रकरणं
४४५	२	१५	गारुडामंत्राः [अष्टाक्षर द्वादशाक्षर]
४४७	२	८	अथवैष्णवमंत्राः नारायण गोपाल वामनादि
४५८	२	९	हयग्रीवमंत्रः (below गोपाल: कृष्ण)
४६०	१	१३	वराहमंत्रः
४६३	२	११	सुदर्शनमंत्रः
४६६	१	१	हृषीकेशमंत्रः
०	२	१	श्रीकरमंत्रः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पत्र	पृ॰	पं॰	
४६८	२	३	पुरुषोत्तममंत्रः
४७३	२	१५	हृषीकेशमंत्रः
४७५	१	९	नरसिंहमन्त्रः
४८३	१	१०	राममंत्रारंभः
४८९	२	८	हनुमन्मंत्राः
४९८	१	२	गोपालमंत्रः
~~५०४~~	~~१~~	~~१२~~	~~कार्तवीर्यमंत्रारंभः~~
५०२	१	५	मुकुंदमंत्रः
५०७	१	१२	श्रीकांतमंत्रः गोपाल गोविंद कृष्ण
५१०	२	११	लोकपालकृष्णमंत्रः
५१२	२	११	संतानगोपालमंत्राः
५१६	१	६	कार्तवीर्यार्जुनमंत्रारंभः
५२२	२	१५	अस्य दीपदान विधिः
५२३	१	१०	सूर्यमंत्राः

पत्र	पृ॰	पं॰	
५३०	१	११	चंद्रमंत्राः
५३१	१	१३	भौममंत्राः
५३१	२	१	आरभ्य बु जी गु शु रा के मंत्राः
५३१	२	१५	अग्निमंत्राः
५३३	२	२	अघोरमंत्रारंभाः पंचाक्षरविधिः
५३७	१	२	मंत्रांतरम्
०	२	५	प्रासादमंत्रः
५३८	२	४	अष्टाक्षरमंत्रः
५३९	२	०	दक्षिणामूर्तिमंत्राः
५४२	१	१	नवाक्षरमंत्रः
०	२	४	मृत्युंजयमंत्रः
५५१	२	१	अघोरास्त्रमंत्रः
५४४	२	१२	पाशुपतमंत्रः
५४५	१	१३	नीलकंठमंत्रः

पत्र	पृ॰	पं॰	
५४६	१	१३	चिंतामणिप्रिय [illegible]
५४७	१	०	यंत्रविधानानि
५४९	२	१०	क्षेत्रपालमंत्रः
५५०	२	९	वटुकभैरवमंत्राः वीरसाधनं च
५५१	१	५	मृत्युंजयविधिः [illegible]
५५५	१	५	गजाम्बादिरक्षा
०	०	८	वटुकयंत्रविधिः
५६०	२	१०	शिवस्तोत्रम्
५६०	१	१२	त्र्यंबकमंत्रविधिर्जप [illegible]
५६८	१	१	श्रीगायत्रीजपविधिः गोपाल रामनादि कृष्ण
५७२	२	१३	गायत्रीकवचं
५७३	१	५	गायत्रीरक्षा
०	२	६	गायत्रीयंत्रवि[illegible]
५७५	१	५	[illegible]केशमंत्रः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

५

पत्र पृ॰ पं

५७७ २ ३ कादिमतोक्तललितायंत्राणि
५७९ १ १५ वासनाकथनं षोडशनित्यानां
५८१ १ ५ गणेशमंत्रारंभ:
५८५ २ ४ हेरंबगणेशयंत्रं यंत्राणि च
५९१ २ ८ संवादस्तु कोक्त गणपयंत्र
गणपतेः षट्कर्मयंत्राणि उच्छिष्टगणेशमंत्राश्च

६०२ १ ७ मंजुघोषप्रकरणम् स्नानविधि विधानं
६०४ २ १० शास्तृमंत्रः धर्मराज चित्रगुप्त आह्वरी मंत्राः
६०६ १ ५ विश्वावसुगंधर्वराजमंत्रः
६१० २ १६ वेदोक्तनवग्रहविधानं
६१७ २ १५ भौममंत्रविधानं मंगलो भूमिपुत्रश्चेति
६२० १ ३ भौमव्रतकथा
॰ २ १५ अनेकवेदमंत्रप्रयोगप्रतीकाः
ऋग्यजुस्सामाथर्वणोक्ताः
६२५ १ १४ सप्ततरमहामृत्युंजयाक्षरणपद्धति॰

पत्र पृ॰ पं
६२६ १ ५ पार्थिवपूजाविशेषः
॰ २ ५ लिंगस्तवः
॰ २ १३ भयनाशनशिवस्मरणं
आपद्विनाशनं बालरक्षाकरयंत्रं
६३० ॰ ॰ चातुर्थिकज्वरहरं कुबेरयंत्रं
भूतिविजयदं रत्नधारामंत्रं घंटाकर्णमंत्राः
॰ १ १३ पंचमुखहनुमन्मंत्रविधिः
६३२ २ ५ पूजार्हहनुमद्यन्त्रम्
६३४ १ ५ हनुमन्मालामंत्रः
६३६ १ ८ अग्निवासकोष्ठादिशोधनकथनं
॰ २ ६ अथगुरिमंत्रपरित्यागविधिः
६३७ १ ७ गुरोरभावेदीक्षाविधिः
॰ ॰ १० मुद्रालक्षणनिर्णयः
६४० २ १७ आसनकथनं विहितकालेषु

पत्र पृ॰ पं
६४१ १ ५ ...गभवर...
॰ ॰ ११ आभ्यंतरस्नानकथ...
॰ २ १४ सौरपूजा
६५० आरभ्य रश्मिपूजाक्रमे चत...
वीनां नामपूर्वमावरणपूजनं करोति
६५१
६५२ त्रुटिपत्राणि
६५३
६५४
६५५
६५६ २ ७ षडूर्म्यंगभवच्युतिक्रमः सौरपूजा ...नादि
॰ ॰ ११ आसन्नमृत्युचिह्नानि
६५८ १ २ आश्विन नवरात्रौ ... त्रिशक्तिदेवी...
६५९ १ २ षोडशनित्यानां लोकात्मतं पंचप्रकारपूज...
६५९ २ १५ पंचप्रकार...मंत्रपूजाक्रमः

त्रुटि
११

...दशाक्षर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नं० १४३३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि० ए०
३
मे

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥उद्यत्सूर्यसहस्रभासुरतनुः सूक्ष्मातिसूक्ष्मापरा विद्युत्पुंजनिभेंदुकोटिसदृशी धामत्रयाध्यासिनी ॥
त्रैजगस्त्रितयात्मिकैकमनुभिर्वा क्रमशक्त्याख्यपुष्पैः स्वमहि शरर्तुभिः परिणतानित्यात्मिका पातु वः ॥१॥ या श्रीमधुमती शक्तिर्दे
चैतन्यरूपिणी। सा त्वां पुरतो नित्यं मालिनी विश्वविग्रहा ॥२॥ मतद्वयं समालोक्य तत्संकीर्णमिया पृथक्। अकाव्यते परा तत्वे समा वैच
र्णाभिधं ॥३॥ मधुमत्या महादेव्यास्तादात्म्यं कादिसंज्ञकं। कालीमतं तु मालिन्यास्तादात्म्यं लौत्रिका विदुः ॥४॥ षट्त्रिंशत्तत्वं जैने मूल भू...
यैः पृथक् षोडशस्वरसंभिन्नैः पूर्णमंडलसंज्ञकैः ॥५॥ षट्त्रिंशत्कुणितैः सिद्धकालनित्यास्वरूपकैः। नवात्मकैः शालिभेदा द्विगुणीकृत...
द्याः तद्द्विगुणमयस्तत्वैर्यत्रिस्तद्विगुणीकृतैः। तत्तद्देवभिन्नमूर्त्तिः प्रोक्ता वेदप्रकारिका ॥७॥ षट्त्रिंशत्तत्वसंपूर्णा सर्वमंत्रफलप्रदा। देवी मधुमती या...
तादात्म्यकादिसंज्ञकं ॥८॥ आम्नायसमया पंचपंचिकापीठदर्शनैः ॥ उत्पत्तिस्थितिसंहारभेदैर्वेदमयैः स्तुता ॥ ॥ मालिनी कथ्यते या तु तादात्म्यका
लिकामते। मतद्वयपरिज्ञानाच्छिवतुल्यो भवेन्नरः ॥१०॥ कालतत्वमहत्व्याप्तिसंप्रदायं गमावना। स्थूलसूक्ष्मपरोपांगबीजशक्त्यार्णपदुवान् ॥ ॥११॥
तन्त्रक्रमं तदाचारं तदुत्पत्तिं तदर्चनं। गुरुतः शास्त्रतोऽशंसात तत्क्रमेण्यतं द्वितः ॥१२॥ आद्यंतमध्यरहितं आदिमध्यांतसंयुतं ॥ अनन्त... स्मेत सं
शेषीपरतंत्रस्वतंत्रवित् ॥१३॥ विदध्याद्यजनं देव्याः फलं स्यादन्यथान्यथा ॥१४॥ गुरुक्रमम विज्ञाय यजयेद्यः परां शिवां ॥१५॥ सा पराग्निः
लादेयाग्नसमान्यर्पितहव्यवत्। तस्माद्यत्नेन विज्ञेया मूलाकुरु परंपरा ॥१५॥ ज्ञात्वा गुरुमुखान्नित्यं संप्रदायमतद्वितं। प्रत्यहं स्मरणं कुर्यात् ...
स्यासिद्धये ॥१६॥ ऊर्ध्वाम्नायक्रमं चैव कामराजक्रमं तथा। लोपामुद्राक्रमं चैव कामकला सामान्यक्रम एव वा ॥१७॥ विद्यावतारविद्यासकुलागमगुरु
संततिं॥ पंचायनदीक्षायां पंचाम्नायमनुं स्वपि ॥१८॥ मतद्वयविधौ लालात्तत्सांकर्यं च यत्नतः। कुरुते भजते देव्याः सोऽपि फलमश्नुते ॥१९॥ श्री

श्री
३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कोड रागु स्वच्छन्देय:

न्यथा कुरुते पूजां साभिचाराय कल्पते ॥ पराप्रासादमंत्रश्च श्रीविद्या षोडशाक्षरी ॥२०॥ कालिका दक्षिणा चैव मालिनी श्रीगुरोर्मनुः ॥ नरलानव
नाथाश्च मूलविद्याश्च षोडशा ॥२१॥ आधारषट्कविद्याश्च संविदः स्युस्तथैव च ॥ चतुःषष्टिमहामंत्रा ऊर्ध्वाम्नाये व्यवस्थिताः ॥२२॥ एतेषां स्मरणान्म
र्त्यः शिवतुल्यो भवेत्क्षणात् ॥ गुरुक्रममथ ज्ञात्वा मंत्रसिद्धिमभीप्सुभिः ॥२३॥ ईशानाख्यस्तत्पुरुषस्त्वघोरस्तु ततः परं ॥ चतुर्थो वामदेवश्च सद्योजा
तश्च पंचमः ॥२४॥ एते पंच वदिव्यौघा आद्यादिनाथस्ततः परं ॥ अनादिनाथः परतोऽनामयश्च ततः परं ॥२५॥ अनंतानंदनाथश्च चिदाभासस्तथैव च ॥
एते पंच वसिद्धौघाः प्रथमस्तु परेश्वरः ॥२६॥ विश्वेश्वरो द्वितीयश्चाऽपरो हंसेश्वरस्ततः ॥ संवर्तेश्वरसंज्ञश्च ततो दीपेश्वरस्ततः ॥२७॥ नयात्मेश्वरसं
ज्ञश्च मानवौघाः षडीरिताः ॥ एते कुलाभिधानेयां गुरवः कुलमार्गगाः ॥२८॥ कुलशिष्या कृतात्मेव कुलमंत्रार्थवेदिनः ॥ कुलासनोपविष्टाश्च कुल
तंत्रपरायणाः ॥२९॥ कुलालिंगनसंभिन्नमुं[illegible]चिताशेषनामसा ॥ महारसरसोल्लासनिमग्नाः कुलसंयुताः ॥३०॥ दशहस्ताः पंचमुखा मुंडमालाविभूषि
ताः ॥ उद्यत्सूर्यसहस्राभाः पूर्णा ततः कृ[illegible] ॥३१॥ खड्गं खेटं कपालं च त्रिशूलं मुद्गरं तथा ॥ खट्वांगं पाशं चापं च दधानाश्च वराभय[illegible] गुरो ध्ये
यामित्रीयाच्च कुंडलिन्यां महोन्नसि ॥ तेविसर्गादधोभागे लाक्षारससमप्रभे ॥३२॥ चिंतनीयाः प्रयत्नेन विद्यासंसिद्धिहेतवे ॥ एतान्कु[illegible]
चिंतयति साधकः ॥३३॥ तस्य पूजा जपश्चैव स्नानदानादिकं वृथा ॥ एतान्कुलगुरून् ध्यायेद्व्योम्ना यागुदीरितः ॥३४॥ कुलाविद्युश्च[illegible]
सदाशिवः ॥ [illegible] नाकियाचैव कुंडलीमातृकापरा ॥३५॥ एकादशैते दिव्यौघाः आदिनाथस्ततः परा ॥ अचिंत्यनाथोऽचिंत्याव्यक्तोऽव्यक्तिका
तः कुलेश्वरः कुलशीव सिद्धौघा नागसंहिताः ॥३६॥ [illegible]श्चैव सिद्धाच मित्रः कुक्कुटस्ततः परं ॥ गगनश्चाडुलीचैव [illegible] ततः परं ॥ बालिभा
गीवमुक्तश्च महिलालकितस्ततः ॥ कुलेश्वरः कुलेशीव शंरवा श्रीकंठसंज्ञश्च श्रीकंठाच परेश्वरः ॥३८॥ परेश्वरीकुमारश्च सहजारल्लएव चानंद
वीततत्त्वाम्ला नादिनी [illegible]श्वरः ॥४०॥ महिलाच [illegible] ॥ प्रतिभा च विदानंदः सहजा तथैव च ॥४१॥ श्रीकंठानंददि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि० २

शिवश्च सहजाततः ॥ सोमश्च सहजश्चैव संविद्वस सहजाततः ॥ ४२ ॥ विबुधो विबुधश्चैव भैरवो भैरवीतथा ॥ आनंदो नंदिनी चैव ततः कामेश्वराभि
धः ॥ ४३ ॥ कामेश्वरी च कमलः सहजाजिनयुग्मकाः ॥ मानवौघाः स्मृतास्तेवराभयकराबुधाः ॥ ४४ ॥ विद्यावतारगुरवो न्यस्तव्यागमार्बुधे ॥ एते काश्च
गुरवो विद्यायाः शांभवक्रमे ॥ ४५ ॥ व्योमातीता च व्योमेशी व्योमगा व्योमचारिणी ॥ व्योमस्था चैव दिव्यौघाः पंचैवाः परिकीर्तिताः ॥ ४६ ॥ उन्मनः श्रमनश्चै
व व्यापकः शक्तिरेव च ॥ ध्वनिश्च ध्वनिमात्रानाहतानि बिंदुस्ततः परं ॥ बिंदुश्चाकाशश्चानंदाः सिद्धौघा नव संहकाः ॥ परमात्मा शांभवश्चा [illegible]
वस्ततः ॥ ४७ ॥ लीलश्च संभ्रमश्चैव चित्रसन्नास्तथैव च ॥ विश्वश्चैतमानवौघा नव संख्याः प्रकीर्तिताः ॥ ४८ ॥ विद्यायागुरवश्चैते ॐ छ्योमाय [illegible]
दृश्युपासकैश्चैतान्न्त्रयं पंक्तिक्रमात्मयच्छतः ॥ ४९ ॥ देव्याः पृष्ठदेशात्तु विश्वोतेस्य गुरुक्रमे ॥ कपिलो मित्रवसिष्ठश्च सनकश्च सनातनः ॥ भ [illegible] गु
श्च वामदेवश्च नारदः ॥ गौतमः शौनकः शक्तिर्मार्कंडेयश्च कौलिकः ॥ पराशरः शुकश्चैवांगिराः कण्वस्तथैव च ॥ जाबालिश्च भरद्वाजो वेदव्यास [illegible] वसि
ष्ठो रमणश्चैव कपर्दी भूधरस्ततः ॥ सुभटो जलजश्चैव भूतेशः परमस्ततः ॥ विजयो भरणश्चैव पद्मेशः सुभगस्ततः ॥ विशुद्धः समरश्चैव केवलू [illegible] गणेश्वरः
सपाद्यो विबुधो योगी विज्ञानो नंगविभ्रमौ ॥ दामोदरश्चिदाभासचिन्मयश्च कलाधरः ॥ वीरेश्वरश्च मंदारस्त्रिदशः सागरो मृडः ॥ हर्षः सिं [illegible] लीलो
रो भ्रूवस्ततः ॥ दिवाकरश्च केशवः प्रमथेशस्त्रिभुवनः ॥ आनंदभैरवो धीरो गौडः पावक एव च ॥ पराचार्यः सत्यनिधी रामचंद्रस्ततः परं ॥ गोविंदः [illegible] कराचार्य एक
सप्ततिसंख्यकाः ॥ शंकराचार्यशिष्याश्च चतुर्दश दृढव्रताः ॥ देव्यात्मानो दत्तात्मानो निग्रहानुग्रहक्षमाः ॥ शंकरः पद्मपादश्च बोधो गीर्वाणएव च ॥ आनंदतीर्थ
नामा च पंचैते भिक्षवः स्मृताः ॥ सुंदरो विष्णुशर्मा च लक्ष्मणो मल्लिकार्जुनः ॥ त्रिविक्रमः श्रीधरश्च कपर्दी केशवस्ततः ॥ दामोदर इति ख्याताः ग [illegible] नवसं श्री
हकाः ॥ मठपीठोपपीठाधिपत्ययुक्तेत्य दीक्षिता — शैवधिकृत करा ख्याविविविदिक्षाश्रमसंयुताः ॥ देव्यात्मानः शंकरस्य विख्याता शिष्यसंत [illegible] ॥ ५३ ॥ २
पद्मपादस्याथ शिष्याभ्यामोऽलः परिपावकः ॥ निर्वाणो गीर्वाणश्चैव चिंतानंदः शिवोत्तमः ॥ विविक्ताश्रमिणो धीरामोनिनस्सा [illegible] रा ॥ विचरंतिस्थालोके

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तत्तच्छिष्यपरंपराः। बोधस्य बहवः शिष्याद्विविद्याभुवि केरले। गीर्वाणेंद्रस्तथैव शिष्यो विद्वद्गीर्वाण एव च। तच्छिष्यो विबुधो … स्यात्सुधीन्द्रो विबुधस्य च।
तच्छिष्यो मंत्रगीर्वाणस्ततः सुगुंदविद्याधराः। आनंदतीर्थनामा च शिष्यास्युर्हि लोकविश्रुताः। … यथा दुकापीठसंप्रदायविदो भुवि। … सुंदरस्त्वायशिष्यास्तती
विधाः पीठनायकाः। भिक्षवो गृहिणः सर्वे सुंदराएव पीठके। श्रीविष्णुशर्मणः शिष्यः प्रगल्भाचार्यपं… डितस्ततः … ष्यणम्मयाश्रोके … सि … तोऽगा
त् … आविरासीज्जगद्धात्री महामायाममागता। इति प्रागाच भो वत्स वरणीष्व वरमीप्सितं। तदोक्तवानहं मातर्मे स्तुतं ग्रंथमुत्तमं दृष्ट्वा गुरुक्रमं मंत्रान्गुरुत्वेन विभाव्य मां
दीक्षां विनापि भक्त्यानुग्रहं यंति ये साधकाः। तेषामपि त्वरा सिद्धिर्भवत्विति ममेप्सितं। सुप्रसन्नात्तदा देवी तत्तथैव भवत्विति। वरं दत्वा मुदा … तिरोऽभूत्। तो गुरुस्ततः
ज्ञानमात्रेण सा देवी तुष्टा भवति निश्चयः। … जगद्गुरोः शंकरस्य शिष्यो लक्ष्मणदेशिकः। लोके विख्यातिमारूढस्तपसा विद्यया श्रिया प्राप्य … वस्त्रं … गुरो
वीतरागो महीतले। विचरन्प्रौढदेवस्य राजधानीं समाश्रितः। प्रौढस्तस्मै ददौ वेश्म भूषान्नपरिवारकान्। एकदा तत्समागम्य तस्मिंस्तिष्ठति लक्ष्मणे। नाना व
स्त्रवित्तवस्त्राणि राज्ञे दद्युर्नृपा यतः। द्वीपोत्तरात्समानीय वाणिज्ये ये नियोजिताः। राजा ददौ लक्ष्मणाय तानि वस्त्राण्यनेकशः। समादाय निजागारे लक्ष्मणे दे
शिकोत्तमः। कुंडे निधूमकानागेण वह्निं संस्थाप्य यत्नतः। तानि वस्त्राणि कुंडे तान्दद्यात्साभक्तिभावतः। तच्छ्रुत्वा प्रौढदेवोपि वैपरीत्यं हृदि स्मरन् … पुनर्देया
मि वासांसि मूल्यं कृत्वा च यत्नतः। इत्युक्त्वा प्रेरितो दूतो वस्त्रार्थं लक्ष्मणांतिके। तदा स क्रोधवित्तः स तूराच्छापं ददौ तदा। निर्वंशी भवतु प्रौढ … स्या
पहारकः। इति वासांसि देवीतो याचयित्वा पुनर्ददौ। ततस्तं नगरं त्यक्त्वा गतोऽसौ दक्षिणापथं। तदोद्विग्नमनाः प्रौढः सदेशं लक्ष्मणस्य तु। प्राप्य … याचयामा
स मयि देव कृताकृतं। इति तुष्टमनाश्चाप्रः प्रोवाच वचनं तमे। राजन्मम वचो लोके प्यमोघं तस्मिन्बोधय। तथापि तव भक्त्याहं संतुष्टः सन्ब्रवीमि ते। भविष्यति तवा
पत्यं तत्सुखं न भविष्यति। तच्छ्रुत्वा प्रमना राजा गतो निजपुरं प्रति। ततः काले व्यतीते तु प्रौढदेवो महीपतिः। अंतर्वत्न्यां स्वभार्यायामापन्नः पंचतां गतः। ततस्तत्प्रा
ज्यभारं तु गृहीता स्त्रिप्रजार्पितः॥१०॥ अर्ककोटिसहस्रेण द्रव्येण महदद्भुतं। श्रीविद्यानगरं नाम्ना श्रीचक्राकारमुज्ज्वलं। निर्माय प्रौढदेवस्य पुत्रे राज्यं हि तां गा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३

3

तातमं वन्दे वं भूपालमुपदेशप्रपासने। तदा तु याते स्वर्दस्ति विदुषि विमलार्थिभिः संप्रार्थितो हमेवायाज्ञामासाद्य यत्नतः। नानातंत्राणि संशोध्य याम
लानि वसवेशः। मतद्वयं समालोक्य ग्रंथं विद्यार्णवाभिधं। मुदा रचितवानस्मि लोकानामुपकारकं। मल्लिकार्जुनसेतुस्य शिष्यो विंध्यदेशके। त्रिविक्रमस्य वै शि
ष्याः श्रीजगन्नाथदेशके। गौडमैथिलवंगालदेशे वै श्रीधरस्य तु। काश्यपो ध्याप्रदेशेषु शिष्याः ख्याताः कपर्दिनः। संप्रदायो हि नान्योस्ति लोके श्रीशंकरादृतेः
कादिशक्तिमते तंत्रं तंत्रराजं सुदुर्लभं। मातृकार्णवसंहं तु त्रिपुरार्णवसंज्ञकं। योगिनीहृदयं चैव ख्यातं ग्रंथचतुष्टयं। कालीशक्तिमते प्येगंधा ख्याता महीतले
मतद्वयपरिज्ञानाद्धिको भूत्वा न वंच्यते। तस्माद्यत्नेन बोद्धव्यं गोप्तव्यं सिद्धिमिच्छता॥१०॥ मतद्वयस्य संमत्या वोर्ध्वाम्नाया व्यवस्थितिः। मतस्य यस्य [illegible]
यत्तद्दर्शितं। साधयेत्साधकश्रेष्ठस्तत्तस्यैव संमतिं। न कुर्यान्मतसांकर्यमन्यथा सिद्धिरोधकृत्॥१२॥ कामराजाख्यविद्यायाः कालीमतविभेदत[illegible] गुरुकेमात्
ज्ञानीयात मतोपासको नरः। प्रकाशानंदनाथश्च सनकानंद एव च। वसिष्ठानंदनाथश्च कुमारानंद एव च। क्रोधानंदः शुकानंदो ध्यानानंदस्ततः परं। बोधानंदः
सुरानंदः कुलाख्या गुरवो नव। सर्वे द्विनेत्रा द्विभुजा वराभयकरांबुजाः। पूर्वोक्तसमयस्थाने ध्यातव्या मंत्रवित्तमैः। चिद्रूपश्चिन्मयश्चैव चिच्छक्तिर्दिव्यसंज्ञकाः। प्रबो
धश्च सुबोधश्च आप्यानंतः सिद्धसंज्ञकाः। सुधामश्चात्रिमूर्तिश्च अंदीशो मानवाः स्मृताः। आनंदनाथशब्दान्ता ध्येवतास्तु यादिकाः। पादुकां पूजयामीति मंत्राः सप्तदशार्णकाः।
रे वीसप्तदशीरूपा नित्यास्सप्तदशार्णकाः। आद्यः परप्रकाशश्चापरः परशिवस्ततः। परशक्तिश्च कौलेशः शुक्लदेवी कुलेश्वरः। कामेश्वरी सप्तमी [illegible] मुनिसंज्ञकाः।
भोगः क्लिन्नस्तु समयः सहजो वेदसंज्ञकाः। सिद्धा एते तु गगनो विश्वस्तु विमलस्ततः। मदनो भुवनो लीलः स्वात्मा प्रिय इतीरिताः। वसुसंख्याः [illegible] नवा विश्व
क्रियारूपा एता न्संपूजयेद्ध्याः एष्वदेशानव क्रमात्। आनंदन्तेपूजयेद्धीमानुप्रियांतगुरुसंततिं। कपिलाद्यास्यपर्यंतमेकविंशतिसंख्यकां। [illegible] विजयः
समरो गगनश्च वलो विश्वंभरः सत्यप्रियः श्रीधरश्चारुदेवः सकलेशो विलासश्च निसंगेशो विश्वपुरुषो गोविंदो बुधः सिंहो वीरः सोमो दिवाकरः [illegible] वलोवाग्
नाद मोहनः सुलभः शिवः प्रसु तथा वासुदेवः शरणश्च रसनंदन [illegible] आकाशेता प्रियो हर्षो भर्गः [illegible] महीधरः ईशा [illegible] कामभैरवादयः॥

श्री
३

उग्रादिशंकरांताश्च सप्तसंख्याः समीरिताः। एकसप्ततिसंख्याश्च गुरवः शिवरूपिणः। तेषां क्रमं ज्ञात्वा स्वगुरुक्रमविधानतः। पूजने तर्पणे होमे जपे न्यासे विशे-
षतः। स्मरणान्मुक्तिमाप्नोति साधको नात्र संशयः। कालीमतानुसारेण ज्ञेयश्चायं गुरुक्रमः। इदानीं सिद्धिमिच्छद्भिः साधकैस्तदुपासकैः। श्रीविद्यानंदनाथश्च
रशंभुस्तथैव च परमात्मा वदिव्यौघाः स्वप्रकाशो भगीरथः। चिद्रूपाक्षश्च सिद्धौघाः ज्ञानानंदस्ततः परं। अवधूतानंदनाथश्च योगानंदश्च मानवाः। कुलेशगु-
नेशानपूर्वोक्तप्रकारेण चिंतयेत्। कुमुदः कमलश्चैव सुभोजो दिव्यसंज्ञकाः। आत्रेयो भार्गवश्चैव गौतमः सिद्धसंज्ञकाः। शौनकश्च वसुश्चैव सुरथश्चैव मानवाः।
आनंदनाथश्च तास्तारस्थितपूर्वकाः। पादुकां पूजयाम्यंते नमः शब्दं प्रयोजयेत्। सर्वत्र कौलविशारदैर्दृष्टव्याश्च स्वरूपिणः। विद्यावतारगुरवः शिवरूपा न संशयः।
आद्यः प्रोक्तः परमशिवः कामेश्वरी ततः। दिव्यौघश्च महौघश्च सर्वः प्रज्ञाप्रकाशकः। एते सप्त वदिष्यामि दिव्यौघाश्च ततः परं। केवलोप्यनुदेवी च ततश्चापि महादयः। एते प-
चैव सिद्धौघाश्चिदानंदस्ततः परं। विश्वेशानंदनाथोऽथ रमानंदस्ततः परं। कमलानंदनाथश्च ततश्चापि मनोहरः। स्वात्मानंदश्च प्रतिभः सप्तसंख्या मानवाः। एते च दीक्षा-
गुरवो नवपंक्तिक्रमाद्यजेत्। प्रतिमोल्लेखकपिलो प्रागस्थेयश्च ततः परं। आनंदयानतापत्रिलोचनसुन्दरः ततः परं। वसिष्ठाद्यास्सपर्यंतमूर्ध्वविंशतिसंख्यकाः। आदिनाथ महा-
देवो वागानंदस्ततः परं। वामदेवो रतीदेवोऽनंतो योगी धराधरः। सुहृत्तः सत्यसंधश्च ब्रह्मानंदश्च भैरवानंदनाथानंदश्च कुलेशः। विद्युतः सामगो रवो। त्रिपुरेशो महाठाकुरक्रोध-
न शिवो बिकाः। विद्यानंदो गुणानंदो गौरीशो विबुधो हरः। मृत्युजेशः सोमनाथश्च सर्वेशः सरसो हरिः। इत्यादिशंकरांताश्च सप्तसंख्या उदाहृताः। चतुःषष्टिसप्ततिसंख्यायुगरूपिणी
देशिकोत्तमैः। एतेषां स्मरणाद्देवी सुप्रसन्ना भवेद्ध्रुवं। मन्त्राधुपासितानां च विद्यानां च गुरुक्रमं। ज्ञात्वा तत्र महाविद्या जप्तव्या तदुपासकैः। परमहादेवः परा च क्रमेशः
दिव्यरूपकाः। सद्योजातः कुमारश्च भरतेशः सिद्धसंज्ञकाः। प्रियानंदश्च लीनश्च अघोरश्चाप्य ऋमानवाः। प्रागुक्तसमये स्थाने स्मर्तव्याः कुलमार्गगाः। पूर्णेशः शंकरश्चैव संयमेको
दिव्यसंज्ञकाः। ओलि कश्मीर दशश्चैव परमः सिद्धसंज्ञकाः। विदुशो वासवश्चैव यतीशश्चैव मानवाः। विद्यावतारगुरवः स्मर्तव्या गगनोपुनः परप्रकाशः परमस्ततः परशिमप्रो-
कः। कामेश्वरी वमोक्षश्चाप्य मृतः पुरुषस्ततः॥ ४५॥ अघोरश्चैव सद्योजातो दिव्यौघाः शिवरूपिणः। प्रकाशश्च सदानंदस्ततः सिद्धौघ उत्तमः। सिद्धौघाश्चैव चत्वारः उत्तरः पर-
मस्ततः। सर्वेशः सर्वसिद्धेश्च गोविंदः शंकरस्ततः। मानवौघाश्च सप्तैते दीक्षायां गुरुसंततिः। देव्याः समुपस्थानेन नवपंक्तिक्रमाद्यजेत्। शंकरांते यजेत्तेषां स्वगुरुक्रममं-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लोकपिला घ्रासपर्यंतमेकविंशतिसंख्यकाः। ततः परश्चोविदो मेस्त्रिपुरो विजयो हरः। कामेशस्त्रिपुरांतश्च पुरुषः परमो हरिः। गालवो मुकुन्दः शौरिः परमात्मा धनेश्व दा
धनंत सोमा स्कुरश्च मल्लारश्च विभावसुः। नीवनाथश्च गौरहो मत्स्यनाथः सदाशिवः। गुरुभक्तो जितक्रोधो बोधानंदः सुरेश्वरः। भैरवः सच्चिदानंदः कृतीशः करुणाकरः
श्रीकरो वेदमूर्तिश्च सर्वेशो दुर्लभो वशी। नागदेवः क्षमानाथो भाषेशः केशवस्तथानंदशोगालमो वीरो दुर्लभो ममि हिरः प्रियः। गौडादिक्षं करांताश्च सप्तैते प्रागुदीरिताः। येनूःस
प्ततिसंख्यास्ते गुरवः सिद्धिदायकाः। स्मरणात्पूजनाच्चैवोपासकानां न संशयः। अथ त्रिविधविद्यानां मते वै कादिसंज्ञके। कुलविद्यावतारणी दीक्षाणां गुरुसंततौ। गुरुपंक्तित्रयं
ज्ञात्वा विद्याः सिध्येभ्यनेत्सुधीः। सर्वलक्ष्मीशनो भूतेशादि व्यसंज्ञकाः। दिव्यः सर्वेश्वभव्यश्च सिद्धाः श्रीपूर्वकाः इमे। प्रथमस्तत्र कामश्च सुधामो माधवास्म [illegible] वेकुसेन
न यनारक्त मार्त्यां वराव तां न क्षस्ता कपुस्तकाभी तिंयरो घलकरपंकजाः। कुलाख्या गुरवश्चैते स्पर्शव्यास्त्रजवे तथा। प्रकाशश्च विमर्शश्चानंदो दिव्य [illegible]
त्यश्च पूर्णश्च सिद्धाः श्रीपूर्वकाः इमे। स्वभावः प्रतिभश्चैव सुभगो मानवा मताः। विद्यावतारगुरवो ज्ञानाः पूज्याश्च सिद्धरूपा उद्योतश्च प्रभासश्च कुले [illegible]
भैरवो गणपश्चैव कुमारः सिद्धसंज्ञकाः। बुद्धरूपो वाग्भवश्चैव कमनो मानवाः स्मृताः। सर्वे त्रित्र्यक्षरा कालेमायाश्रीबीजपूर्वकाः। आनंदनाथशब्दान्ता [illegible] पादुकां प्रनय
मिवा पूज्याणां तर्पणे तु वपादुकां तर्पयामि च। ६०॥ मातंगेनमाने याम्यत्र तत्तच्छब्दं प्रयोजयेत्। पूजा होमहवने देव पूजया म्यग्गि सुंदरी। तथैव तर्पणे [illegible] तर्पयामि वल्क
भामाते नेमर्जयाम्यग्नि दायेता क्रमहृदयाः। दीक्षायां गुरवश्चैते न वर्पंक्तिक्रमाद्यजेत्। कमनां तेव केपिला घासां तेचैकविंशतिः। तत्र व्यये श्वविशेषम [illegible] देवलस्तथा। प्र
क्कां डागहनश्चैव दुर्लभो दुर्जयस्ततः। विश्वेश्वरो दयश्चैव लवरितः सुंदरस्तथा। भरतोधिपणश्चैव श्रीकंठः शंकरस्ततः। आनलो वासवश्चैव सुनेत्रः सुभ [illegible] वीरघोरहश्चै
वल्कि नेशो विजयस्ततः। कर्पकश्च [illegible] श्चाविनयो वंदेरस्तथा। शांतनश्चित्रकश्चैव कुतोन्निपुणएव च। विपुलो विमलश्चैव सोमेशः कुलेशस्ततः सुमे [illegible] शक्ति
दोस्याविनातस्तथा। विभवो वर्धनश्चैव नीद्धः सुप्रियएव च। सारंगो वारुणश्चैव सत्येश्वरविहितास्तथा। वाग्यतः कामनश्चैव वाड्मयः सुकृतस्ततः। विश्वरूपो महन् [illegible] श्चैव कामेश
वाग्भवस्ततः। गौडादिशंकरान्ताश्च सप्तसंख्यास्समीरिताः। अशीतिसंख्यकाश्चैते गुरवश्चातुरुत्तराः। एतेषां स्मरणान्मर्त्यः शिवतुल्यो भवेक्षणात्। कादिशक्तिमतप्येतसर्व
गुरवस्स्मृताः। कालीमते मंत्रभेदात् कुरुभेदस्त्वनेकधा। पूर्वदक्षिणपाश्चात्यमध्यसिंहासनस्थिताः। बालादिभैरवीभेदाः द्वात्रिंशत्संख्यकाः स्मृताः। नित्याः षोडशिकाः षट्दर्श

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नाः पंचपंचिकाः। चतुःसमयविद्याश्च नवावरणशक्तयः। मंत्रपारायणे प्रोक्ता विद्याः श्रीचक्रशक्तयः। भजनीयाः प्रयत्नेन प्रतिपद्यगुरुक्रमः। प्रह्लादानंदनाथाद्याः
कुलीनाः गुरवो नव। समयः कुंकुमश्चैव प्रधानो दिव्यसंज्ञकाः। बुधेशः कुथनश्चैव भार्गवः सिद्धरूपिणः। कंदलस्तपनश्चैव आप्यदीनश्चैव मानवाः। एते विद्यावताराख्या गुरवो
नव संज्ञकाः। परप्रकाशः परमेशानः परशिवः स्मृतः। कामेश्वरी च मोक्षश्च कामश्चामृतसंज्ञकः। ॥१८२॥ एते दिव्याः सुसंपन्ना ईशानश्च ततः परं। तत्पुरुषस्तथाघोरश्चैव घोरस्त
दनंतरं। वामदेवः स्मृतः सद्योजातः सिद्धाः स्मृता अमी। पंचोत्तरश्च परमः सर्वतः सर्व एव च। सिद्धा गोविंदरामो वशीकरः सप्तमानवाः। दीक्षायां गुरवश्चैते पूजनीया विशे
षतः। कपिलाद्याः सपर्यंतं क्रमविंशति संख्यकाः। गणेशश्च कुमारश्च विक्रमो विजयस्ततः। रतीदेवः सुदेवश्च भोजो रामो गुणस्ततः। भैरवो भ्रमणश्चैव रमणो विमलस्ततः। वेन
ते योगास्य कल्याणः संकर्षणस्ततः। वीरभद्रो विशालश्च विद्याधर त्रिशार्दूलौ। वैश्वानरश्च पद्मेशो महीधरकुलांतकौ। अनंतो वरदश्चैव कामजालंधरस्ततः। श्रीकंठः सदाशिवो
भद्रो रुद्रः कंदर्पः शुक्रव्रतौ। सत्यव्रतः सत्यनिधिर्योगी मोक्षकल्प एव च। ईशानो गौडपादादिशंकराद्याः सप्तसंज्ञकाः। अष्टषष्टिः स्मृता एते मानवा ओघे तु पूजने। ततो गुरुक्रमं ज्ञात्वा पू
यजेत्किंभावतः। पूर्वाम्नायाधिदेवी नाम यमेव गुरुक्रमं। तथैव दक्षिणाम्नाय देवताये हुपासते। तत्र स्थितो वतेर्यस्तत्र मंत्रगुरुक्रमः। तारको रुचकश्चैव भद्रकादिवकरूपि
णः। अमरः सत्यगश्चैव भासुरः सिद्धसंज्ञकाः। अमृतो बोधपूर्णो वृषा मानवाः कुलरूपिणः। तत्तत्समयतत्स्थानतत्तजसि विचिंतयेत्। प्रदीपश्च प्रभासश्च प्रागल्भो दिमसंतकाश
प्रभातो विनयश्चैव कुमुदः सिद्धसंज्ञकाः। चिदाभासश्च चिद्रूपः प्रकाशो मानवाः स्मृताः। एते विद्यावताराख्या गुरवो भुवि दुर्लभाः। प्रभाकरश्चादिनाथश्च विमलः...
एते पंचैव दिव्याः स्युः ज्ञानिबोलो गणपो हरः। परशंभुश्चिदानंदश्चापं चैते सिद्धसंज्ञकाः। श्रुतनाथो विशुद्धिश्च कुशलः कुंतशेखरः। सुदिंभः सुंदरः केशः सप्तैते मानवाः...
गुरुक्रमो दक्षाः एष दशाश्रमस्ततः। ॥२००॥ पूजनीया विशेषेण स्वस्ति श्रेयं नवपंक्तितः। वामाम्नाय कमलासिद्धगुरुशब्दसुरवास्त्रिमे। कपिलाद्याः सपर्यंतं क्रमविंशति
संख्यकाः। वीरभद्रो महासेनो गिरीशो गुणवर्धनः। राणा बालप्रपावरदो वीरः शुभयोनंदिनायको। विजयो विश्वविख्यातो वीरेशो गिरिनंदनः। प्रमदो ... योगीन्द्र नि
नंदो गुणातीतः। गुणानंदो गुणारामो निरीहो निर्मलो विभुः। सुभगो निर्विकल्पश्च महोंकारो बलोत्तमः। धर्मलीशस्तस्मृतो धर्मानिकारो निरिंद्रियः। हंसेश्वरो रुचिर्गीतो
द्योलो विश्वंभरो बलः। सुदक्षिणो विरूपाक्षो गुरुकमस्रो गुरुप्रियः। गौडादिशंकरोतांश्च सप्तसंख्याः प्रकीर्तिताः। त्रिसप्ततिमिता एते मानवौघे तु पूजने। एतेषां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
५

एते षां पूतनादेशो दक्षिणाम्नाय कीर्तिताः॥ प्रसन्नाः स्युरतः पूज्या विद्यासिद्ध्यै गुरूत्तमाः॥ पश्चिमाम्नायदेवीनां प्रतिपद्य गुरुक्रमं॥ विदध्यात् जनं सिध्यै गुरूंस्तः शास्त्र
तो पिवाभैरवो भैरवीवत्समहादेवा गंगेश्वरः॥ चित्तपाक्षो महासेनो वीरभद्रो धनाधिपः॥ बोधश्चानंदनाथांता गुरवः कुलसंज्ञकाः॥ अघोरो घोरसंज्ञश्च घोरघोरतरस्त
था दिव्यौघाः स्मृताः सर्वेः सर्वे च सिद्धगाः॥ क्रोंकारश्चैव क्रींकारो हूंकारश्च वमानवाः॥ एते विद्यावतारास्या गुरवः सिद्धिदायकाः॥ ईशस्तत्पुरुषो घोरवामदेवास्त
तः परो सद्योजातश्च पंचैते दिव्यौघाः समारसः॥ भूतेशो ज्वलितः स्वस्थः कोलेशः सिद्धसंज्ञकाः॥ आलस्यश्च प्रभानंदो रागिणीवक्रा रागिणी॥ अतीतः कुब्जसंज्ञश्च कुल
कोलेश्वरस्ततः मानवौघाश्च संस्थिताः दीक्षायाः गुरवः स्मृताः॥ दक्षाश्च पक्षभागे तु नवयंत्रिकक्रमात्स्पृजेत्॥ कुलकोलेश्वरस्यांते प्रयजेत्स्वगुरुक्रमं॥ कपिलाद्या नपं
विंशतिसंख्यकाः॥ आनंतः शंकरश्चैव पिंगलश्च करालकः॥ सिद्धोरत्नः शिखामही सम पश्च रवगेश्वरः॥ मद्रः कूर्मश्च॥ घोरश्च गोपामीनश्च कोलिकः॥ ...
रामः कालश्च शाकिनी॥ महामायो महानंदश्चाधारेशश्च चक्रकः॥ क्रूरः समयः श्रीशः कुब्जिकाकुलदीपिका॥ शिवेशः शर्वरी धर्मी कामः कोमकलाशिवः॥ ... आदिर
करांताश्च समसंख्यासमीरिताः॥ वसुः षष्टिस्मृताश्चैव गुरवः सिद्धिदायकाः॥ तमः संप्रजयेत्क्रमात्सत्वात्स्वगुरुसंततिं॥ उत्तराम्नायदेवीनां कूर्मक्रमं उन्मादराततः॥
विशेषेण गुरून्नत्वा तु विद्यासिध्ये प्रयत्नतः॥ प्रह्लादानंदनाथाद्याः प्राकृष्णा गुरवः कुले॥ उड्डीशश्च कुलेशश्च पूर्णेशो दिव्यसंज्ञकाः॥ कामेश्वरश्च श्रीकंठः शंकरः
सिद्धसंज्ञकाः॥ अनंतः पिंगलानादो मानवौघास्मृताश्च मी॥ विद्यावतारगुरवः सिद्धिदः पूजिताश्चाता महादेवी महादेवस्त्रिपुरश्चापि भैरवः॥ दिव्यौघा गुरवः प्रोक्ता
ब्रह्मानंदस्ततः परं॥ पूर्णदेवाह्निती यश्च चलचित्तश्च लावतः॥ कुमारश्च धनश्चैव वरदः स्मरदीपनः॥ मायामायावतीचैव सिद्धौघाः संप्रकीर्तिताः॥ विमलः कुशलश्चैव
भीमसेनः सुधाकरः॥ मीनो गोरक्षकश्चैव भोजदेवः प्रजापतिः॥ मूलदेवो रतीदेवो विघ्नेश्वरकृतांतकौ॥ समयानंदसंतानान्मानवौघाः स्मृताश्च मी॥ द्व्याद्य एवं भा
गतुन्नवपंक्तिक्रमान्यजेत्॥ संतापानंदपरतः प्रयजेद्गुरुसंततिं॥ शांवराहृदयोभागानाभसः कोलिकाधरः॥ अभयः शंवरो भद्रो महाघोरो मनोभयः॥ भैरवः ... रवः कुल
लोमत्तो ... महाकुलः॥ वाहनः खवरो व्यामः श्रसनो त्वलनो यतः॥ ईशस्तातः कुलातीतः कापुः संहाकोटिकः॥ विरोधः परमो गोपा षट्चक्रेश्वरमः परः॥ प्रकोलानकु
लः सत्योभवर्गजामित्रविग्रहः॥ स्वच्छंदो भैरवो मीमायर्णीद्धाः शब्दशब्दौ गोडादिः ... समीरिता॥ षट्सप्ततिमिताह्येते ... रवः सिद्धिदायकाः॥ एते

श्री
५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

घांस्मरणान्मर्त्यः शिवतुल्यो न संशयः ॥ २ शंकरादिगुरून् ध्यात्वा पूजयेत् कुलभावतः ॥ [illegible] यथा पूजायां पृथगपजनं के पिवा गणेशादिमनूनां च ज्ञेयस्सततं कुरु क्रमः ॥
गुरूणां कुलमज्ञात्वा नष्टमार्गो भविष्यति ॥ नष्टमार्गो मंत्रविघ्नतादेक फलगार्वरे ॥ गुरूणां विघ्नभूतानां नास्ति चेत्सं ततिः क्रमः ॥ तत्क्रमं त्रोश्च विद्याश्च निष्फला ना
6 त्र संशयः ॥ विंशतिः पुरुषान्वापि नव सप्तत्रयोपि वा ॥ नज्ञात्वा गुरुवंशानां शिष्यश्चेन्नष्टसंततिः ॥ स्त्र्यविंशादधिकोज्ञेयो गुरुवंशो महाशुभः ॥ [illegible] दुर्गा के यो मंत्रयं
सुमहेश्वरः ॥ तस्मात् सर्वत्र विज्ञेयः पूजनीयो गुरुक्रमः ॥ २ ॥ आदौ सर्वत्र विज्ञेयो मंत्रदः परमो गुरुः ॥ परापरगुरुः शक्तिः परमेष्ठी गुरुः शिवः ॥ सर्वत्रैषु विद्यासु स्यं
श्रीकृतिरूपिणी ॥ ततः पुरुषरूपश्च ततश्च गुरुसंततिः ॥ ते नवहिशिवाशाश्च शिवभक्ता विशेषतः ॥ सर्वमंत्रेषु गुरवः सर्वे ते सिद्धिदायकाः ॥ शिवाः शैवाश्च या विद्यास्तासां
सर्वत्रदेशिकाः ॥ गणेशागणपत्यांगगणदीक्षाप्रभुमेलेः ॥ विघ्नवानीस्यवे विदुः सौराणां सूर्य एव चादिर्ध्यायागुरवश्च सिद्धयागुरवस्तथा मानवौघाश्च गुरवो हेयाः
सर्वत्रदेशिकेः ॥ गणेश्वरो गणक्रीडो विकटो विघ्ननायकः ॥ दुर्मुखः सुमुखो बुद्धो विघ्नराजो गणाधिपः ॥ एते कुलाख्यागुरवस्त त जसि विभावतः ॥ सुरानंदः प्रमोदश्च ह
रंबश्च महोत्कटः ॥ शोकरो लंबकर्णश्च मेघनादो महाबलः ॥ गणंजयो नवैते तु विद्यानां मयसारकाः ॥ विनायको विरूपाक्षो बुद्धभुरावरप्रदः ॥ एतत्पंचवादिव्योघा वितया
दुर्जयो जयः ॥ कवीश्वरश्च ब्रह्मण्यो निधीशः ॥ सिद्धसे कहकाः ॥ गजाधिराजो दुःखारिः सद्योजातः सुखावहः ॥ परात्परः सर्वभूतात्मा महानादः प्रभुमानवः ॥ भालचंद्रो नवे
ते वमानवौघाश्च कीर्तिताः ॥ दीक्षायागुरवः प्रोक्ताः पूजिताः सिद्धिदायकाः ॥ ततश्च वालचंद्रान्ते पूजयेत् कुरुसंततिं ॥ कपिलवालाद्यापर्यंतमेकविंशति संख्यकाः ॥ ताकश्च
सुभगो नित्यानित्यालंबश्च शम्भुतः पूर्णोनंदः परानंदः सुमकः पद्मलोचनः ॥ कामपालो बुधश्च [illegible] गलवक्त्रो गणप्रियः ॥ भूतेशो बाललीलश्च कुमारो धनाह रः
सत्यलीलः सुलीलश्च विकटो धूम्रवर्णकः ॥ नंदिप्रियानंदितासा देवीपुत्रो धनेश्वरः ॥ विश्वंभर विशालाक्षो विघ्नहर्ता विनायकः ॥ कूरमो रेशः कपदी च शिवः कोमहो
रः ॥ गौडादेशांकरांताश्च सप्तद्वागिरिनाथ ॥ एत्रिषष्टिसंहिता हेत गुरवः ॥ सिद्धिदायकाः ॥ पूजिताः ॥ २७ संस्मृता नित्यं सर्वे प्रीतफलप्रदाः ॥ श्रीमायास्मरवीजाश्च रवीजाद्याः ॥ स
द्वावार्य नमोंतकाः ॥ वेदव्यपुनथातथा गुरवोयं त्रोसद्योष्य क्लादश्च वसिष्ठश्च पुंडरीकः पराशरः ॥ शुकश्च शुकोधनश्चैव नादरो [illegible] २८ दालभ्यएव चा [illegible] व्यासश्चैव न
वंप्राक्ताः गुरवः कुलरूपिणः ॥ सरस्वती ततो हयो विनायकः शुकोततः सुमंतुर्जैमिनिश्चैव वैशंपायन एव च ॥ नारदः पुंडरीकश्च सुवेलो नवसंख्यकाः ॥ विघ्न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धार्णे ६

6

गतारश्च गुरवो ध्येयाः पूज्याश्च सिद्धये। महादेवो महादेवी परमेष्ठी समीरणः। वहलो वामदेवश्च कश्यपश्चांगिरास्तथा ऋतुः। इद्दा दीक्षायां गुरवश्चैते लवपंक्ति क्रमाच्च
जितः। कपिलो व्यासपर्यंतमेकविंशति संख्यकाः। नृसिंहो वामनः सत्यो वलो बालो धनुर्धरः। रामः खीवक्रो हली खड्गी मुसली रमणो जितः। पुरुषोत्तमो धरो विष्णोर्गोविंदो विवधो
नगोपीश्वरो जितक्रोधो मीनाक्षो मीनकेतनः। मनोहरः सात्वतश्च केशवो ऽच्युतवामनौ। नारसिंहो ऽथवा विहङ्गो नारायणो महीधरो। चिदेशश्चित्सकाशश्च माधवो मधुसूद-
दनः पुरुषो समपदाक्षो घनश्यामो धरः। गौडादिशंकरांताश्च सप्तजागुदिताश्चये। अथ पश्चिमिता ह्येते गुरवः सिद्धिदायकाः। एतेषां स्मरणं मंत्राः सिध्यंते नहि ... ज्ञाता
तेन मन्मथ वीतो ध्यातव्याः श्रीपादभ्यो नमोंतिकाः। अथ वाचार्यपादेभ्यो नमो ताः संप्रकीर्तिताः। शैवाद्या मंत्रविद्यास्ते सिध्यंत त्रकुरुक्रमं ज्ञात्वा नरुनंकुर्या ...
हि। विश्वेश्वरश्च भगवान्महादेवस्त्रियंबकः। त्रिपुरांतश्च कालाग्निरुद्रः कालस्ततः परं। सर्वेश्वरो नीलकंठो दिक्पतिश्च सदाशिवः। एकादशसमता ...
रूपिणः। वीरभद्रो गणाध्यक्षस्ततः शूलायुधः शिवः। ईशानः प्रमथाधीशो नंदीभृंगिः प्रचंडकः। महिषो मदनाराति र्विद्यानामवतारको। गुरवो रुद्रसंख्याश्च समतां सिद्धि-
प्रदायकाः। अघोरः प्रथमो ज्ञेयो घोरघोरतरस्ततः। सर्वतः शर्वश्चरुद्रश्च ततस्तत्पुरुषस्ततः। महादेवो विरूपाक्षः सद्योजातो भवस्तथा। एकादशैते ... भवो
व मन्मथस्तथा विनायकौ। चंडीशो वामदेवश्च शंकरो विश्वनायकः। ज्येष्ठः श्रेष्ठश्च कालश्च भवेशः परमेश्वरः। एकादशैते सिद्धाः कलवी करणस्ततः। बलविक-
रणश्चैव बलप्रमथनस्तथा। ततश्च सर्वभूतांतदमनश्च मनोन्मनः। उग्रो भीमः पशुपतिः नीलग्रीवस्त्रिलोचनः। वीरश्च रश्च सद्योजातमान ... मिताः प्रद-
नीयाः प्रयत्नेन विद्यासिध्यै च देशिकैः। दीक्षायां गुरवश्चैते वीरेशांते गुरुक्रमः। ज्ञातव्यः कपिलो व्यासपर्यंतिष्वेकविंशतिः। कामप्रः कालकंठश्च कालघ्नः का-
लरूपधृक्। कामांतको विशालाक्षो वीरभद्रो विनायकः। भक्तः घुरेध्यो गिरीश्चेशो केनासौ वासनाहरः। बुधेशश्चामरेशश्च चंडीश्वरकुमारको ...
महादेवो विश्वनाथः प्रजापतिः। १८ ॥ श्रीकाली भैरवश्च संवर्तः क्रमेशश्च प्रकाशतः। ज्वलितः स्पर्शभूतेशो ऽथानंदश्च प्रभेश्वर ... शश्च ...
द्रुश समयेश्वरो। ज्ञानानंदः प्रियानंदः कज्ञानंदो मृतेश्वरः। गुह्येश्वरश्चिदानंदकुलेशश्चंडकौलिकौ। गौडादि शंकरांताश्च सप्त ... भवंत्याए ... एकस्मिन्संख्या
श्च गुरवः सिद्धिदायकाः। प्रासादाद्याश्च ये चान्ये चरणेभ्यो नमोंतकाः। पूजिताः स्मरतानि ... सिद्धिप्रदाश्च ते। सौराताश्चैव ... गुरुक्रमो मिहिरश्च

श्री ६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गुरुमण्डलमन्त्रभेदो दिव्यसंज्ञकाः। अमराणाम्भरी विश्वमयूरवः सिद्धसंज्ञकाः॥२००॥ कालीयानो ह्लीशाम्भमार्त्तण्डो मानवा...ताः एते कुलारमागुर
वः श्रितनीयामहाजसि। वेदाशाभास्कराश्च भोदिव्याभास्वत्प्रभाकरः। नारायणः कपर्दी वसिष्ठश्चार्कस्त्वथीमयः। ईशानो मानवः ... विद्यान
मवतारको आनंदः समयश्चैव विमलोहानदीपनः। चिद्घनः सोमनाथश्च सविता रघलोऽरुणः। महेशो विजयश्चैव भूतेशो देव...कः दीक्षायां
रश्चैते त्रयोदश समीरिताः। पूतनीयाः प्रपलेन नयपंक्तिक्रमाद्बुधः। ततश्च देवभागांतकपिलादेकविंशतिः। व्यासांतेनो मित्रश्चैव सुमतुष्टो नवर्धमानः विदानंदश्चैव
भासश्चिन्मयो योगाविद्रुहः। ससज्ञातश्चाविद्रूपो भैरवोंबरनायकः। विश्वेश्वरो मित्रकरः शुभंकरदिवाकरो। गलोऽश्चमार्तंडभैरवो कुसुमलीरविः। त्रिविक्रमो वासुदे
वः शंकरो रविलोचनः। पुंडरीकोऽरमेशश्च गुणारामो ...रः। दिवैद्रोणपनाथश्च पुरुषश्च महाशयः। आचार्यसिंहगो विदो वदृशो मित्रचिंदकः। गोडादिशंकरांतश्च
वनुः षष्टिमिताः स्मृताः। एतपां स्मरणात्सोरा मंत्राः सिध्यंति तत्क्षणात्। शंकराख्यगुरून्नत्वा पूजये भक्तिमान्वतः। एते मायादिकाः सर्वपादुकाध्यानमांतकाः। येषांक्रा उत्त
राम्नाये गुरवः सिद्धिदायकाः। ते तातत...ध्या...संज्ञकाम्नाये भैरवांतकाः। श्रीविद्याभेदसहिता बाला च त्रिपुरा च या। भगमाला तथा नित्या छिन्ना चैव स्वयंवरा। मधु
मती मेदाशारिका सुंदरी। अश्वारूढा महामाया कुरुकुल्ला सुरेश्वरी। भुवनेश्वर्यन्नपूर्णा च पूर्वाम्नायादिदेवताः। बगलावशिनीभेदा स्वरिताफलदा...। वाराहीभेद
सहिता भोगिनीभेदसंयुता। कामेश्वरी च भेरुंडा चन्द्रेशी दाक्रिवासिनी। शिवदूती त्रिविचित्रा च विडापासर्वमंगला। महिषादीमहालक्ष्मी दक्षिणाम्नायदे...स
नी तथा गगवादिनी मता। तथा नीलपताका च भैरवीभेदसंयुता। चामुंडा रक्तचामुंडा ज्वालाद्यादि दशदेवताः। प्रत्यंगिरा भवानी च पश्चिमाम्नायदेवताः॥२०॥ ...कालिका भे
दसहिता तारा भेदैश्च संयुता। मातंगी भैरवी छिन्ना तथा धूमावती मता। उत्तराम्नायकथिताः शीघ्रफलप्रदाः। ...विद्यास्त्र...दे
त तऊ...तथाह्लाला भजेन्नत्त कुलक्रमं। कालीशा...मते सम्यक् प्रोक्त पर्वसु चादरात्। गुरूणां मंडलं भक्त्या विधायेत्युत संततिं। पूजयेत् परया भक्त्या...
द्धये। असंप्रदाया फलदा न भवन्ति हि देवताः। संप्रदायमविज्ञाय मोहाद्यो न तो विद्या। मित्रदद्यात्स्वपत्रो यो देवतो वा समर्चयेत्। आचरेन्न फलं...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि धार्च
७

णकं विधिं यथा तत्र क्रमेण त्रिसमधि वारा यन्निश्चयात्। आद्यं गणपतेश्चक्रं तत्र हृदि भैरवं तथा तत्र हृदि वटुकं चक्रं सिद्धचक्रं च तत्र हृदि च र लाख्यं तत्र पूर्वे शंभवं तद
नंतरं तत्र हृदि मालिनी चक्रं सप्तचक्रात्मकं न्यसेत्। आदौ त्रिकोणं विन्यस्य तत्र हृदि सम्यक् समुद्धरेत्। त्रिकोणे तत्र हृदि [illegible] सान्त्वकोणं च तत्र हृदि गतं तत्र हृदि वसुपत्रकं तद्व
हिर्वलयत्रयं चतुरस्रत्रयं न्यसेत् हृदि। पूजयेत् क्रमेण चैतान् मध्ये कमलोपरि तत्र तत्प्रसादाद् दयया बीजमुद्धृत्य शिवशक्तिकां संवर्त [illegible] महाकौल [illegible]
न्तिसमीरणात्। डं सुरं देव वर्णेषु स्वर्चीशार्धेन्दुसंयुतं गतं तत्र श्रीगुरुसोमानंदनाथं तमुद्धरेत्। श्रीपादुकापदं वाच्यं पूजयामि नमो वदेत्। अनेन मंत्रेण नम
श्रीगुरुमर्चयेत्। अस्मिन् मंत्रे परं चैतत् कृत्वा सर्वत्र देशिकः। देशिकाख्यस्थले तस्य पत्न्या नामामाति [illegible] चादं [illegible] श्रीपदं वाच्यं पादुकां पूजयामि [illegible]
समयां नाथ वामेन सुंदरीं यजेत्। त्र्याद्यस्त्रत्रये पूज्यं श्रीनाथादिगुरुत्रयं। श्रीवक्रनाथ पार्श्वे तु चक्राधिष्ठानदेवतां। गणनाथं सुसंपूज्य द्वितीये [illegible]
प्रथमे कामरूपाख्यं जालंधरमतः परं। तृतीयं पूर्णगिर्याख्यं त्र्यस्रत्रये यजेत्। वक्ष्यमाणविशिष्टं तु बोधात्मध्ये दशान्तरे भैरवं पूजयेत् तस्य [illegible] कोण
मः। द्वितीयचक्राधिष्ठाना यतः कामाख्य दक्षिणे। वटुकं योगिनी चैव क्षेत्रपालं तु साधकः। तत्र क्रमेण संपूज्य स्वाद्यन्तादिन्यस्तके बुधः॥ ७॥ आद्य [illegible] दक्षिण
भागे वटुकं चक्रनायकं। तत्र नवकोणेषु स्वाद्यादस्य दक्षिणे। विद्यागुरुस्त्रयस्य सिद्ध्यात् तत्र [illegible] दक्षे तु सिद्ध्यो नमस्तु चरन्। सिद्धं संपूजयेत् चक्रा
काधिष्ठातृदेवतां। तत्रश्चाष्टदले स्वाद्यास्तत्र पूर्वे दक्षे बुधः। आद्यादक्षवामेतु रत्ने [illegible] पदद्वयं तत्र मंत्रेण संपूजयेत् दलत्रये याम्यां [illegible] काको
णत्रिज्ञानसिद्धं [illegible] सप्तसुतरगतं चवीरेशमण्डलं। प्राणु कबीजषडंग्यादिवर्णं द्विरुच्चरेत्। रूप वीरेशको चार्यपादुकां पूजयामि चाए [illegible] [illegible] [illegible] को
तु पूजनं। स्वराद्यं प्रथमे च ते स्पर्शं वर्णं द्वितीयके। तृतीये व्यापकान् वर्णान् मध्ये च मन्त्रिभागकं। शांभवं पूजयेत् क्रमात् तत्र क्रमेण प्रयतस्ततः। [illegible] कि [illegible] को
तुरस्रत्रये पालकं। पूजयेद् द्वारे सायां [illegible] द्वितीयरेखायां कृतायां पंच मागशान् पूजयेत् संयमं [illegible] [illegible] साधकः। तत्र [illegible]
त्रिशतिमित्र्यर्ण देवैः कृता रतिः। तत्र [illegible] रेखायाम् [illegible] हृदि स्वाग्रे संपूजयेत् क्रमान् मालिनी चिंभावि [illegible] मद्वि [illegible] साधकेन्दुः पीठिकां च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तलोबहिः।एवंपूजयित्वादेवीप्रसन्नाभवतिध्रुवं।रक्षोतिथोसमर्थोगोप्योगोप्यस्वयायुमनपोगोपनंभोपतेकृतकात्स्वसिध्येगुरुमंडलं।यत्नपूजयेत्कृत्वाकुलेषुगुरुमंडलस
दशिकवरःप्रोक्तस्तस्माद्दीक्षांलब्ध्वासमासंप्रदायीसगुरुः सतुदेवीस्वरूपधृक्।तस्माद्दीक्षांतुभाषाकार्यान्यथातिघ्नफलाभवेत्।प्रस्तुतेनगुरुशिष्यंनिहत्यैवनचान्यथा।तस्मा
कुलेषुतिथिषुपूजनीयंससाधकैः।सुंदरीसुमुखीचैवविरूपाचिमलातथा।अंबिकाशीलंदरीचैवदूतरीपुष्पभद्रिका।दूतीनामष्टकंप्रोक्तंगुरुमंडलपूजने।उग्रस्थायामहाविद्यातेजा
काःपीठशाकयःगुरुमंडलपूजायांहयाःपीठस्थाशाकयःशवाडाया कमलाचैवरेवरीकृष्णवर्तिता।ततःपूर्वतंसमालिख्यवीजंवेतादिमीडुकुरोरोज्ञानंतपुरास्य
दुरनंतानलचंद्रयुक्।लकुलीशाथमायावविद्योन्मालिनीपरा।पूर्वोक्तगुरुविन्यासयामाद्यंयद्वीजषट्कके।अंतेदद्याद्द्वितीयमंत्रप्रोक्तंनामवसुतमे।
मंत्रजालेतुवक्ष्यमाणेनवर्त्मना।दशम्यथकादिमतेहयंगुरुमंडलपूजने।श्रीपूर्णीसंभवेपीठफलकायांसलेपिवा।स्थलेतुसुसमेस्थंडिलंदंडुकुसुमार्द्रे।प्राक्
प्रत्यक्दक्षिणोदक्चदशसूत्राणिविन्यसेत्।एकाशीतिपदापातेमंडलेतत्रजायते।सम्यक्सूत्रसमन्तोरभ्यपदंपंचांगुलंतरे।प्राक्प्रत्यक्दक्षिणोदक्चसूत्रद्वय
निपातनात्।नवकोष्ठानिजायंतेसंभूयचपदेपदे।मध्यस्थपदमध्यस्थनवकोष्ठेषुमध्यतः।प्रागादिविलिखेन्नूवर्णेनप्रतिकोष्ठंनवैकशः।मायाबीजंपूर्वं
प्रकाशानंदसंज्ञकं।नाथंतत्रसुसंबोध्यनवर्णान्नवकोष्ठके।एवंतत्पूर्वनवकेद्वितीयनाथनामवा।प्रादक्षिण्यक्रमेणैवनवकेनवकेलिखेत्।एवंमनुनाथानांमंडला
निनवैवहि।जायंतेवर्णविन्यासात्तत्रपूजांतुकारयेत्।नाथानांचतिक्रमेणैवनाथनामतुयादिने।तदारभ्ययजेद्धीमान्साद्विनतत्रतत्रवागाद्यैःपुष्पैश्चधूपैश्चदीपैर्नैवेद्यकै
धातांबूलैश्चनमस्कारैःस्तोत्रैश्चापिसमाहितः।एकभावनयानाथान्संतोष्यचपुनःपुनः।मध्यनाथस्यपुरतःश्रीगुरुंपूजयेद्बुधः।नामादिक्रमतोविद्वान्पूजयेद्गुरु
जन्त्वा।तद्बहिःपंक्तिलानिद्वात्रिंशदादिगुरुमंडले।प्रादक्षिण्यक्रमेणैवपूजयेत्भक्तिभावतः।एवंपर्वस्यबाहितःपूजांराज्ञोचकारयेत्।पर्वदुर्कांपूजयामीतिप्रोच्य
समाहितः।पूर्णोपर्वसुतेष्वेवपदेषुषोडशेवहि।कोष्ठानिगुणसूत्राणांपातनाद्विदधीतवै।षोडशाणेनलिखेत्प्राग्वत्पूजांप्राग्वत्समाचरेत्।एवंपूजाप्रकर्तव्यागुरोर्जीवतिसाध
कैःमतेनाथपदंहित्वाशिवेतिपदमुच्यते।एवंयःपूजयेन्नित्यंविशेषाद्दिवसेषु।तस्माद्दीक्षांतुभाषाकान्यथाप्यशुभंभवेत्।पूर्णाभिषेकयुक्तेनपदेषुकमलानिवा।कला
पूजाविधानयापूर्णापर्वतिरिक्तके।पूर्णापर्वसुतेष्वेवषोडशीकल्पपूर्ववत्।चंद्रचंदनकाश्मीरकर्पूरमृगनाभिकैः।सुगंधयंत्रकेनैवविदध्याद्गुरुमंडलं।पूजांतलपपेकालेन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यैकं भक्तिभावतः संपद्विजसिध्यर्थमायुरारोग्यसिद्धये पूजादौ च तदंते च गुरुस्तोत्रं पठेद्बुधः ॥८४॥ संध्यात्रये स्वसिध्यर्थं शक्त्यैव समाहितः ॥ नमस्ते नाथ भगव
न्शिवाय गुरुरूपिणे । विद्यावतार संसिध्यै स्वीकृतानेकविग्रह । नवाय नवरूपाय परमार्थैकरूपिणे । सर्वाज्ञानतमोभेदभानवे चिद्घनाय ते । स्वतंत्राय दयाक्लृप्तविग्रहाय
परात्मने । परतंत्राय भक्तानां भव्यानां भव्यरूपिणे । विवेकिनां विवेकाय विमर्शाय विमर्शिणां । प्रकाशिनां प्रकाशाय ज्ञानिनां ज्ञानरूपिणे । पुरस्तात्पार्श्वयोः पृष्ठे नमस्कुर्यामुप
र्यधः । सदा मच्चित्तरूपेण विधेहि भवदासनं ॥ इदं स्तोत्रं पठेन्नित्यं विद्यासिध्यै प्रयत्नतः । यच्छेद्देव्याः सुशब्दांतं नाथांतं गुरुमंडले । गुरोर्नमस्ते शिवांता श्रीगुरुरूपं [illegible]
तिः गुरुमंडलमेतद्धि पारंपर्यमिति स्मृतं । पारंपर्यमिति ज्ञानात्संप्रदायः स्थिरो भवेत् । संप्रदायास्थिरीजाते संप्रदायवती भवेत् । देवता तत्र विद्या श्रीमंत्रः सि[illegible]
पुरश्चर्यासु नित्यं हि पूजये गुरुमंडलं ॥ संप्रदायपरिज्ञाने मंत्रवीर्यस्य संस्मृतिः । एतद्द्वयं न जानाति साधकस्तु कथं भवेत् । नित्ये नैमित्तिके चैव काम्ये चाप्यत एव तु [illegible]
कौल प्रसिद्धं त्रीण्यनुक्रमात् । नामानि साधकेंद्र संप्रदायप्रसिद्धये । भवेयुस्तानि यत्नेन ज्ञात्वा निजश्रीगुरोः पारंपर्यं तथा ज्ञात्वा स्वशिष्येभ्यो निवेदयेत् ॥ गुरोर्न देवता
एतन्नाम कथं संभाव्यं सदा । तदाज्ञापालनं कुर्याच्छ्रेयो नमः शिष्य उच्यते ॥९००॥ अथ कौलादिमतप्रोक्तलक्षणं गुरुशिष्ययोः । तत्तंत्रस्थं वदिष्यामि साधकानां हिताय वा । सुं
दरः सुमुखः स्वच्छः सुलभो बहुतंत्रवित् । असंशयः संशयच्छित् निरपेक्षो गुरुर्मतः । सौंदर्यमनवद्यत्वं रूपे सौमुख्यता पुनः । स्मेरपूर्वाभिभाषित्वं स्वच्छता जितहृद्वित्तता । सौलभ्य
मप्यगर्वित्वं सोबोधकृतं नृता । असंशयस्तत्त्वबोधे तत्संदेहप्रतिपादनात् । निरपेक्ष्यमचिंतैक्यं गुरुत्वे हितवादितः । एवंविधो गुरुः श्रेयः स्वितरः शिष्यदुःखदः । चतुर्भिरेतैः
संयुक्तः श्रद्धावान् सुस्थिराशयः । अलुब्धः स्थिरगात्रश्च प्रेक्षाकारी जितेंद्रियः । आस्तिको दृढभक्तिश्च गुरौ मंत्रे च सदैवते । एवंविधो भवेच्छिष्य [illegible] दुःखकृद्गुरोः
गुरुः यमात्मवचने द्व्याद्यिष्टं वस्तु सदा । प्रसीद नाथ देवेति तथेति च कृतादरं । अणन्यापविशेतार्थं तथागच्छेद्गुरुस्तदा । मुखबलो [illegible] सेवेत कुर्याद्[illegible]
ददत्येनं न व कुप्रलयेद्यदि । कामं क्रोधं तथा लोभं मानं प्रहसनं स्तुतिं । चापल्यानि च सौहृत्यानि कार्याणि परिदेवनं । ऋणादानं तथा दानं वस्तूनां क्रयविक्रयं । न कुर्याद्गुरुणा
सार्धं शिष्यो भक्तः कदाचन । यतो गुरुः शिवः [illegible] तत्समं भवेत् । यथा देवे तथा मंत्रे यथा मंत्रे तथा गुरौ । यथा गुरौ तथा स्वात्मन्येवं भक्तिः क्रमाद्भवेत् । गुरोः सुजनतादि च सेकु
र्यादादरमादरात् । विशेषपूजो [illegible] गुरुरगतो पूजये दक्षिणादिषु । एकदेशं गतिसपत्ना दूरस्थो यो [illegible] क्रमात् । एकादिकं तु सेवध्या वर्षपर्यंतमं नौ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्योजनांतरे। ततो दूरगते सेवां तदृष्ट्वा परिपालकं। आसनं शयनं वस्त्रं भूषणं पादुकां तथा। छायां कलत्रमन्यच्च यत्स्यात्पृष्ठं तद्गुरुसत्तमे। एकग्रामे पृथक्पूजां न कु-
र्याद नतुज्ञया। एकग्रामस्थो समायाति पूज्यमत्या [illegible] तिष्ठेत्। विशेषहितो यामि सुलाकुर्यान्नाचेत्तदा इष्यया। वर्त्तते सोपितं पंकुर्यान्निश्चलमानसः। पूजामध्ये गुरो पूज्यत्वं ये
वापि समागते। कृतमेवेति संभाषेन्नो नतेन समाचरेत्। गुरुं न मर्त्यं बुध्येत यदि बुध्येत तत स्यात्। न कदाचिद्भवेत्किंचिन्मंत्रो यो देवता च तो मंत्रेण तस्य निष्फला पूजा कुर्याद्वा यदि तां॥
तां च तत्पटले सम्यक्कृत्वा त्वा भक्तिपरायणः। अथ याकालीमते प्रोक्तं लक्षणं गुरुशिष्ययोः। तंत्रोक्तविधानेन साधकानां हिताय वा। तंत्रेत्र कुलार्णवे। श्रीगुरुः परमेशानि शुद्धवेषो मनोह-
रः। सर्वलक्षणसंयुक्तः सर्वावयवशोभितः। सर्वागमार्थतत्वज्ञः सर्वमंत्रविधानवित्। लोकसंमोहनाकारो देववत्प्रियदर्शनः। सुमुखः सुलभः स्वच्छो गुरुच्छेता [illegible] संशयच्छेदी इंगितज्ञो
रवेष्टा चित्तदूरतः कृतदुर्गतः। अंतर्मुखो बहिर्दृष्टिः सर्वज्ञो देशकालवित्। आज्ञासिद्धिस्त्रिकालज्ञो निग्रहानुग्रहक्षमः। वेदवेदांतविक्रांतः सर्वजीवदयापरः। स्वाधीनेंद्रियसंचा-
रः षड्वर्गविजयक्षमः। अग्रगण्योतिगंभीरः पात्रापात्रविशेषवित्। निर्ममो नित्यसंतुष्टो निर्द्वंद्वो नतशक्तिमान्। सकृद्वत्सलो धीरः कृपालुः स्मितपूर्वकं। भक्तप्रियः सर्वस-
मो दयालुः शिष्यशासिता। श्रेष्ठनिष्ठो गुरुः आह्वो वनितापुत्रसंतोषकः। नित्यनैमित्तिककाम्यरतः कर्मण्यनिंदितः। अलोलुपो अहिंसश्च पक्षपाती विचक्षणः। विविधविद्यादिभि-
र्पूर्णो मंत्रयंत्रादिपारगः। निःसंकल्पविकल्पश्च निर्लीनतार्थविधायकः। तुल्यनिंदास्तुतिर्मौनी निरपेक्षो नियामकः। इत्यादिलक्षणोपेतः श्रीगुरुः कथितः प्रिये॥ इति गुरुलक्षणा-
नि॥ अथ सच्छिष्यलक्षणानि॥ सच्छिष्यं तं कुलेशानि सर्वलक्षणसंयुतं। शमादिसाधनोपेतं गुणशीलसमन्वितं। शुद्धदेहान्वयं धीरं धार्मिकं शुद्धमानसं। दृढव्रतं सदाचारं श्रद्धा-
भक्तिसमन्वितं। कृतज्ञं पापभीतं च साधुसंगतसंमतं। आस्तिकं दानशीलं च सर्वभूतहिते रतं। विश्वासविनयोपेतं वित्तशाठ्यविवर्जितं। असाध्यसाधके भद्रं [illegible] समन्वि-
अनुकूलं क्रियायुक्तमप्रमत्तं विचक्षणं। हितसत्यमितस्निग्धभाषिणं मुक्तदूषणं। सकृदुक्तगृहीतार्थं चतुरं बुद्धिविस्तरं। गृहलल्यासनो [illegible] निर्विकारमसेवितं। विमत्स-
कारिणं वीरं मनोदारिद्र्यवर्जितं। सर्वकार्येतिकुशलं धीरं सर्वोपकारकं। स्वस्वार्थे परतिं दायं विमुखं सुमुखं प्रिये। जितेंद्रियं सुसंतुष्टं धीमंतं ब्रह्मचारिणं। स्वकार्ये [illegible]
चापलं त्यं दुःशंकातंकवर्जितं। गुरुध्यानस्तुतिकथासेवनाभजनोत्सुकं। गुरुदैवतभक्तं च कामिनीभजनोत्सुकं। नित्यं गुरुसमीपस्थं गुरुसंतोषकारिणं। वाङ्मनःकर्मभिर्नित्यं गु-
रुकार्यसमुत्सुकं। गुर्वाज्ञापालके देवि गुरुकीर्तिप्रकाशकं। गुरुवाक्यप्रमाणं तं गुरुशुश्रूषणे रतं। विज्ञानुवर्तिनं प्रश्नस्य कारिणं कुलनायिके। लज्जाभिमानगर्वादि वर्जितं गु-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि घार्णव
९
9

रासैनिप्रो। निरपेक्षं गुरुं दृष्ट्वा तत्प्रसादिकांक्षिणं। कुलं धर्मं कथायोगि योगिनीकौलिकप्रियो। कुलार्थनादनिरतं मोक्षमार्गानुगामिनं॥ इत्यादिलक्षणोपेतं गुरुः शिष्यं परिग्रहे
त्॥ इति सच्छिष्यलक्षणानि॥ अथासच्छिष्यलक्षणानि। कुलार्णवे॥ दुष्टात्मानं चवायतं दुष्टं [illegible] गुरुहीनं निरूपिणं। परशिष्यमपारवंडं धूर्तं पंडितमानिनं। हीनाधिकविका
रांगं विकलावयवान्वितं। पंगुमंधं च बधिरं मलिनं व्याधिपीडितं। उच्छिष्टं दुर्मुखं चापि स्वेच्छावेषधरं विटं। दुर्विदग्धं कुवेषं च कुटिलं भीमवीक्षणं। निद्रालस्ययुतं तंद्राघूर्णादिव्यस
नान्वितं। कपारकुत्सस्तभाषेत तिरोहिततनुं सदा। भूत्यपुत्सकरं क्षुद्रं गुरुभक्तिविवर्जितं। किमकरादिनं स्तब्धं प्रपंचकं चपलेक्षणं। धनस्त्रीभूमिहारं तं निषेधविधिवर्जितं। रहस्यभे
दकं चापि देवीकार्यार्थघातकं। मार्जारबककार्तिवरं भ्रान्त्येषणतत्परं। मायान्वितं कृतघ्नं च प्रसन्नं तदूषकं। विश्वासघातकं देवद्रोहिणं पापकारिणं। अविश्वासमयं दृ
मनर्थसिद्धिकांक्षिणं। आततायिनमादिष्टं कुत्सितं क्रूरसाक्षिणं॥ ५६॥ सर्वत्र्यपवंचकं देवि सचोद्दृष्टं निगामिनं। असत्यनिष्ठुरवाचं स्त्र्यादिदुर्भाषिणं। दुर्जि गुरु
कोदिकारकं कलहप्रियं। वृथाक्षेपकरं भीतं भ्रामकं वाग्विडंबकं। परोक्षे दूषणकरं प्रत्यक्षेपि प्रियवादिनं। वाग्वृक्षकादिनं विद्यायोरमात्मप्रशंसकं। गुणान्सहिष्णुं स
क्रीतमार्त्तिक्रोधसमन्वितं। चार्वाकं दुर्जनसखं सर्वलोकविगर्हितं। पिशुनं परसंतापं सर्वप्राणिभयंकरं। स्वच्छंदशठवादिनं। मित्रद्रोहिणं भ्रातृवंचकं। निंद्योपसकपरं दावि
तस्करं पशुचेष्टितं। अकारणद्वेषहासचक्रोधादिकारिणं। अतिहास्यसकर्माणं मर्मांतः परिहासकं। कामुकं चापि निर्लज्जं मिथ्यादुश्चेष्टसूचकं। असत्पापमदमत्त
दंभाहंकारसंयुतं। ईर्ष्यापैशुन्यपारुष्यकार्पण्यक्रोधमानिनं। अधीरं दुःखितं द्वेषमथानैतल्यवर्जितं। अप्रसन्नमतिं मूढं चिंताकुलितमानसं। तृष्णालोभयुतं दीन
मनुष्ठे सर्वयाचकं। ब्रह्मशिल्पं कपटिनं भ्रामकं कुटिलं प्रियं। भ्रामितं भ्रष्टदयाक्षांतिधर्माचारविवर्जितं। मातापितृगुरुभ्रातृसमहतो हास्यकारिणं॥ कुलद्रव्यादिलोभसंयुक्त
संयामिमाजितं। स्त्रीद्विष्टे समयभ्रष्टे गुरुशप्तं कुलेऽभरिं। इत्यादिविगुणोपेतं गुरुः शिष्यं परित्यजेत्॥ स्नेहाद्वा लोभतो वापि यदि गृह्णाति दीक्षयेत्॥ तस्मिन्गुरौ सशिष्ये तु देव
ताशाप आपतेत्॥ तस्मादेवं विधं शिष्यं न गृह्णीयात्कथंचन। यदि गृह्णाति मोहेन तत्पापैर्बाध्यते गुरुः॥ मंत्रिपापं वराजानं पतिंजायाकृतं यथा। तथा शिष्यकृतं पापं आप्नो
गुरुमतिस्य शात्। वर्णाश्रमाणां सर्वेषां आचारः। सकृतिः फलदः। गुरुलिंगेन रम्याचारं बोधयेत्कुलनायिके॥ न गृह्णाति हि शिष्यश्चेत्तदा पापं गुरोर्नहि॥ ॥इति गुरुशिष्यल
क्षणानि॥ ॥अथ श्रीगुरुपादुकामाहात्म्यं॥ श्रीकुलार्णवे॥ वागुरामूलवलयस्त्राद्याः कवलीकृताः। एवं कुलागमज्ञानं पादुकायां प्रतिष्ठितं। कोटिकोटिमहादान

श्री
९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त कोटिकोटिमहाव्रतात्। कोटिकोटिमहायज्ञात्परा श्रीपादुकास्मृतिः॥ ४८॥ कोटिमंत्रजपात्कोटिपुण्यतीर्थावगाहनात्। कोटिदेवार्चनाद्देवि परा श्रीपादुकास्मृतिः॥
महारोगे महोत्पाते महादुःखे महाभये। महापदि महापापे स्मृता रक्षति पादुका। तन्नाथी तंत्र्कृतं ह्यानंदतस्मिन्प्रष्टं वपूजितं। जिह्वाग्रे वर्तते यस्य सदा श्रीपादुकाप्रिये। सकृद्धीपा
दुकां देवि यावानपतिभक्तितः। स सर्वपापरहितः प्राप्नोति परमां गतिं। श्रुतिर्विभिन्ना स्मृतयो विभिन्ना यो भक्त्या स्मरति पादुकां। आम्नायरसेन धर्मार्थकाममोक्षानन्दलभते सः। श्रीनाथचरणां
भोजं यस्यां दिशि विराजते। तस्यां दिशि नमस्कुर्यात् भक्त्या प्रतिदिनं प्रिये। न पादुकापरो मंत्रो न देवः श्रीगुरोः परः। न हि शाक्तात्परो मार्गो न पुण्यं कुलपूजनात्। ध्यानमूलं गुरोर्मूर्तिः
पूजामूलं गुरोः पदं। शास्त्रमूलं गुरोर्वाक्यं मोक्षमूलं गुरोः कृपा। गुरुमूलाः क्रियाः सर्वा लोकेस्मिन्कुलनायिके। तस्मात्सेव्यो गुरुर्नित्यं सिध्यर्थं भक्तिसंयुतैः। तावद्भ्रान्तिभये
दुःखं मोहशोकभ्रमादयः। यावन्नायाति शरणं श्रीगुरुं भक्तवत्सलं। तावद्भ्रमति संसारे सर्वदुःखमलीमसः। यावन्न भजते भक्त्या श्रीगुरुं शिवरूपिणं। सर्वसिद्धिफलोपेतो
मंत्रस्कंधोतिग्रामभवः। गुरुप्रसादमूलोयं परलक्ष्म महाद्रुमः। यथा ददाति संतुष्टः प्रसन्नो वरदो गुरुः तथा भक्त्या धनैः प्राणैः गुरुं संतोषयेत्। यथादर्शकं च यस्य माला
नेदिशिको न समभक्तदा मुक्तो भवति शिष्य न ततो स्निपुनर्भवः। तावदाराध्य शिष्यः सुप्रसन्नो यथा भवेत्। गुरौ प्रसन्ने शिष्यस्य सद्यः पापक्षयो भवेत्। मनसा चिन्तकोस्ते स
कोमायालुर्वीचिकाः। संपादयति तत्सर्वं स्वामिनो भक्तवत्सलाः। ब्रह्मविष्णुमहेशाद्या देवता मुनियोगिनः। कुर्वन्त्यनुग्रहं तुष्टा गुरौ तुष्टे न संशयः। भक्त्या संतुष्टगुरुर्गायापि यदि स
कृपालुना। कर्ममुक्तो भवेच्छिष्या मुक्तिमुक्त्योः स भाजनं॥ शिष्याणां पितरा मातः यदा संतोषिता गुरुः। तस्मात्कुर्यात्प्रियं कुर्यात् मनोवाक्कायकर्मभिः। यदि शापपरिहारो मुक्तस्य
त्रकुत्रचित्। मुक्तोसौ ति समाप्तः। सोपि मुक्तो भवत्प्रिये। अथ धृष्टोतिः प्रपंचेन धाम्ना केनचिदीश्वरी। करोमि गुरुरूपेण पशुपाशविमोचनं। अतोपि यश्च गुर्वदीक्षाक्रमेण श्रीपदा
यः। तस्मै दयं तत्तो ग्राह्यं स तु पूज्यो ह्यहं यथा। विप्रो वित्तगुणयुक्तो वा प्यभक्तो न च क्वचित् श्रयते। म्लेच्छोपि गुणयुक्तो वा भक्तिमान्स विशिष्यते। गुरुभक्तिविहीनस्य तपो विद्याव्रतं कु
लं। निःफलं हि कुलेशानि केवलं लोकरंजनं। गुरुभक्त्याख्यदहनदग्धदुर्गतिकल्मषः। श्वपचोपि परैः पूज्यो न विद्वानपि नास्तिकः। धर्मार्थकामैः किं तस्य मोक्षस्तस्य करे
स्थितः। सर्वार्थे श्रीगुरौ देवि यस्य भक्तिः स्थिरा सदा॥ ५० ॥ ॥ इति श्रीविद्यार्णवे प्रथमश्वासः ॥ ॥ तथा। सा शिवो गुरुरूपेण भुक्तिमुक्तिप्रदः सदा। इति म
त्वा स्मरेद्यस्तु तस्य सिद्धिरदूरतः॥ १॥ यस्य देवे परा भक्तिर्यथा देवे तथा गुरौ। तस्यैते कथिता ह्यर्थाः प्रकाशन्ते कुलेश्वरि। नारायणो महादेवो माता पिता भ्रातानिपा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

थाभक्तिर्न वेदेषु तथा कार्या नितेगुरौ। लक्ष्मीनारायणो वाणी धातारो गिरिजा शिवो। श्रीगुरुं गुरुपत्नीं च पितरौ विनिश्चितयेत्। गुरुं मन्मथादेविप्राप्यं ते सर्वसिद्धयः। यत्र दानतप
स्तीर्थव्रतादेर्न तथा प्रिया। श्रीगुरौ निश्चला भक्तिर्वर्धते हि यथा यथा। तथा तथास्य विज्ञानं वर्धते कुलनायिके। किं तीर्थैर्धर्ममहायासैः किं व्रतैः कामशोषणैः। गंगानिर्जनसेवादेवोशोभारि
र्यथा हि सद्गुरौ। कालेन पच्यते यत्र न महत्तातपसा वापि यत्फलं। तत्फलं लभते देवि सुखेन गुरुसेवया। भोगमोक्षार्थिनां ब्रह्मा विष्णुशपदकांक्षितां। भक्त्यैव गुरौ देवि नान्यः पंथा
इति श्रुतिः। अशुभानि च सर्वाणि समहापातकानि च। भक्तिः क्षणेन दहति तूलराशिमिवानलः। विश्वासाय नमस्तस्मै सर्वसिद्धिप्रदायिने। येन मदगुरुपदे फलं त्यक्त्वा के
फले न योगतो न तपो नार्चाक्रमः कोपि न गच्छति। आम्नाय कुलमार्गोस्मिन् भक्तिरेव विशिष्यते। साक्षात् गुरुमयं देवि सर्वस्मिन् भुवनान्तरे। किं भक्तिमतां क्षेत्रमंत्रं वा न सिध्य
ति। गुरौ मनुष्यबुद्धिं च मंत्रे चाक्षरबुद्धिकं। प्रतिमासु शिलाबुद्धिं कुर्वाणो नरकं व्रजेत्। गुरुं न मर्त्यं बुध्येत यदि बुध्येत तस्य तु। कदापि न भवेत् सिद्धिर्मन्त्रैर्वा देवतार्चनैः। श्रीगु
रुं प्राकृतैः सार्धं ये स्मरन्ति वदन्ति वा। तेषां च सुकृतं सर्वं पातकं भवति प्रिये। अन्यथा तु हितं चित्तं पूजनीयं प्रयत्नतः। गुरुर्विशेषतः पूज्यो धर्मो धर्मप्रदर्शकः। गुरुः पिता गु
रुर्माता गुरुर्देवं गुरुर्गतिः। शिवे रुष्टे गुरुस्त्राता गुरौ रुष्टे न कश्चन। गुरोर्हितं हि कर्तव्यं वाङ्मनःकायकर्मभिः। अहिताचरणाद्देवि विष्ठायां जायते कृमिः। दारीरविज्ञुप्राप्ते
ष्व श्रीगुरुं वंचयिष्यति यो। कृमिकीटपतंगत्वं प्राप्नुवन्ति नराधमाः। गुरुत्यागात् भवेन्मृत्युर्मंत्रत्यागाद्दरिद्रता। गुरुमंत्रपरित्यागी रौरवं नरकं व्रजेत्। गुर्वर्थं धारयेद्देहं तदर्थं ध
नमर्जयेत्। निजप्राणान् परित्यज्य गुरुकार्यं समाचरेत्। गुरुरूपं परुषं वाक्यं माशिषं चिंतयेत्प्रिये। ताडितो वापि प्रसादमिति संस्मरेत्। भोगयोग्यानि वस्तूनि गुरवे सम
र्पयेत्। तच्छेषमिति संचिंत्य वा भक्ष्यात् कुलेश्वरि। गुर्वग्रे न तपः कुर्यान्नोपवासादिकं व्रतं। तीर्थयात्रां च नो कुर्यान्न स्नायाद्दानशुद्धये। नानिषेक गुरौ [illegible] शुश्रूषादेव
भावयेत्। ऋणदानं तथादानं वस्तूनां क्रयविक्रयं। न कुर्याद्गुरुभिः सार्धं शिष्यो भूत्वा कदाचन। न कुर्यान्नास्तिकैर्वादं संभाषणमपीश्वरि। विलोक्य दूरतो गुरुं नासीत
सहैव काचित्। गुरोः सन्निहितं यस्तु पूजयेदन्यमंतिके। स याति नरकं घोरं सा पूजा निःफला भवेत्। शिरसा न वहेत् [illegible] गुरुपादा [illegible] देवि। तदा तस्य पातकं [illegible] मा
रूपो गुरुः स्मृतः। मंत्रागमाभ्यां [illegible] मन्यत्र भक्तं तस्मै न निवेदयेत्। गुर्वोस्तु पाते [illegible] यात दाने [illegible] विवर्जयेत्। स्वशास्त्रोक्तं रहस्य [illegible] दयस्य कस्यचित्। यदि कथं
सुसम्याप्तुं तस्य ए च न संशयः। अन्यत् [illegible] गुरुणा सह। आत्मवत् सर्वभूतेषु हितं कुर्यात् कुलेश्वरि। आत्मनस्थानं [illegible] शुश्रूषायां [illegible] शुश्रूष

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यातयादेविशिष्याः संतोषयेद्गुरुं। पदे पदेऽश्वमेधस्य फलं प्राप्नोत्यसंशयः। शुश्रूषणपरो यस्तु गुरुदेवमहात्मनोः। केवलं गुरु[illegible]षात् कृपाकाङ्क्षी प्रिये। सद्भक्ति
सहिता सा वै सर्वकामफलप्रदा। क्षीयंते सर्वपापानि वर्धंते पुण्यराशयः। गमि ध्यंति सर्वकार्याणि गुरुशुश्रूषया प्रिये। य यदा [illegible] तत्तद्धितं न वेत्युपेत। गुरुदे
वार्चको यस्तु तस्य पुण्यं न गण्यते। भक्त्या वित्तानुसारेण गुरुमुद्दिश्य यत्कृतं। स्वल्पं वा बहु वा पुण्यं तुल्यमाढ्यदरिद्रयोः। सर्वस्वमपि यो दद्यात्कुरवे भक्तिवर्जितः। शिष्यो न
फलमाप्नोति भक्तिरेव हि कारणं। यस्मिन्द्रव्ये गुरोरास्ति स्पृहा नानुभवेत्तु तत्। अत्र वश्यं यदि कोऽपि स्याद्दनुभूत्या तदा स वा। यत्तिलार्धं तदर्धं वा गुरुस्त्वमुपतीरितो। लोभान्मो
हात्स्वपद्यरं नरके चाक्षिसप्तके। अत्यादत्वं गुरुद्रव्यं मदं तं स्वीकरोति यः। शुभ्रान्तिरस्त्रीर्यानिमाप नः। क्वापि देवं क्षेत्रे प्रिये गुरुद्रव्यापिकाषी व गुरुस्त्रीगमनो स्तु कः। पतितस्यक्षु
द्रकस्य प्रायश्चित्तं न विद्यते। आलाभेनार्थग्रहणं गुरोरप्रियदर्शनं। गुरुक्रोहमिदं प्राकृ यः करोति स पातकी। स द्रव्यविनियोगे च नानिवेद्य गुरोरत। अन्यथा वै यः कुर्यात्स भवे
द्रुष्टपातकः। गुरुस्थाने संप्रदायं तद्दुर्मं यावि नाशयेत्। गुरुमिः सबकुः कार्यो दंडो वध्यश्च पातकी। गुरुकोपानलनाशेन्यो गुरुद्रोहान्न पातकी। न स्मृतिर्गुरुनिंदायां गुर्वनिष्ठानवा
पदः। जीवदग्निप्रविष्टो वा नरः पीतविषोपि वा। स्व सुहृत्ता तत्ता वापि नापराधकरो गुरोः। पत्रश्रीगुरुनिंदस्यापि धायश्रवणे स्वकाः। स यत्तस्माद्पक्रामं दूरे न श्रृणुयाद्यथा गुरोर्न
मत्पयत्स्वातृश्रवणे सापालिक्रिया। गुरुमिश्र सुहृद्दासीदासाद्याप्यमानयेत्। न निंदेद् दृश्य समयानू वेदशास्त्रागमादिकान्। श्रीगुरोः पादुकाभूषा गुरुनाम स्मरति जपः।
गुर्वाज्ञाकरणं कुत्यं शुश्रूषा भजनं गुरोः। विविक्षुदेशिका वासं शोभितानि भक्तिमात्। व्यजने पादुकां छत्रं चामरं वाहनादिके। तांबूलमुल्हामे वेषमुत्सृज्य प्रविश [illegible] याहने पा
दुकां छत्रमासनं वसनादिकं। दृष्ट्वा गुरोर्नमस्कुर्यान्नात्मभोगाय कारयेत्। पादप्रक्षालनं स्नानं प्रभ्यंगं देत धावनं। मूत्रनिष्ठीवनं क्षौरं शयनं स्त्रीनिषेवणं। वीरासनं वधुर्गोकामासनं
हास्य रोदनं। केशमोचनमुष्णीषं कंचुकं नग्नतां तथा। पादप्रसारणं वादं कलहं दूषणं प्रिये। अंगभंगं गवाद्यादि करास्फालनभंजनं। थूलकुक्कुटमत्स्यादि पुद्गमित्यादियं विके
गुरुयानिमहासिद्धपीठक्षेत्राश्रमपुरे। नाचरेदाचरेन्मोहाद्देवताशापमाप्नुयात्। उपचारं विना दिष्ठे तु वेगेन इयाद्विशेत्। मुख्यावलोकी स्ववत तत्र तुतो चसमावरेत्। गुरुकार्ये
कार्यपुनोपेक्षां कारणं प्रिये। सद्वस्य गुरुः श्रेयानेकार्यं न विशं कथ्य। निग्रहानुग्रहे वापि गुरुः सर्वस्य कारणं। निर्गतं यः गुरोर्वेश्मा स्वर्वे शास्त्रे न तुष्यते। गुरुकार्यस्य पंरको
नापरं प्रपद्यते प्रिये। बकुलेन तत्सुरैर्भक्तैः सहितो याति भक्तिमान्। गर्वकृति प्रतिपन्न स्वपनं जागरं जपं गुरुकृतं वचप्रपनं। गुर्वाज्ञामनकुर्वीत न कृतेनांतरात्मना। दृष्ट्वा भिमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
११

न्तो नरके तेजो यति विद्याधनादिभिः। सर्वदा सेवयेन्नित्यं शिष्यः श्रीगुरुसंनिधौ॥ छायामपि परित्यागी विनीतस्त्वतिभक्तिमान्। देवि गुर्वग्रतस्तिष्ठेत् गुरुकार्यसमुत्सुकः॥ स्व
कार्यमन्यकार्यं वा शिष्यः श्रीगुरुविज्ञापितः। गुरुपार्श्वगतो नम्रः प्रकृत्वा स्वामितं वदेत्। सामान्यतो निषिद्धं च स्वगुरोर्यदि संनिधौ। आचारे यदि मूढात्मा दोषकोटिगुणं भवेत्
अनादृत्य गुरोर्वाक्यं शृणुयाद्यः पराङ्मुखः। अहितं वा हितं वापि रौरवं नरकं व्रजेत्। गोब्राह्मणवधं कृत्वा यत्पापं समवाप्नुयात्। तत्पापं समवाप्नोति गुर्वग्रेऽनृतभाषणात्। सातो
त्तरगतं चार्थविषये विषमे स्थितं। श्रीगुरुं न त्यजेत्क्वापि तदादिष्टो व्रजेत्प्रिये। आसीने तु गुरावूर्ध्वं न तिष्ठेत कदाचन। न गच्छेद्गच्छतस्तस्य न विशेदुपविष्टे गुरौ। शक्तिकाके गु
रुच्छायां देवच्छायां न लंघयेत्। स्वच्छायां न पुनः कुर्यान्न स्वपेद्गुरुसन्निधौ। आघ्राणं पृष्ठनेत्राञ्जनं शयनादिकं। अनादिष्टो न कुर्वीत न वा वंदनपूर्वकं। ब्रह्महत्याशते कु
र्यात् गुर्वाज्ञां परिपालयन्। विना गुर्वाज्ञया शिष्यो विश्वसेन्नातिशासनात्। पूर्वं गुर्वाज्ञया कुर्यान्नालिंगेत स्त्रियं प्रिये। भक्त्या प्रणम्य चोत्तिष्ठेद् दृष्ट्वा कृतांजलिः पुरः। प्रिये पश्चा
त्पादं न निर्गच्छेन्नमस्कृत्य गुरोर्गृहात्। एकासने नोपविशेत् गुरुणा तत्समैः सह। न विशेदासने दद्याद्देवतागुरुसन्निधौ। शिरोः सिंहासनं चैव देयं ज्येष्ठानां गुरुतमासनेदद्या
सनं कनिष्ठानामितरेषां समासनं। जातिविद्याधनाढ्यो वा दूरे दृष्ट्वा गुरुं सदा। दंडप्रमाणं कुर्वीत त्रिः प्रदक्षिणमाचरेत्। ततस्त्रिपदं द्वादशांगान्यष्टादिकं क्रमेण वा गुरुत
द्गुरुयोगे तु वंदेत परमं गुरुं। ततो नमस्कुर्याच्चापि गुर्वग्रे तं निवारयेत्। न गुरोः सन्निधौ शिष्यः स्वगुरोर्मनसा नमेत्। गुरुबुध्या नमेत् सर्वं देवतं तं प्रणमेद्यदा। न नमेद्देवतां बुध्यागु
प्रतिमां लोहमन्त्रं वा गुरोः प्रणमन्नपि तयं पूजयामास मञ्जलिं लक्ष्य दत्त्वा वा वंदनी। देवान् गुरून् कुलाचार्यान् ज्ञानवृद्धांस्तपोधनान्। विद्याधिकाराः स्वप
मस्कान् प्रणमेत्कुलनायिकाः। स्त्रीदृष्टं गुरुभिः शास्त्रं पारवशं पातितं शुभं। विकर्मिणं कनिष्ठं वा नाभिमिलं च नो नमेत्। अनिन्द्य गुरुपुत्रं च पत्निकं गृहसंस्थितः। अप्रसिद्धं तेन
मुक्तेः स्यात्स्वकरो नायतेमतः। एकग्रामस्थितो शिष्यः त्रिसंध्यं प्रणमेद्गुरुं। क्रोशमात्रास्थितो भक्त्या गुरुं प्रतिदिनं नमेत्। अर्धयोजनतः शिष्यः प्रणमेत्पञ्चपर्वसु। एकयो
जनमारभ्य योजनद्वादशावधि। तत्तद्योजनसंख्यातमासे गत्वा नमस्कुर्यात्। दूरदेशः स्थितः शिष्यो भक्त्या तत्सन्निधिं गतः। अति दूरं स्थिताः शिष्या यथेष्टा स्यात्तदा। श्री
व्रजेत्। रिक्तहस्तस्तु नोपेयाद्राजानं देवतं गुरुं। फलपुष्पांबरादीनि यथाशक्त्या समर्पयेत्। एवं यो नारदेवि प्रत्यक्षतो व्रजेत्। गुरुशक्तिश्च तत्पुत्रो ज्येष्ठभ्राता गुरोः समः ११
आलयस्थकनीयांसः पुत्रवा कुलपातकाः। लोकाचार्यस्य देवेशि गुरुज्येष्ठकनिष्ठयोः। गुरुतल्पस्य कुर्वीत प्रणामं स्वगुरोर्यथा। स्वज्येष्ठस्य क्रमज्येष्ठः कुलज्येष्ठः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तृतीयकः। गुरोर्ज्येष्ठसुदेवेशि इति ज्येष्ठक्रमानुपूर्वी। यावज्ज्येष्ठाभिवादेत् क्रमतोऽपांग ईरितः। गुरोश्च कुलवृद्धस्य वेदनादि विधानतः। पि
तन्मात्रादि सर्वेषु पूज्यकोटिषु वं गुरुः। अस्तु स्थानप्रणामादेरवकाशो दापलोपवः। यदा लोकाचार्यरूपेण स्थापितान् संप्रकाशयेत्। अस्तु स्थानप्र
णामादेर्दोषदः स्यान्न दद्भिः प्रिये। पतितो भूत्वा पशुभ्यस्तु प्रणामं यः करिष्यति॥ ८०॥ स महापशुरित्युक्तो देवताशापमाप्नुयात्। यो गुरुस्थानकं
प्राप्तः पादुकापरिसंख्यया। गुरुवत्तस्य वत्सस्तु मंत्रयोऽप्यपूर्वं धीनवाप्नुयात्॥ ॥इति पादुकामाहात्म्यतदाचारविधिः॥ ॥अथ समयाचारः॥
तत्र श्रीकुलार्णवे॥ श्रीगुरुः कुलशास्त्राणि पूज्यस्थानानि यानि तु। भक्त्या श्रीपूर्वकं देवि धाम्नस्य परिकीर्तयेत्। ब्रह्मादिस्तंभपर्यन्तं यस्य यस्य गुरु
संततिः। तस्य सर्वशिष्यस्य कोनरूप नामहीतले। गुरुर्नाम्ना न भाषेत तमपकालादतज्ञिये। श्रीनाथदेवस्वामीति विवादे बोधनेवदेत्। श्रीगुरो
पादुकां मुद्रां मूलमंत्रं स्वपादुकां। शिष्यादन्यत्र देवेशि न वदेदस्य कस्यचित्। पारंपर्यागमाम्नायमंत्राचारादिकं प्रिये। सर्वं गुरुमुखाल्लब्धं सफलं
स्यान्न चान्यथा। श्रीशणस्य स्वयमेते वपुस्ताक देवविधिः प्रिये। नित्यं सर्वेषु कापशुहस्ते न निक्षिपेत्। स्वदारवन्निरीक्षेत कुलशास्त्राणि पार्वति। पशु
शास्त्राणि सर्वाणि वर्जयेत् परदारवत्। स्वधर्मे संस्थितः क्षीरमपयं स्यादिजो नमः। तथापशुमुखाद् श्रुत्वा मंत्रो न त्याज्यः कौलिकैः। यश्च कौलिकुलाचारं यथा शा
स्त्रं वयो वदेत्। तावुभौ गच्छतः साक्षाद्योगिनीवीरमेलनं। धानायवाञ्च कुलधर्मानुकम्पितां। नरकान्नाति वर्तेय यावदाभूतसंप्लवं। ऊ पा
ताधोतालमूलेन वसमाहता। सकृत्कामगतां चापि पंचधा गुरुरूपोषितः। अलं घ्नः पतनीयास्तु गुरुवक्त्ररूपाधिपतः। कुलाङ्गां कौलकन्यां कुमारीं वा कृशोदरीं
मनोहारी भावनस्ताम् च देवताधिया। आयमां संस्तुरा कुर्यान्मत्तो सिद्धलिंगानां सहकारस्य शाकं च कुमारिकां। एकवृक्षस्मशानं वसमं हं यो
षितामपि। नारीवरं कुचसमं दृष्ट्वा वंदेत भक्तितः। गुरुर्भक्तिसुतज्येष्ठकृतिः। कुलदेशिकान्। कुलदर्शनशास्त्राणि कुलद्रव्याणि कौलिकान्। प्रेर
कां सवकांश्चापि वाचकं दर्शकान्तथा। शिक्षकान्बोधकान्योगिनीयोगिनीः सिद्धपुरुषान्। कन्याकुमारकानन्यांगनानुमतामपि योषितां। नत्वा वदेत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
१२
12

जुगुप्सेतनहसेन्नापमानयेत्।नाभद्रंतत्प्रियंनान्नंतंस्खालकस्यापिकुलयोगिनःकुर्यात्स्यातिक्रूरहेतिनवदेत्कुलयोषितं।परीक्षयेन्नमत्तानांवीराणांचक्र
ताकृतं।नपश्येद्धूनितांकन्यांनग्नामुन्मत्तांप्रकटस्तनीं।अस्नानादिकालेवयेन्नारींतद्योनिंननिरीक्षयेत्।याकाचिदंगनालोकेसामातृकुलसंभवा।कुप्यंतिकु
लयोगिन्योवनितानामनुक्रमात्।शतापराधोवनितांपुष्पेणापिनताडयेत्।दोषान्नगणयेत्स्त्रीणांगुणानेवप्रकाशयेत्।तिष्ठंतिकुलयोगिन्यःकुलवृक्षे
षुसर्वदा।तत्पत्रेषुनभोक्तव्यमर्कपत्रेविशेषतः।नस्पृशेत्कुलवृक्षाधोनकोपद्रवमाचरेत्।इत्याभक्त्यानमस्कुर्यात्कुच्छेदयेन्नकदाचन।श्लेष्मातककरंजाक्षनिंबो
श्वत्थकदंबकाः।बिल्वोवटोदुंबरश्चकुलवृक्षाःप्रकीर्तिताः।देवतागुरुशास्त्रादिसिद्धाचारविदूषकाः।विद्याचौरागुरुद्रोहीब्रह्मराक्षसतांव्रजेत्।गुरुंभे[illegible]
दस्यनिर्भर्त्स्यवीरपूरूपान्नरोकेविशेषंकुलशास्त्राणिभवंतिब्रह्मराक्षसाः।एकाक्षरप्रदातारंयोगुरुंनैवमन्यते।श्वानयोनिशतंगत्वाचंडालत्वमवा[illegible]
गुरुंप्रकाशयेद्धीमान्मंत्रंनैवप्रकाशयेत्।अप्रकाशप्रकाशाभ्यांक्षीयतेसंपदायुषी।कुलधर्मसमाश्रित्यआचारंयोनपालयेत्।पथेष्टाचारिणस्तस्य
महापातकिनःप्रिये।आपदोदुरितारोगादारिद्र्यंकुलहोमयोः।योगिनीनांप्रकोपश्चस्खलितात्पदेपदे।श्रमानःप्रनष्टश्चतेजोहीनातिदुर्बलःनिंदितःसर्व
विद्विष्टोविकलःसंगवर्जितः।देशाद्देशांतरंयातिकार्यहानिश्चसर्वदा।तत्रापिकुलमार्गस्थाःशाकिन्यःकुलपालिकाः।भक्षयंतिपुरातासांवरोदत्तोमयैवहि।तस्मा
दाचारवान्देवियोगिनांप्रियोभवेत्।सदाचारेणदेवत्वंयोगिनीवीरमेलनं।संप्राप्नुवंतितिर्यक्त्वंलौकिकात्तद्विपर्ययात्।संस्कारेणविहीनत्वात्कुलाचारस्यलंघनात्
आचारलंघनाद्देविकौलिकःपतितोभवेत्।निःसंगेनमिलितेकार्येमंत्रमंत्रादिलोपजे।अन्नेहपशुदुःसंगेमंत्रसांकर्यसंभवे।गुप्तप्रकटसंभूतेज्ञाताज्ञातमहत्तप्रि
याएवमादिदोषेषुपापस्यगुरुलाघवं।देशंकालंवयोवित्तंसम्यक्ज्ञात्वायथाविधि।प्रायश्चित्तंगुरुर्दद्यात्सर्वपापविशुद्धये।शिष्योपितत्तथाप्रोक्तंप्रायश्चित्तं
समाचरेत्।अथवासर्वपापानांगुरुनामजपस्मृतिः।ज्ञानंदर्शनंदस्यकालुष्यपरिशुद्ध्यथाविहिता।अनाचारस्यमालिन्येप्रायश्चित्तंहिनादहेत्।बहुनात्रकिमु
क्तेनरहस्यंशृणुपार्वति।वर्णाश्रमाणांसर्वेषामाचारःसहजःस्मृतः।गुरुशिष्यावाचारंकथयेत्कुलनायिके।तत्रगच्छंतिशिष्यश्चतदापापंगुरोर्नहिसिमं श्री
१२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिदोषश्च राजानं भार्यादोषः पतिर्यथा। तथाप्नोत्यसंदेहः शिष्यपापं गुरुः प्रिये। अत्यन्ते देवस्थाने गुरुस्थाने स्मशाने वा चतुष्पथे। पादुकासनविण्मूत्रमैथुनानि वि
वर्जयेत्। देवं गुरुं गुरुस्थानं क्षेत्रं क्षेत्राधिदेवताः। सिद्धं सिद्धाधिवासांश्च श्रीपूर्वं समुदीरयेत्। उन्मत्तामेध्यकन्यां च पुष्पितां पतितस्तनीं। विरूपां मुक्तकेशीं च कामार्तां च
न निवेदयेत्। कन्यां योनिं पशुक्रीडां दिग्वस्त्रां प्रकटस्तनीं। नालोकयेत्परद्रव्यं परदारांश्च वर्जयेत्। धान्यगोगुरुविप्राग्निविद्याकोशनरान्स्मृतिं नैव प्रसारयेत्पा
दौ नैतानपि वीक्षयेत्। आत्मस्तवं मदं मोहं शाठ्यपैशुन्यविग्रहान्। असत्यमात्मसंमानं परनिन्दां च वर्जयेत्। लिङ्गिनं व्रतिनं विप्रं वेदं देवं गां संहिताः पुराणा
गमशास्त्राणि कन्यां चापि न दूषयेत्। शुक्लं मुसलं भस्मान्नं दामं चुल्लीमुलूखलं। अर्घ्यं संमार्जनीं दण्डं छायां नैव द्रुमं युधे। कलशं चामरं छत्रं दर्पणं भजनं तथा। भो
गयोग्यानि चान्यानि यानि वस्तूनि यानि च। महास्थानं पुष्पवस्तु निर्माल्यानि यानि देवतालये। दिव्यौघे कामितार्थानि पातानि स्थानानि यानि वै। लङ्घयेन्नानुन्नतानि नैतानि व
दास्पृशेत्। यागोच्छिष्टं लोकविद्विष्टाय परस्वं विसर्जयेत्। परस्त्रीं सोमिकायां च न तामयत्तरलं क्वचित्। प्रतिग्रहं न गृह्णीयात्पातालभागं विशिष्टस्य च। देवतागुरुपूजार्थं य
त्नात्प्यर्जयेद्धनं। धारयेद्यज्ञवेषं सत्यं साधुशीलं समत्वधृतिं। क्षान्तिं दयामस्तेयं चैव दिव्यांशं किं च सर्वदा। विनीतः कार्यकारी च स्वगृहे कौलसंश्रयेत्। स्तेभदीपमयूखाण
मन्येषां प्राणिनां तथा। नरवाग्नेः शनिकृत स्नानवस्त्रघटोदकं। एतत्सर्वं सदा दूरे स्वरस्याजरनस्तथा। नाविदेकारणं देवं न शास्त्रं देवनिर्मितं। न गुरुं साधकं चै
व लिङ्गं कार्यं न लङ्घयेत्। नाघ्रायेद्धोमनिर्माल्यं न दद्याच्छिवदीक्षितान्। न लङ्घयेद्गुरोराज्ञामुत्तरं न वदेत्तथा। रात्रौ दिवा च न स्यात्सदासवत्परिपालयेत्। असत्य
पशुमन्तं दृष्ट्वा कुवादं परित्यजेत्। अप्रियं च तथालस्यं कामक्रोधौ विशेषतः। अग्रतस्तु गुरोः कथमपि गुरोरग्रे कदाचन। दृप्तः अभिमानं न कुर्वीत धनेश्वरा
आमादिभिः गुरुद्रव्यं नमोक्तं यत्तेनादत्तं केदावना। दत्तं प्रसादवज्ज्ञाह्ये लोभतो न कदाचन। अदत्तं देवपूजाञ्च गुरोरग्रे परित्यजेत्। पादुकायोगपट्टादि गुरोश्च कौ
निसादरे। न लङ्घयेत्स्पृशेन्नैव पादाभ्यां प्रणमेत्सदा। पर्यङ्कशयनं तद्वत्तथा पादप्रसारणं। अङ्गभङ्गवलीलां च न कुर्यात्कुरुसन्निधौ। गमनागमने कुर्यात्तल्लण
स्पृगुरुपादुकां छायां न लङ्घयेत्। गुरुगृहे तु गुरोः पश्चात्स्यादनतिर्गतत्प्रणमेद्गुरोर्गृहात्। गुरोरग्रे न कुर्वीत प्रभावं शिष्यसंग्रहं। अहंकारं न कुर्वी
त नोल्लङ्घनं धारयेद्गुरोः। प्रगुरोः सन्निधौ नैव स्वगुरुं प्रणमेद्बुधः। नमस्कारापवादौ तु गुरुदृष्ट्यानिवारयेत्। नातियोगं गुरुं दद्यात्सुप्तमुक्तो नैव भाषयेत्। उप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव १२
13

मुक्ते परे शैव यदि वा दीक्षितेन तु । कृत्वोपायान् हवस्त्राद्यं नोपयुञ्जीत कर्हिचित् । असंपन्ना यथापत्सु न दोषः क्षालिते सति । स्वकुले दीक्षितानां च आचार्यो गणितो यो
य उपयुक्तान्न देयं स्यात्तदन्नादत्तानयोः । मंत्रोपयुक्तमन्नाद्यं तथाप्यसंस्कृतं । प्राप्तमापत्तु नादेयात् शिरसा प्रणतो वहेत् ॥ निक्षिपेदम्भसि तोयेन पूतं
द्रव्यं यथा ज्ञातापामापद्गि ... संज्ञकं न कुर्यान्मार्गवल्लीं प्रासादं नाक्रमेत्तवेत् । तदर्थं निवेदहलादेतत्पूजातया कुलीनः आनिर्वहितु कार्यं स्यादर्थं
पथः कृतः । प्रायश्चित्तं तपो द्विसहस्रसमन्तात्ततः । कोको द्वगकरी यावद्यावत्कर्मनिर्वृतं तनी । सिद्धं तु गकरी यावत्तां गिरं नैव भाषयेत् । समम पुष्पं लेमापि मन
सापि समीक्षितं । लोकं च दूषणं वर्षनगल्लीयाकथं चना । अत्राज्ञास्यः सदा स्यात्तानेहि कामुषिकोविता ... आचाराचारान्नादतः शांतिं दीक्षितः साधिगच्छति ।
... स्त्रीणां निरोधः ... समयाश्रमलाभ ... यथा मंत्रसिद्धिकृत्स्यात्तावि रात । मंत्रः सांपुरश्चमाप्नोति समयस्थस्य सर्वदा । सिद्धः समय
स्थस्य सर्वास्युः मोक्षपश्चिमाः । अयने विषुवे चैव ग्रहणे चंद्रसूर्ययोः । अथवा पूर्णिमायां वा तथैव विनिकोलपः । नित्या त्रिगुणितः सो यपूजां चैव समाचरेत् । न्याया
तितः साधनेभ्यो दानहोमार्चनादिकं । कुर्यान्नैवेद्योपाति भक्त्या कुर्वन्न पीश्वरीति ॥ ८ ७ ॥ ॥ इति समयाचारः ॥ ॥ नारदपंचरात्रे ॥ आलिणः सर्वका
लमः कुर्यात् सर्वं चानुग्रहं तदभावाद् द्विजश्रेष्ठ पूर्णां तालां भगवन्मया ॥ भाविता मा च सर्वेहः शास्त्रतः सा क्रियापरः । सिद्धिश्च यस्य मंत्रस्य
चार्ये ते निषेविताः । क्षत्रविट्शूद्रजातीनां क्षत्रियो नुग्रहक्षमः । क्षत्रियस्यापि च नुरारभावादीदृशो यदि । वैश्यः स्यात्तेन कार्यः स्यादपि त
मनुग्रहः । सजातीयेन भवेत्तादृशो न महामते । अनुग्रहाभिषेकौ च कार्यौ भद्रस्य सर्वदा । वर्णोत्तमे च गुरौ सति यातिश्च तापि याः स्वदेशतोऽथवान्यत्र
नैव दंकोर्ध्वशुभार्थिना । विद्यमाने तु यः कुर्याद्यत्र तत्र विपर्ययः । तस्य हापुत्रनाशः स्यात्तस्मात् क्षात्त्रोक्तमाचरेत् । क्षत्रविट्शूद्रजातीयः प्रातिलोम्येन दीक्ष
येत् । बह्वाशी दीर्घसूत्री च विषयादिषु लोलुपः । हेतुवादरतो दुष्टो वाग्वादी गुणनिंदकः । अरोमा बहुरोमा च निंदिताश्रमसेवकः । कालदंतो सितोष्ठश्च दुर्ग
न्धिश्वासवाहकः । दुष्टलक्षणसंपन्नो यद्यपि स्वयमीश्वरः । बहुप्रतिग्रहासक्त आचार्यः श्रीवहावहः ॥ द्वा नोन्नयेने निर्वीर्यं च पितुर्मंत्रं न पामाता महस्य
या । सोदरस्य कनिष्ठस्य वैरिपक्षाश्रितस्य वा । भिक्षुभ्यश्च वनस्थेभ्यो वर्णिभ्यश्च महेश्वर । गृहस्थो भोगमोक्षार्थी मंत्रदीक्षां न चाचरेत् । स कोऽग्रयः क्रिया

श्री
१३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हीनायतयो लपपरिग्रहाः॥ वनस्थास्ता दशाश्चैग वर्णी नष्टाश्रमी यतिः॥१२०॥ अतस्तेषां नाधिकारो दीक्षादाने महेश्वरि॥ भैरवतन्त्रे॥ तपस्वी सत्यवादी च गृहस्थः स्वस्थ
मानसः। दीक्षायां न गुरुत्वेन यतीन्द्रैरवा नसा क्रियेव॥ बलुयाज्ञानमोक्षार्थी। गृहस्थो वर्णितं न तथेति। अथ गुरुशिष्यपरीक्षा कुलार्णवे॥ ह्रासेन क्रियया वाचि गुरुः शिष्यं
परीक्षयेत्। संवत्सरं तदर्धं वा तदर्धं वापि यत्नतः॥ उत्तमाधमकार्येषु नीचानुत्तमकर्मणि। प्राणद्रव्यप्रदानाद्यैरादेशैश्च समासतः॥ उत्तमस्तु लकैकैवैर्मायामिः अ
रवचिते गपक्षपाते हृदासीनैरलं कथ्य मुहुर्मुहुः। अक्रूरस्ताडितस्यापि यो विषादं न याति च गुरुः कृपां करोतीति मुदा संचिंतये सदा श्रीगुरुः स्मरणेनापि कीर्तनेन दर्शने
पिता। वदनपरिचर्यावामा काले न प्रेषणप्रियः। आनन्दकं परोमां वस्तुरत्नेत्रादिविक्रियामेषां स्यात्। त्रयोग्याः स्युर्दीक्षासंसारकर्मसु। शिष्यो लक्षणैरेतैः कुर्याद्गुरुपरीक्षणं। अ
नंदायेन तपसा तत्र ध्यानहोमार्चनादिभिः। ज्ञानोपदेशसामर्थ्यं मंत्रसिद्धिमयीभूरि बाधकलंबविहाय शिष्यो भूयान्नवान्यथा॥ अथ शिष्याणामधममध्यमोत्तमं च तन्त्रे
वा। आदिमध्यावसानेषु योग्या भक्तिनिपाततः। अधमाधममध्यमाश्रेष्ठाः शिष्या दायप्रकीर्तिता॥४॥ आदौ भक्तिर्भवेद्धि दीक्षायां संवदेत यः। पुनर्विमुखभक्त्यास्त आदिमकोः
प्रकीर्तिताः। दीक्षासमये संप्राप्ता तान्नविहान्नवर्जिताः। भक्त्याप्रध्वस्तमाध्यायेमध्ययोग्या इतीरिता॥४॥ आदौ भक्तिविहीनास्तु मध्ये भक्त्यालिंगनवान्ते तेष्वभक्तमध्यायाः
पंत्यये योग्या भवन्तिते॥ अथ वर्णविभागेन योग्यताकालविशेषः॥ तन्त्रसारदायां॥ एकाब्देन भवेद्योग्यो ब्राह्मणस्त्र्यब्दयान्नृपः॥ वैश्यो वर्षैस्त्रिभिः शूद्रश्चतुर्भिर्वत्सरैर्गुरोः॥ शुश्रू
धः परिग्राह्ये दीक्षायां ग्रहणादिषु इति॥ अथ शूद्राणां मंत्रेष्वनधिकारः अत्र यते॥ यथा महाकपिलपंचरात्रे॥ वेदप्रणवं स्वाहाकामं त्रयो वेदसमुद्भवाः॥ तस्मात् शूद्रः परामंत्रो वेदाग
श्योगमः स्मृतः॥ वश्याकर्षणादिकं कर्म दृष्टादृष्टफलप्रदं॥ वेदमंत्रसाध्यते सर्वं गृहयज्ञादिभिः कलौ॥ न वेदेन विना यज्ञा न वेदा यज्ञवर्जिताः॥ तस्मात् शूद्रः परो मंत्रो न मंत्रो वृद्धगि
तः॥ नमं चैवाधिकारोऽस्ति शूद्राणां नियमः परा॥ मंत्राभावादमंत्रेण भावितं सर्वकर्मेहीति॥ तथा शान्तातपसंहितायां॥ पावं तु पुण्यात्मिमं त्राणीं शूद्राय प्रतिपादयेत्॥ तावत्स्यादप्सि
हस्यात् स्युः स्वयमाहमत्वापत्तिरिति॥ कुत्रचिदन्निषेधोऽपि श्रूयते॥ भविष्ये॥ ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्राये भुजयोऽमन्त्रलाः॥ तेषां मंत्राप्रदयावेनतु संकीर्णधर्मिणामिति॥
प्रलक्षचविशः शूद्राः स्त्रीणां शुद्धबुद्धयः॥ गुरुदेवद्विजार्चासुरतास्युरधिकारिणः॥ इति योगिनीतन्त्रे च मालयाय॥२५॥ वैदिको मिश्रितो वापि विप्रादीनां विधीयते॥ तांत्रिको वि
प्रभक्तस्य शूद्रस्यापि प्रकीर्तितः॥ स्वागमोक्तेन मार्गेण शूद्रस्यापि प्रदत्तं॥ कर्तव्यं अद्यापि स्तोत्रं तपितापति हृदि॥ स्त्रीणामप्यधिकारोऽस्ति विष्णवाराधनादिषु॥ पति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
१४
14

प्रियरतानां च श्रुतिरेषा सनातनी ॥ लिप्यन्त्रपुराणोक्तं ॥ पतिप्रियेप्रीतस्य धर्म्यापरं । चिंतयित्वेति मतं भर्त्तृका परमिति हेयं । भविष्योत्तरे ॥ या स्त्री भर्तृ... त्री वियुक्ता रघुश्मा
स्यांतरसंयुता । सा च मंत्राणं प्रगृह्णातु समन्त्रीन दत्तु ह्यया । विना रवं धर्म्यर्लिंकि विद्वतारा धनादिकं । परिभ्रंशयेत तन्न स्मात क्षणाल्लोकत हर्म्य वत् ॥ कुलार्णवे ॥ विधवा
या सुतादेशात् कन्या या पितुराज्ञया । नाधिकारः स्वतो नार्या भार्या या भर्तुराज्ञया ॥ स्त्रीशूद्राणाम यं मंत्रो नमोन्तश्च शुभावहः ॥ एतद् ज्ञात्वा महासेन वंश्यालोन्नाथि दीक्षयेद्
दिति कद्यामलात् ॥ अयं प्रासादमंत्रः ॥ तथा च ॥ शुचिव्रततमाः शूद्रा धार्मिका द्विजसेवकाः ॥ स्त्रियः पतिव्रताश्चान्ये प्रतिलोमानुलोमजाः ॥ लोकाश्चांडालपर्यन्ता [illegible]
प्य अधिकारिणः ॥ स्वजातिधर्मनिरताः भक्ताः सर्वेश्वरस्य च । उपदेशमर्हा ये तन्त्रज्ञात्प्रनुसारितो । न वैदिकं जपेच्छूद्रः स्त्रियः श्वे वक्तदाचन ॥ नमोन्तं शिवमंत्रं [illegible]
त प्यते बुधैः ॥ यावज्जीवोपि ॥ स्वाहा प्रणवसंयुक्तं मंत्रं शूद्रे ददद्द्विजः ॥ शूद्रो निरयगामी स्याद् विप्रः शूद्रत्वमाप्नुयात् । यामले ॥ एकद्वित्रिचतुःपंचवर्णान्यालोच्य योग[illegible]
तोस्र गुणांश्चापि क्रमाद्वर्णेषु संकरे ॥ अथ मंत्राणां ब्रह्मक्षत्रादिभेदः कुलार्णवे ॥ ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः शूद्रो भवति वै मनुः ॥ अनुलोमेन देयस्याद् विलोमेन कदाचि
त ॥ वामकेश्वरे ॥ ब्राह्मणः क्षत्रिया वैश्याः शूद्राः पोरस्यजातयः ॥ चतुर्विधा स्तेमनवः क्रमाद्वर्णेस संकरे ॥ सोत्रा ममलितं त्रे ॥ मायाबीजं ब्राह्मणं स्यात् श्रीबीजं क्षत्रियः स्म
तः ॥ कामबीजं भवेद् वैश्यो वाग्भवं शूद्र ईरितं ॥ चतुर्बीजपरित्यक्तो मंत्रः पोरस्य संज्ञकः ॥ चतुर्बीजं ब्राह्मणानां क्षत्रियाणां त्रिबीजकं ॥ बीजद्वयं तु वैश्यानां शूद्राणामेकबीज
कुलमूलावतारे ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ श्रा क्रमशो मत्स्यो त्राणां [illegible] स्थेषु च । ब्रह्मक्षत्रादयः वर्णा नांशं करणं विशेषतः ॥ प्रवर्त्तिं श्रोतुमिच्छामि साधकानां हिताय वा । मंत्रेषु च
षेषु च मंत्राके दंवदशां करः ॥ ईश्वर उवाच ॥ [illegible] दक्षिणामूर्तिं [illegible] हयग्रीवं च वाराहमष्टाक्षरमतः परं ॥ प्रणवाद्यं वासुदेवं लक्ष्मीनारायणं तथा । वर्णे [illegible]
वदात [illegible] नान्यवर्णेक [illegible] पाशुपतं नारसिंहं तथा चैव सुदर्शनं । वर्णद्वये वदात [illegible] नान्यस्मै च कर्हिचित् ॥ अग्निमंत्राश्रयके [illegible] मंत्रा [illegible] श्री
श्य दातव्या श्च त्रिवर्णके । आनुष्टुभं शाक्तिमंत्रास्तथा त्रिं [illegible] व्यवनिवासिनी । नीलसारस्वतं चापि दातव्या [illegible] आदिवर्णके । मातंगी छिन्नमस्ता तारा च कालिका श्यामला तथा ॥ दि
न्नमस्ता च बाला च दातव्याः सर्ववर्णके । तारादि [illegible] गणेशश्च हरिद्रासंज्ञकस्तथा । त्रिवर्णेषु वदाप्यः कथितः सर्वसिद्धिदः ॥ त्रिपुराया [illegible] मंत्रायेमं त्रा वटुकादयः स १४
र्ववर्णेषु दातव्याः पुरंध्रीणां विशेषतः ॥ मायां लक्ष्मीं च प्रणवं वाग्भवं चान्यबीजकं । एतद्बीजसंयुक्तं दातव्यं वादिवर्णके ॥ मायां लक्ष्मीं वाग्भवं च दातव्यं क्षत्रिये प्रविलक्ष्मी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

व वाग्भवं चैव कथितं वैश्यवर्णके ॥ वाग्भवं चान्यबीजं वा शूद्राणां समुदीरितं ॥ हृदादिहुंफट्कारान्तैर्दिसंकराणां प्रशस्यत इति ॥ कुलप्रकाशतन्त्रे ॥ उक्तान्मन्त्रवः सर्वे पंचाश
द्वर्णभेदतः ॥ त्रिविधास्ते च संप्रोक्ता मन्त्रविद्याविभागतः ॥ स्त्रीमन्त्रा वह्निजायान्ता हृदयान्ता नपुंसकाः ॥ शेषाः पुमांसस्ते शस्ताः स्त्रीमन्त्राश्चापि शान्तिके ॥ नपुंसकाः स्मृता मन्त्रा वि
द्वेषे चाभिचारके ॥ पुमांसस्तु स्मृताः सर्वे वश्योच्चाटनकर्मसु ॥ आग्नेयाः सौम्यमन्त्राः स्युर्मन्त्राः सर्वे च यदि हि रेफाकारवियत्प्रायास्त्वाग्नेयाः क्रूरकर्मणि ॥ सौम्या ...
सौम्यकर्मणि ते स्मृताः ॥ नारायणीये पि ॥ तारान्त्याग्निवियत्प्रायो मन्त्र आग्नेय इष्यते ॥ शिष्टः सौम्यः प्रशस्तौ तौ कर्मजौ क्रूरसौम्ययोः ॥ आग्नेयमन्त्रः सौम्यः स्यात्प्रा
यशोन्तनमोन्वितः ॥ सौम्यमन्त्रस्तथाग्नेयः फट्कारेणान्वितस्ततः ॥ पिंगलापांगते वायौ प्रबुद्धाश्चाग्निरूपिणः ॥ इडागते तु पवने बुध्यते सौम्यरूपिणः ॥ पिंगलेडागते वायौ प्रबुद्धाः
सर्वे एव हि ॥ १६८ ॥ नारायणीये पि ॥ सुप्तः प्रबुद्धमात्रो वा मन्त्रः सिद्धिं न यच्छति ॥ स्वापकालो वामवहो जागरो दक्षिणावहः ॥ आग्नेयस्य मनोः सौम्यमन्त्रस्यैतद्विपर्ययः ॥
प्रबोधकालं जानीयादुभयोरुभयोर्वहे ॥ स्वापकाले तु मन्त्रस्य जपोनर्थफलप्रदः ॥ शिववामे ... संपुटीकृत्य ... लोमविलोमतः ॥ सबिन्दुकान् ... मन्त्रस्य सविसर्गान्सा
र्क्षकारान्केवलं प्रजपेत्ततः ॥ एवं जप्तोपि विपर्यस्तः प्रबुद्धः शीघ्रसिद्धिदः इति ॥ अथ कालीमतप्रोक्तमन्त्राणां दोषसंचयं ॥ तत्र तत्परिहारं च बाह्याभ्यन्तरभेदतः ॥ वक्ष्यामि तन्त्रे
के साधकानां हिताय वा ॥ तत्र शारदायां ॥ छिन्नादिदुष्टमन्त्रास्ते पालयन्ति न साधकं ॥ छिन्नो रुद्धः शक्तिहीनः पराङ्मुख उदीरितः ॥ बधिरो नेत्रहीनश्च कीलितः स्तम्भितस्त
था ॥ दग्धस्त्रस्तश्च भीतश्च मलिनश्च तिरस्कृतः ॥ भेदितश्च सुषुप्तश्च मदोन्मत्तश्च मूर्छितः ॥ हृतवीर्यश्च हीनश्च प्रध्वस्तो बालकः पुनः ॥ कुमारस्तु युवा प्रौढो वृ
द्धो निस्त्रिंशकस्तथा ॥ निर्बीजः सिद्धिहीनश्च मन्दः कूटस्तथा पुनः ॥ निरंशः सत्त्वहीनश्च केकरो बीजहीनकः ॥ धूमितालिंगितौ स्यातां मोहितश्च क्षुधार्तकः ॥ अतिदृप्तोङ्गहीनश्चा
प्यतिक्रुद्धः समीरितः ॥ अतिक्रूरश्च सव्रीडः शान्तमानस एव च ॥ स्थानभ्रष्टश्च विकलः अतिवृद्धः प्रकीर्तितः ॥ निःस्नेहः पीडितश्चापि इति ॥ अथैतेषां दोषाणां लक्षणानि तन्त्रे
वा ॥ वक्ष्याम्येषां च लक्षणं ॥ मनोर्यस्यादिमध्यान्तेष्वानिलं बीजमुच्यते ॥ संयुक्तं वा वियुक्तं वा स्वराक्रान्तं त्रिधा पुनः ॥ चतुर्धा पंचधा वापि स मन्त्रश्छिन्नसंज्ञकः ॥ आदिमध्यावसाने
षु भूबीजद्वयलांछितः ॥ रुद्धमन्त्रः स विज्ञेयो भुक्तिमुक्तिविवर्जितः ॥ मायात्रितयश्रीबीजरावहीनस्तु यो मनुः ॥ शक्तिहीनस्तु कथितस्तस्य सिद्धिर्न विद्यते ॥ कामबीजं मुखे माया शिर
स्यंकुशमेव वा ॥ असौ पराङ्मुखः प्रोक्तो हकारो बिन्दुसंयुतः ॥ आद्यन्तमध्येष्वपि दुर्लभ वेद्बधिरः स्मृतः ॥ पंचवर्णो मनुर्यस्य द्विफाडुविवर्जितः ॥ नेत्रहीनः स विज्ञेयो दुःख

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रोकामयप्रदः ।आदिमध्यावसानेषु हंसप्रासादवाग्भवौ हकारो बिंदुमान् लीनो रावं वापि चतुष्कलं ।।मायया न समासि च यं दं नास्ति यस्मिन्न स कीलितः ।।एकं मध्ये द्वयं मूर्ध्नि यस्मिन्नस्त्रपु
रंदरौ ।विद्यते स तु मंत्रः स्यात् स्तंभितः सिद्धिरोधनः ।।वह्निवायुसमायुक्तो यस्य मंत्रस्य मूर्ध्नि नि सिप्तधा दृश्यते तं तु दग्धं मन्यते मंत्रवित् ।।अस्त्रं द्वाभ्यां त्रिभिः षड्भिरष्टाभिर्दृश्यतेऽक्षरैः
गद्दा ।।त्रस्तः सोऽभिहितो यस्य मुखे प्रणवस्थितः ।।शिवो वा शक्तिरथवा नीतारब्धः स प्रकीर्तितः ।।आदिमध्यावसानेषु भुवनेशी चतुष्टयं ।यस्य मंत्रस्य मलिनो मंत्रवित्तं विवर्जयेत् ।।यस्य
मध्ये दकारो वा क्रोधो वा मूर्ध्नि त्रिदिशा ।अस्त्रं तिष्ठति मंत्रस्य स तिरस्कृत ईरितः ।।क्रों द्वयं प्रमुखे शीर्षे वषडस्त्रं च मध्यतः ।यस्यासौ मंदितो मंत्रः स्यात् दुःसिद्धिपुरस्सरैः ।।त्रिवर्णो हंस
हीनो यः सुषुप्तः स उदाहृतः ।।मंत्रो गाप्यथवा विद्या सप्ताधिकशताक्षरा ।।फट्कारपंचकादिर्यो मदोन्मत्त उदाहृतः ।।तद्वदस्त्रं स्थितं मध्ये यस्य मंत्रः प्रमूर्छितः ।।विरामस्थानगं यस्य
हतवीर्यः स कथ्यते ।।आदौ मध्ये तथा मूर्ध्नि चतुरस्त्रपुटो मनुः ।।ज्ञातव्यो हीन इत्येष यः स्यादष्टादशाक्षरः ।।एकोनविंशद्वर्णो वा यो मंत्रः सारसंपुटः ।।हृल्लेखांकुश[illegible]
ध्वस्तं प्रवक्ष्यते ।।सप्तवर्णो मनुर्बालः कुमारोऽष्टाक्षरः स्मृतः ।।षोडशार्णो युवा प्रौढश्चत्वारिंशल्लिपिर्मनुः ।।त्रिंशद्वर्णश्चतुःषष्टिवर्णो मंत्रः शताक्षरः ।।चतुःशताक्षरो वापि वृ
द्धः इत्यभिधीयते ।।नवाक्षरो ध्रुवपुटो मनुर्निस्त्रिंश ईरितः ।।यस्यावसाने हृदयं शिरो मंत्रे शिखा वर्म च न स्यात्तां वौषट्फट्कार एव वा ।।शिवशक्त्या हीनो [illegible]
बीज इतीरितः ।।येषु स्थानेषु फट्कारः षाट्यायस्मिन्न दृश्यते ।।स मंत्रः सिद्धिहीनः स्यात् मंदः पंचाक्षरो मनुः ।।कूटं एकाक्षरो मंत्रः स एव कोनिरंकुशः ।।२००।।[illegible]
नः स्याच्चतुर्वर्णस्तु केकरः ।।षडक्षरो बीजहीनस्त्वर्धसप्ताक्षरो मनुः ।।सार्धद्वादशवर्णो वा धूमितः स मनुर्निंदितः ।।सार्धबीजत्रयस्सद्देकविंशतिवर्णकाः ।।[illegible]
शदर्णो यः स्यादालिंगितस्तु सः ।।द्वाविंशत्यक्षरो मंत्रो मोहितः परिकीर्तितः ।।चतुर्विंशतिवर्णो यः सप्तविंशतिवर्णकः ।।क्षुधार्तः स तु विद्ध्यष्टाविंशतिवर्णकः ।।एका
दशाक्षरो वापि पंचविंशतिवर्णकः ।।त्रयोविंशतिवर्णो वा मंत्रो दृप्त उदाहृतः ।।षड्विंशत्यक्षरो मंत्रः षट्त्रिंशद्वर्णकस्तथा ।।त्रिंशदेकोनवर्णो वा यः [illegible] हीनो [illegible]
क्षष्टात्रिंशत्साक्षरो यः एकत्रिंशदथापि वा ।।अतिक्रूरः समादिष्टो निंदितः सर्वकर्मसु ।।चत्वारिंशतमारभ्यात्रिषष्टियावदक्षरं तावत्संख्या निगदिता मंत्राः सद्गोऽसलक[illegible]
चषष्ट्यक्षरा ये स्युर्मंत्रास्ते शंतमानसाः ।।एकोनशतपर्यंतं पंचषष्ट्यक्षरादितः ।।ये मंत्रास्ते निगदिताः स्थानभ्रष्टाक्षयावधेः ।।त्रयोदशाक्षरा ये स्युर्मंत्राः पंचदशाक्षराः
विकलास्ते निधीयंते शतं सार्धशतं तु वा ।।शतद्वयं द्विनवतिरेकहीना थवापि वा ।।१०१।।शतत्रयं वा यत्संख्यानिःस्त्रहास्ताः समीरिताः ।।चतुःशतान्यथारभ्य याव द्वर्णसह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वकं। अतिरुद्रः प्रयोगेषु परित्याज्यः सदा बुधैः। सहस्रार्णाधिका मंत्रा दंडकाः पीडिताः कथाः। द्विसहस्राक्षरा मंत्राः खंडशः सप्तधा कृताः। तान्यत्र व्यस्तास्त्रत्ररूपास्ते
मंत्रा एते यथास्थिताः। तथाविधाश्च बोधव्या मंत्रिभिः काम्यकर्मसु। दोषांस्त्रिमान्न विज्ञाय यो मंत्रं भजते नरः। सिद्धिर्न जायते तस्य कल्पकोटिशतैरपि॥ अथैते
षां केषांचिच्छ्रीमदाराध्यमुखादवगतोऽर्थो लिख्यते। तत्र मनोरिति॥ आदिमे ध्यांतेष्विति समुच्चयः। अनिलो यकारबीजं। मायाबीजमिति संप्रदायः॥ मायाबी
जस्य नामानि मालिनी शिवबल्लरी। तारा वर्त्तिः कलावाणी बीजं शक्तिश्च कुंडलीति॥ शैवागमोक्तेः॥ वायुबीजं संयुक्तं अक्षरांतरयुक्तं बिंदुयुक्तं तद्रहितं मायाबी
जं दीर्घस्वरांकितं। उक्तं च लक्षसागरे॥ आदिमध्यावसानेषु यस्य मंत्रस्य दृश्यते। चतुर्धा पंचधा द्वाभ्यां चैकवीस्वरान्वितं। वायुबीजमसौ मंत्रो ओदितः परिकीर्तितः
इति। वायुबीजं यकारः। एकवीरः क्रः स्वरांकितो दीर्घस्वरयुक्तः। क्रां क्रीं क्रूं क्रैं क्रौं इति। तदुदाहरणं तु॥ अघोरेभ्योथ क्रां घोरेभ्यो क्रीं घोरघोरतरेभ्यो क्रूं सर्वतः सर्वश
र्वेभ्यो क्रैं नमस्ते रुद्ररूपेभ्यः क्रौं इति। आदिमध्यावसानेष्विति। भूबीजं लकारः। अत्र चतुःस्थानत्रयेपि प्रतिस्थानं लकारद्वयमिति युक्तो तत्रांतरदर्शनात् द्वौ साधर्द्धियं
मध्ये त्रयमिति ज्ञेयं॥ तदुक्तं लक्षसारे॥ द्विधा पूर्वे त्रिधा मध्ये द्विधांते च पुनः प्रिये। वह्निबीजयुक्तो यो मंत्रः स निकृष्टः प्रकीर्तित इति। वह्निर्लकारः॥ पिंगलामते॥
आदौ द्विधा त्रिधा मध्ये पुनश्चांते द्विधा भवेत्। इंद्रबीजमसौ मंत्रो रुद्र इत्यभिधीयत इति। मायेति। मायाभुवनेश्वरीबीजं। त्रितत्वं। प्रणवो ओंकारो वा। रावः प्रे
कारः। एकत्रेति। सर्वत्रापेक्षितः। मायाबीजं न यत्रास्ति त्रितत्त्वं रावमेव वा। श्रीगुह्येवापि मंत्रोसौ शक्तिहीनः प्रकीर्तित इति तंत्रांतरवचनात्। मायाबीजं त्रितत्व
वाश्रीगृह्यं यत्र नास्ति चेत्। शक्तिहीन इति ख्यातः सामर्थ्यरहितो मंत्र इति पिंगलामतात्॥ यस्येति मुखे आदौ शिरसि मस्तकेंऽते वकारः समुच्चये॥ उक्तं च लक्ष
सागरे॥ यस्य कामकलाबीजं मध्यस्थाने न विद्यते। आदौ मायांकुशप्रांते विज्ञेयासौ पराङ्मुख इति पिंगलामते॥ कामबीजं न यत्र मध्ये मायादावंते क्रोंकुशः परा
ङ्मुख इति। क्रोंकुशः क्रोंगृहीतः सर्वकर्मच्छिन्ति। हकार इति। इंदुः सकारः। बिंदुयुक्तत्वमस्यापि। आद्यंतमध्येष्विति स्थानत्रयेपि नापेक्षितः॥ उक्तं च लक्षसागरे॥ भूत्य
बिंदुसमायुक्तमाद्यंते वाथ मध्यतः। न भवेद्यो बीजं वा यस्या सौ बधिरः स्मृतः इति॥ रेफा॥ अर्को हः। इंदुः सकारः। वह्न्यर्केंदूनां देवतानेत्रत्वेन मंत्राणामपि नेत्र
लेन मंत्राणामपि नेत्रत्वात्। पिंगलामते॥ पंचाक्षरस्तु यो मंत्रः पावकेंद्वर्कवर्जितः। नेत्रहीन इति ज्ञेयो दुःखशोकभयावह इति। आदीति हंसः स्वरूपा प्रासादो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
१६

16

हें। वाग्भवनं तं जीवः सकारः। सकी इत्याह हकारः बिंदुमान्। हकाररउकारबिंदुभिर्युक्त इत्यर्थः। तेन च हैं इति बीजं॥ तथा च पिंगलामते। अष्टमस्वरसंयुक्तो जीवारूढः
सचिंदुकत्र यस्यात्मा दृश्यते नेव किं वारा वश्यांतु घकलः। प्रासादो वाग्भवो हं संभार्या वा यत्र दृश्यते। आदिमध्यांतदेशेषु कीलितं तत्प्रचक्षते इति। आत्मा हकारः औ
मस्वरः औंकारः। औकारस्याष्टमस्वरत्वं ऋस्य दीर्घस्यैकत्वात्। यथा अ इ उ ऋ ल ए ऐ ओ औ। चतुःकलः कौ एकमिति मध्ये स्थिते। अत्र यथाक्रमतोऽर्थो न भवे
त्। किंतु मध्ये एकोलकारः अंते लद्वयं यद्वा मध्ये एकः फट्कारः अंते द्वित्रिर्वा यत्र दृश्यते स स्तंभित इत्यर्थः॥ तथा च पिंगलामते॥ सकलं मध्ये द्विधा अंते शक्तिबीजं
भवेद्यदि। स्तंभितं तं वदंतीशं मंत्रं मंत्रविदो बुधा इति॥ अन्यत्रापि॥ द्विधा त्रिधा वा बाधा वा मंत्रांते यत्र दृश्यते। मलस्त्रस्तंभितो मंत्रः। श्रीशिवेन प्रकीर्तितः॥
अत्र मूलश्लोकादेव मध्ये पीति ज्ञेयः॥ वह्निरिति॥ वह्निरेफः वायुर्यकारः तद्युक्तमूर्धेनि आदौ उ कं च पिंगलामते। आदिस्थैः सप्तभिर्बीजैर्मंत्रस्तैः पावका
क्षरं। दीपितं यत्र तं मंत्रं मायादग्धं प्रचक्षते॥ इति। अस्त्रमिति उक्तसंख्याक्षरैरंतरितः फट्कारो दृश्यत इत्यर्थः। यस्येति मुखे आदौ शिवः हकारः शक्तिः सकारः।
एतादृशं दोषयुक्तं मातृकाहीन इति मानोत्तरं वदेत्॥ तथा च पिंगलामते॥ शिवः शक्तिस्तथोंकारो यस्यास्तितं नदो नास्ति तं मंत्रं वदंति मातृकाहीनं सिद्धिप्रदायक
मिति॥ आदीति स्थानत्रयेपि मिलित्वा मकारचतुष्कं यत्र दृश्यत इत्यर्थः। आदिमध्यांतदेशेषु चतुर्धा यत्र दृश्यते। माणीं मंत्रो महेशेन मलिनः स इतीरितः॥ तंत्रा
तरवचनात्॥ लक्षसागरे॥ आदौ मध्ये च शिखरे त्रिधा यत्र तु दृश्यते। मकारो मलिनं विद्यात्तं मंत्रं मंत्रवित्सदेति॥ एतयोर्विकल्पः यस्येति क्रोधांकुशबीजं मध्ये नि
अंते क्रोध दकारयोर्विकल्पः मध्ये निरोधास्त्रमित्यन्वयः मध्ये दकारकुंकारयोरेकं अंते फट्द्वयमित्यर्थः॥ तथा च पिंगलामते॥ दकारः क्रोधबीजं वा यस्य मध्ये
व्यवस्थितं। फट्द्वयं च स्थितं प्रांते यस्य वर्णैः स तिरस्कृत इति॥ अन्यत्रापि॥ यस्य मध्ये दकारस्थं क्रोधबीजं हुमस्त्रितं। द्विधा वांते च फकारः स्यात् स वर्णैस्तिरस्कृत इति
॥ २६ द्वा वकारो विकल्पार्थकः। ओमिति प्रमुखे आदौ ओंकारः श्रीजं अंते च वषट् मध्ये। अस्त्रमिति वकारात् द्वयमित्यत्रापि संबध्यते॥ तथा च पिंगलामते॥ अस्त्रं म
त्रद्वयं मध्ये वषडंते तथादितः॥ अ उ मास्वरसो मंत्रो भेदितः परिकीर्तित इति॥ अस्त्रे ऋतः अ उ मः ओंकारः॥ त्रिवर्णे कौ ... ति॥ त्रिवर्णे हंस इति वर्णद्वयरहितः॥
तथा च मेरुतंत्रे॥ वर्णत्रयात्मको मंत्रो यस्तु हे सार्व ... सुषुप्तः सतु विज्ञेयः सर्वेषां सिद्धिफलापह इति॥ सप्ताक्षरो ... अक्षराणि यस्य सः अष्ट श्री
१६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दशाक्षरस्येत्यर्थः। फ्रूट्कारं पंचकामादौ यस्मिन्निति।। उक्तं बलक्षसागरे।। विद्यायां यदि वामं त्रोय षोडशा दशवर्णकः। पंचफ्रूट्कारस्तवैः स्यान्मदोन्मत्तः स उच्यत इति।। पिं
गलामतेपि। विद्यायां मंत्रराजो वाच्यः स्यात्सप्तदशाधिका। फ्रूट्कारपंच पूर्वं स्याद्धुन्मनः संप्रकीर्तित इति। अत्र विशेषणद्वयमविशिष्टं एवं दुष्टः तद्दूरिति। विरामेच विराम
स्थानगं मंत्रोतर्गतं पंचेषु भयत्रा उक्तं च पिंगलामते।। अस्त्रमंत्रो भवेद्यस्य मध्ये प्रांते च वशं मुना। हीनवीर्य इति स्यातः स मंत्रो नैव सिद्धिद इति। अदावितिस्थानत्रयमि
लिलउस्त्र बहुषट्यमित्यर्थः। अथ षोडशाक्षर इत्यनुवर्तते तंत्रांतरेपि।। एतादृशो मंत्रो भीत इत्युच्यते उक्तः।। अत्रादावेते तथा मध्ये बहुधोस्त्रेण संयुतं। अत्र षोडशाक्षरं मंत्रे
भीतं तं भैरवो ब्रवीदिति।। यस्यादितितारः। प्रणवः कुविंशत्तारः क्रूमितिवदेति। तन्त्रा ग्रंथांतरविरोधात्। तथा च भैरवीतंत्रे।। एकोनविंशत्यवर्णो यो यो मंत्रः प्रणवान्वित
महामायांकुशोयुक्तं तं प्रध्वस्तं वदेतिह।। पिंगलामतेपि।। यदि सा षोडशाक्षरः। विंशत्येकोनवर्णश्च मायोकारांकुशान्वितः। प्रध्वस्त इत्यसौ मंत्रः श्रीगुरुदेवेन कीर्तित इति
सप्तवर्णहृति। चत्वारिंशल्लिपिः चत्वारिंशद्वर्णः। भैरवीतंत्रे।। सप्ताक्षरो भवेद्बालः कुमारश्चाष्टवर्णकः। चत्वारिंशाक्षरः प्रौढस्तरुणः षोडशाक्षर इति। त्रिंशद्वर्ण इति चतु
शताक्षरः। बहुरधिकशताक्षरः। उक्तं च भैरवीतंत्रे।। अत्रिंशद्वर्णशतार्णावावनुः षष्ठ्यक्षरं तथा। बलुहद्व्यशतार्णावा बहुद इत्यभिधीयत इति। नवाक्षर इति। ध्रुवः प्रणवमुखे
नलाक्षरोति स्त्रिंशद्वर्णः। नवाक्षरोथ निस्त्रिंशो ध्रुवयुक्तोथ मस्तुद इति। भैरवीतंत्रवचनात्।। यस्येति। हृदयो नमः। शिरो मंत्रः स्वाहाकारः। एतद्द्वयं मंत्रे यस्य
नास्ति। शिरखावषट्। मर्म हुंकारः। एतद्द्वयं च वौषट्फट्कारौ वाशिरोहकारः। शक्त्यर्णः सकारः। एतद्द्वयं वा मध्ये नास्ति स निर्बीज इत्यर्थः। तदुक्तं भैरवीतंत्रे यु
छिरांत शिरखावर्म मध्ये नेत्रास्त्रके पृथक्। शिवशक्त्यात्मको वर्णो न स्तो यस्य स मंत्रराट्। निर्बीज इति संप्रोक्तः सर्वकर्मसु गर्हित इति।। ४२।। एष्विति। अत्र वर्णे
केस्थानद्वये स्वोक्तत्वादधिष्ठिति बहुवचनप्रयोगः कथमिति चेत्सत्यं। तंत्रांतरे निर्बीजलक्षणवचने आदावपि तद्रूपप्रतिपादकाक्षरसत्त्वाभिप्रायेण बहुवचनप्र
योगः कृतो ग्रंथकर्त्रा।। तथा च बलक्षसागरे।। निर्बीजस्ते समाख्यात आदावोंकारवर्जितः। एषु आदिमध्यावसानेषु। अत्रापि स्थानत्रयेपि मिलित्वेव फट्कारषट्के सेयो
मंद इति। पंचमारो दशाक्षरः। उक्तं च भैरवीतंत्रे।। दशाक्षरो भवेन्मंद इति। कूट इति। बहुक्षरात्मकं बीजं कूटः सबहुक्षरोपि एकाक्षर एवेति भावः। निरंशकः। द्विवर्णः सर्वदी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपुरार्णव. नः॥ बलवर्जितः॥ चतुर्वर्णकः केकरः॥ पिंगलामतेपि॥ ध्रुवहीनश्चतुर्बीजैः षड्वर्णकेकरो मत इति विशेष उक्तः॥ षडक्षर इति बीजवर्जितः॥ ओंकारादिरहितः॥ अथार्धसप्ता
१० क्षरलार्धद्वादशाक्षरलाचांते यंत्र नयोगे न द्वेयं॥ सार्धबीजत्रयलं वा एते धूमिता इत्यर्थः॥ लक्ष्मसागरे॥ अर्धसप्ताक्षरो मंत्रः सार्धद्वादशवर्णकः॥ धूमितः सप्तमाख्यातः साध्य
17 वर्णेत्र योथवेति॥ एकविंशतीति स्पष्टार्थः॥ द्वाविंशतीत्यपि स्पष्टार्थः॥ चतुर्विंशतीति क्षुधार्त इति स्पष्टार्थः॥ पुनश्चतुर्विंशतीति दस प्रतिपादकः स्पष्टः॥ षड्विंशत् [illegible]
पि॥ त्रिंशद्वर्णको वर्णो वेति॥ एकोनत्रिंशद्वर्णः॥ एकोनवर्णश्चायं गाहीन [illegible] इति भैरवीतंत्रवचनात्॥ लक्ष्मसागरे तु॥ अष्टत्रिंशदक्षरश्चेति चतुर्थः॥ प्रकारो [illegible]
त्रिंशदक्षरे स्यादिव चत्वारिंशतमिति॥ चत्वारिंशद्वर्णमारभ्य त्रिपंचाक्षरपर्यंतानमंत्राणां केकारत्व ध्यानचतुर्विंशतिविधाः॥ सव्रीडा इति पंचपंचाक्षरा इति स्प [illegible]
पंचपंचाक्षरः॥ आदिर्येषां पंचपंचाक्षरादीति॥ वा पदच्छेदः॥ लस्य पुरुषेमनः श्रांतमानस इत्युक्तत्वात्॥ पंचपंचाक्षरात्परं यावदेकोनविंशतमिति भैरवीतंत्रवचनात्॥ [illegible] क्षरवध्या
चतुस्त्रिंशत्प्रकाराः स्थानभ्रष्टा इति त्रयोत्रिंशत्स्पष्टार्थः॥ शतमिति शतद्वयं द्विनवतीत्यंतिति एक एव भेदः॥ द्विनवत्यधिकं शतद्वयमित्यर्थः॥ सार्धशतद्वयं द्विनवतीरेकहीना एकनवत्य
धिकशतद्वयमित्यर्थः॥ ते नशतसंख्यावर्णाः सार्धशतवर्णाः॥ द्विनवशतवर्णाः एकनवत्यधिकशतद्वयवर्णाः॥ शततत्र यवर्णाश्चेति पंचप्रकारा निःस्नेहदोषस्य स्पष्टाः स्पष्टार्थ
अत्र केचित् शतद्वयं त्वेकः प्रकारः द्विनवतिरन्यः एकनवतिरपरः इति वदंति तदसंगतं॥ प्रद्युम्नाक्षरमारभ्यैकोनशतवर्णपर्यंतास्ते स्थानभ्रष्टा इत्युक्त [illegible]
त्युक्ते येषां वर्णानां वर्णसंख्या शताधिका रेते निःस्नेहा इत्यन्वयः॥ चतुःशतानीति सुगमः॥ सहस्राणीति यदं इकाः स्तोत्ररूपास्ते पीडिताख्याः॥ ज्ञातव्य [illegible]
सहस्रार्धास्तथैव विख्याता अपि सदोषा एवते यतः॥ उक्तं च भैरवीतंत्रे॥ पञ्चाशन्मंत्रास्ततः [illegible] भेदभिन्नास्ततः परं॥ शतं [illegible] द्वादशो [illegible]
निकामानां नेते दोषा मंत्रजपे बाधकाः इति [illegible] अथोक्तदोषदुष्टानां मंत्राणां तद्दोषनिरसनोपायः॥ अगरदायां॥ इत्यादिदोषदुष्टं [illegible]
पवनो वद्धयायोनिमुद्रेति॥ योनिमुद्रालक्षणं तु रुद्रयामले भैरवीपटले॥ पश्चिमाभिमुखं लिंगं योनिस्थं [illegible] बिंदुसं [illegible] स्वयं [illegible] बालकाकृति श्री
[illegible] विरश्मि तथापरं॥ महापद्मवनं चान्तर्योगपीठं प्रकीर्तितं॥ कदंबगोलकै [illegible] त्वसुधामाधार [illegible] मंत्राणां चका १०
नितु॥ पर्णोरत्नं वेदवेतलंकोदंडद्वयमध्यगं॥ तद्ध्वं नाम्नानुदुष्ट्राणं बभवेत्ततः॥ कामगं भवकुंडलिनि॥ शिवाख्यमंगुलं प्रियो॥ सहस्राने महापद्मं [illegible] तत्रस्थेन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मतेसम्यक्त्वर्धते रक्तबिंदुकं। तव व्यापकयोगेन स्याधारेयो जपेन्मनः। गुदमेढ्रान्तरे येत्रिम स्तामाकुंचयन्प्रबंधयेत्। अमरचोनिगतं ध्यात्वा कामबीजं पूरकसंज्ञितं मेढ्रवलत्को
लानलप्रख्यं तडित्कोटिसमप्रभं। तस्योर्ध्वे तु शिखा सूक्ष्मा बिंदुरूपा परमा कला। तया सह तमात्मानमेकीभूतं विचिंतयेत्। गच्छंती ब्रह्ममार्गेण लिंगत्रयक्रमेण तु। अमृ
तं यद्द्विसर्गस्थं परमानंदलक्षणं। भूतरत्नांशुभ्रते ज्ञं धाराप्रपातप्रवर्षिणीं। पीत्वा कुलामृतं दिव्यं पुनरेव विशेत्कुलं। पुनरेव कुलं गच्छेन्मात्रायोगेन नान्यथा। सा
च प्राणसमाख्याता तंत्रेस्मिन्परमेश्वरि। उच्छ्वासो प्रोच्यते सो हि प्राणं तं विषते यदा। एवमभ्यसतस्तस्य अहर्न्यहनि निशि भूयात्। जरामरणदुःखाद्यैर्मुच्यते भवबं
धनात्। उज्जिणादिश्रुयास चिरस्यां योनिस्त प्रवर्तते। पुनः प्रोपी यतनस्यां कालाग्न्यादि शिवांतका। योनिमुद्रासमाभ्यासात् तत्र बंधः प्रकीर्तितः इति। अत्र स्पा
र्थः। तत्र गुरुं सिद्धासनस्थो वामपार्ष्णिना गुदमेढ्रान्तरं निःपीड्य तदुपरि दक्षिणपादो गुल्फयोरन्योन्यसंमर्दो यथा भवति तथा दक्षिणपार्ष्णिना लिंगमूलं निःपी
ड्य स्थिरकायः समुपविश्य गुदमाकुंच्यापानं वायुमुत्थाप्य सम्यक् प्राणापानयोः संघट्टं कुर्वन् एकचित्तो मूलाधारगतां विद्युद्रूपकुंडल्यात्मके परमात्मनि स्वसाध्य
मंत्रं ज्ञात्वा तदोर्ध्वं संचिंत्य तन्मंत्राक्षराण्येकैकशः सुषुम्नामार्गेण मूलाधारस्वाधिष्ठानमणिपूरकानाहतविशुद्धाज्ञाख्यषट्चक्रक्रमेण ब्रह्मरंध्रे प्राप्य तत्र सहस्रो
मर्मंडलनिर्गतामृतप्लाविकानि मंत्राक्षराणि पुनः सुषुम्नामार्गेणाज्ञाविशुद्धानाहतमणिपूरकस्वाधिष्ठानचक्रभेदक्रमेण मूलाधारं प्रापय्येति। ततस्तन्मंत्र
मृष्यादिन्यासपूर्वकं यथोक्तभावनया चोत्तरसहस्रं तत्पदिष्टां तरितो मंत्रसंस्कारः। अथ बाह्यक्रियारूपा मंत्रदोषनिःसारा य दशविधसंस्काराः। तत्र या
रदायां। मंत्राणां दश कथ्यंते संस्काराः सिद्धिदायिनः। जननं जीवनं पश्चात्ताडनं बोधनं तथा। अथाभिषेको विमलीकरणाप्यायने पुनः। तर्पणं दीपनं गुप्तिर्दशैता मं
त्रसंस्क्रियाः। मंत्राणां मातृकामध्यादुद्धारो जननं स्मृतं। प्रणवांतरितान्कृत्वा मंत्रवर्णान् जपेत्सुधीः। एतज्जीवनमित्याहुर्मंत्रतंत्रविशारदाः। भूर्जे विलिख्य मंत्राणां ता
डनं चंदनांभसा। प्रत्येकं वायुना मंत्री ताडनं तदुदाहृतं। विलिख्य मंत्रं तं मंत्री प्रसूनैः करवीरजैः। तन्मंत्राक्षरसंख्यातैर्हन्याद्बोधनं। स्वतंत्रोक्तविधाने
न मंत्री मंत्रार्णसंख्यया। अश्वत्थपल्लवैर्मंत्रमभिषिंचेद्विशुद्धये। संचिंत्य मनसा मंत्रं ज्योतिर्मंत्रेण निर्दहेत्। मंत्रे मलत्रयं मंत्री विमलीकरणं त्विदं। तारं व्योमाग्नि
मनुयुक् दंडी ज्योतिर्मंत्रमुदीरितः। कुशोदकेन जप्तेन प्रत्यर्णं प्रोक्षणं मनोः। तेन मंत्रेण विधिवदेतदाप्यायनं मतं। मंत्रेण वारिणा मंत्रे तर्पणं तर्पणं स्मृतं। तारमायार

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ आली॰ व॰
१८
18

मायेगेमनो दीपनमुच्यते। जप्यमानस्य मंत्रस्य गोपनं त्वप्रकाशनं। संस्कारा दश संप्रोक्ताः सर्वतंत्रेषु गोपिताः। यान्कृत्वा संप्रदायेन मंत्री वाञ्छितमश्नुते
इति॥ अथास्य श्लोकस्यार्थः। मन्त्राणामिति। तत्र कचित्क्षौ पट्ट्यां चंदनादि पीठे कुंकुमादिना वक्ष्यमाणपांचभौतिकचक्रं विलिख्य तत्रालिखनं क्रमेण मातृका
हृदिसकोरांतं मातृकां विलिख्य तत्र मातृकासरस्वती मायाद्य संपुटाष्टोत्तरशतं मातृकां जपित्वा तस्याः स्वाभीष्टमंत्रे स्वरव्यंजनबिंदुविसर्गसंयोगाभक्षराणि पृ
थक्पृथक् गुप्त्वे बीकृत्य स्वगुरूपदेशेन ज्ञातं मंत्रं जनयेदिति जननं॥ प्रणवेति॥ प्राग्जुष्टस्य मंत्रस्यैकैकमक्षरं प्रणवांतरितं कृत्वाऽष्टोत्तरशतं
नमः॥ शिवायेत्युत्र ओं न ओं मः इत्यादि प्रत्यक्षरं प्रोक्तविधानं जपेदित्यर्थः॥ इति जीवनं॥ भूर्जे इति॥ भूर्जपत्रे कुंकुमादिद्रवैस्तन्मंत्रं विलिख्य चंदनादिभि
पमिति वायुबीजमुच्चरन्प्रत्यक्षरं शतवारं ताडयेदिति ताडनं॥ विलिख्येति॥ तत्र प्राग्वत्पीठे मंत्रं विलिख्य तन्मंत्राक्षरसंख्याभिः करवीरपुष्पैः ... चितिय
क्लिवीनमुच्चरन्प्रत्यक्षरं तैः पुष्पैः शतवारं हन्यादिति बोधनं॥ स्वतंत्रेपि॥ तत्र प्राग्वत्पीठे कुंकुमगोरोचनादिभिरष्टदलकमलं कृत्वा तत्कर्णिकायां कुंकुमादिद्रवै
मीलतीकलिकाभिस्तन्मंत्राक्षरसंख्याभिरेकयाकलिकया मुकमंत्रमभिषिंचान्नित्यम इत्याभिषेकं सुगंधिजलेनैकैकपल्लवेनाष्टोत्तरशतवारं कुर्यादित्यभिषेकः
संविंत्येति॥ तत्रस्य मूलाधारे वह्निमंडले वक्ष्यमाणज्योतिर्मंत्रं संचिंत्य तदूर्ध्वं संस्कर्तव्यमंत्रं विभाव्य ज्योतिर्मंत्रस्य तेजसा संस्कर्तव्यमंत्रमालयेत्कामं ... यम
लत्रयं सह आगंतुकामारव्यमलसापुनः पुनरेकमेकेनदह्यत मंत्रविगतमलत्रयं ध्यायेदिति विमलीकरणं॥ ॥ज्योतिर्मंत्रमाह॥ तार इति॥ तारः प्रणवः ... सहकं
रः॥ अग्नी रेफः॥ मनुरोकारः॥ दंडी अनुस्वारः॥ कुशोदकेनेति॥ तत्र प्राग्वत्पीठे देवतमंत्रं कुंकुमादिभिर्विलिख्य ताम्रादिपात्रे कर्पूरादिवासितं शुद्धजलमादायोर्द्धे
रितं मंत्रेणाष्टोत्तरशतवारमभिमंत्र्य तेनैव मंत्रेण तज्जलबिंदुभिः कुशैः प्रत्यक्षरं त्रिः प्रोक्षयेदिति॥ ॥अथाप्यायनं॥ मंत्रेणेति॥ तत्र ताम्रादिपात्रे प्राग्वन्म
त्रं विलिख्य पात्रांतरे कर्पूरादिवासितं शुद्धजलमानीय तमेव मंत्रं पठन् तेनाऽमुकमंत्रं तर्पयामि नमः इत्यष्टोत्तरशतवारं विलिख्य तन्मंत्रस्योपर्यंजलिना तर्पयेदि श्री
तर्पणं॥ ॥तारेति॥ तारं प्रणवः॥ माया भुवनेश्वरी॥ रमा श्री बीजं॥ योगलक्षणं तु आद्यो योगोऽभवेदिसुक्तं॥ अस्य समर्थः॥ प्रणवभुवनेश्वरीश्रीबीजानि तेसाध्य मंत्रं संलग्नः १८
ष्टोत्तरशतवारं जपेदिति दीपनं॥ तदनंतरं श्लोकस्यार्थः स्पष्टः॥ ॥इति दश संस्काराः॥ अथ कादिमतोक्तं मंत्राणां दोषसंचयं॥ वक्ष्ये तत्परिहारसाधकानां हिताय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वा॥ तत्र श्रीतंत्रराजे मंत्रदोषांस्तु विज्ञाय गुरुः परिहरेत्क्षणात्। अन्यथा स गुरुः शिष्यं निहंत्येवाविराधकं। तेन तत्परिहारं च शृणु देवि समाहिता। परिहारप्र
कारं तु वक्ष्ये यातु तत्त्वतः। दग्धः षट्कर्णको मंत्रः नतः स्यादधिकैर्जपात्। गर्जितस्त्वविधिप्राप्तः शत्रुर्वैरिकोपगाः। बालो लघ्वक्षरप्रायः वृद्धो गुर्वक्षरान्वितो निर्जि
ताकर्मवाकुल्यादहसाः सत्यवर्जिताः। अपूर्णाः लूपास्विता स्युः स्तंभितास्सानुनासिकाः। अकालविनियोगेन प्रबोधः स्यात्प्रजपात्। मंत्राः पत्रेषु पठनाद्दन्यवर्ण
ताकर्मवाकुल्यादहसाः सत्यवर्जिताः। ... एवं खंडीभूतास्त्वंशजपादंगहीनास्त्वसंवृताः। अपूर्णेनोपदिष्टाये हीनवीर्याः संवृताः सदा प्रयोगात्कुंठले छि
लुकीलिता। रूद्धाविसंधिका प्राप्ताः दुःखवैरिसमन्विताः खंडीभूताः स्वांशजपादंगहीनास्त्वसंवृताः।
प्रतातिविलंबनात्। रूष्टाप्रलपने जप्यादयमंत्रैः सहाविलाः उपेक्षावस्थयाजाप्याद्दूषमादवमानिताः। पंचविंशतिरष्टादेषांस्तान् शमयेत्सुरः॥ ८ ॥ एवं यत्
योनिमुद्रया मंत्राणां वीर्ययोजने। उभयं बोधयन्शिष्यं संरक्षेत्कुरुतात्मवान्। गुरोर्लक्षणमेतावदादिमांत्यं तु वेदयेत्। आदिमांत्यविहीनास्तु वर्णाः स्युः शरदभ्रव
त्। तस्मादादिनवैवासो श्रूयतां तदहं कृतिः। तदहंकारविज्ञानान्मंत्रसिद्धिर्जायते नरः। अनादिक्रमसंसिद्धमातृकार्यतयोजनात्। तादात्म्यसिद्धिसंविद्धिः सर्वमंत्रार्थ
विग्रहात्॥ दग्ध इति॥ स्पष्टार्थं अथवा यस्मिन्मंत्रे आदिमध्यांतेषु कूर्मबीजषट्कं दृश्यते स मंत्रो दग्ध इत्यर्थः। तदुक्तं त्रिपुरार्णवे। आदौ कूर्चद्वयं यस्य प्रोक्तं
वबीजद्वयं तथा। अंते कूर्चद्वयं यस्मिन्मंत्रराजे प्रदृश्यते। सतु षट्कर्णको मंत्रो दग्ध इत्यभिधीयते। जपतां सिद्धिरोधः स्यात् ... सर्वैः ... कर्णः
कूर्चबीजं तदुक्तं तत्रैव॥ हूंकारस्यैव नामानि कूर्चं मायासरस्वती। जलं नीरं तथा कर्णं तटं कूलं महेश्वरीति। अधिकैर्जपात् त्रस्त इति। यस्मिन्मंत्रे अधिकाक्षरयोगः स
मः समंत्रस्त्रस्त इत्यर्थः। तदुक्तं त्रिपुरार्णवे। आदावंते च मध्ये वा यद्यधिकाक्षरयोगतः। त्रस्तः सोऽभिहितो मंत्रो जपतामशुभप्रद इति। यदि वर्णत्रये नपि तातुलोपा
सुत्रेशुभोदयान् तत्र हसंयोगमंत्रादौ प्रजपेद्बुधः। ततो वर्षत्रये जाते मध्यादावपि योजयेत्। ततो वर्षत्रये जाते शक्त्यादावपि योजयेत्। एवं योजनतो विप्रः फलम्
त्तरोत्तरं। अन्यथा हंति सा विद्या साधकान्नात्र संशय इति त्रिपुरार्णवोक्तविरुद्धं। तथापि प्रादावेवाधिकाक्षरयोगस्यानिषेधत्वं वोध्यं। गर्जित इति। उपदेशस्य
शास्त्रे यो विधिरभिहितस्तं विना प्राप्तमंत्रो गर्जित इत्यर्थः। तदुक्तं त्रिपुरार्णवे। मोहाद्वा लोभतो वापि विधिरूपसमुपायोऽजडैः। दीयते सतु मंत्रस्तु गर्जितो नाहितस्स
दा। शत्रुवदिति। वैरिकोपगा इति स्पष्टोऽर्थः। बाल इति। वृद्ध इति। लघ्वक्षरप्रायाः बालाः। गुर्वक्षरप्राया वृद्धा इत्यर्थः। लघ्वक्षरलक्षणं गुर्वक्षरलक्षणं च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि.रार्ण
१९
19

मातृकाभ्यासेन्नेयं॥ निर्जिता इति॥ कर्मबाहुल्यान्निर्जिता इत्यर्थः॥ तदुक्तं त्रिपुरार्णवे॥ स्वतंत्रोक्तपरित्यागात्कालात्ता वा तन्मितो पि वा॥ स्वगुरुणोक्तो वापि मं
त्रसिद्धिक्रमादपि॥ जपतर्पणहोमार्चाभाजेनापि पुनः पुनः॥ कुर्वतो मंत्रराजः स्यान्निर्जितो गर्हितः सदा॥ फलं न यच्छति फलं तस्मै कल्पकोटिशतैरपि॥ तस्मात्सर्वप्र
यत्नेन स्वतंत्रोक्तं समाचरेदिति॥ ५०० ॥ असहा इति॥ अनियमेन जप्तो मंत्रो सह इत्यर्थः॥ तदुक्तं त्रिपुरार्णवे॥ नियमस्य च भंगेन मंत्रस्यादसहः सदेति॥ सत्यवर्जि
ता इति॥ पुरश्चरणवर्जिता इत्यर्थः॥ तदुक्तं त्रिपुरार्णवे॥ गावीर्यहीनो यथा देही सर्वकर्मसु न क्षमः॥ पुरश्चरणहीनोपि तथा मंत्रः प्रकीर्तितः॥ निस्त्वने मिलितकाद्ये अपुर
श्चर्यादिभिर्मनुः॥ भवेत्सलगुणोपेतः स वध्यानपतिर्यथा॥ सत्वगुणं समापन्नो मंत्रः कल्पलतासम इति॥ अपूर्णरूपा इति॥ स्वरवर्णपल्लवरहिता इत्यर्थः॥ तदुक्तं त्रि
पुरार्णवे॥ पल्लवाद्यैर्विलोपेन स्वरवर्णविलोपतः॥ अपूर्णत्वं समापन्नः समं त्रासितो त्रासंशक इति॥ त्रैलोक्यडामरतंत्रे॥ मंत्राणां पल्लवो वासो मंत्राणां प्राणशि
रः॥ शिरः पल्लवसंयुक्तो मंत्रः कामदुघाफलः॥ न्यासं विना भवेन्मूकः सुप्तः स्यादासनं विना॥ पल्लवेन विना मंत्रो नग्नः स परिकीर्तितः॥ शिरोहीनो मृतः प्रोक्तो य
था मंत्रो गुरुं विना॥ हतो दुष्टाय दत्तो यो निर्बीर्यः श्रद्धिकाक्षरः॥ अन्तरा मन्नवीतेन व्याप्तः कीलितमुच्यते॥ यस्य नाप्त्यंश [illegible] समं त्रः भन्न्यडवाहो॥ ऋषिदेवतछंदांसि
पारलक्तो भुजंगमः॥ मूकः सुप्तो मृतो नग्नो वीर्यहीनो यथा हतः॥ भुजंगः कीलितः भ्रष्ट्य इदं मंत्रो वृथाफलः॥ यत्नादि वर्जये मंत्रं यदि तल्लिङ्गिमिच्छति॥ नमो नतः शां
तिकपुष्टौ प्रणिपाते च कीर्तितः॥ वषण्णाकर्षणे होमे पुष्ट्याह्वं तं सिद्धिदायकः॥ वौषट् पल्लवसंयुक्तो मंत्रः पुष्प्यादिसाधकः॥ हुंकारपल्लवोपेतो मारणे ब्राह्मणं विना॥ मं
त्र न कार्यं वसुघोरभयनाशने॥ वषडंतो महाकालग्रहमालाविनाशकः॥ स्वाहांतो [illegible] दनेवधे मंत्रः षट्पल्लवान्विताः॥ ओंकारमुखरो मंत्रो वेदागमसमुद्भवो पल्लवो सम
गमे मंत्रे वैदिके नास्ति पल्लवः॥ पल्लवेन विना प्राप्तो मंत्रो वेदसमुद्भवः॥ नग्नः कीर्त्यते यस्मादैश्वर्यं परिधानवानिति॥ स्तंभिता इति॥ अनुनासिकाक्षरसहिता इत्य
र्थः॥ सानुनासिकं निरनुनासिकलक्षणं तु मातृकाभ्यासेन्नेयं॥ त्रिपुरार्णवेपि॥ सानुनासिकवर्णेन संयुक्ताः स्तंभिता मता इति॥ अकालचितियोगेनेति॥ अमता इति श्री
परणीयं॥ तदुक्तं त्रिपुरार्णवे॥ स्वरग्रामक्रमेणाप्ते क्रमेणाप्ते काले प्रबुध्यते॥ अन्यदा विलियुक्तश्च मंत्रो मत तदाहृतः इति॥ काललक्षणं तु काम्याभ्यासेबो १९
ध्यं॥ ५०७॥ अप्रबोध इति॥ स्वापकालप्रातादिस्यर्थः॥ ताराशुभा मताः॥ इति ताराफलं ज्ञाला मंत्रं दद्यादिशालधीः॥ ॥ अथ नक्षत्राणां गणभेदः॥ कुलमूलावतार

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तदुक्तं त्रिपुरार्णवे ॥ स्वापकाले यमवहे जाग्रे दक्षिणावहे । स्वापकाले जपान्मन्त्रो ह्यवबुद्धो हन्ति मन्त्रिणमिति । मन्त्रा इति पञ्चपठनात् जपनात् कुद्ध
इति स्मरणीयं । तदुक्तं त्रिपुरार्णवे ॥ पुस्तके लिखितं दृष्ट्वा जपेद्यः साधकाधमः । वलयारिस्तस्य नश्यन्ति मायुः कीर्तिर्धनं [illegible] जपात्तत्र पुमन्त्रस्य आत कुद्धः सन्
हन्ति साधकमिति । यस्मिन् मन्त्रे पादवर्णाः कीलकेनाभिसंयुक्ता विनाद इत्यर्थः । तदुक्तं योगिनीहृदये ॥ बीजं मन्त्रादिमे स्यात् मन्त्रमध्ये तु कीलकं । मन्त्रान्ते शक्तिरुद्दिष्टा
बीजकीलकशक्तयः ॥ यद्वर्णाः कीलकत्वेनाविहितस्त्वविहायवान् सर्वे स्तम्भपरोऽपि स्तम्भपत कीलकत्वतः स मन्त्रस्त्व[illegible] कीलितः सिद्धिरोधक इति । क्रू
रा इति । संधिरहिता रूक्षा इत्यर्थः । विसंधिकोऽभवद्दुष्टः सर्वकर्मसु गर्हित इति । योगिनीहृदयवचनात् । दुःखा इति । वैरिव्यक्षरसमन्विता दुःखिता इत्यर्थः । तदुक्तं
त्रिपुरार्णवे ॥ दुःखितास्ते समुद्दिष्टा वैरिवर्णैश्च संयुता इति । खण्डीभूता इति ॥ अंशजपात् खण्डीभूता इत्यर्थः । तदुक्तं त्रिपुरार्णवे ॥ खण्डिता वर्णलोपनेति । अङ्गही
ना इति । असंवृताः कवचादिरहिता इत्यर्थः । तथा च योगिनीहृदये ॥ अङ्गप्रसंगकवचस्तोत्रकवचपाठे विना मनुः । असंवृतः सिद्धिं नैव प्रयच्छति । अत्र पूर्णेति । अ समाख्यातः
पूर्णेनोपदिष्टा हीनवीर्या इत्यर्थः । तथा च ॥ द्वितीयेनाभिषेकेण पूर्णत्वं पादितः मनुः । अन्यथा हीनवीर्यः स्या किमेव हि फलं । इति योगिनीहृदये नातः
सदा प्रयोगादिति । सर्वदा काम्यप्रयोगात् मन्त्रस्य कुण्ठता भवतीत्यर्थः ॥ तदुक्तं त्रिपुरार्णवे ॥ प्रयुज्यन्ते सदा मन्त्रास्तत्र कुण्ठाति विजानतः । ते मन्त्राः कुण्ठतां यान्ति तस्मा
त्काम्यं समाचरेदिति । अत्र शपेति स्वल्पफल सावित्र्युपसहिता पुत्र मूलमन्त्रजपः । तद्विधिं प्रयोगपटले वक्ष्यामः । क्लिष्टतेति । दीर्घाक्षरस्य प्लुतस्य नोच्चारणेन क्ल
स्वस्य दीर्घत्वेनोच्चारणेन मन्त्रस्य क्लेशो भवतीत्यर्थः । तथा च तन्त्रान्तरे ॥ एकमात्रो लघुर्ज्ञेयो द्विमात्रो दीर्घ उच्यते । त्रिमात्रस्तु प्लुतो ज्ञेय इत्येवं स्वरलक्षणं । ह्रस्वस्य
न च दीर्घस्य दीर्घत्वे न प्लुतस्य च । प्लुतत्वे न च दीर्घस्य ह्रस्वे दीर्घतया पुनः । उच्चारणवशान्मन्त्रः क्लिष्टो भवति नान्यथा । यो मन्त्रः क्लिष्टतां प्राप्तः स मन्त्रः सिद्धिरोधकृदि
ति । रुष्टा इति । प्रलम्बजपात् रुष्टो भवतीत्यर्थः । तदुक्तं त्रिपुरार्णवे ॥ मौनं विना जपेन्मन्त्रं राक्षसेन्द्र [illegible] जपः । मन्त्रोऽपि रुष्टतां याति सिद्धिं नैव प्रयच्छतीति । अत्र मन्त्रैरि
ति । अन्यदेवतामन्त्रैः सह मूलमन्त्रजपादित्यर्थः । तदुक्तं योगिनीहृदये ॥ मन्त्रान्तरं नरः [illegible] ह्यन्यदेवतान्तरं । प्रयोजनान्तरे चैव वर्जयेत्साधकोत्तमः । तदा मन्त्रो भवेन्
नंक्षिप्तं काम इच्छाफलं । चतुर्भिः संयुतो मन्त्रो भवेन्मलिनसंज्ञक इति । उपेक्षेति । उपेक्षा देवतागुरुमन्त्राणां तमेषु । अवस्थात्रागुरता । वेपथ्यो मन्त्रग्रहणान्तरम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
२०

मद्दषवशात्किं विंदुः खं वेत्याप्यते तदाऽयं मंत्रः किमर्थं गृहीत इति मन्त्रसन्निधावपि जपो विक्रियते स एव वैषम्याज्जप इत्यर्थः॥ तदुक्तं त्रिपुरार्णवे॥ मंत्रे
गुरौ देवतायामुपेक्षा क्रियते यदि। अवस्थायां वैषम्यान्मंत्रः स्यादवमानितः॥ इति। बंधनमिति। योनिमुद्राबंधने न सर्वदोषाणां छेत्रीत्यर्थः॥ तत्राप्युक्तं मुभय
मनसाधारणं॥ बाह्यसंस्कारविशेषः॥ अनादीति। मातृकाद्यंतयोजनं प्रसारणं स्या॥ ७३॥ ॥ अथ मंत्रमलनप्रकारः॥ तदुक्तं तंत्रराजे॥ निस्वानं त्रिपुरार्णे
नावक्ष्यास्त्वंशकादयः। तथाप्यत्रोच्यते किं चिदाभिचारादिसिद्धये। अश्विन्यादिषु ऋक्षेषु विंदुसर्गांतवर्जितं। चत्वारि योजयेद्यातु वदाद्यान् विंदुसर्गौ तु सर्वगौ इति न
मंत्रादिवर्णेन नाम्नाद्याक्षरेण वा गणयेत्। चतुष्टयं वाप्यथ मंत्रदशं तु वा। रिपार्णे त्वाद्यवर्णः स्यात्तं न तस्याहतं भवेत्। राशिष्वन्येषु ऋक्षेषु सप्तपंचततीयको
साध्यनामाधिविज्ञेयमंशकाद्यमनुग्रहे। यत्तस्ते तत्त्वविज्ञानरहितास्तेन चोदितमिति॥ निस्वानमिति। यावंतो निस्वा मंत्राः यावंतस्त्रिपुरामंत्रास्तत्प्राप्तेशकादय
मंत्रमेमलनप्रकारानावक्षणीयादित्यर्थः॥ तथापीति। अभिचारादीति॥ अयमर्थः। निस्वेने मिलितके नावक्षणीयाः। काम्येऽवक्षणीया इत्यर्थः। अश्विन्यादिष्वि
ति। ऋक्षेषु राशिचक्रेषु विंदुविसर्गौ सर्ववर्जितं कृत्वा चत्वारि चत्वारि वर्णाक्षराणि विलिखेत्। अश्विन्यादिषु। नक्षत्रचक्रेषु विंदुसर्गौ सर्वगौ कृत्वा त्रीणि त्रीणि अक्षरा
णि लिखेदित्यर्थः॥ तदुक्तं मातृकार्णवे॥ प्राक्प्रत्यक्दक्षिणोदक्च चतुः सूत्राणि पातयेत्। एकैकं कोणदेशेषु चतुः सूत्राणि विन्यसेत्। तेन खंडानि जायंते तेरवि
संख्यानि नान्यथा। तेषु पूर्वादितो लेख्यं प्रादक्षिण्यक्रमेण तु। विंदुसर्गौ सकारं च हित्वा वर्णचतुष्टयं। तथाष्टचत्वारिंशत्तां परमेश्वरि। तेन क्रमेण मेषादीन् राशीं
श्च वृषकल्पयेत्। जायते राशिचक्रं हि साधकोत्र विचारयेदिति॥ नक्षत्रचक्रमपि तत्रैव। रविखंडात्मकं चक्रं प्राग्वत् कृत्वा विधानतः। लिखेत्तेषु खंडेषु पूर्वादि न्यसेद्बुधः
त्रिशः क्रमात्। देवी मधुमती नाम्नी षट्त्रिंशद्भागनान्तिकौ। तथैव विंदुयुक्तौ च सर्गयुक्तौ तथैव च। खंडखंडे च॥ जायंते वर्णा नव नव क्रमात्। सप्तविंशति ऋक्षा
णामष्टोत्तरशतांघ्रिषु। एकस्यैकराशेस्तु नवांशक्रमभेदतः। विचारयेन्महाचक्रे साधकोरिक्षसंज्ञके इति॥ योगिनीहृदये॥ षट्त्रिंशत्कं नमोकाराग्रोक्तामधु
मतीयसा। पंचाशद्वर्णनिष्पन्ना मालिनी कादि कामते। कालीमतेतु पंचाशद्वर्णमय्युच्यते उमे॥ तत्तन्मते तथा प्रोक्तं तन्तदाद्यं सुरेश्वरीति। तेनेति। द्वादशखंडात्मके
चक्रे राशिमयेन समये च प्रादक्षिण्यक्रमेण गणयेत्। यस्मिन्खंडे मंत्राद्यवर्णोस्ति तत आरभ्य नामाद्याक्षरं यस्मिन्खंडे तिष्ठति तत्पर्यंतं। अथवा नामा

श्री
२०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्यक्षरमारभ्य मंत्राद्यक्षरपर्यंतं गणयेत् तत्तदा प्रष्ठं वाऽपमं द्यादयं तु वामं चादितो नामाद्यक्षरं नामादितो मंत्राद्यक्षरं वा भवति समं चारि पा... तं भवतीत्य
र्थः॥ अभिचारेषु प्रशस्तमित्यर्थः॥ शिछिन्ति। वृत्तं येव रामसमपंचमं तृतीयं वै कृवति अनुष्टुप्प्रशस्तमित्यर्थः॥ सिद्धारिचक्रमाह। प्राक्प्रत्यक् दक्षिणोदक्च
सप्तपंचकयोगतः। कोष्ठानि षोडशात्र स्युस्तेषु वर्णान् क्रमाल्लिखेत्। चतुश्चतुर्विभागेन कल्पयेत्तानि वै क्रमात्। प्रथमं प्रथमे लायं द्वितीयं प्रथमे तथा। द्विती
यमन्यतस्थान्यत्तथान्यदपि कल्पयेत्। तत्र कोष्ठेषु विलिखेत्तत्तत्पंचममक्षरं। एवं चतुर्षु कोष्ठेषु क्षांतावधि समालिखेत्। स्वनामाद्यक्षरं यत्र कोष्ठे संदृश्यते त...॥
सिद्धादीन्गणयेद्यावन्मंत्राक्षरदर्शनं। सिद्धसिद्धौ तथा लिख्य द्विगुणाल्लिखेद् साधकः॥ सिद्धसुसिद्धसाध्या सिद्धारिरिति गोत्रजान्। सासिद्धः ध्यातिसंक्लेशात्सा
ध्यसाध्यो ऽति दुःखकृत्। साध्यसुसिद्धो भजनात् सिद्धो भवति शोकारि॥ साध्यारिः कन्यकां हंति तस्मात्तं परिवर्जयेत्। सुसिद्धसिद्धो ऽध्ययनात् फलं दद्यात् यथोदितं
सुसिद्धसाध्यो जापाद्यैः सिद्धये स्याद्दतो न्यथा। सुसिद्धस्तु सुसिद्धः स्यात् पूर्वजन्मकृतश्रमगतस्मात्तं सर्वसिद्धीनां साधनेष्वजपेन्न तु॥ ७॥ अभिचारे रिपोर्वधं यादृशं स्यात्
विपर्यये। सुसिद्धारिरशेषाणि स्वकुलानां नाशयेद्ध्रुवं॥ अरिसिद्धः सुतं हन्यात् दारसाध्यस्तु योषितं। अरेः सुसिद्धो मंत्रस्तु कुलोत्सादनकृद्भवेत्। अर्यरिर्नाशमाह मंत्रः स्वयं
यस्तु निश्चयः॥ स्पष्टोऽर्थः॥ \ ॥ ऋणधनशोधनप्रकारमाह श्रीतंत्रराजे॥ नामाद्यक्षरमारभ्य यावन्मंत्रादिवर्णकं। त्रिधा कृत्वा स्वरैर्भिद्यात् तदन्यद्विपरीतकं। ऋणाधिका
णी तेषां ऋणी वै सं मंत्र उत्तमः॥ स्वयं ऋणी चेन्मंत्रं त्यजेत् पूर्वं ऋणी यत इति॥ अत्र पंचाशद्वर्णात्मा मातृका यो नामाक्षरमारभ्येत्यादि विकारणीयं षट्त्रिंशद्व्यंजनेषु वा पूर्ण
मंडलरूपमातृका यो वा तदुक्तं त्रिपुरार्णवे॥ मधुमत्यां महादेवी ऋणशोधो विशिष्यते। कालीमते तु मालिन्यां मंत्रशक्त्या मन्यते इति। अत्र मधुमती षट्त्रिंश
द्व्यंजनात्मिका महामधुमती पूर्णमंडलवर्णरूपा। मालिनी पंचाशद्वर्णरूपा। तथा च। कथं ऋणिनां मंत्राणां साधकानां च भवेद। पूर्वजन्मकृताभ्यासपापादस्याः फल
निकृतः। पापेन नष्टफलावाप्तिः पापेदहं क्षयादृणी। मंत्रः सेव्याभिमानेनानृणः सिद्धये भवेत्॥ सिद्धमंत्रा कुशलैर्ध्यानमंत्रो कुशलैर्ध्यानमंत्रः सिद्धिभाक्...
क्ष्मीमदादनादत्त मंत्रभोगमवाप्तवान्। समे त्वस्य ऋणी ज्ञेयो भजनं तस्य पर्वगं। तस्मादृणविशुद्धिस्तु कार्या सर्वैस्तु सर्वतः॥ इति॥ ॥ अथ कालीमते मंत्रमेलनप्रका
र॥ तत्रादौ नक्षत्रचक्रं तंत्रश्रीरुद्रयामले॥ राज्यलाभोपकाराय प्रारभ्यादिस्वरः ककारादि गोपालान् कुकुटीप्रायान् फुल्लाविशुद्धिता लिपिः॥ अथैतच्चक्ररचनाप्रकारः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तत्र दक्षिणोत्तरायताश्च तस्रो रेखाः प्राक्प्रत्यगायताश्च तस्रो रेखाश्च विलिख्य सप्तविंशतिकोष्ठानि कृत्वा कादि नव टादि नव पादि पंच याद्यष्टौ एतत्संज्ञा कवर्ग
क संख्याप्रकारेण सर्वाध्येपंक्तेः प्रथमकोष्ठमारभ्य पंक्तिपंक्तिक्रमेणाक्षराणि विलिख्य तत्र पूर्वमश्विन्यादिनक्षत्राणि विलिख्य विचारयेत्। तत्र यस्मिन्कोष्ठे साध
कनामाक्षरं तिष्ठति तत्रस्थमंकवर्णांश्च विज्ञाय तत्र यन्नक्षत्रमायाति तत्साधकस्य जन्मनक्षत्रं परिकल्प्य तदारभ्य यस्मिन्कोष्ठे मंत्राक्षरं तिष्ठति तावत्पर्यन्तं गणापि
लात्तन्नक्षत्रं मंत्रनक्षत्रं विज्ञाय साधकनक्षत्रमारभ्य मंत्रनक्षत्रपर्यन्तं। नामाद्यक्षरमारभ्य यावन्मंत्राद्यमक्षरं। जन्मसंपद्विपत्क्षेमप्रत्यरिः साधको वधमैत्रे परम
मैत्रं च जन्मादी त्रिपुनः। इति कुलार्णवोक्तप्रकारेण जन्मादिनवकं पर्यायेणाव विज्ञाय फलानि निर्दिशेत्।। तत्र कुलार्णवे।। तत्तु प्रस्तार यामस्तु रायुक्ता प्रसस्ती [illegible]
पंचमतारायां सप्तमो घातको मतः। द्विचतुःषड्ष्टनवमगतास्ताराः शुभाः। इति तारा फलं ज्ञात्वा मंत्रं दद्याद्बुधालधीः।। अथ नक्षत्राणां गणभेदः [illegible] कुले मला
वतारे।। अश्विनी मृगशीर्षं च तथा पुष्यपुनर्वसू। हस्तस्वातीरनूराधा रेवती विष्णुदैवतं। भरणी रोहिणी चैव आर्द्रा पूर्वोत्तरा तथा। पूर्वाषाढोत्तराषाढा पूर्वाभाद्रो
रान्नजेः। कृत्तिका हि मघा चित्रा विशाखा ज्येष्ठका तथा। मूलं धनिष्ठा शतभिषा च रक्षोगणाः प्रिये। विष्णुः श्रवणनक्षत्रं दैवतं देवगणः। अत्र विसर्गलोपश्छांद
सः।। कुड्यामके।। स्वगणे चोत्तमा प्रीतिर्मध्यमा देवमानुषे। अधमा राक्षसे देवे मृत्युर्मानवराक्षसे।। अथ राशिचक्रं।। तत्र श्रीकुलार्णवे।। बालेगोरे शु [illegible] शामी
शश्भेतिराशिषु। क्रमेण भेदिता वर्णाः कन्यायां शादयः स्मृताः।। ८५।। अत्राक्षरसंकेतस्तु आयुक एवा। चक्रं तु प्राक्प्रत्यगायतं रेखाद्वयं दक्षिणोत्तरायतं रेखाद्वयम
ज्ये चतुरस्रे यथा भवति तथा विलिख्य बहिः चतुःकोणेषु एकैकां रेखां कृत्वा द्वादश खंडानि निष्पाद्य तेषु खंडेषु प्रागादि आदक्षिण्येन वर्णान्विलिख्य कन्यायां श
अं अः शषसहळक्ष इति विलिखेत्। ततः तेषु प्रागादिषु द्वादशखंडेषु एकादिद्वादशांकान्विलिख्य तेषु मेषादिद्वादशराशीन्परिकल्प्य विचारयेत्। नामाक्षरमारभ्य
यावन्मंत्रादिवर्णकं। लग्नं धनं भ्रातृ बंधु पुत्र शत्रु कलत्रकाः। मरणं धर्मकर्मायव्ययाद्वादशराशयः।। अथैतेषां फलानि लक्ष्मसागरे।। एको वाप्यथवा पंचमो नव
लो राशेषु सद्धो धवो राशिः स्याद्दशमो द्वितीयसहितः षष्ठो भवेत्सेवकः। [illegible] द्वाविंशस्तु रसंख्याया [illegible] मतो मंत्रो भवेल्लाभकृत् [illegible] स्याद्द्वादशो [illegible] नो मंत्रः सं
तो घातक इति।। अथ राशीनां वर्णभेदः।। स्तुः कर्कटो धनिष्ठे के मीनराशिर्दिशा नराः सिंहो [illegible] मेषः तुलास कुंभो मिथुनं वैश्याः [illegible] अकृत्वाभङः।।

श्री
२१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अथ पांचभौतिकचक्रं ॥ तत्र दक्षिणामूर्त्तिसंहितायां ॥ उ ऊ ओ ग जडा वर्णा दवर्गा लथ पार्थिवाः ॥ ऐ औ ओ घ फ ढा वर्णा अभ्यासस्तु नीरनामाः ॥ इ ई ... रा ... वर्णा सापर

रः क्षश्च वह्निकाः ॥ अ आ ए क ट ठा वर्णास्तथा यथाः ॥ सस्तुवायुनामाः ॥ लृ लॄ अं ङ न ण ग वर्णा नाम साहसास्तु नाभसाः ॥ श्रीकुलार्णवे ॥ मही सलिलयोर्मैत्र्यं ... अग्नि ... लयोरपि सामा

न्यमग्निभूम्योस्तु सलिलानिलयोस्तथा ॥ शत्रुवं वैपरीत्ये तु मित्रं सर्वत्र वापरं ॥ परस्परविरुद्धा नाम मंत्राणां मंत्रसंगतिः ॥ वर्जयेन्मतिमान् मंत्री नाशकं तं कुलेश्वरी ॥ इति ॥ अथ

सिद्धसाध्यादिशोधनप्रकारः ॥ तत्रादौ द्वादशारचक्रं ॥ तत्र कुलमूलावतारे ॥ द्वादशारे तथा चक्रे कूटखंडविवर्जितान् ॥ आदिहांतान् लिखेद्वर्णान् पूर्वे मायावदीश्व

रे ॥ अंकानेकादिभान्तांतान् लिखेत्पूर्वादितः क्रमात् ॥ सिद्धः साध्यः सुसिद्धोऽरिश्चतुर्वर्गः स्फुटो भवेत् ॥ एतेषां फलानि कुलमूलावतारे ॥ नवैकपंचमः सिद्धः साध्यः षड्दश

युग्मकः ॥ सुसिद्धस्त्रिरुद्राग्निर्वेदाष्टद्वादशो रिपुः ॥ इति शालावतारे ॥ मंत्रदशाक्षिणाल ... तेषां फलानि सिद्धारिचक्रोक्तानि ह्यानि ॥५००॥ ॥इति श्रीविद्यार्णवे ...

... स ॥ ॥ अथ षोडशारचक्रं ॥ तत्र कुलमूलावतारे ॥ चतुरस्रं तु वं भित्वा कोष्ठानां षोडशालिखेत् ॥ अकारादिक्षकारांतां मातृकामविधिं न्यसेत् ॥ ईशानकोणा

दारभ्य वायव्यां तं लिखेत्सुधीः ॥ प्रादक्षिण्यक्रमेणैव ... तल्लेखनप्रकारमाह लक्ष्मीकुलार्णवे ॥ एकत्रिरुद्रनवनेत्रयुगार्कपंक्तिवर्णा गो षोडश चतुर्दश पंच

कोष्ठेषु कोष्ठे लिखेन्मुनितिथीषु तथा वाशिष्टवर्णान् कृत्वा शान्तामितान् क्रमशो विकाया इति ॥ सिद्धः सिध्यति कालेन साध्यः सिध्यति वा न वा ॥ सुसिद्धस्तत्क्षणाद्दे

व अरिर्मूलं निकृंतति ॥ भैरवीतंत्रे ॥ उपदेशे ... भूतादिवर्णेषु चतुरस्रमंत्रकं ॥ सम्यक्परीक्ष्यते यत्ता ... मतिमान् नरः ॥ सिद्धसाध्यादियोगेषु मंत्रदानविशेषतः ॥

... सिद्धं नामग ... ल्लीयात् सुषुप्तो येन जागराः ॥ आदौ सिद्धस्तथांते च सर्वसिद्धिफलप्रदः ॥ आदावंते भवेत्साध्यः ... कुसाध्य ... आदावंते सुसिद्धस्तु क्षिप्रमे

व प्रसिध्यति ॥ आदावंते रिपुश्चेत्तु साधकं सा निकृंतयेत् ॥ आदौ सिद्धोऽथ साध्यो ... एवं न सा सिध्यति ॥ आदौ साध्यः सुसिद्धोंऽते ... मार्गेण सिध्यति ॥ सुसिद्धा

दिस्तु साध्यांतश्चतुर्गुणमपेक्षते ॥ आद्यंतयोर्यदा सिद्धो मध्ये साध्यः प्रजायते ॥ आद्यंतयोर्यदा साध्यो मध्ये सिद्धः प्रजायते ॥ तावुभौ साध्यसिद्धौ हि जपाधिक्येन

सिद्ध्यतः ॥ आदौ सिद्धेन संयुक्तः सुसिद्धस्तथांततः ॥ श्रवणादेव सिद्धोऽत साधकस्य न संशयः ॥ सिद्धोंऽतरितसाध्यस्तु सुसिद्धोंऽतरितोऽथवा ॥ शीघ्रं सिध्यति मंत्रो वै

यथोक्तं मंत्रविन्नमः ॥ सिद्धोंऽतरितः शत्रुः सुसिद्धो नापि वै फलं ॥ नासौ रिपुर्भवेन्मंत्रः किंतु कष्टेन सिध्यति ॥ साध्योंऽतरितः सिद्धः सुसिद्धोऽपि तथा यदि ॥ सिध्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि पा०
२२

त्यतीवकल्पे । न साधकस्य नचान्यथा । रिपुर्णं तरितं सिद्धं सुसिद्धं च तथा त्यजेत् । रिपुर्ण दूषितो मंत्रो नैव ग्राह्यः कथंचन ॥ अत्र त्वेदो यावद्गुणो मंत्रो देयाति
वारणोः । सिद्धादि कोष्ठकं ज्ञात्वा ततः सिद्धिः प्रजायते ॥ एकाक्षरे तथा कूटे पुरमंत्रनायके । स्त्रीदत्ते स्वप्नदत्ते च सिद्धादीन्नैव शोधयेत् । नृसिंहार्कवराहाणां
प्रासाद प्रणवस्य च । सपिंडाक्षरमंत्राणां सिद्धादीन्नैव शोधयेत् । पाशादौ त्र्यक्षरे मंत्रे त्रैपुरे चंडनायके । सौरमंत्रेषु नवपंचाशत्कं शांभवे विमला सुतं । सौरमंत्रा सूर्यस्य विद्यु
वैष्णवा नारसिंहकाः । सिद्धसाध्यसुसिद्धारिविचारपरिवर्जिताः । प्रणवत्र्यक्षरं मायां व्योमव्याप्यं षडक्षरं ॥ मालामंत्रेषु सर्वेषु सिद्धादीन्नैव शोधयेत् ॥ रत्नसा
रे ॥ हंसस्याष्टाक्षरस्यापि तथा पंचाक्षरस्य च । एकद्वित्रिबीजस्य सिद्धादीन्नैव शोधयेत् । नृसिंहार्कवराहाणां कालिकासिद्धकालिकाः पापमत्ता [illegible] देवीसिद्ध
दिपरिवर्जनं ॥ रुद्रयामले ॥ अघोरमंत्रदेवेशि मालामंत्रस्य पार्वति । नपुंसकस्य मंत्रस्य सिद्धादीन्नैव शोधयेत् ॥ कुलमूलावतारे ॥ स्वप्नोपादिष्टदिष्टमंत्रस्य
न विधिर्नैव चाक्रिकाः । उद्दिष्टदेवतां ध्यात्वा जपकुंभकरं भवेत् ॥ आगमस्य संहितायां । राममंत्रेषु सर्वेषु श्रुत्यश्च मुनिपुंगव । तारकेला मंत्रराजेति सिद्धादीन्नैव शोधयेत्
सिद्धांतशेखरे ॥ एकद्विपंचसप्तार्णे च नवाक्षरान्विते । द्वात्रिंशदक्षरे मंत्रे सिद्धादीन्नैव शोधयेत् । पंचवक्त्रो [illegible] गोपालाव [illegible] सिद्धसाध्यसुसि
द्धारिविचारपरिवर्जिताः । व्योमव्यापी षडर्णोऽष्टमातृका हरवल्लभा । वक्रतुंड कपाकाख्या मंत्राः पंचसाधारणी मताः ॥ अथ षट्पदचक्रं तत्र कुलमूलावतारे ॥
द्दलं च समालिख्य आदिषु दलेषु च । अकादिवर्णान्केकान्तान् लिखेत्तु षट्कूटकाः । स्वनामाद्यक्षरं पत्र तदारभ्य विचारयेत् । प्रथमे संपत्करी द्वितीये सं
पदं तथा । तृतीये तु धनं विद्याच्चतुर्थे बंधुनिग्रहः ॥ पंचमे संशयं विद्यात् षष्ठे सर्वविनाशनं ॥ अथ ऋणधनशोधनचक्रं ॥ तत्र कुल [illegible] इदशे
रविपंचदर्शकुंचदेव [illegible] नवाभिर्गुणितां [illegible] सा [illegible] गिरि [illegible] मुनीषु [illegible] गुणितान् पसाधकाणो [illegible] फलादके श्री
वा फ़ज [illegible] शोधं [illegible] अधिकं शेषमृणं धने स्यात् ॥ अथैतच्चक्रनिर्माण [illegible] दशारं २२
[illegible] लिख्य षट्पङ्क्तिकोष्ठानि कृत्वा तत्र सर्वोपरि [illegible] दशकोष्ठात्मक [illegible] स्वरादि दक्षिणं [illegible] द्वितीये २ [illegible] चतुर्थे
पंचमे ५ षष्ठे ६ सप्तमे ७ अष्टमे [illegible] एकादशे [illegible] लिख्यत द्वितीयपंक्तौ स्वरादि दक्षि [illegible] ३ ६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

एऐओऔअंअः इत्येकादश स्वराः नैकादशा कोष्ठके लिख्यंते तदधः कोष्ठके ककारादि टकारांतान् आदध्यः यं क्षौ वकारादि हकारांतान् वर्णान् लिख्य तदधः
यं क्षौ १०।२।३।४।८।२।३।१।५।४।६।७ इत्येकादश अंकानेकादश सु कोष्ठपुरि लिखेत् [illegible] निर्माय विचारयेत् [illegible] वर्णमंत्र वर्णं [illegible] तत्र विंदुवि
दुविसर्गान् पृथक् कृत्वा सर्वोपरिगत संकेन यस्य यस्य वर्णस्य याः तं तं वर्णं तेन तेन [illegible] सा वशिष्टमंकं पृथ
संस्थाप्य शिष्यनामाक्षराणि [illegible] स्वरव्यंजनानि विंदुविसर्गाः पृथक् कृत्य सर्वोपरि [illegible] तेन तेन [illegible] गणयित्वा संजातांके
मुदायम [illegible] भिराहृत्वा व शिष्टमंकं पृथक् संस्थाप्य मंत्रसाधकयोः वशिष्टांकम [illegible] इति साधकस्य [illegible] समं त्र्योगाधिकः
यस्य मंत्रस्य साधकोऽग्रणी भवति स मंत्रस्तस्य सिद्धिदः ।। ।।अथ वक्ष्ये जगद्धात्री मातृकां मंत्रविग्रहां। सा कर्णाथेहि मंत्राणां न्यासपूजाजपस्य च ।। उक्तं
रसाधकानां च विशेषात् कालिकामते।। रुद्र।। तारस्य पंचभेदेभ्यः पंचाशद्वर्णगाः कलाः। निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विद्या शांतिरनंतरं। इंधिका दीपिका चैव रेचिका मो
चिका परा। सूक्ष्मा सूक्ष्मामृता ज्ञाना मृता वाप्यायिनी तथा। व्यापिनी व्योमरूपा स्युरनंता स्वरजाः कलाः। सृष्टि ऋद्धिः स्मृति मेधा कांति लक्ष्मी द्युति स्थिरा।
स्थितिः सिद्धिरिति प्रोक्ताः क्रमात् ककारवर्गकाः। ततो जरा च पालिनी शांतिरैश्वरी रतिरेव च कामिका वरदा तथा। ह्लादिनी प्रीति दीर्घा च क्रमात्
टतवर्गजाः। तीक्ष्णा रौद्री भया निद्रा तंद्री क्षुत् क्रोधिनी क्रिया। उत्कारी मृत्युरेताः स्युः क्रमात् पयवर्गजाः। पवर्गोत्थकलाः प्रोक्ताः पीता श्वेता ऽरुणा सिता। अ
नंता च तथा प्रोक्ताः पंचाशद्वर्णसंभवाः। अमृता मानदा पूषा तुष्टिः पुष्टी रतिर्धृतिः। शशिनी चंद्रिका कांतिर्ज्योत्स्ना श्रीः प्रीतिरंगदा। पूर्णा पूर्णामृता काम
दायिन्यः स्वरजाः कलाः। तपिनी तापिनी धूम्रा मरीचिर्ज्वालिनी रुचिः। सुषुम्णा भोगदा विश्वा बोधिनी धारिणी क्षमा। कभाद्या वसुदाः सौराः षट्डांता द्वादशो
रिताः। धूम्रार्चिरूष्मा ज्वलिनी ज्वालिनी विस्फुलिंगिनी। सुश्री सुरूपा कपिला हव्यकव्यवहा अपि। यादीनां दशवर्णानां कला धर्मप्रदा इमाः। सोमसूर्या
ग्निरूपिण्यः साधकानां फलप्रदाः। श्रीकंठोऽनंतसूक्ष्मौ च त्रिमूर्तिरमरेश्वरः। अर्घीशो भारभूतिश्च तिथीशः स्थाणुको हरः। झिंटीशो भौतिकः सद्योजातश्चा
नुग्रहेश्वरः। अक्रूरश्च महासेनः षोडश स्वरसंभवाः। पश्चात् क्रोधीश चंडीशौ पंचांतकशिवोत्तमौ।।१५०।। तथैकरुद्रकूर्मैकनेत्राख्य चतुराननाः। अजेश सर्व सोमे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२३
23

श्रीकंठस्तथाऽनंतः लांगलि दारुको ऽर्धनारीश्वरस्त्वोमाकांतश्चाषाढ दंडिनौ। अत्रिर्मीन मेषाख्यौ लोहितात्मा शिखी तथा। छगलंडद्विरंडौ सुमहाकालपालिनौ। भुजंगे
श पिनाकी शखड्गीशाख्य बकौ स्तथा। श्वेतभृग्वीशलकुलीशी वासंवर्तकः स्मृताः। पूर्णोदरी स्याद्विरजा शाल्मली लोलदन्ततरा। लोलाक्षी वर्तुलाक्षी च दीर्घघोणा ततः परं।
सुदीर्घमुखि गोमुखी दीर्घजिह्वा कातत: परं। कुंडोदर्यूर्ध्वकेशी च तथा विकृतमुख्यपि। ज्वालामुखी ततो उल्कामुखी श्रीमुखी तथा। विद्यामुखी च कथिता: [illegible]
न्यस्ताः क्रमशः महाकाली सरस्वत्यो सर्वसिद्धि ततः परं गौरी त्रैलोक्यविद्या स्यान्मंत्रशक्तिस्ततः परे। आत्मशक्तिर्भूतमाता ततो लंबोदरी तथा। द्राविणी नागरी भूयः खेचरी
चापि मंजरी। रूपिणी वीरिणी पश्चात् काकोदर्यपि पूतना। स्याद्भद्रकाली योगिन्यो शंखिनी गर्जिनी तथा। कालरात्रिश्च कुर्दिन्या कपर्दिन्यपि वज्रिका। जया च सुमुखी च
रेवती माधवी तथा। वारुणी वायवी चैव तथा रक्षोविदारिणी। ततश्च सहजा लक्ष्मी व्यापिनी च ततः परं। महामाया च कथिताः क्रमात्तादृश्या क्रमशः [illegible]
[illegible] धृतशूलकपालकाः। शाकपाणिश्च पीठस्थाः सिंदूरारुणविग्रहाः। रक्तोत्पलकपालाभ्याम् अलंकृतकरांबुजाः। केशवो नारायणो माधवो गोविंद विष्णुर्वा म
धुसूदनसंज्ञोन्यः स्यात्त्रिविक्रम वामनौ। श्रीधरश्च हृषीकेशः पद्मनाभस्ततः परं। दामोदरो वासुदेवः संकर्षण इतीरितः। प्रद्युम्नश्चानिरुद्धश्च क्रमात्स्युः स्मर
मूर्तयः। पश्चाद्गदाशार्ङ्गी खड्गी शंखी पुनः मुसली मुशली लाङ्गली शूली च ततः परं। मुकुंदो नंदजो नंदी नरो नरकजित् हरिः। कृष्णः सत्यः सा[illegible]
जनार्दनः भूधरो विश्वमूर्तिश्च वैकुंठः पुरुषोत्तमः। बली बलानुजो बालो वृषघ्नो वृषभस्ततः। हंसो वराहो विमलो नृसिंहो मूर्तयो हरेः। कीर्तिः कांतिस्तथा तुष्टिः पु
ष्टिश्च धृतिस्ततः। शांतिः क्रिया दया मेधा हर्षा श्रद्धा ततः परं। लज्जा लक्ष्मी सरस्वती प्रीतिः रतिरिमाः क्रमात्। जया दुर्गा प्रभा सत्या चंडा वाणी विलासिनी। विजया विरजा वि
श्वा विनदा सुनदा स्मृतिः। ऋद्धिः समृद्धिः शुद्धिश्च भुक्ति बुद्धिर्मतिः क्षमा। रमा मोमा क्लेदिनी क्लिन्ना वसुदा वसुधा परा। परायणा च सूक्ष्मा च संध्या प्रज्ञा प्रभा निशा।
अमोघा विद्युता च मिता कादीनां मतो ऽयो हरेः। केशवाद्या द्रुमश्यामाः शंखचक्रलसत्कराः। शक्तयः स्तुतियोग्या [illegible] समातंगपः पंकजा भय
वाहवः। [illegible] रविः प्रभाकरो [illegible] पूषा मरीचिः [illegible] भग आदित्यो [illegible] वेदमूर्तिः कर्मसाक्षी दिवाकरः। मित्रोऽर्यमा [illegible] द्वादशात्मा विभाकरः। [illegible]
[illegible]तेयश्चैते स्मरः सूर्यो विभावसुः। अहस्करोऽरुणो [illegible] भास्वान् सप्ततुरंगमः। हरिदश्वो [illegible] भानुस्त्वयः विकर्तनः सहस्रांशुर्मिहिरो मित्र[illegible] कर्मसा

श्री
२३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीजगन्नेत्रसरणिः पद्मिनीप्रियः । चंडांशुः पिंगलो दंडो गभस्ती घृणिरंशुमान् ॥ ... जगच्चक्षुः स्नपनो लोकबांधवः । हंसस्तमोपहंता च त्रयीमूर्तिश्च मूर्तयः ॥ वि
धात्री पुष्पः प्रहासिनी बाली कुहूः पुनाग... द्वीपोष्मानंदस्या ... दाशुभा । कालरात्रिर्महारात्रिर्भद्रकाली कपालिनी । विकृतिर्दंडिमुंडि च ... खंडा शिखंडि
नी । शुनिशुंभ शुंभमथिनी महिषासुरमर्दिनी । इंद्राणी चैव रुद्राणी शंकरार्धशरीरिणी ॥ नारी नारायणी चैव त्रिशूलिन्यपि पालिनी । ... विकारिणी चैव समृद्धि
रि रवचा । पिंगलाक्षी विशालाक्षी मायासंतावसुंधरा । ... स्वाहा स्वधा भिक्षा देवकी कमलासना । त्रिलोकधात्रि सावित्री गायत्री त्रिदशेश्वरी । सुरूपा बहुरूपा च
पंचाशत्कुरूपोरवेः ॥ ॥ कामः कामदकांतश्च कांतिमान्कामगस्तथा । कामवारश्च कामी च कामुकः कामवर्धनः । वामो रामश्च रमणो रतिनाथो रतिप्रियः । रात्रिनाथ
रमाकांतो रममाणो निशाचरः । नंदको नंदनो नंदी ततो नंदयिता ततः । पंचबाणो रतिसखो पुष्पधन्वा महाधनुः । भ्रामणो भ्रमणश्चैव भ्रममाणो ... भ्रांतो भ्राम
कर्भ गोबभ्रांतचारो भ्रमावहः । मोहनो मोहको मोहो मोहवर्धन एव च । मदनो मन्मथश्चैव मातंगो भृंगनायकः । गायकश्चैव गीतिश्च नर्तकः खेलकस्ततः । उन्मत्तो मत्तकश्चैव वि
लासी लोभवर्धनः । कामस्य मूर्तयः ... कारा ... संचयाः । रतिः प्रीतिश्च तदनु कामिनी मोहिनी ततः । कमला सुविलासिन्या ततः कल्याणी तथा । श्यामा शुचिस्मिता
विस्मिता तदनंतरं । विलाक्षी लेलिहाना ततश्चैव दिगंबरा । वामा च कुब्जिका कांता निर्या कुल्या च भोगिनी । कामदा चैव तत्पश्चात् ... सुलोचना । सुलापिनी मर्दिनी च नल
श्च कलहप्रिया । वराक्षी सुमुखी चैव नलिनी जटिनी तथा । पालिनी च शिवा ... ततश्चैव रमा भ्रमा । लोला च चंचला चैव दीर्घजिह्वा रतिप्रिया । लोलाक्षी भंगिनी चैव पाटला
मदना तथा । मालावहं हंसिनी चैव ततस्या ... सुरभी ॥ ७० ॥ जगदानंदिनी चैव रमणी कांतिरेव च । ततस्यात्कलंक ... दर्पविसा तथा मेघश्यामा तथा लोभवर्धि
नीश रूपस्तथा । ततः कामा ... क्रीडा ... कुसुमोपमान् ... शक्तिसहितान् पुष्पबाणेक्षुकार्मुकान् । शर ... कुंकुमनिभाः सर्वाभरणभूषिताः । नीलोत्पलकरा
यास्त्रैलोक्याकर्षणक्षमाः ॥ ॥ अथ त्रिपुरामातृका ॥ कामिनी मोदिनी चैव मदनोन्मादिनी ततः । द्राविणी खेचरी चैव घोटिका च कलावती । ... दिनी ... ततश्च सु
भगा भगा । विद्येशी च महालक्ष्मी कौलिनी च सुरेश्वरी । त्वरा ... प्रोक्ता ततश्च कुलमालिनी ॥ व्यापिनी च भगा चैव वागीशी तदनंतरं । वषट्कारी पिंगला च भा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव २४

सर्पिण्यतः परं। सुंदरी च ततो नीलपताका त्रिपुरा ततः। सिद्धेश्वरी ह्यमोघा च रक्तमालिन्यतः परं। मंगला भगमाला च निल्यारोहीत तः परं। व्योमेश्वरी ततो विकवाप्याद्दहा सा ततः परं। आप्यायनी च वज्रेशी क्षोभिणी शांभवी ततः। स्तंभिनी व्यापना मा च रक्ता शुष्का पराजिता। संवर्तिका च विमला अघोरा घोररया युता। त्रिवादिभैरवी चैव सर्वकर्षिणिका तथा। एताः पंचाशदाख्याताः पंचाशद्वर्णविग्रहाः। विघ्नेशो भैरवो विद्याराज्ञो विनायकः शिवोत्तमः। विघ्नकृद्विघ्नहर्त्ता च विघ्नराड्गणनायकः। एकदंतो द्विदंतश्च गजवक्त्रो निरंजनः। कपर्दी दीर्घवक्त्रश्च शंकुकर्णश्च वृषध्वजः। गणनाथो गजेंद्रश्च शूर्पकर्णस्त्रिलोचनः। लंबोदरो महानादो चतुर्मूर्तिः सदाशिवः। आमोदो दुर्मुखश्चैव सुमुखश्च प्रमोदकः। एकपादो द्विजिह्वश्च शूरो वीरश्च षण्मुखः। वरदो वामदेवश्च वक्रतुंडो द्विरंडकः। सेनानी ग्रामणी मेत्तो विमत्तो मत्तवाहनः। जटी मुंडी च खड्गी च वरेण्यो वृषकेतनः। भक्ष्यप्रियो मेघनादो गणपश्च गणेश्वरः। एते पंचाशदाख्याताः मूर्तयो गणपस्य तु। श्रीर्ह्रीस्तुष्टिश्च शांतिश्च पुष्टिश्चैव सरस्वती। रतिर्मेधा च कांतिश्च कामिनी मोहिनी नटा। तीव्रा वज्रा केशिनी नंदा सुरसा कामरूपिणी। उग्रा च जापिनी सत्या विघ्नेशी च सुरूपिणी। कामदा च ततः प्रोक्ता तथा च मदविक्लवा। विकृता च ततो धूम्रा भ्रमिर्जीमी सतीरमा। ततश्च मानुषी चैव ततश्च मकरध्वजा। विकर्णा भ्रूकुटी लज्जा दीर्घघोणा च धनुर्धरा। ततश्च यामिनी रात्रिश्चंद्रिका च शशिप्रभा। लोला च चंचलाक्षी च तथा ऋद्धिश्च डभगा। सुभगा च शिवा दुर्गा कालिका कालजिह्विका। विघ्नहारिणिका चैव [illegible] ततश्चामोघकेशिनी। ऋद्धिदा च तथा कपाली कराला पिंगाक्षी तथा। एकपादा तथैव च [illegible] काराचैव गणेशितुः॥ ॥अथ योगिनीमातृकाः॥ अमृता [illegible] स्वराणां शक्तयः क्रमात्। कालरात्रिश्च ख्याता तु गायत्री तदनंतरं। चंडधारिणिका चैव ततो डंगर्भिणिका तथा। चामुंडा चैव छायाचतलिका। त्र्यंबिका वासरा चैव टंकहस्ता ततस्तंकारिणी तथा। डामरी चैव ढंकारी णंकारी तामसी ततः। स्कंदानदेवी च दाक्षायण्यथ ख्याता नंदिका। पार्वती चैव याश्चेकारिणी तथा। वाणलिका टंकहस्ता ततस्तंकारिणी तथा। वरदा शशिनी चंडा तथा चैव सरस्वती। ततो हंसवती चैव ततः कोकाक्षमावती॥ [illegible] पीठमारीवंदिनी भद्रकालिका। महामाया यशस्विन्यौ रमा लंबोष्ठिका तथा। पुरा स्थिरका अकुकं पूर्णगिरिर्यबुदं ततः। आम्रातकेश्वरं चैव एकाम्रं तदनंतरं। त्रिस्रोतः कामकोटं च कैलासं भृगुपतकाः। केदारं चंद्रपुरं श्रीपीठं कामरूपं च काशी। नेपालं पौंड्रवर्धनं। पुरास्थिरं काश्मीरं गोकर्णं मरुलेशं च अट्टहासं ततः परं। विरजा राजगेहं [illegible] ततः परं कोल्लदर्बणं केदारं चंदनगरं श्रीपुरं कारके ततः जालंधरं मालवं च कुलांते देविकोटकं गोकर्णं मरुलेशं च अट्टहासं ततः परं।

श्री २४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मेलापुरं चैव कौलेश्वरमतः परं। जयंतिकाचोज्ञनीचरित्रंक्षीरकं ततः हस्तिनापुरमुड्डीशं प्रयागं तदनंतरं। षष्ठीश्च मायानगरे जलेश्वरमतः परं। मलयं चैव श्रीपीठं श्री
शैलं मेरुपीठकं। ततो गिरिवरं चैव महेंद्रं वामनं ततः। हिरण्यकं महालक्ष्मीपुरमुड्याणमेव च। छायाछत्रं महापीठं पंचाशद्दुर्लभं यथा॥ ॥ अथ कामाकर्षिण्यादि
मातृका॥ कामाकर्षिणिका चैव बुद्ध्याकर्षिणिका तथा। अहंकाराकर्षिणी च शब्दाकर्षिणिका ततः। स्पर्शाकर्षिणिका चैव स्पर्शाकर्षिणिका तथा। रूपाकर्षि
णिका चैव रसाकर्षिणिका तथा। गंधाकर्षिणिका चैव चित्ताकर्षिणिका ततः। धैर्याकर्षिणिका चैव स्मृत्याकर्षिणिका तथा। नामाकर्षिणिका चैव बीजाकर्षिणिका त
था। आत्माकर्षिणिका चैव अमृताकर्षिणी तथा। शरीराकर्षणी चैव षोडश स्वरगाः क्रमात्। सर्वसंक्षोभिणी शक्तिः सर्वविद्राविणी ततः। सर्वाकर्षिणिका चैव
सर्वाह्लादिनिका ततः। सर्वसंमोहिनी सर्वस्तंभिनी सर्वजृंभिनी। ततः सर्ववशंकरि सर्वरंजनिका तथा। सर्वोन्मादनकारी च ततः सर्वार्थसाधिनी। सर्वसंपत्
पूरा च सर्वमंत्रमयी तथा। सर्वद्वंद्वक्षयंकारी सर्वसिद्धिप्रदा ततः। सर्वसंपत्प्रदा चैव सर्वप्रियकरी ततः। सर्वमंगलकारी च सर्वकामप्रदा ततः। सर्वदुःखविमोचिन्याः सं
घोका तदनंतरं। सर्वमृत्युप्रशमनी सर्वविघ्ननिवारिणी। सर्वांगसुंदरी चैव सर्वसौभाग्यदा तथा। सर्वज्ञा सर्वशक्तिश्च सर्वैश्वर्यफलप्रदा। सर्वज्ञानमयी चैव सर्वव्याधि
विनाशिनी। सर्वाधारस्वरूपा च सर्वपापहरा तथा। सर्वानंदमयी चैव सर्वरक्षास्वरूपिणी। ततः संप्रोच्यते चैव सर्वेप्सितफलप्रदा॥ ॥ अथ त्रिशक्तिमातृकाः अस्म
क्षरं नामद्वयं॥ प्रपंचरूपा प्रद्वीपरूपा मायायाः बिंदुरूपिणी। कमला गिरिरूपा च ततो वै विष्णुवल्लभा। ततः पद्मरूपा च ततो वै पद्मधारिणी। पीठरूपा समुद्रादित
यासेव्यरूपिणी। लोकमाता वनरूपा ततः कमलवासिनी। ततः आश्रमरूपा च देहिरा च ततः परं। गुहारूपा ततो माया च नदीरूपा रमा ततः। तथा चत्वररूपा च पद्मा
ज्वरस्वरूपिणी। नारायणप्रिया चैव ततः स्वेदजरूपिणी। सिंधुलक्ष्मी तथा प्रोक्ता ततश्चांडजरूपिणी। जरायुजस्वरूपा च महालक्ष्मी ततः परं। ततश्च लय
रूपा धात्रिदृष्टिरूपा सुमा तथा। कलारूपा चंडिका च काष्ठारूपा च दुर्गिका। निमेषरूपा वाशिवा च श्वासरूपा ततः परं। अपर्णा घटिकारूपा ह्रांबिका च ततः परं। मुहू
र्तरूपा च सती ततः प्रहररूपिणी। ईश्वरी दिनरूपा च शांभवी च ततः परं। संध्यारूपा तथैशानी रात्रिरूपा च पार्वती। तिथिरूपा मंगला च वाररूपा ततः परं। दाक्षायणी
च नक्षत्ररूपा हैमवती ततः। योगरूपा महामाया ततः करणरूपिणी। महेश्वरी पक्षरूपा मृडानी मासरूपिणी। रुद्राणी राशिरूपा च पार्वती ऋतुरूपिणी। ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रवि॰ काली
२५

येयनरूपा कालीवत्स्वरूपिणी ॥६६॥ कात्यायनी मुमादिक्ष्यरूपा गौरी तथैव च। ततः प्रलयरूपा च भवानीति तदनंतरं। पंचभूतस्वरूप
तरं। तथा च यंत्रुत त्राची रूपा जागीश्वरी ततः कर्मेंद्रियस्वरूपा च वाणी चैव ततः परं। ज्ञानेंद्रियस्वरूपा च सावित्री प्राणरूपिणी। स्वाचे श्रीच [illegible] तत्त्व
कुणात्रयस्वरूपिणी। गायत्र्यंतःकरणरूपा या कप्रदा च ततः परं। अवस्थात्रयरूपा च शारदा च ततः परं। सप्तधातुस्वरूपा च भारतीति तदनंतरं। द्वापंच
रूपा च ततो विद्या त्रिकाला तथा। अ पंचमातृका ख्याता सर्वसिद्धिप्रदा स्मृता ॥ ॥इति प्रपंचमातृका॥२००॥ अथ कालीमातृका॥ क्रीं काली कपालिनी कुल्ला कुरु
कुल्ला विरोधिनी। विप्रचित्ता तथा उग्रा उग्रप्रभा दीप्ता तथैव च। नीला घना बलाका च मात्रा मुद्रा मिता तथा। आ ह्लीं लषे वसं श्रीं क्षः [illegible] नारा
यणी च माहेश्वरी चामुंडा च ततः परं। कौमारी च तथैव वैष्णवी पंचमी चापराजिता वाराही नारसिंही च भैरवीति तदनंतरं। महदाद्या भैरवी च प्रोक्ता कालसंहारिणी [illegible]
भैरवी तथा धूम्रभैरवी च संप्रोक्ता भीमभैरवी। ऊ उन्मत्तभैरवी चैव वशीकरणभैरवी। मोहनाख्या भैरवी च ऐं ह्रां गें यी ततः परं। धाम्या च शब्द [illegible] च
रूपिणी वायवी तथा। कौवेरी च तथैशाना ब्रह्मलोली विदण्डी तथा। वज्रिणी शाकिनी चैव वंदे डिंडि नीरखड्गिनी तथा। पाशिन्यंकुशिनी चैव नगदिनी [illegible] वी तथा। मा
लिनी वज्रिणी चैव प्रोक्ता न्यंतनशक्तयः॥ ॥अथ तारामातृका॥ त्रिपंचपक्षराणां। कुलेश्वरी कुलनंदा च वागीशी भैरवी तथा। [illegible] कालिकाचंडा [illegible] का
कालि कपालिनी। धूम्रा काली करालिनी वाग्वादिनी नित्यकुली भद्रकाली राशिप्रभा। प्रत्यंगिरा सिद्धलक्ष्मी रमा तेशी च चंडि [illegible] का
माक्षी हिंगुला च सा [illegible] विनया चाथ जिता नित्या पराजिता। विलासिनी तथा घोरा चित्रा मुग्धा धनेश्वरी। सोमेश्वरी महावेदा [illegible] का।
वेदगर्भा तथा भीमा उग्रा वेधा च समृतिः। उग्रेश्वरी चैव गंगा भोग्या ज्योत्स्ना सत्या यशोवती। कुलिका कामिनी काम्या [illegible] ज्ञानवती तथा [illegible]
नीचाथ काकिनी शाकिनी त्वपि। हाकिनी च चतुःषष्टिप्रकयः सिद्धिदायकाः॥ ॥इति तारामातृका॥ ॥अथ षोडशीमातृका॥ कामेश्वरी [illegible]
च नित्यक्लिन्ना ततः परं॥ भेरुंडा वह्निवासिन्यौ वज्रेशी तदनंतरं। शिवादूती त्वरिता च ततश्च कुंदसुंदरी। नित्या नीलपताका च विजया सर्वमंगला ज्वाला
मालिनी विचित्रा च महात्रिपुरसुंदरी। षोडशीमातृकाख्या स्वरसंख्यकाः॥ अत्र सिन्नां [illegible] पदाशिन्या कराली च कपालिनी। भिन्ना घोरा चंडपुच्छावती

श्री
२५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रेमावाकूप्रदा तथा।नारायणी च क्रो।हिन्या प्रज्ञा च शिरिविकाहि[illegible]नी।भीषणा वायुवेगा च भीमा चैव विनायकी।।पूर्णाशक्तिश्च[illegible]का रिकुर्दिनी कालिका तथा।
दीपिनी च जयंतिन्यापाविनीलं विनी तथा।संहारिणी कौंगली च पतनामोदिका तथा।परशक्तिस्तथा च बहुच्छाशक्तिस्ततः परं।महा[illegible] प्रोक्ता व्यंजनानां च शक्तयः।।
।। ।।इति षोडशीमातृका।।अथ भुवनेश्वरीमातृका।।■ जया च विजया चैव अजिता चापराजिता।।नित्या विलिंसिनी दोग्ध्री अघोरा मंगला तथा।डाकिनी राकिनी चैव लाकि-
नी काकिनी तथा।साकिनी हाकिनी चैव याकिनी च स्वरशक्तयः।मंगला च महाकाली कुंडली कुलसुंदरी।कपाली कमला चल्या चामुंडा मकरवासिनी।भुवनेशी सरस्वती च कपिला कु-
लमालिनी।विनायकी जयानंदा महालक्ष्मी च भैरवी।ब्रह्माणी च तथा ज्वाला बलीलिंग प्रभा तथा।मुंडिनी च महावेगा उग्रा वैष्णवी शिवा महामाया तु चक्रांगी एकपादा सुरेश्वरी।
कौवेरी मंगली चैव वाराही च तलंधरी।कामाक्षा कामम ध्यस्था व्यंजनानां तु शक्तयः।। ।।इति भुवनेश्वरीमातृका।।अथ भैरवीमातृका।।त्रिपुरा त्रिपुरेशी च तथा त्रिपुरसुंदरी।।
त्रिपुराघावासिनी च त्रिपुराश्रीस्ततः परं।त्रिपुरामालिनी चैव त्रिपुरासिद्धा ततः परं।।त्रिपुरां चाततश्चैव महात्रिपुरभैरवी च [illegible]काली मा हे[illegible]री चैव कौमारी [illegible] तथा पवा या
हीबलधंक्राली चामुंडा स्वरशक्तयः।।विशाला च विशालाक्षी निर्मदा मदवर्जिता।काली च कालकल्या च कालरात्रिर्निशाचरी ऊर्ध्वकेशी मुक्तकेशी [illegible] रा
जयदामालिनी माया अवंडा बिंदुमालिनी।विरूपा च विरूपाक्षी खट्वांगी विश्वरूपिणी।रौद्री माया च प्रेताक्षी फेत्कारी भयदीननी।धूम्राक्षी योगिनी घोरा विम-
रूपा भयंकरी भैरवी भीषणी या च लंबोष्ठी च महाबला।व्यंजनानां विशेषेण संप्रोक्ताः शक्तयः क्रमात्।। ।।इति भैरवीमातृका।।अथ छिन्नमस्तामातृका।।लक्ष्मीलं-
ज्वाष्ठिया माया बाणी क्राली च वैष्णवी रौद्री भैरवी जया पद्मा वर्णिनी डाकिनी तथा।कराली विकराली च घोरा च स्वरशक्तयः।काली च खड्गिनी चंडा भैरवी पिंगला तथा।
इंद्राणी चैव फेत्कारी हारिणी योगिनी तथा।प्रकाशा नागजिह्वा च सिता पीता रमा तथा।।दिगंबरी महाघोरा मुक्तकेशी विदाम्रया।चामुंडा छिन्नमस्ता च भीमा हुंकारिणी
तथा सिता।पद्मानना पद्मगर्भा पुष्पिणी वारुहासिनी।विजया मंगला कांतिर्मालिनी तारिणी तथा।महोदन्यस्थिमाला च नागयज्ञोपवीतिनी।व्यंजनानां च संप्रोक्ताः सि-
द्धयः सर्वकामदाः।। ।।इति छिन्नमस्तामातृका।।अथ धूमावतीमातृका।।धूमावती धूमनेत्रा घर्मा टीमर्कटी तथा।घोररूपा च लंबोष्ठी श्यामा श्याममुखी शिवा।
काकध्वजा कोटराक्षी धूम्रा धूम्रांधकारिणी।मुक्तकेशी महाघोरा तथा लंबपयोधरा।स्वराणां शक्तयः प्रोक्ताः सर्वसिद्धिप्रदायकाः।कोटरा कोटराक्षी च ऊर्ध्वकेशी
दिगंबरी।तामिस्रा तामसी चोग्रा विवर्णा मलिनांबरा।लंबस्तनी [illegible]।विधवा शूर्पहस्ता च रूक्षा रूक्षशिरोधरा।वल[illegible]लाक्षी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि धार्णव
२६

जटिला कुटिलेक्षणा। क्षुधातुरा पिपासार्त्ता तीक्ष्णा रौद्रा भयानका। दुःखकारी क्रोधिनी मत्सुः क्रिया रिपुविमर्दिनी। सत्वरा काकजिं(घ)का च स्मशानालयवासिनी। महाकाली
वरदा दिनी सिद्धार्यं व्यंजनशक्तयः॥ ॥इति धूमावतीमातृका॥ अथ बगलामातृका॥ बगला स्तंभिनी चैव जंभिनी मोहिनी तथा। वश्याऽचला चलाचैव दुर्धरा कल्मषा तथा।
धीरा च कल्पना कालकर्षिणी भ्रामका तथा। तुतः स्यमंदगमना भोगिनी योगिनी तथा। एताः सुसिद्धिदायिन्यः षोडशस्वरशक्तयः। भगा वा भगमाला च भगावाहा भगोदरी।
भगिनी भगजिह्वा च भगस्था भगसर्पिणी। भगकोला भगाक्लिन्ना शिवा भगनिपातिनी। जया च विजया धात्री अजिता चापराजिता। जंभिनी स्तंभिनी चैव मोहिन्याकर्षिणी क्षमा।
रंभिणी जंभिणी चैव कीलिनी वाशिनी तथा। रंभा माहेश्वरी चैव मंगला रूपिणी तथा। पीता पीता वराभव्या सुरूपा च कुभाषिणी। एताः स्युः शक्तयः प्रोक्ता व्यंजनानां तु सिद्धिदाः॥
॥ ॥इति बगलामातृका॥ अथ मातंगीमातृका॥ वामा ज्येष्ठा च रौद्री च शांतिः श्रद्धा तथैव च। वागीश्वरी क्रिया लक्ष्मीः सृष्टिश्चैव तु मोहिनी। प्रमथा [illegible]नी [illegible] ह्लता वि-
क्लिरेव च। ततश्चक्षुं दरा वेदना गवुद्धिस्तथैव च। एताः संसिद्धिदायिन्यः षोडशस्वरशक्तयः। सरस्वती रतिः प्रीतिः कीर्त्तिः कांतिस्तथैव च। पुष्टिः स्तुष्टिरमा [illegible] कर
ध्वजा मदना पुष्पवापा च द्राविणी शोषिणी तथा। बंधिनी मोहनी च स्यात्ततस्याकर्षिणी तथा। हृल्लेखा गगनारक्ता महोत्सुष्मा करालिका। अनंगकुसुमा [illegible] लता:
परं। अनंगमदना चैव अनंगमदनातुरा। अनंगमदनानंगवेगानंगादिसंभवा। अनंगभुवनपाला चानंगा शशिरेखिका। मनोभवा च मातंगिकामा व्यंजनशक्तयः॥ [illegible]
तिमातंगीमातृका॥ ॥अथ लक्ष्मीमातृका॥ प्रकृतिर्विकृतिर्विद्या सर्वभूतादिभावना। श्रद्धा विभूतिः सुरभिर्वाक्प्रदा प्रणवात्मिका पद्मालया शुचीपद्मा [illegible]
धा तथा। धन्याचैव च संप्रोक्ताः षोडशस्वरशक्तयः। हिरण्या च तथा लक्ष्मी नित्यपुष्टा विभावरी। अदितिश्चादितिश्चैव दीप्ता च वसुधा तथा। [illegible] कमलिका [illegible] क्षी
मृत धारिणी। पद्मप्रभा वेदमाता पद्महस्ता ततः परं। पद्मोद्भवा पद्ममुखी पद्मसुंदरिका तथा। पद्मनाभप्रिया पद्मगंधिनी पद्मिनी रमा पद्ममाला धरा पद्मा सु-
प्रसन्ना प्रिया तथा। कांतिः प्रभा च कमला अनघा हरिवल्लभा। अमोघा अमला तादि [illegible] द्विया शोका व्यंजनशक्तयः॥ २१५॥ ॥इति लक्ष्मीमातृका॥ ॥अथ का-
मेश्वरीमातृका॥ कामेश्वरी महामाया योगी शीव्रह्म संहिता। अक्षरा च त्रिमात्रा च त्रिपदा त्रिगुणात्मिका। सुरसिद्धगणा [illegible] मातागणेश्वरी। वंदिकावं
डमुंडा च चामुंडी दंडिलीप्रदा। स्वराणीशयः प्रोक्ताः सर्वसिद्धिप्रदायकाः। विश्वंभरा विश्वयोनि [illegible] माता च सुप्रदा। स्वाहा स्व [illegible] कृष्णी गायत्री गोमती च
गा। वेदमाता वसिष्ठा च सुप्रभा [illegible] हव्यवाहिनी। [illegible] दित्यहृदया वंद्या भाचानुमंडला। ज्योत्स्ना हिरण्मयी भव्या भगदुःखभया [illegible] शिवा शांता शांतदा

श्री
२६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शांतिरूपिणी। सौभाग्यदा शुभा गौरी उमा हैमवती प्रिया। दक्षा च यंजनानां लुगदिता: शक्तय: क्रमात्॥२८२॥ ॥इति का... मातृका॥ अथ भगमा
लिनीमातृका॥ भगमाला भगा भाग्या भागिनी च भगोदरी। गुह्यादत्यली कन्या दक्षक्षत्रियदृष्टिनाशिनी। जया च विजया चैव अजिता चापराजिता। सुदासा लोलि
हानाच कराला स्वरशक्तय:। आकाशनिलया ज्वाला लीलावाव बलस्वारिणी। ब्रह्मला स्यास्यरता अर्की सावित्री ब्रह्मरूपा जिता। प्रह्लाना नापरा बुद्धिपश्च मातावश
स्वती। मैत्री कात्यायनी दुर्गा दुर्गसंतारिणी परा। मूलप्रकृति शीलाना पुंप्रदाने श्वरेश्वरी। आप्यायनी पावनी च पवित्रा मंगला क्षमा। ज्योतिष्मती संहारिणी सृष्टिस्थि
तकारिणी। अघोरा घोररूपा च व्यंजनानां शक्तय:॥२९०॥ ॥इति भगमालामातृका॥ अथ नित्यक्लिन्नामातृका॥ नित्यक्लिन्ना नित्यमदद्रवमाविभ्र रूपिणी॥ का
योगेश्वरी योगगम्या योगमाताय सुंधरा। धन्या धनेश्वरी धन्या रत्नदा पशुवर्धिनी। कूष्मांडी दारुणी चंडी स्वराणां शक्तय: क्रमात्। घोराघोर ... रूपा च भ
तकामाधवी दशार्णएकाक्षरा। विश्वमूर्ति विश्वा विश्वेश्वरा ध्रुवा। शर्वा क्षमादिभूतात्मा भूतिदा भूतिरूपिणी। भूतेश्वरप्रिया भूतिर्भूतमाता च योग...
हिपूजिता सीता माया चैव भववाहिनी। सत्वस्था सत्वनिलया सत्वा सत्वविकीर्षणा। विश्वस्था विश्वनिलया श्रीफला श्रीनिकेतना। श्रीशक्तं कंधरा नेदा ...
यशय:॥२९५॥ ॥इति नित्यक्लिन्नामातृका॥ अथ भेरुंडामातृका॥ भेरुंडा भैरवी साध्वी नताख्या नंतसंभवा। त्रिगुणी चापिली घोपा लक्ष्मी: पुष्टा शिवालया। ध
दयाधर्मबुद्धिर्धर्मा धर्मपुष्टप्रिया। ज्येष्ठा यमस्य भगिनी वेलाकौबेरवासिनी। भ्रमणा भ्रामिणी भ्राम्या भ्रमाज्ञानापहारिणी। माहेंद्री वारुणी सौम्या कौबेरी हव्यवा
हिनी। वायवी नैरृती शार्वी लोकपालैकरूपिणी। मोहिनी मोहजननी स्मृतिवर्त्तानवाधिनी। यक्षाणां जननी यक्षी सिद्धिर्वैश्रवणालया। मेधा श्रद्धा धृति: प्रज्ञा
सर्वदेवनमस्कृता। आशावां क्रांतिरीहा च तथा भक्तानुवर्तिनी। शक्तय: कथिताश्चैकपंचाशद्दुर्लगा: क्रमात्॥३००॥ ॥इति भेरुंडामातृका॥ अथ वह्निवा
सिनीमातृका॥ वह्निवासिनिका वह्निनिलया वह्निरूपिणी। यज्ञविद्या महाविद्या ब्रह्मविद्या गृहालया। भूतेश्वरी ब्रह्मदात्री विमला कनकप्रभा। त्रिरूपाक्ष
विशालाक्षी हिरण्याक्षी शतानना। अक्षा च कामला विद्या सिद्धविद्याधराधिपा। दिवमाता दिति: पुण्या दनु: कद्रुसुवर्णिका। अपर्णा धर्मलाका महोर्मि वेरु
णालया। हृष्टा तुष्टिकरी छाया सामगा रुचिरा परा। रूपनु: सामनिलया वेदो तपि: सुतिप्रिया। प्रद्युम्नदयिता साध्वी सुखसौभाग्यसिद्धिदा। सर्वकामप्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्याले
२७

दाभद्रा सुभद्रा सर्वमंगला॥ धामित्री धमनी माध्वी मधुकैटभमर्दिनी। बाणप्रहरणी बाणकोका बंतनशक्त्रयः॥३०६॥ ॥इति चक्रिवासिनीमातृका॥ अथ
वल्लेश्वरीमातृका॥ महावज्रेश्वरी नित्या विघ्नस्तोभ्याट्टहासिनी। उषानिरुद्धपत्नी च रेवती रेवतात्मजा॥ हलायुधप्रिया मायागोकुलागोकुलालया… रुद्रा
कृष्णरजानंदस्वदुहिता सुभ…ता। कंसविद्राविणी कुब्जा सिद्धवारणसेविता। गोक्षीरंगा घृतवती भव्या गोपजनप्रिया। शाकंभरी सिद्धविद्या… सिद्धिकरी त्रि
या। दावाग्निर्विश्वरूपा या विश्वेशी दितिसंभवा। आधारचक्रनिलया द्वारशांतावगाहिनी। सूक्ष्मासूक्ष्मतरा स्थूला सप्रपंचा निरा…। निःप्रपंचा क्रियातीता क्रिया
रूपाफलप्रदा। प्राणाख्या मंत्रमाता च सोमसूर्याग्नितत्पदा। छंदः ख्याता च विरूपा परमानंददायिनी। निरानंदा स्तता श्लोकपंचाशक्त्रयः क्रमात्॥३०८॥ ॥इति व
ल्लेश्वरीमातृका॥ ॥अथ शिवदूतीमातृका॥ शिवदूती सुतेदवानंदिनीवि पद्मिनी। पातालखंडमध्यस्था हृत्केशावनखेचरी। कलासमदशी… पूर्णा वं… निभान
ना। आत्मज्योतिः स्वयंज्योतिरग्निज्योतिरनाहता। प्राणशक्तिः क्रियाशक्तिरिच्छाशक्तिः सुखावहा। ज्ञानज्योतिः सुखानंदा वेदिनी महिमाप्रभा। … साक्षी
सामस्वरविनोदिनी। गीतिः सामध्वनिः स्तोत्रं कृतिः सामवेदिनी। अध्वरागिरिजा क्षुद्रा नियमानुग्रहात्मिका। पुराणी शिल्पिजननी इतिहासा च … वेदिका
यज्ञजननी महावेदिः सदक्षिणा। आन्वीक्षकी त्रयी वार्त्ता गोरक्षा गदिताः क्रमात्॥ शक्त्रयः श्लोकपंचाशा सर्वकामप्रदायकाः॥३१०॥ ॥इति शि… मातृका॥
अथ त्वरितामातृका॥ त्वरिता तोतला धात्री किराती कपिवर्णिजा। सर्वेश्वरी ध्रुवा सर्वा सर्वज्ञानसमुद्भवा। त्रिमात्री त्रिपुरा सर्वा कार्या … मातः परं … शांतिक
रकार्ससंज्ञोकाः स्वरशक्त्रयः। कौमारी विश्वजननी शूलहस्ता महेश्वरी। किंकरी शक्तिहस्ता च दक्षयज्ञविनाशिनी। वरायुधा शंखरथा … वरा
हमूर्तिर्वाराही नरसिंहा सिंहविक्रमा। सहस्राक्षा सुरारा … सर्वपापापहा शिवा। शिवदूती घोररेवा क्षुरिपाशासिधारिणी। विकराली महाकाली कापाली
पापहारिणी॥ महालक्ष्मी महाकुक्षि… जिनी वंदवंदिनी। षट्चक्री वज्रनिलया… मिनी॥ इति… त्रयः॥ श्री
२२७॥ ॥इति त्वरितामातृका॥ अथ कुलसुंदरीमातृका॥ बालोमा भैरवी शांता त्रिपुरा त्रिपुरेश्वरी। आर्हं सात्रिमिर… वरायुधा वरारो २७
होवरेण्या विष्णुवल्लभा। आकृतिर्नि… सिद्धिः सर्वार्थसाधिनी। …निवासा च… शक्तिः मात्राका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शाकलान्तिका। पीयूषावाजि[illegible]कारा[illegible]सा धारा दूरंमदा। विघूर्णितघोसिंहाक्षी ह्यापिंगांकि[illegible]रा। कपालीव घयेताक्षलीभ[illegible]स्वचनमस्कृता। स्पष्टास्पष्टप
दाभावाविभावादेशभाषिणी। सर्वोरभानिरारंभाग्रारंभाभावकाहिनी। भीरे[illegible]सुराचैव प्रोक्ता व्यंजनशक्तयः॥ [illegible]तेवाकामातृका॥ अथ निसा
निसामातृका॥ निसाव भैरवी सूक्ष्मा प्रचंडास हृतिप्रदा। प्रियावंडव भुष्यवरकोगीरक्तलेवनारस दुंगधारिणी[illegible]कपालवाहिनी। हिमघनस्यमावनासं
प्रोक्ताः स्वरशक्तयः। भूतनाथा भूतभावा दुर्वेत्तजनसंमदा। पुत्यो ह्यावापुत्यगंधा पुत्यपापविवेकिनी। दिग्वासाः क्षौमवसना एकवस्त्रा[illegible]धरा। कपालमालिनी
घंटाधरा चैव धनुर्धरा। टंकहस्ताऽबलाबाली। हाकिनी शाकिनी रमा। ब्रह्मांडपाहितसुरवा विष्णुमाया चतुर्भुजा। अष्टादशभुजा भीमा हिंग्रिका चित्ररूपिणी। [illegible]सना
पपवहा स्फुरत्कांतिः शुभावहा। भैतिनी भैतिनी माया मानदा माननवर्धिनी। जगत्प्रिया विष्णुगर्भा मंगलामंगलप्रिया। भूतिर्भूतिकरी भाग्या [illegible]गी ह्रस्व[illegible]तया मीके
रीकृता आद्यावेशविवर्धिनी। अघोघस्मनि[illegible]शोषणी शापिरूता ताश्शक्तयस्त्विमाः। एकपंचाशदर्णानां सर्वसिद्धिप्रदायकाः॥ २४२॥ ॥ इति निसानि[illegible]का॥ अथ
नीलपताकामातृका॥ ॥ अथ नीलपताका च नीलमाया जगत्प्रिया। सहस्रवक्त्रा पद्माक्षी पद्मिनी श्रीरनुत्तमा। दिव्यक्रमा दिव्यभोगा दिव्यमाल्यानुलेपि[illegible]ता छवस
नासौम्या सर्वर्तुकुसुमोचिता। स्वराणां शक्तयस्त्वेताः साधकाभीष्टदायकाः। सर्वैश्वर्यगुणोपेता प्राणवाग्वागसंभवा। व्यंजना व्यंजनको व्यक्ता सर्ववर्णानुवर्तिनी। जगन्माता
भयकरी भक्तधात्री सुदुर्लभा। काम्या नीदरिनीदंष्ट्रा खड्गमुद्गपाणी पशुहस्ता सूत्रदा दर्शिनी वीनाविवीना विज्ञिनी परा। वायव्यातिः प्रिया दीक्षा परीक्षा शिवसंभवा। राक्षसी ता
मसी सत्वा सत्वोद्रिक्ता विमोहिनी। अतीतानागतज्ञाना वर्णमापदेशिनी। आशेषोपदेशिनी सैपित्त सत्वधोधा धराधरा। प्रकृतिर्विकृतिर्भोगा धूर्जटी विकृतानना। योगिप्रि
याऽयोगिगम्या योगिध्येया परापरा। वैष्णवी त्रिपदी दक्षिरक्षया कादिशक्तयः॥ २५५॥ ॥ इति नीलपताकामातृका॥ ॥ अथ विजयामातृका॥ विजया जयदा जैत्री अजि
तास्मलोचना। प्रतिष्ठा तत्स्थिता माता जितमाया कुकोद्भवा। कृशांगी वायवी क्षामा क्षामखंडा त्रिलोचना। स्वराणां शक्तयस्त्वेताः कामा कामेश्वरी रमा। कामिका मधिपा
काम्या कामवारविहारिणी। तनुरांगी निरालस्या निरंजना सनातनी। विशल्यकरणी श्रेष्ठा मतसंजीवनी परा। संधिनी च क्रममिता चंद्ररेखा सुवर्णिका। रत्नमाला त्रि
लोकस्था शशांकावयवांकिता। तारा तीता तारयंती भूरिभूरिप्रभास्वरा। क्षेत्रक्षा भूरिशुद्धय मंत्र हुंकाररूपिणी। ज्योतिर्लीनाग्रहागतिः सर्वप्राणभृतीवरा। कादीनां श

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२८

४८

ग्राक्रयः प्रोक्ताः साधकाभीष्टसिद्धिदाः ॥ ३५७ ॥ ॥ इति त्रिपुरामातृका ॥ ॥ अथ सर्वमंगलामातृका ॥ सर्वमंगलिकाख्या मंगला मंगलप्रभा । कांतिः श्रीः प्रीतिरचला तपो
त्स्माथैव विलासिनी । वरदा वारिजाख्या गागारवीयासुदेवता । अनंतशक्तिः संप्रोक्ताः स्वराणां शक्तयः क्रमात् । कामिका शक्तिरतुला सर्वज्ञा ज्ञानदायिनी । मुक्तिः सुमुक्तिः शन्ती क्षीणु
क्षि वेधा मदालसा । ब्रह्मविद्या प्रभावेशा महापंचाप्रकाशिनी । ध्याना ध्येया ध्यानगम्या योगिनी योगसिद्धिदा । अक्षाक्षरसंताना ब्रह्मविद्या शिवप्रदा । पंचब्रह्मात्मिका रुद्रविद्य
विद्यास्वरूपिणी । पंचतत्त्वात्मिका विद्या त्रिपुरबीजतत्त्वगा । सर्वबीजात्मिका सिद्धिरहंतोपाधितमिनी । कल्पांतदहनज्वाला सहस्रविभवरूपिणी । कादीनां शक्तयस्त्वेताः साधकाभीष्टद
यकाः ॥ ३६४ ॥ ॥ इति सर्वमंगलामातृका ॥ ॥ अथ ज्वालामालिनीमातृका ॥ ज्वालिनी महज्वाला ज्वालामाला महोज्ज्वला । विभुर्भासोद्भवदना ज्ञानपुस्तकधारिणी । कपर्दिनी कृता
भासा ब्रह्माणी स्वात्मवेदिनी । आत्मज्ञानामृतानंदा नंदिनी रोमहर्षिणी । स्वराणां शक्तयस्त्वेताः कीर्तिकाली धृतिर्मतिः । विजया कापि भगमोऽत्रा धात्री सर्वभाविनी । कात्यनी
कालयाताव कुट्टिला वाजिह्वमेखकी । नाडी मुकुंती होरात्रिस्तुटी कालविभेदिनी । सोमसूर्याग्निम ध्यस्था मायातीता सुनिर्मला । केवका निष्कलाभ्रु द्वा अपिनी व्योमवि ग्रहा स्य
कं दमेरवी व्योमा व्योमातीता परेस्थिता । स्तुतिः स्तव्या नुतिः पत्या पूजार्हा पूज्यकप्रिया । कादीनां व्यंजनानां वसंप्रोक्ताः शक्तयस्त्विमाः ॥ ३७१ ॥ ॥ इति ज्वालामालिनीमातृका ॥ अ
अथ विचित्रामातृका ॥ १ विचित्रा चित्रवसना विचित्राणी चित्रभूषणा । अनुलोमापसंधिस्था मध्यमानामिकात्मिका । तेजोवती पयगर्भा मंदरस्था घ्राणावलिअवविकुटी... मिनी य
कामुकेशी स्वरशक्तयः । सोमपा सोमसंकाशा वेताली तालसंस्थिका । सोमप्रिया सोमवती मंत्रपूता पवित्रक्रिया । मणोली कुमुदा भुक्तिर्विधा ... शिरवस्थिता ... की एणी
विंबारक्तोष्ठा वारुहासिनी । वामभवावारुंजया कासुप्रसादा सुलोचना । कौशिकी केधराघोणा कुकुघ्नी कामलोचना । कामेश्वरा कामवारा अकामा पूजिता ... का मुर
प्रेद्धा हि स्यात्कादिशक्तयः ॥ ३७७ ॥ ॥ इति विचित्रामातृका ॥ ॥ अथ दुर्गामातृका ॥ दुर्गा च कौमुदी वैष्णवी माहेश्वरी शिवा ... जगद्धात्री स्थितिसंहारकारिणी योग
निद्रा भगवती देवी स्वाहा स्वधा सुधा । सप्तिराशप्रोक्ताः स्वराणां शक्तयः क्रमात् । कलामाया रमा श्रेष्ठा तुष्टिः पुष्टिः स्थितिर्गतिः । रतिः प्रीतिर्धृतिर्नीतिर्विभूतिर्मतिरुन्नतिः
क्षितिः क्षांतिः क्षमा तिः कांतिः शांति कीर्तिर्महामतिः । क्षुत्पिपासा स्पृहा सज्ञा निद्रा मुद्रा विदालिका । ... भारती लक्ष्मीः शची संज्ञा विभावनी । कादीनां शक्तयः प्रोक्ताः सर्वसिद्धि
प्रदायकाः ॥ ३९२ ॥ ॥ इति दुर्गामातृका ॥ ॥ अथ सरस्वतीमातृका ॥ सरस्वती मंत्रशक्ति वेदमाता जगन्मयी मातृसी हारा हंसी सरागा क्षेमकारिणी । अक्षया निर्वाणविभूति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रीति लोमसी लोमहारिणी। विलीनदेहाः समूढाः स्वराणां शक्तयः क्रमात्। कामदा कामिनी कांता परमेष्ठी त्रिमोचना। पुण्या तु वंधाम्नेयस्का दयासाराज्ञकें
पिनी। वत्सस्तनापंचपला सुरभिः सुरपूजिता। विश्वासजीविनी विश्वा कामधेनुस्त्वकामदा। अविद्या दुहिता कांता कपिला मलवर्जिता। सुशीला जीववत्सी
वशीलवत्सा सुवत्सला। नंदिनी जयदा जेया दुर्जेया दुःखहारिणी। स्वस्तिदा स्वस्तिकृत्स्वस्तिः स्वरूपा स्वस्तिदक्षिणा। शक्तयः शुभ्रवर्णाश्च अंतर्गतानां शुभप्र
दाः॥२८४॥ ॥इति सरस्वतीमातृका॥ अथ वाराहीमातृका॥ वाराही भद्रिणी भद्रा वाराही कोलवक्त्रका। जृंभिनी स्तंभिनी विश्वा जंभिनी मोहिनी सत्वशु
भा। रूपिणी वशिनी शक्ति रमाभास्वरशक्तयः खड्गिनी शूलिनी घोरा शंखिनी गदिनी तथा। वज्रिणी वज्रिणी चैव पाशिन्यंकुशिनी शिवा। वापिनी भवबंधघ्नी
विजया जयदायिनी। महाघोरा महाभीमा भैरवी चारुहासिनी। पद्मिनी वाणिनी चोग्रा मुसलिन्यपराजिता। जयप्रदा जयादेवी रिपुहा भयवर्जिता। नमस्या
मानिनी पात्री कटिनी दंष्ट्रिणी रमा। अक्षयाकादिवर्णानां शक्तयः सिद्धिदायकाः॥२९४॥ अथ त्रिमूर्तिमातृका॥ केशवो नारायणो माधवगोविंदावेवः।
मधुसूदनसंज्ञोऽन्यः स्यात्त्रिविक्रमवामनौ। श्रीधरश्च हृषीकेशः पद्मनाभस्तथैव च। दामोदरो वासुदेवः संकर्षण इति स्मृतः। प्रद्युम्नश्चानिरुद्धश्च स्वराणां
मूर्तयः क्रमात्। ततश्चाक्षरशक्तिश्च आद्यावैवष्टपुनर्भू शान्तो गोधेनयना क्रूरः स्याद्रूपिणी तथा। कुमावलूनदोषा च ततश्चैव कलापिका। कारिणेबोध
वती वैर्वकान्या स्यादेजनप्रभा। अस्थिता लोधराचैव स्वराणां शक्तयः क्रमात्। भवः शर्वश्च रुद्रश्च ततः पशुपतिस्तथा। उग्रश्चैव महादेव भीम ईशान एव वान्
तत्तत्पुरुषो घोरः सद्योजातस्ततः परं। वामदेवस्तु विज्ञेयः कथादीनां च मूर्तयः। करभद्रा रक्तवला गरिमादिफलप्रदा। घोरस्याद्यापंक्तिमासा ततश्चाद्य
धारिणी। छंदोमयी जगद्रक्षा नाकाति ह्रीनप्रदा तथा। टं कं ढं कं धराचैव ततश्च कृतिडामरी। कभादीनां च वर्णानां प्रोक्ता द्वादशशक्तयः। ब्रह्मा प्रजापतिर्वेधाः प
रमेष्ठी पितामहः। विधाता विरिंचिश्च स्रष्टा च चतुराननः। हिरण्यगर्भो विज्ञेयो यादीनां दशमूर्तयः। पक्षिणी रंजिनी लक्ष्मी वज्रिणी शशिधारिणी। षडाधारा लया
सर्वनायिका हासिता नता। ललिता चक्षमा चैव यादीनां दशशक्तयः। त्रिमूर्तिमातृकाप्रोक्ता सर्वसिद्धिप्रदायकाः॥३०७॥ ॥इति त्रिमूर्तिमातृका॥ अथ कामद

त्रि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि० शालीव
२९

लुप्माल्का स्वयह्मा ऐंमेव॥ अद्भुतीति रतिश्चैव धृतिः कांतिर्मनोरमा। मनोहरा ततश्चैव प्रोक्ता सा त्वन्मनोरथा। मदनोन्मादिनी पश्चान्मोहिनी शंखिनी तथा॥
शोषिणी च वशंकारी शिंजिनी सुभगा ततः। कामस्यैताः कलाः प्रोक्ताः स्वराणां षोडशोदिताः॥ ॥इति कामकलाः॥ अथ सोमकलाः॥ पूषा चैव सुमनसा रतिः प्रीतिः
धृतिस्तथा। रतिः सौम्या मरीचिश्च परतस्त्वंशुमालिनी। शशिनी चांगिरा छाया ततः संपूर्णमंडला। तुष्टिश्चामृता ख्याता कथिताः कलाः स्युः सस्वरा विधोः॥ इति सोमकला॥
अथापराजिता मातृका॥ प्रत्यंगिरा सिंहमुखी तथा ज्वालामुखी शिवा। वैष्णवी नारसिंही च त्रिमात्रा शांकरी परा। अर्धमात्रा भगवती शूलिनी शंभमर्दिनी। शशांकधारि-
लीचैव भीषिका च कपालिनी। स्वराणां शक्तयः प्रोक्ता धृतभूलकपालिका। उग्रा वीरा महाज्वाला हाकिनी विश्वरूपिणी। सुघा च ज्वलिनी लक्ष्मीस्तथा भिस्त्रासवर्जिता।
रवी। वरेण्या तालतलामुखी च खातीता च ततः परं। नमुंडमाला सिंही च वह्नी भीमा च रखंडिनी। एणगिरिणी भयदा चैव द्रविणी मत्तरूपिणी। सुकौरी मधुहारिणी उन्मत्ता
च नतिप्रिया। मालिनी म्याणरूपा च हसिनी वाशिरखंडिनी। कुंडिनी क्षांतिरूपा च कादीनां शक्तयः क्रमात्॥५१८॥ ॥इति प्रत्यंगिरामातृका॥ अथ भवानीमातृका॥
भवान्यनेला शरभी चक्रिणी करुणाकरा। एकमात्रा द्विमात्रा च त्रिमात्रा चापराजिता। अर्धमात्रा परा सूक्ष्मा षट्पदा च मनस्विनी। निष्कलाः शक्तयः प्रोक्ताः स्वरा-
णां वसुधर्मदाः। स्वच्छंदा च प्रसन्नेहा व्योमाकारा निरूपिता। गद्यपद्यात्मिका चैव सर्वालंकारसंयुता। साधुवंधपदन्यासा सर्वोक्तरत्नावली। षट्कर्मकर्कशा-
कारा सर्वतर्कविवर्जिता। आदित्यवर्णा वर्णा च तामसी पररूपिणी। ब्रह्माणी ब्रह्मसंताना वेदवादिनीश्वरी। पुराणन्यासमीमांसा धर्मशास्त्रागमाश्रि-
ता। वेदा वेदवती सर्वा हंसविद्याधिदेवता। विश्वेश्वरी जगद्धात्री विश्वनिर्माणकारिणी। वैदिका वेदरूपा च कालिका कालरूपिणी। नारायणी महादेवी सर्वस-
त्वाविवर्जिता। हिरण्यवर्णरूपा च कादीनां शक्तयः क्रमात्॥५२६॥ ॥इति दुर्गामातृका॥ अथ खेचरीमातृका॥ खेचरी शाकिनी दुष्टा व्योमांबा व्योमरूपिणी। व्यो-
मस्था व्योमरूपा च व्योमातीता जगन्मयी। शोभवी शंभुवनिता शरणार्त्तिप्रभेदिनी। जगन्माता जगद्धात्री परविद्या सुमंगला। स्वराणां शक्तयस्त्वेताः भवबंधा-
मोचकाः। परापरायणा भव्या मालिनी मदविह्वला। विद्या सूक्ष्मा प्रभासं धा [illegible] जगत्स्थिता। निशाचरी तपा [illegible] मोहनी रंजनी
वश्या च रामा तत्स्वरूपिणी। वेदविद्या महाविद्या [illegible] भोगिनी दंडिनी रभा [illegible] शारदा च शीलाक्षी ह्रादिनी चाक्षय

श्री
२९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तथा। कादीनां शक्तयः प्रोक्ताः साधकेष्टफलप्रदाः ॥ ४२ ॥ ॥ इति [illegible] ॥ अथ चामुंडामातृका ॥ चामुंडा [illegible] चंडमुंडविनाशिनी । नारायणी
भद्रकाली विरजा विश्वमातृका । अजिता भार्गवी सौम्या दुर्गा दुर्गार्तिनाशिनी । आ[illegible]यनी वेदघंटा [illegible] प्रोक्ताः स्वरशक्तयः [illegible] कमला [illegible]डिनी चैव शादिनी चंडिका प
रा वरिस्त्रा कृत्तिलीर्न घार्णकारी जयदा ततगरटं कुहस्ता चरंकारी डामरी ढक्किकाशिवा । तमार्पहीं [illegible]नेशी दयारूपा धनप्रदा नव्यापरा च फट्कारी बंधिनी
भयवर्जिता महामाया च योगेशी रंकिली संवकेशिनी । वरदा शाकिनी चंडा सर्वेशी हलिनी तथा । जर्जिता च तथा श्यामा दरी स्यात्क्षादशक्तयः । केवलं मातृकां न्य
स्य चंडाभक्तो भवेद्यदि । चामुंडाशक्तिसहितां मातृकां विन्यसेद्बुधः ॥ ४५० ॥ ॥ इति चामुंडामातृका ॥ अथ परामातृका ॥ परापरा च णा सूक्ष्मा निश्चादा सायणी
जया । विजया मानदा दक्षा योगिनी मानदा रतिः । कौमारी पार्वती दुर्गा मानिनी स्वरशक्तयः । कलावती चकेरुला कामिनी कांतिदायिनी । खातीता खेचरी गामा
गारुडी घनर्जिनी । चारुहासा च चपला जगद्धात्री जया रमा । विश्वा रूपा विश्वमयी विशालाक्षी विरो[illegible]किनी । वरदा वासुकी बाला परमेष्ठी सुताधृतिः भा
सुभाग गम्या पार्श्वभानुमंडलवर्तिनी । क्षादिनी केटिनी क्लिन्नागादेताः कादिशक्तयः ॥ ॥ इति कादिशक्तयः ॥ ४५५ ॥ ॥ इति परामातृका । अथ कुरुकु
ल्लामातृका ॥ कुरुकुल्ला कुरंगाक्षी विषहंत्री विषापहा । विंध्येश्वरी विलाक्षी गारुडी गजगामिनी । विनता विश्वजननी विश्वाख्या विश्वमातृका । राजसी तामसी
सत्या रणत्कांची विभूषणा । स्वराणां शक्तयस्त्वेता धनधर्मसुखप्रदाः । कल्याली कमला कांता सौपर्णी ताक्ष्यशक्तिनी । नागहंत्री नागमाता नागिनी नगजाप्रि
या । नालिजीनंदिनी भव्या सदा पुष्पवती शिवा । मदद्रवा मदवती मादिनी मन्मथालया । मोहिनी सुरजप्रीता मुनिमानसवासिनी । पोतस्था पुरजा कौला पोतशक्तिः
पुरुप्रिया । दिगंबरादितिः सौम्या दिजेशी दिनवत्सला । दयावती दमप्रीता धारुणी लोकधारिणी । कादीनां शक्तयः प्रोक्ताः साधकेष्टफलप्रदाः ॥ ४५२ ॥ ॥
इति कुरुकुल्लामातृका ॥ ॥ अथ पंचदशीमातृका ॥ सुंदरी सुभगा भव्या महामाया मनोन्मनी । त्रिपुरा वाशिनी माया बाला महात्रिपुरदेवता । महाकामकलाश्रे
ष्ठा नीला नीलसरस्वती । विश्वेश्वरी विजया सौम्या संप्रोक्ताः स्वरशक्तयः । कौलिनी कुलमार्गस्था कुलांतकनिवासिनी । सर्वविद्येश्वरी चैव सर्वमंत्रेश्वरी तथा ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सर्वकामीश्वरी।सिद्धा सर्वसिद्धेश्वरी जया।सर्ववीरेश्वरी वीरा सर्वपीठेश्वरी शिवा।भैरवी भावनातीता भावगम्या महेश्वरी।महाविद्या महामंत्री महात्रिपुरसुंदरी।
कालीकात्यायनी दुर्गा वैष्णवी विष्णुवल्लभा।योगिनी योगमार्गस्था घट्टचक्रपुरवासिनी।विमला विश्वनिलया विश्वाख्या विश्वविग्रहा।शशिनी शारदा चैव चंद्रमं
डलमध्यगा।कादीनां शक्तयस्त्वेताः संप्रोक्ताः सिद्धिदायकाः॥५६०॥ इति त्रिपुरसुंदरीमातृका॥अथ मालिन्यादिमातृका॥मालिनी नादिनी चैव ग्रसिनी प्रिय
दर्शिनी।निवृत्तिः सुप्रतिष्ठा च विद्या शांतिस्ततः परं।चामुंडा गुह्यशक्तिश्च त्रिलोचनकरालिनी।कापालिनी प्रिया चैव ज्ञानशक्तिः क्रिया तथा।स्वराणां शक्तयः
प्रोक्ता ज्ञानमोक्षफलप्रदाः।गायत्री छायसावित्री दाहिनी मुंडमालिनी।फट्कारी वषट्कारी स्वधा स्वाहा हुंकृतिप्रिया।वामा ज्येष्ठा च रौद्री च ब्रह्माणी ब्रह्मवादिनी।
जयाचेदमयी दुर्गा जयंती रक्तदंतिका।जगज्जैत्री च चैतन्यमयी विश्वप्रबोधिनी।क्षमा शांतिर्दया निद्रा क्रूरशक्तिः परायणा।हुंकारी खेचरी माया विश्वयोनिस्त्र
यीमयी।संसारभयहंत्री च संप्रोक्ताः कादिशक्तयः।न्यस्तव्या मातृकास्त्वेताः पूर्वोक्तायां तु दीक्षितैः॥५६७॥ ॥इति मालिन्यादिमातृका॥अथ पंचभूतमा
तृका॥तत्र शारदायां॥ वाय्वग्निभूजलाकाशाः पंचाशल्लिपयः क्रमात्।पंच ह्रस्वाः पंच दीर्घा बिंदुंताः संधिसंभवाः।पंचशः कादयः षक्षलसहांताः समन्विताः
।तंत्रराजे॥प्राणाग्नीलांबुखात्मानः पंचरूपः पंचकीर्तिताः।मायाशास्त्रविधौ सर्गः पंचभूतात्मकः प्रभुः।तस्मात्तस्यात्र विन्यासो नैकदेशः शिवात्मनः।वा
णो मरुज्वरः प्राणो वायुर्नादो रयोजवी।आर्या स्पर्शश्च नामानि वर्णानां मरुतां क्रमात्।आग्नेयवह्निः शुचिस्तेजः प्रभा दावो द्युतिः शिखी।दाहो ग्रासश्च नामा
नि वर्णानां तेजसामपि।धरा क्ष्मा भूः स्थिरा ज्या कुः गो ज्या भूमी रसा इला।नामान्येतानि वर्णानां भौमानां स्युः क्रमेण वै।जलं वारि वनं वाः कं पाथस्तोयं रसो
बुहत्रः॥ नामान्येतानि वर्णानामाप्यानां स्युर्यथाक्रमं।विभुः खं सं पुरं भं च व्योमभून्येनमो वियत्।हं सश्च नामान्येतानि क्रमेण व्योमरूपिणां॥५७५॥इति पं
चभूतमातृका॥ ॥अथ भूतलिपिमातृका॥तत्र सिद्धसारस्वते॥अथ वक्ष्ये महामंत्रान् सरस्वत्याः सुकामदान्।तेषां आदौ भूतलिप्याख्या मनुः संप्रोच्यते
प्रिये॥५७६॥सारस्वतं महातंत्रं गोपितं श्रूयते दुर्लभं गवासोः सकाशात् दलभ्यानुनयो वांछितफलं॥५७७॥लेभिरे सकलं देवि किं बहुक्ते न सर्वदा।कल्याणं पं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वर्गः स्यादितः परिकीर्त्तितः ॥४८॥ द्वितीयः कथितो देवि शिवाद्याश्चतुरक्षराः । एवं दायुगक्रांतु धरांतलीयः संप्रकीर्त्तितः ॥५२॥ वर्गोत्ता च ततीयापांसत् तीयेः क्रमाद्दमी
पंचवर्गा कीर्तिता शांत मत्सुगिरिवमो मतः ॥५०॥ नववर्गात्मको मंत्रो द्विचत्वारिंशदक्षरः । वर्गाणामादिमो वर्णः श्रीकंठो धीष्टरवान्वितः । वर्गांत्यावोत्त संयुक्ताः क्रमेण कथिताश्च मा ।
र्यवा युवक्रांतु धरा वर्गवर्णामताः क्रमात् । वर्गो द्वितीयो भृगुर्हान्तो वायुभुविवर्जितो मतः । नवानामपि वर्गाणां देवताः कथिताः क्रमात् । विरिंचि विष्णु रुद्राः कामाग्निचंद्रा यो प्रजापतिः सो
कपालाः सक्रियादिशक्तयः परिकीर्त्तिताः ॥५८४॥ ॥ इतिभूतलिपिमातृका ॥ अथ त्रिपदाक्षरमातृका ॥ मातृकार्णैर्वे ॥ त्रिषष्टिश्चतुःषष्टिर्वा वर्णाः शंभुमते मताः । प्राकृते सं
स्कृते चापि स्वयं प्रोक्ताः स्वयंभुवा । स्वराविंशतिरेकं च स्पर्शानां पंचविंशतिः । यादयश्च स्मृता ह्यष्टौ चत्वारश्च यमाः स्मृताः । अनुस्वारो विसर्गश्च कःपौ चापि पराश्रयौ । दुःस्पृष्टश्चेति विज्ञे
यो लृकारः प्लुत एव च ॥५८७॥ ॥ इति त्रिपदाक्षरमातृका ॥ अथ शांभवीमातृका ॥ ऊर्ध्वाम्नायदीक्षितैर्न्यासः कर्तव्यः । शांभवी तामसी माया महामाया शिवो नमा । दुःखे कशी विरू
पाक्षी रेवरी शिववल्लभा । कुंडोदरी चलोलाक्षी विष्णुमाया महोदरी । लंबोष्ठी व्योमरूपा च विम्बी वस्वरा क्षयः । कांतिः अरूरति प्रीतिरं वरदा लरूपिली । भुविः क्षितिः ... धृतिः
श्रीः परमा रमा । राजसी ग्रासिनी चंडा राक्षसी च विशारदा । वाग्वादिनी जया भीमा शिवा शंकरवल्लभा । संध्या प्रह्लादमा स्योत्स्नाहिनदा विश्वरूपिणी । आस्थिमाला धरा पंचमङ्गोग्रा
भिणी मतिः । व्यापिनी च समताः कादिवर्णानां शक्तयः क्रमात् ॥ शांभवक्रमदीक्षायुक्तसाधकानां महेश्वरी । शांभवीमातृका प्रोक्ता सर्वाभीष्टफलप्रदा । एतां विन्यस्य चादौ तु ततो रश्मि
क्रमं न्यसेत् ॥५९५॥ ॥ इति शांभवीमातृका ॥ कालरात्रिर्महारात्रिः कदुका सुभगा शिवा । मोहिनी मोहरात्रिश्च विद्या कटुकपत्रिका ॥ अथ पर्वतस्य दुहितारंजिनी विभ्रमा दि
नी । मोहना स्त्रामोहरूपा सौभाग्या मोहवर्धिनी । स्वराणां शक्तयस्त्वेताः साधकाभीष्टहेतवः । कामिनी कमनप्रीता द्राविणी क्षोभिणी परा । मदनोन्मादिनी चैव मन्मथा च मनो
न्मनी । मनस्विनी मनोवासिन्यनुरूपा मदनोल्लासा । मादिनी मंदसंताना मंजुवाली मनोहरा । मनोरमा प्रिया कांता मंजुघोषा मदप्रिया । कामवर्धनिका चैव दारुणा दमनप्रिया दी
नी विश्वनादिनी नलिनी विभ्रमालिनी । हावा भावा भावगम्या भावातीता भाविनोदिनी । पंचवर्णापरेरसा हाकादीनां शक्तयः स्मृताः ॥५००॥ ॥ इति कौलत्रिमार्गलताकाय ॥ इति
श्रीविद्यालीवे लतीयाश्वासः ॥ ॥ मातृकाबैभवं वक्ष्ये सर्वतंत्रेषु गोपितं । येन ध्यासंपदायेन साधको गतशेशयः । मंत्रोद्धारं स्वयं कुर्यान्मातृकारश्मिवोधमात् । प्रथमं मातृ
कारश्मिक्रमो तेयः सदा बुधैः । रश्मिक्रममविज्ञाय मंत्रोद्धारं करोति यः । अंधकारे स्थितां वस्तु दृष्टुमन्वेषयत्ययं । तस्मात्सर्वप्रयत्नेन गुरुतः शास्त्रतो पिवा । सम्यक्तालौ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पाठ बराबर है सिर्फ क्रम नहीं है आगे २४ पत्र ठीक है

चिदार्णव
३१
३२
३३

धात्रेन साधकोत्तम संशयः। मंत्रस्य रूपं मानीया मंत्रवीर्यस्य सिद्धये। अनायासेन सिद्धिः स्यात् मंत्रवीर्यप्रबोधनात्। मंत्रवीर्यमविज्ञाय यो मंत्रं भजते नरः। कल्पकोटिसहस्रेषु मं
त्रसिर्न जायते। वर्णानां रश्मयो ज्ञेयाश्चासरूपा न संशयात्। तेषां सार्धपूर्णरूपाः स्युः षट्शताधिकतोपि वा। गुणसप्तसहस्राणि तु पूर्णोद्दिष्टुली कलाः। तेषां साद्विविधाः प्र
का बाह्याभ्यंतरयोगतः। सूर्यचंद्रविभेदेन क्रूरसौम्यप्रभेदतः। पिंडलेडाविभेदेन येषां सार्धरूपिणः। मूलाधारे नाभिपद्मे स्वाधिष्ठाने पयोरुहे। विशुद्धे तु भ्रुवोर्मध्ये ध्येयरूपचक्रे
पुष्पवस्थिताः। अतिचक्रे त्रिसाहस्रं षट्शताधिकमेव च। मूलाधारे क्षितेः स्थानं स्वाधिष्ठानं तु तेजसः। मणिपूरमपां स्थानं वायोः स्थानमनाहतं। विशुद्धं नभसः स्थानमाज्ञा
चक्रे तु मानसं। मूलाधारे महापद्मं चतुर्दलसमन्वितं। वादिसांतचतुर्वर्णैर्दलमध्ये सुसंयुतं। एकस्यैकस्य वर्णस्य रश्मीनां नवतिः स्मृता। पार्थिवा रश्मयस्तेषु चतुर्दश चतुर्दश॥
प्रत्यक्षरं तु विज्ञेया वादिसांते यथाक्रमं। मणिपूरे दशदले डादिफांतसमन्विते। तत्राप्यरश्मयो ज्ञेया द्विपंचाशद्विभागशः। स्वाधिष्ठाने रसदले बादिलांताक्षरान्विते। द्वाष
ष्टिरश्मयो ज्ञेयास्तैजसाश्चात्र भागशः। अनाहते रविदले कादिठांताक्षरान्विते। वायव्या रश्मयो ज्ञेयाश्चतुःपंचाशदत्र वै। विशुद्धे षोडशदले षोडशस्वरसंयुते। नाभसार
श्मयो ज्ञेया द्विसप्ततिविभागशः। आज्ञाचक्रे तु द्विदले हक्षाभ्यां संयुते परे। मानसारश्मयो ज्ञेयाश्चतुःषष्टिर्यथाक्रमं। षडाधारेषु संभूय त्रिशतं षष्टिरश्मयः। एकस्यैकच
ते स्वररश्मयो ये समाश्रिता गतेषु रश्मिषु संप्रोक्ताः षड्विधाः पार्थिवादयः। संकीर्णा रश्मय इति तेषां नामानि च ब्रुवे। चतुर्दलात्मकाधारे च द्विपंचाशद्दलेषु च। पूर्णादिपार्थिवा हे
यामयुताः शुभदायकाः। सुंदरी त्रिपुरा चाथ सुंदरस्त्रिपुरादिकाः। ततो हृदयदेवी च देवोत्र हृदयादिकः। शिरोदेवी शिरोदेवः शिखादेवी ततः परं। शिखादेवः कवचदे चि
वी कवचदेवकः। नेत्रदेवी नेत्रदेवो अस्त्रदेव्यस्त्रादिदेवकः। कामेश्वरश्च कामेशी ततश्च भगमालिनी। भगमालिस्ततो नित्यक्लिन्ना नित्यादिक्लिन्नकः। भेरुंडापि च भेरुंडो व
ह्निवासिन्यतः परं। वह्निवासी महावज्रेश्वरी वज्रेश्वरस्तथा। शिवादूती शिवदूतः त्वरिता त्वरितस्ततः। कुलादिसुंदरी चैव ततश्च कुलसुंदरः। नित्या नित्यस्ततो नीलपताका
तदनंतरं। नीलादिकपताकाश्च विजयाविजयस्ततः। सर्वमंगलनाम्नी च सर्वमंगलनामकः। ज्वालामालिनिका चैव ज्वालामाली ततः परं। चित्रा च चित्रः कथितो महानि श्री
त्या ततः परं। महानित्यस्ततः श्चैव परमेशी ततः परं। परमेशस्ततो मित्रेशमयी मित्रेशसंज्ञकः। ततस्तु षष्ठीशमयी तथा षष्ठीशसंज्ञकः। उड्डीशमयथोड्डीशमयश्चापि त ३१
ततः परं। चर्यानाथमयी चैव चर्यानाथमयस्तथा। मपूरकाः पार्थिवाख्याः साधकाभीष्टदायकाः। नाभिस्थाने द्विपंचाशद्दले दशदलात्मके। तत्राप्यशक्तयो ज्ञेया दि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धंप्रयांति च। ज्ञात्वा सम्यग्विधानेन गुरुतः शास्त्रतोपि च। आरोहणक्रमेणैवाप्यवरोहक्रमेण वा। रश्मिनामेकैकमेवं आः सिद्धिमंत्रितिलक्षणात्। रश्मिन्यासं विना यस्तु मंत्रवीर्यप्रयत्न
वान् सिद्धिर्न जायते तस्य कल्पकोटिशतैरपि। कालीमते समुद्दिष्टा रश्मयः सिद्धिदायकाः। वक्ष्ये कादिमते सम्यग् रश्मयः [illegible] स्वरांश्च समस्तक्रमस्वरान्विताः। पंचत्रिं
शत्समुद्दिष्टा दीर्घप्लुतकास्तु संततिः। ते पुनः शुद्धतो बिंदुसर्गाभ्यां दश पंच च। शतत्रयं समुद्दिष्टाः पार्थिवाः पुनरुक्तस्वराः। उदात्तास्चानुदात्ताश्च स्वरितास्त्रिविधिसंहताः। ते पुनः शुद्धतो बिंदु
सर्गाभ्यां समुदाहृताः। पंचचत्वारिंशदधिकत्रिशतं षष्टिसंख्यकाः। मूलाधारे महीस्थाने विज्ञेया दैशिकोत्तमैः। संकीर्णा रश्मयः ख्याता मणिपूरे जलात्मकाः। स्वाधिष्ठाने नलावासे नाहते स्थि
ते मंदिरे। विशुद्धे व्योमनिलये तथा प्रोक्ताश्च रश्मयः। आज्ञाचक्रे मनःस्थाने [illegible] य एव हि। क्रमस्य [illegible] स्वरैर्युक्ताः पंचांतरमतः परं। चत्वारिंशत्समाख्याताः ते पुनः सानुनासिकाः। तन
स्तेन नु नासाश्च तथा नवतिसंख्यकाः। ते पुनः शुद्धतो बिंदुसर्गाभ्यामभयान्मताः। षष्ट्युत्तरं त्रिशतकं सम्यक् ख्याताः स्युः रंशवः। स्वराणां भागशः प्रोक्ताः पार्थिवाद्याश्च षड्विधाः। एकस्यैक
स्य वर्णस्य सार्धद्वाविंशतिः पृथक्। कादीनां रवि वर्णानां पार्थिवाद्याश्च षड्विधाः। एकस्यैकस्य वर्णस्य त्रिंशत् त्रिंशत् पृथक् पृथक्। डादीनां दशवर्णानां पार्थिवाद्याश्च रश्मयः। एकस्यै
कस्य वर्णस्य षड्विंशत् क्रमशः इति। वादीनां रसवर्णानां पार्थिवांशादयः क्रमात्। एकस्यैकवर्णस्य षष्टिः षष्टिः कृताहृताः। वादीनां वेदवर्णानां पार्थिवाद्याश्च षड्विधाः। एकस्यैकस्य न
नवति नवति प्रोक्तरूपतः। हक्षयोः पार्थिवाद्याश्च षड्विधा रश्मयः क्रमात्। अशीत्युत्तरतो ह्यत्र शतमेकैकवर्णके। एवं सहस्रद्वितयं पंचशतं षष्टिश्च रश्मयः। चक्रे चक्रे विजानीत
संकीर्णा रश्मयः पृथक्। निखिला रश्मयो ज्ञेयाः संकीर्णा द्वादशैव हि। सहस्राणि च षट् पंच नव संख्यायुतानि वै। संधिषट्कं धरूर्ध्वे चत्वारिंशच्च षट्शतं। अष्टौ सहस्राण्येवं हि संकी
र्णा रश्मयो बिके। षष्ट्युत्तरं ज्ञातो ध्वं वह्नि सहस्रमपास्य च। त्रिं चत्वारिंशदेवात्र सहस्राणि शतद्वयं। रश्मयो मूलभूता हि समुद्दिष्टा ह्यशेषतः। निजा [illegible] ज्ञेयाः संकी
र्णा प्रायुदीरिताः। अर्धसर्वस्वरूपाश्च अर्धसोमस्वरूपिणः॥१८३॥ तंत्रांतरे। कैठ देशस्वराणां च भूतवर्णत्रिके त्रिके। तत्तद्भूतांशको ज्ञेयाः शतत्रय विभागतः। अन्येषां पंच पंचैव
विसर्गस्य तु मानसाः। शतत्रयं समुद्दिष्टा अन्येषां तु चतुर्दश। कादिघानिलवर्णानां पंचोत्तरशतक्रमः। अन्येषां पंचपंचैव नवानां वायुरश्मयः। आग्नेयानां त्रयाणां च पंचोत्तरशतांश
वः। अन्येषां पंचपंचैव नवानामग्निरश्मयः। धरालयोरेकशती पंचविंशतिरुत्तरा। अन्येषां रुद्रवर्णानां पार्थिवांशा दश क्रमात्। जलार्णयोरेकशती पंचविंशतिरुत्तरा। अन्येषां रुद्र
वर्णानां क्रमाद्दश जलांशवः। आकाशार्णद्वयस्यापि शतं वै पंचविंशतिः। एकैकस्य तु विज्ञेया अन्येषां दश वै दश। डादि पंचानां दशार्णेषु तन्मतद्भूतार्णयोः पृथक्। तत्तद्भूतांशको ज्ञेयाः सार्ध

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३४

34

शतमिति स्फुटं। अन्येषां वसुवर्णानां सार्धद्वादशरश्मयः। यादिलान्तार्णषट्कं तु धराद्वन्द्वे पृथक् पृथक्। धरांशवसुविज्ञेयाः वसुनूरश्मितं तथा। अन्येषां पंक्तिसंख्याका विज्ञेया वीरवंदिते।
तत्र द्रुतांशकोथादितत्तद्वर्णे केशुवादेशिकेंद्रैः सुविज्ञेया एकैकस्य शतत्रयं। अन्येषां तु त्रिवर्णानां प्रत्येकविंशतिः क्रमः। वार्णादिवेदवर्णानां जलयोर्द्वौ रश्मयः सार्धशतोऽतु विज्ञे
या। अन्येषोर्विंशतिक्रमः। द्वितीयस्य शतसार्धमन्येषां सप्ततिक्रमः। नाभसाक्ष्यात्रविज्ञेया तृतीयस्य तथैव च। वायव्याः क्रमतो ज्ञेया हकारस्य शतत्रयं। क्षार्णस्य षष्टिसंख्याः स्यान्ना
भसानात्र संशयः। अन्येषां वः क्षकारस्य विज्ञेयाः वेशतत्रयं। हार्णस्य षष्टिसंख्याः स्यादन्येषु तुल्या न संशयः। एवं रश्मिक्रमः प्रोक्तः साधकानां हिताय च। गोपनीयः प्रयत्नेन स्वयोनि
रिव पार्वति। नो शिष्याय प्रदातव्यं नाभक्ताय कदाचन। दत्ते च सिद्धिहानिः स्यादित्याज्ञा परमेश्वरी गुरुतः शास्त्रतो ज्ञात्वा साक्षात्परशिवो भवेत्॥२०७॥ स्वराः षोडश विख्याताः
स्पर्शास्ते पंचविंशतिः। व्यापका दश संप्रोक्ताः सोमसूर्याग्निरूपिणः। गुणत्रयात्मकाः कामवसुधर्मप्रदाः क्रमात्। तत्त्वत्रयात्मकाश्चैव भूर्भुवः स्वः स्वरूपिणः। मूर्तित्रया
त्मकाः सृष्टिस्थितिसंहारकारिणः। भधामत्रयात्मकाश्चैव स्यादिमध्यान्तरूपिणः। एतेषां वै भवं वक्ष्ये शृणु देवि समाहिता। तिर्यगूर्ध्वमधःस्थानारोहणं चावरोहतः। सम
व्यस्तरूपेण प्रतिलोमानुलोमतः। अवस्थात्रयरूपेण व्याप्यव्यापकभेदतः। तेजसा शक्तिमूर्तीनां वर्णगुंफितयोगतः। सूत्रप्रायात्मकत्वेन कुंडलिन्या विधानतः। अष्टत्रिं
शत्कला ज्ञेयाः मंत्रवीर्यार्थकारिणः। स्वराणां षोडश प्रोक्ताः पृथक् सोमकलाः क्रमात्। स्पर्शानामार्णरहिते षट् षट् सूर्यकलाः पृथक्। व्यापकानां कलाश्चैव पृथ
क् दशदश्वैव हि। आरोहणोर्ध्वसंख्याताः तथा स्युरवरोहणे। प्रकृतिस्था विजानीया इवेतम धाकलाः। अप्राकृताः सोमकलाः वह्न्याथापि न संशयः। मार्तंडाख्या भवप्रोक्ताः
षट्सप्ततिकलाः क्रमात्। अष्टत्रिंशत्तथारोहे पंचवरोहे तथैव च। एतास्तु निजकलाः प्रोक्ताः पूर्णमंडलरूपिणः। तत्स्वरूपानुसंधानसिद्धिः सम्प्रकृतयोगतः। अष्टोत्तरसहस्रं वा
पंचोत्तरशतं तु वा। अष्टाविंशतिसंख्यातो जपेन्मंत्रं समाहितः। वीर्ययुक्तो भवेन्मंत्रस्तवनायासेन सिध्यति। निजाः कल्पास्ते संप्रोक्ताः संकीर्णाश्च भवन्ति याः। ततोऽष्टत्रिंशदर्णा
नाम षट्त्रिंशत् पृथक् पृथक्। कभादिकठडान्तांश्च द्वादशार्णा रवेः स्मृताः। स्वराः षोडश सोमस्य वह्नेर्यादि दशैव हि। चतुश्चत्वारिंशदधिकं शतं साहस्रमेव वा। सोमसूर्याग्निरूपिणः सं
कीर्णाः स्युः कलास्तथा। असंकीर्णास्तथा प्रोक्ताः पूर्णमंडलसंख्यकाः। सर्वाः कलास्ताः संप्रोक्ताः सहस्रे द्वे च विंशतीः। कलानामार्णस्य संकीर्णाः सहस्रं च चतुःशतं। चतुश्चत्वारिंशदिति
निःशेषं समुदीरिताः। ह्रस्वस्वरास्तु पुंरूपा दीर्घाः स्त्रीरूपिणः सदा। स्वराणां मध्यगं यत्तु ऌलृ तु नपुंसकं। कादिवर्णाः स्मृताः केचित् पुंरूपाः स्त्रीस्वरूपकाः। केचिन्नपुंसकाः केचि

श्री
३४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्येवेति शृणु यात्मकाः। मकारः केवलं प्रोक्तः पुरुषस्तु सदाशिवः। विंदुरूपी च सर्वात्मा साक्षी सर्वज्ञ सर्वदा। तथा वक्ष्ये मवर्णानां स्वरूपं शृणु पार्वति। हकारः परमं व्योम विंदुरूपी सदा
शिवः। निर्गुणो निर्मलः शुद्धो नित्यरूपी निरंजनः। पुरुषस्तु गुणातीतो मकारः सगुणः पुमान्। शकारो ह्यात्मकं व्योम शब्दातीतं सुनिर्मलं। नकारः शून्यरूपी स्यादनिलात्मक
स्वं शिवे। णकारो धरणीयुक्तो व्योमरूपी च संस्फुटः। ञकारो पि तथैवोक्तो ङकारो मरुदात्मकः। ॡ ऌकारो व्योमवर्णो पार्थिवानलसंभवो। यकारो निर्गुणो वायुरूपी प्राणमयः शि ट कारः
वः। घकारो जीवभूतश्च जीवनात्मा समीरणः। पकारो वह्निरूपी स्याद्वायुः स्पर्शात्मकः परः। नकारो व्योमरूपी स्याद्वायुः सर्वार्थतत्वगः। स्तंभरूपी स्याद्वायुः क्षित्यात्मकः परः। शि
वः। वकारो गम्यात्मको वायुः सोम्यरूपी महेश्वरः। ककारः स्वात्मको वायुः सर्वलोकविमोहनः। एकारो हरूपी स्याद्वायुर्व्योमात्मकः परः। आकारः शक्तिरूपी स्याद्वायुरग्न्यात्मकः परः। अग्नि
कारः सगुणो वायुस्तेजसाग्निधिरव्ययः। स्वरूपमग्निवर्णानां वक्ष्ये हं शृणु पार्वति। रेफस्तु सर्ववीजानां चैतन्यं निष्कलं परं। आग्नेयमक्षरं शुद्धं निर्मलीकरणार्थकं। क्षकारो मारुतव्यापी सगु
णानिलवर्णकं। फकारो गम्यात्मको वर्णो व्योमरूपी परात्परः। थकारो व्योमरूपी स्याद्दाग्नेयो व्यक्तविग्रहः। ठकारो ग्निश्चंद्ररूपी सलिलात्मकमक्षरं। छकारो ऽव्यातको ग्निश्च सर्वस्तंभनका
रकः। स्ववर्णो मारुतव्यापी तेजो वर्णः परात्परः। एकारो ग्निर्वायुरूपी सर्वमंत्रार्थजीवनः। तेजस्त्रयात्मको वह्निविकारः शाक्तमक्षरं। इकारो ग्निर्वायुरूपी सर्ववीजात्मकः परः। स्वरूपं भूमिव
र्णानां शृणुष्वैकमनाः प्रिये। सकारः पृथिवीवर्णो निर्गुणः परमाव्ययः। लकारः सगुणो भूमिवर्णो वाय्वात्मकः परः। वकारो मतरूपी स्यात् क्षितिवर्णो व्ययः परः। दकारो गम्यात्मको शंभुर्भू
मिवर्णो महाप्रभुः। जार्णो ऽमृतात्मको ह्येयो भूमिवर्णो ऽमृतप्रदः। गकारो वायुरूपी स्यात् क्षितिवर्णो निरोधकृत्। ओकारो व्योमरूपी स्याद्दुराद्दुर्लः परात्परः। ऊकारो गम्यात्मकः शंभुर्भू
भ्यरूपी धरार्णकः। उकारो ऽनिलरूपी स्याद्धरार्णो व्यापकः परः। स्वरूपं जलवर्णानां वक्ष्ये शृणु महेश्वरि। वकारो ऽमृतवीजं स्यान्निर्गुणः परमः शिवः। सकारश्चंद्ररूपी स्याच्छोकार्णो ज
लरूपधृत्। धरात्मको भकारः स्यात् जलार्णः परमः शिवः। व्योमात्मको धकारः स्यात्पाथसार्णो महेश्वरः। ढकारो जलवर्णः स्याद्विश्वव्यापी धरात्मकः। वाय्वात्मको सकारः स्याज्जला
र्णः पुरुषोव्ययः। चकारो वायुरूपी स्यात्सलिलार्णो महाप्रभुः। औकारो व्योमरूपी स्याद्व्योम वाह्यापीजलार्णकः। ॠ ॠ व श्चात्मको ह्येयो जलार्णो शिवरूपिणौ। वैभवे मा
तृकार्णानां प्रोक्तं ते परमेश्वरि। ते तस्य यविजा मेत प्रोक्तं य दुर्लभं मतः। ते न रूपेण मंत्रं आ ओ एं भावनारूपतो त्रिशं।। वीर्यप्रकाशनं विद्धि सर्वतंत्रेषु गोपितं। मंत्रवीर्यं स्मरन्मंत्री
जपेन्मंत्रं समाहितः। अचिरेणैव कालेन मंत्रसिद्धिः प्रजायते।। २५।। इति तंत्रसंरे।। मंत्रवीर्यं शृणु प्राज्ञे कथयामि सुरवास्फुटं। येन ज्ञानानुभूतेन जीवन्मुक्तो भवेन्नरः। तेन स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३५

शक्तिमूर्तिं तां प्रपंचस्याधिकारणं ॥ गुरुणा च यस्मै प्रोक्तं यत्कारणमुदाहृतं ॥ तत्स्वरूपानुसंधानसिद्धिः सम्यक्समीरिता ॥ तद्वीर्यमंत्रमुद्दिष्टं मंत्राणां जीवहेतुः ॥ अत्र सम्यक्कृतं मं-
त्राणां प्रयोगकथनेनैव ॥ सदा प्रयोगाद्गतानादकाले संध्यायाद्धेतुः ॥ गुरोरवतया पाम्निविद्धवारयोगतः ॥ देवताद्रोहतः सर्वपरिवादानवस्थया ॥ अन्यं प्रदाय दत्तानादने कृमजनादृ-
तत्सम्यक्कथनमेव द्वीर्यं तत्पूर्वमीरितमिति ॥ उत्तरतंत्रे ॥ मंत्रवीर्यं प्रवक्ष्यामि साधकानां हिताय वै ॥ तानि तानि पतंमंत्राणि श्रेतनांगताः ॥ मूलादिब्रह्मरंध्रांतं सूर्यकोटिसमप्रभां ॥ विद्यु-
त्कोटिनिभां देवीं चंद्रकोटिप्रभामयीं ॥ जगदुत्पत्तिरक्षांतकारिणीं ज्ञानविग्रहां ॥ अष्टत्रिंशत्कलारूपां सर्वमंत्रमयीं परां ॥ सर्वतेजोमयीं दिव्यां परमामृतवर्षिणीं [illegible] षट्चक्रमार्गनिल-
यां व्योमषट्कावलंबिनीं ॥ विरंध्यासाधके दृः षट्चक्राणि विभाव्य वा ॥ तदंतरषट्त्रिंशत्कनिचयं वा विभाव्य वा ॥ तत्तद्वक्त्रस्थिता वर्णाः कुंडली संप्रगुंफिता ॥ शालेऽस्य या तत्कालमध्या
सूर्याग्नीदुकलाः स्मरेत् ॥ गमागमविभेदेन तिर्यगूर्ध्वविभेदतः ॥ अवस्थापंचकांगतस्थध ऊर्ध्वविभेदतः ॥ समस्तव्यस्तरूपेण सर्वावस्थांगता यतः ॥ प्रथमादिक्रमेणैव षट्सुवि-
शेषतः ॥ तेजस्त्रयात्मके हृल्लीं मूलमंत्रे सुयोन्यवा ॥ तपिलाभावयेन्मंत्री तत्तच्चक्रार्णकैः पृथक् ॥ तत्तत्सुव्रतके काले ध्यायेच्चक्रक्रमे सुधीः ॥ आधारचक्रे प्रथमं कुलदीपमनंतरं च
स्त्रवचक्रे ततः प्रोक्तं स्वाधिष्ठानात्मकं परं ॥ रौद्रं करावचक्रे वाग्भवात्मकमेव वा ॥ विद्यापदं त्रिमुखं त्रिपदं कालदंडकं ॥ मंकारचक्रे च ततः कलोद्गारं करंकदं ॥ दीपकं क्षोभकं कुंभकालंदक-
लिलात्मकं ॥ मणिपूरकसंज्ञं च लाकुलं कालभेदनं ॥ महोत्साहं च परमं गादकं पदमुच्यते ॥ अनाहतालंचक्राणि च्छंदःसंख्यात्मकानि वै ॥ तत्तत्सुवेद्य वच्चक्रे षण्मुखं षट्पदं तथा विशुद्धं
लंविकालंवलंविकास्थानमेव वा ॥ इंदुचक्रे विंदुचक्रे नादं नादांतमेव वा ॥ २७ ॥ आज्ञाचक्रे सहस्रारे मेतानि द्वादशैव हि ॥ अष्टत्रिंशत्कलास्थानानीति चक्रक्रमः प्रिये [illegible] आधारादष्टव-
क्राणि वह्निस्थानानि सुंदरि ॥ ततो द्वादशचक्राणि रवेस्थानानि वै प्रिये ॥ तदूर्ध्वं षोडशान्यत्र चक्राणीदोः सुरेश्वरि ॥ कुंडलिन्या महाशक्तेः सर्वावस्थासु सर्वदा ॥ सर्वाः कल[illegible] आग्नेयाः स-
र्वाः सौरा महेश्वरि ॥ सर्वाः सौम्याः प्रजायंते भावनामात्रतः शिवे ॥ अग्नित्रयं तथा सूर्यत्रयं सोमत्रयं तथा ॥ तवकाभिधाते देवि द्वावग्नी सूर्य एव वा ॥ तथा सोमः प्रातिलोम्यानु द्वयमिंदव-
यो स्तथा ॥ एवं द्वादशधा देवि भिद्यते नात्र संशयः ॥ अग्निसूर्येंदवश्चैव इंदुसूर्याग्नयस्ततः ॥ सूर्यसोमाग्नयश्चैव अग्नींद्वर्कास्तथैव च ॥ सोमसूर्याग्नयश्चैव अग्निसूर्येंदवस्तथा ॥ श्री
अष्टादशप्रभेदाः स्युः प्रतिलोमानुलोमतः ॥ सांकर्यभेदाः संज्ञाता नवैव परमेश्वरि ॥ एवं भेदा भवंत्य[illegible]शत् क्रमेण हि ॥ एतैर्भेदैर्भिन्न[illegible]गमनादिरिहोच्यते ॥ मंत्राः स- ३५
र्वे महेशानि सकृदुच्चारमात्रतः ॥ वीर्यवंतो भवंत्येव सत्यं सत्यं न संशयः ॥ अथवान्यप्रकारेण [illegible] तु प्रिये ॥ अष्टत्रिंशत्कलारूपा मालास वर्णसाधिनी ॥ अकारे अकरूपं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ते कलाष्टत्रिंशद्देवहि। एकैकस्यैकस्य संख्याकं जप्त्वा मंत्रं प्रसिध्यति। अथवान्यप्रकारेण मंत्रवीर्यं श्रुणु तत्त्वतः। वाग्भवं कामराजं णो वीजं श्रीवीजं विन्दुवीजकं। मायावीजं तुर
द्रस्य वीजत्रयमुदाहृतं। तेजस्त्रयात्मकं चैव गुणत्रयमयं प्रिये। त्रिमूर्तीनां कलादेतु त्रिवीजं योजयेत्पृथक्। पूर्ववत्प्रजपेन्मंत्रं ग्रथनादिविभेदतः। मंत्रवीर्यं च तुद्दिष्टं स
त्वं सत्वं मया त्वयाथा। अथान्यप्रकारेण मंत्रवीर्यं श्रुणु प्रिये। हकारः सूर्य आख्यातः सूर्यो वह्न्यात्मकः प्रिये। सकारः सोम आख्यातः औकारः सोमरूपधृक्। विंदु
सुगगने देवि सर्वेषां समरूपधृक्। योजयेत्प्राणहृत्तीनां मादौ वीजं पृथक् पृथक्। सहस्रं प्रजपेद्देवि ग्रथनादिविभेदतः। सर्वदोषान्यपास्यैव वीर्यवान् जायते मनुः। एवं
चतुर्थ्या यत्नेन लोके मंत्रवीर्यं प्रशास्यतं। गोपनीयं प्रयत्नेन स्वयोनिरिव पार्वति। मंत्रवीर्यं श्रुणु प्राज्ञे प्रकारान्तरतो भवेत्। दीक्षाकाले च यद्रूपं स्यस्यात्तु गृहकर्मणि। श्रीगुरोः सावधा
नेन तद्रूपं परमेश्वरि। भावयन्व्योमवक्त्रे स्मिन्परधामतत्परं भिते। सहस्रं प्रजपेन्मंत्रं मातृकाक्षरमालया। श्रीगुरोः कृपया देवि वीर्यवान् जायते मनुः। सुगमोयं प्रकारः स्याद्दु
र्लभो भुवनत्रये॥ २५॥ दक्षिणामूर्तिसंहितायां। अथ वक्ष्ये महेशानि मातृकालोकसारं। अकारादिक्षकारान्तवर्णो वपवदेवतामिति। उत्तरतंत्रे॥ अथ सम्यक् मातृकायाविधा
नमभिधीयते। अशेषदुःखशमने समस्तज्ञानदीपने। प्रोक्तो ब्रह्मामुनिश्छंदो गायत्रं देवता सरस्वती सर्वदेववंदितानिंदितप्रभा समस्तमातृकायास्तु हलो वीजानि शक्तयः स्व
राः स्युः परमेशानि ज्ञाताव्यक्तिस्तु कीलकं। अनिर्वाच्यानां हलां सारसंयोगेन स्तुकाख्यत्वं व्यक्तिस्तत्कीलकमित्यर्थः। अनिर्वाच्या हलो वर्गाः शक्ताव्यक्ता भवंतिहीतितंत्रवार्त्तिकात्।
सिद्धसारस्वततंत्रे। दक्षहस्ततलेपृष्ठे करेऽङ्गुष्ठकादिषु। कनिष्ठांतासु वामे च कनिष्ठाधितलावधि। स्वरान्षोडशदेवेशि कैवल्यान्विन्यसेत्प्रिये। दक्षहस्ततलेतं तु न्यसेल्लहार्द्वि
लः दक्षहस्ततलादेवि वामहस्ततलावधि। न्यसेद्विसर्गसंयुक्तामंसः स्थिरेषा प्रकीर्तिता। वामहस्तकनिष्ठादितत्तलावधि विन्यसेत्। विंदुसर्गपुनान्यषेल्लकारादीन् स्वरांस्तुनः। दक्षहस्त
तलादिवितं कनिष्ठावधि प्रिये। अकारादिक्षकारांतान् स्थितिन्यासमुदाहृतः। वामहस्तकनिष्ठादिपंचस्वंगुलिषु क्रमात्। तकारादिशकारांतान्पर्वस्वेकैकशो न्यसेत्। अंगुष्ठादिकनिष्ठां
तास्वंगुलीषु तथा भवेत्। दक्षहस्ते च देवेशि कादिणान्तस्थितिक्रमात्। हकारादीन्पंचवर्णान्युगपत्करयोर्न्यसेत्। अंगुष्ठादिष्वंगुलीषु व्यापकत्वेन सुन्दरि। करशुद्धिविधावेवं मातृकार्णै
र्महेश्वरि। षडंगानि न्यसेत्पश्चाद्वक्ष्यमाणेन वर्त्मना॥ भैरवीतंत्रे॥ ललाटाद्याः स्युः षडंगानि विन्यसेद्दशिकोत्तमः। अमांमध्ये कवर्गः स्यादिमीमध्ये चवर्गकः। उमंमध्ये टवर्गः स्यादेमैमध्ये
तवर्गकः। ओमौमध्ये पवर्गः स्यादनुस्वारविसर्गयोः। यशवर्गो सलक्षौ तु तोज्ञातिषु क्रमान्निमान्यसेत्। चंद्रार्धांकितशेस्वरां त्रिनयनां पंचाशद्वर्णैः क्रमात्सा शारदांगी शरदिंदुकुं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३६

दरुचिरां वक्षो नभारानतां । दानं वाक्षवटिं सुधारसलसत्कुंभं शुभं पुस्तकं बिभ्राणां करपंकजैर्भगवतीं पद्मासनस्थां स्मरेत् ॥ आद्यन्तरे न्यस्य षडाधारे षु मंत्रवित् । अका
रादिक्षकारांतां तत्तो देहे बहिर्न्यसेत् । दक्षिणां मूर्तौ । कलापत्राम्बुजे कंठे स्वरान् सम्यक्समविन्यसेत् ॥ हृद्यर्कपत्रे तद्वर्णान्नाभौ दशदले न्यसेत् । दशवर्णांश्च लिंगमूले षड्दले षड्दले
भवरि । वलुर्दले तथाधारे चतुर्वर्णांस्तथेश्वरि । भ्रूमध्ये द्विदले ह क्षा विलंतमर्णांतकां न्यसेदिति ॥ ऊर्ध्वं ततो आ मस्तके घुरवने चने त्र कर्णे षु विन्यसेत् ॥ कूरणा नासाग्रे ओष्ठदंते
षु समूर्धास्येषु विन्यसेत् । पालिपादयुगस्यापि संध्यग्रेषु न्यसेत्क्रमात् । पार्श्वयोः पृष्ठ सं नाभि जठरेषु प्रविन्यसेत् । हृदोर्मूले ककुद्धाम दोर्मूलेषु हृदादि वाकरदच्छगले च वनठ
राननयोर्न्यसेत् । व्योमांतसोरसन्नयापुलकुर्णिकं । तालिकं तल्कगस्वरयुगं प्रविलिख्य पत्रा वर्गाष्टकं तदनु मन्मिपुरेणवीतमाशासु चाक्षरयुगं त्रिपुरोतयुक्तं । अस्मिन्पीठे यजेद्देवीं तव
शक्ति समन्विते । मेधा प्रज्ञा प्रभा विद्या धीर्धृतिः स्मृतिबुद्धयः ॥ विश्वेश्वरीति गदिता भारत्याः पीठशक्तयः ॥ सिद्धसारस्वते ॥ बीजं च सर्वशक्त्यं ते कमलासनमुद्धरेत् । ङें तं नमः पदं अपादये पीठ
मनुमेतः ॥ बीजं यत्र मध्यस्थं तथा । अंगादि संयजेद्देवी स्वरद्वंद्वं तमोर्चयेत् । अष्टवर्गांस्ततोभ्यर्चेत् छक्षीरवैद्ये क्रमात् । कुंदाभाभ्याद्यवर्गिकायुक्करयुग्मादलेष्विमाः । व्यापिनी पालिनी पुंसो
पावनी क्लेदिनी ततः । धारिणी मालिनी षष्ठी हंसिनी शांतिनी तथा । ततः संपूजयेन्मंत्री ब्राह्म्याद्यास्तद्वंद्वं । लोकपालास्तदस्त्राणि पूजयेत् क्रमलः सुधीरितिर एवं कुर्यान्न्यासमल
क्षं जपेल्लक्षं च मंत्रवित् । तद्दशांशेन जुहुयात् मधुरत्रयलोहितैः । तिलैः शुद्धैस्तर्पणादि ततः कुर्यात्समाहितः ॥ एवं सिद्धमनो मंत्री प्रयोगान्निजवांछितान् । साधयेत् ... र्वसिध्य
थं गुर्वे नुलापुरःसरं । स्वर्णरूप्यं तथा ताम्रं कांस्यं षोडशादिकमितं । एते समरूपिरं सम्यग्गुवकं सर्वकामदं । वर्गः पंचविंशतिः दिकृदश । रूपयं अंगुलीयकं । अत्रैव ... हसंतं जुविला
नुकुर्यात्तथा । घृतेन तत्समादाय सिक्तं संपात सर्पिषा । अभिषेकप्रकारेण घटे विन्यस्य मुद्रिकां । मातृकां पूजयेत्तत्र सांगां सावरणां बुधः । अभिषिक्ताय शिष्याय मुद्रां ... वितरेत्सुमु
द्राधारी ग्रहान् क्षुद्रदस्युभयसरीसृपैः । विमुक्तः सुचिरं जीवेत् अथमे विजयी भवेत् ॥ मंत्रतंत्रप्रकाशे ॥ सोमसूर्याग्निरूपाः स्युर्वर्णलोहत्रयं तथा । रूप्यमिंदुः स्मृतो हेम सूर्यस्ताम्
हुताशनः । लोहभागाः समुद्दिष्टाः स्वराद्यक्षरसंख्यया । तैर्लौहैः कारयेन्मुद्रां संकल्पितसंमतो । साग्रं सहस्रं संजप्य स्पृष्ट्वा तां जुहुयात्ततः । तस्यां संपातयेन्मंत्री सर्पिषा पूर्वसंरक्ष
येत्यादि उत्तरतंत्रे ॥ तोयं पिबेद्विमादेय त्रिवारं जप्तमेतया । वत्सरान्नायते सम्यक् समनः कोपि कृचित्वभाक् ॥ अस्यार्थः प्रातः संध्या... तरं चुलुके जलमादाय तन्मध्ये च
क्षमाणमात्र कार्यं त्रिविभावात्तरादिक्षकारांता मातृकां जप्त्वा तेजलमम तेभावयन्मस्को धाराधि...कां ते सारस्वतीं जाड्यदीपशिखाकारां ध्यायन् न्यस्यां होमधियाविद्याए

श्री
२६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वं प्रतिदिनं कुर्वीत थ्युविधं पांडित्यं वरुद्र्यारभ्यात यारभ्यात त्र्यम्बकादि लक्षविंशतिर्ये स्यात्मलानं च भवतीति परमरहस्यार्थः॥ तथा क्षीरसेन नवयाप्युपसा पाययेत् घृतो। घृतेन घृतो॥ अत्रोष
धच्च यमविसमभाग्यालं। अपुतं न समन्नयाभक्षितं कविताऽत्रदं। अक्षरोपाधिसंपर्के पयसापूरयेत् घटं। पयसा जले न सहस्रं जपेत ततः साध्यांतिके तु मंत्रवित्। सस्यानमधोदिता कीर्त्तिदीघ
युः कवितायुः। वंध्यावलभते पुत्रं नानागुणगणालयं॥ तंत्रराजे॥ वनदूर्वावत्तेचाष्टपत्रमष्टमहीपुरं। विद्यांपविलिखेन्मध्ये हंसहृद्वनशक्तिकं। कूटं स्वरान्केसरेषु वर्गान्पत्रेषु वालिखेत्॥२६॥
पं वपं वाक्षरोपेतास्सर्वा हृदिग्निक्षुवा। स्वरेघपुनरुक्तानि पंचाम्यामितुपंचदे। सव्यंजनानां व्यंजनलाभे दतोभूद्दिरन्वयः। सवालाग्निधरास्येवशक्तिस्तत्वकं भवेत्। हंसो हंकारः। हसक्षकारः। वनमोकारः। शक्ति
र्विसर्गः। दावधुकारः। अधुवकारः। वातः अकारः। अग्निरिकारः। धरा उकारः। खं अनुस्वारः। शक्तिर्विसर्गः। अथैतच्चत्रस्य नाद्यकारः। तत्प्राग्वदेव मध्यस्थकूटादि सकलवर्णान्विलिख्य वपं
सममाष्टमदले पुष्पष्ठे परलवशा। सममेघसहलक्षाः इतिवर्गद्वयं विलिख्याष्टमे अ इ उ अं अः इति पंचाक्षराणि विलिख्य वगुरस्य पिप्राग्वदेव वकार ठकारौ विलिखेत्। तथा एतच्चत्रस्य मध्यस्थं
नाम कृत्वा प्रयोजयेत्। प्रातर्मूर्ध्नि शिरोविंदुविवस्थं सर्वसिद्धयो संपदे। अभिषेकाद्यधरणान्मंत्रनाल्लोहकयते। स्थापना कुहवेवादौ यंत्रं सर्वार्थसिद्धिदं। एतद्यंत्रमध्यस्थदेवताः सकला आदि
सान्निध्यं जलदानं च साधकानां चिरन्यात इति। अत्र पूर्वोक्तश्लोकस्यायमर्थः। उषःकाले ब्रह्मरंध्रस्थसहस्रदलकमलमध्यगतचंद्रमंडलमध्ये प्रोक्तयंत्रं स्वाभीष्टसाध्यनामगर्भं भावयेत् तेन
तत्फलप्राप्तिर्भवति। अथवा भूमावेव तद्यंत्रं सिंदूरादिना लिख्ये तत्र प्रागुक्तविधिना कुंभं संस्थाप्य यत्रौषधिक्वाथजलेनापूर्य तत्र देवीं संपूज्याभिषेकतः स्वाभिमतफलप्राप्तिर्भवति। यन्नमस्का
दाबालिख्य यथाविधिधारणं स्वर्णादिकल्पिते यंत्रे प्रागुक्तविधिना देव्याः पूजनांतं प्रादौ कल्पितस्य गृहादौ यथाविधिभूम्यां ततः स्थापनान्मुस्वाभिमतफलसिद्धिर्भवति। द्वितीयश्लोकस्यायम
र्थः। तत्र सकलदेवताचक्रप्रतिष्ठा स्वर्णे रजते ताम्रे वा अन्यतमेन कृते पदे यंत्रमुत्कीर्य मध्ये संवुध्य तन्नत्र देवतानामपूर्वकं सन्निधेहीति विलिख्य प्राणप्रतिष्ठां विधाय तत्र देवीं समभ्यर्च्य माल
कपाललक्ष्मान्त्रेत यंत्रं स्फुरानुजपिलातत्वविल्पूर्णतासु पूजितस्तच्चक्रं प्रथमं भूम्यां ततः संस्थाप्य तदुपरि निजवांछितदेवतामूर्तिं यथाविधि स्थापयेत्। एवं कृते तस्यां मूर्तौ तस्या देवतायाः सान्निध्यं
सविशेषं भवति। स्थापयित्वा सकलमभीप्सितं फलं भवतीति। अथैतस्मात्कापायेये न्यासभेदा वर्तंते तेषाममिपूजोपासनादिकं सर्वप्रोक्तविधिनैव विधेयं पुनरतंत्रे॥ न्यासेद्विहंति कामेमासं
हारेण विलोमतः। प्रोक्ता एवमुन्नाद्याः षडंगं वतथाभवेत्। संविंसस्तुषिमार्णाणि न्यस्तर्णासंयुतां। विंदुसर्गयुतान्क्षीणाद्यार्णांति कां न्यसेत्। पूर्वोक्ता एव तुन्नाद्याः षडंगं वतथाभवेत्॥ श्रीकुलापी
व॥ यतिवरान्नसैः कार्यः संहारांतः कुलेश्वरि। न्यासोगंहसैः स्थित्यंतः सह्यंतो वर्णितो भवेत्॥ उत्तरतंत्रे॥ प्रणवोपकलायुक्तां मातृकां विन्यसेत्ततः। वर्णादिकान्नमोतांस्तान्न्यसेत्ताः ऋवसंयुतान्।
ऋषिः प्रजापतिः प्रोक्तो गायत्री छंद ईरितं। सरस्वती कलारूपा देवता परिकीर्तिता। ऋचद्दीर्घस्वरद्वंद्वः गतेरंगं ऋचेर्भवेत्। केशवादिहृदायुक्तां न्यसेत्तां कामपूर्विकां। पादीन्याञुयुता न्यसेल्लाणारान्या
त्ममूर्त्तिभिः साध्यनारायणऋषिर्गायत्री छंद ईरितं। लक्ष्मीनारायणो देवी देवता परिकीर्त्तितः। षट्दीर्घयुक्ताकामांतैः प्राग्वद्दुर्गाः षडंगकं। न्यसेत्तातीयसंयुक्तां हृदंतां हृदपूर्विकां। यादीन्धानुसमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि यार्थ
२७

सुत्कात्र आगताश्चतान्मभिः सह। मुनिभिस्तु दक्षिणामूर्तिश्छंदो गायत्रमुच्यते। अर्धनारीश्वरो देवि देवता परिकीर्तितः॥ ५५॥ षडंगदीर्घयुक्तलातीय प्रतिवर्गैः षडंगकं। माया द्यौमातृकां देवि न्यसेत्स्वा-
धकसत्तमः। मुनिः शक्तिः समाख्यातो गायत्रं छंद उच्यते। देवता जगतामादिर्मातृका भुवनेश्वरी। षड्दीर्घयुक्तमायांते वर्गैः प्रागवत्षडंगकं। श्रीपुतो मातृकां न्यसेद्विधिवत्परमेश्वरि। मुनिर्भ-
गुः समाख्यातो गायत्रं छंद ईरितं। देवता जगतामादिर्लक्ष्मीः प्रोक्ता तु मातृका। षड्दीर्घस्वश्रीबीजैः प्रांते वर्गैः षडंगकं। कामबीजपुतो न्यसेन्मातृकां कमलेक्षणे। संमोहनो मुनिश्छंदो गायत्री दे-
ताप्रिये। संमोहिनी समाख्याता देवता विश्वमोहिनी। दीर्घयुक्तेन कामेन युते वर्गैः षडंगकं। माया लक्ष्मी स्मरारूढं मातृकां विन्यसेत्प्रिये। प्रपंचयागकर्माथ वक्ष्यते भुक्तिमुक्तिदं। पंचमंत्रमयं स-
सिद्धिसंपत्प्रदायकं। महागणपतिर्वा देवोस्य ऋषिश्छंदो देवत। सांगन्यासं संसावरणं ध्यात्वा तत्मंत्रमष्टधा जपेत्। गणपतिबीजं स ऋषिश्छंदो दैवतं। चत्वारिंशच्च चत्वारि तथैव प्रजपेत्तदा [illegible] मंत्रे
जहत्वा वेदिकमष्टधा। मातृकाला मंत्रं चतुर्थी रंस ऋष्यादिं जपेत्ततः। मातृकां विन्यसेत्प्राग्वदृष्यादिसहितां त्रिधा। स्वरादिसप्तवर्गैस्तु ग्रहाः सप्त प्रविन्यसेत्। मुखे बाह्वोः पादयोश्च जठरे हृदये क्रमात्। भातारे-
मायायहं सश्च सोहं स्यादिति है वै मनुः। प्रपंचयागमंत्रोयमष्टार्णैः समुदीरितः। प्रपंचयागमंत्रस्य मुनिर्ब्रह्मा समुदीरितः। परमा धास्समाख्याता गायत्रं छंद ईरितं। मह[illegible] परं समाख्याता देवता चिन्म-
यं प्रिये। त्र्यंते वा चिंतितं नित्यं सर्वव्याधिनिकृंतनं। त्रिलोमगैः पंचमंत्रैः सार्धं हरिहराक्षरैः। प्राग्वद्दुर्गावसानस्थैस्तारमायादिकैः क्रमात्। षडंगानि कुर्वीत जातियुक्तानि मंत्रवित्। वेदाद्विमायपोरंते द-
ला हृदि र क्रमतस्ततः। मंत्रशेषं समुच्चार्य होमं कुर्यात्समाहितः। प्रपंचयाग नामायं होमः सर्वसमृद्धिदः। अकारादिर्शं तां ततः प्रथमोत्र मनुर्मतः। शांतां तब्रह्कारादो द्वितीयो मन्त्र उच्यते। तृतीयोपि स-
माख्यातो सकाराकारबिंदुभिः। सकाराकारसौश्चैर्द्विपंक्त्यात्मको भवेत्। चतुर्थोपि च सोकारहकाराकारबिंदुभिः। व हत्ययोगात्कुलात्र मुनिर्लेवनगच्यते। श्रेष्ठार्धवाचके[illegible] परं स्यापद वुधै-
गोपंत्रे त्रासयतेय स्माक्रांपत्र छंद उच्यते। रभयस्मादतिशयः क्षापितेन तसां नैव विद्यते। परं पदेन तस्योक्तं परं ज्योतिश्च देवता। स्वर्गार्थत्वनिशब्दो यथा स्वार्थोपि तथा भवेत्। हा हा[illegible] स्वार्थः सर्वतो
भावतस्ततः। स्वर्गोत्मनोस्य पंथा व्याप्तेतनः परंपरा। स्वाहाकारेण वाख्याता कुलैयस्यां समीरिता। तेनो स्पंतुय व्याप्तेस शब्देन तदुच्यते। अहंपदेन वात्माप्नि हूपारे कंतता नयेत्। सोहंमंत्रे विधा-
नमहकारे हंयदेन्ततः। सइत्यनेन विद्रूपं सर्गार्थ स्यात् भासकं। सत्वं व्याप्तं व निर्लेपं हंसमंत्रो वदेत्ततः। चराचरस्य जगतः सारभूतं गणात्मकं। जनकं सर्वलोकानां मायाबीजेन चोच्यते। अकाराद्येन-
कारांते स्त्रिभिर्बीजैर्गुणात्मकैः। भावसत्वं तु पक्षार्थात्प्रणवार्थः सउच्यते॥ ८७॥ हकारस्तु हरणार्थः स्याद निष्टं मन्त्रिणस्तु यत्। संहरेत्न अहः प्रोक्तं वर्णौ हरिहरे प्रिये। प्रपंचयागमंत्रोयं प्रपंचस्यादि-
कारणे। प्रपंचयाग आख्यातो न्यासेन तु यः कृतः। अंगैर्व्यनैमैर्बोहोमो त्रद्विविधो मतः। अकारादिसंयोज्य यथा पूर्वविधानवित्। स्थाने पुमातृकोक्तेषु न्यसेद्दशाक्षरेण तु। साधकं दृष्टु-
शुद्धात्मा पवाशद्धारमन्त्रहं। वर्णाः सर्वेतु विख्याता बाह्यत्नेंद्रियात्मकाः। प्रत्येकं द्विपरं स्याह्वं जगद्यासमन्वतोः। परा[illegible] होम्नो [illegible]

सु

श्री
२७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भिस्तुयः। स्तैर्न्योतिमयैः सम्यक् कमनुभिस्तं प्रवक्ष्यते। ब्रह्मात्मकहविर्द्रव्यैस्तद्विदो ब्रह्मणोर्पणं। वर्णानां भेदतोभिन्नमित्थं शिक्षितांगतं। वर्णसंशरीरं वर्मसन्नद्धं शोणितामितसंभ
तं। मेदोमज्जास्थिसंयुक्तं नालरत्नेन संमतं। ब्रह्मानले महास्यस्थे सर्वव्यापे निरंजने। योनुहोति कतीमंत्रीशुद्धात्मा महासाधिधिः। अथैव मंत्रसंतापध्यानैर्यजनकर्मणि। अधिकारी स्वप
वस्यान्येतरः फलभाजनं। केवलोपि च विद्धितः कलादिः केशवादिकः श्रीकंठाद्यैश्च संयुक्तो मायाबीजसमन्वितः। लक्ष्म्याद्यः कामबीजाद्यो बीजत्रययुतोपि वा। प्रपंचयागसंयुक्तादद
शन्यासाः समीरिताः वांछितार्थप्रदाः सर्वे सर्वमंत्रेषु कल्पिताः॥ ५००॥ एते पुत्रेष्टकन्याख्याताः प्रपंचाख्ययागकः। शान्तः पुष्टिदश्चाथ सर्वसंपत्करस्तथा॥ विशेषतो गृहस्थेषु प्रपंचाह्वानता
शकृदिति॥ अपंचयागमंत्रेण यथा होमो विधीयते। यद्यद्द्रव्यैस्तथा तानि यदा यल्लभ्यते बुधैः। एतत्सर्वं विधानेन कथयामि यथातथं। उक्तेनैव विधानेन गणपत्यावसानके। आत्मानमनु
ह्रा: कृत्यामंत्रीत द्रव्यकाकृतिं कुर्वीत। प्रपंचयागमंत्रेण द्रव्येणैव ततः परं। वटोदुंबरसंभूताः पर्यग्राः पिप्पलस्य च। पर्यटी प्लक्षः समिधस्तिलसिद्धार्थहविराज्यानि चक्रमात्। एतद्द्रव्याष्टकेनो
कं कुर्वन्देतेन मंत्रवित्। दशायुतविधानेन तदर्धमथवानुयः। यथाभिलषितान्भोगान्भुक्त्वा सुरवेहि सः। देहांते मुक्तिमाप्नोति मुनिभिः पार्थिवां ततः। कोशस्थं गृहव्याधिसर्पश्च सदोषनु
त्रावक्तुः शतेन तदर्धेन वा तदर्धं वा कृतं मनो। तत्तद्दोषानुसारेण होमसंख्याप्रवर्धयेत्। रविसंख्यसहस्राणि जुहुने द्रव्याष्टकेन यः। एतद्द्विगुणतश्चाथ चतुर्गुणितमेव वा। भूतावेशग्रहावेशकृत्स्य
दीन्सविनाशयेत्। शास्त्रोक्तक्रमभजनेन जपपूजादिकं तु यः। स्मृतिभ्रंशो भवेत्तस्य होमद्रव्याष्टकेन सः। सहस्रसंख्यया कुर्यात्स्वस्थो भवति तत्क्षणात्। प्रत्येकं दिसहस्रं यो जुहुने द्रव्या
ष्टकेन तु। अपस्मारं विस्मृतिं च शापदोषं स नाशयेत्। द्रव्याष्टकं त्रिमधुकैः लक्षमानं जुहोति यः। प्रातर्भवेत्तमहतातस्यैश्वर्यमाप्न लक्षणात्। दिवं कस्य महालक्ष्मीः स्थिरानुत्तरा भवेत्। लक्ष
लक्षार्धकं वाथ मधुरत्रयकोलितं। द्रव्याष्टकं जुहुने यो वै वत्सरत्रयमध्यतः। त्रैलोक्यं सकलं तस्य वशे तिष्ठति नान्यथा। वश्यादिसाधनं मंत्रोक्तं जुहुने द्रव्याष्टकेन यत्। कामस्य वश्यादिकं होमे जा
नीयात्कार्यगौरवात्। सिद्धैस्तिलैस्तु यो लक्षं होमं कुर्याद्यथाविधि। महापापानि तस्याशु प्रलयं यान्ति नान्यथा। लक्षं कमलहोमेन महालक्ष्मीः प्रजायते। हविषा पुष्टिदो होमः ... तहोमो यशस्क
रः। मालतीपुष्पहोमो विसर्ववश्यप्रदो भवेत्। सामुद्रलवणं कृत्वा तथा वश्यं प्रसाधयेत्। अथ शालिसमुद्भूतां तंदुलान्स्तु चूर्णयेत्। मधुरत्रयसंयुक्तं तच्चूर्णेन वसाधकः। साध्यप्रतिकृतिं क
त्वा सम्यक्संपूज्य तां स्पृशन्। प्राणस्थापनमंत्रेण जपेत्साष्टशतं तु तत्। विभज्य तु कृत्यामंत्री तान्यासक्रमतो निशि। सप्तरात्रं प्रकुर्वाणो नरं नारीमथापि वा। वशीकरोति कुड्डिति नात्र कार्या विचारणा।
सामुद्रलवणस्यापि पुत्तल्याः फलमीदृशं। वर्णोर्ध्वदिविपक्वेन पंचगव्येन पूरितं। कुल्यां संस्थापयेत्कुम्भं दीपयेत्। प्रादुर्भवेत्पुनस्तस्मिन्घटाग्नौ जुहुयात्घृतं। अष्टोत्तरशतं मंत्री
भसितं पतितं वयेत्। तावद्दत्त्वा संख्यं च संजप्य ग... ह्लीयात्सर्वसिद्धिदं। भस्मना ... लेपाद्यतिलकक्रियया तथा। मस्तके धारणाद्धस्य सर्वे नश्यन्त्युपद्रवाः। भूतप्रेतपिशाचादि विषरोगादिनाशनं।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰या॰र्ले॰व ३८

38

सर्ववश्यकरं पुंसां श्रीसौभाग्यजयप्रदं। सहस्रसंख्यको होमो तद्दशांशीगुरवे वुधः। पलं पलार्धकं वापि दद्यात् ॥ अस्त्रोवरस्य तु ॥ कल्पवृक्षाद्यथादेवात् भंते वांछितं फलं। प्रपंचयागतोप्ये
वं साधको भीष्टमश्नुतद्दति ॥ अथैवं मातृकाविद्योपासकानामन्यविद्योपासकानां प्राणाग्निहोत्रविधिरुच्यते कालीमतेन तथा ॥ प्राणाग्निहोत्रं वक्ष्यामि सर्वसिद्धिप्रदायकं हिता
र्थं सर्वलोकस्य मंत्रिणां च विशेषतः। कृतपद्मासनः पूर्वं सत्संगः शुभासने। उपविष्टः प्रसन्नात्मा आत्मस्वरवक्त्रिमान सः। भुवनेशीहकारेण सत्वरूपेण लांछितां मध्यमस्थान दीपेनवामासि
रतसाकृतौ रेफेणानसमसा वेष्टितं त्रिकोणकं। पूर्वे राक्षसवायव्याग्निमूलाधारं विचिंतयेत्। मध्ये प्राच्यां प्राली प्राच्यां च कोवर्या दक्षिणेन तथा। तस्मिन्नेव समये पंचस्मरे कुंडाग्निमंत्रविलास
र्वदाज्वलदग्नौ नित्यं दीपकाय प्रसिद्धये। अत्र वसथ्यं च सभ्यं च तथावाहवनीयकं। अन्वाहार्यपुनः प्रोक्तं गार्हपत्यं भवेदिति। मध्यादिक्रमतस्त्वेवं नामतोऽमूनि वैवहि। प्रभा तालनिदाना
डिह्लानरूपात्रिरंजनात्। मूलप्रकृतिरूपाच्चक ज्योतिश्चान्तरंतराल। द्वादशांतस्थितासर्ववर्णा होतुः पराऽनन्तः। निर्गतां मातृकां मंत्री सुधाविष्यंदरूपिणीं। प्रतिलोमक्रमाज्जिह्वामेकेकाश्य
रत्नाधियां। होमयेत्तेषु कुंडेषु ज्वलदग्निषु देशिकः। स्फुलमारकतप्रख्याः क्षादयः पंच वर्णकाः। पंचपांताभवेत्वेवं गोमेदभाश्चशादिकाः ॥१८४२॥ नीलवर्णाश्च भासप्तद्वादिरुमसंनिभाः
णाद्योवक्त्रसंकाशास्तावंतः परिकीर्त्तिताः। पुष्पराग विषयश्चातः कांतावैडूर्यवर्णकाः। अष्टस्वरास्तु मुक्ताभामाणिक्याभास्ततः परे। नवरत्नमयाह्येते नववर्गाः प्रकीर्त्तिताः। केतु
र्विधं तुदे मंदो वाक्पतिर्बुधएव च। भार्गवो भौमश्चंद्रो भास्करो नव कीर्त्तिताः। नववर्गाधिपाह्येते रत्नानामधिदेवताः। होममेवं विधानेन कुर्युर्येऽनुदिनं बुधाः। पंचाशल्लक्षयात्तेऽपिः संमत
भुवनत्रये। स्वर्णवस्त्रादिके राज्यभाग्यं ततः शुभो दयाः। यं वर्णाद्यन्त्र रूपं तेतानहं वक्षि सांप्रतं। संवर्त्तकं वतत्वषष्ठं पंचवर्गांतिकस्तथा। षोडशस्वररुद्रीश्चावधीशस्ततः परं। दृष्टेता वि
धिवत्कुंडे आवसथ्यहुवेद्भुनेत्। धरवाली तृतीयश्चवर्गाणां चतुरीयकान्तृ मस्तकं वह रास्त्वं वाप्यमरेशं दक्षाप्य मूलं। साध्यास्त्वाजुहुयात्कुंडे मंत्रवित्तदनंतरं। तकुलीशं वततत्वषष्ठं च
र्गाणां चतुरीयकान्त्रासयांतस्याण्णकं वापि वामनेत्रे वशीक्रमात्। संजुहोतु यथान्यासं कुंडे आहवनीयके। यसमं द्वितीयोच्चवर्गाणां द्वितीयकान्त्र। भौतिकांतातिथीशास्त्वो सूक्ष्मसं
ह्लमनंतरं। अन्वाहार्याभिधे कुंडे वर्णान्नेतान्हुनेत्क्रमात्। वायुपष्ठं च वायुर्वर्गाधान्यं च यादिकान्त्र। अधरं वह्नियं वापि नारायणमिमान्दश। गार्हपत्याभिधेकुंडे हुनेन्मंत्री समाहितः। श्री
वर्णहोमक्रमेणैवं यथावत्परिकीर्तितः। आकाशेन समं सर्वशब्दजालं तु मंत्रवित्। आवसथ्याभिधेकुंडे जुहुयात्तदनंतरं। वायुनानलकुणं पूर्वं वह्निनापश्चिमेतततः। रूपं कुंडे हुनेन्मंत्री पयसा ३८
रसं सर्वं यं उत्तरारव्ये हुनेत्कुंडे दक्षिणे तदनंतरं। धरयासर्वगंधं च मंत्रविज्जुहुयाद्वशी। जलया न जसंकाशाश्चलदग्निषु हर्मिता। होमं कुर्वीत कुंडे तु मातृकावर्णसंपुतं। नित्यस्वरूपानंदवि
पात्मा प्रजायते। क्रमात्रयादिके होमपनपानेतुपूर्ववत्। पंचाशत्संख्ययातुल्यान्यस्यतावद्यथाविधि। जीवन्मुक्तो भवेन्मंत्री चिरंजीवी च जायते। तेजसा सूर्यकल्पोऽसौ कर्ता हर्ता यशंभुवनत्रये ॥१८८२॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अस्यार्थः। तत्र बहुप्रकारासनः प्राक्पूरकेण मन्त्रासने समुपविश्य प्राग्युक्तलक्षणे स्वमूलाधारे भुवनेश्वरीबीजमंत्रस्य सत्वगुणात्मकेन हकारेण क्रांतमध्यप्रदेशं तस्य रजोगुणात्मकेन वामाक्षिणा ईकारेण
रजं तमोगुणात्मकेन तदीयरेफेण वेष्टितं त्रिकोणमग्निमंडलं पूर्वोक्तं वायव्यागतान्यस्त्राणि कोणानि यस्य तादृशं मूलाधारं विचिंत्य तस्मिन्मध्ये पूर्वपश्चिमोत्तरदक्षेषु आवसथ्यसभ्यआहवनीयअ
न्वाहार्यगार्हपत्याख्यानि पंचकुंडानि ज्वलदग्निशिखासमाकुलानि वांछितार्थप्रदानि संचिंत्य सर्वतेजः प्रकाशप्रतिबिंबहेतुभूतानवच्छिन्नचैतन्यात्मकानुसंधानरूपौ करणेशुद्धब्रह्मात्मकमूलप्रकृ
त्यात्मनो द्वादशांतस्थिताकल्पांताग्निशिखास्फुरत्कुहरकेषु कुंडेषु वक्ष्यमाणक्रमेण वर्णान्मनसा जुहुयात्। तत्र वर्णानां रत्नवर्णवर्णानामाह स्फुरितिवरत्नानामधिदेवलेन गुरूहानुपदिशति। केनुरित्या
दि। अमृततमयत्वेन ध्यातानां रत्नसवर्णवर्णानां होममाह। होममिति। पंचकुंडेषु पंचाशद्वर्णान्नामैकैकस्मिन्कुंडे होतव्यान्वर्णान्दर्शयति। संवर्तकमित्यादिना। संवर्तकः क्षकारः। तस्याग्रे ... प्रतिलोमेन
कारः। पंचवर्णांतिकाः। विलोमेन तणत्रडः। षोडशस्वरः। अः। ... एकारः। अर्घीशऋकारः। एतान्दशवर्णानावसथ्याख्यकुंडे जुहुयात्। धरा लकारः। कालिनी यो वकारः। वर्गान्... विलोमेन भ
धढ ... मसृणं अं। हरः लस्वरः। अमरेशः डकारः। एतान्दशवर्णान्मध्ये गुरुमार्ग... कुली ... हकारः ... जिह्वालकारः ... तीयकः। वद उत्... स ... औकारः
स्थाणुको लृस्वरः सूक्ष्म ईकारः एतान्दशवर्णानन्वाहार्ये जुहुयात्। वायुर्बषण्डः बकारः वायुर्थकारः वर्गाद्याः पतटचकाः अधर ऐकारः क्रिया ऋस्वरः नारायण आकारः एतान्दशवर्णा
न्गार्हपत्ये जुहुयात्॥ इति होमक्रियाः। होमप्रकारस्तु औं क्रीं क्षं हं सः सोहं स्वाहा। इत्यादिक्रमेणैकस्मिन्कुंडे एकमक्षरं पुनः पुनर्जुहुयात्। तत्प्रकारस्तु आवसथ्ये क्षकारं आहवनीये द्व
कारं अन्वाहार्ये सकारं गार्हपत्ये षकारं पुनरेवं क्रमेण शकारादि अकारान्तान्वर्णान्पंचपंच जुहुयात्। अथात्र इति ब्रह्मेति ... परिव्रजकारः सर्वथा तत्र ब्रह्मसत्वेन ध्यातव्यः अपैवं कुर्व
तां साधकानां भोजनकाले कर्तव्यप्राणाग्निहोत्रमाह॥ उत्तरतंत्रे॥ अत्यहं विधिनानेन भोजनं कुरुते यदि गार्हपत्यादिकुंडानि तदा प्राणादिवायवः ... कुंडनामानि समीरितानि सहितान्युत्प्रा
णादीनां च नामानि समन्त्यंतं समुच्चरेत्। हिरण्यानंतरं वर्णगगनानंतरं तथा रक्तोत्कृतिशब्दांते सुप्रभां ललतया मवेत्। भुवयः पदमाभाष्य पाचकाद्दतिवाचरेत्। अग्नि... त्मा
नेच ततो वदेत्। उपचर्यपदं पश्चादूर्ध्वाधस्तिर्यगुच्चरेत्। पुनरूर्ध्वपदं वाधस्तिर्यगूर्ध्वसमं भवेत्। ... आहवेशाय पदं पश्चाज्ज्योतिरूपाय पदं वदेत्
जुहोम्यंतं पदं पश्चाच्चतुर्विधपदं चरेत्। पवाम्येवं पदं ब्राह्मादिध्यानेन पदं वदेत्। स्वाहांतं सर्वमुक्तानुत्तप्तिपर्यंतमादरात्। तुर्यहोमं विधायाथो संस्कृतान्नेन मंत्रवित्। अमृतेत्यादिमंत्रेण
पीत्वा तु चुलुकोदकं। आवस्य विधिना पश्चाच्छुद्धाचमनमाचरेत्। मूलाधारं समारभ्य द्वादशांतावधि स्मरेत्। जीवात्मानं जगद्व्याप्तं नित्यमेवमनन्यगः॥ प्रकृतिस्थे शुभं ... तमाद्यंतरहितेन प
रे। हवनीयेन शुद्धेन कृतेनापि सुतर्पितं। एवं गलत्सुधान्तं च पंचाशद्वर्णलिंचितं। भुक्त्वा हविर्हुतं मंत्री सज्वलत्तं च वह्निकः प्रातः सायं च कुर्यात्। ... मंत्री प्राणाग्निहोत्रकं। गर्भस्थितिं भवेत्...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३९
39

मंत्रविंदति कदाचन॥५७॥ अस्यार्थः॥ तत्रादौ प्राणादिपंचमंत्रा उद्धीयंते॥ गार्हपत्ये स्वादिभिः॥ अयमर्थः॥ गार्हपत्ये प्राणे हिरण्यवर्णाः शुचयः पावकाः अग्निं विहृत्यात्मानमुपच
र्योर्ध्वं गच्छंतु स्वाहा॥ अन्वाहार्ये ऽपाने गगनवर्णाः शुचयः पावकाः अग्निं विहृत्यात्मानमुपचर्यो ऽधो गच्छंतु स्वाहा॥ आहवनीये व्याने रक्तवर्णाः शुचयः पावकाः अग्निं विहृत्यात्मानमुपचर्यस्तिर्य
ग्गच्छंतु स्वाहा॥ सभ्य उदाने कृष्णवर्णाः शुचयः पावकाः अग्निं विहृत्यात्मानमुपचर्योर्ध्वमधस्तिर्यग्गच्छंतु स्वाहा॥ एते मंत्रैः पंचाहुतीः पंचकुंडेषु कुर्यात् गार्हपत्यान्वाहार्याहवनीयसभ्यावसथ्येषु प्राणापानव्यानो
दानसमानेषु हिरण्यगगनरक्तकृष्णस्फुटप्रभावर्णाः शुचयः पावकाः अग्निं विहृत्यात्मानमुपचर्य अहं वैश्वानरो भूत्वा जुहोम्यन्नं चतुर्विधं॥ पंचाप्येवं विधानेनाध्योधस्तिर्यक् [illegible] जुहोति
गार्हपत्यान्वाहार्याहवनीयसभ्यावसथ्यानीयमशक्तिश्चेदेकस्मिन् इध्मध्यामानि स्थितानि संविलप्य पूर्वोक्तवदानेभ्योऽधिकपरिमाणेनावदानेन कुर्यात् पश्चात् निपर्यंत होमं धियामु [illegible] पध [illegible] सिं
चणचुलुकोदकं प्राश्य शुद्धाचमनं कुर्यात्॥ एवं कुर्वतः फलमाह॥ प्रातः सायमित्यादि॥ अयं पंचबिंदुविनिर्गतामृतधारया समासिक्तमकारविनिर्गतचंद्रमंडलवद्रूपेण विसर्गं ध्यात्वा ताभ्यां प्र
भमन्तरग्नीदुतेजो विलसिताभ्याममृतपूर्णसकारविनिर्गतामृतधारया समासिक्तविंदुभ्यां नाडीमार्गेण ततः सकलशरीरमापूर्य वस्थिताभ्यां रोगाः सर्वे व्याधिनाशं यांतीति॥ अथ कादि
मते प्राणाग्निहोत्रविधिः॥ तत्र श्रीतंत्रराजे॥ ततः सूक्ष्मैः परा रव्येश्वहोमं गसद्धिं स्थ जुग्रिये॥ स्वमूलाधारके वह्नौ कुंडलिन्यग्निगामिनि॥ या यावद्वाचकरूपं तु प्रपंचं स्तु कुर्यात्तथा॥ येनावयोः
समोदविनायते हवनेन वा॥ तद्विधानं वदाम्यद्य सम्यक् ममाधुना॥ आधारे वह्निसंस्थाने कुंडलिन्याः स्थितिं नमः॥ तद्रूपं तत्क्रियां सर्वं वद मे विशदं प्रभो॥ अनुवक्ष्ये विधानेन सम्यग्विस्तर
तोधुना॥ प्राणाग्निहोत्रं विधिवच्छेतिय अपरां परतेपरं॥ यत्कृत्वा चावजितागर्भे न प्रयाति नरो ध्रुवं॥ यच्छायापापरहितं ममन्यापेक्षानिर्वह॥ यन्मनः कैशविश्रांतेः स्थानं [illegible] सुरवा
स्पर्दस्वर्गविश्वमयं विदुः ध्येवेदनात्॥ अयं चोक्तेशमखिलं बहिश्शेषपटले स्फुटं॥ प्रदर्शिते तत्र सर्वत्र वर्णपामिवाक्चैव नानिल्यानि स्पीडिते मूलाधारमध्ये स्थिपायकः सं [illegible] दुह
यवप्रभाकरः॥ मूर्धत्रिकुलसंख्याधस्थं दृमाच्छ्वावस्थितः॥ तत्रयात्मकमेव स्यादाघानिलास्ति स्वंडकं॥ तेषां त्रयाणामैक्यं तु मतस्तभावये तथा॥ गमागमाभ्यां तेजो मिलितपामन्योन्यतेजोभि
वा तथा समिद्धूतं तेजसस्तत्त्वं तु ध्याथनमयं॥ विश्वं विकल्पविधुरं भावयेदन्नं जुहुते तेषां त्रयाणां वर्णानां प्रागुक्तानां क्रमेण वै॥ प्राणापानसमं कृत्वा पुटितं तु [illegible] पालैः पुटितामनुहृद
र्लैः स्वरांतारेलई कुलैः कुंडलीमुखमार्गेण जुहुयान्निश्चलाशयः॥ वह्निभानुपुटे सोमे श्ववांडेस दहुने क्रमात्॥ वं दभानुपुटांतस्थे वं पूर्णेन्दु जुहुयाद्दधि॥ एवं दहवह्निपुटांतस्थे रपित श्री
दहुने तुलेः॥ तथा तेषां प्राप्ति लोम्यान् षोडशानां जुहुने दधि॥ एवं द्वादशधा होममक्षरैः स्यादुदीरितैः॥ [illegible] कृत्वा तद्धव्यमखिलमर्थरूपं बीजैः समं [illegible]॥ ते तस्त्रयाणां रूपं स्यादावयोरपित ३९
दपुः॥ अन्यानि च वाचकोरिकागृहीतानि वपुः स्थितौ॥ तान्यन्यदेवतादेवसमामीक्षावशानि च॥५९॥ अथ कुंडलीमते मंत्रोद्धारः॥ तत्रादौ मूललिपिः॥ तत्र सिद्धस्वारस्वततंत्रे॥ प्रथमं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लिपिं वृक्षस्य सुगोप्यामतिदुर्लभां । सारस्वते महातंत्रे गोपितां यानि विद्धि दं । विस्फोटसकलाशांतिं ... पुनयोर्वाञ्छितं फलं । लभिरे सकलं देवि किं बहु
केन सर्वदा । कस्वार्णां पंचकं वर्गः आदितः परिकीर्त्तितः । द्वितीयः कथितो देवि शिवाघाः ... रक्षरागरवंवायुवक्कं ... तीयः परिकीर्त्तितः । वर्णाश्च
यतृतीयो पांस्यात् तीयेः क्रमाद्मी । पंचवर्गांवा तशांतमरुगुभिन्नैव मांसतः । नववर्गात्मको मंत्रो द्विचत्वारिंशदक्षरः । वर्णानामादिमो वर्णः श्रीकंठ प्रख्यान्विताः
वर्गास्तावांतसंयुक्ताः क्रमेण कथिताः अमी । एवं वायुवक्कं बुधरा वर्गवर्णा मताः क्रमात् । वर्गो द्वितीयो भूहीनो वायुभूविपतोत्तिमः । नवानामपि वर्गानां देवताः
कथिताः क्रमात् । विरिंचिविष्णुरुद्राख्या आश्विनेयौ प्रजापतिः । लोकपालाः सप्तऋषयो दिशाकयः परिकीर्त्तिताः ॥५०॥ ॥ इति श्री विद्यार्णवे यन्त्रयोगाः सं ॥
ऋषिस्तु दक्षिणामूर्त्तिर्गायत्र्यं छंद ईरितं । सारस्वती देवतास्या गदिता विश्ववंदिता । व्योमाग्निंदि वर्गयद्वैः स्यात् ... ति युक्तैः षडंगकं । आद्य ... चतव
र्णान्त्यवमुख्यतो । आधाराधिष्ठानजानिहृत्लेषु सबिंदवः । नादेशन्तांश्शिवे सम्यक् स्वरान्क्रमशः सुधीः । तृतीयवर्गहार्यणान्न्यसेन्मध्ये ... मुखेषु
पंचवर्णानां स्यात् षष्ठेषु अविंन्यसेत् । दोः पद्मेषु मूलेषु चोपमूलापकेषु वा मध्यदेशेषु न ठरे पर्श्वे ह्यसनाभिषु ... पृष्ठेऽवाशिष्टवर्गाणां न गुह्य हृत्कुचेषु बिंन्यसे
त् । सरष्टि न्यासं वि... सर्गातानवि सर्गातिमानास्थितो । आदिद्वितीयकोपांत्य प्रांतमध्यक्रमान्न्यसेत् । स्थापितेषु क्रमगान्न्यसेल्लं हं ल्लोविंदु संयुतान् । ध्यान
मस्याऽत्र वक्ष्यामि देवेशि मुनिपूजितं । शाश्वतं यद्भूतमयं प्रवदंति मनीषिणः । लिपिद्रुमं । विद्रुमं विंदुनादकशिर विविधमर्थारक्षरैः । शाखासमूहः सकलदिशा
सुसुविनिभं मितं । तलवर्णेदलजातेनाच्छादितजगत्त्रयां । कृशानुवर्णाकृतैस्व संदीप्तेसुरभरुह । रत्नांकुरैरिवग्रुंभं पवमानाक्षरैशाभितैः । कुसुमैर्विंदुपत्तैस्तदीय
तनुसंस्थितं यां । विपदक्षरस ह्य पफलेरानतमविकेः । सर्वभूतात्मयंतिलं परात्मतमधुद्रवैः । संचिते परमेशानि देवी वागीश्वरी परां । निगमागमसंदेहलासमनुन्नातेसु
सोभितं । शिवशक्त्यात्मक कायां समां । त्रिजगत्त्रयं । यमाश्रित्य मुनीन्द्रा यांवांछितार्थान प्रपेदिरे । एवं भूतार्णनक्षस्यमूलेलीर पंकजे । वागीश्वरी स्मरेद्देवी सकले
पफलप्रदां । कुंदाभासामुरुकुचघटां शोभितं वार्धमौलिं हस्तैर्भोजैर्वरजपवटीं पुस्तकं पुंकपालाविभ्राणां तां मधुमदलसां द्विकलापुग्मनेत्रां देवीं ध्यायेल्लि
पिमयतनुं योनजाप्त शोभा । इति ध्यात्वा महेशानि हृदि देवीमनन्यधीः । मातृकाक्षे यतात्मे प्रत्यहं साधकः शिवे । वर्णपद्मं महेशानि मूलमंत्रेन कल्पयेत् ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धार्णव ४०

५०

तस्यामावाह्य वागीशीं यजेदावरणैः सह॥ पुरोगांस्त्रिनेत्रं चत्री केसरेषु पुरोक्तवत्॥ अंबिकाद्याय जेतव्या ह्युद्व्यमाणाश्चतुर्दले॥२०॥ अंबिका वामला दुर्गा श्रीश्च मः स्तत
तोयतेत्॥ अष्टपत्रे महेशानि तद्बहिः षोडश कदे॥ कराल्याद्याय जेच्छक्तीर्वक्ष्यमाणास्तु षोडश॥ कराली विकराली च तन्नीयामा सरस्वती॥ श्रीदुर्गा चाप्यलक्ष्मीश्च [illegible] तिस्म
तिरतीरिता॥ वत्रिंश्च ञ्चा च मेधा च मतिः कीर्तिरुदीरिता॥ आर्याश्च षोडशी प्रोक्ताः खड्गखेटकरा द्रमा श्यामाश्च स्मेरवदनाः सर्वाभरणभूषिताः॥ विद्या ह्रीपुष्टयश्च
ज्ञासिनी वाली कुहूः पुनः॥ रुद्रवीर्या प्रभा नंदा स्यात्पूषण एव द्धिदा शुभा॥ कालरात्रिर्महारात्रिर्भद्रकाली कपालिनी॥ विकृतिर्दण्डिमुण्डिन्यौ सेंदुखंडा शिखंडिनी॥ निशुंभशुंभ
मथिनी महिषासुरमर्दिनी॥ इन्द्राणी चैव रुद्राणी शंकरार्धशरीरिणी॥ नारी नारायणी चैव त्रिशूलिन्यपि पालिनी॥ अंबिका ह्लादिनी चैव द्वात्रिंशच्छक्तयः सिताः॥ भिषा वा
स्याश्च क्रहस्ताः संपूज्याश्चारुभूषणाः॥ पिंगलाक्षी विशालाक्षी समृद्धिर्वृद्धिरेव च॥ श्रद्धा स्वाहा स्वधा भिक्षा माया संज्ञा वसुंधरा॥ त्रिलोकधात्री सावित्री गायत्री त्रिद
शेश्वरी॥ सुरूपा बहुरूपा च स्कंदमाता सुतप्रिया॥ विमला विपुला पश्चाद्वारुणी पुनरारुणी॥ प्रकृतिर्विकृतिः सृष्टिः स्थितिः संहृतिरेव च॥ संध्या मतिः सती हंसी मर्दिका
रदेवता॥ देवमाता भगवती देवकी कमलासना॥ त्रिमुखी सप्तमुखन्या सुरासुरविमर्दिनी॥ लंबोष्ठी चोर्ध्वकेशी च बहुशीर्षा वृकोदरी॥ रथरेखाह्वया पश्चाच्छशिरेखा ध
यापरा॥ गगनवेगा च पवनवेगा च तदनंतरं॥ ततो भुवनपाला स्यात्ततः स्यान्मदनातुरा॥ अनंगा अनंगमदना तथैवानंगमेखला॥ अनंगकुसुमा विभ्र[illegible]सुरभयंकरी
अक्षोभ्या सत्यवादिन्यौ वज्ररूपा शुचिव्रता॥ वरदा वाग्गीशा चतुःषष्टि समीरिता॥ चापबाणधराः सर्वा ज्वालाजिह्वाः समीरिताः॥ दंष्ट्रिण्यश्चोर्ध्वकेश्यश्च सुदीप
कां तन्मात्रसाः॥ सर्वाभरणसंदीप्ताः पूजनीयाः प्रयत्नतः॥ ततो वैयल्लोकपालांस्तदस्त्राणि च तद्बहिः॥ एवं भूतालिपिं सम्यक् जगद्धात्री [illegible] सुधीः॥ वरमभ्यर्च्य समद्धःस
न्द्र देवतेस सुरेश्च पि॥ साधकः कृतदीक्षः सन्न्यसेल्लक्षं जपेत्सदा तद्दशांशं तिलैः शुद्धैस्त्रिमध्वक्तैर्जुहुयात्ततः॥ तर्पणादिन्दनार्वांतं प्राग्वत्कुर्यादनुमंत्रवित्॥ काम्यकर्म त
तः कुर्याद्गुरूक्तविधानतः॥ जुहुयाद्घृतं पद्मैर्वशगाः सर्वे नराधिपाः॥ महालक्ष्मीरूपसलानां होमाल्लक्ष्मीर्जायते विराट्॥ ब्रह्मवृक्षप्रसूनैश्च जुहुयात्साधकः प्रियां वृहस्
णौ च महतीं कवीनां मयणीर्भवेत्॥ रात्रिकाले वणे कृत्वा यशयच्छोचितः सुधीः॥ अनया भूतलिपिच्या च संपुटीकृत्य यं मनुं॥ शतं जपादिकं मन्त्रं भजेत्तस्य सिध्यति॥ श्री ४०
शत्रुविषरं स्यात्तां सम्यक्कुंडलिनी परा॥ संगमध्यगमध्ये [illegible] तमपरामेतेशावयेत्तां मूर्ध्नि मज्जया [illegible] क्रमात्॥ योगिनां स्वल्पयं योगः संमतः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सर्वसिद्धिदः॥ एतन्न्यस्तशरीरस्तु तेजसा भास्करोपमः॥ साल्वार्थं अविशेषाच्च काम्यकर्माणि साधयेत्॥ हेतु लं व्योममयसद्दपि याशिव पुरुषानि नेत्यादि हृदंतो मंत्रोयं कर्णिकां प्रलि
गदित इतो व्योमपूर्वर्णो दलेषु॥ साध्याख्या बंधु वर्णान् विलिख्य तु पुटितान् शिष्यमंते थपत्रे यत्नाबीन स्वयं त्र्यंमल यज्ञ तेतुभिन्नि भिन्न क्ष्वेड हंत॥ वायू नेत्र युतो स्तो विरतिन पितुलोडे लकोपे यशलं
कु मध्ये वाय व्यवर्णान् पवन सुपुटितान् पत्रमध्यंतमंते॥ स्याल्लां मंदेदयेतल वनगरगतं तालुपत्रस्थ यंत्रे शत्रोरुच्चाट स्तंभनाद्युपमति फल दं धारितस्यैव रक्षातं॥ पर॥ नकिंकमाक्रांति रदं दु युक्ते
सकोतो तो रोसफलातिरर्धम्नुरकुंमध्ये॥ पत्रेषु वह्नि पुटिता न्यंतला क्षरा लिप्रांते तिमंत्र सहसाध्य सुपोषकार्ले॥ अस्त स्थितं भुन्न दलेषु भगार स्वे लक्ष्मा सुकुंकुम कृतं प्रकरो तिवश्यं॥ नासाम
नुस्वरसबिंदुयुतं॥ बुध्म मंडंतो वि धिर्धिधु भुवे नातिरेव मध्ये॥ अवर्णकान् सुपुटितान् शिंबुवर्णपत्रे षु याप्य पुरयुग्म रूणा कृयंत्रं॥ गंडा नेत्र सवि द्विविलिख्य तु वर्म्मोगं … संस्थे
ल्यं तेके ह्मसुमध्ये नदंतुकुपुटितान् भूमिवर्णान् धरां तान्॥ पत्रांतः स्वयंकार्लौर्ध्वरलिंग ह युतैर्वैद्रसा मध्ये दयेत तत्र भूर्जसं भूमियंत्रं सुमदि विरचितं गौरिके स्तंभकृत्स्यात्॥ ॥इति भूतलि
पि प्रघट्टकं॥ ॥अथ कालीमते श्रीविद्याप्रकरणं॥ पंचसिंहासनाः पत्रतलो वै पंच पंचिकाः॥ षडा यत्नाविद्याश्च पंचाम्नाया स्तथैव च॥ चतुः समयविद्याश्च श्रीविद्या वै दमध्वानो
त्र्यमात्मविशेषेण देवता भावसिद्धये॥ संपत्प्रदा भैरवी च तत स्त्रैलोक्यभैरवी॥ चैतन्यभैरवी वा न्या द्वितीया सर्वसिद्धिदा॥ कामेश्वरी भैरवी च बाला द्याः पंच देवताः॥ पूर्वसिंहासन स्थाश्च सर्
वेद्याः सर्वसिद्धये॥ न्यासे होमे च पूजायां सर्वत्रैव तु साधकः॥ अघोरभैरवी चैव महाभैरवतः परं॥ ललिता भैरवी चैव कामेश्वरी भैरवी तथा॥ रक्तनेत्रा भैरवी च दक्षसिंहासने स्थिताः॥ ष
ट्कूटभैरवी चैव ततो वै नित्यभैरवी॥ मृतसंजीविनी चैव मृत्युंजयपरा तथा॥ वज्रप्रस्तारिणी चैव पश्चिमसिंहासने स्थिताः॥ भुवनेशीभैरवी च कमलेशी च भैरवी॥ कोलेशा भैरवी चैव तत्तो
डामर भैरवी॥ कामिनी भैरवी चैव सौम्यासिंहासनस्थिताः॥ प्रथमासुंदरी चैव द्वितीया सुंदरी तथा॥ तृतीया सुंदरी चैव चतुर्थी सुंदरी तथा॥ पंचमी सुंदरी चैव ऊर्ध्वसिंहासन स्थिताः॥ श्री
विद्या च तथा लक्ष्मीर्महालक्ष्मीस्तथैव च॥ त्रिशक्तिः सर्वसाम्राज्यलक्ष्म्यः पंच प्रकीर्तिताः॥ श्रीविद्या च परंज्योतिः परनिःकलशांभवी॥ अजपा मातृका चेति पंच कोशाः प्रकीर्तिताः॥
श्रीविद्या त्वरिता चैव पारिजातेश्वरी तत॥ त्रिकूटा पंचबाणेशी पंचकल्पलताः स्मृताः॥ श्रीविद्यामृतपीठेशी सुधासूरमृतेश्वरी॥ अन्नपूर्णेति विख्याताः पंच कामदुघाः क्रमात्॥
श्रीविद्यासिद्धलक्ष्मीश्च मातंगी भुवनेश्वरी॥ वाराहीति च संप्रोक्ताः पंचरत्नामिति ध्रुवं॥ अथो … द्वारांश॥ तत्रादौ गुरुपादुका॥ शिवबीजं ज्वलनलाधीशा बिंदुभिः प्रथमाक्षरं॥ आकाशं
च संवर्त महाकाल स्समां बुभिः॥ वाग्भवं तदिवं इतो द्वितीयं बीजमुद्धृतं॥ तदेव वामकर्ण नततीयं बीजमुद्धृतं॥ तदेवदक्षनेत्रेण चतुर्थं बीजमीरितं॥ श्री परेति तथापारकेति सर्वपदं ततः॥
मत.

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि षार्ण
४१

ज्ञाराध्यसर्वगुरुनाथसर्वगुरुर्गुरुः। श्रीगुर्वथतत्पानाथ व क्लीं वीजं तृतीयकं। आद्यवीजचतुष्कं च श्रीशंभुगुरुरतत्वतः। प्रथमं तु द्विधा प्रोक्ता द्वितीयादि त्रयं मं
वेता। प्रथमं च तृतीयं च प्रोक्ता च स्थूलपादुका। तारपंचकमादौ तु देयं सर्वार्थसाधिका। खेचरीबीजमुक्तं यं प्रोक्ता स्यात्तत्पादुका। तारत्रयपुते मंत्रे सं प्रोक्ता लघुपादु
का॥ १०॥ तारत्रयं श्रीअमुकानंदनाथपदं ततः। श्रीपादुकां पूजयामीत्युक्ता लघुतरा परा। ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ह्स्ख्फ्रें ह्सौः हस्रें हसक्षमलवयरीं हसक्षमलवयरूं ह
सक्षमलवयरूं हसक्षमलवयरीं श्रीपरपावकसर्वाराध्यसर्वगुरुनाथसर्वगुरुः श्रीगुरुनाथ रहसक्षमलवयरूं ५॥ हस्रें हसक्षमलवयरीं हसक्षमलवयरूं हस
मलवयरीं श्रीशंभुगुरुः ५ हस्रें हसक्षमलवयरीं हसक्षमलवयरूं हसक्षमलवयरीं ५ हस्रें हसक्षमलवयरूं। इति स्थूलपादुका। ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः सहक्षमलवयरूं सहस
मलवयरूं ह्सौः सहक्षमलवयरीः ह्सौः श्रीपरपावकसर्वाराध्यसर्वेश्वरपुरनाथसर्वगुरुः स्वयंगुरुः स्वयंगुरुः श्रीगुरुनाथ रहसक्षमलवयरूं ह्सौः सहक्षमलवयरीं
सहक्षमलवयरूं सहक्षमलवयरीं श्रीशंभुगुरुः ५ ह्सौः सहक्षमलवयरूं श्रीअमुकानंदनाथामुकशक्तिदेव्यंबाश्रीपादुकां पूजयामि॥ इति मध्यपादुका। ॐ ऐं ह्रीं
श्रीं हसरवफ्रें ह्सौः हसक्षमलवरयं श्रीअमुकानंदनाथ ऐं ह्रीं श्रीं सहरवफ्रें स्हौः सहक्षमलवयरीं श्रीअमुकदेव्यंबाश्रीपादुकां पूजयामीति लघुपादुका। ॐ
ऐं ह्रीं श्रीं अमुकानंदनाथामुकशक्त्यंबाश्रीपादुकां पूजयामीति लघुतरपादुका। ॐ ऐं ह्रीं श्रीं अमुकानंदनाथपादुकां पूजयामीति सामान्यपादुका। बालसु
हृतं चेष्टाय पवित्रये गुरुपादुकां। स्वस्थचित्तस्थिरवपुर्योगमार्गविचक्षणः। श्रीगुरोः पादुकामंत्रे ऋषिर्ब्रह्मा समीरितः। गायत्रं छंदस्त्वा रवाणं निर्मदा देवमहेश्वरि।
बीजं शक्तिस्तथा चोत्तम मध्यमं कीलकं भवेत्। मोक्षार्थे विनियोगः स्यात् द्विव्यासषडंगरितः। प्रातः शिरसि शुक्ले बुद्धिनेत्रं द्विभुजं गुरुं। वराभयकरं शांतं स्मरेत् न्नाम
पूर्वकं। शशांकायुतसंकाशं सूर्यकोटिसमप्रभं। सुकांबरधरं श्रीमत् शुक्लमाल्यानुलेपनं। वामोरुस्थितया रक्तवर्णया पद्महस्तया। श्वेतलिंगितमानंदामोदम
ने गुरुं स्मरेत्॥ अथौघत्रयगुरुध्यानं॥ कराभ्यां विभ्रतं समधुनकपालं च दधतीं नस्वर्णं प्रख्यामरुणकुसुमालेपनसखां। कृपापूर्णा योगामरुणनयनांक
र्बुरजटां सुपतां सिद्धौघे भजनगुरुपंक्तिं कृतमतिः। अथ गुरुनमस्कारः। अज्ञानतिमिरांधस्य ज्ञानांजनशलाकया। चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः। अखंडं

श्री
४१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

उमंडलाकारं व्याप्तं येन चराचरं। तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः। एकं ब्रह्म गुरुर्विष्णुः गुरुर्देवो महेश्वरः। गुरुः कर्त्ता गुरुर्हर्त्ता च गुरुर्देवो नमो नमः॥ अथ कुंडलिनीमंत्रः॥ वाग्भवेमु
यत्नेशी वश्री बीजं तु तथैव च। अक्षरो मंत्र आख्यातः कुंडलिन्याः सुसिद्धिदः। ऋषिः शक्तिः समाख्याता गायत्री छंद ईरितं। चेतना कुंडली शक्तिर्देवतात्र समीरिता। वाग्भवं बीजमाख्या
तं शक्तिः श्रीबीजमुच्यते। हृल्लेखा कीलकं प्रोक्तं कुंडलिन्याः सुचिंतने। विनियोगः समाख्यातः सर्वागमविशारदैः। बीजत्रयद्विरावृत्त्या षडंगन्यास ईरितः। ध्यानं वक्ष्यामि कुंडल्याः सा
वधानतया शृणु। मूलाधारे त्रिकोणे तु सूर्यकोटिसमच्छवि। प्रसुप्तभुजगाकारां सार्द्धत्रिवयास्थितां। नीवारशूकवत्तन्वी तडित्कोटिसमप्रभां। सूर्यकोटिप्रभादीप्तां चंद्रकोटिसुशी
तलां। शिवशक्तिमयीं देवीं शंखावर्त्तक्रमस्थितां। सुषुम्णामध्यमार्गेण यांतीं परशिवावधि। क्लींकारबीजरूपेण चिंतयेद्योगवत्तेनासिं हृदाः एतद्विग्रहो त्रिग [illegible] मो
लिस्फुरत्तारानायकशेखरां स्मितमुखीमापीनवक्षोरुहां। पाणिभ्यां मणिपूर्णरत्नचषकं रक्तोत्पलं बिभ्रतीं सौम्यां रत्नघटस्थसव्यचरणां ध्यायेत्परांबिकां॥ कुलयुगे ध्यानं प्रा
गेवाकं॥ अथ कुंडलिनीस्तुतिः॥ शारदायां॥ मूलोन्निद्रोत्तंतुमंडलगलद्दिव्यामृतौघैः पतिं संभाव्य स्वगृहं गता पुनरिमा संचिंतये कुंडलीं॥ हंसं नित्यमनलम [illegible] ध्याधामलो नि
गेताशक्तिः कुंडलिनी समस्तजननी चक्रे गृहे संवृता॥१॥ व्याप्ता ताशं प्रत्निकेतत्तं परसुखं तेनानुभूय स्वयं याति स्वात्मा अर्ककोटिशतविरा ध्याया जगन्मोहिनी॥ अयमके परावे वर्म [illegible] वितारुवि
नीलाशिवस्यालयं शक्तिः कुंडलिनी गुणत्रयवपुर्विद्युल्लतासन्निभा॥२॥ आनंदामृतकंदगं पुरमिदं वंद्यार्ककोटिप्रभं संवीक्ष्य स्वगृहं गता भगवती ध्यायं ध्यानव [illegible] गुलेन मध्ये वेलं
समीरणद्वयमिथः संघट्टसंक्षोभजं याकुलाममती त्यत्तेजासिततडित्कोटिप्रभाभासुरं॥३॥ उपांते समुपास्महे नवजपासिंदूरसांद्रारुणां सांद्रानंदसुधामयं परशिवं प्राप्तां परां देवतां ग
मनागमत्तपुलंघी कीसातनु या योगफलानि कुंडली॥ मुद्रिकाकुलकामधेनुरेषा भजतां कांक्षितकल्पवल्लरी। आधारस्थितशक्तिबिंदुनिलयां नीवारशूकोपमां नित्यानंदमयीं गलत्सुर
सुधावर्षैः प्रबोधप्रदेशसिलकोबदूसमती रुहालिविधिवल्कोदंडमध्योदितां। ध्यायेत्स्वरबंधुजीवरुचिरां संविन्मयीं देवतां॥ हृत्पंकेरुहभानुबिंबनिलयां विद्युल्लताभेधरां बालां कौलकलिते
सां प्रभवती निर्मलां यंतीतमसः नादाख्यं परमर्द्धचंद्रकुटिलं संविन्मयी श्रीकुंडली॥ यांतीमक्षररूपिणी भगवती ध्यायेद्विभुं तेजसां बालां पूर्णनिशाकरप्रतिभटां नीहारहारावलि [illegible] ली
ममृतद्रवेण ममितेजानंदयंतीं तनुं। वर्णोत्तीर्णतनुं नदीपवपुषा संव्याप्य विश्वं स्थितां ध्यायेत्सम्यगनाकुले नमनसा संविन्मयीमंबिकां। मूलेभाले हृदि च विलसत् [illegible] सावित्री [illegible] कुंड
पीनोत्तुंगस्तनभरनमन्मध्यदेशां महेशीं। चक्रे च क्रमगलितसुधया सिक्तगात्री श्रीचक्रामं ददद्याद्दधप्रियमविलोंगा [illegible] धीदेवतानः॥ आधारवे ध्यप्रमुख [illegible] पर्षि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि धार्ल
४२

शिवांगनाव: श्रिवमातनोतु ॥ त्रिजगुवननिवासादुच्चलंती विलासैः पथिपथि कमलानां चारुहासं विधाय । मकरणलपत्र कांतिः कुंड
लिनी सुधाभिः त्रिधाम बीजं शिवमवेयंती । शिवांगना तावः श्रिवमातनोतु । त्रिजगुवनवर्ण्यं ... शिवा स्फुविकलानतीर्वि भक्तैः क्रमात् सैतैरादिभिराद्वतानूक्षह पुत्रैः षट्चक्र मध्यानि मान ... क्यादिभिराश्रिता
ली देवतासा शिव सदने सुधाभि दीपयंदात्मतेजः वर्णैः स्वर्णवर्ण ... शिवा ... अाधाराकुणानशोभितनतनुं निर्गलं रीसलं रां भिंदती कमलानि विस्मय घना नंदं प्रबोध ... [illegible]
नूपरिचिता ... धृलादिभिर्देवतैर्भिदाना परदेवता त्रिजगतं चित्तेषु धत्तां मुदं । आधाराकुणावनशोभितनतनुं निर्गतां ... शिवांभावयामूलाधारे त्रिकोणांतरुणलरतिभाभासुरविस्रमंतं कामं बालार्ककालानल ... [illegible]
वक्रमण्डलामलकर ... दमानामृतस्रोतः कंदलितामेमंद तडिदाकारं शिवांभावये मूलाधारे त्रिकोणांतरुणलरतिभाभासुरविस्रमंतं ... विंदुत्र ... हृदयलये कांतहेतुं विविंत्या तस्योर्ध्वे हि स्फुरंती स्फुरत्कविरतटि तुंगभाभासुराभामुक्ते
दिग्भावां । विद्युन्मालासहस्रं द्युतिकविरहसद्धं धुनीवाभिरामे त्रैगुण्याकीतविंदुं ... हृदयकरी भावनामा ... अगम्या मूलायास वैधाम्नां स्फुरलुति भूपराभो कुंकुलो दंविंतोरः नित्यानामानके रधोमु
तीसुषुम्न मनुसराणि शिखामालं लोटं द्रुविंब ॥ चिन्मात्रा सूक्ष्मरूपा जगदुदयकरी ... पीयूषधाराकृति रक्तां मंत्रमयीं निपीय वसुधानिष्पेदरूपा विशत्यो ... नितिकेतनेपुनरपि ... नियाविशत्या योभ
रलमहत् आरुणाकुंडे ... सूलराशौ कविंबमनुतः पीयूषधाराकृति ... सो स्वयमिवमूर्त्तिमान नगः संतीवचिरमति नीलकेशजालं ॥ इति कुंडलिनीस्तुतिः ॥ अथ मूलविद्याविंतनं
यनुत्तमेवमालन्नेमिनो नयंत बीजेशा दुरितजरापमृत्युरोगान् जितावासो ... दिनी । देवतासंद्युदिता श्रीमन्महात्रिपुरसुंदरी । वाग्भवं बीजमाख्यातं शक्तिः ... कीलकं
दक्षिणामूर्तिरव्ययः । पंक्तिच्छंदः समाख्यातं परब्रह्मस्वरूपिणी । देवता ... कूटत्रयात्मिकां ... गानि समाचरेत् । सिंदूरपुंजनिभ ... कलावतं समानं दर्पणेन ... [illegible]
दक्षिया ऋषिः श्रीको दक्षिणामूर्तिरव्ययः । पंक्तिच्छंदः समाख्यातः सर्वागमविशारदैः । कूटत्रयात्मिका वस्वाषडंगानि समाचरेत् । सिंदूरपुंजनिभ ... [illegible]
कूटं स्यात् पुरुषार्थं चतुष्टये । विनियोगः समाख्यातः सर्वागमविशारदैः ॥ अथ कूटत्रयचिंतनं ॥ मूलाधारे वाग्भवाख्यकूटं संचिंतयेद्बुधः । वाग्भवाख्यस्य कूटस्य ऋषिर्ब्रह्मा समी[illegible]
नतुंगकुचनम्रमनं गतंत्रं शंभोः कलत्रमभितां श्रियमातनोतु ॥ ... मध्यमं ... कीलकं स्याद्वाक् सिद्ध्येति विनियोगकं ॥ ब्रह्मवाग्रूपिणी ॐ नाविष्णुवाग्रूपिणी तथा । कंद ... री
यत्रमाख्यातं देवता वागधीश्वरी । आद्यवर्णं तु बीजं स्यात् दंतं शक्तिः समीरिता । मध्यमं ... षडंगेविंन्यसेद्देवेर्वाग्भवाद्यैः सुसाधकः । अस्फुरक्तां स्वच्छ विलेपमाल्य वसनां शीतांशुखंडोज्ज्वलां व्याख्या
ङतापरवाग्रूपिणी तथा । शिववाग्रूपिणी डिंला रचितवाग्रूपिणी तथा । षडंगेविंन्यसेद्देवे ... विभ्राणां कमलासनां कुचनतां वाग्देवतां संस्मितां वंदे वाग्विभवप्रदां त्रिनयनां सौभाग्य संपत्करीं ॥ हृदये कामराजाख्यं कूटं संचिंत
मक्षगुणां सुधाढ्यकलशं विद्यां च हस्तांबुजैः विभ्राणां कमलासनां कुचनतां वाग्देवतां ... गायत्री छंद आख्यातं कामेशी देवता स्मृता । आद्यं बीजं तथा शक्तिः ह्रींकारः कीलकं स्मृतं । मध्यवर्णचतुष्कं तु वशीकरण
ये बुधः । कामराजाख्यकूटस्य ऋषिः संमोहनः स्मृतः । गायत्री छंद आख्यातं कामेशी देवता स्मृता ।

श्री
४२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

...मन्हणालपत्र कांतिः कुंड

सिद्धये विनियोगोत्र विख्यातरसर्वां मम विष्णारदे॥ ऐं सौं भण्णयद्वींद्रायणपदं तथा वाण्णाय च तथा क्लीं च आं [illegible] कथ्यानि [illegible] क्विन्यादिभिराश्रिता
यवततः पुनः सउन्माद नवाणाय पंचवीजानि चाह्वेत् सर्वेवाणेभ्यः स्तुकाषडंगानि प्रतिन्यसेत् कामकूटादिभिर्मंत्रैर्नमोंते [illegible] कुंभध्ये भु
रिरु चित्तस्फटिकाक्षमालाकोदण्डमित्तुजनितेस्मर पंचवाणान् विद्याचदस्तकमले दधतीं त्रिनेत्रां ध्यायेत्समलजननीं नव [illegible] गांककोटी
कूटं चिंतयेत्सापकाग्रणीः अथास्य शक्तिकूटस्य ऋषिः शिवइत्यतः पंक्तिश्छंदस्तथादिशक्तिर्देवता बीजमत्रसः [illegible] मुक्तये
मध्यवर्णौ विनियोगस्तु विज्ञेयश्च तवर्गमयेश्वर्वे ङें. तासर्वेत्तताशक्तिः [illegible] ताः [illegible] ताधाम
ङें. तास्वंते अग्राकिस्तथानित्यमलताशाक्तिङें. तानंतादिशक्तिङें. तानतोवच पतेमेत्रेजातिपुक्तेः शक्तिकूटादिकेः क्रमात् [illegible]
येदेवी मनमयीः कदंववनमध्यगाकनकमण्डपांतः स्थिताषडं [illegible] नीसनदसिहसौदामिनी [illegible] विमलचंद्र [illegible] वकुंम
टविनीत्रिपुरसुंदरीमाश्रये अथाभेदचिंतनं मूलादिब्रह्मरंध्र [illegible] नित्यमाः [illegible] चिंतयन् [illegible] देवीनन्योन्यास्मि ब्रह्मैले
वोहंनशोकभाक् सच्चिदानंदरूपोहं नित्यमुक्तस्वभाववान् तेम [illegible] वपुस्तव आवयोरंतरादेविनपश्य [illegible] ततः [illegible] भवचोरहं
त्वकिंचिनमेस्तिवै तथापिदेहिमेमाजतांत्वातवस्तुसेवने क्रतास्त [illegible] तानवाधारनिवासभूता [illegible] मयायतनवा [illegible]
नवनेत्पिद्धे मंत्रसिद्धिजितमंजीरवामनमहेमहेशितः आश्रयामिजग [illegible] वसामपिअथमूलं [illegible] कल्याणहा [illegible]
तामिलक्ष्मीस्वपंचरणमंगलदीपिकाभिः सेवामिरंवतवपादसरोज [illegible] मकिमतीजननाना [illegible] तापि [illegible] घमा [illegible] दुक्लकांवारस्था श्री
तिलस्यगिनेवनेवे सान्निध्यमुपदरूणापितसोदरस्यत्वद्धिग्रहस्यप्र [illegible] शितभागकलशाः [illegible] मसं [illegible] प्रतिष्ठ [illegible] कूटंसंचिंत ४२
ताः पकःसपवजननितिस्थिरस्तिहिरास्येयःपादयोस्तु सकताप्रणमति [illegible] दरितावकीनकारुणपक [illegible] तिलकांतिभरेरटालकेप [illegible] वशीकरण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

६

त्रि॰ टी॰ ४२

[illegible]
[illegible] कोतिः कुंड
वहेमगास्त्वयि भक्तिभाजः संमोदयन्ति तरुणीर्भुवनत्रयेषु ४ ह्रींकारमेव तव नाम गृणन्ति वेदा मातस्त्रिकोणनिलये त्रिपुरे त्रिनेत्रे त्वत्संस्मृतौ यमभटादिभयं विहाय दिव्यन्ति नराश्रित
अतिनंदनवने सह लोकपालैः ५ हन्तुः पुरामधिगलं परिपूर्णमानः क्रूरः कथं नु भविता गरलस्य वेगः आश्वासनाय किल मातरिदं तवार्द्धं देहस्य शश्वदमृता[illegible] मे शुभ्र
लस ६ सर्वज्ञतां सदसि वाक्पटुतां प्रसूते देवि त्वदंघ्रिसरसीरुहयोः प्रणामः किं च स्फुरन्मुकुटमुज्ज्वलमातपत्रं [illegible] यां महतीं ददाति ७ कल्प[illegible] गांककोटी
मतप्रतिपादनेषु कारुण्यवारिधिभिरिव भवकटाक्षैः आलोकय त्रिपुरसुन्दरि मामनाथं त्वय्येव भक्तिभरितं त्वयि दत्तदृष्टिं ८ हन्तेतरेष्वपि मनांसि निधाय [illegible] भासुरा भासुरा
भक्तिं वहन्ति किल पामरदैवतेषु त्वामेव देवि वचसा स्मरामि त्वामेव नौमि शरणं जगति त्वमेव ९ लक्ष्येषु सत्स्वपि [illegible] विलोकनानामालोकय त्रिपुर [illegible] धाम
कथंचित् नूनं मयापि सदृशा करुणैकपात्रं जातो जनिष्यति जनो न च जायते च १० ह्रीं ह्रीं मिति प्रतिदिनं जपतां जनानां [illegible] मामकुर्ल भमिह त्रिपुरापि वासे मालांकि
रीटमदवारणमाननीयस्तां सेवते मधुमतीस्वयमेव लक्ष्मीः ११ संपत्कराणि सकलेन्द्रियनन्दनानि साम्राज्यदाननिरतानि सरोरुहाक्षि त्वद्वन्दनानि दुरिताहरणोद्यतानि
निमामेव मातरनिशं कलयन्तु नान्यं १२ कल्पोपसंहरणकल्पितताण्डवस्य देवस्य खण्डपरशोः परभैरवस्य पाशांकुशैक्षवशरासनपुष्पबाणा सा साक्षिणी विजयते तव
वमूर्तिरेका १३ लग्नं सदा भवतु मातरिदं तवार्द्धं तेजः परं कुलकुमपंकशोणं भास्वत्किरीटममृतांशुकलावतंसं मध्ये त्रिकोणनिलयं परमामृताई १४ ह्रींकारमेव तव धा
मतदेवरूपं त्वन्नाम सुंदरि सरोजनिवासमूले त्वत्तेजसा परिणतं जगदादिमूलं संगतनोति सरसीरुहसंगमस्य १५ ह्रींकारत्रयसंपुटेन महता मन्त्रेण संदीपितं स्तोत्रं य[illegible]
रितवपुषो मातर्जपेन मन्त्रवित् तस्य क्षोणिभुजो भवन्ति वशगा लक्ष्मीश्चिरस्थायिनी वाणी निर्मलभक्तिभारभरिता जायेत दीर्घं वयः इति स्तुतिः समन्त्रमेव[illegible]
नुमंडले विष्णुपात्रनमस्तु भ्यपादसर्पे नमस्वमे इति भूमिप्रार्थना। संध्यासु दन्तधावनं ... [illegible] विशिवगुनर्दं ... नानि वीत कार्यो नृणां दिक्शौच[illegible] तथा[illegible]
न्दका। पञ्चाशन्नमेरथ हस्तदशगुरुरभयोः समस्तैतन्त्र हस्ते हि ... [illegible] मात्रेण तिवनियतिषु स्वात्ते हृतिपणायां इति शौचं ततः श्रीकाममन्त्रस्य सम्मोहन ऋषि[illegible] कामाख्या
गायत्री छन्दः श्राख्याते श्रीकामो देवता स्वता बीजं तु काम राजः स्यान्नमः शक्तिरुदीरितः सर्वजनप्रियायेति कीलकं समुदाहृतं षदीर्घकामराजेन हृदयादि कामराजाख्यं कूटं न्यसेत्
याकृणारत्न विभूषणाक्तां मीनध्वजेवाकृत्कांतानगरांगं करावुजे श्रशामित्रचापयुष्मा स्वपाशोदयनंभजामि ध्यात्वेवं कामबीजं च कामं [illegible] स्मृतो [illegible] वर्णचतुर्थं तु वशीकरण
कामं मन्त्रदाह्यतं यनेन दंतकाष्ठं च शमिमं त्राष्टयावतः दन्तान्विशोध्य मतिमान् मुखप्रक्षालनं चरेत् इति दंतधावनं। श्रीविद्याप्रक्षालन[illegible]
महामेरुमुखप्रक्षालनमाचरेत् इति मुखप्रक्षालनं तीरमागत्य वामकर्ष्यातंक नमादाय [illegible] नेपमः भेरवायनमस्तु भ्यमनुज्ञां दातुमर्हसि भे

श्री
४२

© Dhamartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

१६।८।

रणं॥ अथ वैदिकसंध्यानंतरं तांत्रिकसंध्यां कुर्यात्। ततो मणिधरिण्यां तेन त्रिधरिण्यौ तन्महाप्रति।सरे रक्षद्वयं हुं फट् स्वाहा। ततो मन्त्रिरीन्तः [illegible]
बध्वा विचक्षणः त्रिभिः कूर्चैः शिरो वामे श्रितं तत्तैः समाहितः। वि[illegible]यथाशि[illegible]पचेव हि। [illegible] तथास्वाहान्तेस्तदनंतरं। [illegible] वशीकार[illegible]
तम श्रीचक्रं तु विभाव्यात्सूर्यार्ती[illegible]र्घ्यात्रिमुद्रया। प्राग्वदावाहयेद्विधिवदावाहन्यादिमुद्रिकाभः प्रदर्श्य दक्षहस्ततले संग्राह्य ततः वामहस्ते [illegible] वा[illegible]
अभिमंत्र्य सकृत्तत्पंचवामहस्तेनिधाय वा स्वरैः संमाज्य [illegible] तत्पृष्ठस्रुतविंदुभिः ततो दक्षिणतले आहितसिंहे [illegible] लवि[illegible]कादिमौलैः स्पर्शपूर्णैः स्वाहान्ते [illegible]
त्वा तत्तोयमथ च पुनर्दक्षजले क्षिपेत्। अभिमंत्र्य च तत्प्राग्वद्वामहस्ते निधाय ततः। त्रिभिस्तुतैः श्यतन्त्रिष्टां विंदुभिः संतर्पयेत्तथा यादिक्षां तैर्व्यापकालिं सान्तसाज्ञं [illegible]
कृष्णदेहांतः क्षालयेल्कल्मषं ततः। विरचितं पिंगलामार्गात् कृष्णवर्णं तु तज्जलं। ज्वलद्वज्राशिकायां तु स्फालयेदस्त्रमु[illegible]मनः प्रक्षाल्य च करावाचम्यांजलिनांजलिं [illegible] प
गायत्र्या सूर्याभिमुखमुत्क्षिपेत्। एवमर्घ्यत्रयं दत्वा वोपविश्य प्रयततः। श्रीचक्राचंतिदेवीश्च तर्पयेद्विधिवत्पुन[illegible]शांतिमूलमुद्यार्थयेच्चदेवतां। संतर्प्या च प्रगायत्र्या [illegible]
धामत्रयं च रतत्। गायत्र्यास्य ऋषिर्ब्रह्मा गायत्री छंदईरितं। गायत्री देवता प्रोक्ता दिराकलात्रिभिः पदैः। षडंगानि[illegible] धीमतन्मधीः भास्वद्रत्नौघमकुटस्फुरच्चंद्रकला[illegible]
धरां। सदः संततमुमाभां सर्यंमंडलरूपिणीं। पाशांकुशाभयवरान् धारयंतीं संस्मरन्बुधः। कुलार्णवे॥ प्रातःसंध्यामुपासीत [illegible]कामार्पस्विद्धये। मूलाधारे वसावुक्त क्रीं बीज[illegible]
कसंभवं। ध्यात्वा[illegible]स्फुरंतं तस्य बहिर्निःसार्य मंडले। सौरे विभाव्य रक्ताभां त्रिनेत्रां चतुर्भुजां। वह्निमंडलमध्यस्थां [illegible]रलीं। विभ्राणां पुस्तकं मालां वरदं चाभयं तथा
वालसूर्यसमानाभां ध्यात्वैवं संजपेन्मनुं। अथ मध्यंदिने संध्यामाहतेचकनाकुके। क्रीं बीजं तु रक्तमं का[illegible]ध्यात्वा निःसार्य पूर्ववत्। [illegible]मंडलमध्यस्थां त्रिनेत्रां भुजकेवि[illegible]ध्यात्व[illegible]
वनां च कृष्णं शंखं पद्मगदां तथा। विभ्राणां च तथाध्यहां ध्यात्वैवं संजपेन्मनुं। अथ सायंतनीं संध्यां भ्रूमध्ये हंसाक्षरे [illegible]के। [illegible] क्रीं बीजं [illegible] वर्णं नु स्वामि निःसार्य पूर्ववत्। [illegible]
स्थां कुलवर्णां चतुर्भुजां। विभ्राणामभये शूलं कपालं तर्जनीं तथा। वामदक्षेषु विभ्राणां त्रिनेत्रां त्रथान्वितां। त्रिविधाभरणां [illegible]जपेन्मनुं। अथ बीजानि[illegible]
मुद्धरेत्। वागीश्वरीति च प्रहेवकाम कूटं तथोद्धरेत्। कामेश्वरी धीमहीति शक्तिकूटं ततः परं। तन्नः शक्तिः प्रचोदयात् बाहुरे[illegible]दयात्। वी[illegible]मुद्धार्य गायत्र्येषा समीरि[illegible]
ततोह्यर्घ्याणि त्रीणि निवेदयेत्। इति संध्याविधानं॥ संक्षेपसंध्या तु तत्रोत्तरे॥ सायं प्रातश्च मध्याह्ने देवीध्यानमनुं जपेत्। इति संध्यात्रयं समाचरेत्कौ। तथा कुलार्णवे॥ सं
कर्तव्या शांभवी हे वमहि। दीक्षितः संध्याहीनो न दीक्षाफलमश्नुते। [illegible] कर्मापि वितां संध्यां प्रतिनिशेध्यान[illegible]पेत्। अन्यसंध्यासमे काले[illegible]क र रक्ति[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि धार्णव
४४
५५
वृ

चेत्रां सोत्र्कं रकी। षड्वक्त्रां द्वादशभुजां त्रिनेत्रां परमेश्वरीं। गलादूर्ध्वं श्वेतवर्णां पीतांगलतकोदधःक आदिपादपर्यंतं नीलामां चतनःस्मरेत्॥ द्विरष्टवर्षा रक्तांगी सर्वशृंगा
रचर्चितां। स्वर्णरत्नप्रभाभिश्च मंडिताभिः सहस्त्रिकां। नाशिनीं सर्वपापानां रत्नसिंहासनेस्थितां। तदूर्ध्वं श्वेतपत्रं च तदूर्ध्वं श्वेतकेसरं। तत्पृष्ठे संस्थितां देवीं त्रिखंडांगुलमंडितां रत्न
मुकुटोज्वलादि यां संततां नादपूरितां। हसद्वक्त्रां महादेवीं दक्षिणे स्वगामिनीं। महारसमयप्रागा यंति त्वचिक्कलगामिनीं। पंच प्रणवमुच्चार्य वाग्भवं परदुष्करं। कर्मच्छेदनकारीति श्रये
रवरदे तथा। विद्येमायापदेवोक्ता त्रैलोक्यपदमुद्धरेत्। ऋवेति चपदं प्रोक्ता सहस्रपरिवर्तिनि। मातंगणेपदं वानुहस्ते प्रणवपंचकं। लुप्तसंध्यामहापनिव सर्वं विभ्रंशने। द्वादशवांतं
यो जप्या मूलमंत्रं यथाविधि। स्वयंज्योतिर्मयो भूत्वा मूलविद्यां हृदि स्मरेत्। पूतार्थमलमादाय यागमंडपमाविशेत्॥ स्नानार्चने॥ सर्वशृंगारवेषाढ्यः कर्पूरघुसृणादिभिः॥ महामग
मदोद्दामलिंगांगः कुंकुमाद्रूलग्नवरत्नचित्रशोभाद्योरकां वरविराजितः। तोरणगवदनोमानदानेद्मानसन्नद्धागमंदिरमोगसल्लोक्षाद्वारसचित्रितं। अनेकधूपवकुलपुष्पसंस्कार
पूरितं। गोमयेन वसेलिखेद्वारपुष्पविराजितं॥ दक्षिणमूर्तिसंहितायां॥ अथ यागगृहे याया दलेकारविभूषितं। अनेकचित्रसुभगं भक्ष्यैगामयवर्जितं। उपरिष्टाद्वसलुब्धवितानं धूप
धूपितं। दीपमालावलीरम्यं विकीर्णकुसुमोज्वलं॥ इति यागमंडपं॥ ताराबन्धोदकं कुंफट् स्वाहा मंत्रेणादेशिकः। जलेनाससनभुक्ष्यतदुपर्युपविश्य वा तारं मायां विशुद्धं अंति सर्वपापानि
हरेत्। सम्यग्शोषयित्ततो विकल्मषपेलतिव। यहस्मीति य मंत्रेण हस्तौ पादौ च क्षालयेत्। ओं ह्रीं स्वाहेति मंत्रेण त्रिराचम्य गणेन ततः उपविश्य ततः सौरपूजां कुर्याद्यथाविधि॥ कुलार्णवे
प्राङ्मुखः श्रीमणिपूर्वं यजेत्मार्तंडभैरवं। शंभुनिर्णये॥ चतुरन्वयान्नो सिध्यर्थं सौरपूजेयमीरिता। तद्विवार्यविकादिस्य पूजां कुर्यात् सुखासने। प्राङ्मुखः प्रत्यगासीनः समासिनधमहीतले
सामान्यार्घं च वामे स्यात्सप्रणवाग्र्यं चतुरस्र रेत्। मंडलाधारणं कुर्यादिति साधारणंमतं। भूतांगुलं च वेदास्रं षट्कोणं वा ध्रुवे रचितं। विलिख्य पात्रं साधारपात्रमस्त्रविशोधितं। संस्थाप्य
यसापूर्या धारपात्रं तु लेपु वा। वह्नर्कसोमबीजैस्तु तथा वा त्वविभाविनो। सर्वत्रिष्वा षषड्दीर्घं द्वितीयप्रणवात्मकं। अंगानस्य विधायैवं शांखं संस्थाप्य देशिकः। गंधहस्तासकरास्त्रेणापुरलः
सार मंडलं। वक्ष्यमाणेन मंत्रेण कस्तूरीचंदनादिभिः। ऐं क्लीं श्रीं ह्स्ख्फ्रें ह्सौः चंद्रसूर्याग्निगर्भ स्फुर स्फुर धर्मार्थकाममोक्षलाभं कुरु कुरु महारववरीमुक्तो प्रकटयप्रकटयशांभवाहस्य
चतुरन्वयानंदसिद्धिसामर्थ्यमंडलं ह्द ह्द ह्द क्लि क्लि क्लि क्लि क्लिकें मंडलब्रलांड मंडलह्लां महाचक्र उयावेसहस्रें प अनेन मंत्रेणाभ्यर्च्य चाष्टदलपद्मकं। मंडलं चतुरस्रं तु कस्ता श्री
संस्थाप्य वा यतः सामान्यवह्निं शार्घ्यमंडलं विलिख्य बुधः। दक्षे सोमघ्येत्सा र्घ्यमंडलं चतुरस्रकं। कृत्वाधारं तु संस्थाप्य प्रणवमुनाशुना। पश्चात्पात्रासादनायनमः हें प आत्मा ४४
क्षालितं पात्रं धूपितं स्थापयेद्बुधः। ५ रक्रीं ५ इति मंत्रेण वार्ध्यं तु पूरयेत् शुद्धवारिणां। ह्रौं बीजेन वषड्दीर्घस्वरसंभेदितेन वा। अथवा प्राणाग्निक्षिप्य रक्तपुष्पेः समर्चयेत्। अस्त्रेण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रक्षांसं कुल्य स्वात्मानमधिधारयेत्। अथाद्य पञ्चमम्बेलु ध्यात्वा प्रेतस्वरूपिणं। अनंतमर्चयेत्तत्र शयानं मनुनामुना। ॐ अनंताय नमः। अत्र ५ तत्त्वीकृत स्वयं देहं कृत्रीकृत
फणात्रयं। फणिनामीश्वरं ध्येत्तं ध्यात्वा संपूजयेत्ततः। आग्नीशासुरवायव्ये ष्वाग्निषु क्रमतो यजेत्। ५ हूं हूं ॐ अवं धनाधाय हूं हूं ह्रैं पाप यं रं लं त्रिमूर्त्तये पाप यं अध्यायाय पाप ह्रैं प
रमसुरवाय हूं पाप हं देहस्याकाशमध्यस्थं ह्रीं बीजं तं रक्तसन्निभं वह्नमुखादिभिः सायानंतं प्रेतासनात्मकासनं। आवाहयेत्ततो देवं ध्यायेन्मार्तंडभैरवं॥ ध्यानं॥ रक्तवर्णं स्थूलदेह
मडुक्रमूर्ध्वकेशिकं शुक्लद्वादशसंयुक्तं सर्पास्थिरत्नवर्चितं। क्रोधितं क्रोधलिंगं च ज्वलद्रश्मिसमाकुलं। व्याघ्रचर्मपरीधानं मुंडमालाविभूषितं। कुंकुंकारं समुच्चंतं संहरंतं महाशिवं॥
त्रिशूलासिचक्रखड्गसत्निवरदपाणिनं। तर्जनीशक्तिगदाचापपाशाभयकरालिनं। आवाहनादिमुद्राश्च संदर्श्य साधकः। क्रमादिक्रमतश्चांगं कलामार्त्तंडभैरवे। ततः पुष्पांजलिं
साघ्यं समंत्रं वन्निवेदयेत्। ५ ह्रौं हस्रोः श्रीकुलमार्त्तंडभैरवाय ह्रौं हस्रोः ५ पञ्चाद्यं प्रोक्षवामात्तेजपे अत्र प्रिमं पुनः पुष्पांजलिं क्षिपेत्सम्यक्सर्वविघ्नं सर्वसाक्षिणे। ५ हस्रोः ह्रौं हस्रोः
फट् स्वकं मां फट् हस्रोः ५ इति पुष्पांजलिमंत्रः। मुख्ये दिपञ्चलतजे न्यैत्रिधाकां हरिणीमपि। कलांगुलि अदर्श्य तु पूर्वादघ दले पुवामध्ये च भल दक्षिणे दधान्नैव डरे स्थितं। मनवर्त्म
यजेत्तत्र भैरवानपि पूजयेत्। ५ ओं ज्वालायेनं ५।५ क्षीमि श्रीशायै क्षं ५।५ कुं फट् चंडालिन्यै कुं फट् पा ५ सोः भीषणायै सोः पा ५ ऐं नारसिंह्यै ऐं पा ५ क्लीं कमलादेव्यै क्लीं पा ५ फ्रं मार्त्तं
डपफ्रं पा ५ क्रैं कपालिन्यै क्रैं ५।५ सोः कौलिन्यै सोः ५॥ अथ भैरवमंत्राः। ५ क्रं चंडाय क्रं ५ एवं विश्वेशाय महादेवाय महाकालाय भस्मीशाय चंडीशाय लैजसाय मार्त्तंडाय॥ मुद्रां
वृक्षे च रीव व ध्यालयां गंभोगभेगकं। क्रमादिकं विधायैव दूर्वारक्तप्रसन्नकैः। संपूज्य धूपदीपादिनैवेद्यांतार्घ्यमंत्रकं। यथाशक्ति जपित्वा तु अर्घ्यमंत्रेण तत्जपं। प्रणौ क्रमं च्चर्घ्यमंत्रं च
चिदादि त्यह दंबुत्रो। दहदहकृह कहात्मानं तदा समुद्धरेत्। निधायार्घ्यं च नैवेद्यं तेजो र्घ्यं च तथाय हि। वामभागे क्षिति वित्वा तु चतुरस्रं तु मंडलं। तस्मिन्साधारपात्रे तु पंचमं मार्त्तंडभैरवं
अभ्यर्च्य विधानेन तन्मंत्रेण वदेशिकः। ५ क्रां क्रौंसः पशुमार्त्तंडभैरवाय ५ समर्प्य छेषान्निर्माल्यं सर्वं तस्मै निवेदयेत्॥ ॥ इति सौरपूजा॥ अथ मंडपपूजा॥ आदौ मंडपध्यानं॥ अ
मता व्योमणिद्वीपे चिंतयेन्नंदनवनं। पुष्पकाशोकपुन्नागपाटलैरुपशोभितं। लवंगमालिनीबिल्वदेवदारुनमेरुभिः। मंदारपारिजाताद्यैः कल्पवृक्षैः सुपुष्पितैः। चंदनैः कर्णिकारैश्च मातुलि
गैश्च वंजुलैस्तिलकैः डाडिमीलकुचाकोलैः पूगैः कुरवकैरपि। कदलीकुंदमंदारनारिकेलैरलंकृतं। अन्यैः सुगंधिपुष्पाद्यैर्वृक्षरत्नैश्च मंडितं। मालतीमल्लिकाजातीकेतकैः ... पत्रकैः।
पारती तुलसी नंद्यावर्तैर्दमनकैरपि। सर्वर्तुकुसुमोपेतैर्लतावल्लिरुपशोभितं। मंदमारुतसंभिन्नकुसुमामोदिदिङ्मुखं। तस्य मध्ये परं ज्योतिः स्वरूपो मेरुपर्वतः। तस्य मध्ये सदा फुल्लैः
कुमुदोत्पलपंकजैः सुगंधिकैश्च कल्हारैर्नैवैः कुवलयैरपि। हंससारसकारंडभ्रमरैश्च क नामभिः अन्यैः कलकलारावविहंगैरुपशोभितं। महासरसितन्मध्ये पुलिने निर्मलेऽहं॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

परितः पारिजाताद्यं महाकल्पतरुं स्मरेत्। नीपोपवनमध्यस्थं नानापुष्पसुपुष्पितं। नानारत्नफलाकीर्णं छायाश्रितजगत्त्रयं। उद्भूतरत्नच्छायाभिः रञ्जितीकृतभूतलं। उद्यद्दिनकरैः कुम्भामुक्ताभि[illegible]
तैः पारिजाताद्यं मंडपं मुकुं॥ २२९॥ तस्याधस्तान्महावेदीमालिकैरकविनिर्मिता। वज्रप्राकारसंदीप्ता शतयोजनविस्तृता[illegible]
दिगंतरं। ऋतुभिः सेवितं षड्भिः रत्निमं श्रीनिवर्द्धनं। परामृतास्यमधुभिः सिक्तं तं मंडपं मुकुं॥ २२९॥ तस्याधस्तान्महावेदीमालिकैरक विनिर्मिता। वज्रप्राकारसंदीप्ता शतयोजनविस्तृता[illegible]
दिगंतरं। ऋतुभिः सेवितं षड्भिः रत्निमं श्रीनिवर्द्धनं। उद्यदादित्यसंकाशं भास्वरं शशिशीतलं। चतुर्द्वारसमायुक्तं हेमप्राकारशोभितं। रत्नोपकॢप्तसंशोभिकपाटाष्टकशोभितं। नवरत्नसमारब्धं तुंगगोपुरतोरणैः।
वितयवेदीसमं मंडपं मणिकुट्टिमं। उद्यदादित्यसंकाशं भास्वरं शशिशीतलं। चतुर्द्वारसमायुक्तं हेमप्राकारशोभितं। रत्नोपकॢप्तसंशोभिकपाटाष्टकशोभितं। नवरत्नसमारब्धं तुंगगोपुरतोरणैः।
हेमदंडसमालंबिध्वजावलिपरिष्कृतं। नवरत्नसमाबद्धस्तंभराजिविराजितं। सहस्रदीपसंयुक्तं दीपमंडलराजितं। तपनीयहाटकसंकॢप्तवातायनमनोहरं। नानावर्णांशुका[illegible]सुवर्णशतको
टिभिः किंकिणीमालिकापुंजपताकाभिरलंकृतं। हेममुक्तावलीरम्यनानाविचित्रविचित्रितं। जातरूपमयैः रत्नखचितैः रचितैः स्तंभैः मालिकैः रत्नवैडूर्यस्वर्णमालावलीयुतैः अंतरांतर
संवर्द्धैः दृष्टिमनोहरैः। विचित्रैश्चित्रवर्णैश्च वितानैरुपशोभितं। सर्वरत्नसमायुक्तं हेमकुट्टिममुज्ज्वलं। केतकीमालतीजातीचंपकोत्पलकेसरैः। मल्लिकातुलसीपृथ्वीनंद्यावर्तकदंबकैः।
एतैरन्यैश्च कुसुमैरलंकृतमहीतलं। रत्नसोपानसंबद्धभूमिकाभिरुपस्कृतं। चंदनकाश्मीरकस्तूरीमृगनाभितमालकैः। चंदनागरुकर्पूरैराधूपितदिगंतरं। पुष्पमालावलीरम्यसुमनोभि[illegible]
विराजितं। कर्पूरदीपभास्वंतं मालिकादीपमंडितं। कल्पवृक्षतले कांतमंतरा रत्नवेदिकां। रत्नसिंहासने तत्र श्रीमच्छ्रीचक्रमंडितं। इंद्रादिदेवतावृंदैर्मलविष्णुशिवादिभिः। अनेकयोगिभिर्वृं
देरन्यैर्देवैः किन्नरैः। संसेव्यमानपादाब्जयुगमपार्थरूपया। महात्रिपुरसुंदर्याधिष्ठितं सर्वकामदं। सुधासंदोहकल्लोलकोलितं मोक्षकामदं। अनेकधूपवकुलं मंडपं विलयेत्सुधीः॥ तन्मंडप
स्य मातृमानंत्याय नृपाकुलवेतसं। भैरवो हमिति ध्यात्वा सर्वहृदादिगुणान्वितः॥ ॥ इति मंडपध्यानं॥ अथ द्वारपूजा॥ तत्र स्वर्णप्राकारस्य पूर्वद्वारेणांतः प्रविश्य प्रादक्षिण्येन मणिमंडप
स्य पश्चिमद्वारं गत्वा तदारभ्य मणिमंडपं प्रदक्षिणीकृत्य पश्चिमद्वारेण मणिमंडपांतः प्रविश्य साधकः पूजयेद्देवीमिति क्रमस्ततश्चैतत्क्रमेण द्वारपूजनमिष्यते। यागमंडपस्य प्राकारसंभवे
तद्द्वारागतस्त सदृशं भवेद्यागमंडपस्य पश्चिमद्वारे मंडपासंभवे गोमयोपलिप्तायां यागभूमौ पश्चिमभागे गोमयादिस्थंडिलासामान्यार्घ्यविधायैवं कल्पयित्वा क्रमेण पूजयेत्॥ तत्र कोटियोजन
विस्तीर्णसुधार्णवं तत्र कोटियोजनविस्तीर्णायतं महाद्भुतं नवरत्नमयं द्वीपं सहस्रादित्योज्ज्वलं। तन्मध्ये लतीयोद्यानं नंदनं नाम नानापुष्पलताकुलं कदलीकाननगर्भकं नंदनोद्यानं
मध्यस्थितीयांशे कोटिसूर्यप्रतीकाशं ज्वलज्ज्वलनप्राकारवेष्टितं नानासुरभिशालितोरणद्वारं नानारत्नविमंडितं। परितः सेवायातेंद्रादिगणसमाकुलं श्रीमंडपं [illegible]सामान्यार्घ्यदूर्वाभ्यां
क्ष्यपुष्पतोयाभ्यां क्रमेण पूजयेत्॥ ५ सुधार्णवाय नमः। ५ नवरत्नमयद्वीपाय। ५ नंदनोद्यानाय। ५ स्वर्णप्राकाराय। ५ तद्द्वारस्य दक्षिणे [illegible]ध्यं पूजयेत्। ५ गांगेयाय
५ कोपूजयमि ५ क्षांक्षेत्रपालपा० ५ द्वांद्वारश्रीपा० ५ देंदेहलीपा० दक्षिणपादपुरःसरमंतःप्रविश्य मध्ये तेजोगतदेवताः [illegible] इंद्रादिदिक्पालान्पूजयेत् ता ततः पश्चिमभागे तिरस्करिणीं [illegible]
येत्। वह्नौ त्रिकोणचतुरस्रमंडलं विधाय तत्र नीलं तुरंगमधिरूढं सुशोभमाना नीलांशुकाम्बर[illegible]णाद्या। तिरस्कापटेन भुवनानि तिरोदधाना स्वस्त्रापुधा भगवती पा[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लुवासमान्। इति ध्यात्वा ॐ ऐं नमो भगवति माहेश्वरि पशुजनमन नश्चक्षुस्तिरस्करणं कुरु कुरु स्वाहा [illegible] क्षतकुसुमैः पूजयेत्। ॐ ततः कं देवबवताय नमः श्रीरत्नमण्डपाय इति ॰ पू
ज्य तस्य द्वारदेवताः पूजयेत्। सोऽस्त्राय फट् इति नैऋत्य पश्चिमद्वारम[illegible]भ्युक्ष्योर्ध्वे शाखायां ॐ महालक्ष्मीपा० वामे ॐ स्वां सरस्वतीपा० मध्ये ॐ दुं दुर्गाश्रीपा० ॐ द्वां द्वारश्रीपा० दक्षवा
मशाखयोः ॐ शंखे शंखनिधिवसुधाराभ्यां० ॐ पद्मनिधिवसुमतीभ्यां० ऊर्ध्वे दक्षे ॐ गं विघ्नेशपा० वामे ॐ क्षं क्षेत्रेशपा० तदूर्ध्वे च दक्षे ॐ गां गंगापा० वामे ॐ यां यमुनापा० तदूर्ध्वे दक्षे ॐ
धां धात्रे नमः वामे ॐ विं विधात्रे। अधः देहल्यां ॐ दें देहलीपा० ॐ वां वरुणपा० इति पश्चिमद्वारपूजा॥ ततः उत्तरद्वारं गत्वा तदूर्ध्वशाखायां ॐ वं बटुकनाथपा० ॐ द्वां द्वारश्रीपा०
ततः पूर्ववत् शंखनिधिवसुधारादि देहल्यन्तं संपूज्य देहल्यग्रतः ॐ कुं कुबेरपा० इत्युत्तरद्वारपूजा॥ ततः पूर्वद्वारं गत्वा तदूर्ध्वशाखायां ॐ क्षौं क्षेत्रपालपा० दक्षिणे ॐ विं विघ्ननाशपा० तत
स्तस्माद्वामतः क्षेत्रपालस्य दक्षिणे वामाग्रे महालक्ष्मीसरस्वती द्वारश्रि[illegible]यः पूजयित्वा शंखपद्मनिधिनादारभ्य देहल्यन्तं प्राग्वत्पूजयित्वा देहल्यग्रतः ॐ लां इन्द्रनाथपा० इति पूर्वद्वा
रपूजा॥ ततो दक्षिणद्वारं गत्वा अभ्युक्ष्य तदूर्ध्वशाखायां ॐ ग्लौं गणनाथपा० ॐ द्वां द्वारश्रीपा० दक्षवामशाखयोः कामदेववसन्तमिथुने प्रथमं पूजयेत्। तदूर्ध्वे शंखपद्ममिथुनादि देहल्यन्तं
संपूज्य देहल्यग्रतः ॐ यों यमनाथपा०॥ इति दक्षिणद्वारपूजा॥ ततः पुनः पश्चिमद्वारं गत्वा वामपादपुरःसरं तोरणान्तः प्रविश्य मणिमण्डपाभिमुखः स्थित्वा मण्डपस्थदेवताः पूजयेत्। ॐ रं र
त्नसोपानाय नमः इति रत्नसोपानं संपूजयित्वा तदूर्ध्वमंचस्थदेवता ध्यात्वा पूजयेत्। पश्चिमद्वारस्य पुरतो दक्षे ॐ सां सरस्वतीपा० वामे ॐ मां महालक्ष्मीपा० तयोर्मध्ये रुद्रपर्यधो [illegible]
देव्यो मातरो घान्ताः पूज्याः ॐ गौं गौरीपा० ॐ लों लोकधात्रीपा० ॐ वां वागीश्वरीपा० ॐ दिं दिव्यौघश्रीपा० ॐ सिं सिद्धौघश्रीपा० ॐ मां मानवौघश्रीपा०॥ ततः पुनरुत्तरद्वारे आग्नेय्यां दुर्गा गौर्यादि मानवौ
घान्तं पूजयेत्। ततः पूर्वद्वारि प्राग्वद्भद्रकालीसरस्वती गौर्यादि मानवौघान्तं॥ ततो दक्षिणद्वारि स्वाहा स्वधा भंकरी देव्यो गौर्यादि मानवौघान्तं॥ ततः पुनः पश्चिमद्वारं गत्वा। पालितं बहिरि
न्द्राद्यैः परमैश्वर्यशोभितं। अथ पश्चिमं द्वारं भवान्यामंदिरं महत्। इति ध्यात्वा। पश्चिमद्वाराय रत्नमण्डपाय नमः इति मण्डपं संपूज्य तालत्रयपूर्वकं द्वारमुद्घाट्य सिद्धार्थाक्षतकुसुमानि
नाराचास्त्रेण वा प्रयोगेन क्षिप्त्वा अपसर्पन्तु ये भूता ये भूता भुवि संस्थिताः। ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यन्तु शिवाज्ञया। ॐ अस्त्राय फट् इति नैऋत्यां मण्डपान्तः प्रक्षिप्य तस्मान्निर्गच्छतो विघ्नसंघातान्
वामांगसंकोचनेन मार्गं दत्वा त्रिविधविघ्नानुत्सारयेत्। देहल्यामेव मूलविद्यां वास्त्रमन्त्रं वा मनसा जपन् वामपार्ष्णिघातत्रयेण भौमान् तालत्रयेणान्तरिक्षगान् दिव्यदृष्ट्यावलोकनेन दि
दिव्यान् विघ्नानुत्सार्य ॐ पाखण्डकारिणो भूता ये भूमौ वान्तरिक्षगाः। दिविलोके स्थिता ये च ते नश्यन्तु शिवाज्ञया। इति पठित्वा वामपादपुरःसरं देहलीं [illegible] मण्डपान्तः [illegible] हृदि देवीं
परामृशन्। अं हं हिमं नमसो यं णीं याम [illegible] मथाविशेत्॥ इति द्वारपूजा॥ [illegible] द्वार ए व स्थित्वा तत्र द्वाराणि कल्पयित्वा पूजयेत्। पश्चिमद्वारमेवेति केचित्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४६

अथ द्वारदेवतानां ध्यानानि ॥ पद्मद्वयवराभीतिभास्वत्पाणिचतुष्टयां । पद्मवर्णां भजे लक्ष्मीं पद्मासीं पद्मवासिनीं ॥ १ ॥ अक्षसूत्रकपुस्तकधरा पूर्णचंद्रसमद्युतिः । विश्वविद्यामयी देवी भारती
भासतां मयि ॥ २ ॥ शंखचक्रांकितकरा कुमारी कुटिलालका । मृगेंद्रवाहना देवी दुर्गा दुर्गाणि हंतु मे ॥ ३ ॥ तप्तकार्तस्वराभासा दिव्यरत्नविभूषिता । द्वारश्रीरूर्ध्वपद्मस्था वराभयकरांबुजा ॥ ४ ॥ मुक्ता
माणिक्यसंकाशौ किंचित्स्मितमुखांबुजौ । अन्योन्यालिंगनपरौ शंखपंकजधारिणौ ॥ ५ ॥ विगलद्रत्नवर्षाभ्यां शंखाभ्यां मूर्ध्नि लांछितौ । शंखरासनसमासीनौ विश्वसंकल्पकल्पकौ ॥ ६ ॥ तुंदिलं
कंबुकनिधिं वसुधारां घनस्तनीं । वामतः पंकजनिधिं प्रियया सहितं यजेत् ॥ ७ ॥ सिंदूराभौ भुजाश्लिष्टौ रक्तपद्मोत्पलान्वितौ । निःसरद्रत्नवर्षाभ्यां पद्माभ्यां मूर्ध्नि लांछितौ ॥ ८ ॥ पद्मासनसमासी-
नौ विश्वसंकल्पकल्पकौ । तुंदिलं पंकजनिधिं तन्वीं च सुमतीमपि ॥ ९ ॥ पलाशपाटलच्छायं रमणीयं रतिप्रियं । पुंड्रेक्षुचापपुष्पेषुमतं वंदे मनोभवं ॥ १० ॥ प्रपद्ये प्रीतिदयितं पूर्णेंदुसदृशं विभुं ॥ वसं-
ते नंदनोद्याने वसंतं सततोत्सवं ॥ ११ ॥ पाशांकुशाकृतांभोजपाणिं पाटलतुंदिलं । वीरं विघ्नेश्वरं वंदे गजवक्त्रं त्रिलोचनं ॥ १२ ॥ कपालशूले बिभ्राणं कपाले कृत्तविग्रहं । तीक्ष्णं त्र्यक्षं समर्चामि क्षेत्रेशं
क्षतविद्विषं ॥ १३ ॥ वराभयकरं सौम्यं सोमकोटिसमप्रभं । भजे भृंगं महादेव्याः पादोदकतरंगिणीं ॥ १४ ॥ वराभयकरां वंदे कालिंदीं कालविग्रहां ॥ १५ ॥ भर्तारं जगतां वंदे शंखचक्रगदांबुजं । विश्वापोग-
रुडारूढं धातारं कृष्णविग्रहं ॥ १६ ॥ रक्तं रक्तारविंदस्थं वराभयकमंडलुं । हंसारूढं विधातारं वंदेऽक्षस्रक्त × वामपादाग्रसंभूतां परदेव्यास्तरंगिणीं ॥ × मन्वितं ॥ १७ ॥ सिंहारूढां श्यामलांगीं खड्गखेटक-
धारिणीं ॥ अधस्ताद्देहलीं वंदे पांचीमास्यां स्वरक्षिणीं ॥ १८ ॥ पाशाभयधरं वंदे पूर्णेंदुसदृशाकृतिं ॥ वरुणं मकरारूढं द्वारे श्रीपाददेवते ॥ १९ ॥ इति पश्चिमद्वारे ॥ करकलितकपालः कुंडली दंडपाणिः
स्तरुणतिमिरनीलो व्यालयज्ञोपवीती । क्रतुसमयसपर्याविघ्नविच्छेदहेतुर्जयति बटुकनाथः सिद्धिदः साधकानां ॥ २० ॥ धूम्रवर्णो महाहस्तः कुबेरो नरवाहनः । सौम्यद्वाराधिपः पायात्परदेव्याध-
नेश्वरः ॥ २१ ॥ व्याकम्य ग्रजताधरं त्रिनयनं नीलांजनाद्रिप्रभं दोर्दंडात्तकपालमरुणस्रग्वस्त्रगंधोज्वलं । घंटाघर्घरमेखलाध्वनिमिलद्धुंकारभीमं विभुं वंदे हस्तकसर्पकुंडलधरं तं क्षेत्रपालं स-
दा ॥ २२ ॥ सितो नागनाथः परशुं दलपाशं त्रिशूलकं । भुजैश्चतुर्भिर्बिभ्राणो मूषकोपरि संस्थितः ॥ २३ ॥ पूर्वद्वाराधिपः शक्रः परदेव्याः सुपीतिकः । वज्रहस्तः सहस्राक्षः पायादैरावतस्थितः ॥ २४ ॥
गणेशं श्यामवर्णं च चतुर्बाहुं दिगंबरं । वामदक्षोर्ध्वयोः कुर्यात्पाशांकुशधरं तथा ॥ २५ ॥ दक्षिणाधःकरे लेवमधुपूर्णकपालवत् । दधानं वामहस्ते तद्ध्यायेन्मंदिरं ॥ २६ ॥ स्वशाखवामांशसंस्था
या रक्तायादक्षपाणिना । आलयो नौ न्यस्य स्याल्लिंगं पश्चाद्वामेन पाणिना ॥ २७ ॥ दधत्साः खड्गयाचो त्रिं जिघ्रन्थाला प्रपूजयेत् ॥ नीलांजनचयप्रख्यं पममहिषवाहनं ॥ २८ ॥ दंडमंडितदोर्दंडं दक्ष-
द्वाराधिपं स्मरेत् ॥ अथ मंडपस्थदेवताध्यानं ॥ अक्षस्रक्पुस्तकाभीतिर्दधानां वाक्कुभिर्वरं । त्रिलोचनां स्मरेद्देवीं सर्वशुक्लां सरस्वतीं ॥ २९ ॥ पद्मद्वयवराभीतिभास्वत्पाणिचतुष्टयां । त्रि- श्री
दशेंद्रहेमगौरांगीं महालक्ष्मीं त्रिलोचनां ॥ पाशांकुशवराभीतिर्बिभ्रतीमरुणप्रभां । त्रिनेत्रां मातरं वंदे गौरीं रक्तांबरोज्वलां ॥ ३१ ॥ नागोत्पलवराभीतिर्बिभ्रतीं कांचनप्रभां । मातरं दिव्य ४६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रत्नांभी लोकधात्रीं नमाम्यहं ॥२२॥ श्वेतां श्वेतांबरां श्वेतभूषणास्यविलेपनां। पद्मद्वयवरादर्शकरां वागीश्वरीं भजे ॥२३॥ वरांकुशं पाशमभीतिशूलं करैर्दधानां भगभावमूलां। ध्य
मायन्नौघप्रभदेहकांतिमायांत्रिनेत्रामनिशं स्मरामि ॥२४॥ शंख चक्र धनुर्बाणान् धारयंतीं त्रिलोचनां। दूर्वादलनिभां वंदे दुर्गां दुर्गार्तिहारिणीं ॥२५॥ कपाले खेटकं खड्गं त्रिशूलं बिभ्रतीं
करैः ॥ भिन्नांजनचयप्रख्यां भद्रकालीं नमाम्यहं ॥२६॥ शक्तिस्वस्तिकमुद्राभीहस्तां चंद्रसमप्रभां ॥ त्रिनेत्रां संस्मरेद्देवीं स्वस्तीं स्वस्तिकरीं परां ॥२७॥ ४४० ॥ रक्तोत्पलं द्वंद्ववराभयानि करैर्व
हंतीं स्मितशोभितवक्त्रां रक्तां त्रिनेत्रामरुणांबरां ध्यां साहां भजे देवगणैकवंद्यां ॥२८॥ शालिकल्पलताशार्ङ्गबाणपाणिं चतुर्भुजां। चलत्कांचनवर्णाभां शुभं कुर्यां शुभंकरीं ॥ इति ध्यानानि ॥
ततो यं ऽपमध्ये ब्रह्मणे नमः ग्रहेशानाय। नैर्ऋत्यां वास्तुपुरुषाय। इति संपूज्य। ॐ रक्षर क्ष हुंफट् स्वाहा इति भूमिमभ्युक्ष्य। ओं पवित्रवज्रभूमे रक्षरक्ष हुंफट् स्वाहा इति भू नेम मिमंत्र्य ओं
सुरेरखे वज्ररेखे हुंफट् स्वाहा इति भूमौ विकिरेत् तदुपर्यासनमास्तीर्य ब्रह्मविष्णुरुद्रेश्वरसदाशिवान् पूर्वादिचतुर्दिक्षु मध्ये च संपूज्य तदुपरि त्रिकोणं संविलिख्य कोणत्रये मध्ये च कामरूपपूर्ण
गिरिज्वालंधरोड्डियाणपीठानि संपूज्य ४ ह्रीं आधारशक्तिकमलासनाय नमः इति मंत्रेणासनं संपूज्य तस्मिन्नासने आग्नेयखातोदङ्मुखोपविश्याथ वामालकामं ऽं ध्यात्वा तदुपर्युपविश्य भूमिं
प्रार्थयेत् ॥ ॐ पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता। त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनं। मां वपृ ते कुरु धरे नतोस्मि त्वां सुरेश्वरि। पृथिव्याः मेरुपृष्ठ ऋषिः सुतलं छंदः कूर्मो देवता आ
सने विनियोगः ॥ प्रणवस्य ब्रह्मा ऋषिः गायत्री छंदः परमात्मा देवता प्राणायामे विनियोगः। ततः प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि दीपनाथाय नमः दक्षभुजे गं गणपतये नमः गणानां त्वा। वा
मे दुं दुर्गायै नमः ॐ जातवेदसे। दक्षजानुनि क्षं क्षेत्रपालाय नमः क्षेत्रस्य पतिना वयं। वामजानुनि सं सरस्वत्यै नमः ॐ प्रणोदेवी सरस्वती। ततः श्रीगुरुभ्यो नमः परमगुरुभ्यो नमः पर
मेष्ठीगुरुभ्यो नमः इति नमस्कृत्य ततः पार्ष्णिघातकरास्फोटसमुदंचितवक्त्रकैः। पातालभूनभोजीनविघ्नानुत्सारयेत् बुधः ॥ इति विघ्नानुत्सार्य ऊर्ध्वपाशुपतास्त्रेण वामहस्ततलं दि
धाम्। मणिबंधं समारभ्य संस्पृश्य दक्षपाणिना अंगुष्ठ्यप्रत्यदक्षिणपाणिं सकृदेवोक्रमार्गतः ॥ इति करशुद्धिं विधाय दिग्बंधनं कुर्यात्। तद्यथा। लं इं इंद्राय नमः इंद्रदिशं वज्रेण बध्नामि नमश्च आ
य स्वाहा। सुदर्शनाय विद्महे महाज्वालाय धीमहि। तन्नश्चक्रं प्रचोदयात्। उग्रं वीरं महाविष्णुं ज्वलंतं सर्वतोमुखं। नृसिंहं भीषणं भद्रं मृत्युमृत्युं नमाम्यहं ॥ एवं दशदिग्बंधनं कृत्वा। रं अग्नि
प्राकाराय नमः सहस्रार हुंफट् सुदर्शनाय अग्निप्राकाराय नमः ॥ ॐ ह्रीं स्फुर स्फुर प्रस्फुर प्रस्फुर घोर घोरतर तनुरूप चट चट प्रचट प्रचट कह कह वम वम बंध बंध घातय घा
तय घातय हुंफट् अघोराग्निप्राकाराय नमः ॥ इति जलेनाग्निप्राकारत्रयं कृत्वा। त्रिरग्निवेष्टनं कृत्वा गणेशं पंचमीं ततः। दुर्गां विघ्नघ्नां च परमं अघोरं सुदर्शनं ॥ एताः समयविद्याः श्री

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ८७

47

जपेत्सहस्रं तथैव। एवं रक्षां पुरा कृत्वा भूतशुद्धिमथाचरेत्॥ एतन्मंत्राः तु द्वारपटले बोद्धव्याः॥ तत्रांतरे॥ स्थापयेद्दक्षिणे भागे पूजाद्रव्याणि देशिकः। सुवासितं तु संपूर्णं सव्ये कुंभं सुशो-
भनं। प्रक्षालनाय करयोः पश्चात्पात्रं निवेशयेत्। घृतप्रज्वालितान् दीपान् स्थापयेत्परितः शुभान्। दर्पणं चामरं छत्रं तालवृंतं सुमनोहरं॥ कुलचूडामणौ। नानाविधानि पुष्पाणि गं-
धानि विविधानि च। कर्पूरजातिधूपादिवासितं परिवासितं। तांबूलं देवद्रव्याणि धूपदीपादिकं च यत्। सर्वां ॐकारभूषादिवस्त्रादीनि कुलेश्वरः। मूलमंत्रं जपन् [illegible] तोयैः संशोध्य स्थापये-
त्ततः। सर्वं स्वदक्षिणे स्थाप्य वामे चार्घं निवेशयेत्। पश्चिमे देवतायाश्च कुलद्रव्याणि धारयेत्। तत्रैव। ॐ पुष्पकेतुराजार्हते सर्वगताय सम्यक्संबुद्धाय ॐ पुष्पे पुष्पे महापुष्पे सुपुष्पे पु-
ष्पसंभवे। पुष्पाचयावकीर्णे हुं फट् स्वाहा॥ इति मंत्रेण पुष्पादिशोधनं॥ ॐ रक्ष रक्ष हुं फट् स्वाहा। इति मंत्रेण हृदि हस्तं दत्वा आत्मरक्षां कुर्यात्॥ ततः [illegible] चैव प्राणायामत्रयं कृत्वा
भूतशुद्धिं कुर्यात्॥ शरीराकारभूतानां भूतानां यद्विशोधनं। अव्ययब्रह्मसंपर्काद्भूतशुद्धिरियं मता। सुषुम्णावर्त्मनात्मानं परमात्मनि योजयेत्। योगयुक्तेन विधिना वि[illegible]त्रेण समाहितः। मा चि-
मंत्रेण परमात्ममंत्रेणोत्पर्थः ॐ ह्रीं हंसः सः सोहं स्वाहा इति मंत्रेण पूर्वोक्तमूलाधारादिषट्चक्राणि विभिद्य हृदयचक्रस्थितजीवात्मानं मनसा सह सुषुम्णा[illegible] कुलकुं[illegible]लिनीजी-
वात्मा सह ब्रह्मरंध्रस्थपरमशिवपदे योजयामि स्वाहा हृदि लिंगशरीरं शोधयामि स्वाहा। इति जीवात्मनाम नो दंडेनाहंस हं बीजेन कुंचिताधो वायुना धोवक्रे विदं [illegible] अपारयिला सुषु-
म्णां तद्विचित्राख्यनाडीमध्यमार्गेण षट्चक्रभेदक्रमेण स्वानाली देवतेः सह संहारयोगतो ब्रह्मरंध्रस्थसहस्रदलकमलकर्णिकास्थ वंद्य मंडलांतरस्थितपरमशिवे जीवं चिंतयेत्।
ततः पादादिजानुपर्यंतं पृथिवीस्थानं पीतवर्णं चतुरस्राकारं ब्रह्मदेवत्यं निवृत्तिकलात्मकं तन्मध्ये लं बीजं पवो द्घातप्रयोगेण जले संलापयामि। जान्वादि लिंगपर्यंतं जलस्थानं शुक्ल-
वर्णं पद्मलांछितार्धचंद्राकारं विष्णुदेवत्यं प्रतिष्ठाकलात्मकं तन्मध्ये वं बीजं चतुरुद्घातप्रयोगेन तेजसि संलापयामि। लिंगादिनाभिपर्यंतं तेजःस्थानं रक्तवर्णं त्रिकोणाकारं
रुद्रदेवत्यं विद्याकलात्मकं तन्मध्ये रं बीजं त्रिरुद्घातप्रयोगेन वायौ संलापयामि। नाभ्यादिहृदयपर्यंतं वायुस्थानं धूम्रवर्णं षट्कोणाकारं षड्बिंदुलांछितं ईश्वरदेवत्यं शांतिकलात्मकं
तन्मध्ये यं बीजं द्विरुद्घातप्रयोगेनाकाशे संलापयामि॥ हृदयादिकंठपर्यंतमाकाशस्थानं स्वच्छलांछितं वर्णं वृत्ताकारं सदाशिवदेवत्यं सर्व[illegible]कलात्मकं तन्मध्ये हं शांत्यतीतकला-
त्मकं तन्मध्ये हं बीजं एको द्घातप्रयोगेण अहंकारे संलापयामि। भ्रूमध्यादिभालपर्यंतं महत्तत्वस्थानं श्वेतवर्णमर्धचंद्राकारं आनंदशिवदेवत्यं कलास्वरूपं तन्मध्ये सोहं बीजं अ-
धो द्घातप्रयोगेण महत्तत्वे संलापयामि। भालादिसीमंतपर्यंतं प्रकृतिस्थानं बालार्कवर्णं [illegible]न्याकारं आनंदशिवदेवत्यं कलास्वरूपं तन्मध्ये हं बीजं आधो द्घातप्रयोगेण पुरु-
प्रकृतौ

श्री ८७

षे संलापयामि। सीमंतादि ब्रह्मरंध्रपर्यंत पुरुषस्थाने ऊर्ध्वमवर्णलिंगाकारं चैतन्यदेवतां निष्कलं तन्मध्ये नादाक्षरं बीजं परविंदुस्वरूपं नित्य [illegible] प्रयोगेण विकल्पं संलापयामि। ब्र
ह्मरंध्रे विकल्पस्थाने कर्पूरवर्णं सहस्रारं आनंददेवतां निराकारस्वरूपं तन्मध्ये क्षौं बीजं संहारध्यानप्रयोगेन परब्रह्मशिवात्मकं चिदानंदघनं चिंतयामि। इति विभावये। ओं पृथिव्यप्तेजो वा
य्वाकाशगंधरसरूपस्पर्शशब्दघ्राणरसनाचक्षुस्त्वक्श्रोत्रपादोपस्थपायुपाणिवाग्मनानंदविसर्गादानवचनाहंकारमनोबुद्धिचित्तविकल्पसंकल्पव्यवसायनिश्चयजीवात्मपरमात्माभि
धसमस्तमात्मके प्रपंचस्वरूपं स्थूलसूक्ष्मशरीरद्वयं संहारक्रमेण पृथिवीमप्सु अपस्तेजसि तेजो वायौ वायुमाकाशे आकाशमहंकारे अहंकारं महति महांतं प्रकृतौ प्रकृतिं पुरुषे पुरुषं
मशिवे संयोजयामि स्वाहा। इदं स्थूलशरीरं शोधयामि स्वाहा। इति सस्थानानि साक्षराणि सकार्याणि सकरणानि सदेवतानि सांगोपांगानि स्थूलानि सूक्ष्माणि [illegible] सर्वाणि तथा नित्यसकारणे
षु संहारक्रमेण लीनानि कृत्वा सहस्रदलकमले परमशिवे बीजभावेन लीनानि चिंतयेत्। परमशिवं च चिद्रूपात्मकं मानंदघनं विचिंत्य विश्वान्निर्मलधिया निलीनसर्वेंद्रियो योगी यागफलं प्र
प्रयाति सततं नित्योदितं निष्क्रियं। एवं क्रमेण सच्चिदानंदमयः स्वयं [illegible] भवेत्॥ इति संहारक्रमः॥ अथ पापपुरुषं चिंतये॥ वामकुक्षिंगतं पापपुरुषं कज्जलप्रभं। ब्रह्महत्याशिरस्कं च स्व
र्णस्तेयभुजद्वयं सुरापानहृदा युक्तं गुरुतल्पकटिद्वयं। तत्संसर्गिपदद्वंद्वमंगप्रत्यंगपातकं। उपपातकरोमाणं रक्तश्मश्रुविलोचनं। खड्गचर्मधरं क्रूरं पापमेवं विचिंतयेत्। इति ध्यात्वा
यं पापशरीरं [illegible] शोषय शोषयामि स्वाहा। यं बीजं धूम्रवर्णं षोडशवारं जपन् वामनासया वायुमापूर्य तद्देव षष्टिवारं जपन् कुंभकयोगेन हृदयादुत्थितेन पवनेन कोणादाग
वनु: तेन महावायुना पापपुरुषं शुष्कं विचिंत्य तद्देव बीजं द्वात्रिंशद्वारं जपन् दक्षिणनासया वायुं रेचयेत्। रं शुष्कपापशरीरं दह दह दहयामि स्वाहा। रं बीजं रक्तवर्णं षोडशवारं जपन् पिं
गलया वायुमापूर्य तद्देव षष्टिवारं जपन् कुंभकयोगेन नाभेः कंदे स्थितात् त्रिकोणादागतेन महता वह्निना पापपुरुषं दग्धं विचिंत्य तद्देव द्वात्रिंशद्वारं जपन् इडया वायुं रेचयेत्। टं चंद्रमंडलं प्रे
रय प्रेरयामि स्वाहा। टं इति चंद्रबीजं शुक्लवर्णं १६ जपन् इडया वायुमापूर्य ६४ वारं जपन् कुंभकयोगेन सहस्रारमध्ये महामृतौघपूरितं विश्वाद् क्लादकं चंद्रबीजं चिंतयन् ३२ वारं जप
न् पिंगलया रेचयेत्। वं परमामृतं वर्षय वर्षयामि स्वाहा। इति वरुणबीजं शुक्लवर्णं १६ वारं जपन् पिंगलया वायुमापूर्य ६४ वारं जपन् कुंभकयोगेन तस्माद् [illegible] कामधे
नुः [illegible] दग्धं [illegible] भस्मादिक [illegible] विचिंत्य ३२ जपन् इडया वायुं रेचयेत्। लं शं शुद्धशरीरमुत्पादय उत्पादयामि स्वाहा। लं इति पृथिवीबीजं पीतवर्णं १६ वारं जपन् इडयो
वायुमापूर्य ६४ जपन् कुंभकयोगेन ओं परमात्मजीवात्मा चित्त बुद्धि मनो अहंकार निश्चय व्यवसाय संकल्प विकल्प वचनादान विसर्गानंद गमन वाक् पाणि पाद पायु उपस्थ श्रोत्र त्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कर्णत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणशब्दस्पर्शरूपरसगंधाकाशवायुतेजोजलपृथिव्यात्मकसमस्ततत्त्वात्मकं प्रपंचरूपं स्थूलसूक्ष्मशरीरद्वयं सृष्टिक्रमेण पृथग्भूताभ्यां परमशिवशिवशक्तिभ्यां निरुत्पत्तिप्रयो-
गेन पुरुषं पुरुषात् आद्योत्पत्तिप्रयोगेन प्रकृतिं प्रकृतेरर्धोत्पत्तिप्रयोगेन महत्तत्त्वं महतः सर्वोत्पत्तिप्रयोगेनाकाशम् आकाशाद् द्व्युत्पत्तिप्रयोगेन वायुं वायोस्त्रिरुत्पत्तिप्रयोगेन तेजस्तेजसश्चतुरु-
त्पत्तिप्रयोगेन जलं जलात् पंचोत्पत्तिप्रयोगेन पृथिवीं पृथिव्याः षडुत्पत्तिप्रयोगेनोत्पादयामि स्वाहा। इति समस्तान्यात्मसाक्षराणि सकारणानि सकार्याणि सदेवतानि सांगोपांगानि स्थूलानि
सूक्ष्माणि च सर्वाणि तत्त्वानि सृष्टिक्रमेण परमशिवशिवशक्तिसकाशात् स्वस्वकारणेभ्य उत्पादितानि कृत्वा पादाद्युक्ततया चतुरस्रादागत महत्या पृथिव्या उपरि स्वस्य देवतापूजायोग्यं नवं पुरुषश-
रीरमुत्पादितं विचिन्त्य तत्त्वानि च त्रिजनित्रिजस्थानेषु स्थितानि कृत्वा तद्देवं लं बीजं द्वात्रिंशद्वारं जपन् पिंगलया मार्गेण पूर्वं ६४ वारं जपन् इडया कुंभं रेचयेत्। इति च द्व्यागत्यामा भवेत्॥ आत्मानं हृद-
यं भोगादात्मचैतन्यरूपमात्मानं गमनुनाहं सदेवस्य कुर्यात् न्यासादिकं ततः ओं हंसः सोहं अवतरावतर शिवपदाज्जीवपदेन सुषुम्णावर्त्मना मूलशृंगाटं कुलस्थानं उल्लसदुल्लसज्ज्वलज्ज्वलनश-
ल ओं हंसः सोहं॥ इति कुंडलिनीरूपधारिणीं चिच्छक्तिं जीवात्मना सह सृष्टियोगेन स्थानस्थले देवतैः सह सुषुम्णान्तर्वर्तिचित्राख्यनाडीमध्यमार्गेण षट्चक्रभेदक्रमेण ब्रह्मरंध्रगतामात्मा-
नमात्मनि स्थापयेत्। मूलाधारागतां जीवात्मानं हृदि संचिन्तयेत्॥ ॥इति भूतशुद्धिः॥ ॥अथ प्राणप्रतिष्ठा॥ अस्य प्राणप्रतिष्ठामन्त्रस्य ब्रह्मविष्णुरुद्रा ऋषयः ऋग्यजुःसामानि छन्दांसि।
चैतन्यरूपा प्राणशक्तिर्देवता। आं बीजं। ह्रीं शक्तिः। क्रों कीलकं। प्राणस्थापने विनियोगः॥ इति यथास्थाने विन्यस्य अं कं खं गं घं ङं आं आकाशवायुतेजोजलपृथिव्यात्मने अंगुष्ठाभ्यां न-
मः। इं चं छं जं झं ञं ईं शब्दस्पर्शरूपरसगंधात्मने तर्जनीभ्यां नमः। उं टं ठं डं ढं णं ऊं श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणात्मने मध्यमाभ्यां नमः। एं तं थं दं धं नं ऐं वाक्पाणिपादपायूपस्थात्मने अनामिकाभ्यां नमः।
ओं पं फं बं भं मं औं वचनादानविसर्गानन्दगमनात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः। अं यं रं लं वं शं षं सं हं ळं क्षं अः चित्तबुद्धिमनोऽहंकारात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। एवमेव हृदयादिषडंग-
न्यासः। आं नमः। नाभेश्चरणपर्यन्तं। ह्रीं नमः। हृदयान्नाभिपर्यन्तं। क्रों नमः। मूर्धादिहृदयपर्यन्तं। यं त्वगात्मने नमः। रं असृगात्मने नमः। लं मांसात्मने नमः। [illegible] मेदात्मने [illegible] अस्थ्यात्म-
ने नमः। षं मज्जात्मने नमः। सं शुक्रात्मने नमः। हं प्राणात्मने नमः। ळं जीवात्मने नमः। क्षं परमात्मने नमः। एवं विन्यस्य प्राणशक्तिं ध्यायेत्॥ रक्ताब्धिपोतारुणपद्मसंस्थां पाशांकुशा-
शरासबाणान् शूलं कपालं दधतीं कराब्जै रक्तां त्रिनेत्रां प्रणमामि देवीं॥ इति ध्यात्वा। ओं ऐं ह्रीं श्रीं क्रों आं ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं षं सं हं [illegible] हंसः [illegible] प्राणा इ- श्री
ह प्राणाः २० जीव इह स्थितः २० सर्वेन्द्रियाणि २० वाङ्मनश्चक्षुःश्रोत्रघ्राणप्राणा इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा [illegible] हृदि हंसः [illegible] ओं [illegible] हंसः ४८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इति सर्वानंदमयं देहं दृढं चिंतयेत्। स्थितर्वह्निं ब्रह्माधानदेवतात्मकमात्मानं चिंतयेत्। इति प्राणप्रतिष्ठा॥ ॥ इति त्रिविधाचार्यपूर्वमोल्लासः॥ ॥ अथ [illegible] मातृकान्यासः॥ त
तो देहस्य सम्यक्न्यासं समाचरेत्। अंतर्बहिष्ठाय कलायुताय श्रीकंठादिसमन्विताय। ऐं ओं रमा काम पृथक् समूहाय [illegible] सुः गुदाद्व्यंगुला
दूर्ध्वसुषुम्ना सूक्ष्मरंध्रगां। वादिवेदार्णलसितं पंकजं कनकप्रभं। तत्संस्थां विद्युल्लताकारां तेजोरूपामणीयसीं। कुलकुंडलिनीमूर्ध्वं नयेत् षट्चक्रभेदतः। द्वादशांते तु मध्यस्थं पूर्णेन्दुमा
तकाव्रजां। नवनीतनिभं ध्यात्वा द्रुतं कुंडलिनीं ततः पातितेनां तल्लौकिचितिः सार्धं मातृकान्यासमाचरेत्॥ ततः अकारादिषट्स्वरान् करतलन्यस्य ष्टव्यानि क्रमेण [illegible] न्यस्याद्यमि [illegible]
दशस्वांगुलीषु विन्यस्य आदिक्षांतमातृकामुच्चरन् करशुद्धिं कुर्यात्। प्रकोष्ठमणिबंधयोः कूर्परे करयोस्तले। तत्पृष्ठे वनदेवच करशुद्धिमुदाहृता॥ इति मातृकाकरशुद्धिः॥ अथांतर्मातृका
न्यासः। तत्र स्वरैः पूरकं। स्पर्शैः कुंभकं। व्यापकैः रेचकं। इति क्रमेण प्राणायामत्रयं कृत्वा। अस्याः अंतर्मातृकाया ब्रह्माऋषिः गायत्री छंदः श्रीमातृका सरस्वती देवता। हलो बीजानि। स्व
राः शक्तयः। जाता व्यक्तिः कीलकं। मम शरीरशुध्यर्थं न्यासे विनियोगः। इति विन्यस्य अं कं खं गं घं ङं आं हृदयाय नमः। इत्यादिनाप्यवधान् षडंगानि विन्यस्य ध्यायेत्। तथा संहितायां। अथ
वक्ष्ये महेशानि मातृकां लोकमातरं। अकारादिक्षकारांतं वर्णावयवदेवतां। ऋषिर्ब्रह्मास्य मंत्रस्य गायत्रं छंद उच्यते। मातृका देवता प्रोक्ता हलो बीजानि शक्तयः स्वरास्तु परमेशानि जाता व्य
क्तिस्तु कीलकं। अनिर्वाच्या हलो वर्णाः शक्त्या व्यक्ता भवंति हि। शक्त्या विना शिवे सूक्ष्मे नाम धाम न विद्यते। असद्रूपा हलो वर्णाः शक्त्यासन्नाः परा स्फुरत्ता [illegible] दोर्ध्वाः संमुख्या
ऋवर्णकाः। ऋ ॠ ऌ ॡ परित्यज्य षट्सु गमस्वरमध्यगाः। वर्णाः षट् क्रमेणैव सप्तमः क्षो घसंयुतः। अंते निक्षिप्य देवेशि षडंगानि प्रविन्यसेत्। कलापत्रांबुजे कंठे स्वरान् सम्यक् प्रविन्यसेत्॥
हृदयके पत्रे तद्वर्णान्भौ हृदयसरसिजे तालुमूले ललाटे षट्पत्रे षोडशारे द्विदलदशदले द्वादशार्धे चतुष्के। वासांते बालमध्ये डफ कठसहिते कंठदेशे स्वराणां हं क्षं तत्त्वार्थयुक्तं स
११ दशादले न्यसेत्। दशवर्णांश्च लिंगमध्ये षड्दले षडथेश्वरि। चतुर्दले तथाधारे चतुर्वर्णान्समान्न्यसेत्। भ्रूमध्ये द्विदले हं क्षौ इत्यंतर्मातृकां न्यसेत्। तत्रांतरे। आधारे लिंगनाभौ ११
कठदलगते वर्णरूपं नमामि॥ इति ध्यात्वा न्यसेदित्यंतर्मातृका॥ ऋष्यादिन्यासं प्राग्वद्विन्यस्य ध्यायेत्। ध्याये द्वर्णस्वरूपां स्वरवर्णाः क्रमेण हि। कचवर्गकरां स्पष्टां तटवर्गकरां भुजां
पवर्गवाहुपार्श्वांगलसद्यातोदरीपरां। यशवर्गांगसुभगां पीनोन्नतघनस्तनीं॥ जितेविजीवग हृनोष्टुकाक्षीक्षाममध्यमां। पुरंके मालांबरगां गीः सुरंको मुक सुश्रोभितो चिंता [illegible]
लिं समय वरदायिनीं। इति ध्यात्वा। ललाटे तथा वक्त्रे वेष्टने नयने दृशे। श्रुतिनासापुटद्वंद्वं गंडोष्ठद्वयके पुनः। दंतयुग्मे च मूर्धास्ये दयैषोडशवि न्यसेत्। दोःपत्संधिषु साग्रेषु पार्श्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि धार्णव
४९ नमूर्ध्नास्यहृदयेषोडशाचिं न्यसेत् न्यसेत्क्रमात्। पृष्ठनाभिहृदयेचैवजठरेविं न्यसेद्धात्वसृंग्गस्थाप्रांसमेदोस्थिमज्जाशुक्राणिधातवः। प्राणजीवौचपरमौयकारादिषुसंस्थिताः। क्रमे
णदेवदेवेशिन्यस्तव्याःनदातकाः। हृदोर्मूलेषुसंन्यस्यतथापरतथापरगलेन्यसेत्। कक्षहृदयेहृदारभ्यपाणिपादयुगेतथा। जठराननयोर्न्यस्येदित्यंतर्गाक्रमूपिली। अनेनन्यासयो
गेनमंत्रीवर्णस्वरूपवान्॥ इतिवहिर्मातृका॥ अथसृष्टिमातृका॥ केवलांमातृकांन्यस्यब्रह्मचारीभवेद्यदि। विसर्गसहितांतांचसृष्टिसंज्ञांन्यसेत्सुधीः॥ इतिसृष्टिमातृका॥ अथस्थितिमा
तृका॥ केवलांमातृकांन्यस्यगृहस्थःसाधकोयदि। विसर्गबिंदुसहितांमकारांतांस्थितिंन्यसेत्॥ ध्यानंतु॥ सिंदूरकांतिममिताभरणांत्रिनेत्रांविद्याक्षसूत्रमृगपोतवरान्दधानां। पार्श्वस्थि
तांभगवतीमपिकांचनाभांध्यायेत्कराब्जधृतपुस्तकवर्णमालां॥ इतिध्यात्वा अंनमः इत्यादिबिंदुविसर्गसहितान्ठकारावसानान्वर्णान्तत्तत्स्थानेषुन्यसेदितिस्थितिमातृका॥ अथसं
हारमातृका॥ केवलांमातृकांन्यस्यवानप्रस्थोथवायतिः। बिंदुयुक्तांविलोमेनसंहारमातृकांन्यसेत्॥ ध्यानंतु॥ अक्षस्रजंहरिणपोतमुदग्रटंकंविद्यांकरैरविरतंदधतींत्रिने
त्रां। अर्धेंदुमौलिमरुणामरविंदवासांवर्णेश्वरींप्रणमतस्तनभारनम्रां॥ इतिध्यात्वा। क्षंनमइत्यादिबिंदुसहितान्विलोमतस्तत्स्थानेषुन्यसेदितिसंहारमातृका॥ ॥
अथकलामातृका॥ केवलांमातृकांन्यस्यतारभक्तोभवेद्यदि। प्रणवांशाक्तलायुक्तांमातृकांविन्यसेत्सुधीः। प्रजापतिऋषिःप्रोक्तोगायत्रीछंदईरितं। कलासरस्वतीदेवीदेवतापरि
कीर्तिता। ओंबीजंचनमःशक्तिःकीलकंतुकलास्मृता। प्रणवहृदयमध्यस्थैर्विंदौ(?)दीर्घसुस्वरैः। षडंगानिप्रविन्यस्यध्यायेद्देवींपरांशिवां। हंसैःपर्यंकरत्नांगगुणमथहरिणीपुस्तकंवर्ण
मालांटंकंशुभ्रंकपालंदरममृतलसद्धेमकुंभंवहंतीं। मुक्ताविद्युत्पयोदस्फटिकनवजपाबंधुकैःपंचवक्त्रैःत्र्यक्षैर्वक्षोजनम्रांसकलशशिनिभांशारदांतांनमामि॥ इतिध्यात्वा। ओं
अंनिवृत्तिकलायैनमः इत्यादिमातृकास्थानेषुन्यसेदितिकलामातृका॥ ॥ अथश्रीकंठादिमातृका॥ केवलांमातृकांन्यस्यशिवभक्तोभवेद्यदि। श्रीकंठादिशक्तियुक्तांमातृकांविन्य
सेत्सुधीः। ऋषिस्तुदक्षिणामूर्तिश्छंदोगायत्रमीरितं। अर्धनारीश्वरोदेवोदेवतापरिकीर्तिता। ह्सौंबीजंनमःशक्तिःशिवशक्तिस्तुकीलकं। षड्दीर्घयुक्तबीजेनषडंगानिप्रविन्यसेत्। अक्ष
कांचननिभंरुचिराक्षमालांपाशांकुशौचवरदंनिजबाहुदंडैः। विभ्राणमिंदुशकलाभरणंत्रिनेत्रमर्धांबिकेशमनिशंवपुराश्रयामः॥ इतिध्यात्वा ह्सौः अंश्रीकंठेशायपूर्णोदर्यैनमइ श्री
त्यादिन्यसेदितिश्रीकंठादिमातृका॥ ॥ अथकेशवादिमातृकान्यासः॥ केवलांमातृकांन्यस्यविष्णुभक्तोभवेद्यदि। केशवादिशक्तियुक्तांमातृकांविन्यसेत्सुधीः। [illegible]ऋषिःप्रोक्तोगाय ४९
त्रीछंदईरितं। अर्धलक्ष्मीहरिःसाक्षाद्देवतापरिकीर्तिता। कामबीजंतुबीजंस्यान्नमःशक्तिरुदाहृता। विष्णुलक्ष्मीकीलकंतुविनियोगस्तुपूर्ववत्। षड्दीर्घ~~स्वर~~ तुकामराजेनषडंगा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

निश्राविं न्यसेत्। हस्तैर्विभ्रत्स्मरसिजगदाशंखचक्राणि विद्यां पमादर्शैः कनककलशं मेघविद्युद्विलासं। वामोत्तुंगस्तनमविरलाकल्पमाश्लेषलोलामादेकी [illegible] वतु वः पुंडरीकाक्ष
लक्ष्मीः॥ इति ध्यात्वा रौं श्रीं अं केशवाय कीर्त्यै नमः इत्यादि न्यसेदिति केशवादिमातृका॥ ॥अथ शक्तिमातृकान्यासः॥ ॥केवलां मातृकां न्यस्य भुवनेशीभ[illegible] वनेशीबीजमुखं
मातृकां विन्यसेत्सुधीः॥ ऋषिः शक्तिः समुद्दिष्टो गायत्रं छंद ईरितं। भुवनेशीमातृकाख्या देवता देववंदिता। ह्रीं बीजं लं नमः शक्तिर्मूलप्रकृतिकीलकं। मायाषड्दीर्घयुक्तेन षडंगानि समाच
रेत्॥ उद्यत्कोटिदिवाकरप्रतिभटां तुंगोरुपीनस्तनीमूर्धेन्दुं किरीटहाररशनामंजीरसंशोभितां। बिभ्राणां करपंकजैर्जपवटीपाशांकुशौ पुस्तकं दिव्यपात्रो जगदीश्वरी त्रिनयना [illegible] निर्मल
सुखं। इति ध्यात्वा ह्रीं अं नम इत्यादि न्यसेदिति भुवनेश्वरीमातृका॥ ॥अथ लक्ष्मीमातृका॥ केवलां मातृकां न्यस्य लक्ष्मीपूजारतो यदि। लक्ष्मीबीजसमायुक्तां मातृकां विन्यसेत्सुधीः। ऋ
षिर्भृगुस्तु गायत्रं छंदो लक्ष्मीस्तु मातृका। देवता श्रीं नमो बीजं शक्तिः प्रकृतिकीलकं। षड्दीर्घलक्ष्मीबीजेन षडंगानि प्रविन्यसेत्। विद्युद्दामसमप्रभां हिमगिरिप्रख्यैश्चतुर्भिर्गजैः शुंडादंडसमु
द्धृतामृतघटैरासिंच्यमानां श्रियं। बिभ्राणां करपंकजैर्जपवटीपद्मद्वयं पुस्तकं भास्वद्रूपसमुज्ज्वलां कुर्वतीं ध्यायेज्जगत्स्वामिनीं॥ इति ध्यात्वा श्रीं अं नम इत्यादि न्यसेदिति लक्ष्मीमातृ
का॥ ॥अथ कामेश्वरीमातृका॥ केवलां मातृकां न्यस्य कामेशीपूजको यदि। कामबीजेन संयुक्तां मातृकां विन्यसेत्सुधीः॥ ऋषिः संमोहनश्छंदो गायत्रं देवतास्मृता कामेश्वरी च क्लीं बी
जं नमः शक्तिः सुकीलकं। षड्दीर्घकामबीजेन षडंगानि प्रकल्पयेत्॥ बालार्ककोटिरुचिरां स्फटिकाक्षमालां कोदंडमिक्षुजनितं स्मरपंचबाणान्। विद्यां च हस्तकमलैर्दधतीं त्रिनेत्रां ध्या
येत्समस्तजननीं नवचंद्रचूडां॥ इति ध्यात्वा क्लीं अं नम इत्यादि न्यसेदिति कामबीजमातृका॥ ॥अथ संमोहनीमातृका॥ केवलां मातृकां न्यस्य त्रिपुराराधको यदि। शक्तिश्रीकामसं
युक्तां मातृकां विन्यसेत्सुधीः॥ ऋषिः संमोहनश्छंदो गायत्रं देवता मता। संमोहनी च क्लीं बीजं ह्रीं शक्तिः श्रीं च कीलकं। बीजत्रयद्विरावृत्त्या षडंगानि समाचरेत्॥ ध्यायेत्समक्षयजपे कुसुमशर
सपाशान्पद्मं पुष्पांकुशशरासनपुस्तकं च। आबिभ्रतीं निजकरैररुणां कुचार्तां संमोहनीं त्रिनयनां तरुणेंदुचूडां॥ ह्रीं श्रीं क्लीं अं नम इत्यादि न्यसेदिति संमोहनीमातृका॥ प्रपंचया
गस्तु प्राग्वत्प्रपंचितः॥ ॥इति दशविधमातृका॥ ॥एते सामान्यतः प्रोक्ताः सर्वत्र दशमातृकाः॥ इत्युक्तलक्षणं॥ इवी सोनाकं॥ न्यासं कुर्याद्गणेशग्रहभगणमहायोगिनीराशिपीठैः ज
ड्ढि श्रीमातृकार्णैः सहितवरकुलैरत्र वाग्देवतादिस्तत्र वर्णमातृकान्यासो दशविधः श्रीविद्यांगभूतः॥ तत्र पादौ कृतः॥ अनुस्वारबिंदुयुतं विसर्गसहितं हस्ते स्वपा संश्रितं बालासंपुटितं तथाव
परया श्रीविद्यया बाले कृतं। आरोहादवरोहतश्च कुरुते न्यासं पुनर्हंसयोर्यो जानाति स एव सर्वजगतां सृष्टिस्थितिध्वंसकृदिति॥ ॥अथ बालासंपुटितमातृकान्यासः॥ ऐं [illegible] दक्षिण
मूर्त्तिः पंक्तिश्छंदो [illegible] हृतं। तथा वर्णमयी वाग्देवता परिकीर्तिता। वाग्भवं बीजं [illegible] राजं कीलकं स्यात् श्रीविद्यांगतया प्रयुज्यते न्यासे तु विनियोगः स्यात् बालाबी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वे धार्णव
५०

तत्र येण मु। द्विरावृत्त्या क्रमेणैव षडंगन्यासमाचरेत्॥ मुक्ताशेखरकुंडलांगदमणिग्रैवेयहारोर्मिकां विद्योतद्वलयादिकं कणकटिसूत्रां स्फुरन्नूपुरां। माणिक्योदरब
न्धुरस्तनभरामिंदोः कलां बिभ्रतीं पाशं सांकुशपुस्तकाक्षवलयं दक्षोर्ध्वबाह्वादितः पूर्णेंदुप्रतिमप्रसन्नवदनां नेत्रत्रयोद्भासितां मिंदुक्षीरयलक्ष्मात्रविलसन्माल्यानुलेपांबरां
पंचाशल्लिपिनिर्मिताखिलजगद्धा देवतादेवतां मूलाधारसमाहतां भगवतीं वर्णांबुजे चिंतयेत्॥ आं ऐं क्लीं श्रीं ऐं क्लीं सौः अं सौः क्लीं ऐं इत्यादि न्यसेदिति बाला संपुटितमातृकान्यासः॥
अथ परासंपुटितमातृकान्यासः॥ ऋषिर्ब्रह्मा समुद्दिष्टो गायत्रं छंद ईरितं। परा सरस्वती देवी मातृकादेवता स्मृता। षड्दीर्घभाजा बीजेन षडंगानि समाचरेत्॥ अलं कृ शरीरं का मां अक्षस्रजं
वं दधत्कलावतीं मुद्रापुस्तकलसद्धस्तां प्रणमामि परां कलां॥ ५॥ सौः अं सौः इत्यादि न्यसेदिति परामातृका॥ ॥ अथ श्रीविद्यामातृकान्यासः॥ ऋषिस्तु दक्षिणामूर्तिः पंक्तिश्छंद उदा
हृता। देवता मातृकारूपा महात्रिपुरसुंदरी। कूटत्रयद्विरावृत्त्या षडंगानि समाचरेत्। आरक्ताभां त्रिनेत्रामरुणिममुकुटां रत्नताटंकरम्यां हस्तांभोजैः सपाशांकुशमदनधनुःसायकैर्विस्फु
रंतीं। आपीनोत्तुंगवक्षोरुहलुठद्विलुठत्तारहारोज्ज्वलांगीं ध्यायेदंभोरुहस्थामरुणनिवसनामीश्वरीमाश्रयामि॥ ६॥ मूलं अं नमः शिरसीत्यादि न्यसेदिति श्रीविद्यामातृका॥ ॥ अथ हंस
मातृका॥ ऋषिस्तु दक्षिणामूर्तिश्छंदो गायत्रमुच्यते। हंसगौरी महादेवी मातृकादेवता स्मृता। हंसा षड्दीर्घयुक्तेन षडंगन्यासमाचरेत्॥ उद्यद्भानुस्फुरिततडिदाकारमर्धांबिकेशं पाशाभी
तीवरपरशुं संदधानं कराब्जैः। दिव्याकल्पैर्नवमणिमयैः शोभितं विश्वमूलं सौम्याग्नेयं वपुरवतु वश्चंद्रचूडं त्रिनेत्रं॥ ७॥ हंसः अं नमः शिरसीत्यादि न्यसेदिति हंसमातृका॥ ॥ अथ परमहंसमा
तृका॥ ऋषिः परमहंसः स्याद्विराट् छंद उदाहृतं। चिन्मयी देवता प्रोक्ता परमात्मस्वरूपिणी। प्रणवद्वयमध्यस्थवर्णैः कुर्यात् षडंगकं। श्रीमत्परात्ममनुतं मितवर्णरूपं सांबं शरासरदर्भगरि
नीयमार्गं। विद्याक्षसूत्रकलशं दधतीं वमुक्तां ध्यायेत्समस्तजननीं विशदां त्रिनेत्रां॥ ८॥ सोहं अं नमः इत्यादि विलोमेन तत्तत्स्थानेषु न्यसेदिति परमहंसमातृका॥ ॥ अथ कलान्यासः॥
स तु त्रिपंचविधः॥ तारोत्थकला। कामकला। सोमकला। त्रिमूर्तिकला। अष्टत्रिंशत्कलाचेति। अष्टत्रिंशत्कलान्यासोपि द्विविधः। ज्योतिरष्टत्रिंशत्कला। ह्रीं माष्टत्रिंशत्कलाचेति। अष्ट
स्वरात्मककलान्यासस्तु प्रागेवोक्तः। विशेषस्तु। तारस्य वर्णसंयुक्ता न्यस्तव्यास्ता नमोन्विताः। स्थानेष्वेतेषु पुनर्मातृकायाः कलान्यसेत्। तारस्य पंच भेदास्तु पंचाशद्वर्णगाः के॥
स्वरकलान्यासोनंतरं। सदाशिवेन संजाता नाददेताः सितत्विषः। अक्षस्रक्पुस्तककराः कपालाब्जकरा बुधाः इति ध्येयाः। कचवर्गकलान्यासोनंतरं। [illegible] न्यासस्तु चामीक
राभाः प्रभाः। करांबुजधृताक्षस्रक्पंकजाभयकुंडिकाः इति ध्येयाः। टतवर्गकलान्यासोनंतरं। उकाराद्विष्णुनोत्पन्नाः समालदलसन्निभाः। अभीति वरद [illegible] चक्रकौमोदकीहस्ताः इति
ध्येयाः। पयवर्गकलान्यासोनंतरं। रुद्रेणमाद्या उत्पन्नाः शरच्चंद्रनिभप्रभाः। उद्दहत्तोमयं [illegible] कपालके [illegible] वरदं इति ध्येयाः। शवर्गकलान्यासोनंतरं। द्विभावे [illegible] विधिर्जपाकुसु

श्री
५०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मसंज्ञिभाः॥ अभयं हरिणं टंकं दधानाबाकुभिर्वरे। इति ध्यात्वा॥ इति विशेषः॥ अथ तत्पादप्रसादनमुकरणे बोद्धव्याः॥ अथ ज्योतिरष्टत्रिंशत्कलान्यासः॥ ५ ॐ अं नमस्तारायै नमः शिरसि। इत्या
दिस्वरकलाः क्रमेण विन्यसेत्। ततो दक्षहस्तसंध्यग्रेषु ४ कं भं तपिन्यै नमः इत्यादि दं। जं ज्वालिन्यै नमः इत्यंतं विन्यस्य वामहस्तसंध्यग्रेषु ४ धं धूम्रायै नमः इत्यादि नं एं [illegible] इत्यंतं विन्यसेद्दक्षि
पादसंध्यग्रेषु ४ टं ठं धारिण्यै नमः इत्यादि ४ डं ज्वालिन्यै नमः इत्यंतं विन्यसेत्। ततो वामपादसंध्यग्रेषु ४ वं ज्वालिन्यै नमः इत्यादि ४ हं कपिलायै नमः इत्यंतं विन्यस्य [illegible]। इमं मस्तके व्यापकं
व कुर्यादित्यष्टत्रिंशत्कलाः कलान्यासः॥ अन्ये कलान्यासाः अग्रे वक्ष्यंते॥ एतदुक्तं प्रपंचयागः इति श्रीमदाचार्यमते सततमनुकरिष्यामः वर्गतः॥ तस्य फलं। एवं वर्णमयं होमं कलादि यतनुर्नरम
जपेत्सकलान्मंत्रान् ततः सिद्धिमवाप्नुयात्। प्रपंचयागस्य विधिर्विधाता भवेत्समं स्त्रीकृतकल्पएव। सर्वे स्फुरंतः प्रभवंति मंत्राः सदा प्रयागीति निगद्यते सः। एतस्य होमस्य न कोटिभागोप्येते
न तुल्यं क्रतुभिस्त्रिहोत्रं। एवंविधातुः खलु यत्र तत्र शरीरपातोपि भवेद्धि मुक्तिः॥ तथा च प्रपंचसारः॥ शुद्धस्थापि सबिंदुकस्य ककारादि [illegible] शक्तिक्रमलामारे [illegible] ककार
शः॥ न्यासास्ते दश धाप्यष्टङ्गादितः स्युर्ब्रह्मयागांतिकाः सर्वसाधकसिद्धिसाधनविधौ संकल्पकस्य द्रुमाः॥ प्रपंचयागस्तु विशेषतो विपत्प्रपंचसंसारविशेषपावकः। परं च निर्लेपमजं तमव्ययं तमा
परस्य वार्थस्य निवेदकः सदा। न्यस्य मंत्री यथान्यायं देहे विन्यस्य मातरं। जपेन्मंत्रान्भजेद्देवान्यजेद्देवमनन्यधीः। देवो भूत्वा यजेद्देवान्नादेवो देवमर्चयेत्। एवमाह श्रुतिः साक्षात्त्रैलोक्यं वि
न्यसेद्बुधः। यो न्यासकवचच्छन्नो मंत्रं जपति तं प्रिये। विघ्ना दृष्ट्वा पलायंते सिंहं दृष्ट्वा यथा गजाः। अकृत्वा न्यासजालं यो मूढात्मा प्रजपेन्मनुं। बाध्यते सर्वविघ्नैश्च व्याघ्रैर्मृगशिशुर्यथा।
॥ ॥इति सर्वमातृकान्यासः॥ ॥अथ षट्त्रिंशत्तत्त्वन्यासः॥ ५ लं पृथिवीतत्त्वव्यापिकायै श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै नमः पादयोः। एवं वं अप्तत्त्व० लिंगे। विलोमक्रमेण तेज० हृदि। वायु०
मुखे। आकाश० शिरसि। गंध० पादयोः। रस० लिंगे। रूप० हृदि। स्पर्श० मुखे। शब्द० शिरसि। उपस्थ० लिंगे। पायु० पायौ। पाद० पादयोः। पाणि० पाण्योः। वाक्० मुखे। घ्राण० घ्राणयोः। जि
ह्वा० जिह्वायां। चक्षु० चक्षुषोः। त्वक्० सर्वांगे। श्रोत्र० श्रोत्रयोः। मनः हृदि। अहंकार० हृदि। बुद्धि० हृदि। प्रकृति० सर्वगात्रे। पुरुष० सर्वगात्रे। राग० हृदि। शुद्धविद्या० हृदि। कला० हृदि।
नियति० सर्वगात्रे। कालतत्त्व० सर्वगात्रे। माया० हृदि। विद्या० हृदि। ईश्वर० हृदि। सदाशिव० ग्रीवायां। शक्ति० मूलाधारे। शिव० सहस्रारे॥ ॥इति षट्त्रिंशत्तत्त्वन्यासः॥ अथ प्राणा
यामः॥ इति कृतो धिकृतो भवति शिवे परमदेवतमंत्रजपादिषु पवनसंयमनं त्वमुनाचरेद्यमिहजन्मसमो मनुमिच्छति। इति वचनात्। प्राणायामं विधायैव योगपीठं न्यसेत्ततो।
इति वचनाच्च मूलविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा योगपीठन्यासं कुर्यात्॥ तत्र प्राणायामविधिर्विविच्यते। तत्र प्राणानां शरीरादपि द्वादशांगुलाधिकानां आयामः आपूरणमापा
नः॥ संकुचितभावः शरीरसाम्यं शरीरान्न्यूनभावापादनं चेति प्राणायामशब्दार्थः॥ अत्र तएव पवनसंयमनामित्युक्तं। त्रिपुरासारसमुच्चये। अथो देहशरीरं [illegible] कीयांगुलीभिर्बुधैः प्रमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वत्यंगुलायामस्तु कं। दिनेशांगुलीभिः शरीरात्सभी रोधिकः प्राणसंज्ञो मतो यथिक्तिः॥ इति प्राणवायुं सदाभ्यासतो यो नरो न्यूनभावेन यत्नेन भंगात्॥ समस्तं शरीरेणवाभ्य
तलेस्मिन् संप्रज्ञोवुधैरुक्तमेषो योगविद्भ्यः॥ इति स स पूरकाद्यंगत्रयात्मकः। तथाव। अष्टांगत्रयात्मकः प्रोक्तः पूरकुंभकरेचकैरिति। तत्र कुंभक एव प्राणायामशब्दे मुख्यः।
६१ इतरयोस्तु उपकारकत्वात्। ज्ञानार्णवे॥ कनिष्ठानामिकांगुष्ठैर्यन्नासापुटधारणं। प्राणायामः स विज्ञेयस्तर्जनीमध्यमे विना॥ इति। स पुनर्द्विविधः सहितः केवलश्च। तत्र
सहितोपि द्विविधः रेचकादिक्रमः पूरकादिक्रमश्चेति। तत्र रेचकादिक्रममाह योगशास्त्रे। प्राणायामस्त्रिधा प्रोक्तो रेचकपूरककुंभकैः। सहितः केवलश्चेति कुंभको द्वि
विधो मतः। विरेच्य पूरकं कार्यं शनैः सहितकुंभकैः। यावत्केवलसिद्धिः स्यात् तावत्सहितमभ्यसेत्। तत्क्रममाह प्रपंचसारे। रेचकपूरककुंभकभेदात्त्रिविधः प्रभंजनाया
मः। मुंचेद्दक्षिणयानिलमस्मात् पेत्तमयाम ध्यमया। संस्थापयेत्पवनाद्येवं प्रोक्तानि रेचकादीनि। षोडशद्विगुणचतुःषष्टिकमात्रा आलिलानिवक्रमशः इति ना ... तस्य दक्षिणाद्ये
स्मादिभिः संबंधः। तथाव। इडावामे तनोर्मध्ये सुषुम्णा पिंगला परे। द्विगुण इति षोडशानां द्विगुण इत्यर्थः। अथ पूरकादिक्रममाह॥ समुच्चये॥ शीतांशुमार्गेण शनैः समीरमा
पूरयेत् ह्वोदरमादरेण। विकारमात्राभिरयेत तं द्वः कालाग्निमूलार्पितचित्तवृत्तिः। ततो धारयेन्मारुतं धीरचेता श्चतुःषष्टिमात्रासमापूरितं तं। वहिर्भास्वतारेचयेन्मंदमंदं ततः मध्य
भिरतर्जितकंद्धताभिः। तथा वामकेश्वरे॥ पूरकं कुंभकं चैव रेचकं च विचिंतयेत्। मूलाधारलयं कृत्वा पीत्वा वायुं शनैः शनैः। यथेष्टं पूरयेद्देहं तत्ववित् विजितेंद्रियः। ततस्तत्स्तंभ
यद्वायुं प्रकाशगतमानसः। कुंभकेविंतयेद्दिव्यां विद्यां मुक्तिकरीं शुभां। तदा तु रेचयेद्वायुं गम्यते यस्य चैभावतः। देहान्तेन्सार्य मंत्री स्वदेहस्थं तमोगुलं वामेन पूरयेद्वायुं
दक्षिणेन विरेचयेत्। मोहे क्षणसमे नैव मंत्री कुंभकमभ्यसेत्। सदा कुंभकयोगेन लभ्यते सिद्धिरुत्तमा। अभ्यासीकारयेन्मात्रां यथेष्टं तत्वदर्शिनां। यथाशक्त्यापि वेद्वायुं यथा
शक्त्या च कुंभयेत्। स्वभावं च त्यजेद्वायुस्ततः सिद्धिरजायत इति। तस्यापि विद्यार्यां पूरकादिक्रम एव नित्यात् त्रोक्ताः रेचकादिक्रमस्तु साधारणतया प्रामः शुल्यनुसारेण प्रपं
चसारादौ वैष्णवादिसामान्यतया प्रोक्तत्वात्। तथा च श्रुतिः॥ प्राणायामस्त्रयः प्रोक्ता रेचकपूरककुंभका इति। सुसाधितप्राणः प्रोरेचकादिक्रमं इति कश्चित् उभयथापि सा
मान्यत्वं। तत्रांतरेण पूरकादिक्रमोपि सामान्यतया वैष्णवादौ युज्यते। तस्मादस्मिन्नपि प्रकरणे सामान्यत्वेनोभयोः प्राप्तौ विशेषत्वेन पूरकादिक्रमस्यैव मुख्यत्वमाह मते श्री
श्वरः॥ पूरकं कुंभकं चेत्यादि। तत्र वायोराद्रानकाले पूरकनाम प्राणायामः। धारणं कुंभकनामा। त्यागकाले रेचकनामा। तदुक्तं वाह्यादापूरणं पूरणा वायोरुदरे पूरको हि सः। ५१
संपूर्णकुंभवद्वायोर्धारणं कुंभको मतः। वहिर्यद्रेचनं वायोरुदराद्रेचकः स्मृतः। तथा वदि लामृतैः॥ मूलमंत्रेण देवेशि वामेनापूर्य वायुदरं। कुंभके नवित्रि राव्रत्त्या दक्षिणेना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पसारयेदिति। ज्ञानार्णवे। आसने सम्यगासीनो वामेनापूर्य चोदरं। तं त्वरात्तेपि॥ वामेनवासारंध्रेण पूरयेदमतात्मना। स्मरन्तं कुम्भकं गतः। समकं [illegible] वाभ
तत्र क्रममाह। मूलाधार इत्यादि लयमिति मनसो लयमित्यर्थः। तेनैव वायोरपि लयभावित्यात्। तत्र राजे॥ मूलाधारे मनः कृत्वा वायुमापूर्य मूल [illegible] को
निवारयेत्। यथेष्टमिति सहजालागतशीलं वायुं यथाशक्यमाकर्षयेदित्यर्थः। प्रकाशपरमात्मनिगतं लीनं मानसं यस्य सः प्रकाशगतमानसः। तेन रच प्रकाशे सविदानंदपरमात्म
निवारयेत्। यथेष्टमिति... स्वरूपः सन् कुंभयेदित्यर्थः। अथांगत्रयात्मके प्राणायामे काचिद्विद्याभ्यानं भवति। न वेत्यत आह कुंभके विंतयेदित्यादि। विद्यामोक्षोपयोगित्वान्न विद्यातां साच श्रीविद्येत्यत आह मू
क्ति करीशु भामिति। तत्र कुंभककाले मूलादिब्रह्मरंध्रांतं मूलविभावयेदित्युक्तं। श्रीविद्यायाः सम्यग्ध्यानं कुर्यादिति तु सगर्भपक्षे पूरकादिषु प्रत्येकमशक्तौ केवलकुंभके वेति शेषः। रव
कप्रकारमाह। तदेत्यादि। शोम्य लेव हि रितिशेषः। स्वभावतः नतु न्यूनाधिक्यात्। अन्यथा त्वयुक्ताभ्यासाद्दोषापत्तेः। तथा चोक्तं॥ युक्तं युक्तं पिबेद्वायुं युक्तं युक्तं च धारयेत्। यथा सिंहो गजो
व्याघ्रो भवेद्वश्यः शनैः शनैः। तथैव सेवितो वायुरन्यथा हन्ति साधकं। प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत्। अयुक्ताभ्यासयोगेन सर्वरोगसमुद्भवः। हिक्का श्वासश्च कासश्च शिरःकर्णा
दिवेदनाः। भवन्ति विविधा रोगाः प्राणायामव्यतिक्रमात्। ततः शास्त्रोक्तमार्गेण प्राणायामान्समाचरेदिति। देहाग्निः सारयेदिति रेचकयोगवायुना सह देहस्थमलमग्नुणो वह्निनिःसरतइति
मावयेदित्यर्थः। अथ पूरकादेर्नाडीनियममाह। वामेनेत्यादि। इत्येक प्राणायामे प्रथमे द्वितीयादिषु मेतु दक्षिणेनैव पूरयेत्। तदुक्तं। येनैव संत्यजेत्तेन पूरयेच्च रेचयेत्ततः। रेवयेत्ततोन्य
न शनैरेवं पुनः पुनः। योगयाज्ञवल्क्ये॥ अथासने दृढे योगी वशी हितमिताशनः। गुरूपदिष्टमार्गेण प्राणायामान्समभ्यसेत्। वले गते बलं चित्तं निश्चले दृढबंधनं। योगी स्थाणुत्वमाप्नोति ततो वा
युं निरोधयेत्। यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवनमुच्यते। मरणं तस्य निष्क्रांतिस्ततो वायुं निरोधयेत्। मलाकुलासु नाडीषु मारुतो नैव मध्यगः। कथं स्यादुन्मनीभावः कार्यसिद्धिः कथं भवे
त्। शुद्धिमेति यदा सर्वं नाडीचक्रं मलाकुलं। तदैव जायते योगी प्राणसंग्रहणे क्षमः। प्राणायामं ततः कुर्यान्नित्यं सात्विकया धिया। यथा सुषुम्णानाडीस्था मलाः शोषं प्रयान्ति च। बद्धप
द्मासनो योगी प्राणं चंद्रेण पूरयेत्। धारयित्वा यथाशक्ति पुनः सूर्येण रेचयेत्। प्राणं सूर्येण चाकृष्य पूरयेदुदरं शनैः। विधिवत्कुंभकं कृत्वा पुनश्चंद्रेण रेचयेत्। येन त्यजेत्तेन पीत्वा धा
रयेदतिरोधतः। रेचयेच्च ततोन्येन शनैरेवं न वेगतः। प्राणं चेदिडया पिबेन्नियमितं भूयोन्यथा रेचयेत् पीत्वा पिंगलया समीरणमथो बद्ध्वा त्यजेद्वामया। सूर्याचंद्रमसावनेन विधिनाभ्यासं स
दा तन्वतां शुद्धा नाडीगणा भवंति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः। इति तथा त्रिपुरासारे॥ विपरीतमतोन्यदधीत पुनः पुनरप्यथ तद्विपरीतमिति। अमुना विधिना सततं मरुतो वि
दधीत सुसंयमनं॥ अथ कुंभकफलमाह॥ सदेत्यादि। केवलकुंभकयोगेनेत्यर्थः। सुसाधितेन यो योमात्री संख्यातमुक्तौ प्रथमाभ्यासे तत्राप्यपर्यंकामवारमाह। अभ्यासीत्यादि। अभ्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
५२

सीप्रथमाभ्यासी तत्वदर्शिनां मात्रां अथ षट्पञ्चकेछं कारयेदित्यर्थः। एतदेव स्पष्टयति यथाशक्त्येत्यादि। तथा च सति प्रथमाभ्यासी यथोक्तसंख्यामात्राया न्यूनमपि कुर्यात्॥
मध्यमाभ्यासी यथोक्तसंख्यामेवा उत्तमाभ्यासी ततोधिकसंख्यामपि कुर्यादिति यथेष्टपदतात्पर्यं॥ अथ मात्रालक्षणमाह रुद्रः। कालेन यावता स्वीयो हस्तः स्वं जानुमंडलं। पर्येति मात्रा
स्यात्तुल्यास्वपि एकश्वासमात्रयापि फेत्कारीतंत्रे॥ जानुं प्रदक्षिणीकृत्य न द्रुतं न विलंबितं। क्रियते यांगुलीस्फोटः सा मात्रा परिकीर्तितेति॥ अपि वकाख्यायनीतंत्रे॥ मध्यामूलं याव
दग्रमंगुष्ठेन च पीड्यते मात्रा सा प्रोच्यते सद्भिर्योगिभिः षट्प्रयत्नतः। वस्तुतस्तु तत्तन्मन्त्रोच्चारणमेव मात्रा। तथा च गौतमीये॥ रेचयेद्दक्षिणे वायुं पूरयेद्वामतस्ततः गद्वात्रिंशदभ्यसेन्मंत्र
प्राणायामः स उच्यत इति। ततः पूरकानंतरं कुंभकं अभ्यसेदित्यर्थः। एतच्च रेचकादिपक्षे। अत एव कुंभक एव जपादिकं न तु रेचयोः दक्षिणामूर्तिकल्पे॥ प्राणापानौ समौ कृत्वा सुविधायव कुं
भकं। हृत्पंकजे समासीनं मां ध्यायेद्वर्तमानसः। अगस्त्यसंहितायां॥ यावदुक्तं त्रियम्यामन्नमन्नसे च जपेन्मनुं। रामं मुकुंदं कुर्यात्पूर्वोक्तविधिना सुधीः। अत्र सर्वत्र पक्ष कुंभकं क
लारामं ध्यायन् यावदुक्तं मनुं जपेदिति संबंधः। एतेन यत्र विशेषोनोक्तस्तत्र यथाशक्ति मंत्रं जपेदिति वेदितव्यागतः पैव शैवैकत्र दृष्टन्यायेन सर्वत्रवायं प्रकारः॥ अत एव श्रीविद्यायां
वामकेश्वरतंत्रे॥ कुंभये चिंतयेद्विद्यां तृविद्यां मुक्तिकरीं शुभामिति युक्तमिति वदंति। वस्तुतस्तु सगर्भके प्राणायामे केवलकुंभके कुंभक एव सहितकुंभके शक्तावगम्यत्रये प्यशक्तौ कुंभके त्वाव
श्यकं जपध्यानमिति तु तेषां वचनानां निर्गलितार्थः। स च मूलपावालयावत् दशकौ प्रणवेन वा कार्यः। तदुक्तं फेत्कारीये॥ प्राणायामत्रयं कुर्यान्मूलेन प्रणवेन वेति। त्रिविद्ध प्रणवोच्चा
रणं प्रणवस्थाने सार्धत्रिमात्रिकमोंकारो हेयः। कालिकापुराणे॥ चतुर्दशस्वरो यस्तु सार्धत्रिमात्र संतकः। नादबिंदुसमायुक्तः [illegible] प्रणवं सेतुरुच्यत इति। अत्र च [illegible] प्राण
नो पूरकादौ त्रिपुरासारोक्तैव संख्या जपादौ। तंत्रराजे तदन्यथा यदुक्तं तंत्रराजे॥ एवं सुसाधिले पश्चाद्द्वात्रिंशन्मात्रयाहरेत्। धारयेत्तच्चतुःषष्ट्या रेचयेत्तत्तु [illegible]॥ इति तु श्रीकादिमतं॥
तदेतयामेतयोर्विकल्पः। तत्राशक्तौ सामान्यपटले फेत्कारीतंत्रोक्तो कार्यः। तद्यथा। तथा द्वाभ्यां मात्राभिः कुंभकः क्रियते सदा। तस्माद्द्विगुणमात्राभिरेचकः क्रियते तथा। प्राणाया
मत्रयं स्वेच्छमेकैकं चितयात्मकमिति। अत्राप्यशक्तौ सुभगोदयोक्तो कार्यः। प्राणायामत्रयं कुर्यात्स्मरन्विद्यां हृदा पुनरिति। तद्वचनं तत्कृतो व्याख्याता दक्षिणनासापुटेन वारं [illegible] मु
चरन्वायुमाकर्ष्य चतुर्वारं कुंभकं कृत्वा वामनासाद्द्विवारं रेचयेदिति प्राणायामत्रयं कुर्यादित्यर्थः। अत्र दक्षिणेन पूरणं युग्मे वा कृत्वा मनुना [illegible] यवा
तन्मतमेवेदमिति वयं न विद्मः। तत्राप्यशक्तौ ज्ञानार्णवे दक्षिणामूर्तिभ्यामुक्तस्य कुंभके त्रिरावृत्ते त्यस्ये [illegible] मिति संक्षेपः॥ इति सहितकुंभकः [illegible] कुंभ [illegible] हिता
शास्त्रे॥ रेचकं पूरकं मुक्त्वा सुखं यद्वायुधारणं। प्राणायामोयमित्युक्तः स वै केवलकुंभकः॥ केवले कुंभके [illegible] रेचपूरविवर्जिते। न तस्य दुर्लभं किंचित् कुंभके त्रिराव [illegible]

श्री
५१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

[illegible] आ द्वा क्षण न [illegible] सेत्। कुं [illegible]

केवलकुंभके नृपथे षंवायुधारणे। राजयोगपदं चैव लभते नात्र संशयः। हठं विना राजयोगो राजयोगं विना हठः। न सिध्यति ततो युग्म मा [illegible]
प्राणरेचनं ते कुर्याच्चित्तं निराश्रयं। एवमभ्यासयोगेन राजयोगपदं व्रजेत्। कुंभकात्कुंडलीबोधः कुंडलीबोधतो भवेत्। अनर्गला सुषुम्ना [illegible] ः भूर्य [illegible]
स्ताभ्यां सूर्यचंद्राभ्यां दक्षिणवामाभ्यां पिंगलेडाभ्यां प्राणवायोर्मूलाधारादौ योगः हठयोगः इत्यर्थः। स च प्राणायामः राजयोगः। स च सुषुम्नामार्गेण षट्चक्रभेदक्रमेण शिवश[illegible]सा
मस्य लक्षणमाह। तंत्रराजे॥ कंपश्च पुलकानंदौ वैमनस्यं स्थैर्यलाघवाः। तद्वत्कीर्तिप्रकाशश्च योगसिद्धस्य लक्षणमिति। योगशास्त्रे॥ वपुः कृशत्वं वदने प्रसन्नता नादस्फुटत्वं नयने सु
निर्मले। अरोगिता बिंदुजयोग्निदीपनं नाडीविशुद्धिर्हठसिद्धिलक्षणं। इति केवलकुंभकः। इत्युक्तः प्राणायामः सगर्भो विगर्भश्चेति द्विविधः स्यात्॥ नंदिकेरुद्रयामले॥ सगर्भश्च विग
र्भश्च प्राणायामो द्विधा मत इति। तथा योगिनीतंत्रे॥ अयं प्राणायामः सकलदुरितध्वंसनकरो विगर्भः प्रोक्तोसौ शतगुणफलो गर्भकलितः। जपध्यानाद्येतैः सगुणनिगदितो गर्भरहि
तः सगर्भस्तद्युक्तो मुनिपरिवृढैर्योगनिरतैरिति। स पुनस्त्रिविधः। उत्तमाधममध्यमभेदात्। तथा च तंत्रराजे॥ प्राणायामस्त्रिधा प्रोक्त उत्तमाधममध्यतः। लाघवो [illegible]
उत्तमो वित्तनिर्वृत्तिः सर्वांगस्वेदसंवृद्धिरधमो मध्यमस्तथा। सर्वांगकंपनं प्रोक्तमभ्यासकालसंयुतात्। तेषु समगुणाभ्युदभ्यासकाले योगतः। तस्मात्समभ्यसेत्प्रातः सायं
च नियमेन वै। तथा त्रिपुरासारे॥ शुचिः प्राणायामान्प्रणवसहितान् षोडश वशी प्रभाते सायं च प्रतिदिवसमेवं विलनुते। द्विजो यस्तं भ्रूणप्रहरणकृतां होमिक लितं पुनं स्वे तमासादि
हदुरिततूलौघदहनाः। अयं त्यमीषद्भिरपि हमासे जन्मांतरोपार्जितपापपुंजात्। संवत्सराद्कुलपदं तदेकं प्रकाशयत्येव पदच्युतारव्यं॥ योगशास्त्रे तु प्रातर्मध्यंदिने सायमर्धरात्रे
च कुंभकान्। शनैरशीतिपर्यंतं चतुर्वारं समभ्यसेत्। कनीयसी भवेत्स्वेदः कंपो भवति मध्यमे। उत्तिष्ठत्युत्तमे प्राणरोधे पद्मासने मुहुः। जले न भ्रमजाते न गात्रमर्दनमाचरेत्। दृढतां
युता चैव तेन गात्रस्य जायते। अभ्यासकाले प्रथमे शस्तं क्षीराज्यभोजनं। ततोभ्यासे दृढीभूते न तादृङ्नियमग्रहः। तत्र क्रमः॥ विहितपद्मासनः संनिमीलितनयनयुगलो मूलाधारांबि
तचित्तवृत्तिर्मूलमंत्रादिकमुच्चरन् इडया वामनाड्या षोडशमात्रया वायुमापूर्य मूलाधारं प्रापय्य अंगुष्ठकनिष्ठानामाभिर्नासापुटौ विधृत्य चतुःषष्टिमात्रया तं वायुं स्तंभयित्वा [illegible]
मात्रया पिंगलया दक्षिणनाड्या शनैः शनैः तं वायुं रेचयेदिति एकः प्राणायामः। पुनस्तं पिंगलया वायुं शनैः शनैः समाकृष्य तथैवेडया रेचयेदित्यन्यः। एवं वैपरीत्येन
विंशतिवारं षोडशवारं द्वादश षट् त्रीन्वा द्वौ वा यथाशक्ति कुर्यात्। तथा [illegible] शारदातिलके॥ मात्रावृद्धिक्रमेणैव सम्यग्द्वादश षोडश इति संक्षेपः॥ अत्र स

©Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि०आर्णव० ५३

53

वं त्र प्राणायामेनैव सर्वेषां कर्माधिकारः। अकरणे निंदाश्रवणात्। आगरूपसंहितायां॥ प्राणायामैर्विनायद्यत्कृतं कर्म निरर्थकं। अतोयत्नेन कर्त्तव्याः प्राणायामः शुभार्थिभिरि
ति॥ अत एवा[illegible]वश्यकोयं भूतशुद्धिरिव पूजायामिति॥ ॥इति प्राणायामविधिः मतद्वयसाधारणः॥ ॥अथ योगपीठन्यासः॥ तत्रांसयोरुद्वये कल्पितपादचतुष्टयं मुखनाभिपार्श्व
यमध्योपकल्पितगात्रचतुष्टयं योगपीठं निजदेहे ध्यात्वा न्यसेत्॥ मूलाधारे ४ महाकालाय रक्तवर्णाय मंडूकाय नमः। तदुपरि स्वाधिष्ठानपर्यंतं। ४ पंचदशादशवक्त्रदशभुजरक्तकृ
वामदक्षिणपार्श्वाय कालाग्निरुद्राय नमः। तदुपरि नाभिपर्यंतं वं धृकृतविरायै मूलप्रकृत्यै नमः। तदुपरि हृदयपर्यंतं शरच्चंद्रप्रभायै पंकजद्वयधारिण्यै आधारशक्त्यै नमः। तदुपरि हृद
यएव। ४ कूर्माय। ४ अनंताय। ४ वराहाय। ४ पृथिव्यै। ४ अमृतार्णवाय। ४ समस्तमातृकामुद्रार्णनवखंडविराजिताय नवरत्नमयद्वीपाय। तत्रैव नवखंडेषु भूम्यादि मध्यांतं ४ अं १ इ पुष्प
रागरत्नाय। ४ कं ५ नीलरत्नाय। ४ चं ५ वैडूर्यरत्नाय। ४ टं ५ विद्रुमरत्नाय। ४ तं ५ मौक्तिकरत्नाय। ४ पं ५ मरकतरत्नाय। ४ यं ४ वज्ररत्नाय। ४ शं ४ गोमेदरत्नाय। ४ लं क्षं पद्मरागरत्नाय न
मः। तन्मध्ये स्वर्णपर्वताय। तदुपरि नंदनोद्यानाय। तन्मध्ये ४ कल्पवृक्षोद्यानाय। ४ वसंतादिऋतुभ्यः पश्चिमे ४ इं इंद्रियाश्वेभ्यः। पूर्वे ४ इं इंद्रियार्थगजेभ्यः। ४ चिंतारत्नभूमिकायै। तत्र
पश्चिमादिमध्यांतं विलोमेन ४ कालचक्रेश्वरीश्रीपा०। ४ मुद्राचक्रेश्वरीश्रीपा०। ४ मातृकाचक्रेश्वरीश्रीपा०। रत्नचक्रेश्वरीश्री। ४ देशचक्रेश्वरीश्री। ४ गुरुचक्रेश्वरीश्री। ४ रत्नच
क्रेश्वरीश्री। ४ ग्रहचक्रेश्वरीश्री। ४ मूर्तिचक्रेश्वरीश्री। ४ करुणातोयपरिधये। ४ मालिकामंडपाय। तस्यांतः कल्पादिकोणेषु मध्ये च। ४ देशरूपिणीशक्ति। ४ कालरूपिणीशक्ति। ४
आकाररूपिणीशक्तिश्री। ४ शब्दरूपिणीशक्तिश्री। मध्ये। संगीतयोगिनीरूपिणीशक्तिश्री। ४ तन्मध्ये समस्तगुप्तप्रकटयोगिनीचक्ररूपिणीशक्तिश्री। ततस्तन्मध्ये ४ कल्पत
रुभ्यो। ४ तेषामधस्तात् रत्नवेदिकायै नमः। तदुपरि ४ श्वेतच्छत्राय। ४ तस्याधः ४ रत्नसिंहासनाय। इत्येतत्सर्वमानसपंकजे विन्यस्य यथायथं तत्रेत्स्थानान्यवध्य वस्वरत्नसिंहा
सनं देवीनात्मदेहे ध्यायेत्॥ तत्रासिंहासनदेवता न्यसेत्। ४ रक्तवर्णाय वृषभध्वजाय धर्माय। ४ वामांसे ४ श्यामवर्णाय सिंहरूपाय ज्ञानाय। वामोरौ ४ पीतवर्णाय भूताकाराय वै
राग्याय। दक्षोरौ ४ इंद्रनीलप्रभाय गजरूपायैश्वर्याय। श्वेतसिंहासनपादरूपिणः। मुखे ४ अधर्माय। वामपार्श्वे ४ अज्ञानाय। नाभौ ४ अवैराग्याय। दक्षपार्श्वे ४ अनैश्वर्याय। ४ वि
द्यायै। ४ तदुपरि ४ आनंदकंदाय। ४ संविन्नालाय। ४ प्रकृतिमयपत्रेभ्यः। ४ विकारमयकेसरेभ्यः। ४ पंचाशद्वर्णबीजाढ्यसर्वतत्वरूपायै कर्णिकायै। [illegible] ४ अं सूर्यमंडलाय। ४ श्री
उं सोममंडलाय। ४ मं वह्निमंडलाय। ४ सं सत्वाय। ४ रं रजसे। ४ तं तमसे। ४ आं आत्मने। ४ अं अंतरात्मने। ४ पं परमात्मने। ४ ह्रीं ज्ञानात्मने। तदुपरि पूर्वादिचतुर्दिक्षु मध्ये च। ५३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

४ ज्ञानतत्त्वात्मने · ४ मायातत्त्वात्मने · ४ मलतत्त्वात्मने · ४ विद्यातत्त्वात्मने · ४ परतत्त्वात्मने । ततः केसरे पूर्वादिषु दिक्षु मध्ये च श्रीचक्राधारपीठस्य नवशक्तीर्न्यसेत् ।
४ हृत्यर्यम्बाश्री · ४ सुंदर्यम्बाश्री · ४ सुमुखर्यम्बाश्री · ४ विरूपांबाश्री · ४ विमलांबाश्री · ४ अनंतर्यम्बाश्री · ४ वदर्यम्बाश्री · ४ पुरंदर्यम्बाश्री · मध्ये च कर्णिकायां ४ पुष्पमर्दन्यम्बाश्री · एता
वराभयधारिण्यो रक्तवर्णा ध्येयाः । तदुपरि ४ ऐं क्लीं सर्वशक्तिकमलासनाय नमः · इति सिंहासनमंत्रं विन्यस्य तदुपरि श्रीचक्रं ध्यात्वा ४ मूले समस्तप्रकटगुप्तगुप्ततरसंप्रदा
यकुलकौलनिगर्भरहस्यपरापररहस्यातिरहस्ययोगिनीसिद्धचक्रपादुकाभ्यो नमः इति व्यापकत्वेन विन्यस्य हृदादि त्रिकोणं विभाव्य तन्मध्ये मूले ऐं क्लीं भगवति ह्रूं त्रिलोक्या
मध्यरीश्री सर्वसत्त्ववशंकरि सन्निपुरभैरवि ऐं ... श्री महात्रिपुरसुंदर्यम्बाश्री · इति विन्यस्य प्रणवादि नमोन्तं मूलविद्यां च विन्यस्य श्रीचक्रं पुरत्रयात्मकं ध्यात्वा तत्रारोहण
क्रमेण ४ वाग्भवमुच्चार्य चतुरस्रषोडशदलाष्टदलात्मने शरीरात्मकाय प्रथमपुराय नमः इति व्यापकं न्यसेत् । ततः ४ कामराजमुच्चार्य चतुर्दशारद्विदशारात्मने बुध्यात्मकाय
द्वितीयपुराय नमः इत्यपि व्यापकं ४ शक्तिकूटमुच्चार्याष्टारत्रिकोणबिंदुचक्रात्मने प्राणात्मकाय तृतीयपुराय नमः इत्यपि व्यापकं विन्यस्य इच्छाशक्ति ज्ञानशक्ति क्रिया
शक्त्यादिसमस्तत्रितयात्मने श्रीचक्रस्य पुरत्रयाय नमः इत्यपि व्यापकं । ततो हृदयात्रिकोणस्याग्रादिकोणत्रये पि पुरत्रयात्मकं वाग्भवादिपुरत्रयात्मकं आत्मानं त्रयेणादि
नमोन्तं वाग्भवादिकूटत्रयं न्यसेत् । ततः नादबिंदुकलाप्रेष्ठारे श्रीवामा विषघ्नी इतरी सर्वानंदाभ्यः श्रीचक्रस्य त्रैलोक्यमोहनादि नवचक्रशक्तिभ्यो नमः इत्यनेन व्यापकं
कुर्यात् । ततो हृदयकमलकेसरेषु कामेश्वरीपीठस्य नवशक्तीर्न्यसेत् । ४ मोहिन्यै · ४ क्षोभिण्यै · ४ वशिन्यै · ४ स्तंभिन्यै · ४ आकर्षिण्यै · ४ द्राविण्यै · ४ आह्लादिन्यै · ४ क्लिन्नायै ·
मध्ये ४ क्लेदिन्यै · इति विन्यस्य त्रिकोणमध्ये ४ बाला मूलं पंचदशीं वोच्चार्य त्रिकोणे रक्तवर्णा उड्डियाणपीठश्री · त्रिकोणाग्रे ४ बालामूलयोर्वाग्भवद्वयमुच्चार्य चतुरस्रपी
तवर्णा कामरूपपीठश्री · दक्षकोणे ४ कामराजद्वयं श्वेतवर्णा जालंधरपीठश्री · वामकोणे ४ शक्तिकूटद्वयं धूम्रवर्णा पूर्णगिरिपीठश्री · इति पी
ठचतुष्टयं विन्यस्य पुनर्बैंदवे आग्नेयादिकोणेषु ४ लां ह्रां ब्रह्मणे पृथिव्याधिपतये नमो ब्रह्मप्रेतासनश्री · ४ वां ह्रीं विष्णवे अपामधिपतये नमो विष्णुप्रेतासनश्री · ४ रां
ह्रूं रुद्राय तेजोधिपतये नमो रुद्रप्रेतासनश्री · ४ यां ह्रैं ईश्वराय वाय्वधिपतये नम ईश्वरप्रेतासनश्री · मध्ये ४ ह्सौं वियदधिपतये पंचवक्त्राय सदाशिवाय प्रे
तपद्मासनाय नमः सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनश्री · इति पंचप्रेतासनं न्यस्य तदुपरि रक्तपद्मं कर्णिकायां चतुरस्रगर्भितषट्कोणपीठे षडासनानि विन्यसेत् । ४ ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि याली प.
५४

54

सौः त्रिपुरासुधार्णवासनाय नमः ४ ऐं क्लीं सौः त्रिपुरेश्वरी पोतांबुजासनाय नमः ४ क्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरी देव्यात्मासनाय नमः ४ हैं ह क्लीं ह्सौः त्रिपुरवासिनी सर्व
चक्रासनाय नमः ४ ह्सैं ह स क्लीं ह्सौः त्रिपुराश्री सर्वमंत्रासनाय नमः ४ क्रीं क्लीं क्लें त्रिपुरमालिनी साध्यसिद्धासनाय॰ इति विंन्यस्य मध्ये चतुरस्रे चतुःपीठ चतुरासनं न्यसेत् ऐं श्री
न्ये ४ वाग्भवकूयमुद्रायाग्निचक्रे कामगिर्यालयमिश्रीशानाथात्मिकजाग्रद्दशाधिष्ठायिके इच्छाशक्त्यात्मक रुद्रात्म शक्ति कामेश्वरी देवी क्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरी देव्यात्मासनाय॰
वाय व्यकोणे ४ कामराजकूयं सूर्यचक्रे जालंधरपीठे षष्ठीशनाथात्मिके स्वप्नदशाधिष्ठायिके ज्ञानशक्त्यात्मविष्ण्वात्मक शक्ति श्रीवज्रेश्वरी देवी हैं ह क्लीं ह्सौः त्रिपुरवासिनी सर्व
चक्रासनाय नमः नैर्ऋत्ये ४ शक्तिकूयमुद्राय सोमचक्रे पूर्णगिरिपीठे उड्डीशनाथात्मके सुषुप्तिदशाधिष्ठायिके क्रियाशक्त्यात्मक ब्रह्मात्मशक्ति श्रीभगमालिनी देवी ह्सैं ह स क्लीं ह्सौः
त्रिपुराश्री सर्वमंत्रासनाय नमः आग्नेये। समस्त कूय मुद्रायं ब्रह्मचक्रे महोड्याणपीठे श्रीचर्यानाथात्मके तुर्यतुर्यातीत दशाधिष्ठायिके परब्रह्मशक्त्यात्मक श्रीमहात्रिपुरसुंदरी देवी क्रीं
क्लीं क्लें त्रिपुरमालिनी साध्यसिद्धासनाय नमः ४ ऐं क्लीं सौः क ५ श्रीमहात्रिपुरसुंदरी सर्वमंत्रासनाय नमः इति विंन्यस्य ईशं पञ्चशिवशक्ति सदाशिवेश्वर शुद्धविद्यामायाकालनिय
ति कला शुद्धाशुद्ध विद्या राग पुरुष प्रकृति बुध्यहंकार मन त्वक् चक्षुश्रोत्र जिह्वा घ्राण वाक्पाणिपाद पायूपस्थ शब्द स्पर्श रूप रस गंधाकाश वायु वह्नि सलिल पृथिव्यात्मने श्रीम
हात्रिपुरसुंदर्या योगपीठासनाय नमः इति व्यापकं कुर्यात्। ततो मूल मुद्राय श्रीमन्महात्रिपुरसुंदरी श्री॰ इति षट्त्रिंशत्तत्त्वात्मिके देहमये महायोगपीठे निजेष्टदेवतां हृदि न्यसेत् त
इति देहमययोगपीठे चिंतयेत्परदेवतामिति योगपीठन्यासः॥ ॥अथ मंत्रन्यासगा संहारसृष्टिमार्गेण मातृकान्यस्तविग्रहः मंत्रन्यासं ततः कुर्याद्देवताभावसिद्धये तत इति मं
त्रन्यासानंतरमित्यर्थः। मंत्रन्यासउपास्यमंत्रसंबंधी न्यासः। वैशंपायनसंहितायां। ततउपास्यमंत्रस्य न्यासानृष्यादिकांश्चरेत् तायस्य मंत्रस्य ये न्यासाः कर्तव्याः सिद्धि
मिच्छता। जपतर्पणहोमार्चाः सिद्धमंत्रकृताअपि। अंगन्यासादिभिर्हीना नदास्यंति फलान्यमी। न्यासानशेषान्न्यसतः स्वदेहे त्रैलोक्यमेतद्वशमेति पुंसः। पापानि सद्यः अशे
षयांति त्रस्यंति रक्षांसि सपन्नगानि। आदावृष्यादिविंन्यस्य करांगन्यसनं ततः। ततो मंत्राक्षरन्यासः पदन्यासस्ततः परं। तत्तत्कल्पोक्तविशेषोक्तान्यासान्न्यासमाचरेत्। त श्री ५४
तो मंत्रपुटे वर्णैर्मातृकायाः स्वविंदुकैः। विन्यसेन्मंत्रवित् सम्यक् शास्त्र दृष्टेन वर्त्मना। अथ षडंगकरन्यासस्ततो मुद्राः प्रदर्शयेदिति क्रमः [illegible]
शुद्धावसृष्टिस्थितिविलयमयीतारजाभिः कलाभिः श्रीकंठाद्यैश्च विष्णुप्रमुदिततनुभिः शक्तिलक्ष्मीमुखैस्तैः। श्रीकंठाद्यैः समस्तैः कलितकलिविधिपायसैर्वागभूमौ तीर्णाकाले

न्म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्च षोढा नवविधभवनामंत्र्युपूर्वमंत्राः। स पुनरस्यां विद्यायां त्रिविधः षोढा श्रीचक्र करशुद्ध्यादिभेदात्। [illegible] षोढादि द्विविधः पूर्वोत्तरभेदात्। [illegible] षोढान्यासः सर्वो[illegible]
विषयः। उत्तरषोढान्यास ऊर्ध्वाम्नायविषयः। श्रीचक्रन्यासस्त्रिविधः संहारसृष्टिस्थितिभेदात्। करशुद्ध्यादिन्यासस्तु बहुतरः। श्री[illegible] [illegible]ः श्रादीनामपि। श्रवी
तर्भावात्। तत्र षोढान्यासः संहारश्रीचक्रन्यासः सृष्टिश्रीचक्रन्यासः करशुद्ध्यादिन्यासश्चेति जपकाले स्थितिचक्रन्यासस्य करशुद्ध्यादावंतर्भावात्। पूजाकाले संहारचक्रन्यासस्या
पलक्षणत्वेन तदंतर्भावाच्च चतुर्विधो न्यासस्तद्वत्सरे संक्षेपादावश्यक इति योगिनीहृदयमतं।। योगिनीहृदये। एवं चतुर्विधो न्यासः कर्त्तव्यो वीरवंदिते। षोढान्यासो ह्ययमा
श्यमलदेव्यादिकः क्रिया। करशुद्ध्यादिकं चैव साधकेनात्मसिद्धये। प्रातःकाले ऽथवा पूजासमये होमकर्मणि। जपकाले ऽथवा तेषां विनियोगः पृथक्पृथक्। पूजाकाले समस्तं वा
कुर्यात्साधकसत्तमः। तत्रादौ पूर्वषोढान्यासः।। योगिनीहृदये।। न्यासान्निवर्तयेद्देवि षोढान्यासपुरःसरं। गणेशैः प्रथमो न्यासो द्वितीयश्च ग्रहैर्मतः। नक्षत्रैश्च तृतीयः स्याद्योगि
नीभिश्चतुर्थकः। राशिभिः पंचमो न्यासः षष्ठः पीठैर्निगद्यते। षोढान्यासस्त्वयं प्रोक्तः सर्वत्रैवापराजितः। एवं यो न्यसते गात्रे स पूज्यः सर्वयोगिभिः। नास्य स्यात्परलोकेषु पि
त्मात्सुखोत्तमः। स एव पूज्यः सर्वेषां स स्वयं परमेश्वरः। षोढान्यासविहीनं यं प्रणमेद्देवपार्वति। सो ऽचिरान्मृत्युमाप्नोति नरकं च प्रपद्यते।। ज्ञानार्णवे। षोढान्यासं ततः कु
र्याद्येन ब्रह्माण्डरूपकः। विराड्रूपस्वरूपो वर्णी तत्र शिवः साक्षान्न संशयः। गणेशः प्रथमो न्यासः सर्वविघ्नविनाशकः। तरुणादित्यसंकाशान् गजवक्त्रांस्त्रिलोचनान्। पाशांकुश
वराभीतिकरान् शक्तिसमन्वितान्। एतांस्तु विन्यसेद्देवि मातृकान्यासवत्प्रिये। अत्र ४ श्रीविघ्नेश्वरश्रीभ्यां नम इत्यन्ये।। विघ्नेश्वराय विघ्नेन नम इत्यपरे। विघ्नेश्वरश्रीभ्यां न
मः इति केचित्। गणेशाः शक्तयश्च मातृकान्यासे बोद्धव्याः।। ।।इति गणेशन्यासः।। ।।अथ ग्रहन्यासः ज्ञानार्णवे।। ग्रहन्यासं ततो न्यस्येद्दिति। आरक्तं भास्करं तथा रक्तं श्यामं
पीतं च पाण्डुरं। धूम्रं कृष्णं कृष्णधूम्रं धूम्रधूम्रं विचिंतयेत्। रविमुख्यान्कामरूपान्सर्वाभरणभूषितान्। स्वरै रविं हृदि न्यस्य यवर्गेण शशिनं ततः। [illegible] केतुं कवर्गेण
सोमं नेत्रत्रये न्यसेत्। रवर्गेण बुधं हृदि लवर्गेण बृहस्पतिं। हृदयोपरि देवेशि वर्गेणाग्रके भृगुं। पवर्गेण शनिं नाभौ राहुं वक्त्रे शवर्गतः। लक्षाभ्यां पादयोः केतुं न्यसेद्देवि वरानने।
सूर्यश्च रेणुकाचैव सोमश्चैवाम्बिका तथा। मंगलो धामया युक्तो बुधश्च ज्ञानरूपया। गुरुर्येशाश्विनीयुक्तः शुक्रः करीसहितो भृगुः। शनिः शक्तिसमायुक्तो राहुः कुस्तासमन्वितः। धूम्रया
सहितः केतुः शक्तयो वांतिकाः स्मृताः।। इति पूर्ववत्प्रयोगः।। अथ नक्षत्रन्यासः।। अथ नक्षत्रवृंदस्य न्यासं कुर्यात्सुखप्रदं। ज्वलत्कालाग्निसंकाशाः सर्वाभरणभूषिताः। नतिषा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव. ५५

55

एयो श्रिनी पूर्वा वरदाभयपाणयः ॥ युग्मायुग्मे तथा युग्मे युग्मयुग्मे नरो हिली । एकमेकं तथा द्वंद्वमेकं पुष्ठां तमुच्यते । ललाटे लोचने पश्चाद्वाम दक्षिण कर्णयोः । नासा ह्येव वदेवे
श्रित थाकं टे न्यसेत्क्रमात् । पुष्ठां तं वप्रचि न्यस्य खगाभ्यां चैव सर्पिकं । दक्षस्कंधे छग ॥ डाभ्यां च मघां स्कंधे दितीयके । वपूर्वफाल्गुनी दक्षकूर्परे । छजसंस्थितो उत्तराफाल्गुनी
वामकूर्परे विन्यसेत्प्रिये । हस्तं त्रयवर्णे स्थितो झ हस्तं मणिबंधे न्यसेत्प्रिये । टवर्गेण युतो चित्रां वामे तु मणिबंधके । डकारेण युतो स्वाती दक्षहस्ते च विन्यसेत् । ठाम युक्तो विशाखा च वाम
हस्ते च विन्यसेत् । तथ दस्तानुराधां च नाभौ न्यस्येत्तु पार्वति । धकारेण युतो ज्येष्ठां न्यस्ये दक्षकटौ प्रिये । पूर्वाषाढां वरारोहे दक्षोरौ विन्यसेत्ततः । भकारेणोत्तराषाढां वामोरौ तदनंतरं ।
मकारयुक्तां श्रवणां दक्षजानुनि विन्यसेत् । यकारान्वितो धनिष्ठां च वाम जानुनि विन्यसेत् । लकारेण युतो देवि शतभिषां न्यसेत्प्रिये । दक्षजंघागतां पश्चात् पूर्वाभाद्रपदां ततः । वषावर्णा
त्मिकां न्यस्येद्वामजंघागतां क्रमात् । षसहस्थोत्तराभाद्रपदं दक्षिणपादके । क्षकारेण तथा विंदुविसर्गाभ्यां वरे वती वामपादतले न्यस्य योगिनीन्यासमारभेत् ॥ ध्यानमाह ॥ न्व
लादि सादि पूर्ववत् ॥ इति नक्षत्रन्यासः ॥ अथ योगिनीन्यासः ॥ तत्रोत्तरे ॥ विशुद्धौ षोडशारे तु डाकिनीं भावयेत्सुधीः ॥ त्वग्धातुदेवतां कंठे सर्वकामार्थसिद्धये ॥ रक्तां रक्तत्रिने
त्रां पशुजनभयकृत् कूलखट्वांगहस्तां वामे खेटं दधानां चषकमपि सुरापूरितं चैकवक्त्रां ॥ असृग्मांसुग्य दंष्ट्रा मारिकुलमथिनीं पायसान्नप्रसक्तां कंठस्थाने मदांधेः परिवृत वपु
र्भावयेड्डाकिनीं तां ॥ डां डीं डूं डैं तातो डौं डः डमलेति वरे तिवा । यूं डाकिनीपदं प्रोक्ता मां रक्षां द्विलयं वदेत् । सर्वसत्ववशं प्रोक्ता कारे देवि ततः परं । आगच्छितयं प्रोक्ता इमां पूजां तथै
व वाग हल्ल हृयं वाग्भवं च घोरे देवि ततः परं । माया बीजं भृशुः सर्गा परमेति ततः परं । घोरे हूं घोररूपे वएह्येहीति नमः पदं । चामुंडे [illegible] रलां तेच कमहे हैं श्रीं महात्रिपुरा [illegible] सुंदरी देवीति
विद्येते परदं पदं । स्वरान्वि विशुद्धपीठस्थे विशुद्धां ते तु डाकिनि । विशुद्धनाथदेवश्रीपादुकां पूजयामि च । अंगुष्ठानामिकाभ्यां च कर्णिकायामिमं न्यसेत् । ततः षोडशपत्रेषु पूर्वादिषु पत्र
केषु । अमृतादिकशक्तीस्तु विन्यसेत्तु यथाक्रमं । अमृता कर्षिणी [illegible] सुमा चोर्ध्वकेशिनी । ऋद्धिदा च ततो [illegible] कारा च ततः परं [illegible] लिकां
रिणीं ततः ॥ तथो घधां त्मिकां चैवं विकावाप्यक्षरात्मिका । अमलादिकशक्तीनो डाकिनी स दशां वपुः । तत्समानायुधादीनि न्यासपूजनचिंतने । [illegible] दशारे रा [illegible]
धानुगां ध्यायेत् ॥ कर्णिकामध्ये साधकः सर्वसिद्धये । श्यामां श्मश्रू लाकुहस्तां डमरुकसहितां तीक्ष्णवक्रं वहंती घोरास्यां रक्तत्रिनेत्रां भ्रकुटितकुटिलसद्दष्टदंतप्रभाभिः गदीप्तां तां श्री
देवदेवीं हृदयकमलगां रक्तधात्वेकनाथां शुद्धान्नेषु प्रसक्तां मधुमदमुदितां भावयेड्डाकिनीं तां ॥ ततदक्षरस्थान तदेतु पदयोजनात् । पूर्ववं मंत्र [illegible] कर्णिकायां न्यसेद्बुध ५५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

परितः कालरात्र्यादिशक्तीः स्वदले पूर्वकाः न्यसेद्वादशपत्रेषु पूर्वादिषु यथाक्रमं। कालरात्रिश्च खतीता गायत्री च ततः परं। घंटाधारिणिका चैव ततो डाकिणीत्रिकापु
नः। चामुंडा च जयाख्या कारिणी नारायणी त्रिका पुनः। टंकहस्ता च ठंकारिण्येताः पूर्वादि विन्यसेत्। कालरात्र्यादिशक्तीनां राकिनीसदृशं वपुः। तत्समानायुधादीनि न्यासपूजनचिंतने।
मणिपूरे दशदले लाकिनीं मांसधातुगां। ध्यायेत्तत्कर्णिकामध्ये साधकः सर्वसिद्धये। कंठे देवी त्रिवक्त्रां त्रिनयनसहितां दंष्ट्रिणीमुग्ररूपां वज्रं शक्तिं च दंडाभयवरदद्दरां दक्षव
मे दधानां। ध्यात्वा नाभिस्थपद्मे दशदलविलसत्कर्णिके लाकिनीं तां मांसस्थां गौडभक्त्या सुकहृदयवतीं चिंतयेत्साधकेंद्रः। चित्रं प्राग्वल्लाविन्यस्य डामर्यादीश्च विन्यसेत्। डामरी
कारिणी च रणकारी एवमेव थलामस्त्री स्तानदेवी च दक्षायण्यथ धात्री तथैव च। नंदा च पार्वती फट्कारिण्येता दशपत्रगाः। डामर्यादिकशक्तीनां लाकिनीसदृशं वपुः। तत्समानायुधा
दीनि न्यासपूजनचिंतने। स्वाधिष्ठाने रसदले काकिनीं भावयेत्सुधीः। मेदोधातुस्थदेवेशीं परिवारसमन्वितां। स्वाधिष्ठानाख्यपत्रे रसदलकलिते वेदवक्त्रां त्रिनेत्रां पीताभां धा
रयंतीं त्रिशिखगुणकपालाभयान्यातगर्वा। मेदोधातुप्रतिष्ठामलिमदमुदितां बंधिनीसादिवी दध्यन्नेसक्तचित्तां मभिमतफलदां काकिनीं भावयेत्तां। बंधिनी भद्रकाली च
महामाया यशस्विनी। रमा लंबा च लंबोष्ठी षट्दले पूर्ववन्न्यसेत्। बंधिन्यादिकशक्तीनां काकिनीसदृशं वपुः। तत्समानायुधादीनि न्यासपूजनचिंतने। मूलाधारे वेददले साकिनीं
मस्थिधातुगां। परिवारयुतां देवीं कर्णिकायां तु भावयेत्। देवीं ज्योतिरूपां त्रिनयनविलसत्पंचवक्त्रां सुदंष्ट्रां हस्तांभोजे पुस्तकं सृणिमपि दधतीं पुस्तकं ज्ञानमुद्रां। मूलाधारस्थपद्मे ति
खिलपशुजनोन्मादिनी मस्थिसंस्थां मुक्तान्ने प्रीतियुक्तां मधुमदमुदितां चिंतयेत्तां प्रसन्नां। वरदा श्री शिनी पंडा वज्रयोगी साहसरस्वती। चतुर्दलेषु पूर्वादि न्यसेदेताः सुसाधकः। वरदादि
कशक्तीनां साकिनीसदृशं वपुः। तत्समानायुधादीनि न्यासपूजनचिंतने। आज्ञाख्ये द्विदले पद्मे यामज्जाधातुदेवतां। ध्यात्वा तां कर्णिकामध्ये तत्र तां न्यसेत्। भ्रूमध्ये बिंदुप
द्मे द्विदलसुललिते शुक्लवर्णां करांभोजैर्बिभ्राणां ज्ञानमुद्रां डमरुकसहितां मक्षमालां कपालं। षड्वक्त्रां मज्जसंस्थां त्रिनयनललितां हंसवत्यादियुक्तां हारिकान्नप्रसक्तां स
कलसुरनुतां हाकिनीं भावयेत्तां। हंसवती क्षमावत्येन मद्दलपि विन्यसेत्। दलद्वये क्रमाद्देवि तत्तदक्षरपूर्वकं। हंसवत्यादिशक्त्योस्तु हाकिनीसदृशं वपुः। तत्समानायुधादी
नि न्यासपूजनचिंतने। ब्रह्मरंध्रे सहस्रारकर्णिकायां तु याकिनीं। तां शुक्रधातुगां देवीं ध्यायेत्साधकोत्तमः। मुंडव्योमस्थपद्मे सकलदलयुतं याकिनीं भैरवीं तां पक्षिण्याद्यौः स
मस्तायुधफलितकरां सर्ववर्णां समाश्रितां। डादीनां सर्ववक्त्रां सकलसुरवरां सर्वधातुस्वरूपां सर्वान्नेसक्तचित्तां परशिवरसिकां भावयेत्सर्वरूपां। तन्त्रं पूर्ववन्न्यस्य परितोष्य

श्री ५५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ पा॰ लं॰ व॰
५६

मलादिकाः॥ अमृतादिकशक्तीनां याकिनीसदृशं वपुः॥ तत्समानायुधादीनि न्यासप्रज्ञनचिंतने॥ इति योगिनीन्यासः॥ अथ राशिन्यासः॥ प्राणानायम्य मूलेन राशीनां ध्या
नमाचरेत्॥ रक्तं श्वेतं हरि धूम्रं पांडु चित्रं सितं स्मरेत्। पिशंगं पिंगलौ कद्रु कर्बुरारुणधूम्रवान्॥ अकारादिचतुष्केन विं न्यसेत्सुरवंदिते। मेषं दक्षिणपत्कुल्फे ततो द्वेद्वे तवेद्वषी। न्यसे
ऽआनुजिवेदे मिथुनं च घ्राणे ततः॥ द्वाभ्यां कर्कटकं कुक्षौ द्वाभ्यां स्कंधे च सिंहकं॥ अनुस्वारविसर्गाभ्यां शवर्गेण च कन्यकां॥ दक्षिणेतु शिरोभागे विन्यसेद्वीरवंदिते। तथा वामशिरोभा
गे कवर्गेण तुलामृते। चवर्गेणस्तथा स्कंधे वृश्चिकं विन्यसेत्प्रिये। टवर्गेण तथा कुक्षौ धन्विनं विन्यसेत्प्रिये। पवर्गेण तथा कुंभं वामजानुनि विन्यसेत्। यवर्गेणाक्षकारेण मीनं गुल्फे
तु वामके॥ तथा प्राणापानोदानव्यानसमानाः पंचवायवः॥ मे घाद्याराशयो ज्ञेयाः पंच सिंहावसानकाः॥ तथा नागश्च कूर्मश्च ककलो देवदत्तकः॥ धनंजय इति प्रोक्ताः कन्याद्याः पंचराश
यः॥ जीवात्मपरमात्मानौ कुंभमीनौ प्रकीर्तितौ॥ न्यसेत्स्थाने त्रिभिः सिध्येत्तदर्थ्यार्थविताशयः॥ इति राशिन्यासः॥ अथ पीठन्यासः॥ अथ पीठानि विधिना न्यसेत्सर्वमयानि हि।
सितासितारुणश्यामहरित्पीतान्यनुक्रमात्। पुनः पुनः क्रमाद्द्विपंचाशत्स्थानसंचये। पीठानि संस्मरेद्धीमान्सर्वकामार्थसिद्धये। कामरूपं महापीठमित्यादि पीठमातृकोक्तक्रमो
वोद्धव्यः॥ इति पीठन्यासः॥ ॥इति पूर्वषोढान्यासः॥ ॥अथ कामरतिन्यासः॥ केवलं मातृकान्यस्य कामभक्तो भवेद्यदि॥ कामशक्तिसमायुक्तां मातृकां विन्यसेत्सुधीः॥ संमोह
न ऋषिश्चैव जगतीछंद उच्यते॥ श्रीकामशक्तयो देव्यदेवताः परिकीर्तिताः॥ क्लीं बीजं च नमः शक्तिः मातृकाकीलकं स्मृतं॥ षड्दीर्घकामबीजेन तु षडंगानि प्रविन्यसेत्॥ अथ कामावरा
रोहडाडिमीकुसुमप्रभाः वामांगशक्तिसहिताः पुष्पबाणेक्षुकार्मुकाः॥ शक्तयः कुंकुमनिभाः सर्वाभरणभूषिताः॥ नीलोत्पलकरा ध्येयास्त्रैलोक्याकर्षणक्षमाः॥ इति ध्यात्वा॥ अं का
मायरत्यै नमः इत्यादि कामरतिमातृकोक्तक्रमेण न्यसेदिति कामरतिमातृकान्यासः॥ अथ श्रीचक्रन्यासः॥ तदुक्तं तंत्रे॥ एवं षोढापुटं कृत्वा कामरत्यादिकं न्यसेत्॥ ततः
श्रीचक्रविन्यासः कर्तव्यः शिवतामये। श्रीमत्त्रिपुरसुंदर्याश्चक्रन्यासं शृणु प्रिये। यन्न कस्यचिदाख्यातं तनुशुद्धिकरं परं॥ श्रीरुद्रयामले॥ शरीरं चिंतयेदादौ निजं श्रीचक्ररूपकं।
त्रिगुणाकारनिर्मुक्तं ज्वलत्कालाग्निसप्रभमिति। ऋषिश्छंदो देवतादि स्मृत्वा न्यासं समाचरेत्। अनुलोमविलोमस्थ बालपाद्यात् षडंगकं। द्वादशांते विदाकारे शिवशक्त्यात्मकं गुरुं श्री
परं तेजोमयं ध्यायेत् भोगमोक्षफलप्रदं। आनंदमानंदकरं प्रसन्नं ज्ञानस्वरूपं निजभावयुक्तं। योगीन्द्रमीड्यं भवरोगवैद्यं श्रीमद्गुरुं नित्यमहं न [illegible] मजा [illegible] पालं ५६
के। योगिनी दक्षिणे जानौ स्कंधे चटुकभैरवं। न्यसेद्दक्षपादांगुष्ठाग्रे [illegible] नाथ कुलाशनं। दक्षजानौ यमं पश्चाद्दक्षपार्श्वे न्यसेद्बुधः। दक्षांसे निर्ऋतिं [illegible] वामांसे वरुणं ततः। वामपार्श्वे स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विंदुचक्रं न्यस्य पश्चात्त्रिकोणादीन्विन्यसेदिति भावः॥ तत्र हि विंदुचक्रन्यासः कथं प्रथमं नेत्रम् इति चेन्न तत्स्थान के दकस्याङ्कि कोणस्य त्रिकोण मध्यं हि विंदुचक्रं तेनाविनाक
र्थंत इयुपपद्यते। तेनायं कलितार्थः परिपाटी विशेषः प्रथमं शिरस्सि त्रिकोणे चि विंदुन्यस्य तन्मध्ये सर्वानंदचक्राय नमः इति कस्या मायकं कलानत ... वचिमात्र यथाविधि मूलदे वी
न्यसेत्। ततस्त्रिकोणादेन्यासः। अतः शिरस्त्रिकोण इति सिद्धविभक्ति निर्देशः केचित्तु तरक्रमेण प्रथमं विंदुचक्रं विभाव्य विंन्यस्य तद्वाह्ये त्रिकोणचक्रं विभाव्य विंन्यसेदित्येक्रम
मादुः। सवनो योगिनी हृदयसंत मह इति विंत्सं। अथांतर्दशारचक्रस्य न्यासस्थानान्याह। नेत्रमूल इत्यादि। नेत्रस्य दक्षिणनेत्रस्य मूले पूर्वकं ठे नासिकोपकंठ इतियावत्। कर्णस्य दक्षिण
तस्य वामांगे अवलेकणोपकंठ इतियावत्। कर्णस्य दक्षिणस्य पूर्वोत्तर पूर्वमध्ये उत्तरे पृष्ठे। चूलिकायाश्चूडाया निम्नार्धे पश्चाद्धे शेषार्धे पूर्वार्धे शिरः पृष्ठार्धभागयोरित्यर्थः।
इति कश्चित्। चूलिकाया निम्नार्धे चूलिकाया अधस्ताद्यन्निम्नस्थलं घाटासीवती तस्यार्धे दक्षिणार्धे शेषार्धे वामार्धे तेन तस्के यसीत्र न्यादक्षवाम भागयोरित्यर्थ इति कश्चित्।
लंष्टके अत्र प्रथमभंगप्रसंग इति दिक्। कर्णपृष्ठे वामकर्णपृष्ठे कर्णमूले वामकर्णमध्ये। अपांगे वामनेत्रापांगे तस्य वामनेत्रमूले पूर्वकंठे चेति दशस्थानेषु चक्रमेतन्न्यसे
त्। सर्वोन्मादायादयः शक्तीरिति शेषः। अथ वाह्यदशारन्यासमाह। सर्वसिद्धादिकमित्यादि। कंठे विशुद्धिचक्रे अकारादिविसर्गांत षोडशदले सर्वसिद्धादिकं देवीदशकं पूर्वदलादिप्रा
दक्षिण्येन न्यसेदित्यर्थः। पद्मस्योर्ध्वमुखत्वभावनया पूर्वकमिति भावः। तदा कंठकूप एव पूर्वदलमत एवांतः कंठवेष्टनरूपएवायं न्यासः। वहिः कंठवेष्टनत्वेन न्यसेत्। अथ चतुर्दशार
न्यासमाह। हृदय इत्यादि। अनाहतचक्रे कंठांत द्वादशदलमनुकोणस्थाश्चतुर्दशारस्थाः सर्वसंक्षोभिण्यादि चतुर्दशशक्तयोपि पूर्ववत्पूर्वदलादि प्रादक्षिण्येन न्यस्तव्या इत्यर्थः। अ
थाष्टदलन्यासमाह। नाभावित्यादि। नाभिप्रक्रमेणाष्टदलपद्मं नाभौ न्यसेत्। ततो वाह्यांगवेष्टनत्वेन पूर्ववद्दलवेष्टनेत्यर्थः। अतो न्यासस्थानविशेषमष्टदलात्मकमाह। वंशेष्व
तदक्षिणमेवं इत्यर्थः। तेन पृष्ठे पश्चिमदले वामपार्श्वे उत्तरदले उत्तरे पूर्वदले दक्षिणपार्श्वे दक्षिणदलमिति दिग्दलचतुष्टये अनंगकुसुमादिचतुष्टयं प्रादक्षि
दक्षिणं विन्यसेदित्यर्थः। दिग्दलमाह। वंशेति। वामो वामपार्श्वः वंशश्च वामश्चेति वंशवामौ तयोरंतरालं वंशवामांतराले वंशवामांतरालं वंशवामपार्श्वांतरालमित्यर्थः।
तेन वामपार्श्वदलं नातं तदेवादिर्यत्र न्यासक्रिया पंचांग प्रादि विशेषणं। तेन वंशवामांतरालादि यथा स्यात्तथा अन्यदलं गेरवादिचतुष्टयं न्यसेदित्यर्थः। अ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दिग्पदे तथा मध्यपार्श्वोदरांतराले। उदरदक्षपार्श्वांतराले दक्षपार्श्ववंशांतराल मिति क्रमेण वायव्येशानाग्नेयनैर्ऋत्यविदिग्दलचतुष्टयं जातमित्यष्टदलेष्वेवं न्यासः। अथ जो
ऽष्टादलचक्रन्यासमाह। स्वाधिष्ठानमिति। स्वाधिष्ठानं लिंगमूले षट्दले च स्यात्मनो देहस्य पूर्वभागदक्षादारभ्याग्नेयदलपर्यंतं कामाकर्षिण्यादि पंचदशोक्तांश्चिन्यस्य च षड्दले श
रीराकर्षिणीमो ऽष्टशीशक्तिं न्यसेदिति लिंगवेष्टनलेन न्यासक्रमः। अयं तन्त्रेषु कोकमोहनचक्रस्यांतश्चतुरस्त्रे रवायां न्यासमाह मूलाधार इत्यादि। मूलाधारे चतुर्दले। तत्र प्रकारमा
पुरइत्यादि पुरः पूर्वदेहस्येति शेषः। स च स्य तिवानुवर्तते। स च दक्षिणे सव्ये स्यात् दक्षवामयोरिति अभिधानात्। वंशे पृष्ठवंशे। वामे वामदले। एतद्दलचतुष्टये सर्वसंक्षोभिण्यादिमुद्रा
चतुष्टयं प्रादक्षिण्येन विन्यस्यांतराले च आग्नेयनैर्ऋत्यवायव्येशाने इति दलसंधिचतुष्टये ऽस्मत्प्रतिबिम्बादित्वेन न्यादादिमुद्राचतुष्टयं च विन्यस्याधोभिं देशान्तयोर्मध्ये निर्ऋतिवस
णयोर्मध्ये ऽधः तयोर्यथाक्रमं खेचरीमोहनिमुद्रे न्यसेदिति दशमुद्राश्चेति। अथ मध्यचतुरस्त्रे रखायां न्यासमाह। ऊर्ध्वाधो वर्जितं पुनरित्यादि पूर्ववन्मूलाधार इव पूर्वादिप्रादक्षिण्येन
चतुर्दिक्षु चतुर्मात्रा विन्यस्याग्नेयादि चतुरंतराले वाराह्यादि चतुर्मात्रा न्यसेदित्यर्थः। अत एवोर्ध्वाधो वर्जितमिति मात्र एण मष्टत्वात्। अथ बाह्य चतुरस्त्रे रखा न्यासमाह। वामजंघामिहा
दिवामादि क्रमतः प्रादक्षिण्येनेत्यर्थः। तेन पूर्वादिदिग्दलेषु चतुष्टये न्यस्याग्नेयादिविदिग्दलेषु चतुष्टयमिति सिद्ध्याद्यष्टके न्यसेत्। ततो वशिष्ठ सिद्धिं द्वयं पादतलेवामपादतले च
ति न्यसेदित्यर्थः। सृष्टित्वमस्य प्रतिपादयन्नाह कारणादिति। कारणात् स्तंभमप्यादित्यर्थः। एवमिति स्वात्मभेदेन ध्यानं कुर्यादित्यर्थः। अमध्ये हृदये नाभौ स्वाधिष्ठाने ततः परं मूलाधारे
तथैवोरुयुगले जानुनोरपि पादयोर्जंघयोश्चैव क्रमाद्धृदादिकेश्वरीः। विन्यसेत्साधकश्रेष्ठस्त्रिपुरांताः समाहिताः। ततस्तु व्यापकं कुर्यात्तत्तच्चक्रोणेनु ना। इति सृष्टि श्रीचक्रन्या
सनिरूपणं॥ ॥अथ स्थितिश्रीचक्रन्यासो निरूप्यते॥ ॥योगिनीहृदये। ततस्तु करशुद्ध्यादि न्यासं कुर्याद्विचक्षणः। मूर्ध्नि गुह्ये च हृदये नेत्रत्रितयश्रवः श्रोत्रयोर्युगले देवि मुखे
च भुजयोः पुनः। पृष्ठे जानौ च नाभौ च विद्यान्यासं विधाय च। इति मूर्धादिषु विद्यान्यासं विधाय करशुद्ध्यादि विद्यान्यासं कुर्यादित्यर्थः। तत्राधाराद्येयमावश्च त्रिचक्रेश्वराणामपि
न्यासोगतव्यः। प्रथमचक्रेश्वरीविद्यादि न्यासं कुर्यादित्यर्थः। ते नास्ति लितमायातो। तथा च। सृष्टिः स्यान्नवयोन्यादि पश्चात्तत्संहृतिः पुनः। पश्चादि नवयोन्यं तामितिस्थितिस्तत्रस्य निश्च
य इति तन्त्रेवोक्तत्वात्। तथा। करशुद्धिकरीत्याद्या द्वितीया च स्मरक्षिका। आत्मासन गतादेवीत तीया तदनंतरं। चक्रासनगता पश्चात् सर्वमंत्रासनस्थिता। साध्यसिद्धासनात्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नंद

कराद्यादिशक्तिभिश्च समावृतां मध्यस्थं सूर्यबिंबे तु नादोद्भवाणरूपीककं। तस्मादेकांगुलादूर्ध्वे विशुद्धे ओंकारकं मध्यगं डाकिनी वा स्वपत्रेषु परमेश्वरि। अमृताद्यक्ष
रांतलेखाभिः द्रविं बंतदूर्ध्वतः। कंठोर्ध्वे परमेशानि लंबिकाबलुरंगुले। तस्मादष्टदलं पद्मं नरसिकादिभिरावृतं। आज्ञाधारे द्विपत्राब्जे हक्षद्विदलसंयुतां हंसवतीसमापार्श्वयोर्भिधे
गुहाकिनी। ततो ललाटगं चक्रं बिंदुचक्रं पूर्वरणमूर्ध्वतः। सूर्यकोटिप्रतीकाशमतिदीप्तं महत्पुरं। तत्र च द्वादशाकोटीनां सैख्यायोजनपंकजं। तत्कर्णिकासमासीनः शांत्यतीतेश्वरः प्रभुः।
पंचवक्त्रो दशभुजो विशुद्धस्फटिकाकृतिः। निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विद्याशांतिरनुक्रमात्। परिवार्यस्थिता वेलाः शांत्यतीतस्य सुंदरि। वामभागसमासीना शांत्यतीता मनोन्मनी पंचव
क्त्रा दशभुजा सर्वाभरणभूषिता। चिंतुतत्वसमारभ्य लेको [illegible] दशांते [illegible] तमिति॥ ॥इति स्थितिश्रीचक्रन्यासनिरूपणं॥५०॥ इति विद्यार्णवे [illegible]॥ ॥अथ पूर्वस्थि
तिश्रीचक्रन्यासस्तु विद्या च क्रचक्रेश्वरीयोगत्रयात्मक इति सिद्धं। तत्र प्रथमं संप्रदायाकारशुद्धिविद्याकरशुद्धिविधायात्मरक्षाविद्यात्मरक्षाकलास्थानभेदनविभाव
येत्। अरुणकरुणातरंगिताक्षीं धृतपाशांकुशपुष्पबाणचापां। अणिमादिभिरावृतां मयूखैरहमित्येव विभावये भवानीं॥ इति विभाव्य श्रीचक्रन्यासमारभेत्। तत्र विद्यान्यासस्तु आदौ
कूटाक्षरभेदेन त्रयस्त्रयस्ततो मूलविद्यां न्यसेत्। यथाक्रमेण मूर्ध्नि गुह्ये हृदये नेत्रे च गुदकक्षयामब्धयोः श्रोत्रयोर्भुजयोः पृष्ठजान्वोर्नाभौ च विन्यसेत्॥ इति कूटन्यासः॥ अथाक्षरन्यासः
मूर्ध्नि गुह्ये च हृदये नेत्रे [illegible] मुखे भुजयोः पृष्ठके जान्वोः नाभौ पंचदश न्यसेत्। इत्यक्षरन्यासः॥ अथ सप्तस्तविद्यान्यासः॥ स्थानेषु पंचदशसु मूर्ध्नादि विवक्षणः॥ मूलविद्यां प
चकू न्यसेत् त्रितारादि यथाक्रमं॥ इति विद्यान्यासः॥ अथ नवचक्रेश्वरीन्यासः॥ पादयोर्जंघयोर्जान्वोरूरुयोश्च गुदपार्श्वयोः। [illegible] धारे मूलाधारे च विन्यसेत्। नवच
नवचक्रेश्वरीविद्यान्यासो यं परिकीर्तितः॥ इति नवचक्रेश्वरीविद्यान्यासः॥ अथ नवचक्रन्यासः॥ कूलरंध्रे तथाधारे स्वाधिष्ठाने च नाभिके। अनाहते विशुद्धे च लंबिके भ्रूयुगांतरा चि
दुस्थाने क्रमेणैव नवचक्राणि विन्यसेत्॥ इति नवचक्रन्यासः॥ अथ चक्रेश्वरीन्यासः॥ तत्र विद्याः समुद्धार्य त्रिपुरा त्रिपुरेश्वरी॥ सुंदरी त्रिपुरावासिनी तथा त्रिपुरवासिनी। त्रिपुराश्रीः पंचमी स्यात्
षष्ठी त्रिपुरमालिनी सप्तमी त्रिपुरासिद्धा त्रिपुरांबाष्टमी भवेत्। नवमी तु महादेवी महात्रिपुरसुंदरी। नवचक्रेषु विन्यस्येदिति न्यासः समीरितः॥ इति चक्रेश्वरीन्यासः॥ इति स्थितिश्रीच
क्रन्यासोद्धारः॥ अथ रक्षाषडंगन्यासः॥ तत्र त्रयं ततो बालानाम त्रिपुरसुंदरी आत्मरक्षा युगलं प्रोक्ता षडंगानि च विन्यसेत्॥ इति रक्षाषडंगं॥ बालाबीजत्रयेणैव द्विरावृत्त्या षडंगकं। कूटत्रयसा
धकाबीजषडंगन्यास ईरितः। कूटत्रयं द्विरावृत्त्या षडंगानि समाचरेत्। विद्या पंचदशी मूलषडंगन्यास ईरितः। पंच [illegible] कैकेकेषु पंचबीजैः षडंगकं। श्रीविद्याषोडशार्णो या [illegible] षडंगो
यमुदाहृतः। सर्वं तत्तान्नित्यं तत्सात तथैव नादिबोधिनी। एतं त्वाबनले विद्या [illegible] तु शक्ति [illegible] ताभ्यः बालाबीजैकपूर्विकाः। षडंगयुवती न्यासः प्रोक्तः सर्वेषीसिद्धः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपुरार्चन ६१

61

ये ए ऐकैकं कूटमादौ श्रीमहात्रिपुरसुंदरी। सर्वं तत्ताशक्ति धाम्नेद्यादि प्राग्वदीरितः षडंगयुवतीन्यासो मूलविद्याप्रदीपकः॥ इति मूलषडंगयुवतीन्यासः॥ मायाबिंदुर्धकाद्यादिप्रकारां
तरमितिरिष्यते॥ अथ षडंगयुवतीनां ध्यानं॥ कुंदेंदुनीलासितपीतरक्तप्रभाभावराभीतिकराः परांगः। लावण्यलीलाखिलयौवनाढ्याः श्रीदेवदेव्यास्तनवो भवंत्यः॥ इति ध्यानं॥ अथ श्रीविद्यापूर्ण
न्यासः॥ ज्ञानार्णवे॥ अथ वक्ष्ये महेशानि श्रीविद्यान्यासमुत्तमं। संपूर्णां चिंतयेद्देवीं ब्रह्मरंध्रे कृतप्रभां। स्ववस्तुधा षोडशार्णां महासौभाग्यदा[...]वामसदे[...] सौभाग्यदांगुलीमात्र्ये न्य
ततः रिपुजित्करं हं मुद्राकारं मूले प्रविन्यसेत्। पुनः संपूर्णां यादेविकालोर्ध्वे विन्यसेत्ततः। ललाटे नाभिकं कुर्यात् षोडशार्णां स्मरेद्बुधः। संप[...]खादेवेशि न्यासोयं क्षोभकारकेऽन्वेलो
४ पुनः संपूर्णां यादेवि व्यापकत्वेन विन्यसेत्। व्यापकं तेयोनिमुद्रां मुखे क्षिप्त्वाभिवंद्य च। श्रीविद्यापूर्णरूपोयं न्यासः सौभाग्यवर्द्धनः। ब्रह्म[...]सद्विभालेव धे न्यसेत्ततः॥ क्रम
रूपं ध्यायन् श्रीविद्यां मनसि स्मरेत्। पादयोर्जंघयोर्जान्वोः कट्योरंधुत्रिपृष्ठके। नाभौ च पार्श्वयोर्वक्षस्तनयोरंसयोस्तथा। कर्णयो[...]नेच च दैवपार्वति। ततः कर्णप्रदेशेषु
करे चैतद्गुरुक्रमात्। संहारोयं महान्यासो बीजैः षोडशभिः क्रमात्। श्रीविद्यायाः षोडशार्णन्यासे शिवो भवेत्। स्वरूपं चिंत्यते दृशि[...]पूर्वं ज्ञात्वा येष्ठ। इति॥ अत्र बो[...] सारामाव
कुंभेरालेन भेदेनयो दीक्षितस्तत्स्वर्णेन वन्यसेत्॥ अथ षोडशार्णनामुद्धारक्रमः प्रदर्श्यते। तत्र श्रीज्ञानार्णवे॥ श्रीदेव्युवाच॥ [...]राविविधादेवभवतापक[...] सूत्रात्रिवि
द्योतियदुत्तमं तु प्रकटीकुरु शंकर॥ ईश्वर उवाच॥ परं ब्रह्मस्वरूपं च नादबिंदुकलान्वितं। शिवशक्तिमयं तत्तु कथयामि तवानघे। आद्य[...]तिष्ठति वै विश्वं स शिवः परमेश्वरि। पूर्वं तु
सेविनु कथिता शिवशक्त्यनंतांभवत्तु। अकारादिसकारांता मातृका शक्तिरव्यया। हकारः परमेशानि केवलं शिव उच्यते। आद्यंताक्षरभावेन तदाहं सकलार्थदः। यदुच्यते मा
त्कार्लं सलत्स्वं वै महमीश्वरः। हकारः परमेशानि शून्यरूपः सदाव्ययः। सकारः शक्तिरूपत्वात्परवाचीव सर्गवान् उच्यते। तेः कारणं यस्माच्छक्तिरित्यभिधीयते। आत्मानं दर्शयेद्यो
गः सोहं भावेनेसुंदरि। बिंदुत्रयसमायोगान्महात्रिपुरसुंदरी। नादरूपेणसा देवी हकारार्धस्वरूपिणी। हकारः परमेशानि शिवरूपी यतस्तदा। त[...]र्धांगं महाशक्तिर्हकारार्धस्य
रूपिणी। अतएव महाविद्या महात्रिपुरसुंदरी। नित्येति कथ्यते देवि चित्कला परदेवता। श्रीगुरोः कृपया भद्रे संप्रदायकुलान्विता। प्रातरुत्थाय[...]श्रीगुरुं स्मृत्वास्तु आत्मभित
संध्यास्नानादिकं देवि विधाय मनुवित्तमः। सर्वश्र्यगारवेषाढ्यः कर्पूरकुसुमादिभिः। महामृगमदोद्दामलिप्तांगः कुंकुमारुणः। नवरत्नविभूषाढ्यो रक्तांबरविराजितः।
तां कलरागवृंदामोमादनानंदमानसः। यागमंडपमासाद्य लाक्षाचित्रविचित्रितं। अनेकधूपबहुलं पुष्पप्रकरशोभितं। गोमयेन सलिलसंचारं पुष्पवितानितं। मनो श्री
हरे मृदौ सूक्ष्मे आसने चोपविश्य वामंतो द्वारं प्रकुर्वीत सर्वकार्यार्थसिद्धये। आद्यो वाग्भवमुच्चार्य कामबीजं द्वितीयकं। कुमार्यास्तु तृतीयं तु त्रिपुरा परमेश्वरि। करस्थ ६१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्र करी विद्या प्रथमा परमेश्वरि। ऐं ऐं सौः इति। कुमारी तु द्वितीया सा त्रिपुरेशी महेश्वरि। ऐं क्लीं सौः इति। त्रिपुरस्यादि मंत्रस्य भुवनेशी परिस्मृता। ह्रीं क्लीं सौः इति। अनया
नामनविद्या त्रिपुरेश्याः षडंगकं। त्रिपुरेशी महेशानि चिंचिणीह्रस्थिता सदा। चक्रासनगता वह्निदेवि त्रिपुरवासिनी। ह्रैं ह्क्लीं ह्सौः इति। आत्मासनमता यास्तु हि दाता नीयमद्वितीय व
लेमा मकुमारी प्रसाध्य सिद्धासनस्थिता। ह्रीं क्लीं ब्लें इति। संपत्प्रदा भैरवीयातल स्तातीय बीजके विंदुं हित्वा तत्र सर्गं निक्षिपेत्सुर सुंदरि। ह्सैं हसकरीं ह्सौः इति। मूलविद्योत्र पुष्पे
ऽष्टसकलागमसेवितं। सर्वदर्शन वेद्यां चैव विकलामप्ययेशिवे। भूमिश्चंद्रः शिवो माया शक्तिः कृष्णाध्वमादनं। अर्धचंद्रश्च बिंदुश्च नवार्णो मेरुरुच्यते। ... लसहईएरक • इति। महात्रि
पुरसुंदर्या मंत्रा मेरुसमुद्भवाः। लकारात्पृथिवी देवी सशैलवनकानना। पंचाशत्पीठसंपन्ना सर्वतीर्थमयी परा। सकाराद्ध्रुवतारादि ग्रहराशि स्वरूपिणी। हकाराच्छिव संयोगा
द्व्योममंडलसंस्थिता। ईकाराद्विश्वमर्तियों महत्तुर्यालिकाद्रिये। एकाराद्विष्णुबीजाक्रि विश्वपालनतत्परा। रकारात्तेजसायुक्ता परंज्योतिः स्वरूपिणी। ककारात्कोरा कामद
कामरूपिणी स्फुरद्गया। अर्धचंद्रेण देवेशि विश्वयोनिरितीरिता। बिंदुना शिवरूपेण अन्यरूपेण सा क्षिणी। अनया सह सर्वत्र व्याप्तिनिश्चलता मता। एवं परब्रह्मरूपमेरुणा
नेन सुव्रते। एवं चन वमिवर्णैर्जायते त्रिपुरामनुः। अन्यथा नैव निष्पत्तिर्नास्ति श्रीत्रिपुरामनोः। श्रीचक्रमपि देवेशि मेरुरूपेण संशयः। लकारः पृथिवीबीजं तेन तेनोच्यते। सका
रश्चंद्रमा भद्रे कलाषोडशकात्मकं। तस्मात्षोडशपत्रं तु हकारः शिव उच्यते। अष्टमूर्तिः सदा भद्रे तस्मादष्टदलं भवेत्। ईकारस्तु ... मायाभुवनानि चतुर्दश। पालनी ... तस्मा
च्चक्रकोणे भवत्प्रिये। शक्तिरेकादशस्थाने स्थित्वा सकलेजगत्त्रयं। विश्वयोनिरिति ख्याता तस्मात्त्वि कोदशरूपकं। सकारात्परमेशानि ... पाप्यभवेत्। दशधेरो कोणे तस्मात्ककारा
ज्योतिरव्ययः। कला दशान्वितो वह्निर्दश कोण प्रवर्तकः। ककारात्कामदनं देवि शिवं चाष्टस्वरूपकं। योनिरस्यतदा चक्रे वसुयोन्यंविवि ... । अर्धमात्रागणाहस्ते भेदरूपा यतस्त
तस्त्रिकोणरूपा योनिस्तु बिंदुनाभैरवी भवेत्। कामेश्वरस्वरूपं तद्विश्वाधारस्वरूपिणं। श्रीचक्रे तु वरारोहे श्रीविद्यावर्णसंभवमि ... तरे। मनुश्चंद्रः कुबेरश्च लोपामुद्रा च का
मराजः। अगस्त्यो नंदिसूर्यश्च शिवोस्कंद शिवास्तथा। दूर्वासाश्च महादेव्या द्वादशोपासकाः स्मृताः। शक्रः श्वानमीवेगतथा च वरुण ... धर्मराज ... नागराजो वायुर्बुधस्तथा।
ईशानश्चरतिश्चैव तथा नारायणस्तथा। कमलालीवोमहादेव्याः स्मृताः ये दशउपासकाः। पंचविंशतिसंख्याको पासका नो महेश्वरि। उपासनीमभेदं ... क्ष्यामि ... समासतः इति। हा
नाऽर्णेवा। शृणु देवि प्रवक्ष्यामि बीजं कामेश्वरी मंत्रं। सकला भुवनेशानी कामेशी बीजमुत्तमं। सकल ह्रीं इति। अनेन सकला विद्याः ... ताभिर्विशेषतः। शक्ततस्तुर्यवर्णो यं क

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

३

लम ध्येसुलोव ने। वाग्भवं पंचवर्णाढ्यं कएईल ह्रीं इति। कामराजम थोच्यते। मादनं शिवचं द्राढ्यं शिवांतमीन लोचने। कामराजमिदं भद्रे षट्कूटं सर्वमोहनं। हसकहल ह्रीं इति। शक्ति बीज
वरारोहे चंद्राढ्यं सर्वसिद्धिदं। चतुरक्षररूपं तु त्र्यक्षरात्रिपुरापरा। अत्र शक्तिकूटं त्रागुप्ततकामेश्वरी बीजरूपमित्यर्थः। सर्वतीर्थमयी देवी सर्वतीर्थस्वरूपिणी। सर्वसाक्षीमयी नित्या सर्व
योनिमयी परा। सर्वज्ञानमयी संभ्यक्ष्यति सर्वप्रज्ञानरूपिणी। सर्वदेवमयी साक्षात्सर्वसौभाग्यसुंदरी। एतामुपास्य देवेशि कामः सर्वांगसुंदरः। इयं कामराजोपासिता श्रीविद्या। तथा।
देमुवाच। एतस्या देवदेवेशभेदान्कथय सुंदर। केन केनोपासितेयं विशदीकुरु शंकर। तल्लमः। ईश्वर उवाच। शृणु देवि प्रवक्ष्यामि लोपामुद्राभिधां परां। कामराजाख्यद्वितीयायाः शक्ति
गुर्यं च सुंदरी। हित्वा मुख्यशिवं द्वन्द्वं लोपामुद्राप्रकाशिता। कामराजविद्यायां वाग्भवे एकारं ईकारं हित्वा आदौ हकारं सकारं च सकारं च दद्यात् दन्यत्समानं। तथा। अगस्त्योपासिता विद्या लोकाक्षो
भकारिणी। एवा विद्या कामराज इति तेन न संशयः। हसकल ह्रीं हसकहल ह्रीं सकल ह्रीं इति लोपामुद्रोपासिता श्रीविद्या। अनन्तोमे इदमग्रे वक्ष्यामि गविद्या इयमिदं भद्रे दुर्लभं भुवनत्रे
ये। कामराजाख्यविद्याया वाग्भवे नव रानते विद्यो कारं प्रवक्ष्यामि शक्तिमादनमध्यगां। शिवं कुर्यात्वाग्भवे तु शिवाद्यं कामराजके त्वं द्राद्यं तु तती यं स्याद्विद्येयं मनुपूजिता। कहएईलह्रीं
हकएईल ह्रीं सकहएईल ह्रीं। इति मनूपासिता श्रीविद्या। सहाद्यं वाग्भवे देवि। अंद्राद्यं शिवमध्यगं। मादनं कामबीजं तु शक्तिबीजे हसान्नतो। चंद्राराधितविद्येयं भोगमोक्षफलप्रदा।
सहकएईल ह्रीं। सहकएईल ह्रीं हसकहएईल ह्रीं इति चंद्रोपासिता श्रीविद्या। तथा। हसाद्यं वाग्भवं विद्धि शिवाद्यं सहमध्यगं। मादकनं कामबीजं तु तार्तीयं शृणु पार्वति। हसाद्यं श
क्तिबीजं तु कुबेरेणप्रपूजिता। हसकएईल ह्रीं हसकहएईल ह्रीं हसकएईल ह्रीं इति चंद्रोपासिता विद्या। तथा। कामराजाख्यविद्यायास्तार्तीयं शृणु पार्वति। शक्तिबीजं सहाद्यं स्या
द्विद्यागस्त्यप्रपूजितेति। कएईल ह्रीं हसकहल ह्रीं सकल ह्रीं इति इत्यगस्त्योपासिता विद्या। तथा। लोपामुद्राप्रभावेन साक्षात्कुलस्वरूपिणी। इयं विद्या लोपामुद्रापूपासिते त्यर्थः। ए
तेनेयं द्वितीयलोपामुद्रोपासिता विद्या। तथा। कामराजाख्यविद्याया वाग्भवे मादनं त्यजेत्। चंद्रेतच्चैवसंयोज्य कामराजे तलःपरे। हित्वा चंद्रमुख्ये कुर्याद्विद्येयं नंदिपूजितेति। सएईल ह्रीं सह
कह... ल ह्रीं सकल ह्रीं इति नंद्युपासिता श्रीविद्या। तथा। कामराजाख्यविद्यायाः हित्वा भूमिं ततीयके। शक्तिबीजोर्धितं देवि चंद्राधः कुरुतत्र वाद्यं सूर्याराधितविद्येयं भुक्तिमुक्तिफ
लप्रदा। इति। कएईल ह्रीं हसकहल ह्रीं सकल ह्रीं इति इंद्रोपासिता श्रीविद्या। तथा। लोपामुद्राख्यविद्याया द्वितीयायां महेश्वरि। कामराजे भगं हित्वा तार्तीये ... काः शिवः। एषा वि
द्या वरारोहे त्रिपुरा सूर्यपूजितेति। कएईल ह्रीं हसकहल ह्रीं सकल ह्रीं इति सूर्योपासिता श्रीविद्या। तथा। शृणु देवि प्रवक्ष्यामि चतुःकूटां वरां करां। लोपामुद्रां द्वितीयां तु द्विलि
ख्य सुरसुंदरि। पुनर्विलिख्य तामेव चतुर्थे पंचमे स्थितां। हित्वा तु भुवनेशानी मे कोद्वारेण ... ये रत्ना। चतुःकूटा महाविद्यां करेण प्रपूजितेति। कएईल ह्रीं हसकहल ह्रीं सकल ह्रीं
सह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कएईल हसकहल सहसकल क्लीं इति शिवोपासिताश्रीविद्या॥ तथा॥ लोपामुद्रोपुनर्देवि विलिखेन्नदनेतरं। नंदिकेश्वरविद्यां च षट्कूटां चैव लक्ष्मी भवेत्॥ इति। कएईल क्लीं हसकह
ल क्लीं सहसकल क्लीं सएईल क्लीं सहकहल क्लीं सकल क्लीं इति षट्कूटा विष्णूपासिताश्रीविद्या॥ कामराजाख्यविद्यायाश्चाग्निकोणेषु वराननेः। याः स्थितास्तु ... नी दिव्याकुरु ... महेश्वरि।
विंदुहीनानादहीनाद्दूर्वासाः पूजिता भवेत्। दूर्वाससा यापुरा देवि विश्वकला पूजितापरेति। कएईल क्लीं क्लीं हसकहल क्लीं क्लीं सकल क्लीं ह्रीं इति दूर्वाससोपासिताश्रीविद्या॥ इति द्वादश
भेदाः॥ अथास्याः षोडशविद्यास्वप्येकद्वारि ध्यामः॥ अथ षोडशार्णविद्यायाः उद्धारक्रममाह॥ ज्ञानार्णवे॥ चतुर्विधप्रकारेण शृणु देवि कथ्यते। ओंमस्ते हारिणीयस्मात्कथ्यते भुविदु
र्लभा। वं ज्ञोतं वारुणांतं च शक्रादि सहितं पृथक्। वामाक्षिविंदुनादाढ्यं विश्वमातः कलान्वितं। विद्यादौ योजयेद्देवि साक्षाज्जाग्रत्स्वरूपिणी। उत्पत्तिर्जागरो बोधो व्याप्तिर्मेन समस्तथा। क
लाचतुष्टयं जाग्रदवस्थायां व्यवस्थितं। जाग्रत्स्थलं गुणाः प्रोक्ताः केवलं शक्तिरूपिणी। त्रिकूटाः सकला भेदेषु च कूटा भवंति हि। वैष्णवी च सुकूटा स्यात् षट्कूटा शांकरी भवेत्॥ अस्या
र्थः॥ वं ज्ञांते हकारः। वारुणांते शकारः। शक्रादि रेफः। वामाक्षी ईकारः। विंदुनादाभ्यां ह्रीं श्रीं इति बीजद्वयं सिद्धं॥ जाग्रत्प्रोक्त विद्याः मायाबीजादिकाश्चेत् तदुत्पत्तिरूपा भवंति। कूटादिषु मा
याबीजको नजागररूपा भवंति। कूटादिषु श्रीबीजदत्तेन मनो ... व्याप्तिरूपा भवंति। विद्यादिषु श्रीबीजदाने न बोधरूपा भवंति। एते भेदा जाग्रत्स्वरूपाः॥ तदुक्तं स्वच्छंदसंग्रहे॥ ल
क्ष्म्याद्बीजादिका विद्याः प्रोक्ता उत्पत्तिरूपकाः। लज्जाबीजादिकूटैस्तु प्रोक्ता जागररूपकाः। जाग्रत्स्वरूपा श्रीविद्या चतुर्धा मा प्रकीर्तिता इति। तद्भेदास्तु सकलाश्चतुःकूटा भवंति हि। वैष्ण
वीससकूटा स्यात्त्वं च कूटा तु शांकरी। स्वप्नरूपा महाविद्याः प्रोक्ता बीजद्वयादिकाः। मायालक्ष्म्यादिकाश्चैता अभिलापस्वरूपकाः। बीजद्वयादि कूटाश्चेज्जन्मरूपाः प्रकीर्तिताः। रमा
मायादिकाश्चिंता रूपिण्यः कोटयो जिताः। स्मृतिरूपाश्च कथिता ह्येता भेदा महेश्वरि। पंचकूटा भवेत्सैव सुकूटा तु वैष्णवी। षट्कूटा शांकरी प्रोक्ता स्वप्नावस्थाः समीरिताः। वेदादिबी
जयुगलं योगाः सर्वाः समीरिताः। सुषुप्तिरूपमायेते सुषुप्तिः शिवरूपिणी। मरणं विस्मृतिर्मूर्च्छा निद्रा च तमसावृता। सुषुप्तेस्तु कलाह्येताश्चतस्रः परमेश्वरि। तारमायादिकाश्चैव
मायातारादिकास्तथा। तारलक्ष्म्यादिकाश्चैव रमातारादिकास्तथा। सुषुप्तिभेदाश्चत्वारः कलारूपा महेश्वरि। अत्र तारमायारमादिकाः। मायातारमादिकाः। ताररमामायादिकाः।
रमातारमायादिका इत्यर्थः। एवं क्रमेण द्वादशविधविद्यानां तु चतुश्चत्वारिंशदुत्तरशतंभेदा भवंति॥ ज्ञानार्णवे॥ वेदादिमंडिता देवि शिवशक्तिमयी सदा। तद्भेदास्तु सकलाः ए

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दूकूटापरमेश्वरि। वैह्व वीजनवकूटास्यात्समकूटानुगां करी॥ अस्याः स्मरणमात्रेण जगदानंदितं भवेत्॥ भेदत्रयं तु कथितं महाविद्यां शृणु प्रिये॥ यस्याविज्ञानमात्रेण ... प्रसाक्षान्न
संशयम् सुषुम्नादौ नागरां ते स्फुरं तामात लक्षणा॥ अथ स्पष्टे विषतो प्रालानुर्यानुपरमेश्वरि। भावाभाव विनिर्मुक्ता गुणातीतानिराधाते वैराग्यं च मुमुक्षुत्वं समाधिर्विमलं मनःसदस
द्वस्तुनिर्धारस्फुरीयायाः कला इमाः॥ आद्यवीजद्वयं भद्रे विपरीतक्रमेण तु। विलिख्य परमेशानि तत्तो न्यानि समुद्धरेत्। अनेन रचावरारोहे कुमारी त्रिपुरेश्वरी॥ एभिस्तु पंचसंख्याकै
वीजैः संपुटितोपनेत्। षट्कूटा परमेशानि द्विधेयं षोडशाक्षरी॥ त्रिकूटाः सकला भद्रे षोडशार्णो भवति हि। वै ... को नविंशार्णोषै वीसप्तदशाक्षरीति॥ आद्यायां आद्यवीजद्
रो
यं मायारमात्मके तस्य विपरीतक्रमः॥ आद्यो रमापश्चान्मायेत्यर्थः॥ अन्तेः मध्ये स्थिते कामवीजं मुखे आद्ये स्याः कुमार्याः॥ एतैः पंचसंख्याकैर्वीजैः षट्कूटां नवकूटां वासंपुटितां सं
पुटाकृत्वा॥ ... गोधर्वविचार माबीजं समुद्धत्य मायावीजं त्रियोजयेत्। कामबीजं समालिख्य वाग्बीजं तदनंतरं॥ चतुर्दशस्वरोपेतं च बिन्दुयुग्मान्वितं॥ अमलं भुवनेशानी रमां चैव म
हेश्वरि। उद्धरेत् परमेशानि ततः पंचदशाक्षरी॥ व्युत्क्रमात् परमेशानि पूर्वोक्तं बीजपंचकं॥ आलिख्य संपुटं कुर्याद् द्विधेयं षट्कूटकं॥ तथा च योगिनीतंत्रे॥ श्रीबीजं मायास्मरं
योनिः शक्तिः स्तारं च मायाकमलारव्यविद्या॥ शक्त्यादि वीजैश्च विलोमतः सा श्रीषोडशी पंचशिव प्रदिष्टा॥ तथा रुद्रयामले॥ श्रीर्माया मदनो वाणी परा तारं शिवप्रिया॥ हरिप्रियाति
कूटा सा परा वाणी मनोभवः॥ माया लक्ष्मीर्महाविद्या श्रीविद्याषोडशाक्षरी॥ दक्षिणामूर्तौ च॥ द्वितीयस्यादियुग्मं तु विपरीतं लिखेत् सुधीः बालां वालमुखीं कृत्वा विलिखेत्तदनंतरं
तारं मायां ततो लक्ष्मीं तथा कूटत्रयं लिखेत्। कलया संपुटं कुर्यादिमारव्या परमेश्वरि। कलया पूर्वोक्तपंचकलयारमारव्यां प्रणवादि षट्कूटा। ठद्वारव्यामिति पाठे यथे वार्थः रमारव्यां
श्रीपरमेश्वरी। स्त्रीमिति चान्ते नउत्तरदले ... क्लीं ऐं सौः श्रीं ह्रीमिति वदंति। तत्र संपुटशब्दार्थापरिज्ञानात्॥ नवरत्नेश्वरे॥ मंत्रमादौ वदेत् पूर्वं ... मनं तारं॥ विपरीतं पुनश्चान्तेमं
त्रं तत्संपुटं स्मृतं॥ इति॥ तथा श्रीक्रमे॥ श्रीर्माया मदनो योनिः परे तान्निमुखे कृतः॥ वेदादिभुवनेशानी श्रीवीजं च त्रिकूटकं॥ षट्कूटां संपुटं कुर्यात्ताद्यैः पंचभिरक्षरैः॥ माया तंत्रे॥ लक्ष्मीः
परा मदनयोनिपुत्ताच शक्तिस्तारं पराच कमला प्रथमूलविद्या॥ शक्त्यादि मिश्रविपरीतया प्रदिष्टं श्रीमंत्रराजमुदितं परदेवतायाः॥ एतेनानुलोमतः ... वीजैः संपुटमिति मतं हेयं
॥ अर्कतोच॥ मायया तारः परा लक्ष्मीः कुमारिकाविद्या व्यस्ता बाला श्रीपरा तथा व्यस्ता विपरीता तयेति व्यस्ते ... कुमारी चांतमुरवा बोध्या॥ अत्र ... कुमारिकानंतरं तारादि त्रिवीज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संबधस्तत्रैकवाकृतावलात्॥ श्रीपराचेतिपाठे नकेवलं बाला यस्ताः श्रीपराचेतिविद्यायां षोडशबीजानां स्वरूपकथनं यातेन श्रीमायातारं मायावालात्रि...रं ...स्ताबालात्र मामायेति
मतं वहेयं। कुलार्णवे॥ श्रीबीजं शक्तिबीजं च कामबीजं च वाग्भवं। बालांतसंस्थितं बीजं प्रणवं च ततः परं। शक्तिबीजं रमां चैव गवि द्यां च परमेश्वरि। लोपामुद्राकामेश्वरं त्रिकूटमथ आपरं॥ वि
न्यस्य पुनरुद्धृत्य पंचबीजानि सुंदरि। विपरीतक्रमेणैव विन्यसेत् षोडशी परा॥ यामले च॥ लक्ष्मीः परामदनवाग्भवशक्तिबीजं तारं च भूतिकमले कथिता च विद्या। कूटत्रयं च विपरीतत
था नियुक्तं श्रीषोडशाक्षरमिहागमसुप्रसिद्धं॥ त्रिकूटं कामादिबालाद्याः वकारात् रमां मायां च निबंधे॥ सांतो शिवपूर्वस्तमयुतं सूक्ष्मांतमस्तान्वितं देवी दक्षिणवाकुशक्रमनयनं कामं कला
लंबितादं लांतो धर्ममुखं सजीवदशनं शेषं मुखेनान्वितं बीजं पंचकमित्थमेव मुदितं सर्वार्थसिद्धिप्रदं चिदा यं त्रिगुणां रमामथ वदे कामेन संसेविता। लोपामुद्रा पुनरेव पंचकमथोत्क्रमेण वि
लोमक्रमैः एषा श्रीपरमापरात्परतमा सर्वार्थसिद्धिप्रदा सारात्सारतरा समस्तजगतामुत्पत्तिभूता शिवा। सेयं श्री ब्रह्मरूपा सकलगुणमयी निर्गुणा निःप्रपंचा साक्षात्कामधुघा
सुरमुनिनिवहैर्वंदितानंदरूपेति॥ ज्ञानार्णवे॥ वज्रकोटिसहस्रेषु जिह्वाकोटिशतैरपि। वर्णितुं नैव शक्येयं श्रीविद्याषोडशाक्षरी॥ येश्वरी याच्य भावत्वाद् दशकां गुणव
र्णिता। यतो निरक्षं-- -परा तत्रैव कारणीभूता हि पश्यंती मध्यमा मध्यमा भवत्। ब्रह्मविद्यास्वरूपा हि भुक्तिमुक्तिफलप्रदा। एकोच्चारेण देवेशि वाजपेयस्य कोटयः। अश्व
मेधसहस्राणि प्रादक्षिण्यं भुवस्तथा। काश्यादितीर्थयात्रासु सार्धकोटित्रयान्विताः। तुलां नार्हंति देवेशि नात्र कार्या विचारणा। एकोच्चारेण गिरिजे किं पुनर्ब्रह्म केवलं। षोडशार्णा
महाविद्या न प्रकाश्या कदाचन। गोपितव्या त्वया भद्रे स्वयोनिरिव पार्वति। षोडशीयं सुगोप्या हि स्नेहाद्देवि प्रकाशिता। अपि प्रियतमं देयं सुतदारधनादिकं। राज्यं देयं शिरो देयं
न देया षोडशाक्षरी॥ सिद्धियामले॥ कामो माया रमा बाला त्रिकूटा स्त्री भगांकुशा। काली कामकला कूर्चं सर्वे दोषार्णवः प्रिये। श्रीमहाषोडशी चैव याख्याता भुवनत्रये। ज्ञानेन मसुहा
विद्या सर्वाम्नायैर्नमस्कृता। सप्तलक्षमहाविद्यास्तत्रादौ कथिताः प्रिये। तासां सारतमा भूता या विद्याः सुगोपिताः। बहुना किमिहोक्तेन तासां सारा ...डशी। प्रकाशिता महा
देवि याप्रष्टा तु पुनः पुनः॥ क्रों ह्रीं क्लीं श्रीं ऐं क्लीं सौः क ए ई ल ह्रीं ह स क ह ल ह्रीं स क ल ह्रीं स्त्रीं ऐं क्रौं ह्रीं क्लीं ह्रूं इति उत्तरयामले॥ लोपामुद्रायाः शक्तिकूटांते हसवोज्जायुता यदि। तदा म
हादशी विद्या साक्षाज्ज्ञानस्वरूपिणी। हसकल ह्रीं हसकहल ह्रीं सकल ह्रीं हंसः इति। लोपामुद्रा या भवेत्तु पृथ्वी शिवयोजनात्। सकारं कामराजादौ लोपामुद्रा षोडशाक्षरी। अत्र न यामृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
६४

विद्या न विद्यार्णवगोचरे॥ हसकलह्रीं हें। हसकहलह्रीं सकलह्रीं इति हसकलह्रीं सहसकहलह्रीं॥ इति षोडशी हूयां तत्रैव विद्याराज्ञी वाग्भवे तु कांतेऽलं तत्र नियोजनात्॥ षोडशार्णा महा... त्र
ष्ट्रह्लैकमयी शुभा॥ हसकहलह्रीं हसकहलह्रीं सकलह्रीं॥ इति लोपा वाग्भवस्थाने तेशिवबीजं नियोजयेत्॥ मध्ये च शक्तिबीजे तु लोपासप्तदशाक्षरी॥ अस्याः स्मरणमात्रेण ... भ...
नान्यथा। अणिमाद्यष्टसिद्धीशः साक्षात्त्रिपुरंदरः॥ हसकलह्रीं हसकहलह्रीं सकलह्रीं॥ इति लोपासप्तदशी॥ अधरं बिंदुनायुक्तं वाग्भवस्थाने नियोजयेत्॥ मादनैका ... महेश्वरि
न गुः सर्वान्वितो देवि मनुनाथसमन्वितः॥ अष्टादशाक्षरी ह्येषा श्रीविद्या भुवि दुर्लभा। श्रीगुरोः कृपया देवि त्रिसासिद्धिप्रदायिनी। नवलक्षं जपित्वा तु लोपामुद्रां महेश्वरि। अष्टादशाक्षरी वि
द्यापश्चाद्ध्यानवरानने। अपाशापमाप्नोति कुलं तस्य विनश्यति। सर्वकल्याणदा विद्या सर्वविघ्नविनाशिनी। सर्वसौभाग्यदा देवि सर्वमंडलकारिणी॥ अनया सदृशी विद्या त्रैलोक्येऽपि च न दु
र्लभा। ऐं हसकलह्रीं क्लीं हसकहलह्रीं सौः सकलह्रीं॥ इति लोपाष्टादशाक्षरी॥ कामराजाख्यविद्यायां वाग्भवे चैव तु वाग्भवं। भुवनेशी कामराजे श्रीबीजं शक्तिपूर्वतः। एषा चाष्टादशी श्रेष्ठा सर्व
सिद्धिप्रदायिका। भोगमोक्षप्रदा साक्षात्पुरुषार्थप्रदायिका। अनया सदृशी विद्या न विद्यार्णवगोचरे। नास्ति नास्ति पुनर्नास्ति सत्यं सत्यं वदाम्यहं॥ ऐं कएईलह्रीं क्लीं हसकहलह्रीं श्रीं सकलह्रीं
इति कामराजाष्टादशाक्षरी॥ प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य ततो वै कुलसुंदरी। कामाक्षरं शक्तिवर्णं पुरंदरहरौ नमः॥ भुवनेशीं समुद्धृत्य विलोमां बालिकां ततः॥ प्रणवं सविसर्गं च पुनश्च कुलसुंदरी॥ लो
पावाग्भवं समुद्धृत्य विलोमां बालिकां ततः। प्रणवं सविसर्गं तु ततो वै कुलसुंदरी॥ शक्तिकूटमध्यभागे हकारं योजयेच्छिवे। विलोमां बालिकां तत्र ब्रह्मणः सविसर्गकः॥ इयं श्रीपरमाविद्या केवलामो
क्षदायिनी॥ अस्या लक्षणरूपेण वक्तुं न सिध्यति भूतले॥ अस्याः स्मरणमात्रेण शिवो भवति नान्यथा॥ ॐ ऐं क्लीं सौः कएईलह्रीं सौः क्लीं ऐं क्रौः ऐं क्लीं सौः हसकहलह्रीं सौः ऐं क्लीं क्रौः ऐं क्लीं
सौः सकहलह्रीं सौः क्लीं ऐं क्रौः॥ इति परमाविद्या॥ श्रीक्रमतो विद्यां शृणु देवेशि कामभिंदुसमन्वितं। नादबिंदुकलाभेदात्तुरीयस्वरसंयुतं॥ महाश्रीसुंदरी विद्या महात्रिपुरसुंदरी॥ ककारेण
समुत्पन्नं कामकैवल्यदायकं। लकारे सकलैश्वर्यमीकारे सर्वसौख्यदं। एतद्बीजत्रयं देवि विद्यानां सारसंग्रहं। वाग्भवे कामराजं च शक्तित्वे नियोजयेत्। एवं ... कथिता ब्रह्मविद्यैव केवलं। क
लईं इति ब्रह्मविद्या॥ कामराजलोपामुद्रयोर्विशेषमाह कुलोड्डीशे॥ श्रीपरावाग्भवा... ईश्वरी तारमन्त्रः... विद्या मान्ता सुंदरी षड्विधा मता... मायाश्रीकामबीजं श्री
मायाकामबीजं तथा त्रिविधा द्वादशारी। तथा च॥ काममायारमा पूर्वं माया लक्ष्मीस्मरस्तथा। रमामाया तथा कामो ... त्रिधा। स्मरं योनिं ... यमितिभग... र्वे

श्री
६४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ताप्रतिपादितं। शक्ति मायाश्री कामबीजं तु श्रीक्रमे॥ मायाबीजेततो नदिः कामं शक्रं वियत्क मात्। ज्ञातवेदो मगां केन लांछितं परमेश्वरि। एतद्वाग्भवकूटं च पूर्ववत्कामराजकं। तथैव शक्ति
बीजं तु सुंदर्य्येण प्रकीर्त्तिता। सुंदरी सिद्धिदा विद्या त्रैलोक्यवशकारिणी। अत्रापि पूर्ववद्बीजसंयोगः। मायाईकारः ऊं टी एकारः पुनः शक्रमाहा। एतं ... माया ब्रह्मा शक्रो
रोग्निना। वामनेत्रेण संयुक्तो नादविंदुविभूषितः। एतद्वाग्भवमुद्दिष्टं पूर्ववत्कामशक्तिके। भगं एकारः। अत्रापि पूर्ववद्बीजसंयोगः। अत्र विशेषः ब्रह्म व... दद्यात् त्रिकूटे
देवि दुर्लभे। प्रथमे सुंदरी देवी द्वितीये बलसुंदरी। शक्तिकूटे महेशानि अनंतसुंदरी मता। एषा तु षोडशी विद्या मतभेदेन दर्शिता। त्रिकूटांते हंसबीजं बिंदुसर्गविभूषितं। एषा श्री
घ प्राणसंयुक्ता दारिद्र्यदुःखनाशिनी। वाक्कलोपान्तु। शक्तिर्महेशः कामश्चन्द्रं ज्ञबीजं ततः परं। महामायाततः पश्चात्तवस्नेहात्स ... कीर्त्तितं। पूर्ववत्कामशक्त्याख्यो वर्णो निःकीलि
तात्मकौ। दूतिशक्रो महाविद्या पश्चिमाम्नाययोजिता। शक्तिः सकारः पूर्ववत्कामराजविद्योचित। अत्रापि पूर्ववद्बीजसंयोगः। शक्ति बीजं शक्ति सोमं मादनं वपुरंदरं। व्योम वह्नि समायु
क्तं तुरीयस्वरबिंदुकं। पूर्ववत्कामराजं तु शक्तिबीजं समुद्धरेत्। एषा विद्या महेशानि वर्णितुं नैव शक्यते। शक्तिः सकारः सोमः सकारः। पूर्ववत्कामराजविद्यावत्। शिवशक्तिर्भुवनेशानी
वाग्भवं बीजमुत्तमं। कामं व्योम वदेवेति महामायाततः परं। सोमं व्योम महामाया नवार्णोपरि कीर्त्तिता। रुद्रशक्तिरियं देवि पूर्वाम्नाये हि योजिता। तत्रांतरे॥ मादनं गोत्र ... रेफ वाम
र्धचंद्रवान्। नादबिंदुसमायुक्तः कथितः परमेश्वरि। ब्रह्मा जगगतेशक्रो न कुलीशो ततस्तथा। मायाबिंदुसनादेन कामराजं समुद्धरेत्। शक्तिर्मादनशक्रश्च हरो वह्नि तुमायया। विं
दुनादसमाक्रांतः कथितः कामदो मनुः। एषा विद्या महेशानि कथिते कादशाक्षरी। अरिहा सिद्धिदा देवी महात्रिपुरसुंदरी। मादनं पंच वक्त्रं च लोहिता रुद्रयोगिनी। पुरंदरो महामाया वा
ग्भवं बीजमुत्तमं। पूर्ववत्कामशक्त्याख्या मुद्धरे देवि सुंदरि। लोहितः सकारः। रुद्रयोगिनी नकारः। पूर्ववत्कामराजविद्यावत्। भग्वीशं गगनं हांतं कालमिंदु महेश्वरि। कामराजं शक्तिकू
टं पूर्ववत्तु समुद्धरेत्। भग्वीशं सकारः। हांतः क्षकारः। कलोमकारः। पूर्ववत्कामराजविद्यावत्। विद्युरीशस्तनो हांतं कालेश पृथिवीततः। भुवनेशी ततः पश्चात् वाग्भवं कथितं तथा। कामराजं श
क्तिकूटं पूर्ववत्कथितं प्रिये। विद्युरीशः अकारयुक्तो हकारः कालेशो मकारः शक्तिः स्वयंभूः शंभुश्च शक्रश्च भुवनेश्वरी। शिवो मादनरुद्रेंदु महामायाततः परं। कामः शिवस्ततो ब्रह्मा ... द्रश्च भु
वनेश्वरी। एषा तु परमा विद्या मकारांतं सुभगोदया। त्रिकूटांते हंसबीजं तदा सप्तदशी भवेत्। वाग्बीजं त्रितयं मायाब्रह्मा शक्रस्तु पार्वती। म ... शिवशक्री वमादनो हरवह्नि कामपाशौ
ततः पश्चात् शक्तिर्मनुस्सर्गिकः। चवंद्रः प्रजापतिः शक्रो महामायाततः परं। अष्टादशाक्षरी विद्या महात्रिपुरसुंदरी। सर्वांते हंससंयुक्ता विंशाक्षरी तदा भवेत्॥ श्री देवुवाच॥ ... शी।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हृत्स्थितिः संहृतिनिराख्याः पंचसुंदरी॥ कथयस्व प्रभो देव यदि तेऽस्ति मयि॥ ईश्वर उवाच॥ शिवो मादनं ईं इन्दुश्च शक्तिश्च भुवनेश्वरी॥ ब्रह्मा शिवेन्दु शक्तिश्च महामाया ततः परा॥ मा
दनं ह्रौ शक्तिः शिवो महामाया तदन्तके॥ शक्तिः सकारः॥ एषा भाषा॥ शिवश्च इन्दुस्तथा कामः शक्रश्च भुवनेश्वरी॥ शिवेन्दु काम[illegible] इन्द्रश्च इन्दुश्च [illegible] मेश्वरी॥ शक्तिः कामश्च ईं इन्दुम
हामाया ततः परा॥ इयं सृष्टिः॥ शिवेन्दु ह्रौ कामश क्लीं च महामाया ततः परा॥ कामश्च ह्रौ महेशश्च ईं इः शक्तिश्च पार्वती॥ ब्रह्मा महेश्वरः शक्तिः शक्रस्तु भुवनेश्वरी॥ स्थितिरेषा॥ शिवेन्दुका
मश क्लीं च तत्परा भुवनेश्वरी॥ शिवश्च क्लीं मादनं ह्रौ शिवश्च क्लीं कुमायया॥ शिवः शिवश्च कलहायक्रिमाधेंदुभूषिता॥ एषा संहृतिः॥ शक्रो ब्रह्मा ईं इन्दुबीजं महामाया ततः परं॥ वाग्भवं क
थितं चैतत् कामराजं ततः शृणु॥ शक्तिः शिवो मादनं ह्रौ तत्परा परमेश्वरी॥ शक्तिः शिवेश्च सोमश्च भून्यो ब्रह्मा महेश्वरी भूत्यो हकारः॥ एषा निराख्या॥ देव्युवाच॥ स्वप्नावती मधुमती कथ
य स्वमयि प्रभो॥ इदानीं श्रोतुमिच्छामि यदि वास्ति कृपा मयि॥ ईश्वर उवाच॥ शिवो मादनं शक्रश्च शक्तिस्तु भुवनेश्वरी॥ महेशो ब्रह्मा हंसश्च ह्रौ विभुवनेश्वरी॥ महेशः शक्ति कामश्च पुरंदरो वि
पंतया॥ श्रीमाया कलायुक्तं नादबिंदुविभूषितं॥ हंसो हकारः॥ माया कला ईकारः॥ एषा स्वप्नावती व्याख्याता पंचदशी यथा॥ ब्रह्मा महेश ईं इन्द्रः शक्तिश्च भुवनेश्वरी॥ ब्रह्मा विष्णुश्च रु
द्र तत्परा भुवनेश्वरी॥ मादनं सोमश्चेन्द्रो वशक्रश्च परमेश्वरी॥ एषा मधुमती व्याख्याता सर्वशास्त्रे सुगोपिता॥ वामकेश्वर रविचैव त्रिकूटं क्रमशः स्थिता॥ सौभाग्यया स्त्रीकूटं न पंचम्या पं
चकूटकं॥ त्रिपुरायां महाविद्या कूटैर्नादशनिर्मिता॥ सारात् सारतरा विद्या कथिता काद्वदशदशाक्षरी॥ अथ पंचमी॥ कामं शिवेन्दुयुतं देवि शक्तिमाहं इत्येव वा महामाया ततः प
श्चात् वाग्भवं बीजमुद्धरेत्॥ बिन्दुरेकारः॥ शक्तिरेकारः॥ माया ईकारः॥ वियश्चं इन्द्रस्ततः पश्चात् कलौन कुलिवह्निश्च मायास्वरेण संयुक्तं नादबिंदुकलान्वितं प्रथमं कामराजस्य कूटप
रमदुर्लभं॥ वियदिन्दुयुतं कामा हंसः शक्रस्ततः परं॥ महामाया ततः पश्चात् स्वप्नावतीति कथ्यते॥ हंसो हकारः॥ एतत् द्वितीयं कामकूटं॥ मादनं शिवबीजं च वायुबीजं ततः परं॥ ईं इन्दुबीजं
ततः पश्चान्महामायां समुद्धरेत्॥ इति तृतीयं॥ ॥ इति मधुमती॥ शिवबीजं तथा कामं ईं इन्दु देवीं नियोजयेत्॥ महामायां ततः पश्चाच्छक्तिकूटं समुद्धरेत्॥ वाग्भवं प्रथमं देवि शक्तिकू
टं च पंचमं॥ मध्यकूटत्रयं देवि कामराजं मनोहरं॥ कथिता पंचमी विद्या त्रैलोक्यसुभगोदया॥ देवी सकारं॥ ईश्वर उवाच॥ शृणु देवि महाभागे शक्ति[illegible]कूटं सुदुर्लभं॥ वाग्भवं प्रथमं कू
टं कामराजं त्रिकूटकं॥ शक्तिकूटं प्रवक्ष्यामि तव स्नेहाद्धि शोभने॥ जीवप्राणौ महादेवि मादनं तदनन्तरं॥ ईं इन्दुबीजं ततः पश्चात् भुवनेशी च पंचमं॥ इति शक्तिकूटं॥ जीवः सकारः प्राणो श्री
हकारः॥ अथवा देवदेवेशि शोभाया भाग्यवाग्भवं॥ कूटत्रयं कामबीजं शक्तिबीजं च पूर्ववत्॥ एषा कथा महादेवि पंचमी परमेश्वरी॥ अस्यार्थः॥ अस्य वाग्भवकूटं हित्वा सौभा ६५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ग्याया: प्रथमकूटं वाग्भवकूटे देयमित्यर्थः। वामनेत्रादिकूटं वाग्भवादिकूटमेव वाग्ग्नेरिहासिद्धिदा विद्या सर्वदोषविवर्जिता। भगएकारः। एतेनाष्टधा पंचमी वाग्भवश
क्तिकूटभेदेन। यामले॥ द्विविधा पंचमीविद्या पंचपंचाक्षरी परा। मध्ये षडंरे वै तु शक्तिश्च चतुरक्षरा। एवं इति कामराजविद्या मध्यकूटं शक्तिकूटमिति कामस्य शक्तिकूटमित्य
र्थः। एषा चतुर्धा वाग्भवकूटभेदात्। एतेन द्वादशधा भवति। तथा एतयोरष्टधा चतुर्धा मवस्थितयोः कामराजस्य तृतीयं कूटं तत्रैव। कामबीजं महेशानि त्रिविधं जेत्ततः परं। तदधो
हंसबीजं तु इंद्रबीजं विचिंतयेत्। महामाया ततः पश्चात् कूटं परमदुर्लभं। एषा पूर्ववदष्टधा॥ अन्या चतुर्धा॥ तत्र बोधे॥ कामाकाशपराशक्तिसंस्थानकूटरूपिणी। परा सका
रः संस्थान्तकूलरूपिणी महामाया। तंत्रैव। कामबीजं महेशानि त्रिशंभुबीजं ततः परं। तदधश्चंद्रबीजं तु दण्डबीजं ततो लिखेत्। तदंते च महामायाकूटं परमदुर्लभं। एषा पूर्ववदष्टधा
अन्या चतुर्धा। तेन षट्त्रिंशद्रूपिणी। एतासां चैव विद्यानां प्राणांश्च शृणु वरानने। रमामायां हंसबीजं वाग्भवाद्ये नियोजयेत्। शक्त्यंते तु महादेवि हंसमायोरमां तथा। एभिर्युक्तेन देवे
शि विद्याजपनमाचरेत्। अपश्चिमसमाचारमेव दीपिन्यां तथा दर्शनात्। एतेसामिति पूर्वोक्तश्रीक्रमोक्तविद्यानां पंचम्यां विशेषो यथा। रमामायां हंसबीजं वाग्भवाद्ये नियोजयेत्।
शक्त्यंते तु महेशानि हंसमायां रमां तथा। कामराजत्रये देवि ककारं शक्तिसंयुतं। मायाबिंदीश्वरयुतं पूर्वकोटिसमप्रभं। प्रथमं कामकूटस्य वाद्ये नियोजयेद्दिदं। वांतं वह्निसम
युक्तं वामनेत्रेण भावितं। नादबिंदुसमायुक्तं श्रियो बीजमुदाहृतं। द्वितीयं कामराजे तु तत्पेदुक्तं तु सुंदरि। गगनं वह्निसंयुक्तं वामनेत्रसमन्वितं। नादबिंदुसमायुक्तं माया
बीजं च कीर्तितं। ज्वलदग्निनिभं बीजं भुद्धहाटगूंनतं। कुलाकुलमये मध्ये ध्येयं साक्षात्स्महेश्वरि। मधुमतीजपे चापि सर्वकामफलप्रदं॥ अथ दीपिनी॥ तारं लक्ष्मीं च वाग्बी
जं मन्मथं भुवनेश्वरि। एतं ज्जाख्यातं ततः पश्चाद्वाग्भवाख्यं समुद्धरेत्। अत एव भुवनेशानी रमां कामं च वाग्भवं। कामराजं ततो लक्ष्मीं त्रैलोक्यक्षोभकारकं। ओंकारं चैव वाग्बीजं
रमामन्मथमायया। सप्तावतीमहादेवि प्रजपेत्समाहितः। अत एवं चाधरे कामं रमां च भुवनेश्वरीं। मधुमतीततो न्यस्यामायाश्रीकूर्चबीजकं। एवमनु दीपिनी विद्या त्र्यजपाप्राण
त्य रूपिणी। जपनियमस्तु जपेद्दादौ तन्त्रे श्रीत्रुपतवारमनुक्रमात्। कामराजादिविद्यानां दीपिनीचैवकारयेत्। वाग्भवे कामराजे तु शक्तिकूटे सुरेश्वरी। तत्र क्रमः। वाग्भवशक्तिकूटयो
दीपिनीपंचमी च बोधव्या। कामराजकूटे पुनः। भुवनेश्वरीं रमां कामं च वाग्भवं। दीपनीमिति। सर्वकूटे स्वरसंबंधः। सौभाग्यादिविद्यामधिकृत्य योगिनीहृदये। स्वरव्यंजन
भेदेन सप्तत्रिंशत्प्रभेदिनी। सप्तत्रिंशत्प्रभेदेन षट्त्रिंशत्तत्त्वरूपिणी। तत्त्वातीतस्वभावा च विद्यैषा भाव्यते सदा। श्रीकंठदशकं तद्वद्व्यक्तस्यापि च वाचकं। आगमतः। स्थितादि विमर्श

३६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
६६

66

देकादशः परः। सौभाग्यादिविद्यायाः प्रथमकूटे अकारचतुष्टयं। ईकारश्चेति पंचस्वराः। षष्ठं तन्नान्नि द्वितीयकूटे स्वरषट्कं तन्नभेदेन पंचदश। तृतीयकूटे व्येवं तेन मिलित्वा
पंचत्रिंशदक्षराणि कूटत्रये बिंदुत्रयं नादत्रयं चैकेन मिलित्वा सप्तत्रिंशन्नेत्र विहाय तत्त्वरूपिणी आद्यगुरुप्रसादेन ज्ञातव्या तिस्रो हासदा च तत्त्वातीतस्वभावो॥ अथ श्रीविद्याभे
दानामुद्धारः॥ कामराजस्य विद्याया वाग्भवं तु विलिख्य च। शिवकाम हरं ज्ञान्नभुवनेशीमतः परं। लोपावाग्भवकूटं तु अमनी सकलेष्टदा॥ कएईलह्रीं हकहलह्रीं हस
कलह्रीं॥ इयं उमनीश्री विद्या॥ कामराजस्य विद्याया वाग्भवं तु विलिख्य च। उमन्या कामराजं तु चंद्रं हं सौ तु मादनं भूमिश्च लभुवनेशानी वरुणेन समर्चिता॥ कएईलह्रीं हकह
लह्रीं सहकलह्रीं॥ इयं वरुणोपासिता श्रीविद्या॥ शक्तिर्मादनयोर्मध्ये इंद्रस्थभुवनेश्वरी। शिवयोर्मादनं माया तार्तीयं वारुणस्य च। धर्मराजोपासितेयं भोगमोक्षफलप्रदा॥ कए
ईलह्रीं हकहह्रीं सहकलह्रीं इयं धर्मराजोपासिता श्रीविद्या॥ चंद्रो मादनयोर्मध्ये ईद्रश्च भुवनेश्वरी। शिवचंद्रं द्वंद्व मदनं भूमिश्च वह्रीं ह्रीं भुवनेश्वरी। वह्निर्नोपासिता विद्या भोग
मोक्षफलप्रदा। कसकलह्रीं हसकलह्रीं सकलरलह्रीं इयं चंद्रोपासिता श्रीविद्या॥ लोपावाग्भवमुद्धार्य तस्यार्वै कामराजकं। सकला वह्निभूमिश्च भुवनेशी समुद्धरेत्। कामराजोपा
सितेयं धर्मकामार्थमोक्षदा। हसकलह्रीं हसकहलह्रीं सकलरलह्रीं इयं नागराजोपासिता श्रीविद्या॥ मादनं शक्तिवह्नीवभूमिर्वह्निः सुरेश्वरी। शिवमादनभूमिश्च रहलाभुव
नेश्वरी। वायूपासितविद्येयं चतुर्वर्गफलप्रदा। कएरलरह्रीं हकलरहलह्रीं सरकलरह्रीं इयं वायूपासिता श्रीविद्या॥ मादनं शक्तितुर्यौ च वं ह्रीं ह्रीं भुवनेश्वरी॥ शिवमादनस
र्वं द्रवक्र यो भुवनेश्वरी। चंद्रसर्वकलो वह्निर्भुवनेशीं समुद्धरेत्। बुधोपासितविद्येयं भोगमोक्षफलप्रदा। कएईरलह्रीं हकहलरह्रीं सहकलरह्रीं इयं बुधोपासिता श्रीविद्या॥
मादनं दवशिवं द्रौ च भुवनेशीमतः परं। शिवमादनभूमिश्च शिवं द्रा नलास्तथा। मायावकामराजस्य शक्तिकूटं समुद्धरेत्। ईशानोपासिताविद्या ह्यणिमाद्यष्टसिद्धिदा। कहलह्रीं
हकलहललरह्रीं सकलह्रीं इयं रत्नुपासिता श्रीविद्या॥ कामराजाख्यविद्याया अनुलोमानुलोमगा॥ नारायणोपासितेयं षट्कूटा भुवि दुर्लभा॥ कएईलह्रीं हसकहलह्रीं स
कलह्रीं सकलह्रीं हसकलह्रीं कएईह्रीं॥ इयं नारायणोपासिता श्रीविद्या॥ कामराजाख्यविद्याया वाग्भवं तु समुद्धरेत्। शिवमादनसर्वेंदु वह्निर्भुवनेश्वरी। लोपायावाग्भ
वं चैव ब्रह्मणोपासिता। कएईलह्रीं हकहसरह्रीं हसकलह्रीं इयं ब्रह्मोपासिता श्रीविद्या॥ लोपावाग्भवमुद्धृत्य ब्रह्मणः कामराजकं लोपावाग्भवकूटं तु जीवेनाधिता
लियं। हसकलह्रीं हकहसरह्रीं हसकलह्रीं इयं जीवोपासिता श्रीविद्या॥ अग्रस्य प्ररूपामायादिपंच दशसुंदरीत्वं तु मायाश्रीबीजपूर्वं तु स्वभावस्था स्वरूपिणी। तारमायारमादि

ल

श्री
६६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्यात्सा सुषुप्तिस्वरूपिणी। श्रीमहाषोडशार्णा तु तुरीयासंज्ञकीर्त्तिता। वैराग्यं च मुमुक्षुत्वं समाधिर्विमलं मनः। सदसद्वस्तुनिर्धारस्तुरीयायाः कला इमाः। वैराग्यरूपा ताराथ
षोडशी परिकीर्त्तिता। मायादिषोडशार्णा तु मुमुक्षुत्वस्वरूपिणी। कामादिषोडशार्णा स्यात्सा समाधिस्वरूपिणी। रमादिषोडशी चित्तवैमल्यस्वरूपिणी। सदसद्वस्तुनिर्धाररूपा वा
ग्भवादिका। पंचधा षोडशार्णा तु दुर्लभा भुवनत्रये। परादिषोडशी विद्या तुर्यातीता प्रकीर्त्तिता। भेदाः पूर्वे कराः स्याच्छ्रुत्वा तंत्रकोविदैः। शुद्धाशुद्धविभेदेन द्विविधाः परिकीर्त्तिताः। उ
भयात्मकभेदाश्च शावलाश्च तथैव च। अनुलोमाश्च या विद्याः शुद्धाः स्युः प्रतिलोमगाः। अशुद्धा इति विज्ञेयाः उभयात्मा एव च। शुद्धाशुद्धाश्च शावला व्यस्तसमस्ताकुलक्रमात्। एवं
चतुर्विधा विद्या विज्ञेया देशिकोत्तमैः। अशेषेण महाविद्याभेदास्ते कथिताः शिवे॥ ॥इति श्रीविद्याया भेदनिरूपणं॥ अथ पंचसिंहासनविद्याः। तत्र प्रथमं पूर्वसिंहास
नविद्याः। तत्राप्याद्या बाला। श्रीज्ञानार्णवे॥ ईश्वर उवाच॥ त्रिपुरा त्रिविधा देवि बालां तु प्रथमां शृणु। यथाविज्ञातया देवि साक्षाद्गुरुगुहोपमः। सर्वस्वरं सुमुखाय विंदुनाद
कलोत्सुकं। स्वरांतं पृथिवीसंस्थं तुर्यस्वरसमन्वितं। विंदुनादकलाक्रांतं सर्गवान्भृगुरव्ययः। एकस्वरसमोपेतो विद्येयं त्र्यक्षरी मता। गंगातरंगकल्लोलवाग्गुंभपददायिनी। मह
सौभाग्यजननी महासारस्वतप्रदेति। ऐं क्लीं सौः इति। तथा। ऋषिरस्य महेशानि दक्षिणामूर्त्तिरव्ययः। न्यसेच्छिरसि पंक्त्याख्यं छंदो मुखे प्रिये। देवता हृदये बाला त्रि
पुरा परमेश्वरी। बीजं तु वाग्भवं शक्तिस्तार्तीयं कीलकं ततः। कामराजं महेशानि छंदो न्यासउदाहृतः। नाभ्यादिपादपर्यंतं गलादावधिकापरं। मूर्ध्नादिगलपर्यंतं त्र्यक्षरं न्य
सेत्क्रमात्। वामपाणितले चैकं दक्षपाणितले तथा। उभयोः संपुटे विद्यां त्रिबीजेन विन्यसेत्प्रिये। पंचबाणाः क्रमेणैव करांगुलिषु विन्यसेत्। अंगुष्ठादिकनिष्ठांतं क्रमेण प
र। ध्यानं तद्रूपं समालिख्य वह्निसंस्थं क्रमेण तु। अरुणं चंद्रनेत्रेण वामेन परिमंडितं। कामद्वयमिदं प्रोक्तं मादनं भूमिसंस्थितं। चतुर्थस्वरविद्धांतं नादरूपं वसनमनोऽपि तं शक्रेण सं
युक्तं वामकर्णविभूषितं। विंदुनादसमायुक्तं सर्गवांश्चं दमाप्रिये। इति। द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः इति। पंचबाणं महेशानि नामानि शृणु पार्वति। क्षोभणो द्रावणो देवि तथाकर्षणसंज्ञकः।
वश्योन्मादौ क्रमेणैव नामानि परमेश्वरि। कामास्तत्रैव विज्ञेयास्तेषां बीजानि संशृणु। पराबीजं मध्यगं वाग्भवं परमेश्वरि। तुर्यं वारांतताश्चैव स्त्रीबीजं तु क्रमात्प्रिये। पंच
कामाः क्रमाद्देवि नामानि शृणु वल्लभे इति॥ क्लीं क्लीं ऐं ब्लूं स्त्रीं इति। काम मन्मथ कंदर्प मकरध्वज संज्ञकाः। मीनकेतुर्महेशानि पंचमः परिकीर्त्तिताः। एतान्विन्यसेद्देशिकः करन्या ६६
सात्परं। मूलविद्यां त्रिधा कृत्वा न्यसेत्सर्वांगुलीषु च। षडंगक्रमयोगेषु मात्रकां विसर्गात्। अत्र च षडंगन्यासोत्तरं मातृकाषडंगं अंतर्मातृकान्यासं बहिर्मातृकान्यासं कुर्यादि
तले

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ४
६७
67

त्यर्थः॥ तथा॥ एवं ध्यात्वा न्यसेल्लक्ष्म्यादि विद्यान्यासं सुरेश्वरि। कुर्वीत देहसन्नाहं त्रिभिर्बीजैः क्रमात्प्रिये। करयोर्गर्भे न्यसेद्दोर्मणिबंधतलेऽग्रके। दक्षे वामे च तावं न्यसेत्कक्षकूर्प
रपालिषु पुनर्दक्षे च वामे च पादयोश्च तथा न्यसेत्। नाभौ तु हृदये लिंगे न्यसेद्विततः परः। एतेषु गेषु देवेशि संहारक्रमतो न्यसेत्। विद्यास्पष्टि क्रमेणैव ज्ञानी हृ परमेश्वरि॥
तले न्यसेत् महेशानि नवयोन्यंकितं विधिं। कर्णयोश्चिबुके देवि शंखयोर्मुखमंडले। नेत्रयोर्नासिकायां च वाकु युग्मे हृदि प्रिये। तथा कूर्परयोः कुक्षौ नाभ्यौ लिंगे योनौ च विन्यसे
त्पादयोर्देवि गुह्ये च पार्श्वे हृत्सम्मतं न हृये। कंठे च नवयोन्याख्यां न्यसेद्वीजत्रयात्मिकां। षडंगमाचरेद्देवि द्विरावृत्त्या क्रमेण तु। त्रिखंडकं दश कान्त्रि दिक्संख्ययाऽङ्गुलसंभवा। अं
गुलीनां पुनर्देवि बाणानां कामांश्च विन्यसेत्। ललाटगलहृन्नाभिमूलाधारेषु वै क्रमात्। मूलेन व्यापकं कृत्वा प्राणायामं समाचरेत्। इति। अत्र प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादि
करषडंगन्यासान्विधाय ध्यायेत्। ध्यायेद्देवीं महेशानि कदंबवनमध्यगां। रत्नमंडपमध्ये तु महाकल्पवनांतरे। मुक्तातपत्रच्छायायां रत्नसिंहासने स्थितां। अत्र घर्घरस्त्रघटित
मुकुटां रत्नकुंडलां। हारग्रैवेयसंदीप्तविचित्रां कंकणोज्वलां। पुस्तकं चाभयं वामे दक्षिणे चाक्षमालिकां। वरदानरतां दिव्यां महासारस्वतप्रदां॥ इति बाला॥ अथ संपत्प्रदाभैरवी॥
ईश्वर उवाच॥ यथा श्रीत्रिपुरा बाला तथा त्रिपुरभैरवी। संपत्प्रदा नाम तस्याः शृणु निर्मलमानसे। शिववैद्रोवह्निसंस्थो वाग्भवं तदनंतरं। कामबीजं तथा देवि शिवचंद्रान्वितं ततः॥
पृथ्वीबीजं नव ज्ञात्वं तातीयं शृणु सुंदरि। शक्तिबीजं महेशानि शिवचक्रीति योजयेत्। कुमार्यास्त्रिपुरे शानि हि सत्वासर्गं तु वेदये। त्रिपुरा भैरवी देवी महासंपत्प्रदा प्रिये।
ह्स्रैं हसकलह्रीं ह्स्रौं इति। अत्र न्यासः दक्षिणाविद्यात्रिपुराकोकपुटुले भा। मूलमंत्रद्विरावृत्त्या षडंगन्यासमीरितः॥ ध्यानं॥ उद्यद्भानुसहस्रकांतिमहसा क्षौमांशिरोमालिकां रक्ता
लिप्तपयोधरां जपवटीं विद्यामभीतिं वरं। हस्ताब्जैर्दधतीं त्रिनेत्रविलसद्वक्त्रारविंदश्रियं देवीं बद्धहिमांशुरत्नमुकुटां वंदे समंदस्मितां॥ इति संपत्प्रदाभैरवी॥ अथ चैतन्यभैरवी॥
शृणु देवि प्रवक्ष्यामि पूर्वसिंहासनस्थितां। वाग्भवं बीजमुच्चार्य जीवप्राणसमन्वितं। सकलं भुवनेशानी द्वितीयं बीजमुद्धृतं। जीवं प्राणं वह्निसंस्थं शक्रस्वरविभूषितं। विसर्ग
युं महादेवि विद्या त्रैलोक्यमातृका। त्रैलोक्यमोहनी देवी परब्रह्मदलिका। चैतन्यभैरवीनामेति॥ ह्सैं सकलह्रीं ह्सौः इयं सकारादिः इति॥ अस्या ऋष्यादिकं प्राग्वत्॥ ध्यानं॥
उद्यद्भानुसहस्राभां नानालंकारभूषितां। मुकुटोज्वलसच्चंद्रलेखां रक्तांबरान्वितां। पाशांकुशधरां नित्यां वामहस्ते कपालिनीं। वरदाभयशोभाढ्यां पीनोन्नतघनस्तनीं॥
एवं ध्यात्वा जपेद्देवीं श्वेतसिंहासनस्थितां॥ इति चैतन्यभैरवी॥ अथ द्वितीया चैतन्यभैरवी॥ एतस्या एव विद्याया [illegible] बीजद्वयमुद्धृत्य तद्देते परमेशानि नित्यक्लिन्ने मदद्रवे॥

श्री
६७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

एतस्या एव तार्तीयं रुद्राणी परमेश्वरि । स्हैं सकल ह्रीं नित्यक्लिन्ने मदद्रवे स्हौः ॥ इति । अस्य ऋष्यादिकं प्राग्वत् ध्यानं ॥ चैतन्यभैरवीं ध्यायेत् पाशांकुशकपालिनीं ॥ मुक्तां मुंडस-
जे पंचप्रेतसिंहासनस्थितां ॥ इति द्वितीया चैतन्यभैरवी ॥ शिववर्णं द्वौ मादनौ तत्पार्श्वे वह्निसमन्वितौ । शक्तिभिन्नं बिंदुनादकलाढ्यं वाग्भवं प्रिये । संपत्प्रदाभैरव्याः कामबीजं तथैव हि ॥
सदाशिवस्य बीजं तु महासिंहासनस्य च ॥ हसखफ्रें हसकलह्रीं ह्सौः ॥ ऋष्यादिकं पूर्ववत् ॥ ध्यानमस्याः प्रवक्ष्यामि रिपुभारनिकृंतनीं । उद्यत्सूर्यसहस्राभां चंद्रभूषितत्रिलोचनां ।
नानालंकारसुभगां सर्ववैरिनिकृंतनीं । वामदक्षिणरुधिरमुंडालिकलितां रक्तवाससं ॥ त्रिशूलं डमरुं खड्गं तथा खेटकमेव च । पिनाकं शरान् देवि पाशांकुशयुगं क्रमात् । पुस्तकं चाक्ष-
मालां च शिवसिंहासनस्थितां ॥ इति कामेश्वरीभैरवी ॥ इति पूर्वसिंहासनदेवताः ॥ अथ दक्षिणसिंहासनदेवताः ॥ तत्रादौ अघोरभैरवी ॥ अघोरा विद्यारूपं तु महापातकनिकृंतनं ॥ अ-
घोरे वाग्भवं पश्चात् घोरे तु भुवनेश्वरी । सर्वतः शर्वशर्वेभ्यो घोरघोरतरे रमां । नमस्तेस्तु रुद्ररूपेभ्यो देव्या बीजयुगं लिखेत् । त्रिंशद्वर्णात्मिका विद्या विद्येयं कथिता प्रिये । अघोरे ऐं घोरे
ह्रीं सर्वतः सर्वशर्वेभ्यो घोरघोरतरे श्रीं नमस्तेस्तु रुद्ररूपेभ्यः क्लीं सौः ॥ अस्या ऋष्यादिषडंगन्यासध्यानानि प्राग्वत् ॥ इत्यघोरभैरवी ॥ अथ परमहाभैरवी ॥ ईश्वर उवाच ॥ शि-
वं च द्वौ वह्निसंस्थौ वाग्भवेन समन्वितौ । नादबिंदुसमायुक्तं प्रथमं बीजमुद्धृतं । लोपामुद्रा वाग्भवं कूटं द्वितीयं बीजमुद्धृतं । शिववर्णं द्वौ वह्निसंस्थौ मनुस्वरसमन्वितौ । तृतीयं बी-
जमाख्यातं बिंदुनादकलान्वितं । ह्सैं हसकलह्रीं ह्सौः ॥ इति । पूर्ववत् परमेशानि ऋष्यादिन्यासमेव वा । अमध्ये कूटत्रयं षडंगं दीर्घयुक्तेनांगानि कारयेत् । ध्यायेत् तामर्कसहस्रा-
भां लसच्चंद्रनखस्फुरत् । किरीटरत्नविलसच्चित्रविचित्रितमौक्तिकां । स्फुरद्रुधिरपंकाढ्यमुंडमालाविराजितां । नयनत्रयशोभाढ्यां पूर्णेंदुमंडलान्वितां । मुक्ताहाररत्नतारा-
ज्वलीनोन्नतघनस्तनीं । रक्तांबरपरीधानां यौवनोन्मत्तरूपिणीं । पुस्तकं चाभयं वामे दक्षिणे चाक्षमालिकां । वरदानरतां नित्यां महाप्रेतासनस्थितां ॥ इति महाभैरवी ॥ अ-
थ ललिताभैरवी ॥ मायाबीजं समुद्धृत्य कामराजं तथोत्तरेत् । प्रेतबीजं समुद्धृत्य विद्येयं त्र्यक्षरी भवेत् ॥ ह्रीं क्लीं ह्सौः ॥ इति । पूर्वोक्तान्येवमुक्तान्यस्या ध्येनांगक्रियामता ।
उद्यत्सूर्यसहस्राभां माणिक्यमुकुटोज्ज्वलां ॥ रत्नकुंडलमुंडालिपदकांगदभूषणां । रत्नमंजीरसुभगां रक्तवस्त्रानुलेपनां । पाशांकुशौ पुस्तकं च दधतीमक्षमालिकां । बाल्य-
लीलापरां देवीं कुमारीरूपधारिणीं ॥ सर्वांगसुंदरीं ध्यायेत् सर्वसंपत्तिहेतवे ॥ इति ललिताभैरवी ॥ अथ कामेश्वरीभैरवी ॥ कामेश्वरीभैरवीस्या कामराजेन सुंदरि । क्लीं ॥
ऋषिरस्याः कामदेवो गायत्री छंद उच्यते ॥ कामेश्वरी देवतास्या ह्रीं ओं नांगक्रियामता ॥ जपाकुसुमसंकाशां धनुर्बाणधरां स्मरेत् । नानालंकारसुभगां मोहयंतीं जगत्त्रयं ॥ इति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰र्णव
६८
68

कामेश्वरीभैरवी॥ अथ रक्तनेत्राभैरवी॥ यं ङ्वाग्भवसंयुक्तं बीजं प्रथममीरितं। सकलाय ह्रिनायाभ्यां द्वितीयं बीजमीरितं। शालायाश्चैवलालीये ततीयं बीजमुद्धृतं॥ सैंसक
लरीं सौः इति॥ कुमार्यो एव ऋष्यादिरस्याश्च परमेश्वरि। षड्दीर्घ चं ङ्बीजेन षडंगन्यासईरितः॥ उद्यत्सूर्यसहस्राभां माणिक्यमुकुटोज्वलां। रत्नकुंडलमुक्तालिपदकांगदभूषणां।
रत्नमंजीरसुभगां रक्तावस्त्रानुलेपनां। पाशांकुशौ पुस्तकं च दधानां चाक्षमालिकां॥ उन्नतपीवरकुचां पीनोन्नतघनस्तनीं। त्रिनेत्रविनीं कामम ध्यायेत् शांत रक्तसुलोचनां॥ इति र
क्तनेत्राभैरवी॥ इति दक्षिणसिंहासनदेवताः॥ अथ पश्चिमसिंहासनदेवताः॥ अथ षट्कूटाभैरवी॥ शिवं वं ङ्मादनं च भृगुमिंदं ह्रिसंपुटामरं॥ वाक्शांतिम नुभीर्ष्यु क्तं बीजं अथमु
दाहृतं॥ हसकलरडैं हसकलरडीं हसकलरडौः इति। ऋष्यादी पूर्ववन्यस्या दिरावृत्या षडंगकं। बालसूर्यप्रभां देवीं जपाकुसुमसंनिभां। मुंडमालावलीरम्यां बालसूर्यसमांशुकां।
सुवर्णकलशाकारपीनोन्नतघनस्तनीं। पाशांकुशौ पुस्तकं वलयावलपमालिकां॥ दधतीं भैरवीं ध्यायेत् प्रेतसिंहासनस्थितां॥ इति षट्कूटाभैरवी॥ अथ नित्याभैरवी॥ षट्कूटाभैरवी
देवी इति लोमतया भवेत्। नित्याभैरवी ज्ञेया चतुर्वर्गफलप्रदा॥ डरलकसहैं डरलकसहीं डरलकसहौः इति॥ पूर्वोक्तएमुन्यायाध्यानमस्या वदामि ते। पुंस्त्वमुंडसमासीनां मुंडमाला वि
भूषितां। स्थाताम्रार्कोद्युतभासां रत्नभूषणभूषितां। पाशांकुशाभयवरान् दधतीं भावयेच्छिवां॥ इति नित्याभैरवी॥ अथ मृतसंजीविनी॥ मायां हंसं पदं चोक्त्वा संजीवनि ततः परं जूं जी
वं प्राणपदं ग्रंथिं कुरु युग्मं ततः॥ स्वाहांता कथिता विद्या मृतसंजीवनीपरा॥ ह्रीं हंसः संजीवनि जूं जीवं प्राणग्रंथिं कुरु कुरु स्वाहा। ऋषिः भृगुः छंदः समाख्यातो गायत्री छंद ईरितं। मृतसंजीवनी दे
वतापरिकीर्तिता। मायाबीजं तु बीजं स्यात् स्वाहा शक्तिरुदाहृता। हंसस्तु कीलकं प्रोक्तं मृतसंजीवनायवा। विनियोगः समाख्यातः शिवचतुर्थ्येकं पुनः। षट् दूत्वा दीर्घकके न षडंगानि समा
चरेत्॥ दक्षिणमूर्त्तिसंहितायां॥ ईश्वर उवाच॥ देवि पश्चिमवक्त्रेण मया या पि प्रजप्यते। विद्या चतुर्वर्गसाक्षमदमृतानंददायिनी। महासिंहासनगते तत्र संजीवनीभूत्॥ शक्तिबीजं समालिख्य
शिवचंद्रौ समालिखेत्। अनुस्वारविसर्गाभ्यां मंडितौ क्रमतः प्रिये। संजीवनी वजं जीवं प्राणग्रंथिस्तमालिखेत्। कुरु शब्दस्त्रिशः सौः सौः वह्निजायान्वितो मनुः॥ विंशद्वर्णोऽति॥ ह्रीं हंसः संजी
वनी जूं सः कुरु कुरु कुरु सौः सौः स्वाहा। ऋषिः भृगुर्गायत्रं छंद उच्यते। संजीवनीदेवतास्या छक्तिरस्यादिबीजकं। चतुर्थं त्रितयं पंचपंचकं चतुरं यहि। त्रिकं च क्रमतो देवि षडंगानि प्रविन्यसे
त्॥ कर्पूरगौरां हारमुक्ताभूषणैर्भूषितां परां। ज्ञानमुद्रामक्षमालां दधतीं चिंतयेत्परां॥ इति मृतसंजीवनी॥ अथ मृत्युंजयपरा॥ अथ वक्ष्ये महेशानि मृत्युंजयपरां परां॥ वेदवेदवादिनीनित्या
ध्येनिश्चित्ते प्रिये॥ हंसकं वाग्भवं देवि लिखेन्नेत्रके दिशियालिखेत्। महामोक्षं कुरु द्वंद्वं शिवचंद्रकलान्वितां। वामाक्षिबिंदुनादांकां तारबीजं ततो वदेत्॥ सौः कुरु युग्मं हंसः शक्तस्वरविसर्गवत्।

ॐ ह्रीं हंसः संजीवनी जूं जीवं प्राणग्रंथि
स्थं कुरु कुरु कुरु सौः सौः स्वाहा

श्री
६८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इयं संजीवनी देवीति॥ वद वद वाग्वादिनि ह्सैं क्लिन्ने क्लेदिनि महामोक्षं कुरु कुरु स्त्रीं क्रों मोक्षं कुरु कुरु ह्सौः इति। ऋषिरस्याः शिवः प्रिये। गायत्रं छन्द आख्यातं देवते यन्तु भै
रवी। आदिकूटभवे ह्रीं नमध्यकूटं तु कीलकं। अन्त्यकूटभवे शक्तिः साक्षान्मृत्युविनाशनी। नवशक्त्याख्यबीजैस्तु षडङ्गानि प्रविन्यसेत्। ध्यात्वा च हृदये देवीं कदंबवनमध्यगां। पु
स्तकं वामहस्तेन दक्षिणेनाक्षमालिकां। बिभ्रतीं कुन्दधवलां कुमारीं चिन्तयेत्परां॥ इति मृत्युंजयपरा॥ अथ वज्रप्रस्तारिणी॥ ईश्वर उवाच॥ परां क्लिन्ने वाग्भवं चलतत्क्रोमात्मक
मक्षरं। ततो नित्यमदद्रवे मायां च संलिखेत्। वज्रेश्वरी च विख्याता॥ क्रौं क्लिन्ने ऐं क्रों नित्यमदद्रवे क्रौं॥ ऋषिर्ब्रह्मास्य संप्रोक्तः छन्दो विराट् तु वज्रेशी देवता परिकीर्तिता। पंच
मं च चतुर्थं च बीजं शक्तिः क्रमेण तु। तार्तीयं कीलकं देव्यास्तत्तोङ्गानि प्रविन्यसेत्॥ आद्यं त्वतीतं संत्यज्य हृदि कं वै वरूपकं। द्विके द्विकं त्रिकं चैव षडङ्गानि प्रकल्पयेत्। ध्यात्वा च
हृदये देवीं कदंबवनमध्यगां। रक्तांबरां दुकूलाढ्यां रत्नमुकुटां वरभूषणां। महातारुण्यगर्वाढ्यलोचनत्रयशोभितां। शोणितास्थितरत्नोत्तमहार्पंचोपरिस्थितां। डाडिमं सायकं चैव
पाशं वै सृणिं तथा। चापं कलापं दधतीं श्यामल्यानुलेपनां। स्मरेद्भक्ततरां देवीमुपचारैः समर्पयेत्॥ इति वज्रप्रस्तारिणी॥ इति पश्चिमसिंहासनदेवताः॥ अथोत्तरसिंहासनदेवताः॥ तत्रा
दौ भुवनेश्वरीभैरवी॥ लोपामुद्रार्णमुद्धार्य प्रोलबीजं समुद्धरेत्। रेफं शिवा योनिः क्षिप्या भुवनेशी च भैरवी॥ ह्सैं ह्सकल ह्रीं ह्सौः इति॥ कुमार्या एव ऋष्याद्या अस्या योगन्धिकामता। जपाकुसुम
संकाशां डाडिमीकुसुमप्रभां। चन्द्रलेखाजटायुक्तां त्रिनेत्रां रक्तवाससीं॥ नानालंकारसुभगां पीनोन्नतघनस्तनीं॥ शवासनसमासीनां मुण्डमालाविभूषितां॥ पाशांकुशवराभीति धारयन्तीं शि
वाभया॥ इति भुवनेश्वरीभैरवी॥ अथ कमलेश्वरीभैरवी॥ भुवनेशीचन्द्रा या कमलेशी तथा भवेत्॥ सकैं सहकल ह्रीं सकौः इति॥ अन्यत्सर्वं भुवनेशीभैरवीवत्॥ इति कमलेशीभैरवी॥ अथ सि
द्धकौलेशभैरवी॥ हस्रैं हस्रीं च हस्रौः श्री सिद्धकौलेशभैरवी॥ कुमार्या एवमुक्ता या ध्यानमस्या वदामि ते॥ आताम्रार्कसहस्राभां त्रिनेत्रां चन्द्रसम्मुखीं। वेदवं स्फुरद्रत्नमुकुटां क्षाममध्यमां
उ नितंबिनीं स्फुरद्रक्तवसनां रक्तभूषणां॥ उन्नतपीवरप्रौढां पीनोन्नतघनस्तनीं॥ अस्य रूपं कालमुण्डस्रक्मंतां गीसुभूषणां॥ पुस्तकं चाभयं वामे दक्षिणेनाक्षमालिकां। वरदं दधतीं ध्याये त
चेतसिंहासनस्थितां॥ इति सिद्धकौलेशभैरवी॥ अथ डामरभैरवी॥ ईश्वर उवाच॥ उत्तरास्येन देवेशि मया या या विप्रजल्प्यते॥ महासिंहासनस्था सा भैरवी डामरेश्वरी॥ पूर्वोक्तभैरवीदेव्याः कामकूटप
राशिवा॥ हित्वोच्चरेत्तदा वि यामहासिंहासनेश्वरी॥ ह्सैं ह्सौः ह्क्लीं ह्सौः इति॥ पूर्वोक्त एवमुक्ता या ध्यानमस्या वदामि ते॥ वंधूककुसुमाभासां पंचमुण्डाधिवासिनीं॥ स्फुरच्चंद्रकलो
रत्नमुकुटां मुण्डमालिनीं॥ त्रिनेत्रां रक्तवसनां पीनोन्नतघनस्तनीं॥ पुस्तकं चाक्षमालां च वरदं वाभयं क्रमात्॥ दधतीं संस्मरेन्नित्यमुत्तराम्नायमानितां॥ इति डामरभैरवी॥ अथ कामि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नीभैरवी॥ संपत्प्रदायाभैरव्या वह्निस्थचक्रासमुद्धरेत्। कामिनीभैरवी चेयं भयविध्वंसिनी तथा। हसैं हसक्लीं हसौः॥ पूर्वोक्ताएवमुत्याद्याः ध्यानमस्याववदाम्यहं। आताम्रार्कायुतभासां रत्नभूष
णभूषितां। पाशांकुशाभयवरान् धारयंतीं शवासनां॥ मुंडमालावलीरम्यां चिंतयेद्भैरवीं परां॥ इति कामिनीभैरवी॥ इत्युत्तरसिंहासनदेवताः॥ अथोर्ध्वसिंहासनदेवताः॥ तत्रादौ प्रथमसुंदरी
ईश्वर उवाच॥ अथेशाने नवत्रिकोणमयाख्यापि मंत्रमुच्यते। विद्यांतां पंचकूटे देवि त्रिपुरांके पुटुले भं॥ वाग्भवं शिवयुक्तं वाग्भवे मध्यमं भवेत्॥ हकलांगमहेश्वरं निशिवबीजं तु संलिखेत्तत्। रेफ़ाक्षं
माक्षिविंदिं दुचरितं तु तृतीयकं। हसौ तु स्यात् हसर्गो द्वितीयैकासुंदरी प्रिये॥ हैं हकलह हक्लीं हसौः॥ इति प्रथमसुंदरी॥ अथ द्वितीयसुंदरी॥ आहसाद्यो जपेन्मंत्री रविर्तुर्यमनुक्रमैः॥ अथेसर्ग
माद्येहिविंदुनादकलात्मिके॥ इयं द्वितीयादेवेशि सुंदरी परिकीर्तिता॥ अहसैं अहसीं अहसौः॥ इति द्वितीयसुंदरी॥ अथ तृतीयसुंदरी॥ केवलं वाग्भवं देवि वाग्भवे मध्यमं भवेत्॥ हसएईं सह
स्त्रांश्च वाग्भवे च योजयेत्॥ हत्रयं कलह ह्रीं रकाश शक्तिकूटं भवेत् प्रिये॥ चतुष्कं शिवबीजान्तं रेफो ऽनुग्रहसर्गवान्॥ इयं तृतीयादेवेशि सुंदरी वसुरक्षरा॥ ऐं हसहसैं हहहकलक्लीं हहह हसौः
इति तृतीयसुंदरी॥ अथ चतुर्थसुंदरी॥ कलौ तु शिवयुग्मेन तथा जीवत्रयं शिवे॥ परयापिंडितं कुर्यात् कूटमेतत्त्रिधेरयेत्॥ वाग्भवे कामराजे च शक्तिबीजे च संलिखेत्ता चतुर्थी सुंदरी स्यात्...
मोक्षप्रदायिनी॥ कलहहहससहहैं कलहहहससहक्लीं कलहहहस...सहक्रौः॥ इति चतुर्थसुंदरी॥ अथ पंचमसुंदरी॥ जीवः शिवयुग्मं जीवः क्षमाक्षकार शिवेंदुमत्। ह्लदाद्यं च
मध्यं च हसयुक्क्षमाक्षहें दुमत्॥ अंत्यं तु हसलक्षें दुहें द्वाकाशविभूषितं। त्रिपुरेशीमनोरमा पंचमी सुंदरी भवेत्॥ सहहह...सलक्षहसैं हसहसलक्षह सीं हसलक्षसहसहौः॥ इति पंचम
सुंदरी॥ संपत्प्रदाभैरवीवद्ध्यायेत्पंचसुंदरीकमुत्तमं॥ अध्यापि प्रदातविहेया त्रिपुरेशीवतान्यथा॥ इत्यूर्ध्वसिंहासनविद्याः॥ इति पंचसिंहासनविद्याविरूपणं॥ ॥अथ पंचपंचिकागणः॥
तत्रादौ पंचलक्ष्म्यः॥ तत्रादौ श्रीविद्यालक्ष्मी॥ षोडशार्णा महाविद्यां समुच्चार्य विधानवित्। महालक्ष्मीश्वरीयं दमंडिता सततसंस्थिता। सर्वसौभाग्यजननीं पादुकां प्रजपामि च॥ इति श्रीविद्या
लक्ष्मी॥ अथैकाक्षरलक्ष्मी॥ वारुणांतं वह्निसंस्थं दीर्घनेत्रविभूषितं। विंदुनादसमायुक्तं लक्ष्मीमंत्रउदाहृतः॥ श्रीं॥ ऋषिर्भृगुर्निवृच्छंदस्तथा श्रीर्देवता श्रीमेश तुर्ये बीजशक्तीकीलकं रे
फउच्यते॥ षड्दीर्घयुक्तबीजेन षडंगानि समाचरेत्॥ ध्यायेत्ततः श्रियं रम्यां सर्वदेवनमस्कृतां॥ तप्तकार्तस्वराभासां दिव्यरत्नविभूषितां॥ आसितमया...मत्तेभुमौर..रावि...भुभ्रा
भ्राभेभयुग्मेनमुकुटकुंकुमपि प्रिये॥ रत्नौघवद्धमुकुटां क्षौमदुक्षौमांगरागिणीं॥ पद्माक्षीं पद्मनाभेन हृदि विंस्पांस्मरेत्॥ एवं ध्यात्वा तपेद्बीजं...युग्मं...सदा॥ वरदाभयपाणिभ्यां
चतुर्भुजं मुलोचनां॥ इति लक्ष्मी॥ अथ महालक्ष्मी॥ प्रणवं पूर्वमुच्चार्य हरिमात्मकमक्षरं। श्रीपुरं वाधकमलेकमलाधाजसोदवालयेम मध्यमता भमिरद्दक्षाने तु योजयेत्। प्रसीदद्वयं बीजानि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संपुटत्वेन योजयेत्। महालक्ष्म्यै हृदंतोग्रुरस्या। विंशतिवर्णवान्॥ ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं कमले कमलालये प्रसीद प्रसीद श्रीं ह्रीं श्रीं ॐ महालक्ष्म्यै नमः॥ दक्षप्रजापतिश्चास्य ऋषिश्छंदमाथे
वच गायत्री देवता लक्ष्मी हृदयं परिकीर्तितं। द्वितीयं च ततो यं च बीजशक्ती क्रमेण तु। प्रणवः कीलकं देवि तेनांगानि प्रविन्यसेत्। अंगानि पूर्ववद् द्विन्यासे श्री समाहिता रत्नौ द्य हसुपात्रं च
पद्मयुग्मं च हेमजं। अग्ररत्नावलीराजदादर्शं दधतीं परां॥ चतुर्भुजां स्फुरद्रत्ननूपुरां मुकुटोज्वलां॥ ग्रैवेयांगदहाराढ्यकंकणां रत्नकुंडलां॥ पद्मासनसमासीनां ...भिर्मंडितां सदा। शुक्लांगरा
वसनां महादिव्यांगनान्वितां। एवं ध्यात्वा यजेद्देवीमिति॥ इति महालक्ष्मी॥ अथ त्रिशक्तिलक्ष्मी॥ श्रीबीजं च पराबीजं कामबीजं समालिखेत्। इयं त्रिशक्तिर्देवेशि त्रिषु लोकेषु दुर्लभा। श्रीं ह्रीं
क्लीं इति॥ ऋषिर्ब्रह्मास्य गायत्री छंदोपि कथितं प्रिये। त्रिशक्तिर्देवतांगानि द्विरावृत्त्या यजेत् प्रिये॥ ध्यायेत् सर्वसमृद्धिदां॥ नवहेमस्फुरत्कूर्मो रत्नकुट्टिममंडपो महाकल्पवनांतस्थे रत्न
सिंहासने वरे। कमलाशोभाढ्यां रत्नमंजीरकुंडलां। स्फुरदुल्ललसन्मौलिं रत्नकुंडलमंडितां। अनर्घ्यरत्नघटितनानाभूषणभूषितां। दधतीं पद्मयुगलं पाशांकुशधनुःशरान्। षड्भुजामिंदुवदनां
स्त्रीभिः परिवारितां। चारुचामरहस्ताभी रत्नादर्शसुपाणिभिः। तांबूलस्वर्णपात्रीभिर्भाग्यदेवीसुपाणिभिः। तन्मकांतस्वराभासामिति॥ इति शक्तिलक्ष्मी॥ अथ सर्वसाम्राज्यलक्ष्मी॥ अथ वक्ष्ये
महादेवि सर्वसाम्राज्यदेवतां। यस्या आराधनाद्विष्णुरभूल्लक्ष्मीपतिः स्वयं। चंद्रशमानदक्षेशाद्यक्रिदीर्घीक्षिमंडितं। विद्यकृरेश्वरीयुक्तं विधेयं वैष्णवी प्रिये॥ श्रीबीजसंपुटं कुर्यात् सर्वसाम्राज्य
दायिनी। श्रीं सकल ह्रीं श्रीं॥ ऋषिर्हरिस्तथा छंदो गायत्री चास्य सम्मतो। देवता मोहनी लक्ष्मीर्महासाम्राज्यदायिनी॥ बीजं कूटं समाख्यातं शक्तिः श्रीबीजमुच्यते। षड्दीर्घैः स्वरैर्भिन्नाडं मातृकान्य
विन्यसेत्। अतसीपुष्पसंकाशां रत्नभूषणभूषितां। शंखचक्रगदापद्मशार्ङ्गबाणधरां करैः। षड्भिः कराभ्यां देवेशि वरदाभयशोभितां॥ एवमष्टभुजां ध्यात्वेति॥ इति सर्वसाम्राज्यलक्ष्मी॥ अ
॥ इति पंचलक्ष्म्यः॥ अथ पंचकोशविद्याः॥ तत्रादौ श्रीविद्याकोशेश्वरी॥ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं मलं महाकोशेश्वरीं दमघ्नितां सनसंस्थितां सर्वसौभाग्यजननीं पादुकां पूजयामि॥ इति श्रीविद्याकोशेश्व
री॥ अथ श्रीकोशविद्यानां चतुःकं भूरुपावति॥ यस्य विज्ञानमात्रेण पुनर्जन्म न विद्यते॥ श्रीविद्या च परंज्योतिः परनिष्कलदेवता। अजपा मातृका चैव पंचकोशाः प्रकीर्तिताः प्रणवं पूर्वमु
च्चार्य धराहंसः पदं लिखेत्। ततः सोहं शिरो देवि वसुवर्णा प्रकीर्तिता॥ ॐ ह्रीं हंसः सोहं स्वाहा। ऋषिर्ब्रह्मास्य मंत्रस्य गायत्रं छंद उच्यते। परंज्योतिर्मयी साक्षाद्देवता परिकीर्तिता। प्रणवो ह
दयं बीजं शक्तिः शेषं तु कीलकं। स्वाहा तु हृदये सोहं शिरो हंसः शिखा भवेत्। मायया कवचं तारबीजेन नयनत्रयं। मन्त्रेणास्त्रं त्रेणा देवेशि समग्रेणास्त्रकं भवेत्। ध्यानं तु प्रपंचयाग प्रकरणे
यथा चिंतनमिति परंज्योतिःकोशेश्वरी॥ अथ परंनिष्कलदेवताकोशेश्वरी॥ अथ वक्ष्ये महेशानि परंनिष्कलदेवतां॥ यस्याः स्मरणमात्रेण चिदानंदायते पुनः। अनुग्रहार्थिर्देवेशि विंदुना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दकलात्मकः ॥ परं निष्कलं देवीयं परब्रह्मस्वरूपिणी ॥ ॐ ॥ भुरक्तांबरपरीधाना भुरक्तमाल्यानुलेपना । ज्ञानमुद्रांकिता योगिपतिवृंदेन सेविता । ध्यायेदिति शिवः ॥ ऋषिर्ब्रह्मास्यामा-
त्र्यमनो छंदः क्रमात्कवेता ब्रह्मैव देवता बीजं श्रीं अकं क्रमेणतु मकारः कीलकं मोक्षफलदा ज्ञानदायिनी ॥ स्वरद्वंद्वस्य मध्ये तु क्षिप्त्वा स्यात्काव्यनुष्टयो ऋ ॠ ऌ ॡ च देवेशि षडंगानि
प्रविन्यसेत् ॥ इति परनिष्कलदेवता ॥ अथाजपाकोशेश्वरी ॥ अजपाराधनं देवि कथयामि तवानघे । यस्य विज्ञानमात्रेण परब्रह्मैव देशिकः ॥ हंसः पदं परेशानि प्रत्यहं जपते नरः । मो-
ह बद्धो न जानाति मोक्षस्तस्य न विद्यते ॥ श्रीगुरोः कृपया देवि ज्ञायते जप्यते नदा ॥ उच्छ्वासनिश्वासवतया तदा वै मोक्षयो भवेत् ॥ उच्छ्वासे चैव निश्वासे हंस इत्यक्षरद्वयं ॥ तस्मात्
ण स्मृहंसात्व्यः आत्माकारेण संस्थितः ॥ षड्भ्यासे भवेत्प्राणः षट्प्राणैर्नाडिका मता ॥ षष्टिनाड्या अहोरात्रं जपसंख्या जपामनोः ॥ एकविंशतिसाहस्रं षट्शताधिकमीश्वरि जप-
ते अजपहंसाली सदानंदमयी परां ॥ उत्पत्तिर्नेपथ्यारंभो मतिरस्यानिवेदनं ॥ चिन्ता जपेन देवेशि जपो भवति मन्त्रिणः ॥ अजपेयः ततः क्रोधे भवपाशान्निकृंतनी ॥ श्रीगुरोः कृपया देवि लभ्यते न-
न्यथा प्रिये ॥ एवं जपं महेशानि प्रत्यहं विनिवेदयेत् ॥ गणेशब्रह्मविष्णुभ्यो हराय परमेश्वरि ॥ जीवात्मने क्रमेणैव तथा च परमात्मने ॥ षट्शतानि सहस्राणि षट् चैव तथा पुनः ॥ षट्सहस्रा-
णि च पुनः सहस्रं च सहस्रकं ॥ पुनः सहस्रं गुरवे क्रमेणानुनिवेदयेत् ॥ जपं निवेदयित्वा तु महोरात्रं भवप्रिये ॥ सहजपरमेशानि न्यासं कुरु विचक्षणे ॥ ऋषिर्हंसोऽव्यक्त गायत्रं छंद उच्यते
देवता परमादिस्तु हंसो हं बीजमुच्यते ॥ सः शक्तिः कीलकं सोहं प्रणवस्तत्त्वमेव हि ॥ नभःस्थानं तथा श्वेतो वर्णस्तु परमेश्वरि ॥ उदात्तस्वर हंसैव मनोरस्य प्रकीर्तितं ॥ मोक्षार्थे विनियोगः स्यादेवं जा-
नीहि पार्वति ॥ ततः षडंगविन्यासं कुर्याद्धंसस्य बुद्धये ॥ सूर्यः सोमं तथा देवि निरंजनमतः परं ॥ निराभासं चतुर्थं तु स्याद्धोता न क्रमतो न्यसेत् ॥ कवचांतास्त्रं विन्यस्य ततोऽतनु पदं स्मरेत् ॥ तन्तुसूक्ष्म-
चतुर्वर्णानुस्वाडेः तं प्रयोदयात् ॥ स्वाहांते नैव जन्यजनमध्यरूपपदपूर्वकः ॥ प्रबोधात्मा चतुर्थ्यग्निजायान्तो स्त्रं निगद्यते ॥ अस्य हंसस्य देवेशि निगमागमपक्षकौ ॥ ओंश्रीं सोमावथ वा चापि पक्षौ तारः
शिरो भवेत् ॥ विंदुत्रयं शिखा नेत्रे मुखे नादः प्रतिष्ठितः ॥ शिवशक्ति पदद्वंद्वं कालाग्निः पार्श्वयुग्मकं ॥ अयं परमहंसस्तु सर्वव्यापी प्रकाशवान् ॥ सूर्यकोटिप्रतीकाशः स्वप्रकाशेन भासते ॥ संहार-
रूपी हंसोऽयं विवेकं दर्शयत्यपि ॥ अजपानाम गायत्री त्रिषु लोकेषु दुर्लभेति ॥ इति अजपाकोशेश्वरी ॥ मातृका प्रागेव प्रपंचिता ॥ इति पंचकोशदेवताः ॥ अथ पंच क[illegible]ां ॥ अथ वक्ष्ये महेशा-
नि विद्याः कल्पलताप्रिये । या सा विज्ञानमात्रेण पजायते महापदः ॥ श्रीविद्यापारिजाते श्रीपंचकामेश्वरी तथा । पंचबाणेश्वरी देवी कुमारी पंच[illegible]लं महाकल्पल-
तेश्वरी वंदमंडिता सततं संस्थिता सर्वसौभाग्यजननी पादुकां प्रजयाम्यहं ॥ इति श्रीविद्याकल्पलतेश्वरी ॥ अथ पारिजाते[illegible]दानर्थ्या वागभवे[illegible]लेखेवेत् ॥ त[illegible]णपरया देवि स-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पुटीकस्य मंत्रविन्तु। सरस्वत्यै हृदंतोयं क्रशोर्णो मनुरीरितः॥ ओं ह्रीं ह्सैं ह्रीं ओं सरस्वत्यै नमः॥ ऋषिरस्या दक्षिणामूर्तिर्गायत्रं छंद उच्यते। पारिजातेश्वरी वाणी देवता परिकीर्त्तिता। तत्ती
बद्धितीयं च बीजशक्ती च तारकं। कीलकं परमेशानि महासारस्वतप्रदं। षड्दीर्घस्वरसंभिन्नबीजेनांगानि विन्यसेत्। ... स्मितां चंद्रमौलिं
नुवन्नमुक्ताविभूषणां। विद्यां वीणां सुधाकुंभमक्षमालां च बिभ्रतीं॥ इति पारिजातेश्वरी॥ अथ पंचकामेश्वरी॥ अथ वक्ष्ये महेशानि पंचबाणेश्वरीं शिवे। त्रिपुरे ... मधेयाणाः जगत्काम
हेश्वरी तैरेव पंचभिर्वर्णैर्विद्या पंचाक्षरी भवेत्। द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः॥ ऋषिरस्याः सुमदनो गायत्रं छंद उच्यते। कामेश्वरी च बीजाद्यादि देवता चेयमीश्वरी। एतैः समस्तैरंगानि बाणैः पंचभिरा
चरेत्। उद्यद्दिवाकराभासां नानालंकारभूषितां। बंधूककुसुमाकाररक्तवस्त्रांगरागिणीं। इक्षुकोदंडपुष्पेषुविराजितभुजद्वयां॥ इति पंचबाणेश्वरी॥ अथ पंचकामेश्वरी॥ अथ वक्ष्ये पंचका
मनायिकां विश्वमातरं। पूर्वोक्तपंचकामैस्तु पंचकामेश्वरी भवेत्॥ ऋषिः संमोहनो नाम गायत्रं छंद उच्यते॥ देवतेयं कामपवाच बीजशक्ती तु कीलके। अत्र तमेतैर्न्यसेत् मंत्री व्यस्तैश्च व समस्त
कैः॥ अंगानि पूर्ववत्कामबाणन्यासद्वयं भवेत्। रक्तां रक्तदुकूलांगलेपनां रक्तभूषणां। पाशांकुशौ धनुर्बाणान् पुस्तकं चाक्षमालिकां॥ वरदाभीतिव दधतीं त्रैलोक्यवशकारिणीं॥ इति पंच
कामेश्वरी॥ अथ कुमारी॥ अथ वक्ष्ये महेशानि कुमारीं विश्वमातरं॥ कामेश्वरी भगवती त्रैलोक्याकर्षणक्षमां। वाग्भवं त्रिपुरेशान्याहि ल्वातत्र्यक्षिपेत्सुधीः कामराजद्वयं तस्याविद्यं त्र्यक्षरी भवेत्
क्लीं ऐं सौः। त्रिपुरेशीवद् ऋष्यादि बीजशक्ती क्रमेण तु॥ आद्यंते कीलकं मध्यं महावश्यकरी भवेत्। द्विरावृत्त्या षडंगानि। तथा॥ उद्यत्सूर्यसहस्राभां माणिक्यवरभूषणां। स्फुरद्रक्तदुकूलाढ्यां नानालंका
रभूषितां। इक्षुकोदंडबाणांश्च पुस्तकं चाक्षमालिकां॥ दधतीं चिंतयेन्नित्यं सर्वराजवशंकरीं॥ इति पंचकल्पलताविद्याः॥ ओं ऐं ह्रीं श्रीं मूलं महाकामदुघेश्वरी च दमंडितासनसंस्थिता सर्वसौभाग्यजननी
श्रीविद्या कामदुघा श्रीपादुकां पूजयामि॥ इति विद्या॥ श्रीकामदुघा॥ ह्रीं हसः संजीवनि जूं जीवं प्राणग्रंथिस्थं कुरु कुरु सः स्वाहा। ऋष्यादिन्यासादिकमन्त्र। ध्यानादिन्यास ध्यानानि प्रागेवोक्तानि॥
अमृतपीठेश्वरी॥ अथ सुधासूः॥ ऐं ब्लूं श्रीं जूं सः अमृते अमृतोद्भवे अमृतेश्वरि अमृतवर्षिणि अमृतं स्रावय स्रावय स्वाहा। ऋष्यादिन्यासादि प्राग्वत्॥ प्रसन्नामृतरश्मीव घासंतर्पितनवरावरां
भवानि भवशीलैलां भावयाम्यमृतेश्वरीं॥ इत्येवं सुधासूः॥ अथान्नपूर्णा॥ शिवाग्निवामनयनबिंदुनादकलान्वितं। श्रीकाममायालं प्रोक्ता हृदंते भगवत्यपि॥ माहेश्वरि चतुर्वर्णमन्नपूर्णे तथाभिलिखेत्
चतुर्वर्णं वह्निजायान्तः सप्तदशार्णो मनुरीरितः॥ द्विदशार्णा महेशानीति॥ ह्रीं श्रीं क्लीं नमो भगवति माहेश्वरि अन्नपूर्णे स्वाहा॥ अयं मंत्रः प्रणवादिः॥ ऋषिर्द्रुहिणोऽस्य मंत्रस्य उष्णिक् छंदोऽभिधीयते॥ अन्नपू
र्णेश्वरी देवी देवता परिकीर्तिता। बीजशक्ती कीलकं च हृल्लेखादि क्रमुच्यते। षड्दीर्घमायया कुर्यात् षडंगानि महेश्वरि। उद्यत्सूर्यसहस्राभां समाभासां विचित्रवसनोज्ज्वलां। चंद्रचूडामन्नदानविरतां रत्ने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
७१

71

भूषितां सुवर्णकलशाकारस्तनभारनतां परां। रुद्रतां उवसानंदां द्विभुजां परमेश्वरीं। वरदाभयशोभाढ्यां मन्त्रदानरतां सदा॥ इत्यन्नपूर्णेश्वरी॥ इति पंचकामदुघाविद्याः॥ अ
थ पंचरत्नविद्याः॥ तत्रादौ श्रीविद्यारत्नेश्वरी॥ ४ मू० महारत्नेश्वरीवंदमंडितासनसंस्थितां सर्वसौभाग्यजननीं श्रीविद्यारत्नेश्वरीश्रीपादुकां पूजयामि॥ इति श्रीविद्यारत्नेश्वरी॥
अथ लक्ष्मीरत्नेश्वरी॥ ओं ऐं क्लीं श्रीं क्रैं फ्रें ख्फ्रें ऐं क्ष्म्रीं महाचंडतेजः संकर्षिणि कालिमंथाने ह्रीं सः स्वाहा ख्फ्रें क्लीं श्रीं सर्वसिद्धयोगिनि हसख्फ्रें क्लीं श्रीं नित्योदितानंद सकलकुल
चक्रनायिकायै भगवत्यै चंडिकपालिन्यै क्लीं श्रीं हूं ख्फ्रें क्लीं क्रूं हूं क्रें क्ष्रौं क्रौं रक्लीं सः ख्फ्रें वर्परं परमहंसिनि निर्वाणमार्गदे देवि विषमोपप्लवप्रशमनि सकलदुरितारिष्टक्लेशदमनि स
र्वापदंभोधितारिणि सकलशत्रुप्रमथिनि देवि त्र्याण क्ष्रं रहसरवलरनरकधिरांत्रवसाभक्षिणि मम शत्रून्मर्दय खाहि र त्रिशूलेन भिंधि र छिंधि र खड्गेन ताडय र [illegible] दय र न्वहक्षय
ल क्लीं हसक्षमलवरयं हसक्षमलवरयीं सहक्षमलवरयीं मम सकलमनोरथान् साधय परमकारुणिके देवि भगवति महाभैरवरूपधारिणि त्रिदशवरनमिते महामंत्रमातः प्रणत
नवत्सले देवि महाप्तिकालतारात्रि क्लीं प्रसाद मदनमधुरां कुरु सुरासुरकन्यका क्लीं श्रीं क्रौं फ्रू ठ ठः हसख्फ्रें फ्रें फ्रें महारत्नेश्वरीं वंदे इत्यादि। श्रीसिद्धमहालक्ष्मीश्री॥ अथ मातंगी॥
अथातः संप्रवक्ष्यामि मातंगीरत्नदेवतां। वाग्भवं कामराजं च सर्गयान्तं गुरुत्तमः। मनु मयेह [illegible] नसंपुटः पुनः। [illegible] परो लिखेत्। श्रीबीजं तारकं चैव नमो भगवतीति च। मातंगेश्वरि सर्वजनम
नोहरिजनादिकं। सर्वराजवशंकरोत्तेकरि सर्वमुखरंजनकं। रंजनीति ततः सर्वस्त्रीशब्दं ततो वदेत्॥ पुरुषांते वशंचोक्त्वा कर्यते सर्वदुष्ट[illegible] मृगान् वशमालिख्य सर्वलोकपदं लिखेत्।
रौ लजे वशमालिख्य करि शब्दं ततो वदेत्। परंश्रियं कामबीजं वाग्भवं च समालिखेत्। सप्ततिश्च त्रयो वर्णा मातंगी विग्रहात्मिका॥ ऐं क्लीं सौः [illegible] श्रीं ॐ नमो भगवति मातंगेश्वरि सर्व
जनमनोहारि सर्वराजवशंकरि सर्वमुखरंजनि सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि सर्वदुष्टमृगवशंकरि सर्वलोकवशंकरि क्लीं श्रीं क्लीं ऐं॥ [illegible] शीमोक्षार्थसिद्धिदा। ऋषि
मतंगो भगवान् गायत्री छंदमुच्यते॥ देवता नादमूर्तिस्तु मातंगी भुवनेश्वरि। कामबीजं तथाग्रे च बीजं शक्ति च कीलकं। तालीयं देवदेवेशि [illegible] आद्यबीजत्रयेणैव दिग्
व संघंडगकं॥ ओं अर्चितदक्षांघ्रिं [illegible] ध्याये मातंगिनीं लसत् [illegible] दोलिलकुंडलां दंतपंक्तिप्रभारम्यशिरां सर्वांग [illegible] मदामा [illegible] वीणावादन श्री
तत्परां। श्यामां गीशरवलयां ध्यायेत् सर्वार्थसिद्धये॥ इति मातंगीरत्नेश्वरी॥ अथ भुवनेश्वरीरत्नेश्वरी॥ सानुप्रागेव प्रपंचिता॥ [illegible] देवशां कथयामि [illegible] ७१
स्याः स्मरणमात्रेण पवनोयं स्थिरो भवेत्॥ वाग्भवं बीजमुच्चार्य गलानुग्रहविंदुभिः नादेन भूषितं बीजं पार्थिवं [illegible] पुनरार्द्धं जमोंतेव भग [illegible] समालिखेत्। वार्तालि युग्मं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

राहि पुनरेन वद्धयंलिखेत् ।वाराहमुखिवद्वंद्वं सधिहीनं ततः परं ।अं घेचांघिनिसमाणं हृदंते नमवालेदोः [illegible] रेकं घिन्यलोहृद्यजं भेजं भैं भिनि हृतथा ।मोहे मोहिनि हृच्छा पिसं भेजं
भिनिहृत्ततः ।एतदुक्तामहेशानि सर्वदुष्टप्रदुष्टवासानेनतंवसर्वेषां सर्ववागीतिविन्तव ।चक्षुर्मुखगतिप्रोक्ता तिक्ता [illegible] मघे पार्श्वि कंपुनः उकारस्य चतुष्का
तकवचोस्त्राग्निवल्लभा ।वलुद्देशो नरश्चातं मंत्रवर्णो भवति हि ।ऐं ग्लौं ऐं नमो भगवति वार्त्तालि वार्त्तालि वाराहि वाराहि वराहमुखि वराहमुखि [illegible] अंधे [illegible] नमः जंभे जंभिनि
नमः स्तंभे स्तंभिनि नमः सर्वदुष्टप्रदुष्टानां सर्वेषां सर्ववाक्चित्त चक्षुर्मुखगतिजिह्वास्तंभं कुरु कुरु शीघ्रं वश्यं कुरु कुरु ऐं ग्लौं ठ ठ ठ हुं फट् स्वाहा ।चतुश्चत्वारिंशतिभिः पदैर्न्यासमुत्कीर्तितन्मा
त्रकावन्यसेद्धृत्को पदानि दश मंत्रवित् ।दोःपत्संधिषु साग्रेषु न्यसेद्विंशतिसंख्यकान् ।पदानां न्यथवैर्शों स्यपार्श्वयोरेकमुनमं ।ततः षडंगविन्यासं [illegible] हृच्छिरः [illegible] वालान्त्यास्तुपदद्वंद्वं हृदयं चव ततः
तः परं ।वाराहि युगलं देवि शिरोमंत्रउदाहृतः ।वाराहमुखि युग्मं तु शिखा सप्ताक्षरं ततः ।कवचं च ततः सप्तवर्णैर्नेत्रं [illegible] न्यसेत्क्रमात् ।प्रत्यग्रारुणसंकाशा पद्मांतर्गतवासिनी ।इंद्रनीलमहातेजःप्र
काशांविश्वमातरं ।कंडचमुंडमालाढ्यनवरत्नविभूषितां ।अनर्घ्यरत्नघटितमुकुटश्रीविराजितां ।कौशेयार्धोरुकां चारुप्रवालमणिभूषणां ।हलेनमुसलेनापि वरदेनाभयेन च ।विराजितचतुर्बाहुं कपि
लाक्षीं सुमध्यमां ।नितंबिनीमुत्पलाभां कठोरघनसत्कुचां ।लोलाननामिति [illegible] इतिवाराही रत्नेश्वरी ।। इतिपंचपंचिकागणः ।।अथषोडशानित्याविवरणं ।। अथ वक्ष्ये महेशानि नित्याविवरणं महत्
कामेश्वरी महाभेदा बहवः संति पार्वति ।। तत्र कामेश्वरी नित्या कथ्यते भुवि दुर्लभा ।त्रिपुरे श्रीसमुद्धार्यताः रांते दत्यदंततः ।कामेश्वरीपदं वोक्ता लिख्या कामफलप्रदे ।। सर्वसत्व वशं प्रोक्ता करि
सर्वजगत्पदं ।क्षोभांते तु करे हूं हूं वाणांश्च त्रिपुरेश्वरी ।। विपरीतां ममालिख्य विद्या षट्त्रिंशदक्षरा ।। ऐं क्लीं सौः ओं नमः कामेश्वरी [illegible] कामफलप्रदे सर्वसत्ववशंकरि सर्वजगत्क्षोभकरे हूं हूं
द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः सौः क्लीं ऐं ।। आद्यभागत्रयेणैव [illegible] कामेश्वरी [illegible] इति कामेश्वरी नित्या ।। अथ भगमालिनी नित्या ।। अथ वक्ष्ये महेशानि नि
त्यां श्रीभगमालिनीं ।। वाग्भवं भगशब्दांते भुगे वाग्भवमेव च ।भगिन्यंते वाग्भवं च भगोदरि च वाग्भवं ।भगक्लिन्ने वाग्भवं च वाग्भवादौ भगावहे ।। भगगुह्ये वाग्भवं च भगयोनि च वाग्भवं ।भगन्यंते प
त नीति वाग्भवं भगसर्ववापदे वाग्भवमालिख्य ततो भगवशंकरि ।वाग्भवं भगरूपे तत्त्वं भगिन्ये नवचवाग्भवं ।भगक्लिन्ने वाग्भवं च भगरवांते समालिखेत् ।रूपे सर्वभगानीति मे [illegible] वाग्भवं ।भग
क्लिन्न द्रवे चांते भगक्लेदय चालिखेत् ।भगं द्रावय चैवालिख्य भगामोघे भगेति च ।विच्चे भयं क्षोभयेति सर्वसत्वान्भगेश्वरि ।वाग्भवं च भग [illegible] वाग्भवं भजं लिखेत् ।वाग्भवं च भग [illegible] च वाग्भवं भगमालिखेत् ।वा
ग्भवं च भगैवेर वाग्भवं भगमालिखेत् ।भगक्लिन्ने च सर्वाणि भगान्यथ वमे लिखेत् ।वाग्भवं च भग [illegible] च वाग्भवं भगहे लिखेत् ।भगक्लिन्ने च सर्वाणि भगान्यथ वमे लिखेत् ।वशमानये चालिख्य भग

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नि षाएंव
७२

पंचकमथ्यं। भगांतरे भगांते च हरे भालमकमालि खेत्। भगाते पंचमं काम ततो वै भगमालिकिंनी। ङेंतामुद्धार्य विद्येयं त्रैलोक्यवशकारिणी॥ चतुराधिकविंशत्याद्विशतै रत्नमंडिता। वर्णो नाम भग
मालेयं नित्यासफलसिद्धिदा॥ मंत्रोद्धारः सुगमः॥ ऋषिस्यात्सुभगो गायत्रं छंद उच्यते॥ देवतेयं तु वीजं तु हरक्लेमालकं प्रिये॥ शक्तिः स्त्री वीजं कं क्लूं तु कीलकं परमेश्वरि। षट्दीर्घस्वरभेदेन न्यसे
दंगानि देशिकः॥ काम न्यासं तथा वाणन्यासं कुर्यात्पूर्ववत्। कदंबवनमध्यस्था मुक्तासर्पसमुद्युति॥ नानाभरणसंपन्नां त्रैलोक्याकर्षणक्षमां। पाशांकुशौ पुस्तकं च तीक्ष्ण खंगतलं र॥
वरदं वाभयं चैव दधतीं विभ्रमातरं॥ इति भगमालिनी॥ अथ नित्यक्लिन्ना॥ भुवनेशीसमुद्धार्य नित्यक्लिन्ने मदद्रवे। वह्निजायाच विद्येयं रुद्रवर्णा महेशका॥ ऋः ह्रीं नित्यक्लिन्ने म
दद्रवे स्वाहा॥ एकेन च तथा द्वाभ्यां द्वाभ्यां द्वाभ्यां क्रमात्त्रिये। द्वाभ्यां द्वाभ्यां षडंगानि विन्यसेद्देशिकोत्तमः। रक्तां रक्तांगवसनां चंद्रचूडां त्रिलोचनां॥ विंदुद्रक्षां मदाचूर्णलोचनां रत्नभूषितां॥
पाशांकुशौ कपाले च महाभीतिहरं तथा। दधतीं संस्मरेन्नित्यां पद्मासनविराजितां॥ इति नित्यक्लिन्नानित्या॥ अथ भेरुंडा॥ अथ वक्ष्ये महेशानी भेरुंडां परमेश्वरी। प्रणवं समुद्धार्य कु
शाभ्यां सवषट्प्रयेत्। प्रसहीतं चतुर्वर्गं तु वतु धारे फमंडितं॥ अनुग्रहेंद्रविंदुद्रव्यं तारस्वारो दरास्थितः। मनुर्दशार्णो देवेशि महाविषहरो भवेत्। क्रों भ्रें: क्रों क्रौं क्रूं क्रों क्रें क्रों स्वाहा॥ ऋषि
स्यमहाविष्णुगायत्रं छंद उच्यते॥ देवते यं पराशक्तिः सती यं वीजमुच्यते। वह्निजायाच शक्तिस्या कीलकं स्वाहारेव च। षट्दीर्घस्वरभेदेन वीजेनैव षडंगकं॥ चंद्रकोटि प्रतीकाशां स्रवंती
ममृतद्रवैः। नीलकंठां त्रिनेत्रां च नानाभरणभूषितां॥ इंद्रनीलस्फुरत्कांति शिखिवाहनशोभितां। पाशांकुशौ कपालं च छुरिकां वरदाभये॥ विभ्रतीं हेमसंबद्धनागकुंडलभूषितां॥
इति भेरुंडानित्या॥ अथ वह्निवासिनीनित्या॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि नित्यां वै वह्निवासिनीं। परां विलिख्य च क्रौं तत्रासि न्ये नमः इत्यपि। अष्टार्णोयं महेशानि पुरुषार्थप्रदो मनुः।
क्रों वह्निवासिन्यै नमः॥ ऋषिरस्य वसिष्ठः स्यात् गायत्रीकं छंद उच्यते। आद्यं तेवीजशक्ती च कीलकं मध्यएव च। देवि पदत्रयेणैव द्विरावृत्त्यांगकेन्यसेत्॥ ध्यायेन्नीवसुवर्णा
भीं नानालंकारभूषितां। पाशांकुशौ स्वात्ति कंच शक्तिं च वरदाभये॥ दधतीं रत्नमुकुटां त्रैलोक्यतिमिरापहां॥ इति वह्निवासिनीनित्या॥ अथ महाविद्येश्वरीनित्या॥ अथ व
क्ष्ये महादेवि महाविद्येश्वरीं परां। नित्यक्लिन्नां समालिख्य मुखे तारं समालिखेत्। हृल्लेखांते करोमास्मच्चंद्रवीजं विसर्गवत्। चतुर्दशाक्षरी विद्या॥ ओं क्रों क्रों सः नित्यक्लिन्ने
मदद्रवे स्वाहा॥ ऋषिर्ब्रह्मा निगद्यते गायत्रं छंद आख्यातं देवता परमेश्वरी॥ आद्यं तेवीजशक्ती तु हृल्लेखा कीलकं भवेत्। चतुष्कोणे चतुर्युग्मेन सुयुग्मे न युगले न च युगले नवं
युग्मे न न्यसेदंगानि देशिकः। जपाकुसुमसंकाशां रक्तांशुकविराजितां। माणिक्यभूषणां नित्यां नानाभूषणविभूषितां। पाशांकुशौ कपालस्थ सुधापात्रविचूर्णितां। अभये द

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री०
७२

धंतीं ध्यायेद्दितिं ॥ इति महाविद्येश्वरीनित्या ॥ अथ शिवदूतीनित्या ॥ अथ दूतीं प्रवक्ष्यामि त्रैलोक्याकर्षणक्षमां । भुवनेशीं समुच्चार्य शिवदूत्यै नमो लिखेत् । ससागराणां शिवदूतीयं त्रैलोक्यस्वामि-
नीप्रिये ॥ ह्रीं शिवदूत्यै नमः ॥ ऋषिरुद्रस्तु गायत्री छंदो स्याद्देवता शिवा । आद्यंते बीजशक्ती च मध्ये कीलकमुच्यते ॥ विद्याभागत्रयेणांगं दिग्वलोकं न्यसेत् । हूं योनिभां त्रिनेत्रां च महासिंहसमारूढां
शंखचारिजालकपालं च स्त्रिपाशौ वराभये । दधतीं चिंतयेन्नित्यामिति ॥ इति शिवदूतीनित्या ॥ अथ त्वरितानित्या ॥ अथ वक्ष्ये महेशानि त्वरितां सिद्धिदायिनीं ॥ तारं परांते कवचं खेचछेक्षः समालिखेत् ।
स्त्रीं हूं मात्मकमुद्रां पक्षेपराय स्त्रकं लिखेत् । त्वरिता रविवर्णेयं भोगमोक्षफलप्रदा ॥ ओं ह्रीं हुं खे च छे क्षः स्त्रीं हूं क्षें ह्रीं फट् ॥ ऋषिरीशो विराट् छंदो देवतेयं च पार्वती ॥ कवचं स्त्रीं शक्तिबीजे कीलकं
वह्निकीर्तितं । खेछे युगं हृच्छिरस्तु छेक्षयुग्मं शिखा ततः । क्षस्त्रीयुगं कवचं स्याद् हूं मात्मयुगं तथा । हूं क्षें नेत्रात्रिविंशस्य स्वक्षे फट् अस्त्रं प्रकीर्तितं । श्यामांगीं रक्तसर्पालीवरणां भुजशोभितां । व्यालांहिस-
मंजीरां कंठाररत्नविभूषितां । स्वर्णांशुकस्वर्णभूषां वेश्याहिद्वद्वमेखलां । तनुमध्यां पीनवृत्तकुचयुग्मां वराभये ॥ दधतीं शिखिपिच्छानां वलयांगदशोभितां । गुंजाहारां नूपुराढ्यां द्वके[illegible] । द्विज-
नागस्फुरत्कर्णभूषां मत्तारुणेक्षणां । नीलकुंचितधम्मिल्लवनपुष्पां कलापिनी । करौ तीशिखिपत्राघनिकेतनविराजितां । स्फुरत्सिंहासनप्रोद्दां स्मरेदं यचिताशिनी ॥ इति त्वरितानित्या ॥ अथ कुल-
सुंदरी । अथ वक्ष्ये महेशानि विद्यां श्रीकुलसुंदरीं । बालाख्या त्रिपुरेशानी सर्वसिंहासने स्थिता । ब्रह्मविष्णुमहेशाद्यैः पूज्या सा कुलसुंदरी ॥ इति कुलसुंदरी ॥ अथ नि-
त्यानित्या ॥ अथ वक्ष्ये परो नित्यां पुरुषार्थप्रदायिनीं ॥ त्रिपुरेशी समुच्चार्य नित्याख्यां भैरवीं तथा । ॐकारत्रितयं बाणाविद्येयं वानवाक्षरी । ऐं क्लीं सौः हसकलरडैं हसकल-
रडीं हसकलरडौः ॐ ॐ ॐ ह्रीं क्लीं ब्लूं सः ॥ अन्यत्रिपुरेशीवत् ॥ इति नित्या ॥ अथ नीलपताका ॥ अथ वक्ष्ये महेशानि विद्यां नीलपताकिनीं । तारं हृत्सद्मा-
भाष्य कामेश्वरि पदं ततः । कामांकुशे पदं वाच्यं ततः कामपताकिके । भगवत्यथ नीलांते पताके च भगांतके । वति हृन्नमालिख्य ततो स्त्रिवति च मौलिखेत्[illegible] र-
परमांते तथा गुह्ये ह्रीं कारत्रितयं लिखेत् । आवेशय तथालेख्य कवचं स्त्रिवल्लभा । षड्वर्णा परमेशानि देवी नीलपताकिनी । ओं नमः कामेश्वरि कामां-
कुशे कामपताकिके भगवति नीलपताके भगवति नमो मम परमगुह्ये ह्रीं ह्रीं ह्रीं मदने मदनदेहे त्रैलोक्यमावेशय हुं फट् स्वाहा । रक्तां रक्तांशुकप्रोतां
नानारत्नविभूषितां । ईदृङ् नीलस्फुरन्नीलपताकां कमलेस्थितां । कामं गेयसंलग्नसत्लीवचरदाभया । दधतीं परमेशानि त्रैलोक्याकर्षणक्षमां ॥ इति
नीलपताकानित्या ॥ अथ विजयानित्या ॥ अथ वक्ष्ये परां विद्यां जयदां विजयां सदा । शिवचंद्रस्वयां ताग्निरुद्रस्वरविभूषितं । बिंदुनादकलाक्रांतं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चि यार्ल
७३
73

विजयायै नमो लिखेत्॥ हसखफ्रें विजयायै नमः॥ ऋषिरस्याः शिवश्छंदो गायत्री देवतास्य यां॥ बीजं ह्स्ख्फ्रां वर्णोस्तु बीजशक्तीस्तु कीलकं॥ षड्दीर्घेस्व
रसंभिन्नबीजैनैव षडंगकं॥ एकवक्त्रां दशभुजां सर्वेयहोपवीतिनीं॥ दंष्ट्राकरालवदनां नरमालाविभूषितां॥ अस्थिचर्मावशेषाढ्यां व्याघ्रकृत्तिसमप्रभां॥
व्याघ्रांबरां महाप्रौढ शवासनविराजितां॥ रणे स्मरणमात्रेण भक्तेभ्यो विजयप्रदां॥ गले सर्पवद्धकांसि सिल्लिग्धे श्मशाननिवासिनीं॥ पाशं मांसिमभी
ति दधानां जयदां सदा॥ इति विजयानित्या॥ अथ सर्वमंगला॥ अथ वक्ष्ये महेशानि नित्यां वै सर्वमंगलां॥ जीववारुणताराढ्यं सर्वांगं मंगलप्रदं॥
ॐ तं हृदयमालिख्य नवार्णां सर्वमंगलां॥ स्वीं सर्वमंगलायै नमः॥ ऋषिः छंदो महेशानि गायत्री छंद उच्यते॥ विद्याभाग्यवतीसे वह्निरावध्याषडं
के शुभवस्त्रासने रम्यां वंदकुंदसमद्युतिं॥ सुप्रसन्नां शशिमुखीं नानालंकारविभूषितां॥ अनंतमुक्ताभरणां स्रवंतीममृतद्रवां॥ वरदाभयशोभाढ्यां
स्मरेत्सौभाग्यवर्धिनीं॥ इति सर्वमंगला॥ अथ ज्वालामालिनी॥ ज्वालामालां प्रवक्ष्यामि पुरुषार्थप्रदां सदा॥ ओंकारबीजमुच्चार्य नमो भगवतीति चा
ज्वालामालिनि देवि सर्वभूतान् संलिखेत्॥ हरकारिके जातवेदसीति ज्वलंति वा ज्वल युग्मं प्रज्वलेति युगं हूं मालांते त्रिधा॥ वह्निद्विधा वकवचम
स्त्रं वापि समालिखेत्॥ वलारिंशवर्णरूपा च स्वर्णवक्त्रमाह्वदेत्॥ ओं नमो भगवति ज्वालामालिनि देवि सर्वभूतसंहारकारिके जातवेदसि ज्वलंति
ज्वलर प्रज्वलर हूं हूं ररर हुं फट् स्वाहा॥ रफास्त्रे बीजशक्तीस्तु कीलितं कवचं प्रिये॥ रविसूर्यशशांकाद्य वैरंगानि विन्यसेत्॥ इं दूराः परमेशानि वह्निवर्णानवेष्टये
ता॥ उग्रदंष्ट्रि फुल्लसत्कांति स्वर्णाभरणभूषितां॥ महासिंहासनपीठस्थां ज्वालामालां करालिनीं॥ अरिशंखखड्गखेटत्रिशूलडमरूं तथा॥ पानपात्रं च वरदं दधतीं
संस्मरेद्यजेत्॥ इति ज्वालामालिनीनित्या॥ अथ विचित्रानित्या॥ अथ वक्ष्ये महादेवि विचि विचित्रां विश्वमातरं॥ यस्याः स्मरणमात्रेण पलायंते महापदः॥ यच्च
नुग्रहं चिह्नं दुर्भूषितं मंत्रमालिखेत्॥ चक्रौं॥ ऋषिर्ब्रह्मास्य मंत्रस्य गायत्री छंद उच्यते॥ विचित्रा देवता बीजं ककारः कीलकं पुनः॥ साराक्षरं तु शक्तिः स्यात्तु श्री ७३
रुषार्थप्रदायिनी॥ षड्दीर्घस्वरभेदेन न्यसेदंगादि दक्षिणे॥ ॐ भ्रां गीतानंदायिनीं विचित्र सचारांगी॥ विचित्रतिलका नित्यं विचित्रकुंकुमोज्ज्वलां॥ वरदाभ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यशोभाढ्यं। नानारत्नधराकृ चित्॥ इति विचित्रानित्या॥ ॥इति षोडशनित्याः॥५००॥ ॥इति श्रीविद्यार्णवे सप्तमाश्वासः॥ ॥अथायतनवि-
द्याः॥ ब्राह्मं वैष्णवं शैवं सौरं बौद्धं सौरं च दर्शनं। पूर्वं च दक्षिणे पश्चाद् उदग् ऊर्ध्वं क्रमेण वा। आयतनानि पंच स्युः पृष्ठे शाक्तं ततः स्मृतं॥ तत्र प्रथमं ब्राह्मदर्शनं ब्रह्म-
गायत्री पूर्वायतनविद्या॥ अथो वदामि गायत्रीं तत्त्वरूपां त्रयीमयीं॥ यया प्रकाश्यते ब्रह्म सच्चिदानंदलक्षणं॥ प्रणवो व्याहृतयः सप्त सप्तसु तत्पदादिका। चतु-
र्विंशत्यक्षरात्मा गायत्री शिरसा सह। सर्ववेदोद्धृतः सारो मंत्रोयं समुदाहृतः॥ इति ब्राह्मदर्शनं॥ अथ वैष्णवदर्शने दक्षिणायतनविद्याः॥ अस्य श्रीनारायणमं-
त्रस्य। साध्यनारायण ऋषिः। गायत्री छंदः। श्रीमहाविष्णुर्देवता। ॐ बीजं नमः शक्तिः नारायणायेति कीलकं। श्रीविद्यांगत्वेन विनियोगः॥ ॐ कुं क्रुद्धोल्काय। म-
होल्काय। वीरोल्काय। विद्युल्काय। चंडोल्काय। सहस्रोल्काय। इति षडंगन्यासः॥ उद्यत्कोटिदिवाकराभमनिशं शंखं गदां पंकजं चक्रं बिभ्रतमिंदिरावसुमतीसं-
शोभिपार्श्वद्वयं। कोटीरांगदहारकुंडलधरं पीतांबरं कौस्तुभोद्दीप्तं विश्वधरं स्ववक्षसि लसच्छ्रीवत्सचिह्नं भजे॥ ॐ नमो नारायणाय॥ इति वैष्णवदर्शने दक्षिणायत-
नविद्याः॥ अथ सौरदर्शने पश्चिमाम्नायतनविद्याः॥ अस्य श्रीसूर्यमंत्रस्य। देवभाग ऋषिः। गायत्री छंदः। श्रीआदित्यो देवता। ॐ बीजं। आदित्यः शक्तिः। घृणिः की-
लकं। श्रीविद्यांगत्वेन विनियोगः॥ ॐ सत्यतेजोज्वालामालिने हुं फट् स्वाहा। ब्रह्मतेजोज्वालामालिने हुं फट् स्वाहा। विष्णुतेजोज्वालामालिने हुं फट् स्वाहा। रुद्रतेजोज्व-
लामालिने हुं फट् स्वाहा। अग्नितेजोज्वालामालिने। सर्वतेजोज्वालामालिने हुं फट् स्वाहा॥ इति षडंगमंत्राः॥ रक्ताब्जयुग्माभयदानहस्तं केयूरहारांगदकुंडलाढ्यं। मा-
णिक्यमौलिं दिननाथमीडे बंधूककांतिं विलसत्त्रिनेत्रं॥ ॐ घृणिः सूर्य आदित्योम्॥ इति सौरदर्शने पश्चिमाम्नायतनविद्याः॥ अथ बौद्धदर्शने उत्तरायतनविद्याः॥ अस्य
श्रीबौद्धमंत्रस्य। बुद्ध ऋषिः। त्रिष्टुप् छंदः। श्रीबौद्धो देवता। ॐ बीजं स्वाहा शक्तिः ह्रीं कीलकं। श्रीविद्यांगत्वेन विनियोगः॥ ॐ ह्रीं तारय तारय स्वाहा। ॐ ह्रीं तारय ता-
रय स्वाहा। इति षडंगन्यासः॥ पुरा पुराणान्नसुरान्विजेतुं संभावयन्चीवरचिह्नवेषं। चकार यः शास्त्रममोघकल्पं तं मूलभूतं प्रणमामि बुद्धं॥ ॐ ह्रीं तारय तारय स्वाहा॥ इ-
ति बौद्धदर्शने उत्तरायतनविद्याः॥ अथ शैवदर्शने ऊर्ध्वाम्नायतनविद्याः॥ अस्य श्रीशिवमंत्रस्य। वामदेव ऋषिः। पंक्ति छंदः। श्रीपरमशिवो देवता। ॐ बीजं। नमः शक्तिः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ७४

74

शिवाय कीलकं। श्रीविद्यांगत्वेन विनि॰ सर्वज्ञाया। नित्यतृप्ताया। अनादिबोधाया। स्वतंत्राया। नित्यमलुप्तशक्तये। नित्यमनंतशक्तये। इति षडंगन्यासः॥
नमोस्तु स्थाणुभूताय ज्योतिर्लिंगामृतात्मने। चतुर्मूर्तिवपुश्छायाभासितांगाय शंभवे॥ इति शैवदर्शनोर्ध्वाम्नायतत्वविद्या॥ अथ शाक्तदर्शने विद्यानुसंधानवि
धेया। केचित्कुब्जेश्वरीं वदंति। तद्विधानं प्रागेवोक्तं॥ इत्यापतनाद्विद्या॥ ऐं क्लीं सौः ओं नमः कामेश्वरि इच्छाकामफलप्रदे सर्वसत्ववशंकरि सर्वजगत्क्षोभणकरि हूं हूं द्रां
द्रीं क्लीं ब्लूं सः सौः क्लीं ऐं॥१॥ ऐं क्रीं सर्वकार्यार्थसाधिने वज्रेश्वरि वज्रपदे वज्रपंजरमध्यगते क्रीं क्लिं न्ने ऐं क्रों नित्यमदद्रवे क्रीं वज्रनित्यायै नमः॥२॥ ततो भगमालि
नीविद्या॥३॥ क्लीं भगवति ह्लें नित्ये कामेश्वरि क्रीं सर्वसत्ववशंकरि सर्वत्रिपुरभैरवि ऐं विच्चे क्लीं महात्रिपुरसुंदर्यै नमः॥ इति चतुःसमयविद्याः॥ अथान्याम्नायविद्यान्यासः
पूर्वदक्षिणपश्चिमोत्तरदर्ध्व क्रमेण च। पंचवक्त्रैः शिवप्रोक्ताः पंचाम्नायदेवताः। पंचसिंहासनप्रौढाः सर्वकामफलप्रदाः॥ तत्रादौ पूर्वाम्नायविद्या उन्मनी॥ अस्य
श्रीउन्मनीमंत्रस्य दक्षिणामूर्तिऋषिः पंक्तिश्छंदः श्रीउन्मनी देवता। ह्लीं बीजं। कलक्रीं शक्तिः। स्क्रीं कीलकं। श्रीविद्यांगत्वेन विनियोगः। ह्रिरा॰ इत्याद्यंगानि॥ आत्मसं
पन्नदा भैरवी वंदे॥ ह्लीं स्फ्रीं श्रीं कलक्रीं॥ इत्युन्मनीपूर्वाम्नायविद्या॥ अथ दक्षिणाम्नायविद्या॥ अस्य श्रीभोगिनीमंत्रस्य दक्षिणामूर्तिऋषिः पंक्तिश्छंदः भोगिनी देवता
ऐं बीजं। स्त्रैं शक्तिः। क्लीं कीलकं। श्रीविद्यांगत्वेन विनियोगः। ऐं क्लीं न्ने क्लीं मदद्रवे कुले ह्सौः इति षडंगानि॥ ध्यानं मघोरभैरवी वंदे॥ ऐं क्लिं न्ने क्लीं मदद्रवे ह्सौः॥ इति दक्षिणा
म्नायभोगिनीविद्या॥ अथ पश्चिमाम्नायविद्या॥ अस्य श्रीकुब्जिकामंत्रस्य। कद्रुऋषिः गायत्री छंदः कुब्जिका देवता। ह्सौः बीजं। ह्सरव्फ्रें शक्तिः। ह्सें कीलकं। श्रीवि
द्यांगत्वेन विनियोगः। ऐं क्रीं श्रीं ह्सरव्फ्रें ह्सौः ॐ नमो भगवति ह्सरव्फ्रें कुब्जिके ह्स्रां ह्स्रीं ह्स्रूं अघोरे घोरे अघोरमुखि क्रां क्रीं किलि किलि विच्चे ह्सौः ह्सरव
फ्रें श्रीं क्रीं ऐं॥ इति षडंगानि॥ ध्यानं षट्कूटाभैरवी वंदे॥ ऐं क्रीं श्रीं ह्सरव्फ्रें ह्सौः ॐ नमो भगवति ह्सरव्फ्रें कुब्जिके ह्स्रां ह्स्रीं ह्स्रूं अघोरे घोरे अघोरमुखि क्रां क्रीं कि
लि किलि विच्चे ह्सौः ह्सरव्फ्रें श्रीं क्रीं ऐं॥ इति पश्चिमाम्नायविद्या कुब्जिका॥ अथोत्तराम्नायविद्या कालिका॥ अस्य श्रीकालिकामंत्रस्य भैरवऋषिः उष्णिक्छंदः श्री
कालिका देवता। खफ्रें बीजं। ईश्वरी शक्तिः। महाचंडयोगकीलकं। श्रीविद्यांगत्वेन विनियोगः। खफ्रां खफ्रीमित्यादि षडंगानि॥ ध्यानं भुवनेश्वरी भैरवी वंदे॥ खफ्रें महाचंड
योगेश्वरि॥ इत्युत्तराम्नायविद्या कालिका॥ अथोर्ध्वाम्नायक्रमः॥ तत्रापरा प्रासादमंत्रं गतदेशेन महाषोढान्यासं कुर्यात्॥ महाषोढान्यासेपि कामरतिन्यासं कृते

श्री ७४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कामकलाबहिः कामकलां महाशक्तिन्यासमूलषोडशार्णविद्यान्यासाष्टत्रिंशत्कलान्यासा नाम करणेऽधिकारो नास्ति तन्न्यासान्ते एव दीक्षामतः इदानीं महाषोढा-
न्यासो वक्ष्यते तत्रादावष्टत्रिंशत्कलान्यासः तत्र यथा। ईशानादीन्न्यसेन्मूर्ध्नि वांगुष्ठादिषु देशिकः। ईशानाख्यं तत्पुरुषमघोरं तदनंतरं। वामदेवाह्वयं सद्योजातं बीजं
जे क्रमाद्बिंदुः। औकारो ऐः पंच ह्रस्वैर्विलोमात्संयुतैर्वियत्। तत्तदंगुलिभिर्न्यस्तं तद्बीजादिकान्न्यसेत्। शिरोवदनहृद्गुह्यपाददेशेषु यथाक्रमं। ऊर्ध्वप्राग्दक्षि-
णोदीच्यपश्चिमेषु मुखेषु तान्। ईशानाद्यान् क्रमेणैव सम्यगंगुलीषु यथाक्रमं। अंगुष्ठादिकनिष्ठांतं न्यसेद्देशिकसत्तमः। मूर्ध्नास्य हृदयांभोजगुह्यपादेषु वपुष्मतः।
ठि
य क्रमेणोर्ध्वादि विन्यस्य रूपाणि प्रकल्पयेत्। पारं पंचकमुद्धार्य सर्वज्ञाय हृदीरितं। अमृततेजोमालिनित्यतृप्तायेति पदं पुनः। तदंते ब्रह्मशिरसा शिरोंगं ज्वलितो-
तः शिखिशिखाय परतो नादिवोधाय तच्छिखा। वज्रिणे वज्रहस्ताय स्वतंत्राय तनुच्छदं। सौं वौं हौं मिति संभाव्य परतो लुप्तशक्तये। ओं तमुकं श्रीं श्रीं पशु हुं फट् इतोनं-
तशक्तये। अस्त्रमुक्त्वा षडंगानि कुर्याद्देवं समाहितः। ततः प्रविन्यसेद्विद्वानष्टत्रिंशत्कलास्ततो। पूर्वे दक्षिणपश्चात्सौम्यमध्येषु पंचसु वक्त्रेषु पंचधा विन्यसेदीशान-
स्य कलाः क्रमात्। ईशानः सर्वविद्यानां शशिनी प्रथमा कला। ईश्वरः सर्वभूतानां नामांगदा तदनंतरं। ब्रह्माधिपतिशब्दांते ब्रह्मणोऽधिपतिः पुनः। ब्रह्मेष्टदा तृती-
यास्याच्छिवो मेऽस्तु तत्परा। मरीचिः कथितास्तंत्रे चतुर्थी च सदाशिवो। अंशुमालिन्यथ परा प्रणवाद्या नमोंतकाः। पूर्वपश्चिमयाम्योदग्वक्त्रेषु तदनंतरं। चतस्रो वि-
न्यसेन्मंत्री पुरुषस्य कलाः क्रमात्। आद्या तत्पुरुषायेति विद्महे शांतिरीरिता। महादेवाय शब्दांते धीमहीस्यात्ततः परं। विद्या द्वितीया कथिता तन्नो रुद्रः पदं ततः।
प्रतिष्ठा कथिता पश्चात्तृतीया स्यात्प्रचोदयात्। निवृत्तिः सा पदाः सर्वाः प्रणवाद्या नमोंतकाः। हृद्ब्रीं वां सहृदये नाभौ कुक्षौ पृष्ठे च वक्षसि। अघोरस्य कलाष्टकं दष्टो
मंत्री यथाविधि॥ अघोरेभ्यस्तमा पूर्वमीरिता प्रथमा कला। अघोरेभ्य इत्यंते मोहा स्यात्तदनंतरं। घोरेभ्यो क्षमा पश्चात्तृतीया परिकीर्तिता। घोरघोरतरेभ्यश्च निद्रा स्या-
त्सर्वतः शर्वतत्परा। व्याधिस्तु पंचमी प्रोक्ता सर्वेभ्यस्तदनंतरं। मृत्युर्निगदिता षष्ठी नमस्तेऽस्तु तत्परा। क्षुद्रा स्यात्सप्तमी प्रोक्ता रुद्ररूपेभ्य सत्तृष्णका। गुह्यलिंगोरुयुग-
लजानुजंघास्फिक्चोर्भुगे। कट्यां पार्श्वे द्वये चैव वामदेवकलान्यसेत्। प्रथमा वामदेवाय नमोंतस्याद्रजाकला। स्याज्ज्येष्ठाय नमो रक्षा द्वितीया परिकीर्तिता। स्याद्रुद्राय न-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मः पश्चात्तृतीया रतिरीरिता। कलाय नमः इत्येतेमा धिनी परिकीर्तिता। कलकाम्याः पंचमीस्यात्ततो ऽग्निकिरणाय च। नमः संयमिनी षष्ठी कथिता तदनंतरं। वलक्रिया
समादिष्टा कला विकरणाय च। नमो वह्निरष्टमी स्याद्धूली तेव स्थिरा कला। पश्चात्प्रथममायांते नमो रात्रिरुदीरिता। सर्वभूतदमनाय नमोंते भ्रामिणी कला। मनोन्मोहिनी
प्रोक्ता ते त्रयोदशी कला। उन्मनाय नमः पश्चा ऽउत्तरा प्रोक्ता त्रयोदशी। प्रणवाद्याश्चतुर्थ्यंता नमोंताः परिकीर्तिताः। पाददोः स्थलनासासु मूर्ध्नि वा क्रमशो न्यसेत्। सद्योजातो
द्भवाः सम्यग्घ्येमं त्री कलाः क्रमात्। सद्योजातं प्रपद्यामि सिद्धिः स्यात्प्रथमा कला। सद्योजाताय वै भूयो नमः स्याद्वृद्धिरीरिता। भवे द्युतिस्तृतीया स्याद्भवे तदनंतरं। लक्ष्मीश्चतु
र्थी कथिता ततो नादिभवे ऽरुवं मेधा स्यात्पंचमी प्रोक्ता कला भूयो भवस्य मां। प्रज्ञा समाहिता षष्ठी भवांते प्रथमा कला। उद्भवाय नमः पश्चात्मेधा स्याद ष्टमी कला। प्रणवाद्याश्च
तुर्थ्यंताः कलाः सर्वा नमोंतकाः। अष्टत्रिंशत्कलाः प्रोक्ताः पंचब्रह्मकलादिकाः। इति विन्यस्त देहो सौ भवेद्गंगाधरः स्वयं। अनंतरं वक्ष्ये भुवनो विंदुविदुयुगान्वितः। श्रीप्रासादपरा मंत्रो भु
क्तिमुक्तिफलप्रदः। पराप्रासादमंत्रस्तु सादिरुक्तः कुलेश्वरि। आकाशानंदरूपत्वात्तस्य क्षफलदोयत इति। अनंतवंद्रः नादविंदुः भुवनं औकारः विंदुः हकारः विंदुयुगः सका
रः। तेन ह्सौं इति सिद्धः। इदं सादिश्चेत् स्हौः इति सिद्धः। इदं बीजद्वयं विसर्गयुक्तमिति केचिदुद्धारः। परशंभुरृषिः प्रोक्तो गायत्री छंद ईरितं। अर्द्धनारीश्वरो देवो देवता परिकीर्तिता।
षड्दीर्घबीजयुक्तेन षडंगानि प्रविन्यसेत्। महाबोढा कृतं न्यासे मंत्रगबोढापुरःसरं। एतदंगतया कुर्यात्सिद्धिकामः समाहितः। श्रीकुलार्णवे। अंगषोढां कुले शान्ति
कुर्यात्पूर्वोक्तयत्नेन्या महाषोढा कथं न्यासं ततः कुर्यात्समाहित इति। अत्रांगषोढा इष्टत्रिंशत्कलान्यासः। तदुद्धारः आगोक्तः केवलपंचब्रह्मन्यास इत्यपरे। महा
षोढाभिधस्यास्य ऋषिर्ब्रह्मा समीरितः। जगती छंद आख्यातं अर्द्धनारीश्वरः प्रभुः। देवता च समुद्दिष्टा श्रीविद्यांगतया तथा। विनियोगः समाख्यातः सर्वागमविशारदैः।
अथांगन्यासः। तत्रांगुष्ठयोः ॐ ऐं क्लीं श्रीं ह्सौं स्हौः हौं ईशानाय नमः। तर्जन्योः पहं तत्पुरुषाय नमः। मध्यमयोः कुं अघोराय नमः। अनामिकयोः पहिं वामदेवाय नमः।
कनिष्ठिकयोः हूं सद्योजाताय नमः। एवं मूर्ध्नि वदन हृद् गुह्य पाददेशेषु क्रमेण न्यसेत्। ऊर्ध्वप्राग्दक्षिणोदीच्यपश्चिममुखेषु पुनरंगुष्ठादिकनिष्ठांतं। पुनरपि मूर्ध्नि
स्य हृदयां भोज गुह्यपादेषु पुनरप्यूर्ध्वादिमुखादिषु। विन्यस्य ह्सां ह्सीमित्यादिना षडंगन्यासः। ततः स्हां स्हीमित्यादिना षडंगन्यासः। ततः पसर्वज्ञाय पञ्चमतत्त्वे ऽं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ज्वालामालिने नित्यक्लिन्नायाः ब्रह्मशिरसे स्वाहा ज्वलितशिखिशिखायामादिबोधायाः पवज्रिणे वज्रहस्तायस्वतंत्राय ॥ सौं वौं हौं नित्यमतप्तशक्तये ॥ श्रीं श्रीं
पशुं हुं फट् इति नित्यमनंतशक्तये इति षडंगमंत्रान्गुष्ठादितलांते करयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेषु विन्यसेत् ॥ ततः प्राणकृती स्वाः षट्त्रिंशत्कलाः अपि विन्यस्य ध्याये
त् । ध्यानमग्रे वक्ष्यते ॥ अथ महाषोढान्यासः ॥ प्रपंचो भुवनं मूर्तिर्मंत्रदेवतमातरः ॥ महाषोढाकयो न्यासः सर्वन्यासोत्तमोत्तमः ॥ तत्रादौ प्रपंचन्यासः ॥ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं
ह्सौः स्हौः अं प्रपंचरूपायै श्रियै नमः इत्यादि प्रयोगः ॥ आप्रकृती स्वाः वर्गांतया इति प्रपंचन्यासः ॥ कुलार्णवे ॥ त्रितारमूलसकलप्रपंचस्वरूपतः ॥ आद्यै परांबादेव्यै
नमोस्तु व्यापकं न्यसेदिति ॥ मं० सकलप्रपंचस्वरूपायै परांबादेव्यै नमोस्तु इति व्यापकं न्यसेदित्यर्थः ॥ तथा ॥ प्रपंचन्यासवदेवास्यां भुवनन्यासउच्यते ॥ त्रितारमूलविद्यां
ते ममाद्य अतलं वदेत् ॥ लोकं च निलयं चैव शतकोटि पदं ततः ॥ गुह्यायोगिनीमूले देवतां तेषु तं वदेत् ॥ वदेदाधारशक्त्यंबादेव्यै हृदयादयो न्यसेत् ॥ ऐं ह्रीं श्रीं हं अतल सु
लोकनिलयशतकोटि गुह्ययोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यै नमः इति पादयोर्न्यसेदित्यर्थः ॥ ईं मं० वितललोकगुह्यांतेशतसहस्रकोशे षं पूर्ववत्सोत्काग्न्य
योर्विन्यसेत्प्रिये ॥ ॐ ऐं लं सुतलं परमं वगुह्यं गाविंस्यसंज्ञकं ॥ शेषं पूर्ववत्सोत्काजंघयोर्विन्यसेत्प्रिये ॥ लृं एं महातलं चमहागुह्यादिते त्रकोशे षं पूर्ववत्सोत्काये
विजान्वोः प्रविन्यसेत् ॥ ओं मों तलातलं परमगुह्यं स्याधिष्ठानकोशेषं पूर्ववत्सोत्का [illegible] मरवौ देवेशि विन्यसेत् ॥ अं अः रसातलं चैव रहस्यं ज्ञानसंज्ञ
कं ॥ शेषं पूर्ववत्सोत्कागुह्यदेशे प्रविन्यसेत् ॥ कवर्गाम पिपातालं सरहस्यतरं कियां शेषं पूर्ववत्सोत्का मूलाधारे प्रविन्यसेत् ॥ चवर्गं भूरतिरहस्यं च श्री उकिनीमपि ॥ शे
षं पूर्ववत्सोत्कास्वाधिष्ठाने न्यसेत्प्रिये ॥ टवर्गं भुवर्महारस्यतदं ते शाकिनीमपि ॥ शेषं पूर्ववत्सोत्कानाभिदेशे न्यसेत्प्रिये ॥ तवर्गं स्वर्गपरमरहस्यं लाकिनीमपि ॥
२१ शेषं पूर्ववत्सोत्का बाहुमूलयोर्विन्यसेत्प्रिये ॥ पवर्गं तपश्चातिगुह्यं हाकिनीमपि ॥ शेषं पूर्ववत्सोत्का ललाटे विन्यसेत्प्रिये ॥ क्षं सत्यं महागुह्यं याकिनीमपि च प्रिये
शेषं पूर्ववत्सोत्का ब्रह्मरंध्रे न्यसेत्प्रिये ॥ त्रितारमूलमंत्रांते चतुर्दश भुवं वदेत् ॥ नाधिपायै श्रीपरांबादेव्यै हृद् व्यापकं न्यसेत् ॥ केशवं भुवनन्यासं मूर्तिन्यासमथाचरेत् ॥ के
शो नारायणो माधवो गोविंदविष्णुः ॥ मधुसूदनसंज्ञश्च स्यात् त्रिविक्रमवामनौ ॥ श्रीधरश्च हृषीकेशः पद्मनाभदामोदरस्तथा वासुदेवः संकर्षणः प्रद्युम्नश्चानि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
७६
76

रुद्रकः। अक्षराद्येष्टदेशानी दुर्गोर्धन्वयमानतथा। ऋद्धिश्च रूपिणी लुप्तलुप्त [illegible] पैक नायिकाः ऐंकारिणी वैघवती सर्वकामांजनप्रभा। अक्षिमालाधरा चेति सं
प्रोक्ताः स्वरदेवताः। भवः शर्वश्च रुद्रश्च पशुपतिश्चोग्र एव च। महादेवस्तथा भीम ईशानस्तत्पुरुषाह्वयः। अघोरस्सद्योजातो वामदेव इतीरिताः। करभद्रारवगवलागरि
मादिफलप्रदाः। कं दोमयी जगत्क्षोभा जगत्सारा ततः परं। हानानादात्[illegible] टंकठ क्रोधरा टंकार डामरी।। कभादीनां ठडांतानां वर्णानां देवतास्त्विमाः। ब्रह्मा प्रजापतिर्वे
धा परमेष्ठी पितामहः। विधाता च विरिंचिश्च स्रष्टा च चतुराननः। हिरण्यगर्भ इत्युक्ताः कमाद्युल्लादयो [illegible] यक्षिणी रंजना लक्ष्मी वृद्धिणी शक्तिधारिणी प
डाधारलया सर्वनायिका हासिता मता। ललिता वसुमा चेति प्रोक्ता यवर्गदेवताः। त्रितारमूलमंत्रांते स्वराद्यक्षरशक्तिकाः। चतुर्थीनमसा युक्तान् मस्तके
वानने न्यसेत्। सस्कंधपार्श्वक [illegible] जानुजंघापदेषु वा। दक्षादिवामपर्यंतं विन्यसेत् परमेश्वरि। कभाद्यर्णयुक्तान्मंत्री ठडांतान् [illegible] शक्तिसंयुतान्। पादपार्श्व
वाक्कुक्षौ पंचवक्त्रेषु विन्यसेत्। दशाधारेषु ब्रह्मादीन् यादीन् शक्तियुतान् न्यसेत्। त्रितारमूलमंत्रांते श्रीत्रिमूर्त्यात्मिकान् न्यसेत्। आद्ये परां वाद ये च
नमः स्वव्यापकं न्यसेत्। त्रितारमूल अं आं इं एकलक्षकोटिवामदेवप्रणवाद्येकाक्षरात्माखिलमंत्राः। ततोधिदेवतायै स्यात्सकले च फलप्रदां अ
ये लये ककूट[illegible] वाग्देव्यै नमो वदेत्। अत्र मूर्तिन्यासोत्तरं मंत्रन्यासो [illegible] क्रमश्च प्रदर्शितः। ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः अं आं इं एकलक्षकोटिप्रणवाद्येकाक्ष
रात्मिकाखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै एककूटस्थ[illegible] वाग्देव्यै नमः। इति मूलाधारे न्यसेदिति प्रयोगः। तथा ईं मुं मूमादि हंसादि द्विकूटं पूर्ववत्
परं। [illegible] लमादि [illegible] त्रिकूटं पूर्ववत्परं। [illegible] लक्षं [illegible] पूर्ववत्परं। ओं भो नमः पंचलक्षं सूर्यादि पूर्ववत्परं। कं [illegible] षट्लक्षं स्कंदादि
पूर्ववत्परं। घं ङं चं सप्तलक्षं गणेशादि पूर्ववत्परं। छं जं झं अष्टलक्षं चबटुकादि पूर्ववत्परं। ञं टं ठं नवलक्षं [illegible] पूर्ववत्परं। डं ढं णं दशलक्षं [illegible]
दि पूर्ववत्परं। तथदमेकादशलक्षं रुद्रादि पूर्ववत्परं। धं नं पं द्वादशलक्षं वाण्यादि पूर्ववत्परं। फं बं भं त्रयोदशलक्षं [illegible] पूर्ववत्परं। मं यं रं चतुर्द श्री
शलक्षं गौर्यादि पूर्ववत्परं। लं वं शं पंचदशलक्षं दुर्गादि पूर्ववत्परं। षं सं हं षोडशलक्षं त्रिपुरादि [illegible] पूर्ववत्। त्रितारं मूलमंत्रांते सकलां मातृकां वदेत् आस ७६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कल्लादिचमंत्राधिदेवतायैपरांबिकादेव्यै हृद्व्यापकं कुर्यान्मंत्रन्यासो महेश्वरि। आधारलिंगयोर्मोमिहृत्कंठाहेंदुतलुरः। निरोधिकायामर्धेंदौ विंदौ चैव कुले
पदे ॥ ऊर्ध्वान्यादिषु वक्त्रेषु नादान्तांतयोरपि। ध्रुवमंडलदेशे च विन्यसेत्कुलनायिके। त्रितारमूलमंत्रांते सर्वमंत्रात्मिकापदं। आधिदेव्यपरादिकस्या सूर्ववद्व्या
पकं न्यसेत्॥ इति मंत्रन्यासः॥ अथ देवतान्यासः॥ मंत्रन्यासं विधायेथं देवतान्यासमाचरेत्॥ त्रितारमूलमंत्रांते त्वमां सहस्रकोटिवा योगिनीकुलशब्दांते सेवित
येपदं वदेत्। निवसंबापदं देव्यै नमः इत्युच्चरेत्प्रिये। प्रयोगस्तु। ओं ऐं क्लीं श्रीं ह्सौः स्हौः सहस्रकोटि ऋषिकुलेतिपाटांतरं। योगिनीकुलसेवितायै निवसंबादेव्यै नमः इदं
दिइई योगिनीप्रतिष्ठाचशेषं पूर्ववदुच्चरेत्। उ ऊं तपस्विविद्यांच शेषं पूर्ववदुच्चरेत्। ऋं ॠं शांतं तथा शांतिं शेषं पूर्ववदुच्चरेत्। ऌं ॡं मुनितथा [illegible] तीतां शेषं पूर्ववत्। एं ऐं दे
वंवहृत्लेखांते शेषं पूर्ववदुच्चरेत्। ओं औं रक्षःकुलांते च गगनां पूर्ववत्प्रिये। अं अः विद्याधारे रक्षां शेषं पूर्ववदुच्चरेत्। कं खं सिद्धमहो [illegible] शेषं पूर्ववदुच्चरेत्। गं घं सा
ध्यं कराली च शेषं पूर्ववदुच्चरेत्। ङं चं तथाप्सरोगणांशेषं पूर्ववदुच्चरेत्। छं जं गंधर्वविजया च शेषं पूर्ववदुच्चरेत्। झं ञं गुह्यकशब्दांते त्वजितां पूर्ववत्। टं ठं मपराजितायक्ष
शेषं च पूर्ववत्परे। डं ढं किन्नरगामां वा शेषं च पूर्ववत्परे। णं तं च पन्नगां [illegible] शेषं च पूर्ववत्परे। थं दं पितृरौ [illegible] शेषं च पूर्ववत्परे। धं नं गणेशमायां च शेषं पूर्ववत्परे। पं फं भैर
वशब्दांते कुंडली पूर्ववत्परे। बं भं वटुककाली च शेषं तत्पूर्ववत्परे। मं यं क्षेत्रशब्दांते काली चैव पूर्ववत्परे। रं लं प्रमथभगवती शेषं च पूर्ववत्परे। वं शं ब्रह्मादिसर्वैश्वर्य वा शे
व पूर्ववत्। षं सं विद्युच्च सर्वलां शेषं च पूर्ववत्परे। हं लं रुद्र सर्वकर्त्री शेषं च पूर्ववत्परे। चराचरशक्तिं च शेषं च पूर्ववत्परे। अंगुष्ठगुल्फजंघा सुजानुरुकटिपार्श्वके।
स्तनकक्षकरस्कंधकर्णेमधेषु च क्रमात्। दक्षभागादि वामांतं विन्यसेत्कुलनायिके। त्रितारमूलमंत्रांते सकलामातृकां वदेत्। समस्तदेवताधिंचपायै श्रीपरांबिकां
देव्यै नमः इति ब्रूयाद्व्यापकं विन्यसेत्प्रिये। देवतान्यास एवैस्यात् [illegible] न्यासस्तथोच्यते। त्रितारमूलमंत्रांते कवर्गानंतकोटि च। भूचरीकुलशब्दांते सहितायै पदं वदे
त्। सांमंते मंगलांबादेव्यै नमः ईरयेत्। आं क्षां मंते तु [illegible] देव्यैवपदं वदेत्। अनंतकोटिभैरवेति कुलांते सहितायवा। अं क्षं मंगलनाथाय अं क्षं मं [illegible] सितां
गवा। भैरवांते तु नाथाय नमः इत्युच्चरेत्प्रिये। चवर्गं खेचरीमीलां च वर्गिकां च महेश्वरी। वेतालं चेति [illegible] शेषं च पूर्ववत् [illegible] क्षेम महेश्वरि टव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ पाताल चरी मूं हां योगेश्वरी वेदतालो कौमारी पिशाचमूं हां वदे योगेशा चंडको। तत वर्गादि कू चरी ॐ सां हरसिद्धं च वेह वी। अपस्मारं हरसिद्धिं को धूं तं पूर्ववलंरः प
वर्गासह चरी लूं यां भद्दिनी वादिराहि वा ब्रह्मरासक्षं लूं यां चमहो न्मतादिपूर्ववत। यवर्गाग्निरिचरी मैयां ततः किलकिलेति यां ईश्वा ली वेरकं ऐंशं किलकिलं ते कपालि तेषां
वर्गात्विवनचरी मौयं कालादिरात्रिवा चामुंडां प्रेतमौं वं वकालरात्र ध्याभीषणाः। लं सं तलचरी मो लं भीषणामः लों तथा महालक्ष्मी शाकिनी च क्ष्मं लंपश्चाद्य भीषणां। संहारभैरवं
वेयशे चं पूर्ववदुद्धरेत। त्रितारमूलमंत्रांते मातृभैरवशा वदतः। अधिपायेपरादेवैनमौं तं व्यापकं न्यसेत्तामा तन्यासं महेशानि अष्टाधारेषु विन्यसेत। एवं न्यस्तलनुर्देवि ध्यायेद्देवम
नन्यधीः। अमृतार्णवमध्यस्थे स्वर्णद्वीपे मनोरमे। कल्पवृक्षवनांतस्थे नवमाणिक्यमंडपे। नवरत्नमयेश्रीमत्सिंहासनगतांबुजे। त्रिकोणांतः समासीनं चंद्रसूर्यसमप्रभं। अर्द्धां
विकासमायुक्तं प्रविभक्तविभूषणं। कोटिकंदर्पलावण्यं सदाषोडशवार्षिकं। मंदस्मितमुखांभोजं त्रिनेत्रं चंद्रशेखरं। दिव्यांबरस्रगालेपं दिव्याभरणभूषितं। पानपात्रं च बिभ्रत्सु द्रांत्रि
शूलं पुस्तकं करैः। विद्यासंसदिविभ्राजं सदानंदमुखेक्षणं। महाषोढोदितारोषदेवतागणसेवितं। एवं चिंतांबुजेध्याये दर्धनारीश्वरं शिवं। पुंरूपं वा स्मरेद्देवि स्त्रीरूपं वा विचिंतयेत।
अथवा निष्कलं ध्यायेत्सच्चिदानंदलक्षणं। सर्वतेजोमयं ध्यायेत्सचराचरविग्रहे। ततः संदर्शयेन्मुद्रा दश कं परमेश्वरि। योनिर्लिंगचतुरीं हेति मुद्रा चतुष्टयं। वनमालां नमो मुद्रां म
हामुद्रा विलिक्रमात। ततः शिरसि श्रीगुरुं ध्यायेत। यथा सहस्रदलपंकजे सकलशीतरश्मिप्रभं वराभयकरांबुजं विमलगंधपुष्पांबरं। प्रसन्नवदनेक्षणं सकलदेवतारूपिणं स्मरे
च्छिरसि हंसगं तदभिधानपूर्वं गुरुं॥ अथ महाषोढान्यासफलं श्रीकुलार्णवे। एवं न्यासे कृते देवि साक्षात्परशिवो भवेत। मंत्री न वात्र संदेहो निग्रहानुग्रहक्षमः। महाषोढाकृयं
न्यासं यः करोति दिने दिने। देवाः सर्वे नमस्यंति तं नमामि न संशयः॥ महाषोढाकृयं न्यासं यः मंत्री न्यसेत्ततः। दिग्पक्षेत्रे समुद्दिष्टं समं साद्रयोजनं। कृत्वा न्यासमिमं देवि यत्रा
तिमानवः। तत्र श्रीविजयो लाभः सन्तानपौरुषप्रियो। महाषोढाकृतन्यासस्त्वदीक्षायाभिवंदिते। षण्मासमेकमासं तिथ्यदि चातादशिवः स्वयं। वज्रपंजरनामानमेनं न्यासं करोति यः
दिव्यांतरिक्षभूशैलजलारण्यनिवासिनः। उद्दंडभूतवेतालदेवरक्षोग्रहादयः। भयग्रस्ते नमनसा नेक्षते साधकं प्रिये। महाषोढाकृयं न्यासं ब्रह्मविष्णुशिवादयः। देवाः सर्वे च कुर्वति
ऋषयश्च मुनीश्वराः। बहुनोक्तेन किं देवि सुशिष्याय प्रकाशयेत। अक्षयां लभते सिद्धिं रहसि न्यासमाचरेत। अस्य न्यासस्य ... ... ॥ लोके नास्ति नमस्कृते देहे ततः सं

त्यं न संशयः। ऊर्ध्वाम्नायप्रवेशश्च पराप्रासादचिंतनं नाम महाषोढापरिज्ञानं नाल्पस्य तपसः फलं ॥ ॥इति ... ॥ ॥ ...री अविद्या ॥ सा तु परा षोडशी।
सौः श्रीं क्लीं ह्क्लीं ऐं सौः ॐ क्लीं श्रीं क ए ई ल ह्रीं ह स क ह ल ह्रीं स क ल ह्रीं सौः ऐं क्लीं ह्क्लीं श्रीं सौः ॥ इति तुरीयविद्या ॥ अथ चरणविद्या ॥ ... त्रितारं च हंसः शिवः सोहं पदं। सोहं तु
रीयविद्यां च विद्यानंदपदं ततः। तथा ज्योतिरहं चेति प्रथमं परिकीर्तितं। प्राग्वत्पूर्वं समुच्चार्य सच्चिदानंदशब्दतः। ततो ज्योतिरहमेवेति द्वितीयं परिकीर्तितं। ततः प्राग्वत्समुच्चा
र्याहमेवास्मीति वोच्चरेत् ॥ तृतीयं तु समुद्दिष्टं चरणत्रयमीरितं। संघट्टमुद्रया मूर्ध्नि विन्यसेद्दृशि कोनमः ॥ इति चरणत्रयं ॥ अथ शांभवचरणं ॥ प्रणवं च त्रितारं च प्रणवं सोह
मस्म्यथ। अहमस्मीति ब्रह्माहमस्मि सोहं समीरयेत्। स्वच्छप्रकाशविमर्शं तं परिपूर्णपरापरं। महाकाशपर्यंतं पूर्णानंदपदं ततः। नाथश्रीपादुकामंते पूजनीयामीति मूर्ध्नि।
न्यसेदिति शेषः ॥ इति शांभवचरणं ॥ अथ पंचवाहाः ॥ तास्तु प्रागेव प्रपंचिताः। उन्मनाकाशादि नवनाथाः। आत्मानंदादि नवनाथाः। स्वपारंपर्यादिक्रमश्च प्रागेवोक्तः ॥ अथ षो
डशा मूलविद्याः ॥ प्रणवादि त्रितारं च स्वच्छेति पदमीरयेत्। प्रकाशपरिपूर्णेति परापरमहापि च। सिद्धविद्याकुलं योगिमायाबीजं कुलेति च। योगिनी मूलविद्या श्रीपादुकां पूजयामि
च ॥१॥ श्रीप्रसादपराबीजं स्वात्मानं बोधय द्वयं ॥ पराप्रासादबीजं च श्रीप्रासादपरेति वा। अं चेति मूलविद्यां श्रीपादुकां पूजयामि वा ॥२॥ प्रणवादि त्रितारं च वाग्भवं मकरध्वजः। क्लि
न्ने क्लेदिनि शब्दांते महामदपदं द्रवे। कामराजद्वयं मोहय द्वयं कामराजहृत्। वह्निजायामियं विद्या। तिरहस्याति योगिनी ॥३॥ प्रणवादि त्रितारं हंसः स्वच्छेति चैव देत्। आनंदप
रमं हंसपदं च परमात्मने। स्वाहा सहक्षौं विद्येयं शांभवी मूलपूर्विका ॥४॥ प्रणवादि त्रितारं च मायानित्यस्फुरल्लिलि ... चैतन्यानंदमयि महाबिंदुपदं वदेत्। व्यापकांते मातृपदं स्वरूपि
णिपदं वदेत्। प्रणवादि त्रितारं ईश्वियं तु कथिता बुधैः। विद्येश्वरी मूलविद्येति ॥५॥ प्रणवादि त्रितारं अस्वच्छप्रकाशात्मिके च मायां कुलमहापदं। मालिनी वाक्कुलं गर्भमातृके भुव
नेश्वरी ॥ समयांते च विमले श्रीबीजं मियमीश्वरि। समयांते च विमलमूलविद्येति कथ्यते ॥६॥ तारं तारत्रयं हंसः ततो नित्यप्रकाश च। आत्मिके कुलकुंडेति लिलिनि
आज्ञापदं ततः। सिद्धिमहाभैरवीति आत्मानं बोधय द्वयं। ॐ ऐ च भगवत्यंते मायाकुमियमीश्वरि। परबोधिनि मूलांते विद्या स्यात्परमेश्वरि ॥७॥ तारं तारत्रयं म
स्यं मो तारं मोक्षं कुरु इतीरयेत्। कुलपंचाक्षरी मूलविद्येति परिपठ्यते ॥८॥ तारं तारत्रयं श्रोत्कालोपापं च दशाक्षरी। चैतन्यत्रिपुरा मूलविद्येयं परमेश्वरि ॥९॥ तारं तार
त्रयस्यांते वाग्भवं बीजमुच्चरेत्। शुद्धसूक्ष्मनिराकारनिर्विकल्पपदं ततः। परब्रह्मस्वरूपिणि ह्रीं मंते परापदं। नेदशक्तिपदं वाजांते तृतीयं बीजमुच्चरेत् ॥ द्वयं तु शांभवा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
७८

78

नंदनाथानुत्तरकौलिनीमूलविद्यासमीरितेति कथिता सर्वागमविशारदैः ॥ ७ ॥ तारं तारत्रयं हंसः सोहं स्वच्छांतनंदवा । परमात्मा हंसपरमात्मने वह्निवल्लभा ॥ गुरूत्तविमर्शिनीमू
लविद्या समीरिता ॥ ११ ॥ तारत्रय स्यांते प्यनामाख्यपदं भवेत् । व्योमातीतपदं चाथ परापरं पदं ततः । व्योमातीतपदं व्यो[illegible]मेश्वर्यैवापद[illegible]मुद्धरेत् । अत्र नामाख्यमूलविद्याऽ
कैयं परमेश्वरि ॥ १२ ॥ तारं तारत्रयं वाग्लीं हूं ईं हुं बीजमुद्धरेत्ततो ॥ [illegible]संकेत साराख्यमूलविद्या महेश्वरि ॥ १३ ॥ तारं तारत्रयं मायां ततो भगवतीति च । त्रिंचुंवाग्वादिनीति काम
राजं महाक्रुद्धा महामातंगिनीवाग्लीं क्लैं [illegible] स्त्रीं लिखेत्तद्द्वयं । अनुत्तरादिवाग्वादिनीविद्यापरिकीर्तिता ॥ १४ ॥ तारं तारत्रयं प्रासादपरां खेचरी ह्रूं ततः संपत्प्रदायामध्ये तु श्री
प्रासादपरां लिखेत् । इयं तु कथिता मूलविद्याऽनुत्तरशोकरी ॥ १५ ॥ तुरीयविद्यामुद्धार्य सर्वानंदमयादिकं । उद्धरेत्त्परमेशानि महात्रिपुरसुंदरी ॥ मूलविद्येयमीशानि भोक्ताभी
ष्टफलप्रदा ॥ १६ ॥ इति षोडश मूलविद्याः ॥ अथ षडाधारविद्याः ॥ तारपंचकमुद्धृत्य सर ह्स्रौं वाग्भवं ततः क्रें बीजं च ततो लेख्यं परेश्वरमनुमेतः । [illegible] कर्लीकामध्ये परेश्व
रमनुं न्यसेत् ॥ इति परेश्वरमंत्रः ॥ तारपंचकमुद्धार्य ह्स्रैं वाग्भवमुद्धरेत् । कुं क्लिं क्रें च विश्वु [illegible] विच्चेश्वरमहामनुः ॥ इति विच्चेश्वरमंत्रः ॥ तारपंचकमुद्धार्य ह्स्रैं वाग्भवमुद्धरेत् । कुब्जि
कायै पदं पदं चैव ह्स्क्रें विच्चे तथैव च । हंसेश्वरमहामंत्रस्त्वनाहतपदे स्थितः ॥ इति हंसेश्वरमंत्रः ॥ तारपंचकमुद्धृत्य क्रां क्रीं क्रूं क्रौं तथैव च ॥ ह्स्रीं क्षां क्षीं लरीं च क्ष्रीं किणि द्वयमतः प
रे । ह्स्रैं ह्स्क्रूं मतो ह्स्क्रीं विच्चे क्रों च हंस द्वयं । ह्स्कें हसक्षमलवरयं [illegible]णवमे नवा । हसक्षमलवान्त्योऽप्यपरं हसतथैव च । [illegible] क्षमलान्वयं [illegible] द्वीजवामने च पु
कं वाग्भवं च ततो ह्लीं ह्स्रैं ततः परं । क्रीं कूं क्रां क्रौं ततो बालीनिस्वभगवतीति च । ह्स्कें कुलेश्वरि क्रां कं ह्लौं ह्लां क्लीं कुं ततः परं । ह्रैं हैं ङ ञ ण न म नृमे च क्ष्म्रां क्ष्मीं क्ष्मं क्ष्मः स्वाथैव च । क्षं श्री पू
द्व च ह्सौं क्रें च मन्त्रश्चोरमुरिविच्चेश्वरेत् । कुब्जिकायै ततः छ्रां छ्रीं घोरे च ततः परं । अघोरे घोरे गायुव क्रीं कं [illegible] हं सं हे च किणि द्वयं । महाकिणि [illegible] संवर्तेशमहामनुः स्वाधिष्ठाने महाव
के न्यस्तव्यः साधकोत्तमैः ॥ इति संवर्तेश्वरमंत्रः ॥ तारपंचकमुद्धार्य ह्स्फ्रूं वाग्भवं ततः [illegible] । रिगारिति पदं चैव पिंगटीति पदं ततः । विच्चे मंत्रोपमुदितो द्वीपेशास्य वरानने । मणिपूरकपंके
ले न्यस्तव्यः साधकोत्तमैः ॥ इति द्वीपेश्वरमंत्रः ॥ तारपंचमुद्धार्य सहक्षमलवेति चारयू भगवति ह्स्रैं बीजमतः परं । कुब्जिकायै ततो क्रां क्रूं क्रीं चैव ङ ञ ण न मे । अघोरमुखि छ्रां छ्रीं च हि
णि द्वं द्वं किणि द्वयं विच्चे नवात्मेश्वरस्य मंत्रः स्यान्मूलपंकजे ॥ इति नवात्मेश्वरमंत्रः ॥ इति षडन्वयशांभवमंत्राः ॥ ततो ध्यानं ॥ [illegible] महादीप्तिधरैर्युक्तः षडन्वये श्री
ः श्रीमान् परशंभुरजोऽप्ययः ॥ षडाननः स्फुरन्नेत्रत्रयषट्कसमन्वितः ॥ द्वीपिचर्म करि स्फार मुंडमालविभूषणः ॥ [illegible] अतिपुष्पमाला समावृतः । अरुणाभिकजांगुष्ठे

श्री
७८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दंष्ट्रा विस्फुरल्ललापनः विचित्राभरणैर्युक्तः सर्वविघ्नप्रशुपाश हस्ता भूता सीपुष्पाक्षि स्मणिवर धारि महातनुः क[illegible]कपालापरि पाशां भयकरां भुजः पितृवने क्रीडा
मानसोत्तरे। एवं परेश्वरीं ध्यायेत् स्तनभारविराजितां। इति ध्यानं संपूज्य मूलविद्यां द्वयं पुनः। समभ्यस्य समर्प्याथ चरणद्वितये स्मरेत्। रश्मिक्रमः प्रागेव प्रपंचितः।
अथो धूमावत्या मंत्रभेदा अग्रे वक्ष्यंते॥ अथ तंत्रांतरे समयविद्या यथा। श्रीविद्या बगला चैव कालरात्रिस्तथैव च॥ जयदुर्गा छिन्नमस्ता समयाः पंच कीर्तिताः। श्रीविद्या प्रा
गुक्ता॥ अस्य श्री बगलामुखीमंत्रस्य नारद ऋषिः जगती छंदः श्री बगलामुखी देवता। ह्लीं बीजं स्वाहा शक्तिः कीलयकीलकं श्रीविद्यांगत्वेन विनियोगः ॐ ह्लीं बगला
मुखी सर्वदुष्टानां। वाचं मुखं पदं स्तंभय। जिह्वां कीलय। बुद्धिं विनाशय। ह्लीं ॐ स्वाहा। इति षडंगमंत्राः ध्यानं। मध्ये सुधाब्धि मणिमंडप रदन वेद्यां सिंहासनोपरिगतां परिपी
तवर्णां। पीतांबराभरणमाल्यविभूषितांगीं देवीं भजामि धृतमुद्गर वैरिजिह्वां॥ ॐ ह्लीं बगलामुखि सर्वदुष्टानां वाचं मुखं पदं स्तंभय जिह्वां कीलय बुद्धिं विनाशय ह्लीं ॐ स्वाहा।
॥ इति बगलामुखी॥ अथ कालरात्रिः॥ अस्य श्रीकालरात्रिमंत्रस्य भैरव ऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्रीकालरात्रिर्देवता। क्लीं बीजं स्वाहा शक्तिः हुं कीलकं श्रीविद्यांगत्वेन विनियो
गः॥ षड्दीर्घयुक्तेन मायाबीजेन षडंगन्यासः॥ आरक्तभानुसदृशां यौवनोन्मत्तविग्रहां। चतुर्भुजां त्रिनयनां भीषणां चंद्रशेखरां। प्रेतासनसमासीनां भजतां सर्वकामदां। दक्षिणे
त्वभयं पाशं वामे भुवनमेव वा। रक्तदंडधरां देवीं कालरात्रिं विचिंतयेत्॥ ऐं ह्रीं क्लीं श्रीं कालेश्वरि सर्वजनमनोहारि सर्वमुखस्तंभिनि सर्वराजवशंकरि सर्वदुष्टनि
र्दलिनि सर्वस्त्रीपुरुषाकर्षिणि बंदिशृंखलां स्त्रोटय त्रोटय सर्वशत्रून् जंभय जंभय शत्रून् निर्दलय २ सर्वं स्तंभय २ मोहय २ अस्त्रं द्वेषय २ उच्चाटय २ सर्वं वशं कुरु २ सर्व
कालरात्रि कामिनि गणेश्वरि हुं फट् स्वाहा॥ इति कालरात्रिः॥ अस्य जयदुर्गामंत्रस्य नारद ऋषिर्गायत्री छंदः जयदुर्गा देवता। ओं बीजं स्वाहा शक्तिः रक्षिणी कीलकं श्रीवि
द्यांगत्वेन विनियोगः॥ ओं दुर्गे दुर्गे रक्षिणि। स्वाहा। ओं दुर्गे दुर्गे रक्षिणि स्वाहा॥ इति षडंगमंत्राः॥ ध्यानं॥ कालाभ्राभां कटाक्षैररिकुलभयदां मौलिबद्धेंदुरेखां शंखं चक्रं कृपाणं
पाणौ त्रिशिखमपि करैरुद्वहंतीं त्रिनेत्रां। सिंहस्कंधाधिरूढां त्रिभुवनमखिलं तेजसा पूरयंतीं ध्यायेद्दुर्गां जयाख्यां त्रिदशपरिवृतां सिद्धिकामैः॥ ओं दुर्गे दुर्गे
रक्षिणि स्वाहा॥ इति जयदुर्गा॥ अथ छिन्नमस्ता॥ अस्य त्रिशक्तिमंत्रस्य भैरव ऋषिः सम्राट् छंदः श्रीवज्रवैरोचनीय देवता। ह्रीं बीजं स्वाहा शक्तिः फट् कीलकं।
© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
७९
79

श्री विद्यांग खेनविनियोगः। ॐ आं खड्गाय स्वाहा। ॐ ईं सुखड्गाय स्वाहा। ॐ ऊं श्री विराज्ञाय स्वाहा। ॐ ऐं पाशाय स्वाहा। ॐ ओं ॐ अं कुशाय स्वाहा। ॐ अः असुरान्तकाय स्वा-
हा॥ इति षडंगमंत्राः॥ स्वनाभौ नीरजं ध्यायेत् शुद्धं विकसितं सितं। तत्पत्रकोशमध्ये तु मंडलं चंडरोचिषः। जपाकुसुमसंकाशं नवबंधूकसन्निभं। रजःसत्वतमोरेखायोनि-
मंडलमंडितं। मध्ये तु तां महादेवीं सूर्यकोटिसमप्रभां। छिन्नमस्तां करे वामे धारयंतीं स्वमस्तकं। प्रसारितमुखीं भीमां लेलिहानोग्रजिह्विकां। प्रपिबेद्रौधिरीं धारां निज-
कंठसमुद्भवां। विकीर्णकेशपाशां च नानादुःखसमन्वितां। दिगंबरां महारूपां प्रत्यालीढपदस्थितां। मुंडमालाधरां देवीं नागयज्ञोपवीतिनीं॥ रतिकामोपविष्टां च केचिद्ध्याय-
ति मंत्रिणः। विपरीतरतासक्तौ ध्यायेदिति मनोभवौ। योनिमुद्रासमारूढां विचित्रासनसंस्थितां। वर्णिनी डाकिनीमुख्यां वामदक्षिणयोगतः। श्रीं क्लीं ह्रीं ऐं वज्रवैरोचनीये हुं
ह्रूं फट् स्वाहा॥ इति छिन्नमस्ता॥ इति समयविद्या॥ गायत्री तु समुद्धार्य तत्तद्यन्त्रे देवताः। पूजनीयाः प्रयत्नेन सर्वकार्यार्थसिद्धये॥ इति वचनात् श्रीवक्र[illegible] गायत्री
ज्ञाप्यते॥ तत्पुरुषाय विद्महे वक्रतुंडाय धीमहि। तन्नो दंती प्रचोदयात्॥ इति गणपतिगायत्री॥ आपदुद्धारणाय विद्महे बटुकेश्वराय धीमहि। तन्नो वीरः प्रचोदयात्॥ इति बटु-
कगायत्री॥ दिगंबराय विद्महे कपालहस्ताय धीमहि। तन्नः क्षेत्रपालः प्रचोदयात्॥ इति क्षेत्रपालगायत्री॥ व्यापिकायै विद्महे नानारूपायै धीमहि। तन्नो योगिनी प्रचोदयात्॥ इ-
ति योगिनीगायत्री॥ देवराजाय विद्महे वज्रहस्ताय धीमहि। तन्नः शक्रः प्रचोदयात्॥ इतीन्द्रगायत्री॥ रुद्रतेजाय विद्महे शक्तिहस्ताय धीमहि। तन्नो वह्निः प्रचोदयात्॥ इति वह्नि-
गायत्री॥ वैवस्वताय विद्महे दंडहस्ताय धीमहि। तन्नो यमः प्रचोदयात्॥ इति यमगायत्री॥ निशाचराय विद्महे खड्गहस्ताय धीमहि। तन्नो निर्ऋतिः प्रचोदयात्॥ इति निर्ऋति-
गायत्री॥ शुद्धहस्ताय विद्महे पाशहस्ताय धीमहि। तन्नो वरुणः प्रचोदयात्॥ इति वरुणगायत्री॥ सर्वप्राणाय विद्महे यष्टिहस्ताय धीमहि। तन्नो वायुः प्रचोदयात्॥ इति वायुगाय-
त्री॥ यक्षेश्वराय विद्महे गदाहस्ताय धीमहि। तन्नो यक्षः प्रचोदयात्॥ इति कुबेरगायत्री॥ सर्वेश्वराय विद्महे शूलहस्ताय धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्॥ इति शिवगायत्री॥ च-
तुराननाय विद्महे वेदवक्त्राय धीमहि। तन्नो ब्रह्मा प्रचोदयात्॥ इति ब्रह्मगायत्री॥ पातालवासिने विद्महे सहस्रवदनाय धीमहि। तन्नोऽनंतः प्रचोदयात्॥ इत्यनंतगायत्री॥ श्री
शतकोटिने विद्महे महावज्राय धीमहि। तन्नो वज्रं प्रचोदयात्॥ वज्रगायत्री॥ तीक्ष्णभक्ताय विद्महे दीर्घदंडाय धीमहि। तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्॥ इति शक्तिगायत्री॥ [illegible] ७९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यविद्महे दीर्घकायाय धीमहि। तन्नो दंडः प्रचोदयात्॥ इति दंडगायत्री॥ तीक्ष्णधाराय विद्महे त्रिमूर्त्तिकाय धीमहि। तन्नः खड्गः प्रचोदयात्॥ इ-
ति खड्गगायत्री॥ जगदाकर्षणाय विद्महे महापाशाय धीमहि। तन्नः पाशः प्रचोदयात्॥ इति पाशगायत्री॥ वशीकरणाय विद्महे महांकुशाय धीमहि। तन्नों-
कुशः प्रचोदयात्॥ इत्यंकुशगायत्री॥ अयःसाराय विद्महे दीर्घाय धीमहि। तन्नो गदा प्रचोदयात्॥ इति गदागायत्री॥ तीक्ष्णशिखाय विद्महे महाकायाय
धीमहि। तन्नः शूलं प्रचोदयात्॥ इति शूलगायत्री॥ रमावासाय विद्महे सहस्रपत्राय धीमहि। तन्नः पद्मं प्रचोदयात्॥ इति पद्मगायत्री॥ सुदर्शनाय विद्महे महाज्वा-
लाय धीमहि। तन्नश्चक्रं प्रचोदयात्॥ इति सुदर्शनगायत्री॥ अणिमासिद्ध्यै विद्महे वराभयहस्ताय धीमहि। तन्नः सिद्धिः प्रचोदयात्॥ इत्यणिमागायत्री॥ लघि-
मासिद्ध्यै विद्महे निधिवाहनायै धीमहि। तन्नो लघिमा प्रचोदयात्॥ इति लघिमागायत्री॥ महिमासिद्ध्यै विद्महे महासिद्ध्यै धीमहि। तन्नो महिमा प्रचोदयात्॥
ईशित्वसिद्ध्यै विद्महे तनगच्छाविकायै धीमहि। तन्नः सिद्धिः प्रचोदयात्॥ वशित्वसिद्ध्यै विद्महे शोणवर्णायै धीमहि। तन्नः सिद्धिः प्रचोदयात्। प्राकाम्यसिद्ध्यै विद्महे नि-
धिवाहनायै धीमहि। तन्नः सिद्धिः प्रचोदयात्॥ इच्छासिद्ध्यै विद्महे पद्महस्तायै धीमहि। तन्नः सिद्धिः प्रचोदयात्। भुक्तिसिद्ध्यै च विद्महे म[illegible]सिद्ध्यै च धीमहि। तन्नः सि-
द्धिः प्रचोदयात्। रससिद्ध्यै च विद्महे भक्तवत्सलायै धीमहि। तन्नः सिद्धिः प्रचोदयात्॥ मोक्षसिद्ध्यै च विद्महे महानिर्मलायै धीमहि। तन्नः सिद्धिः प्रचोदयात्॥ इति सि-
द्धीनां गायत्र्यः॥ ब्रह्मशक्त्यै च विद्महे पीतवर्णायै धीमहि। तन्नो ब्राह्मी प्रचोदयात्॥ श्वेतवर्णायै विद्महे शूलहस्तायै धीमहि। तन्नो माहेश्वरी प्रचोदयात्॥ शिखिवाहनायै
विद्महे शक्तिहस्तायै धीमहि। तन्नः कौमारी प्रचोदयात्॥ श्यामवर्णायै विद्महे चक्रहस्तायै धीमहि। तन्नो वैष्णवी प्रचोदयात्॥ श्यामपलायै विद्महे हलहस्तायै धीमहि। तन्नो
वाही प्रचोदयात्॥ श्यामवर्णायै विद्महे वज्रहस्तायै धीमहि। तन्न ऐंद्री प्रचोदयात्॥ कृष्णवर्णायै विद्महे शूलहस्तायै धीमहि। तन्नश्चामुण्डा प्रचोदयात्॥ पीतवर्णायै वि-
द्महे पद्महस्तायै धीमहि। तन्नो लक्ष्मी प्रचोदयात्॥ सर्वसंक्षोभिण्यै विद्महे वरहस्तायै धीमहि। तन्नो मुद्रा प्रचोदयात्। सर्वविद्राविण्यै विद्महे महाद्राविण्यै धीमहि॥
तन्नो मुद्रा प्रचोदयात्॥ सर्वाकर्षण्यै विद्महे महामुद्रायै धीमहि। तन्नो मुद्रा प्रचोदयात्। सर्ववशंकर्यै विद्महे महावश्यायै धीमहि। तन्नो मुद्रा प्रचोदयात्॥ स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विघार्ल
८०
४०

वौ स्मादि न्यै च विद्महे महामायायै धीमहि तन्नो मुद्रा प्रचोदयात्॥ महांकुशायै विद्महे शोणवर्णायै धीमहि तन्नो मुद्रा प्रचोदयात्॥ सर्वखेचर्यै विद्महे गग
नवर्णायै धीमहि तन्नो मुद्रा प्रचोदयात्॥ बीजरूपायै च विद्महे महबीजायै धीमहि तन्नो मुद्रा प्रचोदयात्॥ महायोन्यै च विद्महे विभाजनन्यै धीमहि तन्नो मुद्रा प्र
चोदयात्॥ त्रिखंडायै च विद्महे त्रिकाल्मिकायै धीमहि तन्नो मुद्रा प्रचोदयात्॥ इति मुद्रागायत्र्यः॥ कामाकर्षिण्यै विद्महे रक्तवस्त्रायै धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥ बु
ध्याकर्षिण्यै विद्महे बुध्यात्मिकायै धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥ अहंकाराकर्षिण्यै विद्महे तत्वात्मिकायै धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥ शब्दाकर्षिण्यै सर्वशब्दात्मिकायै
धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥ स्पर्शाकर्षिण्यै विद्महे स्पर्शात्मिकायै धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥ रूपाकर्षिण्यै विद्महे रूपात्मिकायै धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥
रसाकर्षिण्यै विद्महे रसात्मिकायै धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥ गंधाकर्षिण्यै विद्महे गंधात्मिकायै धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥ चित्ताकर्षिण्यै विद्महे चित्तात्मिका
यै धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥ धैर्याकर्षिण्यै विद्महे धैर्यात्मिकायै धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥ स्मृत्याकर्षिण्यै विद्महे स्मृतिस्वरूपिण्यै धीमहि तन्नः कला प्र
चोदयात्॥ बीजाकर्षिण्यै विद्महे बीजात्मिकायै धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥ आत्माकर्षिण्यै विद्महे आत्मस्वरूपिण्यै धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥ शरीराकर्षिण्यै विद्महे
शरीरात्मिकायै धीमहि तन्नः कला प्रचोदयात्॥ कामाकर्षिण्यादीनां गायत्र्यः॥ अनंगकुमायै विद्महे रक्तकंचुकायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ अनंगमेखलायै वि
द्महे पाशहस्तायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ अनंगमदनायै विद्महे शरहस्तायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ अनंगमदनातुरायै विद्महे धनुर्हस्तायै धीमहि तन्नो
देवी प्रचोदयात्॥ अनंगरेखायै विद्महे दीर्घकेशिन्यै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ अनंगवेगिन्यै विद्महे सृणिहस्तायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ अनंगांकुशायै वि
द्महे नित्यप्रक्लेदिन्यै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ अनंगमालिन्यै विद्महे सुप्रसन्नायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ इत्यष्टदलदेवतानां गायत्र्यः॥ सर्वसंक्षोभिण्यै वि
द्महे बाणहस्तायै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्॥ सर्वविद्राविण्यै विद्महे कार्मुकहस्तायै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्॥ सर्वाकर्षिण्यै विद्महे शोणवर्णायै धीमहि त श्री
न्नः शक्तिः प्रचोदयात्॥ सर्वह्लादिन्यै जगद्व्यापिन्यै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्॥ सर्वसंमोहिन्यै विद्महे जगन्मोहिन्यै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्॥ सर्वसं ८०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मिन्यै विद्महे जगत्स्तंभिन्यै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्। सर्वजंभिन्यै विद्महे जगद्द्विजिन्यै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्। सर्वरंजिन्यै विद्महे वैदूर्यवर्णायै धीमहि। त-
न्नः शक्तिः प्रचोदयात्। सर्वोन्मादिन्यै विद्महे जगन्मायायै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्। सर्वजंभिन्यै विद्महे जगद्द्विजिन्यै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्। सर्वार्थसाधिन्यै
पुरुषार्थप्रदायै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्। सर्वसंपत्पूरिण्यै विद्महे संपत्कालिकायै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्। सर्वमंत्रमय्यै विद्महे मंत्रात्मिकायै धीमहि तन्नः श-
क्तिः प्रचोदयात्। सर्वद्वंद्वक्षयंकर्यै विद्महे कालकालिकायै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्॥ इति चतुर्दशारदेवतागायत्र्यः॥ सर्वसिद्धिप्रदायै विद्महे श्वेतवर्णायै धीमहि तन्नो देवी
प्रचोदयात्। सर्वसंपत्प्रदायै विद्महे महालक्ष्म्यै च धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्। सर्वप्रियंकर्यै विद्महे कुंदवर्णायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्। सर्वमंगलकारिण्यै विद्महे
मंगलात्मिकायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्। सर्वकामप्रदायै विद्महे कल्पलतात्मिकायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्। सर्वदुःखविमोचिन्यै विद्महे हर्षप्रदायै धीमहि
तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ सर्वमृत्युप्रशमन्यै विद्महे सर्वसंजीविन्यै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्। सर्वविघ्ननिवारिण्यै विद्महे सर्वकामायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥
सर्वांगसुंदर्यै विद्महे जगद्धात्र्यै च धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्। सर्वसौभाग्यदायिन्यै विद्महे जगज्जनन्यै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ इति बहिर्दशारदेवतागायत्र्यः॥
सर्वज्ञायै विद्महे महामायायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्। सर्वशक्त्यै च विद्महे महाशक्त्यै च धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्। सर्वैश्वर्यप्रदायै विद्महे ऐश्वर्यात्मिकायै
धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ सर्वज्ञानमय्यै विद्महे ज्ञानात्मिकायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ सर्वव्याधिविनाशिन्यै विद्महे औषधात्मिकायै धीमहि तन्नो दे-
वी प्रचोदयात्। सर्वाधारस्वरूपिण्यै विद्महे आधारात्मिकायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्। सर्वपापहरायै विद्महे सर्वतीर्थस्वरूपिण्यै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥
सर्वानंदमय्यै विद्महे महानंदायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्। सर्वरक्षास्वरूपिण्यै विद्महे सर्वरक्षणायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ सर्वेप्सितफलप्रदायै विद्महे प-
लात्मिकायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ इत्यंतर्दशारदेवतागायत्र्यः॥ वशिनीदेव्यै विद्महे पुस्तकहस्तायै धीमहि तन्नो वाचा प्रचोदयात्॥ कामेश्वर्यै विद्महे वागे-
व धीमहि तन्नो वाचा प्रचोदयात्। मोदिनीदेव्यै विद्महे महावाण्यै च धीमहि तन्नो वाचा प्रचोदयात्। विमलादेव्यै च विद्महे मालाधरायै धीमहि तन्नो वाचा प्रचोदयात्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रवि.धा.
८१
81

अरुणावाग्देव्यै विद्महे श्वेतवर्णायै धीमहि। तन्नो वाग्वा प्रचोदयात्। जयिनी देव्यै विद्महे महावागीश्यै धीमहि। तन्नो वाग्वा प्रचोदयात्। सर्वेश्वर्यै विद्महे स
र्ववागीश्यै धीमहि। तन्नो वाग्वा प्रचोदयात्। कौलिनी देव्यै विद्महे कुलमार्गगायै धीमहि। तन्नो वाग्वा प्रचोदयात्। महावाणिन्यै विद्महे पुष्पात्मिकायै धीमहि।
तन्नो वाणा प्रचोदयात्। पुष्पचापिन्यै विद्महे पुण्ड्रात्मिकायै धीमहि। तन्नश्चापा प्रचोदयात्। पुष्पपाशिन्यै विद्महे पाशकोदण्ड्यै च धीमहि। तन्नः पाशिनी प्रचो
दयात्। अङ्कुशिन्यै विद्महे पुष्पात्मिकायै धीमहि। तन्नः सृणिः प्रचोदयात्॥ इत्यष्टारान्तरालचक्रदेवतागायत्र्यः॥ कामरूपवासिन्यै विद्महे रुद्रशक्त्यै च धी
महि। तन्नः कामेश्वरी प्रचोदयात्॥ ओं जालंधरस्थायै विद्महे विष्णुशक्त्यै च धीमहि। तन्नो वज्रेश्वरी प्रचोदयात्। पूर्णपीठस्थायै विद्महे ब्रह्मशक्त्यै च धीमहि। तन्नो
भगमालिनी प्रचोदयात्॥ इति त्रिकोणस्थाग्रदेवतागायत्र्यः॥ अथ चक्रेश्वरीणां गायत्र्यः॥ त्रिपुरादेव्यै विद्महे कामेश्वर्यै च धीमहि। तन्नः क्लिन्ना प्रचोद
यात्॥ त्रिपुरेश्यै विद्महे कामेश्वर्यै च धीमहि। तन्नः क्लिन्ना प्रचोदयात्। त्रिपुरसुन्दर्यै विद्महे कामेश्वर्यै धीमहि। तन्नः क्लिन्ना प्रचोदयात्। त्रिपुराश्रियै
विद्महे कामेश्वर्यै च धीमहि। तन्नः क्लिन्ना प्रचोदयात्। त्रिपुरमालिन्यै विद्महे कामेश्वर्यै च धीमहि। तन्नः क्लिन्ना प्रचोदयात्। त्रिपुरासिद्धायै विद्महे काम
क्लिन्ना श्वर्यै च धीमहि। तन्नः प्रचोदयात्। त्रिपुराम्बायै विद्महे कामेश्वर्यै च धीमहि। तन्नः क्लिन्ना प्रचोदयात्। महात्रिपुरसुन्दर्यै विद्महे कामेश्वर्यै च धीमहि। तन्नः
क्लिन्ना प्रचोदयात्॥ इति चक्रेश्वरीगायत्र्यः॥ अथ षोडशनित्यानां गायत्र्यः॥ कामेश्वर्यै विद्महे कामेश्वर्यै धीमहि। तन्नो नित्या प्रचोदयात्। भगमालिन्यै वि
द्महे सर्ववशंकर्यै धीमहि। तन्नो नित्या प्रचोदयात्॥ नित्यक्लिन्नायै विद्महे नित्यमदद्रवायै धीमहि। तन्नो नित्या प्रचोदयात्। भेरुण्डायै विद्महे विषहरायै धी
महि। तन्नो नित्या प्रचोदयात्॥ वह्निवासिन्यै विद्महे सिद्धिप्रदायै धीमहि। तन्नो नित्या प्रचोदयात्। महावज्रेश्वर्यै विद्महे वज्रनित्यायै धीमहि। तन्नो नित्या प्र श्री
चोदयात्॥ शिवदूत्यै विद्महे शिवकर्यै च धीमहि। तन्नो नित्या प्रचोदयात्। त्वरितायै विद्महे महानित्यायै धीमहि। तन्नो नित्या प्रचोदयात्। [illegible]श्वर्यै विद्महे ८१
कामेश्वर्यै धीमहि। तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्॥ नित्याभैरव्यै विद्महे नित्यानित्यायै धीमहि। तन्नो योगिनी प्रचोदयात्॥ नीलपताकायै विद्महे महानित्यायै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्। विजयादेव्यै विद्महे महानित्यायै धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्। सर्वमंगलायै विद्महे चंडिकायै धीमहि। तन्नो नित्या
प्रचोदयात्। ज्वालामालिन्यै विद्महे महाज्वालायै धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्। विचित्रायै विद्महे महानित्यायै धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ इति षोडशनित्या
नां गायत्र्यः॥ अथ षड्दर्शनगायत्र्यः॥ ब्रह्मगायत्री स्याद्वै नारायणाय विद्महे वासुदेवाय धीमहि। तन्नो विष्णुः प्रचोदयात्॥ आदित्याय विद्महे मार्तण्डाय धीमहि।
तन्नः सूर्यः प्रचोदयात्॥ शिवगायत्री प्रागेव दर्शिता। महासिद्धाय विद्महे सर्वेशाय धीमहि। तन्नो बुद्धः प्रचोदयात्। सर्वसंमोहिन्यै विद्महे विश्वजनन्यै धीमहि।
तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्॥ इति षड्दर्शनगायत्र्यः॥ अथ समयविद्यानां गायत्र्यः॥ सर्वाम्नायै विद्महे विश्वजनन्यै धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्। इति पूर्वसमया
बगलोवायै विद्महे ब्रह्मास्त्रविद्यायै धीमहि। तन्नः स्तंभिनी प्रचोदयात्॥ इति दक्षिणसमया॥ कालरात्र्यै च विद्महे कालकर्ण्यै धीमहि। तन्नो हिनी प्रचोदया
त्॥ इति पश्चिमसमया॥ तंत्रांतरेषु॥ जयदुर्गा कुब्जिका प्रत्यंगिरा दुर्गाः पश्चिमसमयदेवता इति॥ तथा॥ नारायण्यै च विद्महे दुर्गायै धीमहि। तन्नो गौरी प्रचोदयात्॥ इ
ति जयदुर्गागायत्री॥ कुब्जिकायै विद्महे नरान्त्रमालायै धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ इति कुब्जिकागायत्री॥ अपराजितायै विद्महे प्रत्यंगिरायै धीमहि। तन्न उग्रा
प्रचोदयात्॥ इति प्रत्यंगिरागायत्री॥ महादेव्यै विद्महे दुर्गायै धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ इति दुर्गागायत्री॥ इति पश्चिमसमदेवतानां गायत्र्यः॥ अथोत्तरसम
यानां गायत्र्यः॥ वज्रवैरोचन्यै विद्महे छिन्नमस्तायै धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ इति छिन्नमस्तागायत्री॥ कालिकायै विद्महे श्मशानवासिन्यै धीमहि। तन्नो
घोरा प्रचोदयात्॥ इति कालीगायत्री॥ तारायै विद्महे छिन्नमस्तायै धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ इति तारागायत्री॥ आम्नायविद्यानां गायत्र्योऽत्रैव संततभूता
बोद्धव्याः॥ अथ पंचपंचिकागणगायत्र्यः॥ श्रीविद्यायै विद्महे महाश्रियै धीमहि। तन्नः श्रीः प्रचोदयात्। साम्राज्यलक्ष्म्यै विद्महे जयंकर्यै धीमहि। तन्नः श्रीः
प्रचोदयात्॥ महालक्ष्म्यै विद्महे महाश्रियै धीमहि। तन्नः श्रीः प्रचोदयात्॥ त्रिशक्तिलक्ष्म्यै च विद्महे महेश्वर्यै धीमहि। तन्नः श्रीः प्रचोदयात्॥ साम्राज्यलक्ष्म्यै वि
द्महे जयंकर्यै धीमहि। तन्नः श्रीः प्रचोदयात्॥ इति पंचलक्ष्म्यः॥ अथ पंचकोशाः॥ श्रीविद्यायै विद्महे महाकोशाम्बायै धीमहि। तन्नः कोशाः प्रचोदयात्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

परंज्योतिषे विद्महे प्रणवात्मिकायै धीमहि। तन्नः कोशा प्रचोदयात्। परनिःकलायै विद्महे परशांभव्यै धीमहि। तन्नः कोशा प्रचोदयात्। अनघायै विद्महे
कूंसात्मिकायै धीमहि। तन्नः कोशा प्रचोदयात्॥ मातृकायै विद्महे वागीश्वर्यै धीमहि। तन्नः कोशा प्रचोदयात्॥ इति पंचकोशाः॥ अथ पंचकल्पलता॥ श्रीवि
द्यायै विद्महे कल्पलतेश्वर्यै धीमहि। तन्नः कल्पलता प्रचोदयात्॥ त्वरितागायत्री प्रागेवोक्ता॥ स्वच्छंदसंविद्महे। त्वरितादेव्यै विद्महे महादेव्यै धीमहि। तन्नः क
ल्पलता प्रचोदयात्॥ पारिजातेश्वर्यै विद्महे कामप्रदायै धीमहि। तन्नः कल्पलता प्रचोदयात्। त्रिकूटायै विद्महे जगन्मोहिन्यै धीमहि। तन्नः कल्पलता प्रचोद
यात्। पंचबाणेश्वर्यै विद्महे सर्वसंक्षोभिण्यै धीमहि। तन्नः कल्पलता प्रचोदयात्॥ इति पंचकल्पलताः॥ अथ पंचकामदुघागायत्र्यः॥ श्रीविद्यायै विद्महे काम
दुघेश्वर्यै धीमहि। तन्नः कामदुघा प्रचोदयात्। अमृतपीठेश्वर्यै विद्महे अमृतेश्वर्यै धीमहि। तन्नः कामदुघा प्रचोदयात्। सुधासूत्यै विद्महे सुधात्मि
कायै धीमहि। तन्नः कामदुघा प्रचोदयात्। अमृतेश्वर्यै विद्महे विश्वदीपिन्यै धीमहि। तन्नः कामदुघा प्रचोदयात्। अन्नपूर्णायै विद्महे सर्वसंजीविन्यै
धीमहि। तन्नः कामदुघा प्रचोदयात्॥ इति पंचकामदुघागायत्र्यः॥ अथ पंचरत्नविद्यागायत्र्यः॥ श्रीविद्यायै विद्महे रत्नेश्वर्यै धीमहि। तन्नो देवी प्रचो
यात्। सिद्धलक्ष्म्यै विद्महे रत्नेश्वर्यै धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्। मातंग्यै विद्महे रत्नेश्वर्यै धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्। भुवनेश्वर्यै विद्महे रत्नेश्वर्यै धीमहि।
तन्नो देवी प्रचोदयात्। वाराह्यै विद्महे रत्नेश्वर्यै धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्॥ इति पंचपंचिकागायत्र्यः॥ अथ श्रीचक्र [illegible] प्रकारान्प्रदर्शयेत्॥ प्रस्तारे
त्रिधा प्रोक्तः श्रीचक्रस्य तथेश्वरि। मेरुकैलासभूसंज्ञा भेदात्प्रस्तारत्रिधा भवेत्॥ मेरुप्रस्तारकं यंत्रं निम्नोन्नतात्मकं स्मृतं [illegible] कथ्यास्तु कैलासप्रस्तारास्तु
[illegible] सुरेश्वरि। भूप्रस्तारं महादेवि वश्यान्यात्मकमुत्तमं। सृष्टिक्रमं भवेन्मेरु क्रमे कैलासं संहारं धमेरुकं संहारात्मकं [illegible] भूप्रस्तारे [illegible] कैलासं तु
स्यात्रिभेदात्तु भवंतीह। सृष्ट्यादिभेदैर्वश्याशि संहारं कौलिकं मतं। सृष्टिक्रमं तु समयमतं स्यात्स्थितिपि [illegible] [illegible] नेहव [illegible]
हरक्रमं ज्ञानचिद्यते॥ सृष्टिक्रमेण देवेशि [illegible] प्रजनीयं प्रयत्नतः॥ संहारपूजा कैलासे संहार [illegible] धा [illegible] [illegible] निद्र [illegible] दान मा [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तिक्रमेणाग्रहस्तकस्य संहारो वर्तितो यतेः॥ ब्रह्मचारिणा तु त्यजेत् स्त्रियः॥ भङ्गस्य वेष्टतः॥ श्री [illegible] ततः कुंकुम [illegible] रैः कार्यं यन्त्रं तु योगिनां। सौवर्णे
राजते ताम्रे स्फाटिके वै द्रुमे तथा। वक्रे तथोक्तविधिना कुर्याद्देवि वरानने इति॥ श्री तंत्रराजे॥ रत्ने हेम निरूप्ये वा ताम्रे [illegible] स्य निर्मले
पयेत् पूजयेदपि। लक्ष्मी कांति यशः पुत्र धनारोग्यादि सिद्धये। दक्षिणामूर्तौ॥ गौडकी भवया वा [illegible] स्वर्णे रजते ताम्रयोः [illegible]॥ रत्नसागरे॥ यावज्जी
वं सुवर्णे स्यात् पञ्चविंशति प्रिये। ताम्रे [illegible] दशकं वर्षं तद् भूर्जपत्रके॥ अन्यत्र॥ ताम्रे [illegible] दशकं वर्षं स्फाटिकादौ तु सर्वदा। [illegible] स्फाटिके तु सर्वसिद्धिप्रदं म
वेत्॥ लक्षसागरे॥ भूमौ सिंदूररजसा रचितं सर्वकामदं। सुवर्णरचितं यन्त्रं सर्वराजवशंकरं। रजतेन कृते यन्त्रे आयुरारोग्यकारकं। [illegible] ताम्रे तु रचितं यन्त्रं सर्वैश्व
र्यप्रदं मतं। स्फटिके मरकते यंत्रे सर्वैश्वर्यानुविता [illegible] यथोक्तं यन्त्रं कथं कार्यं महेश्वरि। तत्सर्वं वद [illegible]॥ [illegible]॥ आगा दश तु
वर्णे स्याद्रजतस्य च षोडश। ताम्रस्य रविभागेन पीठं कुर्यान्मनोहरं। तस्मिन् पीठे तु निर्माणं श्री चक्रस्य तु कारयेत्। शांतिदं पुष्टिदं [illegible] शत्रुजिद् [illegible]॥ आयु
रारोग्यजनकं कांतिदं पुष्टिदं मतं। त्रिविधं शृणु चक्रस्य भूप्रस्तारो ध्वैमरुके। पातालवासिनां देवि प्रस्तारो निम्नरेखकः। [illegible] रतो मेरुः शांतिमर्त्यलोकनिवा
सिनां। स्वर्गलोकाधिवासानां यन्त्रराजमहासंहतः। भूपुरं तु समारभ्य वै दशांतं महेश्वरि। क्रमात् समुन्नतं सर्वं मेरुरूपं मयोदितं। समोर्ध्वरेखा नवकं मूर्ध्वरेखं [illegible]
र्तितं। निम्नरेखा समायोगात् प्रस्तारो मयोदितः। यन्त्रबीजस्य रूपं तं मया स्नेहात् प्रकाशितं। गोपितव्यं त्वया भद्रे स्वयोनिरिव संततमिति॥ श्री तंत्रराजे॥ चतुरस्रे स
मारभ्य नव चक्राण्यनुक्रमात्। उन्नतोन्नतमामध्याद्यं क्रं स्यात् त्रिधनं धनं। त्रिविक्रमादुन्नतं तद् प्रजन्त्यं प्रियं लभेत्। एकद्विषट् क्रमोन्नाम प्रिये कीर्त्यै च क
ल्प्यते। नवानि समरूपाणि सर्वाभीष्टार्थसिद्धये॥ कुलमूलावतारे॥ उच्छ्रितं क्रमशो देवि वित्तप्राप्तिस्ततो भवेत्। भवं च षोडशारं वाप्यष्टारं [illegible] सन्न भवेत्। शेषमुन्नतम
ध्यानि वार्थप्रजनं दं भवेत्। चतुरस्रं समं देवि षोडशारादि बिंदुकं। मिथः समुन्नतं देवि प्रिये कीर्त्यै च कल्प्यते। चतुरस्रं समारभ्य बिंदु तं समरेखकं। तथा श्री कीर्ति
रारोग्य मन्न्यायापोषकं कल्प्यते॥ तंत्रराजे॥ सीसकं स्यादिषु पुनः पूर्वोक्तविपरीतकूलं। फलकं यां पटं भित्तौ स्थापयेन्न कदाचन। स्थापिते यदि मोहेन्नु लोके [illegible] ज्ञान
तोपिका। कुलेविक्षिप संचनि मूलयति सर्वथेति॥ लक्षसागरे॥ वेगधसिसके लोहे न कर्तव्यं कदाचनेति॥ कुलमूलावतारे॥ अग्निरंगुलविस्तार [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षिप्तोत्तरं । पलप्रमाणं कर्तव्यमर्वाक्पीठं मनोहरं । यवार्धोच्छ्रयकं कुर्वीत चतुरस्रे समंततः । तस्मिन्पीठे च निर्माणं श्रीचक्रस्यानुकारयेत् ॥ सौत्रामणि ... क्रतुरेखा
भयकृल्लक्ष्मीवे करेखा दरिद्रता । अग्निरंगुलविस्तारो यवार्धेनोच्छ्रितिर्भवेदिति । अग्निरंगुलं हेमस्य रजतस्य तथैव च । ताम्रस्य द्वे संख्ये च माणिक्यादौ ... छयापद
लंतु विंशत्युत्तरात्रिंशतगुंजापरिमितं ॥ अंगुलप्रमाणं तु महाकपिलपर्वरात्रे ॥ विंन्यस्तेऽस्मिन्यैगच्छाभियवैर्मानांतरांगुलं । शालिभिर्वा क्रतुन्यस्तैस्त्रिभिर्मानं
तरं भवेत् इति विदिकापीठस्थितिविकारस्थादीनां विधिः पुनः मानांतरांगुलेनैव भवेन्मान्यन केनचिदिति तु केः श्रीचक्रस्य पीठस्य ब... वा स्वल्पा... नं गुलैर्वतस्य
मात्रेण वो ... अत्र चविंदादि अष्टारांतं च चक्रत्रयं संहारात्मकं । दशारद्वयं चतुर्दशारं च चक्रत्रयं स्थित्यात्मकं । तदुपरि अष्टदलादिभूपुरांतं च चक्रत्रयं सृष्ट्यात्मकं ॥ ... द्या
ततः ॥ बिंदुत्रिकोणवसुकोणदशारयुग्ममन्वस्रनागदलसंयुतषोडशारं । वृत्तत्रयं च धरणीसदनत्रयं च श्रीचक्रमेतदुदितं परदेवतायाः ॥ इति ॥ अनुभगाद ... चतुर्भिः
मले ॥ बिंदुत्रिकोणवसुकोण ... पंचभिः ॥ शिवशक्त्यात्मके ह्येयं श्रीचक्रं शिवयोर्वपुः ॥ श्रीभूतभैरवे ॥ योऽस्मिन्यंत्रे महेशानि केसराणि प्रकल्पयेत् । योगिनीसहितस्तस्य
स्मिन्न च चक्रे श्रीशक्तिच ... पंचभिः ॥ शिवशक्त्यात्मके ... केसराणि ॥ स्वच्छंदभैरवे ॥ कुर्याच्च स्थंडिले यंत्रे हस्तमात्रे सुसुंदरि मितिः ॥ तंत्रराजे तु ॥ न न हस्तांत्रे हस्तं वा श्रीचक्रमभिलेखमात्रकं
हिंसां कुर्वंति भैरवाः ॥ इति वनान्तके सराणि ... तस्मादिषु तु निर्माणमानमिच्छावशाद्भवेत् तथा । रक्ते न रजसा पूर्ये श्रीचक्रं भुवि पूरयेत् । न पूर्यंति स्म ... प्राप्नुयात् ... यथापि
डिलेनित्यपूजायां हस्तमात्रं प्रशस्यते । रत्नादिषु तु निर्माणमानमिच्छावशाद्भवेत् । तथा रक्तेन रजसा पूर्ये श्रीचक्रं भुवि पूरयेत् । चक्रेऽस्मिन्पूजये द्योऽहि स सौभाग्यमवाप्नुयात् ॥ ... सिद्धिनामधिपा
तं । दशभागं सुवर्णस्य ताम्रस्याद्विदशं तथा षोडुणं रजतस्यापि चैतल्लोहत्रयं शुभं ॥ धनं पुत्रं धनं दारान्यशांसि लभते ध्रुवं ॥ ताम्रं तु कोटिदं यंत्रं सुवर्णेश
जायते ऽचिरात् ॥ विद्रुमरचितयंत्रं पद्मरागमथवा प्रिये ॥ इंद्रनीलं च वैडूर्यं स्फाटिकं मरकतं प्रिये ॥ धनं पुत्रं ... यशांसि लभते ध्रुवं ॥ ताम्रं तु कोटिदं यंत्रं सुवर्णेश
चुनाशनं ॥ रजतं क्षेमदं चैव स्फाटिकं सर्वसिद्धिदं ॥ रचितं स्फुटितं भग्नं अपमानविवर्जितं ॥ दग्धे ऽनहे पशुस्पृष्टे पतिते दुष्टभूमिषु ... न्यमेवा चितिते च पतितस्पर्श
चिते ॥ दशास्वपि च नो कुर्युः सान्निध्यानं दिवौकसः ॥ दग्धं च स्फुटितं यंत्रं हन्ति चौरं रणे चापि प्रिये ॥ उपवासं प्रकुर्वीत दिनमेकं मतं द्वितीय ... समाचं जपेद्दिग्दां होम
तर्पणपूर्वकं ॥ सहस्रं तथा यं गुरुं ततो ब्राह्मणान्नपि भोजयेत् ॥ लक्ष्मपुत्रमिस्ये को कदाचित्तु नवि केगाम्स्फुरदिनादि ... कैशाव दामूर्व ...
तैर्भवेत् ॥ तस्माच्च तीर्थराजे वा गंगादिसरितां वरे । समुद्रे वा क्षिपेद्देवि अन्यथा दुःखमाप्नुयात् ॥ दक्षि ... मार्तिसहितायां ... रक्त ... समोपवि ... स्तु च कोद्गत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

समाचरेत्। एतत्राप विष्टं छक्किं तु विलिखेद्धिमत्तं तां सकृता बह्निना तां पुटीकुर्यात् संधिभेदक्रमेण तु अग्नीशासुरवायव्ये रवाविस्तार्य योजयेत्। दशको
णद्वयं देवि ज्ञायते तत्र हृदे बहिः। मध्यकोणचतुष्कस्य रेखेण्या कृष्णबुद्धिमान्नाकुर्यात्। संधिभेदेन मन्त्र संज्ञायते यथा समन्त्रि [illegible] कोणं सुरवंदेन त्र यथा यथा।
सुश्वाकं संधिभेदेन कल्प्तुरेखा विजेभिर्तं। बाहिरष्टदलं पद्मकिंजल्कं समालिखेत् तत्र षोडशापत्रं हि विलिखेत् परमुत्तमं सुवर्णं परमेशानि ततो भूविंबमालि
खेत्। चतुर्द्वारे विशोभाढ्यं पुष्पं तत्र विनिःक्षिपेदिति। काश्मीरदर्पणमर्जं अर्वापीठं लिखेद्बुधः शलाकया सुवर्णस्य मिश्रया धूम्रणो दुग्धेः सिंदूररजसा मिश्रैः
पट्टधातुमयं लिखेत्। अथ वा मृत्तले देवि सुरेखं कुंकुमेन वा। सिंदूररजसा वापि लिखेत् सर्वार्थसिद्धये। एतच्च क्रमहेशानि मध्यादुं दुर्विरा जितं तिल स्त्रिकोणं वाष्टा
रं दशारं वदशारकं। मनुकोणं महेशानि मध्यचक्रमिदं प्रिये। बिंदवादष्टकोणांतं सर्वं मध्यं सुरभ्यरि। चत्वारिंशत्कोणयुक्तं त्रिभिर्गरा [illegible] र्वेति। वसुपत्रं कलापत्रं च
तुरस्रं क्रमात्प्रिये। भगात्मकमिदं भद्रेन यथा न संहितं भवेदिति॥ ज्ञानार्णवे॥ श्रीचक्रमपि देवेशि मेरुरूपं न संशयः। लकारः पृथिवीबीजं ततो बीपुरसुचतुरस्रं
द्भुमाभेद्रकं कलाषोडशकात्मकः। तस्मात्षोडशपत्रं तु हकारः शिवउच्यते। अष्टमूर्तिस्तथा भद्रे तस्मादष्टदलं भवेत्। इकारस्तु सदा भद्रे भुवनानि चतुर्दशा पाल
यंती परा तस्माच्चक्रकोणं भवेत्प्रिये। शक्तिरेकादशस्थानस्थिता सततं जगत्त्रये। विभ्वयाति निरिति ख्याता सा विष्णो दशरूपका रकारा परमेशानि चक्रं व्याप्य स्थितं भवेत्।
दशकोणपरा तस्मादकारा ज्योतिरव्ययः। कलादशान्विता वह्निर्दशकोणप्रवर्तकः। ककारात्मादनं देवि शिवं वाष्टस्यरूपकं। योनिरस्य सदा चक्रं वसुयोन्यं किंतु भ
वेत्। अर्धमात्रा गणा सततं भेदरूपा यतस्ततः। त्रिकोणरूपा योनिस्तु बिंदुनाभे रवीभवेत्। कामेश्वरस्य रूपं तद्बिन्दाधारस्य रूपकं। श्रीचक्रं तु वरारोहे श्रीविद्यावर्णसंभवं।
तत्र आस्तुरवज्रासीनस्थ [illegible] कराजं समालिखेत्। भूप्रदेशे समे वा [illegible] सिंदूररजसा तथा। कुंकुमस्य रजो भिन्नभूमौ च चक्रं समालिखेत्। चतुरस्रं नेत्ररम्यं संधिभेदसमं
कं तु। अथ वा हेमरूप्याभ्यां ताम्रेण रत्नधातुभिः। पट्टे विरच्य श्रीकाष्ठे रक्तचंदनसंभवा पट्टे संस्थाप्य विलिखेल्लेखन्या हेममय्या प्रिये। रोचनाकुंकुमाभ्यां च कस्तूरी चंदने
भिः। ईशानादग्निपर्यंतं चतुरेखां समालिखेत्। ईशादग्नेस्तदग्राभ्यां रेखे [illegible] कृष्णदेशिकः। एकैकं स चतुरस्रं [illegible] परा प्रिये। त्रिकोणाकाररूपेयं तस्याउप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
८४

त्रिसंलिखेत्तत्। त्रिकोणाकाररूपं तु शक्तिद्वयसमुद्भवं। पूर्वे शक्त्यग्रभागे तु मानयष्टिं विदालिखेत्। रेखां तु परमेशानि वायुराक्षसकोणगां। संधिभेदक्रमेणैव तयोः प्र
तयोस्ततः परां रेखां आरुण्यकोणमांतदग्यात्मूर्वजेकुरु। वह्निमंडलमेतत्तु पूर्वाग्रं वीर वंदिते। तच्च त्र्यश्रमभ्रं देतत्ततः अणुवरान्तो पूर्वशक्तिसवह्निर्यो कोणभं सुरवंदिते।
पूर्वरेखां तु विस्तार्य तथा पश्चिमवह्नितः। वायुराक्षसकोणाभ्यां रेखा पश्चिमगां तथा। विस्तार्य योजयेद्देवि शक्तिभेदक्रमेण तु। योन्यग्रां पूर्वदेशे तु दक्षिणोत्तरतः क्रमात्। तद
रेखे योनिसंस्थे पश्चिमस्यां दिशि क्रमात्। कोणाग्रगां योजयित्वा दशकोणं तदा भवेत्। तथैव देवेशि … द्वितीयं दशकोणगां। ईशानवह्नितो रेखे पूर्वकोणाग्रयोः क्रमा
त्। विस्तार्य योजयेत्सम्यक् पश्चिमायां दिशि क्रमात्। वायुराक्षसकोणाग्रे रेखे विस्तार्य सुंदरि। पश्चिमाग्रे तथा देवि योजयेद्दिङ्दिक्ता ततः। एकत्र पूर्वकोणाग्रं बिंबिनीं तु मनोह
रां। योजयेद्वेदवेदेशि यथा शम्भुसुकं भवेत्। दशकोणेषु देवेशि तस्य कोणचतुष्टयं। दशकोणं तयो देवि मध्ये रेखां प्रकाशयेत्। … तथा …
गकं। षट्कोणस्य ततो देवि संधिभेदक्रमेण तु। योनिं वह्निवयसंयोज्य शकारं जायते यथा। कक्षाम ध्यगते रेखां निज … तु ध्यानयेत्। … कालेर्थाद् देवि …
क मनोहरा। सेमुखं पंचशाल्यं प्रागग्रं चतुरस्त्रयकं। विंदुत्रिकोणं वस्वारं चक्रभेदद्वारान्नामधेयचक्रे तु जानीहि द्वादशारयुगलं तथा। … कैलदेवि … मध्यगतं भवे
एतच्चक्रं महेशानि सर्वसौभाग्यदं भवेत्। सर्वसाम्राज्यदं देवि सर्वोपद्रवनाशनं। अनेकहयमाणिक्यसुवर्णोपरिपूरकं। महामोक्षप्रदं देवि वाग्विलासकरं महत्॥
एतच्चाद्यं महेशानि चन्द्रपूर्णेन्दुसंनिभं। तद्गुप्तकं रूपकाक्षि वसुपत्त्रं मनोहरं। ततः षोडशपत्रं तु विलिखेत्सुरसुंदरि। चतुरस्रं चतुर्… परमेश्वरि। चतुः
षष्टिसुताः कोद्योगिनीनां महस्रमं। चक्रेऽस्मिन् सविशेषास्ताः साधकं मानयन्ति हि। चतुरस्रं मातृकार्णैर्मंडितं सिद्धिहेतवे। … तस्मिन्नु …
जितं त्रैलोक्यमोहनं नाम केल्यकुसुमफलप्रदं। षोडशारं वद्धि विंबरूपं तु सकलालयं। सर्वाशापूरकं देवि क्षरत्पीयूषवर्षिणं। अष्टपत्रमहेशानि जपाकुसुमसन्निभं।
सर्वसंक्षोभणं नाम सर्वकामप्रपूरकं। एतत्त्रयं वरारोहे सचिवक्रं वसुप्रदं॥ पूर्वाम्नायादिदेव्यातु मंडितं सर्वसिद्धिदं। चतुर्दशारं देवेशि … कुसुम … तत्फल
दं भवेत् सर्वसौभाग्यदं सदा॥ दशारं तप्तहेमाभं सिंदूरसदृशं प्रिये। सर्वार्थसाधकं चक्रं मन्त्रिभिंतितं देसदा। … संनिभं सर्वरक्षाकरं च श्री ८४

चक्रं महत्तानमयं शिवाया एतत्त्रयं महेश्वरि निःस्थितिः । चक्रं सुरवप्रदं दक्षिणाम्नायपूर्वं तु यथेप्सितफलप्रदं । अष्टकोणं व [illegible] रोहे वाणी [illegible] णासु [illegible] प प्रागमे [illegible] खं
सर्वरोहं रं सदा उद्यत्सूर्यसहस्राभं बंधूककुसुमप्रभं । सर्वसिद्धिप्रदं चक्रं सकलालयमीश्वरि । त्रिकोणं सर्वसंभूतिकारणं भूतिदं सदा ॥ बिंदुचक्रं वरारोहे सर्वानंदमयं
प्रिये । सदाशिवमयं चक्रनायकं परमेश्वरि । एतच्चक्रं तु संहाररूपं ब्रह्ममयं सदा । पश्चिमाम्नायसंसेव्यं चरमोत्तरसेवितं । अस्मिन्नु चक्रे षड्ध्यानं वर्तते वीरवंदिते । चक्रं पत्रे
षु दशेशिपदाध्वानुभागिगघतापत्रसंधिविभेदं तु भुवनाध्वाव्यवस्थितः । वर्णाध्वा मातृकारूपी कथयामि तवानघे । वर्गाष्टकं मातृकायाः दिक्षु सिद्धये ततः प्रिये । पार्थिवं तत्त्वं
विद्धि षोडशारे कलात्मकं । अष्टपत्रे कादिवर्णाः क्षांतं दिक्षु विदिक्षु वा कादि ठांताः शक्रवर्णाः शक्रकोणेषु संस्थिताः । णकारादि भकारांता दश वर्णा दशारके । मकारादि क्षकारांतं द्वि
तीयं तु दशारके । वर्गाष्टकं वाष्टकोणे त्रिकोणे कथयामि ते । अकथादि त्रिकोणांते हक्षयुग्मं तु मध्यमे । वर्णाध्वा कथितो देवि मातृकापीठरूपकं । षट्त्रिंशत्तत्त्वभरितं चक्रं मलो
तु रूपतः । पंचसिंहासनं त्वोनद्धकलाध्वा च कपालजाता । सा बालाभैरवी युक्ता महात्रिपुरभैरवी । त्रिपुराद्यंबिका ध्याता चक्रं व्याप्य विजृंभते । मंत्राध्वा च समाख्यातो निश्चयेन सदाप्रि
ये । एवं षड्ध्वविमलं श्रीचक्रं परिचिंतयेत् इति ॥ सुभगोदये ॥ षण्णवत्यंगुलायामं चतुरस्रं महीतले । तच्चतुर्धा विभज्याथ चतुर्विंशांगुलं क्रमात् । गुहाननरसांगाग्निवेदाक्षि त्रिंश
रर्तुषु । तास्तां संमार्जयेद्भागान् अग्रयाक्रमयोरिमात् । सूर्यगुणं निशानाथवेदं सोमसुतं कलौ । श्रीपुराणेषु चक्रं तु स्वरैराहोः शिरः पुनः । केतो गुणं पंचशक्ति चतुर्वह्नि त्रिपांतरे
रेखायुग्मं शनिः सप्तोद्धराचले निर्योजयेत् । केतोर्ध्वं वर्तते भपुत्रः राहोरादित्यमानयेत् । चंद्रः केतुं केवः सामं बुधाद्धाकु गुरोः कुजः । केतो बुधं रवेः सौम्यं एवं षट्चक्रसंभवः अष्टाष्टां
गुलमानेन बहिश्चक्रत्रयं लिखेत् । यस्तु यंत्रे कलापत्रं मादिनीसदनत्रयं । तत्र क्रमात् मध्ययोः त्रिरस्त्रियेगरेखा समं ततः । सार्धवह्निगुणं वर्तिकुर्याद्धारत्रयं बुधः । संप्रदायविशे
षेण क्षमा विश्वकलाश्रया । मध्यगुणत्रयमयं विलिखेद्भूपुरत्रयं ॥ चक्रराजमिदं प्रोक्तं मध्यबिंदुविभूषितं । महासौभाग्यजननं भोगमोक्षफलं लभेत् ॥ सिंदूररजसा भूमौ लि
खित्वा चक्रमर्चयेत् ॥ अथवा हेमरूप्यादि [illegible] पट्टे पीठे परिस्थितमिष्यते ॥ अयमुद्धारः स्थितिक्रमः ॥ दक्षिणामूर्तिहानार्णवयोः सृष्टिक्रमेणोद्धारः प्रदर्शितः । संहारक्रमेणो
द्धारस्तु श्रीतंत्रराजे ॥ अमेण वर्तनिष्पाद्य सुसमं चतुरस्रकं । प्रमज्य तिर्यक् मध्यस्थ सूत्रे तिर्यक् निपातयेत् ॥ सूत्राणि नवतेषु द्वे वज्र स्पष्टोभयांतिके । विधाय तद्द्वयांतं तानम

रवे ३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰धार्ली
८५
85

ध्य सूत्रे ततः क्रमात्। कृते सूत्रचतुष्के तु षट्कोणं स्यात्त्रि सुपगो। ष्वष्टाग्रतः समारंभान्नवमप्रथमांतगो। कुर्यात्सूत्रचतुष्कं तु चतुर्मर्मानुगुण्यतः। नवम
प्रथमाग्राभ्यां कुर्यात्सप्तमकावधि। कुर्यात्सूत्रचतुष्कं तु मर्मोपकविभेदनात्। ततश्चतुर्थषष्ठांत द्व्यारंभात्तथाष्टगो॥ द्वितीयगं च सूत्राग्रं णं चतुष्कं यातयेत्तथा। चतुर्मर्म
नुगुण्येन ततः पंचमकांतयोः। तृतीयगं सूत्रयुग्मं कुर्यात्सप्तमद्व्याश्रयं॥ मात्रे ये स्यधाग्रं ब्रह्मसूत्रे स्याच्च क्रमतु तमं। बहिरष्टछदं भोजं तथान्तद्विगुणच्छदं। विधाय षड्वृत्तै
श्चतुरस्रं तथाष्टभिः। सूत्रैर्विधाय तस्यैव प्राक्प्रत्यग्द्वारसंयुतं। दक्षिणोत्तरतोरप्येवं चयात्तरं स्थानद्वयं तथा। कोणे चतुर्थकं सूत्रेश्च शुचिभिस्ताव्यनुक्रमात्। विधाय
यो चत्वारि पदानि परमेश्वरि। ललितावीवक्रमिदं लभ्यं स्फुरत्। क्रमादिति आचार्यैरप्युक्तं॥ चतुर्भिः श्रीकंठैः शिवयुवतिभिः पंचभिरपि प्रभिन्नाभिः शंभोर्नवभिरपि मू
लप्रकृतिभिः। त्रयश्चत्वारिंशद्वसुदलकलाश्रत्रिवलयत्रिरेखाभिः सार्द्धं तव शरणकोणाः परिणताः॥ चतुर्भिश्चतुःसंख्यासंख्यैः श्रीकंठैः अग्नातिहि ज स्तोति श्री॥
श्रीर्विषंकंठे यस्य सः श्रीकंठो हरः तत्कारणत्वप्रयि श्रीकंठस्तदात्मानः। श्रीकंठात्मकैरित्यर्थः। शिवयुवतिभिः शक्तिभिः शक्त्यात्मकैरित्यर्थः। पंचभिः पंचसंख्यासंख्यैः
अपि शब्देन दे प्रभिन्नाभिः प्रकर्षेण भिन्नाभि प्रकर्षेण तु शिवशक्तिचक्रमध्ये बैंदवमानस्याविभागात्। एतत्व समयमतेन स्पष्टिक्रमेण। पंचवक्रके लेखनदेयं कौलम
तेन संहारक्रमेण नवयोनिचक्रे लेख्यं नेऊ धोधोमुखतया वा स्थितेः प्रभिन्नत्वे हेयं। ते नो भये पृथक्पृथक्स्थितामित्यर्थः। शंभोरिति पंचमी। शंभुशब्देन चत्वारः श्री
कंठाद्यंते। नवभिर्नवसंख्यैः अपि शब्दो वक्ष्यमाणवाक्यसमुच्चिनोति। मूलप्रकृतिभिः प्रपंचस्य मूलकारणैः अत एव तत्रायोनिशब्दवाच्याहारः नवयोनयो नवधातु
काः। तथा वामकेश्वरे कामिकायां॥ त्वगसृङ्मांसमेदोस्थि धातवः शक्तिमूलकाः मज्जाशुक्रप्राणजीवधातवः शिवमूलकाः। नवधातुरयं देहो नवयोनिसमुद्भवः। जीवधा
तुर्नीमज्जाधिष्ठानत्वात् मज्जो धातुरेव जीवधातुरित्युच्यते। यद्यप्येकेवाम्ह दृता रजसादिश्च क्तोतासतां धातूनां प्रासादश्रेष्ठो जीवात्मा प्रारम्भजो धातुः श्रोत इति सम
धातुरेकेवपरा शक्तिस्तदीश्वरी दशमी योनिर्वेदवस्थानं तदीश्वरी॥ तस्य देहस्य इत्यर्थः। एवं पिंडांडमुत्पन्नं तद्ब्रह्मांडमुद्भवं पंचतत्वानि शान्तौ कलानि मायादीनि श्री
शिवस्य तु। मायावशुद्धविद्यावमहेश्वरस... सदाशिवो पंचविंशतितत्वानि तत्रैवांतर्भवंतितेना। एकादशैदि ... स्तत्वकडेन ... ते। शि ८

वैपंचविंशतितत्वान्वितत्रैवांतर्भवंतिते। एकादशेंद्रियाणि वागादितन्मात्रास्तु षड्भिर्न परामृश्यते। शिववशात् [illegible] तेन चराचरं नरपिंडं च अ
वरब्रह्मांडमित्यर्थः। हेरंग वातिचतुर्भिः श्रीकंठैः शंभोः सकलशक्तिभिन्नाभिः पंचभिः शिवयुवतिभिः नवभिरपि मूलप्रकृतिभिः सार्धं परिणताः संतश्चतुश्चत्वारिं
शदिति॥ अत्र देमतुसंधेयं। अत्र चक्रे षाविंशतिमर्मस्थानानि संधयस्तु चतुर्विंशतिः। न तु मर्माणि चतुर्विंशतिरेव कथमष्टाविंशतिः। षड्भिरेखासंगमस्थानं सं
रित्यभिधीयते। त्रिरेखासंगमस्थानं मर्मेति विदुरिति। अष्टदलषोडशारमेखलात्रयभूपुरत्रयाणां शिवचक्राणां शिवचक्राणां द्विरेखासंगमस्थानकामा
वेपि वाचनक्रीमर्मसंज्ञा यथा कंच दृज्ञानविद्यायां मन्वस्त्रादिदशाराष्टकोणे च नवचतुष्टयं अष्टविंशतिमर्माणि चतुर्विंशतिसंधय इति॥ रुद्रयामले॥ प्रज्वल्योनाम मु
न्यायाः सर्वचक्रस्त्राश्रयाः शिवमानाश्चक्रविद्यादेवगंधर्वसेविता। अग्नीषोमात्मकं चक्रमग्नीषोममयं जगत्। आग्नावंतर्वभो भानुरग्नीषोममयं स्मृतं॥ त्रिरेखं
लकावक्रे सोमसूर्यानलात्मकं। त्रिकोणं वैंदवं सैन्यमष्टकोणं च मिश्रकं। चतुर्धा रेवक्रे सु चतुरस्त्रं च भानुमत्। एतत्प्रासादादिद्वाथाव सर्वा व्योमरुद्रयामले ये समक
लोकेस्मिंस्त्रिपुराचक्रसेवकाः। पुरत्रयं च चक्रस्य सोमसूर्यानलात्मकं। महालक्ष्म्याः पुरं चक्रं न चैवास्ते तया शिवः। इति। भैरवयामले च। इदानीं विद्यायां गौरीप्रतिम
हेश्वरेण॥ साधु साधु महाभागे पृष्टं त्रैलोक्यसुंदरि। गुह्याद्गुह्यतमं ज्ञानं न कुत्रापि प्रकाशितं। कला विद्या परा शक्तिः श्रीचक्राकाररूपिणी। तन्मध्ये वैंदवस्थाने तत्रास्ते
परमेश्वरी। सदाशिवेन संपृक्ता सर्वतत्वातिगा सती। च। कं त्रिपुरसुंदर्या ब्रह्मांडाकारमीश्वरी। पंचभूतात्मकं चैव तन्मात्रात्मकमेव वा। इंद्रियात्मकमेवं च मनस्तत्वात्मक
तथा मायादितत्वरूपं च तत्वातीतं च वैंदवं। वैंदवे तगदुत्पत्तिस्थितिसंहारकारिणी। सदाशिवेन संपृक्ता तत्वातीता महेश्वरी। ज्योतीरूपा पराकारा यस्यदेहाकृतिः
शिवे। किरणाश्च सहस्राणि च द्विसहस्राणि च लक्षकं। कोटिरर्बुदमेतेषां परासंख्या न विद्यते। तन्मेवानुप्रविश्य भाति लोकं चराचरं। तेषामनंतकोटीनां मयूखानां महेश्वरि। म
ध्येयचतुरं तेमी। त्रिशतं किरणाः शिवे। ब्रह्मांडं व्याप्नुवानास्ते सोमसूर्यानलात्मना। अग्नेरष्टोत्तरशतं षोडशोत्तरं केरवेः। षट्त्रिंशदुत्तरशतं चंद्रस्य किरणाः शिवे। ब्रह्मां
डं भासयंतस्ते पिंडांडमपि शांकरि। दिवा सूर्यस्तथा रात्रौ सोमो वह्निश्च संध्ययोः। प्रकाशयंतः कालांस्ते तस्मात्कालात्मकास्तु यः। षष्ठ्युत्तरं च त्रिशतं दिनान्येव तु हायनः।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हायनात्मा महादेवः प्रजापतिरितिश्रुतः। प्रजापतिर्लोककर्त्ता मरीचीप्रमुखा मुनीन्द्राः सृजन्त्येते लोकपाला ह्यसौ सर्वलोकरक्षकाः। संहारस्य हरायनं तु लयो निर्भवतिर्मितः।
रक्षानुमद सलग्नास्सृष्टिस्थितिलयेशिवः। नियुक्तः परमेशान्या जगदेवं प्रवर्त्तत इति। तमेवानुप्रवेश्य स्थादि नातमेव भांतमनुभांति सर्वं यस्य भासा सर्वमिदं विभातीतिश्रु-
त्यर्थ उक्तः॥ ॥इति श्रीविद्यार्णवे अष्टमश्वासः॥ ॥अत्र मेरुप्रस्तारीनित्याताद्रात्म्य इत्यत्र मेरुयंत्रे सृष्टिक्रमेण पूजनं तु प्रमाणमुक्तं तत्रायमर्थः। ध्यायद्वये
माद्यंतपूजा सृष्टिपूजा। तत्र मध्यादि षोडशनित्यादि इत्यर्थः। अत एव सृष्टिचक्रे षोडशनित्याताद्रात्म्यं तथा संहारचक्रे मातृकाताद्रात्म्यं स्थितिचक्रे वशिन्यादिताद्रात्म्य-
मिति भावः। एवं श्रीचक्रराजमुद्धृत्य समष्टिविद्यया पुष्पांजलिं दद्यात्। अथ वा लोहरत्नादिनिर्मितां वा श्रीपर्ण्यादिसंभवे पीठे पुरतः संस्थाप्य पुष्पादि दद्यात्। समष्टिवि-
द्ययातु प्रणवतारत्रयपूर्वकं मूलमंत्रमुद्राये समस्तप्रकटगुप्तगुप्ततरसंप्रदायकुलकौलनिगर्भरहस्यातिरहस्यपरापररहस्ययोगिनीयुतश्रीचक्रपादुकां पूजयामि
मीति। प्रोक्तश्रीचक्रोद्धारस्तु भयमत साधारणः। परं तु कादिमते चतुरस्रे पूर्वपश्चिमद्वारद्वयमुक्तमिति विशेषः। लोपामुद्रोपासकानां विशेषः। भैरवयामले। लोपामु-
द्रोपासके तु प्रोक्तश्रीचक्रमेध्यतः। बिंदुमध्ये प्रेतबीजं विलिखेत्परमेश्वरि। तद्बाह्यस्थत्रिकोणेषु पूर्वदक्षिणसौम्यके। द्वारत्रयं प्रकर्त्तव्यं यथा द्वाराणि भूपुरे। मन्वस्र-
बाह्यतश्चाष्टदला*ग्रेषु महेश्वरि। ग्रंथयः स्युः प्रकर्त्तव्यास्त्रिशूलाष्टकमेव वा। ग्रंथयः प्रणवाभ्यां च संपुटत्वेन योजिताः। पूर्वादिग्रंथिषु त्वाद्या पूजयेदष्टभैरवान्। तदग्रेषु
दश प्रोक्तान्वटुकान्पूजयेत्क्रमात्। त्रिशूलेषु महादेवि पूजयेदष्टभैरवान्। रत्नत्रये तु देवेशि भूर्भुवःस्वर्निवासकाः। योगिनीः पूजयेत्तासां मंत्रस्तु परमेश्वरि। पाताल-
वासिनीभ्यस्तु योगिनीभ्यो नमो नमः। भूलोकवासिनीभ्यस्तु योगिनीभ्यो नमो नमः। भुवर्लोकनिवासिभ्यो योगिनीभ्यो नमो नमः। इति रत्नत्रये पूज्यमिति विशेषः। अ-
त्र सृष्टिस्थितिसंहारभेदेन प्रस्तारत्रयभेदेन च श्रीचक्रभेदा बहवः संति ते भेदा अग्रे वक्ष्यंते। इति तु संक्षेपः॥ ॥अत्र पात्रासादनविधिर्लिख्यते॥ तत्र ध्यानमानं
पूजांते स्वर्णादिपात्रे कुंकुमादिना पूजायंत्रं विलिख्य तस्य पुरतः संस्थाप्य अर्घ्यपात्रासादनं कुर्यात्॥ अत्र पूजापात्राण्येतानि वर्षं स्मृतानि। तदुक्तं रुद्रयामले॥ विनापात्रेण
यः कुर्यात्तत्र तिष्ठंति याकिनीकाकिनीयो। निष्फला जायते सर्वा बाहनादि धनापहा। वक्त्रलिहीने तु दुर्भिक्षं गंधहीने त्वभाग्यता। धूपहीने तथो ह्योग्नं [illegible] हीने धनक्षयाच्छत्रहीने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हरे छत्रे वितानेन मनको भवेत्। वितानेन विमानं तेन हीने वेदी हीने तु नाशः स्यान्नगरस्य पुरस्य वा। कलशैर्वे धुनाशः स्याद्भवेद्दु गिरिकन्यके। कलशैर्हीनदुस्वनुपत्य
ता। तोरणे नाममात्रे तु हन्याज्ञातीन्सबांधवान्। दक्षिणारहिते सर्वं मर्घ्यस्यान्नात्र संशयः। मंत्रविद्याविहीनस्तु संपूर्णमपि नश्यति। पात्रेन ... समायुक्ते सर्वदोषाप
हं भवेत्। इति स्त्रग्न्यत्रापि॥ एकपात्रं न कर्तव्यं यदि साक्षान्महेश्वरः। मंत्राः पर्युषिताः स्यापोति आपादश्चपदे पदे। दुःखलोके दरिद्रः स्यात्परत्र नरकं व्रजेत्। आधारेण विना
मंत्रेशानवंतत्प्येति देवताः। इति तंत्रांतरवचनाच्छ्रूत्रेतावत्पात्रतदाधारतत्प्रमाणतच्छोधनादिविचारः प्रदर्श्यते। तानि पात्राणि तंत्रराजे॥ त्रिलोहकाचमृत्पात्रेत्व
कस्मिन्नर्घ्यकल्पनमिति। त्रिलोहाः स्वर्णरजतताम्राणि। भैरवीतंत्रे॥ पात्रं कांचनकाचरूप्यजनितं मुक्ताकपालोद्भवं विश्वामित्रभवं च कामफलदं हे मंत्रियेस्फा
टिकं। तारं प्रीतिदमिष्टसिद्धिजनकं श्रीनारिकेलोद्भवं कापालं स्फुटमंत्रसिद्धिजनकं मुक्तिप्रदं मौक्तिकमिति। कुलार्णवे स्वर्णरौप्यशिलाताम्रकपालालाबुमृन्म
यं। नारिकेलं वंशं शंखं च मुक्ताशुक्तिसमुद्भवं। पुण्यवृक्षकृतं रम्यं पात्रं संलोलितं शुभं॥ भैरवयामले॥ नाना पात्रं वरारोहे विहितं योत्तमोत्तमं। नारिकेलोद्भवं देवि हे
यं चोत्तमममध्यमं। काचपात्रं तु शुभ्राणि हैयं चोत्तमकन्यसं। मध्यमोत्तमकं हैमं तारं मध्यममध्यमं। ताम्रपात्रादिकं चैव प्रोक्तं मध्यमकन्यसं। कन्यसोत्तमकं वेल्लं
ब्रह्मवृक्षजमेव च। कन्यसमध्यमं प्रोक्तं मृन्मयं कन्यसाधमं इति। महाहारकृतंत्रे॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि नारिकेलविधिं शुभं। पुरा वै निर्मितं पात्रं विश्वामित्रेण
धीमता। विश्वामित्रकपात्रे तु सर्वपात्रोत्तमोत्तमं। तस्मिन्संपूजयेद्देव सिद्धयोग्यो भवेतिहि। तस्य दर्शनमात्रेण चैकविंशतिकं कुलं उद्धरिष्यस्यसंदेहो गरहस्तो भव
ति प्रिये। ब्रह्महत्यादिपापानि तथा विश्वासघातकं। दृष्ट्वा पात्रं नारिकं सर्वपापैः प्रणश्यति। कन्याकोटिप्रदानानि तथा हेमशतानि च॥ यो ददाति महेशानि रा
हुयस्ते दिवाकरे। तत्फलं कोटिगुणितं नारिकेलार्घ्यदानतः॥ अलाभे तस्य पात्रस्य चान्यपात्रेस्तु पूजयेत्। दृष्ट्वार्घ्यपात्रं देवेशि ब्रह्माद्या देवतागणाः। नृत्यंति स
र्वे योगिन्यः प्रीताः सिद्धिं ददति च॥ देवीपुराणे॥ हेमराजतमात्राणि काष्ठमच्छैलजानि च। रत्नादीनि च पात्राणि शुभे रत्नाकृतानि चार्घ्येनैव प्रपूज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
८०
87
३

र्थं वलिदानेन कल्पयेत्॥ शिवरहस्ये॥ हेमपात्राणि सर्वाणि ईहितानि भवंत्युमे। अर्घ्यं दत्वानुरोपेण ऽर्घ्यपूराज्यं सुतोद्भवेत्। ताम्रपात्रेण सौभा-
ग्यं धर्ममन्वयसंभवं। सर्वलाभे तु माहेयं स्वहस्तघटितं यदि। आसनं चार्घ्यपात्रं च भग्नमासादयेन्नतु। सर्वं च स्वर्णरत्नाम्रमध्यपात्रं ततोऽधिकं।
पात्राधारास्तथा कार्याः पात्राण्येवोत्तमानि च। वलिहोमक्रियार्थं हि विना पात्रं न सिध्यति। षड्विंशो दशगुलं पात्रमुत्तमं परिकीर्तितं। मध्यमं तु त्रिभागो-
नं कनिष्ठं द्वादशांगुलं। वस्वंगुलविहीनं तु न पात्रं कारयेत् क्वचित्। नाभीविवरसूपाणि पुंडरीकाकृतीनि वा। शंखनीलोत्पलाभानि पात्राणि परिकल्पयेत्॥
तन्नकृतसमानाभमंडलाभानि कल्पयेत्। तदुक्तानि फलान्यत्र कारयेत् परमेश्वरि। यादृशं पात्ररूपं स्यात् तादृशाधारं तादृशं नयेत्॥ देवीयामले॥ वश्याकृष्टे-
ण कर्माणि हेमपात्रे सुरेश्वरि। शांतिके पौष्टिके चैव राजतं कारयेत् प्रिये। लोहपात्रे समुन्ने येमारणोच्चाटने तथा। स्तंभकार्ये विशेषेण तु मन्त्रयामे त्राणौपु-
धिवृर्णैश्च घटितं पात्रमुत्तमं। तत्पात्रेण वरारोहे देवतां यस्तु तर्पयेत्। षण्मासाभ्यंतरे तस्य मंत्रसिद्धिः प्रजायते। तथा मंत्राणि नक्षत्रवृक्षोत्थं पात्रमुत्तमं। तेनो-
त्तमेन पात्रेण तर्पयेत् परदेवतां। तिथौ च मंत्रसिद्धिः स्यान्नात्र कार्या विचारणा। एतत्पात्रद्वयं देवि न वक्तव्यं कदाचन। मंत्रक्षे योनिसंभूतपात्रं चैवोत्तमोत्तमं॥
परा सिध्या ह्यानकूरं तत्पात्रेण च तर्पणं। पराभिचारशमने स्वमंत्राणां च सिद्धिदं। अक्षरौषधिनक्षत्राद्योत्सुष्टानि महेश्वरि। पात्राणि श्रीगुरुमुखात् ज्ञात्वा चैन-
वि धोक्षिपेत्। सर्वकार्येषु कर्त्तव्यं वै श्यामित्रं च सुव्रते। काष्ठपात्रं विजानीयात् मंत्राणां राधनकर्माणि॥ कुलार्णवे॥ आदौ कुंभं तथा शंखं श्रीपात्रं शक्तिपात्र-
कं। गुरुपात्रं भोगपात्रं वलिपात्रमनुक्रमात्। स्ववामाग्यात्तथा स्थापयामि त्यतत्पात्रपंचकं। अगं वीरं तथा गुर्वं योगिनीपात्रमेव च। आत्मयोगगणनाथस-
वटुकक्षेत्रपालयोः। प्रोक्षणीसहितो न स्युर्नव पात्राणि सुव्रते। स्थापयेत् पृष्ठतो देव्या द्वतीपात्रचतुष्टयं। पात्राण्यष्टादशैतानि देवाः प्रीतिकराणि वा। सामा-
न्यार्घ्यविशेषार्घ्यौ श्रीमात्रश्री चक्रमध्यतः। आधपंक्तेरधः स्थाप्यो विधिवत् परमेश्वरि। सामान्यार्घ्य लक्षणं भविष्यपुराणे॥ र१ कृ बिल्वाक्षतैः पुष्पैर्दधि-

श्री
८०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्वकुशैस्तिलैः॥ सामान्यः सर्वदेवानामर्घोयं परिकीर्त्तितः॥ रक्तमंत्रकं कुंकुमं श्रीमात्त्रिपुरसुंदर्योः॥ शारवसामान्यकं भवेत्॥ अन्यासामेव हि देवानां सामान्यं चान्यदे
श्वरि। अर्घ्यादिपंचपात्राणि तदधः स्थापयेद्बुधः॥ अर्घ्यपात्रं तु वायव्ये नैर्ऋत्यां पाद्यपात्रकं। आग्नेय्यां स्नानकलशं मीशे ह्याचमनीयकं॥ मध्ये तु मधुपर्कं स्यादि
त्तत्पात्रलक्षणं॥ आपः क्षीरं कुशाग्राणि अक्षता दधितंडुलाः॥ सहासिद्धार्थका दूर्वा कुंकुमं रोचनाश्रिता॥ अर्घोदयं देवदेव्याः सुघादशांग उदाहृतः॥ सिद्धार्थं
कुंकुमं दूर्वा लोपं कलामज्जकं शशी॥ अर्घ्यं नैवात्र द्रव्याणि पाद्यस्य प्रवदंति षट्। सारसंग्रहे। पाद्यं श्यामाकदूर्वाब्जविष्णुक्रांताभिरुत्तममिति। तथा। फलकच्चो
रकर्पूरकोशीरकाणि वा। अथ चाचमनीयस्य द्रव्याणि प्रवदंति षट्॥ मधुपर्कं घृतं क्षौद्रं दधि प्रोक्तं मनीषिभिः॥ दध्यभावे पयः कार्यं मध्व
भावे तथा गुडः॥ घृते प्राप्ते निषिद्धे नोऽस्ति जलं तत्र समाचरेत्॥ अथ गंधं धं समालोड्य स्नानांभः साधु साधयेत्। पयो दधि घृतानां च शर्करा क्षौद्रयोस्त
था। पृथक्पात्राणि पंचसंतुष्टये। दुकूलवस्त्रसंयुक्ते शीते च हृदाधारसुसंयुतं। शुद्धोदकामृतक्षीरसमयामृतपूरितं। स्ववामाग्रे ततः स्थाप्य देव्यादास
ला णभागतः॥ शुद्धोदककलशलक्षणं मत्स्यपुराणे॥ दध्यक्षतसमन्वितं॥ पंचरत्नसमायुक्तं पंचभंगदलान्वितं। पंचभंगदलानि। चूताश्वत्थवटप्लक्षोदुंब
राणां पल्लवाः॥ स्थापयेद्वरणं कुंभं वरुणं तत्र विन्यसेत्॥ गंगाद्याः सरितः सर्वाः समुद्राश्च सरांसि च॥ गजाश्वरथ्यावल्मीकसंगमाद्ध्रदगोकुलात्॥ मृदमानीय
राजेन्द्र सर्वौषधिसमन्विताः॥ स्नानार्थं विन्यसेत्तत्र यजमानश्च धर्मवित्॥ सर्वे समुद्राः सरितः सरांसि च नदा नदाः॥ आयांतु यजमानस्य दुरितक्षयकारका
इति॥ रुद्रयामले॥ श्रीकामस्तु न्यसेत्सम्यग्देशे वह्निफरंशुभौ। कांचनं च घृतं गौधूमान् दूर्वा शतयवं यवास्सह॥ एतानि पंच द्रव्याणि सर्वेषु कलशेषु च॥ विशेषार्घ्यपात्रे
षु श्रीपात्रेषु विशेषतः॥ दध्याद्धी कीर्त्तिराराग्यपुत्रायुर्जयसिद्धये॥ इति देवीपुराणे॥ अग्निर्जलाभवानी च गजेन च क्षोमहोरगः स्कांदो भानुर्मातृगणो दिक्प

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लाश्च नवग्रहाः एषां घटेषु प्रत्येकं पूजयित्वा यथाविधीति। गोतमीयेऽहं मंरूपं तथा ताम्रे मार्त्तिकं वास्य शक्तितः षड्विंशादंगुलं कुंभं विस्तारोन्नतिशालि
नं। षोडशं द्वादशं वापि ततो न्यूनं न कारयेत्। अर्घस्य त्रीणि पात्राणि पाद्यस्यापि त्रयं भवेत्। तथैवाचमनीयानि पात्राणि च विभागशः इति। भैरवीतंत्रे। घ
टांवा गार्घ्यभापूर्य देव्या मूर्ध्नि निवेदयेत्। दशवर्षसहस्राणि दुर्गालोके महीयते। आपः क्षीरं कुशाग्राणि दधि सर्पिः सतंडुलाः तिलाः सिद्धार्थकाश्चैव अ
ष्टांगार्घः प्रकीर्तितः। एकं पंचामृतस्य चाष्टपात्राणि विशिष्टानि पुनराचमनीयकं। सप्तमं कौ[illegible]तोयस्य चाष्टमं नवमं तथा। उद्धृत्य देवेशि दश
मं शुद्धपाथसः। एतानि दशपात्राणि शैवे सौरे च वैष्णवे गाणपत्ये च मुख्यानि उपपात्राणि शाक्तके। अर्घ्यादि पंचपात्राणि त्रिधा संस्थापयेद्बुधः पुनराच
मनीयस्य पात्रत्रयमुद्धृतं ततो पंचायतनपूजायां पंचधा। अर्घ्यादि पंचकं। विशेषावरणं देवि विशेषार्घ्येण तर्पयेत्। सामान्यावरणं देवि सामान्यार्घ्येण सुंद
रि। श्रीपात्रस्थामृतेनैव देवीनां पूजनं भवेत्। शक्तीनां शक्तिपात्रेण गुरूणां गुरुपात्रतः। योगिनीनां चतुःषष्टिनवावरणयोगिनीः। योगिनीपात्रतोयेन
र्पयेत्कुलनायिके। अन्यानि भोग्यवस्तूनि भोगपात्रेण साधयेत्। भैरवस्य च पात्रेण भैरवांस्तर्पयेद्बुधः। बटुकस्य च पात्रेण बटुकांस्तर्पयेत्ततः।
बलिपात्रेण देवेशि बल्युत्सर्जनमाचरेत्। वाराही कुरुकुल्लादि बलिं देवीश्च तर्पयेत्। अत्र आदिपदेन बटुकबलिः पंचभूतबलिं चैव सर्वभूतबलिं
तथा राजराजेश्वरस्यापि बलिं तेनैव कारयेत्। वीराणां वीरपात्रेण तर्पणं समुदाहृतं। गुह्यपात्रामृतेनैव तर्पयेत्कुलयोगिनीः। भोगांगं भोगपात्रेण ल
यांगं यागपात्रतः। ऊर्ध्वाम्नायक्रमं चैव श्रीविद्यां च प्रपूजनं। विशेषार्घ्येण देवेशि तर्पयेच्छक्तिभावनः। अंतर्यागं ... पूजां चांते हवनमेव च। आत्मस्थ
स्थतोये न कुर्यात्तु कदाचन। तृतीयाग्रे प्रयोक्तव्यं तृतीपात्रचतुष्टयं। कुलसद्भावभावाय शक्तिपात्राणि सुंदरि। पंच... स्थापयेद्बुधः

विद्यार्णव
८८ ६
त
श्री
८८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नकुर्यात्तत्र सोऽर्कं स्वं द्रितं स्फुरितं दग्धं मानहीनमसुंदरं। अत्रविपवित्रं करोऽष्टं पशुस्पृष्टं विवर्जयेत्। सदाशुद्धाम्लतोयेन प्रक्षाल्य स्थापयेद्बुधः॥ नकु
र्यात्पात्रसंस्कारं द्रव्याणां च विशेषतः। ऊर्ध्वाम्नायगुरून्देवि विशेषार्घ्येण तर्पयेत्। रश्मिक्रमं च देवेशि नान्यपात्रेण तर्पयेत्। अन्यथा गुरुवर्गस्य गुरुपात्रेण त
र्पणं। पात्रं यत्र भवेत्तत्र प्रोक्षणं अद्भिः समाचरेत्। समष्टिव्यष्टियजनं स्वतोयेन तु वै भवेत्। क्षेत्रा-- स्यपात्रे क्षेत्रपालबलिर्भवेत्। गणनाथस्य पात्रेण गणेशस्य बलि
र्भवेत्। मध्ये दद्याद्बलिं देवि श्रीपात्रेण विसर्जयेत्। श्रीविद्यायां महेशानि पूजायां च विशेषतः। बल्याधाराणि पात्राणि अष्टौ वक्ष्ये समासतः। श्रीगुरोर्बलिपात्रं च वाराह्या
बलिपात्रकं। त्रीणि वै कुरुकुल्लाया बटुकाद्देश्चतुष्टयं। पंच वै पंचभूतानामेकं भूतबलेस्ततः। राजराजेश्वरस्यैकमेकं देव्यास्ततः परं। एकं तु चतुर्थ्या धूपदीपान्नसंयुतं।
इत्यष्टादशपात्राणि सर्वविघ्नहराणि वा। पात्रं पंचकमाख्यातं सिद्धद्रव्यस्य शोधने। पूजाद्रव्यस्य रक्षन्द्रव्यार्थं चैकपात्रकं। कस्तूरीकागुरुसुधाकरकुंडगोलोद्भवांगलगु
डैः सपटीरपंकैः। पुष्पैः स्वयंभुकुसुमैर्नतियोगिनीतंत्रवर्त्मा। अत्रान्यानि भोग्यवस्तूनां नैवेद्यादीनां विशेषतः। मनोहराणि पात्राणि स्थापयेत्पूजयेदपि। मार्जेऽस्यार्घ्यदानेनु
वहदर्घ्यं महेश्वरि। एकं प्रस्थजलग्राहि एकं तर्पणपात्रकं। द्वारादिपूजने शस्तमेकं सामान्यपात्रकं। तद्देवरविपूजायां सामान्यार्घ्यं मनोज्ञिये। पिधानो धरणीयुक्तं कलश
नां वलुष्टयं दुकूलवस्त्रसंवीतं बहदाधारसंयुतं। शुद्धोदकामृतक्षीरसमयामृतपूरितं। स्ववामाग्यात्ततः स्थाप्यो देव्या दक्षिणभागतः। शुद्धोदककल
शलक्षणं मत्स्यपुराणे॥ दक्षध्यक्षतरसमन्वितं। पंचरत्नसमायुक्तं पंचभंगदलान्वितं। पंचभंगदलानि। चूताश्वत्थवटप्लक्षोदुंबराणां पल्लवाः। स्था
पयेद्व्रणांकुंभं वरुणं तत्र विन्यसेत्। गंगाद्याः सरितः सर्वाः समुद्राश्च सरांसि च। गजाश्वरथ्यावल्मीकसंगमाध्रदगोकुलात्। मृदमानीय राजेंद्र सर्वौ
षधिसमन्विताः। स्नानार्थं विन्यसेत्तत्र यजमानश्च धर्मवित्। सर्वसमुद्राः सरितः सरांसि च नदा ह्रदाः। आयांतु यजमानस्य दुरितक्षयकारकाः इति। रु
द्रयामले॥ श्रीकामस्तु न्यसेत्सम्यग्देशवृत्तिकरं शुभं। कांचनं घृतगोरोचनमानदूर्वारोचनया सह। एतानि पंच द्रव्याणि सर्वसुफलदानि च। विशेषार्घ्यादिपात्रे
पुष्पपात्रेषु विशेषतः। दद्याच्छ्रीकीर्तिसारोग्यपुत्रायुर्जयसिद्धये देवीपुराणे। अग्निर्वैलाभवानी च गजवक्त्रो महोरगः। स्कंदो भानुर्मातृगणो दिक्पाला

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ८९

89

श्च नवग्रहाः। एषां घटेषु प्रत्येकं पूजयित्वा यथाविधीति॥ गौतमीये॥ हैमं रूप्यं तथाताम्रं मार्त्तिकं कांस्यशक्तितः। षट्त्रिंशदंगुले कुंभं विस्तारेणाल्ति शाक्ति कांचा
उशां द्वादशं वापि ततो न्यूनं न कारयेत्। अर्घ्यस्य त्रीणि पात्राणि पाद्यस्यापि त्रयं भवेत्। तथैवाचमनीयानि पात्राणि च विभागशः इति। भैरवीतंत्रे॥ काया
धागार्घ्यमापूर्य देव्यामर्घ्यं निवेदयेत्॥ दशवर्षसहस्राणि दुर्गालोके महीयते। आपः क्षीरं कुशाग्राणि दधिसर्पिः सतंडुलाः। तिलाः सिद्धार्थकाश्चैव अ-
ष्टांगार्घ्यः प्रकीर्तितः। तारवेनार्घ्यपात्रेण दत्वार्घ्यं विधिवन्नरः। दशोत्तदामहारात अग्निष्टोमफलं लभेत्। रौप्यपात्रेण दत्वा वै विष्णुयागफलं
लभेत्। अर्घ्यं दत्वा तु रौप्येण अयुतान्यभुभं लभेत्। दत्वा सौवर्णपात्रेण लभेद् क्रतुवर्णकं। हेमपात्रेण सर्वोणि ईहिता निलभेत्सुते। भैरवयाम-
ले। पात्रद्वयं तु निर्माल्यं वासिन्याशिरं यदि कुस्थितो। पंचायतनपूजायां दशपात्राणि वेक्षिपेत् इति। छागादिबलिदाने तु नवपात्राणि स्थापयेत्। नव
पात्राणि पंचस्युः रुधिरस्यैकपात्रकं। अपरं मांससरवंडानां मत्सकाधारमेव च। एकं पक्वस्य मांसस्य सास्यति रुद्रयामले॥ अर्घ्यादि पंचपात्राणि कुमारी
पूजने पृथक्। स्थापनीयानि यत्नेन यदिच्छेत्सिद्धिमात्मन इति। वाराहीतंत्रे॥ दंपतीपूजने चैव सुवासिन्याः प्रपूजने। योगिनीनां समर्चायां पंचाशन्मि-
थुनार्चने। यत्नेन कालनित्यायां धातुदैवतपूजने। गुरुमंडलपूजायां दिनेशानां तथैव च। वारेशानां च नक्षत्रदेवतानां च यत्नतस्तथा। अक्षरौषधिपूजायां ज-
न्मालाप्रपूजने। पुस्तकस्य च पूजायां मंत्रपूजाविधौ तथा। अर्घ्यादि पंचपात्राणि सपाद्यानि पृथक् पृथक्। इति। कुंडप्रकाशे॥ होमे तु दशपात्राणि
आज्यस्थालीद्वयं तथा। चरुस्थालीद्वयं चैव प्रणीताप्रोक्षणी तथा। स्रुक्स्रुवौ पूर्णपात्रं च होमद्रव्यस्य चापरं। मुख्यान्येतानि पात्राणीति॥ नारदीये॥ देव-
यतः स्ववामभागे त्रिकोणं चंदनोम्भसा। वृत्तेन वेष्टितं वाह्ये चतुरस्रेण चैव हि। विरच्य मुद्रया मत्स्यरूपया साधको शुचि। सारसंग्रहे॥ त्रिकोणं वृत्तसं-
वा तं चतुरस्रेण वेष्टितं। गंधलिप्तं स्वभागे विदध्यान्मत्स्यमुद्रया। संपूज्य गंधैर्देवार्घ्यमंडलाय नमो नांगानि कोणेषु पुरतस्तथा। दि- श्री
वास्त्रं सममभ्यर्च्य शोरवाधारं प्रविन्यसेत्। मूलेन रं क्षालितं शंखाधारं संस्थापयामि। कालं पिंडुकं नद्धुजं गशं समु ता ब ह्यां मंडलाग्नेत ८९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

या धर्मप्रदेति वा दश कलास्ततेः प्रोक्ता नमो गंधादिभिर्यजेत्। वह्नेर्दशकलास्तत्र प्रादक्षिण्येन पूजयेत्। कुलालोके॥ अथ [illegible] अंशोन वत्स्यं तिमात
रंगतस्माद्द्विघिरदाधारं कल्पयेत् कुलनायिके। आधारं त्रिपदं प्राहुः षट्पदं वा चतुष्पदं। अथवा वर्तुलाकारं कुर्याद्देवि मनोहरामिति॥ एतान्त्रिसामान्यवस्न
निविशेषस्तु प्रागेवाभिहितः॥ रुद्रयामले॥ धूम्रार्चिरूष्मा ज्वालिनी ज्वालिनी विस्फुलिंगिनी। सुश्रीः सुरूपा कपिला हव्यकव्यवहे तथा। वह्नेश्चैताः कलाद्वय
दश धर्मप्रदा मताः॥ सारसंग्रहे॥ अस्त्रेण क्षालितं शंखं तत्र संस्थाप्य पूजयेत्। शंखमानं तु प्रादेशं चतुरंगुलमुच्छ्रितं। अर्घपात्रमिति प्रोक्ता स्थापयामीति
मंत्रतः। अहमर्घ्यप्रदायेति वदेत् द्वादशस्वपि। कलास्वपि तेषु पदं प्रोक्ता अर्घपात्राय हस्तनुः। अन्ते नमः शंखमध्ये कलाः सूर्यस्य पूजयेत्॥ यामले॥ तपिनी तापि-
नी धूम्रा मरीचिर्ज्वालिनी रुचिः। सुषुम्णा भोगदा विश्वा बोधिनी धारिणी क्षमा। एता द्वादश संपूज्यार्घस्यार्थप्रदाः कलाः॥
लकां पठन् विलोमां पूजयेत्तस्मिन् पूजकोमसुनामुना। अर्घपात्रे पूरयामीत्युक्त्वा संपूरयेत् ततः। शारदातिलके॥ सारसंग्रहे॥ ततः सुधामये तोये मूलेनैमा-
रयेत्तं यथाविधि। विंदुर्भ्रमध्यंतन्त्रयेद्द्वंद्वमंडलस्मा विद्यमानत्वादिति॥ सारसंग्रहे॥ कर्णे वेदो विंदुयुतो कामप्रदपदं ततः। षोडशांते कलाः शब्दमात्मने नमइत्यपि। गंधपुष्पैः समभ्यर्च्य कलाः षोडशकं यजेत्। कर्णाः ऊ कारः चंद्रः सकारः॥ विंदुरनुस्वारः॥ तेन सूं सः॥ यामले॥ अमृता मानदा पूषा तुष्टिः पुष्टि रतिर्धृतिः शशिनी चंद्रिका कांतिर्ज्योत्स्ना श्रीः प्रीतिरंगदा। पूर्णा पूर्णामृता कामदायिन्यः स्वरगाः कलाः सोममंडलमध्यस्था इति॥ सारसंग्रहे॥ आगत्य तीर्थसमाकृष्य मूलमंत्र-
ण तत्र वासं योजनेत्र मंत्रेण पुष्पं न्यस्य शिरसा गुणेन। प्रदर्श्य गालिनीमुद्रां मुद्रयाथ धेनसंज्ञया। अमृतीकृत्य विधिवत् सुधाबीजेन साधकः। ध्यात्वेष्टदेव-
तां तत्र सकलीकृत्य देशिकः। अंगन्यासेन वा सम्यक् कलयेच्च दिशोदिशः। नेत्रमंत्रेण संवीक्ष्य मुद्रयाशंखसंज्ञया। अवगुण्ठ्य तद्दीप्यमुद्रया योनिरूपया।
गंधपुष्पादिभिस्तत्र पूजयेदिष्टदेवतां। षडंगानि च संपूज्य मंत्रयेन् मूलमंत्रतः। अष्टकृत्वस्ततश्चार्घ्यं कादये मत्स्यमुद्रया। नारदीये। वीक्षणं नेत्रमंत्रेण
नवे मूलेन मंत्रितं। मूले त्रेति पंचांगपरं। तत्र नेत्र मंत्रो भावतः। अत्रापि सर्वत्र नत्त देगमंत्रा णामे वोपादानं हृदयादि पूर्वेरिति॥ अग मतः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्ण
९०
१०

कवचेनावगुंठयेतितत्तस्तुद्वयेतिशेषः। सारसंग्रहे। तं छंरवस्ठेजले किंचित्कुंभतोयेचिनिक्षिपेदिति। शारदातिलके। अर्घ्यस्योत्तरतः कार्यम्पा
द्यं साचमनीयकं। मधुपर्कं च संस्थाप्य त्रिकोणे तु यथाक्रमं। एकैकपात्रमंत्रेण ह्यष्टकृत्वोभिमंत्रयेत्। उत्तरतंत्रे। तद्द्घालोस्यपात्रेणरोकेष्वेप
तम्भवेन्नाभ्येते तूष्यं। वराहपुराणे। परमं यत्पदं राममधुसंहितं तदुच्यते। तत्साध्यतत्स्थाने मधुपर्कस्ततस्स्मृतः। शारदायां। दक्षिणे प्रोक्षणीपात्रमा
धायाद्भिः प्रपूरयेत्। किंचिदर्घ्याम्बु संगृह्य प्रोक्षण्यंभसि निक्षिपेत्। नारदपंचरात्रे। पुनराचमनीयार्थं पात्रं संस्थापयेत्तत इति। प्रपंचसारे। गंधपु
ष्पाक्षतयवकुशाग्रतिलसर्षपाः। क्रमाच्चेति क्रमाद्द्रव्यं द्रव्यमार्घकमुदीरितमिति। अक्षतास्तंडुलाः। नारदपंचरात्रे। विष्णोरर्घ्योदकं। सिद्धार्थकास्ति
लाः दूर्वाः सयवास्तिलतंडुलाः। गंगतोयक्षीरघृतोपेतमिदमर्घ्यमुदाहृतमिति। सिद्धार्थाः सर्षपाः। दूर्वापत्रत्रयान्विता। पत्रत्रयदूर्वान्विता प्रशस्ता। अ
र्घ्ये कर्मणीति सोमशंभुवचनात्। प्रपंचसारे। पाद्यं श्यामाकदूर्वाकुविष्णुक्रांताभिरुच्यते। जातीलवंगकक्कोलैर्मतमाचमनीयकं। जातीजातीफलं तत्
थाचमनपात्रेपि दद्यात्। जातीफलं मुनेरिति आगस्त्यसंहितावचनात्। जातीफलादीनि चूर्णितानि दद्यात्। चूर्णयित्वा यथान्यायं दद्यादाचमनीयकमिति
फेत्कारीतंत्रवचनात्। लिंगपुराणे। कुशाग्राण्यक्षतांश्चैव यवव्रीहितिलानि वा। आज्यसिद्धार्थपुष्पाणि भर्जितं वार्घ्यपात्रके। कुशपुष्पयवव्रीहिब
कुमूलतमालकं। दद्यात्प्रोक्षणीपात्रे भसितं प्रणवेन च। उशीरं चंदनं चैव पाद्ये चैव प्रकल्पयेत्। जातीकक्कोलकर्पूरबकुमूलतमालकं। चूर्णयित्वा
यथान्यायं क्षिपेदाचमनीयके। बकुमूलं दूर्वा। सहस्रपरमा देवी शतमूला शतांकुरा। सर्वं हरतु मे पापं दूर्वा दुःस्वप्ननाशिनी। शतशाबहुप्यवकु
लवाचकलात्। प्रपंचसारे। शुद्धाभिरद्भिर्विहितं पुनराचमनीयकं। शुद्धाभिरिति सुकेभोल्यादिजनदयपिस्यकगाम्यैः। अर्घ्यादिद्रव्यालाभेतु शोनकः। श्री
एषामभावे पुष्पादि तत्तत्स्थाने न्यसेदिति। मंत्रतंत्रप्रकाशे। द्रव्याभावेक्षतान्वाः क्षालितास्तंडुलाः शुभाः। भसितं ... यापेवा। आर्द्र ९०
चारेत्वनुकल्पास्तत्प्रमाणवचनानि वक्तव्यप्रयोगे प्रदर्श्यते॥ ॥अथपात्रासादनप्रयोगः। तत्रादौ शुद्धोदकेन कलशस्थापनं॥ ...। अत्र काली मतेऽप्रथम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तः शंखस्थापनं कृत्वा तदन्तरं कलशस्थापनं विधेयं। कुलार्णवे॥ शंखस्य वामभागे तु कलशस्थापनं भवेत्। मंडले स्थापयेत् कुंभं सौवर्णं राजतं तथा। ताम्रं
मृन्मयं वापि यत्नतो हजवर्जितं मिति। कादिमते तु॥ आदौ कुंभं तथा शंखं मित्यादि रीत्या विधेयं। इदं तु दीक्षायां वैपरीत्येन ... अथ यथागुरूपदे
शं कार्यं इति। स्ववामभागे त्रिकोणषट्कोणवृत्तचतुरस्रमंडलं विरच्य पाशुपतास्त्रेण तन्मंडलं प्रोक्ष्य। ओं ह्रीं आधारशक्तये नमः इति त्रिकोणे
ओं अग्निमंडलाय इति षट्कोणे। ओं सूर्यमंडलाय इति वृत्ते। ओं सर्वतोव्यापकमंडलाय इति चतुरस्रे। ओं कामरूपीठाय इति त्रिकोणे। ओं पूर्णगि
रिपीठाय इति षट्कोणे। ओं जालंधरपीठाय इति वृत्ते। ओं उड्याणपीठाय इति चतुरस्रे। इति संपूज्य षट्कोणे मूलविद्यायाः षडंगानि त्रिकोण
कोणेषु मूलविद्यायाः कूटत्रयं मध्ये संपूर्णमूलविद्यां पुनर्व्यस्तसमस्तकूटैर्मंडलचतुष्टयं सर्वमेव पूजयेत्। ततः पाशुपतास्त्रेण सुवर्णादिनिर्मित
माधारं प्रक्षाल्य मंडलोपरि संस्थाप्य ओं ऐं ह्रीं श्रीं मं धर्मप्रददशकलात्मने वह्निमंडलाय श्रीपरदेवतायाः कलशाधाराय इति तदुपरि संपूज्य तत्रा
वह्नेर्दश कला वृत्ताकारेण पूजयेत्। ४ यं धूम्रार्चिषे नमः ४ रं ऊष्मायै ४ लं ज्वलिन्यै ४ वं ज्वालिन्यै ४ शं विस्फुलिंगिन्यै ४ षं सुश्रियै ४ सं सुरूपा
यै ४ हं कपिलायै ४ लं हव्यवहायै ४ क्षं कव्यवाहायै इति संपूज्य। अभयेष्टकरारक्ता आग्नेयाः धर्मदाः कलाः इति निरूप्य ध्यात्वा वह्निः कला
इहागच्छतेति क्रमेणावाह्य वह्निकलानां प्राणा इह प्राणा इत्याद्यमुष्यपदस्थाने योजितप्राणप्रतिष्ठां विधाय तासां प्राणप्रतिष्ठां विधाय तद्
दुपरि हेमादिनिर्मितं सुलक्षणं रक्तवस्त्रग्रीवं रक्तचंदनचर्चितं पाशुपतास्त्रेण प्रक्षालितं कलशं संस्थाप्य तत्र ४ अं अर्थप्रदद्वादशकलात्मने सूर्य
मंडलाय श्रीपरदेवतायाः कलशाय नमः इति संपूज्य सूर्यस्य द्वादश कला वृत्ताकारेण पूजयेत्। ४ कं भं तपिन्यै ४ खं बं तापिन्यै ४ गं फं धूम्रायै ४
घं पं मरीच्यै ४ ङं नं ज्वालिन्यै ४ चं धं रुच्यै ४ छं दं सुषुम्णायै ४ जं थं भोगदायै ४ झं तं विश्वायै ४ ञं णं बोधिन्यै ४ टं ढं धारिण्यै ४ ठं डं क्षमायै इति सं
पूज्य अभयेष्टपराः पीताः सौराः अर्थप्रदाः कलाः इति निरूप्य ध्यात्वा आवाह्य तासां प्राणप्रतिष्ठां विधाय तन्मध्ये विलोममातृकासहितां मूलविद्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्याले
९३
91

सुधारसेन शुद्धोदकमापूर्य ४ ॐ कामप्रदषोडशकलात्मने सोममंडलाय श्रीपरदेवतायाः कलशामृतात्मने · इति संपूज्य सोमस्य षोडश कलाः च
न्तारेण पूजयेत् । ४ अं अमृतायै · ४ आं मानदायै · ४ इं पूषायै · ४ ईं तुष्ट्यै · ४ उं पुष्ट्यै · ४ ऊं रत्यै · ४ ऋं धृत्यै · ४ ॠं शशिन्यै · ४ लृं चंद्रिकायै · ४ ॡं कां
त्यै · ४ एं ज्योत्स्नायै · ४ ऐं श्रियै · ४ ओं प्रीत्यै · ४ औं अंगदायै · ४ अं पूर्णायै · ४ अः पूर्णामृतायै · इति संपूज्य अभयेष्टकराः श्वेताः सौम्याः कामप्रदाः
कलाः इति क्रमेण ध्यात्वा प्राग्वत्तासां प्राणप्रतिष्ठां विधाय द्विविंद्वरतगजाश्वरथ्यावल्मीकसंगमह्रदगोकुलमृदः कांचनघृतगोधूमदूर्वारोचनासर्वौ
षधीः संस्थाप्य । ४ अग्नये · ४ क्रूलाले · ४ भवान्यै · ४ गजवक्त्राय · ४ महोरगाय · ४ स्कंदाय · ४ भानवे · ४ मातृकागणेभ्यो · ४ दिक्पालेभ्यो · ४ नवग्रहेभ्यो
नमः । इति तज्जले संपूज्य तन्मध्ये गंधाष्टकं निक्षिप्य तत्र ४ वं वरुणाय नमः · इति वरुणं पंचोपचारैराराध्य । सर्वे समुद्राः सरितः सरांसि च नदा ह्रदाः
आयांतु यजमानस्य दुरितक्षयकारकाः · इति ओं ह्रत्वं कुशमुद्रया तीर्थान्यावाहय्य । गंगे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति । नर्मदे सिंधु कावेरि जलेऽस्मिन् संनि
धिं कुरु । इत्यावाहयावाहनापरमीकरणीताः मुद्राः प्रदर्श्य मूलमंत्रेण वीक्ष्य अस्त्रेण प्रोक्ष्य तेनैव कुशैः अस्त्रैः संताड्य कवचेनावगुंठ्य धेनुमुद्र
याऽमृतीकृत्य तन्मुखे पंचपल्लवान्निक्षिप्य । कलशस्य मुखे विष्णुः कंठे रुद्रः समाश्रितः । कुक्षौ तु सागराः सर्वे सप्तद्वीपा वसुंधराः । ऋग्वेदोऽथ
यजुर्वेदः सामवेदो ह्यथर्वणः । अंगैश्च सहिताः सर्वे कलशं तु समाश्रिताः । इति ध्यात्वा तदुपरि उष्णीषसहितं पिधानपात्रं संस्थाप्य सूक्ष्मवस्त्रेण
छादयेदिति शुद्धोदककलशस्थापनविधिः ॥ अत्र च क्षीरकलशस्थापनविधिः शुद्धोदककलशस्थापनवदेव बोध्यः । ततो हतीपात्रचतुष्टयं गृही
त्वा कुलगेहं गत्वा तत्र हतीयजनं विधिवदाचर्य तदुत्पन्नं कुंडकोलाख्यं गोप्यं नैककस्मिन्पात्रे कृत्वा तदानीयस्याग्रे स्थापयित्वा तत्रैवाद्यादिचतुष्टय
मपि पृथक्पृथक् पात्रचतुष्टये संस्थाप्य पंचपात्रस्थद्रव्यपंचकस्य संस्कारं कुर्यात् । तद्यथा । तत्रादौ आद्यस्य संस्कारः । एकमेव परं ब्रह्म स्थूलसूक्ष्म श्री
९३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

५।२४

मयं ध्रुवं ॥ कचो रुवां ब्रह्महत्यां तेन ते नाशयाम्यहं ॥ ५ ॥ सूर्यमंडलसंभूते वरुणालयसंभवे । अमावीजमये देवि शुक्रशापाद्विमुच्यतां ॥ वेदानां प्रणवो वी
जं ब्रह्मानंदमयं यदि । तेन सत्येन मे देवि ब्रह्महत्यां व्यपोहतु ॥ ३ ॥ ओं ४ वां वीं वूं वैं वौं वः ब्रह्मशापविमोचिकायै सुधादेव्यै नमः इति तदुपरि दशधा जपेत् ॥
४ क्रीं श्रीं क्रौं क्रीं क्रूं क्रैं क्रौं क्रः ब्रह्मशापविमोचय अमृतं स्रावय स्वाहा । इति च दशधा जपेत् । ततो मूलं ध्यात्वा तदुपरि अष्टधा जपेत् ॥ इति आद्यशुद्धिः ॥ अथ द्विती
यशोधनं । ४ ओं प्रतद्विष्णुस्तवते वीर्येण मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः । यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिक्षियंति भुवनानि विश्वा ॥ ४ ओं तत्पुरुषाय विद्महे
महादेवाय धीमहि । तन्नो रुद्रः प्रचोदयात् ॥ इति तदुपरि दशधा जप्य मूलविद्यामपि दशधा जपेदिति द्वितीयशोधनं ॥ अथ तृतीयशोधनं ॥ ४ ओं त्रि
यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टिवर्धनं । उर्वारुकमिव बंधनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् इति तदुपरि दशधा जप्य मूलमंत्रमपि दशधा जपेत् ॥ इति तृतीय
शोधनं ॥ अथ चतुर्थशोधनं ॥ कृष्णं मंडलाकारं चंद्रबिंबनिभं शुभं । वारुणं च मनोहारि शर्करा [illegible] पूरितं । पूजाकाले देवताया मुद्रेषा [illegible] कीर्तिता न
को धनं तु ॥ ४ ओं तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यंति सूरयः । दिवीव चक्षुराततं । तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवांसः समिंधते । विष्णोर्यत्परमं पदं ॥ इति तदु
परि दशधा जप्य मूलविद्यामपि दशधा जपेदिति चतुर्थशोधनं ॥ अथ पंचमशोधनं ॥ ४ ओं अमृते अमृतोद्भवे अमृतवर्षिणि शुक्रशापं प्रमोच
य अमृतं स्रावय स्रावय अमृतं कुरु कुरु स्वाहा इति तदुपरि दशधा जप्य मूलविद्यामपि दशधामपि जपेत् ॥ इति पंचमशुद्धिः ॥ एवं सामान्यतः पंच
द्रव्याणि संशोध्य घटादिपात्रेषु निक्षिप्य विशिष्य द्वितीयवारं शोधयेत् । ततो देवीपूजांते आत्मसमर्पणसमये तृतीयवारं शोधयित्वा आत्मसमर्पणं कु
र्यात् । तत्र श्रीगुरुमुखादवगंतव्यं तदुक्तं कुलार्णवे ॥ आसवं पललं मत्स्यं मुद्रां गोलोथमेव च । एतानि पंच द्रव्याणि त्रिधा संशोधयेत्ततः ॥ [illegible]ंति
नान्यथा देवि नवदुक्तं जयाति चेति ॥ त्रिप्रकारप्रकारशोधनं न वेत्ति उक्तं भूति स्मृतिपुराणादौ ॥ एतत्पंचद्रव्यसंसर्गप्रयुक्तदोषं प्रयाति । प्रात्रो
ती त्यर्थः ॥ द्वितीयागमस्के विधिसूत्र स्वल्पकृत्यादेवो धनः ॥ स्वयंभूकुसुमशोधनं तु गोलोथशोधनवज्ज्ञेयं ॥ अथ समयाख्यशोधनं ॥ कुलार्णवे । संवि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्च
९२

दा समयेऽर्ध्ये संविदे यगरीयसी॥ संवित्प्रयोगः कर्त्तव्यः पूजादौ साधकोत्तमैः। कर्त्तव्या च महापूजा करणीया सुनिश्चितैः। न त्वयं प्रयोगः कुलीनैः [illegible]
पूजादौ कर्त्तव्यः। अन्यत्रापि। आनन्देन विना भ्रंशो न च तृप्यन्ति देवताः। इति। सा च ब्राह्मणी क्षत्रिया वैश्या शूद्रा इति चतुर्विधा श्वेता रक्ता पीता [illegible]
[illegible]दैः। ता सां शुद्धयस्तु। संविदे ब्रह्मसंभूते ब्रह्मपुत्रि सदानघे। भैरवाणां च तृप्त्यर्थं पवित्रा भव सर्वदा। ॐ ब्राह्मण्यै नमः स्वाहा। इति तदुपरि दशधा [illegible]जप्य मू-
लमन्त्रमष्टधा जपेदिति ब्राह्मणीशुद्धिः। सिद्धिमूलकरे देवि मूलबोधप्रबोधिनि। राजपुत्रवशंकारि शत्रुकंठत्रिशूलिनि। ऐं क्षत्रियायै नमः स्वाहा। इति
दशधा प्रजप्य मूलमप्यष्टधा जपेदिति क्षत्रियाशुद्धिः। अन्तानन्धन दीप्ताग्ने ज्ञानाग्ने ज्ञानरूपिणि। आनन्दाघाकुतिं मलात् सम्यक् ज्ञानं प्रयच्छ मां। क्लीं वै-
श्यायै नमः इति दशधा प्रजप्य मूलमप्यष्टधा जपेदिति वैश्याशुद्धिः। नमस्यामि नमस्यामि योगमार्गप्रदर्शिनि। त्रैलोक्यविजये मातः समाधिफलदा-
यि। श्रीं शूद्रायै नमः इति दशधा प्रजप्य मूलमष्टधा जपेदिति शूद्राशुद्धिः। अथ सामान्यतः सर्वासां शोधनप्रकारस्तु। मूलेन वीक्ष्य अस्त्रेण प्रोक्षयेत् नैव कुश-
दूर्वादिना त्रिः संताड्य कवचेनावगुण्ठ्य धेनुमुद्रयामृतीकृत्य। ॐ अमृते अमृतोद्भवे अमृतवर्षिणि अमृतमाकर्षय [illegible] सिद्धिं देहि स्वाहा। इति तदुपरि द-
शधा प्रजप्य मूलमष्टधा जपेत्तदुपरि आवाहनादिदशमुद्राः प्रदर्श्य शुद्धोदककलशस्थापनवत्कलशस्थापनं विधाय विजयामृतेनापूर्य वंदकलोप-
जादिकं सर्वं शुद्धोदककलशस्थापनवदेव विधाय दिग्बन्धच्छोटिकातालत्रयपूर्वकं पार्ष्णिघातकरास्फोटनसमुद्दीपितवह्निः पातालभूतनभोलीना-
न्विघ्नांस्त्रिरस्य मूलमन्त्रेण सप्तधा वह्निसारं ध्येत्तर्पयित्वा सहस्रदलकमलकर्णिकामध्यवर्तिनं श्रीगुरुं संकेतविद्यया श्रीगुरुपादुकाविद्यान्ते श्रीगुरु-
पादुकां तर्पयामीति त्रिधा संतर्प्य मूलान्ते श्रीपरदेवतां तर्पयामीति तत्त्वमुद्रया मूलदेवीं त्रिधा तर्पयित्वा। ॐ मूलं ऐं वद वद वाग्वादिनि मम जिह्वाग्रे स्थिरी- श्री
भव सर्वसत्त्ववशंकरि स्वाहा इति मन्त्रमुच्चरन् कलशात्पात्रान्तरेण गृहीतविजयामृतं स्वयं प्राश्य कलशोपरि डमरुणी [illegible] सर्वस[illegible]
वस्त्रेण छादयेदिति विजयाकलशस्थापनविधिः। अथातु कलाकद्रव्याणि कुलार्णवे। [illegible]मावतु वटकं [illegible] संयोज्य पूजयेत् रासतकेव ९२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नम्त्रायं

रकेणापि संगृह्य च विचक्षणेन गुडमिश्रेण तत्क्षणेनैन वामधु माजितां। सौवीरेणाथवा कुर्यात् दन्तकर्म न कोष्णे [illegible] तीया भोग्येतत्कौ [illegible] नमाद्ये केन
गरं तु चेति। वीरतन्त्रे लवणार्द्रकपिन्याकगोधूममाषपंचकं। लशुनं च महेशानि द्वितीया प्रतिनिधिर्मता। तृतीयादरभावे तु यो न्यद्देयं तद्देव हि। चतुर्थाद्य
नुकल्पस्तु नास्ति। पंचमानुकल्पस्तु। अपराजितापुष्पे हयारिपुष्पं च समानीय चंदनादिना ऽपराजितापुष्पमापूर्य हयारिकुसुमं तत्र योजयेद्भयं शिवश
क्तिसमायोगत्वेन परिचिंतयित्वा कुले द्रव्योत्पत्तिं विभाव्य तदुपरि यथाशक्त्यानितान्विद्यां जपित्वा तत्कुसुमद्वयं विशेषार्घ्ये मध्ये निक्षिपेत्। अन्या
न्यपि क्षीरादीन्यनुकल्पद्रव्याणि यथाधिकारमवधेयानि॥ अथ कालीमतरीत्या सामान्यार्घ्यस्थापनं॥ तत्र स्ववामाग्रे त्रिकोणवृत्तचतुरस्रमंडलं
चंदनादिना यथासंभवद्रव्येण रजोभिर्जलेन वा विरच्य पाशुपतास्त्रेण तन्मंडलं संप्रोक्ष्य ऐं ह्रीं श्रीं आधारशक्तये नमः इति त्रिकोणमध्ये। एवं कोणत्रये
वृत्ते चतुरस्रे वा ॐ अखंडमंडलाय नमः ॐ पूर्णमंडलाय नमः ॐ सर्वतोव्यापकमंडलाय नमः इति मंडले संपूज्य पाशुपतास्त्रेण सुवर्णादिनिर्मितमा
धारं प्रक्षाल्य मंडलोपरि संस्थाप्य मं धर्मप्रद दशकलात्मने वह्निमंडलाय श्रीपरदेवतायाः शंखाधाराय नमः इति शंखाधारं संपूज्य वह्निरूपमाधारं
विचिंत्य पुनः पाशुपतास्त्रेण शंखं प्रक्षाल्याधारोपरि संस्थाप्य अं अर्कद्वादशकलात्मने सूर्यमंडलाय श्रीपरदेवतायाः शंखपात्राय नमः इति शंखं संपू
ज्य सूर्यरूपं शंखं संचिंत्य विलोममातृकां मूलं तद्दिनतिथ्या विद्यासहितामुच्चरन् शुद्धतोयेन त्रिभागं शंखं पूरयेत्। भागमेकं विशेषपूरणार्थमवशेषये
त्। ततः उं मं कामप्रद षोडशकलात्मने सोममंडलाय श्रीपरदेवतायाः शंखामृताय नमः इति जलमध्ये संपूज्य तज्जलं चंद्ररूपं विचिंत्य गंधपुष्पा
क्षतयवकुशाग्रतिलश्वेतसर्षपदधिदूर्वादीनि शंखजले विन्यस्य पृथिव्यां यानि तीर्थानि करैः स्पृष्टानि ते रवे। तेन सत्येन मे देव तीर्थं देहि दिवाकर। इ
ति सूर्यमंडलादंकुशमुद्रया तीर्थान्याकृष्य शंखजले विन्यस्य गंगे च यमुने चेति तीर्थान्यावाह्यावाहनादिदशमुद्राः प्रदर्श्य पंचोपचारैस्तानि [illegible] प्रमव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

षट् इति गालिनीमुद्रां प्रदर्श्य वौषट् इति वीक्ष्य फडित्यवगुण्ठ्य अग्नीशासुरवायव्यमध्ये दिक्षु च मूलविद्यायाः षडंगानि संपूज्य तथैव षडंगमुद्राः प्रदर्श्य ध
क्षां गुप्तं जले निक्षिप्य मत्स्यमुद्रयाच्छाद्य जले स्पर्शनं मूलविद्ययाष्टधाभिजप्य नाराचमुद्रया पाशुपतास्त्रेण संरक्ष्य वमिति धेनुमुद्रयामृतीकृत्य ऐं इ
ति योनिमुद्रां प्रदर्श्य श्रीं इति शंखमुद्रां फट् इति चक्रमुद्रां क्रौं इति परमीकरणमुद्रां च प्रदर्श्य तज्जलं तेजोमयं विचिंतयेत् ॥ इति शंखस्थापनं ॥ अत्र कादिम
तानुसारेण प्रधानकलशसामान्यविशेषपात्राणां स्थापनप्रकारमग्ये लिखिष्यामि ॥ श्रीपात्रस्थापनमपि वक्ष्यामि ॥ अथ गुर्वादिपात्राणां स्थापनं तु सामान्य
पात्रवदेव विशेषस्तु विशेषार्घ्यबिंदुं दत्वा तत्तन्मंत्रेण दशधा दशधाभिजपेत् ॥ शक्तिपात्रं बालया ॥ गुरुपात्रं गुरुपादुकाविद्यया ॥ भोगपात्रे समष्टिविद्यया ॥
सर्वेषां बलिपात्राणां मामर्मं चरणं तत्तद्देवतामंत्रैः ॥ अंगपात्रं षडंगयुवतीमंत्रैः ॥ वीरपात्रं कामराजेन ॥ गुह्यपात्रं वाग्भवेन ॥ योगिनीपात्रं भवचक्रेश्वरीवि
द्याभिः सकृत्सकृत् ॥ आत्मपात्रं मातृकाष्टाक्षरेण ॥ प्रोक्षणीपात्रं मूलषडंगमंत्रैः ॥ दूतीपात्रं चतुष्षष्ट्या बालयैवाभिमंत्रयेत् ॥ तदुक्तं श्रीकुलार्णवे ॥ शक्ति
पात्रं वरारोहे दशधाभिजपेत्सुधीः ॥ केरणाक्षाद्यदक्षेण कुमारी त्रिपुरेश्वरी ॥ तथैव गुरुपात्रं च पादुकाविद्यया शिवे ॥ समष्टिविद्यया देवि भोगपात्रमभिमंत्र
णं मनुभिर्बलिदेवीनां तत्पात्राणां सुरेश्वरि ॥ षडंगयुवतीमंत्रैरंगपात्रं सकृत्सकृत् ॥ वीरपात्रं महादेवि कामराजेन सुव्रते ॥ गुह्यपात्रं तु कुंडल्या बीजेन परमेश्वरि ॥
नवचक्रेश्वरी मिश्र योगिनीपात्रमंबिके ॥ आत्माष्टाक्षरमंत्रेण चात्मपात्रं महेश्वरि ॥ विद्याषडंगमंत्रैश्च प्रोक्षणीपात्रमद्रिजे ॥ कुमार्यैव महेशानि दूतीपा
त्रं च तुष्टये ॥ इत्यादि प्रमाणवचनानि तत्तन्मंत्रोक्तो निबोध्यानि ॥ तथैवार्घ्यादिपंचपात्राणामपि तत्तद्देवतात्मकमंत्रैरभिमंत्रणं बोध्यं ॥ यत्तु अन्यैः षडं श्री
गमलाभ्यां संसाध्य विधिवद्यजेदित्यादिक्रमस्तु संक्षेपपूजायां ज्ञेयः ॥ स क्रमस्तु प्राग्वन्मंडले विलिख्य तत्राक्षतैः पूजनं क्षालितमाधारं संस्थाप्य ९३
तं वह्निमंतं विचिंत्य तदुपरि अस्त्रक्षालितमर्घ्यादि संस्थाप्य पात्रं सूर्यरूपं विचिंत्य संपूज्य तस्मिन्कलादिवासहि [illegible] मा [illegible] सुधारेन जले

सं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नापूर्यं तज्जलं चंद्ररूपं विचिंत्य संपूज्य तस्मिन्नाग्नेयपात्रपंचके पृथक्पृथक्शोधितं द्रव्यपंचकं क्रमेण निक्षिप्य षडंगमं[illegible]सुरवायव्यमध्ये
दिक्षिप्यादिक्रमेणाक्षतैः संपूज्य श्रीविद्यायां तातीयकूटमन्यत्र तत्तद्देवतामंत्रे दशधा प्रजप्य तज्जलं तेजोरूपं विचिंतयेदिति संक्षेपतः पात्रासादनं। त्रिधात
तीयकूटेन मूलदेव्याः षडंगकैः दशधा जप्य पूजाभावे मद्यैः संसाध्य पूजयेदिति कादिमतवचनात्। वस्तुतस्तु अयमापत्कल्पः। मुख्यपूजायामापत्कल्पांग
र्हितः। तत्र मुख्यकल्प एव साधीयान्। कुमारीपूजने ऽर्घ्यादिपंचपात्राणामभिमंत्रणं बालयैव। मालापूजाविधौ लुप्तं तत्प्रासादनात्। अक्षरौषधिपूजनपंचम
तमंत्रैः पंचायतनपूजायामपि तत्पात्राणि तत्तन्मंत्रैरेव। पंचाशल्लिपिपूजायां वर्णमातृकया। धातुदेवतपूजायां भैरव्याः। कालनित्यायजने तत्तद्दिननि
त्याविद्यया। पुस्तकपूजायां तु प्रासादेनैव। अग्निपूजायां तन्मंत्रेणैव। दंपतीसुवासिनीयोगिनीनां यजनादिषु बालयैवाभिमंत्रणं कुर्यात्। उड्डरिलिपिधा
नान्यपि पात्रास्त्रेण क्षालनं तेनैवाभिमंत्रणं। नैवेद्यपात्रादिभोग्यवस्तूनां पात्राणि तत्तद्देवतामूलमंत्रषडंगमंत्रैः पूजकास्त्रमंत्रेण क्षालनं तेनैवाभि
मंत्रणं वा। इदं सर्वं गुरुतः शास्त्रतश्च ज्ञात्वा पूजायां योजनीयमिति। नारवैश्या मित्राक्षरौषधिचूर्णघटितमंत्रनक्षत्रवत् शोभते। दशयोन्युत्थपात्राणां सं
स्कारः प्रागुक्तसंक्षेपकल्पनीत्यैव हेयः। तेषु संस्कारबाहुल्ये प्रयोजनाभावात्। सिद्धद्रव्याणां संस्कारः प्रतिदिनं विधेयः। अन्यादिने संस्कृतद्रव्यमन्यादिनप
आयांगर्हितं। स्वयंभूकुसुमस्य तु संस्कृतस्य पुनरन्यादिने संस्कारो नास्ति तु कुंडकुलोत्थे वा। स्वयंभूकुसुमं सम्यक्शोधयित्वा तद्देशिकः निक्षिपेत्तनप
नायां देव्यासंमेलनेन वानेन प्रीता महादेवी सर्वसिद्धिं ददाति वा। अन्यानि सिद्धद्रव्याणि प्रसह्य शोधयेत्तु धनः एकस्मिन्दिवसे सुद्रमन्यस्मिन्नर्हितं भवतो
रति। एतेन कुलसिद्धद्रव्याणि स्वयंभूकुसुमरहितानि प्रसह्य पूजायां नवीनान्येव प्रशस्तानीत्यर्थः। अथ पंचलिखनद्रव्यस्य शोधनं। तत्र [illegible]नीत्र
गरुकर्पूरकुंकुमगोरोचनद्रव्यकेसरगुग्गुलुचंदनस्वयंभूकुसुमालकाघद्रव्याण्येकस्मिन्पात्रे संस्थाप्यामृतेश्वरीदीपिनीविद्याभ्यां सप्तवारमभिमंत्रयेत्। इत्यु
क्तं भैरवीतंत्रे। अगरुकस्तूरीगुरुकर्पूरगोलोचनं जांगलं गुग्गुलं मलयोद्भवं महादेवि स्वयंभूकुसुमं तथा। सर्वमेकत्र संयोज्य दीपिन्याऽमृतविद्यया। एषकूप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
९४

95

प्रकं सप्तवारं हस्तं दत्वाभिमंत्रयेत्। तेन भुङ्क्ते भवेद्द्रव्यं तेन द्रव्येणैव लिखेदिति। अत्र ९ गोलोकोर्ध्वं स्थापयेत्स्वर्णं भ कुसुमं च प्राग्वत्पात्रं तत्र शोधितमेव यथा
स्थं॥ अथ कालीमतरीत्या कलशादिस्थापनं॥ तत्र स्ववामाग्रे वक्ष्यमाणविशेषार्घ्यमंडलवन्मंडलं विरच्य तत्र वसंपूज्य तत्र वक्ष्यमाणविधिना क्षालितमाधा
रं संस्थाप्य तत्रैव संपूज्य सुवर्णादिरचितं कलशं धूपवासितं हुं हुं क्रूं छ्रां ड्वयघ काय स्वाहा। इति वामकरेण प्रक्षालितं। ऐं सं दीपिनि ज्वालामालिनि क्रौं हूं सं दी
पिनि विदयायायोन्निमुद्रया दीपितं कवचेनावगुंठितं ॐ नमः क्रीं नमः क्षं नमः हं नमः सः नमः इति बिंदुस्पर्शनं मंत्रं ॐ ३ श्रीमहात्रिपुरसुंदर्या महाकलशं
स्थापयामीति तत्र कलशं संस्थाप्य तत्र वक्ष्यमाणविशेषार्घ्यपात्रवत्सूर्यकलां तं संपूज्य तत्र वक्ष्यमाणविधिनैव कर्पूरादिसुवासितां पयुषितपरिस्रुतं पयः
समापूर्य तत्राकारादिकान्निक्षिपेत् अर्घ्यविशेषार्घ्ये वक्ष्यमाणं मंडलं विभाव्य वक्ष्यमाणविधिना सोमकलां तं संपूज्य तद्यंत्रेतुरस्रपरितः ॐ ३ हसरव्क्रें पार्थिक
देवताभ्यो हुं फट् स्वाहा नमः ॐ ३ हसरव्क्रें आमचांडालिनि हुं फट् स्वाहा नमः ॐ ३ हसरव्क्रें क्रोधचांडालिनी हुं फट् स्वाहा नमः ॐ ३ हसरव्क्रें द्रवां० ॐ ३
हसरव्क्रें स्पर्श वं० ॐ ३ हसरव्क्रें स्रावि वं० ॐ ३ हसरव्क्रें घट वं० ॐ ३ हसरव्क्रें तपनवेध वं० ॐ ३ हसरव्क्रें नेत्रीव वं० ॐ ३ हसरव्क्रें सर्वजनदृष्टि
स्पर्शदोष वं० ॐ ३ हसरव्क्रें पशुपाश वं० स्वाप्यादिप्रादक्षिण्येन पूजयेदित्येवं दशदोषान्निरस्य ॐ ३ क्रां क्रीं क्रूं क्रैं क्रौं क्रः विकारशोधिनि अस्य विकारान् ह
न हन स्वाहा इति हुं मध्ये संपूज्य स्वादिष्ठयादिभिः पूर्वमंत्रैः पंचभिरापतः। विष्णुर्योनिं त्र्यंबकं त्रिभिः स्वादिदत्वेयतां॥ इमं मे इति च द्वाभ्यां। नामदे त्वेकया
तयाम्रोणामेकतिचेकेनस्थु शुक्रशापं विमोचयेत्। इति कुलार्णववचनात्। उक्तरूपं च दशमंत्रैः सकृत्सकृदभिमंत्रयेत्। मंत्रास्तु ऋग्वेदे यथा॥ स्वादिष्ठया
दिष्ठया पवस्व सोम धारया। इंद्राय पातवे सुतः॥१॥ रक्षोहा विश्वचर्षणिरभि योनिमयोहतं। द्रुणा सधस्थमासदत्॥२॥ वरिवोधातमो भव मंहिष्ठो वृत्रहंतमः पर्षि
राधो मघोनां॥३॥ अभ्यर्ष महानां देवानां वीतिमंधसा। अभि वाजमुत श्रवः॥४॥ त्वामच्छा चरामसि तदिदर्थं दिवेदिवे। इंदो त्वे न आशसः॥५॥ विष्णुर्योनिं कल्पया
तु त्वष्टा रूपाणि पिंशतु॥ आसिंचतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु ते॥१॥ गर्भं धेहि सिनीवालि गर्भं धेहि सरस्वति। गर्भं ते अश्विनौ देवावाधत्तां पुष्करस्रजा॥

श्री
९४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हिरण्ययी अरणी यन्निर्मथतो अश्विना । तं ते गर्भं हवामहे दशमे मासि सूतवे ।३। त्रिभिष्ट्वं देव सवितर्वर्षिष्ठैः सोमधामभिः । अग्ने दक्षैः पुनीहि नः ।४।
पुनन्तु मां देवजनाः पुनन्तु वसवो धिया । विश्वे देवाः पुनीत मा जातवेदः पुनीहि मा ।५। आप्यायस्व प्रस्यंदस्व सोम विश्वेभिरंशुभिः । देवेभ्य उत्तमं हविः ।६।
इमं मे गंगे यमुने सरस्वति शुतुद्रि स्तोमं सचता परुष्ण्या । असिक्न्या मरुद्वृधे वितस्तयार्जीकीये शृणुह्या सुषोमया । सितासिते सरिते यत्र संगते तत्रा
प्लुतासो दिवमुत्पतन्ति । ये वै तन्वं विसृजन्ति धीरास्ते जनासो अमृतत्वं भजन्ते ।८। तामंदसानां मनुषो दुरोण आ धत्तं रयिं सहतीर्थं वचस्यवाकृते
तीर्थं सुप्रपाणं शुभस्पती स्थाणुं पथेष्ठामप दुर्मतिं हतं ।९। ओं णामेकुडदकं गामवान्तिभ्यां समेकः पिंशति सूतयाभ्रतोंतानि भुवः शकृदको
आपारांकिं सिंचन्तु त्रेभ्यः पितराउपावतु ।१०। इत्यभिमंत्र्य ओं ३ कों कीं कूं कैं कौं कः अमृते अमृतोद्भवे अमृतेश्वरि अमृतवर्षिणि अमृतस्वरूपि
णि अमृतं स्रावय २ सं कुशपाल्लु धां मोचय मोचय मोविकायै नमः ओं ३ जूं सः स्वाहा इति विधाय षट्कारमभिमंत्र्य ओं ३ सिद्धायै नमः ओं ३ रक्ता
यै नमः ओं ३ शुक्लायै ओं ३ उत्पलायै नमः इति चतुरस्रस्य चतुर्दिक्षु प्रादक्षिण्येन स्वाम्यादितः संपूज्य मध्ये त्रिकोणं विशेषार्घ्ये वक्ष्यमाणरूपं
विभाव्य ओं ३ हसक्षमलवरयूं आनंदभैरवाय वौषट् आनंदभैरवश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ओं ३ सहक्षमलवरयीं आनंदभैरव्यै वषट्
आनंदभैरवीश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः एवं सर्वत्र । ओं ३ सुरानंदभैरवाय वौषट् । ओं ३ असुरानंदभैरव्यै वषट् सुरानंदभैरवीश्री । ओं ३
अमृतानंदभै० ओं ३ अमृतानंदभैरव्यै वषट् ओं ३ तरुणानंदभैरवाय० ओं ३ तरुणानंदभैरव्यै० ओं ३ उन्मत्तानंदभैरवाय० ओं ३ उन्मत्तानंदभैरव्यै०
ओं ३ ज्ञानानंदभैरवाय० ओं ३ ज्ञानानंदभैरव्यै० ओं मुक्तानंदभैरवाय० ओं ३ मुक्तानंदभैरव्यै० ओं ३ परमानंदभैरवाय० ओं ३ परमानंदभैरव्यै०
ओं ३ कालभैरवाय० ओं कालभैरव्यै० इति भैरवमिथुननवकं मध्ये दिक्षु च संपूज्य संतर्प्य मलविद्यया वीक्षणमुद्रया संवीक्ष्य अस्त्रमंत्रेण प्रोक्ष्य अ
स्त्रमंत्रेण कुशैस्त्रिः संताड्य कवचमंत्रेणाभ्युक्ष्य आघ्राय वामनासारंध्रेण प्रविश्य ब्रह्मरंध्रे गलात्तत्र स्थितं चंद्रमंडलमध्यगतपरमामृतमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धौतमिलितात्मये नराजदंतविवरान्तेऽमाणेर्गलविनिर्गतं तज्जलं विभाव्य संरोधनमुद्रया संरुध्य कवचमंत्रेणावगुंठनमुद्रयावगुंठ्य वमि
ति धेनुमुद्रयामृतीकृत्य परमीकरणमुद्रया परमीकृत्य तत्र देवीं ध्यात्वा गंधपुष्पादिभिः संपूज्य मूलविद्ययाष्टवारमभिमंत्र्य ओं ३ नमो भगव
ति ज्वालेश्वरि वारुणीजलमृतेय ऊर्ध्वे बिंदु स्वाहा इति महालक्ष्मीश्वरी परमधाम्नि परमाकाशाता सुरि सोमसूर्याग्निभक्षिणि आगच्छागच्छ वि
शविशस्व भोगद्रव्यं गृह्ण रसं गृह्ण स्वाहा इति तत्कलशाद्बिंदुं वामांगुष्ठानामिकाभ्यां धृतं द्वितीयाखंडे नादयोर्ध्वे मुक्षिपेत् ततः कलशवद्वंतपात्रां
तरेणाच्छाद्योद्धरणपात्रमादाय वामकरे निधाय ओं ३ अमोघायै ओं ३ सूक्ष्मायै ओं ३ आनंदायै ओं ३ शांत्यै इति शक्तिचतुष्टयं वामक
रस्थपात्रे संपूज्य कुंभस्याच्छादनपात्रस्योपरि स्थापयेदिति कलशस्थापनं विधाय ततः कलशदक्षिणभागे भूप्रदेशे चतुरस्रवृत्तत्रिकोणा
त्मकं मंडलं चंदनादिलिप्तभूमौ वह्न्याशाकराङ्गुष्ठाभ्यां त्रितारमुच्चरन् निर्माय प्रणवं त्रितारादि नमोंतयामलं लिख्य विद्यया त्रिकोणमध्यं संपू
ज्य कूटत्रयेण त्रिषु कोणेषु स्वाद्यादिना दक्षिणेन संपूज्य चतुरस्रे अग्नीशासुरवायव्यकोणेषु हृदयादिअंगचतुष्टयं मध्ये नेत्रं प्रागादिच
तुर्दिक्षु अस्त्रमिति षडंगमंत्रैः संपूज्य तत्र मूलेन क्षालितमाधारं संस्थाप्य ओं ऐं क्लीं श्रीं प्रथमकूटमुच्चार्य वह्निमंडलाय धर्मप्रद दशकलात्मने
श्रीपरदेवतायाः सामान्यार्घ्याधाराय नम इति संपूज्य तत्र वक्ष्यमाणप्रकारेण सूर्यस्य द्वादशकलाः संपूज्य गंधादिसुवासितशुद्धतोयेन प्रणव
त्रितारमूलविद्यांते विलोममातृकामुच्चरन् तत्पात्रमापूर्य तृतीयकूटं ओं ३ सोम [illegible] मंडलाय कामप्रद षोडशकलात्मने श्रीपरदेवतायाः
सामान्यार्घ्यामृताय नमः इति जलं संपूज्य वक्ष्यमाणप्रकारेण सोमस्य षोडशकलाः संपूज्य तत्र प्राग्वत्स्वविलमंडलात्तीर्थमावाह्य कलशामृ
तबिंदुं दत्वा तत्र मूलेन गंधपुष्पादिकं निक्षिप्य प्राग्वत् षडंगमंत्रैः संपूज्य हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवरयीं इति स्वात्मकमिथुनमंत्रेणाभिर
भिमंत्र्य ह्सौं वरुणाय ह्स्क्ष्फ्रें वारुणीदेव्यै नम इति वरुणमिथुनमंत्रेणाभिरभिमंत्र्य मूलेनाष्टधाभिमंत्र्य धेनुयोनिमुद्रा प्रदर्शयेदिति सामा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्यार्घ्यं विधाय तत्समीपे सामान्यार्घ्यजलेन यक्षकर्दमादिगंधद्रव्यमिश्रितेन भूमिं लिप्य तत्र वह्न्यासोर्द्ध्वपुटहस्तोर्ध्वं चतुरस्रं तन्न षट्को-
णत्रिकोणात्मकं मंडलं विधाय तन्मंडले शंखमुद्रामुद्रितवामकरेणाबद्धभ्रात तन्मध्ये त्रिकोणमध्ये सबिंदुतुर्यस्वररूपां कामकलां विलिख्य ओं ऐं
क्लीं श्रीं श्रीपरदेवताया विशेषार्घ्याधारमंडलाय नमः इति मंडलं संपूज्य ४ नमो तन्मूलेन त्रिकोणमध्यं संपूज्य त्रिकोणाग्रकोणे ४ प्रथमकूटं
नमः ४ वामे ४ द्वितीयकूटं नमः दक्षिणे ४ तृतीयकूटं नमः इति त्रिकोणं प्रादक्षिण्येन संपूज्य षट्कोणकोणेषु प्रादक्षिण्येन स्वाग्रमारभ्य
मूलकूटद्वयस्य द्विरावृत्त्या पूजयित्वा चतुरस्रे प्रागवत्षडंगानि संपूज्य ततश्चतुरस्रे स्वाग्रमादिं चतुर्दिक्षु मध्ये च प्रादक्षिण्येन ४ ग्लूं गगनरत्नाय·
४ स्लूं स्वर्गरत्नाय· ४ म्लूं मर्त्यरत्नाय· ४ प्लूं पातालरत्नाय· ४ न्लूं नागरत्नाय॰ इति पंचरत्नानि संपूज्य पुनः षट्कोणेषु स्वाग्रमादि प्रादक्षिण्येन न्या-
सोक्तषडासनानि संपूज्य चतुरस्रे च ४ तत षट्कोणत्रिकोणेषु ४ कामरूपपीठाय॰ ४ जालंधरपीठाय· ४ पूर्णगिरिपीठाय· ४ उड्याणपीठाय· इति
पीठचतुष्टयं संपूज्य शांभवदीक्षावांश्चेत् चतुरस्रे स्वाग्रमादि चतुर्दिक्षु मध्ये च पंचप्रणवपुटितैः प्रणवपंचकैः पूजयेत् तद्यथा ऐं क्लीं श्रीं ह्स्ख्फ्रें ह्सौः
ऐं ह्सौः ह्स्ख्फ्रें श्रीं क्लीं ऐं नमः ५ ऐं ५ क्लीं ५ नमः ५ श्रीं ५ नमः ५ ह्स्ख्फ्रें ५ नमः ५ ह्सौः ५ नमः इति संपूजयेत् ततः मूलं सर्वशक्तिमयी श्रीपरदेवता-
याः पीठचतुष्टयात्मकार्घमंडलाय नमः इति समस्तं मंडलं संपूज्य तन्मूलेन प्रक्षालितमाधारं गृहीत्वा ४ श्रीपरदेवताया विशेषार्घ्याधारं स्थाप-
यामीति मंडलोपरि संस्थाप्य ४ प्रथमकूटमुच्चार्य मं वह्निमंडलाय धर्मप्रददशकलात्मने श्रीपरदेवताया विशेषार्घ्यपात्राधाराय नमः इत्याधा-
रं संपूज्य तदुपरि धूम्रार्चिरादिदशकला इहागच्छतागच्छतेति वह्नेर्दशकलाः समावाहयेत्तासां प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् तत्र पूर्वोक्तप्राणप्रतिष्ठामंत्रे-
ण मम पदस्थाने धूम्रार्चिरादीनामिति पदं निक्षिप्य प्राणप्रतिष्ठामंत्रमाधारं स्पृशन् पठेदिति प्राणप्रतिष्ठां विधाय ४ धूम्रार्चिषे नमः ४ रं ऊ-
ष्मायै· ४ लं ज्वलिन्यै· ४ वं ज्वालिन्यै· ४ शं विस्फुलिंगिन्यै· ४ षं सुश्रियै· ४ सं सुरूपायै· ४ हं कपिलायै· ४ ळं हव्यवाहायै· ४ क्षं कव्यवाहायै नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्ण
९६

इति ताः संपूज्य स्वर्णमंदिरविन्तं पात्रमस्त्रेण प्रक्षाल्य ५ श्री परदेवताया विशेषार्घ्यपात्रं स्थापयामीति तत्र संस्थाप्य ५ द्वितीयकूटमुच्चार्य अर्के मं
डलाय अर्थप्रद द्वादशकलात्मने श्री विशेषार्घ्यपात्राय नमः इति पात्रमध्ये संपूज्य तत्र पूर्वोक्त क्रमं मंडलं विभाव्य पूर्ववत् पंचरत्नानि तं संपूज्य तथैव पंचप्राणैः
तमभ्यर्च्य तत्र सूर्यस्य द्वादश कलाः प्राग्वत् समावाह्य प्राग्वत् तन्नाम पुरःसरं तासां प्राणप्रतिष्ठां विधाय वक्ष्यमाण कारणेन आदक्षिणेन ततः पूजयेत् तद्यथा॥
96 ५ कं भं तपिन्यै ५ खं बं तापिन्यै ५ गं फं धूम्रायै ५ घं पं मरीच्यै ५ ङं नं ज्वालिन्यै ५ चं धं रुच्यै ५ छं दं सुषुम्णायै ५ जं थं भोगदायै ५ झं तं विश्वायै
५ ञं णं बोधिन्यै ५ टं ढं धारिण्यै ५ ठं डं क्षमायै इति संपूज्य कलशस्थजलं मुद्राकरणपात्रेणोद्धृत्य मूलविद्यां त्रिविलोमं मातृकामुच्चरन् तत्पात्रमा
पूर्य तत्राङ्कुशादिकं निक्षिप्य ऐं मित्यंकुशानामिकाभ्यां पुष्पेण तत्पात्रस्थं जलमुद्धृत्य सम्पादयेत् मालोऽमृत पुष्पं शिरस्य क्लीमिति चंदनागरु कर्पूर रवीर कुं
कुमरोचना जटामांसी शिलारसात्मकं गंधाष्टकं पंकलोलितं चंदनादिपंकलोलितं वा पुष्पं निक्षिप्य सौः इति गालिनीमुद्रया निरीक्ष्य ५ तृतीयकू
टं उ सोममंडलाय कामप्रद षोडशकलात्मने श्री परदेवताया विशेषार्घ्यामृताय नमः इति पात्रस्थजलमध्ये संपूज्य तत्र पूर्वोक्त क्रमं मंडलं विभाव्य पू
र्ववत् पंचरत्नानि तं संपूज्य शांभवदीक्षायुक्तश्चेत् तथैव पंचप्राणैः पूजयेत् ततस्तत्र सोमस्य षोडश कलाः प्राग्वत् समावाह्य प्राग्वत् तन्नामपुरःसरं तासां
प्राणप्रतिष्ठां विधाय वक्ष्यमाण कारणस्यादि आदक्षिणेन ततः पूजयेत् तद्यथा ५ अं अमृतायै ५ आं मानदायै ५ इं पूषायै ५ ईं तुष्ट्यै ५ उं पुष्ट्यै ५ ऊं
रत्यै ५ ऋं धृत्यै ५ ॠं शशिन्यै ५ लृं चंद्रिकायै ५ लॄं कान्त्यै ५ एं ज्योत्स्नायै ५ ऐं श्रियै ५ ओं प्रीत्यै ५ औं अंगदायै ५ अं पूर्णायै ५ अः पूर्णामृतायै नमः
इति संपूज्य पूजितमंडलमध्ये त्रिकोणमकथादि त्रिरेखं विभाव्य तत्कोणत्रये मूलविद्यायाः कूटत्रयं मध्यस्थाने कामकलां [illegible] सविंदु ह श्री
सौः तत्पृष्ठे लकारं तत्पार्श्वयोः हं सः च तौ विभाव्य पुष्पाक्षतगर्भितां योनिमुद्रां बध्वा गुरूपदिष्टप्रकारेण मूलाधारात् कुंडलिनीमु[illegible] क्रमभेदक ९६
मेण सुषुम्णावर्त्मना ब्रह्मरंध्रस्थ विधुचंद्रमंडलसंभूतमशेषरससंभृतां आपूरितं महापात्रं पीयूषरसमावहाएं ह्रीं [illegible] सुधा[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जूं सः अमृते अमृतोद्भवे अमृतेश्वरि अमृतवर्षिणि अमृतं स्रावय स्रावय स्वाहा इति तस्मिन्नर्घ्ये ओं मते पुष्पा... क्षिपेण तदमृतधा
रां संयोजयामीति धेनुमुद्रां प्रदर्श्य ओं ह्रीं हंसः सोहं स्वाहा इत्यात्माष्टाक्षरमंत्रेण त्रिरभिमंत्र्य पुनरुच्चार्य अमृतमयं... श्रीपादुकां पूजयामी
ति जलमध्ये संपूज्य पुनः प्रणवेन त्रिरभिमंत्र्य हं सः ओं अपाशक्ति श्री० इति संपूज्य मातृकया बिंदुरहितया त्रिरभिमंत्र्य पुनस्तामुच्चार्य मात
कासरस्वती श्री० इति जलमध्ये संपूज्य मूलतार्तीयकूटेन दशधाभिमंत्र्य पुनस्तार्तीयकूटमुच्चार्य त्रिपुराभैरवी श्री० इति जलमध्ये संपू
ज्य ४ हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवरयीं इत्यानंदभैरवमिथुनविद्याभ्यां त्रिरभिमंत्र्य ५ ... हसक्षमलवरयूं आनंदभैरवाय वौषट् आनंद
भैरवश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः इति त्रिः संपूज्य संतर्प्य ४ सहक्षमलवरयीं सुधादेव्यै वौषट् सुधादेवी श्री० इति संपूज्य संतर्प्य ह्सौं वरुणाय
नमः स्हौं वारुणी देव्यै नमः इति वरुणमिथुनविद्याभ्यां त्रिरभिमंत्र्य ४ पुनः पृथगुच्चार्य वरुण श्री० वारुणी देवी श्री० इति संपूज्य संतर्प्य ततो वा
लया वक्ष्यमाण षोडशनित्यामंत्रैः ... सकृत्सकृदभिमंत्र्य तद्दिनतिथिनित्याविद्यया तत्तिथिनित्याविद्यया च पृथक्पृथक् त्रिरभिमंत्र्य पराप्रासाद
परामंत्राभ्यां मूर्धाम्नाय दीक्षितश्चेत् ह्सौः स्हौः इति मंत्राभ्यां त्रिरभिमंत्र्य ततश्चरणादि दीक्षितश्चेत् चरणकुशलयोगिनी विद्याभ्यां त्रिस्त्रिरभिमं
त्र्य ततः सौरित्यनुत्तरपराविद्यया दीक्षितश्चेत्तया त्रिरभिमंत्र्य पूर्णाभिषिक्तश्चेत् कामकलाविद्यया त्रिरभिमंत्र्य षडन्वयशांभवदीक्षायुक्तश्चेत् तत्त
द्विद्याभिस्त्रिरभिमंत्र्य ततो वक्ष्यमाणपांचभौतिकमंत्रैस्त्रिस्त्रिरभिमंत्र्य सषष्ट्यादिदशकला जलमध्ये समावाह्य प्रागवतन्नाम पुरःसरं तासां प्राण
प्रतिष्ठां विधाय वामदेव ऋषिर्जगती छंदः सूर्यो देवता ओं हंसः शुचिषद्वसुरंतरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत् । नृषद्वरसदृतसद्व्यो
मसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहत् । इत्यनया ऋचा सकृदभिमंत्र्य पुनरुच्चार्य ब्रह्मणे नमः इति जलमध्ये संपूज्य कं सृष्ट्यै नमः इत्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णे
९७
97

दिप्रागुक्तकलामातृकान्यासोक्तप्रकारेण कचवर्गो[illegible]कलाः संपूज्य ततः टतवर्गोत्थजरादिदशकलाः समावाह्य प्राग्वत्तासां प्राणप्रतिष्ठां वि-
धाय। प्रतद्विष्णुस्तवते वीर्येण मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिक्षियंति भुवनानि विश्वा। इत्यनेन या-त्वा सकृदभिमंत्र्य
पुनरुच्चार्य विष्णवे नम इति संपूज्य रं जरायै नम इत्यादिताः संपूज्य पुनः पयवर्गोत्थकलास्तीक्ष्णाद्याः समावाह्य प्राग्वत्तासां प्राणप्रतिष्ठां विधाय
त्र्यंबकमित्यस्य वसिष्ठ ऋषिः अनुष्टुप् छंदः त्र्यंबकरुद्रो देवता। त्र्यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टिवर्द्धनं। उर्वारुकमिव बंधनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृ-
तात्। इत्यभिमंत्र्य पुनरुच्चार्य रुद्राय नमः इति संपूज्य पं तीक्ष्णायै नम इत्यादिभिः संपूज्य पुनः षकारादिक्षकारांतपंचवर्णोत्था पीतादिपंचकलाः समा-
वाह्य प्राग्वत्तासां प्राणप्रतिष्ठां विधाय गायत्र्याभिमंत्र्य पुनरुच्चार्य ईश्वराय नम इति संपूज्य षं पीतायै नम इत्यादिताः संपूज्य ततः स्वरोत्थानि-
वृत्त्यादिकलाः समावाह्य प्राग्वत्तासां प्राणप्रतिष्ठां विधाय विष्णुर्योनिं कल्पयत्विति मंत्रस्य त्वष्टा गर्भकर्त्ता ऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्रीविष्णुर्देव-
ता। सदाशिवप्रीत्यर्थे जपे विनियोगः। विष्णुर्योनिं कल्पयतु त्वष्टा रूपाणि पिंशतु। आसिंचतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु ते। इत्यभिमंत्र्य पुनरुच्चार्य
सदाशिवाय नम इति जलमध्ये संपूज्य अं निवृत्त्यै नमः इत्यादिना संपूज्य मातृकया त्रिरभिमंत्र्य पुनरुच्चार्य मातृका सरस्वती श्री० इति संपूज्य ऐं अ-
खंडैकरसानंदकरे परसुधात्मनि। स्वच्छंदस्फुरणामत्र निधेहि कुलरूपिणि। इत्यनेन त्रिरभिमंत्र्य ह्रौं अकुलस्थामृताकारे सिद्धिज्ञानकरे परे।
अमृतत्वं निधेह्यस्मिन्वस्तुनि क्लिन्नरूपिणि। इति च त्रिरभिमंत्र्य सौः तद्रूपेणैकरस्यं च कृत्वार्घ्यं तत्स्वरूपिणि। भूत्वा परामृताकारं मयि चित्स्फु-
रणं कुरु। इति च त्रिरभिमंत्र्य ऐं प्लूं झ्रौं जूं सः अमृते अमृतोद्भवे अमृतेश्वरि अमृतवर्षिणि अमृतं स्रावय स्रावय स्वाहा। इत्यमृतेश्वरीविद्यया
चतुर्वारमभिमंत्र्य पुनरस्तामुच्चार्य अमृतेश्वरी श्री० इति सकृत्संपूज्य ततः ऐं वद वद वाग्वादिनि ऐं क्लीं क्लिन्ने क्लेदिनि क्लेदय महाक्षोभं कुरु

श्री
९७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ सौः मोक्षं कुरु २ सौः ह्सौः इति दीपिनीविद्यया पञ्चवारमभिमंत्र्य लतत्स्तत्र मूलविद्यामष्टधा जपित्वा तन्मध्ये चतुरस्रं पश्चिमद्वारं विभि-
न्यतद्द्वारपार्श्वयोः कुलवटुकनाथतद्धूल्लिं मां श्री० इति दक्षिणवामयोः संपूज्य तदंतः प्राग्वत्खडासनानि संपूज्य तन्मध्य त्रिकोणमध्यस्थविंदुम-
ध्ये कामकलायां वक्ष्यमाणप्रकारेण देवीमावाह्य ध्यात्वा षडंगन्यासयोगेन सकलीकृत्य गंधादिभिः संपूज्य वक्ष्यमाणविधिना देवांगेलयांगं
संपूज्य तिथिनित्याः षोडशनित्या गुरुपंक्तित्रयषडंगयुवतीश्च संपूज्य वक्ष्यमाणसमष्टियोगिनीमंत्रेण त्रिः सकृद्वा पुष्पांजलिं दत्वा धूपदीपौ निवे-
द्य योनिधेनुमहायोनित्रिशिखापद्मसंक्षोभद्राविणाकर्षवश्योन्मादमहांकुशाः खेचरी वीजयोनिपाशांकुशधनुर्बाणाख्याः अष्टादशमुद्राः
प्रदर्श्य नमस्कारमुद्रया प्रणमेत्। अत्र एतावत्कर्तुमशक्तश्चेत् अभिमंत्रणपूजनयोरन्यतरत्कुर्यात्। अत्राप्यशक्तश्चेत् आत्माष्टाक्षरपूजांतक-
लान्यानंदभैरवमिथुने संपूज्य संतर्प्य सध्यादिकलापूजामारभ्य शेषं प्राग्वत्समापयेत्॥ ॥इति विशेषार्घ्यस्थापनविधिः॥ ॥ततस्तत्परतस्ते-
नैव विधिना श्रीपात्राख्यपात्रांतरं स्थापयेत्। तेन मूलदेव्यतिरिक्तावरणदेवतास्तर्पयेत्। पूजासमर्पणादिकं मूलदेव्यास्तर्पणं च विशेषार्घ्येणैवात
त्र अनंगकुसुमादिपर्यंतमावरणत्रयपूजासमर्पणं मध्ये दातव्यं च सामान्यार्घ्यजलेनैव कुर्यात्॥ ॥इति श्रीपात्रस्थापनविधिः॥ ततस्तदुत्तरक्रमे-
णैव तदधः पंक्त्याकारेण पाद्याचमनीयमधुपर्कार्थं पात्रद्वयं शुद्धजलेनाचमनीयं तीयमधुपर्कार्थं पात्रद्वयं शुद्धजलेनापूर्य तत्तीयं
मधुपर्कद्रव्येणापूर्य तेषु विशेषार्घ्यजलं किंचित्किंचिद्दत्वा मूलविद्यया प्रत्येकं प्रत्येकं अष्टवारमभिमंत्रयेत्। मधुपर्के तु कांस्यपात्रं प्रशस्तं
ताम्रवर्जमन्यद्वा पात्रांतरेणाच्छादितं कुर्यात्। गंधपुष्पाक्षतयवकुशाग्रतिलसर्षपदूर्वाः सामान्यार्घ्ये निक्षिपेत्। पाद्यपात्रे श्यामाकतंडु-
लदूर्वाकमलापराजितापुष्पाणि शीररोचना द्रव्याष्टकं निक्षिपेत्। आचमनीयपात्रे जातीफललवंगकक्कोलचूर्णानि निक्षिपेत्। ऊर्ध्वद्रव्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धा॰ दीव
९८
98

भावेतत्तत्त्वभावनया तंडुलान्निक्षिपेत्। मधुपर्कपात्रे दधिमधुघृतानि निक्षिप्य विशेषार्घ्यबिंदुना संस्कुर्यात्। दध्याद्यलाभे जलेनैव तद्भाव
नयापूरयेत्॥ ततः स्वदक्षिणाग्रे पाद्यादिपात्रविधानेनैव पुनराचमनीयपात्रमपि स्थापयेत्। अत्राप्यशक्तौ पाद्यादित्रयमेकस्मिन्नेव पात्रे दद्या
त्। ततः स्वगुरुमुखादवगतविनियोगविधौ पात्रचतुष्टयं सामान्यार्घ्यविधिना प्रोक्षणीपात्रात् पुरतः स्थापयेत्। तेषां नामानि तु गुरुपात्रं शक्तिपा
त्रं वटुकपात्रं आत्मपात्रं चेति गुरुपादुकाविद्यया गुरुपात्रं बालया शक्तिपात्रं वटुकपात्रं तन्मंत्रेण आत्मपात्रं मातृकाष्टाक्षरमंत्रेणच्चेति तत्तन्मंत्रेण
तत्तत्पात्रमष्टधाभिमंत्रयेत्। ततः प्रोक्षणीपात्रोदकेन पात्रांतरोद्धृतेन ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ऐं प्रथमकूटमुच्चार्य आत्मतत्त्वात्मने नमः ४ क्लीं द्वितीयं वि
द्यातत्त्वात्मने नमः सौः तृतीयं शिवतत्त्वात्मने नमः ४ ऐं क्लीं सौः समस्तमूलमुच्चार्य सर्वतत्त्वात्मने नमः इति स्वात्मानं प्रोक्ष्य पुनर्मूलेन यागभूमिं
यागोपकरणानि च श्रीचक्रं च प्रोक्ष्य सर्ववस्तुषु धेनुमुद्रां प्रदर्शयेत्॥ ॥इत्यर्घ्यादिपात्रस्थापनविधिः॥ अत्र श्रीपात्रस्थापनाशक्तौ विशेषार्घ्येणै
व प्रोक्तपूजादिकं कुर्यात्॥ अथ संक्षेपतः पात्रासादनप्रयोगः॥ तत्र स्ववामभागे वंदनादिना त्रिकोणषट्कोणवृत्तचतुरस्रात्मकं मंडलं विलिख्य तत्र पीठ
चतुष्टयात्मकं श्रीपरदेवतायाः कलशाधारमंडलाय नमः इति संपूज्य तत्रास्त्रक्षालितमाधारं संस्थाप्य तस्मिन्नाधारे ४ मं धर्मप्रद दशकलात्मने अग्नि
मंडलाय श्रीपरदेवतायाः कलशाधाराय नमः इति संपूज्य तदुपरि आग्नेयादि प्रादक्षिण्येन प्रागग्रधूम्रार्चिरादि दशकलाः संपूज्य तत्रास्त्रक्षालितं सुधूपितं क
लशं संस्थाप्य ४ अं सूर्यमंडलाय धर्मप्रद द्वादशकलात्मने सूर्यमंडलाय श्रीपरदेवतायाः कलशपात्राय नमः इति संपूज्य कलशोपरि प्रागादि प्रादक्षि
ण्येन तपिन्यादि द्वादशकलाः संपूज्य तस्मिन्नधिकारभेदेन विहितं क्षीराद्यमद्यासवान्यतमं सांगं पृथक्पात्रेषु प्राक्संस्कृतं द्रव्यं मूलविद्यासहि श्री
तविलोमानुलोममातृकामुच्चरन्नासमापूर्य तत्र षडंगयुवतीगुरुपंक्तित्रयषोडशनित्यास्तद्दिननित्यारत्नेश्वरीः संपूज्य संक्षेपकामप्रद षोडशक ९८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लात्मने सोममंडलाय श्रीपरदेवतायाः कलशामृताय नमः इति वसं पूज्य प्रागादिषु दक्षिणेपेन अमृतादिषोडशकलाः संपूज्य तदमृतं परब्रह्ममयं सं
चिंत्य ऊरणीपात्र सहितपिधानपात्रेण च्छाद्य सूक्ष्मवस्त्रेण समाच्छादयेदिति कलशस्थापनविधिः ॥ अन्यानि पात्राणि एतद्रुकुरीत्या तत्तन्मैत्रे
स्थापयेदिति संक्षेपः ॥ ॥ इति श्रीविद्यार्णवे नवमश्वासः ॥ ॥ अथात्मपूजा ॥ तत्र स्वपुरतः त्रिकोणमंडले साधारं पात्रे संस्थाप्य कलशोदकेना
पूर्य विशेषार्घ्यबिंदुं दत्वा स्वदेहं वंदनादिभिरलंकृत्यात्मानमिष्टदेवतारूपं ध्यायन् गुरुगणपतिपरदेवताः प्रणम्य मूलाधारादिब्रह्मरंध्रपर्यंतं प्राग्व
कुंडलिनीध्यानात् दुकूपिलीमूलविद्यां विभाव्य तत्तेजसा परिणतां स्वेष्टदेवतारूपं स्वदेहं भावयन्नात्मपूजां कुर्यात् । आगुरुयोगपीठन्यासरीत्या स्वदे
हं योगपीठत्वेन विभाव्य हृत्कमलकर्णिकायां श्रीचक्राधिरूढां श्रीपरदेवतां विभाव्य वक्ष्यमाणक्रमेण षोडशोपचारैरार्घ्यपुष्पांजलिपंचकं स्वदेहे समर्प्य
धूपदीपौ निवेद्यांतर्हवनं कुर्यात् । तत्र मूलाधारे त्र्यस्रं कुंडं विभाव्य तन्मध्ये कालाग्निमेव कामाग्निं वासनारूपं घनप्रज्वलितं प्राणादिपंचवायुभिः सं
धुक्षितं कुंडलिनीरूपपरदेवताधिष्ठितं चिदग्निमंडले विभाव्य प्रणवत्रितारादिमूलविद्यांते धर्माधर्महविर्दीप्ते आत्माग्नौ मनसा स्रुचा सुषुम्नावर्त्मना
नित्यमक्षवृत्तीर्जुहोम्यहं इदं जुहोमि स्वाहा । इति पुण्यपापकृत्याकृत्यसंकल्पविकल्पधर्माधर्मकं हविः सप्तकं सम्पाद्य हुत्वा ततः प्रणवत्रितारादिमूलविद्यां
ते प्रकाशामर्शहस्ताभ्याम् अवलंब्योन्मनी स्रुचा । धर्माधर्मकलास्नेहं पूर्णे वह्नौ जुहोम्यहं । अत्र धर्मं जुहोमि स्वाहा इति पूर्णाहुतिं हुत्वा निरस्तनिखिलप्रपंचो नि
ष्कलं ब्रह्मरूपं साधकः कियत्क्षणं तिष्ठेत् । ततो देवीरूपमात्मानं ध्यात्वा श्रीगुरुपादुकां प्रणम्य शिरस्यन्तःपूर्णां ध्यात्वा तद्विद्यां यथाशक्ति जपित्वा सम
र्प्य प्राणायामऋष्यादिकरषडंगन्यासपूर्वकं मूलविद्यामष्टोत्तरशतवारं जपित्वा जपं समर्प्य स्तुत्वा प्रणमेदित्यात्मपूजा ॥ अथ यशक्तिग्राघटनं ॥ तदु
क्तं भावचूडामणौ ॥ अदीक्षितकुलासंगाद्विहीना निःप्रजायते । बलात्क्रियते चापि अभिषेकं समाचरेत् । आदौ बालां समुच्चार्य त्रिपुरायै समुच्चरेत् ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमः समुद्धार्य इमां शक्तिं ततो वदेत्। पवित्रं कुरु शब्दांते मम शक्तिं कुरु प्रिये। वह्निजायां समुच्चार्य शुद्धिमंत्रः सुरेश्वरि। तस्याः कर्णे मे देवि मायामायाबी
जं समुच्चरेत्॥ इति शक्तिशोधनं॥ ततः शोधितद्रव्यं तु अर्घ्ये निःक्षिपेत्। तथा श्रीक्रमे गपूर्वं शोधितद्रव्यं तु गुप्तेनैव च संक्षिपेत्। स्वतंत्रे। अर्घ्यद्रव्यमध्य
पात्रे निःक्षिप्य प्रयतः सुधीः। कुंडगोलोद्भवं द्रव्यं स्वयंभूकुसुमं तथा। अर्घ्ये दत्वा महेशानि सर्वसिद्धीश्वरो भवेत्। सुधया वा अर्घ्यदानेन योगिनीनां भवे
त्प्रिया महायोगी भवेद्धि विपीठप्रक्षालितैर्जलैः॥ भैरवतंत्रे॥ पंचमीतु परं नास्ति शाक्तानां सुखमोक्षयोः। केवलैः पंचमैर्गोपि सिद्धो भवति साधकः॥ इति॥
तथा पूजयेदथ पर्यंकमध्ये मंडूकमध्यतः। कालाग्निरुद्रमाधारशक्तिं कूर्ममनंतरं। वाराहं पृथिवीं कंदं सुनाले केसराण्यपि। पद्मं च कर्णिकां चैव मंड
लं च समर्चयेत्। धर्मं वैराग्यमैश्वर्यं ज्ञानमहान्नमेव च। अनैश्वर्यमवैराग्यमधर्ममपि पूजयेत्। ज्ञानं विद्यात्मकं चैव मात्मनश्चापि पूजयेत्। गंधपु
ष्पाक्षताद्यैस्त्रिदलं तत्र निधापयेत्। तस्योपरि कुलेशान्य पूजानुष्ठानमेव च। पूजयेच्च ततस्तस्यां पंचकामान्समाहितः। ओंकारादिनमोंतैश्च कुसुमै
र्गंधसंयुतैः। अर्चयित्वा चतुर्दिक्षु पूजयेत्कुलनायकं। वाग्भवं कामराजं च स्त्रीबीजं कामराजकं। मात्मकं ततो दत्वा आधारशक्तिमुच्चरेत्। श्रीपा
दुकां ततो दत्वा पूजयामि पदं ततः। अनेन मनुना तस्याः ललाटे तु मनोहरं। त्रिकोणं तत्र संलिख्य सिंदूराद्यैर्वरानने॥ उत्तरतंत्रे। तस्या मूर्ध्नि त्रिकोणे
च मंत्रमालिख्य साधकः। महाप्रेतासनेमध्ये बालां च पूजयेत्ततः। ह्सौः सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः इति पूजयेत्। कुलार्णवे॥ गणेशं च कु
लाध्यक्षं दुर्गां लक्ष्मीं सरस्वतीं। त्रिकोणे धनुसंपूज्य वसंतं मदनं प्रिये। स्तनयोः पूजयेत्पश्चान्मुखे तस्याः सुधाकरं। उत्तरतंत्रे॥ मौलौ गणेशं केशाग्रे
कुलाध्यक्षं ललाटके। दुर्गां भ्रुवोस्तथा लक्ष्मीं रसनायां सरस्वतीमिति॥ ज्ञानार्णवे। दक्षपादादि मूर्धांतं वाममूर्धादि सुंदरि। पादांतं पूजयेत्सर्वं कु
लाचकामसोमयोः। अक्षान्प्रीति रतिश्चैव त्यादिमातृकान्यासे द्रष्टव्याः। उत्तरतंत्रे॥ स्वरैरेव प्रपूज्या हि सर्वकार्यार्थसिद्धये॥ ललितातंत्रे॥ भगे तद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ये विहे यानास्त्रासिस्व: प्रवाहिकाः एकातुवाहिका चांडीसोरी चास्तीतु वाहिका। आग्नेयीचापरा ह्येया पूजयेत्तां सुसाधकः। अंबुस्रवति चांडीसापु
ष्पं स्रवति भानवी। वीर्यं स्रवति चाग्नेयी तास्तु नामभिरर्चयेत्। वामभवाद्यैर्नेमायुक्तैः पूजयेत्तु प्रसन्नधीः। उत्तरतंत्रे। पूजयेन्मदनागारं रक्तचंदनव
र्तितं। भगमालामनुं प्रोच्य त्रितारानंतरं तथा। ऐं क्लीं सौः ऐं ब्लूं क्लिन्ने ततः परं। सर्वाणीति भगानीति वशमानयमेततः। स्त्रीं क्लीं क्लौं ब्लूं भगमालि
न्यै नमः। ऐं क्लीं श्रीं मितिमंत्रेण गंधाद्यैस्तां समर्पयेत्। इहाप्यावाहनं नास्ति जीवन्यासो महेश्वरि। अथैव च विधानेन तां षोडशोपचारकैः। इष्टदेवीं प्रपू
ज्याथ सर्वसिद्धीश्वरो भवेत्। अर्घ्यपाद्यपुष्पाद्यैः स्वाशिवं तदनंतरं। मूलमंत्रं ततः ओं नमः शिवाय ततः परं। यद्वा तत्पुरुषाघोरसद्योजातादिसंज्ञकैः।
तारं च शांत्यतीतं च तदंगे तदनंतरं। सम्यग्विद्यामुद्रार्घ्यत्रिकोणं चैव पूजयेत्। उत्तरतंत्रे। अथ धूलेश्वरी कुकुं कामाख्यां समयामपि। वज्रेश्वरीं कालि
कां च तथा दिक्करवासिनीं। महाचंडेश्वरीं तारां पूजयेदत्र साधकः। तदनु हां ततो लब्ध्वा दत्वा तां कुलमेव च। शिवं च तत्र निःक्षिप्य गजकुंडाख्यमुद्रया।
धर्माधर्मौ हविर्दीप्ते आत्माग्नौ मनसा स्रुचा। सुषुम्णावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तीर्जुहोम्यहं। स्वाहांतोयं महामंत्र आरंभे परिकीर्तितः। ततो जपेत् स्त्रियो
गकुरूपि ध्यात्त्रिभुवनेश्वरीं। प्रकाशाकाशहस्ताभ्यामवलंब्योन्मनी स्रुचा। धर्माधर्मकलास्नेहं पूर्णमग्नौ जुहोम्यहं। स्वाहांतोयं महामंत्रः श्रुकृत्यागे
प्रकीर्तितः। ज्ञानार्णवे॥ शिवशक्तिसमायोगो योग एव न संशयः। सीत्कारो मंत्ररूपं च वचनं स्तवनं भवेत्। आलिंगनं तु कस्तूरी कर्पूरं चुंबनं भवेत्।
नखदंष्ट्रक्षतादीनि पुष्पाणि विविधानि च। मैथुनं तर्पणं विद्धि वीर्यपातो विसर्जनं। कुलार्णवे॥ आलिंगनं चुंबनं च स्तनयोर्मर्दनं तथा। दर्शनस्पर्श
नं योनिविकारं लिंगघर्षणं। प्रवेशस्थापनं शक्तेर्नवपुष्पाणि पूजयेत्। यामले। संयोगाज्जायते सौख्यं परमानंदलक्षणं। कुलामृतं प्रयत्नेन गृह्णीया
द्दुर्लभं नराः। तेनामृतेन दिव्येन सर्वे तुष्टा भवंति हि। यत्कामं कुरुते मंत्री तत्क्षणादेव सिध्यति। ज्ञानार्णवे॥ कुलद्रव्यं च संशोध्य शिवशक्तिमयं प्रिये।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वीजामृतं परं ब्रह्म जपंति क्षिप्रसुंदरि। अर्घ्यपात्रामृतैर्यस्तु प्राप्तो निर्विकल्पः सदानघः॥ श्री विद्याक्रममभ्यर्च्य परं ब्रह्ममयो भवेत्। इति ते कथितं ज्ञानं सा
रम्यं वरानने॥ सविकल्पस्तु सततं पापभृज्जायते नरः। विचिकित्सापरो मंत्री जायते शुक्लत्यागतः॥ अतएव वरारोहे निर्विकल्पः सदा भवेत्॥ कुलार्णवे॥ कुलामृतं स
मादाय तदर्घ्ये निःक्षिप्य बुधः। तदर्घ्येण समाराध्य पूजाशेषं समापयेत्॥ शोधितस्य कुलामृतस्य संज्ञा॥ शोधनमंत्रस्तु श्रीक्रमे। ॐ अमृते अमृतोद्भवे अमृतवर्षि
णि प्रियेयो देवि पदं संशुक्रशापं प्रमोचय पदद्वयं। अमृते स्रावय द्वंद्वं अमृतं कुरु युग्मकं। स्वाहापदं ततो देवि शुक्रवह्निर्भवेत् प्रिये॥ शुक्रैरक्षततंडुलैः सुगंधिकुसुमै
र्युतैः। अर्घ्यं द्रव्यैश्च देवेशि यो नो देवी प्रपूजयेत्॥ उत्तरतंत्रे॥ धूपदीपैश्च नैवेद्यैर्विविधैः कुलसाधकः। विधाय वेदितां चतदुच्छिष्टं स्वयं चरेत्॥ शिवागमेवा
अविचारश्च नस्तुच्छिष्टं पिबेच्च कपुरा यदि। घोरं स नरकं याति कुलमार्गो यतः स्मृतः। तस्माच्छिवाय यत्तेन शनस्तुच्छिष्टं पिबेत् सुधीः॥ आनंदं कारयेद्वीरस्तत्त्वानि भांति तः
पिबेत्॥ इति संक्षेपतः शक्तिशोधनं॥ विशेषस्त्वग्रे प्रयोगविधौ वक्ष्यते॥ अथ पीठपूजा॥ प्रयोगरूपा॥ तत्रार्घ्योदकेन श्रीचक्रमभ्युक्ष्य स्वमानतः पीठोपरि
ॐ गुरुपादुकां विद्यामुत्थाय श्री अमुकानंदनाथ श्रीपादुकां पूजयामीति संपूज्य दक्षिणे गं गणपतिं श्री० इति संपूज्य सर्वाधस्तादारभ्यातलादि सप्तपाताल
भावनयोपर्युपरि ॐ मंडूकाय नमः ॐ कालाग्निरुद्राय ॐ मूलप्रकृत्यै ॐ आधारशक्त्यै ॐ कूर्माय वराहाय अनंताय पृथिव्यै अमृताम्भोनिधये र
त्नद्वीपाय नानावृक्षमहोद्यानाय कल्पवृक्षवाटिकायै हरिचंदनवाटिकायै मंदारवाटिकायै पारिजातवाटिकायै पुष्परागरत्नप्राकाराय पद्मरागरत्न
प्राकाराय गोमेदरत्नप्राकाराय इंद्रनीलरत्नप्राकाराय वज्ररत्नप्राकाराय वैडूर्यरत्नप्राकाराय माणिक्यमंडपाय सहस्रस्तंभमंडपाय अमृतवा
पिकायै आनंदवापिकायै विमर्शवापिकायै बालातपोद्गाराय चंद्रिकोद्गाराय महाशृंगारपरिखायै महापद्माटव्यै चिंतामणिगृहराजाय पूर्वाम्नाय
पूर्वद्वाराय दक्षिणाम्नायदक्षिणद्वाराय पश्चिमाम्नायपश्चिमद्वाराय उत्तराम्नायउत्तरद्वाराय रत्नद्वीपवलयाय महासिंहासनाय ततो महासिंहा
सनं पंचप्रेतमयं ध्यात्वा तस्य वायव्यादिकोणचतुष्टयगतपादचतुष्टयत्वेन स्थितान् ब्रह्मविष्णुरुद्रेश्वरान् [illegible] सिंहासनाकं [illegible] तदुपरि [illegible] नाजुपवि

श्री
१००

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

छं स्तेषां स्कंधेषु संलग्नं मुक्तानश्यायिनमुदकश्रीर्बसदाशिवमिंदुश्रमं ध्यात्वा पूजयेत् तद्यथा। ...येषु लं पृथिव्याधिपतये ब्रह्मणे नमः
ब्रह्मप्रेतनश्री· ईशाने ५ वं अपाधिपतये विष्णवे नमः विष्णुप्रेतासनश्री· आग्नेये ५ रं तेजोधिपतये रुद्राय नमः रुद्रप्रेतासनश्री· नैरृत्ये ५ यं
वाय्वधिपतये ईश्वराय नमः ईश्वरप्रेतासनश्री· ५ ह्लौः वियदधिपतये सदाशिवाय नमः सदाशिवप्रेतासनश्री· इति पंचप्रेतासनं संपूज्य तस्य
वायव्यादिकोणचतुष्टये धर्मादिचतुष्टयं तस्य पार्श्वे माद्यचतुर्दिक्षु अधर्मादिचतुष्टयं च प्रादक्षिण्येन संपूज्य तन्मध्ये मायाविद्ये संपूज्य तदुप
रि पंचदशफणविराजितायानंताय नमः इति संपूज्य तन्मध्ये मोलाष्टदलकमलं कामेश्वरीपीठं ध्यात्वा पद्माय नमः इत्यादि परतत्वांतं संपूज्याष्ट
दलकेसरेषु मध्ये च मोहिन्यादिनवशक्तीर्योगपीठन्यासोक्ताः संपूज्य न्यासोक्तपीठमंत्रेण समस्तं पीठं संपूज्य तदुपरि श्रीचक्रं विभाव्य सम
स्तप्रकटाद्यादि समस्तयोगिनीमंत्रेण समस्तचक्रं संपूज्य बिंदुचक्रे ५ म्रूं० श्रौं ह्रौं स्क्लीं ऐं भगवति ब्लूं नित्ये कामेश्वरि स्त्रीं सर्वसत्ववशंकरि स-
त्रिपुरभैरवि ऐं विच्चे क्लौं श्रीं श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै बाश्री० इति पूर्णविद्यया त्रिः संपूज्य पुनर्मूलेन त्रिः संपूज्य श्रीचक्रं पुरत्रयात्मकं ध्यात्वा चतु
रस्रत्रये षोडशाष्टदलाष्टदलात्मके प्रथमचक्रे ५ प्रथमकूटमुद्रायै शरीरात्मने नमः चतुर्दशारदशारद्वयात्मके मध्यचक्रे ५ द्वितीयं बुध्यात्म
पुन ने नमः अष्टारत्रिकोणबिंद्वात्मकांतश्चक्रे ५ तृतीयं प्राणात्मने नमः इति संपूज्य पंचबाह्यतृतीये वा हृमध्यांतरभेदेन प्रोक्तक्रमेण कूटत्रयेणैव सं
पूज्य तद्धामध्ये चक्रत्रये अभ्यंतरस्त्रये च संपूज्य त्रिकोणचक्रस्य कोणत्रये मध्ये च पीठचतुष्टयं संपूज्य बिंदुचक्रे महोड्याणपीठाह रोणिमयसहस्र
दलकमलाय नमः इति संपूज्य चतुरस्रपद्मत्रये चतुर्दशारदशारद्वयाष्टारसान्त्रिकोणबिंदुचक्रेषु षोडशस्वमात्रि संपूज्य चतुरस्रे ५ नादशक्तिश्री० षोडश
दले बिंदुशक्तिश्री० अष्टदले कलाशक्तिश्री· चतुर्दशारे ५ ज्येष्ठाशक्तिश्री· बाह्यदशारे ५ रौद्रीशक्तिश्री· अंतर्दशारे ५ वामाशक्तिश्री· अष्टकोणे वि
ष्णीशक्तिश्री· त्रिकोणे· ५ दूतारीशक्तिश्री· बिंदौ ५ सर्वानंदशक्तिश्री· इति नवशक्तीः संपूज्य षट्त्रिंशत्तत्वात्मकं श्रीचक्रं ध्यात्वा ५ अं ५० शिवतत्वस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

101

दाशिवेश्वरशुद्धविद्यामायाकलाविद्यारागकालनियतिपुरुषप्रकृत्यहंकारबुद्धिमनःश्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणवाक्पाणिपादपायूपस्थश
ब्दस्पर्शरूपरसगंधाकाशवाय्वग्निसलिलपृथिव्यात्मने श्रीमहात्रिपुरसुंदर्योघपीठाय नमः इति समस्तं पीठं पुष्पांजलिना संपूज्य ततस्तदुपरि म
ध्ये प्रसूनतूलिकां कल्पयामीति पुष्पं निःक्षिप्य तदुपरि ४ ऐं ह्रीं श्रीं महात्रिपुरसुंदर्याः सकलैवतन्यानंदमयीं श्रीकामेश्वरीकामेश्वरमूर्त्तिं कल्प
यामीति पुष्पादिप्रक्षेपेण ध्यानोक्तां मूर्त्तिं भावयन् त्रिशक्त्युत्थापनमुद्रां प्रदर्श्य मूलमुच्चार्य परस्मै कामेश्वरकामेश्वरीमूर्त्तिं पूजयेदिति योगपीठपू
जा ॥ अथ श्रीचक्रपूजा ॥ तत्र प्रथमं स्वहृत्कमले श्रीचक्रे ध्यात्वा तत्र ध्येद्देवीं ध्यायेत ॥ ततो ध्यानं प्रवक्ष्यामि त्रिदशैः सेवनीयकं ॥ ततः प्रधानिभां
देवीं बालार्ककिरणारुणां ॥ जपाकुसुमसंकाशां दाडिमीकुसुमोपमां ॥ पद्मरागप्रतीकाशां कुंकुमोदरसन्निभां ॥ स्फुरन्मुकुटमाणिक्यकिंकिणी
जालमंडितां ॥ कालालिकुलसंकाशकुटिलालकपल्लवां ॥ प्रत्यग्रारुणसंकाशवदनांभोजमंडलां ॥ किंचिदर्धेन्दुकुटिलललाटमृदुपट्टिकां ॥ पि
नाकीधनुराकारभ्रूलतां परमेश्वरीं ॥ आनंदमुदितोल्लोललीलांदोलितलोचनां ॥ स्फुरन्मुकुरसंघातविलसद्धेमकुंडलां ॥ सुगंडमंडलाभोगजीवे
न्दुमतमंडलां ॥ विश्वकर्मादिनिर्माणसूत्रसुस्पष्टनासिकां ॥ तांबूलविद्रुमबिंबाभरक्तोष्ठीं वमतोपमां ॥ दाडिमीबीजवद्भाभदंतपंक्तिविराजितां ॥
स्मितमाधुर्यविजितमाधुर्यरससागरां ॥ अनौपम्यगुणोपेतचिबुकोद्देशशोभितां ॥ कंदग्रीवां महादेवीं कलाकलितैर्भुजैः मणिकेकणके
यूरभारान्वितैः प्रशोभितां ॥ रक्तोत्पलदलाकारसुकुमारकरांबुजां ॥ करांबुजनखज्योतिर्वितानितनभस्थलां ॥ मुक्ताहारलतोपेतसमुन्नतपयोध
रां ॥ त्रिवलीवलनायुक्तमध्यदेशसुशोभितां ॥ लावण्यकदलीतुल्यजंघायुगलमंडितां ॥ गूढगुल्फपदद्वंद्वप्रपदाजितकच्छपां ॥ ब्रह्मविष्णुशिरो श्री
रत्ननिघृष्टचरणांबुजां ॥ तनुदीर्घांगुलीभास्वन्नखचंद्रविराजितां ॥ शीतांशुशतसंकाशकांतिसंतानहासिनीं ॥ लौहित्यजितसिंदूरजपादाडिम
राजिकां ॥ रक्तवस्त्रपरीधानां पाशांकुशकरोद्यतां ॥ रक्तपुष्पविचित्रांगीं रक्ताभरणमंडितां ॥ चतुर्भुजां [illegible] पंचबाणधनुर्धरां ॥ कर्पूरशक १०३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लोन्मिष्यन्तीं कलापूरितानननां महामृगमदोद्दाम कुंकुमारुणविग्रहां। सर्वशृंगारवेषाढ्यां सर्वाभरणभूषितां। जगदाह्लादजननीं जगद्रंज
नकारिणीं। जगदाकर्षणकरिं जगत्कारणरूपिणीं। सर्वमंत्रमयीं देवीं सर्वसौभाग्यसुंदरीं। सर्वलक्ष्मीमयीं नित्यां परमानंदनंदितां। एवं ध्या
येत्परेशानीं महात्रिपुरसुंदरीं। एवं स्वे कोस्मध्यात्वा मूलविद्यायाः शिरसि पुष्पांजलिं दत्वा पुनर्हृदयकमले यथोक्तरूपां भगवतीं सांगां सा
वरणां ध्यात्वा देवीमानसैरुपचारैः संपूज्य नैवेद्यं दत्वा भोजनावसरे तत्रैव देवं कुर्यात्तालत्रयात्तत्र मूलाधारे आत्मांतरात्मपरात्मज्ञानालेका
दिवत्तुषट्कोणवृत्तचतुरस्रं कुंडं लाग्निं समुज्ज्वलं कुंडं ध्यात्वा तत्र श्रीपरदेवतां ध्यात्वा तन्मुखे मूलविद्यांते अहं तां जुहोमि स्वाहा। इत्यादि स्मरं
तास्तत्पैशून्यकामक्रोधलोभमोहमदमात्सर्याणि सुषुम्णा स्रुग्युक्तमनः स्रुवेण प्रत्येकं कृत्वा पुनर्हृदयकमले मुक्तवती देवीं ध्यात्वा पु
ष्पासनादि सर्वोपचारैराराध्य मूलविद्यां यथाशक्ति जपित्वा जपं समर्प्य मूलविद्यया व्यापकं विन्यस्य कराभ्यां पुष्पांजलिमादाय मातृकां मो
नत्वेन कल्पयित्वा त्रिखंडामुद्रां बध्वा हृदि श्रीचक्रराजे देवीं यथोक्तरूपां सपरिवारां ध्यात्वा तेजोरूपतामापाद्यां तर्मुद्राप्रयोगेन मूलाधारा
त्कुंडलिनीमुत्थाप्य तया सह षट्चक्रभेदक्रमेण हृदयांतः स्फुरंतीं तां तेजोमयीं सुषुम्णामार्गेण ब्रह्मरंध्रं नीत्वा परतेजः संगमे नाम्नृतमहां
बुधौ क्षणं विश्राम्य शक्तिं शिवशक्तिसामरस्यसुखमनुभूय ५ ह सैं ह स क ल क्लीं ह्सौः नमः श्रीमहात्रिपुरसुंदरि महापद्मवनांतस्थे कारु
णानंदविग्रहे। सर्वभूतहिते मातरेह्येहि परमेश्वरि। एह्येहि देवदेवेशि त्रिपुरे देवपूजिते। परामृतप्रिये शीघ्रं सान्निध्यं कुरु सिद्धिदे। देवि भ
क्तसुलभे परिवारसमन्विते। यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावत्त्वं सुस्थिरा भव। इत्यावाहनमंत्रमुच्चार्य वहन्नासापुटाध्वना त्रिखंडामुद्रामुद्रितकर
स्थपुष्पांजलौ तत्तेजः समानीय श्रीपीठे ततः कल्पितमुद्रः शिरसि ब्रह्मरंध्रस्थाने सन्निवेश्य कामेश्वरांकस्थां सावरणां श्रीमहात्रिपुरसुंदरीं सर्वा
वयवभविन्यस्य ५ मूलमुच्चार्य श्रीमहात्रिपुरसुंदरि इह तिष्ठ तिष्ठेति स्थापिन्यामुद्रया संस्थाप्य तथैव इह संनिधेहि सन्निधेहीति सन्निधा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
१०२
102

पनीयमुद्रया सन्निधाप्य पुनस्तथैव सन्निरुध्यस्व इति सन्निरोधिन्या सन्निरुध्य तथैव सम्मुखी भव इति तन्मुद्रया संमुखी कृत्य तथैव
वगुंठिता भव इति तन्मुद्रयाऽवगुंठ्य देवांगे षडंगानि न्यासेन सकली कृत्य तथैव धेनुमुद्रयाऽमृत धारयाऽभिषिंचन्नमृती कृत्य तथैव महामुद्र
या परमी कृत्य तां गाहन्यादि नवमुद्राः प्रदर्श्य ततो मूलविद्यां पूर्वोक्त दीपिनी विद्या मकारादि क्षकारांतां मातृकां चोच्चार्य मूलेन देवीं त्रिः संप्रो
क्ष्य ४ श्रीं ह्रीं क्लीं हं ग णप कालिके सोः सकल ह्रीं क्लीं ह्रौं ऐं श्रीं इति जीवन्यास विद्यया देव्या हृदयकमले जीवं संस्थाप्य प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात्।
तत्र पूर्वोक्त प्राणप्रतिष्ठामंत्रे देवी हृदयं स्पृशन् तन्मंत्रं त्रिः सकृद्वा पठेत्। इत्येवं प्राणप्रतिष्ठां विधाय ततः संक्षोभ द्रावणाकर्षवश्योन्मा
दमहांकुश खेचरी बीज योन्याख्यान् नवमुद्राः द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः क्रों हसखफ्रें ह्सौः ऐं इति एकैकबीजोच्चारणपूर्वकमेकैकां मुद्रां प्रदर्श्य आं ह्रीं
क्रों इति पाशमुद्रां क्रों क्रों इत्यंकुशमुद्रां धं थं इति धनुर्मुद्रां द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः यां रां लां वां सां इति दशाभिर्बीजैर्बाणमुद्रां च प्रदर्श्य ४ मू० श्रीमहात्रि
पुरसुंदरीपादुकां पूजयामीति देवीं संपूज्य पुनः मू० श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकां तर्पयामीति स्वहस्ताऽनामिकांगुष्ठाभ्यां त्रिशो घार्ध बिंदुभिः
त्रिवारादन्यून मष्टोत्तरसहस्रावधि यथाशक्ति परदेवतामुखकमले तर्पयित्वा न्यासजातं षोडशोपचारान् कुर्यात्। तत्र मूलविद्यामुच्चा
र्य भगवति श्रीमहात्रिपुरसुंदरि तुभ्यमिदमासनं कल्पयाम्यत्रास्यतां भवत्येति वाक्यं चोच्चार्य वामे कोणे स्वसौवर्ण साध्यन्त भगासनं कल्पयि
त्वा देव्या वामभागे निसृष्टे वेश्य सिंहासनपद्ममुद्रां प्रदर्श्य प्राणम्य हे हे हृदामि दामि दंरहा णास्व हेति प्रार्थ्य नमुद्रयानिवेद्य मूलेन पुष्पांजलिं द
द्यात्। ततो मूलमुच्चार्य श्रीमहात्रिपुरसुंदरि स्वागतं इति कुशलप्रश्नं कृत्वा स्वागतकुशलमुद्रां प्रदर्श्य मूलेन पुष्पांजलिं दद्यात्। ततो मू०
श्रीमहात्रिपुरसुंदरिपादुकाभ्यां अर्घ्यं कल्पयामि स्वाहा इति देव्याः शिरसि सामान्यार्घ्याल्लिंगित्व मुकुले दद्यात्। ततो निवेदनमेतेनाते
काभ्य मुद्रां प्रदर्श्य पुष्पांजलिं दद्यात्। ततः पाद्यपात्राज्जलमुद्धृत्य ४ मू० श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकायै पाद्यं परिकल्पयामि नमः

श्री
१०२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इति देव्याः पादयोः पाद्यं दत्वा आगच्छन्निवेद्य पाद्यमुद्रां प्रदर्श्य पुष्पांजलिं दद्यात् । एवमाचमनीयं परिकल्पयामि … धेति मुखे मधुपर्कं परिकल्पयामि । नमः स्वधेति मु
खे । इति दत्वा तन्मुद्रां प्रदर्शयेत् ततः पुनराचमनीयपात्रस्थशुद्धजलेन पूर्ववदाचमनीयं मुखे । ततो रत्नपादुके उपनीय पादुके परिधाय त्रिपुरे रत्ननिर्मिते । स्नानमं
डपमायाहि स्नानार्थं शक्रदिग्गतमिति प्रार्थ्य रत्नपादुके परिधाप्य स्नानमंडपं नीत्वा स्नानवस्त्रं परिधाप्य कनकासने समुपवेश्य आगच्छ … पाद्याद्याचमनीयान्तं द
त्वा … मूलमुच्चार्य श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकायै स्नानीयं कल्पयामि नमः इति सुगंधितैलामलकादि स्नानीयद्रव्याणि परिकल्प्य प्रागानीये … महाराजोपचारवत् …
गोद्वर्तनकेशप्रसाधनानि विधाय … उदकेन निर्मलस्नानं कारयित्वा वैदिकपौराणिकमंत्रैः पंचगव्यैः पंचामृतेन च स्नापयित्वा पुनः शुद्धजलेन स्नापयित्वा इक्षुरस
नारिकेलसलिलपनसाम्रादिविविधफलरसैः कर्पूरादिसुवासितैः स्नापयित्वा पुनर्जलेनाभिषिच्य देवीं गन्धाभिः सुवर्णादिघटैर्नीतानि तीर्थोदकैः सलिलैः स्नापयित्वा
आगच्छ पुष्पांजलिं मूलेन दत्वा स्नानमुद्रां प्रदर्श्य आचमनीयं कल्पयित्वा केशांगमार्जनार्थं वस्त्रं दत्वा जलप्रच्यावनं कारयित्वा नानारत्नखचितं रक्तदुकूलद्वयं तुभ्यमिति प्रार्थ्य
मूलेनाभिमंत्र्य … स्याति देवताभ्यां वासोभ्यां नम इति संपूज्य मं० श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकायै वाससी परिकल्पयामि नमः इति परिधाप्य वस्त्रमुद्रां प्रदर्श्य पुनरा
चमनीयं निवेदनं च पुष्पांजलिदानं च कृत्वा पट्टसूत्रभवं स्वर्णादिरचितं वा कंठसूत्रं विष्णुदेवताय कंठसूत्राय नमः इति पूजितं देव्यै समर्प्योपवीतमुद्रां प्रदर्श्य मं० श्री
महात्रिपुरसुंदरीपादुके परिधायां बत्रिपुरे रत्नमिति । आगच्छ निर्मलया … अलंकारस्यमंडपं इति प्रार्थ्य अलंकारमंडपं नीत्वा सिंहासने समुपवेश्य अलंकारान् पुरतो निधाय
वमिश्रोक्ष्य मूलेनाभिमंत्र्य विष्णुदेवताभ्योऽलंकारेभ्यो नम इति संपूज्य मं० श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकायै मुकुटालंकरणानि परिकल्पयामि नमः इति सामान्यत उक्त्वा
ज्य विशेषतो मुकुटं परिकल्पयामि नमः इत्यादि मुकुटललाटाभरणकर्णपूरहारग्रैवेयकांगुलीयक … विकारत्नसत्राक्षरावली कर्णोत्तंस पार्श्वभूषणान खचितां
गुलीयद कूटं लंवर्षहार मंडु भाललंतिकांगदकेयूरवलयबाहुवेष्टनसीमंतिका … भूषण भ्रूभूषण नाभिभूषण रत्नमालामणिमेखला … खलादं तरलकर्णिकं …
वीरत्न जानुभूषण पादांगुलीयक नूपुर लघु कपादकंटक हंसक क्षुद्रघंटिका मुखपत्रकमिति चत्वारिंशद्भिरन्यैश्च स्तुरत्नताटंक नानाविधैस्सर्वालंकरणैरलंकृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि॰ पा॰
१०२
103

त्यपूर्ववन्निवेदनमंत्रेण निवेद्य पुष्पांजलिं दत्वाभरणमुद्रां प्रदर्शयेत्तत्पादुके उपनीय ॐ मू॰ श्रीमहात्रिपुरसुंदरिपादुकायुग्ममारूह्य पंचवाद्यपुरःसरं यागमंडपमा
याहि परिवारगणैः सह इति प्रार्थ्य छत्रचामरादिनानोपकरणहस्ताभिः शक्तिभिः सह यागमंडपं नीलाकाममध्यरत्नके भगवतीं समुपवेश्य परिवारदेवताश्च यथास्थाने
समुपवेशयेत्ततः श्रीचक्रमारूढां ध्यायेत्त्रिपुरसुंदरीमित्यादि प्रागुक्तरीत्या ध्यात्वा मूलेन पुष्पांजलिं दत्वा चंदनागरुकर्पूरकस्तूर्यादिगंधं पंचवक्त्रं [illegible]
दाहजसंमर्दजे प्राप्य एवं गंधमिति गंधं चवि[illegible] धं नदन्यतमं वा प्राग्वल्लोस्याविष्णुदेवताय गंधाय नमः इति संपूज्य ॐ मू॰ श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकायै गंधं परिकल्प
यामीति गंधं समर्प्य प्राग्वन्निवेद्य गंधमुद्रां प्रदर्श्य पुष्पांजलिं दत्वा सुगंधसुरूपाणि नानाविधपुष्पाण्यानीय प्रोक्ष्य वनस्पतिदेवताभ्यः पुष्पेभ्यो नम इति संपूज्य ॐ
मू॰ श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकायै पुष्पाणि परिकल्पयामि वौषडिति पुष्पाणि निवेद्य पुष्पमुद्रां प्रदर्श्य पुष्पांजलिं दत्वा धूपमाहृत्य धूपमानीय प्रोक्ष्य धेनुमुद्रयाऽमृती
कृत्य ह्रीं सुरभितेनसे स्वाहेति दशांगं शर्कराघृतमिश्रितं गुग्गुलं वह्निः क्षिप्य ओं गं धर्वदेवताय धूपाय नम इति धूपं संपूज्य ॐ मू॰ वनस्पतिरसोत्थ ओं गंधाढ्यो गंधउत्तमः।
आघ्रेयः सर्वदेवानां धूपोयं प्रतिगृह्यतां श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकायै धूपं परिकल्पयामि नम धूपमुत्सृज्य धूपमुद्रां प्रदर्श्य वामभागे घंटां संनिधाय अस्त्रेण प्रोक्ष्य धेनुमु
द्रयाऽमृतीकृत्य पुनरस्त्रेण गंधादिभिः संपूज्य ओं गजध्वनि मंत्रमातः स्वाहेति घंटां शमंत्रेणाभिमंत्र्य वामहस्तेन वादयन् दक्षिणहस्तेन धूपपात्रं चालयन् नीचैः [illegible] निवेद्य पात
त्रं देव्या वामभागे निधाय दीपपात्रे गोघृतेनापूर्य तस्मिन्कर्पूरगर्भितीवर्तिभिः क्षिप्य ह्रीमिति प्रज्वाल्य धेनुमुद्रयाऽमृतीकृत्य वह्निदेवताय दीपाय नम इति संपूज्य
ॐ मू॰ सुप्रकाशो महादीपः सर्वत्र तिमिरापहः। सबाह्याभ्यंतरं ज्योतिर्दीपोयं प्रतिगृह्यतां श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकायै दीपं परिकल्पयामि नमः इति दीपमुत्सृज्य दीपमुद्रां
प्रदर्श्य प्राग्वन्निवेद्य घंटावादनपूर्वकं मुहुर्दीपं प्रदर्श्य तत्पात्रं देव्या दक्षिणभागे निवेश्य देव्यग्रे चतुरस्रमंडलं जलेन निर्माय स्वर्णादिपात्रं नानान्नं जलेन भरितं षड्रसोपे श्री
तं पंचविधं नैवेद्यं पातं तस्मिन्मंडले साधारं पात्रं निधाय मूलेन नीरीक्ष्यास्त्रेण संप्रोक्ष्य तेनैव कुशैस्त्रिः संताड्य कवचेनाभ्युक्ष्य ओं [illegible] षडिति तेन समस्तमभिमंत्र्य तेन १०२
जलेन पुनः प्रोक्ष्यास्त्रमंत्रेण चक्रमुद्रां प्रदर्श्य ओं रं वामकरेणानैवेद्यं स्पृशन् यमिति वीजेन समधान् तपनं तत्कृतदोषान् संशोष्य ओं रं दक्षकरेण स्पृशन् रं मिति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वह्निबीजं समवारं जपन् तत्फलदोषान् संदह्य धेनुमुद्रया वामकरेण स्पृशन्नमृतमिति बीजेन ससप्तधाभिमंत्रणेन तदमृतीकृत्य मूलेन विशेषार्घ्यबिंदुभिः प्रोक्ष्य विसृजेद्देव
तायनैवेद्याय नम इति संपूज्यास्त्रेण संरक्ष्य मूलेन समवारमभिमंत्र्य ऐं क्लीं कामधुक् अमोघे वरदे विच्चे स्फुर स्फुर स्त्रीं श्रीं ह्रीं इति कामधेनुविद्यया धेनुमुद्रया
मृतीकृत्य देव्याग्रवस्त्रोपरि धारयेत् ... दत्वा मूलविद्यया देवीं संपूज्य पात्रांतरे जलममृतीकृत्य चुलुकेनादाय वामांगुष्ठेन नैवेद्यपात्रं स्पृशन् मूलमुच्चार्य सांगायै सायुधा
यै सपरिवारायै सर्वात्मिकायै भगवत्यै श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकायै नैवेद्यं कल्पयामि नमः इति नैवेद्योपरि चुलुकोदकमर्पयेत् ततः कृतांजलिर्मूलमुच्चार्य श्रीमहात्रि
पुरसुंदरि हेमपात्रगतं दिव्यं परमान्नं सुसंस्कृतं पंचधा षड्रसोपेतं गृहाण परमेश्वरि। इत्यनेनानुक्रमेणानिवेद्य पात्रांतरे जलममृतीकृत्य देव्या दक्षिणहस्ते तज्जलं क्षि
प्त्वा अमृतोपस्तरणमसि स्वाहेति देवीं प्राशयित्वा वामकरेण ग्रासमुद्रां विकचोत्पलसन्निभां दर्शयन् दक्षिणहस्तेन प्राणादिपंचमुद्राः प्रदर्शयेत् तद्यथा ह्रीं ऐं प्रा
णाय स्वाहा इत्यंगुष्ठेन कनिष्ठानामिके स्पृशन् ४ क्लीं अपानाय स्वाहेति अंगुष्ठेन तर्जनीमध्यमे स्पृशेत् ४ सौः व्यानाय स्वाहेति अंगुष्ठेन नामिकामध्यमे स्पृशेत् ४ ऐं क्लीं
उदानाय स्वाहेत्यंगुष्ठेन नामिकामध्यमातर्जनीः स्पृशेत् ४ ऐं क्लीं सौः समानाय स्वाहेत्यंगुष्ठेन सर्वाः स्पृशेत् इति प्राणादिपंचमुद्राः प्रदर्शयन् पंचग्रासान् ग्राहयित्वा कृतांज
लिर्मूलविद्यामुच्चार्य ऐं आत्मतत्वव्यापिका श्रीमहात्रिपुरसुंदरी तृप्यतु पुनः मू० क्लीं विद्यातत्व० ४ मू० सौः शिवतत्व० मू० ऐं क्लीं सौः सर्वतत्वे इति तत्वैर्ग्रासचतुष्टयं ग्राहयि
त्वा कृतांजलिर्मूलविद्यामुच्चार्य नैवेद्यमुद्रां करद्वयेन प्रदर्शयन् ४ मू० श्रीमहात्रिपुरसुंदरि चित्पात्रे सद्भाविः सौख्यविविधानेकभक्ष्ययुक्तं निवेदयामि ते देवि सा
नुगायै भुंक्ष्व गृहाण तत्। इत्यनेन मंत्रेण पुष्पांजलिं समर्प्य नैवेद्यं जातं तादात्म्येन सपरिवारायै देव्यै निवेदयेत् ततः स्वर्णादिपात्रस्थं कर्पूरादिसुवासितं जलं धेनुमुद्रया
मृतीकृत्य ४ मू० श्रीमहात्रिपुरसुंदरि नमस्ते देवदेवेशि सर्वतृप्तिकरं परं। अन्यान्निवेदितं शुद्धं प्रकृतिस्थं सुशीतलं। अमृतानंदसंपूर्णं गृहाण जलमुत्तमं। इति देव्यै
जलं निवेद्य अस्त्रमंत्रेण जवनिकया भोजनस्थलं संवेष्ट्य घंटां वादयन् भुंजानां परदेवतां ध्यायेत्। तद्यथा। ब्रह्मेशाद्यैः सरसमभितः सूपविष्टैः समेता सिंजद्वालव्यजन
निकरैर्वीज्यमाना सखीभिः नर्मक्रीडाप्रहसनपरा पंक्तिभोक्तॄन् हसंती भुंक्ते पात्रे कनकघटिते षड्रसोपेतदिव्यं ... सा। इति ध्यात्वा मूलविद्यां दशधा जपित्वा जपं समर्प

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
३०४
104

मुक्रमवती संतप्यां देवीं विभाव्य धेनुमुद्रया पात्रांतरे जलममृतीकृत्य ओं अमृतापिधानमसि स्वाहेति दद्यात् ततो ऽमृतापोशनं जलं दत्वा तत्पात्रम् ... तंवि
नाग्र्यग्रसारं नैवेद्यं समर्प्य नैवेद्यं दिशि स्थापयेत् । ततोऽस्मा ... णतत्स्थानं प्रोक्षणम् ... संशोध्य ... हस्तप्रक्षालनार्थं दद्यात् ... करोद्वर्तनार्थं गु
गंधचूर्णं च दत्वा ... निकारयित्वा ... कर्पूरयुक्तं दंतधावनं कारयित्वा पुनर्गंडूषादिकारयित्वा चरणप्रक्षालनमाचमनीयं च दत्वा कर्पूरादिना ... सुगंधि
शांतं जलमानीय प्रोक्ष्य वनस्पतिदेवत्यायतां वृक्षाय नम इति संपूज्य मं० श्री महात्रि० पादुकायै तां वृक्षं कल्पयामि नम इत्युत्सृज्य मं० श्री महात्रि० नमो ... दल
पूरपूर्णभारतरंगितं संशोधितं सुगंधं च तां ... लं परिगृह्य तामिसं ते ओं हं हं हं दमि दमि ... ग्रहाण स्वाहेति दद्यात् ... तांबूलं निवेद्य योनिमुद्रया प्रणम्य मं० श्री महात्रिपुर
सुंदरी श्री ... पादुकां पूजयामीति संपूज्य वक्ष्यमाणप्रकारेण प्रणामं विधाय ह्रीं इति नमस्कारमुद्रां बध्वा मूलेन प्रणम्य प्रदर्श्य ... इति ... दनुलोमविलो
मेन मूलविद्यया संपुटितैर्मातृकाक्षरैः शुद्धमातृकास्थानेषु देव्या देहे गंधपुष्पाक्षतैः संपूजयेत् । षडंगपूजामपि देव्या देहे कुर्यादिति लयांगपूजां विधाय संक्षोभण्यादि
मुद्राः प्रदर्श्य विशेषार्घ्यबिंदुभिस्त्रिर्वामहस्तेन संतर्प्यावरणपूजां कुर्यात् ॥ अत्र लयांगपूजा तु तंत्रांतरे ॥ सम्मूलैर्मातृकावर्णैरनुलोमविलोमगैः । न्यस्तस्थानेषु देव्यंगे
गंधपुष्पाक्षतैः ... पुष्पकैः । प्रणम्य ... भवतः षडंगैः पूजयेत्सुधीः । लयांगमेतत्संप्रोक्तं देवतामावृसिद्धिदा ॥ षडंगावरणं चक्रे कल्पोक्तविधिना यजेत् । भोगांगमेतत्समु
द्दिष्टं देवताप्रीतिकारकं । अत्र लयांगभोगांगपूजा तु आवश्यकी । लयांगं कल्पयेद्देहे देव्यास्तु परमेश्वरीति ज्ञानार्णवोक्तत्वात् । अत्र लयांगभोगांगमेतद्द्वयं संमतं ॥ दे
... देवशुद्धौ विशेषाचारः ॥ कुलार्णवे ॥ मूलमंत्रेण दीपिन्यामाद्विन्याद्यैर्दके न च । त्रिवारं प्रोक्षयेद्देवं देवशुद्धिरितीरिता । इदं तु कालीमते । कादिमते तु मूलमंत्रे
णादीपिन्याम धृत्वार्घ्यबिंदुभिः । त्रिवारं प्रोक्षयेद्देवं देवशुद्धिरितीरिता । त्रिपुरार्णवोक्तत्वात् । अत्र समष्टिपूजा व्यष्टिपूजा च कर्तव्या । तदुक्तं ... दर्शय्य हे ॥ समष्टिपूजा श्री
आरंभे व्यष्टिपूजावसानके । कर्तव्या सिद्धिमिच्छद्भिर्देवताप्रीतिकारिणी । रश्मिरूपा महादेव्याः सर्वावरणदेवताः । स्वच्छादर्शे यथा ... प्रतिबिंबिताः । प्रतिबिंबित ३०४
देवानां पूजा शास्त्रोक्तमार्गतः । समष्टिपूजा सा प्रोक्ता व्यष्टिपूजा तयोच्यते । रश्मिरूपा महादेव्या अत्र च पूजितदेवताः । श्री ... दर्पगलीनास्ताः सन्तु सर्वे सुखावह ... मुक्ता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लुदेव्यंगेषिल्ही नायं च देवताः। चिंत्वीभूता विभाव्यैवं तत्तत्स्थानेषु देवेशि क्रमदेव्यंगेषु यजेत्सुधैर्य्यमेषि पूजासमीरितेति। आवरणपूजारंभे कुर्य्यात् मूलविद्यां पठेत् देवि परा
मृतवरूपिये। अनुज्ञां देहि देवेशि परिवारार्च्चनाय मे इति पुष्पांजलिं दत्वा आवरणपूजामारभेदिति संप्रदायः। तारत्रयं ध... नामा... सोऽहं ... त्रिपुरा सर्वसौभा
ग्यजननी पादुकां पूजयामि च। न संतमनुनादेव्यै दद्यात्पुष्पांजलित्रयं। प्रदर्शयेद्योनिमुद्रां ततः संप्रार्थयेद्गुरुः। सर्वमंत्रमये देवि सर्वदेव नमस्कृते। अनुज्ञां देहि
देवेशि परिवारार्च्चनाय मे इति संप्रार्थ्य देव्यंगात् क्रूर्मानि विस्फुलिंगवत्ता वक्रैः समस्तावरणदेवताः रश्मिरूपिणः। देव्या आह्वयास्थिताः स्वस्वस्थानेषु परिचिंतयेत्। अ
मनुष्यं द्रकुवेरश्च लोपामुद्रा च कामराट्। अगस्तिर्नन्दिसूर्यौ च विष्णुः स्कन्दः शिवास्तथा। दुर्वासाश्च तथा शक्रः उन्मनी वरुणस्तथा। धर्मराजो नलो नागराजो वा
युवुधस्तथा। ईशानश्च रतिश्चैव तथा नारायणस्तथा। ब्रह्माजी नाम महादेव्योपासकाः पंचविंशतिः। एते रूपासिता विद्या तासां च स्व स्व सुषुप्तिकाः तुरीया
विंदुवक्रेस्मिन् विशेषाद्यो मतेन च। पूजनीयाः प्रयत्नेन ततो रत्नत्रयपुरः क्रमात्। अमुकोपासिता श्रीविद्या श्रीपादुकां ततः। पूजयामि नमश्चोक्त्वा य
जेत्तं चोपचारकैः। पाशांकुशधनुर्बाणधारिण्यो रक्तविग्रहाः। चिंतनीयाः प्रयत्नेन सर्वसौभाग्यदायकाः। दर्शयेद्योनिमुद्रां च सर्वसौभाग्यवाकप्रदां अ
नेन क्रमयोगेन विद्यावृंदं प्रपूजयेत्। विद्यावृंदमयीं पूजां पुष्पांजलिविधानतः। निवेदयेन्महादेव्यै तर्पणादि समाचरेत्। एतस्मिन् समये देवि तिथिनित्याः
समर्चयेत्। विभाव्य च महान्यासं दक्षपूर्वोत्तरक्रमात्। रेखासु त्रिषु देवेशि पंचपंचविभागतः। प्रतिपत्तिथिमारभ्य पौर्णमास्यन्तमर्च्चितः। एकैकां पूजये
न्नित्यां महासौभाग्यभाग्भवेत्। कृष्णपक्षे चित्रितादिकामेश्वर्यंतमेव हि। एकैकवाच्याहान्याव दर्शांतं क्रमतो यजेत्। कामेश्वर्यादिकां नित्यां विचित्रांतां
क्रमात्यजेत्। पंचोपचारैर्गंधाद्यैः श्रीपात्रामृतविंदुभिः। तत्तद्दिमध्यांसमुच्चार्य ततः रात्रितयसंपुटां गुर्व्वाद्यां अमुकनित्याश्रीपादुकां पूजयामि च। नमः पदं म
हादेवि सर्वत्राय क्रमः स्मृतः। कामेश्वरी महानित्या ततो वै भगमालिनी। नित्यक्लिन्ना महानित्या भेरुंडा वह्निवासिनी। महाविद्येश्वरी नित्या शिवदूती त
थैव च। त्वरिता च महादेवि ततो वै कुलसुंदरी। नित्या नीलपताका च विजया सर्वमंगला। ज्वालामालिन्यथ ततो विचित्रा त्रिपुरसुंदरी। रक्तां रक्तांशु कूपवंत

मुक्ता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धार्ण
१०५
105

लेपनां रक्तभूषणां॥ पाशांकुशौ धनुर्बाणान्पुस्तकं चाक्षमालिकां॥ वराभीतिं च दधतीं त्रैलोक्यवशकारिणीं॥ एवं कामेश्वरीं ध्यायेत्कुंकुमस्पर्धिभां सत्पत्न-
हां कदंबवनमध्यस्थामुद्यत्सूर्यसमद्युतिं॥ नानाभूषणसंपन्नां त्रैलोक्याकर्षणक्षमां॥ पाशांकुशौ पुस्तकं च तौलिकागतलेखिनीं॥ वदरेखाभयं चैव दधतीं
तीं विभ्रमातरां॥ एवं ध्यायेन्महादेवीं भगमालां विचक्षणः॥ रक्तां रक्तांगवसनां वंद्यवक्त्रां त्रिलोचनां॥ स्विद्यद्वक्त्रां मदाघूर्णलोचनां रत्नमूर्तिकां॥ पाशांकुशौ
कपालं च महाभीतिहरं तथा॥ दधतीं संस्मरेन्नित्यां क्लिन्नां पद्मासनस्थितां॥ चंद्रकोटिप्रतीकाशां स्रवंतीममृतद्रवैः॥ नीलकंठां त्रिनेत्रां च नानाभरणभूषि-
तां॥ इंद्रनीलस्फुरत्कांतिं शिखिवाहनशोभितां॥ पाशांकुशौ कपालं च छुरिकां वरदाभये॥ दधतीं चिंतयेद्देवीं भेरुंडां विषनाशिनीं॥ ध्यायेत्तप्तसुवर्णाभां ना-
नालंकारभूषितां॥ पाशांकुशौ स्वस्तिकं च शक्तिं च वरदाभये॥ दधतीं रत्नमुकुटां देवीं वह्निवासिनीं॥ ध्यायेत्तरुणसूर्याभां जपाकुसुमसंकाशां रक्तांशु-
कविराजितां॥ माणिक्यभूषणां निःसंख्यानानाभूषाविभूषितां॥ माणिक्यभूषणां त्रिसंख्यानानाभूषाविभूषितां॥ पाशांकुशौ कपालं च सुधापानविघूर्णितां॥
अभयं दधतीं ध्यायेन्महाविद्येश्वरीं परां॥ दूर्वावर्णां त्रिनेत्रां च महासिंहसमासनां॥ शंखचक्रचापबाणांश्च सृणिपाशौ वराभये॥ दधतीं चिंतयेन्नित्यां शिव-
दूतीं परां शिवां॥ श्यामांगीं रक्तसत्पाणिचरणांबुजशोभितां॥ वृषत्काहिंसुमंजीरां पद्मरागरत्नविभूषितां॥ पर्णांशुकां पल्लवभूषां वेश्याहिंदुद्रुमेखलां॥ तनुमध्यां
पीनवृत्तकुचयुग्मां वराभयौ॥ दधतीं शिखिपिच्छाभां वलयांगदशोभितां॥ गुंजाकंकणां न्यपोहीं कुंकुमकेयूरां रत्नभूषितां॥ द्विजनागस्फुरत्कर्णभूषां मत्तां सु-
लक्षणां॥ नीलकुंचितधम्मिल्लवरपुष्पां कपालिनीं॥ कैरातीं शिखिपिच्छाढ्यां निकेतनविराजितां॥ स्फुरत्सिंहासनप्रौढां संस्मरेत्त्वरितां शुभां॥ ध्या-
येद्देवीं महेशानीं कदंबवनमध्यगां॥ रत्नमंडपमध्ये तु महाकल्पवनांतरे॥ मुक्तातपत्रच्छायायां रत्नसिंहासनस्थितां॥ अनर्घ्यरत्नघटितमुकुटां रत्न-
कुंडलां॥ हारग्रैवेयसद्रत्नचित्रितां कंकणोज्ज्वलां॥ हीरमुक्तालसत्कूर्पां शुक्लक्षौमविराजितां॥ हीरमंजीरसुभगां रक्तोत्पललेपदां बुजां॥ श्वेतांग- श्री
रागसुभगां कर्पूरशकलोज्ज्वलां॥ पुस्तकं चाभयं वामे दक्षिणे चाक्षमालिकां॥ वरदानरतां नित्यं दिव्यां महासारस्वतप्रदां॥ एवं ध्यायेन्महानित्यां देवीं १०५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कुलसुंदरी । एवं नित्यां महादेवीं चिंतयेद्देशिकोत्तमः ॥ शुभ्रवस्त्रासनां रम्यां चंद्रकुंदसमद्युतिं । सुप्रसन्नां शशिमुखीं नानारत्नविभूषितां ।
आनंदमुक्ताभरणां स्रवंतीममृतद्रवां वरदाभयशोभाढ्यां स्मेरन्नीलपताकिकां ॥ ध्यायेद्देवीं महानित्यां स्वर्णाभरणभूषितां । उद्यद्विद्युल्लता-
कांतिस्वर्णशृंगकविराजितां ॥ महासिंहासनप्रौढां ज्वालामालाकरालिनीं ॥ अरिशंखं खेटखड्गौ त्रिशूलं डमरुं तथा । पाशं च पात्रं च वरदं दधतीं
शत्रुनाशिनीं ॥ शुभ्रां लीलानंदां नित्यां विचित्रवसनां सदा । विचित्रतिलकां नित्यां विचित्रां कुंकुमोज्ज्वलां । वरदाभयशोभाढ्यां नानाशास्त्रधरां क्व-
चित् । बालार्कमंडलाभासां चतुर्बाहुं त्रिलोचनां । पाशांकुशशरांश्चापं धारयंतीं शिवां भजे ॥ इति षोडशनित्याध्यानं ॥ एतस्मिन्समये देवि गुरून्
संपूजयेद्बुधः ॥ प्राग्दक्ष [illegible] ध्यायेन्मंत्रराले गुरुपंक्तित्रयं यजेत् । गुरुमंत्रेण नाम्नापि नित्यं संपूजयेत्क्रमात् ॥ अग्रे गुरुं मध्यमाभ्यां गुरुं सम्यक्स्वानघ यत्ने
आनंदनाथशब्दांताः अंबांताः शक्तयः क्रमात् । गुरुं संपूजयेद्देवि परमादिगुरुं तथा । परापरगुरुं चैव परमेष्ठिगुरुं तथा । गुरुशक्तीर्यजेद्देवि ततः
श्रीगुरुपादुका ॥ इति सामान्यतो देवि गुरुपात्रादिकैर्यजेत् । अथादिशिवनाथश्च ब्रह्मा नारायणः सदाशिवः । इच्छा वा ईश्वरश्चैव अघोरो विश्वरूप एव च । रौद्री श्री-
गुरुस्तथा ज्येष्ठा च सा वामा परानिधाना रुद्रसंज्ञश्चादिदेवौघाः । सनकश्च सनंदनः । सनातनश्चापि सनत्कुमारस्तथैव च । सनत्सुजातश्च विशुद्ध-
दत्तात्रेयः परे च नव वामदेवस्तथा व्यासः शुकः सिद्धौघसंज्ञकाः । परापराख्या गुरवो नृसिंहश्च महेश्वरः । भास्करश्च महादेवः त्रितत्त्वस्तुस्या महाचि-
वः सदाशिवौघा मानवौघाः । अपराख्या महेश्वरी । एतेषां मातृगुरवः श्रीनाथादीन्यजेत्ततः । परब्रह्माभिधश्च ततः परशिवस्तथा । परशक्तिश्च कौले-
शः शुक्लदेवी कुलेश्वरः कामेश्वरी च दिव्यौघाः । पराख्या गुरवः क्रमात् । भोगः क्लिन्नस्तु समयः सहजो वेदसंज्ञकाः । परापराख्याः सिद्धौघा-
गा नो विश्व एव च । विमलो मदनश्चैव भुवनो नील एव च । आत्मा प्रियाश्च मानवौघाः । अपराख्याः निजास्तथा । कामराजाख्यविद्यायां गुरवो न सं-
स्थितः । अज्ञानगुरुशिष्याणां कथ्यंते गुरवः क्रमात् । गुरुभ्यो नमः इत्युक्त्वा पादुकाभ्यो नमो वदेत् । तथैव परमेशानि परमाश्च परापराः । परमेष्ठि-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
१०६
106

नमाज्ञायां यां स्ततो निजगुरून्यजेत्। परमादिशिवश्चैव कामेश्वर्यं विक्रान्तथा। मत्स्येदिव्यौघश्चाम्महेश्वरो सर्वास्यस्तदनन्तरं। घस्त्रादेवी प्रकाशान
दिव्यौघाः संप्रकीर्त्तिताः। लोपामुद्राप्रभामायादिव्यश्चित्रस्तथैव च। कैवल्यानन्दनाथश्च देव्यात्मानन्दनाथकः। महोदयश्च सिद्धौघाश्चिदानन्दस्त
थैव च। ॐ ख्यवावतथा विश्वः श्रानन्दं वा चरमा तथा। कमलश्चापरश्चैव मनोहर इति क्रमात्। आत्मा च प्रमितश्चैते मानवौघाः प्रकीर्त्तिताः। लोपामुद्रा
ख्यविद्यायां गुरवश्च निजास्ततः। परप्रकाशश्च तथा विमर्शश्च परादिकः। कामेश्वरी च दिव्यौघा मोक्षश्चामृतसंज्ञकः। पुरुषोत्तमकालौ च प्रकामः स
हजस्तथा। सिद्धौघाश्च महेशानि ततउन्मदभैरवः परमार्थ्यश्च सर्वज्ञः सर्वेः स्वस्थश्च सिद्धकः। गोविन्दः शंकरश्चैते मानवौघाः प्रकीर्त्तिताः। श्रीवि
द्यामात्र्य गुरवस्ततो निजगुरुक्रमम्। एतेस्तुरीयाविद्यायां गुरवः। सर्वे एव हि ज्ञानमुद्रासुधापूर्णकपालाढ्यकरद्वयाः। उरवो रक्तवर्णाः सुजेराभारधि
तोधराः। एतान्संवापंचारैरसुपयजेत्सं घहमुद्रया। गुरुक्रमे प्रपूज्याथ यजेदाम्नायदेवताः। वसुकोणेषु पूर्वादि श्रीमात्रामृतविंदुभिः। पूर्वाम्नायेश्व
री देवीं निर्मिनीं पूर्वदिग्गतां। दक्षिणाम्नायेश्वरी च भोगिनीं दक्षिणे यजेत्। पश्चिमाम्नायेश्वरी च कुब्जिकां पश्चिमे यजेत्। उत्तराम्नायेश्वरी च कालिका
मुत्तरे यजेत्। ऊर्ध्वाम्नायेश्वरी देवी महात्रिपुरसुन्दरी। वराभयकरा रक्ताः पाशांकुशधराः शुभाः। पंचोपचारैः संपूज्य योनिमुद्रां च दर्शयेत्। आम्नायं तु प्र
पूज्याथ समयागायतने यजेत्। अन्तर्दशारे पूर्वादिगुरुपात्रामृतेन च। ब्राह्मदर्शनगायत्रीं पूर्वोपतनदेवतां। नारायणं वैष्णवाख्ययाम्यायतनदेवता सौ
रदर्शनसूर्यं च पश्चिमायतनाधिपं। बौद्धदर्शनबुद्धं च उत्तरायतनाधिपं। ऊर्ध्वोपतनशैवाख्यदर्शनेशे शिवं यजेत्। ऊर्ध्वोपतनशाक्ताख्यदर्शनेशीं पराम्बि
कां। शक्तिं यजेद्धि [...] देवताः परिवीतयेत्। वराभयकरा रक्ताः स्वस्वायुधकरद्वयाः। पंचोपचारैराराध्य लिंगमुद्रां प्रदर्शयेत्। प्रपूज्यायतनेष्वात्मानं च श्री
रत्नं प्रपूजयेत्। बहिर्दशारे पूर्वादि श्रीपात्रामृतबिंदुभिः। श्रीविद्यासिद्धलक्ष्मीश्च मातंगी भुवनेश्वरी। वाराही तिमहे शान्तिपंचरत्नं प्रकीर्त्तिताः। श्रीविद्या १०६
पूजनस्थाने च कराज्ञेमहेश्वरी। महारत्नेश्वरी वन्दमं [...] तासनसंस्थिता। सर्वसौभाग्यजननी पादुकां पूजयामि च। इत्युच्चार्य यजेत्तत्र योनिमुद्रां च दर्शयेत्।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पाशांकुशकरारक्ता निजायुधकरद्वयाः। पंचरत्नं प्रपूज्याथ पंचकल्पलतां यजेत्॥ चतुर्दशारे पूर्वादि श्रीपात्रामृतबिंदुभिः। श्रीविद्या त्वरिता चैव यथारि
ढातेश्वरी तथा॥ त्रिकूटा पंचबाणेशी पंचकल्पलताः स्मृताः। पाशांकुशकरारक्ता निजायुधकरद्वयाः॥ लतानां पूजनांते च पंचसिंहासनं यजेत्॥ अष्टपत्रे तु
पूर्वादि श्रीपात्रामृतबिंदुभिः। बाला संपत्प्रदा चैव चैतन्या तदनंतरं॥ ललिता भैरवी चैव कामेशी भैरवी तथा॥ रक्तनेत्रा भोगिनी च बिंदुसिंहासनं ततः॥ द
क्षिणे संस्थिताश्चैव यजेत् सौभाग्यहेतवे॥ षट्कूटभैरवी नित्यभैरवी तदनंतरं॥ मृतसंजीवनी चैव मृत्युंजयपरा तथा॥ वज्रप्रस्तारिणी चैव कुब्जिका चैव
मेव च॥ सिंहासनं यजेद् दिव्यं पश्चिमायां दिशि क्रमात्॥ सिंहासने तूत्तरे च प्रयजेद् भुवनेश्वरी॥ सकलेशी भैरवी च सिद्धकैलासभैरवी॥ डामराख्या भैरवी च का
मिनी भैरवी तथा॥ कालिका भैरवाराध्यं च यजेत् सिंहासनं त्वधः॥ बिंदुमध्ये महेशानि ऊर्ध्वे सिंहासनस्थिताः॥ प्रथमा सुंदरी चैव द्वितीया सुंदरी तथा॥ तृती
या सुंदरी चैव चतुर्थी सुंदरी तथा॥ पंचमा सुंदरी चैव महात्रिपुरसुंदरी॥ सदाशिवासनं देवि ध्यायेत् सिंहासने ततः॥ वराभयकरारक्ताः पाशांकुशकराः शुभाः॥
सिंहासनप्रपूजनांते पंचकोशार्चनं भवेत्॥ षोडशारे तु पूर्वादि श्रीपात्रामृतबिंदुभिः॥ श्रीविद्या च परंज्योतिः परनिष्कलशांभवी॥ अजपामातृका चेति पंचको
शाः प्रकीर्तिताः॥ कोशांते पूजयेल्लक्ष्मीः पंच सर्वसमृद्धये॥ चतुरस्रे तु पूर्वादि श्रीपात्रामृतबिंदुभिः॥ श्रीविद्या च तथा लक्ष्मीर्महालक्ष्मीस्तथैव च॥ त्रिशक्तिः
सर्वसाम्राज्यलक्ष्म्यः पंच प्रकीर्तिताः॥ पाशांकुशकरारक्ता निजायुधकरद्वयाः॥ पंचलक्ष्मीः पूजयित्वा पंचकामदुघा यजेत्॥ सृष्टिचक्रे तु पूर्वादि श्रीपा
त्रामृतबिंदुभिः॥ श्रीविद्यामृतपीठेशी सुधासूरमृतेश्वरी॥ अन्नपूर्णेति विख्याताः पंचकामदुघाः क्रमात्॥ पाशांकुशसुधापात्रकलशारक्तविग्रहाः॥
पूजयित्वा कामदुघाः समयाः पंच पूजयेत्॥ स्थितिचक्रे तु पूर्वादि श्रीपात्रामृतबिंदुभिः॥ बगला कालरात्रिश्च भुवना दुर्गा तथैव च॥ छिन्नवैरोचनी देवि सम श्री
याः पंच कीर्तिताः॥ पाशांकुशकरारक्ता निजायुधकरद्वयाः॥ समयापूजनांते तु षडंगावरणं यजेत्॥ संहारचक्रे ऽग्नीशासुरवायव्यकोणके [illegible] १०६
चतुर्दिक्षु श्रीपात्रामृतबिंदुभिः॥ मध्ये दिक्षु क्रमेणैव यजेत् सर्वार्थसिद्धये॥ सर्वज्ञा नित्यलक्ष्मा च तथा नादिबोधिनी॥ स्वतंत्रा च महाशक्ति [illegible]॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ज्ञातथैव च। नित्यानंता च कथितास्तथा भोगषडंगके। तुषारस्फटिकाश्यामनीलकृष्णारुणार्चिषः। वरदाभयधारिण्यः प्रधानेनेन च स्त्रियः। एतान्नित्युमहांदकोशक्ष
शेषावरणानि वै। तुरीयोपासकानां च एतान्यावश्यकानि वै। कुरुविद्यासु वैतन्तु रवसातदंगके। अत्र मध्यविद्यानीशानवावृत्तिरध्यां विकोदेविमध्ये [illegible] दानंदस
रणानि शृणु प्रिये॥ अष्टारपार्श्वयोरग्रे तन्मात्र्यामनविंदुभिः। उद्घ्यां प्रजपेद्विक्षोभमल्लाद्यपीठं ततः। आर्के प्रवश्यमाणेव दक्षिणे तु समवेचन॥ अग्रे [illegible] मोहने
यष्टाविंतये ह्याणदेवताः। वराभयकरारक्ता निवाणधनुर्धराः। अंतर्दशारे देवेशि पार्श्वयोरग्रयोस्तथा। बाणवधनं कुर्यादेवं कामान्वरानने। काममन्मथकंदर्पणके
रध्वजसंज्ञकाः। मीनकेतुर्मेरुशान्तिपंचकामाः प्रकीर्तिताः। वराभयकरारक्ताः पंचबाणधनुर्धराः। बाह्ये दशारे षट्कूटा च कामवत्सतये प्रिये। सामान्यपात्रसुधया
लीनावागपनापरामध्यमावाक्पश्यंती वैखरी जिह्वप्रकीर्तिताः। ज्ञानमुद्राभयाः शुक्ले वीणापुस्तकपाणयः। चतुर्दशारचक्रे च पार्श्वयोरुभयोस्तथा। अग्रे चाविंदुमध्ये च सा
मान्यामलविंदुभिः। वेदसंख्याश्च चक्रस्थाश्चापयजेत्सर्वार्थसिद्धये। जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्याख्यतुरीया च प्रकीर्तिता। वराभयकरारक्ताः धृतपाशांकुशाः शुभाः। अत्र अष्टदलम
लेचवृत्ते वेष्टनयाशिवे। सामान्यपात्रसुधया यजेत् ब्रह्मादिदेवताः। वामा ज्येष्ठा तथा रौद्री अंबिके ज्ञातथैव च। ज्ञानक्रियाकुण्डलिका च पल्ली च जाविषघ्निका। भूचरी
खेचरी चैव जया च विजया तथा। नंदा सुनंदा देवेशि शक्तयः परिकीर्तिताः। दलाष्टमूलवृत्ते तु वामाद्यादि यथाक्रमम्। पाशांकुशधरारक्ता वरदाभरतास्तथा मुक्ताछ
त्रैवरत्ने डवंद्विकारम्यचामरे। उशीरक्षिप्तचंडांककर्के स्वव्यजनयुग्मके। धौतमुक्तावलीराजत्स्वर्णादर्शच पीठिका। अलंकारमयो चेटीकारं डं शशिप्र [illegible] ता नृव रि
रत्नस्फुरद्दीप्तताम्बूलस्य करंडुके। कर्पूरमृगनाभ्याढ्यकुंकुमक्षोदभाजने। वषकं स्पर्शनवितसुधाकुंभकमंडलुम्। मल्लिकामालतीजातीशतपत्राढ्यदामभिः। पूर्णे रत्न
मयभांडकंकतीगजदंतजो। कज्जलस्य शलाकां च दधाना निजशक्तयः। तलं षोडशपत्राकं मूलवृत्ते महेश्वरि। वेष्टनत्वेन सामान्यसुधया रश्मिपूजनं। विदध्यामी
वृष्विन्मायानाथ घ्रानुष्ठिप यः। स्थितिमुक्तिभुक्तिसत्तावसत्त्वदसदात्मिका। क्रियात्मज्ञानलोकाख्यदेवचक्रे तथैव च। संविज्जन्म सदसं ह्रानिस्पंदः कुंडली तथा। शब्द
णस्वराश्चैव वर्गसंयोगमंत्रकाः। भैरवो भूतरश्मिश्च रश्मिवृंदं प्रकीर्तितं। षोडशारमूलवृत्तेन का भावादिरश्मयः। पाशांकुशसुधाकुंभपात्र [illegible] धराः शुभाः। ततः षोड श्री
शपत्राकं बाह्ये प्रथमवृत्तके। वेष्टनत्वेन सामान्यसुधया योगिनीर्यजेत्। डाकिनी राकिनी चैव लाकिनी काकिनी तथा। साकिनी हाकिनी चैव याकिनी योगिनी तथा जो १०७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

डशारबाह्यवृत्ते योगिन्यो डाकिनीमुखाः। पाशांकुशकपालासि धारिण्यः शववाहनाः॥ मुंडमालासमायुक्ता दंष्ट्राभीममुखांबुजाः। चतुर्दिक्षु चतुर्वर्णा भीमरूपा महोत्कटाः॥ म
ध्यवृत्ते च षट्कं तु ये सामान्यानुसंध्यया शिवे। भैरवी पूजयेद्देवि भैरवीतदनंतरं। महाभैरव अथ सिंहभैरवो धूम्रभैरवी भीमाघोराननभैरवौ वशीकरणभैरवी। मोहनाख्या भैरवीति
भैरवाः कथिताः प्रिये। षोडशारबाह्ये मध्यवृत्ते तु भैरवीमुखाः। पाशांकुशधराभीमाः कपालः खड्गपाणयः॥ मुंडमालाधराः रक्ता भीमदंष्ट्राः शवासनाः। ततः सामान्यमनुसंध्याया भै
रवानुद्दश पूजयेत्। हेतुकं चैव वेतालं त्रिपुरांतकमेव च। अग्निजिह्वं च कालांतकरालं चैव कपालकं। भीमरूपं महादेवि अचलं हाटकेश्वरं। षोडशानां सदा देवि हेतुकाद्या दश स्थि
ताः। भैरवा भीमदंष्ट्राः स्युः त्रिशूलं टंक धारिणः। मेघश्यामाः शवारूढाः कपालदंड धारिणः। पूजनं कथितं मध्याविधावरण संज्ञकं। अथ वक्ष्ये महादेवि नवावरणपूजनं।
एतच्चक्रे महेशानि मध्ये विंदुविराजितं। ततस्त्रिकोणं चाष्टारं दशारं च दशारकं। मनुकोणं महेशानि मध्यचक्रमिदं प्रिये। वेदद्वारं चतुष्कोणं तं सर्वं मध्यसिद्धि प्रिये भवेत्। च
त्वारिंशत् कोणैर्युक्तं त्रिभिर्गैरपि पावितं। वसुपत्रं कलापत्रं चतुरस्रं चक्रमात्रिये। भगात्मकमिदं सर्वं नवयोन्यं किल भवेत्। चतुःषष्टियतः कोट्यो योगिनीनां महोजसां। चक्रे सि
न्सविशेषास्ताः साधकं मानयंति हि। विना गुरूपदेशेन साधकं भक्षयंति हि। त्रैलोक्यमोहने चक्रे बाह्यरेखासमाश्रिताः। सामान्यपात्रसुधया पूजयेत् सिद्धिदेवताः। च
तुरस्रांतरेखायां पश्चिमादिषु वै क्रमात्। द्वारेषु वायुकोणादि कोणेषु ह्यध ऊर्ध्वतः। दक्षिणवामयोगेन यजेत् सर्वार्थसिद्धये। अणिमा महिमा चैव लघिमा गरिमा तथा। ईशि
त्वं च वशित्वं च प्राकाम्य भुक्तिरेव च। इच्छाप्राप्तिः सर्वकामा मोक्षसिद्धिः क्रमात् प्रिये। सव्याः संतप्तहेमाभाः पाशांकुशधराः शुभाः। महाभैरवतानि सुवर्णानि वै निधीन् अ
यच्छंतः साधकेभ्यः पद्मयुग्मधरास्तथा। त्रैलोक्यमोहने चक्रे मध्यरेखासमाश्रिताः। तप्तजांबूनदाभासाः पंचाशत्पीठदेवताः। पाशांकुशाभयवरवरकराः अक्षरूपकाः। ताः पू
जयित्वा च ततो ब्राह्म्याद्या सिद्धिवत् यजेत्। पूर्वद्वारादि द्वारेषु अग्निकोणादिषु क्रमात्। ब्राह्मी माहेश्वरी चैव कौमारी वैष्णवी तथा। वाराही चेंद्री च चामुंडा महालक्ष्मीः क्रमात् प्रिये। अ
सितांगो रुरुश्चंडः क्रोधनोन्मत्तसंज्ञकः। कपाली भीषणश्चैव संहारश्चाष्टभैरवाः। कामरूपं च मलयं कोल्हापुरं च कुलांतकं। चौहारपीठे देवेशि जालंधरमतः परं। उड्डीयानं देवि
कोटं च पीठाष्टकमुदाहृतं। मातरो भैरवाः कस्थाः स्मेरवक्त्रा मदालसाः। ब्राह्मीप्रमुखतो देव्या योगिन्यः प्रकटाः शुभाः। पाशांकुशधराः सर्वाः क्रमेण दधतीः स्मरेत्। विस्मरे
वशक्तिं च चक्रं चैव गदां ततः। वज्रं वै डमरुं मालां च पद्मं च वरदां तथा। भैरवास्त्वसितांगाद्याः पीठाष्टकनिवासिनः। शूलं कपालं प्रेतं च बिभ्राणाः क्षुद्रदुंदुभिः। गजत्व... मध्य
माः कुटिलालकशोभिताः। पाशांकुशवराभीतिकराः पीठाष्टदेवताः। तप्तजांबूनदप्रख्या योगिन्यः प्रकटाः शुभाः। एवं तृतीयरेखायां सिद्धिवत्पूजयेत् प्रिये। मुद्रादेवीः प्रासु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपार्च
१०८

108

ग

नसर्वसंक्षोभणादिकाः॥ सर्वसंक्षोभिणी चैव सर्वविद्राविणी तथा। सर्वाकर्षिणिका सर्ववशीकरणिका तथा। सर्वोन्मादिनिका चैव ततः सर्व
महाकुशा। सर्वखेचरिका सर्ववीजमुद्रा तथैव च। सर्वयोनिस्ततः सर्वत्रिखण्डा परिकीर्तिताः॥ सर्वसंक्षोभिणीमुख्यामुद्राः स्युः सौम्यविग्रहाः
धृतपाशांकुशाः सर्वाः स्वस्वमुद्राकरास्तथा। तस्या वामीकराभासाः योगिन्यः प्रकटाः शुभाः॥ पाशांकुशोल्लसद्भीतिपाणयो रक्तविग्रहाः। प्र
कटाः कोमसरूपादिचतुःपीठाधिदेवताः॥ अणिमासिद्धिपुरतश्चक्रे श्रीत्रिपुरां यजेत्। पंचोपचारैराराध्य मुद्रामाद्यां च दर्शयेत्। एताः प्रकटयो
गिन्यश्चतुरस्रव्यवस्थिताः॥ त्रैलोक्यमोहनं चक्रं समुद्रासायुधास्तथा। सवाहनाश्च सपरिवाराश्चैव ससिद्धयः। सांगोपांगाश्च सर्वोपचारैः
संपूजितास्तथा। तर्पिताः संलिखितं वदत् जलैस्तत्र विनिक्षिपेत्। अभीष्टसिद्धिं मे देहि त्रिपुरे देवपूजिते। भक्त्या समर्पये तुभ्यं प्रथमावरणार्च
नं। इत्युच्चार्य महादेव्यै दद्यात्पुष्पांजलिं ततः॥ इति ते कथितं मे प्रथमावरणार्चनं॥ अथ वक्ष्ये महेशानि द्वितीयावरणार्चनं। ततः षोडशप
त्रेषु कामाकर्षिणिकां यजेत्। सामान्यपात्रसुधया पश्चिमादिक्रमेण तु। कामाकर्षिणिका चैव बुध्याकर्षिणिकास्तथा। अहंकाराकर्षिणी च
शब्दाकर्षिणिका तथा। स्पर्शाकर्षिणिका चैव रूपाकर्षिणिका तथा। रसाकर्षिणिका चैव गंधाकर्षिणिका तथा। चिहेकाराकर्षिणी वशा
कर्षिणिकास्तथा। चित्ताकर्षिणिका चैव धैर्याकर्षिणिका तथा। स्मृत्याकर्षिणिका चैव नामाकर्षिणिका तथा। बीजाकर्षिणिका चैवामृताकर्षिणी
तथा। आत्माकर्षिणिका चैव शरीराकर्षिणी तथा। सर्वाशापूरके चक्रे दलषोडशके स्थिताः॥ कामाकर्षिणिकाद्याश्च योगिन्यो गुप्तसंज्ञकाः।
कलाषोडशरूपाश्च चंद्रमंडलमध्यगाः॥ स्वरभस्मारक्तवर्णाः स्रवत्पीयूषविग्रहाः॥ पाशांकुशसुधापूर्णकामरीचवरदाभयदाः। चक्रेशी श्री
त्रिपुरेशी च कामाकर्षिणिकाद्यास्ततः। यजेद्द्राविणीमुद्रां दर्शयेज्जाग्यहंतये। एतास्तु गुप्तयोगिन्यः सर्वाशापूरके तथा। चक्रे समुद्रा इत्यादि
देव्यै पुष्पांजलिं क्षिपेत्। अभीष्टसिद्धिं मे देहि त्रिपुरे देवपूजिते। भक्त्या समर्पये तुभ्यं द्वितीयावरणार्चनं॥ इत्युच्चार्य च देवेश्यै दद्या

श्री
१०८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुष्पांजलिंततः। सर्वसंक्षोभणे चक्रे दलाष्टकविजृंभिते। यजेत्सामान्यसुधयाऽनंगकुसुमादिकाः। पूर्वादिदिक्षु सुन्दर्याः ग्नेयादिविदिक्षु
च। अनंगकुसुमानंगमेखलातदनंतरं। अनंगमदनापश्चादनंगमदनातुरा। अनंगरेखानंगवेगिन्यथानंगांकुशा ततः। अनंगमालिनी
तावद्धृतकुसुमप्रभाः। पाशांकुशस्फुरत्कंदनीलोत्पलकराः शुभाः। अनंगकुसुमाद्यास्तु यजेत्त्रिपुरसुंदरीं। चक्रेशी दर्शयेन्मुद्रां सर्वाकर्षणिकां ततः।
एताः गुप्ततराख्ये च योगिन्यः सर्वसंततः। क्षोभणे च तथा चक्रे समुद्रत्यादिना ततः। देव्यै पुष्पांजलिं दद्यादमीष्विति वमं त्रांयिता। चतुर्दशारके चक्रे
सर्वसौभाग्यदाभिधे। सामान्यार्घ्यैः पश्चिमादिवामावर्तक्रमेण च। सर्वसंक्षोभिणीमुख्या नश्शक्तीर्वै पूजयेत्प्रियाः। सर्वसंक्षोभिणी शक्तिः सर्ववि
द्राविणी तथा। सर्वाकर्षिण्यथ ततः सर्वाह्लादिन्यनंतरं। सर्वसंमोहिनी सर्वस्तंभिनी सर्वजृंभिणी। सर्ववशंकरी शक्तिः तथा सर्वार्थरंजिनी। ततः स
र्वोन्मादिनी च तथा सर्वार्थसाधिनी। तथैव सर्वसंपत्तिपूरिणी शक्तिरेव च। सर्वमंत्रमयी शक्तिः सर्वद्वंद्वक्षयंकरी। सर्वसौभाग्यदे चक्रे सर्वसंक्षोभि
णीमुखाः। संप्रदायाख्ययोगिन्यः सर्वाभरणभूषिताः। दुर्गोपानिभाः सर्वाः सर्वास्मनयो वनाः। पाशांकुशौ दर्पणं च पानपात्रं सुधामयं। बिभ्रत्यः
सर्वसुभगाः साधकाभीष्टदायकाः। सर्वसंक्षोभिणीपूर्वं यजेत्त्रिपुरवासिनीं। सर्ववश्यकरीमुद्रां दर्शयित्वा विचक्षणः। ततः एताः संप्रदाययो
गिन्यः क्रमशः इति वै क्रमात्। देव्यै पुष्पांजलिं दद्यात्ततः सर्वार्थसाधके। बहिर्दशारके चक्रे सामान्यसुधयार्चयेत्। पूर्ववन्नयते देवि सर्वसिद्धिप्रदामुखाः।
सर्वसिद्धिप्रदा देवी सर्वसंपत्प्रदा तथा। सर्वप्रियंकरी देवी सर्वमंगलकारिणी। सर्वकामप्रदा देवी सर्वदुःखविमोचिनी। सर्वमृत्युप्रशमनी सर्व
विघ्नविनाशिनी। सर्वांगसुंदरी देवी सर्वसौभाग्यदायिनी। सर्वार्थसाधके चक्रे कुलकौलाभिधाः पराः। सर्वसिद्धिप्रदाद्याश्च योगिन्यः चक्रेश्री
मदाः। जपाकुसुमसंकाशाः स्फुरन्मणिविभूषिताः। महासौभाग्यगंभीराः पीनवृत्तघनस्तनाः। रत्नपेटीविनिक्षिप्तसाधकेप्सितमर्थादि १०८

यदघा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
१०९

॥ ३ ॥

नानारत्नमयाकल्पदीप्तानूपुरधारिण्यो हसितानना: पाशांकुशधराः सर्वा रत्नदामपरास्तथा। सर्वसिद्धिप्रदाग्रे तु चक्रे श्रीत्रिपुरां यजेत्। लिं.. हौं:
ह्रादिनीं च मुद्रां संदर्शयेद्बुधः। एताश्च कुलकौलकाख्ययोगिन्य इति पूर्ववत् दद्यात्पुष्पांजलिं दद्यात्ततः षष्ठावृत्तिं यजेत्। सर्वरक्षाकरे चक्रे
दक्षिणे रमहेश्वरि। सामान्यपात्रसुधया पश्चिमादिक्रमेण तु। सर्वज्ञा सर्वशक्तिश्च सर्वैश्वर्यफलप्रदा। सर्वज्ञानमयी चैव सर्वव्याधिविनाशिनी। स-
र्वाधारस्वरूपा च सर्वपापहरा तथा। सर्वानंदमयी देवी सर्वरक्षास्वरूपिणी। पूजनीया प्रयत्नेन सर्वेप्सितफलप्रदा। सर्वकामप्रदा देवी निगर्भाख्याः
शुभप्रदाः। सर्वज्ञाद्याश्च योगिन्यो ज्वलत्पावकतेजसः। उद्यत्सूर्यसहस्राभा मुक्तालंकारभूषिताः। पाशांकुशधनुर्बाणमुद्रावरदसत्कराः। सर्वज्ञादे-
वि पुरतो यजेत्त्रिपुरमालिनी देवी संदर्शयेद्विमुद्रां सर्वमहांकुशां। एता निगर्भयोगिन्यः सर्वरक्षाकराभिधे चक्रे समुद्रा इत्यादि दद्यात्पुष्पांजलिं ततः।
सर्वरोगहराष्टारचक्रे सामान्यबिंदुभिः पश्चिमादिक्रमेणैव वशिन्याद्या यजेत् त्वं क्रमात्। वशिनी कामेश्वरी च मोदिनी विमलारुणा जयनी सर्वेश्वरी च कौ-
लिनी वाग्धीश्वराः। सर्वरोगहरे चक्रे रहस्याख्याः शुभप्रदाः। योगिन्यः कामदायिन्यो दाडिमीकुसुमप्रभाः। रक्तवस्त्रधरीध्यानारक्तांगधानुलेपनाः।
नानाभरणसंपन्नाः पंचबाणधनुर्धराः। पुस्तकं वरदानं च दधाना वाक्प्रदा इमाः। यजेत्त्रिपुरासिद्धां च चक्रेशीं वाग्विनीपुनः। मुद्रां प्रदर्श्य खेचरीं सर्वखेच-
री भाग्यहेतवे। एता रहस्ययोगिन्य इत्यादि च महेशितुः। अभीष्टसिद्धिमिति वदेत् पुष्पांजलिं क्षिपेत्। अंतराले महाचक्रे सर्वसिद्धिप्रदाभिधे। सामा-
न्यपात्रसुधया यजेदायुधदेवताः। कामेश्वरसा कामेश्या जंभकाबाणदेवताः। मोहकाचापदेव्यश्च पाशदेव्याव शंकराः। स्तंभकाश्यामहा देवि तथैवांकुश-
देवताः। ततः श्रीपात्रसुधया निजाग्न्यादित्रिकोणके। वाग्भवाख्ये सूर्यचक्रे कामरूपपीठके। मित्रेशनाथात्मिका च तथा जाग्रदधिष्ठिता ह्यात्मशक्तिको-
दिता कामेशी सर्वसिद्धिदा। ततो वै कामराजाख्ये सोमचक्रे महेश्वरि। पीठे पूर्णगिरौ चैवोड्डीशनाथात्मिका ततः। तथा स्वप्नाधिष्ठिता च विष्णुशक्तिस-

श्री
१०९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ध्यरिता। वज्रेश्वरी महादेवि तत्तस्तृतीयकोणे कोशकलारूपे चक्रिवक्रे च पीठजालंधरे ततः पश्चिमशानाथात्मिका तथा सुपुस्यधिष्ठिता। ब्रह्मात्मशक्तिरुदिता
देवी श्रीभगमालिनी। बिंदुमध्ये महेशानि कूटत्रयविजृंभिते। समस्तव्योमचक्रे च पीठे चोड्याणसंज्ञिके। चर्यानाथात्मिका चैव चतुरीयाधिष्ठिता ततः परब्रह्मा
त्मशक्तिः श्रीमहात्रिपुरसुंदरी। सर्वसिद्धिप्रदे चक्रे योगिन्यः सिद्धिदायिकाः। अतिरहस्यसंज्ञास्ताश्चायुधाष्टकदेवताः। कामेशमुख्यास्तिस्रः कोणत्रयविराजि
ताः। आयुधाष्टकदेवस्तास्ता योगिनो मत्तविग्रहाः। रक्तविद्युल्लताकारा उद्दामकुसुमान्विताः। वनरत्नविशोभाढ्याः स्वस्वायुधधराः क्रमात्। वराभयसुधापात्र
धारयंत्यः सुखावहाः। कामेश्वरी शुक्लवर्णा शुक्लमाल्यानुलेपनाः। मुक्ताफलस्फुरद्भूषानानाभरणभूषिता। पुस्तकं चाक्षसूत्रं च वरं चाभयं तथा। दध
ती वाग्रकोणस्थारूढशक्तिः प्रकीर्तिता। वज्रेश्वरी कुंकुमाभा स्फुरद्रत्नविभूषणा। बालार्कवसना नीलकर्णेंदुविविलोचना। इक्षुकोदंडपुष्पेषुवरदाभय
शोभिता। दक्षकोणस्थिता देवी विद्युच्छक्तिरियं मिता। सद्यः संतप्तहेमाभा भगमाला सुशोभना। अनर्घ्यरत्नघटितभूषणा भुवनेश्वरी। पाशांकुशज्ञानमुद्रा
वरदानकरांबुजा। ब्रह्मशक्तिर्महेशानी तापत्रयनिकृंतनी। उदक्कोणस्थिता देवी सर्वकामफलप्रदा। चक्रे श्रीत्रिपुरांबां च कामेशीपुरतो यजेत्। पंचोपचारै
राराध्य बीजमुद्रां प्रदर्शयेत्। एता अतिरहस्याख्या योगिन्य इति पूर्ववत्। पुष्पांजलिं प्रदद्याद्धृदये देवि महेश्वरि। बिंदुचक्रे महेशानि सर्वानंदमयाभिधे प
श्चिमादिक्रमेणैव श्रीपात्रसुधया शिवा। कूटत्रयक्रमेणैव रतिप्रीतिर्मनोभवा। पूजनीया प्रयत्नेन श्रीमत्त्रिपुरसुंदरी। सर्वमंत्रेश्वरी चैव सर्वचक्रेश्वरी तथा
सर्वतंत्रेश्वरी चैव सर्वयोगेश्वरी तथा। सर्वानंदमये चक्रे परशक्तिगोचरे। परापररहस्याख्या योगिन्य इति पूर्ववत्। उद्यत्सूर्यसहस्राभा नानालंकारभूषि
ताः। पाशांकुशधराः सर्वाः ज्ञानमुद्राभयं तथा। दधाना यौवनाप्रौढा पीनवृत्तघनस्तनाः। श्रीविद्याभिमुखाः सर्वा देवताः परिचिंतयेत्। श्रीवि[illegible]
वासामभिमुख्येस्मितो स्मरेत्। अथ वा रस्मयः सर्वा देवीरूपेण चिंतयेत्। श्रीचक्रे परमेशानि स्वतंत्रे स्वस्वसन्निभाः। चक्रेशीं रतिपूर्वं तु महात्रिपु[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णे
११०
110

पूजयित्वा ततः सर्वयोनिमुद्रां प्रदर्शयेत्। परापररहस्याख्ययोगिन्येसादिनाप्रियां देव्ये पुष्पांजलिं दत्वा तर्पयेत्त्रिधा त्रिधा॥ ॥इति श्रीविद्या
र्णवे दशमाश्वासः॥ ॥अथोर्ध्वाम्नायावरणानि तथा कुलालेन नवावरणपूजां च कृत्वा देवीं प्रतर्प्य च। षोडशोपचारैस्तु सांगसावरणां शिवां
पूजयेन्मूलमंत्रेण गंधपुष्पाक्षतादिभिः। महापादुकादिताशेषपरिवारां स्वशंभवं प्राणवादिनमोन्तेन ततः त्वाम्नायप्रपूजयेत्। उत्तरते श्री विद्यादी
सनरूपेण स्थितं च परमं शिवं। परापराप्रासादमंत्रेण तुरीयाम्बिकयाथवा। षोडशैरुपचारैस्तु पूजयेत्तर्पयेत्त्रिधा। गुरुपात्रामृतैर्नवा अथवा श्रीपात्रविंदुभिः
पंचप्रणवमुच्चार्य शिवशक्त्यात्मकादेवापरमादिशिवश्रीचपादुकां तर्पयामि वा तर्पयेद्दशधा प्रोक्तदशमुद्राश्च दर्शयेत्। विंदुचक्रे च पूर्वादि चतुर्दि
त क्षु च मध्यतः। गुरुपात्रामृतैः षडंगावरणं यजेत्। ईशानतत्पुरुषाघोरवामसद्यादिमूलकैः। षडंगावरणं पूज्या ब्रह्मविष्णुस्तथैव च। रुद्रः पराणं शं
विश्रांतिवरणं प्रपूजयेत्। आदिनाथादिगुरवो दिव्यसिद्धौघमानवाः। पूजनीयाः प्रयत्नेन सर्वकामार्थसिद्धये। ततोष्टकोणसंधिस्थग्रंथ्यष्टकविमर्द
नगयुग्मशरःपार्श्वे युग्मयुग्मे श्रीपात्रामृतविंदुभिः। कुलयोगिनिपूर्वादिमूलविद्यास्तु षोडश। धनपाशांकुशारक्तावरदाभयपाणयः। पूजयेत्तर्पयेच्चापि
ततोन्तर्दशकोणके। चतुर्दिक्षु तथा ध्यो धो श्रीपात्रामृतविंदुभिः। यजेत्खड्गधाराविद्यामाहुत्य स्थदक्षारक। ईशानस्य कलामस्त्वामन्तरे पुरुषस्य तु। अ
घोरस्य कलाष्टदलगं पिषुसंयजनयेत्। षोडशाक्दपमुलुवामदेवकलायजेत्। सद्योजातकलाभूमिपुरसंपूजयेत्ततः। श्रीचक्रस्थांतरालेषु केसरेषु
च वै क्रमात्। चतुरस्रप्रक्रमेण सामान्यार्घ्यस्थविंदुभिर्नमहापादुकादितादिताशेषदेवताः परिपूजयेत्। पद्मशांभसुरश्मीनां विंदुचक्रे तु पूजनं। इष्टं परलीं श्री
विधायाथ षोडशैरुपचारकैः। सर्वावरणसंपूर्णां तां प्रपूज्य पतद्ग्नेतरां। दक्षिणामूर्तिसंहितायां॥ नैवेद्यं षड्रसोपेतं कामधेनुपायसं त्रिशतीं दत्वा कर्पूरसंहि ११
तं तांबूलं परशक्तये। नित्यहोमं प्रकुर्वीत पूर्वोक्तविधिना प्रिये। यथाशक्ति जपं कुर्यात्स्तुतिं च परमेश्वरि। आदिक्षांतकचतुर्वर्णात्मके नापिनस्थासौ भाग्यदेवतां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अत्रादिश्लोकद्वयं तु। श्रीमत्क्रीकोशाहृद्वं यं पंसिंहासनात्मकं। फलं कल्पलतानां च चारुरत्नस्फुरत्कणं। चतुरायतनानं दिवतुरन्त्यकोशरं।
दिपरं ब्रह्मधामनो मिसुखाप्तये इति। तथा। सौवर्णे रौप्यकांस्याद्यपात्रे वसुदलं लिखेत्। गंधेन कुंकुमं घोमृक्रां यातत्र च न्यसेत्। च सुप्रच्छे पुच्छाग्रे नपूरतो
न्नवदीपकान्। आमये द्रत्नविधाभि स्त्रिधामसा तु मस्तके। मूले नवासमरं देतसर्वविघ्नोपशांतये। रत्नविघातु शान्तालीबे॥ गसोच पमनाः पश्चादिं
द्रस्थाः क्रमतः शिव। वामकर्णे विशोभाद्या विंदुभूषितमस्तकाः। रमामायासंपुटं नरत्नेशीयं नवाक्षरी। श्रीं क्रौं ग्लं स्लं ह्लं स्लं न्लं क्रौं श्रीं इति॥ स्व
दसंग्रहे॥ अद्योतन ऋषिः प्रोक्तस्त्रिष्टुप्छंदः प्रकीर्तितं। रत्नेश्वरी देवता स्यान्माया बीजं तु बीजकं। श्रीबीजं शक्तिरुद्दिष्टा ग्लं बीजं कीलकं स्मृतं। तस्य
प्रकाशेन तु देवेशि विनियोगः प्रकीर्तितः। मायया दीर्घभाजा च षडंगानि प्रविन्यसेत्। रत्नेश्वरीं रत्नविभूषितांगीं माणिक्यमौलिं तरुणार्ककांतिं। करैर्व
नवरत्नदीपानप्रकाशमानां मनसा स्मरामि। इति। तथा। समस्तचक्रचक्रेशियुते देवि नवात्मिके। आरात्रिकमिदं देवि गृहाण मम सिद्धये। मंडले वामतः
कुर्यात्साधको भूमिजानुकः। चहलुटनहस्ताभ्यां मंडलोद्धारलक्षणं। चतुरस्रं व्योम चक्रे क्रमेण नवनपूजयेत्। तारं च भुवनेशानीं व्यापकादिन्यमंडले
दुं तं वाग्भवहृन्मंत्रो मनुः सूर्याक्षरो भवेत्। अन्योदमिश्रभागेन साधारं पुष्पपूजितं। संस्थाप्य पात्रे तच्चैव केलाणेन बलिं हरेत्। तारं परां सर्वविघ्नकृद्भ्यः
सर्वभूतालिखेत्। तेभ्यो हुं वह्निजायांत त्रिवारोच्चारणेन तु। लिंगपूर्वोक्तबलिदानेन तु कुर्याद्विघ्नोपशांतये। चतुर्थो बलिदानं तु त्रिपुरालोकपुंडुलेर्यः। ततः कुम
संतर्प्य । त्रिपुरश्यानवाथवा। ममपरखान्यरमेश्वर्याः संभाव्य मनुविन्नमः। रेव चयाशक्ति चक्रस्य स्वामिनीं सविंदपरां। पाठयेद्वा मनिहान्नगाहने कृपया
गुरुः। शिवकोणे दशिके ध्यानिर्माल्यं सिद्धये क्षिपेत्। अर्घपात्रं ततो देवि गुरवे गुरुहं मंत्रवित्। नाममंत्रेण वस्त्वत्य स्वतर्पये दुपदेशतः। वाममार्गेण देवेशि
तत्वमुद्राधरः भूमिः पुनराधारगं कुर्याद्वारे दीपलक्षणं। आरात्रिकस्य मध्यस्थं मूलेनैव तु भक्षयेत्। कपालिन्यावापिपात्रे त्वया वापि समुद्धरेत्। द्विती
येतत्वगं दक्ष संयोगेन च पार्वति। तत्वत्रयेण संयोगात्तत्पे ये तत्वांतवासिनी। प्रथमं तु मूलरूपं च द्वितीयं सर्वमंत्रवित्। तृतीयमीशरूपं च विहितं मुनिसत्तम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
३३३

किंचिदुल्लासयमुद्राभिः पंचभिः परमेश्वरि। श्रीगुरोराज्ञयादेवि स्वयं श्रीत्रिपुरा भवेत्। अघोमुखानि सर्वाणि पात्राण्यग्रे प्रतिष्ठयेत्। आ कल्पमेवा
तत्र संख्योलेखिकाभ्यो क्षतादिकं। दत्वानुपरमेशानि सुखीयान्न संशयः। अनर्घ्यमपि विद्ध्यं मक्षरैः कथितं मया। अलाक्षरेण ध्यायतश्चैव दीपमवा
प्रिये। गोपितव्यं त्वया भद्रे न न नीजाराग्र भवेत्। अत्र नित्य होम विधाने दीक्षाप्रकरणे वक्ष्यामः। प्रयागरूपं तथा दक्षिणामूर्त्तिसंहितायां। अ
णु देवि प्रवक्ष्यामि विद्यायंत्रं समाहितः। सहस्रजन्मजं पापं हंति मासेन दाशिकः। पूजनये त्रलेखवितस्थं पके स्थाणेतेः प्रिये। अत्र वश्यं सर्वकालेषु
परमाह्लाधरो भवेत्। नाशयेत् सर्वपापानि कोटिजन्मभवान्यपि। समुद्रवलयां पृथ्वीं संप्राप्य सुखमधते। नित्यं यः पूजयेद्देवीं चैपके स्थलांबुजैः
स बुद्धिमान् भवेद्देवि सर्वज्ञविजयी भवेत्। पश्चिमाभिमुखं लिंगं कथमन्यमथापि वा। स्वयंभू बाणदेशादौ वस्थानेमहेश्वरि। लच्यस्थितां तपमंत्रेप्र
वालाक्षसजा तथा। मुक्ताफरुद्राक्षपद्माक्षस्फाटिकोत्रवया तथा। मालिक्यपद्मरागादिमनोहृद्या जपेत् सुधीः। जप्त्वा लक्षैकमात्रेण भवेत् विद्याकार
काः लसामपि यदा नासा क्षोभं या निमनागपि। तदा लक्षत्रयं कुर्यान्नियमेन तु शुचिर्द्विधः। मासैसेनाथवा वाचोपांशु मानसं जपेत् सुधीः। मानसः शारणं
देवि जपकोटिफलप्रदं। उपांशु शारणा देवि वाचिकेशत धा भवेत्। वाचिकेन तु सप्तमात्रे स्यात् श्रीगुरोराज्ञया प्रिये। तद्दशांशेन होमः स्यात्कुसुमैः सुव
जैः कुसुंभपुष्पैर्वा मधुरत्रयसंप्लुतैः। सिद्धा भवति विद्येयं सर्वविद्यास्वरूपिणी। योनिकुंडे मकारे वा तुले सर्धेन प्रिये। नवत्रिकोण वह्नौ वा चतुर
स्रेऽथवा सुरे। नाकपतियोनिकुंडे तु भगवान् कर्मलभे भवेत्। वर्णे षंश्रीपदं देवि वंद्यां ध्वेतु त्रयं भवेत्। नवत्रिकोणमाहती खेचरीसिद्धिवा भवेत्। चतुरस्रे तु
स फलं शुभमवाप्नुते भवेत्सदा। शांतिकं पौष्टिकं लक्ष्मी रारोग्यं च सुखादिकं। पद्मांके दशसिद्धीस्तु साधयेन्नात्र संशयः। मल्लिकामालतीमिश्रमधैर्वा
वेवः पतिं करवीजप्रपापुष्पैः सघृतैर्मधुवतंत्रयं। योनिद्धयं ततो देविकर्पूरं कुंकुमं प्रदं। प्रगरयमिश्रितं कृत्वा कामसौभाग्यदा कृते। वा पयेः पा
टलेरप्यैः राम्रैरप्यैः फलैर्दुनेत्। सप्ताहमासमात्रेवा लक्ष्मीः प्राप्नोति मां विनिकः। श्रीसंदवगृहे देवि कर्पूरं गुग्गुलं कुनेत्। सः मगपुरसुंदर्यो वश्या
श्री
३३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्तस्य भवंति हि। कुर्यात् फलं त्रिमधुरं खेचरं खं चतुष्पथे। दधिक्षीरमधुसर्पिर्लाजा कुर्यात् मकालभा का॥ अथ चानन्वलस्तं तु जपे प्रतिष्ठितः समाहितः। तद्द
शांशेन होमस्तु पूर्वोक्तविधिना यजेत्। साधयेत्सर्वभूलोकपातालतलवासिनः। राजिकालवणाभ्यां तु सोमयेज्जगतीमिमां। दग्ध्वा शताष्टकं कुर्या
त्कालमसुं विनाशयेत्। घृतक्षीरदूर्वादायुष्यतोष्टशतं कुर्यात्। मध्वाज्यगुग्गुलैर्नेव राजेंद्रं वशमानयेत्। आरोग्यं घृतदूर्वाभ्यां हवनेन शताष्टकं।
मध्वाज्याक्तैः रक्तवर्णैः करवीरैः सगुग्गुलैः। कुर्याल्लक्षं वशी कुर्याद्धि शांतिं धरणीभुजां। मध्वक्तकरवीरैस्तु सांगं भूपं वशयेन्नरः। सप्तराज्येण साज्येन श
शिना पूर्ववयजेत्। पाटलैर्यूथिकाकुंदैः शतपत्रैश्च जातिभिः। मालतीनववल्लीभिर्मल्लिकापद्मकिंशुकैः। पूजनात् कुर्यात् ... श्रेयो मिश्रितराणि। स
७ वै सौभाग्यमाप्नोति विधाय ... रूपाति ... मुचुकुंदैर्बिल्वपत्रैः फलैरसितलीरजैः। नागरैराजवैः ... सिद्ध्य ... भवंति हि। नारिकेलैश्च खर्जूरैर्द्राक्षा
मिश्रितसफलैः। मनसा चिंतितं कार्यं साधकस्य तु होमतः। पूजने च होमेन श्रीविद्यां परितोषयेत्। वरं विकीर्य सर्वत्र कुमारीपूजनादिभिः पूर्वोक्त
बलिदानेन गुरुसंतोषणक्रमात्। सुवासिनीश्च संपूज्य दद्यात् ... भोजनं सतां। समग्रे कुसुमे होमे कूष्मांडं बहुधा कुर्यात्। नारिकेलोत्तरफलैस्सुमनोगन्धि
र्यां। समग्रेणैव च तु तस्य फलेन वरदं तथा। पनसैः फलगर्भस्थैर्गोरीर्विलोक्य तैः कुर्यात्। जंबूफलैः समग्रं स्याद्द्राक्षां चैव तथा कुर्यात्। रंभाफलं मनोभाग्यं ल
घुचेष्टितं चिंतितं न हि। फलं लघुसमग्रं स्यात् कस्तूरी कुंकुमं शशी। गुंजामात्रं कुर्यात् द्विविलिलराजी शतं कुर्यात्। तथैव लवणं लाजा मुष्टिमात्रं कुर्याद्धुधाम्र
त्रं तु यासमात्रं हि पक्वान्नं श्चात तथा कुर्यात्। एवं तु क्रमुकार्धं च श्रीखंडं क्रमुकाकृति। तथा गुरुं ... धुनेन ... मनः संतोषकारिभिः। तत्तद्गुणं भवेद्दन दधि
कुर्येत् कुर्यात् समं। सर्वासामाकृतीनां तु मानं देवीमतः प्रियो। कुंडस्य पूजने वक्ष्ये महाविघ्नविनाशनं। चतुर्विंशति संख्याभिरंगुलीभिः सुविस्तृतं। खातं
खनयेत् कुंडं सर्वत्र सुमनोहरं। चतुरस्रं समं नेत्र सुभगं मेखलान्ततः। सर्वत्र कोणं ... कार्याः सुशोभनाः। आदित्यवसुवेदानां संख्यांगुलिभि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ यार्च
१३२

112

उन्नताः चतुरंगुलविस्तारास्तिस्रोपि परमेश्वरि। कुंडस्य पश्चिमे भागे योनिं कुर्यात्सुलक्षणां। रत्नांगुलिस्तु विस्तारां वस्वंगुलिसुविस्तृतां। मध्ये षडं-
गुलां देवि छिद्रितु द्व्यंगुलं मम मोहसे। लक्षणं चतुरस्रस्य कथितं तव सुंदरि। एतस्मिन्नंतरे दृष्ट्वा तद्भेदेषु यथा भवेत्। तेन मार्गेण सर्वाणि कुंडानि रचयेद्-
धः। गोमयोदकसंलिप्ते पूर्वात्पश्चिमदिग्गतान्। दक्षिणाद्युत्तरांतं तु तिस्रस्तिस्रश्च कारयेत्। प्रणवेनाभ्युक्ष्य मध्ये कल्पयेद्घारां विष्टरं। कुशाकेरां
विकिरेत्तत्र त्रिकोणं तु षट्कोणं लिखेत्ततः। द्वादशं वसुपत्रं च वर्तुलं भूमंडलं लिखेत्। उपर्युपरि भेदेन तत्र पीठं समर्चयेत्। मंडूकं च तथा रुद्रं कालाग्निं च ततः
परं। आधारशक्तिं कूर्मं च ततोऽनंतं वराहकं। पृथिवीं च तथा कंदं नालं पद्मं च कर्णिकां। पत्राणि केसराण्येवं ततस्तेषु प्रपूजयेत्। धर्मं ज्ञानं च वैरा-
ग्यमैश्वर्यं पीठदिक्षु वै। अधर्मादीनि कोणेषु पीठस्योपरि पूजयेत्। पुनस्तारेण संपूज्य यागवित् षट्कं न्यसेत्। मध्ये ऋतुमतीं वेदमातरं वेदमस्तकोपु-
षाधिष्ठितां ध्यात्वा तद्योनौ संपुटस्थितां। वह्निं कुंडे परिभ्राम्य किंचिदंगारकं त्यजेत्। अस्त्रमंत्रेण सकलीभूतां संत्रासयेत्सुधीः। पश्चात्क्रव्यालय-
हृद्धिं हा नागेः संक्रमणं तु। दीपाद्दीपांतरं यावत्स्फुरेत्तत्सर्वतोमुखं। अभ्यासमार्गेणानुविद्य योनिमार्गेण संक्षिपेत्। कुंडत्रिकोणमध्ये तु तत्र प्रक्षाल-
य कुंडिं। आद्ये व्याहृतिभिः पश्चाद्धृक्रिं मंत्रेण वक्रमात्। चित्पिंगल हन दह दह पच सर्वज्ञाज्ञापय स्वाहा मनुना ज्ञापयेत्ततः। अग्निं प्रत्य-
लितं वेदजातवेदं कुलाश्रितं। सुवर्णवर्णममलं समिद्धं विश्वतोमुखं। उपस्थानं विधायश्चांजलि कांगानि विन्यसेत्तासां सबलयेश्वरमध्यस्थ रयान्वितां।
बिंदुनादकलिताः सप्तजिह्वाः परिकीर्तिताः। पद्मरागा सुवर्णा च तृतीया भद्रलोहिता। लोहिता च तथा श्वेता धूम्रिनी च करालिका। क्रमेणैव जय
द्बीजैर्विन्यसेत्परमेश्वरि। पल्लिंगगुदमूर्धास्यनासानेत्रेषु वक्रमात्। सुराश्च पितरश्चैव गंधर्वा यक्षपन्नगाः। पिशाचा राक्षसाश्चैव दस्मतेषां सासुस-
पसु। सहस्रार्चिः स्वस्तिपूर्ण उत्तिष्ठ पुरुषस्तथा। धूम्रव्यापी सप्तजिह्वो धनुर्धर इतीरिताः। ॐ हृदं तेः षडंगानि ततो मूर्त्यष्टकं न्यसेत्। जातवेदाः

श्री
१३२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सप्तजिह्वो हव्यवाहन एव वा । अश्वोदरश्च तुर्यः स्याद्वैश्वानरस्तु मे ततः । षष्ठः कौमारतेजाश्च विश्वदेवमुखो न्यसेत् । मूर्धा सपार्श्वक ... कटि पार्श्वे सके
पुवाङ्गु तास्तु सकलांतयाऽत्रग्निमूर्त्तंगकाः क्रमात् । एवं विन्यस्त देहः सन्न पर्युक्षाद्यं जले नवादिक्षु दर्भैः परिस्तीर्य तत्र स्रुक्परिवर्त्तयेत् । वैश्वानर
र तो जातवेद इहावह । लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय । स्वाहा तोयपात्रं च कनिष्ठांगलोपि वा । अनेन मंत्रेण मध्ये ततो जिह्वा सप्त
यत् । मध्ये वकोणषट्कं ततो मान्निप्रपूजयेत् । मन्त्रेणावसुपत्रेषु भूर्भुविं वेदिं गधीश्वरा पुनर्वैश्वानरं जातवान्निनेत्र मरूणाश्च भं । शुक्लां वर रक्ते
भूषणं पद्म संस्थितां वरं ... शक्तिं स्वस्तिकं चाभीतिं ... ततः । अनेक हे सम ... दिकि ते संस्मरेत् । बुधः । अर्घ्योदकेन पात्राणि प्रोक्षयेत्
यत्ततः स्रुक्स्रुवौ ... सर्वाणि तत्र तत्र विनिःक्षिपेत् । प्रणीताप्रोक्षणीयुग्मेन जलेनस्थाल्यां घृतं तथा । अन्यत्सर्वेषु पात्रेषु होमद्रव्याणि संक्षिपेत् । ...
कृपात्रं च स्रुवं पात्रे घृतपुष्पं निक्षिपेत् । स्थालीपूर्णान्वितां कुर्यात् सर्वतो धूपयेत्ततः । मेखलासु च सर्वासु वेष्टयेद्दीपमालिकाः । त्रिपंक्त्या वामितः
... ततो ग्राह्याभिकुर्यात् । ब्रह्माणं दक्षिणे न्यस्य कुर्यात् ... गर्भाधानादि संस्कारां विनतये ... सिद्धिहेतवे । अनेन विधिना न्यस्य श्रीचक्रं तत्र
चिंतयेत् । तदंतरे समावाह्य महात्रिपुरसुंदरी । समस्तचक्रचक्रेशी सहितां होमयेत्ततः । दशांगान्याहुतिभिः पश्चात् मूलादिनाक्रमेण तु । समस्तचक्रचक्रे
शीः प्रकटाद्याश्च योगिनीः । होमयेच्च घृतेनैव चैकैकामाहुतिक्रमात् । ततः पूर्वोक्तद्रव्यैर्होमयेत्सुभगां परां । हवनेन परा गायाः सर्वसिद्धिप्रदं
भवेत् । ... सुवर्णं च सर्वकामफलाप्तये । लोहितांगं भवेत्कांतिः स्तंभने च क्रमाद्भवेत् । ... मंतु ... करालिन्या ... इति तत्क
थितं दिव्यं होमलक्षणमुत्तमं । कृतो ... शमनी नान्यथा वरवर्णिनि । दीपस्थानसमाश्रित्य जपहोमं समाचरेत् । वसुकोणं लिखेत्कूर्मं मध्य
मा स्थाने प्रकल्पयेत् । स्वरान् ... पूर्वादिक्रमतो लिखेत् । काद्याः ... पूर्वादिक्रमतो लिखेत् । ... सवर्गा ... पः कूर्मेव च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि०कार्ते
११२
113

मिदं भवेत्॥ स्थानानां स्मरेयत्र देवि सिद्धिस्तत्र न संशयः॥ स्थानाक्षरं मुखे देयं पार्श्वयोस्तस्य वै करौ॥ तत्रस्थं स्यात्फलं मध्यकोष्ठयुग्मे तु मस्तके॥
उदरे कण्ठयस्य तत्पादौ तु पश्चिमौ क्रमात्॥ रोगहानिकरं पुष्ठं तयोर्मध्यगतं भवेत्॥ दारिद्र्यं दुःखदं चैतस्माद्द्वन्द्वं समाश्रयेत्॥ तथैव सिद्धि-
न्यत्र श्रीगुरोराज्ञया प्रिये॥ देशं वा कल्पयेत्स्थानं नगरं ग्राममेव वा॥ द्वीपो वा सोपि कर्तव्यः किं पुनर्हि वने पञ्चेत॥ स्वकं देसंग्रहे॥ तत्क्रमान्ते समालि-
ख्य सिंदूररजसा प्रिये॥ स्वयंभकुसुमान्तेन कुसुमे रक्षमर्यन्तेत॥ नवावरणदेवीनां गायत्रीभिः समं ततः॥ गायत्रीसम्प्रयुज्यार्थं नन्दते षमुकं तन्म-
वशमानय मे तवतत्तत्फलं वमुच्चरेत्॥ ततश्चामुकदेवी श्रीपादुकां पूजयामि च॥ एवमाकर्षणे मोहे स्तंभने चोच्चाटकर्मसु॥ सम्मोहाद्यं ततेरमंत्री वांछितं
समवाप्नुयात्॥ अस्यार्थः कश्चिद्विवेकदेवीसिंदूरादिरक्तद्रव्यैश्च क्रमज्ञे विलिख्याघ्र्यस्थापनाद्यात्मपूजानंतरं यथोक्तपीठपूजां विधाय स्वयंभू-
कुसुमाक्तै रक्षतैः पुष्पैर्वा आवरणपूजां कुर्यात्॥ तत्र वश्येतारत्रयपूर्वकं तत्तन्नाम श्रीमुत्रायामुकदेवि अमुकं मे वशमानय अथवा वशं कुरु कुरु
वौषट् अमुकदेवी श्रीपादुकां पूजयामि इति प्रयोगः॥ एवं प्रत्यावरणं प्रतिदेवी पूजयेत्॥ आकर्षणे अमुकमाकर्षयाकर्षयेति॥ एवं स्तंभनादिप्रयोगे
पुष्पाज्जनीयमित्यर्थः॥ तथा॥ मूलाधारादिचक्रेषु श्रीचक्रं भावयन् पृथक्॥ तत्तद्वर्णैः किरणैर्देवताश्चक्रस्थदेवताः॥ पार्थिवैः स्तंभमंकुशादि प्राक्-
प्रोक्तफलानि हि यानि॥ दक्षिणमूर्तिसंहितायां॥ अथातः संवक्ष्यामि चक्रराजस्य साधनं॥ एवं संसिद्धविद्याया विनियोगक्रमं शृणु॥ कृत्वा सिंदूर-
रजसा चक्रं तत्र विचिंतयेत्॥ साध्यप्रतिकृतिं नाम लेखनीं [illegible] शुभां ततः॥ ज्वलंतीं तु क्षणाद्दृष्टिमोहिता भयवर्जिता॥ खेचरकालं इष्टां समायाति यथा मे-
कम्पते प्रिये॥ तत्र मध्यसंस्थितां मंत्री चिंतयेद्दरुणप्रभं॥ आत्मानं च तथा साध्यं नदत्सोभाग्यसुंदरः॥ तत्रकुणेरूपवारैः सुपूजयेन्मुद्रया च ततः प-
स्य नाम्नापुनः सम्यक् सभवेद्दास एव हि॥ अदृष्टरस्त्री नाम वर्णैश्च क्रमशः विलिख्य तु॥ योनिमुद्राधरामूलाधारे गदाकर्षणं भवेत्॥ देवकन्यां

श्री
११२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

राजकन्यां नागकन्यामथापि वा। गोरोचनाकुंकुमाभ्यां समभागं चंदनं अष्टोत्तरशतावृत्यातिलकं सर्वमोहनं। पुष्पं फलं जलं चान्नं गंधं वस्त्रं च
भूषणं। तांबूलं पूर्णं जसं वयसे संप्रयच्छते सनु। अंगमोही क्षणाद्देवदासी वा स्यभवत्प्रिये। करवीरं रक्तवर्णं स्त्रिमध्वत्तैः संप्रपूजयेत्। चिंतयन्मासमा
हि सा धारयेल्ललनां ततः। इति कुर्वन्महेशान श्री पूजये... कलश्रभां। सिंदूररचितं चक्रं राजानं मोहयेत्क्षणात्। त्रैलोक्य कुले भूचापि रंभां चाकर्षयेत्कु
लं। चितांगारेण चक्रं तु लिखेद्रक्तद्रवेण हि। वध्वा वाह्य यथ क्वापि ज्वरेणाधापति क्षणात्। अर्कत्रिवद्गवा भातु तुले लिख्याकृस्य सं लिखेत् राग
त्रैस्थापयेत् जभवेदिह्नबलं क्षणात्। धूपयेच्चंदनेनाथो वस्त्रं वा धारयेत्ततः। अष्टोत्तरशतावृत्या मोहयेद्भुवनत्रयं। आलिख्य गोमयभूमौ तु लिखेद्द्रवन्याः ततः सु
रूपां प्रतिमां रम्यां भूषाढ्यां परिचिंतयेत्। तत्रालग्नलेहृन्नाभि निजमर्मडले याधिता जन्मनाम मलाविकामं कुशंनार्व दर्भितं। सर्वांग संधि संलीनं कामकू
टं समालिखेत्। साध्याशाभिमुखो भूत्वा श्री विद्यान्यास विग्रहः। क्षोभिणी बीजमुद्राया विद्याम पूशतं जपेत्। योजयेत्तां कामगोहं चंद्रसूर्यकलान्वितं। स
नुरागातिविमला कामसायकपीडिता। त्रैलोक्यसुंदरी नाम क्षणादायाति मोहिता। अथवा मातृकां चक्रं बाह्ये संवेष्ट्य मंत्रवित्। चक्रं संपूजयेत्सम्यक्
विद्यां पूर्णां च धारयेत्। अवध्यः सर्वदुष्टानां व्याघ्रादीनां न संशयः। श्रीखंडागरुकस्तूरी कर्पूरैश्च सकुंकुमैः। स्वनामक्रमतो [illegible] लेख्यं पूर्वे वस्त्रात्कं
लिखेत्। निजाजरामरत्वं तु साधकस्य न संशयः। अनेनैव प्रकारेण रोचनागरुकुंकुमैः। चक्रं विलिख्य साध्यानां साधकानां विदर्भितं। त्रैलोक्यमोहनाम श्री
भवत्येव न संशयः। कामकूटं नदवशि संदर्भ्य पृथगक्षरं। साध्यनाम स्त्रिकोणं तन्मातृकां वष्टयन्द्वहिः। स्वर्णमयगतं धार्यं शिरसा यांयत्रकुंचितं लोकपा
लाश्वरा तानोरुपास्त्रलोकसंस्थिताः। ते सर्वे वशमायांति सन्निपातादयो ज्वराः। अनेन विधिना नाम पुरीं संदर्भ्य संक्षिपेत्। वतुष्पथमध्यदेशादिक्षु पूर्वादि
षु क्रमात्। तस्य सौभाग्यमायाति राजानः किंकराः सदा। स्फुरत्तेजोमयी पृथ्वीप्रज्वलंती चराचरं। चक्रं तच्चिंतयेन्नित्यं मासषट्कं ततो नरः। नेतकं दर्पसुभ
गालोकं भवति निश्चयात्। दृष्ट्याकर्षयते लोकान्विषं नाशयति ज्वरान्। तथा विषं च हरति दृष्ट्या वशं करोति नारायां सिंदूरलिखितं पूजयेत्सत्कं चिंतयेत्।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

करोत्याकर्षणं दूरस्थानामां शान्ते रुचि। अस्यं दिक्षु कोणे पुरुषमेनं परिपूजयेत्। यदा तद्वशो कोऽयं वश्यो भवति नान्यथा। भूर्जपत्रे लिखेच्चक्रं रोचनागरुकुं-
कुमैः स्वनाम दर्भितं कुर्यादूर्ध्वं वा पुरमेदूरं। मंडले विषमस्थाने भूमौ वा चक्रं निधापयेत्। धारयेद्वा ततो मंत्री पुरं क्षोभयति क्षणात्॥ उन्मत्तरस लाक्षा कुक्षी रक्तं कुं-
मरोचनाः कस्तूरीलक्त सहिता एकीकृत्य तु संलिखेत्। यन्नाम यस्य देवशिवो रजं व्याघ्रजं भयं [illegible] हजं काधिजं चैव रिपुजं सिंहजं भयं [illegible] हिजं वा [illegible]
सर्वो नाशयति क्षणात्। रोचनाकुंकुमाभ्यां तु मध्यगं संलिखेद्बुधः। त्रिकोणे भयगां चैव साध्यसाध्यनामां कृत्वा मध्ये तच्चक्रं धारयेत्स्वात्म[illegible]करा
द्वितीय [illegible] मध्ये तच्चक्रं तलिखेद्धिधाम यस्तत्सा साध्यनाम विलिख्यते तत्पूर्वे स्यां दिशि संक्षिपेत्। तस्मात्कुलाधिगो पिसवे होम कर्ता ब्रजेत्। अत्रैव तु विधिना नीली
रस न विलिखेच्चक्रं दक्षिणाभिमुखो मंत्री चक्रं दृष्ट्वा रिपुं दहेत्। महिषाश्वपुरीषेण गोमूत्रेण संलिखेत्। आरनालस्थितिं कुर्यादूर्ध्वं यदि [illegible] क्षणात्तु सा
ध्यनाम लिखेन्मध्ये काकपक्षेण संवयेत्। संलिख्यारोचनादूर्ध्वं राकाशे दापि [illegible] यथा शत्रुरुच्चाटयेत् शुह [illegible] रितः [illegible] नीलीरसोऽङ्गि [illegible] च
दुग्ध मिश्रितेन लाक्षारसैर्लिखेच्चक्रं चतुर्वर्णोत्कर्षं तु यत्। अनेन विधिना नीरस्थापयेत्स्थले जलेन तु। सौभाग्ये महदा प्रोति स्या [illegible] संशयः। पीतं च चक्रं
यत्र तु वस्तं भयं सर्ववादिनः। सिंदूरलिखितं चक्रमुत्तरे लोकवश्यकृत्। पश्चिमे पूजितं चक्रं गोरिकालिखितं ततः। मंत्रिणा देवता वश्याः किंपुनर्मर्त्या [illegible]
यातये च दक्षिणास्य स्तु कृष्टं चक्रं समचेयेत्। साध्यस्य मंत्रहानिः स्यान्मरणं च विशेषतः। कस्मादिन्तरास्य [illegible] कोणादिषु क्रमात्। सोमं विद्धं पणं
दूषणं भवेच्चक्रं तेन चापरमश्चारि। सिंदूरेण लिखेच्चक्रं क्रिन्नेन तु चतुष्पथे। सर्वो बाध्यते [illegible] नाशयेत्। गोमूत्र मध्यगं चैतत्कृत्वा [illegible] पोः
यत्क्रमात्साधकः स्वचरादि जायते नात्र संशयः। चतुर्दश्यां निशि स्वस्था रूद्रमसौ प्रपूजयेत्। [illegible] लिखेत्। कुलाचारक्रमेणैव रात्रौ सेपूज
डिं गुटिका पादुकांजनं खड्गं वेताल सामर्थ्यं यक्षिणी चेटकादिकं। सकलं सिद्धिजननं मंत्री प्राप्नोति नान्यथा। चतुर्दश्यां चतुर्दश्यां प्रत्यक्षं स्यात्समाहित [illegible] चक्रं

श्री
११७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

एवं कविंशतिरत्नेतु निशि प्रेतस्थिता मलेक्षीव कौपनयेत दृष्ट्वा सुरपन्यस्तु साधकः। पाशांकुशधनुर्बाणैर्ध्यात्वा रूपं येमे हृष्यारि। कामो भूत्वा सर्वभूक्ष्यापानालतां
ध्यायेन्नाहृल्लोकन्तौ स्वयमेव हि मेलाकर्षणं भवेत्। तद्वत्कामेश्वरीशस्त्रे [illegible]माभुवनत्रये। पुरुषाकर्षणं चैव राजानः किंकराः स्त्रियाः। एतत्कामकलाध्याने कं
सिद्धिं तद्बीजभेदतः। वाग्भवाराधने देवि ज्ञानं संसारसत्तमे भवेत्। श्वेताम्बरेण वस्त्राभौ श्वेतपुष्पैः समर्चयेत्। अनेन विधिना देवि वाग्भवाराधनं भवेत्। अथका
मकलानामसामर्थ्यं श्रृणु पार्वति। कामं मन्मथकंदर्पं मकरध्वजमेव वा महाकामश्च पूर्वोक्ताः पंचकामाः क्रमेण तु। कामं मन्मथमध्वसंके देवि कंदर्पं वशमनो तत्सु
र संमीनकेतु महाकामेश मस्तकं। अनेन कामतत्वेन मोहयेज्जगतीमिमां। मूलादिसृष्टिसंहारविसतं तु तन्त्रीयसी। तस्मात्कूटत्रिशक्तिः शक्तिकूटमहेश्व
रा। त्रिकूटा त्रिपुरा देवी सर्वसिद्धिप्रदा भवेत्। चतुःषष्टिर्यतः कोट्यो योगिनीनां महोत्सवः। चक्रमेतत्समाश्रित्य सततं सिद्धिः प्रदः संदेति। सर्वसंके संग्रहोप
लवं कमलामायाकामैः पिंडं गणानां। ततो वाग्भवकूटं च यदयकच्च हरौ कामराजे महाकूटं दुर्गा अभिसर्वथा। शक्तिकूटं समालिख्य सर्वत्रादिदक्षे वशायं
तं गणपतिप्रश्नाद्वरांते वरदेति। ततः सर्वजनं मे वशमानय ठठ द्वयो। गणराजेश्वरो मंत्रः सर्वैश्वर्यफलप्रदः। सर्वजनवश्यकरः पुंसामायुरारोग्यसिद्धिदः। महागं
णपतेर्मंत्रे त्रैष्टुभं जातवेदसं। ऋगर्धं संवादस्य ऋस्यपुनरर्धं क्रमाल्लिखेत्। वतुः खंडात्रितयो कामत्रिकूटे गुम्भितानि वा। प्रत्यहं जपतः पुंसः यथाशक्ति
गं विशेषतः। जगत्संमोहनं वश्यं कांतिसौभाग्यपुष्टिदः। अस्यार्थः। ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरवरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा। कएईल ह्रीं जातवे
दसे सुनवाम सोममरातीयतो निदहाति वेदः। स नः पर्षदति दुर्गाणि विश्वा नावेव सिंधुं दुरितात्यग्निः। हसकहल ह्रीं। संसमिद्युवसे वृषन्नग्ने विश्वा
न्यर्य आ। इडस्पदे समिध्यसे स नो वसून्याभर। संगच्छध्वं संवदध्वं सं वो मनांसि जानतां। देवाभागं यथापूर्वे संजानाना उपासते। सकल ह्रीं। समानो मंत्रः
समितिः समानी समानं मनः सह चित्तमेषां। समानं मंत्रमभिमंत्रये वः समानेन वो हविषा जुहोमि। समानी व आकूतिः समाना हृदयानि वः। समानमस्तु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वो मनो यथा वः सुसहासति। इत्युद्गारः। तथा। भद्रं नो अपि मं त्र स्यागर्भ सक्तं सुं दरी जपेत्। कुबेर इव वित्ताढ्यो जायते भुवि मानवः। अस्यार्थः। भद्रं नो अपिवा
तय मनः। क ए ई ल ह्रीं मरुतामोजसे स्वाहा ह स क ह ल ह्रीं इन्द्रो विश्वस्य राजति स क ल ह्रीं शं नो भवद्विपदे शं चतुष्पदे। इति। यथा। यच्छा मद्वी चत्वारि ससर्परी
गं ततः। ऋ रूपं च कं समारभ्यातं महासारस्वतप्रदं। एतद्गर्भस्य वि यो तु आगवत् कृत्वा पृथक् पृथक्। पेच मंत्राः समुद्दिष्टा महासारस्वतप्रदाः। अस्यार्थः।
य च्छा मद्वी त्वचि चत्वानि क ए ई ल ह्रीं राष्ट्री देवानां निषसाद मंद्रा ह स क ह ल ह्रीं चतस्र ऊर्जं दुदुहे पयांसि स क ल ह्रीं क्व स्विदस्याः परमं जगाम। १। द्वीवा
चमजनयंत देवाः क० तां विश्वरूपाः पशवो वदंति। ह० सानो मंद्रेषमूर्जं दुहाना। स० धेनुर्वागस्मानुप सुष्टुतेतु। र चत्वारि वाक्परिमिता पदानि कतानि
विदुर्ब्राह्मणा ये मनीषिणः। ह० गुहा त्रीणि निहिता नेंगयंति स० तुरीयं वाचो मनुष्या वदंति। २। ससर्परीरमतीं बाधमानाः क० बृहन्मिमाय जमदग्निदत्ता। ह०
आ सूर्यस्य दुहिता ततान स० श्रवो देवेष्वमृतमजुर्यं। ३। ससर्परीरभरत्तूयमेभ्यः क० अधि श्रवः पांचजन्यासु कृष्टिषु ह० सा पक्ष्या नव्यमायुर्दधाना स
यां मे पलस्तिजमदग्नयो ददुः। ५। इति पूर्वमंत्राः। यच्छा मद्वी त्सां शरीरं मे यो देवानामिति त्र्यं सुंदरी गर्भ गं जप्यात् पृथक् पृथक् गतं द्वितः। मेधा वीप्सिति धारी च
नीरोगी च चिरंवदः। वक्तृत्वं तः शास्त्रकर्ता भूतान्यन्वेदागमानपि। न विस्मरति मेधा सो स वैलामं भवति ध्रुवं। अस्यार्थः। यच्छा मद्वी सा म ष भोगि विश्वरूपः क० छंदोभ्यो
ध्यमृता संबभूव। ह० स मेंद्रो मेधया स्पृणोतु स० अमृतस्य देवधारणो भूयासं। १। शरीरं मे विचर्षणं क जिह्वा मे मधुमत्तमा। ह० मनसः काममाकूतिं स०
वाचः सत्यमशीमहि। २। यो देवानां प्रथमं पुरस्तात् क० विश्वाधियो रुद्रो महर्षिः। ह० हिरण्यगर्भं पश्यत जायमानं स० स नो देवः शुभया स्मृत्या संयुनक्तु। श्री
३। इति त्रयो मंत्राः। तथा। एवापित्रे पथ्य मस्या त्वं देव्या शीर्ष यम मं त्रा। चतुर्थी लं कामं वेतिचं वमीत प्रजायते। एतत्पंचवर्ग गर्भ सक्तं सुंदरी प्रजपेत् सपत्नकाया
... नरस्तस्य नियतं धनधान्यसुधरा सुतैः। गोगजाश्चा विमहिष ससस्य भूषादिसंकुलं। लक्ष्मीसमावहे द्रम्यं पुत्रपौत्रादिगामिनी। अस्यार्थः। एवापित्रे ११५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विश्वदेवाय वृष्णे क० यज्ञैर्विधेम नमसा हविर्भिः ह० बृहस्पते सुप्रजा वीरवंतः स० वयं स्याम पतयो रयीणां॥१॥ यूयमस्मान्न यत वस्यो अच्छ क० निरं
हतिभ्यो मरुतो गृणानाः ह० जुषंध्वं नो हव्यदातिं यजत्रा स० वयं स्याम पतयो रयीणां॥२॥ एवं ह्यग्नी पपित्रं सा सुनस्य क० विश्वास ममं संजयते धनानि ह० ते
नो मित्रो वरुणो मामहंतां स० अदितिः सिंधुः पृथिवी उत द्यौः॥३॥ त्वं सोम प्रचिकितो मनीषा क० त्वं रजिष्ठमनुनेषि पंथां ह० तव प्रणीती पितरो न इंदो स०
देवेषु रत्नमभजंत धीराः॥४॥ प्रजापते न त्वदेतान्यन्यः क० विश्वा जातानि परिता बभूव ह० यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु स० वयं स्याम पतयो रयीणां॥५॥
इति पंचमंत्राः॥ तथा॥ अथ बालक्ष्म्याद्यादासी गर्भस्थां सुंदरीं यतेत। धनैर्धान्यैश्च विभवैरन्यैश्चा भागवादिभिः॥ आप्रयांती सततं तेत्रेश्वरमतरमां॥ अस्या
र्थे॥ या लक्ष्मीः सिंधुसंभवा क० भूतिधेनुपुरूरवसः ह० पद्मा विश्वा च सुदेवी स० सदा नो जुषतां गृहं॥१॥ अश्वदायि गोदायि क० धनदायि महाधने ह० म
नं मनुषतां देवी० स० सर्वकामार्थसिद्धये॥२॥ इति मंत्रद्वयं। कलातिथ्यर्थे सूक्तस्य मंत्रपादचतुष्टयैः संपुटीकृत्य जपतां फलान्यावक्ष्महे। सुकृं॥ अस्या
र्थेः कला ऋग्वेदसूक्तं पुरुषसूक्तं सहस्रशीर्षेत्यादि यजुर्वेदप्रसिद्धं तिथ्यर्थे सूक्तं श्रीसूक्तं हिरण्यवर्णामित्यादि ऋग्वेदप्रसिद्धं संपुटीकरणं॥ सहस्र
शीर्षा पुरुषः ह० सहस्राक्षः सहस्रपात् ह० स भूमिं विश्वतो वृत्वा स० अत्यतिष्ठद्दशांगुलं॥१॥ पुरुष एवेदं सर्वं ह० यद्भूतं यच्च भव्यं ह० उतामृतत्वस्येशानः
स० यदन्नेनातिरोहति॥२॥ एतावानस्य महिमा ह० अतो ज्यायांश्च पूरुषः ह० पादोस्य विश्वा भूतानि स० त्रिपादस्यामृतं दिवि॥३॥ त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः ह
पादोस्येहाभवत्पुनः ह० ततो विष्वङ् व्यक्रामत् स० साशनानशने अभि॥४॥ तस्माद्विराळजायत ह० विराजो अधिपूरुषः ह० स जातो अत्यरिच्यत
स० पश्चाद्भूमिमथो पुरः॥५॥ यत्पुरुषेण हविषा ह० देवा यज्ञमतन्वत ह० वसंतो अस्यासीदाज्यं स० ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः॥६॥ सप्तास्यासन्परिधयः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्णे
११६

116

ह० कि त्रिः सप्तसमिधः कृताः ह० अश्वपूर्वां रथमध्यां… स० तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः ह० तेन देवा अयजन्त ह० सा ध्यानं… स० त
स्मा… जाता अजावयः ॥ इत्यादि क्रमेण षोडशामन्त्राः लोपामुद्रायाः संपुटं कृत्वा जपेत् । पुरुषसूक्तमन्त्रपादे लोपामुद्रायाः संपुटं । श्रीसूक्तमन्त्रपादे कामराजवि
द्यायाः संपुटमिति हृदयं । तदुक्तं कुलार्णवे ॥ लोपामुद्रासंपुटी कृत्य पौरुषे प्रजपेद् बुधः ॥ श्रीसूक्ते कामराजाख्यां प्रजपेद्वत्सलो बुधः ॥ पौरुषेः पुरुषसूक्तमन्त्र
पादैः । श्रीसूक्तैः श्रीसूक्तस्य मन्त्रपादैः । हिरण्यवर्णां हरिणीं ह० हिरण्यरजतस्रजां ह० चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं स० जातवेदो ममावह । ८ । एवं क्रमेण
प्रत्येकं जपेत् । तथा । प्रथमे न सुता वाप्ति द्वितीया जीवसंभवः । तृतीये न चतुर्थेन विघ्नादोषविनाशनं । पंचमे नाथ षष्ठेन पुत्रे दीर्घायुषं भवेत् । सप्तमे
न तु गर्भस्य स्थिरता सुखमन्ततः । सुखप्रसूति देवमा कुर्भदोषान्विनाशयेत् । दशमे न परेणापि पुष्पदोषान्विनाशयेत् । द्वादशे न तु कन्यायाः सूतिदोषमपा
स्य च पुमपत्यं भवत्येव चतुर्भिस्तु परे धूवं । सर्वे पदोषा विनश्यन्ति गर्भजा नात्र संशयः ॥ अथ श्रीसूक्तफलानि ॥ प्रथमे संपदां प्राप्तिर्द्वितीये न पशूं न्वा
हन्यात् तृतीये न भवेद्धान्यं चतुर्थेन महीलभेत् । अन्नाद्यं पंचममन्त्रेण षष्ठेन तु महद्यशः । सप्तमाद् ज्ञानसम्मानमष्टमेन धृतिः स्थिरा । नवमे न तु रंगाप्ति द
शमे न गजान् लभेत् । एकादशेन वस्त्राणि द्वादशे न सुतान् लभेत् । अथो नरस्त्राणि चतुर्दश महामन्त्रोः पृथिवीसस्यसंपन्नां श्रियं पंचदशेन तु । रुद्रमंत्रे स्त
थाकृत्वा तत्तत्कर्माणि साधयेत् । श्रीविद्यां वेदनिवह सर्वं संपुटितो यदि । पंचाशत्सहस्राणि दशलक्षमितानि च । जायंते तत्तत्क्रमं ज्ञात्वा गुरुतः शा
स्त्रतोपि वा । विनियुक्त्या त्वयोगेषु तत्तत्कर्मोण्यतं ज्ञितन । दीक्षानुषोडशार्णायाः क्रमं वक्ष्ये यथाविधि । चतुर्विंशतिहस्तेनु मंडपं कारयेद् बुधः नवकुंडा श्री
निकुर्वीत चतुरस्राणि वै क्रमात् । योनिकुंडानि वा कुर्यात् दर्धचंद्राणि भानि वा । त्रिकोणानि वृत्तानि षट्कोणान्यंबुजानि वा । अष्टास्त्राण्यथवाचार्य ११६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कुंडमीशे नमः अतः सार्धहस्तद्वयं सत्को वेदिकां ततः प्रकल्पयेत्। हस्तमात्रं परित्यज्य कुंडान्यन्यानि कल्पयेत्। कुंडलक्षणं लक्ष्ये व [illegible] नमः॥ श्रीकुलार्णवे॥ अथातो
विप्र वक्ष्यामि वैष्णवानां विशेषतः। दीक्षायां षोडशार्णो यः शोडशार्णो यो जपहोमेषु कीर्तितः। मंत्रान्वक्ष्ये प्रणुत्वादौ कुंडे षट्सु चक्रमात्। नारायणं वासुदेवं वाराहं वै
हृवं तथा। श्रीधरं नारसिंहं च गोपालकानुर्द्दमेव च। पंचदशं समायोज्य जपहोमे च पार्वति। वैदिके तु विशेषेण गायत्री वेदमातरं। जातवेदसं पंचर्चं देवीलक्ष्म्याः सूक्त
नके। शैवे तु शिवपंचार्णमघोरं शरभं तथा। प्रासादं वै पाशुपतं दक्षिणामूर्त्तिसंहकं। मृत्युंजयं दशार्णं च क्रमेण परमेश्वरि। सौरे तु घृणिमंत्रं च षडक्षरं वै हृ च [illegible]
त्र्यक्षरं षोडशार्णं च द्वादशार्णं षडार्णकं। अथ जपार्थे शाक्तेषु बालामंत्रभैरवी। त्रिपुरावासिनी सिद्धा मालिनी त्रिपुरादिका। भैरवी त्रिपुरं चाच चोक्षपकाव तीनथा
उग्रतारा एकजटा तारा नीलसरस्वती। मातंगी सुमुखी चैव चण्डमातंगिनी तथा। ऊर्ध्वाम्नायक्रमेणैव देवी [illegible] मूलविद्याः षोडशैव दीक्षायां श्रीगुरोर्मतः। अ
लोकमिश्रं वरं कं च विश्वं लेश्वरमन्त्रयो। शंभोश्वरलाविंदुं घोपरा प्रासादसंहकौ। पंचब्रह्मात्मकामंत्राः प्र षट्त्रिंशत्केलाल्यैधा। एकार्णं गणपत्येनु महागणपतिं त
था। क्षिप्रसंहं गणेशं च वक्रतुंडं तथैव च। लक्ष्मीगणपतिं चैव हेरंबं गणपं तथा। विर्यास्यगणपं चैव तथा शक्ति गणेश्वरं। दक्षिणाकालिका [illegible] एकार्णं त्र्यर्णमेव च
सिद्धकाली षडर्णा च भुवनसुंदरीको तथा। दशाक्षरद्वयं चैव तारायां षोडशाक्षरी। आद्या ह्रीं आद्या प्रतारा भुवनेश्यां तु पंचार्णकं। श्रीबाला कामपरा सुद्वात्रिविधा त्रिपुरा
त्यापंचदशाविशेषेण त्रिचतुः पंचकूटकाः। षट्कूटा सप्तकूटा स्यादष्टकूटा तु पंचमी। नित्यापंचदशी नौ चक्रे गंजित्वं परस्परं। पीतांबरा प्रवाराह [illegible]
रा दुर्गायां महिषार्दिन्याः शूलिनी वनदुर्गिका। जपार्थं चावनवार्णौ वशं स्यान्नित्ये वर्णास्त्रिकाः। अतिदुर्गायसंप्रोक्ता गायत्र्यास्तदनंतरं। पंचाप नभे देसु [illegible] रुद्रमं
वा भैरवे च गणपत्येषु माणुक्ता मंत्रनायकाः। वैष्णवाष्टकमध्ये तु हित्वा स्यात्पादशाक्षरं। तुरीयावेदमाता वा संयोज्या परमेश्वरि। शैवे पाशुपतं हित्वा [illegible] गुरु
वक्षिपेत्। सौरे ष्यष्टाक्षरं हित्वा उच्चमंत्रं विनियोजयेत्। गाणपत्ये गणानां त्वा त्रिंशैकी षष्ट गणेश्वरं। शाक्ते प्रागवत्संयोज्य पदीक्षाहोमजपादिषु [illegible]
नीं नौं चाष्ठंगानि त्वं परस्परं। शाक्ते सम्यग्वक्ष्यामि चक्रेश्वर्यः प्रकीर्तिताः। षट् शांभ गुह्यंगांगि त्वं परस्परं। त्र्यंक्षरं च तुरर्णां चाप्येकाक्षरमतः परं। [illegible]

श्री
११६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ सर्व॰
११०
117

लक्ष्मीरव्ययलक्ष्मीवान्यक्रूदत्रयंपुनः पुनरन्यान्नालिख्य त्र्यंगांगित्वंप: स्य [illegible] पुरुष [illegible] पुनर्नेदेदेः परस्परे। ओंगांगित्वं प्रकीर्त्यते ते [illegible]
यात्। पंचायतनदीक्षायांपूजायांचविशेषतः। अंगांगित्वं प्रवक्ष्यामिश्रृणु [illegible] पेत [illegible] हागणपतिनेत्रेणकूलिमंत्रेणसंयुता। धरणी [illegible]
नारा [illegible] दीक्षायांजपपूजनात्। दक्षिणकालि [illegible] कीर्तिता। तारायाश्छिन्नमस्तायाविशेषे [illegible] रकाः [illegible]
श्रीदमंजु [illegible] बगलामुखि [illegible] गणनाथश्च मुकुंदोबालएवच। भुवनेश [illegible] गणापत्याश्चसौराश्च [illegible] घसु [illegible]
बगलाचंडमातंगीनापराजिता। दीक्षायांजपहोमेचपूजनेचविशेषत [illegible] लाशबलारिकाः [illegible] ता। दुर्गाचभुवनेशी [illegible] एवंत्र [illegible]
न्यासंसंकल्प [illegible] दर्शिकोनमेः [illegible] अथप्रोक्रमेत्राणां ऋष्यादिन्यासध्यान [illegible] वचा [illegible]
प्रातः कृत्यादि [illegible] न्यासांतेमूलेनप्राणायामत्रयंकृत्वाशिरसिसाध्य [illegible] ऋषये [illegible] मुखे [illegible] ऐं दसे नमः हृदये श्रीपरमात्मने [illegible]
मः इतिविन्यस्य [illegible] विनियोगः इतिकृतांजलिः रक्षा [illegible] नकरयोर्व्यापकं [illegible] स्वाहा हृदयाय नमः [illegible]
ताये वषट् [illegible] पस्वाहा कवचाय हुं। सहस्रो [illegible] अस्त्राय फट्। इति मंत्रा [illegible] हृदयादिषु विन्यस्य [illegible] स्वेरधारा। गीतो [illegible]
बिभ्राणमकौं [illegible] श्री धरणीविभ्राजितलक्ष्माश्रं किरीटान्वितं श्रीलक्ष्मीकस कौस्तुभोरुपद [illegible] हारोज्वलराजत्कुंडलमंडितं हृदि सजे पीतांबरं शार्ङ्गिणं। इति
ध्यात्वा ओं नमो नारायणाय इत्यष्टाक्षरं जपेत्। अथवासुदेवमंत्रस्य। ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि प्रजापत [illegible] ऋ [illegible] नमः
मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीवासुदेवताय देवताये नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः [illegible] नकरयोर्व्यापकं कृत्वा आं हृदया
य नमः नमः शिरसे स्वाहा भगवते शिखायै वषट् वासुदेवाय कवचाय हुं। नमो भगवते वासुदेवाय अस्त्राय फट्। ततः समाहितो [illegible]
पादिनमो [illegible] चिंतेत्। तत्र संस्थितं विश्वपिविनमखिलं [illegible] विचिंतेत्। तस्य चैक [illegible] क्षं च दिव्यमकृतदर्शनं। तस्याधस्तात् [illegible] स ह भीषण कवचाय
तां [illegible] जितं। तत्र संचिंतयेद्देवं वासुदेवं स्मितानन्नं। कुंदेन्दुगदाच रूपलाशेरह [illegible] करं। शंखापुतलसु [illegible] केशरेख। केशान्तूपमस्याति

श्री
११०
११८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हुंडरत्नैर्भूषणैः श्रीवत्सांकेन सद्रत्नमुकुटेनैव शोभान्वितं। अरविंददलाताम्रसुरसायतलोचनं। कुंडलप्रोल्लसत्कंठमंडलपात [illegible]
कंठो। चिरमालक्ष्य शंसितं अस्फुरलयनमालकं। सनकादिमुनींद्रैश्च तत्वनिर्णयकांक्षया। निषेवितं दिव्यदितिजातगंधर्वसेवचयैरस्तिद्व [illegible] हुं
इति ध्यात्वा जपादिकं विदध्यात्। अथ वराहमंत्रस्य॥ ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि भार्गव [illegible] सुरसे
वृ छंदसे नमः हृदये वराहाय देवतायै नमः इति विं न्यस्य मम सर्वाभीष्टये विनियोग इति कृतांजलिः कं क्षां एकभंगाय हृदयाय नमः ओं [illegible] स्वाहा [illegible]
पतये शिखायै वषट् [illegible] विश्वरूपाय कवचाय हुं। महादंष्ट्राय अस्त्राय फट्। इति पंचांगमंत्रान् विन्यस्य ध्यायेत्। वह्निप्रभं शशिनिभं शिरसि [illegible] इलं यद
मंदस्मितं चकांतं स [illegible] तं करतले ररिशंखचक्रान् स्वदंष्ट्राग्रदंतदत्तुरा कैवशभयानि॥ सर्वसहां धरणीं शोभमदेकदंष्ट्रमात्रं वराह [illegible] इति ध्यात्वा।
ॐ नमो भगवते वरा [illegible] रूपाय भूर्भुवः स्वः पतये भूपतित्वं मे देहि ददापय स्वाहा॥ अयं मंत्रो [illegible] विशेषः॥ ततः प्रातः कृत्यादि [illegible] मूलेन प्राणाया
मत्रयं कृत्वा शिरसि [illegible] ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीभोगवराहाय देवतायै [illegible] विं न्यस्य मम सर्वाभीष्ट [illegible] विनियोगः इति कृतांज
लिः कं क्षां ॐ नमो [illegible] नमः भगवते शिरसे स्वाहा। विष्वक्सेनाय शिखायै वषट्। सुरपतये कवचाय हुं। मह [illegible] यमे नेत्रत्रयाय वौषट्। [illegible] इति षडंगमंत्रा
न्विन्यस्य ध्यायेत्। श्री [illegible] सुदर्शनं शंखवक्त्रगदाकुंदकं। सर्वाभोगानंदरसेन भक्तं [illegible] इति ध्यात्वा। ॐ नमो भगवते विष्वक्सेन सुरपतये महाबलाय स्वाहा।
॥ अथ श्रीकरमंत्रस्य॥ ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणा [illegible] शिरसि वामदेवाय ऋषये नमः मुखे पंक्तिछंदसे नमः हृदये श्री [illegible] राय
देवतायै नमः इति विं न्यस्य मम सर्वाभीष्टार्थे विनियोगः इति कृतांजलिः [illegible] हृदयाय नमः [illegible] त्रासयत्रासय हुं शिरसे स्वाहा [illegible] नमः
य हुं शिखायै [illegible] प्रध्वंसय प्रध्वंसय हुं कवचाय हुं। रक्षय रक्षय हुं नेत्र [illegible] अस्त्राय फट्। ततः नेत्रयोः उदरस्योपरि देहे इति [illegible]
ता। ततः संचिंतयेद्धि ॐ श्रीकरं हृदयांबुजे। लोलकल्लोलजाले नफेनिलेसौर्मिमा [illegible] मध्ये द्वीपं प्रभुं [illegible] शुभं। हेमस्थली समाकीर्ण [illegible]
गलैः शुभं। वने संचिंतयेत्तत्र सफलं नु निषेवितं। कलाकुसुमसमूहैश्च वारिता नप [illegible] पदेशे [illegible] कलारावसंकुलं लोलपल्लवं। पुष्पान्नजेपरागो धनु पारप
© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण्य
११८

118

पूरितं। हिरण्मयानां वृक्षाणां मणिपुष्पैर्युतं वने। इंदिरालिंगितं कमलाशीलशंखमलीकृतं। अंगीकरोपि यत्रापि मुने तेऽपूर्वरसः सुरैः। औदार्यशोभनैश्वर्यसौभाग्य [illegible] दिव्य
मुनिगणरूपाभिराममधुराकृतिभिः सुकुमारकैः। मंदस्मितलसद्दंतमरीचिद्योतिताननाः। मनोज्ञाजितचंद्राभामदस्फुरितलोचनाः। जल्पाकपुंस्कोकिलोद्यद्वचं [illegible]
उच्चैर्दितो घनस्तनाः पीनतलघटालसाः सुभ्रो त्रिभारादल्पयर्थमंदगामिन्यः युतमाः। एवंभूताप्सरःसः क्रीडंते यत्र कामरैः। मारसेनापतिरिव वनले [illegible]
तनोव कल्पवृक्षं हरेर्युधः इंदिरायाः सौंदरस्य नवरत्नमयस्य च। शिरसावलि समुद्योतिशीतस्यतले शुभे। स्वर्णकुट्टिमसंशोभिमहारत्नमनोरमे उच्छेदके [illegible]
पीठसंनिहितस्य च। प्रसिद्धविक्रमो यस्य पक्षिराजस्य चोपरि। उपविष्टं गालिता कमुविहाटके संनिभं मारचोयमकराकारचारु कुंडलमंडितं। किरीट [illegible]
कवचं वारुभूषणं। शशिकुंडलसच्छुभ्रा किंप्रामलविशेषकं। अतिचंचलसच्छिलि मुकुटोज्वलगंडकं। स्मितसंशोभिवक्त्रेन्दु कपोलफलकोज्वलो। दशनाद्य [illegible]
द्युविराजितभ्रूभाधरं [illegible] विंबाधरं स्मरकूपपद्मपलाशवत्। आयताकृणनेत्रं च सभ्यमध्यकृपाविराजितं। [illegible] दीप्तिमत्कौस्तुभकं। दिव्यरत्नांगदद्योतिव
कनालधरं हरिं। गदां कमलशंखचक्रधारिणं चतुर्दंडकैः। कपाटविपुलेनाथ कमला निर्जयेन च। लसत्कौस्तुभदीप्त्या द्योतितवक्षस्थले न च। वक्षसा सुविराजंतं त्रैलोक्यानि
लिखेन च। त्रिवलीशोभितासम्यक्रोमराजिलसद्बुधः। उदरे च विराजंतं रमां कटितटे न च। पीतपट्टांशुकरजाविलसन्मणिमेखलं। [illegible] सदक्पीनरम्यो [illegible] परिभूषि
तां कैकिकंठलसत्कांतिजंघायुगमनोहरं। रक्तोत्पलाभचरणं पादांगजितकच्छपं। शारर [illegible] सदकांतिध्वजावांकितपत्तलं। केरस [illegible] कमलरमयालिंगितं सदाक्ष
करासालिलसच्चामरराजितं। विद्युल्लतासंविलोलवैजयंतीसुशोभितं। यक्षविद्याधरव्यूहवारणादिनिषेवितं। एवं ध्यात्वा। उत्तिष्ठश्रीकर स्वाहा। अयं मंत्रोयो [illegible]
नृसिंहमंत्रः। ततः प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांतं मूले मप्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे अनुष्टुप् छंदसे नमः हृदये श्रीनृसिंहाय देवताये नमः इति वि
न्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृतांजलिः कृत्वा उग्रं वीरं हृदयाय नमः महाविष्णुं शिरसे स्वाहा। ज्वलंतं सर्वतोमुखं शिखायै वषट्। नृसिंहं भीषणं कवचाय हुं भद्रं मृत्युमृत्युं नेत्रत्रयाय वौषट्। नमाम्यहं अस्त्राय फट्। इति विन्यस्य ध्यायेत्। नृसिंहमन्तमाजानु विन्यस्तबाहुं त्रिनेत्रं भुजैः [illegible] श्री

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यायस्तदेवं प्रिंरः शोभितदंष्ट्रासुदीप्तदिग्जिह्विकं ॥ इति ध्यात्वा ॥ उग्रं वीरं महाविष्णुं ज्वलंतं सर्वतोमुखं । नृसिंहं भीषणं भद्रं मृत्युमृत्युं नमाम्यहं ॥ इति मंत्रोद्धारः ॥ अथ गोपाल
मंत्रः ॥ ततः प्रातः कृत्वादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि नारदाय ऋषये नमः मुखे विराट्छंदसे नमः हृदये श्रीकृष्णाय देवतायै नमः गुह्ये क्लीं बीजाय न
मः पादयोः स्वाहा शक्तये नमः सर्वांगे कृष्णाय प्रकृतये नमः हृदि श्रीदुर्गायै अधिष्ठात्र्यै देवतायै नमः इति विं न्यस्य ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः कृत्वा मूलेन व्या
पकं कृत्वा अचक्राय स्वाहा हृदयाय नमः विचक्राय स्वाहा शिरसे स्वाहा सुचक्राय स्वाहा शिखायै वषट् त्रैलोक्यरक्षणचक्राय स्वाहा कवचाय हुं असुरांतकचक्राय स्वा
हा अस्त्राय फट् ॥ इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत् ॥ दारिबापस ह्णणगुणं कुशकरं बुजं वेणुमलायहस्ताभ्यां दधतं मदाघूर्णितां रविमंडलगं कृष्णं ध्यायेद्दिव्यफलाननं ॥ इति
ध्यात्वा ॥ क्लीं कृष्णाय गोविंदाय गोपीजनवल्लभाय स्वाहा ॥ इति मंत्रोद्धारः ॥ अथ कृष्णमंत्रः ॥ ततः प्रातः कृत्वा योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि नारदाय ऋ
षये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीकृष्णाय देवतायै नमः गुह्ये क्लीं बीजाय नमः इति विं न्यस्य ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः कृत्वा पूर्णज्ञानात्मने हृदया
य नमः पूर्णैश्वर्यात्मने शिरसे स्वाहा ॥ पूर्णप्रभात्मने शिखायै वषट् ॥ पूर्णानंदात्मने कवचाय हुं ॥ पूर्णतेजात्मने नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ पूर्णशक्त्यात्मने अस्त्राय फट् ॥ इति षडंगमं
त्रान्विन्यस्य ध्यायेत् ॥ ध्याये हरिं मणिनिभं जगदेककंदं सौंदर्यसारमरिशंखवराभयानि । दोर्भिर्दधानमजितं सरसं च भैष्मीसत्यासमेतमखिलप्रदमिंदिरेशं ॥ इति ध्यात्वा ॥ ओं
कृष्णाय नमः ॥ इति मंत्रोद्धारः ॥ योगसूत्रम् ॥ ओं हसकल ह्रीं नमो हसकहल ह्रीं नारायणाय सकल ह्रीं ॥ १ ॥ ओं हसकल ह्रीं नमो हसकहल ह्रीं भगवते सकल ह्रीं ॥ २ ॥ ओं नमो भ
गवते ह० वराहरूपाय ह० भूर्भुवः स्वः पतये स० भूपतित्वं मे देहि ददापय स्वाहा ॥ ३ ॥ ओं नमो भगवते ह० विष्णवे ह० सुरपतये स० महाबलाय स्वाहा ॥ ४ ॥ ओं नृसिंह ह० ... र ह०
स्वाहा स० ॥ ५ ॥ उग्रं वीरं ह० महाविष्णुं ज्वलंतं सर्वतोमुखं ह० नृसिंहं भीषणं भद्रं स० सकल ह्रीं मृत्युमृत्युं नमाम्यहं ॥ ६ ॥ क्लीं कृष्णाय ह० गोविंदाय ह० गोपीजन... स०
स्वाहा ॥ ७ ॥ क्लीं ह० कृष्णाय ह० नमः स० ॥ ८ ॥ एवं योग इत्यर्थः ॥ वैदिकदर्शने तु मंत्राणाह ॥ ततः प्रातः कृत्वादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा अस्य श्रीगायत्री
मंत्रस्य ॥ शिरसि विश्वामित्र ऋषये नमः ॥ मुखे गायत्री छंदसे नमः ॥ हृदये श्रीपरमात्मने देवतायै नमः इति विं न्यस्य ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः तत्सवि
तुः ब्रह्मात्मने हृदयाय नमः वरेण्यं विष्ण्वात्मने शिरसे स्वाहा ॥ भर्गो देवस्य रुद्रात्मने शिखायै वषट् ॥ धीमहि ईश्वरात्मने कवचाय हुं ॥ धियो यो नः सदाशिवात्मने नेत्रत्रयाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्वा॥ प्रचोदयात् परमात्मने अस्त्राय फट्। इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत्॥ मुक्ताविद्रुमहेमनीलधवलच्छायैर्मुखैस्त्र्यक्षैर्युक्तामिंदुनिबद्धरत्नमुकुटां तत्त्वार्थव
र्णोऽस्मि क्लीं॥ गायत्रीं वरदाभयांकुशकशां शुभ्रं कपालं गुणं शंखं चक्रमथारविंदयुगलं हस्तैर्वहंतीं भजे॥ इति ध्यात्वा॥ तत्सवितुर्वरेण्यं ह० भर्गो देवस्य धीमहि ह० धि
यो यो नः स० प्रचोदयात्॥१॥ अथ जातवेदसमंत्रस्य॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि मारीचपुत्रकश्यपाय ऋषये नमः मुखे
त्रिष्टुप्छंदसे नमः हृदये श्रीजातवेदाग्नये दुर्गायै देवतायै नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टकार्यसिद्धये विनियोग इति कृतांजलिः कृत्वा जातवेदसे सुनवाम हृदयाय नमः सो
ममरातीयतो शिरसे स्वाहा॥ निदहाति वेदः शिखायै वषट्॥ स नः पर्षदति कवचाय हुं॥ दुर्गाणि विश्वा नावेव नेत्रत्रयाय वौषट्॥ सिंधुं दुरितात्यग्निः अस्त्राय फट्॥
इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत्॥ विद्युद्दामसमप्रभां मृगपतिस्कंधस्थितां भीषणां कन्याभिः करवालखेटविलसद्धस्ताभिरासेवितां। हस्तैश्चक्रगदासिखेटविशिखां
श्चापं गुणं तर्जनीं बिभ्राणामनलात्मिकां शशिधरां दुर्गां त्रिनेत्रां स्मरेत्॥ इति ध्यात्वा॥ जातवेदसे सुनवाम सोमं ह० अरातीयतो निदहाति वेदः ह० स नः पर्षदति दुर्गाणि वि
श्वा नावेव स० सिंधुं दुरितात्यग्निः॥२॥ अथ तामग्निवर्णामिति मंत्रस्य॥ ततः प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादीन् प्राग्वद्विन्यस्य मम
माभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृतांजलिं कृत्वा क्रां हृदयाय नमः क्रीं शिरसे स्वाहा॥ क्रूं शिखायै वषट्॥ क्रैं कवचाय हुं॥ क्रौं नेत्रत्रयाय वौषट्॥ क्रः अस्त्राय फट्॥ इति वि
न्यस्य प्राग्वद्ध्यात्वा॥ तामग्निवर्णां तपसा ज्वलंतीं ह० वैरोचनीं कर्मफलेषु जुष्टां ह० दुर्गां देवीं शरणमहं प्रपद्ये स० सुतरसि तरसे नमः॥ इति जपेत्॥ अथाग्नेत्वस्य प्र
योगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांते ऋष्यादिषडंगन्यासान्ध्यानं च प्राग्वद्विधाय॥ अग्ने त्वं पारया नव्यो अस्मान् ह० स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा ह० पूश्च पृथ्वी ब
हुला न उर्वी स० भवा तोकाय तनयाय शंयोः॥ इति जपेत्॥ अथ विश्वानि न इत्यस्य प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्या
दिकरषडंगन्यासध्यानानि प्राग्वद्विधाय॥ विश्वानि नो दुर्गहा जातवेदः ह० सिंधुं न नावा दुरितानि पर्षि ह० अग्ने अत्रिवन्नमसा गृणानः स० अस्माकं बोध्यविता तनूनां
॥ इति जपेत्॥ अथ पृतनाजितमित्यस्य प्रयोगः॥ ततः प्रातः कृत्यादि न्यासांते विधाय॥ पृतनाजितं सहमानमुग्रं ह० अग्निं हुवेम परमात्सधस्थात् ह० स नः पर्षदति
दुर्गाणि विश्वा ह० स० क्षामद्देवो अति दुरितात्यग्निः॥ ततः श्रीसूक्तदेवीसूक्ते ऋग्वेदप्रसिद्धे॥ अथ शैवे प्रयोगः॥ ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यामन्त्रयं कृत्वा शिरसि वामदेवाय ऋषये नमः मुखे पंक्तिछन्दसे नमः हृदये श्रीसदाशिवाय देवतायै नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः
कृत्वा। सर्वज्ञाय हृदयाय नमः नित्यतृप्ताय शिरसे स्वाहा अनादिबोधाय शिखायै वषट्। स्वतंत्राय कवचाय हुं। नित्यमलुप्तशक्तये नेत्रत्रयाय वौषट्। नित्यमनंतशक्तये ऽ
स्त्राय फट्। इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत्॥ गोक्षीरफेनधवलं रजताद्रिसमप्रभं। चारुचंद्रकलाराजज्जटामुकुटमंडितं। पंचवक्त्रधरं शंभुं प्रतिवक्त्रं त्रिलोचनं॥
शार्दूलचर्मवसनं रत्नाभरणभूषितं॥ इति ध्यात्वा॥ हसकहलह्रीं ओं हसकहलह्रीं नमः सकलह्रीं शिवाय॥ इति मंत्रं जपेत्॥ अथाघोरास्त्रस्य प्रयोगः॥ ततः प्रातः कृत्या
दियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा॥ शिरसि अघोराय ऋषये नमः मुखे त्रिष्टुप्छंदसे नमः हृदये अघोररुद्राय ऋषये नमः मुखे गुह्ये ह्रीं बीजाय नमः देवतायै
पादयोः हूं शक्तये नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः कृत्वा ह्रीं स्फुर स्फुर हृदयाय नमः प्रस्फुर प्रस्फुर शिरसे स्वाहा। घोर घोरतर तनुरूप शिखायै
वषट्। चट चट प्रचट प्रचट कह कह कवचाय हुं। कह कह वम वम नेत्रत्रयाय वौषट्। बंध बंध घातय घातय हुं फट् अस्त्राय फट्। इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत्॥ एवं न्यस्तत
नुर्मंत्री ध्यायेद्वमनधीः। कालमेघनिभं देवं भीमदंष्ट्रं त्रिलोचनं। भुजंगभूषणं रक्तवसनालेपसंयुतं। परशुं करवाले च बाणं त्रिशिखमेव च। दधानं दक्षिणैर्हस्तैरूर्ध्वादिक्रम
तः परैः। डमरुं खेटकं चापं च कपालं च पार्वति। कामकर्मे सुरक्तं भमसितं चाभिचारके। निग्रहे ग्रहमत्तादिमुक्तौ मुक्तारनिभं स्मरेत्॥ एवं ध्यात्वा॥ ओं ह्रीं स्फुर स्फुर प्रस्फुर प्रस्फुर
घोर घोरतर तनुरूप ह० चट चट प्रचट प्रचट ह० वम वम बंध बंध स० घातय घातय हुं फट्॥ इति मंत्रं जपेत्॥ अथ शरभप्रयोगः॥ ततः प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांते मूले
न प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे पंक्तिछंदसे नमः हृदये शरभशाल्वाय पक्षिराजाय देवतायै नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टादिसिद्धये विनियोगः इति कृतां
जलिः कृत्वा। ओं नमो भगवते हृदयाय नमः शरभशाल्वाय शिरसे स्वाहा। पक्षिराजाय शिखायै वषट्। ममशत्रून्नाशय नाशय कवचाय हुं। हुं फट् नेत्रत्रयाय वौषट्। स्वाहा अस्त्रा
य फट्॥ ध्यानं॥ अष्टापदं पक्षतिमूलरात्तद्स्त्रांकुरं हारकपक्षकूटं। हेमांगयोगीकृतपन्नगं च वज्रगुणोल्लासितसुरवारविंदं। सूर्यानलेंदुद्युतिराजमाननेत्रत्रयोल्लासितमुत्तमांगं। नी
लाश्ममदीप्ताखिलरोगसंघं शीतांशुखंडोज्ज्वलितोत्तमांगं॥ विप्राहिदंष्ट्रवज्रोत्तमकपिलजटाभारसंचारिगंगामगाक्रांतो। नमांगो। क्रमगलितवषल्लंघहाराभिरामोऽघोर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विकालेव
१२०
120
मा

गवंधक्रमघटितसटाग्रे पिपंचोक्कलोद्यत्तुच्छस्यग्रेऽथिवाहू ऋ वभुजगयुगोद्वासिमालाभिरामं। कक्षासंवद्धवेश्याहिपयुगललसथंद्वतीक्रांशुलीलाघंटारोपाकुलाश्वादृग्
कपतिकुलेवैरिसंघेककालोपाशाकारांसलोलवषलकुलभवाशीविषाधीशभोगस्फुरत्स्फूत्कारघोरं स्वरपुटनिकरक्षुण्णसर्वसहं तं। भक्षयंतं पक्षिरूपं भजतां वैरिसंघं
शरभं सालुवरूपं च ध्यायेदेकाग्रमानसः॥ इति शालभरूपं शिवध्यानं॥ ॐ नमो भगवते शालभसालुवाय हुं० पक्षिराजाय हुं० मम शत्रून्नाशय नाशय सं० दह दह ॐ फट् स्वाहा॥ इति
मंत्रं जपेत्॥ अथ प्रौढमंत्रस्य प्रयोगः॥ ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि वामदेवाय ऋषये नमः मुखे पंक्ति छंदसे नमः हृदये श्रीस
दाशिवाय देवतायै नमः गुह्ये ह्रं बीजाय नमः पादयोः ॐ शक्तये नमः॥ इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृतांजलिं कृत्वा। ह्रां हृदयाय नमः ह्रीं शिरसे
स्वाहा। ह्रूं शिखायै वषट् ह्रैं कवचाय हुं। ह्रौं नेत्रत्रयाय वौषट्। ह्रः अस्त्राय फट्॥ इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत्। ध्यायेद्देवं ततो वक्ष्ये हृदि चैकाग्रमानसः। सिंदूरपुंजशोण
एं स्मेरवक्त्रं त्रिलोचनं। मालिक्यमौलिलसच्चंद्रकलालंकृतमस्तकं। दक्षिणोर्ध्वकरे टंकं दधानं तदधो वरं। वामोर्ध्वहस्ते हरिणं तदधः करमादरात्। पीनवक्षोजपीनोत्तुं
गस्तनाग्रे विनिवेशयच्च। वामांकसंनिविष्टायाः प्रियायाः सत्कपेकजे। नानाभरणसंदीप्तं दिव्यगंधस्रगंबरं। इति ध्यात्वा ॐ ह्रौं हुं० क्ष्रौं हुं० नमः सं० शिवाय॥ इति मंत्रं
जपेत्॥ अथ पशुपतास्त्रस्य प्रयोगः॥ ततः प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि वामदेवाय ऋषये नमः मुखे पंक्ति छंदसे नमः हृदये श्री
पशुपतये देवतायै नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृतांजलिं कृत्वा ॐ कुं फट् हृदयाय नमः श्लीं कुं फट् शिरसे स्वाहा। पशुं कुं फट् शिखायै वषट्। पशुं कुं
फट् कवचाय हुं। कुं कुं फट् नेत्रत्रयाय वौषट्। फट् कुं फट् अस्त्राय फट्॥ इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत्। ध्यायेत्पशुपतिं सम्यक् मंत्री चैकाग्रमानसः। पंचवक्त्रं दशभुजं द
तिवक्त्रं त्रिलोचनं। अग्निज्वालातिभरमश्रुसंयुतं भीमदंष्ट्रकं। खड्गं बाणं तथा सूत्रं शक्तिं परशुमेव च। दधानं दक्षिणे हस्ते रूर्ध्वादि क्रमतो गुरुं। खेटं चापं च कुंडिकां च
त्रिशूलं खट्वांगदंडयुक्। वामहस्तेषु बिभ्राणं मध्याह्नार्कसमप्रभं। नानाभरणसंदीप्तं पन्नगेंद्रैरलंकृतं। स्फटिकाभं घनि शांतं सर्वरक्षाकरं स्मरेत्॥ एवं ध्यात्वा ॐ श्लीं — श्री
हुं० पशु हुं० कुं सं० फट्॥ इति मंत्रं जपं जपेत्॥ अथ दक्षिणामूर्तिमंत्रस्य प्रयोगः॥ ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि शुकाय — १२०
॥षट्॥ — १२३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये दक्षिणामूर्तये देवतायै नमः गुह्ये ॐ बीजाय नमः पादयोः ह्रीं शक्तये नमः इति विं[...]ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः
जलिं कृत्वा मूलमंत्रेण करशुद्धिं विधाय ॐ ऋं दक्षिणामूर्तये ऋं हृदयाय नमः ॐ ह्रीं तुभ्यं ह्रीं शिरसे स्वाहा ॐ ह्रीं वटमूलनिवासिने ह्रूं शिखायै वषट् ॐ ह्रीं ध्या-
निरतांगाय ह्रैं कवचाय हुं ॐ ह्रीं मह्यं रुद्राय ह्रौं नेत्रत्रयाय वौषट् ह्रः ॐ ह्रीं शंभवे ह्रः अस्त्राय फट् इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत् ॥ वटविटपसमीपे भूमिभागे निषण्णं सक-
लमुनिजनानां ज्ञानदातारमारात् । त्रिभुवनगुरुमीशं दक्षिणामूर्तिदेवं जननमरणदुःखच्छेददक्षं नमामि । इति ध्यात्वा ॐ ह्रीं दक्षिणामूर्तये तुभ्यं ह० वटमूलनिवासिने ह० ध्यानैक-
निरतांगाय स० नमो रुद्राय शंभवे ह्रीं ॐ ॥ इति मंत्रं जपेत् ॥ अथ मृत्युंजयस्य प्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि कहोलाय ऋषये
नमः मुखे निवृद्गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीमृत्युंजयाय देवतायै नमः गुह्ये ॐ बीजाय नमः पादयोः सः शक्तये नमः नाभौ जूं कीलकाय नमः इति विंन्यस्य ममाभीष्टसिद्धये वि-
नियोग इति कृतांजलि कृत्वा सां हृदयाय नमः सीं शिरसे स्वाहा सूं शिखायै वषट् सैं कवचाय हुं सौं नेत्रत्रयाय वौषट् सः अस्त्राय फट् इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत् ॥ ध्या-
ये देवं ततोऽहं समाहितमनाश्चिरं शुद्धस्फटिकसंकाशं शुभ्रपद्मासनस्थितं । कपर्दमौलिविलसच्चंद्रखंडस्रुतामृतैः अभिषिक्तसमस्तांगमर्केंदुवह्निलोचनं । दक्षिणोर्ध्वकरे मुद्रां ह-
नाख्यां नदधत्करे । दध्यानं दधं तथा देवं मृत्युरोगभयापहं । इति ध्यात्वा ॐ ह० जुं ह० सः सकल ह्रीं इति मंत्रं जपेत् ॥ अथ दशाक्षरस्य प्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मू-
लेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे विराट्छंदसे नमः हृदये श्रीसदाशिवाय देवतायै नमः इति विंन्यस्य ममाभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृतांजलि कृत्वा ॐ
हृदयाय नमः नमः शिरसे स्वाहा भगवते शिखायै वषट् रुद्राय कवचाय हुं ॐ नमो भगवते नेत्रत्रयाय वौषट् रुद्राय अस्त्राय फट् इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत् ॥ आ-
कीर्णं दिव्यभोगैरमरदितिसुतैरर्चितं शैलकन्यादेहार्धं धारयंतं स्फटिकमणिनिभं व्याघ्रचर्मोत्तरीयं । रूपं कृत्तिं वसानं हिमकिरणकलाशेखरं नीलकंठं हृष्टं वामांकलाभिध-
पिलजटं भावयेहं महेशं ॥ इति ध्यात्वा ॐ ह० नमो ह० भगवते स० रुद्राय ॥ इति जपेत् ॥ अथ सौरदर्शनविधानं ॥ तत्रादौ घृणिमंत्रस्य प्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासां-
ते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि देवभागाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीसूर्याय देवतायै नमः इति विंन्यस्य ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृ-
तांजलि कृत्वा सत्यतेजोज्वालामणि हुं फट् स्वाहा हृदयाय नमः ब्रह्मतेजोज्वालामालिनि हुं फट् स्वाहा शिरसे स्वाहा । विष्णुतेजोज्वालामालिनि हुं फट् स्वाहा शिखा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
१२१
121

ये वषट् । कद्रुतेजोज्वालामालिनि हुं फट् स्वाहा । कवचाय हुं । अग्नितेजोज्वालामालिनि हुं फट् स्वाहा । नेत्रत्रयाय वौषट् । सर्वतेजोज्वालामणि हुं फट् स्वाहा । अस्त्राय फट् । इति ष
डंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत् ॥ रक्ताम्बुजमभयदानहस्तं केयूरहारांगदकुंडलाढ्यं । मालिकामौलिं दिननाथमीडे बंधूककांतिं विलसत्त्रिनेत्रं ॥ इति ध्यात्वा ॐ घृणिः ह० सूर्य ह० आदि
त्यस० ॐ इति मंत्रं जपेत् ॥ अथ षडर्णस्य प्रयोगः ॥ ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीसवित्रे देवतायै नमः इति विन्य
स्य मम मामभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृतांजलिरुक्त्वा । सूक्ष्मरूपाय स्वाहा हृदयाय नमः सूक्ष्मतेजसे स्वाहा शिरसे स्वाहा । सूक्ष्माकाराय स्वाहा शिखायै वषट् । सूक्ष्मवालाय स्वा
हा कवचाय हुं । सूक्ष्मकायाय हुं फट् स्वाहा नेत्रत्रयाय वौषट् । मूलमंत्रमुद्राय अस्त्राय फट् । इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत् ॥ रक्तपद्मद्वयं हस्तेर्बिभ्राणं वरदाभये । बंधू
काभं त्रिनेत्रं च रविं ध्याये सुभूषितं ॥ इति ध्यात्वा । ॐ खह० खोह० ह्लूाय स० स्वाहा ॥ इति मंत्रं जपेत् ॥ अथ चतुरर्णस्य प्रयोगः ॥ ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मू
लेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीसर्वरूपिण्यै भुवनेश्वर्यै देवतायै नमः इति विन्यस्य मम मामभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृ
तांजलिरुक्त्वा ॐ हृदयाय नमः ह्रीं शिरसे स्वाहा ॐ शिखायै वषट् । ह्रीं कवचाय हुं । ॐ नेत्रत्रयाय वौषट् । ह्रीं अस्त्राय फट् । इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत् ॥ भास्व
ल्लसन्मौलिविलसद्ग्रांशुमुद्योतयद्भूसागरं देवं कुशेशयवराभीतिः [illegible]
कायाचपुः इति ध्यात्वा । ॐ ह० ह्रीं ह० हंसः स० सः इति मंत्रं जपेत् ॥ अथ त्र्यक्षरस्य प्रयोगः ॥ ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्र
ह्मणाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीसूर्याय देवतायै नमः इति विन्यस्य मम मामभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृतांजलिरुक्त्वा गुल्फादि पादपर्यंतं हृन्न्यासान्न
मः कंठाद्गुह्यपर्यंतं ह्रीं नमः मूर्द्धादि कंठांतं सः नमः इति विन्यस्य ह्रां ह्रीं ह्रूं ह्रैं ह्रौं ह्रः इति करषडंगं विधाय ध्यायेत् ॥ अरुणकमलसंस्थं त्र्यक्षरं भूरिभूषं अरुणकमल
युग्माभीष्टदाभीतिहस्तं । अरुणतरशरीरं भावयामो दिनेशं ह्यरुणकरसुसेव्यं सर्ववेदैकवेद्यं ॥ इति ध्यात्वा ह्रां ह० ह्रीं ह० सः स० इति मंत्रं जपेत् ॥ अथ षोडशार्णप्रयोगः ॥
तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे जगती छंदसे नमः हृदये भास्कराय देवतायै नमः इति विन्यस्य मम
मभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृतांजलिरुक्त्वा ॐ हे हृदयाय नमः ह्रौं ह्रीं ह्रें शिरसे स्वाहा । ह्रां ह्रीं ह्रूं शिखायै वषट् । सः कवचाय हुं । श्रीभास्कराय नेत्रत्रयाय वौषट् । १२३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वाहा॰ [illegible] फट् । इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत् ॥ माणिक्याढ्यारत्नकुंडलधारिणं । हंसस्थाभीष्टदं शंखचक्रपद्मवरधरं विभुः ॥ किरीटिनं मेखलिने कव
चिनमुक्ट [illegible] रत्नसमोपेतं ऋषिसंघाभ्यर्च्यशोभितं । नक्षत्रग्रहराज्याद्यैः सेवितं मुनिमंडलैः ॥ सावित्र्याचैव गायत्र्या सरस्वत्या च शोभितं । नानादेवसमायुक्तं भास्क
रं चिंतयेत् [illegible] ध्यात्वा ओं ऐं ह॰ स्लौं ह्रौं ह्रैं ह॰ क्रां क्रीं क्रूं सः स॰ श्रीभास्कराय स्वाहा । इति मंत्रं जपेत् ॥ अथ द्वादशाक्षरस्य प्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपी
ठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि देवभागाय ऋषये नमः मुखे विराट् छंदसे नमः हृदये श्री आदित्याय देवतायै नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टार्थे विनियोग इति
कृतांजलिः कृत्वा क्रां क्रीं क्रूं क्रैं क्रौं क्रः इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य प्राग्वद्ध्यात्वा ओं ह्रां ह॰ ह्रीं श्रीं घृणिः ह॰ सूर्याय स॰ आदित्य ओं इति मंत्रं जपेत् ॥ अथ षडक्षरस्य
प्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये आदित्याय देवतायै नमः इति
विन्यस्य ममाभीष्टार्थे विनियोग इति कृतांजलिः कृत्वा ओं हृदयाय नमः श्रीं शिरसे स्वाहा । ह्रीं शिखायै वषट् । क्लीं कवचाय हुं । ग्लौं नेत्रत्रयाय वौषट् । द्रां अस्त्राय
फट् । इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य प्राग्वद्ध्यायेत् ॥ ओं श्रीं ह॰ ह्रीं क्लीं ह॰ ग्लौं स॰ द्रां ॥ इति मंत्रं जपेत् । अथ बालाष्टाक्षरस्य प्रयोगः ॥ तस्य न्यासध्यानादिकं प्रागेव प्रपंचयागमातृकाविधा
नेऽभिहितं । अ [illegible] ह्रीं ह॰ हंसः ह॰ सोहं स॰ स्वाहा । इति मंत्रं जपेत् ॥ अथ शाक्तदर्शनविधाने तत्रादौ बालामंत्रस्य प्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलमं
त्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि । दक्षिणामूर्तये ऋषये नमः मुखे पंक्तिछंदसे नमः हृदये श्रीबालायै देवतायै नमः गुह्ये ऐं बीजाय नमः पादयोः सौः शक्तये नमः
नाभौ क्लीं कीलकाय नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोग इति कृतांजलिः कृत्वा ऐं हृदयाय नमः क्लीं शिरसे स्वाहा । सौः शिखायै वषट् । ऐं कवचाय हुं । क्लीं
नेत्रत्रयाय वौषट् । सौः अस्त्राय फट् । इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत् ॥ अरुणकरुणातरंगिताक्षीं मध्यस्मित [illegible] मलयपुष्पीं बहलं [illegible] स्फुरज्जैत्रमुक्तालेखाविराजितां मुक्तालेखा
लयरत्नतिलक [illegible] चित्रभालिकां । विशुद्धमुक्ताविंद्वाढ्यचंद्ररेखाकिरीटिनीं । अरुणमरकतलाभनयनत्रयविराजितां । सूर्यभास्वन्महारत्नकुंडलालंकृतां परां । शुक्लाकारस्फुर
मुक्ताहारभूषण [illegible] रुचितां । कंकणादिलसद्रूपां माणिक्यचलसत्प्रभां । प्रवालजलतिकाकारपाणिपल्लवशोभितां । चंद्रवैडूर्यमुक्तालिमेखलां विमलप्रभां । रक्तोत्पलदला
कारपादपद्मवरं [illegible] भितां । नक्षत्रमालासंकाशमुक्तामंजीरमंडितां । वामे [illegible] न पाणिनानेकेन पुस्तकं चापरेण तु । अभयं च प्रयच्छंती साधकाय वरानने । अक्षमालां च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि
त्रिपुरार्णव
१२२

चवरदं दक्षपाणि[...]तनु। दधतीं चिंतयेद्देवीं वश्यसौभाग्यवाक्प्रदां। क्षीरकुंदेंदुधवलां प्रसन्नां संस्मरेत्प्रिये। इति ध्यात्वा ऐं ह० क्लीं ह० सौः स० इति मंत्रं जपेत्॥ अथ भैरव्याः प्रयोगः॥ अ
त्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांतं मूलेन प्राणायामं कृत्वा शिरसि दक्षिणामूर्त्तिऋषये नमः मुखे पंक्तिछंदसे नमः हृदये श्रीत्रिपुरभैरव्यै देवतायै नमः गुह्ये वाग्भवकूटबीजाय नमः पादयोः
शक्तिकूटशक्तये नमः नाभौ कामराजकूटकीलकाय नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः कृत्वा बीजत्रयद्विरावृत्त्या षडंगानि विन्यस्य ध्यायेत्॥ हृदयस्थारुणांभो
जकर्णिकामध्यसंस्थितां। जपाकुसुमसंकाशामरुणांबरभूषणां। स्मितधौतमहाम्भोजां त्रिनेत्रां चंद्रशेखरां। विश्वसौंदर्यसर्वस्वविश्वसागरकूपिकां। आनंदमधुरां देवीं मदघूर्णितलोचनां।
[...]कुं कुं[...]नेत्रे शशिशकलशेखरे मुंडसंहतैः। मंडितांगीं महादेवीं मुक्ताजपवटीधरां। पुस्तकालंकृतकरां वरदाभयधारिणीं। रक्तांगरागसुभगां ध्यायेत्त्रिपुरभैरवीं॥ एवं ध्यात्वा हसकलरैं ह० हस
कलरीं ह० हसौः स० इति जपेत्॥ अथ चैतन्यभैरव्याः प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांतं मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादिकरषडंगन्यासान् प्राग्वद्विधाय ध्यायेत्ः
पुष्पशरानुसहस्राभां नानालंकारभूषितां। पुष्पकुंतलसच्चंद्ररेखां रक्तांबरां विचित्रां पाशांकुशधरां नित्यवामहस्तकपालिनीं वरदाभयहस्ताढ्यां पीनोन्नतघनस्तनीं। एवं ध्यात्वा यजेद्देवीं घ
वसिंहासनस्थितां। इति ध्यात्वा सहैं ह० सकल क्लीं ह० सक्लौः स० इति जपेत्॥ अथ कामेश्वरीभैरवी॥ तत्र प्रातः कृत्यादि ध्यानांतं प्राग्वद्विधाय। सहैं ह० सकल क्लीं ह० नि
त्यक्लिन्ने मदद्रवे स० सक्लौः इति जपेत्॥ अथ भैरव्याः प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि षडंगन्यासांतं पूर्ववद्विधाय ध्यायेत्॥ उद्यत्सूर्यसहस्राभां चंद्रचूडां त्रिलोचनां। नाना
लंकारसुभगां सर्ववैरिनिकृंतनीं। स्रवद्रुधिरमुंडालिकलितां रक्तवाससं। बिभ्रतीं खड्गं खट्वांगं तथा खेटकमेव च। पिनाकं च शरान्देवि पाशांकुशयुगं क्रमात्। पुस्तकं चाक्षमा
लं च शवासिंहासनस्थितां। एवं ध्यात्वा। हसखफ्रें ह० हसकल क्लीं ह० हसौः स० इति जपेत्॥ इति नित्याभैरवी॥ अथ भुवनेश्वरीभैरव्याः प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि षडंगन्या
सांतं प्राग्वद्विधाय [...]येत्॥ ध्यायेद्देवीं चतुर्भुजां॥ जपाकुसुमसंकाशां दाडिमीकुसुमप्रभां। चंद्ररेखाजटाजूटां त्रिनेत्रां रक्तवाससां॥ नानालंकारसुभगां पीनोन्नतघनस्त
नीं। पाशांकुश[...]तिं दधानां चशिवांप्रिये। इति ध्यात्वा हसैं ह० हसकल क्लीं ह० हसौः स० इति जपेत्॥ इयमेव सकारवर्जा विधेया॥ भुवनेश्वरीभैरवीभेदः॥ संपत्प्रदास
कारा[...]व[...]भैरवी॥ संपत्प्रदायाः आद्यंते रेफो हित्वा सकलसिद्धिदा भैरवी॥ एतासां विद्यानां ऋष्यादिकं प्राग्वत्॥ अथ वा[...]दश[...]धिदेवतामंत्राः॥ तत्रादौ प
[...] तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांतं मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृ[...]आपदुद्धार
धार[...]

श्री
२२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ये देवतायै नमः इति विंन्यस्य मम अभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोगः इति कृताञ्जलिः रक्ताः क्रां क्रीं इत्यादिना षडंगन्यासं कृत्वा ध्यायेत् । पद्मासनस्थां नवकुंकुमाभां रक्तांशुकां ललितसंदधतीं त्रि
नेत्रां ग्रविभ्रतीमाभरणानि रक्तां पद्मावतीं पद्ममुखीं नमामि ॥ इति ध्यात्वा । क्लीं ह्रं पद्मावती ह्रं स्वाहा सं इति मंत्रं जपेत् ॥ उग्रतारा एकजटा तारा नीलसरस्वती त्युक्तोज्जाल
एतासां मंत्रास्तु ॥ ऐं क्लीं श्रीं स्त्रीं ह्सौः हुं उग्रतारे हुं फट् ॥ इत्युग्रतारा ॥ स्त्रीं हुं क्लीं हुं फट् ॥ इत्येकजटा ॥ ओं क्लीं स्त्रीं हूं फट् ॥ इति तारा । क्लीं स्त्रीं हूं । इति नीलसरस्वती । एतासां वन
स्त एणाजेपे तुर्या जां तारितां पंचदशी कूटत्रयं प्रत्येकं प्रत्येकं संयोज्य जपेत् ॥ प्रयोगस्तु प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि अक्षोभ्याय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंद
से नमः हृदये उग्रतारायै देवतायै नमः इति विंन्यस्य मम अभीष्टसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः इति कृताञ्जलिः रक्ताः ओं क्रां अखिलवाग्विभूत्यै हृदयाय नमः ओं क्लीं अरंड वाग्विभूत्यै शिरसे स्वाहा ओं
कॢं अलवाग्विभूत्यै शिखायै वषट् । ओं कॢं विश्ववाग्विभूत्यै कवचाय हुं । ओं क्लीं रुद्रवाग्विभूत्यै नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ओं क्रः सर्ववाग्विभूत्यै अस्त्राय फट् ॥ इति षडंगमंत्रान्विंन्यस्य ध्यायेत् ।
विश्वव्यापककारिमध्यविलसत्कंठां भुजंगसमन्वितां । रक्तश्रीखड्गकपालनीलनलिनैराजत्करां नीलभां । कांचीकुंडलहारकंकणलसत्केयूरमंजीरतामाप्तैर्नागवरैर्विभूषिततनुमारक्तने
त्रत्रयां । पिंगोग्रैकजटां ललत्सुरसनां दंष्ट्राकरालाननां हस्ते व्याघ्रत्वक्परिधानशोभितकटिं ध्येतां स्थिपद्महालिकां । अक्षोभ्येण विराजमानशिरसं स्मेराननां भोरुहां तारां शावहृद
सनां दृढकुचामंबां त्रिलोक्याः स्मरेत् ॥ इति ध्यायेत् ॥ अथ मातंगीचमौन ॥ तत्र प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि दक्षिणामूर्त्तये ऋषये नमः मुखे गायत्री छं
दसे नमः हृदये श्रीमातंगिन्यै देवतायै नमः । मम सर्वाभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोगः ॥ इति कृताञ्जलिः रक्ताः ऐं क्लीं श्रीं ओं नमो भगवति श्रीमातंगेश्वरि सर्वजनमनोहारि हृदयाय नमः सर्वमुखरा
जिनि शिरसे स्वाहा । सर्वराजवशंकरि सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि शिखायै वषट् । सर्वदुष्टवशंकरि सर्वसत्ववशंकरि कवचाय हुं । सर्वलोकममुकं मे वशमानय नेत्रत्रयाय वौषट् । स्वाहा अस्त्रा
य फट् ॥ इति षडंगमंत्रान्विंन्यस्य ध्यायेत् ॥ एवं न्यस्तशरीरो सौ चिंतयेन्मंत्रदेवतां । अमृतोदधिमध्यस्थे रत्नद्वीपमनोरमे । स्वर्णप्राकारसंवीते मंडपे रत्ननिर्मिते । कदंबबिल्वकद्वारे कल्प
वृक्षोपशोभिते । वेदिमध्ये सुखासीनां रत्नसिंहासने प्रभो ॥ अष्टपत्रे महापद्मे केसरांतः सकर्णिके । तन्मध्ये वर्त्तिकोणं स्यात् अष्टपत्रं ततो बहिः पुनः षोडशपत्रं स्यात् तद्बहिश्चतुरस्रकं भावे
दासनस्थां चतुर्हस्तां मंडले प्रोक्तमुत्तमं । तस्य मध्ये सुखासीनां श्यामवर्णां शुचिस्मितां । कदंबमालाभरणां पूजितां सुरासुरैः ॥ प्रलंबालकसंयुक्तां चंद्ररेखावतंसिनीं । ललाटे तिलकोपे
तां मीमत्स्यहसिताननां । किंचित्स्वेदांबुमधुरललाटफलकोज्ज्वलां । वलीतरंगमध्यां तां रोमराजिविराजितां । सर्वाभरणसंयुक्तां मुक्ताहारविभूषितां । नानामणिगणोन्नद्धकटिसूत्रे रत्नं

२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ यार्णा॰
१२३
123

कृतां च लयैस्तर खचितैः केयूरैर्मणिभूषितैः ॥ भूषितां छिबुकां वालां मदघूर्णितलोचनां ॥ म्रापीनमंडलाभोगसमुन्नतपयोधरां ॥ प्रलंबकर्णाभरणां कर्णोत्तंसविरा
जितां ॥ तमालनीलां तरुणीं मधुमत्तां मतंगिनीं ॥ चतुःषष्टिकलारूपपार्श्वस्थ शुकशारिकां ॥ कोटिबालार्कसंकाशां जपाकुसुमसन्निभां ॥ एवं गा पीतवर्णां च ध्यायेन्मातंगिनीं प
रां ॥ एवं ध्यात्वा ऐं क्लीं श्रीं ॐ नमो भगवति श्रीमातंगेश्वरि सर्वजनमनोहारि सर्वमुखरंजिनि सर्वमुखरंजिनि हसकल क्लीं सर्वराजवशंकरि सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि हसकह
ल क्लीं सर्वदुष्टमृगवशंकरि सर्वसत्ववशंकरि सकल क्लीं सर्वलोकममुकं मे वशमानय स्वाहा ॥ एवं जपेत् ॥ अथ सुमुखीप्रयोगः ॥ ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासां
तं मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि तुंबुरवे ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्री सुमुख्यै देवतायै नमः इति विन्यस्य मम अभीष्ट सिद्धये विनियोग इति कृत्वा
तालिकृत्वा [illegible] दिना करषडंगन्यासं विधाय ध्यायेत् ॥ सिंदूराभभिभाननां त्रिनयनं हस्तेषु पाशांकुशौ बिभ्राणां मधुमत्कपालमनिशं सार्धेंदुमौलिं भजा पुष्पा[illegible]
नुं ध्वजाग्रकरयापष्पोद्भसउन्मत्यातद्योन्याहितपालिमानवसुमसात्रोछसत्पुष्करं ॥ एवं ध्यात्वा गं हं क्षिप्रप्रसादनाय हं नमः स॰ इति मंत्रं जपेत् ॥ ऐं क्लीं श्रीं हृद
याय नमः उच्छिष्ट शिरसे स्वाहा ॥ चंडालि शिखायै वषट् ॥ मातंगि कवचाय हुं ॥ सर्ववशंकरि नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ नमः स्वाहा अस्त्राय फट् ॥ इति षडंगानि न्यस्य ध्या
येत् ॥ स्मरेत् प्रथमपुष्पीणीं रुधिरबिंदुनीलांबरां गृहीतमधुपात्रिकां मदविघूर्णितनेत्रत्रयां ॥ घनस्तनभरालसां गलितचूलिकां वालिकां करस्फुरितवल्लकीं विमलशंखताटंकि
नीं ॥ इति ध्यात्वा ऐं क्लीं श्रीं हं उच्छिष्टचांडालि मातंगि हं सर्ववशंकरि स॰ नमः स्वाहा ॥ इति जपेत् ॥ अथ चंडमातंगिनीप्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणा
यामत्रयं कृत्वा शिरसि दक्षिणामूर्तये ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्री चंडमातंगिन्यै देवतायै नमः इति विन्यस्य मम अभीष्ट सिद्धये विनियोग इति कृत्वा तालिकृत्वा श्री
मायया षड्दीर्घया षडंगानि विन्यस्य ॥ मातंगीं नवयावकार्द्रचरणां मुक्तासिकर्पूरांशुकां वीणोल्लासिकरां समुन्नतकुचां मुक्ताप्रवालावलीं ॥ हृ चांपेयीशितशंखकुंडलधरीं १२३
बिंबाधरां संसंस्मितां मायाक्लीं लोलकं पालिमजनयनां ध्यायेत् कुंकुमश्यामलां ॥ इति ध्यात्वा क्लीं नमः हं हिलि हिलि हं चंडमातंगिनी स॰ स्वाहा ॥ इति जपेत् ॥ अथ घटार्गलायत्रप्रदर्शि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नाधिदेवतामंत्रः।। अथ द्व्येकाक्षरगणपतिमंत्रप्रयोगः।। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि गणकाय ऋषये नमः मुखे निचृच्छंदसे नमः हृदये
श्रीविघ्नेश्वराय देवतायै नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृतांजलिः कृत्वा ओं गां गणंजयाय स्वाहा हृदयाय नमः एकदंष्ट्राय हुं फट् शिरसे स्वाहा। अचलकर्णिने नमः
शिखायै वषट्। गजवक्त्राय नमो नमः कवचाय हुं। महोदराय नेत्रत्रयाय वौषट्। चंडाय हुं फट् अस्त्राय फट्। अथ वर्णानामित्यादिना षडंगानि विधाय ध्यायेत्।। रक्तो भः शशिमौलिरं
भागुणो दंतं वरं धारयन् हस्ताब्जैर्द्विशदाननस्त्रिनयनो रक्तांगरागांबरः बीजापूरवहः करे भुजठरो वानाङ्कुशौ स्फुल्लोल्लोके यः फलि भूषणो गणपतिर्भूयाद्व कृतये। इति ध्यात्वा गं ह्रं०
गं ह्रं० गं स्व० इति जपेत्।। अथ महागणपतेः प्रयोगः।। ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि गणकाय ऋषये नमः मुखे निचृद्गायत्री छंदसे न-
मः हृदये महागणपतये देवतायै नमः गुह्ये गं बीजाय नमः पादयोः ह्रीं शक्तये नमः इति विन्यस्य मम अभीष्टसिद्ध्ये विनियोग इति कृतांजलिः कृत्वा ओं गां हृदयाय नमः ओं गीं शि-
रसे स्वाहा। ओं गूं शिखायै वषट्। ओं गैं कवचाय हुं। गौं गौं नेत्रत्रयाय वषट्। गं गः अस्त्राय फट्। इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत्।। चक्राब्जकुंतिशिखान्गुणोक्षुगंधनरूलो-
त्पलं सत्करं श्रीद्यान्वितबीजपूरदंतकुंभं करैर्बिभ्रतं। पद्मोपलकरयान्वितं प्रमदयाश्लिष्टं जपासन्निभं सार्धं दुं प्रभजे महागणपतिं नेत्रत्रयोद्भासितं।। एवं ध्यात्वा ओं श्रीं ह्रीं क्लीं
ग्लौं गं ह्रं० गणपतये वरवरद ह्रं० सर्वजनं मे वशमानय स्व० स्वाहा।। इति जपेत्।। अथ क्षिप्रगणपतिप्रयोगः।। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृ-
त्वा शिरसि गणकाय ऋषये नमः मुखे विराट् छंदसे नमः हृदये श्रीक्षिप्रप्रसादनाय गणपतये देवतायै नमः इति विन्यस्य मम अभीष्टये विनियोग इति कृतांजलिः कृत्वा गां गी-
मित्यादिना करषडंगन्यासं विधाय ध्यायेत्।। सिंदूराभं त्रिभागं त्रिनयनं हस्तेषु पाशांकुशौ बिभ्राणं मधुमत्कपालममलं शंसार्धं दुमौलिं भजे। पुष्ट्याश्लिष्टतनुं ध्वजाग्रकर-
यापक्रोल्लासस्तयातद्योन्याहितपाणिमानव सुमत्यात्रोल्लसत्सुधकं। एवं ध्यात्वा गं ह्रं० क्षिप्रप्रसादनाय ह्रं० नमः स्व० इति मंत्रं जपेत्।। अथ वक्रतुंडप्रयोगः।। तत्र प्रातः
कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि भार्गवाय ऋषये नमः मुखे अनुष्टुप् छंदसे नमः हृदये श्रीवक्रतुंडाय देवतायै नमः इति विन्यस्य मम अभीष्ट-
सिद्धये विनियोग इति कृतांजलिः कृत्वा वं हृदयाय नमः क्रं शिरसे स्वाहा। तुं शिखायै वषट्। डां कवचाय हुं। यं नेत्रत्रयाय वौषट्। हूं अस्त्राय फट्। इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्या-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
१२४

१२४

चेतः स्मरोऽङ्कुशमरुणांतरमणिद्यानसंशोभिकांतिं संविभ्राणं कराभ्यां सकलयैः पाशमप्यंकुशं वा । साभीतीष्टं त्रिनयनयुतं रक्तमाल्यांशुकाढ्यं मंभोजौ च सुदंगमनुं संस्मरेद्वक्रतुंडं । इ
ति ध्यात्वा । हुं० वक्रतुंडाय हुं० हूं स० इति मंत्रं जपेत् ॥ अथ लक्ष्मीगणेशप्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ... ऋषये नमः मु
खे निचृद्गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीलक्ष्मीगणेशाय देवतायै नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोग इति कृतांजलिः कृत्वा श्रां गां गामित्यादिना षडंगानि विन्यस्य ध्यायेत् । हि
माभः पीतवस्त्रः करकमलतलैः संदधच्चक्रशंखौ देताभीतिवनासाध्वलकनकघटं पद्मसंस्थस्त्रिनेत्रः । वामांकाश्लिष्टलक्ष्म्याविधृतकमलयाश्लिष्टसदक्षदोष्णः श्लिष्टः सौवर्णकां
त्यागणप इह महाश्रीकरो नः श्रियेस्तु । इति ध्यात्वा । श्रीं गं सौम्याय हुं० महागणपतये वरवरद हुं० सर्वजनं मे वशमानय स० स्वाहा । इति जपेत् ॥ अथ हेरंबस्य प्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृ
त्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि गणक ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीहेरंबाय देवतायै नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टाप्तये विनियोग इ
ति कृतांजलिः कृत्वा गां गीमित्यादिना षडंगानि विन्यस्य ध्यायेत् ॥ मुक्ताविद्रुमस्वर्णनीलधवलच्छायैः पंचभिर्योगवक्त्रो हेरंबो भावनीयः शशधरमुकुटो द सिंहाधिरूढः हस्तै
र्विभ्रत्त्रिशूलं कुशकजपवटी मुद्गरान्नपुं कपालं दंताकांकामोदकोस्मान्ददलसदभये दानमक्रौ ... पदीप्तिः ॥ एवं ध्यात्वा । क्रों हुं० गुं हुं० नमः स० इति जपेत् ॥ अथ चिरिगणेशमंत्रप्र
योगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि गणक ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये चिरिचिरि ... गणेशाय देवतायै नमः इति
विन्यस्य ममाभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोग इति कृतांजलिः कृत्वा । चिरिचिरि हृदयाय नमः गणपति शिरसे स्वाहा । वरवर शिखायै वषट् । सर्वलोकं मे कवचाय हुं । वशमानय ने
त्रत्रयाय वौषट् । स्वाहा अस्त्राय फट् । इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य ध्यायेत् ॥ सिंदूराभमिति प्राग्वत् ॥ क्रीं चिरिचिरि हुं० गणपति वरवरद हुं० सर्वलोकं मे वशमानय स०
स्वाहा इति जपेत् ॥ अथ शक्तिगणेशप्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि गणक ऋषये नमः मुखे निचृद्गायत्री छंदसे न
मः हृदये श्रीशक्तिगणेशाय देवतायै नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोग इति कृतांजलिः कृत्वा क्रीं हृदयाय नमः गं शिरसे स्वाहा । क्रीं शिखायै वषट् । महागणपतये
कवचाय हुं । स्वाहा नेत्रत्रयाय वौषट् । क्रीं गं क्रीं महागणपतये स्वाहा अस्त्राय फट् ॥ इति षडंगमंत्रान्विन्यस्य प्राग्वद्ध्यात्वा । क्रीं गं क्रीं हुं० महागणपतये हुं० स्वाहा स० इति ज

श्री
१२४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

येत्॥ अथोर्ध्वाम्नायक्रमेण श्रीविद्याषोडशार्णोपादुपदेशषोडशमूलविद्यास्वैकैकस्याद्देद्वविद्येप्रयोज्यं॥ ताविद्यास्तु॥ ओं ऐं ह्रीं श्रीं सहखफ्रें सहौः सहक्षमलवरयीं ह्रौं क्लीं
सः सोऽहं स्वाहा॥ इत्येकादशबीजानि सर्वत्र विद्यादौ योज्यानि॥ स्वप्रकाशपरिपूर्णपरापरमहाकुलसिद्धविद्यामहाकुलयोगिनी क्लीं इति कुलयोगिनीमूलविद्या॥१॥११ स्वात्मानं बोध
यबोधय हसौः प्रासादपरायोगिनी क्लीं इति प्रासादपरायोगिनीमूलविद्या॥२॥११ ऐं ब्लूं क्लें नित्यक्लिन्ने मदद्रवे क्लेदय क्लेदय ह्क्लीं ह्क्लीं महामदमा... स्वाहा ह्स क्लीं
नमः स्वाहा इति रहस्ययोगिनीमूलविद्या॥३॥११ स्वच्छानंदपरमहंसपरमात्मने स्वाहा हसक्षौं इति शांभवियोगिनीमूलविद्या॥४॥११ क्लीं नित्यस्फुरत्तानंदमयी महावि
दुर्व्यापकमात्रमात्रस्वरूपिणी क्लीं इति तादृशयोगिनीमूलविद्या॥५॥११ क्लीं स्वच्छप्रकाशशालिके कुलमहामालिनि क्लीं इति समयविमलायोगिनीमूलविद्या॥६॥११ सु
नित्यप्रकाशशालिके कुलकुंडलिनि ज्ञानशक्ति महाभैरवी स्वात्मानं बोधय बोधय अंबे भगवति क्लीं इति परबोधिनीयोगिनीमूलविद्या॥७॥११ ओं मोक्षं कुरु इति पंचद
योगिनीमूलविद्या॥८॥११ हसैं हसकलह्रीं हसौः इति लोपामुद्राचैतन्यत्रिपुरायोगिनीमूलविद्या॥९॥११ ऐं शुद्धसूक्ष्मनिर्विकल्पपरब्रह्मात्मस्वरूपिणी क्लीं परानंदम
यीशक्तिः सौः इति अनुत्तरकौलिनीयोगिनीमूलविद्या॥१०॥११ स्वच्छानंदपरमहंसपरमात्मने स्वाहा हस्रं इति गुरुतमविमर्शिनीयोगिनीमूलविद्या॥११॥११ अना
साव्योमातीता परापरव्योमातीता व्योमेश्वरी क्लीं इति अनाभासायोगिनीमूलविद्या॥१२॥११ ऐं ह ई कं इति संकेतसारविद्यायोगिनीमूलविद्या॥१३॥११ क्लीं विद्ये भ
गवति वाग्वादिनि महाकुण्डे मायामायातीतंगिनी ऐं ह्लूं रं स्त्रीं इति अनुत्तरवाग्वादिनीयोगिनीमूलविद्या॥१४॥११ हस्त्रौं हस्त्रीं हस्त्रौः इति अनुत्तरविद्यायोगिनीमूलवि
॥१५॥११ क्लीं सर्वानंदमये महाचक्रे वैंदवे परब्रह्मस्वरूपिणी परामृतशक्तिः सर्वमंत्रेश्वरी सर्वतंत्रेश्वरी सर्वयोगेश्वरी सर्वज्ञानेश्वरी सर्वपीठेश्वरी जगदुत्पत्तिमातृ
का क्लीं इति तुरीयायोगिनीमूलविद्या॥१६॥ लक्षं ध्यानरतं त्रे॥ पंचाम्नायदीक्षायां चतुराम्नायदेवताः॥ अंगत्वेन समाख्याताः षड्विद्ये समभ्यसेत्॥ सुरेंद्रानलकौ
रैं क्लौं याम्ये वैयाम्यकोणयोः वारुण्यपाशिमरुतोत्तरे सौम्यदिग्भवे॥ अस्यार्थः॥ पंचाम्नायऊर्ध्वाम्नायस्यान्तदीक्षायां चतुराम्नायदेवताः॥ पूर्वे दक्षिणपश्चिम
नरेशाम्नायदेवता इत्यर्थः॥ षड्विद्ये एकस्यैकस्याम्नायस्य समभ्यसेत् योजयेत्॥ दिग्विभागमाह॥ सुरेंद्रेति॥ प्राक्कुंडाग्नेयकुंडयोः ऐं क्लौं पञ्चवीहासं० इति ज १२८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
१२५

125

न्यकोणयोः याम्यनैर्ऋत्ययोः याम्ये दक्षिणाम्नायविद्या। पाशिमरुतोः पश्चिमवायव्ययोः वारुण्येषा पश्चिमाम्नायविद्या॥ नत्येर उत्तरेशानकुंडयोः [illegible] संस्मरेद्धकुंडं ह
दिक्षु स्वसंभूत उत्तराम्नायविद्या इत्यर्थः॥ श्रीकुलार्णवे॥ प्राक्कुंडे भैरवी प्रोक्ता आग्नेये भुवनेश्वरी। पीतांबरा भोगिनी वा याम्यकुंडे प्रशस्यते। वाराही नैर्ऋते कुंडे प[illegible] नमः सु
जिता। भवानी वायुकोणे तु श्यामा तारा तु तत्परे। इति तत्रैव। पंचकुंडात्मके पक्षे चतुःसमयदेवताः चतुराम्नायविद्या वा प्रयोज्याः परमेश्वरि॥ अथ श्रीगुरुविद्यादीक्षायां तु अंगत्वेन
वरणादि विद्याः प्रयोज्याः। पराप्रासाददीक्षायां तु पंचब्रह्ममंत्राः पंचानां। त्र्याणां विभागमाह॥ त्रयस्त्रिंशत्कलास्विति पंचब्रह्ममंत्राणां त्रयस्त्रिंशत्कलाः षोडश द्वादश दशा
भेण प्रयोज्या इत्यर्थः॥ प्रसंगतः अन्यासां विद्यानां दीक्षायां क्रममाह॥ दक्षिणेति। आद्य ह्रींनेति स्पष्टोऽर्थः। भुवनेश्वर्याः [illegible] गुणालोकं पाशांकुशं भुवनेश्वरी। श्री। श्रिया। मिथिलो
भुवनेश्वरी। वाक् वाग्भवरूपा भुवनेश्वरी। कामराजरूपा। पराबीजरूपा। त्रिविधा त्रिपुटेति। श्रीबीजादिका। कामबीजादिका मायाबीजादिके इत्यर्थः। पंचदश्या इति। अत्र ता[illegible] सु
षुप्ति तुरीया तुरीयातीतेति पंचविधा। जाग्रद्विद्याया जाग्रद्विद्या॥ स्वप्नविद्यायाः स्वप्नविद्या॥ सुषुप्तिविद्यायाः सुषुप्तिविद्या॥ तुरीयविद्यायास्तुरीयविद्या॥ तुरीयातीतायास्तुरी
विद्या यातीत एव [illegible] प्रयोज्या इत्यर्थः॥ श्रीकुलार्णवे॥ पराप्रासादमंत्रश्च लक्ष्मीनारायणस्तथा। त्रिदेवरमहामंत्रः पक्षिरूपाश्च शारभाः। षडक्षरो भवाश्च [illegible] महामसुंजयस्तथा। लक्ष्मी
जनार्दनो लक्ष्मीवासुदेवस्तथैव च। राजराजेश्वरश्चैव पंचवक्त्राश्च मारुतः। मार्तंडभैरवश्चैव महागणपतिस्तथा। उच्छिष्टगणनाथश्च वक्रतुंडस्तथैव च। गणपसाः श्रियायु
क्ताः सीतारामस्तथैव च। नरसिंहानुष्टुभश्चैव पंचबाणास्तथैव च। पंचकामाश्च देवेशि जैना बौद्धास्तथैव च। शांभोरूर्ध्वमुखादेव निर्गता वीरवंदिते। शिवपंचाक्षरीभेदाः प्रासा
दाख्याः शिवास्तथा। विष्णोरष्टाक्षरीभेदाः वासुदेवास्तथा [illegible] गणपतेस्तथैकार्णभेदाश्च अग्निमनुस्तथा। पूर्वाम्नायास्तु कथिता वराहानुवरस्तथा। हरिद्रागणपश्चैव च
टुकाः क्षेत्रपालकाः। शास्त्रमंत्रा [illegible] तथा हरिहरात्मकाः। श्रीकृष्णमंत्रभेदाश्च दधिवामनसंज्ञकाः॥ दक्षिणाम्नायविख्यातास्तथोच्छिष्टानुभेदकाः। उ
रूपो नमस्संहारमालामंत्रास्तथैव च। [illegible] भेदाश्च विवेकाद्यभेदकाः। पश्चिमाम्नायविख्याताः दक्षिणामूर्तिरेव च। महाकालो कपालो [illegible] मंत्राश्चंडे
श्वरस्य तु। वेतालाश्चैव [illegible] वीरभद्राश्च सुब्रह्मण्यादयो मातृपुत्रकाः। उत्तराम्नायविख्याताः शीघ्रकालफलप्रदाः। अथ येष्टदेवताश्री श्री
स्ते यजेदादौ तन्नान्यविद्याः [illegible] तान्नितु [illegible] देवताया अंगभूतानि तत्स्थापनक्रममाह॥ [illegible] नत्राथ [illegible] १२५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वश्ये संस्थापनं भक्तिविभेदभिन्नं । भास्वत्कृ(?)णाधिपतिपार्वतीशार्ङ्गिधराकोटिसुता हरिस्थाने हृच्छेकदे तेन नगेन्द्रजेशामाये भूरे भानन भास्करं ... ईशं ... विन्ध्य । येपश
ग्राम वा अग्निकोणक्रमतस्तु पूज्याः ॥ रत्नसागरे ॥ रविर्विनायको देवि विष्णुः शंकर एव तु । गणेशः कांचिकेशानास्तथा नारायणार्चने ॥ श्रीगोविन्दो हरिः कात्यायनी सूर्यो येन ८
क्रमात् । देव्यर्चने शिवो विघ्नः सूर्यो विष्णुस्तथैव च ॥ शिवो रविर्भवानी वह्निः विष्णुर्विघ्नेश्वरार्चने । आग्नेयादिषु कोणेषु स्थापयेत्तं गणाधिपं ततः पूज्याश्चैव महेशानि ... स्तु
दुःखदाः सदा । अत्र सर्वत्र देवपूजायां तत्तत्प्रकारोक्तं च क्रमेणायतनं कुलोक्तविधिना तत्तत्पीठपूजापूर्वकं पंचायतनदेवताः पूजयेत् । अत्र तथा पूजायंत्रे कृत्वं स्यात् ॥
तदुक्तं कुलार्णवे ॥ देवस्य यंत्ररूपस्य यंत्रमात्मिमनानतो । कृतार्चनादिकं सर्वं व्यर्थं भवति शांभवि । यंत्रं मंत्रमयं प्रोक्तं देवतामंत्ररूपिणी । यंत्रे संपूजिता देवी सहसै
व प्रसीदति । काममोक्षादिदोषोत्थसर्वदुःखनियंत्रणात् । यंत्रमित्याहुरेतस्मिन् देवः प्रीणाति पूजितः ॥ शरीरमिव जीवस्य दीपस्य स्नेहवत्प्रिये । सर्वेषामेव देवानां तथा यंत्रं
प्रतिष्ठितं । तस्माद्यंत्रे लिखित्वा वा ध्यात्वा वाभ्यर्च्य शिवे । स्नात्वा गुरुमुखात् सर्वं पूजयेद्विधिनाऽऽशिवे । एकपीठे पृथक् पूजां विना यंत्रं करोति यः । अत्र गांगिलमपि स्यात्का देवताशाप
मानुयात् । एकपीठे सुरेशानि स्वे स्वे यंत्रे पृथक् पृथक् । आयतनदावरणोपेता देवांस्तत्तद्विधानतः । अत्रावाह्यदेवतामन्यामर्च्येद्वा न्यदेवताः ॥ उमा भांतं लभते शापं मंत्री वै बलमा
नसः ॥ कुलप्रकाशतंत्रे ॥ खंडिते स्फुटिते दग्धे भ्रष्टस्थानविवर्जिते । अंगेऽनहे पशुस्पृष्टे पतिते दुष्टभूमिषु । अन्यमंत्रार्चिते चैव पतितस्पर्शदूषिते । दशस्वपि च नो कुर्युः सन्नि
धानं दिवौकसः ॥ अत्र पंचायतनपूजायामपि संप्रदायात् प्रत्यक्पञ्जकयोर्मध्ये पूर्वां दिशं परिकल्प्य तदनुसारेणाग्नेयादिकं परिकल्प्य चतुरायतनदेवताः पूजयेत् । धर्मादिपूजायामु
क्तमुक्तेषु सुलभ्यायात् । अत्र केचित्प्रधानदेवताया हृन्नानंतरमेव तदावरणपूजार्थं देवताग्रे प्राचीं कल्पयित्वा तत्पूर्वमेव चतुरायतनदेवतानां पूजायाः कार्यत्वात् कल्पनमयुक्तमि
ति यथास्थितानेवाग्नेयादिदिक्षु चतुरायतनदेवताः पूजनीया इत्याकुर्वन्ति । काम्यपूजासु पूर्वीशाभिमुखो भूत्वा वश्यकर्मणि पूजयेत् । दक्षिणाशाभिमुखो भूत्वा मारणे पूजयेत्त्रि
या पश्चिमाभिमुखो भूत्वा पूजयेद्धनसिद्धये । उत्तराशाभिमुखो भूत्वा शांतिकर्मणि पूजयेत् ॥ इति ब्रह्मयामलवचनात् । अत्र शिराक्षमवायव्यशंभुकोणमुखत्वे यदिति कुलप्रका
वतारचवनात् । अत्र याग्नेयमने कृतं चेषु दर्शनात् यथास्थितदिक्क्रमेण पूजायामीशानकोणस्थितायाः कदाचित्प्रधानदेवताया वामभागे कदाचित् दक्षिणे कदाचिद्द(?)क
दावित्यष्टवेष्टितास्ति सर्वे पस्तु प्रसंगात् । यथास्थितानेवाग्नेयादिषु स्थापना संभवात् प्रधानदेवतायाः पीठपूजानंतरमेव चतुरायतनदेवतापूजनात् पीठपूजायामपि धर्मादिपूज २५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्याले
१२६
126

नेकल्पितप्राच्यनुसारेण वागेयादिकल्पमन्त्रेऽनुरायतननदेवतानां मंगलात्प्रधानदेवतामूर्तेः कल्पितत्वाच्च तद्गेहप्राचीकल्पनस्यैवोचितत्वात् इति। अन्ये तु तांत्रि
कदीक्षावद्भिः। शंभौ मध्यगते हरीनहरभूदेव्यो हरौ शंकरे भास्ये नागसुतारवौ हरगणेशाग्नीविकाः स्थापिताः। देव्यां विष्णुहरैकदन्तरवयो लंबोदरेऽजेश्वरेनायोः शंकरमा
तो हि सुखदा व्यस्तास्तु ते दुःखदा इति नारायणीयोक्तरीत्या कल्पितप्राच्यनुसारेण मध्येशानादिकोणेष्विष्टदेवतादिकाः पंचदेवताः स्थाप्याः। तांत्रिकदीक्षाहीनैस्तु भविष्यपु
राणवचनेन पंचायतनदेवतायतनस्यावश्यकत्वमलावैदिकस्मार्तपौराणिकान्यतमाविधिना पंचायतनयजनं कुर्वद्भिः ये आस्तिकैः शानकोणप्रमुखे च पंचायतन
नदेवताः स्थाप्या इत्याहुः॥ तदसंगतं असंगतं ते पांपंचानां मध्ये एकस्याभीष्टदेवतालाभावतयागिलाभावात्कस्यापि मध्ये स्थापनासंभवात्। रविर्विनायकौ विष्णु
श्चंडिकेशश्च पंचमः। अनुक्रमेण पूज्यास्ते व्युत्क्रमेण भयावहा इति पुराणसारसमुच्चये तेषां पंचायतनदेवतायजने क्रमस्योक्तत्वाच्चेति। अत्र पंचायतनपूजायां
गणेशव्यतिरिक्तचतुर्देवतोपासकैः प्रोक्तक्रमेण देवताः संस्थाप्य गणेशमारभ्य प्रादक्षिण्यक्रमप्राप्तदेवताचतुष्टयं संपूज्य मध्यस्थेष्टदेवतां पूजयेत्। गणेशो
पासकैस्तु सूर्यमारभ्य प्रादक्षिण्यक्रमप्राप्तदेवताचतुष्टयं संपूज्यान्ते गणेशं पूजयेदिति व्यागमसिद्धांतः। अत्र च केचित् पंचायतनपूजायां द्वाराधकः सूर्यगणे
शशिवविष्णूनभ्यर्च्यान्ते देवीं पूजयेदिति स्मृत्युक्तमिति वदंति। तदसंगतं। अप्रादक्षिण्यापत्तेः। अक्रमस्याप्यलाभतया। स्तव्यस्तक्रमापत्तेश्च। वस्तुतस्तु गणे
शसूर्यविष्णुशिवदुर्गा आवाह्य पूजयेदिति योगिनीतंत्रे देवीपूजायां पंचायतनपूजाक्रमदर्शनात्। आदौ गणपतिं देवं सूर्यं विष्णुमुमापतिं। दुर्गां च पूजयेद्दिशानि
ति भैरवीतंत्रेऽपि पंचायतनपूजाक्रमदर्शनाच्चायमेव तांत्रिकसिद्धांतः। सत्संप्रदायसिद्धश्च। अन्यदेवतोपासकैरपि तथैव गणेशादिक्रम एव कार्यः। एकत्र दृष्टत्वा
यात्। इयं पंचायतनपूजा त्ववश्यं कार्या। शिवं भास्करमग्निं च केशवं कौशिकीमपि। मनसा नार्चयेद्यस्तु याति स्वर्गलोकादधोगतिमिति। भविष्यपुराणे तदकरणे प्रत्य
वायश्रवणात्। मनसाप्यनर्चयान्नित्यं सर्वगः। अग्निर्गणेशः। यो ब्रह्मा स हरिः। क्रोधो हरिः। स महेश्वरः। महेश्वरः स्मृतः सूर्यः। सूर्यः पावक उच्यते। पावकः कार्त्ति
केयः सो कार्त्तिकेयो विनायक इति भविष्योत्तरपुराणवचनात्। प्रथममप्रस्थापितमूर्तौ स्विष्टदेवतामावाह्य पूजयेत्। तत्र मूर्तिस्तु तत स्थानेनोक्तः

श्री
१२५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तत्र तु शिवलिंगशालग्रामादावपि भावनीया। शिवलिंगानां सर्वदेवतपूजाधिकरणत्वात्। तेषु सर्वाश्च देवताः पूज्या। तेषां लिंगानामेकैकं मेमं डलेव अप्रपूजनं। शालग्रामे
वत द्दुध्यायंत्रादौ च प्रपूजयेत्। भूमावेव कृता पूजा पुत्रापुष्य नमाशिन्नीति रुद्रयामलवचनात्। शालग्रामशिलायां तु तत्तद्ध्यासमर्चयेदिति सोमशंभुवचनात्॥ लिंगस्थंडिल
यार्चे क्लो सूर्यकुड्यपटेषु वा मंडले फलके मूर्ध्नि हृदये दश कीर्तिताः। येषु स्थानेषु देवेशं यजेत्तिपरमं शिवमिति कुलार्णववचनाच्च शिवलिंगेषु पलक्षणं। तेषामिषु केः। तेषां पंचा
नदेवतानां पूजा आदावित्यादि पदं प्रतिपादितं। शालग्रामे मणौ यंत्रे स्थंडिले प्रतिमासु वा हरेः पूजा तु कर्तव्या केवले न तु भूतल इति त्रैलोक्यसंमोहनतंत्रवचनात्। तत्र ... रूपा प्र
तिमा कार्या। सा तु मात्रांगुलप्रमाणेन दशपंचसु दशांगुला। गृहे तु प्रतिमा पूज्या नाधिका तु प्रशस्यत इति कपिलपंचरात्रोक्तरूपा प्रतिमा कार्या। दशांगुलमिता पंचदशांगु
लमिता पंचत्वर्थः। दशांगुलप्रमाणा सा तिथ्यंगुलमिता च वा। अभ्यर्च्या प्रतिमा विद्वान् गृहेषु गृहमेधिभिरिति हयशीर्षपंचरात्रवचनात्। अत्र च अपि चेष्यते न दशांगुलमारभ्य पंच
दशांगुलपर्यंतो च्चा प्रतिमा कार्येत्युक्तमिति सांप्रदायिकाः। पूर्वश्लोकस्थाप्य यमेवार्थ इति वदंति। मात्रांगुलप्रमाणं तु मंडपनिर्माणप्रकरणे वक्ष्यं। शिवलिंगनिर्माण
प्रकारस्तु शिल्पिशास्त्रे॥ लिंगमस्तकमध्यात्तु सूत्रस्यादाप्रणालकं। लिंगप्रणालिनुष्ठलं तावदेव प्रकीर्तितं। उच्चत्वेन तथा पीठे पंचसूत्रं प्रवक्षते। पंचसूत्रसमायुक्तं शि
वलिंगं प्रपूजयेत्। भुक्तिदं मुक्तिदं चैव धनारोग्यसुखप्रदमिति। तन्निर्माणप्रकारस्तु॥ कालोत्तरे॥ अंगुलादिवितस्त्यंतं लिंगं गेहे प्रपूज्यते। प्रासादे तु ततः ऊर्ध्वं स्यात्पूजनी
यं प्रयत्नतः। लिंगमस्तकविस्तारं पूज्यभागसमं नयेत्। नाहं तत्त्रिगुणं कुर्यान्नालवर्तीहविस्तृतिः। पूज्यांशद्विगुणं कुर्यात्सूत्रपीठसमुन्नतौ। वृत्तं वा चतुरस्रं वा मध्यकं टसम
न्वितं। त्रिगुणं लिंगनाहाच्च कंठनाहसमावरेत्। त्रिमेखमध्यशोर्ध्वं समं वापि द्विमेखलं। लिंगमस्तकविस्तारं षड्भागं विभजेत्ततः। मेखलामेकभागेन कुर्यात्खातं च तत्सम
मं। लिंगदैर्घ्यसमं कुर्यात्प्रनालं तस्य वा ह्यतः। विस्तारं तत्समं मूले तदग्रं च तदर्धतः। जलमार्गः प्रकर्तव्यः स्तस्य मध्ये त्रिभागतः। कुर्यात्पीठार्धदीर्घं वा प्रनालं श्रीशिवोदितं। अ।
सर्वेषां रत्नलिंगानां सपीठानां विशेषतः। लोहादीनां बाणलिंगानामिदं लक्षणमाचरेदिति। अस्यार्थः। स्वाभिमतलिंगं कृत्वा तस्य मस्तकस्य विस्तारं पूज्यस्य लिंगस्य भागं
उच्चतां तत्समं नयेत् कुर्यादित्यर्थः। लिंगमस्तकविस्तारो लिंगोच्छ्रायः समो भवेदि[ति] शैवागमवचनात्। ततो लिंगमस्तकविस्तारो यावत् त्रिगुणं सूत्रं वेष्टनयोग्यं लिं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
१२७

127

गस्य नाहं स्थौल्यं कुर्यात् लिंगस्य योनाहस्तत्र मानं विस्तारं प्रत्यस्य लिंगस्य यः अंशः तुच्छस्ततो द्विगुणो न त्वयुक्तं वर्तुलाकारं चतुरस्रं वा पीठस्य मध्ये लिंगस्य नाहसं अस्य स्थौ
ल्यमात्रस्य द्विगुणसूत्रेण प्रत्ययोग्यं स्थूलं कंठं कृत्वा कंठस्याधो मध्यभागे समांशेन मेखलात्रयं मेखलाद्वयं वा विधाय लिंगमस्तकविस्तारं षोडशविभज्य तेषु कांशमानेन पीठस्योपरि भाग
सर्ववाह्यांशेन मेखलां कृत्वा तदंतस्थमानेन तत्प्रमाणांशेन खातं विरच्य पीठाद्बहिः लिंगसमानदैर्घ्यं दैर्घ्यपीठमानस्यार्धमानदीर्घं वा मूलदेशे दीर्घांशमानविस्तारमग्रदेशे तदर्धमा
नविस्तारं तन्मध्ये मूलाद्ग्रावधि प्रणालविस्तारस्य तृतीयमानविस्तारखातं रूपजलमार्गयुक्तं पीठवत् समेखलं प्रणालं च कुर्यादिति स्फटिकादिरत्नविशेषैः पाषाणादिभिर्वा शिवलिं
गनिर्माणे साधारणे पीठाधिरिति शिवलिंगनिर्माणप्रकारः॥ ॥इति श्रीविद्यार्णवे एकादशश्वासः॥ ॥अथ श्रीचक्रनिर्माणप्रकारः॥ श्रीरुद्रयामले॥ नतः कुंकुम
सिंदूरैः कार्यं यंत्रं तु योगिना। सौवर्णे राजते ताम्रे स्फाटिके वैद्रुमे तथा। चक्रे यथोक्तविधिना पूजयेद्देवी मंत्रेण मे प्रिये॥ तंत्रराजे॥ रत्ने हेम्नि रूप्ये वा ताम्रे दृषदि वक्रमात्। कलाच्चक्रस्य नि
र्माणं स्थापयेत् पूजयेदपि। लक्ष्मीकांतिर्यशःपुत्रधनारोग्यादिसिद्धये। दृषदि गंडकीशिलायां। गंडकीभवपाषाणे स्वर्णे रजतताम्रयोरिति। दक्षिणामूर्त्तिसंहितायां [illegible] धातु
विशेषेण पूज्यकालसंख्याविशेषमाह। रत्नसागरे॥ यावज्जीवं सुवर्णे स्याद्रूप्ये द्वाविंशतिः प्रिये। ताम्रे द्वादशकं वर्षं तदर्धं भूर्जपत्रके॥ तंत्रांतरे॥ ताम्रे द्वादशकं वर्षं स्फाटिकादौ तु सर्व
दा ते यां मध्ये स्फाटिके तु सर्वसिद्धिप्रदं भवेत्। लक्षसागरे॥ भूमौ सिंदूररत्नसाररचितं सर्वकामदं। सुवर्णे रचितं यंत्रं सर्वराजवशंकरं। रजतेन कृतं यंत्रं आयुरारोग्यकांतिदं। ताम्रे
तु रचितं यंत्रं सर्वैश्वर्यप्रदं मतं। यंत्रं हि स्फाटिके देवि मनोभिलषितप्रदं। माणिक्यघटितं यंत्रं राज्यदं भुक्तिदं मतं। गोमेदरचितं यंत्रं सर्वैश्वर्यप्रदायकं। रक्तप्रभे मरकते
यंत्रे सर्वशत्रुविनाशनं। लोहत्रयोद्भवं यंत्रं सर्वसिद्धिकरं मतं॥ देव्युवाच॥ लोहत्रयोद्भवं यंत्रं कथं कार्यं महेश्वर। तन्मे वद स्वरूपेण यथाहं तव वल्लभा॥ ईश्वर उवाच॥ भागा दश
सुवर्णस्य रजतस्य च षोडश। ताम्रस्य रविभागेन पीठं कुर्यान्मनोहरं। तस्मिन् पीठे तु निर्माणं श्रीचक्रस्य तु कारयेत्। शांतिदं पुष्टिदं प्रोक्तं सर्वशत्रुनिवर्हणं। आयुरारोग्यजनन
कं कांतिदं पुष्टिदं मतमिति॥ अथ चक्रस्य प्रस्तारभेदत्रैविध्यं वक्तव्यं त्रैविध्यं तस्य चक्रस्य भूप्रस्तारो ध्येमरुके। पातालवासिनां देवि प्रस्तारोऽत्रिस्तरे [illegible]। ऊर्ध्वे व्योम
हे शान्तिमर्त्यलोकनिवासिनां। स्वर्गलोकाधिवासानां यंत्रराजमेकसंज्ञकः। भूपुरे कुसुमारभ्य वै दर्शितं महेश्वरि। क्रमात् समुन्नतं सर्वं मेरुरूपं मयोदितं। समोर्ध्वे रसं नवकम
रसं प्रकीर्त्तितं। त्रिस्तरे रसमायोगात् प्रस्तारो मयोदितः। यंत्रराजस्वरूपं ते मया स्नेहात् प्रकाशितं। गोपितव्यं त्वया भद्रे स्वयोनिरिव संततमिति॥ अथैतत्प्रस्तारत्रयस्य फ

श्री
१२७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लोऽन्निप्रस्तारं तरं च श्रीतंत्रराजे ॥ चतुरस्त्रं समारभ्य नवचक्राण्यनुक्रमात् । उन्नतोन्नतमामध्याच्चक्रे स्यान्निम्ननिम्नके ॥ त्रित्रिक्रमादुन्नतं तद्दत्तजलं श्रियै लभेत् ।
एकाद्विषट्क्रमोन्नामं श्रियै कीर्त्यै च कल्प्यते । नवानि समरूपाणि सर्वाभीष्टार्थसिद्धये ॥ तथा कुलामलावतारे ॥ उच्छ्रितं क्रमशो देवि वित्तप्राप्तिस्ततो मतिः । भूचक्रषो
डशारं वाष्टारं वसमं भवेत् । शेषमभ्युन्नतमीशानि कार्यो मध्यजं द्विभवेत् । चतुरस्त्रं समं देवि षोडशारादिविंदुकं । मित्राध्यः समुन्नतं देवि श्रियै कीर्त्यै च कल्प्यते । चतुरस्त्रं
समारभ्याविंदुत्तसमरेखकं । तथा श्रीकीर्त्तिरारोग्यममतायोपकल्प्यते ॥ अथ श्रीचक्राधिकरणे निषिद्धधातून्नाह निषिद्धाकरणे निबाह ॥ तंत्रराजे ॥ सीसकांस्यादि
षु पुनः पूर्वोक्तविपरीतकृत् । फलकायां पटभित्तौ स्थापयन्न कदाचन । स्थापिते यदि मोहेन लोभेनाज्ञानतोपि वा । कुलं विनश्यत्यचिरान्निर्मूलयति सर्वथेति ॥ कुलामला
वतारे ॥ अग्निरंगुलविस्तारं प्राक्प्रत्यक्दक्षिणोत्तरं । पलप्रमाणं कर्तव्यमर्वोपीठं मनोहरं । यमार्द्धं प्रकुर्वीत चतुरस्त्रं समं ततः । तस्मिन्पीठे च त्रिमानं श्रीचक्रस्य
तु कारयेत् । सोऽत्रामलीतंत्रे ॥ कलुरेखा भवेल्लक्ष्मीश्चक्रे स्याद्दरिद्रता । अग्निरंगुलविस्तारो यथार्थोनोच्छ्रितीभ्युदिति ॥ लक्षसागरे ॥ अग्निरंगुलं हेमस्येत्यादि प्रागुक्त
श्रीचक्रनिर्माणप्रस्तावे सृष्ट्यादिप्रपंचो न प्रपंचितोऽधुना विशेषमाह । उत्तरतंत्रे ॥ सृष्टिक्रमेण पूजा हि सृष्टिचक्रेऽभिधीयते । स्थितिक्रमेण पूजा स्यात्स्थितिचक्रे म
हेश्वरि । संहारक्रमयोगेन पूजा संहारचक्रके । अत्र श्रीचक्रं त्रिविधं सृष्टिस्थितिसंहारभेदात्तदुक्तं मातृकासर्वस्वे ॥ श्रीचक्रं त्रिविधं प्रोक्तं सृष्टिस्थितिलया
त्मकं । प्रत्येकं त्रिविधं ह्येयं तत्सांकर्यात्स्वयत्नतः । मूलभेदान्नवैव स्युस्तत्तत्प्रदा ह्यनेकधा । अत्र सृष्टिसृष्ट्यात्मकं स्थितिस्थित्यात्मकं लयलयात्मकं चेति त्रिविधाः । सृष्टि
स्थित्यात्मकं स्थितिसृष्ट्यात्मकं । सृष्टिलयात्मकं लयसृष्ट्यात्मकं स्थितिलयात्मकं लयस्थित्यात्मकं । एते नव भेदाः । एवं सर्वे द्वादशभेदाः । अत्रापि विवेकस्तत्रैव ।
सृष्टिचक्रं समाख्यातं नवचक्राण्यनुक्रमात् । उन्नतोन्नतमामध्यं विज्ञेयं देशिकोत्तमैः । श्रीचक्रं सृष्टिसृष्ट्यात्मकं प्रतिरेखं ततोन्नतं । समो ध्वरे खानवकं समे
ठं च यपद्मके वला । स्थितिचक्रं तदेवाकं स्थूलरेखं महेश्वरि । सूक्ष्मरेखं भवेत्तत्र स्थितिस्थित्यात्मकं [illegible] शिवे । लयात्मके त्रिमूरेखं स्थूललयात्मकं । सूक्ष्मं पातालरेखं :
लयात्मके स्थूलं पातालरेखं लयलयात्मकमित्यर्थः । सृष्टिस्थित्यात्मकं चेति स्थितिसृष्ट्यात्मकं त्विति । अत्र ऊर्ध्वमेवात्मकं यंत्रं विधा रेख्यातं महेश्वरि । अत्र ऊर्ध्वक्रमादुन्न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ते यत्रानुसारादितस्ततः तदूर्ध्वं समरेखस्यात्स्थितिस्थित्यात्मके शिवे विपरीतेन चैतस्य स्थितिसृष्ट्यात्मता भवेत्। चतुरस्रं समाचरेच्च चक्रमत्र यथापीठशिरः। क्रमोन्नते तदूर्ध्वं तु समरेखानिमग्न
रेखके। सृष्टिसंहाररूपं स्याद्विपरीतेन तस्य तु। लयसृष्ट्यात्मकं त्वेतत्प्रोक्तं देवि यं मनीषिभिः। अर्धपातालरेखं तु तदूर्ध्वं यो ध्वरेखकं। लयस्थित्यात्मकं प्रोक्तं विपरीतेन तस्य तु। स्थि
तिसंहाररूपं तु विज्ञेयं देशिकोत्तमैः। स्थितिस्थित्यात्मके चक्रे प्रोक्तसंग्रहमेव हि तो। आयुः ... धनधान्यं च पुत्रपौत्रविवर्धनं। सृष्टिस्थित्यात्मके चक्रे मत्र उत्तत्र यं लभेत्।
पंचाशद्वर्षतश्चोर्ध्वं पुत्रपौत्रप्रदं लभेत्। स्थितिसंहारात्मके यंत्रे पुत्रायुर्धनवृद्धिदा पंचाशद्वर्षतश्चोर्ध्वं भयपत्यध्वंसकृद्भवेत्। अन्यश्चोत्कास्तु ये भेदाः श्रीचक्रस्य महेश्वरि। यतिवरवा
नसामान्तु विशेषो वर्णनामिति। उत्तरतंत्रे। कूर्मपृष्ठे तु यच्चक्रं न पूज्यं भयदं हि तत्। तस्मात्सर्वप्रयत्नेन परीक्ष्यैव समाचरेत्। सृष्टिचक्रमहेशानि प्रजासृष्टिं ततो भवेत्। स्थितिच
क्रे तु स्थितिः संहारे तु लयता। गुरुपारंपर्येतो ज्ञापितमाम्नायवा। आप्तं श्रीगुरुपादतं गुरुपेष्ठकनिष्ठके न दत्तं भाग्यवशाद्देवि लभ्यं तद्यदि साधकः। प्रतीतंत्र प्रकुर्वी
त स्थितिसंतापरमेश्वरि। दुष्टमेपि यंत्रे प्राक्फलदं नायथा शिवे इति। पितृपितामहक्रमतः गुरुपारंपर्यक्रमतश्च कालवशात् भाग्यवशाद्दुष्टयंत्रं प्राप्यते चेत्तस्मिन्नयंत्रे पूजानुष्ठ
थमतः संहारक्रमेण ततः सृष्टिक्रमेण ततः स्थितिक्रमेण विधेयाच्छुभफलं दं भवतीत्यर्थः। अथ दीक्षांगभूतमंडपरचनार्थं भूमीपरिज्ञानस्याविशेषकत्वात्तत्परिज्ञानप्रकारः
प्रदर्श्यते। तत्रादित्यसारस्वततंत्रे। निर्मले दिवसे वक्षप्रासादिविवर्जिते। स्थाने समतले भूक्षीकृताहस्सपदं सुधीः। तद्दवष्टभतः कुर्याद्द्वादशांगुलमानतः। गर्त्तं तदुपरि
लोभ्रांत्यात न मध्ये स्थापयेद्बुधः। सूत्रांतरं सरलं शंकुं वर्तुलं द्वादशांगुलं। षडंगुलपरीणाहं मूले शिखिविवरणे। शुचितं यल्लतः तस्मिन् वृत्ते पूर्वापरा ... योः शंकुच्छायासं
पातस्थानयोश्चिह्नयुग्मकं। कृत्वा विहृदयं यावत् सूत्रं प्राक्प्रत्यगायतं। दत्वा वृत्तायतार्धेन मत्स्येलोकाधिके नवा। पूर्वपश्चिमयोर्वृत्तद्वयं श्लिष्टं परस्परं। विधाय पूर्ववत्त
योः संधिद्वयं प्रापि प्रसारयेत्। मध्यविकृस्यपूर्व मध्ये तत्सूत्रे दक्षिणोत्तरं। एतस्यार्धसमानेन तु कलाकोणेषु कोणं कुर्यात्। तेषु सूत्राष्टकन्यासात् चतुरस्रं समं भवेत्। अथैतद्
वनाप्रकारः। अत्र मेघाघनाकृते सर्वे निर्मले नभोमंडले दिवसे वृक्षप्रासाघायाकृते भूप्रदेशे समे स्थानके किंचिदुकृत्वात द वष्टभतः प्रतिदिशं द्वादशांगुल
मात्रेन वृत्तं निष्पाद्य तत्र षडंगुलमानेन परिणाहमूले मुत्तरोत्तरं परिणाह्यपवयेन सूचीमात्रकृतां ग्रपरिणाहमत्वाकृतिं द्वादशांगुलोच्छ्रायोपेतं वृत्ताका
रं शिलिविवरेण निर्मितं शंकुं वृत्तमध्यस्थबिंदुमध्यगं कुर्मलं परिणाहमध्यं यथा भवति तथा संस्थाप्यते शंकुच्छायाग्रस्य पूर्वोक्तं तद्वृत्तरेखापश्चि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

म भागे यत्र संपातस्तत्र चिह्नं कृत्वाऽपराह्णे विशंकुच्छायाग्रं स्यात् तदुत्तरे रेखा पूर्वभागे यत्र संपातो भवति तत्र च चिह्नं विधाय तच्चिह्नद्वयगामि सूत्रं विधाय पूर्वपश्चिमं
परिकल्प्य तच्चिह्नद्वयावष्टंभेन तच्चिह्नांतरालस्थमानस्य स्वेष्टाधिकार्धमानेन मान्योन्यसंश्लिष्टं पूर्वापरं च तद्द्वयं विधाय च तरेखा दक्षिणोत्तरसंधिद्वयगामि पिंडाकल्प
श्चिमसूत्रमध्यगत्वात्तिर्यग्रूपेण यत्सूत्रं तद्दक्षिणोत्तरं परिकल्प्य पूर्वपश्चिमदक्षिणोत्तरसूत्रद्वयाग्रचतुष्कसंपाताद्द्वयमा[illegible]णमात्रेण तुल्यरूपकल्पितसूत्राग्रे
स्तेष्वं मंडपकुंडादीनां प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोत्तरात्मकदिक्चतुष्टयं परिकल्पयेदिति॥ अथ स्थूलदृष्ट्या प्राचीसाधनविधिः प्रदर्श्यते॥ सूक्ष्मप्रकारस्तु तंत्रांतरे॥ सुसमे भूतले
ये त्वारंभोक्तप्रकारेण पूर्वेदिनकृत्यमुख्यादिनांतरे पि देवेशि प्राग्वच्चिह्नद्वयं सुधीः। कृत्वा वृत्तं तु पत्रस्था छायायाः परमेश्वरि। प्रवेशो निर्गमश्चैव तत्र पूर्वेदिने यदा। प्रविष्टनि
नेता छाया यदा तन्मध्यनाडिकाः। छायादिनात्तु विज्ञाय छायापगमचिह्नयोः॥ अंतरं दिनयोरिष्टेश्चतुरावैर्विभागशः। विभज्य तत्र चिह्नानि कृत्वाभिः सुरेश्वरि। नाडीभिः कल्पितामा
गाराणामीयाः प्रयत्नतः। घस्याह्नं तं तु भांशैः पूर्वेद्युः कृतं भवेत्। प्राचीसत्रं पूर्वभागे उत्तरे त्वरं नरायणो। अयने दक्षिणे चैव दक्षिणस्यां दिशि ध्रुवं। वाल्यते वेत्सूत्रसास्या
स्त्राचीतु परमेश्वरीति प्राचीसाधनं विधाय। व्याससद्विगुणरज्जुं तोपाशौ कृत्वा कयेदिमां। व्यासार्धमानेशं कर्धं सार्धस्मिन्कर्षणाय च। प्राच्यां मशंकौ स्तत्पाशौ कृत्वा वाकर्षकर्षणे। शंकुके
वीकस्मात्तिरेवमुदग्व्यासस्य वांसकौ। इति शिल्पिशास्त्रोक्तरीत्या मंडपक्षेत्रमुद्दिष्टमानादधिकविस्तारायामसमचतुरस्रं कल्पयेत्॥ अत्र स्थाप्येग कुंडमेपादर्धसो यावानि
ष्टस्याव द्विगुणरज्जुमुभयंतः पाशं कृत्वा तामेकतः पाशा व्याससार्धमात्रेशकर्धे विकृयेत्ततः शंकुकाग्रे दत्तो व्यासार्धमानेन विकृष्यापकर्षणतः कुंडमंडपादौ प्राचीसूत्र
घ्नमालो त्वदत्वा तदंतयोः शंकुं निखात्य तयोस्तद्रज्जुपाशौ तथा कुर्याद्यथा व्यासार्धं दंकोयतः कृतः सपाशः प्रतीच्यां स्यात्कर्षविकृ दक्षिणत आकृष्य व्यासार्धविकृ दक्षिण
श्रोत्रिशंकुं दत्वा तस्यैवोत्तरदिक्श्रोण्यां च शंकुं दत्वा ततः पाशौ यस्य स्यैव मंशोसा व्याप्तवेति। एवं समचतुरस्रं क्षेत्रं कृत्वा बाकुमार्गो दिष्टमाना व्यधिकां चतुरस्रां भुवं
वाकुमाचश्वननादिभिस्तु षांगारादिलोष्टादिकं निरस्य शुद्धमृक्तिकापूर्य दृढीकृत्य कीलने कीकृते मूले पृथक् सूक्ष्मसमायपोः दंडयोरग्रं नैकघोऽव्यस्ति यध्य
चिह्नतः कीलादिना योजनीये दंडः समतया द्वयोः मूलदेशे लंबसूत्रमेस्पृशन्नारवदुर्वे। भस्मेग्रयुग्मे मध्यांका निर्यग्दंडगता यतः। स्खलेत्तत्सरये दस्य निम्नापेक्षा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रियुक्तितः। अंके यावहस्तमेतिभूरेवं समतां व्रजेत्॥ अथ स्थापनं॥ समस्थौल्यदीर्घे रज्जोः कीलेन घोत्मूलयोर्दंडयोरग्रानिकरेता दशांगुलिर्ये गदंड तदर्धदी
र्घकीलेन योजयित्वा तन्मध्यविंदुं कृत्वा दंडत्रयेण दीर्घं त्रिकोणाकारं विधाय दीर्घदंडयोर्मूलं लोलं समानं संयम्य लघुपाषाणादिवद्धृतिर्ये गदंडस्य मध्यवि
न्दोः परिभूमिं यथा न स्पृशति तथा विधाय भूमिस्पृष्टाग्रयोस्तयोर्मूलं धृत्वा शनैः कुर्यात्तिर्यग्दंडमध्यांको यत्र रज्जुं वलति तत्र निम्नैः स्थलं तां पूरयेत्। अथ यत्र रज्जु
र्वितावायथा मध्यविंदोः समं भवति तथा सर्वत्र कुर्यादिति। शिल्पिशास्त्रोक्तप्रमाणेन भूमिं समीकृत्य तत्रोन्नतमध्यमकनिष्ठानामन्यतमं मंडपं कुर्यात्॥ मंडपलक्षणं
तु तत्रांतरे॥ राज्ञां होमाभिषेकेषु दीक्षादानप्रदादिषु। भोगे स्यादिशो द्वालप्रपाहं वाचयेत्सुधीः। ततः पंचनिना दत्त मंडपं रचयेच्छुभं। ज्येष्ठमध्याधमत्वेन तत्स्मानां
त्रिविधं मतं। षोडशाष्टादशामितैर्हस्तैर्मानमिहोत्तमं। हस्तैर्विंशतिभिः केचित्मानमुत्तममब्रुवन्। मध्यमं द्वादशकरैश्चतुर्दशकरैर्मितं। अधमं दशभिर्हस्तैर्मितं तमाहुर्म
नीषिणः। केचित्तु नवभिस्तत्र षड्भिर्वाथ पंचभिः। हस्तैर्मितं वदंत्येवं विस्तारायामसंयुतं। स्तंभैः षोडशभिर्युक्तं चतुर्द्वारं सुशोभनं। दिक्षु द्वाराणि चत्वारि स्याष्ट्यंगुलकरद्वया
त्वा साध्यांगुलकं रदध्वा द्वाविदधीत करद्वयात्। ततो मंडपसूत्रं तु त्रिगुणं परिकल्पयेत्। पूर्वादिष्यक्रमात्तस्य मध्यभागस्तु वेदिका। हस्तिकाभिमेदा वासाकार्या दर्पणसं
न्निभा। वेदीकोणेषु विन्यस्याः स्तंभा वृदस्यरूपकाः। ते चोन्नमेतदर्धोच्चा मध्यमाधमयोः पुनः। अष्टहस्तोन्नतिर्भेतस्ततो द्वादश स्तंभका। ऋजवः पंचहस्तास्ते स्पर्शिरवा
स्तु समं ततः। चतुष्कोणेषु चत्वारः स्थाप्यास्ते सत्रकोटिषु। समंततस्ततः सर्वे स्थाप्याः षोडश देशिकैः पंचविंशाभितां स्तांश्च निरवनेक्षुवि देशिकः। मध्यस्तंभचतुष्कस्यादेशी
न तात्मकं पुनः कृत्वा काष्ठचतुष्कं तु तदग्रे कलशांश्च भो। शोभितं फलकं बध्नीयादुपरिस्तं सुदृढं। निर्मितैः शिल्पिभिः सम्यक्स्थापयेद्देशिकोत्तमः। आच्छादयेत्ततो वेशो
करैः करदलैश्च तं। मंडपद्वारबाह्ये तु युग्मं युग्मं दिशाक्रमात्। अश्वत्थोदुंबरप्लक्षवटोत्थं तोरणं न्यसेत्। सप्तषट्पंचककर उन्नत्यास्तु विपूर्ववत्। विशालता चतस्त्रा श्री
षड्भिरष्टांगुलैर्मता। पंचांगुलमितस्थौल्यं विषमं चतुरस्त्रकं। मध्यभागे तोरणयोः तिर्यक्काष्ठं प्रविन्यसेत्। सार्धहस्तद्वयाद्द हस्तयुग्मसमुन्नतः। अग्निमीलेति मं १२९
त्रेणाविन्यसेत्पूर्वतोरणं। इषेत्वेत्यादिमंत्रेण दक्षिणं तोरणं न्यसेत्। अग्न आयाहि मंत्रेण पश्चिमस्यान्निवेशिनं। शन्नो देवीति मंत्रेण दद्यादुत्तरतोरणं। ऊर्ध्वं ध्वजं च वच्छ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यात् घंटाचामरभूषितं। पंचहस्तो ध्वजः प्रोक्तो दंडस्तु दशहस्तकः। ततस्तु लोकपालानां पताका बाहुसंस्थिताः। द्वादशांगुलविस्तारास्ततस्त्वेवलंघिताः। पीतारक्त
श्यामधूम्रश्वेतधूम्रासितास्तु नाः। आयुधाकाः पताकास्तु पुष्पगंधसमन्विताः। यथायोग्यं दंडयुतास्तत्तन्मंत्रेण तान्न्यसेत्। चंद्रमंडलगौरेण वितानेनाविभूषितं। दुकूलवेष्टितस्त
भं नानादीपावलीकृतं। आम्रपल्लवमालाभिः शोभितं द्वारमुत्तमं। वेष्टितं दर्भरज्वा च विदध्यान्मंडपं शुभमिति। उत्तरतंत्रे॥ विंशत्यूर्ध्वशते हस्ते मंडपश्चोत्तमोत्तमः। अष्टोत्तरशते
हस्तैः शतहस्तैरथापि वा। एकाशीतिमितैर्हस्तैः सप्ततिकरैरपि। षष्टिहस्तैरष्टचत्वारिंशद्भिर्हस्तकैः क्रमात्। षड्विंशद्भिश्च त्रिंशद्भिः सप्तविंशतिहस्तकैः। चतुर्विंशतिहस्तैर्वा मंडपं कल्प
येद्बुधः। चतुरस्रं तथा वर्तं षट्कोणं चाष्टकोणकं। त्रिकोणमष्टपत्राभं नवकोणादि द्विकोणकं। पंचकोणं सप्तकोणं रुद्रकोणं तथैव च। द्वादशं षोडशं चाष्टादशं विंशतिकोण
कं। चतुर्विंशतिकोणं च सप्तविंशतिकोणकं। द्वात्रिंशत्कोणकं चैव षट्त्रिंशत्कोणं तथा। अष्टचत्वारिंशदस्रं मत्स्याकारो ध्वजाकृतिः। भूपोक्ता सिंहंगारधनुर्मुद्गरकाक्ष
ति। मंडपास्तत्र कर्तव्याः कुंडान्यपि विशेषतः। पूर्णाभिषेके दीक्षायामभिषेकादिशांतिषु। तत्तत्काम्यप्रयोगेषु तत्तत्कुंडानि देशिकैः। कर्तव्यानि विशेषेण तत्तत्कर्मोपपत्तये द्विजाः। अ
थ यावंतो मंडपभेदा उक्ताश्चांते तः कुंडभेदा अपि ज्ञेयाः। अथैतन्मंडपरचनाप्रकारः। अत्र पूर्णाभिषेकादिषु चतुर्विंशतिहस्तपरिमिता कृष्टमंडपापेउक्तास्ते कर्तव्याः। चतुर्विंशति
शतिः अष्टादशषोडशहस्तैर्वोत्तममंडपश्चतुर्धा। चतुर्दशहस्तैर्द्वादशहस्तैर्वा मध्यमो द्विविधः। दशहस्तेनैवहस्तैः सप्तहस्तैः पंचहस्तैश्च समायामविस्तारैश्च कनिष्ठश्चतुर्विधः। अ
त्र पक्षे तत् विधेयं यावकाशं कालिके सदस्यसामाग्रिकाद्युपवेशादेः सौकर्ययुक्तं मंडपं कुर्यात्। हस्तश्च चतुर्विंशांगुलदैर्घ्यः। अंगुलमानं तु महाकपिलपंचरात्रे॥
वातायनपथं प्राप्त ये भांति रविरश्मयः। तेषु सूक्ष्मा विसर्पंते रेणवस्त्रसरेणवः। परमाणोरष्टगुणस्त्रसरेणुरुदाहृतः। तेऽष्टौ केशाग्रयास्तेऽष्टौ लीक्षा यूकास्तद
ष्टकं। तदष्टकं यवस्तेऽष्टौ वांगुलिः समुदाहृता। सात्तमांगुलिः सप्तयवाः सैव तु मध्यमा। षड्यवा साधमा प्रोक्ता मानांगुलमितीरितं। विन्यस्तैस्तिर्यगष्टभिर्यवैर्मानांत
रांगुलं। शालिभिर्वा ऋजुन्यस्तैस्त्रिभिर्मानांतरं भवेत्॥ आचार्यस्य दक्षिणकरे मध्यमांगुलिमध्यमं। पर्वणोरंतरे दीर्घमात्रांगुलमुदाहृतं। विनांगुष्ठं तथा शेषाभिर्मुष्टि
मंगुलिभिः कृतं। चतुर्धा विभजेदेको भागो मुष्ट्यंगुलः स्मृतः। यं कंचित्तोरणायामं विभज्य दशधा पुनः। एकं द्वादशधा भागं कृत्वा तत्रैकमंगुलं। देहलब्धांगुलं मानम्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ घा॰
१३०
130

ज्ञानीयात्तस्य तत्पुनः । उच्छ्रायः प्रतिमायाः स्यान्महामानांगुलात्मकः । महामानोंगुलिरिति मात्रांगुलिरिहोच्यते । प्रासादादीश्च तेनैव कुर्यान्मानांतरेण वै वेदिका
पीठशिविकारथादीनां विधिः पुनः मानांतरांगुलेनैव भवेन्नान्येन केनचित् । यागोपकरणानां च कुर्यान्मानांगुलेन वा । होमांगादीनि स्रुवादीनि कुंडमुष्ट्यंगुलान्यथो दे-
हलब्धांगुलेनैव प्रतिमामानिकल्पयेत् । चतुर्विंशति संख्याभिर्हस्तस्त्वंगुलिभिर्भवेदिति । अत्र आचार्योयजमानः एतावदुक्तः यस्मान्न यजमानस्य तत्रवादिति ते-
ऽत्रांतरे । कर्तुर्दक्षिणहस्य तिशारदावचनात् । उत्तरतंत्रविशेषः नवैकादशकुंडानि कुर्यादुत्तममंडपे । चतुःकुंडीमध्यमे स्यात्कनिष्ठेप्येककुंडमिति । इह सर्वमुक्तमप्रका-
रमात्रांगुलात्मकांगुलादिभिर्हस्तादिपरिकल्प्य प्राक्मंडपं कुर्यात् । तत्र प्राक्विधिना समीकृते भूतले पंच वा षट् वा पुरः सरं ब्राह्मणैः स्वस्तिं वाचयित्वा यथो-
द्दिष्टमानहस्तविस्तारं समचतुरस्रं कोणचतुष्टयनिखातशंकुचतुष्टयं विधाय पूर्वापरायतं दक्षिणोत्तरायतं च मध्यसूत्रं द्वारीकृत्य तच्चतुरस्रक्षेत्रं पुनर्दशनैव धाविभज्य प-
रितः कोणचतुष्टये स्तंभचतुष्टयं दिक्चतुष्टयगत पूर्वापरायत दक्षिणोत्तरायत सूत्रचतुष्ककोष्ठकगतं भाष्टकमिति संभूय द्वादशस्तंभान्तति स्थूलान्नाति कृशान् व-
क्रान्व्रणानेकजातीयान् सुवृत्तान् पंचहस्तसमुच्छ्रायान् खातप्रविष्टस्य स्यपंचमांशान् प्रमाणा द्विहस्तस्य स्थौल्यानन्तीयांशास्थौल्य विलस्य न्नतशिरस्त्वायुक्तान्मध्य
विभक्तेः कोणचतुष्टये स्तंभचतुष्टयं पूर्ववत् स्तंभसजातीयं पूर्ववत् किंचित्स्थूलमुन्नतमष्टहस्तमानस्यार्धमानोन्नमन्यमंडपोऽष्टहस्तोच्चं पूर्ववत्स्थाशिरस्त्वं पंचमांशेन प्रविष्टभूत-
लमिति संभूय षोडशस्तंभान्निखायते षामुपरि सजातीयानि क्रमन्यव्रणानि । शिरःप्रवेशयोग्य वेधयुक्तकोटिद्वयवन्ति दीर्घकाष्ठानि शिल्पिभिः परिकल्पितानि द्वादशस्तंभा-
ग्रेषु मध्यस्तंभचतुष्टयाग्रेषु चतुरस्राकारेण समारोप्य मध्यस्तंभचतुष्टयशिरोग्रा विष्टमूलवंधं युक्तमेकीकृताग्र चतुष्टयानि विष्ट सजातीयकाष्ठकलशकमूलानि
तिशोभितानि दिग्विदिक्स्थ द्वादशस्तंभशिरस्त्वाग्रप्रोतमूलमध्यस्थ भचतुष्टयाग्रस्य प्राग्मध्यानि यथाकाष्ठचतुष्टयमध्यागताग्रे कृत्वा कृत्वियथा योग्य दीर्घस्थौल्यपुन श्री
प्रसारित द्वादशकाष्ठयुक्तमन्योरचिकाष्ठे यथायोग्यं दृढीकृत्यं नारिकेल दलैर्वंशकटैर्वा सम्यगाच्छादिते तेरे च त्रिःशेष विहितकोणचतुष्टयं चतुर्दिक्षु तमम्मध्यमकनिष्ठेषु १३०
साष्टांगुलहस्तद्वय सचतुरंगुल हस्त द्वयाद्धि हस्तविस्तारयुत स्वशाखद्वार चतुष्टयोपेतं मंडपं विरच्य मंडपस्य पूर्वे द्वारा द्विहिहस्तमात्रे परि सज्यान्यथवक्षस्यो न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मममध्यमकनिष्ठेषु सप्तषट्पंचहस्तोच्छ्रितं दशांगुलविस्तृतं पंचांगुलस्थूलं विस्तारस्य दशांगुलत्वात् स्थौल्यस्य पंचांगुलत्वाद् द्वयमप्येवोच्यं विषमचतुरस्रं प्रमाणा-
तिरिक्तवितस्त्युन्नतशिखरं द्वारस्योभयपार्श्वयोः उत्तममध्यमकनिष्ठेषु सार्धहस्तद्वयसपादहस्तद्वयहस्तद्वयान्तराले यथापूर्वं पंचमांशेन प्रविष्टभूतलं फलकद्वयं। अग्नि-
मीले पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजं। होतारं रत्नधातमं। इति मंत्रेण निखाय तत्सजातीयकाष्ठेन समानविस्तारस्थूलं विषमचतुरस्रं कोटिद्वये विशिरसा प्रवेशयोग्यवेधयुतं ति-
र्यक्तिर्यक्फलकं समारोप्य दर्भमालां च बध्नीयात्। एवं दक्षिणद्वारे उदुंबरतरुमयं तोरणं। इषेत्वोर्जेत्वा वायवस्थोपायवस्थ देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मणे इति मंत्रेण न्यसे-
त्। ततः पश्चिमद्वारे प्लक्षमयं तोरणं प्राग्वन्निर्मितं। अग्न आयाहि वीतये गृणानो हव्यदातये। नि होता सत्सि बर्हिषि। इति मंत्रेण न्यसेत्। ततः उत्तरद्वारे वटप्लक्षमयं तोरणं प्राग्व-
न्निर्मितं। शन्नो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतये। शंयोरभिस्रवन्तु नः। इति न्यसेत्। ततस्तोरणानु परितस्तिर्यक्फलकेषु मध्यतः सुषिरं विधायैतेषु तोरणसजातीयकाष्ठेन निर्मितं
मुत्तममध्यमकनिष्ठेषु त्रयोदशैकादशनवांगुलमात्रदैर्घ्यं तच्चतुर्थांशविस्तारं शेषं त्रिशूलाकारं वेष्टवज्राकारं तोरणोपरिगततिर्यक्फलकस्य द्वादशांशमात्रदीर्घं प्रागादिक्रमेण
शंखचक्रगदापद्मलांछितं प्रतितोरणमेकैकं कीलमारोपयेत्। तत्र त्रिशूलनिर्माणप्रकारस्तु पिंगलामते। शूलेन निर्मिताः कुर्याद्द्वारशाखासु मस्तके। शूलेन त्र्यंगुलं दैर्घ्यं तु रीणां-
शेन विस्तृतिः। पर्वैर्मध्यशृंगस्यात्किंचिद्धूनं च पार्श्वयोः। हीनं चैवं समाख्यातं त्र्यंगुलं शोधयेत्तथा। शेषाणां त्र्यंगुलाद्वृद्धिर्विंशत्यंगुलवृद्धिदः इति हीनकनिष्ठमंडपे। शेषाणां मध्यमो-
त्तममानां। विष्टः प्रवेशः। वास्तुशास्त्रे। मस्तके द्वादशांशेन शंखचक्रगदांबुजं। प्रागादिक्रमयोगेन न्यसेत्तेषां स्वदारुजमिति॥ द्वादशांशं तिर्यक्फलकस्य स्वदारुजं। लत्तु तोरणसजातीय-
काष्ठसंभवं तेन कनिष्ठमंडपे चतुरंगुलो मध्यमे सार्धचतुरंगुलं उत्तमे पंचांगुलमिति। केचित्तु गतत्रहस्तोच्छ्रिताः कीलाः संस्थाप्य वेष्टवेत्तथा। शंखचक्रगदापद्मलांछिताः शूलसं-
न्निभाः। शैवे इति तंत्रांतरे वववराड्हस्तमात्रं कीलं वदंति। तत्र तिर्यक्फलकेषु तदनुहस्तमात्रेषु कीलेषु पृष्ठमाने नैर्ऋत्यदेशेषु शंखचक्राकारं वा त्रिशूलाकारं वा कार्यं विलप्रवेशश्चात्र पैव
कार्यः। उर्वरितं तेषां दंडवद्दृश्यत इति। ततो मंडपाग्रे दशहस्तदैर्घ्यं वंशदंडावलंबितं हस्तमात्रविस्तृतं पंचहस्तदैर्घ्यं दातव्यं मंत्रदेवतावाहनमुद्रांकितध्वजं। इदं द्विभाषितात्रेषु ध्वजं तत्पैवतत-
द्देवतवर्णानुरूपवर्णं वा ध्वजमारोपयेत्। दशदिक्षु वा कुमात्रदीर्घा यथा योग्यमानदंडावलंबितास्तत्तल्लोकपालवर्णानुरूपवर्णास्तत्तल्लोकपालवाहनमुद्रांकिताः। द्वादशांगुलविस्तृ-
ता लोकपालानां वेदोक्ततत्तन्मंत्रेण पताकां बध्नीयात्। तत्रेंद्रस्य पीतवर्णा। वह्नेः पिंगलवर्णा। यमस्य कृष्णवर्णा। निर्ऋतेः श्यामवर्णा। वरुणस्य श्वेतवर्णा। वायो-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ध्रुमगर्त्तो। सोमस्याम लवर्त्तो। ईशानस्याभ्येतवर्त्तो। ब्रह्मणो रक्तवर्त्तो। अनंतस्याभ्येतवर्त्तो। इति पताकाभिरलंकृत्य मंडपाभ्यंतरं सुश्वेतवितानपुष्पमालाभिरलंकृत्याम्रा
श्वत्थदलग्रथितदर्भरज्जुरूपवंदनमालयामंडपमंतर्बहिश्च परिवेष्टयेत् तथा नदुकूले वसंवेष्टयेत् मध्यस्तंभचतुष्टयमध्यगते चतुरस्रकूपे मध्यखंडे ऽपकेष्टिकादिभिः स्निग्ध
मृद्भिर्वा चतुरस्रां दर्पणोदरनिभपार्श्वचतुष्टयमध्यप्रदेशां समतरां वेद्यायामस्य कोदण्डांशेन नवमांशेन सप्तमांशेन पंचमांशेन चतुर्थांशेन तृतीयांशेन वा समुन्नतां हस्तमात्रोन्नतां
वा वेदीं विदध्यात्॥ तदुक्तं तंत्रांतरे॥ उच्छ्रायोस्याः ईशानवसपंचधा त्रिभागकैरिति॥ कपिलपंचरात्रे॥ चतुर्थांशोच्छ्रितस्तस्यास्त्रिपंचसप्तमो विधा। नवैकदशभागैस्ता विष्टिकाभिः क
ल्पयेदिति॥ तंत्रराजे॥ विदध्यान्मध्यतो वेदीकरमात्रसमुन्नतामिति॥ शारदायां॥ नक्षत्रग्रहवाराणामनुकूलेह्नि शुभे ऽहनि॥ ततो भूमितले शुद्धे कुंभागारं वितेते॥ पुष्पाहंवाचयित्वानुमंडपं स्व
यं शुभं। पंचभिः सप्तभिर्हस्तैर्नवभिर्वा मितां तदा। षोडशस्तंभसंयुक्तं चत्वारस्तेषु मध्यगाः। अष्टहस्तसमुच्छ्रायाः संस्थाप्य दशाभितः। पंचहस्तप्रमाणान्ये निष्ठा ऊर्ध्वतः क्रमागत
तांश्च मांधानिरथ ते स्त्रादि प्रांते वा वितनम। नारिकेलदलैर्वंशैश्छादयेत्तस्म तन। द्वारेषु तोरणानि स्युः क्रमात् क्षीरमहीरुहां। स्तंभोच्छ्रायः समाख्यातो सप्त हस्तैः पृथक् पृथक्। दशांगुल
मानोन्नत परीणाहः इरितः। तिर्यक्फलकमानेस्याः सैमायाम मध्यमानतः। अष्टकोणत्रिकल्पयेमध्ये तोरणे हस्तमानतः। दिक्षु ध्वजान्निवध्नीयात् कपालसमप्रभान्। वितान दर्भमालाढ्यै
रलंकुर्वीत मंडपं। तत्रिभागमितेक्षेत्रेरत्निमात्रसमुन्नतां। चतुरस्रां ततो वेदीं मंडलाय प्रकल्पयेत्॥ इति॥ ॥ इति मंडपनिर्माणविधिः॥ ॥ अत्र कृत्रिष्वमंडपेषु दशहस्तमंडपे मध्यत्र्यं
शाधिकत्रिकरायता वेदी कुंडवेधांतरं तरालमुभयतः पदद्वयमात्रं तद्बहिः क्रमयतः कंठमेखलासहितकुंडद्वयव्यापि भूमिश्चतुर्हस्तमिता तद्बहिः पार्श्वद्वयेपि कुंभस्थापनार्थं हस्तद्वयमितिस
मस्तमंडपभूमिर्व्याप्ता। अतः परमाचार्यकुलिकस्य दस्यापुपवेशनस्थापनमपि न लभ्यत इति मायपक्षः समीचीन इत्यत्तः सप्तदशपक्षस्यैवैकंकुंडे क्रमेखलादिसंक्षेपविकीर्णापामेतावतावा
रिताश्च। ध्यातव्या द्विपक्षे तिहेयः। इत्थं मंडपं विधाय तस्मिन्मंडपे पूर्वोक्तदिक्षु चतुरस्रयोन्यर्धचंद्रत्रिकोणवृत्तषडष्टकोणपद्माष्टास्रारव्यान्यष्टौ कुंडानि कुर्यात्॥ तत्रादौ चतुरस्रकुंडनिर्म
एतत्प्रकारमाह॥ शारदायां॥ प्राकृत्प्रोक्ते मंडपे विधानं वेदिकाया वहिस्त्रिधा। क्षेत्रं विभज्य मध्यांशे पूर्वादिपरिकल्पयेत्॥ अष्टास्वाशासु कुंडानि रम्याकाराण्यनुक्रमात्॥ चतुरस्रं योनिम
र्द्धचंद्रं त्र्यस्रं च वर्तुलं। षडस्रं पंकजाकारमष्टास्रं तानि नामतः। आचार्यकुंडं मध्ये स्याद्गौरीपतिमहेंद्रयोः। हस्तमात्रमितं भूमिं पूर्वं तत्परिसंत्यजेत्। समं तत्कुंडमेतत्स्यात् चतुरस्रं च
तावहं॥ चतुर्विंशत्यंगुलात्लं हस्तेतं च विदो विदुः। चतुरस्रकृते क्षेत्रे पंचधा विभजेत्सुधीः। न्यसेच्चतुरस्रादेकांशं कोणाद्बोर्धप्रमाणतः। मध्ये कोणमानेन तदास्यदपि मंत्रविदास तत्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गमं ततो दद्यात् कुंडं योनिनिभं भवेत्। चतुरस्त्रीकृतं क्षेत्रं दशधा विभजेत्पुनः। एकमेकं त्यजेद्दशमं धनुर्धं वर्तं त्र विनिःन्यास यंत्रा तयेद्यत्कामान् भ्रामयेत्ततः। अर्धचंद्रनिभं कुंडं रमणीयमि
दं भवेत्॥ चतुर्धा भेदिते क्षेत्रे न्यसेदुभयपार्श्वयोः। एकैकमंशं तन्मात्राद्दग्धलोलां कयेत्ततः। सूत्रत्रयमधः कुर्यात् अस्त्रे कुंडमुदाहृतं। अष्टादशांशे क्षेत्रे शे न्यसेदेकं बहिर्बुधः। भ्रामयेत्
नमानेन वृत्तं कुंडमनुत्तमं। अष्टधा विभजेत् क्षेत्रं मध्ये सूत्रस्य पार्श्वयोः। भागं न्यसेदेकमेकं मानेमाने नमध्यतः। कुर्यात्पार्श्वयुगं तस्य वर्तुलं। तत्र विनिर्गमः। सूत्रमर्धकं ततो दद्यात् पद्मकुंड
मुत्तमं। चतुरस्त्रीकृतं क्षेत्रं विभजेदष्टादशांशतः। एकभागं बहिर्न्यस्य भ्रामयेत् तेन वर्तुलं। वृत्तादिकर्णिकादीनां बहिः स्त्रीणि अकल्पयेत्। पद्मकुंडमिदं प्रोक्तं विजौ वनमनोरुरंशरवौ से
विभजेत् क्षेत्रं चतुर्विंशतिभागतः। भागमेकं बहिर्न्यस्य चतुरस्रं प्रकल्पयेत्। असयोश्चतुरस्रस्य कोणे घोर्धप्रमाणतः। बाह्यस्य चतुरस्रस्य कोणे भ्यां परिलांछयेत्। दिक् प्रतिपथान्या
स्य मध्ये सूत्राणि पातयेत्। अष्टास्रं कुंडमेतद्धि तंत्रविद्भिरुदीरितं॥ श्रीतंत्रराजे॥ प्राक्प्रत्यक्सूत्रमास्फाल्य तन्मध्ये विन्दुकं न्यसेत्। कृत्वा तत्सर्वतः पश्चात् द्वादशांगुलमानतः। तत
स्माद्दक्षिणोत्तरं भ्रमयेद्विन्दुस्य मानतः। कुर्यान्मत्स्यपदं कोष्ठाद्यमितस्तेषु पातयेत्। परं भ्रमद्यत्तत्रापि विदध्याद्विन्दुयुग्मकं। प्राक्प्रत्यक् चिन्हमानेन तयोरेवावलंबनं। दक्षिणोत्त
रतोऽहं सपदं कृत्वा तयोस्ततः प्रसार्य सूत्रेण तस्यापि मार्जयित्वोर्ध्वमानतः। चतुष्टयं तु सूत्राणां चतुरस्रं भवेत् समन्वितं॥ अथैतत्कुंडरचनाप्रकारः। तत्र वेद्याः पूर्वभागे मुष्ट्यंगुलमानेन हस्तमा
त्रां भुवं परित्यज्य प्राक्कल्पितदिक्क्रमेण प्राक्प्रत्यगायतं सूत्रमास्फाल्य तन्मध्ये विन्दुं कृत्वा तद्विन्दुतः पूर्वतः पश्चिमतश्च मुष्ट्यंगुले द्वादशमाने न चिह्नं कृत्वा तत्र दधिकांशं मार्जयित्वा
तच्चिन्हद्वयावष्टंभेन तत्सूत्राद्वा किंचिदधिकमानभ्रमेण पूर्वापरतः किंचिदन्यो न्यसंश्लिष्टं चन्द्रद्वयं विधाय तयोर्दक्षिणोत्तरसंदेशात् घृहं सपदद्वयप्रापि प्राक्प्रत्यक्सूत्रमध्या त्र ल
गतं सपदभेदं दक्षिणोत्तरं सूत्रमास्फाल्य तत्रापि मध्यविन्दुतो द्वादशांगुलमानेन दक्षिणोत्तरं चिन्हद्वयं विधाय तत्र दधिकांशं मार्जयित्वा तत्सूत्राग्रचतुष्टयावलंबेन द्वादशांगुल
मानेन चतुष्वपि कोणेषु हं सपदं विधाय तत्र दयान्तं सपदं प्रापि प्राक्प्रत्यक्सूत्रद्वयं दक्षिणोत्तरं सूत्रद्वयं च संभ्रम्य सूत्रचतुष्टयमास्फाल्य चतुरस्रं कुर्यात्। तत्स्ताके
गायतं हस्तसूत्रमानं निम्नं समचतुरस्रं तत्र खातं कृत्वा तदुपरितः कुंडमानस्य चतुर्विंशांशमितां भुवं परित्यज्य तद्बहिर्द्व्यंगुलविस्तारां चतुरंगुलोत्सेधां मेखलां कृत्वा तदुपरि
गु भूपरि तश्चतुरंगुलमानं स्यक्त्वा अष्टांगुलविस्तारां चतुरंगुलोन्नतां द्वितीयां मेखलां कृत्वा तदुपरि ताह्येचतुरंगुलेस्यक्त्वा विस्तारोच्छ्रायाभ्यां चतुरंगुलमितां तृतीयां मेखलां कुर्यात्। ए
वं कृते प्रथमा मेखला द्वादशांगुलोन्नता चतुरंगुलविस्तृता द्वितीयाष्टांगुलोन्नता चतुरंगुलविस्तृता तृतीया चतुरंगुलोन्नता चतुरंगुलविस्तृता च भवतीति॥ अत्र केचित्प्रथमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दिव्याले
१३२

मेखला चतुरंगुलविस्तृता नवांगुलोन्नता। द्वितीया तु त्र्यंगुलविस्तृता पंचांगुलोन्नता। तृतीया तु द्व्यंगुलविस्तृता द्व्यंगुलोन्नतेति मेखलामानमाहुः। एतन्मेखलायास्
ह हस्तमात्रत्वात् पक्षे त्वेवं तत्र पंचदशांगुलानि म्नात्स्वात्तस्यैव त्रिभ्यक मेखला क्रमात्॥ तदूर्ध्वं नवांगुलो कुण्डस्यैवावश्यकत्वात्। हस्तमात्रत्वात् पक्षे तु सर्वेषां मेखलानां मा
नं वितस्तिप्रमितदैर्घ्यकः। विस्तारोऽस्य धराः कुर्यादिति तत्र राजवचनात्॥ सत्वपूर्वकगुणान्विताः क्रमाद् द्वादशाष्टचतुरंगुलोच्छ्रिताः। सर्वतोंगुलचतुष्कविस्तृता मेखलाः सकल
सिद्धिदा मता इति पंचरात्रवचनाच्च। पूर्वोक्त एव पक्षः समीचीन इति। ततः सर्वेषां स्वस्थमेखलाया बहिश्चतुरंगुलायामविस्तारो ह्येवं चतुरस्रं पीठं मृदा कृत्वा तदुपरि नि
हितमूलदशांगुलदीर्घोऽस्ति तरही तत्परिणाहमध्यमेखलासंलग्नरंध्रनालयुतां मूले कुंभद्वये युक्तां मध्ये सागर्भामुपरितनमेखलोपरिगतामष्टांगुलमानमूलां तत्
देशादुभयतपार्श्वतः क्रमेण संकुचितामेकांगुलाविस्तारागां द्वादशांगुलमानायामामेकांगुलोच्छ्रयमेखलायुक्तामश्वत्थपत्राकारां मूले किंचित् क्रमान्निम्नामोष्ठकुंडभवि
ष्टाग्रां योनिं कुर्यात्॥ अथ कुंडमध्यस्थ हंसपदावलंबेन पश्चिमदिशं चतुरंगुलमात्रेण वर्तं निष्पाद्य तद्बहिः पुनः षडंगुलमात्रेण वर्तं कृत्वा तद्वृत्तं कर्णिकां च परिकल्प्य तद्व्यां
तराले वीथ्याम् अष्टदलानि कृत्वा षडंगुलो[illegible] नाभिं कुर्यादिति चतुरस्रकुंडनिर्माणविधिः॥ अथ योनिकुंडमाह तंत्रराजे। तन्मध्यपंचमांशेन विकाशं पद्मलसत्रकं। पर्वतस्य
श्चिमदंदकोष्ठयोर्मध्यदेशगतकोणमानेन तथाग्नेयपश्चिमाग्रकात् उत्तराग्रावधि तथा दक्षिणाग्रावधि त्रियोल तन्मध्यात्तिर्यक्सूत्राग्रद्वयावष्टंभनस्तथा। विकासितब्र
ह्मसूत्रावधि सूत्रद्वयं भवेत्। योनिकुंडमिदं भद्रे स्याच्चतुर्भुजालसुतस्मिन्नेवास्य कुंडाग्नि वदामि सममानतः। चतुरस्राभितो यातु सप्तकाम्यः साम्यतः स्थिताः। लेभते सर्वकुंडेषु ते
न सर्वाणि सर्वतः। तत्समान्येव जायंते षष्टचत्वंगुलान्नतेति॥ अथैतत्कुंडरचनाप्रकारः॥ तत्र प्राग्वच्चतुरस्रं निर्माय चतुःकोष्ठयुतस्य ब्रह्मसूत्रं तन्मानपंचमांशेन पूर्वेण प्रादिशि वर्धि
यित्वा तत्कोष्ठचतुष्टयात्मकचतुरस्रस्य पश्चिमभागस्य दक्षिणोत्तरकोष्ठयोर्नैर्ऋत्यादीशानांतमाग्नेयादिवायव्यांत वकोणसूत्रद्वयास्फालनेन लक्षितस्य सूत्रद्वयसंपातनं चिह्नितमध्य
देशावष्टंभतस्तत्कोणावधिमानेनोत्तरकोष्ठप्राक्प्रत्यक्‌गब्रह्मसूत्रपश्चिमाग्रादि दक्षिणोत्तरतिर्यक्सूत्रोत्तराग्रावधितद्दक्षिणकोष्ठतत्सूत्रपश्चिमाग्रादितोतिर्यक्सूत्रदक्षिणा श्री
ग्रावधिभ्रमादूर्ध्वचंद्रद्वयमुत्पाद्य तन्मध्यात्तिर्यक्सूत्राग्रयप्रसारप्राक्प्रसारितब्रह्मसूत्राग्रावधि सूत्रद्वयास्फालनेन योन्याकारक्षेत्रं परिकल्प्य तद्बहिश्च कंठमेखलयोर्यो क्रमा १३२
न्नोक्तयुक्त्या योनिमंडलद्वयं निष्पाद्य प्राग्वत्खातं कृत्वा योन्याकारमेव कंठमेखलादि कल्पयेदिति॥ कुंडानां या दशं स्यात्पंचमेखलानां वलादशो कुर्यात् सर्वेषु कुंडेषु इति [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

काशवयन्नात्॥ अथार्धचंद्राकारं कुंडमाह॥ तंत्रराजे॥ गतमध्यं दशमांशं तु परित्यज्याथ कूर्ध्वतः॥ शेषांशांशकमानेन तन्मध्यात्क्रामयेत्ततः। अर्धचंद्राकृतिर्यन्न भवेत्कुंडं तदी
रितमिति॥ अथैतत्कुंडरचनाप्रकारः॥ तत्र प्रागवच्चतुरस्रं निर्माय तद्विष्कंभमानं दशधा विभज्यते तेष्वेकैकांशं प्राक्पश्चिमयोः परित्यज्यते तत्पश्चिमदक्षिणोत्तरायतं तिर्यक्सूत्रं तच्च
तुरस्राद्बहिरष्टांशद्वयमानेन दक्षिणोत्तरयोर्वर्धयित्वा तदग्रद्वयावधि तत्कल्पितपश्चिमब्रह्मसूत्रसंधिमध्यावलंबेन प्राग्रेखामध्यगतब्रह्मसूत्रसंधिमारभ्याष्टांशमानसूत्र
भ्रमादर्धचंद्राकारं कुंडं भवेदिति॥ इत्यर्धचंद्राकारं मंडले निर्मायैतद्बहिरपुरुयुक्त्या एकांगुलमानेन द्वादशांगुलमानेन वाऽर्धचंद्रं इति मंडलद्वयं कृत्वा प्रथमकृतमंडलमध्ये हस्त
मात्रं निम्नं खातं कृत्वा बहिः कंठस्थानं परित्यज्य प्रागवन्मेखलादिकं कुर्यादिति॥ अथ त्रिकोणकुंडमाह तंत्रे चात त्रेचषष्ठमांशं तु पार्श्वयोः स्त्रिविकाशयेत्। प्रत्येकं पार्श्वेन सूत्रं तन्मा
नेनाथ सूत्रयोः। चिह्नयेद्ब्रह्मसूत्रं तद्द्वयाग्रावधि लंबनात् कुंडं त्रिकोणमुदितमिति॥ अथैतत्कुंडरचनाप्रकारः॥ तत्र प्रागवच्चतुरस्रं कृत्वा तद्ब्रह्मसूत्रस्य प्रागग्रं बहिर्कोणात्प्रसार्य
तच्चतुरस्रविष्कंभमानं षोढा विभज्य तेष्वेकैकांशेन पश्चिमतिर्यक्सूत्राग्रद्वयं पार्श्वद्वयेपि बहिः प्रसार्य तदग्रद्वयात् तत्सूत्रद्वयस्य प्राक्प्रसारितब्रह्मसूत्रस्य च यत्र संपातस्तदवध्या सूत्रा
ल्य त्रिकोणकुंडं परिकल्प्य तद्बहिरेकांशमानेन तद्बहिर्द्वादशांशमानेन तत्क्रयुक्त्या त्रिकोणद्वयं निष्पाद्य खातकंठमेखलादि प्रागवत्कल्पयेदिति॥ अथ वृत्तकुंडमाह तंत्रे चान्मध्य
षडशांशेन प्राक्सूत्राग्रं विकासयेत्। तिर्यक्सूत्राद्बहिस्तेन मानेन भ्रामयेत्तथा। मध्यविष्कंभावलंबेन तद्भवेद्वृत्तमंडलमिति॥ अथैतत्कुंडरचनाप्रकारः॥ तत्र प्रागवच्चतुरस्रं क्षेत्रं
साधयित्वा तन्मध्यविष्कंभमानमष्टादशधा विभज्यते तेष्वेकांशमानेन चतुरस्राद्बहिर्ब्रह्मसूत्रस्य प्रागग्रं विस्तार्य मध्यविष्कंभावलंब्य विस्तारितब्रह्मसूत्राग्रमानेन परितो भ्रमेण वृत्तं
निष्पाद्य तद्बहिः पुनश्चतुरस्रस्य चतुर्विंशमानेन कंठार्थं वृत्तं कृत्वा तद्बहिः द्वादशांगुलमानेन वृत्तांतरं निष्पाद्य प्रथमकृतवृत्तमध्ये हस्तमात्रं निम्नं खातं कृत्वा कंठवृत्ताद्बहिर्द्व
द्वांगुलोन्नतरालं वीथ्यां प्राग्वन्मेखलात्रयं योन्यादि कुं रचयेदिति॥ अत्र वृत्तकुंडे योनिर्नास्तीति काश्चित्। तन्न। योनिकुंडे योनिः पद्मकुंडे नाभिश्च नास्तीति तंत्रसिद्धांतः॥ अथ षडस्रकुंडमा
ह तंत्रे वा॥ तन्मध्यषोडशांशेन विकाश्य ब्रह्मसूत्रकं। तेन मानेन च तथा कृत्वा वृत्तं प्रतिस्फुटं॥ तद्वृत्ते वृत्तमध्यस्य कुर्यादर्धेन लांछनं॥ तत्र षट्सूत्रपातेन भवेत्कुंडं षडस्रकमिति॥ अथै
तत्कुंडरचनाप्रकारः॥ तत्र प्रागवच्चतुरस्रं विधाय तन्मध्यमानं षोडशधा विभज्य तेष्वेकांशमानेन ब्रह्मसूत्रस्य प्रागग्रं विकाश्य तन्मानेन चतुरस्रमध्यस्थहस्तपदमध्याद्भ्रमाद्वृ
त्तं निष्पाद्य तन्मध्यविष्कंभमानार्धेन तन्मध्यतिर्यक्सूत्रदक्षिणाग्रादि परितो वृत्ते विकृष्य द्वं विधाय तत्र विकृष्टचिह्नेषु आरूपं सूत्रषट्कमास्फाल्य तत्र चापरूपवृत्तखंडमार्जनेन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

। वि॰ पार्ले॰ च
१३२
133

षट्कोणकुंडक्षेत्रं निष्पाद्य तद्बहिरेकांशतो द्वादशांशतश्चोक्तयुक्त्या षट्कोणद्वयं निष्पाद्य खातादीनि प्राग्वत्कल्पयेदिति॥ अथ पद्मकुंडमाह लक्षणसंग्रहे॥ चतुरस्रीकृतं क्षेत्रं विभ
ज्य दशधा विके। अष्टमांशप्रमाणेन कर्कटेन तु मध्यतः वर्तुलं भ्रामयेत्स्थये कर्णिकाकेसराः पुनः अष्टमांशद्वयेनैव भ्रमयेत्तोयवर्तुले भवेत्॥ ततीयमष्टमांशेन पत्राणां मध्यभूमिता
चतुर्थं तु भवेद्भूले व्यासतुल्येन वर्तमात्। चतुर्विंशतिधा भक्त्वा ब्रह्मसूत्रं वरानने। तत्रैव भागमादाय भक्त्वा षोडशधा पुनः पंचभिः षोडशैर्भागैः पंचकमष्टकं। भागमष्टमतो ह
स्य पंचमं मंडलं शिवे। मध्यतो भ्रामयेत्सर्वैः पत्राणामग्रभूमिता। शास्त्रोक्तविधिना देवि ततः पद्मं समालिखेत्। बाह्यवृत्तांतरालं यत् मानके सरायतं गत मानं कर्कटेन धा
के सराग्रे विधाय च। गुरूपदिष्टमार्गेण षोडशार्धं निशाकराच्। लिखिला कृतिहस्तेन पत्राग्राणि समालिखेत्। कर्णिकाव्याससमानेन परिलिखन्तु दृश्यतां। निखनेद्दशधिष्ठं तु केसराणां
च मंडलं। खनेद्दंतसायाकारं कुर्वन्मत्र भुवं खनेत्। पद्माकारा यथासम्यक् आयते परमेश्वरि। पद्मकुंडमिति प्रोक्तमिति॥ अथैतत्कुंडरचनाप्रकारः॥ तत्र प्राग्वच्चतुरस्रीकृतं क्षेत्रमष्ट
धा विभज्य तन्मध्याद्विकाबलेव नेन परितस्तेषकांशमानेन कर्णिकार्धवृत्तं निष्पाद्य तद्बहिरष्टांशद्वयमानेन केसरार्धवृत्तं कल्पात तद्बहिरष्टांशत्रयमानेन तद्दलार्धवृत्तं विरच्य तद्बहि
रष्टांशचतुष्टयमानेन वृत्तं भ्रामयित्वा तद्बहिरपि सार्धचतुष्टयमानेन चतुरस्रक्षेत्रं तद्बहिर्वृत्तमेकं भ्रामयेदिति वृत्तपंचकं कल्पा द्वितीयवृत्तपंचमवृत्तयोरंतरालमानकर्कटेन केस
रवृत्ताग्रात्सूर्वेबाह्यवृत्तस्पृष्टं भंगद्वयात्मकान् षोडशार्धचंद्रान् निष्पाद्य साग्राण्यष्टदलानि कल्पात मध्यकर्णिकावृत्तं विहाय केसराणि कर्णिकापरितः प्रकाशायत्केसरवृत्ते
दमध्यवृत्तं च सम्यक् खनित्वा चतुर्थपंचमवृत्तयोर्दलानि साग्राणि यथा भवंति चतुरस्रकुंडस्य विस्तरायामखातसमानक्षेत्रं फूलवल्लक्षत्रफलं च यथा भवति तथा गुरूक्तयुक्त्या खन
नं विधाय बहिः पद्माकारेणैव कंठमेखलादिकं कुर्यादिति॥ अथाष्टास्रकुंडमाह तंत्रराजे॥ तन्मध्यस्य चतुर्विंशमाने नाहोपि पूर्ववत्॥ विधाय चतुरस्रं तु पूर्वं कोणार्धमानतः। कोणद
भितएवास्य कृत्वाभिकानि चाष्टवै। तेषु चिह्नेषु कुत्वाष्टसूत्राणि परितः शिवे। कुर्यादष्टास्रकं कुंडमिति॥ अथैतत्कुंडरचनाप्रकारः॥ तत्र प्राग्वच्चतुरस्रं विधाय तन्मध्यस
त्रमानं चतुर्विंशतिधा विभज्य तेषु कांशमानं तद्बहिः प्रतिदिशं प्रसारितस्यान्ये पूर्ववच्चतुरस्रं प्रोक्तक्रमेणा विधाय तत्र पूर्वचतुरस्रस्य कोणसूत्रस्यार्धमानेन बाह्यचतुरस्र
कोणचतुष्टयमभ्यस्य तावन्मात्रं भ्रमयतः प्रतिरेखं चिह्नद्वयक्रमात्सम्यगष्टचिह्नानि कृत्वा चिह्नात्प्राग्वत्सूत्राष्टकमास्फाल्य तद्बहिर्गतकोणमार्जनादष्टास्रं कुंडं भव श्री
ति। इत्थमष्टास्रकुंडक्षेत्रं परिकल्प्य खातखंडमेखलादिकं यथावत्कुर्यादिति॥ दीक्षायामष्टौ कुंडानि कार्याणि॥ अथ पद्मसंग्रहव्याख्याकाः मार्धपंचाससमष्टास्रकुंडयोनिमा १३२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षणमुच्यते। तत्रादौ पंचास्रकुंडमाह तत्रैव तन्मध्यसप्तमांशेन व्रत्तसूत्रं विकाश्य तत्। तन्मानेन परितो भ्रामयित्वा वृत्तं यथावत्‌ लिखेत्। तदंशमानेन वृत्ते चिह्नानि कृत्वा तत्र वै।
पातयेत्‌ पंचसूत्राणि तल्लक्ष्यात्‌ पंचास्रकुंडकमिति॥ अथैतत्कुंडरचनाप्रकारः॥ तत्र प्रागुक्तचतुरस्रक्षेत्रं कृत्वा तन्मध्यमानस्य सप्तमांशेन व्रत्तसूत्रस्याग्रं बहिर्विकाश्य तन्मानेन
चतुरस्र तन्मध्यस्थहंसपदावलंबनेन भ्रामयित्वा वृत्तं निष्पाद्य तच्चतुरस्रमध्यसूत्रं चतुर्धा कृत्वा तेषु शान्त्ये अंशत्रयेण तद्वृत्ते व्रत्तसूत्राग्रादि परितः पंचचिह्नानि विधाय तत्र चिह्नेभ्यः
आरूपाणि पंचसूत्राण्यास्फाल्य तत्तद्बाणवत्‌ खंडमार्जनात्‌ पंचास्रकुंडं भवति। इत्थं पंचास्रकुंडक्षेत्रं परिकल्प्य तद्बहिरपि प्रोक्तयुक्त्या कंठमेखलाद्यं पंचास्रद्युत्यं परिकल्प्य खाता
दिकं कुर्यादिति॥ अथ सप्तास्रकुंडमाह तत्रैव तन्मध्यदशमांशेन विकाश्य व्रत्तसूत्रकं। तन्मानेन संभ्राम्य वृत्तं कृत्वा तं तथा ततः। तच्चतुःषष्टिभागेषु त्रयस्त्रिंशांशमानतः वृत्ते
विधाय चिह्नानि सप्तसूत्राणि पातयेत्‌। तल्लक्ष्यं कुंडमिति॥ अथैतत्कुंडरचनाप्रकारः॥ तत्र प्रागुक्तसमचतुरस्रं कृत्वा तन्मध्यमानं दशधा विभज्य तेष्वेकांशमानेन व्रत्तसूत्रं बहिर्वि
काश्य तन्मानेन तच्चतुरस्रमध्यस्थहंसपदमवष्टभ्य वृत्तं कृत्वा तच्चतुरस्रमध्यसूत्रप्रमाणं चतुःषष्टिधा विभज्य तेषु त्रयस्त्रिंशदंशमानेन व्रत्तसूत्राग्रादारभ्य वृत्ते सप्तचिह्ना
नि कृत्वा चिह्नेभ्यः कुड्यारूपेण सप्तसूत्राण्यास्फाल्य तत्तद्बाणवत्‌ खंडमार्जनादेतत्‌ सप्तास्रं कुंडं भवेदिति॥ ॥इति दशविधकुंडनिर्माणप्रकारः॥ ॥अथ दीक्षायामष्टौ कुंडा
नि प्रागाद्यष्टदिक्षु नवममाचार्यकुंडं चतुरस्रमेवैशान्यां मध्ये कुर्यादिति संभवे नव कुंडानि कार्याणि। अष्टकुंडकरणाशक्तौ प्रागादिचतुर्दिक्षु चतुरस्रार्धचंद्रवृत्तपद्माख्या
नि चत्वार्येव कुंडानि कुर्यात्‌॥ अत्राप्यशक्तावैशान्यां मध्ये चतुरस्रमाचार्यकुंडमेकमेव कुर्यादिति॥ अथैतेषां कुंडानां काम्यहोमेषु कुंडभेदेन फलभेदः॥ तत्र कुलप्रकाशतंत्रे।
चतुरस्रं तु मंत्रज्ञ सर्वसिद्धिकरं परं। भोगपुत्रादयोति कुंडे ह्यर्धचंद्रे शुभावहं। मारणे केचिदिच्छंति त्रिकोणं द्वेषकारकं। रिपुघातकरं केचिद्वृत्तं शांतिकरं जगुः। षट्कोणमुच्चा
टने तिभेदेषु सुचिरं शिष्यते। वृष्टिदं पुष्टिदं चापि पद्मकुंडं विदुर्बुधाः। अष्टकोणं तथा कोश्या द्रोगेपीतिके चन। पंचकोणं चाभिचारं शमनेभूतकं तथा। सप्तास्रमेवं विहाय काम्यकर्मा
णि साधयेत्‌॥ अथ वर्णभेदेन कुंडभेदः॥ कुलमूलावतारे॥ वर्णानामादितः कुंडानुक्तानि क्रमतः शिवे॥ चतुरस्रं वर्तुलमर्धचंद्रं त्र्यस्रमिति क्रमात्‌॥ सर्वेषां चतुरस्रं वा दीक्षायामु
क्तमंशिवे॥ अथ वेदिकापरितः कुंडानि मालाविशेषमाह॥ मंत्रराजे॥ कुंडानां प्रोक्तचतुष्कं च तेषां रूपं च मानकं। निर्माणं सकलं वक्ष्ये यथा निर्दिष्टवान्‌ पुरा। कुलीरमेषयाम्ये मकरस्य च ते
शनः। विदध्याद्धनकुंडानि चरराशिचतुष्टये। वृषे सिंहे वृश्चिके च कुंभे चास्थिरराशिषु। विदध्याच्चतुरस्राणि कुर्यात्‌ कुंडान्यनुक्रमात्‌॥ मिथुने कन्यकायां च चापे मीने क्रमेण वै। उ॥ २२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधाराए
१३४
134

याल्मसकुर्वीत योनिकुंडानि मंगले। आमंगलेषु कुर्वीत चरेष्वर्धशशांककं। स्थिरेषु चित्रिकोणानि परेषु चतुरस्रके। पंचास्रं च षडस्रं च सप्तास्रं वाष्टकोणकं॥ राशिस्थितिम
तश्चैव॥ प्राच्यां मेषवृषौ च कर्कौ मिथुनं दक्षिणे तथा। कुलीरसिंहमध्यतस्त्रिकं स्यात् कन्यकालयात्। तुलाकीटौ पश्चिमतो धनुर्वायौ तु संस्थितौ। नक्रकुंभावुत्तरतो मीनमीशे तु संस्थितं स्मिं।
त्यकुंडस्य रूपं तद्वा सनाव प्रथमतंत्रे॥ परंशारीरं प्रकृतेः कुंडरूपं परः शिवः। याम्यसौम्यकरौ कुंडमुदरं पश्चिमे तथा। योनिश्चरणौ प्राक्तात् सर्वे तंत्रे पुण्यं भवीति। अथ होमसंख्या
भेदेन कुंडमानभेदः॥ तत्र लक्षसारे॥ पंचाशत्प्रातिमे होमे कुंडं रत्निमितं भवेत्। अरत्निमात्रं तु शते सहस्रमितहोमके। चतुर्विंशत्यंगुलान्यं द्विहस्तमयुते मतं। चतुर्हस्तमितं लक्षे
षट्करं दशलक्षके। होमे चाष्टहस्तं कुंडं कुर्यात् महेश्वरि॥ प्रकारांतरं च तंत्रे वा॥ एकलक्षं समारभ्य यावल्लक्षादशकं तथैकहस्तमारभ्य दशहस्तं विवर्धयेत्। कोट्यां द
शकरं कुंडं अशस्तं परमेश्वरीति। एतत्सप्तपुष्पकेवलघृतहोमे चित्रिन्नेयं। तत्राति विस्तारस्य प्रयोजनाभावात्। अथैतेषां द्विहस्तादिकुंडविशेषाणां मानं गुणक्षेत्रफलानि
वलसमागरे॥ फलांगुलानि यावंति हस्तक्षेत्रे भवंति हि। द्विहस्तस्य कुंडस्य तत्तो द्विगुणमिष्यते। हस्तक्षेत्रेगुलान्यत्र षट्सप्ततिसहस्रकाः शतानि पंच विद्यालेतन्मूलं ब्रह्मसूत्रकं च
तुर्विंशत्यंगुलानि विद्ध्यात् द्विधि च युतः। त्र्यंगुलानि द्विपंचाशदेकादशशतानि च। आतद्वीजं मध्यतो लीक्षाचतुष्कं चार्धसंयुतं। चतस्रश्च तथा यूकायवाः सप्त तथैव च। त्र्यंगुलानि त्रय
स्त्रिंशत्कानं सत्र्यं तु मध्यमे। सप्तदशशतान्यष्टविंशतिस्त्र्यंगुलानि च। क्षेत्रस्य तु त्रिहस्तस्य मानमेतदुदीरितं। मूलं तस्यांगुलान्यष्टचत्वारिंशन्मितं भवेत्। ब्रह्मसूत्रं ततः पंचहस्तक्षेत्रे
गुलानि तु। द्विसहस्रं शतान्यष्टावशीतिर्बीजमुच्यते। षट्पंचाशदंगुलानि चतुस्त्रिंशच्छतानि च। चतुर्हस्तस्य कुंडस्य मानमेवमुदीरितं। मूलं तस्यांगुलान्यष्टचत्वारिंशन्मितं भवेत्। ब्रह्मस
त्रं ततः पंचहस्तक्षेत्रांगुलानि तु। द्विसहस्रं शतान्यष्टावशीतिर्बीजमुच्यते॥ षट्पंचाशदंगुलानि चतुस्त्रिंशच्छतानि वा। तन्मूलमपि पंचाशदंगुलानि च षड्यवाः। किंचिदूनाधिकं स्पष्टं द्व्यं
सप्तकरस्य च। वेदसंख्यासहस्राणि द्वात्रिंशत्सहितानि वा। मूलं चतुर्यवैः साकं त्रिषष्टिरंगुलानि वा। ब्रह्मसूत्रं ततश्चाष्टहस्तक्षेत्रांगुलानि च। वेदसंख्यासहस्राणि साष्टानि षट्शतानि च।
त्र्यंगुलानि तथा सप्त सप्तषष्टिर्यवाः पुनः। किंचिदूनं मूलमस्य नवहस्ते प्रदृश्यते। शतानि त्रीण्येकपंचाशच्चतुर्भिरधिकानि च। अशीतिरंगुलान्यत्र क्षेत्रमानं मितं भवेत्। द्वासप्ततिरंगुलानि मू
लमस्य प्रकीर्तितं। पंचांगुलानि क्षेत्रस्य दशहस्तमितस्य च। सहस्राणि तु संख्यानि मुनिसंख्यशतानि च। षट्त्रिंशत्कथिता न्यस्य तन्मूलं ब्रह्मसूत्रकं। वर्धयेत् पंचसप्तत्या साधिकैः सप्तयवैस्त श्री
था। अस्याधिकाभ्यां लीक्षाभ्यां साकमेवं प्रकल्पयेत्। अति यत्नं समास्थाय कुंडानां स्वयेत्सुधीः। द्विहस्तादिमितानां वा निर्माणे दृष्टिरंशिवेदिति। अतियत्नमिति। जसंख्यादिदशापर्य १३४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तान्यानभेदात्सम्यक् ज्ञात्वा तत्कुंडविस्तारायामसमानानिम्नखातं यथोक्तमानं कुंडमेखलादिकं चकुर्यादित्यर्थः ॥ दुर्घटं त्वतियत्नसाध्यत्वात् ॥ त्रसरेण्वादिमानभेदास्तु लक्षणसंग्रहे ॥ जालो-
तरगते भानौ यत्सूक्ष्मं दृश्यते रजः ॥ प्रथमं तत्प्रमाणानां त्रसरेणुं प्रचक्षते ॥ त्रसरेणुस्तु विज्ञेयो ह्यष्टौ स्युः परमाणवः ॥ त्रसरेण्वोरष्टगुणो रथरेणुस्तु संस्मृतः ॥ रथरेणवोऽष्टौ वा-
लाग्रं तत्समतं बुधैः ॥ वालाग्राण्यष्ट लीक्षा तु यूका लीकाष्टकं स्मृतं ॥ अष्टौ यूका यवं प्राहुरंगुलं तु यवाष्टकं ॥ रत्निरंगुलपर्वाणां विहितो यस्त्वेकविंशतिः ॥ करएव कलांशेन हीनो रत्निरुदाहृतः ॥
चत्वारिविंशतिश्चैव हस्तः स्यादंगुलानि तु ॥ अथास्य कुंडविस्तारायामसमाननिम्नखातकरणे मेखलादीनां च प्रमाणवचनानि ॥ तथा च विंशद्भिश्चतुरधिकाभिरंगुलीभिः हस्तः
भूमिभागात् ॥ ताभिश्चापरखननं तावतीभिरंगुलीभिरिति प्रपंचसारवचनात् ॥ यावान् कुंडस्य विस्तारः खननं तावदीरितमिति शारदावचनात् ॥ कुंडविस्तारयोर्विशद्भिश्चतुरधिकाभिरंगुलीभिः मेखलापथमपरिमित्त-
स्त्रिवृत्तः कोष्ठसंज्ञैः कृताथ यथापुरा ॥ हस्तमाने जलमध्ये तावन्निम्नायतं खनेदिति दिव्यसारस्यापि प्रयोगसारवचनात् ॥ चतुर्विंशांगुलायुक्तमायखातं समन्वितमिति वायवीसंहितावचनात् ॥ चतुर
तुर्विंशतिसंख्याभिरंगुलीभिः सुविभक्तं खातं चरवये कुंडमिति दक्षिणामूर्तिसंहितावचनात् ॥ कुंडविस्तारायामसमाननिम्नखातं कर्तव्यमिति सिद्धांतः ॥ अत्र केचित् हस्तमात्रं खननमिति ईश्वरपरामर्शिनीवचनात् ॥ व
सहेति होमसारवचनात् ॥ पंचत्रिमेखलो कुर्याच्छालाशेषमधः खनेदिति प्रतिसारसंग्रहवचनात् ॥ व्यासात्र्यं वा तत्करः प्रोक्तो निम्नाभिस्थ्यंगुले चलितिनिश्च कूर्मेनवचनात् ॥ कुंडत्रिंशांगुले तिर्यगूर्ध्वमेखलया
लयासहेति प्रथमतं नवचनात् ॥ खातं कुंड प्रमाणेऽस्यादूर्ध्वमेखलयासहेति सिद्धांतशेखरवचनाच्च मेखलयासह हस्तमात्रं खातं वदंति ॥ एतन्न रम्यं ॥ मेखलया अनुगमेन खातस्याप्युपा-
म प्रसंगात् ॥ खाते कुंडापूर्णतुल्यमेमत्वेतस्य कीर्तितं ॥ सान्निपत्योपकारेण मेखलादीविशिष्यत इति योगिनीहृदयवचनात् ॥ सान्निपत्योपकारस्य खातस्यारादुपकारकेण मेखलयासह निर्व-
हात्मैधिल्यात्त्वपोक्तपक्षस्यैव निपुणत्वात् ॥ किंचाममध्यमांगुलिमध्यस्थपर्वणः परिणाह तः अत्तीयांशो भवेदत्र लंब सर्वत्रांगुलिः ॥ तैश्चतुर्भिर्भवेन्मुष्टिर्वितस्तिस्त्रिभिर्लोभनरत्निसा
दपत्रस्याकुस्त दयतः शिवे ॥ तद्व्यं तु भवे व्यामतत्र्यात्पास्यान्त्यरोत्तत्तिः ॥ प्रमाणं चतुरंगुलास्यात्तत्स्ताः कुंडकल्पनमिति श्रीतंत्रराजवचनात् ॥ कुंडस्य चतुरंगुलायामविस्तारस्यावश्यकु-
लात् पंचदशांगुलखातपक्षे खातमध्यादारभ्य मेखलोर्ध्वपर्यंतस्य द्वादशपंचदशानवत्तिषट्त्रिंशद्गुणमात्रं दर्शनान्नस्यपार्श्वद्वयेपि द्वैगुण्येन द्वासप्ततंगुलमात्रतया चतुर्विंशत्यंगुल
स्यतृतीयांशस्य न्यूनलात् द्वादशांगुलो च मेखलासहितहस्तमात्रखाते तु पार्श्वद्वयेपि मध्यप्रदेशाद्द्वादश चतुर्विंशतिद्वादशेति गणनया घावत्वारिंशद्गुणेपन्नासताव त्रिंशति प्रोक्ते संख्यापरि
लीला हस्तमात्रखाते पुनः द्वादशांगुलो च मेखलापक्षएव त्र्याणिशि ॥ एकांगुलविस्तारस्य कंठस्यापि समाननवान्यापार्श्वद्वयेपि तत्प्रोक्तांगुलविस्तारहानिः क्यावसावत्सेयुलोमाघातेकुंड २४
नुपपन्नमितिवेन्नाकंठस्यानावश्यकत्वात् ॥ अतएव तंत्रराजे कंठो नोक्तः ॥ तर्हि कंठाकरणे चिदोषः स्यात् ॥ सत्यं तस्य तेत्रराजकाविरोधादेव न्यूनमेखला न्यूनखातपरलं कल्पनी

विधानौ
१३५
135

तस्मान्मेखलयासहखातप्रतिपादकवचनानि रत्न्यरत्न्यादिषु कुंडेषु पंचाशदादिहोमविधानेन खाताधिक्यप्रयोजनाभावात् तद्विषयकाणीति मतव्यानि ।। अथ मे-
खलायाः पंचयाकार्याः । षडूर्ध्वकार्धत्रिपक्षकैरिति लक्षणसंग्रहवचनात् षड्धारणाद्यथवद्धि त्रिनेत्रमिताः स्युः पंचमेखला इति सिद्धांतशेखरवचनात् । पंचवामेखलाः कार्या गर्तौ
पिंगलामते ।। षष्ठांशेनाष्टमांशेन मेखलादितयं मतं । एकांगुलो भवेद्धा विस्तारो मेखलानां मता इति ।। अथ कुंडनाम यथाकरणे दोषा भवंतीत्याह वसिष्ठः । अन्ने कदोषदं कुंडं सूत्रं सूत्रा-
धिकं यदि तस्मात्सम्यक् परीक्ष्यैवं कर्तव्यं शुभमिच्छतेति तत्र दोषानाह विश्वकर्मा । खाताधिके भवेद्रोगी हीने धेनुधनक्षयः । वक्रकुंडे तु संतापो मरणं छिन्नमेखले । मेखलारहिते शोकोऽभ्य-
धिके वित्तसंक्षयः । भार्याविनाशकं कुंडं प्रोक्तं योन्या विना कृतं । अपसव्यं समं कुंडं प्रोक्तं कुंडं यत्कंठवर्जितमिति ।। तथा क्रियासारे ।। न्यूनाधिकप्रमाणे च कुंडेऽन्ये च मेखले । श्रृंगाररहिते यच्च य-
जमानं विनाशकृदिति ।। तथा जयद्रथयामले ।। सत्राधिके सुहृद्वेधो मात्रहीने दरिद्रता । वागेधः केऽहहीनस्या दसिद्धिर्न्यूनघातके । अधिके नासुरभोगो माने नाधिकमेखले । व्याधयः सं-
वर्तते विधेयोऽस्यादपस्मृतिः । उच्चाटः स्फुरिते छिद्रे संकुलेऽवाच्यतां भवेदिति ।। इत्थं निंदाश्रवणाद्यथोक्तलक्षणसंपन्नानि सर्वाणि कुंडानि कार्याणीति ।। अथ कंठः तत्र वसिष्ठः । कंठो
ष्ठयवमात्रः स्यात्कुंडे तु करमात्रक इति ।। तथा कालोत्तरे ।। खातादूर्ध्वांगुलः कंठः सर्वकुंडेषु यं विधिः ।। चतुर्विंशतिभागमंगुलं परिकल्पयेदिति ।। अथ योनिः ।। वायवीयसंहितायां मेखलाम-
ध्यतः कुर्यात्पश्चिमे दक्षिणेऽपि वा । योनिं सुशोभनां किंचिन्निम्नामालिकां शनैः । अग्रेण कुंडाभिमुखी किंचिदुच्च प्रमेखला । कुंभद्वयसमायुक्ता मध्येऽश्वत्थदलसन्निभामिति ।। तथा वसिष्ठ-
संहितायां ।। योनिश्च मध्यमे भागे प्राग्द्युखा मध्यसंस्थिता । अष्टांगुलैश्च विस्तीर्णा चायता द्वादशांगुलैः । पृष्ठोन्नतिगतोष्ठी वसाछिद्रा मध्यलोन्नतेति । सच्छिद्रा मध्यामध्यलाऽप्यधतिसतोति
त्रैलोक्यसारवचनात् । आज्यधृतिरिति योनिमध्ये गर्तं कर्तव्यमित्याकूतं सांप्रदायिकाः । नत पालं लक्षणसंग्रहे गदूषकुंडप्रविष्टाग्रा मध्योजितांशाकृते मेखलोर्ध्वपर्णभूमिः स्यात्साकाले
नः त्रिधा योनिर्भेदे तु सा कार्या दृढितारदः ।। कुंडे अंशेन विस्तारा योनिस्तु षड्दायतांगुला । कुंडार्धेन तु दीर्घः स्यादिति ।। तथा त्रैलोक्यसारे ।। दैर्घ्यात्सर्वाण्युलानां ले अंशेनाविसं[illegible]लघु । एकांगुलो-
च्छिता स्यात्त्रिविधा नाल अंशेना पंचांगुलविस्तारा नालस्य द्वादशांगुलदैर्घ्यादिति ।। स्वायंभुवेपि ।। मेखलामध्यतो योनिः कुंडार्धांशविस्तृता इति ।। विस्तारो मूलदेशेपि [illegible]पत्राकृतिर्वा र
द्दिहस्तादिकुंडेष्वनयारत्न्यावत्तत्कुंडार्धतत्तत्तीयांशविस्तारात्तत्चतुर्विंशांशोच्छ्राया योनिः कार्या ।। तदुक्तं सोमशंभौ ।। कुंडानां यच्चतुर्विंशो भागः सांगुलसंज्ञकः । विमध्योनकं नेत्यां मेखलाकंठ-
नाभे य इति ।। सिद्धांतशेखरेपि ।। चतुर्विंशतिमो भागः कुंडानामंगुलं स्मृतमिति ।। दीर्घाकृ पंचेभियोनिर्विस्तारेण षडंगुला । उन्नतिर्द्व्यंगुलोन्नता स्यादिसु[illegible] । अत्र त्र्यंगुलषडंगुलयो-
रेकांगुलद्व्यंगुलयोश्च विकल्पः । तथा होतुरग्रे योनिरासामुपर्यश्वत्थपत्रवदिति शारदावचनात् । योनिः सर्वत्र हेतुरग्रे प्रोक्तविधिना स्थाप्येति ।। तत्र चतुःकंठपक्षे चतुरस्रे [illegible]र्धचंद्रे

श्री
१३५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दिशेः अदित्यै इति गंधपुष्पाद्यैस्त्रिपंचाशद्देवताः संपूज्य कुंडस्थंडिलादौ वक्ष्यमाणविधिनाऽग्निस्थापनं कृत्वा ॐ ब्रह्मणे स्वाहा एवं अर्यम्णे स्वाहा इत्यादि पूजितदेवतानां स्वाहान्तैर्नामम-
न्त्रैः प्रत्येकं व्रीहियवसक्तुघृतमधुदुग्धपरिप्लुतैः सघृतैः पायसैश्चैकैकं कृष्णाष्टोत्तरशतसंख्यमष्टाविंशतिसंख्यं वैकैकदेवतानाम्ना कुर्यात्ततो ब्रह्मणे एवं वह्नि नेम… पूजितदेव-
ताभ्यस्तत्तन्नाम्ना तिलदुग्धकदलीफलापूपमांसान्वितपायसैरात्तपदत्तस्यैतस्यैव बलिं निवेदयेत्॥ ॥इति वास्तुपूजाविधिः॥ ॥अथ वास्तुपूजाफलं तदकरणे फलं चेश्वर उवाच
तत्रराष्ट्रे॥ एवं सिंहगते भानौ पूर्णायां प्रतिवत्सरं। स्वगेहे वा सुपुत्रदाराद्यो मंडले तु समाचरेत्। न कालमरणव्याधिभूतप्रेतादिकानि च। न सर्वपीडा नान्योन्यकलहाशुभानि च। पुत्रपौत्रधनारोग्य-
पशुदासीसमृद्धिमान्। अरोगी चिरजीवी स्यात्तच्चिरं जीवति तद्गृहे॥ राजवेश्मसु सर्वेषु तथा च महिषीगृहे। सचिवामात्यसेनानीभवनेषु पुरे तथा। विदध्यान्नित्यवर्षं तु पूर्वोक्तविधि देशिकस्त्वेव दु-
कान्यथा सूपफलः क्लेशो नित्यं भवेत्॥ ॥अथ अंकुरार्पणविधिः॥ तंत्रराजे॥ सर्वाभिषेकयागविदैत्रै(?) दीक्षादिनासु राजा वीराज्ञारोपणकर्मदं कर्त्तव्यं सर्वकामदं। मंडपोत्तरदिग्भागे सुसंवृत्ते-
तरपरे। भवने मंडले कुर्यात् दिक्षु प्रागग्ररुणायतं। याम्योदीच्यायतं लेख्यं द्वादशेति मनीषिणः। पदादिद्वादशान्तस्सुस्निग्धस्थानत्रयं भवेत्। चतुष्पथपदोपेतं पदान्यापूरयेत्ततः पीतरक्तासि-
तश्यामैः रजोभिर्वेदिकापूर्वकं। ईशानांतं क्रमतस्त्वाकुः पात्राणि त्रिविधानि च। वैष्णवाः पालिकाः प्रोक्ताश्चतुर्विंशांगुलोच्छ्रिता। वैरिंच्यः पंचमुखस्थाप्युच्छ्रिताः षोडशांगुलैः। शैवाः शरावाश्चला-
रोभान्वेगुलसमुच्छ्रयाः। प्रक्षाल्य सूत्रैः संवेष्ट्य स्थानेषु न्यादि विन्यसेत्। शालिपूर्णेषु धान्यादिदर्भकूर्चयुतेषु च। पूरयेद्धानि पात्राणि वालुकामृत्करीषकैः। शंखस्वस्तिमत्सनादेश्च पंचभिर्ब्री-
सलणशिषः क्षालयेद्दुग्धवं बीजैस्ततो बीजानि निर्वपेत्। तानि त्रियवमुद्गश्यामाकतिलसर्षपशालयः। मुद्गाढकीसुनिष्पावखल्वमाम्नाः प्रकीर्तिताः। हरिद्राढ्यैः संसिक्तवर्णैराछा-
दयेत्कुरु॥ संध्ययोरुभयोरात्रौ प्रदद्यादुत्तमं बलिं। त्रिविधस्यापि पात्रस्य स्वस्वस्यापि दिनेषु वा। प्रथमेह्नि भूतेभ्यस्तिललाजाहरिद्रया। दधिसक्तून्नामिश्रकं पितृभ्यस्तिलतंदुलाः। ततो
ह्नि यक्षेभ्यः करंभाजालसंयुताः। चतुर्थेह्नि नागेभ्यो नारिकेलघृताप्लुतं। सक्तुपिष्टं च संप्रोक्तं पंचमे ब्रह्मणे बलिं। पुष्पाक्षताश्च षष्ठेह्नि शिवाय धूपसंयुतं। अन्ते स्यात्सप्तमे याक्रिदि
लुवेस्याक्रुडोदनं। यदि स्यान्नवरात्रं च तदा भयदिने बलिं। विदुवेस्याच्च कुंभान्नं कृसरं च क्रमान्नतः। प्रणवाद्यैर्ह्निदं तैस्य नामाभिर्बलिमंत्रकः। करंभा दधिसक्तवः पुष्पाक्षताः पर्वतीजा-
निः। कृसरस्तिलमुद्गैः स्यात्सिद्धान्नो दनः॥ अथैतन्मंडलरचनाप्रकारः॥ तत्र दीक्षानदिनात्पूर्वमेव नवभिः सप्तभिर्वा दिनैः प्राङ्निर्मितमंडपस्योत्तरभागे सुसंवृते गृहे निर्माप तत्र गोम-
योपलिप्ते सुसमे भूतले प्राक्प्रत्यगायताः पंचहस्तदीर्घाः पंचरेखा याम्योदीच्यायता वितस्त्यंतरालाश्चैकादशरेखाः कृत्वा चत्वारिंशत्कोष्ठोपेतं सार्द्धद्वयहस्तविस्तारोपेतं मंडलं कृत्वा ततो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ल
३२७
137

दिग्गतकोष्ठान्येकीकृत्य वीथीः कल्पयेत् मध्यचतुष्के मध्यपार्श्वयोः कोष्ठद्वयं कोष्ठद्वयं संमार्ज्याग्निप्र[illegible] चतुष्कत्रयात्मकं द्वादशपदोपेतं मंडलं निर्माय चार्य
[illegible] पश्चिममध्यमपूर्वक्रमेण परिकल्प्य तत्र पश्चिमादिचतुष्कत्रयेपि प्रतिचतुष्कमाग्नेयकोष्ठमारभ्येशानकोष्ठपर्यंतं पीतरक्तश्वेतश्यामवर्णै रजोभिः प्रतिचतुष्कमेवं [illegible]
कोष्ठमिति क्रमेण द्वादशकोष्ठान्यापूर्य तत्र स्तानत्रये मध्यमचतुष्के विष्णुदेवत्याश्चतुर्विंशत्यंगुलोन्नतविस्तृतयुक्ताऽमत्रकाकाराश्वत्थ[illegible] पालिकाम[illegible] प्रतिचतुष्कमेवं [illegible]
त्रेणासंवेष्टिताः संस्थाप्य तथा पश्चिमचतुष्के [illegible] त्रेपंचपात्राणि यथा भवंति तथा शिल्पिवरनिर्मितानि प्राग्वत् ऽमत्रकाकाराणि षोडशांगुलोन्नतविस्तृतिभिस्ततः
[illegible]पात्राणि [illegible] पिप्पलादिदलयुक्तानि संस्थाप्य तथा पूर्वचतुष्के द्वादशांगुलोन्नतविस्तृतिभिस्ततः शिवदेवत्याः प्राग्वत्पिप्पलादिदलोपयुक्ताश्चत्वारः शरावाः संस्थाप्येति द्वादशपात्राणि प्रक्षाल्य
तानि द्वादशकोष्ठेषु प्रतिकोष्ठमेकमेकं पात्रं शालिपुंजेषु गोधूमकूर्चेषु तेषु संस्थाप्य तानि तानि पात्राणि वालुकामृत्करीषैः संपूर्य कस्मिन्नत्र भांडे स्वर्णादिरचिते [illegible] प्रक्षालि
कतिलसर्षपशालिमुद्गाढकीनिष्पाववल्लमाषाख्यानि दश धान्यान्येकीकृत्य वस्त्रित्य मस्तवीजं गोदुग्धैः प्रक्षाल्य शंख[illegible]दि पंचवा घपुरः सरं तेषु पात्रेषु [illegible] मुरुष्या मा
वत्येषु ततः शिवदेवत्येष्विति क्रमेण बीजानि निर्वाप्य हरिद्रामिश्रजलैः संसिच्य नूतनवस्त्रेण छादयेत् [illegible] रात्रेव सप्तस्वपि दिनेषु प्रतिदिने बलिं दद्यात् ततो विष्णुदे
शालौदनानि हरिद्राचूर्णसंयुक्तान्येकीकृत्य कवलत्रयं निष्पाद्य त्रिविधस्यापि पात्रस्य समीपे सर्वभूतानीहागच्छंति इति [illegible] तत्र प्रथमदिवसे तिल[illegible]
इति गंधादिभिः संपूज्य सर्वभूतबलि[illegible] नम इति बलिद्रव्यं च संपूज्य हस्ततलेजलं गृहीत्वा वामहस्तेन बलिपात्रं स्पृशन् ओं सर्वभूतेभ्यः एष बलिर्नम इति बलिपात्रोप
रिजलं निःक्षिप्य नवबलिमुत्सृजेत्। एवं विष्णुपात्रसमीपे शिवपात्रचतुष्कसमीपे च बलिं दद्यादिति॥ प्रोक्तकालत्रयेपि बलिदानविधिः [illegible] इति बलिपात्रोप
केचिदाहुस्तत्र यथागृह्यप्रदेशं कार्यमिति। ततो द्वितीयदिने पित्र[illegible] कृपरिपाके प्रोक्तकालत्रयेपि बलिं दद्यात्। एवं तृतीयदिने [illegible] स्यचतुर्दिक्षु बलिं दद्यादिति के
श्चित् बलिं दद्यात् चतुर्थे हरिद्रागोधूमानारिकेलजलाप्लुतसक्तुपिष्टबलिः पंचमे दिवसे श्वेतसर्षप[illegible] बलिः षष्ठदिवसे [illegible] दधिसक्तु[illegible]
गुडोदनबलिः नवरात्रपक्षे [illegible] सप्तमदिवसे [illegible] ओदनबलिः नवमदिवसे कृसर बलिर्दद्यात् अत्र सर्वत्र बलिदाने प्रथमदिने [illegible] सप्तमदिवसे [illegible] श्री
[illegible] त्यजेदिति यमिति अत्र नवस्वपि दिनेषु प्रतिदिनं तत्तद्देवताया बलिदानानंतरं दशदिक्पालेभ्योपि तत्तद्दिक्षु ओं इंद्राय एष बलिर्नम इत्यादि [illegible] पूजनं च ३२७
शर्करास

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हितपायसेन बलिर्देयः ॥ इति बीजारोपणविधिः ॥ अथ दीक्षाकालाः ॥ तत्रादौ मासाः ॥ तत्र मंथानभैरवतंत्रे ॥ चैत्रे दुःखाय दीक्षा स्याद्वैशाखे सर्वसिद्धिदा । ज्येष्ठे मृत्युप्रदा सा स्यादाषाढे
बंधुनाशिनी । श्रावणे वृद्धिदा नृणां नभस्ये दुःखदा मता । आश्विने सर्वसिद्धिः स्यात्कार्त्तिके ज्ञानदायिनी ॥ शुभदा मार्गशीर्षे च पौषे मेधाविनाशिनी । माघे सुवर्णलाभः स्यात्फाल्गुने
सर्वसिद्धिदा ॥ तथा तंत्रांतरे ॥ मधुमासे भवेद्दुःखं माधवे रत्नसंचयः । मरणं भवति ज्येष्ठे चाषाढे बंधुनाशनं ॥ समृद्धिः श्रावणे नूनं भवेद्भाद्रपदे क्षयः । प्रजानामाश्विने मासि सर्वतः शुभमे
वहि । ज्ञानं स्यात्कार्त्तिके सौख्यं मार्गशीर्षे भवत्यपि । पौषे ज्ञानक्षयो माघे मेधाविवर्धनं । फाल्गुनेपि समृद्धिः स्यान्मलमासं विवर्जयेत् । इदं मंत्रं भवे मंत्री दारिद्र्यं सजन्मसु इति
शिवयामलवचनादाश्विनमासे दीक्षाया विहितोपि निषिद्धः । महाभवचतुर्दशी शिवरात्रिः ॥ तथा श्रीकंठसंहितायां ॥ शारत्काले च वैशाखे दीक्षा श्रेष्ठफलप्रदा । मार्गे फाल्गुनके श्रेष्ठा ज्येष्ठे
चैव तु साधमा । माघमासे तु शुभदा पुष्या साषाढमासके । आनंददा श्रावणे सा पौषे भाद्रे च निंदितेति ॥ तथा ज्ञानार्णवे ॥ शुक्ले पक्षे शुभे दिने शुभवारे वरानने ॥ मंत्रारंभं प्रकुर्वीतेति ॥ तथा
कालोत्तरे ॥ मुक्तिमासेः कृष्णपक्षे भूमिकामैः सिते तथा । दीक्षा कार्या महादेवीति ॥ तथा शैवागमे ॥ शुक्लपक्षे प्रकुर्वीत कृष्णे वा देशिकोत्तमः ॥ शुक्ले सर्वसमृद्धिः स्यात्कृष्णे मध्यमतो भवेदि
ति ॥ अथ नक्षत्राणि चिंतामणौ ॥ अश्विनी रोहिणी चार्द्रा तथा पुष्योत्तरात्रये । हस्तचित्रास्वातीमैत्रविशाखाश्च धनिष्ठया । पुनर्वसुरेवतीच दीक्षायामुत्तमा मताः ॥ मैत्रमनूराधा ॥ तथा कामधे
नौ । रोहिणी मृगशीर्षं च तथा पुष्यश्च हस्तकः । स्वाती राधा रेवती च तथा पुत्तरात्रयं ॥ शुभान्येतानि दीक्षायां नक्षत्राणि वरानने इति ॥ अथ निषिद्धानि चिंतामणौ ॥ कृत्तिकायां भरण्यां पो भ
रण्यां च महापदः । पूर्वायां दंडयेद्ज्ञानं मघायां मृत्युमादिशेत् ॥ मूले न कुलं हंति घात्ये ज्येष्ठायां भवति हानिदा । पूर्वाषाढे भयं प्रोक्तं श्रवणे नैकरोगदा । शतभिषायां क्षोभदा संतापं भाद्र
पदा भवेदिति ॥ अथ तिथयः ॥ पूर्णिमा पंचमी चैव द्वितीया सप्तमी तथा । त्रयोदशी च दशमी प्रशस्ता सर्वकामदा ॥ तथा श्रीकंठसंहितायां ॥ द्वितीया सप्तमी श्रेष्ठा षष्ठी सर्वत्र निंदि
ता । द्वादश्यामपि कर्त्तव्यं त्रयोदश्यां न पापिता ॥ विजयमालिनीतंत्रे ॥ पंचम्येकादशी शुक्ला सप्तमी च त्रयोदशी । दशमी शुक्लपक्षस्य द्वादशी च विशेषतः ॥ रत्नसागरे ॥ [illegible] विहितानि त
षष्ठी सर्वत्र निंदिता । सप्तम्यां धनलाभः स्यादष्टम्यां गुरुनाशनं । नवम्यां मृत्युमाशुः स्याद्दशमी सुखदायिनी । एकादश्यां भवेत्क्षोभो धनस्य च पभस्य वा । द्वादश्यां धनलाभः स्यात्त्रयोदश्यां
सदोदयः । शिष्यहानिश्चतुर्दश्यां पौर्णमासी तु सिद्धिदा । अमायां पुत्रनाशः स्यात्प्रतिपद्बुद्धिनाशिनी ॥ अथ देवताविशेषे तिथिविशेषः ॥ कालोत्तरे ॥ [illegible] पौर्णमा सुक्ता द्वादशी [illegible] हरि एणः
चतुर्दशी शिवस्योक्ता या च प्रोक्ता त्रयोदशी । द्वितीया तु श्रियः प्रोक्ता पार्वत्याश्च तृतीयकी । चतुर्थी गणनाथस्य भानुः प्रोक्ता तु सप्तमीति ॥ अथ वासराणि ॥ तत्र मंत्रसद्भावे ॥ मंत्रारंभो रवौ शु [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
१३८

138

बुधे जीवे विशेषतः। धनेनैव मनुः क्षयं सोमे सोमे सर्वत्र निष्फलं। उत्तरतंत्रे॥ रवौ गुरौ बुधे शुक्रे कर्त्तव्यं परमेश्वरि। इति ज्ञात्वा वरारोहे मंत्रं दद्याद्विचक्षणः॥ विजयमालिनीतंत्रे॥ रवौ बु-
धे मवा ज्ञाति शुक्रे चैव धनागमं। बुधेऽभियोगरहितत्वं गुरौ पुत्रान्वितो भवेत्॥ अंगारके योऽमंत्रं रविवासोमके भवेत्। इति ज्ञात्वा वरारोहे दीक्षां दद्याद्विशालधीरिति। अथ योगास्तत्र रत्ना-
ल्पे। योगश्च प्रीतिरायुष्मान् सौभाग्यः शोभनस्तथा। सुकर्मा च धृतिर्वृद्धिर्ध्रुवः सिद्धिश्च हर्षणः॥ वरीयांश्च शिवः सिद्धो ब्रह्मा ऐन्द्रश्च षोडशेति॥ अथ वयोगास्तत्र वसिष्ठः॥ पूर्णाषाढा प्रतिपदं
पंचमी कृत्तिका मघा। पूर्वाभाद्रपदा षष्ठी दशमी रोहिणी तथा। द्वादश्यां सर्पनक्षत्रमर्यमांश्च यो दद्यो॥ नक्षत्रत्रयं पादत्ये ते देवा नाम पिनासदा। सर्पनक्षत्रमाश्लेषा। उत्तरफाल्गुनीम-
र्यमा॥ अथ ज्योतिःशास्त्रे करणानि॥ शुभानि करणान्याहुः दीक्षायां च विशेषतः। शकुन्यादीनि विष्टिं च विशेषेण विवर्जयेदिति। अत्रापि पदे नाकिंस्तुघ्नचतुष्पदनागानां संग्रहणं।
अथ लग्नानि तत्रान्तरे॥ मंत्राद्यारंभणं मेषे धनधान्यप्रदं भवेत्। वृषे मरणमाप्नोति मिथुने पुत्रनाशनं। कर्कटे सर्वसिद्धिः स्यात् सिंहे मेधाविनाशिनी। कन्यालक्ष्मीप्रदा नि-
त्यं तुलायां सर्वसिद्धयः। वृश्चिके सर्वसिद्धिः स्याद्धनुर्हीनविनाशनं। मकरः पुत्रदः प्रोक्तः कुंभे धनसमृद्धिदः। मीने दुःखप्रदो नित्यमेवं राशिफलं प्रिये॥ तथा रुद्रयामले। मीने राशिं
हे तथा चापे च वृषे हानिः प्रजायते। मेषे सर्वसमृद्धिः स्यात् कन्यायां रत्नप्रदा भवेत्। तुलायां धनधान्यं स्यात् वृश्चिके सर्वसिद्धयः। मकरे पुत्रलाभः स्यात् कुंभे पशुसमृद्धयः। मिथुने पशुनाशः
स्यात् कर्कटे राज्यदो मतः। एवं लग्नफलं ज्ञात्वा मंत्रं दद्याद्विशालधीः। वृषमीनं तथा चापं सिंहलग्नं विवर्जयेत्। सुखदं शुभदं नित्यं कन्यायां सर्वसिद्धिदमिति॥ अथ दीक्षालग्नात्स्थान-
विशेषेषु स्थितानां ग्रहाणां शुभाशुभफलानि॥ त्रिषडायगताः पापाः शुभाः केंद्रत्रिकोणगाः। दीक्षायां तु शुभाः सर्वे रंध्रस्थाः सर्वनाशकाः। आयः एकादशस्थानं। लग्नचतुर्थसप्तद-
शमस्थानानां केंद्रसंज्ञा। पंचनवमस्थानयोस्त्रिकोणसंज्ञा। सूर्यशनिराहुकेतुकुजपापयुतबुधः क्षीणशशी च पापाः। गुरुभृगुसुतपापरहितबुधपूर्णचंद्राः शुभाः। रंध्रमष्टमस्थानं। सर्वेन
वग्रहा अपि॥ अथ चंद्रफलं॥ लग्नात्रिषट्सप्तैकादशपंक्तिगः। शशी शुभफलप्रदो मतः। त्रिचतुर्दशवसुपंचवेदग्रहशशिशिलाः शशी दुष्टस्ततः॥ अथ दीक्षाकालं। तत्र शैवाग-
मे॥ अथ मुहूर्त्ते शुभे चैव चंद्रसूर्ये विशेषतः। रुद्रे तारावले कुर्यात् स्वनामादि विचिंतनं। धर्मदः प्रातःकालः स्यात् संगवो राज्यदः स्मृतः। मध्याह्ने सर्वसिद्धिः स्यात् सायाह्ने सर्वलाभवेत्।
रजनी मंत्रदाने तु निषिद्धा देशिकोत्तमैः। दिवा सर्वं प्रकुर्वीत सिद्धिदं परमं स्मृतमिति॥ अथ मुहूर्त्तनक्षत्राणि तु मूलाग्नेयमघादिदेवभरणीसार्पाणि पूर्वात्रयं त्यक्तिविधि रयोमुहूर्त्त हि नवके
नानामिदं कीर्तितं॥ वापीकूपतडागगर्त्तपरिखा खातोऽग्निधेनु वृत्तिः क्षेपोपलबिलप्रदेशगणितारंभाः प्रसिध्यंति वा। द्विदैवं विशाखा॥ विशाखानक्षत्रस्येंद्राग्नि देवतेति॥ अतः

श्री
१३८

अथ दीक्षायाः कालविशेषः॥ तत्र लालार्णवे॥ मंत्रारंभणं कुर्यात् ग्रहणे चंद्रसूर्ययोः। ग्रहणाद्देवदेवेशि कालः सप्तदिनावधि। पवित्रपर्व देवेशि दामसे वाशुभे दिने।
काले वर्जो नक्षत्र व्याग्रहणे चंद्रसूर्ययोः। पुण्यक्षेत्रे तीर्थे कुरुक्षेत्रे देवीपीठचतुष्टये इति तथा रत्नसागरे। सती थे के विधुग्रासे तं तु दामनपर्वणः॥ मंत्रदीक्षां प्रकुर्वाणो मासर्क्षादी
न्शोधयेत्। अत्र यदापि सर्वग्रहणकाले तु नान्यदन्वेषितं भवेत्। सर्वग्रहणकाले न समो नान्यः कदाचन। तत्र यद्यत्कृतं सर्वमनंतफलदं भवेत्। न मासतिथिवारादिशोधनं स्य
पर्वणि। ददातीष्टं च गृह्णीयात्तस्मिन्काले गुरोर्नरः। सिद्धिर्भवति मंत्रस्य विनाभ्यासेन वेगतः॥ इति चिंतामणिकालिकोत्तरयोः॥ सूर्यग्रहणस्य च विधायकवचनं तद्दर्शनात् चंद्रग्रहणे तु यो दी
क्षाया दीक्षावचनवारिणं। जनकस्य तु या दीक्षा दारिद्र्यसमसजन्मस्थितिः। पागिनीतंत्रे चंद्रग्रहे दीक्षानिषेधवचनदर्शनात्सापुक्तरजनीमंत्रनिषेधवचनाच्चेति सूर्योपरागकालोप्युपरागसा
धारणतया प्राप्तः कृशिवयामलवचने तन्निषिद्धत्वान्नास्य तं प्रशस्तं इत्यवधेयः। किंतु चंद्रसूर्यग्रहे तीर्थे सिद्धक्षेत्रे शिवालये। मंत्रमात्रस्य कथनमुपदेशः स उच्यते इति कालिकोरुवचने
मंत्रांतरेषु विधिवद्दीक्षितानां विशेषावह इति॥ अथ क्रियावती दीक्षा॥ उत्तरतंत्रे॥ अथ वक्ष्यामि दीक्षाणां विधानं मंत्रकाम्यया। याभिर्विना न लभ्यंते सर्वमंत्रफलानि वै। अल्पलाभं ददले
ताः क्षिप्यंति दुरितान्यपि तेन दीक्षा इति ओक्ता तासां तत्वविचारकैः। ताश्च क्रमेण कथिताः क्रियामयी वर्णमयी च। कलामयी वेधमयी चतस्रो ज्ञानदाः शुभाः॥ पूर्वमीश्वरीतंत्रे॥ पुण्याहं
वाचयित्वे ज्ञालनैः स्वस्तिपूर्वकं। पंचवाद्यनिनादैश्च वेदघोषैः सुहृज्जनैः। गत्वा गुरुगृहं शिष्यः प्रणम्य गुरुपादुकां। दत्वा वरणसामग्रीं संकल्प्य वरयेद्गुरुं। उग्रायोमुकमंत्रग्रहणाय द्विजो
त्वमाणुरुदेवेनेति संभाष्य त्वामहं चततो वृणे। इत्युक्त्वा वरयेद्दिव्याव तोस्मीति ततो गुरुः। यथोचितं गुरोः कर्म कुरुष्वेति वदेच्छिशुः। करवाणीति वोचार्य पंचवाद्यपुरःसरं। ततः शिष्येण सहितो
यायाद्यागगृहं गुरुः। पुण्याहवाचनं कृत्वा शिष्यो भक्तिपरायणः। हारकुंडलकेयूरमुद्रिकांगदभूषणैः। हेमयज्ञोपवीतैश्च मधुपर्कैर्यथाविधि। महार्घवस्त्रतांबूलैः फलपुष्पसुगंधकैः।
अविनशाद्यमभ्यर्च्य यथावद्वरयाद्गुरुं। ऋत्विजोपि तथाभ्यर्च्य वरयाद्गुरुसंख्यकान्॥ मधुपर्कविधानमुक्तं डामरे॥ मधुपर्कविधाने तु यथावत्कथयाम्यहं। आपःपीठं क्षजीठानि महसा
मानानि माननतः। अर्घ्यं पाद्यजलसमुद्भूयसहितानि सम्मानि च। सप्तविंशतिदर्भाणां वेष्टयेद्ग्रंथिभूषिता। विष्टरे सर्वयत्नेषु लक्षणं परिकीर्तितं। सुरभ्यो शुद्धोदकसंपूर्णाः पात्रार्थे ताम्रग
उकानं शंखान्यर्घ्यप्रदानाय गंधपुष्पजलान्विताः। दूर्वोदकसमायुक्ताः स्नापनीयापथ कूर्चकं। कमंडलुः सलाक्षस्यन्माचम्योदकपूरिताः। संपुटा मधुपर्कार्थं कांस्यादध्यादिपूरिताः।
महालघोलि द्रव्याणि वस्त्राणि मुद्रिकाद्यं सुभूषणं। मयूरपत्रछत्राणि सोष्णीषाणि समाहरेत्। पादुकाभ्यां आहरेत्तत्र वर्मभूषणभूषिताः। अन्यत्र स्मार्तेऽपि दध्युक्तं मधुपर्कस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपाली
१३९
139

पूजने। तत्कृत्वा फलमाप्नोति महायज्ञार्हणोपमं। अन्ये स्योमधुपर्कस्य विप्रास्युः पूजनं स्मृतं। भक्त्या तद्विगुणं दद्यादाचार्याय सुभक्तिमान्। अन्यद्विजैः समं
यत्र देशिकस्य च पूजनं। तस्मिन्यज्ञे फलं स्वल्पमनावृष्टौ यथा क्षितिः। देशिके क्रोधिवात्तेन तस्मात्सान्ति वर्जिता द्विकः। मौनमास्थाय भक्ष्यापाद्योगच्छेद्योगमन्दि-
ति। आचार्यः पूर्वदिवसे उपवेश्य समासने। शिष्यं मूलेन संजप्तं दद्यात्तद्दन्तधावनं। दन्तान्विशोध्य पुरतः स्थण्डिले हस्तमात्रके। चतुरस्रे पूजयेत्तत्परीक्षेत ततो गुरुः। ऐशाना-
ग्रे ज्ञानलाभः प्रागग्रे भूतिरुत्तमा। आग्नेय्यग्रे मनस्तापो यो वे धुनाशश्च दक्षिणे। राक्षसाग्रे मृत्युभयं वारुणाग्रे मनःशुचं। वायव्याग्रे व्याघ्रता च कौबेराग्रे सुखावहं। अमंगले
स्थानपाते प्रायश्चित्तं समाचरेत्। प्रायश्चित्तमग्रे पुरश्चरणप्रकरणे वक्ष्यते। ततः स्वप्नपरीक्षां च कुर्याद्देशिकोत्तमः। क्रूरस्वप्नेऽप्यदीक्षा हि क्रूरे भयमामता। उत्त-
मस्वप्नफलो नु दीक्षा सर्वोत्तमामता। स्वप्नलक्षणानि तन्निवेदनप्रकारं दुःस्वप्ने प्रायश्चित्तं चाग्रे पुरश्चरणप्रकरणे वक्ष्यते। एवं विकार्यपुरतो गुरुः पूजां समाचरेत्। विधाया-
वमन्त्रं तत्र सामान्यार्घ्यं विधाय च। अर्घ्योदकेन संप्रोक्ष्य द्वारपूजां समाचरेत्॥ द्वारपूजा वक्ष्यते। ततश्च देशिको दिव्यान्दिव्यावलोकनेन वान्तरिक्षगतानस्त्रोदकेनोत्सारयेत्त-
तः पार्थिवान्पार्ष्णिघातैस्त्रिभिरुत्सारयेत्ततः। अंगं संकोच्य किंचित्तु शाखां वाममगतां स्पृशन्नुत्सारितानां भूतानां दद्द्देहलीं तु दक्षिणे। पादेन दक्षिणेनाथ प्रविशेद्यागमण्डपमिति। दक्षि-
णपादपुरःसरं प्रवेशः पुंदेवताविषयः। शाक्ते तु वामपादपुरःसरमेव। वामपादं पुरस्कृत्य प्रविशेद्यागमण्डपमिति त्रिपुरार्णववचनात्। तथा। ब्राह्मणं वास्तुधीशं च नैर्ऋत्यां दिशि पूजये-
त्। अत्रार्घ्यं पुनश्च गन्धेन यागस्थाने सुसिंचिते। वीक्षणाद्यैः स्मृतः शुद्धिं चतुर्धारं नमाचरेत्। संवीक्ष्य मूलमनुना हस्त्रेण प्रोक्षयेत्ततः। कुर्यात्ताडनमस्त्रेण कवचेनाथ सेचयेत्। श्रीखण्डा-
गरुचन्दनैश्च भूषिते स्तरणे सुधाज्ञानान्वंदनासि दूर्वा दूर्वाभस्माक्षतान्कुशान्। सजलान्विकिरेन्मंत्री प्रसून्हृद्यान्हि मण्डलं। मार्जयेदस्त्रमंत्रेण तां मंत्री कुदर्भमुष्टिना। आसनाय-
नुवह्न्याद्दिशान्ते स्थापयेत्तान्। पुण्याहं वाचयित्वाथ विप्रान्संतोष्य यत्नतः। वेदिकायां लिखेत्पश्चात्सर्वतोभद्रमण्डलं। तल्लक्षणमथो वक्ष्ये सर्वतंत्रानुसारतः। देशिको वेदिकामध्ये
गोमयेनोपलेपिते। पूर्वोक्तक्रमयोगेन चतुरस्रं प्रकल्पयेत्। चतुष्कोष्ठसमायुक्ते कर्णसूत्रविभूषिते। तत्र कोष्ठचतुष्कान्तः सूत्राणां स्याच्चतुष्टयं। कोणस्थकोष्ठमध्येषु दृश्यं तेन म-
त्स्यका यथा। एवं कृत्वा कर्णगं युग्मं सौम्ययाम्यगतद्वयं। मकरे द्वे पुनः सूत्राणि दद्याच्चत्वारि मंत्रवित्। पूर्वपश्चिमगं तद्वद्दक्षोत्तरगतं पुनः। मकरान्पूर्ववत्कुर्यात्तत्र सूत्राणि पातयेत्।

ध
श्री
१३९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तत्सुग्मं च पर्वाशत्वद्रूपदाति यथा पुनः प्राहुर्भवंति रम्याणि सत्त्राण्येवं विकाशयेत्॥ षट्त्रिंशत्कोष्ठकैर्मध्ये सरोजं परिकल्पयेत्। तद्बहिः परितः पीठमेकपंक्त्या प्रकल्पयेत्। पंक्तिद्व
येन तद्बाह्ये वीथीकल्पनमीरितं। ततो सपंक्तियुग्मेन द्वाराणां भाविधानतः। उपशोभाश्च कोणानि मंत्रवत्परिकल्पयेत्। अथ वक्ष्ये विधानेन सरोजस्येह लक्षणं। सरोजस्थानं जंभा
गं द्वादशांशं तु परित्यजेत्। ततो वृत्तत्रयं मध्ये कुर्यात्सम्यग्यथाविधि। कर्णिकां मध्यवृत्ते तु द्वितीये तु केसरान्। अंत्यवृत्ते तु पत्राणि पत्राग्राण्यक्रमागतः। अंत्यवर्तुलमध्यस्य परिमाणं
वयवद्भवेत्। किंजल्काग्रेषु संस्थाप्य पार्श्वतः स्वधीर्द्वेद्वकान्। संलिप्य संधिसंबद्धसूत्रन्यासं विधाय वा। दलाग्रमानतो वृत्तं कुर्यात्सम्यग्विचक्षणः। वृत्तांत मध्यसूत्रस्य पार्श्वयोर्नृपयथा
विधि। वहिरेकेन कुर्वीत पात्राग्राणि विधानवित्। किंजल्काग्न्यत्र मूले तु द्विशः कुर्वीत देशिकः। सामान्यं कमलं ह्येतच्छास्त्रे सर्वत्र गीयते। त्रिभिः पदैस्तु पीठस्य पादान्कोणे
षु कल्पयेत्। अतिरिक्तैः पदैः पीठगात्राणि स्वयेत्ततः। वीथीपंक्तिद्वयं सम्यग्योगेकीकृत्य प्रमार्जयेत्। कोष्ठद्वयेन चैकेन प्रत्येकं द्वारपार्श्वयोः। शोभा भवंत्यतः को
ष्ठैरेकैकतस्त्रिभिरेव वा। उपशोभास्ततः कोष्ठैः षड्भिः कोणानि कल्पयेत्। रजोभिर्भूषयेत्पंचवर्णैरेतत्तु मंडलं। निशारजो भवेत्पीतं शुक्लं तंडुलजं स्मृतं। रक्तं कौसुंभमुद्दि
ष्टं कृष्णमाहुर्मनीषिणः। पुलाकदग्धसंभूतं श्यामं बिल्वच्छदोत्थितं। पंचवर्णाः समाख्याता दीक्षामंडलकर्मणि। उत्सेधतारतो रेखाः शुक्लाग्रांगुलमात्रतः ताराजि
ता रंगसर्वाः सीमायतः कार्याः शुभ्रा मंडलकर्मणि। पीतवर्णेन चूर्णेन कर्णिकां पूजयेत्ततः। किंजल्कानुक्तवर्णेन पत्राणि श्वेतवर्णतः। श्यामेन रजसा संधिमंत्रविद्धापि
पूरयेत्। अथवा कर्णिकां मंत्री पीतेनैव प्रपूरयेत्। किंजल्कान्पीतरक्तेन पीठगात्राणि कल्पयेत्। शुभ्रतः वीथीं चतुष्कमध्येषु कल्पवल्लीः प्रकल्पयेत्। पत्रमूलफला
कोरमंडिता हृदयंगमाः। नानावर्णैरजोभिस्तारं नये कृष्णली गुरुः। शुभ्रेण रजसा द्वारचतुष्कं पूजयेत्ततः। रक्तवर्णेन तच्छोभाः पीतेनैवोपशोभिकाः। कृष्णवर्णेन कोणा
नि बहीरेखात्रयं ततः। शुक्लारुणासितैर्व्यस्तै रजोभिर्भूषयेत्क्रमात्। सामान्यं सर्वतोभद्रं मंडलं ह्येतदुत्तमं। अन्यानि मंडलान्यत्र वक्ष्ये तेपि प्रसंगतः। पूर्वोक्ते चतुरस्रे
तु तावत्सूत्राणि पातयेत्। यावत्स्यात्कोष्ठशतकं चत्वारिंशत्समन्वितं। वेदान्वितं तु तन्मध्ये पद्मं षट्त्रिंशता शुभं। एकपंक्त्या भवेत्पीठं वीथ्याकारात्र दृश्यते। पूर्ववद्द्वारशो
भास्याः उपशोभात्र रतास्त्रिवे। षड्भिः कोष्ठैस्तथा कुर्यात्कोष्ठानि कोणवर्तनात्। अन्यत्सर्वं विधातव्यं प्रोक्तमंडलवच्छुभं। एतन्मंडलमन्यत्तु चतुरस्रे सुशोभते। पातये क्रम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

...विद्यार्णव
१४०
140

त्राः सत्रं यावत्कोष्ठानि सर्वतः। बहुष्केषु तु पद्मानि विदध्यान्मंत्रवित्तमः। चतुष्कानि विदिक्स्थानि चत्वारि विभजेत्सुधीः। यावत्षोडशकोष्ठानि भवंत्येतानि मार्जयेत्। तथा यस्व
स्तिकाभाकारः प्रकटी भवेत्। रजोभिः शुक्लहारिद्ररक्तनीलैः प्रपूरयेत्। स्वस्तिकानि शितं चान्यत्पूर्ववत्परिकल्पयेत्। उदितं मंडलं ह्येतन्नाम्ना सुशोभनं। एतदेवोक्तमार्गेण स्व
स्तिकाख्यमनुत्तमं। मंडलं स्यात्तु पंचाब्जं सर्वकामफलप्रदं। दीक्षायां वा महादाने देवपूजाव्रतादिषु। एतन्मंडलमध्ये तु कुर्याद्यत्नतमं बुधः। एवं मंडलमालिख्य प्रोक्तेष्वन्यतमं शुभं॥
विदिकायामासनस्थः प्राङ्मुखः सविशेषतः। बद्धपद्मासनो मौनी कृतकार्यो जितेन्द्रियः। देशिकः कृत्स्नं संस्थाप्य पूजोपकरणानि तु। दक्षिणे वामभागे तु स्थापयेत्कलशं शुभं। घि
लपूर्णं च हस्तप्रक्षालनाय च पश्चात्पात्रं विधायाथ दीपान्प्रज्वालयेच्छुभान्। व्यजनं मुकुरं छत्रं चामरं दिक्षु मंत्रवित्। संस्कुर्यात्तानि सर्वाणि वक्ष्यमाणविधानतः। करशुद्धिं विधायाथ कुर्या
त्तालेन यं बुधः। शरमंत्रेण दिग्बंधं कुर्यान्मंत्री समाहितः। महस्तु तत उत्पन्नं रक्षयेत्तं हि सर्वतः। भूतशुद्धिं ततः कृत्वा प्राणस्थापनमाचरेत्॥ न्यासादिकं ततः कुर्याद्देशिको यतमान
सः। ऋषिं न्यसेत्ततो मूर्ध्नि छंदो वक्त्रगतं न्यसेत्। देवतां हृदये न्यस्य मूलमंत्रस्य देशिकः। षडंगं विन्यसेन्मंत्री पंचांगं वा यथाविधि। यस्य मंत्रस्य पंचांगं नेत्रं तत्र विहीयते। त्र्यंगैर्वि
हीनस्य मंत्रस्यांगं तैरेव कल्प्यते। ततः संज्ञोक्तमार्गेण न्यासान्न्यासं समाचरेत्। शरीरस्थस्य मंत्रस्य योगपीठं प्रकल्पयेत्। देहात्मके ततः पीठे ध्यायेन्मंत्रस्य देवतां। दर्शयित्वा ततो मुद्राः स्था
पयेदर्घ्यमुत्तमं। जलेन पूरितां दक्षे प्रोक्षणीं स्थापयेत्ततः। तत्राल्पमल्पशंखांबु तत उत्तरतो न्यसेत्। पाद्यमाचमनीयं च मधुपर्कं च मंत्रवित्। ततो मूलाणुनाभ्यर्च्य प्रोक्षण्यद्भिः समा
हितः। स्थालानं मंडलं वान्यत्पूजोपकरणादिकं। प्रोक्षयेत्फ धपुष्पाद्यैर्देहिस्थे देशिकोत्तमः। योगपीठं समभ्यर्च्य न्यासमार्गेण मंत्रवित्। पीठं तं चन्तनस्तत्र पूजयेदिष्टदेवतां। देवतात्मा ततः पं
चकुर्यात्सुमनोञ्जलीन्। शीर्षे हृदि तथाधारे चरणे सर्वगात्रके। प्रलये च त्रिवेद्यैः नरहितैश्चंदनादिभिः। सर्वोपचारैस्तच्छेषं गुर्वोद्दिष्टनकर्मणा। समापयेदिदं सर्वं प्रोक्षण्यद्भिः समाचरेत्। पात्रा
यं प्रोक्षणीसंस्थं स्पर्शकासेर्प्यर्थमेव तत्। उपचारैश्चंदनाद्यैर्मंडले पूजयेद्गुरुः। पूरयेत्कर्णिकां पूर्वं शालिभिस्तंडुलैस्ततः। दर्भान्न्यसेदुपर्यत्र साक्षतं कूर्चकं ततः। सूत्रमूलाः कुशाद्याः समवि
शांतिसंख्यकाः। सूत्रग्रंथियुतास्त्याग्दशे कूर्चे इहोच्यते। यजेदाधारशक्त्यादिपीठमंत्रावसानकं। स्वर्णादिरचितं तत्र कलशं छिद्रवर्जितं। त्रिगुणात्मकसूत्रेणावेष्टितं सर्वतो बुधः। वं
नागरुकर्पूरैर्धूपयेत्सम्यक्प्रधूपितं। एवं जपविधानेन स्थापयेद्देशिकोत्तमः। तवरत्नानि निक्षिप्य कुंभे कूर्चं मथोपरि। दूर्वाचंदनसंयुक्तं विन्यसेदक्षतान्वितं। पुष्पं नीलं च वैदूर्यवि
द्रुमं मौक्तिकं तथा। ततो मरकतं वज्रं गोमेदं पद्मरागकं। मौक्तिकानि च रत्नानि देशिकेन्द्र विचक्षणः। क्षाद्यं तत्क्रमतो मंत्री मातृकां मनसा जपन्। मूलमंत्रं जपन्मंत्री तेन चिंतयेन्नौ

श्री
१४०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नयमात्मनः। पठस्यपीठमेदं च चिंतयेत्साधकोत्तमः। पंचाशदोषधक्काथैः पूरयेत्तदनंतरं। कुधवक्षत्वचाक्काथैर्बिल्वभल्लातदूर्वाशुङ्गैः। गंधपंकमस्तमादित्याशितैर्योजं शुभैर्जलैः। काथादितोये
रापूर्य शंखं तस्मिन्विलोडयेत्। गंधाष्टकं शुभं मंत्री सर्वसंपत्प्रदायकं। कलाः स्वर्गाः समावाह्य पूजयेद्वयथाविधि। कलादिदेवतारूपं शंखनीरं घटं क्षिपेत्। चंदनागरुकर्पूरकाश्मीररो
शनान्वितैः। सशिलाह्वकजटामांसीसटीभिः शक्तिसंभवं। गंधाष्टकं शुभं वश्यं शक्तिमंत्रे प्रयोजयेत्। काश्मीरं कुंकुमं। सिल्हकं शिलारसः। सटी कचोरः। चंदनागरुकर्पूरचोरकुंकुमरोचनाः।
जटामांसीकपियुताः शक्तेर्गंधाष्टकं मतमितिशारदातिलकवचनात्। ह्रीवेरं चंदनं कुष्ठं मगनः कुंकुमं मुरा। सेव्यकं जटामांसी विष्णुवंतदुरीरितं। ह्रीवेरं वालकं। सव्य[illegible] उशीरं। मुरं मो
रहरीति प्रसिद्धं। मुरा गंधवती दैत्या गंधाढ्या गंधमादिनी। सुरभिर्बंधमेलायर्भे तगंधाच कुठीगंध कुठीसमताः। एकांगीतिनानार्थवचनात्। देकांगयेव मुरशब्देनोच्यते। एकांगीछकुरिति
लोके प्रसिद्धं। जलकाश्मीरकुष्ठैस्तु रक्तचंदनचंदनैः। तमालागरुकर्पूरैः शोभनं चाष्टगंधकं। गंधाष्टकस्य संयोगात्सामर्थ्याद्देशिकस्य च। सशक्तिकं तले कुंभे यजेद्देवमसंशयः। आदे
रेशानुसंबंधिकलादशकुंभे यजेत्। कलाद्वादशकं सौरं पूजयेत्तदनंतरं। कलाषोडशकं चांद्रं यजेत्पश्चात्कुरूत्तमः। वेदादिभेदसंजाताः कलाः पंचशतैर्युताः। सत्रिंशाप्यसमभ्यर्च्य ततो मंत्री
युताः। क्रमात्तामध्ये मध्ये ऋचः पंचदशनीयादमा अपि। आत्मनमंत्रं समुच्चार्य शुचिषत्पदमुच्चरेत्। वसुरंतमत्रपदं रिक्षसिद्धोपदं ततः। पदंता वेदिषवदेददतिथिर्दुपदं ततः। रोणसत्पदमु
च्चार्यन्त्रषद्दुरपदं वदेत्। वदेत्सदतम व्योमसदब्जागोपदं वदेत्। वदेऽज्जा ऋतजेत्यस्मादद्रिजाशब्दमुच्चरेत्। सप्तमस्वरमुच्चार्य सविंदुमाद्यादिनं वदेत्। उकारवह्निसंदंशंबांतेऽन्धपमो मंत्र ईरितः॥
आत्ममंत्रः हंस इति। सप्तमस्वर ऋकारः। आषाटीतकारः। अन्यानि पदानि स्वरूपाणि। तथा लोहितो वह्निः। सहितः प्लुतान्यंतिकान्ततः। उकारस्तु स्वतत पश्चाद्धीयं णमथ पदं वदेत्। गां नभी
मध्यकुचरो गिरिष्ठाश्च ततो वदेत्। यस्योरुपुत्रिपुपरं ततो विक्रमणेष्वधि। क्षियंति भुपदं ब्रूयात् उर्वनाविततो वदेत्। तोयस्तोमा धवः पश्चाद्धीं तस्याजोयकांतियुक्। इतीयो मन्तुरा स्यात्तस्त
तीयः प्रोच्यते भुजा। लोहितः पकारः। वह्नी रेफः। लेन प्रारतनालकारः। तोयं वकारः। ततस्तोमा धवदकारः। तेनाविस्यांतेशा। तोयं व। शांतिश्चा। तेन भ्या। अन्यानि पदानि स्वरूपाणि। एतेनोक्तो मंत्रो प
तस्य कलायुक्तत्तृतीयकः। चतुर्मुखः स चंद्रार्धस्ततः स्याद्यजामहे पदं। सुगंधिं पुष्टिवर्धनं च ततो वदेत्। उर्वारुकमिव बंधनान्मृपदं वदेत्। त्योर्मुक्षीय पदं पश्चान्मामृतात्पदमुच्चरेत्। ए
तः तकारः। अग्नी रेफः। मांतो यकारः। उपांत्यकलाविंदुः। एतेः अं। पतृतीयो वकारः। चतुर्मुखः ककारः। चंद्रार्धो विंदुः। तेन कं। अन्यानि पदानि स्वरूपाणि। गायत्र्यामथ चतुर्थः स्तोमा मंत्रः स्तातो
जगत्पदं। ततोपस्तोमाशाम्लानी प्रोक्ता सहजान्तं तविष्णुपकः। अग्निश्चक्रेवलं प्रोक्तो योनि कल्पपदं वदेत्। यत्तु त्वष्टा पदं पश्चात्ततो रूपाणि पिंशतु। आसिंचतु प्रजापश्चात्पतिर्धा[illegible] वदेत्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
१४१
141

गर्भं दद्यात्क्षितिपदं आषाढीपद्मनाभयुक्तं पंचैतेन वेदिकामंत्रात्तोषैकेकं प्रपूजयेत्। तो यंच कारः श्रीकण्ठ ली ह्रकारः। तेन वि। सहजाः पकारः। ॐ तो ण कारः। विष्णुयुक्
उकारस्युक्तः। ते न हुं। अग्नीरेफः। केवलो विसरः। आषाढीतकारः। पद्मनाभ एकारः। तेनते इति। तारस्य पंचभेदो ष्टकलानामंतरे सुधीः। आवाह्यादौ कलाः पश्चात्सन्नि
धाप्य वै देशिकः। प्राणान् संस्थाप्य गंधाद्यैः पूजयेत्साधकोत्तमः। यत्र यत्र कलापूजाविधिस्तत्रैवमेव हि। तारस्य पंचभेदो ष्टकलानां पूजयेत्सुधीः। केलादश कुंभानावाह्य स
म्याद्याः सन्निधाप्य च। हंसः शुचिषदित्यादीन् वै संजप्य पूजयेत्। प्राणसंस्थापनं कलाकलानां पूजयेच्च ताः। एवं जरायास्तीक्ष्णाद्याः पीताद्याश्च विधानवित्। अन्ते बलाद्याः
पियते दुक्तपुरुषाविचक्षणः। अकारोकारकौ प्रोक्तौ मकारो विंदुनादकौ। शक्तिसंतावमी सप्त ष्कवभेदाः समीरिताः। अतिमोहविमोभेदो पृथमेव समीरितो। शक्तिः सकारः
सांतो हकारः। ततो रसालपत्रसपिप्पलद्रुमपल्लवैः। ऐंद्रवारुणिसुत्रामवल्लरीनडैः। कल्पवृक्षमन्त्रीपर्यां कलशस्थापनं मंत्री विदधीत समाहितः। पश्चाद्दक्षतसंयुक्तं सपल्लं
शुभचक्रिकां देशिकेंद्र समादाय स्थापयेत्सलिलोपरि। कल्पवृक्षफलानां हिमसाविशदधीर्नृकः। पट्टांबरयुगेन च घटं पश्चात्तु वेष्टयेत्। प्रधानकुंभं संस्थाप्य वै यामे वं गुरूत्तमः। नतो
रणानां समये षु पूर्वादिषु यथाक्रमं। आग्नेय्यं मंडलमालिख्य पद्मं वाष्टदलं शुभं। प्राग्युक्तविधिना तेषु कुंभान् संस्थाप्य देशिकः। क्रं वं धरां वाक्पतिं च विधे ... तेषु पूजयेत्। आग्नेय्यां
दिषु कोणेषु कुंभान् संस्थाप्य पूर्ववत्। अमृतं दुर्जयं चैव सिद्धार्थं मंगलं तथा। संपूज्य वह्निकोणादि दिक्ष्वादी न यथपूजयेत्। पूर्वादिष्वष्टकुंभेषु ते ... देशिकैः। पुनः पूर्वादिकुं
भेषु पूजयेद्दिग्गजानपि। ऐरावतं पुंडरीकं वामनं कुमुदं तथा। पुष्पदंतं सार्वभौमं सुप्रतीकं च देशिकः। पुनर्वेद्यां गुरुर्गत्वा उपविश्य ... [illegible] ... समिन्नु
न्नयः। तस्यां मंत्री समावाह्य पूजयेदिष्टदेवतां। स्वलाम् लमंत्रं मंत्री सम्यक् नाडीपथात्ततः। निर्गमय्य च चेतस्यं नासिकाग्रविनिर्गतां। ... कापदेमहः पुष्पांजलिगतं कः।
मत्तकांतं समुत्थाप्य तस्यामावाहयेत्ततः। सन्निधापनं प्रथमतः सन्निधानमतः परं। सन्निरोधनं च सकलीकरणं च ततःपरं। ... करणं स्वमुद्रया। स
न्निरोधनं वेतिचकारात्संमुखीकरणमपि ज्ञेयं। क्रमाद्विधाय तत उपचारान् प्रकल्पयेत्। आसनादि प्रसूनांतान् उपचारान् प्रकल्प ... [illegible] ... गणा न्यपि। श्री
सर्वांतिलोकपालानां तदस्त्राणां च पूजनं। विधाय पूजामेवं हि धूपदीपनिवेद्यकैः। प्रपंचसारे। कृतेनिवेद्य च ततो मंडलं परितः। क्रमात्। ... स्थापनीयाः त्रिमंत्रि १४१
णा। तथा। वेदिकाया दक्षभागे कृत्वा स्थंडिलमुत्तमं। संस्थाप्य वह्निं संस्कृत्वा वैश्वदेवं समाचरेत्। तत्र प्रणवपूर्वाभिर्द्रुत्वाव्याहृतिभिः ... ततो कृत्वा साज्येन हवि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ना स्रुधीः। पंचविंशति धा पश्चाद्धुत्वा व्याहृतिभिः पुनः। संपूज्य तां चंदनाद्यैः पीठमूर्त्तौ तु योजयेत्॥ अग्निं विसर्ज्य सपेत्न पायसेन बलिं हरेत् [illegible] चंदनादिपुष्पाक्षतसमन्वितं। नत
उत्थाप्य नैवेद्यं तत्स्थलं शोधयेत्सुधीः। पुनर्यजेच्चोपचारैः पंचभिर्दर्शयेत्ततः। छत्रं चवामरं पश्चाद् दद्यात्तांबूलमुत्तमं। छत्रं चेति चकारात् दर्पणं [illegible] सह स्त्रं च जपेन्मंत्री मूलमंत्रं स
माहितः। देवतायै निवेद्याथ तं जपं संपदेत्ततः। ईशानादिशिष्यः पूर्वस्थापितो विकिरो त्रयः। सुवर्णवस्त्रसंयुक्तं करकं जलपूरितं। न्यसेदत्र [illegible] पश्चिमस्यां खड्ग
खेटधारिणीं सिंहसंस्थितां। तिष्ठ संपूज्य वततो गृहीत्वा तं प्रदक्षिणं। अमेदं तत्सुरक्षेति लोकेशानामितीरयन्। नालयुक्तेनोदकेन देवतां [illegible] स्थाने स्थापयेत्तं तु फट्मंत्र
एतत्तार्च्ययेत्। उपविश्य तु भूयो स्त्रांगं ध्यायेन्मंत्रवित्तमः। ततो वह्निं सुसंस्कृत्य वक्ष्ये गोपयसा पचेत्। नवे ताम्रादिजपात्रे क्षालिते वशरावेण वा। मूला [illegible] तंडुलान् शालिसंभवान्॥
तिथिप्रसृतिमात्रेन शरावेण प्रजपन् क्षिपेत्। प्रक्षालितेन पात्रेण पात्रवक्त्रं पिधाय च। कुंमंत्रेण ततो मूलमनुनादेशिको ऽन्नमः पचे [illegible] मूलेन स्रुवसंस्थे
न घृतेनाथावतारयेत्। कुंमंत्रेणास्त्रसंजप्तकुशास्तीर्णे विभज्य तत्। त्रिधा लेके देवतायै परं च क्रौंति वेदयेत्। शिष्यं शिष्येण सहितो गुरुर्भुंजीत मंत्रवित्। [illegible] तं शिष्यमानी
य मंत्रवित्। आदर्शमात्रं ह्यजस्तं यथोक्तं दंतधावनं। शिष्याय दद्यात्परदानूविशो प्रक्षालितं [illegible] विधाय मंत्री [illegible] यांत
कुशसंस्तरणे रत्नि न्याशिष्येण सार्धममुना मतो धिवासः। ताम्रादीत्यादिपदेन मृन्मयग्रहणं। तल्लक्षणमुक्तं कात्यायनेन। [illegible]
ओडुंबरी वापि वस्थाली प्रशस्यत इति। समित्मात्रा प्रादेशप्रमाणा। प्रादेशान्नाधिका नो ने ति कपिलवचनात्। तिथिप्रसृतिः पंचदश प्रसृतिः [illegible] तंडुलान्
त्रिः क्षालितान्। तदुक्तं गोभिलेन। त्रिःफलीकृतान् तंडुलान् त्रिर्देवेभ्यः प्रक्षालयेदित्यान्कुरिति॥ कुशलो दक्षः। तेनमृतमिव प्रदक्षिणं॥ [illegible] ति। स्थिरे
स्वशास्त्रोक्त असुस्थित्वो स्य दग्धो कठिनः स्वभः नवातिशिथिलः। पाक्यान्नवदीत रसो भवेत् युक्तलक्षणः। घृतेन संस्कृते कुंमंत्रेणावतारयेदिति पूर्वेणान्वयः। [illegible] मं
त्रेणेत्यादिषु [illegible]॥ अथाग्निस्थापनादर्पवरान्त्रं॥ कुंडस्यारंभकाले तु संस्कृते [illegible] न कृतो यदि। [illegible] स्थापवते
सर्वविधेयाः स्युः क्रमेण वै॥ उक्तरतंत्रे॥ होमकर्म ततो वक्ष्ये सकलागमसंमतं। सुसंस्कृते गुरौः कुंडे संस्कारैर्वा यथाविधि। [illegible] सर्वागम [illegible] मलोमा
व संवीक्ष्य संप्रोक्ष्यास्त्रेणेनातत ततः। कुशैः संताड्य वास्त्रेण प्रोक्षयेत्कवचाणुना। खननं स्याछरेणाथ तेने वोद्धारहरितः। पूरणं च हृदास्त्रेण समीकृत्वा सेचनं। कवचेनाथश

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्त्रेण कुर्ह्यं वर्मणाम्रतं मार्जनं च विलेपं च संविंस्यच कलात्मना। कुर्यात्त्रिसूत्रीकरणं नमोमंत्रेण पूजयेत्। शरेण वज्रीकरणं हुं कुशैः स्याच्चतुःपथं। कवचेनेंद्रियाणां च प्रपूज्य दनमथा
वरेत्। एवमुक्तैस्तु संस्कारैर्होमे कुंडानि देशिकः। संस्कुर्यात्प्रथमं तानि चतुर्भिः प्रथमोदितैः। शरेणातनदंगभृतास्त्रमंत्रेण प्रोक्षणमुत्तानहस्ताग्रेण। अभ्युक्षणं मुष्टिबंधेनाधिकं पुनरुद्धारः रवा
तमदा पूरणमस्यमदा। उक्तं च नारदपंचरात्रे। गृहीत्वा चैकदेशात्तु कुंडमध्यात्तु मृत्तिकां। अंगुष्ठानामिकाभ्यां तु हृदयेनाथ पूरयेत्। सेचनमभ्युक्षणमेव। शस्त्रेणास्त्रमंत्रेण। वर्मणा नेनदृग्वि
नेषु चतुर्षु संवधायां। तदुक्तं सोमशंभुना। समार्जने समालेपं कलारूपस्य कल्पना। त्रिसूत्रीपरिधानं च वर्मणाभ्युक्षणं हृदेति। कलारूपप्रकल्पनं सोमसूर्याग्निकलारूपप्रकल्पनं। त्रिसू
त्रीकरणं सूत्रत्रयकल्पनं। हृदयेन पूजनं तु मेखलात्रयस्य वा। तदुक्तं नारदपंचरात्रे। समभ्यर्च्य ततो वा होमभ्यतः प्राणे वनवात्रे नैव विधिना नाभिपूजयेद्वृद्धसन्निभं। मेखलात्रये
पूजायां हृन्मंत्रेणाप्रपूजयेदिति। वज्रीकरणं च ब्रवद्दृढचिंतनं। चतुःपथं कुशैश्चतुर्दिक्षु मार्गचतुष्टयकरणं। शारदातिलके तु नेत्रेणानुयादक्षपाटनमित्युक्तं। अक्षपाटनल
क्षणं तु नारदपंचरात्रे। आक्षिप्त्वा गैसदादर्भैरस्त्रमंत्राभिमंत्रितैः। कुंडमितिगणं सर्वं वर्मणा परिभूषयेत्। इत्येवमक्षपाठारव्यं कुंडसंस्कारमुत्तमं। अत्रेंद्रियाणामुद्घाटनमि
ति यदुक्तं तत्वेवमेवकर्तव्यं। अक्षशब्देन●द्रियवाचकत्वादक्षपाटनमिंद्रियाणामुद्घाटनमित्यर्थः। कुंकारेण राक्षसानिकरणमिति केचित्। आदिनातानां वामेनापाटन
व्याप्तिरित्यपरे। पक्षांतरमाहाथवेति। प्रथमोदितैर्वीक्षणप्रोक्षणताडनाभ्युक्षणैः स्तथा। त्रिशस्त्रिशोल्लिखेद्रेखाः प्रागुदग्रा हस्तानुना। उदगाहूतिदिव्यत्वादुदगग्राः।
स्मृत्वा प्रागग्रा रेखा आशांदेवाधिदैवीशवासवाः। उदग्रेखाग्ररेखाणां ब्रह्मसत्येंद्रवः क्रमात्। अत्र रेखालिखनेकुतमारंभः कुत्रावसानमित्याकांक्षायामाह। सोऽत्रामणि
तंत्रे। प्रागुदीमूर्ध्वेमुदक्संस्थं दक्षिणारंभमालिखेत्। प्राचीमूर्ध्वमागग्र। उदगग्रंपुरः संस्थं पूर्वापूर्वावसानं। नारदपंचरात्रे। उल्लिखेदस्त्रराजेन दर्भकांडेनयत्नतः। भूमावभ्यं
तरकुंडे दक्षिणाग्रादितः क्रमात्। उत्तराग्रा वधिंयावत्तद्वाद्रेखात्रयं समं। प्रत्यग्भागाद्यमारभ्य यावत्पूर्वावधिंतथेति। अत्र हृन्मंत्रास्त्रमंत्रयोर्विकल्पः। तथा अथवाग्नियुगांत
स्थं वह्निगेहं लिखेत्क्रमात्। अग्नियुगं त्रिकोणद्वयं तत्पंचषट्कोणं। वह्निकोणं त्रिकोणं। अत्र रेखाषट्कोणयोर्विकल्पः। तथा याम्यलेख्यषट्कोणे नाव्यते देवि त्रिकोणं तत्रसं
लिखेदिति। अत एव नारदपंचरात्रे। रेखामात्रमुक्तं। शारदातिलके। सर्वोनभ्युक्ष्यतारेण योगपीठमथार्चयेदिति। सोऽत्रामणितंत्रे तु। प्रोक्षयेद्भूभवेन चेत्युक्तं। वाशब्दः प्राण
वाप्रक्षया। अभ्युक्ष्य कुशसलिलेन। अभ्युक्ष्य वकुशांभोभिरिति। योगपीठं तत्र वचनात्। प्रपंचसारे। प्राणाग्निहोत्रविधिनाप्यासर्वे धीयेऽनलस्थाने। प्राणाग्निहोत्रविधिर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पितत्रैवाप्यथ्वे द्रवरूपाणाशिदिगालानि क्रमेण कुंडानि। आवस्थ्यसभ्याहवनीयान्वाहार्यगार्हपत्यानीति॥ उत्तरतंत्रे॥ संकोक्ष्य प्रणवेनाथ योगपीठं समर्चयेत्। योग
पीठार्चनं प्रयोगे वक्ष्यते॥ तत्र शक्तिं च संस्मृत्य समग्रुतुमतीं शुभां। आंतीह्निया भांसकलजगदात्मस्वरूपिणीं। ईशानसहितां तत्र सम्पूज्य गंधादिभिर्यजेत्। शक्तिमंत्रेण तां
शक्तिं मीशानं मूलमंत्रतः। अर्घ्यमंत्रविद्धिप्यक्रमणि जं वारणेयकं। कुलीनद्विजगेहोत्थं पात्रे कृत्वहि ततः। आनीयास्त्रेण नैर्ऋत्यां क्रव्यादांशं परित्यजेत्। तदेकांशं न
त मंत्रेण स्थापयेद्यत्नतः सुधीः। पश्चात्तमग्निं संस्कारैः संस्कुर्यादीक्षणादिभिः। प्रदीपकलिकाकारं तेजआवाहयेत्ततः। ऐकांजाठरवैदर्भंवह्निस्थं जाठरस्य च। स्मरावाग्निबीजके
नास्यचैतन्यं योजयेद्यथा। ओंकारेणाभिमंत्र्याथ धेनुमुद्रामृतीकृतां। संरक्ष्य च शरेणाथ कवचेनावगुंठयेत्। ततः संपूज्य कुंडस्य भ्रामयेत्रिःप्रदक्षिणं। प्रणवेन ततः स्वस्य संमु
खं स्वीयकुंडके। दृष्ट्वा योनौ तत्र स्वपरभ्रमिश्चदेशिकः। शिवबीजमिति ध्यात्वा निःक्षिपेदाशुशुक्षणिं। ततश्चाचमनीयं च दद्याद्देवस्य कल्पयेत्। वैष्णवयागे तु नारदपंचरात्रे॥
तत्र नारायणाख्यस्य शक्तिर्विद्योतलक्षणा। लक्ष्म्याकृतिं पदं प्राप्ता अमृता। मतजीवनीति॥ तथा कपिलपंचरात्रे॥ कामोऽनंततलः कृत्स्नं लक्ष्मीमृतुमतीं स्मरेत्तानयोः सं
गमयोगेन वह्निः संजातसंस्थितिरिति॥ कुंभसंभवोऽप्याह॥ लक्ष्मीमृतुमतीं मद्गां प्रभानारायणस्य च। गाम्यधर्मेण संजातमग्निं तत्र विचिंतयेत्। पात्रे ताम्रादिपात्रे। यद्वा ता
त्रिः पात्रांतरेण विहिते ताम्रपात्रादिके शुभे। अग्निप्राणयनं कुर्यात्करावेतादृशेऽपि वा। विहिते कवचमंत्रेण तदुक्तं पिंगलामते॥ अस्त्रेणाग्निं समाधाय कवचेनाभिधायवाऽक्र व्या
दांशं वै नैर्ऋत्यां त्यजेदस्त्रेण पार्वतीति॥ तथा नारदपंचरात्रे॥ तैजसे ताम्रपात्रे वा मृन्मये भिन्नवेऽपि वा। तैजसपदं गोवलिवर्दन्यायेन ताम्रेतरपरं। एतेन शरावे भिन्नपात्रे वा
कपाले वालुके पि वा। नाग्निप्रणयनं कुर्याद्व्याधिहानिभयावहमिति॥ सरस्वतीसारलिखितवचनं पुरातनमत्रापरं॥ अभिनवेऽप्युक्तं॥ भैरवीतंत्रे तु॥ योनाववेष्टितं न्यसेत्स्थापि
वह्निं पश्चाद्वंमूलमंत्रेणमंत्री लुब्धे। तदत्र प्राणनमूलमंत्रयोर्विकल्पः। जाठर इति। विंदुः परमात्मा तत्स्यांनीको मकलात्तदृवो वह्निः। वैदवः पार्थिवो भौमः। आमतीकृते वीजे
नान्नं अमृतीकरणं ततो विदध्यात्। जलबीजेन सविंदुना कृशानोरितिपिंगलामते वचनात्। शरेणास्त्रेण॥ उत्तरतंत्रे॥ उकारादि पिंगलपदं हनयुग्मं पचद्वयं दहयुग्मं च सर्व
ज्ञं आज्ञापयततो द्विठः॥ अमुं मंत्रं प्रभाष्यैव कृशानुं ज्वालयेत्ततः। द्विठः स्वाहाकारः। प्रपंचसारे॥ अग्निं प्रज्वलितं वंदे जातवेदं हुताशनं। सुवर्णवर्णममलं समिद्धं सर्वतो
मुखं॥ अनेन ज्वलितं मंत्रेणोपतिष्ठेद्धुताशनं। सर्वेज्ञमिति शवः कर्मलिदूतीया। मंत्रेण संबुध्यंतं तेषा। सर्वज्ञा ज्ञापयस्वाहेति दक्षिणामूर्तिवचनात्॥ ज्वालयेत्कृशे॥ मुखेन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्ण
१४३
143

वाततः प्रज्वालयेत्कुशैरिति कुंभसंभववचनात्। मुखेनैव धमेदग्निं मुखादेषोध्यजायत इति कात्यायनवचनाच्चा मंत्रं तु प्रप्रकाशे॥ ततः प्रविंन्यसेज्जिह्वादेहे मंत्रैर्वि
भावसोः सलिंगगुदमूर्धास्यनासानेत्रेषु चक्रमात्। ससर्वजिह्वाजिह्वकास्ता वक्ष्यंते त्रिविधा प्रथि। हिरण्या कनका रक्ता कृष्णा चैव तु सुप्रभा। बहुरूपातिरक्ता च जिह्वाः सप्तेति सा
लिकाः। अनलेरार्चिर्बिंदुं तत्सादियाक्षांतरान्विताः। अनलो रेफः। हकारो यकारः। ऊत्वं चीत्कारः। अथ पंचमो वीतोद्धारसौकर्याय। न्यासे तु सलिंगगुदमूर्धास्यनासानेत्रेषु
चक्रमात्। विन्यसेदतिरक्तांताः सर्वगिवहुरूपिणीमिति सिद्धांतशेखरवचनात्। सर्वांतिवहुरूपां न्यसेत्॥ प्रपंचसारे गमंत्री प्रविंन्यसेज्जिह्वा वह्नेरंगानि वैकमात्। सहस्रार्चिः स्व
स्तिपूर्ण उत्तिष्ठपुरुषस्तथा। धूमव्यापी सप्तजिह्वो धनुर्धर इतीरितः। अंगमंत्राः क्रमादिष्टमूर्तीश्चाथ प्रविंन्यसेत्। मूर्धांसपार्श्वकट्यंधुकटिपार्श्वांसकेषु वा। प्रादक्षिण्येन विन्य
स्य यथावद्दृशिकोत्तमः। जातवेदाः सप्तजिह्वो हव्यवाहन एव च। अश्वोदरजसंज्ञश्च सवैश्वानर एव च। कौमारतेजाश्च तथा विश्वादेवमुखाह्वयौ। सुरस्य च [illegible] मूर्तयो वह्नेरष्टयप
दपूर्वकाः प्रणवादिनमोंताश्चेति॥ प्रादक्षिण्येन शिरस्त्वारभ्य वामांसादिक्रमेण दक्षिणांसावधि न्यसेदिति। अत्र पुलिंगं गुदमिति केचित्। मुखशब्दः प्रत्येकं संबध्यते। कौमारः स्यादि
श्वमुखो देवमुखस्तथेति शारदातिलकवचनात्॥ उत्तरतंत्रे॥ प्रादक्षिण्यक्रमेणैव संसिच्य वततोजलैः। मेखलोपरि संस्पृष्टैः पुनर्दर्भचतुष्टयैः। दिक्क्रमेण परिस्तीर्य दिक्षु द्वीवर्हिमा
ल्वितः। निक्षिपेत्परिधीन्बाह्यलग्निस्थूलांशांस्तत्र पूजयेत्। दर्भचतुष्टयैः प्रागुदग्रैः॥ पूर्वाग्रैरुत्तराग्रैश्च दर्भैरग्निं परिस्तरेदिति गोभिलभाष्यकरपरामर्शिनीवचनात्। प्रागग्रैरथ दर्भैर्धनददिशा
ग्नेः परिस्तरेत्कुंडमिति भैरवीतंत्रवचनात्॥ त्रिमेखलकुंडे मध्यमेखलायां परिस्तरणपरिधिप्रक्षेपः कार्यः। तदुक्तं योगिनीतंत्रे। एकमेखलके कुंडे मेखलायां परिस्तरेत्। द्विमेखले द्विती
यायां मध्यमायां त्रिमेखल इति॥ ननु पश्चिममेखलासंलग्नतया नालस्य विद्यमानत्वात् मध्यमेखलायां परिस्तरणपरिधिप्रक्षेपः कथं भवेदित्याशंक्यामाह॥ उत्तरतंत्रे॥ नालेमे
खलयोर्मध्ये परिधेः स्थापनस्य तु। रंध्रं कुर्यात्तथापि हि नाममध्यस्थमेखलोपरीति। स्थंडिले सिकतामंडुयाह्वेभूमेः परिस्तरेदिति परिधयस्तु कात्यायनेनोक्ताः परिधीन्परिदध्याद्याज्ञेने
कवक्षीयान्वा कुमात्रान् पालाशवैकंकतकाश्मर्यवैल्वादीनि। स्थंडिके सिकतामां वा ह्येपविं न्यसेत्परिधीन्निति च ऐंद्रीवर्जं परिधीन्दिक्षु द्विपेदिति संबंधः। दिक्षु पश्चिमदक्षिणोत्तरा
सु। स्थविष्ठो मध्यमस्ताणीयान्द्राधीयान् दक्षिणार्धः कनिष्ठो कृसिष्ठ उत्तरार्ध इति। सूत्रितत्वात्॥ पश्चिमे उत्तराग्रो। अन्ययोः पूर्वाग्रं चेति। दक्षिणामूर्तिसंहितायां॥ प्रणीताप्रोक्षणीपु
ग्नेर्लं वा स्थंचतंतथेति। तत्रादौ स्थापनप्रकारमाह॥ कुंभसंभवः॥ प्रणीतायामप्रविधिवत्परिस्तीर्य कुशांतरैः। स्रुक्स्रुवौ क्रमविधानेन वामुदेशात्ततो मुने। पात्राण्यासाद्य विधिदिव्यं तं

श्री
१४३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रेणमंत्रवित्। ताम्रजोक्ष्यपवित्रेणचोत्तानानि विधापयत्। पुनः प्रोक्ष्य जमेत्यात्रं परिपूर्य शुभांबुना। दत्ताक्षताम्बवित्रं च तत् दुतस्य निधापयेत्। दिक्षुत्तरस्यां तत्पात्रं प्रणीतेत्युच्यते बुधैः। ततः
किंचित्प्रणीतांबु प्रोक्ष्य एषा धायत जलैः। यत्तत्साधनसंभारं प्रोक्षयेन्मूलमंत्रत इति॥ उत्तरतंत्रे॥ आसनं वततो वह्नेः कल्पयित्वा प्रपूजयेत्। आसनं योगपीठं च प्रयोगे वक्ष्यते तथा।
कोणषट्के च मध्ये च जिह्वा अंगानि केसरे। तद्वाह्ये वसुमूर्तीश्च मध्ये वह्निं ततो यजेत्॥ वक्ष्यमाणेन विधिना गंधपुष्पादिभिः सुधीः। कोणषट्के च मध्ये च जिह्वाभिः केसरेषु च। अंग
मंत्रैस्ततो वाह्ये चाष्टमिर्मूर्तिभिः क्रमात्। ततोग्निमनुनानेन मंत्री मध्ये च संयजेत्। वैश्वानरजातवेदः प्राच्का देवावहेति च। लोहिताक्षपदं सर्वकर्माणीति समीरयेत्॥ ब्रूयाद्वसाधयेत्यंते
वह्निजायांतिको मनुः। मंत्रे सर्वाणि पदानि संबुध्यंतानि ज्ञेयानि॥ त्रिनयनमरुणप्राग्वमौलिं सुशुक्लांशुकमरुणमनेकाकल्पमंभोजसंस्थं। अभिमतवरशक्तिस्वस्तिकाभीतिहस्तं
नमत कनककमालालंकृतांसं कृशानुं। जिह्वाज्वालारुचः प्रोक्ताः वराभययुतानि च। अंगानि मूर्तयः शक्तिस्वस्तिको ध्यातदो द्वयः। कोणषट्के च मध्ये चेति संबंधः। तनु [illegible] कं सोमरांभोस
द्विद्वयवह्निमांसादवरुणानिलयोगेवरे। हिरण्याद्याः स्त्रिता वह्नेरसनाः षड्ऋक्रमात्। मध्यतो बहुरूपा स्थितेति॥ गणेश्वरपरामर्षिण्यां॥ मध्ये च कोणषट्के च जिह्वाः संपूजयेत्ततः॥
हिरण्या तप्तहेमाभा शूलपाणि दिशि स्थिता। वैडूर्यवर्णा कनका प्राच्यां दिशि समाश्रिता। तरुणादित्यसंकाशा रक्ता जिह्वाग्निसंस्थिता। कृष्णांजनचयप्रख्या नैरृत्यां दिशि सं-
स्थिता। सुप्रभा पद्मरागाभा वरुणस्यां दिशि संस्थिता। अतिरक्ता जपाभासा वायव्यां दिशि संस्थिता। बहुरूपा च यत्रोभा दक्षिणोत्तरमध्यगा॥ नारदपंचरात्रे॥ प्रभा दीप्ता प्रकाशा च
मरीचिस्तापिनी तथा। कराला लेलिहा चेति कुंडं व्याप्य व्यवस्थिता। ईशपूर्वाग्निदिग्भागे प्रभाद्यास्त्रितयं स्थितं। रक्षो वारुण वायव्ये मरीच्याद्यं त्रयं तथा। सौम्ये च मध्यमे याम्ये स्थि-
ते कराले लिहाभिधाभि। हिरण्यादीनि मि च नामांतराणि प्रभादीनि। यद्वा वैष्णवयागे ह्येताः स्वतंत्राः॥ तथा वायवीयसंहितायां॥ हिरण्या प्राग्गुदग्जिह्वा कनका पूर्वतः स्थिता। रक्ता-
ग्नेयी नैरृती च कृष्णा व्यासुप्रभा मता इति। अतिरक्ता मरुज्जिह्वा स्वनामानुगुणप्रभा। अन्या वारुणा॥ त्रिशिखा मध्यमा जिह्वा बहुरूपा समाकृया। तत्त्वैव कादक्षिणतो ज्वल-
नामतः परा॥ इति सात्विकजिह्वाः॥ राजस्यस्तामस्यश्च वक्ष्यंते॥ केचित्तु कुंडस्य मध्ये त्वधसाद् [illegible] जिह्वा हिरण्याभु चिकर्मेणादौ। तत्रमनादिषु मता कनकांते ईशयणादिषु मता
रक्तौ रक्ता मारणे निगदिता भुवि कृष्णा सुप्रभा बुधवरैरिह शांते। उक्तारक्तातिरक्तां तरिति वदंति। ज्वालारूव इति जिह्वानां ध्यानं॥ जिह्वाः सर्वाः परिहृष्याः ज्वालाभासः स्वरूपत
इति॥ प्रयोगसारवचनात्॥ एता ज्वालारूपा वीता वराभययुता अपीति॥ गणेश्वरपरामर्षिणीवचनाच्च॥ प्रपंचसारे॥ संस्कृते चलते नाग्नि द्योतनो द्योतने न च। स्वाहेत्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धा॰
१४४

144

नेतरं ते नकुर्युः ध्यात्मनुना त्रिशः ॥ अभिद्योतनोद्योतनाख्यसंस्कारद्वयसंस्कृतेति संबंधः ॥ अपरे तु संस्कारांतरमप्यंगीकुर्वंति । पिंगलामते । कुंडे
वाद्यादधाहेयाः संस्काराः शिवशास्त्रतः ॥ घृते तु विस्तुवेनाप्रुवितीति ॥ उत्तरतंत्रे ॥ समादाय घृतस्थालीमस्त्रमंत्रेण सेचयेत् । घृतं तत्र समापू-
र्य वीक्षणादिषु संस्कृतां वायव्ये वा घृतेंगारान्नैऋते कुलाते षु हृदा न्यसेत् । तापनं तु समुद्दिष्टं कुशाद्वयमतः क्षिपेत् ॥ आज्ये प्रज्वलितं वक्त्रे विन्यसे-
त घृतान्वितं । पवित्रीकरणं दर्भद्वयेन ज्वलितेन तु ॥ वर्मणा ज्वलं च नीराज्य वक्त्रो दर्भद्वयं क्षिपेत् ॥ अभिद्योतनमेतत्स्यादभिद्योतनमुच्यते । कुशं
प्रज्वलिते वाज्ये दर्शयेत हृदा क्षिपेत् । वक्त्राबुद्धास्य च घृतमंगारानग्निषु क्षिपेत् ॥ आपः संस्पृश्य मंत्रहृत् कुर्यादुत्पवनं ततः ॥ अस्त्रमंत्रेण
पवित्री कुशौ प्रादेशमात्रकौ ॥ अंगुष्ठानामिकाभ्यां च गृहीत्वा घृतमुत्पवेत् । ततो हृदा कुशाभ्यां तु स्वाभिमुख्येन सेचयेत् । घृतं तत्स्यात्संप्ल-
वनं वषट् संस्काराः प्रकीर्तिताः ॥ आज्यमिति ॥ उत्तमं गोघृतं प्रोक्तं मध्यमं माहिषीभवं । अधमं छागलीजातं तस्मात्कव्यं प्रशस्यते इति पिं-
गलामते । [illegible] । वीक्षणादिषु संस्कृते घृतमापूर्य मूलमंत्रेणाभिमंत्र्य धेनुमुद्रयामृतीकृत्य पश्चात् कुंडसंस्कारैः संस्कुर्यात् ॥ उक्तं शैवागमे ॥ गव्य-
माज्यं समादाय मूलमंत्राभिमंत्रितं । स्वकांतलमयीं मूर्तिं संचिंत्य परितापयेत् ॥ वायवीयसंहितायां ॥ न्यस्य मंत्रं घृते मुद्रां दर्शयेद्धेनुसंज्ञि-
तामिति ॥ वा घृतः कुंडस्यासादितिशेषः ॥ प्रज्वलितं कुशद्वयं । हृदा आज्ये क्षिपेदित्यन्वयः ॥ नीराजयन्नभितः परिभ्राम्य दर्भं दर्भद्वयं । दर्भाग्रा-
मग्नौ प्रक्षेपः ॥ प्रतिपत्तिकर्म । अत एव मंत्रोपि नोक्तः ॥ तेन दर्भनाशे सति अकृते पि प्रक्षेपे न वैगुण्यमिति ॥ अंगुष्ठानामिकाभ्यां हस्तद्वयेने- श्रीः
ति शेषः ॥ उत्पवेदग्निसंमुखमिति यावत् ॥ शैवागमे ॥ प्रादेशमात्रदर्भाभ्यामंगुष्ठानामिकाग्रकैः ॥ घृतं ताभ्यां संमुखं च करस्थेणोत्पवनं चरेत् ॥ उभय- १४४
त्र वह्निप्रक्षेप एव कुशानां प्रतिपत्तिकर्म ॥ शैवागमे ॥ गृहीत्वा स्रुक्स्रुवौ वा पूर्वमुखो वाप्युदङ्मुखो क्रमात् । घृतात्पात्रात्त्रिधा दर्भमूलमध्याग्रके-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्पृशेत्। मूलमध्याग्रदेशेषु आत्मविद्याशिवात्मकं। क्रमात्तत्त्वत्रयं न्यसेत्। क्रां क्रीं क्रूं बीजकैः प्रियेत्सुचि शक्तिं स्रुवे शंभुं विन्यस्य हृदयाणुना। त्रिसूत्रवेष्टितग्रीवौ पूजि
तौ कुसुमादिभिः। कुशानामुपरि स्थाप्य स्थापयेत्तौ स्वदक्षिणे। दर्भमूलादिभिः स्रुक्स्रुवयोः मूलादिस्पर्शः स्पर्शमभिधायोक्तं। उत्तरतंत्रे। ततस्तमादाय वामेन प्रोक्षयेद्दक्षपाणि
ना। भूयोग्नौ तौ प्रताप्याथ कुशानग्रेण निवेदयेत्। प्रताप्य त्रिशद्धृतिशेषः। उक्तं पिंगलामते। पुनस्त्रिशः प्रताप्याधोमुखावग्नौ कुशाग्रं क्षिपेत्। मूलमध्याग्रके न्यस्येत् छाकिरिका
दिकाः क्रमादिति। इच्छाज्ञानक्रियाः उत्तरतंत्रे। कुशद्वयं घृते न्यस्य ततः प्रादेशसंमितं। सग्रंथिं कृत्वा साग्रौ तौ शस्त्रं कृत्वा स्थो विचिंतयेत्। पक्षौ वामदक्षिणे पिंगलां मध्यतस्त
तः सुषुम्णां संस्मरेन्मंत्री ततो होमं समाचरेत्। सग्रंथिकुशद्वयमित्यन्वयः। दक्षभागात्कृहीत्वाज्यं स्रुवेणाथ हृदाणुना। जुहुयाद्दक्षनेत्रेग्नेः स्वाहांतां याग्नये इत्यतः गृहीत्वाथ
वामभागाद्धृतं वामे ग्निलोचने। जुहुयाद्धृदा सोमाय स्वाहेति वदेत्। कुः गृहीत्वा मध्यतस्त्वाज्यमग्नेरलिकलोचने। हृदाणुनाग्निषोमाभ्यां स्वाहेति जुहुयात्सुधीः। दक्षभा
गात्कृहीत्वाज्यं तु दो हृ त्वं जुहुयात्सुधीः। वक्त्रे वक्त्रैः स्विष्टकृते स्वाहेति च ततो गुरुः। सर्वत्र हृन्मंत्रस्त्वाज्यग्रहणे ज्ञेयः। शारदातिलके। सतारां भिर्व्याहृतिभिराज्येन जुहुयात्सुतस्मा
जुहुयादग्निमंत्रेण त्रिवारं देशिकोत्तमः। व्याहृतिभिर्व्यस्तसमस्ताभिस्तिसृभिः। प्रपंचसारे। … ध्यात्वेवमाकारं गर्भाधानादिकाय क्रमः। समुद्वाहावसानकाः। क्रियास्ता
रेणैव कुर्यादाज्याहुत्यष्टभिः पृथक्। शारदातिलके। गर्भाधानं पुंसवनं सीमंतोन्नयनं तथा। वायवीसंहितायां। जातं ध्यात्वेवमाकारं जातकर्म समाचरेत्। नालापनय
नं कृत्वा ततः संशोध्य सूतकं। शिवाग्निरिति नामास्य कृत्वा कृतिपुरःसरं। ततोपनिषदं चैव पित्रोर्विसर्जनं कुलात् … पानयनादिकं। अथोद्वाहावसानेषु … संस्काराग्नेस्यचेति।
शिवाग्निरिति शैवेषु। अन्यत्र तु नारायणाग्निर्दुर्गाग्निरित्यादि। उत्तरतंत्रे। गर्भाधानं पुंसवनं सीमंतोन्नयनं तथा। जातकर्म ततो नामकरणं चोपनिः क्रमं। अन्नप्राशनचौलोपनय
नानि ततः परं। महानाम्न्यं महाव्रतं च तदनंतरं। ततोपनिषदं चैव गोदानं तदनंतरं। समावृत्तं समुद्वाहः संस्कारा मरणांतिकाः। कूरकर्माणि कर्तव्या मरणांता … ए
तत्पर्यायश्च नारदपंचरात्रे। प्रणवं पूर्वमुच्चार्य ततः कर्म समुच्चरेत्। संपादयामि स्वाहेति सर्वकर्मस्वयं विधिरिति। सौत्रामणितंत्रे। विवाहांता वागभवेनैव जुहुयात्। … यो विधि
ल्पः। उत्तरतंत्रे। विवाहानंतरं त्वग्निमव … पितरौ संयोज्यात्मनि मंत्रविद्बुधः। यथासंप्रदायं ज्ञेयं। तथा। आघारं पद्मसंक्षिप्तः पंचाथ समिधो कुर्यात्। जुहुयाद्
सनांगाद्य मूर्तिमंत्रैः सकृत्सकृद्घृतैः। गणेश्वरपरामर्शिणां। ततो जुहुयाद्गर्भमंत्रादीन् सकृत् सकृत्। तन्नामांते निशितधीः स्वाहांतेश्च यथाक्रमं। विष्णुधर्मोत्तरे। मंत्रेणोंका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रपूर्वेण स्वाहान्ते न विचक्षणः॥ स्वाहावसाने तु कुर्यादाद्यन्ते मंत्रदेवतामिति॥ आकृतिरिति॥ यस्यै देवतायै हविर्गृहीतं स्यात्तां मनसा ध्यायेद्वषट्करिष्यन्निति॥ स्वाहान्तमंत्रस्तु तदंतेन क
तेव्यनः॥ उत्तरतंत्रे॥ चतुर्वारं स्रुवेणाज्यं गृहीत्वा स्रुचि निक्षिपेत्। तेनैव तां पिधायाग्नौ जुहुयात्तिष्ठन्गुरुः स्वयं वौषडंतेन यद्वा समन्तुना स्वपदेनातः॥ प्रपंचसारे॥ जिह्वायां मध्यसंस्थायां मंत्री
ज्वालावलीलग्नः तारा चैदस्य मिर्मंत्रैः पूर्वपूर्वसमन्वितैः॥ मनुना गणपस्येन जुहुयात्पूर्वदशाहुतीः॥ जुहुयाच्चतुर्वारं समस्तेनैव तेन तु॥ आज्येन साध्यमनुना पंचविंशतिसंख्यकं॥ जुहुयात्पूर्व
होमेषु सुधीरनलं तर्पयेत्। तांत्रिकानामयं न्यासो कृतानां समुदीरितः॥ गाणपत्येन महागणेशमंत्रेण॥ गणेशं परमं चिंत्यं॥ महागणेशमंत्रेण पूर्वपूर्वयुतेन तु॥ हारादिबीजष
ह्वकेषु कृत्येषु द्विवर्णैकैर्भिन्नेन दशधा तेन समस्तेन कुर्यात्क्रियां मंत्रः प्रयोगो वक्ष्यते। इषवः पंच॥ करणानी क्रियाणि पंच॥ अत्र इषवः सप्त॥ बीजषट्कं दशपदं छेदः॥ सर्वहोमेषु वह्निमिदा
नीअपयेत्। तत्प्रकारः प्रागेव प्रपंचितः॥ उत्तरतंत्रे॥ संपूज्य देवतापीठं वह्नौ सम्यक् ततो गुरुः॥ अग्निरूपधरां तत्र पूजयेदिष्टदेवतां॥ आज्येन साध्यमनुना पंचविंशतिसंख्यकं॥
कुर्यान्मंत्री यावत्प्रमुखवह्नेरेकीकरणं मतं। आत्माग्निदेवतानां वह्निं तर्पयेन्मात्मने कथमालृचिते। एकादशाथ मूलेन कुर्याद्दाज्येन वाहुतीः॥ नाडीसंधानमेवं हि प्रोक्तं देशिकसत्तमैः॥
त्रेगणप्रभृत्या वह्नीनां एकैकीमाहुतिं कुर्यात्। पूर्वादिदिक्षु कुंडेषु सर्वेष्वपि यथाविधि गुरुर्वह्निं प्रविहरेत्तं स्वकुलेषु कुवर्त्मना। सर्वैर्विलिख्य श्रुंदनाद्यैः संपूज्य प्रोक्तदेवताः। सर्वावरणसं
पुकं मूले न जुहुयात्ततः पंचविंशतिधा सर्पिः संयुतेन पयोऽथ सा॥ गायत्रीसंहितायां॥ स्रुवेणाज्यं समिल्लाप्य स्रुवाशेषकरेण वा। तत्र इध्मेन होतव्यं तीर्थमार्गेण तात्तथा॥ छंदोगप
व रिशिष्टे॥ देवेन तीर्थेन च हूयते हविः स्वंगारिणि स्वर्चिषि चेत्पावके॥ यो नर्विदित्तु हात्यग्नौ व्यंगारिणि कमान वः॥ मंदाग्निरामयावी च दरिद्रश्चोपजायते॥ तथा प्रपंचसारे॥ कुर्यात्तु देशिकः
पश्चान्मंडले बलिमाहरेत्। नक्षत्राणां सवाराणां सराशीनां यथाक्रमं। दद्याद्बलिं गंधपुष्पधूपदीपकमाद्दत्। ताराणामश्विन्यादीनां राशिः पादाधिकं द्वयं। मेषादिषु क्रमान्नक्षत्रसं
हापूर्वमनंतरं देवताभ्यः पदं प्रोक्ता दिवानक्तं वदेत्तथा। चारिभ्यश्चाथ सर्वेभ्यो भूतेभ्यो वै नमो वदेत्। एवं राशौ तु संपूर्णे तस्मिन् दत्वा यो नत्वभेत्। तथा राश्यधिपानां च ग्रहाणां तत्र तत्र च॥
सत्तानीकरणानां च दद्यान्मीना क्रमेण योः॥ अंतरांतर्बलिस्त्वेवं संप्रोक्तः सकलशात्मकः॥ पुनर्निवेद्य धूपपूर्ववत्परिपूज्य च सुखावासादिकं नाम तदंतदुक्तं पापुनः॥ सत्वाप था
वत्सलमे रुक्तियुक्तस्तु साधकः॥ मीना क्रमेण योरंतराले॥ ईशानपूर्वादिशामध्ये तथा तत्र राजेः॥ प्राच्यां मेषवृषौ वक्ते मिथुनौ दक्षिणे ... कुलीरसिंहौ वत तथा नैर्ऋत्यां कन्या
कास्थिता॥ तुलाकीटौ पश्चिमतो धनुर्वो यो तु संस्थितौ॥ तत्र कुंभौ तु उत्तरतो मीनमीनौ तु संस्थितमिति॥ ॥ इति श्रीविद्यार्णवे ... श्वासः॥ ॥ उत्तरतंत्रे॥ समुत्थापोन

श्री
३४५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सितिलेऽङ्कुरः सर्पिरन्वितैः । पुनः साध्येनमनुना अष्टोत्तरसहस्रकं । द्रव्यैर्विधानज्ञोक्तैर्वा कुर्यात् दक्षाधिकं शतं । शिष्यं स्नातं पंचगव्यं प्राशयेन्मंत्रवित्तमः । कुंडस्याभ्यासमानी
य दिव्यदृष्ट्या विलोकयेत् । हृत्पुंडरीकाच्चैतन्यं तस्य स्वात्मनि योजयेत् । आचार्यस्ततश्च ध्यानं षड्विधं शोधयेत्क्रमात् । तत्कलातत्त्वभुवनवर्णपदामंत्रपूर्वकाः । अध्वानः षडेव संप्रो
क्तास्तेषां लक्षणमुच्यते । कलानिवृत्तिप्रमुखाः सद्ध्या पंचकीर्तिताः । शैवादिनिगमैर्भिन्नास्तत्त्वाध्वानो व कुक्रमाः । तत्र शैवानि तत्त्वानि षट्त्रिंशत्प्रमितान्यथा । वक्ष्यंते शिवशक्तीच स
दाशिव ईश्वरः । ततः विद्या चैतानि शुद्धानि शुद्धाशुद्धानि सप्त च । मायाविद्याकलारागः कालो नियतिरेव च । पुरुषश्चाथ प्रकृतिः प्रकृतिर्बुद्धिरहंकृतिः । मनश्चेन्द्रियदशकं तन्मा
त्राभूतपंचकं । उक्तानि शैवतत्त्वानि षट्त्रिंशन्मंत्रवेदिभिरिति ॥ अथ वैष्णवतत्त्वानि । द्वात्रिंशत्प्रमितानि च । वक्ष्यंते जीवसहितः प्राणो बुद्धिर्मनस्ततः । दशेन्द्रियाणि तन्मात्राभूतानां पं
कं तथा । हृत्पद्मं तेजसो चैव त्रयं चत्वारि एव च । वासुदेवादयः सौराः पुनर्यंते भूतपंचकं । तस्मात्मात्राश्चेन्द्रियाणि स्युर्मनोऽहंकारबुद्धयः । प्राधान्ये नियताः किं तु तत्त्वानि सुदेवैर्वहि
आत्मविद्याशिवा एते विपरीतास्त एव च । सर्वतत्त्वसंप्रोक्तास्तत्त्वाध्वान सुदेशिकैः । भुवनानीह सर्वाणि भुवनाध्वा प्रकीर्तितः । भुवनानि लोकाः । तेन कलाएवं ॥ अनललो
वितलश्चैव सुतलश्च महातलः । रसातलश्च तलदनुतलातल इति स्मृतः । पातालो भूर्भुवः स्वश्च महर्जनतपाह्वयाः । सत्यलोकश्च संप्रोक्ता लोकाएते यथाक्रमं । मात्रादिक्षांतो
सुधावर्णाध्वर्णाध्वानं प्रचक्षते । पादादौ ध्वावर्णवं दस्या मंत्राध्वा पदसंचयः । शिष्यस्मरेत्तान्यादौ धुम्रमिह कालमूर्ध्वसु । कूर्वेन्नगुरुः शिष्यं स्पर्शनं कुंडेऽस्य कुर्यात् । तिलै
र्घृताक्तैस्ताराद्यमनुकाध्वानमत्र वा । शोधयामि द्विठांतेन मंत्रेणाष्टाहुतीः पृथक् ॥ श्रीकुलार्णवे ॥ अङ्कुसंकरजालीनां नाध्वशुद्धिर्विधीयते ॥ पादादौ दक्ष सदानादोः
कुर्यात्पाशविमोचनं । तथा ॥ षडध्वनः क्रमाद्रूपमक्षविलाप्य शिवात्मनि । सदेहस्याविलीनांस्तान् शिवांतानाचतुर्हू नमः । देशिकं कृत्वा शिष्यं दृष्ट्वा दृष्ट्या दिव्यया । त
च्चैतन्यं स्थितं तस्मिं स्वात्मनि च नियोजयेत् । कुर्यान्महाव्याहृतिभिस्ततो देशिकसत्तमः । अग्निप्रभस्यावलीनां कुर्यात् कूर्मोघतेन वौमूरगश्चैव पश्चाद्यपदीपयेत् हुतामनुः ।
भूयोस्याद्भावयेन्नां तरिक्षाय वयुता मनुः ॥ स्वाराद्दित्याय च दिवे च युता मनुरोदितः । भूर्भुवः स्वः श्चंद्रमसे नक्षत्रेभ्यश्च पूर्वतः । दिग्न्यासतो वदेदेषमंत्रः प्रोक्तः सुरेशकः । मह
लिवह्निठांताः स्युर्महाव्याहृतिभिः त्रकाः । महते इति पदं भूरित्यादिवत्स संप्रपन्नेति । द्विठः स्वाहाकारः । अत्र लोर्पणाकमंत्रेण सर्वकर्मछिद्रेषु धीः । ... आदरकुर्तीरघोके
वलाद्येन मंत्रवित् । वदेदितः परं पूर्वं प्राणबुद्धितो वदेत् । देहधर्माधिकारं च तो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्ति । वदेत्स्वस्थस्तु मनसा वाचा पदमुद्धरेत् । कर्मणावेन हस्ताभ्यां पज्ञा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि घार्ण
१४६
146

मुद्वरेण च। वदेच्छिष्यावयकेभ्यस्तं यत्पदमुद्धरेत्। उक्तं च यत्कृतं तच्च सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा। तच्च संकल्पो ब्रह्मार्पणम् नतमः। कृत्वा पूर्णाहुतिं मंत्री स्वयमेव लक्षणात्। ततः ब्र
ह्मार्पणमंत्रः प्रयोगे स्पष्टीक्रियते॥ कपिलपंचरात्रे॥ अर्धे पिलाघथा स्यायं तु कुर्याद्धि पुनः सुधीः। न्यूनातिरिक्तपूर्णार्थं दद्यामि सघृतं तिलं॥ विष्णुबीजं समुच्चार्य सांग
कुकुकूद्धिठः। यानुलोमाष्टमे वर्णे षष्ठोपान्त्यस्वराकुलं। अनेनैव समायुक्तं विष्णुबीजं प्रकीर्त्तितं। यानुलोमाष्टम हकारः। षष्ठस्वर ऊकारः। उपान्त्यस्वरो बिंदुः। शैवाग
मे॥ कलानुमडनामाग्निमप्यर्च्य प्रयतः पठेत्। सहस्रार्चिर्महातेजा नमस्ते वक्रतुण्डरूपधृक्। सर्वाशिने सर्वगत पावकाय नमोस्तु ते। तैरो ड्रो रौद्रकर्मा च घोरहा लंबनामितो॥
विष्णुस्त्वं लोकपालोसि शांतिमत्र प्रयच्छ मे। सर्पिषा स्रुचमापूर्य पुष्पं चोपर्यधोमुखं। स्रुगुपरि स्रुवं दत्वा पुष्पं तत्र प्रतापयेत्। सव्यान्तरकराभ्यां च संपुटाभ्यां वशं रक्षवह्नि। संग्रहोसाय सल
ग्नौ नाभौ तिर्यङ्निधाय च। पूर्णादर्वीति मंत्रेण मूलेन वसुसंमतः। दद्यात्पूर्णाहुतिं तिस्रः सर्वकामप्रपूरणीः। पुष्पदानं स्रुगुपरि॥ तदुक्तं गायत्रीसंहितायां॥ ततो होमावशिष्टेन चेत्
ना पूर्य वै स्रुवं। निधाय पुष्पं च तस्याग्रे स्रुवेणाधोमुखेन तां। सदर्भेण समाक्रम्य मूले नांजलिना ततः। वौषडंतेन तु कुर्याद्याज्ञरं जपसमन्वितां। पूर्णादर्वीति शास्त्राविशेषो वैदिके होमे
मूलेन वौषडंतेन स्वाहाकारं ततो होमे पूर्णायां वौषडुहीति लदीयवचनात्। कृत्वा च हविषा दद्यात् [?] वा पूर्णाहुतित्रयं। वौषडंतेन मंत्रेण वेदवेन सुरोत्तम इति॥ दर्वीहोमेषु पूर्णाम
ग्नौ॥ आज्येन स्रुचमापूर्य तेनापूर्य स्रुवं तल्लग्ने हयशीर्षपंचरात्रे वचनात्॥ घृताभावे तु नारदपंचरात्रे॥ अभावे तु घृतस्यैव होमद्रव्येण पूरयेत्। तस्योपरि घृतं दद्यात्तत्पूर्वं कृत्वा तु
मादिकमिति॥ दर्वीहोमेषु लक्षणं यथा॥ आज्येन स्रुचमापूर्य तेनापूर्य स्रुवं ततः। ततः दूर्वा अधोमुखं कृत्वा स्रुवमुत्थाप्य मंत्रवित्॥ ऋजुकायस्ततो मूलं नाभिमूले निधाय च। मूलं नमोन्तमुच्चा
र्य कामपादपुरःसरं। दद्यात्पूर्णाहुतीं मंत्री परामृतधियान्वित इति॥ गणेश्वरपरामर्शिन्यां॥ ॐ भो भो वह्ने महाशक्ते सर्वकर्मप्रसाधक। कर्मान्तरेपि संप्राप्ते सान्निध्यं कुरु सादरं।
इति मंत्रेण संप्रार्थ्य वह्निमुद्वासयेद्धीति॥ उत्तरतंत्रे॥ पुनः संपूज्य गंधाद्यैर्मूलमंत्रेण मंत्रवित्। कुंडादुद्धृत्य चाचार्यो देवतां कलशे न्यसेत्। सांगां सावरणां तत्र मूलमंत्रेण यथा
विधि॥ सप्तव्याहृत्यग्निजिह्वादीनामेकाहुतिं क्रमात्। कृत्वाद्भिः परिषिंच्याग्निमिति॥ कपिलपंचरात्रे॥ ततो ब्रह्माणमुद्वास्य ब्राह्मणाय प्रदापयेत्॥ द्वात्रिंशत्पलताम्रेण निर्मि
ताम्रपात्रकं। तंडुलेन समापूर्य सहिरण्यं सदक्षिणं॥ गुरुर्वेदाय तत्रस्थे पूर्णपात्रे विदुर्बुधाः॥ उत्तरतंत्रे॥ संपोष्य पात्राणि निमं त्रवित्॥ ततः परिस्तरान् मंत्रोपरि धीन्निक्षिपेत्सुत॥
निवेश्यैवेदिकेनां स्रुक्षिपेद्देशिकसत्तमः। वस्त्रेण नेत्रमंत्रेण। शिष्यनेत्रे निबध्य वा। कुंडाद्धृत्य समादाय तये मंडलसन्निधौ। सुमनोभिः प्रपूर्णां स्यपलललिं स्वशयेद्दर्पाम

श्री
१४६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लमंत्रोच्चारपूर्वं देवतां कीलयेद्गुरुः॥ नेत्रबंधमपास्योपवेशयेत्कुशसंस्तरे। ततश्चापाठयेच्छिष्यं मंत्रमेनं गुरूत्तमः॥ अज्ञानतिमिरांधस्य ज्ञानांजनशलाकया। चक्षु
रुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः॥ अतः पूजाविधानेन संहरेज्जनयेद्व्रतं। तान्मूलान्शिष्यदेहे न्यासान्सर्वान्प्रविन्यसेत्। अभ्यर्च्य पंचोपचारैः कलशस्थदेवतां। ततो
कमलेनात्र सकलीकृतमाचरेत्। अथोपवेशयेच्छिष्यं भूषितं मंडलोत्तरे। कुंभास्यस्य सुरद्रुमस्य मूर्ध्नि न्यस्य शिशोर्गुरुः॥ अथ पंचनिनादैश्च विप्राशीर्वचनैः सह। सुस्थितं नि
यतात्मानं सिंचेत्कलशपुष्करैः॥ येन प्रकारेण पुरा पूरितस्थसुधारसैः। ततो ये रक्षरसंयुक्तैर्घटस्थैस्तैर्वतलोमातः। तथैवेनं त्वाभिषिंचेदाशु संपदर्थमस्य ये। गृहीत्वाभ्यर्चितं पूर्वं करकेह
स्वरूपिणं। ततोऽघोरमभिषिंचेन्नं रक्षायै देशिको नमः। जलेन शिष्यं गुरुराचमयेत्ततः। तद्देवतास्वरूपं च विदध्यात्सकलीकृतिं। वाससी विमले रम्ये परिधाप्य तदा गुरोः। आ
म्यग्निकरे तस्य विनिवेश्य ततः शिशुः। गुरुः संपूज्य शिष्यस्य देवतां भावयंस्ततः। एकं गुरुर्विनीतस्य सम्यक्तस्य मनुं त्रिशः॥ दक्षकर्णे वदेद्विद्वान्न विप्राणोदकपूर्वकं। अन्येभ्यस
वदेदेवमेवं मंत्रविचक्षणः॥ आगमस्य॥ स्वयं ज्योतिर्मयीं विद्यां गृहीत्वा भावयेद्गुरुः। आगतो मां वदेच्छिष्यो यत्नो सर्वातिविशेषतः॥ तथा॥ अष्टोत्तरशतं शिष्यः प्रजपेद्गुरुणोदितं।
अष्टाविंशतिवारं वा ह्यष्टकृत्वोऽथवा जपः॥ गुरुदेवात्ममंत्राणामैक्यं शिष्यो विभावयेत्। प्रणम्य विभवे कुर्यात्साधको भक्तिमान्गुरुः॥ सोऽष्टांगश्चाथ पंचांगः प्रणामकर्म सुसंमतः॥ हस्ता
भ्यां चरणाभ्यां जानुभ्यां वक्षसा तथा। मूर्ध्ना दृशा तथा वाचा चित्तेनाष्टांग ईरितः॥ हस्तजानुशिरोवाक्यधीभिः पंचांग ईरितः॥ आचार्यो हि ततः कुर्यात्साधकः शिष्यो विभावयन्। अलंका
रांश्च वासांसि दद्याद्दक्षिणामत्रादरात्। ईश्वरार्पणबुद्ध्या तु द्विजाशीर्भिश्च नंदितः॥ प्रदद्याद्गुरवे शिष्यो वित्ताद्यर्धं तदर्धकं। दशांशं वा प्रदद्याद्वा वित्तशाठ्यविवर्जितः॥ तदधीनमन
निर्हृत्य तच्चित्तस्तत्परायणः॥ तस्याकुंदाकुरजो भूषाभिर्वसाधकसत्तमः॥ तंत्रराजे॥ गुरवे दक्षिणां दद्यात्स लक्षाय शिवात्मने॥ सर्वस्वं वा तदर्धं वा तदर्धं वा तदा स्वयं। न चेत्तच्छक्तिसंको
चः कथमस्य भविष्यति॥ गजाश्वमहिषीमेषपश्वदासीमहीयुतं। सुवर्णभूषणैर्वासोभवनैर्वान्यदीप्सितं। दद्याद्यथाशक्ति तोऽर्पयेत्॥ तथा॥ ततो नापि धेर्मंत्रैर्लेभ्यो ... येस्तु ये
तरैः॥ ब्राह्मणान्भोजयेत्पश्चात्तेभ्यो दद्याद्भूरिदक्षिणां। एवं क्रियामयी दीक्षा संवक्राद्भिनिरूपिता। अत्रोदपूर्वकमित्यनेन गोहिरण्यवत्मंत्रस्य प्रदानं प्रतीयते। दानं तु स्वस्वत्वपरित्यागपूर्वकं
विधिवत्परसत्त्वापादनरूपं भवति। तत्तु कापि शिष्याय मंत्रं दत्त्वा पुनस्तं मंत्रं गुरुर्न जपति नाराधयति पुनरन्यस्मै कस्मैचित्तं ददाति च तन्मंत्रसंप्रदायो वा। न दृश्यते तस्मादुदकदा
नं चौपचारिकमिति वाच्यं तर्हि चतुर्णामपि वर्णानामुदकदानं साधारणं केषां न स्यात्। दीक्षायां विशेषाभावाद्दोषपकारिकत्वाच्च। तस्मादुदकदानं मंत्रदानरूपमेव। तत्र परसत्त्वापादने कृते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
१४७

पिस्य सत्तापरित्यागराहित्यं तु कन्यादानवज्जवितुमर्हति। यास्तां विचारः॥ अनंतरोक्तवर्णात्मदीक्षां वक्ष्ये यथाविधि॥ पुंप्रकृत्यात्मकत्वं हि वर्णानां समुदीरितं॥ तादृक्त्वेनैव श
ततस्तनौ शिष्यो न्यस्य वर्णान् देशिकसत्तमः। संहरेद्वैपरीत्येन वर्णान् तत्स्थानसंस्थितान्॥ देशिकेन्द्रस्य सामर्थ्याद् दृत्या देवतात्मनः॥
शरीरस्य प्रोक्तमेवास्ति देशिकैः॥ ततस्तु शिष्यचैतन्यं परमात्मनि योजयेत्॥ तन्मयीं स्तत उत्पाद्य न्यसेच्छिष्यशरीरके॥ तस्मिंश्च सृष्टिक्रमतस्तत्त्वेन न्यसेत् पुनः न्यसे
देवतात्मा भवेच्छिष्यस्तदा संलीनतत्त्वकः॥ ज्ञानात्मिवमयी दीक्षा कथिता सर्वसिद्धिदा॥ अथोच्यते कलात्मादीक्षादिव्यत्वदायिनी॥ कलानिवृत्तिप्रमुखाः पंचतां पं
त्। भवेच्छिष्यो देवतात्मा नित्यानंदात्मकः शिशुः॥ पादाज्जानुपर्यंतं निवृत्तिः संस्थिता कला॥ जान्वोः सकाशादानाभि प्रतिष्ठाख्या कला स्थिता॥ नाभितः कंठपर्यंतं वि
द्यारिता॥ शिष्यकाये भूतमये वेधयेत्ताः क्रमात्सुधीः॥ पादाज्जानुपर्यंतं संस्थिता कला॥ ललाटाच्छिरोवधि प्रोक्ता शांत्यतीता कला तथा॥ सप्तधा क्रमतो विद्वान् वेधयेत्तत्र मंत्रतः स्थाने स्था
द्याख्या संस्थिता कला॥ कंठतो ललाटं तु शांत्याख्या संस्थिता कला॥ अथ वेधात्मिका दीक्षा प्रोच्यते भवमोचनी॥ चतुर्दले स्मरेत्पद्मे मूलाधारे शिशोस्तनौ॥ धामत्रितयसंयुक्ते त्रिकोणे कं विलेख
याल्या वैषा कलादीक्षा समीरिता॥ अथ वेधात्मिका दीक्षा साक्षात्तान्मात्रस्वरूपिणी॥ अरुणोरणीयसीं देवीं च कुषट्कप्रभेदिनीं॥ सुषुम्णावर्त्मनादिव्यां यांतीं शिवग
धीः॥ त्रिरावर्तमयीं देवीं विद्युत्पुंजस्वरूपिणीं॥ महादेवमयीं साक्षात् तां न मात्रस्वरूपिणीं॥ षट्कलेकमलेतं तु क्रांतवा चतुर्णामुद्दले॥ स्वाधिष्ठाने गुरुः सम्यक् योजयित्वा तु वेधयेत्॥ दलार्णानानयेद्धि
हृ प्रति॥ सांतान् वादीन् बलस्थार्णान् पयोमौ समाहरेत्॥ षट्कले कमले तं तु क्रांत वा चतुर्णामुद्दले॥ डांत का चार्णपत्रा कें वेधयेदीश्वरे स्वयं॥ वर्णांस्तान् संहरेदस्मि
न्नेवि लुप्तं नाभिर्यकं तेः॥ फांत डा चार्णसंयुक्ते द्विद्ग्दले वेधयेत्स्वयं॥ वर्णांस्तान् योजयेद्रुद्रे तं हृत्सरोरुहे॥ ठांतका चार्णपत्राकें वेधयेदीश्वरे स्वयं॥ सदाशिवे च संयोज्य तांस्तान् क्रमशः पंपके॥ द्विदले हक्षसंयुक्ते वेधयित्वा तु देशिकः॥ हक्षौ वा हरेद्विंदौ कला
न्के तप मे वतं तथा॥ कलामय दले पद्मे स्वरान् संयोज्य पलतः॥ सदाशिवे च संयोज्य तांस्तान् क्रमशः पंपके॥ विषुवक्रे स्वके चक्रे संहरेद्देशिकः स्वयं शक्तया सहैव मालाने नयेत्तु रश्मिवावधि
वामा हरेच्चतां॥ कलां नादे समायोज्य नादं नादांतके पुनः॥ नादांतमुन्मनीतमध्ये विषुवक्रे तथोन्मनीं॥ विषुवक्रे स्वके चक्रे संहरेद्देशिकः स्वयं शक्तया सहैव मालाने नयेत्तु रश्मिवावधि
देशिका हान्त्रशक्तिर्ध्यो दर्शिता नन्सदाशिवेक्षितौ॥ पतेद्वा पतिहानः सर्वज्ञो जायते ततः॥ सदाशिवः स्वयं भूयात् समस्तसंशयः॥ ज्ञानप्रदाम याप्रोक्ता दीक्षा वेधात्मिका गु
रो॥ चतस्रस्त्वेवमुद्दिष्टा दीक्षाः सम्यक्शुभावहाः॥ कुलार्णवे॥ हस्ते शिवपुरं ध्यात्वा जपमूलांगमालिनीं॥ गुरुः स्पृशेच्छिष्यतनुं स्पर्शदीक्षा भवेदियं॥ चिंतं तत्त्वसमाधाय परतत्त्वे
पदे हितान् तव उच्चरेत् संहृतान्मंत्रान् वाग्दीक्षेति निगद्यते॥ निमील्य नयने ध्यात्वा परतत्त्वप्रसन्नधीः॥ सम्यक्पश्येद्गुरुः पश्यं दृग्दीक्षा सा भवेदियं॥ गुरोरालोकमात्रेणभाष

श्री
१४७

© Dharmartha Trust,J&K. Digitized by eGangotri

एताहस्पर्शनादपि। सद्यः संजायते ज्ञानं सा दीक्षा शांभवी मता। क्रियासिद्धं ततः शास्त्रार्थसंप्रदायादिहेतुभिः। अंतरेणोपदिष्टा येनं आस्फुर्त्यैव फलायतः। देवास्तमे
वशं संति पारंपर्यप्रवर्तकं। गुरुमं आगमाभिज्ञं समयाचारपालकं। गुरुः शिष्याधिकारार्थविरक्तोपि शिवाज्ञया। कंचित्कालं विधार्येत तत्सुशिष्याय समर्पयेत्।
तस्यार्पिताधिकारस्य योगः साक्षात्परे शिवे। ततस्तु शांभवी मुक्तिरिति शंकरभाषितं। तस्मात्सर्वप्रयत्नेन साक्षात्परशिवोदितं। संप्रदायमविच्छिन्नं सदाकु
र्याद्गुरुः प्रिये। भुक्तिमुक्तिप्राप्त्यर्थं परीक्ष्य विधिवद्गुरुः। पश्चादुपदिशेन्मंत्रं अन्यथा निःफलं भवेत्। अन्यायेन च यो दद्या [illegible] न्यायतश्च यः। ददद्योग
फलतो देवि कुलशापो भविष्यति। गुरुशिष्यावुभौ मोहादपरीक्ष्य परस्परं। उपदेशो ददन्नूनं लभन्नूप्राकृप्यातां पिशाचतां। अशास्त्रीयोपदेशं तु योगं लभेति ददाति यः।
भुंजाते तावुभौ घोरान्नरकानेकविंशतिं। असंस्कृतोपदेशं तु यः करोति विमूढधीः। विनश्यति च तन्मंत्रं सैकते शालिबीजवत्। अनर्हे तत्वविज्ञानं न तिष्ठति कदाच
ना। तस्मात्परीक्ष्य यत्नेन अन्यथा निःफलं भवेत्। सद्भिर्व्याख्याति भक्ताय यत्तत्ज्ञानमुपदिश्यते। तत्सम्पद्यति तत्त्वं गोक्षीरामृतं यथा। धनेलाभयुलोभाद्वोरखोग्यं
पूरिदीक्षयेत्। देवताशापमाप्नोति कृतं च विकृतं भवेत्। उत्तरतंत्रे॥ पूर्णाभिषेकं वक्ष्यामि साधकानां शुभावहं। विनाप्येनाभिषेकेण साधकः पूर्णबोधतां। आगा
येत्वं समाप्नोति सऊतिं च समीहितां। तस्माद्गुरुः प्रियं शिष्यं बोधयित्वाभिषेचयेत्। विरम्य विपुलं चक्रे मंडपेति मनोरमे। शिष्यस्य जन्मनक्षत्रे प्राग्वत्तेरभिषेचये
त्रिसूत्रयं पूर्णाभिषेकः स्यात्साधकाभीष्टसिद्धिदः॥ खारीलक्षणं तु स्कंदपुराणे॥ खारीतोयपूर्णं तं कुंभे स्थापयेच्च क्रमध्यतः। अन्येषु कलशान्नूतनान् रत्नवस्त्रहेमसमन्वि
तान्। दलेषु विधिवत्तस्याप्य तत्रावाहयेदिष्टदेवतां। अभ्यर्च्य मध्ये वान्येषु कोणावरणदेवताः। शिष्यस्य जन्मनक्षत्रे प्राग्वत्तेरभिषेचयेत्। अयं पूर्णाभिषेकः स्यात्साध
काभीष्टसिद्धिदः। खारीलक्षणं तु स्कंदपुराणे॥ पलद्वयं तु प्रसृतं कुडवं द्विगुणं मतं। चतुर्भिः कुडवैः प्रस्थः आढकैस्तैश्चतुर्गुणैः। चतुर्गुणो भवेद्द्रोणः कुंभस्तद्द्विगुणः स्म
तः। कुंभैस्तैरष्टभिः खारीति॥ ॥अथ दीक्षाप्रयोगः॥ तत्रैवं विचार्य विहितकालेषु दीक्षादिनात्पूर्वदिने शिष्यः प्रातः स्नातः कृतनित्यकृत्यः समलंकृतः पंचगव्य
घोषपुरःसरं ब्राह्मणैः कृतस्वस्तिवाचनः प्रियसुहृद्भिः सार्धं स्वयं गुरुगृहं गत्वा तं विधिवत्प्रणम्य तदाज्ञया प्राणायामपुरःसरं ॐ अद्यामुके मासि अमुकरा
शिगते सवितर्यमुकपक्षे अमुकतिथौ अमुकगोत्रो ब्राह्मणश्चेदमुकशर्मा क्षत्रियश्चेदमुकवर्मा वैश्यश्चेदमुकगुप्तः शूद्रश्चेदमुकदासोहं चतुर्विधपुरुषार्थसि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि॰ आर्णव
१४८
148

द्धिकामो ऽमुकमंत्रग्रहणं करिष्य इति कृताहृताः प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा संकल्प्यैवं विधाय प्रमाणोक्तमधुपर्कसामग्रीभिः स्वशाखोक्तविधिना श्रीगुरुं मधुपर्केणाभ्यर्च्य धौ
तोत्तरीयप्रकल्पपट्टस्वर्णाङ्गुलीयककर्णाभरणस्थलीपूतोपवीतहारकेयूराङ्गदादिनानाभरणछत्रवासशोपानद्युगलशय्यासनासनारणसंपन्नां वरणसामग्रीं गुरुसं
निधौ निधाय याचेत्यादि प्रागुक्तिपक्षे स्वमन्त्रेते ऽमुकगोत्रो ऽमुकशर्मेत्यादि यथावरणविहितममुकाचार्यमहं चतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिकामो ऽमुकमंत्रग्रहणार्थममुकगोत्र
ममुकवेदान्तर्गत ऽमुकशाखाध्यायिनममुकमेभिर्यथाशक्ति विहितवरणसाधनैर्गुरुत्वेन वृणे। इति गुरुपादयोः प्रणम्य वरणसामग्रीं निवेदयेत्। ततो वृतो ऽस्मी
ति गुरुणा प्रतिवचने दत्ते शिष्यः कृताञ्जलिः यथोक्तं गुरुकर्म कुरुष्वेति ब्रूयात्। ततो गुरुः करवाणीति प्रतिब्रूयात्। इत्थं गुरुं वरणं विधाय तदनुज्ञया ऽष्टौ ब्राह्म
णान् वेदवेदाङ्गपारगान् स्वेष्टदेवतोपासकान् प्राग्गुरुवरणोक्तसामग्रीभिस्तथैव ऋत्विक्त्वेन वृणुयात्। चतुःकुण्डपक्षे चत्वार एव ऋत्विजः कार्याः। ततः शिष्येणै
वं वृतो गुरुः कृतनित्यकृत्यः समलंकृतः पंचवाद्यघोषपुरःसरं ब्राह्मणैः सुहृज्जनैश्च वृतः शिष्येण सह मंडपद्वारं गत्वा वक्ष्यमाणविधिना द्वारपूजां विधाय
तथैव भक्तोत्साहनपूर्वकं मंडपान्तः प्रविश्य तथैव पंचगव्याद्यैस्तोयप्रोक्षणपूर्वकं वक्ष्यमाणदीक्षणादिचतुर्भिः संस्कारैः संस्कृतमंडपाभ्यन्तरे चंदनागरुकर्पू
र धूपितं चंदनसर्षपदूर्वाभस्माक्षतलाजान् अस्त्रमंत्रेण सप्तधाभिमंत्रितान् मंडपान्तर्विकीर्यास्त्रमंत्रेण कुशमुष्टिना संमार्ज्य मंडपस्यैशान्यकोणे संस्थाप्य ब्राह्मणैः
पुण्याहवाचनं कारयित्वा वास्तुपुरुषपूजादिकं विधाय भैरवाह्वापुरःसरं वेदिकायामासीर्य वक्ष्यमाणविधिना संपूज्य तत्र प्राङ्मुख उपविश्य स्वपुरतः सुसमभू
तले वेदिकोपरि सर्वतोभद्रमंडलं कुर्यात्। तत्र प्राक्प्रत्यगायता दक्षिणोत्तरायताश्च सप्तदश सप्तदश रेखाः कृत्वा षट्पंचाशदुत्तरशतद्वयकोष्ठयुतं चतु
रस्रमंडलं कृत्वा तन्मध्यगतद्वात्रिंशत्कोष्ठान्येकीकृत्य तद्बहिश्चार्द्धदिक्ष्वेकपंक्तिं परितः संमार्ज्यैकीकृत्य पीठं परिकल्प्य तद्बहिश्चतुर्दिग्गतपंक्तिद्वयमेकीकृत्य
संमार्ज्य वीथीं परिकल्प्य सर्वमध्यगतसरोजस्थानं बहिः परितो द्वादशभागं परित्यज्य सर्वमध्यावलंबनेन समान्तरालं वृत्तत्रयं निष्पाद्य तत्र सर्ववृत्तमध्यक
र्णिकां परिकल्प्य तद्बहिर्गतवृत्तवीथीं केसरार्थं परिकल्प्य केसरस्थानं षोडशधा विभज्य तच्चिह्नावलंबनेन द्वितीयतृतीयवृत्तयोरंतराले मानसूत्रमानेन श्री
रक्तयुक्त्या षोडशार्धचंद्रान् परिकल्प्य तेनाष्टदलानि कृत्वा तृतीयवृत्ताद्बहिः स्पृक्कैकांशतोऽपि मध्याच्चिह्नावलंबनेन वृत्तांतरं निष्पाद्य गुरुः कृपयुक्त्यापत्राग्रा १४८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

णि विधायैकैकदलमूले केसरद्वयं यथा दृश्यते तथा विरच्य पक्षांकुलापन्न बहिर्गतैकपंक्तिरूपचतुरस्रपीठस्य कोणचतुष्टयेपि कोष्ठत्रयेण कोष्ठत्रयेण पीठपीठपादा
न्परिकल्प्यावशिष्टकोष्ठैरेकीभूतैः पीठगात्राणि विधाय तद्बहिर्गतपंक्तिद्वयकोष्ठानि सम्यक्प्रमार्ज्य तद्बहिर्गतपंक्तेश्चतुर्दिक्षु मध्ये मध्ये कोष्ठद्वयं कोष्ठद्वयमे
कीकृत्य सर्ववाह्यगतपंक्तेरपि चतुर्दिक्षु प्रतिदिशं कोष्ठचतुष्टयमार्जनेन द्वारचतुष्टयं परिकल्प्य द्वारचतुष्टयस्यापि पार्श्वयोः पंक्तिद्वयगतकोष्ठेषु अंतःपंक्तेः
कोष्ठत्रयं बहिःपंक्तेः कोष्ठमेकमिति कोष्ठचतुष्टयमेकीकृत्य शोभां विधाय तत्पार्श्वयोरप्यंतःपंक्तेः कोष्ठमेकं बहिःपंक्तेः कोष्ठत्रयमिति कोष्ठचतुष्टयं कोष्ठचतुष्टय
मेकीकृत्योपशोभां विधायावशिष्टैः षड्भिः कोष्ठैश्चत्वारि कोणानि कल्पयेदिति सर्वतोभद्रमंडलं निर्माय सरोजकर्णिकाकेसरदलाग्रपीठवीथीद्वारशोभोपशोभाको
णस्थानानि पंचवर्णरजोभिर्भूषयेत् । पंचवर्णरजांसि तु हरिद्राचूर्णं पीतं रजः तंडुलचूर्णं शुक्लं कुसुंभकुसुमचूर्णं रक्तं दग्धतंडुलचूर्णं कृष्णं बिल्वपत्रचूर्णं श्याममिति रजो
विन्यासप्रकारस्तु सीमागताः सर्वे रेखाः शुक्लेन रजसा एकांगुलोत्सेधविस्तारयुताः कार्याः पीतरजसा कमलकर्णिकां केसराणि च समापूर्य शुक्लेन रजसा दलानि च संपूर्य श्या
मरजसा दलसंधीनापूरयेत् । अथवा कर्णिकां पीतेन केसरान् पीतरक्ताभ्यां दलानि रक्तेन दलसंधीन् कृष्णेन रजसा संपूर्य पीतेन कृष्णेन वा पीठगर्भमापूर्य पीठपादान् रक्ते
नापूर्य पीठगात्राणि शुभ्ररजसापूर्य वीथीचतुष्टये कल्पवल्लीः कोरकपुष्पपल्लवफलमंडिता नानावर्णरजोभिरारचय्य शुभ्रेण रजसा द्वारचतुष्कमापूर्य रक्तवर्णेन द्वारशोभाः
पीतेनोपशोभाः कृष्णेन कोणानि चापूर्य तद्बहीरेखात्रयमेकैकांगुलांतरालं शुक्लरक्तकृष्णरजोभिः कुर्यादिति सर्वतोभद्रमंडलं विधाय जे दीपरितो दीपान् प्रज्वाल्य वक्ष्यमा
णवक्ष्यमाणविधिना पूजाद्रव्याण्यासाद्य तत्रैव तानि संस्कृत्य छत्रचामरद्वयदर्पणव्यजनादिकं च यथायथं निधाय गुर्वादिवंदनपूर्वकं करशुद्धितालत्रयदिग्बंधनाग्नि
प्राकारत्रयभूतशुद्धिप्राणप्रतिष्ठामातृकान्यासयोगपीठन्यासमूलमंत्रन्यासांश्च विधाय मुद्राविरचनस्वेष्टदेवताध्यानमानसपूजांते वैश्वदेवमूलमंत्रजपतत्समर्प
णार्घ्यस्थापनात्मपूजांतर्हवनमूलमंत्रजपतत्समर्पणानि विधाय सर्वतोभद्रमंडलाय नमः इति मंडलं गंधादिपंचोपचारैः संपूज्यार्घ्यजलेन प्रोक्ष्य तत्र वक्ष्यमाणविधि
नापीठपूजां विधाय तत्कर्णिकां शालिभिरापूर्य तंडुलान् कुशान् दूर्वाः सप्तविंशतिभिः कुशैरेकीकृताग्रविरचितब्रह्मग्रंथिकं कूर्चं च निधाय तत्र वक्ष्यमाणविधिना शालिपुंजोप
रि वह्निमंडलं वह्निकलाश्च संपूज्य तत्र स्वर्णादिनिर्मितं त्रिगुणीकृतसूत्रवेष्टितसर्वांगं चंदनागुरुकर्पूरधूपधूपितं कुंभं प्रणवमुच्चरन् संस्थाप्य तत्र पुष्परागनीलं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्ण
३४९

149

दूर्वाविद्रुममौक्तिकमरकतवज्रगोमेदपद्मरागाख्यानि नव रत्नानि सुवर्णानि निक्षिप्य कुंभस्योपरि गंधाक्षतदूर्वान्वितप्रागुक्तलक्षणं कूर्चं निधाय तत्र लं क्षं इत्यादि विलो-
म मातृकान्ते मूलमंत्रं त्रिर्जपन् आत्मनः कुंभस्य योगपीठस्य चैक्यं भावयन् वक्ष्यमाणपंचाशदक्षरैरवधिकार्थैरश्वत्थोदुंबरप्लक्षवटकाष्ठैः कर्पूरचंदनकस्तूरीकुंकुमवासि-
तैस्तीर्थजलैर्वा कुंभमापूर्य तत्पुरतो वक्ष्यमाणविधिना शंखं संस्थाप्य कुंभपूरितजलसजातीयजलेनापूर्य तत्र गंधाष्टकं विलोड्य तत्र वक्ष्यमाणा वह्निकलाः सूर्यकलाः सोमकलाः
श्चावाह्य तासां पृथक्पृथक्प्राणप्रतिष्ठां विधाय संपूज्य प्रणवोल्लेखपूर्वकं कला वक्ष्यमाणकलामातृकान्यासोक्ताः संपूज्याः। तत्र प्रथमम् अकारादुत्पन्नाः कचवर्गो-
त्थाः सृष्ट्यादि दश कलाः समावाह्य हंसः शुचिषदित्यस्य वामदेव ऋषिर्जगती छंदः सूर्यो देवतेति ऋष्यादीन् स्मृत्वा ॐ हंसः शुचिषद्वसुरंतरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरो-
णसदृतसद्व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहदिति मंत्रमुच्चार्य ब्रह्मणे नम इति संपूज्य पूर्वोक्तप्राणप्रतिष्ठामंत्रेण ममपदस्थाने सृष्ट्यादीनामिति पदं द-
त्त्वा सृष्ट्यादीनां प्राणप्रतिष्ठां विधाय ॐ कं सृष्ट्यै नम इत्यादि दश कलाः संपूज्य उकारादुत्पन्नाः टतवर्गोत्थाः जरादि दश कलाः समावाह्य ॐ प्रतद्विष्णुस्तवते वी-
र्येण मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा इति पठित्वा विष्णवे नम इति संपूज्य प्राग्वज्जरादि दश कलानां प्राणप्रतिष्ठां विधा-
य जरादि दश कलाः संपूज्य मकारादुत्पन्नाः पफवर्गोत्थाः तीक्ष्णादि दश कलाः समावाह्य ॐ त्र्यंबकमिति मंत्रस्य वसिष्ठ ऋषिरनुष्टुप् छंदः त्र्यंबकरुद्रो देवता इति ऋष्या-
दिकं स्मृत्वा ॐ त्र्यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव बंधनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् इति पठित्वा ॐ रुद्राय नमः इति संपूज्य तासां प्राणप्रतिष्ठां विधाय ॐ पं ती-
क्ष्णायै नम इति संपूज्य ईश्वरादिं दोत्पन्नाः षकारादिक्षकारांताः पंचवर्गोत्थाः पीतादि पंच कलाः आवाह्य ऋष्यादिस्मरणपूर्वकं गायत्रीमुच्चार्य ईश्वराय नम इति संपूज्य ता-
सां प्राणप्रतिष्ठां विधाय ॐ षं पीतायै नम इत्यादि पंच कलाः संपूज्य ततो नादोत्थाः सदाशिवादुत्पन्नाः स्वरजातनिवृत्त्याद्याः षोडश कलाः समावाह्य विष्णुर्योनिं कल्पयत्विति
मंत्रस्य त्वष्टा गर्भकर्त्ता ऋषिरनुष्टुप् छंदः विष्णुर्देवतेति ऋष्यादिकं स्मृत्वा ॐ विष्णुर्योनिं कल्पयतु त्वष्टा रूपाणि पिंशतु। आसिंचतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु ते इति पठि-
त्वा सदाशिवाय नम इति संपूज्य तासां प्राणप्रतिष्ठां विधाय ॐ निवृत्त्यै नम इत्यादि षोडश कलाः संपूज्याः। इत्थं चतुर्णवति देवताः शंखे संपूज्य सकलकलामयं शंखजलं
मूलमंत्रेण कुंभे संयोज्य ततोऽश्वत्थपनसाम्रइपल्लवानि दूर्वाकुणीलतया संवेष्ट्य कल्पवृक्षधिया कलशे निधाय तदुपरि कलशसजातीयं तंडुलपूर्णं नारिके-

श्री
३४९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लं फलाद्यं कल्पवृक्षफलं बुध्वा पात्रे संस्थाप्य पट्टवस्त्रयुगेन धारं संवेष्टयेदिति वेद्यां प्रधानकुम्भस्थानं विधाय पूर्वादितोरणसमीपे प्रागुक्तमण्डलेष्वष्ट
दलकमलेषु वा शालिपुंजोपरि प्रागुक्तविधिना प्रतिद्वारमेकमेकं स्थापयेत् तत्र पूर्वदिग्गतकुम्भे ध्रुवं दक्षिणे धरं पश्चिमे वाक्पतिमुत्तरे विघ्नेशं च संस्थाप्य तद
दाग्नेयादिकोणचतुष्टये कुम्भान् संस्थाप्याग्नेयकुम्भेऽमृतं नैरृत्ये दुर्जयं वायव्ये सिद्धार्थं ईशाने मंगलं च संपूज्य पुनः पूर्वादिकुम्भेषु इन्द्रादिलोकपालान् वा संवेद
क्तमन्त्रेण संपूज्य पुनः पूर्वादिषु दिक्षु कुम्भाद्बहिरैरावतं पुण्डरीकं वामनं कुमुदं अंजनं पुष्पदन्तं सार्वभौमं सुप्रतीकं च पूजयेदिति दिग्गजान्संपूज्य पुनरुक्तवेद्यां गता
स्वासने समुपविश्य स्वेष्टमन्त्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा तस्य मन्त्रस्य ऋष्यादिकरषडंगन्यासपूर्वकं सकलन्यासजालं विधाय देवतां ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य प्र
धानकुम्भे वक्ष्यमाणप्रकारेण मूर्त्तिं परिकल्प्य तत्र स्वेष्टदेवतामावाह्य वक्ष्यमाणप्रकारेण षोडशोपचारैः सांगावरणां तत्कल्पोक्तविधिना संपूज्य वेद्या दक्षिण
भागे हस्तमात्रायामविस्तारमंगुष्ठपर्वमात्रोच्चं वालुकाभिः समचतुरस्रं स्थंडिलं कृत्वा वक्ष्यमाणनित्यहोमप्रोक्तविधिना वह्निं संस्थाप्य चरुं श्रपयित्वा तत्र देवतामावाह्य संप
ूज्य नित्यहोमोक्तविधिना साज्येन तेन चरुद्रव्येण हुत्वा पुनर्देवं संपूज्य कुम्भस्थमूर्त्तौ संयोज्य तथैव वह्निं संपूज्य विसृज्य वक्ष्यमाणविधिना सर्वभूतबलिं तत्कल्पोक्तबलिदा
नं च विधाय देवायोत्तरापोशनादि नीराजनांतं नित्यपूजोक्तविधिना विधाय प्राणायामत्रयं ऋष्यादिकरषडंगन्यासपूर्वकं मूलमंत्रमष्टोत्तरसहस्रं जपित्वा देवाय वक्ष्य
माणविधिना तं समर्प्य एवं मंडपस्येशानकोणे स्थापितविकिरपुंजोपरि सुवर्णं वस्त्रयुग्मवेष्टितं जलपूरितं करकं विन्यस्य तत्रास्त्रदेवतां सिंहरूपां दक्षवामकरयोः
खड्गखेटकधारिणीं घोररूपां पश्चिमाभिमुखां ध्यात्वा तिष्ठ त्वं गंधादिपंचोपचारैः संपूज्य नमस्कृत्य तं करकं कराभ्यामुद्धृत्य मंडपाभ्यंतरे प्रदक्षिणं भ्रमन् करकं स्वस्थाने निवे
श्योपवेश्यास्त्रमंत्रेण पुनस्तामस्त्रदेवतां पंचोपचारैः संपूज्य ततः प्राकृतेषु कुंडेषु ईशानयोर्मध्यगताचार्यकुंडे गुरुरग्निस्थापनं कुर्यात् ॥ तत्रादौ कुंडं गोमयेनोपलिप्य कुंडस
दा मीपे नित्यपूजोक्तविधिना स्वासनमास्तीर्य संपूज्य तत्रोदङ्मुखः प्राङ्मुखो वोपविश्य मूलमंत्रेण प्राणायामऋष्यादिकरषडंगन्यासान्विधाय स्वस्य देवं ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य
मूलं यथाशक्ति जपित्वा जपं समर्प्य श्रीगुरुं प्रणम्य कुंडसंस्कारान्कुर्यात् ॥ तत्रादौ कुंडं मूलमंत्रेण वीक्ष्यास्त्रमंत्रेण प्रोक्ष्यास्त्रेणैव कुशैस्त्रिः संताड्य कवचेनाभ्युक्ष्या
स्त्रेण कुंडमध्ये किंचित् खात्वास्त्रमंत्रेणोन्मृदमंगुष्ठानामिकाभ्यामुद्धृत्य वहिस्त्यक्त्वा हृन्मंत्रेण शुद्धमृत्तिकया खातमापूर्यास्त्रमंत्रेण समीकृत्य कवचमंत्रेणाज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिकालेव
३५०

150

ले: संसिच्यास्त्रमंत्रेण काष्ठादिनाकुट्टयित्वा हृदीकस्य कवचमंत्रेण कुशैः कुंडं संमार्ज्य कवचेनैव गोमयाद्भिः संलिप्य कवचेनैवाग्निसोमौ संपूर्णं नामपंत्रिंशत्कलारूपं संचिंत्य
कवचेनैव मेखलात्रयेपि त्रिगुणीकृतसूत्रेण प्रतिमेखलं त्रिः त्रिः संवेष्ट्य अस्त्रमुकुंडाय एतदासनं तेन मः इत्याद्यासनादि दीपांतैरुपचारैः प्रथमं चतुरस्रादि
तत्कुंडं नाम चतुर्थी नमोंतेन संपूज्य तथैव नाभिं च संपूज्य मेखलात्रयं तथैव हृन्मंत्रेण संपूज्यास्त्रमंत्रेण कुंडं वज्रदृढं संचिंत्य हृन्मंत्रेण च कुशैः कुंडस्य चतुर्दिक्षु वह्निज्वालाद्रि
लास्य चतुष्पथं मार्गं चतुष्टयं परिकल्प्य कवचमंत्रेणाच्छिन्नाग्रैः कुशैः रस्त्रमंत्राभिमंत्रितैः कुंडं भिन्निगणो सर्वमाकादयन्नस्त्रक्षेपाटनेकुर्यादित्यष्टादशसंस्कारान् कुर्या
त्वास्त्रशस्त्रैः प्रथमोदितैश्चतुर्भिरेव संस्कारैः कुंडं संस्कृत्य तत्र हृन्मंत्रेण स्त्रमंत्रेण वा दक्षिणमध्योत्तरेषु प्रागग्राः पश्चिममध्यपूर्वेषूदगग्रा इति तिस्रस्तिस्रः स्तोरेखाः कुश
मूले न विलिखेत् अग्रणे नाभ्युक्ष्य प्रागग्रासु रेखासु दक्षिणरेखायां विरिंचये नमः मध्यरेखायां रुद्राय नमः उत्तररेखायामिंद्राय नमः उदगग्रासु रेखासु पश्चिमायां ब्रह्मणे
नमः मध्यमायां ब्रह्मणे नमः पूर्वरेखायां सोमाय नमः इति संपूज्य तत्र वक्ष्यमाणयोगपीठपूजाक्रमेण मंडूकादिपरतत्वांतं योगपीठं संपूज्य तत्र पद्मकेसरेषु स्था
ग्न्यादि प्रादक्षिण्येन मध्यांते ॐ जयायै नमः एवं विजयायै· अपराजितायै· नित्यायै· विलासिन्यै· दोग्ध्र्यै· अघोरायै· मंगलायै नमः इति संपूज्य ह्रीं सर्वशक्तिकमलास
नायै नमः इति मध्ये पुष्पांजलिं निक्षिप्य तत्र भुवनेश्वरीं तन्मंत्रेण वाह्यवाहनादिपरमीकरणांतं तन्मुद्रयाविधायासनादिषोडशोपचारैराराध्य तत्र श्रीशिवं ध्यात्वा
मूलमंत्रेण तथैव संपूज्य देवीं मनुस्नातां देवं च कामोन्मत्तं च विचिंत्य स्वर्णादिपात्रे मत्स्यपात्रे चेत्तत्र सूर्यकांतादिमवमरणिमंथजं श्रोत्रियगृहाद्वाग्निमस्त्रमंत्रेणाप
त्रे कृत्वा कवचमंत्रेण संज्वालीयेन पात्रांतरे विधाय कन्यया सुवासिन्या वासमानीयतं गुरुर्वादायास्त्रमंत्रेणैकमंगारं तन्मध्यात्क्रव्यादांशं नैर्ऋत्यकोणे परि
त्यज्य देवांशं मूलेन पुरतः प्राक्स्थितेव क्रौ वह्निचैतन्यं संयोज्य ओं दर्पवेदं (कु) संस्थाप्य मूलेन वीक्ष्यास्त्रेणाभ्युक्ष्यास्त्रेण कुशैः संताड्य कवचेनाभ्युक्ष्य तत्र स्वमूला
धारस्थवह्निमंडलगतपरमात्मस्वरूपाग्निज्वालात्मकलादिंदोः सकाशाद्वह्निमणिपूरगतज्ञठरानलेन सहसुषुम्णामार्गेण ब्रह्मरंध्रनासापुटाध्वना निष्का
स्य रमिति वह्निबीजमुच्चरन्पुरतः पात्रस्थिते वक्रौ वह्निचैतन्यं संयोज्य ओं दर्पवेदं वपार्थिव वह्निनामेकं विभावयन् [illegible] देवाभिमुखमिति धेनुमुद्रयाः
मृतीकृत्यास्त्रमंत्रेण संरक्ष्य कवचेनावगुंठ्य ओं रं वह्नये नमः इति गंधादिभिः संपूज्य जानुभ्यामवनीं गत्वा तत्पात्रं करा[illegible]दाय कुंडोपरि त्रिः प्रदक्षि श्री ३५०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ण्योपरि स्थाप्य देव्या योनौ शिवबीजमिति ध्यायन् स्वाभिमुखं कुंडमध्ये प्रणवमुच्चरन्नंतमग्निं निःक्षिप्य मैथुनधिया देवदेव्यौ रावमेत्र दत्वा ओं चित्पिंगल हन हन दह पच पच दह
दह सर्वज्ञाज्ञापय स्वाहेति मंत्रमुच्चरन्मुखेन फूत्कृत्य कुशैरग्निं प्रज्वाल्य काष्ठैः फट्कृत्य कृतांजलिस्तिष्ठन् ओं अग्निं प्रज्वलितं वंदे जातवेदं हुताशनं । सुवर्णवर्णममलं
समिद्धं सर्वतोमुखमिति ज्वलनमग्निमुपविश्य वक्ष्यमाणवह्निमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि भृगुऋषये नमः मुखे गायत्रीछंदसे नमः हृदये अग्नये देवतायै नमः
गुह्ये रं बीजाय नमः पादयोः स्वाहाशक्तये नमः इति विन्यस्य दीक्षांगहोमे विनियोगः इति कृतांजलिर्वदेत् । लिंगे स्त्रूं हिरण्यायै · गुदे ष्मूं कनकायै · श्रूं शिरसि भ्रूं रक्तायै · मुखे श्नूं
कृष्णायै · नासिकायां ल्मं सुप्रभायै · नेत्रयोः प्र्यूं अतिरक्तायै · सर्वांगे ष्मूं बहुरूपायै नमः इति सप्तजिह्वाविन्यस्य । ओं सहस्रार्चिषे हृदयाय · स्वस्तिपूर्णाय शिरसे स्वाहा । उत्ति
ष्ठपुरुषाय शिखायै वषट् । धूमव्यापिने कवचाय हुं । सप्तजिह्वाय नेत्रत्रयाय वौषट् । धनुर्धराय अस्त्राय फट् । इति षडंगानि विन्यस्य शिरसि अग्नये जातवेदसे नमः वामां
सेऽग्नये सप्तजिह्वायै नमः वामपार्श्वे अग्नये हव्यवाहनाय नमः । वामकट्यां । अग्नये अश्वोदराय नमः दक्षकट्यां अग्नये कौमारतेजसे नमः दक्षपार्श्वे । अग्नये वि
श्वमुखाय नमः दक्षांसे अग्नये देवमुखाय नमः । इति विन्यस्य वह्निरूपं स्वात्मानं ध्यात्वा सप्तजिह्वामुद्रां प्रदर्श्य कुंडस्योत्तरभागे कुशास्तरे स्रुक्स्रुवौ प्रोक्षणीपात्रं आ
ज्यस्थाली चरुस्थाली परिधित्रयं समित्पंचाशत्कमिध्मं लेखनमूलं साग्रकुशमुष्टिरिति पात्राण्यधोमुखानि संस्थाप्य त्वा स्वपिदध्यक्षतादिवालिद्रव्याणि गंधपुष्पादिपूजाद्र
व्याणि च यथायथं स्थाप्याधोमुखानि स्रुक्स्रुवादीनि सपवित्राण्यधोमुखहस्तेनैकरूपाणि प्रोक्षणपूर्वकमुत्तानीकृत्य प्रणीतापात्रं प्रक्षाल्य स्वपुरतः कुशास्तरे निधाय शुद्धजलै
रापूर्य तत्र गंधाक्षतानि क्षिप्त्वा प्रादेशमात्रं साग्रं कुशद्वयं मध्ये बलन्ग्रंथियुतं जलाग्रे उत्तराग्रं पवित्रं निधाय करद्वयानामिकांगुष्ठाभ्यां पवित्रं मूलाग्रे विधृत्यास्त्रमंत्रमुच्चर
न् पवित्रमध्येन जलं पात्राद् द्विः त्रिवारं भूमौ निक्षिपेदित्युत्पवनं विधाय तन्मध्ये किंचित् घृतं निक्षिप्य तत्पात्रं कुशाभ्यामामस्तकमुद्धृत्य कुंडस्योत्तरभागे कुशास्तरे निधाय
तदुपरि भागत्रयं दर्भान्दर्भान्निक्षिपेदिति प्रणीतापात्रं संस्थाप्य प्रोक्षणीपात्रं प्रक्षाल्य शुद्धजलेनापूर्य तन्मध्ये प्रणीतापात्रजलं पात्रांतरेणोद्धृत्य किंचिद्दत्वा तेन जलेन
मूलमंत्रेण सर्वाणि पात्राणि होमद्रव्याणि पूजाद्रव्याणि च प्रोक्षयेदिति द्रव्यासादनं विधाय प्रोक्षणीजलेनाग्निं परिषिच्य नानावर्णैस्तु भिर्दर्भैः प्राचीदिशमारभ्य ज्ञात्वा उत्तरा
ग्रैरीशानादिनिर्ऋत्यंतं परिस्तीर्य पुनर्द । क्षिणस्यां प्रागग्रैः पूर्वपरिस्तरणमूलमग्रैराच्छादयन् पुनः पश्चिमायामुत्तराग्रैर्दक्षिणपरिस्तरणमूलं मूलेनाच्छादयन् पुनरुत्तरस्यां प्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णे
१५१
151

ग्रैः पश्चिमपरिस्तरणाग्रे पूर्वपरिस्तरणाग्रम मग्रेलत्रपरिस्तीर्य परिधित्रयमादाय सर्वतः स्थूलं पश्चिमे उत्तराग्रं ततः कनिष्ठं दक्षिणे पूर्वाग्रं पश्चिमपा
रिधेर्मूलोपरि मूलं यथा मध्यमवर्ति तथा पुनस्तलोपरि कनिष्ठमुत्तरस्यां पूर्वाग्रं पश्चिमपरिधेरग्रोपरि मूलमिति कुण्डस्य मध्यमेखलोपरि परिस्तरं लोपरि परिधित्रयं
निक्षिपेत्। अत्र पश्चिममेखलायां तु परिस्तरणपरिधिस्थापनं योनिनालोर्ध्वमेखलयोरन्तराले कार्यमिति पश्चिमपरिधौ ओं नलाय नमः। दक्षिणपरिधौ
ओं विहृद्वे नमः। उत्तरपरिधौ ओं कृशानवे नमः इति संपूज्य स्वेष्टदेवतादीक्षितं वा लक्षणमाहूय कुण्डस्य दक्षिणभागे कुशासने समुपवेश्यामुकगोत्रामुकशर्माहममुकगो
त्रामुकवेदान्तर्गतामुकशाखाध्यायिनममुकशर्माणं ममेष्टदीक्षाङ्गभूतहोमकर्मणि कृताकृतावेक्षणाय ब्रह्मत्वेन त्वां वृणे इति वस्त्रालङ्कारादिभिर्वृणुयात्। ततस्तं
गन्धादिभिः संपूज्य आ लक्षणालाभे कुशबटुं वा संपूज्य वह्निमन्त्रेणार्घ्यपाद्याचमनीयमधुपर्कपात्राणि संस्थाप्य सकृत्य कुण्डमध्ये षट्कोणगर्भितं कर्णिकेसकेसरं च
तुर्द्वारयुक्तं चतुरस्रत्रयवेष्टितमष्टदलकमलं वह्नेः पूजापीठं विभाव्य तत्र प्रागुक्तविधिना मण्डूकादिपरतत्त्वान्तयोगपीठं समभ्यर्च्य अष्टदलकेसरेषु स्वाग्न्यादि प्रादक्षिण्येन
ॐ पीतायै। एवं श्वेतायै। अरुणायै। कृष्णायै। धूम्रायै। नीलायै। विस्फुलिङ्गिन्यै। रुचिरायै। ज्वालिन्यै नम इति मध्ये तं नवशक्तीः संपूज्य रं सर्वशक्तिकमलासनाय नमः
इति समस्तपीठं संपूज्य तन्मध्ये वह्निं करैर्वरस्वस्तिकशक्त्यभीतिर्दधानमम्भोजगतं त्रिनेत्रं त्वासिं दूरवर्णं तपनीयभूषं वह्निं जटामण्डितमौलिमीडे। इति ध्यात्वा समस्तजिह्वा
मुद्रां प्रदर्श्य ॐ वैश्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा। अग्नये नमः इत्यग्निं त्रिः पुष्पाञ्जलिना संपूज्य पुनर्वह्निमन्त्रमुच्चार्याग्नये [illegible] नमः। एवमग्न
त्रेः एतत्तेऽर्घ्यः स्वाहा। एतत्ते पाद्यं नमः। एतत्ते आचमनीयं स्वधा। एष ते मधुपर्कः स्वधा। एतत्ते पुनराचमनीयं स्वधा। एतत्ते स्नानं नमः। इति पुरस्कृत्य मधुपर्कादि सर्वांगा
इशानमेखलायां बहिः पात्रान्तरेऽर्घ्यपाद्यादिस्नानोत्तानवक्त्रस्तत्तद्गोभावं परिकल्प्य पुनराचमनीयं दत्वा गन्धादिवस्त्रं दत्वा पुनराचमनीयं दत्वा यज्ञोपवीतानि
वेद्य बहिः पुनराचमनीयं दत्वा गन्धपुष्पे च क्षौए वह्निं वेदयेदिति वह्निमन्त्रेणासनादिपुष्पान्तानुपचारानुपचर्य षट्कोणे देवाग्न्यादिकोणमारभ्य मध्ये [illegible] हिरण्या श्री
ये नमः। ओं कनकायै। ओं रक्तायै। ओं कृष्णायै। ओं सुप्रभायै। ओं अतिरक्तायै। ओं बहुरूपायै नमः इति संपूज्याष्टदलकेसरेषु अग्नीशासुरवायव्यदेवताग्रतः दादिवत् १५१
दिक्षु ॐ सहस्रार्चिषे हृदयाय नमः। ॐ स्वस्तिपूर्णाय शिरसे स्वाहा। ॐ उत्तिष्ठपुरुषाय शिखायै वषट्। ॐ धूम्रव्यापिने कवचाय नमः। ॐ [illegible]ति कायते नेत्रत्रयाय नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ धनुर्धराय स्वाहा नमः इति वह्न्यंगानि संपूज्याष्टदलेषु देवाग्न्यादि प्राग्दक्षिण्येन ॐ अग्नये जातवेदसे नमः एवमग्नये सप्तजिह्वाय · अग्नये हव्यवाहाय · अग्नयेऽश्वोद
राय · ओं अग्नये वैश्वानराय · अग्नये कौमारतेजसे · अग्नये विश्वमुखाय · अग्नये देवमुखाय · इति प्राग्दक्षिण्येनाष्टमूर्तीः संपूज्य तद्बहिर्भूपुराग्रे इन्द्रादीन्सायुधान्सं
पूज्य पुनर्वह्निं मंत्रेण वह्निं संपूज्य धूपदीपादि दत्वा नैवेद्यमुद्रया ज्याग्रावेव दत्वा प्राग्वदाचमनीयं दत्वा ततः स्रुक्स्रुवौ प्रांचावधोमुखाय कौ संताप्य तयोरग्रं कुशाग्रैर्मध्यं
मध्ये मूलं मूलैरिति त्रिः संमृज्याग्नौ प्रक्षिप्य स्रुक्स्रुवौ स्वदक्षिणभागे कुशास्तरे निधायाथ उपस्थालीमादायास्त्रमंत्रेण प्रक्षाल्य स्वपुरतः कुशास्तरे निधाय तदुपर्युत्त
राग्रं प्रादेशमात्रं मध्ये च लग्रंथि पुतं कुशद्वयरूपं पवित्रं निधाय पात्रांतरस्थं शुद्धं गोघृतं दुर्गंधादिदूषणरहितं वीक्षणादिचतुःसंस्कारैः संस्कृतं वह्निरिति धेनुमुद्रया
प्रतीकृतं मूलेनाष्टधाभिमंत्रितमाज्यस्थाल्यां निक्षिप्य कुंडाद्दंगादुद्धृत्य स्रुव मेखलाया वहिर्भूमौ वायव्यकोणे निक्षिप्य ते आज्यस्थाली हृन्मंत्रेण निधाय कुशद्वयं प्रज्वाल्य हृ
मंत्रेणोत्पूय प्रदर्श्य निक्षिप्य शेषमग्नौ निवेश्य पुनर्दर्भद्वयं प्रज्वाल्य कवचमंत्रेणाज्यस्थालीमभितः परिभ्राम्य दग्धशेषमग्नौ निक्षिप्य पुनः कुशाग्रं ज्वाल्य हृन्मंत्रेणालो ९
प्रदर्श्य दग्धशेषमग्नौ निक्षिप्याज्यस्थालीमुद्धृत्य प्राग्दक्षिण्येन कुंडं परितो भ्रामयन्नानीय स्वपुरतः कुशास्तरे निधाय बाह्यस्थांगारान्कुंडमध्ये निक्षिप्यापः संस्प
श्यांगुष्ठानामिकाभ्यां करद्वयेन पवित्रं मूलाग्रे धृत्वा मंत्रमुच्चरन्पवित्रमध्येन घृतमुत्प्लूय हृन्मंत्रमुच्चरन् तथैव पवित्रमध्येन स्वाभिमुखं च त्रिः संप्लाव्य पवित्रमा
ज्यस्थाल्यामाज्यमध्ये निवेश्य भागद्वयं कृत्वा दक्षिणभागस्थं कृष्णपक्षं वामभागं शुक्लपक्षं परिकल्प्य पुनस्तथैव वामभागे इडां दक्षिणे पिंगलां मध्ये सुषुम्नामिति ना
डीत्रयं संविंस्य स्रुवेण दक्षिणभागादाज्यं मंत्रेणादायाग्नये स्वाहेति वह्नेर्दक्षिणनेत्रे कृत्वा अग्नय इदं न मम इत्युद्देशत्यागं विधाय पुनः हृन्मंत्रेण वामभागादाज्यं गृही
त्वा सोमाय स्वाहेति वह्नेर्वामनेत्रे कृत्वा सोमायेदं न मम इत्युद्देशत्यागं विधाय पुनर्हृदयमंत्रेण मध्यादाज्यं गृहीत्वा अग्नीषोमाभ्यां स्वाहेति वह्नेर्ललाटलो
चने कृत्वा अग्नीषोमाभ्यां न मम इत्युद्देशत्यागं कृत्वा पुनर्दक्षिणभागादाज्यं गृहीत्वा अग्नये स्विष्टकृते स्वाहेति वह्नेर्वक्त्रे कृत्वाऽग्नये स्विष्टकृते न मम इत्युद्देशत्यागं विधा
य ॐ भूः स्वाहा अग्नय इदं न मम । ॐ भुवः स्वाहा वायव इदं न मम । ॐ स्वः स्वाहा सूर्यायेदं न मम । ॐ भूर्भुवः स्वः स्वाहा प्रजापतय इदं न मम । ॐ वैश्वानर जातवेद इहावह लो
हिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहेति वह्नेर्मुखे तन्मंत्रेण वारत्रयं कृत्वाऽग्नय इदं न मम इत्युद्देशत्यागं कृत्वा ॐ अग्ने गर्भाधानं संपादयामि स्वाहा । एवं पुंसवनं सीमंतो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नयनं। इति प्रतिकर्म। स्त्याकुल्यषट्कं कृत्वा वागीश्वराज्जातं वह्निं प्रागुक्तरूपं ध्यायन्। अग्नये जातकर्म। इत्यष्टावाज्याहुतीर्हुत्वा वह्नेर्नालच्छेदं कृत्वा सूतकं संशोध्य वह्नेर्नामक-
रणं सं। इत्यष्टाज्याहुतीर्हुत्वाग्निकान्तिरिति तस्य नाम कृत्वा ॐ वह्नेरुपनिष्क्रमणं सं। अन्नप्राशनं सं। अग्नेश्चौलं सं। अग्नेरुपनयनं सं। अग्नेर्महानाम्न्यं सं। अग्नेर्महाव्रतं सं।
अग्नेरुपनिषदं। अग्नेर्गोदानं सं। अग्नेः समावर्तनं सं। अग्नेरुद्वाहं सं। इति प्रतिकर्माष्टाज्याहुतीर्हुत्वा वह्नेर्गर्भाधानादुद्वाहान्तान् संस्कारान्विधाय वह्नेः पितरौ देवदेवौ
प्राग्वत्सम्पूज्य विसृज्य मूलाग्नेषु घृतसेचिताः पंच समिधस्तूष्णीं। एकदेवांजलिना वह्नौ समर्प्य ॐ सं हिरण्यायै स्वाहा। एवं प्रं कनकायै· रं रक्तायै· कृं कृष्णायै· सुं सुप्रभा-
यै· अं अतिरक्तायै· बं बहुरूपायै· ॐ सहस्रार्चिषे हृदयाय स्वाहा। एवं स्वस्तिपूर्णाय शिरसे· उत्तिष्ठपुरुषाय शिखायै· धूम्रव्यापिने कवचाय· सप्तजिह्वाय नेत्रत्रयाय· धनुर्ध-
रायास्त्राय· ॐ अग्नये जातवेदसे स्वाहा। एवं अग्नये सप्तजिह्वाय· अग्नये हव्यवाहनाय· अग्नये अश्वोदराय· अग्नये वैश्वानराय· अग्नये कौमारतेजसे· अग्न-
ये विश्वमुखाय· अग्नये देवमुखाय· इति त्रिकोणमूर्तिमंत्रैरेकैकामाहुतिं हुत्वा ॐ लं इन्द्राय स्वाहा। एवं अग्नये· यमाय· निर्ऋतये वरुणाय· वायवे· कुबेराय· ईशाना-
य· ब्रह्मणे· अनन्ताय· वज्राय· शक्तये· दण्डाय· खड्गाय· पाशाय· अंकुशाय· गदायै· शूलाय· पद्माय· चक्राय· एवं तत्तन्नाममंत्रैरेकैकामाहुतिं हुत्वा सर्वत्र तत्तन्नामादि-
शस्वागं कुर्यात्। ततः स्रुवेणाज्यमादाय चतुर्वारं निक्षिप्याधोमुखं स्रुचौ मुखेनिधायोत्थाय प्रागुक्तवह्निमंत्रमुच्चार्य स्वाहान्ते वौषडित्यग्नौ तिष्ठन्स्रुचा कुला पवित्रया ॐ
स्वाहा। ॐ श्रीं स्वाहा। ॐ श्रीं ह्रीं स्वाहा। ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं स्वाहा। ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं स्वाहा। ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं स्वाहा। ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये स्वाहा। ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं
गं गणपतये वरवरद स्वाहा। ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरवरद सर्वजनं मे स्वाहा। ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरवरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा। इति दशधा
विभक्तेन महागणपतिमंत्रेण दशाहुतीर्हुत्वा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरवरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहेति समस्तसमस्तमंत्रेण चतस्रः आज्याहुतीर्जुहुयात्॥ ।
इत्यग्निस्थापनविधिः॥ ॥ इत्थमग्निस्थापनं विधाय नूतनताम्रादिपात्रमस्त्रमंत्रेण प्रक्षाल्य तत्र मूलमंत्रेणाष्टधाभिमंत्रितान् तंडुलान् पंचदशप्रसृतिमितान् त्रिः
प्रक्षालितानस्त्रमंत्रेण पात्रे निक्षिप्य तत्र गोदुग्धं वाप्यं यावत्तावत्पक्वं भवति तावन्निक्षिप्य प्रक्षालितेन पात्रेण कवचमंत्रमुच्चरन् तत्पात्रं वदनं पिधाय तत्र दुग्धं वोष्णव
रादुपर्यापालितदापेक्षणेन दक्षिणमूर्ध्वमवधाय मूलमंत्रैस्त्रैरं आप्लुतं सुगन्धं च सुपवित्रमष्टतेतस्मिन्मूलमंत्रेणाज्यं स्रुवेणाभिक्षिप्य कवचमंत्रेण तत्पात्रं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मयतार्घ्यास्त्रमंत्रेणाभिमंत्रितं कुशास्तरे चरुं निक्षिप्य त्रिधा विभज्यैकं भागं देवाय कुंभस्थाय निवेद्य मंडपपरितः पूर्वमंकुरार्पणकर्मणि कृतांकुरभाजनानि निक्षिप्य घृत
पूर्णान्नृपित्रमयदीपांश्च निधाय कुंडसमीपं गत्वा स्वासने समुपविश्य तत्र वक्ष्यमाणविधिना मूलमंत्रेणार्घ्योदिपात्रस्थापनं विधाय कुंडमध्ये वह्निं संस्थाप्य पूजाचक्रे विभाव्य तत्र
वक्ष्यमाणविधिना मंडूकादिपीठमन्वं तत्संस्थाप्य तत्र देवतामावाह्य वक्ष्यमाणविधिना सांगं सावरणं सर्वोपचारैः पूजयेत्। अत्रार्घ्यादिस्थापनं तो नो नाग्निपूजां च देवकुंडाद्बहिः पा
त्रांतरे देवमुद्दिश्य कल्पयेत्। अन्यत्सर्वं कुंडमध्य एव कल्पयेत्। ततो मूलमंत्रेण वह्निदेवतयो वक्त्रैकीकरणार्थं पंचविंशत्याहुत्या कुर्यात्। हुलास्या आग्निदेवतात्मने कं विभा
वयमूले न नाडीसंधानार्थं मिकादशवारं घृतैर्जुहुयात्। अंगावरणदेवतानामेकैकामाहुतिं कुर्यात्। एकनिर्मितवरोत्पत्तीयांशं नवधा विभज्यैकांशेन मूलेन पंचविंशति
धा कुर्यात्। प्राणादिदिक्संस्थं कुंडे यत्ररुत्विग्भिः प्रागुक्तविधिना द्वादशसंस्कारैः संस्कृते गुरुः स्वकुंडादग्निमुद्धृत्योद्धृत्य निक्षिपेद् ऋत्विजश्च स्वस्वकुंडे वह्निं प्रागुक्तविधिना
प्रज्वाल्योपस्थाय परिषेचनपरिस्तरणपरिधिप्रक्षेपणपूजादिभिः सम्यक्परितो व्यसमिद्धे तस्मिन्नस्वेष्टदेवतां नित्यपूजोक्तविधिना देवमावाह्य तां पूजां सोपचारैः
सम्यक्संपूज्य वक्त्रैकीकरणनाडीसंधानांगावरणहोमांते मूलमंत्रेण गुरूणां विभज्य दत्तेन घृतमिश्रेण पायसेन पंचविंशतिधा स्वस्य कुंडे जुहुयुः। अथ गुरुः सर्वतो
भद्रमंडलस्य पूर्वादिदिक्षु चतुष्कयेमेषादिराशिस्थानेषु प्राच्यां मेषवृषौ आग्नेय्यां मिथुनं दक्षिणे कर्कटसिंहौ नैर्ऋत्ये कन्या पश्चिमे तुलावृश्चिकौ वायव्ये धनुः उत्तरे म
करकुंभौ ईशान्ये मीनं इति विभक्तेषु राशिस्थानेषु राश्याधिनाथेभ्यो ग्रहेभ्यो नक्षत्रेभ्यः करणेभ्यश्च कृतशेषेण पायसेन बलिं दद्यात्। यथा मेषवृश्चिकस्थानयोः कं र
गं घं ङं मेषवृश्चिकराश्याधिपतये मंगलाय एष गंधपुष्पाक्षतयुक्तः पायसबलिर्नमः। एवं चं ५ वृषतुलाराश्यधिपतये शुक्राय एष० नमः। टं ५ मिथुनकन्याधिपतये बुधाय एष० न
मः। शंषयं १० कर्काधिपतये सोमाय एष० नमः। अं १६ सिंहाधिपतये सूर्याय एष० नमः। तं ५ धनुर्मीनाधिपतये गुरवे एष० नमः। पं ५ मकरकुंभाधिपतये शनैश्चराय एष० न
मः। पुनः क्रमेण मेषादिस्थानेषु मेषराश्यंशभूताश्विनीभरणीकृत्तिकापादनक्षत्रदेवताभ्योऽश्विन्यादिनक्षत्रेभ्यः सर्वेभ्यो भूतेभ्य एष गंधेत्यादि। एवं वृषराश्यंशभ
तकृत्तिकापादत्रयरोहिणीमृगशिरोर्धनक्षत्रेभ्य इत्यादि। मिथुनराश्यंशभूतमृगशिरोर्धार्द्राक्षपुनर्वसुपादत्रयनक्षत्रेभ्य इत्यादि। एवं मृगेऽपि मंत्राद्यूहः। ततो मीनमेष
योरंतराले बवकरणाय एष इत्यादि। एवं वृषमिथुनयोरंतराले बालवाय। मिथुनकर्कयोर्मध्ये कौलवाय। सिंहकन्ययोर्मध्ये तैतिलाय। कन्यातुलयोर्मध्ये गराय। वृश्चि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कुंभधनुषोर्मध्ये वलितेः। धनुर्मकरयोर्मध्ये विषवे। एषां धाक्षतपुष्पयुतपायसवलिर्देयः। इति वलिं दद्यात्। अत्र राशिद्वयाधिपती तौ राशिद्वयस्थानेऽपि वलिर्देय इति संप्रदायः।
ततो गुरुः कुंभस्थायदेवताया नराषोडशनादिनीराजनां तं वक्ष्यमाणविधिना कृत्वा स्तुत्वा प्रणम्य क्षमापयेत्। ततस्तृतीयभागे शिष्येण सह गुरुर्भुक्त्वा स्वपमानो ततः स्नात्वा शाय
शिष्याय षडंगन्यासयोगेन सकलीकृत्वा यथादेशमात्रं यथोक्तहृन्मंत्रेणाष्टधाभिमंत्रितं दंतकाष्ठं दद्यात्। शिष्योऽपि तेन दंतधावनं दंतधावनविधायदंतकाष्ठं प्रक्षाल्य
पुरतः परित्यज्याचम्य गुरोः समीपं गच्छेत्। ततो गुरुः शिष्यशिखाबंधनेन मूलमंत्राभिमंत्रितेन संरक्ष्य तेन सार्धं वेद्यां कुशास्तरणे तस्यां रात्रौ शयनं कुर्यादित्यधिवासः।
अत्र प्राक्प्रोक्तविधिनोर्ध्वाम्नायादिआम्नायदेवतानां दीक्षायां तत्तन्मंत्रहोमस्तद्देवतापूजनक्रमोक्तविधिभिर्विधेयः। नवग्रहपूजा तु आगमोक्तैर्वा वैदिकमंत्रैर्वा विधेया तत्र कोल
वैद्यां पृथगेवेति संप्रदायः। पंचदशकूटविद्याभ्यां शोधितं वक्ष्यमाणेरीतिक्रमेण क्रमेणैव दीक्षाप्रयोगक्रमः साधीयस्त्वांगत्वेनान्यमंत्राकथनात्। षट्दर्शनांगभूतप्रधान
विद्यादीक्षांगविधौ तु षट्दर्शनेषु अंगत्वेन येषां मंत्राणामभिहितास्तद्दीक्षावलिक्रसामयिके होमजपपूजादयो विधेयाः। गुरुरपि तथैव सांगोपांगं पूर्वरूपेणोपदेशः कार्यः।
पूर्णाभिषेकविधिमग्रतत्प्रकरणे वक्ष्यामः। वैदिकदर्शनप्राधान्येनयथोपदेशस्तत्र भक्तिस्मृत्युक्तविधिनैव विशेषो वोद्धव्योऽन्यत्साम्यं॥ अथ वैदिकदर्शने दीक्षायाः
आदौ गणाधिपपूजादिमंडपपूजाप्रयोगः। तत्रादौ गणेशपूजा॥ यजमानः आसने उपविश्याचम्य प्राणानायम्य कृत्वा कुशाक्षतान् हस्ते गृहीत्वा संकल्पं कुर्यात्॥
तद्यथा। अद्येत्यादि मासपक्षाद्युल्लेखानंतरं करिष्यमाणामुकदेवतामंत्रदीक्षाकर्मणि निर्विघ्नतासिद्ध्यर्थं गणपतिपूजनमहं करिष्ये इति संकल्प्यावाहनादिषोडशोपचारैः
गणानां त्वेति मंत्रेण गणपतिं संपूज्य बद्धांजलिः प्रार्थयेत्। वक्रतुंड महाकाय सूर्यकोटिसमप्रभ। अविघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा। पूजां संपूर्णतां वाचयित्वा वि
सर्जयेत्। ततः पीठेऽक्षतपुंजेषु गौर्यादिषोडशमातृकाः आहत्यादि समंत्रमातृकाः प्रपूजयेत्॥ तास्तु। गौरी पद्मा शची मेधा सावित्री विजया जया। देवसेना स्वधा स्वाहा
मातरो लोकमातरः। धृतिः पुष्टिस्तथा तुष्टिरात्मनः कुलदेवता। आद्याब्राह्मी माहेश्वरी चैव कौमारी वैष्णवी तथा। वाराही च तथेंद्राणी चामुंडाः सप्तमातरः। पूजाप्रकारस्तु पू
जोपकरणान्युपकल्प्य आग्नेयदिग्रवउपविश्य कुशयवतिलान्यादाय अद्येत्यादि करिष्यमाणमंत्रदीक्षांगभूततया गौर्यादिषोडशमातृकापूजनं आहत्यादि समंत्रमातृपूज
नं च करिष्य इति संकल्प्याक्षतैः ॐ भूर्भुवः स्वः गौरीइहागच्छ इह तिष्ठेत्यावाह्य स्वशाखोक्तमंत्रेण प्रतिष्ठाप्य गौर्यै नमः इदमासनमित्यादिरीत्या पदार्थानुसम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ये मुत्तरसंस्थाः पूज्याः ॥ एवं ब्राह्म्याद्याश्चपि । यदा तु मातृणां गणदेवतात्वं तदा प्रत्येकं नाम गृहीत्वा गौर्यादिभ्य इति चोक्त्वा युगपत्पूजयेत् । एवं ब्राह्म्याद्यान्स्रपि । ततः स्वाचारतो वसोः
पवित्रमसीति कुड्यलग्नाः पंच सप्त वा घृतेन धाराः कुर्यात् । ततस्तन्मपि केचिदा कुः ॥ ततः शांतिपाठः ॥ ततो यथाचारं वृद्धिश्राद्धं संकल्पपूर्वकं स्वशाखोक्तं कुर्यात् । ततः पुण्याह
वचनं ॥ तच्चाग्निकृतजानुमंडल इत्यादि । पुण्याहं भवंतो ब्रुवंत्विति त्रीन् ब्राह्मणान् श्रावयेत् । ते च पुण्याहमिति त्रिः प्रतिब्रूयुः ॥ ओं स्वस्ति भवंतो ब्रुवंत्विति त्रिः । ओं स्वस्तीति त्रिः
प्रतिवचनं । ओं ऋद्धिं भवंतो ब्रुवंत्विति त्रिः ॥ ओं ऋध्यतामिति प्रतिवचनं । ततो मंडपाद्बहिः पश्चिमदेशे उपविष्टो यजमानः प्राङ्मुख उपविश्याचम्य प्राणानायम्य चेत्याद्यमु
मुद्देवतामंत्रदीक्षाकर्म कर्तुमाचार्यर्त्विजां वरणमहं करिष्ये इति संकल्प्य । आचार्यो यमुदङ्मुखमुपवेश्य सितांबरहेमकुंडलसूत्रकेयूरकंठाभरणाभिरामं कृत्वा बद्धांजलिः दीक्षा
दाने त्वं मे गुरुर्भवेति प्रार्थये भवानीति तेनोक्तो । अमुकप्रवरान्वितामुकगोत्रामुकवेदांतर्गतामुकशाखाध्यायिनममुकशर्माणममुकप्रवरान्वितामुकगोत्रोऽमुकशर्माहमभि
श्चंदनपुष्पाक्षततांबूलहेमाभरणांगुलीयकवासोभिरमुकमंत्रदीक्षादाने गुरुत्वेन त्वां वृणे । वृतोऽस्मीति स वदेत् । एवं पूर्वकुंडे गायत्रीहोमार्थमेकं आग्नेयदक्षिणनैर्ऋत्यप
श्चिमवायव्यसौम्येशानेषु कुंडेषु होमार्थं सप्तब्राह्मणान् नवब्राह्मणान् वृणुयात् । ततः पूर्वद्वारपालनार्थं द्वौ ऋग्वेदिनौ दक्षिणद्वारपालनार्थं द्वौ यजुर्वेदिनौ पश्चिमद्वारपा
लनार्थं द्वौ सामगौ उत्तरद्वारपालनार्थं द्वावथर्वणौ वा सर्वेऽपि पृथक् वृणुयात् । वरणवाक्यं प्राग्वदेव । एवं पुस्तकावाचार्थं वृणुयात् । अत्र द्वारपालकास्तु सर्वे दर्शनसाधार
णाः ॥ ततः शुक्लांबरधरः शुक्लमाल्यानुलेपनः सपत्नीकः सशिष्यर्त्विजः आचार्यो मंगलघोषे जायमाने संपूर्णकलशहस्तो भद्रं कर्णेभिरित्यादिमंत्रघोषेण मंडपं प्रद
क्षिणीकृत्य पश्चिमद्वारेण प्रविश्य मंडपांतः पश्चिमदेशे उपविश्याचम्य प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा करिष्यमाणदीक्षादानांगतया यागरंगस्थमंडपदेवतास्थापनादि
करिष्य इति संकल्प्य षोडशोपचारैर्गणेशं संपूज्य गौरसर्षपान् सर्वतो मंडपांतर्विकिरेत् ॥ तत्र मंत्रः ॥ रक्षोघ्नाः ॥ यदत्र संस्थितं भूतं स्थानमाश्रित्य सर्वदा । स्थानं त्यक्त्वा तु तत्सर्वं
यत्रस्थं तत्र गच्छतु । अपक्रामंतु भूतानि पिशाचाः सर्वतो दिशं । सर्वेषामविरोधेन ब्रह्मकर्म समारभे ॥ इति च पंचगव्येन कुशैः सर्वत्र सर्वतः प्रोक्षयेत् । स्तुवीबो हव्येति आपो
हिष्ठेति च वा । ततः कृतांजलिः स्वस्त्ययनं तार्क्ष्यमिति मंत्रं द्विर्जपेत् । ततः पूर्वस्यां दिशि मंडपद्वाराद्बहिर्हस्तमात्रे वंदनतोरणमाश्वत्थं वा सुदृढं नाम्यकं सुशोभनयामकं वा
रंभांकितं अग्निमीळे पुरोहितमिति निधाय नाम्ना संपूज्य वंदनादिचर्चितं कृत्वा राकुं बृहस्पतिं तत्र न्यसेत् । तत्रैकः कलशः स्थाप्यः ॥ तत्र मंत्राः ॥ मही द्यौरिति भूमिं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
१५४
154

स्पृशन् प्रार्च्य ओषधयः समिति यवान् क्षिप्त्वा आ कलशे धीति आजिघ्र कलशमिति कलशं निधाय इमं मे गंगे इति जलेनापूर्य गंधद्वारामिति गंधं या ओषधीरिति सर्वौषधीः
ओषधयः समिति यवान् । कांडात्कांडादिति दूर्वाः । अश्वत्थे व इति पंचपल्लवान् । स्योना पृथिवीति पंच मृदः । याः फलिनीरिति फलं । स हि रत्नानीति पंचरत्नानि । हिरण्यरूपमिति हि-
रण्यं । युवा सुवासा इति वस्त्रेण रक्तसूत्रेण च मुखं वेष्टयेत् । पूर्णा दर्वी सुपरिधान्य पूर्णशरावं निधाय तत्र ध्रुवमावाह्य पूजयेत् । ततो दक्षिणे औदुंबरे वा सुभद्रं चक्रदंडांका
कितं तोरणं इषे त्वोर्जे त्वेति निधाय नाम्ना पूर्ववत्संपूज्य चंदनादिचर्चितं कृत्वा सूर्यमंगारकं च न्यसेत् । ततः पूर्ववत्कलशं स्थापयित्वा तत्र धारामावाह्य पूजयेत् । ततः पश्चिमे प्ल-
क्षमौदुंबरं वा सुहोत्रं सुप्रभं पद्मांकितं तोरणं शन्नोदेवीरिति निधाय नाम्ना पूर्ववत्संपूज्य चंदनादिचर्चितं कृत्वा शुक्रं बुधं च न्यसेत् । पूर्ववत्कलशं निधाय वा क्ष्यति
मावाह्य पूजयेत् । ततउत्तरे काष्ठमश्वत्थं पलाशं वा पूर्णं सुकर्मं सुभीमं गदांकितं तोरणमग्न आयाहीति निधाय नाम्ना संपूज्य चंदनादिचर्चितं कृत्वा सोमकेतू
रात्रीस्तत्र न्यसेत् । ततः पूर्ववत्कलशं निधाय तत्राविघ्नेशमावाह्य पूजयेत् । ततः पुनः पूर्वद्वारे द्वारश्रियं द्वारपालद्वयं कलशद्वयं दध्यक्षतालिंगं पूर्ववत्संस्था-
पयेत् । प्रतिकलशं मंत्राः ऋत्विजः ऐरावतः कलशद्वयं न्यस्य पूजयेत् । तत्र ऋग्वेदिना वत्विमो ऋग्वेदः पद्मपत्राक्षो गायत्र्यः सोमदेवताः । अग्निमीळे ... इंद्रशांति
पाठं मखे कुर्वीत । ज्ञार्थे प्रत्येकमग्निमीळ इति गंधादिना पूजयेत् । ततः ओं एह्येहि सर्वामरसिद्धसाध्यैरभिष्टुतो वज्रधारामरेशः संवीज्यमानोऽप्सरसां गणेन रक्षो-
ध्वरं नो भगवन्नमस्ते । इंद्रेहागच्छ इह तिष्ठ मीढुं सांगं सपरिवारं सायुधं सशक्तिकं पूर्वकलशे आवाहयामि । त्रातारमिंद्रमिति इंद्रं संपूज्य ... शिरसा नत्वा पीतपताकोपे-
तं च ध्वजं द्वयमपि पंचहस्तदंडमुच्छ्रयेत् । इंद्रं वो विश्वतस्परीति मंत्रेण तत्र सहस्राक्षं मत्तैरावणस्थितं पीतं किरीटकुंडलधारं दक्षिणवामकरस्थवज्रोत्पलमिंद्रं ध्या-
त्वा इंद्रः सुरपतिः श्रेष्ठो वज्रहस्तो महाबलः । शतयज्ञाधिपो देवस्तस्मै नित्यं नमो नमः । इति नत्वा इंद्राय सांगाय सपरिवाराय सायुधाय सशक्तिकायेमं माषभक्त- श्री
बलिं समर्पयामीति बलिं दद्यात् । तत आग्नेय्यां गत्वा पूर्ववत्कलशं निधाय तत्र पुंडरीकं पूजयित्वा ऽमृतं च प्रपूज्य एह्येहि सर्वामरहव्यवाह मुनिप्रवीरैरभितोऽभि- १५४
ष्टुतस्तेजोवता लोकगणेन सार्धं ममाध्वरं पाहि कवे नमस्ते । अग्ने इहागच्छ इह तिष्ठ इति सांगं सपरिवारं सायुधं सशक्तिकं आग्नेयकलशे आवाहये त्वं नो अग्ने इत्यग्निं ग-
न्धादिना पूज्य अग्निं दूतमिति रक्तोपताकां रक्तध्वजं पंचहस्तदंडमुच्छ्रयेत् । ततश्छागस्थं रक्तं दक्षिणवामकरधृत रक्तकमंडलु यज्ञोपवीतिनमग्निं ध्यात्वा आग्नेयः पुरु-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

घोरकः सर्वदेवमयोव्ययः । धूमकेतुरजोध्यक्षस्तस्मै नित्यं नमो नमः इति नत्वा सांगायेत्यादिकं मुक्त्वाऽग्नये एतं माषभक्तबलिं समर्पयामीति दद्यात् । ततस्त्रावय्य दक्षिणगत्वा
प्रति धारस्थारवं पूर्ववत्कलशद्वये संस्थाप्य वामनगाउं तत्र न्यस्य पूजयेत् । ततो यजुर्वेदावलिजो कातराक्षोय यजुर्वेदस्तोत्रपु मो विष्णुदेवत भकाश्यपे … विप्रेंद्र शांतिपाठं मरवे कु
र्वीति प्रत्येकं प्रार्थ्य गंधादिने पेतोर्जेनि पूजयेत् । ततः ओं एह्येहि वैवस्वत धर्मराजं सर्वामरैरर्चित धर्ममूर्त्ते । शुभाशुभानंदशुचामधीश शिवाय नः … हि शिवं नमस्ते । ओं यमेहा
गच्छेह तिष्ठेति सांगादिविशिष्ट यममावाहयमायसोममिति गंधादिभिः पूजयित्वा कृष्णां पताकां कृष्णं च ध्वजं पंचहस्त … मायतमाय गौरिसुवु … ये । ततो महिषारूढं धृतदंडपा
श दक्षिणवामकरद्वये रुद्धांजनचयोपममग्निसमनयनं तं यमं ध्यात्वा महामहिषमारूढं दंडहस्तं महाबलं । आवाहयामि यज्ञेऽस्मिन् पूजां मे प्रतिगृह्यतामिति नत्वा सांगा
येत्यादि यमायेतं माषभक्तबलिं समर्पयामीति बलिं दद्यात् । ततस्त्रावय्य नैर्ऋत्यां पूर्ववत्कलशौ संस्थापयित्वा कुमुदागजे दुर्ऋयं च पूजयित्वा । ओं एह्येहि रक्षोगणनायक सर्वपिशा
लवेतालपिशाचसंघैः ममाध्वरं पाहि पिशाचनाथ लोकेश्वर त्वं भगवन्नमस्ते ॥ ओं निर्ऋते इहागच्छेह तिष्ठेति सांगादिविशिष्टमावाहयामो पुण इति … नत्वा प्रतिदा नि
र्ऋतिं गंधादिभिः पूजयित्वा नीलां पताकां ध्वजं च पंचहस्तदंडं मोपुण इत्युच्छ्रयित्वा नरारूढं महाकायं रक्तहस्तं महाबलं । नीलं रक्षोगणैर्जुष्टं नीलाभरणभूषितं । निर्ऋतिं र
वलिं क्तहस्तं च सर्वलोकैकनायकं । आवाहयामि यज्ञेऽस्मिन् पूजां मे प्रतिगृह्यतामिति नत्वा सांगायेत्यादि निर्ऋतये एतं माषभक्तबलिं समर्पयामीति दद्यात् । ततस्त्रावय्य पश्चिमद्वा
रे प्रतिशारवं कलशद्वयं पूर्ववत्स्थापयित्वा अंजनं दिग्गजं न्यस्य पूजयेत् । ततः सामवेदावलिजो सामवेदस्तुविंगाक्षो … ततः शक्रदेवतः भारद्वाजसगुविप्रेंद्र शांतिपाठं मरवे
कुर्वीति प्रार्थ्य गंधादिना … गमन्नायाहीति पूजयेत् । ओं एह्येहि यादोगण वारिधीनां गलेन पर्जन्य सहाप्सरोभिः । विद्याधरेंद्रामरगीयमान पाहि त्वमस्मान् भगवन्नमस्ते । ओं
वरुण इहागच्छेह तिष्ठेति सांगादिविशिष्टवरुणमावाहयामीति गंधादिभिः पूजयित्वा श्वेतां पताकां ध्वजं चेमं मे वरुणेत्युच्छ्रयेत् । ततो मकरस्थं पाशहस्तं शुक्लवर्णं की
रीटधारिणं वरुणं ध्यात्वा पाशहस्तं च वरुणं यादसांनिधिमीश्वरं । आवाहयामि यज्ञेऽस्मिन् वरुणाय नमो नम इति नत्वा सांगायेत्यादि वरुणायेतं माषभक्तबलिं समर्पया
मीति बलिं दद्यात् । ततस्त्रावय्य वायव्यां पूर्ववत्कलशं निधाय पुष्पदंतं सि … वसं पूज्य एह्येहि यज्ञे मम रक्षणाय मृगाधिरूढः … सहसिद्धसंघैः । प्राणाधिपः का
लकवेः सहायगृहाण पूजां भगवन्नमस्ते । ओं वायो इहागच्छेह तिष्ठेति सांगादिविशिष्टं वायुमावाहयेत् तव वायव्यं तस्य त इति गंधादिना पूजयित्वा धूम्रां पताकां ध्वजं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ प्रा॰ प॰
१५५

वज्राघोषणां तमित्युच्चार्य ततः महाभिरूढं चित्रांबरध्वजं धारं दक्षवामहस्ताभ्यां वायुं ध्यात्वा वायुमाकाशात् कं चैवपवनं वेगवाहनं। आवाहयामि यज्ञेऽस्मिन् पूजेयं प्रतिगृह्यतां। अनाकारो
महोनाम्नां पशुदष्टगतिर्दर्विवित्तिरस्मिन्पूजायाय वायवे नमः। हं नमामि चेति नत्वा सांगायेत्यादि वायवे एतं माषभक्तबलिं समर्पयामीति बलिं दद्यात्। ततश्चावाह्य उत्तरद्वारे प्रति
द्वारशास्त्रं कलशादूर्ध्वं भागवत्स्थापयित्वा सांगो मंदिगा जं न्यस्य पूजार्थं यो विद्यावत्तिलो वेदं हन्तुं त्रोपर्ववेदेनु घ भोगुरुः दैवतः। वेशं पायनाविप्रे द्रुशांतिपाठं म रवे कुर्वीतिका
ध्येशं ओ दंवीरितिगंधादिना पूजयेत् ततः एह्येहि यक्षेश्वर यक्षरक्षांवि यक्षनक्षत्रगणेन सार्धं। सर्वौषधिभिः पितृभिः सह देवगणाण पूजां भगवन्नमस्ते। सोमहाग च्छेति हृतिष्ठेति
सांगादि विशिष्टं सोमसमावाह्य सोमो धेनुं वयं सो मे तिजापयित्वा हरितां श्वेतां पताकां ध्वजं तां पाययसेति न्यस्य नरयुतं विमानसंस्थं ध्यात्वा ... परमेश्वरं गदाधरं दक्षिणवामभु
जद्वयं मुकुटिनं महोदरं महाकायं हरितवर्णं कुबेरं ध्यात्वा सर्वनक्षत्रमध्यगं सोमेशाताय वस्थितः ततः सोमाय देवाय नक्षत्रपतये नमः इति नत्वा सांगायेत्यादि सोमायेतं माष
भक्तबलिं समर्पयामीति बलिं दद्यात्। ततश्चावाह्य ईशानेपूर्व ... सुप्रतीकं दिग्गजं मूंरुलंचतत्र संपूज्य ओं एह्येहि विश्वेश्वर नस्त्रिशूल रवड्गधारे सुरग
णेन सार्धं। लोकेश यक्षेश्वर यज्ञसिद्ध्यै गृहाण पूजां भगवन्नमस्ते। ओं ईशानेहागच्छ इति हृच्छेति सांगादि विशिष्टं ईशानमावाह्य ईशानमिति गंधादिनाभ्य
र्च्य श्वेतां सर्ववर्णां वापताकां ध्वजं वन्यमित्वादेवसवितरित्युच्चार्य वृषारूढं दक्षिणवामहस्तद्वयं तवरम त्रिशूलं त्रिनेत्रं शुभ्रवर्णं ईशानं ध्यात्वा वत्सरस्य सर्वसमारू
ढ भूतेहरसंत्रिलोचनं। आवाहयामि यज्ञेऽस्मिन् पूजेयं मे प्रतिगृह्यतां। सर्वाधिपो महादेव ईशानः शुक्र ईश्वरः। शूलपाणिर्विरूपाक्षस्तस्मै नित्यं नमो नमः इति नत्वा सां
गायेत्यादि ईशानायेतं माषभक्तबलिं समर्पयामीति बलिं दद्यात्। ततश्चावाह्य ईशानपूर्वयोर्मध्ये ऽधः एह्येहि पातालधारामरेंद्र नागांगनाकिन्नरगीयमान। रक्षोगणेंद्रा
मरलोकसंघ ... रक्षाध्वरमस्मदीयं। ओं अनंतेहागच्छ हृतिष्ठेति सांगादि विशिष्टमनंतमावाह्य यदोरितिगंधादिभिरभ्यर्च्य मेघवर्णां श्वेतां पताकां ध्वजं तां यस्मै रित्युच्चार्य
ओं अनंतं शयनासीनं फणा सप्तकमंडितं। पद्मशंखधरो ... दक्षभागकरद्वयं। नीलवर्णमनंतं ध्यात्वा योसावनंतरूपेणब्रह्मांडं सचराचरं। पुष्पवद्धारयेन्मूर्ध्नि त
स्मै नित्यं नमो नम इति नत्वा सांगायेत्यादि अनंतायेतं माषभक्तबलिं समर्पयामीति बलिं दद्यात्। ततश्चावाह्य पश्चिमनैरृतिमध्ये ऊर्ध्वं एह्येहि सर्वाधिपते सुरेंद्र लोकेन
सार्धं पितृदेवताभिः सर्वस्य धातास्यमितप्रभावो विशाध्वरं नः सततं शिवाय। ओं ब्रह्मन्निहागच्छ हृतिष्ठेति सांगादि विशिष्टं ब्रह्माणमावाह्य ब्रह्मन्नानामिति गंधादि श्री
१५५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मिरभ्यर्च्य रक्तांपताकां ध्वजं चतेनैव । छित्वाक्षसूत्रकुशमुष्टिधरो ध्येयो दक्षिणकरे स्रुवकमंडलुधरो ध्येयो वामकरद्वयं चतुर्मुखं श्मश्रुजटिलं लंबोदरं रक्तवर्णं ब्रह्माणं ध्या
त्वा पद्मयोनिश्चतुर्मूर्त्तिर्विदावासः पितामहः । यज्ञाध्यक्षश्चतुर्वक्त्रस्तस्मै नित्यं नमो नम इति नत्वा सांगायेत्यादि ब्रह्मणे एतं माषभक्तबलिं समर्पयामीति बलिं दद्यात् ॥ ततश्चाव
प्यमंडपमध्ये चामरांकिंकिणीयुतश्च स्रुचदंडो दशषोडशहस्तदंडो वा द्वादशहस्तदीर्घस्त्रिहस्तविस्तारः पंचहस्तदीर्घो हस्तविस्तारो वा महाध्वजो विचित्रवर्णैर्द्रस्य वृत्ता इति स्थाप्य त
अप्सु न ताननिति चतत्रे च ब्रह्मणे ध्वजनं कार्यं । ततो मंडपषोडशस्तंभेषु सर्वेभ्यो देवेभ्यो नमः । देवेषु किंनरेभ्यो नमः । ततः पूर्वस्यां दिशि किंचिद्भूमिमुल्लिख्योपविश्य । त्रैलोक्ये यानि
भूतानि स्थावराणि चराणि च । ब्रह्मविष्णुशिवैः सार्धं रक्षां कुर्वंतु तानि मे । देवदानवगंधर्वा यक्षराक्षसपन्नगाः । ऋषयो मुनयो गावो देवमातर एव च । सर्वे ममाध्वरे रक्षां प्रकुर्वंतु
मुदान्विताः । ब्रह्माविष्णुश्च रुद्रश्च क्षेत्रपालगणैः सह । रक्षंतु मंडपं सर्वे घ्नंतु रक्षांसि सर्वतः । त्रैलोक्यस्थेभ्यः स्थावरेभ्यो भूतेभ्यो नमः । त्रैलोक्यस्थेभ्यश्चरेभ्यो भूतेभ्यो नमः । ब्र
ह्मणे विष्णवे शिवाय देवेभ्यो गंधर्वेभ्यो यक्षेभ्यो राक्षसेभ्यः पन्नगेभ्य ऋषिभ्यो मनुष्येभ्यो गोभ्यो देवमातृभ्यो नम इति प्रत्येकं संपूज्य पुष्पादियुतं पूर्ववत् मंत्रैरेव तत्स्या भूमावे
भ्य एव माषभक्तबलिं दद्यात् । ततश्चाचार्यः सर्त्विक् प्रक्षालितपादपाणिराचांतः प्राग्द्वारेण मंडपं प्रविश्य दक्षिणद्वारपार्श्वमदेशमुपविश्यायमभ्यो ब्रह्मणा यथाविहितं क
र्म कुर्यां च मिति ब्रूयात् । ततो गुरुर्महावेद्युपरि पुष्पाणि विकीर्य । उपरि वितानं पंचवर्णं फलपुष्पोपशोभितं वेदिमानं बध्नीयात् । महावेद्यां चतन्मानं बध्नीयात् । रहोतो मंडपे चालिखे
दिष त् । पूर्णाभिषेक दीक्षायां तु नवहस्तापरिमितमध्यवेद्यां श्रीचक्रं तत्संदर्शनतां चक्रं वा रचयेत् । नवहस्तं त्रिहस्तं वा श्रीचक्रमभिषेचने । स्थंडिले नित्यपूजायां हस्तमात्रं प्रशस्यते द्
तिलं तत्र राजवचनात् । तस्मिन्पक्षे ग्रहवेदी सर्वतोभद्रमंडलवेदी वायव्ये त्रिपुरपूजावेदी आग्नेये तद्दिनं नित्यपूजावेदी वास्तुमंडलसमीपे इति संप्रदायः । यथा । आचार्य श्रो
त्रियः स्वगृह्योक्तविधिना स्वकुंडेऽग्निस्थापनं कुर्यात् । तेनैव क्रमेणान्यकुंडेष्वपि स्वस्वशाखोक्तविधिना ऋत्विजोऽग्निस्थापनं कुर्युः । [illegible] सर्वे कर्म व्याक्षस्तिष्ठेत् । एवमग्नि
प्रणीतेषु गुरुर्महावेद्यां सर्वतोभद्रे चक्रे चेत्यादि दीक्षादानारंभकर्मांगभूतयागमंडपदेवस्थापनं करिष्य इति संकल्प्य ब्रह्मादीन् स्थापयेत् । मध्ये ब्रह्मा । ब्रह्मजज्ञान [illegible] तमो वाम
देवो ब्रह्मा त्रिष्टुप् । ब्रह्मस्थापने पूजने च विनियोगः । एवमुत्तरत्र । ॐ ब्रह्म जज्ञानं ॥१॥ उत्तरे सोमः । ॐ आभिलादेवसवितः ॥२॥ पूर्वे इंद्रः इंद्रं वो मधुच्छंदा इंद्रो गायत्री ॥४॥ आग्नेये अग्निः
अग्निं का एकोमे ध्यातिथिरग्निर्गायत्री । अग्निं दूतं वृणीमहे ॥५॥ दक्षिणे यमः । यमाय सोमं वैवस्वतो यमो यमोऽनुष्टुप् ॥६॥ नैर्ऋत्यां नैर्ऋतिः सोमपुत्रो घोरः कण्वो त्रिर्नैर्ऋतिर्गायत्री ॥
७॥ पश्चिमे वरुणः । तत्त्वायामि शुनःशेपो वरुणस्त्रिष्टुप् ॥८॥ वायव्यां वायुः । वायो शतं गोतमो वामदेवो वायुरनुष्टुप् ॥९॥ वायुसोमम ध्ये ध्वो वसवः । अयान्त्र त्रमेत्रावरुण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
१५६
156

वसिष्ठो वासवस्त्रिष्टुप्। ओं ज्मया अत्र। १०। सोमेशानमध्ये एकादश रुद्राः। आ रुद्रासः। श्यावाश्व एकादश रुद्राः जगती। आ रुद्रासः। ११। ईशाने द्रुमध्ये द्वादशादित्याः। त्या
न्नु क्षत्रियान्। सांमदो मगे द्वादशादित्या जगती। १२। इंद्राग्निमध्ये ऽश्विनौ। आश्विनारा हूगणो गौतमो ऽश्विनावुष्णिक्। १३। अग्निमध्ये विश्वेदेवाः। सैपत्नकः। ओमासोम
धुछंदो विश्वेदेवा गायत्री। १४। यमनिरृतिमध्ये सप्तयक्षाः। अभि त्यं वामदेवः सप्तयक्षाः प्रकृतिः। अभि त्यं देवं सवितारमोण्योः कविक्रतुमर्चामि सत्यसवं रत्नधामभि प्रि
यं कविं मतिं। ऊर्ध्वो यस्यामतिर्भा अदिद्युतत्सवीमनि हिरण्यपाणिरमिमीत सुक्रतुः कृपा स्वः। १५। निरृति वरुणमध्ये अष्टनागाः। आ यं गौः सर्पराज्ञी सर्पा गायत्री। आ
यं गौः। १६। वरुणवायुमध्ये गंधर्वाप्सरसः। अप्सरसामेनश ऋष्यशृंगो गांधर्वाप्सरसो त्रिष्टुप्। ओं अप्सरसो गंधर्वोलां। १७। ब्रह्मसोममध्ये स्कंदः। नदीश्वरस्तं तमसाकालाः
कुमारं कुमारः स्कंदस्त्रिष्टुप्। कुमारं माता। १८। ऋषभं ऋषभो वैराजो त्रिष्टुप्। ऋषभं मा। १९। ब्रह्मेशानमध्ये दक्षादिः। मदलकोलवा अदितिर्लौ [illegible] बृहस्पतिः दशोऽनुष्टु
पूः ओं अदितिर्हलेनत्रिष्टुप्। २०। ब्रह्मेन्द्रमध्ये दुर्गा त्रिष्टुप्। तामग्नि[illegible] वर्णां सोमरि दुर्गा त्रिष्टुप्। ओं तामग्निवर्णां। २१। इंद्रविष्णुः काण्वो मेधातिथिर्गायत्री। ओं इदं विष्णुः
।२२। ब्रह्माग्नेयमध्ये स्वधा। उदीरतां शंखः स्वधा त्रिष्टुप्। उदीरतां सूनृताः। २३। ब्रह्मयममध्ये विष्णुः सुरगणाः। परं मृत्यो संकुसुको मृत्युर्देवा त्रिष्टुप्। २४। ब्र
ह्मनिरृतिमध्ये गणपतिः। गणानां त्वा गृत्समदो गणपतिर्[illegible] जगती। २५। ब्रह्मवरुणमध्ये आपः। शन्नो देवीः। सिंधुद्वीप आपो गायत्री। २६। ब्रह्मवायुमध्ये
मरुतः। मरुतो यस्य राहूगणो गौतमो मरुतो गायत्री। २७। ब्रह्मणः पादमूले कर्णिकाधः पृथ्वी। स्योना पृथिवि मेधातिथिर्भूमिर्गायत्री। २८। तत्रैव गंगा नद्यः। इमं मे सिंधुद्वी
पमेधा गंगा यमुना सरस्वत्यो जगती। २९। तत्रैव सप्तसागराः। धाम्नो धाम्नो राजन्नितो वरुण नो मुंच। यदापो अघ्न्या इति वरुणेति शपामहे ततो वरुण नो मुंच। मा यि
वायो मो षधीर्हिंसीरतो दिश्व्यवाभूस्त्वेतो वरुण नो मुंच। ३०। तदुपरि मेरुं नाम्ना पूजयेत्॥ ब्राह्म्ये सोमादि समीप क्रमेणायुधानि गदां त्रिशूलं। वज्रं शक्तिं खड्गं। पा
शं। अंकुशं। तद्बाह्ये इन्द्रादितः। गौतमः। भरद्वाजः। विश्वामित्रः। कश्यपः। जमदग्निः। वसिष्ठः। अत्रिः। अरुंधती। इति। ८। तद्बाह्ये पूर्वादि दिक्षु। ऐंद्री। कौमारी। ब्राह्मी। वाराही।
चामुंडा। वैष्णवी। माहेश्वरी। वैनायकी। लक्ष्मीः शक्तयः। एता स्वस्वमंत्रैः प्रतिष्ठाप्य प्रत्येकं सह वा पूजयेत्॥ एवमग्निं प्रणीय देवतास्थापनं वा ग्रहादिपैवाक्षीति देवस्था
पनं कुर्यात्॥ तत्रायं प्रयोगः॥ अद्येत्यादि दीक्षादानाख्यकर्मणि ग्रहादिपीठदेवतास्थापनमहं करिष्ये। अस्य परब्रह्मऋषिः परमात्मा देवता। देवी गायत्री छंदः॥

श्री
१५६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

व्याहृतीनां क्रमेण जमदग्निभरद्वाजभृगवो ऋषयः। अग्निर्वायुः सूर्यो देवताः। देवीगायत्री देवी उष्णिक् देवीच हत्यश्छंदांसि। सूर्यावाहने विनियोगः तत्रादित्याया
मध्ये वर्तुले द्वादशांगुले मंडले प्राङ्मुखं सूर्यं रक्तपुष्पाक्षतैः। आकृष्णेनेति हिरण्यस्तूप ऋषिः सविता देवता त्रिष्टुप् छंदः सूर्यावाहने विनियोगः। आकृष्णेन०। ओं भूर्भुवः स्वः क
लिंगदेशोद्भव काश्यपगोत्र सूर्य इहागच्छ इहावाहये इह तिष्ठ इति स्थापयेत् ॥१॥ ततआग्नेय्यां चतुरस्रे चतुर्विंशांगुले मंडले प्राङ्मुखं सोमं श्वेतपुष्पाक्षतैः। आप्यायस्वेति गौतम ऋषिः सोमो
गायत्री सोमावाहने विनियोगः। ओं आप्यायस्व०। ओं भूर्भुवः स्वः यमुनातीरोद्भव आत्रेयसगोत्र सोम इहागच्छ इहावाहये इह तिष्ठ इति स्थापयेत् ॥२॥ ततो दक्षिणे त्रिकोणे त्र्यं
गुले मंडले दक्षिणमुखं भौमं रक्तपुष्पाक्षतैः। अग्निर्मूर्धेति विरूप अंगारको गायत्री। अंगारकावाहने विनियोगः। अग्निर्मूर्धा०। ओं भूर्भुवः स्वः सरस्वतीसमुद्भव भरद्वाजसगो
त्र भौम इहागच्छ इह तिष्ठ इति स्थापयेत् ॥ ततईशान्ये बाणाकारे चतुरंगुले मंडले उदङ्मुखं बुधं पीतपुष्पाक्षतैः। उद्बुध्यध्वं बुधः सोम्यो बुध त्रिष्टुप् बुधावाहने विनियोगः। ओं
भूर्भुवः स्वः मगधदेशोद्भव आत्रेयसगोत्र बुध इहागच्छ इहावाहये इह तिष्ठ इति स्थापयेत् ॥४॥ ततउत्तरतो दीर्घचतुरस्रे षडंगुले उदङ्मुखं बृहस्पतिं पीतपुष्पाक्षतैः। बृहस्प
ते गृत्समदो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप्। बृहस्पत्यावाहने विनियोगः। ओं बृहस्पते अति०। ओं भूर्भुवः स्वः सिंधुदेशोद्भव आंगिरससगोत्र बृहस्पते इहागच्छ इहावाहये इह तिष्ठ इति
स्थापयेत् ॥५॥ ततः पूर्वे पंचकोणे नवांगुले मंडले प्राङ्मुखं शुक्रं श्वेतपुष्पाक्षतैः। शुक्रः पाराशरः शुक्रो द्विपदा विराट् शुक्रावाहने विनियोगः। शुक्रः शुशु
क्वा०। ओं भूर्भुवः स्वः भोजराष्ट्रदेशोद्भव भार्गवसगोत्र शुक्र इहागच्छ इहावाहये इह तिष्ठ इति स्थापयेत् ॥६॥ ततः पश्चिमे धनुषि द्व्यंगुले मंडले प्रत्यङ्मुखं शनिं कृष्णपु
ष्पाक्षतैः। शमग्निरिति विठि शनैश्चर उष्णिक्। शन्यावाहने विनियोगः। ओं भूर्भुवः स्वः सौराष्ट्रदेशोद्भव काश्यपगोत्र शनैश्चर इहागच्छ इहावाहये इह तिष्ठ इति स्थापयेत् ॥७॥
ततः कृष्णशूर्पमंडले दक्षिणामुखं राहुं धूम्रपुष्पाक्षतैः। कयानो वामदेवो राहुर्गायत्री। राह्वावाहने विनियोगः। ओं भूर्भुवः स्वः पर्वदेशोद्भव पैठीनसिगोत्र राहो इ
हागच्छ इहावाहये इह तिष्ठ इति स्थापयेत् ॥८॥ ततः वायव्ये ध्वजाकारमंडले दक्षिणमुखान् केतून् धूम्रपुष्पाक्षतैः। केतुं कृण्वन् मधुच्छंदाः केतुर्गायत्री। केत्वावाहने वि
नियोगः। केतुं कृण्वन्। मध्यदेशोद्भवाः जैमिनिगोत्राः केतव इहागच्छत इहावाहये इह तिष्ठत इति स्थापयेत् ॥९॥ अथाधिदेवताः। श्वेतपुष्पाक्षतैः क्रमात् सूर्यादीनां
दक्षिणतः स्थाप्याः। त्र्यंबकं वसिष्ठो रुद्रोनुष्टुप्। विनियोगः सर्वत्र [illegible] त्र्यंबकं०। ओं भूर्भुवः स्वः ईश्वरं ॥१॥ गौरीर्मिमाय दीर्घतमा उमा जगती। सोमदक्षिणतो ॥२॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यदक्रंदो दीर्घतमा स्कंदस्त्रिष्टुप् ३ विस्त्रो दीर्घतमा विष्णुस्त्रिष्टुप् ४ ब्रह्मजज्ञानं गौतमो वामदेवो ब्रह्मा त्रिष्टुप् ५ इंद्र इंद्रो मधुच्छंदा इंद्रो गायत्री। ६ यमाय सोमं मधुमत्तमोय
मोयमो नुष्टुप् ७ मो षु णो घोरः कण्वो गायत्री। ८ उषो वाजे प्रस्कण्व उषास्त्रिष्टुप् सोव हती। ९। एवमेव स्थं ७ पुष्पाक्षतैः ग्रहाणां नाममंत्रानाह॥ नीम के हामके त्रिष्टु
तिवो स्थाप्य प्रत्यधिदेवता स्थापयेत्॥ अग्निं काण्वो मेधातिथिर्गायत्री। ओं अग्निं दूतं। १। अप्सु मे धातिशापो नुष्टुप् २ स्योना मेधातिथिर्भूमिर्गायत्री ३ इदं विष्णुर्मेधा
तिथिर्विष्णुर्गायत्री। ४। इंद्र इंद्रश्रेष्ठानि गृत्समदो इंद्रस्त्रिष्टुप् ५ इंद्राणी वृषाकपिरिंद्राणी पंक्तिः ६ प्रजापते हिरण्यगर्भः प्रजापतिस्त्रिष्टुप् ७ आयं गौः सार्पराज्ञी स
र्पो गायत्री। ८ ब्रह्मजज्ञानं गौतमो वामदेवो ब्रह्मा त्रिष्टुप् ९ ततः शुक्लपुष्पाक्षतादीन्पंच। गणानां त्वा गृत्समदो गणपतिर्जगती। १ हेविनायकं जातवेदसे कश्यपो
दुर्गा त्रिष्टुप् २ शन्नेकृत्तरतो दुर्गो ३ तव वायवृतस्पते अंगिरसो वायुर्गायत्री। २ वेकृत्तरतो वा मुं एतान्मंत्रानन्ये ठंति सांप्रदायिकाः। ३। आदित्यस्तत्रस्य वस्य आकाशो
गायत्री शं नो दक्षिणे आकाशः। [illegible]षेरुषा प्रस्कण्वोऽश्विनौ गायत्री। अश्विनाविहागच्छेह तिष्ठति केतोर्दक्षिणेऽश्विनौ। ५ अथ लोकपालाः। इंद्र इंद्रं विश्वाजे
तामधुच्छंदस इंद्रो नुष्टुप् ४ इंद्रेहागच्छेह तिष्ठति पूर्वे इंद्रमेवमुत्तरत्रा। १। अग्निर्मेधातिथिरग्निर्गायत्री। २ यमाय सोमं यमो यमो नुष्टुप्। ३। मो षु णो घोरः कण्वो निर्ऋतिर्गायत्री॥
ठलवन्तोऽग्ने वामदेवो वरुणस्त्रिष्टुप् ५ तव वायो अश्वे वायुर्गायत्री। सोमो धेनुं गौतमः सोमः त्रिष्टुप् ७ तमीशानं गौतमः सोम ईशानो गायत्री। ८ सहस्रशीर्षो ना
रायणोऽनंतो नुष्टुप् ९ ईशानपूर्वयोर्मध्येऽनंतं ९ ब्रह्मजज्ञानं गौतमो वामदेवो ब्रह्मा त्रिष्टुप्। नैर्ऋत्यपश्चिमयोर्मध्ये ब्रह्माणं १० ततः उत्तरे क्षेत्रस्य वामदेवः क्षेत्रपा
लो नुष्टुप् ११ वास्तोष्पते वसिष्ठो वास्तोष्पतिस्त्रिष्टुप् ११ ततः साम्यधं नि शरीरस्थं वाहतं परमेष्ठिनं। सर्वपापहरो नित्यमतः शांतिं प्रयच्छ मे इत्यनेन नमोनरोगरूपं तमावास्य
रवेः पूर्वे शेषं सोमस्याग्नेयां वासुकिं भौमाग्ने तक्षकं बुधोत्तरे कर्कोटकं बृहस्पतेरग्रे पद्मकं शनिपश्चिमे शंखपालं राहोः पुरः कंबलं केतोः पुरः कुलिकं पीठात्प्राच्या
मश्विन्यादि सप्त नक्षत्राणि। विष्कंभादि सप्त योगाः बवबालवकरणे सप्त द्वीपानि ऋग्वेदं। दक्षिणे पुष्यादि सप्त नक्षत्राणि धृत्यादि सप्त योगाः कौलवतैतिलके
पश्चिमे करणे सप्त सागराणि यजुर्वेदं। स्वात्यादि सप्त नक्षत्राणि। वज्रादि सप्त योगान् गरवणिजे करणे सप्त पातालानि सामवेदं। उत्तरे अभिजिदादि सप्त नक्षत्राणि
साध्यादि सप्त योगान् विष्टिकरणं भूरादि सप्त लोकान् अथर्ववेदं। वायव्ये ध्रुवं सप्तर्षींश्च। अथ पंचावकाशं गंगादि सप्त सरितः सप्तकुलाचलान्। आ

श्री
१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्वादशादित्यान् एकादश रुद्रान् एकोनपंचाशन्मरुतः षोडशमातृः षड्तन् द्वादशमासान् देवायने पंचदश तिथीन् षष्टिसंवत्सरान् नागान्यक्षान् खगः अपविद्या
धरान् अप्सरसः रक्षांसि भूतानि मनुष्यान् इति ॥ ततो वेदीशान्यां कलशं स्थाप्य तत्र वरुणमावाह्य संपूज्य अभ्यर्चयेत् यथा ॥ कलशस्य मुखे विष्णुः कंठे रुद्रः समाश्रितः मूले
तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः । कुक्षौ तु सागराः सप्त सप्तद्वीपा वसुंधरा । ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदो ह्यथर्वणः । अंगैश्च सहिताः सर्वे कलशं तु स
माश्रिताः । अत्र गायत्री सावित्री शांतिः पुष्टिकरी तथा । आयांतु यजमानस्य दुरितक्षयकारकाः । देवदानवसंवादे मथ्यमाने महोदधौ । उत्पन्नोसि तदा कुंभ विधृ
तो विष्णुना स्वयं । त्वत्तोये सर्वभूतानि देवाः सर्वे त्वयि स्थिताः । त्वयि तिष्ठंति भूतानि त्वयि प्राणाः प्रतिष्ठिताः । शिवः स्वयं त्वमेवासि विष्णुस्त्वं च प्रजापतिः । आदि
त्या वसवो रुद्राः विश्वेदेवाः सपैतृकाः । त्वयि तिष्ठंति सर्वेपि यतः कामफलप्रदाः । त्वत्प्रसादादिमं यज्ञं कर्तुमीहे जलोद्भव । सांनिध्यं कुरु मे देव प्रसन्नो भव स
र्वदेवते ॥ ततः फलपुष्पमालोल्लसितं वितानं बृहस्पति देवते । सूर्यादिभ्य हृदे नम मे सुतल्पं गृहवेद्यु परिबध्नीयात् । एवं वेदोक्तमंडपप्रतिष्ठादिकं विदध्यादिति
अन्यत्सर्वं प्रागुक्तविधिना विधेयं । ततो गुरुः स शिष्यः प्रातरुत्थाय कृतावश्यकक्रियः शिष्याय प्रादेशमात्रं यथोक्तं दंतकाष्ठं मूलमंत्रेण सप्तधाभिमंत्रितं दत्वा
दंतधावनं कारयित्वा दंतान्विशोध्य दंतकाष्ठं प्रक्षाल्य पुरश्चतुरस्रे हस्तमात्रे स्थंडिले त्यजेत् । ततो गुरुस्तत्परीक्षां कुर्यात् तत्र शुभाशुभफलानि आगमप्रमाणान्नि
रूपणोक्तानि प्रायश्चित्तं वाग्रे वक्ष्यते । ततः शिष्योपि स्नातः कृतपूर्वाह्णिकक्रियः समलंकृतः श्रीगुरुं प्रणम्य तदाज्ञया तत्पार्श्वे उपविशेत् । ततो गुरुश्च ऋत्विज
श्च स्वस्वकुंडे तथैव देवं सांगं सावरणं संपूज्य सघृतैस्तिलैस्तत्तत्कल्पोक्तपुरश्चरणहोमद्रव्यैर्वाष्टोत्तरसहस्रमष्टोत्तरशतं वा जुहुयुः । ततो गुरुः शिष्यमुद्धातिरि
क्तं पंचगव्यं पाययित्वा कुंडसमीपं नीत्वा दिव्यदृष्ट्यावलोक्य तस्य हृदयारविंदाज्जीवात्मानं भूतशुद्ध्युक्तपरिपाट्या तद्देहाद् ब्रह्मरंध्रमार्गेण निःसार्य स्वात्मनि युक्त्या
योगबलेन संयोज्य शिष्यषडध्वशोधनं कुर्यात् । तत्र शिष्यस्य पादयोः कलाध्वानं निवृत्तिप्रतिष्ठाविद्याशांतिशांत्यतीतात्मकं पंचकलात्मकं संचिंत्य ततस्तस्य लिं
गप्रदेशे शिवशक्तिसदाशिवेश्वरशुद्धविद्यामायाविद्याकलारागनियतिपुरुषप्रकृत्यहंकारबुद्धिमनःश्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणवाक्पाणिपादपायूपस्थ
शब्दस्पर्शरूपरसगंधाकाशवाय्वग्निसलिलपृथिव्यात्मकषट्त्रिंशत्तत्त्वरूपं शैवतत्त्वाध्वानं ध्यायेत् ॥ इति शैवदीक्षायां ॥ वैष्णवदीक्षायां तु जीवजोणा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि० प्रा०लि० व
१५८
158

।धिपस्तुर्मेन इंद्रियदशकतन्मात्राभूतानां पंचकर्मे॥पिहृत्यस्तेजसां त्रितयतत्त्वं वासुदेवप्रमुखाश्चत्वार उपदिष्टा इति। इंद्रियदशकं प्रागुक्तं श्रोत्रादयो
वागादयश्च। तन्मात्राश्च शब्दादयः। भूतपंचकमाकाशादि। तेजसां त्रितयं सोमसूर्याग्निमयं। वासुदेवप्रमुखाश्च वासुदेवसंकर्षणप्रद्युम्नानिरुद्धाश्चत्वारः॥
सोऽरदीक्षायां तु। भूततन्मात्रेंद्रियाणि मनोगर्वश्च। बुद्धिश्च धीस्तथा प्रधानं चेति। इंद्रियाणि दश। ज्ञानकर्मभेदात्। जैवोऽहंकारः। प्रधानं प्रकृतितत्त्वं॥ शाक्ति
दीक्षायां तु॥ आत्मविद्याशिवा एते विपरीतास्त एव वा। सर्वतत्त्वं चेति। विपरीताः शिवविद्यात्मानः। इति क्रमेण तत्त्वत्रयं। आत्मविद्याशिवा एवेति दशतत्त्वानि
इत्थं तत्त्वदीक्षायां तत्त्वाध्वानं चिंतयेदिति। गाणपत्यदीक्षायां तु शैववत्तत्त्वान्येव ज्ञातव्यानि। ततः शिष्यस्य नाभौ अतलवितलसुतलमहातलतलातलरसातल वि
पातालभूर्भुवःस्वर्महर्जनस्तपःसत्यलोकात्मकचतुर्दशभुवनाध्वानं संचिंत्य ततः शिष्यशिरसि पदसमुदायमयं मूलमंत्रस्वरूपं मंत्राध्वानं भावयेदिति शि
ष्यशरीरेऽध्वषट्कं संचिंत्य तं कूर्चेन स्पृशन् गुरुः स्वकुंडे ओं अमुकस्य कलाध्वानं शोधयामि स्वाहा। एवं घृताक्तैस्तिलैः षट्धा हुत्वा कलाध्वानं तत्त्वाध्वनि विलीनं वि
भाव्य अमुकस्य तत्त्वाध्वानं शोधयामि स्वाहा। इत्यषट्धा हुत्वा तत्त्वाध्वानं भुवनाध्वनि विलीनं विभाव्य पुनः ओं अमुकस्य भुवनाध्वानं शोधयामि स्वाहा। इत्य
षट्धा हुत्वा भुवनाध्वानं वर्णाध्वनि विलीनं विभाव्य पुनः ओं अमुकस्य मंत्राध्वानं शोधयामि स्वाहा। इत्यषट्धा हुत्वा तं पदाध्वनि विलीनं विभाव्य पुनः ओं अ
मुकस्य पदाध्वानं शोधयामि स्वाहा। इत्यषट्धा हुत्वा तं मंत्राध्वनि विलीनं विभाव्य पुनः ओं अमुकस्य मंत्राध्वानं शोधयामि स्वाहा। इत्यषट्धा हुत्वा तं ब्रह्मरंध्र
स्थपरमशिवे विलीनं विभाव्य पुनः संहृतिप्रतिलोमेन परमशिवस्य सकाशान्मंत्राध्वानं सृष्ट्वा ततः पदाध्वानं तस्मात् वर्णाध्वानं ततो भुवनाध्वानं तस्मात्तत्त्वा
ध्वानं ततः कलाध्वानं च सृष्ट्वा तत्तत्स्थाने संस्थाप्य शिष्यं दिव्यदृष्ट्या विलोकयन्स्मिन् स्थितं शिष्यचैतन्यं ततो हृदयारविंदे आवाहनोक्तप्रकारेण तत्कुलं
ध्रुवं नियोजयेत्॥ अत्र शूद्रसंकरजातीनामध्वशोधनं न कार्यं। तेषां पादोदकप्रदानेन शोधनं कुर्यात्। ततः पूर्ववत् स्वेष्टदेवतायाः अंगावरणदेवतानां घृतो
त्रैकैकामाहुतिं दत्वा ॐ भूरग्नये पृथिव्यै च महते च स्वाहा। भुवो वायवेंऽतरिक्षाय च महते च स्वाहा। ॐ स्वरादित्याय च दिवे च महते च स्वाहा। ॐ भूर्भुवः स्वः
श्चंद्रमसे च नक्षत्रेभ्यश्च दिग्भ्यश्च महते च स्वाहा। इत्याहुतिचतुष्टयं कृत्वा इतः पूर्वं प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थासु मनसा वाचा

श्री
१५८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पल्लवतेन सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा इत्य घाताः कृतीं कृत्वा ॐ अहस्त्रार्विर्महातेजा नमस्ते बकुरु

कर्मणा हस्ताभ्यां च ध्यामुद्रेण शिष्याय मस्तकं यदुक्तं पल्लवतेन सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा इत्य घाताः कृतीं कृत्वा इत्यग्नि प्रार्थ्य अग्निमन्त्रेण प्राग्वदग्निं स

पुष्टकाः सर्वाग्निमेसर्वगतपावकाय नमोऽस्तु ते। शरद्घोरकर्मा च घोरदातं नमोऽस्तु ते। विशुद्ध लोकपालो विश्रान्तिमन्त्रश्च पक्कमो इत्याग्निं प्रार्थ्य मुखे स्रुवं च निधाय शरवतः

प्रत्यन्य नाभिरिक्तशिष्यार्थं दद्यामि सन्ततिल्लो ॐ ह्रैं सांगं कुरु कुरु स्वाहा इति तिलैः कृतिं कृत्वा घृतेन स्रुवमापूर्य तदुरि पुष्पमध्ये मुखे स्रुवं च निधाय शरवत

संपुटाभ्यां कराभ्यां ॐ ह्रीं ललाटाय स्रुक् स्रुवयोर्मूले नाभौ निधाय चौषडन्तेन मन्त्रेण कृतित्रयं दत्वा प्राग्वत्तत्र देवं संप्रदायकैः स काशादूर्ध्वं स्वकं जलाविसर्ज्य

प्राग्वद्धात्मा अग्निं कामं मूलमन्त्रेरके कामा तथा कृतिं कृत्वा प्रारब्धस्रोक्षणीयजले नाग्निं परिवृत्य ॐ भो भो वह्ने महाशक्ते सर्वकर्मप्रसाधकाः कर्मान्तरे पि सं

प्राप्तसान्निध्यं कुरु सादरं। इत्यग्निं प्रार्थ्य संहारमुद्रयातेनात्मन्युद्धास्य परिधीन् परस्तारणं च लूप्त्वा मनोप्रक्षिप्य पलीताधारं उद्धास्य स पुरतः कुशास्तरे निधा

पञ्च ॐ प्राच्यै दिशे नमः एवं दक्षिणायै पतीच्यै उदीच्यै ऊर्ध्वायै दिशे नमः इति तद्दिशि पलीतानि प्रक्षिप्य भूमौ तत्क्षिप्य मुखोप

पञ्च ॐ प्राच्यै दिशे नमः एवं दक्षिणायै प्रतीच्यै उदीच्यै ऊर्ध्वायै दिशे नमः इति तद्दिशि पलीतानि जलमुक्षिप्य भूमौ दिशे नमः इति दीक्षांगहोम

तितजलेन स्नात्वा तेशिष्यं च कुशैः संप्रोक्ष्य पादि ति पलीतोद्धासनं विधाय प्रालम्ब्य मुद्धास्य प्रलम्बाने प्रालम्बणाय साहि रण्यं पूर्णपात्रं दक्षिणां दद्यादिति दीक्षांगहोम

विधिः॥ ॥ पूर्णपात्रस्य पातु दीक्षाप्रकरणे विहितो ततो मन्त्रेण शिष्यशिष्याने त्रेनूतनवस्त्रपट्टेन बध्वा तं हस्तेन गृहीत्वा कुम्भसमीपं गत्वा तेन महतस्पोदलि पुष्पाञ्जलिं

पञ्चोरापूर्वस्व यमलमं चमुखरेनु घटस्थ देवताये पुष्पांजलिं दापयित्वा तस्यने त्रबन्धनं विमुच्य कुशासनं रते तमुपवेश्य। अहं नातिमिरांधस्य ज्ञानांजनशलाकया चक्षुरुन्मी

लितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः॥ इति मन्त्रं पाठयित्वा कुम्भे देवं सांगावरणं सर्वोपचारैः संपूज्य प्राङ्मुखं तन्मुखे विधिमार्गाच्छिष्यस्य देहे संस्मरेत्संस्मरेत् स्थानं पश्यन् दे लग्न मन्त्र

स्य न्यासादि स्त्रविधिन्यासं तालं विधाय पुनः कुंभस्थदेवतानां आदिपञ्चोपचारैः संपूज्य मंडपद्वारदेवतासम्प्रदायं तस्मिन्ने कपाला सांगावरणदेवतामावाहनादि नराधपालदेवता स्वपरिसम

गावरणसहितो देवस्तोत्रैर्विलीना इति भाव्य तं प्राग्वत्कृतविधि ना षडंगन्यासयोगतसा कृत्वा नैवेद्यं समाप्य पाद्यालने तोरूपं कलशजलं परप्रलम्बनं सविनयमपरिजप्य सम

लं कृत्वा च पालभीपद्मैशाग्नेयरानस्थतमदिशि सर्वगामभद्रादि यन्त्रं ... पायचोषपुरः स्मरं पुरः कुंभसमुद्धत्य कुंभस्य स्नापयेदिति मुक्तराभिषुक्तासिक्त

कलश रक्षसशारकानु च शिष्यशिरसि निधाय वेदघोषं कुर्वन् ऋत्विग्भिः स्वस्थप्रालभ्यः सहस्रमूलमन्त्रेण विलोमसात् कृत्वा तं रत्नाभिमुख्योपविश्य मुन्नतराभिमुखं सिद्धन्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ आर्णव
१५९

अभिषिंच्य पुनः पूर्ववदभ्यर्चितमस्य स्वरूपं गृहीत्वा तत्तोयैरभिषिंच्य तत्स्फुरत्कायशिष्यजलेन शिष्यमात्मानमभिन्नो देवतास्वरूपं तेजो आगतं षडंगन्यासेन सकलीकृत्य शुद्धेन त
नवाससी परिधाप्य स्वाचांतं स्वसमीपे समुपवेश्य शिष्यदेहे संक्रांतदेवतं तस्यैव देहं गंधादिपंचोपचारैः संपूज्य शिष्यदेवतयोरैक्यं विभावयन् सुखीनीतस्य शिष्यस्य दक्षि
णकर्णे श्रीमूलमंत्रं गणेशादिचतुरायतनमंत्रपूर्वकं गणेशदीक्षायां सर्वादिपूर्वकं तत्तद्गतया पूर्वतनक्रमेण वारत्रयं वारत्रयं च वदेत्। शिष्योपि स्मरणश्चात्तस्य हस्ते
मंत्रदानरूपेणोदकं दद्यात्। अस्त्वेवमस्त्वेवमेव वदेत्। ततः शिष्यः स्वगुरूपदिष्टं मंत्रं ऋष्यादिकरषडंगन्यासपूर्वकं मयोत्तरशतमष्टाविंशतिवारमष्टौ वा जपि
त्वा जपं समर्प्य गुरुमंत्रदेवतात्मैक्यं विभाव्य साष्टांगं वंदनं कृत्वा गुरुं प्रणम्य पुनः पंचांगप्रणमेत्। तत्राष्टांगं पंचांगयोले स्तुत्वा मुकुंदमागेन प्रमाणो इत्थं प्रणम्य गुरवे कृदि
गभ्यधिकप्रमाणोक्तां दक्षिणां दद्यात्॥ ॥इति क्रियामयी दीक्षा॥ ॥अथ चेद्विस्तरतः क्रियादीक्षां कर्तुमशक्तश्चेत्सर्वोक्तकनिष्ठमंडपे प्राग्वदादिकायां मंडलं कृत्वा
तस्यैव तत्र कुंभस्थापनं कृत्वा कलिंगरणाशक्तो गुरुस्तत्पुरमेव कुंडं कृत्वा तत्राग्निस्थापनाद्यखिलं कृत्वोक्तविधिनाभिषिच्य दीक्षां दद्यात्। मंडपकरणाशक्तश्चेत् चित्रश्चा
स्तेस्थले प्राग्वन्मंडलं तत्र देवतापूजां वर्जं च कृत्वा तदशक्तो प्रागुक्तविधिना स्थंडिले वा कृत्वा तत्रोक्तविधिनाग्निं संस्थाप्योक्तविधिनाभिषिच्य दीक्षां ... होमादि
कं कृत्वाभिषिच्य मंत्रं दद्यात्॥ अथाग्नेर्वर्ण्याः नारदपंचरात्रे॥ अग्नेर्मोक्षणं धाम्नश्च द्रष्टव्या कृतयस्तथा। विकाशांश्च शिखाश्चैव सर्वे यत्नात् कर्मसिद्धये प्स्वरा
गद्युतिश्रेष्ठो लाक्षारससमप्रभः। बालार्कवर्णः कृतभुक् जपाभः शस्यते बुधैः। इंद्रगोपकसंकाशः शोणिताभोऽथ पावकः। शक्रचापनिभः श्रेष्ठः कुसुंभाभस्तथैव च।
रक्तानां पुष्पजातीनां वर्णो नाग्निरिहोच्यते॥ अथ गंधः॥ सुगंधद्रव्यगंधाग्निर्विजगेहः शुभो मतः। आयुर्दः पद्मगंधः स्याद्धिंगुगंधश्च सुव्रत। नागचंपककुंकुमपाटली
यूथिकानिभः। पद्मेंदीवरकल्हारसर्पिर्गुग्गुलुसन्निभः। पायसस्य सुभोग्य इति॥ अथ शब्दः॥ जीमूतवल्लकीशिखिमृदंगध्वनितुल्यकः। सिद्धो ... सिद्धये होतुर
थास्याद् सिद्धिदः॥ शारदातिलके॥ भेरीवारिदहस्तीन्द्रध्वनिर्वह्निः शुभावह इति॥ अथाकृतिः॥ कुंताकारो द्विजश्रेष्ठ ध्वजचामरसन्निभः। विमानानां हयानां वृषा
सादानां वृषस्य च। आकारेणाथ हंसानां मयूराणां च सिद्धिदः॥ तदाकृतिः सदा वह्निः संघः सिद्धिकरः स्मृतः। शेषाणां दंष्ट्रिणां रूपं न शस्तं होमकर्मणि। यदूपं कंपितैवे
लध्वादिलस्य प्रतीक्षणं। अन्योन्यत्वं प्रपद्येत तदासिद्धिकरोऽनलः॥ अथ शिखाः॥ विषमाश्च शिखावक्रैः स्यादयशः शुभावहाः॥ कस्याकृष्णः ... दीप्तोऽग्निर्ज्वालाः

श्री
१५९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सिद्धिदाः स्मृताः ॥ तथा शारदातिलके ॥ प्रदक्षिणास्वर्त्तकंपाः कृत्राभाः शिखिनः शिखाः ॥ शुभदा यजमानस्य राज्यस्यापि विशेषतः ॥ तथा नारदपंचरात्रे ॥ प्रदी
प्ते लेलिहाने गौरे निर्धूमस्फुलिते तथा ॥ हुते तु विप्रदैवे च होतव्यं सिद्धिमिच्छता ॥ स्निग्धः प्रदक्षिणावर्त्तः सुगंधश्चापि यो भवेत् ॥ त्रिस्थमेघशुभकरो यदन्यो वर्ज्जितगुणैः ॥
॥ अथ निषिद्धः ॥ अल्पतेजश्च रूक्षश्च विस्फुलिंगसमन्वितः ॥ धूमावलीढज्वालश्च कृशानुर्नैव सिद्धिदः ॥ दुर्गंधश्चावलीढश्च असितरूक्षश्च यो भवेत् ॥ भूमिं च विलिखेच्च घ
लु सोपि दद्यात्पराभवं ॥ तथा शारदातिलके ॥ कृष्णः कृष्णगते वर्णो यजमानं विनाशयेत् ॥ पूतिगंधो कृतवहो होतुर्दुःखप्रदो भवेत् ॥ छिन्नावर्त्ताः शिखाः कुर्यात् मूल्धनप
रिक्षयं ॥ शुकपक्षनिभो धूमः पारावतसमप्रभः ॥ हास्ति तुरगजातीनां गवां वा कुरुते विनाशं तथा तं अन्तरं ॥ खरोष्ट्रमहिषादीनां कुलमन्त्रेण सिद्धये ॥ रूक्षश्च खरतारा
वदलिपसमागलिस्तथा ॥ उच्छिष्टे च हुसुधायश्च यश्चाधः शिखए वचानेष्यते सो भुजिष्टश्च दुःशास्त्र सिन्धारमर्भरे ॥ अत्र वंविधेषु दोषेषु प्रायश्चित्तमुक्तं कुलप्रकाशतं
त्रे ॥ एवंविधेषु दोषेषु प्रायश्चित्ताय देशिकः ॥ मूलेनाज्येन जुहुयात् पंचविंशतिराहुतीः ॥ पंचविंशतिरेकैकस्मिन् दोषे ॥ अथ वह्नेः सात्विकादिजिह्वाभेदाः ॥ तत्र दीक्षांगहो
मसात्विकादिशांतिकहोमे हिरण्याद्याः आज्यावाकाः ॥ अथ वश्यादिकाम्यहोमेषु राजस्यो जिह्वाः ॥ कुलमूलावतारे ॥ राजस्यः पद्मरागाकाः सुवर्णा भद्रलोहिता ॥ चतुर्थी लो
हिता श्वेता धूम्रिन्यथ्या करालिकेति ॥ तामस्यो पित्र्ये च ॥ तामस्यो विश्वमूर्त्तिका स्फुलिंगिनी धूम्रवर्णा चतुर्थी तु मनोजवा पंचमी लोहिता ख्याता करालीत्यादिता तथा
काली च सप्तमी प्रोक्ता ज्ञातव्याः कार्यभेदतः ॥ यागक्रिया काम्यहोमक्रूरहोमेषु च क्रमादिति ॥ अथ जिह्वानामधिदेवताः ॥ कुलप्रकाशतन्त्रे ॥ जिह्वानामधिदेवाः सुपर्वि
णुधाः पितरस्तथा ॥ गंधर्वयक्षनागाश्च पिशाचा राक्षसास्तथा ॥ रसनासु सुरादीनां जुहुयात्कार्यसिद्धये ॥ तस्माद्युक्ततो देवा वांछितां सिद्धिमुत्तमां ॥ रसनाः स्वीयनामाभाः
कृशानोः प्रायशो मताः इति ॥ उत्तरतंत्रे ॥ वश्यानरस्थितं ध्यायेत्समिद्धो मेषु देशिकः ॥ शवासनस्थ्यहोमेषु नियतांशोष च स्नुपु ॥ अथ पात्रहोमकालेच जिह्वाः शिरः कर्णादि
कं ज्ञात्वा जिह्वा भामे वतुकुर्यात् ॥ तथा चोक्तं महाकपिलपंचरात्रे ॥ राहत्कृत्वैव सर्वकार्यप्रसिध्यर्थं जिह्वायां तस्य होमयेत् ॥ चक्षुः कर्णादिकं ज्ञात्वा होमयेद्देशिकोत्त
मः ॥ अग्निकर्णे कृतं यस्तु कुर्याच्च व्याधितो भयं ॥ नासिकायां महद्दुःखं चक्षुषो नाशनं भवेत् ॥ केशोदारिद्र्यदे प्रोक्तं तस्माज्जिह्वासु होमयेत् ॥ यत्र काष्ठं तत्र कर्णो यत्र धू
मस्तु नासिका ॥ यत्राल्पज्वलनं नेत्रं यत्र भस्म तु तच्छिरः ॥ यत्र प्रज्वलितो वह्निस्तत्र जिह्वा प्रकीर्त्तिता ॥ तथा शारदातिलके ॥ अस्यां तं जुहुयाद्धव्यं विपश्चित्सर्वकर्मसु ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिकार्य व
१६०

160

कर्णहोमे भवेद्व्याधिर्नेत्रे तं पत्नीमरिष्यतं। नासिकायां मनःपीडा मस्तके धनसंक्षयं। स धूमो त्रिशिरः प्रोक्तं निर्धूमश्चक्षुरे वच उच्चलन्न कस्मै भवेत्कर्णः काष्ठलग्नश्च नासिका। अग्न
न्निर्विजायते यत्र शुभ्रस्फटिकसंनिभः। तन्मूलं तत्र विज्ञेयं चतुरंगुलमानतः। अथ स्रुक्स्रुवौ उत्तरतंत्रे। स्रुक्स्रुवौ शिंशुपाश्च स्याच्छ्रीपर्णी खादिराम्रजौ। चंदनं हृदयं देवद्रुपकक
तशमीभवौ। बिल्वोदुंबरपालाशनागकेसरसंभवौ। बकुलाशोकपुन्नागप्लक्षन्यग्रोधसंभवैः निर्मिताविति॥ शारदातिलके। श्रीपर्णी शिंशुपाक्षीरशाखिके कृतमंत्रुवं। गृही
त्वाविभजेद्धस्तमात्रं षट्त्रिंशतापुनः। त्रिंशतांशैर्भवेद्दंडं वेदिस्तैरष्टभिर्भवेत्। एकांशेन मितः कंठः सप्तभागमितं मुखं। वेदिं द्व्यंशेन विस्तारः कंठस्योपरि कीर्तितः। अग्रं कंठसमानं स्यात्
रवेमार्गं प्रकल्पयेत्। कनिष्ठांगुलिमानेन सर्पिषो निर्गमाय वै। वेदीमध्ये विधातव्या भागेनैकेन कर्णिका। वेदध्री नव हस्तस्याएकांशेन मितो घटं। तस्य रसांतं त्रिभि भोगे वृत्तमध्यो
खातो बहिः। अंके नैके नपरं तद्दलाज्य प्रकल्पयेत्। मेखलामुखयोर्मध्ये स्यात्परितो र्धशमानतः। दंडमूलाग्रयोः कुंभौ गुलाद्व्यंगुलैः क्रमात्। दंडी पुरोयमार्गः स्याद्दंडस्यानाह
रितः। षट्त्रिंशैः षष्ठभागो वेष्टः कमोकृतिर्भवेत्। हंसस्यनाह स्तितो बापोत्रिलोवामुखे विरचेत्। मुखस्य षष्ठभागेस्याद्धसंप्रोक्तं लक्षणं स्रुवस्य अस्य वक्ष्यते लोर्वैर्हस्तमितो भवेत्। रचयेत्
स्रुवं। द्वाविंशत्या दंडमानं अंशैरेतस्य कीर्तितो चतुर्भिरंशैरानाहः कर्षो धोप्याहितलकिरः। अंशद्वयेन निरवनलेके मगपदाकृतिं। दंडमूलाग्रयोर्गंडी भवेत्के कर्णभूषितेति स्रुव
मुक्तत्वात्। गंडी केकणवजत्रे दिति वायवीयसंहितायवनाद्य। अन्य चतुर्गंडी कुंभः तन्नूनमस्यैवावश्यकत्वात्॥ वायवीयसंहितायां स्रुक्स्रुवौ तैजसौ वापीति स्रुकस्रुवाभ
वकुंभसंभवः। पलाशपत्रे निश्छिद्रे तर्विरस्रुक्स्रुवौ मुनेः॥ विदध्यादाज्यस्यमन्त्र संक्षिप्ते होमकर्मणीति॥ अथैतद्व्यनाप्रकारः॥ तत्र शिंशुपाश्च स्याच्छ्रीपर्णी खादिराम्रवंद
नरक्तचंदनदेवदारुवैकंकतशमीपलाशोदुंबरबिल्वपनसवकुलाशोकनागकेसरपुन्नागचंपकवटवृक्षाणामन्यतमस्य अशुष्कमव्रणमशीर्णं वा सुगुणादिभिरदुष्टमुद्दि
मानादधिकस्थूलदीर्घसमचतुरस्रं काष्ठं गृहीत्वा तन्मुष्ट्यंगुलेन चतुर्विंशत्यंगुलमानं षट्त्रिंशद्देशेन विभज्य तेषु विंशत्यंशैर्दंडं द्व्यर्धविभज्य अवशिष्टं षोडशभागेषु अग्रदेशे
भागाष्टकं मुखार्थं परिकल्प्य अवशिष्टभागाष्टकेन समचतुरस्रं वेदिं कृत्वा तस्याविकोणं कृत्वा तद्विक्रमवलं अध्यर्धांशमानेनाभितो वर्त्तनिखातं तद्बहिरण्येकांशमानेन वर्त्तो
तरंनिखातं च वर्त्तयोरंतराले भागत्रयं निम्नमध्यवर्त्ताकारां कर्णिकां स्थापयित्वा तद्बहिर्गर्त्तं कृत्वा तद्बहिरर्धांशमानेनाभितो वर्त्तं निखाय तद्बहिरण्येकांशमानेन वर्त्तांतरनि
खाय च वर्त्तयोरंतराले षड्दलानि परिकल्प्य तद्बहिर्द्व्यंशमानेन सुसमाकारां वित्रितां वा शोभां दद्यात्। ततोग्रे वशिष्टांशेन वेद्या सत्तीयांश्च जपार्श्वे द्वयरवंडमेन मध्येएकां
शेन कंठं विधाय कंठतः किंचिदुच्चमवशिष्टं सप्तभिरंशैरग्रे कंठसमानविस्तारं समतलमधस्तादधोधः क्षीयमाणविस्तारं कृत्वा मुखं वि वेदीव मेखलोपरि कल्प्य कं

श्री
१६०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ठादधोमुखस्यमेखलामभिद्रव्यप्रनालिकाकारमेकांशमात्रनिम्नं कनिष्ठाग्रवेशयोग्यं रन्ध्रं तत्कलाकर्णिकामध्यस्थरन्ध्रं मध्यान्मुखमध्यस्थप्रणालीकं रन्ध्रात्तमध्ये यथा घृतं
त्रिः सरति तथा तन्मलोहग्लाकयाकंठवेदिपरिधिभेदनं सुषिरं विधायतथैवाग्रे विमुखपरिधिभेदनं घृतनिर्गमाय कनिष्ठाग्रवेशयोग्यं रंध्रं कुर्यात् । ततो वेद्याः पृष्ठभागे कू
र्माकारं मध्ये किंचिन्निम्नतलं भूमौ यथा निश्चलं तिष्ठति तथा कुर्यात् मुखस्य पृष्ठभागे मध्ये किंचिन्निम्नं कुर्यात् मुखरंध्राधस्ताद्बुध्नभागं हंसमुखाकारं गजमुखाकारं वराहमुखाकारं
रं वा सुरम्यं कारयित्वा दंडस्याग्रे वेधतएकांशेन कंकणाकारत्रयं वलयद्वयं वा कुर्यात् तदधोंऽशचतुष्टयेन सुखकंठमध्यमूलादिसुशोभितमूर्ध्वमुखं त्रिकोणं तदधः पुनरेकांशेनषा
ग्वलकं कणत्रिकं कुर्यात् तदधो नवांशमात्रं सुवर्तुलं षडंशमात्रं दैर्घ्यसूत्रेण वेष्टनयोग्यस्थूलं दंडमध्यं कुर्यात् तदधः पुनरेकांशेन कंकणत्रितयं तदधोंऽशत्रयेण प्राग्वद्ध्यं मुखं कुंभं
तदधः पुनरेकांशेन वलयकं कणत्रितयं कुर्यात् । इति स्रुवं निर्माय स्रुवस्य द्वात्रिंशद्भागपुनश्चतुर्विंशतिभागदैर्घ्यमग्रदेशे द्व्यंशमानेन वर्तुलाकारं खलशिरोभागयुतं स्रुवर्तुलं स्रुवं निम
य तस्य मुखप्रदेशे पंकमध्ये गलमगपदाकारे कर्षमात्रग्राहि रन्ध्रं तत्कलात् तदधः खलेकांशमानेन प्राग्वत् कंकणत्रितयं तदधोंशचतुष्टयेकुंभं तत एकांशेन पुनः कंकणत्रितयं एकादशं
दशांशमात्रे वर्तुलं शमाने दैर्घ्यसूत्रवेष्टनयोग्यस्थूलं तत्का पुनरेकांशेन कंकणत्रितयं ततोंऽशत्रयेण कुंभं पुनरेकांशेन कंकणत्रितयं कुर्यादिति स्रुवनिर्माणप्रकारः । एवं स्वर्ण
रौप्यताम्रमयो वा स्रुक् स्रुवौ कार्यौ । स्रुवाभावे पलाशस्य मध्यपत्रद्वयं पिप्पलदलद्वयं वा होमे ग्राह्यं । संस्कारोपि स्रुक्स्रुवयोरिव पत्रयोरपि कार्यः ॥ अथ होमद्रव्यप्रमाणा
नि ॥ तत्र शारदायां ॥ कर्षमात्रं घृतं होमे शुक्तिमात्रं पयः स्मृतं । दधि प्रसृतिमात्रं स्यात् लाजाः स्युर्मुष्टिसंमिताः । पृथुकास्तत्प्रमाणाः स्युः सक्तवोपि तथोदिताः । गुडः पलार्धमा
त्रं स्यात् शर्करादि तथा मता । ग्रासार्धवरूमानं स्यादिक्षुः पर्वमितः स्मृतः । एकैकं पत्रपुष्पाणि तथा पूपानि कल्पयेत् । कदलीनागरंगाणां फलान्येकैकशो विदुः । मातुलिंगं चतुःखं
डं पनसं दशधा कृतं । अष्टधा नारिकेलानि खंडितानि विदुर्बुधाः । तथा भूतं विल्वफलं कपित्थं खंडितं द्विधा । फलान्यन्यान्यखंडानि समिधः स्युर्दशांगुलाः । दूर्वात्रयं समुद्दिष्टं
गुडूचीचतुरंगुला । व्रीहयो मुष्टिमात्राः स्युर्मुद्गमाषयवा अपि । तंडुलाः स्युस्तदर्धांशाः कोद्रवा मुष्टिसंमिताः । गोधूमा रक्तकलमा विहिता मुष्टिमानतः । तिलाश्चुलुकमात्राः स्यु
सर्षपास्तत्प्रमाणकाः । शुक्तिप्रमाणं लवणं मारिचान्यपि विंशतिः । पुरः वेदरमा तस्या श्रामठं तद्वयं स्मृतं । चंदनागरुकर्पूरकस्तूरीकुंकुमानि वा तित्तिणीबीजमात्राणि स्यु
मुद्दिष्टानि देशिकेन्द्रैरिति ॥ उत्तरतंत्रे । गपायसं चायससंमितमिति ॥ कर्षलक्षणं तत्रैव ॥ माषो द्वादशगुंजास्यात् षोडशमाषो निगद्यते कर्ष इति । तैलोस्याप्येतदेव परिमाणं प्रसु
क्तिः कर्षद्वयं । प्रसृतिमात्रं पलद्वयं मात्रं गमुष्टिः पलं पलार्धं कर्षद्वयं तर्पणं कामिति ॥ कुलमूलावताररागुं आमिदृष्टाभिर्भाषाः शाखा माषचतुष्टयां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
१६३

यान्यो घटकः कोलो बदरं दृक्षणन्ध्य सन्नतो द्रौपाणितलं कर्षः सुवर्णकवलग्रहः। पिचुर्विडालपदकं तिंदुको क्षस्थ्यत द्वयं शुक्तिरष्टा मिकाते द्वे पलं विल्वमु
ष्टिका। मुष्टिरामं त्र गुंजोथ द्वे पले प्रसतिस्तथेति। मातुलिंगं वीजपूरं उर्वारुकं कर्कटी। तद्रीशाः शुक्तिमिताः। बुलुकामात्राः पाणितलप्रमाणा ... कर्षमात्रा द्रव्यर्थे ...
संमितं कर्षद्वयमात्रां। पुरुगुग्गुलुः। वदरमानमश्रीतिरुंजामितं। रामठं हिंगुः। नारदपंचरात्रे। ततीयं खंडमूलानां क्रस्थानि स्व्यप्रमाणानि तत्रैव ... स्या
मूलानां सक्षाल्पेव व होमयेत्। एवं केवलमखंडमितियावत्। कंदानामष्टमंभागो लतानामंगुलद्वयमिति॥ अथ समिधः नारदपंचरात्रे॥ समिधां दशमात्रेण ... पा
... नीतानतथा। विशीर्णादिदलाः कस्या वक्राः स्थूलाः कृशा द्विधा। कृमिरषाभ्यदी ... नि स्त्वचः परिवर्जिताः। विशीर्णामुः क्षयं कुर्यात्तद्विदलाः ... संभवाः। कस्थास्यामृत्यु
मारोगतिविकाविघ्नकरी तथा। स्थूला भिहरते लक्ष्मीं कृशा यां जापतेक्षयः। द्विधा पाजेत्र दो वासुः कीटदृष्टार्थ नाशिनी। द्वषंजकुरुते दीर्घाः आलद्धा ... त्वचः कृताः। स
क्षी राजाधिकाः सूनाः समिधः सर्वकामदाः। अर्द्रा ईलेसंमहच्छेदां ... अंगुल वर्तुलां ई दृशीं होममध्ये स्याहुः आप्नोति विपुलां श्रियं। श्रौते स्मार्ते व तत्रोक्ते समिधः परिकीर्तिताः।
तथाबायवीयसंहितायां॥ ताः पालाशः परा ... दशांगुलाः। अवक्रास्त्व स्वयं शुष्कः सत्वको निर्व्रणाः समाः। दशांगुला ... विहिताः कनिष्ठांगुल ... प्रादेशमा
... होतव्याः सकलाश्च पि॥ अथ प्रकृते त्रिकादीक्षा ... वर्णादीक्षादिविधिर्लिख्यते॥ तत्र पुंप्रकृत्यात्मकान् ककारादि क्षकारांतान् मातृकावर्णान् ...
के शिष्यदेहे न्यासविधिविन्यस्य पुनः संहारक्रमेण मूर्धादि हृदयांतस्थं क्षकारं ... स्थळकारे संहरामि। हृदयादिनाभिपर्यंतस्थं हकारं हृदयादिवामपादाग्र ... हकारे संहर
मि। हृदयादिवामपादाग्रपर्यंतस्थं हकारं हृदयादिदक्षिणपादाग्रपर्यंतस्थे सकारे संहरामि। हृदयादि दक्षिणपादाग्रपर्यंतस्थं सकारं हृदयादिवामपादाग्र ... स्थे षकारे
संहरामि। हृदयादिवामपादाग्रावधिस्थं षकारं हृदयादि दक्षिणपादाग्रावधिस्थे शकारे संहरामि। एवं युक्त्या शकारं वकारे संहरामि ... मकारं शिरस्थे अ
कारे संहरामि। एवं युक्त्या वर्णान् ... पुनस्तत्त्वं तत्सकलं तत्वग्रामसमेतं परमात्मनि संयोज्य विलीन सकलतत्वसमूहं ... शिष्यं विविं स्य पुनः प
रमात्मनः सकाशात् दकारादि क्षकारांतान् वर्णान् ... शिष्यदेहे मातृकावर्णान् विन्यस्य पुनरतत्वेन ... कावि श्री
धिना पदेशं कुर्यादिति वर्णात्मदीक्षा॥ ॥ अथ कलादीक्षा॥ तत्र पादादिजानुपर्यंतं निवृत्तिकलां जानुतो नाभिपर्यंतं प्रतिष्ठाकलां नाभितः कंठपर्यंतं विद्याकलां कं १६३
ठतो ललाटपर्यंतं शांतिकलां ललाटाद्ब्रह्मरंध्रपर्यंतं शांत्यतीतकलां च शिष्यदेहे संचिंत्य निवृत्तिकलां प्रतिष्ठाकलायां संहरामि। प्रतिष्ठाकलां विद्याकलायां संहरामि।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्याकलां शांतिकलायां संहरामि। शांतिकलां शांत्यतीतकलायां संहरामि॥ इति क्रमात्संहृत्य वेधयित्वा तां परमात्मनि संहृत्य प्राग्वत्स्वशरीरं संशो
ध्यसमुत्थाय परमात्मनः सकाशाच्छांत्यतीतकलां ततः शांतिं ततो विद्यां ततः प्रतिष्ठां ततो निवृत्तिं च सृष्टिक्रमेण शिष्यदेहे ततन्मन्त्रे संयोज्योपदेशादिकं
कुर्यादिति॥ एवमष्टत्रिंशत्कलाभिर्व्युत्क्रमयुक्त्या संहारसृष्टिन्यासक्रमेण शिष्यं संस्कृत्य दीक्षां दद्यादिति कलादीक्षा॥ ॥अथ स्पर्शदीक्षा॥ तत्र गुरुः पश्चि
मे स्वहस्ततले शिवरूपं स्वगुरुं ध्यायन् मूलविद्यां षडंगमातृकां च जपन् शिष्यस्य शिरसि स्वदक्षिणकरं निधायोपदिशेदिति स्पर्शदीक्षा॥ ॥अथ वाग्दी
क्षा॥ तत्र गुरुः परबिन्दुरूपे शिवे चित्तं निधाय तदुद्भूतान् समस्तमंत्रान् ध्यायंस्तन्मनाः स्वयं शिष्याय मंत्रानुपदिशेदिति वाग्दीक्षा॥ ॥अथ दृग्दीक्षा॥ अथ
गुरुः स्वनेत्रे निमील्य परमात्मस्वरूपिणीं देवतां ध्यात्वा प्रसन्नचित्तो दिव्यचक्षुषा शिष्यं निरीक्ष्य मंत्रोपदेशं कुर्यादिति दृग्दीक्षा॥ पश्चात्कुलक्रमेण दीक्षात्रयं विद्
कानां शिष्याणां तत्त्वविदा गुरुणा कार्यमिति॥ स्त्रीणां तु वाग्दीक्षैव विहिता नान्या॥ ॥अथ वेधदीक्षा॥ तत्र गुरुः शिष्यस्य मूलाधारे चतुर्दलपंकजमध्यत्रिको
णमध्ये यथोक्तरूपां कुंडलिनीं ध्यात्वा तत्पत्रचतुष्टयमध्यस्थवादिसांताक्षरचतुष्टयं तन्मध्यस्थिते कमलासने संहृत्य तं कुलार्णं तदूर्ध्वगतस्वाधिष्ठाना
ख्यषट्पत्रकमलमध्यस्थिते विह्नौ संयोज्य वेधयित्वा तत्पत्र षट्कमध्यस्थबादिलांतवर्णषट्कं विष्णौ संयोज्य तदूर्ध्वे नाभिमंडले दशदलकमलात्म
के मणिपूरचक्रे विष्णुं संयोज्य तत्पत्रदशकमध्यस्थडादिफांतवर्णदशकसहितं विष्णुं तत्पंकजमध्यस्थे रुद्रे संयोज्य वेधयित्वा तं रुद्रमनाहताख्ये हृत्पंकजे कादि
ठांतद्वादशवर्णाढ्ये द्वादशदले संयुक्ते संयोज्य तैरक्षरैः सार्धं तं रुद्रं तन्मध्यस्थिते ईश्वरे संयोज्य वेधयित्वा कंठदेशे षोडशस्वराढ्ये षोडशदले कमले विशुद्धिच
क्रे तमीश्वरं संयोज्य तैरक्षरैः सार्धमीश्वरं तन्मध्यस्थे सदाशिवे संयोज्य वेधयित्वा तं सदाशिवं भ्रूमध्ये द्विदलपंकजमाज्ञाचक्रे नीत्वा तत्पत्रद्वयहक्षवर्णद्वयसहितं
सदाशिवं तन्मध्यवर्तिनि बिंदौ संयोज्य वेधयित्वा तं बिंदुं तदूर्ध्वस्थितायां संयोज्य तं पुनर्नादे तं नादांते नादांतं समुन्मन्यां तां विषुवक्के विषुवक्कं शुक्रवक्के वेलुनलां
संयोज्य वेधयित्वा जीवात्मना सह तां कुंडलिनीं परशिवे संयोज्य वेधयेत्। एवं कृते शिष्यो गुर्वाज्ञया छिन्नसंसारपाशो विसंहतः सद्यः शिव इति लक्ष्यते ततो गुरुः सं
हृत विपरीतक्रमेण परशिवात्कुंडलिनीमुत्थाप्य तया हृतमखिलं सृष्टिक्रमेण शिष्यदेहे तत्तच्चक्रे तां तां देवतां संयोज्य हृदये जीवं मूलाधारे कुंडलिनीं संयो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रदेशादिकं कुर्यात्॥ ततः सज्ञानादिव्यक्तो ध्यो भूतभविष्यद्वर्तमानज्ञः सदाशिवो भवति॥ ॥इति वेधदीक्षा॥ ॥प्रायः कलौ वेधदीक्षाकारो गुरुः सच्चोऽपि शिष्यस्तु दुर्ल
भ इत्याकुलाचार्योः॥ तत्र प्रागुक्तमंडपे प्रसंगाद्व्यापि लिखिते ममिति शिवं॥ अथैवं दीक्षितानां सकृत्कियुक्तानां गुरुतः शास्त्रतश्चाधिगताशेषरहस्यपरमार्थानां गुरुः
शिष्याणां पूर्णाभिषेकाख्यं द्वितीयमभिषेकं कुर्यात्॥ तत्र प्रागुक्तमंडपे वेदिकायां वक्ष्यमाणं विपुलं तत्पूजाचक्रं निर्माय प्रागवत्पंचरत्नाभिः कर्णिकादलकेसरकोणा
दिमापूर्य तस्य मध्ये रवारीतोयपूर्णकुंभं प्रागुक्तविधिना संस्थाप्यान्येषु दलेषु कोणेषु चतुरस्रेषु च स आवरणदेवतास्थानेषु प्रसृत्य तलपूर्णकलशान् संस्थाप्य
तत्र मध्ये कुंभे देवतामावाह्य प्रागुक्तविधिना षोडशोपचारैः संपूज्यान्येषु कलशेषु तथैवांगावरणदेवताः संपूज्य दीक्षोक्तविधिना शिष्यं जन्मनक्षत्रे प्रागवत्पंचतुर्वाद्यघो
षपुरःसरं स्वेष्टदेवताभक्तैः कौलैः सह तं सम्यगभिषिंचेत्॥ ततः शिष्योऽपि प्रागवत् श्रीगुरुं प्रणम्य दक्षिणादिकं दत्वा कालेन भूरि दक्षिणादिभिः कौलान्संतोषयेदि
ति पूर्णाभिषेकविधिः॥ पूर्णाभिषेकविहीनो यः साधको म्रियते यदि॥ पिशाचत्वमवाप्नोति नरकं च प्रपद्यते इति कुलार्णववचनादावश्यकोऽयमभिषेक इति
॥ ॥इति विद्यार्णवे त्रयोदशः श्वासः॥ ॥अथ कादिमते पूर्णाभिषेकविधिः॥ तत्र श्रीतंत्रराजे॥ उत्तमे क्षणे संपन्ने शिष्यमाचारभूषणं॥ दं ... चि
व्याभ्यां शोधितं वकुवासरेः॥ कलशैरभिषिंच्याथ मुं श्रीचक्रं संनिवेशयेत्॥ आधारे हृदये मूर्ध्नि चक्रं संचिंत्य मध्यतः॥ स्वांतादावाह्य संस्थाप्य संपूज्य न्यासं समुतो त्रि
शो विद्यां जपेत्कर्णे देव्यात्मा पूर्णमानसः॥ देवतागुरुमंत्रात्मतत्वैक्यं भावयेन्मुदा॥ शतं जपेत्तदग्रस्थो निकटे त्रिदिनं वसेत्॥ नवेत्युं वारिणी [illegible] गुरुमेति न संशयः
तस्मात्तदंतिके तस्य पूजादेशादिकं चरेत्॥ तादात्म्यमात्मनो लब्ध्वा गुरोर्मंत्रात्मनोऽयतः॥ ततस्तदा समारभ्य तदायत्तो धनादिभिः॥ अथाभिषेकं द्वितीयं समवाप्य
तदाज्ञया॥ अनुग्रहादिकं कुर्वीत सिद्ध्येन्नान्यथा भवेत्॥ विधाय चक्रं तन्मध्ये यां कुंभेऽभिधायते॥ काथोदकैः समापूर्णं सिद्धिद्यामभिवर्धनं॥ क्रमात्तत्समाचा
रचिरते भक्तिशालिनि॥ द्वितीयमभिषेकं तु कुर्याद्देवात्मसिद्धये॥ विरच्य विपुलं चक्रं प्रतियोनि च षोडश॥ त्रिकोणानि विधायात्र मध्ये [illegible] विन्यसेत्॥ सोवर्ण
राजतैर्ताम्रैः कायमार्त्तिकमेव वा॥ इरितं रवारितोयेन कल्पितेनाप्सु शेषधैः॥ निक्षिप्य नवरत्नानि धान्यानि विविधानि वा हिरण्यानि च ... आम्रपल्लवसोम्याभिवेष
येत्॥ रक्ताभ्यां वंदनं वृत्तं पनसाश्वत्थपल्लवैः॥ शतक्रतुलताचैव मातुलिंगफलान्वितैः॥ विधाय कलशानन्यान्नन्येषु केषु कोणेषु न्यसेत्॥ सार्धसहस्रं चषकत्रिंशत्वे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वसं स्थाप्य क्रमोदितान् ग्रामध्ये च केसुतो यादिकं त्वा कालाभिरुपया। कालानिलामेत्राष्टजपित्वा पूर्ववासरे राजनक्षेत्रागतः स्वायत्ता नियाते प्रपूजयेत्। सहस्रम
जपत्पश्चात्होमं कृत्वा समंततः। अंगका हलशंखादिवाद्यसंगीतनर्तनैः। सुदिने योगिनीवृंदैरेकैकं देवतालतिभिः। वसैः सुपूजितैः सार्धमभिषिंचेत्तु यथाक्रमं स्व
वक्रमं तस्य कथयेत्तदा प्रभृति सोपितां अनुतिष्ठेदविच्छिन्नपर्यायं तस्य विश्रुतो। सहस्रं प्रजपेद्विद्यामभिषेकसमन्वितः। अथवा पंचसप्त कलशास्तत्र विन्य
सेत्। तेषु शक्तीः समावाह्य संपूज्य अभिषेचयेत्। एकं वा कलशं तत्र मादिनकृत्यामिषेचयेत्। एवं नैमित्तिकं नित्यमविच्छिन्नं समाचरेदिति। मात्रका तो वा। शिष्या योपादेशा
यानि सापेच दशात्मिकाः। त्रिकूटश्चतुःकूट पंचकूटास्तथैव च। षट्कूटाः सप्तकूटाश्च वसुकूटा नवात्मकाः। एकादशकूटश्च रविकूटास्तथैव च। त्रयोदशात्मका
श्चैव चतुर्दशभिदास्तथा। तथा पंच दशाक्षराश्च तथा षोडशकूटकाः। श्रीगणपत्संग विद्याश्च स्यात् सजालं तथैव च। शुद्धाशुद्धाश्च शबलाः सर्वेषो पादेशो तु क्रमात्। तोयि
याः प्रत्यपेक्ष्याः क्रमप्राप्ताः क्रमेण वै। गुरुसेवापरो नित्यं गुर्वाज्ञापालकोवसेत्। क्रमप्राप्त महाविद्यानिचय भक्तिशालिनि। द्वितीयमभिषेकं तु कुर्याद्विद्याभिसिद्ध
याः कृपो कौ विधिना सम्यक् मंडपं कारयेद्बुधः। चतुर्विंशत्पुनरेश्वरं गतहस्तैश्च मंडपं। सुदिने शुभनक्षत्रे सुमुहूर्ते शुभोदये। गणेशं पूजयेदादौ पंच गव्यपुरस्सरं। प्रा
प्त क्रमविधिना सम्यक् कुर्यात्पुण्याहवाचनं। मातृकापूजनं चैव वृद्धिश्राद्धं तथैव च। ब्राह्मणान् पूजयेत्पश्चात् स्वस्तिवाचनपूर्वकं। सुवर्णभूमिगोवस्त्रैः श्रीगुरुं वरयाद्बुधः।
तदा तयान्यविधिश्च वरयात् स्वर्णवस्त्रकैः। एकं तु पुष्पकाचार्यमत्विजाव सुसंख्यकान्। ब्रह्माणं च वसंख्यां श्च स्वाष्टौ च द्वारपालकान्। चतुरः शांतिपाठाय द्विजानन्यान्
सुव्रतान्। स्वविद्योपासकान् भक्त्या स्वर्णरत्नांगुलीयकैः। द्विजाद्वयागुरुः मध्ये वेद्यां च कलिशे सुधीः। श्री गुरुक्रमप्रकारेण सम सूत्रमजो हरः। प्रातिरे संप्रयत्नेन स्थापये
त्। कृत तंडुलैः सप्तसप्ततिकालपुरोगिनी पुष्पतिपानिवा। षोडशारचये संस्तेत्रिभिः षोडशसंख्यया। सर्वत्र शालिपुंजेषु कलशान्स्थापयेद्बुधः। मध्यस्थपीठसंध्येव
रवारी तोयपूर्णं घटं। प्रस्थमात्रयाहिथ्ययानिते रेषु निधापयेत्। पदेषु कामेश्वर्यादीनां शक्तिदेवि वषोडश। अष्टसु पुधानां स्थानेषु शक्तिहेति वषोडश। शक्तिस्थानेषोडशैव
सिद्धं मुद्रापदेषु वा। पार्श्वे पार्श्वे क्रमेकं च देवाः पृष्ठे घटत्रयं। हेमरत्नफलैर्वा सो द्वयपल्लवशोभितान्। गुरुमंडलनिर्माणं वटूकोला वाद्याकुम्भ्यतः। कमलासहस्राणी मध्य
तिथिशानां वमंडलं। ग्रहमंडलमीशाने सर्वतोभद्रमंडलं। वारेशमंडलं मध्ये ग्रहास्त्वाचार्य कुंडयोः। आग्नेय पूर्वेमध्ये तु कुर्यान्नक्षत्रमंडलं। योन्यर्धचंद्रमध्ये तु नि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
१६२
163

स्यामंडलमुत्तमं। ईट्कोणरत्नयोर्मध्ये याम्यनैर्ऋत्यमध्येतद्दिननित्याप्रपूजने। मंडलं रचयेदितिशेषः। नैर्ऋत्ये वासुपूजामंडलं रचयेद्बुधः। दक्षत्रिकोणम...
चतमंडलं। ईदूकोणच तयोर्मध्ये मिथुनानां च मंडलं। आग्नेये कुरुकुल्लाया वाराह्याश्च युग्मो वरे।। श्रीविकावलिदेवीनां मंडलान्यंतरांतरेति। गुरुमंडलसर्वतोभद्रमं...
ज्ञाक्रमः प्रागेवाभिहितः।। ।।अथ नवग्रहादिपूजाविधिः।। तत्र श्रीतंत्रराजे। ग्रहाणां मातृकाविद्याविग्रहं विग्रहं यतः। तेन तेषां तु पूजार्थं वक्ष्यते द्वादशमंडलं। सुधास्य
रेर्भवेद्दिदोर्मंडलं भास्करस्य तु। सुधास्यं जनरूपं स्यादितरेतन्मयायतः। तेन तेषां मंडलानि तैस्तैर्वर्णैर्वदामि ते। तेषां नवानां पूजासु तन्मयं नवमंडलं। वृत्तार्कयोः पृथक् पूजा
स्वभ्यर्थमंडले तयोः क्रमेणाम्भणुदेवेषि सर्वश्रेयस्करात्मकां। प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्च चतुःसूत्रनिपादनात्। त्रिहस्तमात्रे जनयेन्नव कोष्ठानि ते नवे। मध्यप्राक्कोष्ठ
कोः कृत्वा र तत्त्रयमतिस्फुटं। तन्मध्ये तिर्यगूर्ध्वं वसत्र द्वयनिपातमात्रात्। विधाय नवधाम मध्यमाशादि विलिखेत्क्रमात्। वालाद्यष्टस्वरान्मध्ये प्राणं वे नभसा युतं। वृत्तवीथ्योः
स्वरोपेतं नभसां मातृकां लिखेत्। तत्रार्के मर्चयेत्तस्य नामभिर्द्वादशोदितैः। प्रणवाद्येनेमां तथ्यभानोः सर्वत्र सर्वदा। सोमस्याद्यं स्वसंयुक्तं कृत्वा तेन तथाद्येयेत्तात
न्यासात् तत्र विलिखेद्द्विधाद्यं वस्वराद्यकां। कषोडशस्वरयुतं मातृकां वस्ययोगतः। विलिखेद् तयोर्मध्ये मध्यकोष्ठपितं लिखेत्। दाहवृक्षिस्य सहितं मंचयेन्तत्रमंडले
सोमसूक्तं क्रमेणैव श्रोक्तकाले तु सर्वदा। त्रिवेचशर्करादुग्धपायसैश्चापवारकैः। सप्तस्वन्येषु कोष्ठेषु कृत्वा तत्रयं तथा। तत्तद्ग्रहादिवर्णैश्च स्वरैस्तां मातृकामपि
विलिख्य मध्ये तथा कृत्वा तेषु चतत्क्रमात्। तत्तद्ग्रहाक्षराण्यपास्य आक्षरैस्तालिखेदपि। मध्ये प्रणवगर्भस्थं वर्गाद्यक्षरमालिखेत्। एवं कृतेषु नवसु ...
हाः। अग्न्यादीशांतमभितो लिखेन्नामाद्यनुक्रमात्। अक्षराणि चतुर्थ्यंतान्यर्चयेनैत्नामभिः।। तानिति। भौमं बुधं तथा सौरिं गुरुं राहुं च शुक्रकं केतुमेतस्तु सर्वत्र...
कोचपूजनं।। एवं नवग्रहाणां तु मंडलान्युदितानि वै। तेषेवतेषामचीतस्तेकुर्युस्तदनुग्रहो भास्करे रंगो नुतदारच्चयेदर्शे च पूर्णिके। स्यात्तयोः शितयोः पूजां मंडले भूगुणावं
तिः। विलिख्य वृत्तयुगलं तन्मध्ये तिर्यगूर्ध्वतः रेखाभिर्दशभिर्मध्ये काशीति पदे लिखेत्। द्विशाकोष्ठादि परितः प्रवेशनाम तारीकाराभा पात्रीति संख्यातान् मध्ये द
वातेचतत्रावृत्तयोरंतरा कृत्वामातृकामथितां वहेत्।। पंचभिश्चालिखेत्तत्र विंबं सोमं समर्चयेत्। कर्पूरचंदनाभ्यां तदालिखेद्दिंदुबिंबकं। रक्तचंदनसिंदूरगौरिके
कतोरेखेः कृत्वा विंबं तत्रार्कं च पूजयेत्सोऽर्कं रूपतः। द्विवृत्तांतस्तिर्यगूर्ध्वं कलावारेखाः समंततः। एकोनविंशतन्मध्ये पालिखेत्साग्ग...रिता न्यामाणादिकान्यमं...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तमोंत नुस्यिक पेतान्स्वैर्युतान् वृत्तयोरंतराते अथ पंचविंशतिवर्णकैः स्वैरेर्वा सद्युतैर्वहिर्द्वारौ ग्रथितां लिपिः विलिख्य विशादाकारं विहस्तायाम
विस्तारं तन्मध्ये मातृकाक्षरसहजं ये नुग्वदीश्वरि पीठवासध्याक्लिश्रेष्ठ तलेवं विलातलेन समभेनाहते कोणा विवान्तु क्रान्ति ह ज्ञयत
एवं सर्वत्र तत्वे त्रिमिन्नग्र ह स्वजान्समीरिता विशेषो दशारहिते तत्र तत्र मतोर्श्चयेत् अस्यार्चः प्रयोगे वक्ष्यते वालमंडलग्रहजाग्रागे वव्रदाविंशि अथ
तिथिवारर्त देवता तत्रपिंगलामते प्रथाउदेवि शवस्यामिवारत्तिप्यच्चे दयत्ता रवौम्‌त्प्यमिष्ठिवौदेवि चंद्रे सोमां विके तत्तः भौमे तु मंगल गुरुधविद्
परे परे गुरुचन्द्र विक्रीमगौ शुक्र ७ंदे सौ मंदवारे श्वरः कालेवारे श्यादेविकीर्तिताः परे बुधवारे परे गुरुवारे तथा ब्रह्मा विधाता विष्णुश्च यम भौमेन्दवौ
द्वदे अथवसवो नागाधर्मः शिवादिवाकरौ मन्मथश्चकलिश्चैव विश्वेदेवास्तिथीश्वराः दशतिपितरौ देवि पूज्याः सर्वोपचारकैः अश्विनौ च यमो वह्निर्ब्रह्मेन्दु शिवोदितिः
रुः सर्वाश्च पितरो भगीर्यमरिन ख्ष्टौ ॥ त्वष्टा वायु र्यथेंद्राग्नीमित्रश्चेंद्रस्ततः प्रिये निर्ऋतिश्चैव तोयं च विश्वेदेवाः प्रजापतिः विष्णुश्च वसवो देवि वरुणा ... नवग्र
तु अहिर्बुध्न्यश्च पूषा च प्रोक्तान तत्त्वदेवताः एताः सर्वोपचारैस्तु तद्दिने समर्चयेत् प्रशावोरथ्यलतन्पीहदं तैर्नामभिरीश्वरि अत्रे द्राग्नि ... हाय
ग्रस्य देवता द्वयं विशाखा नक्षत्रमिंद्राग्नि देवतेति श्रुते उत्तराषाढो नक्षत्रस्य विश्वेदेवाः श्रवणस्य विष्णुः एतयोर्मध्ये प्रजापतिः षड् ... मासि
तत्रयोतिः पास्त्रेऽङ्गानत्वं अत्यन्तदिनतिथ्यादि पूजाविधिः श्रीतंत्रराजे श्रासांतु नित्या विद्यानां मगानि चाष्टशत्रिये दिनत्रैलेः षडंगानि कुर्यादेवीं ... विजय
मातृका ... नयेद्विद्या तन्त्येक शः रक्तारक्तां वरारक्ता भूषणा स्रविलेपना: पाशांकुशोलुकौदंड ... नावरी ... स्मरेत् तदा ... स्वाः
पूर्वे स्मरेत् चतुरस्त्र द्वयं कृत्वा द्वार द्वय विभूषितं तन्मध्ये ... वृत्तमध्ये नवयोनौ च तायते ... पूर्व ...
... कोणो ... बहिर्दले षोपितत्प्यायं तत्कर्णो विलोमतः ... पिशाचिका ... आत्मादि ...
... जेत् ... प्रदानं च करोतु ... केवलया ... प्रयोगः ... कन्यादियोग ... तादि
... नत्यादियथा ... कृत्वा शिरसि ... हृदये काल ... देवतायै नमः
© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तन्मध्ये

वि॰ धा॰ शा॰ श्रुतिविन्यस्य हृदयादि षडङ्गेष्वपि विन्यस्य रक्तारक्तां वरामित्यादि ध्यात्वा मानसपूजादिकां विधाय तस्य पुरतः स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना केसर मध्यदले
१६४ कमलं विरच्य तन्मध्ये नवयोनिचक्रं विधाय तद्दलाद्बहिश्चान्तरद्वयं नववर्हिर्विभागेनाष्टाकपश्चिमयोर्द्वारद्वययुतं कृत्वा योनौ तद्दिना [illegible] वि
धाया अन्तरत्रयं लिखित्वा श्रीपरां पीठे स्वपुरतः संस्थाप्य तत्र तद्दिननित्यां विधाय पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा [illegible] दिपात्राणि संस्थाप्य आत्मपूजां
विधाय श्रीचक्रपीठपूजां विधाय आवाहनादि पुष्पान्तैरुपचारैरुपचर्य लयाङ्गपूजनं कृत्वा योनिमुद्रया प्रणामादि च [illegible] पुरः पदद्वयं मध्य
[illegible]नि मध्ये ऽग्नीशासुरवायव्यकोणेषु दिक्ष्वग्रे तदाद्यैश्चतुर्दिक्षु च प्राग्वत् षडङ्गानि संपूज्य मध्ययोनेर्बहिरष्टकोणाभ्यन्तरस्थान
[illegible] प्राग्वदायुधचतुष्टयं संपूज्य देव्याः पुरोभागे योनिमध्ये योन्यन्तराले गुरुपंक्तित्रयं संस्थाप्य रेखात्रये विभाव्य तान् [illegible]
[illegible]का प्रानन्दादि गुरुत्रयं मध्यरेखायां श्रीज्ञानन्दनाथादि गुरुत्रयं तृतीयरेखायां स्वभावानन्दादि गुरुत्रयं इति गुरुपंक्तित्रयं [illegible]
तु. तत्रोर्ध्वयोनिमुद्रे व्यग्रमारभ्य तामावर्तेन नन्दिनी नित्यां विधायायामध्यान्तरं बोधशक्त्यक्षरयुक्तं कृत्वा मायाबीजपूर्वकं [illegible]
मुद्राद्यर्घ्यरूपविरामी शक्तिपादुकां पूजयामि द्वितीयं रूपविरामी शक्तिपादुकां पूजयामि इत्याद्यष्ट शक्तीः पूजयाष्ट दले गुरुनामावर्तेनाद्यष्टशक्ती [illegible]
तं पूज्य बहिश्चतुरस्रदीप्यर्णामावर्तेन ब्राह्म्याद्यष्टशक्तीर्मायाबीजादिकाः संपूज्य लोकपालांश्च तैर्वेद्यदानान्ते कुरुकुल्लां विचार्य [illegible] चैना
त्वर्घ्यबलिदानं च विधाय सर्वं समापयेदिति तद्दिननित्यापूजाविधिः । अथ षडाक्षिन्यादि बहूधातुदेवतापूजाविधिर्लिख्यते तत्र [illegible]
राजे [illegible] विधाय बहिः कोणत्रयं श्रीकण्ठादि क्रमात् मध्ये वतत्त्वनित्यां गं धादिभिर्यजेत् तामिन्तत्त्वा [illegible] न्यूनकं तत्र [illegible]
[illegible] पिवताः प्राग्वत्कोण्यवर्गाः सुमध्ययेत् तत्राब्रह्मा सवितृप्या बहूकोणेषु शक्तयः सदृविंशत्तानामानदेव्याः सर्वतः पादुका [illegible]
प्राग्वत्तत्र रातां पंचदश स्वर्णवर्णाकादिमातृकाः परे भयवत्तत्त्वामारहितेतेत्तत्पाद्ये यत् तेषामपि च चक्राणां [illegible] नीनां च विलोमतः ६
नानि यह संज्ञास्या स्वाप्राद्रूपां विपतये त्रपयोगः तत्रैवादिकाया गोमयोपलिप्ते पञ्चदृष्टि रहितेत्यासन पूजादि योगपीठ [illegible]

१५७ मपि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्सपूजोक्तविधिना मायामायामादि मानसपूजां तेकृत्वात्र पुरतः कर्णिकांकृत्वा तदवष्टंभतः परितश्चतुर्विंशांगुलमानधमा दृत्तं निष्पाद्य तन्मध्ये
मानवमत्वगायंत्रं दलसहस्रमास्फाल्यान क्रमात्सूत्रस्यार्द्धं मानेन तस्मिन्नेवेतेव दलदलव स्य... प्रागादितः पश्चिमाग्रादित यद दिशाग्नि हृदयमन्तरभागे
चिहृदयंभितिसंभूयाचिहृदयमध्ये स्वयंकृत्वाचिह्नाचिहृंदत्तिगोतरायत्तं तिर्यग्वस्त्र व ... स्फाल्यपाश्रिमनिर्यग्वस्त्र वायदयमारभ्यवलस्तवस्य
प्रावधि सत्र वहृयंभि त्यस्य तत्रतः हृर्वतिर्यक्स्त्र वस्य कोटिं हृदयमारभ्य वलस्त्र वस्य समेनानि त्रीरायापि स्व्यक विधाविभज्य चिह्नानि कृ: ...
श्चिमवायव्ययाव ह्वांगिवायतिर्यक् तिदिगासेष्वमहत्त्वलसूत्र नैर्ऋत्याग्नेयां स्थाने मध्ये च तत्र द्वृत्यमानसूत्र व प्रमेया वृत्त समकंकृत्वा ... वल
व यंत्र त्मकं चतुर्विंशाति आवि भज्य मध्ये तमग्नेर्यादिं कुमारस्य परितः षट्कोणेषु दशाभां पाद मां पात्स्याने तत्तन्मध्य गतवल स्त्र वचिह्नानि
त्या षष्टकोणसस्यचतुर्थपाद्य क्वचित् अग्नेयकोणे गत दृत्तवल सूत्र माग्वदशाभां शेषेचिह्नं कृत्वा तन्मध्येवाग्रेयमध्यवृत्तयोरंतराल ॐ
वायव्यवृत्तमध्यगतवल सूत्र दशभां शेषेचिह्नं कृत्वा तन्मध्ये विप्रा नैऋति तिकोणगतवृत्तयोरन्तरे कृत्वा मध्ये वंचिहृदयंविधाय तं नमः
प्राग्वृत्तगायतवलसत्र वस्य पश्चिमाग्रादितः हृर्वाग्रादि तन्मध्य माग्वदशाभां शेषेचिह्नं विधाय सम्यक्त्यापि वृत्तेष्वपिचिह्नेचिह्नानि
तिर्यग्रेखा द्वयं कृत्वा तेष्वग्रागुक्तषट्कोणसमकं विष्णायते षट्कोणे मध्ये मध्ये वृत्तविकोणे ... ते
लसूत्राणि मार्जयेदिति षट्कोण चक्रं तहृत्यंतन्मध्ये विन्यासविधयापादभ्यां मरिनि विलिप्य निःस्याविशेषाच्च स्थापना यात्र
मध्ये षट्कोणेषु निन्यासविन्यस्य पूजोक्तविधिना पीठ पूजादि पुष्पोपचारां तेन तन्त्रोक्तविधिना डाकिन्यादि षट्कसं ...
मदीयेदत्वा वक्त्रमायायां नैवेद्ययषट्कं विधाय तांबूलादि सर्वं निवेद्यानि ऋतिकोणान्तर्वतीमध्यपद्मगायिनी मावाहय ... वायव्यादि
वित्वा तत्र मानव्यस्वधर्मवायु धादियुक्तं ध्यात्वा डाकिनीमित्या षडंग मंत्रेजातिमुद्रिकैः षडंगन्यासमयोगेनसकलीकृत्य विलोमतः ६
प्रतिष्ठावि दध्याद्देवसमन्तरत्रा विनाकिन्यादीनाम यथाक्रमं । षट्दीपं तन्नाविधमां ... सकलीकरणं प्राणादिगृहीत्वा ... स्याम ... ने ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या॰ शि॰ १६५ 165

रवीमा सनादि पुष्पांतेन पचारैः २ अथ ऐंद्र्यं तदा वरुण शाकीश्व तिर्यक् त्रिकोणे हौं क्रां क्रं शाकिया ३ क्रांहृ नयामि एवं वायव्यकोणे क शाकिया [illegible] सर मध्यदले

[illegible] आग्नेयकोणे २ ३ शाकिया ईशानकोणे २ ३ शाकिया पश्चिम कोणे २ ३ शाकिया इति संहृत्य धूपदीपौ दत्वा पायसान्नं निवेदयेत् तांबूलं [illegible]

[illegible] पचारैः परितोऽथ वायव्य षट्कोणे सिंदूरवर्णा डाकिनीमावाहयामि सिंदूरवर्णा नि त्यानित्यां समानमुखम् जगादि पुष्पांध्यात्वा सनादि पुष्पोपचारैः [illegible] वि

[illegible] दिवमाय दक्षिणाग्र ह्रह्र ह्रह्र वामदक्षिण संस्थैव स्यषु भ षट्कोणे ओं ह्रीं इति शाकिया वं वं च शाकिया ष शाकिया अ शाकिया ब शाकिया कशं [illegible] ज्ञा

नं हुत्वा धूपदीपौ दत्वा गुडौदनं निवेदयेत् तांबूलादि प्राग्वत् कल्पयेत् ततः पूर्वदिग्गत षट्कोणे नीलवर्णा लाकिनी मावाह्य नीलवर्णा लाकिनीं मध्य

नीलवर्णां प्राग्वन्मुखम् जादि युतां ध्यात्वा सनादि पुष्पोपचारैः प्रोक्तरीत्या षट्कोणे शाकिः शाकि इति संहृत्य धूपदीपौ दत्वा [illegible] सान

[illegible] प्राग्वत् कुर्यात् आग्नेयादि षट्कोणे ड पदादित्य वर्णां ताह प्री काकिनी मावाह्य प्राग्वत् ध्यात्वा सनादि पुष्पोपचारैः प्राग्[illegible]

ट्कोणे हेमवर्णा साकिनीमावाह्य स्वर्णवर्णां ध्यात्वा सनादि पुष्पोपचारैः २ अ शाकिया २ प शाकिया क शाकिया ब शाकि [illegible]

म शाकि इति संहृत्य तिलमिश्रमन्नं निवेदयेत् शेषं प्राग्वत् कल्पयेत् अथ पश्चिम षट्कोणे धवर्णां हाकिनीमावाह्य प्राग्वन्मुखादि [illegible]

धुम्रवर्णां ध्यात्वा सनादि पुष्पोपचारैः २ शाकिया ह २ ल शाकि द शाकि श शाकि ष शाकि स शाकि ह शाकि इति संहृत्य

पदीपौ दत्वा [illegible] नं निवेदयेत् तांबूलादि प्राग्वत् कल्पयेत् [illegible] नित्या प्राग्वत् [illegible] संहृत्य धूपदीपौ दत्वा [illegible] प्रणाममा[illegible]

भिः परितो [illegible] किन्याद्याः सावरणा [illegible] स्यां तं यो न्यतां [illegible] नक्षयः [illegible] विहरेदिति अथ पंचाशत्ति[illegible]

न पूजा न [illegible] ग्राजे [illegible] दि लांता [illegible] प्राग्वद्रूपिण्यादि शाकि संयुक्तो बीज [illegible] समाह्वै [illegible] पंचव [illegible] पंचा[illegible]

[illegible] बीजह यं वर्णान्रूप [illegible] संयुक्ताः [illegible] संयुक्ता [illegible] पंचादशानां [illegible]

[illegible] विलवि [illegible] भक्ती [illegible] पृष्वा निवेद्य [illegible] कमयोगेन [illegible] मध्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गेत्रयेत् दिनेषु घटिकायोगात्पंचाशान्मिथुनान्यपि एवं मंडलमासार्धन्याप्तोऽस्य चाभिवांछितं नित्यशास्ता: समावा एतास्मिन्प्यके सम
र्चनात् समस्तं वांछितं प्राप्तिः सदाभवति सर्वदा आदि वांते त्यादि सर्वत इत्यं तस्य श्लोकमध्ये कस्याप्यमध्ये: तत्र प्राप्य पुष्पस्थाने समात
शलाविनवस्तु भारति ध्यात्वा ददाति मोदकविन्यस्य चक्रः मध्ये मदोपेतं वकरस्य चक्रं कृत्वा तास्मिं ध्यके मध्यकोष्ठे च तत्क्रमे कोष्ठ
त्रत दिननित्याद्वता शिस्वाभिमन्त्र प्रार्थ्य नमालिख्य तदंतनरं वा द्याधः पंक्तिमध्यद्वये ददाति तां कोष्ठमारभ्य द्वादशराशक्रमेण तानुक्रमान्तीर्णग
स्याचक्रवामपंक्त्या धकोष्ठावधि मध्येकोष्ठेषु तदिनोदयाद्वराशीनि मात्रकायाः पंचाशद् वराशिविसर्गस्वर सहितानि ह्रीमिति बीजमध्य
गतानभि विलिख्याव शिष्टेषु पुरस्थ पुदयादीनि द्वादशराशि नमालिख्यते भुलिखितक्रमेणोदया द्वराशि दिग्मध्ये चाटिकाल तत्र घटिका॥ ९
ते कोष्ठस्थाभिनव चारे स्यचर्यंते स्फलमवाप्नुयात् अथ पूजा मंत्र हीं श्रीं नम रूपिणी शालिपादुकां पूजयामि इत्यादि शक्तिविद्यापंचाशत् श्री
श्रीमत् रूपदेवेशपादुकां पूजयामि इत्यादयः देवेशाः पंचाशत् पंचादशराशीनि मिथुनानि यथाक्रमपद्यावत्क्रमसमैवैकेशाः स्युविनियेन पूजयेत् इत्येवं
प्रतिद्वादशवा पूजनस्य तदेककाम्यकर्मविषयत्वात् इति पंचाशान्मिथुनपूजा अथ कामेश्वर्यादि पंचदशानित्यानां पूजाविधिर्लिख्यते तत्र कामेश्वरीनि
त्यायजनविधि तत्र श्रीतंत्रराजे अथ वक्ष्ये द्राविन्त्यादितीयायामनीरिता कामेश्वरीति तां सर्वकामदां प्रकृतिं त्वितः तन्त्रास्तत्र स्थानदांतत्त्व
कीलकमुद्रजनं मंत्रोद्धारस्ततत्रैव श्रुचि: स्वनपुनस्त्वाद्यलक्षितास्याद्वितीयकः पूर्वन्यमन्वितं पश्चाद्व्योमान्तेन संयुतः प्राणो रसाग्निसहितः पूर्व द्वि=
पुष्पं बतान्वितं नभोगो वा युतः श्रीबादाहेनसमयोजिता अंकुशाद्वरतेयुक्तं वनशक्तियुतं च हत् एषा कामेश्वरीनित्याकामदैवादप्रादाशीति देव कल
प्रानित्यं लिनेमदद्रवेशो: ११ इति तथा त्रिपुरार्णवे कृतराजे मूलविद्याक्षरै रेव कृतांगानि षट् क्रमात् ऐं न हृदयं श्रीमिं तावतानोद्धयंवयात्
चतुर्विंनयनं तद्वयस्त्रैकन चोदितं दिकश्रोत्रनासाद्विनये जिह्वा हल्लामनुप्यके व्यापकत्वेन सर्वांगे मूर्द्धादि पुपदावधि न्यसेद्विद्याक्षराराये
कस्यावेशुतदनंतरं समस्तेनव्यापकं कुर्यात् उक्तक्रमेणागैव अथ ध्यानं प्रवक्ष्यामि नित्यपूजासु चोदितं देवीं देवी त्वप्रसन्नादकातीरूप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पत्ततः बालार्ककोटिसंकाशां माणिक्यमुकुटोज्ज्वलां हारग्रैवेयकांचीभिर् ऊर्मिकानूपुरादिभिः मंडितां रक्तवसनां रत्नाभरणशोभितां
षड्भुजां त्रीक्षणामिंदुकलाकलितमौलिकां पंचाष्टषोडशद्वंद्वषट्कोणचतुरस्रगां मंदस्मितलसद्वक्त्रां मदामंथरवीक्षणां पाशांकु-
शौ च पुंड्रेक्षुचापं पुष्पबाणीमुखं रत्नपात्रं सीधुपूर्णं वरदं बिभ्रतीं करैः एवं ध्यात्वार्चयेद्देवीं नित्यपूजाकृतिप्रिये प्रयोगादिषु सर्वत्र व-
नौ ध्यानानि तत्र वै मंदनोन्मादनौ पश्चात्तथा दीपनमोहिनौ शोषणोऽशेति कथिता बाणाः पंच शुभोदिताः कामकामेश्वरो रवला पश्चान्मदना
मदनातुरा अनंगपदपूर्विकाः पंचमी मदवेगिनी ततो भुवनपालाख्या घंटारीरेखा ततः रेवतीनेन पूर्विक्या पूजा पवेद्वा वाकम् प्रसाधीति गगः
ततिश्चैव धृतिः कांतिर्मनोरमा मनोहरा सुमनोरमा देवी चाथ मनोरथा मदनोन्मादिनी पश्चान्मोहिनी शांखिनी ततः कोबिनी च चपा-
कामिनी सिंजिनीरुभगा ततः तस्याः शोडशाद्योक्ताः प्रियदर्शिनीकांतिकाः एवमाख्याः प्रतिपात्रं प्रत्येकं षोडश ध्रुवे पूजयेत्सावधानसांगतिः
प्रीतिः धृतिस्तथा ऋद्धिः सौम्या मरीचिर्विश्वपरत्नं च प्रमालिनी वह्निः षट्कोणकोणेषु शक्त्या ध्यायेत्तथार्चयेत् तद्धिहि ध्यानं स्मरस्य लोकेशा
ने ततमाद्ययेत् षट्कोणगं स्थापं तु गांतिरेशं चापभित्तां यजेत् अप्या याति शुचि यादिसम्पान्तर्यं नराख्येतो तत्रामन्निर्विलितं तस्योदयाग्नधा-
दिवोन्नैः तत्र स्मा सकुविद्यामा कृतार्चः प्रजयेद्धिवां प्राकुके रूपचारा यैर्हिमं कुर्यात्ततस्तया पूजा कैर्मधुराकैर्वशिनस्तैरकसोः
क्षुभैः स्वाज्ञा मंत्राचैनि प्रयमत्रयोगः तत्र प्रातः कृत्यादि योगं हीं न्यासं तेकामेश्वरीविद्यया प्राणायामं च वं कृत्वाधिरासमोल्लाय नः
ये नमः मुखे त्रिपुरं दक्षे नमः हृदये कामेश्वरी देवतायै नमः गुह्ये कंबीजाय नमः पादयोः शक्तये नमः नाभौ लंकीलकाय नमः इति
ये विन्यस्य ममकर्त्तव्य प्रयोगसिद्ध्यर्थे कप्रथाद्वितीयदीताफलासिद्धये विनियोगः इतिकृत्वांगुलिकृत्वा ऐं हृदयाय नमः सकलह्रीं शिरसे
स्वाहा नित्याशिखायै वषट् क्लीं कवचाय हुं मदद्रवे नेत्रत्रयाय वौषट् सौः अस्त्राय फट् इति षडंगन्यासं विधाय दक्षि-
णे ऐं नमः वामे सकलह्रीं नमः दक्षश्रोत्रेति नमः वामेत्यनमः दक्षनासिक्लिं नमः वामे नेनमः जिह्वायां नमः हृदये नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुतत्व इत्यर्णकोटिभिर्मम॥ सा॥ मूलांगव्यापकां विन्यस्य ध्यानमावर्त्य ... त्स्वरागादि पंचदेवानां ... वीमेव च दलकमलं कृत्वा
तद्बहिरष्टदलं तद्बहिः षोडशदलं तद्बहिः षट्कोणं तद्बहिश्चतुर्द्वारं शक्तं चतुरस्रमिति इज्जाच कर्णिकायां मध्ये उ रक्त पद्मं दत्त्वादि पीठे देवस्या
पतत्त्व कामेश्वरी विद्यया पुष्पांजलिं विनिःक्षिप्याघ्यादिस्थापनं धात्मादि जाने पीठ इजा कृत्वा तत्र कामेश्वरी विद्यया मूर्तिं पादं
कल्पयावाहनादि उपचारांस्तेन यात्रं संपूज्य पंचदलकमलकेसरेषु त्र्यस्रं वायव्यादि त्र्यम्बकादि चतुर्दिक्षु च षडंगानि संपू
ज्य देव्याः पृष्ठभागे पंचदलाष्ट दलयोरंतराले प्रागादि नित्यादिक्रमोक्त गुरुपंक्तित्रयं संपूज्य पंचदले देव्याग्रादि प्रादक्षिण्येन द्रीं
श्रीं द्रां मादन बाणाय नमः २ ह्रीं क्लीं मोदन बाणाय नमः २ क्लीं दीपन बाणाय नमः २ ह्लूं मोहन बाणाय नमः २ सः शोषण बाणाय नमः २ इति संपूज्य तद्ब
हिरष्टदलेषु देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन २ अं अनंगकुसुमायै २ अं अनंगमेखलायै २ अं अनंगमदनायै २ अं अनंगमदनातुरायै २ अं अनंगमदवेगिनीयै २ अं अनं
गभुवनपालायै २ अं अनंगशशिरेखायै २ अं अनंगगगनरेखायै २ ततः षोडशदलेषु अं श्रद्धायै २ आं प्रीत्यै २ इं रत्यै २ ईं धृत्यै २ उं कान्त्यै
यै २ ऊं मनोरमायै २ ऋं मनोहरायै २ ॠं मनोरथायै २ लृं मदनायै २ ॡं उन्मादिन्यै २ एं मोहिन्यै २ ऐं शंखिन्यै २ ओं शोषिण्यै २ औं
वशंकारिण्यै २ अं शिंजिन्यै २ अः सुभगायै २ इति संपूज्य तद्बहिः षोडशदलाग्रेषु २ अं पूषायै २ आं यशायै २ इं सुमनसायै २ ईं रत्यै २ उं
प्रीत्यै २ ऊं धृत्यै २ ऋं ऋद्ध्यै २ ॠं सौम्यायै २ लृं मरीच्यै २ ॡं अंशुमालिन्यै २ एं शशिन्यै २ ऐं अंगिरायै २ ओं छाया
यै २ औं संपूर्णमंडलायै २ अं तुष्ट्यै २ अः अमृतायै २ इति संपूज्य तद्बहिः षट्कोणेषु स्वदक्षिणाग्रकोणे २ ऐं डाकि
न्यै २ वामाग्रे २ ऐं राकिन्यै २ पृष्ठकोणे २ ऐं लाकिन्यै २ पृष्ठवामे २ ऐं काकिन्यै २ पृष्ठदक्षिणे २ ऐं शाकिन्यै देव्या
अग्रे २ ऐं हाकिन्यै २ संपूज्य तद्बहिः चतुरस्रे आग्नेयकोणे २ ऐं वटुकाय ... नैरृत्ये २ गणपतये
विद्याय वायव्ये २ ऐं दुर्गायै ईशाने २ ऐं क्षेत्रपालाय इति संपूज्य तद्बहिः चतुरस्रे देव्याः पृष्ठभागादारभ्य पूर्वादिदिक्षु २
© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri
तं॰ ५४
व॰
श्री

विचारीव
१६१
167

ऐं लं इंद्र प्रातिया २ ऐं रं आग्नि प्रातिया २ इत्याादि लोकपालांस्तदायुधानि च दत्त्वा तैर्मत्राः मन्त्रि : संपूज्य धूपदीपनैवेद्यानि कृत्वा
कुलावलिं वटुकगणपतिदुर्गाक्षेत्रपाबलिं च दत्त्वा जपादिकं प्रोक्तं भागवत्समापयेदिति अत्र पंचदशानित्यास्वपि द्वादशौ सर्वभूः न्या
नवलिं हूमांते सन्नाहत्यर्थी कुलाला वलिं दद्यादिति कामेश्वरी नित्यायजनविधिः अथ भगमालिनी नित्यायजनविधिः तत्र
श्रीनिं ब्रह्मा अथ योऽष्टानित्यास्तृतीया भगमालिनी [illegible] विप्रवक्ष्यामि सांगां सावरणां क्रमात् तदंगान्यथ वक्ष्यामि तत्
दावस्यादेवता: तत्पूजायाः क्रमभिन्निभिन्नो द्वारस्तत्रैव कामेश्वर्यादि [illegible] स्यात् द्वितीयाद्यास्थिरारसः धरायुक्तसवत्रा या प्रास्थिरा पर्यादूसः
स्वतः स्थिरा भू न्यो ग्नि संयुक्तो रसः स्यात्तदनंतरं स्थिराभू साहिता गौराः [illegible] रसः स्थिरा तमश्च मरुता युक्तो रसाचरसमन्विता ततो रसस्थि
रा पश्चात्मरुता सह योजिता [illegible] हंस श्च सचरो रसो यस्याः स्थिरा गमः स्थिरा धराग्निवितो हंसो व्याप्तेन च चरेण च रसस्थिरा ततो व्याप्नं [illegible]
सून्य मग्नियुक्तं रसस्थिरा ततः स्यादग्निसून्यं बिंदुतो भवेत् रयः सून्यं चाग्नियुक्तं हद्वाहः ताचतः परं रसः स्थिरं तु चवियत् स्थापुतं धारा एव च
दहाग्नियुत रसस्तस्मात् [illegible] सह संयुता सचरः स्याज्जवीपूर्वविद्यानान्तर्यतः क्रमात् बलप्रथमध्यायोनां तारसस्तदनु चास्थिरा हदयु
क्तमयादाहः सचरः स्याज्जवीयहृत दाहं मरुता युक्तो व्यो मस्तात्रिरसस्तथा स्थिरानुमारुता युक्ताद सून्यं सानि तमच्यारौ हंसो व्याप्नमरुयु
क्तः सून्यं व्याप्नमतोंऽयुच दाहो गोवायरयुतात् तथा दाहस्तत्पारयः हदरा सहितं वा हरयोच समन्वितो रसः स्थिरा ततः धारोर
साग्निसहितो भवेत् सून्ययुग्मं चरयुतं ततः हर्वमतः पर सून्ययुग्मं च गोवास्या दाहयुक्तां युभाचरः धारोर साचरयुता गो वाव्या
प्तमतः परं गोत्रा दाहमरुद्युक्तां त्वं युव्याप्नमतो भवेत् वातो मरुत्युक्तं वाध्वरेरा समन्वितं रसः स्थिरां युग्निं युतं वायुयुग्मं
चरान्वितं [illegible] धरायुतः पश्चाद्रसः सात्वया समन्वितं: धारसो मसाहितो देवि रसो व्याप्नं ततः [illegible] दाहं वायुः [illegible]
[illegible] तः [illegible] स्थिरा [illegible] युत दाह [illegible] : [illegible] नापं चकालादिना [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ता: तदं तरि तवीजानि संयुक्तानि पंचैवे तानि क्रमान्न्यासचरो रसो ऽस्य ओयुक्ता: हंसस्वर वृत्तादि: स्याततः प्रासादो स्या
न्मेरुकं पूर्व्वाद्युमंचर वृत्तं । दाहोर्द्धमनयुतः व्योमा । निरहितं वक्षाद्रुस क्षमरतास्थिरा पूर्व्वं नानिलभ: कुर्याद्यरेता
हितंविये क्रतुवक्षादिवनस्तान्नभक्षमरुदन्वितं पूर्व्वं व्याप्तंच हंसुकं रयदाहस्ववह्निभि: हंस: सदाहोर्द्ध रसाचर: सै: मंत्रु
तोमवेत् हंस: सदाहवह्निस्ये र्द्धकं मंत्रयुदीरितं पंचविंशाक्षरातौ: स्यान्नित्या सौभगमालिनीति ऐं भग भुगे भगिनि भगो
दरि भगमाले भगावहे भगगुह्ये भगयोनि भगनिपातिनि सर्व्वभगवशंकरि भगरूपे नित्यक्लिन्ने भगस्वरूपे सर्व्वाणि भगानि मेह्या
नय वरदे रेते सुरेते भगक्लिन्ने क्लिन्नद्रवे क्लेदय द्रावय अमोघे भगविच्चे क्षुभ क्षोभय सर्व्वसत्त्वान् भगेश्वरि ऐं ब्लूं जं ब्लूं भें ब्लूं मों ब्लूं
हें ब्लूं हें क्लिन्ने सर्व्वाणि भगानि मे वशमानय स्त्रीं हर ब्लें ह्रीं इति विंशत्यधिक शतविरचिता भगमालिनी मंत्र उच्यते देवते वं सर्व्वी
हरब्लें मालिनीकां प्रिये शाक्ताः शाक्तेय मंत्रं तु कीलकं परमेश्वरि इति वर्णं भगमालिनी नित्या तंत्रराजे भगा निमंत्रवर्णौ: स्यादाद्ये
नहकृद्दुरिंतं ल्लक्ष्मी: दीक्षितं ते रुवाद्रि मिरुदीरिता: चतुर्दश चेयै: प्रोक्तास्य मानि षोडशमि क्रमात् करणानतानि
स्तासुंदरी संसिन्दानंता त्रिनेत्र वह हंत दो: षड्रिरु पेतां समता सदा कल्हारा पाशपुंडेक्षुकोदंडाना सवाहुभि: दधाना ददिरोर्चपद्ममु
त्रां भुवनसायकं नवामिधामि मोगोवा निवाशक्तिभिरान्नमामि: सहत्सराभि रन्यामि: स्मरोन्मान मदान्नामि: पंचविंशत्यक्षरा तारौ:
स्वरूपिणी शक्तिपंचकं समादं चिरस्तुवं ध्याकौतन्नंदयकापजेत सघना मोहिनी लां मंजनी उद्यानाधुमां स्यादिनी शावरी वी
तितति रक्तां मन्तो रमां सर्व्वां कालस्य सर्व्वहरं नामभितो वमा मनत्स्याभ्यक्त निभवां विवि यदोमवि ग्रहे ऐ स्मार स्तु: पाक
पुः पंचपंचाक्षराद्रि: शालत्रिशाद्वा मिर्द्धितं वैदवी हजयेथां श्रिताद्ये सस्यपूजा कमंदेवि सवर्त्तन सर्व्वाविदायकं येन
नं नवमो भूयाद दपि स्यावर जनम चतरस्त दनयागर वशिरे न ... ध्येयं पंचदलं कमलानां तिकाग्न दोषि

१६८

168

तवतता मेह्येत्तिर्द्धग्रे स्याविद्य ... तः योनी ... ध्यायेत त्तं रव्यायो नवः परिकीर्त्तिता त्रिकोणाधिलोमकान्ता ... प्राक्ती तस्या

म्यसृजयेत् मध्ये वृत्तद्वयं कृत्वा ति त्रे चविंश हि ... नि: पाद्यतावर्त्तीर्थेति मिदनाद्यामसमर्चयेत् [illegible] राजेत्यभियजेदंगानि

मष्टकमात् तन्मध्ये भगमाल ... ता मावाह्ये ... स्वरूपिणी संस्थापनादिभिर्युक्तामर्चयेदुपचारकैः [illegible] मूलेन तस्या

प्याः मूलतः द्वारस्यपार्श्वे ... यारस्राद्वेप ... णीत्त्यार्चयेत् तदं तभिगमात्प्राया मदनाद्यात्त्यार्चयेत् मध्येस्य देवीमभितो व

जेनान्या अप्यन्याधि तत्तोद्देवी ... समिति ... पचारेरुदीरितैः हृजये दाद्यवर्ग ज्ञाविदध्यानद्द लिदय अवेदश्चोत्तर [illegible] स्ये दे

व्याकुलि न्यसाः भगवदित्ति ... स्यः स्यात् ... समकुर्य्यादस्यां पातः संयोज्यविंदौ त्तां भागवनमूलेना [illegible] तां तथा स्यामनुनाम सयेत्

न्मप्रकारेणामहेश्वरि देव्याल्म ... विघ्नं नरनराधिपात् तत्रप्रयोगः तत्रप्रागवदासनमूलजानादियोगपीठन्यासांतं कृत्वा मूल

विद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा ... हृदयेनमः ... गायत्रीछंदसेनमः हृदये श्री भगमालिनी देवतायै देव

तायेनमः गुह्ये हरह्लें बीजा ... नि: पादयोः श्री शक्तये नमः नाभौ ह्रीं कीलकाय नमः इति विन्यस्य समासीत्पत्ति द्रव्यैर्विनि त्रये

योगः इति कृत्वांजलि कृत्वा ॐ ... यायनमः ॐ भगसभगे शिरसे स्वाहा ॐ भगनि शिखायै वषट् ॐ भगोदरि कवचाय हुं ॐ भ

गमालेनेत्रत्रयाय वौषट् ॐ भगावहे अस्त्राय फट् इति मंत्रैः करषडंगन्यासं विधाय भागवतमूलं विद्यया [illegible] व्यापकं विन्यस्य [illegible] करा

नित्यादि यथोक्तरूपं ध्यात्वा मानसपूजां विधाय स्वशादि ... कुमादि भिरष्टदल ... विभागेन च [illegible] येन [illegible] रं कुलांतरालं कृ

त्वा तस्य पश्चिमभागे मध्ये द्वारं विधाय तस्य चतुरस्त्र मध्ये पंचदले पद्मं विरच्य [illegible] कायाम मात्रिरेखा

के ...र्णिकायां तस्य कोणाग्र का यत्या मानौ यो निं कृत्वा तस्या पुरःकोर रेखा चतुर्विंशति धा विभज्य तैः रेखा [illegible] कृत्वा त

स्या ... रेखा स्यापि तत्र ... त्वा तेषु कोणामानमपि [illegible] समरेखां यो नि [illegible] योन्य [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

एकविंशतिधा विभज्यते षु विंशति चिह्नानि वृत्ति रेखा मिति रेखा ॐ इत्येकं कृत्वा तेषु बाह्याभ्यंतर विहे षु चिह्नानि कृ मिति क्रमेण एवं त्रयोपि ४
चत्वारिंशद्द्वेषां तिर्य्यग्रूपा वृत्ति स्थिता श्चाविलिखेदिति एवं कृते बाह्ये रेखा ग्रा रायप्यंतर रेखा ग्रा ति चतुः कोणानि पंचत्रिंशदधिक लि॰
शतं संख्यानि संभवंति तदंतस्थ रेखा क्रमेणा वृत्तानि व्याप्त दंतरेपि तथा पंचमी शमानक्रमेणा वृत्तं विधाय तदंतरेपि एकांश मानेन वृत्तांतरं कृ
त्वा हृद्वृत्त यो विंशं भेदो उदशांश महितं विभक्तं भमानं त्रिगुणी कृत्य तत्र सप्तदश माानंद शांशान्वि भज्यते ये कोणे … नवविंशानि वारि तत्सत्व … ये
शति वृत्तं दशादशानि धायते षु क्रमेणा बाह्याभ्यंतरा द्वाद्विमिति गोमूत्रिका क्रमेणानि च्छी रूपाणि शान्ति रेखा … लिखेत एवं कृतं बाह्याभ्यं
तर वृत्त … षट्कोणानि तो विंशति … कानि संभवति इत्थं पूजा चक्रं निर्माय श्री भगवत्तु रतः … माहिनी विद्यया मूर्तिं
संकल्प्य आ … पचारां नैवेद्या : … भागे वृत्ताभ्यंतरे एव भगवत्पत्का धानं दादिगुरु पंक्ति त्रयं पूजयित्वा पंचदल कर्णिका मध्यात
… पूजयामि … इति संपूज्य … गानि संपूज्य … पार्श्वयोः ॐ … पादु
कां पूजयामि ॐ … इति संपूज्य पंचदल कर्णिका गत योनि … तत्राले पंच … दधिक शत … संपूज्य तदंत वृत्त … मध्य
… देव्यग्र मारभ्य वामावर्तेन ॐ … यै नमः २ एवं मोहिनीया २ लोला या २ … २ … २ शुभा २ … २ … २
प्रीति २ रति २ रक्ता २ मनोरमा २ सर्वोन्मादा २ सर्वसुखदा २ अनंगा २ … २ … २ … २ … २ इति संपूज्य
तदंतरा … रेखा … विभज्यते षु … देव्यग्र … मारभ्य ॐ … नमः एवं … कल्हाराय पद्मा
… इति संपूज्य तदंत … संपूज्य … भगवत्समापयेत् इति … मालिनी नित्याय
… विधि : … नित्या पूजा विधि : तत्र … नित्या … चतुर्थी … नित्या … नित्यां
… इति … तत्र … तदा … प्रथम … ६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि॰ का॰ दंष्टुमसतताषुक्ते हंसाश्च मरुत्ताषुक्तां एकादशावरीनित्यक्लिन्नानित्यामभीष्टदेवेति तथा तदंगानि चक्रा(ण्य)ष्टकोणाचिर
१६९ त्रीणमीति त्रिपुरारीये अभिर्वृत्ताभङ्गदिशोविराट् यंदइतीरितं नित्यक्लिन्नादेवतोक्ताभक्तिताक्षविश्ली परावीजमाद्यं वक्ति
169 आयाशक्तिर्मेकीलकंमतमिति तत्र तजे आद्येन मंत्रवर्णोनिहृदयंपदेदीर्घं तं ततोद्वाभ्यां भ्यामद्भिर्भ्यां द्वाभ्यां द्वाभ्यां हृदयेनर्च
सर्वादेशानि दांगानि करयोन्यसेत्क्रमात् तंचैष उंगं यथोक्तं तत्र मकारं हृदयेन्यसेदंगुष्ठमूलादिकनिष्ठाग्रांतमूर्ध्नि श्रो
त्रंनलहृदयेन्यसहृदकृद्योनं नसोर्दयोत्वचिदृङ्नेत्रयोपोचपादयोररीकान्यसेत् आसनमा(?) ... कल्याणकामनां ... पारिरंती
ककन्यासंबिलेपांतां वासनेर स्वरवां बुजां नेत्रवयोलसवक्त्रांभालेचर्मांषु शोभिकैः विरामानां ... दलदंष्ट्रेश्रेत्रां... मनोमर्यि
द्य कुमिःपाशमंकुशं पानपात्रकं अभयं विभ्रतीं च स्म ध्यायेतां मदालसां ध्यात्वैवं ... त्याक्लिन्नानित्याभिः ... मोहिनीलोला स्वशक्ति
त्रिकोणादिरूपाक्षयः नित्यानिरंजनाक्लिन्नाक्लेदिनी मदनातुरा मदद्रवा द्राविणी चद्रविणा चात्र पत्रगाः मदाविलामंगलाचमन्मथ
तीमनस्विनी मोहामोदामानमयी मंदा निताविनी चतुरस्रगताः पूज्या मदाकराचलेत्तथाः मध्यानित्यमाकारवर्णीवाङ्मुखान्विता
चतुरस्रहृदये कृत्वाश्वाकृत्यक्षारसंयुक्तं तन्मध्येष्टदलं तन्मध्ये त्र्यस्रं यथा त्र्यंशमध्येमूला... गाभ्यांश्रीर्चयेत् चतुरस्रे
चाद्विमादिति वेद त्यं तमत्रेषुताः द्वारपार्श्वेषु केशमोक्षु दिक्षु तादशा पूजयेत् तदंतस्थपत्रेषु पाश्चिमादिप्रदक्षिणं त्र्यचं येद्वाशक्तीता
स वंतयोत्रिकोणगाः आग्रान्तदक्षिणं तिस्रः शक्तिश्चोक्तवित्तः करोतिकायोनिमामध्येदेवीं नित्यां ... नैर्ऋत्यापरतोदिक्षयजे
त्रि दंगानिषट्क्रमात् ततोदेवीतुतांनित्यांनित्यक्लिन्नामुदीरितैः उपचारैर्वीयेच्चबलिं दद्याच्चपूर्ववत् तदग्रतोजपेद्विद्यां सहस्रमदिनाशतं ततोभ्यर्च्य
विवाहोमंकुर्यादुक्तक्रमेणतु आज्यपत्रिकांधसाज्येनपुष्पैर्वासौरसान्वितैः जुहुयात्सागवंदितसंख्यं ज्ञानवत्संपापयेत् इति क्रमप्रचारदेवी
नयतां स्वात्मन्युद्धास्यपूर्ववत् न्यासंकृत्वा सोत्रयोगं जपिताकांक्षस्यान्नमुद्रा... योगः तत्तुश्रागमदासनमूलादियोग पीठन्यासांते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नित्याक्लिन्नाविद्यया प्राणायामंत्रयंकृत्वा शिरसिब्रह्मरोणऋषयेनमः मुखेविराजछंदसेनमः हृदयेश्रीनित्याक्लिन्नायैनमः गुह्ये ह्रीं बीजायनमः पादयोः
स्वाहा शक्तयेनमः नाभौ ऐंकीलकायनमः इतिविन्यस्य ममसर्वाभीष्टसिद्धयेविनियोगः इतिकृतांजलिःकृत्वा ह्रींहृदयायनमः नित्याशिरसेस्वाहा क्लिन्नेशि
खायैवषट् मदद्रवेकवचायहुं द्रवेनेत्रत्रयाय वौषट् स्वाहाअस्त्रायफट् इतिकरषडंगन्यासंकृत्वा हृदयेह्रींनमः दक्षनेत्रेनित्यानमः दक्षश्रोत्रेक्लिंनमः वामेत्रे द
क्षिणनासायांमद वामेद्रवे ह्रींमेद्रः लिंगेऐं ऊदेस्वां पादयोःह्रां इतिविन्यस्य प्रागवन्मूलविद्यया व्यापकंकृत्वा ध्यानादिमानसपूजांतेस्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना पूर्व
पश्चिमयोर्द्वारद्वययुतं चतुरस्रद्वयंकृत्वा तन्मध्येअष्टदलपद्मं निर्माय तत्कर्णिकायांस्थापितमुखाग्रंत्रिकोणंकृत्वा प्रागवत्स्थापिताः संस्थाप्य भावयंत्या आदिस्थापनाद्या
न्पूजांतेमुद्रैनेश्वरी पीठमभ्यर्च्य तत्रनित्यक्लिन्नाविद्ययातन्मूर्तिंपरिकल्प्यावाहनादिपुष्पोपचारांतेकोणांतः प्राग्वदेवीपरितः षडंगानि संपूज्य तद्बहिः त: =
देव्याः पृष्ठभागेप्रागवत्क्रमात् क्षोभानंदादि ऊर्ध्वपंक्तित्रयमभ्यर्च्य चतुरस्रेदेव्यग्रतद्वारस्य दक्षिणे ॐ ह्रींश्रीं मदाविलापा उत्तरे ह्रींश्रीं मंगलायाः एवंमन्माथायां २
मनस्विनी मोहा २ आमोदा २ मानमयी २ माया २ नंदा २ चित्तावती २ इतिप्रादक्षिण्येनसंपूज्यांतस्त्रिकोणोप देव्यग्रकोणामारम्य २ द्रावितमोहिनी २
मोहिनी २ लोलाया २ इतिप्रादक्षिण्येन संपूज्य पुनर्मध्ये नित्याक्लिन्नां तद्विद्यया संपूज्य धूपदीपादिकं सर्वं कृत्वा प्रागवत्समापयेदिति नित्यक्लिन्ना
नित्यायजनविधिः अथभेरुंडा नित्यापूजाविधिर्लिख्यते तत्रश्रीतंत्रराजे अथभेरुंडापंचमी तु या तद्विधानंप्रवक्ष्यामि यथावि ध्योड्डनित्या
धिःमंत्रोद्धारस्तृतीयात्मगात्या इति देवताः पूजाक्रमंचेति तृतीया दले सः स्वेन युक्ताग्रथमंप्रारोणोदोहेनतयुतं सोदोहेनतयुक्तं प्राणोवदे ड: =
वतस्वयुक्तं वदाहेनतयुक्तं प्रभादाहेनतद्युनाज्य वदाहेनतयुक्तां नित्यक्लिन्नांततो एवानवादसी नित्या भेरुंडा सर्वसिद्धिदेति ॐ क्रों दर्य
क्रोंद्रें वेश्रें ज्रौं स्वाहा इतित्रिपुरार्णवे अथरिस्तुतिविख्यातार्णायत्रीछंदउच्यते देवतेषवशरोहे तृतीयेबीजमुच्यते वह्निजायातु शक्तिः स्यात्कीलकं क्लिं:
न्यासोरेवचेति तंत्रराजे आद्यतदयंप्रध्यस्ये: षड्भिः कुर्यात्षडंगकं रं प्राणा ऽखंकं ठहृहत्राप्रधारद्वये न्यसेन्मंत्राणि वर्क
मातृकान्यासपूर्वकं ततः प्राक्कीला धनिस्याः ध्यानंचषट्याःपावति नाह्यात्तोतुप्राणलायाद्यागम शक्तीः पूजयेत् तदेतरस्यपर्द

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ

विद्यार्णव भुवि स्थां विमलां शुभां विद्यां विभूतिं विनतां विविधां विमलां क्रमात् तदन्तरष्टकोणेषु क्रमतः कामिनीं तथा किरातां कीर्तिसहितां
१७० कुविन्दीं कलसुन्दरीं कल्याणीं कालकोलां च प्रजयेत्तत्क्रयोगतः डाकिनीं राकिनीं तद्वल्लाकिनीं काकिनीं तथा शाकिनीं हाकिनीं षट्सु
170 कोणेषु क्रमतोऽर्चयेत् इन्द्रादीनां क्रियाशक्तीं त्रिभुकोणेषु समर्चयेत् चतुरस्रद्वयं कृत्वा चतुर्द्वारसमन्वितं तदन्तरष्टपत्राब्जं वृत्तयुग्मं यथा
तत्र श्रीचक्रभूपुरं बिन्दौ तच्चारुनासमन्वितं तदन्तराद्दशाङ्कव्यापिनीं तन्मध्यतो यजेत् ओं ऐं डां वं च मीनीत्यामुक्तशक्तिभिरावृतां त्रयर्च्य
च: षडङ्गमूलमन्त्रेण पश्चादावरणं यजेत् बलिं बोडशाभिर्नूद चादान्मंत्र यः क्रमात् अथ ध्यानं प्रवक्ष्यामि देव्याः सर्वार्थसाधके तदावतीं च
ति पाशाङ्कुशं करं गात्रसरोरुपाणिं तमकोचेन संकाशा देहोनेत्रत्रयान्विता यान्मिनीचेतनमुरवीं दिव्यालंकारभूषिता नानाटंकहारकेयूरं सैन्यवकमंडिता रत्न
दसनान्नूपुरोस्यादिभूषणैरतिसुन्दरीं पाशाङ्कुशौ खेटखड्गौ गदा वह्निधनुर्बाणान् करैर्दधानामासीनां सुजयमानदास्थिता पाशैर्ष्यिततस्मात्
रत्नोहेतिभिरन्विता: प्रजयेत्तद्वदमितः स्मितस्तोममुखीं सदा एवं देवीं मावृत्तां भिरावृतां सर्वसिद्धिं तथा बलिमार्चनयोर्दुर्घटात्मकीका
विधिनानुतं प्रयोगः तत्र प्राग्वद्दानं न्यासजादियोगपीठन्यासान्तेऽनेन डाविधया प्राणायामं त्रयं कृत्वा शिरसि ओं महाविद्यमवेत्रऋषये न
मः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये ओं श्रीमेरुडाविन्यायै देवतायै नमः गुह्ये आं बीजाय नमः पादयोः स्वाहाशक्तये नमः नाभौ
क्रौं कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृत्वाञ्जलिकया ओं क्रौं हृदयाय नमः क्रौं शिरसे स्वाहा
क्रौं शिखायै वषट् ओं क्रौं कवचाय हुं क्रौं नेत्रत्रयाय वौषट् क्रौं अस्त्राय फट् इति करषडङ्गन्यासं कृत्वा ब्रह्मरन्ध्रे ओं नमः
क्रौं क्रान्तायै नमः मुखे धौं नमः कण्ठे क्रौं नमः हृदि ह्रौं नमः नाभौ क्लौं नमः मूलाधारे क्रौं नमः दक्षपादे त्रौं नमः वामपादे द्रां
हां नमः इति विन्यस्य प्राग्वद्व्यापकं सप्तवारं च न्यसेत् कापालमित्यादि ध्यात्वा मानसपूजां ततः प्राग्वत्स्वर्णादिपट्टके कुङ्कुमादिना च
त्रिद्वारं चतुरस्रद्वयं कृत्वा तदन्तरष्टदलपद्मं तदन्तरं वृत्तं तदन्तरं षट्कोणं तदन्तरं त्रिकोणं तदन्तः षट्कोणं तदन्तर्वृत्तं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तन्मध्ये स्वाभिमुखाग्रत्रिकोणाकृ(तिं)योनिं चक्रं कृत्वा प्राग्वत्तं स्थापयेच्चाद्यादि स्थापनान्तं त्रिमुखं तेन प्राग्वहृदयेश्वरीपाठमभ्यर्च्य । बाह्
नादि प्राणप्रतिष्ठान्ते योनिमुद्रां प्रदर्श्याव्वाहनादि उपचारैस्तयोन्यन्तर्देव्यभितः प्राग्वत्षडंगानि संपूज्य योनिवृत्तयोरन्तराले देव्या
पृष्ठभागे प्राङ्मुखं वह्नित्रयमभ्यर्च्य चतुरस्रे पश्चिमद्वारपार्श्वयोः २ कौमारीया वैष्णवीया २ पूर्वद्वा २ त्योहर दक्षिणपार्श्वयोः २
वाराहीया २ इंद्राणीयां दक्षिणद्वारपार्श्वयोः चामुंडाया २ महालक्ष्मीया २ इति संपूज्य वृत्तदलकोणाकृतयुगशक्तिया २
ईशानेत्रेतायुगशक्तिया आग्नेये २ द्वापरयुगशक्तिया निर्ऋतिकोणे २ कलियुगशक्तिया इति संपूज्य तदन्तरवृत्ते षट्
व्यग्रदलमारभ्य प्रादक्षिण्येन विजयाया २ विश्वाया २ विभूतिया २ विनताया विविधाया २ विमलाया इति संपूज्य तदन्तरवृत्ते
कोणेषु देव्यग्रमारभ्य प्रादक्षिण्येन कमलाया कामिनीया किरातीया कीर्तिया कुदिनीया कुलसुंदरीया कल्याणीया २ कालकोलाया
इति संपूज्य तदंतःषट्कोणेषु देव्या वामाग्रकोणे २ डाकिनीया दक्षिणाग्रकोणे २ राकिनीया २ पृष्ठकोणे लाकिनीया पृष्ठवामा
ग्रकोणे २ काकिनीया दक्षिणपृष्ठकोणे शाकिनीया देव्यग्रकोणे हाकिनीया इति संपूज्यान्तस्त्रिकोणे देव्यग्रकोणमारभ्य प्रा
दक्षिण्येन २ इच्छाशक्तिया २ ज्ञानशक्तिया २ क्रियाशक्तिया इति संपूज्यान्तःकोणाष्टकोणेष्वेव(?) रत्नराले देव्या दक्षिणाग्रादि
पृष्ठे दक्षिणाग्रान्तं स्थानचतुष्टयं परिकल्प्य पारेभ्यो नमः खड्गाय नमः २ अंकुशाय नमः पाशाय नमः इति दक्षिणाधःकरादित
ऊर्ध्वकरान्तं स्थानेष्वायुधानि संपूज्य देव्याः पृष्ठवाममारभ्य वामाग्रावधि स्थानचतुष्टयं परिकल्प्य तेषु २ पाशाय २ चर्मणे २ धनुषे
इति संपूज्य प्राग्वल्लोकपालांस्तदायुधानि च संपूज्य पुनर्मध्यस्थानिन्यां तद्विद्यया संपूज्य धूपादि सर्वं प्राग्वत्समापयेत् इति मेरुडाकि
न्याः पूजाविधिः ॥ अथ वाहिवासिनीनित्या तत्र श्रीनेत्रराजे त्रयपञ्चषोडशनित्यास्वपाशश्रीमत्कीर्तिता सा विद्या वाग्भवादिरनन्ता कथितास्तत्र वादनी तदं
गानि लिपिन्यासं ध्यानं शक्तिसिद्धिं तन्त्रया भेदं डायसिं हादिस्था[illegible] हंसाग्निद्वत मेनु मरुद्वत हृदयेन त्वं पृष्ठ[illegible] व्या मेन क्रमिना

इदं वामस्य वैः श्रीतीया १ गौरि सर्वतीया १ नि॰ १

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वगुरू भूच्यं नमः शक्तिश्चतं नवार्णो मनुरीरितः त्रिपुरा सर्वार्थवशिनी विश्वभस्मेरेति ॐ ह्रीं वह्निविलासिन्यै नमः त्रिपुरार्णवे ब्रह्मवि
मिष्टः छंदः स्याद्गायत्री देवतात्रियं स्याद्यंतं बीजशक्तिः स्यात्कीलकं मध्यमेव चेति तं वाग्भवे विद्या द्वितीयबीजेन स्वरा द्यायां त्रियो
यजेत् मायांतस्थद्रि रेवांगान्यारचयत्करांगयोः नवार्णशक्तिविद्याया नवरंध्रेषु विन्यसेत् व्यापकं तु समस्तेन कुर्यादेव्यात्म
सिद्धये सर्वाक्षरविचावि द्यारूव्यापकन्यास माचरेत् तेन तत्तन्मयो भूयात्साधकः स्त्रेन सिद्धयः तस्याचिरेणादेवीनां प्रसादात्सभवंति
च मातृकायाः षडंगं च मातृकान्यासमेव च तेन तन्न्यासलिपिन्यासो भेदः समीरितः सर्वासां प्रथमं कृत्वा पश्चात् तंत्रोदि
तं न्यसेत् ललितायास्तावर्गैस्तत्प्रोक्तं मरुभिरेव च तेन तन्न्यासलिपिन्यासो नैव समीरितः तत्रकाचनसंकाशां नवयौवन
ढंदरी चारुस्मेरप्रत्वांभोजां विलसन्नयनत्रयां अष्टमिवाहु मिद्रिकामाणिक्याभरणोज्ज्वलां पद्मरागकिरीटांशु संभेदारुणको
तांबरी पीतकौशेयवसनां रक्तमंजीरमेखलां रत्नमौक्तिकसंभिन्नस्तवकाभरणोज्ज्वलां रक्तांगुलं [illegible] पुंडेक्षुचापपुष्पांकुशेक्षुलां दा
धानबाहुभिर्वामैः कल्हारं हेमचषकं गकं पुष्पेषुमातुलिंगं च दधानां दक्षिणैः करैः स्वसमानाभिरभितः शक्तिभिः परिवारितां एवं
ध्यात्वार्चयेद्वह्निवासिनी विश्वविग्रहा ज्वालिनी विस्फुलिंगिन्यो मंगला सुमनोहरा कनकांकितयाविश्वाविविधा चेति पाक्रयः
अष्टकेसोष्ठ पिपूज्याः सदग्रानु प्रदक्षिणं दलेषु वाद्यदरभेचेतारांधिशक्तीः समर्चयेत् मायासप्तार्णारीमध्ये गोतेनर्मामभिरीरितैः यस्मरात
वमद्याचविश्वाचविविधोद्भवा चित्रस्वरूपानिःस्पत्ना नितांतंकांचनपावनी अचिंत्यवैभवा रक्ता दक्षा मीपरिकीर्तिताः वतिदेवीति [illegible] क्ता
कुरुकुल्लादिविद्याया अनेनोक्ता देव [illegible] कलिकमीरितत्वतं सप्तार्णयासिमोपेत्ता विदध्यात् द्वालिदेवता स्तयो नव यापिलं क्रयात द्वादि
रेकजं वादशाच्छद संयुक्तं विदध्यात् हृत पुगमकं नवाहिष्यतुरस्रे देवहारदयसमन्विते पूर्वपश्चिमयो [illegible] प्रक्रे देवी नथाच्चर्ये
त् अपप्रयोगः तत्रयाग्वदासनादियोगपीठन्यासांते [illegible] विद्या [illegible] मंत्रयेत् [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ये नमः मुखे गायत्री छन्दसे नमः हृदि वह्निवासिनी नित्यायै देवतायै नमः गुह्ये हूं बीजाय नमः पादयोः नमः शक्तये नमः नाभौ वह्निवा
सिनी कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृताञ्जलिः ततः षट् दीर्घयुक्त द्वितीय बीजेन षडङ्गन्यासं कृत्वा द
क्षनेत्रे ह्रां नमः वामे ह्रीं नमः दक्षकर्णे ह्रूं नमः वामे ह्रैं नमः दक्षनासिकायां नमः वामे सिं नमः मुखे न्ये नमः लिङ्गे न नमः गुदे मं नमः इति विन्य वि=
स्य मूलेन व्यापकं विधाय ततः कांचनसंकाशां स्मितादिध्यानात् मानसपूजां तेषु चक्रादि यदेकं कुमादिनावाद पत्रकमलं विलिख्य तत्कर्णिकायां
हृत्पद्मं विधाय तन्मध्ये श्रीमन्त्रनयोनिचक्रं कृत्वा पद्माद्बहिर्वृत्तद्वयं विधाय तद्बहिः पूर्वपश्चिमयोर्द्वारयुतं चतुरस्रद्वयं कुर्यादिति पूजाचक्रं नि
र्माय श्रीमत्तां स्थापयित्वा मूर्त्या संपूज्य यथाक्रमं पूजां ततः श्रीमच्चक्रे पीठमध्ये चर्चितं वह्निवासिनी विद्यया मूर्ति परिकल्प्य आवाहनादि पञ्चोपचारान् देवा मुः
ग्रामन्तरं च तयोरन्तराले श्रीमत्षडङ्गानि संपूज्य ज्वालिनी पादुकां पूजयामि विस्फुलिङ्गिनी पादुकां पूजयामि मंगला २ मनोहरा २ कनका २
किनवा २ विश्वा विविधा २ इति संपूज्य द्वादशदलेषु देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन २ मेषा वृषा मिथुना कर्कटा सिंहा कन्या तुला कीटा चापा
मकरा कुम्भा मीना इति संपूज्य चतुरस्रे देव्यग्रद्वारस्य दक्षिणभागमारभ्य प्रादक्षिण्येन पद्मरागा २ सर्वभक्षा विश्वा विविधोद्भवा २
चित्ररूपा २ इति पश्चिमद्वारपार्श्वद्वयवामयोरन्तरस्थाने च संपूज्य पूर्वद्वारस्योत्तर दक्षिणपार्श्वयो दक्षिणानिर्ऋतिकोणयोश्च निःसं
पन्नाः निरातंका पावनी अचिन्त्यवैभवा इति संपूज्य तद्बहिः श्रीमल्लोकपालान् वज्रादायुधानि च संपूज्य धूपदीपादि सर्वं श्रीमत्समर्पये दि
ति वह्निवासिनी नित्यायजनविधिः अथ चक्रेश्वरी नित्यायजनविधिः तत्र श्रीतन्त्रराजे अथ षोडशी नित्यासु समीपा समीरिताः तस्या
विधानं वक्ष्यामि सर्वसाधकः प्रोक्तैव विद्या श्रीमद्द्वादशार्णा विग्रहात्तदङ्गानि लिपिन्यासं ध्यानं शक्तिभिरर्चनमिति तथा॥
द्वितीयं वह्निवासिन्या नित्याक्लिन्नाचतुर्थकं पंचमममगमालायं भेरुण्डायाद्वितीयकं नित्याक्लिन्नाद्वितीयं चतुर्थं तृतीयं मदद्रवसमो अव
मं नवमं पंचम्यादे तदाद्यमिति समीरिता महावज्रेश्वरी नित्याद्याद समीरिता इति ह्रीं क्लिन्ने ऐं क्रों नित्यमदद्रवे ह्रीं प्रकारान्ते अ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रा:=

वेधार्णव ब्रिर्ब्रह्मा चगीयेत गायत्री छंदः दक्षाख्या तं देवता परमेश्वरी परमेश्वरी वज्रेश्वरी आद्यं सेबीजशक्तिं तु वाग्भवं कीलकं भवेदिति नित्ररात्रो द्व
१७२ यमेकैकमथवा त्रयं त्रयमथवा द्वयं मायया पुटितं कृत्वा कुर्याद् गात्रिंशत्कमात्र द्वक घोत्र नासावाग्दलोनाभिगुहोरुक्रचक्रमात्र रक्तां र
क्तांबरां रक्तगंधमालाविभूषणां चतुर्भुजां त्रिनयनां माणिक्यमुकुटोज्वलां पाशांकुशाविलचापदाडिमीसायकेनया दधानां बाहु
172 भिर्नेत्रैर्द्वियामदरक्तश्रीतले: पद्मपत्रेसाधर्कन्त्रस्त्रयट्कोणाब्जमहे पुरे चक्रमध्येसखासीनांस्मेरवक्त्रसरोरुहां शक्तिभिः स्वसमृपाभि
गतां पीतमध्यगां सिंहासने मितः द्वे व द्रोत्तस्याभिश्च शक्तिभिः रेतांताभिर्विनोदानि पात्रा पानादिभिः सदा कुर्वाणा मरुणाभोधौ र्वि
नयेन्मंत्रनायिकां १ षट्पदानक्रियास्त्र त्रिकोणस्याश्च शक्तयः गाक्षिन्याद्या अष्टस्यात्र द्वादशपत्रगाः हृल्लेखा क्लेदिनी क्लिन्ना क्षो
भिणी मदनातुरा निरंजना रागवती तथैव मदनावनावती मेखला द्राविनी वेगवती द्वादशशक्तयः ततः षोडशपत्रस्थाः शक्तीराकर्षयाविके णी:=
कमलाकामिनी कल्यां कलां कलितकौतुकिं किरातां कालकद्वृत्तै कौशिकां कंबुवादिनी कातरां कपटां कीर्तिं कुमारीं कुकुमा मापि चतुरस्रस्या
श्चाविद्धा कीराकर्षपचलाः क्रमात्र भंजिनी वेगिनी भोगाव पला पशाला सती रतिः श्रद्धा भोगलोभमदो मनाम नस्विनी दिक्षुद्वारेषु पार्श्वेष
कोणादिषु चास्थिता द्वादशैता महादेव्या चतुरस्र मितोपजेत्कृत्वा चामंत्रमूलाभ्यां प्रोक्तरूपां ततोर्चयजेत् शोणाविहिमयोत्तचं
सिंहासनमतः परं तत्र चक्रं ततो देवीं प्राग्वदावाह्य शक्तिभिः मायासत्तालरोमध्यगतैर्नामभि रर्चयेत् बलिं वदद्यात् दत्तसमस्तान्यस्यतोक्त
या देव्याः सुकृतकलाया होमं कुर्याद्यथाविधिः घृताक्तैः रक्तगोः ब्यैर्वित्तैर्वाहि तमाचरेत् प्राग्वत्समापयेत् स्यत्सर्वं नित्ते समीरितं ति भि
अथप्रयोगः प्राग्वदासनपूजादि योगपीठ न्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ऋषये नमः मुखे गायत्रीछंदसे नमः हृदि ब्रह्मणे
वज्रेश्वरीनित्यायै देवतायै नमः गुह्ये ह्रीं बीजाय नमः पादयोः ह्रीं शक्तये नमः नाभौ ऐं कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्ट
सिद्ध्यै विनियोगः इति कृतांजलिः तत्का ह्रीं क्लिन्ने ह्रीं ऐं क्रों नित्यमदद्रवे ह्रीं स्वाहा एवं क्रौं शिवबोधे नित्यकवचायहुं म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दनेत्रत्रयाय वौषट् ह्रं अस्त्राय फट् इति करषडंगन्यासं विधाय दक्षनेत्रे ह्रीं क्लीं ह्रीं नमः वामे ह्रीं ने ह्रीं नमः एवं दक्षकर्णे ऐं नमः वामे क्लीं
दक्षनसि ह्रीं वामे त्वं मुखे म वक्षसि दं नाभौ द्रं लिंगे वे इति विन्यस्य मूलेन व्यापकं विधाय रक्तां रक्तांबरामित्यादि ध्यात्वा मानसैः संपूज्य विधाय प्राग्व
त्पात्रादि पीठे कुंकुमादिना स्वाभिमुखाग्रत्रिकोणात्मकं पांयोनिं विधाय तद्बहिर्वृत्तं दशदलपद्मं तद्बहिः षोडशदलपद्मं तद्बहिश्चतुर्द्वारयुतं च
तुरस्रद्वयं कुर्यात् इति पूजाचक्रं निर्माय प्राग्वत् स्वगुरून् संस्थाप्याभ्यर्च्य स्थापनायात्मपूजांते भुवनेश्वरी पीठायेति मंडूकादि पृथिव्यंतमभ्यर्च्य
तदनु श्रीमातृकायै नमः कनकयोन्यै नमः रत्नसिंहासनाय नमः इति संपूज्य तदनु धर्मादिपीठं न्यस्य तं प्राग्वत् संपूज्य तत्र मूलविद्यया मूर्तिं परिक
ल्प्यावाहनादि पुष्पांतैरुपचारैः संपूज्य त्रिकोणमध्ये प्राग्वत् षडंगानि संपूज्य त्रिकोणाधोरंतराले देव्याः पृष्ठे प्राग्वद्गुरुपंक्तित्रयं समभ्यर्च्या
ग्नित्रिकोणे देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन ह्रीं हल्लेखा एवं क्लेदिनी क्लिन्ना क्षोभिणी मदनातुरा निरंजनी रागवती मदनावती मेखला द्राविणी वेगवती इ
ति संपूज्य तद्बहिः षोडशदलेषु कमला कामिनी कला कलाकलिना कौतुका किराता काला कदना कौशिकी कंबुवादिनी कातारा कमटा
कोतिक्रमीनी कुंकुमा इति प्राग्वत् संपूज्य चतुरस्रे देव्यग्रादि द्वारचतुष्टयस्य पार्श्वयोः पश्चिमद्वारस्य दक्षिणभागादि प्रादक्षिण्येन मंजिनी योगिनी
नागा चपलासती इति ब्रह्माणीति इति संपूज्य वायव्यादिकोणचतुष्टये प्राग्वत् त्वादक्षिणेन भोगलोला मदना उन्मत्ता मनस्विनी इति नैर्ऋत्यं
तं संपूज्य प्राग्वल्लोकपालाद्यादि संसमापयेदिति इति वक्त्रेश्वरी नित्यापूजाविधिः अथ शिवदूती नित्यायजनविधिः तत्र श्रीतंत्ररा
जे अथ षोडशी नित्या पूज्या प्रोक्ता त्वष्टमी तदा तद्विधानं प्रवक्ष्यामि हितफलप्रदं विशेषकारः स्मृतः सर्वेषु न्यासकर्मसु यथा तथावरणाश्र
क्रीन् ह्लोपं तन्न्यासपूजनमिति तत्रैव वक्त्रेश्वर्यंतमाद्ये स्यादिधयमिति युतं ततः ओं वृस्याक्षतायुक्तं गोत्राह्या संयुक्तात्ततः इयोर्व्याप्तेन शुचिनायुतं
स्यादनंतरं ओं त्वर्वो विशिष्टिवास्तिन्यादूती नित्यासमीरिता ह्रीं शिवादूत्यै नमः त्रिपुरारा वि ऋषिः रुद्रोस्य गायत्री छंदः स्याद्देवता शिवाशि
वादूतीति आद्यैतेबीजशक्ती चतुर्थं कीलकमुच्यते इति इति श्रीतंत्रराजे कृत्वा प्राग्वत् षडंगानि विधाय ध्यानोक्तैर्वक्त्रैर्ना ते नैव वपुष्टि ते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कोणादिपंचक गणेशमनसि विन्यस्य ध्यायेद्विद्यार्णवे [illegible] पं० १

विद्यार्णव रक्तोर्ध्वमध्ये तू पश्चाद्दूर्ध्व मध्यदिक्षु नवस्व शक्तीः स्फुराज्वपानीति विद्धला कर्षिणी लोला नित्या चवनमालिनी विनोदा कोतुकाभा पुरारामा चतुरस्रगा वा मीश्री

१७३ 173 वरदा विश्वा विनदा विघ्नकारिणी वीरा विघ्नहरा विधेत्युक्ता पत्राग्रे शक्तयः रुमरवी सुंदरी तारा हमनाच सरस्वती समया सर्वगा विधेत्युक्ताश्च

[illegible] शक्तयः डाकिन्याद्याः षडस्रेषु सर्वास्त्व ग्रास्त्रदक्षिणां मूलदेवी समाकार वर्णाकार समन्विता: शिवा वर्णा दूरसिद्धांत्यै विग्रहवती मवि

तारां मनोन्मनी षट् सुपत्रेषु परितोर्चयेत् इच्छाज्ञानक्रियाशक्तित्रिषु कोणेषु पूजयेत् मध्ये देवी हीति रक्तां पूजयेदष्टमी शिवां तस्या ध्यानं

[illegible] यत्स्मर्य विघ्नसमीरितं तथापि भक्तिसंत्राणहेतोः लक्ष्मी परां तनु [illegible] कालमध्याह्न दिवाकरासमप्रभां नवरत्नकिरीटां चन्द्रिकाणा

मणिनां वरां नानाभरणसंभिन्नदेहकांतिविराजितां शुचिस्मितां मष्टभुजां [illegible] हाबिभि: या शंखं टं गदां रत्नचषकं सवामवाहुभि:

दक्षिणैरेकं शरं खड्गं ठारं कमलं तथा दधानां साधकाभीष्टदानोद्यसमन्वितां ध्यात्वैवं पूजयेद्देवीं दूती दुरितनाशिनी इत्त हृदयं वह्नि [illegible] तद्दय

षट्दलांबुजं तथाष्टदलमष्टांश्च नद्ये षट्दलांबुजं भूपुरे वह्निवासिन्याः कृत्वा तन्मध्यगां शिवां [illegible] तच्छेषं [illegible] विधि कौ:=

नास्यताः अथ कृत्वा नमस्कृत्य स्वात्मन्युद्वासयेत् पेति अथ प्रयोगः तत्र प्रागवदासनपूजादियोग पीठन्यासान्ते मूलेन प्राणायामत्रयं कृ

त्वा शिरसि ऋषये नमः मुखे गायत्रीछंदसे नमः हृदये श्रीशिवदूतीनित्यायै देवतायै नमः गु ह्ये ह्रीं बीजाय नमः पादौ नमः

शक्तये नमः नाभौ शिवदूत्यै कीलकाय नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति [illegible] लिकृत्वा ह्रां ह्रीं इत्यादि

डंगन्या नाकर षडंगं विधाय श्रोत्रयोः ह्रीं शिखे नमः एवं सर्वांगे व्यं नमः चक्षुषोः दं नमः जिह्वायां हूं घ्राणयोः नमः मनसि मः नमः

इतिपादि समस्तं विधाय व्यापकं विधाय विदायका तदन्यादि ध्यात्वा मानसपूजां विधाय प्रागवत्सर्वादि पदे [illegible] मादिना षट्दलप [illegible]

[illegible] मिश्र स्वाग्रत्रिकोणं पश्चाद्बहिः षट्कोणं तद्बहिः रषकोणं [illegible] हि: इत्यादि [illegible] बहिः इत्यादि [illegible] चक्रा

त्रि मायया गवत्तन्त्र: संस्थाप्याभ्यर्च्यार्चिर्पितं संपूज्य चतुरस्रे तत्र ग्रहारस्य दक्षिणभागमारभ्य प्रादक्षिण्येन ॐ विद्धलायाः ॐ [illegible] णाया लोलाया

घ्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नित्याया मदना मालिनी विनोदा कौतुकी भ्रमदा पुरमाया इति संपूज्य अष्टदलेषु भार्गव वारुणी शीवरदा विम्बा विमला विघ्नकारिणी वीरा
विघ्नहरा विद्या इति संपूज्य षट्कोणे भार्गवस्य सुरवी सुंदरी तारा सुमना सरस्वती ममता सर्वगा सिद्धा इति संपूज्य षट्कोणेषु देव्यग्रकोणे मारय
डाकिनी शाकिनी लाकिनी राकिनी डाकिनी इति संपूज्य षट्पत्रेषु शिवा वाराही दूरसिद्धा त्यैविग्रहा ... नी नादा मनोन्मनी इति संपूज्य पात
त्रिकोणेषु देव्याग्रादि प्रादक्षिण्येन इच्छाशक्ति ज्ञानशक्ति क्रियाशक्ति इति संपूज्य त्रिकोणान्तर्वृत्तयोरन्तराले देव्याः ... धः करादि वामाधः करा
न्तान्यायुधस्थानानि परिकल्प्य कमलाय नमः कुठाराय नमः खड्गाय नमः गदाय नमः रत्नचषकाय नमः इति संपूज्य चक्रमध्ये देवीं संपूज्य धूपादीपा
दिकं सर्वं भार्गवस्य मापयेदिति शिवाहूतीनित्यार्चनविधिः अथ नित्योच्चरितानित्यार्चनविधिर्लिख्यते श्रीतंत्रराजे अथ षोडशनित्यासु नवमीया
नमीरिताः श्रोत्रे वचरितानाविघ्नाद्यागेव वादयाशांतरा तद्विधानमुच्यते प्राक्नेहामयंत्रादिभिः सम्यं येन मंत्री सम्यो भोभयति भूतले। मिति नवेव
शायंतु वहिन्या स्वयादि तत्पदं तत्र रं हंसो धरास्य संयुक्त नेमस्यार सम ... न वाग्भवः प्रभावर ... शक्तिसमान्वितः हृदारयेनादाहेनव
ह्रींस्याह्वमभ्रेये हंसः वमास्य गुतो प्रास ... युक्तो द्वितीयकः इति नादिगुता नित्याक्षरितानाधादर्शनाक्षरीति क्रौं ह्रीं हुं खेच छेत्र क्षीं हूं ह्रीं फट् त
स्यांत्रिपुरारात्रि अष्टद्धिः सोरिविराट् छंदो देवता पंचपार्वती कवचेस्त्री शक्तिर्बीजं दोचकीलकं मीदितं दयस्चरितानित्या तंत्रराजे विधाय
तु षडंगानि दिसन्नभिस्वदोर तथा कुर्यादंगानि मंत्रार्णैः षट्क्रमेणाकराग्रयोः शिरोवलाटकंठं मुहृन्नाभ्याधारकेषु च करगे मेतथा जा
नुयुग्मे जंघाद्वये तथा पादयुग्मे तथा वर्णान्मंत्रजान्यपि विन्यसेत् द्वितीयोप्यंमध्यस्थे मंत्रार्णैरितरैरपि नारोच्चारणतज्ज्ञानतथा
त्तन्यसजनं ध्याये ... भाकारां कारान्नवयौवनशोभिनी द्विविक्रमाद स्रग्भाभेः कल्पिता अरगोज्वला वहि ... कुतापीडां तथा
त्रांतस्थ ताकिनी गुंजा ... कवचं कुम मंडला त्रिनेत्रा चारुवदना मदस्मित मुखांबुजा पाशांकुश चापशरा भी ... लसद्भुजचतुष्टया ति=
ध्यात्वैवं तां नलोदेवी दूजयेच्छक्तिभिर्वृतां तदग्रस्थ्यात्फट्कारी शरचापकरोज्वला ... रा वृता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पतः स्वान्तरितेत्युक्ता मया शक्तिर्न बुध्यसे कुलस्व सौभगदायाणि विवरोर्द्धं । श्रीरेकः हृदः किं वा स्वग्रनन्तस्याः पूज्यः सर्वार्थसिद्धये
तद्द्वार पार्श्वयोः पूज्ये जयविजयसंज्ञके शाङ्कीत्रकूद्दशेस्व तां विद्र वेलक्कां शक्ते हंकारी खेचरीचं डां चण्डे दनीज्ञवनी तत्तः स्त्रीं हुं कार्य्यौ गौ
क्षेमकारी लोकपाल समाद्यमाः पूज्याः पद्माष्टपत्रे प्रस्थिता मंत्रा रामाक्रमः याभिर्निद्या चर्जाभिः स्यात्मो नारीभ्र सम्म याः ध्वराउ
पूजां विधीं तस्याः स्वरिताया महेश्वरि प्राग्वद चर्चं विधायेशी मन्त्रसि ह्यांधिके ष्टमे आसने हेमरचिते विदध्याद्दूयरद्वयं पश्चिमद्वारसं
पूजनं तदर्थं त्र्यम्बकं तदंतरष्ट पत्राब्जं विधाया चशिवां परां प्राग्वद्दा वाह्य परितः शक्तिभिर्वेष्टितां परां अष्टादशार्णं पूर्वं तु पूजयेत् तां यथो
दितां अत्र पत्राग्रके वृत्तमध्ये वर्णैः पूर्वोदितैः किंकरस्य वलिं दद्याद्देव्यग्रे प्रागुदीरितैः स्वततमानगणाकीर्णा मंडलस्य प्रमान्विता एवं पूजां
विधायाग्रे जयेद्विद्यां सहस्रकं पातं वा कृत होमस्तु दशांशं प्राग्वत्समापयेत् इति प्रयोगः नवप्राग्वदासनयोगपीठन्यासांते त्वरितावि
द्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा । शिरसि शौरये ऋषये नमः मुखे विराट् छन्दसे नमः हृदि त्वरितान्नित्यायै देवतायै नमः गुह्ये डों बीजाय न
मः पादयोः हुं शक्तये नमः नाभौ खे कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम अभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः कृत्वा ओं खे च हृदयाय
नमः चच्छे शिरसे स्वाहा छे शिखायै वषट् क्षस्त्रीं कवचाय हुं स्त्रीं हुं नेत्रत्रयाय वौषट् हूं क्षे अस्त्राय फट् इति करषडंगन्यासं कृत्वा
शिरसि ओं नमः ललाटे हुं नमः कंठे खें नमः हृदि च नमः नाभौ छे नमः मूलाधारे क्षें नमः ऊरुद्वये स्त्रीं नमः जानुद्वये हूं नमः जंघाद्वये क्षें नमः पादयोः फ
ट् नमः इति मायाद्यष्टिवर्णान् विन्यस्य समस्तविद्यया व्यापकं विन्यस्य ध्यानादि मानसपूजांते त्वरितादि पद्दे कुंकुमादिना पश्चिमदिग्द्वारयुतं चतुरस्रत्ववि
धाय तदंतरष्टदलपद्मं मिति रश्मिं चक्रं प्राग्वत्पुरतः संस्थाप्य प्राण्यादि स्थापनाद्यात्मपूजांते भुवनेशी पीठमभ्यर्च्य तत्र मूलविद्यया मूर्तिं क
ल्पयित्वा वाहनादि षड्पोपचारांतेक शक्तिकाः प्राग्वत् षडंगानि गुरुपंक्तिं त्रयं च संपूज्य पश्चाद्दहिर्वृत्ते त्रयांतराल संस्थ्य वीथीद्वये देवाग्र
दलाग्र वा हुं फट्कारी या वाहिनी वीथ्यां देव्यग्रे किंकर याव रेडा या [illegible] अपराजिता छेदनीया क्षेपनीया स्त्रीया हुंकारीया

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इतिमंत्रमुत्पत्य प्राग्वल्लोकपालाद्यादि सर्वं समापयेदिति अत्र कुलावलिदानान्तरं किंकरस्यापि देव्यग्रे नादिभिर्बलिं दद्यात् इति चरिता
नित्यायजनविधिः अथ कुलसुंदरीपूजाविधिर्लिख्यते तत्र श्रीतंत्रराजे अथ षोडशनित्यासु दशमी या सरित्ता विद्येति कुलसुंदर्यास्तस्याः पूजा
विधिं ब्रुवे तद्ध्यानमप्यत्र त्रासंत्रेचक्री त्वस्यसमर्चनं तत्रैव शुचिः त्वेनयुतस्त्वाद्योरसावह्निसमन्वितः प्रासो द्वितीयः स्वयुतो जनहृत्कशक्तिभिः
परितः इति त्रिंशाद्यक्षरीस्यान्नित्या सा कुलसुंदरी ऐं क्लीं सौः त्रिपुरार्णवे ऋषिस्तु दक्षिणामूर्तिरिहं । शिरसि विन्यसेत् छंदः पंक्तिर्मुखे विन्यसेत्
देवीं न्यसेद्वक्त्रे हृदये परमेष्ठिनीं विन्यसेत्कुलसुंदरी वाग्भवं बीजमित्युक्तं शक्तिस्तार्त्तीयमीरितं कामबीजं कीलकं स्यात्पुरुषार्थे विनियोजितं
तत्रराजे त्रिभिर्बीजैः द्विर्भूलवर्णैः कुर्यात्षडंगकं आदिमध्यावसानेष्य पूजाजपविधौ क्रमात् प्रत्येकं तैस्त्रिभिर्बीजैर्दीर्घस्वरसमन्वितैः कुर्यात्करां
गवक्त्रांगन्यासं प्रोक्तं यथाविधि ऊर्ध्वप्रागदक्षिणोदक्पश्चिमापरनामभि शुच्चिन्यसेत्तस्यैकं तदा तस्य यथाक्रमं आधारं ब्रह्मरंध्रे चैकं द्वितीयं
लोचनत्रये तृतीयं श्रोत्रचिबुके चतुर्थं घ्राणतालुषु पंचमीं त्रांसनाभीगुदतः पाणि पदद्वयं स्थलं मध्यागतोन्यसेत् नवधामूलवर्णैः कैः लोहितां लोहिता
कारशक्तिवृंदनिषेवितां लोहितांशुकभूषास्रक्लेपनांबरभूषणांबुजां प्रतिवक्त्रं त्रिनयनां तथा चारुस्मितान्वितां अनर्घ्यरत्नघटितमाणिक्यमुकुटो
ज्ज्वलां तांटकहारकेयूररशनानूपुरोज्ज्वलां रत्नस्तबकसंभिन्नलसद्वक्षस्थलां शुभां भुजैर्द्वादशभिर्युक्तां सर्वेशीं सर्ववाङ्मयीं प्रवालाक्षस्रजं पद्मं कुं
डिकां रत्ननिर्मितां रत्नपूर्णं तु चषकं लुंगीं व्याख्यानमुद्रिकां दक्षिणेषु वामेषु पुस्तकं चारुणोत्पलं हैमीं च लेखनीं रत्नमालां कंबुवरं भु द धा
जैः आमितसत्त्ययमानां देवगंधर्वकिन्नरैः पन्नगासुरयक्षाद्यैः सिद्धविद्याधरादिभिः ध्यात्वैवमर्चयेन्नित्यं वाग्लक्ष्मीकांतिसिद्धये सितां केवलवाक्
सिद्ध्यै लक्ष्म्यै हेमप्रभामपि धूम्राभां वैरिनिर्दिष्टौ रक्तयेनिग्रहाय च नीलां वश्यीकरणे स्मरेत् तन्नदवेद्या या आवाहनस्य तत्रैवाशासिसंकेता प्राक्
ताद्यशी वहृत्पाचितं यावत्सा ध्यानंदकौतुके एवमेकादशप्रोक्तानवयोनिं भुक्तजयेत् वहिरष्टचक्रांभोजे ब्राह्म्याद्यास्तथा समर्चयेत् चतुरस्रे लो
कपालान् प्रातिः पत्समर्चयेत् इंद्राग्निपमरक्षोभिर्वरुणानिल © Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri धीन्द्रांश्चमीयत्र दिक्षु धनांतरं मातृभिः प्राग्

मूलेयेत्सर्वसिद्धये चतुरस्रद्वयं कुर्यात्प्राकृवत्यकद्वारसंयुतं तन्मध्ये वृत्तयुग्मस्यं कुर्यादष्टच्छदांबुजं । चतास्त्रिपंच चत्वारि भागतस्तन्नवयो
निकं कृत्वा चतांस्तमावाह्य भगवत्त्स्मगणा चयेत् एकादशात्मन्नत्र क्रीमध्ये योनेस्तु पार्श्वयोः तथैव लोकपालानां तत्र क्रीद्वारि द्वये योनू विषय एव
मामान्यमत्य दर्चनं सविके तत्प्रादद्याद्वलिं दद्यात्सु जां ते कुलकुन्नाया एवं नित्यार्चनं कुर्यान्नित्यहोमं चैतेन च अथ प्रयोग तत्र भार्गवदास वक्षू
जां दियोगवीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि दक्षिणामूर्तिऋषये नमः मुखे पंक्तिछंदसे नमः हृदये कुलकुंदरी नित्यायै नमः गुह्ये
ऐं बीजाय नमः पादयोः सौः शक्तये नमः नाभौ क्लीं कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये जपे विनियोगः इति कृत्वां जलिराका पूजारंभे
जपारंभे श्रां हृदयाय नमः ई शिरसे स्वाहा ॐ शिखायै वषट् ऐं कवचाय हुं श्रौं नेत्रत्रयाय वौषट् श्रः अस्त्राय फट् इति करांगयोर्विन्यस्य
शिरसि ऐं श्रां ऊर्ध्ववक्त्राय नमः मुखे ऐं ई पूर्ववक्त्राय नमः दक्षकर्णे ऐं ऊं दक्षिणवक्त्राय नमः वामकर्णे ऐं ऐं उत्तरवक्त्राय नमः चूडायां ऐं औं पश्चिम
वक्त्राय नमः चिबुके ऐं अः अपरवक्त्राय नमः इति न्यसेत् पूजामध्ये तु प्रावरणार्चनारंभे विद्याया मध्यबीजं षट्दीर्घस्वरैर्भिन्नं कृत्वा क्रां क्रीं मित्या
दिना न्यसेत् पूजांते विद्यायास्त्र्यंत्यबीजं तथैव स्वरभिन्नं कृत्वा सां सीमित्यादिना न्यसेत् मध्ये जपांते च जपमध्ये मुद्रिषडंगन्यासाय यादृ
जपानंतरमिति अथ प्रकृते प्रथमकूटस्य वक्त्रन्यासानंतरं मूलाधारे ऐं ब्लूं रं घ्रें क्लीं हृदये सौः दक्षनेत्रे ऐं वामे क्लीं ललाटे नेत्रे सौः दक्ष
श्रोत्रे ऐं वामे क्लीं चिबुके सौः दक्षनसि ऐं वामे क्लीं तालुनि सौः दक्षांसे ऐं वामे क्लीं नाभौ सौः दक्षदोर्मूले ऐं क्लीं ... सौः ऐ वं वामदोर्मूलादिषु एवं वा
मोरुमूलादिषु ततो मूलविद्यया व्यापकं कुर्यात् पूजाजपमध्यांतयोरपि मध्यबीजांत्यबीजयोरपि वक्त्रन्यासानंतरं मूलबीजैर्नवावि
धन्यासं व्यापकस्य न्यासं च कुर्यादिति संप्रदायः ततो ध्यानं मानसपूजां ते भगवत्स्वरादिपदं ... मगदिनाऽष्टदलपद्मं कृत्वा
तत्कर्णिकायां भार्गवनवयोनिचक्रं विधाय पद्माद्बहिः वृत्तद्वयं तद्बहिः पूर्वपश्चिमद्वारद्वययुतं चतुरस्रद्वयं कुर्यादिति पूजाच
क्रं निर्माय भार्गवस्तुरत्नः संस्थाप्याभ्यर्च्या व्यादिस्थापना यात्मस्रजां ते मंडकादिशानात्मांते धातन्वपीठपूजांतं कृत्वाऽष्टदल

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कं सरेभ्रु वामायै ज्येष्ठायै रौद्र्यै अंबिकायै इच्छायै ज्ञानायै क्रियायै कुब्जिकायै चित्रायै विषघ्न्यै दूत्यै आनंदायै नमः इति द्वादश शा
क्तीः संपूज्य ह्सौः सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः इति समस्तपीठं संपूज्य तत्र कुलसुंदरीं विद्यया मूर्तिं परिकल्प्य वाहनादिमुद्राः प्रदर्श्य
मेधा गुरून् अष्टचक्रन्यासमंत्रैर्देव्याश्चक्रषट्कं संपूज्यासनादिपूजायचारं तेन त्रिकोणाग्रस्याग्रकोणे २ आद्याया इति संपूज्याष्टकयोनि
षु देव्याष्टयोनिमध्यप्राग्दक्षिणापन २ सरस्वतीया एवं वयामिया संस्कृता २ प्रकृतापरा २ बहुरूपा २ चित्ररूपा २ रस्या २ इत्यष्ट शक्तीः सं
पूज्यान्तर्योन्यां देव्याः पूर्वदक्षिणकोणे आनंदा नद्यामकौतुका इति संपूज्य अष्टदलेषु प्राग्वद्ब्रह्माद्याः संपूज्य चतुरस्रे प्राग्वल्लोकपालान्
संपूज्य शक्तियाः इत्यादिशक्तिरूपान् संपूज्य तदायुधान्यपि तद्वच्छक्तिरूपाणि संपूज्य धूपादि समर्प्य कृत्वा ... मापयेत् इति कुलसुंदरीनि
त्यापूजाविधिः अथ नित्यानित्या तंत्रश्रीतंत्रराजे अथ षोडशनित्यास्तथा प्रोक्तैकादशीतुना नित्यानित्या ... सा तदा यत्र मिदं जगत्
विधोद्धारः कृत्वा पूर्वं तद्विधानमिहोच्यते यासौ समस्तजीवानां देहस्थितिविधायिनी न्यासध्यानं ततः शक्ती ... मुद्राश्च साधनमिति तत्रैव हंस
ह्रस्वाकारमाद्यहुरुभिः समन्विताः नित्यया कुलसुंदर्या योजिता संप्रदायतः इति हसकलरडैं हसकलरडीं हसकलरडौः इति त्रिपुरार्णवे नि
त्यानित्यायु वालाचेति अत्र बालानित्यानित्ययोरभेदात्क षडंगान्यादिकं बालाया इत्तेयं तंत्रराजे दीर्घस्वरसमोपेतो भ्यां हंस हस्त्रां षडंगकं
भ्रूमध्ये कंठहृन्नाभिगुह्याधारेषु चक्रमात् विद्यान्सराशिकमघोन्यसेत् पिंडयुतानि च व्यापकं तु समस्तान्नविधाय विधिनायुतं ध्यायेत्तां सर्वस
पत्तिहेतोः सर्वाभिमकांघ्रमाप्रिवा उद्यज्जपाकरार्बिंबाभां प्रशीतकपुरुकूटोज्ज्वलां पद्मरागकृताकल्पां ... कधादिवर्णां ... स्मिततलसद्
ककट् समराजविराजितां प्रतिवक्त्रं त्रिनयनां भुजैर्द्वादशभिर्युतां पाशांकुशगुणापुंड्रेक्षुचापखेटत्रिशूलकान् वारं वामेर्दधानां चाप्यंकुशं पुस्तकं
वचा प्रुक्षेषु मंडलाग्रं चकपालमभयं तथा दधानां दक्षिणैर्हस्तैर्ध्यायेद्देवीं मनस्वधीः मंडलाग्रे स्वतंत्रं आनंत तत्र शक्तियो देव्या स्त्वाक
र्णीयवदामिति ललिता शक्तिवंदा चबीजद्वय प्रोक्तमात् पूर्णा मंडलवर्णाः स्फुरंते शक्तीतिसंयुता मन्त्रादयस्तथा सर्वा... ध्याता दशाद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री:   त्रि=३

विद्यार्णव रा मत्रत्या पंचशतं यजेन्नाभिर्हृत्तां श्रीवां षट्कोणाकोणेष्वसिताडाकिन्याद्या स्तु याचयेत् रक्तोनिलेंदुवह्नीशान नैर्ऋत्यमारुताः डाकिनी राकिणीच
१७६ लाकिनी काकिनी तथा शाकिनी हाकिनी मूलदेवीसदशविग्रहाः हेतीत्रासमभित्ती शक्तिकपाल मकुटानताः हेतन्यासो वसंकल्प्य पूजयेदीरि
तक्रमात् सत्रिलद्वयहोमं तु जपेद्विद्यां यथोदितां षट्कोणाद्बहिरवृत्तं पातार्द्धैक दलादितं कृत्वा नेत्ता यतिनाभित्तिरेतां पूजांनुत्र मध्यतः द्विचतुः षट्द
दत्तै शाष्टदशाष्टदलच्छदैः पद्मैरावृत्त षट्कोणे यजेत्स्वावीरिनाद्येन्ना चतुरस्त्रद्वयवाह्ये चतुर्द्वारं समन्वितं विद्यामन्ते शुशारवान्ध्यं शक्तीन्विंशातियजे
176 तं ब्राह्मादीलोकपालास्त्वाः षोडशावरणं स्थिताः अनंतरं ज्ञानियतिकालरूपाविंदिगतः अथप्रयोगः तत्र प्रागुक्तदासनयोगपीठन्यासांते नित्यातित्या
विद्यायाश्चरणाया मन्त्रस्य कृष्णा शिरसिदक्षिरणा मूर्तिकृच्छ्येनमः मुखे पंक्तिच्छंदसे नमः हृदिनित्यानित्यादेवतायै नमः गुह्ये ऐं बीजाय नमः पादयोः क्लौं शक्त
येनमः नाभौ ई कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्ट सिद्धये विनियोगः इति कृत्वा ऽगतिं तं का हां तां हृदयाय नमः हीसां हृदयाय नमः हीसा श्री
रसेखाहा हूंसं शिखायै वषट् हैं सैं कवचाय हुं हौसैं नेत्रत्रयाय वौषट् हः सः अस्त्राय फट् इति करषडंगन्यासं विधाय भ्रूमध्ये हं नमः कंठे मं न
मः हृदि कं नमः नाभौ लं नमः गुह्ये रं नमः मूलाधारे डं नमः समस्त विद्ययाव्यापकं विधाय डध्द्रश्स्कार विंवाभामित्यादिध्यात्वादिमानसपूजां
तेस्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना षट्कोणं विधाय तन्मध्ये वृत्तं कृत्वा षट्कोणाद्बहिः षोडशदलयुक्तानि षट्त्रिंशद्वात्रिंशद्दलयुक्तानि द्वादशपद्मा
नि वर्णितानि हि विभागेन कृत्वा तद्बहिर्भूपुरस्वद्वयं चतुर्द्वारोपेतं कुर्य्यात् इति रजोमंडलं निर्माय प्राग्वत्परतः संस्थाप्यार्घ्यपात्राद्यादिस्थापनाद्या
त्मपूजां तेष्वसुंदरीपीठमभ्यर्च्य मूलेन मूर्तिं परिकल्प्यावाहनादि दश्योपचारांते कृतमध्येदेवीपरितः आग्नेय्यडंगानि संपूज्य देवा
ग्र भागे षट्कोणेषु तयोरस्याऽग्नेयकोणे ... नैर्ऋतिकोणे डाकिनीया २ वायव्ये राकिनीय ईशकोणे २ ला
किनीया २ आग्नेये काकिनीया ईशाने २ शाकिनीया पश्चिमकोणे हाकिनी इति संपूज्य बहिः षोडशदलेदेवाग्रमारभ्य
प्रादक्षिण्येन २ इच्छाशक्तिया ज्ञानशक्तिया २ इत्यादि षोडशशक्तीः पूजयेत् एवमन्यत्त्वापि पंचात्रिंशद्वर्गशक्ती प्रतिपद्मंषोड

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नशक्तीरिति प्रागुक्त ऊर्ध्वमंडलवर्णशक्तीः पूजयेत् अष्टादशपत्रपद्मेषु प्रतिपत्रं द्वात्रिंशाक्षरं ख्याकाः प्रान्तशाक्तेयः पूज्याः अथ षट्को
णाद्बहिरेव पंचाशद्दलमितिं पद्मं विरच्य तद्दलेषु देव्याद्या दिव्यादित्तिशेषैर्नैकपंचाशद्वर्णशक्तीः पूजयेत् यथा षट्कोणाद्बहिः षोडशदलपद्मं
तद्बहिर्द्वादशदलं दशदलं तद्बहिः षट् दलं तद्बहिश्चतुर्दलं तद्बहिर्द्विदलमिति पद्मषट् कं निर्माय यन्त्रेषु षोडशदलेषु स्वरशक्तीर्द्वादशसु दलेषु
कादिठान्तवर्णशक्तीर्दशदलेषु डादिफान्तवर्णशक्तीः षट्दलेषु बादिलान्तशक्तीः द्विदलयोर्दलं क्षशक्तीरिति पंचाशच्छक्तीः पूजयेत् एवमुत्तममध्यम
मानि पद्मे चैकपद्माकारे वर्णशक्तीः संपूज्य सर्वद्वारमारभ्य प्रतिद्वारं दिग्विदिक्क्रमेण इन्द्रादीशानान्तलोकपालशक्तीः पूजयेत् ततः संपूज्य नायव्या
दि नैर्ऋत्यन्तेषु कोणेषु चतुर्षु यं २ अनन्तशक्तिया २ ब्रह्मशक्तिया २ त्रियान्तिशक्तिया २ कालशक्तिया इति संपूज्य षट्कोणान्तरेषु रंतरालेषु
दशस्थानानि परिकल्प्य अभयशक्तिया २ कपालशक्तिया २ खड्गशक्तिया २ डमरुशक्तिया २ नागकपालशक्तिया अंकुशशक्तिया २ पाशशक्तिया २
अंकुशगदाशक्तिया २ धनुश्चापशक्तिया २ खेटकशक्तिया २ त्रिशूलशक्तिया २ वरशक्तिया इति संपूज्य पुनर्मध्ये देवीं तद्विद्याधूपादिकं सर्वं
कृत्वा समापयेदिति नित्यानित्यापूजाविधिः अथ नीलपताका तन्त्रश्रीतन्त्रराजे अथ षोडशनित्यास्वेकादशीया समीरिता तस्यां नीलपताका
या विधानं सर्वसिद्धिदं न्यासं क्रमविधानं च ध्यानं शक्तीः पूजनं इति तन्त्रे वत्सरितो पर्वमा चस्याद्युतिर्वा ह्यरस्य द्युकं ह्रस्वदाह ह्रस्वा स्वयुतं च
अत्र शीपंचसमन्तः मकारत्रययुक्ते मध्याद्योदशाम्याः परन्तः शिवे भूमीरसात्माख्यचयुतावत्रेषु वह्न्यः क्रमात् षड्वर्णाशोच्चारिताद्भगीयतदवंत
रं द्युतिर्हिह वरस्येनमस्यामाद्यमन्तरं उक्ता नीलपताकाख्या नित्यामन्दप्रदायिनी ह्रीं फें स्रूं क्रां क्रौं क्लीं ऐं ब्लूं नित्यमदद्रवे हुं ह्रूं क्रों ह्रीं त्रिपुरार्णा
वे त्र ऋषिः संमोहनं छन्दो गायत्रं देवतामनो नित्यानीलपताकाख्या ह्रीं बीजं ह्रीं च शक्तिकं कामबीजं कीलकं स्यादिति श्रीतन्त्रराजे मूलविद्याक्ष
रैरंगान्यावरे न्यासं पिक्रमात् त्रिचत्वषट्कं षट् अर्थौः वद्नारितैः श्रोत्रादिनासायुगलेवाचिकं ठे हृदि क्रमात् नाभावाधारके पादसंधि
पु त्रिषु चक्रमात् मंत्राक्षरातिक्रमशोन्यसेत्तद्वपदशाखिलं वा ...व्यापकं न्यसेत् तदिदं ध्यानं च यथाविधि इन्द्रनीलनिभां भास्वन्मणिमौ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
११३
177

त्रिविधार्चितां पंचवक्त्रां त्रिनयनां भक्तानां शुकधारिणीं दशहस्तां स्मेरमुखीं नानाभरणमण्डितां रत्नस्तबकसंभिन्नदेहां चारु (स्मितानना
पाशांकुशौ कार्मुकं वर्म पिनाकं इषुपंचकं करैः दधानां वामपार्श्वस्थैः सर्वाभरणभूषितैः अंकुशं च ततः शक्तिं खड्गं बाणं तथाभयं दधानां द
क्षिणैर्हस्तै राजमानां पद्मविष्टरे आकारवर्णा विधास्तु पाशाद्यायुधविभूषितौ शक्तिं हृदि देवतां ध्याये देवीं नित्यार्चनक्रमे त्रिषट्कोणान्तं
पद्ममष्टपत्रं ततो बहिः चतुरस्रं भूपुरं द्वारे तत्तु रक्तमयं चतुर्द्वारयुतं दिक्षु शाखाद्यैः समन्वितं डाकिन्याद्याय जन्तोः षट्कोणे परितः क्र भि
मात् ब्राह्म्यादीन् अष्टपत्रेषु तत्कोणेषु च हितद्या प्रागुक्तास्तायते स्वक्लीं नित्यानित्यादि पूजिताः वह्निं दयं चक्र वीतिहृ जां ब्राह्मणस्त्र मावाहयेत् सर्वत्र
नित्य होमं कुर्यात् द्रव्यतो घृता तिलतण्डुलकैर्वा विप्रो क्लीं द्रव्यान् उदीरिते अस्य प्रयोगः प्राग्वत् योगपीठन्यासान्ते नीलपताकाविद्याप्राणा ता
यामत्रयं कृत्वा ।शिरसि संमोहनाय ऋषये नमः हृदये नीलपताका नित्यायै देवतायै नमः गुह्ये ह्रीं शक्तये नमः नाभौ क्लीं कीलकाय नमः
इति विन्यस्य मम मान्त्रिक सिद्धये विनियोगः इति कृताञ्जलिः कृत्वा ह्रीं क्लें हृदयाय नमः क्लीं क्रीं क्लीं शिरसे स्वाहा ऐं क्लूं नित्यमदद्रवायै वषट्
दुकवचाय हुं चेने त्रत्रयाय वौषट् हुं अस्त्राय फट् इति करषडंगन्यासं विधाय दक्षकर्णे ह्रीं नमः वामे कें नमः दक्षनेत्रे क्लूं नमः वामे क्रों नमः दक्ष
नासिकायां नमः वामे क्लीं नमः मुखे ऐं नमः कंठे लूं नमः हृदि निं नमः नाभौ न्यं नमः मूलाधारे मं नमः दक्षदोर्मूले ऐं नमः जानुनि द्रुं नमः गुल्फसंधौ दं
ये नमः वामोरुमूले हूं जानुनि कें नमः गुल्फसंधौ ह्रीं नमः इति विन्यस्य मूलेन व्यापकं कृत्वा ध्यानादि मानसपूजान्ते प्राग्वात्स्वर्णादि पट्टे कुंकुमादिना चतु
रस्रं पत्रं चतुरस्रं षट्कोणान्तर्वृत्तद्वयं तदन्तरष्टदलकमलं तदन्तः षट्कोणं तदन्तस्त्रिकोणमिति लिखित्वा चक्रं निर्माय पुरतः संस्थाप्य प्राग्वदर्घ्या
दि स्थापनान्तं आत्मपूजान्ते भुवनेश्वरी पीठमभ्यर्च्य तत्र नीलपताकाविद्यया मूर्तिं परिकल्प्यावाहनादि पुष्पोपचारान्ते त्रिकोणाभ्यन्तरे प्राग्वत्
द्रंगानि संपूज्य त्रिकोणे षट्कोणयोरन्तराले प्राग्वद्गुरुपंक्तित्रयमभ्यर्च्य त्रिकोणषट्कोणयोरन्तराले र क्र भयाय नमः र एवं बाणा
य खड्गाय शक्तये अंकुशाय पाशाय पताकायै चर्मणे शार्ङ्गाय चापाय बाणाय नमः इति संपूज्य त्रिकोणस्याग्रकोणादिषु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दक्षिणायेन २ इच्छाशक्ति २ ज्ञानशक्ति क्रियाशक्तिया २ इति संपूज्य षट्कोणेषु देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन २ इच्छाशक्ति २ ज्ञानशक्ति २ क्रिया
शक्तिया इति संपूज्य षट्कोणे देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन २ हाकिनीया २ एवं शाकिनीया २ काकिनीया २ लाकिनी राकिनी डाकिनी इति संपूज्याष्टदलेषु दे
व्यग्रादि प्रादक्षिण्येन २ शालीया एवमष्टमातृकाः संपूज्य अष्टकोणेषु देव्यग्रमारभ्य प्रादक्षिण्येन २ एवं सुंदरीया मारा हमना सरस्वती समया
मवर्गा सिद्धा इति संपूज्य वहिश्चतुरस्रे तद्देव्यग्रद्वारस्य दक्षिणभागमारभ्य तत्पश्चकं प्रतिद्वारं दिग्विदिक्षु मेरो द्वारीश [illegible] न्द्रादिलोकपालविद्धलाया २ एव
माकर्विनी लोला निल्या मदना मौलिनी विनोदा कौतुका पुराया पुरारा इति संपूज्य वहिश्चतुरस्रस्य चतुर्द्वारपार्श्वेषु देव्यग्रद्वारस्य दक्षि
णाया पूर्वमारभ्य प्राग्वत्संपूज्याग्नेयादिकोणचतुष्टये अनंतब्रह्मनियतिकालशक्तीः संपूज्य वज्रादीन्यायुधानि प्राग्वत् [illegible] पाशि संपूज्य पुनर्मध्ये नील
पताका नित्यां तद्विधया अर्घ्यधूपादि सर्वं प्राग्वत्कल्पयेदिति नीलपताका नित्यापूजाविधिः अथ विजयाः श्रीतंत्रराजे अथ षोडश नित्यासु तंत्रोक्ताया
त्रयोदशी तद्विधानं स्वराद्यशाक्ते विद्या प्रागुदितान्तव तदंगान्य प्राग्न्यासं ध्यानं चास्यास्तु शक्तिभिरिति तंत्रैव रक्तोन्मत्तयाद्देव्या [illegible] नवपू
र्विकासेन भक्ताभीव चिन्त्या विजये कान्तरामता मम रथ [illegible] त्रिपुरा रावि कथमिन्याहि [illegible] गायत्रीदेवता त्वयं न्यये विजया तंत्रराजे निचायां
व्यंजनेन दीर्घैः स्वर [illegible] तद्वयं प्रोषाभ्यां च द्वयं कुर्यात्षडंगानि करांगयोः ज्ञानेन्द्रियेषु श्रोत्रादि [illegible] विन्यसेत् [illegible] कमावि
ऊधुतान्य-तुहूर्ववत् पंचवक्त्रां दशभुजां प्रतिवक्त्रं त्रिलोचनां भास्वन्मुकुटविन्यस्तचंद्ररेखाविराजितां सर्वाभरणसंयुक्तां पीताम्बरसमुज्वलां
उद्यद्भास्वद्विवस्वत्यदेहकान्तिं शुचिस्मितां शंखं पाशं खेटचापौ कल्हारं वामबाहुभिः चक्रं तथा [illegible] वरं [illegible] मातुलिंगकं दधानां
दक्षिणैर्हस्तैः प्रयोगे भीमदर्शनां व्याघ्रारूढां परिवृताः शक्तिभिः परिवारितां समरेषु जने न्वे प्रयोगे [illegible] रवासनं शाक्तपाद्यादिषु आयां तु
रवासनसमन्विताः सर्वा देव्याः समाकाराः खड्गखेटपाशपाशुधा अपि [illegible] पत्रशोभितं शाक [illegible] समोपेतं त्यक्त्वा प्राग्वत्समर्च
येत् ललिता रहिता यं च दशनित्याकितिथीश्वरी चंद्रस्वाडिलमन्नौ लिपुरतामानन्मयीमदा [illegible] यादि पंचदशानित्यानांशक्ति © Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अः

ह्रयोपेतं चंद्रकला पंचदशकरूप पंचदश तिथिमयत्वाच्च तासां चंद्रकलाधारत्वात् ललितायास्तु तासां कलानां कारणभूतत्वादायाद्यं कला रूप
त्वात् स्यास्तावदशारा नाकिनयामा या मन्त्रा तरी मध्यगतैर्नामभिरर्चयेत् तदावरणगाः शक्तीस्तत्समाकारहेतिकाः अथान्य दक्षिणे नैवताः
सर्वा नेत्रभुक्तजयेत् तासां क्रमेणनामानि पूर्वक्षेत्रवद्ध्येय यथाविधि नित्यानित्यावद्रुदितमर्चनं चतुरस्रके ब्रह्मादिलोकपालास्य षोडशाद्यार
मांस्थिताः तदंतः षोडशदलेषु वै देवतो इष्टा भिन्नः शक्तीस्तांगंधपुष्पादियुतो भक्तिसमन्वितः विदारिकां विघ्नमयीं विघ्नाविघ्नविभञ्जनी वीरां
पो॰ विद्वोभितां विधां विनोदां द्वितविग्रहां वीत[illegible]कां विषयीं वां विपुलां विभयप्रदां विभवां विविधां विद्रां श्रोत्कांकारसमन्विता तदंतरष्टपत्रे तु शक्तीरष्टासि
तोयजेत् घोक्तक्रमेणगंधाद्यैर्भक्तिनिवृत्तान्प्रायोवशी मनोहरां मंगलाच्च मदोत्क्लिंनां मनस्विनी मानिनी मधुरां मायां मोहिनीमेकविग्रहा एवंपूजाज
पध्यानहोमोपासनतो वशी भजते नित्यप्रोदिविद्यो सोऽप्यात् सर्वतः ऋषिच्छन्दःप्रयोगः तत्र प्राग्वत्पीठन्यासांते विजयाविद्यायाश्चास्या मंत्र
यं कृत्वा शिरसि ब्रह्मर्षये नमः मुखे गायत्रीछंदसे नमः हृदि विजया नित्यायै देवतायै नमः इतिविन्यस्य भां हृदयाय नमः भीं शिरसे स्वाहा भूं शि
खायै वषट् भैं कवचाय हुं भौं नेत्रत्रयाय वौषट् भः अस्त्राय फट् इतिकरषडंगन्यासं विधाय श्रोत्रयोः भं नमः सर्वांगे मनसः नेत्रयोरं नमः जिह्वायां
यं नमः नासायां यं नमः चित्ते हुं नमः इतिविन्यस्य प्राग्वद्विजयाविद्यायाव्यापकं विधाय ध्यानादिमानसपूजांते स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना चतुर्द्वारं वृ
त्तं चतुरस्रद्वयं विधाय तदंतर्वृत्तयुग्मं तदंतरष्टकोणं तदंतः षोडशदलपद्मं तदंतरष्टदलपद्मं मित्रिरत्नाद्यं निर्माय पूरतः संस्थाप्य पाद्यार्घ्या
चमनीयपात्रद्वयं सदाप्यात्मपूजांते प्राग्वद्भुवनेश्वरीपीठमभ्यर्च्य तस्मिंश्चित्तयाविद्यात्रितयं परिकल्प्यावाहनादि पुष्पोपचारांते प्राग्वत्षडंगानि गुरुपंक्ति
त्रयं संपूज्य चतुरस्रस्य चतुर्द्वारपार्श्वेषु देव्यद्वारस्य दक्षिणपार्श्वमारभ्य तदापसव्यं प्रतिद्वारं द्विद्विक्रमेण सोम्यादीशानांतलोकपाल
लशक्त्यष्टकं प्राग्वत्संपूज्यवायव्यादि निर्ऋत्यंतकोणचतुष्टये क्रमेणतत्वनियतिकालत्रयशक्तीः संपूज्याष्टकोणेषु देव्यमारभ्य प्रादक्षिण्येन
१ जयायां २ एवं विजयायां २ दुर्गा २ भद्रा २ भद्रकरी २ नित्या इति संपूज्य षोडशदलेषु विदारिका विघ्नमयी विघ्ना विघ्नभंजिका वीरा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्वेषिणी विद्या विनोदा वीतशोका विमग्रीवा विपुला विजयप्रदा विभवा विप्रा इतिसंपूज्या ष्टदलेषु मनोहरा मंगला मदो
त्सिक्ता मनस्विनी मानिनी मधुरा माया मोहिनी इतिसंपूज्या ष्टदलकमलकर्णिकायां मार्तण्डभैरवाय नमः २ मायकेभ्यो नमः २ खड्ग २
अंकुश २ चक्र २ शंख २ पाश २ खेट २ चाप २ कल्हार इतिसंपूज्य पुनर्मध्ये विजयानित्यां तद्विधयासंपूज्य धूपादि सर्वं प्राग्वत्समापयेत् दि॰ति
विजयानित्यापूजाविधिः अथ सर्वमंगला तत्र श्रीतंत्रराजे कथ्यते ऽथ नित्यामुख्याप्रोक्ता च तुर्दशी एकाक्षराक्षराप्रोक्ता विद्यासा सर्व
मंगला न्यासक्रमध्यानविधिप्रा क्तिरावसरा स्थिताः पूजाक्रमं साधनं च विनियोगादि तान्त्रमात्र ... हृदयं ... नित्यात्मसर्वमंग
ला एकाक्षर्यनयासिद्धो जायते खेचरा - गात् ... त्रिपुरार्णवे ... महेशानि गायत्री ... उच्यते देवीयामिति इयं सर्वमं
गला तंत्रराजे ... विद्याद्वारै दीर्घस्वरैर्भिन्नैः षडंगके तानिताद्र स्वरभिन्नानि नितानि षडक्रमेनावधिः ... वरांगिका चैरा ... कामाणिक्य
ब= ... मणिक्य मुकुटां नेत्रद्वयं ... खड्गपात्रं द्विभुजां श्यामलां पद्मेत्वष्ट षोडशपत्रद्वयैः ... चतुर्द्वारे ... मं
फललदद्धानां करपंकजे वामेन निजभक्तानां प्रयच्छन्ती धनादिकं स्वसमानाभिरद्वितैः शक्तिभिः परिवारितां षड्साप्ताभिरन्याभिरन्तरोक्ता
भिरन्वितां प्रयोगेऽस्त्वन्यदा नित्याम पर्यन्तक शक्तिकांताः शक्तीः षडंगदेवशिया नित्यावरणास्थिताः भद्राभवानी भव्या च विशा
लाक्षी शुचिस्मिता कुंकुमांकमलां कर्णा पूजयेदष्टपत्रके कालीं च ... नित्यामम्रतां जीवितां दयां अशोकामम लां पूर्णा ... राया
भाग्यामच्युतां ... विभवां विश्वां विनतां चाष्टयुग्मके पूजयेदभितः शक्तीः षोडशपत्रक्रमेणाथ कामिनीं खेचरीं व
... पद्मेश्वरी गौरीं शिवां अमेयां च विमलां विजयां परां पवित्रां पद्मिनीं विद्यां विश्वेशीं शिववल्लभां अशेषरूपामानंदा
मं ... निर्मानिदितां वरदां वाक्प्रदां वाणीं विविधां वेदविग्रहां विद्यां वागीश्वरीं सत्यां संजातां च सरस्वतीं निर्मलां नादरूपां च पूजयेत्षोड
शदये प्राग्वदंगादिभिः सर्वाः क्रमादन्यपर्यंतिता ब्राह्म्याद्याः लोकपालाख्याः शक्तीर्बहिरे प्रपूजयेत् पाद्यमादि ... स्वः प्रोक्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि याशीव किग्रहाः अनंतब्रह्म नियतिकालरूपाविदिगाताः वटिसम चहोमंचकुर्याद्प्राग्वत्समापनं जपं त्वनित्यशः कुर्याद्विधो तस्याः सह
१७९ नकं अपवयोगः तचप्राग्वद्योगपीठन्यासांते मंगलाविद्ययाप्राणायामचयंकृत्वा शिरसि चंद्राय ऋषयेनमः मुखे गायत्री
छंदसेनमः हृदि सर्वमंगलायै नित्यायै देवतायैनमः इति विन्यस्य ममसर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिक
179 का सांहृदयायनमः स्रीं शिरसेस्वाहा स्रूंशिखायैवषट् स्रैंकवचायहुं स्रौंनेत्रत्रयायवौषट् स्रः अस्त्रायफट् इति करष
डंगन्यासंकृत्वा श्रोत्रयोः स्रांनमः सर्वांगे स्रीं नमः नेत्रयोः स्रूंनमः जिह्वायां स्रैंनमः नासायां स्रौंनमः मनसिस्रः नमः इति विन्य
स्य मूलमंत्रविद्यया व्यापकं विधाय ध्यात्वा मानसैः पूजांते प्राग्वत्पत्रादि पटे कुंकुमादिना चतुर्द्वारोपेतं चतुरस्रद्वयं कृत्वा तदंतः
त्रिंशद्दलं तदंतः षोडशदलं तदंतः रष्टदलमिति विलिख्य प्राग्वत्कलशं निर्माय प्राग्वत्पूजांते सन्ध्यायाः भव्यं सज्जपूजांते भुवनेश्वरी पीठम
भ्यर्च्य सर्वमंगलायां मूर्तिं परिकल्प्य आवाहनादिषुष्पोपचारांते प्राग्वत्षडंगानि गुरुपंक्तिञ्च पूजयेत् कर्णिकायां दक्षादिशावामयोः
बीजपूज्यायनमः एवं रक्षद्रायनमः इति संपूज्याष्टदलेषु २ भद्राया एवं २ भवानी भव्या २ विशालाक्षी २ शुचिस्मिता २ कुंकुमीकल
ला २ कल्याणी २ इति संपूज्य षोडशदलेषु २ कमला २ कृपाणी २ नित्यदा २ अमृता २ जीवितादया २ अशोका २ अमला २ हरसाणा २ उदाया २
भगा २ उत्तमा २ विवेका २ विख्याता २ विनता २ इति संपूज्य पात्रिंशद्दलेषु कामिनी २ खेचरी २ आर्या उदारा परमेश्वरी
गौरी शिवा २ अमेया विमला २ विजया २ पाविता २ पद्मिनी विद्या २ विश्वेश्वरी २ शिववल्लभा २ अशेषरूपा २
आनंदा २ आनंदजननी २ अनिंदिता २ वरदा २ वाक्यदा २ वाणी २ विविधा वेदविग्रहा २ वंद्या २ वागीश्वरी २ सत्या २ संयता
२ सरस्वती २ निर्मला २ नादरूपा इति संपूज्य चतुरस्रस्य चतुर्द्वारपार्श्वेषु वेंद्या यहा २ स्वाद्दिशापार्श्वमारभ्य गता २ पार्श्वंतिं प्रतिहारं दिग्दिक्
पालानप्रक्षानीः पादादिनैवेद्यं संपूज्य पूर्ववद्वारमारभ्य पूर्वकृत्यसंपूज्य सर्वोपचारांते प्राग्वत्माला जपस्तोत्रमप्रावतरसंपूज्य पावयंत्यादीनिर्व्र्रे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्वंतकोणाचतुष्टयेत्रनंतवलमियान्तिकालशक्ती:संपूज्य पुनः सर्वमंगलांनित्यापूजाविधि: क्रमेण [redacted] ज्वालामालिनीपूजाविधि: श्रीतंत्रराजे
क्रमप्राप्तानित्याःपंचदशयुदितामुया तद्विधानंप्रवच्यायाम्रदे ज्वालामालिन्युदाहृता त्यामंध्यानंततः शक्ती: पूजामाविच्यमाधनं तत्रैव भुवनेनमसाभू
श्यरसचाचाष्यिरांवुवरयोर्निमायुतोजंपुमरुयुक्तासमासमरुत् नभष्यमरुतायुक्तं रसाभून्येचिसंयुतं गोत्रावरेमासहितामात्रवुहवर्णरतथा ग्रीवग्री
हवदाहांवुरसप्तारयहन्तचयुक् हंसष्यमरुतादाह:आसाष्यमरुतायुत:दाह:स्वाग्नि:भासाचैरोज्ज्वामरुत्युतारचः चेरागांगुजागोत्राहत्वानिन्द्यावुर
मास्वयुक् रयःमानिज्यांवुरमापुनरेतेपवीतनः वाहेनातेनतोद्विस्याहंसोदाहमरुत्तवयुक् हंसष्यवाहवह्निस्वेदीहदमास्वयुतष्यसः सप्तदाहप्त
ता तोस्या:स्युरवेमायाकुपंचवै उपांसाधः।स्थितंनीलपर्कोपान्नंतरं त्वरितांत्यंचमेकंडभ्रष्टमनवमंतप्या ज्वालामालात्कनित्यासौत्रिवक्त्र
र्णासिमीरितेति ॐनमोभगवतिज्वालामालिनिदेवदेविसर्वभूतसंहारकेजातवेदसिज्वलंतिज्वलज्वलप्रज्वलह्रांह्रींह्रूं ररररररज्वालामालिनिहुं
फ़्रींस्वाहा इतित्रिपुरारायेऋषिरुत्कश्यपच्छंदोगायत्रंदेवतालिपं रेफास्वेबीजशक्तीत्रकीलकंकवचंविदे रयंज्वालामालिनी एकदुचंन्द्र: व
पंचवक्त्रमष्टवदशाक्षरैःकुर्यादंगानिमूलाशेैःशदितः षट्कर्मागयोः ज्वलजनसंकाशांमारीकमुकुटोज्वलां षट्वक्त्रांद्वादशभुजांसर्वाभ
रणाभूषितां पाशांकुशौखेटखड्गौचापबाणौगदादरौ शूलंवह्निवराभीतिर्दधानांकरपंकजैः स्वसमानाभिराभित:शक्तिभि:
परिवारितां चारुस्मितलसद्वक्त्रनलसद्वक्त्रसरोजांत्रीक्षणाभ्यां चितां ध्यात्वैवमुपचारैश्चर्चयेतांतुनित्यशः वतुरस्रंदवं
कृत्वाचतुर्द्वारसमन्वितं सप्तारवमष्टपत्राभ्रमंतरष्टारकेतनः षट्कोणंत्र्यस्रविधायात्रशिवांयजेत् इच्छाज्ञानशक्तीरचयेत्रत्र क्रिया
णा:क्रमात् डाकिन्याद्याश्चषट्कोणेत्वष्टास्वेयस्मरादिका यस्मराविघ्नकवलालोलालीलोलजिह्विका: सर्वभद्यासहस्राती
नि:संगासंहृतिप्रिया वहिरष्टद्रदेपत्नाहृजयेचवुदक्षिणा अचिन्त्यासप्तमेयांचाष्टरागितृयवुरारुदा सर्वासांसिद्धिरूपांचपावना
मेकरूपिणी वहिर्वारेषुकोणेषुहृजयेत्वाण्डदीरिवा: भावनकृताधिकेनासकंभोक्तकमाद्यपेत् बालिहोमांभसानानामिति तां =

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव १८०

180

सम्यक्संमीरिता अस्य प्रयोगः तत्र प्राग्वद्योगपीठन्यासांते ज्वालामालिनीविद्यायाः शाम्राधाम वयं कृत्वा शिरसि कश्यपाय ऋषये नमः मुखे
गायत्रीछंदसे नमः हृदि ज्वालामालिनीनित्यायै देवतायै नमः गुह्ये रं बीजाय नमः पादयोः फट् शक्तये नमः नाभौ हुं कीलकाय नमः
इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः कृत्वा ॐ हृदयाय नमः नमः शिरसे स्वाहा भगवति शिखायै वषट् ज्वाला
मालिनी कवचाय हुं देवदेवि नेत्रत्रयाय वौषट् सर्वभूतसंहारकारिके अस्त्राय फट् इति करषडंगन्यासं कृत्वा मूलेन व्यापकं विन्यस्य ध्या
त्वा मानसपूजां नेत्वा पुरतः चंदनादिना हृज्ञायंत्रं विलिख्य पुरतः संस्थाप्य अर्घ्यादिस्थापनान्तं आत्मपूजांतं भुवनेश्वरीपीठमभ्यर्च्य मूलेन मू
र्तिं परिकल्प्यावाहनादि पुष्पोपचारान्तं प्राग्वत्षडंगानि पंक्ति त्र्यंचतस्र ज्यभिकोणाग्रष्टकोणायोः सताले २ श्रमीत्यै नमः २ एवं वह्
ये ध्वंसकाय बाणेभ्यो खड्गाय अंकुशाय पाशाय खेटाय चापाय गदायै शूलाय वराये इति संपूज्य त्रिकोणाग्रे वहप्राक्रिया नी
नप्राक्रिया २ क्रियाप्राक्रिया २ इति संपूज्य षट्कोणेषु देव्या वामाग्रकोणे २ डाकिनीया दक्षिणाग्रकोणे राकिन्यया २ दक्षकोणे २ लाकि
नीया पृष्ठवामकोणे काकिनीया पृष्ठदक्षे साकिनीया अग्रकोणे हाकिनी इति संपूज्याष्टकोणे २ वस्मरा विश्वकवला लोलाक्षी
लोलजिह्वा सर्वभक्षा सहस्राक्षी निःसंगा संहृतिप्रिया इति संपूज्याष्टदलेषु अचिंत्या अप्रमेया पूर्णरूपा दुरासदा सर्वसंसिद्धि ति =
वि रूपा पावना एकरूपिणी इति संपूज्य चतुरस्रस्य चतुर्द्वारि पार्श्वयुदेव्याग्रद्वारस्य दक्षिणपार्श्वमारभ्य [illegible] प्रादक्षिण्येन
क्रमेण ब्राह्म्याद्यष्टमातृः संपूज्य पुनर्ज्वालामालिनीविद्यया ध्येतां संपूज्य धूपादिकं सर्वं प्राग्वत् कृत्वा समापयेदिति ज्वालामा
लिनीनित्यायजनविधिः अथ चित्रानित्या श्रीतंत्रराजे अथ षोडशी नित्यायाः या चित्रा षोडशी प्रोक्ता तत्कल्पमधुनाष्ट
ऽसर्वार्थसिद्धिदं विद्याभागे कथितानन्दगत्या मंत्रसंयुता ध्यानं पाशांकुशवरं चेति त्रिकैव ब्राह्मः शारीवेनरघः स्याचित्रा
स्यादत्तर दयेति ·· इति विद्यार्णवे अष्टविंशः श्वासः मंत्रस्य गायत्री छंदः दक्षिणामूर्तिः चित्रा देवता तंत्रराजे ति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यादि वा पुनः कुर्याद्दीर्घस्वरयुजा क्रमात् षडंगानि विधायाथ सर्वमातृकां विद्यया न्यसेत् उद्यदादित्यबिंबाभां स्वरारक्तविभूषा-
रां नवरत्नकिरीटां च चित्रवस्त्रोज्ज्वलां चतुर्भुजां त्रिनयनां शुचिस्मितलसन्मुखीं सर्वविंदमयीं नित्यां कमलासितदायिनीं
चतुर्भुजां भुजैः पाशांकुशं वरदाभये दधानां मंगलानां पञ्चकर्णिकां नवयोगिनां तत्कांतिभिः [illegible] तद्वाक्ये तथ्येवार्चनमीरितं
नवयोनावष्टवर्गयुता बालादिका यजेत् इच्छाज्ञानक्रियाशक्तीरर्चयेन्मध्यकोणगाः हेतीश्च परतो देव्याः पूजयेत्पूजांतिके सर्वासां
सर्वनित्यानां नाथादेव्याः पश्चिमे पूजयेत्तत्तदाकारांस्तत्तन्मंत्रैर्यथाविधि गुरुमंडल[illegible]मादि साधारणा पद्धतीरितं सर्वासामपि नित्या
नां पदाद्याम्यदन्ना इमाः [illegible] प्रयोगः तत्र योगपीठन्यासांते चित्राविद्यया षडंगामंत्रं पंकृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः
मुखे गायत्रीछंदसे नमः हृदि चित्रायै देवतायै नमः इति विन्यस्य चां हृदयाय नमः चीं शिरसे स्वाहा चूं शिखायै वषट् चैं कवचा
य हुं चौं नेत्रत्रयाय वौषट् चः अस्त्राय फट् इति करषडंगन्यासं कृत्वा चकोर्क्वनमः इत्यादि चकौंतनमः इत्यंतमातृकां विन्य
स्य ध्यात्वा मानसपूजांते अर्घ्यरादिपदे कुंकुमादिना चतुर्द्वारयुक्तं चतुरस्रद्वयं कृत्वा तदंतर्वृत्तं विधाय दलं तदंतर्नवयोनिमितिपूजा
चक्रं विमांय पुरतः संस्थाप्याभ्यर्च्याद्यादि स्थापनाद्यात्मपूजांते भवते पीठमभ्यर्च्य तस्मिन् [illegible] वाहनादि विद्यया मूर्तिं परिक
ल्प्यावाहनादि पुष्पोपचारं प्राग्वत् त्रिकोणगाः इच्छी रंतराले षडंगानि देव्याः अग्निस्थानदले गुरुपंक्तित्रयं वसह न्यास त्रिकोणा
क्षे = ष्टकोणयोरंतराले पश्चिमे वद [illegible] चित्रावाय योन्यष्टकु [illegible] स्थानेषु २ [illegible] भयाय नमः [illegible] कुशाय पाशाय वरा [illegible] इति संपूज्य तत्त्रिको
तो देव्याग्रादि [illegible] दक्षिणायने [illegible] ज्ञानक्रियाशक्तीः संपूज्याष्टयोनिषु २ अं ब्राह्मीया २ कं ५ माहेश्वरीया २ चं ५ कौमारी २ टं वैष्णवी २
तं ५ वाराही २ पं ५ इंद्राणी २ यं ५ चामुंडा २ वं ५ महालक्ष्मी [illegible] दलादि सर्वमंगलाद्युक्तशक्तीः संपूज्य तथैव समर्पयेदिति
चित्रानित्यापूजाविधिः अथ कुलसुंदरीपूजा तत्र श्रीतंत्रराजे [illegible] वाहे देवताः [illegible] विद्याकारकुलामा: पंचविंशतिस्वरो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव मनुः तथैव शारदाती धरा प्रोक्तो ऽनुमताय स्वमेमरुत् ब्राह्मं मरुच्छ क्लिपुत्रं भूः त्वचमुक्तानन्तत्वयं अत्याद्यौतु रमायुग्मं चरेरास्यमयो जितं दा
१८१ हेन वह्निशक्तिर्भायुक्तो हंसस्ततः परं नयादि हृल्लदाहं तु ज्यां स्यंते नसंयुतं अंकुपश्चाद्विषयुक्तं मनुस्तनमः प्रिये शून्यं चाप्तं ज्वाहंसः स्वतां
181 त्योस्यान्मनुवर्यं अस्य वशादिपंचार्णादंत्योस्यादाद्य ईरितः एकादशाक्षरा दंत्यौ द्वितीयः समुदीरितः तृतीयेः पंचविंशार्णाः प्रोक्ता मंत्राः इति
क्रमात् ॐ क्लीं कामकले स्वाहा इति सप्ताक्षरी १ क्लीं कामकलायाः ॐ क्लीं कामकले ह्रीं स्वाहा इति त्रयोदशाक्षरी २ क्लीं कामकलायाः क्लीं क्लीं कामकले ह्रीं स
विंश४ मस्तजितं वशमानय हो स्वाहा इति पंचविंशाक्षरी ३ श्रीतंत्रराजे सैव शिखण्डा मैव योक्ता विद्या ह संख्यया सप्तभिः द्वयमाश्रोक्ता त्रयोदश
युक्ता परा तृतीया सा पंचविंशाक्षरा सकलेष्टदा एवं सा त्रिविधा रूपेर्नैवैद्या रूपे रमेष्टदा श्रीगुरुः शिवे करबिम्बं दक्षिणा मूर्तिः पंक्तिश्च
दशाहृतं देवकामकलेति श्रीतंत्रराजे इति शिवहृत तुम्यादि मध्यगे नवरत्नके द्वीपे तालितां निल्याविनोदानंदितां यजेत् तन्मीरे च
अथ देवी पंचमीतीरपालिका तत्कागारेषु परितो रत्नयोतवरान् यजेत् तदाशं यावत्त्रयोतं तत्राम्बैव समर्चयेत् बालिचक्रवर्तनैव तन्म
ध्येन समर्चयेत् पूर्वं पश्चिमदिग्द्वारसंयुतं चतुरस्रकं कृत्वा तदन्तः पद्मवसाष्टपत्रं सकर्णिकं कार्णिकायां वा रहत्वा नवयोनिं समर्चयेत्
बटुकं वा लयाकृत्वा तेनार्घं स्वपिसाधयेत् त्रिखंडामुद्रया मूलमंत्रेण यन्त्राहवेत् ध्यात्वैवं परिचारे तां देवीं गंधादिभिः क्रमात् विकी
र्णीकृतलानम्रां रक्तमान्यदर्विग्रहां दधानां चितं चेशाराचापपाशस्फ्राणिकैः तत्कामाद्युधाकारवशा देव्यस्तु वाहनगाः करतु
त्राणाः स्फुरद्योन्यः सदानंदाकरोद्गणाः हृद्येरवयास्या पनादीनुपचारान्समाचरेत् तत्कलदाक्षया रोहे ह्रां मिश्रणेद्रा विशा
यजेत् पश्चिमद्वारमारभ्य दक्षप्राभवादि हृजयेत् तद्यन्तिमतिर्थिवारं योगनं करणान्यपि यादेशीं वुनत्वा तारा पूर्वद्वारस्यदश
रवयोः व्यामवाधनितो यद्मा नृपिरणीं शक्तिसंयुतं शान्तं स्पर्शं च तत्पंचरत्नं गंधं चतुरवेवत् ब्राह्मी तथा शक्तिकाम स्वपञ्चेष्टह
जयेत् वाह्यांतस्स्य कोणेषु वाग्देव्यष्टकमर्चयेत् ततो वारणान्मनुः पाशामक शंखामितो यजेत् मध्यावित्कोणाकोणेषु सेच्छाज्ञान।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्रियात्मिकाः शक्तीर्यस्या यतन्म ध्ये तं विद्यासनमर्चयेत् ततस्तां पंचविंशार्णां मूलमंत्रेण पूजयेत् ततस्तदा त्रयापोतं परीतं द्वीपमाग
तः पश्चिमं पूर्वं परागं च संप्राप्यावतारं क्रमात् परीक्रमान्ते दिक्ष्वेतान्यर्चयेत्तथैव तत्त्वेव इति नाव तत्र पुण्यादीन् पश्चिमादि विलोमतः नमोंते
नमिभिः पूर्वमर्चयेत् पूर्वप्रभृत्यकैः नवरत्नमयं द्वीपमित्यादि प्रागुदीरितं एवं समर्चनं देव्या लालितायाः प्रियंकरं एवं देवीं पूजयित्वा शीघ्रं व
द्रुमनीषितं प्रसीदति यतस्तस्मात् पूजयेद्देवमीश्वरीः देवीं ताकुलकुल्लां तर्पीतां तुष्टां पूजयेत् पंचविंशाति संख्यातेन पूजां तेपरमेश्वरि देव्या
बलिः समाख्यातस्तारा शक्ति लक्ष्मी विद्या तां प्रत्यर्थं प्रिये वच्मि तारा विद्यां दशाक्षरी भूः स्वेन मतंगस्तारा युक्तो रयो दाह प्रसान्वितः रयोध
रान्वितः पश्चात् उग्रमकरूपं एतत्त्रीयं मंत्रं स्याच्चतुर्थं तं मंत्रमिदं प्रिये मन्त्रं तदष्टमं विद्याद् द्वं दंष्ट्र मरुदन्वितं हं सध्य मतं तारा युक्तः प्रोक्ता वि
द्या दशाक्षरी ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा अनया स्याद् बलिं दद्याद्विधया परमेश्वरी ध्यानं प्राप्तेन समस्तापामिकृतं न पत्यराते योधेनु सर्वत्र । देव्यां पूजा
वाधा न भवति स्फुटः श्यामवर्णां त्रिनयनां द्विभुजां वरपंकजे दधानां बहुवर्णाभिर्विकृतां सुजां भिराष्ट्रतां शक्तिभिः स्मेरवदनां रक्तमौक्तिकभूष रूपां=
णां रत्नपादुकयोर्न्यस्त पादां बुजयुगां स्मरेत् अथ प्रयोगः अत्र वेदिको परिभूमौ चंदनासिंदूर गावानयो व्याघ्र कशिकिम सृदल
कमलं कृत्वा तद्बहिः प्राकार्यं श्रिमद्वारं द्वयं युक्तं चतुरस्रद्वयमिति पूजा चक्रं निर्माय कलकुल्ला विद्यायाश्च तायामत्रयं कृत्वा शिरसि
दक्षिणामूर्तिऋषये नमः मुखे पंक्तिच्छंदसे नमः हृदये श्रीकुरुकुल्लायै नमः इति विन्यस्य करिष्यमाणा बलिदाने विनियोगः ।देवता॥
इति कृताञ्जलि न त्कावालावीजत्रयेण मूलविवत्कर षडंगान्यासं कृत्वा कुरुकुल्ला विद्यायाध्यायकं विन्यस्य । वीकीरां कित्तला
मित्यादि ध्यात्वा मानसपूजां ते प्रोक्तसरी पात्र स्थापनाद्यासनपूजां तेमं डूकादि पृथिव्यंतं श्रीचक्रं पूजा च दत्वा नयेपेवपश्चिमा
दि विलोमेनेत्तदा इन्द्र नतु पुण्यावीतसंसृज्य दुसागर क्षीरद्वीपस्य नैर्ऋतकोणे २ वाराही विद्याप्रश्चार्य वाराही देवी इति मूलदेव्या
मिमुखोपविष्टां वाराहीं संसृज्य तदनुज्ञया २ ह्रीं रत्नपोताय नमः इति रत्नपोतं संसृज्य तदुपरि रत्नादि लासनादिम जोन्मनी प्राप्तं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीचक्रं पूर्वाक्रमेणां संपूज्य तत्र सम्यग्देवो संविदासनाय नमः इति देव्याः। मर्त्ये मूलं चक्रं च संपूज्य तत्र पंचविंशावरणायां कुरुकुल्लां विद्यया त्रिखंडा
मुद्रया च तां समावाहयेत्। इति ध्यायेत्। नादि परमीकरणां तत्र मुद्राः प्रदर्श्य तस्याः शा ना प्रति शं विधाय पाद्यादि च तत्र मुद्राः प्रदर्शयेत्।
दिग्भ्योऽपि चारांते श्रीकुरुकुल्ले परिवार पूजार्थं मनुतां देहीति प्रार्थ्य तदनुज्ञया साधकः स्वयं रत्नपात्रमारूढ त्रिकोणस्य पूर्व पश्चि
मकोणयोः हीं आमयांती कुरुकुल्ले वंद्रावियाणी श्रीः इति पश्चिम द्वारस्य दक्षिणशाखायां रम्भामन्व शाः कुं श्री। प्रादक्षिण्येन पूजयेत्। तदग्रे पश्चि
म द्वार दक्षिण शाखायां र ह्रीं। दह्र्य विनाशी शाक्रिया एवं वामयक्कोणे सोमरूपविनाशी वा उत्तरे त्रिपिरूपविनाशी ईशानेवारः रूप विनाशी द्व
द्वारस्योत्तरतः शाखायां योगरूपि दक्षशाखायां क्रूर रूपा। आग्नेये करणारूपा। दक्षिणे पवरूपा। नैर्ऋते मासरूपा। ततो ऽष्टदलेषु देव्य
ग्रादि प्रादक्षिण्येन व्योमरूपा। पावकरूपा। वायुरूपा। स्पर्शरूपा। अग्निरूपा। रूपरूपा। तोयरूपा। रसरूपा। दन्तरूपा। गंधरूपा। धारारूपा। बुद्धिरूपा। शाक्तिरूपा।
इति संपूज्य तदग्रे वोनिषु देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन बहिः त्यादिवान्देवता एक संपूज्य नदंतवो नैं वाहिर्वाशारूपा। चापरूपा। धाराशरूपा।
अंकुशारूपा। ततो मध्ययोन्यां देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन इच्छारूपा। ज्ञानरूपा। क्रियारूपा। ततो मध्ये प्राग्वत् संविदासन मभ्यर्च्य तस्मिन् त्रिंशः क्रियारूपा।
च विंशा त्रितयां कुरुकुल्लां गंधादिभिः संपूज्य धूपदीपौ दत्त्वा न्यासं च संसमाप्य ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहेति मंत्रेण कुरुकुल्ला
पूजांगत्वेन बलिं दत्त्वा समापयेदिति कुरुकुल्ला पूजाविधिः अथ धारा ही अथ षोडशनित्यानां समग्रभूतां तु पंचमीं तदि
त्याकथितां पूर्वं तदंगानि च पूजनं साधनं तिद्ममंत्रस्य प्रयोगान्व्यान् पूजनैः होमैश्चित्रैश्च वक्ष्यामि समस्ताभीष्टये तत्रैव श्रुतिः
कोनाय मृत्युंजयाख्यमाधूरसः स्थिरा स्वंबुपश्चाद्वयः सायिनेर्म कर्तांवुर योत तथा इत्यायुर्तो ग्निरेतानि च सर्वं मत्युत्ते दाहप्रमकता
हं सस्वाग्ने नैत त्रयं युतः स्वंदुदाहो महयुक्तो हंसोपधरयानमः तेजोऽग्निना युतः पंचवाताश्चेन समायुतः तो पंचरेखा तः
रूपं वंतोयमग्निं युक्तं ततः सृष्टं व्याप्नेन शुचिना सृष्टं शान्त्या नभोयुतं दाहोधरास्वसहित तोयं चरस मन्वितः एतत्तु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वंमध्यः प्रोक्तश्चतुरस्त्रयमंततः परं न्यासेन युक्तात्सचेरा रसश्चेतस्य पूर्वकं रसोग्निनायुतः प्रोक्ताश्चतुरस्त्रयमंततः नमो भुवाचरे
णाविहं सस्ते तस्य पूर्वकं रसोग्निनाशक्ति नयं हृद्रसः स्वसमायुतं रसश्चयेणा तत्पूर्वमग्निनाच रसोयुतः पश्चात्कुलत्रयं वाक्षोध
रयाचनमः श्रिये धाराः स्येन युतः पश्चाद्हृदयः संयुतं रसः व्यासमेतत्त्रयं पश्चाद्हृदोहेनांशु संयुतः गोत्राधरा युता स्पर्शो
नादयुक्तो यकीयुतः दाहेन पूर्वं पूर्वं च पूर्वं च मरुतायुतं [illegible] न्यंमरुत्सहितं हृदाहेनांशुनावरः स्पर्शो मरुत्सहितो हृदा
हेनायुनायुतं न्यासाग्निः ससंयुतो हंसमस्त्यांशु मरुज्जामह हृदयेणास्येन युतं रसश्च हेनसंयुतः धारादाहो धरायुक्तो युतस्तो
वह्निना वियत् वदाहयुक्तमंशुस्याद्वियद्धात्रसमंयुतं पूर्वं [illegible] शोर्षचप्राचिः स्येनयुता तथा स्थिरारसा वनदावो हंसोदा
रास्वयुक्तधुनिर्नादवत्ती पश्चाद्हृदंशुमरुतायुतं हंसश्च मरुता वियाद्दशोत्तरशताक्षरी ऐं नमो भगवति वार्तालि वाराहि दिव्यराहि वा
राहमुखि २ अंधे अंधिन्यै नमः रुंधे रुंधिन्यै नमः जंभे जंभिन्यै नमः मोहे मोहिन्यै नमः स्तंभे स्तंभिन्यै नमः अमुकं स्तंभ
य २ सर्वदुष्टप्रदुष्टानां सर्वेषां सर्वजिह्वास्तंभं कुरु २ शीघ्रं वश्यं कुरु २ ऐं ग्लौं कुरु २ ठठ हुं फट् स्वाहा इति त्रिपुरा
श्री र्णवे [illegible] दक्षिणाम्मूर्तिगर्यित्वंद ईरितामिति श्रीतंत्रराजे अंगानि [illegible] मंत्रार्णैः सप्तभिः षड्युग्मेनच दशभिः सप्तभिः
सप्तसंख्यैर्नागैर्भिरन्वितं त्रिकोणावृत षट्कोणावृत द्वयसमन्वितं विधाय चक्रं तत्रैव स्वनाम्नावाहयेत्ततः दशोत्तरशताक्ष
र्यावाराहीं विद्ययाश्रिये सर्वमध्ये समभ्यर्च्य वामदक्षाग्निकोणतः क्रोधिनीं स्तंभिनीं चंडोच्चंडां चस्वस्वनामभिः आद्यबीजातमभ्यर्च्यौंक
पेतमभ्यर्च्ययेत षट्कोणेषु तथांगादि ब्राह्म्यादिवामनोर्चयेत् वृत्तेचैव महालक्ष्मीं पंचमीमध्यतस्तथा वलिं तु षोडशारेण लब्धाद्यैरुपचा
रकैः अथ प्रयोगः वेधांत्रिकोणाषट्कोणावृत्तद्वयचतुरस्रात्मकं मंडलं निर्माय मूलेन पाशायामं त्रयं कृत्वा शिरसि दक्षिणाम्नूर्तये
ऋषये नमः छंदसे नमः हृदये श्रीवाराह्यै देवतायै नमः इतिविन्यस्य ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः [illegible] ऐं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमो भगवति हृदयाय नमः वार्तालि वार्तालि शिरसे स्वाहा वाराहि वाराहि शिखायै वषट् वाराहमुखि मुखि कवचाय हुं क्रों घो
रे घोरे घिन्ये नमः नेत्रत्रयाय वौषट् रुंधे रुंधिन्ये नमः अस्त्राय फट् इति करषडङ्गन्यासं विधाय ध्यायेत् ध्याये देवीं कोला
स्यां तप्तकाञ्चनसंनिभां अर्केन्दुवह्निनेत्रां रूपां ज्वलत्पिङ्गशिरोरुहां त्रिनेत्रामष्टहस्तां च चक्रशंखवरद्याङ्कुशां पाशं च मुसलं सीरं
मभयं वरदं तथा दधानां गरुडस्कन्धे रुधासीनां विचिन्तयेत् इति ध्यात्वा मानसपूजां तोयादि स्थापनान्तं कृत्वा विद्यार्णवोक्ते
धरीपीठमभ्यर्च्य मूलेन मूर्तिं परिकल्प्य तद्विधया समावाह्य वाहनादि पञ्चीकरणान्तं ततस्तत्र इष्टा विद्यायास्तनादि षडङ्गोपचारान्तो त्रिको
णस्य वामकोणे २ क्रों घिन्ये नमः अग्रे चण्डोच्चण्डायै नमः ततः षट्कोणकोणेषु देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन क्रां ब्राह्म्यै नमः ईं मा
हेश्वर्यै नमः ऊं कौमार्यै नमः ऋं वैष्णव्यै नमः लृं वाराह्यै नमः ऐं इन्द्राण्यै नमः इति संपूज्य तद्बहिरष्टदले श्रीं चामुण्डायै
नमः अः महालक्ष्म्यै नमः इति देव्यग्रे पूज्य ततश्चतुरस्रे इन्द्रादीन् तद्बहिर्वज्रादीन् तद्बहिर्वज्रादीन् संपूज्य पुनर्मध्ये देवीं
तद्विधया संपूज्य धूपादिकं सर्वं प्राग्वत्समापयेदिति वाराहीपूजाविधिः अथ वारेशानां पूजाप्रयोगः तत्र तद्दिकायां षट्
कोणात्मकं मण्डलं विधाय मूलेन गणाध्यायमध्य करिष्यमाणपूजाभिषिक्तां गन्धेन वारेश प्रपूजनमहं करिष्ये अङ्गुष्ठ मध्य
पादिकं सर्वं निवेद्यान्यत्सर्वं प्राग्वत्समापयेत् वारेशास्तु रविवारस्य सूर्यः शशिवो चन्द्रवारस्य सोमाविके मंगलवार
स्य इति कल्पतदिनवारेशो षट्कोणमध्ये आवाहनासनादि षडङ्गोपचारान्ते रूपचारे रभ्यर्च्य तदुत्तरवारेशादीन् षट्कोणेषु दे
क्रमेणाभ्यर्च्याग्रादि प्रादक्षिण्येन भौमं कुमारं सोमस्य वारस्य बुधं बुधो गुरुवारस्य बृहस्पति विश्वं भृगुवारस्य शुक्रश्च शनिवारस्य कु
वेरः सौरी इति वारेशार्चनविधिः अथ तिथीशपूजाप्रयोगः तत्र मध्ये दिकायां चतुर्द्वार मण्डलं विलिख्य मूलेन गणाध्यायमध्य पञ्चकुम्भा करिष्यमाण पूजा
मद्येन तिथीशपूजनं करिष्ये इति संकल्प्य मध्ये तत्तत्तिथीशं यावाहनासनादि षडङ्गोपचारान्तेरभ्यर्च्य पश्चादग्रादि प्रादक्षिण्येन गणेश नर त्रिपीशादीन्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चतुर्दशारे शुक्लादद्वितीयक्रमेण त्वर्च्य धूपादिकं सर्वं प्राग्वत्समापयेत् तिथीशास्तु प्रतिपद्यग्निः द्वितीयायामश्विनौ तृतीयायामु
मा चतुर्थ्यां विघ्नराजः पंचम्यां सर्पाः षष्ठ्यां षण्मुखः सप्तम्यां रविः अष्टम्यां मातरः नवम्यां दुर्गा दशम्यां दिशः एकादश्यां धनदः द्वादश्यां
केशवः त्रयोदश्यां यमः चतुर्दश्यां हरः पंचदश्यां चंद्रः अमावास्यायां पितरः इति तिथीशपूजाक्रमः अथ नक्षत्रदेवतापूजा नक्षत्रं
यां तत्र विंशत्यक्षरं कंठजाचक्रं विधाय स्वस्तेन प्राणायामत्रयं कृत्वा अद्येहेत्यादि करिष्यमाणशुभाभिषेकसर्वांगित्वेन नक्षत्रेषु वने
करिष्ये इति संकल्प तत्तत्तिथिनक्षत्रेशं मध्ये आसनादि षोडशोपचारैर्नैकपंचोपचारैः संपूज्य सत्वविंशति अष्टोत्तरशतादिसंख्याविके
न नक्षत्रेमाराध्यस्य नंदिध्य धूपदीपादिकं दत्वा प्राग्वत्समापयेदिति नक्षत्रेशास्तु अश्विन्यामश्विनौ भरण्यां यमः कृत्तिकायामग्निः ईमा
धाता मृगशिरसि चंद्रः आर्द्रायां शिवः पुनर्वसावदितिः पुष्ये गुरुः आश्लेषायां सर्पः मघायां पितरः पूर्वायामर्यमा उत्तरायां भगः हस्ते सू
र्यः चित्रायां त्वष्टा स्वात्यां मारुतः विशाखायामिंद्राग्नी अनुराधायां मित्रः ज्येष्ठायामिंद्रः मूले निर्ऋतिः पूर्वाषाढायां तोयं उत्तराषा
ढायां विश्वेदेवाः अभिजिति प्रजापतिः श्रवणे हरिः धनिष्ठायां वसवः शतभिषायां वरुणः पूर्वभाद्रपदायामज एकपात् उत्तराभाद्र
पदायामहिर्बुध्न्यः रेवत्यां पूषा २८ इति नक्षत्रेशपूजाविधिः अथ ग्रहपूजाविधिः तत्र प्रयोगः हस्तत्रयायामविस्तृ
तां प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्तन्तुः सूत्राणि पातयित्वा समांतराले नवकोष्ठकं चक्रं निधाय समस्तकोष्ठांतरालेषु रक्तवर्ण
तन्मध्ये सूत्रद्वयनिपातनकोष्ठानि निधाय मध्यकोष्ठे दक्षिणस्वाग्रादि प्रादक्षिण्येन अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं ऌं
वर्णान्विलिख्य मध्यकोष्ठे अं वि लिख्य पूर्वतत्त्वयंस्यात्तकालेषु येभ्यंतरांतरालेषु मं मां मिं मीं मुं मूं मृं मॄं में मैं मों मौं मंमः
... यांतरालेष्वंशाः इत्यादि लेखः इत्यंतं मातृकां विलिख्य तत्र भास्करं पूजयेत् ततः पूर्वादि दिग्गाननकोणे
...कोष्ठे सोमाय नमः श्री इति विलिख्य ... कोष्ठे ... इत्यादि ... ततः ...विलिख्य ... तिथीशादीन्

भि

ख्य=

यां वरद

मंगलवार
को सोमवारौ
शनिवारस्य कु
करिष्यमाणा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

187

श्रीः

इति विलिख्य ओं मायै नमः इत्यग्निवायुकोणान्तराले कादिद्वादशवर्णात्मकमातृकाचा[illegible] ड्रं क्रों घे
ष्टकोणे भुकं खं ५ मंगलइत्यष्टाक्षराणि विलिख्याग्नेयं तराले षोडशस्वरयुक्तं ककारं विलिख्य तद्बहिरन्तराले मातृकां [illegible] देवीं कोणा
प्रजयेत् ततो दक्षिणमंडले मध्यकोष्ठे धारावगर्भं विकारं विलिख्य तद्बहिरष्टकोष्ठेषु चं ५ धुं धाय इति विलिख्याग्नेयं [illegible] ष्ठमलं कीरं
चामित्यादि षोडशस्वरयुक्तं चकारं विलिख्य तद्बहिर्मातृकां च विलिख्य तत्र वधूं प्रजयेत् ततः निर्ऋतिमंडले मध्य[illegible]
वगर्भं टकारं विलिख्य तद्बहिरष्टकोष्ठेषु स्वाहादि यादक्षिणो नटं पसोरये इत्यष्टवर्णा[न्] विलिख्य तद्बहिरन्तरा[le] [illegible] धाय भुवने
स्वरयुक्तं टकारं तद्बहिरन्तराले मातृकां च विलिख्य मध्ये षोडशोपचारैः धानैश्चर्यं प्रजयेत् ततो पश्चिममंडले मध्य[illegible] रां तो त्रिको
णावगर्भं तिवतं विलिख्य तद्बहिरष्टकोष्ठेषु तं थं दं धं नं मृऋवे इति विलिख्य तद्बहिरन्तराले च षोडशस्वरयुक्तं तकारं [illegible] नमः ईमा
न्तराले मातृकां च विलिख्य तत्र गुरुं षोडशोपचारैः प्रजयेत् ततो वायव्यमंडले मध्यकोष्ठे प्रणवगर्भं पकारं विलि[illegible] माभुजायै
खि तद्बहिरष्टकोष्ठे भुस्वाहादि याद क्षिणपेन पं फं बं भं मं भुकाय इत्यष्टाक्षराणि विलिख्य तद्बहिरन्तराले षोडश[स्वर]रे देवी
नं पकारं विलिख्य तद्बहिरन्तराले मातृकां विलिख्य तत्र भुवं षोडशोपचारैः प्रजयेत् तत उत्तरमंडले मध्यकोष्ठे प्रणवं [illegible]
र्भं यकारं विलिख्य तद्बहिरष्टकोष्ठेषु स्वाहादि यादक्षिणोपेनं यं रं लं वं शं षं सं हं ल्ये इत्यष्टाक्षराणि विलिख्य तद्ब[illegible]
न्तराले षोडशस्वरयुक्तं यकारं विलिख्य तद्बहिरन्तराले मातृकां च विलिख्य तत्र राजं षोडशोपचारैः प्रजयेत् तत ई[शा]
नमंडले मध्यकोष्ठे प्रणवगर्भं विकारं विलिख्य तद्बहिरन्तराले तद्बहिरष्टकोष्ठे स्वाहादि भादक्षिणापेन षं सं हं लं क्षं दे
तवे इत्यष्टाक्षराणि विलिख्य तद्बहिरन्तराले षोडशस्वरयुक्तं षकारं विलिख्य तद्बहिरन्तराले मातृकां च विलिख्य तत्र
षोडशोपचारैः केतुं प्रजयेदिति नवग्रहयज्ञविधिः इति विद्यार्णवे चतुर्दशः श्वासः १४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वा ४

अथ दैशिकवरः प्रातः प्रबोधकाले त्रिपुरात्मानमात्मानं भावयन् मूर्द्धि रंध्रगं ज्योतीरूपं च नाथं ... स्मृत्वा न्यस्ताविग्रहं
वन्नमासान्न्यासैः करशुद्धिषडंगयत्न रामनं दिवताष्टकार्थैः कृतन्यासशरीरः नमस्ते नाथ भगवन्नित्यादि श्लोकैः स्तुत्वा ह्रीं श्रीं हसक
नं मलवयरूं ... कान्दनाथ ह्रीं श्रीं सहकमलवयरीं ... देव्यंबापादुकां पूजयामीति गुरुमंत्रं यथाशक्ति जपित्वा कुंडलिन्या मूला
दिब्रह्मरंध्रागमान्तु संधान ... ततः ... स्नानमात्मानं भावयित्वा त्रिपुरात्मबोधकं स्तोत्रं पठेत् प्रातर्नमामि जगतां जनन्याश्चरणा
बुजं श्रीमत्त्रिपुरसुन्दर्यान् मिताया हरादिभिः १ प्रातस्त्रिपुरसुन्दर्याः नमामि च स्वतां भजे हरिहरेश्वरविरिंचि ... स्यादीनकृतोपया
२ प्रातस्त्रिपुरसुन्दर्या नमामि पदपंकजं यत्पादयमबुजं ... रमि भाति गंगा महेश्वरात् ३ प्रातः पाशांकुशाधार पापहस्तां नमाम्यहं
३ यदादित्यसंकाशां श्रीमत्त्रिपुरसुन्दरीम् ४ प्रातर्नमामि पादाब्जं यथेदं भासते जगत् तस्त्रिपुरसुन्दर्याः प्रसादान्निवर्तते ५ त्या:
यः श्लोकपंचकमिदं प्रातर्नित्यं पठेन्नरः तस्मै ददाति आत्मपदं श्रीमत्त्रिपुरसुन्दरी ६ इति स्तुत्वा ... सर्वाकारवा
हनाभरणात्मिकाः सर्वगाः सर्वदा सर्वसिद्धिदा बलिदानतोऽस्मिन्निति विधानात् स्वगुरतः साधारे ...
पात्रे ॐ ह्रीं सर्वविघ्नकृद्भ्यः सर्वभूतेभ्यो हुं स्वाहेति कोणेष्वाधार मंत्रेण करतलयोस्त्रिरास्फालनं सर्वप्रकारि ...
मुद्राय करमुष्टिभ्याम् ... स्विपति रूपाभ्यां देवताभ्यो निवेदितं बलिद्रव्यं दशनिरूपयामं दद्याद्बलिर्देयः ततश्चावश्य
कं कृत्वा क्लीं कामदेवाय सर्वजनप्रियाय नमः इति मंत्रेण दंतधावनं कृत्वा मूलं दिननित्याभ्यां गरवमुखालनं स्नानं तिल
कं कृत्वा वैदिक संध्यां निर्वर्त्य तांत्रिक संध्यां कुर्यात् तत्र स्त्रिराचम्य ... मंत्रं कुर्यात् ... हृदये ... विद्याखंडत्रयं स्म
रन् लोहितं तत्त्वमावेद्या लोहितं च निजं वपुः भावयन् वामेन नासारंध्रेण पूरयेद् ... स्मरन् ...
तोऽनाय सारयेत् एवं प्राणायामत्रयं ... धारयेत् ... एवं ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री

विद्यार्णव बादशाषोडशाविंशतिर्वीप्रभृतायामान्कृत्वा [illegible]ां सौः इतिकरशुद्धिं विधाय ऐं क्लीं सौः हृदयाय नमः अंगुष्ठयोः २ शिरसे स्वाहा
१८५ ५ तर्जन्योः २ शिखायै वषट् मध्यमयोः २ कवचाय हुं अनामिकयोः २ नेत्रत्रयाय वौषट् मध्यमयोः २ अस्त्राय फट् क
कर रतलपृष्ठयोः २ हृदयाय नमो हृदये २ शिरसे स्वाहा शिरसि शिखायै वषट् शिखायां २ कवचाय हुं कवचे २ नेत्रत्रयाय
185 वौषट् नेत्रत्रये अस्त्राय फट् करतलकरपृष्ठयोः २ हृदयाय नमो हृदये २ शिरसे स्वाहा शिरसि शिखायै वषट् शिखा
यां २ कवचाय हुं कवचे २ नेत्रत्रयाय वौषट् नेत्रत्रये अस्त्राय फट् इति प्रसारितमलांगुष्ठपाशोभ्यां तालत्रयं दर्विकस
ष्ठं तर्जनीमध्यमयोगादिदिक्षु पर्ययो मध्ये विद्युत् हृदयं न्यसेत् शक्तिषडंगं कृत्वा मंत्रध्यानं वदनं कुर्यात् मंत्रराजे
नाथे तत्त्वैः श्चानित्याभिः कालानित्यान्तविद्यया आधारे हृदये शीर्षे वह्नौ सत्ये निशाकरे ध्यायेत् निरोधं पूजयेत् स
र्वगत्यं तत्त्वैः स्वरं न्यसेत् मातृकास्थानेषु यथास्या देहशुद्धय इतिः विशेषस्त्रात्रिपुरारात्रिके संध्याचतुर्विधा ते यथा बाला
कौमारयौवना: प्रौढा चानि: कला चेति संध्या देवि प्रकीर्तिता: प्रातःकाले महादेवी विद्यावागीश्वरीमता कामेश्वरी च
मध्याह्ने मायाह्ने पुरभैरवी मध्यरात्रे महादेवी ज्ञेया त्रिपुरसुंदरी ततः स्वपुरतो धेनुमुद्रया जलममृती कृत्य मूलेनाष्टवारमभि
मंत्र्यतेन जलेन कुशे रकारादिर्वर्णमंत्रैः सविंदुर्गात्रिकाद्यैरेः सप्तवारं स्वशिरः प्रोक्ष्य मूलविद्यया त्रिः प्रादक्षिणं सूर्यमंडले
देवीं विचोक्त कूर्य ध्यात्वा दक्षहस्तेन जलमादाय लं वं रं यं हं इति मंत्रैः सप्तवारमभिमंत्र्य मूलेन च त्रिवारमभिमंत्र्य तत्विंदुभि
त्रमिंगुष्ठानामिकाभ्यां मूलविद्यया स्वशिरः प्रोक्ष्य अवशिष्टजलं वामहस्ते निधाय पतितो नोर्ध्वं तज्जलमिडया कृष्य सदेहान्तः स्थि
त सकलकल्मषं प्रक्षाल्य तज्जलं कृष्णवर्णं पिंगलया गतं मत्वा तज्जलं पुनर्दक्षिणहस्ते कृत्वा स्ववामभागे ज्वलद्वज्रशिलायां ध्या=
त्वा ऐं ह्रीं श्रीं वज्रं हुं फडिति पापपुरुषात्मना तस्यां शिलायामास्फाल्य ततो प्रक्षाल्य मूलविद्यया जलमादाय ब्रह्मरन्ध्रासहस्रदल

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कमलगतपरमामृतेकीकृत्य विभाव्य सजदन्तविवरात् श्वेत्रमार्गेणा निर्गमय्य तज्जलं वामकरे निधाय तेन जलेनात्मतत्त्वमालिनीस्वाहेति मंत्रेणात्मत्वाशि
ष्वि: प्रोद्यं ह्रीं श्रीं प्रथमकूटं क्रात्मतत्त्वं शोधयामि स्वाहा २ द्वितीयकूटं विद्यातत्त्वं शोधयामि स्वाहा २ तृतीयकूटं शिवतत्त्वं शोधयामि स्वा
हा समस्तविद्याधिस्वार्यं सर्वतत्त्वं शोधयामि स्वाहा एवमाचम्यांजलिना जलं गृहीत्वोत्थाय २ प्रथमकूटं वागीश्वरि विद्महे द्वितीयं
कूटं कामेश्वरी धीमहि तृतीयकूटं तन्नः शक्तिः प्रचोदयात् इति त्रिरर्घ्यं दत्त्वा ह्रां ह्रीं सः सूर्याय एषतेजसे स्वाहेति सत्ययायाच्च त्रिरर्घ्यं
दत्वा मूलविद्यापादे वीं त्रिः संतर्प्य ह्रां ह्रीं सः सूर्यं तर्पयामि नमः इति त्रिः संतर्प्य मूलाधारे प्रथमकूटं तडित्कोटिसमप्रभं मूलादिब्र
ह्मरंध्रांतं संचिंत्य तत्तेजः सुषुम्नावर्त्मना ब्रह्मरंध्रं नीत्वा ह्रनाकाशाधनाक्राकाशस्य वह्निमंडले समावाह्य तत्तेजसो मूर्तां वागी
श्वरीं ध्यायेत् पीतां पीतांबरां पीतस्रग्विलेपनां तडित्कोटिसमाभासां बालामत्युज्ज्वलां उत्पलकांचनाकरां भोजां वह्निपीठ। निर्गत
वीं वाग्भवीं वाग्भवोद्भूतां त्रिगुणात्मिकां स्मरेत् इत्याकाशस्य वह्निमंडलां ध्यात्वा १ प्रथमकूटं त्रिपुरावागीश्वरी पादुकां पूजयामि २
त्रिर्गंधादिभिः संपूज्य वाग्भवगायत्रीं चाथ त्रिपुरावागीश्वर्यै अर्घ्यं कल्पयामि स्वाहेति त्रिरर्घ्यं जालिमुद्रिष्य पुनः प्रथमकूटं त्रिपुरावा
गीश्वरीपादुकां तर्पयामीति त्रिः संतर्प्य श्रीगुरुं प्रणाम्य पूर्ववत्कार प्रडंग न्यासं विधाय मानसं कान्यासन्यासेषु त्रिपुरावत्रिता र
मूलविद्यात्तदिनानित्याविद्यां हंस अंनमः इत्यादिमातृकां विन्यस्य सर्वोक्तगायत्रीयथाशक्तिं जपित्वा वाग्भवगायत्रीं जपे
त् ऐं त्रिपुरादेवि विद्महे वागीश्वरि धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात् इति जपित्वा मूलविद्यां प्रातरित्येजपेत् यथा प्रातर्मूलाधा
रगते कमले वह्निमंडले वाग्बीजरूपां नित्यां तां विद्युत्पटलाभासुरां ध्यात्वा कोदंडपाशांकुशाल सस्वारां स्येच्छया
हीनवपुर्भीगुनित्या त्रात्मिकां चंद्रिकावरशोभे पेत्तां पारितः प्रांजलीनप्रज्ञानमुद्रावरकरात्त्यां गर्भोपास्तिमत्परात्
नवनाथान्स्मरेत् मूलपंकजे योनिमंडले इत्यसंध्यावत्रृश्ये ह्रीं श्रीं मूलं तं दितनित्याविद्यां हंसः अंआं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव श्रीप्रकाशानंदरूपिणी श्रीमहात्रिपुरसुंदरीया॰ भगवन् हंसः इत्येतमुच्चार्य लं ल्टं एं ऐं ओं औं अं अः ह्रीं श्रीं विमर्शानंदरूपि
१८६ णीं अहं सः इत्येतमुच्चार्य कं खं गं घं ङं॰ श्रीं ह्रीं आनंदानंदरूपि णी तत्स्थैवोच्चार्य चं छं जं झं ञं ह्रीं श्रीं श्रीं ज्ञानानंदरूपि णी तत्स्थैवो
च्चार्य टं ठं डं ढं णं ह्रीं श्रीं श्रीं सत्यानंदरूपि॰ पा॰ तत्स्थैव तं थं दं धं नं ह्रीं श्रीं श्रीं पूर्णानंदरूपि णी तत्स्थैव पं फं बं भं मं ह्रीं श्रीं श्री वं
186 स्वभावानंदरूपि णी तत्स्थैवोच्चार्य यं रं लं वं शं ह्रीं श्रीं प्रतिभानंदनाथरूपि॰ तत्स्थैव षं सं हं ळं क्षं सुभगानंदनाथरूपि॰
इति तत्वनाथात्मकत्वेन मूलविद्यां जपेत् मंत्रस्त्वादिनमित्यादिविद्यां यथाशक्ति जपेत् इति कालनित्याजपः ततो मूलादिब्रह्म
रंध्रांतं मूलविद्यामध्यान्तरर्थ्यं तह स्वस्तात्म प्रभां ध्यायन् मूलविद्यामष्टोत्तरशतं जप्त्वा बहिर्गायत्र्यास्थानत्रिमंडले पूर्वोक्तरूपां वाग्भ
वेश्वरीं ध्यायन् प्रातर्वाग्भवकूटमष्टोत्तरशतं जपेत् ततः प्राणायामादिपूर्वकं तं जपं देव्यै निवेद्य प्रणम्य सत्वा तत्स्थमंडलाद्बहि
ग॰= मंडलाच्च मूलदेवीं वाग्भवेश्वरीं च हृदये मूलाधारे च विसृज्य श्रीगुरुप्रणामो दिति प्रातःसंध्याविधिः अत्र कर्मकाले गुरुकध्यानमुक्तं
रुद्रयामले दीक्षाकाले यथारूपं स्वस्यानुग्रहकर्मणि दृष्टं तेनैव भावेन ध्यायन् बाह्यकमाचरेदिति गुरोरिति शेषः एतदुक्तध्यानप्रा
न्तः स्मरणातिरिक्तस्थले तु दीपे प्रातःसंध्येयमीशानि सर्वकर्मसु सर्वदा कर्तव्या मंत्रिणा नित्यं मंत्रसिद्धिसमृद्धये प्रातःसंध्यां परित्य
ज्य कर्म कुर्वन् व्रजत्यधः प्रातःसंध्यां परित्यज्य देवतापूजनं चरेत् अशुद्धः सतु राचारः सर्वकर्मबहिः कृतः प्रातःसंध्यां प
रित्यज्य देवपूजादिकं चरेत् होमात्कृत्वा महेशानि नारकी जायते नरः प्रातःसंध्यां परित्यज्य होमं वा तर्पणं शिवे कुर्वन्नका
रणं विप्र स्वजनन् पापाच्च भवेद्ध्रुवं पिशाचो जायते देवि अपि वेदांगपारगः संध्यानामपि सर्वासां प्रातःसंध्या गरीयसी तस्मात्तां
मनसि न त्यजेद्विप्रस्त्यजन् नरकमाप्नुयात् इति त्रिपुरार्णवचनादियमवश्यं कर्तव्येति शिववचनं अथ पाटिकादारायशाद्येन यदि
न पंकुर्यात् तच्च पंचमिर्दिवसैः मृत्तिकायाः षडा [illegible] मध्यमानो हृदयैकवोचाटिकानामात् एकैकमात्रका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वर्णाः पंचाशत्परिकीर्तिताः दिवसैः पंचभिः तस्याः षडावृत्तिरुदीरितेति तस्या मातृकायाः क्रम यथा तत्र युगे षष्टि तत्र प्रथ
मदिने सूर्योदयकाले अकार उदेति ततो द्वितीयघटिकादि पंचाशद्घटिकापर्यन्तास्वघटिकासु आकारादि क्षकारान्ता वर्णा विसर्गस्व
रूपरहिताः स्वस्वघटिकोदयकाले समुद्यन्ति तत्र एकपंचाशत्तमघटिकामारभ्य षष्टिदशघटिकासु अकारादि लृकारान्ता दशव
र्णाः स्वघटिकोदयकाले समुद्यन्ति इत्थं द्वितीयदिवसे सूर्योदयकाले एकार उदेति ततः स्वघटिकोदयकाले एकारादय एको
नचत्वारिंशद्वर्णाः क्षकारान्ता विंशतिवर्णाश्च समुद्यन्ति तृतीयदिवसे सूर्योदये चकार उदेति ततः स्वघटिकोदयकाले
छकारादि लकारान्ता एकोनषष्टिवर्णाः समुद्यन्ति चतुर्थदिवसे सूर्योदये ठकार उदेति ततः स्वघटिकोदयकाले
दिलकारां ठकारादि [illegible]कारान्ता क्षकारान्ता एकोनषष्टिवर्णाः समुद्यन्ति पंचमदिवसे सूर्योदयकाले पकार उदेति ततः स्वस्व
घटिकोदयकाले फकारादि लकारान्ता एकोनषष्टिवर्णाः समुद्यन्ति एवं पंचभिर्दिवसैर्मातृकायाः षडावृत्तिर्भवति एवंक्रमे व
ण निवर्तितो घटिकापातक्रमात्स्वः षष्टिजपः कार्यः तत्र प्रकारः प्रदर्श्यते तत्र अकारादिक्षान्ताः पंचाशद्वर्णा विसर्ग
रहिता दश दश भूत्वा पंचवर्गाः अत एव तत्तन्नामानो भवति तैः षष्टिजपः कार्यः तत्प्रकारस्तु मूलं तद्दिननित्याविद्या हं
सः अं र मूलं तद्दिननित्याविद्या हंसः अं उ न स्वाहा ऐं एवं दशान्तावत्प्रथमवर्गानावर्तयेत् पुनरावद्वितीयवर्गादावर्तयेत् एवं
द्वि द्विरावृत्तयः तृतीयदिने मूलं तद्दिननित्याविद्या हंसः चं एवं दशान्तां तृतीयवर्गानावर्तयेत् एवं पंचमदिने र मूलं तद्दिननित्याविद्याहं
सः यं एवं दशान्तं वर्जयित्वा पुनरकारादिक्षकारान्तान्पंचाशद्वर्णानावर्तयेत् एवं षष्टिजपः ततः षष्ठे षष्ठे दिने पुनरकारादिनक्रा
रभ्योक्तरीत्या घटिकापातरायक्रमेण षडावर्तनं कुर्यात् अत्र पुनः वर्तमानसमये साधकैर्ज्योतिःशास्त्रोक्तप्रकारेण [illegible] कलियुगस्य गतदि
नानि ज्ञात्वा [illegible] क्रमात् प्रथमदिनपर्यन्तं गणयित्वा पंचभिर्हृत्वा शिष्टेषु [illegible] दिने अकार उदयान्तरं भवति तस्मिन्दिने अकारमध्यघटिकापा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
१८७
187

प्रोक्त

नायत्रां क्रमेण कार्यमिति चूटिका यावद् अजपः प्रातरेव कार्यः अथ प्रथमं दिनसंध्या तत्र प्राणायामादिकं पूर्वोक्त परापर्यंतं प्रातः संध्यां
वेदवद्विधाय बीजसंध्यां कुर्यात् तद्यथा तत्र मध्याह्ने नादंतचक्रे मूलविद्यायाः कामराजकूटं रक्तवर्णं ध्यायेत् ततो जः सुषुम्णामार्गेणावह
न्नासाग्रदायनाभिः सायं सूर्यमंडले समावाहयेत् तु हूतां कामेश्वरीं ध्यायेत् तद्यथा रक्तांबरां रक्तांबरं दधानां पाशांकुशाभीतिवर
दधानां शुचिस्मिता वृद्ध रयौवनाढ्यां कामेश्वरीं संस्मरत् त्रिनेत्रां इति ध्यात्वा २ कामराजकूटं श्रीत्रिपुराकामेश्वरीया इतित्रिः संतर्प्य पुनः
कामराजकूटं गायत्रीं च वार्धः श्रीत्रिपुरकामेश्वर्यै अर्घ्यं कल्पयामीत्वाद्धेति त्रिरर्घांजलिं दत्त्वा पुनः कामराजकूटं अर्घ्यं श्रीत्रिपुरका
मेश्वरीपादुकां तर्पयामीति त्रिः संतर्प्य प्राणायामादि पूर्ववत् कृत्वा पूर्वबीजत्वस्य षडंगतृतीयविद्यागायत्रीं जपित्वा कामकूटं गाय
त्रीं जपेत् गायत्री यथा क्लीं त्रिपुरदेवि विद्महे कामिनीश्वरि धीमहि तन्नः क्लिन्ने प्रचोदयात् इति यथाशक्ति जपित्वा षट्षट्त्रिंशत्तत्त्वात्म
कत्वेन मूलविद्यां जपेत् तद्यथा तत्र मध्याह्ने हृदयांभोजकर्णिके सूर्यमंडले कामराजात्मिकां देवीं मलकूटत्रिक समानरागां प्रसन्न
वांडकुंडेक्षुचापपाशांकुशान्वितां परितश्चात्मरूपाभिः षट्त्रिंशत्तत्त्वशक्तिभिः रक्तमाल्यांबरालेपनशोभिः परिवारितां भगनि
त्यात्मरूपमयीं चूटिकावर्णां स्मरेत् पुष्पबाणेक्षुकोदंडधराः शोणा वपुर्धरः हस्तांकजे वन्ताः कामराजोपास्तिपरायणाः
इति देवीं ध्यात्वा २ मूलविद्यादिना नित्याविद्यां हसः शंशिवतत्त्वरूपिणी श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकां २ मूलादि हसः कं — शक्ति
तत्त्वरू मू दि हसः खं सदाशिवतत्त्वरू एवं गं ईश्वरतत्त्वरू पं शुद्धतत्त्वरूप डं मायातत्त्वरू चं कलातत्त्वरू छं विद्यां
तत्त्वरू जं रागतत्त्व झं कालतत्त्व ञं नियतित टं पुरुषत ठं प्रकृतित डं अहंकारत ढं बुद्धित णं मनस्तत्त्व तं श्रोत्रतत्त्व थं त्वक्त
त्व दं चक्षुस्तत्त्व धं जिह्वातत्त्व नं घ्राणत पं वाक्तत्त्व फं पाणितत्त्व बं पादत भं पायुत मं उपस्थत यं शब्दत रं स्पर्शत लं रूपत वं
रसत शं गंधतः षं आकाशत सं वायुत हं तेजस्तः ळं जलतः २ मू दि हसः हैं पृथिवीतत्त्वरू इति षट्त्रिंशत्तत्त्वयोगेन मूलविद्यामभिजपेत् का
दं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लनित्याविद्यामष्टोत्तरशतं जपित्वा हृदयकमले कामराजकूटं बालार्ककोटिप्रभं हृदयादि मूलाधारांतं च व्याप्तं स्थितं कदंबकं च ध्यायन्
कामराजकूटमष्टोत्तरशतवारं जपित्वा प्राणायामादिपूर्वकं जपं समर्प्य कृत्वा परमस्य मूलदेवीं कामेश्वरीं च हृदये निरंतरे दिनमध्याह्नसंध्यावि
धिः ॥ अथ सायंसंध्याविधिः तत्र प्राणायामादि सूर्यतर्पणांतं प्रागुक्तविधायबीजसंध्यां कुर्यात् सायमाज्ञाचक्रे केन्द्रारव्ये चंद्रमंडले मूलविद्या
यास्तृतीयकूटमुच्चार्य त्रिपुरसुन्दरीनेश्वरीया इति गंधादिभिः संपूज्य वक्ष्यमाणानां तृतीयकूटगायत्रीमुच्चार्य श्रीत्रिपुरसुन्दरीनेश्वर्यै इदमर्घ्यं कल्पया
मिस्वाहेति त्रिरर्घ्यं दत्वा पुनस्तानीयकूटमुच्चार्य श्रीत्रिपुरसुन्दरीनेश्वरीं तर्पयामीति त्रिः संतर्प्य प्राणायामादिपूर्विकां तृतीयविद्यागायत्रीं जपन् प्रा० व ५
वाक्कूटगायत्रीं जपेत् यथा ऐं सौः त्रिपुरादेवि विद्महे कामेश्वरी धीमहि तन्नोऽक्लिन्ना प्रचोदयात् इति वाक्‌ [redacted] गायत्रीमष्टाविंशति
वारं जपित्वा सायाह्ने षोडशनित्यात्मकत्वेन मूलविद्यां जपेत् तद्यथा सायमात्मस्तेजस्य च द्वे चंद्रसमद्युतिं शक्तिबीजात्मिकां चापबाणपा
शांकुशान्वितां गुणनित्यां तारां देवीं चंद्रिकां वरदाभयां चिंतयित्वा भगवतीं नित्याभिः परिवारितां ७ सकं बालाः संवेद धानाः स्मर
यक्रका नित्याः षोडशावयवाः सायंकाले तु संस्मरेत् इति देवीं ध्यात्वा २ मूलविनत्याविद्याहंसः ऐं कामेश्वरीनित्यारूपिणीश्रीमहात्रि
७ पुरसुंदरीपादुकां पूजयामि १२ मूदिहंसः ऐं भगमालिनीविद्यामुच्चार्य ऐं भगमालिनीनित्यारूपिणीश्रीम २ मू॰ दि॰ हंसः ऊं
नित्यक्लिन्नानित्याविद्यामुच्चार्य ईं नित्याक्लिन्नानित्यारूपिणीश्री २ मू॰ दि॰ हंसः भेरुंडविद्यामुच्चार्य ईं भेरुंडानित्यारूपिणीश्री ४२
मू॰ दि॰ हंसः ॐ वह्निवासिनीनित्याविद्यामुच्चार्य ॐ वह्निवासिनीनित्यारूपिणीश्रीः ७२ मू॰ दि॰ हंसः त्वरितानित्याविद्यामुच्चार्य त्वरिता
नित्यारूपिणीश्री ८२ मू॰ दि॰ हंसः लं कुलसुंदरीनित्याविद्यामुच्चार्य लं कुलसुंदरीनित्यारूपिणीश्रीः १२ २ मू॰ दि॰ ऐं विजया
नित्याविद्यामुच्चार्य ऐं विजयानित्यारूपिणीश्रीः १२ २ मू॰ दि॰ हंसः क्रौं सर्वमंगलनित्याविद्यामुच्चार्य क्रौं सर्वमंगलानित्या ला =
रूपिणीश्रीः १३ २ मू॰ दि॰ हंसः क्रौं ज्वालामालिनीनित्याविद्यामुच्चार्य क्रौं ज्वालामालिनीनित्यारूपिणीश्रीः १४ मू॰ दि॰
पि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हंसः ॐ विविद्याविद्यामुच्चार्य्य ॐ विचित्रा नित्यारूपिणी श्री: १५ २ स्व॰ दि॰ हंसः ॐ: पंचदशी विद्यामुच्चार्य्य ॐ: श्रीमहात्रिपुरसुंदरी
नित्यारूपिणी श्री १६ इति षोडश नित्यानाम् कृत्वेन जपित्वा प्राग्वत्कालनित्याविद्यां चतुः पित्वा भ्रूमध्यादिसहस्रांतं तृतीयकूटं प्रारब्धकोटि
निभं ध्यायन्नष्टोत्तरशतं तार्तीयकूटं जपेत् ततः प्राणायामपूर्वकं जपं समर्प्य स्तुत्वा देवी प्रणम्य हृदयं उल्लसन्मूलदेवीमन्त्रे ध्यस्रीह
दि कृत्स्नध्येच शिरो दिनि सायं संध्याविधिः तत्रोर्द्ध्वरात्रेत्वरीयसंध्या सुधासीनि सायंयथा अर्कमंडले देवीं ध्यानं विनाप्राणायामं चावेमा
नवर्ण्यंनं पूर्ववद्विधाय सहस्रारकमले तुरीयकूटं मूलविद्यान्त्रयोदशाक्षरं रूपं वन्धुरागसमप्रभं ध्यात्वा वहन्नासापुटे तन्नारकमंडलाद्बहि:
परमाकाशे समावाहयेत तद्भूतां भगवतीं यथोक्तरूपां ध्यायन्तुरीयकूटमुच्चार्य्य श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकां पूजये अर्घ्यं कल्पयामि स्वाहेति विरचंद
त्वा पुनस्तुरीयकूटमुच्चार्य्य श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकां समर्पयामीति त्रिः समर्प्य प्राणायामादिपूर्वकं प्राग्नुक्तां तुरीयगायत्रीं यथाशक्ति जपि
त्वा कालनित्याविद्यां मूलविद्यामष्टोत्तरशतवारं जपित्वा प्राणायामादिपूर्वकं समर्प्य देवीं स्तुत्वा परमाकाशात् सहस्रदलकमलकर्णिकाया
मुद्वास्य कामकलारूपमात्मानं ध्यायेदिति तुरीयसंध्याविधिः ९ तत्र संध्याचतुष्टयोपासनमेतद्विद्योपासकानामावश्यकं यत्र
शक्तो ध्यानरूपमप्यन्तरंगसंध्योपासनं कार्यमिति: अहतेषुदितीयदिने • पश्चिमार्धमष्टोत्तरशतं मूलं जपित्वा ऽनन्तः कर्मक विद्यां
र्तुमधिकारी भवति इति शिवशासनं स्नानसंध्यार्चनालोपं जपेदष्टोत्तरं शतमिति तत्र राजवचनात् जपेन्मूलविद्यामिति
शेषः अत्र संध्यालोपो न कर्तव्यः प्रमोदादेवमेव हि दीक्षितः संध्याहीनो न दीक्षाफलमश्नुते इति वचनात् संध्याचतुष्ट
यं साधकैरवश्यं कर्तव्यमिति अत्र प्रमादाद्यादेः संध्यालोपो भवति तदा त्वन्यसंध्यासमये प्रोक्तप्रायश्चित्तपूर्वकं संध्याक्रियां
विधाय तत्कालसंध्यां कुर्यात् उक्तं च त्रिपुरार्णवे संध्याहीनोऽन्यसंध्यायां पूर्वसंध्याक्रियामथ विधायोत्तरसंध्यायाः क्रि
र्थ्यो याकुर्यात्समाहित इति ३ त्व्यं संध्यावंदनांतरं पित्रादितर्पणं कुर्यात् तत्र प्राणायामत्रयं कृत्वा आदिन्यासं पूर्ववत्कृत्वा जले

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्र्यः

पूर्ववक्षीर्घमावाह्य विनिधेत मुद्रया स्वस्तीकृत्य मूलेन त्रिवारमभिमंत्र्य तत्र श्रीचक्रं विभाव्य तन्मध्ये वक्ष्यमाण प्रकारेण पीठपूजां विध
रः संरं देवीमावाह्य षोडशोपचारैर्जलं देवीं संपूज्य वक्ष्यमाण विधिना गावरणदेवताः संपूज्य २ मूलविद्या मुच्चार्य श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी
पादुकां तर्पयामीत्युच्चार्य तदुत्तर शतं वा — अष्टाविंशतिवारं वा यथाशक्ति तत्त्वीर्थजलैः परदेवतामुखकमले परमामृतधारां संतर्पयेत्
तदावरणदेवता यथाक्रमं स्वस्वोक्तमन्त्रैः पूजयित्वा सीमितस्थाने तर्पयामीत्यन्तैरेकैकांजलिना तर्पयेत् तत्र शक्तौ [illegible]कादि चतुष्टय खड्गमु दि:
वर्ती गुरुपंक्तित्रयमनन्दशानित्याभिः सहितां चतुरस्रवृत्तोपेतत्रिकोणाभ्यंतरे मध्यस्थासाबुधात्रिकोणगावरण[illegible] शक्तीश्च तां मूलदेवीं तर्पये
त् तत्राप्यशक्तौ संस्कृतेन जले देवीं ध्यात्वा संपूज्य देवीं सेवतर्पयेदिति निर्वाणविधिः अथ परक्तगंधाक्षत[illegible] विराजितः प्र
सन्नचेताः कर्पूरवासितस्वांगमागवान् पद्मासनः प्राग्वदनः ध्यानानायस्यसंयुक्तः एतन्नाहशोदैविधिकः प्राग्वत्षोडशार्णमनुना
विघ्नशान्तये सर्वभूतबलिं दत्त्वा पूर्णिना यानां गंधपुष्पधूपदीपनैवेद्यतांबूलाचमनात्मसमात्मनिवेदनामिति नद्योपचारैः स्व
र्थस्यना यंतन्मयीभूतस्वात्मानं तदात्मकं ध्यात्वा पश्चादात्मयासा[illegible]यंशिष्यदेहे विधाय ध्यानमह आगम ध्यस्य कलशाधारे त्र:
दशकलात्मकं वह्निमंडलं ध्यात्वा तत्रत्कलास्थानेषु प्रागुक्तप्रकारेण शैवान् [illegible] त्रिंशत्कटाः महा[illegible] त्रिंशत्कलाश्च मा
वयित्वा सर्वासामैक्यं भावयन् कलशपात्रं शाकाष्टगंधैः संलिप्य पद्मवस्त्रेण [illegible] तदुपरि फल पंचपल्लवादिकं निक्षिप्य [illegible]पा
लाभिः संवेष्ट्य तदुपरि श्रीचक्रं भावयित्वा अर्घ्यमुद्रां हृदर मंत्रेणात्मस्थां विधाय पीठपूजां सारमेत् तत्र तावत्पाश्चिमामित्तुर
ससमुद्राय्यतदन्तरे पश्चिमकोणे गीरपालिका पंचमं प्रागुक्तप्रकारेण षोडशोपचारैः [illegible] उत्तर पश्चिमको
पूजाः णे रत्नयोनं प्राप्य ह्रौं: रत्नयोनायनमः इत्यादिकं कला विधाय [illegible]द्वीपं परितो विलोमेन [illegible] पश्चिमे ह्री
श्रीं इक्षुरससागराय नमः दक्षिणे सुरासागराय नमः पूर्वे घृतसागराय नमः उत्तरे दुग्धसागराय नमः इतिसंपूज्य तत्द्वीपस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पश्चिमे पुष्पं दत्त्वा पुष्पदंडमासाद्य तदा तया वतरेत् ततः कोटियोजनविस्तीर्णमायामं महार्णवं नवरत्नमयं द्वीपं तन्मावा
विविधर्यावृतं सहस्रादित्यसंकाशं ध्यात्वा ह्रीं श्रीं ५१ नवखंडविराजिताय नवरत्नमयद्वीपाय नमः तत्रैव कल्पवृक्षोद्याना
य नमः तत्रैव रत्नवेलासानां षडूत्वन्यात्वा वसंतादि षडृतुभ्यो नमः पश्चिमे दिव्याभिमुखानि दिव्यास्त्रा ध्यात्वा १ इंद्रियाश्वेभ्यो नमः
पूर्वे दिव्याभिमुखानि दिव्यार्थगजान् ध्यात्वा २ इंद्रियार्थगजेभ्यो नमः ततः पश्चिमादि मध्यांतं विलोमेन नवरत्नानि ध्याये
त् पुष्परागरत्नाय नमः नैर्ऋत्ये नीलरत्नाय नमः दक्षिणे वैडूर्यरत्नाय नमः आग्नेये विद्रुमरत्नाय नमः पूर्वे मौक्तिकर
त्नाय नमः ईशाने मरकतरत्नाय नमः उत्तरे वज्ररत्नाय नमः वायव्ये गोमेदरत्नाय नमः मध्ये ह्रीं श्रीं पद्मरागरत्नाय नमः
ततस्तेष्वेव तत्रैव क्रमेण रत्नवेलासीनवचक्रेश्वरीशक्तिपादुकां पूजयामि एवं २ कालमुद्रामातृकारत्नदेवगुरुतत्त्वग्रह
मूर्तिस्वरूपिशक्तिपादुकां पूजयामि ततः २ करुणाजलोपवरिधये नमः ततस्तन्मध्ये रत्नद्वीपस्यांतरालीयां शाकोद्वादित्यसमान्वि
तं मारीचिकामंडपं ध्यात्वा मंडपाद्बहिः पश्चिमादि विलोमेन २ कालचक्रेश्वरी या मुद्राचक्रेश्वरी मातृकाचक्रेश्वरी या नैर्ऋत्या
दिकोणेषु विलोमेन देव्यवेलासीः शक्तीर्ध्यात्वा देशस्वरूपिणी शक्तिर्या कालस्वरूपिणी शक्तिर्या आकारस्वरूपिणी शक्ति
र्या शक्तिस्वरूपिणी शक्तिर्या ततो मंडपांतः देव्यवेलासीः पार्श्वयोः पंक्त्युपविष्टाः संगीतयोगिनीर्ध्यात्वा संगीतयोगिनी
शक्तिर्या ततः सिंहासनपरिसरे देव्यवेलासीः शक्तीर्ध्यात्वा २ समस्तचक्रचक्रमुद्रासिद्धयोगिनीश्च काश्मीर्या इति पीठस्था
नपर्यंकस्थापनं तत्रैव लोहकाचमृत्पात्रे तत्पत्रसंपात्रं स्व १ २ ततः साधारं संस्थाप्यांभ निराधारयाधारपात्रं पूज्यानिरुद्ध्यैतो
मातृकां संचिंत्य त्र्यात्मकमष्टत्रिंशत्कलात्मकत्वं ज्ञात्वा ह्रीं त्रिकोणवर्तुलचतुष्काक्षीरलघुकस्तूरिकाः क्रमेण पृथिव्यादिभूतात्म
कामत्वालिख्य तत्र तीर्थेन प्रपूर्य तत्र मुद्रां योनिमुद्रां च प्रदर्श्य तत्र सबिल्वकंद्याता ऽचंभ्य तत्स्मिन् निक्षिपति ईशानवह्निकोणयोर्मध्ये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पश्चिमाद्यनुलोमेन चतुर्दिक्षु षडंगमंत्रैर्दशदशवारमभ्यर्च्य षोडशनित्याविद्याभिश्चैकैकवारं वा त्रीणि यितदशवारं दिननित्याव
त्रिवारं जपित्वा अभ्यर्च्य तेनार्घ्यवारिणा विद्ययात्मानं प्रोक्ष्य करणान्यशोधयत्वेदित्यर्घ्यं विधाय न्यासान् कुर्यात् ततोक्तरीत्या
आत्मानमायस्यमन्त्रं ऐं क्लीं सौः इति विद्यया वामदक्षिणकरद्वयोरंगुष्ठयोर्यमार्जनात्करशुद्धिं कृत्वा पादयोः २ ह्रीं श्रीं सौः देव्यात्मासना
य नमः जंघयोः ऐं हक्लीं हसौः चक्रासनाय नमः जान्वोः हसैं हसक्लीं हसौः सर्वमंत्रासनाय नमः लिंगे क्लीं ब्लें साध्यसिद्धासन
नाय नमः इति चतुरासनन्यासं कृत्वा कुलसुन्दरीविद्याद्विरावृत्त्या करषडंगन्यासं कृत्वा प्राग्वद्वशिन्यादिमौद्रि वाग्देवतान्यासं कुर्यात्
ततो मूलाद्यषडंगेन मूर्धादि हृदं तं मूलापरेण हृदादि पदान्तं मूलान्तेन पदादि हृदन्तं व्यंजलिना व्यापकं कुर्यात् इति न्यासाः ततः क
लशोपरि स्वर्णत्रिकोणे श्रीयंत्रं विभाव्य वैदवे ह्रीं श्रीं सौः नमः इति पुष्पगर्भित्रिखंडामुद्रां बध्वा नस्यां मूलहृन्मध्य मूल वह्नि सूर्य सोमात्म
कत्वानुसंधानरूपया त्रिपुरसुन्दर्या तत्तेजस्त्रयरूपिणीं देवीं हन्नासापुटेन स्थानादानीय कल्पितमूर्तावावाह्य तावरणां ध्यायेत् लोहितां लल
तां वाराण्वा पवारास्वरणीत्करैः दधानां कामराजांके यन्त्रितां मुदितां स्मरेत् हारग्रैवेयरत्नादि मुद्रिकानूपुरान्वितां नवरत्नमयैर्दिव्यैः
स्तवकैश्चोपशोभितां वलयैरंगदैरत्नमयै रत्नांगुलीयकैः विराजमानां नादिव्य दिव्यांशुकविधारिणीं आचिस्मितां शान्ति रुंदगीता
कर्णानंदितां सहर्षासवसंभोगैः संजातानन्दविग्रहां वामदक्षाग्रापांगपरिपालितसाधका परितो भूषणौ श्रीव्रजैक [illegible] वामरकादि द
भिः विराजमानाद्विरदान्तव्याख्यानयितव्यविधात्र शक्तिमिर्दक्षिणानने पश्यन्तीनामितोनुसर्वां स्वसमानानामितोदारनित्याभिः
सेवितां परां मध्यप्रधान देव्याः तत्सम चक्रासनात्मकत्वतः नवावरणशक्तीनां ध्यानं देव्याः समं भवेत् वामांकयंत्रादन्यत्र
श्चावरणामुधादिकं तत्तद्यन्त्रं परमेशानि वक्ष्ये स्थानाम शोषतः इति ततः स्थापनीसान [illegible] धिमी अवगुंठनीसंनिधीय
नी [illegible] चतुष्कं नानीयितव्य प्रसर्वसंज्ञाभिमायादि मुद्रा नवके हति मुद्राचतुष्कं तान् [illegible] इत्यादि नित्याभोग पाद्याद्यर्घ्यच

द्रा नी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

३=६

विद्यार्णव मन्त्रस्नानवस्त्राभरणानि गन्धं पुष्पं धूपदीपौ नैवेद्याचमनं पुनः । ताम्बूलं सर्वज्ञानस्तोत्रं तर्पणं नमस्क्रियाः इति षोडशोपचा
१९० रैः श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीपादुकायै पाद्यं परिकल्पयामीति क्रमेण क्रियात् लौ पुष्पघृतारिकेलादिभिः कुर्यात् विद्योपासक
धृत्वा आचमनीयं स्वधा इत्यादि ... वौषट् इति ततो ... नैवेद्यं ... ततो ... भागे त्रिकोणाद्बहिरन
190 ताले देवीवामभागादि ... देवीपादि ... यथा ह्रीं
श्रीं प्रकाशानन्दशक्तिपादुकां पूजयामीत्यादि क्रमेण पूजयेत् ततो देवी ... पञ्चदश तिथिनित्याः पूजयेत् ह्रीं श्रीं का
मेश्वरीनित्यायाः विद्यामुच्चार्य कामेश्वरीनित्यापादुकां पूजयामीत्यादि क्रमेण त्रितिथिनित्याः पूजयेत् ... चतुर
स्रे पश्चिमद्वारप्रारभ्यायां २ अणिमासिद्धिपा लघिमासिद्धिपाः महिमासिद्धिपा ईशित्वासिद्धिपा १ वशित्वसिद्धिपा २ प्राकाम्यसिद्धि
पा २ भुक्तिसिद्धिपा २ इच्छासिद्धिपा २ रससिद्धिपादु २ सर्वकामसिद्धिपादु ब्राह्मीपा माहेश्वरीपा कौमारीपा २ वैष्णवीपा वाराहीपा
इन्द्राणीपा २ चामुण्डापा महालक्ष्मीपा द्रां सर्वसंक्षोभिणीमुद्रापा द्रीं सर्वविद्राविणी क्लीं सर्वाकर्षिणी ब्लूं सर्ववशङ्करी सः सर्वोन्मादिनी
क्रों महाङ्कुशा ह्स्ख्फ्रें खेचरी ह्सौः बीजमुद्रा ह्सखफ्रें खेचरी ऐं महायोनिमुद्रा इति संपूज्य ... त्रिपुरा
त्या चक्रेश्वरीनित्यापा ३ इति संपूज्य एता प्रकटयोगिन्यः त्रैलोक्यमोहने चक्रे पूजां गृहं तु ३ इति ... निवेदयेत् इति
सर्वसंक्षोभिणीमुद्रां प्रदर्शयेदिति प्रथमावरणं १ ततः षोडशदलेदेव्यग्रदलमारभ्य वामावर्तेन २ अं कामाकर्षिणी
नित्याकलापा आं बुद्ध्याकर्षिणी नित्याकलापा इं अहंकाराकर्षिणी नित्याकलापा ईं शब्दाकर्षिणी नित्याकलापा
२ उं स्पर्शाकर्षिणी नित्याकलापा ऊं रूपाकर्षिणी नित्याकलापा ऋं रसाकर्षिणी नित्याकलापा ॠं गन्धाकर्षिणी वि
नित्याकलापा ऌं चित्ताकर्षिणी नित्याकलापा ॡं धैर्याकर्षिणी नित्याकलापा एं स्मृत्याकर्षिणी नित्याकलापाः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऐं नामाकर्षिणी नित्याकलाया २ ओं कालाकर्षिणी नित्याकलाया २ औं अमृताकर्षिणी नित्याकलाया २ अः श
रीराकर्षिणी नित्याकलाया २ इति संपूज्य त्रः त्रिपुरेश्वरी चक्रेश्वरी नित्याया इति कामाकर्षिण्याद्ये संपूज्य एता गुप्त
योगिन्यः सर्वाशापरिपूरके चक्रे ह्रां ग्लूं क्लूं त्र इति तस्या वामहस्ते निवेद्य २ ह्रीमिति विद्राविणी मुद्रां प्रदर्शयेदिति द्वितीयावर
णपूजा ततोऽष्टदले प्रागादिदिक्षु २ अनंगकुसुमाया २ अनंगमेखलाया २ अनंगमदनाया २ अनंगमदनातुराया अ
नंगरेखाया अनंगवेगिनीया अनंगांकुशाया अनंगमालिनीया इति संपूज्य अनंगकुसुमाद्ये २ त्रः त्रिपुरसुंदरी चक्रेश्वरी नि
त्याया इति चक्रेश्वरीं संपूज्य एता गुप्ततर योगिन्यः सर्वसंक्षोभणे चक्रे ह्रां ग्लूं क्लूं त्र इति तस्या वामहस्ते निवेद्य २ क्लीं सर्वाकर्षि इति
णी मुद्रां प्रदर्शयेदिति तृतीयावरणपूजा ३ ततश्चतुर्दशारे देव्यग्रादिवामावर्तेन २ सर्वसंक्षोभिणी शक्तिया २ सर्वविद्राविणी श
क्तिया सर्वसंमोहिनी शक्तिया सर्वस्तंभिनी शक्तिया सर्वजृंभिणी शक्तिया सर्ववशंकरी शक्तिया सर्वरंजनी शक्तिया सर्वोन्मा
दिनी शक्तिया सर्वार्थसाधिनी शक्तिया सर्वमंत्रमयी शक्तिया सर्वसंपत्तिपूरणी शक्तिया सर्वद्वंद्वक्षयंकरी शक्तिया इति संपूज्य
सर्वज्ञाभिमयाद्ये २ त्रैं त्रिपुरचक्रेश्वरी नित्याया इति चक्रेश्वरीं संपूज्य एताः संप्रदाययोगिन्यः सर्वसौभाग्यदायके चक्रे ह्रां
ग्लूं क्लूं त्र इति तस्या वामहस्ते निवेद्य ह्रूं इति सर्ववशंकरी मुद्रां प्रदर्शयेदिति चतुर्थावरणपूजा ४ ततो बहिर्दशारे देव्यग्रादिवामा
वर्तेन २ सर्वसिद्धिप्रदा देवीया सर्वसंपत्प्रदा देवीया सर्वप्रियंकरी देवीया सर्वमंगलकारिणी देवीया सर्वकामप्रदा देवीया सर्व
दुःखविमोचनी देवीया सर्वमृत्युप्रशमनी देवीया सर्वविघ्ननिवारिणी देवीया सर्वांगसुंदरी देवीया सर्वसौभाग्यदायिनी देवीया
इति संपूज्य सर्वसिद्धिप्रदाद्ये २ त्रः त्रिपुराश्री चक्रेश्वरी नित्याया इति चक्रेश्वरीं संपूज्य २ एताः कुलकौल योगिन्यः सर्वार्थसाधके च
क्रे ह्रां ग्लूं क्लूं त्र इति तस्या वामहस्ते निवेद्य २ सः इति सर्वोन्मादिनी मुद्रां प्रदर्शयेदिति पंचमावरणपूजा ५ ततोऽन्तर्दशारे देव्यग्रादि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव वामावर्त्तेन २ सर्वज्ञाशक्तिया सर्वशक्तिया सर्वैश्वर्यप्रदादेवीया सर्वज्ञानमयाशक्तिया सर्वव्याधिविनाशिनीशक्तिया सर्वाधा
१८१ रस्वरूपाशक्तिया सर्वपापहराशक्तिया सर्वानंदमयीशक्तिया सर्वरक्षास्वरूपिणीशक्तिया सर्वेप्सितफलप्रदाशक्तिया इतिसंपूज्य
सर्वज्ञाग्रे २ मू॰ त्रिपुरमालिनीचक्रेश्वरीनित्याया इतिचक्रेश्वरीसंपूज्य २ एतानिगर्भयोगिन्यः सर्वरक्षाकरे चक्रे पूजांगं क्रूंत इति त्रि
19 तस्यावामहस्तेनिवेद्य क्रोंइति महांकुशमुद्रांप्रदर्शयेदितिषष्ठावरणपूजा ६ ततोष्टारे देव्यग्रादिवामावर्त्तेन २ अं १६ ब्लूं वशिनी
वाग्देवतापादुकांपूजयामितर्पयामिनमः २ कलह्रीं कामेश्वरीवाग्देवताया॰ नमो॰ २ न्व्लीं विमलावाग्देवतापादु॰ २ ज्म्रीं अरुणावा
ग्देवताया २ हसलवयूं जयिनीवाग्देवताया झ्म्र्यूं सर्वेश्वरीवाग्देवताया २ क्ष्म्रीं कौलिनीवाग्देवताया॰ नमो॰ इतिसंपूज्यवशिन्या- कौलिनी:
ग्रे २ मूलं त्रिपुरासिद्धाचक्रेश्वरीनित्याया इतिचक्रेश्वरीसंपूज्य २ एतारहस्ययोगिन्यः सर्वरोगहरेचक्रे पूजांगं ... इतितस्यावा
महस्तेनिवेद्य २ ह्स्ख्फ्रें इति सर्वखेचरीमुद्रांप्रदर्शयेदिति सप्तमावरणपूजा ७ ततोन्तराले देवीभुजाग्निकेसमीरयातसा
ग्रेषुचतुष्कोणेषु ह्रीं श्रीं यांरांलांवांसांद्रांद्रींक्लींब्लूंसः सर्वजृंभनेभ्यः कामेश्वरकामेश्वरीबाणेभ्यो नमः ह्रीं श्रीं धं सर्वसंमोहनकामे
श्वरकामेश्वरीधनुर्भ्यां नमः ह्रीं श्रीं आं सर्ववशंकरकामेश्वरकामेश्वरीपाशाभ्यां नमः ह्रीं श्रीं क्रों सर्वस्तंभनकामेश्वर
कामेश्वर्यंकुशाभ्यांनमः ततस्त्रिकोणे देव्यग्रादिवामावर्त्तेन २ वाग्भवकूटं कामरूपपीठकामेश्वरीदेवीया कामराजकूटं
पूर्णागिरिपीठवज्रेश्वरीदेवीया शक्तिकूटं जालंधरपीठभगमालिनीदेवीया इतिसंपूज्यकामेश्वर्यग्रे २ मू॰ त्रिपुराम्बाचक्रे
श्वरीनित्याया २ एताःपरापररहस्ययोगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदेचक्रे पूजांगं ह्रांत इतितस्यावामहस्तेनिवेद्य ह्स्रौं इति बीजाख्य
मुद्रांप्रदर्शयेदित्यष्टमावरणपूजा ८ ततोबिंदुस्थाने २ मूलं उड्डियाणपीठे श्रीमहात्रिपुरसुंदरीदेवीया इतिसंपूज्य २ महात्रिपुरसुंद
रीचक्रेश्वरीनित्याया इतिचक्रेश्वरीसंपूज्य २ एषा अतिरहस्ययोगिनी सर्वानंदमयेचक्रे पूजांगं क्रूंत इतितस्यावामहस्तेनिवेद्य ऐं इति सर्वमहायो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिमुद्रां प्रदर्शयेदिति नवमावरणपूजा ८ ततः पुनरपि प्रसन्नमुद्रां सात्त्वेन षोडशोपचारैः पुनरागध्यसंज्ञोपि गादि मुद्राः प्रदर्श्य
देवतागुरुस्वात्मनामैक्यसिद्धिकरणयोगभावनापूर्वकं मूलं दशधा जपेत् तद्भावनाद्य मूलं खंड त्रयमपि स्वरूप्य स्वरावसाने कृत्वा
नेत्रस्य नवविंदुत्रयं मत्वा तद्दृद्धि बिंदुनादेव्यावदनं भावयन् तदधः स्थाविंदुद्वयेन देव्याः कुचद्वयं भावयन् मत्स्ये योर्ध्रमात्रयाः
योषागाति देव्या भावयन् देवतायामात्मकत्वं गुरोरपि मंत्रात्मकत्वं च भावयन् मात्मन मस्य सर्वात्मकत्वं एतेन त्रयाणां
मंत्रात्मकत्वं चितयात्मकत्वं भावनाफलित मवैधविनारूपानतः स्वात्मानं देवतारूपं स्मरन् स्वात्मानि ताः पच्चद्रव्यानित्यानित्यादिया पि
स्वव्यां पंचभूतसमैरात्मानमभ्यर्चयेत् यथा २ स्वात्मकेचः एतपय प्रथमप्राशक्तिपादुकां पूजयामि ई ऐ समूहत्यपरनक्रानि
नानित्या उकुलोमानजउ दवरल रलावानिया २ ऊकश्चौयकठ घमव पक्षशक्तिपादुकां पूजयामि हसक्षमलवरयं ऊं नानम
श्राहस्वशक्तिपादुकां पूजयामि तत ओं ह्रीं हंसः सोहं स्वाहा इत्यात्माष्टाक्षरमंत्रेणात्मानमभ्यर्च्य आत्मानमस्य पंचेनयागभवना ह
त्वा स्वतंत्रोक्तमार्गोपात्तं योनिमुद्राबंधनं कृत्वा मंत्रवीर्यं योजनं कृत्वा चतुर्वक्त्रभावनापूर्वं चितंत्रोक्तं स्वतंत्रोक्तं मंत्रार्थं चिंतनं कि:
कुर्यात् स्वतंत्रोक्तं मालया सहस्रं पातं वा न दिनं जपतस संख्यं वा मूलमंत्रं जपेत् ततः किंचित्कालं शांत स्थापनमुद्रा वधामूले
ति नवव्याज्ञाति कृत्वाभ्यर्च्य नित्यहोमं कुर्यात् नतत्क्राम्याधकुंडे तत्राचर्यो विनातां तीर्थ यदि न नित्यानां कुशो रेखास्त्रं ततः प्राग्रा
स्त्रा मध्यसं लिखेत् तन्मध्यकोष्ठे नाभ्यां वह्निमाधायकव्यादे व्यादेभ्यो नम इत्यंगार पाकतं दक्षिणादिस्थपात्रताभ्यां प्रादक्षि
णप्रभृतोयं विना परिषिच्य ताभ्यां चतुर्दिक्षु प्रागग्रे हृदग्रेष्वग्रकुशैः परिस्तीर्य वह्निं प्रज्वाल्य ज्वालिनी मुद्रां प्रदर्श्य देवी रूपं
विभाव्य ह्रीं वह्निमूर्तये नमः इत्यभ्यर्च्य ह्रीं ह्रीं हिरण्याय स्वाहा नमः इत्यादिभिस्तदादि जिह्वामंत्रैरभ्यर्च्य हिरण्यकनकार
क्तकृष्णा इति दक्षिणाचकास्य जिह्वानां कप्रभातिरक्तावहरूपा इति नेत्रमव कास्यादिजिह्वानां च स्मरणपूर्वकं नाडकमेण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रः

विद्यार्णव १९२ 192

नवनवरूपाहुतीर्हुत्वा तत्तत्तिथिदिननित्यार्च्यां कृत्वा वटुकं पात्रे कामकलां पूर्वकं तस्यां स्वगेहं नीत्वा तत्र श्वत्यत मध्यामुद्रं पात्र पाय समाति
लतं कुलद्वये समन्वितमद्वयेनाथ जाक्रमेणैव कृत्वा तद्दिननित्ययात्मा श्रीचक्रे देवताः स्वतमंत्रैर्हुयात् ततो हृदयेन सह स्वाहुतीर्हुत्वाहुतसंख्यमूलं
जपेत् ततश्चत्विजः स्वस्वकुंडेषु आचार्यकुंडादग्निं गृहीत्वा संस्कृते स्वस्वाग्निं प्रज्वाल्य प्राग्वत्क्रमेणैव ऋ युतं तत्संख्याकमपंचकर्युः सा
तिपाठकाश्चार पालकाश्च नित्याकवचं पठेयुः मंडपस्थाः भागे ब्रोक्ता · ततो गुरुमध्ये त्रिकोणस्य षोडशकलशेषु सर्वमध्यस्थकलशेल
लिता पंचदशकलशेषु पंचदशनित्याः एवं षोडशीकृतस्थानस्थितषोडशकलशेषु गुरुक्रमो बोद्धव्यः · तानि स्थानानि चतुरस्ररेखाश्र
थांतरालगतवीथीहृदये सिद्धिदशकस्थानेषु आलाय अष्टकस्थानेषु षोडशकलेषु आवृथा अष्टकस्थानेषु चतुर्दशादि दशाष्टार
चक्रचक्रमध्यगतद्विचत्वारिंशत्त्रिकोणेषु पंचनवतिसंख्येषु श्रीचक्रगताष्टारदेवतास्थानात्रिकोणेषु प्रति त्रिकोणरेखा
त्रयेपि प्रति रेखं समान्तरालानि कोणानि त्रीणि चिह्नानि कृत्वा तेषु चिह्नेषु चिह्नमिति क्रमेण नवति यत्र त्रयाणिः षोडशीकृत त्रिकोणेषु मध्य
वर्ति त्रिकोणगर्भगतेषु पंचात्रिंशदधिक सार्द्धसहस्रं संख्याकेषु त्रिकोणेषु स्थापिततावत्संख्याककलशेषु गलहरोषु वस्त्रयुग्मवेष्टि
तेषु पंचरत्नपंचपल्लवसमग्रमृत्तिकाचंदनगंधपुष्पे तेषु देवताऽऽवाहनं सर्वे विचारे मध्ये कुंभं स्थाप्य नवदलमाला षट्त्रिंशदुत्तरस
प्तशताधिकविंशति सहस्रसंख्याकाः कालनित्या विद्याः प्रजपेत् तदुक्तं श्रीतंत्रराजे षोडशानित्यानां षट्त्रिंशत्तत्त्वविग्रहैः क्रौंस
जातितैः मंत्रैः यंत्रैः कालात्मना क्रमात् कथयामि त्वयोगाख्यं नानाभीष्टार्थकारकम् यज्ञानो यास्ति भेदाभ्यां मंत्राः सिध्यंति वर्णिताः स्वाः
षोडशनित्याः स्युः कादिहांतादशमीच तेनैतत्तानि षट्त्रिंशद्गुणानि व्यापानवात्मकाः अत्र षोडशनित्यानां कल्पेन अकारस्तेक व्यंज
श्रः नैः ककारादि पंचत्रिंशदाद्यं न नातिसंख्यं षट्त्रिंशद्यंजनानि षट्त्रिंशत्तत्त्वरूपाणीत्यर्थः अथैकपंचाशद्दशानां तु वर्गविभाग
माह अष्टावष्टौ स्वरे वर्गाः परतः पंचपंचच मान्तयाणां तु स्वरे एकोवर्गः एवं षड्वर्ग अत्र स्वराणां तु अष्टावष्टौ क्रमेणावर्गद्वयं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिं ग्रां=

ककारादिपंचपंचशद्वर्णा पंचपंचविभागेन सप्त वर्गाः एतेन वर्गान्वर्णानां नामित्यर्थः आद्याद्यष्टमातृणां वर्गत्रः षोडशस्वराणा
मेकोवर्गः उत्तरं एवंवत् कादीनां सप्तवर्गाः एतेऽष्टौ वर्गा अष्टमातृणामित्यर्थः एवं मंडलवर्णक्रममाह नित्यानां तत्वसंयोगवर्णा
संख्यासमीरिता षट्सप्तत्यापंचशतं तावद्धै संपूर्णाना इति नित्यानां षोडशस्वराणां तत्वं संयोगात्यद्विशद्व्यंजनसंयोगात्
५७६ अत्र व्यंजनात्मकस्य ककारस्य षोडशस्वरसंयोगेन अआइईउऊऋॠऌॡएऐओऔअंअः इति षोडशाक्षराः
एवं ककारस्य षोडशस्वरयोगेन ककाकिकीकुकूकृकॄकॢकॣकेकैकोकौकंकः एवमन्येषामपि राणां ककारादीनां क्षकारान्ता बा=१ख=
नां षोडशस्वरयोगः कर्तव्यः तेन षट्सप्तत्युत्तरपंचशतवर्णाः पूर्णमंडलाख्या भवंति तथा पूर्णकालसमासतिथ्यगवर्णाय
नामभाकृत्रिमहत्वा समाहत्याप्रोक्तः हतपूर्णावधिः तस्यलब्धांशतुर्थ्यं प्राहत्यात्रेतादिसंभवः मायाद्यारलिवामाया धरान्निवान
स्यैः कलाधराणि समीरिताः नाद्विनातरसंयुक्तान्यष्टयोनौसमालिखेत् दिताशेडिस्वरन्यासे बिंदुरूपानलक्रमात् वा
मोर्द्ध दलपर्यंबु पंच[illegible]व समीरिताः तबपूर्णाशालिप्यानस्वरूपेशाव्यवस्थिताः व्यंजनेषु तु सर्वत्र कलिशास्वेन संयुताः
सर्वत्र यंत्रविन्यासप्रतिष्ठाचार्पविग्रहे निग्रहे वाक्षुद्रन्यासे गर्भन्यासे प्रसिद्धिकृत् आरभ्य भानो हृदयमेकशोध्यष्टिकां
क्रमात् एकैकमात्रका वर्णा पंचाशत्यारिशतितः दिवसैः पंचभिक्तस्याः षवारत्तिरुदीरिता एवं पूर्णादिमारभ्यका
लोर्णान्ता प्रवर्तते योनौ त्रिकोणमालिख्य तस्मिन्योनिं समालिखेत् तेषुपर्यायनित्यान्दवर्णानालिख्य तातः पु
गार्णं चाष्टिकर्णांतमध्ये विन्यस्य तत्रैव नित्याः षोडशादेवीशिवजयेन्नित्यसर्वकाः उत्तमानित्यनित्यहिमध्यमार्द्धं
पर्वणि अघमामासमा त्रेताषाष्टा हृदयकोन्यना पूर्णामंडलवर्णाः स्युः अयमेवादितः क्रमात् [illegible] ब=
वान्ति एवं विधात्मकाक्षराः [illegible] सर्वसिद्धिनामकाराः कथितः क्रमात् [illegible]
[illegible] भवंति [illegible] नित्यया सवह्निपान्तसहस्राणि चविंशति [illegible] समाख्याता नदावृत्तिस्तत्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव १८३

193

तिकृत स्तंभनाचेषु तद्वर्णांस्तु ह्रयाहेतिवाहनैः एतैर्ग्रथितजापेन मंत्राः सिध्यन्ति यदिरिति तः ताप्यावृत्तिर्मत्रा योद्धि सहस्रं शतत्रयं चत्वारि चेति वि
तेयाक्षत्वावृत्तिरुदीरिता हृत्पिंडल संख्यैव नित्यावृत्तिस्सहस्रशः द्विशतं षष्ठ्यवृत्याप्तिः शेषं समुदीरितास्ति एतदर्थे प्रपंचयिष्यामः प्रकृते प्र
ख्यान तदस्य सषट्त्रिंशत्तत्त्व प्रशातोत्तरविंशति संख्याक कालनित्याविद्याभिरभिमंत्रणा सकीर्तिताः कालनित्याविद्या कवि कृवादिवादि ग्रन्थेषु प्र
कास्तास्तु पातंत्रराजे विस्तराविना तंत्रराजोक्ता सत्वडुद्रियंते यथा अकारादि क्षकारान्ताः षट्त्रिंशत्तत्त्ववर्णा षोडशानित्यान्तर्भिः षोड
द्वि शस्वरैः प्रत्येकं संयोजिताः षट्सप्तत्युत्तर पंचशतसंख्याकाः हृत्पिंडलाख्या भवति कालनित्याविद्यानां तासु संख्या नामेकैको वर्णः षट्
सर्वांसां॥१ त्रिंशत् यथा मादिवर्णा इति सर्वे वर्णा वाग्भवाख्या भवन्ति प्रागुक्त षट्त्रिंशत्तत्त्ववर्णास्तु सर्वास्तानि नामाकारेण कृतसंधिकाः पु
नां=२ नः पुनः क्रमेण कामराजाख्या द्वितीयवर्णा भवन्ति ईकारस्तु विद्यासां शक्तिकूटाख्यस्तृतीयवर्णो भवति अथैता विद्याः क्रमेण पारायणे
कोमूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा अद्येत्यादि करिष्यमाण हृत्कलशाभिमंत्रणाख्ये कर्मणि षट्त्रिंशदुत्तर पंचशताधिक विंशतिसंख्याक
कालनित्याविद्याभिः हृत्कलशाभिमंत्रणां करिष्ये इति संकल्प मस्तक दलवाकुलादि षट्त्रिंशत्स्थानेषु शतनित्यानं षोडशदल पद्म
विभाव्य तेषु अकारादि क्षकारान्तान् षट्त्रिंशत्तत्त्ववर्णान् प्रत्येकं षोडशस्वरसंयुक्तान् विभाव्य मध्ये तत्तत्पद्मान्तरं विन्यस्य तद्वादि
दलेषु तत्तद्दल रचित षोडशवर्णान् तदादिकान् विन्यसेदिति एवं हृत्पिंडलवर्णान् विन्यस्य पुनः कालनित्याविद्यया सहितम्
तविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि दक्षिणामूर्तये ऋषये नमः छन्दः पंक्तिश्छंदसे नमः हृदये कालनित्यारूपिण्यै श्रीमहा
त्रिपुरसुंदर्यै देवतायै नमः इति ऋष्यादिकं विन्यस्य हृत्कलशाभिमंत्रणे विनियोगः इति कृत्वा कालनित्यान्तादिनित्या
विघ्नतरैस्त्रिभिर्दिशावृत्याय पाशिचिकुरखड्गव्यानं प्रावक्षोक्तचलनामतत्वासंवाग्देवताश्चकन्यासं विधाय स्वकारकां वरारक्त
त्रिविधयामलेष्वाः पाशांकुशे तुकोदराड प्रकटनविविताः मादेविस्तितालनित्यां हृदये ध्यात्वा वदनाम्भोजे नमाहृदये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीचक्रं कालचक्रं मध्यगतं विभाव्य तत्र देवीं सावरणां कालनित्याभिध्य परिवृतां ध्यात्वा मानसैरुपचारैः संपूज्य कालनित्याजपमार
भेत् तत्रादावंगविद्या त्रिपुरा वर्णोक्ताः प्रोच्यंते तत्र क्रों मूल अ स्तौः हंसः मूदि आ हसौः हंसः मूदि इ स्तौः हंसः मू॰दि ई स्तौः हंसः मूल
दि उ स्तौः हंसः मूदि ऊ स्तौः हंसः मूदि॰ ऋ स्तौः हंसः मूदि॰ ॠ हसौः हंसः मू॰दि॰ लृ हसौः हंसः मू॰दि॰ ए स्तौः हंसः मू॰दि॰ ए हसौः
हंसः मू॰दि॰ ओ स्तौः हंसः मू॰दि॰ औ स्तौः हंसः मू॰दि॰ अं स्तौ हंसः मू॰दि॰ अः स्तौः हंसः एवं ककारादि क्षांत एकपंचाशद्विद्याभिः
समूलविद्यां जपित्वा केवलमूलविद्यां त्रिर्जपित्वा ऐं वद वद वाग्वादिनि ऐं क्लीं क्लिन्ने क्लेदिनि क्लेदय महाक्षोभं कुरु क्लीं सौः मो॰
क्षं कुरु २ सौः स्तौः इति दीपिनीविद्यामेकवारं जपित्वा प्रागुक्त श्रीगुरुपादुकाविद्यामेकवारं जपित्वा प्रागुक्त श्रीगुरुपादुकाविद्यामेकवारं
जपित्वा पुनश्चत्वारिंशद्विद्याभिः सहमूलविद्यां जपेत् यथा मू॰ आ ह्लां हसा ई हंसः मू॰ ई ला हला ई हंसः मू॰ उ ला हला ई हंसः मू॰ ऋ सा हसाः
ग्रा॰ ई हंसः मू॰ लृ षा हसा ई हंसः मू॰ ऐ सा वसा ई हंसः मू॰ ऊ हा ई हंसः मू॰ ङ हा ई हंसः मू॰ ऋ षा ई हंसः मू॰ ओं ला ई हंसः इति षोडशधा जपित्वा
मू॰ ककार ई हंसः एवं औ वा हसा ई हंसः मू॰ आं ह्ला हसा ई हंसः इत्यष्टधा जपित्वा पुनः मू॰ आ ह्ला ई हंसः मू॰ आ ह्ला ई हंसः मू॰ इ ला ई हं
सः मू॰ ङ ला ई हंसः मू॰ ऊ हा ई हंसः मू॰ ङ हा ई हंसः मू॰ ऋ वा ई हंसः मू॰ ऋ सां ई हंसः मू॰ लृ षौ ई हंसः मू॰ ए शा ई हंसः मू॰ ऐ षा
ई हंसः मू॰ औ वा ई हंसः मू॰ ओ वा ई हंसः मू॰ अ ला ई हंसः मू॰ अं ला ई हंसः इति षोडशधा जपित्वा मू॰ ककार ई हंसः एवं रघो ई ङ ङा
ई हंसः ऋ षा ई हंसः लृ वा ई हंसः ए वा ई हंसः ऐ शा ई हंसः अं ला ई हंसः इत्यष्टधा जपित्वा पुनः मू॰ अ ला ई हंसः मू॰ ई ला ई हंसः
मू॰ ऊ हा ई हंसः मू॰ ऋ सा ई हंसः मू॰ लृ षा ई हंसः ऐ शा ई हंसः औ वा ई हंसः अः ला ई हंसः इत्यष्टधा जपित्वा पश्चात्कालनित्या
विद्याभिः सह मूलविद्यां जपेत् अथ मरंगविद्याजपो वर्णद्वयस्यायादेव प्रत्यहं कार्य्यः अथ कालनित्या जपः २ मू॰ क का ई हंसः
२ मू॰ क का ई हंसः मू॰ ख खा ई हंसः २ मू॰ ग गा ई हंसः एवं बीजद्वय मूलविद्या सर्वत्र च चा ई हंसः ज ज्या ई हंसः झ झा ई

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वियाभवि हंसः अछाईहंसः अजाईहंसः अझाईहंसः अञाईहंसः अटाईहंसः अठाईहंसः अडाईहंसः अढाईहंसः
१८४ अणाईहंसः अताईहंसः अथाईहंसः अदाईहंसः अधाईहंसः अनाईहंसः अपाईहंसः अफाईहंसः अबाईहंसः अ
भाईहंसः अमाईहंसः अयाईहंसः अराईहंसः अलाईहंसः अवाईहंसः अशाईहंसः अषाईहंसः असाईहंसः अहाईहंसः
194 अळाई इतिजपित्वा १वः सू॰ आकाईहंसः एवं आकाईहंसः आखाई आगाई आघाई आङाई आचाई आछाई आजाई
आझाई आञाई आटाई आठाई आडाई आढाई आणाई आताई आथाई आदाई आधाई आनाई आपाई आ
फाई आबाई आभाई आमाई आयाई आराई आलाई आवाई आशाई आषाई आसाई आहाई आळाई आक्षा
इआई ई इतिजपित्वा १वः२ सू॰ इकाई इखाई इगाई इघाई इङाई॰ इचाई इछाई इजाई इझाई इञाई आटाई आठाई आ
डाई आढाई आणाई आताई आथाई आदाई आधाई आनाई आपाई आफाई आबाई आभाई आमाई आयाई आ
राई आलाई आवाई आशाई आषाई आसाई आहाई आळाई आक्षाई इतिजपित्वा १वः२ इआई इकाई इखाई इगाई इघाई
ईआई इङाई इचाई॰ इजाई इझाई इञाई इटाई इठाई इडाई इढाई इणाई इताई इथाई इदाई इधाई इनाई इपाई इफाई
इबाई इभाई इमाई इयाई इराई इलाई इवाई इशाई इषाई इसाई इहाई इळाई इक्षाई इतिजपित्वा ईआईहंसः एवं ई
काई ईखाई ईगाई ईघाई ईङाई ईचाई ईछाई ईजाई ईझाई ईञाई ईटाई ईठाई ईडाई ईढाई ईणाई ईताई ईथाई
ईदाई ईधाई ईनाई ईपाई ईफाई ईबाई ईभाई ईमाई ईयाई ईराई ईलाई ईवाई ईशाई ईषाई ईसाई ईहाई ईळाई ईक्षाई
एवंजपित्वा उआई उकाई उखाई उगाई उघाई उङाई उचाई उछाई उजाई उझाई उञाई उटाई उठाई उडाई उढाई
उणाई उताई उथाई उदाई उधाई उनाई उपाई उफाई उबाई उभाई उमाई उयाई उराई उलाई उवाई उशाई उषा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ फा॰

ई उसाई उहाई उक्षाई इत्यंतं जपित्वा पुनः मू॰ ऊक्षाई हंसः एवं ऊ काई ऊखाई ऊगाई ऊघाई ऊङाई ऊचाई ऊछाई
ऊजाई ऊझाई ऊञाई ऊटाई ऊठाई ऊडाई ऊढाई ऊणाई ऊताई ऊथाई ऊदाई ऊधाई ऊनाई ऊपाई ऊफाई ऊबाई
ऊभाई ऊमाई ऊयाई ऊराई ऊलाई ऊवाई ऊशाई ऊषाई ऊसाई ऊहाई ऊळाई ऊक्षाई इति जपित्वा पुनः ऋ मू॰ दि॰ ऋ
क्षाई हंसः एवं ऋकाई ऋखाई ऋगाई ऋघाई ऋङाई ऋचाई ऋछाई ऋजाई ऋझाई ऋञाई ऋटाई ऋठाई
ऋडाई ऋढाई ऋणाई ऋताई ऋथाई ऋदाई ऋधाई ऋनाई ऋपाई ऋफाई ऋबाई ऋभाई ऋमाई ऋयाई ऋ
राई ऋलाई ऋवाई ऋशाई ऋषाई ऋसाई ऋहाई ऋळाई ऋक्षाई इति जपित्वा पुनः ॠक्षाई ॠकाई ॠखाई ॠगाई
ॠघाई ॠङाई ॠचाई ॠछाई ॠजाई ॠझाई ॠञाई ॠटाई ॠठाई ॠडाई ॠढाई ॠणाई ॠताई ॠथाई ॠद
ाई ॠधाई ॠनाई ॠपाई ॠफाई ॠबाई ॠभाई ॠमाई ॠयाई ॠराई ॠलाई ॠवाई ॠशाई ॠषाई ॠसाई ॠहा
ई ॠळाई इति जपित्वा पुनः ऌक्षाई ऌकाई ऌखाई ऌगाई ऌघाई ऌङाई ऌचाई ऌछाई ऌजाई ऌझाई ऌञाई ऌटाई ऌठाई
ऌडाई ऌढाई ऌणाई ऌताई ऌथाई ऌदाई ऌधाई ऌनाई ऌपाई ऌफाई ऌबाई ऌभाई ऌमाई ऌयाई ऌराई ऌलाई
ऌवाई ऌशाई ऌषाई ऌसाई ऌहाई ऌळाई ऌक्षाई इति जपित्वा पुनः ॡक्षाई ॡकाई ॡखाई ॡगाई ॡघाई ॡङाई
ॡचाई ॡछाई ॡजाई ॡझाई ॡञाई ॡटाई ॡठाई ॡडाई ॡढाई ॡणाई ॡताई ॡथाई ॡदाई ॡधाई ॡनाई
ॡपाई ॡफाई ॡबाई ॡभाई ॡमाई ॡयाई ॡराई ॡलाई ॡवाई ॡशाई ॡषाई ॡसाई ॡहाई ॡळाई ॡक्षाई एव
जपित्वा एक्षाई एकाई एखाई एगाई एघाई एङाई एचाई एछाई एजाई एझाई एञाई एटाई एठाई एडाई एढाई एणाई ए
ताई एथाई एदाई एधाई एनाई एपाई एफाई एबाई एभाई एमाई एयाई एराई एलाई एवाई एशाई एषाई एसाई एहाई

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
१८५
195

एळाई एक्षाई इति जपित्वा पुनः ऐआई ऐकाई ऐखाई ऐगाई ऐघाई ऐङाई ऐचाई ऐछाई ऐजाई ऐझाई ऐञाई
ऐटाई ऐठाई ऐडाई ऐढाई ऐणाई ऐताई ऐथाई ऐदाई ऐधाई ऐनाई ऐपाई ऐफाई ऐबाई ऐभाई ऐमाई ऐयाई ऐराई
ऐलाई ऐवाई ऐशाई ऐषाई ऐसाई ऐहाई ऐळाई ऐक्षाई इति जपित्वा ओआई ओकाई ओखाई ओगाई ओघाई ओङा-
ई ओचाई ओछाई ओजाई ओझाई ओञाई ओटाई ओठाई ओडाई ओढाई ओणाई ओताई ओथाई ओदाई ओधाई ओ- ना
नाई ओपाई ओफाई ओबाई ओभाई ओमाई ओयाई ओराई ओलाई ओवाई ओशाई ओषाई ओसाई ओहाई ओळाई
ओक्षाई इति जपित्वा पुनः औआई औकाई औखाई औगाई औघाई औङाई औचाई औछाई औजाई औझाई औञाई
औटाई औठाई औडाई औढाई औणाई औताई औथाई औदाई औधाई औनाई औपाई औफाई औबाई औभाई औ-
माई औयाई औराई औलाई औवाई औशाई औषाई औसाई औहाई औळाई औक्षाई एवं जपित्वा पुनः अंआई हंसः इत्या-
दि अंक्षाई हंसः इत्यन्तं जपित्वा पुनः अः आई इत्यारभ्य अः क्षाई इत्यन्तं जपित्वा एवं षट्सप्तत्युत्तर पंचशतसंख्याको जपो भव-
ति मूलविद्यायाः अत्र पारायणतो प्रथमं तद्दिनयुगान्तरात् षोडशाक्षरामित्रा उत्पन्न षट्सप्तत्युत्तर पंचशतविद्याभिः सह मूलविद्यां
जपित्वा पश्चात्तद्दिनान्तरजनितविद्याभिस्तावत्संख्याभिः सह प्रोक्तक्रमेण मूलविद्यां जपेत् युगान्तरदिनान्तरे तु तत्तद्दिनोत्थविद्याविद्या-
द्यायाः प्रथमान्तरं द्वितीयान्तरं च बोद्धव्यं युगान्तरोत्थविद्याजपे विशेषस्तु यस्मिन्युगे यत्स्वरयुतं युगान्तरं भवति तत्स्वरमारभ्य प्र-
तिस्वरं षट्त्रिंशत्क्रमेण तद्दिनगोत्थिताविद्यापर्यन्तं जपित्वा पुनस्तद्यन्तस्य प्रथमस्वरमारभ्य स्वस्वरस्य पूर्वस्वरान्तिमविद्याव-
पंच धिं जपेत् तदा मूलविद्यायाः षट्सप्तत्युत्तरशतसंख्याको जपो भवति अत्र युगस्य षट्त्रिंशद्दिनात्मकोनयो भवति प्रागुक्तप्र-
कारमंडलवर्णेषु षट्सप्तत्युत्तरपंचशतसंख्याकेषु एकैकस्यान्तरस्यैकैकयुगं प्रतियुगान्तरत्वं भवति एतत्सर्वं गुरुतः शास्त्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तश्च समस्याविद्या यथाजपः कार्यः एवं द्वियंचाशदुत्तरैकादशशतसंख्याको जपो भवति मूलविद्यायाः नागविद्याजपस्त्वे
केकवर्णादावेकनवतिसंख्याकमेव वर्णद्वयादौ जपाद्वशीति उत्तरशतसंख्याको भवति केवलमूलविद्याजपोपि वारचतुष्टयं
त्रित्रिसंख्या द्वादशधा भवति संभूय षट्चत्वारिंशदुत्तरसप्तशताधिकसहस्रसंख्याको जपो भवति मूलविद्यायाः एवमुक्तसं
ख्याकं जपमुक्तविधिना कृत्वा पुनः केवलमूलविद्यां त्रिर्जपित्वा श्रीगुरुदीपनीविद्यां गुरुपादुकाविद्यां च सकृत्सकृज्जपित्वा उत्तरा
क सहैं हसकलड्रीं सहकलरक्लीं नमः उक्त्वा नीरागिविद्यां सकृज्जपित्वा मम सकलमनोरथान्साधय तेभ्यो नमः इति प्रार्थनीं विद्यां सकृत्स
कृज्जपित्वा इति वर्णाद्विद्यस्याप्यंते बोद्धव्यं एवमंगविद्याजप मूलमंत्रजपादिकं पारायणं प्रशस्तं आभिमंत्राद्येनु केवलकालनि
त्यापवावर्तनीयाः दिनतो वारतः पक्षादिर्वा दितन्त्रैवोक्तत्वात् बहुदिनसाध्ये यत्राधिकाशक्त्यं दिनत्रयादिनचतुष्टयसाध्ये
ते तु केवला एवेत्संप्रदायः ततो वर्णाविर्गाने इदं स्तोत्रं पठित्वा प्राप्य द्वितीयवर्णस्यारंभो विधेयः यथा त्रिपुरादौ दमां च वीररमा
स्वाहुउपसृशयकुलचारे मानभैरवगां वंदे देवीं त्रिपुरभैरवीं १ कादिवर्णाद्विकाकारसमस्तपञ्चकाविग्रहां ककुशलयाहस्तां वंदे देवीं त्रिपुर त्रिपुर २
वीं २ सरवोडशकानां सरबहूत्रिंशद्विः पदावरेः बट्त्रिंशत्तत्वगां वंदे देवीं त्रिपुरभैरवीं ३ बट् त्रिंशत्तत्वसंख्या प्याशिवचेदुकलास्वपि का
दितत्वांतसंवंदे देवीं त्रिपुरभैरवीं ४ आ ई मायाद्वयो वाधिनि चित्रेहकलावती सर्वात्मिकां परां वंदे देवीं त्रिपुरभैरवीं ५ षडध्वपि
उयोनिस्थां मंडलत्रयकुंडली लिंगत्रयात्मिगां वंदे देवीं त्रिपुरभैरवीं ६ स्थूलसूक्ष्मद्वया वारा श्रुकामान स्थितेतरां प्रात्यप्रत्यक्षितिं वंदे
देवीं त्रिपुरभैरवीं ७ अक्षरां तर्गताशावनामरूपक्रियां परां शान्तिविशिष्टपरां वंदे देवीं त्रिपुरभैरवीं ८ वर्णादि पठितव्यं स्यात्स्तोत्रमेतत्सम
समाहितैः इति स्तोत्रं श्रावत्सारसायामत्रयं कृत्वा गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपं सिद्धिर्भवतु मे देवि त्वत्प्रसादा
त्वयि त्समर्पयेत देव्यै जपं समर्प्य द्वितीयवर्णस्यारंभो विधेयः यथा ... © Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri ... ककाई करवाई कगाई किचाई कडाई कचाई कत्स
नीतप

विद्यारावि
१९६
196

ईकाजाई ककाई कखाई कटाई कठाई कडाई कढाई कणाई कताई कथाई कदाई कधाई कनाई कपाई कफाई कबाई क-
भाई कमाई कयाई कराई कलाई कवाई कशाई कषाई कसाई कहाई कळाई कक्षाई इतिजपित्वा पुनः कक्राई हंसः इ-
त्यादि कान्ताई हंसः इत्यंतं जपित्वा ततः किक्राई हंसः कीवाई हंसः इत्यादि कीन्ताई इत्यंतं जपित्वाः कुक्राई इत्यादि कुन्ता-
इत्यंतं जपित्वा पुनः कूक्राई कूकाई इत्यादि कून्ताई इत्यंतं जपित्वा कृक्राई इत्यादि कृन्ताई इत्यंतं जपित्वा पुनः कॄक्राई हंका-
ई इत्यादि कॄन्ताई इत्यंतं जपित्वा कॢक्राई इत्यादि कॢन्ताई इत्यंतं जपित्वा पुनः कॣक्राई इत्यादि कॣन्ताई इत्यंतं जपित्वा ततः के-
क्राई इत्यादि केन्ताई इत्यंतं जपित्वा कैक्राई इत्यादि कैन्ताई इत्यंतं जपित्वा कोक्राई इत्यादि कोन्ताई इत्यंतं जपित्वा कौक्राई इत्या-
दि कौन्ताई इत्यंतं जपित्वा कंक्राई इत्यादि कंन्ताई इत्यंतं जपित्वा कःक्राई इत्यादि कःन्ताई इत्यंतं जपेत् पुनः खक्राई इत्यादि खः
न्ताई इत्यंतं ज॰ ५७६ गक्राई इत्यादि गन्ताई इत्यंतं ५७६ ॰क्राई इत्यादि [illegible]न्ताई इत्यंतं ५७६ ङ॰क्राई इत्यादि ५७ ङ॰न्ताई इत्यंतं ५७६ ग्र
चक्राई इत्यादि चन्ताई इत्यंतं ५७६ छक्राई॰ इत्यादि॰ छन्ताई इत्यंतं ५७६ जक्राई इत्यादि जन्ताई इत्यंतं ५७६ झक्राई
इत्यादि झन्ताई इत्यंतं ५७६ ञक्राई इत्यादि ञन्ताई इत्यंतं ५७६ टक्राई इत्यादि टन्ताई इत्यंत ठक्राई इत्यादि
ठन्ताई इत्यंतं ५७६ डक्राई इत्यादि डन्ताई इत्यंतं ५७६ ढक्राई इत्यादि ढन्ताई इत्यंतं ५७६ णक्राई इत्यादि णन्ताई इ-
त त्यंतं ५७६ क्राई इत्यादि तन्ताई इत्यंतं ५७६ थक्राई इत्यादि थन्ताई इत्यंतं ५७६ दक्राई इत्यादि दन्ताई इत्यंतं ५७६
धक्राई इत्यादि धन्ताई इत्यंतं ५७६ नक्राई इत्यादि नन्ताई इत्यंतं ५७६ पक्राई इत्यादि पन्ताई इत्यंतं ५७६ फक्राई
इत्यादि फन्ताई इत्यंतं ५७६ बक्राई इत्यादि बन्ताई इत्यंतं ५७६ भक्राई इत्यादि भन्ताई इत्यंतं ५७६ मक्राई इत्यादि
मन्ताई इत्यंतं ५७६ यक्राई इत्यादि यन्ताई इत्यंतं ५७६ रक्राई इत्यादि रन्ताई इत्यंतं ५७६ लक्राई इत्यादि लन्ता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्राई इत्यंतं ५७६

ई इत्यंतं ५७६ वक्राई इत्यादि वत्राई इत्यंतं ५७६ शक्राई इत्यादि शक्राई इत्यादि ॥ षक्राई इत्यादि षत्राई इत्यं
तं ५७६ सक्राई इत्यादि सत्राई इत्यंतं ५७६ हक्राई इत्यादि हत्राई इत्यंतं ५७६ लक्राई इत्यादि लत्राई इत्यंतं ५७६
क्षक्राई इत्यादि क्षः त्राई इत्यंतं ५७६ अत्र पारायणोपयोगि भेदः पंचधा भवति तंत्रराजे दितनोवारतः पद्मात्मा मात्स्य इत्रि
शतादिभेः जपतो वारमेकं तु विद्यानित्या क्रियास्तुताः अघोरा रोग्यमैश्वर्यं विजयं वा हि तं क्रमात् लभते ललिताया मिः अंत्यदा
पवर्ती भवेत् एकस्मिन्दिवसे त्वेकवारावृत्तो विधिस्त्वयं मध्याह्ने तु समारभ्य मध्यरात्रे समापयेत् वारे चैकदा जाये प्रथमे रविवार
के वशित्याः प्रथमं वर्गं कामेश्वर्या द्वितीयकं ज्वालामालिनी सोमवारादि बहुस्वपि दिनेषु मोदिनी वर्गादेकैकं प्रजपेत्सुधीः
पक्षेपि चैकदा जाये प्रथमादितिथिष्वथ पंक्तिद्वयोस्या विद्यास्तु प्रजपेत्प्रतिवासरे पंचमीदशमी पंचदशी अतिथिक्रमात्
एतादिक प्रजपेद्विद्याचक्रः पंक्तिभवाः सुधीः मासे प्रतिदिने विद्या ने वंद्य राशि भवेत्तिताः नेत्राभिः सदशीकापि विद्या लोके अविद्यते
तस्मादामि रूपायैस्ते साधये त्सर्व भीप्सितं पूर्वत्रिमोषितं तत्र कंकरं भवेत् जपेत्तु पराहोमार्थ सेकैः तत्त्वायैस्थिर पंचारा
दारसावृत्य विद्या भक्ति समन्वितः अथ्यते निगडे हृच्चे वैरि रोधे सदाकलौ शतवार समावृत्य विद्या विभव वैभवाः लभते तत्र
पान्यं धान्यापि सर्वगुणान्वितान् अथ च शतवारं तु विद्याऽऽवर्त्य भक्तितः गुणारूपादिसंपन्ना भार्यां विंदत्ययत्नतः तावदाव
र्तिक न्यावाप्नोति सर्वगुणान्वितान् लभते पुत्रपौत्राद्यैरे धनैस्संपदान्विताः द्विशतं ताः समावर्त्याधारि [illegible] ध्रुवं त्रिशतैर्विप्रा
वत्तु भिश्रशतेर्द्विजी पंचभिश्च शते भूपो भवेत्वाद्विः शते स्यः सप्तभिश्च शतेस्तु स्पन [illegible] अष्टभिस्तु शतेस्ता लु
तान् पाः सर्वे पपि किंकराः नवभिश्च शते भूपो भवेत्वाद्विः शते [illegible] एवं नव शत नत्वा सर्वान्कामानवाप्नुयात् समस्त भज
नं नामासहकं सर्वार्थ सिद्धिदमिति नपैत वा लोकाः [illegible] दिनन्त [illegible] अर्थः एकवारावृत्तो
बा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि

विद्याराधि षट्त्रिंशदुत्तरसप्तशताधिकं विंशतिसहस्रसंख्याभिः कालानित्याविद्याभिः समूल[illegible] याया [illegible]वत्संख्या जपेत्प्रोक्तविधिनाऽ
१८७ स्माहं किंवभागो इत्यर्थः वारेषु विवारादि शतिवारान्तेषु सप्तसु वाशित्यादीनां वर्गाः प्रवक्त्रो[illegible] वर्गाः पंक्तिर्योनिरिति पर्या
कि यःसेवकः श्रमिसेवकः स्थिरः निश्चलभक्तिमान् पंचाशदादि[illegible]दि भिः श्लोकैः प्रपंचितः काम्य[illegible] केवलकालकाल नित्याविद्या
197 नामेव जपार्थं क्रमस्तु गुरुमुखतः शास्त्रतश्च बोद्धव्यः कालचक्रस्त्वाप्रकारस्तु आग्नेयेव ह्यवेप्र[illegible]शतानन्तरं सर्वत्र षोडशी
कृतं कालशेषु प्रतिषोडशकमध्ये ललितां पंचदशसु पंचदशाभित्याख्याया ह्यषोडशोपचारैः [illegible] तु सर्वथा प्रधानकु[illegible]
पमागत्य प्रसन्नहृज्जां विद्यायाः तिकं निवेद्य प्राग्गुरुस्तुतिं नमस्तेस्तु भगवन्नित्यादि[illegible] शा[illegible]क पठेत्
तद्यथा गणेशग्रहनक्षत्रयोगिनीराशिरूपिणी देवी मंत्रमयी नौमि मातृका पीठरूपिणी [illegible]महादेवी मातृकां पर
मेश्वरी कालहल्लोहल्लोलकलनाशनकारिणी १ यदक्षरैकमात्रेऽपि संसिद्धे स्पर्द्धते नरः रवि[illegible]
रूपिभिः २ यदक्षरशशिज्योत्स्नामंडितं भुवनत्रयं वंदे सर्वेश्वरी देवीं महाश्रीसिद्धमातृकां ३ यदक्षर[illegible]
का= प्रलोऽऽदिक टाहांतंतां वंदे सिद्धमातृकां ४ यदेकादशमाधारं बीजं कोणत्रयोद्भवं ब्रह्मांडादि[illegible]
५ अकचादि टतोन्नद्धपयशाक्षरवर्गिणीं ज्येष्ठांगबाहु[illegible]त्पृष्ठकटिपादनिवासिनी ६ तामीका[illegible] ह
क्षरां प्रणमामि महादेवीं परमानंदरूपिणीं ७ अद्यापि यस्या जानंति न मनागपि देवताः केयं कस्मात्क्व[illegible]
रूपभावना ८ वंदे तामहमक्षय्यां क्षकाराक्षररूपिणीं देवीं कुलकलोल्लोलप्रोल्लसंतीं परां शिवां ९ वर्गानुक्रमयो
गेन यस्यां वर्गाष्टकं स्थितं वंदे तामष्टवर्गोत्थमहासिद्ध्यष्टकेश्वरीं १० कामपूर्णजकाराख्य[illegible]निवासिनी
चतुराज्ञाकोशभूतां नौमि श्रीत्रिपुरामहं ११ इति द्वादशभिः श्लोकैः स्तवं सर्वसिद्धिकृत् देवास्तु[illegible] त्वव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

७३=

नंतवजकात्न: १२ इतिस्तुत्वा नित्याकवचं पठेत् समस्तापद्विमुक्त्यर्थं सर्वसंपत्प्रदाप्तये भूतप्रेतपिशाचादिपीठस्थानेषु

रक्षार्थे समस्तरोगनाशाय समरेविजयाय च चौरसिंहव्याघ्रगजगवलादिभयानके कारागृहे शैलगह्वरे मार्गे दुर्भिक्षकोनपा

सलिलाग्निमरुत्पीडास्वहोपोतादिसंकटे प्रजप्य नित्याकवचं सहस्रसर्वतरत्यसो सरवीजीवति निर्भीतो नि: सपत्नोजितेंद्रि

य: शृणुतत्कथयंदेवि वक्ष्येतवनवात्मकं येनाहमपि युद्धेषु देवासुर जयीसदा सर्वत: सर्वदात्मानं ललितापातु सर्वदा का ठ

मेश्वरीपुरत: पातु भगमालात्वनंतरं दिशंपातु तथादक्षपार्श्वमेपातु सर्वदा नित्यक्लिन्नातु मे भेरुंडादिशंपातु सदा मम:

तथैव वह्निमेभागरक्षेत्त्वां वह्निवासिनी महावज्रेश्वरी रक्षेदनंतरं दिशं सदा वामपार्श्वं सदा पातु दूतीमे त्वरितातत:

पालयेत्तु दिशं वा त्यां रक्षेत्मां कुलसुंदरी नित्यामाकूर्द्धत: पातु सावोमे पातु सर्वदा कामक्रोधादलोभातथा मोहात्मा

नमादपि पापात्मत्वां रत: क्रोधात्सर्वधायात्सर्वत: सदा लोमित्याच तदधो गाद ममतु [illegible] त्याकुरायतानातो हिंसा कर्म

तद्योरतसपा: रक्षंतु मां सर्वदाता: कुर्वन्ति वर्द्धापुमेस्तुव नित्या: षोडशमांपातु गजारूढा: स्वशक्तिभि: तथा हयसमारूढापपातुमां टा:

सर्वत: सदा सिंहारूढास्तथा पातु यांतुमा मंत्रिरिनगा: रथारूढास्तमापातु तथा व्योमगतास्तता: भूतगा: सर्वगा: मांतु

मां सर्वत्र तु सर्वदा भूतप्रेतपिशाचाय स्मार रक्षत्यादिकानादात् डाकिन्यंतु महाशाकीनां भूयसौरादयोपि च गजास्यद्वीपिपंचा

स्यतास्यादिरूढादिवलायुधा: असंख्याशक्तयोदेव्या: पातुमां सर्वत: सदा सायंप्रातर्जपेन्नित्याकवचं सर्वरक्षकं कदाचिन्नाश

मंयप्रेन प्रशगोतिच तत्त्वम: इतिनित्याकवचं पठित्वा सम्यक्गुर्वीवटुकयोगिनीक्षेत्रपाल [illegible] पतिभ्य: सर्वभूतेभ्य: कुरुकु

वैवाराहेचतन्मंडले भूतत्त्वमंत्रेरत्नव्यंजनादीनि वलीनुत्तरन्यतस्त्रैव वटुक: सात्विकसा [illegible] म: महोत्सवै: सहपुत्रनये नां

दिव्यपिवासनविधि: अत्रानुक्रमणिकात् प्रथमदिने [illegible] दि [illegible] विज्ञो मयोपलित [illegible] स्वासतो पपविस्मय ग

शावति पूजामाचरेत्पूजा शुद्धिश्राद्धं च रायाहवाचताचार्य्यवस्त्रालिम्बर शांतिक मंत्रा गुरु[illegible] वि[illegible]धिना विधाय मण्डपे भूता
पसारणं विधाय मध्ये श्रीचक्रं विपुलं रुद्रं विरच्य पंचवार्षिकं चोपपु रः सरं त्र्यस्त्रिकसामायिकैः सार्द्धं मध्ये चेदिका परिलोप्य
सर्वमंडलादि प्रोक्षणं मंत्रानिना तद्देविका दुविधाय मण्डपे प्रतिष्ठां विधाय वप्पतोवा[illegible] [illegible]जां विधाय युक्तमंडल
सर्वतो भद्रमंडलादि मंडले गुरु देवताः संस्थाप्य पूजयित्वा श्रीचक्रे प्रोक्तकलशान्संस्थाप्य [illegible] [illegible]विधि विधाय कुण्डे
वह्निसंस्थापनान्तं कर्म तमाप्य इति प्रथमदिनकृत्यम् द्वितीये दिने प्रातः स्नानादियोगपीठ[illegible] [illegible] विधाय नित्यकर्मानि
र्वर्त्य पूजयित्वा मंडलस्य देवताः संपूज्य श्रीचक्रस्य मध्यकलशे देवीं सपरिवारां समावाह्य षोड[illegible] [illegible] ध्यात्वा कलशे
ष्वपि ललितादि षोडश नित्याः समावाह्य संपूज्य नित्यहोमं जपं नीराजनान्तं कर्म कृत्वा मध्ये [illegible] [illegible]ध्यान[illegible] मध्य
रात्रावधि यद् त्रिंशदुत्तरसप्तशताधिकविंशतिसहस्रकाला नित्यामि[illegible] विद्यारहिताभिः कुंभानि मंत्र[illegible] [illegible]विधिना धिव
सदिति द्वितीयदिनकृत्यं तृतीयदिने प्रातर्नित्यकर्म निर्वर्त्य शिष्यस्नानमनन्दवेकामे देवीं [illegible] [illegible] मूलविद्यास्तो
त्रदशकलशान्तं विधाप्य भेदं निशुनित्यहोमोत्तमाविधिना कृत्वा पूजाशेषं समाप्य मंगलाहल्लादिना [illegible] [illegible]: सरंडाल
पात्रविद्धैः सहगुरुः शाक्तिमित्रै देवतात्माभिः शाक्तिसायकैः सार्द्धं विधिं प्रधानकुंभं संस्थाप्य [illegible] विधिना [illegible] सिंचेत्
तत्र शाक्तय तामवि[illegible] त्वयकलशानुष्यापाभिषेकं कुर्युः शिष्याय मालेत्ताया दत्त नित्याव[illegible] नित्योदयोच्चरादिकं
क्रमं सर्वे कथयेत् शिष्यो निदुदारभ्यां विशिष्टवर्षाणि पश्चाभवति तस्या गुरुः क्रमभजनं कुर्यात् [illegible] गुर्वाराणतोवि
शिष्ये शिष्यं सामिषेकं सत मष्टोत्तरसहस्रं जपेत् प्रायश्चित्तायेति विदिषित्रादिनानां प्रत्येकं संध्या [illegible] चटिका
त्रयं वाताविति जपं वस्त्रायश्चित्तं कृत्वा तदिनादि क्रमं [illegible] सर्वं [illegible] तदा तये [illegible] ग्रागुकीत्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्रव्यादिकं दत्वा अर्चयित्वा आमविकेभ्यश्च दीनानाथेभ्यश्च दक्षिणादानैः संतोष्य संभाव्य चतुर्थीदिने स्वगृहे श्रीगुरुः सामयिकैः सार्द्धं
महोत्सवं विधाय ब्राह्मणादीनां भोजयित्वा दक्षिणादानैस्तोषयेदिति स्थापनाभिषेकविधिः अथ पूर्णाभिषेके श्रीगुरुः षोड
शत्रिकोणाकारणादि विस्तारशालो विपुलं श्रीचक्रमुद्धृत्य तत्र श्रीगुरुः स्वस्य वर्तितत्रिकोणमध्यत्रिकोणे हेमकुंभमन्येषु कलशान्
न्यस्य संस्थाप्य आवरणपूजां विधाय अभिषिंचेत् अथ वा मध्यत्रिकोणस्य बिंदुस्थाने एव स्वर्णादिनो वसुरिनंकुंभं संस्थाप्य
पूजयित्वा अभिषिंचेत् अत्र च स्रवति कलशस्थापनपद्धत्या आवरणशक्तीनां प्रतिकलशमेकैकदेवतापूजनं कुर्यात् मूलदेव्याः
पूजनमिति अत्रोत्तरः! पद्धत्यपराक्रमविषयः इति पूर्णाभिषेकविधिः स्वातौ लक्षणं तु भविष्यपुराणे पलद्वयं तु प्रस्तं विद्यु
र्गो कुंडवं मतं चतुर्भिः कुडवैः प्रस्थः प्रस्थाश्चत्वार आढकः आढकैस्तैश्चतुर्भिश्च द्रोणस्तु कथितो बुधैः कुंभद्रोणाद्वयं सूर्पः
खारी द्रोणास्तु षोडश इति अथ कालचक्ररचनाप्रकारः तत्र प्रथमतः कांचिद्भित्तिं कृत्वा तत्परितः षोडशांगुलमानेन रचनं कृत्वा तत्र बहि
र्वर्त्मैकांगुलमानतः षोडशावर्तानीति प्रथममहतश्च तेन सहस्रान्तदशावृत्तानि व्यावृत्तानि षोडशेषु अभिविभज्य षोडश षोडश
कोष्ठयुक्ताः षड्त्रिंशद्वीथीर्निर्व्यावृत्ताः रवावग्नेयां सर्वबाह्यस्यमारभ्य प्रवेशागत्या षोडश स्वरान् विलिख्य ततः प्रादक्षिण्य
क्रमात् द्वितीयवीथ्यां तथैव बाह्यकोष्ठमारभ्य ककाकिकी इत्यादि षोडश स्वरसंयुक्तं ककारं विलिख्य तृतीयवीथ्यां खखाखिखी कोष्ठ
षोडशस्वरसंयुक्तं खकारं विलिख्य प्रादक्षिण्यक्रमश्च द्वितीयवीथ्यां तथैव बाह्यकोष्ठमा चतुर्थवीथ्यां गगागिगी इत्यादि षोडु
शा विलिख्य पंचमवीथ्यां घघाघिघी इत्यादि षोडशा विलिख्य षष्ठवीथ्यां ङङाङिङी इत्यादि षोडशा विलिख्य सप्तमवीथ्यां चचाचि
ची इत्यादि यावत् अष्टमवीथ्यां छछाछिछी इत्यादि यावत् नवमवीथ्यां जजाजिजी इत्यादि दशमवीथ्यां ककाकिकी इत्यादि एका
दशवीथ्यां ञञाञिञी इत्यादि द्वादशवीथ्यां टटाटिटी इत्यादिः त्रयोदशवीथ्यां ठठाठिठी इत्यादि चतुर्दशवीथ्यां डडाडिडी इत्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णवि
१८९९

१९१

दि पंचदशवीथ्यां ढढाढिढीत्यादि षोडशवीथ्यां णाणाणिणीत्यादि सप्तदशवीथ्यां ततातितीत्यादि अष्टादशवीथ्यां थथाथि
थीत्यादि: ऊनविंशवीतितम वीथ्यां फफाफिफीत्यादि चतुर्विंशतितमवीथ्यां ववर्गः २५ वीथ्यां मवर्गः २६ सवर्गः २७ यवर्गः
२८ वीथ्यां रवर्गः २९ वीथ्यां लवर्गः ३० वीथ्यां ववर्गः ३१ वीथ्यां शवर्गः ३२ वीथ्यां षवर्गः ३३ वीथ्यां सवर्गः ३४ वीथ्यां हवर्गः
३५ वीथ्यां लवर्गः ३६ वीथ्यां क्षवर्गः ३७ एवं षट्त्रिंशतवीथिषु षट्सप्तत्युत्तरपंचशतसंख्याकान्यक्षराणि मंडलनगरानि नालिख्यकर
णीकायां आह हंसः इति वर्णचतुष्टयं विलिख्य सविसर्गं हरेत्ताद्वाहि चक्रयं निष्पाद्य सकेसरमष्टदलकमलं विरच्य तद्बहिश्चतुरस्रं च कु
र्यात् अत्र वर्णविन्यासे नमध्यस्य देवताभिमुखा सर्वे वर्णा यथा भवंति तथा लेखाः इति कालचक्र रचनाप्रकारः एतद्यंत्रस्य षट्स
प्तत्युत्तरपंचशतभेदाः संति तथा तेऽत्र ते काथ्यं त्राणि वहनीते प्रोक्त संख्यान्यनुक्रमात् इतं षट्त्रिंशदस्त्रं च तद्वदष्टादशारकं द्वादशा
रं नवास्रं वस्वरष्टास्रं षडस्रकं चतुरस्रं त्र्यस्रमिति भेदाननुक्रमात् इत्तानि वर्णविन्यासभेदात् प्रत्येकमष्टधा तेनषट्सप्तति भे धा
दास्तेषु नित्यर्णाभेदतः प्रत्येकमष्टधेत्येव मुक्तसंख्या समीरिता एकैकाथ्य स्य च तस्य विन्यासेनान्यच्चैवेत् अङ्गुलपरिभ्रान्त्या वृत्त
मेकं हुवर्तयेत् एवं पुनः पुनः कुर्यादिकैकाङ्गुलतो बहिः यदा सप्तदशा एवं सावातद्विभजेद्दैरैः षड्विंशद्भितलेषु न्यसेद्वर्णानित्यादितः
अनुलोमविलोमो च बाह्याभ्यंतरसंपुटौ बाह्यान्तरपराह्तो च व्याकीर्णमित्यपि अनुलोमः विलोमः बाह्यसंपुटः अभ्यंत
रसंपुटः बाह्यपराहृतिः अभ्यंतरपराहृतिः बाह्यव्याकीर्णः अभ्यंतरव्याकीर्णः एवमष्टौ भेदाः वर्णविन्यासेन यंत्राणि
प्रवोक्तानि तु कणिकायां मरुद्बहीनाम्नासं लिख्य सर्वतः योजयेद्बाह्यकोष्ठस्थैः प्रागुक्तविधिनाक्रमात् अन्येषामर
विन्यासः षट्त्रिंशन्मुदीरितः अच्याद्ये षोडशाराः स्युः षट्त्रिंशदन्नमत्यवत् एतत्पटे समालिख्य बहिरष्टदलं दांत
तं कृत्वा यत्नेषु क्रमयोगाद्यष्टकमालिखेत् प्रोक्त पंतनस्य प्रतिष्ठा तस्यागीरिजां विधायषट् मयोन्नित्यं प्रसंप्रमो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कस्मिंश्चिद्विषये उभयोर्वधः स्वकुलेन तस्य वंशो स्थिरा रम्या न कदाचिद्विमोहानि भविष्यति च तत्कुले: वर्णौ ब्राह्मि[illegible] काचयनतेरा
पूर्व्यं कलशं सहत् तत्र देवी समावाहयेत् हृस्य विधिवद्विधि निम्यानां तत्र विधा [illegible] जीयत्वान्येषु रासने [illegible]
सं स्थाप्य मन्त्रानामभिषेचयेत् [illegible] तत्वनिम्या [illegible] स तत्तुत्तर पंचदश तत्संख्याकाः तत्वाद्यादि [illegible] रिमाः [illegible]
दुलसं ख्येवेति तत्रैवो क्तत्वात् एवं जन्मान्तर जन्मादि पौर्णमासी [illegible] साधकः ॐ व्यक्तिर्बहु[illegible]
एवं निरन्तरं वर्षं याभिषिक्तः स साधकः पार्थिवस्त [illegible] योगा भविष्यति न तु [illegible] वर्षद्वयाभिषेके [illegible] स्यात् स्थिरा र
श्रा मा वर्षत्रयाभिषेके [illegible] विद्याधरो भवेत् चतुर्वर्षाभिषेके खेचरी मेलनं भवेत् पंचवर्षाभिषेके [illegible] भवेत्
नववर्षाभिषेके देवी सारूप्यमाप्नुयात् तथा या विद्याः [illegible] विंशादेकपंचाशद्देवता [illegible] तिर्न [illegible] साधु
मा यदेत् [illegible] परिचिन्त्य [illegible] तयोर्व्यातेषु सर्वेषु तथा रोगाद्युपद्रवे तथा [illegible] कृत्वा
निवारणाः तथा कृत्वा [illegible] सर्वार्थसिद्धिदं [illegible] यत्र हृदादि प्रवर्तते [illegible]
पापं भिद्यते तस्मादेतन्मयं सर्वे [illegible] नैव सर्वे [illegible] भजेत् संप्रदा [illegible] पूर्व
मावर्त्यत्वक्रमं भजेत् जपतर्पणहोमाचार्चनतिर्व्वर्यो [illegible] क्रमः [illegible] विधातव्या [illegible] मावहेत्
कृत्वोत्पत्तो प्राक्क्रमं गेनिग्रहं प्रतिलोमकं कालेन [illegible] सर्वत्र [illegible] मुच्चारितं वशीकरणा [illegible] संप्रदा [illegible]
क्रमात् [illegible] पराहन्तौ क्रमेणावे [illegible] हिरराय वाहादि लाभे [illegible] समीरितः [illegible] सर्वत्र
तेषु प्रान्ते क्रमं भजेत् एतद्विधानतिस्मात् प्रमाणं तिल [illegible] तस्मिन्नरिकृताः पीडाः [illegible]
[illegible] कर्त्तरिं नाशयेन्नित्यं यत्रासौ निवसत्येव [illegible] तपोवनम् [illegible] पर्वतेषु [illegible] वीक्ष्य प्राप्नोति [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यंत्रराजेन तस्माज्जनपदं महत् सर्वव्याकीर्णं चक्रेणास्थापिते नामरावती उच्चाटेनापुनर्देवि मायापि च नरश्च तत् शिलायां ना
म्रपदेवाराजते हैमनि मित्रे विलिप्य तस्मोनिखनेद्ग्राम राष्ट्रपुरादिषु कृत्वा देवालयं तत्र चक्रं संस्थाप्य तत्पवे कृत्तिका मध्यगं
वैरकृष्यन्मा त्रिधा निहृये ग्रामादिरक्षणेन तत्र मध्ये वा रत्नादिद्वयि रव्याखा पदे पुनस्तेषु पापा [illegible] समावासामि
हृत्यातः स्थापये नस्तलाविद्यया पाषाणेन तदा [illegible] पीठकृत्वोपरि स्थितं नित्यशः पूजये [illegible] धूपादिभिः सम्यं
त्रिसंध्यमेवकुर्वीत नान्यथा सिद्धिदायकम् तत्कालोक्तानि कुंदानि नवहोमेषु सर्वतः होतव्यं [illegible] वत्र [illegible]
सगोधनैः यद्यान्ति तेऽपि नंतत्वेतु स्फटं स्तुकरं भवेदित्यादि अत्र युगनित्याक्षरूपमंडले संख्याक [illegible] नित्याप्रापितं प्येव
एतत्परिज्ञातं तद्दिननित्याविद्याया प्रथमाक्षरं युगाक्षरंभवति द्वितीयाक्षरं तत्वाक्षरं [illegible] नित्याविद्याया
आपिपारिज्ञातं तु ज्योतिःशास्त्रोक्तनित्यागतकल्पाद्यहर्गणं विधाय पूर्णमंडलसंख्यया [illegible] डर्वारिताक्षरं तद्दिन
नित्याविद्यायाः प्रथमाक्षरं भवति एवं वा गर्भकामराजमित्यक्षरं द्वयं मायां प्राक्कोहृटस्थानेषु कारः सर्वाक्षविद्यास्वंते
योजनीयः एवं तद्दिननित्याविद्यायाः परिज्ञानेन ज्ञाते तद्दिननित्याविद्यायाः प्रथमाक्षरं यत्स्वरं अंकं भवति तत्स्वरादित ७ना
स्तत्स्वर पर्यंतं प्राग्वत्स्वरत्वेन संयोजिताः ५७६ संख्याकायुगनित्याविद्याजायंते एवं जदिन [illegible] नविद्यायाः द्वितीया नित्या=
क्षरं यद्भवति तदहृतीत्या प्राग्वत्स्वरत्वेन योजिताः ५७६ संख्याकालत्वनित्याविद्याजायंते [illegible] नित्यादिननित्याऽऽ
तिवर्यापिः अत्र ५७६ वर्णाख्याः ३६ वर्णाः कामराजाख्यापोड्वाः पर्याय नित्याक्रमस्तु यास्मिन्दिने आचार्यवर्णा
नांदीक्षाजातातद्दिनमारभ्याहर्गणस्य पूर्णमंडलसंख्यया आगेहृते प्रथमाक्षरं लभ्यते तथैवा १६ हर्गणस्य पट्त्रिंश
ता भागे हृते द्वितीयाक्षरं लभ्यते तृतीयं बीजमीकारः एवं प्रकार त्र्यात्मिका पर्यायनित्याविद्या भवति एवं स्यात्र विद्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मन्वन्तरप्रथमाद्वारं युगाद्वारं भवति तद्वितीयाद्वारं तत्त्वान्तरं भवति एतेन युगनित्यादिननित्ये लभ्यन्ते अत्र कालनित्याविद्यात्मक
२०७३२६ युगनित्यास्तु ५७६ तत्त्वनित्यास्तु ५७६ तादिननित्याविद्यात्मक ५७६ पद्मावनित्याविद्यात्मक ५७६ कालनित्यानां
पेतृमाघायतिः प्रतिदिवसं संख्यातानन्ता नित्यावृत्तिस्तु प्रतिदिनं ५२८६ संख्या एवं चेत् नायाति तेनैव दिनानि नित्याव
तेषु दिनानीति बोध्यं इति कादिमते पूर्णाभिषेकप्रयोगः अथ नैमित्तिकपूजा तत्रादौ दीक्षाप्राप्त पूर्णाभिषेकः कृतपुरश्च
रणो नित्यार्चनानिरतो नैमित्तिकार्चनं कुर्यात् पुष्पस्तां विधिमेव वक्ष्यते श्रीतन्त्रराजे नित्यनैमित्तिकं काम्यं तापेद्यं
पूर्वपूर्वतः अन्यथा भजतः पदस्य करोत्यापतत्वं परा नित्यार्चनरतैः सिद्धैः कार्यं नैमित्तिकार्चने [illegible] चैत्राद्यं
फाल्गुनावधीति विशेषदिवसेषु क्रियमाणा महापूजा विशेषपूजेत्युच्यते चैत्रादि फाल्गुनावधि [illegible] पूजा सा लु धि=
नैमित्तिकपूजा केचित्तु विशेषपूजा या नैमित्तिके न भवि इति वदन्ति उभौ नैमित्तिकपूजेयोरा [illegible] पर्याप्ति तदुक्तं केला
रावि नित्यार्चनं दिवा कुर्याद्रात्रौ नैमित्तिकार्चनं उभयोः काम्यकर्माणि चेति तान्त्रस्यानि [illegible] ति विशेषादिवसात्
तत्रत्नादि ग्रेपे सूक्तानि दिनानि नानि तत्र गुरुपरमगुरुपरमेष्ठिगुरूणां जन्मवारतिथि [illegible] जन्मवाराति
थि नक्षत्राणि विद्याप्राप्तिदिनं गुरोः दायदिन अष्टमी चतुर्दशी पूर्णिमामावास्या रविसंक्रम [illegible] दिनानि पुष्पन
क्षत्र रविवार पीठोपपीठगमन देविकागमन वीरमहायोगि दर्शन तीर्थगमन ग्रन्थप्र [illegible] दिनानि विशेषदिने
षु गमनदेवतादर्शनाद्वार वसंपातदिनानि च [illegible] यतपात दिन मित्यैक स्याद्वारस्य [illegible] तेनोदयाद्वारत्वेन
युगाद्वारत्वेन च दर्शनीय स्मिन्दिने तद्दिने विशेषपर्व एतेषु दिनेषु नित्यपूजानन्तरं यथा [illegible] यथा प्रकृत्या यथा काल
यथा देशं यथा विभववित्तशाठ्यरहितो यथा [illegible] पदेशं प्रकाशिता मा [illegible] विशेषपूजा कु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२०१
४०

त्यायथाशक्तिगुरुसामविकांश्च तोषयेत् अत्रानुरूपपर्वदिने गुरुपंक्तिद्गजो न मानवैवोत्र गुरुसंख्याकांस्तान् साधकान्तत्रान्यत्रसा-
पचारैः समभ्यर्च्य यथाशक्तिदक्षिणादानादिभिः परितोषयेत् तेषु पर्वसु गुरुमंडलपूजा विधेया अतिवृष्टाने
चैत्रे दमनकं कुर्यात्तत्र मूलेवा यदि गुरुः तत्कृतैः शुक्लपक्षचतुर्दश्यां निशि तस्यापि विधेया परेषु [illegible] पूजनं कुर्यात् दिने तेषु
पूजनं अतिमासे वर्षे यावत्ततो त्वसवद्भुजं कुर्यात् कालेन सूक्तैः प्रसन्नैश्चंदनैः सोमाधिकैः काश्मीरैः पूजार्हे
वर्चतु ज्वलामिति तत्र विधिस्तु चैत्रे मासि शुक्लायां दमनैः संपूजयेत् तद्यथा तत्र चैत्रशुक्लाष्टम्यां [illegible] साधकः कृतनि- सं
त्यक्रियां साधकैः सार्द्धं दमनसमीपं गत्वा मूलमंत्रेण दमनमासत्र कीलीमतीत पूर्वोक्तचतुः कलशानां [illegible] दमन
मनिमंत्रमत्रो शिवप्रसादसंभूत अत्रसन्निहितो भव शिवकार्यं समुद्दिश्य नेतव्योसि शिवाज्ञया इति दमनमामंत्र्य त
त्रकामदेवं रतिं च वद्य्मारणां तं मंत्रकारेण दमनमूले ध्यात्वा संपूज्य गृहमागच्छेत् ततश्चतुर्दश्यां कृतनित्यक्रियः साध-
कं साधकैः सार्द्धं पुनर्दमनसमीपं गत्वा [illegible] मंत्रेण दमनं समूलमुत्पाट्य शिरसा [illegible] ग्रहणात्वा गृहमानीयअघोरेभ्यो
ऽथ घोरे हीं घोरतरेभ्यः सर्वतः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते रुद्ररूपेभ्यः ह्रीं श्रीं इति मंत्रेण दमनमभ्युक्ष्य पूजास्थाने कवि
त्वा दमनं नवधा विभज्य मध्ये रुद्रादि [illegible] संस्थाप्य हूं मंत्रेण चंदनागुरुकर्पूरकुंकुमादिभिः [illegible] हूं नमः
सं नमः हं नमः मं नमः लं नमः वं नमः रं नमः यं नमः हूं नमः इति नवधा विभक्तं दमनं मध्यादि [illegible]
स्त्रेण संरक्ष्य करद्वयेन त्रिशूलमुद्रां बध्वा कवचमंत्रेण दमनोपरि भ्रामयेत् ततोऽनंतनवस्त्रेण [illegible]
मनं स्थापयेत् इत्यधिवासनं चतुर्दश्यां रात्रौ कुर्यात् ततः पौर्णमास्यां प्रातः स्नात्वा [illegible] नित्यपूजादिकं निर्वर्त्य ताम्र
पिकैः सार्द्धं [illegible] नवरसैः दमनं पूजास्थानमानीय वैधुरधिवासनाकरणो चतुर्दश्यां [illegible] ततोऽभ्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधिना दमनमामंत्र्य पूर्णिमायां दमनमानीय यद्वा: पूर्णिमायामेव दमनमामंत्र्यानीयोक्तविधिनास्याधिवासनं वावि
धाय पुरतः सिंदूरेण चतुरस्त्ररेखं तद्वयवेष्टितं नवयोनिचक्रं विधाय तस्य नवयोनिषु स्वरादि रचितान्नव कलशान् स्थापयेत् तदुपरि
दीक्षाप्रकरणे वक्ष्यमाणविधिना मध्ययोनौ केचाक्रं संस्थाप्य स्वासनमूर्त्यादि पीठपूजान्तं विधाय विसृज्य ततः सलोपनोवा
कृत्वा पंचायतनीये गणेशादीन्द्रमन्त्रैः संपूज्य स्वदक्षिणभागे सर्वतोभद्रमंडलं प्राग्वत्कृत्वा तदग्रतः [illegible] च स्वष्टदलं कृत्वा तन्म
ध्ये शोकमह पंचवर्णरजोभिर्गदवपनस्याधस्त्रिकोणमंडले कामदेवं तरुणमरुणवर्णं रक्तवस्त्राभरणं [illegible] पनना
मदक्षिणयोः रतिप्रीतिभ्यां शोभितं पुष्पबाणोपेतधनुर्द्धरं वसंतसहितं ध्यात्वा ४ क्लीं कामाय नमः इति मंत्रेण गंधादि पंचोप
चारैः कामदेवं संपूज्य तद्वामभागे रतिं गौरवर्णां सर्वालंकारभूषितां रक्तवस्त्रपरीधानां पद्मकरां ध्यात्वा ह्रीं ह्रीं ह्रीं रत्यै नमः
इति मंत्रेण रतिं पंचोपचारैः संपूज्य कामस्य दक्षिणभागे प्रीतिं श्यामवर्णां भरणभूषितां रक्तवस्त्रपरीधानां ताम्बूलकरां ध्यात्वा
ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रौं प्रीत्यै नमः इति प्रीतिं पंचोपचारैः संपूज्य ततः कामस्याग्रे कदेवतं मध्ये वसंतं गौरवर्णं कामसखं [illegible] कुसुम
दक्षिणहस्ते नानापुष्पसमुच्चयं दधानं रक्तवस्त्राभरणभूषितं रक्तमाल्यानुलेपनं ध्यात्वा वं वसंताय नमः इति मंत्रेण
पंचोपचारैर्वसंतं संपूज्य पुनर्मध्ये कामदेवं पुष्पांजलिना संपूज्याष्टदलकेसरेष्वग्न्यादिषु [illegible] क्लां हृद
याय नमः इत्यादि षडंगानि संपूज्याष्टदलेषु पूर्वादिदलेषु [illegible] ॐ कामाय नमः ॐ भस्मशरीराय नमः ॐ अनं
गाय नमः ॐ मन्मथाय नमः ॐ वसंतसखाय नमः ॐ स्मराय नमः ॐ धनुर्द्धराय नमः ॐ पुष्पबाणाय नमः
इत्यष्टौ कामान् संपूज्य बहिरिन्द्रादिलोकपालांस्तदायुधानि च पूजयेत् पुनः कामदेवं तन्मंत्रेण संपूज्य धूपदीपा
दिकं कृत्वा प्रणम्य ॐ कामदेवाय विद्महे पुष्पबाणाय धीमहि तन्नोऽनंगः प्रचोदयात् इति कामगायत्रीं यथाश

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्ति जपित्वा समर्प्य नमोऽस्तु पुष्पबाणाय जगदानंदकारिणे। मन्मथाय जगन्नेत्रे रतिप्रीतिप्रियाय च॥ इति कामदेवं प्रणम्य मू
ल विद्यया करन्यासादि करषडंगन्यासान् विधाय मध्यकुंभे प्रागुक्तदेवीमावाह्य षोडशोपचारैः संपूज्य प्रागुक्तरीत्या नित्यादि लोकपालान्ता
मुक्तक्रमेणाद्य मन्त्रैः संपूज्य आवाहितासि देवेशि सर्वाः कामान्(?) विधेः कर्तव्यं तु यथाकालं तु सांनिध्यं [illegible] इति विज्ञाप्य देवीं टे:
न:= गंधपुष्पादिभिः पुष्पसंपूज्य प्रागवद्धवनं नैवेद्यादि समर्प्य नैमित्तिक होमं नित्यहोमोक्तविधिना कृत्वा [illegible] उपचारान् हृदा
४०४ शान्तिकं कुमारीः सुवासिनीः वटुकादीन् पूज्य विद्यावसर्वान्भोजनवस्त्रालंकार दक्षिणाताम्बूलादिभिः परितोष्य स्वगुरुमपि
तथा परितोष्य मदभावे तत्कुलीनमन्यं वा परितोष्य मूलविद्यां नित्यगुरूणां जपित्वा देवीं [illegible] समर्प्य [illegible] प्रणम्य षोडशा
र्णीं जगन्मातर्वांछितार्थ फलप्रदे कामान्पूरय भो देवि कामं कामेश्वरीश्वरि॥ इति देवीं प्रार्थ्य पुनः कामदेवमन्त्रेणाद
मन्त्रैः संपूज्य २ इति धीतिवसंतोत्सवदमनैः संपूज्य धूपदीपादिकं नैवेद्यं कामदेवं वसन्तं विसर्ज्य पुष्पांजलिमादाय
मस्तकं च क्रकचके श्रीसर्वविद्या शरीरिणि दवमातरम् मैवन्तु भवति इष्टं तु दानमयेति पुष्पांजलिं दत्वा विसर्ज्य श्रीपात्रोदकम
वि नादि सर्वं समाप्य शान्तिकं [illegible] ब्राह्मणान् [illegible] दक्षिणाभोजनादिभिः परितोषयेत् इति दमनारोपण [illegible] दि: ध्वि
वैत्र मन्त्रैः पूजनाय दिव्यमासं न संपद्यते तदा पवित्रद्वये बहुशोऽष्टमी चतुर्दश्यां पञ्चम्यां तिथौ वाच्यो चैत्र मासि चैत्र भवेत्
नदैव शापयेत् द्वे वामा तिथ्योक्ता तिथिविधिन्यस्तं माति येन कुर्यात् आवचैव मासि पूर्णिमायामेव तत्काल संभवेः सच
दनकर्पूरकुंकुम कर्पूरैः वसंतोत्सवं पूजां कुर्यात् अत्रापि नैमित्तिक पूजायां पूजनादि व्याप्ति [illegible] कवि
न्यात्रेति धारयेत् मूलविद्यया भूषयेत् मूलसंदिनं नित्या भवानीमंत्रं पूर्वोपचारैः पूजा च्यापि वासनं विधाय परे पूर्णि
न्यक मंत्रितैः सविशेषाद् अनं कृत्वा स्वगुरुं पूजनं च कुर्यादित्यधिवासनेन दमनेन च बोद्धव्यं [illegible] नवरात्रे वै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्चारवे मासि शुक्लायां पूजयेद्धिमपुष्करैः । अधिवासं चंदनकस्तूरीचंदनैः शिशिरोदकैः । एतत्समार्च्य । वैशाखे मासि
शुक्लायां हिमजलैः कर्पूरकस्तूरीचंदनोन्मिश्रैः शीतलोदकैर्वा प्राग्वदधिवासनपूर्वकं विशेषेण कुर्यादित्य
र्थः । तंत्रराजे ज्येष्ठे मासि च शुक्लायां कदलीपनसाम्रकैः फलैस्तु पूजयेद्देवीं पूर्ववत्सर्वसिद्धये इति [illegible] मासि
शुक्लायां विशेषपूजाविधानं कदलीपनसाम्रफलैर्महानैवेद्यैर्देवीं परितोष्य गुर्वादिपूजनं कुर्यादिति [illegible] आषाढे
मासि शुक्लायां चंदनैः कुंकुमान्वितैः एलालवंगकोलजातीमिश्ररूपैः पूजयेच्छिवां स्वष्ट एतेन समार्च्यः [illegible] मासि शुक्ला
यां पवित्रैः पूजयेच्छिवां तद्विधानमिदं भद्रे सर्वसौभाग्यदायकैः सौवर्णै राजतैर्वापि सूत्रैः पट्ट[illegible] र्यीसमस्त
वैरत्नैर्नवचौंगुलितैः शुभैः कुर्यात्पवित्रं शक्तो मासवर्णां षोडशांगुलैः नवांगुले वर्तितत्स रव्य [illegible] अथ
वा हुतिशक्तीनां तंत्रसंख्या गुलादिकं [illegible] अधिवासं पूर्वेद्युः पूजयेत्तैर्यथाक्रमात् होमेनैकसर प्रपित [illegible] श्रावणे
तरशानैः सूत्रैः कुर्यात्पवित्रकं पूजाविस्तरमानेन वितानान्य वयवे च तत् वाराही क्रम [illegible] मूलशक्तिं
चिरं स्वमानेनात्मः कुर्यात्पवित्रं नेत्रसंख्यया क्रमागमत्र शिष्याणां मात्मवत्समुदीरितं [illegible] गमुक्तीनामो
कग्रंथिसमत्रिव परिधानसमारोपनमण्डपुष्पकस्य वतः सर्वग्रंथांगुलैर्युक्तं सहस्रवत्यानुसंख्य [illegible] पवित्रितय [illegible]
देव्यै समर्पयेत् उक्तमासत्रयोर्व्यकं गृहं भवति सर्वतः न कुर्यात्मानं नमां क्र प्यदिक्रयाद्विनश्यति [illegible]
शायां पवित्रारोपणं किंन कुर्यात् [illegible] मासी लुपलक्ष मिथुनसंक्रमवा सारम्य तुलासंक्रम [illegible] काल:
तिथयस्तु पदद्वयेपि चल प्यष्टमी नवमी चतुर्दशी पूर्णिमा चेति अत्रोत्तरं गौणः कालः पवित्रा [illegible] पदस्तु तु तमति
पवस्तु दर्शं [illegible] चत्काल कापविस्तु [illegible] वासिनीमि: कृतत्रितु [illegible] वस्तु वस्येवा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

४०३

त्रयेन कल्पितैः स्वकासैः रैषेः स्त्रैः पवित्राणि कुर्यात् तत्र षोडशांगुलदैर्घ्याणि षोडशसूत्रैः षोडशग्रन्थियुक्तानि नवांगुलदै-
र्घ्याणि नवसूत्रग्रन्थियुक्तानि वा कुर्यात् यस्मिन्नावरणे यावन्त्यः शक्तयः तत्संख्यांगुलसूत्रग्रन्थियुक्तानि वा पवित्राणि
कुर्यात् तत्रावरणाशक्तिसंख्यांगुलादिपक्षे मूलदेव्याः षोडशांगुलाद्यामादि पंचदशनित्यानां पंचदशांगुलादिकं वा
गाहीकृत्कलयोश्च मूलदेव्यादेव पवित्राणि कुर्यात् अथवा नाम स्वमूलदेव्याः सग्रन्थियुक्तानि ... यस्य तत्र षोडशांक
गुरुसंख्यांगुलादिकं वा पवित्राणि कुर्यात् इत्यपि चक्रे पूज्यदेवतावृन्दसमसंख्यातानि पवित्राणि उक्तपक्षे ... पदानामादि त्रिकाल्या-
दैश्चपंक्त्या तत्र पदार्थानात्मनः क्रमागमदीक्षितानां ... दीक्षादिनामिपर्य-
न्तदैर्घ्यमंगीकृत्य पदानां सामीस्र ग्रन्थिसम्यशसामान्ययोगशक्तीनां एकान्नयिनवसरयुक्तानि ...
शांग्रन्थिरहितं पवित्रं कुर्यात् स्रशावरणागतिसमसंख्यांगुलादिपक्षे आत्मनः क्रमागमतदीक्षितानां च मूलदेवीवत्य-
वित्रेषु ग्रन्थयो मालामंत्रेण कवचमंत्रेण वा कार्याः ग्रन्थिसूत्रवेष्टनसंख्याय चोक्तमेवेति इत्यं पवित्राणि विधाय
पवित्रारोपणादिनात्पूर्वदिने साधकः कृतनित्यक्रियो रात्रौ मामके साग्र्यविकरणि कृत्वा स्थानमानीयपवित्रस्थाने
तुर्तिइत्यादिना चलरक्षां रत्नवेष्टितं नवयोनिचक्रे कृत्वा कवित्रात्रे तस्मिन्मंडलेपवित्राणि गोरोचनाकुंकुमरक्तचंदन
कस्तूरीकर्पूरपंकैर्लिप्तानि लाक्षामैरिकाद्यैर्ग्रन्थि स्थानेषु विचित्रितानि संस्थाप्य कार्यसिद्धि तत्र चैतपवित्राणि चैतेषां
नवसूत्रेषु ओंकारायनमः ओंचंद्रमसेनमः ओंवह्नयेनमः ओंनागायनमः ओंब्रह्मणेनमः ओंरवयेनमः ओंगुरवेनमः
ओंसदाशिवायनमः ओंसर्वदेवेभ्योनमः इति प्रति सूत्रमेकांदेवतां संपूज्य शिरोमंत्रेण अभिमंत्र्य हृन्मंत्रेण अभ्युक्ष्यास्त्रमं-
त्रेणावकुंठ्य पवित्रेषु मूलविद्यया षडंगैः संपूज्य षोडशनित्या ... नित्याते गुरु गंधकारमानिति ... पंचरत्ना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिसूत्रैर्वाधिवासितैः विशेषात् रत्नाचितं हीरकमुक्ता प्रवालनीलवील पद्मराग मरकतान्यथवानि शार्षपकं हरिद्राक्तं हरिद्रालोध्र
कुंकुमोशीर प्रियंगु कुराजटामांसी शिलीरारव्यैः तद्वैविध्यपः ततो देवदेवस्य भगेनाक्षत्रादयेदित्य अधिवासनं विधाय परेद्युः साध
कः कृतनित्यक्रियः समपाधितैः आत्मपूजां स्थानशुद्धिं विधाय प्रजामंडपं चित्रतानादिभिरलंकृत्य पूजां विस्तराद्दर्भ विनानात्पूजावि
स्तरं वर्ण्यं तिर्यक् प्रातर्वद्याधारपूर्वं महापवित्रमालं च चित्वा कामं न तु नत्वा आदित्यासनानंतरं विधाय मौञ्ज्यकं भक्त्याय नविधायार्घ्यं
स्थापनाद्यात्मपूजां देवीं रहस्यां विद्याश्च पंचायतनी चैतं चाद्यंतनरे बताः संस्थापवित्रैः संभाव्यतास्मिन्कुंभे देवीमावाह्य
सर्वोपचारैरभ्यर्च्य नित्यपूजाक्रमे सोव रपि मरं देवपवित्रैः संभाव्य तद्यगहवनं नैमित्तिकं च कृत्वा गुरुं संतोष्य तस्मै पवित्रं समर्प्य
पूर्णाहुतिं कृत्वा ऽन्यये पवित्रार्पणं विधाय गुरवे ऽनायास्वयमपि पवित्रधारणं कृत्वा दमनकं आवश्यकं त्रिकामापिकान्यापि तदाना
दिभिर्भोजनं ताम्बूल दक्षिणाधानादिभिश्च रितो व्यजनं नैमित्तिकत्वेन विधाय देवीं विसृज्य ब्राह्मणादीन्भोजनम्परिदाधारादि
भिश्च परि प्रदेतावत्कं तमप्राक्तश्चेत्प्रसवत्यं गुलाया मृशारं तं पि मुक्तानि पवित्राणि त्रीणि कृत्वा प्रावकुंभस्थापनादिसर्वक
र्माणि देव्यै समर्प्य शेषं समापयेत् इति पवित्रारोपणविधिः कालीमतेतु दक्षिणायामुत्तिसंहितायां आषाढादयो मासः श्रावणो
मध्यमः विद्ये हीनो भाद्रपदो मासः पक्षो सितासितेनेतयोः प्रथमे शुक्लपक्षे पञ्चदशी कृष्णे मितेन्नरः चतुर्दश्यां कृष्णे पिराणामाहीतिथिः
सु= दुर्वेयजेदिति तंत्रराजे काव्यमाद्रपदेमासि दुर्गार्यां केतकी दूर्वैः शुक्ले रक्षेये देवी गंधपुष्पोपहारकैः उपाद्यैः भाद्रमा
से दुर्गार्यां केतकपुष्पैः साधिवासैर्विशेषतः पूजां कुर्यादित्यर्थः तथा श्रावणे दूर्वार्चनं पवित्रोपहारकैः अपाविपदतिपत्तिथिः आ
श्वयुजे देवीं गंधपुष्पोपहारकैः होमेस्त्रान्नादि तद्वदेदुर्गार्यां सह स्नानाधिकं महत्त्वं तु वरुणादिन्द्रियं नवचैव समाप्य चरेत्=
कन्यकायां समावाह्य देवीं संपूज्य भक्तितः हत्वा भूतबलिं दत्वा गृहादिषु दश दिशां च सन्दद्यात् एवमेवाराधिताइयाभूतांश्चिंतांदधाये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव तृप्रिये तेनाविघ्नाभवेत्तिद्धन्यथाविंकरुतेदृकमिति अत्राश्वयुजेमासिशुक्लप्रतिपदमारभ्य दुर्गानामपर्य्यन्तं नवदशान्तिथिषु प्रत्यहं
२०४ नित्यपूजानंतरं नैमित्तिकतेनचक्रक्रमं संपूज्यप्रतिपत्तिथिमारभ्यैकादिवृद्ध्या प्रतिपादितिथिशतं द्वितीयायां [illegible] शतं तृतीयायां चेतः
शतमित्यादि जपहोमौ विधायसुवासिनीभ्यां षोडशशतानि नवपित्वा षोडशशतानि होमं कुर्यात् प्रतिपदादिनिवमेकादि चि =
२०५ वृद्ध्यापूजयितांषोडशकन्याश्चयथाभवंति तथाकन्यापूजनंच कुर्यात् ततः प्रत्यहं प्रातःकन्यकां [illegible] कन्यापूजनं प्रहो
मान्तेतां हृदयानां सम्बलंकृतांपूजास्थाने सवासने संस्थवेशयतस्यांप्रागुक्तविधानादेवीमावाह्य संपूज्य वस्त्रालंकारगन्धभोजनमाल्य
ल्यदक्षिणांदानादिभिः परितोष्य प्रणाम्य विसर्जयेत् एवंबहुकन्यापूजनेपिप्रत्येकं पूजनं कुर्यात् अत्रैव मासि प्रतिपदादिनवमी
स्वप्नवम्यां ताःनवरात्रिषु विप्रोक्तं हत्वा एकादिवृद्ध्या नवपादिकं च विधायकुमारीपूजनं चैकादि[illegible] कुर्यात् तत्रनव द =
रात्रेपूजनेविशेषः प्रतिपद्येकवर्षा द्वितीयायां द्विवर्षाः एवं नवम्यां नववर्षाकन्यापूजनं तत्रापि तिथ्योक्तकुमारीस्त्र दिनसंख्या
च नवम्यां एकवर्षादिनववर्षान्तानवकुमार्य्योयथासर्वे नित्याथापूजयेत् तासां नामानि तु प्रतिपदि [illegible] द्वितीयायां बा
लि ला तृतीयायां ललिता चतुर्थ्यां मालिनी पंचम्यां वसुंधरा षष्ठ्यां सरस्वती सप्तम्यां रमा अष्टम्यां गौरी नवम्यां दुर्गा मंत्रास्तु दु =
ऐंह्रींश्रीं सुभद्रायै नमः ॐ बालायै नमः ॐ ललितायै नमः इत्यादिनाममंत्रैः पूजयेत् अत्र एकवर्षा तु या कन्या पूजार्थं तां वि
वर्जयेत् गंधपुष्पफलादीनां प्रीतिस्तस्या न विद्यते द्विवर्षकन्यामारभ्य दशवर्षान्तकन्यकाः पूजयेत् [illegible] साधय स्मा
कर्मसु इति स्कंदपुराणवचनात् द्विवर्षकन्यामारभ्य दशवर्षान्तु कन्यकाः पूजयेत् अथवा मत्यौवनसंपन्ना वयोक्त
त लक्षणाः सुवासिनीनवरात्रिषु पूजयेत् तासां नामानि तु हेहोरवा गगना रक्ता महोच्छुष्मा करालिका [illegible]
[illegible] गीचेति अत्रापि मंत्रास्त्वितानामानि ह्रेहोरवायै नमः इत्यादयः अथ पूज्या पूज्य कुमारी लक्षणानि तत्र [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शी श्री

ज्ञां तां लक्षणानि श्रीकुलार्णवे आरोगिनी म्लेच्छाङ्गरहिताङ्गरूपां श्रममवर्जितां एकवंशसमुद्भूतां कन्यां सम्यक्प्रपूजयेत्
अन्यत्रापि पूज्यकुमारीलक्षणानि तत्रैव हीनाधिकाङ्गीं कुष्ठां च विशालकुलसंभवां प्रत्यक्षस्फुटितनेत्रीं रोगिणीं [illegible] किं यु =
तां तास्वर्थां वेकरां काणिकरूपां तनुलोमशां संत्यजेद्दासिकां कन्यां दासीगर्भसमुद्भवां अथ फलविशेषः कुमारी विशे
षः तत्रस्कान्दे ब्राह्मणी सर्वकार्येषु जयार्थे नृपवंशजां लाभार्थे वैश्यवंशोत्थां सुतार्थे शूद्रवंशजां दारुणे चान्त्यजाती
यां पूजयेद्द्विजोत्तमः अपूज्यकन्यानां लक्षणानि श्रीकुलार्णवे कुरूपां कुत्सितां शीर्णां तनुकुलां [illegible] शुचिः श्रमाकाहि
नामिकां युक्ताङ्गं तारां सौख्यां योगिनीं अलोलुपां सुशीलां च क्षमिणां च सत्यप्रियवादिनीं गुरुदेवतमद्वेषा [illegible] कौलिकाश्र
श्रो या विमलकुलाविभ्रमता देवताराधनोत्सुका मन्त्रतन्त्रसमायुक्ता समयाचारपालिका मनोल्लासदा [illegible] लक्ष श्रा
णा अपूज्यकन्यासिनीलक्षणानि तत्रैव कुष्ठां ग्राहकृशाङ्गां बालिशां कलहप्रियां कुरां चापरतां [illegible] नामावली
नां कुशलक्षणां निद्रालस्यानिदुर्मेधाहीनाङ्गीं व्याधिपीडितां दुर्गन्धां दुःखितां खर्वां दोषमतां [illegible] कृतकां
क्षितालापां निर्लज्जां कलहप्रियां विरूपां मार्गगामिकां वृद्धां पञ्चवर्षां विकृतां नाना [illegible] मन्त्रपूजा च वर्जितां [illegible] एवम
वरात्रपूजाचैत्रादिफाल्गुनान्तेषु द्वादशमासेषु चैत्राषाढाश्विनपौषाख्यमासचतुष्टये चैत्रा[illegible] मासयावत्त्रिनेवाष्ट
रूपदेषु यथाविभवविस्तरं कार्य्यां तत्रापि रात्रकरणशक्तौ तृतीयादिनवम्यन्तं सप्तम्यान्तं पञ्चम्या[illegible] सप्तम्यादित्रि
रात्रं वोक्तानि चिकुमारीपूजनादि भिन्नविशोपोत्सवं कुर्य्यात् एवमन्योपि नैमित्तिकपूजाविशेषा[illegible] तेषु गुरुतः श्रा
त्र तत्त्वज्ञातव्याः शीतित्रराज्ञे कार्तिके मासि पूर्णायां कुङ्कुमेन समर्चयेत् रात्रौ स्वदीप[illegible] कुर्यादित्यं समा[illegible] दीपान्
विद्यया षोडशाक्रमात् शालीनामेकमेकं तु स्थापयेत्तदग्रतः अथवा भोजने मध्ये त्वेकं तमसि [illegible] निवेदयेल्लवि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२०५
२०८

यथा सङ्कल्प नकं श्रय मर्प्यः तत्र कार्त्तिके मासि हस्ताधिपांकु कं मन्दे देवीं सं हृन्य रात्रौ कं उस्यं डिला [illegible] स्याप दैकत्वा पि
पूजयेत् तत्र रितैः कर्पूरवर्त्ति दीपितैः व दीप्तैः नित्य होम कर्म्मैतो वहुत्वा भोगायैव रसा ये देवैः [illegible] क्र्यात् तत्र दे
नमेभ्य तले सिन्दूरादिनाचिपुले श्रीचक्रं विरच्य तत्र देवीं माबाह्य संहृन्य मध्ये विन्दु चक्रे [illegible] पाव शक्तीः हृन्य
त्रिश्रय वग्गो धूमादिपि घ राचितात्कर्पूर गर्भवर्त्तिका [illegible] रिता न्त्र ज्य जिता न्तून वि [illegible] देव्याः स्या पायित्वो
त्यूज्य नित्यादि श्रीचक्र हृन्य समस्त देवतां भ्यस्त तत्र जात्या नेन तन्त्रं त्रैमात तत्र दग्रे एकमेकं स्य [illegible] एता
वत्कराणां एको एकामिन्नारसादिपात्रे नव योनि चक्र मष्ट दलं कमलं वा कुङ्कुमादिना निर्माय तस्मिन्न्य [illegible] सानवर्त्तिर्यान्मध्ये
गुरु योनिषु दलेषु वा संस्थाप्य देवीमभ्यर्च्यो तत्र न्यस मर्पयेदित्यर्थः मार्गशीर्षे विहृर्त्तां या तारिके [illegible] निवेद्या भ्यर्च्य
वेन्माघ पिष्टा पूपैर् घृताधिपिः मार्गशीर्षे मासि हस्ताधियां कर्पूर पुत्रा तारिकेल जलैः चन्द्र्यावनं विधाय [illegible] धप्र्यादिभिः संहृन्य
माघ पिष्ट तिमितारूपैर्नैवेद्यं चक्र्यात् तथा पुष्य मासि च हस्ता या तिलाः गुड़ैः स्तये समरैः हृमये तुम्य [illegible] सितातया दिभिः
फल तत्र साये मासि पूर्णिमायां पु लैः ह्रस्वा तिले देवीं माचरणा संहृन्य आर्द्र राद्र घृता हृपादिनैवेद्य यवनि [illegible] येत् फाल्गुने मासि
पूर्णायां पंचके जैः स्वर्णा जनैः चूतमोगाधि मधुकैः पूजये दीप्तितातये तत्र फाल्गुने मासि हृता या पंचके जैः [illegible] पुष्पैः कद्ला
दैर्मधूक पुष्पैः देवीं संपूजयेत् विश्वताप नदर्पोवशु गादि शुभमप्य नं कुर्यादित्यो विकं पराये त्यागमो के [illegible] श्यामा
कालीमते हस्ता भिषेक विधौ तुल्यागवत्कुशाण्ड मंडप वेदिका दिकं च कुर्यात् अत्र विशेषस्तु सप्तविंशति [illegible] परिमित मंडि
पे विधाया रदि हे कुण्डा च मध्ये नव हस्त परिमितां वेदीं विधाय वेद्यां श्रीचक्रं निर्माय कलशस्थापना दिकं सर्वं श्रीगुरुवाक्यैः [illegible] गुरुः प्रातः कृ
त्याय मन्त्रन्यासा न्तेक र्मविचाय महा [illegible] न्यासं कुर्यात् तत्र [illegible] कारं निरालंबं ध्यात्वा हृ [illegible] येनमः इति न्यासं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धः पृथिवीसंहृत्य न्यासनं वामहस्तेन स्पृष्ट्वा भुवनेश्वरीबीजं सप्तवारं जपित्वा ४ ॐ जयायै नमः ॐ विजयायै नमः ॐ जयन्त्यै
नमः ४ ॐ अजितायै नमः ४ ॐ अपराजितायै नमः ४ ॐ संगमायै नमः ४ ॐ रमायै नमः इति न्यासनेस [illegible] मनन्तर
मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा ॐ अस्य श्रीमहाशक्तिन्यासस्य पराशिवऋषिः त्रिजगती छन्दः श्रीपराशक्तिर्देवता ऐं बीजं क्लीं
शक्तिः सौः कीलकं श्रीविद्याङ्गत्वेन महाशक्तिन्यासे विनियोगः इति शिरः स्वरूपाधार त्रयस्य करषडङ्गन्यासं कृत्वा तत्राद्यौ ॐ
ऐं ह्रीं श्रीं नमः नाभौ ३ ह्रां ह्रीं ह्रूं नमः कराग्रयोः ॐ क्लीं क्लीं क्लूं नमः हृदये ३ क्लां ह्रां ह्रूं नमः ललाटे ४ स्रां स्रीं स्रूं नमः कर्णयोः ४ ह्रां ह्रीं ह्रूं नमः घ
मूले ४ ह्रां ह्रीं ह्रूं नमः बिन्द्वग्रे ४ सौः श्रीं दों नमः ब्रह्मरन्ध्रे ऐं क्लीं सौः नमः इति विन्यस्य अकारादिक्षकारान्तानां सर्वेषां वर्णानां मूल
मन्त्रमकारं सर्वे शब्दाः परस्वरूपेणास्थितं विभावयेत् तन्मयानत्यवर्णाच्च मात्रा स्थानेषु विन्यसेत् [illegible] ४ ऐं ईं सौः श्रीं नमः
नासाग्रे ४ ईं नमः पश्चिमलिङ्गे सीवन्यां मूलधारगतज्योतिर्लिङ्गे वा ४ ईं नमः गुदे ऊं नमः पृष्ठे ऊं नमः कटिमध्ये ॐ ऐं अंगान्ते ॐ ३३
ऋं नमः पृष्ठमध्ये ॐ ३३ लृं नमः लविकास्थाने लृं नमः सर्वाङ्गे ॐ ३३ ऐं नमः पुनर्बिन्दुपरिगत [illegible] न्यास भावनया स
र्वाङ्गे ॐ ऐं इति विन्यस्य ॥ योनिरित्युच्यते शक्तिरम्बा कुलाण्डभेदिनी लेपे विनीलयेत् सर्वेदिदेहेषु [illegible] तिष्ठताः ध्यासमति
महत्त्वे नाडीभेदे पञ्जरं व्याप्य माधाता महाशक्तिः कामिनीनाम त्युक्रमेण नाडीचक्रगतं रत्नयोनि [illegible] जयेत् पृथ्वी
तमगेपुष्पमारपदादि क्रमात् एकारो विश्वयं योनिर्वाक्यार्थ विचारणा न्यस्तं [illegible] सचराचरं
इत्यंत लोकसमुदायस्य पञ्चविंशत्यन्त महाकामकलायां ब्रह्मरन्ध्रस्यापि लयं भावयित्वा ब्रह्म [illegible] ॐ ३३ औं नमः नादमध्ये
ॐ ३३ ॐ नमः नादान्ते ॐ ३।३। अं नमः कण्ठे ॐ ३।३। अः नमः हृदि ॐ ३।३। कं नमः [illegible] जंघयोः ॐ ३।३। ङं
गं नमः स्तनयोः घं नमः नासिकान्ते ॐ नमः आज्ञायां चं नमः वामकर्णे छं नमः दक्षिणकर्णे जं नमः ऊरुमूलाग्रे कं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ई =

विद्यार्णव नमः दंतपंक्त्योः जं नमः जिह्वाग्रे दं नमः मुखे टं नमः कर्णयोः कं नमः अस्थिसंधिषु ठं नमः चित्ते शं नमः ना-
२०६ भौ तं नमः ललाटे थं नमः कर्णरंध्रयोः दं नमः कपोलयोः धं नमः नयनयो नं नमः श्वेतसहस्रदलकमले बं
नमः हृन्मध्ये फं नमः स्कंधयोर्बं नमः भ्रूमध्ये भं नमः हनुमूले यं नमः लिंगगुदयोर्मध्ये रं नमः जिह्वायां लं न-
206 मः सर्वांगे वं नमः वामादिदक्षिणशिरःपर्यंतं आपादतलवेष्टत्वेन शं नमः तालुमूले षं नमः सर्वांगे सं नमः
ब्रह्मरंध्रे हं नमः हस्तपादयोः सर्वांगुलीषु क्षं नमः आगुह्मकमूलाधारस्थितकुंडलिन्यां ॐ ई ई ई इति विन्यस्य
ॐ ई ई ई समस्तमातृकामुच्चरन् तां तां कुंडलिनीं सुषुम्णावर्त्मना षट्चक्रभेदक्रमेणाब्रह्मरंध्रगलितामृतस्याकलन्त
हस्रदलकमलकर्णिकामध्यस्थितपरमात्मनि शिवे विलीनां विभाव्य ॐ ई ई ई रत्नरत्नचूडालिनि त्रैलोक्यानंददायिनि
रत्नमां त्रिपुरेश्वरि रत्नरत्नमहादेवि अस्मदीयमिदं वपुः ऐं ह्रीं श्रीं हसकें श्रीं ह्रीं ऐं सुमधितिमिरादिरानंदसुंदरि समस्तसु-
रासुरवंदिते भुजंगभूपालमालालंकृतचरणकमले विकटदंतच्छटाटोपनिवारिणि मदीयं शरीरं रक्ष २ परमे-
श्वरि हुं फट् स्वाहा ॐ भूः स्वाहा ॐ भुवः स्वाहा ॐ स्वः स्वाहा ॐ भूर्भुवः स्वः स्वाहा नरांत्रमालाभरणभूषिते म-
हाकौलिनि महाज्वालाद्यादिनि महाघनोतरदनकारिणि महाभोगप्रदे अस्मदीयशरीरं वज्रमयं कुरु २ दुर्जनान् हन
२ दुष्टमहीपालान्भंजय २ परचक्रं भंजय २ जयंकरि गगनगामिनि त्रैलोक्यस्वामिनि यमलवरर्यूं भमलवररयूं व्रमल-
वरर्यूं श्मलवरर्यूं श्रीभैरवि प्रसादय स्वाहा कुलांगनाकुलं सर्वं मदीयं त्रिपुरेश्वरि देवी रक्षतु दिव्यांगे दिव्यात्मा भोगदा-
यिनी रत्नरत्नमहादेवि शरीरं परमेश्वरि मदीयं मदिरानंदे आपादतलमस्तकं इत्यात्मरक्षां कृत्वा त्रिपुरास्या महादेवी
भक्तिभुक्तिफलप्रदा ० नमुरोः सहस्रांवस्तु नदेवः शंकरो यमः नवकोलात्परो योगो न विद्यात्रैपुरो समानश्च शांते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

परं ज्ञानं न च ज्ञातेः परं सुखं न च शान्तिः समो न्यासो न विद्या त्रैपुरी तस्मादस्ति त्रिपु समस्तेषु पारखंडेषु निद्रोमलः दि
व्यरूपा महादेवी सर्वज्ञ परमेश्वरी इति यंत्र विद्या यो महिमानं स्मृत्वा पीठोपपीठ शिरस्था गगन गिरि भुवन गोकुल वासिनी नि ५ २
जयति कुलशक्ति महीतल पाताल निवासिनी कुलकौल विभेदिनी सकलजन मन आनंद कारिणी करोतु मम चिंतितका
र्यं भैरवी शातमेकं पुनातु परमेश्वरी मदन मंडलालंबिनी समकोटि सहस्राणां मंत्राणां परमेश्वरी इति मंत्रं समक्षं जपित्वा
ऐं नमो भगवति त्रिकोणा त्रिधावर्ते महालिंगालंकृते त्रैलोक्यानि त्सानि स्थिति प्रलयकारिणी समह हल ह्रीं कंदर्पानंद [illegible] त्रिम
ह्रीं श्र सदस्राडरेखे मह हौं वित्तस्वरूपे ताप पाशांकुश कपाललंकृते वद वद वाग्वादिनि श्रीं शूं श्म हीं पाल राज्य [illegible] दैवत दा शिवह
स्ते समस्तजनानंद कारिणि ग्लीं क्लीं क्लीं कामराज बीजाश्रये ड्रां ड्रीं क्लीं ब्लूं सः तो भयः २ क्लों सिद्धिणि हसौः हस [illegible] सौः भय समय [illegible]
य प्रदायिनी चतुर्भुजे त्रिनेत्रे ताल नोद्धारिणी महाकपालमाला लंकृते चंद्रशेखरे त्रिपुरे [illegible] ओं ऐं ओं
मः सिद्धे ५१ [illegible] मित्यादि विलोमेन अकारांते ५१ वर्णान्तम: नक्रो ऐं ओं सर्वबीजमातः श्रीमायाहि मम मनोरथं देहि २ स्वाहा
एवं जपित्वा ऐं ई सौः श्रीमंत्रराजाय नमः इति त्रैपुरमंत्रस्य पूजां विधाय त्रिपुराय महानाम्ना [illegible] महाविद्याः प्र
जपेत् ओं ऐं सहौ सहलह्रीं सहह्रौः ऐं स हह्रीं सहह काम त्रिपुरायै नमः ओं ऐं ह्रीं क्लीं ह्रौः त्रिपुरभैरव्यै नमः ओं ३ ऐं ह्रीं नमः
वाक्त्रिपुरायै नमः ४ ओं ऐं ह्रीं श्रीं सौः महालक्ष्म्यै त्रिपुरायै नमः ओं ऐं ब्लें क्लीं मोहिन्यै नमः ओं ऐं क्लीं स्त्रीं श्मशान त्रिपुरायै नमः त्रिपुराये
ओं ३ ऐं ह्रीं श्रीं प्रें स्तौः त्रैलोक्य स्वामिन्यै त्रिपुरायै नमः ओं ऐं रां रीं रूं रैं रौं रः हस्यै त्रिपुरायै नमः ऐं ऐं ऐं सौः कौलिकायै त्रिपुरा०
ऐं ऐं सौः चण्डिकायै त्रि० ऐं ऐं सौः ताल मध्यमायै त्रि० ऐं ऐं सौः कपालांकुर वासिन्यै त्रिपुरायै ठः ठः ठः यथाशा
क्ति जपित्वा रक्तपुष्पैः पिशाचि ऐं ई सौः आनंद हायनमः इति गंधाक्षत [illegible] पुष्प धूप दीपो निवेद्य तस्मै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव त्रैपुरे देहे ऐं ई सौः इति वनिताह्वो भकंरी महाकामकलां ध्यायेत् ततः श्लोकस्थानकं न्यासानुसंधानेन पठेत् तत्र शक्ति
२.७ रूपमयं देहं मदीयं त्रिपुरेकुरु देहि मे देवदेवेशि त्वमभीक्षितं मस्तकं मंगलादेवी ललाटं कलेश्वरी नेत्रयुग्मं महाकाली
४०७ करोौ रक्तकुंडली कपालीक सर्वांग भेदिक पोलो कमलावती दन्तान् रक्तकु चामुंडा जीवं ... वासिनी ... मध्यकं
टदेशं च रक्ते भुवनेश्वरी त्रिकां सरस्वती रक्ते नालकं तालुवासिनी स्यात् मेकाथिला ... कुलमालिनी कं
ठौ विनायकी स्यात् जया नंदास्तनद्वये कंठस्थे महालक्ष्मी हृदये च राडभै रवी ब्रह्मारणी ... स्यात् ज्वालावती गु
ह्ये: लिंगे लिंग प्रभा चैव गुप्रिडनी मेद मण्डले नाडीचक्रे महायोगा उड्डटा दक्षिणोकरे वामहस्ते महामाया विद्यांगुली भुव हस्तां:
ने स्मवी वाम पादे व स्यात् चक्रा उध्वी चिता तथा दक्षिणापादांते एकपादा सुरेश्वरी पादांगुली ... रूपे महोदरा
मण्डलीन श्वरूवेन्गा सा हीमे दमंडले जलंधरी जतस्या ने कामाक्षी का ममध्यगा उड्डटा ... ने ... पीठ
गा इदं वेशो जया देवी अस्यिसंधिषु चर्चिका: चर्मधारी त्वचा यां तु स्यात् नित्यं महायशा: ... मध्ये ... च स्या
त् मेहिंसिनी शुभा माहेश्वरी चकौमारी वैयोनि स्यात् चांगयो: वामदक्षिणयो श्चैव वीराली कटि ... देवीरक्षतु मेगा
त्रं मस्तकं कुलकामिनी इचिक्षा पक्ष स्थाने जो वाशुराकाश मेव च पंच भूतेषु भूतेशी सदा रक्षतु मे कुले ... मे चैन्द्री
प्रजां चैव गन्नावती मायादद्यात् मे नित्यं धनंधान्यं यशस्तथा रणे राजकुले चैव शत्रु मध्ये महावने ... महादेवी
करोतु मम चिंतितं समयासमयं रक्षेत् विद्यां विद्याकुलागमे साधकानां जगन्नाथ्या भुक्ति मुक्ति ... करो
तु मे सिद्धि त्रैलोक्ये विजया स्तुरव चंडाली याम ना विद्या नामे यच्छतु मंगलं सप्तकोटि महस्त्रांशा ... नायिका तथा
नामेन रेश्वरी देवी सदा सिद्धिं प्रयच्छतु उत्का सर्वं सर्वे स्यात् मानसी देहसंधिषु भद्रकाली तथा विद्या नामे स्यात् शिवा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रै स्यात्तु
मया त्रिकोणं च त्रिधावर्त्तं त्रैपुरं चक्रमनुत्तमं मस्तके स्यात्तु मे नित्यं तस्यान्ते बहुरूपिणी सर्वोत्कृष्टा श्री शान्ति ... मम या नित्यनादो
मवं नीतस्सर्वं मदिरानंदविकला १८ निवासं कुरु मे देहे सांप्रतं दिव्ययोगिनी हे देहि त्वं महादेवि सिद्धियोगिनि मे कुरु मे ... सा ... चार
तना पर्यायजेत्स्रग्भोगदायिनी महायोगिनि देहे स्मिन्सर्वदा निलयं कुरु २० माहेश्वरी च शिरखां स्यात्तु योनिमुद्रे गता ध्वरी
पृष्ठाक्षी नाम विख्याता करोतु कपालं मम डाकिनी पूर्वभागे च म■ सौख्यं प्रयच्छतु शाकिनी पश्चिमांगे तु दक्षिणे ... वापि वामतसी
वामभागे महामाया करोतु कपालं मम तास्मदीयं शिरः स्यात्तु सदा नैऋते भैरवी याविशाला विशाला ... निर्मला ... मलवर्जि
ता सा योगिनी महामाया स्यात्तु श्रीमस्तके मम या कालकल्पिता कालीकालरात्रीति • ख्याते सा योगिनी महामाया स्यात्तु श्रीम
स्तके मम या निशाचर राजन्य पूजिता चा निशाचरी सायोगिनी० १५ या चोर्ध्वकेशिका नामा ... केशी मम ... या सायो०
१७ या भीरेति समाख्याता वीरराज्य प्रदायिनी सायो० १८ या मालिनी समाख्याता नाम्ना ... विद्युन्मालिनी सायोगिनी म
हामाया या यातु श्रीमस्तके मम १९ या कंकरालांगी चंडकं कालकुंडला सायोगि० २० ... पादी विरूपा विश्वरूपि काल×
णी सायो० २१ खड्गांगी कथ्यते या च रौद्री रुद्रैस्तु पूजिताः सायो० २२ कपियोगिनी ... या लोके ... यन्ते कलो सायो०
२३ प्रेतासनी कथ्यते या च केत्कारोक्त वर्जिता सायो० २४ धूम्राक्षी या समाख्याता ... योगिनी ... सायो० २५ घोर
रूपा महादेवी कथ्यते या कलागमे सायो० २६ विश्वरूपा विश्वेशा करोति च जगत्त्रयं सायो० २७ भयंकरी समाख्याता या चो
क्ताविकुलागमे सायो० २८ कपालमालिका प्रोक्ता या देवी मुण्डधारिणी सायो० २९ भीषणा भैरवी नाम या देवी भीमवि
क्रमा सायो० ३० न्यग्रोधवासिनी या च कथ्यते चक्ररचिता सायो० ३१ भैरवी भीषणी या च भैरवाख्य कबंधिता सायो०
३२ प्रोच्यते दीर्घलिंगोष्ठी महामाया महाबला सायो० ३३ खड्गांगी या महाशान्ति संसारार्णवतारिणी सायो०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव १०८ ३४ यासमस्तेषु मंत्रेषु प्रोच्यते मंत्रवादिनी सायो० ३५ कालक्रीकथ्यते याचयुगांते परमेश्वरी सायो० ३६ ग्राहिणी तिसमा-
ख्याता सुरासुर महोरगैः सायो० ३७ चक्रिणी गद्यते याच एकपादा त्रिलोचना सायो० ३८ [illegible] कादेवी विश्वना या त्रिया
४०8 सदा सायो० ३९ दर्शनेषु समस्तेषु विदिता परमेश्वरी सायो० ४० कंटकोच्छेदनार्थाय [illegible] याकंटकीकरता: सायो०
४१ कीलकी कथ्यते याच सप्तहस्ता महाबला सायो० ४२ संग्रामे या महादेवी महामारीति कथ्यते सायो० ४३ यमदू-
तीति विख्याता या सुरासुर पूजिता सायो० ४४ करालिनीति या देवी महाविद्या महाबला सायो० ४५ ललिता या महाप्र-
ज्ञी सर्वचक्रैकनासिका सायो० ४६ नासाग्रे कौलिनी स्यात्तु मदनस्यात्तथा मुखे ओमजे [illegible] कपोले [illegible] लके चापहारिणी
सायो० ४७ डाकिनी तोमिनी चैव स्तंभिनी मोहिनी तथा रौद्रकर्मा महाचंडा [illegible] ४८ रौद्रीचक्र-
लमाला च काकटुं छिरघोमुखी० कपालकुंडली दीर्घा कपाली कुलगामिनी ४९ द्विजदी [illegible] कदली ललिता रवि-
ला गायत्री चांबिका तारा पार्वती कमला प्रभा मादिनी मदनात्मा दामंदारी मदनातुरा ५० भीषणी भीषणी नाम श्वेत सि-
द्धा विभीषणा क्षुधा तृष्णा तथा निद्रा कान्तिर्वृत्तिस्तथा धृतिः संध्या धन्नी रतिः शान्तिः [illegible] पार [illegible] ते [illegible] रना [illegible] वि-
ख्याता नगरे नरदेवता ग्रामदेवी ह्यधिष्ठात्री पीठे पीठे धरी विंदुः कावेरी नर्मदा चैव गंगा यमुना [illegible] ६८ गोदाव-
री महाउत्तराया प्रोच्यते चाप्यकंधत्री त्रैलोक्ये पि महादेवी [illegible] या प्रकाशिता सा देवी रूपदेतु स्यात्तु [illegible] हृदये मम रुद्राणी
रोरिवनी प्रोक्ता विद्या मा प्रोच्यते किल निर्मलिनी [illegible] नां मा करोतु [illegible] खे मम [illegible] कलेति विख्याता पादी राज मुखोद्भवा
याविद्या सा महारूपा जिह्वाग्रे स्यात्तु मे सदा ओंकारिणीति विख्याता देहस्यान्त सदा मम विद्या वहारिणी [illegible] रूपा विदारिणी
मे हंन स्यात्तु मे कंठे तोरलस्या ह [illegible] के [illegible] संवल [illegible] मम जंगविषनाशाय [illegible] सर्वदा

त=

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

या लो

श्रीकरी विद्या भुक्तिमुक्तिफलप्रदा अहं ब्रह्मा अहं विष्णुरहं देवो महेश्वरः सर्वभूतनिवासोऽहं लोके श्री[illegible]शक्तिचिंतकः शा
क्तिन्यासेन स्वतन्त्र शरीरे सुरासुराः प्रदनादेष मात्रेण आधांकुर्वन्ति मे सदा यत्किंचिद्योगिनीरूपं त्रैलोक्ये चान्यचापि शंकरः
न तत्सर्वं तिष्ठते देहे शाक्तिन्यासे कृपाश्रिते कामिनी कुरुते चापि न्यासे भक्तिनिमित्तं तां देवीं दिव्यरूपस्यां संसारे त्रिपुरां विदुः
नमोऽस्तु ते जगन्मातर्नमोऽस्तु ते भुवनेश्वरी नमो भोगप्रदे देवि महेश्वरि अकरणो चिन्ता[illegible]तामभैरवी शिवा
सकर्मा विजया हंसा ध्रुमासानलदेवता पालिनी चण्डकन्या वत्स्यादाकाशवासिनी[illegible]मलागम
निवासिनी वक्रः वस्याश्रया देवी योगिन्यो येन चिंतिताः आधारे लीयमाना सा सयोग[illegible]विद्वैव ललाटे मंडल गी
स्या तावित्रा स्याद् मस्तके एकादशी दक्षिणे स्कंधे वामे चैव त्रिलोचना नयंती स्यात् मे[illegible]कण्ठे[illegible]कुंडली मालि
नी लिंगसंधौ च हृदि स्यात् सन्माधिनी अंबिका एवं शेषे च पार्श्वयोः स्यात् मेदिनी दिग[illegible]चनागेंद्री नख संधि
षु व्याघ्री चक्री च जंघायां स्यात् पादतले मही [illegible]नी स्वलोचने च वि[illegible]कालिंदी मूलनिकाच
रक्ते रक्तरक्तिनी लांगली जंगली रक्तोदस्थिनी चास्थिसंधिषु माजेनी देह मज्ज[illegible]सवेपा स्वर
नतु वेताली ममरोग प्रणाशिनी रुद्रवाकृतने शान्तिं सदैव मम विग्रहे पादापो[illegible]चिरस्तु पाचिनी
चौरादिराज सर्वेभ्यो भयात् रक्षतु भैरवी दुष्टानां हि निबन्धनं सदा करोतु बंधिनी चो[illegible]विद्या[illegible]करोतु मंगल
मर्कटी चं टकालीच हनुमंती च रावणी पृथुराकीनि विविचेटका नान्दा विद्या कौमारी च र[illegible]विघ्नराजे[illegible]
न रूपिणी मूलाकाशस्थिता हंसी यानकी दलनी हृता देशे नामंत्र विद्यास्तु तिष्ठतु मम मस्तके [illegible]स्यात्[illegible] ली
कालेच पश्चिमे स्यात् स्खला शिखायां शारविनीर दोषस्ते[illegible]गी च त्रैत्रेने त्रेक्षता[illegible]यो[illegible]त्रैलोक्यसचरा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव चरेः योगिन्यो याश्च ताः सर्वाः देहं कुर्वन्तु मे वशे : पुत्राणां च न दादेयं भक्तानां हि विशेषतः शाक्तेभ्यश्चापि देयं वै न देयं यस्य

२०८ कस्यचित् मनुष्याणां मही लोके चिंतितार्थफलप्रदं यः कतो नम हान्यासे षोढान्यासं [illegible] मनीषिन्यासमिह स्फपीठे

स्मा स्यान्न तत्न तत्समः शाक्तिन्यासं कृते जीवेत् यः कश्चित् साधको भवेत् कर्मणामन्त्रवा [illegible] अभिषेक [illegible]

४०९ क्तिन्यासः एवं महाशाक्तिन्यासं स्वयेहत्वा शिष्यस्य कारयित्वांत यागं कुर्यात् न [illegible] पात्रं च कृत्वा सामा ति

न्यार्घोदकेन स्व उरत स्थान रक्षां कृत्वा ओं ह्रीं हंसः सोहं स्वाहा इत्यात्ममनुमासाधारं समन्त्र [illegible] पात्रे संस्थाप्य स्वा

हेहं शिष्यहे हं च श्रीचक्रं पंगिचिंत्य मन्त्रं ३२ शिवशाक्ति सदाशिवेश्वर शुद्धविद्या माया कलावि [illegible]

र बुद्धिमानः श्रोत्र त्वङ् नेत्र जिह्वा घ्राण वाक्पाणिपादपायूपस्थ शब्द स्पर्श रूप रस गंधाकाश [illegible] हंका

तत्वात्म कायश्रीमहात्रिपुरसुंदरीयोगपीठाय नमः इति पीठसमष्टिं विन्यस्य हृदि [illegible] त्म

मयित्वा संमुखीकृत्वा वाहनादि मुद्राः प्रदर्श्य मिना उपचारान् समर्प्य धान पूर्वकं हृदि [illegible]

यं मूलेन गंधादित्तांबूलांतानुपचारान् समर्प्य तत्व च तुष्टय शोभनं कुर्यात् यथा ऐं मंत्र १६ [illegible] संमन्त्र्य सत

ह्रीं ऐं इदं विष्णुर्विचक्रमे हंदं तापात्र सं सूतं महतापरमार्त्तं वरा हृत्वा मयेव ह्रौं जुहोमि शिव [illegible] सर्वात्मने

लदेहं शोधयामि स्वाहा इत्यात्म पात्रे तत्त्वरेखा विंसत्वीकृत्वा क्लीं क्लं स्वं इत्यादि २५ शवशक्ति शिवेश्वर शुद्धविद्या [illegible] नियति सदाः

श्रो विद्या उरुष उत्त्य हंकारा स्त्रो त्वक् नेत्र जिह्वा घ्राण मनो बुद्धि वाक्य मायात्मने कं १५ क्लीं सरवं [illegible] चित्त रा =

माहिष नमोमिः दधानां सासं दिविदेवतारमदे येद्वं यजमाना स्वप्नो [illegible] धमाने [illegible] कार वरिवाचि

निम्न विद्म्योक [illegible] द तमरीचि विकाश [illegible] धाविशावावसानं स्थूलं [illegible] त्वात्मने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्गमदेहं शोधयामि स्वाहा इति हृर्वं वत्किंचित्स्वीकृत्यः सौः परं १० पादपायूपस्थशब्दस्पर्शरूपरसगन्धाकाशवायग्नि
सलिलात्मनेयं १० सौः वामपादस्थविन्दुर्वामजङ्घो दिवेदिवे वाममत्तभ्रंयावीः वामस्याहितवस्थदेवस्मेरवाधिपा वाममनः
स्थामत्वंवनुमातरः सर्वाभैरवाः सपित्तायकाः क्षेत्रपालायोगिन्यो ममदेहव्यवस्थिता मूलं शिवतत्वात्मनेकारशादेहंशोध
यामिस्वाहा इति हृर्वं वत्किंचित्स्वीकृत्यः ऐं क्लीं सौः त्रं ५१ भूमिजीवसर्वात्मा शिवशान्तिसदाशिवेश्वर शुद्धविद्यामायाकाल
नियमि विद्याऽष्टकपञ्चकृत्यहंकारश्रोत्रत्वक्नेत्रजिह्वामनोबुद्धिवाक्पाणिपादपायूपस्थ शब्दस्पर्शरूपरसगन्धाकाशवायग्निसलि
लात्मनेकां ५ ऐं क्लीं सौः धर्माधर्महविर्दीप्तेस्वात्माग्नौ मनसास्रुचा सुषुम्णावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तीर्जुहोमि स्वाहा मूलं सर्वतत्वात्मने
स्थूलसूक्ष्माकारेण महाकारणादेहे शोधयामिस्वाहा इति हृर्वंवत्किंचित्स्वीकृत्य पुनः प्रारे अनादिवमसने घृत्वा लितेभ्या
त्विः स्वाग्रमनस्कंकुंडहृत्याधिष्ठितं चिदग्निं ध्यात्वा मूलं हंसः चिदग्निमण्डलाय नमः इतिमन्त्रमा [illegible] त्यमन्त्रमेव पूजांकृत्वोमि
स्वाहा एवं पावकृत्य स्वात्मकल्प संकल्पविकल्पं धर्मं स्वधर्मं वेति हुत्वा स्वात्मपात्रे हस्तेसंस्थ [illegible] हंसः इतः पूर्वप्राणाबुद्धिस
ग्र हंकारदेहधर्माधिकारतो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थासु मनसावाचाकर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेणशिश्नायत्स्मृतंय
वि॰ दुक्तं यत्कृतं तत्सर्वं गुरुदेवतायै ममसर्वं तमस्तु स्वाहा इति सर्वं समर्पयात्मा माधार [illegible] स्थाय आधारादि ब्रह्मरंध्र
गाविततंतुतनीयसीं विद्युत्कोटिप्रभां स्वप्रभोद्भूजगदुत्पत्तिस्थितिसंहारकारिणीं कुंडलिनीं देवीं ध्यात्वा प्रथम शक्ति मूलमत्र
मालया संजप्य निवेद्य मायां तत्वत्वे विदहं शिवोहंशान्ते विदहं शिवोहंशिवांतत्वे स्वरूप [illegible] मूलमत्र
शिवका गुवदेशाविनश्यदेह मक्रन्मयम् स्वाविकल्प सहजबोधविमर्शस्वरूपः सतत [illegible] परं प्रणमेत् मनोहृदे तत्वे॰
शिष्यस्यापिवालाबीजत्रयस्थाने कूटत्रयं संयोज्य [illegible] प्रोक्तन येवबोऽअशारीया: स्वप्रत्र [illegible] स्मि इत्यनु संध्याय [illegible]
[illegible] पचकादि वोट

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गा:   गौं:

विद्यार्णव संस्थाप्य प्रधानकलशं स्वयं गुत्थाप्य कर्त्रिकामापि के रक्षात्कलशान्तुस्थाप्य तत्र [illegible] चाग्रस्तात्दर्शकं गुरुरभिषिं-

२१० चेत् कार्येप्यभिषेकं कुर्यात् ततो वस्त्रमाल्याद्यलंकृतं श्रीचक्रे समुपवेश्य पञ्चप्रासाद [illegible] विद्याभेदयन्दत्वा भ-

वत्कामदर्शनादि याकोपवासमस्तं पञ्च सिंहासनषट्दर्शनि पंच पंचिकाम्नाता पञ्चायतन [illegible] विद्या इदं भेदादिदद्या

210 महाविद्याः ववेद्यावेगारायत्यः मोरघ्नां क्रमविद्यागुरुपादुकाविद्या षोडशनित्याविद्या [illegible] विद्या पूर्वदत्ताव

क्रमं सं दर्शयुपदिशेत् स्वक्रमम प्युपदिशेत् दिक्षो विगोष्ठहिताय वस्तुगजाश्व महिष्यादाम्योदासगृहादीनि श्री ध्यो:

गुरुं तोषयित्वा पुरश्चरणादिभोजनादिभिः कर्तृकामपि कान्तां तोषयत् ततो महाप्र [illegible] यरे हनिदीनांध

कृपणे महद्भ्यः लक्षणानोभयितमादक्षिणादानेस्तोषयित्वा श्रीगुरोराज्ञया अनुग्रह [illegible] जपेन्नित्यं कुर्यात् इति

कालीमतरीत्या पूर्णाभिषेकविधिः इति श्रीविद्यार्णवे पंचदशः श्वासः १५ [illegible]

णविधिः तत्र पुरश्चरणसंपन्नो मन्त्रो हि फलदायकः किं होमैः किं जपैश्चैव किं मन्त्रन्यासादिभिस्तदेव रहस्या

त्ताहि मन्त्राणां यदि न स्यात्पुरस्क्रिया पुरस्क्रिया हि मन्त्राणां प्रधानं वीजमुच्यते वीर्य [illegible] हीनं सर्वकर्म

मनन्तमः पुरश्चरणाहीनो पिनत्यामन्त्रः स्वकीतितः इतिवैशम्पायनेन पुरश्चरणस्य [illegible] नानामध्य

त्वनिरूपितो विधिहीना नाफलंप्रति तु कर्माणि विधिहीनानन्दासे निंदाश्रवणात्र [illegible]

लिख्यते तत्र पुरश्चरणानि हृत्किरणावलीपद्धति सहितायां साधनतत्त्वमन्त्रस्य पुरश्चरणमुच्यते पुरश्चरणस्य यस्मी

हि नियोगाख्यकर्मणां पुरश्चरणविनियोगस्य परस्थात्वात्तथा इति विनियोगालक्षणमुक्तं मन्त्रतन्त्र [illegible] कामयो

त्वानां शास्त्रमार्गेण योजनं सिद्धमन्त्रस्य संप्रोक्तो विनियोगो मनीषिभिः फलाय मन्त्रसेवा वा नजसेवा [illegible] याचरणादि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वंमिवासौ पुरश्चरणमुच्यते इति ९ तेन विनियोगाख्य कर्मसामर्थ्यजनकक्रिया ऐहिकामुष्मिकमंत्राणां [illegible] सिद्धिहेतुक्रिया
या वा पुरश्चरणमित्युक्तं अत्र केचित् प्राप्येनं तप[illegible]धिकादूरे गाकाख्ये विद्वद्भिः सहतं विधीयते [illegible] शमिति [illegible] पक
रणोभिधायमध्ये मध्ये विनतात्मक रणो ऽजाजपहोमानेव विधाय मंत्रैस्तद्देवताभिष्टुतिभिरपि [illegible] होमार्चनादिभि
रित्युपसंहारे प्रपंचसारैकारैः श्रीशंकराचार्यचरणैरभिधानात् शारदातिलककृतापि [illegible] जपहोमार्चना
विधाय प्रयोगाभिधानात्र जपादिमाते मंत्रो नाकृता च फलप्रदः अनाचित्तोहरे[illegible]मान[illegible] प्रयोगे रोदितिब्रह्मन्
कादतंत्रवचनाच्चांगत्रयात्मकं पुरश्चरणं वदंति अन्येतु संसारे दुःखरूपिपेक्ष्य दीक्षेव [illegible] मनः पंचांगोपासनेनैव
पुरश्चारी सुखं व्रजेत् पंचांगानि महादेवि जपहोमश्च तर्पणं चाभिषेकश्च विप्राणामाराधन[illegible] सर्वेषु दशांशेन
पुरश्चरणमुच्यत इति कुलमूलावतार वचनात्पंचांगं वदंति वैष्णवतंत्रे जपो होमस्तर्पण[illegible] [illegible] भोजनं पं गां=
श्चर ४ चांगोपासनं लोके पुरश्चरणमुच्यते अपरे तु मूलमंत्रदशांशस्यादंगमंत्रजपादिकमिति [illegible] दशां
शेन कर्तव्यं सिद्धिसिद्धिनेति वायवीयसंहितावचनात् षडंगं वदंति इति रेतज्जपहोम[illegible]
शं तर्पणं घि जलयानं च ब्राह्मणसंदेवपूजनं नाम स्नानं भोजनं व सर्व दशांशतः दशांशो वा मतं [illegible] पुरश्चरणमुच्यते इति तंत्रांतर
वचनाद्दशांगं वदंति क्वचिज्जपसमसंख्या होमः होमसममपि तर्पणं क्वचित्सर्वाणि समानान्येव [illegible] काचित् होमयेजपा[illegible]
ख्ययेति प्रयोगांतरे पुनः तर्पयिता वदेत्ते संमतं तस्मै ख्ययेति न त किंगोपालविषये यावत् [illegible] तावद्[illegible]दिकं च
रेत् इति ग्रहणकालीन पुरश्चरणादौ नक्कचित्तु क्षेः तत्रजपसंख्याया अल्पीयस्तु त[illegible]मंत्रेण [illegible] तिलैः
कुर्मैरिति महिषमर्दिनीविषये नवत पस्यमूलवत्त्वात् यथाजपवत् शांत्या होतं मंत्रमृ[illegible] वेशायावत्[illegible]स्त्वात्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव वरालित्वं जपेन्मंत्रं तत्सहस्रं हुतैः पायसान्नैः ब्रजकुर्यादिति शारदातिलकवचनात् देवांतरे जपस्याष्टमांशे
२११ नसिद्ध्यतीति दक्षिणामूर्तिकल्पवचनात् जुहुयात्तद्दशांशेन सर्वैस्तिलतण्डुलैरिति मारसंग्रहवचनाच्च होमस्यानिय
211 तत्वात् तर्पयेत् दशांशेन समच्युतेन पायोंभसा कुर्य्याद्दशांशतो होमं ततः सिद्धो भवेन्मनुरिति सनत्कुमारवचनात्
तर्पयेत्तावदन्येषां मन्त्रं तां कृत संख्यया तर्पणं विहितं नित्यमिति शैवागमवचनात् तर्पणस्याप्यनियतत्वाच्च
तत्तत्कल्पोक्तमेव पुरश्चरणांगयुक्तमित्यस्मात्सिद्धांतप्रकृते श्रीविद्याजपसंख्यायां च दक्षिणामूर्तिसंहितायां जपेल्लक्ष
कमात्रेण देवेशि तेन विघ्नकारिका नाशमायान्ति सोऽत्र क्षोभं याति मनागपि तदा लक्षत्रयं जप्त्वा [illegible] चिर्बुधः वाम
नेश्वरे जप्ते लक्षमात्रेण दृश्यन्ते रसातले गताः यदि तत्र न क्षोभ्यति साधकस्य मनो मनाक् [illegible] ततः सर्वाः पा त=
तालेनागकन्यकाः तासामपि प्रदाना सौ क्षोभं याति मनागपि ततः स्वर्गनिवासिन्यो [illegible] एवं तदा
च्यवनप्रावृतस्य साधकोत्तमः संक्षोभयति देवेशि त्रैलोक्यं सचराचरं जगत्क्षोभ [illegible] त्वात्
तानां तु विद्यायाः पुरश्चरणं युक्तं पंचवा कृत्वा लिंगं मन्त्राब्धि [illegible] लिंगं वा
वृषभस्य जलस्थितं पश्चिमायतनं वापि द्वारं वापि कृतव्रते शक्तिक्षेत्रे गंगायां [illegible] पवित्रेस्त
स्थले देवि जपेद्विद्यां समाहितः तत्रस्था जपलक्षं साक्षाद्देवीस्वरूपत्वात् ततो भवानि [illegible] कोऽपि
कारितानि एवं जपं यथाशक्ति कृत्वा देवि साधकोत्तमः किंशुकैर्वा कुर्याद्दशांशेन वर्तनेन [illegible] कमेवा
वि [illegible]मधुरत्रयमिश्रितैः विधिनानेन प्रकारेण विद्योपासना प्राये[illegible] सर्वकामप्रदं [illegible] फलप्रदे
इतरं पर्वतालिंगं एव तद्वाजपेयश्रीविद्याया पुरश्चरणांगं दशांश होमस्य तर्पणस्य कामदत्वात् [illegible]लस्य चापिया
व
दि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नादं नस्य धर्मो वदे यानि निन्यायात्तत्त्वानि सर्वयात्मयोगाष्टौ विधाता [illegible] कानां च योगानां क [illegible]

पुरश्चरणात्सर्वे सिद्धि विनियोगो विधीयते इति वचनात्तदभिधानस्यैव योगशास्त्र तथा श्रीक्रम [illegible]

यामुहूर्तो नानलत्वमेवमिदं मन्त्रः सर्वपापहरो भवेदिति लक्षजपमात्रमेवोक्तमिति वामके [illegible]

लिखितं निवर्तनं तत्त्वविचार्यमाणाद्विरा मूर्तिं हि हि नैकवा कृपा ज्ञानान्तरा विश्रीचक्रसाधनप्रकार [illegible]

ध्याननिति भातियत्नानां राति प्रथम सर्वभिरतमूल श्रीचक्रविधिमुत्तमं यस्यविज्ञानमा [illegible]

विधिना यत्र श्रीचक्रं क्रमपूजितं ज्ञानेन सकलं यत्र व्याप्तिसंशयः नगरं [illegible] मायाति [illegible]

नावद्यात्यतत्का मा निपीडिता: विद्याविमूढ हृदयाः साधके न्यस्तमानसाः तद [illegible]

तमालं समाश्रित्य मातृकावरानि पिशाची कृपयेत्तत्फलमयीवाज्ञो दफलदायिनी सर्व [illegible]

तीयथा मुक्ताफलमयीत्यथा स्फाटिकानिर्मिता रुद्राक्षमालिका मोक्षेमवे त्वार्वतस्य [illegible]

र्वार्थप्रकाशिका माला फलदा सा काम्यफलदायिनी पुत्रजीवकमाला [illegible]

चंदनेन पट्टरंजितं समाश्रित्य पोषिता तत्र मातृयदा पूर्ण चि: योषितो ग्रामयंत्येन मन [illegible]

यत्रपेत्वा धकौनमः पाताललतलनागेन्द्रकन्यकादौ भयंति ताभ्यां कृत्यनाले [illegible]

नवपापानि कृतं तं एवलक्षयंजनाग्रतस्याः स्वस्यमानसः मन्त्रो भयाति लोके पाताल [illegible]

चराचरमपि पीडयेत् इति त्रिलक्षजपप्रकाश श्रीचक्रसाधन [illegible] कलार्थ श्रीचक्रसाधन [illegible]

दिव्यासिद्धिः पुरश्चरणात् नकल्पान्तरं रामानुजकल्पानां प्रयोगकल्पनानैचित्या [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रकारेणैव स्यान्नाद्यमालोपांश्वादि मयलक्ष साधारणं ५ पं० ५

विद्यार्णव पाः पुरश्चरणप्रकाराः एवमेकव्यत्यादिद्विबाहुल्यकथनादेवं विद्यानां विद्यानां त्रिविधं दशकतया पुरश्चरणकाल

२१२ वन्निषिद्धत्वात्काम्यजपे युक्तः विद्यानामेकफलत्वेनाभिधानाद्व्रतस्याः स्वस्य मानसमुद्रा... नियमसमनः स्थैर्ययोः पुरश्चरण

कालपर्यात्यन्तमावश्यकत्वेन तत्कथनस्योचित्यादत्रिणाम् ... हितायाम वि... देवि ... श्रीविद्यामंत्र

212 साधनं शाम्भी पूर्वाङ्गत्वात् ... एवं रक्तसमवेः श्रीचक्रं पूजयेद्देवि मासमात्रं समाहितः ... जपं ... दशांशेन

स्थिकः इत्यारभ्य ध्यानपूर्वकं नानाविधोक्तप्रकारेण विद्यात्रयक पनपूर्वकं ... दशांशेन होमः

स्यात्क्रमसमेवतत्त्वदर्जैः कुसुमपुष्पैर्जुहुयात् मधुरत्रयेलोलितैरिति तद्दशांशहोमक पन... नयपुरश्चरणमिति

तत्त्वयमुक्तानामवि पत्रवाक्यवाचिद्रागलिङ्गमत्स्याध्यायमेत्यारभ्य जपस्यानकथनपूर्वकं ... नादादेवीस्व

रूपवान् इत्युक्तं महलक्षशब्दः पूर्वोक्तलक्षत्रयस्मारकः दक्षिणामूर्तिसंहितैकवाक्य... श्रीचक्रसाधनप्र

करणानुक्तस्यानहोमावृत्तौ अन्यथात्वलक्षमालाद्धिना मध्य वैवक्तुं न चिन्नात्... लक्षजपकृत्यादिपुरश्चरणा

केचिद्वदन्ति मार्गेष्विनवलक्षमक्षयफलप्राप्त्यै तत्तोलक्षयेदितिकं चित्फलाधिक्यार्थं ... प्रत्येकं ल च

क्षकलस्मरणां तथा लक्षमेकं जपेद्देवि महापापैः प्रमुच्यते लक्षद्वयेन पापानि सप्तजन्म...

दौर्वीसाधकस्य नश्यते जप्त्वा लक्षत्रयं मंत्री यंत्रितो मंत्रविग्रहः पातकं नाशयेद्ध्रुवम् ... जप्त्वा विद्या

चतुर्लक्षं महावागीश्वरो भवेत् पंचलक्षादरिद्रोऽपि साक्षाद्वैश्रवणो भवेत् जप्त्वा षड्लक्षमेतस्या महाविद्याधरेश्वरः जप्त्वे

वसप्तलक्षाणि खेचरीमेलनं भवेत् अष्टलक्षप्रमाणाच्च जप्त्वा विद्या महेश्वरि अणिमादिकसिद्धीशो ... जायते देवपूजितः

नवलक्षप्रमाणां च जप्त्वा त्रिपुरसुंदरीं विधिवज्जायते मंत्री हरमूर्तिरिवापरः कृत्वा हत्यां त्रयं गोऽरि लोके चाप्रहतप्रभुः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ब्रह्मज्ञोऽभ्युदितो धीरः स्वच्छंदगतिरीश्वरः अन्यत्रापि अथवाऽनवलतं तु जपेद्विद्यामनन्यधीः जपेल्लक्षं मंत्रमित्याद्
पि क्वचित् तदसामर्थ्ये वर्षं वत्सरमध्ये गुरुसंप्रदायो मूलं दत्तिराम श्रुतिसंहितायामपि अथवाऽनवलतं तु जपेद्विद्यां
समाहितः तद्दशांशेन होमं तु सर्वोक्तविधिनाचरेत् साधयेत्स्वर्गभूर्लोकपातालतलवासिनः इति तावन्मात्रं वेतु नव
लक्षजपो नोक्तः किं त्वेकलक्षमारभ्यैकलक्षस्य इत्यादिनवलक्षपर्यन्तस्य पृथक्पृथक् फलमुक्तं नवमद्वितीयलक्षस्य तृती
यलक्षस्येति तस्मात्र अत्र अत्र पंचचत्वारिंशल्लक्षजपो नाधिकृतेन नवनवरश्चरणात्प्राक् अपि नास्ति सकृत् काम्यजपवत्तिविधि
न अन्यच्च सिद्धमंत्रस्य यातायामे युगसंख्यापरिश्रमः अथ जपनिर्णयः यस्मिन्यत्र निगदेनैव मंत्रसंख्या विहिता यदि तत्र सर्वमंत्राणां
संख्यावृत्तिर्युगक्रमात् कल्पोक्तैक कृते संख्या त्रेतायां द्विगुणा भवेत् द्वापरे त्रिगुणा प्रोक्ता कलौ संख्या चतुर्गुणेति रुद्रयामले वचने
उक्तसंख्याया चतुर्गुणा जपः कलाविति अत्र केचित् पंचरात्रादौ तिलकायुक्तजपस्यापि चतुर्गुणादिना कृतो पुरश्चरणमिति वद
ति तन्न नारदपंचरात्रादिदर्शनात् प्रपंचसारायुक्तजपस्य चतुर्गुण एव तथा नारदपंचरात्रे मार्गशीर्षस्य मासस्य शीर्षाद्यात्म्येक
मेव वाऽयोध्य शुक्लद्वादश्यामारभ्याष्टाक्षरं जपेत् अष्टलक्षमविच्छिन्नं पुरश्चरणकृद्द्विजः ब्रह्मचारी शुचिः स्नातो वाग्यतो
विजितेन्द्रियः मंत्रसिद्धिरदृष्टार्थे लक्षद्वयजपाद्भवेत् तन्नो हि द्विगुणाभ्यासादैहिकामुष्मिकावना एवमेवास्मत्पादे सर्वाम्नायमेषु गे
त्रेतायां द्विगुणः प्रोक्तो द्वापरे त्रिगुणस्तथा कलौ चतुर्गुणः प्रोक्तो द्वात्रिंशल्लक्षणा अहय्यामिं त्रमायुष्मकी ऐहिकेहलौकसुखदा त॰
नामुखदा आमुष्मिकी स्वर्गादिलोकदा आत्मशुद्धिः सत्वता न साधनभूतशुद्धिरिति एवं द्वात्रिंशल्लक्षजपः अतएव द्वात्रिंशल्लक्ष
मानेन सर्वमंत्रे जपेत् पुनरित्यार्थ्य चरसौरसूक्तं ज्ञानार्णवे बालाप्रकरणे वर्णालक्षं जपेन्मंत्रं तत्पूर्णां प्राकृतिकेषु जपे इति बाला
यामभिधाय न्यासपूजादिकं सर्वमिस्यः पूर्ववदाचरेदिति भैरवामंत्रेष्वपि दिष्टलक्षात्रय जपं चतुर्गुणीकृत्य दीक्षाप्राप्य जपेन्मं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव त्रं तत्त्वलत्वं ज्ञनेद्रियः इति भैरव्या माभिदायकालायां तावदेवाबालेति विरवा नात्रै लोक्यवशाकारिणी जपहृमादिकं सर्वमा

२१२ स्याः पूर्ववदाचरेदिति प्रारदातिलककृ नाविशदिष्टं तत्त्वलवं द्वादशालवं ऽत्रैलोक्यदशमंत्रा [illegible] विपश्चित इति प्रयोग

सारवचनादिति प्रपंचसारे भैरवीप्रकरणो दीक्षां प्राप्य विशिष्टलक्षणायुतः सत्वं प्रदाया [illegible] सदसयुमये [illegible] नियतत्त्वा

213 त्वार्पलत्तवशी इति द्वादशालवं तेनुक्तं तथ्यालक्षत्रयं जपेन्मंत्रमिति निदहिरणाकूर्त्तिसंहिता [illegible] चामत्रस्य

मि० जपेद्बुमंत्रमादित्यलक्षाणि तिभानुलक्षं जपेद्दिनमिति प्रपंचसारप्रारदातिलकयोश्चानु [illegible] हितः तेनैकव निर्णी

तइति न्यायेन सर्वत्र चतुर्गुणा एवाभिहितइति निर्णीतं न च तदर्दसंख्यकं वापि विरो[illegible] सागरे [illegible]

जपाभिधानविरोध इति वाच्यं उक्तनारदवचनैनैवाहस्रादिकाभिप्रपरत्वादागमादि [illegible] विरो[illegible]भावादि

तिप्रपंचसागरे ऽत्र द्विजपामिधानविरोधो इतिवाच्यं सङ्गमानां सरितां वत्तीरे जपो [illegible] निजग्रहे वित्सो[illegible]

वाप्तकोननसी सङ्गमा साक्षादेव ऽत्र्यापासर्वसामपि परंपरया तथ्यात्वाद्विशेष [illegible] मनश्चीघ्रा

वाप्त सनत्कुमारः तथां सङ्गमा सिन्नां तीरे गोष्ठे प्याबुने ऽन्नवत्य विलमूले वा सिंधुतीरे [illegible] पश्चिमामुखे मि

देवगृहे वा शैलमस्तके देवः शिवः प्रत्यङ्मुखो शिवस्याने ऽर्ष्वमेता विवर्जितइति कुम [illegible] नारदपंचरा

त्रे गिरिगोष्ठप्रविष्टदनघरः प्याप्रसवदाः देशा पुरायाजपस्यैतेयत्रवा जायते कोवः [illegible] सवता

नदी पुरायनदीतीरं ऽत्ररस्यायं पुरायवरस्यायं पुष्करा पुदादिः यावन्नवनमिति प्रारदतिलके [illegible]

मोहनतंत्रे विलक्षणायां समाश्रित्य हतेष्वतस्पस्यवाश्रिये पुशेवासिनि ध्योगेहे च वक्त्रेषु शिवालये नदीतीरे दिव्ये

वातुलसीकानने पिवा ऽभीष्टदेवतासन्निधेऽपेत्यं तेसमाहितः नदीतीरे पुरायनदीतीरे ऽन्यनदीतीरेष्यन्ते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्लो॰ ४

सिद्धत्वात् कपिलवंचराङ्के क्षेत्रतीर्थविशारामे देवालयनदीह्रदाः कुरोहिविक्क ३ त्येते देशाः सु[illegible]सिद्धः सुयवीप

संहितायां तत्र्यस्यामेरुरोद्रिंदोर्दी[illegible]स्य क्षलितस्य वा विधाताणां च गवांचैव सन्निधौ शस्यते जप [illegible]पचवा विवसेतत्रव

नपः वितंषु[illegible]दत्ति गृहे समः प्रोक्तो गोष्ठे दशगुणः स्मृतः आरामे च तत्पारराये सहस्रगुणा उच्यते [illegible] शृत पर्वते शतायैनद्या

लेदशगुणास्ततः कोटिर्देवालये प्राहुरनन्तं ममसन्निधौः ममशिवस्य तथा शंखः आनंतौ वि[illegible] यामले [illegible]

दुष्टमृगव्यालशंकातंकविवर्जिते एकान्ते यावेनविदारहिते भक्तिसंयुते सुदेशे धार्मिके राष्ट्रे सुभिक्षे निरुपद्र

वे रम्ये भक्तजनस्याने निवसेनपराश्रये राजानः सचिवाराजपुरुषाः प्रभवो जनाः चरेत्तिपेन मार्गेणाव[illegible]सेन तत्याचित्

जीर्णादिवालयो[illegible]गृहवृत्तलेवृक्ष नदीकलादिकूलेषु हिद्विषादिकुलेवसेत् पुरायन्त्रादिके गत्वा कुर्यात्मिषदिन्हैं

न्यादमुकमंत्रस्य पुरश्चरणसिद्धये मयेयं गृह्यते भूमिमित्रामो स्थिप्यताभित्ति भूमेपरि[illegible]केन्धापरि सा शाचस्सर्वतः नदी

पर्वततीर्थादीपरिमाणोनखंडितं ग्रामक्षेत्रशामितंस्थानंनगरे तद्वयंस्मृतं तीरव्यत्तमयात्कीलितं [illegible]मंत्राभिमंत्रितात् निरव

नेदशदिग्भागेतेषुलंचप्रहरयेत् तेनैवशकीलितो मंत्रोनविघ्नैः पारेप्यते क्षेत्रपालादिकास्तत्र[illegible]द्विविन्तमः द्विकालिभ्यो बलि

दत्वाततः तेनैवसमाश्रयेत् कूर्मचक्रमविज्ञाय यः कुर्याज्जपयज्ञकं तत्तपस्य फलंनास्तिसर्वानर्थाय कल्पते तंत्रांतरे कूर्मचक्रपरि

ज्ञायययोजपादि विधौस्थितः प्राप्नोतिसकलान्युक्ता न्यन्यथानाप्नोतिच तस्मात्कूर्मविभागतो[illegible]तिलमाचरेत् सचतुर्ग्रा

हंवायतनवधाविभज्येततः प्रागादिपश्चिमांतलकादिमांतादिविन्यसेत् अतरानाय[illegible]नित्यादृष्टेपद्दोलिखेत् इशो

यमधोमध्ये तन्त्राशादिविन्यसेत् ईशांशान्तुदिशः पश्चात्तामाद्यन्तरतो भवेत् तन्मूर्द्धपार्श्वयोर्ग्राश्यादिःपादेतल

वि॰

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पेत्कधीः

विद्यार्णव ततः पृच्छेमेक मधोमध्यं एकमेकं षडंगवत् सुखे सर्वार्थसिद्धिः स्यात्करयोः सर्वसिद्धयः कर्णौ तु नित्यनेकत्वं पादयोर्नैव सिद्ध
२१४ यः पृष्ठे मृत्युस्तु नियतः इति सर्वा सिद्धयः तस्मात्तत्साधु विज्ञाय कुर्यात्सर्वं जपादिकं कादि मतरीत्या श्रीविद्यामधिकृत्य कुल
मूलावतारे कुलनाडीगतानादिलान्तवर्णान्विभाव्य च स्वरान्बिन्दुयुतान्कृत्वा तेषु मन्त्रं ज[illegible] अकारादि क्षसंयोग्य तथा का
२१४ दिक्षचक्रमात्रं तारां मेरुमथोत्तवक्र कल्पयेज्जगदीश्वरि तदा लिपिर्भवेदक्षमाला प्रोक्तसंख्यया [illegible] सर्वं मे [illegible] जपः सर्वा
र्थसाधकः लकारमेह संस्थाने लकारादि विलोमतः एकैकान्तरितं मंत्रं जपेदेवं फलप्रदमिति [illegible] अष्टोत्तरसहस्रं वा अष्टोत्तर
शतं वा यदा जपः कार्यः स्यात्तदा वर्गाष्टकाविभेदेन भवेदष्टोत्तरशतमिति अत्र वर्गाष्टकजपस्तु द्विरष्टशतादि संख्या वशान्न एव
कर्तव्यः एवं कृत्वा युगतपःकलावेत् चतुर्गुणजपादिकं कार्यमिति श्रीतंत्रराजे विद्यायां साधकोत्तमो [illegible] सिद्धिं तदर्थं जपमेव च तदाभिमुख्य
पुरश्च विद्याति विद्याति प्राक्तन यत्नः क्रमेणा देवेशि सर्वदा श्रीनिकारकं येन मृत्युं विजित्य सिद्धो जीवन्मुक्तो भवन्मयः स्नातः शुद्ध मालि
लैः प्राकृतज्ञानोक्तरूपवान् गुरुं विनेन्नु संतो [illegible] गा [illegible] भजेत् संध्यात्रयेऽपि जपन्वा [illegible] मौन संयुतः मोचाकु
उसमोपेतं पयः पायसमर्पयेत् नीराजनं चैकपर्दे [illegible] कुर्यात्संध्या [illegible] होमदशांशतः [illegible] कुर्यात [illegible] मगेलेः
द्यनित्यां कुर्यात्तोजाप्यं त्रिसहस्रं दिनं प्रति कुर्याद्दिनेन भवेत्सर्वसिद्धिः [illegible] एवं लक्ष [illegible] कृतयुगे
त्रेतायां द्विगुणा तद्द्वापरे त्रिगुणा स्मृता कलौ चतुर्गुणा प्रोक्ता [illegible] संख्यया [illegible] तेनस्याद
क्षविद्याविरिति [illegible] स्वरव्यञ्जनविंदून् [illegible] समानरात्रि भवन्ति [illegible] प्रतिवर्णनित
द्वंमिति [illegible] लक्षजपः पुरश्चरणे कृतयुगे कृता चेत्तच्चतुर्गुणजपः इति पुरश्चरणं [illegible] पुरश्चरणा
जपतर्पणहोमब्राह्मणभोजनात्मकं पंचांगं भवति अत्रैव तत्पयां पंचकं सर्वं [illegible] दशांशतः कार्यमिति विशेषः

तूर्णं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तथ्यात्तेनान्येषु शुभेषु स्थानेषु स्थापयेद्बुद्धिकृद्धिरिता पतिताक्षोभतो भोगान विघ्नं यदि जायते नाशु संख्यात दूर्वाङ्कुरं मंत्रा
र्थ्यं संस्थापयेत्कूर्मं वर्जयेत्तु प्रयत्नतः देवे [illegible] निंदिने सर्वदा विघ्न नास्तिकैः सह संलापो मैथुनं परिनिंदितं चिंता शोको तथालापं
देशांतरपरिश्रमं तथा परेषु वर्ज्यानि प्रोक्तान्यन्यानि विघ्नकारि प्रयत्नतः सर्वत्र सर्वे भासि सर्वदा नाशकानि च परस्त्रीगमनं स्त्री
ध्ववांछा तन्निंदनानि च स्त्रीपुरुषौ ब्रह्महत्यां च दुष्टान्न विनियोजयेत् ॥ निद्रा चिंता निचोक्तानि वासनाकल्पने च या [illegible] लस्यादि = चि=
त्तानि प्रयत्नतः साधयेत्तदा पुरश्चरणोऽपि विघ्नस्य तथा पुरश्चरणकाले स्वप्ने पोतेषु वाजितारूढैः संभवे [illegible] गजेषु
विहारो राजदर्शनं गजानां मंगलानां च दर्शनं नृत्यगीतयोः उत्सवे समरे संग्रामे दर्शनं तथा निद्रा निम्नस्तु देवो शिवविधान
पक्षिसवरोर्मिटैः स्वप्ने प्रहारं तलले पतनं मैथुनं परनारीभिः द्विंध्य च्यवनं तथा राष्ट्रच्यो भोवन्नि [illegible] बंधुनाशनं गुरु
पुत्रादिसंपत्तिवर्धनानां व्याधिबाधनं अन्यमंत्रार्चनं तत्र च्छा विद्वो नित्या नित्ये निशं नरा मांस वहुभिः शुभेषु कर्मेषु कुजन्मसु
अभ्यासे यत्नं प्रदापयद्विन्नित्यार्चने भवेत् अथ कूर्मचक्रे कूर्मस्थिति मविज्ञाय यो नयाद्विनि [illegible] समाप्नोति कला
न्यन्यथा नाशकानि च तस्मात् कूर्मविभागेन विज्ञाय खिलमाचरेत् सच तु कूर्मस्थितो लोके तस्य कारं प्रयत्नतः प्रथमतः
परः कूर्मतिनो देशागतस्तथा ग्राम गोगृह गन्धेति च तत्र तिष्ठ वस्थिते देशाग्रामं गृहं वास्तु नवधा विभजेत्ततः ग्रामादि यत्र यांतं
उकारादिसांतान् विन्यसेत् अकारादि समान्येव चत्वारि परयोर्न्यसेत् ईशे दयमथ्योम ध्ये [illegible] ग्रामादि विन्यसेत् ईशांता
द्विशः पञ्चाना मायुःशत यतो भवेत् तन्मुखं पार्श्वयोः पाणी कुक्षिपादौ ततस्ततः पुच्छमेकं [illegible] अंगमात्र प्रदेश
वर्णविविन्यास कर योरायासित्रिकूल कुक्षौ तु नित्यमेव पुच्छपादयोः सर्वहानिकृत् शुचेरस्तानि [illegible] तस्मात्तत्रा प्रविता
वकूर्मास्यं सर्वतीमाहितं व्यंजनं देशकूर्मेस्मात् गृहकूर्मे स्वरास्तथा ग्रामादिकूर्मे द्विजयं परकूर्मे न तद्वयं नित्यं सर्वं प्रखाय [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि

रिरिता एवं कुर्मविधिमार्गो विधीरितस्तेनचतु[illegible]धः मंत्राणां येन सिद्धिः स्यात्सर्वेषां सर्वतिस्तथा [illegible] विस्तारं हत्वा [illegible]
मित्रशोधतः विज्ञाय वर्गतिथेकमायंतानि प्रकल्पयेत् तत्तत्स्थानेषु नियतं मनर्प[illegible] तः [illegible] रूपे
षु पुसिद्धिर्नमतो भवेत् अत्र व्यंजनयुक्तोपि देशानामपि व्यंजनस्य प्राधान्यं देशाकू[illegible]स्वरस्यैपि
केवलस्वरयुक्तो तु सर्व[illegible] स्वरस्यारिकोष्ठं ककेतिर्ते यं देवीयामले कुरुक्षेत्रेप्रयागेच गंगा[illegible]काश्यां
पदीपस्थानेन चिंतयेत् तत्रप्रयोगस्तु तत्रसमुद्रतीर नदीयं वर्वत पृष्ठं गमसकुष्णामितीतदा[illegible] विमानिनगह
गोष्ठा[illegible]चैत्यबिल्वमूलतलाशय पश्चिमासुखवृषभ पृन्याशिवालय गुरुसन्निधि पिलल[illegible] साधिपुरायतने व
तीर्थवनोपवननदी हृद स्याभिमत स्थानम्[illegible] उष्ट्रगव्यालयांका वर्जितं कात्तानिंदार हितधार्मिक[illegible] तानांश्यकामि
निकृपदुवराजत[illegible] विद्यादगमनागमनरहितस्थानात्येषामन्य[illegible] स्थानंग्रामेत्ता समायां नगरेकोपा[illegible]पारि[illegible]रहि
तरहित[illegible] मंत्रस्य पुरश्चरणानि[illegible]ये म मेयंग[illegible] निर्मंत्रो[illegible] सिद्धं तामिति मंत्रेशा[illegible]परिग्रह[illegible]लित हि ध
सितान्यक्षरीकीलान्हत्वा ऽ सुमं त्रेशापृथ्वा[illegible] मंत्रपूर्वापरे सदिक्षुपुदेशात्मयोर्मध्ये निरूहितिवकृताया[illegible] निरूपयेत् [illegible] च मह
न्यतेषु स्थानेष्विंद्रादिदशादिक्पालेभ्यो माषभक्तवलिंदद्यात् ततः क्षेत्रपालवंग[illegible]वाक्त पुरुष[illegible] गायत्रादि
शोत्तरायताश्चतेखा रेखा विलिख्य नवकोष्ठानि कृत्वा[illegible] पूर्वादिक्रमेणाकचटतपयशाख्यास्ताः[illegible]कोष्ठ[illegible]लिखे टतः
शान्यकोष्ठे लक्षौ विलिख्य मध्यकोष्ठे तत्पवेन नवधाविभज्य पूर्वादिक्रमेणाष्टदिशाः षोडशस्वरान् [illegible]कोष्ठ[illegible]लिख्ये[illegible]कर्म
चक्रं निर्माय तत्र तत्स्थानवर्णेमध्ये पूर्वादिक्रमेणाष्ट[illegible]न्पादितवान् नवखण्डेल तनवारुकयर्गक्षि[illegible] यथा [illegible]
याद्युगमान्नवदेवतावाताः[illegible]कादिचतुर्णी [illegible] नवा[illegible] मायद्व रपुंक्तकोष्ठ[illegible]कर्मस्वेत[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दत्वा मे मध्ये कूर्म पृष्ठे वामुखा दधः कोष्ठ द्वयान्त्यतमान्त्यतमा कूर्म हस्ते वाग्र हस्ते वाम्र हं अपार्श्वे प्रीतवा नातपति वा रस्माद
मंकुर्व्यति कालिको द्भवेस्यान साधक यो नैष्टरित्वं पत्र विधीयते तदन्न शापत्र नोक्ता त्यात त्रसम्यक्चारित्यजेत् अत्र शास्त्रे अरित्यस्य
यस्योक्तं णकारेण परस्पर अ द्वयस्य टकारेण टकारस्यापि तेनचल द्वयस्य पकारेण पकारस्यापि ल द्वयं कोष्ठ द्वयस्य णकारेण
बकारस्यो युगेनच नकारस्य टकारेण अकारस्य खकारतः डकारस्य तकारेण फकारस्य धकारतः भकारस्य लरेफे
णयकारस्य सकारतः अरित्यमेषां वर्णानां मन्येषामित्र भावना कूर्मचक्रे रिउस्यानं साधके यन्नत्तत्यजेत् यथागमस्य
स्यवैरिस्यादहहत्तं महत्पुरांगधामरे ध्वरे स्येव प्राकारा दैष्ठ योजयेत् अ अ भस्य टकारस्यं ल ... स्यारिपुष्पकं उद्दीपारां
खराभु खंस्यरोद्दं षडुराकस्य च जयंतीटकृधा रस्य खषारं अं अं णस्य च डाकदेवस्य ताकारस्य ... स्यं कौडुवेदृतः ५ =
मडु[illegible]रस्यकं चैव यत्तदत्तस्य तोमकः एवं क्रमेणात्तु प्रोध्यवैरि स्यानैत्यजेद्बुधः अपमाला ... तदि ... माला काल तरमयी
रुद्राक्षादि मणि मरोमयी चेति तत्र प्रथमा माहोत्तरं वै अकारादि क्षकारान्तै विंदुवत्मात्रकाक्षरैः अनुलोमविलोमस्थे
क्लिप्तयाव र्णमालया प्रत्येकं वर्णं युक्तं मंत्राजमाः स्युः सर्व सिद्धिदाः वैरिमं त्रा अपित्यर्णानुत्तिमायारुणेक्षेत्र पुनः प्राक्त्याति
रुके आदिक्षां तानितायोगिन्या वक्षमालेति कीर्तिनेति ज्ञानार्णवे अकार प्रथमो देविक्षकारांत्यस्तनःपरं अक्षमालेति
विख्यामामात्रकावर्णाद्विविरति अत्र वर्गाष्टक जपस्य दिष्टसंख्यावसानेका यत्तदुक्तं मातृकार्णवि प्रारभ्याकार मादौम नाशि
परिजपेन्मात्रका मावसानां धृत्वा तु चावसानं पुनरपि च पटे दोंतमेवावरेहि लांतानंदो च वर्णांत्तदनुपरि जपे स्रूयपवा
वसाने दांतं संहार एक्तं पद्म पतिगरेतायामलेमालिकेयं ध्यात्वा मेरुस्थाने अवसानं तकारं लाताकचटतपयशलालानत
नउदिष्टसंख्यामनस्यनंतरं अवसाने उदिष्टशतायवसाने एवावधारेण द्वितीयात्तु उत्तरत्रं अपवत्ते क्षमालायाविधानं मंत्रिका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव स्पष्टा पंचविंशतिभिः प्रोक्ता मणिभिर्मुक्तिदायिनी त्रिंशद्भिर्धनदा सप्तविंशत्यष्टोत्तरं सर्वदा अभिचारकरी पंचदशभिः
२१६ परिकल्पिता चतुःपंचाशद्भिः साकाम्यकर्मफलप्रदा अष्टोत्तरशतैः सिद्धिः सर्वसिद्धिप्रदा मता मरायः प्रोक्त संख्यताः
प्रोक्ता लक्ष्मीप्रदा मता रुद्राक्षप्रदा स्फाटिकजा पद्माक्षा पुष्टिवर्द्धना भुक्तिमुक्तिप्रदाः प्रोक्ता ... सर्वसिद्धिदाः पुत्रजी
७ वमयाः त्रपुप्रधान्यकाम्यप्रदाः विद्रुमोत्थ्या लक्ष्मणायोधनसौभाग्यवश्यदाः मौक्तिका ... प्रोक्ताः सर्वत्र पत्यमट
सिद्धिदाः पापापहाः कुशमयाः कामदाः स्वर्णादिप्रजाः तथा पद्मारक्तातिलके कुद्दाल मालिका ... मनोरथान् पद्मा
कृपा= क्षौविहिता माला पाद्मरागादिनिर्मिता उग्रग्रहविषघ्नी माला सद्यः पापप्रणाशिनी पुत्रजीवफले ... पुत्रसंपद निर्मि रा=
ता रूप्यमणिभिर्जपमाले फलप्रदा हिरण्मये विरिंचिता माला मान्त्र्य यच्छति प्रवाले विरचितेहिता माला ... सकलं धनं सौ
716 भाग्यं स्फाटिकी माला मौक्तिके विहितप्रियं निर्मिता शंखमणिभिः कुरुते कीर्तिमव्ययां सर्वैरेते विरचिता माला सा मुक्तये
स्मृता निषिद्धानुनिषेधमाह उत्तरतन्त्रे इन्द्राक्षैर्परिजप्येत रुद्राक्षैः स्फुटिकैस्तथा नान्यैः ... पुत्रजीवादि
कं च यत् यद्यन्यत् प्रयुंजीत मालायां तपकर्मणि तस्य कामं च मोक्षं च न ददाति प्रियं करि ... जायते सो न देवदा
नवारगः निश्रीमार्व ततो यातिच वालैः पापकर्मभिरिति ब्रह्मयामले खड्गशृंगस्य या माला ... निग्रा
दा वा कृता वश्य पाला तया ज्ञान कर्मणि अर्कस्योच्चाटने कार्या श्रीफले शान्तमाधने गजदन्तस्य मणिभिः कृत्या ... सर्वार्थ
दायिनी राजनी सर्वविघ्नेषु मोहने ताव्रजा स्मृता मारणे वा यशोप्रोक्तोति फलैर्विल्वकाष्ठजैः ... विद्याप्रोक्ता सा क्षी
न्त्रि कीराजसी तथा तामसी चेति ना इवा या पार्श्वेरधोतरैः शुभैः मणिभिः शंखसंख्यैः ... मणिभिर्मानसी चा
कृता वै राजनं संभवैः श्वेत चंदन संभूतैर सौम्ये ... पंचाग्रादीर गौपमवी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिः= ३=

नेगरक्तचंदनैः सौवर्णैः रत्नजैः नेपालनालसमुद्भवैः पद्मबीजसमुद्भवैः रजतीकास्फटिकसम्भवैः दंवदा[illegible]मुद्रैः कारका
पुत्रजीवैः प्रतिमिश्रामस्ती चाष्टविंशद्भिर्मणिभिः कृताः साधामी [illegible] वाहिंवारष्य[illegible] भद्रसमुद्भवैः कपिशार्दूलचक्रनागानां नद
नामस्थिसम्भवैः नराधराममानांस्तु पूर्वोक्तैर्विधिवत् [illegible] तत्तत्कार्य्यविभेदेन सा साकार्य्या विपश्चितेति करांगुलिमालात्वाक्ष
राणामेव कुशग्रन्थ्या जपेद्दिव्यः स्फटिकमणिभिर्वा पुत्रजीवैर्जपेद्वैश्यः पद्माक्षैः सर्व एव चेति नारदवचनात् गोपालस्य पद्मव
न तीवकुशाला गोमतीनन्दाविधानात् यथा समाहितमना भूत्वा पद्मबीजाक्षमालया जपेदिति नारदपंचरात्रेपि नृपस्य गजदन्तानां प्राहुः
स्रा पञ्चभिर्मणिवद्धनैरिति वैष्णवानामपि [illegible] एवमाः तीवप्रसक्ता वस्तुभावचनो भवेत्तु एकास्यकुशोद्[illegible] गौतमापीति वराहवचनात् [illegible]
[illegible] जपमाला मसारः कालः तन्त्रयोगिनीतन्त्रे द्वादश्यां वैष्णवी माला कर्तव्या साधकोत्तमैः मन्त्रज्ञैर्विष्णुमन्त्रादिव्यभागे
प्रयत्नतः दिव्यभागेषु वीतदे [illegible] कीनाम पिकर्तव्या शुक्लारात्रेर्यथाविधिः भोजनं तु रिवस एव [illegible] दिव्यांत
[illegible] चतुर्दश्यां तथा कुर्यात् [illegible] चतुर्थ्यां गणनाथस्य मध्याह्ने भास्करस्य तु [illegible] देवि कर्तव्या सप्तम्यां
जगदीश्वरीति [illegible] तत्रैव [illegible] माला देव्याः प्रीतिकरी सदा कार्य्या [illegible] माला [illegible] पिवा ध=
[illegible] विचित्रैर्वा विप्रो वा माला प्रकीर्तिता कार्य्या [illegible] विदध्यात् जपमालिका कार्य्या [illegible]
व ततो द्विजेन्द्र [illegible] मिति ग्रंथिवर्जितं त्रिगुणां त्रिगुणीकृत्य [illegible] मालायत्नतः कालोत्तरे स्कंद उवाच दे
वदेव महादेव [illegible] स्थितिलयेश्वर कथं तु जपमाला [illegible] कार्य्या महेश्वर संस्कारश्च कथं तासां कर्तव्यः कीदृशं
फलं ईश्वर उवाच शृणु [illegible] वक्ष्यामि [illegible] क्रियते यथा जपमालाविधानेन येन सा [illegible] एकवक्त्रो द्वि
वक्त्रो [illegible] पंचाभिः षड्वक्त्रैर्वा [illegible] मुखे मुखं [illegible] वर्जयेत्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव कद्रातस्योतमंत्रोक्तं मुखं दृष्ट्वा तु निश्चगं धात्रीफलप्रमाणेन ग्रासमेतदुदाहृतं वदराद्(?) प्रमाणेन च ग्रासकात्मध्यमाधम

२१७ मो ऊर्द्ध्वं च कंतु मे वर्ण्यं कर्तव्यं तत्त्वलं पयेत् नवनीतं तन्वा चैतत्तु पनीय मसं स्पृशात् अस्य शांतोऽस्य उत्तरतंत्रे एकोमे

स्थू॰ कृत्तत्र देयः सर्वेभ्यः स्थूलसंभवः आद्यं स्थूलं ततः स्मृतं नन्तरं तथा विन्यसेत्तां मन्त्रस्तस्मात्स्वाकाराच मापतः

बहुलग्रंथियुतं कुर्यात् प्रतिबीजं यथाविधि: अथवा ग्रंथिरहितं दृढरज्जुसमन्वितः निराश्रयाय मध्ये मेवार्धं स्यात् तदे

शतः ग्रंथिषु दक्षिणावर्ताः स्वबहुलग्रंथि संज्ञिताः तथा कालोत्तरे एकमतं विधायापसाधको नुंचयेत्स्वयं एकमूर्तिं

पूर्वदिने न तु तद्दिने अन्यथा पूर्वाह्णे [illegible] प्रतिष्ठायाः सर्वेभ्ये नन्वासंभवाद पक्तात्वा [illegible] नित्यक्रियाः [illegible] उक्तोऽस्य दे

[illegible]संप्रचित्त यथाकाम यथालाभ मन्त्रा रापानीयत्नतः वक्राः सांक प्यकिरणा वक्त्र उक्तः अन्यानामम [illegible] नानि स्थूलकं

शानि विकीटादिभिरदुष्टानि विलीर्णानि नव्यानि च गव्ये तु पंचभिस्तानि प्रक्षाल्य च पृथक्पृथ[illegible] पूर्वदिने [illegible]

द्भावात् यथाकामं नक्रमेदे फलभेद श्रवणात् शक्तिव्यतिरिक्तमेकभक्तं तेयं पंचगव्यं तु [illegible] उक्तं कापनवर्णी

याः श्वेतायाश्चैव गोमयं गोमूत्रं ताम्रवर्णायाः नीलायाश्च भवेद्दधि: [illegible] [illegible] गवां

वर्णास्त्विक्कलभाः सन्निदेशो भवन्त्र च तत्र वर्णविभागेन पंचगव्यानि वाहरेत् वर्णालाभेन [illegible] ते तु वर्ण

येत् गोशकृद्द्विगुणं मूत्रं सर्पिर्दद्याच्चतुर्गुणं क्षीरमष्टगुणं [illegible] पंचगव्ये तथा दधि गायत्र्या [illegible] गंधद्वा

रेति गोमयं आप्यायस्वेति च क्षीरं दधिक्राव्ण इति चार्पुध तेजोऽसि शुक्र[illegible] मित्याज्यं देवस्य त्वा कुशोदकं प्र

नालये त्वतं कयांविदं स्रोतनिर्भय मयोजानेति मंत्रेण क्षालये त्वं च गव्यकैः पंचगव्येन लिंगं प्रक्षालयेत् पंचगव्येन सहो

नानेन मज्जनैरिति तत्वसार वचनादिभिः आदिवदे नकर्पूर कस्तूरी कुंकुमादीनि गन्धांते मंत्रयेत्पंचमेनैव प्रत्येकं तच्छ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तं शतं मेकं च पंचमे नैव तथा घोरेता मंत्रवित् प्रोवाच मे अष्टत्यपत्र नवके: पद्माकारे शाकल्ये यथा सूत्रं मारोंचगं
धाद्धिः ज्वालितां तत्र निक्षिपेत् तारं श्वासंकि मातृकां च स्रुवे रुद्रात्तके: एथक् विन्यस्य पूजयेदा ज्ये ऽधुया हैवबाक्तितः
मन्त्रि मेकैक मादाय स्रुवे विन्यसेत् नयेत् गोछ घ सद्दशीकाप्या एकाग्रावासमेहका मुद्राहकं दर्शयित्वा प्रत्येकं पूजये
त्क्रमात् ग्रथितं पंचाभिर्मंत्रै पूर्वं वच सदाशिवः मंत्रैः संयोजानादिभिः पंचाभिः होमोप्योमि रेव मंत्रैः पूर्णाहोममयोरे
कमंत्रस्यावश्यकत्वात् मुद्राहकं वा वाहनादि अनंतरं पूजाविधानात् अन्य मारोष्वन्य संस्कार इति वदंति तदज्ञानवि
जृंभितं रुद्रादारणामयं प्रोक्तः संस्कारः अतिदेशातः ३ नरे भुत तंत्रोक्तः कर्तव्यो गुरुसाधकै रिति कालोत्तरवचनादेव का
चरुद्रा द्रमाहात्म्या तद्रुत्यातिलसुरवमेदा तत्फलानि च तत्र स्कंद पुरारो त्रिपुरो नामदैत्यस्तु पुरासीद त्रिपुर्जयः जितास्तेन सुरास्सर्वे
ब्रह्मविष्णीदृदेवताः त्रिपुरस्य वधार्थाय देवानां मानानायक लोकानां भयनाशाय कालुधर्मप्रवृत्तये सर्वदेवमयं दिव्यं
ज्वलितं घोररूपकं चिंतितं स्यात्मया युद्धमयोरा सुमनुत्तमं निरीक्ष्या तस्य माप्यीया ल्लाव यायमह स्थपतः दिव्यवर्षसहस्रा
णीं च चक्षुरुन्मीलितं मया पुटाभ्यां मांकुलाद्विभ्यां पतिजाजलं विंदे चाश्रुबिंदवो जातास्ता रुद्राक्षं दकाः स्थावरत्वमे
भ्रात्वा सत्यां नुग्रहकारणात् फलंति सर्वकालं हि ज्वावी छिन्नकलप्रदाः बालिरैत्ती लंगे प्रमोदः सर्वमकलमररसणाः
यं प्रांगन्तोः पुरासरविमर्दनकल्पकाले तत्र पुरे जागानानिरोधमवाद्विवादि रुद्राक्षु निकरा इति तदा वसुरवः रुद्राक्षा रव
दे = कंठदेशो दशनपरिमिता मस्तके विंशाति है षट्कर्णाप्रदेशो करयुगलगता द्वादशा द्वादशोव: बाह्वो रिंदोः कला
भिः पृथगिति गदितं चैकमेकं शिखायां वक्षस्यष्टाधिकं यः कलयति शतकं सस्वयं नीलकंठः रुद्राक्षाणि भिरिये भावि धारयति हसेच
रुद्र इति तथोरारि भुमि ध्यानेनेषां वसंति दशामय वचनेत्र पद्मासनेंद्र सुरा किन्नर पूहस्तोऽछ शिरो मालाच बट् त्रिंशत् वादश:
© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२१८
218

कंठमालिका कुर्यात् षोडशाभ्यां द्वादशाभ्यां मणिबंधयोः अष्टोत्तरशतैर्युक्तं उपवीतं विधीयते तदर्धं उरसो माला। शिखायामे
कमुच्यते कर्णयोश्चापि षट्संख्या धारणान्महेश्वरः संख्याहीनं न कर्तव्यमधिकं नैव दुष्यति संख्याभेदे प्रवक्ष्यामि जपमाला तथा भवे
त् मोक्षार्थे पंचविंशत्या तत्रविंशतिपौष्टिक त्रिंशाच धनसंपत्यै पंचदशस्याभिचारके ब्राह्मणाः [illegible]त्रियो वैश्याः शूद्रश्चोक्ति चतुर्विधः
श्वेतो रक्तः पीतवर्णाः कृष्णवर्णाः क्रमादमी एतेषु ब्राह्मणाः श्रेष्ठा जपमालाकृते भृशं माला [illegible] दिनाल्लिनाम पैवा स्वस्वजात
यः आमिस्थूलो निःसृत्य पद्मस्फुरितो भंगुरो लघुः छिन्नः कुरा पृक्तो जीर्णः रुद्राक्षो न वरः स्मृतः मणेर्यथा द्विजातेस्तथा तं मूल
एतं भित्वाकं चटयेदेकदिग्वक्त्रमणिसदंतपंक्तिवत् अन्योन्यचर्षणाद्देव जपहानिर्भवेद् ध्रुवं अष्टनरकुमुनात्मेन वर्त
नव यरूपतः अन्योन्यमध्यदेशेन कर्तव्या ग्रंथयः शुभाः चतुर्दशांत वक्त्राणि तत्रा[illegible] धारणात्स्यात्
तेषां वक्ष्यते विविधा क्रमात् एकवक्त्रः शिवः साक्षाद् ब्रह्महत्यां व्यपोहति द्विवक्त्रं दे[illegible] क्रं त
त्रिवक्त्रमनलः साक्षात् स्त्रीहत्यां हरति क्षणात् चतुर्वक्त्रः स्वयं ब्रह्मा नरहत्यां व्यपोहति पंचवक्त्रः शिवः साक्षात्
र्षापापैः प्रमुच्यते षट्वक्त्रः कार्तिकेयस्तु धारयेद्दक्षिणे करे ब्रह्महत्यादिभिः पापैर्मुच्यते नात्र संशयः सप्तवक्त्रो म[illegible]
नागोऽनंतोऽनामनामतः गोवधस्वर्णचौर्याद्यामुच्यते सर्वदा नरः अष्टवक्त्रो महासेनः साक्षाद्देवो गणाधिपः
विद्यावतस्य प्रशाश्वंति सौते याति परांगतिः नववक्त्रो भैरवः स्याद्धारयेद्वार येद्वाम हस्तके [illegible] म
मृत्योर्वली भवेत् दशवक्त्रं भवेद्वत्स साक्षाद्देवो जनार्दनः पिशाचग्रहवेतालब्रह्मराक्षसपन्नगाः शमयांति च दोषा
स्ति किं प्रवाच्यति धारणात् रुद्रैकादशात्मा प्रोक्तं रुद्रएकादशास्मृताः शिखायां धारयेन्नित्यं तस्य पुण्य फलं शृणु
अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि च गवां शतसहस्रस्य सम्यग्दत्तस्य यत्फलं तत्फलं सम[illegible] वक्त्रो काद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

-शा धारणात् वक्त्र द्वादश रुद्राक्षं भास्करं द्वादशात्मकं वह्नि स्वर्णशोभि सोमे यत्फलं प्राप्नोति धारणात् त्रयोदश
वक्त्र रुद्राक्षं यदि धारयेत् पूज्यते सततं देवैः प्राप्यते परमं पदं चतुर्दशास्य वक्त्रं वै रुद्राक्षं धारयेद्यदि शिवसंनिधि तेनैव नित्यं
तासिन्नाश्रित्य यतेनरः पवित्रम पवक्त्रस्तु शाशि रवि ... स्वयं वंद्यते सततं देवैः सत्यं च ... वरुण ... प्राप्यते
मे परमं भाग्यवान् जायते नरः स्नाने दाने जपे होमे वैश्वदेवे सुरार्चने प्रायश्चित्ते तथा श्राद्धे दीक्षाकाले विशेषतः रुद्राक्ष
धारी भूत्वा च यत्किंचित्कर्म वैदिकं यो विप्रः सततं कुर्यात्तत्कर्म सफलं भवेत् परम ... रुद्रे शिरसि ... कर्णयोः
उपवीतके रुद्राक्षधारणाद्देव रुद्रो भवति मानवः शैव परमो रुद्राक्षान्धारयेद्द्विजः संध्यादि ... सर्वं सफलं
प्रोक्तं लक्षकोटि ... लिंग दर्शनिच ... द्वादश दर्शनात् ... कोटि ... धारणाच्चरः शिर ३
साधारणात्कोटिः कर्णयोर्दश कोटयः गले बद्धे कोटि ... कोटिमहस्रकं ... कोटि
हृदये ... शिरे ... भवति ... रुद्राक्षे शिर स्थिते स्कंदे रुद्रा
क्षं कंटमाश्रित्य पुत्रो म्रियते यदि सोपि ... प्नोति किं पुनर्मानुषादयः उच्छिष्टो वा विकर्मस्थो युक्तो वा सर्वपातकैः
मुच्यते सर्वपापेभ्यो नरो रुद्राक्षधारणात् रुद्राक्षमालिका कंठे धारयेद्भक्तिवर्जितः पापकर्मापि यो नित्यं रुद्र
लोके महीयते ... रुद्राक्षधारणाज्जायते ... महामुने ...
न्येषां ... योगिनीतंत्रे ... नरः ... धारयेद्यत्र ... धादि ... वित्तां
... पूजयेत् ... पूजयेत् मंत्रवित् ... मंत्रेण ... मंत्रादेव
तस्मात् ... मालां ... पात्रेति धायेच पयोदधि ... © Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri ... तोयद ... पंचामृत विधि ...

विद्यार्णव
२१८
२१९

मातृत्रैव संस्थाप्य स्थापयेच्छीतले जले ततश्चंदनसौगंधिकस्तूरीकुंकुमादिभिः नामसंलिप्य सौबीजमष्टोत्तरशतं जपेत्
तस्मान्नवग्रहांश्चापि दिक्पालांश्चापि पूजयेत् ततः संपूज्य च गुरुं गृह्णीयान्मालिकां शुभां भैरवीतंत्रे आदौ गणपतिं देवं
स्वर्यं विष्णुमुमांपतिं दुर्गां वि पूजयेद्धि मालायां समाहितः पंचगव्योत्क्षिप्ते मालां प्रासादेनाभिमंत्रितां अत्र प्रासा
दशब्दोक्त प्रासादपरामंत्रेण ततस्तनोल्वनां मालां स्थापयेद्धेमपात्रके पंचामृतेन संस्थाप्य शीतलेन जलेन च चंद
नेन सुगंधेन कस्तूरीकुंकुमादिभिः अभिषेकं ततः कृत्वा मंत्रेणानेन मंत्रवित् प्राणान् जीवं समारूढं मेकारस्वरभूषितं
बिंदुनादसमायुक्तं मंत्रराजं प्रविन्यसेत् नवग्रहान्पूजयित्वा ततो दिक्पालपूजनं तिलेन घृतयुक्तेन शक्तितो होमये
त् ततः स्वशक्ति दक्षिणां दद्यात् द्विजांस्तु परितोषयेत् दक्षिणा आचार्याय प्रासादेनाभिमंत्रितां दशोत्तरशतं जपेदि
त्यर्थः प्राणो हकारः जीवः सकारः स्वर्णपात्राभावे अश्वत्थपत्रं ग्राह्यं उक्तं योगिनीतंत्रे वचनात् प्रकारांतरं तु
कुब्जिकातंत्रे शिल्पितं पूजयेदादौ वस्त्रगंधानुलेपनैः महाश्रौंःकारे यन्मालां विष्णुं [illegible] यथा योग्यं वेध
वती मालां कुर्याद्विचक्षणः वर्णमानेन माकार्या पंचगव्ये विनिक्षिपेत् वर्णमानेन मानत्वो वर्णमानेन तन्संख्य
येत्यर्थः एतेन प्रातरसंख्ये स्तैमलिकार्येति प्राप्यते एवं चापि चतुर्थी ह्रितालयेदशमंत्रकेः समानवर्णा स्त्रिवे
णा मापयेद्धृदयाद्युता एवमादिगुणोर्वाविग्रथ्ये साधकोत्तमः ब्रह्मग्रंथिं ततो दद्यात् नागपाश स्थापि विना क
वचेनाप्य वध्नीयान्मालां ध्यानपरायणः सर्वप्रोक्ष ततो मे तं सूत्रद्वयसमन्वितं ग्रथयेत्तारयोगेन वध्नीयात्सा
धकोत्तमः एवं निर्माय देवेशि प्रतिष्ठां च समाचरेत् स्थंडिले मंडलं कृत्वा यथाभागविधिक्रमात् मंडलस्योर्ध्व देवतात्
पवक्रं पूजयित्वा यथान्यायं मिष्टदेवमनुक्रमात् न्यासं पूर्वं नयेत्मंत्रमष्टोत्तरसहस्रकं अनुज्याव [illegible] देवस्य वस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पवित्रं पवित्रमित्यर्थः अनेन पुरश्चरणांगहोमेष्वद्रव्यं यस्य देवस्योक्तं तेन होमयेदित्युक्तं ततो मंडलमध्ये तां मालां स्थापयेद्बुधः
त्रि॰ अष्टोत्तरं ततो न्यस्य मूलमंत्रं ततो न्यसेत् अंगानि तासु विन्यस्य देवं तत्र विचिंतयेत् अभेदरूपमासाद्य मालां कुर्यात् [illegible] ततो बलिं
प्रदद्यात्तस्यै दद्यात्साधकोत्तमः एवं प्रतिष्ठामासाद्य मालायामिष्टदेवता आचार्यपूजने तां श्री शिष्यैर्न सूयया [illegible]
त्र पदीव्वरेषि [illegible] मात्मनः अस्त्रादिमंत्रमव्यक्तं मंत्रस्य ग्राहकाः बलिं मालायाः तैर्होमद्रव्यैः तथा उत्तरतंत्रे [illegible]
प्रीतिनोपयष्या जीतान्ति त्रे पुनः सूत्रे ग्रथयित्वा शतं जपेत् शैवागमे यथा मंत्र यते मालां ग्रथयित्वा [illegible]
लमंत्रं जप्याद् नन्यधीः अथांगुलिभिरेवापि करेणाकर्तव्य इति केचित् तत्र प्रमाणं चिंत्यं [illegible] पुरश्चरणो [illegible] पमाला भावे
करेणैव तपगणनां कार्या उक्तं च नारदपंचरात्रे अथांगुलिभिरेवापि जपकर्म समारभेत् [illegible] प्रारभ
दनामिका वावितम्मानमस्तञ्जलि [illegible] अत्र तत्तांगुलिभिर्यज्जेतनाति [illegible] विलंवितं [illegible] प्रकाशो जपस्य
गणनां कुर्याद्दक्षांगुलि पर्वभिः तत्प्रकारमाह [illegible] अनामामध्यमारभ्य [illegible] मध्यमामूल
मापर्यंतं करमाला [illegible] गौतमोप्याह कनिष्ठानामिकांगुष्ठमध्यमाभिर्जपे [illegible] मध्यमूल
नामामध्यमूलकनिष्ठामूलमध्याग्रानामाग्रमध्यमाग्रमध्यमूलपर्यंतमिति [illegible] गणनायां कृतायां
नववारं जपो भवति एवं द्वादशवारं पुनः पुनरावर्तयेत् अष्टोत्तरशतं जपो भवति द्वादशोत्तरशतं [illegible]
तरसहस्रं जपो भवति इत्यादि [illegible] [illegible] दशानां [illegible] भिरेव [illegible]
र्थः पुरुक्तं कुलमूलावतारे अपवत्ये महेशानि जपस्य गणनाफलं अंगुली [illegible] फलमेकं [illegible]
तं रेखायां [illegible] दशाधिकं शतं [illegible] स्फाटिके [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव हस्तस्तोत्तिकैर्लतमुच्यते पद्माद्वै दन्दूलदलं तु मोवर्णैः कोटि रुच्यते कुशाग्रं ध्यानकृद्ध्येरं ततस्ताशोत्तमं भवेत्
२२ ग्रंथिन पद्माक्षमालाभिर्जपे स्याद्दशितं फलं अंगुलीभिर्जपेत् कुर्वन्त्यांगुष्ठ अंगुलिभिर्जपेत् अंगुष्ठं मुक्तिमानज्ञ विफ-
लं भवति प्रिये पर्वभिर्वांगुलीनां तु जपेदल्पदिनं प्रिये मध्यमानामिकामध्य पर्वद्वयमितं प्रिये मेरुत्वं कल्पितं
२४० कुर्वद्वादशानमनुक्रमात् अनामामूलपर्वादि कनिष्ठादि क्रमेण तु तर्जन्यग्रादिनो देवि मध्ये यावत्सानुकं
गण्यमेवक्रमेणैव किंचित्संकोचयेत्तले अंगुलीनां वियुंजीत जपकाले महेश्वरि अंगुलीनां वियोगेषु छिद्रेषु
स्रवते जपः उक्तं परशुरामेण देवि नमस्तं यजपे तत्कारयेत् यतस्तत्र अपनीयानि वलात्कृत्त्रिणः सर्वतः अथवा मध्यमा
मध्यमूलपर्वद्वयं प्रिये मेरुं कृत्वा जपेद्देवि तर्जनीमूलकावधि अनामामध्यपर्वादि प्रादक्षिण्येन मालामेव इति अंगुष्ठा-
लीनयोरेखाजपः पर्वणि यत्नतः प्रोक्तं कलतत्त्वता एवोक्ति मातृकार्णवे स्थिरत्वेन स्व्ययेवर्णाः स्वरव्यंजनभेदतः एवका-
तास्ते कुर्वीत वर्णमालां विशेषतः मेरुं च प्रमाणं कुर्याज्जपेत् मालया तु धः श्रीचक्रादि विभिर्म वर्त्येव सर्वं सत्यं नमस्त्र
यः अष्टाधिकं तु विद्याव प्रस्तारक्रम भेदतः तद्धृत वर्णादप्राके व्यंजनानां सरेश्वरि ततद्धृतस्यरेखकाव्या योध्यमृत रत्नव
ततद्धृत वर्धानाकीमे तं कृत्वा विचक्षणाः तत्संत्रं प्रजपे तत मालायोगेया सिद्धिति ध्रुवं मन्त्रा नो बाधि युगीयमस्थिकारु
तमालोयाजपेत्सर्वांचीसिद्धिः स्यात्तत्रिकाप्यां विचारणा कश्यपुरस्क्ररणा काले विहितानि तत्र नारदः मन्त्रः मीहरांसो
मोवं मंत्रार्थचिंतनं अव्यग्रत्वमतिर्वेदी जपसंपत्ति हेतवः त्रैलोक्य संमोहनतंत्रे लोभमात्सर्यरहितः काममोहादिवर्जितः
सर्वपापनिवर्तते सिद्धिमन्त्रपानिः फलं भवेत् केमसंभवः नित्यं नैमित्तिकं पंचदन्तकवर्त्ती काम्य मोहितं तदेव कर्म कुर्वीत तन्मना
लक्ष्यनायनाः दांतात्रिषवणस्नायी मौनी तस्मात्तितांतरः वनेतनेवकर्मस्थिर धीनिषेतोंद्रियः मौनमनकमनिर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नरस्य द्विजोत्तम: क्रूरस्यापि न सिद्धि: स्यादि ॥

तिर्यस्य तस्यासिद्धिरदूरत: दूरतोपि न सिद्धिं स्यादिति तत्त्वं नयस्रा य: इतरस्य स्वधर्मविरतस्य दूरतो चिरकालेनापि मंत्रार्थावि स्याया।
ब्रह्मचारित्वं मौनं च्यायर्यान्नतूय यता नित्यं विषयावेक्षानन्तदृकर्मविवर्जित: नित्यपूजा नित्यदानं देवताक्लानिकीर्तनं नैमित्तिकार्च
नं चैव विश्वासो गुरुदेवयो: जपतिष्ठाधादश्रौता: धर्मास्तु मंत्रसिद्धिदा: निवृत्ति: तदुक्तं दक्षेण स्मरणं कीर्तनं केलि: प्रेक्षणं
गुह्यभाषणं संकल्पोध्यवसायश्च क्रियानिष्पत्तिरेव च एतन्मैथुनमष्टांगं प्रवदन्ति मनीषिण: इति विपरीतं ब्रह्मचर्य
मेतदेवाष्टलक्षणं स्त्रीभि: सालापपूर्वकस्मरणकीर्तननिप्रेक्षणानि विविधानि केलिपरिहासादिनाच चेष्टा गुह्यभा
षणं भोगार्थे रहो मंत्रणं संकल्पोमानसकर्म अध्यवसाय: संभोगनिश्चय: क्रियावक्तां स्त्रानंगाकं पर त्वानवि प्रवर्णी
श्रोक्त मयानन्यादि: संकल्पोरदिति वैशंपायनवचनात् तद्रकर्मत्विदं मद्देषोत पोत्सादकदुष्टाटोऽभ्रमसारत्तो व्याधिश्रोतेः सत्यं
तरंमिति नारायणीयोक्तं नित्यपूजात्यन्नपूर्वकमेकजपविधानात् नैमित्तिकार्चनं व्रतुतादो विष्णोपूजा तदुक्तं मंत्रने
वधकाये अशोतर सहस्रं तु कृत्वा तर्पणमादरात् जपेत्सतिदिनं यत्तु नित्यं तद्वजप: स्मृत: अयने विषुवे चैव ग्रहणे च
दुस्तरुयो: द्वादश्यां पूर्णिमायां तु तन्नैमित्तिकोजप: नित्यात्रिगुणसो… तो यहृजाते वहरसत्योति कपिलपंचरात्रे त: =
मंत्रश्च देवतानामारातिविचारेषु जप्यतामिति तथा गौतम: ततो गुरो पादपद्मे पुष्पांजलिमिरचयेत् तस्मादाचार्य
सदाराध्य तत: संतोषमाचरेत् संतुष्टोत्र गुरोदेव: संतुष्टो नान्यथा भवेत् तथा श्रीभगवद्वाक्यं संतुष्टोहि गुरुर्यस्य तस्य
तुष्टं जगत्त्रयं नास्त्यसाध्यं जगत्यत्र कश्च सर्वत्रेगसो मुने गुरुं नित्यं संतुष्टे किंतु कदाचिद्विलंघयेत् कुंभसंभव: स्नाया
त्वं चैतन्यनकेवलमलकेनवा तत: स्पर्शनेपुरातोक्तमंत्रै: स्नायादानंतरं का…तिक्षदन्त…विचिन्तनमोनि
त्ये प्रपंचसारे अथातु तविष्य श्राधीन… नामन्यमंत्रमिति नागाद्य: सप्तद्वये फेत्कारिशाति… मंत्राधिनियमाहार: सकुशश्री
विधीयते कंदमूलफलैर्वा पिंडार्थ्याद्यशीभक्ष्यहमिति नैलो अत: मोहनंते … गो विद्रनाले …दीनां… अवेदार्थ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मतिर्मंत्री नवद्रोहं समाचरेत् पश्चाद्धोमः समभ्यर्च्य ग्रासं दद्यात्स्वशो भवं गौतमः गोग्रासं स्नात्वा गोपालोपि प्रसीदति स
यनिषिद्धानि त्रैलोक्यसंमोहनतंत्रे प्रातः प्रियं कस्यचित् द्विपात्रात्स्वं कदाचन नचरेत् यामा क्रमेदिक्षानि मनिकर्त्ताथोः
नकुर्यात्कस्यचित् किंचित्तु नगृह्णीयाज्जपांतरे तैलाभ्यंगं नकुर्वीत मधुमांसं च वर्जयेत् स्त्रीषु संभाषणं नैव कुर्यादिति विमो
हितः वनगंधानस्रग्गंधांश्च गीतवाद्ये विवर्जयेत् नगृह्णीयाद्दिति संभवेत् क्वचिद्भवेन्नु तद्दिने भक्तमात्रं ग्रासमिति भक्तमात्रं ग्रास
मिति भक्तमात्रानुक्ते विमोहितः कामपरवशाः प्रयोगसारे निर्मितकार्यकारित्वेन तु हीच्छायां नसेव्येयत् कुम्भसंभवः
वाङ्मनः कर्मभिर्नित्यं निस्पृहो वनितादिषु स्त्रीशूद्रपतितव्रात्यनास्तिकोच्छिष्टभाषणं असत्यायुक्तवोनित्यं भा
७= षणं परिवर्जयेत् सम्यैरविनमाचेन्तज्जपहो मार्च्चनादिषु वर्जयेद्गीतवाद्यादि श्रवणं नित्यदर्शनं तांबूलगंधलेप
च पुष्पधारणमेव च मैथुनं तत्कथालापं तद्गोष्ठीं च विवर्जयेत् असद्भाषणाममत्यं च वर्जयेद्वस्त्ररजनं कौटिल्यं चौर
मभ्यंगमनिवेदितभोजनं असंकल्पितकृत्यं च वर्जयेन्मर्दनादिकं स्मृतेनु च्छेदोदकस्नानं तुगंधामलकादिकं सम्येरिति
प्रायश्चित्तमाह नारदः नहकुच्चारितेशब्दे चरणावत्तु मुदीरयेत् प्रोक्तेयामरशब्दे विप्रासनायामेसमाचरेत इति बहुवला
पे चावश्यं न्यस्यां गानि तत्पूजयेत् जातिचैवस्पृश्यास्पृश्यस्यानामनास्पर्शने तथा योगियाज्ञवल्क्यः यदिवाग्यमलोपः
७ स्याज्जपादिकं पंचन व्याहरेद्वैष्णवं मंत्रं स्मरेद्वा विष्णुमव्ययं वायवीसंहितायां पतितानां जानां दर्शने भाषिते
क्षुते श्रुते धौतवाबुवा मनेञ्ज मतो जपमुत्सृजेत् आचम्याचम्य मेतेषां प्राणायामं षडंगकं कृत्वा समाप्यते श्रेयस्य
वामस्पर्शादिदर्शनं मार्जारं कुक्कुटं क्रौंचं श्वानं गृध्रं खरं कपिं दृष्ट्वा चाचम्य चरेत्कर्मस्पृष्ट्वा स्नात्वा विशुध्यते प्र
पंचे दीपशान्तिपर्यन्तं नरश्चरणमाचरेत् इति नवरात्री दिवसानां कौधंकृतं मदन्तीहि निषीदनादिकं नमो द

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रतिं स्वस्यतीवानां वर्जयेजय कर्मणि आचांतः संभवेतेषां स्मरे द्वामां त्वयासह ज्योतिंषिं च [illegible]
णां स्वयमं मां महेश्वरं त्वयासह पार्वत्यासह लिंगरूपिणे रुद्रयोग्निधं दुर्नाश्चैव ग्रहनक्षत्रतारकाः [illegible]
धां= नि विद्यद्विर्शीलसौ त्रायेति तथा क्रोधोमदः रुद्रान्ते द्वाविंशतीवन विजृंभतो ध्वनीव दश्च [illegible]
वाः तथा विष्णु धर्मोत्तरे उपविष्टोजपेन्मान्तः तत्र प्रसवाति नादिषु हृमायोनाम हृ [illegible]
केत्कारितातिते तत्र कालेयदावश्य दणाद्विं मंत्रवित्तमः प्राणायामं ततः कृत्वा ततः प्रो [illegible]
श्रीस्वयम ध्रुविः पुनः स्नानाव स्पय प्यान्यासं कृत्वा पुनर्जपेत् न्यासमथिकार संपादकं [illegible]
स्नानं आन्यप्राणायाम षडंग न्यासान्कृत्वा शेषं समापयेदिति प्रतीयते वैशंपायनः [illegible]
तर्पयतः पितृन् नाप्यतर्प्यतो देवान् नासन्यममितल्पतः नैकवासान पेज्जैवं वङ्कु [illegible] योगिनी मंत्रे
मंत्रानामप्यात पमत्यं न मथ्यहृज्जपवकर्मणि आलस्यां गवना शक्तिः सिद्धिनाशायातिस्थितं [illegible] पृ [illegible] वादं चव
जेपेत् त्यजेद्दुर्जनसंस्पर्शं समाकादिं सवेत्यजेत् वायवीसंहितायां उक्षीषी कंचुकीनग्नो [illegible]
प्राप्राः प्लुतयत्नपेकाचेत् आसं स्तौ करौ हत्वा शिरसि था हृत्तोपि वा चिंतावयाकुल चित्तो वा [illegible] प्र= शि
पा नः शान्तो वा यव त्वन्यत्र एववा रथ्यायामशिवास्थाने जपेत्त्रां निमित्तान्यपे उपादन [illegible] तं
प्रविनजपेत्पादानुक्त्वा मनस्येववा कपिल पंचरात्रे विवेपादप्रसार [illegible] व हो मा [illegible] उ [illegible] ग
विन्यसेत्पुनः अपवित्र करः पवित्रजपः अस्त्रीकुशांकुशो दर्भपवित्रमितिहि कोशः विनादर्भा [illegible]
संतद्वजेन्नावेनि हामुत्र फलप्रदमित्ति कर्म जुरा गाव [illegible] निधानात् सत्रय त्रो पवीतं विरत्नापि [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तपाणिवादः शुचिर्दक्षिणस्वोदङ्मुखो पाणिना चांतः प्राङ्मुख उदङ्मुखो चोपविष्टो मैत्री ध्यानी देवता इत्यभ्यर्चयेदिति तत्रवामेव
कुशाः दक्षिणोपरि आर्षिकं पवित्रं तथा संध्यो वक्ष्ये कात्यायनः सव्ये वामे कुशान् [illegible] मसलिनयां हस्ता
प्रचरणीयाः कुशादीघाश्च बर्हिषः दर्भाः पवित्रमित्युक्तमतः संध्यादिकर्मकृत सव्यः सोपग्रहः कार्यो दक्षिणाः सपा
वित्रकः सव्ये वामे तत्रुकीटपा धार्यं दक्षिणे धार्या नैवेत्युक्तमाह हस्ताः पार्वणा पंचयज्ञादि [illegible] दीर्घाः
बर्हिः संज्ञकाः प्रस्तादपरि स्तरणार्थाः प्रचारादयो गुरु [illegible] दर्भा बहव एव धार्याः [illegible] हिताः [illegible] क्रिया
दानं तत्वेकः कुशोपग्रह इति कुशा हस्तः समाहित इति अथ मूल्यं तु करे कुर्यात् [illegible] रिति पारस्करे गोभि
लादिभिरप्युक्तं अतो विप्रो याभावात्सर्वथा सर्व्वः सकुशा सुविदक्षिणाः [illegible] गोभिला मात्रकौशादिद
लमेव च प्रादेशमात्रं विज्ञेयं पवित्रं यत्र कुत्र चित् सोऽक्लक्षणा पवित्रयुक्तः [illegible] गर्भमिति तीय
तंतगर्भमिति तीयं च विहाय चैतन्यंग्राह्य लघुहारीतः जपे होमे तथा दाने स्वाध्याये पितृतर्पणे [illegible] करे कुर्या
त्कुवर्णरजतैः कुशैरिति स्वराधिकारात् दक्षिणे नामिकायां अनामिकायां तथा [illegible] हेम धा
रणं पुकरणस्य देवीपुराणवचनात् रजतं तत्र जत्न्यां धार्यं यत्रोपदिश्यते कर्म कर्तरंगं न तदुच्यते दक्षिणा [illegible] कर्मता
मवदः करइति कात्यायनवचनात्तर्जनीमूलस्य पित्र्ये तीर्थत्वेन दैवत रजत धारणा तेत्रैव न्यायमित्यत [illegible]
चारेण निर्णीत प्रामाण्य तर्जन्यां रजत धार्यमिति स्मृति मच यल्लिखितवचनाच्च स [illegible] लिवहायुपि [illegible] स
समन्वितं लंघयेत्पर्वमात्रं तु दक्षिणे [illegible] नैव लंघयेत् इति पौरववचनात् [illegible] रजते रिति बहुवचन [illegible]
तं व्यनक्ति तच्च दधिपत्वक्तव्य वर्णानि रजतत्वन्ना [illegible] रेक धारणा प्रपद्यत [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मिश्रा

दकेन विना पूजा विना दर्भेण या याः क्रियाः आज्येन च विना होमः फलं दास्यन्ति नैव ते स्मृत्यर्थसारे [illegible]

वा दूर्वाङ्कुराणि च समन्दरः गोधूमा व्रीहयो मुञ्जा दशा दर्भा बल्वजाः नमो मांसस्य दर्भेण कुशाभावे दर्भा [illegible]

दर्भा विनियोज्याः पञ्च पञ्चः विरञ्चिना सह तैस्त्रयाः परमेष्ठि तिसर्गतः उदसवाः [illegible] तिवा वा निदर्भ [illegible]

गार्ग्यं ततः पूर्वे तिराठ रव्यः फट्कारेण मन्त्रेण सकृच्छित्वा समुद्धरेत् आङ्गिरसः अशुचा [illegible]

ना देवकार्ये भुञ्जयोन्या आज्यपादिषु सप्त पत्राः कथाः शान्तादेवे पित्र्ये च कर्मणि अनन्तगर्भिणो [illegible]

दर्भा पिञ्जूले ब्राह्मणा स्य पवित्रक एकैकं पराह्णेत्स्य वर्गो वर्गोऽयथाक्रमं सर्वेषां भवति ह्यार्पवित्र [illegible]

मि॰ र्ये पौत्तिके पञ्चाग्निलया वत्ह्मिरिञ्छारे मार्दितिषु कारो ब्राह्मे च सपवित्रः सदर्भो वा कुर्यान्गाच्चमनं च [illegible]

वा क्षिप्य त्वं जयेत् येः कृतः पिण्डनिर्वापः श्राद्धं पितृतर्पणं विशारूत्वादिषु ये दर्भा निर्बान्याग्नौ [illegible]

ज्यपत्रमूलो स्थिता ल पा वा महत्ते स्थिते दर्भे ना पवे दत्तिरो न कृत्वा दिनो यज्ञ हरोन दोषः [illegible]

मे ब्रूवाभिषेकं दाचन स्नाने होमे जपे दाने स्वाध्याये पितृतर्पणे सपवित्रो सदर्भो वा कुर्वीत [illegible]

पुः कायाः कुशास माः स्मृताः काशाभावे गृहीतव्या अन्ये दर्भा यथोदिताः नाहोत्तु नीया [illegible]

आद्येष्वर्णोऽथ नाग्रोऽप्पे पिवाम्बरे हिंत्यात्तो विस्तारः नारदपञ्चरात्रे अपवित्रकरो नग्नः [illegible]

पेद्या वना च निष्फलं भवन्ति नग्नमाहात्रिः नग्नो मलिनवस्त्रः स्यान्नग्नश्चार्द्रपटः स्मृतः नग्नो द्वि [illegible]

कच्छोन्तरीयः स्नान अप्याव एव भविष्य उत्तरो द्विकच्छः कच्छशेष अप्रवाहिः कच्छ [illegible]

पञ्चविधः स्मृतः देवलः वज्रवासा भवेन्नग्नो नग्नः कौपीनवासनेति कात्यायनः दानमाचमन [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२२३
223

कुर्वीत स्वाध्यायैवं तर्पणं आसनारूढपादस्तु जानुनोर्नैरुच्यो स्तथा कृत्वावमध्यिको यस्तु प्रौढपादः स उच्यते मंत्रं तत्र प्रकाशयेत्
उक्तनियमाभिधायनात्कादेवं सर्वमितद शाक्तयः शान्तितो जपेदित्युक्तं अथ जपस्तत्र त्रिधा [illegible]
यत् अतः रंगाद्ध्वराणां चन्यास हृदेजिपः स्मृतः अगोति शक्तीद्वास संबोधनं अतः शातानां मंत्र [illegible] रावलिनोहि
पवीयसं हितायां जपस्यादशरावृत्तिः स उच्चोरं वाग्भुशानः स्तुः यदु ह्रस्वनीचस्वरितैः शब्दैः [illegible] वा नाहवा
चकः स जपः स्मृतः शनैरुच्चार येन्मंत्रमीषदोष्ठौ च चालयेत् किंचिच्छब्दं वरा यो ज्यं स्यादुपांशु [illegible] स्मृतः जिह्वा जपः सवि
तेयः केवलो जिह्वया जपः सवितेयः केवलो जिह्वया जपः धियायदक्षरश्रेणीं यदवर्णा स्वरात् [illegible] उच्चरेद् [illegible]
को मानसो जपः उच्चैर्जपो विशिष्टः स्यादुपांशुर्दशभिर्गुणैः उपांशुः स्यात् शतगुणः सहस्रो मानसः स्मृतः नारद पंचरात्रे
वाचिकं सर्वकार्येषु उपांशुः सर्वसिद्धिषु मानसं मोक्षकार्येषु [illegible]यदेवं च सर्वतः महाभारते [illegible] यज्ञानां जपयज्ञः
प्रशस्यते अहिंसया हि भूतानां जायते वा महाफलं जपनिष्ठो द्विजश्रेष्ठः सर्वयज्ञफलं भवेत् श्रीभगवद्वचनं च यज्ञानां
जपयज्ञोऽस्मीति यज्ञानामीते याचं तः कर्मयज्ञाः स्युः प्रहोमानि तथा सिच ते सर्वे जपयज्ञस्य कलां नार्हन्ति षोडशीं जपे
न देवता नित्यं स्तूयमाना प्रसीदति प्रसन्ना विपुलान्भोगान्दद्यान्मुक्तिं च शाश्वतीं श्रुतिसंहितायां ये पाकयज्ञाश्चत्वा
रो विधियज्ञसमन्विताः ते सर्वे जपयज्ञस्य कलां नार्हन्ति षोडशीं अथासनानि तत्र नारदः कुशाजिनाम्बरैः [illegible]
लब्धतः वरहस्तं द्विहस्तं च समेकं सद्व निर्मलं आसनं कल्पयित्वा जपकर्म समारभेत् वैशम्पायनः [illegible]
मंत्राणां सिद्धौ मृगाजिनं वस्त्रासनं रोगहरं वेत्रजं श्रीविवर्द्धनं कौशेयं पौष्टिकं ज्ञेयं कंबलं दुःखमोचनं [illegible] कंबलमा
नाद्वलयामलवचने न केवलवस्त्रासने दोषः प्रवरागात् वस्त्रेषु कंबलं श्रेष्ठमासनं देवतत्त्वये इत्युक्त[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

म गुंकाम्यार्थे केवलंचैवाभीष्टदं रक्तकेवलं धर्मार्थकाममो क्षा त्रिष्वेलाजिनकृशाने र ब्रह्मयामले केवलं [illegible]
विचित्रोनीलपीतकौ व्याघ्राजिनंचकौरंगमध्ये नानाविधास्तै: संग्रहे कृष्णाजिनेछिद्राणि वंशासनधरणीदारु [illegible]
तृणेदारुजंमंत्रीदारिद्र्यं व्याधिदुःखदं नाडीतिन्नोविप्रोजानुकक्षमात्रोजिनं गृही विप्रोयतिर्वनस्थश्च ब्रह्मचारी [illegible] ब्रह्म
यामले तृणापल्लवकाष्ठानिपाषाणसंस्थमायंतथा वंशासनंचवस्त्रंच केवलंदीनिमासनं एवमन्यविधेयो [illegible]
उपयेत् तृणासनेभवेद्रोगः पल्लवेचित्तविभ्रमः पाषाणेचतथोचाटोत्वरःस्यान्नराष्यासने [illegible]
विस्फोटदुःखदं वंशासनेदरिद्रःस्यादुद्वेगस्यानाविनाशने चिंताचप्रवलाहानिरुत्पाते विविधोज्वरः [illegible]
तुःस्यादारुकासने इत्याद्यासनेदोषिवर्जयेत्सर्वकर्मसु सप्रजपत्यदिनेकृत्यं [illegible]
योह्मात्वायथाविधिः भोजनाद्यादनादेस्तत्रविशात्तत्पर्यदृवा भवितव्यपरञ्चादौ [illegible]
तदनुत्तायरः स्मरं प्रथमतंत्रे क्षेत्रपालाख्यंमहत्यबलिंदद्याद्यथाविधिः बलिमंत्रस्तु एवंमेहि [illegible]
भंजयाद्विजयंभूयोनंतिपद्विजयंतथा उनःतनोविघ्नपदद्वंद्वंमहायै रक्षतत्वरं क्षेत्रपाल [illegible]
वलिमंत्रोयमाख्यातःसर्वकामफलप्रदः तथैवपरिवारायवलिमेतेनवाहरेदितिः [illegible]
वासःकर्तव्यःस्वप्रजपारंभः तत्रमहाकपिलपंचरात्रे एततत्रतिथ्यादौकर [illegible]
हरागमाधनंचप्रभावहमितिप्रोक्तवान् तदुक्तंदत्तिमाहातिकल्पेसाधयेत्त्रावरौ [illegible]
अहर्तेनक्षत्रेतिथ्योस्नात्वायथाविधिः नत्वागुरुंगणेशंचनत्वाद्भुर्गोविमानुर [illegible]
कुर्वीतपुरश्चरणमादरात् नारदीये संकल्पंतुवधःकुर्यात्तवासिवाचनपूर्व [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधानवि
२२४
224

स्वाध्यायात्याव्वप्यसमाहितः सूर्यादिदेवताभ्यश्च निवेद्य व्रतमाचरेत् प्रातर्व्रतमाचरेदि[illegible]
वयोर्नियमसंकल्पं तदुक्तं कुंभसंभवेन कर्तव्यस्य व्रतस्य तस्य नियमग्रहणं व्रतं [illegible]
कालं अन्धकारप्रातराशः सभिन्त्येकवचनसांमर्थ्यात् द्वयोर्विनेरेक मङ्कल्पं कार्यं अत[illegible]
सूर्यादिदेवताभ्य इति सूर्यः सोमः इत्यादिना मत्स्यपुराणोक्त यथाधियो निवेदयेत्यर्थः [illegible]
भास्करे गृहीत्वोदुम्बरं पात्रं वारिपूर्णं दक्षिणमुखं उपवासं तु गृह्णीयात् यद्वा संकल्पयेद्बु[illegible]
शास्त्रार्थं संकल्पयेत् मनसा नियमादिति तथा गोतमः अन्तर्जानु करं कृत्वा सलिलं कु[illegible]
कुंभसंभवः निष्कामानाम नेनैव साक्षात्कारो भवेदिति साक्षात्कारः स्वेष्टदेवतादर्शनं [illegible]
समसंकल्पयति वाचाभिलपति कर्मणा चोपपादयति इति हारीतवचनात् तस्मात् [illegible]
[redacted]: त्रि[illegible]कर्मणा करोतीति [illegible]त्र ध्यमनसाधिगतस्य वाचाभिलापक्रियमाणे रूपेण म[illegible]
भिलाषः कर्तव्य इति प्राप्यते मनोरथककामनया इदं कर्तव्यमिति कलं क्रियोल्लाव एवम्[illegible]
पुलेख्यः कर्तव्यः तथा चव्रतराज उपराशे मासपक्षतिथीनां च निमित्तानां च सर्वशः उल्लेख[illegible]
तभागभवेत् इति मासपक्षतिथीनां च सर्वशः सर्वप्रकारेण सामान्यविशेषभावेन तत्र मासादे[illegible] ४
स्तस्य सर्वकर्मफलहेतुत्वात् तदुक्तं विष्णुपुराणे इतः संप्राप्यते स्वर्गो मुक्तिः तस्मात्तत्र यां[illegible]
तः चपोत्सुनः पुरुषार्थभुते नरव तन्यत्र मत्स्यानां कर्मभूमि विधीयते इत्ति विशेषेण का प्रयादि[illegible]
तः अन्येत्यनेन विशेषतः सूर्योपदेन (गणादिप) चैव मा[illegible]लोरव्यष्टसंगाः संयोग इप[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ते खस्यैवो भयार्थत्वात् उक्तेरवनं वचनप्रयोग मकुर्वतः कलाभावस्याभिहितः अत एवगु उपरा [illegible]
ऽं अस्यास्मिन्देशे अत्र शुक्रमासे अस्मिन्पक्षे ऽमुकतिथौ अमुकराशिगते सवितरि इत्याद्यभिलाप [illegible]
सोमार्कग्रहणौ संक्रान्त्यादौ सर्वतीर्थक इति तथा मकरस्थे रवौ माघे प्रातः कालेन अथवा स [illegible]
देवायिनामपीति पद्मपुराणो विधिवाक्ये मकरस्थे रवौ माघ इत्युक्तं एवमन्येष्वपि विविधा [illegible]
त्रसिद्धिः सकामानामुक्तवचनात् नचैहिकमंत्रसिद्धि इत्युपलं पनीयं उक्तानार दवचने [illegible]
त्वाभिधानादिति तथा प्रजाग्रेकौलिकीनित्यं जपहत्पर्वणामेवच होमो ब्राह्मणभुक्तिश्च [illegible]
नजपादीनामेव पुरश्चरणाख्यैवाभिधानाच्च पुरश्चरणं महं करिष्य इत्यभिलपनीयं न [illegible]
ध्येनाद्याः प्रकृतिथौ पुरश्चरणो करिष्य इत्युप पन्नेस्यादिति मां तत्करिष्य इति कृता तो [illegible]
ति मासमात्याचितत्वेन वर्तमान तिथ्योयथा कयापि कृत्य संपादिते यात त तिथौ कृत्तोति व [illegible]
मस्यकरिष्ये इति अतः परमाद्यो चैपि नजप बाधः तदुक्तं विष्णुनायत्नव्रत विवाहे श्राद्ध [illegible]
न्नारद्धवसतके प्रारंभो वरणं यज्ञे संकल्पेः व्रत जापयोः नांदीमुखं विवाहादौ श्राद्धे [illegible]
त्रिकदीक्षाव तामाप्यो वादिसंभवे विनित्यार्चनवघो विनास्ति जयो देवार्चन [illegible]
दीपार्थं यत्न स्ते वां स्त यकं नायता न्नानानिति देही यामलवचनात् जातकम [illegible]
र्वंति पाकु र्यात्सिं त्र न्या सउ न: मरणमिति रुद्रयामलीतंत्र वचनात् शिवविष्णुचैन [illegible]
दियमीनां च पादीनां स्ति स्त न कि मनि विष्णुयामल वचनात् [illegible] चैवनित्यं वि [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यातवि सयः शुद्धिर्जायते इति नारदपंचरात्रवचनात् उपासने त्वाविधा यासामंग शुद्धिः प्रजायते इति नारद [illegible]

२२५ या नित्युक्तं तत्रियादीनामधिकारो नास्तीति प्रतीयते ब्राह्मणास्यैव पूज्योऽहं [illegible]

वज्रपातः स तु नरः इति विष्णुवचनात् विप्रस्यनुग्रहे वाहं शूद्रेष्वपुच्चेतादि शूद्रोऽपि [illegible]

चैवा तिविवचनात् नैहृत्य भुंजीत शिवलिंगं महेश्वरि तैलकेऽनलकेचापि [illegible]

225 त्रि शूद्रस्येत्युपलक्षणं विप्रस्येत्युक्तत्वादिति एतत्तांत्रिकं शूद्रायमिति तात्कालिकी पावना [illegible]

कास्यशूद्रजायां तु तांत्रिकानामपि नाधिकारः सूतके दत्तके चापि वर्जमाने तु नारद कामदैः प्रजितेमंत्रे [illegible] जपेत्तु

चशांतं मंत्री तिहमंत्रस्य भक्तितः शांत्रयमकाश्च शायाश्च तत्रविधौ जपेदिति नारदपंचरात्रवचनात् [illegible]

वैवायवी संहितायां एकभक्तविधानेन विहीं चतुरित्वं विना उक्तमंत्रस्य जपं कुर्यान्नित्यं [illegible] देवता [illegible]

न्यसंभावयान्धिया जपेदकमनाः शांतः कालात्मध्यं दिनावधि यत्नं स्वाध्या समारभ्य तत्त्वार्थं [illegible]

कुर्याद्दत्तभ्रष्टो भवेन्नरः नक्तं दिवा चैव जपं कुर्यात्तोरक्षीरिणी कोविधिरिति फेत्कारिणी [illegible] दिवा [illegible]

पंचरात्रे च वर्जयेदिति कुंभसंभवे न रजन्यां जपतिषेधाच्च देशकालाद्युपद्रवसंभवं विना यावत् [illegible]

चेमहूर्तस्य रात्रसीनाम सा वेला गर्हिता सर्वकर्मस्विति मत्स्यपुराणोक्तेर्दिनत्वादिति [illegible]

दिवस्यस्यपंचमभागो निषिद्ध इत्यर्थः विगतात्मने नाध्यानो नार्चितो मंत्रः सिद्धो विप्रसीदति [illegible]

कृतः फलदो भवेत् रजाध्यानं जपं होमं तस्मात्कर्म च तत्र्यये प्रत्यहं साधकः कुर्यात् स्वयं चो [illegible]

तः शिवं ध्यायेत् ध्यानान्ते ततः जपेत् जपध्यानसमायुक्तः शीघ्रं सिद्धिमंत्रावित् नारदः मंत्र [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ध्व =

१ संख्या दशांशतः यथोक्तकुंडे जुहुयाद्यथाविधिसमाहितः अथवा अन्यदं अशक्तः सर्वस्मिंस्तावदे [illegible]
नैवं तर्पणविधिः प्रोक्तो न दिनं व्यतिलंघयेत् दिवसातिक्रमात्तुंसो मंत्रसिद्धिर्भवेन्न हि यावत्संख्यं [illegible]
देवन्तु दिनांतरे विघ्नं जपेदन्यथा सिद्धिरोधः कृतः गौतमः ध्यासार्चनजपानां च प्राणायाम [illegible]
यंते मालिका गुरवारि गणाः उत्तरतंत्रे जपादौ तु जयेन्मालां तोयेर स्युतवन्ततः निधाय मंडलस्यान्तः [illegible]
चयेत् ३ष्टमंत्रेण मालायाः षोडशा परिकीर्तितं ओं मां माले महामाये सर्वशक्तिस्वरूपिणि [illegible]
सिद्धिदा भव ४ जपित्वा ततो मालां गृह्णीयाद्दक्षिणे करे बीजं गणापतिं पूर्वमुच्चार्य तदनंतरं [illegible]
यादित्यन्ते नच मंडलस्यान्तं निधायैवामव्यहस्ते तांवा स्पृशन् ४ जयेहि तिसंवेधः तथा [illegible]
स्थितः हस्तेन ररुमादाय चिंतयन्मनसा शिवं चिंतयित्वा गुरुं मूर्ध्नि यथावर्णादिकं [illegible]
वर्णहिरण्मयं महामाया च हृदये ध्यात्वा नं गुरुपादयोः आज्ञाचक्रे ततः पश्चात् [illegible]
कृतां नीत्वा सुषुम्णावर्त्मना ततः तत्थस्य पामेकं तत्तच्चकं प्रतिलंबयेत् षट्चक्रेपि महामाया [illegible]
लमंत्रेण आदिषोडशचक्रकं आदि षोडश चक्रस्यां माधकानंददायिनी चिंतयन्साध [illegible]
नासिकाग्रे तथा राणां ध्रोन उच्यते तस्मांतत्रियथास्थानं षट्कोणां चतुरंगुलं रक्तं चकु [illegible]
धारणां नाडीनां चेष्टनेविघ्नेश्वरां सुषुम्णो डापिंगलानां षट्कोणानन्त्यडं गुलं [illegible]
त्रधारणमपि नाडीनां हृदयेवैकता भवेत् तेस्यानं षोडशारं स्यान्त्समांगुलप्रमा [illegible]
प्रावक्रकं योषानामपि मंत्राणां चिंतनस्य तपस्य च यस्मादायं तु हृदये तस्मादा [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव २२६ 226

ततः तन्त्रं तत्रैवतिः सेतुवयप्राये तस्मान्नित्यं प्रसर्पति पार्श्वयोः सेतुमादाय जपकोर्य [illegible]

कूर्मादसत्वादेकवचनं मंत्राणां प्रस्तावः सेतुस्तत्सेतुः प्रस्तावः स्मृतः चतुर्दश्यस्वरो यो [illegible]

बिन्दुभ्यां युक्तानां सेतुरुच्यते अत्राशिवामित्युपलक्षणा येन स्वेष्टदेवतामित्यर्थः स [illegible]

तथा पूजयित्वा ततो मालां गृहीत्वा दक्षिणे करे मध्यमायामध्यभागे वर्जयित्वा तु तर्जनी [illegible]

तत्र भावतः स्थापयित्वा तत्र मालां अंगुष्ठाग्रेण चालनं प्रत्येकं बीजमादाय अंका दूर्ध्व [illegible] भैरव प्रतिवार [illegible]

क्षोभ न चालयेत् मालाबीजं तु लक्षव्यं तो न हि परस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रं। सर्वं जपप्रमुक्तेन वामांगुष्ठाग्रेण मेरवा। सर्वं बीजं जपन्यस्तु परबीजं तु संस्पृशेत्॥ अंगुष्ठेन भवेत्तस्य निःफलः स जपः सदा। मालां स्वहृदये [illegible] नेत्रा दक्षिणपाणिना देवी
विचिंतयन् जपं कुर्याद्वामेन न स्पृशेत्॥ अंगे कार्हे ऊर्ध्वे तन्मेरुं गुष्ठाग्रेण न स्पृशेत्। माला बीजं तत्त्वं व पि मणिः॥ शैवागमे। तर्जन्या न स्पृशेत् सूत्रे के [illegible] विचयं यत्नान्न स्पृशे
द्वामहस्तेन करं अष्टांनकारयेत्॥ अक्षाणां चोच्चले नैं गुष्ठेनान्यमक्षं न संस्पृशेत्॥ जपकाले सदा विद्वान् मेरुं नैव विलंघयेत्। परिवर्जनि काले समं च इ मेवकारये
कर्लिः स्वटस्वटाशब्दं ब्दोले माले बलमतिः पतिते देवि दुःषः स्फुटिते व्याधिसंभवः हस्तच्युते महाविघ्नः सूत्रच्छेदे विनश्यति॥ वलितेऽम [illegible] मा [illegible] गुलौ
गते स्फुटिते मतो सूत्रच्छेदे गुणच्छेदे पी स्पर्शः तथा। कासे क्षुते च जृंभायां मेकमावर्तनं त्यजेत्॥ प्रमादात्तर्जनीस्पर्शो भवेदावर्तनं त्यजेत्। आवर्तने जंमंत्रस्य जा [illegible] वि
स्पर्शे क्षालयित्वा पुनर्जपेत्॥ योगिनीतंत्रे॥ सर्वास्वपि च मालासु मेरुः पार्श्वे विधीयते॥ न स्पृशेत्तं कदाचित्तु स्पर्शे त्वावर्तनं पुनः। न स्पृशेत्तर्जन्यां [illegible] सर्वत्र तर्जनी स्प
स्ये चानिषेधात्॥ अन्यांगुलिनाम स्पर्शसंभवान्वेति॥ तथा महाकपिलपंचरात्रे॥ एकचित्तः प्रशांतात्मा क्षसूत्रकरः शुचिः॥ मुग्मी को [illegible] कं इ मील नवर्जि
सविसर्गं समात्रं च सबिंदु साक्षरं स्फुटं। तदुक्तं नापि विभ्रांतं क्रमात् मंत्रं जपेत् सुधीः॥ नारदपंचरात्रे॥ अक्षरादक्षरं यावत् सर्वदोषवि [illegible] बि [illegible] नातीव त्वर्या [illegible]
। दोषं वा वितथक्षेपरहितम् लुप्त [illegible] धिया चित्ते॥ एकैका जपं तां [illegible] विप्रचितिवे अय्यागवेत्॥ योगिनीतंत्रे॥ अक्षो नरश्चाते वाथिजपा [illegible] सि [illegible] वेत्॥ त्वं माले सर्व [illegible] नां
श्रीतित्वशुभदा मम। शिवं कुरुष्व मे भद्रे यशो वीर्यं च सर्वदा। पुष्करं शिशिरिबीजस्थं सूक्ष्मसूक्ष्मान्वितं भवेत्। आकाशशास्ति संयुक्तं सि[illegible] हृदयसंयुतं॥ एतन्मंत्रा [illegible] मंत्रो
मालायाः परिकीर्त्तितः। ग्रहणे स्थापने चैव प्रजने विनियोजयेत्॥ पुष्करं हकारः। शिखी रेफः। सूक्ष्म ईकारः। आकाशशास्ति भांविंदुर्धं [illegible] युतं। सि[illegible] हृदयमंत्र
फेत्कारीतंत्रे॥ यथाशक्ति जपं कृत्वा प्राणायामत्रयं चरेत्॥ नारदपंचरात्रे॥ जपेत्तदनुकुर्वीत यथाशक्त्या युतादिकं। निवेदयेद्देवतायै [illegible] कर्म समर्पितं॥ ॐ [illegible] का
विश्वात्मन् मंत्रमूर्ते जगद्देव गृहाणेमं जपं माधव प्रदीनस्य शाश्वता [illegible] पूर्वोदके पुष्पं कृत्वा दक्षिणपाणिना॥ अग्रतो निक्षिपेद्विद्वान् मूलमंत्रेण साधकः मंत्रं मा भा
पांशु यान्वि स्फुरन्नित्या सिद्धिर्भवेन्मम॥ विवादा वाहसोमशंभुः॥ मानसोवाप्याणां कुर्यादेकतमं जपं। मूलस्याष्टशतं जप्त्वा [illegible] वितं। गुह्यातिगुह्यगोप्ता त्वं गृहाणास्म
त्कृतं जपं। सिद्धिर्भवतु मे देव त्वत्प्रसादात्त्वयि स्थिते। योगिनीतंत्रे। पठित्वा मुंदक्षहस्ते न शं भवे। मूलमंत्राद्यैतोयेन च करे हस्ते निवेदयेत्॥ नारदपंचरात्रे॥ संपूज्याथ जपं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धा॰ व
२९३

कुर्याद्यावद्दिनप्रहरद्वयं। तदूर्ध्वे पूर्ववत्स्नात्वा विशेषेण विधानवित्। न्यासादि साधनं सकलं कर्म कुर्याद्गुरोदितं। पूजाग्निहोमपर्यंतं ततश्च जपमारभेत्। यावद्दिनावसानं तु भक्ष्य-
स्नात्वा ततो द्विजः। उपास्य पूर्ववत्संध्यां देवं संपूजयेत्सुधीः। विसृज्य भोजनं कुर्यात्स्वतंत्रे तारकोदये। संध्यामुपास्य देवं पूर्ववत्पूजयेदिति संबंधः॥ अथातो वक्ष्ये भोज्यानि। त्रैलोक्यस-
मोहनतंत्रे॥ भिक्षाशी वा हविष्याशी शाकमूलफलाशनः। पयोव्रती वा नियतो जपेदेकाग्रमानसः। भिक्षा सचरुपमा हकुंभसंभवः॥ वैदिकाचारयुक्तानां शुचीनां श्रीमतां सतां। स-
त्कुलस्थानजातानां भिक्षाशी वाग्यतो नामिति। नारदः। चरुमूलफलक्षीरदधिभिक्षान्नसक्तवः। एतत्स्वधाविधिप्रोक्तं पवित्रं व्रतभोजनं। कपिलः। यावीयगान्नशाकं च पयो मे स्वं हवि-
ष्यकं। पूर्वं पूर्वं प्रशस्तं स्यादशने मंत्रसाधने॥ हविरुक्तं कुंभसंभवेनाऽसितेन कचिद्यहे मंतमुपमन्त्रे स्वीय संयुतं। अग्रजा वहतं पञ्चामृतं नोत्पहतं च यात्। दधिक्षीरघृतं चाग्र्यमभं-
क्षं वंशुडवर्जितं। तिलाश्चैवातिमुद्गाः कंदं केमुकवर्जितः। नारिकेलफलं चैव कदलीलवलीं तथा। आम्रमामलकं चैव पनसं च हरीतकी। व्रतांतरप्रशस्तं च हविष्यं मन्यते बुधः।
अवैष्णवमलभ्यं वाप्यप्रशस्तं व्रतांतरे। मन्वन्तरे नीवारः। शातातपः। हैमंतिकं सितास्विन्नं मुद्गास्तिलाय वाः कलायकंगुनीवारा वास्तूकं हिलमोचिका। षष्टिका का-
लशाकं च मूलकं केमुकेतरत्। कंदं सैंधवसामुद्रे गव्ये च दधिसर्पिषी। पयोनुद्धृतसारं च पनसाम्रहरीतकी। पिप्पलीजीरकं चैव नागरंगकं तिंत्रीलिका कदली लवली
धात्रीफलान्यगुडमैक्षवं। अतैलपक्वं मुनयो हविष्यान्नं प्रचक्षते। मूलकं हविरपि वैष्णवानां निषिद्धं॥ तदुक्तं विष्णुयामले॥ यमलोऽसंतथाम स्थूलं तथा वंताकमूलके।
निवेदयेन्नैव तत्र हरेरैकांतिरतिरिति॥ अथ वर्ज्यानि॥ तत्र कुंभसंभवः॥ लवणं च पलं चैव क्षारं क्षौद्रं रसोत्तरं। माषमुद्गमसूरांश्च कोद्रवांश्चणकानपि। क्षारं लवणमि-
ति संबंधः। मुद्गाः सिताः॥ उत्तरतंत्रे॥ स्विन्नं च लवणं मासं गंजनं कांस्यभोजनं। माषाढकीमसूरांश्च कोद्रवांश्चणकानपि। तैलं वद्धिमुक्तं वर्ज्यं स्वादं प्रमत्तता॥ रुद्र-
यामले॥ निश्चयोत्साहधैर्यं च तत्त्वज्ञानस्य दर्शनात्। अल्पाशनादसंगाच्च षड्भिर्मंत्रः प्रसिध्यति। प्रयासात्सहसा भक्ष्याच्च प्रजल्पान्नियमाग्रहात्। जीवसंगाच्च लौल्याच्च ष-
ड्भिर्मंत्रो न सिध्यति। अशंकितमनाश्चैव शिवशक्तिमयस्ततः। देवीमंत्रमयं साक्षाद्रूपयेदात्मानमात्मनि। मनोन्यत्र शिवोऽन्यत्र शक्तिरन्यत्र मारुतः। न सिध्यति वरा-
रोहे कल्पकोटिशतैरपि। पर्युषितं नारिकेलं च कोद्रवान्नं मसूरिका। कांस्यपात्रं च तैलं च मंत्रवीर्यहराणि षट्। वीर्यविज्ञानयोर्हंता ज्ञानहर्त्री ... तस्मात्सर्वप्रयत्नेन
जीर्णपर्युषितं त्यजेत्। आरनालं वान्यमग्नं मंत्री दृष्ट्वा परित्यजेत्। फलेलोभो भवेन्नूनं मंत्रवीर्यहरं ध्रुवं। तेन कारणभावेन मंत्री क्षारान्... पित्तलेम लुदं न्पेनेषु

श्री
२९३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इधान्यं च कोद्रवं। कोद्रवान्नं परित्याज्यं सर्वथा लघुकर्मणि॥ मरीमान्नं हन्त्री च परित्याज्याथ सर्वथा। कांस्यपात्रमभुंजं वनछदं विकुलापुरा॥ मंत्रवीर्यहरं लाभ्युपयापि स्या नम
हेश्वरः॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन कांस्यं स्यात्स्यं तु साधकैः॥ तिलतैलं मंत्रपूतं पावनं देवदुर्लभं॥ मर्दयित्वा प्रयत्नेन स्नानं कार्यं हि सर्वदा। वर्जयेत्तैलपक्वं च यां भोज्यं नैव सदा बुधैः॥
न भोक्तव्यं न भोक्तव्यं मंत्रिणा तत्कदाचनेति॥ अथ भोजनपर्यायः॥ तत्र कुंभसंभवः॥ उपस्तीर्यापिवाथैतत्संस्कृत्य प्रोक्षणादिभिः॥ पावयेद्वैदिकैर्मंत्रैः पुनर्मूले नमं
त्रवित्॥ वैदिकैः प्रोक्षणादिभिः पावयेदिति संबंधः॥ मूलेन मंत्रयेदिति शेषः॥ तथा सोमशंभुः॥ हृदा संभोजयेन्मंत्री पूतेरावामयेऽजलैः॥ हृदा हृदयमंत्रेण तत्तलं चाभि
मंत्रितं पिबेदिति॥ पलाशपत्रेण मध्यपत्रवर्जितेन कृतपात्रावस्यामेव भुंजीतेति चेदिति॥ कांस्यभाजननिषेधादं नियमइत्तितवी॥ अथ शयनविधिर्यामालिनीतंत्रे॥ अथ
शयानः शुद्धात्मा जितक्रोधो जितेंद्रियः॥ नारदपंचरात्रे॥ भुक्त्वा शयीत शयने सुशुद्धे च सुशीतले। अर्धरात्रे समुत्थाय पादशौचं भवेद्द्विजः॥ आवश्यदेवं से स्मृत्वा हृदि संस्
स्मृत्वैव तत्तातपं कुर्यात्पाथाशक्ति श्रयेदिति तदेश्वरीति॥ तथा वैशंपायनः॥ शयनं कुशशय्यायां विन्यसेत्तु विवस्त्रधृक्॥ तदासः क्षालमेत्रि संमन्यपावि धमावहेदिति॥
वायवीयसंहितायां॥ अहत्वा सारलास्तीर्णे सदर्भशयने शुचिः॥ मंत्रितेवशिवं ध्यायन्नु प्राक्शिरस्को निशि स्वपेत्॥ शिवमित्युपवेक्ष मंत्रितेसेशभंत्रण॥ केपिल
पंचरात्रे॥ गुरूपादर्शनं कृत्वा तु पवासी जितेंद्रियः॥ दर्भशय्यां गतो रात्रौ दृष्ट्वा स्वप्नं निवेदयेत्॥ योगिनीतंत्रे॥ प्रज्ञो गतो हृदि देवताय यमंत्रात्रयतस्थिरेता
त्मा॥ लब्धे कमुकदक्षिणापार्श्वशायी स्वप्नं परीक्षेत यथोपदेशं मंत्रान्निति वक्ष्य वचनेन सकले सुरांग स्यते। तथा। भगवन्देवदेवेश भक्तिभक्तिप्रियवाहना। दृष्टानिष्टसमा
ख्यमम सुप्तस्य शाश्वत। एवं सुप्तः कुशास्तीर्णे ततः प्रयतमानसः॥ निशांते पश्यति स्वप्नं शुभं वा यदि वाशुभं॥ पिंगलामते॥ तारो हृद्धि त्रयं भूलपाशायेद्विठ ईरितः॥ स्व
प्नमानवमंत्रोयं शंभुना परिकीर्तितः॥ नमोजयत्रिनेत्राय पिंगलाय महात्मने। वामाय विश्वरूपाय स्वप्नाधिपतये नमः॥ स्वप्ने कथय मे तथ्यं सर्वकार्येषु सर्वदा॥
प्रशेषतः॥ क्रियासिद्धिं विधास्यामि त्वत्प्रसादान्महेश्वर॥ मंत्रं तत्र प्रकाशो॥ ॐ हूं लह्क केलो कायवि स्वद्वेप्रभविस्वनेवो। विश्वायविश्वरूपायस्वप्नाधिपतये न
मः॥ स्वप्नमानवमंत्रोयं कथितो नारदादिभिः॥ अथ शुभस्वप्नसूचकस्वप्नाः॥ तत्र योगिनीतंत्रे॥ त्रिविधं दर्शनं तस्य यथार्थमयथार्थकं॥ अपावकं यत्स्वस्थानां स
ख्यातानां हि दर्शनं॥ यथार्थं तद्यथार्थमास्वस्थानां विकारजं। अपावकं मानसं च यथार्थफलमुच्यते॥ एषां स्वरूपमाहयादिति दर्शनं देयादीनां विकारजं पित्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अर्धे वर्षे वत्सरार्धे द्वितीये यामे पाके वर्षपादात् तृतीये। मासे पाकः शर्वरीतुरीययामे सद्यः पाको योगिसर्गेषु दृष्टः॥ आद्ये यामे दृ
ष्टीनां मानसं मनोविकारजे॥ आगमसिद्धये॥ अर्धे वर्षे वत्सरार्धे द्वितीये यामे पाके वर्षपादात् तृतीये मासे पाकः... दृष्टे तु तमो तमो न विद्यते उत्तमोऽयस्याः सा सिद्धिरुत्तमे स्वप्ने दृष्टफलं॥ तामेगाहतं त्रैराशि स्व
प्नस्य स्वप्नमस्य वर्षमासैर्या कः फलं। एवमन्येऽपि विसर्गे निशान्ते। तथा तू रेधमाममध्यमा स्यादृष्टे तु तमो तमो न... भारती भानुर्लिङ्गिनं लिङ्गमैश्वरं। प्रसन्नं तत्र जानीयात् सिद्धिं स्वप्ननिदर्शने। प्रसन्नं निजं च देवं अ
न्ये पश्यति वै देवं विशिष्टं सर्वतोमुखं चानुरूपं प्रसादं सुमुखे निर्मले चन्द्रमण्डलं गोगङ्गाभारती भानु लिङ्गिनं लिङ्गमैश्वरं। होमप्रज्वलितेव कौसंग्रामविजयस्तथा। हंसकोकमयूराणां रथारोहणमेव च। कोकश्चवाकः
तएवसिद्धिमवाप्नुयात्॥ नारदपञ्चरात्रे॥ क्षितिलाभः क्षितिजाविलतरूणां वाग्निपर्वतं। होमप्रज्वलितेव कौ। संग्रामविजयस्तथा। पर्वतं च हयं मेध्यमामममांसे सुराक्षयं। एवमादीनि स्वप्ने दृष्ट्वा सिद्धिमवाप्नुयात्॥
कपिलपञ्चरात्रे॥ कन्यां छत्रं रथं दीपं प्रासादं कमले नदीं। कुञ्जरं वृषभं माल्यं समुद्रं फलितं द्रुमं। पर्वतं च हयं मेध्य... नदीं... समुद्रतरणमाकाशगमनं तथा। भास्करोदयं नैव प्रत्यक्षं
भ्रूकुटिरपि॥ यदा कर्मसु काम्येषु स्त्रियं स्वप्नेषु पश्यति। समृद्धिं तत्र जानीयात् तस्मिन् स्वप्ननिदर्शने॥ भैरवीतन्त्रे॥ हर्म्यस्यारोहणं चैव प्रासादशिखरोपि वा। नागाश्ववृषभेन्द्राणां तरुशैलाग्ररोहणं। विमा
नकुलाशनं। ग्रहनक्षत्रताराणां इन्दुमण्डलदर्शनं। नक्षत्राण्यपि चान्यादीनि। ताराग्र्यानीति। हर्म्यस्यारोहणं चैव प्रासादशिखरोपि वा। स्वप्ने तु मदिरापानमाममांसस्य भक्षणं। कृमिविष्ठानुलेपं च
नगमनं चैव सिद्धमन्त्रस्य दर्शनं। लाभः सिद्धे तरे श्वेतदेवीनां चैव दर्शनं। एवमादीनि स दृष्ट्वा नरः सिद्धिमवाप्नुयात्। रत्नान्याभरणादीनि स्वप्ने दृष्ट्वा प्रसीदति॥ नारदपञ्चरात्रे॥ गुरुदेवादि
रुधिरेणाभिषेचनं। भोजनं दधिभक्तस्य श्वेतवस्त्रानुलेपनं। सिंहासनं रथं यानं ध्वजं तरान्याभिषेचनं। रत्नान्याभरणादीनि... तथा दध्याभिवंदनं। सिद्धान्नं साममांसं च मद्यस्त्रीमदिरासवाः। सिद्धान्नं वृक्षं प्यानं सि
जः कन्यायोगजाभ्याश्चकेसरी। दर्पणं शेखरं भेरीं चतंत्री वाद्यं च वरोचनं। ताम्बूलभक्षणं चैव तथा दध्याभिवंदनं। सिद्धान्नं साममांसं च मद्यस्त्रीमदिरासवाः। प्रस्फुरत्पादपः शालीरोचना कुङ्कुमं मधु। लाजाः सिद्धार्थकावी
तं वस्त्रं तथान्यच्छेतचंदनं। माल्यमुक्ताफले हारः पूर्णः समुदितः शशी। प्रचण्डकिरणः स्वस्थो निम्नगाधमहोदधिः। प्रस्फुरत्पादपः शालीरोचनाकुङ्कुमं मधु। लोकेशे सापदं गताः। सर्वस्वप्नाः शुभाः प्रोक्ताः सिद्धिमोक्षफलप्रदाः॥ अथाशुभस्वप्नकाः। गजा
जं नवभाण्डं च पायसं डुपपन्नो प्यथावार्य्योगाय श्रीवरसंगतामनः प्रीतिकराश्चान्ये लोकेशे सापदं गताः। सर्वस्वप्नाः... अतऊर्ध्वमशुभस्वप्नकाः। कपिलपञ्चरात्रे॥ वेशाङ्कं कलभं काकं गर्दभं न्यममङ्गलो
रदः॥ अन्ये चान्ये विपरीतास्तु मनसः खेदहा। अशुभे योगमर्हिताः लोकविद्विष्टाः स्वप्नाः लोकशुभावहाः। अतऊर्ध्वमशुभस्वप्नकाः। कलमं बालगतं। तत्र प्रायश्चित्तमाह कपिलः॥ दृष्ट्वा दुःस्वप्नकं चैव होमात् सिद्धिमवाप्नुयात्॥ तथापि
तैलाभ्यक्तं नरं नग्नं शुष्कवृक्षं सकंटकं। प्रासादमतलं दृष्ट्वा नरो रोगमवाप्नुयात्। कलमं बालगतं। तत्र प्रायश्चित्तमाह कपिलः॥ दृष्ट्वा दुःस्वप्नकं चैव होमात् सिद्धिमवाप्नुयात्॥ तथापि
गलाभमेत। शुभेभ्युभंभवेत्स्यज्जुहुयाद्शुभेशते। अस्त्रेणेति क्रमाद्धि शान्तिति॥ तथा नारदपञ्चरात्रे॥ दृष्ट्वा समाचरेद्धोमं दन्तकाष्ठादितेमुने। केवलेनाथवा प्येन सिंहमंत्रेण शं

त्रै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

१ लयोदंतकाष्ठप्रकरणेतावदाह स्वयमेववायातं सहस्रं सार्द्धं वाय थाशक्त्याथ वा द्विजः । अस्त्रस्त्रसंपुटितैर्नैषां नाम्नास्वाहान्वितैर्नव । दोषान्न् जहितद्धी स्वपदं नामावसानगोत्रस्त्राति
हमंत्रयोर्विकल्पः ॥ एषां दोषनिदानानां ॥ अथ स्वप्ननिवेदनं तत्रैव ॥ शिष्यस्तु गुरुं चिरात्तोन्तःपुष्पहस्तो गुरुं नत्वा मूर्ध्ना शिरसा दृष्टं तस्मै स्वप्नं निवेदयेत् । स्वप्नं चेन्न यादृशं समधु
गा आश्चर्यमनिर्हर्षदं ॥ अकस्मादद्य दिनाद्येतन्नारभ्यात गुरोर्विना मंत्रप्रसादजनितलिंगं चतुर्गुरोर्विना । प्रकाशनीयं विशेषेद्कस्य विशिष्टसिद्धिमिच्छता । प्रकाशयति यो मो
हादेत्सुकान्मंत्रतेसुखेन ॥ निकरस्थाश्च तास्तस्य सिद्धयो यांति दूरतः । आविर्भवंति दुःखानि शोकाश्च विविधा अपि ॥ वक्ष्ये तु कल्पान् ॥ मंत्राराधनसक्तस्य प्रथमं वत्सरत्रयं ॥
विनप्रसादेन मनसश्च तुष्टिरल्पापिताप्यं परा अस्य सुखत्वात् तथा भैरवी तंत्रे ॥ ज्योतिः पश्यति सर्वत्र शरीरं वा प्रकाशयुक्तं निजं शरीरमथवा देवतानां यमद्विहा ॥ नारदपंचरात्रे ॥ मंत्रा
राधनसक्तस्य प्रथमं वत्सरत्रयं । जायते बहुविघ्नानि नियमस्तस्य नारद ॥ नो द्वौ साधको याति कर्मणा मनसा यदि ॥ तृतीयवत्सरादूर्ध्वं राजानश्च महीभृतः । प्रार्थयंते गुरो धेनुग
विता अपि मानिनः । प्रसादः क्रियतां नाथ मम ओद्धरणकारणं । प्रज्वलंतं च पश्यंति तेजसा विभवेन च । अतस्तु मुनिशार्दूल निष्ठुरं च कुमक्षमात्रं न च मा दूत्सरादूर्ध्वं स्य यं सि प्रवर्ति
मंत्रराट् । नाश्चर्यमिति हृदये मंत्रसिद्धिनियामिके । अत्यानंदप्रदान्यार्थ प्रत्यक्षेपि बहिस्तथा । तथ्य धीमत् क्षणं विप्रश्रवणं लेखितं [illegible] तः क्षणं दुंदुभिनिर्घोषं शंख [illegible] तरि
क्षतः क्षणं च मधुरं वा वीणा नागीत समन्वितां । आजिघ्रति क्षणं गंधान् कर्पूरमृगनाभिजान् । उत्पतंतं क्षणं चापि पश्यत्यात्मानमात्मना । चंद्रार्ककिरणाकीर्णं क्षणमालोकये
न्नभः । राजगोवघना दंष्ट्रभ्रष्टाणुपात्वक्षणं द्विजः । निर्भरांबुदसंक्षोभं क्षणमाकर्षयत्यपि । तारका त्रिविधि चित्राणि योगिनो न भासितितानृ पश्यत्युज्जाहयात्मक्षणं मंत्रे व्रती
सदा । क्षणं किलिकिलारावैर्हंसबर्हिरवं तथा । क्षणं मेघोदयं पश्येत् क्षणं रात्रिं दिने सति । रात्रौ च दिवमालोकं स सूर्यं क्षणमीक्षते । बलेन परिपूर्णं च तेजसा भास्करोपमः ।
पूर्णेंदुसदृशः कांत्या गमनेन विहंगोपमः । रमेत्र पुरुषः क्रोधे तेगांभीर्येण सुखेन च । स्वल्पाशने नाक्रुशता बहु नापि न रक्षीयते ॥ [illegible] रथान्येचं भ [illegible] जपसल्यादेप
ध्यानगतो मंत्री न खेदमधिगच्छति । विनाभोजनपानाभ्यां पक्षमासादिकं मुने । इत्येवमादि मिश्चिह्नैर्महाविस्मयकारिभिः ॥ प्रतीतः संप्रबोद्धव्यं प्रसन्नो मंत्रराडिति ॥
तथा बौधायनः ॥ सिद्धस्तु चिह्नानि दाताभोक्ता अयाचकः । दाता भोक्ता यथावकहृत्य [illegible] ॥ प्रपंचसारे ॥ ततोस्य प्रत्ययस्त्वेवं जायते जपकोमतुं ॥ अधिष्ठितं निश्चयदी
पं निस्तमिस्त्रं गृहे भवेत् । अकोपमस्ते जसा सोभवति नलिनजासं ततं किं करीस्या द्रागानश्यंति दृष्ट्वा द्रुतमथधनधान्याकुलं तत्समर्पं । देवतानि त्यं नमो स्नेविदधति फणि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ज्ञो नैव दृश्यंति पुत्राः पौत्राश्च मित्राणि कृतघ्नास्तु वि यदि परं धाम विष्णोः समभ्यात्। एवं कृतेपि न सिध्यति चेन्मंत्रः द्वयं त्रयं वा पुरश्चरणं कुर्यात्॥ तदुक्तं फेत्कारीतंत्रे॥ कर्मणा
प्रबले नैव प्रतिबंधो विरोधिना। यदि सिद्धिं न लभते द्विस्त्रिर्वा पुनराचरेदिति॥ अथ होमपर्यायो विचार्यते॥ तत्र काश्यपीसंहितायां॥ अथाग्निकार्यं वक्ष्यामि कुंडे वा स्थंडिलेपि वा।
वेद्यामप्याथ संपात्रेण अथवा नवेभुमे॥ ज्ञानार्णवे॥ नित्यं नैमित्तिकं होमं स्थंडिले वा समाचरेत्। गोमयेनोपलिप्तायां भूमौ रचस्थलं एकं हस्तमात्रं तु तत्र कुर्याद्वालुभिः शुभ्रैः श
नैः। अंगुलोत्सेधसंयुक्तं चतुरस्रं समंततः॥ क्रियासारे॥ समोन्नतदिक्षु प्राक्प्रवणः प्रागुदक्प्रवणोपि वा। उदक्प्रवणः प्रदेशो वा स्थंडिलस्य स्थलं स्मृतं। प्रकृतिः प्रमाणं यथा
लः॥ स्थंडिलं वालुकाभिर्वा रक्तमृद्भिस्तथापि वा। तथा वसिष्ठः॥ हस्तमात्रं स्थंडिलं वा संक्षिप्ते होमकर्मणि। अत्र संक्षिप्ते इत्यभिधानात् सहस्रादिसंख्यो होमः स्थंडिले न कर्त
व्य इति केचित्। तत्र होमं समारभेत् कुंडे वा स्थंडिलेवाथ पूजिते। अग्निप्रणयनं कृत्वा ध्यात्वाचार्यः सर्ववेदवित्। तत्र होमं व्याहृतिभिरष्टोत्तरसहस्रकमिति वायुपुराणवचनात्।
कुंडे वा स्थंडिले वापि तत्र होमो विधीयते। अयुतं होमसंख्या च पलाशसमिधस्तथैव तिलाः पुराणवचनात्। अत्र होमाशक्तौ तु जपः शक्त्यपेक्षया सर्वत्रेति नारायणीयवचनात् जप
एव कार्यः। तत्र ब्राह्मणैः पुरश्चरणजपसंख्या चतुर्गुणजपः कार्यः। क्षत्रियैः षड्गुणः। वैश्यैरष्टगुणः। होमकर्मण्यशक्तानां त्रयाणां जपसंख्या। होमकर्मण्यशक्तानां दत्तं वसु
संमितमिति। उत्तरतंत्रवचनात्। तदशक्तौ तु विप्राणां द्विगुणः। क्षत्रियाणां त्रिगुणः। वैश्यानां चतुर्गुणः। होमकर्मण्यशक्तानां विप्राणां द्विगुणो जपः। इतरेषां तु वर्णानां त्रिगुणा
दि विधीयत इति गौतमवचनात्। इदं तदपि विप्रमात्रपरं। तत्राप्यशक्तौ होमसंख्याचतुर्गुणं जपः कार्यः। होमाशक्तौ जपं कुर्यात् होमसंख्याचतुर्गुणं इति शिष्टवचनात्। एतदपि
विप्रमात्रपरं। क्षत्रियवैश्ययोः प्राग्वत्। षड्गुणाष्टगुणजपो भवति। प्रागुक्तवचनात्। तत्राप्यशक्तौ होमसंख्याद्विगुणजपो वा कार्यः। यद्यदंगं विहीयेत तत्संख्याद्विगुणो जपः।
कर्तव्यः सांगसिध्यर्थं तदशक्तेन भक्तितः इति कुंभसंभववचनात्। तदशक्ते न पुरश्चरणसंख्याचतुर्गुणादिकरणाशक्तेः। एतदपि विप्रमात्रपरं। क्षत्रियवैश्ययोस्त्रिगुणचतुर्गुण
जपो भवति प्रागुक्तगौतमवचनादेव। द्विजमुख्येतरब्राह्मणानां तु चतुर्गुणपक्षे दशगुणजपो भवति। द्विगुणपक्षे तु पंचगुण जप इति। द्विजमुख्यब्राह्मणं तु यं वर्णमाश्रितः। शूद्रस्त
स्य तद्वर्णविहितजप एव चेति॥ तदुक्तमुत्तरतंत्रे॥ द्विजानां होमविरहे यः प्रोक्तः सूरिभिर्जपः। तच्छूद्राणां स एवोक्तः शूद्रो यं वर्णमाश्रितः। तत्स्त्रीणां विहितं जपं कुर्यात्क्रियाप
रायण इति। गौतमोप्याह॥ होमाभावे द्विजानां तु जपः प्रोक्तः पुरा तु यः। तत्सु शूद्राणां च तत्कश्मद्राणां च स एव हीति। अतः स्त्रीशूद्रैर्होमानधिकारात् जप एव कार्यः। ज्ञानार्णवतंत्रे॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ततो होमं दशांशेन जले संपूज्य देवतां। तर्पयामीति मंत्रांते प्रोक्ता ह्यि मूर्ध्नि तर्पयेत्॥ वैशंपायनः॥ तर्पणस्य दशांशेन नमोंतमंत्रमुच्चरन्। अभिषिंचेत्स्वमूर्धानं जलैः कुंभस्थ-
मुद्रया॥ इत्यरतंत्रे॥ तद्दशांशेन भोजयेद्द्विजान् सदाचारान् दशांशतः। नानाविधैर्भक्ष्यभोज्यैर्लेह्यचोष्यैस्तथोत्तरैः। सर्वथा भोजयेद्विप्रान् कृतसांगत्वसिद्धये। विप्रा धनमात्रेण योगेसौ-
गत्यमाप्नुयात्॥ एकमंगं विहीयेत ततो निष्फलमाप्नुयात्। अंगहीनं भवेद्यद्यत्कर्मनेष्टार्थसाधकं। न्यूनातिरिक्तकर्माणि न फलंति मनोरथान्। तएव पूर्णतां यांति समस्तानि भवेति
वेत्। अतो यत्नेन विदुषो भोजयेत्सर्वकर्मसु। याश्चान्याः कर्माणि हीयंते द्विजभोजनैः। निरर्थकानि तानि स्युर्वीजान्यूषरगाणि वत्। गुरुं संतोषयेत्पश्चात् गोहिरण्यांबरादिभिः।
गुरौ तुष्टे हि संतुष्टो मंत्रसिध्यति मंत्रिणः। इत्थं पुरश्चरणतः प्रसन्ना देवता भवेत्॥ श्रीकुलार्णवे॥ यद्दृष्ट्वा श्रुतं मंत्रं छन्नेनापि च्छलेन वा। परेरितं गाथां वा सजपेद्यद्यनर्थ-
कृत्। पुस्तके लिखितान्मंत्रान् आलोक्य प्रजपंति ये। ब्रह्महत्यासमं तेषां पातकं परिकीर्तितं। अनेनकोटिमंत्राणां विघ्नव्याकुलकारणं। मंत्रं गुरुमुखात्प्राप्तमेवं स्यात्स-
र्वसिद्धिदं॥ अथ प्रयोगस्तत्र जपमाला॥ सा तु द्विविधा॥ मातृकाक्षरमयी मणिमयी चेति। तत्र मणयस्तु पुत्रजीवशंखविद्रुमरत्नमुक्ताफलपद्मवीजसुवर्णरजतकु-
शग्रंथिरुद्राक्षाइत्यक्षविशेषाः। अक्षसंख्यास्तु साक्षिकरध्वजसप्तमसमभेदं नाष्टोत्तरशतचतुःपंचाशत्सप्तविंशतिश्चेति॥ अथ मालायाः संस्कारकालः। तत्र वि[illegible]द ३१
शीपूर्वाह्नः। शक्तेरष्टमी नवमी चतुर्दशी रात्रिः। गणेशस्य चतुर्थी मध्याह्नः। शिवस्य त्रयोदशी दिवा। सूर्यस्य सप्तमी पूर्वाह्नः इति॥ अथ मालायाः सूत्राणि॥ विप्रादेः पद्मस-
त्रं कार्पाससूत्रं वेद्कन्या ब्राह्मणीकृतं स्वसमानवर्णयोषित्कृतं त्रिगुणीकृतं कुर्यात्। अन्येषु सूत्रेषु यथायोग्यमेव कार्यमिति॥ अथ संस्कारः॥ तत्र प्रणोमोक्तमात्रया गोम-
त्रगोमयदुग्धदधिघृतं कुशजलात्मकं पंचगव्यं संपाद्य शक्तिव्यतिरिक्ते पूर्वदिने कृते कर्मक्रमे साधकः प्रातःकृतनित्यकृत्यः सूत्रमणींश्च पृथक्पृथक् पंचगव्येन जलेन च
प्रक्षाल्य नवसु पिप्पलदलेषु पद्माकाररचितेषु सूत्रं मणींश्च संस्थाप्य तेषु प्रणवं भुवनेश्वरीवीजं मातृकाक्षराणि च सूत्रे प्रतिवीजं वीजेषु च विन्यस्य मणीन् सूत्रं च गंधादिभिः
संपूज्य कुंडादौ नित्यहोमविधिनाग्निं संस्थाप्य यथाशक्ति समिद्भिः घृतैस्तिलैः केवलघृतैर्वा सद्यादिपंचमंत्रैः कृत्वा होमाशक्तो जपं वा विधाय सूत्रे रुद्राक्षपुत्रजीवपद्माक्षाः
मुखं न मुखं संयोजयेत् यथा मुखमन्यमणिमित्यारोपयेत् एकैकमणिमध्ये गुरूक्तविधिना ब्रह्मग्रंथिं विधाय गोपुच्छाकारेण ग्रथयित्वा॥ ॐ सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय
वै नमो नमः। भवे भवे नाति भवे भवस्व मां भवोद्भवाय नमः इति मंत्रेण पंचगव्येन शीतलजलेन च प्रक्षाल्य ॐ वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२३६

216

कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः इति मंत्रेण चंदनागरुकर्पूरकुंकुमैर्विलेप्य ओं अघोरेभ्यो
थघोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः इत्यगरुशीरकर्पूरशर्करागुग्गुलमधुचंदनघृतैर्धूपयित्वा ओं तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि तन्
नो रुद्रः प्रचोदयात् इति गंधचंदनकस्तूरीकुंकुमकर्पूरलेपयेत् ततः ओं ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे अस्तु सदाशिवोम् इति
मंत्रेण प्रतिबीजं शतं शतमभिमंत्रयेत्। ततस्तत्पूर्वोक्तवक्त्रमंत्रेण पंचरुद्राक्षस्यावदेवतानामावाहनस्थापनसन्निधापनसन्निरोधनसंमुखीकरणसकलीकरणाव
गुंठनामृतीकरणपरमीकरणं तत्तन्मुद्राभिर्विधाय प्राणमंत्रैः पंचभिर्मंत्रैः प्रतिबीजं पंचोपचारैः संपूज्य देवतां स्वेष्टदेवतावत्पूजयित्वा संस्कृतमालया जपं कुर्यादिति जपमाला
संस्कारविधिः॥ इत्थं प्रतिष्ठितमालया जपं कुर्वन्यदा तन्मालासूत्रं जीर्णमिति ज्ञायते तदैव दृढं सूत्रं ग्रथयित्वा तया स्वेष्टमंत्रमष्टोत्तरशतं प्रायश्चित्तार्थं जपित्वा पश्चात्तया मालया य
था पूर्वं जपं कुर्यात्॥ अयं प्रतिष्ठाकारस्तु रुद्राक्षस्यैव नान्येषां। अन्येषां पद्माक्षादीनां तु प्रतिष्ठाविधिः प्रदर्श्यते॥ तत्र ग्रथितां मालां कुत्रचित्पात्रे संस्थाप्य तस्याग्रे गणेशसू
र्यविष्णुशिवदुर्गाः पृथक् पृथगावाह्य संपूज्य होमं जपं च कृत्वा निक्षिप्य पुनस्तां तस्मादुद्धृत्य स्वर्णपात्रस्थे पिप्पलपात्रस्थे वा धूपवासिते पंचामृते निक्षिप्य पुनस्तामुद्धृत्य शी
तजले निक्षिप्य प्रक्षाल्य चंदनागुरुकस्तूरीकर्पूरकुंकुमसौगंधिकैरनुलिप्य तस्यां होममिति मंत्रमष्टोत्तरशतं जपित्वा नवग्रहान् दशदिक्पालांश्च संपूज्य सघृतैस्तिलैर्यथाश
क्ति स्वेष्टमंत्रेण हुत्वा गुरवे यथाशक्ति कांचनं दक्षिणां दत्वा ब्राह्मणांश्चान्नादिभिस्तोषयेदिति॥ अथवा सूत्रे मणीन् ग्रथयित्वा दिनत्रयं संस्थाप्य चतुर्थदिने सद्यःसास्त्र
मंत्रेण प्रक्षाल्य हृन्मंत्रेण ग्रथयित्वा ...ला स्थंडिले स्वेष्टदेवतापूजामंडलं विधाय तत्र स्वेष्टदेवतां संपूज्य मूलमंत्रमष्टोत्तरशतं जपित्वा स्वेष्टदेवताकलशोपरि पुरश्चरणहासम्द
क्षेण घृतेन वा यथाशक्ति हुत्वा मंडलमध्ये मालां संस्थाप्य तस्यां मंत्रं मूलमंत्रं षडंगमंत्रांश्च विन्यस्य स्वेष्टदेवतारूपां तां चिंतयन् वक्ष्यमाणविधिना सर्वभूतबलिं द
त्वा तस्यामिष्टदेवतां संपूज्याचार्यं दक्षिणादिभिः परितोष्य प्रणम्य ब्राह्मणांश्चान्नादिभिस्तोषयेदिति। एवं प्रतिष्ठितया मालया नानामंत्रान् जपेत्॥ अथ पुरश्चरणकाले विहि
तानि॥ तत्र मनःसंहरणं शौचं मौनं मंत्रार्थचिंतनमव्यग्रता निर्वेदश्च जपोत्साहः क्रोधत्यागः स्ववर्णाश्रमधर्मानुष्ठानपरितुष्टेंद्रियनिग्रहब्रह्मचर्यगुरुनतिकेवलानल
कस्नानमंत्राभिमंत्रितजलेनाभिषेकत्रिषवणद्विजवचनमहाकौसकुशास्तानंदवर्षपितस्वेष्टदेवतातर्पणं मध्यपत्ररहितपलाशपत्ररचितपत्रावल्यां शाकोमित

श्री
२३६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भोजनं गोविप्रबालादिपूजयावेति॥ अथ तत्कालनिषिद्धानि॥ अप्रिधान्नतमाषलेकरं तबिभीतकार्कस्नुहिच्छायाक्रमणप्रतिग्रहस्त्रीशूद्रपतितनास्तिकोच्छि
ष्टसंभाषणस्नानतर्पणाद्यननुष्ठानवर्जकुचस्रोकवस्त्रमलिनवस्त्रधारणकाम्यकर्मसंकल्पितस्ववर्णाश्रमाविहितकर्माचरणकांस्यभोजनगृहस्थाश्रमणान्यपू
जनकौटिल्यक्षारासाधुसमागमोष्णजलस्नानोमर्दनगीतवाद्यादिश्रवणनृत्यदर्शनाष्टविधमैथुनतत्कालजाधापस्तुहकर्माम्बानस्पर्शप्राणिहिंसाकं
चुकोष्णीषधारणकृत्राप्रावरणकेशमोक्षणः शिरःप्रावरणचिंताक्रोधभ्रमलतामनोरथशवतोष्णानगमनांधकारामंगलस्नानपादुकाधारणयानशय्या
धिरोहणपादप्रसारणोत्कटासनश्रुतजंभाहिक्काविकलमनस्कानशनम्रोढपादनम्रकुशयाहिंसादीनि॥ अथासनानि॥ तत्र व्याघ्रचर्ममृगाजिनवंशानि
मितकेवलकुशाकररकृपदवस्त्राकाष्ठनिर्मितानि॥ अथ निषिद्धासनानि॥ वंशशरवृत्तदारुमयपाषाणतृणवस्त्रपल्लवपिष्टिकानिर्मितानि केवलभूतलं च
ति॥ अथ पुरश्चरणारंभपूर्वदिनकृत्यं॥ तत्र प्रातः स्नात्वा निजशक्त्या विप्रान्सर्वब्राह्मणान् भोजनादिभिस्तोषयित्वा स्वगुरुमपि वस्त्राभरणधनधान्यादिभिः संतो
ष्य जपस्थाने त्रिकोणं त्रिचतुरस्रमंडले क्षं क्षेत्रपालाय नमः॥ क्षेत्रपाल महाभाग आगच्छेति क्षेत्रपालमावाह्योक्तमंत्रेण क्षेत्रपालं गंधादिभिः संपूज्य तदग्रे त्रि
कोणमंडले साधारं सान्नं व्यंजनोदकपूर्णं बलिपात्रं निधाय एह्येहि विदुषि पुत्र पुत्र मं जय मं जय तर्जय तर्जय र विघ्न रमहाभैरव क्षेत्रपाल बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहा इ
ति मंत्रेण बलिं दत्वोपवसेत्॥ अथ जपारंभदिनकृत्यं॥ तत्र शुभे मासि चंद्रताराद्यनुकूले तिथिवारनक्षत्रादिशोधिते सुदिवसे प्रातः स्नात्वा गुरुं विप्रांश्चामादाय ब्रा
ह्मणैः स्वस्तिवाचनं कारयित्वा कुशहस्तः ॐ सूर्यः सोमो यमः कालः संध्ये भूतान्यहः क्षपा पवनो दिक्पतिर्भूमिराकाशं खचरामराः॥ ब्राह्मं शासनमास्थाय क
ल्पध्वमिह संनिधिं॥ इति पठित्वा ताम्रपात्रे कुशतिलाक्षतजलान्यादायोदङ्मुखः ॐ अद्यामुके मासि अमुकराशिगते सवितरि अमुकपक्षे अमुकतिथौ भारत
वर्षे खंडे भूप्रदेशे विशेषक्षेत्रे चेदमुकक्षेत्रे अमुकशर्मा क्षत्रियश्चेत् अमुकवर्मा वैश्यश्चेद् अमुकगुप्तः शूद्रश्चेद् अमुकदासः अमुकमंत्रसिद्धिकामोऽमुकमं
त्रस्य यत्संख्या जपात्मकं पुरश्चरणं करिष्ये॥ ॐ अद्यारभ्य तावद्दिनैरहं करिष्य इति वा संकल्प्य विधाय गुरुगणपतिदुर्गामातॄन्स्तत्रा पूजां समाप्य जपमारभे
त्॥ तत्र मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा मूलमंत्रस्यर्ष्यादिकरषडंगन्यासान्विन्यस्य हृदि देवं ध्यायन् जपमालां वामहस्ते कुत्रचित्पात्रे वा संस्थाप्य चो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इकेन मूलमंत्रेण संप्रोक्ष्य ॐ मां माले महामाये सर्वशक्तिस्वरूपिणि। चतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्तस्तस्मान्मे सिद्धिदा भव। इति गंधपुष्पाक्षतैर्मालां संपूज्य ॐ अविघ्नं कुरु माले त्वमि-
ति मंत्रेण दक्षिणहस्तेन मालामादाय स्वशिरसि श्रीगुरुं कंठे पीनवर्णं मूलमंत्रं हृदये स्वेष्टदेवतां गुरुपादयोः स्वात्मानं च ध्यात्वा भ्रूमध्यस्थानं ह्रींच के गुरुदेवतमंत्रात्मान-
मेकं विभाव्य कंठस्थविशुद्धिचक्रे चतुष्पत्रमध्ये कीभूतं सुषुम्णावर्त्मनानीय तत्र देवं ध्यात्वा मूलमंत्रेण हृदयस्थानाहतचक्रमानीय तत्रापि देवतां ध्यायन् हृदयसमीपं मालां
मानीय दक्षहस्तस्य मध्यमांगुलिमध्यपर्वणि संस्थाप्य कं चित्तो भुग्नग्रीवो ऽत्र तर्जन्याः कंडूनीजनेरहितः स्वरखटादिशब्दमकुर्वन् मंत्रार्थगतचित्तो मालायाः प्रतिबी-
जं मंत्रमुच्चरन् पूर्वबीजं जपसमये परबीजमस्पृशन् प्रणवोच्चारणपूर्वकं मंत्रमारभ्य प्रातःकालादारभ्य दिनावधि देशाद्युपद्रवसंभावनायां त्वरया समाप्य नी-
वासर्धप्रहरद्वयावधि जपित्वा सर्वशेषाय तं तत्पुनः प्रणवमुच्चार्य जपं समाप्य त्वं माले सर्वदेवानां प्रीतिदा शुभदा मम। शिवं कुरुष्व मे भद्रे यशो वीर्यं च सर्वदा। इति
मंत्रेण मालां स्वशिरसि निधाय पुनः प्राणायाममृष्यादिकरषडंगन्यासान् विधाय अर्घोदकेन प्रागुक्तमंत्रेण जपं समर्प्य प्रागुक्तमालापूजनमंत्रेण मालां संपू-
ज्य रहसि स्थापयेत्। अत्र प्रणवोच्चारणं तु त्रैवर्णिकानामेव। शूद्रादीनां तु ओंकारत्यागः तयोः प्रणवेन न्यासः इति। ततो मध्याह्नस्नानादिकं विधाय पुनः यथावि-
स्तरतः कृत्वा प्रतिदिनं होमपक्षे जपदशांशं कृत्वोक्तद्रव्यैर्विधानासंस्कृतेऽग्नौ हुत्वा होमदशांशं तर्पणं तर्पणदशांशं मार्जनं मार्जनदशांशं ब्राह्मणभोजनं च ... कु-
र्यात्। प्रतिलक्षहोमपक्षे एकलक्षसंख्यं जपं समाप्य तद्दशांशहोमादिकं कृत्वाग्निमलक्ष्य जपमारभेत्। कल्पोक्तसंख्याजपसमाप्त्यनंतरहोमपक्षे कल्पोक्तसंख्य-
जपं समाप्य पश्चात्तद्दशांशं होमादिकं कुर्यादिति। पक्षत्रयेप्येकः पक्षः कार्यः। होमपर्याप्ते तु प्रागेव दीक्षाप्रकरणे प्रोक्तः। होमाशक्तौ जपश्च कार्यः। तत्र ब्राह्म-
णैः पुरश्चरणसंख्याचतुर्गुणः कार्यः। क्षत्रियैः षड्गुणो वैश्यैः सप्तगुणः। अत्राशक्तौ ब्राह्मणैः पुरश्चरणसंख्याद्विगुणो जपः कार्यः। क्षत्रियैस्त्रिगुणो वैश्यैश्चतु-
र्गुण इति। तत्राप्यशक्तौ होमसंख्याचतुर्गुणो जपः कार्यः। एतद्विप्रपरं। क्षत्रियवैश्ययोः प्राग्वत्। षड्गुणाष्टगुणजपो भवति। तत्राप्यशक्तौ होमसंख्याद्विगुणो जपो श्री २३७
वा कार्य इति। एतदपि विप्रमात्रपरं। क्षत्रियवैश्ययोस्तु त्रिगुणचतुर्गुणजपो भवति। द्विजभक्तेतरशूद्राणां दशगुणो जपो भवति। चतुर्गुणाद्विगुणपक्षे तु पंच-
गुणजप इति। द्विजभक्तशूद्राणां तु पंचवर्णमात्रिकावतां यः शूद्रः तद्वर्णविहितजप एव। द्विजस्त्रीणामपि तथैवेति। स्त्रीशूद्राणां होमा ... जप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नाविहितइति। इत्थं होमं विधाय चंदनागरुकर्पूरवासितेन तैलेन होमसंख्यादशांशतः प्रागुक्तविधिना तु ले देवं ध्यात्वा संपूज्य संतर्प्य त्वा तं देवरूपं ध्याय
कुंभमुद्रया मूलमंत्रांते आत्मानमभिषिंचामि नम इति तर्पणसंख्यादशांशतैर्हो स्वमूर्ध्न्यभिषिच्याभिषेकसंख्यादशांशसंख्यकान् स्वेष्टदेवतामेकात्मना ब्रा
ह्मणान् आमंत्र्याहूयाभ्यंगादिना स्नापयित्वा वस्त्रगंधादिभिरलंकृत्य षड्रसैर्नानाविधैर्भक्ष्यैर्भोज्यैः स्वेष्टदेवताबुद्ध्या भोजयित्वा तांबूलदक्षिणादिभिः
परितोष्य विसर्जयेदिति प्रत्यहं लक्षौ तेवा समस्तसंख्यासमाप्तौ वा भक्तिपूर्वकं कुर्यादिति। ततस्तत्र कृतमध्याह्नस्नानानंतरं वैश्वदेवादिकमाह्निकं विधाय
स्वेष्टदेवतामंत्रजपध्यानकीर्तनश्रवणादिनादिनशेषं नीत्वा शक्तौ सायंतनस्नानं विधाय देवं संपूज्य मंत्रं जपेत्। तत्र भोज्यादि भक्ष्यं सुरुकैकविधास्तिन्ने हेमंति
कनीवारषष्टिकाकंगुणीयवाः शुद्धान्नं कृशः पादाभ्याममुलोल्यावहतागुडवर्जितमिक्षुवं ... तिलमुद्गकलायाकेमुकवर्जं कंदविशेषनारिकेलकदलीफ
ललवलीपनसाम्रामलकाइक्षुहरीतकीवास्तूककालशाकहिलमोचकासैंधवसामुद्रलवणेगुडूतसारास्णिगव्यानि पिप्पलीजीरकनारंगतिंत्रीणिमूल
कानि। अथ वर्ज्यानि। गुडकृत्रिमलवणे सारलवणास्विन्नपर्युषितनिस्नेहकीटादिदूषितकांजिकगंजनविल्वकरंजलशुनमसूरनालिकोद्रवमंडूकतैलपक्व
माषमसूरचणकगोधूमदेवधान्यादीनि। अतिभोजनं दिवाभोजनं च। अथ भोजनप्रकारः। तत्र स्वेष्टदेवताप्रसादमन्नं मध्यपत्ररहितपलाशपत्रैः कल्पितपा
त्रागत्यासंस्थाप्य वैदिकमंत्रैः संस्कृत्य मूलमंत्रेण प्रोक्ष्य प्रतिद्रव्यं मूलमंत्रेण सप्तधाभिमंत्र्याहितमितं हुत्वा मंत्रेणाश्नीयात्। मूलमंत्रेण द्वात्रिंशद्वारमभिमं
त्रितजलं च पिबेत्। अथ शयनं। तत्र कुशनिर्मितायां शय्यायां प्रक्षालितायां साद्भिः प्रक्षालितवस्त्रमास्तीर्य शय्यां मूलमंत्रेण सप्तवारमभिमंत्र्य। यज्जाग्रत
इति सूक्तस्य शिवसंकल्पऋषिः। त्रिष्टुप् छंदः। मनो देवता। सूक्तजपे विनियोगः। यज्जाग्रतो दूरमुदैति दैवं तदु सुप्तस्य तथैवैति। दूरंगमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मनः
शिवसंकल्पमस्तु।१। येन कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वंति विदथेषु धीराः। यदपूर्वं यक्षमंतः प्रजानां तन्मे०।।२।। यत्प्रज्ञानमुत चेतो धृतिश्च यज्ज्योतिरंतरमृतं प्र
जासु। यस्मान्न ऋते किंचन कर्म क्रियते तन्मे०।।३।। येनेदं भूतं भुवनं भविष्यत्परिगृहीतममृतेन सर्वं। येन यज्ञस्तायते सप्तहोता तन्मे०।।४।। यस्मिन्नृचः साम य
जूंषि यस्मिन्प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः। यस्मिंश्चित्तं सर्वमोतं प्रजानां तन्मे०।।५।। सुषारथिरश्वानिव यन्मनुष्यान्नेनीयतेऽभीशुभिर्वाजिन इव। हृत्प्रतिष्ठं यदजि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि धानेव
२१८
५१४

ॐ ह्रौं जयजयलक्ष्मीनृसिंह दुःस्वप्नसूचितान् दोषान् जहि जहि ॐ ह्रौं जयजयलक्ष्मीनृसिंह
स्वाहा ॥
रं यविष्णुं तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु ॥ १ ॥ इति त्रिः पठित्वा ॐ भगवन्देवदेवेश शूलभृद्वृषवाहन । इष्टानिष्टे समाचक्ष्व मम सुप्तस्य शाश्वत ॥ ॐ हिलि हिलि शूलपाणयः स्वा
य स्वाहा । नमोऽजाय त्रिनेत्राय पिंगलाय महात्मने । वामाय विश्वरूपाय स्वप्नाधिपतये नमः । स्वप्ने कथय मे तथ्यं सर्वकार्येष्वशेषतः । क्रियासिद्धिं विधास्यामि त्वत्प्रसादा
न्महेश्वर । ॐ नमः सकललोकाय विष्णवे प्रभविष्णवे । विश्वाय विश्वरूपाय स्वप्नाधिपतये नमः । इति मंत्रमभ्यस्य कुशतल्पे प्राक्शिरा दक्षिणपार्श्वशायी स्वप्नं परी
क्षेत । तत्र सुप्तानां प्रथमे प्रहरे दृष्टस्य स्वप्नस्य वर्षेण फलं । द्वितीये षण्मासैः तृतीये मासत्रयेण चतुर्थे मासेन निशान्ते सद्यः फलं ज्ञेयमिति ॥ अथ सिद्धिसूचकस्व
प्नाः । प्रसादसुमुखस्येष्टदेवतागुरुनिर्मलचंद्रसूर्यमंडलगंगागोसरस्वतीसंन्यासीशिवलिंगानां दर्शनं भूमिलाभ रक्तसमुद्रतरणयुद्धजयहोमवह्निप्रज्वलनं हंसचक्र
वाकमयूरसारसदर्शनं रथरोहणकन्याछत्ररथदीपप्रासादगजवृषमाल्यसमुद्रसर्पकुलवृक्षपर्वतपवित्रामममांसतुरगसुरासवस्त्रीदर्शनं नदीतरणआकाशगमन
ग्रहनक्षत्रदर्शनं हर्म्यप्रासादशिखरगजाश्ववृषभतरुपर्वतशिखरारोहणविमानगमनलाभदेवीदर्शनानि मद्यपानाममांसभक्षणपुरीषानुलेपनरक्ताभिषेकरक्त
भरणानि दर्शनानि ॥ अथाशुभस्वप्नानि । चंडालकलभकाकभून्यगर्तामंगलद्रव्यतैलाभ्यक्तनरनग्नशुष्कवृक्षकेटकतरुतलरहितप्रासाददर्शनं रोगदं ॥ तत्र प्राय
श्चित्तं ॥ नृसिंहमंत्रं पठित्वा दुःस्वप्नसूचितान् दोषान् जहि पुनर्नृसिंहमंत्रं पठित्वा स्वाहा इत्यष्टोत्तरशतं घृतैः कुर्यात् ॥ अपवाद्यकर्मे वास्त्रमंत्रेण वा होमः कार्यः नृ
सिंहमंत्रस्यैकाक्षरः सवक्ष्यौं इति । अस्य मंत्रस्य स्वोपास्यमूलविद्याया । अथ स्वप्ननिवेदनं । तत्र गुरुचरणारविंदयुगलं प्रणम्य पुष्पहस्तः स्वप्नं तस्मै निवेद
येत् गुरोरन्यत्र न प्रकाशयेत् ॥ अथ सिद्धिचिह्नानि ॥ चित्तप्रसादो मनस्तुष्टिः स्वप्नाशनं निद्राजपज्योतिर्दर्शनाकस्माद्गीतहर्षौ तरिक्षस्थडिंडिमिशब्दमधुरवाद्यनादगीत
श्रवणं कर्पूरादिसुगंधपरिमलाघ्राणं चंद्रार्ककिरणप्रकाशलोकनानि एवं कृते पि न सिध्यति चेद्द्वित्रिर्वा पुनः पुनः कुर्यात् ॥ अथ मंत्रासिद्धेरन्यः पर्यायः । तत्र कुलेप्र
काशतंत्रे । अथ वान्यप्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते ॥ ग्रहणे कस्यचिद्दोर्वाशुचिः पूर्वमुपोषितः । नद्यां समुद्रगामिन्यां नाभिमात्रे भसि स्थितः । स्पर्शाद्विमुक्तिपर्यंतं जपेन्मंत्रं श्री
समाहितः । तावत्काले जपेत्वेषं ततो होमादिकं चरेत् ॥ अथ प्रयोगः । तत्र सूर्योपरागे तु पूर्वदिनमुपोषितः चंद्रग्रहणे तद्दिन एवोपोषितो ग्रहणं दृष्ट्वा स्नात्वा विधायाद्या २१८
मुके मासि मुकराशिगते सवितरि अमुकपक्षे अमुकतिथौ अमुकतीर्थे सूर्यग्रहणे चंद्रग्रहणे वा अमुकगोत्रो अमुकशर्मा दि अमुकमंत्रसिद्धिकामः अमुकग्रहण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तद्दिनमयमारभ्य विमुक्तिपर्यंतममुकमंत्रजपमहं करिष्ये इति संकल्पं कृत्वा विमुक्तिपर्यंतं जपेत्। ग्रहणकालीनजपदशांशहोममहं करिष्ये इति होमसंकल्पं च हो
माशक्तौ प्रागुक्तवज्जपः कार्यः। अपरस्तु मंत्रसिद्धिपर्यायः। तत्र कुंभसंभवः। कृष्णाष्टमीसमारभ्य यावत्कृष्णचतुर्दशीदिवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रमयुतानां चतुष्टयं। दशांशं हो
मयेत्पश्चात्तर्पयेदभिषेचयेत्। ततः सिद्धो भवेन्मंत्र इति॥ अयमर्थः। तत्रत्यो द्येदि- अमुकमंत्रसिद्धिकामः कृष्णाष्टमीमारभ्य तच्चतुर्दशीपर्यंतममुकमंत्रस्यायुतचतु
ष्टयजपं तद्दशांशहोमादिसहितं पुरश्चरणजपमहं करिष्ये इति संकल्पं विधायायुतचतुष्टयजपं सप्तधा विभज्य चतुर्दशोत्तरसप्तशताधिकसहस्रपंचकं जपित्वा तद्दशां
शहोमादिकं कुर्यादिति॥ अथ प्रकारस्तु कालोत्तरे॥ मंत्री तु प्रजपेन्मंत्रं मातृकाक्षरसंपुटं। अनुलोमविलोमेन मंत्रसिद्धिः प्रजायते॥ त्रिपंचाक्षरसंयुक्तमातृकाक्षर
संपुटं। क्रमोत्क्रमाच्छतावर्त्या मासात्सिद्धो भवेन्मनुः। मातृकाजपमात्रेण मंत्राणां कोटिकोटयः॥ सिद्ध्यस्युर्नैव संदेहो यस्मात्सर्वं तदुद्भवमिति॥ अयमर्थः। क्रमोत्क्र
मान्मातृकापुटितं मंत्रं प्रतिदिनं शतं मासमात्रं जपेदिति॥ अत्राप्यद्येत्यादि क्रमोत्क्रममातृकापुटितमंत्रस्य मासमात्रे प्रतिदिनं शतसंख्यजपमहं करिष्य इति संकल्पं
विधाय प्रतिदिनं जपेत्। मातृकासंपुटप्रकारस्तु अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं लृं लॄं एं ऐं ओं औं अं अः कं खं गं घं ङं चं छं जं झं ञं टं ठं डं ढं णं तं थं दं धं नं पं फं बं भं मं यं रं लं वं शं षं सं हं
ळं क्षं मूलं क्षं ळं हं सं षं शं वं लं रं यं मं भं बं फं पं नं धं दं थं तं णं ढं डं ठं टं ञं झं जं छं चं ङं घं गं खं कं अः अं औं ओं ऐं एं लॄं लृं ॠं ऋं ऊं उं ईं इं आं अं इति शतवारं मूलमंत्रं जपेदिति।
त्रिपंचमातृकात्वं च कथं शारदातिलके। त्रिपंचाशद्वर्णाः शंभुमते मता इति प्रागेवोक्तं एवं त्रिपंचाशल्लोममातृकया प्रत्यक्षरं बिंदुयुक्तया प्राग्वल्लोमविलोमेन मंत्रं संपुटीकु
र्यात्मासमासमात्रं प्रतिदिनमष्टोत्तरशतं जपेत्। संकल्पोऽपि प्राग्वदेव॥ अपरश्च कुलार्णवे॥ मासमात्रं जपेन्मंत्रं भूतलिप्यापुटीकृतं। क्रमोत्क्रमात्सहस्रं तु मासात्सिद्धो भवेन्म
नुरिति। अयमर्थः। तत्र क्रमोत्क्रमभूतलिप्यापुटीकृत्य मूलमंत्रमष्टोत्तरसहस्रं मासमात्रं प्रतिदिनं जपेत् संकल्पस्तु पूर्ववदेव। भूतलिपयस्तु प्रागेवोक्ताः। अष्टोत्तरश
तमिति पाठे गुरुतपमंत्रपरं ह्येयं॥ प्रकारांतरं तु वायवीसंहितायां॥ त्रिकालं गंधपुष्पाद्यैर्यो वेयेद्देवतां निशि। पुरश्चरणकृत्ये न विनैव सोऽप्यसौ इतीति॥ अयमर्थः। अद्ये
त्यादि अमुकमंत्रसिद्धिकामो रात्रौ त्रिकालपूजनं करिष्य इति संकल्पं कृत्वा वत्सरमात्रं रात्रौ प्रतिदिनं त्रिकालं सर्वोपचारैर्दीसांगावरणां पूजयेत्॥ एवं वत्सरमात्रं त्रिमा
सं वा मासमात्रं वा पूजयेत्। पुरश्चरणमंतरेणापि मंत्रसिद्धिर्भवतीति॥ अन्यस्तु कादिमते॥ यो [illegible] मंत्रस्तस्य वर्णौ विधिर्विनिर्मितः। तत्र दुर्गोत्कसंख्यास्त्रिगुटिका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि० यार्ण
२३९
219

मंत्रसिद्धिदाः ॥ तथाभिषेकस्नदरणं तत्वादस्तच्छिलेपनेन तत्र जाव तथा सिद्धिदायकास्तु नसंशय इति ॥ अथ मर्थः ॥ तत्र मंत्रवर्णैर्लिपिविनिर्मितमंत्रवर्णसम
संख्याकां गुटिकानां धारणं तत्कृष्णविलेपनं ताभिः पूजा तत्क्वाथजलैः स्नानं तत्रस्य धारणं च कुर्यात् ॥ तेन मंत्रसिद्धिर्भवति ॥ वर्णौषधयस्तु प्रपंचसारे ॥ चंद
नकुचनागरुकर्पूरोशीररोगजलघुलेंसुणाः कक्कोलजातिमांसीमुरचोरग्रंथिरोचनापत्राः ॥ पिप्पलबिल्वगुहरुणाकत्तृणलवंगाढ्यकुंभिवंदिन्यः ॥ रोडुंबरकाश्म
रिवभद्रदरपुष्पिकामयूरशिखाप्लक्षाग्निमंथसिंहीकुशाकृद्वैर्घिकस्सुदरपुष्पीरोहिणदुंडुकबृहतीपाटलचित्रातुलस्यपामार्गाधरातमखलताद्विरेफोवि
लुकांतामुलुथांनलिनी ॥ दूर्वाश्रीदेवीसहतथैवलक्ष्मीतुथाभद्राः ॥ आदीनामिति कथिता वर्णानां क्रमवशादिहौषधयः ॥ गुलिकाकषायभसितप्रक्षेदवोनिरिति
लसिद्धिदायिन्यः ॥ अथैतासां नामानि ॥ यथा ॥ चंदनं रक्तचंदनं ॥ अगरु ॥ कर्पूरं ॥ उशीरं ॥ कुष्ठं वालं ॥ कुंकुमं ॥ कक्कोलं ॥ जातीफलं ॥ जटामांसी ॥ मुरा ॥ ग्रंथिं ॥ गोरोचना ॥
पत्रीं पिप्पलं ॥ बिल्वं ॥ पृश्निपर्णी ॥ चित्रकं ॥ लवंगं ॥ कत्तृणं ॥ कटूफलं ॥ वंदा ॥ उदुंबरं ॥ पाषाणभेदा ॥ पद्मा ॥ शंखपुष्पी ॥ मयूरशिखा ॥ प्लक्षा ॥ अग्निमंथा ॥ सिंही ॥ कुशा ॥ रोहिणी ॥
स्यमाका ॥ बृहती ॥ पाटला ॥ मूषकश्रेणी ॥ तुलसी ॥ अपामार्गी ॥ इंद्रवल्ली ॥ भंगराजः ॥ जिता ॥ तालमूली ॥ रुतांजलि ॥ दूर्वा ॥ श्रीदेवी कुमारी ॥ भारंगी ॥ भद्रमुस्तं त्वेकपंचाशदो
षधयः ॥ क्रमादकारादिक्षकारांतैकपंचाशद्वर्णानामिति ॥ अपरत्रकाशश्च ॥ मंत्रतंत्रप्रकाशेन संस्कृतं पूजितं मंत्रं दत्वा शिष्याय देशिकः ॥ कुर्यादथलयोरैक्यं शास्त्र
दृष्टेन वर्त्मना मंत्रं विदर्भयित्वा तु नाम वर्णैर्यथाक्रमं ॥ आद्यंतेसकलं नाम ततः प्रणवमालिखेत् ॥ स्वराः पत्रेषु संलेख्या ध्यायेत्तास्मन्तालकान् ॥ भूर्जे रोचनगंधा
त्वेः पद्ममध्ये तु शोभने ताम्रदापवित्रमावेष्ट्य तत्पुनः सिक्थकेन तु ॥ निक्षिपेन्मधुरेतन्मध्ये अयेजघुमाञ्जने ॥ क्षीरपूर्णे नवे कुंभे तत्क्षिप्ते सघुभाजनं ॥ धारयेद्देशिकः
कुंभमग्निकुंडसमीपतः ॥ मंत्रसाधकयोरैक्यसिद्ध्यर्थं तु कुर्यात्ततः ॥ मूलमंत्रेण मंत्रज्ञः सहस्रं शतमेव वा ॥ कुंभे संपातयेच्चैव मधुरायं त्रयं शुभं ॥ होमं समाप्य तं कुंभं
विनिः ॥ शिष्यजलाशयो ॥ स्वगुरुं ब्राह्मणान्नृप्तिं तोषयेद्दक्षिणादिभिः ॥ एतद्यो न विजानाति नासौ साधकउच्यते ॥ रहस्यं कथितं चैतत्त्वं तव देवस्य केस्यचित् ॥ उक्त
मायतुशिष्याय पुत्रायच न देदिदमिति ॥ अथ मर्थः ॥ भूर्जे पत्रे गोरोचनां गंधादिभिरष्टदलपद्मं विरच्य तत्कर्णिकायां साधकनाम वर्णैर्विदर्भितं मंत्रमाद्यंते सक
लं नाम प्रणवेन वा विलिख्य पत्रेषु द्वंद्वशः क्रमेण स्वरान्विलिख्य गुटिकीकृत्य पत्रमदासेन वेष्टतद्विपिसिक्थकेन संवेष्ट्य मधुरत्रयपूरिते स्वल्पमृत्पात्रे निक्षिप्य

ओ
। चोर

श्री
२३९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षीरपूर्णेन तेन कुंभे संयंत्र गुलीकमस्त्वात्रे निक्षिप्य प्रागुक्तविधिनाऽग्निं कुंडादौ संस्कृत्य तत्समीपे तत्कुंभं संस्थाप्य ॐ अद्येत्यादि अमुकमंत्रसिद्धिकामो विद्यासाधको
ऽहं फलसिध्यर्थं मघोत्तरसहस्रसंख्याकं मधुरत्रयहोमम् अहं करिष्ये इति संकल्प्योपास्यमंत्रेण संकल्पितसंख्यं प्रत्याहुतिं कुंभे संपातं स्रुवजं गते कृतशेषं निक्षिपन् हुत्वा तत्कुं
भं तल्लोपाय निक्षिप्य गुरुब्राह्मणादीन् वस्त्रादिभिस्तोषयेदिति ॥ एवं कृतेऽपि यदि न सिध्येत्तदा मंत्रस्य द्रावणादि कुर्यात् ॥ तदुक्तं महाहारकतंत्रे ॥ द्रावणं बोधनं वश्यं पी
डनं पोषशोषणे । दाहनं च बुधः कुर्यात्ततः सिद्धो भवेन्मनुः ॥ द्रावणं वारुणीबीजेनाथ तत्क्रमयोगतः ॥ तन्मंत्रं पंचम्याऽऽलिख्य शिलाकर्पूरकुंकुमैः । उशीररोचनाभ्यां च मंत्रं
संग्रथितं लिखेत् । क्षीराज्यमधुतोयानां मध्ये तल्लिखितं क्षिपेत् । पूजनात्तपनाद्धोमात् द्रावितः फलदो भवेत् । द्रावितोपि न सिध्येद्यो बोधनं तस्य कारयेत् । सारस्वतेन बीजे
न संपुटीकृत्य तं जपेत् । एवं बुद्धो भवेत्सिद्धः नो चेत्तस्य वशं कुरु । कुंकुमं चंदनं तथा दारु हरिद्रा मनःशिला । एतैस्तु लिखितो मंत्रो भूर्जपत्रे सुशोभने । कंठे धृतो भवेत्सिद्धो नो चेत्कुर्यात्तु पी
डनं । अधरोत्तररूपेण पदानि परिजप्य वै । ध्यायीत देवतां तद्वदधरोत्तररूपिणीं ॥ विद्यामादित्यदुग्धेन लिखित्वाक्रम्य वामांघ्रिणा तथाभूतेन मंत्रेण होमः कार्यो दिने दिने ॥
पीडितो लज्जया विष्णुः सिद्ध्यै सम्यक् प्रपद्यते । वारुणांतस्तृतीयबीजेन संपुटितं मधुदुग्धतः । धारयेत् लिखितं मंत्रमथवा शोषणं चरेत् । वाय्वाख्यवायुबीजाभ्यां लिखेन्मंत्रं वि
दर्भितं । भस्मना धारयेत्कंठे नो चेद्दाहोऽग्निबीजतः । मंत्राणां च वह्निबीजेन वर्णान्दिशि समावृतान् । लिखेन्मालाशतैलेन धारयेत्कंठदेशतः । सिद्धः स्यान्नात्र संदेहो मंत्र इत्या
हुः शंकर इति ॥ अथैतेषां प्रयोगः ॥ तत्रादौ द्रावणं ॥ वमिति वरुणबीजेन ग्रथितमूलमंत्रं कर्पूरकुंकुमगोरोचनमनःशिलोशीरैः पूजाचक्ररूपयंत्रमध्ये विलिख्य क
स्मिंश्चित्पात्रे दुग्धघृतमधुजलमेकीकृत्य तत्र तद्यंत्रं निधाय पूजाजपहोमान् कुर्यादिति ॥ अथ बोधनं ॥ तत्र तु वाग्भवबीजसंपुटितमंत्रजपरूपं ॥ अथ वशीकरणं ॥ तत्र
भूर्जपत्रे रक्तचंदनदारुहरिद्राकस्तूरीमनःशिलाभिर्मूलमंत्रमालिख्य कंठे धारयेदिति ॥ तत्र पीडनं ॥ तत्राधरोत्तरभावेन मंत्रपदादि प्रजप्य देवतामप्यधरोत्तरभावे
न ध्यात्वाऽर्कपत्रेऽर्कदुग्धेन मंत्रमालिख्य तत्पादेनाक्रम्याधरोत्तरक्रमपठितमंत्रेण होमं च कुर्यादिति ॥ अथ पोषणं ॥ तत्र वालांततृतीयबीजसंपुटितं मंत्रं गोदुग्धम
धुभ्यां भूर्जादौ विलिख्य धारयेदिति ॥ अथ शोषणं ॥ तत्र यमिति समस्तवायुबीजविदर्भितं मंत्रं विलिख्य कंठे धारयेदिति ॥ अथ दहनं ॥ पलाशबीजतैलेन वह्निबीज
संपुटितं मंत्रस्यैकैकमक्षरं विलिख्य प्रतिवर्णमधोऽधश्चोर्ध्वं च वह्निबीजमालिख्य कंठे धारयेदिति ॥ विदर्भलक्षणं तु तंत्रांतरे ॥ एकांतरं तु ग्रथनं विदर्भो द्व्यंतरीकृत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इति। एकवीराकल्पे॥ कर्माण्येतानि कुर्वीत प्रत्येकं मंडलावधि। जपहोमादिकांगानां संख्या वाष्टोत्तरं शतं। एवं यदि न सिद्धः स्यात् तदा मंत्रं जपेत्सुधीः॥ अथ श्र
थपत्र तवेक मंत्रं यंत्रं वमालिकां॥ विधानेष्वद्भुतेंचैव संस्थाप्य संप्रपूज्य वा जले निक्षिप्य दीक्षार्थं श्रीगुरुं समुपाश्रयेत्॥ एतावत्सर्वं महाव्यतिरिक्तविषयं। महा
विद्यासु नमो■क्तैकफलप्रधानत्वात्। भोगनाम नुपादेयत्वात्। आर्यसमांत इति न्यायात्। भवंति वेक्रोगा स्तदा भवंतु ताम नोवे साधू वत्स महाविद्यानां सुकृतये
गयत्वात्॥ अथ प्रसंगतः सिद्धिलक्षणं तंत्रांतरे॥ मनोरथा नाम क्लेशः सिद्धिरुत्तमलक्षणं। मंत्रस्तां हरणं तद्देवतादर्शनं तथा। प्रयोगा नाम क्लेशा सिद्धि
केस्तु लक्षणं। परकायप्रवेशश्च पुरप्रवेशनं तथा। ऊर्ध्वोत्क्रमणमेवं हि चराचरपुरागतिः। खेचरीमेलनं चैव तत्कथाश्रवणादिकं। भूछिद्राणि च संपश्येत्पातालादि
पुसंगमः। आकर्षणं सुरस्त्रीणां नागस्त्रीणां तथैव च। पादुकागुटिकासिद्धं दंजनं विवरं तथा। अणिमादींश्च संप्राप्य केवलं मोक्षमाप्नुयात्। इत्येवं कथितं ब्रह्मन्
प्रधानं सिद्धिलक्षणं। ख्यातिर्वाहनभूषादिलाभः सुचिरजीवनं। नृपाणामंग■नानां च वशीकरणमुत्तमं। सर्वत्र सर्वलोकेषु चमत्कारकरः सुखी। रोगापहरणं द
ह्याविषापहरणे तथा। पांडित्यं च कवित्वं च चतुर्विधमयस्ततः। वैराग्यं च मुमुक्षुत्वं त्यागिता सर्ववश्यता। अष्टांगयोगाभ्यसनं भोगेच्छापरिवर्जनं। सर्वभूतेष्वनुकंपा
सर्वज्ञादिगुणोदयः। इत्यादिगुणसंपत्तिर्मध्योसिद्धेस्तु लक्षणं। ख्यातिर्वाहनभूषादिलाभः सुचिरजीवनं। नृपाणामंगनानां च वात्सल्यं लोकवश्यता। महैश्वर्यं धनि
त्वं च पुत्रदारादिसंपदः। अधमाः सिद्धयः प्रोक्ता मंत्रिणः प्रथमभूमिका। तीर्थे मंत्रोपदेशश्च भ्रष्टश्चावजपकर्मणि। फलिष्यतीति विश्वास स्तत्स्यात्सिद्धेस्तु लक्षणं। नि
वीनाम नेमोपचलेषु वीजानि योजयेत्। कामं का विसन्नीडं याजपतां सिद्धिदो मनुः। स्नानस्नानवरदा मंत्राः ध्यानस्नान्यफलप्रदाः। स्नानध्यानविहीनानां कोटिजाप्यात्फल
न्याहि मात्रकापुटितं कृत्वा मूलमंत्रं जपेत्सुधीः। क्रमोत्क्रमाच्छतावृत्या तदंते केवलं मनुं। एवं तु प्रत्यहं जप्त्वा यावन्मासं समाप्यते। निश्चितं मंत्रसिद्धिः स्यादित्युक्तं तंत्रे
वेदिभिः। गुरुः संतोषयेत् कन्याभूषणाच्छादनादिभिः। गुरोः संतोषमात्रेण मंत्रसिद्धिर्भवेद्ध्रुवं। गुरुमूलमिदं सर्वमित्याकुलतंत्रवेदिनः। गुरुं विलंघ्य यात्स्वे सिद्धिं न्याधि श्री २२०
कारः सुरेश्वरि। एतेषां मंत्रतंत्राणां प्रयोगः क्रियते यदि। गुरोराज्ञां विनादेवि सिद्धिर्हानिः प्रजायते। शिवे रुष्टे गुरुस्त्राता गुरौ रुष्टे न कश्चन। यस्य देवे च मंत्रे च गुरौ चा त्रिषु
निश्चला। न व्यवाक्ष्यते भक्तिस्तस्य सिद्धिरदूरतः। भावनानां रहितानां चक्षुद्राणं क्षुद्रचेतसां। चतुर्गुणं जपः प्रोक्तः सिद्ध्येनान्यथा भवेत्॥ इत्येकवीराकल्पे वने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नात्।पशुभावानांपुरश्चरणंचतुष्टयात्मकं।सिद्धिः।अतएवचतुर्धोनुष्ठितोमन्त्र इति पूर्वमुक्तं।शुद्धानांपशूनामित्यर्थः।भावानां दिव्यवीरभावानां।अपि
यपुरश्चरणांतरान्तरे।यदि विप्रः कुलश्रेष्ठः कुलद्रव्यपरायणः।तदा तेन विधानेन केवलं कुलसाधनं।मद्यं मांसं च मत्स्यं च मुद्रां मिथुनमेव वा।अन्योन्यं नित्य
तान्हित्वा कुलद्रव्यैः प्रपूजने।कुलश्रेष्ठादिकोवा वीरो वा।अनेन विधानेन वक्ष्यमाणेन विधानेन।विप्राणां पाशवमेवानुकूल्यादिविधानमिति विप्रपदेन निरस्तं।
कुलार्णवे च।कुलक्रममुपक्रम्य।ब्राह्मणैस्तु सदा कार्यं क्षत्रियैस्तु रणागमे।वैश्यैर्धेनप्रयोगे च शूद्रैरेव कदाचन।अनुकल्पस्तु विप्राणामित्यादि वचनानि च पशु
विप्रपराणि।वा कुल्येन विप्राः पशव एव।भवंतीति यदि कारः।कुलचूडामणौ।पुरश्चरणकालेन कुलशक्तिं प्रपूजयेत्।दीक्षितां गंधपुष्पाद्यैर्भक्ष्यैः पायससंभ
वैः।आरंभकाले वनितां स्वयं भक्षान्वितैर्मतैः।अन्यगेहे समानीय वाद्यादिकं विशेषो धेयात्।अमृतीकरणं कृत्वा शक्तिं वाभिमुखीं नयेत्।आसनं प्रथमं दद्यात्स्वा
गतं च वदेत्सुनः।पाद्यमर्घ्यं च पानीयं मधुपर्कं जलं तथा।स्नापयेद्गंधपुष्पाद्भिः केशसंस्कारमारभेत्।धूपयित्वा ततः केशान्कौशेयं च निवेदयेत्।ततः स्नानांतरे पी
ठमास्तीर्य पादुकायुगं।दत्वा तत्र समासीनां नानालंकारभूषणैः।भूषयित्वानुलेपं च गंधं माल्यं निवेदयेत्।दद्यान्मंडलमध्ये तु स्वर्णपात्रे सुशोभने।चर्व्यं चोष्यं लेह्य
पेयं भोज्यं च पंचभक्ष्यकं।नानाविधं पिष्टकं च नानारससमन्वितं।दुग्धं दधि घृतं तक्रं नवनीतं सशर्करं।उपलारवंडपूर्णं च नानाविधरसायनं।नारिकेलं कपित्थं
च नागरंगं सुदर्शनं।लिंपाकं बीजपूरं च डाडिमं फलमुत्तमं।नानावन्यफलैश्चैव नानागंधविलेपनैः।चंदनं मृगनाभिं च श्रीखंडं नवपल्लवं।टंकणं लोध्रकं चैव जलं तं
च नजं तथा।नानाशैलसमुद्भूतं नानालंकारभूषणं।आदावंते च मध्ये च जपपूर्तौ विशेषतः।न पूजयति चेत्कांतां तदा विघ्नैर्विलिप्यते।पूर्वार्जितफलं नास्ति का कथा
परजन्मनि।तस्मात्सर्वप्रयत्नेन यदीच्छेदात्मनो हितं।ममापि क्रोधसंतापशमनं चिरकाङ्क्षितं।यत्नतः पूजनीयाः स्युः कुलाकुलजनांगनाः।आदिमध्यावसान
विधिसु आलाभे जवधेयः।अत्यंतालाभेपि आद्ये तयोरावश्यकविधिः।आरंभकाले चेति जपपूर्तौ विशेषत इति चोक्तेः।। ।।इति श्रीविद्यार्णवे षोडशश्वासः।।
।।अथ रहस्यपुरश्चरणं।।तदुक्तं स्वतंत्रतंत्रे।।अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते।कुलेवाशनिवारे वा नरमुंडे समाहृतो।पंचरागे चेनमिलितं वंदनादौ विशेषतः।नि
शि पश्यन्मीहस्तधमानतः।कामतं चेतनात्तत्र तु दिवसेरात्रौ सह स्त्रियं दिमानतः।एकाकी प्रजपेन्मंत्रं संभवे कल्पपादपः।।अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते।।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२२१

यावमानीयत इति तेनैव परिस्वन्यच्च। तद्दिना तद्दिनयावज्जावदष्टोत्तरशतं। समये त्सर्वसिद्धीर्नो मात्र कार्या विचारणा॥ अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते। अष्टम्यां
चचतुर्दश्यां पक्षयोरुभयोरपि। सूर्योदयं समारभ्य यावत्सूर्योदयांतरं। तावज्जप्त्वा निराहारकः सर्वसिद्धीश्वरो भवेत्॥ मुंडमालातंत्रे॥ अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमि
ष्यते। शरत्काले चतुर्थ्यादिनवम्यंतं विशेषतः। भक्तितः पूजयित्वा तु रात्रौ तावत्सहस्रकं। जपेदेकोपि विजने केवलेति निरालये। अष्टम्यादिनवम्यंतं उपवासपरो
भवेत्। कृष्णाष्टमीं समारभ्य यावत्कृष्णाष्टमी भवेत्। सहस्रसंख्यं जपते तु पुरश्चरणमिष्यते। कृष्णां चतुर्दशीं प्राप्य नवम्यंतं महोत्सवे। अष्टमीनवमीरात्रौ पूजां
कुर्याद्विशेषतः। दशम्यां पारणं कुर्यान्मत्स्यमांसादिभिर्युतं। षट्सहस्रं जपेन्मंत्रं नित्यं भक्तिपरायणः। चतुर्दशीं समारभ्य यावदन्या चतुर्दशी। तावज्जप्त्वा महेशानि पु
रश्चरणमिष्यते। केवलं जपमात्रेण मंत्राः सिद्धिर्भवंति हि॥ स्वतंत्रतंत्रे॥ रात्रौ मांसं रसं देवीं पूजयित्वा विधानतः। ततो नग्नां स्त्रियं नग्नो क्षेत्रे केद पुलोपि वा। जपेल्ल
क्षं ततो देवीं होमयेऽज्जुलदानजे। योनिकुंडे स्थिरः सर्पिर्मांससमन्वितायुतं तथा। दशांशं तर्पयेन्मत्स्यैर्मांससम्मिश्रैस्तु साधकः। तर्पणस्य दशांशेनाभिषिच्य जगन्मं
दशांशं भोजयेत्साधुः साधकः देवताप्रियं। आद्यं मांसं च मत्स्यं च चर्वणं च निवेदयेत्। ततस्तु तोषयेत्कन्यागुरुं स्वर्णादिभिः प्रिये। दिव्यमनस्य मंत्रस्य फलावलक्ष एव जपः। स
हस्रमात्रमेव प्रोक्तं हि के। अत एव जपे लक्षमिति पूर्वं दर्शितवचनैकवाक्यता। होमादेश्च प्रथमादिपदार्थस्य प्राधान्यं। कुंडस्य च योनिरूपतायां नियमः॥ कुलरीत्
यां॥ रात्रौ नग्नो मुक्तकेशो मैथुने यापि तत्ततः। प्रजपन् प्रयत्नेन सर्वकामार्थसिद्धये॥ तन्त्रांतरे॥ तावत्काले जपेन्मंत्रं यावच्छुक्रं न मुंचति। मुक्ते शुक्रे च देवेशि पुनर्म
त्रं जपेत्सुधीः॥ रात्रौ तां कुलपूर्णां स्यः शय्यायां लक्षमात्रतः इति चाशावासनाधिकफउंलगेह प्रवेशनं। इति चाथो न्याभिमंत्रणादेव दूतीयागवत्। अत्र च साधकानां निरी
समये नग्नस्त्रीदर्शनं निषिद्धमिति पूर्वोक्तं। यदि भाग्यवशाद्देवि कुलदृष्टिः प्रजायते। तदेव मानसीं पूजां स्वयं तासां प्रकल्पयेदिति कुत्रचिदभिहितं विहितमपि पाए वेविरोधे
व्यवस्था। बलात्कारेण विदुं वज्रानकर्त्तव्येति निषेधः॥ भावपूर्वकस्तु विधिः॥ तथा च तन्त्रांतरे॥ तासां प्रहारं निंदां च कौटिल्यमप्रियं तथा। सर्वथा नैव कर्त्तव्यमन्यथा
सिद्धिरोधकृत्। स्त्रियो देवाः स्त्रियः प्राणाः स्त्रिय एव हि जीवितं। स्त्रीगणेषु सदा भाव्यमभावे स्वस्त्रियामपि। तद्स्नापवितं पुष्पं तद्स्नापचितं जलं। तद्स्नापचितं श्री
नोऽपि देवताभ्यो निवेदयेत्। दिव्यो वाप्यथ वीरो वा रात्रौ लक्षं जपं चरेत्। दिव्यके दिव्यवीरयोः समानमेव विधानं। दिव्ये कुलसाधनमावश्यकं॥ गांधर्वेण क्रमेण

श्री
२२१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वभीभुवि दुर्लभे नेति वचनात् श्रीविद्याविषये दिव्य एव क्रमः ॥ अन्यत्रोभयोस्तुल्यत्वात् ॥ अथ वीरपुरश्चरणं कुलरूपं ॥ भावचूडामणौ ॥ वीरसाधनकार्ये च
कर्त्तव्यं वीरपरूपेण दिव्यैरपि वकर्त्तव्यं पशुभिर्नैव पामरैः ॥ वीरं दिव्यं न यत्कर्म तत्पशोर्नेति निश्चितं ॥ अत्र दिव्यैरपीत्यनेन दिव्यानुष्ठेयत्वाच प्रतिपाद्यते ॥ एवं सति दि
व्यवीरकर्मेणुक्तं ॥ वीरदिव्यकर्मेणुक्तं तत्क्वचित्कदाचित्किं दिव्यवीरत्वेष्वेतु प्रकृतौ ॥ वस्तुतस्तु सर्वमेवमुक्तं गोपनीयं प्रयत्नेन स्वयोनिरिव पार्वतीति ॥ प्रकाशनात् सिद्धि
हानिर्नो अत्र कार्या विचारणा ॥ इत्यादि तंत्रांतरवचनात् ॥ गोपयेन्मातृजारवदिति कौले ॥ वीराणां पुरश्चरणादौ परकीयनारीं दीक्षितां यथाशक्ति पूजयेत् ॥ तदुक्तं
कुलचूडामणौ ॥ पुरश्चरणकाले तु परयोषां प्रपूजयेत् ॥ दीक्षितां वस्त्रभूषाद्यैर्मांसैः पायससंभवैः ॥ आरंभकाले नियतं स्वयं पक्वान्नलेपनं ॥ दुग्धं दधि घृतं त
कं नवनीतं सशर्करं ॥ उपलाखंडमार्द्वं च नानाविधरसायनं ॥ नारिकेलं कपित्थं च नागरंगं [illegible] दर्शनं ॥ लिंपाकं वीजपूरं वडाडिमीफलमुत्तमं ॥ नानावन्यफलं
चैवं नानागंधविलेपनं ॥ चंदनं मृगनाभिं च श्रीखंडं नवपल्लवं ॥ टंकणं लोध्रकं चैव वजलं वजनं तथा ॥ नानाशैलसमुद्भूतं नानालंकारभूषितं ॥ भूमिगेहे समानीय
वाद्यौदकविशोधिकं ॥ अमृतीकरणं कृत्वा शक्तिं चाभिमुखीं नयेत् ॥ ब्राह्मणी क्षत्रिया वैश्या शूद्रा च कुलसंभवा ॥ वेश्या नापितकन्या च रजकी नटकी तथा वि
शेषवैदग्ध्ययुताः सर्वा एव कुलांगनाः ॥ दीक्षिता अष्टशक्तीः क्रमेण संस्थाप्य पाद्यार्घ्यपात्रं स्थापयित्वा ऽर्घ्योदकेन ताः प्रोक्ष्य वमिति धेनुमुद्रया ऽमृतीकृत्याष्टशक्ती
रूपभेदं कृत्वा ब्राह्म्याद्यष्टशक्तीनां नामभिः कृतसंज्ञकाः ॥ आसनं प्रथमं दत्वा स्वागतं च पुनः पुनः ॥ अर्घ्यपाद्यं च पानीयं मधुपर्कं जलं ततः ॥ स्नापयेत् धूप
ध्यादि केशसंस्कारमेव वा धूपयित्वा ततः केशान् कौशेयं च निवेशयेत् ॥ ततः स्नानांतरे पीठमास्तीर्य पादुकाद्वयं ॥ दत्वा तत्र समानीय नानालंकारभूषणैः ॥ भूषयि
त्वानुलेपनं गंधैर्माल्यं निवेदयेत् ॥ ततस्तां शक्तिं यथाक्रमेण ब्राह्मण्यादिरूपां समावाह्य जीवन्यासादिकं कुर्यात् ॥ यथा पूर्वोक्तप्राणप्रतिष्ठामंत्रेण ॥ अमुष्य स्थाने अमु
ष्याः प्राणा इह प्राणा इत्यादिक्रमेण प्राणप्रतिकुर्यादित्यर्थः ॥ एवं माहेश्वर्या इत्यादि क्रमः ऊहनीयः ॥ ततो गंधपुष्पदीपान्नव्यंजनादिकं दत्वा तासां सव्यकर्णे क्रमेण
स्तोत्रं पठेत् ॥ तदुक्तं तत्रैव ॥ तां तां शक्तिं समावाह्य मूर्च्छितां सां समानयेत् ॥ भोज्यं मंडलमध्ये तु स्वर्णपात्रे सुशोभने ॥ चर्व्यं चोष्यं लेह्यपेयं भोज्यं भक्ष्यं निवेदयेत् ॥ अ
दीनामेव चानु तदमायां निवेदयेत् ॥ तासां मध्ये पुकर्णे तु ततः स्तोत्रं समाचरेत् ॥ मातर्देवि नमस्तेस्तु ब्राह्मणरूपधरे नघे ॥ रूपयाहरमेवि घां मंत्रसिद्धिप्रयच्छ मा ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

माहेशि वरदे देवि परमानंदरूपिणि। रूपये स्यादि॥२॥ कौमारि सर्वविद्येशि कुमारक्रीडने परे। रूपये०॥३॥ विष्णुरूपधरे देवि विनतासुतवाहिनि। रूपये०॥४॥ वाराहि वरदे दे
वि दंष्ट्रोद्धृतवसुंधरे॥ रूपया०॥५॥ शक्ररूपधरे देवि शक्रादिसुरपूजिते॥ रूपया०॥६॥ चामुंडे मुंडमालाभिश्चर्चिते विघ्ननाशिनि। रूपया०॥७॥ महालक्ष्मि महोत्साहे क्षोभ
संतापनाशिनि॥ रूपया०॥८॥ मिति मातृमये देवि मिति मातृबहिःकृते। एकधा बहुधा विधे देवि विश्वरूपे नमोस्तु ते॥९॥ एतत्स्तोत्रं पठेद्यस्तु कर्मारंभेषु संयतः। विघ्नध्वांतस
मालोक्य तस्य विघ्नं न जायते॥ कुलीनस्य गुरुर्देवः कथितास्तत्र पुत्रका। दीक्षाकाले विशेषपूजा समये नार्चयेद्यादि तस्य पूजाफलं व त्सनीयते यक्षराक्षसैः। यदि पीडा परा सा तु भ्रां
न्तेन गृहाद्बहिः स्थितः स्मरेत्पठेत्स्तोत्रं यावत्तत्तिः प्रजायते। आचम्य मुखवासादि तांबूलं च निवेदयेत्। ततो दद्यात्पुनर्माल्यं गंधं चंदनपंकिलं। ५ विसृज्य च दक्षिणी कृत्य
वरे प्रार्थ्य सुखी भवेत्। अन्याय दिनाछे तु निलकन्यां ज्ञातिजां तुला। अग्रजां मातुलानीं वा मातरं तत्सपत्निकां। पूर्वाभावे परा पूज्या मदशायोषितो नताः। सर्वाभाव एकतरा पूजनीया
प्रयत्नतः। एकस्यैः कुशा स्त्रीजनः पूजार्हस्तत्र भैरवा सर्वाएव सुराः पूज्याः सत्यं ब्रह्मशिवादयः। एकैव युवती तत्र पूजिताचारलोकिताः सर्वाएव परा देव्यः पूजिताः कुलभैरवैः।
॥वीरतंत्रे॥ यः कलौ तु कुरुते वीरसाधनं सुसमाहितः। प्राप्नोति परमां सिद्धिं नात्र कार्या विचारणा। तस्मात्सर्वप्रयत्नेन कर्त्तव्या वीरसाधना॥ निर्भये वै विशृ विना भूत्वा सर्वा
र्थसिद्धिदा। नास्याः परतरा किंचिद्विद्यते शीघ्रसिद्धिदं। भैरवेण पुराप्रोक्तं सर्वकामार्थसिद्धिदं। घटीवेधेन वस्त्रेण मूले न परिधायवा लं छाद्येच पुनर्वस्त्रं मूले लोगवि
लेपनं। धृतो छीवस्य मूले नरसिंहरेणोर्ध्वपुंड्रकं। इष्टदेवं गुरुं नत्वा यायात्त्र्यग्रहरमध्यतः। कार्योऽथ साधकैः सार्द्धं हृदि मंत्रपरामृश्य। अक्षुब्धो मुक्तभोगस्तु भुक्त्वा साधनं
मायरेत्। अष्टम्यां च चतुर्दश्यो पक्षयोरुभयोरपि। भौमवारे तमिस्रायां साधयेत्सिद्धिमुत्तमां। उपचारं समादाय कुलामृतरसादिकं। निशायां मम हृद्यं चतुष्पथाग्रे दै
रवः। द्विग्वासा विमली भस्मभूषणो मुक्तकेशकः। इति दिव्यस्थलं च कुत्र विद्धि हि तौ॥ अन्यत्र च॥ भूमिपुत्रसमायुक्ता सा मावास्या शुभोदया। भद्रपुष्करसंयोगेन सा यो वी
रवीरो नमः॥ रुद्रयामले॥ सत्यक्रमे च तुर्वर्गैः क्षीरान्नमधुपिष्टकैः। त्रेतायां पूज्यते देवी घृतेन सर्वजातिभिः॥ मधुभिः सर्व वर्णैश्च पूज्यते द्वापरे युगे। पूजनीया कलौ दे
वी केवलैरासवैश्च तैः। इति युगांतरे चानुकल्पविधिः॥ सर्ववर्णसाधारणः॥ कलौ प्रधानकल्पोपि तादृश एव। शुद्धाद्धकरसेनैव सुरां न ब्राह्मणस्य च वा गौडी तु या क्ष
त्रियेण माध्वी वैश्येन तत्र वै। कदलीमधुसंमिश्रशालितंडुलैः सदा सर्वभद्रस्येव प्रोक्ते पत्र वा तद्रव विभवेत्। इति कुलार्चिता। पूर्वे वदेव स्यव्याख्यानं॥ वस्तुतोऽनु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कल्पः प्रधानालाभे संभवति ननु पुगवंल्पेयरतया। गौडी माध्वीति विशेषः कामनापरत्वेन। अथवा। सुरा नेति भवली त्यध्याहारः। तेन सुरा न भवति। वेदित्यर्थः।
गौडी माध्वी तु गुडं मधु चेति स्वार्थे कप्रत्ययः। मूळालाभमपि प्रधानालाभे कदल्यादीन्येव सुरासुरानुकल्पः। यद्यतत्रेति पदं वितायामित्यर्थं बोधयति। वीरसाधनप्रकरणे
तात्। यत्र वितानमत्र शवस्पर्शादिकमनवद्यं तत्र प्रधानमनवद्यमिति कानुपपत्तिः। तत्र तदा शिरश्चालनेन। प्रधानानुकल्पाभावे विधानात्। गुडार्द्रकरसेनेनिक्षुदळी
त्यादि वा। नारिकेलोदकं कांस्ये ताम्रे दद्यात्तथा मधु। दधि दुग्धे तथा ताम्रे गुडमिश्रं तथा दधि। गुडार्द्रकमथो वापि शूद्रानार्थं प्रकल्पयेत्। इति पत्तदित्तिला दशपात्रादिसं
योगेन प्रधानतुल्यत्वेन भवतीति निषेधात् दवसां स्वयमेव। तस्मात्प्रधानालाभे अनुकल्पपराण्येतानि वचनानि। अन्यच्च। कुलागमक्रमेणैव पूजयेत्परमेश्वरी
मिति सकलतन्त्रस्वरसात्। कुलाम्भाः कुलार्णवः। यथा। शैवे च वैष्णवे शाक्ते सौरे सुगतदर्शने। बौद्धपाशुपते सांख्ये मौक्ते कालामुखे तथा। दक्षिणे वामसिद्धान्ते वै
दिकादिषु पार्वति। विना लिपिताभ्यां वै पूजनं निःफलं भवेत्। कुलद्रव्यैर्विना कुर्यात् जपं पूजां व्रतं तपः। निःफलं तद्भवेद्देवि भस्मन्येव यथा हुतं। यथा क्रतुविप्राणां
सोमपानमदूषितं। अलिपानं तथा देवि सोमवत् भोगमोक्षदं। इत्यादि सहस्रशो वचनेभ्योऽपि ज्योतिष्टोमादियागेषु विहितवदत्रापि समत्यनुमितवेदविहितत्वात्ता धर्म
साधनं। निषिद्धत्वात् एवाधर्मः। निषिद्धं निन्द्यमानं तत्र विधिहस्तान्निःशंको निर्भयो धीरो निर्लज्जो निष्कुतूहलः। नित्योतवेदशास्त्रार्थो वरदां वारुणीं पिबेत्।
तत्कर्म कुर्वतां पुंसां कर्मलोपो भवेद्ध्रुवं। तत्कथं तत्प्रकुर्वन्ति सप्तकोटिमुनीश्वराः। निषिद्धं निंद्यते वा। आकृतिं गुरुरूपे किं न बटुकादीन् प्रपूजयेत्। वा। वीरोऽप्यत्र कथा पापकर्म
नं देवताशापमाप्नुयात्। अयश्चाभैरवं देवं मकुल्यामंत्रतर्पणं। पशुपानविधौ पीत्वा वीरोऽपि नरकं व्रजेत्। अज्ञात्वा कौलिकाचारं मद्यं गुरुपादुकां। अस्मिन्स्थ
लेप्रवर्तेत तं लं पीडयसे ध्रुवं। कौलहानेत्वपसिद्धो यो द्रव्यं भोक्तुमिच्छति। समहापातकी देवि सर्वकर्मबहिष्कृतः। समयाचारहीनस्य स्वैरवृत्तेर्दुरात्मनः। नास्ति द्रव्यः
कुलभ्रष्टस्य सर्वं नरकायैव। यः शास्त्रविधिमुत्सृज्य वर्तते कामचारतः। स सिद्धिमिनाप्नोति परत्र च परां गतिं। स्वेच्छया वर्तमानो यो दीक्षासंस्कारवर्जितः। ननस्य स
त्तिः क्वापि तपस्तीर्थव्रतादिषु। असंस्कृतं पिबेद्द्रव्यं बलात्कारेण मैथुनं। स्वप्रियेण हतं मांसं रौरवं नरकं व्रजेत्। इत्यादि वचनानि शतशः। अविधिनिषेधपराणि।
अति प्रसवस्तु कविषद्दकृया आपन्नमलि द्रव्यं तु भक्तितः। गृहीत्वा मूलमंत्रेण गुरुं स्मृत्वा च पादुकां। तत्पात्रेण संयुक्तं गच्छेत्पानं लम्युद्धरन्। इत्यपि संस्क

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२२३

२२३

तपूजावशेषद्रव्यपरं ॥ फलश्रुतिरपि ॥ सर्वसिद्धिकरी पैष्टी गौडी भोगप्रदायिनी ॥ माध्वी मुक्तिकरी ज्ञेया सुरा स्याच्छ्रीविद्याप्रिये ॥ विद्याप्रदेक्षुजा प्रोक्ता द्राक्षारा
ज्यप्रदायिनी ॥ तालजा स्तंभने शस्ता खार्जूरी रिपुनाशिनी ॥ नारिकेलभवा श्रीदा पानसा स्याच्छुभप्रदा ॥ माधूका स्याज्ज्ञानकरी क्षारि रिपुहारिणी ॥ मैरेया स्यात्कुले
शानि सर्वपापप्रणाशिनी ॥ क्षररक्षसमुद्भूतमथवल्कलसंभवं ॥ यस्यान्नं देवि नैवेद्ये सोमदं वममोहरं ॥ इक्ष्वंतद्भूतमं देवि देवताप्रीतिकारकं ॥ सुरासंदर्शनाद्देवि तीर्थको
टिफलं लभेत् ॥ तद्गंधघ्राणमात्रेण शतक्रतुफलं लभेत् ॥ देवि तत्पानतः साक्षाल्लभे मुक्तिं चतुर्विधां ॥ मांससंदर्शनादेव सुरादर्शनवत्फलं ॥ तस्मात्कुलार्णवोक्तवचनान्ये
वादरणीयानीति संगतं प्रतिभाति ॥ इत्यलं जल्पितेन ॥ नीलतंत्रे देव्युवाच ॥ महा नीलक्रमं देव सूचितं न प्रकाशितं ॥ कथयस्व महादेव सर्वसिप्रदं महत् ॥ भैरव उवाच ॥
शृणु देवि वरारोहे वीरसाधनमुत्तमं ॥ सर्वसिद्धिप्रदं साक्षात्सर्वदेवनमस्कृतं ॥ सर्वपापहरं देवि सर्वरोगविनाशनं ॥ ब्रह्मविष्णुशिवादीनां दिक्पालानां च भामिनि ॥ भैरवाणां च स
र्वेषां गंधर्वाणां च योगिनां ॥ सततं सिद्धिप्रदं देवि सर्वेषां मालये महत् ॥ नान्या सिद्धिप्रदं देवि वीरसाधनवर्जितं ॥ मतः वक्तो महाबुद्धिर्महासाहसिकः शुचिः ॥ महासत्वो दयावान्स
र्वभूतहिते रतः ॥ तेषां कृते महादेवि कथितं नीलसाधनं ॥ सान्निधान्नं गुडं छागं सुरापिष्टकमेव च ॥ नानाफलं बलिं चैव धूपस्य च कल्पितं साधनं ॥ चितास्थानं समानीय सुहृद्भिः शस्त्र
पाणिभिः ॥ समानगुणसंपन्नैः साधकैर्वीतभीः स्वयं ॥ नवीक्षेत चतुर्दिक्षु देवताध्यानतत्परः ॥ भीतश्चेत्साधकस्तत्र चतुर्दिक्षु च साधकाः ॥ नचेत्स्वयं केवलो सौ भैरवः परिकीर्तितः ॥
प्रक्षालितो चितं भूमिं गत्वा साधकसत्तमः ॥ प्रक्षालितायदि प्रायः कारये दक्षिसंस्थितं ॥ अस्त्रांतमूलमंत्रेण प्रोक्षणं यागभूमिषु ॥ उरूपादरज्जो ध्यात्वा गणेशं बटुकं तथा ॥ योगिनीनां मा
तृकां चैव वामपादपुरःसरं ॥ येचात्र संस्थिता देवा राक्षसाश्च भयानकाः ॥ पिशाचाः सिद्धपश्चक्षा गंधर्वाप्सरसां गणाः ॥ योगिन्यो मातरो भूताः सर्वाश्च खेचरास्त्रियः ॥ सिद्धिदास्ता भवं
तु च तथा चममरक्षकाः ॥ प्रणम्य मनुना तेन पुष्पांजलित्रयं क्षिपेत् ॥ स्मशानाधिपतिं पश्चात्भैरवं कालभैरवं ॥ महाकाले पतेच्चलात्पूर्वादिदिक्चतुष्टये पापाद्यादि मिश्रमंत्र
ज्ञो बलिं पश्चान्निवेदयेत् ॥ शब्दबीजं पुनः पश्चात्स्मशानाधिपतत्परं ॥ इमममंते सान्निधान्नं बलिं गृह्ण ततः परं गृह्ण गृह्णापयपयुगं विघ्ननिवारणं ततः ॥ कुरु सिद्धिं मे ततो ते प्रयच्छ
स्वाहयान्वितं ॥ ताराद्यमनुना देवि प्रथमो बलिरीरितः ॥ मायांते भैरवं पश्चाद्भूयानकततः परं ॥ पूर्ववद्बलिमुद्धृत्य दक्षिणे बलिमाहरेत् ॥ कुमंते वमहाकालात्पश्चात्पूर्ववदुद्धरेत् ॥ श्री
पश्चिमे कालदेवाय प्रणवाद्येन कल्पयेत् ॥ शब्दांते कालशब्दांते भैरवेतिपदं ततः ॥ स्मशानाधिप इत्येवं पूर्ववच्चोत्तरे हरेत् ॥ चितामध्ये ततो दद्याद्बलिं नेयमनुना मंत्रा २२३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लरात्रिर्महाकाली कालिके घोरनिस्वने। गृहाणेमं बलिं मातर्देहि सिद्धिमनुत्तमां। कालिकायै बलिं दत्वा भूतनाथाय दापयेत्। आं ह्रीं ते भूतनाथाय ते स्मशानाधिप इदं ब-
पि। प्रणवाद्येन मंत्रेण दापयेद्बलिमुत्तमं। हूं सर्वगणनाथाय ते धिपतये वै तथा पुनः। स्मशानमस्तके दत्वा पूर्ववच्च समुच्चरेत्। ताराद्येन बलिं दत्वा पंचाग्न्येन सुंदरि। अ-
स्थि संप्रोक्षणं कृत्वा पीठमंत्रं न्यसेत्ततः। भूर्जे वा वाटपत्रे वा तत्र पीठमनुं न्यसेत्। पीठमास्तीर्य तस्मिन्वै वद्धवीरासनस्तदा। वीरार्द्दनेन देवेशि लोष्ट्रान्दिक्षु परिक्षि-
पेत्। कूर्चबीजद्वयं देवि मायायुग्मं ततः परं। कालिके घोरदंष्ट्रे च प्रचंडे चंडनायिके। दारवान्दारयेत्युक्त्वा हन हनेति द्विठयं ततः। द्विठांतो वर्मशस्त्रांतो वीरार्द्दनमनुर्मतः।।
अनेन मंत्रितान्लोष्ट्रान्दशदिक्षु विनिक्षिपेत्। तन्मध्ये भैरवो देवो न विघ्नैः परिभूयते। यदि प्रमादाद्देवेशि साधको भयविक्लवः। गतदा तैस्तैः सुहृद्वर्गै रक्षितो नाभिभू-
यते। अर्कतूलसितगव्यालमूलनिर्मितवर्तिका। प्रदीपं तत्र संस्थाप्य मंत्रं तत्र प्रपूजयेत्। हस्ते तस्मिन्महादीपे विघ्नैश्च परिभूयते। दग्धमाषान्नमंत्रेण निक्षुतः कुलदीपि-
कां। ततः कल्पविधानेन भूतशुद्ध्यादिकं चरेत्। षोढा वा तारकं वापि विन्यस्य जपेत्ततः।। तं त्रोंतरे।। जपांते पुनरमध्येव देहि देहीति भाषते। बलिं दद्यात्तदा देवि ज्ञो वे दंते भवेद्बलि म-
वलिस्तु छागादिः।। सामिषान्नादिकं तु बलिपात्राण्यमर्घ्यो। चिताप्रश्चिमभागे चडपविशयन्न पंचरेत्। इति च क्वापि। गुरुर्वापि सती योषा वा शिष्यो वा साधकोपि वा। स्थाप्यो दक्षि-
णादिभागे भवेन्नोत्तरसाधकः।। कोऽप्यक्षेपयन्भागे किंचिद्दूरे विचक्षणः।। इति वरुद्रयामले।। ततः पंचोपचारेण पुरतो देवतां यजेत्। निमील्य चक्षुषी पश्चात् देवीं ध्यात्वा मनु-
ं जपेत्। एकाक्षरादिकं सहस्रं त्र्यक्षरी मयुतं जपेत्। ततः परं तु मंत्रज्ञो गुह्यांतकसहस्रकं। निशायां वा समारभ्य उदयांतं समाचरेत्। यद्यत्स्त्रं भयं कलौ नेत्रे वस्त्रेण च-
धयेत्। लतोर्धरात्रपर्यंतं यदि किंचिन्न लक्षयेत्। जयदुर्गे स्वमंत्रस्तु मनोवांछितमेव स सर्षपान्। तिलोसि सोमदेवत्यो गो सवकृत्तिकारकः। पितृणां स्वर्गदाता त्वं मर्त्यानां मम
यक्षमः। भूतप्रेतपिशाचानो विघ्नेषु शांतिकारकः।। इति सिक्त्वा तिलान्देवि चतुर्भागेष्वादितः पुनः सप्तपदोत्वा पुनस्तत्रैव संविशेत्। देवेत्त्वापि संप्रुष्य प्रजपेन्मनुमुत्त-
मां। निर्भयः प्रजपेत्तावद्यावत्सिद्धिः प्रजायते। भयेनित्सप्रवलेयं परे द्विशेषमाचरेत्। शेषं ब्राह्मणभोजनादिकं। तिलकी पूर्वद्व्येण डष्टा यचमनुं जपेत्। इति आतिभ-
यनिवारणं रक्षातिलकं च कुत्र चित्। कुंकुमागुरुकस्तूरीरोचना रक्तचंदनं। कर्पूरं पद्मरागं च केसरं हरिचंदनं। प्रत्येकं साधितं कृत्वा एकत्र साधयेद्बुधः।। जितकाय्यगुरु विरं
चीरं श्मशानेन च समाहितः। तेन वगुटिकां कृत्वा भद्रकालीमनुं जपेत्।। नीलां नीलपताकां च ललजिह्वां करालिकां। ललाटे तिलकं कृत्वा साधको वीतवभीः स्वयं। विय-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दस्त्रान्वितं देवि वामाक्षिचंद्रभूषितं। बीजं प्रत्येकवस्तूनां शृणु तासां चयार्थेति। मूलमंत्रं तु मंत्रज्ञो जपेत्सार्द्धशतत्रयं। विक्रां य रुधिरं गृह्ण चामुंडे घोरनिस्वने। वलिं भुंक्ष्वा
वरं देहि रुधिरं गृह्ण नेवने। कालि कालि प्रचंडोग्रे ततो स्त्रं कवचं पुनः। कालिके ति समाख्याता जीवानां हितकाम्यया। कूर्चयुग्मं महादेवि नीलायाः कथितस्तवा विश्य दस्त्र
युतं देवि वलमिंदुसमायुतं। चंद्रखंडसमायुक्तं। ततो नीलपदं पुनः। ततः पताके हूं फट् स्यात्सर्वकूटमनुर्मतः। जयश्रीधरणीदेवी पताके च रणास्वले। इति नीलपताकेयं यो
ल्या वा नीलसाधने। यास विद्या महातारा सा काली ति प्रकीर्तिता। पद्मरागं केसरं चागोध द्रव्यविशेषतः। वियत् हकारः अस्त्रान्वितं रेफान्वितं। वामाक्षि ईकारः चंद्रो अनुस्वा
रः तेन क्रीं इति बीजं। अस्त्रं कवचमिति क्रमेण तात्पर्यं। किंतु अस्त्रं कवचमिति क्रमः। तेन हुं फट्। कूर्चयुग्मं हूं हूं। वलस्वरूपं इंद्र ईकारः। तेन हूं ब्लीं। इति कूटं। अथो नका
रः श्रीः ईकारः धरणी लकारः। तेन नील इति। वरणं कवचं। तेन हुं। सवलं अस्त्रं। तेन फट्। अत्रं तत्रं चितलोचन इति वे क्वापि अत्र न्यूनं। स्वयं वे तत्र भागान्भैरवो लगुडं कितः।
श्रमती तस्ततो वीरस्तं विलोक्य जपेन्मनुं। यदि भाग्यवशाद्देवि लगुडस्तत्र लभ्यते। तदा स्वयं भैरवो सौ स्वयं विघ्नं भरो भवेत्। तत्र नत्वा महादेवं महाकालं च भामिनि। लब्ध्वा
तिलकं कृत्वा स्वयं वीरेश्वरो भवेत्। तत्र स्मर स्मशानभस्म तिलकं विभूति धारणमित्यर्थः। प्रयोगस्तु॥ तत्र प्रथमं विहित भौमावास्यादिपर्वसंलक्ष्य रात्रौ प्रहरार्धे गते अ
भुक्तो भुक्तभोज्यो वा मूलमंत्रेण घटी वेधेन वस्त्रं परिधाय उपरिसर्वाच्छादकवस्त्रांतरेणाच्छाद्य धृतोष्णीषो मुक्तकेशो दिगंबरो वा मूलेन पूर्वसाधिततिलकं कृत्वाऽतंनीचित
नेत्रो रक्तचंदनादिनांगं विलिप्य मूलेन वसिं हरेणार्घ्यपुंड्रं कृत्वा हृदि देवीं मूर्ध्नि गुरुं ध्यात्वा नत्वा कुलामृतरससाम्रिषान्नमिष्टकमस्य वटकादि पूजा बलिपात्रसामग्री पथा
लो भंसमादाय बल्यर्थं कागादि गंधपुष्पाक्षतपंचगव्यपंचमतादि विगृहीत्वा रवड्गपाणिभिः सुहृद्वेक्षकैः कृतरक्षो अघोरास्त्रादिना वद्धशिखो मूलविद्यां हृदि स्मरन् अ
प्रक्षालितासप्रक्षितां प्रक्षालितां प्राचीनचितां वा गत्वा। प्रक्षालनपक्षेलस्थिसंचयनं कुर्यात्। ततः कांडप्रक्षेपमात्रभस्मं तरा चतुर्दिक्षु अवेक्षकान् सुहृद उत्तरसाधकान् रवड्गपाणी
न् षि कृत्वि हरलए कश्चो दक्षिणतस्तमुत्तरसाधकं कांडांतरा धत्वा पश्चिमस्थः स्वयं सामान्यार्घ्यं कृत्वा मूलमंत्रांते अत्रास्त्रमंत्रेण पंचगव्येन तां भूमिं संप्रोक्ष्य उरुगणेशवटुकयो
गिनी क्षत्रपालमातृका अत्र नत्वा वामपादमग्रे कृत्वा ॐ ये चात्र संस्थिता देवा राक्षसाश्च भयानकाः। पिशाचा यक्षसिद्धाश्च गंधर्वाप्सरसां गणाः। योगिन्यो मातरो भूताः सर्वाश्च
खेचराः स्त्रियः। सिद्धिदात्रा भवंतु चात्र तथा च मम रक्षकाः। इति मंत्रेण नमस्कृत्य पुष्पांजलित्रयं केवलत्रयं वा चितामध्ये निक्षिपेत्। ततो बलिपात्राणि सप्त कृत्वा चतुर्दिक्षु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वतुः श्रीपात्राणि त्रीणि पात्राणि चितायोपश्चिमभ्यपूर्वभागे सुत्रिकोणाकारकं तथा कासं स्थापयेत्। पूर्वदिशि त्रिकोणोपरि श्मशानाधिपति श्मशानस्तंभं पाद्यादिभि
रभ्यर्च्य। ॐ ह्रूं श्मशानाधिप श्मशानस्तंभ इमं सामिषान्नं सामृतं बलिं गृह्ण गृह्ण गृह्णापय गृह्णापय विघ्ननिवारणं कुरु कुरु सिद्धिं मे प्रयच्छ स्वाहा। इति बलिं समर्पये
त्। दुग्धेन पंचगव्येन वा सर्वत्र संकल्पः। एवं दक्षिणदिशि भैरवं संपूज्य। ॐ ह्रूं क्रीं श्मशानाधिप भैरव भयानक इमम् इत्यादि। पश्चिमदिशि महाकालं संपूज्य ॐ ह्रूं श्मशा
नाधिप महाकाल इमम् इत्यादि। उत्तरदिशि कालभैरवं संपूज्य ॐ ह्रूं श्मशानाधिप कालभैरव इमम् इत्यादि। एवं चितायां प्रथमं श्मशानकालिकां संपूज्य ॐ ह्रूं श्मशानवा
वासिनि महाभीमे कालरात्रि महाकालि कालिके घोररूपिणि श्मशानगृहालये बलिं मातर्देहि सिद्धिमनुत्तमां। क्रीं कालिकायै स्वाहा। एवं भूतनाथं संपूज्य ॐ ह्रूं श्मशानाधिप
भूतनाथ इमम् इत्यादि। श्मशानमस्तके गणनाथं संपूज्य ॐ ह्रूं श्मशानाधिप सर्वगणनाथ इमम् इत्यादि। ततश्चितापश्चिमभागे दक्षिणभागे वा कियंति अस्थीनि ए
कत्र कृत्वा ॐ क्रीं आधारशक्तये नमः इति पंचगव्येन प्रोक्षयेत्। भूर्जे वा वटपत्रे वा यंत्रं प्रेतपीठासनं मंत्रान् रक्तचंदनादिना विलिख्य अभ्यामुपरि निधाय तदुपरि
कंबलादिना आच्छाद्य तमासनमास्तीर्य संपूज्य वीरासनेन तत्रोपविश्य ह्रूं ह्रूं क्रीं क्रीं कालिके घोरदंष्ट्रे प्रचंडचंडनायिके दानवान् दारय दारय हन हन परबीजं महावि
घ्नं छेदय छेदय स्वाहा हुं फट्। इति वीरार्दनमंत्रेण दश लोष्टानि अभिमंत्र्य दशदिक्षु क्षिपेत्। अर्कतूलकर्पूरश्वेतवाचालमले निर्मितवर्त्तिकां घृततैलादिकं चाघो
रास्त्रमंत्राभिमंत्रितं रक्षार्थं दीपं मूलेन प्रज्वालयेत्। तत्र यंत्रं च संपूजयेत्। तथा यत्नेन भाव्यं यथा जपसमाप्तिपर्यंतं ज्वलति। ततस्तत्कल्पोक्तविधिना भक्तगुड्वादि
घोटादि व्याससज्जालं यथोचितं विन्यस्य आचमनादिकं संस्कृत्य चितामध्ये महाचक्रोपरि चिंत्यपीठपूजां ते देवतां संस्थाप्य यथासंभवोपचारैः संपूज्य वरणपूजादि विधाय
वयथोक्तसंख्यया विहितमालया देवताध्यानपूर्वकं जपेत्। एवं जपे यदि किंचिद्विघ्नं भवेत्तदा। ॐ दुर्गे दुर्गे रक्षाणि स्वाहा। इति जपदुर्गामंत्रेण देव्यै अर्घ्यं दत्वा। ॐ तिलो
सि सोमदेवत्यो गोसवस्तपिकारकः। पितृणां स्वर्गदाता त्वं मर्त्यानां मम भयक्षमः। भूतप्रेतपिशाचानां विघ्नप्रशांतिकारकः। इति सर्वत्र तिलान्विकिरेत्। जयदुर्गामंत्रेण
सर्षपान्वीकीर्य उक्षपायसमन्नपदानि गत्वा पुनस्तत्रोपविश्य देवीं संपूज्य निर्भयो जपेत्॥ छागाय बलिविधानं यथोक्तसमये कर्त्तव्यं। जपसमाप्तौ वरप्रार्थनां कृ
त्वा विसर्जनादि कृत्वा सामग्रीं जले निक्षिप्य स्नात्वा गृहमागच्छेत्। मार्गे न लघुडलामध्ये तदा तमाद्यागच्छेत्॥ ॥इति चितासाधनं॥ अथ शवसाधनं॥ नील

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तंत्रे। पूर्वोक्तमुपहारादि समादाय तु साधकः। साधयेद्व्रतथा सिद्धिसाधनस्थानमाश्रयेत्। गुरुं ध्यानादिकं सर्वं पूर्वोक्तमनमाचरेत्। वीरार्द्दनां कृते भूमौ मायामोहे
नविद्यते। येयात्रेत्यादिमंत्रेण पुष्पांजलित्रयं क्षिपेत्। स्मशानाधिपतीनां तु पूर्ववद्बलिमाहरेत्। अघोरास्त्रेनमंत्रेण शिखाबंधनमाचरेत्। सुदर्शनेन चारक्षां तु मा
यांवा प्रकल्पयेत्। मायास्फुरद्वयं भूयः प्रस्फुरद्वितयं पुनः। घोरघोरतरस्यांते तनुरूपपदं ततः। चटयुग्मं तदंते च प्रचटद्वितयं ततः। कहद्वंद्वं यमद्वंद्वं बंधद्वंद्वं तथैव च। घातयुग्मं
पुनः। घातयद्वितयं वर्मफट् ततः समुदाहृतः। एकपंचाशदक्षरो यमघोरास्त्रमयो मनुः। हुलाहलं समुद्धृत्य सहस्रारस्वरूपकं। वर्मास्त्रांतो महामंत्रः सुदर्शनस्य की
र्तितः। भूतशुद्धिं ततः कृत्वा न्यासजालं प्रविन्यसेत्। जप[illegible]स्य मंत्रेण सर्षपान्दिक्षु निक्षिपेत्। तिलोसीति मंत्रेण तिलान्दिक्षु विनिक्षिपेत्। यष्टिविद्धं भल्लविद्धं स्वरूपवि
द्धं पयोमृतं। रज्जुबद्धं सर्पदष्टं चाण्डालं वाभिभूतकं। तरुणं सुंदरं शूरं वारुणं न दृष्टं समुज्वलं। पलायनविभ्रष्टं तु सम्मुखे रणवर्जितं। स्वेच्छामृतं द्विवर्षं च वृद्धस्त्रीजातिं
तथा। अन्नाभावमृतं क्लिष्टं सप्तार्द्धवर्षकं तथा। एवं चाष्टविधं त्यक्त्वा पूर्वोक्तान्यतमं शवं। गृहीत्वा मूलमंत्रेण पूजास्थाने समानयेत्। चाण्डालं वातिभूतं तु शीघ्र
सिद्धिफलप्रदं। प्रणवाद्यस्त्रमंत्रेण शवस्य प्रोक्षणं चरेत्। प्रणवं कूर्चबीजं च मृतकाय नमस्तु फट्। पुष्पांजलित्रयं दत्वा प्रणमेत्स्पर्शपूर्वकं। वीरपरमा
नंदशवानंदकुलेश्वर। आनंदभैरवाकारदेवीपर्यंकशंकर। वीरोहं त्वां प्रपद्यामि उत्तिष्ठ चण्डिकार्चने। प्रणम्यानेन मंत्रेण क्षालयेत्तदनंतरं। तारशक्तिमृतका
य नमोंतं मंत्रमुच्चरेत्। शवस्नपनमंत्रोयं सर्वतंत्रेषु देशितः। धूपेन धूपितं कृत्वा गंधादिनाभिषिच्य च। आरक्तो क्रोधादि देवेशि भक्षयेत्कुलसाधनं। गत्वा शव
स्य सान्निध्यं धारयेत्कटिदेशतः। यथुपकारयेदस्य दद्यान्निष्ठीवनं शवे। पुनः प्रक्षालितं कृत्वा जपस्थाने समानयेत्। कुशशय्यां पुरस्कृत्य तत्र संस्थापयेत्सुधीः। ए
लालवंगकर्पूरजातीखदिरसारकैः। तांबूलं तन्मुखे दत्वा शवं कुर्यादधोमुखं। संस्थापयित्वा तत्पृष्ठं चंदनेन विलेपयेत्। बाहुमूलादिकट्यंतं चतुरस्रं विभाव्य चाप[illegible]पद्मं
चतुर्द्वारं दलाष्टकसमन्वितं। ततस्त्रैनयमार्जिनकं बलांतरितं न्यसेत्। द्वादशांगुलमानानि यज्ञकाष्ठानि दिक्षु च। संस्थाप्य पूजयेत्तत्र इंद्रादिदशदेवताः। विषमिंद्राय सं
लिख्य सुराधिपतये ततः। इदं बलिं गृह्ण गृह्ण द्वयं गल्लापयमुग्रं ततः। विघ्ननिवारणं कृत्वा सिद्धिं मे प्रयच्छ ठद्वयं। अनेन मनुनापूर्वं बलिं दद्यात्तु सामिषं। स्वस्वनामादि
के दत्वा पूर्ववद्बलिमाहरेत्। सर्वेषां लोकपालानां ततः साधकसत्तमः। शवाधिष्ठातृदेवेभ्यो बलिं दद्यात्सुरेश्वरि। मुनयः सहचंतुः षष्टियोगिनीभ्यो बलिं दिशेत्ताप्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

आद्रवंसन्निधौ च दूरे चोत्तरसाधकं। संस्थाप्यासनमभ्यर्च्य स्वतंत्रांते त्रयं ततः फट् इत्यनेन मंत्रेण तत्राश्वारोहणं विशेत्। कुशान् पादतले दत्वा शवकेशान् प्रसार्य
वा दृढं त्रिवध्य चुटिकां कृतसंकल्पसाधकः। शवोपरि समारुह्य प्राणायामं विधाय वा वीरार्द्धेन मंत्रेण दिक्षु लोष्ठानि निक्षिपेत्। ततो देवीं च संपूज्य उपचारैः सुविस्त
रैः शवास्ये विधिवद्देवि देवताप्यायनं चरेत्। उत्थाय संमुखे स्थित्वा पवे हूलिपरायणः। ॐ वशो मे भव देवेश ममानुकंपदं ततः। सिद्धिं देहि महाभाग कृताश्रमपदो वराम
लं समुच्चरन् मंत्री शवपादद्वयं पुनः। पट्टसूत्रेण बध्नीयात्तदोत्थातुं न शक्नुयात्। ॐ भीमभीमभयाभाव भवलोचनभावुक। त्राहि मां देव देवेश शवानामधिपाधिप इती
पादतले तस्य त्रिकोणं वक्रमुल्लिखेत्। तदोत्थातुं न शक्नोति शवोपि निश्चलो भवेत्। उपविश्य पुनस्तस्य बाहू विस्तार्य पार्श्वयोः हस्तयोः कुशानास्तीर्य पादौ तत्र निधापयेत्।
ॐ ह्रौं तु संपुटीकृत्वा स्थिरचित्तः स्थिरेंद्रियः। सदा देवीं हृदि ध्यात्वा मौनी जपमथाचरेत्। स्मशाने प्रोक्तसंख्याभिर्जपं कुर्यात् कुलेश्वरि। अथवारंभकालात्तु यावदुदयते रविः।
यमर्द्धरात्रपर्यंतं जप्तोके चिन्नलक्षते। तदा पूर्ववदर्घ्यादि सप्तपादगतानि वा कृत्वोपविश्य तत्रैव जपं कुर्यादनन्यधीः। चलाचलरूपं नास्ति भयेत्तातेव देशुनः यत्स्वार्थ
यसि देवेश नरं वा कुंजरादिकं। दिनांतरे तदास्याम्रि सत्ताम कथयस्व मे। इत्युक्ते संस्कृते नैव निर्भयस्तु पुनर्जपेत्। पुनश्चेन्मधुरं वाक्कु वक्तव्यं मधुरे ततः। तदा सत्यव शंका
र्थ वरं च प्रार्थयेत्ततः। यदि सत्यं न कुर्याश्च वरं वा प्रयच्छेन्नचा। तदा पुनर्जपेद्धीमान् एकाग्रमानसं स्मरन्। नररूपं विना तत्र देवो विनोपसर्पति। पश्चात्तरेण वोद्वयं नरैर्वा
देवयोनयः माता वा तत्सुता वापि मातुलानि तथैव च। आगत्य विघ्नं चरते मायापारम्य विग्रहाः उक्तिश्च वक्ष्यते कार्यं सर्वं जातं न संशयः। प्रभातसमयो जातस्त्वत्पिताऽसौ
शमो गृहे। प्रायशो मत्सरा लोका राजानो दंडधारिणः। कदाचित् केनचित् तत्र हास्ति तदा किं ते करिष्यति। इत्यादिविविधैर्वाक्यै नैव जाप्यं परित्यजेत्। मातापितृगणास्तत्र परदे
श निवासिनः। बांधवास्तत्र प्रयांति देवरूपधरास्ततः। स्त्रीपुत्रसेवका येऽपि च गृहीता नीयते परैः। रुदंति पुत्रकाः सर्वे भ्रातरो नुज शिष्यकाः। निजकांतांगसंस्पर्श चक्रमा
भरणादिकं। गृहीतानीयते यत्नु पालकैस्तरूपं त्यजेत्। यदि तत्र क्षुभ्यते तत्र तदा किं वा न लभ्यते। स्त्रीरूपधारिणी वा वीरो द्विरूपधरः पुमान्। जरं गृह्णाति शवं देवैश्चिवारो
नेव रंलभेत्। साधुना साधुना वापि पोषिते वरदायिनी। तदा वीरपतेस्तस्य किं भूते न त्रासिष्यति। निःपापपुरुषे चैव कुले चैव सुसंस्कृते। असंस्कृते तदा देवि पापमुक्ते
न संशयः। संमुखे संमुखे वापि संस्कृतं च क्रियापरं। सैव देवी न संदेहः स देवो भैरवः स्वयं। न चेद्देवं भवेच्छैव मायापुटिता विग्रहाः। न वरं वरयेत्तत्र नाकिं विद्यवदेत्ततः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संस्कृतं च समाख्यातिवक्तिवक्रेयमीदृशः ॥ न चेत्स्वयं लौकिको त्यावरं ग्राह्यं निराकुलं ॥ अथवा उक्तं किंचिल्लभ्येताप्याले मोहितः ॥ शब्दो वा जायते सम्यक् म
तं वापि न लभ्यते ॥ सर्वं विचार्य ज्ञातव्यमेवं विद्याः प्रकीर्तिताः ॥ देवताकृतयो देवि भैरवाकृतिभुधयः ॥ अपश्यं तत्र भेतव्येन तत्र प्रत्ययः क्वचित् ॥ भैरवो वा वटुकाद्योऽथ
कुलशास्त्रपरायणाः ॥ एतच्छास्त्रप्रसंगेन कृत्वा कुटिलविग्रहाः ॥ पुत्रो भूत्वा हरेद्वित्तं नारी भूत्वा विमोहयेत् ॥ तस्मात्तत्परो वीरो विचारयत्नमाचरेत् ॥ सत्ये कृते
वरं लब्ध्वा संत्यजेत् जपादिकं ॥ फलं ज्ञातमिति ज्ञात्वा लुटिकां मोचयेत्ततः ॥ शवं प्रक्षाल्य संस्थाप्य मोचयेद्ध्वनेपदं ॥ पदच्युक्रमार्जयित्वा पूजाद्रव्यं जले क्षिपेत् ॥ शवं
जले वा गर्ते वा निक्षिप्य स्नानमाचरेत् ॥ ततस्तु स्वगृहं गत्वा बलिं दत्वा दिनोत्तरे ॥ अग्रिमे दिवसे रात्रौ येषां देवानां यजमानोहि तेन गृह्णन्तु मया दत्तं बलिमंत्रोयमीरितः ॥
अथ येर्याचितश्चास्य नरकं जनसूकरान् ॥ दत्वापि प्रमयान्ते न कर्त्तव्यं समुपोषणं ॥ यवक्षोदमयं वापि शालिक्षोदमयं च वा ॥ चंद्रहासेन वा विधिवत् मंत्रेण च आतये
तत्परेह्नि नित्यमाचर्य पंचगव्यं पिबेत्ततः ॥ ब्राह्मणान्भोजयेत्तत्र पंचविंशतिसंख्यया ॥ पंचपंचविहीनानां क्रमाच्चेव दक्षिणा ॥ ततः स्नात्वा च भुक्त्वा च निवसेद्वहुत
मे स्थले ॥ यदि न स्याद्धि प्रमोक्तं तत्तन्निर्धनतां व्रजेत् ॥ तेन वेन्निर्धनत्वं स्यात्तदा देवः प्रकुप्यति ॥ त्रिरात्रं साधयेद्धस्तं जपयेत् कुलसाधनं ॥ संध्यायां यदि गच्छेद्दूतस्तदा या
धिर्वित्ति निर्दिशेत् ॥ भीतं श्रुत्वा च घिरा निश्चक्षुर्नेत्य दर्शनाशाय दिवा [illegible] दिने कार्यं तदा समृतो व्रजेत् ॥ पंचदशदिनेतांहि देहे देवस्य संस्थितिः ॥ गोब्राह्मणदेवानां निंदां
कुर्यात्र च क्वचित् ॥ देवकान्ब्राह्मणादींश्च प्रत्यहं संस्पृशेत् शुचिः ॥ प्रातर्नित्यक्रियां ते तु पंचगव्यादकं पिबेत् ॥ ततः स्नात्वा तु तीर्थादौ प्राप्ते षोडशवासरे ॥ स्नात्वा हंतं मूलमुच्चार्य
तर्पयामि नमः पदं ॥ एवं शतत्रयाद्दूर्ध्वं देवानां तर्पयेज्जले ॥ स्नानतर्पणभूत्यस्य नस्याद्वस्पतर्पेण ॥ इत्थं न मंत्रिधाने न सिद्धिः प्राप्नोति निश्चितं ॥ भुंक्ते हे वचनात्भोगान्
तया ति हरेः पदं ॥ असौ गं संगमेवापि निःफलं सफलं च वा ॥ कृत्वा साधनमेवैतत् लक्ष्यः प्रियतरो भवेत् ॥ शवाभावे श्मशाने वा कार्या वीरस्य साधना ॥ ये भावाय सर्वे प्रोक्ता
स्तेऽर्भावैर्यदि नार्चयेत् ॥ दशाहं क्रमयोगेन भ्रष्टो भवति साधकः ॥ नोपदिशेद्वीरभावं न प्रजोतत्र संदिशेत् ॥ कुलामंत्रं गृहीत्वा तु यावत्सिद्धिः प्रजायते ॥ तत्रांतरे ॥ सर्वं यांजी
वहीनानां जंतूनां नीलसाधने ॥ ब्राह्मणो गोमयं त्यक्त्वा साधयेद्वीरसाधनं ॥ मतास्सनं च नायसु पूजयेत्सार्वतीशिवां ॥ तावत्कालेव सेत घोरे यावदाहूतसंस्थवं ॥ महाशयाः
प्रशस्तास्युर्देवता वीरसाधने ॥ क्षुद्रः प्रयोगकरणां प्रशस्ताः सर्वसिद्धिदाः ॥ एवं नीलक्रमो देवि कथितस्त्वतवानघो न कस्यचित्स्वचक्रं मया प्रीत्यात्वोदितं ॥ अथ योगस्तु ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तत्र पूर्वोक्तपर्वसंलक्ष्य यथोक्तसमये पूर्वोक्तलक्षणस्तथा सामग्रीं समादाय योनरसाधकसहितो विहितस्थानमासाद्य सामान्यार्घ्यं विधाय स्नानशोधनं कृत्वा गुरुं गणे
शादीन्नमस्कृत्य वीरार्द्धनमंत्रं भूमौ लिखेत् ये वानेत्यादिना पुष्पांजलित्रयादि विधाय पूर्वोक्तसत्वबलिपात्राणि स्मशानाधिपतिभ्यो निवेद्य ॐ क्रीं स्फुर स्फुर घोरघो
रतर तनुरूप चट चट प्रचट प्रचट कह कह वम वम बंध बंध घातय घातय हुं फट् इति अघोरास्त्रेण शिखां बध्वा ॐ सहस्रार हुं फट् इति सुदर्शनास्त्रेण आत्मरक्षां कृत्वा
स्वस्वकल्पोक्तभूतशुद्ध्यादिन्यासतालं विधाय दुर्गामंत्रेण सर्षपान् तिलान् सितासिततिलान्विकिरेत्। विहितशववनिकटे गत्वा मूलेन वीक्ष्य अस्त्रमंत्रेण शवं संप्रोक्ष्य ॐ हूं मृ
तकाय नमः इति पुष्पांजलित्रयं शवोपरि निक्षिपेत्। ॐ हूं रे वीरपरमानंद शवानंदकुलेश्वर। आनंदभैरवाकार देवीपर्यंकशंकर। वीरोहं त्वां प्रपद्यामि उत्तिष्ठ चंडिका
र्चने। इति स्पर्शपूर्वकं प्रणम्य ॐ क्रीं मृतकाय नमः इति पंचकृत्वस्तन्मंत्रेणार्घ्यपंचगव्येन सुगंधिजलेन च संस्नाप्य धूपेन धूपयित्वा गंधादिना विलिप्य कटिदेशोर्ध्व
लामूलमंत्रं जपं नेजपस्थानमानयेत्। आजीयवासंस्कारमाचरेत्। भूमौ कुशशय्यामास्तीर्य तदुपरि संस्थाप्य एलालवंगकर्पूरजातीखदिरसहितं ताम्बूलं तन्मुखे दत्वा श
वमधोमुखं कुर्यात्। तत्पृष्ठे चंदनेन वा कुंकुमादिकद्रव्यं तत्र चतुरस्राकारं तथा विलिप्य तन्मध्ये चतुर्द्वारात्मकं भूपुरसहितमष्टदलं विलिख्य तत्र कंबलाद्यासनमास्तीर्य
द्वादशांगुलप्रमाणान् यज्ञकाष्ठोद्भवान् दश कीलान् दशदिक्षु निवारयेत् तेषु इंद्रादि दशदिक्पालान् संपूज्य पूर्वोक्तमंत्रैः सामिषान्नबलीन् दद्यात्। ॐ हूं शवाधिष्ठा
तृदेवताभ्यो नमः ॐ डाकिनीभ्यो नमः ॐ क्रीं चतुःषष्टिकोटियोगिनीभ्यो नमः इति बलित्रयं किंचिद्दूरे दद्यात्। पूजोपहारसामग्रीं समीपे उत्तरसाधकं दूरे स्थापयित्वा
मूलमंत्रांते क्रीं फट् स्वाहा आसनाय नमः इति आसनमभ्यर्च्य मूलमंत्रं स्मरन्नश्वारोहक्रमेण शवोपरि पूर्वमुखं उपविश्य स्वपादतले कुशान् दत्वा शवकेशान् प्रसार्य दृढमुष्टि
कां बध्वा स्ववामे अर्घ्यादिकं संस्कृत्य कृतसंकल्पः प्राणानायम्य वीरार्द्धनमंत्रेण दशदिक्षु लोष्टान्निक्षिपेत्। पूर्वोक्तरक्षादीपं दक्षिणे संस्थाप्य बद्धजुटिकायां नित
देवतायाश्चक्रं परिचिंत्य पीठपूजांते देवीमावाह्य सावरणां सर्वोपचारैः संपूज्य बटुकादिबलिविधिं च कृत्वा उत्थाय संमुखस्थिता ॐ वशे मे भव देवेश शवममामुकसिद्धिं
देहि महाभाग कृताश्रमपरायण। इति भक्तियुक्तः पठेत्। मूलमंत्रेण पट्टसूत्रेण शवपादद्वयं बध्नीयात्। ॐ भीमभीम भयाभाव भवलोचन भावुक। त्राहि मां देवदे
वेश शवानामधिपाधिप। इति शवपादतले त्रिकोणं च क्लीं लिखित्वा। प्रयत्नेन शवोपरि उपविश्य पार्श्वद्वये शवबाहू विस्तार्य त्रिजपादद्वयं तत्र निधापयेत्। पुनः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्राणायामादि विधाय निर्भयः सन् देवताध्यानपूर्वकं श्मशाने नोक्तसंख्यया मौनी स्थिरकायवाङ्मना रहस्यमालया तु जपेत्। आरंभादुदयपर्यंतं वा जपेत्। कु
त्रचिच्छवस्योक्ता मता। श्रूयते तदा हृदयोपरि आसनं शवस्य देवतापूजा जपमध्येऽर्घ्यादिकं पूर्ववत्। अति भयं चेदुत्पद्यते तदा कागादिबलिस्तु आदौ मध्ये समा
प्तौ वा। एवमुक्तभयादिकं परिहृत्य साधकध्यानतया जपासत्यवचनेन वरं संप्रार्थ्य जपं त्वत्काफलं जातमिति। अथ धार्यदेवतां सर्जयित्वा शवचुटिकां मोचयि
त्वा शवं प्रक्षाल्य पदबंधं विमुच्य पदवक्त्रं मार्जयित्वा पूजाद्रव्याणि जले निक्षिप्य जले वा गर्ते वा शवं निक्षिप्य स्नात्वा गृहं गच्छेत्। दिनांतरे पूर्वसंकल्पितं बलिं
पिष्टमयं रचयित्वा। ॐ अस्मिन् दिवसे राज्ञो येऽर्चा देवानां यजमानोऽहं तेन हं तु मया दत्तं नरकुंजरभकरं। इति खड्गेन पिष्टपुत्तलीं घातयेत्। दिनांतरे नित्यं कृ
त्वा पंचगव्यं पीत्वा पंचविंशति विंशति पंचदश दश वा यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेत्। स्वयमपि स्नात्वा भुक्त्वा उत्तमे स्थले निवसेत्। एवं कुलसाधनं त्रिरात्रं प्र
त्यहं वा गोपयेत्। पंचदशदिवसपर्यंतं पंचगव्यप्राशनं दिवा मौनं स्त्रीनृत्यगीतवादित्रवहिर्गमनादिवर्जनं सत्यभाषणं संयतेंद्रियता च गोब्राह्मणदेवताभ
क्तिर्विशेषात्। षोडशदिने तीर्थादौ स्नात्वा सार्धशतत्रयसंख्यया देवतां तर्पयेत्। इति शवसाधनं पायात् पुण्यतरादेवस्तासामेवं विधिर्मतः। इति वचनात् उग्रदेवता
विषयमेतत्। अत्र नयोर्द्विवीरकामयोरहस्यमित्यपि नामांतरं॥ अथ संक्षेपपुरश्चरणं तंत्रांतरे। ग्रहणेऽर्कस्य चेंदोर्वा शुचिः पूर्वमुपोषितः। नद्यां समुद्रगा
मिन्यां नाभिमात्रेंभसि स्थितः। स्पर्शादिमुक्तिपर्यंतं जपेन्मंत्रमनन्यधीः। होमयेत दशांशेन तर्पणं अभिषिंचेद्दशांशेन दशांशो विप्रभोजनं। उपोषितः प्र
मुक्तः समुद्रगामिन्यां साक्षात्परंपरया वा। असंभवे तडागादौ। जलस्थित्यसामर्थ्ये तीरे स्थितोऽपि। स्पर्शात् प्राणायामऋष्यादिकरषडंगन्यासविलंबितस्पर्शने।
अंगवैगुण्येऽपि ग्रहणपुरश्चरणं कर्तव्यमेव महाफलत्वात्। अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते। अष्टम्यां वा चतुर्दश्यां पक्षयोरुभयोरपि। सूर्योदयात्समार
भ्य यावत्सूर्योदयांतरं। तावज्जप्त्वा निरातंकः सर्वसिद्धीश्वरो भवेत्। अत्र तिथिभेदेन पुरश्चरणभेदः। होमादिकं तु पूर्ववत्। निरातंकः शंकारहितः॥ अथवान्य — श्री २२७
प्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते। शरत्काले चतुर्थ्यादि नवम्यंते विशेषतः। भक्तितः पूजयित्वा तु रात्रौ तावत्सहस्रकं। एकाकी विजनेऽप्यालये बले वाथि बालया
अष्टम्यादि नवम्यंतमुपवासपरो भवेत्। चतुर्थ्यादित्वमतभेदेन कृष्णपक्षनवम्यादि प्रतिपदादि षष्ठ्यादिपक्षा अपि कुत्रचिदुक्ताः। वस्तुतः प्रतिपदादि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पक्षः सांप्रदायिकः॥ रात्राविष्टुपलक्षणां तावत्सहस्रं तिथिसंख्यसहस्रकं। सहस्रं प्रत्यहमित्येव वा। अल्पाक्षरमंत्रेषु संख्यावृद्धिक्रमः॥ अन्यत्र सहस्रमेव।
तद्दतावदिति पादपूरणे होमादिकं पूर्वोक्तमेव पशुपतानुकल्पमेतत्॥ अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते। अष्टमीसंधिवेलायाम् अष्टोत्तरलताग्रहे। प्रविश्य
मंत्री यत्नेन ततः सम्यगर्चयेत्पुनः॥ पूर्वोक्तकल्पमासाद्य सर्वपूजादिकं चरेत्। केवलं कामदेवो सौ जपेदष्टोत्तरं शतं। तासां तु पत्रमूले तु उग्रा संपूज्य कर्णके॥ मंत्रसिद्धिर्भ
वेत्तस्य चालितादर्शनपूजनात्। संधिवेलावरारदीयेचपूर्वक्रमात्। अष्टोत्तरशतमित्यर्थः॥ अष्टावेव ग्राउत्तरं तदाश्रेष्ठमित्यर्थः॥ लताग्रहमिति लतासंकेतः॥ प्रविश्य
संगतीभूय वेष्टितो वा पूर्वोक्तकल्पं शक्तिपूजाकल्पं पत्रमूले मुद्रा मूले उग्रां देवीं कर्णे कपार्श्वे श्रेया विद्याभगात्रयं सांलिख्येति शेषः॥ अष्टोत्तरशतं जपस्तु प्रत्येक
मवधेयः॥ कामदेवो दिव्यवेशधरः॥ अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते। आकृष्टायाः कुलागारे भावने मंत्रमुत्तमं। कर्णे कृष्टिलतागात्रे लिखित्वा मंत्रमेव वा। विधा
यतत्रसंस्कारं कृत्वा तस्यै निवेद्य वा। किं विज्ञप्य मनुं नीत्वा देवताभावतत्परः॥ तां विसृज्य नमस्कृत्य स्वयं तद्वासु खं पुनः॥ प्रातः स्त्रीभ्यो बलिं दत्वा मंत्रसिद्धिर्न संशयः॥
आकृष्टाया उपभुक्तायाः कुलागारे मुद्रायां संपूर्णे विद्या भावना। कर्णे त्रयं लिखनं भागत्रयस्य संस्कारं शक्तिसंस्कारं। निवेद्य संतर्प्य किं विदष्टोत्तरशतं जपः स्पर्शपू
र्वकः॥ स्वयं जस्ताद्वोत्तरसहस्रमित्यर्थः॥ अथवा विजने रम्ये स्थित्वा शय्यासने रतः॥ उदयांते दिवा जप्त्वा सर्वसिद्धीश्वरो भवेत्। शय्यासने शक्तिसहिते इति शेषः॥ दिव्य
मतानुकल्पमेतत्। अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते। कुजेवारे निवारे वा नरमुंडसमाहृतं। पंचगव्येन निर्मिद्य वंदनाद्यैर्विशेषतः॥ निक्षिप्य भस्मो हस्ताद्धर्मान
तः का कृजनेवने। तत्रलद्धिवरेरात्रौ सहस्रं यदि मानवः॥ एकाकी प्रजपेन्मंत्रं सभवेत्कल्पपादपः॥ कुजे मंगले नरमुंडसद्यः कृतं यथा लाभं वा। शवनमुंडेपि विहि
तनिष्ठा दत्वा हस्ता ईमानतलोद्धां दशांगुलमानतः॥ कानने वने। आलिंगहने इत्यर्थः॥ अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते। शवमानीयतद्वारे तेनैव परिखन्य वा न
द्धिनो तद्दिनं यावत्तावदष्टोत्तरं शतं। सभवेत्सर्वसिद्धीशो नात्र कार्या विचारणा। तद्वारे मंगलादिवारे तेनैव मानेनेत्यर्थः॥ तद्दिनादारभ्य दिनान्ते अष्टोत्तरशतं प्रतिदिनं
जपेदितिशेषः॥ अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते। निशायां मतहृदेरुडन्मत्तानंदभैरवः। दिग्वासा विमली भस्मभूषणो मुक्तकेशकः॥ कपालखड्गहस्तश्च जपे
न्मातृकयायदा। तदा तस्य महादेवि सर्वसिद्धिः प्रजायते। निशायामर्धरात्रे मतहृदे श्मशाने उन्मत्तानंदभैरवः प्रौढोल्लाससहितः॥ दिग्वासादिगंबरः मातृकया

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२२८

242
228

मातृकामालया जपेदष्टोत्तरशतमित्यर्थः॥ वीरमतानुकल्पमेतत्। अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमभिधीयते। गुरुमानीय संस्थाप्य देववत्पूजनं गुरोः॥ वस्त्रालंकारहेमाद्यैः संतो
ष्य गुरुमेव च। तत्सुतं तत्सुतां चैव तस्य पत्नीं तथैव च। पूजयित्वा मनुं जप्त्वा सर्वसिद्धीश्वरो भवेत्। मनुं जप्त्वा सहस्रमित्यर्थः॥ अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमभिधीयते। सहस्रारे
गुरोः पादपद्मं ध्यात्वा प्रजप्य वा। केवले देवभावेन सर्वसिद्धीश्वरो भवेत्। अत्र प्रस्तावमंत्रोक्तसंख्यातिशयः॥ इदं च गुरोरसान्निध्ये। सर्वमतानुकल्पमेतत्। एतेषु हेमादिनि
यमाभावः॥ इति संक्षेपपुरश्चरणानि॥ नानातंत्रविचारेण नानामार्गानुमोदनात्। पुरश्चरणरूपेण संसिद्धैव ततो नरः॥ अथ प्रयोगविशेषाः॥ वैशंपायनतंत्रे॥ एवं नित्यक्र
मं कृत्वा नैमित्तिकमथाचरेत्। कृते निमित्ते कैविस्त्र नित्यस्य पूर्णता भवेत्। लक्षं कृत्वा जपं तंत्र मणिमादिगुणान् लभेत्। समुद्रगोदकाहारो जपेल्लक्षं समाहितः॥ जन्मस्थे
भास्करे पक्षे सोमदृष्टा सहस्रकं। कोटिजन्मकृतं पापं नाशमायाति निश्चितं। नाशयेत्सर्वपापानि वाक्सिद्धिं चापि विंदति। पर्वताग्रे यजेद्देवं शाकमूलफलाशनः॥ पुंडरी
कवरे देवं मासमेकं समर्चयेत्। धर्मार्थकाममोक्षाश्च करस्थाश्च भवंति हि। लक्ष्मीः स्थिरा भवेत्तस्य पुत्रपौत्रानुयायिनी॥ श्रीपुष्पैर्दुकुयात्तद्देशारवे मासि दुग्धपयः॥ सर्वाभ्यु
द्धिक्षयकरः सर्वसिद्धिविवर्द्धकः॥ देवाः सर्वे तमस्यंति भक्त्या ते पुरुषर्षभं। श्रीजले सर्पयेद्देवं मत्स्यं डीवं च संयुतः॥ अष्टोत्तरशतं कृत्वा पश्चात्तेन भक्तितत्परः॥ मंडलात्सले भोहिं
द्धितस्करं सुकरं तु वीयद्याकामयते मंत्री अनमासेन लभ्यते। दुग्धवृक्षाजलैर्नित्यमष्टोत्तरशतैः शतं। तर्पयन्नखिलान् कामान् लभेन्मोक्षं च विंदति। कुरवपुष्पैः समभ्यर्च्य मा
समात्रं निरामयः॥ परासे धर्मवृद्धेच ब्रह्मचारी व्रतेस्थितः॥ हयारिकुसुमैः शुभैः मंडलान् ज्ञानवान् भवेत्। तथा रक्ताश्वसारेण अचलां भक्तिमाप्नुयात्। तथा दाम्भ्यां समभ्यर्च्य
भुक्तिं मुक्तिं च विंदति। ब्राह्मणानां क्षत्रियाणां वैश्यानां शोषजन्मनां स्त्रीणां चैव विशेषेण नैमित्तिकमिदं भवेत्। एतेषां चैव मंत्रं तु कृत्वा काम्यानि साधयेत्। एवं प्रणवपुटि
तं मंत्रमयुतसंख्यया। त्रिरात्रं जपेन्नरः स्यात्स तिसमः सर्वशास्त्रव्याख्याता भवति। रविवारे अश्वत्थवृक्षमूले याष्टोत्तरशतं भूयो भूयो जपेत्। शतांतरष्टोत्तरशतवर्षजी
वनं। अर्कमुके मासमात्रे पूजया मलिनकृच्छ्रघोरतरपापविमुक्तिः॥ पद्मसूत्रैः पूजया अतुलसंपत्तिः॥ विद्रुमपूजया त्रैलोक्यवशीकारः॥ माणिक्यपूजया सार्वभौमत्वप
द्मरागेण पूजया राज्यफलं। गारुत्मतैः पूजया ज्ञानं। हीरकेन पूजया सर्वसिद्धिः। स्वर्णपुष्पैः पूजया कुबेरसमसंपत्तिर्देहांते निर्वाणपदं। मासमात्रेति सर्वत्र योजनीयं।
तंत्रांतरे॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगानथ साधयेत्॥ शारदातिलके॥ अथाभिधास्यते त्रैस्मिन् समस्तषट्कर्मलक्षणं। सर्वतंत्रानुसारेण प्रयोगफलसिद्धिदं॥

श्री
२२८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शांतिवश्यस्तंभनानि विद्वेषोच्चाटने ततः। मारणांतानि शंसंति षट्कर्माणि मनीषिणः॥ रोगकृत्याग्रहादीनां निरासः शांतिरीरिता। वश्यं जनानां सर्वेषां
विधेयत्वमुदीरितं॥ प्रवृत्तिरोधः सर्वेषां स्तंभनं समुदाहृतं। स्निग्धानां द्वेषजननं मिथो विद्वेषणं मतं॥ उच्चाटनं स्वदेशादेर्भ्रंशनं परिकीर्तितं॥ प्राणिनां प्राणि
हरणं मारणं समुदाहृतं॥ स्वदेवतादिकं कृत्वा दीन् ज्ञात्वा कर्माणि साधयेत्॥ रतिर्वाणी रमा लक्ष्मी दुर्गा काली यथाक्रमं। षट्कर्मदेवताः प्रोक्ताः कर्मादौ ताः प्रपू
जयेत्॥ ईशचंद्रेंद्रनिर्ऋतिवाय्वग्नीनां दिशो मताः। सूर्योदयात्समारभ्य घटिकादशकं क्रमात्॥ ऋतवः स्युर्वसंताद्या अहोरात्रं दिने दिने॥ वसंतग्रीष्मवर्षाख्या
शरद्धेमंतशैशिराः॥ हेमंतः शांतिके प्रोक्तो वसंतो वश्यकर्मणि॥ शिशिरः स्तंभने ज्ञेयो विद्वेषे ग्रीष्म ईरितः॥ प्रावृडुच्चाटने ज्ञेया शरन्मारणकर्मणि॥ पद्मास्वस
स्तिकं भद्रयो विकटं कुक्कुटं पुनः। वज्रं भद्रकमित्याहुरासनानि मनीषिणः॥ षण्मुद्राः क्रमतो ज्ञेयाः पद्मपाशगदाह्वयाः। मुसलाशनिखड्गाख्याः शांतिकादिषु कर्म
सु॥ जलं शांतिविधौ शस्तं वश्ये वह्निरुदीरितः। स्तंभने पृथिवी शस्ता विद्वेषे व्योम कीर्तितं॥ उच्चाटने स्मृतो वायुर्भूयोऽग्निर्मारणे मतः॥ तत्तद्भूतोदये सम्यक्कृतं तन्मंडल
संयुतं तत्तत्कर्म विधातव्यं मंत्रिणा निशितात्मना॥ सीतांशुसलिलक्षौली व्योमवायुहविर्भुजां। मंत्रा स्युर्वर्णाः यंत्रबीजानि षट्कर्मसु यथाक्रमं॥ ग्रथनं च विदर्भं च
संपुटं रोधनं तथा। योगः पल्लव इत्येते विन्यासाः षट्सु कर्मसु॥ वर्णान्मंत्राणां तरितान् कुर्यान्नामवर्णान्यथाविधि॥ ग्रथनं तद्विजानीयात्प्रशस्तं शांतिकर्मणि॥ मंत्रा
र्णैर्द्वयमध्यस्थं साध्यनामाक्षरं लिखेत्॥ विदर्भ एव विज्ञेयो मंत्रिभिर्वश्यकर्मणि॥ आदावंते च मंत्रः स्यान्नाम्नो संपुट ईरितः॥ एवं स्तंभने शस्तं संपुटं कथितं मंत्रवेदि
भिः॥ नाम्न अंतमध्ये तु मंत्रस्याद्रोधनं मतं॥ विद्वेषणविधाने तु प्रशस्तमिदमुत्तमं॥ मंत्रस्यांते भवेन्नाम पल्लवो मारणे मतः॥ अंते नाम्नो भवेन्मंत्रो योगः प्रोच्चाट
ने मतः॥ सितरक्तपीतमिश्रकृष्णधूम्राः प्रकीर्तिताः॥ वर्णास्तामंत्रतंत्रोक्ता देवताः षट्सु कर्मसु॥ यंत्राणां लेखने द्रव्यं चंदनं रोचना निशा॥ गृहधूमश्चितांगारो मा
रणे च विषाणि च॥ श्वेताग्निलोणपिंडानि धत्तूररकरसस्तथा॥ गृहधूमस्त्रिकटुकं विषाद्यकमुदीरितं॥ देवताकालमुद्रादीन् सम्यक्कृत्वा विचक्षणः॥ षट्कर्
माणि प्रयुंजीत यथोक्तफलसिद्धये॥ एवं प्राणप्रतिष्ठामंत्रमुपक्रम्य॥ इति संसाधितो मंत्रः षट्कर्मफलदो भवेत्॥ स्थापये मनुना तेन प्राणान्सर्वत्र देहिकं॥ वी
जांते॥ मुख्यशब्दा नामादौ दूतीः प्रयोजयेत्॥ मता वैवस्वतो मया जीवहा जालहा ततः॥ आकृष्यात्र सतापश्चात्स्वमादा हि सुरु लिंगिनी॥ क्षेत्रज्ञा प्रतिगृहीत्वा ताप्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

णं हृत्वो नवस्मृतानाः पाशेन रुद्ध्वेष्टस्ववशं नयास्तीकृतचेतसः ॥ अंकुशेन हतस्यापि साध्यस्या सन्नसमाहरेत् ॥ द्व्यंगुलमात्रेन रुत्वा साध्यस्य पुत्तलीं ततः सं
प्राणात्मकं यंत्रं सकीटं हृदये न्यसेत् ॥ निशीथसमये साध्ये सुप्ते तस्य हृदंबुजे ॥ दले पुष्पायुधक्रीडं वरुणानामतः परां ॥ ईशराक्षसशीतांशुयमाग्नां कर्णिकालेरा याद
नूहे ससमायुक्तान् भृंगाकारान् अनुस्मरेत् ॥ शिरोवस्त्राससंभूततंतुसंबद्धविग्रहान् ॥ एवमात्महृदंभोजे मंत्रीरूपान् धियास्मरेत् ॥ आत्महृत्पद्मगान् मंत्रीः प्रस्थापय
श्वासवर्त्मना ॥ एकैकं साध्यहृत्पद्मांगानेकैकमानयेत् ॥ पुनर्जपं स्थापयेन्मंत्री स्वचित्ते वा विधानवित् ॥ तं तु छेदं प्रकुर्वीत वह्निबीजेन संयतः ॥ साध्यरूपान् साध्य
हृद्भृंगांस्ततः संस्तंभयेद् ध्रुवात् ॥ एवमेकादशावर्तीः कुर्यात्सर्वेषु कर्मसु ॥ वश्याकर्षणयोर्वादी ... नरतणान् संस्मरेद्ध्रुवं ॥ मोहविद्वेषयोर्ध्यान ... मारणकर्मणि
पीतान् संस्तंभने ध्यायेत् प्राणाकर्षणकर्मवित् ॥ आकृष्य साध्यहृत्प्राणान् स्थापयेदात्मनो हृदि ॥ क्रूरकर्मसु पुत्तल्यां तेषां स्थापनमीरितं ॥ प्राणान् साध्यस्य मंत्रकान् त
न सुभुजंगमात्रा संस्मरेत् तन्निपुणः सदा क्रूरेषु कर्मसु ॥ वामाग्निशक्रवरुणेश्वरराक्षसेन्दुप्रेतेशपत्रलिखितैरथ यादिवर्णैः ॥ विद्धं तिकोणगतहंससमेतमध्यं प्रा
णाख्ययंत्रमथ वर्णवते धरास्थं ॥ इत्थं प्रयोगकुशलो मनुनानेन मंत्रवित् ॥ वशयेत् सकलान् देवान् किं पुनः पार्थिवानपि ॥ तत्रांतरे ॥ साध्यनाम मार्णमेकैकं मंत्रार्णैः सं
प्रयोजितं ॥ ग्रथितं तत्समाख्यातं वश्याकृष्टिकरं परं ॥ मंत्रमादौ वदेत् सर्वं साध्यसंज्ञामनंतरं ॥ विपरीतं पुनर्मंत्रं तं संपुटं भवेत् ॥ शांतिपुष्टिकरं ह्येतत् त्रैलोक्यैश्वर्य
दायकं ॥ अर्द्धमर्द्धं तदा चैतं मंत्रं कुर्याद्विचक्षणः ॥ मध्ये वा साध्य भवेत् साध्यं ग्रस्तमित्यभिधीयते ॥ अभिचारेषु सर्वेषु प्रयोजयेन्मारणेपि वा ॥ अभिधानं वदेत् पूर्वं पश्चान्मंत्रं
तथा वदेत् ॥ एतत्समस्तमित्युक्तं शत्रूच्चाटनकारकं ॥ द्वौ द्वौ मंत्राक्षरौ यत्र एकैकं साध्यवर्णकं ॥ विदर्भितं तत्प्रोक्तं दुष्टं वश्यलक्षणं ॥ मंत्रार्णैरंतरिते साध्यं समंता
न्निष्ठते यदि ॥ आक्रांतं तद्विजानीयात् सद्यः सर्वार्थसाधकं ॥ स्तोभस्तंभसमावेशवश्योच्चाटनकर्मसु ॥ सकृत्पूर्वं वदेन्मंत्रं मंते चैव तथा पुनः ॥ मध्ये वा साध्य भवेत्सा
ध्यमाद्यंतमिति तद्विदुः ॥ अन्योन्यप्रीतियुक्तानां विद्वेषणकरं परं ॥ आदौ चांते तथा मंत्रं द्विवारं संप्रयोजयेत् ॥ साध्यनाम सकृन्मध्ये गर्भस्थं संप्रवक्ष्यते ॥ मारणोच्चा
टने वश्ये प्रयुक्ते कारयेन्नृणां ॥ हंति नो रोगव्याधीन् गर्भस्तंभनं ... तथा ॥ त्रिधा मंत्रं वदेत् पूर्वं तथैवान्ते पुनस्त्रिधा ॥ सकृत् साध्यं भवेन्मध्ये तद्विद्यात् सर्वतोमुखं ॥ सर्वो
पसर्गशमनं ... सर्वसौभाग्यजननं ... ॥ आदौ मंत्रं ततो नाम पुनर्मंत्रं समुच्चरेत् ॥ एवमेव त्रिधा कुर्यात् ... विदर्भितं ॥ सर्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धिहरं प्रोक्तं भूतापस्मारमर्दनं॥ एकैकं साध्यवर्णं तु कलामंत्रं विदर्भितं॥ पूर्ववत्कथितं चान्यत् तत्स्थाने प्रकल्पयेत्॥ विदर्भग्रथितं नाम मंत्रलक्षणमुत्त
मं॥ सर्वकर्मकरं प्रोक्तं सर्वैश्वर्यफलप्रदं॥ एवमेते प्रयोगाः स्युः सिद्धिमंत्रस्य सिद्धिदाः॥ एतत् ग्रथितानन्तकर्मसु [illegible] यंत्रे लेखनादिविधये बोद्धव्या॥ तत्रोत्तरे नम स
र्वेषां मंत्राणां तारं प्रणवः शिर उच्यते॥ हुं फट् स्वाहा वषट् वौषट् नमः पल्लवसंज्ञकाः॥ तत्तत्कर्मविधानेन तत्तन्मंत्रं विचारतः॥ शिरःपल्लवसंयुक्तो मंत्रो भव
ति सिद्धिदः॥ दक्षिणामूर्तिसंहितायां॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वशीकरणस्य साधनं॥ एवं संसिद्धविद्यायां विनियोगक्रमं शृणु॥ कल्यासि दूररराजस्य वक्त्रं तेत्र
वि चिंतयेत्॥ साध्यप्रकृतिं नामालिख्य चिंतयेत्ततः॥ ज्वलंतीं तत्क्षणाद्देवि मोहिता लपवर्जिता॥ तत्कालज्ञो समायाति अथान्यत्कथ्यते प्रिये॥ तन्नाम्ना ध्यै संलि
लो मंत्री चिंतयेदरुणप्रभं॥ आनीने च तथा साध्यं तदा सौभाग्यसुंदरः॥ कृत्वैकपवारे मुख्यजये मुद्रया च तं॥ यस्य नाम्ना पुनः सम्यक् संभवे द्वासएव हि॥ अ
ष्टस्त्री नाम वर्णाद्यं क्रमध्ये विलिख्य तु॥ योनिमुद्राधरो भूत्वा वागादाकर्षणं भवेत्॥ देवकन्यां राजकन्यां नागकन्यामथापि वा॥ गोरोचनाकुंकुमाभ्यां समभागं च
चंदनं॥ अष्टोत्तरशतावृत्त्या तिलकं सर्वमोहनं॥ पुष्पं फलं जलं चान्नं गंधं वस्त्रं च भूषणं॥ तांबूले पूर्वजप्तं च यस्मै संप्रेष्यते स तु॥ अंगभावात्क्षणाद्देव दासीवास्य भ
वेत्प्रिये॥ करवीररक्तवर्तीं स्त्रिमध्ये [illegible]ः प्रपूजयेत्॥ चिंतयन्मासमात्रं हि साध्यां रक्तां लक्ष्यं ततः॥ इति कुर्वन्महेशानि पूजयेदरुणप्रभां॥ सिंदूररचितोत्र [illegible] राज्ञा नेमो
हयेत्क्षणात्॥ त्रैलोक्यमोहनं वापि रंभामाकर्षयेद्द्रुतं॥ चिताङ्गारेण च करंगुलि लेखे [illegible] द्रवेण हि॥ वध्या वाहोथवा कोपि ज्वरं नाशयति क्षणात्॥ अर्कनिंबद्रवाभ्यां तु ले
खयात् केस्य संलिखेत्॥ दूर्वा नाम मध्या च [illegible] दशो वक्रस्य संलिखेत्॥ गोमूत्रे स्थापयेत् यद्वा भवेद्विद्वेषणं क्षणात्॥ धूपयेच्चंदनं रात्रौ वस्त्रं वा धारयेत्ततः॥ अष्टोत्तरशता
वृत्त्या मोहयेद्भुवनत्रयं॥ लिखेत् गोमयभूमौ तु लिखेद्देव नयानतः॥ सुरूपां प्रतिमां रम्यां भूषाढ्यां परिचिंतयेत्॥ तत्कालं गलहस्ताभिः [illegible] मंडले यांति तां [illegible] नामसंपु
विद्याम्मंकुशांतर्विदर्भितां॥ सर्वांगसंधिसंलीनं कामकूटं समालिखेत्॥ साध्याशाभिमुखो भूत्वा श्रीविद्यान्यासविग्रहः॥ क्षोभणी बीजमुद्रायां चिंत्यामभ्यर्च्य [illegible] जपेत्॥ पोत
यंतीं कामगेहे चंद्रसूर्यकलात्मकं॥ सानुरागातिविकलो कामसायकपीडिता॥ त्रैलोक्यसुंदरी यामक्षणादायाति मोहिता॥ अथ कामांतकोवाच [illegible] वाले संवे [illegible] मंत्रवित्॥ [illegible]
कं प्रपूजयेत्सम्यक् विधायां पूर्णां च धारयेत्॥ लो अवध्यः सर्वदुष्टानां व्याघ्रादीनां न संशयः॥ श्री रां [illegible] कस्तूरीकर्पूरैश्च सकुंकुमैः॥ स्वनाम कमलेतो लेख्यं पूर्वे [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ यार्णव
२३०
230

तं कांलिखेत् ॥ तेनातनो भरत्वेन साधकस्य न संशयः ॥ अनेनैव प्रकारेण रोचनागरुकुंकुमैः ॥ वज्रं विलिख्य साध्याख्यं साधकाख्यं विदर्भितं ॥ त्रैलोक्यमोहनो मंत्री
भवत्येव न संशयः ॥ कामकूटेन देवेशि संदर्भ्य पृथगक्षरं ॥ साध्यनाम त्रिकोणांतर्मोतं काकवेष्टयेद्बहिः ॥ स्वर्णमध्यगतं धार्यं शिखायां यत्र कुत्रचित् ॥ लोकपा
लाश्च राजानो दुष्टास्त्रैलोक्यसंस्थिताः ॥ ते सर्वे वश्यमायांति सान्निपातादयो ज्वराः ॥ अनेन विधिना मपुरं संदर्भ्य संक्षिपेत् ॥ चतुःपथे मध्यदेशे दिक्षु पूर्वादितः क्र
मात् ॥ तस्य सौभाग्यमायाति राजानः किंकराः सदा ॥ स्फुरत्तेजोमयी पृथ्वी प्रज्वलंती वराचरा ॥ चक्रांतस्थिंतये त्रिसंमासषट्कं ततो नरः ॥ तेन कंदर्पसुभगो लोके भ
वति निश्चयात् ॥ दृष्ट्वा कंपयते लोकान्नृविषं नाशयति ज्वरान् ॥ तथाति घं हरति दृष्ट्या वशं करोति चाराम्त्रो सिंदूरलिखितं पूजयेदेकचित्ततः ॥ करोत्याकर्षणं दूर
स्थोत्तमानां धातादपि ॥ अरविंदं दिक्षु कोणेषु क्रमेण परिपूरयेत् ॥ नायदत्त देवलोको यं वश्यो भवति नान्यथा ॥ भूर्जपत्रे लिखेद्वज्रं रोचनागुरुकुंकुमैः ॥ स्वनाम दर्भितं
कुर्यात् दिक्ष्वग्नि पुटभेदनी ॥ मंडले विषमस्थानं भूमौ चक्रं निधापयेत् ॥ धारयेद्वा ततो मंत्री पुरक्षोभयती क्षणात् ॥ उन्मत्तरसलाक्षार्कक्षीरकुंकुमरोचनागकस्तूर्यलक्त
सहिता एकीकृत्य तु संलिखेत् ॥ यन्नाम्ना तस्य देवेशि चारयं [illegible] भयो ग्रहदंतं व्यापिनं चैव रिपुजे सिंहदंतं तथा ॥ अहिदंतं कांजिकं नास्ति सको [illegible] तिक्ष्णाहा
रोचनाकुंकुमाभ्यां तु मध्यगां संलिखेद्बुधः ॥ त्रिकोणेषु यंत्रे वसाध्यनामांकितां मध्यः ॥ तत्र चक्रं धारयेत्तस्मात् [illegible] भवेत् ॥ पीतद्रव्येण चक्रं तल्लि
खेद्धाम मध्यतः ॥ साध्यनाम विलिख्येत तत्पूर्वस्यां दिशि संक्षिपेत् ॥ तस्मात् [illegible] सर्वलोकं कृतांजलीः ॥ अनेन विधिना नीलीरसेनाविलिखेत्ततः ॥ दक्षि
णाभिमुखो मंत्री वज्रं दग्ध्वारि पूर्ववदेतन्माहिषा [illegible] पुरीषेण गोमूत्रेण संलिखेत् ॥ आरनालस्थितं कुर्यात् क्रव्यादि [illegible] क्षणात् ॥ साध्यनामविलिख्येत् [illegible] कपस्थे
णसंचयेत् ॥ संलिख्य [illegible] शत्रु [illegible] महानीलीरसे [illegible] रोचनादग्धमिश्रितैः ॥ [illegible] लिखेत्
कु वज्रवर्जान्वेशं नयेत् ॥ अनेन विधिना [illegible] सौभाग्यं महदाप्नोति [illegible] नपानान्न संशयः ॥ पीते चक्रं [illegible] सर्वभये [illegible] सिंदूरलिखितं
वज्रं [illegible] पश्चिमपूजितं चक्रं गौरिकालिखितं ततः ॥ मंत्रिणो देवता वश्याः किं पुनर्योषितः प्रिये ॥ तथैव दक्षिणास्या [illegible] समर्थ श्री
ता साध्यस्य मंत्रहानिः स्यान्मारणं चविशेषतः ॥ क्रमाद्दिगंतरास्थः सन् वह्निकोणादिषु क्रमात् ॥ [illegible] मंत्रि दूषणं [illegible] तेनरसकुंभे वश्यकरं २३०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शिश्नं रोचनालिखितं हस्ताद्ध्मातं कुंकुममध्यस्थं सर्वेश-न्त्रिनाशयेत्॥ गोमूत्रमध्यगं चैतं ऊर्ध्वं दुष्टान्तरियोऽ विद्वेषणं भवेद्यकेनैव परमेश्वरि
सिंदूरेणालिखेच्चक्रं निर्जने तु चतुःपथे। सर्ववाद्यसमारम्भमध्यां तं मातः कालिखेत्॥ कुलाचारक्रमेणैव रात्रौ संपूजयेत् क्रमात्। साधकः खेचरो देवि ज्ञायते नात्र संशयः॥
चतुर्दश्यां निशि स्वस्थो रुद्रभूमौ प्रपूजयेत्॥ षण्मासे(?) संखे याति न साक्षाद्रुद्रवापरः॥ अंजनं विचरेसिद्धं गुलिकां पादुकां जयेत् खड्गं वेतालसौभाग्यं यक्षिणी वेरकादि
कं॥ सकलं सिद्धिजनं मंत्री प्राप्नोति नान्यथा। चतुर्दश्यां चतुर्दश्यां प्रत्यक्षं न्यासमाहितः॥ एकविंशतिरात्रे तु निशि प्रेतशिलातले॥ श्रीचक्रे पूजयेत्तद्वत् सुरेः पूज्य स्तु सा
धकः॥ पाशांकुशधनुर्बाणपौरुषे धैर्य महेश्वरि॥ कामो मत्यास्वर्गं भूस्थ पातालतलयोषितां॥ हृल्लोकन्तास्य ये चैवम हृदाकर्षणं भवेत्॥ तद्रूकामेश्वरीरास्येर्द्ध आत्मा भुवनत्रयमपु
रुषाकर्षणं चैव ज्ञानतः किंकराः प्रिये। एतत् कामकलाध्यानं कथितं बीजभेदतः। वाग्भवाराधने देवि ज्ञानसारस्वतं भवेत्॥ श्वेताभां श्वेतवस्त्राढ्यां श्वेतपुष्पैः समर्चयेत्॥
अनेन विधिना देवि कं… वाग्भवाराधनं भवेत्। अथ कामकलानाम सामर्थ्यं शृणु पार्वति। कामो मन्मथकन्दर्पो मकरध्वज एव हि। महाकामश्च पूर्वोक्ताः पंच का
माः क्रमेण तु। कामं मन्मथमध्यस्थं देवि कन्दर्पवेष्टगं। ततु स्तंभीनके तु महाकामे शमस्तकं। अनेन कामतत्वेन मोहयेज्जगतीमिमां। मूलादिस्थं च संहारविसर्गं तु स्व
रूपिणी। तस्मात् कुण्डलिनी शक्तिः शक्तिकूटे महेश्वरि। त्रिकूटा त्रिपुरा देवि सर्वसिद्धिप्रदा भवेत्। चतुःषष्टियतः कोट्यो योगिनीनां महौजसां। चक्रमेतत् समाश्रित्य सततं सि
द्धिप्रदाः सदा॥ कामकेश्वरतन्त्रे च। शृणु देवि प्रवक्ष्यामि मंत्रयोगं यथाविधि। पत्रानेन विधानेन दूरात् दास्यन्ति योषितः। मंत्रसंपुटहृदयाः स्फुरज्जपनमंडलाः। तद्दर्शनान्म
हादेवि जायन्ते सर्वयोषितः। लिखित्वा विपुलं चक्रं तन्मध्ये प्रतिमां मुदा। नाम्ना लिखति संयुक्तां ज्वलन्तीं चिंतयेत्ततः। शतयोजनमात्रस्थात् दृष्टापि वशा भवेत्। भयलज्जा
विनिर्मुक्ता सा प्रयाति विमोहिता। तन्मध्ये कोथवा भूत्वा मंत्री चिंतयते सदा। सर्वमात्मानमरुणं सा ध्यमप्यरुणीकृता। ततः संजायते देवि सर्वसौभाग्यसुंदरः। वहुभः सर्वलोके
षु साधकः परमेश्वरि। सर्वैरत्नोपचारैस्तु पूजयेत्तु दूतयाततः। यस्य नाम्नैव संयुक्तं सभवेद्दासवद्वशी। अष्टम्यां तु संयोज्य नामचक्रस्य मध्यगां। विरच्य योनिमुद्रां च तामाकर्षयति
क्षणात्। यक्षिणीं वाथ गंधर्वीं किंनरीं वासुरेश्वरि। सिद्धकन्यां नागकन्यां राजकन्यां च खेचरीं। विद्याधरीमप्सरसं ऋषिकन्यां यथा वशीं। मदनोऽव विक्षोभ स्फुरज्जपनमंडलां।
महाकामकलाध्यानात् क्षोभयेत् सर्ववश्यतः। रोचनाकुंकुमाभ्यां च समभागं च चंदनं। अष्टोत्तरशतं जप्तं तिलकं धारयेन्नरः। ततो यमीक्षते वक्ति स्पृशते चिंतयेत्तलं। अप्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धार्य
२३१
231

नवशरीरेण सबद्धं यातिदासवत्॥ तथा पुष्पं फले गंधं पानं वस्त्रं महेश्वरि। अष्टोत्तरशतं जप्त्वा यस्याः संप्रेष्यते स्त्रियः॥ स साच आकृष्यते सा तु विमूढहृदया सती
हतु। रुधिरियं भद्रेण कश्चित्प्रतिहन्यते। लिखेद्दोच नये कांते प्रतिमामवनीपते। सुरूपां चारुशृंगार वेशाभरणभूषितां। तत्कालगलहस्ताभि जन्ममंडलयोषितां। ज
न्मनाममहाविद्यामंकुशांतर्विदर्भितां। सर्वांगसंधिसंलीनमालिख्य मदनाक्षरं। तदा शन्निमुखो भूत्वा त्रिपुरीकृतविग्रहः। न बध्वा तु क्षोभिणीमुद्रां विद्यामष्टशतं जपे
त्। नियोज्य मदहस्ताग्रे रेचं दृक्सूर्यप्रभाकुले। ततो विचलितापांगामनंगशरपीडितां। प्रोज्ज्वलन्मदनोल्लोलप्रवलज्जघनस्थलां। शक्तिचक्रोज्ज्वलद्रश्मिकलनाकवलीकृतां।
दूरीकृतस्वचारित्रभयलज्जालयां कृशां। आकृष्टहृदयां नष्टधैर्यां मुग्धीकृतां विचेतां। वस्त्रप्रसादाचनिगडं नदीयंत्रसुरक्षितां। नवानुरागसंधानवेपमानहृदंबुजां। मन्मो
धिकमहामंत्रपञ्जापहृदंकुशां। विमूढामिव विक्षुब्धामिव वशीकृतामिव कृतामिव। लिखितामिव निःसंज्ञामिव प्रमथितामिव। विहस्तामिव संकीर्णामिवाकुञ्चितमानसां।
निलीनामिव निश्चेष्टामिवाभ्यंगतामिव। आत्ममर्मन्यानिलोद्धूतपत्राकारां नभस्तले। भ्रमंतीमानयेन्नारीं योजनानां शतैरपि। अथ वामात कांस्यपात्रे लिखित्वा चक्रदा
धारयेद्धा कुमले यः सोऽवध्यः सर्वजंतुषु। आलये वहिमहेशानि स्वसंज्ञाक्रमयोगतः। चंदनागुरुकर्पूरै रजरामरतां व्रजेत्। एवं देवि विधानेन रोचनागुरुकुंकुमैः। लिखिता
चक्रयोगेन यस्मिन्कस्मिंश्च पूजयित्वा। साध्यनाम्ना स्वनाम्ना तु वेष्टकसंधितं विदर्भितं। करोति स कलान्लोकान्नचिरान्नावदवर्त्तितः। मध्यगते नवीजेन महाकामकलात्मना। एकमेव
मतप्रभ्यसाध्यनामाक्षरं लिखेत्प्रिये। बहिरष्टदलेखरेखे वेष्टयेन्मातृकाक्षरैः। हेममध्यगतं कृत्वा धारयेद्वामके भुजे। शिरसा यामभयावस्था धारयेच्चत्र तत्र वा। करोति
दासभूतं हि त्रैलोक्यं सचराचरं। सौभाग्यपतिराजानं वाजिनं दुष्टकुंजरं। चोरं केसरिणं सर्पं प्रमत्तं च महाबलं। शत्रूनवज्ञानाशानेशस्त्रं वेतालं राक्षसं तथा। भूतप्रेतपिशाचांश्च धा
रितावश्च रूपिणी। तेन मंत्रेण संदर्भं पुराणं नाम सुंदरि। मध्ये वत्तुप्यपेत्तपि वर्तु दिक्षु निधापयेत्। महान्कोलाहलस्तत्र लोके कस्य जायते। योषितां च विशेषेण विद्विष्ट
नामपीश्वरि। एतन्मध्यगतां पृथ्वीं सशैलवनकाननां। चतुःसमुद्रपर्यंतां ज्वलंतीं चिंतयेत्स्त्रियः। षण्मासध्यानयोगेन जायते निमनोहरः। दृष्ट्वैवाकर्षयेल्लोकान्दृष्टे
व कुरुते वशं। दृष्ट्वा संक्षोभयेन्नारीं दृष्ट्वैव गापहरेद्विषं। दृष्ट्वा करोति वामीशं दृष्ट्वा सर्वं विमोहयेत्। दृष्ट्वा चातुर्थिकां दीश्च आशये द्विजमस्थ्यराः। एतत्संपूजिते राज्ञो चक्र
सिंहरजितं। करोति महदाकर्षं सुहृदां दयितो बितां। सदा दिक्षु विदिक्षु वेदयदादेवि प्रदृश्यते। विगतु क्रमयोगेन तदा सर्वं जगद्वशे। ८ भूर्जपत्रे विलिखेच्चैतं तरोत्रिर्विवरो

श्री
२३१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दरे।रोचनागुरुकाश्मीरैर्मध्ये संदर्भयेत्सुरं।विपुले देशमथवा विषयं मंडलं तथा।स्वनामसहितं देवि यदि भूमौ निधापयेत्।धारयेदथवा हस्ते कंठे वा बाहुमूलतः।
शिखायामथवा वस्त्रे यत्र तत्रापि स्थितं च वा।वक्ष्यमेतन्महाभागे सुरक्षोभणमुत्तमं।अर्कक्षीरं कुंकुमं च धत्तूरकरसं तथा।रोचनालक्तकं लाक्षारसं गृहमदोलकं।एकी
कृत्वा चक्रमेतल्लिख्यते यस्य संज्ञया।तस्य ग्रहज्वरव्याधिरिपुसिंहाहिवारिजं।भयं स्याद्राक्षसवेतालभूतप्रेतपिशाचकाः।लूतावृश्चिककीटादीन् कमलाशीतिकोद्भवं
भयं न विद्यते तस्य परमंत्राभिचारकं।नित्यं संधारणाद्देवि कालमृत्युयमाद्यः।न च तत्राहि हिंसिकं तु सम्यग्योगे कमपि सर्वदा।अकामध्यागं देवी त्रिकोणोदरगं तथा।अध
स्तान्नामसंयुक्तं रोचनाकुंकुमांकितं।निधापयेच्च सप्ताहाद्दासवर्गं करो भवेत्।पीतद्रव्येण संलिख्य धारयेद्दुर्जिष्वस्तं तान्नाम्ना सर्वलाभलो विमृक्को भवति न स्मान
त्।महानीलीरसेनापि नामसंयुक्तं पूर्ववत्।दक्षिणाभिमुखो वक्रो दग्ध्वा मारयते क्षणात्।एकं नीलपटं सम्यक् नीलसूत्रेण वेष्टयेत्।लंबमानं तदकाशे द्वार पवित्रतं
क्षणात्।महिषाश्वपुरीषाभ्यां मूत्रेणांकितं लिखेत्।क्षिप्यारनालमध्यस्थं विद्विष्टः सर्वजंतुषु।कारा च नयानामकाकपक्षेण संलिखेत्।नीलीकर्पटके सम्यक् नी
लसूत्रेण वेष्टयेत्।लंबमानं तदकाशे परमुच्चाटनं भवेत्।दुग्धलाक्षारोचनाभिर्महानीलीरसेन वा।लिखितं धारयेच्चक्रं कानुवर्ण्यं वशं नयेत्।एतन्नैव विधानेन त
लमध्ये विनिक्षिपेत्।सौभाग्यमतुलं तस्य स्त्रीणां पानादिभिर्भवेत्।एतन्मध्यगतां देवि नागरीं वा नरनारीं।सप्ताहाल्लक्षोभयेत्सत्यं विचिंत्य तां महापातकमुक्त
त्वा यदि देवी प्रपूजयेत्।शालीदूर्वासहाश्वत्थपल्लवैरथवार्कजैः।मासेन हंति कलुषं सप्तजन्मकृतं नरः।लिखित्वा पीतवर्णेन तु चक्रमेतन्मदार्दवयेत्।पूर्वाशाभिमुखो भूत्वा
स्तंभयेत्पूर्ववादिनः।सिंदूरेण तु लिखितं पूजयेदुत्तरामुखः।यदा तदास्य वरागो लोको भवति सर्वथा।गौरिके तदा लिख्य पूजयेत्पश्चिमामुखः।स सर्वांगनां कर्षयेत्सा
क्षोभकरो भवेत्।दक्षिणाभिमुखो भूत्वा कृष्णं चक्रं समर्चयेत्।यस्य नाम्नाय स्यात्तिलं मंत्रहानि स जायते।तद्दिग्दिगंतराले पुपूजितं परमेश्वरि।स्तंभविद्वेषणं चाप्युच
च्चाटनकारकं।रोचनालिखितं देवि दुग्धमध्ये वशंकरं।क्षिप्रं गोमत्रमध्ये तु शत्रूच्चाटनकारकं।तैलमध्यगतं चक्रं विद्वेषणकरं परं।तक्रमध्यगतं चक्रं विद्वेषण
करं परं।ज्वलज्ज्वलनमध्यस्थं सर्वशत्रुविनाशनं।अथवा देवदेवेशि यथैकांते चतुष्पथे।तत्समीपे लिखेच्चक्रं सिंदूरेण महाप्रभं।सर्वं बाह्यतत्र आरभ्य यावन्मध्यं महे
श्वरि।अकारादिक्षकारांतां मातृकां तस्य विन्यसेत्।पूजयेत्त्रिसमयं कुलाचारक्रमेण यः।तत्क्षणान्महादेवि साधकः खेचरो भवेत्।पूजयित्वा महेशान द्वेदकनौरेशि
रो।अजरामरतां सत्यं लभते नात्र संशयः।महाभूतदिने वापि स्मशाने यदि पूजयेत्।एवं वन्हिशिखे देवेशि साधकस्तिरस्मान् समः पादुकाखड्गवेतालसिद्धिमहोद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपार्णव
२३२
232

याला। अनंतविवरे वेंढीयक्षी हूरगतिं तथा यक्षिंकिं विलिप्ति सिद्धिसंतानं त्रिपतेभुवनत्रये। तत्सर्वेमेव सहसा साधयेत्साधकोत्तमः। अत्र सर्वत्र मंडलावधिकर्तव्यता।
जपेनायुतसंख्याके या। मन्त्रकूटत्रयसाधनं तन्त्रे वा एतस्याः श्रुणु देवेशि वीजत्रितयसाधनं। धवलांबरसंवीतो धवलावासमध्यतः। पूजयेद्धवलैः पुष्पैर्वस्त्रैः सव
र्वरत्नोत्तरः। धवलैरन्नेवेद्यैः दधिक्षीरोदनादिभिः। संकल्प्य धवलैर्वापि यथाकामफलप्रदां। संपूज्य परमेशानिं ध्यायेद्वागीश्वरीं परां। वीजरूपां कुलसंलीनां ततो नेगपदा
वधि। कुलत्यत्रिपिं चिंत्यन्तिं धाविंति कृष्णे वीजरूपिणीं। चिंतयन्त्रम्हदयोगात्माभ्यामूर्द्धीतिपातकी। पंचाशत्वधोषिमः परं स्पष्टवक्षरं व कुमक्षमः। जरोमूकोपि दुर्भे धागतप्रसरेलवि
नष्टधीः। सोपि संजायते वाग्मी वाचस्पतिरिवापरः। संस्कृतप्राकृतप्रतालप्रभृतिहतप्रभमः। सत्रकेपदवाक्यार्थशब्दालंकारसाविता। कातोहंत समुद्रोर्मिमालानुले
रूपन्यसेत्। सुकुमारतरस्फारदिव्यालंकारपूर्वकैः। पदगुंफैर्महाकाव्यकर्ता देवेशि जायते। वेदवेदांतवेदांतसिद्धांततत्त्वानपारगः। ज्योतिःशास्त्रेतिहासादिमीमां
सास्मृतिवाकावित्। पुराणरसवादादिगारुडानेकमंत्रवित्। पातालशास्त्रविज्ञानभूतंतत्रार्थलतवित्। विचित्रचित्रकर्मादिशिल्पान्येकविचक्षणः। महाकाकरखे
दारशब्दसंस्कृतसर्वगीः। सर्वभाषारुतज्ञानीं समस्तलिपिकर्मकृत्। नानाशास्त्रार्थशिल्पादिवेत्ता भुवनविश्रुतः। सर्वमासं क्रमयेत्तावत्सर्वज्ञो देवि जायते। एवमे
वामहादेवि वाग्भवस्यानुसाधनां। ततः श्रृणु देवेशि कामराजस्य साधनं। तथा कामकलारूपां मदनांकुरगोचरां उदयादित्य विंबाभासमुज्वलवपुः प्रियासफुर
दीपशिखाकाराविंदुधारासवर्षिणीं। समस्तभुवनाभोगकंदलीकलनीं विताम्। महास्यमहिमाक्रांतस्वस्थाहंकृतिभूमिकां। क्रमेणानुततोऽपर्यंतं भ्रांतं संस्मराप्य
शरीरानंगपर्यंतमेकैकमुपभयात्मिकां। ततो भगवति देवेशि सर्वश्रृंगारमानिनी। राजिणं साधकोदविवोधकामदनाधिकः। ततदृष्टिपथगा नारीसुरी वाप्यथवासु
री। विद्याधरी किंनरी वा यक्षी नागांगनाथवा। प्रचंडतरभूपालकन्यकासिद्धकन्यका। ज्वलन्मदनदुःप्रेक्ष्यदहनोत्तप्तमानसाः। किन्नाप्रवलिताप्रांगाविभ्र
ढामदविह्वला। निवेदितात्मसर्वस्वा नश्यमादेषिजायते। चलंद्वलें दुदशावालार्ककिरणारुणा। विचिंतितायाश्चिनायोनीसंक्षोभयति तत्क्षणात्। सेवसिंदूरवर्णाभा हृदये वि श्री
तासती। संमोहोन्मादनाशिखेविन्ना कुर्व करी स्मृता। त्रियोनिनाथवा मूर्ध्नि वर्षती रक्तविंदुभिः। धारणासंप्रयोगेन करोति वशगं जगत्। अथान्यसंप्रवक्ष्यामि प्रयोगं सु २३२
विदुर्लभं। येन विज्ञातमात्रेण साधको मदनायते। कामस्थं कामामध्यस्थं कामोदरपुटीकृतं। कामेन कामयेत्कामं कामं कामे पुनिक्षिपेत्। कामेन कामितं कृत्वा कामसंक्षो
भयेद्ध्रुवं। प्रवक्ष्यामि समासेन शक्तिवीजस्य साधनं। शक्तिवीजस्वरूपांतु सृष्ट्वा संहरते यदा। सृष्टिसंहारपर्यंतं शरीरे परिचिंतयेत्। ततो भगवति देवेशि वैमतेयस्त्वापरः।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नागानां दर्शनाद्दृष्टिजडीकरणकारकः ॥ देहि नाममतासार धीरधाराधरोपमः ॥ स्थिर कृत्रिमशंकारव विषोपविषनाशनः ॥ दुष्टव्याधिग्रहानीकडाकिनीरूपिका-
गणैः ॥ भूतप्रेतपिशाचाद्यैस्त्रिनेत्र इव दृश्यते ॥ अथवा केन विद्येयं परिपूर्णा चिविंशते ॥ जन्ममंडलहृत्पद्ममुखमंडलमध्यगा ॥ केवलैव महेशानि पद्मरागसमप्र-
भा ॥ तस्याष्टगुणमैश्वर्यमचिरात्संप्रवर्तते ॥ मनसा संस्मरत्यस्या यदि नाम्नापि साधकः ॥ तदेव मातृचक्रस्य विदितो भवति प्रिये ॥ यदेवत्रायते विद्यां महात्रिपुरसुंदरी ॥
तदेव मातृचक्रोल्लासं कामयस्य विग्रहे ॥ सर्वासां सर्वसंस्थानां योगिनीनां भवेत्प्रियः ॥ पुत्रवत्परमेशानि ध्यानादेव हि साधकः ॥ यदा तु परमेशानि परिपूर्णां प्रपूजयेत् ॥
प्रयच्छति तदेवास्य खेचरी सिद्धिरुत्तमा ॥ चतुःषष्टिर्यतः कोट्यो योगिनीनां महौजसां ॥ चक्रमेतत्समाश्रित्य संस्थिता वीरवंदिते ॥ आदौ संबुद्धिपदं तद्बीजाष्टकं च ब-
हिः ॥ कुलांगनाभोगरंगे आयते नेत्रकलिका ॥ करस्तु आदिविद्यायां केके परमेश्वरि ॥ रुद्रयामलतंत्रे षट्कर्म प्रोक्तं मया पुरा ॥ तत्रोक्तैर्मदनोन्मत्ता पाशांकुशधनुःशरैः ॥ सोम-
येत्सुरलोकस्थाः पातालतलयोषितः ॥ तथैव वशमायांति देवि त्रिपुरीकृतविग्रहः ॥ साधयेत्सिद्धगंधर्वदेवविद्याधरानपि ॥ तत्र शाक्तक्रमहाचक्रप्रस्तारं तानि तान्तः परः ॥ माद-
नास्त्वादिपरतः सर्वाधस्तान्नियोजिताः ॥ आद्यंतगो महापाशः पौरुषेयः प्रकीर्तितः ॥ रुद्रशक्तिः कुंडलाख्या माया स्त्रीपाश उच्यते ॥ तुरीयमरुणावर्णा द्वितीयमपि पार्श्वति ॥
पुंस्त्रीकोदंडयुगलं कामाग्निव्यापकांकुशः ॥ ज्ञानात्मेव ॥ गोरोचनादिसिद्धं वै श्वश्रूकराजं समालिखेत् ॥ अतीवसुंदरीं रम्यां तन्मध्ये प्रतिमां शुभां ॥ ज्वलंतीं नामसहितां का-
मबीजविदर्भितां ॥ चिंतयेत्तु ततो देवि योजनानां सहस्रशः ॥ अदृष्टपूर्वा देवेशि कन्यका चापि दुर्लभा ॥ राजकन्याप्यदृश्या च भयलज्जाविवर्जिता ॥ आयाति साधकं सम्मुख-
मंत्रप्रभूता सती प्रिया ॥ चक्रमध्यगतो भूत्वा साधकश्चिंतयेद्यदा ॥ उड्डीयमानसूर्यसहस्राभमालानमरूपं तथा ॥ साध्यमप्यरूपिणीभूतं चिंतयेत्परमेश्वरि ॥ अनेन क्रमयोगेन स्वे-
यं कंदर्पविग्रहः ॥ सर्वेषां दर्पसुभगः सर्वलोकवशंकरः ॥ सर्वरक्षोपचारैश्च मुद्रासंधृतविग्रहः ॥ चक्रं प्रपूजयेद्यस्य नामरूपाविदर्भितं ॥ स भवेद्धि सदा देवि धनाढ्यो वापि भूप-
तिः ॥ चक्रमध्यगतं कुर्यान्नाम यस्यास्तु मोचितः ॥ अदृष्टे वा महेशानि योनिमुद्राधरो बुधः ॥ हठादानयते शीघ्रं यक्षिणीं राजकन्यकां ॥ नागकन्यामप्सरसं खेचरीं वा सु-
रांगनां ॥ विद्याधरीं दिव्यरूपां मुनिकन्यां रिपुस्त्रियां ॥ मदनोत्सवसंतापां स्फुरज्जघनमंडलां ॥ कामबाणप्रभिन्नांतःकरणां लोलचक्षुषां ॥ महाकामकलाध्यानयोगात्कुसुमरवे-
दिते ॥ क्षोभय स्वर्गभूर्लोकपातालतलयोषितः ॥ रोचनाभागमेकं तु एकं भागं तु कुंकुमं ॥ अथ भागद्वयं देवि चंदनं मदनं समं ॥ एकत्र तिलकं कुर्यात्त्रैलोक्यवशकारकं ॥ अष्टोत्त-
रशतावृत्त्या मंत्रयित्वा वशं नयेत् ॥ शरदायो ॥ भागद्वयं मलयजे भागं कुंकुमकेसरं ॥ भागं गोरोचनैतानि त्रीणि विस्वाहिमांभसा ॥ विदध्यात्तिलकं भाले यान्नृपश्चैव देवि लोक-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपुरार्णव
२३३।
233

त्रे।यात्र स्यशेतु स्य षघ्नतो येर्वा वक्षणः स्युत्तस्यते विस्तृता। कर्पूरकपिवोराशि सममभागत्न निकारयेत्। चतुर्भागं तत्समांसी मावतीते च नामता। कुंकुमं सममभागं स्यादिदु भागं चंद
नं भवेत्। अगुरुत्रेवभाग स्यादिति भागक्रमेण वा हि मृङिकः कस्यया पिष्टं एतत्सर्वं सुसंपिष्टं। आदाय तिलकं भाले कुर्यात् क्रूमिपतीन्न रतः। वनितां प्रदगर्वो द्दोभदेश्य गां त्वतेगतत्।
सिंहान्व्याघ्रान्महासर्पान्भूतवेतालराक्षसान्। दर्शनादेव वशयेत्तिलकं धारयेन्नरः।। अत्र न्यासस्तम्भमन्त्रकल्लोलैर्ध्यानहोमतर्पणादिसिद्धिः। ये प्रयोगाः सुकल्पिताः सिद्धे
ष्येवन संशयः इति वचनात् अत्रान्तरे षट्कप्रयोगाः अपि श्रीविद्याविषये विहिताः अपि च। तागदर्शने रहोतन्त्रे तत्रात्रोदिते यथा। यावदात्म महावक्रौ भवनः स्पर्शो कृतिर्कुलेश्वरः।
स्वयं हि त्रिपुरादेवि कौ[illegible]हि स्यादिमुदर्शनं। पाशांकुशौ तदीयो नु नागे द्वात्मकौ स्मृतौ। शब्दस्पर्शौ द्योवाणामनस्तस्याभवद्गुः। वरप्रतीतिजनकः शक्रपद्म क्रमेण याः
पूर्वपश्चिमकौ द्वारौ प्राणायामात्मकौ स्मृतौ। कालकाद्याभिभूतानि नवचक्राण्यनुक्रमात्। करणेंद्रियचक्रस्थां देवीं सा विश्वरूपिणीं। विश्वासहस्तपुष्पे सुपूतये सर्वसिद्ध
यः। इत्यादिवचनैरंतरोपासनाश्रेष्ठेति गेध्यते। होमः स्वल्पलक्षणं। अपादीनामयं तरत्समुक्रमेण वा। तं च अंतरेषु प्रयोगाणामानंत्यात् ग्रंथवाकुल्यं मन्यमानेन दिङ्मात्रमेतद्
प्रदर्शितं। एतादृशानि कर्माणि यः कुर्याल्लाघवकेन्नमः। आत्मसंरक्षणार्थायम सुंदुयदन्यं वरेत्। इति प्रायश्चित्तमत्र वक्ष्यमाणयोगानामनिषेधात्त्यादकत्वमव धार्यहि। तत्सर्वाद्दि
दृभिति क्रमेणोपासनाकर्तव्येतिसिद्धं।। अथाधिकारिणः। कुलार्णवे। निरस्तदेहधर्माणो मात्रकाः पुण्यकर्मिणः। समुत्पन्नकुलज्ञानभक्तेर्मां द्रढव्रताः। पूर्णाभिषेकसंदि
तावेदृशास्तार्थतत्वगाः। देवतागुरुभक्ताश्च नियताश्चार्वनक्रियाः। कुलागमरहस्यज्ञा देवतासाधकोत्सुकाः। गुरूपदेशसंयुक्ताः पूजयेयुः कुलेश्वरीं। भुक्तमात्रातिसंहृष्टः
क्रोधलोभत्यविवर्जिताः। पंचपशुजनादिविमुखाः सुमुखस्तत्परोक्तिकाः। कौलाः पशुव्रतस्ताश्चैतम्भस्पृशत्यविडंबकाः। केशासंख्या स्मृता यावत्तावद्दानि त्रिषष्ठिस्तिरोरधोऽत्र स्वच्छाः किंता
यविशेषद्दः षडाधारविभेदकः। पीठस्थानानि चागत्य महापद्मवनं व्रजेत्। अमूलाधारमागत्य ब्रह्मरंध्रं पुनः पुनः। चित्रोद्भूतं कुलीशाक्तिसामरस्यमुखोदयः। व्योमपंकजनिः
र्यदं दसुधापात्रं तोयं रसः। मधुपात्रं स संभोक्ता विततैरमघपापैर्विन पुण्यापुण्यपशुं हत्वा लानरखड्ग नयेत्कवित्। परे शिवे लये श्चित्तं पलाशीलितिम युतो मनसा वेंद्रियाणां
नियम्यात्मनियोजयेत्। मत्स्याशी स भवेद्विशेषात्स्तुप्राणायाततकाः। अथ हंतं वतयासतं पैशुन्यं को धमेव वा। अर्ज नानाविधं वैतन्नवैतानाग्मो गुह्येति यन्त्र कुलीनशेषोभी श्री
क्तोऽस्यान्तेदन्येनतघयोजिताः। पररामयालमिथुनसेयोगानंदनिर्भरः। पश्यात्मनोमैथुनं तत्स्यात्परस्त्री निषेवकः। अप्रबुद्धपराशक्तिः प्रबुद्धकौलिस्यया। शक्तिं तां सेव २३३
ये धत्सुस भवेत्क्षिकिसेवकः। इत्यादिपंचमुद्राणां वासनां कुलनायिके। दीक्षागुरुमुखाद्विसेवते यः स उच्यते। अपिचाम धान्यं मुखमुद्रादिकलानांपरिकल्पनां। धा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शक्तिसमावेशः सा महत्वामरस्य च ता। इत्यादिवचनैरंतरोपासनानिष्ठातस्यैव च बाह्यपूजादिष्वधिकारो द्योतते नान्यस्य। अयमधिकारश्चातुर्वर्ण्यसाधा
रण्येति वचनानि पूर्वं प्रदर्शितानि। दक्षिणामूर्तिसंहितायां। दीक्षितस्याधिकारोऽत्र नान्यस्य परमेश्वरि। पुस्तके लिखितं दृष्ट्वा स्वयं ज्ञात्वा करोति यः। ब्रह्महत्यासुरा
पानस्वर्णस्तेयादिपातकैः। लिप्यते नात्र संदेहो नरके निवसत्यसौ। अत्रान्यत्रापि गुरुं विलंघ्य शास्त्रस्थितानाधिकारः सुरेश्वरि। अथ काम्यहोमविधिः। तदेत्री तंत्रोक्त
परिषाद्याग्निचक्रं विचार्य सौम्यक्रूरग्रहमुखप्राकृतीप्रवेशं ज्ञात्वा शुभग्रहमुखप्रवेशदिने शुभहोमम् अशुभग्रहमुखप्रवेशदिने चाशुभहोमारंभं कुर्यात्। तत्परिज्ञानप्रका
रस्तु सूर्यस्थितनक्षत्रमारभ्य वंइ स्थितनक्षत्रपर्यंतं गणयित्वा प्रतिग्रहं त्रीणि त्रीणि नक्षत्राणि सूर्यादिनवग्रहेभ्यो विभज्य दद्यात्। तत्रादौ सूर्यस्ततो बुधः शुक्रस्ततः शनै
श्चरस्ततश्चंद्रस्ततो भौमस्ततो गुरुस्ततो राहुस्ततः केतुरिति ग्रहाणां क्रमो ज्ञेयः। अत्र यस्य त्रिके होमारंभस्तन्मुखं तदाकृति प्रवेशः। इत्यग्निचक्रपरिज्ञानप्रकारः। अत्र सौम्य
होमे सूर्ये शोकः। बुधे धनागमः। शुक्रे भीष्टफलप्रदः। शनौ पीडा चंद्रे सौख्यं भौमे वंध्यं(?) गुरौ धनप्राप्तिः राहौ रोगः केतौ मृत्युः। इति ग्रहाणां फलानि। अथ स्वर्गमर्त्यपाता
लेषु वह्नेः स्थितिं विज्ञाय तत्फलानि च ज्ञात्वा काम्यहोमारंभं कुर्यात्। तत्परिज्ञानप्रकारस्तु प्रतिपदादिहोमतिथिपर्यंतं गणयित्वा तथा सूर्यवारादिहोमारंभवारपर्यंतं च ग
णयित्वा भयत्र लब्धसंख्याकानेकानेकान् त्रिंशंकैर्मेलयित्वा जातांकसमुदायं त्रिभिर्हृत्वावशिष्टांक एकश्चेद्वह्निः स्वर्गे वसति द्वयं चेत्पाताले शून्यश्चेन्मर्त्यलोके स्थितेस्स
कललोकप्राप्तिः इष्टं वा कृच्चक्रं विज्ञाय प्रागुक्तमेषां प्रागुक्तदशस्वरेषु(?) शिगतेष्वनवकुंडेषु प्रागुक्तमंगलामंगलरूपेषु प्रागुक्तविधिनाग्निस्थापनं कृत्वा प्रागुक्त
तिक्रमेदानि ज्ञात्वा यथोक्तद्रव्यैर्यथाविधि जुहुयात्। तत्र सौम्यहोमद्रव्याणि हानालेन मालतीजातिकामल्लीकुसुमैर्मधुमिश्रितैः घृतप्लुतैर्कुन्देर्विवाशीशंपा
ज्ञायते। मुकुरस्यापि हि मरुद्रश्मिलारूपस्य नान्यथा। जपापुष्पैरान्मधुक्तैः करवीरैस्तथापि च। हवनात्मोहये मंत्री लोकत्रयं […] कर्पूरं कुंकुमं देवि मिश्रं मृगम
देन हि। हवनान्मदनो देवि मंत्रिणा विजितो भवेत्। सौभाग्यं नवि […] सामर्थ्यैनापि मुक्तो […]। चंपकैः पाटलैः कुंदैः […] प्रोल्लसितं वरं। प्राप्नोति मंत्री महतीं संभोगजन
तीमिमां। श्रीखंडे गुग्गुलं चंद्रमगरुं होमयेत्ततः। राजमार्गं दृढं तं पुरं श्रीवशमानयेत्। सर्वलोकावशास्वस्य भवं […] संशयः। का […] होमाद्भवेद्ग्रस्तं दारिद्र्यमरपीडितः।
दुर्गोपसर्गशमनं जपलोत्तमधुहोमतः दूरस्थितानां देवेशि गुरूणां प्रोक्तमार्गतः होमः कार्यो वश्यकामैरन्यथा तिष्फलं भवेत्। रुधिराक्तेन कार्यसमां सेन त्रिन्नि होमतःम
धुरत्रयुक्तेन गुरूणोक्तविधानतः परराष्ट्रं महादुर्गं समस्तं स्ववशं नयेत्। महापलेन देवेशि रिपोः सैन्यं विनाशयेत्। खेचरो जायते रात्रौ कृत्वा होमं चतुःपथेऽक्षीरम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२३४
234

धुदधित्वाज्यं पृथक् कृत्वा वरानने। आयुर्धनं महारोग्यं सम्प्रद्धिर्जायते नृणाम्॥ क्रमेण शैलजे क्षीरमधुभ्यां मृत्युनाशनः। दधिमाक्षिकहोमेन सौभाग्यं धनमाप्नुयात्॥ सि
तया केवलेहोमो वैरिस्तम्भनकारकः। कमलै रक्तैर्होमः सम्यक् संपत्तिदायकः। रक्तोत्पलैर्जनाद् दर्पं राजानो वशगाः क्षणात्। नीलोत्पलैर्महादुष्टा वशमायान्ति नान्यथा।
श्वेतोत्पलैः श्रियं गावं लभते हवनात् प्रिये। श्वेतैः सुहोमात् कमलैर्लक्ष्मीं सौभाग्यमाप्नुयात्। कह्लारहवनान्मन्त्री सौभाग्यं च धनं लभेत्। पूर्लोवदरहोमेन वशी कुर्यान्महीसु
रान्। मातुलिङ्गफलैः कृतहोमेन क्षत्रिया वशाः। नारङ्गफलहोमेन वैश्या वश्या भवन्ति हि। कूश्माण्डफलहोमेन शूद्रा वश्यास्तथापरे। द्राक्षाफलैः सितायुक्तैर्लक्षहोमात् सर्वसंशयः।
कदलीफलहोमेन लक्षमात्रेण भूभृतः। वश्याः सुदशसंख्याका भवन्त्येव न संशयः। खर्जूरीफलहोमेन लक्षमात्रेण भूभृतः। वश्याः विंशतिसंख्याका इत्याह तापरमेश्वरि। ना
रिकेलफलैर्होमात् ममद्धिर्जायते प्रिये। लक्षमात्रेण मन्त्रज्ञो राजा परदवप्रिया। पनसाम्रफलहोमेन लक्षमात्रेण सुन्दरि। चतुःसमुद्रपर्यन्तां मेदिनीं वशमानयेत्। पनसस्य
फलैर्होमाद् लक्षेण शतभूभुजः। वश्या भवन्ति देवेशि नात्र कार्या विचारणा। तिलाज्यहोमाद्देवेशि कार्यसिद्धिर्भवेत् प्रिये। रात्रिकालवशाभ्यां तु दुष्टलोकान् वशं नयेत्। कुङ्कुमेन
कृते देवि त्रैलोक्यं वशमानयेत्। गुग्गुलस्य च होमेन सर्वदुःखानि नाशयेत्। वैरिणो वशगाः सर्वे शीघ्रं चन्दनस्यापि होमतः। रक्तचन्दनहोमेन वश्या हि पुरुषाः स्त्रियः। कर्पूरस्य
च होमेन वाग्वश्यं जायते नृणाम्। कस्तूरीहोमतो देवि राजानो राजमन्त्रिणः। वश्या भवन्ति सकलाः परिवारयुताः प्रिये। तिलतण्डुलहोमेन नृणां तृप्तिर्भवति मन्दिरे। शर्करागुडहोमेन सिता
युक्तेन मन्त्रिलः। त्रैलोक्यं वशमायान्ति धान्यसिद्धिमवाप्नुयात्। नानाविधान्नहोमेन धान्यसिद्धिर्भवेद् ध्रुवम्। सोपस्करैश्च वटकैरुपसर्गान् विनाशयेत्। बन्धूककुसुमैर्होमात् सर्वेस
त्वान् वशं नयेत्। जपापुष्पेण तेन द्रव्यं बाणपुष्पैश्च मोहनम्। बकुलस्य कुनेलुष्पैः सौभाग्यं जायते महत्। द शोगधूपहोमेन सौभाग्यमतुलं लभेत्। कुलमूला च तारे। मोशासी
वाकोशिकसर्वेर्मज्जाभागाः सर्वे वृक्षरुहाः कमार्धः। शैलेयमुस्ताकरञ्जकुष्ठसर्जार्धरसं द्रुःकथितो दशाङ्गः। तथा तन्दुलैः स्त्रियो वश्याः कूष्माण्डैर्दशकन्यकाः। श्रीफलैस्तु जोलक्ष्मी
पत्रैर्वा सुरवन्दिते। इक्षुखण्डैः सुरवाकाप्तिमत् इसाद्वाज कन्यकाः। वश्या भवन्ति देवेशि नारिकेरजलेन वा। केवलं घृतहोमेन वरदाः सर्वशत्रवः। तथा तन्त्रान्तरे। अथ होमं प्रवक्ष्यामि ल
लिताविधया शिवा। येन मर्त्योऽपि भवने प्रख्यातो देवतासमः। तद्विधानं शृणु प्राज्ञे द्रव्यकालादिभेदतः। ओं केषु नवकुण्डेषु तत्तल्लक्ष्मे सुवोदितैः। नु कुर्यात् कमाणोणातत्तत्कर्मानुरूप श्री
कौशुकलं प्रतिपदारम्भात् सर्वाणि तं कमलैः कुर्यात्। मधुरत्रयसंसिक्तैः पुष्परस्यस्त्रतः शुभैः। अखण्डितैर्ब्रह्मा च ब्रह्मान्तरेण नृपतिसन्निभः। तेष्वेव दिवसेष्वेव सितैः स्याद् नवान् कुतैः। २३४
कह्लारैर्हवनात्तेषु दिनेषु धनधान्यवान्। नीलोत्पलहोमेन नष्टि यमाप्नोति पुष्करजो। अरुणोत्पलैर्होमात् कन्यकां समवाप्नुयात्। केतकैर्हवनात्तेषु दिनेषु श्रियमाप्नुयात्। सो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भाग्यं कीर्त्तिमारोग्यमवाप्नोत्यर्बुदनादपि ॥ तैः षड्भिः कुंकुमक्षोदकैः प्लुतैस्तद्दिनहोमतः ॥ अचलां च श्रियं प्राप्य सुखी जीवति भूतले ॥ तैश्चन्दनाक्तैर्हवनात्तद्दि-
नेषु यथाविधि ॥ पुत्रदासीदाससयुता चिरं जीवति मानवः ॥ गौरैर्वा दुर्व्वास्तकैः सुहोमात्कंदर्पसन्निभः ॥ वनितानामसहनरो दीर्घायुः सर्वकुजीवति ॥ कृष्णप्रतिपदारं-
भादर्शांतं तु कुर्याद्व्रतैः ॥ घृताक्तैर्वा मात्रेणतिः सपत्नालभेच्छ्रियं ॥ तेषु च दिवसेषु गोगुडैः क्षौद्रप्लुतैर्हुनेत ॥ कोटि[illegible] लक्ष्मीजयारोग्यपुत्रो जीवति भूतले ॥ द्राक्षा-
भिर्दुग्धसिक्ताभिस्तद्दिनैर्हवनान्नरः ॥ क्षीराहारिचिरं भूमौ जीवत्यकलुषाशयः ॥ खर्जूरीफलहोमेन त्रिमधुप्लुतेन तद्दिनैः ॥ आयुरारोग्यविजयां सेयन्नो श्रिय-
मश्नुते ॥ कदलीफलहोमेन तथा तद्दिवसेषु वा ॥ पुत्रकीर्त्तिनपैर्मान्यो जीवेद्दुर्धर्षतां सुखी ॥ नारिकेरफलक्षौद्रैः सिताक्षौद्रसमन्वितैः ॥ हवनात्तद्दिनेरिष्टम-
खिलं समवाप्नुयात् ॥ तैरिक्षुवारिसंसिक्तैर्हवनात्तद्दिनेषु वै ॥ वासांसि नानावर्णानि महार्हाणि लभेत सः ॥ सर्वैश्चैतैस्त्रिमधुयुक्तैर्हवनाच्छ्रियमाप्नुयात् ॥ तैः सवत्स-
सितागव्ययथोक्तैर्हवनादपि ॥ महिषीक्षीरसंसिक्तैर्होमादिष्टमवाप्नुयात् ॥ अजाक्षीरप्लुतैस्तैश्च तथाविक्षीरसंप्लुतैः ॥ नारिकेलफलक्षोदक्षीराक्तैरपि तैर्हुनेत् ॥ तथा
षोडशभिर्द्रव्यैरेकैकैः संहृतैः स्रुवा ॥ त्रिपञ्चशो हवनाद्दुग्धक्षौद्रसर्पिःसमन्वितैः ॥ संपन्नसस्यां पृथिवीमवाप्नोति सुनिश्चितं ॥ गोभूहिरण्यवासोभिः समृद्धो जीवति
क्षितौ ॥ रविवारे सितान्नैः सुक्षीराक्तैर्हवनात्तथा ॥ अब्ददन्तसमृद्धिः स्यात्प्लुतैर्वा मधुप्लुतैः ॥ सोमवारे सितापैतैर्नारिकेरफलैर्हुनेत् ॥ संपन्नसस्यां पृथिवीमवा-
प्नोति सुनिश्चितं ॥ अंगारकवारे क्षौद्राक्तैरन्नैर्होमात्क्षितिपं लभेत ॥ तैरिव भूम्यामिलितैर्हवनात्तु महीं लभेत ॥ बुधवारे घृताक्तैः सुहोमे नातिलतंडुलैः ॥ श्रियं सकलकला-
। न्निलयां लभते बलं ॥ गुरुवारे दुग्धसिक्तैः पायसान्नैः प्रत्यहं ॥ गुडकृष्यादबमात्रेण लभते गेहमुत्तमं ॥ सितवारे नारिकेरक्षौद्रैः सितासमन्वितैः ॥ गुडान्वितैर्वा जुहुया-
द्व्रियाः पुवि रमेध तः ॥ शनिवारे तैलसिक्तैः सोल्लेः युद्धं तथोत्तरैः ॥ हवनाल्लभते लक्ष्मीमव्यावतिमनोहरां ॥ तैः समस्तैः समस्तांश्च जुहुयात्सप्तसु क्रमात् ॥ तद्दिनेषु दरा-
व्यः स्याद्द्विधा हवनवैभवात् ॥ तद्दिनेषु तडस्कान्द्वौ द्वौ श्रीः स्त्री सुभोजयेत् ॥ घृतक्षीरासिताक्षौद्रयुडापूपसमन्विता ॥ अश्विन्याद्युडुनक्षत्रेषु नवस्वपि कुरुते क्रमात् ॥ शा-
लिभिस्तंडुलैर्मुद्गैर्माषैर्गोधूमैः तिलैः ॥ तथा विधैः सर्षपैश्च प्रोक्ता द्रव्यैरिंदिराः लेवा ॥ क्षौद्रसर्पिस्तैलदुग्धकैरादौ क्षुरमाप्लुतैः ॥ महिष्या लोविकाक्षीरप्लुतैस्तैर्नवसु क्रमा-
त्तामघादिषु तथा होमं नवभिः स्यान्नवस्वपि ॥ वणकैश्च्याणकानैश्च मुद्गान्नैः कुलत्थैस्तथा ॥ माषान्नैश्च हरिद्रान्नैर्गुडान्नैः पायसैरपि ॥ मुद्गान्नैश्च त्रिमध्वक्तैः की

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्तिलक्ष्मीजयामये।तथामूलादिनवकेनवभिर्जुहुयात्तथा।पृथुकैः सक्तुभिर्लाजैः रिक्षुकाण्डैः पयः स्रुतैः।शालीचणकमुद्गैश्च मोषपिष्टतिलोद्भवैः।अपूपैर्मधुराभ्य
क्तैर्विजयं कीर्तिमन्दिरं।आरोग्यमाप्नुयाद्धाढ्यं मान्यतां च भवेद्ध्रुवं।सिद्धयोगेषु यद्द्रव्यैर्जुहुयात्तत्समृद्धिमान्।तथामृतारव्ययोगेषु जुहुयाद्रोगशान्तये।गुडूचीतिलदूर्वाभि
स्त्रिमध्वक्ताभिरादरात्।उत्पातयोगे पुष्टं कुर्याद्दक्षिणेरुत्पलैरपि।उत्पातो भवति सर्वेषां स्वकुलानां सुनिश्चितं।पर्वतारव्ये कृते योगे यद्द्रव्यैस्तद्धि पर्वतां।भवेदस्याचिरेणैव कालेन पर
मेश्वरि।अथान्यमकृतहोममाकर्षयपदामिते।स्वक्षेत्रगस्तोकोवा जुहुयाद्धृहतत्र ये पायसैर्घृतसिक्तैस्तु सितामिश्रैस्तु विधया।सर्वदा योगतविधिमेनेकुर्यात् यथाविधि॥
तमेतस्तोकेषु कालेषु ग्रहाग्निस्यान्नतत्कुले।मासेषु जन्मनित्रितये होमं कुर्याद्यथाविधि।दुर्वामृतातिलैर्नित्यं यावज्जीवं सुखे भवेत्।तद्दिनेषु जपेद्विद्यां सहस्रं दिनत्रितयं या।न तस्य
कुत्रचित्कश्चित्कदाचित्क्लेशसंभवः।तर्पयलंकारयेद्धद्वासितैर्मधुरैस्तु लैः सौरभ्याढ्यैः प्रसूनैश्च पूजयेच्चापि तद्दिने।अत्रं यत्नमात्रितयस्यात्कदाचन मांत्रिकः।यदि स्यात्तस्य
रोगादिपीडा भवति निश्चितं।उच्चस्थे वा स्वराशौ वा स्थिते चन्द्रे दिवाकरे॥ विद्यां जपेत्सहस्रं वा प्रातं वा पूजयेच्छिवां।यत्नस्यो रोगता बाधा कदाचिन्न भवेद्ध्रुवं।तद्धुतान्दुष्टेषु कालेषु
तथा कुर्यं च सुखीभवेत्।ग्रहरोगादिदारिद्र्यक्लेशयुक्तस्य मंत्रिणः।मांत्रिकत्वं भवेल्लोके सोकहासास्पदं भवेत्।पलाशपुष्पैश्च फलैः पत्रैः काण्डैश्च मूलकैः।हवनाद्दर्व
मात्रेण वाग्मी स्यात्कुंटवागपि।अर्कपुष्पैस्त्रिमध्वक्तैर्होमादिष्टमवाप्नुयात्।मंडलानस्यपत्रैश्च समिद्भिरपि मूलतः।बिल्वप्रसूनैस्तु फलैः पत्रैः काण्डैस्तथा कृतैः।
मूलैश्च लक्ष्मीसंसिद्धेर्यस्तदन्यथा भवेत्।पद्माक्षैर्मधुराभ्यक्तैर्होमात्तावद्दिनेनरः।इंदिरां लभते रम्यां सर्वलोकचमत्कृतां।चंपकैर्मधुसंमिश्रैर्जुहुयात्तद्दिनाव
धि।आढ्यः स्यादप्रजः पुत्रान्वाप्नोति गुणान्वितान्।तैरेवाज्यप्लुतैर्होमान्मंडलेतु च संस्थितो लभेत सर्वसस्याढ्यो भुवं भोक्ताप्यजायते।तैः क्षीराक्तैर्हुतैश्चंद्रस्वात्र
कन्या गेतद्दिनैर्भवेत्।शतगुः साधकस्तद्वत्त्रिमधुक्तैर्लभेद्दयां।पाटलैः क्षौद्रसंसिक्तैर्होमाल्लक्ष्मीमवाप्नुयात्।तगरोत्थैरपि तथा लाजैश्च कुन्दैरपि तैः क्षीरमिश्रैर्लहेदगा
येनुभिर्लभते धनं।अचराणि विचित्राणि महाहर्लिच तद्दिनैः।शतपत्रैस्त्रिमध्वक्तैर्होमाल्लक्ष्मीमवाप्नुयात्।केसरैश्च कदंबैश्च कुंदैर्बिल्वकलैरपि मल्लिकामालती
जातिपुन्नागैश्च नमेरुभिः।हुनेत्कुर्यात्प्रथमारंभे पंचमं तेमधुप्लुतैः।एकैकशः समस्तैश्च महालक्ष्मीमवाप्नुयात्।तैरेव क्षीरमिलितैर्होमात्स्वर्णमवाप्नुयात्।तथाल्यकै श्री
श्चहवनाल्लभते भूषणैः श्रियं।प्रसूनैः कर्णिकाराख्यैः क्षौद्राक्तैर्हवनाद्दिनैः उदितैरवली लक्ष्मीमवाप्नोति सुनिश्चितं।कल्हारैः कुमुदैरुत्पलैः कमलद्वयैः आगत २३५
दादिपूर्णान्तमेकैकैर्वा पंचभिः हवनाल्लभते लक्ष्मीं समभूषणसवाहनां।त्रिमधुक्तैस्तु पैकैकैः सर्वैर्वा साधको नमः केतकीकुसुमैः क्षौद्रप्लुतैर्होमाच्च दिने दिने गतासां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सिलभतेविचान्यीन्यर्णानि बहून्यपि। सितैः प्रसूनैः क्षीराक्तैर्होमादाप्नोति तद्दिनैः॥ सितानिवासांसि सितधामुक्तादाम अज्ञनरत्नकं। कुर्वेन्मम नवकैः क्षौद्रप्लुतैर्होमित
सिद्ध्येत्तथादमनकैः पत्रैर्हवनाद्धियमन्वितात्। यद्दुर्लभानि प्रसूनानि हुतकुर्याद्दिव्याप्रियात्। तद्वर्णान्येव वासांसि लभते साधकोत्तमः। मरीचैः सर्षपैः तैलप्लुतैर्होमाच्चि
रात्सुखेष्टे। लक्ष्मीमान्कुलयागलोकाभिष्टां सन्त्येषां तौ रत्नफलक्ष्मीं लभते घृताक्तैर्हवनान्निशि॥ समस्तं तीव्रधुवर्णं वससयेतैः समन्वितैः॥ अन्नैर्घृताप्लुतैर्निशि हव
नाद्दुलतवानभवेत्। तथैव तु कुर्यान्नित्यमायुष्यं तिलतण्डुलैः॥ मधुरान्नेतुलबलैः सुम्लिष्टपरिप्लुतैः॥ त्रिमध्वक्तैः हुतैः सर्वान्वशायेद्गतान्नृपान्। तथान्नदिनैः
र्लोहैर्मादृश्यां वशं नयेत्। तथापुंड्रेक्षुतोयाक्तैः हुतैः सुवेषः गानरपानः स्यात्। स्त्रैणस्तु केवलाज्यहोमाद्दिनेरुक्तैः धनी भवेत्॥ नित्यशो घृतहोमेन श्रीमान् भोगी बलान्वितः॥
स्नातोनुलिप्तः स्रग्वी च सितगंधस्रगंबरः। संपूज्य देवीं तु प्रात्मा संस्कृते हव्यवाहने॥ सर्वस्वायाः सितायाः गोः पयसि द्रुतकं लोपं च ततः। गृहीत्वा पाणिना विद्यां जपित्वा
शतवारकं। श्रियं मे देवि देहीति प्रोक्ता काष्ठोज्वलेनले। कुर्यात्समाप्यरक्तां तु तथा भुक्त्वा तु तद्दिनं। भोगी तु गामवेन्दद्यात् श्रियं प्राप्नोति पुष्कलां। निरंतरं नित्यशश्च
तु कुर्याच्चेतदन्वयं। न कदाचिरमामुं वश्यकृत्तामश्नात् क्रयेपापासेर्पु कुर्यात्सूर्णस्वर्कपूरेषु साधकः॥ निवेद्य चैव पूजायामक्षादाघृतमोभवेत्॥ सवस्त्रारुणवर्णायाः
गोक्षीरान्नवनीतकं। तद्दिनान्तु कक्षार प्रसने निक्षिपेत्ततः। नदुग्धत्वकुर्ते दग्धै भोमवारेण दुग्धैको। कालेता यद्दिनैर्लक्ष्मीभूमाद्यां लभते ध्रुवं। तथापञ्चवर्णरूपा
यानवनीतं सितां वुजे। निधायादाय भोनेन कुते दग्धै भौमोद्दिने। समभवार प्रयोगोल महती मातृयाच्युर्यान्नपमान्यांस वेह प्रामातानामोगानिचितां शुभां। तथारुणा समुद्र
तनवनीतं रवेर्दिने। निधाय विकचैः पद्मैः कर्णिकायां ततस्तु ततः। तु कुर्याद्दृष्टमिर्वीरैः रा८ज्ञः स्यात्साधकः शिवे। कर्णिकारस्य पुष्पाणि तथा चंपकजान्यपि। तु कु
र्यान्नवनीत्ताप्सुच्चेत वगते गुरौ। निरातंकामहार्यांचराज्ञचौरापहारकैः। प्राप्नोति महतीं लक्ष्मीं यातदन्वयगामिनी। केवलं नवनीतेन सितोपेतेन होमतः कीर्ति
र्लक्ष्मीधनारोग्यविजयैश्वर्य पुत्रसुपुत्रयात्। एवं धुकैः किंशुकैश्चैन त्रिमध्वक्तैः हुतत्क्रिया॥ सौभाग्यलक्ष्मीविजयकांतिप्रज्ञावहा भवेत्। दध्याहोमाद्दन्नाधः सा
धकः स्यात्त्रिमासतः। आर्द्रघृतालपत्रस्य खंडेषु निजवांछितं। विलिख्य नवनीतेन समेतं तु कुर्यान्निशि। मंडलान्मासतोवारा प्राप्नोत्येव स्ववांछितं। तथा पला
शपर्णेषु विलिख्य दरदैः कृते। लाकुंकुमैः सूत्रपत्रेषु लिखिता वा कृते निशि। चंदनैः पायसैः पद्मैर्विलिख्य तु कुर्यात्तथा। पक्षक्षौद्रैर्विलिख्यैषं नागवल्लीदलेषु तैः
कृतैर्नवाप्नोति निजवांछितं प्रोक्तकालतः। कस्तूरीलिखितैर्विचित्रपत्रैश्चंपकभूरुहः। तैः कृतैस्तदाप्नोति तद्दिनैस्तद्दिधानतः। एलालवंगकंकोलजातीफलस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्णव
२३६

मन्त्रितैः सितैः सलिलस्य च सेचं पत्रेण पयसमुक्तवानुकुर्यात्तस्य संस्थितिरेव कुर्मिः कर्मवोदितैः ॥ नासाध्यमस्ति भुवनेषु विद्या ५ होमैरुदीरितैः ॥ अथ क्रूरहोमः ॥ तत्रातंत्र
राजेनासूक्ष्मं परं च होमं ते कथितं परमेश्वरि ॥ इदानीं स्थूलहोमं तु कथयाम्यरिमर्दनं ॥ तत्तत्कर्मोदिते कुण्डे कुर्याद्धोमसमुदीरितैः ॥ विधाने द्रव्यविधिनारोगान्निग्रहवाटनोच्चाटु
दीर्घं रिपोः श्रीतालग्नेत्क पीनुकूलतः ॥ तदात्मकग्रहाणांच स्थितिमष्टकवर्गकं ॥ त्रयाणामानुकूल्ये न कुर्यात्तदभिचारकं ॥ अन्यथा क्रूरकर्माणि कुर्वाणं नाशयंति हि ॥ तान्नो
वकर्माणि न तस्तत्र यत्नात्निकृत्यतः कुर्यात्तद्देवताभक्तिमास्तिकं वर्तते न गुरुं ॥ तत्पार्श्ववर्ति मंत्रज्ञानालोच्यारपुत्रिग्रहे ॥ विदध्यादन्यथाशक्तिनैष्फल्यं याति नाशनो ॥
रिपोरष्टमलग्ने च काले लष्टमराशिगे ॥ स्थाने कुर्याद्दानिष्टानि तद्विनाशाय साधकः ॥ प्राच्यां मेषवृषौ च क्रौ मिथुने दक्षिणे तथा ॥ कुली रासिंहमिथुने निर्ऋत्यां कन्यका
तथा तुला कीटौ पश्चिमतो धनुर्वायौ तु संस्थितौ ॥ नक्रकुंभावुत्तरतो मीनमेषे तु संस्थितौ ॥ एवं राशिक्रमं ज्ञात्वा कुर्यात्कर्माणि देशकः ॥ कालेन पंच पंच सु घोटिकाक्रमयो
गतः ॥ चैत्रादिषु तु मासेषु द्वादशस्वपि भास्करैः ॥ मेषादिराशिगो जाति तथा तैर्ग्रहमंडलैः ॥ देहे पुष्पालिन्यां तद्दृष्टांगुलिविभेदतः ॥ पूर्वादि वर्णं तं तु तान् द्वादशसु क
क्षये हा त्रयाणामानुगुण्येन कुर्यात्कर्माणि नान्यथा ॥ शुभाशुभानि कर्माणि फलं तेषां च कृते ध्रुवं ॥ तथा हनिविषस्थानान्यमृतस्थानिकानि विते ॥ ज्ञात्वा विद्ध्या
तु तत्वा प्रयोगं सर्वतस्तथा ॥ सितेहृदि स्तनगले नासाक्षीणि तथा भ्रुवौ ॥ भ्रूशं खमूर्ध्नि मध्ये पुतत्र शेखं भ्रूक्रमध्यतः ॥ कर्णे नेत्रे नासिकायां वर्त्तने पुरुषस्य तु सव्यक
र्णे स्तनतटे हृदि नाभौ च गुह्यके ॥ आनुसंधांघ्रिपार्श्वेषु तथांगुष्ठे तु दक्षिणे ॥ अंघ्रौ संधौ जानुगुह्ये नाभौ चेत्रिसितेतरे ॥ तिष्ठेद्विषकलाः पुंसि स्त्रियां वामादि वर्तते ॥
विषनाड्यां विषस्थाने तु धये लंटके न ज्ञासं को वाराज्ये न तथा लीव्रलस्थी मये न वैचाव दुलादि समुद्भवैर्वा तस्य ताय: सारसं विभिः पुत्तलाय त्रनाड्रिकृत दंशेश त्रुदेहजो या
धिना पीडितं कालादपि ध्येयं भवेद्ध्रुवं ॥ तत्र ते नार्जिताः किंचोजीवितेशपुरं व्रजेत् ॥ पुत्तलीकरणं वक्ष्ये शृणु त्रियहसिद्धये ॥ भौमपंकवे ऋतुपाश्वे भास्करः सोम्यमार्ग
वी ॥ मंगलौ गुरु मंदाही गुरवोंशकराशयः ॥ नक्षत्राणि च तुष्पादानेषु मष्ठो नरं शतं ॥ एताव स्याभ्युपुत्तल्यस्तंश क क्रमयोगतः ॥ प्रथमे नवके वृंद भास्करांशकयोः क्र
मात्तरा षोडश द्वादश तथा मात्र मेंगुलिसंख्यया ॥ अन्यांशकेषु सर्वांश्च चतुर्दश समीरिताः ॥ द्वितीये नवके न्येषां अष्टधा सुस्या योदश ॥ तृतीये नवके न्येषां त्रयोदश
समीरितं ॥ वंद्याके परे कवि धः प्रोक्तः संख्याक्रमस्तथा पुत्तलीकरणे द्रव्यं चाक्रि हस्तमृदान्वितं ॥ विताम्रकुसमज वपाम्बुं ठीपिप्पलिका पुत्रे मरिचंगह धूमं च लभ्र श्री
नाहिंगुसैधवं गैरिकं चेति कथितं पुत्तलीद्रव्यमीश्वरि ॥ साध्यर्क्ष ... सिक्थकेन वैरिदेहजरोमाद्युपेतैः पुत्तली क्रियापुत्तलीदेर्घमानं तु

२३६

236

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कृत्वा कुंभमध्ये कृतः। श्रीचंद्रयाक्षरे रईं त्रयात्पादद्वयं तथा। करिप्रपदयोरेकमंशमेवं तु पुत्तली। विधाय तत्रैव सर्वत्र प्रयोगानाचरेत्ततः। पातालयोगो नीचास्थो
विषयोगे च मस्तु ते। नागयोगे च दिनं मृत्योः क्रकचयोगके। चंडीशचंडायुधके महारवले च काणके। रक्तस्फूर्णके दंकारव्ये स्फूर्णपंचादिसंज्ञके। कुर्यात्प्रयोगान्प्रय
त्नेन भंगाय निधनाय च। निग्रहाय त्रिरीक्ष्येवं कुर्याद्धि सिद्धिमवाप्नुयात्। वश्याकर्षणविद्वेषस्तंभनोच्चाटमारणे। विदध्यात्पुत्तलीं सम्यक् चतस्रः प्रोक्तयोगतः। पिष्टेन स
म्यक् तत्तथा वक्रहस्तम् दापि च। साध्यनक्षत्रवृक्षेण पुत्तलक्षणसंयुताः। आसनेन पादयोः स्थाने कुंडमध्ये तु साधकः। पिष्टमन्त्रकृताः स्थाप्या स्थापयेत्ति क्ष्यमं बेरा
कुंडमध्यादुपर्यूर्ध्वपदान्यक्षशीर्षकामपि। एवं साधारणं कृत्वा कुर्यात्कर्म समीरितम्॥ अथैतद्वाचिषमपदव्याख्या तत्र निग्रहशब्दो युद्धादिषु पराजयविषयः। आयुर्दा
यमित्यादिना श्लोकत्रयेनेतावत्तु र्श्लोकानां मयमर्थः। रिपोरभिचारकाले ज्योतिःशास्त्रे होरास्कंधोक्तप्रकारेण तस्य तात्कालिकायामायुर्दायं गोचराष्टकवर्गायुग्रहणं
स्थितिं चापि विचार्य तत्र यानुकूल्ये सति तस्याभिचारकर्म कुर्यात्। तत्प्रतिकूल्ये तु न कुर्यात्। तमवेक्ष्यैवंविधप्रमाणानि क्रूरकर्माणि यतः कुर्वाणमेव नाशयंतीति अतः सर्व
थानिरीक्ष्य एवं कुर्यादिति॥ अथ वराहात्रोर्दं यतः भक्तिमस्ति कथमारारं गुरुतत्वाभ्यवर्ति नामोत्रिकामपिला तेषामानुभावादिकं तदूरालोक्य तत्प्रातिकूल्ये सति तदभि
चारादिकं न कुर्यादिति॥ रिपोरित्यादिश्लोकस्यायमर्थः। तत्र च शत्रोर्जन्मर्क्षराशेश्च दुर्लग्ने प्रभासेवोष्टमे लग्ने तदुदयकाले वक्ष्यमाण द्वादशस्थानराशिस्थाने तु रिपो
चा रष्टमराशाने स्थाने तद्दिनाशाय कर्म कुर्यादिति॥ आद्यमित्यादिश्लोकद्वयस्यायमेवार्थः। तत्राभिचारादिकर्मकरणार्थं रविनेत मेडूपादो च लग्न रथी मेषे नवधाधिनं क्रकपूर्वदि
गालेस्वंडे उत्तरदक्षिणे क्रमेण मेषवृषयोः स्थानद्वयं। आग्नेय्यां मिथुनस्य दक्षिणे पूर्वपश्चिमक्रमेण कर्कसिंहयोः नैर्ऋत्यां कन्यायाः। पश्चिमे दक्षिणोत्तरक्रमेण कुंभयोः
ईशान्ये मीनस्येति सुस्थितमित्यनेन कालचक्रस्य राशिचक्रवन्न भ्रमतीत्युक्तं। एवमित्यादिश्लोकस्यायमर्थः। उक्तक्रमेदेवेषु राशिस्थितक्रमं तत्तत्काले पि सूर्योधि
ष्ठितराश्यादितः प्रतिराशिं च पंचघटिकाव्याप्तयोगेन द्वादशराशि उदयकालो पि हातव्या क्रूरकर्म न कुर्यादिति। राशीनां न्यूनाधिकभावत्वं सदेशार्थौ वैषम्यगणित
शास्त्रे प्रसिद्धः। तदत्राप्रयोजकमिति। चैत्रादित्यस्य श्लोकस्यायमर्थः। चैत्रादिषु सौरमासेषु मेषादिकेकराशिर्भुक्तेः क्रमेण ज्योतिःशास्त्रे तन्नक्षत्रपति व्रतिप्रोक्तकाविशेषेश्च
व्रादिग्रहमंडलैः सह सूर्यो यातीति देहेष्वित्यादिश्लोकस्यायमर्थः। समस्तप्राणिनां देहे शुभे मेषादि मीनांतक्रमेण ष्वंगुलक्रमेण द्वादशस्थानेषु द्वादशराशीं लक्षयेदिति त्र्याण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मित्याद्यस्यायमर्थः। देशकालदेहात्मकानामनुकूलेन वक्ष्यमाणक्रमोल्लिकृतानि फलदानि भवंत्यन्यथा न भवंतीति। तथेत्यादिश्लोकस्यायमर्थः। तत्राह निग्रयोगादिवसेत
थे त्वयमतस्थानकानीयत्रान्वयः। तानि तु पादांगुष्ठपदगुल्फजानुलिंगनाभिहृद्गलनासाक्षिकर्णभ्रूशंखमूर्धोरूपाणि। एतेषु स्थानेषु शुक्लपक्षपूर्वं दक्षिणपादांगुष्ठमारभ्य मू
र्धांतं तत्स्यार्धस्थेषु पंचसु प्रोक्तेषु स्थानेषु तत्प्रथमादि पूर्णांतं पंचदशसु तिथिषु प्रतितिथि एकस्मिन् स्थाने एककालेतियथाक्रमं रहः क्रमादमृतकलायाः स्थितिर्भवति। कृष्ण
पक्षे तु शिरो वामभागादि वामपादांगुष्ठांतेषु प्रोक्तेषु पंचदशसु स्थानेषु पूर्णांतं तत्प्रतिपदमारभ्यामावास्यांते पंचदशसु तिथिषु प्रतितिथि यथाक्रममवरोहणक्रमेणामृतकला
स्थितिर्भवति स्त्रीणां तु शिरो दक्षिणभागादि दक्षिणपादांगुष्ठांतं प्रोक्तेषु पंचदशसु स्थानेषु पूर्णांतं तरं प्रतिपदादि दर्शांतं पंचदशसु तिथिषु प्रति क्रममवरोहक्रमेणामृतकलायाः
स्थितिर्भवति दक्षपादांगुष्ठादि शिरोदक्षिणभागांतेषु प्रोक्तेषु पंचसु स्थानेषु दर्शांतं तत्प्रतिपदमारभ्य पूर्णांतं पंचदशसु तिथिषु प्रतितिथि यथाक्रममवरोहक्रमेणामृतकला
याः स्थितिर्भवतीति॥ विषस्थानि वक्ष्यमाणानि॥ सितेत्यादि सार्धत्रयश्लोकस्यार्थः। तत्र शुक्लपक्षप्रथमादि दशांतासु त्रिंशत्तिथिषु पुरुषस्य दक्षिणभागे हृद्यादिमूर्धांतेषु न
व वसु स्थानेषु संभूय त्रिंशत्स्थानेषु दक्षिणेषु नसत्स्थानपार्श्वमूर्धादि पादांगुष्ठांतं पंचदशसु स्थानेषु दक्षिणवामपार्श्वव्यत्ययक्रमेण विषपरिवृत्तिर्भवतीति विषनाड्यादित्या
त्र दि सार्ध ? श्लोकस्यार्थः। तत्र सप्तविंशतिनक्षत्रेषु प्रतिनक्षत्रं ज्योतिःशास्त्रप्रोक्तविषात्मकनाडीचतुष्टयकाले शस्त्रप्रकृति रूपपुत्तल्यादेहे प्रोक्तविषस्थाने संकोचका
र्यमनुष्यविशेषस्य देहोत्थ तीव्रास्थिनाबर्बुरादिके रवौ वेधाल्लाश्नत्रो ? सतत देगव्याधिपीडितः प्रयोगस्य घोरवलाघवादिनाशी ? भवि लं वेन वाम सुष्ठुभवतीति मेत्यादिश्लो
कस्यायमर्थः। तत्र अहिः शनैश्चरः भौमाद्यो ग्रहा मेषादि द्वादशराशीनामश्विन्यादि त्रित्रिनक्षत्रोद्भव द्वादशद्वादशकानां च क्रमेणाधिपतय इत्यर्थः। नक्षत्रालीत्य
स्य श्लोकस्यार्थः। आश्विन्यादि सप्तविंशति नक्षत्राणि प्रतिनक्षत्रं चतुश्चरणक्रमेणाष्टोत्तरशतवरणैरष्टोत्तरशतांकाः भवंति तेषामष्टोत्तरशतपुत्तलिका भवंति। प्र
थमेत्यादिश्लोकत्रयस्यायमर्थः। तत्राश्विन्याद्याश्लेषांतं नवनक्षत्रकोशकेषु सूर्यसोमयोरंशकपुत्तलीनां क्रमेण द्वादशांगुलं षोडशांगुलं च मानं भवति भौमादीनां चतुर्द श्री
शांगुलमानं मघादिज्येष्ठांतद्वितीयनवकोशकानि सोमसूर्ययोः प्राग्वद्भौमादीनां सार्धत्रयोदशांगुलमानं मूलादिरेवत्यंतं तृतीयनवकोशकानां भौमादीनां त्रयोदशांगु २३७
लमानं सोमसूर्ययोः प्राग्वत्॥ पुत्तलीकरणेत्यादिश्लोकत्रयस्यार्थः। तत्र वल्मीक हलमलकुलाल हस्तमलचिताभस्म चतुष्पथादि चूर्णितं लशुनसर्षप ससाध्यं क्षेत्र ससा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धनक्षत्रवृक्षः सिक्थकेन मधुपिष्टं शत्रुदेहं तरोमादि आदिशेच्छेन तत्र सपादपोशु वगच्छेते। अत्राथ निर्मीलितार्थः। शत्रुनक्षत्रवृक्षे सैकापुत्तली कार्या कुलालहस्त
मृत्तिकया मधुपिष्टेनापरा मधूच्छिष्टेन वेतराद्दृत्तिर्यतस्ताः पुत्तल्यः सर्वकर्मसु कार्याः। तत्र क्रूरकर्मणि लिखं आदिरमाष्टकं चिताभस्मादिभस्मदेहरोमादीनि चाथ यथाकामं शत्रु
चूर्णीकृतानि मृत्तिकायां पिष्ट्वा मधूच्छिष्टे वा मेलयित्वा पश्चात्तत्पुत्तलिका कार्येति। पुत्तली दीर्घमानं मित्यादि श्लोकद्वयस्यार्थः। तत्र तत्तद्देशकेनापुत्तलीदैर्घ्यंगुल
समानमथवा विभक्तेन चैकोशेन केनचिद्दूर्ध्वमर्धांशेन कटिप्रदेशमेवात्रैवेणापार्ष्णि भागाद्दूर्ध्वमर्धांशेन अपदादिशेषांगं च कुर्यादिति सर्वपस्तु वाहोमं कुर्यादशुभकर्मसु
वैरियोन्यस्तता कृत्वा च पुत्तुयान्नथा पात्रिकोणकुंडे यमदिकसुखोभूत्वा ईशात्रके स्मशानेन निर्ज्ञेत्रे देशे विदध्यादभिचारकं यत्राभिचारे हेमं तु करोति ध्रुवि साधकः। तत्राभितान्
पारक्षांकारयेदानलसिद्धयेन वेदरातिनृपतिश्चारे हीत्वाजिहं सर्मे स्वराष्ट्रं संयोकवीतनकुवीतस्यमंडलेयदि कुर्यास्तमादेनमांत्रिको सानमोहितः। तत्र द्राष्टुं पीडयं स्येवशानके
के वैरिभूभूतग्रअक्षकुमसमिद्भिर्गोतत्फलैश्च कुरंजतेनहे मीदलरसाक्तैः सुहोमाच्छत्रून्विनाशयेत्। नक्तमालसमिद्भिर्गोतत्फैर्जीलभाकुनेत्। रिपुरुग्गापिरोगमर्दैः प्रयातिय
मशासनेगुमत्तकाष्ठैः पत्वाल्यवाहितद्वीजकैर्डुतेन। तत्त्यत्रौ वृघृतैर्मासादरातिम्नतिमाप्नुयात्। आरग्वधसमिद्भिर्गोतद्दामि द्विश्वतत्फलैः। विताक्ति मात्रैस्तोलकैहवनादि रि
तोमतिग्रआरुष्करसमिद्भिर्गोतद्वीजैस्तत्तद्घृतासुतेन होमाद्रातेस्ती व्रेणज्वरेणस्याम्नतिर्ध्रुवं। सोवीरास्त्रौवकार्पासवीजैर्होमात्तुमंडलात्। अरातीनायथान्योन्यकलहा
न्विधनं भवेत्। सर्वपाद्यापुतैः शुंठीमागधीमरीचैर्हुतेन। वैरिजमर्षवृक्षाग्रोभमंडलात न्मृतिर्ज्वरात्। प्रागुक्तैः पुत्तलीकृत्वादृव्ये कृ कविधानतः। सर्वपारुष्करघृतसंसिक्तैः
शुकुर्यात्द्विशिखाग्रकुलात दंगेसक्तकुद्धविन्तोकल्पंबरः। रक्तस्त्रगंधपुष्पाक्तैहोमाच्छत्रून्विनाशयेत्। अरुष्करघृताक्तैः सर्पदंशान्मतोद्भिषान्नग्रदात्। यक्षराक्षसांध
वेपिशाचैर्व्रलाराक्षसैः। अन्यैर्वा कारणोक्षिप्रं नाशयेत्तिरिपुं ध्रुवं। निंबपत्रैश्च कार्पासवीजैस्तत्कापृष्कां द्वेषैः हवनात्सर्षपस्नेहसिक्तैर्विद्वेषणीभवेत्। नीवयोगकु
नेदुक्षौरिपुवृक्षसमेधते। तद्वृक्षखंडेसैलाक्तैर्निशामध्येरिपुर्दिनैः। उच्चाटितः प्रयात्येवमंत्रश्च सत्याभिताङितः। मम सुपत्रैश्चतत्काष्ठैस्तद्वीजैस्तकुवो कुनेत्। अरातिर्दे
ति नोचाहरोगोनैश्यति निश्चितः। गैरिकैः पुत्तलीकृत्वारिपोरश्ममराशिके। इति पाठान्तरे। प्रागुक्तपुत्तलीकृत्वारिपोरश्ममराशिके। प्रागुक्तकंटकाद्येस्तुयदंगेवेधयेच्छनैः।
विषनास्तांविघस्थानेतथैवयमकंटकं। अर्धप्रहरकेसार्धप्रहरेद्विशनैः शनैः। अरातिस्तत्तदंगेस्यात्त्रिधनं प्रहरादिनात्। ग्रेधिामिवोकंटकादिक्षलबाद्विविदरोगः
तन्नक्षत्रोक्तवृक्षोत्थपुत्तलीं स्थापितेरकां। गर्दभमीमहसालिले संस्थाप्यकाथपछनैः। रिपुर्दाहज्वरग्रस्तःशनैर्यातियमालयं। मधूच्छिष्टेनतोकृत्वातापयेत्त्रिशिखेशनैः
ततोमादज्वरग्रस्तः प्रयाति निधनंशनैः। तांतलंकंटकविद्धांगीखनेत्पितृगेहेनिशि। व्रणातिशयविषप्रारिपुर्याति यमालयं। प्रागुक्तेरेवतद्वृक्षरसेःपुत्तलीतथा।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

निर्माय कुंडमध्ये तां खात्वाभिमही हृहेत्। सप्त्यिड्गै तत्रामिक्रि सैलान्तैर्हेतुकृत्या त्रिशिखे। सन्निपातज्वरस्तस्य व कृति कोटि मूढधीः। ब्रजपनूशनवै दैहं त्यजत्याशु यमालये।
तथा विधौ तां प्रतिमां निखनेत् कृष्णपक्षके। नवम्यां मातृदिवसे मातृगेहे च पीठके। सप्ताहान्निधनं वैरी प्रयाति निशिताडितः। भूतावेशः शिरासि सीयेन्निर्घातवद्ल
क्षितां सर्षपं मासचूर्णं च तिलशालिजतंडुलं। पिष्ट्वा सा ध्यक्षं वृक्षस्य शाकलैरपि संयुतां। एरंडवीजैर्मिलितैः कृत्वा पुत्तलिकां ततः। तत्र क्षोदं तन्निधाय अरिनाम तालस्य पत्रगं।
संलग्नतां स्पृशन्निधायां तात्तीयज्ञातिलोमतः सह स्ववार्ं सा ध्यक्षस्य वध्यर्क्ष मराशिषु। निर्बध्य तां पादयोस्तु भानुवृक्षोद्भवं तंतुनागः ह्रीं त्वाड़ीव हस्तेन तां क्षिपन्नि च्छि
पेत्तु वैकुल्या गैतैः सह स्वं वतामूर्ध्वो घ्रिमवाप्नुरवी। तद्दिनेतापतस्मादिवि कुलेनज्वरेणासः। स्रस्तदेहो लुठन्भूमौ विसंज्ञः प्रजल्पन्नुकुः। प्रयाति निधनं तूर्णं प्र
योगवलतः शिवे। साध्यर्क्षवृक्षसंभवां पुत्तलीमर्क दुग्धतः। वज्रीक्षीरेण वालिप्तो च कृ प्राग्वदधोमुखीं। साध्यनामादि संयुक्तां कुंडदूर्ध्वं प्रलंबयेत्। तु कुर्यात्तल्ल
मिश्रितसुतक्षीरतैर्निशोत्तरा। ज्वरार्त्तिः स्याद्रात्रेस्तु त्रिभिरेव दिनैस्ततः। यद्यस्ति तस्यरक्षेच्छा तां तडागोदरे खनेत्। तं वालमध्ये तन स्यात्स्यौ रव्यंतस्य राशेः श नैः।
तथा यदि न कुर्वीत चिरं रोगातको भवेत्। तथा तामाममांडे तु निवेश्यांगार वासरे। चंडिकायतने खात्वा तद्योनिं पुरतो वलिं। निहत्य दत्वा रात्रौ तु निहत्या दुपसर्गकैः स्व
गेहे तुल्यधः खात्वात दुपर्यग्निं वर्धनात्। अविच्छिन्नमरातिः स्याज्ज्वरादि गदसंभवः। तां तथा रूपत्तरूपां तु रक्तं च स्थिसे पुत्तीं। निवध्य पर्वसूत्रेण द्विघ्नहे रवने
त्रिशिखे। राशौ तदष्टमे मासा स्यापात् ज्वाटि तोन्यतः। तथा विधं पुत्तलिकां पुनः कुलोक्तमार्गतः। विडालभूविकावर्मनद्धसाध्याश्च यामायुतं। निखनेत्तीरस्तोना घात्रः पि
तृगेहे च वा ततः। मातृगेहे नदीपूर्णाद्वि द्विषस्या द्वयोः सदा। तानवप्राग्वड्त्वा च साध्याख्यादिसमन्विताः। तद्वि घाजपसिद्धास्ताः खनेद्दरिगृहे पुनः। मध्याष्टदिक्षु
तु तथा तत्कुलोत्सादनं भवेत्। एवं निकट वर्त्तीनाम भिचारादीरितः। दूरस्थितानां द्विषतां कथं स्यादभिचारकं। वदामि ते भ्रणु प्राज्ञे सुदूरस्थस्य वैरिणः। विनाशनं प्र
योगं तु क्षिप्र मध्यभिचारकं। ये मारि त्रिकरस्थं तु प्राग्वन्निधनं व्रजेत्। साध्यर्क्षवृक्षैः पुत्तलिकां विधायाष्टोशतं क्रमात्। ताः प्राग्वदीरितक्षीरद्वयाः सिक्ताः संहृत्स
कागन्तद्दशकवेलायां घातास्तामध्याराजतः। एकैकामेकां कुनेद्वैरिदिक्षु रवस्थानशेषतगततद्देशकंकालेवासु दूरस्थोपि नागभाक्। कथं वा मांत्रिकवलीनिहं
तुं शक्यतां व्रजेत्। न च तुल्यं शिवे वचिप्रकारं तस्य निग्रहे। तैर्मांत्रिकैस्तस्य पूर्वं विद्वेषं कारयेत्ततः। तद्विद्वेष निधनं नैतास्मिन् सुशक्यं स्याद्दनाम्नयात्। भाग्याधि

श्री
२३८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कं महारक्षाकरमो॥ त्रिकसंगतं। राजाने राजपुत्रे वा कथं हन्यात्र योगतः॥ तन्मे कथय देवेशाय द्गुणायस्तु विद्यते। वदामि ते शृणु प्राज्ञे त्वमोघं घोरविग्रहं। अभिचारम
रातीन्नामाभुनाकरं परं। सिद्धमंत्रानतिस्निग्धाध्यानृपोऽश्नाति स्थिराशयात्। तैरविछिन्नरूपैस्तु होममेघामतः क्रमात्। तेन तान्निधनं भूयाद्दक्षितस्याप्ययमलतः। अ
रात्रिनिधने कुर्याद्दवमुक्तविधानतः॥ अथ काम्यहोमद्रव्याणां मानं॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि मानं हवनसिद्धिदं। पुष्पं समग्रं तु कुर्यात् कमलं वापि पुष्कलं। कुसुंभबाणपु
ष्पाणि पथेव्रानि कुर्नेत्रिया शतसंख्याराद्रिकाः स्युस्तिलाश्च यातसंख्यया। लाजामुष्टिप्रमाणास्युश्च तेग धारामात्रकं रेपभाफलं चतुःखंडलघुचे हुतंदितं न हि। नालि
केरस्य खंडं हि स्थूलं कुर्यात् मंत्रः प्रियं। पर्वस्थाने चक्षुदंडै मनः संतोषकारकं। द्राक्षाफलं समग्रं स्यान्नारंगं खर्जूरं तथा। गुग्गुलुः क्रमुकार्द्धं तु कुंकुमं च तथा भवेत्। गुंजासमं
सकर्पूरं कस्तूरीघुसृणं तथा। चंदनं वागुरुं देवि क्रमुकं तु समं भवेत्। मनः प्रियाकृतीकृत्वा होमे कुर्यात्सुलोचने। एतदाहुतिमात्रं ते कथितं सर्वसिद्धिदं। यच्चेच्छया वरारोहे
श्रीविघ्नां परितोषयेत्॥ तथा शारदातिलके॥ कर्षमात्रं घृतं होमे शुक्तिमात्रं पयः स्मृतं। दधिप्रसृतिमात्रं स्याल्लाजास्युर्मुष्टिसंमिताः। पृथुकास्तत्प्रमाणास्युः सक्तवोपि तथो
दिताः। गुडः पलार्धमानः स्यात् शर्करापि तथा मता। ग्रासार्द्धं चतुर्मानं स्यादिक्षुः पर्वमितस्मृतः। एकैकं पत्रपुष्पाणि तथा रूपाणि कल्पयेत्। कदलीनागरंगाणां फलान्येकैके
कोविदुः। मातुलिंगं चतुःखंडं पनसं दशधाकृतं। अष्टधा नारिकेलानि खंडितानि विदुर्बुधाः। त्रिधाकृतं बिल्वफलं कपित्थं खंडितं द्विधा। उर्वारुकफलं होमे कथितं खंडि
तं तत्त्रिधा। फलान्यन्यानि खंडानि समिधस्युर्दशांगुलाः। दूर्वात्रयं समादिष्टं। गुडूची चतुरंगुला। व्रीहयो मुष्टिमात्रास्स्युर्मुद्गमाषाश्च वाप्ययि। तद्वत्सुलोतदर्धस्याः
कोद्रवा मुष्टिसंमिताः। गोधूमा रक्तककुभा विहिता मुष्टिमानतः। तिला चुलुकमात्रा स्युः सर्षपास्तत्प्रमाणकाः। भुक्तिप्रमाणं लवणं मरीचान्यपि विंशतिः। पुरं बदरमाणं
स्याज्जामटैतत्समं स्मृतं। चंदनागरुकर्पूरकस्तूरीकुंकुमानि च। तित्तिडीवीजमानानि समुद्दिष्टानि देशिकैरिति॥ कर्षलक्षणमुक्तं सारसंग्रहे॥ माषो दशगुंजास्यात् षो
डशमाषो निगद्यते। तैलस्याप्येतदेव परिमाणं॥ शुक्तिः कर्षद्वयं प्रसृतिमात्रे पलद्वयमात्रमुष्टिः। पलं पलार्द्धं अशीतिरक्तिकामितं। तद्वत्कैपिंगलामतं। गुंजाभिर्द
शभिर्माषः शाणो माषचतुष्टयं। द्वौ शाणौ घटकः। कोलो बदरं द्रंक्षणश्च सः। तौ द्वौ पाणितलं कर्षः सुवर्णं कवलग्रहः। पिचुर्बिडालपदकं तिंदुको क्षशतद्वयं। शुक्तिर
ष्टमिका ते द्वे पलं बिल्वं चतुर्थिका। मुष्टिराम्रं प्रगुंजाथ द्वे पले प्रसृतिस्तथेति। मातुलिंगे वीजपूरं। उर्वारुकं कर्कटी। तदोर्द्धशाः शुक्तिमिताः चुलुकमात्राः पाणितल
माणाः कर्षमात्राद्यर्थः॥ पुकः गुग्गुलुः। बदरमानं अशीति गुं[illegible]दिशः। तथा रदपंचरात्रे॥ तृतीयं [illegible] क्रस्यानि सप्रमाणानि तः। शैवागमेपि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२३९

स्वंऽत्रयं स्यात्॥ कंठमात्रमथ मर्गलतानामंगुलद्वयमिति॥ अथ समिधः॥ नारदपंचरात्रे॥ समिधां दशमात्रेण समच्छेदान्विता तथा॥ विशीर्णा द्विदली क्र
स्वा वक्रा स्थूला कृशा द्विधा॥ कृमिदुष्टाश्च निस्त्वचः परिवर्जिताः॥ विशीर्णायुःक्षयं कुर्यात् द्विदला व्याधिसंभवः॥ कृशायां मृत्युमाप्नोति वक्रा विघ्नकरी तथा॥ स्थू
ला मिहरते लक्ष्मीं कृशायं जायते क्षयः॥ द्विधायां नेत्रदोषः स्युः कीटदुष्टार्थनाशिनी॥ दुःखं प्रकुर्वते दीर्घाः प्रणवाद्यो निस्त्वचस्मृताः॥ सक्षीरा नाधिका न्यूना समिधः
सर्वकामदः॥ आर्द्रस्त्वचं महच्छेदा ततस्त्र्यंगुरु वर्तुला॥ इदृशी होमयेत्प्राज्ञः प्राप्नोति विपुलां श्रियं॥ श्रौतस्मार्तेव तं प्रोक्ते समिधः परिकीर्तिताः॥ तथा वायवीसंहि
तायां॥ ताः पालाश्यः परा वापि यज्ञीया द्वादशोऽगुंगु अवक्राश्शुष्का सत्वचो निर्व्रणाः समाः॥ दशांगुला बाह्विहिताः कनिष्ठांगुलिसंमिताः॥ प्रादेशमात्रा मालाभे होत
व्याः सकला अपि॥ अथ काम्यहोमविधिः॥ तत्र ज्ञानार्णवे॥ अर्कैः समर्चयेद्देवि सकलं नियतव्रतः॥ [illegible] आगतं वापि मध्यं वा यत्क्रमर्चयेत्॥ उपचारैः समा
राध्य सहस्रं प्रजपेत्सुधीः॥ तदग्रे संस्थितं मंत्री ततोऽनंतफलं लभेत्॥ ध्याता थवा चक्रराजे मनः पूजासमन्वितं॥ जपारंभं सुधीः कुर्यान्महापातकाभवेत्॥ निगदेनोपां
शुना वा मानसेनाथवा जपेत्॥ निगदः परमेशानि स्पष्टं वाचा निगद्यते॥ अव्यक्तश्च स्फुरद्वक्त्रः उपांशुः परिकीर्तितः॥ मानसस्तु वरारोहे चिंतनीतररूपवान्॥ निगदेतु यज्ज
प्तं लक्षमात्रं वरानने॥ उपांशुस्मरणेनैव तत्तुल्यं भवति शैलजे॥ उपांशुलक्षमात्रं तु यज्जप्तं कमलेक्षणे॥ मानसोच्चारणातुल्यं मे कैकमपरमेश्वरि॥ मुद्रासन्नद्धयोगः सन्प्र
वीक्ष्य ध्यानयोगतः॥ लक्षमात्रं जपेद्यस्तु महापापैः प्रमुच्यते॥ लक्षद्वयेन पापानि सप्तजन्मभवान्यपि॥ महापातकमुख्यानि नाशयत्यत्र संशयः॥ ततो लक्षत्रयं जप्त्वा यं
त्रमंत्रकुलेश्वरः॥ महापातककोटीस्तु नाशयेन्नात्र संशयः॥ चतुर्लक्षजपाद्देवी महावागीश्वरो भवेत्॥ कुबेर इव देवेशि पंचलक्षान्न संशयः॥ षट्लक्षजपमात्रेण महाविद्या
धरो भवेत्॥ सप्तलक्षजपान्मंत्री खेचरीमेलको भवेत्॥ अष्टलक्षजपान्मंत्री देवपूज्यो भवेन्नरः॥ अणिमाद्यष्टसिद्धीनां नायको भवति प्रिये॥ ग्रामास्तस्य राजानो पोषितस्तु
विशेषतः॥ नवलक्षप्रमाणं हि जपेत्त्रिपुरसुंदरि॥ रुद्रमूर्तिः स्वयं कर्ता हर्ता साक्षान्न संशयः॥ सर्वैर्वंद्यः सदा स्वस्थः सर्वसौभाग्यवान् भवेत्॥ अथ कूटत्रयस्य पृथक्ध्या
नविधिः॥ ज्ञानार्णवे॥ एषा विद्या वरारोहे पार्यंक्रमागता॥ भवबंधं नाशयती संस्मृता पापहारिणी॥ जपान्मंत्रं तु जपेशानि ध्याता सर्वार्थसाधनी॥ पृथक् बीजत्रयस्या
हं साधकथयामि ते॥ शुक्लांबरधरो वीरो गंधकस्तूरीमंडितः॥ मुक्ताफलस्फुरद्रूपभूषणः शुभ्रमाल्यधृक्॥ शुभ्रमंदिरसंविष्टो बलवर्यसमन्वितः॥ पूजयेच्छुभ्रकुसु
मैर्नैवेद्यमपि सज्जलं॥ पायसं दुग्धसंपूर्णं तथामृतफलोदनं॥ घृतगोलकसंपन्नान्नानाभक्ष्यान्नपूरितान्॥ नैवेद्यं दर्शयेद्देव्यै वागीश्वर्यै सुरेश्वरि॥ मनः संकल्प्य [illegible]

श्री
२३९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साधयेन्मोक्षवाञ्छया। मुक्ताफलामलमणिजपमालालसत्करां। पुस्तकं वरदानं च दधतीमभयप्रदां। एवं ध्याये महेशानि सर्वविद्याधरो जपेत्। मूलादिब्रह्मरन्ध्रान्ते
स्रवत्पीयूषवर्षिणीं। तस्याः कोटिसमं ध्यायेदात्मसंजीवनीं अमृतरूपिणीं। पाषाणेन समो वापि मूर्खो जीवसमो भवेत्॥ अथ कामकलासक्तः साधकः परमेश्वरि। रक्ता
लंकारसुभगे रक्तगंधानुलेपनैः। रक्तवस्त्रावृतः सम्यङ्मध्ये कामकलात्मना। रक्तपुष्पैश्च विविधैः कुंकुमादिभिरर्चयेत्। मूलादिब्रह्मरन्ध्रान्तं स्फुरद्दीपस्वरूपिणीं। वं
धूककुमारककान्तिभूषणभूषितां। इक्षुकोदण्डपुष्पेषुवरदाभयसत्करां। तदीयकीर्तिसिंदूरभरितं भुवनत्रयं। चिंतयेत्परमेशानि त्रैलोक्यं मोहयेत्क्षणात्। राजानो वशमा
यांति पन्नगा राक्षसासुराः। कंदर्प इव देवेशि स्त्रियोषितां मानहारकः। भ्रमानभ्रमितास्तयो चित्तु दासीव वशगा भवेत्। चलज्ज्वलेन्दुसंकाशां तरुणारुणविग्रहां। चिंतयेद्योषि
तां योनौ क्षोभयेत्सुरसुंदरी। किं पुनर्मानुषी देवी त्रैलोक्यमपि मोहयेत्। एवं विचिंतितां देवि सिंदूराभां हृदि क्षणात्। आकर्षयेत्तदा शीघ्रं रंभां चापि तिलोत्तमां। रक्तवर्णां स्त्रि
यं ध्यात्वा तदीयमहसा ततः तस्या मूर्ध्नि स्मरेद्बीजं स्रवत्पीयूषवर्षिणं। ध्यायेत्तां मोहयेद्विश्वं मदनोन्मत्तमानसं। क्षणमात्रेण देवेशि त्रैलोक्यं समानयेत्। एतत्कामक
ला ध्यानात्पंचकामावरात्मनो मोहयेत्त्रिजगत्सर्वं प्रयोगं शृणु पार्वति। पूर्वोक्तकामा देवेशि ज्ञातव्याः पंचसंख्यकाः। विदग्धास्तत्र कामस्तु मन्मथस्तदनंतरं कुसुमाकः कंदर्पसंपु
टं कलाकोणगर्भगतं ततः। मकरध्वजसंहं तु सर्वभेत द्विजानने। मीनकेतुगतं कुर्यान्मोहयेज्जगतीमिमां। त्रैलोक्यमोहनो नाम प्रयोगोऽयं प्रकीर्तितः। अत्र विदर्भस्यादिकं या
दित्यं तत्स्वपाकेनाम्लोकद्वयस्यायमर्थः। प्रथमे मन्मथकूटं क्लींकारमालिख्य तत्र ककारस्थोदरे कामराजकूटं ह्रींकारमालिख्य तस्य हकारोदरे मन्मरेफाधः अमुकं त
योर्मध्ये वशमानयेति साध्यनाम क्लींकारविदर्भितं विलिख्य बीजद्वयाद्बहिः तृतीयकंदर्पकूटं स्ववर्णम् ऐंकारद्वयेन त्रिकोणाकारेण स्त्रींकारेण संवेष्ट्य वांछितार्थं पुवि
नियुक्तादिति। अत्र पंचमकूटाक्षरं लेखनेन तदक्षरं वह्निस्थाने गं सकलं यंत्रं यथा भवति तथा गुरूक्तक्रमतः समालेख्यमिति रहस्यार्थः। तथा शृणु देवि प्रवक्ष्या
मि शक्तिबीजस्य साधनं। सृष्टिसंहारपर्यंतं शरीरं चिंतयेत्परं। स्रवत्पीयूषधाराभिर्वर्षंतीं च विहारिणीं। हेमप्रभाभासमानां विद्युन्निकरसुप्रभां। स्फुरच्चंद्रकलापूर्ण
कलशौ वरदाभये। ज्ञानमुद्रां च दधतीं साक्षादमृतरूपिणीं। ध्यायन्नारीं हरेन्मंत्री नानाकारव्यवस्थितां। तस्य संस्मरणाद्देवि नीलकंठत्वमागतं। अहमत्युग्रयोगभृद्योगि
वराभिजलेस्थले। वैनतेयसमो मंत्री विषभारसहस्रनुत्। भूतप्रेतपिशाचांश्च नाशयेद्रोगसंचयं। चातुर्थिकज्वरान्सर्वान्नपस्मारांश्च नाशयेत्। अथ त्रिकूटासंपूर्णे म
हात्रिपुरसुंदरि। चिंतिता साधकस्याशु त्रैलोक्यवशकारिणी। क्रमेण नाभिहृद्वक्त्रमंडलस्थारुणप्रभा। पद्मरागमणिस्वच्छा चिंतिता सुरवंदिते। तस्याष्टगुणमैश्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यं सौभाग्यं च प्रजायते। तन्नाम संस्मरन्मंत्री योगिनीनां भवेत्प्रियः। मातृचक्रं तस्य कामिते तत्सार्द्धं सुखी भवेत्। पुत्रवान् देवदेवेशि मंत्री ध्यानान्न संशयः॥ यदा चक्रस्थिता
पूर्णा खेचरी सिद्धिदायिनी। चतुःषष्टिर्यतः कोट्यो योगिनीनां महोत्सवा। चक्रमेतत्समाश्रित्य संस्थिता वीरवंदिते। आदिसंवर्धितपदमध्ये वीजाष्टकं बहिः। कलौ ध्याता
गनासंगे कामराज इवापरः। पाशांकुशधनुर्बाणैर्मोदनैर्मोहयेत्स्त्रियः। त्रैलोक्यसुंदरी देवी किं पुनर्मर्त्ययोषितः। तथैव शक्तिवेधेश्च यस्यैतत्सत्त्वमयविग्रहः। सिद्धयंगवदेवी
श्च वशी कुर्यान्न संशयः। एतामाराध्य देवेशि कामसौभाग्यसुंदरीं। हरिश्च परमेशानि त्रिपुराराधनात्प्रिये। त्रैलोक्यमोहनो भूत्वा स्थितिकर्त्ता भवत्सदा। एतत्समाराधनात्तु
ब्रह्मा सृष्टिकरो भवेत्। चंद्रसूर्यौ वरारोहे सृष्टिसंहारकारकौ॥ अथ श्रीचक्रसाधनविधिः॥ तत्रस्वारतोरेण। अष्टसु सर्वदुर्गेषु सुभगा श्रीचक्रविधिं तु नभोयस्य विद्यानमाने
लकर्त्ता हर्त्ता सदा प्रियः। अनेन विधिना यत्र श्रीचक्रं क्रमसंयुतं। पूज्यते तत्र सकलं वशी कुर्यान्न संशयः। नगरं वशमायाति देशमंडलमंडितं। योषितः सकला वश्या ज्वल
कालाग्निपीडिताः। विद्याविमूढहृदयाः साधकेन्द्रस्य मानसः। तद्दृष्टेन तु देवेशि जायंते सर्वयोषितः। गोरोचनादिभिर्द्रव्यैश्च कराज्ञे समालिखेत्। अतीव सुंदरं रम्यं तन्मध्ये ज्ञतिमो
वंशी। ज्वलंती नामसहितो महावीजं विदर्भितं। महावीजे मूलविद्यायां कामराजकूटं। विदर्भलक्षणं प्रागवोचं॥ चिंतयेत्तु तदा देवि यावत्तन्नाम्नो सहस्रशः॥ अदृष्टपूर्वा देवेशि कृतमात्रापि
दुर्लभा राजकन्याथवा वान्याभयलज्जाविवर्जिता। आयाति साधकं सम्यक् मंत्रमहात्म्यसती प्रिये। या च क्रममध्यगता भूत्वा साधकश्चिंतयेद्यदा उपसर्वसहस्राभामात्मानमरुणं त
या। साध्यमध्यहृल्लीभूतं चिंतयेत्परमेश्वरि। अनेन क्रमयोगेन स्वयं कंदर्परूपवान्। सर्वसौंदर्यसुभगः सर्वलोकवशंकरः। सर्वरक्तोपचारेश्च मुक्तासहितविग्रहः। चक्रप्रपूजयेद्यस्तु
यस्य नाम विदर्भितं। स भवेद्दासवद्देवि [illegible] भूपतिः। चक्रमध्यगतं कुर्यान्नाम यस्यास्तु योषितः। अदृष्टायां महेशानि योनिमुद्राधरो बुधः। हठादानयते शीघ्रं यक्षि
णीं राजकन्यकां। नागकन्यामप्सरसं खेचरीं वा सुरांगनां। विद्याधरीं दिव्यरूपामृषिकन्यां विचित्रियं। मदनोऽवसंताय स्फुरज्जघनमंडलां। कामबाणप्रभिन्नांतःकरणां
लोलचक्षुषां महाकामकलाध्यानयोगानुसुरवंदिते। क्षोभयेत्स्वर्गमर्त्यलोकपातालतलयोषितः॥ अथ तिलकादिवश्यप्रयोगः। गोरोचनाभागमेकं तु भागमेकं तु कुंकुमं।
अष्टभागद्वयं देवि चंदनेन मर्दयेत्समं। एकत्र तिलकं कुर्यात्त्रैलोक्यवशकारिणं। अष्टोत्तरशतावृत्त्या मंत्रयित्वा वशं नयेत्। राजानं नगरं ग्रामं येन येन प्रदर्शयेत्। मंत्रिणा
परमेशानि तत्सर्वं तस्य वश्यगं। तांबूलं धूपमुदकं पत्रं पुष्पं फलं दधि। दुग्धं घृतं चूर्णं पत्रं वस्त्रं कर्पूरमेव वा कस्तूरी कुसुमं चैलाऊंवं गंजातिपत्रकं। फलं वा वस्तु यच्च
सुसफलं परमेश्वरि। शतमष्टोत्तरं जप्त्वा यस्मै यस्मै प्रयच्छति। स वश्यो जायते देवि नात्र कार्या विचारणा। स्त्रियस्तु सकला वश्या दासीभूता भवंति हि। हृदाकर्षणमेतत्तु क

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भितं नान्यथा भवेत्॥ अथाकर्षणप्रयोगः॥ रहस्ये स्थानके मंत्री लिखेद्देवतयामुचि। कामरूपं गारवेषाढ्यां सर्वाभरणभूषितां। अतिमां सुंदरांगीं तां विलिख्य सुम-
नोहरां। तत्फालकं ठहह्नाभितन्मंडलयोषितां। जम्भनाम महाविद्यामंकुशांतर्विदर्भितां। सर्वसंधिषु देहस्य मदनाक्षरमालिखेत्। क्लीं नेत्रदाडिमपुष्पाभं चिंतयेद्दृहसं-
धिषु तदग्राभिमुखो भूत्वा स्वयं देवीस्वरूपकः। मुद्रां तत्क्षोभिणीं बध्वा मंत्रमष्टशतं जपेत्। नियोज्य दहनागारे चंद्रसूर्यकलात्मके। ततो विकलसर्वांगी कामबाणप्रपीडि-
ता। अनन्यमानसं प्रेमभ्रमभ्रममाणा मदालसा। एवमाकर्षयेन्नारी योजनानां शतान्यपि। तथा मातृकां विलिख्यैकं बाह्यतः सकलां प्रिये। भूर्जपत्रे स्वर्णपत्रे रौप्यपत्रे तथां-
बरे। सोऽवधः सर्वजंतूनां व्याघ्रादीनां विशेषतः। तथैव मातृकापुटं सुसंज्ञो नाम मंडितां। कर्पूरकुंकुमाद्यैस्तु अजरामरतां लभेत्। अनेनैव विधानेन रोचनागुरुकुंकुमैः। लि-
खितं वज्रयोगेन साध्यनामवरान्वितं। विदर्भितं स्वनाम्ना तु यस्मिन्कस्मिन् विलिखितं स्थावरं जंगमं वापि सकलं जनमंडलं। वशीकुर्यान्महेशानि पादाक्रांतं न संशयः। महात्रिपु-
रसुंदर्याः कामकूटेन भास्वता। एकमेवमवष्टभ्य साध्यनामाक्षराणि हि। बहिरप्यलिखेद्वर्णैः मातृकायाः प्रवेष्टयेत्। हेममध्यगतं कुर्यात् क्षितिखातायां वामके भुजे। धारये-
द्यंत्रकं चापि त्रैलोक्यवशकारकं। राजेंद्रमपि देवेशि दासभूतं करोति हि। राजानो वाजिनः सर्वे महादुष्टा महोत्कटाः। व्याघ्राः केसरिणो मत्ता वश्यास्तस्य भवंति हि। पूर्व-
क्रमेण तद्वारनाम संदर्भ्य शैलजे। मध्ये चतुःपथे वापि चतुर्दिक्षु निधापयेत्। महाक्षोभो यो विदितां तु भजतां नाम हन्तामपि तथैव सर्वदुष्टानां पुरस्थानां च जायते। एतन्म-
ध्यगतां पृथ्वीं सशैलवनकाननां। ज्वलंतीं सर्वरात्रेंदुमंडितां भास्वत्यगारांबरां मासवद्धां चिंतयेद्यः स संक्षोभकरो भवेत्। कटाक्षक्षेपमात्रेण नार्यस्तस्य वशाः प्रिये। राजानो
ब्राह्मणा वैश्याः शूद्राश्च पशवो जगत्। दृष्ट्वाकर्षयते देवि त्रैलोक्यं सचराचरं। दृष्ट्वा विषं नाशयते नात्र कार्या विचारणा। भूतप्रेतपिशाचांश्च ज्वरांश्चातुर्थिकादिकान्। अश्म-
लगुल्मादिरोगांश्च दृष्ट्वा नाशयति क्षणात्। एतल्लिखेद्रसुभगं ऋषिसंपूजितं प्रिये। योजनानां शतादूर्ध्वं विसर्पयत्याकर्षयेद्धि यं। पदादिषु विदिक्ष्वेवं सम्यक्दे-
विग्रहूनतां। तद्दिक्षु स्थिता लोकान्नृविदिक्स्थानपि सुंदरि। वशमानयते शीघ्रं सपुत्रपशुसबांधवान्। भूर्जपत्रे समालिख्य रोचनागुरुकुंकुमैः। तन्मध्ये नग-
रं देशं मंडलं खंडमेव वा। नाम्ना विदर्भितं सम्यक्पूजयित्वा यथाविधि। भूमिमध्यगतं कृत्वा त्रैलोक्यं वशमानयेत्। अथवा धारयेत्कंठे शिखायां वा कुमूलके। यंत्र-
कुत्र स्थितं भद्दूक्षोभयेन्नगरं महत्। अर्कक्षीरेण संयुक्तं धत्तूररसं तथा। रोचनाकुंकुमैश्चैव लाक्षालक्तकसंयुतं। कस्तूरीद्रवसंयुक्तमेकीकृत्य ततः परं। चक्र-
मेतत्समालिख्य साध्यनाम महेश्वरि। तस्य व्याघ्रहयव्याधिरिपुसर्पगजादिकं। चौरग्रहजलाग्निछंशाकिनीडाकिनीभयं। भयं न विद्यते देवि परमं त्राणकारकं।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

(२४)

नित्यं समर्चयेद्देवि कालमृत्युं विनाशयेत्॥ अथ वाममध्यगं देवि त्रिकोणे भयमध्यगं॥ अधस्तान्नाम संयुक्तं रोचनाकुंकुमान्वितं॥ त्रिधापयेत् साहाद्य सवत्त्विंकं करोभ
वेत्॥ पीतद्रव्यैः समालिख्य पीतपुष्पैः समर्चयेत्॥ पूर्वाशाभिमुखो भूत्वा स्तंभयेत् सर्ववादिनः॥ सहस्रवदनो देवि मूको भवति तत्क्षणात्॥ नाम्नायस्य सवाम्मीहि पाषाण
इवत्रिशूलः॥ जायते देवदेवेशि महानीलीरसेन तु॥ नाम संयोज्य विधिवत् दक्षिणाशामुखो बुधः॥ वक्रौ दग्ध्वा महेशानि मारयेद्रिपुं प्रिये॥ महिषाश्वपुरीषाभ्यां सम
मा कृष्णशैलजे गोमूत्रेण संलिख्य नाम संदर्भ पूर्ववत्॥ लेवमानं तदा काशशाखूच्चाटनकारकं॥ महानीलीरोचनाभ्यां दुग्धलाक्षारसादिभिः॥ विलिख्य धारयेन्मं
सर्ववर्णे वशं नयेत्॥ अनेनैव विधानेन स्थापयेन्नीरसमध्यगं॥ तेनोदकेन संस्नानं पीतं तत् सर्ववश्यकृत्॥ सौभाग्यं जायते तेन पानीयेन न संशयः॥ एतन्मध्यगतो ते
न पृथ्वी नगरं वाम लोचने॥ सप्ताहं क्षोभयेत्सर्वं संज्वलमानं विचिंतयेत्॥ अथ वक्ष्ये महेशानि महापातकनाशनं॥ श्रीवीसं पूजयेद्देवि सुगंधैः कुसुमैः प्रिये॥ महापात
कयुक्तात्मा तत्क्षणात्तावता भवेत्॥ शमीदूर्वाकुशाश्वत्थपल्लवैस्तथार्ककैः॥ मासेन हंति कलुषं सप्तजन्मकृतं नरः॥ पूर्वाशाभिमुखो भूत्वा पीतद्रव्यैः समर्चयेत्॥ यस्य
सामांकितं तत्र मंत्रहानिः प्रजायते॥ अग्निराक्षसवायव्ये पीतस्थाने समालिख्य स्तंभयेत् सर्ववादिनः॥ उत्तराभिमुखो भूत्वा वंदनेन समालिखेत्॥ संपूज्य विधिवत्कृत्वा
सर्वयोषिन्मनोहरः॥ वश्यमेव जायते तासां दासीमिव वशं नयेत्॥ यमाशाभिमुखो भूत्वा चक्रं कुर्यात्तदार्चयेत्॥ यस्य नामांकितं तत्र मंत्रहानिः प्रजायते॥ अग्निराक्षसवा
यमशेषकोणे शुभूजितं॥ पूर्ववत्परमेशानि क्रमेणापरितोषिते॥ स्तंभयेद्वि दूषणाक्वाधिशत्रूच्चाटकरं परं॥ रोचनालिखितं चक्रं क्षीरमध्ये क्षिपेद्बुधः॥ सर्ववश्यकरं देविभ
वत्येव न संशयः॥ गोमूत्रमध्यगं सम्यक् शत्रूच्चाटकरं परं॥ तैलस्थं चक्रराजं तं छिद्रपांतकरं भवेत्॥ ज्वलज्ज्वलनमध्यस्थं शत्रुनाशकरं भवेत्॥ यदेकांते चतुर्भोगसिं
दूररजसा लिखेत्॥ सर्वेग घृत आरभ्य यावन्मध्यं महेश्वरि॥ अकारादिक्षकारांतां मातृकां तत्र विन्यसेत्॥ पूजयेत्प्रातिसमये कुलाचारक्रमेण तु॥ साधकः खेचरो
विजायते नात्र संशयः॥ गिरादेकंतरौ तदुद्दर्वयेत्कुलमागतः॥ अजरामरतो लब्ध्वा सुखी भवति मंत्रिकः॥ श्मशाने पूजयेच्चक्रं महाभूतदिने तु यः॥ पूर्वक्रमेण विधिवद्धा
कस्थिरमानसः॥ खड्गसिद्धिं च वेतालसिद्धिं च गुटिकां लभेत्॥ पादुकांजनसिद्धिं च मनसिद्धिं च धातुदां॥ स महावीरसिद्धिं तु यक्षिणीचेटकोटकं॥ सर्वं लभते मंत्री तात्रको
र्णाविचारणा॥ ॥इति श्रीविद्यार्णवे सप्तदशाश्वासः॥ ॥अथ समयाचारः॥ प्रयोगसारे॥ देवस्थाने गुरुस्थाने श्मशाने वा चतुष्पथे॥ पादुकासनविस्मृत
मेषु नानि विवर्जयेत्॥ प्रमत्तामंत्यजां कन्यां पुष्पितां पतितां स्तनीं॥ विरूपामुक्तकेशीं च कामार्त्तां च न नतिं दयेत्॥ धान्यो गुरुदेवाग्निविद्विष्टो याति नरान्प्रति॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यां पुस्तकं नैव प्रसारयेत्पादौ नैतानपि विलंघयेत्। आलस्यमदसंमोहशाठ्यपैशुन्यविग्रहान्॥ अयामात्मसंमानं प्रतिनिंदां च वर्जयेत्॥ आलस्यं मदता॥
मदः विद्याधनाभिजात्यादेः समुद्भितो मनस उल्लासः। मोहो मिथ्याभिनिवेशः। शाठ्यं शक्तिगूहनं। पैशुन्यं परोक्षे परदोषप्रकाशनं। असत्स्वगुणेषु
दोषारोपः। आत्मसंमानं। आत्मनि सम्यक् पूज्यत्वबुद्धिः। लिंगिनं व्रतिनं विप्रं वेदं वेदांतसंहिताः। पुराणागमशास्त्राणि कदापि न दूषयेत्॥ वेदांगा
निप्रसिद्धानि संहिता मन्वादिप्रणीतस्मृतिशास्त्राणि। आगमशास्त्राणि शिवाद्युक्तयामलादीनि। आगतं शिववक्त्रेभ्यो गतं च गिरिजामुखे। मतं च वासुदे
वस्य तस्मादागम उच्यते। इत्यागमशब्दनिरुक्तिः। कल्पा नु नक्षत्रकल्पो वि[illegible]धानकल्पोऽभिचारकल्पः शांतिकल्पश्चेत्यथर्ववेदविभागरूपा नक्षत्रादिक
ल्पादिका न त्यांश्च। युगं मुसलं भस्मानदानवुद्धिमुलूखलं। शूर्पं संमार्जनी दंडं ध्वजं वैडूर्यमायुधं। कलशं चामरं छत्रं दर्पणं भूषणं तथा। भोगयोग्यानि यान्यानि भाग
या द्रव्याणि [illegible] नित्यं महास्थानेषु वस्तूनि यानि वा देवतालये। दिव्योकानि पदार्थानि भूतानि विष्ठानि यानि वै लंघयेत् नु तु। नैतानि यद्वा न च पदा स्पृशेत्॥ योगो ष्ठीलो
कविद्विष्टायां वसेर विसर्पिणी। धारयेद् वंसत्यं सोष्णीलं समतो धृतिं। क्षांतिं दयां मनास्कं वदिम्यं शक्ति व सर्वदा। आर्जलमवक्रता सत्यं यथादृष्टार्थभाषणं। सुशी
लत्वं सुस्वभावत्वं समता रागद्वेषादिराहित्यं। धृतिं दुःखादिभिरवसीदत्तिस्थिन्नस्य स्थितीकरणं। क्षांतिः क्षमां परिभवादिषु सत्स्वमानक्रोधप्रतिबंधता यांपरिदुः
खासहनं॥ मंत्रं तंत्रं प्रकाशेत्॥ विभीतकार्कं कारंजस्नुहिच्छायां न संश्रयेत्। स्तंभदीपमनुष्याणामन्येषां प्राणिनां तथा। न रजांस्यकेशनिधूलस्नानवस्त्रघटोदकं।
एतस्य शौंल्पजं हरं खरे[illegible]वाजरजस्तथा। लिंगपुराणे। स्त्रातः स्नानस्त्रोषुणां मार्जनीभवरेणुकं। संस्पृशेद्यदि मूढात्मा श्रियं हंति हरेरपि। सोमशंभुः॥ नानि
वेदकारणं देवं नशास्त्रं तेन निर्मितं। नगुरुं साधकं चैव लिंगछायां न लंघयेत्। नाद्यात्लंघेन निर्माल्यं तद्द्याच्छिवदीक्षिते। तत्शिवनिर्माल्यं॥ तथा नारदपंचरात्रे॥
साधनस्य स्वभावेन केशश्मश्रुविलंवितः। संभवेनव वस्त्रं च मलपंकाविवर्जितः। सुविनीतः सदायं वमंत्रमाराधयेत्परं। साधनस्य स्वभावे येनेन पुरश्चरणम
ध्येन वपनं कार्यमित्युक्तं। अपनीतकेशश्मश्रुरित्यर्थः। अत्र तु गंगायां भास्करक्षेत्रेपि त्रोश्च मरणे विना। यथाहि न्नोतिषः केशांस्तमाकुर्वीत घातके। प्रयाग
तीर्थयात्रायांपितृमातृवियोगतः। कचानां वपनं कुर्यात् वृथा नाविको भवेत्। इति वकालिकापुराणविद्धुष्यांयद्वपनं न निषिध्यते। तद्दीक्षितपरं। जटिलमुनिना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२४२

श्चैवम्भूतः क्रियलोपरीतिः तन्न ब्रह्मचर्यरताः श्रोता वेदांतज्ञानतत्परः ॥ इति कूर्मपुराणे शैवानां मुंडितत्वोक्तेः ॥ तथा सामान्यसिद्धौ रह्स्यार्थपरे यांन कदाचन । प्रयोगः सामंत्रश्च
श्चैवं स्मृत्या स्मृतिः पदर्थी नाना व्रताचरणं भावयेत् स्त्रयं भूतवादं च भयात् तस्मात् तन्न चासुनि । कृपया परया कुर्याद्दानाद्येषु असंसदि । सोम सूर्यांतरस्थं वाग्वाचा स्मान्निमध्यमो भावये ये दैवतं विष्णुं गुरुं वि
आप घपिव नावरेत ॥ गारुडं भूतवादं च भयात् स्वार्थं न चामुनि । कृपया परया कुर्याद्दानाद्येषु असंसदि । सोमसूर्यांतरस्थं
श्रशरीरं गामस्त्रेनमातापितरौ विष्णुं तद्दृष्टिरियाति पिंतुं ह्येयो वीप्साश्च यो विष्णुराला ह्ययश्च विष्णुवत् ॥ यत्र यत्र परीवादो मात्सर्यात् क्रियते गुरोः ॥ तत्र तत्र न वक्तव्यं प्रयाया त्
संस्मरं हरिं ॥ यैः कृता वयरोर्निंदा विमोः शास्त्रस्य भारदा । नापितैः सह वक्तव्यं वस्तव्यं वा कदाचन ॥ कर्मणा मनसा वाचा न हि स्यात्परदारकः ॥ न निंदा वा ब्राह्मणादे
वा विष्णुर्देनुस्तथैव च ॥ रुद्राक्षादि त्वग्निश्चालो कपालो ग्रहस्तथा ॥ गुरुर्वा चैव वश्यापि पुरुषः ॥ पूर्वदीक्षितः ॥ न तेन कुत्रचित् कार्यं शापानुग्रहकर्म लि ॥ न ते न मंत्रो
वक्तव्योऽरुद्राक्ष समयाचिंचि ॥ स्वानुष्ठानविपत्कर्म सर्व सर्व स्वलोपयेत् ॥ मंत्रगुप्तिश्च कर्तव्या सततं मंत्रसिद्धये ॥ तेन साधकेनान्यत्रांतरे ॥ सर्वभूतेषु चानुकंपा दानं चाति
थिपूजनं ॥ पर्वस्नानं तीर्थसेवा च स्वाध्यायो गुरुसेवनं ॥ सामान्यं सर्वलोकानामेष धर्मः सनातनः ॥ ब्रह्मचारी दीक्षितश्च त्रिसंध्यं देवमर्चयेत् ॥ स्नानं त्रिषवणं तत्र स्ववेदा .
ध्ययनमेव च ॥ भैक्ष्यं संप्रार्थयेत् साक्षाद्ध्याये द्देवं निरंतरं ॥ गृहस्थो दीक्षया सिक्तः सर्वपूर्ववदाचरेत् ॥ न जपो नार्चनं नैव ध्यानं नापि विधिक्रमः ॥ केवलं सततं श्रीमद्
रत्नं मे नव भाति नौ ॥ संन्यासीनां मुमुक्षूणां मानसः कथितः क्रमः ॥ परिव्राड्विरक्तश्च विरक्तगृहीतथा ॥ गुप्तो लोचरकेच्योरपयेतां भूतसंप्लवां ॥ गृहस्थो धर्मपत्न्या च पूजये
द्देवमन्वहं ॥ दयादानेमहार्हैश्च येन देवः प्रसीदति ॥ संन्यासीनांद्र्वयदानेनाधिकारोऽस्ति सुव्रत ॥ वर्णिनो वनवस्थानां कोऽपि दनेऽपेक्षितो ॥ अन्यत्रापि ॥ अथाचारं प्रवक्ष्या
मि यत्स्मृत्वा मृतत्वकेता सर्वभूतहिते युक्तः समयाचारपालकः ॥ अकर्मसंस्मागी नित्यानुष्ठानतत्परः ॥ मंत्राणां साधने द्वारेशि वभावनतत्परः ॥ परस्वं देवतायां तु सर्व
कर्म निवेदकः ॥ अन्यमंत्रार्चनं भ्रूकुमन्यमंत्रप्रपूजनं ॥ कुलस्त्रीवीररतिंदा च तद्द्रव्यस्यापहरणं ॥ स्त्रीपुरोषे प्रहारं च वर्जयेत् किमासदा ॥ स्त्रीमयं च जगत्सर्वं स्वयं चैव तत्
त्वा भवेत् ॥ स्त्रीषु द्वेषो न कर्तव्यो विशेषात्पूजनं स्त्रियः ॥ भक्ष्यं तां वृल मन्यत्र भक्ष्यद्रव्यं यथारुचि ॥ पंचमं तथा योनिं भक्ष्यं लेह्यं तथा सुखं ॥ सर्वं च युवतीरूपं भाव
येद्धनमानसः ॥ कुलजां युवतीं वीक्ष्य नमस्कुर्यात् समाहितः ॥ बालां वा यौवनप्रौढां वृद्धां वा सुंदरीं तथा ॥ कुत्सितां वा महादुष्टां नमस्कृत्य विभावयेत् ॥ कुमारीपूजनं
कुर्यात् सर्वकार्येषु सर्वदा ॥ कुमारीपूजनाद्देवि सर्वा सिद्धिः प्रजायते ॥ कुमारीपूजनं मन्त्रे वक्ष्यामः ॥ अन्यत्रापि ॥ यस्मिन्तंत्रे य आचारस्तत्र धर्मः स्मृतो हृदयाः कृता यं
स्तेन जायेत स्वर्गो वा मोक्षदेवा ॥ नाधर्मो जायते लेनाकं च धर्मो महान् भवेत् ॥ विरित्ना विरुध्यंते परावः शास्त्रमोहिताः ॥ श्रौतिसान्तं च कर्तव्या सिद्धिः

नित्य

श्री
२४२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

निःसंजायते। विमुक्तश्चिंतस्तस्मिन्सिद्धिं लभते वापवर्गजां। निर्विकल्पस्तु मंत्रज्ञो ब्रह्मसाक्षान्न संशयः॥ भैरवो यदि संज्ञातः सिद्धिस्तत्र न संशयः॥ शास्त्रो
क्तं विशेषेण कर्तव्या सिद्धिमिच्छता। देव्यै निवेदितं यच्च तस्यांशं भक्षयेन्नरः॥ मद्यादेवताय स्यात्तदन्नः पुरुषोत्तम॥ नैवेद्यं तिं दत्तं दृष्ट्वा न त्यजेत योगिनीग
णाः॥ रक्तपानोद्यताः सर्वा मांसास्थिचर्वणोद्यताः॥ कुलाचारे॥ असंस्कृतं वृथापानं बलात्कारेण मैथुनं। स्वप्रियेण हृतं मांसं रौरवं नरकं व्रजेत्। आत्मार्थं प्रा
णिनां हिंसा न कदाचिन्मयोदिता। बलिदानं विना देव्या हिंसां सर्वत्र वर्जयेत्॥ अनिमित्तं तृणं वापि छेदयेन्नैव कदाचन॥ मामनादृत्य पुण्यं वा पापं स्यात्तत्स्वयातनः॥
मन्निमित्तं कृतं पापं पुण्यं भवति शांभवि॥ ये रवयाणां देव्यैः सिद्धिर्भैरवोदिता॥ कुंडकं कुक्कपालानि मधुपूर्णानि बिभ्रतः॥ किं न पश्यति लोकोयं ब्रह्मविष्णुमहेश्व
रान्॥ श्रीगुरोः कुलशास्त्रेभ्यः सम्यग्विज्ञाय वासनां। पंचमुद्रान्निषेवेत वान्यथा नरकं व्रजेत्॥ कुलद्रव्याणि सेवंते येन्यदर्शनमाश्रिताः॥ तदंगरोमसंख्यातैर्यांते
भूतयोनिषु॥ अदीक्षितैरनाचारैरतंत्रज्ञैरदेवतैः। दूषकैः समयभ्रष्टैर्न कुर्याद्द्रव्यसंगतिं। अभिज्ञमन्यमानैश्च पापैर्वेदव्रतधारिभिः पशुभिर्द्रव्यकर्मस्थैर्न कुर्या
द्द्रव्यसंगतिं॥ द्विष्टैश्च गुरुभिः शश्वद्भक्तिहीनैर्दुरात्मभिः॥ कुलोपदेशहीनैश्च न कुर्याद्द्रव्यसंगतिं॥ अनभिज्ञैरनर्हैश्च न कुर्याद्द्रव्यसंगतिं। वेदवाक्यप्रमाणज्ञाः
श्रुतिस्मृत्यर्थवेदिनः॥ कुलधर्मानभिज्ञाश्चेत्तान्सर्वान्वर्जयेत्प्रिये। स्वकुलेपि प्रसक्ता ये वह्न्याचारप्रवर्तिनः॥ ख्यातपूजाविमुखाः स्युश्चेत्तैः संगं वर्जयेत्प्रिये॥ स्त्रीमित्र
पुत्रबंधुपूर्णं स्निग्धा नाम्नापि पार्वति। कुलाचारानभिज्ञानां संगतिं वर्जयेत्प्रिये॥ अदृष्टपुरुषाणां च देशांतरनिवासिनां। विना संकेतयोगेन न कुर्याद्द्रव्यसंगतिं॥
कुलीनं नावमन्येत पूजयेत्तं विचक्षणः॥ कुलीनेषु प्रसन्नेषु प्रसन्ना देवता भवेत्॥ स्वपात्रस्थितशेषं च न दद्यात्कैरवाय वा। यदि दद्यात्कुलेशानि देवताशापमाप्नुया
त्॥ आसनं भोजनं पानं उपानच्छयनानि च॥ अनभिज्ञैरनर्हैश्च संकरं नैव कारयेत्॥ कुलपूजांतरायं तु यः करोति हि दुर्मतिः॥ स याति नरकं घोरमेकविंशतिभिः
कुलैः सह। तस्मात्सर्वप्रयत्नेन कुलपूजारतो भवेत्॥ लभते सर्वसिद्धिं च नात्र कार्या विचारणा॥ आराधनासमर्थश्चेद्दद्याद्दर्शनसाधनं॥ यो दातुं नैव शक्नोति कु
र्याद्देवदर्शनं॥ सम्यक्शतक्रतून्कृत्वा यत्फलं समवाप्नुयात्॥ तत्फलं समवाप्नोति सकृत्कुलार्चदर्शनात्॥ कुलाश्वमेधादीनां यत्फलं लभते नरः॥ तत्फलं स
मवाप्नोति दृष्ट्वा श्रीचक्रसाधनं॥ सार्धत्रिकोटितीर्थेषु स्नात्वा यत्फलमाप्नुयात्॥ तत्फलं लभते मर्त्यः कुलश्रीचक्रदर्शनात्॥ वकुलोकंनाकिं देवि यथाशक्त्या द
दाति यः॥ कुलाचार्याय पूजार्थं कुलद्रव्यं स सर्ववित्॥ यथैवोध्वाराशाः प्रियाः स्युर्न बहिश्चराः॥ तथा तद्योगनिष्ठाय प्रिया मे देवि नापरः॥ समर्पयति भक्त्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्यागाभ्यां पिशिताः सर्वाः उल्लासयति चानंदमात्रियाः कौलिका प्रिये। अनधीतोप्यशास्त्रज्ञो गुरुभक्तो दृढव्रतः। कुलपूजारतो यस्तु स मे प्रियतमो भवेत्। तत्रो
तरे। कुलजां युवतीं वीक्ष्य नमस्कुर्यात्समाहितः। यदि भाग्यवशाद्देवि कुलदृष्टिः प्रजायते। तदैव मानसीं पूजां तत्र तासां प्रकल्पयेत्। तासां मन्त्रादि देवीनां त
था। भगिनी भगक्लिन्ना च भगास्या भगमालिनी। भगावहा भगाक्षी च भगकर्णा भगलयां। भगनासा भगमस्तनी भगस्रावा भगसर्पिणी। संपूज्यैता ध्यायं ध्यायेम
नसैगुरुरूमेव वा। नमस्कृत्य विधानेन स्वयमक्षोभितः सुधीः। बालां वा यौवनोन्मत्तां वृद्धां वा सुंदरीं तथा। कुत्सितां वा महादुष्टां नमस्कृत्य विभावयेत्। तासां प्रहा
रं निंदां च कौटिल्यमप्रियं तथा। सर्वथा च न कर्तव्यमन्यथा सिद्धिरोधकृत्। स्त्रियो देवाः स्त्रियः प्राणाः स्त्रिय एव विभूषणं। स्त्रीसंगिना सदा भाव्यमन्यथा
स्वस्त्रियामपि। जपस्थाने महाशंखं निवेश्योर्ध्वे जपं चरेत्। स्त्रियं गच्छन्स्पृशन्पश्यन्विशेषात्कुलजां शुभां। भक्ष्यं सर्वं कुलमन्यानि भक्ष्यद्रव्याणि यथारुचि भु
क्त्वा ह्यशेषभक्ष्याणि भुक्त्वा शेषं जपं चरेत्। वीरतंत्रे। दिक्कालनियमो नात्र स्थित्यादिनियमो न च। जपे न कालनियमो नार्चादिषु बलिष्वपि। स्वेच्छानियम
उक्तश्च महामंत्रस्य साधने। महामंत्रास्तु तत्रैव। काली तारा महाविद्या षोडशी भुवनेश्वरी। भैरवी छिन्नमस्ता च विद्या धूमावती मता। बगला सिद्धविद्या
च मातंगी कमलात्मिका। एता एव महाविद्या दशविद्याः प्रकीर्त्तिताः। नात्र सिद्धाद्यपेक्षास्ति नारिमित्रादिदूषणं। न चा प्रयासवा कुलं समयासमयादि
कमिति। अथ काली। दक्षिणकालिकादिभेदाः। तारा ताराभेदाः। महाविद्याषोडशी। श्रीमहात्रिपुरसुंदर्याः षोडशी पंचदशी भेदसहिता। भुवनेश्वरी
तद्भेदसहिता। भैरवी। बालादिसभेदैः सहिता। छिन्नमस्ता तद्भेदसहिता। विद्याधूमावती। तद्भेद धूम्रटी मर्कटी आद्रूपटी सहिता। बगला तद्भेदसहिता।
वाराह्यष्टविध सहिता। सिद्धविद्या च मातंगी। सुमुखी श्यामला लघुमातंगी राजमातंगी भेदसहिता। कमलात्मिका। महालक्ष्मी भेदसहिता। तथा वस्त्रास
न स्पृशेन्नग्ने हृद्देहस्पर्शादि वारिणा शुद्धिं न चाचरेत्। तन्निर्विकल्पमनश्चरेत्। कुलार्णवे। कुलाचारगृहे गत्वा भक्त्या पापं विशोधयेत्। यावद्यदमृतं वोलं तद
भावे कुले भवेत्। कुलाचारेण यत्कोलाद् दण्डपात्रं तु भक्षितः। नमस्कृत्य च गच्छीयादन्यथा नरके पूजेत्। अन्यत्रापि। यथा नागमये कालं द्यूतक्रीडादिना श्री
सुधीः। गमयेद्देवता पूजा जपयागस्तवादिना। वीराणां जपयज्ञस्तु सर्वकाले प्रशस्यते। सर्वदेशे सर्वपीठे कर्तव्यो नात्र संशयः। शक्तिः शिवः शिवः शक्तिः २४३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शक्तिर्ब्रह्मा जनार्दनः। शक्तिरिंद्रो रविः शक्तिः शक्तिश्चंद्रो ग्रहा ध्रुवः। शक्तिरूपं जगत्सर्वं यो न जानाति नारकी॥ वीरतंत्रे॥ स्नानादिमानसं शौचं मानसप्र
वरो जपः। पूजनं मानसं दिव्यं मानसं तर्पणादिकं। सर्व एव शुभः कालो नाशुभो विद्यते क्वचित्। न विशेषो दिवारात्रौ न संध्यायां दिवानिशं। सर्वदा पूजयेद्देवीम
स्नातः कृतभोजनः। महानिशि प्रयत्नेन दद्याद्बलिं मंत्रेण दापयेत्। रात्रावेव महापूजा कर्त्तव्या वीरवंदिते। तद्दिने सर्वथा कार्यो शासनात्मम सुव्रते। महानिशा तु तत्र
चा। अर्धरात्रात्परं यच्च मुहूर्तद्वयमेव च। सा महारात्रिरुद्दिष्टा तत्कृतं चाक्षयं भवेत्॥ गंधर्वतंत्रे॥ पृथ्वी ऋतुमती वीक्ष्य सहस्रं यदि नित्यशः। तदा वादीश्वसिद्धः सहानःषि
निलं व्रजेत्। नित्यशः इति कोऽर्थः दिनं यावत्। पर्वते हस्तमारोप्य निर्भयो यतमानसः। कवितां लभते सोपि अमृतत्वं च गच्छति। अत्रापि सहस्रमिति संबंधः। पृथ्वी कुलो
पर्वतेस्तनः। नीलतंत्रे। पक्वं दृष्ट्वा यथा बिंबं खंजनं शिखरं तथा। चामरं रविबिंबं च तिलपुष्पं सरोरुहं। त्रिशूलं वीक्ष्य तत्स्याच्छतशः शुद्धभावतः। मुखं प्रसादं सुमुखं
सुलोचनं सुहास्यकं। सुकेशं सुगतिं वै सुगंधिं सुखमेव च। लभते च यथा संख्यं भृगुपार्वति सादरं॥ पक्वं मुखं॥ बिंबं अधरं। खंजनं चक्षुः। शिखरं स्तनं। चामरं के
शं। रविबिंबं सिंदूरं। तिलपुष्पं नासिकां। सरोरुहं। नाभिं त्रिवलीमिति। भावचूडामणौ। एकाकी निर्जने देशे स्मशाने विजने वने। शून्यागारे नदीतीरे निःशंको विहरेत्स्व
मो दा। महाचीनद्रुमे देवी ध्यात्वा तत्र प्रपूजयेत्। तं द्रुमं च पुष्पेण पूजयेद्भक्तिभावतः। सम्भवे कुलदेवस्य कुलक्रमागतः सुधीः। ब्रह्मांतरो महापद्मे देवीं ध्यात्वा यथाविधि
तत्सुधारससारेण तर्पयेन्मातृकाननैः। महाचीनद्रुमलतावेष्टितः साधकोत्तमः। रात्रौ यदि जपेन्मंत्रं सेवकः कल्पतां भवेत्। तिथिक्रमेण संख्याभिर्लक्षेनाभिवेष्टितो यदि
तदा मासेन सिद्धिः स्यात् सहस्रजपमानतः। अष्टम्यां च चतुर्दश्यां द्विगुणी यदि दृश्यते। तत्रैव महती सिद्धिर्देवतामपि दुर्लभा॥ कुलचूडामणौ॥ शृणु पुत्र रहस्यं मे सम
याचारसंभवं। ये न हीनास्त्रसिध्यंति जन्मकोटिसहस्रशः। मानवः कुलशास्त्राणां कुलाचारानुचारिणां। तदाचारं तु सर्वत्र वै ह्यवाचारत परः। परनिंदा सहिष्णुः स्या
दुपकाररतः सदा। पर्वते विपिने वापि निर्जने शून्यमंडपे। चतुष्पथे जपं नूनं यादि देवाकृति भवेत्। क्षणं ध्यात्वा मनुं जप्त्वा नत्वा न लागच्छेद्यथा सुखं। गृध्रं वीक्ष्य महाकालीं न
मस्कुर्याद्दलक्षिते। क्षेमंकरीं तथा वीक्ष्य जंबूकीयमहूतिकां। कुररं श्येनभूकाकोलूकश्च मार्जाररमेव च। कृशोदरि महाचंडे मुक्तकेशि बलिप्रिये। कुलाचारप्रसन्नास्ये न
मस्ते शंकरप्रिये। स्मशानं च शवं दृष्ट्वा प्रदक्षिणमनुव्रजेत्। प्रणम्यानेन मनुना मंत्री सुखमवाप्नुयात्। घोरदंष्ट्रे करालास्ये पिंगिटि शब्दप्रणादिनि। घोर घोर रवास्फा
रे नमस्ते चितिवासिनि। भाग्योदय समुत्पन्ने नमस्ते वरवर्णिनि। कुरुड वर्णं तथा पुष्पं राजानं राजपुत्रकं। हरत्यश्वरथशस्त्राणि फलकानीर परुषान्। महिषं कुल

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

देवं च दृश्यामहे षमर्दिनी। प्रणम्य तव दुर्गां वा रश्च विघ्नैर्न लिप्यते। जय देवि जगद्धात्रि त्रिपुराद्ये त्रिदैवते। भक्तेभ्यो वरदे देवि महिषघ्नि नमोऽस्तु ते। म
च भोः ॐ सदा लोकाय मत्स्य मांसं वरस्त्रियं। दृष्ट्वा च भैरवी देवी प्रणमेद्भिमशनमतुं। घोरविघ्नविनाशाय कुलाचारसमृद्धये। नमामि वरदे देवि मुण्डमालाविभू
षितां। रक्तधारासमाकीर्णां वरदे त्वां नमाम्यहं। सर्वविघ्नहरे देवि नमस्ते हरवल्लभे। एते पांदर्शने नैव यदि नैवं प्रकुर्वते। शक्तिमंत्रपुरस्कृत्य तस्यासिद्धिर्न जा
यते। कुलाचारे कुलाष्टम्यां चतुर्दश्यां विशेषतः। योगिनीपूजनं तत्र प्रधानं कुलपूजने। यथा विष्णुतिथौ विष्णुः पूजितो वांछितप्रदः। तथा कुलतिथौ दुर्गा पूजि
ता वरदायिनी। कुलाचारनियमस्तु यामले। रविर्विंबो गुरुः सौरिश्चलाख्या कुलादिमे। भौमशुक्रौ कुलाख्यौ तु बुधवारः कुलाकुलः। द्वितीया दशमी षष्ठी कुला
कुलमुदाहृता। विषमाख्याः कुलाः सर्वाः शेषाश्च तिथयः कुलाः। वारुणार्द्राभिजिन्मूलं कुलाकुलमुदाहृतं। कुलानि समयुग्मानि शेषभान्यकुलानि यानि यौ
वारे च नक्षत्रे च कुले स्थापितो जयः। कुलाख्येन यियोनित्यं साम्यं चैव कुलाकुले। एवं कुलाचारादिकं ज्ञात्वा साधकः कुर्यात्। अथ शिवाबलिः। कुलचू
डामणौ॥ बिल्वमूले प्रान्तरे वा श्मशाने वापि साधकः। मांसप्रधानं नैवेद्यं संध्याकाले निवेदयेत्। कालि कालीति वक्तव्यं तत्रो माशिवरूपिणी। पशुरूपधरा याभि
परिवारगतैः सह। भुक्त्वा रौति यदेशान्यां मुखमुन्नोल्य सुस्वरं। तदेव मंगलं तस्य नान्यथा कुलभूषणे। अवश्यमन्नदानेन नियतं तोषयेच्छिवां। नित्यश्राद्धे तथा
संध्यावंदनं पितृतर्पणं। तथैव कुलसेवायां निरता कुलपूजने। पशुरूपां शिवां देवीं यो नार्चयति निर्जने। शिवागारेण तस्यास्तु सर्वं नश्यति निश्चितं। जपपूजा
प विधानानि यत्किंचित्सुकृतानि च। गृहीत्वा शिवा पापं ददाति शिवारोदिति निर्जने। शिवागारेण तस्यास्तु एकया भुक्तया नेयं त्र शिवया देवमेरवा। तत्रैव सर्वशक्तीनां प्री
तिः परम दुर्लभा। पशुशक्तिः पक्षिशक्तिर्नरशक्तिर्यथाक्रमात्। एतन्नादिगुणं कर्म सगुणो साधयेत्ततः। ततेन सर्वप्रयत्नेन कर्त्तव्यं पूजनं महत्। राजादिभयमा
पन्ने दशांतरभयादिके। शुभाशुभानि कर्माणि विचिंत्य बलिमाहरेत्। गृहाण देवि महाभागे शिवे कालाग्निरूपिणि। शुभाशुभफलं व्यक्तं ब्रूहि गृहाण बलिं तव। एवमु
क्त्वा दातव्यो बलिः कुलपूजनप्रियैः। यदि न भुज्यते वस्तु तदा नैव शुभं भवेत्। शुभं यदि भवेत्तत्र भुज्यते तदशेषतः। एवं ज्ञात्वा महादेवि शांतिस्वस्त्ययनं चरेत्। कु श्री
लवर्त्मे सर्वं गोपनीयं। तत्रांतरे॥ निर्जने चैव कर्त्तव्यं नवैवं जनसन्निधौ। किं वा पक्षिपतंगादि दर्शने नैव कारयेत्। पातालमंडपे वापि कामकपुनिर्यंत्रितो। निश्चि २४४
दमंडपे वापि कर्त्तव्यं न च सन्निधौ। कुलपुष्पं कुलद्रव्यं कुलपूजां कुले जपं। कुलं कुलपतिं चैव कुलमालां कुलाकुले। कुलवर्त्म कुलध्यानं सर्वथा न प्रकाशयेत्।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रकाशात्कार्यहानिः स्यात्प्रकाशान्निधनादिकं। प्रकाशान्मंत्रनाशः स्यात्प्रकाशात्कुलहिंसनं। प्रकाशान्नस्तु लाभः स्यान्न प्रकाश्यं कदाचन। पूजाकाले वदेद्योऽपि यदि
कोऽप्यत्रागच्छति। दर्शयेद् हूं हूं वीमुद्रां विघ्नुन्यासं तथास्त्र वै। प्रकाशाद्विघ्नशुद्धिः स्यात्तत्प्रकाशान्न दूषणं। गोपनाद्विद्व्यक्तिः स्यान्न गुप्तिः सन्निधीयते। कदाचि
देहहानिरस्तु तव व्यक्तिः कदाचन। वरं पूजा न कर्तव्या व्यक्तिर्नैव कदाचन॥ वीरतंत्रे॥ शिवाबलिमधिकृत्य। नृपलं वैरिनाशाय समरे विजयाय वा। छागलं प
रसेन्यस्य स्तंभनाय विशेषतः सर्वरोगोपशमनं सर्वोपद्रवनिवारणं। परवादिमुखस्तंभं माहिषं शस्यते पलं। मगजं सर्वशत्रूणामुच्चाटनकरं परं। शशकोर्थं म
श्यकर्मोद्भवाचीजं कृषिकारकं। पशुसंमोहयेशस्तो विद्वेषे तुरगोरुणं वा उच्चाटे चोष्ट्रजं शस्तं खरोर्थं प्रीतिनाशनं। महामांसाष्टकस्येह फलं शृणु क्रमेण वा। आयुः
कीर्त्तिर्धनारोग्यपुत्रश्रीजयकांक्षिदं। महामांसाष्टके तंत्रे वा गोनरेभाश्वमहिषवराहाजमृगो रुरु वा। महामांसाष्टकमिदं देवताप्रीतिकारकं। खेचराणां विशेषेण
खेचरीसिद्धिदं फलं। सर्वमांसे सुरायुक्ते दद्याद्विधिविशेषतः। मत्स्यार्थं मंत्रसिद्ध्यैव कौकुरं कर्मणापहं। इति॥ अथैतस्य प्रयोगः॥ बिल्वमूले प्रांतरे वा इत्यादि विज
नस्थले संध्याकाले तत्रागत्य बलिद्रव्यं कुचित्संस्थाप्य स्वयमासने समुपविश्य पुरतः पाषाणादौ पूजायंत्रमथवा त्रिकोणं षट्कोणं वृत्तं चतुरस्रात्मकं वा मंडलं
यं दत्वादिना विरच्य गुरुगणपतिक्षेत्रेशान्संप्रणम्य मूलेन प्राणायामत्रयं ऋष्यादि करषडंगन्यासं ध्यानान्तं विधाय ध्यात्वादि अमुकदेवशर्मा अमुककामः श्रीपरदेवता
प्रीत्यर्थं शिवाबलिविधिं करिष्ये इति संकल्प्य बलिमंडलाय नम इति गंधादिना मंडलं संपूज्य तत्र बलिद्रव्यं निक्षिप्य बलिद्रव्याय नम इति बलिद्रव्यं संपूज्य मूलविद्या
मुच्चार्य कालिकास्तु मे शिवरूपिणि पशुरूपधरैः परिवारगणैः सहैरत्रायाहि धूपदीपादिसहितं बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहा पुनर्मूलं अमुकदेवतायै साधु धायेस शक्तिः।
कायै पशुरूपधरायै एष बलिर्नमः इत्युक्त्वा गृह्ण देवि महाभागे शिवे कालाग्निरूपिणि। शुभाशुभफलं व्यक्तं ब्रूहि गृह्ण बलिं नय। इति प्रार्थ्य कवि दूरे गत्वा एकांते
स्यासनोपर्युपविश्य प्राणायामादि पूर्वकं मूलमंत्रं जपेत्। यावदागत्य शिवा बलिं स्वीकृत्य रौति तावत्कालं जपित्वा तत्पेत् समर्प्य नत्वा दैपादौ प्रक्षाल्य आचम्य देवीं ध्याय
रमोनीयश्चाकुर्यादपरयागं गृहमागच्छेदिति॥ अथ तृतीयागः॥ देवीयामले॥ श्रीमहादेव उवाच॥ तृतीयागविधिं वक्ष्ये कौलधर्मोत्तमोत्तमं। तस्यानुष्ठानमात्रेण स्व
ब्रह्मत्वमाप्नुयात्॥ संति नानाविधा धर्मा ऐहिकामुष्मिकप्रदाः। तत्सारं तु समालोक्य तत धान्यमेत्र संग्रहं। तन्मध्ये सारभूतं च सद्यः प्रत्ययकारकं। न केनापि वरारोहे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२४५
२४५

ग्रोक्तकोटिस्त्रिदशोऽपि च। दूतीयागे कृते मंत्री सर्वज्ञो जायते ध्रुवं॥ नतस्य पुनरावृत्तिः कल्पकोटिशतैरपि। देवा यक्षाश्च गंधर्वा ऋषयश्च मुनीश्वराः॥ ब्रह्मविष्णु
महेशाद्यास्तथान्ये च देवताः। दूतीयागविधिं कृत्वा तत्तत्पदमवाप्नुयुः॥ विधिवत्सुकृती कृत्वा दूतीयागं नु पार्वति। कृतकृत्यो न संदेहः सुंदरी सुप्रसीदति॥ येषां वं
शं प्रजायेत दूतीयागो महेश्वरि। ते धन्याश्च सम्बन्ध्यास्ते वंद्याः सुहृदः समाः॥ कायेन मनसा वाचा सर्वथा न प्रकाशयेत्॥ सुतं पत्नीं शिरो दद्यान्न देयमिदमुत्तमं॥ कु
र्यात्प्रयत्नतश्चैव दूतीकायजनं प्रिये। यैः कृतं पूजनं दूत्यास्तैरिष्टाः क्रतवोऽखिलाः॥ सर्वतीर्थमयाः प्राज्ञाः सर्वदेवमया भवेत्। पुरश्चर्यादिसकलं कृतं तेन न संशयः॥
अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि वा। आसमुद्रां च धरणीं दत्त्वा तेन सदक्षिणां। मेरुमंदरतुल्यानि सुवर्णान्यर्पितानि वै। गोकोटिदानजं पुण्यं न तुल्यं जायते प्रिये॥
तस्मात्सर्वप्रयत्नेन दूतीयागं समाचरेत्। पूजासंकल्पदं भद्रे सर्वारिष्टप्रशामकं। यदनुष्ठानमात्रेण सर्वमाचरितं भवेत्॥ शक्तिपूजा प्रकर्तव्या विधिवद्भक्तिसंयुतैः॥ अ
थ दूतीं प्रवक्ष्यामि लक्षणानि च सुंदरि। अवंचना सलज्जा च कुलागमसुभाविनी। पद्मी सुशीला प्रियवाक् गुरुशुश्रूषणे रता। दयाधर्मरता शांता हितदा सुखरूपिणी।
रूपयौवनसंपन्ना निश्चला मंत्रतत्परा। सदा तुष्टा सुपुष्टांगी सुंदरी मानिनी शुचिः। नातिकृष्णा च कृशा च चारुसर्वांगसंयुता। दीर्घकेशी विशालाक्षी सच्चक्षुः सुस्पष्टनासिका।
पूर्णगंडकपोला च रक्तोष्ठी च सुदंतिका। चतुलानना गौरा च सुहनुः कंबुकंठिनी। सुबाहुर्वलियुक्ता च कठिनपीनपयोधरा। कृशमध्या सुनाभिः स्याद्वृत्तस्तंभातिमांसला।
सरलांगुलिकायुक्ता सर्वलक्षणसंयुता। कायेन मनसा वाचा सार्थलोलित्यविवर्जिता। पूजनीया प्रयत्नेन पंचविंशतिवार्षिका। अप्रसूता विशेषेण श्यामा चैवोत्त
नरव मा मता। श्यामालक्षणं तु कामशास्त्रे। स्निग्धं नयनदर्शनानिरनुशयामाः नी। स्थिरस्नेहा सुस्पर्शा शिशिरलवरांगा विवरांगना श्यामेति। अतऊर्ध्वं न पूज्या स्यादिह
आपरमेश्वरी। पूजिता श्रीर्द्दारा गेहे तथैव न निःफलं भवेत्। अर्चनेषु प्रयोक्तव्याः कामिन्यो भक्तिचेतसः। तायदा रजसा युक्ता स्तनतः पूज्या महाफलाः। आलीयाश्च परास्त्रैव पु
ष्पवंतीः प्रपूजयेत्। नानेद्वयपरो मूर्खो दारिद्र्यं समवाप्नुयात्। पाडनरतं त्रिं यामम्मा त्रेगतेरा श्रो कुलगेहं ततः पुमान्। लोकूलपूरितमुखो धूपामोदसुगंधितः। रक्तचं
दनादिग्धांगो रक्तमाल्यानुलेपनः। रक्तवस्त्रपरीधानो लाक्षारसगृहे गतः। रक्तमाल्यैन संवीतो रक्तपुष्पविभूषितः। पंचकरणसंकेतैः पूजयेत्कुलनायिकां॥ कुलना श्री
यिका यथा तत्रैव। नटी कपालिनी वेश्या पुल्कसी नापितांगना। रजकी रंजकी चैव सौरंध्री च सुवासिनी। घटिकारवटिका चैव तथा गोपालकन्यका। विशेषवैदग्ध २४५
युताः सर्वा एव कुलांगनाः। गुरुभक्ता देवभक्ता घृणालज्जाविवर्जिता। संगोपनरताः पापस्मरणः सर्वसिद्धिदाः। अक्षतावारसेपन्नां शीलसौभाग्यशालिनीं सदा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

परिगृहीतां भीतायदा संकेतमागतां। अथवा तत्र स्त्रीयात्रा मदनानलतापितां। विलिप्तां चंदनगंधेन रक्तांवरविभूषितां। सुगंधिरक्तकुसुमां सर्वाभरणभूषितां। सदा तुष्टां
ननिरतां सात्विकीभक्तिसंयुतां। कालुष्यरहितां कुर्यात्समागमं भक्तवत्सलां। चातुर्यौदार्यदाक्षिण्यकरुणादिगुणान्वितां। रूपयौवनसंपन्नां शीलसौभाग्यशालिनीं। सुधूपधू
पितां तन्वीं दूतीकर्मसु योजयेत्॥ कुमारीतंत्रे॥ नटी कपालिनी वेश्या रजकी नापितांगना। ब्राह्मणी शूद्रकन्या च तथा गोपालकन्यका। मालाकारस्य कन्यापि नव कन्याः
प्रकीर्त्तिताः। ब्राह्मणीति ब्राह्मणविषयं। एवंभूतां यत्नेन तु प्रसन्नां लूलिकोपरि। अन्यां वा कामतो वापि सौख्यादपि वयो नरः। लिंगयोनिरतो मंत्री रौरवं नरकं व्रजेत् इति। देवी
यामले॥ अथ पूजाफलं वक्ष्ये उत्तरोत्तरतो परं। यया तया अयुतं पुण्यं परशक्तिप्रपूजने। ततो वेश्याधिका तेषां रजकी ततोधिका। ततो मातंगिनी श्रेष्ठा मातंग्या पुल्कसी तथा पु
ल्कस्या अक्षता श्रेष्ठा ततोतिसुंदरी स्मृता। सुंदरी परतः श्रेष्ठा प्रीतिवत्यनुकारिणी। तत्परा परमेशानि उन्मत्ता शुभलक्षणा। समयाचारसंपन्ना मंत्रज्ञा भयवर्जिता। विदग्धा लज्ज
सताव धैर्यसत्यान्यसंयुता। एवंगुणसमायुक्ताः पूजयेत् सर्वयोषितः। आलीयाश्च पराश्चैव शक्तिमात्रमहेश्वरि। मंत्राधिदेवताबुद्ध्या पूज्याः सर्वोपचारकैः। विविधैः फलतां
बूलैर्वस्त्रालंकारहेमभिः। संपूज्य विधिवत्तस्याव कुहेत्तु प्रदापयेत्। संभोगवासनो ध्यलायः कुर्याच्छक्तिपूजनं। सदारिद्र्यमवाप्नोति नारकी वा भवेद् ध्रुवं। परमानंदरूपेण दह
भावविवर्जितः। शक्त्या यदुक्तं देवेशि तद्दूवेशं भवी स्वयं। तदाहातु प्रकर्त्तव्या न दाम्भे यः प्रवर्त्तते। शक्त्याहालं च ये मंत्री तपस्तेपे निरर्थकं। कृते तत्रोपहास्यादि कुष्ठी भव
ति नान्यथा। तस्मात्सर्वप्रयत्नेन तद्वाक्यं तु समाचरेत्। व्यंगांगी विकृतांगी च काणाक्षी बधिरा तथा। मुंडिनी विधवा मूका प्रलापिन्य चतस्राभाषिणी। अदीक्षिता भक्तिहीना गु
रुसेवाविवर्जिता। दूषकी समयभ्रष्टा घोराकीर्त्तनचारणी। वक्रातुरा च दुर्मुखी क्रोधा च दुर्गंधकश्मला। सदा निष्ठुरवाणी च अनाचाररतका कुवाक्। दीर्घदंता वलं वोष्ठी शुष्क
स्तनान्वितंबिनी। कष्टवर्णातिमलिना कशाविकलचेतना। महास्थूलातिरोगार्त्ता प्रलंबितपयोधरा। ईषन्नासिकनेत्रा च शुष्कांगी वाथ केशिनी। कनिष्ठा क्रोडदंतावस
दास्यार्थसमन्विता। कुष्ठी हीनांगिनी चैव पञ्चधा चातुरा च या। श्वेतांगिनी रोद्रविंवा कागयोनिः पिशाचिका। मतिभ्रष्टातिविकला अतिदीर्घातिकुब्जिका। एतल्लक्षणसंयुताः
शक्तिर्यत्नेन वर्जयेत्। विशेषतः प्रयत्नेन विधवाः परिवर्जयेत्। शक्तिपात्रं तदा तव्यं विधवायै कदाचन। अज्ञानाल्लोभतो मोहाद्दत्तं तत्प्रशान्तु निःफलं। तस्माद्दूती प्रकर्त्तव्या
लक्षणोक्तानुपार्चयेत्॥ नारद उवाच॥ सर्वज्ञ जगतां नाथ शास्त्रे वेदश्रुतिचोदितं। मातंगीपूजनं तत्र कथं मुक्तिप्रदायकं। अर्चने प्रथिता वेश्या वेश्या सा तु रजस्वला। रजस्वला
च मातंगी सा दूती सर्वमंगला। इति प्रोक्तं त्वया पूर्वमिदानीं तद्विपर्ययः। तव वाक्यं मम भ्रमलन्ते तद्वद पितामह॥ ब्रह्मोवाच॥ मा कुरुष्वात्र संदेहं वेदोक्तं शास्त्रमुत्तमं। असि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सर्वज्ञकल्पो सो मतंगो मुनिपुंगवः। वर्षाणामयुतं तत्र तपउग्रं चकार ह। तेन प्रीता महादेवी देवानां हितकारिणी। वरं वृणीष्व भगवन्नु दास्यामि तव वांछितं। स च
न कुलाद्द्विजवर्य संज्ञा यया वै धर्मसाधना। हे देवि जगतां मातः प्रीता चेद्यदि सांप्रतं। अपत्यतां समासाद्य मम कुलालंकृतं कुरु। इत्यभ्यर्थ्य मुनिश्रेष्ठो जनयामास
तां सुतां। श्यामलां चारुवदनां वीणाशुकसमन्वितां। शृंगारिकां ज्ञानसंपन्नां जपमालांकुरांबुजैः। धारयंतीं विशालाक्षीं शेखरवतारंकशोभिनीं। सा च भूत्वा महादेवी मात
ङ्गकुलनंदिनी। मातंगिनी तदा देवी विख्याता वरदायिनी। तां विलोक्य तदा शंभुर्हूतीं च चक्रे सुलक्षणां। त्रिपुरं जेतुकामेन योनिपूजा तदा कृता। प्रत्यालीढस्थिता देवी
पूजां स्वीकृत्य निश्चला। यदा दक्षरजो भूत्वा तां च चक्रे शंकरः। प्रियां तदा प्रभृति सेजातो हृतीयागो मनोहरः। ध्यानेन तदा शंभुस्तया सार्धं रतं भजेत्। ध्यानवांतर्गतं मंत्रं मा
तंग्याख्यं च निर्गतं। सर्वसौभाग्यजननं मालामंत्रमभूत्तदा। रसावाप्तिपदं दिव्यमनिधूलोकरंजनं। मातंगीमंत्रमत्यर्थं प्रत्ययप्रतिपादकं। आद्यंतश्च त्या सा देवी तस्मात्
ख्याता तदंत्यजा। मातंगी वांत्यवर्णस्था तदा सा स्वंत्यजा भवेत्। अंत्यजानां द्विजानां च चक्रे ऐक्यं प्रशस्यते। या देवी सर्ववर्णानां वरदा च निरुत्तरा। कुलासंकेतसमयं च
क्रे मातंगमुत्तमं। न दोषः सर्ववर्णानामिति दत्वा वरं तदा। न दोषं तत्र विज्ञेयं सर्वत्रैश्रुतिचोदितं। देवीमुद्दिश्य मोक्षार्थं कृतं यद्दोषवर्जितं। एतच्छास्त्रमिदं दिव्यं न वाच्यं प
शुसन्निधौ। त्यज शंकां महाभ्रम श्रुतिचोदितं। अत्रैतद्यागमिदं दिव्यं हृद्यं वाह्यर्यागं च वैदिकं। मंत्रतंत्रसमायुक्तं तत्र पंचत्वबोधकं। चक्रसंकेतसमयं सर्वतुष्टिप्रका
शितं गोपनीयं प्रयत्नेन न वाच्यं पशुसन्निधौ। त्यज शंकां महाभाग सत्यमेतत्प्रचोदितं। मातंगीपूजनं श्रेष्ठं हृतीयागो मनोहरः। योनिपूजां विना पूजा कृतमप्यकृतं भवेत्।
कलाकेनापि सर्वहः स भवेद्विगतामयः। आयुरारोग्यविभवानमितान् लभते नरः। अनेनैव विधानेन विघ्नार्तो निर्विघ्नो भवेत्। पुत्रार्थी लभते पुत्रं धनार्थी लभते ध
नं। मातंगीशक्तिमभ्यर्च्य तया सार्कं समर्चयेत्। मातंगीमन्त्रयोगेन सर्वकामार्थसिद्धये। शक्त्या सार्कं तदा पूज्या मातंगीमंत्रदेवता। सा देवी शक्तिहीनानां न ददाति मनोर
थं। निःशंकां निर्मलां तन्वीं श्यामां चारुपयोधरां। कौलिकान्वयसंभूतां दीक्षितां क्रोधवर्जितां। दीक्षितां कौलिके यागे सुशीलां च दृढव्रतां। त्रिंशत्कं च समाराधस्थां षोडशा श्री
ब्दाधिकामपि। रजयेत्स्वरया भक्त्या तस्या योनिं सुनिर्मलां। योनिमध्यगतां देवीं कालरात्रिमनुस्मरेत्। तत्र भोगं समासाद्य देवीं संतर्पयेत्सदा। सकृज्जपेन संसिद्धिर्दि २४६
त्रिर्वा नात्र संशयः। पशुस्त्रीसंगमे प्राप्ते शुद्धिं चैतत्पशुबंधनं। अथवा गृहणी पूज्या पूता पुष्पवती यदि। अत्र चैनेकन्यकाः श्रेष्ठाः प्रमदाश्च विशेषतः। तासां भा ज्ये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रकर्तव्यमितिशास्त्रस्य निश्चयः। शम्भुल्लासकरं क्षेत्रे भोगमानन्दमोक्षदुच्यते। इत्यथ भगिनीपुत्री नप्त्री तथा स्नुषा। रकजकी चर्मकारी च मातंगी गृहि-
णी वरा। अर्चने प्रथिता वेश्या मन्त्रसुक्ता मनोहरा। मातंगी यदि चेद् दृश्या वेश्या सापि रजस्वला। रजस्वला यदा दासी त्वसर्वोत्कृष्टा इति स्मृता॥ इत्यादि तथा कुले
कृडामले॥ तरुणोल्लाससंयुक्तां पर्यंके तु निवेशयेत्। भयलज्जादि सर्वाणि परित्यज्याथ इति कौ। कंचुकं च परित्यज्य तथा वस्त्रं च पार्वति। आचार्यानुचरी
रक्तामनसा सुखदायिनी। देहभावं परित्यज्य सर्वसरक्तं भुक्त्वा कौ प्रिये। चुंबनालिंगने चैव नखदन्तक्षतानि च। वक्तुं नाव कि मुक्ते न प्राणमेकं समाचरेत्। दूती यस्य
सुसंज्ञाता सफलं तस्य जीवितं। वंशद्वयं समुद्धृत्य लभते शाश्वतं पदं। सर्वदा सुखमाप्नोति सर्वैश्वर्यं च लभ्यते। न तस्य दुरितं किंचिन्न च मारी भयं भवेत्। चुंबनेन पर-
मैश्वर्यं नखदन्तक्षता युधः। संभोगे च सुखं यद्यज्जातं द्विक्लोः परमं पदं। न दद्यात् चुंबनं यस्तु दरिद्रो जायते ध्रुवं। आलिंगनं विना देवि कुष्ठी भवति पार्वति। विना दन्तक्षतं
देवि लोको भवति निंदितः। पंचमी तु सकृद्ला सा विज्ञायते सती। द्वितीयेन तु लक्ष्मी स्यात् तृतीये पार्वती भवेत्। ततो दशाल्लु रवादि कांत स्याः पुण्ये न गण्यते। आलि-
गने हरेद्रोगान् धन्या धन्यादि चुंबने। नखदन्तकृता चेष्टा तदा मोक्षः प्रजायते। सा युक्तं संगमे नरया सत्यमेव न संशयः॥ इति पंचमयागप्रशंसा॥ भैरव्यामले॥
कुर्याद् दुग्धा टने दृष्ट्वा मारणे मोहने तथा। सुरूपां च सुवेश्यां च तरुणीं सुन्दरीं तथा। प्रसन्नमुखशोभाढ्यां तथा सौभाग्यगर्वितां। उदारवंशसंभूतां पूजाग्रहणहर्षितां। सु-
वासिनीमीदृशीं च पूजयित्वा विधानतः। तत्काले कार्यसिद्धिः स्यान्नात्र कार्या विचारणा। विशेषतो योनिपूजां कुर्याद् दीक्षितसिद्धये। सुरूपां तरुणीं वेश्यां योनिपूजा
समाचरेत्। सर्वजनमोहने स्यान्नात्र कार्या विचारणा। सुरूपां तरुणीं दासीं योनिपूजां समाचरेत्। सर्वलोकवश्यार्थं नात्र संदेह इष्यते। मातंगिन्याः सुरूपायाः सु-
गुणाया स्तथैव च। तरुण्या योनिपूजां च स्तंभनार्थं समाचरेत्। यस्या अंगे देवतास्ति तस्या योनिं प्रपूजयेत्। आकर्षणार्थं मंत्री नात्र संदेह संभवः। सुरूपाया तरुण्या-
श्च योगिन्या योनिपूजने। उच्चाटनादिकर्माणि जायन्ते नात्र संशयः। मदघूर्णितनेत्राया सुरूपाया योनिपूजने। रजस्वला यदि देवी भवत्येव न संशयः। विधवायाः सुरू-
पाया स्तरुण्या योनिपूजने। मारणं जायते शीघ्रं नात्र संदेहसंभवः। परं तु निर्भरा भक्त्या सर्वमेतत् समाचरेत्। रजस्वलायाः च भवेत् सर्वं सर्वजातिसमुद्भवा। तस्यास्तु पूजने स-
र्वकार्यसिद्धिर्भवेद् ध्रुवं। सर्वकार्ये सुवासिन्याः पूजनं न्यासपूर्वकं। भगमालिनि मंत्रेण कुर्यात् स्वार्थं न पूर्वकं। सर्वकार्यं प्रनिष्पत्तिर्भवत्येव न संशयः। षोडशे रूपवारे सु पू-
जा सर्वत्र शस्यते। यस्या अंगे देवतास्ति तस्याः पूजां समाचरेत्। वश्याकर्षण कर्माणि मनसा यद्यदीप्सितं। तत्सर्वं भवति क्षिप्रं नात्र संदेह इष्यते। अस्पृश्याया

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
२४७
247

स्तुरुच्चाटास्तु राज्ञा देवार्थमीरिता। गुरुतः शास्त्रतो ज्ञात्वा सर्वकार्याणि साधयेत्। तां तां स्त्रप्रयोगान् कुर्वीत कार्यसिद्धिर्भवेत्ततः। परवक्त्रस्तंभनं जलस्तंभनं
वशाभिचाराकर्षसुतावाप्तो सर्वशत्रुनिवर्हणो इति॥ अथैतत्प्रयोगः॥ तत्र साधकः प्रातः कृतमलक्षालनः स्वशिरसि श्रीगुरुपादुकां ध्यात्वा संपूज्य प्रणम्य प्रातःकृ
मणां श्रीगुरोराज्ञामादाय सर्वलक्षणसंपन्नां ब्रह्मविद्यादीक्षितां दूतीं प्रातर्निमंत्रितां स्वादरं स्वयं गत्वा प्रणम्य समाहूयानीय पूजास्थानमध्यासने समुपवेश्य तत
स्याः पादावुद्वर्त्य तलेन प्रक्षाल्य सुखोपविष्टो तो प्रणम्य कृतांजलिः सन् भगवति श्रीपरदेवतायतनार्थं त्वं मे दूती भूत्वा मां कृतार्थं कुर्विति प्रार्थ्य देव्यग्रतः स्वास
ने समुपवेश्य स्वतां तत्किरीटेत्यादि श्रीपरदेवताप्रीत्यर्थं दूतीयजनमहं करिष्ये इति संकल्प्य मूलविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादिकरषडंगन्यासान्विधाय
स्ववामभागे दूतीं समुपवेश्य मूलविद्यया सुगंधितैलेनाभ्यंगं कृत्वा सुगंधामलकचूर्णैरुद्वर्तनं विधाय कोष्णोदकेन स्नपयित्वा नीरांजनं कृत्वा सूक्ष्मवस्त्रेणांगप्रों
छनं विधाय पट्टवस्त्रयुगमारक्तकंचुकं च परिधाप्य नानाविधाभरणैरलंकृत्य केशान्विजटीकृत्य धूपयित्वा सम्यक् सिंदूरकज्जलालक्तकादिभिः सीमंतनयन
चरणादि रंजयित्वा ललाटे भूरीविद्यया सकुंकुमचंदनत्रिपुंड्रयुक्ते भालतले सिंदूरतिलकं कृत्वा सुगंधकुसुममालाभिः सुगंधानुलेपनैश्चालंकृत्य स्वस्य वामभागे मदास
ने समुपवेश्य स्वयं स्वासने समुपविष्टः प्राणायामत्रयं ऋष्यादिन्यासांश्च विधाय दूतीं देवीरूपां ध्यायन् स्वाकल्पोचितशक्तिपात्रं तस्याः पुरतः पात्रांतरं कलशस्य हेतु
नापूर्य संस्कृत्य तद्धेतुमुद्रया पात्रेणोद्धृत्य भोगपात्रे कृत्वा सद्वितीयं भोगपात्रं तस्यै पुनः पुनर्निवेद्य तरुणोल्लासयुक्तो ज्ञात्वा च क्रमेणोत्तरभागे स्वर्णरूप्यवि
द्रुमगजदंतादिनिर्मितं स्वच्छं नवं पट्टसूत्ररचितारक्तपट्टिकाभिर्गुंफितं पर्यंकमास्तीर्य तदुपरि पट्टवस्त्ररचितां वरतूलभारभरितां तूलिकामास्तीर्य तदु
पर्युच्छीर्षकोपबर्हणादिकं निवेश्य तत्र सुगंधपुष्पालिकर्पूररजांसि च विकीर्य तत्र प्राग्गुरुणा विहितं योगपीठं संपूज्य तदुपरि श्रीचक्रं संपूज्य विभाव्य तथैव
संपूज्य मध्ये चक्रस्य पश्चिमे योगिनीबलिं पूर्वे क्षेत्रपालबलिं दक्षिणे गणेशबलिमुत्तरे बटुकबलिं चेति बलिचतुष्टयं दत्वा पर्यंकोपरि दूतीं पश्चिमाभिमुखीं समुपवेश्य
स्वयं पूर्वाभिमुखं उपविश्य मूलेन प्राणायामत्रयं ऋष्यादिकरषडंगन्यासांश्च कृत्वा दूतीदेहे केवलां मातृकां विन्यस्य वशिन्याद्यष्टकं विन्यस्य शिरसि ४ द्रां द्रा श्री
वणबाणाय नमः पादयोः ४ द्रीं क्षोभणबाणाय नमः मुखे ४ क्लीं वशीकरणबाणाय नमः हृदि ४ ऐं कं दर्पकाय गुह्ये ४ ब्लूं आकर्षणबाणाय नमः हृदि ४ सः संमो २४७
हनबाणाय नमः इति पंचबाणान्विन्यस्य ललाटे ४ क्लीं कामाय नमः गले ४ ह्रीं मन्मथाय नमः हृदि ४ ऐं कं दर्पाय नमः नाभौ ४ ब्लूं मकरध्वजाय नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मूलाधारे ५ स्त्रीं मीनकेतवे नमः इति विन्यस्य तस्या देहे पूर्वोक्ताः कामकलाः सोमकलाश्चेति विन्यस्य तस्याः शिरसि सुभगाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः ह
दये श्रीभगमालिन्यै देवतायै नमः गुह्ये क्लैं बीजाय नमः पादयोः स्त्रीं शक्तये नमः नाभौ ह्रीं कीलकाय नमः इति ऋष्यादिन्यासं विन्यस्य तस्याः शरीरे भगमालिनी
विद्यया मूर्धादिपादपर्यंतं त्रिर्व्यापकं विन्यस्य तस्याः शिरसि त्रिकोणं विभाव्य शिरसि त्रिकोणमध्ये वक्ष्यमाणविधिना बालां ध्यात्वा तद्विद्यया गुर्वार्यश्रीबालादेवीश्रीपा
दुकां पूजयामि नमः अग्रकोणे क्लीं कामेश्वरीश्री० वामकोणे ऐं वागीश्वरीश्री० दक्षकोणे सौः कुलगणपतिश्री० इति प्रादक्षिण्येन संपूज्य तस्या दक्षिणहस्ते क्लीं काम
देवश्री० वामे वं वसंतश्री० योनौ श्री रतिदेवीश्री० नाभौ श्री प्रीतिदेवीश्री० पुनः शिरसि त्रिकोणाद्बहिः गं गणनाथश्री० ५ सिंहपादश्री० ५ विजयपादश्री० ५ अनंगपादश्री०
ध्यक्ष ५ भुजगपादश्री० ५ विचित्रपादश्री० ५ कनकपादश्री० इति त्रिकोणाद्बहिः परितः स्थाप्यादि प्रादक्षिण्येन संपूज्य शिरसि त्रिकोणस्य वामकोणे ५ सोमहालक्ष्म्यै० ५ दक्षे ५ स
रस्वत्यै नमः तस्या रोमराजिषु ५ नं नं दलो व्याय ५ इति संपूज्य तस्याः शिरसि त्रिकोणमध्ये नवयोन्याढ्यं कर्णिकं सकेसरमष्टदलकमलं दलाग्रेषु त्रिशूलयुक्तं तद्बहि
र्वृत्तं तद्बहिश्चतुर्द्वारयुक्तं चतुरस्रत्रयवेष्टितं बालायंत्रं विभाव्य तत्र मंडूकादिपरतत्त्वांतं योगपीठं सर्वशिरस्येव संपूज्याष्टदलकेसरेषु ५ वामायै० ५ ज्येष्ठायै० ५ रौद्र्यै० ५ अंबि
कायै० ५ इच्छायै० ५ ज्ञानायै० ५ क्रियायै० ५ कुब्जिकायै० ५ विभ्व्यै० ५ विषघ्न्यै० ५ दूतर्यै० ५ आनंदायै नमः इति संपूज्य मध्ये ५ ह्सौः सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः इति
नवयोनिस्थत्रिकोणमध्ये संपूज्य तत्र बालाविद्यया गुर्वार्यश्रीबालामूर्तिं परिकल्पयामीति पुष्पांजलिना मूर्तिं परिकल्प्य पुनर्बालया गुर्वार्यश्रीबालामूर्तये नमः इति मूर्तिं
।
संपूज्य कराभ्यां पुष्पांजलिमादाय हृदयकमले वक्ष्यमाणरूपां देवीं ध्यात्वा पुनस्तेजोरूपतामापाद्य तत्तेजः सुषुम्णामार्गेण ब्रह्मरंध्रं नीत्वा वहन्नासापुटाध्वना बहिर्नि
सार्य करस्थ पुष्पांजलौ संयोज्य ५ ऐं क्लीं सौः श्रीभगवती हागच्छागच्छेति हृत्वाः शिरसि पुष्पांजलिं निःक्षिप्य आवाहनावाहनादि मुद्रा प्रदर्श्य स्थापनादि परमीकरणांतं तत
मुद्रया विधाय प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा वरदाभयपुस्तकाक्षमालापाशांकुशधनुर्बाणकपालकमलाख्या दशमुद्राः प्रदर्श्य अथ अमरनीलाभ ... त्रयविराजितां। सूर्यभास्व
न्महारत्नधाम्निकामलपुष्पिणीं। वलरे ५ धस्फुरत्स्फटिकमुक्ताले खाविराजितां। मुक्ताले खा रागरत्नतिलकां मुकुरोज्ज्वलां। विशुद्धमुक्तावज्राढ्यचंद्रलेखाकिरीटिनीं। /
अमरनीलाभनेत्रत्रयविराजितां। सूर्यभास्वन्महारत्नकुंडलालंकृतां परां। भुजाकारस्फुरन्मुक्ताहारभूषणभूषितां। ग्रैवेयांगदपत्राल स्फुरत्कांति विराजितां।
गंगातरंगकर्पूरशुभ्रांबरविभूषितां। श्रीखंडवल्लीसदृशा बाहुवल्लीविराजितां। कंकणादिलसद्रूपां अमलांबं धलसत्करां। प्रवाललतिकाकारपाणिपल्लवशोभितां।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२४८

248

ह्रीं कामिन्यै॰
ह्रीं विण्यै॰
ह्र

। वस्त्रवैडूर्यमुक्तालिमेखलां विमलप्रभां। रक्तोत्पलदलाकारपादपल्लवशोभितां। नक्षत्रमालासंकाशमुक्तामंजीरमेदुरितां। वामेन पाणिनैकेन पुस्तकं चापरेण तु। दधतीं
चिंतयेद्देवीं वश्यसौभाग्यवाक्प्रदां। क्षीरकुंदेंदुधवलां प्रसन्नां सस्मेरस्त्रियं। इति आलालकाविद्यामुद्रार्थं भगवति एतत्ते आसनं नमः। एवं स्वागतं। पाद्यं। अर्घ्यं। आचम
नीयं। मधुपर्कं। उपनराचमनीयं। स्नानं। वस्त्रं। आभरणानि। समर्प्य। एषो गंधो नमः। इमानि ते पुष्पाणि वौषट्। इति पुष्पांतैरुपचारैः संपूज्य प्राग्योनिमध्ययोन्योर्दलाले॰
ऐं परमगुरुभ्यो नमः ४ ऐं अपरगुरुभ्यो नमः ४ ऐं परात्परगुरुभ्यो नमः इति गुरुपंक्तित्रयं विभाव्य संपूज्य योनिमुद्रां बध्वा हृदि मुखे भ्रूमध्ये ललाटे ब्रह्मरंध्रे च संस्थाप्य दर्शये
त्। ततस्त्रिकोणस्थवामकोणेषु ऐं रत्यै नमः ४ दक्षिणे ४ क्लीं प्रीत्यै। अग्रे ४ सौः मनोभवायै। इति संपूज्याष्टदलकेसरेषु अग्नीशनिर्ऋतिवायुकोणेषु अंगचतुष्टयं देव्यग्रे नेत्रं तद्बा
ह्ये दिक्चतुर्दिक्षु अस्त्रमिति प्रादक्षिण्येन षडंगानि संपूज्याष्टकोणत्रिकोणं तद्दलेषु देव्यग्रमारभ्य चतुर्दिक्षु प्रादक्षिण्येन ४ द्रां द्राविण्यै॰ ४ द्रीं क्षोभिण्यै नमः ४ क्लीं वशीकरण्यै॰
ब्लूं आकर्षिण्यै॰ अग्रे ४ सः संमोहिन्यै॰ एवं वस्त्रानेषु ह्रीं कामाय नमः ४ क्लीं मन्मथाय॰ ऐं कंदर्पाय॰ ब्लूं मकरध्वजाय॰ स्त्रीं मीनकेतवे नम इति संपूज्य पूर्वादिषु सुयोनि
पुष्ट ऐं क्लीं ब्लूं स्त्रीं सः सुभगायै॰ भगसर्पिण्यै॰ अनंगमालिन्यै॰ ५ अनंगायै॰ ५ अनंगकुसुमायै॰ ५ अनंगमेखलायै॰ अनंगमदनायै॰ इति संपूज्याष्टदलेषु देव्यग्रादिप्राद
क्षिण्येन आं असितांगभैरवाय॰ ब्रां ब्राह्म्यै॰ इं रुरुभैरवाय ईं माहेश्वर्यै॰ उं चंडभैरवाय ऊं कौमार्यै॰ ऋं क्रोधभैरवाय ॠं वैष्णव्यै॰ लृं उन्मत्तभैरवाय लॄं वाराह्यै॰ एं कपा
लिभैरवाय ऐं इंद्राण्यै॰ ओं भीषणभैरवाय औं चामुंडायै॰ अं संहारभैरवाय अः महालक्ष्म्यै॰ इति संपूज्याष्टदलांतरालेषु कामरूपाय॰ मलयाय॰ कोलगिरये॰ कुलांत
काय॰ चौहाराय॰ जालंधराय॰ ओड्डियानाय॰ देवीकोट्टाय॰ इत्यादि प्रादक्षिण्येन संपूज्य वहिर्वृत्ते देव्यग्रादिप्रादक्षिण्येनाष्टदिक्षु हेतुकाय॰ त्रिपुरांतकाय॰ वेताला
य॰ अग्निजिह्वाय॰ कालांतकाय॰ कपालिने॰ एकपादाय॰ भीमरूपाय॰ इंद्रेशानयोर्मध्ये॰ हाटकेश्वराय॰ निर्ऋतिवरुणयोर्मध्ये॰ मलयाय॰ इति संपूज्य तद्बहिः पूर्वादिदश
दिक्षु इंद्रादीन् तथायुधानि च सर्वं बाह्ये संपूज्य धूपदीपनैवेद्यानि समर्प्य तदग्रे दमुं बुध्वा हृदये हेतुं समर्प्य स्वदेहे प्राग्वत्श्रीकंठादिमातृकां विन्यस्य स्वाशिवे ओं ह्रीं
क्ष ह ५ स ५ शिवाय नम इति दशार्णेन षाविवयासं कृत्वा शिवाय ह्लौं ईशानाय नमः तत्पूर्वभागे ह्रें तत्पुरुषाय नमः दक्षिणे ह्रुं अघोराय नमः वामे ह्रिं वामदेवाय नमः तत्प
श्चिमे ह्लं सद्योजाताय नमः इति संपूज्य तेष्वेव स्थानेषु निवृत्यै॰ प्रतिष्ठायै॰ विद्यायै॰ शांत्यै॰ शांत्यतीतायै॰ इति संपूज्य क्लां क्लीं मित्यादिना षडंगं विन्यस्य मुद्रयोर्मध्ये मलविद्या
मुद्रार्थं नंदिकेश्वराय नमः इति संपूज्य तस्यैकारणं दत्वा तदवशेषात्स्वादनेन स्वयं तरुणोल्लास युक्तः तत्त्वासनयोर्मध्ये स्वशक्त्या ऐं क्लीं चपले चपल चित्ते रत्नो मुं वरद्

श्री
२४८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्लीं स्त्रीं क्रूं ह्लैं इति द्राविणीविद्यां वारत्रयं जपित्वा तस्या हृदयकमले प्रागुक्तानंगकुसुमाद्यष्टशक्तिभिः परिवृतां कामेश्वरीं रक्तवर्णां रक्तमाल्याभरणानुलेपनां
वसनालंकृतां मिक्षुकोदंडपुष्पबाणधरां ध्यायन् क्लीं कामकलात्मिके रेतो मुंच स्वाहा इति कामेश्वरीमंत्रं तस्या हृदि विन्यस्य पशुसंमोहने देवि स्वभक्तानंदद
यिनि विंदुरूपे परानंदे रेतः श्रीघ्रं तु मोचय इति हृदयं स्पृशन् पठित्वा ऐं स्त्रां स्त्रीं ब्लूं स्लः इति योनिमुद्राबीजस्मरणात्तदीयमूलाधारदेशे शक्तिक्षोभं चिंतयित्वा पु
नस्तां शक्तिं मूलाधाराद्धृत्कमले नीत्वा ऐं क्लीं स्त्रीं इति क्षोभिणीविद्यां स्मरन् हृदये शक्तिक्षोभं विचिंत्य पुनस्तां शक्तिं [illegible] मध्ये नीत्वा तत्र ऐं भ्रं ऐं क्लीं इति द्राविणी
विद्यां स्मरन् लययालात्तत्र चक्रभ्रमणकुशलया सकलकमलकाननं विकलीभूतं चिंतयन् ब्रह्मरंध्रं नीत्वा परामृतकलोस्त्रावपूरेण सह पुनर्मूलाधारमानीय
ऐं ग्लौं रं स्लौं ल्सः ऐं क्लीं श्रीं क्लीं क्लौं ब्लूं इति सर्वसुंदरीविद्यां तत्र स्मरन् स्वयं परमानंदनिर्भरमनास्तिष्ठेद्यो भूत्वा किंचित्क्षणं न किंचिदपि चिंतयेत्॥ इत्थं निराल
म्बमुद्रा॥ ततस्तत्स्मरकेतने पि चिंतनीया॥ ततस्तस्याः शिरसि वदने हृदये उपपादयोश्च ग्लूं स्लूं प्लूं म्लूं न्लूं इति पंचरत्नबीजानि विन्यस्य तत्क्रांगांकुरं दक्षिणक
राग्रेण गृहीत्वा वामकराग्रेण मूलविद्यया वाग्भवकूटमुच्चरन् तद्योनिपंकजं स्पृष्ट्वा तत्र कलं ऊर्ध्वजानु सहस्रकांतिमत्कुलेशीतां भुवनीतले ध्या कोशारुणप
द्मरागरुचिरं दृष्ट्वा वरांगं ततः कस्तूरीघनसारकुंकुमचंदनयुतं गोरोचनालेपितं ध्यात्वा तत्र परांपरापरकलां तन्मध्यगां चिंतयेदिति तत्कंठं तन्मध्ये परकुलां च ध्या
त्वा तत्र वाग्भवकूटमध्ये उपरि अवशाभ्यंतरे कामराजकूटं च विलिख्य गंधाक्षतरक्तकरवीरपुष्पैः स्त्रियः संपूज्य वरांगस्य वामभागे गुरुपंक्तित्रयमभ्यर्च्य तस्या वा
मपादांगुष्ठे शंभवे नमः दक्षपादांगुष्ठे शंभवे नमः इति मूलविद्यया संपूज्य नाभिदेशे बलिनाथेभ्यो नमः इति देवताश्च संपूज्य तां प्रणम्य तदा तदुपास्य यथाशक्ति जपः मन्
नानाविधासनपरिष्वंगकरजरदक्षतादिविविधविचित्रलीलाविशेषैः स्त्रीं समभ्यर्च्य परितोषयन् रदगजमदनमथनं कृत्वा तदंगं नितः पीत्वा तत्त्रिर्गतं तत्वा
मृतं सुगंधकुसुमे नो धृत्वा केलशविशेषार्घ्यश्रीपात्रेषु मूलविद्यया संयोज्य तद्वर्द्धिहेतुमाप्रक्षाल्य तद्धनुकलशे निक्षिप्य तं प्रणम्य भोजनतांबूलवस
नाभरणदक्षिणादानैः परितोष्य स्वात्मानं कृतकृत्यं मत्वा श्रीगुरुं प्रणमेत्॥ तत्र तत्वस्य उत्तममध्यत्वादि विशेषो देवीयामले॥ कुंडोद्भवामृतं देवि कुंडगोलसमं
वचाउत्तमं रक्तबीजानि मध्यमं केवलं रजः॥ अधमं पौरुषं वीर्यं तथान्यच्चाधमाधमम् इति॥ अथ संक्षेपतः शक्तिशोधनं॥ स्वतंत्रे॥ अंगन्यासकरन्यासौ प्रा
णायाममतः परं॥ विधाय मातृकान्यासं कुलोभेपि प्रविन्यसेत्॥ भावकूटमंत्रेणो॥ आदौ क्षितिकुलासंगात् लिंपिहानिः प्रजापते वाक्रायत्ते तां वापि अ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२४९
249

भिषेकं समाचरेत्॥ आदौ वा लां समुच्चार्य त्रिपुरायै समुच्चरेत्। नमः शब्दमुच्चार्य हृमों शक्तिं ततो वदेत्। पवित्रं कुरु शब्दान्ते मम शक्तिं कुरु प्रिये। वह्निजायां समुच्चार्य शुद्धि
मंत्रः सुरेश्वरि। इति मंत्रेणाभिषिच्य तस्याः कर्णे ऽमे दद्यु ध्यामायाबीजं समुच्चरेदिति शक्तिशोधनं॥ ततोऽर्घ्यस्थापनानन्तरं पर्यंकमध्ये मंडलादि परतत्त्वान्तं पीठपूजां
विधाय गंधपुष्पधूपदीपादिकं दत्वा समंततो धूपामोदं कृत्वा तूलिकोपरि कुलं संस्थाप्य तदुपरि पूर्वादिदिक्षु मध्ये च क्लीं कामाय नमः ब्लूं मन्मथाय नमः ऐं कंदर्पाय
नमः स्त्रूं मकरध्वजाय नमः स्त्रीं मीनकेतवे नमः इति संपूज्य तस्याः ललाटे सिंदूरेण त्रिकोणं विलिख्य ऐं क्लीं स्त्रीं क्लीं ब्लूं आधारशक्तिश्रीपादुकां पूजयामीति होमम
पीठपद्मासनाय नमः इति संपूज्य वा ळां कामेश्वरीं च पूजयेत्॥ कुलार्णवे। गणेशं च कुलाध्यक्षं दुर्गां लक्ष्मीं सरस्वतीं। त्रिकोणेषु वसंतं च वसंतं मदनं प्रियं स्तन
योः पूजयेत्सम्यङ्मुखं तस्याः सुधाकरं॥ उत्तरतंत्रे॥ ओं लों गणेशं कुक्षाग्रे कुलाध्यक्षं ललाटके॥ दुर्गां भ्रुवोस्तथा लक्ष्मीं रसनायां सरस्वतीं। अत्र स्थाने वै परीसमे
लिकं॥ ज्ञानार्णवे॥ दक्षपादादिमूर्धान्तं वाममूर्धादि सुंदरि। पादांतं पूजयेत्सर्वाः कलाश्चैव कामसोमयोः। श्रद्धा प्रीती रतिश्चैव धृतिः कांतिर्मनोरमा। मनोहरा मनोरमा
मदनोन्मादिनी तथा मोहिनी दीपिनी चैव शोषिणी वशंकरी रंजनी चैव देवेशि षोडशी प्रियदर्शना। स्वरषोडशसंयुक्ता एताः कामकलाः प्रिये॥ ततः सोमकलाः पूषा:
शिवा ह्याश्वरणा वधिः पूषा रमा च सुभगा रतिः प्रीतिस्तथा धृतिः शुद्धिः सोमा मरीचि विश्वरूपेल लंबुषा मालिनी। अंगिरा वशिनी चैव छाया संपूर्णमंडला तथा तुष्य
मतैवेव कलाः सोमस्य षोडश। एवं स्वरादिकाः संपूज्य तत्कागे ऐं ब्लां ब्लें नमः ऐं सौं दर्यै नमः ऐं आग्नेय्यै नमः इति तिस्रो नाडीः संपूज्य भगमालामंत्रेण पूजयेत्। ऐं क्लीं
श्रीं ऐं नं ब्लूं क्लिन्ने सर्वाणि भगानि वशमानय स्त्रीं ह्रीं क्लीं ब्लूं भगमालिन्यै नमः ऐं क्लीं श्रीं इति मंत्रेण पूजयेत्॥ तंत्रांतरे॥ इहापि वा हतं नास्ति नीव स्यात्सोमहेश्वरि। अ
वीमं च विधानेन षोडशैरुपचारकैः॥ उत्तरतंत्रे॥ अथ धूलेश्वरी कुण्डगोलौ कामरवांसमयामपि। वज्रेश्वरीं कपालिकांच तथा दिक्करवासिनीं। महाचंडेश्वरीं तारां पूजयेद्देव श्री २४९
साधकः॥ तदद्युहां ततो लब्ध्वा दत्वा तां कुलमेव वा। शिवेन तत्र चित्तं हि स्प गजतुंडाख्यमुद्रया। धर्माधर्महविर्दीप्त आत्माग्नौ मनसा स्रुचा। सुषुम्णावर्त्मना नित्यम
क्षवृत्तिर्जुहोम्यहं। स्वाहांतो यं महामंत्र आर मे परिकीर्तितः। ततो जपेत्तु स्त्रियोगं कुर्वन्नपि ध्यात्वा त्रिभुवनेश्वरीं। जपेदिति अष्टोत्तरसहस्रं शतं वा अक्षुब्धो जपेत्।
प्रकाशाकाशहस्ताभ्यां अवलंब्योन्मनी स्रुचा। धर्माधर्मकलास्नेहपूर्णमग्नौ जुहोम्यहं। स्वाहांतो यं महामंत्रः शुक्रलग्ने प्रकीर्तितः। मयासलो। संयोगाज्जायते
१२ X इष्टदेवी प्रपूज्याथ सर्वसिद्धीश्वरो भवेदिति॥ सर्वे येऽङ्कं धूपपुष्पाद्यैः स्वशिवं तदनंतरो मूलमंत्रं ततः ओं नमः शिवाय ततः परा। यजेत्तु रूपाघोरसघोरा मेरसहैकैः X १२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौः स्वयं परमानंदलक्षणं। कुलामृतं प्रयत्नेन ह्रीं याडले भंतरः। तेनामृतेन दिव्येन सर्वे दुष्टा भवंति हि। यत्कामं कुरुते मंत्री तत्क्षणाद्देवसिध्यति। कुलद्रव्यं च
संशोध्य शिवशक्तिमयं प्रिये। वीजामृतं परं ब्रह्मपरं निक्षिप्य सुंदरि। अर्घ्यपात्रामृते यत्रा निर्विकल्पः सदा तत्र घः। श्रीविद्याक्रममध्यं परब्रह्ममयो भवेत्
श्रीविद्येत्युपलक्षणं॥ कुलामृतशोधनमंत्रस्तु॥ ओं अमृते अमृतोद्भवे अमृतवर्षिणि देवि भुक्तिमुक्तिप्रदे अमृतं स्रावय स्रावय अमृतं कुरु कुरु स्वा
हेति सप्तवारं जपेदिति॥ इति कुलयागः॥ अथैवं प्रकारस्नुता हस्तयापि स्थापितां। भुक्त्वा स्थापितां तु प्रथमत एव स्ववामे शक्तिं संस्थाप्य प्राणायामादिकं कुर्यात्॥ तदु
क्तं कुमारीकल्पे॥ ततः षोडशवार्षिकीं नारीमानीय मंत्रवित्। युवतीं वामदेशस्थां सुवेषां चारुहासिनीं। सदारतेः साभिलाषां सिंदूरांकितभालकां। साधकश्चेयस्मस्त
नी वामे संस्थापयेद्बुधः। तस्यास्तु भूतशुद्ध्यादिकं तां वै मातृकां न्यसेत्। प्राणायामं ततः कृत्वा कारयित्वा यथाविधीति। अत्र कुलयागोत्तरमेतद्यजनं प्रशस्तं
तदुक्तं तत्रांतरे॥ कुलयागं ततः कृत्वा तर्पणं समाचरेत्। अथातो यजनं वक्ष्ये इष्टादृष्टफलप्रदं। भूतशुद्धिं प्रकुर्वीत यथापूर्वं विशारदधीः। स्नायाच्च विमले तीर्थे बु
पुष्करे हृदयाश्रिते। विंदुतीर्थेऽथवा स्नायात्सुषुम्नाजलमज्जनं विधीयते॥ अथवा। इडासुषुम्णा शिवतीर्थकेऽस्मिन् ज्ञानांबुपूर्णे वहतः शरीरे। ब्रह्मांबुभिः स्नाति तयोः
सदायः किं तस्य गांगैरपि पुष्करैर्वा॥ इति स्नानं। शिवशक्त्योः समायोगः यस्मिन्काले प्रजायते। सा संध्या कुलनिष्ठानां समाधिस्थैः प्रतीयते॥ इति संध्या॥ व
ड्डार्कानलसंबंधात्फलितं पतत्परामृतं। तेनामृतेन दिव्येन तर्पयेत्परदेवतां॥ इति तर्पणं॥ ब्रह्मरंध्राधोभागे यच्चंद्रपात्रमुत्तमं। कलासारेण संपूर्णं तर्पयेन्
नरवेवरी॥ इत्यर्घ्यदत्तं॥ आधारे लिंगनाभावि शुद्धाचैतन्मौलितकान्यासः॥ इस्मान हृदयांबुजे हृदये स्याच्चिदात्मकः। क्रियते तत्परत्वेन हृन्मंत्रेण ततः परं। सर्वांगा
दिशुलो हृद्गे साविद्रूपे परात्मनि। क्रियते तत्परत्वेन शिरोमंत्रेण दशिकेः। हृच्छिरोंतर्वर्तिचिद्रूपमनसाभावनादृढा॥ क्रियते निजदेहस्य शिखामंत्रेण दशि
कैः। मंत्रात्मकस्य देहस्य मंत्रेणानेन तेजसा। सर्वतो वर्ममंत्रेण क्रियते देहसे द्वितीः। वौषडिति मनुं जप्त्वा क्रियते देहनेत्रकं। ततोऽस्त्रेण वामे च हः करोत्यस्त्रं चतुर्दि
थाः। इति षडंगं विधाय ध्यानं कुर्यात्॥ यद्दहाति परं ज्ञानं संविद्रूपे परात्मनि। हृदयादिमयं तेजः स्यान्मंत्रदेवतमंत्रसंहितं। आध्यात्मिकादिरूपं सत्सा यक
स्यविनाशयेत्। अविद्यायाः स्वतंत्रं यत्परं धाम समीरितं। इति वा षडंगं विधाय ध्यानं कुर्यात्॥ शक्तिद्वयपुटांतस्थं कमलद्वयशोभितं। ज्योतिस्तत्त्वमयं ध्या
ये कुलाकुलनियोजनात्॥ अथवा॥ शृंगाटद्वयमध्यस्थं शक्तिद्वयपुटीकृतं। सदा समरसं ध्येयं ध्यानं तत्कुलयोगिनां॥ इति ध्यानं॥ अर्द्धयन्निषेधैः पुष्पै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२५०

250

स्तत्क्षणान्न भयो भवेत्। न्यासस्तन्मयता बुद्धिः सोहंभावेन चिंतयेत्। अमायमनहंकारमरागममदं तथा। अमोहकमदंभत्वमद्वेषाक्षोभकौ ततः। अ
मात्सर्यमलोभं च दशपुष्पं विदुर्बुधाः। अहिंसा परमं पुष्पं पुष्पमिंद्रियनिग्रहः। दयापुष्पं ज्ञानपुष्पं क्षमापुष्पं च पंचमं। इत्यष्टसप्तभिः पुष्पैः पूजयेत्परदेव
तां। इति पूजनं।। मालाप्रकाशकाम्योका सूत्रं शक्तिशिवात्मकं। ग्रथिता कुंडलीशक्तिः कलांते मेरुसंस्थितिः। जपांते परे धाम्नि तेनोरूपेण निवेदयेत्।। इ
ति जपः।। अमलमपरिछिन्नं विभाव्यात्मांतरात्मकं। परमात्मस्वरूपं च तथा ज्ञानात्मरूपकं। चतुरस्रं चविकुंडमानंदमेखलायुतं। नाभौ विभाव्य तन्मध्ये जु
हुयात्साधकोत्तमः। मूलाग्नौ भाभिर्वैतन्य हविषा मनसा स्रुचा। ज्ञानप्रदीपिते नित्यमक्षवृत्तिर्जुहोम्यहं स्वाहा।। इति प्रथमाहुतिः।। ततो मूलांते धर्माधर्म ह
विर्दीप्ते आत्माग्नौ मनसा स्रुचा। सुषुम्णावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तिर्जुहोम्यहं स्वाहा।। इति द्वितीयाहुतिः।। मूलांते प्रकाशाकाशहस्ताभ्यामवलंब्योन्मनीस्रुचं
धर्माधर्मकलास्नेहं पूर्णमग्नौ जुहोम्यहं स्वाहा।। इति तृतीयाहुतिः।। ततो मूलांते अंतर्निरंतरनिरिंधनमेधमाने मोहांधकारपरिपंथिनि संविदग्नौ। क
स्मिंश्चिदद्भुतमरीचिविकाशभूमौ विश्वं जुहोमि वसुधादिशिवावसानं।। इति चतुर्थाहुतिः।। इत्थंतर्यजनं कृत्वा साक्षाद्ब्रह्ममयो भवेत्।। न तस्य पुण्यपापा
नि जीवन्मुक्तो भवेद्ध्रुवं।। इत्यंतर्यागः।। अथ मधुपर्कांग छागादि पशुबलिविधानं।। पशुं स्नापयित्वा ॐ पशुपाशाय नमः। एवमभ्यर्च्य वनगंधान् दत्वा शृंग
योर्मध्ये सिंदूरादि तिलकं कृत्वा पशुशिरसि पुष्पाणि दत्वा एतदधिपतये ग्नये नम इति पशुपृष्ठे पुष्पं दत्वा मूलं एतत्संप्रदानरूपाय सांगोपांगाय श्री
महात्रिपुरसुंदर्यै नम इति देव्यै पुष्पांजलिं दत्वा वामहस्तेन पशुस्कंधं धृत्वा पायसूपता स्तोत्रेण त्रिधा संप्रोक्ष्य वाङ्मनः श्रोत्रत्वक्चक्षुरसनाघ्राणप्राणहस्त
पादपायुमेढ्रमांसरुधिरमेदोस्थिमज्जाशुक्रनाडीवक्रूरोमपुच्छ सर्वांगानि ते आप्यायतां। एवं सर्वांगानि तेष्भुं धाम्नि। ॐ अग्निः पशुरासीत्तेनायजंत स ए
तं लोकमजयद्यस्मिन्नग्निः स ते लोको भविष्यति तं जेष्यसि पिबैता आपः। एवं ॐ वायुः पतिरासीत्। ॐ सूर्यः पशुरासीत्। ॐ विष्णुः पशुरासीत्। ॐ रु
द्रः पशुरासीत्। ॐ हंसः शुचिषत्। ॐ आपो हि ष्ठा मयोभुवः। वरुणस्योत्तंभनमसि। पंचवल्लभमंत्रैर्गायत्र्या मूलमंत्रेण च पशुं प्रोक्षयेत्। ततो गंधा
क्षतकुसुमैः श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणवाक्हस्तपादपायूपस्थशिरःस्कंधपृष्ठपुच्छमुखकंठहृदयोदरवृषणरोमरुधिरमांसवसाप्राणास्थिमा
डीवक्रूसर्वांगेषु दिग्वात सूर्य प्रचेतो भिन्नीन क्रीं क्रो पंद्रुमि प्रजापतिका मुंडभद्रकालीगंधर्वधीरभद्रसरस्वतीमहालक्ष्मीभैरवीसमुद्रवाराही

श्री
२५०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ पधिवनस्पतिकुलविश्रुत रूप परमात्मसदाशिवांशाय पशुनाजीवात्मने नमः पशवे नमः इति पूजयेदिति पशुपूजा॥ ततः पशुकर्णे पशुपाशाय विद्महे पशुरू
पाय धीमहि। तन्नः पशुः प्रचोदयात्। ॐ हिलि हिलि किलि किलि किलि पशुरूपधरायै क्रीं दुर्गायै नमः इति मूलविद्यां जपेत्॥ ततः यज्ञार्थं पशवः सृष्टाः यज्ञार्थं पशु
घातने। अतस्त्वां घातयिष्यामि तस्माद्यज्ञे वधोऽवधः॥१॥ शिवा दूतमिदं पिंडमतस्त्वं शिवतां गतः। आबुध्यस्व पशो हि त्वं नाशिवस्त्वं शिवोऽसि हि॥२॥ पशो त्वं बलि
रूपेण मम भाग्यादुपस्थितः। चंडिकाप्रीतिदानेन दातुरापद्विनाशय॥३॥ पशुरूपं परित्यज्य त्वं गंधर्वरूपधृक् गौरीरूपं समासाद्य मम कल्याणदो भव॥४॥ पशुपाशविमो
क्षाय हेतुरूपस्थिताय च। पशवे च नमस्तुभ्यं नमस्ते बलिरूपिणे॥५॥ छेदोऽसि बलिरूपस्त्वमातयापरया गुरोः। छेदने तेऽजवेदुःखे क्षमस्व पशुधृक्॥६॥ इति संप्रार्थ्य
संकल्पं कुर्यात्। ॐ अद्य अमुकमासि अमुकपक्षे अमुकतिथौ अमुकगोत्रोऽमुकदेवशर्मा दशवर्ष देवीप्रीतिकामोऽमुं पशुं कांगलेनेमं छागं वह्निदैवतं दक्षय लविना
शिन्यै महाघोरायै योगिनीकोटिपरिवृतायै क्रीं दुर्गायै भद्रकाल्यै श्रीमहात्रिपुरसुंदरीदेव्यै सांगायै सायुधायै सवाहनायै सपरिवारायै सांगोपांगायै सशक्तिकायै तु
भ्यमहं घातयिष्ये इति पशुशिरसि अक्षतपुष्पं जलं दद्यात्॥ अथ खड्गपूजा॥ खड्गमानीय पुरतः स्थापयित्वा पशुपतास्त्रेण प्रोक्ष्य चक्रमुद्रया संरक्ष्य धेनुयोनिमुद्रे दर्श
यित्वा सिंहरेणात्स्त्रमंत्रं खड्गे विलिख्य मूले नास्त्रेणाभिमंत्र्य प्रार्थयेत्। ॐ असिर्वा कुर्म हतेऽजाः श्यामस्त्वारक्तलोचनाः भीमदंष्ट्रः करालास्यो लोलजिह्वो भया
नकः। इति ध्यात्वा प्राणप्रतिष्ठां कुलाख्यादिभिः संपूज्य ॐ खड्गतीक्ष्णाछिंद छिंद कह कह इति त्रिर्जपित्वा। असिर्विशसनः खड्गतीक्ष्णधारो दुरासदः। श्रीग
र्भो विजयश्चैव धर्मपाल नमोऽस्तु ते। करवालरूपाणां त्वं चंडिकायाः करे स्थितः। पशुरक्तप्रदानेन चामुंडा प्रीतिमावह इति संप्रार्थ्य ॐ कालि कालि करालि कालिके काल
रात्रिके। किं छिं छिं छिं फट् फट् हुं फट् रुधिरं पिब पिब मांसं भक्षय भक्षय स्त्रीतिवर्धय वर्धय स्वाहा इति पशुस्कंधे खड्गं स्पर्शयेत्। ततश्छेदयित्वा किंचिद्रक्तमामं मां
सखंडं देव्या दक्षिणभागे स्थापयित्वा ॐ रक्तदंतिकायै स्वाहा इति समर्प्येत नरुधिरेण देवीं त्रिस्तर्पयेत्। ततः सदीपं शिरो देव्या वामतस्त्रिकोणमंडले स्थापयित्वा
जलं गृहीत्वा ॐ महिषघ्नि महामाये चामुंडे मुंडमालिनि। आयुरारोग्यमैश्वर्यं देहि देवि नमोऽस्तु ते॥ ॐ चामुंडायै स्वाहा इति समर्पयेदिति पशुबलिविधिः॥ ॥अ
थ कुमारीयजनविधिः॥ तत्र तानार्णवे॥ होमादिकं तु सकलं कुमारीपूजनं विना॥ परिपूर्णफलं नैव सफलं पूजनाद्भवेत्। पुष्पं कुमार्यै यद्दत्तं तन्मेरुसदृशं भवेत्। कु
मारी भोजिता येन त्रैलोक्यं तेन भोजितं। कुमार्यै यज्जलं दत्तं तज्जलं सागरोपमं। अन्ने तु मीनने यत्र कुलाचलसमं भवेत्। एकाब्दाः षोडशाब्दान्ताः कन्यकाः पूजने शुभाः
विवाहैर्रहिता सुभ्रूः दुश्चरा नरसिद्धिदा। विवाहिता कुरेवे बालाए वकुमारिका ध्रुवास्ति व्योमहायो ढाः सशायं त्वपि सुव्रते॥ त्रैलोक्यडामरे तंत्रे॥ सर्वेयतोन्नमंभ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प कुमारीपूजनं शृणु। कृते यस्मिन्महालक्ष्मी रचिरेण प्रसीदति। आमंत्रयेद्दिने पूर्वं कुमारीं मंत्रपूर्वकं। पूजादिने समाहूय कुमारीमाद्यदेवतां। मंडले चरणौ
तस्याः क्षालयेद्दुग्धवारिणा। अर्चयेद्धेमपात्रेण वारिपुष्पाक्षतैः समं। सुविताने शुभे स्थाने पंकजोपरि पीठके। उपवेश्य कुमारीं तां स्वांगे न्यासं समारभेत्। ल
त मंत्रोक्तऋष्यादिन्यासं। आत्मानं विधिवत्पूज्य क्रोधदर्पविवर्जितः। अथ ध्यायेत्कुमारीं तां महालक्ष्मीस्वरूपिणीं। नवाक्षरेण मंत्रेण सुसिद्धेन समर्च
येत्। महालक्ष्मीस्वरूपिणीमिति नवाक्षरेणेति च तन्त्रकरणात्। तेन स्वेष्टदेवतास्वरूपिणीं स्वेष्टमंत्रेण यजेदित्यर्थः। दद्यादाचमनं तस्यै दद्याद्वस्त्रं स धूपैः
कंचुकं। सकंकणांगुलीयानि कर्णालंकरणे शुभे। गैवेयकं प्रदद्याच्च चंदनेन विलेपयेत्। पूजयेत्पुष्पमालाभिर्दिव्यैः सुधूपयेत्। कुर्यादारात्रिकं राजन्नुद्यं
वाच्यतां मुकुटं भोजयेत्क्षितिपावेन पायसं शर्कराघृतं। सूपकान्नानि व्यञ्जनानि सर्वभक्ष्योभविवर्जितं। फलेक्षुस्वादुवान्नं दद्यात्तस्यै पुनः पुनः। यावत्तृप्ता भो
जनं कुर्यात्तावन्मौनी जपेत्सुधीः। दद्यादाचमनं तस्यै तांबूलं च समर्पयेत्। अनर्घ्यैर्नवदानेन कुमारीं प्रणतो सकृत्। प्रदक्षिणनमस्कारान् कृत्वा मूर्ध्नि कृतां
ञ्जलिः। विसर्जयेत्कुमारीं तां स्वगृहं प्रति भक्तिनिर्भरः। अनेन विधिना नत्वा कुमारीपूजयाप्नुयात्। यं यं प्रार्थयते कामं देवानामपि दुर्लभं। कुमारीपूजनं कृत्वा
तं तं प्राप्नोत्यसंशयः। ब्रह्मविष्णुमहेशानां कुमारी परमा कला। तत्पूजनेन राजेंद्र त्रैलोक्यं स्यात्सुपूजितं। सम्यक्कृतफलं तस्य यः कुमारीः प्रपूजयेत्। तस्मात्त्व
मपि भूपाल कुमारीर्यत्नमानसः। स्वराज्यं प्राप्स्यसे क्षिप्रमेव न संशयः। अथ प्रयोगः। तत्र साधकः कृतनित्यकृत्यः पूजादिनात्पूर्वदिने कुमार्या गृहं गत्वा
मूलविद्यां स्मरन् कुमारिके भगवति श्वः पूजार्थं त्वमस्माभिर्मंत्रितासि मां कृतार्थं कुर्विति नारीकेलपूगीफलादिना निमंत्र्य पूजादिने नित्यपूजां कृत्वा ततः कुमा
रीं सुगंधतैलादिना सुस्नातामलंकृतामाहूय पूजागृहाद्बहिः ध्वजिमंडले तस्याश्चरणौ दुग्धजलेन स्वयं सम्यक्प्रक्षाल्य सूक्ष्मवस्त्रेण प्रोंछ्य पूजास्थानं नी
त्वाऽष्टदले सिंहासनादिरचिते शुभे पीठे शुभासनवरोपरि पश्चिमाभिमुखीं समुपवेश्य स्वयं तत्संमुखः स्वासने समुपविश्याचम्य देशकालादि अमुककामः कुमारीपूजनं करि
ष्य इति संकल्प्य गुर्वादिवंदनपूर्वकं मूलविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादि समस्तन्यासजातं कृत्वा आत्मपूजां विधाय पीठपूजापूर्वकं तस्यां देवीमावाह्य श्री
ध्यात्वा मूलविद्यया वसनं दत्वा वस्त्रालंकारगंधपुष्पधूपदीपांतानुपचारान् समर्प्य पायसादिनानाविधान्नपानैर्भोजयन् यथावत्तृप्ता भोजनं करोति तावत्कालं २५१
मौनी मूलविद्यां जपेत्। ततो भुक्तवत्यां तस्यां करक्षालनगंडूषाचमनानि दत्वा सकर्पूरं तांबूलं समर्प्य आरार्तिकं कृत्वा छत्रचामरादिराजोपचारैराराध्य यथा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शक्तिं दक्षिणां दत्वा प्रणम्य विसर्जयेदिति॥ अथात्र पूज्यकुमारीलक्षणानि॥ स्कांदे॥ अरोगिणीं सुपुष्टांगीं सुरूपां व्रणवर्जितां। एकवंशसमुद्भूतां कन्यां सम्यक्प्र-
पूजयेत्॥ अथाऽपूज्यलक्षणानि तत्रैव॥ हीनाधिकांगीं कुष्ठां च विश्रीलकुलसंभवां। ग्रंथिस्फुटितशीर्णांगीं रक्तपूयव्रणांकितां। जालंधरके करां काणीं कुरूपां न
तु लोमशां। संत्यजेद्रोगिणीं कन्यां दासीगर्भसमुद्भवामिति। अथ फलविशेषे पूज्यविशेषाः॥ तत्रैव॥ ब्राह्मणीं सर्वकार्येषु जयार्थे नृपवंशजां। लाभार्थे वैश्यसं-
भूतां सुतार्थे शूद्रवंशजां। दारुणे चांत्यजातीनां पूजयेद्विधिना नरः॥ अथ वटुकादिबलिपंचकप्रयोगः॥ तत्र पूजावक्रे स्वेशानादिकोणचतुष्के त्रिकोणवृत्तच-
तुरस्रात्मकानि बलिमंडलानि विरचय्य ईशानमंडले वं वटुकभैरवाय नमः इति वटुकं गंधादिभिः संपूज्य तदग्रे अन्नव्यंजनतोयपुष्पादिभरितं साधारं ताम्रादिपा-
त्रं संस्थाप्य वटुकबलिद्रव्याय नमः इति वटुकबलिद्रव्यं संपूज्य ॐ एह्येहि देविपुत्र वटुकनाथ कपिलजटाभारभासुर त्रिनेत्र ज्वालामुख सर्वविघ्नान्नाश-
य नाशय सर्वोपचारसहितं बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहेति पूर्वस्थापितात्पात्रात्पात्रांतरेण घृतजलेन वामांगुष्ठानामिकाभ्यां बलिमुत्सृजेत्॥ एवमाग्नेयमंडले
यां योगिनीभ्यो नमः इति योगिनीः संपूज्य ॐ ऊर्ध्वं ब्रह्मांडतो वा दिवि गगनतले भूतले निष्कले वा पाताले वानले वा पवने सलिले वा यत्र कुत्र स्थिता वा क्षेत्रपी-
ठोपपीठादिषु वा कृतपदा धूपदीपादिकेन प्रीता देव्यः सदा नः शुभबलिविधिमापातु वीरेंद्रवंद्याः॥ यां योगिनीभ्यः स्वाहा। सर्वयोगिनीभ्यो हुं फट् स्वाहेति वा-
मांगुष्ठानामामध्यामिरर्घ्यजलधारया बलिमुत्सृजेत्। ततो निर्ऋतिकोणगतमंडले क्षों क्षेत्रपालाय नमः इति क्षेत्रपालं संपूज्य प्राग्वद्बलिपात्रं नि-
धाय क्षां क्षीं क्षूं क्षैं क्षौं क्षः स्थानक्षेत्रपाल धूपदीपादिसहितं बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहेति वामांगुष्ठतर्जनीभ्यां तर्जन्येकया प्राग्वद्बलिपात्रे अर्घ्यजलधारां दद्यात्। त-
तो वायव्यमंडले गां गणपतये नमः इति गणपतिं संपूज्य प्राग्वद्बलिपात्रं विधायाभ्यर्च्य गां गीं गूं गणपतये वर वरद सर्वजनं मे वशमानय बलिं गृह्ण गृह्ण स्वा-
हेति वामांगुष्ठमध्यमाभ्यां प्राग्वद्बलिमुत्सृजेत्॥ इति वटुकादिबलिचतुष्टयविधिः॥ अथ कुल्लुकादिलक्षणं॥ तत्र श्रीरुद्रयामले॥ ईश्वर उवाच॥ कुल्लुकां
मूर्ध्नि संजप्य हृदि सेतुं विचिंतयेत्। महासेतुं विशुद्धौ तु सहस्रारे तु योद्धरेत्। मणिपूरे तु निर्वाणं महाकुंडलिनीमधः। स्वाधिष्ठाने कामराजं राकिणीमधि-
संस्थितां। विचिंत्य विधिवद्देवि मूलाधारात्रिकं शिवे॥ विशुद्धौ तं स्मरेद्देवि विसतंतुतनीयसीं। वह्निस्थानं हि तत्कृत्वा मूलमंत्रयुतं मुहुः। हृच्छाकिन्या सम-
न्वितं श्रेष्ठदेवीस्वरूपिणी। ज्ञानतत्त्वा परमेशानि जपमंत्रमनुत्तमं॥ श्रीदेव्युवाच॥ [illegible] सततं देवि तवस्नेहेन कथ्यते। विनायेन महेशानि नि-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कुल्लुका कीदृशी नाथ सेतुर्वा देव कीदृशः। कीदृशो वा महासेतुर्निर्वाणं नाथ कीदृशं। अन्यच्च कथितं यस्मै कीदृशं तद्वद प्रभो॥ ईश्वर उवाच॥ शृणुष्व कुल्लुकां दे
वि तव स्नेहेन कथ्यते। विना येन महेशानि निःफलं परमेश्वरि। तारायाः कुल्लिका देवि महानीलसरस्वती। पंचाक्षरी कालिकायाः कुल्लिका परिकथ्यते। कालीकूर्च
वधूर्मायाफडन्ता परमेश्वरी। छिन्नायास्तु महेशानि कुल्लिका षडक्षरी भवेत्। वज्रवैरोचनीये च अन्ते हुं फट् द्वयं कीर्तितं। संपत्प्रदायाः प्रथमं भैरव्याः कुल्लिका मता। श्री
मात्रिपुरसुंदर्याः कुल्लिका द्वादशाक्षरी। वाग्भवं प्रथमं बीजं कामराजं ततः परं। लज्जाबीजं ततः पश्चात्त्रिपुरेशी ततः परं। भगवतीति पदं दद्यादन्ते ठद्वयमुद्धरेत्। कालिका
याः स्वबीजं तु कूर्चं वधूं नियोजयेत्। लज्जास्त्रमंतके दद्यात्तारा नीलसरस्वती। अन्येषां तु महेशानि त्र्यक्षरी कुल्लिका भवेत्। तारं कूर्चं समुद्धृत्य पश्चादंकुशमुद्धरेत्। इति
ते कथिता देवि संक्षेपात्कुल्लिका मया। अज्ञात्वा कुल्लिकां मंत्रं जपते यो ऽधमः प्रिये। पंचत्वमाप्नुल भते सिद्धिहानिस्तु जायते। वृथा च तज्जपं सर्वं निःफलं नात्र संशयः। तस्मा
त्सर्वप्रयत्नेन प्रजपेन्मूर्ध्नि कुल्लिकां। अथातः संप्रवक्ष्यामि तच्छृणुष्व प्रियंवदे॥ यस्याज्ञानेन विफलं जपहोमादिकं भवेत्। विप्राणां प्रणवः सेतुः क्षत्रियाणां तथैव च।
वैश्यजातेः फडंतो मायाभूद्रस्य कथ्यते। तत्स्थाने देवदेवेशि सुंदर्या भुवनेश्वरी। कालिकायाः स्वबीजं तु तारायाः कूर्चबीजकं। अन्येषां तु वधूबीजं महासेतुर्वरानने।
आदौ जप्त्वा महासेतुं जपेन्मंत्रमनन्यधीः। धनेन धनेशतुल्योसौ वाचि वाणीश्वरोपमः। पुष्कृतां तु सदृशो नारीणां मदनोपमः। जपकारं भवेत्तस्य सर्वकाले न संशयः।
अथ वक्ष्यामि निर्वाणं शृणु देवि वरानने। प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य मातृकाद्यं समुच्चरेत्। एवं पुटितमूलं तु प्रजपेत्कलिपूरकं। एवं निर्वाणमीशानि यो न जानाति पामरः। व
र्षकोटिशतेनापि सिद्धिस्तस्य कदाचन। तस्मात्सर्वप्रयत्नेन यद्यदुक्तं महेश्वरि। तत्तदाचर्य विधि[illegible]वत्प्रजपेन्मनुमुत्तमं। ऋषिच्छंदो देवतां च तद्बीजं शक्तिकीलकं। भा
वयेद्यत्नतो देवि ततः सेत्वादिकं जपेत्। एवं यदि जपेन्मंत्री मंत्रराजमनुत्तमं। स एव सिद्धिमाप्नोति नात्र कार्या विचारणा। साक्षात्स एव जगतामधीशो नात्र संशयः। सश
रण्यं सर्वेलानी सहवम्मत्र लत्वविलास एवन द्यते भस्मौ विचरेद्यथासुखं। तस्य दर्शनमात्रेण पलायंते च वैरिणः। एवं कृत्वा सकलपुटितं यो जपेन्मंत्रराजं तन्निर्वाणं भवन
कथितं कुल्लिकां तान्निज[illegible]ह्वा तेषां तद्वान्निखिलभुवने सिद्धयोऽष्टौ वहंते। तेषां तत्त्वं वच्मि वचनं न पश्यम्य प्रांतरेण। अत्र तु क्रीं स्त्रीं हूँ इति तारायाः सभेदायाः कु
ल्लिका भवति। क्रीं हूं स्त्रीं ह्रीं फट् इति पंचाक्षरी दक्षिणाकालिकायाः सभेदायाः कुल्लिका भवति। वज्रवैरोचन्ये हुं फट् इति छिन्नायाः सभेदायाः कुल्लिका
भवति॥ ऐं क्लीं ह्रीं ऐं क्लीं सौः भगवति स्वाहा इति द्वादशाक्षरी श्रीमत्त्रिपुरसुंदर्याः सभेदायाः संपत्प्रदायाः भैरव्याः सभेदायाश्च कुल्लिका भवति॥ ~~भद्र... सांतु मायया~~

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऐं ह्रूं क्रों इति त्र्यक्षरी अस्य एषां मंत्राणां विद्यानां च सर्वत्र कुल्लिका भवतीत्यर्थः॥ ब्राह्मणानां प्रणवः सेतुर्भवति। क्षत्रियाणामपि स एव। वैश्यानां फट् इति सेतुर्भवति। शू
द्राणां तु माया बीजं सेतुर्भवति। क्लीं इति कामेश्वराणां महासेतुर्भवति। हूं इति तारायाः महासेतुर्भवति। अन्येषां तु स्त्रीं इति महासेतुर्भवति। ऐं अं मूलं ऐं अं ऐं। ऐं अं मूलं ऐं
अं ऐं। ऐं हूं मू- ऐं हूं ऐं। इत्यादि प्रत्यक्षर संपुटित मूलं निर्कीलमित्युच्यते। केचित्तु अं आं मूलं ऐं अं समस्तमातृका अंते ऐं इति मणिपूरके सप्तवारं जपेदिति वदंति॥
अत्र यथा गुरूपदेशं कार्यमिति॥ अथैतस्य प्रयोगः॥ मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा अस्याः श्रीमहात्रिपुरसुंदरीविद्यायाः शिरसि अमुकाय ऋषये नमः मुखे अमुक छंद
से नमः हृदये श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै देवतायै नमः गुह्ये अमुकबीजाय नमः पादयोः अमुकशक्तये नमः नाभौ अमुककीलकाय नमः इति विन्यस्य ऐं क्लीं ह्रौं ऐं क्लीं सौः
भगवति स्वाहा इति कुल्लिकां मूर्ध्नि सप्तधा त्रिधा वा जपेत्। ऐं इति सेतुं हृदि तथैव स्मरेत्। ह्रीं इति महासेतुं सहस्रारे तथैव स्मरेत्। ओं अं मूलं ऐं अं पं ओं इति निर्वाणं म
णिपूरके तथैव स्मरेत्। लिंगे क्लीं इति तथैव स्मरेत्। जिह्वायां मूलविद्यां तथैव स्मरेत्। मूर्ध्नि सहस्रारे ॐ ऐं क्लीं श्रीं रां रीं रूं रैं रौं रः रमलवरयं डाकिनी मां रक्ष रक्ष स
र्वसत्ववशंकरि देव्यागच्छागच्छ इमां पूजां गृह्ण गृह्ण ऐं घोरे देवि क्लीं सः परमघोरे हूं घोररूपे एह्येहि नमश्चामुंडे डरलकसहैं श्रीमहात्रिपुरसुंदरि देवि वरदे विच्चे इति
डाकिनीं मूर्ध्नि स्मरेदिति॥ इति कुल्लुकादिविधिः॥ अथ प्राणप्रतिष्ठाविधानं॥ कुलार्णवे॥ तारं नारायणं सेंदुं मर्यामं कुशमुद्धरेत्। यान्सविंदुन्समाणोन्नुद्धृत्य वियदे यी।
युतं। विंदुयुक्तं वाजपाख्यं परमात्ममनुं वदेत्। अमुष्य शब्दमुच्चस्य प्राणा इह इतीरयेत्। प्राणाः पाशादिकान्वर्णांस्त्रिः सर्वाणि पुनर्वदेत्। अमुष्य जीव इह स्थित
इत्युद्धरेत्ततः पुनः पंचदशार्णांते अमुष्येति पदं वदेत्। सर्वेन्द्रियाणि च ततः पुनः पंचदशार्णकान्॥ अमुष्य वाङ्मनश्चक्षुःश्रोत्रघ्राणपदादथ। प्राणा इहागत्य
सुखं चिरं तिष्ठंतु वह्नि ठः॥ इत्थं प्राणप्रतिष्ठाख्य मनुः प्रोक्तो मनीषिभिः। चतुर्दशोत्तरचत्वारिंशैः सर्वार्थसिद्धिदः॥ तारः प्रणवः॥ नारायणः आकारः सेंदुः सानुस्वारः माया भुवने
श्वरीबीजं। अंकुशः क्रों बीजं। वियत् हकारः। औ स्वरूपं। विंदुरनुस्वारः॥ तेन हौं इति॥ अजपा हंस इति॥ परमात्ममनुः सोहमिति॥ द्वि ठः स्वाहाकारः॥ अमुष्य पदस्थाने
साध्यपदं षष्ठ्यंतं योज्यं। स्वयं साध्यश्चेन्ममेति योज्यं। अत्र केचित्पाशबीजादि पंचदशवर्णानामसावेवोच्चारणं। न स्थाने नान्तरेषु काम्यप्रयोगकाले तेषां स्थानस्थाने पूर्वो
क्त जपपृष्ठादेषु नास्तीत्याहुः। अस्यामुष्यपदं पूर्वं पाशाद्यानि प्रयोजयेदिति शारदातिलकव्याख्यानात्॥ तत्र स्वगुरुमतं प्रमाणं॥ तथा। ऋष्यो ब्रह्मविष्णुमहेशा मंत्रस्यास्य
समीरिताः॥ छंदांसि ऋग्यजुःसामान्याकृतानामपरागाः प्राणशक्तिर्देवतास्याः सर्वप्राणिहृदिस्थिता॥ पाशो बीजं शक्तिरेव शक्तिः कीलकमंकुशं॥ विनियोग कुर्विहेत्यः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२५३

253

वदेद्यंति रेमंत्रस्य मरेखां सविंदुकां॥८२

प्राणस्थापनकर्मणि॥ श्रीकंठविंदुसंयुक्तं कवर्णविंदुसंयुतं। आकाशवाय्वग्निजलपृथिव्यात्मवचने वदेत्। सविंदुर्नंतो हृल्लेखः सूक्ष्मांबिंदुयुतं वदेत्। विंदुयुतं च
वर्गांतेः शब्दस्पर्शवरूपचारसगंधात्मने संते त्रिमूर्त्तिशंसे बिंदुकं। वर्णचतथोद्भवस्थ्रोत्रवाक्चक्षुरित्यथा। जिह्वाघ्राणात्मने ङघीशो बिंदुयुक्तः शिखामनुः ऊं टीषां बिंदु
संयुक्तं तवर्गांता दश वदेत्। वाक्पाणिपादपायूपस्थात्मने बिंदुभौतिके। वर्मा घुर्बिंदुयुक्सचः पवर्गो बिंदुसंयुतः। वचनादानविसर्गागमनानंदवात्मने। अनुग्रहो बिंदुयुक्तो
नेत्रमंत्र उदाहृतः। तिथिस्वस्वरांतेया घर्णान् दशविंदुविभूषितान्। उक्तामनोबुध्यहंकारांते चित्तात्मने पदं। विसर्गएषसे क्रोकोमनुरस्त्राभिधानकः। एवं षडंगमनवस्ता तंते
रबीजत्रयादिकाः। न्यस्तव्यानातियुक्ताभ्यमंत्रिभिः स्वकरांगयोः। नाभितः पादयुग्मांतं कंठादानाभिमस्तकान्। कंठांतमिति बीजानि पाशादीनि प्रविन्यसेत्। हृत्पद्ममध्ये नुच्या
त्वावसुदलांबुजांतस्य वाय्वग्निपूर्वेषु पश्चिमेशानयोरपि। नैर्ऋत्ये तस्यामेषु कर्णिकायां दलेषु वायादिक्षांतान्यक्षराणि विंदुयुक्तानि विन्यसेत्। एकैकं कोलवर्ण्यानि
त्वा शिरसि ब्रह्मविष्णुशिवेभ्य ऋषिभ्यो नमः। मुखे ऋग्यजुःसामाथर्वच्छंदोभ्यो नमः। हृदये। पराप्रा
ततो देवी हृदि स्मरेत्॥ अस्य प्रयोगस्तु॥ अस्य प्राणप्रतिष्ठामंत्रस्य। इति विन्यस्यामुष्य प्राणप्रतिष्ठार्थे विनियोग इति कृतांजलिर्वदेत्।
णशक्त्यै देवतायै नमः। गुह्ये आं बीजाय नमः। पादयोः क्रौं शक्तये नमः। नाभौ। क्रौं कीलकाय नमः। आं ह्रीं क्रों इं चं पं ईं शब्दस्पर्शरूपरसगंधात्मने ईं शिरसे स्वाहा। ओं आं
ततः ओं आं ह्रीं क्रों अं कं पं आं आकाशवाय्वग्निसलिलपृथिव्यात्मने आं हृदयाय नमः। आं ओं ह्रीं क्रों इं तं पं ऐं वाक्पाणिपादपायूपस्थात्मने ऐं कवचाय हुं। आं ओं ह्रीं क्रों ओं यं
ह्रीं क्रों उं टं पं ऊं श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणात्मने ऊं शिखायै वषट्। ओं आं ह्रीं क्रों इं तं पं ऐं
वचनादानविसर्गागमानंदात्मने औं नेत्रत्रयाय वौषट्। ओं आं ह्रीं क्रों अं यं १० मनोबुध्यहंकारचित्तात्मने अः अस्त्राय फट्॥ इति षडंगमंत्रान् गुष्ठादिकरतलो
तकरयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेष्वपि न्यसेत्। ततो नाभ्यादिपादद्वयांतं आं नमः। कंठादिनाभ्यंतं ह्रीं नमः। मूर्धादिकंठांतं क्रों नमः। ततो हृदयकमले वायव्याद
ले यं नमः। आग्नेये रं नमः। पूर्वे लं नमः। पश्चिमे वं नमः। ईशाने शं नमः। नैर्ऋत्ये षं नमः। उत्तरे सं नमः। दक्षिणे हं नमः। कर्णिकायां क्षं नमः। इति विन्यस्य। ओं आं
ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं षं सं हों हंसः सोहं अमुष्य प्राणा इह प्राणाः। १५ अमुष्य जीव इह स्थितः। १५ अमुष्य सर्वेन्द्रियाणि। १५ अमुष्य वाङ्मनश्चक्षुःश्रोत्रजिह्वाघ्राण
प्राणा इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठंतु स्वाहा। ओं इति मंत्रेण सर्वांगे व्यापकं त्रिधा विन्यस्य ध्यायेत्॥ रक्ताब्धिपोतारुणपद्मसंस्थां पाशांकुशाविक्षुशरासबाणान्
शूलं कपालं दधती कराग्रै रक्तां त्रिनेत्रां प्रणमामि देवीं॥ एवं ध्यात्वा जगद्धात्रीं लक्षमेकं जपेन्मनुं॥ जुहुयात्तद्दशांशेन च मधुरत्रयसंयुतैः। बंधूकैर्वा दशांशेन

श्री
२५२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पीठविधानेन पूजयेत्। अर्चयेत्तद्बहिः सुकोणेषु ब्रह्माणीं विष्णुमीश्वरं। वाणीं लक्ष्मीं रमां पश्चात् षडंगानि प्रपूजयेत्। दलेषु मातरः पूज्यास्तद्बाह्ये लोकनायकाः॥
एवं संपूजयेद्देवीं मुद्रां गंधकुसुमादिभिः। इति संसाधितो मंत्रः षट्कर्मफलदो भवेत्। स्थापयेन्मनुनानेन प्राणान् सर्वत्र देशिकः॥ अथ तदुपासनाविधिमुच्यते
त्प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांतं कृत्वा मूलेन प्राणायामत्रयं ऋष्यादिकरषडंगन्यासान्विधाय अंतर्यागोत्तरं स्वपुरतः सिंदूरादिना त्र्यश्रषट्कोणाष्टदलभूपुरात्मकं य
त्रायंत्रं विलिख्य पुरतः संस्थाप्याभ्यर्चार्घ्यादिस्थापनाद्यात्मपूजांतं तेन मंडूकादिपरतत्त्वांतं योगपीठं संपूज्य केसरेषु ॐ जयायै नमः। विजयायै। अजितायै। अप
राजितायै। नित्यायै। विलासिन्यै। दोग्ध्र्यै। अघोरायै। मंगलायै। इति संपूज्य ह्रीं सर्वशक्तिकमलासनाय नमः इति समस्तं पीठं संपूज्य मूलमंत्रेणावाहनादि परिक
ल्प्यावाहनादिपुष्पांजलिदानांतं षट्कोणेषु देवीं अग्रे देवीपृष्ठदक्षिणवामकोणेषु ॐ ब्रह्मणे। ॐ विष्णवे। ॐ रुद्राय नमः। दक्षिणाग्रे देवीपृष्ठवामभागेषु सरस्व
त्यै। लक्ष्म्यै। गौर्यै। षट्कोणसंधिषु प्राग्वदंगानि संपूज्याष्टसुपत्रेषु दक्ष्यमाद्यादि प्रादक्षिण्येन प्रागुक्ता ब्राह्म्याद्याः संपूज्य चतुरस्रे लोकपालांस्तदस्त्राणि च
संपूज्य धूपदीपादिकं सर्वं प्राग्वत्समापयेदिति॥ तथा। लक्षमेकं जपेन्मंत्रं जुहुयान्न दशांशतः। साज्येन वरुणं पश्चात्तर्पणादि समाचरेत्॥ शारदायां। वी ग
जांतेक्षुमुख्यशर्करानामादौ हृतीः प्रपूजयेत्। ततो वैवस्वता भूयो जीवह्रीप्राणहापुनः। आकृष्यायसना पश्चात् भ्रमदाविस्फुलिंगनीं। क्षेत्रप्रतिहृतीस्तेताः श्रा
एणहत्यानवस्मृताः। पाशेन बद्ध्वा वेष्ट्य स्पृशंत्याः सीकृततेजसः॥ अंकुशेन हृतस्यापि साध्यस्यासून् समाहरेत्। द्वादशांगुलमानं कृत्वा साध्यस्य पुत्तलीं। तस्याः प्रा
णात्मकं यंत्रं सकीरं हृदये न्यसेत्। निशीथसमये साध्ये सुप्ते तस्या हृदंबुजे। दलेषु गायुव ह्रीं द्वकरुणा नामतः परं। दृशोराक्षसकशी तां शुयमां तां कर्णिकांतरे।
यादीन् हंससमायुक्तान् भृंगाकारान् नु संस्मरेत्। शिरोबिंदुसमुद्भूतं तं तु संवद्धविग्रहान्। एवमात्महृदंभोजे भृंगीरूपान् धिया स्मरेत्। आत्महृत्पद्मगाभंभीः
प्रस्थाप्य श्वासवर्त्मना। एकैकं साध्यहृत्पद्माङ्गानेकैकमानयेत्। पुत्तल्यां स्थापयेन्मंत्री स्वचित्तो वा विधानवित्। तं तु छेदं प्रकुर्वीत वह्निबीजेन संयुतः। आ
कृष्यान्साध्यहृदंगान् भुवा संस्तंभयेत्ततः। एवमेकादशादीनि कुर्यात्सर्वेषु कर्मसु। वश्याकर्षणयोर्यादीन् अरुणान् संस्मरेत् सुधीः॥ मोहविद्वेषयोर्धूम्रान् कृष्णान्
मारणकर्मणि। पीतान् संस्तंभने ध्यायेत्प्राणाकर्षणकर्मवित्॥ आकृष्य न्साध्यहृत्प्राणान् स्थापयेदात्मनो हृदि। क्रूरकर्मसु पुत्तल्यां तेषां स्थापनमीरितं। प्राणान्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
२५४

254

साध्यस्य मंडूकान् आत्मनस्तु भुजंगमैंत्। संस्मरेत्तत्र निपुणः सदा क्रूरेषु कर्मसु। वाय्वग्निशक्रवरुणेश्वरराक्षसेंदुप्रेतेशपत्रलिखितैरथ यादिवर्णैः। बिंदुतैः
स्वगतहंससमेते मध्यं प्राणात्मयंत्रमथ वर्णचक्रं धरास्थं। इत्थं प्रयोगकुशलो मनुनानेन मंत्रवित्। वशयेत्सकलान्देवान् किं पुनः पार्थिवान् जनान्। इति। अत्र पु
रश्चरणविधिमुक्त्वा विशेषो ब्रह्मयामले। अत्र नित्यं कुर्वीत मंत्री जपाकिंशुकसंभवैः। पुष्पै रक्तोत्पलैर्वापि मूले नवनवाकुतीः। कुल्लाबीजत्रयेणाथ कुर्वीत दैवकृशः
कमात्। यादिहंसांतवर्णौघाः प्राणरूपेण वस्थिताः। अमृतावेव सन्ताव जीवहाप्रालहान्तथा। आकर्षणी वश्यसन्ता भ्रमदा विस्फुलिंगिनी। धूम्रेत्रहृहारिलीये
त्रिसंप्रोक्तास्ता यथाक्रमं। तत्तद्वर्णादिनामानस्तासां चैव कुर्वीत क्रमात्। आं क्रीं क्रौं यं अमृतायै स्वाहा। इत्यादि प्रयोगः। ध्यानं वक्ष्ये प्रयोगेषु यथा ध्येया महेश्वरि।
गत्वा साध्यं हृदं बध्वा पाशबीजेन सुंदरि। शक्तिबीजेन तत्कृत्वा गृहीत्वा कुशबीजतः। प्राणमाकृष्य साध्यस्य यानयती सदा स्मरेत्। निशीथसमये साध्ये सुप्ते त
स्य हृदंबुजे। दलेषु वायुवक्रीडवरुणानां सुरेश्वरि। ईशराक्षससोम्येषु दक्षिणे कर्णिकांतरे। यादीन्हंससमायुक्तान् भंगाकारान्नु स्मरेत्। शिरोबिंदुसमायु
ततं तु संबद्धु चिरग्राहान्। एवमात्महृदंभोजे भृंगीरूपान्धिया स्मरेत्। आत्महृत्पद्मगा भृंगीः प्रस्थाप्य श्वासवर्त्मना। एकैकान्साध्यहृत्पद्मभृंगान्नेकैकमानये
त्। पुनस्त्वं स्थापयेत्क्रूरे स्वचित्तेतरकर्मसु। तं तु बद्धं प्रकुर्वीत वह्निबीजेन पार्वति। आकृष्टान्साध्यहृद्भृंगान्स्तंभये भूमिबीजतः। एवमेकादशावृत्तिं कुर्यात्स
र्वेषु कर्मसु। वश्याकर्षणयोर्यादीनरुणान्संस्मरेत्प्रिये। मोहविद्वेषयोर्धूम्रान्कृष्णान्मारणकर्मणि। पीतान्संस्तंभने देवि प्राणकर्षणकर्मवित्। आकृष्टे
साध्यहृत्प्राणान्स्थापयेदात्मनो हृदि। क्रूरकर्मसु पुत्तल्यां तेषां स्थापनमीरितं। प्राणान्साध्यस्य मंडूकान् आत्मनस्तु भुजंगमान्। संस्मरेद्देवदेवेशि सदा
क्रूरेषु कर्मसु। इत्थं प्रयोगकुशलो मनुनानेन सुंदरि। वशयेत्सकलान्देवान् किं पुनः पार्थिवान् जनान्। वाय्वग्निशक्रवरुणशिवराक्षससोमगान्। दक्षिणां
तान्लिखेद्यादीन् हंतान् तानष्टसु पार्वति। दलेषु बिंदुसंयुक्तान् सकारं कर्णिकांतरे। विलिखेत्तस्य मध्ये तु हंसद्वंद्वाक्षरद्वयं। साध्यनामसमोपेतं विलिखेद्वि
रिसंभवैः। विलिखेच्चतुरस्रेण मंत्रं प्राणमनोहरं। क्रूरकर्मसु संप्रोक्तं द्वैरष्टविधादिभिः। कृतां पुत्तलिकां साध्यनरकेशसमन्वितां। द्वादशांगुल
मानेन स्पृष्टां गोमयुक्ति मंत्रलो। तस्यास्तु हृदये देवि प्राणयंत्रं विनिःक्षिपेत्॥ लिखितं शववस्त्रे च सकीरं चरवर्णिनि। प्राणान्संस्थापयेत्तस्या

श्री
२५४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साध्यस्य प्रोक्तरूपतः । छित्वा तां तु कुर्याद्धात्री साध्यं स्मृत्वा च विनानले । सप्तरात्रप्रयोगेन मारयेद्रिपुमात्मनः । सकीदंसजीवे संस्थापितसाध्यप्राणमिति
यावत् । अष्टविषाणि तु रथ्याग्नि लोणपिंडा त्रिधत्तूरकरसस्तथा । ग ह धूमास्त्रि कटुके विषाष्टकमुदाहृतं । इत्युक्तानि शेषनः श्वेतविष्ठा । अग्निः चित्रके ।
लोणपिंडः कृत्रिमलवणं । अन्यत्सुगमं तथा । केचाऽस्त्रावाहयेत्कुंभे प्रतिमादिपु मंत्रवित् । शैवे च गाणपत्ये च षस्त्र वस्यः कलास्मृताः । पंचाशीतिकलाः सौरे चतुर्न
वतिर्वैष्णवे । शाक्ते तु सप्ततिप्रोक्ताः शैवाश्चेति च केचन । शैवाः षष्टयतिकलाः शाक्ते पियोऽप्याइति केचन वदन्ती त्यर्थः । शैवाः कलाश्चाह ॥ तत्र तत्त्वानि षट्त्रिंशत्तद्वा
त्रिंशत्कामसोमयोः । दृश्यो नवदप्राणायादयो नव वर्णकाः । कलाः शैवा वदाम्यत्राशिवशक्तिसदाशिवाः । ईश्वरः शुद्धविद्या च माया विद्या कला तथा । रागः काल
श्च नियतिः पुरुषः प्रकृतिस्ततः । अहंकारश्च बुद्धिश्च मनः श्रोत्रं त्वच ततः । जिह्वा घ्राणं श्च वाक्पाणिपादौ पायुस्ततः परं । उपस्थ शब्दो स्पर्शश्च रसो गंधो वि
यन्मरुतः । वह्निः सलिलं पृथ्वी चक्रद्वाश्रीतिरतिर्धृतिः । कान्तिर्मनोरमा चैव ततश्चैव मनोहरा मनोरथा च मदनोन्मादिनी मोहिनी तथा । शंखिनी शोषणी चैव वशं
करी वशिनी । सुतगास्स्वराश्चैव षोडशाश्च समीरिताः । पूषा चैव हासुमनसा रतिः प्रीतिर्धृतिस्तथा । ऋद्धिः सौम्या मरीचिश्च ततश्चाप्यंशुमालिनी । शशिनी
चांगिरा छाया तनःसंपूर्णमंडला तुष्टाऽमृतारव्या कथिताः कलाः सास्वराविधाः । अमृताद्या दश प्राणायादयो नव वर्णकाः । षस्त्र वस्यः कलाः प्रोक्ताः शैवेशा
के च गाणपे । अथ वक्ष्ये वैष्णवाख्याः कलाः शृणु वरानने । जीवप्राणौ बुद्धिमनः श्रोत्राद्याविंशतिस्तथा । हत्प्रसंसूर्यसोमाग्निगुरुदेवा कुमारस्ततः । संकर्षण
श्च प्रद्युम्नश्चानिरुद्धः ततः परं । अक्षराद्यो त्र विज्ञेयाः सौराः शृणु वदामिते । आकाशवाय्वग्निजलपृथिवी शब्द एव वा स्पर्शरूपैः सोगंधश्रोत्रत्वक्चक्षु
रेव च । जिह्वाघ्राणं च वाक्पाणिः पादपायूतथैव च । उपस्थं च मनोगर्वबुद्धिधीः प्रकृतिस्ततः । अक्षरादयो त्र विज्ञेयाः शाक्ताः शृणु वरानने । आ स्रवि घाशि
वाक्षैत प्रतिलोमक्रमात्पुनः । अनुलोमेन ततः स्यः सर्वतत्त्वं तथैव च । अक्षरादयोस्ततः प्रोक्ताः कलाः सर्वाः समीरिताः । अस्यार्थः । सौम्यकर्मसु प्रतिमादिप्वा
वाहयेत्तु साधकः कृतनित्यक्रियः । यथोक्तलक्षणप्रतिमायेस्नासने समुपवेश्य रिक्तोतरावाहितसमस्तकलापूर्णपूर्णकुंभजासनप्रतिमाचार्यध्येसाधारं
संस्थाप्य प्राणानायम्याद्येत्यादि तिथुलेखमोतेऽमुकाकृतिप्रतिमायाममुकदेवतासान्निध्यकारिण्या मुकसंख्याककला आवाहयिष्ये इति संकल्प्य प्रा
णयंत्रे प्राणप्रतिष्ठामंत्रेण प्रतिष्ठितं प्रतिमायाग्ले वध्वा आवाहयेत् । प्राणयंत्रप्रकारस्तु भर्जो । दो अष्टगं येनाष्टदलकमलं विलिख्य कर्णिका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

योसभाध्यं क्षकारं विलिख्य हंसः इत्यक्षरद्वयेन क्षकारं वेष्टयित्वा नाय अदले यं आग्नेये रं पूर्वे लं पश्चिमदले वं ईशान्यदले शं निरृतिदले षं उत्तरदले सं याम्य
दले हं इति वर्णाष्टकं विलिख्य वहिर्भूपुरं विलिख्य मातृकावर्णैर्वेष्टयित्वा तत्र तत्स्थानेषु दिक्पालबीजानि विलिखेदिति प्राणयंत्रं विलिख्य होमसंपातं कुर्या
दिति । ततः आहवनीयदेवतामंत्रेण प्राणायामऋष्यादिकरषडंगन्यासध्यानानि विधाय प्रतिमायां भूतशुद्धिमातृकान्यासांते विधाय प्रतिमाहृदये स्पृष्ट्वा प्रा
णप्रतिष्ठामंत्रेण अमुष्यपदस्थाने आहवनीयदेवतानाम षष्ठ्यंतं संस्थाप्य प्राणप्रतिष्ठामंत्रमष्टोत्तरशतवारं जपित्वा कला आवाहयेत् । यथा । सुगंधजलपुष्प
भरितपूर्णकुंभमुखपिधानवस्त्रं निष्काश्य मध्यस्थपुष्पमेकमुद्धृत्य ओं आं ह्रीं क्रों हंसः सोहं यरलवशषसहों अमुकदेवतायाः शिवतत्त्वरूपप्राणकला इ
ह शिवतत्त्वरूपप्राणकला १५ अमुकदेवतायाः शिवतत्त्वरूपजीवकला इह स्थिता १५ अमुकदेवतायाः शिवतत्त्वरूपसर्वेंद्रियकलाः १५ अमुकदेवतायाः शिवतत्त्व
रूपवाङ्मनश्चक्षुःश्रोत्रजिह्वाघ्राणप्राणकला इहैवागत्य सुखं चिरं तिष्ठंतु स्वाहा ॥ इत्युच्चार्य प्रतिमाशिरसि निःक्षिपेत् । एवं शक्तितत्त्वरूप० ईश्वरतत्त्वरू० इत्यादि
क्रमरूपः ॥ अत्र संप्रदायस्तु प्रथमकलामेकवारमुच्चार्यावाहयेत् । द्वितीयां वारद्वयं । तृतीयां त्रिवारं । चतुर्थीं चतुर्वारं । एवं क्रमेणैकोत्तरवृद्ध्योच्चारणमि
ति ॥ तदनंतरं ॥ शुक्लप्रतिपदारंभाद्यावत्पूर्णातिथिर्भवेत् । कुर्यादावाहनं मंत्री प्रतिमादेषु भेतथा । आकर्षणी कलानां तु कृष्णे च प्रतिपदादितः ॥ कलानां क्रमसंवृद्धि दा
दाः कृष्णशुक्लप्रभेदतः ॥ तिथिक्रमेण जायेत तथैवात्र दिनक्रमः ॥ गुरुतः शास्त्रतः सम्यक् ज्ञात्वा कुर्वीत देशिकः ॥ अज्ञात्वा कुर्वते यस्तु म्रियते मंदधीः स्वयं ॥ अथ
नित्यहोमेऽग्निस्थापनविधिः ॥ पूजास्थानस्येशानभागे कुंडं स्थंडिलं वा यत्नतः गोमयेनोपलिप्ते मूले नवीक्ष्यास्त्रेणाभ्युक्ष्यास्त्रेणैव कुशैः संताड्य कवचमंत्रेण प्रोक्ष्य
हमंत्रेण विष्णुरुद्रेंद्रदेवताकास्तिस्रो रेखाः प्रागग्राः ब्रह्मयमचंद्रदेवताका उदगग्रास्तिस्रो रेखाः कुशमूलेनाविलिख्य कुशांबुनास्त्रमंत्रेण संप्रोक्ष्य ह्रीं सर्वशक्तिकम
लासनाय नमः इति तत्र ध्येयोगपीठं संपूज्य तत्र मध्ये वह्नेशीं ऋतुमतीं संचिंत्य तद्योनौ वा वसाध्यस्थाने शिवबीजतया सूर्यकांतादिभवमग्निं प्रणवेन संस्थाप्य ओं चित्पिं
गल हन हन दह दह पच पच सर्वज्ञाज्ञापय स्वाहेति मंत्रेण कुशैर्मुखे फूत्कृत्याग्निं प्रज्वाल्य काष्ठैः प्रपूर्य ओं अग्निं प्रज्वालितं वंदे जातवेदं हुताशनं सुवर्णवर्णममलं
लं समिद्धं सर्वतोमुखमिति पठन् कृतांजलिरुपस्थायोपविश्य प्रांजलिः ओं हिरण्यायै नमः गुदे ओं कनकायै नमः । शिरसि ओं रक्तायै नमः मुखे ओं कृष्णायै नमः
नासिकायां ओं सुप्रभायै नमः नेत्रयोः ओं अतिरक्तायै नमः सर्वांगे ओं बहुरूपायै नमः इति सप्तजिह्वाविन्यस्य ओं सहस्रार्चिषे हृदयाय नमः । ओं स्वस्तिपूर्णा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

घोरिरसे स्वाहा। ॐ कृत्तिष्ठपुरुषायै शिखायै वषट्। ॐ धूम्रव्यापिने कवचाय हुं। ॐ सप्तजिह्वाय नेत्रत्रयाय वौषट्। ॐ धनुर्धराय अस्त्राय फट्। इति षडंगानि वि

अग्नये धायशिरसि अग्नये जातवेदसे नमः वामांसे सप्तजिह्वाय नमः। वामपार्श्वे अग्नये हव्यवाहनाय नमः। वामकट्यां अग्नये अश्वोदराय नमः। लिंगे अग्नये वैश्वानराय नमः।

दक्षिणकट्यां। अग्नये कौमारतेजसे नमः। दक्षिणपार्श्वे अग्नये विश्वमुखाय नमः। दक्षांसे अग्नये देवमुखाय नमः। इत्यष्टौ मूर्तीर्विन्यस्य गर्भरहितैर्दर्भैरग्निं प्रा

गादिक्रमेणोत्तराग्रैः पूर्वाग्रैश्च परिस्तीर्य वह्नेर्मुखे षट्कोणं विभाव्य तत्र प्रागुक्तषडंगानि संपूज्य तद्बहिः अष्टदलेषु प्रागाद्यष्टमूर्तीः संपूज्य तद्बहिश्चतुरस्रे इंद्रादिक्पालो

स्तदायुधानि च संपूज्य मध्ये ॐ वैश्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा। इत्यग्निं गंधादिभिः संपूज्यास्त्रमंत्रेण क्षालितायां भांडस्थाज्यमादाय नि

क्षिप्य मूले नाष्टधाभिमंत्र्य वसितस्य तीव्रालकायवेन प्रदीप्तदर्भद्वयेन नीराजनं दर्भद्वयमग्नौ निःक्षिप्य पुनर्दर्भाग्रं पश्चाल्लालास्त्रमंत्रेण घृते प्रदर्श्याग्नौ निःक्षिप्य स्रुक्

स्रुवौ तदभावे पलाशस्य मध्यपत्रद्वयमश्वत्थपत्रद्वयं वा गृहीत्वाऽग्नौ प्रताप्य कवचेन दर्भैः संमार्ज्य पुनः प्रताप्यास्त्रेण प्रोक्ष्य दर्भेषु निधाय मार्जनदर्भान् अद्भिः संस्कृत्याग्

ग्नौ निःक्षिप्य स्रुवेणाज्यमादायाग्ने दक्षिणनेत्रे अग्नये स्वाहा इति हुत्वा अग्नय इदं न मम। ततः स्रुवेणाज्यमादायाग्ने वामनेत्रे सोमाय स्वाहेति हुत्वा सोमायेदं न

मम। पुनरग्ने भालनेत्रे अग्नीषोमाभ्यां स्वाहा। वह्नेर्वक्त्रे अग्नये स्विष्टकृते स्वाहा। ततः ॐ भूः स्वाहा। अग्नय इदं न मम। भुवः स्वाहा। वायव इदं न मम। स्वः स्वाहा। सूर्याये द

न मम। ॐ भूर्भुवः स्वः स्वाहा। प्रजापतय इदं न मम। इत्याहुतिचतुष्टयं हुत्वा ओं वैश्वानर जातवेदेति मंत्रेण हुतित्रयं हुत्वाऽग्नेर्गर्भाधानं संपादयामि स्वाहेति गर्भाधा

नपुंसवनसीमंतोन्नयनजातकर्मान्नप्राशनचूडाकरणोपनयनसमावर्त्तनविवाहाख्यान् पृथक् पृथक् अष्टावष्टावाहुतीर्हुत्वा प्रागुक्तेजिह्वादिमूर्त्तिदेवताभ्यः स्वाहे

रण्याय स्वाहेत्यादि तत्तन्नामभिश्चतुर्थ्यंताभिः स्वाहा। गरेकैकामाहुतिं हुत्वा। ओं स्वाहा। ओं श्रीं स्वाहा। ओं श्रीं ह्रीं स्वाहा। ओं श्रीं ह्रीं क्लीं स्वाहा। ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं स्वाहा। ओं श्रीं

ह्रीं क्लीं ग्लौं गं स्वाहा। ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरवरद स्वाहा। ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरवरद सर्वजनं मे स्वाहा। ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरवरद

सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा। इति गणपतिमंत्रैर्दशधा विभज्य हुत्वा पुनः समस्तेन महागणपतिमंत्रेण पंचविंशत्याहुतीर्हुत्वा मूलमंत्रस्य षडंगमंत्रैः षडाहुतीर्हुत्वा मूल

मंत्रेण पंचविंशत्याहुतीर्हुत्वा आवरणदेवतानामेकैकामाहुतिं हुत्वा ॐ भूरग्नये च पृथिव्यै च महते च स्वाहा। ॐ भुवो वायवे चांतरिक्षाय च महते च स्वाहा। ॐ स्वरादित्याय च

दिवे च महते च स्वाहा। ॐ भूर्भुवः स्वश्चंद्रमसे च नक्षत्रेभ्यश्च दिग्भ्यश्च महते च स्वाहा। इति चतस्र आहुतीर्हुत्वा ॐ इतः पूर्वं प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो जाग्रत्स्वप्नसु

षुप्त्यवस्थासु मनसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिश्ना यत्स्मृतं यदुक्तं यत्कृतं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२५६
256

इत्यष्टावेकां वा त्वाहुतिं हुत्वा वह्निं संपूज्य पूजातिरिक्तं सिक्थार्थं ददामि सघृतं तिलं। ॐ हूं सांगं कुरु कुरु स्वाहेति हुत्वा ॐ सहस्रार्चिर्महातेजा नमस्ते च कृ-
रूपधृक्। सर्वाशिने सर्वगत पावकाय नमोस्तु ते। त्वं रौद्र घोरकर्मा च घोररूपस्त्वं नमोस्तु ते। विष्णुस्त्वं लोकपालेशः शिवोसि मन्त्र प्रयच्छ मे॥ इत्यग्निं प्रार्थ्य घृतेन
स्रुवमापूर्य तदुपरि पुष्पं दत्वाऽधोमुखेन स्रुवेण तन्मुखं पिधाय मूलमन्त्रेण वौषडन्तेनाहुतित्रयं हुत्वा प्रोक्षणीयजलेन वह्निं परिषिच्य स्वेष्टदेव-
तत्र संपूज्य संहारमुद्रया स्वहृत्पुष्पस्थाप्याग्निं संपूज्य भो भो वह्ने महाप्राज्ञ सर्वकर्मप्रसाधक। कर्मान्तरेपि संप्राप्ते सान्निध्यं कुरु सादरं। इत्यग्निं प्रार्थ्य संहारमु-
द्रया स्वहृत्पुष्पे संयदिति नित्यहोमेऽग्निस्थापनविधिः॥ ॥ अत्र निजपूजाविधिस्तु श्रीविद्यायाः प्रागेव निरूपितः सांप्रतं सामान्यतः सर्वेषां मन्त्राणां नि-
त्यपूजाविधिः प्रदर्श्यते॥ पूजा द्विविधा। अनिर्माल्या सनिर्माल्या चेति। अनिर्माल्या मानसपूजा। सनिर्माल्या बाह्यपूजा। तदुक्तं तत्वसारे॥ अनिर्माल्यं सनि-
र्माल्यमर्चनं द्विविधं मतं। देवे मनो भवेद्येन गन्धपुष्पैः स्रगादिभिः। यदर्चनमनिर्माल्यं दिव्यभोगापवर्गदं। आधारे हृदयादिसंस्थे ते योगाद्वै मनो [illegible] मनःके-
येत क्रियते सम्यक् सनिर्माल्यं तदर्चनं। जातमात्राणि पुष्पाणि घ्राताम्येव च निसर्गतः। पंचभिश्च महाभूतैर्भुक्ताशं शिंशानि तथा॥ प्राणिभिश्चाद्विरेफाद्यैश्चोद्यैरे-
वन्न संशयः। अतो निर्माल्यमित्युक्तमिति॥ अत्र वादे यतीनामधिकारः॥ यदाहागस्त्यः॥ द्विविधं स्याद्ब्रह्म मनो बाह्यान्तरमुपासनं। न्यासिनामान्तरं प्रोक्तमि-
ति॥ यत्तु मनसा पूजयेत्कामी पुष्पैर्वारणसंभवैः। शिवार्थं पुष्पहिंसायां न भवेत्सुतरां हिंसकः। तदाज्ञितं द्विजयतिपरं॥ परिव्राड्ध्यानमात्रेण होमदानादिभिर्वि-
नासवे दुःखपिशाचेभ्यो भुक्तो भवति नान्यथा। पुष्पाणि स्त्रियो गृहस्थाश्च मंगलैर्मंगलार्थिनः। पूजोपकरणैः कुर्युरद्युर्दानानि वा हेलां। वानप्रस्थाश्रमयतयो यद्व-
यं कुर्युरन्वहं। संस्कारान्न निवर्तेत विध्यतिक्रमदोषतः। आरूढपतिता ह्येते भवेयुर्दुःखभाजनमिति। कुंभसंभवोक्तेः॥ देवयतीनां संयतेन्द्रियत्वे दोषायैवेदो
तस्तेषां मानसपूजनमेव विहितमिति॥ यद्वा सर्वेषामेवाधिकारः॥ यदुक्तं पद्मपुराणे॥ स्मरणे पूजने विष्णोस्तथा मानसपूजने। सदाधिकारः सर्वेषां पापहापात-
किनामपीति॥ अत्र तु गृहस्थानामेवाधिकारः॥ यदुक्तमगस्त्येन॥ अत्र येषामुभयं तथेति। अत एव गृहस्थानामुभयं आभ्यन्तरं बाह्यं चात्र तन्त्रान्तरेपि तन्त्रे
बाह्यार्चनस्यांगत्वेनोक्तं। न केवलं मानसार्चनं निषेधदर्शनाद्गृहस्थस्य स्वयमेव॥ न गृहीतान्नमात्रेण परत्रेह च मंगलं। प्राप्नोतीति च इदं दने तानहो मानसिर्विना
गृहस्थायादिदानादि दद्यान्न तु कुर्यादपि। पूजयेद्विधिनानेन कः कुर्यादेतदन्वहं। न ब्रह्मचारिणो दानमधिकारोस्ति भामिनि। नारण्यवासिनो शक्तिर्वै ते संति

श्री
२५६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कलौ युगे॥ गुरुभ्योपि च सर्वेभ्यः केशवादात्तुमपीक्षत इति। अत्र च घ्रातपुष्पा फलं सिद्धदलं नो मानसा यथा तस्मादपरिहार्यत्वादन्यथा वानुपायतः। अ
त्वत्यबुद्धित्वतो नृणां बाह्यपुष्पैर्भवेत्क्रियेति। यत्तत्वसारवचनं तत्तदंगभूतस्याभ्यंतरयजनस्यात्यंतमावश्यकत्वात्। गृहस्थानामुपपादयतीति। तस्माद्गृहे
स्थानां बाह्यपूजैव नित्या सा च पंचविधा॥ उक्तं च मंत्रतंत्रप्रकाशे॥ पूजापि च विधा प्रोक्ता पांचरात्रादितंत्रके। ताश्चाभिगमनबोपादानेज्याध्याययोगकाः। तत्राभि
गमनानामंत्रिभिः परिकीर्त्यते। समार्जनोपलेपादिसंस्कारो देवमंदिरे। उपादानं भवेद्देवपूजासाधनमेलनं। ततश्चापि भवेदित्यागंधपुष्पादिभिः पुनः। पीठ
पूजाव देवस्य सांगावरणपूजनं। मंत्रार्थभावनापूर्वं जपो मंत्रस्य कीर्तितः। तत्कास्त्राध्ययनं सम्यक्स्वाध्यायो मंत्रिभिः स्मृतः। गुरुदेवात्मनामैक्यभावनायो
गउच्यते। सालोक्यमपि सारूप्यं सामीप्यं राष्टिनामकं। सायुज्यमपि पंचानां फलान्येवं विदुः क्रमादिति॥ तत्रादावित्यानि रूपलेन सर्वासामपि नित्यरूपलं स्या
दित्यतः प्रधानभूतेज्याति रूप्यते॥ तत्र श्रीनारदपंचरात्रे॥ निशावसानेशयनात्स्मृत्वा नारायणं प्रभुं। उत्थाय दक्षिणांगेन भूमौ पादं न्यसेद्बुधः। निशावसाने
पश्चिमे यामे। कश्चिद्यामध्यमौ यामौ रात्रौ सुप्त्वा विशांपते। संचिंतयंति धर्मार्थौ यामे तूत्थाय पश्चिम इति भारते चोक्तः। दक्षिणांगेनोत्थायणं स्मृत्वेति संबंधः। नारा
यणमित्युपलक्षणं। तेन स्वेष्टदेवतां स्मृत्वेत्यर्थः॥ उत्तरतंत्रे॥ रात्रिशेषे समुत्थाय कृत्वावश्यकमादरात्। रात्रिवासः परित्यज्य वाससी परिधाय वा। आचम्य
शुद्धदेहः सन्देवतायागमंदिरं। मार्जयित्वोपलिप्याथ भक्तियुक्तस्य शक्तिभिः। उपविश्य शुचौ देशे प्राङ्मुखो वाप्युदङ्मुखः आसने। प्राणायामत्रयं कृत्वा कृत्वा न्या
संविधानतः। न्यासं चक्रष्यादिन्यासं निर्माल्यमपकृष्याथ दद्यात्पुष्पांजलिं तथा। अर्घ्यपाद्यनिवेद्याथ दद्याद्दंतधावनं। मुखप्रक्षालनं दत्वा दद्यादाचम
नीयकं। करास्यप्रोंछनायाथ दद्याद्वासो मलं शुभं। दक्षिणामूर्तिसंहितायां। प्रातरुत्थाय देवेशि संस्मरेत्परमं कुलं। कर्पूरगौरं संस्मरेत्तत्र श्रीगुरुं देवरूपिणं सु
प्रसन्नं लसद्भूषामंडितं शांतिभूषितं। भैरवतंत्रे॥ ब्रह्मांबुजे कर्णिकमध्यसंस्थे सिंहासने संस्थितदिव्यमूर्तिं। ध्यायेद्गुरुं चंद्रशिलाप्रकाशं चित्पुस्तकाभीतिवरान्
दधानं। श्वेतांबरं श्वेतविलेपपुष्पमुक्ताविभूषं मुदितं त्रिनेत्रं। वामांकपीठस्थितरक्तशक्तिं मंदस्मितं सांद्रकृपानिधानं। रक्तांगरागाभरणां वराढ्यां स्मेराननां
पीनकुचां प्रियांके। वामेन निघ्नत्समतिरक्तकांतिं वामेन लीलाकमलं करेण। ध्यायेद्वामामपरेण नाथमाश्लिष्य गाढं त्रिभुजां त्रिनेत्रां। पद्मे शिरसि गुरुरूपा
दांबुजहृद्दे संस्मरेन्निजमूर्धनि। उत्तरतंत्रे च वचनात्। अर्चयेद्गंधपुष्पाद्यैर्वैहिकैर्मानसैस्तथा। नाममंत्रस्य संकेतसंसिद्धेर्गुरुकीर्तितैः। न दद्यात्तु गुरुभ्यो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰धार्णव
२५७
257

यजनमंते वै समर्पयेत्॥ स्तुवीत स्तुतिभिः प्रीतस्त्वाचार्यः सर्वसिद्धये॥ प्रातः स्मरणातिरिक्तकाले स्वगुरुध्यानमाह॥ शैवागमे॥ दीक्षाकाले यथारूपं स्वस्यानुग्रहकर्म
णि। दृष्टं तत्तेन भावेन ध्यायन्नाह्निकमाचरेदिति॥ वैखानसपंचरात्रे॥ मध्ये वा रात्रिशेषे तु काले सूर्योदयावधि। अरुणोदयावधीत्यर्थः। तस्यैव स्नानकालत्वात्। कर्त्तव्यं
सजपध्यानं नित्यमाराधकेन वै॥ कपिलपंचरात्रे॥ विमृश्य पंचधा रात्रिशेषे देवार्चनादिकं। तथैव होमं तथा ध्यानं नित्यं कुर्वीत साधकः॥ उत्तरतंत्रे॥ इति स्मृत्वा हृदि स्थीयं ध्याये
दिष्टां च देवतां गुरुदेवतयोरैक्यं भावयेच्च निराकुलः॥ इष्टार्थं प्रार्थनां कृत्वा त्वां संप्रार्थयेत्ततः। इष्टदेवस्य भक्तेश्च तत्साम्यात्सानुसारतः। विन्यस्य पादमुत्थाय कुर्याद्दावश्यकीं
क्रियां॥ प्रार्थनाश्लोकस्त्वग्रे वक्ष्यते॥ दृष्टमुच्चार्य लब्ध्वा ज्ञातो दिशिकः शौचमाचरेत्॥ नारदपंचरात्रे॥ पदे पदे स्मरेद्विष्णुं दूरे यायाद्गृहालयात्। ततः उद्धृत्य देवा मंत्रेणानेन संदे
शिकः॥ तृणलोष्ठप्रक्षेपेण दत्त्वा तालत्रयं पुनः। उत्तिष्ठंतु पयो देवा गंधर्वा यक्षराक्षसाः। परितस्त्यजतां स्थानं विण्मूत्रोत्सर्जनाय मे। कृत्वा मलं श्रुतिं तत्र वा ससा... प्रक्षेप्य
वा कं मस्तकं। रवं दिशं च नवीक्षेत ततो यायाज्जलाशयं। शौचं कृत्वा यथाशास्त्रविधिनाचमनं ततः। दंतकाष्ठं ततो भुंक्त्वा स्नायात्तदनु नारद॥ द्विजेति नारदसंबोधनं। ओं ल
यात् हरेः। इषुक्षेपं दूरमतीत्य निर्ऋत्यामिषुनिक्षेपमतीत्याभ्यधिकां भुवमिति विष्णुवचनात्॥ शौचमाह नारदपंचरात्रे॥ तिस्रो लिंगे मृदा देया एकैकांतरमृत्तिकाः। पंच वा
मकरे देयाः तिस्रः पाण्योर्विशुद्धये॥ मूत्रोत्सर्गे विशुद्धिः स्यात्पुरीषस्यापनेतरे। पंचापाने मृत्तिकाः स्युरेकैकांतरमृत्तिका। दशवामकरे देयाः सप्त तूभयहस्तयोः। पादयो
स्तिस्रभिः शुद्धिर्न घ्राणशुद्धिस्तु पंचभिः॥ निर्घोतये ततो विप्रकच्छौ वै सप्तमृत्तिकाः। स्वेदे हे स्वेददोषघ्नं ब्राह्मणः कर्मसिद्धये। मत्कातो क्षत्रियोऽर्धोच वर्षो शक्ये वे निरूपिता। प्राव
णमुक्ता वयेत्तस्मादेकमन्त्रवर्जितं। शरद्ग्रीष्मवसंतेषु नित्यं कार्यं क्रियापरैः॥ एतस्मादपि चैकैकां पममृत्तिकां परिलोपयेत्॥ हेमंते शिशिरे चैव श्रोत्रियः संयतः स्थितः। पथि
शौचविधानं च देशकालानुरोधतः। गंधलेपमपास्यैव मनः शुद्धाविशुद्ध्यतीति। एकैकांतरमृत्तिका इत्यस्यायमर्थः॥ प्रथममेकवारं मृज्जलैर्लिंगं प्रक्षाल्य ततो वामकरमे
लैः प्रक्षाल्य पुनर्लिंगमिति क्रमेणेति॥ कपिलपंचरात्रे॥ यदिवा रात्रिशेषं शौचं तदर्धं निशि कीर्तितं। तदर्धमातुरे प्रोक्तं मातुरस्यार्धमध्वनीति। दंतकाष्ठमप्याह दक्षिणामू
र्त्तिः॥ क्लीं मंते कामदेवाय सर्वजनं बालिखेत्। प्रियायेति हृदंतोयं मंत्रं दंतविशुद्धये॥ तथा पंचमीश्वरतंत्रे॥ प्रत्यहं दंतकाष्ठं तु ...क्षकाष्ठे तु मा... एल। मोहजे त्वादिरं
प्रोक्तं स्तंभने वृलपल्लवं। वश्ये वाश्वत्थकाष्ठं तु रक्षार्थं वजुनस्य हि। न्यग्रोधं मो महादेवि त्रिलोकेषु न विद्यते॥ उत्तरतंत्रे॥ वक्रं मल्लाणुनाभिः प्रक्षालयेत्सिद्धहेतवे॥ अ
थ स्नानं॥ तच्च त्रिविधं॥ औदकं मंत्रध्यानभेदात्। तत्रौदके स्नानं॥ नारदपंचरात्रे॥ अथाधिकारसिध्यर्थं स्नानं वक्ष्यामि पर्वतः। येन मनसो निर्विकल्पस्य पापहोमार्हतां व्रजेत्॥

श्री
२५७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शंकुनास्त्राभिजप्तेन भुवि स्थाप्य मृत्तिकां । गृहीत्वास्त्रेण संचित्य यायाज्जलनिकेतनं । तत्रादौ जलकूलं तु क्षालयेदस्त्रवारिणा । मृदं कृत्वा द्विधा तत्र एकं
ना गोपर्णं नतः । निधाय गोमयं दर्भास्तिलोद्धाप्य अभिमंत्रितान् । लौकिकं गौणमध्येन भागेनैकेन यत्नतः । मलस्नानं पुरा कृत्वा विधिस्नानं समाचरेत् । अ
भिमंत्रितानस्त्रेण । विधिस्नानं वैदिकं स्नानं स्मृतिसमुच्चये । न प्रातर्मृत्तिकास्नानं कुर्यात्त्रिशिखागोमध्ये । वसिष्ठसंहितायां कृत्वादौ वैदिकं स्नानं ततस्तां
त्रिकमाचरेत् । विन्यस्यांगेषडंगानि प्राणायामपुरःसरं । श्रीसूर्यमंडलात्तीर्थमाकृष्यांकुशमुद्रया । आत्मरक्षां ततः कुर्याद्दिग्रक्षेपेण वास्त्रतः । निमज्य त
त्र श्रीदेवं ध्यायन् शक्त्या मंत्रं जपेत् । अन्यकुंभमुद्रां च बध्वा सिंचेत् स्वमूर्धनि । तीर्थावाहनमंत्रास्तु प्रयोगे वक्ष्यते । एतत्तीर्थं पि फुल्लानि शयार्घ्यं सावाहनं स्ना
नमभिध्याय । वह्निपुराणे । योनेन विधिना स्नायात् यत्र कुत्र जले द्विजः । स तीर्थफलमाप्नोति तीर्थे दशगुणं फलमिति । सिंचेत् स्नात्रिर्वाधो । सप्तकृत्वोभिषिच्या-
थ मनुना मंत्रितैर्जलैरिति कपिलपंचरात्रात् । त्रिधाभिषिच्य मूलेनेति उत्तरतंत्रात् । तथा ततः संक्षेपतो देवान्मनुष्यांस्तर्पयेत्पितॄन् । स्नात्रे विशेषमाह त्रिपुरार्ण
वे । विधाय वैदिकं स्नानं ततस्तांत्रिकमाचरेत् । मृदमस्त्रेण वा यतेन तामभिमंत्र्य वा । शिखामंत्रेण संशोध्य मंत्रयेन्मूलमंत्रतः । मूर्धादिपादपर्यंतं विलिप्य च
तया वपुः संमुखीकरिणीं मुद्रां बध्वा प्राणान्निरुध्य वा । निमज्य तत्र हृष्टीमुत्थाय नाभिमात्रजले स्थितः । प्राणानायम्य ततः कृत्वा मूलमंत्रेण मंत्रवित् । विन्यस्य च षडंगा
नि कल्पयेत्तीर्थमग्रतः । ततः संप्रार्थयेत्तीर्थं सूर्यात्तन्मंडलं ततः । सृणिमंत्रेण मंत्रज्ञो मिलितांकुशमुद्रया । तीर्थावाहनमंत्रेण तीर्थमावाहयेत्प्रिये । मूलमंत्रेण सं
योज्य कल्पिते तीर्थमंडले । तीर्थशक्तिं च तत्रैव समावाह्यार्कमंडलात् । ध्यात्वा तन्मनुनाभ्यर्च्य गंगामंत्रेण मंत्रयेत् । सप्तकृत्वः शिवेन चाभिमंत्रणमंत्रद्वयं प्रिये जलं करे
व्योमषट्दीर्घस्वरभिन्नं सबिंदुकं । सर्वानंदमये तीर्थशक्तिं चेहि युगं द्विठः । जलं वकारः । व्योम हकारः । तेन क्षाए तल षट्दीर्घस्वरभिन्नो क्रां क्रीं क्रूं क्रैं क्रौं क्रः इति द्विठः स्वाहाकारः
तथा । एकविंशाक्षरः प्रोक्तस्तीर्थशक्तिमनुः प्रिये । अत्र त्रिशक्तीति सर्वोधनपदं दीर्घत्वात् । वकारो विसर्गिप्लुतकः । एकविंशाक्षर इत्युक्तेः । तारं नमो भगवति कुर्यादेवं ततो विको
अंबालिके महामालिके ह्येहि भगवत्यथ । अशेषतीर्थजलवाले मायाश्रीबीजयोरथ । शिवजटाधिरूढे च गंगे गंगांबिके द्विठः । गंगाविद्येयमाख्याता त्रिपंचाशदक्षरैः । तारः
प्रणवः । माया ह्रीं द्विठः स्वाहाकारः । अत्रैवेति दिव्यत्वात् । सुगममन्यत् । तथा । भुवनेश्याः समालोक्य अमृतीकृत्य सुधांशुना । कवचेनावगुंठ्याथ संरक्ष्यास्त्रेण मंत्रयेत् । मू
लेन देवतां तत्र सांगां सावरणां प्रिये । समावाह्य जले ध्यात्वा तद्रूपं निर्गतां । ध्यात्वा तीर्थं स्मरन्मूलं मंत्रं मंत्रेण तर्पयेत् । त्रिधा देवीं समुत्तीर्य जलाद्धौते शुभांशुके । परिधा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्णे
२५८

258

मार्थतिलकं कृत्वा संध्यां समाचरेत्। तीर्थशक्तिध्याने प्रयोगे वक्ष्यते। अथैत च्छारुणस्नानाशक्तानां मंत्रस्नानविधिमाह। नारदपंचरात्रे। अथ मंत्रं प्रवक्ष्यामि लोपामा
वेतु यत्कार्यं दुर्गे काले तु शीतले। तमन्वेक्षि प्रसिध्यर्थं गुरुकार्ये धनं द्विजः। प्राप्य पद्यथविघ्ने द्विनिशाभागे तथा मुने। घक्षाल्य पादाववाचम्य प्रोक्ष्य के नतु वारिणा। स्थानं दश
दिशः प्राग्वक्त्रसंशोध्योपविश्य ततः। अस्त्रं हस्ततले न्यस्य क्रमान्न्यासोस्ततस्तु वै। मूलमंत्रादितः सर्वमंत्रगणेनैव। केवलोदकस्नाना संस्कारपवित्रितात्मा प्र
भासादिषु तीर्थेषु यत्फलं स्नातकस्य तु। तेषां दशगुणं स्नाना मंत्रस्नानस्य नारद। ध्यानस्नानमथो वक्ष्ये ध्यानमपि परं च यत्। रवास्थितं पुंडरीकाक्षं मंत्रमूर्तिं प्रभुरमृत
तत्पादोदकजां धारां निपतंतीं स्वमूर्धनि। चिंतयेत् सूक्ष्मरंध्रेण प्रविशंतीं स्वकां तनुं। तया संक्षालयेत् सर्वमंतर्देहगतं मलं। तत्क्षणाद्विरजा मंत्री जायते स्फटिकोपमः।
इदं स्नानं वरं भात्रात् स्नानेश तगुणं स्मृतं। तस्मादेकतमे स्नाने कार्यं श्रद्धापरेण तु। स्नानपूर्वाः क्रियाः सर्वा यतः सम्यास्तु नारद। तस्मात् स्नानं पुरा कुर्यात् ... कू
आत्मनः। शैवागमे॥ मनसा मूलमंत्रेण प्राणायामपुरःसरं। कुर्वीत मानसं स्नानं सर्वत्र विहितं च तत्। पुंडरीकाक्षमित्युपलक्षणं। तेन स्वेष्टदेवतां स्मरेदिति। मंत्र
सुस्नेष्वप्यशक्तेषु। ततः शिवात्मकैर्मंत्रैः कृत्वा तीर्थं शिवात्मकं। माहेन्द्रे सहितामंत्रैः स्ततो यसमाचरेदिति॥ शैवागमात्॥ संहिताणु। व्योमव्यापी च यो मंत्रः पंच ब्रह्म
यानि वा ये मंत्राः शिवगायत्र्या रुद्रं वेति यथाक्रमं। सर्वपापहराः प्रोक्ता विद्येयं शिवसंहितेति। व्योमव्यापी तु। ओं नमो भगवते व्योमव्यापी चैव प्रकीर्त्यते। ...
तत्र द्व्येयं व्योमव्यापी प्रकीर्तितं इति। नारदपंचरात्रे॥ सुधौतं परिधायाथ वस्त्रयुग्ममखंडदं। तदभावाद् धःशाटीयोगपट्टकसंयुतं। नवैकवाससा यस्मात्कवित
नेकदा चन। नृसिंहपुराणे॥ तक्रांतिकं समासाद्य शुक्ले धौते च वाससी। परिधायोत्तरीयं च न कुर्यात्केशधूननं। स्मृतिसमुच्चये। बहिःस्नानस्तु न यादे स्नानवस्त्र
मधस्यजेत्। ऊर्ध्वं त्यजेत् स्नानवस्त्रं गृहस्नातो यदा भवेत्। उत्तरोम दक्षिण्यं सालये शुद्धिहेतवे। निष्पीड्य स्नानवस्त्रं तु प्रातःसंध्यां समाचरेत्। मध्याह्ने तर्पणादूर्ध्वं
वस्त्रनिष्पीडनं भवेत्। यामले। विधाय वाससी शुद्धे तिलकं वर्णभेदतः। वसिष्ठः। ऊर्ध्वपुंड्रं त्रिपुंड्रं वा कृत्वा संध्यां समाचरेत्। अत्र वाशब्दः ऊर्ध्वपुंड्र... परलो
परलोपस्थापकः। अत एव नारदपंचरात्रे॥ ब्राह्मणस्योर्ध्वपुंड्रं स्यात् क्षत्रियस्य त्रिपुंड्रकं। वैश्यपुंड्रमर्धचंद्रं शूद्राणां वर्तुलाकृतीति। ऊर्ध्वपुंड्रलक्षणं तु कूर्मपुराणे।
यस्तु नारायणं देवं प्रपन्नः परमं पदं। धारयेत् सर्वदा शूलं ललाटे गंधवारिभिः। यत् तत्प्रधानं त्रिगुणं ब्रह्मविष्णुशिवात्मकं। धृतं तेन भवेत् ... सशयः।
शेष यथाशक्तानां तु यानुवर्णिकानामपि त्रिपुंड्रधारणमावश्यकं। विना भस्म त्रिपुंड्रेण भक्षणात् सर्वपापानां भस्मेति परिकीर्तितं। अत एव कार्ये ... स्नानं कृत्वा

श्री
२५८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यः स्नाति भस्मना तत्सर्वं भगते भस्मयथाग्निस्तेजसा वनमिति लिंगपुराणवचनात्। भस्मत्रिपुंड्रधारणविधिस्तु बोधायनीयसंहितायां। शिवाग्नेर्भस्मसंग्राह्यमग्निहोत्रो[illegible]द्भवं तु वा।
वैवाह्याग्नुद्भवं वापि पक्वं शुचि सुगंधि वा। कपिलायाः शकृच्छस्तं गृहीतं गगने पतत्। न क्लिन्नं नातिकठिनं न दुर्गन्धि न चोषितं। उपर्यधः परित्यज्य गृह्णीयात्तं यदा खंडीकृ
त्य शिवाग्नौ तु निक्षिपेन्मूलमंत्रतः। अपक्वमतिपक्वं च संत्यज्य भसितं सितं। आदाय वाससा लोढ्य भस्माधारे विनिःक्षिपेत्। भस्मसंग्रहणं कुर्यो द्व[illegible]तिसातिउ
हासने कृते यस्माद्यद्भस्म प्रजायते। गोमयापहरणादेर्विशेषमाह तत्रैव। यद्वा धरामसंस्पृष्टं सद्य एवानीय गोमयं। गोमेन पात्रे संशोष्य त्रपोरणविनिर्दहेत्। पुरुष
णसमुद्धृत्य शान्तेन विशोधयेत्। इत्थं तु संस्कृतं भस्म अग्निरित्यादिमंत्रतः। तस्मात्कुलेति यजुषा मंत्रेण रुद्रसंख्यया। प्रणवाद्यैस्तुर्यो हृदंते नामभिः शीर्षकैः पंचवर्ण
द्यक्षराद्वैभीलांकोदरहस्तु वा। त्रिपुंड्रधारणं कुर्यान्मूर्ध्नि पंचाक्षरेण वा। त्रिपुंड्रं धारयेन्मंत्री साक्षाच्छिव इवापरः। नामभिः सद्योजातादिभिः असरावत् असद्यवाव
कः नामपंचकत्वात्। अत्र त्रिपुंड्रधारणेऽङ्गुलिनियमो जाबालोपनिषज्जलेन॥ त्रिपुंड्रं धारयेत्सश्वा कुलविष्णुशिवात्मकं। मध्यांगुलिभिरादाय तिसृभिर्मूलमंत्रितो।
अनामामध्यमाङ्गुष्ठैरथवा स्यात्त्रिपुंड्रकं॥ स्कंदपुराणे॥ सनत्कुमारं प्रति श्रीशिववचनं॥ सद्यादिभिर्[illegible]ब्रह्ममये महामंत्रैश्च पंचभिः परिगृह्याग्निरित्यादिमंत्रैर्भ ना
स्माभिमंत्रयेत्। मानस्तोकेन संमर्द्य शिरोललिपेत्त्रियंबकं। त्रिस्रो रेखा भवंत्येषु स्थानेषु मुनिपुंगव। भ्रुवोर्मध्यं समारभ्य यावद्दन्तो भवेत्तु वा। मध्यमानामिकांगुल्यो मध्ये न प्र
तिलोमतः। अंगुष्ठेन कृता रेखा त्रिपुंड्रस्याभिधीयते। तिसृणामपि रेखाणां प्रत्येकं नवदेवताः। अकारो गार्हपत्योऽग्निर्भूर्धर्मात्मा रजोगुणः। ऋग्वेदश्च क्रियाशक्तिः प्रात
तः सवनमेव च। महादेवश्च रेखायाः प्रथमायाः प्रकीर्तितः। उकारो दक्षिणाग्निश्च नभः सत्त्वं यजुस्तथा। माध्यंदिनं तु सवनं इच्छाशक्त्यंतरात्मकः। महेश्वरश्च रेखाया द्वितीया
यास्तु देवताः। मकारो हवनीयश्च परमात्मा तमो दिवौ। ज्ञानशक्तिः सामवेदस्तृतीयसवनं तथा। शिवश्चेति तृतीयाया रेखायास्त्वधिदेवताः। एतानि नित्यं नमस्कृत्य त्रिपुंड्रधा
रयेत्तु विगमहेश्वरव्रतमिदं सर्ववेदेषु कीर्तितं। मुमुक्षुभिर्मनुष्यैः सेव्यं पुनस्तेषामसंभवः। त्रिपुंड्रं धारयेद्यस्तु भस्मना विधिपूर्वकं। ब्रह्मचारी गृहस्थो वा वानप्रस्थो यति
रेव वा। महापातकसंघातैर्मुच्यते चोपपातकैः। तथान्यैः क्षत्रविट्शूद्रस्त्रीगोहत्यादिपातकैः। वीरहत्याश्वहत्याभ्यां मुच्यते नात्र संशय इत्यादि। अथ प्रकारांतरेण तिलक
प्रकारस्तु। इत्थं तु संस्कृतं भस्म अग्निरित्यादिमंत्रतः। विमृज्यांगानि संस्पृश्य पुनरादाय मंत्रतः। तस्मात्कुलेति यजुषा मंत्रेण रुद्रसंख्यया। ललाटे ब्रह्म चिह्नेयं हृदये मह
वाहनं नाभौ स्कंदो गले पूषा रुद्रो दक्षिणबाहुके। आदित्यो बाहुमध्ये वशी शीघ्रमणिबंधके। वामदेवो वामबाहौ राहुमध्ये[illegible]नमः मणिबंधे च वसवः पृष्ठे द

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शेहरः स्मृतः। शंभुः कुकुदि संप्रोक्तः परमात्मा शिरः स्मृतम्। अमंत्रकं वा प्रवीयसंहितायां। पुनर्न्यस्तकरो मंत्री त्रिपुंड्रं भस्मना लिखेदिति। एतत्‌ऊर्द्ध्वादि विषयं।
अत्र भस्मधारणे ये विशेषास्ते वक्ष्यंते॥ श्यामा वामकेश्वरतंत्रे षट्शत्यां। श्रीविद्यायजनप्रकरणे।। त्रिपुंड्रकविधारी चेति। एतत्त्रिपुंड्रधारणं चंदनादि सुगंध
द्रव्येण कार्यं। रम्यं त्रिपुंड्रं दधज्जाले नेदनं चंदनेन जननि ध्यायामि ते मंगलमिति भवेगता श्री ह्रीं सेख्लेलात्। अथ संध्या।। तत्र महाकपिलपंचरात्रे गुप
विश्यभुवौ देशे प्राणायामत्रयं क्रमात्। मूलमंत्रेण कृत्वा तु देहे कुर्वीत मार्जनं। शैवागमे प्राणायामत्रयं कृत्वा मूलमंत्रेण मंत्रवित्। अंगानि विन्यसेद्देहे करन्या
सपुरःसरं। अमृतीकृतपुरतोऽज्जलं वै धेनुमुद्रया। अभिमंत्र्य च मूलेन सप्तवारं च साधकः। अकारादिक्षकारांतैर्मातृकार्णैः सबिंदुभिः। प्रसन्नं प्रोक्षये
न्मूर्द्ध्नि कुशैर्मूलेन च त्रिधा। देवं ध्यात्वाथ मनुवित् भानुमंडलसंस्थितं। आदाय तोयमामंत्र्य बीजैर्भूतात्मकैस्तथा। लं वं रं यं हमिति वतान्युक्तानि सुरार्चिता। समस्त
कृत्वा ततो मूलमंत्रेण त्रिः पुनश्च ततः। वामहस्ते निधायाथ गलितैर्जलबिंदुभिः। संप्रोक्ष्य मूलमंत्रेण दक्षहस्तेन मूर्द्धनि। नासयाकृष्य शिष्टेन तेजोरूपेण
ते ततः। प्रविश्यांतर्गतं सर्वं मलं संशोध्य निर्गतं। दक्षनासापुटेनैव ततस्तत्वा दक्षिणहस्तगं। वामभागे वज्रशिलां ध्यात्वास्त्रेण च ततः क्षिपेत्। प्रक्षाल्य हस्ता
वाचम्य मूलमंत्रेण मंत्रवित्। गायत्र्याथ च मूलेन दद्यादर्घ्यत्रयं बुधः। शिवाय मंडलस्थाय रवेर्मूलेन तर्पयेत्। त्रिधा ततस्तु गायत्रीमष्टाविंशतिवारकं ज
जपित्वा मूलमंत्रं च शतमष्टोत्तरं ततः। समर्प्य तज्जपं मंत्री देवमुद्रास्य मंडलात्। निधाय स्वीयहृदये ततस्तर्पणमाचरेत्। इति। मूलेनार्घ्यदानं तु गायत्री रहितं मं
अपरं तु ये।। तथा शैवागमे।। संध्योपासनकर्त्तव्यः शंभोराज्ञैवमेव हि। दीक्षितः संध्ययाहीनो न दीक्षाफलमश्नुते। संध्याहीनो न्यसं ध्यायां पूर्वसंध्याक्रियामथ।
विधायोत्तरसंध्यायाः क्रियां कुर्याद्दतं द्वितः। अत्र त्वप्राधान्येनापि कर्तव्यं यद्युक्तं तंत्रराजे।। स्नानसंध्यार्चनालोपे जपेद्विंशोत्तरं शतं इति। तथा। ध्यात्वा देवं जले
सम्यक् पूजयित्वाथ मूलतः। अष्टोत्तरशतावृत्त्या तर्पयेन्मूलमंत्रतः। तदर्धेन ततो दशधा वाथ तर्पयेत्। ततस्तदंगावरणदेवतास्तर्पयेत्क्रमात्। एकैकांजलिना
ततस्तन्नाममंत्रेण मंत्रवित्। पुनः संपूज्य देवेशं सांगावरणकं ततः। समुद्वास्य हृदि स्वीये स्वात्मानं तन्मयं स्मरेत्। इति।। नारदपंचरात्रे।। ततस्तोयादके संपूर्णभांड
मादाय पापाशिनी। एकांते निर्जने याया अन्नोत्तं दोषवर्जितं। हृन्मध्यस्थं स्मरन् विष्णुं प्रबुद्धानंदविग्रहं। दिगंतरं तु वीक्षेत मौनी संरोधितो च तथा महाकपिलपंचरा
त्रे।। मूलमंत्रं जपन् गच्छेद्यावत्प्राप्नोति वै गृहं। प्राप्य हस्तौ च पादौ च प्रक्षाल्याचम्य यत्नतः। यागमंडपमासाद्य विशेत्कृत्वा प्रदक्षिणं।। डमरतंत्रे।। स्नात्वा तु शुचि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तां प्राप्तः सुस्नातो देवपूजने पूजावेद्या बहिः स्थित्वा चतुर्हस्तान्तरे धिष्ण्यागृहे वे द्वारदेशस्थः प्रणम्य मनसा गुरुं। प्रणमेद्दिक्षु देवं स्वं दिक्पालानपि चेतसा। यत्पूर्वमर्जितं
पापं तद्दिने न्यद्दिने पि वा। प्रायश्चित्तेनोपवृद्धं तत्पापं स्मरेद्धिया। तत्पापस्यापस्थापनार्थं मन्त्रद्वयमुदीरयेत्। मन्त्रद्वयं तु प्रयोगे वक्ष्यते। तथा। एवं कृते प्रथमतः पा
पो ह्यारणे कर्मणि। यत्स्याद्दृढतरं पापं न दूरे चावतिष्ठते। अतीते पूजने स्नाने स्वं प्रयाति पुनश्च न तत्। यत्स्यादल्पतरं पापं तन्नाशमुपगच्छति। पूतये न्ये कृपापस्य काम
मिष्टं क्षालयेद्वत्॥ तन्त्रान्तरे॥ प्रक्षाल्य पादौ च हस्तौ चाचम्य यत्नतः। दद्यादर्घ्यं दिनेशाय तत्र कारणमिहोच्यते। गोमयेनोपलिप्तायां भूमौ कृत्वा तु मण्डलं। सिन्दूरेण तन्तः
पश्चादुपविश्य निजासने। प्राङ्मुखः प्रणमेद्दिक्षु देवतां भक्तितत्परः। प्राणायामत्रयं कृत्वा सूर्यमन्त्रेण मन्त्रवित्। विन्यस्य च तत्र ध्यात्वा दीनं ध्यात्वा सूर्यमनन्यधीः। तत्कौ
त्वा कृतविधानेन पूजयेदुपचारकैः। पुरतो मण्डले कृत्वा जलेन चतुरस्रकं। निधाय तत्र साधारं सजलं ताम्रपात्रकं। गन्धपुष्पाक्षतान् दत्त्वा [illegible] दूर्वा सर्षपसंयुतान्। रक्ति
ला रक्तपुष्पाणि दूर्वाश्चापि प्रविन्यसेत्। सूर्यमन्त्रेण तत्पात्रं स्पृशन्नष्टोत्तरं शतं। अभिमन्त्र्य च तत्पात्रं समुत्थाप्य करद्वयात्। मूर्ध्नि तं सूर्यमन्त्रेण दद्यादर्घ्यं विच
क्षणः। जपेत्ततो यथाशक्ति सूर्यमन्त्रमनन्यधीः। तदर्घ्याम्बुप्लुतं सूर्यं ध्यायन्न देशिकसत्तमः। स्मृत्वा प्रणम्य विसृजेन्मण्डलेन दिवाकरं। सूर्यमन्त्रं त्र्यक्षरं। तन्तुत
न्त्रके रणे दृष्टं यावन्न दीयते चार्घ्यं भास्कराय दिने दिने॥ तावन्न पूजयेद्विष्णुं शङ्करं वा सुरेश्वरीमिति। अर्घ्यदानमिदं श्री [illegible] पुरारोग्यवर्धनं। धनधान्यप
शुक्षेत्रपुत्रमित्रकलत्रदं। तेजोवीर्ययशःशक्तिविद्याविभवभाग्यदं। ततः स्थाय विधिवत् द्वारपूजां समाचरेत्। परमपर्याम्बु नाप्रोक्ष्य विघ्नान् [illegible] समर्चयेत्। न
दक्षिणे महालक्ष्मीं वामे चैव सरस्वतीं। द्वारश्रियं च तन्मध्ये शाखयोर्दक्षिणान्ययोः। गणपं क्षेत्रपालं च शंखपद्मनिधी क्रमात्। मायाशक्तिं च विघ्नशक्तिं गङ्गां च य
मुनां ततः। धातारं च विधातारं ऊर्ध्वादिक्रमतो यजेत्। अधश्च देहलीमिष्ट्वा द्वारपालान् समर्चयेत्। पश्चिमद्वारमारभ्य द्वारपाला अमी क्रमात्। नन्दी चैव महा
कालो गणेशो वृषभस्तथा। ततो भृङ्गिरिटिः स्कन्दो उमाचण्डेश्वरौ ततः। एते वा सोमहेशस्य द्वारपालाः प्रकीर्तिताः। नंदः सुनंदश्चण्डो प्रचण्डो बलसेनकौ। प्रबलो भद्रनामा च
सुभद्रश्चाष्टमः स्मृतः। क्रमादमी समभ्यर्च्या वैष्णवद्वारपालकाः। वक्रतुण्डैकदंष्ट्रौ च महोदरगजाननौ। लम्बोदरश्च विकटो विघ्नराजस्ततः परं। धूम्रवर्णश्च संप्रोक्ता
विघ्नेशद्वारपालकाः। ब्राह्मी माहेश्वरी चैव कौमारी वैष्णवी तथा। वाराही च तथैन्द्राणी चामुण्डा चण्डिका महा। एता देव्यः क्रमाद् घोषा क्रमयो द्वारपालिकाः। एता एव सौ
रद्वारपालिका अपि हि ज्ञेयाः। सौरशक्तिमहोविगायते सौन्दर्यसीमास्पदमिति नामदेवतन्त्रवचनात्। आकृष्य शिशिरे विश्वे श्रीकांपावपुः॥ इति तन्त्रान्तरवचनात्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्ण
२६०
260

अत्र द्वारदेवतानां ध्यानानि प्रागेवोक्तानि ॥ तथा पश्चिमद्वारमासाद्य तालत्रितयपूर्वकं । द्वारमुद्घाट्य चास्त्रेण मंत्रितां सर्षपाक्षतान् । पुष्पपुञ्जांश्च विकिरेन्मंडपाभ्यंत
रे बुधः । नाराचमुद्रया सम्यगस्त्रमंत्रेण देशिकः । पूर्णायागे । सिद्धार्थाक्षतपुष्पाणि नाराचास्त्रधिया बुधः । अस्त्रमंत्रं समुच्चार्य मंडपांतर्विनिक्षिपेत् ॥ नाराचमुद्र
या । अपक्रामंतु भूतानि त्येतन्मंत्रद्वयं पुनः । पठित्वाक्षतसिद्धार्थपुष्पाणि विकिरेत्ततः । अस्त्रमंत्रेण मंत्रज्ञो मंडपाभ्यंतरे बुधः । मंत्रद्वयं प्रयोगे वक्ष्यते । अस्त्रम
स्वोपास्यमंत्रांगभूतेन । यदुक्तं पारिजाते ॥ हकाररेफौ च विसर्गवन्तावस्त्राय यः फट् द्विकारवच्च संददेत । उक्तांतरे सर्षपमक्षतांश्च पुष्पाणि मुंचेदिति ॥ ...
गोक्षतांस्तु विघ्नानां वर्णोदद्याच्च वामतः । सोमशंभुः । मंडपाभ्यंतरे विघ्नान्न्यामपादपुरःसरं । प्रविश्य विघ्नांस्त्रिविधान्... तालभ्यंतरिक्षगान् ...
समुच्चार्य पार्ष्णिघातादिभिस्त्रिभिः । विघ्नानुत्सारयेदिति ॥ तूर्णयागे । पार्ष्णिघातैस्त्रिभिर्भूमौ स्तालैस्तानंतरिक्षगान् । दिव्यान् विघ्नानुत्सारयेद् ...
क्षणावलोकनात् । पार्ष्णिघातैर्वामपादस्य वामपार्ष्णिस्त्रिभिर्घातैर्भूमिष्ठानिति सोमशंभुवचनात् । उत्तरतंत्रे ॥ विघ्नानुत्सार्य विधिवद्द्वारमाकीर्य वास्तसा
पंचगव्यार्घ्यतोयाभ्यां प्रोक्षयेन्मंडपांतरं । श्रीकुलार्णवे । संमार्जनोपलेपाद्यैर्दर्पणोदरवत्कृतं । वितानधूपदीपादिपुष्पमालादिशोभितं । पंचवर्णरजश्चि
त्रं स्थानशुद्धिरितीयं मता ॥ नैवेद्यास्ति मिवेच द्वास्तु पुरुषं चंदनादिभिः । ईशाने दीपनाथं वक्ष्ये त्रपालाहयाततः । संविशेदासने मंत्री ... क्षेत्रपालस्यार्थं नमंत्रः
प्रयोगे वक्ष्यते । उत्तरतंत्रे ॥ अस्त्रः फडिति च मंत्रेण पूजावेदीं ततो विशेत् । संस्कुर्यादासनस्थानं च तलभिवीक्षणादिभिः । संस्कारैस्तत्र संपूज्य वेधातः पीठदेवताः । आधा
रशक्तिमारभ्य स्वासने तत्र विन्यसेत् ॥ आपस्तंबः ॥ पूजामध्यसनमथापीयवेला जिनकुशोत्तरं । तत्रोपविश्य विधिवत्स्मरेद्दिग्गुरुपादुकां ॥ योगिनीतंत्रे ॥ पृथ्वीमंत्रे
णासने सन्निविष्टा इति । मंत्रः प्रयोगे वक्ष्यते । भैरवीतंत्रे ॥ मेरुपृष्ठ ऋषिः प्रोक्तः सुतलं छंद ईरितं । पृथ्वी देवता प्रोक्ता विनियोगो निजासने ॥ उत्तरतंत्रे ॥ आस
नेनु चलुत्कोणगलेशं च सरस्वतीं । दुर्गां क्षेत्रपतिं चापि वास्त्वादिषु समर्चयेत् ॥ गौतमीतंत्रे ॥ प्राङ्मुखो वोदङ्मुखो वापि स्वस्तिकासनमास्थितः ॥ उत्तरतंत्रे ॥ उदङ्मुखः प्रा
ङ्मुखो वा भूत्वा प्रयतमानसः । स्वस्तिकासनमासीनः पद्मासनमथापि वा ॥ तंत्रांतरे ॥ स्वस्तिकादिक्रमेणैव कृत्वा कायविशेधुधः । स्थापयेद्दक्षिणे भागे पूजाद्रव्या
णि वामतस्तथा । सुकल्पितांबुसंपूर्णं सव्ये कुंभं सुशोभनं । प्रक्षालनाय करयोः पात्रं पृष्ठे निधापयेत् । घृतादिज्वलितान्दीपान् स्थापयेत्परितः शुभान् । दर्पणं वाम
रत्नं तालवृंतं च पादुके । यथायथं तु संस्थाप्य संस्कुर्यात्तानि वा लयवान् ॥ उत्तरतंत्रे ॥ पुष्पनैवेद्यगंधादि फ्रां फ्रूं फडिति मंत्रकैः । नाराचमुद्रया द्रव्यासमया

श्री
२६०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

व विलोकयेत्। यदा त्वनानेन विज्ञातं सम्यक्पुष्पादिदूषणं। अस्पृश्यस्पर्शनं दुर्यं नैवापि यदन्यायार्जितं च वा। तथा निर्माल्यसंस्पृष्टं कीटाद्याघ्रातदूषणं च यत्। तत्सर्वं
नाशमायाति नैवेद्यावलोकनात्। ततोऽरमिति मंत्रेण शिरकां दीपस्य संस्पृशेत्। सनुल्काकुम्भदीपानि निष्कासादःसुखप्रदः। पतंगकेशकीटादि दाहात्केश्यादेसं
हतो वसामज्जादिसंभूते यज्ञादावुपयोजने। अज्ञातदूषितं सर्वं दोषः स्पर्शादिनश्यति। नारसिंहेन मंत्रेण देवतीर्थेन संस्पृशेत्। पानीये च समभ्यसेद्वीक्ष्य गुह्यं च पात्रे
कः। वामेन पाणिना धृत्वा वामपार्श्वस्थितं तदा पात्रमाधारमंत्रेण संस्कुर्वन् संस्पृशेत्कलं। यदृष्टानादेयपयादि संसृष्टिरिह संगतात्। द्रव्यदूषणं पात्रे तोये वाद्यान
तो भवेत्। जलाशयस्थावस्पर्शे ज्ञानस्याद्य संगतं। दूषणानि विनश्यंति तानि वै देवपूजने। नृसिंहमंत्र एकाक्षरः सतत्वाकरणे हि यः। आधारमंत्रस्तु स्यात्संहारबीजाक्षरं
विंदुयं दृश्यर्ध्वपरि येऽज्ञिमिति स्वयमस्तु क्रमः। संहारबीजाक्षरे नामाद्य बीजाक्षरमित्यर्थः॥ पुष्परत्तेत्र॥ कृत्वांजलिपुटे भृत्वा वामदक्षिणपार्श्वयोः। नत्वा गुरुं गणेशानं पुरतः स्व
इष्टदेवतां। सुगंधपुष्पाण्यादाय वंदनाकाय मंत्रवित्। मर्दयित्वा करे सम्यक् सुरभीकृत्य साधकः। वामहस्ते समादाय निर्मथ्याघ्राय तत्पुनः। उद्भूय मालामने त्वेशा
शान्यां हरत्स्यजेत्। यजेत्तारायमुद्रया। क्षिपेदुत्तरतः पुष्पं मंत्री नाराचमुद्रया। इति तंत्रान्तरवचनात्। कालिकापुराणे॥ कुसुमं विष्णुमंत्रेण स्वांगुल्याग्रेण साधकः
विमर्दनार्थं गृह्णीयात्करशोधनकर्मणि। निर्मथ्य रोमबीजेन जिघ्रन्घ्राणेन तत्पुनः। प्रासादेन परित्यागो दिश्यैशान्यां विशेषतः। एवं कृते तु करयोर्विशु
द्धिरतुला भवेत्। अंगुल्यग्राणि शुद्धानि पुष्पाणां ग्रहणे कुर्वेत्। तलद्वयं मर्दनात्तु विशुद्धमपि जायते। निर्मथनाघ्राणे एषु प्राणानासाग्रमुन्नमं। नीर्यानि
वसमायांति नासिकाग्रं करं प्रतिपुष्पं स्पृशः। साग्निवंदेणरंजितः शून्यसंयुतः रुद्रांतोपरि संस्थाप्य मंत्रोऽयं वै ध्रुवः स्मृतः। आगादिर्वासुदेवांतमंत्रो... संस्थित
शं भुचूडाशिखाविंदुयुक्तः प्रासाद उच्यते। ङपांते हकारः अत्र हकारस्योपांत्यत्वं तु मातृकायाः पंचाशदक्षरत्वेन द्वितीयलकारस्याग्रहणात्। अग्नी रप
वं द्रुः सकारः शून्यं विंदुः रुद्रांतः ऐकारः। एतेन भैरवा वाग्भवबीजमुक्तं। आगादिर्हकारः वासुदेवांतः औकारः शंभुचूडाशिखा अर्धचंद्रः विंदुरनुस्वारः। एतेन
प्रासादबीजं सिद्धं शेषबीजं तेरां ऽस्मीति। मंत्रः प्रयोगे वक्ष्यते॥ नृसिंहकल्पे। करशुद्धिं समासाद्य कुर्यात्तालत्रयं ततः। ऊर्ध्वोर्ध्वं मूलमंत्रेण दिग्बंधमपि दक्षिणे
तेन संजनितं तेजो रक्षां कुर्यात्समंततः। अस्त्रमंत्रेणेति करशुद्ध्यादिषु त्रिषु संबंधः। पाणिं विशोधयेदस्त्रमंत्रेणानुवितमस्ति दक्षिणामूर्तिकल्पवचनात्। अ
स्त्रमंत्रस्तु तत्तदंगभूतः। न तु केवलं फट्कारः। रः अस्त्राय फट् प्रोक्तमामयेद्दक्षिणं करमिति कुमसंभववचनात्। अतएव यत्र यत्रास्त्रादिपदं नामि स्यात् त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णं
२६३

तत्र तत्र तदंगभूतास्त्वादिमंत्राः कृत्वाः। न तु पृथक् हकारसमं त्रोक्तं वचनात्। नचैवं पाद्यं याद्यं वक्ते द्याद्देवस्य हृदयाग्नेस्त्यादावप्यंगमंत्रदानप्रसंगः॥ निराकांक्षत्वात्। तत्राऽऽ
ज्ञोह्वारे स्ति प्रसंगात्। अंगमंत्रग्राहकाभावात्। मंत्रो ह्वारान्तरमेवांगमंत्रो ह्वारात्। क्वचिदस्त्रपदेनके वित्कृ हृत्पदेनोह्वारान्वेति। दिग्बंधस्तु स्वरूपमुक्तं प्रयोगसारे च
अंगुष्ठाद्यदिक्षु तर्जन्याऽऽग्नेयाद्यस्त्रवलिताग्न्येति॥ उत्तरतंत्रे॥ प्राकारत्रितयं वह्नेः कृत्वास्त्रेणास्त्रमुद्रया। स्वमुद्रयाऽथवा प्राकारमुद्रया॥ सा तु वक्ष्यते॥ सन
कुमारीये गोपालकल्पे॥ सुखासने नोपविश्य प्राणायामं विधाय वै। भूतशुद्धिं ततः कृत्वा न्यासं कुर्यादनंतरं। न्याससंपातकायाः॥ उत्तरतंत्रे। भूतशुद्धिं ततः कुर्या
त्प्राणायामपुरःसरं। पादादिजानुपर्यंतं चतुरस्रं सवज्रकं। लं पुटं पीतवर्णं च भुवः स्थानं प्रचिंतयेत्। जान्वोरानाभिवं द्रार्धनिभं पद्मेन लांछितं शुभ्रवर्णं स्वबी
जेन युक्तं ध्यायेदपां स्थलं। नाभितः कंठपर्यंतं त्रिकोणं रक्तवर्णकं। स्वस्तिकाभं स्वबीजेन युक्तं वह्नेः स्थमंडलं। कंठाद्भ्रूमध्यपर्यंतं वृत्तं षट्कं वायोः समंडलं षट्
कोणं बिंदुभिः षड्भिर्युक्तं बीजेन चिंतयेत्। भ्रूमध्याद्ब्रह्मरंध्रांतं वर्तुलं ध्वजलांछितं। धूम्रवर्णं स्वबीजेन युक्तं ध्यायेन्नभःस्थलं। इति ध्यात्वा भूतानि स्वकीये
देशिकोत्तमः। धर्मकंदसमुद्भूतं ज्ञाननालं सुशोभनं। ऐश्वर्याष्टदलं वैराग्यकर्णिकं। स्वीयहृत्कमलं ध्यायेत्प्रणवेन प्रकाशितं। कृत्वा तत्कर्णिकास
स्थं प्रदीपकलिकानिभं। सुषुम्णावर्त्मनाऽऽत्मानं परमात्मनि योजयेत्। योगयुक्तेन विधिना सोऽहंमंत्रेण साधकः। तत्रैव सर्वतत्वानि विलीनानि विचिंतयेत्।
ततः पुरुषनिभं पापमित्यादिप्रागेवोक्तं। ततः संशोषयेद्देहं यकारादिक्रमेण वै। विधाय प्राणसंरोधं वायुबीजेन वायुना। वह्निबीजेन तेनैव संदहेत्स्वकलौ
ततनुं। भस्म तद्वातमार्गेण निर्गतं चिंतयेत्सुधीः। ततो वमितिबीजेन प्लावयेत्स्वकलां तनुं। संजाते सकले देहे देवतोपासनक्षमे। आत्मलीलानि तानि स्व
स्थाने प्रापयेत्ततः। आत्मानं हृदयांभोजमानयेत्परमात्मनः। हंसमंत्रेण विधिवत्तेजोरूपं कलेवरं। देवताराधने योग्यमुत्पन्नमिति भावयेदिति। अत्र केचि
त्स्वं संयोज्य जीवमथ दुर्गमप नाडीमार्गेण पुष्करनिविष्ट शिवे सुसूक्ष्मो हंसेन देहममरेन्द्रपुरोगमेनेति योगिनीतंत्रवचनात्। सोहंमंत्रेण तथाऽप्याना
ले सिद्धिभावित्वात्। ध्यात्वैवं ब्रह्मरंध्रात्तु हृदि जीवकलां न्यसेदिति वसिष्ठसंहितावचनाच्च। हंसमंत्रेण जीवस्थानयनं सोहंमंत्रेण पुनरानयनं वदंति। यथा
गुरूपदेशमत्र विधयमिति। अत्र वायुबीजादिजपे तत्तन्मस्यादिसंख्याकांक्षः। तत्र प्रमाणं चिंत्यं। वस्तुतस्तु तत्तत्कर्मभावनावधि रेव जपो वायुबीजादीनां गा
दुक्तं कात्यायनीयसंहितायां। ततो भूतात्मकं देहं वायुबीजेन वायुना। वायुमुद्गोत्यसंशोष्य ज्ञात्वा मुद्दक्षयाऽयतेदिति। तथा योगिनीतंत्रे। दक्षिणे वह्निबी

२६३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जेन प्राग्द्यमिति भावयेदिति ॥ कुंभसंभवः ॥ भूतशुद्धिविहीनेन कृता पूजाभिचारवत् । विपरीतफलं दद्यादभक्त्या पूजनं यथेति । अत एव यामलादयः कीर्तिः । केचित्तु
श्रीमच्छंकराचार्यवरलिखितयोगप्रकरणोक्तप्रकारं कृत्वा योगिपरमिति वदन्ति । तन्न प्रसवाप्यश्रवणात् ॥ श्रीकुलार्णवे ॥ आत्मस्थानमतो रुद्रं यो देहशुद्धिश्च पंचभी ...
कुरुते देवितावदेवार्चने न हि । सुस्नानभूतसंशुद्धिप्राणायामादिभिः प्रिये । षडंगाद्यखिलन्यासैर्देहशुद्धिरितीरितेति । उत्तरतंत्रे ॥ भूतशुद्धिं विधायेत्थं ततो वै स्थापयेद्
सून् । अथ सन्प्राणान् । प्राणप्रतिष्ठाविधानं तु प्रागेवोक्तं । त्रैलोक्यमोहनतंत्रे ॥ प्राणायामं ततः कृत्वा मातृकान्यासमाचरेदिति ॥ प्राणायामलक्षणं तु प्रागेवाभिहितं ॥ अ
तः परं स्वोपास्यमंत्रस्य ऋष्यादिकरषडंगन्यासान् कृत्वा योगपीठन्यासं कुर्यात् । तत्र ऋष्यादिपदार्थाज्ञानं न्यासासंभवात् तद्वाचकपदानामेव कार्यः ॥ तथा दक्षिणामूर्तिसं
हितायां । ऋषिस्तु दक्षिणामूर्तिरूहे शिरसि मां न्यसेत् । पंक्तिश्छंदस्तु विहेयं मुखे विन्यस्य पार्वति । देवतां हृदये वालां विन्यसेत् परमेश्वरीति । न्यासप्रकारस्तु योगिनीतं
त्रे । ऋष्यादीन् विन्यसेद्देवि मन्त्री हृदयान्वितानिति । ऋषये नमः छंदसे नमः इत्यादि ॥ प्रपंचसारे ॥ ऋषिर्गुरुत्वाच्छिरसा वधार्यश्छंदोक्षरत्वाद्रसनागतं स्यात् । धिया व
गतव्यमतयास्य देव हृदि प्रतिष्ठायामनु देवतायाः । ऋष्यादिपदार्थाः सूत्रतरतंत्रे ॥ ऋ वर्णादिसु गत्यर्थो धातुः ज्ञानस्यार्थकस्तथा । विषयादिसु विज्ञाने पतनस्त ... के च सः अ
न यो रूपसंपन्नो ऋषिर्गुरुरितीरितः । छंदः इति धातुरिच्छायां छादिधात्वर्थको भवेत् । छंदो यत्क्रिमतो वर्णान् ... रिच्छाप्रदानतः क्रीडार्थका द्युदानीति संपन्ना देवता
पदं । साधकाय ममत्रो भावं ददातीति जगुर्यतः इति ॥ ज्ञानार्णवे ॥ षडंगन्यासमाचरेत् । हृदयं च शिरो देवि शिखां च कवचं ततः । नेत्रमस्त्रं न्यसेत्तु ङे तेन नमः स्वाहा क्रमे
णतु । वषट् हुं वौषट् तेन तु फट् इभिः सह विन्यसेत् ॥ प्रपंचसारे ॥ हृदयशिरसोः शिखायां कवचाक्षास्त्रेषु सह चतुर्थीभिः । नमःस्वाहाव्यावषट् हुं वौषट् फडेभिरंगकावि
धिः ॥ नमः पदेनाकुत्वा स्वाहाकारेण ॥ शारदायां ॥ हृदयाय नमः ओं कं शिरसे वह्निवल्लभा । शिखायै वषडित्युक्तं कवचाय हुमीरितं । नेत्राय वौषडित्युक्तं अस्त्रा
य फडीरितं । अयं षडंगन्यासः करन्यासपूर्वकः कार्यः । आदौ कृत्वा करन्यासं षडंगेषु ततो न्यसेदिति तंत्रांतरवचनात् । अत्र केचित्करन्यासे अंगुष्ठाभ्यां नमः तर्जनी
भ्यां नमः इत्यादिन्यासान्वदंति । तन्न प्रमाणं विरोधाच्च स्मृतत्वात् सनातनादिनाम्नातं तद्दर्शनात् तज्ञाने जे भितमिति भाति ॥ यथा शारदातिलके ॥ अंगुष्ठादिद्वयंगुलीषु न्यसे
दंगैः सजातिभिः । अस्त्रं तु तलयोर्न्यसेदिति ॥ सजातिभिः नमः स्वाहेत्यादिसहितैः । अंगस्तनं तत्रे ... तेन हृदयाय नमः शिरसे स्वाहेत्यादिभिः इत्यर्थः । जातिल
क्षणं तु कारणागमे ॥ नमः स्वाहा वषट् हुं च वौषट् फडिति कारणे च जाति षट्क मिदं प्रोक्तं हृदयाद्यस्त्रान्तसंगतमिति ॥ नारदपंचरात्रेऽपि । अथ कंगाति ... पेत ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२६२

कनिष्ठाद्यासु च ततो हृदयादिक्रमेण तु लिखेत्। हृदयादिक्रमेण हृदयाय नमः शिरसे स्वाहेत्यादिक्रमेणेत्यर्थः॥ योगिनीतंत्रे। उद्धरेत्प्रणवं पूर्वं मायां बिंदुस
मन्वितां। खड्गाय हृदयायेति तमोयुक्तं कनीयसी। ईकारं प्रणवाद्ये विबिंदुबिंबसमायुतं। सुखकृत्यं ततो वायं शिरसे तदनंतरं। स्वाहायुक्तं प्रविन्यसेच्च तर्जन्या
नामिकांगुलौ। ऊंकारं प्रणवाद्ये विबिंदुलांछितमस्तकं। श्रीवज्राय ततो वायं शिखायै च ततः परं। षडंतं प्रविन्यसेन्मध्यमामध्यमांगुलौ। मात्रा ह्र हृदि का ता
राद्बिंदुपाशाय संयुतां। कवचाय हुमित्येतत्तर्जन्यामध्यमानामिका। अकारादिविसर्गांतं योजयेत्प्रणवात्परं। फडक्षरसमायुक्तं विन्यसेत्तलयोर्द्वयोरिति स्मृतं
उक्तः॥ ॥इति श्रीविद्यार्णवेऽष्टादशाश्वासः॥ ॥नारदपंचरात्रे। मात्राभिस्त्रिषु योः पाण्योः पल्लवेंगानि विन्यसेत्। मूलं तु युगपद्व्याप्तं व्यापकत्वेन नारद।
अंगुष्ठे नावरेन्न्यासं मध्यांगुलिसमाश्रयं। अंगुष्ठविषयन्यासं तत्तेनी शिरसैव हि। षडंगमंत्राणां वासनानु प्रथमतंत्रे॥ कुब्जिकामंत्र हृन्मतो न त्वामध्यमाम ड
कोहि हृदा सौख्यपत्रे ध्रुवा। नमस्क्रियावुद्धिगम्या तुद्वेरर्थः शिरो मतं। स्वाहया वततः स्वस्याविषयाहरणं मतं। ततः शिरो पुनात सम्यक् प्रोक्तो वै विषका हृ
तिः। शिखामहोवषट् वांग शिखया तत्तनुमेहः। प्रोक्तः कवचस्या ह्रहणेन धुतं कवचं पदं। हुमहः कवचेनास्य महसा गलतेतनः शरीरं मंत्रिणस्तु ह्य नेत्रं दृ
ष्टिश्च दर्शने। वौषट् वा यं तत्र दृष्टितेनस्यान्महः स्मृतं॥ नेत्रं ह्यनुक्षेपकाजात मंत्रसुखनार्थकः। फट् कारेण त्वानवाति ह्यस्त्रक्षिप्य पापरिपालयेत्। जोतमी
ये। हृत्प्रमानो हरात्मायं हृदये स्याच्छिरा त्मनः। क्रियते तत्परं तु हृन्मंत्रेण ततः परं। सर्वे शादिगुणोपेते सविद्रूपे विदात्मनि। क्रियतो विषयाहारः शिरोमं
त्रेण धीमता। हाब्धिरो रूपविद्रूपमयता भावना दृढा। क्रियते निजदेहस्य। शिखामंत्रेण सादरं॥ मंत्रात्मकस्य देहस्य मंत्रवायेनेतसा। सर्वतो वर्ममंत्रे
णा क्रियते तत्र संवृतिः। यद्दृतिपरं ज्ञानं संविद्रूपे परात्मनि। हृदयादिमयं तेजः स्याद्नेत्रसंज्ञकं। आध्यात्मिकादिरूपं यत्साधकस्य विनाशयेत्। आवि
धामस्त्रात्मनं परं धामसमीरितं। इति। अत्र केचित् षडंगन्यासे नेत्रत्रयाय वौषडिति प्रयोगं वदंति॥ तत्र प्रमाणं विलं। वस्तुतस्तु हृदयशिरसोः शिखायां क
वचास्त्रयोश्च सह चतुर्थी निरिति प्रपंचसारवचनात्। षडंगविन्यासे मंत्री हृच्छिरश्च शिखा ततः। कवचं नेत्रमस्त्रं चेति दक्षिणामूर्तिसंहितावचनात्। हृद
यं च शिरो देवि शिखा च कवचं ततः। नेत्रमस्त्रं न्यसेद्देवि तंत्रमितिहाना दर्पणवचनाच्च तुर्थ्येकवचनस्यैव दर्शनात्। नेत्राय इति तत्वं। अतएव प्रपंचसारटीकायां
लक्ष्मणपंडितो कितो केवलः शंकरश्चांते स्वसरूपं पश्चिमामुखं। आतितं वामतो धारसंस्कृतं प्रोक्तरे ततः। धरेशं केवलं दत्वा नेत्राय त्र्यक्षरं पदं। नदेतेवौषडि
युक्तं नेत्रमंत्रोऽयमस्मृत इति नारदपंचरात्रे स्पष्ट एवोक्तः। अन्यथा द्विनेत्रे देवतेषु षष्ठेन नेत्राभ्यामिति सादिपदं तत्र प्रक्षेपापत्तिः। प्रपंचसारे॥ संदी श्री.
२६२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षितो मन्तुमिमं प्रतिजप्तुमिच्छन्कुर्यान्निजेन वपुषैव सुयोगपीठं। अंसोरुयुग्मपदमानन [illegible] नाभिमूलपार्श्वद्वये विहितगात्रसमुच्चलं वा मध्ये नंताद्यैरपि सं
हाम्नेति केयं तेन मंत्री। पीठाख्यं मंत्र पश्चिममिति। आननं वामपार्श्वं नाभिमूलं दक्षपार्श्वैरिति पममपादौ वार्योः ईशानशिवः आधाराख्यं यजे छक्तिं हृदये सव्यदक्षि
णे। धर्मज्ञानं वसव्यांसऊर्वोर्वामांसयोरिति। वैराग्यसंहमैश्वर्यमिति। अनंताद्यैरित्यादिपदं न पद्मसूर्यसोमवह्निसत्वरजस्तमआत्मांतरात्मपरमात्मज्ञानात्मज्ञान
त्वमायातत्वकलातत्वविद्यातत्वपरतत्वानां ग्रहणं। उत्तरतंत्रे। मूलाधारे स्थमंडके रुद्रे कालाग्निसंहकं। स्वाधिष्ठाने च समाप्य कूर्मरूतिमूलपूर्विकां। आधारशक्तिं हृद
यविन्यस्य साधकोत्तमः कूर्मानंतौ वराहं च धरणीं वसुधालेवां रत्नद्वीपं चापि न्यस्य तत्र स्वर्णमहीधरां तदूर्ध्वे नंदनोद्यानं तन्मध्ये मणिमंडपं। कोटिसूर्यप्रभं हेम
प्राकारपरिवेष्टितं। रत्नमंडपमध्यस्थं वेदिकां हेमनिर्मितां। तिं न्यस्य तत्स्याममध्यस्थं रत्नसिंहासनं शुभं। शरीरे स्वस्य धर्माद्यैः पीठकल्पनमाचरेत्। दक्षांसे न्यसेद्ध
र्मं ज्ञानं वामांसके न्यसेत्। वामोरुमूले वैराग्यमैश्वर्यं दक्षिणे न्यसेत्। गुरवे धर्मं वामपार्श्वे चाज्ञानं नाभिमंडले। अवैराग्यं दक्षपार्श्वे चानैश्वर्यं न्यसेत्क्रमात्। धर्मा
दीन् पीठपादांश्च गात्राण्येवमात्मप्रकल्पयेत्। हृद्यनंतं न्यसेत्तस्मिन् पद्मं तत्कर्णिकोपरि। अर्कं च केसरे सोमं पत्रे वह्निं ततो न्यसेत्। तेषां कला न्यसेत्तत्तन्मंडलेत
त्र तत्त्वे। तत्र तत्र तन्मंडलन्यासमयमेव तत्त्वतः। विशब्दस्त्वेककारार्थवाचकः। न्यसेद्गुणत्रयं पश्चात्सत्वादिकमतः परं। आत्मांतरात्म [illegible] परमात्मविद्या
नात्मकान्यसेत्। ज्ञानमायाकलाविद्यापरतत्वानि च क्रमात्। पीठमंत्रं प्रविन्यसेत्ततो देशिकसत्तमः। देहात्मके ततः पीठे ध्यायेदिष्टां च देवतां। अत्र पीठाख्यपश्चि
मामिति पीठमंत्रमनंतरमिति पीठमंत्रं प्रविन्यसेदिति च प्रपंचसारशारदातिलकादिग्रंथवचनैः पीठशक्तिन्यासो नास्तीति प्रतीयते॥ अथ मूलमंत्रन्यासः। तंत्र
श्रीकृष्णयामले। प्राणायामत्रयं कृत्वा मूलमंत्रेण साधकः। विन्यसेत् ऋषिछंदो दैवतानि यथाविधि। करांगन्यासमुख्यांस्तु न्यासान्न्यासान्समाचरेत्। ततस्तत्कल्पादि
ता मंत्री ततो मुद्राः प्रदर्शयेत्। नारदपंचरात्रे॥ एवं न्यासं पुरा कृत्वा करयोर्विरहन्ततः। मूलमंत्रादि सर्वस्य न्यस्तमंत्रगणस्य च। यस्य मंत्रस्य ये न्यासाः कर्तव्याः वि
ष्ठिमिकृत्वा। ततो मंत्रपुटे वर्णैर्मातृकायाः सबिंदुभिः॥ विन्यसेन्मंत्रवित्सम्यक् [illegible] देवतेनाथ। अथ यागं करन्यासं ततो मुद्राः प्रदर्शयेत्॥ श्रीकुलार्णवे॥ आ
गमोक्तेन मार्गेण न्यासान्नित्यं करोति यः। देवताभावमाप्नोति मंत्रसिद्धिः प्रजायते। यो न्यासकवचच्छन्नो मंत्रं जपति तं प्रिये। दृष्ट्वा विघ्नाः पलायंते सिंहं दृष्ट्वा यथा गजाः
अकृत्वा न्यासजालं यो मूढात्मा कुरुते जपं। विघ्नैः स बाध्यते नूनं व्याघ्रैर्मृगशिशुर्यथा॥ कालिकापुराणे॥ न्यासानां प्रचुरत्वे हि फलानामपि दूरिता। उक्तन्यासो नरि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२६२
263

यान्यत्त्वधिकं तु समाचरेत् ॥ उक्तं रत्नतंत्रे ॥ वाग्भवस्याद्वितीयेन कामराजेन भैरव । मुद्रया बंधनं कार्यं मूलमंत्रेण दर्शनं । परित्यागस्तु मुद्राया तारा बीजेन चाचरेत् ॥ ध्रांता
दिर्वं द्विबिंदु भांशषष्ठस्वरसमन्वितं । ताराबीजमिति प्रोक्तमिति । ध्रांतादिर्हकारः । अन्यत्सुगमं ॥ तथा । ध्यानं कुर्यात्ततो मंत्री तत्तत्कल्पोक्तवर्त्मना । ध्यानमालोक्य देवस्य वेदनं
मनसा मतं । तदेव द्विविधं प्रोक्तं सगुणं निर्गुणं तथा । आत्मनो हृदयांभोजे कर्णिकाके सरोज्वले । प्रफुल्लं सूर्यसोमाग्निमंडले नविराजितं । स्वीयेष्टदेवतां तत्र भाव्या
येदागमबोधिता । एवं यद्वेदनं तद्धि सगुणं ध्यानमुच्यते । यज्जीवब्रह्मणोरैक्यं सोहं स्यादिति वेदनं । तदेव निर्गुणं ध्यानमिति ब्रह्मविदो विदुः । ध्यानं कृत्वा ततः स्वके लैबुध
ध्यते ॥ योगिनीतंत्रे ॥ अथांतर्यजनं वक्ष्ये यथावदवधारय । वामनाडीसमारूढा कि. विदा कुंवयदूदं । अंतर्यागमिदं देवि कथितं च गुरुभाषितं ॥ डामरतंत्रे ॥ ...
फेत्कारितंत्रे ॥ आराध्यमतसाभक्त्या बाह्यपूजा समाचरेत् ॥ गौतमीये ॥ पूजां च मानसीं कुर्यात्ततो बाह्यं समाचरेत् ॥ डामरतंत्रे ॥ ध्यात्वा ह्यंतर्यजेत्पीठं न्याससमाप्ते
मंत्रवित् । तस्मिन्पीठे स्थितामिष्टदेवतामुक्तविग्रहां । ध्यात्वा यजेद्वंदना धर्मेमनसे भोजनोतिगैः । भोजनावसरे चांतर्वै भावदेवं समाचरेत् । मूलाधारे स्मरेत्कुंडं कुंड
त्याग्निसमुद्भवं । आत्मांतरात्मपरमज्ञानात्मचतुरस्रकं । धर्माधर्मान्वितेनात्र मूलमंत्रपुरःसरं । अमुं जुहोमि स्वाहेति प्रत्येकं तु हुनेत्ततः । अर्हताऽसत्यमेवान्यत्काम
कोधादिकं हविः । मन एव स्रुवः प्रोक्तः सुषुम्णा स्तु गुदारिता । तदंते तन्मयो भूत्वा यथाशक्ति जपेन्मनुं । तज्जपं सर्वसंपत्त्यै देवतायै समर्पयेत् । जपनिवेदनमंत्र स
गुह्यातीति प्रागेवोक्तः ॥ लक्ष्मीसागरे ॥ इत्थं जपं यथाशक्ति कृत्वा देवि समर्पयेत् । ततः प्रणम्य विधिवत्पूजां चक्रं समुद्धरेत् ॥ सिद्धेश्वरीतंत्रे ॥ प्रणम्य श्रीगुरुं पकौलिक
धकः कुंकुमादिभिः स्वर्णादिरचिते पीठे पूजाचक्रं समुद्धरेत् । संस्थाप्य पुरतो देवि विष्टभे पीठे सुरेश्वरि । दद्यात्पुष्पांजलिं तत्र मूलमंत्रेण साधकः ॥ अत्र पूजाचक्रं वि
भिन्नं प्रागेव प्रदर्शितं ॥ अथ कादिमतरीत्या पूजाचक्रयंत्रप्रतिष्ठाविधिः ॥ तत्र श्रीतंत्रराजे ॥ चक्रे देव्यां तथा शिष्ये प्रतिष्ठा त्रिविधोच्यते । सा च तत्त्वविदा कार्या सं
प्रदायानुरोधिना । चक्रे पूजाचक्रे देव्यां देवीमूर्तौ । देवी त्वुपलक्षणं । तेन स्वेष्टदेवतामूर्तौ । तत्त्वविदा वेदसर्वनाडीपथापद्धियादिपंचतत्त्वोदयकाले तत्कृत्यविदा ।
अथवा तत्त्वात्तत्त्वानविदा । संप्रदायानुरोधिना । गुरुपारंपर्यक्रमवेत्त्रा वेगुरुमंडलपूजकत्वनिमित्तमिति कोपास्तिनिरतत्वविशिष्टेनेत्यर्थः ॥ ... स्थिरे शुभग्र
हापेते । अनुकूले गुणशालिनि । मुहूर्ते कारयेद्विद्वान्मूर्णायां वा शुभे दिने । स्थिरे स्थिरलग्ने । दुष्टग्रहाक्रांतस्य निषेधस्ता आह शुभग्रहोपेते इति ॥ तत्राप्येकादश
गुणविशिष्टस्याष्टमचतुर्थद्वादशस्य प्रतिकूलतादोषदुष्टत्वादाह अनुकूले इति । तथापि निर्दिष्टमुहूर्तप्राप्त्यभावादाह गुणशालिनीति । तथाहत्वा दोषे

श्री
२६२

धिकयुले इत्यर्थः॥ मुहूर्तं कारयेदिति। तथा॥ क्षौद्राज्यदुग्धैः प्रथमं नारिकेलांभसा ततः॥ अभिषिच्याथ तोयेन दक्षिणे तिलाक्षतैः पयोधैः॥ आवाह्याभ्यर्च्य तत्र गते चक्रे संस्थाप्य पूजयेत्।
त्रिसप्ताह तत्प्राप्तिकालो यावद्यथाभ्यर्च्यतां क्रमात्। स्वर्णरत्नैः स्वल्पकरां गेलां श्रीचक्रं पूजयेद्धिया। एवं दिनत्रयं कृत्वा ततो नित्यक्रमं भजेत्। गंधैः पुष्पैर्नैवेद्यैर्धूपैर्दीपैर्नैवेद्यैर्दधिभिः त्रि
रात्रं पूजयेद्देवीं योगिनीयोगिभिः समं। एवं देवीप्रतिष्ठायां क्रमः सान्निध्यकारक इति॥ लक्षसागरे॥ आदावादितैर्मंत्रैः रश्मुनारचितां वरेत। धातुनिर्मितसकाणं मूर्तीनां च
विशेषतः॥ इति। अथ मूर्त्यंतरेण प्रकारस्तु प्रयोगो वक्ष्यते। अथ पात्रासादनं। तत्प्रकारस्तु प्रागेव प्रपंचितः॥ शारदातिलके॥ आत्मानं यागवस्तूनि मंडले प्रोक्षयेद्गुरुः॥ प्रो
क्षणीपात्रतोयेन मनुना न्यासपिक्रमात्॥ श्रीकुलार्णवे॥ पूजाद्रव्याणि संप्रोक्ष्य मूलास्त्राभ्यां विधानवित्। दर्शयेद्धेनुमुद्रां च द्रव्यशुद्धिः प्रकीर्तिता॥ रुद्रयामले॥
स्त्रप्रोक्षितं नैवेद्यं पात्रं प्रोक्षितः समर्चयेत्। शारदातिलके॥ न्यासक्रमेण देहे स्वे धर्मादीन्पूजयेत्ततः। पुष्पाद्यैः पीठमन्वेति तस्मिन्संपदेवतां। पंचदलैः पुनः
कार्यो पुष्पांजलिमतन्वधीः। उत्तमांगे हृदाधारे पादे सर्वांगके क्रमात्। विनाति वेद्यं गंधाद्यै रूपचारैः समर्पयेत्। गुरूपदिष्टविधिना शेषमभ्यर्च्य मापयेत्। सर्व
मेतत्प्रयुंजीत प्रोक्षणं पाभिः समाहितः॥ धर्मादीनीत्युपलक्षणं। तेन मंडूकादिपीठमन्वेताः योगपीठदेवताः योगपीठन्यासस्थाने पुष्पाद्यैरित्यर्थः। शंखपात्रादिकं॥
उत्तरतंत्रे॥ मूलाधारगते कुंडे पूर्वोक्ते चतुरस्रके। पूर्वे वज्रं कृत्वा मंत्री धर्माधर्मादिकं हविः॥ प्रकाशोदये॥ अथ वाभ्यंतरे कार्यमग्निकार्यं ब्रवीमि तत्। त्रिदग्नि मंडले दं
ड मूले कुंडलिरूपिणी। न्यस्तकुंडे कुने दुवत्सूर्यमंडलवर्तिनी। अत्र न्यस्तचतुरस्रयोः कुंड ज्योतिः कल्पः। वासनेन धर्मे... नसदीप्तं पवित्रसमीरणेन... सं
क्षिते प्रज्वलेत् कुर्यादक्षतामिमंतरं। मूलविद्यासमुच्चार्य कुंडे तस्मा कुती सतः। मन्त्ररूपं पठेत्स्लोकं परं गुरुतरं परात्। धर्माधर्मे हविर्दीप्त आत्माग्नौ मनसा स्रुचा। सुषु
म्णावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तिर्जुहोम्यहं। स्वाहांतेनाहुतिं दत्वा कुर्वेत्पूर्णाहुतिं गुरुः। मूलविद्यां समुच्चार्य श्लोकमन्यपठन्नमुं। प्रकाशमर्शहस्ताभ्यामवलंब्योन्मनीस्रुचा।
धर्माधर्मकलास्नेहं पूर्णमग्नौ जुहोम्यहं॥ स्वाहांतेन कुतिं कृत्वा प्राणापाननिरोधतः। निरस्तानि...थितोपांत्रिमात्मानं वि... सोऽहं... हानार्णवेन पुण्यपापे हविर्दीवेत्
त्वा कृतलतो हविः श्रियेत॥ संकल्पविकल्पश्च धर्माधर्मो हविः श्रिये। हवनप्रकारस्तु प्रयोगे वक्ष्यते॥ मंत्रतंत्रप्रकाशे॥ अष्टोत्तरसहस्रं तु कृत्वा तर्पणमादरात्॥ जप
न्मातिदितं मंत्री ति। अंतःदेहयागः पूजा॥ आत्मपूजाविधायेत्थं यथाशक्तिजपं चरेत्। स्वेष्टदेवतमात्मानं भावयन्यतमानसः। एतेनाष्टोत्तरसहस्रं गुशकं परं। तथा॥
अर्घ्योदकेन संप्रोक्ष्य मूलमंत्रेण मंत्रवित्। पूजायंत्रं ततस्तत्र पीठपूजां समाचरेत्। देवस्यानतः पूजा गुरुरूपके ततः परं॥ महागणपतिः पूज्यो दक्षिणे देशाः...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि० धा०
२६४
264

उत्तरतः उत्तरदिशि।।लेनं देवस्य दक्षिणभुजसमीपतः दूर्वावाहनः। उत्तरस्ततथा वक्ष्यते। रुद्रयामले। सर्वाधो मंडुकाधारे रुद्रः कालानलो विभुः। रक्षां करोतु
पानि त्वं मे मूलप्रकृतिस्तथा। ततश्चाधारशक्तिर्यो मम रक्षां करोतु सा। कूर्मस्तु सततं पायाद् दत्तं तो रक्ष्ययेत्सदा। तस्य मूर्ध्नि स्थितश्चक्री वराहः परिरक्षतु।
दंतेन स्थापिता पृथ्वी पातु नित्यं वसुंधरा। समुद्रः सर्वदा पातु सुरत्नैरमृतैर्जलैः रत्नद्वीपस्तु मे रक्षां करोतु स्वर्णपर्वतः। पातु मां नंदनोद्यानं रक्षंतु कल्पपाद
पाः अधस्तेषां सदा तैर्पांहि विचित्रा रत्नभूमिका। श्रीरत्नमंदिरं पातु सनातनं पातु वेदिका।। भैरवयामले।। रत्नकवर्णं महाकायं मंडूकं प्रथमं यजेत्। तत्र कालाग्नि
रुद्रं दशबाहुसमन्वितं। पंचवक्त्रं रक्तकृष्णवर्णं दक्षापरांगकं। तदूर्ध्वं मूलप्रकृतिं बंधूकाभां वराभयां।। उत्तरतंत्रे।। अधःपीठस्य रक्ताभां पाशांकुश
वराभयाश्रीहस्तां कुर्वतीं सम्यक् यजेदाधारशक्तिकां। तस्या उपरि संपूज्य कूर्मः स्वर्णरुचिर्दृढः सहस्रशिरसं तत्र शुभ्रवर्णमलंकृतं। नीलवस्त्रं महा
कायमनंतं सम्यगर्चयेत्। पीतांबरधरं तत्र नीलवर्णं सुभूषणं। शंखचक्रगदापद्मधारिणं पोत्रिणं यजेत्। श्रीसागरं शुक्लहस्ताकुंभं वराभयधरां शुभां।
तदूर्ध्वोपरि नीलाभां धरां धीरः समर्चयेत्। रत्नद्वीपः नवरत्नमयद्वीपः।। उक्तं वा तत्र राजेन। नवरत्नमयं द्वीपे नवखंडविराजितं। पुष्पनीलं च वैडूर्यं विलो
मेत्र नवरत्नमयानि खंडानि मध्यांतानि ध्येयानीत्यर्थः।। तत्रैव कुरुकुल्लापटले।। पश्चिमं पुष्परागं तु संप्राप्यावर्तते ततः इति।। उक्तं बालात्। रत्नमंदिरं नवरत्न
मयं मालिकामयं वा। स्वर्णप्राकारवेष्टितं विचित्रमंडपान्वितमुत्तरतंत्रवचनात्। अथ बोमणिद्वीपे कल्पवृक्षवनोज्ज्वले। स्वर्णप्राकारसंवीतं समरमालिकं
कयमंडपान्वितं दीप्यामलवज्राच्छा वेदिका स्वर्णमयी। विचित्रमंडपं तत्र पूजये त्स्वर्णवेदिकेमिति उत्तरतंत्रात्। उत्तरतंत्रे।। रत्नसिंहासने तत्र पूजयेन्मंडला
न्वितं। मंडलान्वितं तत्पूजावसरे रूपमंडलसमन्वितमित्यर्थः। तत्पादेषु यजेत्सम्यगाग्नेय्यादिदिशिवांतकं। धर्मं विप्रतनुं रक्तवर्णमादौ समर्चयेत्। सिंह
कारं ततो ज्ञानं श्यामवर्णं समाहितः। भूताकारं चैव वैराग्यं पीतवर्णं यजेत्ततः। कृष्णवर्णं गजाकारमैश्वर्यं साधु पूजयेत्। अग्रदेशे समारभ्य चतुर्दिक्षु समर्चयेत्। श्री
अधर्मादींश्च पीठस्य विज्ञगात्राधिपापुनः।। वामकेश्वरतंत्रे।। मध्ये मायं तथा विद्यापूजये त्साधकोत्तमः।। उत्तरतंत्रे।। तत्त्वाकारं ततो नंतं पीठमध्ये सम २६४
र्चयेत्। तस्य मूर्ध्नि यजेत्पद्मं सर्वलक्षणसंयुतं। आनंदकंदमध्यस्थं सविंत्वालमचेतरे। प्रकेसरालकपत्रालि विकारात्मककेसरान्। तत्तद्रूपां कर्णिकां
च मातृकावर्णविग्रहं।। लिंगपुराणे।। तस्य पूर्वदले साक्षादणिमामयमक्षरं। लघिमा दक्षिणे चैव महिमा पश्चिमे तथा। प्राप्तिश्चैवोत्तरे पत्रे प्राकाम्यं पा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वकस्यतु दिशत्वमैश्रीतेषपत्रे वशित्वं वायुगोचरं। सर्वज्ञत्वं तथैशाने कर्णिकासोममण्डले। सोमस्याधस्तथा सूर्यस्तस्याधः पावकः स्वयं॥ उत्तरतंत्रे गपत्रकोशे पुष्पमस्य
सत्वादीन्क्रमतो यजेत्। सत्वपूर्वान्गुणान्सूर्यवह्नीन्दुमंडलानि वा। ब्रह्मविष्णुमहेशाख्यान्वा धारादीस्त्रीन्यथाक्रमं॥ संमोहनतंत्रे॥ विधिरूपः सत्वगुणो रजः प्रकृति
रूपकं। तमोगुणो मोहरूपः प्रोक्तास्त्वेवं गुणास्त्रयः॥ वामकेश्वरतंत्रे॥ ज्ञानतत्वात्मकं यजेत्। कलातत्वात्मकं चैव विद्यातत्वात्मकं तथा परतत्वात्मकं चैव क्रमेणापरिपूज
येत्। चतुर्दिक्षु मध्ये चेति॥ प्रपंचसारे॥ मध्येऽनंतं पद्मं सिंह्यस्य सोमं वह्निं तारं वर्णैर्विभक्तैः सत्वादीश्चैव गुणानात्मपुक्तान् शक्तिः किंजल्केषु मध्ये यजेच्च
॥ उत्तरतंत्रे॥ केसरेषु ततो मध्ये पूर्वादिषु यथाक्रमं। तत्र मंत्रोक्तपीठस्य नव शक्तीः प्रपूजयेत्। पीठमंत्रेण गंधाद्यैः पीठमध्ये ततो यजेत्॥ सनत्कुमारः॥ प्रागा
द्यष्टसु पत्रेषु कर्णिकायां यजेन्मुने। चतुर्थ्या नमसा युक्तैः स्वैः स्वैरेव तु नामभिः। मध्ये पुष्पांजलिं दद्यात् पीठमंत्रेण मंत्रवित्। यजेत्प्रादक्षिण्येन एताः प्रदक्षिणं पूज्या इति
मंत्रे तत्र प्रकाशववमात्। पूर्वो दिक्सत्र पश्चिमस्यैव पूर्वतः। स्वराः षोडश देवि युग्मयुग्मक्रमेदलः। दलाष्टकेषु संलेख्याः पश्चिमादि प्रदक्षिणमिति ज्ञानार्णवे। यं
वर्णविन्यासदर्शनादात्र रणाद्वेनायां देवाग्रप्रायाभिधानाच्चापि तथा कल्पनात्। दक्षिणेच तथा गुरूमिति संकर्षणवचनाच्च॥ नारदपंचरात्रे॥ गुर्वी वीथी मंडले दे
वदेवस्य दक्षिणे मंडलोपरि। गुरू सम्यचे पदिति। अत एव देवदेवस्योत्तर इति पूर्वोक्तस्यापि पूजामंडलस्योपर्येव पूजा हेया। धर्मादिपूजायामप्यनमेव देवाग्रकल्पित
त्वाद्यनुसारेणैवाग्नेयादि कल्पयेत्। अत्र भावविनिर्भूतभूतवद्वुपचारः। आगामर्मंत्रेणमुने हृत्पनंतरं भावाहनो केनः भूताकारमिति भूतः देवयोनिः भूतो मीदवयो नघ
इति कोशात्। तस्य रूपं तु रक्तवस्त्रधराः कृष्णानखदंष्ट्रामु दंष्ट्रिकाः केशीखड्गहस्ताश्च राक्षसो घोररूपिणः भूतास्त्वेव दीनास्या इति भूतडामरोक्तस्वरूपाः॥ पीठस्थ
कथयः पीठमंत्रातनंतरं कल्पो वक्ष्यते॥ उत्तरतंत्रे। पीठशक्तीर्नमाभ्यर्च्य केसरेषु च मध्यमः। वरदाभयधारिण्यः पीठं पीठेषु वायजेत्। मूलमंत्रं समुच्चार्य प्रकल्पं तं देवनाम
मूर्तिं च कल्पयामीति मूर्तिं मध्ये विनिःक्षिपेत्। पुनर्मूलमुच्चार्य दिव्यामन पूर्ववत्। मूर्तिं च पूजयामीति ताः पुष्पेण समर्चयेत्। पूजामूर्तेः शिरः कुर्यात्कुसुमोपरि संस्थिताः
ज्ञाकालं विनातस्या नोपरि भ्रामयेत्करं॥ अथेष्टदेवताप्रीत्यै यजेद्वा दापर्तं वा अपि। आयतनानि प्रागेवोक्तानि॥ प्रागेव शिवलिंगप्रमाणविधिरपि च दर्शितः॥ अ
थ पार्थिवविधानं॥ नारद उवाच॥ धर्मार्थकाममोक्षाणां साधनं परमं हितं। तत्सर्वं कथयस्व त्वं मनुष्याणां लोकेऽस्मिन्विभो। सर्वपापक्षयकरं सर्वारिष्टनिवारणं। सर्वे
श्यकरं चैव कलौ सर्वत्र सिद्धिदं॥ ईश्वर उवाच॥ शृणु नारद वक्ष्यामि शिवपूजाविधानकं। यस्यानुष्ठानमात्रेण कृतकृत्यो भवेन्नरः। अकृत्वा पार्थिवं लिंगं योऽन्यदेवं प्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ सार्णव
२६५
265

जयेत्। वृथा भवति सा पूजा स्नानदानादिकं वृथा। शुद्धं मृदं समानीय पुनः शोध्य विशेषतः। शिवलिंगाकारं ततः कुर्याद्यथोक्तविधिना सुमान्। पूजयेत्तद्विधानेन पार्थिवं लिंगमु
त्तमं। अखंडं कारयेद्यत्नाद्दृश्यमानोऽश्मनाम भिन्नमद हरणं संघट्ट प्रतिष्ठाकाजमेव चास्य पार्थिवपूजने नैव क्षमस्वेति विसर्जनं। हरो महेश्वरः शंभुः शूलपाणिः पिनाकधृक्। पशु
पतिः शिवश्चैव महादेव इति क्रमात्। दृढं खंडं यः करोत्येवं तस्य पूजापि निःफला। पक्वजंबूफलाकारं सर्वकामफलप्रदं शिवं। चिरं यः करोत्येवं हानिर्भवति नान्यथा। ऊं को हराक्षा
ह्यधीते नमः ल मंत्रेण पूजनं। चतुर्दशस्वरोपेतो हकारो विंदुसंयुतः। शिवप्रसादजनकः। शिवप्रसाद संज्ञकः। शर्वो भवश्च रुद्रोऽथो भीम ईशान संज्ञकः। महादेवः पशुपतिर्मूर्तिभि
श्चैव पूजयेत्। क्षितिरापोऽनलो वायुराकाशः सूर्यसोमकौ। यजमान इति ह्यष्टौ मूर्तयः परिकीर्तिताः॥ नारद उवाच॥ देवकेन विधानेन कर्तव्यं सर्वकामदं। यस्यानुष्ठानमात्रेण
कृतकृत्यो भवेन्नरः॥ ईश्वर उवाच॥ शृणु सर्वप्रयत्नेन पार्थिवलिंगमुत्तमं। कर्त्तव्यं हि नरैर्नित्यं काममुद्दिश्य यत्नतः। अखंडं पार्थिवं लिंगं दृढं खंडस्फाटवर्जितं। पूर्वोक्तेन विधा
नेन पूज्यं लिंगं तु पार्थिवं। संख्या पार्थिवलिंगानां यथाकामं निगद्यते॥ विद्यार्थी लिंगसाहस्रं धनार्थी शतपंचकं। पुत्रार्थी सार्धसाहस्रकं तावार्थी शतपंचकं। मोक्षार्थी कोटिगुणि
तं भूकामस्य सहस्रकं। रूपार्थी त्रिसहस्रं च तीर्थार्थी द्विसहस्रकं। सुहृत्कामी त्रिसहस्रं वस्त्रार्थी शतमष्टकं। मारणार्थी सप्तशते मोहनार्थी शताष्टकं। उच्चाटनपरश्चैव सह
स्रं यथोक्तितः। स्तंभनं तु सहस्रेण मारणे शतपंचकं॥ निगडमुक्तिकामस्तु सहस्रं सार्धमीरितं। महाराजभये पंचशतं कारादिसंकटे शतद्वयं तु डाकिन्यादिभये पंचशतं तु
कादारिद्र्ये पंचसाहस्रमयुतं सर्वकामदं। एकं पापहरं प्रोक्तं द्विलिंगं चार्थसिद्धिदं। त्रिलिंगं सर्वकामानां कारणं परमीरितं। उत्तरोत्तरमेवं स्यात्पूर्वोक्तगणना बुधैः॥ ग्रंथां
तरे॥ लिंगान्यामयुतं कृत्वा महाराजभयं हरेत्। सहस्राणि तथा पंच निगडान्मुक्तये ध्रुवं। कारागृहादिमुक्त्यर्थमयुतं कारयेद्बुधः। डाकिन्यादिभये सप्तसहस्रं कारयेन्नरः
सहस्रपंचपंचाशद्दुत्रोहि प्रकारयेत्। लिंगानामयुतेनैव कन्यकां सततं लभेत्। एवं लिंगार्चनेनैव मनुजः श्रियमाप्नुयात्। लक्षमेकं तु लिंगानां यः करोति नरो भुवि। शिव
व भवेत्सोऽपि नात्र कार्या विचारणा॥ अर्चा पार्थिवलिंगानां कोटियज्ञफलप्रदा। भुक्तिदा मुक्तिदा नित्यं ततः कामार्थदा नृणां। ब्रह्महत्यापरिहारार्थं सौवर्णं लिंगमर्चयेत्। लव
णेन च सौभाग्यं पार्थिवं सार्वकामिकं। अनेकगुणसंभूतं रेतोऽर्थं परिकीर्तितं। श्यामदं तिलपिष्टोत्थं तुषोत्थं मारणे स्मृतं। अन्नोत्थं अन्नदं प्रोक्तं गुडोत्थं प्रीतिवर्धनं। गंधोत्थं
भोगदं चैव वशीकरे धान्यं सुखप्रदं। यवपिष्टोद्भवं लिंगं वंशकामो यजेत्सुमान्। तंडुलानां च पिष्टेन पुत्रवान्कुलमाप्नुयात्। सर्वरोगविनाशाय गोमयोत्थं प्रपूजयेत्। केश
स्थिसंभवं लिंगं सर्वशत्रुविनाशनं। आसुरेऽर्जवणोत्थं च सर्वलोकवशंकरं। स्तंभने रजनीपिष्टं संभवं लिंगमुत्तमं। तंडुलोद्भवपिष्टानां लिंगं विद्याप्रदं स्मृतं। दधिदुग्धो

श्री
२६५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऽन्नवं लिंगं कीर्त्तिलक्ष्मीसुखप्रदं। धान्यदं धान्यजं लिंगं फलोत्थं फलदं भवेत्॥ पुण्यार्थं सर्वसौभाग्यमुक्ताधात्रीफलोद्भवं। नवनीतोद्भवं लिंगं कीर्त्तिसाम्राज्यदायकं। दूर्वासु
दूर्वासंभूतमपमृत्युनिवारणं। इक्षुदंडोद्भवं लिंगं स्फुटमुद्घाटयेत्परं। इंद्रनीलमयं लिंगं बहुपापघ्नकामकृत्। स्फाटिकं बहुस्वामित्वफलदं मुनिभिः स्मृतं। पित्तलोत्थमुक्तये
लज्यं लिंगं रजतसंभवं। हेमजं सत्यलोकस्य प्राप्तये पूजयेत्सुमान्। पूजयेत्ताम्रजं लिंगं पुष्टिकामो हि मानवः। कृषिकामस्तु सततं लिंगं पित्तलसंभवं। कीर्त्तिकामोर्चयेल्लिंगं सदा
कांस्यसमुद्भवं। शत्रुमारणकामस्तु लिंगं लोहमयं सदा। ज्वरघ्नं त्वैवंदनजमर्चयेद्बुधिर्वत्सदा। कर्पूरसंभवं लिंगं शांतिकामोर्चयेत्सदा। कस्तूरीसंभवं लिंगं गंधकामो हि पूजयेत्।
लिंगं गोरोचनोत्थं च रूपकामस्तु पूजयेत्। कांतिकामस्तु सततं लिंगं कुंकुमकेसरं। श्वेतागरुसमुद्भूतं महाबुद्धिविवर्धनं। धारणाशक्तिदं लिंगं कृष्णागरुसमुद्भवं। यक्षक-
र्दमसंभूतं लिंगं प्रीतिविवर्धनं। बुद्धिविवर्द्धनं लिंगं श्रीहिममयं पूज्य धान्यकामेन नित्यशः। यवधान्यमयं लिंगं सर्वारिष्टनिवारणं। यः करोति तिलैर्यैतैस्त दीपवमही
पते। यः कृष्णैश्च तिलैः सम्यक् लिंगं कृत्वार्चयेन्नरः। कामशत्रुप्रियो नित्यं भवेत्स्त्रीणां हि मानवः। ग्रीष्मे च मल्लिकापुष्पसंभवं लिंगमुत्तमं। पूजयित्वा नरो भक्त्या
प्राप्नोति महतीं कृषिं। वर्षासु पूजयेद्भक्त्या लिंगं कनकपुष्पजं। इहैव चामुष्मिके लोके सुखी भवति मानवः। नीलोत्पलमयं लिंगं कृत्वा शरदि मानवः। पूजयेत्स
र्वां सिद्धिमवाप्नोति नित्यशः। हेमंते चैत्रकुसुमैर्लिंगं कृत्वा मनोरमं। भक्त्याभ्यर्च्य मतिमान्नूनं शिवेन सह मोदते। शिशिरे सर्वपुष्पोत्थं लिंगमभ्यर्च्य मानवः स
र्वपापं विहायाशु ब्रह्मणा सह मोदते। येन केन प्रकारेण यस्य कस्यापि वस्तुना। कृत्वा लिंगं समभ्यर्च्य राज्यं प्राप्नुयात्। विना लिंगार्चनं यस्य कालो गच्छति नि
त्यशः। महाहानिर्भवेत्तस्य सर्वत्रास्य दुरात्मनः। कृतसर्वाणि दानानि व्रतानि विविधानि वा। तीर्थानि नियमा यज्ञा लिंगार्चनतः कृताः स्मृताः। कलौ लिंगार्चनं श्रेष्ठं
यथा लोके प्रदृश्यते। ततोऽन्यं नास्ति नास्तीति शास्त्राणामेव निश्चितं। भुक्तिमुक्तिप्रदं लिंगं विविधापन्निवारणं। पूजयित्वा नरो नित्यं शिवसायुज्यमाप्नुयात्। लिं
गानामपि सर्वेषां पार्थिवं लिंगमुत्तमं। कृत्वा संपूज्य विधिवत्सर्वान्कामान्नवाप्नुयात्। पाषाणसंभवं लिंगं संपूज्य परया मुदा। इह कामानवाप्नोति स [illegible]
पाषाणात्स्फाटिकं श्रेष्ठं स्फाटिकात्पद्मरागजं। पद्मरागाच्च काश्मीरं काश्मीरात्पुष्परागजं। पुष्परागादिंद्रनीलं इंद्रनीलं च गोमेदं। न ते एतारूपमते [illegible]
भवं। माणिक्याद्विद्रुमं श्रेष्ठं विद्रुमान्मौक्तिकं परं। मौक्तिकाद्राजतं श्रेष्ठं सौवर्णं राजतात्परं। सौवर्णाद्धीरकं श्रेष्ठं हीरकात्पारदं परं। पारदाद्बाणजं श्रेष्ठं [illegible]
च्यते। नर्मदाजलमध्यस्थं बाणलिंगमिति स्मृतं। सर्वतीर्थाभिषेकाश्च सर्वदानानि व्रतानि वा। त्रिसंध्ययोगसिद्धा वदि बाणलिंगे नसंस्थितो [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धर्मो॰ २६६ 266

लिंगं बाणलिंगं तदुच्यते॥ अभ्यर्च्य विधिवत्कृत्वा शिवे लोके महीयते। बाणलिंगानि वै देवि नच निर्माल्यं ना। सर्वबाणार्चनेनैव ह्येशक्त्या भक्त्या नचान्यथा॥ बाणलिंगस्य
यं भूते चंद्रकांते हृदि स्थिते। चांद्रायणशतं तेयं शंभुनैवच भक्षणं। ग्राह्याग्राह्यविभागोयं बाणलिंगे विधीयते। तदर्पितं तिलं विद्धि ग्राह्यं प्रासादसंहृया। वारवरजले रत्ने स्फाटि
के हेमनिर्मिते। काश्मीरे चंद्रकांते च लिंगे स्वायंभुवे तथा। सदा सन्निहितो देवः सत्यं सत्यं न संशयः। शिवनाभिमयं लिंगं नित्यं पूज्यं महात्मभिः। एतद्ब्रह्म सर्वलिंगेभ्यः श्रेष्ठं संपूज्य
विधानकैः। उत्तमं मध्यमं नीचं त्रिविधं लिंगमीरितं। चतुरंगुलमुच्छ्रायं रम्यं वेदिकया दिवं। उत्तमं लिंगमाख्यातं मुनिभिस्तत्त्वकोविदैः। तदर्धं मध्यमं प्रोक्तं तस्यार्धं चाधमं स्मृ
तं। एवं लिंगं समासाद्य श्रद्धाभक्तिसमन्वितः। पूजयित्वा लभेत्कामान्मनसा चाभिलाषितान्। शास्त्रार्यणो लोकेऽस्य सर्वाणि तदर्थी नारिभाग्यवान्। पुरुषार्थप्रदं तल्लिंगं निष्ठितं
लिंगपूजनं। सर्वमूर्तीः परित्यज्य कर्मजातं विशेषतः। भक्त्या परमया विद्वान् लिंगमेव प्रपूजयेत्। लिंगार्चनेनार्चितं सर्वं जगत्स्थावरजंगमं। संसारार्णवमग्नानां नानाश्रुतं
रणसाधनं। अज्ञानतिमिरांधानां विषयासक्तचेतसां। प्लवो नान्योऽस्ति जगतां लिंगाराधनं तरां। ब्रह्मादयः सुराः सर्वे मुनयो यक्षराक्षसाः। गंधर्वाश्चारणाः सिद्धा दैत
पादानवास्थिता। पूजयित्वा महाभक्त्या लिंगं सर्वार्थसिद्धिदं। अपि राज्ञोऽपि राज्यं सर्वं प्राप्नुवन्ति समीहितान्। ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः शूद्रो वाप्य
नुलोमजः। पूजयेत्सततं लिंगं तत्तन्मंत्रेण साधकः। द्विजानां वैदिकेनापि मार्गेणाराधनं परं। अन्येषामपि जंतूनां वैदिकेनापि मंत्रतः। तंत्रोक्तदीक्षितानां
तंत्रेणापि विधानतः। स्मृतमाराधनं शंभोर्नैव वैदिकवर्त्मना। वैदिकानां च सर्वेषां पूजा वैदिकमार्गतः। कर्तव्याराधनप्रमार्गेण विल्वा हि भगवान् शिवः। दधीचिगौतमादीनां
शतसंबद्धवत्सरां। न जायते। न्यवर्णापि शूर्वो वैदिकवर्त्मना। यो वैदिकमनादृत्य कर्मस्मार्तं तथापि वा। अन्यत्समाचरन्मर्त्यो न स कर्मफलं लभेत्। तत्रापि पार्थिवं लिंगं क्षिप्रसि
द्धिप्रदं भवेत्। पार्थिवेन तु लिंगेन वकुसिद्धिमवाप्नुयुः। कृते रत्नमयं लिंगं त्रेतायां हेमसंभवं। द्वापरे पारदं प्रोक्तं पार्थिवं तु कलौ युगे। अष्टमूर्तिषु सर्वासु मूर्तिर्वै पार्थिवी परा। एवं पा
र्थिवलिंगे तु नित्यं संनिहितः शिवः। यथा सर्वेषु देवेषु ज्येष्ठः श्रेष्ठो महेश्वरः। तथा सर्वेषु लिंगेषु पार्थिवं श्रेष्ठमुच्यते। यथा सर्वेषु वेदेषु प्रणवः श्रेष्ठ उच्यते महास्मृतः। तथैव पार्थिवं श्रेष्ठं श्री
प्राराध्यं पूज्यमेव हि। पार्थिवाराधनं पुण्यमायुर्धनविवर्धनं। प्रसन्नं तुष्टिदं श्रीदं कार्यसाधनसिद्धिदं। यथा सर्वोपचारैश्च भक्तिश्रद्धासमन्वितः। पूजयेत्पार्थिवं लिंगं शास्त्रोक्तविधि २६६
नानरः। पंचसूत्रविभागं च पार्थिवे न विचारयेत्। आकारमात्रं रचयेत्सर्वसिद्धिप्रदायकं। द्विखंडमत्र कुर्वीत नोतत्पूजाफलं लभेत्। रत्नजं हेमजं लिंगं पारदं स्फाटिकं तथा। भ
पार्थिवं पिष्टजं चोष्यं माषजं तु प्रकारयेत्। अखंडं तु वरं लिंगं द्विखंडमवरं स्मृतं। खंडाखंडविभागोयं चराचरतया स्मृतः। वेदिका तु महाविष्णुर्लिंगं ब्रह्मा महेश्वरः। अन्ये तोपि स्थावरे लिंगे स
गं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तंशो वेद्विखंडजा। वेदिका तु महादेवी गिरिजा शिववल्लभा। पिंडिका तु महेशानो द्वयो योगो द्विखंडता। द्विखंडं स्थावरं लिंगं कर्तव्यं हि विधानतः। अखंडं जंगमं प्रोक्तं शैवसिद्धांतवेदिभिः। द्वि
खंडं तु चरे लिंगे कुर्वन्नज्ञानमोहितः। नैव सिद्धांतवेत्तारो मुनयः शास्त्रपारगाः॥ अखंडं स्थावरे लिंगे द्विखंडं चरमेव च। ये कुर्वन्ति नरा मूढा न पूजाफलमाप्नुयुः। तस्माच्छास्त्रोक्तविधिना ह्यखं
डं चरसंज्ञकं। द्विखंडं स्थावरं लिंगं कर्तव्यं परया मुदा। अखंडे तु चरे पूजा संपूर्णफलदा स्मृता। द्विखंडे स्थावरे पूजा संपूर्णफलदायिनी। द्विखंडे तु चरे पूजा महाहानिः प्रजायते। अखंडे स्थावरे पूजा न पू
जाफलदायिनी। अथ वैदिकभावानां पार्थिवार्चा निगद्यते। वेदोक्तविधिना सम्यक् संपूर्णफलसिद्धये। सूत्रोक्तविधिना स्नात्वा संध्यां कृत्वा यथाविधि। ब्रह्मयज्ञं विधायादौ ततस्तर्पणमा
चरेत्। नैमित्तिकं सकलकर्म विधायानंतरं पुमान्। पूजयेत्परया भक्त्या पार्थिवं लिंगमुत्तमं। नदीतीरे तडागे वा पर्वते कानने पि वा। शिवालये शुचौ देशे पार्थिवार्चा विधीयते। शुद्धप्रदेशसंभूतां मृदमाहृ
त्य यत्नतः। विप्रे गौरा स्मृता शोणा बाहुजे वैश्यजातिके। पीता शूद्रे तु कृष्णा स्यादथवा यत्र या भवेत्। संग्राह्या मृत्तिका लिंगनिर्माणार्थं प्रयत्नतः। आत्मीयपुरतः शुद्धदेशे तु संस्थाप्य मृदमुत्तमां। संशो
विधा ध्य जलैः शुद्धैः पिंडीकृत्य शनैः शनैः। पश्चाल्लिंगं [illegible] यथाशु क्रमेणानेन भक्तिमान्। आवाहनादिचतुर्थ्यंतैः पूर्वोक्तैर्नामभिः क्रमात्। कर्तव्यामत्रियो पूजा भक्त्या परमया मुदा। प्राणायामत्रयं कुर्यात्
न्मूलमंत्रेण देशिकः। भूतशुद्धिं विधायादौ विन्यसेन्मातृकामयं। पंचब्रह्ममयं न्यासमष्टत्रिंशत्कलात्मकं। अत्र दशविधमातृकान्यासकरणाशक्तौ अंतर्मातृका बहिर्मातृका
कंठादिमातृका ऽष्टत्रिंशत्कलान्यास इति न्यासचतुष्टयमावश्यकं। तथा॥ अर्घ्यादिपात्राण्यासाद्य शेषं पीठे शिवं यजेत्। उपचारैः प्रयत्नेन शैवमुद्राः प्रदर्शयेत्। पुष्पांजलित्रयं
दत्वा प्राणायामत्रयं चरेत्। प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य महाप्रासादमुद्धरेत्। चिंतारत्नं समुद्धृत्य भुवनेशीं निरंतरं। पंचाक्षरो महेशस्य मूलमंत्रो नवाक्षरः। ॐ क्रौं क्ष्म्रीं ह्रीं नमः शिवाय। इति
नवाक्षरः। वामदेवो ऋषिश्छंदो गायत्री निवृदन्वितं। पार्थिवेश्वरनामादि चिंतामणिरितीरिता। देवता कथिता बीजं महाप्रासादसंज्ञकं। शक्तिस्तु भुवनेशानी नतिः कीलकमुच्यते। वि
नियोगः समाख्यातः पुरुषार्थचतुष्टये। चत्वारि बीजान्युच्चार्य सर्वज्ञाय हृदीरितं। नित्यतृप्ताय शिरसे वह्निवल्लभा। वदेदनादिबोधाय शिखायै वषडिति तथा। स्वतंत्रशक्तये नो
कवचाय हुं ईरितं। अलुप्तशक्तये नेत्रत्रयाय वौषडुच्चरेत्। अनंतशक्तये प्रोक्ता अस्त्राय फडिति क्रमात्। एवं षडंगं विन्यस्य ध्यायेद्देवमतंद्रितः। कर्पूरगौरं करुणावतारं संसारसा
रं भुजगेंद्रहारं। सदा रमंतं हृदयारविंदे भवं भवानीसहितं नमामि। वंदे महेशं सुरसिद्धसेवितं भक्तैः सदा पूजितपादपद्मं। ब्रह्मेंद्रविष्णुप्रमुखैश्च वंद्यं ध्यायेत्सदा कामदुघं प्रसन्नं।
ध्यायेन्नित्यं महेशं रजतगिरिनिभं चारुचंद्रावतंसं रत्नाकल्पोज्ज्वलांगं परशुमृगवराभीतिहस्तं प्रसन्नं॥ पद्मासीनं समंतात्स्तुतममरगणैर्व्याघ्रकृत्तिं वसानं विश्वाद्यं विश्वबीजं
निखिलभयहरं पंचवक्त्रं त्रिनेत्रं॥ एवं ध्यात्वा महामंत्रं जपेन्नियतमानसः॥ यथाशक्ति ततः कुर्यात् प्राणायामं षडंगकं॥ गुह्यातिगुह्यगोप्ता त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपं। सिद्धिर्भवतु
मे देव त्वत्प्रसादात्त्वयि स्थिता। इत्युच्चार्य जपं हस्ते दक्षे देवस्य चार्पयेत्। प्रदक्षिणनमस्कारैः परितोष्य मुहुर्मुहुः। प्रार्थयेत्त्वरया भक्त्या देवदेवं जगद्गुरुं। जयदेव जगन्नाथ जय शं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शिवार्णव
२६७

भक्तशंकर। जय सर्वसुराध्यक्ष जय सर्वसुरार्चित। जय सर्वगुणातीत जय सर्ववरप्रद। जय नित्य निराधार जय विश्वंभराव्यय। जय विश्वैकवंद्येश जय नागेंद्रभूषण। जय गौरी
पते शंभो जय चंद्रार्धशेखर। जय कोट्यर्कसंकाश जयानंदगुणालय। जय रुद्र विरूपाक्ष जयाचिंत्य निरंजन। जय नाथ कृपासिंधो जय दुःखार्तिभंजन। जय दुस्तरसंसारसागरोत्तारण
प्रभो। प्रसीद मम देवेश संसारार्तस्य विह्वलतः। सर्वपापक्षयं कृत्वा रक्ष मां परमेश्वर। महादारिद्र्यमग्नस्य महापापहतस्य च। महाशोकनिविष्टस्य महारोगातुरस्य च। ऋणभारप
रातस्य दह्यमानस्य कर्मभिः। ग्रहैः प्रपीड्यमानस्य प्रसीद मम शंकर। दीर्घमायुः सदारोग्यं यशो वृद्धिर्बलोन्नतिः। ममास्तु नित्यमानंदं प्रसादात्तव शंकर। शत्रवः संक्षयं
यांतु प्रसीदंतु नव[…]हाः। नंदंतु दस्यवो राष्ट्रे जनाः संतु निरामयाः। दुर्भिक्षमारीसंतापाः शमयंतु महीतले। वसुसस्यसमृद्धिं च मम मानं सदा दिश। प्रदेशे वापि पूजांते प्रा
र्थयेत्कृतिलतरः। प्रसन्नोऽभीप्सितं देवो ददाति गिरिजापतिः। एवं संप्रार्थ्य तन्नेत्रो व हन्त्वा सापुटाध्वना। समाश्रीयस्य हृदये महासंसारमुद्रया। शिवलिंगं तु नद्यादौ संस्थाप्य
विहरेत्सुखी। अत्र प्रागुक्तपार्थिवेश्वरचिंतामणिमंत्रो वा जप्तव्यः कामदुघामंत्रो वा। कामदुघामंत्रस्तु। षडक्षरं समुच्चार्य प्रसन्नेति पदं तथा। पारिजाताय चोच्चार्य वह्नि
मायां समुद्धरेत्। योऽष्टार्णो महेश्वरस्य मंत्रः कामदुघा ऋषयः। ॐ नमः शिवाय प्रसन्नपारिजाताय स्वाहा। एतस्य न्यासध्यानादिकं प्राग्वत्॥ अथ वैदिकमार्गेण पूजाव
श्योऽपि न स्पृशेत्। सद्योजातेति मंत्रेण मृत्तिकाग्रहणं भवेत्। वामदेवेति मंत्रेण जलैः संशोध्य यत्नतः। अघोरेणाथ मंत्रेण लिंगीकरणमुत्तमं। ततस्तत्पुरुषायेति वा
णं कुर्याद् द्विजसत्तमः। ईशान इति मंत्रेण वेदीबालं समाचरेत्। पंचाक्षरेण मंत्रेण उपचारैः समर्चयेत्। भवाय भवनाशाय महादेवाय धीमहि। उग्राय उग्रनाशाय शर्वाय
शशिमौलिने। एभिर्मंत्रैः कृत्वा पूजा कर्तव्या शुभमिच्छता। यः कृत्वा पार्थिवं लिंगं पूजयेच्छुभवेदिकां। इहैव पुत्रवान् श्रीमान् ततो रुद्रत्वमाप्नुयात्। त्रिसंध्यं योऽर्चयेल्लिंगं
कृत्वा बिल्वैस्तु पार्थिवं। दशैकादशकं यावत्तस्य पुण्यफलं शृणु। अनेनैव स्वदेहेन रुद्रतुल्यो भवेन्नरः। अथ पारदलिंगस्य विधानं वच्मि नारद। निराशंकं दक्षा
को प्रकारोऽत्र उच्यते। निष्कत्रयं हेमपत्रं रसेंद्रं नवनिष्ककं। अम्लेन मर्दयेद्यामं तेन लिंगं तु कारयेत्। दोलायंत्रे सारनाले जंबीरस्कं दिने पचेत्। तल्लिंगं पूजयेन्नित्यं सु
शुभैरुपचारकैः। लिंगकोटिसहस्रस्य यत्फलं सम्यगर्चनात्। तत्फलं कोटिगुणितं रसलिंगार्चनाद्भवेत्। ब्रह्महत्यासहस्राणि गोहत्यानियुतानि च। तत्क्षणाद्विलयं
यांति रसलिंगस्य दर्शनात्। स्पर्शनात्प्राप्यते मुक्तिरिति सत्यं शिवोदितं। वाङ्मायाश्रीअघोरेण मंत्रराजेन चार्चयेत्। अष्टादशभुजं शुभ्रं पंचवक्त्रं त्रिलोचनं। प्रेतास
नं नीलकंठं रसलिंगं विचिंतयेत्। तस्योत्संगे महादेवीमेकवक्त्रां चतुर्भुजां। अक्षमालांकुशौ दक्षे वामे पाशाभये शुभे। दधतीं नत्तहेमाभां पीतवस्त्रां विभावयेत्। वाङ्मा

श्री
२६७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

याश्री कामराजशक्तिबीजरसांकुशा। ये नमो द्वादशार्णोघा जया विद्या रसांकुशी। अनया पूजयेद्देवीं गंधपुष्पाक्षतादिभिः। नंदिभृंगिमहाकालान् कुमारान्सर्वेदिक्षु सात्। पू
जयेन्नाममंत्रैस्तु प्रणवादिनमोंतकैः। सर्वान्कामानवाप्नोति पुत्रवान्धनवान्भवेत्। पराप्रासाददीक्षां च पारदेश्वरपूजनं। महिम्नस्तुतिपाठश्च नान्यस्य तपसः फलं। पराप्रासा
दमंत्रेण रसलिंगं समर्चयेत्। षण्मासाभ्यंतरेणैव सर्वसिद्धीश्वरो भवेदिति। हयशीर्षपंचरात्रे।। आदिमूर्त्तिर्वासुदेवः संकर्षणस्तथा स्मृतः। प्रद्युम्नश्चानिरुद्धश्च व्यूहस्वयमेव स प्र
भुरिति। चतुर्मूर्त्तिः परः प्रोक्त एकैकोपि पृथक् त्रिधा। केशवादिप्रभेदेन मूर्त्तिर्द्वादशकं स्मृतं। पंकजं दक्षिणे दद्यात्पांचजन्यं तथोपरि। वामोपरि गदा यस्य चक्रं चाधो व्यवस्थितं। आदि
मूर्त्तेस्तु भेदोयं केशवेति प्रकीर्त्यते। अधरोत्तरभावेन रूपमेतत्तु यत्र वै। नारायणाख्या सा मूर्त्तिः स्थापिता भुक्तिमुक्तिदा। सव्याधः पंकजं यस्य पांचजन्यं तथोपरि। दक्षिणोर्ध्वे गदा य
स्य चक्रं चाधो व्यवस्थितं। आदिमूर्त्तेस्तु भेदोयं माधवेति प्रकीर्त्तितः। दक्षिणाधः स्थितं चक्रं गदा यस्योपरि स्थिता। वामोर्ध्वे संस्थितं पद्मं शंखं चाधो व्यवस्थितं। संकर्षणस्य भेदोयं गो
विंदेति प्रकीर्त्तितः। दक्षिणोपरि पद्मं तु गदा याधो व्यवस्थिता। वामोर्ध्वे पांचजन्यं च चक्रं याधो व्यवस्थितं। संकर्षणस्य भेदोयं विष्णुरित्यभिधीयते। दक्षिणोपरि शंखं च चक्रं चाधः
प्रदर्श्यते। वामोर्ध्वे पंकजं यस्य गदा चाधो व्यवस्थिता। मधुसूदननामायं भेदः संकर्षणस्य तु। दक्षिणोर्ध्वे गदा यस्य पंकजं चाप्यधः स्थितं। वामोर्ध्वे संस्थितं चक्रमधः शंखः प्रदर्श्यते।
ब्रह्मांडगं वामपादं दक्षिणं शेषपृष्ठके। बलिबंधनसंसक्तं वामनं चाप्यधः स्थितं। वामोर्ध्वे कौमुदी यस्य पुंडरीकमधः स्थितं। दक्षिणोर्ध्वे सहस्रारं पांचजन्यमधः स्थितं। सतता
ऊप्रमाणेन वामनं कारयेत्सदा। ऊर्ध्वे दक्षिणतश्चक्रमधः पद्मं व्यवस्थितं। वामोर्ध्वे कौमुदी यस्य पांचजन्यमधः स्थितं। पद्मा पद्मकरा वामपार्श्वे यस्य व्यवस्थिता। व्यवस्थितो वासुप
विष्वो वासानुरागो विलासवान्। प्रद्युम्नस्य तु भेदोयं श्रीधरेति प्रकीर्त्यते। दक्षिणोर्ध्वे महाचक्रं कौमुदी तदधः स्थिता। वामोर्ध्वे नलिनं यस्य तदधः शंखो विराजते। हृषीकेशश
होयः स्थापितः सर्वकामदः। दक्षिणोर्ध्वे पुंडरीकं पांचजन्यमधस्तथा। वामोर्ध्वे संस्थितं चक्रं कौमोदकी तदधः स्थिता। पद्मनाभेति सा मूर्त्तिः स्थापिता मोक्षदायिनी। दक्षिणोर्ध्वे पांचजन्य
मधस्तात्तु कुशेशयं।। सव्योर्ध्वे कौमुदी यस्य हेतिराजमधः स्थितं। अनिरुद्धस्य भेदोयं दामोदर इति स्मृतः। एतेषां तु स्त्रियः कार्याः पद्मवीणाधराः शुभाः। सिद्धार्थसंहितायां तु च
तुर्विंशतिमूर्त्तयः स्मृताः। वासुदेवो गदां शंखं चक्रं पद्मधरो मतः। पद्मं शंखं तथा चक्रं गदां वहति केशवः। शंखं चक्रं गदां पद्मं धत्ते नारायणः सदा। गदां चक्रं तथा शंखं पद्मं वहति मा
धवः। चक्रपद्मे तथा शंखं गदां च पुरुषोत्तमः। पद्मं कौमोदकीं शंखं चक्रं धत्तेप्यधोक्षजः। संकर्षणो गदां शंखं पद्मं चक्रधरः स्मृतः। चक्रं गदां पद्मशंखौ गोविंदो धरते भुजैः। गदां पद्मं
तथा शंखं चक्रं विष्णुर्बिभर्त्ति यः। चक्रं शंखं तथा पद्मं गदां च मधुसूदनः। गदे सरोजे चक्रं च शंखं धत्तेऽच्युतः सदा। शंखं कौमोदकीं चक्रमुपेंद्रः पद्मसमुद्वहेत्। चक्रं श
खगदापद्मधरः प्रद्युम्न उच्यते। पद्मं कौमोदकीं चक्रं शंखं धत्ते त्रिविक्रमः। शंखं चक्रं गदां पद्मं वामनो मतो महतो [illegible]। पद्मं चक्रं गदां शंखं [illegible]धरो वहते सस्तोप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भुजेन चक्रं पद्मं गदां शार्ङ्गं च नरसिंहो विभर्ति यः। पद्मं सुदर्शनं शंखं गदां धत्ते जनार्दनः॥ अनिरुद्धश्च क्रमाद् गदां शंखपद्मसंयुतः। हृषीकेशो गदां शंखं चक्रं पद्मं च धारयन्॥ प्र-
द्युम्नो मोदकं शंखं पद्मं चक्रं गदां तथा। पद्मं च चक्रं गदां शंखं धत्ते दामोदरः सदा॥ शंखं चक्रं सरोजं च गदां च हलियो हरिः। शंखं कौमोदकीं पद्मं चक्रं कृष्णो विभर्ति यः। एताश्च मूर्तयो
ज्ञेया दक्षिणाधः करक्रमात्। इति। एवमेता विष्णुमूर्तयः। शिवलिंगं वा भक्तैः पूजिताः। ब्राह्मणादिभिर्नित्यं पूज्या नन्नमस्याश्चोत्सुकः॥ वह्न्यारदीये॥ धर्मभगीरथसंवादे धर्मवाक्या-
नि॥ प्रायश्चित्तानि हीनानि पापानि शृणु भूपते। सर्वपापानि यान्यत्र तानि सर्वं भूपते। समस्तपापतुल्यानि महानरकदानि च। यः शूद्रेणार्चितं लिंगं विष्णुं वा प्रणमेद् द्विजः। न तस्य
स्य निष्कृतिर्दृष्टा प्रायश्चित्तशतैरपि। नमेद्यः शूद्रसंस्पृष्टं लिंगं वा हरमेव वा। स सर्वयातनाभोगी यावदाहूतनारकी। पाखंडपूजितं लिंगं लोपाखंडं नाभ्यर्चयेत्। सर्ववेदविदां वापि स-
वशास्त्रविदोपि वा। आभीरपूजितं लिंगं नत्वा नरकमश्नुते। यो विप्रैः पूजितं लिंगं विष्णुं वापि नमेत्तु यः। स कोटिकुलसंयुक्त आकल्पं रौरवं व्रजेत्। यदा प्रतिष्ठितं लिंगं मंत्रविद्भिर्यथा-
विधि। तदा प्रभृति शूद्रश्च योषितो वा न संस्पृशेत्। स्त्रीणामनुपनीतानां शूद्राणां च नरेश्वर। स्थापने नाधिकारोस्ति विष्णोर्वा शंकरस्य च। अर्चितं तत्र शार्दूल स्वप्ने वापि न पूजयेत्। यः शू-
द्रसंस्कृतं लिंगं विष्णुं वापि नमेद् द्विजः। इहैव सोतं दुःखानि पश्यंत्यामुष्मिके किमु। शूद्रो वानुपनीतो वा स्त्रियो वा पतितोपि वा। केशवं वा शिवं वापि स्पृष्ट्वा नरकमश्नुते। कौद्गल यं वि-
शाख्यस्तु महायाध्यापि च द्विजः। न तस्य निष्कृतिर्दृष्टा प्रायश्चित्तशतैरपि। यो द्विजः पाखंडिनः ओं कौ यतो वेदविनिंदकाः। तस्माद् द्विजस्तान्वेक्षेत यदि देवेषु भक्तिमान्। यस्तु सेतस्य शं-
खारिलिंगांकिततनुर्नरः। संभाष्य रौरवं याति यावदिन्द्राश्चतुर्दश। चक्रांकिततनुर्यत्र तत्र त्रिदिवसं वसेत्। यदि तिष्ठेन्महापापी सहस्रब्रह्महा भवेत्। गंगास्नानरतो वापि अश्व-
मेधरतोपि वा। चक्रांकिततनुं दृष्ट्वा पश्येत् सूर्यं जपन्नरः। जपेत् सप्तैककं सूक्तं मन्त्रं वा पावनं रौरवं व्रजेत्। लिंगांकिततनुं दृष्ट्वा पश्येत् सूर्यं नरेश्वर। जपेच्च शतरुद्रियमन्यथा रौरवं व्रजेत्।
ब्राह्मणस्य तनुर्ह्येषा सर्वदेवसमाश्रया। सा चेद् दग्धा तापिता रात्मनः किं वक्ष्यामितदेतत्सः। चक्रांकिततनुर्वापि राजन् लिंगांकितोपि वा। नाधिकारी परिज्ञेयः श्रौतस्मार्तेषु कर्मसु द्विज॥
॥ अथ शालग्रामलक्षणानि॥ स्कांदे॥ स्निग्धा कृष्णा पांडुरा च पीता नीला तथैव च। वा रक्ता रूक्षा च वक्रा च महास्थूला च लांछिता। कपिला कर्बुरा भग्ना बहुचक्रैकचक्रिका।
बृहन्मुखी बृहच्चक्रा लग्नचक्राथवा पुनः। बद्धचक्राथवा काचिद् भग्नचक्रा पाषोमुखी। अपि तासां वर्णादिभेदेन गुणदोषौ तत्रैव। स्निग्धा सिद्धकरी मंत्रे कृष्णा कीर्तिं ददाति
च। पांडुरा पापदमनी पीता पुत्रफलप्रदा। नीला संदिशते लक्ष्मीं रक्ता राज्यप्रदायिनी। रूक्षा चोद्वेगदा नित्यं वक्रा दारिद्र्यदायिनी। स्थूला त्रिहेतिर्वेधा मुक्तिफलानां तु अलांछिता। श्री
कपिला कर्बुरा भग्ना बहुचक्रैकचक्रिका। बृहन्मुखी बृहच्चक्री लग्नचक्राथवा पुनः। भग्नचक्राथवा यास्या भग्नचक्राप्यधोमुखी। पूजयेद्यः प्रमादेन दुःखमेतल्लभेत सः। २६८
अग्निपुराणे॥ तथा ज्वालमुखी भग्ना विषमा बहुचक्रिका। विकारा वर्तनाभिश्च नारसिंही तथैव च। कपिला भग्नावर्ता रेखावर्ता च पाशिला। दुःखदा सा तु विज्ञेया सु-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रवहानकदाचन। स्निग्धा श्यामा तथा मुक्ता पीता वा समवक्रिका। घोणीमूर्त्तिरनंताख्या गंभीरा संपुटा तथा। सूक्ष्मा मूर्त्तिश्च सुमुखी पूजिता सिद्धिदायका। धात्रीफल
मा २ प्रमाणा या करेणोभयसंपुटा। पूजनीया प्रयत्नेन भक्त्या तां तु प्रपूजयेत्। पूजिते फलमाप्नोति इह लोके परत्र वै। दोषाश्चैते सकामानां न निष्कामस्य। अत ऊर्द्ध्वं श्रीभगवता स्कांदे। खं
डितं स्फुटितं भग्नं शालग्रामे न दोषभाक्। दृष्टा तु यस्य या मूर्त्तिः स तां यत्नेन पूजयेत्। चक्रं रोकेवलं तत्र पद्मेन सहसंयुतं। केवलो वनमालाया हरिर्लक्ष्म्या सहस्थितः। मुख्यास्ति
ग्धादयस्तत्र मुख्याः स्युक्ता दयोमताः। मुख्याभावे त्वमुख्यापि पूज्या इत्युच्यते परैरिति। अथैतासामेव लक्षणविशेषेण संज्ञाविशेषः ब्राह्मे श्रीभगवद्ब्रह्मसंवादे। निवसामि
सदा ब्रह्मन् शालग्रामाख्यवेश्मनि। तत्र मुख्यचक्रांकभेदनामानि मे शृणु। द्वारदेशे समे चक्रे दृश्यते नांतरायके। वासुदेवः स विज्ञेयः शुक्लाभश्चातिशोभनः। प्रद्युम्नः
सूक्ष्मचक्रस्तु पीतद्युतिस्तथैव च। सुषिरे छिद्रबहुले दीर्घाकारं तु तत्र वै। अनिरुद्धस्तु नीलाभो वर्तुलश्चातिशोभनः। रेखात्रयं तु तत्र द्वारि पृष्ठं पद्मेन लांछितं। सौभाग्यकेश
वो द्वयानुक्तोणे भवेत्तु यः। श्यामं नारायणं विंद्यान्नाभिचक्रं तथोन्नतं। दीर्घरेखासमोपेतं दक्षिणे सुषिरं पृथु। ऊर्द्ध्वमुखं विजानीयाद्द्वारे च हरिरूपिणं। कामदं मोक्षदं देवं वल
दं वा विशेषतः। परमेष्ठी शुक्लाभः पद्मचक्रसमन्वितः। बिंदुकृतिस्तथा पृष्ठे सुषिरं वापि पुष्कलं। कृष्णवर्णस्तथा बिंदुः स्थूले चक्रे सुशोभने। द्वारोपरि तथा रेखा दृश्यते मध्यदेश
तः कपिलो नारसिंहस्तु पृथुचक्रः सुशोभनः। ब्रह्मचर्येऽधिकारी स्यात् पूजा नान्यथा भवेत्। ब्रह्मचर्येण पूज्योऽसावन्यथा विघ्नदो भवेत्। कपिलाः कपिलो बिंदुः स्यात् कपिलः
पंचबिंदुकः। ब्रह्मचर्येण पूज्यः स्यादन्यथा सर्वविघ्नदः। स्थूले चक्रद्वये मध्ये गुडलाक्षासवर्णकं। द्वारोपरि तथा रेखा पूजा कार्या सुशोभना। स्फुटितं विषमं चक्रं नारसिंहं तु कपिलं
संपूज्य मुक्तिमाप्नोति संग्रामे विजयी भवेत्। पाद्मे। कार्त्तिकमाहात्म्ये। यस्य दीर्घमुखे पूर्वं कास्थिते लक्षणैर्युतं। केसराकारिकारेखा नारसिंहो मतः स्मृतः। ब्राह्मे। वराहं शक्ति
लिंगे च यच्चक्रे च विषमे स्मृतं। इंद्रनीलनिभं स्थूलं त्रिरेखालांछितं शुभं। पाद्मे। वाराहाकृतिरा भुग्नश्चक्रेरेखा स्थूलं कृतः। वाराह इति संप्रोक्त इति। ब्राह्मे। दीर्घाकारं च न वर्णं आर्विं
दुत्रयविभूषितं। मत्स्याख्या सा शिला ह्येषा भुक्तिमुक्तिफलप्रदा। कूर्मस्तथोन्नतः पृष्ठे वर्तुलः परिपूरितः। हरितं वर्णमाधत्ते कौस्तुभेन च चिह्नितः। कूर्माकारा च चक्रांका शिला
कूर्मः प्रकीर्त्तितः। ब्राह्मे। हयग्रीवोंकुशाकारो रेखाः पंच भवंति हि। बहुबिंदुसमाकीर्णो दृश्यते नीलरूपकः। पाद्मे। हयग्रीवाय पालं वा रेखां वा या शिलो भवेत्। तथा सोम्ने हयग्री
वः पूजितो ज्ञानदो भवेत्। अश्वाकृतिर्मुखं यस्य साक्षमालं शिरस्तथा। पद्माकृतिर्भवेद्वापि हयशीर्षस्तु सो मतः। वैकुंठं नीलवर्णाभं चक्रमेकं तथा ध्वजा। द्वारोपरि तथा रेखा पूजा
कार्या सुशोभना। श्रीधरस्तु तथा देवश्चिह्नितो वनमालया। कदंबकुसुमाकारो रेखापंचकभूषितः। वर्तुलश्चाति ह्रस्वश्च वामनः परिकीर्त्तितः। अतसीकुसुमप्रख्यो बिंदुना
परिशोभितः। अन्यत्र। वामनाख्यो भवेद्देवो ह्रस्वो यस्तु महाद्युतिः। वामपार्श्वे गदा चक्रे रेखा वै वलु दक्षिणे। पाद्मे। चक्राकारेण पंक्तिः स्यात् यत्र रेखामयी भवेत्। स सुदर्शन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धर्मो॰
२६९

269

इत्येवं स्मातः पूज्याफलप्रदः॥ दामोदरः स्तथा स्थूलो मध्ये चक्रं प्रतिष्ठितं। दूर्वाभं द्वारि संकीर्णं पीता रेखा तथैव च॥ उपर्यधस्तु चक्रे द्वे जाति दीर्घं मुखे बिलं। मध्ये तु रे
स्थूलं वै कासाव दामोदरः स्मृतः॥ अनंतश्चापि स्थूलो दामोदरो हेयः सूक्ष्मरंध्रो भवेत्तु यः चक्रे च मध्यदेशस्थे पूजितः सुसुखः सदा। नानावर्णो ह्यनेकाभो नागभोगेन
विकृतः। अनेकवक्त्रसंभिन्नः सर्वकामफलप्रदः। अनेकवक्त्रो बहुभिश्चक्रैरप्युपलक्षितः। अनंतः स तु विज्ञेयः सर्वपूजाफलप्रदः॥ विदिक्षु दिक्षु सर्वासु [illegible]
श्यते मुखं। पुरुषोत्तमः स विज्ञेयो भुक्तिमुक्तिफलप्रदः। दृश्यते शिखरे लिंगं शालग्रामसमुद्भवात्। स योगेश्वरो नाम ब्रह्महत्यां व्यपोहति। आरक्तं [illegible]
छत्रसंयुतं। तुलस्याः पूजयेन्नित्यं दरिद्रत्वीकरो भवेत्। चंद्राकृतिर्हिरण्याभो रश्मिजालं विनिर्दिशेत्। सुवर्णरेखाबहुलं स्फटिकद्युतिशोभितं। पापघ्नो [illegible]
खाः पंक्तिभूताश्च यत्र वै। शालग्रामशिलायां सा विष्णुपंजरसंज्ञिता। नागवत्कुंडलीभूतरेखापंक्तिः सशेषकः। पद्माकारे तु पंक्तौ द्वे मध्ये लंबा च रेखिका। गरुडः समु
चितेयः श्चतुश्चक्रो जनार्दनः। चतुश्चक्रः सूक्ष्मद्वारि वनमालांकितोदरः। लक्ष्मीनारायणः श्रीमान् भुक्तिमुक्तिफलप्रदः। ऊर्ध्वचंद्राकृतिर्ज्ञेयो हृषीकेश उदाहृतः। ताम
र्धं लभते स्वर्गो विषयांश्च समीहितान्। वामपार्श्वे समे चक्रे कृष्णवर्णः सविंदुकः। लक्ष्मीनृसिंहो विख्यातो भुक्तिमुक्तिफलप्रदः। त्रिविक्रमस्तथा देवः श्यामवर्णो महाद्यु
तिः॥ वामपार्श्वे तथा चक्रे रेखा चैव तु दक्षिणे। प्रदक्षिणावर्तकृतवनमालाविभूषिता। या शिला कृष्णसंज्ञा सा धनधान्यसमृद्धिदा। वत्सो यस्य दृश्यंते रेखाः पार्श्वे समीप
गाः द्वे चक्रे मध्यदेशे तु सा शिला तु चतुर्मुखेति॥ एतल्लक्षणयुक्तास्तु शालग्रामशिलाः शुभाः। याश्चैतास्वपि सूक्ष्मास्तु सूक्ष्मास्ताः प्रशस्ततराः स्मृताः॥ तथा च श्रीभगवत्तुलसं
वादे तत्रैव॥ यथा यथा शिला सूक्ष्मा महत्पुण्यं तथा तथा। तस्मात्संपूजयेन्नित्यं धर्मकामार्थसिद्धये। तत्राप्यामलकीतुल्या सूक्ष्मा यातीव या भवेत्। तस्यामेव सदा ब्रह्मन् श्रिय
सह वसाम्यहं॥ अथ शालग्रामशिलायां हरिपूजामाहात्म्यं पाद्मे माघमाहात्म्ये। यः पूजयेद्धरिं चक्रे शालग्रामशिलोद्भवे। राजसूयसहस्रेण तेनेष्टं प्रतिवासरं। यदामनं
तिवेदांता ब्रह्म निर्गुणमच्युतं। तत्प्रसादं भवेन्नृणां शालग्रामशिलार्चनात्। महाकाष्ठस्थितो वह्निर्मथ्यमानः प्रकाशते। अपि पापसमाचाराः कर्मण्यनधिकारिणः। शा
लग्रामार्चका वैश्य नैव यांति यमालयं। न तथा रमते लक्ष्म्यां न तथा स्वपुरे हरिः। शालग्रामशिलाचक्रे यथा स रमते सदा। अग्निहोत्रं हुतं तेन दत्ता पृथ्वी ससागरा। येनार्चि
तो हरिश्चक्रे शालग्रामशिलोद्भवे। कामक्रोधमदैर्लोभैर्व्याप्तो योत्र नराधमः सोपि याति हरेर्लोकं शालग्रामशिलार्चनात्। यः स्नापयति गोविंदं शालग्रामे सदा नरः। आ
त संकल्पं यावन्न सप्रश्नते दिवः। विना तीर्थैर्विना दानैर्विना यज्ञैर्विना मखैः। मुक्तिं यांति नरा वैश्य शालग्रामशिलार्चनात्। नरकं गर्भवासं च तिर्यक्त्वं कृमियोनिकं। न याति
वैश्य पापोपि शालग्रामशिलार्चकः। दीक्षाविधानमंत्रज्ञश्चक्रे यो बलिमाहरेत्। स याति वैष्णवं धाम सत्यं सत्यं मयोदितं। नैवेद्यैर्विविधैः पुष्पैर्धूपदीपविलेपनैः। गी

श्री
२६९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तवादित्रस्तोत्रैर्यैः शालग्रामशिलार्चनं कुरुते मानवो यस्तु कलौ भक्तिपरायणः। कल्पकोटिसहस्राणि रमते सन्निधौ हरेः। लिंगैस्तु कोटिभिर्दृष्टैर्यत्फलं
पूजितैश्चैतैः। शालग्रामशिलायस्तु एकेनापीह तत्फलं। शालग्रामशिलारूपे यत्र तिष्ठति केशवः। तत्र देवासुरा यक्षा भुवनानि चतुर्दश। शालग्रामशिलायां
यः श्राद्धं कुरुते नरः। पितरस्तत्र तिष्ठन्ति तृप्ताः कल्पशतं दिवि। शालग्रामसमीपे तु क्रोशमात्रं समंततः। कीटकोपि मृतो याति वैकुंठभवनं नरः। शालग्रामशिलाग्रे
यो दद्याद्दानमुत्तमं। भूचक्रं तेन दत्तं स्यात्सशैलवनकाननं। स्कांदे शिवस्कंदसंवादे॥ शालग्रामशिलायां तु त्रैलोक्यं सचराचरं। मया सह महासेन लीनं तिष्ठति सर्वदा।
दृष्टा प्रणामिता येन स्नापिता पूजिता तथा। पुण्यकोटिसमं पुण्यं गवां कोटिफलं भवेत्। कामासक्तोपि यो नित्यं भक्तिभावविवर्जितः। शालग्रामशिलां पुत्र संपूज्यैवाच्यु
तो भवेत्। शालग्रामशिलाविवे हत्याकोटिविनाशनं। स्मृतं संकीर्तितं ध्यातं पूजितं वा नमस्कृतं। शालग्रामशिलां दृष्ट्वा यांति पापान्यनेकशः। सिंहं दृष्ट्वा यथा यांति वने मृ
गगणा भयात्। मनः करोति मनुजः शालग्रामशिलार्चने। पापानि विलयं यांति तमः सूर्योदये यथा। कामासक्तोथवा क्रुद्धः शालग्रामशिलार्चने। भक्त्या वा यदि वा भ
रुत्या मुक्तिमवाप्नुयात्। वैवस्वतभयं नास्ति तथा मरणजन्मनोः। यः कथां कुरुते विष्णोः शालग्रामशिलाग्रतः। गीतिर्वाद्यैस्तथा स्तोत्रैः शालग्रामशिलार्चनं कुरुते
मानवो यस्तु कलौ भक्तिपरायणः। कल्पकोटिसहस्राणि रमते विष्णुसद्मनि। शालग्रामे नमस्कारो भावेनापि नरैः कृतः। कालः भयं नैव करिष्यंति तत्कृताय नरा भुवि म
क्तिवलदर्पिष्ठा मस्त्रंखुं न नमंति ये वासुदेवं नते हयामकृताः पापिनो हते। शालग्रामशिलायां तु सदा पुत्र वसाम्यहं। दत्तं देवेन दुष्टेन स्वस्थानं मम भक्तितः। पद्मकोटिसह
स्रैस्तु पूजिते मयि यत्फलं। तत्फलं कोटिगुणितं शालग्रामशिलार्चने। पूजितोहं न तैर्मंत्रैर्नमितोहं न तैर्नरैः। न कृतं मर्त्यलोके यैः शालग्रामशिलार्चनं। शालग्रामशिलायां तु
यः करोति ममार्चनं। तेनार्चितोहं सततं युगानामेकसप्ततिः। किमर्चितैर्लिंगशतैर्विष्णुभक्तिविवर्जितैः। शालग्रामशिलाबिंबं नार्चितं यदि पुत्रक। अनर्हं मम नैवेद्यं पत्रं पु
फजलं। शालग्रामशिलालग्नं सर्वं याति पवित्रतां। यो हि माहेश्वरो भूत्वा वैष्णवं लिंगमुत्तमं। द्वेष्टि वै याति नरकं यावदिंद्राश्चतुर्दश। सकृदभ्यर्चिते विष्णौ शालग्रामसमुद्भवे मु
क्तिं यांति मनुजा नूनं सांख्येन वर्जिताः। मल्लिंगैः कोटिभिर्दृष्टैर्यत्फलं पूजितैस्तु तैः। शालग्रामशिलायां तु एकेनापीह तत्फलं। तस्मात्कृत्वा च मत्कृते श्रीसर्वं मम पुत्रक। कर्त
व्यं सततं पुत्र शालग्रामशिलार्चनं। शालग्रामशिलारूपे यत्र तिष्ठति केशवः। तत्र देवाः सुरा यक्षा भुवनानि चतुर्दश। सकृदभ्यर्चिते विष्णौ दृष्टे शालग्रामशिलागते सकृत्पिंडेन
लार्पिताः। वसंति पितरस्तस्य न संख्या तत्र विद्यते। प्रमाणमस्ति सर्वस्य सुकृतस्य हि पुत्रक। फलं प्रमाणहीनं तु शालग्रामशिलार्चने। यो ददाति शिलां विष्णोः शालग्रामस
मुद्भवां। विप्राय विष्णुभक्ताय तेनेष्टं वसुभिर्मखैः। मानुष्ये दुर्लभे लोके शालग्रामशिला नरैः। प्राप्यते न विना पुण्यैः कलिकाले विशेषतः। सधनाः पुरुषा लोके सत्कुलेन स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धा॰ लो॰ च
२७०
270

जीविते। शालग्रामशिलाप्सु ब्रह्मगृहे यस्य च पूजिता। सन्नियम्याङ्घ्रिपद्मा मे शालग्रामशिलार्चने नायः कुर्यात्स्नानमेव भक्त्या स याति परमं पदं। भक्त्या वा यदि वाभक्त्या यः करो
ति स पुण्यभाक्। दृष्ट्वापि चलो भेनदं भेनकपटे न वा। शालग्रामोद्भवं देवं दृष्ट्वा पापात्प्रमुच्यते। अशुचिर्वा दुराचारः सत्यशौचविवर्जितः। शालग्रामशिलां स्पृष्ट्वा सद्य एव
शुचिर्भवेत्। तिलप्रस्थशतं भक्त्या यो ददाति दिने दिने। तत्फलं समवाप्नोति शालग्रामशिलार्चने। पत्रं पुष्पं फलं मूलं तोयं दूर्वाक्षताः सुत जायते मेरुणा मनुः तेषां शालग्राम
शिलार्पितं। विधिहीनोऽपि यः कुर्यात्क्रियामन्त्रविवर्जितां। चक्रे पूजामवाप्नोति सम्यक्शास्त्रोदितं फलं। तत्रैवान्यत्र। स्कन्धे कृत्वा तु यो ध्यानं वहते शैलनायकं मनोऽर्चं तु भवे
त्सर्वं त्रैलोक्यं सचराचरं। ब्रह्महत्यादिकं पापं यत्किंचित्कुरुते नरः। तत्सर्वं निर्दहत्याशु शालग्रामशिलार्चने। न पूजने न मन्त्राश्च न जपो न च भावना। न स्तुतिर्नोपचाराश्च शालग्रा
मशिलार्चने। शालग्रामशिला यत्र तत्तीर्थं योजनत्रयं। तत्र दानं च होमश्च सर्वं कोटिगुणं भवेत्। शालग्रामशिलायां तु यः श्राद्धं कुरुते नरः। पितरस्तस्य तिष्ठन्ति तृप्ताः कल्पश
तं दिवि। शालग्रामसमीपे तु क्रोशमात्रं समन्ततः। कीकटेऽपि मृतो याति वैकुण्ठभवनं नरः। शालग्रामशिलाचक्रे यो दद्याद्दानमुत्तमं। भूचक्रे तेन दत्तं स्यात्सशैलवनकाननं॥
गरुडपुराणे॥ तिष्ठन्ति नित्यं पितरो मनुष्याः तीर्थान्यग्निगंगागयापुष्कराणि पद्माश्रमे धाम विपुल्याशैलाश्च चक्राङ्किता यस्य वसति गेहे॥ पाद्मे॥ शालग्रामशिलायां तु ये नैवेद्यं प्र
तेषां जिता हरिः। संशोध्य पापानि मुक्तये बुद्धिदो भवेत्। कार्त्तिके मथुरायां तु सारूप्यं दृश्यते हरिः। शालग्रामशिलायां वै पितृनुद्दिश्य पूजितः। केशवः समुद्धरेत्तस्य पितॄन्नरकात्सलोक
तो॥ बृहन्नारदीये॥ शालग्रामशिलारूपी यत्र तिष्ठति केशवः। न बाधन्ते सुरास्तत्र भूतवेतालकादयः। शालग्रामशिला यत्र तत्तीर्थं तत्तपोवनं। शतं वा पूजितं भक्त्या तदा स्याद्दधि
कं फलं॥ अथ तासां वा कुल्यं फलविशेषः। पाद्मे॥ शालग्रामा युग्माः पूज्या युग्मेषु द्वितयं न हि। अयुग्मा नैव पूज्यन्ते अयुग्मेष्वेक एव हि। शिला द्वादश भो वैश्य शालग्रामसमुद्भ
वाः। विधिवत्पूजिता येन तस्य पुण्यं वदामि ते। कोटिद्वादशलिङ्गेषु पूजितेषु स्वर्णपंकजैः। यत्स्याद्द्वादशकल्पेषु दिनेनैकेन तद्भवेत्। यः पुनः पूजयेद्भक्त्या शालग्रामशिलाशतं
तत्फलं नैव शक्नोमि वक्तुं कल्पशतैरपि॥ इत्याद्यास्तीर्णविस्तरः। अत्र केचित् शालग्रामे विष्णोर्नावाहनं कार्यमिति वदन्ति। तत्र प्रमाणं चिन्त्यं। वस्तुतस्तु स्कन्दपुराणादिदर्शनादाव
हनमवश्यं कार्यमिति प्रतीयते॥ यथा स्कन्दपुराणे॥ विप्रः प्रवर्तिते देहे स्मृत्युक्तेन न्यासेन तु। ततस्तु प्रतिमायां वा शालग्रामे विशेषतः। क्रमेण ततः पश्चात्कुर्यादावाहनादिकं। श्री
आवाहयेद्यत्पुरतो ध्यानसंस्थं द्विजोत्तम इति। अत एवावाहनं बुद्धा सनातनमभिधायोक्तं बोधायनेन। शालग्रामे प्रतिमासु स्वस्थानाव्याप्यावाहनादिविसर्जनमिति॥ त्रैलोक्य २७०
संमोहनतन्त्रे॥ शालग्रामद्युपक्रम्य पविसर्जनं ता पूजा नात। अत्र शालग्रामशिलायां तु प्रतिष्ठां नैव कारयेदिति प्रतिष्ठामात्रनिषेधात् आवाहनमावश्यकं किं स्यादेवता
नो वा ऽविरुद्धमिति। आवाहनाद्यादिषु षष्ठस्य व्युत्क्रमो प्रपूजयेदिति भागवतेऽपि भगवता स्वयमभिधानात्। आदिपदेन मन्त्रादयो गृह्यन्ते। आवाहनस्वरूपमुक्तं सि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्रान्तशेखरे॥ स च तत एव प्रफुल्लस्य तत्तस्यैवार्चनादिषु सादरं संमुखीभावस्तदावाहनमिष्यत इति। तत्पर्यायमाह शारदातिलके॥ मूलमंत्रं समुच्चार्य कुसुमाञ्जलिना सुधीः॥
आनीयते ततः स्वस्थानान्नासिकारन्ध्रनिर्गतं। करस्थमालकाम्भोजे चैतन्यं पुष्पसंचये। संयोज्यावाहनं ध्येयमर्जीवावाहयेत्सुधीः सुषुम्णावर्त्मनाकृष्टं ध्येयं दक्षिणनासारन्ध्रनिर्गतं
मिति॥ गरुडपुराणे॥ आगच्छेति प्रयोगेण मूलमंत्रेण शंकर। आवाहनं प्रकुर्वीत मिति॥ नृसिंहपुराणे॥ आगच्छ नरसिंहेति गतान्तरे॥ आवाहनं स्थापनं च सन्निधापनमेव च॥
सन्निरोधनमित्युक्तं संमुखीकरणं ततः॥ अथावगुण्ठनं प्रोक्तं सकलीकरणं ततः। अमृतीकरणं चैव परमीकरणं तथा। विधाय स्वस्वमुद्राभिः प्राणस्थापनमाचरेत्। सकलीकर
णस्वरूपं च सिद्धान्तशेखरे॥ अविभिन्नस्वभावानां पदभिन्नप्रयोजनं। अंगानामंगिनां सार्धं सकलीकरणं विदुः॥ श्रीकुलार्णवे॥ पीठे देवं प्रतिष्ठाप्य सकलीकृत्य मंत्रवित्।
मूलमंत्रेण दीपिन्या मालिन्या ओदकेन वा। त्रिवारं प्रोक्षयेद्दिव्यैर्द्रव्यैः शुद्धिरयं प्रिये। पंचशुद्धिं विधायाथ संपश्चाद्धनं समारभेत्। सा पूजा सफला देवि वान्यथा निःफला भवे
त्। तथा। वाग्भवं च द्युग्मांते वाग्वादिनि च वाग्भवं। कामराजं ततः क्लिन्ने क्लेदिनि क्लेदयेति च। महाक्षोभं कुरुयुग्मं कामराजमतः परं। तार्तीयं मोक्षयद्वंते कुरुयुग्मं वदेत्ततः स्वा
हा सा दीपनी तु सप्तत्रिंशद्भिरक्षरैः। दीपिनीमनुरित्युक्तः सर्वसिद्धिकरः प्रिये। वकारान्तकुरुयुग्मो तेन तार्तीयं तदनु परा प्रासादबीजमित्यर्थः। सप्तत्रिंशदक्षरैरित्युक्तः। वाग्भ
वकामराजतार्तीया बालाविद्याया एव॥ सा त्वग्रे वक्ष्यते॥ पराप्रासादबीजं तु पुरस्तात्प्रयोगे अस्यैव मंत्रस्यांते द्रष्टव्यं। तथा। सकलीकृत्य तत्प्राणांत दीप्नीं द्वियाति वा प्रति
ष्ठाप्यार्चयेद्देवमन्यथा निःफलं भवेत्। अत्र केचिदस्मिन् प्राणप्रतिष्ठां तु प्रतिमापूजनमाहुः। न कश्चिद्बुधः कुर्यात्फलाप्त सुमवाप्नुयादिति उत्तरतंत्रवचनात् प्राणप्रति
ष्ठानकार्यत्वात् कुरुतन्त्रात् तस्य वचनस्यावाहनादिरहितस्य स्थंडिलादेः पूजनविषयत्वात्। अत एवोक्तं तत्रैव प्रतिमापूजनादृत इति। प्रतिमामूर्तिः। तस्यां मंत्रमप्यापि
तथात्वात्। अन्यथा कथं सकलीकरणमिति। उत्तरतंत्रे॥ मुद्रां प्रदर्शयेद्विधिवदुपचारान्प्रकल्पयेत्। मुद्रास्तत्तत्कल्पोक्ता सा त्वग्रे वक्ष्यते॥ कुलमूलावतारे॥ मुदं स्व रू
पलाभाभ्यां देहद्वारेण वा ततः। यावदर्पयंत्यपले नमुद्रास्ताः परिकीर्तिताः। मोदयंति गृहादिव्यो पापौघं द्रावयंति च। मोदनं द्रावणं यस्मात् मुद्राशास्त्रेषु वर्णिता इति॥
मुद्राप्रदर्शनानि रूपान्तिकाः॥ प्रपंचसारे॥ आसनस्वागतेवार्घ्यपाद्यसाचमनीयकं। मधुपर्कोसनस्नानवसनाभरणान्यपि। सुगंधसुमनोधूपदीपनैवेद्यवंदनं। प्रयोजये
द्वेनायामुपचारांस्तु षोडश। अर्घ्यपाद्ये साचमने मधुपर्काचमान्यपि। गंधाद्यो निवेद्यांता उपचारा दशक्रमात्। गंधाद्यो निवेद्यांता पूजा पंचोपचारिका। सपर्यास्त्रि
विधा प्रोक्ता तासामेकतमां श्रयेत्। अत्र पंचोपचारपूजापक्षे स्नानार्घ्यादिस्थापनं नास्ति प्रयोजनाभावात्॥ भैरवीतंत्रे॥ एकैकस्यां ततो मंत्री प्राणाद्यष्टानि वेदयेत्। नान्नि
वेदनप्रकारमाह नारदपंचरात्रे॥ प्रणवांते त्रिधाकृत्वा प्रणवं व्योमविभूषितं। इदं मिदं मिदं पश्चात् परं दत्ता षडक्षरे। गहाणेव ततः स्वाहा मंत्रः पंचदशाक्षरः। यो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधानपा० २७१

271

ॐः सर्वोपचारेषु पाद्यादिषु सदेव हि। आणं हकारः। व्योमबिंदुः। अत्र तृतीयहकारोपरिस्थितबिंदोरिकारेण सह संधिः कार्यः। तदा तु भवति। उत्तरतंत्रे। मूलेनै
वासनं दद्यात्तेन स्वांतेगतमीरयेत्। ततोऽर्घ्यं मूर्ध्नि दद्याच्च स्वाहामंत्रेण मंत्रवित्। पादाब्जे देवतायास्तु हृदा पाद्यं प्रकल्पयेत्। दद्यादाचमनं वक्त्रे देवतायाः सुधात्म
ना। सुधामंत्रेण दद्यात्तु मधुपर्कं मुखांबुजे। अत्राद्योऽचमनीयमधुपर्कं मुख्यमष्टविभूषे नमः पदमेव स्वाहादिष्का नेपथ्योक्तं वा। प्रागुक्तपुष्पैः। अथानवैदिके मिश्रि
तेवापि शिखादीनां विधीयते। तांत्रिको विप्रभक्तस्य शूद्रस्यापि प्रकीर्तितः। इति पद्मपुराणवचनाद्ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यैर्गणेशादिपंचदेवतानां तत्तद्वैदिकमंत्रेणापू
धर्मे पूजां कृत्वा ततस्तांत्रिकमंत्रेण पूजा कार्या। केवलतांत्रिकयजनस्य शूद्रविषयत्वाद्गुरुके नवचनात्। तत्र वैदिकमंत्रास्तु गणानां त्वा गणपतेः। गोभिर्मायेति भुवन
भार्यादि गौरीभेदानां। यच्चागितिरस्याः। श्रीसूक्तं लक्ष्म्याः। जातवेदसे सुनवामेति दुर्गायाः। विष्णोः पुरुषसूक्तं। रवेराकृष्णेनेति। शिवस्य नमः शंभवे इति। त्र्यंब
कं यजामहे इति वा। गणानां त्वेति गृत्समदो गणपतिर्जगती। गौरीर्मिमायेति जगती दीर्घतमः। आकृष्णेनेति हिरण्यस्तूपः सविता त्रिष्टुप्। अथोपचाराः। तत्रा
दावासनानि। देवस्य वामभागे तु दद्यान्मूलेन वासनं। पौष्टं दारुमयं वास्त्रं वामे कौशेयतेजसं। षड्विधं वासनं प्रोक्तमिति। उत्तरतंत्रे। पौष्टं पुष्पादिरचितं कुशसू
त्रादि संयुतं। अतिप्रीतिकरं दद्याम मायाम्नस्य भैरवे। यत्तद्दारुसमुद्भूतमासनं वा व्रणं शुभं। अन्यदारुभवं वापि दद्यादासनमुत्तमं। सकीटकक्षीरयुते दारुसार
विवर्जितं। चैत्यश्मशानसंभूतं वर्जयित्वा बिभीतकं। चैत्यः ग्रामप्रसिद्धिहेतुर्भूतो महावृक्षस्तद्दारुमयासने विशेषमाह रुद्रयामले। शांडिल्यभद्रसारस्य चास
नं हस्तमात्रकं। सप्तांगुलोच्छ्रितं दद्यात् विष्टरं वा विचक्षणः। शांडिल्यो विल्वः। विल्वः शांडिल्यशैलूषौ मालूरश्रीफलावपीत्यमरः। भद्रसारः श्रीचन्दनः। भद्र
सारो मलयजो भद्रश्रीश्चंदनोऽस्त्रियामित्यमरः। विष्टरो दर्भमुष्टिः। सप्तविंशतिदर्भाणां वेण्यग्रे ग्रंथिभूषितां विष्टरं सर्वयज्ञेषु लक्षणं परिकीर्तितमित्यमरस्त
यद्वा विष्टरश्चर्मरत्नासनश्च बद्धमात्रवाचि। विष्टरो विटपी दर्भमुष्टिः पीठाद्यमासनमिति हि कोशः। उत्तरतंत्रे। कौशजं वाल्कलं शाणं वस्त्रमेतच्चतुष्टयं स्मृतं रोमजं
कंबलं चैव बादरं च चतुष्टयं। वस्त्रेषु केवलं श्रेष्ठमासनं देवतुष्टये। वास्त्रमास्त्रमासनं चतुष्टयमित्यर्थः। बादरं कार्पासं। कार्पासं बादरं च तदिति विश्वप्रका २७१
शकोशात्। तथा। सिंहव्याघ्रतरक्षूणां छागस्य महिषस्य वा। गजानां च तुरंगाणां कृष्णसारस्य चर्मणि। रांकवे रोममतं श्रेष्ठं क्षारवं चंदनोद्भवं। रांकुर्वै रंकुनामा मृगः
काश्मीरदेशे प्रसिद्धः। तज्जो मजं पश्मरीति लोके प्रसिद्धः। केवलविशेषः। तथा। यच्चासनं कुशमयं तदासनमनुत्तमं। योगपीठस्य सदृशमासनं कौशमुच्यते।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तथा सर्वे चांतैजसानो वाप्यासनम् श्रेष्ठमुच्यते। वर्जयेत्तिलालोहमये कांस्यं सीसकमेव चेति॥ अतःपरमर्घ्यदानं॥ तच्च देवस्य शिरो हेमाद्येव शिरसि देयं। न वै वंपि त्र्यर्घ्येण व्याप्तिः।
विप्रकेरदानादिति वाच्यं। तस्य पितृणां शिरो हेमाद्येव तत्र दानादिति। सोमशंभुः। आगतायतथार्घ्यो स्नानसुमासनगाग्यवा। पूजितागंतुकामाय दद्यादर्घ्यं विचक्षणः। आगते स्ना
नकाले वनैवेद्योपक्रमे तथा। पाद्यस्यापि समुद्दिष्टं: समयास्त्रिविधो बुधैः। पाद्येवमधुपर्के वस्त्राने वस्त्रोपवीतयोः। भोजने चाचमनं दद्यादिति। तूर्णीयामे। सुगंधतैलेरभ्य
र्क्ष सुगंधामलकादिभिः। उद्वर्तनं विधायाथ स्नापयेल्लोष्णवारिणा। गंधोदकेश्च मूलेन यथाशक्त्याभिषेचयेत्। महाभिषेके सर्वत्र शंखेनैव प्रकल्पयेत्। सर्वमंत्रप्रशस्तोऽकुः शिवसू
योश्च मंविना। अंकुः शंखः। आगमस्थः स्नानं पुरुषसूक्तेन शुद्धशंखोदकेन वा। क्षीरदध्याज्यमधुभिः खंडेन च पंचपंचकृत्पंचकं। नारिकेलोदकेनापि तथा तालफलांबुना। गंधपुष्पे
श्च मधुभिस्तथा गंधोदकेन वा। ऐक्षवेनोदकेनापि सकर्पूरादिगंधिना। कदलीपत्रसाम्राश्च जलेनापि सुगंधिना। शतं सहस्रमयुतं शक्त्या वाप्यभिषेचयेत्। शंखं संपूज्य तेनैव सु
पुष्पेण रघृतमं। सकृच्छागरुधूपेन धूपयेदंतरांतरा। ततः शुद्धजलेनैव स्नापयेत्तमनन्यधीः। अत्राभिषेकस्य शंखेन स्नापनं निषिद्धं। पुराणेषु तु शंखेन स्नापने प्रशस्तमभ्
यते। स्कांदे॥ सुप्रतिष्ठितशंखस्य तीर्थैः पंचामृतेरपि। अभिषिच्य महादेवं रुद्रसूक्तैः समाहित इति॥ यामले॥ पीतकौशेयवसनं विष्णुप्रीतिप्रकीर्तितं। रक्तं शक्तेः विद्या
नां शिवस्य च सितं प्रियं। मलहीनं तथाक्लिष्टं क्षौमं कार्पासमेव वा। मंत्रान्ते त्रप्रकाशे॥ तैलादिदूषितारोगः सच्छिद्राच्छाद्यता भवेत्। जीर्णेदरिद्रताकर्तृ मंजिनाकीर्तिहीनता॥
कालिकापुराणे॥ निर्दशं मलिनं जीर्णं छिन्नं गात्रावलंबितं। परकीयं चाखुदुष्टं सूचीविद्धं तथा सितं। उपकेशमधौतं च श्लेष्मसूत्रादिदूषितं। प्रदाने देवताभ्यश्च दैवे पित्र्ये
व कर्मणि। वर्जयेत्सर्वोपयोगं च यज्ञादावुपयोजने। उत्तरतंत्रे॥ यज्ञोपवीतं दत्वाथ भूषणानि समर्पयेत्। तानि नानाविधानि स्युर्मुकुटादिप्रभेदतः। स्त्रीपुंप्रभेदतश्चापि विहि
यानि विचक्षणैः। योगिनीतंत्रे॥ गंधः पुष्पं तथा धूपो दीपो नैवेद्यमेव च। यस्य यद्दीयते वस्त्रमलंकारादिकं च यत्। तेषां दैवतमुच्चार्य कलाप्रोक्षणपूजने। उत्सृज्य मूलमं
त्रेण प्रतिमाग्रे निवेदयेत्। वरुणेन स्यात्तु बीजमंते पांप्रोक्षणमाचरेत्। अन्नस्य देवता लक्ष्मीरथवापि प्रजापतिः। सुवर्णस्याग्निर्दैवत्यं रजतं चंद्रदैवतं। हीरकं वारुणं से
यं रसानां पृथिवी तथा। तेजस्य वरुणो देवः पेयानां वरुणस्तथा। कृसरस्य रमा देवी परमान्नस्य वै वह्निः। घृतप्रदीपके विष्णुस्तैलयोगे वनस्पतिः। गांधर्वश्च तथा धूपो
घ्राणं वै वाग्निदैवतं। मधु वै वारुणं ज्ञेयं दधिक्षीरं च वैष्णवं। वानस्पत्यं तथा पुष्पं वैष्णवो गंध ईरितः। मालायाश्च तथा दुर्गा सर्वं वा विष्णुदैवतं। अत्र पूजनाए व देवतो द्यो
रः। तेषां दैवतमुच्चार्य पूजयेच्च विचक्षण इति स्वयमभिधानात्। उत्सर्गस्तु मूलमंत्रेण तत्पोत्सर्गनिवेदने इति स्वयमभिधानात्॥ कालिकापुराणे॥ चूर्णीकृतो वा घृष्टो
वा दाहकर्षित एव च॥ सान्निगंधाढ्या निसृतो रसः समर्घं तं वापि प्राण्यंगो रूप एव च। गंधः पंचविधः प्रोक्तो देवानां प्रीतिकारकः। गंधचूर्णं घषचूर्णं समनस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्तथा। प्रशस्तगंधपुष्पाणां यत्र चूर्णानि यानि चात्र तानि गंधाह्वयानि स्युश्चूर्णीकृतः प्रथमः स्मृतः तत्र घृष्टो मलयजो गंधः स कलश्यतनेमेरुणा। अगरुप्रभृतिभिर्द्रव्यैर्यस्य स्याप्यं कल्प
नीयते। घृष्टेन घृष्टो गंधो यं द्वितीयः परिकीर्तितः। शारदातिलके। गंधश्चंदनकर्पूरकालागुरुमिरीरितः देवदारुविगरुब्रह्मसारसाराजुचंदनात्। तियादीनां [illegible]
गृह्यते दारुजो रसः सदा हरकाङ्क्षितागंधस्तृतीयः परिकीर्तितः। सुगंधकरवीरादौ सुगंधललितां तथा। सुगंधात्परसो यो सौ निष्पीड्य परिगृह्यते स संमर्दज उच्यते गंधः [illegible]
जइ ईतीर्यते। मृगनाभिसमुद्भूतस्तको नेव एव वामंधः प्राण्यंगजो ज्ञेयः सो दद्दः स्वर्गवासिनां। मंत्रतंत्रप्रकाशे। पुष्पं पंचविधं प्रोक्तं मुनिभिर्नारदादिभिः [illegible]
मध्यमं च तथाधमं। सौवर्णं परमित्युक्तमपरं चित्रवस्त्रजं। वृक्षगुल्मलताजातं पुष्पमुत्तमं परिकीर्तितं। अधमं पत्रतोप्यादि मध्यमं तु फलात्मकं। उत्कृष्टेन क्रियायोग्यं सदा [illegible]
एषु यदुत्कृष्टं देवेभ्यो दत्तं तत्पुनः क्रियायोग्यं न भवतीत्यर्थः। परापरे इति। परं सौवर्णं। अपरं वास्त्रं। तच्च अनुत्कृष्टं च सदा योग्यं भवेत्। देवतोपरि सदा धार्यं इत्यर्थः। नव्यार
कृतमप्युत्कृष्टं यदि भवति तद्दत्तं पुनः क्रियायोग्यं देवपूजायोग्यं न भवतीत्यर्थः। ज्ञानमालायां। पुष्पैः पर्युषितैर्देवि नार्चयेत्स्वर्णजैरपि। निर्माल्यभूतैः कुसुमैरुत्कृष्टैः परमे
श्वरीति। निर्माल्यभूते उत्कृष्टे दत्तैरिति यावत्। उत्कृष्टैः पूजाविशेषैः। [illegible] नमपुष्पाण्युत्तरतंत्रे। शुक्लारक्ता च तुलसी शुक्लार्कं रक्तपंकजं केतकी पुन्नागो जाती दूर्वे द्वे हयारि
तं पुष्पाण्येदशकं ह्येतत्प्रशस्तं परिकीर्तितं। रक्तनीलोत्पले शस्तं मल्लिका कुमुदं तथा। कुंदं कल्हारकं चैव मंदारं तगरं पुनः। अर्जुनं किंशुकं रक्तं मंदारं नागचंपकं। अशोकं बिल्व
पुष्पाणि पाटलानवमल्लिका। चंपकं कर्णिकारं च पारिजाततरूद्भवं। शतवर्णं द्रवं पुष्पं कोरंटकुसुमानि च। इत्यादीनि सुपुष्पाणि गंधवंति लसंति च। ततम्नं [illegible] पुष्पाणि हिता
ता नि समर्पयेत्। म्लानानि वा कुत्सानि वा जीर्णानि विक्षतानि वा। यानि पर्युषितानि स्युः कृमिभिर्भक्षितानि वा। कोरकानि च दुष्टानि समाघ्राणि नार्पयेत्। मंत्रतंत्रप्रकाशे। पत्रेषु
व तुलसी श्रेष्ठा बिल्वं दामनकं शुभं। मरुवो देवकल्हारि विष्णुक्रांता तथैव च। अपामार्गं धात्रीपत्री सुरभिसंज्ञिका। नागवल्लीदलं दूर्वा कुशापत्रं तथा मतं। पत्रं [illegible]
पुण्यं धात्रीफलं तथा। ज्ञानमालायां। नाक्षतैरर्चयेद्विष्णुं न तुलस्या गणाधिपं। न दूर्वया यजेद्दुर्गां बिल्वपत्रैर्दिवाकरं। देवीनामर्कमंदारौ [illegible] तगरं [illegible]
परक्तपुष्पमतिप्रियं। शिवे मंदकुंदंती वय्यूथिवंधूककमकं। जपारक्तात्रिसंध्येह्यसिंदूरं कुरकान्तिवामालती घुसृणे रक्तहयारिवर्वरीस तेन [illegible] उग्रगंध [illegible] केशा
म्यादिदूषितं। अशुद्धपात्रपाण्यं वा यासोभिः कुत्सितात्मभिः। आनीतं नार्पयेद्धीमान् प्रमादादपि दोषकृत्। कलिकापि तथा नेष्या विना पंकजचंपके। [illegible] पूजयेद्धीमान्
पत्रैः पुष्पैः फलैरपि। स्नात्वानीतैः पर्युषितैर्याविकैः कूटवर्णकैः। स्वयं विकाशितैः पुष्पैः स्वयंपतितैर्भुवि। वर्जयेद्बृहतीपुष्पं काञ्चनारं कुरंटकं। सर्वपुष्पैः सदा पूजा विहि
ताविहितैरपि। कर्तव्यैव सर्वदेवानां भक्तिरेवात्र कारणं। अत्र स्नात्वानीतैः मध्याह्नस्नानोत्तरमाहृत्यानीतैरित्यर्थः। प्रातरुत्थानादि प्रातःकालीनपूजांतं प्रथमं

श्री। २७२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

म हरकृत्यं प्रयत्नमहरं मुक्ता ततः पुष्पफलादीनामुत्थापयेत् वैन्नमावरेदिति द्वितीयप्रहरकृत्यत्वेन नारदपंचरात्रे पुष्पाहरणस्योक्तत्वात् तथा । पत्रं वा यदि वा पुष्पं
फलं नेष्टमधोमुखं । दुःखदं तत्समाख्यातं यथोत्पन्नं तथार्पणं । विरूपजातकुसुमं सर्वेसु नविरूढस्य दूषणं । अधोमुखार्पणं नेष्टं पुष्पांजलिविधौ न तत् । लक्षपू
जासु सर्वासु पुष्पमेकं समर्पयेत् । समुदायेन वै तत्‌ज्ञा लक्ष्यपूजार्पणं ततः । न पर्युषितदोषोस्ति जलजोत्पलचंपके । तुलस्यगस्त्यबकुले बिल्वगंगाजले तथा । अत्र केचि
त्पलपदं दर्शनाज्जलजपदेन कमलमात्रं ग्राह्यमिति वदंति । तन्न तुलस्या विल्वपत्रवज्जलजेषु सर्वेष्वपि न पर्युषितदोषोस्ति मालाकारगृहेष्वेति । भविष्यपुराणे [illegible]
उत्तरतंत्रे ॥ परारोपितवृक्षेभ्यः पुष्पाण्यानीय वार्चयेत् । अविज्ञाप्य वर्तेयं स्तु निष्फलं तत्र स्य पूजनं ॥ ज्ञानमालायां ॥ फलेष्वामलकं श्रेष्ठं वादरं तिंतिणीफलं [illegible] मंमातुलं
गं वज्जं वीरं पनसोद्रवं । कदलीवृंतसंभवं श्रेष्ठं जंवूफलं तथा । यत्नेर्दोत्तैः सह विष्णुपत्रैः पुष्पैः फलैरपि । विष्णुमित्युपलक्षणं । दिवसे दिवसो स्कूलैः पुष्पैः पूजा तथा [illegible]
श्रि । पुष्पाभावे प्रवालैर्वा कारयेद्धनकोरकैः ॥ अत्र ततः परमावरणपूजा तत्र पुष्पोपचारांते उत्तरतंत्रे ॥ मंत्रसंपुटितैः [illegible] वैर्णमातृकायाः सबिंदुकैः [illegible] क्रमेणांग
पुष्पाद्यैर्देवस्यांगे समर्चयेत् । लयांगमर्चयेद्देहे देवस्य मनुवित्तमः ॥ ज्ञानार्णवे ॥ लयांगमर्चयेद्देहे न्यासस्थाने षु मंत्रवित् ॥ शारदातिलके ॥ अंगानि दिक्षु कोणेषु तं
पत्रे दलवरणान्यपि । केसरेष्वग्निकोणादि हृदयादीनि पूजयेत् । नेत्रमग्रे दिशास्वस्त्रं ध्यातव्याश्चांगदेवताः । तुषारस्फटिकश्यामनीलकृष्णारुणार्चिषः । वरदाभय
पाणि[illegible] धारिण्यः प्रधानतनवस्त्रियः । अंगादीनि विशेषानमिधाने लोकपालशब्देन तदस्त्राणामप्यादानं । तत्राग्निकोणादीत्यादिपदस्य क्रमस्याहितत्वाद् दग्नि
राक्षसवायव्येशानकोणेष्वंगचतुष्टयं यजेदिति वदंति । तन्न । आग्नीशासुरवायव्यमध्ये दिक्ष्वंगपूजनमिति ज्ञानार्णव दक्षिणामूर्तिसंहितावचनात् । हृदयं वाग्निदि
ग्भागे ईशान्यां च शिरो यजेत् । शिखां निर्ऋतिदिग्भागे वायव्ये कवचं तथा । अस्त्रमंत्रं तथा दिक्षु नेत्रं मंत्रे प्रपूजयेदिति दक्षिणामूर्तिकल्पवचनात् । वक्रो हृदयम
ग्न्यां शिरोरात्रिचरे शिखां । वायौ वर्म पुरो नेत्रं अस्त्रं दिक्षु चतुष्वपीति कपिलपंचरात्रवचनात् । चतुर्ष्वपीति दिग्मात्रात् । चतस्रष्विति यथार्थः । इष्ट्वा हृदयमाग्नेय्यां मीश
न्यां वा शिरो यजेत् । निर्ऋत्यां वा शिखां पूज्या वायव्यां कवचं यजेत् । मध्ये वा पुरतो नेत्रमस्त्रं दिक्षु समर्चयेत् । इति सोमशंभुवचनात् । पूर्वयाम्यांतरे [illegible]
वेशयेत् । शिरः पूर्वोत्तरे दद्यात् शिखां पश्चिमदक्षिणे । पश्चिमोत्तरदिग्भागे कवचं विन्यसेद्बुधः । अग्रतः केसरोद्देशे नेत्रं दिक्ष्वस्त्रराजकं [illegible]
स्विति । अत्र । अथावरणपूजा स्यात् पुरः प्राचीं प्रकल्पयेत् । तदादि परिवाराणां प्रादक्षिण्येन पूजनमिति नृसिंहकल्पवचनात् । यष्टुरभिमुखा [illegible]
रवतो दशा । प्राच्यादिरहितो ह्येषा पूजा होमादिकर्मसु स्मृता इत्युत्तरतंत्रवचनात् । यत्रैव भास्वानुदयं प्रयाति प्राचीमिमां वेदविदो वदंति । मध्ये नु सा पूजक [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२७३

श्यसदागमहैः सततं विधिवित्सेति भैरवीतन्त्रवचनात्। देवाग्रं प्राचीं परिकल्प्य तदनुसारेणाग्नेयादिकं कल्पयित्वाङ्गानि पूजयेत्॥ आवरणदेवताश्चैवमेव प्रपूजयेदिति॥ महाक
पिलपंचरात्रे॥ शिरःप्रभृतिमंत्रेषु पूजायां वनमोंततः॥ शिरोभिन्नेषु मंत्रेषु होमे स्वाहां ततो भवेदिति॥ आवरणदेवतास्तत्तल्लोकेषु दृष्ट्वा ग्रामाक्षिनीतंत्रे॥ स्वे स्वे स्थाने वा
भिमुखान्पूजयेत्प्रोक्षणादिभिः। अभिमुखान्देवस्य। श्रीविद्यावरणपूजायां दक्षिणामूर्तिसंहितायां श्रीविद्यासंमुखीः स्मरेदिसुकेः। तथा सिद्धेश्वरीतंत्रे। अस्य ध्याये
४ सम[?]ध्यमार्तोऽः स्वमरीचिभिः वृत हृदंगैर्निजैर्देवो ध्यातव्याः स्वरीचिभिः। तूर्णायोगा॥ देवीं ध्यात्वा तच्छरीरान्मयूखनिकरैर्बहिः। विनिःसृत्य स्थिरीभूतं परितोऽभिविचिंत
र। अभ्यर्च्यावरणे लाद्यं मूलमुच्चार्य मंत्रवित्। संपूज्य देवीं संबोध्य वदेन्मंत्रमिमं ततः। अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले। भक्त्या समर्पये तुभ्यं प्रथमावरणार्चनम्। इति पु
ष्पांजलिं दत्वा प्रणमेदिति भक्तितः। प्रत्यावरणमेवं तु तत्तन्नाम्ना समर्पयेत्। द्वितीयावरणं सम्यगभ्यर्च्य मनुवित्तमः। ओं लं यजेल्लोकपालांस्तेषामस्त्राणि च क्रमात्। इंद्रं सु
राधिपतिं पीतं वज्रहस्तं सवाहनं। अग्निं तेजोऽधिपं रक्तं शक्तिहस्तं सुभूषणं। यमं प्रेताधिपं कृष्णं दंडहस्तं समर्चयेत्। रक्षोऽधिपं निर्ऋतिं च खड्गहस्तं सुधूम्रकं। पाशहस्तं सु
शुभ्रांगं वारुणं यादसांपतिं। वायुं प्राणाधिपं धूम्रं अंकुशाढ्यकरं यजेत्। यक्षाधिपं कुबेरं च गदाहस्तं सितं यजेत्। विद्याधिपं शूलहस्तं स्फटिकाभं शिवं यजेत्। नागाधिप
मनंतं च गौरं चक्रायुधं यजेत्। लोकाधिपं विधातारं रक्तं पद्मकरं यजेत्। ऐरावतं तथा मेषं महिषं धूम्रपूरुषं मकरं मृगमश्वं च वृषं च विपहंसकौ। इंद्रादिलोकपालानां वाह
नान्निविदुर्बुधाः। वज्रं पीतं सितां शक्तिं दंडं कृष्णं समर्चयेत्। खड्गमाकाशसंकाशं पाशं विषनिभं यजेत्। अंकुशं रक्तवर्णं च शुक्लवर्णां गदां यजेत्। त्रिशूलं नीलवर्णं च यजेन्ने
त्री ततः परं। रथांगे कुरुविंदाभं पद्मं रक्तं समर्चयेत्। लोकपालायुधान्येवं क्रमेण परिपूजयेत्। अत्र केचित्। अंते यजेल्लोकपालान् भूतपारिषदान्वितान्। आहेतिनामायुधोपेता
न्दिक्षु पूर्वादितः क्रमादिति शारदातिलकवचनात् यथाधिस्थितपूर्वादिदिक्षु इंद्रादिपूजनमिति वदंति। तन्न। चतुरायतनदेवतास्थापनप्रकारेण क्रमयुक्तेः। सर्वेषामावरणानां देवा
यत। आरंभाल्लोकपालावरणस्य पंचावरणताद्या। कल्पितप्राच्यनुसारेणैव पूजनं युक्तमिति भाति विचारतद्दति। पुनर्मूलं समुच्चार्य सांगायै सपरीवारायै नामदं [illegible] वनुर्थर्पल
मुदीर्य वा। गमहत्यर्चयेद्गंधपुष्पाद्यैः सायकस्त्रिधा। ततो यजेद्धूपदीपनैवेद्यैः सुमनोहरैः॥ धूपं वसोरः। सगुग्गुलुं गजश्रीरसिताज्यमधुवर्त्तृदर्तैः सारांगारविनिःक्षिप्त[illegible]वैः
प्रधूपयेत्॥ कुंकुमलाचतारा॥ प्रालेयं मणयो रुचां जतुलाक्षा। नखं सर्ज्जं च कुष्ठं समांसिल्हारक्तागरुयुजं पद्मिगुराणि नाथलेकसंपूर्तिता। षड्भागावरमाक्षिकन्यस्तचिता २७२
र्धाष्टभागान्विता धूपोऽयं भुवि शंकरेण कथितः श्रीसुंदरीवल्लभः॥ शैवागमे॥ धूपभाजनमस्त्रेण प्रोक्ष्याभ्यर्च्य हृदा पुनः। अस्त्रेण पूजितो घंटां वादयन् गुग्गुलुं दहेत्। ना
रदपंचरात्रे॥ आवाहने अर्घ्ये धूपे च दीपनैवेद्ययोः। निसमर्थं प्रयुंजीत तत्तन्मंत्रामंत्रितामपि। चकारा दीपेऽपि। तथा। पूजाकाले विनानामेन हितेनास्याः प्रचालनं। नानय

273

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

व विना पूजां कारयेत्सिद्धिकालसः दद्यात्तारावसानेन जगद्ध्वनिपदं ततः। मंत्रमातः पदं चैव स्वाहाक्षरसमन्वितं। एकादशाक्षरो मंत्रो घंटायाः सर्वसिद्धिदः।
उद्धारः सुगमः। कालिकापुराणे॥ वामतस्तु तथा धूपमग्रे वा न तु दक्षिणे। न धूपं वितरेदूर्ध्वं नासनेन घटे तथा। यथा तथा धारणं कृत्वा तं विनिवेदयेत्। मेदोमज्जा
समायुक्तान्न धूपान्विनिवेदयेत्। न यक्षधूपं वितरेत्साधकाय कदाचन। यक्षधूपं तु राळेति लोके प्रसिद्धं विष्णुः। धूपार्थेन जीवितानमिति। प्रपंचसारे। गोसर्पिषा
वा तैलेन वर्त्या च जलपुग्गर्भया। दीपितं सुरभिं शुभ्रं दीपमुच्चैः प्रदर्शयेत्। वाशब्देनाभयोरमिश्रणमुक्तं। न निश्री कृत्य दद्याद्गुद्दीपं स्नेह... हा न प... [illegible]
न्या कु सामिश्री कृतं स्नेहं तामिस्त्रं नरकं व्रजेत्॥ इति कालिकापुराणवचनात्। तूर्णो यागे। पारावतभ्रमाकारे दीपं नेत्रादि दर्शयेत्। दक्षिणे सार्पवा दीपं ति
लतैलेन वामतः। सितवर्त्ति दक्षिणतो रक्तवर्त्तिस्तु वामतः। कालिकापुराणे॥ वृक्षेषु दीपो दातव्यो न तु भूमौ कदाचन। कुर्वंस्तु पृथिवीतापं पोदीप्रमुल्लनेन्नरः। स
ताम्रतापं नरकं प्राप्नोत्येव न संशयः। शतं समाः। रुद्रयामले॥ नैव निर्वापयेद्दीपं साधकस्तु कदाचन। यस्तु निर्वापयेद्दीपं तस्य लक्ष्मीर्विनश्यति। कूष्मांडकेदिक
नारी दीपनिर्वापकः पुमान्। विधवा च दरिद्रश्च भवेत्सप्तसु जन्मसु। मंत्रतंत्रप्रकाशे। पाद्यमाचमनीयं च दद्यान्नैवेद्यमर्पयेत्। सनत्कुमारकल्पे। इत्थं कृत्वा स
मभ्यर्च्य पंचावरणसंयुतं। कदलीफलसंयुक्तं पायसं विनिवेदयेत्। ज्ञानार्णवे। शुद्धस्फटिकसंकाशं चंद्ररश्मिसमप्रभं। जलसत्तुवर्णेन पात्रे वा रुमक्रदन्नैत्रिपये
हिंगुली मरीचा चैव राई केरवितः शुभः। बटुकः कुंकुमाकारः पायसं हिमसंन्निभं। दुग्धमावर्त्तितं सम्यक् शर्करासारपूरितं। कपिलाघृतसंयुक्तं भर्जितं कोमिभंड
कोः। शर्करा फाणिताश्चैव सूपं मुद्गाज्यं तथा। नानाविधानि पेयानि व्यंजनानि बहूनि च। उत्तरं तत्रो। निधाय स्वर्णजे पात्रे साधारं तत्र मंडले। संस्थाप्य च पुरस्तस्य संर
क्कुर्यो ज्ञास्त्रमार्गतः। अस्त्रमंत्रेण संप्रोक्ष्य चक्रमुद्राभिरक्षितं। वायुबीजेन संशोध्य वह्निबीजेन संदहेत्। स्पृशन् दक्षकराग्रेण सुधाबीजेन मंत्रवित्। अमृतीकृत्य
तत्सर्वं मूलमंत्रेण तत्पुनः। स्पृशन् कराभ्यां विधिवदष्टधा वाभिमंत्रयेत्। धेनुमुद्रां प्रदर्श्याथ गंधपुष्पैः समर्चयेत्। देवमभ्यर्च्य कुर्यात्पुष्पांजलिमनन्यधीः। हे मयात्र
स्थितं दिव्यं परमान्नं सुसंस्कृतं। पंचधा षड्रसोपेतं गृहाण मम सिद्धये। मूलमंत्रं समुच्चार्य स्वाहांतं तज्जलमर्पयेत्। कराभ्यां तत्समुद्धृत्य पूजितं वसुधात्मकं। निवेद्यामिमवं
ते सानुगाय जुषाणतत्। सर्वपूजासु तन्मात्रान्नैवेद्यस्य मनुस्त्वयं। प्राणसंतत्तपापानो व्यानोदानसमन्ततः। समानोड्युताः सर्वे प्रणवाद्या द्विठांतकाः। पंचमंत्रा भवंती
हक्रमेण परिकीर्त्तिताः। प्राणादीनां मुद्रास्त्वग्रे वक्ष्यंते। नैवेद्यसंस्कारस्तन्निवेदनप्रकारश्च प्रयोगे वक्ष्यते॥ स्मृतिसमुच्चये। त्रिषु वर्णेषु दातव्या विष्णवे पाकभोजनं।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२७४
274

खंडाद्युक्तमादिकृतं यायंत दृष्येकूद्वत स्नानतः॥ श्राद्धकल्पे॥ शूद्रैस्वामान्ते नैव दशाहादिकं पिंडं देयमित्युक्तं तेन देवतानैवेद्यमप्यन्ते नैव देयं तुल्यन्यायादिति॥ [illegible]
सीवे॥ संकल्प्य परमेशान्यै नित्यहोमविधिं चरेत्॥ संकल्प्य नैवेद्यं [illegible] उत्तरतंत्रे॥ इत्थं तु संस्कृते वह्नौ देवमावाह्य मंत्रवित्॥ संपूज्य मूलमनुना पंचविंशतिमाहु
तीः कुर्वेदाज्येन हविषा तिलैर्वा पायसैः शुभैः॥ तंडुलैस्तिलमिश्रैर्वा केवलैर्वा पापपुष्पकैः॥ अंगावरणदेवानामेकैकामाहुतिं कुर्यात्॥ उद्वास्य वह्निदेवं च पूजास्थानं प्रवे
ततः उपविश्यासने मंत्री दद्याद्भूतबलिं ततः॥ ईशानमंडले कुलासाधारं तत्र निक्षिपेत्॥ अन्नव्यंजनतोयाढ्यं पात्रे पुष्पादिपूजितं॥ ध्यात्वा भूतानि संपूज्य ततस्तेभ्यो ब
लिं हरेत्॥ भूतानां ध्यानं पीठपूजाप्रकरणेप्युक्तं॥ बल्युमंत्रा बल्युत्सर्गप्रकारस्य प्रागेवोक्तः॥ उद्वास्य पूजां च केदं देवं स्वात्मनि वह्निके चेति॥ अग्निसंस्कारः प्रागेवाभिहितः॥
संक्षेपप्रकारोपि वसिष्ठः॥ अग्न्याधानादिकं कर्म नित्यहोमे न विद्यत इति नारदीये॥ पुनराचमनं दद्यात्करोद्वर्तनमेव च॥ पुनराचमनीयमुत्तरापोशनं॥ नकारादि [illegible] दं
तधावनादीन्युक्तानि॥ प्रपंचसारे॥ पुनर्नैवेद्यमुद्धृत्य पुरोवत्परिपूज्य च॥ मुखवासादिकं दत्वेति॥ नारायणीये॥ सकर्पूरं च तांबूलं दद्यान्नीराजनं तथा॥ समर्प्य मुकुंदे दी
त्रिभुवनानि विवस्वतः॥ आदर्शं पितथादर्शं कल्पये छत्रचामरे॥ आगत्य॥ कर्पूरशकलोन्मिश्रं नागवल्लीदलैर्युतं॥ सुधाविंदुसमायुक्तं पूगीफलसमाहरं॥ तांबूलं दे
रघुनाथाय दत्वा कामानवाप्नुयात्॥ सुधाविंदुश्चूर्णं॥ नीराजनमाह सोमशंभुः॥ शिरस्यारोप्य देयस्य दूर्वाक्षतपवित्रकमिति॥ नीराजनं शंखेनारात्रिकमप्युक्तानि [illegible] सा
नाथवि॥ आरात्रिकं ततः कुर्यात्सर्वकामार्थसिद्धये॥ सौवर्णे राजते कांस्ये लोके नेत्रमनोरमे॥ कुंकुमे नालिकेले वा [illegible] वरानने॥ दीपमेकं कलिकायां वसुपत्रे रदी
पक्वान्॥ यवगोधूमरचितान् शर्करादुग्धसंयुतान्॥ बलयांकितशोभाभिः कोपितान्घृतपूरितान्॥ अपि मंत्रपततो मंत्री रक्तेश्वर्यो ततः परं॥ मूलमंत्रेण वामे [illegible] ततश्चा
रात्रिकं चरेत्॥ तत्पात्रं तु समुद्धृत्य मस्तकोपरि पुनः पुनः॥ नववारं महादेव्यास्ततो नीराजनं चरेत्॥ आरात्रिकं महादेव्याश्चक्रमुद्रां प्रदर्शयेत्॥ रक्तेश्वरीमंत्रः [illegible]
कासायनीतं चैव॥ इत्थमारात्रिकं कृत्वा प्रणम्य परदेवतां॥ प्राणायामत्रयं कृत्वा मूलमंत्रेण साधकः॥ न्यासं कृत्वा यथापूर्वं देवीं ध्यात्वा हृदंबुजे॥ मूलमं [illegible]
जपेत्तत्र तमानसः॥ श्रीकुलार्णवे॥ ग्रथिलामातृकावर्णैर्मूलमंत्राक्षराणि वा॥ क्रमोत्क्रमान्नितरां त्वामंत्रशुद्धिरितीरिता॥ शारदातिलके॥ सहस्रं [illegible] संजप
लमंत्रमनन्यधीः॥ तज्जपं सर्वसंपत्त्यै देवतायै समर्पयेत्॥ नित्यहोमे कालांतरमाह दक्षिणामूर्तिः॥ यथाशक्ति जपं कृत्वा नित्यहोमं समाचरेदिति॥ [illegible]॥ अष्टो
ते त्तरसहस्रं तु तदर्धं त्रिशतं तु वा॥ अष्टोत्तरशतं वापि जपेन्नित्यसमाहितः॥ जपो जपसमर्पणप्रकारश्च प्रयोगे वक्ष्यते॥ इत्थं जपं समर्प्याथ घंटानादसमन्वितं॥ स्तुवीत सु

श्री

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्तुतिभिः सम्यक् साधको भक्तिसंयुतः ॥ उत्तरतन्त्रे ॥ घोरालिकैर्वैदिकैश्च मूलमन्त्रेण वै बलिः । प्रदक्षिणत्रमालं च कुर्याद्धर्मार्थसाधनं । ततः क्षमापयेन्मन्त्री देवं वक्ष्यमाणै
महेश्वरि । क्षमापनमन्त्राः प्रयोगे वक्ष्यन्ते ॥ अत्र घोरालिकैर्वैदिकैरिति । तन्त्रे वर्णितकं परं । मूलमन्त्रेणेति प्रकृतपरं हि वा । भूतानां घोरालिकस्तवपीठापि निबधाना ॥ यदुक्तं
कालिकापुराणे ॥ मोहाद्यः कामतः शूद्रः पुराणं संहितां स्मृतिं । पठन्नरकमाप्नोति पितृभिः सह पापकृदिति । पंचरात्राणि तु श्रवणे विनाधिकारः । यदुक्तं नारदपञ्चरा-
त्रे । ब्राह्मणक्षत्रियविशां पंचरात्रं विधीयते । शूद्रादीनां न तच्छ्रोत्रपदवीमधिरोहतीति । शैवागमे ॥ अर्घ्यपात्रं समुद्धृत्य मूलमुच्चार्य मन्त्रवित् । साधु वा साधु वा कर्म यद्यदाचरितं
मया । तत्सर्वं भगवन् शंभो गृहाणाराधनं परं । इत्यर्घोदकमुत्सृज्य त्वाकिंचिद्देवस्य दक्षिणे करे समर्पयेदिति । कृतमाराधनं । शिवे ॥ श्रीकुलार्णवे ॥ कृतार्चनादिकं सर्वं समन्त्रोद-
पुरःसरं । इतः पूर्वमिदमनुना देवताये समर्पयेत् । इतः पूर्वमिति मन्त्रः प्रागेव प्रदर्शितः । सनत्कुमारः ॥ उद्वासयेत्ततो देवं परिवारगणैः सह । जपं च मारे ॥ स्तुत्वेति रखंडपरिमंडि-
तमौलिमेवमुद्वासयेत्सुतरमुहृदयांबुजे स्वे । शिवरहस्ये । रश्मिरूपा महेशस्य पूजिता याश्च देवताः । श्रीशिवांगे विलीनास्ताः संतु सर्वाः प्रभावहाः । इति पुष्पांजलिं दत्वा प्रणाम्य
परिभावयेत् । चिदेवस्यांगे विलीनं तद्रश्मिवृंदमशेषतस्ततो रूपं शिवं ध्यात्वा क्षमस्वेति पुनः पुनः । क्षमापयित्वा रोपयेत् हृदीयहृदंभोजे महेश्वरं । गच्छ गच्छ परं स्थानं स्वस्थानं परमे-
श्वर । यत्र ब्रह्मादयो देवा न विदुः परमं पदं । विसर्जनेन मन्त्रेण ततः पूरकवायुना ध्यायंस्तु मन्त्रिणा तेन नलातं स्थापयेद्धृदि । तिष्ठ तिष्ठ परे स्थाने स्वस्थाने परमेश्वर । यत्र ब्रह्मा-
दयः सर्वे सुरास्तिष्ठन्ति मे हृदि विसर्जे संहारमुद्रया ॥ संहारमुद्रां बध्वा यत्तेतेजो रूपं महेश्वरं । विभाव्य पुष्पेणोद्धृत्य वहन्त्या साधकः शिवे ॥ प्रवेश्य द्वादशांतस्थ सहस्रारसरो-
रुहे । विश्राम्य मध्यनाड्या तामानीय हृदयाम्बुजे । संस्थाप्य सम्यक् संपूज्य स्वात्मानं तन्मयं स्मरेदिति । हे सपारमेश्वरवचनात् । कुलमूलावतारे ॥ हेशान्यां मंडलं कुर्यात् [illegible]
च विवर्जितं । विलनार्थं निर्माल्यधारिण्याः पूजनाय वै । निक्षिप्य तस्मिन्निर्माल्यं मंत्रेणानुसमर्चयेत् । वं ऊं ध्वरिमहादेवि निर्माल्येश्वं दनादिभिः । लेह्यचोष्यान्नपानादि निर्माल्य-
स्रग्विलेपनं । निर्माल्यभोजि त्वं तुभ्यं ददामि श्रीशिवाज्ञया । इति नैवेद्यशेषं तु दत्वा नत्वा विसर्जयेत् । गणेश्वरपरामर्शिण्यै ॥ ठं वौ ददाय निर्माल्यमीशान्यां मंडले न्यसेत् ॥ संमोह-
नपंचरात्रे ॥ विष्वक्सेनाय निर्माल्यं नैवेद्यं च निवेदयेत् । शैवागमे ॥ पूर्वोत्तरदिशि प्राप्तश्चंडेशं मंडलेर्चयेत् । देवदत्तस्य निर्माल्यं धौपं तं चण्डेश्वरं । वामदेवतंत्रे ॥ तत्रांड्रेस
निर्माल्यभोक्ता देवेशि यस्तु तत्र तस्मै समर्पयन्नित्यं नातिघोरां क्रमेद्यतः । उत्तरतन्त्रे ॥ ततो भास्करवीजेन सहितेनाम्बुना ततः । मंत्रेण भास्करायार्घ्यमच्छिद्रार्थं निवेदयेत् [illegible]
यो विवस्वते ब्रह्मन्भास्वते विष्णुतेजसे । जगत्सवित्रे शुचये सवित्रे कर्मदायिने । ततः कृतांजलिर्भूत्वा पठित्वा मंत्रमीरितं । एकाग्रमनसा वाक्शिरश्छिद्रं न चवधारयेत् [illegible]
तदपच्छिद्रं यच्छिद्रं पूजनेन मया । सर्वं तदच्छिद्रमस्तु भास्करस्य प्रसादतः । भास्करवीजेन अक्षरमंत्रः । समस्तसकरणे बोद्धव्यान विनयमालिनीतंत्रे । अर्घ्यं तोयेन देवेशि [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रोपितं। स्नात्वा लोकाद्विविमुक्ते नर्मदायां दक्षिणाशिवे॥ प्रोक्षयेत्तेन तोयेन स्नात्वा लाभेन मूलमंत्रतः। निर्माल्यं मस्तके धार्यं मूलमंत्रेण मंत्रितं। प्राश्य पादोदकं देवि नैवेद्यं
विभज्य लिप्यात्तदकेभ्यः स्वयं भुक्त्वा तत्क्षणो विहरेत्सुखं। तत्तु शिवादप्रसादस्वीकारनिंदा च न विरोधः। तस्याशुचिपरत्वात्॥ स्कंदपुराणे॥ तन्निर्माल्यस्वीकारस्यो ...
यथा। ब्रह्महापि शुचिर्भूत्वा निर्माल्यं यस्तु धारयेत्। तस्य पापं महच्छीघ्रं नाशयिष्ये महाव्रते। स्नापयित्वा विधानेन यो लिंगस्नपनोदकं। त्रिः पिबेत्त्रिविधं पापं तस्येहाशु प्रणश्यति
ति। लिंगस्नपनवारिभिः कुर्यान्मूर्ध्नोभिषेचनं। गंगास्नानफलं तस्य जायते त्र विपाश्च न गतथा। निर्माल्यं हि तु यो भक्त्या शिरसा धारयिष्यति। अशुचिर्भिन्नमर्यादो नरः पापसमन्वि
तः। नरके पतते घोरे तिर्यग्योनौ प्रजायत इति॥ कालिकापुराणे॥ फलं पुष्पं च तांबूलं अन्नपानादिकं च यत्। अदत्वा तु महादेवे न भोक्तव्यं कदाचन। पार्थिवार्पवंतानेव सभाया
मपि साधकः। तथा तत्स्यान्न निवेद्येत स्वमर्थमुपकल्पयेत्॥ वराहपुराणे॥ विष्णुरूपांतरं सूक्ष्मा रूपा गुह्यगौर्यारं तरं तथा। नास्तिका नो हि मूर्खो नीचा वा कांक्षा स्वकिर्महिताः॥ भविष्य
पुराणे॥ यथा शिवस्तथा विष्णुर्यथा विष्णुस्तथा उमा। उमा यथा तथा गंगा चतूरूपं न भिद्यते। विष्णुरूपांतरं यस्तु श्रीगौर्यारं तरं तथा। गंगागौर्यान्तरं च यो ब्रूते मूढधीस्तु सः। रौ
रवादिषु घोरेषु नरकेषु पतत्यधः॥ भविष्योत्तरे॥ यो ब्रह्मा स हरिः प्रोक्तो यो हरिः स महेश्वरः। महेश्वरः स्मृतः सूर्यः सूर्यः पावक उच्यते। पावकः कार्तिकेयो सौ कार्तिकेयो वि
नायकः। गौरी लक्ष्मीश्च सावित्री शक्तिभेदाः प्रकीर्तिताः। देवं देवीं समुद्दिश्य यः करोति व्रतं नरः। न भेदस्तत्र मंतव्यः शिवशक्तिमयं जगत्॥ पद्मपुराणे॥ सौराश्च शैवगाणेशा
वैष्णवाः शक्तिपूजकाः। मामेव ते प्रपद्यंते वर्षापः सागरं यथा। एकोहं पंचधा जातः क्रीडया नामभिः किल। देवदत्तो यथा कश्चित्पुत्राद्याख्यानामभिरिति विष्णुवचने गीतासु
अहं हि सर्वयज्ञानां भोक्ता च प्रभुरेव च। प्रभुः फलदाता॥ विष्णुपुराणे॥ यजन्यज्ञान्यजत्येनं जपत्येनं जपन्नृप। घ्नंस्तथान्यान्हिनस्त्येनं सर्वभूतो यतो हरिः। इत्थं सर्वत्र सर्वे
शाश्री विष्णोरवक्रीडितत्वात् स्वेष्टदेवतास्थोपाहारस्वीकारो न दोषाय हरिति भाति। विचारकारणमिति। अत्राद्दत्वाभदितेनैवे खेयेवत्तत्रतवकिं विदियंकिं विज्ञ ...
तिवाविधीयते। तत्र केचिद्विनियुक्तविनियोगदोषाद्दत्तापहारप्रसंगाच्च पूर्वः पक्षः श्लाघीय इति वदंति। वस्तुतस्तु किंचिद्गंधशेषादिवदभावात्कर्मोत्तरांगत्वेनैवेदत्तमो
नयोरेककर्मकत्वाच्छ्रुतिसंवादात्तत्र देशितत्वाच्चोत्तरपक्ष एव श्रेयानिति भाति। तस्माद्दिव्यं सौविष्णवं यद्वत्तं भक्ष्यं च सुरेति॥ नारदपंचरात्रे॥ यत्किंचिद्विहितपरमान्नं ...
विप्रानिवेदितं। विष्णोर्वो ... मनसा मूलेन साष्टशतं जपेदिति प्रायश्चित्तमप्युक्तमिति। विष्णोति नारदसंबोधनं। नित्यपूजायां संक्षेपप्रकारः प्रयोगे वक्ष्यते। अथ नैत्यकम
मामपिधाय तन्नाथस्य कीयानामाह॥ प्रपंचसारे॥ अथ पुनराचम्य गुरुः प्राग्वदङ्गोविष्टरोपविष्टः सन् प्राणायामं सलिपिन्यासं कृत्वा न्यासेत दृष्ट्यादीनिति। अत एव प्राणा
यामं सलिपिन्यासं मातृकान्यासं ऋष्यादिकरांगन्यासान् अभिधाय कंतत्रैव। जपारंभे मनूनां तु सामान्योयं प्रकल्पनेति। इयं प्राणायामादिक्रिया प्राकर्षेण कल्प्यते। सम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्च्यते। अधिकार्यपि। प्रकल्पना। अधिकारसंपादनात्समान्या सर्ववर्णाश्रमसाधारणात्। तेन तत्तैरेव सर्वैर्यां पूजाधिकारः। अत एवैतेषामकरणे निंदा श्रूयते। यथागस्त्य सं-
हितायां। प्राणायामैर्विना यद्यत्कृतं कर्म निरर्थकं। अतो यत्नेन कर्तव्याः प्राणायामाः शुभार्थिभिरिति। दक्षिणामूर्तिकल्पे जपार्थं सर्वमंत्राणां विन्यासेन जपेद्विना। कृते तान्नि-
ष्फलं विद्यात्तस्मादादौ लिपिं न्यसेदिति। कपिलपंचरात्रे। ऋषिछंदोदेवतानां विन्यासेन विना यदा। जप्यते साधितो प्येष तत्र तुच्छं फलं भवेत्। गौतमीये। ध्यानं जपार्चनाहोमाः
सिद्धमंत्रकृता अपि। अंगविन्यासविधुरा न दास्यंति फलं त्वमी। अत एव विहितानुष्ठाने दोषमाह। याज्ञवल्क्यः। विधिदृष्टं तु यत्कर्म करोत्यविधिना नरः। फलं न किंचिदाप्नो-
ति क्लेशमात्रं हि तस्य तत्। उत्तरतंत्रे। प्रवासे पथि दुर्गे वा स्थाने प्राप्ते जलेपि वा। कारागारे निबद्धे वा प्रायो वेश्मगतोपि वा। मनोभये समुत्पन्ने सिंहव्याघ्रसमाकुले। परवश्यका-
मे चैव कुर्यान्मानसपूजनं। मनसा हृदयस्थाने ध्यात्वा योगासनपीठकं। तत्रेष्टदेवमभ्यर्च्य पूजां तत्र समाचरेत्। मंत्रप्रसाधनं स्नानं दंतधावनकर्म वै। अन्यत्सर्वं मनसा ध्या-
त्वा कुर्याच्च पूजनं। यथा पुष्पादिभिः पूजा बहिर्दृष्टा विधीयते। तथा हृदापि कर्तव्याः सर्वोपचारप्रतिपत्तयः। जले प्रवहणादौ प्रायो वेश्मगतः। गृहीत्वानशनव्रतः। अन्यत्र सर्वमिति-
मेत्र प्रसाधनं दंतधावनमप्यतिरिक्तमिति त्यर्थः। मे अत्रादीनां मानसासंभवात्। अत्र यः शौचनिरतो विप्रः स वै मैत्र उदाहृतः। इति भागुरिकृतसमुच्चयलिखितब्रह्मांडपुराणवच-
नात्। नारदपंचरात्रे। ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय प्रागेशं विप्र वासरात्। जपध्यानार्चनस्तोत्रैः कायवाङ्मनसा युतैः। अभिगच्छे जगद्योनिं तद्वाभिगमनं स्मृतं। ततः पुष्पफलादी-
नामुपादानं समाचरेत्। भगवद्यागनिष्पत्तिकरणं प्रहरं परे। ततो यजेत्स्वयं तात पूजयेत्परमेश्वरं। साधकः प्रहरं विप्र इज्याकालो हि स स्मृतः। श्रवणं चिंतनं व्याख्यातं ततः पाठ-
समन्विता। स्वाध्यायकालं तद्विद्धि कालं तं मुनिसत्तम। दिनावसाने संप्राप्ते पूजां कृत्वा समभ्यसेत्। योगं निशावसाने च विश्रामे रंतरं कृतौ। विद्धि त्विति नारद संबोधने। आ-
दिपदेन समदाद्याहरणं। समित्पुष्पकुशादीनां सकलः समुदाय हृत इति दक्षवचनात्। अगेनयागेनेति स्वयमेव विवृणोति। मध्याह्ने नद्यां स्नात्वा च पूजा वषट्भुजा च या। त्रि-
तयं तच्चयतां गं तुर्यमन्येव पूजनं। मध्याह्ने तस्य नेन मधुपर्केऽकः पश्चात्तदेशां। विष्णुधर्मोत्तरे। माधुपार्किकपञ्चार्थं ततोमाच्चानिवेदयेत्। स हिरण्यं बीजपात्रं द्रविणे-
न सदैव तु। पशुः काले न कर्तव्यः। दृत्वा शाहभगवान्भृगुः। द्रविणं दक्षिणा। एतन्मध्याह्नपूजानंतरं सति संभवे कार्यं। तथा तत्त्वसारसंहितायां। आतुरी सूतकी चैव ब्राह्मी दै-
वोधकी तथा। साधनाभावतो नीचेति पंच धा भिद्यते पुनः। यदि लंघनपर्यंतो व्याधिरान्नाति दृश्यते। तदा पूजा न कर्तव्या स्कंडितप्रतिमा भुवि। न स्नानं दंतकाष्ठं वा कुर्यात्क्रममथा-
पि वा। रविमंडलमालोक्य प्रतिमामथवा पुनः। मूलमंत्रं सकृज्जप्त्वा पुष्पं साक्षतमुत्क्षिपेत्। अंते व्याधिविनिर्मुक्तैः स्नात्वा तद्वेषोपवासकैः। न दोषस्तिति संप्रार्थ्य पुनः पूर्ववदाच-
रेत्। संप्रार्थ्य जपहोमादिकं कार्यं। यस्तु रोगवशान्मोहवशाद्दोषवशादपागतः। जपेन क्षालनीयः स्याद्दानेन हवनेन वा। ध्यानेनापि मुनिश्रेष्ठ शालाकर्म बलाबलमिति नारदपं-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वरान्ववचनात्॥ तथा॥ अथ सूतकिनः पूजां वदाम्यागमबोधिनां। स्नात्वा नित्यं विनिर्वर्त्य मानसस्याक्रियया तु वै। बाह्यपूजाक्रमेणैव स्थानयोगेन पूजयेत्। यदि कामी [illegible] मीनितो ए
वेवदाचरेत्। चाशितो वक्ष्यते पूजा यथैवागमबोधिनां। लब्ध्वे दि बालकं मध्ये पात्रादिसाधनं। पूजां दके न कर्त्तव्या तद्दोषो यं न विद्यते। सदा संपूजयेद्देवं भवना कुसुमा[illegible] दोषो य
कीपु वक्ष्यामि पूजामागमबोधिनां। मूर्खे स्त्रीबालवृद्धाद्यदुर्बोधा इति भाविताः। रत्नमंडपधर्मादि वस्तु पुष्पमुरगं बुद्धं। मूलमूर्तिः षडंगानि तेषां पूजा विधीयते। अन्यथामपि सर्वेषां [illegible] कोकार्स
क्षेपकर्मणि। सर्वं जाप्यं वसूत्रं मलाभे भावनैव हि। निर्मले नोदके नाथ पूर्णे तेह्या हन्नारदः। तथा पुनाह्यधा पूजा उत्तमाधम्माधमा। पत्रपुष्पांबुनिष्पाद्या पूजा वा [illegible] कावित्रित्
खिलवेदार्थैर्विविधैर्विरकैल्पैः क्रियमाणा तु या पूजा सा सात्विकी साविमुक्तिदा। राजार्चिभिस्तपोनिष्ठैर्भगवन्तं यजेदिभिः। या पूजा क्रियते सम्यग्राजसी सा सुखप्रदा। स्त्री बालवृद्ध
मूर्खैर्घोरभक्तैरस्तु दम्भमानसैः। या पूजा क्रियते नित्यं तां तामसीं साधकीर्त्तिता॥ उत्तरतंत्रे॥ आराधना समर्थश्चेद्द्रव्याद्यैर्न साधनं। यो दातुं नैव शक्नोति कुर्याद्दैवं न दर्शनं। नैकेनुमस्य विद्ये
सोधोयात्विवना यथा। यत्तु भवाप्ययत्नेन सत्वं संपाद्य वाखिलं। साधनं वर्जयेद्विज्ञस्स समग्रफलं लभेत्॥ कुंभसंभवः॥ स्वयं समर्थः कुर्वीत वा तमेरेव साधनैः। मध्यमाम ध्य
मैरेव न्यूनैर्न्यूनैस्तपोधनः। आपन्नश्चेत्समर्थोपि पूजैरेव समाचरेत्। पूजाकर्मविशेषेण देशकालानुसारतः॥ भविष्यपुराणे॥ विभवे सति यो मोहान्न कुर्याद्विधिविस्तरं। न तत्फल
वाप्नोति फलं लोभाक्रांतमानसः॥ शिवयामले॥ शिवपितृयजनं केलिंगवृक्षो क्रवतलकासंगमवत्तरोस्माद्देशे॥ अपि श्रीयगादितं विभुमयास्तं तितगहएव तु पूजनं मुमुक्षोः॥ आरत्न
स्वल्पकामानां सिद्ध्यर्थं पूजनं हितं न त्रिषु कामानां मुमुक्षूणां गृहेरुक्तं सदाशिवेन॥ ॥ इति श्रीविद्यार्णवे एकोनविंशतितमः श्वासः॥ ॥ अथ नित्यपूजाप्रयोगः॥ तत्र श्रीनाथ
केंद्रो रजनीतुर्ययामे शयनाद्दक्षिणांगेन समुत्थाय स्वेष्टदेवतां स्मृत्वा वामपादं भुवि विन्यस्य ध्यायन् गृहाद्बहिर्निर्गत्यावश्यकं कृत्वा हस्तौ पादौ प्रक्षाल्य रात्रिवासः परित्यज्य धौ
तवाससी परिधायाराध्यदेवतागमे दिरेसमागत्य गोमयेनोपलिप्य वितानादिभिरलंकृत्य तत्र स्नात्वासने उपविश्य पूजामुहूर्ते निर्माल्यमपकृष्य प्रक्षाल्य संस्था[illegible]
मादि त्रयष्ष्वादिन्यासपूर्वकं पूर्वदिशि पूजावर्त्म शिष्टपत्रादिना मूर्त्तिं त्रिरभ्यर्च्य पाद्याचमनीये दत्वा देवाय कर्पूररशकलैर्दंतधावनं कारयित्वा सुगंधिजलैः [illegible] मुखप्र
क्षालनादि दत्वा पुनराचमनीयं निवेद्य करास्य प्रोंछनाय सूक्ष्मनिर्मलवस्त्रं दत्वा शिरसि श्वेतसहस्रदलकमलकर्णिकायां श्रीगुरुं श्वेतवस्त्राभरणभूषितं वराभयह
नमुद्रापुस्तककरं चंद्रकांतनिभं सुप्रसन्नं श्वेतगंधानुलेपनं श्वेतमाल्यविभूषितं वामांकगतया रक्तवर्णया रक्तवस्त्राभरणगंधमाल्यविभूषितया वामकरधृतली
तो लाकमलया देव्या दक्षिणभुजेनालिंगितं त्रिनेत्रं शांतमेतमुखं शांतरूपं ध्यात्वा तच्चरणारविंदयुगलसुलपीयूषधारया [illegible] देहमभिषिंच्य [illegible] श्रीअमुकानंदना श्री २७६
थश्रीपादुकां पूजयामीति तर्जुणाकृतसंकेतनाम्ना तद्ध्याने श्रीगुरुभ्यो नमः श्रीगुरुकृपापादुकाभ्यो नमः इति मंत्रेण वाग्धादिभिरुपचारैर्मनसा संपूज्य॥ आनंदमानंदक

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रंप्ररसत्वं ज्ञानस्वरूपं निजभावयुक्तं। योगीन्द्रमीड्यं भवरोगवैद्यं श्रीमत्कुरुं नित्यमहं नमामि। इति प्रणम्य सहस्रदले ध्यायेत्। ततो मूलाधारादिब्रह्मरंध्रांतं उद्य
त्सूर्यसहस्राभं सुषुम्णांतस्तेजो दण्डनिभं मूलमंत्रं ध्यात्वा तत्तेजसा व्याप्तं स्वशरीरं संचिंत्य वक्ष्यमाणविधिना मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा वक्ष्यमाणऋष्यादिकर
षडंगन्यासान्विधाय हृदयकमले वक्ष्यमाणरूपं देवं ध्यात्वा मानसैरुपचारैः संपूज्य मूलमंत्रं यथाशक्ति जपित्वा जपं समर्प्य स्तुत्वा प्रणम्य त्रैलोक्यचैतन्यमयादिदेव
श्रीशंकर त्वच्चरणाज्ञयैव प्रातः समुत्थाय तव प्रियार्थं संसारयात्रामनुवर्तयिष्ये। संसारयात्रामनुवर्तमानं त्वदाज्ञया शंकर देवदेव। स्पर्धातिरस्कारकलिप्रमाद
भयानि मां माभिभवंतु नाथ। जानामि धर्मं न च मे प्रवृत्तिः जानाम्यधर्मं न च मे निवृत्तिः। त्वया हृषीकेश हृदिस्थितेन यथा नियुक्तोस्मि तथा करोमि। लोकेमाधे तमो का
गणेशाद्युपासकैर्यथायोग्यमूह्याः। इति प्रार्थ्य समुद्रमेखले देवि पर्वतस्तनमंडले। विष्णुपत्नि नमस्तुभ्यं पादस्पर्शं क्षमस्व मे। इति भूमिं प्रार्थ्य भास्यानुसरणेन त
स्यां पादत्रिधायेच्च देवतानामोदीर्याथायुपदेपदे स्वमंत्रं स्मरन् ग्रामाद्बहिर्याम्यां नैरृत्यां वा दिशि शरक्षेपद्वयमतीत्य दूरं गत्वा प्रमाणोक्तप्रकारेण स्नानादृष्टा
दीनुद्धास्य यथाविधि मलमूत्रोत्सर्गं प्रमाणोक्तविधिना शौचाचमनादिकं विधाय निषिद्धदिनेषु विहितं दंतकाष्ठमादाय क्लीं कामदेवाय सर्वजनप्रियाय नमः इति
मंत्रेण दंतधावनं विधाय दंतकाष्ठं प्रक्षाल्य पुरतः शुद्धदेशे परित्यज्य मूलमंत्रेण मुखं प्रक्षाल्य कुशतिलगंधाक्षतकुसुमधौतवस्त्रादयास्त्रादिमंत्रितशंकुमाद्य
तां शुचिस्थानात् मृत्तिकां च गृहीत्वा जलाशयं गत्वास्त्रमंत्रादिमंत्रितजलेन तीरं प्रक्षाल्य तत्रास्त्रमंत्रितं कुशादिकं निधायोद्धृतजलेन तीर्थाद्बहिः कटिस्नानं कृत्वा स्वशा
खोक्तविधिना वैदिकस्नानं विधाय तदंगतर्पणं कृत्वा तीरं गत्वास्त्रमंत्रेण मृत्तिकया मूर्धादिपादांतं विलिप्य आधारः सर्वभूतस्य विष्णोरतुलतेजसः। तद्रूपाश्च
ततो जातास्तास्ता आपः प्रणमाम्यहं। इति तीर्थजलं प्रणम्य संमुखीकरणमुद्रां बध्वा प्राणवायुं निरुध्य जलं ततः प्रविश्य तत्रैव त्रिमज्ज्योन्मज्ज्य नाभिमात्रे जले स्थि
त्वा घेस्वादिश्रीइष्टदेवताप्रीत्यर्थं तांत्रिकस्नानमहं करिष्ये इति संकल्प्य मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा मूलमंत्रस्य ऋष्यादिकरषडंगन्यासांश्च कृत्वा स्वपुरतो
जले हस्तमात्रं चतुरस्रं तीर्थं परिकल्प्य ब्रह्मांडोदरतीर्थानि करैः स्पृष्टानि ते रवे। तेन सत्येन देवेश तीर्थं देहि दिवाकर। इति सूर्यात्तीर्थं प्रार्थ्य ... कमलमुद्र
या सूर्यमंडलं मिलानां गंगे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति। नर्मदे सिंधुकावेरि जलेस्मिन्संनिधिं कुरु। इति सूर्यमंडलात्तीर्थमावाह्य पुरः कल्पिततीर्थमंडले ... यमुद्र
या तीर्थशक्तिमंत्रेण तीर्थशक्तिमावाह्य तत्र तां ध्यायेत्। यथा। सर्वानंदमयीमशेषदुरितध्वंसां मृगांकप्रभां त्र्यक्षां वोर्ध्वे करद्वयेन दधतीं पाशांकुशौ ... माद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२७७
277

र्घ्यावामृतहेमपूर्णकलशं मुक्ताक्षमालां वरं गंगासिंधुसरिद्वयादिसहितां श्रीतीर्थशक्तिं भजे ॥ इति ध्यात्वा ओं क्रों क्रीं क्रूं क्रैं क्रौं क्रः सर्वानंदमये तीर्थशक्तिरूपे एह्येहि स्वाहा ॥ तीर्थ
शक्त्यै नमः इति तीर्थशक्तिं संपूज्य ओं नमो भगवति अंबे अंबालिके अंबिके महामालिन्ये एह्येहि भगवति अशेषतीर्थालवाले क्रीं श्रीं शिवजटाधिरूढे गंगे गांगालिके स्वा
हा इति मंत्रेणाष्टवारमभिमंत्र्य तज्जलं क्रींकारेणावलोक्य वमिति धेनुमुद्रयामृतीकृत्य कवचमंत्रेणावगुंठ्य मुद्रयाच्छाद्य अस्त्रमंत्रेण छोटिकाभिः संरक्ष्य तत्र सर्वं क्रमाव
रणं देवं ध्यात्वा जलमयैः पंचोपचारैः संपूज्य मूलमंत्रेणाष्टवारमभिमंत्र्य तत्र मूलमंत्रं जपन् हृदि देवं स्मरन् त्रिमज्जनं कृत्वा कुंभमुद्रां बध्वा मूलमंत्रेण स्वशिरसि त्रिर
भिषिच्य ॥ ओं सिसृक्षोर्निखिलं विश्वं मुहुः शुक्रं प्रजायते ॥ मातरः सर्वदेवानामापो देव्यः पुनंतु मां ॥ इति मंत्रेण वा नमस्कृत्य यन्मे केशेषु दौर्भाग्यं सीमंते यच्च मूर्धनि ।
ललाटे कर्णयोरक्ष्णोरापस्तद्घ्नंतु वो नमः ॥ इति प्रणम्य स्नात्वा तेन मूलमंत्रेण त्रिराचम्य मूलेन वज्रिः संतर्प्य देवं विसृज्य तीरमागत्य धौतवाससी परिधायाचम्य करौ च
प्रक्षाल्याचम्य प्रमाणोक्तस्थले विहिततिलकमादौ विधाय शिवभक्तांगभूतं भस्मत्रिपुंड्रधारणं कुर्यात् ॥ तत्र ब्राह्मणस्योर्ध्वपुंड्रं क्षत्रियस्य त्रिपुंड्रं वैश्यस्यार्धचंद्राका
रं शूद्रस्य वर्तुलाकारं ॥ अथ भस्मधारणविधिः ॥ तत्राग्निहोत्रोद्भवं वैवाह्याग्न्युद्भवं वा पूर्वोक्तविधिना वक्ष्यमाणविधिना वा संस्कृतं शिवाग्नेः प्रमाणोक्तविधिना तथा रक्षाग
हीतगोमयपिंडं शुष्कं मूलमंत्रेण दग्ध्वा देवोपासनापूर्वमेव गृहीतं भस्म पक्वातिपक्वरहितं वस्त्रेण शोधितं कर्पूरादिसुवासितं भस्म संगृह्य संस्थाप्य तेन वा त्रिपुंड्रधारणं कुर्यात् ॥
तत्प्रकारस्तु मूलमंत्रेणाभिमंत्र्य कृत्वा शिरसि पिप्पलाद ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदि श्रीरुद्राय देवतायै नमः गुह्ये अग्निबीजाय नमः पादयोः भस्म
शक्तये नमः मम मोक्षार्थे भस्मधारणे विनियोग इति ऋष्यादिन्यासं विधाय ॥ अंगुष्ठयोः कालाय नमः हृदयाय नमः ॥ तर्जन्योः कलविकरणाय नमः शिरसे स्वाहा ॥ मध्य
मयोः बलविकरणाय नमः शिखायै वषट् ॥ अनामिकयोः बलप्रमथनाय नमः कवचाय हुं ॥ कनिष्ठयोः सर्वभूतदमनाय नमः नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ करतलपृष्ठयोः
मनोन्मनाय नमः अस्त्राय फट् ॥ इति विन्यस्य हृदयाय शिरः शिखा कवच नेत्रेष्वाद्यक्रमं पंचमं चास्त्रं विन्यस्यास्त्रमंत्रेण तालत्रयं दत्वा दिग्बंधनं कृत्वा विभूतेर्म
तिमात्रासी वामदेवः सदाशिवः रक्षार्थं धस्त्रयादेविरक्षामामनघेसदेति विभूतिं प्रणम्य सद्योजातमिति पंचानुवाकानां संहितीर्देवतोपनिषद ऋषयः प्रथम
द्वितीयचतुर्थानुवाकानां अनुष्टुप् ॥ अघोरेभ्य इत्यस्य स्वराट् त्रिष्टुप् ॥ ओं त्र्यगायत्री छ सर्वेषां वा रुद्रो देवता ॥ इति ऋष्यादिकं स्मृत्वा विन्यस्य ओं सद्योजातं प्रपद्यामि सद्यो
जाताय वै नमो नमः ॥ भवे भवे नातिभवे भवस्व मां भवोद्भवाय नमः ॥ वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणा

श्री
२७७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

य नमो बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः ॥ ॐ अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः । सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररू
पेभ्यः ॥ तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि । तन्नो रुद्रः प्रचोदयात् ॥ ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे अस्तु सदा
शिवोम् ॥ इति मंत्रान् पठित्वा विभूतिमादाय वामकरे निधाय भस्माभिमंत्रणमंत्रस्य पूर्वोक्तं ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् । अथर्वशिरसे ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये रु
द्र देवतायै नमः इति विन्यस्य । अग्निरिति भस्म वायुरिति भस्म स्थलमिति भस्म व्योमेति भस्म सर्वं ह वा इदं भस्म मन इत्येतानि चक्षूंषि भस्मानीति इमं मंत्रम् आपो वा इदं सर्वं
प्रजापति ऋषिः यजुस्तपो देवता इति ऋष्यादिकं कृत्वा विन्यस्य ॐ आपो वा इदं सर्वं विश्वा भूतान्यापः प्राणा वा आपः पशव आपोऽन्नमापः सम्राडापो विराडापः स्वरा
डापः छंदांस्यापो ज्योतींष्यापः सत्यमापः सर्वा देवता आपो भूर्भुवः स्वराप ओम् इति मंत्रेणाभिमंत्रितं भस्म मानस्तोक इत्यस्य भगवान् ऋषिः जगती छंदो हिरण्यगर्भो देवता इ
ति ऋष्यादिकं स्मृत्वा विन्यस्य । मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः । वीरान्मा नो रुद्र भामितो वधीर्हविष्मंतो नमसा विधेम ते । इति मंत्रेण संम
र्द्य तस्माद्भस्मनो देवस्याशुपतं पशुपाशविमोक्षयेति मंत्रेणैकादशवारमभिमंत्र्य द्विधा कृत्वैकं नाभेर्नमः ईशानः सर्वविद्यानामिति प्रागुक्तमंत्रेण शिरसि तत्पुरुषाये
ति मुखे अघोरेभ्य इति वा कंठे वामदेवायेति कंठादि नाभ्यंतं सद्योजातमिति ऊरुमूलादि पादाग्र द्वयपर्यंतं । इति सर्वांगं भस्मोद्धूलनं कृत्वा हस्तौ प्रक्षाल्य द्वितीयभागं
मादाय शिरसि ॐ ह्रीं हर हर ॐ नमः शिवाय । ललाटे ब्रह्मणे नमः । हृदये हव्यवाहनाय नमः । नाभौ स्कंधाय नमः । कंठमूले नमः । दक्षबाहुमूले रुद्राय नमः । बाहुम
ध्ये त्र्यादित्याय नमः । मणिबंधे वंद्याय नमः । वामबाहुमूले वामदेवाय नमः । बाहुमध्ये प्रभंजनाय नमः । मणिबंधे वसुभ्यो नमः । कुक्षिदेशे भवे नमः । पृष्ठे हराय नमः । ब्रह्म
रंध्रे परमात्मने नमः इति त्रिपुंड्रधारणं कृत्वा वैदिकसंध्यां कृत्वा तांत्रिकसंध्यां कुर्यात् । अयं भस्मधारणविधिस्त्रैवर्णिकानामेव । अन्ये तु पंचाक्षरेण मूलमंत्रेण वा त्रिपुं
ड्रधारणं कार्यमिति । शाक्तैस्तु कुंकुमयुक्तं चंदनादिनैव मूलमंत्रेण त्रिपुंड्रधारणं कार्यमिति । अथ तांत्रिकसंध्या ॥ तत्र मूलमंत्रेणाचम्य शिरसि मध्यामूलेनैव प्राणाया
मत्रयं कृत्वा मूलमंत्रस्यर्ष्यादि करषडंग्यासान् विन्यस्य स्वपुरतो वामितिधेनुमुद्रया जलं ममती कृत्य मूलमंत्रेण सप्तवारमभिमंत्र्य तज्जलं बिंदुभिः कुंभकारादिक्ष
कारांतैरेकपंचाशदक्षरैः सबिंदुभिः प्रत्यक्षरं शिरः प्रोक्ष्य सूर्यमंडले यथोक्तरूपं ध्यात्वा देवं दक्षिणकरेण जलमादाय वामकराग्रेण त्रिः प्रोक्ष्य गलितं वामकरस्थं जलं
वामनासासमीपं नीत्वा तेजोमयं वामनासारंध्रेण स्वदेहांतः प्रविष्टं ध्यात्वा तेन जलेन स्वदेहांतस्थं सकलकलुषं प्रक्षाल्य कृष्णवर्णं तज्जलं दक्षिणनासारंध्रेण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२०८
278

विनिर्गतं ध्यात्वा दक्षिणकरेणादाय स्ववामभागे वह्निशिखां ध्यात्वा ओं ग्लौं पशु हुं फट् इति पाशुपतास्त्रेण तस्यामास्फाल्य मूलमन्त्रेण त्रिरावर्त्यां गलितेनाञ्जलमादायोर्ध्व
स्वेष्टदेवतागायत्रीमुच्चार्य श्रीमहादेवेश्वराय सर्वं स्वाहा। महादेवेत्युपलक्षणं। इति त्रिरर्घ्याञ्जलिं सूर्याभिमुखमुत्क्षिप्य मूलमुच्चार्य श्रीमहादेवं तर्पयामि नमः इति त्रिः संतर्प्य पु
ग्व प्राणायामादिकं कृत्वा सूर्यमण्डले देवं ध्यायन् ॐ तत्पुरुषाय विद्महे वागिशुद्धाय धीमहि। तन्नः शिवः प्रचोदयात्। इति शिवगायत्री तत इष्टदेवतागायत्रीं यथाशक्ति जपित्वा मूलमं
त्रं वा वो नरशतं जपित्वा तत्समर्प्य स्तुत्वा जलम्य सूर्यमण्डलाद्देवं हृदि विसृज्य श्रीगुरुं प्रणम्येदिति त्रिषु कालेषूक्तो त्रिकसंध्याविधिः। गतो शाक्तोपासकैरप्युक्तं मुक्त्यात् ह्रीं ध्या
कार्या। तत्र गायत्र्या अर्घ्यदानं तपतर्पणं मूलजपश्च विशेषः। तत्र गायत्री तत्तत्कल्पे द्रष्टव्या। अत्र संध्यालोपो न कर्तव्यः शंभोराज्ञैवमेव हि। दीक्षितः संध्याहीनो न दीक्षाफल
मश्नुत इति शिवरहस्यवचनात्। ह्रीं ध्यात्वा त्रयमायश्चकमिति। स्वसमयेन कृता वे ह्रीं ध्यात्वा तदष्टोत्तरशतं जपं प्राणायामं त्रिरर्घ्यं नार्घ्यं कृत्वा पूर्वसंध्यां कृत्वा तत्तत्काले संध्यां कुर्यात्। तत्र
कृते त्रामः संध्यावंदनानन्तरं वैदिकं तर्पणं निर्वर्त्य मूलेन प्राणायामत्रयमृष्यादिन्यासपूर्वकं स्वपुरतो त्रिमिति धेनुमुद्रया जलममृतीकृत्य तत्र सवकं सां गावरणं ध्यात्वा मूलमन्त्र
मुच्चार्य श्रीअमुकदेवतां तर्पयामि नमः इत्यष्टोत्तरशतवारं तदर्धं वा पंचविंशतिवारं वा देवस्य मुखकमले परमामृतं ध्यात्वा तीर्थजलैः संतर्प्य वरणदेवताश्चामुकं तर्पयामि नमः इति
प्रत्येकमेकैकांजलिना संतर्प्य देवं स्वहृदि विसृज्य तीर्थं च सूर्ये विसृज्य गुरुदिक्पतिग्रहान् प्रणम्य शुद्धोदकपूर्णपात्रमादाय हृदि स्वेष्टदेवतां स्मरन् मौनी स्वपदमात्रदृष्टिः सं
त्रादिकं पठन् स्वगृहं गच्छेत्। ततो द्वारस्थितः स्वपापं मनसा संचिन्त्य ओं देवत्वं प्राकृतं चित्तं पापाक्रान्तमभून्मम। तन्निःसारय चित्तात् पापं हुं फट् ते नमः। सूर्य सोमो य
मः कालो महाभूतानि पंच वै। एते शुभाशुभस्येह कर्मणो नव साक्षिणः इति पठित्वा हुं फडिति क्रोधदृष्ट्या पार्श्वद्वयमूर्ध्वं च धृष्ट्वावलोक्य कुसुमं नाम्ना तः ततः प्रविश्यां
गत्वा स्थिलापादौ प्रक्षाल्याचम्याङ्गणमृद्गोमयेनोपलिप्यायां सिन्दूरादिना रचितवृत्तमण्डले स्वासनमास्तीर्य ॐ आधारशक्तिकमलासनाय नमः इत्यासनं संपूज्य
तत्र प्राङ्मुख उपविश्य वक्ष्यमाणसूर्यमन्त्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि अजाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छन्दसे नमः हृदये श्री सूर्यदेवतायै नमः इति विन्यस्य सूर्यो देवता वि श्री
नियोग इति कृताञ्जलिर्वदेत्। ततः अंगुष्ठयोः क्रां हृदयाय नमः तर्जन्योः क्रीं शिरसे स्वाहा मध्यमयोः क्रूं शिखायै वषट् अनामिकयोः क्रैं कवचाय हुं कनिष्ठिकयोः क्रौं नेत्रत्र
याय वौषट् करतलपृष्ठयोः क्रः अस्त्राय फट् इति करयोर्विन्यस्य तथैव हृदयादिषु हृदयशिरःशिखाकवचनेत्रेषु विन्यस्यास्त्रमन्त्रेण तालत्रयं दश २०८
दिग्बंधनं च कृत्वा रक्तांबुजासनमशेषगुणैकसिंधुं भानुं समस्तजगतामधिपं नमामि। पद्मद्वयाभयवरान् दधतं कराब्जैर्माणिक्यमौलिमरुणांगरुचिं त्रिनेत्रं। इति सूर्यं ध्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्वार्च्य पुरतः पुरस्तात्प्रयोगप्रकरणे वक्ष्यमाणप्रयोजनतिलकाख्यत्र्यक्षरमंत्रोक्तविधिना सांगं सावरणं संपूज्य तदग्नौ तन्मंडले सांगावरणं ध्यात्वा संपूज्य स्वपुरतश्चतुरस्रं व
न त्रिकोणात्मके मंडले कृत्वा श्रीसूर्याधारमंडलाय नम इति मंडलं संपूज्य तत्र साधारं प्रस्थजलगन्धाहितताम्रपात्रं निधाय सूर्यमंत्रेण शुद्धोदकेन पूर्णं तिलयवसर्षपश्यामाककुशाग्रगं
धाक्षतरक्तपुष्पाणि रक्तचंदनं च निक्षिप्य कुशैराच्छाद्य तत्पात्रं कराभ्यामाच्छाद्य सूर्यमंत्रमष्टोत्तरशतं जपित्वा जानुभ्यामवनीं गत्वा तत्पात्रं कराभ्यां मस्तकमुकुलं पूर्वोक्तरूपं सूर्यवि
जेष्टदेवताभेदेन ध्यायन् ओं क्रां क्रीं सः सप्तग्रहराशिनक्षत्रयोगकरणपरिवृत श्रीसूर्याय एष तेऽर्घ्यः स्वाहा इति सूर्यायार्घ्यं दत्वा तदर्घ्याम्बु पूतं सूर्यं ध्यायन् तन्मंत्रेण पश्चाद्भक्तिनपिता स्व
यं नुत्वा प्रणम्य स्वपुरः पूजापक्षे तु विसृज्य पूजामंडपद्वारं गत्वा तत्र वक्ष्यमाणविधिना सामान्यार्घ्यं संस्थाप्य तदग्नौ ताम्रादिपात्रस्थं तज्जलं धेनुमुद्रयाऽमृतीकृत्य तेन जलेन बाह्य
ज्य मंडपस्य द्वारं प्रोक्ष्य द्वारस्योर्ध्वशाखायामधिविघ्नाय नमः तद्दक्षिणे महालक्ष्म्यै नमः वामे सरस्वत्यै नमः पुनर्मध्ये द्वारश्रियै नमः द्वारस्य वामदक्षिणशाखयोः गं गणपतये नमः
क्षं क्षेत्रपालाय नमः शं शंखनिधिवसुधाराभ्यां नमः पं पद्मनिधिवसुमतीभ्यां नमः मायाशक्त्यै नमः विं विघ्नशक्त्यै नमः गं गंगायै नमः यं यमुनायै नमः धं धात्रे नमः विं विधात्रे नमः
इति दक्षक्रमेणाधोधः संपूज्याधो देहल्यै नमः वामदक्षिणयोः नंदिने नमः महाकालाय नमः इति द्वारपालौ संपूज्योत्तरद्वारं गत्वा तदर्घ्याम्बुना प्रोक्ष्य आग्नेयविघ्नादिदेहल्यंतं प्रा
क्क्रमेण संपूज्य द्वारपार्श्वयोः गणेशाय नमः वृषभाय नमः इति द्वारपालौ संपूज्य पूर्वद्वारं गत्वा तथैवाभ्युक्ष्य विघ्नादिदेहल्यंतमभ्यर्च्य द्वारपार्श्वयोः भृं भृंगिरिटये नमः स्कंदाय न
मः इति द्वारपालौ संपूज्य दक्षिणद्वारं गत्वा तथैवाभ्युक्ष्य विघ्नादिदेहल्यंतमभ्यर्च्य द्वारपार्श्वयोः उमायै नमः चंडेश्वराय नमः इति द्वारपालौ संपूजयेत् । विष्वक्वेतुनंदसुनंदचंडप्रचं
ड बलप्रबल भद्र सुभद्राः प्रतिद्वारं द्विद्विक्रमेण पूजयेत् । गणेश वक्रतुंडैकदंष्ट्र महोदर गजानन लंबोदर विकट विघ्नराज धूम्रवर्णाः सप्तैव पूज्याः पश्चात्कौसारे सुब्राह्मण्य चप
क्रवत मारस्तु पूज्याः पुनः पश्चिमद्वारं गत्वाऽस्त्रमंत्रेण सप्तधाभिमंत्र्य अपक्रामंतु भूतानि पिशाचाः प्रेतगुह्यकाः ये चात्र निवसंत्यन्ये देवता भुवि संस्थिताः अपसर्पंतु ये भूता ये भूता भु
वि संस्थिताः ये भूता विघ्नकर्त्तारस्ते नश्यंतु शिवाज्ञया इत्यनेनाऽस्त्रमंत्रं जपन्नाराचमुद्रया मंडपांतः प्रक्षिप्य तस्मान्निर्गतान् विघ्नान् ज्ञात्वा स्वमांगसंकोचेन मार्गं दत्वाऽस्त्रमंत्रं
स्मरन् वामपार्ष्णिघातत्रयेण भूमान् ऊर्ध्वोर्ध्वतालत्रयेणांतरिक्षगान् तिग्मदृष्ट्यावलोकनेन दिव्यान् विघ्नानुत्सार्य दक्षिणपादपुरःसरं शाखे वामपादपुरःसरं देहलीमुल्लंघ्य
तः श्यामासाद्य रमाकाद्यपंचगव्यार्घ्यतोयाभ्यां घंटावादनपूर्वकं मंडपाभ्यंतरं प्रोक्ष्य मंडपस्य नैर्ऋत्यकोणे वास्तुपुरुषाय नमः तत्रैव वास्तुधीशाय ब्रह्मणे नमः इति संपूज्य
मंडपस्येशानकोणे रक्तद्वादशशक्तिसहिताय श्रीदीपनाथाय नम इति दीपनाथं संपूज्य अतितीक्ष्णमहाकाय कल्पांतदहनोपम भैरवाय नमस्तुभ्यं अनुज्ञां दातुमर्हसीति मे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रवाहां प्रार्थ्य त्रः फट् इति मंत्र पस्य मध्यस्थां पृथ्वीं देवीं गलाशिरसि मेरुपृष्ठ ऋषये नमः मुखे सुतलाय छंदसे नमः हृदि पृथिवी देवतायै नमः इति विन्यस्य पृथिवी प्रार्थनेति
विनियोगः इति कृतांजलिः ॐ पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता। त्वं च धारय मां नित्यं पवित्रं कुरु चासनं। इति पृथिवीं प्रार्थ्य स्वासनस्थानं मूलमंत्रेण हुं फडिति मंत्रि
तमस्त्रेण वीक्ष्यास्त्रमंत्रेण प्रोक्ष्य तेनैव मंत्रेण कुशैः संताड्य कवचमंत्रेणाभ्युक्ष्य तत्र मंडूकादिपीठदेवताः संपूज्य तत्र चेलाजिनकुशोत्तरं हस्तद्वयमात्रं चतुरस्रं चतुर
गुलोच्छ्रितं स्वासनं मायातीर्थं मूलमंत्रेण द्वादशाभिमंत्रितं जलेनाभ्युक्ष्य ह्रीं आधारशक्तिकमलासनाय नम इति संपूज्य तत्र प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा स्वस्तिकवीरसिद्धासनेष्वन्यतमेनोपविश्य
आसनस्य स्वदक्षिणाग्रकोणादिचतुष्कोणेषु प्रादक्षिण्येन गं गणपतये नमः दुं दुर्गायै नमः सं सरस्वत्यै नमः क्षं क्षेत्रपालाय नम इति संपूज्य धूपपुष्पाक्षतादीनि पूजाद्रव्याणि स्व
दक्षिणभागे निधाय क्रों फट् इति मंत्रं स्मरन् दिव्यदृष्ट्यावलोकनं कर्पूरादिवासितशुद्धोदकपूर्णकलशं वामभागस्थं कुंभं इति वामपाणिना स्पृशन् दक्षिणकरांगुष्ठेन ... इति
कुंभस्थं जलं स्पृशेत् इति दीपशिखां सन्दीप्य करं प्रक्षाल्य कृतांजलिः वामे गुरुभ्यो नमः दक्षिणे गणपतये नमः अग्रे श्रीमहादेवाय नमः इति प्रणम्य चंदनसुगंधपुष्पाणि ह सौः
मितिमंत्रेण दापयस्त्रमंत्रेण मर्दयित्वा करौ सुरभी कृत्वा तत्पुष्पं वामकरेण स्वमूर्धानं परिगोरं मिति आघ्राय ... सर्वविघ्नकृद्भ्यो हुं ... हिंसकाः म सुर
 भयकृत्केशाः पतंतु रिपुमस्तके इति पठित्वा अस्त्रमंत्रेण नाराचमुद्रयेशान्यां दिशि दूरे प्रक्षिप्यास्त्रमंत्रेण पुनः करावभ्युक्ष्य मार्जनं संशोध्यास्त्रमंत्रेण ... तालत्रयं मंग
ष्टतर्जन्यंगुष्ठशब्देन दशदिग्बंधनं कृत्वा त्रिमूलमुद्रामुद्रितो ग्रस्तसोमे ... धेनान्योन्यसंपृक्तौ करौ स्वमूर्धानं परितोऽस्त्रमंत्रं स्मरन् प्रादक्षिण्येन त्रिर्भ्रामयन्नग्निप्राकारस्व
यं विधाय तन्मध्यगतमात्मानं संचिंत्य मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा भूतशुद्धिं कुर्यात्। अत्र प्रागुक्तपरिपाट्या भूतशुद्ध्यादिकं तु अथवातो भूतशुद्धिः॥ ततः प्राणप्रतिष्ठा। तत
तोऽन्तर्मातृकान्यासः॥ अत्रांतर्मातृकान्यासो मनसैव कार्यः। पुष्पे लोमयावापि मनसा वा न्यसेदपत्र निति दक्षिणामूर्तिसंहितावचनात्। एवमंतः प्रविन्यस्य मनसा हृतो बहि
न्यसेदिति कुंभसंभववचनात्। अत्र त्वाशब्दः समुच्चये। अत एवान्तरात्। अत्रैव व्यवस्था। पुष्पे देवतामूर्तौ। अनामयास्तु देहा मनसा मूलाधारादिषु चक्रेषु तत्र करस्पर्शासंभ
वात्। अनामयासांगुष्ठया। अंगुष्ठानामिकाभ्यां तु न्यासः सर्वत्र सम्मत इति पद्यवाहिनीवचनात्। ऋष्यादिकरषडंगन्यासव्यतिरिक्ते विधिं व्यवस्थाहेयात् तत्र अंगुष्ठानां स
र्वांगुलीनां विहितत्वात् तथैव संप्रदायात्। षडंगमंत्राणामपि पृथक् पृथक् प्रतिपादनादेवेति॥ ततो बहिर्मातृकान्यासः॥ अत्र बहिर्मातृकान्यासे केवलो बिंदुयुक्तवर्णमध्य
रार्णा वीर्ययोजनार्थमिति संप्रदायः॥ ततो बिंदुमातृकान्यासः॥ ततो विसर्गमातृकान्यासः॥ तत्र यति वान्त्रस्थे रादो स्पृष्टास्तुतः संह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्थितिस्ततः संहारस्तथान्ते इति कार्यः॥ गृहस्थैस्तु प्रथमं संहारस्ततः सृष्टिस्ततः स्थितिः कार्या। ब्रह्मचारिभिरादौ स्थितिस्ततः संहारस्ततः सृष्टिः कार्या। अत्र केचिद्गृह
स्थैः सृष्टिस्थितिसंहारानंतरं पुनः सृष्टिस्थिती च कार्ये ते नास्ति तयोर्मतत्वात्। एवं ब्रह्मचारिभिः सृष्टिस्थितिसंहारानंतरं पुनः सृष्टिन्यासः कार्यः॥ एवं कृते स्थित्यंततास्य पं
ततः संहारांतता भवतीत्याकूतं॥ अत्र यथागुरूपदेशं कार्यमिति॥ ततस्तारोपेतैकपंचाशत्कलामातृकान्यासः॥ ततः केशवादिमातृकान्यासः॥ ततः श्रीकंठमातृकान्यासः॥
ततो भुवनेश्वरीमातृकान्यासः॥ ततः श्रीबीजादिमातृकान्यासः॥ ततः कामबीजादिमातृकान्यासः॥ ततः श्रीशक्तिकामबीजादिमातृकान्यासः॥ ततः प्रपंचयागमातृ
कान्यासः॥ ततस्तद्देवतोपासकस्तद्देवतामातृकान्यासं कुर्यात्। मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा योगपीठन्यासं कुर्यात्॥ तत्र प्राणायामप्रयोगः॥ तत्र ऋष्यादिन्यासो क
सुकायः समुपवेश्य दक्षिणनासांगुष्ठेन दक्षिणनासापुटं निरुध्य वामनासापुटेन वायुमाकृष्य स्वोदरं पूरयित्वा कनिष्ठिकानामिकाभ्यां वामनासापुटं वन्निरुध्य हृदि देवं ध्या
यन्मूलमंत्रं जपन्यावच्छक्यं वायुं कुंभकेन धृत्वा पुनर्दक्षिणनासापुटेन शनैः शनैर्वायुं त्यजेदित्येकः प्राणायामः॥ पुनर्दक्षिणनासापुटेन वायुमाकृष्य तथैव कुंभयित्वा वायु
नर्वामनासारंध्रेण तं वायुं त्यजेदित्यन्यः॥ पुनर्वामनासारंध्रेणाग्र वायुमापूर्य तथैव कुंभयित्वा तथैव दक्षिणनासारंध्रेण तं वायुं त्यजेदित्यपरः॥ इत्थं प्राणायामत्रयं कृत्वा
मूलाधारे मंडूकाय नमः इत्यादि परतत्त्वांतं प्रागुक्तक्रमेण विन्यस्य ॐ नमो भगवते सकलगुणात्मशक्तियुक्तायानंताय योगपीठात्मने नमः इति मूर्धादिपादांतं व्यापक
त्वेन न्यसेदिति योगपीठन्यासः॥ अत्र योगपीठस्थाने गणेशैः सुधार्णवस्थाने इक्षुरससमुद्रोपि ह्युपास्योपासकैः क्षीरसमुद्रस्तत्र तत्तत्पीठमंत्रश्च न्यस्तव्य इति विशेषः॥
अथ मूलमंत्रन्यासः॥ स च तत्तत्कल्पेषु बोद्धव्यः॥ ततस्तत्तत्कल्पोक्तमुद्राविरचय्य स्वेष्टदेवताकल्पोक्तरूपं स्वात्मभेदेन ध्यात्वा स्वशिरसि मूलमंत्रेण पुष्पांजलिं दत्वा पुनर्हृदयक
मले ध्यात्वा योगपीठपूजापुरःसरं मानसैरुपचारैर्देवं सांगं सावरणं संपूज्य मानसमेव वन्हेवंद्यं दत्वा देवं भुंजानं ध्यायन्मूलाधारे आत्मांतरात्मपरमात्मज्ञानात्म● लेयो तं व
तुष्कोणाकारं वर्तुलं रस्वेकुंडमध्ये विश्वक्तिं कुंडलिनीं वह्निरूपां ध्यात्वा मूलमंत्रमुच्चार्याहं तानु होमि स्वाहा। पुनर्मूलमसत्येनुहोमि• इत्थमहंता सत्यमैश्वर्यं काम क्रोध लोभ मद
मोहमात्सर्यादीन्क्रमेण सुषुम्णामार्गेण चुक्तमनः सुवेणाकुल्ला प्राणायामष्यादिकरषडंगन्यासपूर्वकं मूलमंत्रमष्टोत्तरशतवारं जपित्वा गुह्यातिगुह्येत्यादिना समर्प्य श्रीगुरुं प्रणम्य
पुरस्थं दनांदिलिप्ते श्रीपर्ण्यादिपीठे सौधादिनिर्मिते स्थंडिले यौकुंकुमादिनात्मकल्पोक्त पूजाचक्रं निर्माय तत्र मूलमंत्रेण पुष्पांजलिं दत्वा॥ पदासनादिभिः क्षितिलिय
रचितं पूजाचक्रं वंदनादिमंडितं प्रागवत्पीठसंस्थाप्य पुष्पांजलिं दत्वा। तत्र स्वर्णरूप्यादिधातुनिर्मितस्य पूजाचक्रस्याम्लरसादिना संशुद्धस्यादौ वैदिकमंत्रेणाग्न्युत्ता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि धा र्त्त व
२८०

280

रणं कारयित्वा मधुघृतगोदुग्धनारिकेलजलैः पृथक्पृथगभिषिंच्य पंचामृतैः पंचविंशतिकाथजलैस्तत्तन्मंत्रवर्णैः पंचविंशतिकाथजलैर्वाभिषिंचेत्। तत्र मंत्रवर्णैः पंचविंशतिग्रहणे मंत्र
वर्णेषु पुनरुक्तवर्णानामेकधैव पयस्य वर्णस्य यावत्त्वमावर्तयामेवेदृश्यं तत्तस्यैव पंचविंशतावंतर्भाग ग्राह्यः। ततस्तु प्रागेव प्रदर्शितः। ततः शुद्धजलैः प्रक्षाल्य चंदनागरुक
र्पूरकस्तूरीकुंकुमादिपंकैरालिप्य पुरतः शुभे पीठे संस्थाप्य तच्चक्रं स्पृष्ट्वा मूलमंत्रमष्टोत्तरसहस्रं जपित्वा संशुद्धस्य तस्य चक्रस्य प्रागुक्तं प्राणप्रतिष्ठामंत्रेणामुकदेवतापू
जाचक्रस्येत्यादिना तत्र देवतानामपूर्वकं देवमावाह्य सांगं सावरणं संपूज्य महानैवेद्यं बलिदानादि पूर्वकं महोत्सवं प्रत्यहं दिनत्रयपर्यंतं कुर्यात्। दिनत्रयमपि प्रथमादिने आवा
हितं देवं न विसर्जयेत्। चतुर्दिने नित्यपूजांते देवं विसर्जयेत्। इति प्रतिष्ठिते चक्रे नित्यनैमित्तिकादिपूजनं च कुर्यात्। अनुसारेणानु ऋग्वेदः काग्निसूक्तेनैव वा कार्यः॥ सूक्तं तु
अग्निः सप्तिं वाजंभरं ददात्यग्निर्वीरं श्रुत्यं कर्मनिष्ठां। अग्नी रोदसी विचरत्समंजन्नग्निर्नारीं वीरकुक्षिं पुरंधिं। अग्नेरप्नसः समिदस्तु भद्राग्निर्मही रोदसी आविवेश। अग्निरेकं चोदयत्
समत्स्वग्निर्वृत्राणि दयते पुरूणि। अग्निर्ह त्यं जरतः कर्णमावाग्निरद्भ्यो निरदहज्जरूथं। अग्निरत्रिं घर्म उरुष्यदंतरग्निर्नृमेधं प्रजयासृजत्सं। अग्निर्दाद्द्रविणं वीरपेशा अ
ग्निरृषिं यः सहस्रा सनोति। अग्निर्दिवि हव्यमाततानाग्नेर्धामानि विभृता पुरुत्रा। अग्निं मुक्थैरृषयो विह्वयंतेऽग्निं नरो यामनि बाधितासः। अग्निं वयो अंतरिक्षे पतंतोऽग्निः
सहस्रा परियाति गोनां। अग्निं विश ईळते मानुषीर्या अग्निं मनुषो नहुषो विजाताः। अग्निर्गांधर्वीं पथ्यामृतस्याग्नेर्गव्यूतिर्घृत आनिषत्ता। अग्नये ब्रह्म ऋभवस्ततक्षुरग्निं मह
मवोचामा सुवृक्तिं॥ अग्ने प्राव जरितारं यविष्ठाग्ने महि द्रविणमायजस्व॥ अथैतस्य प्रयोगः॥ ततएभिर्मंत्रैः प्रथमप्रतिष्ठितस्य चक्रादिकर्माग्निशब्दरहितैः शतावृत्त्यासु शुद्ध
जलैरभिषिंच्यानंतरं अग्निशब्दसहितैः शतावृत्त्याभिषिंचेदित्यनुसारेण विधिः॥ ततः प्रत्यहं तु अस्मादग्निः शुद्धजलेन प्रक्षालनं धातुमयचक्रस्य स्फटिकस्य जलेनैव प्र
लनं कार्यमिति॥ अथ कालीमते चक्रप्रतिष्ठाविधिस्तु वामकेश्वरतंत्रे॥ भैरव उवाच॥ चक्रभेदं महादेव त्वत्प्रसादान्मयाश्रुतं। इदानीं श्रोतुमिच्छामि प्रतिष्ठाक्रमनिर्णयं॥ शंकर
उवाच॥ शृणु देवि महाभागे जगत्कारणकारिणि। तस्य स्थापनकर्माणं सर्वकार्यविनिर्णयं। स्नात्वा संकल्पयेन्मंत्री गुरोरर्चनमारभेत्। पंचगव्ये ततः कृत्वा शिवमंत्रेणमंत्रितं।
तत्र चक्रं क्षिपेन्मंत्री प्रणवेन समाकुलं। उद्धृत्य तत्तच्चक्रं स्थापयेत्पूर्णपात्रके॥ पंचामृतेन दुग्धेन शीतलेन जलेन च। चंदनेन सुगंधेन कस्तूरीकुंकुमेन च। पयो दधि घृतं क्षौद्र श
र्कराद्यैरनुक्रमात्। तोयधूपांतरैः कुर्यात्स्वापनं चाभिषिंचयेत्। हाटकैः कलशैर्देवी मधुमिश्रैरिपूरितैः। कषायजलसंपन्नैः कारयेत्स्नानमुत्तमं। स्नात्वा संस्थाप्य तां देवीं स्थापयेत्स्व
र्णपात्रके। यंत्रराजाय विद्महे महायंत्राय धीमहि। तन्नो यंत्रः प्रचोदयात्॥ स्पृष्ट्वा यंत्रं कुशाग्रेण गायत्र्याभिमंत्रयेत्। अष्टोत्तरशतं देवि देवताभावसिद्धये। आत्मशुद्धिं त

श्री
२८०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तः कृत्वा षडङ्गैर्देवतां यजेत्। तत्रावाह्य महादेवीं जीवन्यासं च कारयेत्। उपचारैः षोडशभिर्महामुद्रादिभिः सदा। फलतांबूलनैवेद्यैर्देवीं तत्र समर्चयेत्। पद्मसूत्रादिकं
दद्याद्वस्त्रालंकारमेव च। अमुकं रं चामरं छत्रं यथायोग्यं महेश्वरि। सर्वमेतत्प्रयत्नेन दद्यादात्महिते रतः। ततो जपेन्महामन्त्रं च सकलेप्सितसिद्धये। बलिदानं ततः कृत्वा प्रण
मेच्चक्रराजकं। अष्टोत्तरशतं कृत्वा संपाताज्यं विनिक्षिपेत्। होमकर्मण्यशक्तश्चेत् द्विगुणं जपमाचरेत्। धेनुमेकां समानीय स्वर्णशृंगां घृ(?)ले कृत्वा गुरवे दक्षिणां दद्यात्। ततो
देव्या विसर्जनं।। अथ प्रयोगः।। तत्र साधकः कृतनित्यक्रियः स्वस्तिवाचनपूर्वकं संकल्पं कुर्यात्। ओं अद्येत्यादि अमुकगोत्रोऽमुकदेवशर्मा अमुकदेवतायाः पूजार्थममुकयं
त्रसंस्कारमहं करिष्य इति संकल्प्य पंचगव्यमानीय हो(?)मियष्टोत्तरशतमभिमंत्र्य ओमिति यंत्रं तत्र निक्षिपेत्। तस्मादुद्धृत्य पात्रांतरे स्थापयेत्। ततः शीतजलचंदनकस्तूरीकुं
कुमैः स्नापयित्वा पंचामृतं ... हौं इति शोधयित्वा स्थापयेत्। तत्र क्रमस्तु क्षीरेण स्नाप्य पुनः शुद्धजलैः स्नाप्य धूपयेत्। एवं दधिघृतमधुशर्कराभिः। ततोऽष्टभिः कलशैः
कुंकुमरोचनाचंदनमिश्रिततोयैः स्नापयेन्मूलमंत्रेण सर्वत्र। ततो यंत्रमुत्तोल्य कुशाग्रेण स्पृशन् यंत्रराजाय विद्महे महायंत्राय धीमहि। ततो यंत्रं प्रचोदयादित्यष्टोत्तरशतम
भिमंत्र्य प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात्। ततस्तत्रेष्टदेवतामावाह्य षोडशोपचारैः संपूज्य षडंगेन पूजयेत्। तत्र पद्मसूत्रादिकं दत्वा अष्टोत्तरसहस्रं जपेत्। शक्तश्चेत् बलिं दद्यात्। ततोऽ
ष्टोत्तरशतहोमं कृत्वा आज्याहुतिसंपातं कुर्यात्। होमासामर्थ्ये द्विगुणजपः कार्यः। ततो गुरवे सुवर्णालंकृतां गां दक्षिणां च दत्वा छिद्रावधारणं कुर्यादिति। इत्थं प्रतिष्ठितं प्रक्षालि
तं चंदनादिमंडितं पुरतः प्रोक्तपीठे संस्थाप्य तत्र मूलमंत्रेण पुष्पांजलिं दत्वा प्राग्वदर्घ्यादिपात्राण्यासाद्य अर्घ्यजलं किंचित्पात्रांतरेणोद्धृत्य तज्जलेन स्वात्मानं पूजाचक्रं पूजा
द्रव्याणि च मूलमंत्रेण प्रोक्ष्य तेषु धेनुमुद्रां प्रदर्श्य स्वदेहं गंधादिभिरलंकृत्य स्वेष्टदेवतारूपं संचिंत्य स्वशिरसि श्रीगुरुं मूलाधारे गणपतिं च संपूज्य प्रागुक्तयोगपीठदेव
तास्तत्तन्न्यासस्थानेषु संपूज्य हृदयकमलकेसरेषु तन्नलीठ(?)शक्तीश्च संपूज्य तन्नलीठ(?)मंत्रेण सर्वांगेषु पुष्पांजलिं दत्वा स्वेष्टदेवतारूपं स्वात्मानं ध्यायन् मूलमंत्रेण मूर्ध्नि
हृदये गुह्ये पादयोः सर्वांगेषु पंचस्थानेषु पंच पुष्पांजलीन् दत्वा धूपदीपनैवेद्यैरभ्यर्च्य प्राग्वन्मूलाधारे चतुरस्रं कुंडं संचिंत्य तत्र कुंडस्थानलकपरमात्मवह्निं संचिंत्य मूलमंत्रमु
च्चार्य धर्माधर्महविर्दीप्ते आत्माग्नौ मनसा स्रुचा। सुषुम्णावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तीर्जुहोम्यहं। पुण्यं जुहोमि स्वाहा। पुनर्मूलं प्रागुक्तं प्रोक्तक्रमेण च पापं जुहोमि स्वाहा। इत्थं पुण्य
पापे हुत्वा कृत्वा संकल्पविकल्पौ धर्मवत्पृथक् कृत्वा पुनर्मूलं प्रकाशाकाशहस्ताभ्यामवलंब्योन्मनीस्रुचा धर्माधर्मकलास्नेहपूर्णं वह्नौ जुहोम्यहं स्वाहा। इति धर्माधर्मौ
कं सकलप्रपंचं पूर्णाहुतिलीनं कृत्वा निरस्तनिखिलोपाधितया निरतिशयसुखानंदचिद्घनं स्वात्मानं ध्यायन् प्राणायाममृष्यादिकरषडंगन्यासं सर्वं कृत्वा मूलमंत्रम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

घ्रोत्तरशतवारं जपित्वा तत्पं समर्प्य पीठतले न पूजाचक्रमभ्युक्ष्य चक्रस्योत्तरभागे ऐं गुरुभ्यो नमः दक्षिणे गं गणपतये नमः इति संपूज्य पूजाचक्रस्याधस्ता
द्भूतलादि सप्तपाताल भावनया क्रों मंडूकाय नमः एवं कालाग्निरुद्राय· मूलप्रकृत्यै· आधारशक्त्यै· कूर्माय· अनंताय· वराहाय· इति संपूज्य वराहस्य दंष्ट्रोपरि
पृथिव्यै नमः। तस्यां सुधार्णवाय· तस्मिन्नवरत्नमयद्वीपाय· तन्मध्ये स्वर्णपर्वताय· तदुपरि नंदनोद्यानाय· तन्मध्ये कल्पवृक्षेभ्यो· तेषां मध्ये विचित्ररत्नभूम्यै·
तन्मध्ये स्वर्णप्राकाराय· तन्मध्ये रत्नमंडपाय· तस्यांतः स्वर्णवेदिकायै· तदुपरि रत्नसिंहासनाय· इति तत्र भावनया संपूज्य पूजाचक्राधारपीठसिंहासनरत्नमंडपरिक
ल्प्य तस्याग्नेय्यादिकोणचतुष्टये सपादचतुष्टये धर्माय· ज्ञानाय· वैराग्याय· ऐश्वर्याय· इति प्रादक्षिण्येन संपूज्य पूर्वाद्यादि पीठस्य गात्रचतुष्टये अधर्माय· अ
ज्ञानाय· अवैराग्याय· अनैश्वर्याय· इति प्रादक्षिण्येन संपूजयेत्। ततः सिंहासनस्य मध्ये मायायै· विद्यायै· इति मायाविद्ये पद्मसूत्रमयपट्टिकारूपेणालौकि
कमंचवदेतत्प्रोतरूपेण ग्रथिता स्थिते ध्यात्वा संपूज्य तदुपरि अनंताय नमः इति तल्पाकारमनंतं संपूज्य तस्य मूर्ध्नि पद्माय नमः आनंदकंदाय· संविन्नालाय· तद्द
लेषु प्रकृतिमयपत्रेभ्यो· तत्केसरेषु विकृतिमयकेसरेभ्यो· तत्कर्णिकायां पञ्चत्रिंशद्वीजाढ्यतत्त्वरूपायै कर्णिकायै· केसरेषु अं अर्कमंडलाय· कर्णिकायां उं सो
ममंडलाय· पत्रेषु मं वह्निमंडलाय· तथैव ब्रह्मणे। विष्णवे· रुद्राय· तत्रैव संप्रबोधात्मने सत्त्वाय· रं प्रकृत्यात्मने रजसे· तमोहात्मने तमसे· ओं आत्मने· अ
न्तरात्मने· पं परमात्मने· ह्रीं ज्ञानात्मने· सिंहासनस्य स्वाग्न्यादि चतुर्दिक्षु मध्ये च ज्ञानतत्त्वात्मने· मायातत्त्वात्मने· कलातत्त्वात्मने· विद्यातत्त्वात्मने·
परतत्त्वात्मने नमः इति संपूज्य तत्केसरेषु स्वाग्न्यादिप्रादक्षिण्येन गणेशादि तत्र पीठस्य नवशक्तीः पीठमंत्रेण समस्तं पीठं च संपूज्य तत्र मूलमंत्रमुच्चार्य श्रीवादि
मूर्तिं परिकल्पयामीति पीठमध्ये शिवलिंगादि तदभावे पुष्पादिकं वा निक्षिप्य ध्यानोक्तां मूर्तिं विभावयेन्नमः इति कल्पितां मूर्तिं पूजयेत्॥ अथ पंचायतनीये
मध्ये शिवपूजायां देवस्याग्नेय्यादिकोणचतुष्टये सूर्यगणेशदुर्गाविष्णून् संस्थाप्य गणेशादिक्रमेण तत्तत्कल्पोक्तविधिना तत्तद्यन्त्रे तत्तत्पीठपूजापुरःसरं पृथक्
पृथक् सांगावरणान् सर्वोपचारैः संपूज्य तत्तन्मंत्रजपस्तोत्रपाठप्रणामैः समापयन्नादिभिः परितोषयेत्। एवं विष्ण्वादिपूजायां प्रमाणोक्तप्रकारेण कोणेषु दे
वताः संस्थाप्य प्रमाणोक्तप्रकारेणायतनदेवताः पूजयेत्। अत्र च पंचायतनपूजायामपि पूज्यपूजकयोर्मध्ये प्राचीं दिशं परिकल्प्य तदनुसारेणाग्नेय्यादिकं कल्प
येदिति। ततः पुनर्मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं मूलमंत्रस्यर्ष्यादिकांश्च कृत्वा कराभ्यां पुष्पांजलिमादाय पद्ममुद्रां बद्ध्वा पूर्वोक्तमानसकांभोजत्वेन ध्यात्वा पद्मास

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तेनोपविष्टोऽनुकायांतर्मुखो गुदमेढ्रयोरंतराले सुषुम्णांतश्चतुरस्रमध्यस्थचतुर्दलपंकजदले षु चिद्योतद्राघसार्धत्रिवलयवेष्टितं सकेसरं पीतवर्णं मूलाधारे संचिंत्य तन्मध्ये सो
मसूर्याग्निमयाकथादित्रिरेखं त्रिकोणं विभाव्य तन्मध्ये सूर्यकोटिप्रतीकाशं चंद्रकोटिसुशीतलं जपाकुसुमसन्निभं ज्योतिर्लिंगं ध्यात्वा तदुपरि विद्युत्कोटिप्रभादीप्तां बिसतंतुतनु
नीयसीं प्रसुप्तभुजगीं शिवं सार्धत्रिवलयत्रिकोटिवलयेन सर्वांतर्यामितया स्थितां परब्रह्मविनाभूतां कुंडलिनीं शक्तिं चिरं विभाव्य गुरूपदिष्टविधिना गुदाकुंचनपूर्वकं हंसकारणे
न तां कुंडलिनीमुत्थाप्य सुषुम्णावर्त्मना मूलाधारस्वाधिष्ठानमणिपूरकानाहतविशुद्धाज्ञाख्यषट्चक्रभेदनक्रमात् ब्रह्मरंध्रं नीत्वा तत्रस्थपरमात्मना तां तु धीपरमात्मनि संयोज्य
शिवशक्त्यात्मकं तत्तेजो वहन्नासाध्वना निःसार्य करस्थपुष्पांजलौ संयोज्य मूलमंत्रमुच्चार्य श्रीशिवेहागच्छागच्छेति वक्त्रमध्यस्थितमूर्तेः शिरसि पुष्पांजलिप्रक्षेपणेन तते
जआवाहनीमुद्रया समावाह्य तत्कुलरंध्रेणानुप्रविष्टं संचिंत्य श्रीशिवादिरूपेण परिणतं ध्यानोक्तरूपं तं ध्यायन् मूलमंत्रमुच्चार्य श्रीशिवेह तिष्ठेति स्थापनीमुद्रां प्रदर्श्य देवश्र
भक्तसुलभ सर्वावरणसंयुता यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावदत्र स्थिरो भव। इति प्रार्थ्य पुनर्मूलमंत्रमुच्चार्य श्रीशिवेह सन्निधेहीह सन्निधेहीति सान्निधापनमुद्रया सन्निधा
प्य मूलमुच्चार्य श्रीशिवे सन्निधेहीह सन्निधेहीति सन्निधापनमुद्रया सन्निधाप्य मूलमुच्चार्य श्रीशिव इह सन्निरुद्धो भव इह सन्निरुद्धो भव पुनर्मूलं श्रीशिवेह संमुखो भवेह
संमुखो भवेति तत्संमुखीमुद्रया विधाय पुनर्मूलं श्रीशिवेहावगुंठितो भवेहावगुंठितो भवेत्यवगुंठ्य देवस्य हृदयादिषडंगन्यासस्थानेषु षडंगमंत्रान्विन्यस्य मूलमुच्चार्य श्रीशिव स
कलीकृतो भव परमीकृतो भवेति सकलीकृतो भवेति सकलीकृत्य धेनुमुद्रां बध्वा देवस्य मूर्ध्न्यमृतवर्षिं धारयन् मूलमुच्चार्य श्रीशिवामृतीकृतो भवामृतीकृतो भवेत्यमृ
तीकृत्य महामुद्रां बध्वा मूलमुच्चार्य श्रीशिव परमीकृतो भव परमीकृतो भवेति देवस्य मूर्ध्नि परमामृतवर्षिं ध्यात्वा मूलेमंत्रेण ततः ऐं वद वद वाग्वादिनि ह्रीं क्लिन्ने क्लेदिनि क्ले
दय महाक्षोभं कुरु कुरु क्लीं सौः मोक्षं कुरु कुरु सौः ह्सौः इति दीपिनीमकारादिक्षकारांतां मातृकां वोच्चार्य पर्यादकेन देवं त्रिः प्रोक्ष्य देवस्य हृदयं स्पृशन् पूर्वोक्तप्राण
प्रतिष्ठामंत्रेऽमुकपदस्थाने शिवस्येति पदं प्रक्षिप्य प्राणप्रतिष्ठामंत्रं जपन् देवस्य प्राणप्रतिष्ठां विधाय मूलमंत्रमुच्चार्य श्रीशिवाय नम इति त्रिः पुष्पांजलिं दत्वा लिं
गयोनित्रिशूलाक्षमालावराभयमृगखट्वांगकपालडमरुकाख्या दशमुद्राः प्रत्येकं कामबीजेन विरच्य मूलमंत्रेण प्रदर्श्य हूं इति मुंचेदिति योक्तदशमुद्राः प्रदर्श्य
मूलमुच्चार्य श्रीशिव एतत्ते आसनं नमः इति वाक्यार्घ्यं वा स्वर्णं वा रौप्यं पैत्तलं वा यथासंभवमासनं देवस्य वामभागे विन्यस्य ह्रं ह्रं ह्रं ह्रं दामि दामि दं गृहाण स्वाहेति निवेद्य
मूलेन पद्ममुद्रां प्रदर्श्य पुनर्मूलमुच्चार्य श्रीशिवाय नम इति पुष्पांजलिं दत्वा मूलमुच्चार्य श्रीशिव कुशलं स्वागतमिति कुशलस्वागतं कुशलप्रश्नं कृत्वा कुशलस्वागत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२८२

प्रश्नमुद्रे प्रदर्श्य पुनर्मूलमुच्चार्य श्रीशिवाय एष तेऽर्घः स्वाहा। इति पूर्वं स्थापितार्घ्यपात्राद्गंधपुष्पाक्षतयवकुशाग्रतिलसर्षपदूर्वान्वितं जलं पात्रांतरे गृहीत्वा देवस्य
शिरसि दत्वा क्रों हं हं हं दं दमिदं दमिदं गृहाण स्वाहेति निवेद्यार्घ्यमुद्रां प्रदर्श्य मूलमुच्चार्य श्रीशिवाय नमः इति पुष्पांजलिं दत्वा पुनर्मूलमुच्चार्य श्रीशिवे तत्ते पाद्यं नमः इति पाद्य
पात्रात् श्यामाकदूर्वाब्जविष्णुक्रांतान्वितं जलं पात्रांतरे गृहीत्वा देवस्य पादयोर्दत्वा क्रों हं हं हं इति मंत्रेण प्राग्वन्निवेद्य पाद्यमुद्रां प्रदर्श्य मूलं प्राग्वत्पुष्पांजलिं दत्वा। अत्र सर्वोपचा
रेषु प्रोक्तमंत्रेण निवेदनं मूलमंत्रेण पुष्पांजलिं च प्रत्युपचारं कुर्यात्। ततः आचमनीयपात्राज्जातीफललवंगकक्कोलचूर्णयुतं जलं पात्रांतरे गृहीत्वा मूलमुच्चार्य श्रीशिवे तत्ते
पर्के आचमनीयं सुधेति देवस्य मुखकमले दत्वा प्राग्वन्निवेद्याचमनीयमुद्रां प्रदर्श्य पुष्पांजलिं दत्वा मधुपात्रमुद्धृत्य मूलमुच्चार्य श्रीशिवे एष ते मधुपर्कः सुधेति देवस्य मुखकमले
दत्वा प्राग्वन्निवेद्य मधुपर्कमुद्रां प्रदर्श्य पुष्पांजलिं दत्वा पुनराचमनीयपात्रात् पात्रांतरे जलमुद्धृत्य मूलमुच्चार्य श्रीशिवे तत्ते पुनराचमनीयं सुधेति पुनराचमनीयं दत्वा प्राग्वन्नि
वेद्याचमनीयमुद्रां प्रदर्श्य पुष्पांजलिं दत्वा रत्नपादुके उपनीय पादुकायुगमारुह्य भगवन् गृहे रत्ननिर्मिते। स्नानमंडपमायाहि स्नानार्थं शंकर दिग्गतमिति पाद्यपूर्वं स्नानादिदिशि निरवि
तं स्नानमंडपं नीत्वा प्राग्वदासनं दत्वार्घ्यपाद्याचमनीयानि प्राग्वन्निवेद्य सुगंधतैलादिकमुपनीय श्रीशिवे तत्ते सुगंधतैलाभ्यंगसुगंधामलकाद्युद्वर्तनादिकं नमः इति सुगंध
तैलाभ्यंगसुगंधामलकाद्युद्वर्तनादिकं च निधाय महाराजोपचारवन्नानाविधैर्जलैरभिषिच्य गंगादितीर्थादाहृतजलपूर्णकनककलशसहस्राभिरिदं वक्ष्यामिरभिषिंचेत् ॐ मलया
प्राग्वन्निवेद्य स्नानमुद्रां प्रदर्श्य मूलेन पुष्पांजलिं दत्वा प्राग्वदाचमनीयं दत्वा जलापकर्षणार्थं वस्त्रं दत्वा गात्रं प्रोञ्छ्य परिकल्प्य श्वेतदुकूलयुग्ममानीय वमिति वरुणबीजेनाभिमं
त्रितजलेनास्त्रमंत्रेण प्रोक्ष्य बृहस्पतिदेवताभ्यां वासोभ्यां नमः इति संपूज्य मूलमुच्चार्य श्रीशिवे तत्ते वाससी नमः इति वाससी परिधाप्य पूर्ववन्निवेद्य वस्त्रमुद्रां प्रदर्श्य पुष्पांज
लिं दत्वा पूर्ववदाचमनीयं दत्वा स्वर्णादिनिर्मितं यज्ञोपवीतमानीय मूलमुच्चार्य श्रीशिवे तत्ते यज्ञोपवीतं नमः इति यज्ञोपवीतं दत्वा प्राग्वन्निवेद्य पुष्पांजलिं दत्वा यज्ञोपवीतमुद्रां प्र
दर्श्य प्राग्वदाचमनीयं निवेद्य रत्नपादुके उपनीय पादुकायुगमारुह्य भगवन् रत्ननिर्मितं। आगच्छ निर्मितं याग्यमलंकारस्य मंदिरं। इति दक्षिणदिशि तमलंकारमंडपं नी
त्वा तत्र सिंहासने उपविश्य नानाविधालंकरणानि समुपनीय प्राग्वत्प्रोक्ष्य नानादेवतेभ्यो मुकुटाभरणेभ्यो नमः इति संपूज्य मूलमुच्चार्य श्रीशिवे तत्ते मुकुटं नमः एतत्ते । श्री
कुंडले नमः। इति नानाभरणानि तत्तन्मंत्रैः समर्प्य निवेद्याभरणमुद्रां प्रदर्श्य पुष्पांजलिं दत्वा पादुके उपनीय पादुकोपरि ध्यायेत् शंखवाद्यपुरःसरं यागमंडपमायाहि पारिगा २८२
स्ना रणेभ्यः स्वाहा। इति अर्घ्यप्रधानमंडपे नीत्वा तत्र तत्राकल्पितयोगपीठे देवं समुपवेश्य छत्रचामरादिनानाविधोपकरणं गृह्य सपरिवारदेवताभ्यः सूर्यालिकिरणास

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मूहमिव देवशरीराद्विनिर्गत्य स्वे स्वे स्थाने समुपविष्टं विशेषानन्ताः प्रधानदेवतासदृशाकाराभरणायुधादिशोभितं स्थिरीभूतं परितश्च क्रमध्ये ध्यात्वा वेदनाग
रुकर्पूरादिना नागंधमानीय प्राग्वत्प्रोक्ष्य गंधर्वदेवतायै गंधायनमः इति संपूज्य मूलमुच्चार्य श्रीशिवे चलेत गंधोनमः इति देवायगंधं समर्प्य शरीरं तेन नामि वेष्टां
नैवचनैवचा मयानिवेदिता त्वग्गंधानातिग्रह्याविलिप्यतां। इति प्रपूज्य मूलमुच्चार्य श्रीशिवमान्त्रित पुष्पाणि पवौषट् इति नानाविधानि सुगंधसुमन मुद्रा समर्प्य
न्यास प्राग्वन्निवेद्य पुष्पमुद्रां प्रदर्श्य देवं संपूज्य देवहृदयादिषु षडंगस्थानेषु षडंगानि लिंगांगत्वेन संपूज्य श्रीशिवपरिवारदेवता पूजनार्थमनुज्ञां देहीति देवं आर्घ्यं तं लो
लोकांवरणदेवताः पूजयेदिति। इत्थमंगावरणदेवताः संपूज्य तद्बाह्ये देवाग्रादष्टसु दिक्षु क्रमेण लं इंद्राय सुराधिपतये पीतवर्णाय वज्रहस्ताय ऐरावतवाहनाय नमः।
रं अग्नये तेजोधिपतये रक्तवर्णाय शक्तिहस्ताय मेषवाहनाय नमः। टं यमाय प्रेताधिपतये कृष्णवर्णाय दंडहस्ताय महिषवाहनाय नमः। क्षं निर्ऋतये रक्षोधिपतये
धूम्रवर्णाय खड्गहस्ताय प्रेतवाहनाय नमः। वं वरुणाय जलाधिपतये शुक्लवर्णाय पाशहस्ताय मकरवाहनाय नमः। यं वायवे प्राणाधिपतये कृष्णवर्णाय अंकुशहस्ता
य मृगवाहनाय नमः। सं कुबेराय यक्षाधिपतये मौक्तिकवर्णाय गदाहस्ताय नरवाहनाय नमः। हं ईशानाय विद्याधिपतये स्फटिकवर्णाय शूलहस्ताय वृषवाहनाय नमः।
संपूज्य ईशानयोर्मध्ये आं ब्रह्मणे लोकाधिपतये रक्तवर्णाय पद्महस्ताय हंसवाहनाय नमः। नैर्ऋतिवरुणयोर्मध्ये ह्रीं अनंताय नागाधिपतये गौरवर्णाय चक्रह
स्ताय गरुडवाहनाय नमः इति पूजयेत्। एवं विस्ताराशक्तौ लं इंद्राय नमः। रं अग्नये। टं यमाय। क्षं निर्ऋतये। वं वरुणाय। यं वायवे। सं कुबेराय। हं ईशानाय। आं ब्र
ह्मणे। ह्रीं अनंताय नमः इति प्राग्वत्संपूज्य इंद्रादीनां समीपे वं वज्राय नमः एवं शक्तये। दंडाय। खं खड्गाय। पं पाशाय। अं अंकुशाय। गं गदायै। शं त्रिशूलाय। पं पद्माय। चं च
क्राय नमः इति लोकपालानामायुधानि च पूजयेत्। अत्र सर्वत्रावरणपूजायां प्रथमावरणपूजांते मूलमंत्रेण देवं संपूज्य संबोध्य मूलमुच्चार्य अभीष्टसिद्धिं मे देहि
शरणागतवत्सले। भक्त्या समर्पये तुभ्यं प्रथमावरणार्चनं इति देवस्य चरणयोरर्घोदकं पुष्पादिकं दद्यात्। एवं द्वितीयावरणादिष्वपि ऊहनीयं। ततो मूलमुच्चार्य सांगाय सा
वरणाय शिवाय नमः इति त्रिः पुष्पांजलिनासंपूज्य अस्त्रमंत्रेण धूपभाजनं संप्रोक्ष्य हृदयमंत्रेण धूपभाजनं गंधादिभिरभ्यर्च्य तत्र सांगारान्निधाय यमिति धेनु
मुद्रया अमृती कृत्य ह्रीं सुरभितेजसे स्वाहेति मंत्रेण गुग्गुलादि धूपान्निक्षिप्य गंधर्वदेवताय धूपाय नमः इति धूपं संपूज्य मूलमुच्चार्य वनस्पतिरसोत्पन्नो गंधाढ्यो धू
प उत्तमः। आघ्रेयः सर्वदेवानां धूपोऽयं प्रतिगृह्यतां। इति धूपमुत्सृज्य स्ववामभागे घंटां निधाय अस्त्रमंत्रेण प्रोक्ष्य तेनैव मंत्रेण घंटायै नमः इत्यभ्यर्च्य आगजध्वनिमं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२८३

283

त्रमातः स्वाहेति घंटां मंत्रेणतां त्रिभिरभिमंत्र्य वामकरेण तां घंटां वादयन् ओं हं हं हं हं दमि दमि दं गं हां णं स्वाहेति मंत्रेणैवैव धूपं निवेद्य धूपपात्रं देवस्य वामभागे निवेश्य धूपमुद्रां
प्रदर्श्य देवं संपूज्य दीपमाहृत्य गोघृतैस्तिलस्नेहैर्वा निक्षिप्य तत्र कर्पूरगर्भितां वर्त्तिं निधाय क्लीं इति प्रज्वाल्य विष्णुदैवत्याय घृतप्रदीपाय नमः। वनस्पतिदैवत्याय तैलदीपाय न
मः इति तैलदीपश्चोत्संपूज्य वमिति धेनुमुद्रयामृतीकृत्य मूलमुच्चार्य सुप्रकाशो महादीपः सर्वत्र तिमिरापहः। सबाह्याभ्यंतरज्योतिर्दीपोयं प्रतिगृह्यतां इत्युच्चार्य श्रीशिवैवते दीपोन
मः इति दीपमुत्सृज्य प्राग्वत् घंटां वादयन् देवस्य पादादिमूर्धांतं दीपमुच्चैः प्रदर्श्य घृतैः ओं दक्षभागे तैलदीपश्च देवस्य वामभागे दीपं निवेश्य दीपमुद्रां प्रदर्श्य देवं संपूज्य प्रागुक्तदेवस्याग्रा
घावमत्रीये द्वावास्वली दीपान्त्र अक्षभोज्याले ह्यचोष्यपेयात्मकं पंचविधमन्नं कटुम्लजवणतिक्तकषायमधुरात्मकषड्रसोपेतं नानाविधव्यंजनसमेतं नैवेद्यमानीय विष्णुदैवत्याय नैवेद्या
य नमः इति संपूज्य देवस्य चतुरस्रमंडले साधारं संस्थाप्य निधाय मूलेन वीक्ष्यास्त्रेण [?] प्रोक्षणीयजलेन प्रोक्ष्य ते नैवेद्यमंत्रेण कुशैरस्त्रिः संताड्य कवचमंत्रेणाभ्युक्ष्य धेनुमुद्रां दक्षिण
हस्तोपरि तादृशं वामहस्तं निधाय यमिति वायुबीजं नाष्टवारमभिमंत्र्य [?] गतस्पर्शादिदोषान् परिशोषयित्वा पुनर्वामस्योपरि दक्षिणकरं [?] वह्निं धाय्या [?] मुखं वामहस्ते
नाच्छादयन् रमिति वह्निबीजं मष्टवारं जपन् तत्कृतदोषान् दग्ध्वा धेनुमुद्रां प्रदर्श्यामृतं वमिति यमलबीजमष्टधा जपन् नैवेद्यममृतीकृत्यास्त्रमंत्रेण नैवेद्यस्योपरि चक्रमुद्रां प्र
दर्शयन् तत्संरक्ष्य मूलमंत्रेणाष्टवारमभिमंत्र्य दक्षिणहस्तेन जलं गृहीत्वा हेमपात्रगतेदिव्यं परमान्नं सुसंस्कृतं पंचधा षड्रसोपेतं गृहाण परमेश्वर। इति नैवेद्यस्योपरि चुलुकोदकं
निक्षिप्य मूलमुच्चार्य श्रीशिवैवतत्ते नैवेद्यं नमः इत्युत्सृज्य कराभ्यां तत्पात्रं स्पृशन् पूर्वोक्तमंत्रेण नैवेद्यपात्रांतरे धेनुमुद्रयामृतीकृत्य देवस्य दक्षिणहस्ते तज्जलं किंचिद्दत्वा अमृतो
पस्तरणमसि स्वाहेति देवमापोशयित्वा वामकरेण विकचोत्पलसन्निभां ग्रासमुद्रां दर्शयन् दक्षिणकरस्य कनिष्ठानामिकांगुष्ठयोगेन ओं प्राणाय स्वाहा। एवं पुनस्तर्जनीमध्यमानामिकांगु
ष्ठयोगेन व्यानाय स्वाहा। एवं प्रागुक्तपंचमुद्राभिः पंचग्रासान् ग्राहयित्वा स्वर्णादिपात्रे जलं धेनुमुद्रयामृतीकृत्य नमस्ते देवदेवेश सर्वतृप्तिकरं परं। अन्यानि वेदितं भुंक्ष्व प्रकृतिस्थं सुशी
तलं। परमानंदसंपूर्णं गृहाण जलमुत्तमं। इति देवस्य वामभागे जलपात्रं निवेश्य नैवेद्यपुष्पांजलिं दत्वा स्वमंत्रेणादिगंधं धनं कुर्यात्। देवं परितो जवनिकां विभाव्य अवालकनैवेद्यं नमः इत्यं
गुष्ठानामिकायोगरूपां करद्वयेन नैवेद्यमुद्रां प्रदर्श्य देवं भुंजानं ध्यायेत्॥ यथा॥ ब्रह्मेंद्राद्यैः सुरसमभितः सूपविष्टैः समंताद्देवासीनं हृदयं करयासादरे वीरुद्गमान्नः नर्मक्रीडासहस्र
न परोहासयंतां शिक्षो भोज्यान्न भुंक्ते पात्रे कनककघटिते षड्रसान् देवदेवः इति ध्यायन् मूलमंत्रं दशधा जपित्वा तृप्तं समर्प्य नित्यहोमं कुर्यात्॥ अत्र नित्यहोमविधानं तु अग्रे वदर्शितं। अत्रै श्री
वं विस्तारात्र्यतो अग्न्याधानादिकं कर्म नित्यहोमे न विद्यत इति वासिष्ठसंहितावचनात् लौकिकाग्नावेव देवदेवं ध्यात्वा संपूज्य मूलमंत्रेण पंचविंशत्याहुतीः षडंगमंत्रैः षडाहुतीरावरणदेवता २८३
नामेकैकामाहुतिं वा जुहुयात्। आवरणहोमाशक्तौ मूलमंत्रेण षडंगमंत्रैश्चोक्तसंख्ययाहुत्याहुतिं कुर्यादिति नित्यहोमं विधाय पूजास्थानं गत्वा स्वासने उपविश्य मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्वा ऋष्यादिकरषडंगन्यासपूर्वकं मूलमंत्रेण पुष्पांजलित्रयं दत्वा पूजां आवरकस्य ईशानकोणे चतुरस्रवृत्तत्रिकोणमंडलं कृत्वा साधारं शंखं संस्थाप्य जलगन्धोदकपूरितं तत्पात्रं त्रिति

त्वा धाय सर्वभूतानां हानिकृतदृहतिष्ठन्त इहैव सर्वभूतेभ्यो नम इति पुष्पांजलिभिः संपूज्य ये रौद्रा रौद्रकर्माणो रौद्रस्थाननिवासिनः योगिन्योऽप्युग्ररूपाश्च गणानामधिपाश्च

या भूचराः खेचराश्चैव तथा चैवांतरिक्षगाः सर्वे ते प्रीतमनसो भूताः गृह्णन्तु इमं बलिं। इति वामकरांगुलिभिः प्रपात्रात्पात्रांतरेण कृत्वा जलधारां बलिपात्रे निक्षिपेत्। बलिभुजस्ते

पुष्पांजलिमादाय भूतानि यानीह वसंति भूतले बलिं गृहीत्वा विधिवत्प्रयुक्तं संतोषमासाद्य व्रजंतु सर्वे क्षमंतु तान्यत्र नमोऽस्तु तेभ्यः इति पुष्पांजलिं दत्वा प्रणम्य प्रयान्तु खे वि

हरंतु भूतानीति नाराचमुद्रया विसर्ज्य अस्त्रमंत्रेण भुवं जलैः स्नात्वा तं प्रोक्ष्य देवं नत्वा पात्रांतरे वमिति धेनुमुद्रया जलममृतीकृत्य ममतापिधानमसि स्वाहेति देवायोन्नतं पा

श्त्रं दत्वा तेनैव गंधसारमुद्धृत्य नैवेद्यं तेनैव पात्रे निधाय यो मयार्चितस्त्वं मंत्रेण तत्त्वानि शोधयित्वा तस्मात् विक्षेपमादाय निर्माल्यभोजिने नमः इत्यैशान्यां निक्षिप्य हस्तौ प्रक्षाल्य

देवाय करशोधनार्थं सुगंधचूर्णादिकं करक्षालनाय च दत्वा करं प्रक्षालयित्वा हस्तशोधनार्थं कर्पूरश्वेतकलानि दत्वा पुनर्गण्डूषजलं दत्वा पादौ प्रक्षाल्य आचमनीयं दत्वा सूक्ष्मवस्त्रेण

हस्तौ पादौ प्रमृज्य सुगंधिचूर्णादिभिः करौ सुरभितौ कृत्वा तांबूलमादाय मूलमुच्चार्य श्रीशिवतमालदलकर्पूरपूगमागतरोजितं संशोधितं सुगंधवत्तांबूलं प्रतिगृह्यतां। एतत्तांबूलं

नमः इति तांबूलं समर्प्य प्रागुक्तनिवेदनमंत्रेण निवेद्य मूलमंत्रमुच्चार्य सुप्रसन्नाय श्रीशिवाय नमः इति त्रिः पुष्पांजलिना संपूज्य पुनर्मूलमुच्चार्य सुप्रसन्नाय शिवाय एष गंधो नमः

एवं गंधपुष्पधूपदीपैराराधयेदिति प्रसन्नपूजां कृत्वा मुकुरं परिधाप्यादर्शं दर्शयित्वा छत्रचामरव्यजनादिनानाविधराजोपचारान् परिकल्प्य दूर्वाक्षतजलान्यादाय मूलमुच्चार्य श्रीशि

वतत्त्वनीराजनं नमः इति देवस्य मुकुटोपरि दूर्वादिकं निक्षिपेत्। ततः कांस्यादिबहुस्थाल्यां चंदनादिनाष्टदलकमलं कृत्वा तन्मध्येऽष्टसु दलेषु च पिष्टमयान् नव दीपान् घृतपूर्णान् कर्पू

रगर्भवर्त्तिसहितान् त्रिः क्षिप्य ह्रीं इति प्रज्वाल्य ह्रीं चतुरस्रमंडले निधाय धेनुमुद्रयाऽमृतीकृत्य अस्त्रमंत्रेण अवकुंठनमुद्रया संरक्ष्य श्रीं क्लीं ग्लूं स्लूं प्लूं म्लूं न्लूं ह्रीं श्रीं इति रक्षेपरी

विधाय मूलमंत्रेण चपथकृत्पथगमपर्यंतं तत्पात्रं कराभ्यामादाय मूलमुच्चरन् देवस्य चरणाम्बुजं तं मूर्धादि चरणांतं पुनः पुनर्भ्रामयन् नव कृत्वो नीराजयेदिति नीराजनविधिः। ततः प्राणाय

मूलमंत्रस्य प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादिन्यासपूर्वकं जपमालां प्राक्प्रोक्तविधिना शिरसि निधाय घर्षोदकमादाय ओं गुह्यातिगुह्यगोप्ता त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपं। सिद्धिर्भवतु मे देव त्वत्प्र

सादात्त्वयि स्थिता इति देवस्य दक्षिणहस्ते गृहीतोदकदानेन जपं समर्प्य प्राक्प्रोक्तविधानेन जपमालां संपूज्य रहसि निधापयेत्॥ अत्र जपमालाभावे अंगुलिभिर्वा जपगणना कार्या। इत्थं

जपं विधाय घंटावादनपूर्वकं शिवसहस्रनामशतनामस्तोत्रादिभिर्देवं स्तुत्वा प्रदक्षिणनमस्कारैः परितोष्य। ओं यद्दत्तं भक्तिमात्रेण पत्रं पुष्पं फलं जलं। निवेदितं च नैवेद्यं तद्गृहाणा

नुकंपया। आवाहनं न जानामि न जानामि विसर्जनं। पूजां चैव न जानामि त्वं गतिः परमेश्वर। कर्मणा मनसा वाचा त्वत्तो नान्या गतिर्मम। अंतश्चारेण भूतानां द्रष्टा त्वं परमेश्वर। नाथयोनि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२९४

सहस्रेषु येषु येषु प्रजाम्यहं तेषु तेष्वचला भक्तिरच्युतास्तु सदा त्वयि। देवो दाता च भोक्ता च देवः सर्वमिदं जगत्। स देवो जयति सर्वत्र यो देवः सोऽहमेव हि। इति चंडं नत्वा ...
र्घ्यं पुनः पुनः। अनेन स्वेष्टार्थं प्रार्थनां कृत्वा दद्यात्। पापमुच्यं साधु वा साधु वा कर्म यद्यदाचरितं मया। तत्सर्वं भगवन् शंभो गृहाणाराधनं परमिति कृत्वा धूपं दद्यात्
दकदानेन समर्प्य पुनः प्राग्वदर्घ्यं दत्वा ततः स्वस्थाने निवेश्य पुष्पांजलिमादाय इतः पूर्वमिति मंत्रेण देवपादयोर्दत्वा ... पुनः पुष्पांजलिमादाय मूलमुच्चार्य शिरसि
हृदयस्थपूजिता याश्च देवताः। श्रीशिवांगे विलीनास्ताः संतुष्टा वै सुरा वहाः। इति पुष्पांजलिं निःक्षिप्य द्वारदेवताश्चतुरायतनदेवताश्च देवस्यांगे विलीना इति विभाव्य देवतां तेजोरूपां वि
भाव्य श्रीशिव क्षमस्वेति तालत्रयं दत्वा संहारमुद्रां बध्वा ओं गच्छ गच्छ परं स्थानं स्वस्थानं परमेश्वर। यत्र ब्रह्मादयो देवा न विदुः परमं पदं। इति पठित्वा निर्माल्यपुष्पेण सह तेजः समुद्धृ
त्याघ्राय नासापथेन ततो ब्रह्मरंध्रं नीत्वा सुषुम्णामार्गेण हृदयकमलमानीय ओं तिष्ठ तिष्ठ परे स्थाने स्वस्थाने परमेश्वर। यत्र ब्रह्मादयः सर्वे सुरास्तिष्ठंति मे हृदि। इति हृदि संस्थाप्य
... नासाग्रे ... चतुरस्रवेष्टितं त्रिकोणमंडलं कृत्वा पद्मासनं दद्यात्
तत्र यथोक्तरूपं देवं ध्यात्वा मानसैरुपचारैः संपूज्य स्वात्मभेदेन ध्यायन् प्राणायामत्रयषडंगादिकरषडंगन्यासान् विधाय ईशानकोणे वर्तुलं ... देवस्य निर्माल्यपुष्पादिकं निःक्षिप्य ...
नादिकोणचतुष्के प्रादक्षिण्येन ओं वोदराय वं ... चंडेश्वराय नम इति ... निर्माल्येन संपूज्य ... श्रीशिवाज्ञया। इति तत्रैव निःक्षिप्य करौ प्रक्षालयेत्। अन्यदेवतापात्रे ... देवतां ...
पंकिंचिदासीयले ... नादितांबूलं ... निर्माल्यभोजिने तुभ्यं ददामि श्रीशिवाज्ञया। ... तलमापूर्य सूर्याभिमुखः स्थित्वा ओं नमो विवस्वते ब्रह्मन् भास्वते विष्णुतेजसे।
सर्वोक्तस्थापनक्रमेण गणेशादीनां निर्माल्यदेवताः पूज्याः। ततस्ताम्रादिपात्रे गंधपुष्पान्वितं ... स्वाहा इति सूर्यायार्घ्यं दत्वा कृतांजलिः। यच्छिद्रं तपश्छिद्रं यच्छिद्रं पूजने मम। सर्वं तदच्छिद्रमस्तु भास्क
नमः सवित्रे शुचये सवित्रे कर्मदायिने। इति पठित्वा क्रों ह्रीं सः श्रीसूर्याय एष ते ऽर्घ्यः ... निधाय तत्रार्घ्यपात्रोदकं किंचिन्निःक्षिप्य ... मूलमंत्रेण ... अभिमंत्र्य ...
रस्य प्रसादतः। इत्युक्त्वा ... गंधं किंचित् ... निधाय ... निर्माल्य ... श्रीशिवरूपः सुखी ... इति नि
र्माल्यमूलमंत्रेण निर्माल्यपुष्पं शिरसि निधाय मूलेनैव चरणोदकं प्राश्य नैवेद्यं शिवनिर्माल्यं ... भक्ष्याणि ... विधि ... अवश्यकार्यमिति। यत्तु शिवनिर्माल्यधारणं ... भक्षणादि ...
स्यपूजाविधिना ... स्कंदपुराणे शिवनिर्माल्यधारणं तन्निवेदितभक्षणं ... अथैवं विस्तरतो नित्यपूजां कर्तुमशक्तश्चेत् तदा यश्रीगुरुं स्मृत्वा प्रणम्य ... विधाय ... स्नात्वा स्नानं
दशुचि परेऽन्यत्राशुचिरनधिकारी अदीक्षित इति याज्ञवल्क्यः। अथ वा ... विधिना त्रिपुंड्रं विधाय तत्राविविक्तासाराशक्तो मूलमंत्रेणाभिमंत्रित भक्तनात्विधाय ...
विस्तराशक्तो निर्मलादिस्नानानंतरं ... मुद्रया ... शिरसि त्रिरपि ... विधिना त्रिपुंड्रं विधाय तत्राविविक्तासाराशक्तो केवलं सूर्यमंत्रेणैवार्घ्यं दत्वा ... प्राग्वत् ...
ध्यानतर्पण सूर्योर्घ्यदानानि कृत्वा तर्पणे पिविस्ताराशक्तो मूलमंत्रेणाष्टाविंशति वारं देवं संतर्प्य सूर्यार्घ्यदानाविस्ताराशक्तो केवलं सूर्यमंत्रेणैवार्घ्यं दत्वा ... प्राग्वत् ...

२९४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दत्तं कृत्वा प्राग्गुक्तविधिना पश्चिमद्वारमेवं संपूज्य प्राग्वत् विशेषन्यासं कल्पयित्वा आसनेऽपि विस्ताराशक्तौ क्लीं आधारशक्तिकमलासनाय नमः इत्यासनं संपूज्योपविश्य प्राग्व
दूत्वाल्पासाद्यभूतशुद्धिं विधाय तत्रापि विस्ताराशक्तौ प्राग्वद्धृदये जीवात्मानं ध्यात्वा तथैव ब्रह्मरन्ध्रे संयोज्य प्राग्वत् पापपुरुषं ध्यात्वा तथैव यं बीजेन संशोष्य रं बीजेन संदह्य वं बीजेनाप्ला
व्य पुनर्ब्रह्मरन्ध्राज्जीवात्मानं हृदयमानीय प्राग्वत् प्राणप्रतिष्ठामातृकान्यासांश्च कृत्वा समस्तमातृकान्यासकरणाशक्तौ केवलमातृकान्यासं श्रीकण्ठादिन्यासं वा तत्राशक्तौ केवलमातृ
कान्यासमेव कृत्वा प्राणायामयोगपीठन्यासं मूलमन्त्रन्यासांश्च कृत्वा ध्यानार्घ्यस्थापनादि सर्वं प्राग्वत् समापयेत्। पाद्यादिपात्रस्थापनाशक्तौ अर्घ्यपात्रं प्रोक्षणीपात्रं च संस्थाप्य प्रोक्ष
णीजलेनैव पाद्याद्यादीनि कल्पयेत्। इत्येषोऽपि संक्षेपप्रकारः शास्त्राद्गुरुमुखाद् ज्ञात्वा तव्यः। इदं संक्षेपपूजाविस्तरतः कर्तुमशक्तानामेवाशक्तौ वेदितव्यं स्यादिति नाविस्तारं शक्तः संक्षेपेण क्रि
यते तत्तद्दोषाय भवतीति॥ उत्तरतन्त्रे॥ स्वरूपं मन्त्रयन्त्राणां देवतानां विशेषतः। अज्ञात्वा भजते मूढो न सिद्धिं प्राप्नुयात् क्वचित्। मन्त्रविग्रहे निर्णये स्वरव्यञ्जनभेदतः पृथक् पृथक् कवि
भज्येवं पार्थिवाद्याश्च षड्विधाः रश्मयोऽपि समाले ख्यातेषु पार्थिवसंचयात् तथैवाप्यं तैजसं च वायव्यं नाभसं क्रमात्। मानसं रश्मिवृन्दं वक्तुं दासंयोज्य संलिखेत्। षड्विधेषु च भूतसंचय
स्य ततस्तत्स्वरूपकमिति॥ अस्यार्थः॥ मन्त्रे यावन्तो वर्णास्तान् स्वरव्यञ्जनरूपेण पृथक् पृथग्विलिख्य प्राक्क्रमवीर्यप्रकरणोक्तेषु चतुर्विधेषु राशिषु यथा तन्मेषु रश्मिक्रमं गृहीत्वा प्रत्य
क्षरस्य षड्विधरश्मीन् पृथक् पृथक् विलिख्य ततः इयन्तः पार्थिवाः इयन्त आप्याः इयन्तस्तैजसाः इयन्तो वायव्याः इयन्तो नाभसाः इयन्तो मानसाः एवं प्रदृष्टं दानिकवान्ते पुनस्त्या
धिकं दृश्यते। तत्स्वरूपं मन्त्रयन्त्रदेवतानां ज्ञातव्यमिति। कालीमते प्रकाशितं रश्मिवृन्दं एतस्यापि विवेको विविधाग्रे वक्ष्यते। कालीमते तु मातृकाणां वा ऊर्ध्वाम्नायादीति व्याख्याता ऊ
र्ध्वपञ्चाद्दिनिर्गताः। पूर्वाम्नायास्तु संज्ञा क्रमशः। पूर्वमुखोत्थाः। दक्षिणास्यात्तु समुत्थाः दक्षिणाम्नायसंज्ञकाः पश्चिमाननसंभूताः पश्चिमाम्नायसंज्ञकाः। उत्तरास्यात्तु संजाता उत्त
राम्नायसंज्ञकाः। ऊर्ध्ववक्त्रात्तु संभूता ह्यूर्ध्वाम्नायाभिधाः स्मृताः। पृथिवी जलं तेजो सिवायुराकाशमेव वा क्रमेणात्र तु विज्ञेयं धरादीन् भूतपञ्चकं। मानसा रश्मयो ज्ञेयाः भूतग्रामे
दि सर्वतः। ऊर्ध्वाम्नायक्रमे व्यक्तरश्मिवृन्दं तु षड्विधं। आकाशगतेषु दशसु पार्थिवाद्याश्च रश्मयः। एकादशपर्यन्तं क्रमात् पार्थिवरश्मयः। एकसप्ततितोऽशीतिजलान्तं तूलरश्मयः।
एकादशोत्तरशतात् द्विशोत्तरशतावधि तैजसश्चैकपञ्चाशदुत्तरात्ततः क्रमात्। षष्ठ्युत्तरशतं यावत् वायव्याः परिकीर्तिताः। नाभसा रश्मयः सैकचत्वारिंशाच्छतद्वयात्। पं
चाशदुत्तरशतद्वयं यावत् प्रकीर्तिताः। प्रत्यक्षरं तु द्वात्रिंशद्द्वात्रिंशन्मानसोऽशवः। दशानां वायुवर्णानां वक्ष्ये रश्मिक्रमं शृणु। रुद्राद्विंशति पर्यन्तं पार्थिवा रश्मयः स्मृताः। एकपञ्चवि
मिता त्वसप्तत्यन्तमाप्याः प्रकीर्तिताः। एकोत्तरशताच्चैव दशोत्तरशतावधि तैजसाः। सैकनवतिशताद्यावच्छतद्वयं। वायव्या रश्मयो ज्ञेयाः सैकत्रिंशच्छतद्वयात्। चत्वारिंशोत्तरश
तद्वयं नाभसरश्मयः। मानससारश्मयः प्राग्वत् द्वात्रिंशत्संमिताश्च ते। तैजसेषु दशार्णेषु पार्थिवाद्याश्च रश्मयः। एकविंशात् क्रमात् त्रिंशत्यावत् पार्थिवरश्मयः। एकपञ्चाश

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२८५
285

तः अष्टिर्योगदप्याख्यरश्मयः। सैकचत्वारिंशच्छता यावत्सार्धशतं तथा। तैजससारश्मयः सैकाशीत्युत्तरशताक्रमात्। सनवत्युत्तरशतं वायव्याः संप्रकीर्तिताः। शतद्व
यात्सैकविंशात्त्रिंशद्द्विशतं क्रमात्। नाभसारश्मयो ज्ञेयाः। प्राग्वन्मानसरश्मयः। आप्येषु दशवर्णेषु क्रमाद्दक्षिणक्रमं विदुः। सैकत्रिंशान्तश्चत्वारिंश यावत्पार्थि
वाः। तथैकनवतेर्यावच्छतमाप्याः प्रकीर्तिताः। सैकत्रिंशच्छता यावच्चत्वारिंशच्छतांततः। तैजसारश्मयः श्चैकसप्तत्यर्धशताक्रमात्। साशीतिशतकं यावद्वायव्याः परिकीर्ति
ताः। एकादशोत्तरशतद्व्याद्द्विशच्छतद्वयं। नाभसारश्मयो ज्ञेयाः। प्राग्वन्मानसरश्मयः। पार्थिवार्णेषु दशसु क्रमाद्दक्षिणक्रमं ध्रुवे। एकचत्वारिंशदंकाद्यावत्पंचाशता भवेत्।
पार्थिवारश्मयो ज्ञेयास्तथैकाशीतितः परे। यावन्नवतिवाप्यास्तत्सैकत्रिंशच्छतात्परे। सत्रिंशच्छतकं यावत्तैजसाः संप्रकीर्तिताः। सैकषष्ट्युत्तरशतात्सप्तत्यर्धशतं तथा।
वायव्यारश्मयो ज्ञेया एकोत्तरशतद्व्यात्। दशोत्तरद्विशतकं नाभसाः पूर्ववत्परे। परेमानसाः पूर्ववद्द्वात्रिंशत्सूर्यवर्णज्ञेयाद्वत्सर्वथा। तत्र द्वयथामले। ऊर्ध्वाम्नाये नभो मूले मो
अग्नेर्धराशवः। पूर्वाम्नाये पृथिव्यंबुतेजोनिलनभः क्रमः। दक्षिणे। निलतेजोंबुपृथिवीनभसां क्रमः। पश्चिमे पृथिव्यप्पवनानलरश्मयः। उत्तरे। नलवायुपृथ्वीनभोंबु
क्रमः स्मृतः। मातृकार्णवे। षट्पंचाशच्छकारस्याधोरपार्थिवांशवः। स्वाधिष्ठाने तु षष्टिस्तेन सोयांबुरश्मयः। मणिपूरे द्विपंचाशद्वांतस्यामतसंहकाः। अनाहतेयका
रस्यवलुः पंचाशदानिलाः। द्व्यसप्ततिर्विशुद्धेतु हकारवन्नाभसाः। आज्ञायां तु चतुःषष्टिश्चांतेमानसरश्मयः। विसर्गस्थे विसर्गस्य कलाशतकमानसाः। अस्यार्थः। ऊर्ध्वाम्नाये
आकाशानलकेशानमुखोद्भूते देवतामंत्रयंत्राणां स्वरूपज्ञानार्थं पञ्चभूतरश्मयः प्रदर्श्यंते। तत्राद्यवाकाशवर्णानां ल व त ड ल मम ग्रहाणां क्रमेण। १।२।३।४।५।६।७।
८।९।१०। एवं क्रमेण पार्थिवरश्मयो ज्ञेयाः। अथाप्यरश्मयः। ७१।७२।७३।७४।७५।७६।७७।७८।७९।८०। अथ तैजसरश्मयः। १११।११२।११३।११४।११५।११६।
११७।११८।११९।१२०। अथ वायव्यरश्मयः। १५१।१५२।१५३।१५४।१५५।१५६।१५७।१५८।१५९।१६०। अथाकाशरश्मयः। २४१।२४२।२४३।२४४।२४५।२४६।२४७।
२४८।२४९।२५०। अथ मानसरश्मयः। ३२।३२।३२।३२।३२।३२।३२।३२।३२।३२।। अथ वायुवर्णानां अ आ ए क च ट त प य शानां दशानां क्रमेण पार्थिवरश्मयः। ११।१२। श्री
१३।१४।१५।१६।१७।१८।१९।२०। अथाप्यरश्मयः। ६१।६२।६३।६४।६५।६६।६७।६८।६९।७०। अथ तैजसरश्मयः। १०१।१०२।१०३।१०४।१०५।१०६।१०७।१०८।१०९। २८५
११०। अथ वायव्यरश्मयः। १९१।१९२।१९३।१९४।१९५।१९६।१९७।१९८।१९९।२००। अथाकाशरश्मयः। २३१।२३२।२३३।२३४।२३५।२३६।२३७।२३८।२३९।२४०।
मानसरश्मयः। प्राग्वत्त्रयं द्वात्रिंशत् द्वात्रिंशत् क्रमेणाज्ञेयाः। अथ तैजसवर्णानां इ ई ऐ ख छ ठ थ फ र क्षाणां पार्थिवादिरश्मयः। तत्रादौ पार्थिवाः। २१।२२।२३।२४।२५।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

२६।२७।२८।२९।३० अथाप्य रश्मयः।।५१।५२।५३।५४।५५।५६।५७।५८।५९।६० अथ तैजस रश्मयः।।१४१।१४२।१४३।१४४।१४५।१४६।१४७।१४८।१४९
१५० अथ वायव्यरश्मयः।।१८१।१८२।१८३।१८४।१८५।१८६।१८७।१८८।१८९।१९० अथाकाशरश्मयः क्रमेण २२१।२२२।२२३।२२४।२२५।२२६।२२७।२२८।२२९
२३० अथाप्य वर्णानां दशानां ऋ ॠ औ घ ढ ध भ व सानां दशानां क्रमेण पार्थिवादि रश्मयः। तत्रादौ पार्थिवाः।३१।३२।३३।३४।३५।३६।३७।३८।३९।४० अथाप्याः।९१।९२।
९३।९४।९५।९६।९७।९८।९९।१०० अथ तैजसाः।१३१।१३२।१३३।१३४।१३५।१३६।१३७।१३८।१३९।१४०। अथ वायव्याः।१७१।१७२।१७३।१७४।१७५।१७६।
१७७।१७८।१७९।१८०। अथ नाभसाः।२११।२१२।२१३।२१४।२१५।२१६।२१७।२१८।२१९।२२० मानसाः प्रागवत्। अथ पार्थिव वर्णानां दशानां ङ ऋ ओ ग
ज ड द ब ल ळानां क्रमेण पार्थिवादि रश्मयः। तत्रादौ पार्थिवाः।४१।४२।४३।४४।४५।४६।४७।४८।४९।५० अथाप्याः।८१।८२।८३।८४।८५।८६।८७।८८।८९।
९०। अथ तैजसाः।१२१।१२२।१२३।१२४।१२५।१२६।१२७।१२८।१२९।१३० अथ वायव्याः।१६१।१६२।१६३।१६४।१६५।१६६।१६७।१६८।१६९।१७० अथ नाभसाः।२०१।
२०२।२०३।२०४।२०५।२०६।२०७।२०८।२०९।२१०। मानसाः प्रागवत्। एषां हृल्लू ऊर्ध्वाम्नाय क्रमे रश्मिक्रमः। अथ पूर्वाम्नाये रश्मिक्रमः। तत्रादौ पार्थिवानां दशार्णानां क्रमे
ण पार्थिवादि रश्मयः। तत्रादौ पार्थिवाः।२४१।२४२।२४३।२४४।२४५।२४६।२४७।२४८।२४९।२५० अथाप्याः।१५१।१५२।१५३।१५४।१५५।१५६।१५७।१५८।१५९।१६०
अथ तैजसाः।१११।११२।११३।११४।११५।११६।११७।११८।११९।१२० अथ वायव्याः।७१।७२।७३।७४।७५।७६।७७।७८।७९।८० अथ नाभसाः।१।२।३।४।५।६।७।८
९।१० अथाप्यानां दशार्णानां पार्थिवादि रश्मयः। तत्रादौ पार्थिवाः।२३१।२३२।२३३।२३४।२३५।२३६।२३७।२३८।२३९।२४० अथाप्याः।१९१।१९२।१९३।१९४।१९५।
१९६।१९७।१९८।१९९।२००। अथ तैजसाः।१०१।१०२।१०३।१०४।१०५।१०६।१०७।१०८।१०९।११० अथ वायव्याः।६१।६२।६३।६४।६५।६६।६७।६८।६९।७० अथ नाभ
साः।११।१२।१३।१४।१५।१६।१७।१८।१९।२०। अथ मानसाः प्रागवत्। अथ तैजसानां दशार्णानां क्रमेण पार्थिवादि रश्मयः। तत्रादौ पार्थिवाः।२२१।२२२।२२३।२२४।२२५।
२२६।२२७।२२८।२२९।२३० अथाप्याः।१८१।१८२।१८३।१८४।१८५।१८६।१८७।१८८।१८९।१९० अथ तैजसाः।१४१।१४२।१४३।१४४।१४५।१४६।१४७।१४८।
१४९।१५० अथ वायव्याः।५१।५२।५३।५४।५५।५६।५७।५८।५९।६० अथ नाभसाः।२१।२२।२३।२४।२५।२६।२७।२८।२९।३० अथ मानसाः प्रागवत्। अथ वायव्यानां
दशार्णानां पार्थिवादि रश्मयः। तत्रादौ पार्थिवाः।२११।२१२।२१३।२१४।२१५।२१६।२१७।२१८।२१९।२२० अथाप्याः।१७१।१७२।१७३।१७४।१७५।१७६।१७७।१७८।
१७९।१८० अथ तैजसाः।१३१।१३२।१३३।१३४।१३५।१३६।१३७।१३८।१३९।१४० अथ वायव्याः।९१।९२।९३।९४।९५।९६।९७।९८।९९।१०० अथ नाभसाः।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२८६

286

३११।३१२।३१३।३१४।३१५।३१६।३१७।३१८।३१९।३२०। अत्र मानसाः प्राग्वत्। अथ नाभसानां दशार्णानां पार्थिवादिरश्मयः। तत्रादौ पार्थिवाः। २०१।२०२।२०३।२०४।२०५।२०६।२०७।२०
८।२०९।२१०। अथ आप्याः। १६१।१६२।१६३।१६४।१६५।१६६।१६७।१६८।१६९।१७०। अथ तैजसाः। १२१।१२२।१२३।१२४।१२५।१२६।१२७। अ १२८।१२९।१३०।
अथ वायव्याः। १८१।१८२।१८३।१८४।१८५।१८६।१८७।१८८।१८९।१९०। अथ नाभसाः। ४१।४२।४३।४४।४५।४६।४७।४८।४९।५०। अत्रापि मानसाः प्राग्वत्। इति पूर्वाम्नाये रश्मिक्र
मः। अथ दक्षिणाम्नाये रश्मिक्रमः। दक्षिणेऽनिलतेजोम्बुपृथिवीनभसां क्रमः। अत्रायमर्थः। पूर्वाम्नाये ये पार्थिवादिरश्मयः पार्थिवदशार्णानामभिहितास्ते दक्षिणाम्नाये
वायव्यानां दशार्णानां पार्थिवादिरश्मयो ज्ञेयाः। अथ च पूर्वाम्नाये आप्यदशार्णानां पार्थिवादिरश्मयः प्रोक्तास्ते दक्षिणाम्नाये तैजसानां दशार्णानां पार्थिवादिरश्मयो ज्ञेयाः।
अथ पूर्वाम्नाये तैजसानां दशार्णानां ये पार्थिवादिरश्मयः प्रोक्तास्तेऽत्र दक्षिणाम्नाये आप्यानां दशार्णानां पार्थिवादिरश्मयो ज्ञेयाः। अथ च पूर्वाम्नाये वायव्यदशार्णानां
ये पार्थिवादिरश्मयः प्रोक्तास्तेऽत्र दक्षिणाम्नाये पार्थिवदशार्णानां पार्थिवादिरश्मयो ज्ञेयाः। नाभसास्तूभयत्र समाना इत्यर्थः। एवं क्रमेण पश्चिमे तु पृथिव्यम्बुपवनानल
रश्मयः। उत्तरे जलवाः पृथिवी अम्बु नभो वायुक्रमः स्मृतः। एतदुक्तं पश्चिमाम्नाय उत्तराम्नाययो रश्मिक्रमः। अत्र पञ्चाम्नायेषु क्रमशः मरश्मिभ्यो
ऽधिकरश्मयो लक्षव्यक्तानां वर्णानां षट्पञ्चाशत् ये लोकायुरास्मा मानसामात् कार्णो वो क्रीत्या ज्ञेयाः। तथा मूलाधारे चतुर्दलकमलकर्णिकामध्यस्थवका
रस्य द्विपञ्चाशदाप्यरश्मयो ज्ञेयाः। अनाहते द्वादशकदलकमलकर्णिकामध्यस्थरेफस्य द्वाषष्टिस्तैजसरश्मयो ज्ञेयाः। विशुद्धौ षोडशदलकमलकर्णिकामध्य
स्थहकारस्य द्वासप्ततिर्नाभसरश्मयो ज्ञेयाः। आज्ञायां द्विदलकमलकर्णिकामध्यस्थक्षकारस्य चतुःषष्टिर्मानसरश्मयो ज्ञेयाः। ततो ब्रह्मरन्ध्रे सहस्रदलकमल
कर्णिकोपरि षष्ठ्यधिकसर्गस्थानस्थितस्य अःकारस्य षोडशशतमानसरश्मयो बोध्याः। श्रीतन्त्रराजे॥ अथ षोडशनित्यानां ध्यानानि विविधानि ते। कथयामि शृणु प्राज्ञे
काङ्क्षितार्थसुरद्रुमान्॥ एकैकमेवं गामित्वेन तासां तच्छक्तिभिस्तथा। प्रयोगेषु समस्तेषु वा ध्यायं तरलः क्रमात्॥ श्रियै कीर्त्यै जयायायुष्ये वश्याकर्षणसिद्धये। ध्यायेद्दूरी
समस्तास्त्वालोहिताकारमण्डलाः। व्यापिनीः शान्तिके मुक्ताविन्दुकर्पूरसन्निभाः। विद्वेषोच्चाटनिधनेष्वग्रहेष्वसिताः स्मरेत्। क्षित्यादिभूतैः सत्वादिगुणैः केकसंहतैः
एतद्ध्यानसमाख्ये वर्णाकारैस्तु शक्तयः। अत्र क्षितिवर्णानां दशानां सत्वादियोजनाप्रकारस्तु सात्विकवर्णाः राजसवर्णाः। तामसवर्णाः। सात्विकसात्विकाः। राजस
राजसाः। तामसतामसाः। सात्विकराजसाः। राजससात्विकाः। सात्विकतामसाः। तामससात्विकाः। राजसतामसाः। तामसराजसाः। एवं द्वादशधा क्षितिवर्णाः १२० एवं
माप्यवर्णाः १२० तैजसाः १२० वायव्याः १२० नाभसाः १२० एवं मानसा अपि ज्ञेयाः। तथा। धूम्रा भास्वित्तये सर्वाः प्रोक्ता दृष्यादिसिद्धये। सर्वत्र समाकारवर्णशक्तिभि

श्री
२८६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रावृताः। असंख्याता भवं त्वासां का हृत्यों ध्यानं तु को वदेत्। कोवाभ्यणोति साकल्यात् ततः किं विद्धदमिते। भौमाकृपाः पीतवर्णाः सर्वास्तंभनकारकाः। आप्याः सत्त्वगु
णाः सर्वाः सिताकाराः समीरिताः। ताः सर्वाः शान्तिश्रीकीर्तिसौभाग्यमुक्तिदाः। आग्नेयाः राजसाः सर्वा लोहितारसंयुताः। वश्याकर्षणशक्तिश्रीसौभाग्यविजयदाः।
वायुरूपा धूम्रवर्णाः सर्वा द्वेषादिकारकाः। नाभसा नीलवर्णास्ता मारणोच्चाटयोः स्मृताः। आसां मुखभुजादेहविधानं शृणु पार्वति। एवं कोट्यश्चतुर्वक्त्रा नववक्त्रास्तथा
पराः। षोडशास्याः पंचविंशद्वक्त्रास्या अपि काश्चन। षट्त्रिंशद्वदनाः काश्चिच्चत्वारिंशन्नवाननाः। चतुःषष्टिमुखास्तद्वदशीतिशताननाः। बहुनात्र किमुक्तेन भुजसंख्या
साधकं वा कथा। तथापि दर्शितं किंचिद्दक्षे वामे भुजद्वये। नामरूपाणि गायन्ते ते न साक्षात्तद्विग्रहाः। न सन्ति नानारूपाश्च भवेयुर्भक्तवांछया। अंबा याल्लोलिताख्यासु रन्याः
पंचदशांगगाः। ललितांगिलेन रूपेण सर्वा सामान्यविग्रहाः। ते न तासां तु सर्वासां स्वतोऽन्याः परिवारिकाः। नवतत्त्वेषु धाकारवाहनैश्च सुसंयुताः। तथापि विधैः स्युस्सारू
किंवृंदैश्चावेष्टिता अपि। इति तासां ध्यानभेदाः प्रोक्ताः स्थूला महेश्वरि। सूक्ष्मरूपाणि वक्ष्यामि तथा कथयामि तवानघे। येन ते साधकाः सर्वे वांछितं प्राप्नुयुः क्षणात्। प्रोक्ते
घाधारपद्मेषु लोहिताल्पेकया विग्रहे। विभाव्यते नो निवयंत त्रासिद्धिं वशं चिंतयेत्। तेन सर्वमभीष्टं तु समवाप्नोत्ययत्नतः। पूजातर्पणहोमादिरहितं भावनेनैव परं तु
ध्यानमित्यभ्युदितमखंडात्मविमर्शतः। निर्वातदीपसंकाशमात्मनात्मसमीरणात्। स्थूले न साधयेत्तत्त्वं दिष्टं सर्वं शुभाशुभं। प्रोक्तक्रमेण देवेशि सततं साध्यसाधकैः।
सिद्धस्तु सूक्ष्मरूपेण ध्यानेन सकलेप्सितं। साधयेत्परं रूपं तु साध्यसाधनसिद्धये। ब्रूहि देव महेशान स्थूलसूक्ष्मस्वरूपयोः। ध्यानयोः कर्मणां सिद्धिं विविधां पृथक् पृथक्
गताः। तासां तत्कर्मके घायुधान्यपि शेषतः। शृणु वक्ष्ये महेशानि क्रमेण तद्वशं प्रति। वामदक्षिणयोः स्यातां द्विभुजे तु वराभये। पाशांकुशौ चतुर्बाहौ षड्भुजे चापबाणयोः
कौ चमेरवक्रौ चाष्टभुजे गदाभये दशदोर्दिते। मुखपादायुधानां तु रूपसेव्यादिकं कथा। यस्मिन् कर्मणि ता देवि यथा स्मरति साधकः। तथा तत्स्यां ततो भक्त्यापालयंति
मादरात्। सर्वत्र स्मेरवदनप्रसन्नाः क्रूरकर्मसु। शुभेषु कर्मस्वासीनाः स्थिता वाहनगा अपि। शुभेतरेषु ताः सर्वाः प्रयोगेषु तु सर्वदा। हारग्रैवेयमुख्याद्यमुद्रिकानूपुरादि
ताः। नवरत्नमयैः सर्वास्तवकैश्चोपशोभिताः। वलयैरंगदैः रत्नमयैरप्यंगुलीयकैः। विराजमानास्ताः सर्वा दिव्यांशुकधरा अपि। एवं सामान्यमुदितं ध्यानं तासां महत्व
रि। विशेषं शृणु वक्ष्यामि तत्तत्कर्मसु सिद्धिदं। यत्र वाजिरथारूढा विमानस्था श्वसिंहगाः। व्याघ्रताक्ष्यसमारूढा ध्येया रक्षासु सर्वदा। समरेषु जयावाप्तये न पराद्भुदि
रक्षणे। पिशाचशववेतालव्यालादिषु गमे रसपरत्वेनि। ध्यायेत्तां देवताः सर्वाः सर्वशक्तिभिरावृताः। एकैकशः समस्ता वा सुखी भवति निश्चितं। क्रूरसत्त्वानुरक्षक खरसे
रिभवाहनाः। उष्ट्रान्तेषु सर्वासां भीमाध्येयाः सुदारुणाः। कंकश्येनवृककौंचकाककौशिक[illegible]हनाः। विद्[illegible] सर्वास्ता घोरप्रहरणाकुलाः। ...कुगोभ भगवन्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ यामलेय
२८१
287

शालली हरिणाश्वगाः। चिंतयेत्सकलाः सर्वक्षुद्रकर्मसु साधकः। पिशाचवेतालगता ध्येयाः सर्वत्र मारणे। इतियाहवनभेदेन फलभेदाः समीरिताः। स
र्वास्त्रार्थगता वह्निवायुहस्तद्युतान्विताः। द्विनेत्राः स्वेकवदना दंष्ट्रोष्ठा भीमविग्रहाः। इदं ध्येयो वह्निनिवहं ध्येयाः स्वाकारशक्तिभिः। भीमाकाराभिरमितो वेष्टित
रणमूर्धनि। विजयो भवति क्षिप्रं वैरिसेनाविनाशनं। पलायमानासंग्रहणापादयोः पतनेन वा। चतुर्मुखाम्बष्टभुजां गृहीत्वा सोमहतीं चमूं। विभाव्य विजयं युद्धे प्राप्नोति मु
क्रमेण वै। नवाननास्तद्विगुणभुजा वा भीमविग्रहाः। वामेः कोदंडनिवहं सव्ये वाणांश्च बिभ्रतीः। ध्यात्वारिसेनां सकलां ग्रसंतीः पिन्नकले चरां। यमकुधिरधारां च विजये प्रो
क्रमाप्नुयात्। अथवान्नवभिः खेटमन्यैः खड्गं च बिभ्रतीः। चतुरंगारिपोः सेनां छिंदतीस्तरवारिभिः। चिंतयित्वा रिपुं युद्धे भीमाकारे सुदुर्जये। स्वकलं स्वं च भरथाः। पता
घातिः सारणसंकुले। प्राप्नोत्ययस्ततः क्षिप्रं प्रागुक्तक्रमयोगतः। अथवा नवभिर्हस्तैर्गदा वामे स्तथेतरे। नरवरान्याणोभिभीमा दधतीः समरे भरन्तूतां द्रुतं चतुर
गां वसेनां विजयमाप्नुयात्। तस्यास्तु खेटकुठारौ चैः पातयंती द्विषां बलं। विजयी भवति प्रोक्तक्रमादूरे रणांगणे। तथैव चर्मक्षुरिकाभिर्वहेनिघ्नतीर्बलं। ध्यात्वा वा विजय
भूयात्समरे संप्रहर्षणे। निद्रातिमिरहस्ता वा मोहयंती द्विषां बलं। ध्यात्वा विजयमाप्नोति नियतः समरे नृप। पिशाचसर्पहस्ता वा तैः सेनां मुंचतीः स्मरन्। विजयं समरे वा
अप्रदृष्टेतेशं करुणमः। पाशकर्तरिकाभिर्वा त्रिघ्नंतीः पतन्तां रणे। स्मृत्वा विजयमाप्नोति नृपः प्रोक्तक्रमाद्ध्रुवं। अंकुशांकैर्वा भांवा दारयंतीश्च मः क्षणात्। विजयं सम
रपी भवेज्जयी स्यात्प्रतिपक्षे। हलैश्च मुसलैर्निखं प्रहरंतीर्द्विषां बलं। स्मरन् विजयं युद्धे प्राप्नोति ध्यानैवैर्भवात्। तथा षोडशांबकास्ता द्वात्रिंशद्भुजैर्युताः। प्राग
त्रमपितारातिं पतन्तांश्चिंतयन् जयेत्। पंचविंशतिवक्त्रा पंचाशद्भुजसंयुताः। तथैकादशभिर्भेदैरायुधैर्निघ्नतीर्बलं। चिंतितं जयमाप्नोति समरे सर्वदा नृपः। तथा स्मर
कासंयुक्तैः पूजयेत्तास्सदागृहा वेद्विशद्दन्तादर्शीर्द्विसप्ततिकराः स्मरन्। तथाकादशरूपैस्तैर्घोरैः प्रहरणैर्युताः। एकोनपंचाशद्वक्त्रा हस्तैस्तद्विगुणैर्युताः। प्रहरंतीस्तथा
रातीन् स्मृत्वा विजयमाप्नुयात्। बलैः षष्टिमुखादेवीः कोरैस्तद्विगुणैर्युताः। स्मृत्वा विजयमाप्नोति समरे ताश्च षोडश। प्रहरंतीः स्मरन् युद्धे जयी भवति निश्चितं। एकाशीतिमुखा
देवीस्तद्द्विगुणभुजैर्युताः। तथाविधैः प्रहरणैः स्मरन् युद्धे जयी भवेत्। शतवक्त्रास्तद्द्विगुणकरास्तद्भितिभिर्युताः। स्मृत्वा विजयमाप्नोति समरे ताश्च षोडश। एवं चक्रकरैर्युक्ता
स्त्वनेकैरिषु रूपतः। तथालेहतिनिर्बिहे वा कुलक्रमहस्तकैः। असंख्याता भवेयुस्ताः साधकाभीष्टसिद्धिदाः। एवमुक्तसमरसंकटादिषु चिंतयेत्। देवीस्तास्तारातीन् क्षिप
मापदे मनुजोऽथवा। देवो वा राक्षसो यक्षः किन्नरो वा भुजंगमः। पिशाचो वा गुह्यकोऽपि सिद्धो वा दानवोऽथवा। न कदाचिद्समरे निःपरांभगमाप्नोति निश्चितं। चोरादिसंकटे

श्री
२८१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्येगिरिदुर्गमवर्त्मनि। द्विविधैर्वैरिभिर्जातैः कृच्छ्रे राजभये तथा। क्षुत्पीडासु भृतायस्माराराक्षससंकटे। पिशाचडाकिनीवृंदब्रह्मराक्षसपीडने। अन्येष्वपि च कष्टेषु विस्
रेत्सुमहत्स्वपि। स्मरान्वितं जपेत्सर्वविपदो ध्यानवैभवात्। एकवक्त्रां द्विनयनां द्विभुजामभीष्टधारिकाः सपादुकाः समागत्य सर्वाभरणभूषिताः। स्वसमानाभिदूतीभिः शक्ति
भिः परिवारिताः। गायंतीभिश्च नृत्यन्तीभिर्युवतमालाभिरन्विताः। ध्यायन्नभितः सर्वमाप्नुयात्षोडशापिताः। नास्ति साध्यमस्ति भुवने ध्यानादस्मान्महेश्वरि। अलंकृतहयारू
ढाः शक्तिभिश्च तथा वृताः। स्मरानना शृंगारयंतीः स्मरत्वा विश्वं वशं नयेत्। तथा विधा गतारूढास्तथा शक्तिभिरावृताः। संगीतशक्तिमहिलावृंदसंकुलमध्यगाः। स्मरल्ला
लक्ष्मीमवाप्नोति राजमान्यामतिस्थिराम्। नानाभोगसमोपेतां प्रख्यातां नैव भवान्। तथा विधतथारूढास्तथा शक्तिभिरावृताः। तथा संगीतसंसक्तशक्तिवृंदसमन्विताः।
स्मरन्भूमिमवाप्नोति राजानैव हि रिमंडलात्। एवं तत्त्रिविधध्यानात्सौभाग्यं चातुलं यशः। कदलीकाननेरम्ये निर्जने तां तथा स्मरन्। पादुकासक्तचरणां आगच्छन्तीं च श
क्तिभिः। मंडलं मासमर्धं वा जपन्विधिं ततो वसेत्। निधिं संप्राप्य भवेत् भोगी स्याद्यावदायुषं पुरा। गारामे तथा स्मृत्या निधिमाप्नोत्ययत्नतः। एवं चंपकपुन्नागनमेरुवकु
लेष्वपि तथा पर्वतकुंजेषु स्मरंस्तां वित्तमाप्नुयात्। रात्रमोधनिनो न्यस्मात्षण्मासे कृपाल्सुखी चिरं। समुद्रतीरे च रण्येषु तथा निर्जने स्मरन्। धियाप्नोत्यर्च्यरत्नानि वहू
ध्यानवैभवात्। समुद्रगासरित्तथ्य तरुवाटीषु नानातथा। स्मरन्कनकमाप्नोति वर्णाकृष्टमसंख्यकं। निर्जने विपिने स्मृत्वा प्राप्नोति महिलाः शुभाः। रूपयौवनशीलाढ्याः
प्रेमविद्याश्चतान्न्यगाः। उत्कोमलेषु स्थानेषु हयारूढां स्मरन्नरः। नृपतिं कुरुते वश्यं मनोवाक्कायकर्मभिः। सिंहपृष्ठे सुगाढारूढाः स्मृत्वा नारीनरान्नृपान्। वशीकरोति भुवने
प्राणिनश्चाथ विशेषतः। तथा तेषु तथारूढाः स्मृत्वा देवीस्तथोदिताः। वांछितं सममवाप्नोति मुक्तः स्यान्निगडादिना। शतवक्त्रां सदिग्बद्धे भेदुर्गासे चाप्युच्चान्यपि वांछितानि ति
ताताः शत्रुषु नवति स्फुरेत्। परांता न्यधायेर्यांत हृये संस्थापयेत्तथा। रथदंतिहयानां तु तिरस्करणिकायुता। प्रतिसैन्याभिमुख्येन तु तास्तु सम्यक्कमलदर्शयन्
वक्त्राद्विलितानि सालभेरीपणवमर्दलान्। आहत्य वादयन्त्यश्च गंगशंखकाहलकादिकान्। वृजेदभिमुखं वैरी धावत्यानु पराजितः। तत्सेनासंमुखीमप्यान्नजातु भवति
ध्रुवं। इति ध्यानान्यशेषाणि कथितानि तवानघे। सूक्ष्मध्यानेन सिद्धानां साधकानां फलोदयः। अत्र तस्य तद्गुणं वक्ष्यामि सर्वाभीष्टाप्तिकारकं। जाडिमीकसरप्रख्या
तेजोरूपाः स्मरन्त्रियाः। तन्मध्ये साध्यरूपं च निजवांछानुरूपकं। समस्ताभीष्टमाप्नोति शुभानपिशुभानपि। तथा सुषुम्णान्तर्विचिंतयेद्वामभागमध्ये नासिके निषेवन्
प्राप्नोति ध्यानवैभवात्। साधकश्चैतथा सिद्धस्तयोरेवाशु सिद्धिकृत्। अत्र मूलमंत्रवर्णाः स्वरव्यंजनरूपेण पृथक्कृताः। तत्र षोडशभिर्वंदसहिताः तान्नरूपांस्तु ध्यानतत्त्वा
मातृकावर्णाश्च तथैव ध्यातव्या इत्यर्थः। षोडशनित्यासु ललितायाः अंगत्वेन पंचदशनित्याः पंचदशनित्यासु परस्परमंगांगित्वेन तत्तन्मंत्रवर्णा स्वरव्यंजनरूपेण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

थकारथञ्चविभज्यरश्मित्यादिमतवर्णान्विभज्यततत्करश्मिपुंजसहितान्भावयेत्॥ ततत्फलंभवेत्॥

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ	ॠ	ऌ	ॡ	ए	ऐ	ओ	औ	अं	अः	क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज	झ	ञ	ट	ठ	ड	ढ	ण	त	थ	द	ध	न	प	फ	ब	

भ	म	य	र	ल	व	श	ष	स	ह	ळ	क्ष

इति कादिमते रश्मिक्रमः॥ अथ कालीमते रश्मिक्रममाह॥ उत्तरतंत्रे॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मनूनो ग्रस्ततेयो ग्यारश्मयो वर्णा संहतेः। देवतामंत्रयंत्राणां ज्ञायते यैः स्वरूपकं। रश्मिक्रमस्य विज्ञानान्नृणां वै न भवेन्नात्र संशयः। अकारस्य तु विज्ञेयाः पार्थिवाश्च
तुर्दश। आप्याः पंचमप्रख्याः स्युस्तैजसा दश वै विदुः। वायव्यास्तस्य संप्रोक्ताः षष्ठ्युत्तरशतं ध्रुवं। चत्वारो नाभसास्तस्याः १ तथा आकारके स्मृताः। २। चतुर्दश ततः पंच तत
श्च द्विषष्टिकं शतं। चत्वारश्चैव चत्वारः इ ई वर्णौ द्वयेपृथक्॥६॥ द्विशतं सप्तषष्ठ्युत्तरं च ततः पंच ततो दश। चत्वारश्चैव चत्वार उ ऊ वर्णद्वये पृथक्॥८॥ चतुर्दश ततस्त्वा
प्या नव षष्ठ्युत्तरं शतं॥ च ततो दश च चत्वारो वेद ऋ ॠ द्वये पृथक्॥८॥ चतुर्दश ततः पंच ततो दश ततो पुनः। षष्ठ्युत्तरशतं चैव ऌ ॡ वर्णद्वये पृथक्॥१०॥ अव
र्णस्यैव संप्रोक्ता एकारस्य च रश्मयः॥११॥ ई वर्णस्य यथा प्रोक्ता ऐकारस्य तथा स्मृताः॥१२॥ उवर्णस्य च ओकारे ऋकारस्य औ लिपेः॥१४॥ लृवर्णस्यैव विज्ञेया
अंस्वरस्य च रश्मयः॥१५॥ पार्थिवा रश्मयो ज्ञेयाः कवर्णस्य चतुर्दश। आप्याः पंचदश प्रोक्तास्तैजसाश्च ततः परं। वायव्या रश्मयः प्रोक्ताः पंचत्रिंशच्छतद्वयं। ना
भसाश्चैव चत्वारः खकारस्य चतुर्दश। पार्थिवा जलजाः पंच ततश्चैव शतद्वयं। सैकचत्वारिंशद्द्वन्तु तैजसाः पुनः संख्यकाः। वायव्या नाभसाः प्रोक्ताः चत्वारो द्व संज्ञकाः।
गवर्णे पार्थिवाः पंचचत्वारिंशच्छतद्वयं। पंचाप्या दश वायव्या व्याप्ताः दसंज्ञकाः। नाभसाश्चैव चत्वारो घवर्णे मनु पार्थिवाः। आप्याः शतद्वयं चैव प्रोक्ताः षड्
त्रिंशदुत्तरं। तैजसा दश वायव्याश्चत्वारो नाभसास्तथा। ङवर्णे मनुसंख्याता पार्थिवाः पंच नीरजाः। तैजसा दश वायव्याश्चत्वारो नाभसाः स्मृताः। पंचत्रिंशच्छतद्व
कारणस्यैव वर्णके। खवर्णस्यैव [illegible] र्णस्य गवर्णस्यैव चार्णके। घवर्णस्य ङार्णस्य ङवर्णस्यैव चार्णके। चवर्गस्यैव रार्णस्य छवर्णस्यैव ठार्णके। षतद्वयं पंच नव
त्युत्तरं डस्य पार्थिवाः। घस्यैव ढस्य संप्रोक्ताः ञार्णस्यैव च णार्णके। टस्यैव तस्य संप्रोक्ता मनवस्तस्य पार्थिवाः। पंचाप्याः एकनवतिद्विशतं वा तु वा पुनः। चत्वारो
नाभसाश्चैव दस्यैव च दवर्णके। ढस्यैव धस्य संप्रोक्ता णार्णस्यैव च चार्णके। पार्णस्य पार्थिवाः प्रोक्ताश्चतुर्दश द्वलीयकाः। पंचैव तैजसाः प्रोक्ता दशैकनवति स
प्ताः शतद्वयं तु वायव्याश्चत्वारो नाभसाः स्मृताः। [illegible] थस्यैव फस्य संप्रोक्ता रश्मयः क्रमशो बुधैः। बार्णस्य पार्थिवाः पंचचत्वारिंशा [illegible] आप्याः पंचद
शाग्नेयाः वायव्या नाभसाः स्मृताः। चत्वारश्च तथा प्रोक्ता भार्णस्य मनुसंख्यकाः। पार्थिवाश्च षट्त्रिंशत्यं च संख्या शतानि वा। तैजसा दश वायव्याश्चत्वारो ना
भसास्तथा। चतुर्दश मकारे तु रश्मयः पार्थिवाः स्मृताः। आप्याः पंचदशाग्नेया वायव्या वेदसंज्ञकाः। पंचत्रिंशत्यं च शतं नाभसाः संप्रकीर्तिताः। यार्णे चतुर्दश प्रो
क्ताः पार्थिवाः पंच नीरजाः। तैजसा रश्मयः प्रोक्ता वायव्याश्च ततः परं। पंचत्रिंशत्यं च शतं चत्वारो नाभसाः स्मृताः। रेफस्य मनुसंख्याकाः पार्थिवाः पंच नीरजाः।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सैकचत्वारिंशदनुत्तरपंचकं तैजसाः। वायव्याश्चैव चत्वारिंश्चत्वारो नाभसाः स्मृताः। वार्णस्यैव ककारस्य पार्थिवाः केचतुर्दश। सषट्त्रिंशद्दशसमाख्याता वै प्रोक्ता तैजसाः। वा
यव्याश्चैव चत्वारश्चत्वारो नाभसाः स्मृताः। मनुसंख्याः खकारस्य पार्थिवाः पंचमी रुक्माः। तैजसा दश वायव्याश्चत्वारो नाभसाः स्मृताः। पंचत्रिंशच्चाष्टशतं पकारे मनुसंख्यकाः।
पार्थिवाः पंचवाप्या वै तैजसा दश कीर्तिताः। पंचत्रिंशच्चाष्टशतं वायव्या वेद नाभसाः। वार्णस्यैव सकारस्य हकारस्य चतुर्दश। पार्थिवाः पंचवाप्या वै तैजसा दश कीर्तिताः।
वायव्याश्चैव चत्वारः। पंचत्रिंशदुत्तरं। सप्तसप्ततिसहस्रं च नाभसाः परिकीर्तिताः। लकारस्यैव लस्यैव क्षकारस्य चतुर्दश। पार्थिवाः पायसाः पंचरश्मयः परिकीर्तिताः। शैवक
चत्वारिंशत्सु सप्तसप्ततिसहस्रकं। तैजसा वेद वायव्या नाभसाश्च तथा स्मृताः। मूलाधारस्थपद्मस्य कर्णिकायां शिवात्मकः। षट्पंचाशत्किरणैश्च प्रसरद्भिर्दलोपके। आ
तः पृथिवीवर्णस्याधिष्ठानाद्दृश्यं बुधैः॥ कर्णिकायां द्विषष्टिभिः पुरैः परिवारितः। तेजोभिर्वासपत्रैश्चानलवर्णः शिवात्मकः। मणिपूराख्यचक्रस्थकर्णिकायां सम
वतः। द्विपंचाशन्मयूखैश्चामृतात्मा रवेर्मतार्णकः। अनाहताख्यचक्रस्थकर्णिकायां शिवात्मकः। बलुः पंचाशदस्त्रैश्चाव तामारुतवर्णकः। विशुद्धाख्यमहाचक्रकर्णिकायां स
मावतः। सप्तसप्ततिमयूखैश्च नाभसैः शिव एव हि। आज्ञायाः कर्णिकामध्ये मनोवर्णः शिवात्मकः। बलुः षष्टिमयूखैश्चाथ लोऽमृतमयः सदा। सहस्रारे महापद्मे कर्णिकायां स
माथ लः। षट्शताधिकसाहस्रमयूखैर्मानसैः सदा। दलैः सहस्रसंख्याकैः सहस्रकिरणात्मकैः। षट्शतैः स्वांगभूतैश्च विसर्गात्मा शिवात्मकः।
विसर्गस्थामयूखाश्च षट्चक्रस्थाश्च रश्मयः। सोमसूर्याग्निमध्यषट्त्रिंशल्लसंख्याककलात्मभिः। पंचब्रह्मात्मभिर्नालामषट्त्रिंशत्कलात्मभिः। तेजोभिर्मिलिताः संतः
प्रसर्पंतं परस्परं। वाच्यवाचकरूपेण जगत्स्थावरजंगमं। व्याप्नुवंति पंक्तिवै सर्वं सृष्टिस्थितिलयकारिणः। षोडशार्णा महाविद्या चंद्रमंडलरूपिणी। षट्त्रिंशत्तत्त्वसं
पूर्णसुधावाप्तिमयी सदा। पूर्णमंडलरूपा च सर्वतेजोमयी परा। अत्र पांचभौतिकरश्मीनां सहस्रारस्थितमानसरश्मीनां च परस्परप्रतिफलनेन षट्पंचाशत्कृतवर्ण
नां यावंतो रश्मयः संभूयते तावंतः प्रतिवर्णं रश्मयो द्वात्रिंशत्। द्वात्रिंशन्मानसरश्मिसंचयेऽथ वह्निद्वात्रिंशद्द्वात्रिंशन्मानसरश्मयः प्रतिवर्णं प्रतिफलंतीत्यर्थः।
हिशान्नवचक्रसंभूतकलानां पंचकस्य तु। एकैकस्याः कलायास्तु त्रिशतं विंशदुत्तरं। मानसमकरश्मीनां क्रमो ह्येयो मनीषिभिः। मंत्रस्य वाथ विद्याया अष्टषष्टि
तालिकाः। द्वात्रिंशद्भिर्मानसैश्च गुणिताः पूर्णमानसैः। हृतोऽपि तत्र यल्लब्धं तच्छंदस्तन्मनोः स्फुटं। शेषांकपूर्णरूपेण महाविद्या भवत्यसौ। न्यूने न्यूनांकेम
स्त्वेवं ज्ञातव्यः सिद्धिमिच्छता। अत्र यस्या विद्याया मंत्रस्य वाक्षरसंख्या जात रूपेण पृथक्कृता वर्णा यावंतो जायंते तावंतो द्वात्रिंशदंकेन गुणनीयाः। अत्र यां द्वात्रिं

श्री
२८९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शद्वात्रिंशन्मानसरश्मिक्रमत्वात्। अथ च पूर्णमानसैः षट्षष्ठ्युत्तरसहस्रसंख्याकैर्भोगहरणे न यल्लब्धं तत्तन्मंत्रस्याङ्कैर्दोहयं। तत्रापि षड्विंशतोऽधिकं च ल
ब्धं प्राप्यते तदपि षड्विंशता भागहरणेन यदुर्वरितं तच्छेद इति हेयं। तथा पूर्णमानसैर्भोगहरणाय दुर्वरितं तत् सप्तत्युत्तरपंचशतसंख्याकस्तैरपि द्वासप्ततिर्विघातित्व हेयं। तत
प्याधिकं चेदपि हेयं। न्यूनं चेत् न्यूनं हेयमित्यर्थः। अत्रापि द्वात्रिंशत्कृपस्य द्वात्रिंशद्गुणेनेन वाहितेन मानसैर्भोगविभक्तो वा हरते यदि लब्धं षड्विंशता चेत् हरणे लब्धमेव
च तत्। तत्र छेदः। अस्यार्थः। मंत्रस्य त्वविधायायाक्षराणि स्वरव्यंजनरूपेण पृथक्कृतानि द्वात्रिंशता गुणितानि पूर्णमानसैर्हृतानि शेषांकोनानि कृत्वा तल्लब्धमेव षड्विंशता
हरे छेदः प्राप्यते॥ एवं क्रमः सर्वग्रहेषु। मंत्रविधार्णरूपं तु द्वात्रिंशद्गुणितं यदि पूर्णैर्मानसैर्भोग चक्र द्वादशीकृतं वा हरेत्॥ अस्यार्थः॥ मंत्रविधायाक्षराणि स्वरव्यं
जनरूपेण पृथक्कृतानि द्वात्रिंशता गुणयेत्। तदा पूर्णैः षोडशशतानि न लब्धं ते च तद्दशगुणिते कृते षोडशशतैर्भोगमाहरेत्। अन्यल्लब्धं प्राग्वत्। श्रीविद्यायां
श्च षोडश्याः सहस्राणि च विंशतिः। षष्ट्युत्तरं च त्रिंशतं भवेयुर्नाभसो गणः। पंचोत्तरं च नवतिर्द्विसहस्रं शतान्यष्टकं। पार्थिवा रश्मयः श्चाप च द्विसहस्राणि वै वह्निः।
अष्टौ शतान्येकषष्टिः तेजसा रश्मयो ह्यपां। पंचसप्तत्युत्तरशते सहस्रे वायुरश्मयः। अष्टादशोत्तरं चैव शतं च दशसहस्रकं। मयूखा ह्यमता नो विक्ष्य संकीर्णरश्मि
कं॥ त्रिशतं च चतुःषष्टिर्विषयद्वर्णभुपार्थिवाः। षष्ट्युत्तरं शतं वाय्याः स्ताचेत स्तैजसाः स्मृताः। शतं च चत्वारिंशच्च वायव्याः संप्रकीर्तिताः। नवतं नाभसाः प्रोक्ता चतु
स्त्रिंशच्च दशतः पार्थिवा ह्यनले षु च। शतं च पंचपंचाशदाप्याश्च शतमेव च। चतुर्विंशतिसंख्याका वायव्याः संप्रकीर्तिताः। तावंतो नाभसाः प्रोक्ताः स्ततो भूवर्णसं
ये। त्रिंशदाप्याश्च वाग्नेया अशीतिश्च शतोत्तरं। वायव्याश्च चतुर्विंशत्तावंतो नाभसाः स्मृताः। सप्तत्यस्याः समुद्दिष्टाः वायुवर्णे तु पार्थिवाः। पंचविंशतिराप्यास्तु
पंचाशत्तैजसाः स्मृताः। नाभसा विंशतिः प्रोक्ता आकाशवर्णे तु पार्थिवाः। अष्टाविंशत्युत्तरं च शतं सप्तकमेव च। तैजसाः सप्ततिर्ह्या अष्टाविंशतिर्वायुजाः॥ तावंतो नाभसा ह्ये
याः संकीर्णरश्मयस्त्विमे। अत्र तत्तद्भूतवर्णस्य तत्तद्भूतांशवो निजाः। अन्यभूतोद्भवः संकीर्णाः मानसा अदित एव हि याग ऊर्ध्वाम्नाये क्रमे मानसाः सहस्राः अन्ये
संकीर्णा इति के चित्। तत्र यथा गुरूपदेशं बोद्धव्याः पराप्रासादमंत्रस्य पंचोत्तरसहस्रकं। आप्यास्ततः पंचनवत्युत्तरं च शतमष्टकं। सहस्रे नाभसाः प्रोक्ताः संकीर्णाः पार्थि
वाः स्मृताः। षट्पंचाशत्समाख्यातास्तथा तावंतस्तैजसाः। वायव्याः षोडश प्रोक्ता नाभसाः षोडशैव हि। आप्या दश समाख्याता मानसाः प्राग्वदेव हि। प्रसादे द्वात्रिं
शत्क्रमेण द्वात्रिंशत्युत्तरशतं रश्मय इत्यर्थः। परप्रासादस्य चौंगुण्या मानसांशुभिः॥ षड्विंशता हरेच्छेषं लब्धांकेन युनर्वहितं तच्छेषमेव मंत्रस्य च सो है
शा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ब्धं

वि॰ र्णव
२९०

290

यं मनीषिभिः ॥ परा प्रासादमंत्रस्य वर्णाः स्वरव्यंजनरूपेण कृताः द्वात्रिंशद्भिर्गुणिताः षट्त्रिंशता हृताः शेषं लब्धांके न हृतं तत्क्षेपं तल्लब्धांके न हरेत् लब्धं तच्छेदं हरेत्
येत् ॥ तथा कालिकायां महाविद्यावर्णा द्वात्रिंशता हृताः हृता अमावास्यैः पूर्वैः शेषं षट्त्रिंशता हरेत् शेषं लब्धांकेषु संयोज्य पुनः षट्त्रिंशता हरेत् शेषं छेदं स्तु विज्ञेयं सम्यक्कुल
लविशारदैः ॥ अस्यार्थः ॥ विद्यायाः वर्णाः स्वरव्यंजनरूपेण पृथक् कृताः द्वात्रिंशद्भिर्गुणिताः पूर्णमासान्संगुणितैर्हृताः शेषं षट्त्रिंशता हरेत् । तत्के षेतत्फलं संयोज्य पुनः षट्त्रिं
शता हरेत् । तच्छेदं छेदो ज्ञेयमिति । रससंख्याक्षिते भागा द्वौ भागो गमन तस्य वा द्वाविंशत्यग्निभागाश्च वायुभागाश्चतुर्दश । पंचविंशतिभागाश्च व्योम्नश्च परिकीर्तिताः । अष्टोत्तरं
वट्त्रिंशते सहस्रद्वयमेव वामामसारश्मयो ज्ञेयाभूतभागो ऽर्कांशाः ॥ आगुके क्रमतो ज्ञेयाः रश्मिक्रमसंदाहृतः ॥ अथ कादिमते कामेश्वर्यादिनित्याप्रयोगवि...
ता ॥ क्लीं क्लीं ऐं ब्लूं स्त्रीं पंचकामा भवंति ॥ तंत्रराजे ॥ एषां यंत्राणि सर्वाणि त्रैलोक्यक्षोभकानि वा । तानि क्रमेण कथयाम्याकर्णय समाहिता । तेषु पंचसु बीजेषु ...
त्रितैः येन येन द्वन्द्वमिश्रैः स्वरान् षोडशमायया । अष्टाविंशतिसंयुक्तं शतं तेन भवंति वै । तैर्यंत्राणि विधेयानि पंचानां क्रमतः शिवे इति ॥ अस्यार्थः ॥ प्रोक्त पं
सुबीजेषु द्वितीयबीजस्य जठरे प्रथमबीजं ॥१॥ तृतीयबीजजठरे द्वितीयबीजं ॥२॥ चतुर्थबीजजठरे तृतीयबीजं ॥३॥ पंचमबीजजठरे चतुर्थबीजं ॥४॥ चतुर्थबीजजठरे
पंचमं बीजं ॥५॥ तृतीयबीजजठरे चतुर्थबीजं ॥६॥ द्वितीयबीजजठरे तृतीयबीजं ॥७॥ प्रथमबीजजठरे द्वितीयं बीजं ॥८॥ एवमष्टौ बीजानि पुनरुक्तवर्जितानि भवंति । ए
तानि प्रत्येकं षोडशस्वरयुक्तानि कर्तव्यानि । तदा संख्यया १२८ बीजानि भवंति । एतैर्यंत्राणि विधेयानीत्यर्थः ॥ यंत्ररचनाप्रकारमाह ॥ वृत्तत्रयमध्ये षट्कोणं कृत्वा
मध्ये स्वमक्षरं । लिखेत् साध्याक्षरोपेतं षट्कोणेषु तत्सुनः । विभज्य बिंदुमायाभ्यां मध्यऊर्ध्वे लिखेत्क्रमात् । वृत्तांतरालयोर्मध्ये बीजं चतुः षष्ठ्यादितो लिखेत् । एवं यंत्रा
णि पंचसु पंचानां क्रमतः शिवे ॥ अस्यार्थः ॥ प्रथमतः षट्कोणं कृत्वा तद्बहिर्वृत्तत्रयं विधाय मध्ये साध्यनामसहितं प्रकृतिस्थं पंचकामेषु प्रथमं बीजं विलिख्य षट्सु
कोणेषु तदेव बीजं विलिख्य प्रोक्ताष्टाविंशत्युत्तरशतं बीजानि चतुःषष्ट्या चतुःषष्ट्या द्विधा विभज्य वृत्तत्रयांतरालत्रये अभ्यंतरांतराले बिंदुयुक्तानि प्रथमचतुःषष्टिबी
जानि पंक्त्याकारेण विलिख्य तद्बाह्यांतराले द्वितीयचतुःषष्टिबीजानि विसर्गयुक्तानि लिखेत् ॥ इदं प्रथमयंत्रं ॥ द्वितीयबीजेन मध्ये साध्यसहितं विलिख्य षट्कोणेषु द्वि
तीयमेव बीजं विलिख्य बहिरंतरालद्वये प्राग्वल्लिखेदिति द्वितीयं यंत्रं ॥ एवं तृतीयबीजेन तृतीयं यंत्रं चतुर्थबीजेन चतुर्थं यंत्रं ॥ पंचमबीजेन पंचमं यंत्रं ॥ इति पंच यं
त्राणि भवंतीत्यर्थः ॥ अथ पंचबीजैरेकमेव यंत्रं लिखनीयमित्याह ॥ पंचभिस्त्वेकमस्य च पात्रं सुमहदद्भुतं । द्वितीयजठरे ता पंसमाप्य लिखेत्तयोः ॥ बहिस्तृतीय

श्री
२९०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रूपेण षट्कोणेन वेष्टयेत्। चतुर्थं विलिखेत्कोणेषु षट्स्वपि पार्वतीति वेष्टयेत् एवमेतन्मंत्रं सर्वमोहनमिति॥ अस्यार्थः। द्वितीयबीजस्य क्लींकारस्य जठरे प्रथ
मबीजं ह्रीमिति बीजसाध्यनामगर्भं विलिख्य तद्बहिस्तृतीयबीजेन ऐंकारेण अधरोत्तरयोगेन षट्कोणं कुर्यात्। अत्र ऐंकारस्य त्रिकोणरूपत्वाद्बीजद्वयरूपत्रिको
णद्वयेन षट्कोणेनावेष्ट्य षट्कोणेषु चतुर्थबीजं स्त्रूंकारं विलिख्य पंचमबीजेन स्त्रींकारेण षट्कोणाद्बहिर्वेष्टयेत् तथा स्त्रींकारगर्भं सर्वं भावितं तथा कुर्यादित्यर्थः
एवं षट्चक्रालिंगनात्। अथ सप्तमयंत्रोद्धारक्रममाह॥ तस्यापि परतो बाह्ये तैरावेष्ट्य पुरोदितोदयं त्रोंतरं तु जनयेद्बहिर्मातृकया पिवेति॥ प्रोक्तषष्ठयंत्रस्य बहिर्
मंत्रयंत्रं विधाय प्राग्वत् १२८ बीजैश्चतुःषष्ट्याद्विरालिखेत् सप्तमं यंत्रं भवति। एतस्यैव षष्ठयंत्रस्य बहिर्वेष्टनत्रयांतराल द्वये प्राग्वद्बिंदुयुक्तां विसर्गयुक्तां च लिखेदिदं स
प्तमं यंत्रं भवतीति। यंत्राण्येव षोडश षट् पंच कामात्मकानि वै। तैरसाध्यं जगत्स्वेषु न किंचिन्न कदाचन। आमनुजेमनुजेशं वा महिलो वा मदाविलो। अथ पूर्वसूक्तेषु मध्यस्थं भा
वयेत्स्वेन तेन साध्यं एकीभूतं जपेद्दशाक्षराण्यपि पंचवा। तेन ते वशगाः क्षिप्रं यावज्जीवं न संशयः। तेष्वष्टमस्य मध्यस्थमात्मसाध्यं जपारुणां। तन्मंत्राणि प्रकाशेच्च तथा
रुणतरैर्धृतां भावयन्नात्मनाग्रस्तं जपेत्तान्यक्षराण्यपि। तेन ते वशगाः क्षिप्रं दद्युः प्राणानपि धनानि वा। तस्य षष्ठस्य मध्यस्थबीजं मंत्रेण वेष्टयेत्। प्राग्वन्निवसुषु मातृ
र्भावयेद्योनिमुद्रया। एतदष्टकमध्यस्थं कुंभं कृत्वा यथाविधि। तेनाभिषिंचेद्रोगापरोगदारिद्र्यमुक्तये। कुचं दत्त्वैव सिंदूरं गैरिके दरदे स्तुवा। कृत्वा च काष्ठकंभपोफल
कायां शिलासु वा मध्ये विधाय तं कृत्वा तत्रावाह्याभिपूज्यतां। कामेश्वरी तदग्रस्थो जपेल्लक्षं पयोव्रतः। तेनास्य पूर्वजन्मांतदुःकृतान्यपयांति वै। अस्मिन्नेवानिसकामी
मवाप्य सुखमेधते। नरं नारीं नृपं चान्यं नगरं चाप्य पत्तनं। देशं जनपदं विश्वं तत्र ध्येय प्रविलिख्य तत्र पूजयेदरुणैः पुष्पैर्गंधैः काश्मीरसंभवैर्गंधैर्वे धैः कदलीकुसुमशर्करया
पसादिभिः नमः। ऽलं वा तदर्धं वा सप्तवासरमेव वा। कंदर्पसमसौभाग्यो आयते नियतं नरः। सुवर्णादिषु संलिख्याद्धारणाद्धरणीतले। लक्ष्मीकांतिधरारोग्यैरायुःपूर्णो भवानुयात्।
अनाकृतैस्तु विधार्यैः षोडशस्वरयोजनात्। चत्वारिंशत्तेवर्णो जायते मंत्रसंभवाः॥ अस्यार्थः। कामेश्वर्या मंत्रस्यैकादशाक्षरस्यानावृत्ताक्षराणि अस ककलह र नत्र पमद
व इति द्वादशाक्षराणि भवंति। ते षोडशस्वरयोगे संकलतः १९२ वर्णा भवंतीति। स्वराणां सर्वतंत्रेषु योनत्वं केन हेतुना। क्रियते परमेशान तन्मध्ये कं भयसाद्यतां। स्वराः षोडश दे
वेशि व्यंजनानि तथा पुनः पंचत्रिंशत्समाख्याते तयोरन्योन्यसंगतेः। भारत्या देहमुत्तमैर्व्यंजनैः स्वरयोजनं। तस्माणयोजनं विद्धि रहस्यं परमेश्वरि। भारत्या वर्णरूपाया हलोन्
त्र समीरिते। प्राणाः स्वराः समाख्यातां विंदुसर्गेनु चेतना। अन्यान्यवयवानि स्युरन्यानि परमेश्वरि। तेन तद्युक्तिलो वर्णः प्रसीदति न चान्यथा। विंदुसर्गौ हसौ नुर्यस्यरूपस्तत्स्व
वमं। भारत्यामात्र कादेह विद्धि चैतन्यजं भणं॥ तेनतेहों नरूपास्तु मंत्रविद्यास्तथापरे॥ निःप्राणदेहवत्कार्यकरणे प्यक्षमा स्मृताः। तेन सर्वे मंत्रमयास्वरयोगाद्दीपिताः येन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२९३
२९।

मंत्राः प्रोक्तवर्णाविहीनास्तेऽश्वयोजयेत्। ते न ते बलवंतं स्युः कार्येषु च फलान्विताः। तस्मात्सर्वत्र संयोगाह्यरैः सर्वार्थसिद्धिदाः॥ एवं तैरेव जायंते यंत्राणि सकलानि वै।
द्वात्रिंशद्विविधान्यत्र वक्ष्ये तेषामनुक्रमात्। वृत्तद्वयांतः षट्कोणं कुलामध्ये त्रिजेप्सितं मायागर्भं समालिख्य वेष्टयेन्मातृकाक्षरैरिति॥ अत्रायमर्थः प्रथमतः षट्कोणं
विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं विधाय मध्ये साध्यनामगर्भं क्रींकारं विलिख्य षट्सु कोणेषु द्वानवत्युत्तरशतवर्णेषु प्रथमतः षडक्षराणि विलिख्य बहिर्वृत्तद्वयांतराले मातृकाक्षरैः
वेष्टयेदिति प्रथमयंत्रं भवति। द्वितीययंत्रस्य षट्सु कोणेषु प्रोक्तवर्णसमुदायस्य प्रथमतः षट्वर्णान्विहाय समानाक्षरतः षट्वर्णान्विलिखेदिति द्वितीययंत्रं भ
वति। एवं तृतीययंत्रादिषु च क्रमेणानुक्रमवर्जिताः षट्षट्वर्णा लिखनीयाः। अन्यत्समानं। एवं यंत्राणि ३२ जायंते तेषां फलान्याह। प्रथमे केवलकार्यसिद्धिः
तीये भूषणोदयः। तृतीये कनकसिद्धिश्चतुर्थे भूप्रातिग्रहः। पंचमे वाहनावाप्तिः षष्ठे स्त्रीवश्यमीरितं। सप्तमे भवनावाप्तिरष्टमे धेनुसंगमः। नवमे लक्ष्मी
तीये भूषणोदयः। दशमे ... शत्रुनाशनं। ... ववहारेषु घृतेषु द्धिविधेषु च। द्वादशे वेपिताप्ताप्तिः परेण रिपुनाशनं। ... त्रयोदशे
पंचदशमे वारणं हयं। एकादशे नृविजयी नरः समरसीमनि। वादेषु व्यवहारेषु ... लिखितं तत्र तत्र च। स्थापितं मंडलं ... स्वपनरात्रौ दर्शापिवा। ... षोडशे
नां नरगोमृगपक्षिणां। भुजंगमेषमहिषैराज्ञानामाशु नाशनं। ... विधं ... षोडशेन धृतेन ... मूलाद्यैर्नवा ध्यते। ततः परेण यंत्रेण रक्ष्यते नधरणीतले। रक्षा
न दृष्टिः स्यात्परेण स्तंभनं रिपोः। क्रोधवैरिमुखेगगामिनो दर्शपि ध्रुवं। ... सस्यानां च कृमिः क्लेशो शोषः स्यान्नरुहामपि। ... नामपि ... कुले हा ...
भवति सर्वत्र प्राणिनां जगति ध्रुवं। अनंतरानंतरान्यंत्रान्नान्फलकद्वयं। ... एकविंशे न यंत्रेण रोगा नीवैरिणो ध्रुवं। द्वाविंशे नगवरोगस्त
नं भवेत्। अनंतरेण यंत्रेण विरोधो भूभुजां भवेत्। राज्यसंधितले तस्य रक्षनेनाल्पकालतः। ... सप्तविंशे न तेषां तु प्रोक्तानां क्लेशनाशनं। अष्टाविंशे न यं
पार्विंशेन दंतिनां। चतुर्विंशे न वाहानां पंचविंशे न भूभुजां। षड्विंशेन ... धातूनां रोगावाप्तिर्दृढं भवेत्। ... तडागकूपवाप्यादिषु ... ततः परेण यंत्रेण वाग्मी ... कोपिजायते। ततः ऊर्ध्वं
त्रेण कुर्यात्प्राप्तिनिवर्तते। धारणा ... दक्षायादिषु ... रक्षा ... दृढं। द्वात्रिंशे तु पोतानां ... पारं
नयंत्रेण वैरिवाकृत्तं भवेत्। एकत्रिंशेन यंत्रेण वाहानां दंतिनामपि। रक्षा ... पुत्रमात्। ... पहोमादि ... चरेत्। तं च शर्करादुग्धं मधुपं कदलीफलं।
यांति वा केशाद्विविधा यंत्र शयः। ... प्रत्येकं तिथि ... प्रत्युत्पत्ति ... मारभ्य ... मातीव ... कामैश्वर्यादिशक्तीनां ... सामपि
श्रीखंडगुडनारिकेलफलं दुग्धं लाजातिसंदधि। पृथुकं चणकं मुद्गं पायसं चन्निवेदयेत्। ... दृक्कोदया ... वाणामपि। ... विद्याभक्तिमतां नित्यमभीष्टावाप्तये निशं। तत्तद्विद्या सर
दितं। आद्याया ललितायास्तु सर्वाण्येतानि सर्वदा। निवेदयेच्च तत्कृपा ...

न

श

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
२९३

क्रमैव धंतत्क्रमाणतः। संपिष्य गुलीकीकृत्य ताभिः सर्वं च साधयेत्॥ अघोर्णा तर्पणं नित्यं स्नानपानानुयोजने। पटीरसंयुतं भाले धारणं सर्वसिद्धिकृत्॥ तैलं रा
विशेषतो रक्षां कुर्याद्‌ तैलस्तु नित्यशः स्नाने पाने धारणे वगुलिकायोजने वै॥ रोगापमृत्युकृत्यादिदोषग्रहसमुद्भवाः न वाधंते तेन नित्यमर्चयेद्वत्स गेहे क्वचित्॥ ॥इ
ति कामधेनुप्रयोगविधिः॥ ॥श्रीतंत्रराजे॥ काम्यहोममथो वक्ष्ये नानाभीष्टार्थदायकं। त्रिमधूक्तैः पुंडरीकैर्होमात्‌ सिद्धिप्राप्नुयात्॥ आरग्वधैः सुराज्ञः कैरवीरै
स्तु वैश्यकं। उत्पलैर्वशयेद्‌ दूर्वां वनितां जपया कृतेः। बिल्वैर्लक्ष्मीं अथ भवेत्‌ क्रमेण भस्या व्याः कमलैर्जुहुयात्‌ केरवैर्वा हन्याद्‌ वाप्नि दरपुष्पैर्महद्यशः। चंपकैः सौभाग्यं प्रसिध्येत्‌ रक्तसो
गंधिकैर्जुहुयात्‌। तगरैर्वस्त्रसंसिध्येत्‌ पुन्नागैर्भूषणानि च। मधूकैः कन्यकासिध्येत्‌ पलाशैः स्वर्णसिद्धयः। किंशुकैरथ कावाप्येत्‌ पाटलैः पशुसिद्धयः। रक्तोत्पलैः सर्वसिध्येद्‌ हनम
यत्परमेश्वरि। अथ यंत्राणि वक्ष्यामि कांक्षितार्थप्रदानि तु। चंदनागरुकर्पूरकुस्तूरीकुंकुमैर्लिखेत्‌। स्वर्णालिखेत्‌ वा लोयंत्राण्यभीष्टावाप्तिकामुकः। सुवर्णरजतताम्रैर्लेखेभुर्जे
भूर्जपत्रके। धारणं मूर्ध्नि वाहौ वा कंठे कक्षे पकोष्ठके। निधाय कापि पूजां वा कुर्यो एवं यंत्राण्यथ प्रवतं षट्कोणं वृत्तयामध्ये कुलान्तमध्यतस्तथा। मानि विलिख्यत
मध्ये मायां साध्यसमन्वितां। विलिख्य कोणत्रितये बहिः षट्कोणेषु संलिखेत्‌। एकैकं वृत्तयाम्ये ध्येशेषाणि विसमालिखेत्‌। बहिर्मातृकया वेष्ट्य वृतं तद्विंदु
कया। एवं यंत्राणि मंत्रार्णैर्दर्शितनिर्मितानि वेत्। चरमेऽमृतेन वेष्टयेत्‌ संपूजयेच्छिवे॥ अस्यार्थः॥ प्रथमतस्त्रिकोणं विलिख्य तद्बहिः षट्कोणं वृत्तं तद्विंदु
वलयं विलिख्य मध्ये साध्यनामगर्भं क्रींकारं विलिख्य त्रिषु कोणेषु प्रथमाक्षरमारभ्य मूलमंत्रस्याक्षरत्रयं विलिख्य ततः षट्सु कोणेषु षडक्षराणि विलिख्य ततो
हिर्वृत्तवलयं तुष्टयांतरालत्रये। अंतरांतराले मूलमंत्रस्य दशमबीजं विलिख्य ततः एकादशाक्षरमारभ्य तदंतराले यथा पूर्णं भवति तथा यंच विशत्युत्तरशतमूलमंत्रार्णैः
संवेष्ट्य तद्बहिरंतराले विंदुयुक्तमातृकाक्षरैः संवेष्ट्य तद्बहिरंतराले विसर्गयुक्तमातृकाक्षरैः संवेष्टयेत्‌। एवं दशनिर्दिष्टानि मूलमंत्रार्णैः कृत्वा त्रयोदशयंत्राणि विलिख्या
वशिष्टमूलमंत्राक्षरैः पंचभिः सहामृतपंचकं संयोज्य दशभिरक्षरैः आग्नेयं यंत्रं विलिख्यामृतपंचकं षंडहीनद्वादशस्वरसंयोगेन च षष्टि वीजानि कृत्वा तानि विंदुयुक्तानि
विसर्गयुक्तानि च विंशत्युत्तरशतवर्णैः प्रथमांतराले संवेष्ट्य तद्बहिरंतराले च विंदुविसर्गमातृकाभ्यां वेष्टयेदिति चतुर्दश यंत्राणि विलिखेत्‌। अमृतपंचकमुक्तं आम्ना
ह॥ ज्या कं दावोवृ हृह्वो नमायया अमृतपंचकं। तत्पंचकस्वरैर्भेदात्‌ षष्टीतिर्मायया तथा। तथा अशीतिः ॥ लैः षंडहीनैः षष्टिः स्यान्मायया च तथा भवेत्‌॥ चमत्कारास्तु षडिति यो
ऽमृतविग्रहः तेषां सर्वत्रात्र संस्थित विनियोगविधीयते। ज्या जकारः। कं ककारः। दाव ठकारः। अंबुवकारः। हृत सकारः। जकठवसइति। सविंदुनार्णं च। माया पाविस

२३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गैणवपंचेत्यर्थः॥ षंड हीनस्वरयोगेन षष्टिविंदुविसर्गाभ्यां १२० अमृतपंचकं षोडशस्वरसंयोगेन ८० विंदुना विसर्गेण च १६० अक्षराणि इत्यर्थः॥ तथा॥ चतुर्दश
नां यंत्राणां विनियोगश्च शृणु प्रिये। वश्यमाकर्षणं चैव मारोग्यं विजयं श्रियं। रक्षणं ज्ञानमायोगो मेवमादि यथाक्रमं अनुक्रमात्। नरनारीनृपाणां च मोक्षयोगं न संशयेत्। इति॥ १
फलानि। तथा। अमृतार्णैः समूलार्णैर्लिखितानि हे तैस्तु तैः निर्मायाच्चतुर्दशार्णैः आप्पकषष्ट्याशतं न बीजरूपं चाक्षराण्येतेन चतुःशतमुदीरितं। तैर्यंत्र तु चतुर्दश यंत्राणि
शृणु प्रिये। इति। अमृतार्णाः षष्टयुत्तरशतवर्णाः १६० मूलार्णैः पंचत्रिंशत् कूटार्णैः १३५ लिखितादिति चतुर्दशानि यान्तामंत्रार्णाः एकषष्टयुत्तरशतवर्णाः १६१ सर्वं षट्पंचा
शदुत्तरचतुःशतवर्णा भवंति ४५६ तथा॥ त्रिकोणमष्टपत्रार्कं बहिर्वृत्तद्वयं तथा॥ विधाय मध्यमायास्तु कृत्वा तामत्रिकोणजां। अंतराले त्रयं स्थं च बहिः मत्राष्टगामि
दशार्णमालिखेच्च तन्मध्ये तु मातृकां। विलिखेच्चार्द्धकृतं जपसेकसिद्धानि यानि यत्। त्रयस्त्रिंशत्समं यंत्रं सशान्त्यमृतपंचके॥ अस्यार्थः॥ प्रथमतस्त्रिकोणं विलिख्य
दुपरि वृत्तं कृत्वा तल्लग्नान्यष्टदलानि विरच्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं कुर्यादिति यंत्रनिर्माय मध्ये सा ध्यनामगर्भं क्रींकारं विलिख्य त्रिषु कोणेषु तदंतराले षु षट्कूटबीजानि
ष्टदलेषु पूर्वीजानि विलिखेदिति प्रागुक्तवर्णसमुदायात्प्रथमं तच्चतुर्दशाक्षराणि विलिख्य बहिर्वृत्तद्वयांतराले मातृकाक्षरैर्वेष्टयित्वा त्रयस्त्रिंशत्तम यंत्र स्य
मूलवर्णाष्टकं मायां बीजयुक्तामृतपंचकं संयोज्य चतुर्दशाक्षराणि विधाय प्राग्वल्लेखयेदित्यर्थः॥ फलानि ३३ यंत्राणां क्रमेणाह। ज्वरे घोरे शीतिकायां तथा चतु...
स्फोटे तसूरिकायां च नेत्राभ्यां कुक्षिसंभवे॥ यक्षराक्षसगंधर्वपिशाचोरगपीडने। बालग्रहान्तौ दोर्भाग्ये च ध्यान्तवैरे पीडने। वादे वीरोन्मादके राजाक्रोधे चौरभये तथा। डा...
न्यादिग्रहैः षड्विराक्रांत्या ब्रह्मराक्षसैः प्रमेह कामला छर्दि दोषजे पुत्रिषु क्रमात्। योजयेद्युक्तविधिना त्रयस्त्रिंशादिती श्वरि। काम्यैश्वर्यादिनि त्यानां साधारणसमर्चनं
शृणु देवि प्रवक्ष्यामि सर्वागागिलयोगतः॥ तासां पंचदशानां तु मंत्रवर्णाः समीरिताः॥ शतद्वयं चाष्टमति २२८ तैश्चक्रं तत्र पूजनं॥ प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक् चतुरस्रं विरचितिमा
लिखेत्। तेन कोष्ठानि जायंते चतुरस्राणि पार्वति॥ शतं त्र्यंत्येकं षष्ट्यातेषां शानादि प्रदक्षिणं। प्रवेशगत्या विलिखेच्चा च तुरस्रं यथांतरा। पंचषष्टि सोत्सु दिक्षु प्रागादिषु च
तुष्टयं। अवशिष्टं भवेदेषु दिक्स्थे षे कीलपुत्र। मायाच्चतुष्टयांतस्थमालिखेत्कोणेषु च। एको न पंचाशत्कोष्ठेष्वेकीभूतेषु तत्र वै। पद्मं चतुर्दशदलं बहिर्वृत्तद्वयं तथा।
लिखित्वा कर्णिकामध्ये योनिमापीदरालिखेत्। दलेष्वपि तथाशक्तिं चतुर्दशसु संलिखेत्। भगमालां मध्यगतामावाह्यार्चयेद् बहिः॥ पश्चिमादिषु वाद्यांतमन्या आ
वाह्य पूजयेत्॥ यथाक्रममिदं चक्रमासं साधारणं भवेत्। मध्ये मध्ये तु या पूज्या शेषास्तत्र दलांतगा। यथाक्रमेण विद्यांताः पूजयेत् क्रमविग्रहाः॥ चतुरस्रद्वयं बाह्ये कुला

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्वाराणि दिक्षु वा। द्वाराणां पार्श्वयोः कोणेषु वै यत् द्वादश क्रमात्। ब्राह्मी माहेश्वरी द्वारे पश्चिमे सव्य दक्षिणेन। कौमारी वैष्णवी सौम्ये वाराही ऐंद्री च पूर्वके।
चामुंडा सम महालक्ष्मी याम्य वायव्य याम्यादि कोणगाः देशकालौ तथाकारशक्ते प्रोक्त क्रमेण वै॥ अथैतद्यंत्ररचनाप्रकारः। तत्र प्राक्प्रत्यगायतानि विंशति रेखाः
दक्षिणोत्तरायता विंशति कोष्ठानि कृत्वा तेषु कोष्ठेषु ईशानागतकोष्ठमारभ्य प्रवेशतया आदक्षिण्येन पंचदश नित्याक्षराणि प्रोक्तानि पल्लवयुक्तरसंत द्व्यसंख्य
कानि विलिख्य अवशिष्ट पंचषष्टि कोष्ठेषु प्रागादि दिक्षु कोष्ठचतुष्टय कोष्ठचतुष्टय क्रमेण षोडश कोष्ठानि मार्जयित्वा तेषु साध्यनामगर्भं ह्रींकारं प्रति दिशं वि
लिख्य मध्ये अवशिष्टान्येकोनपंचाशत् कोष्ठान्येकीकृत्य सकर्णिकं चतुर्दशदलकमलं कृत्वा तद्बहिर्वृत्तद्वयं निधाय कर्णिकामध्ये त्रिकोणं विलिख्य तन्मध्ये
ह्रीमिति बीजं विलिख्य दले च पिमायाबीजं विलिख्य बहिश्चतुरस्रद्वयं चतुर्द्वारयुक्तं कुर्यात् इति यंत्रं विलिख्य मध्ये मणामालां भ्रा या हा चतुर्दशदलेषु पश्चिमादि
वामावर्तं नित्यक्लिन्नादि विचित्रान्ताश्चतुर्दश नित्याः आवाह्य पूजयेत्। अत्र मध्ये या नित्या पूजयेत् तत्परतो नित्यामारभ्य चतुर्दश नित्याः पूजयेत्। तद्बहिश्चतुर्द्वा
रपार्श्वेषु ब्राह्म्यादि दिशक्तीः संपूज्य आग्नेयादि कोणेषु देशकालाकारशक्तीः संपूजयेत्। यथा पूजयेत् श्लोकरूपेण तु प्रोक्तरूपा श्लोकपडे नाउपचारैरासवै
र्मांसैः सुसंस्कृतैः अपूपैः पायसैर्दुग्धैः सुश्रितैः सितसंयुतैः कदलीपनसाद्यैश्च फलैर्मधुमिरैर्वा। नैवेद्यैः प्रीणयेद्देवीं नत्यगीतादिभिस्तथा।
रात्रं च पंचरात्रं तु सप्तकं। नवरात्रं तथा पक्षं मासं संपूर्णादिकं तु वा। वर्षं वा फाल्गुनां तं वास्या समस्तार्तिनाशने। ग्रहाणां प्रातिकूल्ये षु दीर्घरोगेषु केषु
नामथोत्पाते त्रिविधे लमिचारके। क्षयरोगे विजयप्राप्त्यां दुर्भिक्षे शत्रुपीडने। कंठ्यपुष्पान्यपुष्पोरपुष्पजैः सर्वकामदा। पीठं वा तु समं कृत्वा वेदिकां मंडपेषु वा
दारिद्र्ये कृत्वैतत्प्रोक्तरूपं चप्रोक्तद्रव्यैस्तथार्चयेत्। नमेरुचंपकाशोकपुन्नागबकुलं बुजैः मल्लिकामालतीजातिशतपत्रोत्पलादिभिः। सुगंधिभिस्तथान्यैश्च पूजयेच
र्मासामानसः। एतद्विद्याभक्तयुपास्तियुतानन्यांश्च पूजयेत्। अथान्यद्विदेवशिवक्रमजुतदर्शनं। यो न्यासेन कारयेत् वनितागर्भपर्वत वज्रकं। षड्विंशांगुलमानं
न कृत्वा योनिं समतलं। तत्र अंगुलमानेषु सूत्राण्येकादशार्पयेत्। तेनात्रयोन्यो जायंते त्रिकोणानि शतनासरं। वलारिंबवलारितेषु मंत्राक्षराणि तु। आदक्षिण्य
प्रवेशेन विलिखेत्तु निरंतरं। मध्ये वशिष्टनवके नववर्गसमन्वितं। नाथान्तवलिखेत्पश्चात् साध्याख्यां कर्मसंयुतां। सर्वत्र विलिखेत्प्रोक्तमय आवर्तेन तु।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२९३
293

अर्धरात्रे तु तां साध्यां स्मरमदनवह्निना। दह्यमानां हृतस्वांतां मस्तकस्थापितांजलिं। विकीर्णकेशीमालोललोचनामरुणांशुकां। वायुप्रेरितयताकास्तंभयेयमकोलेव
रां। विवेकविधुरां मत्तां मानलज्जाभयातिगां। चिंतयन्नर्चयेन्मंत्रमध्ये देवीं दिगंबरां। जपादाडिमबंधूककिंशुकाद्यैः समर्चयेत्। अन्यैः सुगंधिशेफालिकुसुमाद्यैः सु
गंधिभिः। त्रिसप्तरात्रादायाति प्रोक्तरूपा मदाकुला। यावज्जीवं शरीरपातं सा छायेवानुगामिनी। प्रयोगस्त्वयं॥ ॥इति भगमालिनीप्रयोगः॥ ॥अथ नित्यक्लिन्नानित्या
याः प्रयोगविधिः। तत्र श्रीतंत्रराजे। विद्यायाः साधनं सम्यक् समीहितफलप्रदं। शृणु देवि प्रवक्ष्यामि प्रयोगार्हो यतो भवेत्। जितेंद्रियो हविष्याशी त्रिसंध्याचरितो
भवेत्। प्राग्लक्षं तद्दशांशं कुर्याद्धोमं च तर्पणं। मधूकपुष्पैर्मध्वक्तैर्होमाल्लक्ष्मीमवाप्नुयात्। तथैव केरवै (रक्तैः) वकुलोत्थैरथापि वा। चंदनं दनकस्तूरीवासितैस्तर्पयेच्छ
लेः। ततो विद्याप्रयोगार्हो नित्यार्चानिरतस्तथा। सहस्रजापी तद्भक्तः कुर्याद्दुष्कं वचनान्यथा। पद्मैरक्तैस्त्रिमध्वक्तैर्होमाल्लक्ष्मीमवाप्नुयात्। तथैव कैरवैर
के रंगनाः स्ववशं नयेत्। समानरूपवत्साया याः शुक्लायाणापयः स्नुतैः। मल्लिकामालतीजातीशतपत्रैर्हुतैर्भवेत्। कीर्तिविद्याधनारोग्यसौभाग्यविजयादिकं।
आरग्वधप्रसूनैस्तु क्षौद्राक्तैर्हवनाद्भवेत्। स्वर्णसिद्धिस्तं भवं शत्रोर्नृपादीनां कुघोषिय। आज्याक्तैः करवीरोत्थैः प्रसूनै रक्तगौरकैः। नगरत्वं वराणि वनिता भूपा
मात्यवशं तथा। भूषावाहनवाणिज्यसिद्धयश्चास्यवांछिताः। लवणैः सर्षपैर्वारितैर्वाथ होमस्तत्तैलाक्तैस्त्रिशाम्ध्वेलानयेद्वांछितां वधूं। तैलाक्तैर्गुग्गुलक
ष्ठपुष्पैर्निशांतरं। मासाद्रोति स्त्रीप्राप्तिर्ज्वरेण भवति ध्रुवं। आरुष्करघृताभ्यक्तैस्तद्वीजैर्निशि होमतः। आरुष्करघृतं। भल्लातकतैलं। तद्वीजैः भल्लातकबीजैः।
शत्रोर्देहे व्रणान्ति स्युर्दुःसाध्यानि चिकित्सकैः। गतेरेव दलितांगस्तु रिपुर्याति यमालयं। तथा तत्तैलसंसिक्तैर्वीजैरंकोलकैरपि। मरीचैः सर्षपाज्याक्तैर्निशि होमान्मुमा
सतः। वांछितां वनितां कामज्वरार्तामानयेद्ध्रुवं। मरीचैः सर्षपोपेतैः सप्तरात्रं हुतैर्निशि। धैर्यमानकुलैर्नित्यदुःप्राप्यामानयेद्वधूं। अन्नाद्यैर्हुत्वा नित्यशतमष्टोत्त
रं तु वा। तेनान्नपूर्णो भवने भोक्ता च भवति प्रिये। शालीभिराज्ययुक्ताभिर्होमाच्छालीमवाप्नुयात्। मुद्गैर्मुद्गं घृतैराज्यमिष्टैरिष्टं हुतैर्भवेत्। साध्यक्षेत्रवृक्षसंभूतां मिष्ट
पादरजः कृत्वा। राजीमरीचिलोणार्थ पुत्तलीं तु कुर्यान्निशि। प्रपदाभ्यां वर्जं घाभ्यां जानुभ्यामूरुयुग्मतः। नाभेर्हृदयाद्विन्नासिकाकंठतस्तथा। शिरसा च सुतीक्ष्णेन
क्लिन्ना शस्त्रेणैकमात्रं। एवं द्वादशधा होमान्नरनारी नराधिपाः। वश्या भवंति सप्ताहाज्ज्वरार्ताश्चास्य वांछया। प्रयोगोऽति निधनं वास्य वांछयाऽन्यथा गतः। अथ साध्य
नक्षत्रसंभूतविष्टसाध्यपादरजः धूली राजीमरीचलवणैः एभिः पंच द्रव्यैः कैव पुत्तलिका। प्राकृप्रयोगोक्तप्रकारेण कृतप्राणप्रतिष्ठा प्रपदाभ्यां जंघाभ्यां

श्री
२९३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जानुभ्यां २ ऊरुभ्यां ४ नाभेरधस्तात् ५ हृदयान्नाभिपर्यंतं ६ कंठतो हृदयपर्यंतं ७ शिरः ८ एवं आकुलाष्टकं । तथा । पिष्टेन शुद्धपुष्केन मरीचैर्जीरकै
र्युतां । कृत्वा पुत्तलिकां साध्यनाम पुत्रकामथो हृदि । सनाम होमसंपात घृते संपाद्य तां पुनः स्पृशन्निजकराग्रेण सहस्रं प्रजपेन्मनुं । अभ्यर्च्यैतन्न पु
त्तामथ कं भक्षयेत्तद्वियाजपन् । नरो नारी नृपो वा स्तस्य वश्याः स्युर्मरणावधि ॥ अस्यार्थः प्राग्वत् कुडुपुक्तं तंडुलपिष्टमरीचजीरकैः पुत्तलिकां कृत्वा तस्या हृ
दि साध्यनाम विलिख्य कविदग्धिं संस्थाप्य साध्यनामविदर्भितमूलमंत्रेण घृतेनैव सहस्रं कृत्वा दृष्टलग्नां कविक्राद्ये कृत्वा तत्संपाताज्ये मूलमंत्रं जपन् तां
पुत्तलिकां पक्वान्नवत्संपाद्य पुनर्निजकराग्रेण तां स्पृशन् मूलं साध्यविदर्भितं सहस्रं जपित्वा तस्यां देवतामावाह्याभ्यर्च्य पुकं मे वशमानय अमुं देवतां पादुकां
पूजयामीति प्रस्तावरणे शक्तिसंपूज्य धूपदीपादिकं सर्वं प्राग्वत्समाप्य प्राक्प्रोक्तसंपाताज्यसहितां तां मूलं जपन् तद्वियाभक्षयेदुक्तफलं भवति । तथा तैर
पिष्टैर्वर्तितं कृत्वा तन्मध्ये तस्यास्साध्यनाम स्फुटं कृत्वा प्राग्वत्संपाद्य भक्षणात् । वश्यास्ते वत्सरं भयुस्तन्नामार्णान्वितैस्तथा कृत्वा विपाग्यत्वादं सुवश्यंते तां
स्तदर्धकं । अस्यार्थः प्राग्वत्पिष्टैर्वर्तुलाकारं मुद्रं कृत्वा प्राग्वत् भक्षयेत् । वत्सरमात्रं वश्या भवेयुः अथ साध्यनामविदर्भितं मूलं जपन् प्रोक्तविधिं विनालि
षण्मासं मध्ये वश्या भवेयुः तदुत्तरं पुनः कुर्यादित्यर्थः । तथा नारिकेलफलांभोभिस्तर्पणाद्वनिता वश्याः कर्पूरवासितैस्तोयैर्मनुष्याः सुवंशोत्थिताः गव्याल्ल
वणांभोधिजलैः सर्वे स्युः किंकराः । तथा लवणयुक्तेन तोयेन वनिता वशाः । गुडेन वारिणा मासं तदर्धं समराजकं । तत्पिये वाम्यनाम्ने वसतस्य स्याद्वशीजैः ।
केतकैर्वासितैरिंदुमुक्तैः कलफलोदकैः । तर्पणाद्वनिता वश्या दद्युः प्राणान्निजं धनं । नमेरुवासितैस्तोयैस्तर्पणात् भूमिपा वशाः । चंपकैर्वासितजलैस्तर्पणं भानुमा
नं । पाटलीशतपत्राभ्यां वासितैस्तर्पणांजलैः । सर्वलोकचमत्कारकारी भवति निश्चयः । कस्तूरीवासितांभोभिस्तर्पणं सर्वसिद्धिकृत् । इंदुचंदनसौरभ्यवासितैस्तो
यतर्पणं । वांछितार्थसुसंसिद्धिं मंडलात्कुरुते ध्रुवं । सकुंकुममिश्रजलैः राज्यधनधान्यादिभिः श्रियं । गुडमिश्रजलैः तर्पणं विघ्ननाशनं । बिल्वफलरसोपेत
जलैर्दूर्वायतर्पयेत् । उष्णोदकैः समरीचैस्तर्पयेद्वैरिमृत्यवे । केवलेनोदकेनैव स्नानीवज्वरसमुद्भवः । निंबपत्ररसोपेतैरंकुमिस्तर्पणादिबीजं । जायते मोमवपि
स्पंदेवते नाशमाप्नुयुः । तथैवोष्णोदकसलिले तर्पणाद्वैरिणामपि । [illegible] मरीचित्रासादिभिर्दोषैरोदनैः । [illegible] शमाप्नुयुः स्वपक्षे पंः । अथ यंत्राणि देवशिरसि [illegible] कार्य
दानि वाच्यैः कृतैः सिद्धयो हस्ते भवंतीति भगवानादिवो । षट्कोणं च त्रयो मध्ये कृत्वा वर्तं सनामकं । विद्यादावर्णलिखेत्तद्वितीयादीनि षट्क्रमात् । षट्सुकोणे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

षुविलिखेत्षिट्कर्णे चतुष्कं यं। वृत्तयोरन्तरालो दिक्षु लिखेत्कोणान्तराले तत्संभूताक्षराणि क्रमशो दश द्वित्रिक्रमेण तु। एवमेकादशविधं मध्ये न्यस्य कोणान्निवेशनात्।
भूताक्षराणि प्रत्येकं योगात् यं वशतान्विति। पंचवक्त्र परमेशानि भृगुतानियथाक्रमं। एषु सर्वेषु तत्राद्यैव तत्तं क्रमात्। कोणे विलिखेदमितः पश्चाद् द्विनियोगमथोच्यते। व
श्यं त्रयं तथा कर्षणं द्वयं शांतं द्वयं तथा। मध्ये नामाक्षरन्यासभेदात्तदेकं तु ते। एवं तत्र द्रफलस्तु सप्तविंशतिधा भवेत्। शेषाणि प्रयुद्वशिक्रमेण विनियोग ततः। स्त
म्भनं मोहनं पश्चाद्विद्वेषोच्चाटनं तथा। मारणं व्याधिभिः क्लेशः कुजोन्मादकरं तथा। गजाश्वोष्ट्रखराणांच रक्षा महिषमेषयोः। गवां नराणां नारीणां विजयः समरे द्वि
द्वन्द्वयुद्धे तथा वादे व्यवहारेषु सर्वतः। धूतेगरक्षा नगरग्राममंडलगा तथा। इति॥ अस्यार्थः॥ प्रथमतो वृत्तं विधाय तद्बहिः षट्कोणं विलिख्य तद्बहिर्वृत्तत्रयं विलि[ख्य] ये...
ध्ये लिख्य क्लिन्नादि विद्याक्षरैकादशसु प्रथमबीजं साध्यनामयुतं विलिख्य षट्सु कोणेषु द्वितीयबीजादि षड्बीजानि विलिख्य अवशिष्टाणि चतुर्षु ये... र
हिर्वृत्तद्वयान्तराले चतुर्दिक्षु विलिख्य तद्बहिरन्तराले तत्तत्कार्यानुगुण्यभूतानि दशकं द्वित्रिद्वित्रिक्रमेण चतुर्दिक्षु विलिख्य तद्बहिः पुनर्वृत्तं कृत्वा तदन्तराले मातृ... आदि को।
स्येदिति प्रथमयन्त्रं॥ द्वितीययन्त्रे मध्ये मूलमन्त्रस्य द्वितीयाक्षरं विलिख्य शेषं प्राग्वल्लिखेदिति द्वितीयं यन्त्रं भवति। एवं तृतीयादिबीजानां तृतीयादीनि यन्त्राणि भूया
ति। एवमेकादशयन्त्राणि जायन्ते। एवमेकादशयन्त्राणां सप्तविंशतिप्रयोगा भवन्ति। यथा॥ त्रिविधवश्यस्य प्रथमयन्त्रं। द्विविधविद्वेषे द्वितीययन्त्रं। द्विविधशान्तौ तृतीयन्तु
अन्येषामपि यन्त्राणां प्रतियन्त्रं स्तम्भनादिप्रयोगत्रयं प्रयोगत्रयं द्रष्टव्यं॥ मध्ये साध्याक्षरलिखनभेदेन प्रयोगभेदस्तत्तत्कार्यानुसारिभूतानि दशकलिखनभेदश्च ज्ञातव्य
इत्यर्थः॥ अथ यन्त्रान्तरोद्धारमाह॥ विद्यायां पुनरुक्तानि हित्वा वर्णानि तान्यपि। एकादशसु तैः प्राग्वत् स्वरयोगान्महेश्वरि। षट्सप्तत्याशते प्रोक्तं वर्णानां मन्त्रगाणितो।
प्रोक्तयन्त्रेषु विलिखेदेकादशविभागतः। मातृकां विद्यया वेष्ट्य कुर्यात्तन्नामयोजितं। षोडशानां च यन्त्राणां विनियोगमथोच्यते॥ अस्यार्थः॥ मूलविद्यायां पुनरुक्तवर्जिता
न्यनावृत्तान्यनावृत्ताक्षराण्येकादश भवन्ति। हरनतयकलमदवसइ इति। एते षोडशस्वरयोगेन षट्सप्तत्युत्तरशतं १७६ वर्णा भवन्ति॥ प्राग्वदेषु वर्णेष्वेकादशैकादश
वर्णानामेकैकमेकं यन्त्रं विलिखेदेवं षोडशयन्त्राणि जायन्ते॥ तेषां फलान्याह॥ प्रथमे तु यन्त्रे लक्ष्म्यकास्ववशं नयेत्। तथैव तासां मार्जविश्रमस्येहैकधारणेन स्वस्त्रावशं तु
तेनैव कुर्यान्मन्त्रं जपन् ध्यायात्। तन्मयीं भावयेत्कन्यां धूपं संजेरसैर्देहतः। आविष्टेतं समभ्यर्च्य प्रोक्तैस्तैरुपचारकैः। पृष्टे त्वा वांछितानर्थानाचष्टे सा तन्त सन्तदा। ततोऽभ्यर्च्य तोन
नायोज्यतां तं दात्मा भवेद्ध्रुवं। तासामावेशमध्येऽश्रमये दस्य धारणात्। द्वितीये तु यन्त्रेण कर्पटे गैरिकद्रवैः। लिखिते जनयेत्क्षिप्रं प्रतिवादिजनं तरा। स्तम्भनं तस्य नि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वर्तिमति स्फोटोपितलक्षणोत्॥ सप्तधाक्रान्तिकोपि योगः शुक्रास्यो लोललोचनत्रविलोकयेद्दशदिशं स्पर्शः तेउडुः पलायते। पतेशपादयोः क्षिप्रं तितो स्त्री
तिलयावदत्रा। तृतीयेन त्रिशापिष्टतोयेन लिखितेन तु। कर्परे खर्परे वापि स्थापितेनो द्रुतं भूतले। तुल्यधाराप्यादि त्रैधितैः संभयेत्सुहृद्रिपोश्वरो बंगाति भृत्तिं जि
को समरे सर्वमेव च। आयांतमग्रतो राज्ञो मार्गमध्ये खनेदिदं। बलिं दद्याच्चतुर्थ्यां तन्नक्षत्रो क्रययापुनः तेन तत्र तनाश्रयाद्गणागतं तत्स सुधर्मा। भीमा तत्रान
रखाजानुघर्तयंत्रवेभयात्। चतुर्थेनारि नक्षत्रवधोश्यफलकातले। लिखेत्तन्त्रपुरो केन स्थापितेन पुरे रिपोः नाशमेति रिपुः कुकुं वैरिरोगादिसंभवैः। नते पुते पुत्रयोगे
पु कुर्यात्क्षामथा तनः। पंचमेनाथ षष्ठेन सप्तमेनाष्टमेन च। नवमेन च कुर्वीत रक्षां राष्ट्रपुराजये। प्रागादिषु चतुर्दिक्षु च कोणादिष्व स्वदिक्ष्वपि। मध्ये च स्थापयेद्यं
त्रं तान्त्रपदेषु कीलितं। क्रमेणानवमे मध्ये स्थापये दुष्टे योगात्तन्त्र स्वराष्ट्रनगरराजगृहे प्रोक्तक्रमात्। तन्नत्रा तेन वैरिकृताः कृत्याः प्रयोगाः क्रूरविग्रहाः नवेषुमंत्रा अस्य
कास्तेनाशयेतिप्रयोजकं। दशमं राज्ञे लेपदृविलिख्य कवचे दधत्। रणे वीरः प्रविश्याशु नाशयेद्द्रावयेत्ततः। एकादशे निशातोयपिष्टगैरिकलेखनात्। कर्परे स्था
पितं शीघ्रं शमयेद्भूभृतां रणं। द्वादशेन तु काश्मीरलिखितेन धृतेन तु। भूर्जपत्रपटे सम्यक् सर्वरक्षा भवेन्नृणां। त्रयोदशेन यन्त्रेण तालपत्रकृतेन तु। तालकेन सकुङ्कु
स्थापितेनार्पितेन च। गृहरक्षा भवेद्व्याधिचौराग्निहभुजंगमात्। राजतो वैरितो वापि व्याघ्राद्यक्षुद्रादितस्तथा। चतुर्दशेन यंत्रेण भूर्जपत्रस्थितेन वै। धृतेन कामिनी गांगसो त्रिशं
मतुलं भवेत्। तथा पंचदशेनापि स्वर्णपट्टधृतेन तु। वंध्यास्तु लभते पुत्रं गुणाढ्यं कंदीपे जीवितं। षोडशेनाक्षरूपेण सा पिपिबेत्कंधृतेन वै। स्वपत्नी घापि कांतेन सर्वेरं
तवल्लभा। भूर्जस्थेन धृतेनैव सर्वथाप्यपि सर्वदा। रक्षा भवति भर्त्तां सा राजचौराग्न्यहादितः॥ ॥ इति निःसकलित्राप्रयोगविधिः॥ ॥ अथ मेरुतन्त्रोक्तप्रयोग
तत्रश्रीतंत्रराजे मस्ताना मौनी पयोभक्षः प्रजपेन्नवलक्षकं। तद्दशांशं कुत्र दग्नो त्रिमध्वक्तैः कुशोदयेन नागवल्लीदलैः प्रयेत्। पदुर्वं दनवासितैः। अर्थ्येषु त्रिसशोदवीर
जपेदपि। ततः सगुरुलोद्दिष्टप्रयोगान्विधिना चरेत्। अन्यथा निःफलं भूयात्तत्रपुत्तलेनं निहंति वा। द्वितीया द्वे स्त्रिवि बीजैः षष्ठेन च समीरितं। ध्वनिर्महानथ
त्रिभिरं स्य दृष्ये च वा षट्कोणं चतुर्युग्मं चक्रं लात मध्यातो लिखेत्। द्वितीयार्ले साध्यपुत्तकोणेष्वन्यत्रयं लिखेत्। अधरे षु समायाति तानि लेख्यानि सर्वदा यत्नयोः
तराः साध्यसमेतैः पवनाली कैश्चसंवेष्टितानि संजयपरिपोरघमराशिगे। स्मशाने स्थापयेत्तत्र लग्नेविद्वेषणं भवेत्॥ अस्यार्थः॥ षट्कोणं चैकं लिख्य तत्र द्वि द्वि तद्वयं वि
धाय मेरुं ज यामूलं नवार्णस्य द्वितीयाक्षरं साध्यनाम गर्भं ममुकामुकयोर्विद्वेषणं कुर्विति यो मध्ये विलिख्य तृतीयं चतुर्थं षष्ठं बीजत्रयं विंदुयुक्तं षट्कोणास्थाप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्णव
२९५
295

रितन्नकोणत्रये विलिख्य तान्येव त्रीणि बीजानि वह्नेः कोणस्याधस्तान्कोणत्रये विसर्गेषु कान्ति विलिख्यात् दन्तयोरंतराले वा पुवर्णे दशके न स[...]ध्यनाम गर्भे व-
वेष्टयेदुक्तफलदं भवति ॥ तथा निंबपत्ररसैः पिष्टस्मशानांगारलेखनात् । यद्वा खुचिवतन्ल हस्त्र दूषजापतः पृथक् मार्जारः आखुर्मेषकः ह्रपिवक्रे वा विलि-
रक्त यंत्रं गोमुखलवविसमालिख्यं च संशांते पूर्वेस्मिन्नुत्तरे रिपोः उत्तराधरमाधाय शिलाधः संध्ययोर्जपेत् । रिपोरुत्तरदिशि अथवा पूर्वदिशि वा उत्तराधरं तु
रिष्टादधस्तात् शिलाद्वयमित्यर्थः । संध्ययोः प्रातः सायं जपित्वा प्रोक्तसंख्यं च जपेत्तं प्रतिवादिनं । प्रोक्तसंख्यं सहस्रं । एतन्मुखावलोकेन प्रतिवादी हन्ता
धमः निकृन्तरः पलायते जितास्मीलुवदन्तु वा ॥ हरितालेन पिष्टेन निशारसयुतेन तु । विलिखेद्दूर्वादवितये यन्त्रमुक्तक्रमेण वा रुरुचर्मणि तद्दुक्तमिलितं ताडि-
रिहा । प्रोक्तकाले खनेद्दुष्टकर्म पूजाजपान्वितं उच्चाटयेद्रिपूनासान्नियतं यन्त्रवैभवात् । नृचर्मणि वा तद्वक्तमिलितं तत्स्मशानके । पूजाजपक्रमोपेतं नि-
दुक्तकालतः मासेन याति वैरी तु दाहज्वरयुतो यमं । तृतीयं मध्यतः कृत्वा लिखेत्तं राज्यरितो लिखेत् । तृतीयं प्रोक्तबीजवन्तुष्टयमध्ये तृतीयं बीजनाम सर्थः सा ओं क्ष
योनेस्तुवितमधूच्छिष्टेन पीडितं । स्मशानभस्ममिलितं निक्षिप्तं जष्टकूपके । प्रोक्तकालसमीपे तं नाशयेद्धवलिंलेरिपुं । तद्देवगवह्निमूलेन पिष्टेन मनुमापुडा
लिखितं गोलविक्षिप्तं तुल्यामुपरि वह्निज्वालालिलितेनानिशं मासादग्निना गोपतेद्रिपुः । तृतीयचतुर्थमध्ये तृतीयबीजनाबाधितेरितरे रयि उल्कूक का, कप क्षा भ्यां
प्रथमोक्तवसं लिखेत् । गर्दभलविनिहतं ह्याला कुंडमध्ये तद्दूर्धतः साध्यवहं धनेव क्लीं बीजे तन्नमन्त संभवेः कटुतैल चुते हुं मा अतारिम्पुयते पुष्पां । ला ओं सं यक्ष्मं
लं तु प्रोक्त यंत्र समन्वितो । खरस्नायुभिराबद्धं खातेर्वैरिपुरे निशि । सप्तैतदष्टमासान्तं तपरं पितृ कानने । काकोलूकपक्षकश्येनकंककृतिरपादयोः विलिख्यं यं
त्राएणु कानि प्रतवीरे निवध्यात् तत् । खनेमंगलवारे तु प्रोक्तकाले वतुष्पथे । त्रिसप्ताहाद्भुजे वैरी स्या दुन्मत्तो दिशो दश । तामे यत्तत्तचर्मस्थं तद्दले वसुविस्थितं
शमय कृतमलोष्ट्रगोखरोष्टा जसैरिभान् । सप्ताहान्नदूयान्मासान्नियतं यंत्रवैभवात् । तत्कांतिभूर्णुदेवे श्रियं च ध्यानाभिषेकतः । तन्मंत्र च वर्णं यन्त्रे श्रिया
मंत्रार्थवैभवाः । पद्ममष्टदलं कृत्वा मध्ये लाद्यं समानकं । लिखिला पत्र सुपत्रे षु वलुष्कं तु तद्धि लिखेत् । बहिर्वेत्तां तराकुर्यामान्त काक्षरवेष्टनं । प्राणु के रेवतद्वयैः
संपूज्य विनियोगतः न तत्र क्लेश विनाशः स्यात्तथा मंत्रानुभावतः ॥ अत्र त्रित्रि हयं त्रोक्षर येनुष्टयेविहायावेरिताक्षरपंचकमध्ये प्रथमं साध्यनाम गर्भं कर्णिका

श्री
२९५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यामले वसुपत्रं द्विरष्टसाध्यदलेषु लिखेदित्यर्थः। विजयं समरे राज्ञां शत्रूणां वैरिविनाशनं। मंत्राक्षराणि प्रत्येकं योजयेत्षोडशस्वरैः। तेन मंत्राक्षराणि षुः संख्यया चतुःशतं पुनश्चत्वा
रिंशच्च वर्णानि तैर्थ त्रस्थानंश्च णु। अत्र मूलमंत्रस्यानावृत्ताक्षराणि करंभज छ जस वह इति नवाक्षराणि षोडशस्वरयुक्तानि चतुश्चत्वारिंशदुत्तरशतं १४४ भवंति। तथैव मेन सर्व
त्र समरे विजयो भवतीति क्रमं ब्राह्मा कूर्मरक्षिणो दक्षकुर्यां दुरवास्त्र्या दशांते नतावंति कोष्ठानि सम भवंति समंततः। कूलाघ्रास्तेन ततो बाह्यवृत्तयुग्मं तत्र लिखेत्। अक्षराणि
शिवा वसुनिर्दस्यं तमनुक्रमात्। तत्र मंत्रार्णे कोष्ठं पुनर्वसुरात्र्यां समालिखेत्। यस्मिन्यस्मिन्कोष्ठे नावृत्ताक्षरं पतितं तस्मिंस्तस्मिन्कोष्ठे साध्यनाम लिखेदित्यर्थः। बहि
रष्टसु कोष्ठेषु द्वितीयार्णादिषु लिखेत्। मूलमंत्रबीजानीत्यर्थः। अंतरालेषु लिखेदादौ वृत्तद्वयांतराले नाम्नेव मातृकाख्याभिर्विदर्भितमथो लिखेत्। बहिरष्टकोणांतरा
लेषु आद्याक्षरं प्रणमेव लिखेत्। तद्बहिर्वृत्तद्वयांतराले मूलमंत्राक्षरं विदर्भितमातृकाक्षरैर्वेष्टयेदित्यर्थः। एतत्पटे समालिख्य धत्ती कृस्य रणो धाममादशोप्येते नरि[illegible]
वः पलायंते दिशो दश। प्रणमेयुर्नृपा लक्ष्मीः प्रावतीक सतत क्षणात्। तदेव वैरिशिविरे निखने दुदयशनेः सद्यस्तन्मो न्यकलहान्नाशमेति सुनिश्चितं। तदेव स्वपुरमध्ये
स्थापयेद्विजयाणोदये। पराभिचारकृत्यादिदुरितानि नत्रवै। त्यांस्य शेतिपुरोतः स्थापयेत्र राकानुभावतः। तद्यंत्रं ताम्रपट्टे तु विलिख्यार्चयेत्तलुनः। स्थापयेत्साध्यभूमौ तु रे
कादशासमुद्रामे गजवाजिगृहे स्वस्य भांडागारे स्वमंदिरे। उवा। अंततः पुरनगर्यास्तु दिक्षु मध्ये वलतत्वनेतायत्र संस्थापितं यंत्रं तत्राखिलेनिसशोन पः कारयेत्तेन तत्सर्वं शा
श्वतं वश्य भवेत्। बीजानि तानि प्रत्येकमष्टपत्रसरोरुहे। मध्ये दलेषु परितो लिखेदेकैकशः क्रमात्। बहिर्मातृकया वेष्ट्य संजप्याभ्यर्च्य निलशः स्वजन्मर्क्षादि मध्ये केकु
र्यात्कांतिमनुक्रमात्। यन्नक्षत्रे भवेद्दुस्य ग्रहेणो राजतोपि वा रोगतो वैरितो वापि लिस्त्रिंस्तेन न्यथाम्ययेत्। अत्र यंत्रांतरमाह। बीजानीति। अष्टदलकमलं विलिख्य मध्ये प्र
थमबीजं साध्यनामगर्भं विलिख्याष्टसु दलेषु द्वितीयाद्यष्टबीजानि विलिख्य बाह्ये वृत्तद्वयांतराले मातृकाक्षरैर्वेष्टयेत्। एवं द्वितीयाक्षरं मध्ये चेद्द्वितीयं यंत्रं भवत्येवं नव
यंत्राणि भवंतीत्यर्थः। तथा। मंत्रार्णैर्नवधा मध्यस्थैर्यंत्रैः कृतानुतन्नतु। रक्षां कुर्वीत सर्वेषां सर्वोपद्रवशान्तये। नतद्यंत्रेतद्दिनेषु स्नानपानाशनादिनाः हंतवैरिजं दुःखं[illegible]
स्वन संशयः। क्रमेण नवयंत्राणि नवग्रहमयानि तु। तस्मात्तत्ग्रहक्लेशं तत्तद्यंत्रेण शामयेत्। सेकाशनविभूत्यादिप्रयोगैरुदितैः क्रमात्। विविधानि विधाणेभियंत्रे
जेलान्नवशत्रैः नाशयेत्मानसेकाभ्यां धारणेनाथवैनेनवा। एभिस्तु नवभिर्यंत्रैर्यन्नसाध्यं न कुत्रचित्। देशे वा नगरे ग्रामे मंडले च वेटादिके। प्रथमं मध्यतः स्वालाग्नौ
दिषु तत्तोष्टसु। द्वितीयादीनि तु रवने सर्वलक्ष्मीरतिस्थिरा। धर्मार्थौ यातिलंघ्य क्षेमवेतामुक्तयोगतः। द्वितीयं मध्यतः स्वालात्तिलराण्याभितः खनेत्। धार्मिकास्तेन तत्र सं
प्रसीदंति वदेवताः स्वास्त्यनेपुवतथाकौ त्वारोग्य यथावलैः पुत्रता नधनैश्वर्याः। अभवंति वनिलशः दलेषु घोरैः फलिभिर्नवभिर्नवरंध्रगैः ध्याते मर्त्योपि माहात्म्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२९६
296

मंत्रस्योत्तिष्ठति ध्रुवं। अभिषेकादिषु कर्मसु नवाग्निनवसु कुंभात्। विलिख्य देवीं तत्र स्थां नवाकारां नवसंख्यया पूजयेत् दुर्गाचारे स्तां नित्यशो भक्तिसंयुतः। आयु
ष्कपरिवादिरहितं पूजयन्नपि। सिद्धिमेति नरो भक्त्या परया च समन्वितः। स्त्रीबालवृद्धशक्तानां गतिरेषा च सिद्धये। भैरवं डा कर्णयोजेप्या विद्यार्त्तेस्य तदेव सन्नि
र्विघ्नो जायते विद्या मंत्राणां शक्तयः शिवा। त्रैलोक्यमोहनी विद्या सर्वेतोमयतान्स्तुता। न कदाचित्तु सा प्रोक्ता तां मे ब्रूहि महेश्वर। सर्वजामेव मंत्राणां विद्यानां च महाशि
वि। आपन्नरूपे प्रवक्ष्यामि शृणु त्वमिदमद्भुतं। येन नारी नरास्ते पदेवताः सर्वं लभ्यं भवं त्वेतं यथा ... मांत्रांतः प्रयोगं च तत् ... कुंभं भक्त्या यदि ... सर्वे
सविंदुमित्र प्रत्येकं पुटितान् कृत्वा मंत्रान् विद्यायथाविधि। विधया ... नवार्णान् पूरये मंत्रितो पिवा। प्रोक्ते तद्यंत्रनवके कुंभं संस्थापयेत्तथा। जपतर्पणहोमाश्च सिद्धयाद्य
कईरितनः कुर्वं दन्नैगैरिकैर्वादरदेश्यं दन्ने स्तया। सिंदूरैस्तंडुलैर्मुद्गैस्तिलैः कृष्णैः सितैरपि। नवानां नवभिः कुर्याद्भिर्यंत्रप्रकल्पनं। चैत्रादिविषुवद्वै हेत पैयाय तये योर्द्वयोः
दक्षोत्तरायणयोर्जमात्रितयपर्वणि क्रमात्। राजा वा राजमहिषी सेनापत्याधिपोथवा। अन्यो वा भक्तिशीला दत्वः कारयेदभिषेचनं। दक्षिणामभिषेके च दद्याद्भूमिरिस्वशक्ति
व तः। वित्तशाठ्यं न कुर्वीत यदि कुर्वीत लोभतः। संदेहस्तं या कवत पुत्रलक्ष्मीकलत्रकैः। तस्मात्सर्वत्र तं त्रेस्मिन्वित्तशाठ्यं न चिंतयेत्। अभिषेकफलं देवि शृणु वक्ष्ये यथावि
धि। सोमसूर्याग्निरूपेण लक्षेत्रे स्थितमंत्रतः। जपपूजादिना सिद्धवैभवेनाभिषेकतः। दुर्लक्षणसमुत्थानि तथा दुःकर्मजानि च। प्रातदुर्नीतिजनितान्यन्यानि दुरितानि च। नि
नाशयेत्तत्क्षणादेव साक्लेशिरिषवकः। अपुत्रो वित्तविद्यायुरारोग्यादिसमन्वितः। लभते वचहस्मुद्राः सुखी चिरमेधते। केम दुर्मादियोग सुजनानां माको नाशंतनयो
भशं च नित्यदारिद्र्यात् क्लिश्यः सोपि श्रियेधते। प्राक्जन्मसंचितैः पापैः रपथ्यादिनिषेवणैः। अभिचारविधिविहितैर मिवारादिभिस्तु या ये रोगाः पीडयंत्यते नतैर्विशयं प्रयांत्य
तः। कांतिलक्ष्मीधनारोग्यविद्याविजयकीर्तिभिः सुचिरं जीवति ख्यातः पुत्रपौत्रादिभिर्युतः। नवाभिषेकं नवसु प्रोक्तेषु विधिना चरेत्। अयमुत्सृगिति ... सर्वं कः भुक्त्वा
न मानसंघजीवन्मुक्तश्चिरं योगी भुवि जीवति मन्मयः॥ ॥इति मेरुतंत्रे नित्याप्रयोगविधिः॥ ॥अथ वक्ष्यामि सिनीवालि नित्याप्रयोगः। श्रीतंत्रराजे॥ विद्यायाः साधनं तद्धे
त्रेस्मिन्परमेश्वरि। अस्या तंत्रापेक्षितादुद्धते त्रैव साधनं। कृत्वा नुत्ताहोमविधौ पद्मात मन्त्रान्यमेववासं ख्यानुक्तो सहस्रसंख्या कृतं वा तत्र यदितं। विद्याद्यकरूपेण
पूर्णी लं लमुना प्रक्षतं। काम्यहोमविधिं वक्ष्ये शृणु वांछितदायकं। शालितंडुलमाक्षय प्रस्थं भांडे विनिःक्षिपेत्। समानवर्णवत्साया परकाया गोः पयस्तथा। द्विगुणं तत्र नि श्री
क्षिप्य श्रपयेल्लसत्कृत नले। घृतेनासिक्तं सिक्यं तु कृत्वा तत्त्वसितं करे। त्रिधा च विद्याम ... शतं जपाद्भूने न तनः एवं होमे महालक्ष्मीमावहेत्प्रतिपक्षतः। सितध्यापिंड २९६
ससितं सितयायुतं। तथा। भुक्ता गौरेशवापि तथा वपोन्नपसमो भवेत्। पंचम्यां तु विशेषेण प्राग्वद्धोमं समाचरेत्। तस्यां तिथौ त्रिमधुक्ते र्मल्लिका पुष्पैः सितैर्दुनेत्। अन्ना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ज्याभ्यां वा नियतं कृत्वा न्यासो भवेन्नरः। यद्यद्धि वांछितं वस्तु तानि सर्वाणि सर्वदा। घृतहोमादवाप्नोति तथैव तिलतंडुलैः। पंचमीषु विशेषेण पूजां कुर्यात्कुमीभवेत्। प्रति
पत्तिथिमारभ्य पंचदश्यंतमंबिके। कामेश्वर्यादिचित्रांतां देवास्त्वेकैकविग्रहाः। यतस्तेन स्वस्वतिथौ तास्ताः पूज्याः कुलादिभिः। श्रीनाथकृतसंकल्पैः समेतो भवति संयुतः
तेनायुः श्रीधनारोग्यविद्याकीर्तिसमन्वितः। जीवेद्वर्षशतं भूमौ स्वकुल्यांगमयत्यतः त्वविता। यत्तिथौ पासमाख्याता तासु ताः समवाप्नुयात्॥ विद्याविधिविदे वैताः श्रीत्ताः
पंचदशापि वा। संप्राप्य जपहोमार्चायोगतर्पणसेकतः। विद्यादेवतात्मानं संप्राप्याखिलमाचरेत्॥ विद्याप्राप्तिविधिं देव ब्रूहि सम्यक्समाधुना। आसां पंचदशानां च ये
वेताः साधकोऽस्मरवाः। शृणु वक्ष्यामि तद्देवि विद्याप्राप्तिविधिं शुभं। येन विद्यादेवताभ्यामेकार्यो नासिष्यति। तन्मेव भावयोरैक्यरूपमानंदविग्रहं। ये देवास्तु यजंते ध्यायन्ते के
मुनयोऽबिके। कुचंदनैः कुंकुमैर्वासितं सिंदूरगैरिकैः शुभैः। विदध्यात्पुलं चक्रं व्यक्तरेखे सुखं मनो। यस्यायन्त्वक्रमाख्यातं नित्यपूजाविधिक्रमो। तन्त्रकुंभे विधायान्तर्जले संपूज्य दे
वताः। श्रीक्रमसमोपेतं पूर्वं पुर्गीतन्न स्वकैः कृत्वा स्वयमथान्ये च प्राग्वदभ्यर्च्य तां तथा। तत्तिथौ प्राङ्मुखं शिष्यं सुमुहूर्तक्षणसंयुतं। तथा विधाय गुरुः कुंभजलेनाभिषे
चयेत्। तज्जले प्राङ्मुखमध्यदिक्षु गं सर्वसिद्धिदं। अन्यासु क्रमतो निष्ठा न्यूदक्षाति सुनिश्चितं। वह्निदाहं मृत्युरोगं दारिद्र्यं देशमोचनं। क्रमादुक्त्वा दिवायुं तत्फलानि सुरिमा
निवे। ततो सोपरिधाय्याशु शुभ्रे सितशुक्लवाससी। समावर्ण्य त्रिजैर्वैर्मंत्रैः समस्तैर्वापुरादितैः। अभ्यर्च्य पाद्ययानीयं पंचभ्यो कैः स्तुवस्त्रिंशः। प्रणम्योत्थाय पुरतो बद्धांजलि करोम
वत। ततो गुरुस्तमाहूय चक्रमध्ये निवेशयेत्। मनसा भावयन्नेव मालामात्रे देवतात्मना। प्रोक्तक्रमेण तां देवीं विद्यारूपां महाद्युतिं। समावाह्य स्वमूर्धादित्रिपुस्कानेषु स्तुकम
ते। संस्थाप्य प्रोक्तरूपां तां ध्यात्वाभ्यर्च्य यदे मनुं। जीवकर्णे त्रिशः पूर्णदेवतात्मा समाहितः। ततस्तत्रैव तां विद्योषात्तं तथ्यात दातव्या नू पुनस्तदा ह्यथो ध्यायपुष्पैरभ्यर्च्य स्तुये
न्त्रा। प्रणम्य त्रिरूपया सीत मूर्ध्नि बद्धांजलिः स्तुवन्। आहूय क्रममावारान् प्रोक्ता सम्यगम्यजेतितां। आदिशेद्दैशिकस्तस्माद्दिनादारभ्य सोषितं। नित्यशो जपपूजादेरूपासीता तशि
वगुरुः। एवं पंचदशानां च नित्यानां क्रम ईरितः। विद्याप्राप्तिविधौ देवि सर्वसम्यक्कल्पमीरितं। तासां नैमित्तिकं काम्यं कलिनोक्तविधानतः। कुर्यात्प्रतिष्ठायां चैवं यत एवास्तु
तन्मयः। आसामन्योन्यमंगांगि पूजास्तु परमेश्वरि। एकांगिलक्षिता न्यास्तत्परिवारास्तथाविधाः। अन्यदा प्रोक्तरूपास्तास्तत्रात्रार्चनमतानतः। तासां काम्यफलावाप्ति ध्या
नं तत्पटकोदितं। एवं सर्वं समाख्यातं साधारणविधानकं। विद्यामंत्रा इति प्रोक्ता पत्न इदं वदस्व भो। अर्णदेवविशेषं च लसद्भेदसमपि वा। वर्णानां देवताभेदा बुद्धिधास्तु
स्तलशेषतः। लदैवताः समता विद्याम दृश्यास्तु मन्त्रकाः। पुनरस्यास्तु यंत्राणि तत्फलानि शृणु प्रिये। विद्याक्षरे स्वनाचना एकाक्षरा एकषष्टे तत्तथा। स्वराणां संगमाद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२९७
297

ष्टाविंशत्याक्षरात्मकमीरितं। अत्रानाद्यन्ताक्षराणि। हरवनसयमहति आदौ अकारः मिलित्वाऽष्टावक्षराणि षोडशस्वरयुतानि चेत् अष्टाविंशत्युत्तरश
तं १२८ वर्णा भवंती सर्वतः विधाय वृत्तयोर्मध्ये षट्कोणं तन्मध्ये। कृत्वा तेषु न्यसेद्वर्णान् षट्स्वष्टौ तु मध्यतः॥ मायां नमामि कीं कृत्वा तीतां रेण प्रवेष्टये
त्। अंतर्वृत्तांतराले तान् लिखेद्वर्णान् दश क्रमात्। कर्मानुरूपा यंत्राश्च लिखेदुक्तक्रमेण वै। बहिर्वृत्तांतरा यागवदादिक्षांताक्षराणि च। एवं षोडशयंत्राणि जा
यंते तेषु यथाक्रममिति॥ अथैतद्यंत्ररचनाप्रकारः॥ प्रथमतो मध्ये साध्यनामगर्भं क्लींकारं विलिख्य तत्रार्णवेन बहिरावेष्ट्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा तद्बहि
रष्टकोणं चतुरस्रद्वयेन विरच्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं विधायाभ्यंतरवृत्तद्वयांतराले कर्मानुसारीणि भूताक्षराणि दश द्वित्रिद्वित्रिक्रमेण विलिख्याष्टको
ष्टाविंशत्युत्तरशतवर्णेषु प्रथमतोष्टौ बीजानि विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयांतराले मातृकाक्षरैः संवेष्टयेत्। द्वितीययंत्रस्याष्टकोणेषु प्रागुक्तवर्णेषु प्रथमा
विहाय द्वितीयाष्टकं लिखेदन्यत्समानं। एवं षोडशयंत्राणि भवंती सर्वशः॥ तथा तैर्यंत्रैः साधयेन्नित्यं मनीषितमशेषतः। प्रथमं खर्परे रक्तैः ... पुत्
सिंदूरं तद्रसे पिष्ट्वा धत्तूररससंयुतं। लिखित्वा खदिरांगारैस्तापयेन्निशि तापवान्॥ नारी नरो नृपो न्यो वा समायाति च तत्क्षणात्। तदेव तगरताम्रे वा कांस्ये वा प्र
गवदालिखेत्। तत्तापनाद्दीपभवेत्पूर्वोक्तं फलमीश्वरी॥ द्वितीयं खर्परे तेन विलिख्याग्निचितातापयेत्॥ नारी वश्यं समायाति जरमावारविले... तृतीयं तेन तत्रै
व लिखित्वा निशि तापयेत्। स्मशानांगैर्मुक्तकेशः क्षणाद्वैरी ज्वरातुरः॥ तदेव दंपती दग्धवत्रांगारे लुनिंबजारसे पिष्ट्वा लिखित्वाग्नौ संताप्यान्निखनेत्तत्स्म
शाने वैरिणाक्रोशकाले कृष्णपक्षे जपन्नाम शत्रुं तद्वत् संभ्रांतः पिशाचार्तो रिपुर्भवेत्। चतुर्थं विलिखेत्कर्पटदीपे रोहितांबरे। पूर्ववत्तत्र निखनेत् ज्वरावेशक्रमेण तु
दाहज्वरेण सप्ताहाद्रिपुर्याति यमालयं। पंचमे पथवा षष्ठे द्वयोर्नाम लिखेद्द्वयोः। काककोलूकजपक्षोद्भवलेखिन्या खर्परद्वये। स्मशाने निखनेन्मासं ... दीनीरद्व श्री
यद्वयं। नखांनु वारि पूर्णां चाविदुषः स्यात्तयोर्मिथः। सप्तमे नाम संलिख्य सीसपट्टे यथाविधि। शिरःकपाले निक्षिप्य श्मशाने निखनेन्निशि। रिपुः शुष्कः कालके २९
व पिशाचैर्हन्यते रिपुः। अष्टमं खर्परे कृत्वा रिपुद्वारे खनेन्निशि। सप्ताहात्स्तम्भनाद्वैरी प्रयात्युच्चाटितोन्यतः। नवमं हेम्नि कृत्वा तद्भूमिकायां रवेर्दिने। सिद्धयोगे
शुभे लग्ने धिषणोदय एव वा। कृत्वा पमसुरोगादि दुःखेभ्यो मुच्यते नरः। दशमं राजतपट्टे कृत्वा वश्यमनिकुत्रवित्। निधाय पद्मनाये स्वस्मिन्नपश्मपताद्दिशं नयः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तथाभूतग्रहार्त्तोऽश्वरक्षेदेतस्य धारणात्॥ एकादशांगुलिखे भूर्जपटीरं डुद्वै सुतत्॥ उत्क्रमसमोपेतं गुलिकीकृत्य तं पुनः॥ सितसिक्थमेलिते संस्थाप्याभ्यर्च्य
यत्नतः॥ अत्र सिक्थमध्ये च्छिद्रं॥ स्थापयन्नक्षौद्रमध्ये तु पूजयेन्नित्यशस्ततः॥ संध्यासु सुसितैः पुष्पैः सौरभाढ्यैर्विधानतः॥ मासात्तर्धालसपाहा [illegible] सु. यन्त्रवै
ध्रुवं॥ भवेयुर्व्याधिता स्तेनाः द्रुतेनारोग्यमाप्नुयुः॥ ज्वरार्त्तास्तु विशेषेण सुखिताः स्युरयत्नतः॥ आम्लसौवीरमध्यस्थं विद्वेषयति वैरिणः॥ तन्नैव कथमत्र [illegible] दुग्धसं
स्थादयेद्दपि॥ भूर्जे ठीमरीचिपिप्पल्यः सुसूक्ष्मं परिचूर्णिताः॥ लेकुचस्वरसोपेता स्तम्भध्यातं हुतिः क्षिपेत्॥ तापयेत्त्रिषु संध्यासु यत्राराति स्तु तन्मुखतः॥ प्रोक्तं [illegible] कालेज्वरै
र्नतापत ह्यासमन्वितः॥ द्वादशांगं कर्पूररोचिरसेनालिख्य तत्पुनः॥ दृष्टिकामध्ययुग्मस्थं कृत्वा ततः जलेपचेय [illegible] दृढं [illegible] स्थापयेच्चंडिकागृहे॥ शासु राज्ञस्तु नैवि वा॥
स्वगेहभित्तिमध्ये वा रशयनस्थाम तो पिवा॥ स्तंभयेद्धरिणो रोधमध्योगं वधवितंत्ते॥ व्यवहारे रणे वान्यदस्याभिमतं मातमनत्रयोदशो नभोर्जे स्तो नाम [illegible] धारतो
गता॥ वंध्यापि लभते पुत्रं विचित्रां यंत्रराक्रमः॥ चतुर्दशगतं नाम कृत्वा भूर्जे च तत्तथा॥ सिक्थमध्यगतं कृत्वा तं निशीथे भितापयेत्॥ समाहाद्वशमायांति स्त्रियो वा
पुरुषो नृपाः॥ गता द्वयामगास्त्व [illegible] पये जीवा मृतभा अयान परेण नाम्नायुक्तेन पूजकालिखितेन वै॥ सुखप्रसूतिः स्यात्स्त्रीणां तत्पूजाप्रेक्षणादिनात्॥ षोडशेना
मसंलिख्य धारयेत्स्त्रियोजिनां तथा॥ रक्षा भवति सर्वत्र ग्रहरोगभयादिषु॥ तद्वत्स्वर्णपदस्थं विधाय विधिनायुतं॥ ऊर्मिकांगदभूषादैर्मूर्ध्नि वाम [illegible] पात्ततः॥ आधि
व्याधिविनिर्मुक्तो निःसपत्नो जितेंद्रियः॥ भोक्ता कर्ता च पुण्यानां जीवेद्वर्षशतं भुवि॥ ॥ इति वह्निवासिनीनित्याप्रयोगविधिः॥ ॥ अथ महावज्रेश्वरीनित्या
प्रयोगविधिः॥ तत्र श्रीतंत्रराजे॥ वसंतकाले ग्रीष्मे वा पूर्णिमारभ्य साधयेत्॥ हविष्याशी पयोभक्षः फलमूलाशनोऽथवा॥ स्नातः सुगंधिसलिलैररुणांशु [illegible]
कि॥ चंदनचंदनकाश्मीरचर्चालोहितविग्रहः॥ अंगनालक्तकाक्षियुगलस्ताम्बूलास्यगवक्त्रकः वाग्मीमुखार्पितं कुशफलो हृद्यवतातितेन्द्रियः मौनी त्रिकालपूजासु [illegible]
संकल्प्य साधनः॥ नक्तभोजी कृतशिखो नजपेद्दिवांसमीरितां॥ नित्यशो भोजयेद्विप्रान् भक्त्या भक्तान्कौतुकान्॥ अत्यादिहीनान्मधुरपायसं भोज्य [illegible] भोजयेत्
नाम्याभ्यर्च्य विसृज्येन्नित्यसमर्पदिने पुरुजीवन्तमासासा च गणान्यासकृदासनमानात्॥ धनधान्यांबराद्यैश्च संतोष्य तदनुज्ञया॥ कृतारंभो नित्यशश्च पूजयेत्तं च भक्ति
तः॥ मंत्रैतैर्वविधैः स्तोत्रैश्च तं संतोष्य कृती भवेत्॥ विनश्यहं चंदभंयमोहं वासस्वमेव वा॥ न कदाचित्स्पृशेत् [illegible] विशेषात् गुरुसंनिधौ॥ एवं जपस्तत्रयं [illegible] चोदितं [illegible]
तपःतेः आर [illegible] धप्रसन्नेर्वा प्रसन्नैर्वकुलोऽद्भवः मभूकतेस्य पके [illegible] त्रिमध्यकेश्यानित्यशः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२९८
श्री
298

वंद्ववंदनकस्तूरीकाश्मीरसुरभीकृतैः। तर्पयेत्सलिलैस्तावद्दिनशो भक्तिमान् द्विजः॥ एवं संसिद्धमंत्रस्तु कुर्यात्काम्यादिसाधकः। गुरुभक्तो जितक्रोधः कृतसंकल्पसंयुतः॥ सहस्र
जापी स्थिरधीर्मंत्रवीर्यविदात्मवान्। यः सोपि काम्यान्कुर्वीत प्रयोगान्नान्यथा। यथाशिवाय घृताक्तं नमो हेत्र वा पले नापि वा वरेत्॥ अनर्थकं शरतादिपीडाः प्राप्नोति निश्चितं॥ अरुणैः
मेकदेशे होमं कुर्यात्त्रिमधुराप्लुतैः। मंडलाल्लभते लक्ष्मीं महतीं श्रोध्यविग्रहां। कल्हारैः क्षौद्रसंयुक्तैः पूर्णां घृतादिभ्यो वधि। जुहुयान्नित्यशो भक्त्या सहस्रं विकचैः शुभैः॥ तद्दिनेषु पु
कीकान्भोजयेद्रुक्मरूपतः। तावदंपाक्षीमां तेयावत्सहां रुक्मं कर्तुं कृतं। चंपकैः क्षौद्रसंसिक्तैः सहस्रं हवनात्कुवो लभते स्वर्णनिष्काणां शतं मासेन पूर्ववत्। पाटलैर्घृतसंसिक्तैस्त्रिस
हस्रं हुतैस्तथा द्रोणादिमासाल्लभते वित्राणि वसनानि वा कर्पूरवंदनाद्यानि सुगंधानि च मासतः। वस्त्रूनि लभते ह्यैरन्यैर्भोगोपयोगिभिः। शालिभिः क्षीरसिक्ताभिः सप्तमीभिः
शांशं कुर्वेत्। तंतशालीसमृद्धिः स्यान्मासेनाद्धिरसंशयः। तिलैर्हुतैस्तद्द्विषसे वैर्षादारोग्यमाप्नुयात्। स्वजनमसुन्निपुत्रथा दूर्वाभिर्जुहुयात्तथा। निरान्तेको महाभोगः शतवर्षाणि जीव
ति। गुडूचीतिलदूर्वाभिस्त्रिघृतमसुवाकुर्वेत्। तेनायुः श्रीयशो भाग्यपुण्यानि ध्यादिवान्भवेत्। घृतपायसदुग्धेषु हुतेस्तु त्रिपुरक्रमात्। स्मायुरारोग्यानिभवेत्तोपमान्यो भवेत्
था। सप्तम्यां कदलीहोमात्सौभाग्यं लभते द्रुतः। दूर्वाग्रैर्केस्तु प्रादेशमात्रेस्त्रिस्वादुसंयुतैः। जुहुयाद्दिनशो घोरे सन्निपातज्वरादौ। महारोगेषु दूर्वादि स्तिलैर्भिः त्वाकृत्वे स्तुवा त्रिमिर्भ
नित्यशो होमं कुर्यात्त्रिस्वादुसंयुतैः। यत्प्रसादवतो वापि रोगान्मुक्तः सुखी भवेत्। तद्दिनेषु जपेद्दिव्यां नित्यशः सलिलेस्थिरान्। सहस्रवारं तत्तोयैः स्नानपानेसमाचरेत्। पाकम
घ्रमपि तेरवकुर्याद्ब्रागविमुक्तये। साध्यर्क्षवृक्षसंभूतेऽष्यणं सर्षपे तिलैः। पिष्टं वसाध्यपादोथरजसा वसमन्वितं। कृत्वा पुत्तलिकां तेनेत्तु हृदयनामसंयुतां। प्राणप्रतिष्ठां तस्यै
सीश्लोनिशिपुत्तलिकां कुर्वेत। एवं दिनैः सप्तभिर्वा त्रिभिर्वैकदिनेन वा। साध्यो वश्यो भवेत्स्त्री घ्रमपि हृदयस्थितो द्विजः। तथाविधां पुत्तलिकां कुंडमध्येरवे कुचि। उपर्यग्निं निधायाथ
विद्यया दिनशो कुर्वेत। त्रिसहस्रं त्रियामे सर्षपैस्तद्रसाप्लुतैः। त्रियामायां निशीथे। तद्रसाप्लुतैः सर्षपस्तैलाक्तैः शतयोजन दूरादप्यानयेद्वनितां बलात्। तां तु पुत्तलिकां मध्य
मधूक्तिघृतसमान्वितां। कृतप्राणप्रतिष्ठां व समग्नजेननिखनेन्निशि। साध्ययोनिं वत्ते वल्लिका दत्वा बलिं ततः। कृताभिषेक संतोषितां धूपजपे शतत्रयं। अरातेरष्टमराशौ मासा
न्नानाविधैरपि। रोगैर्भोगादिसं लैशौ नोशमेति सुनिश्चितं। यद्यंतरा समुद्धृत्य सलिले तां खनेन्निशि। क्लेशैस्तैः सविनिर्मुक्तः सुखी जीवति भूतले। साध्यवृक्षेण कृत्वा तां सर्षपा
ज्येनिवशितां। तोयमध्ये निधायेलत् क्वाथयेद्दुस्कवा स्वरैः। वैरी तीव्रज्वरेणार्तः कलग्राम्यसुखी भवेत्। तामेव चंडिकागेहे तथा वलियुतां खनेत्। साध्योनरश्चनारीव छा
स्तुरायत्नेन खनेत्। तद्विधाने न सहितं शत्रुरुन्मादवान्भवेत्। महावश्येव वक्ष्ये यंत्राण्येतानि नुक्रमात्। प्रयोगानपि वक्ष्यामि समाहितधियाः शृणु। प्राकप्रत्यग्दक्षि

श्री
२९८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

णोदकवविंशस्सूत्राणि पातयेत्। तेन कोष्ठानि जायन्ते त्वेकषष्ट्याशतत्रयं। तेषु कोणचतुष्केपि मार्जयेत्तं चके नवा चत्वारिंशत्त्रशेषं वज्राकारं यथा भवेत्। दिक्षु
चत्वारि चत्वारि मार्जयित्वा त्रिकोणगं। कुर्याच्छेषाणि कोष्ठानि पंचषष्ट्याशतं भवेत्। तेषु पूर्वादिपर्यन्ते लिखेद्द्विघाक्षराणि तु। प्राग्वत्स्वरविभिन्नानि प्राग्युक्तविधिनातो
था चत्वारि चत्वारिंशच्च शतं तेषां तु मध्यतः एकविंशति कोष्ठानि शिष्टानि पुनरत्रिका। तेषु पर्यायतः तानि सानुवर्णषट्कसमन्वितैः। घटिकायुगवर्णो वा लिखेत्प्राग्युक्ते
व्याकालनः षष्ठिचक्षुषि विद्यावर्णाष्टकं लिखेद्दशशेषयोः। साध्याख्यामाल्लिखेदुक्तक्रमेणपुटयो द्वयोः। वर्तुलिखेत्तु लिखेत् कोणेष्वभितो योगिकार्णवन्। दिक्षु क्रमेण
एतान्यक्षराणि कोणयोस्तु त्रयं त्रयं। एतस्मिन् कोष्ठेषु संलिख्य संपूज्य विधिना युतः। स्पृशन् जपेन्मनुं पश्चात्त्रिसहस्रं ततः स्तुतः। विनियुञ्ज्याद्द्यो केषु कार्येषु क्रमतः
शिवे। भूताक्षराणि वपुर्न लिखेत्कार्यानुरूपतः। राज्ञां वैरिनिरोधेन महावज्रमिति स्मृतं। सर्वत्रैव पराजितः। वितर्यसंभवि दुःषवश्या आटनकर्मसु। रक्षां पुष्टिं
वश्यं तिं वलये वा रपुत्रिगृह। देशराष्ट्रपुरग्रामनिवेशादिविशेषतः। घोरसृत्यातजातेषु भूमौ संलिख्य रिकेः। मध्ये देवीं समावाह्य पूजयेन्निशयाः श्रीकौ संध्या
स्तुतिस्सपुत्रोक्तक्रमान्नीराजनं तथा। कुर्यात्त्रिरात्रं द्विगुणं त्रिगुणं काम्यरूपतः। राज्ञा वैरिनिरोधेन पुरीमात्रावशेषिते। विभवं मंडपं तस्य पोक्तवज्रं लिखेन्महत्।
दरदेनार्चयेत्तस्य मध्ये देवीं श्रुतिविस्मितां। नरसगीतादिभिः सार्धं संख्याश्च चविशेषतः। एवं प्राग्वद्दिनैर्हत्वैः विजयी नृपतिर्भवेत्। वैरिनाशं नवात स्यभंगाच्च समन्तो
पिवा। ततस्तन्मार्जयित्वा तत्र भाले कृत्वा पुरी बलेः। परीयाद्दृष्टिकं खग्रं नजोनी वेचिरं सुखी। निःसपत्नो निरातंकः षड्गन्यासवैभवः। एवमेतस्य वज्रस्य वैभवं
को नु वर्णयेत्। अथैतच्चक्रस्व सप्रकारः। तत्र प्राक्प्रत्यगायता दक्षिणोत्तरायताश्च विंशतिर्विंशतिरेखाः कृत्वा समान्तरालानि षष्ट्येकषष्ट्युत्तरत्रिशतं कोष्ठा
नि विलिख्य कोणचतुष्टये प्रतिकोणं पंचचत्वारिंशत् पंचचत्वारिंशदिति अशीत्युत्तरशतं कोष्ठानि गुरूक्तयुक्त्या मार्जयित्वा वज्राकारं यथा भवति तथा कोणान् च
तुर्दिक्षु चत्वारि चत्वारि कोष्ठानि मार्जयित्वा तेषु स्थलेषु चत्वारि त्रिकोणानि विधाय सिद्धेषु पंचषष्ट्युत्तरशतकोष्ठेषु मूलविद्याक्षराण्येनां वर्तानि षोडशस्वरयुक्ता
नि चतुश्चत्वारिंशदुत्तरशताक्षराणि पूर्वादिप्रादक्षिण्येन प्रवेशगत्या विलिख्याशिष्टैकविंशतिकोष्ठेषु तद्दिनानि सायावर्णत्रयं पर्यायतः सायावर्णत्रयं षट्को
णेषु विलिख्य घटिकाक्षरसहितं युगाक्षरं एकास्मिन् कोष्ठे विलिख्यावशिष्टचतुर्दशकोष्ठेषु प्रतिकोष्ठमेकमेकमिति मूलमंत्राक्षराणि विलिख्यावशिष्टकोष्ठद्वये सा
ध्याख्यां कर्म च विलिख्य दिक्चतुष्ककोणचतुष्टये तत्तत्कर्मानुसारिभूतवर्णान् वृद्धित्रिवृद्धिक्रमेण विलिखेदेतच्चक्रमुक्तफलदं भवति। तथा।। अथान्यवज्रनिर्मा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपुरार्णव
२९९

णाविधानं वक्ष्ये त्रिये। येन हस्तगतेन स्युः सिद्धयो विलिख्य हस्तगाः। प्राक्प्रत्यक् दक्षिणोदक् च दश सूत्रनिपातनात्। तेनैकाशीति कोष्ठानि जायंते तत्र पूर्ववत्॥ मा
र्जयेद्दशकोष्ठेषु शिष्टेषु विलिखेत्तथा। त्रिकोणानि चतुर्दिक्षु तेषु नान्येषु पूर्ववत्। विलिखेद्दशशिष्टेषु मंत्रार्णांस्तद्दिशस्तथा। एतस्मिन्म[illegible] श्रीं जठरे
साध्यमालिखेत्। एतच्चक्रं प्रोक्तेषु विनियुक्त्यान्वितेष्वथा। न भेदस्तत्र योऽस्ति प्रयोगेषु सर्वतः। एतच्चक्रस्य मध्यस्थं नाम कृत्वा महीभुजः। हृदयेशी
र्षे संस्थाप्य समरे कृते। निहत्य[illegible] यत्रो श्चतुरंगां महीभुजः। अक्षतांशेषसर्वांगो यशोलक्ष्मीधरान्वितः। निवर्त्य सुचिरं जीवेद्भूमौ मानी त्रिचक्र्या। एतच्चै
मे तले कृत्वा स्थापयेद्दभिवृद्धये॥ अथैतद्यंत्रस्य प्रकारः॥ तत्र प्राक्प्रत्यगायता दक्षिणोत्तरायताश्च दश दश रेखाः कृत्वा समांतरा त्रिरेकाशीतिकोष्ठानि वि
धाय चतुर्दिक्षु दश दश कोष्ठानि मार्जयित्वा एकचत्वारिंशत्कोष्ठात्मकं वज्राकारं निष्पाद्य दिक्षु चत्वारि चत्वारि कोष्ठानि मार्जयित्वा त्रिकोणानि निष्पाद्य तेषु क्र
मानुसारि प्राक् मूलवर्णान्विलिख्य मध्यकोष्ठे मायाबीजं साध्यनामगर्भं विलिख्यावशिष्टकोष्ठेषु मूलमंत्रस्य दश दशाक्षराणि दिक्षु विलिखेदेतद्यंत्रमुक्त
फलदं भवति॥ तथा। विधाय वृत्तयोर्मध्ये षट्कोणं तस्य मध्यतः। ब्राह्मं च कृत्वा विधाय बीजमाद्यमथांतिकं। षट्कोणेषु पुनरग्रपश्चिमयोर्लिखेत्। ए
कैके पार्श्वकोणेषु द्वे द्वे वर्णांतरास्तु नभमातृकां विलिखेद्दिक्षां तां विंदुसमन्वितां मध्यबीजस्य मध्यस्थं लिखेत्तन्निजर्वाक्षितां। भर्तुर्दर्शनभीतानां कु
मारीणामिदं भुजे। अंते गा धारयेत्तस्यो व हूभातस्य जायते॥ अथैतद्यंत्रस्य प्रकारः॥ प्रथमतः षट्कोणं विधाय तद्बहिर्वृत्तद्वयं कृ[illegible] मध्ये साध्यना
मगर्भं ह्रींकारं विलिख्य षट्सु कोणेषु कोणाग्रेषु कोणांतरालेषु मायाबीजान्येव विलिख्य वृत्तद्वयांतराले मायाबीजद्वयसहितोऽकारादि क्षकारां
तकं विलिखेदेतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति॥ तथा। स्वरप्रसारितैर्मंत्रवर्णैः पद्मानि कारयेत्। वर्णाष्टपत्रयुक्तानि षोडशानि मनोहरं। कर्णिकासु च प[illegible]
लिखेदेकैकमक्षरं। कर्णिकायाः स्य मध्यस्थं कुर्यान्नाम निजेप्सितं। घटिकाक्षरसंयुक्तं विनियुंज्यात्तु नित्यशः। अहोरात्रं षोडशधा कृत्वा तांते तु यो[illegible]
संकांक्षितं तत्र तन्मध्यं विलिखेत्तदा। धारयेद्दभिषिच्य युजे पदि ष्टार्थसिद्धये॥ अथैतद्यंत्रस्य प्रकारः॥ प्रथमतो वृत्तं कृत्वा तत्र ग्राम्यष्टदलानि विधाय[illegible]
कप्रोक्तषोडशस्वरसंयुक्तमूलविद्याऽनावर्णाक्षरेष्वष्टसु वनुश्चत्वारिंशदुत्तरशत वर्णेषु प्रथमाक्षरं साध्यनामगर्भं कर्णिकायां विलिख्य तत्क्रमे[illegible]
रं संयोज्याष्टदलेषु द्वितीयाद्यो वर्णान्विलिखेदेवं नवचन वर्णान्नामेकमेकं यंत्रे भवति एवं षोडशयंत्राण्यभिभवंतीत्यर्थः॥ तथा॥ प्राक्[illegible]

श्री
२९९

४१९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

केवपंचसूत्राणि पातयेत्। कोष्ठानि षोडशान्त्रस्युस्तेषु पद्मानि कारयेत्। प्रागुक्तेषु विधायेवमर्चयेद्यामतः क्रमात्। देवीतल्लक्षणपये दूमे। सर्वे संपदमाप्नुयात्। स्याधे
पमर्थं॥ ॥इति महावज्रेश्वरी नित्याप्रयोगविधिः॥ ॥अथ शिवदूती नित्याप्रयोगविधिर्लिख्यते॥ तत्र श्रीतंत्रराजे॥ साधनं प्रोक्तमार्गेण कुर्यात्सिद्धिमतं
द्वितः॥ काम्यहोमविधिं देवि शृणु संकल्पसिद्धिदं। येनासौ वांछितं क्षिप्रमवाप्नोति सुनिश्चितं। गवाज्यदूर्वाभिर्होमात् गुग्गुलैर्मधुमिश्रितैः। नारिकेलफलैर्जेतु
उर्लक्ष्मीमवाप्नुयात्। तथा त्र्यसितैः कल्हारैः क्षीराक्तैरक्तोत्पलैः। त्रिमध्वक्तैश्चंपकैश्च प्रसूनैर्वकुलैश्च वैः। मधूकजैः प्रसूनैस्तु जातैः केवलमाप्नुयात्
पुन्नागजैः कृतैर्वस्त्राण्याप्नोत्यरिष्टमवाप्नुयात्। माहिषैर्महीपतिरूपे राजानुगमैः स्रुगास्तथा। अवाप्नोति कृतैरावैः रत्नेनान्नं च साधकः। शालिपिष्टमयीं
लापुत्तलीं सितसंयुतां। हृदये न्यस्तनामार्णां पूर्वैस्तैलाक्तयोनिशि। तामनन्यां हृदि धारां रात्रौ विघातं तु भक्षयेत्। सप्तरात्रप्रयोगेण नरो नारी वशे भवेत्
दासवद्वशमायाति विलिप्तमाणादि मर्पयेत्। हयारिपुष्पैरक्तैः सितैर्वा जुहुयात्तथा। त्रिः सप्तरात्रान्महतीमवाप्नोति श्रियं नरः। छागमांसैः समिद्भिर्वा ...
र्लमवाप्नुयात्। क्षीराक्तैः सस्यसंपन्नो भुवमाप्नोति मंडलात्। पद्माक्षैर्हवनाल्लक्ष्मीमवाप्नोति त्रिभिर्दिनैः॥ अथ यंत्राणि वक्ष्यामि नानाभीष्टप्रदानि ते
णुतेषु विधानानि समाहितमनाः शिवे। हुतीनित्याक्षपुरेषु सुरनायकतानि वेदश॥ हरं स्वभावदलं पद्मं तैः षोडशस्वरयुतैः ...समुदीरितं ... वृत्तं
रस्त्रद्वये कृत्वा तदंते तु युग्मकं। कृत्वा तत्रालिखेन्मध्ये विद्याद्यं नामसंयुतं। विद्याद्यं क्रींकारं दलयोरंतरा शेषं बहिः कोणेषु ... लिखेद्वहिः ... तेषु ...
वृत्तद्वयांतरा। कर्मानुरूपभूतार्णेन दशभूपुरमध्यतः। मातृकां विलिखेद्दिक्षु द्वादश द्वादश क्रमात्। अस्यं च त्रिषु कोणेषु शेषाणां ... लिखेत् ... द्वयं
योज्ययोजये द्वां नेपरां। एवं यंत्राणि जायंते दशसिद्धसंपदानि वै। अत्र प्रथमतो वृत्तद्वयं कृत्वा तद्बहिः षट्कोणं तद्बहिर्वृत्तद्वयं तद्बहिश्चतुरस्रं ... कृत्वा मं
ध्ये साध्यनामगर्भं ... मायाबीजं विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयांतराले प्रथमबीजरहितमूलविद्याक्षरैर्वेष्टयित्वा तद्बहिः षट्कोणेषु षोडशस्वर ... कोणे ... हिरेषु
षष्ठ्युत्तरशतसंख्याकेषु प्रथमतः षोडशाक्षराणि प्रतिकोणं द्वि द्वि क्रमेण विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयांतरे कर्मानुसारिभूताक्षरदशकं ... लिख्य तद्बहिः
श्चतुरस्रद्वयांतराले दिक्षु द्वादश द्वादश क्रमेण अकारादिसकारांतमातृकावर्णान्विलिख्याग्नेयादिकोणेषु त्रिषु हलक्षान्विलिख्य ... कोणे ... हं ... विलि
लिखेदेवं दशयंत्राणि भवंतीत्यर्थः॥ तथा। प्रथमं गैरिकेः कृत्वा तत्रावाह्य शिवां यजेत्। सप्तम्यां त्रिषु सेव्यासु सितधूपसमन्वितां। कृत्वाजिवद्यपयसा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३०० 300

प्रातर्मध्यंदिने तथा। दधिभक्तं च सायं तु क्षीरं मोचाफलं तथा। एवं मंडलमर्धं वा कुर्यात्सूत्रं समाहितः। वांछितं प्राप्नुयाद्देव्याः प्रसादेनाप्ययत्नतः। द्वितीयं दरदैः कृत्वा तत्रा
वाह्याथ लंदिने।। सुपक्वछागमांसेन क्षौद्रमन्नं निवेदयेत्।। तावद्रूढो महीपालं वशं कर्तुमयत्नतः। वैश्यैर्द्विजनिता विप्रो वशयेद्यावदायुषं। तृतीयमपि सिंदूरैर्विधायाथ
तन्नलो। तावद्दिने तथा वाह्य वशयेद्द्विविधान्नरिपून्। चतुर्थं कुंकुमैः कृत्वा तत्रमध्ये च येत्तथा। सप्ताहादापदः सर्वाः प्रयांत्यस्याः प्रसादतः। पंचमं चंदनैः कृत्वा तन्मध्ये पूज
येच्छिवां। केवलैः पायसं मांसं सिताघृतसमन्वितं। निवेदयंस्त्रिसंध्यासु मासाद्रोगान्नरोपि तः। जित्वा सुखं चिरंजीवेत्क्षेममायुर्निरामयः। अभिषिंचेत्ततस्तं च कुंभे संस्थाप्य
तैर्जलैः। कृत्वा तस्मै दक्षिणां च दद्यात्सूरिः स्वशक्तितः। प्राणप्रदाने तस्मै तु दद्यात्सर्वस्वमेव वा। येनासौ तोषमायाति तादृशेन समर्चयेत्। षष्ठं कर्पूरसंयुक्तं पटीरेण लिखेत्त
तः। मस्तके वा शिलादृपीठे वा सोधमतले। अन्नाद्यपायसापूपमुद्गान्नानि निवेदयेत्। पूजयेच्च त्रिसंध्यासु जपन्विद्यां तदाग्रतः। त्रिसप्तरात्रमात्रेण नरानभीमामिवा
रजात्। मुच्यते प्राणिनां विद्याः शक्तयो मंत्रयंत्रयोः। सप्तमं ताम्रपट्टे तु कृत्वा ह्याभिपूज्य वा। स्थापयेन्मंदिरे तस्मिन्न क्षीरास्तेन सुस्थिराः। अष्टमं राजते कृत्वा विभ
याद्भूर्वसंपदे। नवमं हेमगं कृत्वा भूषणे धारयेच्छिवे। दशमे सर्वकार्याणि साधयेद्देवि यच्छिवांप घटिकावांछितं कार्यं तत्तन्मध्यगतं तथा। कृत्वा तां पूजयेत्तत्र तत्कार्यं हृ
दयेस्मरन्। तद्दिने सत्वदवाप्नोति नात्र कार्या विचारणा। दशैवतानि यंत्राणि भूर्जे कृत्वाभिपूज्य वा। सिक्थनिर्मितपात्रं तु क्षौद्रमध्ये निवेशयेत्। त्रिसंध्यमर्चयेद्दूर्वागंधपुष्पैः
समाहितः। साध्यस्याभिमुखो विद्यां जपन्नित्यमनुस्मरन्। पाशेन कंठमावध्य पातितेनिजपादयोः। न्यस्तांजलिकरं शीर्षे दासोहमिति वादिनं। त्रिसप्तरात्राद्वश्याः स्युर्न
रनारीनृपादयः। तदेवकोष्ठे कुर्याच्च संध्यासु त्रिषु नित्यशः। कामार्ता वनिताः कामज्वरगुप्ताः शयाः शनैः। कुले लज्जां विवेकं च परित्यज्याः स्वकिंकराः। भवेयुरिति यंत्रा
णांश्च योगास्ते समीरिताः। प्राणप्रतिष्ठाविद्यां तव वक्ष्ये हे भपार्वति। वातो नभो धरायुक्तं स्पर्शो व्याप्तेन संपुतः। जवीदाहमरुद्युक्तो व्योमापि मरुतायुतः। न्नि हे सश्च पू
र्णो पश्चाद्दक्षिणत्रयं तथा। त्यावकिंयुक्तां तं तुरस्या त्वच सप्तमकौ पुनः। हकि त्वग्नि रयो मायावाला दित्रितयं पुनः। हृद्यां हावुवरैः स्वेनसो त्रादाहाग्निभिः परं। व्याप्तेमरु
त्समोपेतं व्योमाग्निगमनंतरं। पुनराद्यत्रयं चांकुमरुद्युनभसायुतं। भूत्येमायायुतं पश्चाद्द्वे तुर्यं पंचमं ततः। आग्निर्हंसो मरुद्युक्तो व्यामं च मरुतायुतं। स्वं स्वाहा यथ श्री ३००
सपुटं हृदंकुमरुद्दन्वितं। हेसश्चमरुतायुक्तश्चत्वारिंशल्लिपिर्मनुः। अमुष्य प्राणा इह प्राणा अमुष्य जीव इह स्थितः। अमुष्य सर्वेंद्रियाणि अमुष्य वाङ्मनः प्राणा इह
यांतु स्वाहा। यादिसप्ताक्षरैः कुर्यात् षडंगानि द्वियोगतः। त्वगादिषु वसान्यं च न्यसेच्छक्तिपुटस्थितां। ध्यायेद्देवीं प्राणशक्तिमरुणामरुणांबरां। अरुणाकल्पमुकुटा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कृत्वांधरपल्लवौ। अरुणायतनेत्राक्रुयुगं वामस्मिताननो। प्रसन्नपिंडप्राशं च दधानो पाणियुग्मतः। स्वसमानाभिरभितो वेष्टितां दशशक्तिभिः अनंतरशक्तियुक्ताभिः पूज
येत्तत्क्रमं ध्यातः प्राणापानसमाना च व्यानोदानाश्च शक्तयः नागकूर्मासकृकरा देवदत्ता धनंजया। चतुरस्रद्वयं कृत्वा तदंतर्वर्त्तियुग्मकं। तदंतर्दशपत्राब्जं तदंतस्तद्वयं तथा।
कृत्वा मध्ये समावाह्य कृत्वार्घ्यं पूजयेत्ततः। लक्षं जपेत्स यो भक्षस्तद्दशांशं हुनेत्तथा। तिलैः शुद्धैः सर्षपेभ्रूसितैर्मधुरसंयुतैः। तर्पयेद्योरमात्मा तज्जले तद्दशं सुधाधयेत्तां तं
त्रैसिंचयात्सु पुत्तल्यां यंत्राण्युक्तानि सर्वतत्र लिखेत्तया विद्यया साध्यप्राणांस्तत्र नियोजयेत्। यंत्रमस्याः स्मृतुष्ठाने सद्यः प्रत्ययकारकं। येन पुत्तलिका जीवस्पंदयुक्ता भवे
त्क्षणात्। प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्च सूत्राण्यष्टौ निपातयेत्। कोष्ठान्येकोनपंचाशज्जायंते तेषु चिंत्ययेत्। प्रागुत्तरे समारभ्य परितोपि प्रवेशतः। मध्येषु शिष्टमनुलिखे
दंगो न दिनात्क्रमात्। ततः सिद्धये साध्यनाम्ना लिख्याथ साधकः। संजप्य विद्यां हस्तेन संजीवेत्तस्य गात्रतः। तेन पुत्तलिकां कुर्याद्धृदये नान्यथा भवेत्। साध्यकं जीव
धान्यघनं भस्मवक्ष्याभिर्जुतां। मंत्री वीर्यस्मृतिकुर्वन्तु तथा तद्देहगर्भतः। हस्तकर्मद्वियाण्यर्थामनोज्ञीवं तनुं तथा। तस्माहाध्यशरीरां तान् पुत्तल्यां नामभिस्तथा। र
केरज्वाशक्तिमयातानानीयाचेयेद्विया। विद्यास्त्रक्षणां तेषु साध्यनाम नियोजयेत्। एवं त्रियोजितां विद्यां सहस्रं प्रजपेत्सुधीः। जीवहस्तेनतत्खिलां निशामध्येषु साध
कः एवं संस्थापितप्राणा पुत्तली स्पंदते पुनः। साध्यस्यात्र च नक्षत्राण्याकर्णय वदामि ते। तज्जन्मलग्नसंज्ञातनवांशर्क्षप्रमाणकं। अन्यानि चन्नवर्क्षाणि नवग्रहसमन्व
यात्। तेषु तेषु प्रयोगांस्तु वक्ष्याम्युपरि होमकं। रिपोर्नक्षत्रकेशांश्च चरणोद्भवरजस्तथा। अन्यान्यंगरोमाणि पुत्तल्यां योजयेन्मतो। पश्यामि तेषु सर्वत्र पुत्तल्यां प्रोक्तयातथा
एवं सर्वसमाख्यातं प्राणाकर्षणकर्मणि। अनया विद्यया कृत्वा प्राणाकर्षणमुक्तया। ततो निर्दिष्टपुत्तल्यां तत्रतंत्रोक्तमाचरेत्। सर्वत्रमारणे प्रोक्ते साध्यदेहसंस्थि
तिं उक्तानां तत्र वक्षाणां तथैवाच्यकवर्गकं। दशाक्षितितं च संवीक्ष्य कुर्यान्मारणमाल्यवान्। अत्र वेक्ष्यकृतं कर्म स्यात्मानं हंति तत्क्षणात्। ब्राह्मणं धार्मिकं भूपं वनिताभ्रा
स्तिकं नरं। वदान्यं सदयं नित्यं मभिचारे नियोजयेत्। योजयेद्यदि वैरेण प्रत्यगेनं निहंति तं। अभिचारस्य विषया नाकर्णय वदामि ते। यापिष्ठान्नास्तिकान् घोरान् देवब्रा
ह्मणनिंदकान्। प्रजानां घातकान् सर्वक्लेशकर्मसुसंस्थितान्। क्षेत्रवित्तधनस्त्रीणामाहर्तॄन् कुलांतकान्। निंदकं सभयानां च पशुसंहारघातकं। विषकुरस्त्रिभुरसस्त
चोरहिंसकं प्राणिनां सदा। नियोजयेन्मारणेषु कर्मस्वेतन्नेपातकी। कृत्वा तु मारणं कर्म तद्दोषस्य धनार्थतः। पादतो गुरुविप्रांस्तानाराध्य संरनिसया। अभिषिंच्यततोविधा
जपेल्लक्षं हविष्याशुकः। जमंत्रयेप्प बन्माञ्च मभिषेकं समाचरेत्। सहस्रं होममध्याज्येन तत्वा वैरं विमुच्यते। एतत्ते कथितं सर्वं द्रूतीनित्याविधानकं॥ ॥इति श्रीविद्यार्ण
वे विंशतितमः श्वासः॥ ॥अथ त्वरितानित्यायाः प्रयोगविधिः॥ तत्र श्रीतंत्रराजे॥ ततः साधितविद्यस्तु प्रयोगान्नाचरेन्नरः॥ वैलेदिशांशहुतयानत्रादेः साध्ये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जपेत् एवं संसिद्धमंत्रस्तु मंत्रितैर्बुलुकोदकैः फलिदष्टमतानां तुम्बुरवे संतानलीवयेत् । तत्कर्णे यो जपेन्नृविधाय ध्यायजपसिद्धयाः संतानशीर्षसहस्रामृतमु
ध्यापयेदिति । काम्यहोमविधिं देवि शृणु वक्ष्ये यथाविधि । कृत्वा यानि कुंडमध्ये तत्राग्नौ विधिवद्धुनेत् । तिलसर्षपगोधूमशालिधान्ययवैर्हुनेत् । त्रिमधुनैरै
कयोवा समप्रेतैर्वा समृद्ध्या । बकुलैश्चंपकैः केतकैः कल्हारैररुणोत्पलैः । कैरवैर्मल्लिकाकुंदमधूकैरिंदिरां पूजये । अशोकैः पाटलैर्बिल्वैर्जातीविचकिलैः सितैर्नंद्यावर्तनीलै
त्पलैरश्वारिपुष्पैः कर्णिकारजैः । होमाल्लक्ष्मीवशोभाग्यमायुर्नित्यं यशोनिधिं । यद्यद्वांछितं सर्वमाप्नोति सुनिश्चितं । दूर्वागुडूचीमश्वत्थं वटमारग्वधं तथा । सिता
के लक्षकं कृत्वा रोगान्मुच्येत नरो विरात् । हृद्यं जंबूनारिकेलमोचागुडसितैर्हुतैः । अचलां लभते लक्ष्मीं भोक्ता च भवति ध्रुवं । एतैर्दीरितैराज्यमधुक्षीरपरिप्लुतैः
एकैकैर्बिल्वैस्तिलावश्यायावज्जीवं धनादिभिः । तैस्तैराज्यप्लुतैर्मेषादिवश्याः सुहृद्वनितास्त्रियाः । क्षीराक्तैस्तैर्हुतैर्मर्त्या वश्यतिष्ठं त्यशोषतः । सर्षपान्वै हुतैर्मेलुकाद्याग्नौ वैरि
म सेवा । तदक्तैर्वैरिणो मुष्टिमांसैरपि वतक्तैः । अक्षैर्धनागमो न्यूनश्चक्षुजन्मादितैर्वरं । आरुष्करघृतोपेतं फणिशीर्षस्तु वा हुनेत् । कृत्वा श्वकशिरो वृष्टः रा
क्रूपालिश्चरोषवान्नूनिशाम ध्यकुर्ने ह्यघोनिहंतुं वैरिणं हठात् । मस्तुकाष्ठानलेतस्य फलैः पद्मैश्च होमतः । सम्मरात्रादरात्स्नु गजाश्वारोगमामुच्यते तुरंगुलजेद्
मान्त्रतुरंगवलं रिपोः । सप्ताहात् द्रोण दुःखार्त्तं भवत्येव न संशयः । एवमस्यास्तु विद्याया वैभवं को नु वर्णयेत् । तथापि तद्दिशा किंचिद्बुधैत कृपास्त्रिये । अथ यंत्रा
णि वक्ष्यामि समस्ताभीष्टसिद्धये । तानि सर्वाणि देवेशि कुरु चित्ते क्रमेण वै । प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्सूत्राणि द्वादशार्पयेत् । तद्याण्यमितः कुर्यात्त्रिंशिवानि म
हेश्वरि । अस्य यंत्रस्य मध्यस्थं नाम कुलाग्निवादिषु । प्रादक्षिण्यप्रवेशेन द्वादशावृत्तिमायया । विद्यामालिख्य संजप्य विभयात्सर्वसिद्धये । [illegible] र्वशवश्यायसे
भागयायाखिलामये । विषग्रहणदोषादप्यपं त्वेयुहूजयापहये । नरनारीनृपादीनां वश्याय विभृयान्नरः । अस्यार्थः । प्राक्प्रत्यगायतादक्षिणो[illegible]ताश्च द्वन्द्व
रेखाविलिखेत्कविंशत्युत्तरशतं कोष्ठानि कृत्वा रेखाग्रेषु सर्वेषु त्रिशूलानि विलिख्य तन्मध्यकोष्ठे संसाध्यं प्रणवं प्रणवं विलिख्य शान्त कोष्ठमा[illegible]न्य प्रादक्षिण्ये
न प्रवेशगत्यालवरि ताविद्यां प्रणवद्वितीय हल्लेखाविधुरं द्वादशावृत्तिर्विलिखेदेतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति । तथा प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्नवसूत्राणि पातयेत् ।
जायंते चतुःषष्टिकोष्ठानि परमेश्वरि । तेषु सर्वेषु निर्ऋत्यादि लिखेल्लक्ष्मीमनुं क्रमात् । बहिर्मातृकाक्षरैस्तद्वषट्युक्तैः सुवेष्टयेत् । अनुग्रहमहाचक्रं विद्यां भजमहेश्व
रि । सर्वतोभद्रविन्यासानुष्टुभं सर्वसिद्धिदं । दाहयक्षिपुतं वा यं विय हृत्कृतातताः न भश्रमरुतोपेतं यात्तं तेन समन्वितां एतान्यचविलोमानि प्रथमं वरणं भवेत् ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्वितीयादि द्वितीयं स्यात्तुर्यान्त्यं द्वितीयके। तृतीये च चतुर्थं स्यात्तथा तु साम्प्रतं ततः प्रतिलोमं तथैव तेषां द्वितीयं वरणं भवेत्। तृतीयतुर्यौ परतः सावधाना
ततस्त्विलोमरूपयुतं प्राग्वदेतत्प्रतिलोमं तृतीयके। चतुर्थं द्वादशं त्रिंशं तदाद्यं ते विलोमगाः। एतच्चतुर्थं चरणं श्रीविद्यायां महेश्वरि। सर्वतोभद्रविधेयं स्व
पसर्वार्थसाधकम्। यत्र स्थितासौ चक्रे स्मिन् तत्राशुभसंकथा। श्रीसामायायामासाश्रीसानोयाहेहेयानोसामायालीलालीयाहे॥ अथैतद्यंत्ररचनाप्र
कारः। तत्र प्राक्प्रत्यक्छिलोदक्गायतान् नव रेखाः दक्षिणोत्तरायतान् नव रेखाश्च कृत्वा चतुःकोष्ठयुतं चतुरस्रं श्रीचक्रं परिकल्प्य तत्र सर्वोपरिगतपंक्तेः प्र
थमकोष्ठमारभ्य स्ववामाद्दिदक्षिणांतं क्रमेण पंक्तिचतुष्टयगतेषु द्वात्रिंशत्कोष्ठेषु प्रोक्तसर्वतोभद्राख्यलक्ष्मीमंत्रस्य द्वात्रिंशदक्षराणि विलिख्य पुनरधोगत
पंक्तिचतुष्टयेऽपि सर्वाधःपंक्तेः प्रथमकोष्ठं स्वदक्षिणस्थमारभ्य वामांतमुपर्युपरि पंक्तिचतुष्टये तस्यैव मंत्रस्य द्वात्रिंशदक्षराणि [illegible]लिख्य तद्बहिः प्राग्गा
दिषु च तसृषु दिक्षु ईशानादीशांतं चतुरस्रं तत्र द्वारैः रस्य स्पष्टं लरितां विद्यामंतातं वषट्कारमालिख्य तद्बहिर्वेमित्यमलबीजमवेष्टयेत्। एतच्चक्रमुक्त
फलदं भवति। तथा। दश सूत्रनिपातेन कृते काशीतिके पदे तन्मध्यकोष्ठदावसत्कृत्वा नामास्य वीथिषु। लिखेद्वर्णचतुष्कं तं भद्रेभद्र यथाविधि। स्या
धरा सैव मर्यया हृल्लेखो बुस्यशोईका। ततः श्रियो लिखेद्विद्यां शिवरक्षोदिशादिके। प्राग्वत्पूर्णां मतालैलत्रैवष्वयेत् कृद्वियाजितैरगततां बुस्वयुतैर्नमालां कालिन
रूपिणा। वत्तद्वये तत्रिः पार्श्वकुंभं पश्चाधरोत्तरं। कृत्वा स्वर्णादिपत्रकेषु संपूज्याभ्यर्च्य तत्पुनः स्थापयेज्जपसंसिद्धैः तेषु पूर्वादितेषु वै। तत्र लक्ष्मी रतिस्फीता
नीरोगाश्च प्रजास्तथा गजाश्च पशवस्तस्य प्राणिनः सुखिनो निशं। भूतप्रेतपिशाचादि पीडा सु विभ्यादि दं। अलक्ष्मीशांतये वश्यसिद्ध्ये सर्वसंपदे॥ अथैत
द्यंत्ररचनाप्रकारः। तत्र प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्समांतरालानि दश दश सूत्राण्यास्फाल्यैकाशीतिपदानि विधाय तत्र मध्यकोष्ठे सबिंदुकं ठकारोदरे सा
ध्यनामालिख्य तत्कोष्ठपार्श्वस्थपूर्वापरायतपंक्तिद्वये दक्षिणोत्तरायतपंक्तिद्वये च संभूय चतसृषु पंक्तिषु चतुःश्चतुःकोष्ठात्मिकासु स्वाद्यादिप्रादक्षिण्यक्र
मेण नं सः वषट् इति वर्णं प्रतिकोष्ठं प्रतिकोष्ठमेकैकमभ्यंतरान्निर्गमगत्या विलिख्य तत ईशानादिकं निर्ऋत्यादिकं च प्राग्वत् श्रीविद्यानुष्टुभं मध्यवीथीच
तुष्टयवर्त्मालिख्य सर्ववाह्येऽभितः ईशादीशांतं तृणीमणाक्षराणि चतुरावृत्त्य प्राग्वल्लमालिख्य सर्वमध्यकोष्ठमध्यकोष्ठमध्यमवषट्भ्य चतुःकोणस्थ
तृणाक्षरमात्रेन भ्रमेण वर्तनि चिह्नादि तद्वाह्ये गुलमानेन तथा वर्तांतरं कृत्वाऽधऽउपरिभागे च मध्यतश्चतुरंगुलांतरालवर्तद्वयं मार्जयित्वा तदयस्यं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३०२

302

ष्ट्यमानमवर्गं समांतरालमुपरिचतुरंगुलकुंभमुखाकारं यथा भवति तथा समुन्नमध्यकुंभमुखेवर्त्तिरेखाद्वयं प्रसार्य तत्कुंभवीथीमध्यमन्योन्यस्य ... कारमालि
मामष्टदलात्मकं यंतमुखयामसमापूर्य सर्वत्रोपरि बिंदुं समालिख्य कुंभाधस्तात्पद्मकर्णिकास्थं कुंभं यथा भवति तथा समालिख्य प्रोक्तक्रमेण नामनीचितेषु विनियोज्य ...
नि भवंति॥ इत्यनुग्रहयंत्राणि ५ अथ निग्रहयंत्राणि। निग्रहं शृणु देवेशि शत्रवो यस्य शक्तितः स्वज्येते यनुकाले नभवंत्येव परासवः। प्राग्वदेकाशीतिपदं कृत्वा तत्र
ध्यकोष्ठके दाहगर्भे नामकृत्वा तथा दिग्वीथिषु क्रमात्। लिखेद्बीजचतुष्कं तु वह्निमातृविग्रहं। यैः सद्यो वैरिणः स्वैरं विमुंचति कलेवरं। रं सोदाहक्ष्मासयुतो ग्रासो दाहः
क्ष्मया स्वगः। प्रभादाहक्ष्मासयुता हं सोदाहासिसंयुतः। ईशरक्षोदिगारंभात्वं क्रिशो विलिखेत्ततः। कालपाशस्य क्रमतो विधामंत्रं च संक्रमं। सर्वतोभद्ररूपां तु कालानुष्टुभमी
श्वरी। शृणु वक्ष्यामि परतो यमानुष्टुभमीदृशं। प्राणोमरुत्समोपेत इलाच क्ष्मासमन्विता। नभोमरुद्युतं दाह चतुर्णां प्रतिलोमतः। प्रथमं चरणं तस्य द्वितीयं शून्यमेव च। नमोमु
वाग्रासएतत्प्रतिलोमाद्द्वितीयकं। तृतीयमेकादशमं ततो गोत्रा च रान्विता। रयस्तेषां विलोमं च तृतीयं चरणं मतं। चतुर्थं द्वादशीविंशरयो ग्रा धा विलोमकं। चतुर्थं चरणं को...
विद्यषा सर्वनाशिका। व्याप्तकालीतृतीयं च महत्तांबुसमन्वितं। नादृएषां विलोमं च प्रथमं चरणं यमे। एतद्द्वितीयचतुर्थं च नभसा मृत्युनादकं। एतेषां प्रतिलोमं च द्वितीयं चर
णं मतः। अंबुयुक्तो मरुद्ग्रासिनेकादशक्रमवचारसः क्ष्मया वह्निदाहो प्रतिलोमतृतीयकं। जादेतादेदाहवह्निरयोः ... प्रतिलोमं तु तेषां स्यात्तुर्यं चरणं शि
वा। एवं मनुद्वयं कोष्ठेष्वालिख्य बहिरष्टधावेष्टयेत् आपदाहाभ्यामुक्तक्रमसमन्वितं। मर्कटीदंडिगरलैरालिप्तं स्थापितेरकं। जपन्नित्रिक्षिपेद्दक्षविवरे वल्मीकेऽथवा ...
के मातृभवने श्मशाने रायतनेऽथवा। श्मशाने प्रोक्तसमये प्रोक्तक्रमसमन्वितं। कालीमारस्मालीकालीनमोक्षमानली। मामोदततदेमो ... मारक्षत ... इति का
लानुष्टुभं। यमाकाटटवामायमाटमोटटगोटमा। वामोभूरिरिभूमोवाटटरीवलरीटट॥ इतियमानुष्टुभं॥ ... इति निग्रहबीजचतुष्टयं॥ अथैतन्निर्हितं रेखना
प्रकारः। तत्र प्राग्वदेकाशीतिपदे पतेवर्गं विरच्य तन्मध्यकोष्ठे सबिंदुकरेफोदरसाध्यनामालिख्य प्राग्वत्पार्श्वपंक्तिषु चतुःकोष्ठेषु प्रागुक्तक्रमेण ... इत्यक्षर
चतुष्टयं मध्यंतराग्निकोणगतमितः समालिख्य आभिचारिकः पुरुषश्चेदतः कालानुष्टुभं बहिर्यममंत्रं वनिता चेदतर्यममंत्रं बहिः कालीविद्यां च समालिखेत्। ...
तुरीशानादिकं निर्ऋत्यादिकं च कालीविद्यान्यदा तथा यममंत्रं विलिख्य। अन्यतरं बहिरीशानादिनिर्ऋत्यंतं निर्ऋत्यादीशांतं च निरंतरं ... लिख्य तद्बहिस्त
द्बहिर्निरंतरं बिंदुयुक्तं यकारं रेफं चैशादीनां तं यथाक्रमं तद्बहिर्विभागेन समालिख्य मनीचितेषु मनुयुंज्यात्। एतन्निक्षिपेदाभिचारिकः पुरुषश्चेत्कालादिशाके ...
त्रत्रेस्त्रीचेत्कालरायतने ए वाग्यभागेऽधस्तान्निखनेदिति संप्रदायः॥ प्रपंचसारे॥ सीसकृते नवपदे ... वसुभेवकर्पटके वा ...

दे° ११ यंत्र

श्री ३०२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पत्रेषु। चत्वरके वा कलिवृक्षे स्थापितमेतद्दर्शनं हि मलुकरं व्याधिकरं स्यात् पुत्रस्त्रीविपत्करं वा॥ श्रीतंत्रराजे। यत्र देशादिके यंत्रं तत्र लक्ष्मीगृहे: समा मारी सुदु
स्तराः साध्यास्सर्वे दिवासुरे रपि। प्राग्वन्नवभिः सूत्रैरष्टाष्टकपदं शिवा। कृत्वा ते चीशारक्षो विगारं भालकालिकामंतु। विलिख्य यममंत्रेण प्रोक्तबीजद्वयेन च विभूषि
त्वा बहिस्थकोष्ठे स्थापयेत्तदधोमुखं। एतच्च पूर्वचक्रोक्तफलकृत्परमेश्वरि। अष्टगुणकं च पिनामानि योजयेत् कोष्ठमध्यतः। लववलोचनमेहां वुग्रहं धूमाग्निसंयुतं। स्मशानेजा
तनिवोत्थनिर्यासो विषमी रितं। उग्रफणि कृष्णरस इति मनोरमाकारे व्याख्यातं। मेहां वुप्रस्तवः अग्निश्चित्रकं। यंत्रस्य वनाक्रमो यथा। तत्र प्राग्वन्नवभिर्नवभिः सूत्रैश्चतुःषष्टि
कोष्ठकानि कृत्वा तेषु चीशान्यादिकं निर्ऋत्यादिकं वाभिवार्यः पुरुषश्चेद्दंतः कालीविद्यां बहिर्यममंत्रं च स्त्री चेद्देतर्यममंत्रं बहिः कालीविद्यां च प्राग्वत्समालिख्य प्राग्वत्स्थ
विंदुयकाररेफाभ्यां संवेष्ट्य प्रोक्तक्रमेण प्रोक्तेषु स्थानेषु स्थापना प्रोक्तफलसिद्धिर्भवतीति। तथा। विद्याद्यमलोऽन्तरे साध्यमालिख्य तद्बहिः। अष्टछदेषु षट्वर्ग्यमा
लिख्य दष्टवर्णकं। कर्णिकास्थं ततो कुर्यादेषयेत्साध्ययत ततः। बहिः कुंभं विधानेन प्रोक्तारविधानतः। एवमन्येष्वपि नवभिर्विद्यावर्णैर्यथाक्रमं। विदध्यात्त्रयमंत्राणि दशानो
व फलं भवेत्॥ तत्राष्टदलकमलं सकर्णिकं विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं विधाय कर्णिकायां विद्याद्यवर्णं साध्यनामगर्भं विलिख्य तद्बहिर्मायाबीजेन संवेष्ट्याष्टदलेषु षट्वर्गा
द्वितीयाद्यष्टौ बीजानि विलिख्य तद्बहिर्मायया वेष्टयेत्। एवं द्वितीयबीजं कर्णिकायां विलिख्य द्वितीयं यंत्रं भवति। एवं तृतीयबीजादिकेन यमेवं दशयंत्राणि भवंति॥ फ
लान्याह॥ सर्वरक्षाजयं वश्यं नरनारीनृपादिनां। स्तंभं लक्ष्मीर्यशोहमवाप्नोति च समाप्नुयात्। अना यतान्यक्षराणि मंत्रे चैकादशाधिकेः। आद्यरवर्तक्षसतफू
इति। स्वरभिन्नैर्भवेत्तत्वं व्योमपटे समन्वयात् शतं स्मृतं। १७ धातैर्यंत्रकरणं तेषां फलानि च यथाक्रमं। शृणु वक्ष्यामि देवेशि साधकाभीष्टसिद्धये। वृत्तत्रयाभ्यंतरं कृत्वा पद्मं
षोडशपत्रकं। तन्मध्ये कर्णिकामध्ये शक्तिं साध्यसमन्वितां। परेषु षोडशपत्रेषु विन्यसेत्स्वरमायया। वृत्तयोरंतरा वाह्ये कुंभं प्रोक्तं समालिखेत्। एवमेकादशोत्का
नि यंत्राणि प्रथितानि वै। अत्र सकर्णिकं षोडशदलपद्मं विलिख्य बहिर्वृत्तद्वयं विधाय कर्णिकायां साध्यनामगर्भं क्रींकारं विलिख्य तन्मायया संवेष्ट्य षोडशदलेषु षो
डशबीजानि विलिख्य वृत्तद्वयांतराले मायाबीजैः संवेष्ट्य प्राक्प्रोक्तप्रकारेण तद्बहिः कुंभं विलिखेदेवमेकादश यंत्राणि भवंति॥ तथा॥ विनियोगान्येतेषां क्रमेण श
णु पार्वति। अथ मंगलरक्षाकृत् द्वितीयं हेमरक्षकं। तृतीयं नृपरक्षाणां चतुर्थं द्वंद्वरक्षकं। पंचमं कुरुते राजवेश्मश्मरक्षां तु सर्वतः। षष्ठं सचिवरक्षाकृत् सप्तमं पुर र
क्षकं। अष्टमे गृहरक्षा स्यात् सर्वकामप्रियस्य वै सदा। फणिचोरग्रहादिभ्यो भयं च शत्रुतस्तथा। नवमं सर्वरोगार्ता सर्वकामप्रियः सदा। उत्तारकं स्याद्देवेशि प्रोक्तयोर्मर्थे
धिनायुतं। दशमं भूर्जे कृत्वा प्राग्वल्लिख्य मध्ये गंगकं। स्थापयेच्छीतले तोये घटे दोसवि धेयते। पूजयेत्तानि च जपेत् स्पर्शनीये करेणतः। चोराशिकारकृ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तो दाहज्वरः क्षणात्। विमुच्यते प्रयोक्तारं नाशयेत्तत्क्षणात्प्रिये। एवमेतानि यंत्राणि नामतः सर्वकार्यकृत्। सर्वासामपि नित्यानां प्रातरेव समुद्धयोप्रमा
दो बलिं दद्यात् षोडशार्णेन पार्वति॥ ॥इति त्वरितानित्याप्रयोगविधिः॥ ॥अथ कुलसुंदरीनित्याप्रयोगविधिः॥ तत्र श्रीतंत्रराजे॥ एवं नित्यां विधेयु
र्या नित्यहोमं घृतेन वै। प्रातः सलिलपानं च कुर्याद्विद्यासमभ्युदये। चंदनोशीरकर्पूरकस्तूरीरोचनान्वितैः। काश्मीरकालागरुभिर्मृगस्वेदमयैरपि। आलिम
मात्रो हृष्टांतःकरणो मोदमन्वितः। विचित्रभूषांबरस्रग्वी जपेद्विद्यां निजाममुखो। पूजयेच्च शिवा मेते गंधैः सर्वार्थसिद्धये। सर्वाभिरपि नित्याभिः प्रातर्मौनं ... स
मंत्रितं प्राभिः पिबेत्तोयं तथा वाक्सिद्धये शिवा। अन्यैरपि च मंत्रैस्तैर्विद्याभिस्त्वत्र सिध्यति। प्राग्वत्कृत्य यंत्रं यजनात् दशांशं वतर्पयेत्। सुगंधि सलिलैर्होमे
वत्रिमधुरप्लुतैः। पलाशपुष्पैर्विकचैर्रक्ष्वेराविखंडितैः। सिद्धविद्यः पुनः कुर्यात्काम्यकर्माणि साधकः। देव्या वर्णविभेदेन फलभेदाः समीरिताः। विद्यास्वरू
भेदांस्तु शृणु वक्ष्ये यथाविधि। त्रयीमयत्वं विद्यायास्तथा व्यंजनसंगमात्। वाच्यवाचकरूपस्य प्रपंचस्यापि नित्यात्मनः। कारणं परमात्मत्वमस्य तु चैवेक्ष मातः
यथा विशृणु मातस्ते विविधात्म्यवैभवान्। अकारादिः सामवेदो ऋग्वेदस्तु तदादिकः। यजुर्वेदः ह्कारादिस्तेषां संयोगतः श्रुतिः। तस्मिन्नित्यत्रिभग शृणु मातः
कामरूपस्य मातः। विलिख्य चोजय मूर्द्देश ब्रह्मास्यानुसारतः। गुणसंख्याक्रमस्तु च तत्तत्त्वेनापरं तथा। वह्निसंख्यासमायुक्त्यादिस्तुते भुवे वपुः। तेन
यीमयी विद्यां कार्यकारणयोगतः। आद्यक्षरप्रसूतानि सर्वाण्येव्यानि ये नैवेमध्यमालोगतान्याणा व्यंजनादेस्तु मातृका। प्राग्वत्कारणकार्यत्वयोगा
वकरूपतः। तदर्पणरसायोगात्सकलादिवेनवाच्यता। इति वाचकवाच्यत्वरूपा विश्वात्मनोदिता। परारूपं तृतीय तत्त्रिंशको ह्रीं त्रिकात्मकं। एवमेषा विश्वमयी
विद्यारूपमिदं शृणु। श्रुतिराद्या वाक्स्वरूपा द्वितीया वह्निरीरिता। बिंदुसर्गात्मनोरैक्यरूपा सा लावयोर्वपुः। तेन बीजेन विश्वात्मरूपा सा समपीरिता। वनेन्नते
यमाख्यातं मायया स्वेन वायुना। एषा त्रैपुरकं दास्यात्संकेतेति निगद्यते॥ ऐं ई औ॥ इति संकेतविद्या। त्रैपुरकं दात्रिपुरमंत्राणां मूलभित्सर्वशः नजंततीयं क्रौं श्री
कारेण मायया विसर्गेण स्वेन बिंदुना वेति विकल्पशः तथा। हात त्वात हृय दोषगुणतेजस्त्वयात्मिका। अस्यास्तु मध्यमे बीजे रसाप्राणनिवेशनाद्या। वायुबीजं ३०२
क रूपात्मप्रपंचस्यापि कारणं। तृतीये हंसमायोगात्त्रिक विश्वात्मतोदिता। हंस ह योगतस्तु भुजंगमस्थावरात्मना॥ ऐं क्लीं औः॥ ऐं क्लीं सौः॥ ह्सैं ह्सक्लीं ह्सौः
एतासु विद्यासु कादि पंचत्रिंशद्वर्णनानां एककत्वादि समायोगाद्वर्णनानां तथा त्रिषु। बीजेषु। हात्तु न शकाते संख्याविद्यानां परमेश्वरि। एवं सा संकेतविद्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तां विः शेषं वेदेलकथं। तथापि भक्तसं ८ त्राणहेतोः कांचनगर्भिते। आयुर्लक्ष्मी कीर्त्ति भोग सौंदर्यारोग्यदायका। ऐहिकामुष्मिकैर्हा न मया संकल्प्य सि
द्धिदा। विद्यायाः कुलसुंदर्या हंसयोगात्त्रिपुरक्रमात्। विजयाख्या महाविद्या विश्वसंत्राणतत्परा। अत्र हें हस्क्लीं ह्सौः इति विजया। १। हसमायोगात्सौषु
वीजाख्या विश्वचिन्मयी। द्वयोर्नियोजनात्तेषु जायते सा च योर्वपुः। केवलसकारयोगात् वीजाख्या। द्वयोः हकारसकारयोर्योगात् द्विश्वचिन्मयी। हसादिस्वं नम
यी विद्या हंसादिर्मन्त्रयोगतः। अत्र मंत्र इति विद्या इति भेदद्वयं। तेषु हंसः समायोगात् द्विश्वाख्या विश्वविग्रहा। हादा होरफः प्रत्येकं शक्तिपुटिता विद्या विश्वविभ
हिनी। माया वीजपुटिता प्रत्येकं। स्वं वरां वृरसोपेतं मायाभ्यां पुटितां तु सा। त्रिपुरामतसंज्ञा सा सर्वाप्यायनविग्रहा। क्रीं ह्लें क्रीं इति। माया द्यामोहि जीवो कल
मध्यास्थो भिएषी महा। तदंता केदिनीरख्याता वाता दिः स्यान्महोदया। त्रयोदशेति कथिता स्त्रिपुरा निधयः स्मृताः। आसां क्रमविपर्यासजाता विद्या षट्स
प्तति। तासां विधानं ते प्रोक्तमशेषं लक्षसागरे॥ सपलकरीति काप्यस्ति विद्या या विश्वं स्ववैभवा। तां वक्ष्ये शृणु देवेशि साधकाभीष्टसिद्धये। प्राणेरसाम हृदि
स्वयोगादाद्यमीरितं। वाते नव वरस्यां भ्यां द्वितीयमपि पार्वति। हंस हद नमा पाभिस्तृतीयं परमेश्वरि। कलक्षीं ई अरें। ह्सौः। एवं त्रिवर्णा सा विद्या विधानं
वाथ कथ्यते। तृतीयवीजेनांगानि दीर्घस्वरयुजा क्रमात्। कुर्यात्करांगयोः आगवदिष्टं ध्यायेत्तां पुनः। दाडिमीकेसरप्रख्यदेहकासो विभूषणां। चतुर्भु
जां त्रिनयनां प्रसन्नस्मेरवक्त्रकां। रत्नाभिषेकसंभिन्नाभ षट्पत्राकुम प्रागो। त्रिकोणस्वस्तिकासीनां करुणानंदमंदिरां। प्रवासां क्षमतां रत्नचषककर
तं पूरितां पुस्तकं च वरं हस्तैर्दधानां सर्वमंगलां। अकारादिक्षकारांतषोडशात्रयकल्पिते। कुलासने हलक्षाणिन्यंता दिव्य चिंतेत्। समाना ह्याद्यसंकल
पूर्वं तामर्चयेत्क्रमात्। मध्ये त्रिकोणकोणेषु रतिं प्रीतिं मनोभवां। अग्न्यादि सव्यगां तद्वत् षट्पत्रेषु मातरः। चतुरस्रे कोके पाला नृप्रागच्छ कौः समर्चयेत्। विद्या न
मेघसमत्या इति समच्च कामीरितं। वलिं द्रव्यं च होमं च प्राग्वदन्यत्समुन्नयेत्। चतुर्गुणं चतुर्थांशस्वसमानं नियोजितैः। क्षालीरसच वा चतुर्थैः भ्य तेसां विस्मिमि
र्दिनेगसयंत्रं मातका विद्याजस्तत्वयुतमादरात्। दिनशो विलिहेत्सातरन्दान्नकोभवेत् कथं शिवां त्रिका कुमारं च विधिर्विंदु तथा रमा। कुबेर रविं च
रुः सितसोरयः। वारशास्त्रपुवारेषु तांतद्दिनजविद्यया। नामसप्ताक्षरी युक्ता याप्रजयेत्तर्पयेत्। वर्णौ पथि समुद्दान भस्मना मंत्रितेन तु मातृकान्याससहितं स्य
रोडक्षाकृतेन तु। विशेषतो महीपानामार्तानां च विधिं चरेत्। तेन मंत्रसाधकोनाम भूयुः सान्य या च वदायुषां। क्रूरेषु व्याधिषु प्रोक्ते स घायपर्चेत्तु मंडले। नवकोणे नं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपुरार्णव
३०४

श्रीकान्तराद्केतुसमन्विता ग्रामध्येय द्रुपमपाद्यै दुर्गक्ष्मिरक्षा त्रिलोकशिवे। कोष्ठतोत्रितये हसौ मुक्तरोगः सुखी भवेत्। ग्रहाग्निपुरिपुश्रोश्च दुर्भिक्षे त्रिविधे तथा। उत्पन्ने समरे
योगे कुर्याद्दूरकार्यनादिकं। संप्रत्यतादृद्यां सम्यक्ददया त्स्वर्णमंबरं। तेन सर्वापदुन्मुक्तः सुखी जीवति भूतले। ब्रूहि मे मातः कान्यास्तत्र प्रेत्य परमेश्वर। कथयामि दुर्गो ये
वक्ष्येत तत्र लेखिलं। ह्रस्वदीर्घे स्वरद्वंद्वपुटितैः षडंगवाक्षितैः। कुर्याद्गात्रनिषद्वर्गैः पंचपंचदशाक्षरैः। स्वरेषु मध्यतः ओंकारश्चत्वारः षडंगविग्रहः। करांगयोर्विधावश्यं
आदिक्षांताक्षराणि वै। भाले वक्त्रावृत्तौ नेत्रश्रोत्रनासाकपोलतः। ओष्ठं दंतशिरोजिह्वा स्वोकशो विन्यसेत्स्वरान्। करयोः पादयोर्मूले मध्यसंधिषु चाग्रतः। विन्यसेत्
चतुर्वर्गपंचपंचपार्श्वपृष्ठतः। नाभौ हृदि च विन्यस्य व्यापकान् दश धातुषु। त्वगसृङ्मांसमेदोस्थिमज्जाशुक्रौजोभिषु। प्राणशक्त्यात्मसु तथा न्यसेद्देवि समाहिता। हृदये
र्शितां तेषां स्मरन् धातुषु विन्यसेत्। अथवा हृदये स्कंधयुग्मे चैव ककुद्योग हृदयाद्धस्तपादाग्रजठरे वदने न्यसेत्। वर्त्तद्वयावर्त्तबाह्यपत्रमध्ये ह्रीं पुरौ विद्यां
यविलिखेन्मध्ये हंस हृद शक्तिकं। कूटं स्वरान्केसरेषु वर्गान्पत्रेषु वा लिखेत्। पंचपंचाक्षरो वेतानुदाक्षु दिग्विदिक्षु च। स्वरेष्वपुगमकान्ति पंचान्यानि तु पंचवे।
सर्वं जनानां जनत्वमेदलो मूर्द्धि रत्नचयः सवालाग्निधरासे च शक्ति स्वत्पंचकं भवेत्। अन्यान्यकादशशिवे संधिमात्रादिसंभवाः। एतद्यंत्रस्य मध्यस्थं नाम कृत्वा
प्रयोजयेत्। आर्त्तमूर्द्धि स्मरेद्बिंदु हृदि विन्यस्य सर्वसंपदः। अभिषेककारणं वापूर्नाल्लोककल्पितं। स्थापनात्तद्देशादौ यंत्रं सर्वार्थसिद्धिदं। एतद्यंत्रस्य मध्यस्थौ
देवताः सकला अपि। सन्निधिं फलदात्रेव साधकानां चिरं न्वेते। विद्यां तां तु नरो मूर्खो जडो मूकोऽतिपालकी। नित्यशो जपपूजाद्यैः कालेन महता भवेत्। जिह्वाग्रे
राणयंता न्यासकरुणावयन्धिया। प्रविश्य विदधात्यर्कं सुधा रज्यते वाग्मिनिर्जितैः। मूर्द्धि दुर्विंबमध्यस्थं सुधावर्षविधायिनं। विभाव्य न्निविशतिमत्तुं जपेदेकाग्रमानसः। ङ्का
कविता सिद्धिः सर्वभाषामयी भवेत्। वादादिषु तु सर्वत्र देवतात्मा जयी भवेत्। येत्राणि विद्याः समान्यकारुययोगतः। तेनात्रनो कान्ति शिवे सर्वसिद्धिकराणि वै।
षोडशस्य चिविद्यासु यं त्रादन्यत्समीरितं। प्रयोगजातमन्यो न्यं विदध्याद्देकयागतः। वृत्तयुग्मं षडस्त्रं च कुलाम ध्याद्यमध्यतः। नामाक्षिरव बहिः षट्सु तत्त्रयं स्व
नमायया। विलिख्य मातःकावत्ते कुलातद्धरणा सुरेः। जिह्वायाभावजा ह्यर्वेजो ह्रीं घ्रग्रं विगाहते॥ ॥ इति कुलसुंदरीनित्याप्रयोगविधिः॥ ॥ अथ नित्यानित्या श्री
प्रयोगविधिः॥ तत्र श्रीतंत्रराजेपि विदध्यात्साधनं प्राग्वद्द्वौलक्षं पयोव्रतः। त्रिस्वादुसिक्तैः रक्तैरक्तैः स्तुर्हेयनंतथा। जपतर्पणहोमार्चासेकसिद्धमनुर्नरः। कुर्याडुक्तानि २०४
प्रयोगांश्च न चेत्तद्वुदेवताः। प्राणं तस्य प्रसंख्याय कुपिता लक्षयांशिवा। अन्यापि विद्या लोके पन्नसाध्यं गतलक्षविता। विद्याक्षराणि सप्तास्यास्तेः भागवत्स्वरसंयु
तैः। शतं द्वादशसंयुक्तं नेर्थ्याणि वदामि ते। वृत्तद्वयांतः षट्कोणं तदंत वृत्तयुग्मकं। विधायमध्ये मायास्थमेकमक्षरमारचयेत्। बहिः षट्कोण रेखामध्ये तु वृत्ते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

योर्ध्वमात्रके । कलशं तद्बहिरेवं स्युः क्रमाद्यंत्राणि षोडशेति ॥ अस्यार्थः ॥ अस्या अन्तावृत्ताक्षराणि स्याद्धहसकलरडअइति तेषोडशस्वरयुक्ता द्वादशोत्तरश
तवर्णा भवंति ॥ १९२ ॥ प्रथमतो वृत्तद्वयं कृत्वा तद्बहिः षट्कोणं तद्बहिः वृत्तद्वयं विधाय मध्ये साध्यनामगर्भं मायाबीजं एकमक्षरं विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयांतराले
कर्मानुसारेणेति । तत्र कूटाक्षराणि प्राग्वद्विलिख्य तद्बहिः षट्सु कोणेषु षडक्षराणि विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयांतराले मातृकाक्षरैर्वेष्टयेत् । एवं षोडशयन्त्राणि भवंति
फलान्याह ॥ प्रथमं धृतं तस्यादोदरव्याधिसंहतिः । द्वितीये शिरोरोगात्रयं तिपरमेश्वरि । तृतीये नाक्षिरुक् शांतिः श्रोत्रज... परेण तु । पंचमेन भुजारोगाः प्र
यान्त्यूर्ध्वं पादजाः । सप्तमेनान्तराधिस्था धृते नवविधिनाश्रयाः । धृतेनाष्टमयंत्रेण ह्यानेन्द्रियकातरा हताः परेण कर्मेन्द्रियगा दशमेन... गोदरा एकादशेन पित्तोत्थाः
दशान्तकफोद्भवाः । त्रयोदशेन दोषाणां सन्निपातसमुद्भवाः । प्रयोति विलयं सद्यो यंत्राणां शक्तिवैभवात् । चतुर्दशेन यंत्रेण भूतप्रेतपिशाचकाः प्रयांति भीताः क्षणतः
सर्वे न्येविग्रहाः शिवे । तत्परेण ग्रहारोगा धृतेनाष्टौ नमाधयः । षोडशेन धृतेनस्यादायुरारोग्यमीश्वरि । यंत्राणि षोडशैतानि धारयेच्चाधिशांतये । सर्वेषां प्राणिनां
सम्यगनुकंपुरादप्यपि । सर्वेत्र यंत्रधारणं साभिषेकं सदक्षिणं । सर्वं दत्त्वा सविश्वासं फलं त्वेवान्यथा न्यथा । कूटहीनानुसार विद्यापंचकूटाभिधा शिवा काकसिद्धिमन्
सकलं कुरुते न्व भिदा त्वयोः । तद्विधा कूटभेदास्युः त्रिंशत्याशतसप्तकं । तैर्वेष्टयंत्रनिर्माणं फलानि वच्मितानि ये । प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्कं सूत्राणि पंचदश क्षिपेत् ।
तेषु कोष्ठानि जायंते नवाशीतिशतद्वयं । प्राग्वस्तु कोणकोष्ठानि षट्त्रिंशं मार्जयेत् क्रमात् । मध्ये वज्रो यथा भूयात्तथा कुर्यात् समं ततः । स पंचचत्वारिंशाग्रशतकोष्ठे स्व
वज्रकं । अस्याणि चत्वार्यग्राणि चतुः कोष्ठेस्तु पूर्ववत् । विधाय तस्य मध्याधः कोष्ठमारभ्य संलिखेत् । प्रादक्षिण्येन प्रवेशेन कूटं साध्याक्षरं द्वयात् । मध्ये वशिष्ट नव के
वाम दक्ष त्रयद्वयात् प्रतिलोमानुलोमात्मविद्याद्वयमथालिखेत् । शिष्टेषु त्रिषु कोणेषु साधकाख्यां तद्द्वयोः । कर्म मध्ये धरेसाध्यमालिखेदपि सर्वतः । नव तु त्रिकोणमध्ये
स्थं द्विरेखाभिन्नीकृतं । मध्यवद्विलिखेत्तेषु वज्रयंत्रमितीरितं । एवमत्रैः पंचभिश्च स्वैरैः पंचत्रिकल्पयेत् । इति षट् वज्रयंत्राणि प्रोक्तानि क्रमतः शिवे । अथैतैर्यंत्र
वज्राप्रकारः । तत्र प्राक्प्रत्यगायता दक्षिणोत्तरायताश्च अष्टादशाष्टादश रेखा विलिख्य समांतरालानि नवाशीत्युत्तरशतद्वयं २८९ कोष्ठानि कृत्वा चतुर्दिक्षु षट्त्रिंश
त्षट्त्रिंशत्कोष्ठानि गुरु कुर्यात् मार्जयित्वा पंचचत्वारिंशदुत्तरशत १४५ कोष्ठात्मकं वज्राकारं निष्पाद्य चतुर्दिक्षु कोष्ठचतुष्टयं कोष्ठचतुष्टयं मार्जयित्वा त्रिकोणानि वि
धाय अवशिष्टेषु एकोनत्रिंशदुत्तरशतकोष्ठेषु १२९ मध्याधः कोष्ठमारभ्य कूटस्वंडान् विंशत्युत्तरशत १२० भेदान् विलिख्य मध्ये अवशिष्टनवकोष्ठेषु वामपार्श्वस्थ
त्रिषु कोष्ठेषु प्रतिलोमविद्यां त्रिधा विलिख्य दक्षपार्श्वस्थ कोष्ठत्रये तथैवानुलोमविद्यां विलिख्य मध्यस्थकोष्ठत्रये पूर्व्वकोष्ठे साधकनाम तदधः कोष्ठे कर्म तदधः को

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२०५
305

छे साध्यनाम विलिख्य चतुर्दिक्षु यन्तुस्त्रिकोणेषु द्विद्विरेखायोगेन नवनवत्रिकोणानि विलिख्य तेषु तेषु मध्ये नवकोष्ठं वह्निं लिखेत्। एवं षट्कं खंडैः षट्कं
पंक्तालि भवंती स्वर्थः। तथा। कोहत्रयकृते पदेशिकायां वा चतुर्थे वा। पदेशापलकायां वा घडूं षट्सु प्रकल्पयेत्। चतुर्थे वेति कोहत्रयशिलायां फलकापट्टयोः
पूजां कुर्यात्त्रिस्वरए वलुहृतत्तालितुसंस्थाप्य यजेन्नत्रैव ततो शिरोलतद्बापनप्रदेशेतु विदध्यान्मंडपं शुभं। नवहस्तायामततेपताकातोरणाश्चितां फलपुष्पवि
तानाये रूपेतं परिकल्प्य तु उत्सेधायामविस्तारहस्तां वेदिं दिव्यमध्यतः। एकं वेतत्षट्कमथ वेलुर्यादिद्वयादिकं तथा। ईशप्राग्वह्निरक्षोवायुवारुणादिषु ध्वजान्
मः प्रथमं राक्षसे तन्यान्यासे पूजक्रमेण तवै। निवेश्य यजेद् घडुध्याये नृत्यगीतादिभिस्तथा। समाराध्यैवमेवं तत्रिदिनं प्रोक्तशाकिभिः कृत्वा जपितां [illegible]
कास्थिरेदयो। स्ववामगे मध्यदेशे संस्थाप्य परमेश्वरि। देव्या मातादिकाभिस्तु दक्षमावध्यात्रैवादेवी षाडूर्वे तां तामिडाकिन्यादिभिः संविके। मूर्तिसहकुसुमे
यप्रतिष्ठाप्य समर्चयेत्। निःप्रशस्तपरो विद्याभंडनं वाधिकारयेत्। यत्र तत्र गता। लक्ष्मीरिपुग्रहपिशाचिकाः। दुर्भिक्षक्षुद्रकर्मोत्थपीडाः कृत्याः परेरिताः।
न कदाचित्स्वभवंति विद्यायंत्रानुभावतः। मंगलान्येव जायंते सर्वेषां सर्वतः सदा। धार्मिकाश्चैव राजानः पूर्णे सस्यांगसंयुताः। फलकापट्टयोः [illegible] सपूजांतारि
जमंदिरे। वांछितं समवाप्नोति मंडलान्मासतो प्रिया। आसादेहस्थितिं वक्ष्ये भक्त्या सर्वार्थदायिनीं। सुषुम्नामध्यसंस्थेषु षडाधारांबुजेषु ताः। [illegible] प्राप्ति नोदयः
सिध्यंति हानयः पूजिताः। बहिस्थमंडले पूजां नियहानुग्रहात्मिकां। विशुद्धाख्ये कंठदेशे षोडशस्वरपत्रके। धूम्रवर्णांबुजे देवीं डाकिनीं तु [illegible] शक्तिभिः स्व
रसूपाभिरावृतां तत्र पूजयेत्। तथा सर्वहता सिद्धिर्भवत्येव न संशयः। अनाहताख्ये हृद्देशे सिंदूरारुणपंकजे। राकिनीं द्वादशदले कादिठांताक्षरादिभिः श
किभिः पूजयेन्नित्यं कीर्त्यायुःश्रीधनान्वयं। मणिपूरके संहेव नाभिस्थे दशपत्रके। इंद्रनीलनिभे डादिदशवर्णात्मशक्तिके। लाकिनीं पूजयेद्देवीं [illegible]
आधाराख्ये चतुःपत्रे सुवर्णाभे सरोरुहे। वादिसांतार्णशक्तिभिरावृतां साकिनीं यजेत्। पायुध्वजोत्तरस्वाधिष्ठानाख्ये पद्मे वालार्कलिभे षट्दले। बादि[illegible]वर्णश श्री
कीभिरावृते काकिनीं यजेत्। ध्वजमूले समस्तापतारणायाष्टसिद्धये। आधाराख्ये चतुःपत्रे सुवर्णाभे सरोरुहे। वासांतार्णशक्तिभिरावृतां साकिनीं यजेत्। पा २०५
युध्वजांतरा। स्तंभमध्ये तेजःसमन्विता। आज्ञाख्ये भ्रुवोर्मध्ये द्विदले शुभ्रविग्रहा। सेविता हक्षशक्तिभ्यां हाकिनीं पूजयेत्तथा। त्रिकालं [illegible] सर्ववितां क
र्वणकारिणी। विश्वस्य स्थितिध्वंसशक्तिदामप्यपलतः। उक्तक्रमविपर्यासो नियहोत्तर्बहिस्तथा। पूजनं सर्वदुःखार्तिशमनं संपदास्पदं। भक्तो[illegible]षट्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कोणसप्तके प्रोक्तदिक्क्रमात्तास्मध्ये च तत्र तां त्रिर्ध्यानि त्वां गंधादिभिर्यजेत्। अभितस्तु षड्स्रेषु तत्षट्कं तत्क्रमाद्यजेत्। ब्राह्योष्वपि च ताः प्राग्वत्प्रोक्तवर्णैः समर्चयेत्। तासां च
समभिपि तथाष्टसु कोणेषु शक्तयः पञ्चषट्त्रिंशत्ताः समादेद्याः सर्वा रूपायुधादिभिः प्राग्वद्विवरेणं च स्युरपूर्वाः कादिमातृकाः परेषु च वलक्षाणे रहितास्ते सौम्यस्था वे भेदस्
तेषामपि च व कालरात्रीनां च विलोमतः। पूजा निग्रहसंग्रामस्या स्तम्भ्राज्ञूणां विपत्तये। षट्चक्रेषु षट्कं मातृ निधायारिमहीरुहां। काष्ठैर्नाम्नि संपूर्णा मंत्र... हां वरस
न्विताम्। अर्धरात्रे यत्नेन ... श्मशाने बलिं दद्यात् ... क्षिप्रं ... पूर्णाः शत्रोः फलेव रात्। निवेद्य योनिरक्तेन संपन्नं च रूणारि पानहिं मंत्र कुर्याज्ज्वरफलिशीर्घ्
सुवा रूपा। ध्यायेद्देवीं क्रुद्धां पिता द्विष्टो ष्टावाद्भिर्निर्जनेन ग्रहांति पिशाचभयो विकिरं तीक्ष्णतत्तनुं। जपामुलुक्तविकसत्केतनाभीमार्जनि स्वनाम ध्यायेत्तन्निग्रहं कुर्यादिद्रूपां...
णापवे। वज्रं च निग्रहप्रोक्तं वज्ररूपं भयंकरं। कोष्ठसीस विधाकृत्वा स्थापयेद्विभूमिषु। प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्क्दशसूत्राणि पातनात्। एकाशीति पदानि स्युस्तेषु को
णचतुष्टये। प्रत्येकं दश कोष्ठानि मार्जयेत्स्पष्टवज्रके। चतुर्दिक्षु त्रिकोणानि चतुः कोष्ठैः प्रकल्पयेत्। तेषु मध्यस्थ कोष्ठवसा ध्यं कर्मसमालिखेत्। शिष्टेषु मध्यधः को
ष्ठमारभ्य प्रतिलोमतः। विधा कूटं तु षट्त्रिंशदालिखेदपदक्षिणं। साध्यनाम्यसज्जापिष्टं तद्वक्षःक्षोदलेपितं। स्थापयेत्प्रोक्तसमये रिपुक्षेत्रगृहादिके। समशानेचं
डिकागेहे कुल्योत्पादकरे भवेत्। इति निग्रहमाख्यातं समस्तरिपुमर्दनं। अनुग्रहे भूदिप्रोहे पूजा चक्रविधानतः देवीस्त्वाः प्रोक्तरूपास्तु ध्यातव्याः चक्रेषु पूजयेत्। नैवद्य
सांसं प्रोक्तं यद्दासां प्रीतिदायकं। पायसान्नं गुडान्नं च मुद्गभिन्नान्नकं तथा। हरिद्रान्नं तिलान्नं च शुद्धान्नं च दूकमेव च। चक्रेषु सम्यक्तथा तद्वर्णाश्चारु ... हानंतु च तीरग
कं स्थापय प्राग्वदभ्यर्च्य तां क्रमात्। भूषणं वरं धास्यामोजनाच्चैस्तु तोषयेत्। तुष्टा सुतासु तुष्टास्त्स्युः शत्रूपस्ताः समास्तदा। प्राग्वत्क्तवज्रे सा ध्यारव्यां तथा लिखेत्तु लोमजा
श्। कूटांस्तु क्रसमारेभ्यात्त दक्षिणत्वेन संलिखेत्। प्रोक्तेषु प्रोक्तरूपेण स्थापयेत्प्रोक्तभूमिषु। प्रोक्तान्येव फलानि स्युर्योगोयेऽनुग्रहः। आदिक्षांताक्षरैः प्राग्वद्रूपं निलीश
न्निसंपुतैः। बीजद्वयादैः सप्ताक्षर्यतिः पंचदशाक्षरैः पंचाशत्कूटयः पूत्या पंचाशत्क्षेत्रपालकैः। सप्ताक्षर्या च संयुक्ता मंत्राः पंचदशाक्षराः। चतुःषष्टिपदेष्वष्टवत्तुष्टादिद
विधया। दिनेषु मध्यघटिकायोगात्पंचाशन्मिथुनान्यपि। तेषां वीनद्वयं वर्णरूपक्षेत्रेशसंयुताः। मनीषिते समालेख्यते षु तन्निथुनानि वै। घटिकाक्रमयोगेन तद्वन्नामस्मध्ये
चयेत्। एवं मंडलमासाद्य प्रोक्तयोगाभिवांछितं। नित्यशस्तासां समाराध्य सर्वसिद्धिश्चक्रे समर्चनात्। सिमसत्वोक्ति प्राप्तिः सदा भवति सर्वतः॥ ॥ इति नित्यानित्याप्रयोग
विधिः॥ ॥अथ नीलपताकानित्याप्रयोगविधिः॥ तन्त्रश्रीतंत्रराजे॥ सर्वत्र नित्यहामंतु कुर्यादन्नाद्यतोपि वा। तिलतंडुलकेवापि धान्यं दद्याद्धादीरितं। विद्याक्षराणं सर्वेषां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३०६
306

स्वरव्यंजनबिंदुकान्या । पृथक्कृत्वाथ गलितेस्त्रिपंचाशत्क्रमे वै तिहितो नवलक्षसंख्यं तु जपेद्विद्यां प्रयोगतः । तद्दशांशं हुनेद्वह्नौ सर्वत्राक्षरलक्षकं । आद्युरय
नित्यपूजासु साधनेषु च साधकः । निसा नाममपि सर्वे प्रोक्ता समनायामुदीरिता । ततः सिद्धमनुर्मंत्री कुर्यात्सिद्धिषु कौतुकं । तद्विधानं प्रशृणु प्राज्ञे वक्ष्ये च विद्याविभेद
तः दत्तनाममपि सिद्धीनां विद्यास्तासां भिदागता । संख्यावताश्च संप्रोक्ता क्रमेणासां फलानि च । विद्यादिकूटं त्वादौ तु योजयेद्वा सुक्रमात् । तास्यामयति कामम्
न्यां पुरश्चेदुपरीरितं । मंत्रवर्णदशानां च तत्तत्संख्याश्च ताः शृणु । परस्तात्तस्य भेदानां मंत्रान्वक्ष्ये यथाविधि । चतुर्विधः स्याद्विजयाद्द्वंद्वसंचतुरंगके । कूटपुष्कुड
गौं तेवते षां मंत्राश्चतुर्विधाः । कामरूपत्वमुदितं सेच्छाभीष्टविग्रहा । विद्यास्तु मात्मनः शक्तिं सएका मंत्र ईरितः । पादुकायुगलं विद्या चावै भवा तं तु पादयोः । कृत्वा स्मरवांके
तंतु दशं तत्र तदाक्षिप्ततः । तमंत्रः स्यादेकविधस्तथैवांजनमीरितं । येनाकाशोत्तिष्ठं पश्यद्दग्रा द्यांश्चोत्तरे समागताः । रक्षस्त्वेताद्दशाः प्राकः करस्थैः साहिताः क्षणाक्ष
एताहा पलायिता वापदयोः प्रणमयुर्वेशंगताः । वेतालाः स्युरसंख्याताः सिद्धास्त्वेवकविचरा । निधायसाधकैः स्कंधे वरसुवर्णकृयास्यात् । चिरूतोगमुखाः केचिके
तिर्यक्सुखांगकाः । केचिद्भीषणनादांगवेतालावकुविग्रहाः । सर्वेपि वशगाः काकाद्दश्याशनूग्रसौ । विविधाः किंकराः प्राक्करणाज्ञैव पुर्यावदायुषं । पिशाचास्ताद्दशः
ओकाः कान्यवैरूपविग्रहाः । कुब्जाः क्षुद्राशयाः प्रोक्ताः कारणात्स्युरसंख्यकाः । तेषामेकाभवेद्द्विधा तथा ते किंकराः सदा । तैरयप्रहरेच्छं तु महात्तमभिशंकरणो
दूत्रिंशद्रूपसंयुक्ताय क्षिप्रदात्रा वांछितप्रदाः । स्वरूपाद्विभुजाश्चित्रवसनाभरणान्विताः । ससहायायोवनाढ्याः स्वकाले पनसौरभैः । समभ्यर्च्य सर्वाभीप्सा
निदचुस्ताः साधकाय वै । तासां विद्यास्तु षट्त्रिंशत् वक्ष्यताश्च शृणु प्रिये । याभिः सिद्धाभिरनिशं साधकाः सर्वसंमताः । चेटकाश्चतुःषष्टिस्तास्वेमंत्राश्च
तद्रूयमाः । तेपि तानाविधाकाराः सिद्धास्ते दद्युरीप्सितं । मायासंख्याश्च त्रस्रूपाश्चिन्त्या एव स्वेच्छयानिशं । वसुसूत्रमहरे युस्ताविधकालस्त्रसाधने । विद्या
यानेवमार्णैः निवर्णैः पंक्तिरुदीरितैः । दशविद्याः प्रजायंते शृणु वक्ष्ये च ताः क्रमात् । चिंतयेत्तो विजयं देहीत्युक्त्वा संपुटयेत्ततः । विद्यासा विजयप्राप्त्या चतुर्थे
कादशाक्षराः । अत्र नित्यविजयं देहि मदद्रवे । इत्येकादशाक्षरा मूलभूतस्य तुर्थो तथा । नित्यक्लिन्नं द्युद्धे विजयं देहि मदद्रवे ।१। नित्यचतुरंगयुद्धे विजयं देहि श्री
मदद्रवे ।२। नित्यकूटयुद्धे विजयं देहि मदद्रवे ।३। नित्यतुर्गजयुद्धे विजयं देहि मदद्रवे ।४। इति । तथा मदेति कामरूपे मदे हीति पुटयेत्तथा । एकादशाक्षरी ३०६
विद्या कामरूपत्रदेरिता । मदकामरूपं मे देहि द्रवेति त्या । नित्यदपादुकां देही त्युक्त्वा कुर्याच्च संपुटं । द्वादशार्णा भवेद्विद्या सिद्धदा पादुका । नित्यदपादुकौ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

देहि मदद्रवे। तथा नित्यमदे लुल्कादे ह्रांजनमितीरयेत्। पुटयेत हृयेनाथ द्वादशार्णो समीरिता। द्रवे नित्यमदे देह्यंजन द्रवे। द्रव नित्ये देहि रवड्ग सिलुल्का पुटयेत्तथा। द्वाद
शार्णो भवेत्सिद्ध्य रवड्गदधाम्लुभ्रामनं। द्रव नित्ये देहि रवड्गं द्रयन्ते नित्य द्रवे तितता लान्देही तिपुटयेत्तथा। त्रयोदशाक्षरी विद्यासि द्धानानृदजोत्वेन तथा। नित्य द्रवे वेता
लान्देहि नित्य द्रवे। पिशाचाक्षप्रयक्के ति पूर्ववन्नित्यमदद्रवे पुटयेत्पूर्ववद् द्वाभ्यां विद्यासमदशाक्षरी। नित्यमदद्रवे पिशाचाक्षप्रयक्ष नित्य द्रवे। षट्त्रिंशद्दुक्ता यक्षिण्यः सर्वा
सिद्धिदाः। तासां नामानि विद्याश्च शृणु वक्ष्ये यथाविधि। विचित्रा विभ्रमा हंसी भीषणी जनरंजिका। विशाला मदना घुष्टा कालकंठी महाभया। माहेन्द्री शंखिनी चान्द्री मं
गला वटवासिनी। मेखला सकला लक्ष्मी मालिनी विश्वनायिका। सुलोचना सुशोभा च कामदा सविलासिनी। कामेश्वरी नंदिनी च स्वर्णरेखा मनोहरा। प्रमोदा रागिणी [illegible]
पद्मिनी सरितप्रिया। कल्याणदा कलादक्षा ततश्च सुरसुंदरी। इति षट्त्रिंशदाख्याता यक्षिण्यो भीष्टदायकाः। तासां विद्याः क्रमेण स्युस्तद् द्विज द्वयसंपुटैः। नित्यद्रवे म
दन्तैः षड्वर्णैश्चोक्तनामभिः। विद्याः षट्त्रिंशदाख्यातास्ताः सिद्धिपुरीप्सितं। तासां विद्यार्णसंख्यास्तु शृणु वक्ष्ये यथाक्रमं। पंचमी पंचदशमी विंशति [illegible] तिमाश्च ततस्त
पंचदशाकास्ततीयासा षष्टमी तथा त्रयोदशी साष्टदशा द्वाविंशा द्वादशाक्षरा। सैकत्रिंशद्भ्रान्ताः स्युः [illegible] समन्विताः। नवमी दशमी चैकविंशा तद्द्वन्नंतरं। चतुर्विंशा पंचविंशा स्त
विंशात द्रूर्ध्वं [illegible] त्रयस्त्रिंशादिकास्तिस्रस्त्रयोदश युताः पराः। चेटकानां चतुःषष्टिः तन्नेत्रीभ्य वदामि ते शृणु सिद्धश्चैतान्नित्यं साधयुः समीरिताः। विभ्रमा वाहको वीरो लिके पंस्स
रकः कपि [illegible] सिंहनादो महानादः सुग्रीवो मर्कटः शठः। विडालाक्षो विडालास्यः कुमारः केवरो भवा [illegible] दीपिवक्त्रः खरराननः। मातंगश्च निशाचारी [illegible] गाही
वृकोदरः सोचिरास्यो गजमुखः पशुवक्त्रो मृगाननः। क्षोभको मणिभद्रश्च क्रीडकः सिंहवक्त्रकः। श्येनास्यः कंकवदनः काकास्यो हयवक्त्रकः। महोदरः स्थूलशिराः विकृता
स्यो वराननः। चपलः कुक्कुटास्यश्च मायावी मदनालसः। मनोहरो दीर्घजंघः स्थूलदंतो दशाननः। समुखपीडिलः क्रुद्धो वराहास्यः सटामुखः। कपटः कौतुकी कालः किंक
रः कितवः खलः। भक्षको भयदः सिद्धः सर्वगश्चेति कीर्तिताः। बीजद्वयपुटान्तस्थैर्मदनित्यद्रवे युतैः। नामभिस्तास्तु [illegible] तीयान्तैर्देहीति पदसंयुतैः। एवमेताश्चतुःषष्टिः क्रमा
दुक्ता महेश्वरि। तेषां संख्यामपि तथा शृणु वक्ष्ये यथाविधि। चतुर्दशाक्षरा मंत्राः पुनर्नवमंत्राः समीरिताः। तथा पंचदशार्णास्तु षट्त्रिंशत्क्रिदाहृताः। [illegible] मनवः पंच
विंशतिरीरिताः। तथा हस्तदशार्णाः [illegible] आकुलं क्रमात्। ११ क्लीं श्रीं नित्यमदद्रवे मद विचित्रे क्लीं श्रीं। १२।२ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मद विभ्रमे क्लीं श्रीं। १२।३ क्लीं
श्रीं नित्यद्रवे मद हंसि श्रीं क्लीं। १२।४ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मद भीषणि श्रीं क्लीं। १२।५ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मद जनरंजिके श्रीं क्लीं। १५।६। क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मद विशाले श्रीं क्लीं। १२।७।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ पा॰ ले॰ ४
३०७
307

क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदमदने श्रीं क्लीं ॥१३।८। क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदतुष्टे श्रीं क्लीं १४।९ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदकालकेठि श्रीं क्लीं ॥१४।१० क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदमहामये श्रीं क्लीं १४।
क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदकालकेठि श्रीं क्लीं ॥१४।१० क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदवांछि श्रीं क्लीं १३।१४। क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदमंगले श्रीं क्लीं
११ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदमोहं द्रि श्रीं क्लीं ॥१३।१२ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदशांतिनि श्रीं क्लीं १३।१३। क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदसकले श्रीं क्लीं ११३।१८ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मद
१३।१५ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदचराचरिनि श्रीं क्लीं ॥१५।१६ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदमेखले श्रीं क्लीं १३।१७ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदलुलोचने श्रीं क्लीं १४।२२
क्षिम क्लीं श्रीं क्लीं १३।१९। क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदमोलिनि श्रीं क्लीं ११३।२० क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदविश्वनायिके श्रीं क्लीं ॥१५।२१। क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदकामे श्री
क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदक्षोभे श्रीं क्लीं ॥१३।२२ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदकामदे श्रीं क्लीं श्रीं क्लीं १३।२४ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदविलासिनि श्रीं क्लीं १४।२५ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदमेदमोहे श्रीं क्लीं १४।२६ क्लीं श्रीं नित्य
रि श्रीं क्लीं १४।२६। क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदनेदिनि श्रीं क्लीं १४।२७ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदस्वर्णरेखे श्रीं क्लीं १४।२८ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदपाद्मिनि श्रीं क्लीं १३।२९ क्लीं श्रीं नि
द्रवे मदप्रमोदे श्रीं क्लीं १३।३० क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदरागिणि श्रीं क्लीं १३।३१ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदसिद्धे श्रीं क्लीं ११३।३२। क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदसुरसूदिनि श्रीं
त्यद्रवे मदरतिप्रिये श्रीं क्लीं १४।३४ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदकल्याणदे श्रीं क्लीं १४।३५। क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदकलादक्षे श्रीं क्लीं १४।३६॥ क्लीं श्रीं नित्यद्रवे मदसुरसूदिनि श्रीं
१५ इति षट्त्रिंशत् यक्षिणी मंत्राः॥ अथ चतुःषष्टि वेटकाः यथा।१ क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे विभ्रमं देहि श्रीं क्लीं १५।२ क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे वाहकं देहि श्रीं क्लीं १५।३ क्लीं श्रीं
मदनित्यद्रवे वीरं देहि श्रीं क्लीं १५।४ क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे विकर्षकं देहि श्रीं क्लीं १५।५ क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे कोरकं देहि श्रीं क्लीं १५।६ क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे कावं देहि श्रीं क्लीं १५।७
क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे सिंहनादं देहि श्रीं क्लीं १६।८ क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे सुग्रीवं देहि श्रीं क्लीं महानादं देहि श्रीं क्लीं १६।९ क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे सुग्रीवं देहि श्रीं क्लीं १५।१० क्लीं श्रीं
क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे सिंहनादं देहि श्रीं क्लीं १६।८ क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे बिडालाक्षं देहि श्रीं क्लीं १६।१२ क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे विडालास्यं देहि श्रीं क्लीं
मदनित्यद्रवे मर्करं देहि श्रीं क्लीं १५।११ मदनित्यद्रवे शठं देहि श्रीं क्लीं १६।१२ क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे खेचरं देहि क्लीं श्रीं १५ एवं भद्रं॰ मयूरं॰ मंगलं॰ भीमं द्विपीवक्त्रं॰ खरानंदं॰ मातंगं॰ विशालारिणं॰ श्री ३०७
१६।१४ क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे कुमारं देहि श्रीं क्लीं १५।१६ क्लीं श्रीं मदनित्यद्रवे खेचरं देहि क्लीं श्रीं सिंहवक्त्रं॰ श्येनास्यं॰ कंकवदनं॰ काकास्यं॰ हयवक्त्रकं॰ महोदरं॰ स्थूलशिरसं॰ विकटं
दरं सैरिभास्यं॰ गजमुखं॰ पशुवक्त्रं॰ मृगाननं॰ क्षोभकं॰ मणिभद्रं॰ क्रीडकं॰ सिंहवक्त्रं॰ श्येनास्यं॰ कंकवदनं॰ काकास्यं॰ हयवक्त्रकं॰ महोदरं॰ स्थूलशिरसं॰ विकटं
स्यं॰ वराननं॰ चपलं कुक्कुटास्यं॰ मायाविनं॰ मदनालसं॰ हनोहरं॰ दीर्घजंघं॰ स्थूलदंतं॰ दशाननं॰ सर्पमुखं॰ पिंगितं॰ कुंडं॰ वराहास्यं॰ स्थूलमुखं॰ कपर्दं॰ कौतुकिनं
कालं॰ किंकरं॰ कितवं॰ खलं॰ भक्षकं॰ भयदं॰ सिद्धं॰ सर्वगं॥ इति चतुःषष्टि वेटकाः॥ तथा। विद्याक्षरसंख्यया वक्ताएयक्षराणि चतुर्दश समस्वरैर्भे...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

छतद्वयं। अत्र हरफसकअलवनतयमद्व इति॥ तैर्यन्त्राणि वसमस्तु तेषु प्रोक्तक्रमाद्यजेत्। देवतासप्तवारेषु भास्करादिषु भक्तितः [illegible] संमनीय
कौ मिथं देहीति कालिखेत्। यंत्रस्य मध्यमायास्तु तत्र सिद्धिश्च पूजयेत्। वर्तयानेव यानि तु कृत्वा बाह्येष्टकोणकं। बहिः कलाकं भूसद्युगं कुर्या[illegible]
विलिख्य तेषु क्रमतो वर्णा द्वात्रिंशन्नालिखेत्। दलेषु कोणेषु तथा वर्तमध्ये द्वयेषु नः। मातृकामकथाद्यैर्वै विलिखेद् तरक्रमात्। तस्य कोणान्तरे [illegible] हल्लक्षाख्य
समालिखेत्। अथास्य दक्षिणे लेवं सप्त यंत्राणि ते भवेत्। सिद्धीनां वटकानां च यक्षिणीनां तथैव च। कूराभवेटकानां विशेषायं मध्ये षट्छदमेवं तेषु [illegible] क्रमतो
साधनानि पूजानिवै। प्रयोगानथ शुद्दे वेशि येः सिद्धा मत्समा भुवि पूज्यते सर्वलोके च सर्वतः सर्वदापि का। सिंधुतीरवने वैताय यः क्षिणीः साधये[illegible] एकैक
सिन्दूरेण लक्षं जपेदुक्तविधानतः। अरण्ये वटमूले च पर्वताग्रगुहासु वा। ध्यानमध्येकोतारेमातृपादपमूले ततः। तद्दशांशेन तर्पणं च होमं कुर्यात्त[illegible]नकेन कुंदं
वंधूकजपाहयमारैश्च लोहितैः। ततः प्रीताः समागत्य प्रत्यक्षा वांछितप्रदाः। सुवर्णानि च वासांसि भूषणानि फलानि च। आस्वाद्यानि च ले[illegible]नि विविधा
निच। आलेपनानि माल्यानि ददुराजीविकावधि। आयातास्सर्वदा मत्सं प्रत्यक्षा देहि वांछितं। इत्युक्त्वा नित्यशस्तास्तैः पूजयेच्च जपेत्तथा। अष्टोत्तरसहस्रं तु तासां
विद्यादनन्यधीः। एवं ताः सर्वयक्षिण्यः फलं ददुर्यथेप्सितं। वटकानां तु सर्वधांतेषु कृत्पुक्रमेण वै। एकस्मिन्यंत्रपंचसु सिद्धाः सिंधुतटे नवा। तेष्वं चवर्णेन संपु
जपमुक्तविधानतः। मौनं दिनेषु सततं कुर्याद्धि[illegible]नकालयेत्। मध्यरात्रे सदाहोमतर्पणं च समीरितं। जपे ध्यानविशं प्रोक्तं सर्वं यामपि साधये। वेटकास्ते समा
न्यमध्यरात्रेति भीषणाः। क्षोभयेयुरमुं क्षोभं न च देयाथ तत्पुरः। प्रत्यक्षाः कितवेषं तलकेरोमीति वदेत्त्रिशितां। तस्मै सेवकं तत्पश्चात् नमोमुंचत इस पि नित्यशस्तान्नु
पार्श्वे भिरुपासीतावरे ततः। स्मतेनमेत्य संदिष्टं साधयेयुः समीहितं। शत्रूणां समरे भंगप्रहारानहितेजेना कुर्वंति प्रार्थिताः। ध्रोणां ध्रदानेते दिवानिशं। आनयेयु
श्च वनिता वांछितास्तत्क्षणात् कुर्वंति निश्चलीकुर्वते मंतं दंतिनं वा हयं नरं। निस्याषोडशके सिद्धा देवर्षिवित्। राक्षसैः पिशाचैरुरगैः सिद्धैः किन्नरैरप्सरोगणैः
मरुद्भिर्वसुभिः सपन्नगैर्षिपिर्यसदा नवेशबरुद्रैरेकादशाग्निभिः साध्यैश्च नवभिर्ग्रहैः दशाकैर्लोकपालैस्तथान्यैरपि देवतैः। राजभिर्वनिताभिश्च नरैरन्यै
र्गौस्तथा पूज्यते सर्वदा सिद्धः समीहितसुखास्पदः। इष्टाशयो वदान्यश्च दयावान्सुमुखः समी। पूर्णाशयः सदानंदो निरपेक्षः कलान्वितः [illegible]
परदृष्टी प्रेम भूरावयोर्भवेत्॥ ॥ इति नीलपताकानित्याप्रयोगविधिः॥ ॥ अथ विजयानित्याप्रयोगविधिः॥ तत्र श्रीतंत्रराजे। पूर्वोक्तक्रमतो विधां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३०८
308

व ऐणेल क्षं जपेत्सुधीः। दशांशहोमं रक्तांबुजैः स्फलासिद्धमंत्रोदयान्वितः॥ प्रयोगान्साधयेन्मंत्री होमयंत्रविधानतः। जपेन तर्पणेनाथिपूजनेन यथाविधि। क्रमलैः कैरवै
रक्तैः सितैः सौगंधिकोत्पलैः। सुगंधिभिः फालिकयात्रिमध्वक्तैर्यथाविधि। होमात्सप्तसु वारेषु कुर्याल्लोके सुसप्तभिः। प्राक्तवारेशयोगार्चितमंडलमेव वै। विजयं समवाप्नो
ति समरे द्वंद्वयुद्धके। मल्लयुद्धे शस्त्रयुद्धे वादे द्यूतद्वयेऽपि वा। व्यवहारेषु सर्वत्र जयमाप्नोति निश्चितं। चतुरंगुलजैः पुष्पैर्मालतीसंभवैर्दरीन्द्रा तर्पयेत्कालीं कालीशैः पुन्नागो
द्भवैर्नेमरुजैः। चंपकैः केतकैराजवृक्षजैर्मोधकैर्भवैः। प्राग्वद्वारेषु जुहुयात्क्रमात्पुष्पैस्तु सप्तभिः। प्रोक्तेषु सप्तमं तं शत्रोर्भेदो वा भवति ध्रुवं। शत्रोर्नक्षत्रवृक्षाणां लतास्समिद्भि
र्जुहोमतः। सर्षपाज्यप्लुताभिस्तैः प्रणमेत्सर्वपादयोः। [illegible] लुकाष्ठानलेऽमलप्पुष्पपत्रपुष्पफलैरपि। समिद्भिर्जुहुयात्सम्यग्वारेशार्चनपूर्वकं। अरातेश्चतुरंगं तु बलं रोगार्दितं भवेत् न
नाशयेज्जयो भूयाप्निर्धनेनापि गणेन। अर्कवारे केशरिधैः समिद्भिर्गोलडुम्बवैः पत्रैः पुष्पैः फलैः क्रांतेमूलैश्चापि कुर्यात्क्रमात्। सर्वरोगेण [illegible] कुंडका
ला। अराति दिग्मुखो भूत्वा कुंडे न्यस्तविधानतः। पलाशपत्रे गणेशार्चीः प्रणमेद्वायभयान्वितः। वैरीबलसमग्रोऽपि शीघ्रं मानान्वितोऽपि वा। पलाशध्यानलेन तस्य [illegible] लेन प्लुत
प्लुतैः। होमेन सोमवारेषु भवेत्साम्यं न संशयः। खादिरे ध्यानले तस्य पंचांगैस्ततद्घृताप्लुतैः। वारे भौमस्य हवनात्तदाप्नोति सुनिश्चितं। अपामार्गध्यानले च क्रोतलसमिद्भि जुहुया
त्। बुधवारे पुष्पसुभ्रायाः सवल्लाया घृतान्वितं। पूर्वोक्तफलसंसिद्धिर्भवत्येव न संशयः। ततो द्वारे शुभं तस्या सर्वमेव कुलक्रियः सर्वत्र प्रोक्तमेवार्चो [illegible] यंत्रादि कर्मसुत्तमानि
सर्वं तन्न द्वारेशद्वयपूजनं। विधाय पश्चात्कर्माणि साधि कुर्यात्समाहितः। शमीघ्नं तफलसंसिद्धैर्भवत्येवान्यथा यथा। पिप्पलाश्वगुरावारे तद्युतैस्तत्तद्घृतप्लुतैः। कुर्वन्नयान
फलानि सिद्धिर्भवेत्स्यादसंशयः। उदुंबराग्नौ भृगुजे वारे पुष्पसप्तसु। विजयो विहितः सम्यक् हवनान्निधिरूक्षयोः। विजयं चरणे देवरीकथयामि क्रमेण ते। प्रतिपत्प्र[illegible] प्रयांते
क्रमेण वै शाल्मलीवणकमुकेश्च यवमाषैश्च होमतः। माहियाज्यप्लुतैस्ताभिः स्तिथिभिः सम्यग्जुहुयात्। घस्रादिवदर्शं मंत्रमंत्रा भवत्यतः [illegible] प्राप्नोति [illegible] सुवे [illegible] हें [illegible]
माप्नुयात्। तदूर्ध्वं पंचदशके तेसमसेश्च तिलद्वयैः। सिताक्तैः पायसैः सिक्तैः रविकैः स तद्घृतैस्तथा। हवनात्तदवाप्नोति यदाहो फलमीरितं। एवं नक्षत्रवृक्षो [illegible] क्रोतैस्तैर्भ
घृतप्लुतैः हवनादपि तत्त्वासिर्भवत्येव न संशयः। विधायां प्राग्वदर्णोनि पंचयुग्या ह्वयैस्तथा। आशीतलवतीविधाते यंत्रालिख्य सुप्रिये। प्राक्प्रत्यग्दक्षि[illegible] दशस्या
लिपातयेत्। एकाशीतिपदानि स्युस्तेषु तालिखेत्क्रमात्। मध्यकोष्ठेऽग्निधां कलाप्राग्विधिना युतं। भूलीकरणवरेखायामेयत्राबार्गाणि पूजयेत्। युग[illegible] पंजय
न्तिलसमर्चयेत्। विधाक्रमंतत्र यंत्रे जपेत्तत्फलमाप्नुयात्। अत्र यंत्रलिखने क्रमः सुगमः। तथा। प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक् चतुः सप्तरेखा निपातनात्। न[illegible] कोष्ठा
नि परमेश्वरि। तेषु मध्ये कमकान्ति साष्टपत्राणि संलिखेत्। तेषु मध्यस्थपद्मस्य कर्णिकायां समालिखेत्। नामगर्भं तु तां विद्यां तद्बहिश्चाष्टपत्रके। तेषा[illegible] कोसोलस्या

श्री
३०८
नि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विंदुमातद्रुहिलस्तथा। कर्णिकायां तु नामैकं बहिरष्टौ तथाष्टसु॥ एवमष्टौ सुसंलिख्य वेष्टयेन्मातृकाक्षरैः॥ विलोमैरनुलोमैश्च मायाविंदुसमन्वितैः॥ व[illegible]त्रये ह्रांहि
लक्षावग्ने समालिखेत्। एवं कृत्वा हस्तयुग्ममाने कुंभं विधायतौ। विधाक्षरौ बधीकांथजलैरापूर्य पूर्ववत्॥ आमध्यं विधाय युतं नपिलानैर्विधायतः॥ अभि[illegible]मतः केशैर्वि
मुक्तो जायते सुखी। विजयं सर्वतो भूयाल्लोके ध्यायिवसत्तम॥ नवग्रहार्त्तौ रिपुभिः सर्वतः क्लेशसंभवे। समरस्थो धामे कीर्तिसमदूरण्यावाप्नुये। पुत्रादेवे[illegible]त्रिपुजन्म
सुकारयेत्। एतद्यंत्रं गैरिकेणापीठे संलिख्य तत्र तां देवीमावाह्य संपूज्य जपेद्धि घां तथायुतं। एवं त्रिःसप्तभिः सप्तरात्राद्धि दृष्टं वशी नयेत्। राजानं वनितां मत्तां [illegible] प्राणि
नो खिलान्। हरिद्राचपटे कृत्वा कलशे गाशराव योगनिधाय भित्तिमध्ये वाशयनस्थानके लितोऽभ्यर्च्य विधायतां पं कुर्याल्लक्षं ध्यानसुनिल्यक्षः सहस्रप्रोक्तं फलमासोभये
दरिद्रं दृढं। शत्रौ रूद्धोगते ध्यायामनिष्टकरणीं तथा। आवहारे रक्षोघ्नो यादेवाचं मतिं रुषां। एतस्मात्कुसुरभिद्रव्यैरालिख्य तत्र तां। संध्यासु पूजयेन्नि[illegible] सहस्रं जपे
था। प्रोक्तं कालप्रयोगेणैश्वर्यं प्राप्नोति पुष्कलां॥ अथैतद्यंत्ररचनाप्रकारः॥ तत्र प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्च यत्नेश्चतुः सूत्रनिपातनात्। समांतराणि नवकोष्ठानि वि
त्वा तेषु नवकोष्ठेषु अष्टपत्राणि सकर्णिकानि नव कृत्वा मध्याष्टदलकर्णिकायां साध्यनामयुक्तां विजयाविद्यां विलिख्य बहिरष्टसु दलेषु प्रागुक्ताश्री अक्षरेषु प्रथमतो
ष्टाक्षराणि विलिख्य पूर्वदिग्गताष्टदले कर्णिकायां नवमाक्षरं साध्यनामगर्भं विलिख्याष्टदलेष्वष्टाक्षराणि विलिख्य तथैवाग्नेयादिकस्थाष्टदलपद्मेषु विलिख्य बहि
स्त्रत्रयं कृत्वाभ्यंतरांतराले विसर्गयुक्तां विलोममातृकां विलिख्य तद्बहिरंतराले विंदुयुक्तामनुलोममातृकां विलिख्य तद्बहिर्लेक्षाभ्यां वेष्टयेदेतद्यंत्रमुक्तं फलदं मतं॥
।तथा। अथान्यद्दलरूपं तु यंत्रं वक्ष्येऽतिवैभवं। प्राग्वद्विसमसूत्राणां पातेनोत्पादयेत्तथा। कोष्ठानि नवपञ्चाशद्युतं शतमति स्फुटं। तच्चतुःकोणकोष्ठानि मा[illegible]
तिं। मध्ये वक्त्रे भवेत्तं वाशीतिकोष्ठे यथाविधि। तच्चतुर्दिक्षु विलिखेत्त्रिकोणान्येककोणतः। सर्वमध्यस्थकोष्ठे चतुर्दिक्षु न्यसेत्तथा। विद्यो नामोदरीकृता प्राग्वद्दुर्लभ
संलिखेत्। एतद्युग्मचतुष्कस्य स्पर्शात्त्रिचतुरस्रकं। विधाय तत्र विलिखेन्मातृकां प्राग्विधाततः। एतेन वटयंत्रेणापि जयाविलुप्यप्रदा। एतद्यांतेषु संलिख्य स्थापयेल्लोक
कृपतः। विजयं समवाप्नोति प्रोक्तं ध्यायिवसत्तम। विलिख्याश्वत्थफलकातले यंत्रं कुर्वं द दैः अपाराधनसंसिद्धं स्थापयेत्कूपवेश्मसु। देशे वा तत्र दिनशोवधे लेश्रीरवं तक्ता
पिशाचा राक्षसाः कृत्या वेताला ग्रसुर्न तत्र वै। पालाशफलकायां तु विलिख्यैतद्यथाविधि। स्थापयेद्यत्र कुत्रापि तत्क्षेत्रं ब्राह्मणास्पदं। पूर्वोक्तस्थापनाद्वानधा। नीभवति सु
स्थिरा। वटे विलिख्य खननात्कस्तनं भवति ध्रुवं। उडुंबरे विधायैतत्स्थापनाद्दविरेणवे। आहिताग्न्याश्रयस्थानं भवत्येव न संशयः। वज्रस्य दिक्त्रिकोणांतरालान्कुर्याच्छि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिमूलकानूदाहृत्याप्तेस्वयंपुक्केलिखेन क्षुंगमध्ययोः। तत्र संस्थाप्य गादिनं विद्यातपविभूतिना। भालस्थे नाभिजस्तेन नमा विश्वगदेवदेवः स्वावेशकार
लांकर्मस्थापयानेक्कमं तथा। ग्रहभूतपिशाचाद्या अस्याविरूपयांति वै। यंत्रमेतद्विलिख्यास्मन्नाभ्यर्च्य स्थापयेत् क्वचित्। राजलोके ह तस्याग्रतः क्षमामुंचतिना
न्वयं। स्थानेगजानां वाहानां नवकुलानवस्थापि। स्थानेषु स्थापिता येन तान्यर्च्ये यदि नरशस्तथा। दिक्षु मध्ये च तत्पत्रे वरोगाः कृत्याः परेरिताः। वीक्षितुं तां भुवं नैव शक्ता
सुसत्त्वभावतः। चंद्रद्रवेदनकाश्मीरशालिख्याभिनवेपटे। अभ्यर्च्य विद्यानतं तं पटमासत्रीये शापयेत्। दाहज्वरार्त्तमचिरात्सुस्थतेन ज्वरेण सः। अन्येष्वपि गदेष्वेवं
कारयेत्तद्विमुक्तये। समरेषु महीपानां यंत्रमेतदुदीरितं। निःसालेपटे हेन्वेपुवा दृष्ट्वा सुवसमालिखेत्। दरदेनाथ तन्मध्ये तामावाह्य समर्चयेत्। विजयांचेतया
वादेवे युगपन्नाडयेद्दूजेत्। ग्रस्यर्षितनतच्छब्दाकर्णनेन पलायते। दिशोदिशाभयोद्विग्ना नाभियाति कदाचन। सङ्ग्रीव घृतकालेषु यंत्रमेतद्विनिर्मितं। कुलिकी
कृसतत्कंठे बध्वापश्चात्नुयोकुके॥ एतद्दर्शनमात्रेण पलायंते दिशो दश। निर्जीवेषु वत सं यंत्रं नयमाप्नोति सर्वतः। नासाध्योपि चलतेनवयंत्रं चैतेन पावनिता। ध्या
यचक्रे रिपोर्यंत्रं विद्याबालोहिताकृतिं॥ तदेव दासवत्तस्य वशो भवति तत्क्षणात्। इति ते विजयानित्यावैभवाः सुसमीरिताः॥ एतच्छत्रस्य सुगमता। न्यविस्तारिणः
॥ ॥इति विजयानित्याप्रयोगविधिः॥ ॥अथ सर्वमंगलाप्रयोगविधिः॥ तत्र श्रीतंत्रराजे॥ जपं तु नियुतं शक्त्या कुर्याद्वेतस्याः सहस्रकं। प्राग्वत्तां साध
यद्दिवा द्वात्रिंशल्लक्षमानतः। होमं दशांशतः कुर्याद्दध्नाज्याभ्यां घृतेन वा। एवं संसिद्धविद्यस्तु कुर्यात्प्रोक्तानशेषतः। प्रयोगानन्यथा तस्या नैष फलमयत्रा
मतिं। विद्ध्यात्तेन तां प्रोक्तक्रमेणाराध्य भक्तितः। संसाध्य पश्चात्कुर्वीत मंगलो मंगलोदितान्। प्रयोगमर्था वर्णेशशक्तिर्वक्ष्ये देवि शृणु प्रिये। सोमसूर्याग्निरूपाश्र
ताश्चाष्टत्रिंशद्देवताः। अमृता मानदा पूषा तुष्टिः पुष्टिः रतिर्धृतिः। शशिनी चंद्रिका कांतिः ज्योत्स्ना श्रीः प्रीतिरंगदा पूर्णा पूर्णामृता कामदायिन्यः स्वरजाः कलाः
ताः षोडश चंद्रस्य कलाः कल्पद्रुमोपमाः। तपिनी तापिनी धूम्रा मरीचिर्ज्वालिनी रुचिः। सुषुम्णा भोगदा विश्वा बोधिनी धारिणी क्षमा। एतास्तु शार्कपः प्रोक्ताः
कमाद्द्वादश भानुजाः। भकारादिडकारांत वर्णोद्यारो विलोमतः। धातार्यमा मित्रश्च वरुणोंशो भगस्तथा विवस्वानिंद्रपूषाख्यौ पर्जन्यः समनंतरः। त्वष्टावि
ष्णुरिति प्रोक्ता द्वादशार्काः क्रमेण वै। कादिठांतार्णतनवः सर्वगाः सर्वसिद्धिदाः। धूम्रार्चिरूष्मा ज्वलिनी ज्वालिनी विस्फुलिंगिनी। सुश्रीः सुरूपा कपिला

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हृत्पकव्यवहे अविद्यादिक्षांताक्षरमयाः शक्तयो दश कीर्त्तिताः। तेषां दशानां नामानि वासनो। कामिनि त्रिशिवे। कादिक्षांताक्षराणां तु द्वात्रिंशन्मिथुनानि वै। क्रमे क्रमेण संपूज्य
विनियुंज्यात् सर्वतः। स्वराणां तु स्वतंत्रत्वात् स्वतंत्राः शक्तयस्तथा। तासां नाथास्तु दश नामरूपाः समीरिताः। मिथुनान्येवमुक्तानि त्रिंशदष्ट क्रमेण वै। तानि संपूज्य तेन मंत्रेण यातल
नित्रलोकशिवे। आकामानि देवतारूपाण्याधारात्याभ्यर्चितेत्रेलेः। अभिषेकात्ततस्तेजस्तत्परं ध्यात्वा मनाभवेत्। अत्र स्वरान्विता द्वाविंशन्मिथुनानि। सर्वस्यांगेऽध्यक्लाकाविंशतितात
स्वरैर्मिलित्वा षट्त्रिंशन्मिथुनानीत्यर्थः। तथा वातापे ग्रास नायाः तेः षट्सप्तमिथुतैः पर्शतैः पंचभिर्योजयेन्नित्यं विद्यां तां सर्वमंगलां। ततस्तस्या वनस्थाने स्वरान् षोडश योज
येत्। ततः सहस्रैर्नवमिद्धिशतैर्नवषोडश। रूपाणि निःप्राविद्यायाजायंते परमेश्वरि। तैर्यंत्राणि प्रयोगांश्च फलानि च वदामि ते। अस्यार्थः। वालाद्येः अकाराद्येः ग्रासमाद्यैः
तैः ग्रासोक्षकारः। मायाविसर्गः। ततः सहितक्षकारांतैः। षट्सप्तसुत्तरपंचशततद्वर्णैः पूर्णमंडलरूपैरित्यर्थः। ततः सर्वमंगलाविद्यायाः वनस्थाने ओंकारस्थाने षोडश स्व
रान् योजयेत्। तद्बीजमेव षोडशस्वरयुक्तं कुर्यादित्यर्थः। एवं षोडशस्वरयुक्तसर्वमंगलाबीजेन प्राग्युक्तपूर्णमंडलवर्णान्योजयेत्। यथा। स्रं अं। स्रं आं। स्रां इं। स्रां ईं। इत्यादि स्रं
क्षः इत्यंतं ५७६ एवं स्रां अं। स्रां आं इत्यादि स्रां क्षः इत्यंतं ५७६ स्रिं अं स्रिं आं इत्यादि स्रिं क्षः इत्यंतं ५७६ एवं नवसहस्राणि षोडशोत्तरद्विशतवर्णा जायंते इत्यर्थः।
९२१६ तथा। वक्तव्यं विधायास्य बहिः षट्कोणमालिखेत्। तद्बहिश्चाष्टपत्रांबुजं तद्बहिः सत्र्यंतं तथा। कृत्वा तेषु न्यसेद्विद्याकूटानुक्रमेण वै। तेषु दांकं पाद्यंतः साध्य
समेतं विलिखेद्बहिः। षट्सु कोणेषु चत्वारि प्रत्येकं विलिखेत्ततः। अष्टच्छदेषु प्रत्येकं पंच पंच समालिखेत्। बहिर्वृत्तांतरयुगमात्रकां मायया न्वितां। विलोमानुलोमां श
वस्वेन सम्यक् समालिखेत्। अंतः षट्कं तरालेषु पर्याय इति संभवे। निमुलिखेद्यतत्सु प्रादक्षिण्येन सर्वतः। एवं यंत्राणि जायंते ततः कूटैकक्रमेदतः। मातृचक्रवारिंशद्
वत्वारि च ततः क्रमात्। एवमन्यानि कूटानि षोडशानि विलिखेत्क्रमात्। मध्ये नाम समेतानि तद्वाह्यपितानि लिखेत्। त्रयोदश मितैः कोष्ठैः सप्तविंशतिसंहतैः। सहस्रैश्च
शतैश्चापि चतुर्भिस्तानि संख्यया। यंत्राणि तेन जायंते तेभ्यः सौम्य सर्वमंगला। एवमासां तु नित्यानां यंत्राणि सुः पृथक् पृथक्। तस्मादाने रस्याद्यानि न कदाचित्तु कुत्रचि
त्। गिधने तेषु यत्किंचित् दृष्टं कोशगतं वदेत्। नाथालका विधेनस्पृसेनतानि नवक्रमेः। नित्यापोडशधा देवि विदध्याद्धि नियोगकं। विशालमध्यविन्यासं विधा
यनकौ वेष्टकं। प्रागादि मध्यपर्यंतं प्रादक्षिण्यक्रमात् लिखेत्। नवानि नवसु प्राहते तेषु रक्षाणि चालिखेत्। ससाध्या साध्यसंयुक्ते नाथान् देवीश्च तत्क्रमात्। यद्धि
वांछितं कर्म तत्तत्तेषु विलिख्य वै। पीठे वा भूतले वापि पूजयेल्लोकवासरे। ततः प्राप्ते वांछितार्थे त्याल्य मुद्धास्य देवताः। वक्ष्ये इति यंत्रे दारादिषु निक्षिपेत्। एव
मन्यानि यंत्राणि प्रोक्तानि क्रमतः शिवे। विनियुंज्यादभीष्टेषु कार्येषु क्रमतः शिवे। परसंख्यासमेतानि तेषु तेष्वप्यथ विधिः। सर्वतः सौम्यकर्माणि सिध्यंत्येवान्यथा।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३१०

310

ध्रुवं। वश्ये पुत्रान्संग्रामे सर्वप्रत्यूहशान्तिषु। लक्ष्मीप्राप्तौ तथारोग्यसिद्धौ रात्रिशान्तिषु। विजयाय समस्तापत्तारणायाभिवृद्धये। पुत्राद्यैः सर्वरक्षायै पूजयेत्तेषु
तत्क्रमात्। गजाश्वगोखरोष्ट्रमहिषीणां विवृद्धये। तेषां रोगादिपीडासु तच्छान्त्यै च यथाक्रमात्। निर्माय नव यन्त्राणि तत्र तत्रार्चयेच्छिवां। तेषु तेषु च कार्येषु तत्तत्
प्राप्तिहेतवे। नवप्रकारयुक्तानि योगिन्याः प्रथमादिषु। तिथिषु प्रोक्तरूपाणि तन्त्राणि सर्वमङ्गलां। पूजयेत्कन्यकाभिस्तां प्रथमे सर्वदा यजेत्। एवमेव महासिद्धिकरी प्र
जाजपादिना। लघुमन्त्रक्रियाभ्यासां पूजां सर्वार्थसिद्धिदां। प्रलोमन्तति विस्तारां मङ्गलां बृहिमेशि वादे वर्षिसिद्धगंधर्वयक्षदेवगणाश्रयां। पूजां वक्ष्यामि ते देवि गुह्या
शुभमनोहरां। विद्यया कुङ्कुमालक्षुं दर्पो करोगन्यासपूर्वकं। अर्घ्यं तयापि धायाथ पीठे चक्रं विधाय तत्। चन्दनागरुकर्पूररोचनादरादिषु। एकैनततन्त्रताः सम्पगुरूरूप
मथार्चयेत्। रत्नादिपूर्वकं चालिख्य प्रतिष्ठाप्यात्र पूजयेत्। वृत्तस्यायामविस्तारद्वये लेकतुरीयतः। वृत्ते विधाय विक्रान्ति तेषु सूत्राणि पातयेत्। त्र्यश्रमन्तरतो भुक्ता
तेन द्वादशकोणकं। तेषां मर्मसु मध्ये च विदध्याद्वृत्तयुग्मकं। मध्यवृत्तस्य मध्ये तु योनिं कुर्यात्समास्तकं। प्राग्वर्त्तिस्त्र्यर्चयेत्त्रिलास्तलकोणेषु प्रदक्षिणं। अन्या अने
षु कोणेषु पूजयेद्द्वादश क्रमात्। अन्यात्प्रदक्षिणं पश्चाद्धूलि दद्याद्यथाविधि। सम्पाक्षर्यां केवलया केवलां ललितां जपेत्। नित्यानां ललितादीनां षोडशानां च मात्र
भिः। नित्यासप्ताक्षरीभिस्तु विद्याः पूजासु सर्वदा ताभिः षोडशाचितामिर्नित्यां ताः षोडशार्चयेत्। तद्विद्याक्षरसंख्या तु भण्वक्ष्ये यथाक्रमं। प्रथमायाश्च सप्ताम्
विद्यास्या षोडशाक्षरी। द्वितीयायाश्चतुर्थ्यास्तु चतुर्दशभिरक्षरैः। तृतीयायाश्च षष्ठ्याश्च दशम्या द्वादशपञ्चकं। द्वादश्याः सचतुर्दश्याः पञ्चदश्याः क्रमेण वै। यं सप्तम्य
नवम्याश्च त्रयोदश्याश्च त्रयोदश। एकादश्यास्तु साष्टम्याः षोडश्या द्वादशोदिताः। अस्मिन्नेवार्चयेच्चक्रे चतुर्विंशतिभिस्तथा। सविंशतिशतार्णविद्यां जपेत्ताः स्ता
असिद्धये। अन्या विंशतिसंयुक्तशतं ते यन्त्रे च प्रपूजितं। आसां पूजाजपाद्येषु यन्त्रेषु च समीरितं। एतत्कल्पप्रकारं तु यन्त्रं सर्वार्थदायकं। तेनैतच्छ्रीक्रमाख्ये कं साधयेद्धृ
रूपिणा। अन्यच्च वृत्तद्वयं विधायेत्यादिश्लोकषट्कस्यायमर्थः। प्रथमतो वृत्तद्वयं विधाय तद्बहिः षट्कोणं कृत्वा तद्बहिरष्टदलपद्मं विरच्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं कृ
त्वा मध्ये साधकाभीष्टसाध्यकूटं विलिख्य षट्कोणप्रतिकोणे चत्वारि चत्वारि कूटानि विलिख्याष्टपत्रेषु प्रतिपत्रं पञ्च पञ्च कूटानि विलिख्य बहिर्वृत्तान्तराले द्वयस्याभ्य श्री
न्तरान्तराले विसर्गसहितां प्रतिलोममातृकां विलिख्य बाह्यान्तराले बिन्दुयुक्तामनुलोममातृकां विलिख्यान्तः षट्कोणान्तरालेषु पर्यायनित्यातद्विनाभिस्तास्तु। षड ३१०
रालिस्वागमात्राद्दक्षिणेन विलिख्यादित्येवं मध्यकूटं तथैव स्थापयेत्। द्वितीययन्त्रे अग्निमकूटानि विलिखेदेवं तृतीययन्त्रे तदग्निमकूटानि विलिख्येत ... मकसेद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वस्य कूटस्य चतुश्चत्वारिंशदुत्तरशतं यंत्राणि जायंते। एवं क्रमेण सर्वाणि यंत्राणि त्रयोदशलक्षाणि सप्तविंशतिसहस्राणि चतुरुत्तरशतसंख्यानि भवंति
२७१०॥ एवमन्यासां नित्यानां यंत्राणि भवंतीत्यर्थः। यंत्राणां विनियोगमाह नाथात्मकानीति॥ अस्यायमर्थः॥ विशालायां मंतव्यकोष्ठात्मकं चक्रं विलिख्यै
कैकस्मिन् कोष्ठे सूत्रत्रयाणि पातनात् षोडशषोडशकोष्ठानि विलिख्यैकैकस्मिन् कोष्ठे एकमेकं यंत्रं विलिखेदेवं चतुश्चत्वारिंशदुत्तरशतयंत्राणि भवंति नव
कोष्ठेषु त्रिरावृत्त्या सप्तविंशतिनक्षत्राणि विलिख्य नवसु नवनाथान् विलिख्य सप्तमं तेषां अन्नामयां छित्तं कर्म चेद्धीति च विलिख्य प्राक्क्रमेण पूजनादिकं कु
र्यात्तत्फलानि भवंतीत्यर्थः। एवमन्येषां यंत्राणामपि प्रोक्त एव क्रमो ज्ञेयः। उक्तं च लघुमतक्रियामित्यादिश्लोकैः। लघुपूजौ क्रमात् तत्र चतुर्दशारे विलिख्य मध्ये त्र
स्त्रे विधाय तन्मध्ये ललितां त्र्यस्त्रेति स्त्रः। चतुर्दशस्वरेषु चतुर्दशनित्याः पूज्या इत्यर्थः। तन्नाद्यप्यायादुक्तारलोपकोनाममंत्रैः पूजा कार्येत्याह त्रयमध्ये त्र्यादि
श्लोकैर्गतमंत्रास्तु तत्त्वसंख्या हृल्लेखाद्याः। अस्मिन्नेवार्थे चक्रे इत्यादिश्लोकेन चतुश्चत्वारिंशदुत्तरशतकूटानि प्रागुक्तान्यपि अस्मिन्नेव चक्रे जपेदित्यर्थः।
अन्यानि नित्याप्रकरणे प्रोक्तानि विंशत्युत्तरसप्तशतकूटानि तत्प्रोक्तयंत्रेष्वेव पूजयेदित्यर्थः। तथा। तदुक्तं द्विविधं प्रोक्तं कोष्ठकोणात्मभेदतः। कोणात्मकं त्रिनिर्मा
णप्रयोगाः परतः शिवात्तयोस्तु कोष्ठरूपं तु यन्त्रं वक्ष्ये यथाविधि। यस्याधिके पितावाद्येव भुराधिपसमो भवेत्। प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक् चतुर्विंशतिसूत्रकैः नव
विंशतिभिः पंचशतं कोष्ठानि तेषु वै। कोणेषु मार्जयेत्षड्भिः षडष्ट कोणानि पूर्ववत्। शिष्टेषु यत्न कोष्ठानि पंचषष्ट्याधिकशतद्वयं। तेषु प्राग्वह्निकोणानि चतुर्दिक्षु व
तुष्टये। विष्टे विधाय प्रोमध्ये वा द्वारं भास्वदक्षिणं। प्रवेशगत्या विलिखेत्त्रिकोणादि ललितां तत्कं। मध्ये च शिष्टं चत्वारि चतुर्विंशतिमालिखेत्। ललिताद्याश्चतुर्मद
जनितां नामशक्तियुक्तां ललितां तां साध्यगर्भे तु विलिखेन्मध्यकोणतः। एवं यन्त्रं समालिख्य शिलोलोहत्रयादिषु। संस्थाप्य कुत्रचित्स्थाने पूजयेद्वांछितामपाय
स्मिन् देशे च यन्त्रं स्थापितं योजनावधि। मंगलान्येव जायन्ते नामंगलकथा भवेत्। पूजा च चक्रे च तासां तु नामानि प्रतिकोणकं। विलिख्य मध्ये ललितां साध्यगर्भां
समालिखेत्। बहिर्देवमातृकां च तच्चक्रं स्थापयेद्भुवि। तेनापि पूर्ववत्प्रोक्तं देशे न स्याद्भयं क्वचित्। तस्मिन् सर्वत्र संलिख्य तानि विधाः सर्वमंगलो। मध्ये साध्याक्षरोपेतं
स्थापयेत्तत्कुलाय। आग्नेयके च यन्त्रं चेद्गाढं द्वादशारे गृहेऽपि वा शिवे। संस्थाप्य कुंभं तद्भुवने भूरुहकाथपूरितं। विधिप्रोक्तविधिवज्जपेरभिषिंचेज्जलैः शुभैः। [illegible]वि
शेषेण समस्तामयशांतये। पूर्वे संपल्लभन्ते च ग्रहरोगादिशांतये। तथान्यमपि देवेशि प्रयोगं सर्वपावनं। दारिद्र्यं वसदा गार्ग्यपापाच्छिद्रवान्नरः। संकोच ...मा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३३१

311

॥ ई सं तो बाधयति धूद यं। प्रागुक्ताक्षरसंभिन्नां विद्यां निःसंसमाहितः। मौनी जपेत्स सैतेश्च पूजयेद्धौर भान्वितः। तर्पयेत्सलिलैः सिंधुगामिनीसंभवैः शिवे। सौर
भाण्डैः स्तिलैः शुभ्रैः सतंदुलैर्विधिवद्बुधः। संस्थाप्य कुंभं प्राक्तोंबुपूर्णं संजप्य भक्तितः। प्रोक्तां बुधअक्षरैर्बधिकार्थं। मस्तं तत्क्रमादेकवारं तैरभिषेकतः। प्रोक्त
भिचारकृत्यादिदुःखेभ्यो मुच्यते क्रमात्। भूतप्रेतपिशाचापस्मारराक्षसयक्षकल्कुमाराग्रहकाबीराडाकिन्यश्चातिदारुणाः। विमुच्यत क्षणेनैव ताः प्रोक्ता सेवा
न्यतः क्षणात्। समुद्रगासरित्तोयेनाः समावर्तेयत्स्थितः। कंठमात्रे मंडलेत् प्राग्जन्मार्जितैर्विमुच्यते। तथैव घृतहोमेन तर्पणाद्याभिरवारिभिः। एवं संकल्प
कल्याणसंज्ञोक्ता सर्वमंगला। नामानुरूपं भक्तानां रूपया फलदा ततः। क्षिप्रप्रसादतो नित्यं हर्षोत्पादनतोपि च॥ ॥इति सर्वमंगलायाः प्रयोगविधिः॥ ॥
अथ ज्वालामालिनीनित्यायाः प्रयोगविधिः। तत्र श्रीतंत्रराजे॥ अष्टलक्षं हविष्याशी जपेद्धीरो जितेंद्रियः। तद्दशांशं तर्पणं च होमं कुर्याद्घृतैः। एवं सिद्धि
द्धमंत्रास्तु कुर्यादुच्चाटनं तु क्रमात्। पूजाचक्रे बहिर्भूतचतुरस्रे लिखेद्वितेः। विधायतत्र विलिखेदक्षराणि यथाविधि। सर्वमध्ये तारगर्भ शक्तिमारयासमन्वितां।
त्र्यं च त्रिषु कोणेषु षट्सु षट्कमकथाद्यसु। अष्टकं बहिरप्येवं ब्राह्मादिक्षु तच्च क्रमात्। एवं मूलाक्षरैः कृत्वा यंत्रं तेनैव साधयेत्। समस्तवांछितं पूजाधारणस्था
पनेशिवे। अथैतद्यंत्ररचनाप्रकारः। तत्र मध्ये त्रिकोणं तद्बहिः षट्कोणं तद्बहिरष्टास्रं तद्बहिरष्टदलकमलं तद्बहिर्वीरराहितं चतुरस्रमिति चक्रं निर्माय मध्ये
साध्याख्यगर्भं मायाबीजं प्रणवोदरे विलिख्य त्रिषु कोणेषु त्रीण्यक्षराणि षट्सु कोणेषु षडक्षराणि चाष्टकोणे अष्टाक्षराणि अष्टदले चाष्टाक्षराणि चतुरस्रे प्रा
गादिदिक्षु चाष्टावक्षराणि मूलमंत्रस्य लिखेदेतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति। तथा अकारादिक्षकारांतवर्णेषु स्वरयोगिषु चांतेषु यं ज्योक्तयंत्रे वर्णास्त्रस्थान्तालिखे
त्। शिष्टमकेलिखेन्मध्ये साध्याक्षरसमन्वितां। एवं यंत्राणि जायंते दश तेषामनुक्रमात्। विनियोगात्फलावाप्तिं प्रवक्ष्यामि च शृणु प्रिये। यो रिष्टमारिवलं प्राप्नो
त्युत्पन्नासाधकोक्तं बांदितीयादीनि यंत्राणि मातृकार्णयुतानि वै। क्रमान्नवग्रहाणां स्युस्तत्तद्वारेषु तद्दिशि। तेषु देव्यर्चमात्रीताः स्ववनिर्वं तेन कुर्वतिराजके
तूष्टितो यत्र तत्राश्यच्छिपवारको। षड्स्रोत राले पुग्रहनाम द्वितीययाः। विभक्त्याभजतसम्यक् प्रीणयामीति संलिखेत्। आद्येनु यंत्रे संलिख्य प्रोक्तक्रमम
र्चयेत्। सर्वग्रह पिचवारेषु सर्वग्रप्रीतिसिद्धये। अत्रिपशांत्यै नियतमर्चयेन्नारयहानृप्रिये। एवं यंत्रेषु दशसु पूजिता नित्ययासहा। प्रीताः क्रूरा अपि तथा क्रूर
स्थाअपि सर्वदा। सौम्या सौम्यगतानां तु फलान्यवितन्वते। दशस्वपि च यंत्रेषु दरदौर्गरिके खुवा। लिखितं चार्चितं चैवं कुमारकन्यकां तु वा सुस्नातमपमक्रमात्कुर्यात्
स्नातां धौतांबरां शुभां। तथाविधं कुमारं वा संस्थाप्याभ्यर्च्य विधया। विभक्त्या भजतेतम्यक्ष्य सुदर्शीर्षे जपेद्धीधां शतवारं तथार्चयेत्। त्र सूत्रे स रकलोः सुभैः सारभा

श्री
३३१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दौरभापिका। दद्यात् गुग्गुलधूपं च यावत्कुर्यादवसानकं। ततो देव्या समाविष्टे तस्मिन्संपूज्य भक्तितः। ततस्तामुपचारैस्तैः प्रागुक्तैर्विधिवद्यथा वशी। प्रजपेन्मो
ततः पृच्छेद्भीष्टं कथयेत्स्वयं सा। भूतं भवद्भविष्यं च यदन्यन्मनसि स्थितं। जन्मांतराण्यतीतानि सर्वं संपूजिता वदेत्। ततस्तां प्रागवदभ्यर्च्य स्थानमस्य सुखस्य
तां जपेत्। सहस्रवारं स्थिरधीः पूर्णां तामाविचरेत्सुखी। तथा षट्कोणकोणे पुमध्ये वालिख्य दारुकं। तत्र संस्थाप्य गादिने अभ्यर्च्यादीरितक्रमात्। आवेश्य
रोगिणां रोगं पृच्छेत्कारणं शमं। प्रोक्तात्तत्सकलं तस्य निर्दिश्याद्दूपयांति वा। प्रथमं स्त्रीकपालस्य मध्यस्थे तापयेन्निशि। जपन्विद्यां स्मरन्साध्यां स व्य
आकृष्यते च सा। भीतिलज्जाभिमानादिरहितां वेपितांगका। न रस्ते न रसज्ञावामम्यथान्नी भियाति सा। तद्यंत्रं पुंकपालस्थं स्थापयेत्प्रजपेत्तथा। राजानो
राजपुत्रा वा तथान्ये वापि केचन। विवेकविधुरा भूत्वा त्यक्तजातिकुलक्रमाः। वशगा दासवद्भूत्वा तिष्ठंत्यामरणांतुवं। सर्वेषामपि नित्यानामनुपदेषु
तं गुरुः। तत्र चक्रस्य मध्यस्थं वेष्टविद्याजपान्वितं। वह्निज्वालापरीतांगं भावयन्निंद्रियाण्यपि। मनः षष्ठानि वा कर्षेन्मनसा प्रागवदात्मनि। एवं कृते ध्रु
णादेवं विसंज्ञो निपतेद्भुवि। ततस्तमुत्थाप्य मुखे प्रक्षिप्यांबु वदेत्ततः। एष वेधस्त्रिधा प्रोक्तः सद्यः प्रत्ययकारकः। शाक्तः शांभवश्चैव धाभ्यां द्वयोरालेकयाम
लात्। शिष्यस्य मूलाधारादिस्थानेषु ब्रह्मरंध्रके। स्मरन्नदाहमूर्णे कालसमं तुल्यं प्रागवदुदीक्षणात्। हविर्दध्याच्छाक्तवेधं तु देशिकः। सिद्धविद्यया। शांभ
वं नेभ्यः प्राह्वेधमद्भुतविग्रहं। तच्छां संस्थापितं शिष्यं तत्तच्चक्रे तदात्मना। स्वयं प्रविश्य तद्देहमेकीभूत्वा पुनः स्वके। समागत्य तस्रूपेण तदा ज्ञानं विभा
वै। कृतन्यासं जपांते तु तत्तनुं वह्निनादहेत्। स्याद्वेधः शांभवो वेधः प्रोक्तः प्रागेव यामलः। इति वेधत्रयं प्रोक्तं भावनासिद्धिसूचकं। यामले तु विशेषोयं विद्रूपस्या
कुरोक्तं तो ज्ञानमन्यत्र सकलं संक्रमेन्नतत्। समारभ्य चंदनपंकेन लिखित्वा प्रथमं शिवां। लोहैर्विरचिते पद्मे फलकायां शिलातले। भूमौ वा सुसमे शुद्धे लोकं
गारविवर्जिते देवीमावाह्य तत्रैव पूजयेद्भक्तिभिर्वृतो। दिने दिने त्वयं सप्तवासरं पक्षमेव वा। मासं मंडलमित्येवं क्रमादिष्टमवाप्नुयात्। वश्यमाकर्षणं स
नं निग्रहं लभमीप्सितं। अन्यत्र सकलं लिपिमवाप्नोत्यर्चनाद्भुतं। तदा प्रोक्तान्गदा सर्वान्जपेद्दद्यात्तथाखिलान्। साधयेत्सर्वथा नैव यं श्रेष्ठफलं ततः शि
वा द्वितीयं दरदैः कृत्वा प्रोक्तेषु यतेरयो। पूजयेत्प्रोक्तकालेन फलान्युक्तान्यवाप्नुयात्। विलिख्य राजतपद्मे जपिलादि नवः स्मरन्। सहस्रवारं तो नि
पानं त्यां विद्यां तद्वासितां भूमिं गत्वा नैककजांतं कुर्याद्युक्तदिने ततः। प्रपेहे स्त्रियं विधेयोरे मूत्रकृच्छ्रैः सुदारुणैः। अश्मरीमूत्रघातादिरोगैर्मुक्तः सुखी भवेन्नो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विघार्त्तव
३३२
312

ज्ञी तेन सुचिरं भ्रमौ निरोगः स्वस्थमानसः। ततो वैनैरिकैः कृत्वा वैरिनक्षत्रके क्षितैः। तले भूमौ ततः खात्वा तत्राग्निं ज्वालयेत्सदा। प्रोक्ते स्त्रीवैरी सं दहज्वर
गदादिभिः। ततउद्धृत्य सक्लिन्नं प्रक्षिपेद्द्वे दिनश्यति। चतुर्थं रोजनामांके राशिख्यो के प्रपूजनात्। प्राप्नोति विजयं प्रोक्ते घारविलेषु सुनिश्चिता। कं देवनिविधे मूले
ग्रहे घन्येषु सर्वतनः सर्वदा जयिनः सर्वभद्रं लभेत स्य चैभवात्। पंचमे कुसुमैः कृत्वा तत्र तत्फलमाद्दिनैः। वशीभवंति मनुजा देवि नो वाजि नस्मिन् यत्र षष्ठं हरिक्रयालिख
कर्षटे ताम संयुतं। भदेत्ते स्थापये क्वापि सुवर्द्धलिखित्कपुटे। शत्रोर्दैको गतिरेषं दिव्य राहुः सुभुधामे। वादे कोशकले वान्यद् निघं स्तं भये युवैसंततं वदनैरि
दुभिक्षितैराक्रिखत्तथा। तत्रार्चयन्ति त्यश स्त्रोसंध्यासु भवनेनिजे। तद्दिने हि दिरात स्य सर्वे लोका निशापति नो भवत्येव महेशानि विचित्रायत्रशकृतः। अघमैलग
कृक्षो दैराक्रिखत्फलकापुटे। पीठवातत्रतां देवीं गुरवसुन्नगते दिने। तत्कुत्रकाले सुरभिप्रसूने द्वेयतथा। वाश्रां सिंचति चित्रालि भूषणान्यथवा भुयात्। भग
५ स्वैदे स्तनवममा। क्षिप्याभ्यर्च्य तत्रतां। तदा क्षिमा व्यजेत्तैत्र कुत्रापि जनसंसदि। सर्वतं गुरु वक्तु ध्याव वशे स्युर्वनिता यदि। तदिष्टसाधिका यावज्जीवं भस्यानु
नावतः। विलिख्य दक्षांसे प्रोक्ते दुष्टैः सर्वैः साध्ये कृत्स्नः। स च स्वैरी रितं सर्वं कार्यमनंत सुसाधयेत्। प्रोक्ते दुष्टदंशं सुप्रोक्ते दुर्मैरालिख्य तेषु वा संस्कारपाकुं विषि
नात्रपि चोक्तग्रहे तदा। अभिषिंचेत्त द्रूहस्य देवस्कोयगतः फलं। न भवेत्कुसुमम वस्यादेवंय त्रेघश बतः। तथा तदुद्वेत्त सज्ञा होम मन्त्रा त्स्वपाय रेणां नित्रेघयघ्र
गम्पाः क्वोयुतं दद्यात् छि वासमवाप्नुः। ततः क्रूहार्त्ति षुक्षिप्ते गृहस्तस्त्रभावतः। एकादशस्थाः फलदा निलयशोयशः नादपि। सुवर्णैरजते वातघे त्रेघन्यतने क्षिये।
चिलिख्याभ्यर्च्य तद्दिग्धा विदद्यात् सुपूजितं। षोडशाद्वादश नवपञ्च त्रित्रिनिष्ककृतकलितं। नित्यार्च्य कस्याने स्यानामेक पूजयित्तु स्तया। दद्यात् कुधा दिनान्ते तेघ्र
एणम्यग्रहविग्रहं। पश्चिमाभिमुखमासीनं ततस्ते प्रोक्तविधानतः। चिच्चाजत्वां वुपातेन वर्धते कुक्षिणा न लग्न भुक्तेव जठरस्पर्शनपादौ च सुनिश्चितं। मेघाद्दिरशिनो
भानौ मासेषु द्वादशस्वपि। प्रोक्तेषु दशपत्रेषु प्रत्येकं त्रित्रिवासरं। पूजयेद्देवमब्देन धनधान्यग्रहादिभिः। समृद्धौ नीवति विरमरोगः सुमनाश्रुवि। ग्राशो ग्रह श्री
क्तिष्ठ[illegible]ल्लकाद्दोयहृदोथवा। तद्दिनेषु तदुद्वेषु कालेषु वतदर्शनात्। ततः क्रूहाः सुसंप्रीताः पालयत्यनिशं वतं। तथा तर्पणहोमाभ्यां जपदानादि[illegible]ना स्ता ३२७
पिचयं त्रेषु नवग्रहमंथलं तः। गातद्धक्षसं विलिख्यांतः पूजयेद्धरिमर्दनाः। रिपुनामयुता न्युक्ता न्यालिख्य रविचंद्रयोः। उपरागे समे भूमौ दिनशोज्ज[illegible]नांचि
घाक्षरोषधानां तु प्रत्येकं कर्षमार्पितं। भौमादेन वपंचाग्रमेरवारिमानयवज्ञतत्। विद्ययासंस्कृतेव क्रोततनस्त दुदरोषितं। फ. तेन विधया कुर्यात्तत्क्र समादायत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रवैयंत्राणि दशनिष्पाद्य तत्र देवीं यजेत्तथा। ततस्तद्रूपसंसक्तविद्याद्विनशो वेयत। तद्रूपसर्वरक्षाकृत्सर्वाभिरपि साधयेत्। गदवोरग्रहाविष्टलोकशान्त्युस्त्र
तरुः हा। नित्यशो धारणे देहे श्रीकंठाद्यैर्विलेपिता। भक्षणं सर्वकृत्यादि दुरितार्त्तविभञ्जकं। वज्राक्षरेषु दशसु मंत्रजैः सप्तभिः पृथक्। स्वरत्रयेऽक्रमात्पुंस्यात्तेन तास्ये
कविंशति। त्रिकोणद्वयमालिख्य बाह्याभ्यंतरयोगतः। तद्दलवर्त्तमध्यस्थं षडस्रं तु विधायतु। नामाद्यं विलिखेन्मध्ये षट्कोणेषु षट्क्रमात्। विलिखेद मात्रिका
रभ्यप्रादक्षिण्येन पार्वति। त्रिकोणांतरतो लिख्याच्चतुर्दश तथा क्रमात्। शिवसाध्याक्षरं त्वेवं लिखेत्पंचदशस्वपि। क्रमेणानेन त्वन्यान्यानि चैकादशैकविंशति। भवंति यंत्राणि
तथातैः कुक्ष्याग्निः प्रवर्धते। त्रिकोणाकारकेपद्देतान्मंत्रान्निविलिख्य वै। स्पृशन्विद्यां जपेल्लक्षं तद्दशांशेन संपुटं। तन्तापमाडदिश नश्यन्ति क्षिपेज्जपपूजितो। लतोयैः
पाकयानाम्निषेककतो भवति ध्रुवं। प्रदीप्तिर्जरा गतेसु प्राग्जन्माद्यक्षयेन वै। जायते परमेशानि नित्यानां वै भवादिति॥ अथैतद्यंत्ररचनाप्रकारः॥ प्रथमतः षट्कोणं
यं विलिख्य तद्बहिर्दलं तद्बहिरंतर्वेहिर्विभागेन त्रिकोणद्वयं विधाय च केंद्रेशाक्षरेषु सप्तव्यंजनानि स्वरत्रययोजनेनैकविंशति भवंति तेषां चैषां साध्यनामगर्भम वि
लिख्य द्वितीयादिषडक्षराणि षट्सु कोणेषु विलिख्य अवशिष्टचतुर्दशाक्षराणि त्रिकोणद्वयांतराले ऽत्यास्या दक्षिणपक्रमेणावेष्टशिष्टं ग लक्षरे साध्यनामगर्भं
दलाग्रेषु विलिखेदेवम् ध्याक्षरभेदेनैकविंशति भवंति प्रोक्तफलेषु योज्यानि भवंति॥ ॥इति ज्वालामालिनीनित्याप्रयोगः॥ ॥अथ विचित्रानित्याप्रयोगविधिः॥
तत्र श्रीतंत्रराजे॥ काम्यहोमविधिं वक्ष्ये शृणु सर्वार्थदायकं। येनापि मंदभाग्योपि श्रीमान्भोक्ता सुखी भवेत्। मधुरत्रयसंसिक्तैरुत्पलैः रंबुजैः श्रियमाप्नोति मंड
लाद्धोमात्त्रिसंस्थमहद्यशः। क्षीराक्तैरुत्पलै रक्तैर्हवनात्प्रोक्तकालतः। सुवर्णं समवाप्नोति निधिं गावस्तु धेनुवा। क्षीराक्तैः केरवैर्होमात्प्रोक्तकालमवाप्नुयात्
धान्यानि विविधान्याशु सुभगस्तु भवेन्नरः। आज्याक्तैरुत्पलैर्होमात् ... तं समवाप्नुयात्। तदक्तैरष्टिकल्हारैर्हवनाद्राजवल्लभः। पलाशपुष्पैस्त्रिस्वादुयुक्तैस्तत्को
लहोमतः भवतां विधं तुष्यं दिव्यं भवत्येव न संशयः। जातीस्त्रिमधुरावीतैः तत्कालहवनेन वा। कन्यकां लभते यस्तु रूपमस्तगुणसंयुतां। नारिकेलफलक्षोदसंसितं
सगुडलुवा। क्षौद्राक्तं गुडकृप्यानं दयत्नाद्धिनदीपमतः। तपेवान्नान्यहोमेन संयुतं द्रुलतिलैरपि। प्रसूनैरुत्पलैस्तद्वत्तथा बंधूकसंभवैः। सितैः प्रसूनैर्बकसिद्धिं हवना
त्समवाप्नुयात्। सितरक्तैस्तु मिलितैरायुरारोग्यमाप्नुयात्। दूर्वात्रिकैस्त्रिमध्वक्तैर्हवनात्तु जपेन्दशा। तथा गुडूच्या होमेन पायसेन तिलेन वा। श्रीखंडपंककर्पूरमि
लितैः शतपत्रकैः। हवनाद्धियमाप्नोति यातदन्वयगामिनी। कुंकुमं हिमतोयेन पिष्टाकर्पूरसंयुतं। तत्पंकमर्दितैर्हेमात्कल्हारैर्विकचैः शुभैः राजकल्यः श्रिया

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णे ३३२ नः

513

भूयाज्जीवेद्वर्षशतं भुवि॥ निःसपत्नो निरातंको निर्द्वंद्वो निर्मलाशयः॥ इक्षुकांडस्य शकलैर्हवनाद्धस्त्रमाप्नुयात्॥ तथैव करवीरोत्थैः प्रसूनै रक्तसितैः
क्षौद्राक्तैः पाटलीपुष्पैर्हवनाद्धनदोपमः॥ तथैव चंपकैर्होमाद्भूपाजीवी वशं नयेत्॥ ससर्पवासासितगोक्षीराक्तसितहोमतः॥ लभते नृपमालक्ष्मीं [illegible]
तरोत्थैः सौवीराक्तैस्तु कार्पासबीजैस्तत्कालहोमतः॥ अर्धं दुकुडे नियतं विद्विष्टारिपक्वां[illegible]विकैः अरिष्टपत्रैस्तद्बीजैस्तत्तैलाक्तैस्तथा कृतैः॥ मृत्युबीजैर्निंबतैलसिक्तै
र्होमान्मृत्युर्दंतिनः॥ रोगार्तो [illegible] स्नुग्गालत्कृतं प्रसंगांगैर्हुतैर्ध्रुवं॥ अक्षबीजैस्तु तैलाक्तैर्होमः सर्वविनाशनः॥ करंजबीजैस्तत्सिक्तैर्होमाद्धृतिपिशाचयात्॥ तथैवाक्षत
हुतैर्वांग ह्रवनाद्रिपि॥ निंबतैलाप्लुतैरक्षुमबीजैस्तु होमतः॥ तद्दिनैः स्यादपस्मारी वैरी भवति निश्चितं॥ अरातेर्जन्मनक्षत्रवृक्षं ध्वजगतं नलोत [illegible] शितैः
हवनं मस्तु कुद्विपोः॥ यक्षाक्षबीजैः सर्षपतैलाक्तैर्हवनात्तथा॥ जायंते वैरिणः कुष्ठरोगादूहविलोपकाः॥ मरीचैः सर्षपैर्होमात्तैलाक्तैर्मध्यरात्रके॥ दाहज्वरेण ग्रस्तस्या
द्रातिस्तद्दिने ध्रुवं॥ एवं नियत होमेषु स्वरक्षा वे तथान्यहं॥ सिद्धैः संप्राप्य मंत्रैस्तु जपहोमादिकारयेत्॥ मृत्युंजयेन वा तत्र योगस्ताभिरेव वा॥ वश्यामिरन्यथासिद्ध
मंत्रमाशु विनाशयेत्॥ प्रागुक्तानां तु कुर्वीत नियहं स्वस्य रोषतः॥ विनाशयावा मकृत्यावरे कृतिकार्मुकः॥ [illegible] विधौ [illegible] स्तत्पर्ये [illegible] सा [illegible] अन
यानि [illegible] कर्माण्यशेषाणि महेश्वरि॥ अथ यंत्राणि वक्ष्यामि नानाभीष्टप्रदानि वै॥ यैः सर्वैः सर्वदा सर्वसमीहितमवाप्नुयुः स्वरयुक्त लिपिप्राक्गर्भाणि [illegible] सम्मालिखेत्
सर्वश्रोक्तेषु विविधेषु स्थानेषु परमेश्वरि॥ त्रिकोणं वृत्तसुगं वषट्कोणं तद्बहिस्तथा॥ तद्बहिः षट्दलं पद्मं तत्र यंत्रं समालिखेत्॥ आद्यकूटं लिखेत्साध्यगर्भ
मध्ये विद्यां ततः॥ त्रिकोणेषु च षट्कोणेषु पत्रेषु समालिखेत्॥ कूटान्यन्यानि वा कानि तत्र पद्दशान्यपि॥ अंतर्वृत्तांतरद्वद्व मूलाणीन्या [illegible] चिंतामूसस्सा
ध्यकर्म वर्णैश्च बहिर्वृत्तांतरद्वये॥ मातृकां विलिखेत्सार्णं बिंदुयुक्तां क्रमोत्क्रमात्॥ एवं षड्विंशति विधं यंत्रं कुर्याद्विचक्षणः॥ पुनस्तानि शतानापि [illegible] कूटं लिखेत्सु
धीः॥ अथैतद्यंत्ररचनाप्रकारः॥ मध्ये त्रिकोणं तद्बहिर्वृत्तं तद्बहिः षट्कोणं तद्बहिः पुनर्वृत्तं तद्बहिः षट्दलं पद्मं तद्बहिर्वृत्तत्रयमिति यंत्रं विलिख्य
तन्मध्ये षोडशस्वरयुक्त मूलविद्यायाः प्रथमं कूटं साध्यगर्भं विलिख्य त्रिकोणेषु कूटत्रयं षट्कोणेषु षट्कूटानि षट्दलेषु षट्कूटानि॥ ति षोडश कूटानि विलिख्याभ्यंतरवृत्तांतराले साध्यनामयुक्त मनःकर्मानुसारि तत्तदूताक्षराणि द्वित्रिद्वित्रिक्रमेण विलिख्य षट्कोणाद्बहिर्वृत्तांतराले तान्येव मूलाक्षराणि

श्री ३३२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तथैव कर्मयुक्तानि विलिख्य बहिर्यन्त्रांतराले द्वयोर्यंतरांतराले विसर्गयुक्तां मातृकां विलोमां विलिख्य तद्बहिरंतराले विंदुयुक्तां विलोममातृकां विलिखेत्। एवं द्वितीययंत्रेम
ध्ये साध्यगर्भं द्वितीयं कूटं विलिख्य प्रागुक्तक्रमेण न्यानि पंचदश कूटानि विलिखेत्। एवं तृतीयकूटादीनि तत्तत्यादिषु यंत्रेषु विलिखेदिति षोडश यंत्राणि लिखित्वा प्रागुक्तो
मन्तवीजपंचकं षोडशस्वरयुतं कलानामप्यशीति वीजानि विंदुयुक्तानि विसर्गयुक्तानि च पञ्चशतवीजानि कुर्यात्। ततस्तेषु प्रथमे मूलविद्यान्यासहितं मध्ये विलिख्य पंचद
श वीजानि त्रिकोणादिषु विलिखेत्। एवं षोडश षोडश वीजैर्दशयंत्राणि विलिखेत्। एवं प्रागुक्तैः षोडशयंत्रैः सह षड्विंशति यंत्राणि भवंतीत्यर्थः॥ अथ सप्तविंशतितमं यन्त्र
रूपं यंत्रमाह॥ प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक् सूत्राण्यष्टादश क्षिपेत्। तेसु कोष्ठानि जायन्ते त्र्यशीतिशतद्वयं। तत्र कोणेषु कोणेषु कोष्ठानि द्वात्रिंशन्मार्जयेद्यथा। ततो यंत्रेम
ध्ये मध्ये लेकं चत्वाशतात्मकं। अस्य दिक्षु त्रिकोणानि विदध्यादेककोष्ठतः॥ मध्ये कोष्ठे लिखेद्विद्यां साध्याख्यां कर्मसंयुतां। त्रिकोणेषु तु तत्कूटान्यालिखेत्सा [illegible] वंति वाग्भव
दारभ्य विलिखेत्प्रादक्षिण्यप्रवेशतः। एतद्धन्यं महायंत्रं समस्तापन्निवारणं॥ अथैतद्यंत्ररचनाप्रकारः॥ प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक् अष्टादशाष्टादश सूत्रपाते [illegible] शीत्यु
त्तरशतकोष्ठानि विरच्य चतुर्दिक्षु द्वात्रिंशत् द्वात्रिंशत्कोष्ठानि मार्जयित्वा एकचत्वारिंशत कोष्ठात्मकं चक्ररूपं विधाय चतुर्दिक्षु एकैकं कोणं मार्जयित्वा त्रिकोणानि वि [illegible]
मध्ये साध्यनामगर्भां मूलविद्यां विलिख्य चतुर्दिक्षु चतुस्त्रिकोणेषु प्रागुक्तमन्तवीजानां आदितश्चतुर्वीजानि साध्यनामयुक्तानि विलिख्य पंचमबीजमारभ्य वाग्भवा [illegible]
शत्यां प्रादक्षिण्येन सर्वाणि कोष्ठानि पूरयेदिति॥ तथा। समस्ताभीष्टदं सर्वविजयश्रीप्रदं विभुं। सप्तविंशतिरुक्तानि यन्त्राण्येवं महेश्वरि। सप्तविंशतिनक्षत्रमयान्येतानि
यत्नवै। तत्तत्तास्वेव सप्तम्यादिष्वतासाध्यमालिखेत्। तानि तत्तद्दिने प्रोक्तं विलिखेत्स्थापयेदपि। फलानि तेषां क्रमशो वदाम्यनुक्रमेण वै। विनियोगक्रमं चैव सुस्फुटं पर
मेश्वरि। प्रथमे नार्चितं तस्या देवता नश्यंत्यशेषतः। स्ववेश्म त्रिविधायेन ल्पीठ भूमितले पिवा। प्रोक्तद्रव्यालिसं पिष्ठतंत्रं केनाथ सुस्फुटं। त्रिरात्रं सप्तरात्रं वा सप्तविंशतिरा
त्रकं। संपूज्य तत्र कुंभं तु विधोक्ता धिमलकान्वितां। विधायाभ्यर्चयेदित्थं मासिवेनात् ततः सुखी। एवमन्यानि यंत्राणि प्रोक्तेषु विनियोजयेत्। तेषां विलेखनद्रव्याण्याकर्णय प्रि
ये वदामि ते। कुचंदनं चंदनं च वासिं दूर्वां संदुरोचनां। काश्मीरं मृगमदं कर्पूर एलां कंकोलजातिभिः। स्पर्शं वक्षे दो दशभिर्हि मो पुष्परेपाषितैः। जले [illegible] क्षत्रदीक्षो प्रैरसैर्वा [illegible]
द्वितीयं विजयप्राप्त्यै विद्यालोकनरूपतः। वादे विवादे समरे द्यूतेषु जयी भवेत्। तृतीयावह्निवसुमहान्त्रवसमन्वेयत्। देव्यालम्बरूपान्ते नास्यात्तेर्वा धाम [illegible]
शनास्तु प्रोक्तक्रमविधानतः। संग्रामे नयमेव [illegible] योगं [illegible] त्रयोदश्यां तैर्वेश्मो तेषु ये तिथिमध्येपि। तत्तत्तिथिषु ते प्राप्य [illegible]
धिदिनाधिपानां वारेशान्तिथिसंपूज्य तत्तत्फलमवाप्नुयात्। कार्यो योगेषु रोगेषु शांतिकेत्थितरेष्वपि। वारर्क्षतिथिसंप्रोक्तयंत्राणि तेष्वदेवतेः [illegible] नाम [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दिग्गातैः। रोगशांतिसमुद्योगफलं भोग्यं वा ध्रुयात्। पाराणामधिपाः प्रोक्तास्तिथिनक्षत्रदेवताः। ऋक्षवृक्षास्तथा योनी वेदमे परमेश्वरि। वह्निर्दस्रौ तु मातृदिग्गोभु
जंगाः चक्षुरवी रविः। मातरश्च तथा दुर्गा दिशो धनदकेशवौ। यमो हरः शशी चेति तिथीशाः परिकीर्तिताः। नक्षत्रदेवतास्त्वाधिभ्रणु वक्ष्ये यथाविधि। अश्विनौ च यमो
वह्निर्धाता चंद्रः शिवोदितिः। गुरुः सर्पाश्च पितरः स्त्वर्यमाभगएव वा। दिनकृत्वतथा त्वष्टा मरुदिंद्राग्निमित्रकाः। इंद्रो निर्ऋतितो यारवो विश्वेदेवा हरिस्तथा। वसवो व
रुणः पश्चा दजएकपदस्तथा। अहिर्बुध्न्यास्तथा पूषा प्रोक्ता नक्षत्रदेवताः। कारस्करश्चामलको दुंबरो जंबुकस्तथा। खदिरः कृष्णवंशौ व पिप्पलो नागरोहितौ। पला
शप्लक्षकांचनाः विल्वार्जुनविकंकताः। बकुलः सरलः सर्जो वंजुलः पनसस्तथा। अर्कः शमीकदंबश्च चूतो निंबस्तथांतिमः। मधूकश्चेति संप्रोक्ताः ऋक्षाणां क्रमा
दमी। अश्वगजमजे सर्पसर्पिणी श्वविडालिका। अजा मार्जारमूषाश्च मूषिका वृषमाहिषी। व्याघ्रश्च महिषव्याघ्रीमृगीमृगश्च नीकपिः। गोखंडौ वानरनारी तुरगी
मृगगोधाजाः। यदरोगादिदुःखार्त्तिर्भवेत्तत्सूर्यगोर्दिनैः। मुहूर्तैः संख्यया होमैः शांतिः स्याद्विगुणेन वा। आधारे पंचयंत्राणि स्याधिष्ठाने तु षट् स्मृतं। प्रोक्तं सुभावयेन्नाभि
तावत्तिमणिपूरके। अनाहते ततः पंचयंत्राणि परिभावयेत्। विशुद्धे [illegible] क्रमात्। तत्तत्तिथिदिने [illegible]
युगताः सर्वभावयेत्सर्वसंपदे। आधारादिषु चक्राणि भावयेदुक्तयोगतः। न तु सर्वत्र सर्वाणि भावयेन्न कदाचन। भावनायामशक्तानां तत्तद्दंष्ट्रा बहिः [illegible]
रयव्यानिकृत्वा तत्रार्चयेद्भक्तितो। एवं दिनेषु वारेषु तिथिषु त्रिषु च क्रमात्। संपूज्य देवीमिष्टानि प्राप्नुयात्प्रोक्तवासरेः। बलिं च दद्यात्तेषां वासरेषु यथाविधि। पंचाशन्
मिथुनानां च प्रोक्तचक्रे धरात्रके। मध्याह्ने संध्ययोश्चापि चक्रस्थानामपीश्वरि। मिथुनोक्तक्रमेश शक्तिमंत्रवजक्रमगामिनो। क्रूरानां मंत्ररूपाणि प्रोक्तानि स्फुट
मीश्वरि। तैस्तेषां तेषु कालेषु बलिं दद्यात्तथा रिने। देयास्त्यनुग्रहप्रोक्तनिवेद्यैः सिद्धयकं महत्। विधायेतस्य मद्यतु कृत्वा दीपं घृतप्लुतं। विधाय तत्तन्मंत्रैस्तु विद
ध्यात्वा न्यत्क्रमात्। प्रत्येकं देवतानां वा मिथुनानां तथापि वा। इत्थं कार्यस्य गुरुता लाघवापेक्षयादिनैः। साधयेत्साधकः पक्षान्मासान्मंडलतोपि वा। दद्याद्दप
पपनसमोचा घृतगुडान्वितं। कुल्माषपायसान्नं च व्यंजनक्षागमांसयुक्। मिथुनानां बलिं दद्यात्प्रतिमासं गृहे च यत्। प्रत्यब्दं वा गृहे मंत्री जीवेदब्दांमहोदयः। ह श्री
वं कालान् मिथुनबलिदानेन पूजनात्। स्मरणात्कीर्तनात्सर्वं वांछितानाप्नुयुर्नराः। मिथुनानां बलिं द्व्यात्येवा कल्येयमहेश्वरि। ये तु सिद्धिं प्राप्नुतान्या भुप्र यछुंत्यभि ३३४
वांछितं। दशानां पायसं दद्याद्दशानां तु गुडोदनं। पंचानां मुद्गमिश्रान्नि पंचानां दधिभक्तकं। दद्याद्दपूपं पंचानां पंचानां क्षीरशर्करे। पंचानां नारिकेलस्य फलं क्षौद्रं तु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

डान्वितं। पंचाशो सित भक्तान्यां मोवा फलमुदीरितं। मिथुनार्चारतो नित्यं यो सौ स्यान्मात्काम्यलीः॥ ॥इति विचित्रानित्यायाः प्रयोगविधिः॥ ॥अथ कुरुकुल्लायाः प्रयोगवि
धिः॥ तत्र श्रीतंत्रराजे॥ प्राग्वदुक्तयुतो विप्रो पंचविंशतिलक्षकं। जपित्वा पूजयेद्देवीं ध्यात्वा स्वस्थलग्ने तथा होमतः॥ कुर्यान्निरोधिते चान्यतमेन हवनक्रियां। एवं संसिद्धविद्यस्तु नित्यार्चानिर
तस्तथा। प्रयोगानाचरेत्कुर्या काम्यान्प्रोक्तक्रमेण वै। होमेन पूजयायंत्रे मोवनेन वताम्भसा। घृताक्तैः सर्षपैर्होमात् वश्याय द्धनिताजनो। सर्षपस्नेहसंसिद्धैर्मरीचैराज्ययुताः। तिलाकैर्क
तिलैर्होमात्तथा राज्ये यथाविधि। नारी नरस्त्रपानन्या वशाये घाय दद्युक्षः। अन्नाद्घृताक्तैर्वधूककुसुमैर्नरात्रके। हवना द्वनिताः सर्वा मोहयेत्सोम कौतुके। क्षीराक्तैर्मल्लिकापुष्पै
र्हवना कुलजानयोपात्। वशये कृतपत्रैस्तु तथा विचकिलैः शुभैः। सवह्नि सितगोदुग्धसमेते नारिकेलजैः। फलक्षोदैः सितायुतैर्हवना त्सर्वलोकान्वश्यात्। नारिकेलफलक्षोदैर्गुडक्षौद्र
घृप्लुतैः। प्रागुक्तकालतो वित्तनिचयं समवाप्नुयात्। कदलीफलहोमेन स्याद्दाक्ष्यो वा होमतः। कल्हारहोमतो भीप्सेल्लभतं कुमुदद्भयैः। उत्पलैः पूजयेद्देवीं समस्तापाहिमुक्तये।
पक्षैः सितैर्लोहितैश्च पूजयेद्दिवारात्रये। कुसुमाभ्यां यजेद्दिव्यलाभाय यशसे तथा। जपाबंधूककुसुमैस्तथा डाडिमजैरपि। सौगंधिकैर्विचकिलैः कुरंटैः शतपत्रकैः। पुन्नागैः पा
लैश्च चंपकाद्यैश्च र्यजेद्विज। सप्तभिः सप्तवारेषु मस्करादिषु पूजयेत्। प्रोक्तकाले युविताव्यो धरा धान्यांशुकादिमाल्। चंदनैः सर्वयन्ति त्यं समस्तमपि वांछितं। लभते प्रोक्तकाले
न तथा कालागरुधूमैः कुसुमैर्नित्यशः पूजां कुर्यात्सौभाग्यसिद्धये। कर्पूरैरायुषः सिद्ध्यै वरश्मीधनसिद्ध्ये। मृगास्वेदमदैर्भाज पूजयेन्मासमात्रकं। कर्दमसमयोगा
त्या वश्रिता तु नरो भवेत्। एलालवंगककोलजातीतिमिश्रित्यशोयजेत्। अब्दमात्रं ततो लोके विख्यातः स्यात्सुवैभवैः। कर्पूरसाकलैः प्राजः सर्वभीप्सप्रदा भवेत्। मृगलिते
स्तैस्तु गंधैः स्यान्नरो जातु स्यविलः श्रियो। यंत्रत्रयं तथाष्टारमकुंत मध्यतस्तथा। नवयोनिं विधायात्र मध्ये मायां ससाध्यकं। आलिख्याष्टसु कोणेषु मंत्रेणार्णक
मालिखेत्। बहिर्दले चपितथालिखेद्विद्धिक्रमेण वा। बहिर्मातृकया माया स्वगया प्रातिलोमया। क्रमेण वाभिसेवप्यतनयंत्रेण साधयेत्। समस्तवांछितं पूजां धारणाद्य
पनादिना। यंत्ररोचनयालिख्य भूर्जे वाक्षोत्तरखंडके। गुलिकीकृत्य सिक्थस्यमध्यगं तद्विधायतु। तापयेज्वत्रिषुदिनैः प्रागुक्तैस्त्रियमानयेत्। दरदेनाविलिख्य तत्पटे
वाफलको दरे। तत्र देवीं समावाह्य पूजयेत्तद्दिने भवेत्। वश्ये त्रिभुवनं सर्वं नरनारीनृपादिकं। गजवाजिनरक्षादि तिर्यग्जातीरपि ध्रुवं। तद्यंत्रं सिंधुतीरवानदीतीरेऽथवालि
खेत् गैरिकेण समावाह्य देवीं तत्रैव पूजयेत्। समस्तरोगदुःखार्त्ति शांतिः स्यात्तु दिते दिनैः। लाभाश्च पूतना तत्र पशुदासी धनादिकाः। तद्यंत्रं चंदनैः कृत्वा पीठतद्दिनपूज
स नात्। पुत्रपौत्रकलत्राद्या धनधान्यार्थिमान् भवेत्। तद्यंत्रं हेम्नि रूप्ये वा भूर्जे वालिख्य धारणात्। सप्तरोगदुःखार्त्तिरहितो वर्धते सुखी॥ अथैतद्यंत्रं रचनाप्रकारः॥ प्र
मतो नवयोनिचक्रं विलिख्य तद्बहिरष्टदलकमलं तद्बहिरष्टारं तद्बहिर्वृत्तत्रयं च विलिख्य मध्ये ससाध्यं ह्रीं बीजं विलिख्य तद्बहिरष्टसु कोणेषु मूलपंचविंशाक्षरं
इति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३३५

315

मत्रस्याष्टौ वर्णान्विलिख्य तद्बहिरष्टदलेष्वष्टाक्षराणि तद्बहिरष्टारेष्वपि शिष्टान्यष्टाक्षराणि विलिख्य तद्बहिरंतराले विसर्गयुक्तयानुलोममातृकया तद्बहिरंत
राले बिंदुयुक्तया विलोममातृकया च वेष्टयेदेतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति॥ तथा। क्रमाद्भूम्याद्दक्षिणाद्दक्षु सत्र्यष्टकनिपातनात्। कोष्ठपुंचविंशत्तु श्रीलिको सोकुमा
जेयत्। कोष्ठैर्वज्रं ततः शेषैस्त्रयोदश सिरीरितं। तत्पत्राजदले कुलायं त्रसर्षपहिंगुभिः तत्पत्राजदले तालपत्रे॥ षट्‌पुंष्ठि मागधिका मरीचार्कपयोयुतं। निंबतुलसिकष
कं दीपवर्त्मौ संतापयेज्जपन्। विद्यां त्रयोदशार्णां तु तद्दिक्त्रोदिने स्त्रियो। आकर्षयेन्नचागच्छेत्तत्र कामन्वरा उनेः। अयस्ताभिश्च दर्शाभिसं तिमेतसुनिष्ठिसो
वा तालपत्रे तद्दलिख्य स्पष्टयित्वाहं। मधूच्छिष्टप्रतिकृते हृत्तं तापयेत्तथा। नरं नारीं नृपं वा यं प्राणिनेस्तेहविकृल्ले। करोति यावद्देहांतं तेतप्रतीपाभवंतिवाक
ज्जलेयंत्रमालिख्य भूर्जे क्षौमे सिते। अथवा जपित्वा धारयेत्सर्वरोगदुःखार्तिनाशनं। गौरिकैश्चंदनोपेतैरालिख्य विमलांबरे। तदास्त्रीयंशयानस्य वैरिणोदासस न्नि
भाः। वत्तद्व्यांतरा कृत्वा षट्कोणं तस्य मध्यतः। भूस्वागर्भगतं नाम विलिख्याग्निपुष्पदुस्यापि। षडक्षराणि विलिखेत्तासप्तक्षर्यो क्रमेण वै। यंत्रमेतत्तालपत्रे भूर्जे
क्षौमे ऽर्कपत्रके। ग्रंथ्यां विद्यामथुतं वल्मीके निक्षिपेत्ततः। तत्क्षिता य पुरुषाः पूजायंते ऽथ तद्दिने। नहार्मिकादेसंलिख्य संजप्याग्न्यर्घकुत्र विश्। निधाय नि
त्यशः पूजा समेत रक्षतो गृहे। भूतप्रेतपिशाचापस्मार वेतालराक्षसाः। यक्षगंधर्वभुजगवश्चिकाद्यानतत्र वै। तत्क्षिप्त्वा कुंभसलिलेतपितावि प्रयानवासहस्र
वारं सलिलेराले कः क्ष्वेडनाशनः। तत्पीतांबुवरैः आप्नमहो प्रनाशयेद्दुवादे हगंपुरमेकाति त्रिविधं भीमणं तमके। तद्दूलिख्यन रवोगेला नारिकेले दले समुरवातदृपं
फलिनेविद्यांजपपूर्वं नरवादिनो। पीडयाप्यात्ताजोगोमीमोड्‌ नेपाद् भवेत्तारवेसर्वत्रिप्रकारं गरलं नाशयेद्ददं। वा सुसुरवं लिख्य पं त्रमभ्यर्च्य देवता। तत्रैवं प्रयत्सुसं
भोगि नं नकृजेद्बहिः। अथ त्रयोदशाक्षरमंत्रस्य यंत्ररचनाप्रकारः। तत्रप्राक्प्रस्याद्दक्षिणोदक्त्वषट्सत्रनिपाततनालनात्। पंचविंशति कोष्ठात्मकेयंत्रे विरचयेत्ततः
कोणेषु श्रीलिं श्रीलिकोष्ठानि मायेलात्रयोदशकोष्ठात्मकेवज्ररूपं विद्यायाम ध्यकोष्ठ क्रीः इतिमायाबीजं साध्यगर्भं विलिख्याग्निकोष्ठानि विद्याया अक्षराणि प्रयत्नो
त्या विलिखेदेतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति। अथ सप्ताक्षर्या यंत्ररचनाप्रकारः। तत्र वज्रद्वयमध्यस्थ षट्कोणे विलिख्य मध्ये प्रणवगर्भं साध्यनामालिख्य षट्सुकोणे
षु षडक्षराणि विलिखेदेतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति॥ तथा॥ अनावनानि विद्यायामक्षराणि त्रयोदश। तैः षोडशस्वरोपेतैः संख्याष्टौ च रात तद्वा। वहि प्राय ततो स्या
यंत्रा एवं षोमहेश्वरि। तेषां चं सर्ववारेषु विनियुंज्याद्दुदीरितो। द्वितीयादीनि यंत्राणि सप्तभान्वादिवारके। विनिपुंज्यात्सोक्त कर्मसु त्वारव्याते स्वमपूर्वके। रमप
मीपु रामालिखेत्सा ध यो ततत्। यथा कर्षणशंत्या ये त्रिदध्यादायं यं त्रतत्क्रमेण विधिवाप्यतिमर्यंजततत्तथा। सस्तकेदूजिते कं विस्थापितं प्रोक्तं नाम

लुका

श्री
३३५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्नाशयति ततोत मंत्रु ओसर्वथा शिवे। तथा वारेषु तेषु कृत्वा न्वालिख्याभ्यर्चयेच्छिवां। वांछितेषु समस्तेषु तद्दिने स्नान्यथा भुयात्। रोगशांतिं जयं लाभं नानाभीष्टार्थविग्रहं। श्वेतभूमे
गं वशं नारी नृपमन्त्रोदिजमस्त्रो। प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्सूत्राण्यास्फाल्य येत्क्रमात्। द्वात्रिंशत्ततः सैकचत्वारिंशत्ततः पश्चात्तेषु कोणेषु परितो मार्जयेत्पूर्वं चतुरंक्रोकोपेच
पंचाशदन्यानि कोष्ठवक्त्रेम हेश्वरि। शतद्वयं सैकविंशतेषु दिक्षु त्रिकोणकं। कुर्यो स्यात् एवं चतुः कोष्ठेस्तथाप्राग्नतः शिवाग्र दक्षिणतो विलिखेत्स्त्रवेशक्रमयोगतः। भजेद्वशिष्टं नव ५५
कं मध्ये मायोदरां लिखेत्। मायांतदभितो मंत्रवर्णान्स्वितिं क्रमेण वै। त्रिकोणेषु वसा ध्यानि लिखेद्वर्णमितीरितौ तद्यंत्रं तु पटे क्षौमे वस्तुसितं शुभे। विलिख्याभ्यर्चयेत्तं पा
रक्षति वारिधौ। प्रागुक्तानि समस्तानि साधयेद्यंत्ररूपिणा। यंत्रेणानेन कालेन प्रोक्तेन नियतः शिवे। तो देवी पाशसंबद्धसाध्यमंकुशधारणेन तु। आकर्षयंती स्वपार्श्वे सांजलिंप
णतिं मुकुञ्च रक्षरक्षेति भाषतं स्मरन्विधांजपन्विधि। साध्यो नरोथ नारीका वशमेति सुनिश्चितं। अथवा सांजलिं साध्यं प्राग्वदाहितमंकुशं। प्रोतकेशसमाविष्टं जपेत्प्राग्वदृश्यं भवेत्
मंत्राक्षरालं तेजो भिपरीतं वातथा विधं। स्वयमेव नयेत्तं तु स्मरन्ज्ञापिर्वशं नयेत्। एवं सा कुरुकुल्लोतप्रोक्ता सर्वार्थसाधिका। लजिता विग्रहायेन वशिन्यादि मुमानलः। ॥ इति
कुरुकुल्लाप्रयोगविधिः॥ ॥अथ वाराही प्रयोगविधिः॥ तत्रश्रीतंत्रराजे॥ जितेंद्रियो हविष्याशी मौनी संध्यासु पूजयेत्। विधांजपेल्लक्षं संख्यातद्दशांशेन तर्पयेत् [illegible] नेहवनेक्त
त्वा सिद्धमंत्रो दयान्वितः॥ गुरुभक्तः सुसंतुष्टः शांतात्मा विजः क्षमान्वितः प्रयोगान्नाचरेत्किंचिद्विरिष्टमपि विलेक्षणात्। सिद्धयत्नतोदेव्याः प्रसादं हि भवादृशि। ध्यायेद्देवी
कोलास्यां तमकांचनसन्निभां। आकंठवनिताद्रूपां ज्वलत्पिंगशिरोरुहां। त्रिनेत्रां मषहस्तां च चक्रं शंखमथांकुशं। पाशं च मुसलं शीरमभयं वरदं तथा। दधानां गरुडारूढां सु
स्वासीनां विचिंतयेत्। निसपूजासु तत्कालीन समानाः स्मरेच्छिवा। प्रयोगेषु स्मरेद्देवीं सिंहस्थां वा गजासनं पितां ह्जारूढां हयारूढां ताक्ष्यरूढां च शक्तिभिः श्यामामापदरूपां पी
तां असितां धूम्रविग्रहां। लतस्तप्रयोगेषु तथा ध्यायेत्तदा नये अरुणामरुणांके त्यामरुणाभिस्तु शक्तिभिः आवृतां पंचमीं ध्यायन्नपेद्वश्यामये। निशांपीतांपीतांबरा
पीतभूषणस्रग्विलेपनां। पीतशक्त्यावृतां ध्यायेत्स्तंभने ष्टसुसर्वदा। श्यामांच दुर्गे प्रमार्गेसिंहस्थां भीमविग्रहां। शक्तिभिः स्वसमानाभिरन्ताभिः समावृतां। चिंतयन्सजपान्नि
धां प्रजपेत छत्रिमध्यगां। स्यात्मानं भावयेन्मंत्री प्रयात्यरिकिष्टवैभवः। सिंहर्क्षद्वीपिशरभरवरुं सेरिभ सूवकैः। गावयेर्भुजंगैर्भीमैर्दंतिभिर्मदयंधरैः नैरैः कुंतप्रहरैः वोम्र
ैरव मैभर्याव हेः। भूतप्रेतपिशाचाद्यैश्चरकुले रणसंकटे। अल [illegible] मार्गे विपिने गिरिश्रृंगे तथा विधे। स्मरन्देवीमुक्तरूपां निरातंकोव्रजेत्सुखी। समरे च विभीनेषुप [illegible]
तिभिः संकटेषु दुरंतेषु स्मलेथंविजयी भवेत्। नरवरं क्षुरिकां खड्गं बाणांश्चलेगदां सत्तिं। चक्रं च दक्षिणे बिभ्रतवाकुभिर्भीमविग्रहां। तद्रं श्रीखेटकं वर्मं चापं स्मरकं हलोपा
शं घंटां च दधतीमन्येनीलां स्वशक्तिभिः। गजाधिरूढां ढांदिद्दैः शतयारूढां समावृतां। वैरिसेनां समस्तां च निपात्य परिधे मुविा। तदुपर्यभितः प्रेरवत्कदलीफलसंकुलां वरंती

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ चा॰ राक्तिवं दैत्यभीमारावैर्मदोद्धतैः॥ भानुमंडलमध्यस्थां प्रलम्बोत्तारिविग्रहां॥ तदूहानियेद्रक्ताक्तभूलां देवीं विचिंतयेत्॥ कंठमात्रे जले स्थित्वा जपेद्दिनमनन्यधीः॥ स
३३६ मरात्र प्रयोगेण वैरिणं मारयेज्ज्वरात्॥ दैत्याः सपरिवाराया हेतिभिः शकलीकृताः॥ रिपुदेहं स्मरन् फेरकैककूद्याद कुहुरैः॥ भक्ष्यमाणं जपेद्दि कांत्रिदिनं सलिले स्थितः॥
यावत्तावद्दिनैर्वैरि हतं श्रूलासमुत्तरेत्॥ द्विभुजां धूम्रवर्णां च स्याजिकां हृदं ह्येते उत्पाटयंतीं सैविलयनपत्रशाचुंयमेत्र येत्॥ तथा विधापीतवर्णा स्थला संज्ञपवैरिणः॥
कोधं संस्मरयेद्वारे विवादे समरेपि वा॥ ताक्ष्यारूढां चक्रांतां क्ष्वेयगणस्था मिश्रशक्तिभिः [illegible]तां क्ष्यगणो [illegible] द्दूमं समारूतमर्छितां॥ स्मरत्वा जपेद्दिवाः सेनां दूरतो द्रावयेत्स
316 एणता तथाच भुजैः खड्गांकुशधां शक्तिभिर्वरं॥ तथैव राजपृतनां समरे शमयेक्षणात् [illegible]र्ये केशानरूणगणवाप धराहयैः॥ तरक्षुकेसरिकपिकोलर्षगरुडकि
तैः शक्तिवं देत्तिभूलाग्रप्रोतप्रसभवारणैः॥ क्रीडाविनोदभालिकयमं ड्यसिंहविष्टरः॥ ध्यायन्नरातेः पृतनां नाशयेद्धैर्यवैलेन्दुपः॥ धीतप्रसन्नैः पीताभमर्चयेत्तसंभवा
यवैः प्राशुक्तमंडलायैसुवासरैः परमेश्वरि॥ अरातीनां गतं सेनां मतिं जित्कां समुद्यमं॥ इत्थमन्यच्च सकलं संभवेन्नाधकः क्षणात्॥ अरुणाभरुतैः पुष्पैर्मर्चयेत्तमधाराज्ञतेन
निहंतुकाममयाप्रभुरिपुकुर्यादूसकूर्व॥ विघ्नादिदग्धपयोभितियोगसन्नाधकं॥ यमकंटककालकरूतैः पुष्पैस्तथाविधां॥ प्रतयतद्दिनैः शत्रुत्वं जीवितशपुरं नयत्साध्य
मोचसारमायेस्तैः पुष्पैरभ्यर्च्यवासरैः॥ तद्दिनैरिंदिराध्याः स्यादरोगः सुमनावशी॥ सुखी जीवति भूमौ स शतं तंवत्सरान्‌ विश्रुतः॥ हेमकुयौतधारान्नौ वनुरस्त्रैः पकुंडकैः हरि
मामलिकैरर्चयेत्स्त लमिषैः सतंडुलैः॥ पीतैः पुष्पैस्तथापीतैः फलैस्सालदलैरपि॥ शकलीकृत्य लिखितैः साध्यवर्णौ समन्वितैः॥ निशाघृतसमायैतैः स्तंभयेत्सायुदीरितान्
निशा चूर्णैः तां केसुहमास्तोस्तंभयेत्तथा॥ अर्धरात्रेरिवक्षाःशवक्रांतघ्रानिदेहजैः॥ मासैस्ताद्रहसंभूतस्नेहाक्तैर्हव्यवाद्दिनैः॥ मारयेद्वैरिणं रोगशस्त्रसंतापकृज्जलैः॥
रहजवीक्रूरान्वैः प्रमादैः कैटकोद्दितिः॥ निर्घातलरकुध्यादिपातनाद्विषभक्षणात्॥ शत्रुमिवोप्रयोगामी नभवं स्ववर्मतुरान्॥ धूम्रांकंकसमारूढांनवरारा प्रापुयैर्युता
ध्यायन्नरपमेतु रात्रौ छागघृतालुतैः॥ मरीचैः सर्षपैर्होमात् तद्दिनैर्मारयेद्रिपून्॥ तीव्रदाहज्वरैर्ग्रस्तो विसंहेविकृतांगकं॥ वालाकौभांसारस्वा घहोमिभिः संयुतोशिवाः सहूपवदा
कलागोघृताक्तैररूतैः शुभैः प्रसूनैः किंशुकोक्तैस्तथा बकुलैः संभवैः जपाप्रसूनैः पालाशैः करवीरसमुद्भवैः कल्हारैरुत्पलैरक्तैः कमलैः पाटलोद्भवैः अशोकजैः कु
सुंभासरन्वैः पुष्पैश्च लोहितैः हयमान्नपन्नुक्तैः स्यादैश्वर्यमलाहया घनैः॥ अन्यैरपि वतत्साम्यकरैरंगैः सुनिश्चितैः॥ अरुणां नवरावेषुयुतैः ध्यायसमाहितः॥ मभारा
त्रकुंनेत्रला ध्यादिश्रुरागमारेवेस्तथा॥ प्रौढेर्दिनैर्यथानारीनरलोकोतिवावशा॥ भवेत्कीर्तिंदरायुर्युक्तश्चिरंजीवतिभूतले॥ विलिख्यभूर्जपुरंमध्येनिजसाध्यसमालि
रवेत॥ ओमाक्षराणित द्वादशसादभितो लिखेत्॥ वहिरष्टच्छदं पद्मं कुलातत्रलिखेत्क्रमात्॥ मंत्राक्षराणि कतुशस्ताद्वहिर्वृत्तयुग्मकां तत्रापि पार्थिवा न वर्णैर्व
© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri
श्री ३३६

हिः षट्कोणमालिखेत् । तत्कोणेष्वंतरालेषु मंत्रार्णान् भद्रसमन्वितान् । विलिख्याग्रदमितो वहिर्वृत्तद्वयं लिखेत् । विलोमां मातृकां तत्र न्यस्य भूमिपुरं बहिः । कलानुभकोणमालि-
ख्य मातृकां मूलविद्यया । पूजयन्त्रखिलं कां कं स्तंभये दरिवाहिनीं ॥ अथैतद्यन्त्ररचनाप्रकारः ॥ तत्र मध्ये भूपुरं विलिख्य तन्मध्ये साध्यनामकं लिखित्वा तद्बहिः पार्थिववर्णैर्दि-
शभिरावेष्ट्य तद्बहिरष्टदलपद्मं निर्माय दलेषु मूलमंत्राक्षराणि प्रतिदले षट्षट्क्रमेण विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं विधाय तदंतराले पार्थिववर्णैर्दशभिरावेष्ट्य तद्बहिः षट्-
कोणं विलिख्य तत्कोणेषु मंत्रवर्णान् पार्थिववर्णसहितान् षट्षट्क्रमेण विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं विधाय तदंतराले विलोममातृकाक्षरैः संवेष्ट्य तद्बहिर्भूपुरं विलिख्य तन्-
त्रमूलविद्यासहितानुलोममातृकाक्षरैर्वेष्टयेदेतद्यन्त्रमुक्तफलदं भवंति ॥ तथा । नवास्त्रे वृत्तयुग्मं च तुरस्त्रं तद्द्वयं बहिः । चतुरस्त्रं च संलिख्य मंत्रार्णान् षट्षट् क्रमाल्लिखेत् ।
अष्टांतराले बीजैकैकं बाह्ये वृत्ते तु मातृकां । चतुरस्त्रे च विलिखेत् त्रितिलोमानुलोमकां ॥ साध्याख्यां सर्वतो लिख्याल्ल ध्यायेदष्टभुजां शिवां । स्तंभः स्यात्सर्वमुक्तानां विधानात्पर-
मेश्वरि ॥ अथैतद्यन्त्ररचनाप्रकारः ॥ तत्र प्रथमो नवास्त्रं विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं तद्बहिर्वसुकोणं तद्बहिर्वृत्तद्वयं तद्बहिश्चतुरस्त्रं विलिख्य मध्ये साध्यनामकर्मसहितं वि-
लिख्य नवकोणेषु प्रतिकोणं षट्षट्क्रमेण मूलमंत्राक्षराणि विलिख्याष्टकोणेष्वपि तथैव विलिख्याष्टकोणांतरालेष्वेकैकं मूलमंत्राक्षरं विलिख्य मध्यवृत्तांतराल-
द्वये पिपार्थिववर्णान् मातृकाविधिना साध्यसहितान् विलिख्य बाह्यवृत्तांतरालेषु मातृकाक्षरैः संवेष्ट्य तद्बहिश्चतुरस्त्रे प्राग्वत् त्रिलोमानुलोममातृकां विलिखेदेतद्यंत्रमु-
क्तफलदं भवति ॥ तथा ॥ वृत्तं त्र्यस्त्रं पुनर्वृत्तं षडस्त्रं वृत्तयुग्मकं । अष्टास्त्रं तद्बहिर्वृत्तमिति कल्पात्र विन्यसेत् ॥ एकं मध्ये बहिः कोणेष्वंतरालेषु च क्रमात् । त्रयं त्रयं समालि-
ख्य बाहिः शिष्टं तु पार्थिवे । विलिख्य साध्यनामापि जपित्वाभ्यर्च्य साधकः । स्थापयेत्कीलितं(?) तत्र नित्यशश्च बलिं क्षिपेत् । कलाषडस्त्रकोष्ठानि षट्कोणानि पृथक् पृथक् । को-
मात्रिकोणाद्वृत्तांतरालान् षट्कोणसंयुतान् । बाह्यान् क्रमेण मध्यांतं नक्षत्रतिथिवारयुक् । विलिखेल्लिपिशः सर्वां मातृकां शक्तिसंपुटां । साध्यं सप्तसु मध्येषु विलिखेत्को-
प्रदक्षिणां । मायामध्यगतं देवीं धारयेत्सर्वसिद्धये । भूतप्रेतपिशाचादिशांत्यै सर्वार्तिशांतये । गजवाजिखरोष्ट्रादिरोगशांत्यै च धारयेत् । एतेषां पृथक् पृथक् करणेसु ग-
मलान्त्रविस्तारितः ॥ तथा ॥ प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक् रेखा द्वादश संलिखेत् । रेखाग्नौ सर्वतः शूलं लांसं(?) मध्ये च पार्श्वयोः । स्तंभयति समालिख्य मध्यकोष्ठे रिनामवाप-
रिका विलिखेन्मंत्रवर्णान् भौमसमन्वितान् । गैरिके वाथ निशायां तालेन विलिखेद्बुधः । स्थापयेत्क्षितिमध्ये च भमौच(?) क्रमतः शिवे । भूर्जे वा कर्पटे लोहशिलायां वा स-
मालिखेत् । गुहपतनयोर्लोहे द्रुपदोरिष्टसिद्धिदा । जितशत्रुः पूजयेत्पुष्पैः सुगंधैः पूजयेत्तथा । यावत्फलानि कुर्वीत निपतं संध्ययोर्द्वयोः ॥ इदमपि ... ॥ आक्प्र-
त्यग्दक्षिणोदक् कुर्यात्सूत्राणि षोडश । तेषु कोष्ठानि जायंते पंचविंशः शतद्वयं । तेषु कोष्ठेषु परितो मार्जयेत्प्राग्वदीश्वरि । अष्टाविंशतिकोष्ठानि ततः शिष्टेषु दिक्षु वि-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि० आर्णव
३१७
317

प्राग्वदेकैकतः कुर्यात् त्रिकोणानि यथाविधि। मध्ये त्रिपुरकोष्ठेषु साध्यसाध्यककर्मेव उपर्यधोमध्यतस्त्वशेषेषु प्राग्वदालिखेत्। मंत्रार्णो नगमारभ्य ... लिखेदपि
तः शिवे। एतद्यन्त्रं महायन्त्रं समस्ताभीष्टदायकं। यत्रैतत्स्थापितं लोहशिलादिलिखितं शिवे। तत्र चौरोरगव्याधिरिपुसर्पसमुद्भवाः भूतप्रेतपिशाचादिकं। भयजा
श्चापुष्पफलवाग न भवंति कदाप्यत्र संभवंति च संपदः गवां सुमर्मादि दुःखादिशमये कृहांच यत्। यस्मिन्गृहे स्थापितं तत् यंत्रं तद्गृह वर्ज्जितं। कृत्वा मिवारसुखादिपीडा
नभवति धकवां वा यद्यग्निने त्रैतेषां व कुर्याद्द्वादशसूत्रकं। तेष्वेवं रूपकोष्ठानि सैकविंशं शतं भवेत्। तेषु मध्ये समालिख्य साध्यनाम ततो बहिः ... आपित एयान्या
न्यक्षराणि समालिखेत्। त्रिंशिमेन नमः ही वर्णे पूर्वाणि क्रमतः शिवा। यत्रैतत्स्थापितं लोहशिलादिलिखितं शिवे। रोगभूतग्रहोन्माद पिशाचापस्मृतीर्द्दुषः। अन्यानि
लेशाकारि ... यानि कानि विनाशयेत्। प्रोक्तं चान्यत् प्रपितयातद्यन्त्रं गौरके भुवि। विलिख्य मध्ये कुंभं तु क्षीरद्रुकाथपूरितं। निधाय देवी सलिले समावाह्य मिष्प
वासव्यानृजलं जपेद्धिगां सहस्रत्रयमात्मवान्। तैर्जलै रभिषिंचेत् तं गादिरैः प्राप्य सर्वं ततः तैः क्लेशमुक्तो देहसुखसुखी जीवति भूतले। विद्याप्राप्य मिषं कुं तु वज्रे
स्मिन्कोष्ठकं जके। सैकविंशशतेष्वपि कुंभं संस्थाप्य सेवयेत्। वेदांगुलपरिमाणं सरतं कृत्वा ततो बहिः। ८ दंगुले द्व्यंगुले कुर्याद्वेकादश ततः क्रमात्। तेषु
द्व्यंगुलमानेषु तिर्यक् सूत्राणि पातयेत्। एकादशाततस्तेषु प्राक्तन्नान्मानुप्रदक्षिणं। भूदशार्णस्तु तांविद्यामालिखेत् निर्गमक्रमात्। रिखायामालिखेत् लानि क
त्वा साध्यं वमध्यतः। न च यंत्रं प्राग्वद्दक्षिणे विलिख्य विनियोगेषु योजितं। नासाध्यमस्ति भुवने विद्यया सिद्धया नया॥ ॥इति वाराही विद्याप्रयोगः॥ ॥अथ कौतु
कप्रकरणं॥ श्रीतंत्रराजे॥ अथ षोडशानि त्यानां विद्या कौतुकिनामिहा। चमत्कारकरी विद्या वदामि श्रृणु सुंदरि। सिद्धसारस्वतं मृत्युंजयं त्रिपुरभारं। अथाकू १६६
मन्नपूर्णानवात्मानं नवात्मिकां ततश्च देवी हृदयं गौरी विद्यां चलक्षदां। त्रक्षत्र यप्रदां मिष्टवादिनीं चमत्कारिणीं। राज्यलक्ष्मीं महालक्ष्मीं सिद्धलक्ष्मीमतंतरां। गो
पालभैरवं नेत्यात्मानं दाम्भुत क्रमेण वै। शुचिः स्नेन ततो मायाविपदाहसवह्नियुक्ता। हंस हंसेजसो योगा धृतिदाह चरस्वास्य केः पुनश्च हंस हंस हस्वयदा हय वनेर श्री
पि। समायेकदिता विद्यामेवाणमितविग्रहा। रें क्लीं श्रीं हसरवफ्रें हसहें कौः। पटले स्मिन्ननुक्तानां मंत्राणां निजविद्यया। मायया वा विदध्याद्वै ध्यानं यातु दीरितं। ३१७
पयोव्रतः पंचलक्षं जपित्वा कुलसुंदरी। ध्यात्वा सिद्धमनुः पश्चाद्दिद्धा द्विनियोगकं। अनया मंत्रितैर्दृ क्षिः शोधयित्वा तु कन्यकां। पाययित्वा च तां कुर्यान्नश्लोकान् च
न्ति समाहितः। गंगाप्रवाहवन्नस्या भारती निःसरेत् स्फुरत्। आवर्षेवत्रिकालस्थान्यर्थानद्भुतं महद्भुतं॥ ११ भूः स्नेन व्यादुरास्वैत्या हघमायासमन्विता पाले

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

येति द्विरुक्ता तत्र तिलोममुद्रारयेत् । विद्यामन्त्रं जयाख्यां सो दीर्घस्वरयुजा हृदा विधायांगानि नियतैः स्वात्मानं चिंतयेदिति । ओं नुः सः पालयपालय सः नुं ओं ॥ सां सी मित्यादिना
षडंगन्यासः ॥ आदिमध्यतृतीयार्णैर्नालपत्रसुकर्णिका । समासीनं सुधापूर्णं सोमबिंदुकलायुतं । सुसितं हरिणाक्षस्रुक् चिंतापाशकरं हरं । स्वैकैन भावयन्नित्यं जपन् नृ द्रोधो सुरेध
ता । तृतीयममृताख्याया द्वितीयं तदनंतरं । रसा वह्निस्वसहितः प्रोक्तो सौ त्रिपुटोदिता ॥ श्रीं ह्रीं क्लीं ॥ त्रिभिर्द्दृक्सैः रंगानि कुर्यात् त्रितयं नुतिमथाः ॥ अथ ध्यायेत् क्रोमुरतो स्वैकां भावयेत्सि
सहस्रकं तिनयविग्रहं च कांतिकवितांगां नकोशलं । नरनारी नृपाणां वश्यकं लभते नरः ॥ अरुणामरुणाकुसुम्भाम्बरसन्नवदनांबुजां । पुष्पेषुं कुशपाशांकुशपाशेक्षुचापकरां ।
२ दधानां वाकुभिः षड्भिर्मालिकामुकुटोज्ज्वलां । भंगा भूषापि केवामराद्यैर्पादुकैः ॥ दधानाः परितस्तस्याः गायंत्यश्चापि प्राकृताः ॥ परिवार्य स्थिताश्चापि द्वंतौ तौ स्वैकातः स्मरेत् ॥ भूं
स्वनहंसदाहाभ्यां मरुद्वह्निः स्मयायुता विरिमोहीत्यक्षराणां वलुषंगरुडेतिवाजवीसवह्नियो सस्थ हं सोहं सद्यंतया स्वाहांतोगादितो मंत्रः तार्क्ष्यस्याखिलरक्षितुः ॥ त्रयो विंशा
र्णाको मंत्र उपरते पुराछितः ॥ ओं क्रां क्रीं क्रूं वैरमोहि गरुडपक्षी हं सहं सहिं सहिं स्वाहा ॥ फलिदष्टान् विषशावादेः क्षिप्रान्स्यां श्वरोगिणः ॥ विषार्त्तो स्त्रिविधे रुगेमु ...
श्चगतासुकान्नपाययेत्तज्जलं तेन तोयेनाभ्युक्षणात्क्षणात् । कुर्वेतस्तोडुवंशं भोरगेमरुसमं विभुं । अहितानि वरवादेतं स्मरन्मृत्युं त्वमर्जं जपन् । यक्षाक्षवीजत्रैलेना च्छातुनस्वे
नाशयेत् गरलं भुजंगानां च समस्तानामयत्नतः ॥ प्रणवं वरहंसा गिरिजं दीर्घहोन भस्मरः ॥ वियदग्नियुतादाहो हृदं मुमरुदन्वितं । हं सश्च मरुता युक्तः प्रोक्ता विद्या दशाक्षरी ॥ चं
डं गंसाम्यया कुलाजयेद्यक्षरलक्ष्यकं । ओं ऐहि परमेश्वरि स्वाहा ॥ ततो यमुद्दिश्य जपं निश्चितं कुर्यादयत्नतः ॥ समानय त्वमेहि नमानाशासा कर्णलां त्रयमाकर्षयेल्लक्ष्मीं सुव
र्णवांछितानि वा प्राप्नोत्ययत्नादनया विद्यया सिद्धया निशं । लोहितां लोहिताभ्यां लोहितांबरभूषणां । चतुर्भुजां त्रिनयनां प्रसन्नवदनांबुजां । भक्तं दक्षेणवामेन वर्मयंत्रिस
ज्वलां । अन्याभ्यां हेमपाशेन कैडेवधासुसाध्यकं । हेमवेत्राहतं बद्धकरयुग्मकृतांजलिं दासोहमिति भाषंतं पतितं निजपादयोः स्मरन् विद्यां जपेन्मर्त्यो वशीकुर्याद्यत्नतः ॥
सप्तसंतीवभुवनमश्वारूढा रक्तवि द्यया । प्रणवं नमसायुक्तं तथा भगवतीति च माहेश्वरीति प्रोक्ता नमपूर्णं स्वाहेतिलमनुः ॥ विधायमायया गानिजपेद्विद्यां महद्युरेखाः ॥ ओं नमो
भगवति माहेश्वरि सन्नपूर्णे स्वाहा ॥ सहस्रवारं नियतं तस्य स्यादद्दरकृता । भुंजेनास करणेन तासक्तावलोकिनी ॥ स्मितवक्त्रां हेमयाचा त्यायसंदधतीं स्मरेत् । भवानीं सर्व
दा विद्याजपवान्न कदाचन । बुभुक्षितो भवेदेतां न कदाचिन्न कुत्रचित् । तथा न स्वस्तितं मां तांतदा लोकन कौतुकी । आभ्यां भजन्नित्यशोयामं त्राभ्यां या वते वरं । तस्याग्रयोः प्रस
दनसिद्धये वाप्युवेंतिलं । तिष्ठत्रापरि सर्वेषां सर्वथा सर्वतः सदा । हं सहं क्रासनमसोहं सांबु व्यापदा हके ॥ क्ष्मा सयोगा न्यामतश्चनवात्मानवभिश्चैतेः ॥ हंसक्षमलवयरूं ॥ मसैव
क्ष्माकरेहि लाव ह्रीं तत्र प्रयोजयेत् । नवालिकां जुते विद्यादवनो सर्वसिद्धये ॥ हसक्षमलवयरीं ॥ प्रणवं पुटं स्मार्णं नमसाचतुरक्षरी ॥ देवी हृदयसंज्ञा सोविद्या सर्वार्थसिद्धिदा ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३३८

ॐ ह्रीं नमः ॥ ध्यानमुक्तमनुध्यात्वा सततं सर्वमंगलां । सितकुष्ठं स्वर्णपुष्पीमूलं ततस्त्रवारिणा । पिष्ट्वा मुद्रः पाय साशी विद्याजापी जितेन्द्रियः । भूमौ शायी तत्रांबरास्त्रिविंशति नेस
शुभे गृहे । तत्क्लिन्ना ह्ना कंठ हृत्तुस्तन्त्राच्छि खिलमायकः । स्वपत्नीश्री यि नी विद्यां जपन्मा शास्थितां तथा । अतिलोहितरूपां तां विद्योतां दवतामपि । स्वप्ने सा तं समस्त [illegible] दय स्मा
मिवांछितां । देवी हृदय विद्येयं स्त्रीणां सद्यः फलप्रदा । सौभाग्यलक्ष्मी कीर्त्यायुरारोग्यविजयप्रदा । प्रणवं कद्रदयिते तथा योगेश्वरे ति वा । स्वाहांतिका तु विद्येयं कथिता छंददशा
क्षरा ॥ ॐ कद्रदयिते योगेश्वरि स्वाहा । गौरी विद्येयसौभाग्या लक्षजापानुसारतः । आत्मनाप्राणद्रूपारूढा देवी ध्यायी पिनं । निशासु [illegible] निवृत्या निजवामे हृ [illegible] साध्य
नाम समोपेतां मारविरंचे नांगुलं नमः । ध्यायन्नूनं तथा जपसिद्धिं गोलदेवाकर्षयेत्स्त्रियां । नानया सदृशी विद्या वद्यते वनितावशे । राजवश्ये तथा लोकवश्ये स्त्रीवश्य [illegible] नदि
घाः सति भुवने हृयगौरी मनु द्रूयात् । अग्निना [illegible] तथा [illegible] स्तायेवाथ नमो धरे । एतद्द्वितीयं सोस्यातां काकरेति ततः परं । मुण्डि स्वाहेति विद्ययमुक्तापं च दशाक्षरं । मुण्डि
मुण्डि मुण्डिका कर मुण्डि स्वाहा ॥ कलांगौ माययाध्याकालां देवी सर्वमंगलां । जपसिद्धिं ध्यात्वा मौनयुतः कदलीपूगमध्यतः । त्रिसंध्यावाससमीपे तं साप्रीता लक्ष दृष्टिनेः [illegible]
व कनकं वति संयुते । स्वाहांतं द्वादशाक्षरीयं विद्या निःश [illegible] प्रदा । ॐ नव केशी कनकवति स्वाहा । नि [illegible] शोणि [illegible] गस्तं वटमूले त्रिलक्षकं । जपित्वा वलोशो विद्यां फलमु [illegible] व
नुयात् । वरः प्राणो मरुद् घु [illegible] आसनं प्राणो धरान्वितः । व्योम दृयं मरुः [illegible] रयस्त्र धरयायुतः । वरः प्राणे इति प्रोक्ता विद्या भीष्ट [illegible] कायकु [illegible] जातीपुष्पै [illegible] शाम
ध्ये पूजिता मंगला द्रूतिः । सिद्धसारस्वत स्यादेत्त्र्यक्षराणि ततः परं । मातंगि न्ये तथा स्वाहा पुष्पुनस्त्रीलीति तत्र मनुः । ऐं ह्रीं श्रीं मातंगिन्यै स्वाहा । ऐं ह्रीं श्रीं ॥ द्वादशार्ण [illegible] विद्या [illegible]
भाग्ये केविलां श्रियं गा [illegible] मियोगं विभ्रे कुंभ माल्यतां चप्रयति । मायाकृतं गोनि [illegible] तां प्रजपेद् दयेरवे । सहस्त्रवारं तेनासौ सिद्धा सर्वप्रयकृति [illegible] नीलनि भार [illegible] सम
भरणोज्वलां । मलें वेलीसन्नद्ध सौगंधिकसमुज्वलां । ततरक्तसमुं डमालो वमुरुक्ता स्तवकशोभितां । ऊर्मिकावीरकंकरक नूपुरेमं डितां ध्रि कां । वादयंतीं सदा वीणां [illegible]
नैः स्वयमानां च परितां । ध्यायेदृवीं श्रुविस्मितां । मातंगि न्यादि तीयेव तत्तीयं तदनंतरं । राज्यदे राज्यलक्ष्मीति रसावारस्तेरं तु स्याद्धतां श्री तदनंतरं । राज्यदे राज्यलक्ष्मी [illegible]
मुत्क्रमात्रयं । विद्या सौराज्यलक्ष्म्या स्तु षोडशार्णा समीरिता । ह्रीं श्रीं क्लीं अहराज्यदे राज्यलक्ष्मि सः क्लीं श्रीं ह्रीं ॥ ध्यात्वा तां विजयां विद्यां जपेन्नित्यं [illegible] राज्यं [illegible] श्री त
साधकाय विलंबितं । प्रणवं श्रीपुरंमायांकमले तदनंतरं । कमलालोलये तस्मात्प्रसीदद्वितीयं पुनः । आद्यत्रयं महालक्ष्म्यै नमः प्रोक्तो महेश्वरि । विद्यातेसप्तविंशार्णा [illegible]
श्री प्रदा निशं । ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं कमले कमलालये प्रसीद प्रसीद श्रीं ह्रीं श्रीं महालक्ष्म्यै नमः । बीजत्रयेः षडंगानि [illegible] ध्यात्वैवं विजयारूपं प्रजपेद् [illegible] श्री
र्ति लक्ष्मीधरारोग्य विजया या घरिवलेष्टदा । तुलास्थे भास्करे पूजा पूर्णा [illegible] सकलेष्टदा । न्यासं कं दाहृ वह्नि [illegible] मो हे सोम [illegible] युतः षंडते [illegible] वर्णास्युः सदनंतरं । [illegible]

श्री
३३८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मादस्तु यथा लीयन्ति शांतये। ओंकारस्तु तथा यो ऽयं शांतये सर्वसिद्धता। यस्मिन् संलीयते याव{त्} सा परं ब्रह्म गीयते। ध्रुवं हि चिंतयेद् ब्रह्म सो ऽमृतत्वाय कल्पते।। अस्यार्थं न ब्रह्म
वि द्याग्र वक्ष्यामीति श्लोकः। के चिद् देवो दीपमुक्ते। ब्रह्म प्रणवः। तस्य विद्यात्मनं तां किं भूतां सर्वेषां ज्ञानानां। ज्ञानोपायभूतानां। प्रणवेन ब्रह्मणि ज्ञाने सर्वस्य विज्ञानात्। तथा। यत्र वि
द्यायां देवत्रयाद्युत्पत्तिलयौ। वकारात् फलं नैव वक्ष्यामीति पूर्वेणान्वयः। श्रूयते। प्रतिज्ञेयं। प्रसादे [illegible] यारः ह स्यं ध्रुवाग्निः प्रणवतेज इति संप्रवक्ष्यामि [illegible] यादृशान्वयः।
विद्धुने यं विद्याग्रकीर्तितं सर्वैः। कीदृशस्य प्रसादेन भक्तकृपया अंतरात्मसं भ्रमध्याद्युदस्य नृसिंहरूपस्य प्रकटीभूतस्य पद्मप्रासादे देवं भुजामिति को ऽर्थः। श्री [illegible] दहिवै
कुंठ बलिगृह द्वारादेः प्रसादस्यालावरणस्येत्यर्थः। यथोक्तं छांदोग्ये। स एष संप्रसादो ऽस्माच्छरीरात् समुत्थाय परं ज्योतिरूपसंपद्य स्वेन रूपेणाभिसंपद्यते स [illegible] इति
अद्भुतकर्मणो मत्स्यादिरूपेण। ओंकारो ध्रुवो ऽक्षर इति ध्याय [illegible] तथा हि। ओंकारो वर्तुलस्तारो विंदुशक्तिस्त्रिदैवतः। प्रणवो मंत्रनाथश्च पंच ध्रुवः शिवमंत्र [illegible] परमे बीजं मू
लमाद्यमृतारकः शैवादि व्यापको ऽव्यक्तः परं ज्योतिश्च संविद इति। स्थानं कालं लयं तथा यंति कालयस्को मेव कृत्वा वर्णो लक्षयतीति तत्वर्णं वक्ष्यामीत्यर्थः। [illegible] मिलो वव क [illegible] का
लयहृस्वं मात्रारूपस्यापि संग्रहार्थमिति द्रष्टव्यं। अवयववशाः शरीरं तावदहात त्रैदेवा इति। अक्षरस्य शिवस्य वेतिशि वो ऽर्धमात्रार्थः। तिस्रो मात्रा अक्षरस्य। अर्धमात्रा
शिवस्य इत्यर्थः। प्रणवस्य देवादयस्त्रयस्त्रयो ऽनुपदमेव वक्ष्यंते। तिस्रो मात्रा अर्धमात्रा चेति वक्ष्यामाणः छांदसः संधिः। तदुक्तं हृदयप्रदीपिकायां।। अकारश्च उकारश्च मका
रो विंदुसंज्ञकः। त्रिधा मात्राः स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति। त्रयद्युक्ते ते देवा विभजते। ऋग्वेद इत्यादि ना। ब्रह्मा एव लेत्यत्र छांदसो ऽकसः प्रतिभाव ब्रह्मा देव इत्यर्थः
स्वं डं ते त्र गंथे त्र धारी रमिति लुक्तो। संप्रतिष्ठितानं वर्णे सहितमाह। सूर्यति सूर्यमंडलमिवाभास्वकारः शंखो ललाटास्थित स्थंते त्र सकालं तत्र वर्तमानः धो यंदक्षिणे क्ष
सु रूप इति श्रुते। शं खो निध्यं तरे कं बुल ललाटे स्थित त्र खोषु वेति चिह्नगतस्य मं ध्ये शंख स्येव मध्ये ऽर्धो इत्यमने त्रे स्थितः। मकार इत्युत्पादितस्य मध्य इत्युपेक्ष्यते [illegible] स्य म ध्ये ऽ
र्थात् तीयने त्रे यवस्थितः। अतएव याज्ञवल्क्येनोक्तं। इडायां पिंगलायां चय रतश्चंद्रभास्करौ। इडायां वं द्रमा ज्ञेयः पिंगलायां रविः स्मृत इति रवेर्यो [illegible] स्थित
दवि सर्वे तेलोमया न लक्षउ दग्र भास्करश्चंद्र तालुमध्ये प्रतिष्ठितः। एवं यो वेत्ति तत्वेन तस्य सिद्धिः प्रजायत इति। तिस्रो मात्रा अकारादयः। अनेन कालउ क्तं [illegible] म स [illegible]
ज स इत्यनेन वर्णा उक्ताः। यस्मिन् खंडे उपरि तनीयनेत्राद् उपरि। अनेनार्धमात्रा स्थानमुक्तं। पद्मसूत्र निभेति तस्य वर्णोऽक्तः। शिखाभा ज्वालाभा ऊर्ध्वे ता [illegible] पद्ममूले
मूले स्थूलाद् उपरि ऊर्ध्वपरितन्वीच। शिखा शिफा यां ज्वालायां चूडायां मन्त्रमात्रके। लांगलांवा चिशा खायां चूडायां च शिरसि इति विश्वः। सा नाडी सुषुम्ना [illegible] लि
विशेषणानि। सूर्यचक्षुरधिष्ठानं। अथवा सूर्यो लक्ष्यारश्मिला स्मृतो। धिष्ठानश्चंद्रः सूर्यस्तं मिलात तथा परमधः कंदे तासप्तति सहस्राणि नाडी मिलाक [illegible] दु तं। ऊर्ध्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मेढ्राद्धो नाभेः कंदयोनिः खगांडवत्। तत्र नाड्यः समुत्पन्नाः सहस्राणि द्विसप्ततिरिति पुनरपि देवते सूर्यमिलामूर्धनि व्यक्तलोके द्वादशांते च ... तदसुषुम्णा गताः तद्रूपे
याहृतवक्रेण। तासां मुख्यतमास्तिस्रस्तिसृष्वेकोत्तमोत्तमा। मुक्तिमार्गेति सा प्रोक्ता सुषुम्णा विश्वधारिणी। कंदस्थानमध्यमे मार्गे सुषुम्णा सुप्रतिष्ठिता। पृष्ठमध्यस्थिता
नाडी सा हि मूर्ध्नि व्यवस्थिता। मुक्तिमार्गे सुषुम्णा सा ब्रह्मरंध्रे प्रतिष्ठिता। अव्यक्ता सेव विज्ञेया सूक्ष्मा सा वैष्णवी स्मृतेति। प्रणवो नादरूपेणास्य ... नादरूपे ते
नोंकारो हतशब्दे विलुप्ते केवलं शून्यं भवति। इदानीं लयमाह। यथा लीयते तिछीनो भवति तेनोंकारस्तथा ... ततो ... इत्यर्थः। सर्वसर्वात्मभावं ब्रह्मभाव
मिछनायस्मिन्नंलीयते इति यत्र सुषुम्णा शब्दे विषयो नोपलक्ष्यते विलीयते तत्परं ब्रह्म॥ तदुक्तं प्रदीपिकायां॥ काष्ठे प्रवर्तितो वह्निः काष्ठेन सह शाम्यति। नादे
वर्तितं चित्तं नादेन सह लीयते। विस्रस्य सकलं वाह्यं नादे दुग्धांबुवन्मनः। एकीभूय ... मनसा चिदाकाशे विलीयत इति। लयलक्षणं तु लयो लय इति प्राहुः कीदृशं
लयलक्षणं अपुनर्वासनोत्थानाल्लयो विषयविस्मृतिरिति। यद्वा यतो वा ... वर्तते इत्यर्थः। उपसंहरति ध्रुवमिति। ध्रुवमोंकारं हि ब्रह्म चिंतयेत्। ध्रुवं ...
एकाग्रतया वा ब्रह्म चिंतयेदित्यर्थः॥ ॥अथ प्रसंगतो योगलक्षणमाह॥ क्षुरिकायां॥ क्षुरिकां संप्रवक्ष्यामि धारणां योगसिद्धये॥ यां प्राप्य न पुनर्जन्म योगयुक्तः स जा
यते॥ वेदतत्त्वार्थविहितं यथोक्तं हि स्वयंभुवा॥ निःशब्दं देशमास्थाय तत्रासनमवस्थितः॥ कूर्मोंगानीव संहृत्य मनो हृदि निरुध्य च॥ मात्रा द्वादशयोगेन प्रणवेन शनैः श
नैः। पूरयेत्सर्वमात्मानं सर्वद्वारं निरुध्य च॥ उरोमुखकटिग्रीवं किंचिद्धृदयमुन्नतं। प्राणान्संधारयेत्तस्मिन्नासाभ्यंतरचारिणः। भूत्वा तत्र गतः प्राणः शनैरथ समु
त्सृजेत्। स्थिरं कृत्वा। स्थिरमात्रां दृढां कृत्वा अंगुष्ठेन समाहितः॥ द्वे गुल्फे च कुर्वीत जंघे चैव त्रयस्त्रयः। द्वे जानुनी तथोरुभ्यां गुदे शिश्ने त्रयस्त्रयः। वायोरायतनं चा
त्र नाभिदेशे समाश्रयेत्। तत्र नाडी सुषुम्णा तु नाडीभिर्बहुभिर्वृता। अणुरक्ताश्च पीताश्च कृष्णास्ताम्रविलोहिताः। अतिसूक्ष्मां च तन्वीं च शुक्लां नाडीं समाश्रयेत्। त
तः संचारयेत्प्राणानूर्णनाभीव तंतुना। रक्तोत्पलाभासं पुरुषायतनं महत्। दहरं पुंडरीकं तु वेदांतेषु निगद्यते। तद्भित्त्वा कंठमायाति तां नाडीं पूरयन्यतः। मनसस्तु क्षु
रं गृह्य सुतीक्ष्णं बुद्धिनिर्मलं। पादस्योपरि यन्मध्ये तद्रूपं नाम कृंतयेत्। मनोद्वारेण तीक्ष्णेन योगमाश्रित्य नित्यशः। इंद्रवज्र इति प्रोक्तं मर्म जंघानुकीर्तनं। तद्ध्यानब
लयोगेन धारणाभिर्निकृंतयेत्। ऊर्वोर्मध्ये तु संस्थाप्य मर्मप्राणविमोचनं। चतुरभ्यासयोगेन छिंदेदनभिशंकितः। ततः कंठांतरे योगी समूहं नाडिसंचयं। एको
त्तरं नाडिशतं तासां मध्ये वराः स्मृताः। इडा रक्षतु वामेन पिंगला दक्षिणेन तु। तयोर्मध्ये वरं स्थानं यस्तं वेद स वेदवित्। सुषुम्णा तु परे लीना विरजा ब्रह्मरूपिणी॥
द्वासप्ततिसहस्राणि प्रतिनाडीषु तैतिलं। छिद्यंते ध्यानयोगेन सुषुम्णैका न छिद्यते। योगनिर्मलधारेण क्षुरेणामलवर्चसा। छिंद्यान्नाडीशतं धीरः प्रभावादिह जन्म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नि। जातीपुष्पसमायोगे यथा वासयते तिलं। एवं शुभाशुभैर्भावैः सत्त्वं नाडीं तां विभावयेत्। तत्र भाविताः प्रपंचं तेषु वर्त्तन्ते भाविवर्जिताः। ततो विदितविज्ञस्तु निःशब्दं देशमाश्रितः।
निःसंगस्तत्त्वयोगज्ञो निरपेक्षः शनैः शनैः पाशं छित्त्वा यथा हंसो निर्विशंकः खमुत्क्रमेत्। छिन्नपाशस्तथा जीवः संसारं तरते सदा। यदा निर्गलकाले तु दीपो दग्ध्वा
लयं नयेत्। तथा कर्माणि सर्वाणि योगी दग्ध्वा लयं नयेत्। प्राणायामसुतीक्ष्णेन मात्राधारेण योगवित्। वैराग्योपायं घृष्टेन छित्त्वा तं तु न बध्यते इति। अत्रस्यार्थः। क्षुरिका
यास्त्रिका प्रोक्तात्तु त्वं धारणयतः। तत्रावकल्पि खंडे ये क्षुरिकाग्रंथ उच्यते। गुरुतः आम्नविद्यस्य ततएव लब्धज्ञान प्रणवमंत्रस्य षडंगयोगे, धिक्कार इति तदर्थमुत्तरो
ग्रंथः क्षुरिकामित्यादि क्षुरिकां क्षुरिकामिव संसारोच्छेदनये शाणे स्त्रिकामिव रूपकं धारणं आत्मनि चिंतनावस्थानलक्षणं। उक्तं च योगयाज्ञवल्क्येन। शमादिगुण
पुरुषस्य मनसः स्थितिरात्मनि। धारणेत्युच्यते सद्भिः शास्त्रतात्पर्यवेदिभिरिति। न पुनः तत्र भवतीति शेषः। सा धारणावान् कृतस्थिरदृपराधाद्यदि योगप्राप्ति
भवति। तर्हि जन्मांतरे योगयुक्त एव जायते इत्यर्थः। योगश्चित्तवृत्तिनिरोधः। तत्र तत्त्वबुद्धिसंयोगं लक्ष्यते पौर्वदेहिकमिति। स्मृतेः। वेदे पि। इदं योगस्वरूपं वेदेन तत्त्वार्थेन
परमार्थत्वेन विहितं विधिविषयीकृतं। सा यं शुभा अलक्षणाय पोक्तं यथा वर्त्तते तथोक्तं। न विसंवादीत्यर्थः। तदुक्तं योगयाज्ञवल्क्येन। वक्ष्यामि योगसर्वस्वं ब्रह्मणा कीर्तितं
पुरेति। धात्रोक्तं परमेष्ठिनेति। तद्योगस्य रूपं साधयितुं षडंगं आह। निःशब्दमितीत्युक्तं। कांतारे विजने देशे फलमूलोदकान्विते। तपश्रम ... मित्यादि षडंगल
क्षणानि प्रागुक्तानि। यमा यथा। अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यं दयार्जवं। क्षमा धृतिर्मिताहारः शौचं चेति यमा दश। नियमा यथा। तपः संतोष आस्तिक्यं दानमीश्वरपूज
नं। सिद्धांतश्रवणं चैव ह्रीर्मतिश्च जपो हुतमिति। अवस्थित आस्तिक्यं ... हृदः। तदुक्तं गीतासु॥ शुचौ देशे प्रतिष्ठाप्य स्थिरमासनमात्मनः। नात्युच्छ्रितं नातिनीचं चैलाजि
नकुशोत्तरमिति। तथा तं तेनासनेन पद्मासनस्थितमित्यपि वोढव्यं। तदुक्तं हठप्रदीपिकायां॥ हठस्य प्रथमांगत्वादासनं पूर्वमुच्यते। तत्कुर्यादासनं स्थैर्यमारोग्यं चांगलाघ
वमिति। कूर्मांगानीवेति प्रत्याहार उक्तः। अत्र इंद्रियाणीति शेषः। तदुक्तं। इंद्रियाणां विचरतां विषयेषु स्वभावतः। बलादाहरणं तेषां प्रत्याहारः स उच्यते। आरतम् आहा
र सिद्ध्ये मन इति हृदि हृत्पुंडरीके मनोनिरोधे दोषसमरणात्। तदुक्तं। कर्मेंद्रियाणि संयम्य य आस्ते मनसा स्मरन्। इंद्रियार्थान्विमूढात्मा मिथ्याचारः स उच्यत इति। मा
त्रेति द्वादशमात्रा। घोषिणी प्रथममात्रेत्यादि। प्रणवेन शनैः पूरितेन वायुं पूरयेत्। कीदृशेन मात्रा अकारोकारमकारार्धमात्राख्याभ्यां तस्य तासां प्रत्येकं तिस्रस्तिस्रो मा
त्रा घोषिण्याद्या भोमसादिफला द्वादश तासां योगश्रीं तेन यस्मिंस्तेन प्रणवेन पूरयेत्। यद्वा द्वादशभिः प्रणवैः पूरणं। तदा षष्ठा वत्वारिंशद्भिः कुंभकं। चतुर्विंशतिभिर्धारे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धार्ल॰ ३२१

321

॰वनं। यदा तु षोडशाभिश्च पूरणं तदा चतुःषष्टिभिः कुंभनं द्वात्रिंशद्भी रेचयेत्। अष्टाभिर्यदा पूरणं तदा द्वात्रिंशद्भिः कुंभनं षोडशभी रेचनमिति विवेकः। सर्वमात्राणां न
लुकति पर्यायाविरोधेनोपविशेत्। तथा सति वायुवैषम्यं स्यात्। सर्वद्वाराणि नवद्वाराणीत्यर्थः। अधोद्वारे आकुंचनं मूलबंधाख्यं कुर्यात् ऊर्ध्वद्वाराणि जालंधरबंधेन उड्डीयेन मुमु
रवकृटि ग्रीवं उन्नतं धारयेत्। अनेन जालंधरबंधः सूचितः सम्यग्यथा। कंठमाकुंच्य हृदये स्थापयेच्चिबुकं दृढं। बंधो जालंधराख्योऽयममृताक्षयकारक इति।
संचारयेत् पूरकमात्राभिस्तस्मिन् हृदये नासति तेन मुखेन पूरकरेचकौ निषिद्धौ। मुखेनैव पूरणे शिरोनेत्रे व्यासिद्धः। भूत्वेति प्राणमात्र सर्वशरीरगतः प्रविष्टो भ
त्यातिष्ठतीति शेषः। एतेन कुंभक उक्तः। स च पूरकमात्रापेक्षया चतुर्गुणाभिः कार्यः। अथ रेचकमाह शनैरिति। समुत्सृजेन्नैव पूरणापेक्षया द्विगुणाभिर्मात्राभिः शीघ्रा
र्यादेतेन विमार्गं वायुर्गच्छेत्। स्थिरेति स्थिराभिरेकरूपाभिर्मात्राभिर्दृढं स्थिरं प्राणं कृत्वा केवलकुंभके सिद्धे इत्यर्थः। ततो धारणाभिः प्रत्याहारं अभ्यसेदित्याह अंगुष्ठद्व
त्यादिना। अंगुष्ठ इत्यादेर्जानातीति कुववनं। अंगुष्ठयोर्गुल्फयोर्जंघयोरित्यादि बोध्यं। अंगुष्ठयोर्धारणं कुर्वीतेत्यन्वयः। हेतुधारणे कुर्यादित्यर्थः। त्रयस्त्रय इति अंघ्रा
प्य आद्यंतमध्येषु निरोधाः कर्तव्या इति शेषः। जानुनि आद्यंतयोः ऊरुभ्यां साधनाभ्यां कूर्परपि तथा इत्यर्थः। गुद इति मूलाधारस्याधिष्ठानेन आद्यंतमध्येषु निरोधाः।
वायोरिति। अत्र नाभिदेशो वायोरायतनं मुख्यस्थानमस्ति तद्धारणायां समाश्रयेदित्यर्थः। तत्र नाभौ सुषुम्णामध्यनाडी बहुभिर्द्वासप्ततिसहस्रैर्नाडी मूलं तु तस्याः कं
दमध्ये कंदस्तु गुदध्वजांतरे कंदमुत्सेधाद्व्यंगुलं विदुरित्युक्तः। गुदमेढ्रांतरे यद्धवेणुकं दंतदुच्यत इति वा। तेषु सुषुम्णा सा च वज्रवक्रवती। मूलाधारदंडांतरं त्रिवरगतेन।
मूर्ध्नो नभसि ला ब्रह्मलोकांतं निर्गता। यच्चोक्तं शतं चैका च हृदयस्य नाड्यस्तासां मूर्ध्नानमभिनिःसृतैकेति। तयोर्ध्वं तु यत्क्रांतिक्रमेण धारणा मूर्ध्नि तं दृष्टव्या। उक्तं च
योगयाज्ञवल्क्ये। मर्मस्थानानि सिध्यर्थं शरीरे योगक्षेमयोः। तानि सर्वाणि वक्ष्यामि यथावच्छृणु सुव्रत। मर्मस्थानसंख्या। पादांगुष्ठौ च गुल्फौ च जंघामध्ये तथैव च। चितिको
मूलं च जान्वोश्च मध्ये चोरुद्वयस्य च। पायुमूलं ततः पश्चान्मध्यं देहस्य मेढ्रकं। नाभिश्च हृदयं गार्गि कंठकूपस्तथैव च। तालुमूलं च नासाया मूलं चाक्ष्णोश्च मंडले। भ्रुवो
र्मध्ये ललाटं च मूर्धा च मुनिसत्तम। मर्मस्थानानि चैतानीति। एतेषु वतवेव धारणे का। स्थानेष्वेतेषु मनसा वायुमारोप्य धारयेत्। स्थानात्समुत्कृष्य प्रत्याहारं प्रकुर्वतः। स
र्वे रोगाश्च नश्यंति योगाः सिध्यंति तस्य वेति। प्रपंचसारेऽपि। अंगुष्ठगुल्फजानुद्वययोनिगुदं च सीवनी। मेढ्रं नाभिहृदयं ग्रीवा सकले विकाग्रे तथैव नासाया। भ्रूमध्यल
लाटसुषुम्णाख्यं द्वादशांतमित्येवं। उक्तौ तौ परकायप्रवेशने चागतौ पुनः। स्वपरेषां स्थानानि धारणायाः प्रोक्तानि मरुतः योगविधिज्ञपूर्वैरिति। अंगुष्ठादूर्ध्वमारोहेत् फल

श्री ३२१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मिदमुक्तं। मूर्ध्नोगुल्फपर्यंतमवरोहेपि च धारणानां फलमुक्तं। स्थानात्स्थानात्समाकृष्य यस्त्वेवं धारयेत्सुधीः। सर्वपापविशुद्धात्मा जीवेदाचंद्रतारकमिति। अथ
रक्ताश्चेत्यादिना नाडीनां विशेषणेन तदुक्तं छांदोग्ये। अथ या एता हृदयस्य नाड्यस्ताः पिंगलस्याणिम्नस्तिष्ठंति। शुक्लस्य नीलस्य पीतस्य लोहितस्येति आह कुर्वतीरक्ता
श्चेति समासः। एवं केवलकुंभके सिद्धः प्राणमनसोः स्थानविशेषेषु प्रत्याहारमध्यस्य धारणासिद्धये सुषुम्णायां प्राणमनसोः प्रवेशः कर्तव्यः। तत्रोपायो फलं प्रा
णनाले धरवेधैः शक्तिचालनेन ल्यपालनमूर्ध्वमाकुंच्यते नदेहमध्येऽग्निं प्रज्वाल्य तत्कुंडल्या कुंडलिनी प्रताप्या होमध्यनाडी द्वारमध्यस्य तन्मुखप्रसारणेन तत्रया
युमतोव क्तीन्प्रवेशयेदित्याशयेनाह तिस्त्रश्चामिति तत्र जालंधरबंधः। उड्याणं यथा। उदरे पश्चिमं ताननाभेरूर्ध्वं तु कारयेत्। उड्याणोह्ययं बंधो मृत्युमातंगकेस
रीति। मूलबंधो यथा। पार्ष्णिभागेन संपीड्य योनिमाकुंचयेद्दृढं। अपानमूर्ध्वमाकृष्य मूलबंधो निगद्यत इति। शक्तिचालनं यथा। सव्यासनस्थः स्वफणवतीसा प्रातश्च
सायं प्रहरार्धमात्रं। प्रपूर्य सूर्यात्परिधानयुक्त्या प्रगृह्य नित्यं परिचालनीयेति। अतिसूक्ष्मात् नीवाराग्रशतभागोपमां नाडीं सुषुम्णां समाश्रयेद्ध्यानान्नाडीरूपस्य
तत्रैवमनो दध्यादित्यर्थः। मतस्त्वयेत्यर्थः। ततीयार्थे तसिः। तंतुनेति प्रतियोगिनीत तीयान्त्रवणात् सुषुम्णायां प्राणान् संचारयेदूर्ध्वं नयेत्। ऊर्णनाभी कीटविशेषो लूतारव्य
तंतुना यथोर्ध्वं संचरति तथा संचारयेदित्यर्थः। ततः संचारानंतरं तं ग्रंथिं भित्वेत्येतत्तेनान्वयः। तत्पुंडरीके कीदृशं रक्तोत्पलवद्रक्तवर्णं नानावर्णनाडीयोगात्। रक्तपुंडरीकं सि
तांबुजे इति कोशात्। सितत्वे चोपाधिकी रक्तता हेया। शुद्धरूपायतनं द्वीवनीडं महत्सूर्यवद्भासकत्वात्। दहरं दभ्रं सूक्ष्मं स्वरूपेण पुंडरीके हृत्पद्मे दहराख्यमाकाशं वेदांतेषु
छांदोग्यादिषु प्रसिद्धं तद्यथा। अथ यदिदमस्मिन्ब्रह्मपुरे दहरं पुंडरीकं वेश्म दहरोस्मिन्नंतर आकाशस्तस्मिन्यदंतस्तदन्वेष्टव्यं तद्वाव विजिज्ञासितव्यमिति तत्पुंडरीकमना
हताख्यं कुंडलीमनः प्राणाग्निभिर्भित्वा कंठं विशुद्धिचक्रस्थानमर्गलां भेत्तुमायाति जीवस्तां सुषुम्णां पूरयन् आप्नुवन् यतः प्रयतः सावधानः पूरयन्नुदिवीन्त्रिपापदि वीतिनिभि
कृ नसम्यमीफलमपि च निश्चितं भवति। दिवः प्राप्त्यर्थं मूर्ध्नि आरोहेदित्यर्थः। मननसमर्थं क्षुरं। मनः प्रीतिकं क्षुरं शस्त्रानिशातं मन एवेत्यर्थः। सुतीक्ष्णं तर्केण चार्वाकोपलेपना निशात
स्थानीयप्रकाशात्मा च बुद्ध्या निर्मलं। पादस्येति ब्रह्मणः पादस्य भक्तस्यांतरीकस्य पुंस्याद स्थानीयस्योपरि तदुपासनया मले त्वनिर्मलीकृत्य मत्यर्थः ... त्यपक्कांदसः।
ब्रह्मणः पादं यथा तदेतच्चतुष्पाद्ब्रह्म वाक्पादः प्राणः पादः चक्षुः श्रोत्रं पाद इत्यध्यात्ममथाधिदैवतमग्निः पादो वायुः पाद आदित्यः पादो दिशः पाद इत्युभयमेवादिष्टं भवत्य
ध्यात्मं चैवाधिदैवतं चेति। अथवा प्रणवस्य चत्वार्यक्षराणि एव जाग्रदादिरूपाणि पादः॥ ओमित्येतदक्षरस्य पादाश्चत्वार इति अर्थं एवं विरोक्तः। तत्स्थिरं रूपं भक्तादि सत्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३२२

पं नाम तद्भावकः शब्दः तद्रूपं ब्रह्मणो लोमस्थानीयस्य रूपाद्यायंभंतयेनिर्दिये तद्विषयां वृत्तिं भूतशुद्धिमार्गेण त्यजेदित्यर्थः । इदमेव तत्स्य निकृन्तनं यद्दोविजयीकरणं मनो
मयत्वात् संसारस्य मनसा मुक्तस्य संसाराभावात् । हवपक्षेतु तरमार्गरोधकं सग्रंथिनाडीवक्रं छिंद्यात् । तदुक्तं । नासादक्षिणमार्गवाहिपवनः प्राणोतिदीर्घो । कृतश्चंद्राभः पारि
त पूरितामृततनुः प्राक्कृंचिकायां तदा । छित्वा कालविशालवह्निवशगान् भूरं धूनाडीगणान् तत्कार्यं कुरुते पुनर्नवरतं छिन्नद्रुमस्कंधवदिति । किं कृत्वा निकृन्तयेदत आह । मनइ
तिमनसोपावेनजितस्य शोभीक्षंतां योगं जीवात्मपरमात्मनोरैक्यपक्षांतरे योगमुद्रामाश्रित्य कीदृशं यागं इंद्रस्य वज्र इव तितथा प्रोक्तं यथेंद्रोवज्रेणाभेद्यं भिनत्ति एवमयं योगो छेद्य
वासनाजालं द्रूद्रवज्रो विद्युत् तत्तुल्यया कुंडल्या नाडीजालं छिनत्ति । पुनः कीदृशो मर्मतोजं घायाया अनकीर्तनं यस्मिन्सततं जंघारूपं मर्मध्यानस्थानं यत्र कथितं जंघायां ग्रहणं
मंगुष्ठादेरप्युपलक्षणं तुल्यन्यायत्वात् । अंगुष्ठादिमूर्द्धांतानां मर्मणामनुकीर्तनात् । मर्म जंघानुकर्तनमितिपाठो यथा । नापितेन क्षुरस्यतेक्ष्णतानायजंघानुकर्त्यते मुंडते
तथा तेनांगुष्ठादिमर्मस्थानानि नाडीमलापनुत्तनेन निर्मलीक्रियतइत्यर्थः । तदिति तच्छेदनयोग्यतावशान्मर्मेडाद्यादिगुलीभूतमपि परामृश्यते । तत्सनामकं मर्माद्यार
पामिश्छिंद्यात् । अथवा व्यवहितमपि रूपं नाम तच्छेदनं परामृश्यते सएवार्थः । इदमपि द्वयन्त्रयोगं जिह्वायास्तालुमूले प्रवेशार्थं जिह्वामूलस्रावकर्तनं स्नुहीहठयोगिनो
वर्णयंति । यतगुरुक्तं रखवर्यागताकुंभकेसमुधत्यसप्तवारमालभेत । स्वयुक्तं कृपाकारेणमलं सर्वविशोधयेत् । स्नुहीपत्रनिभं शस्त्रं सुतीक्ष्णं स्निग्धनिर्मलं । समा स्निग्ध
दायतत्तेन रोममात्रं समुच्छेदत् । छित्वा सैंधवपथ्याभ्यां चूर्णितेन प्रघर्षयेत् । पुनः सप्तदिने प्राप्ते रोममात्रं समुच्छेदेत् । एवं क्रमेण षण्मासं नित्ययुक्तः समाचरेत् ।
षण्मासाद्रसनामूलशिराबंधः प्रणश्यतीति । ततो देहमयुक्तं । अथ वागीश्वरीनामशिरोवस्त्रेण वेष्टयेत् । शनैरुत्कर्षयेद्योगी कालवेलाविधानवित् इति । प्रवेशाप्यु
क्तः । यथा [illegible] वाह्यमार्गेण जिह्वा ब्रह्मविलं विशेत् । ब्रजेत् । तदा ब्रह्मार्गलं देवि दुर्भेद्यं त्रिदशैरपि । अंगुल्यग्रेण संघृष्य जिह्वां तत्र प्रवेशयेदिति । ततो जिह्वायामथना
भ्यासात्फलमप्युक्तं । एवं द्वादशवर्षांतः संसिद्धिः परमेश्वरि । शरीरे सकलं विश्वं पश्यत्यात्मा विभेदतः । सहठतरः पेथः [illegible] रोरिति । ऊरुस्यहस्तामुत्तरान्तस्थानो
पलक्षणं । उरोमध्ये सतस्कंदप्राणसंस्थाप्यमर्मणाः प्राणस्य वर्विमोचनं कर्तव्यं । अस्मिन्मर्मणि हं स्थित इत्यभिमानं त्यक्त्वा निरालंबस्तिष्ठेदित्यर्थः । एवं स्थानांतरेष श्री ३२२
प्यूह्यं । अथवा सर्वत्रान्तच्छेदनेव्यवधायकेन प्राणदिविदार्ये स्थानांतरे गमनं वलुरिति ऊरौ उत्तरे पुत्र चतुर्दश गुदशिश्न नाभि हृदयेषु स्थानेषु व्यासयोगेन नासरूपमर्मेम प्रा
णोच्छिदेत् । अथवा चतुर्वारं चतुरावलं प्राप्तं मर्मघ्याक्रेसायं त्रिशीर्षे च सर्वेषु स्थानेषु व्यासयोगेन न त्यर्चेत् छेदनं देहाभिमानत्यागं च देहपातः स्यादत आह । नमिशं कि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तदिति। अयं भावः। न ह्यभिमानत्यागे न देहत्यागो भवति। सुषुप्त्यादिषु तदादर्शनात्। ध्यानिनो चिरकालदेहावस्थानमतेश्च। नगावक्रादिभेदेन त्यपि सार्शंकेतितमिति। कंदनंतरं।
योगी कंठमध्ये नाडीसंचयं समूहं संधौ कुर्वन्नच्छिदेदित्यनुषंगः। कियत्यो नाड्यः संतीत्यपेक्षायां मध्यमसंख्यामाह केति। वराउत्तमाः इडा वामे ना… दक्षिणे त्यव
क्रव्यरक्षस्तु शब्दप्रयोगः शिष्याणां माशिवेति घासंप्रदायोच्छेदो माभूदिति। वरं स्थानं सुषुम्णा स्वं तत्तदधिष्ठातारं पुल्लिंगनिर्देशात्। किं तत्स्थानं कथं तदधिष्ठानत्वं प्राय
माह। सुषुम्णा विनिति। परे पुरुषे ब्रह्मणि लीना विरजा निर्मला ब्रह्मरूपिणी ब्रह्मस्थानत्वात्। सुषुम्णैव वरं स्थानं परं एव तदधिष्ठातृत्वर्थः। कथंभूता सुषुम्णा नाडीषु मध्ये द्वा
सप्ततिसहस्राणि नाडीः प्रतीतिलमुख्यी बुक्लगंडुकं यथा गंडूका धारे उत्तमांगं तिष्ठत्येवं सुषुम्णाधारे सर्वा नाड्यः स्थिता इत्यर्थः। तेति तिले गंडुकं पाके तेतिले कर्कराः इति विग्रहः
छिद्यत इति। ध्यानयोगेन तारा… घेतो। तासां… जलाड्या… दृष्टे… क्रांतो डीवस्थागमने भवति। तदुक्तं। तया धर्माधर्म… लयमेति विष्णुः… क्रमयो भवतीति। एतत्सुषुम्णा
न विद्यते। तस्याः परमसूक्ष्मत्वे तमनोविषयतया गत्वा मनो विषयस्यैव योग… क्षयात्। क्र…तया प्रतीति… लान्न। योगेति। योगा एव निर्मला धारा यस्यां… न श्रुतरूण मनसा
अकामलवर्षसाधा… स्योपरि मध्यत्वा निर्मल तत्र साध्या डीशतानि… दत्तासां… दत्तस्य भूतस्य… सप्तति सहस्राणि छेदः सिद्धः धीराधीमा… भावा… योगसाम… इह जन्म
निमनुष्य शरीरे तैत्तिले न सुषुम्णायाः साहचर्यं तरमाह ज्ञातीति जातीमालती तस्याः सुपुष्पवत्तां समायोगैः संयोगैः कृत्वा यथा प्रसाधका… गंडुकैवा… न
परिमलेन युक्तं कुर्वन्ति एवं सा नाडी शुभाशुभे भावे वासयति इति विपरिणामः पुष्पादिवासश्रयो यथा गंडुकं भवति तद्वत्… नाडीवासना भ्र… सर्व… किं… कार्यं मत आह
तामिति। चिंतनफलमाह तदिति प्रपद्यते संपद्यते विदितं चित्तं यत्र सा विदिता चित्ता… धारणामात्रा द्वादशादि संख्याः प्राणवमात्रा… धारया सा मनः… तथा
तेन तं तु वा सत्ता रूपं नाडीरूपं व… निश्चयार्थो समाप्त्यर्थ इति शब्दः। अयमारोहप्रकार उक्तः इति समय… खेचरीपटले उक्तः। तद्यथा। यदा तु योगिनो बुद्धिस्स्व… देह…
मं भवेत्। तदा स्थिरासनो भूत्वा मूलाच्छक्तिं समुच्चलां। सूर्यकोटिप्रतीकाशां भावयेत्स्थिरमानसः। आपादतलपर्यंतं प्रसृतं जीवमात्मनः। संहृत्य क्रमयोगेन मूलाधारपदं
नयेत्। तत्र कुंडलिनीं शक्तिं संवर्तानलसन्निभां। जीवं निजं चेंद्रियाणि ग्रसंतीं चिंतयेद्धिया। संप्राप्य कुंभकावस्थां… तेन भासुरां। मूलाद् द्वंद्वं नयति… स्वाधिष्ठानप
दं भेत्। तत्रस्थं जीवमखिलं ग्रसंतीं चिंतयेद्बुधः। तडित्कोटिप्रतीकाशां तस्मादुन्नीय सत्वरं। मणिपूरपदं प्राप्य तत्र पूर्ववदाचरेत्। तत्रस्थितां… पूर्ववद्योगमार्गवित्।
अनाहतं नयेद्योगी तत्र पूर्ववदाचरेत्। ततो विशुद्धमानीय कुंडलिनीं पूर्ववच्चरेत्। उन्नीय तस्माद्भ्रूमध्ये नीलक्षीरं ग्रसंस्तु नः… ग्रस्तं धीरं महा… कोटि सूर्यसमप्रभां म
न सा सह वा मी… भिन्नाब्रह्मार्गलं क्षणात्। परामृतमहांभो… विश्रांतिं तत्र कारयेत्। तत्रस्थे परमं देवं… शिवं परमकारणं। शक्त्या सह समानीय…

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि घार्ली ३२२ ३२३

भावयेत्। ज्ञानमुत्क्रांति कालं वंचयित्वा यदि जीवितुमिच्छेत्। तदा परो हं सूर्यादित्यपि तत्रोक्तं। तद्यथा। यदि वं वितुमुमुक्षुः कालं कालविभागवत्। कालस्तु यावद्भूजति तावत्तत्र सुखं वसेत्। ब्र
ह्मद्वारार्गलस्याधो देहे कालप्रयोजनं। तस्माद् दीर्घपदं देयं न हि कालं ॰ प्रयोजनं। यदा देयाम्नः कालमतिक्रांतप्रयक्ष्यति। तदा ब्रह्मार्गलं भित्वा शक्तिमूलपदं नयेत्। शक्तिदेहप्रसतं लु
त्वकीयं चेंद्रियैः सह। तत्तत्कर्मलिसंयोज्य तत्स्थदेहः सुखं जेत्। अनेन विधियोगेन वंचयेत् कालमागतमिति। अत्र आरोहावरोहाभ्यासएव सर्वयोगशास्त्रेषु मुख्यो योग इति प्रा
सवात्रप्रकाशितः। अत्र पंचाशद्दलगामिनि विवित्वं वाशब्द्धयोज्ञायेत। तदुक्तम ध्यात्मविवेके। गुदलिंगांतरे चक्रमाधारं तु चतुर्दलं। परमः सहजस्तद्वदानंदो वीरपूर्वकः। योगा
चि नंदश्च तस्य स्याद् ईशानादिदले फलं। स्वाधिष्ठाने लिंगमूले षट्पत्रं चक्रमस्य तु। पूर्वादिषु दलेष्वाहुः फलान्येतान्यनुक्रमात्। प्रश्रयः क्रूरता गर्वनाशो मूर्छा ततः परं। अव
ज्ञास्यात्तविश्वासो जीवस्य चरते ध्रुवं। नाभौ दशदले पद्मं मणिपूरकसंज्ञकं। सुषुप्तिरत्र तृष्णा स्यादीर्ष्या पिशुनता पुनः। लज्जा भयं घृणा मोहः कषायितार्थविषादिता। हृदये
नाहतं चक्रं दले द्वादशभिर्युतं। लौल्यं प्रणाशः कपटः वितर्कोप्यनुतापिता। आशा प्रकाशश्चिंता च समीहा समता ततः। क्रमेण दंभो वैकल्यं विवेको हंकृतिस्तथा। फलान्येता
नि पूर्वादिदलस्थस्यात्मनो विदुः। कंठेस्ति भारती स्थानं विशुद्धिः षोडशच्छदं। तत्र प्रणव उद्गीथो हुंफट् वषट् स्वधा। स्वाहा नमो मृतं सप्त स्वराः षड्जादयो मताः। इति पूर्वादिपत्र
स्थे फलान्यात्मनि षोडश। इति। षोडशच्छदे लन्यत्र विशेष उक्तः। रूपा क्षामा जवं धैर्यं वैराग्यं वधतिस्तथा। हास्यं रोमांच निर्वयो ध्यानं सुस्थिरता तथा। गांभीर्यमुद्यमं सत्वं वैदार्यं का
रे ग्रता तथा। एते पूर्वादिपत्रेषु गुणा इति। तालुपद्मे नभासो हृष्टो द्विदले पुनः। अत्र वायोः स्थापनं तु आधारस्वाधिष्ठानयोरंतरे त्रिकुंडलमूले मनोद ध्यात्वा [illegible] मनस्तत्र
प्राण आयाति प्राणवायुयोगतो ग्निर्दीप्यते। सर्वोर्ध्वज्वलनस्वभावः। तस्मिन्ज्वलिते वायुरूर्ध्वं गच्छति। ततः षट्चक्रभेदो भवति। स्वाधिष्ठानं लिंगचक्रं त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य
त्रिरावर्त्यात्र कुंडलीति। अत एव वचनादनुमीयते। तदुक्तं दीक्षापटले। तत्रैव धाममयी दीक्षा यस्य संसारमोचनी। ध्यायेच्चित्प्रतनोर्मध्ये मूलाधारे चतुर्दले। त्रिकोणमध्य
विमले तेजस्त्रय विजृंभिते। वलयत्रयसंयुक्तां तडित्कोटिसमप्रभां। शिवशक्तिमयीं देवीं चेतनामात्रविग्रहां। सूक्ष्मात् सूक्ष्मतरां शक्तिं भित्वा षट्चक्रमंजसा। गच्छंतीं मध्य
मार्गेण द्वादशांतपरशिवावधि। वादिसांतदलस्थार्णैः संहरेत् कमलासन इत्यादि। कुंडल्यनुसारेणैव वायोरपि चोर्ध्वं गच्छतः त्रिः परिवर्तितः मणिपूरकं नाभिचक्रं प्राप्य नाहतं श्री
हृच्चक्रं तदप्यपि क्रम्य विशुद्धं कंठदेशे प्राणन्वायुमूर्ध्नि [illegible] आज्ञाचक्रं भ्रूवर्त्येत् ध्यायन् अर्धेनादं ध्यायन् कीदृशमाधारमारभ्य ब्रह्मरंध्रपर्यंतं प्रतीयमानं तथो ३२३
सवेनादः। ब्रह्मरंध्रात् परमात्मनेति। ते प्राणाः षट्शताधिकैकविंशतिसहस्रसंख्याकाः प्राकृतोक्ताः। अत्र षट् अधिकाः २१६० ६६ संकेतः। अन्यत्र ग्रंथेषु अ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीतिम्नपूरातं वैयसहस्राणि त्रयोदश। लक्षं चैकं च निश्वासा अहोरात्रप्रमाणतः इति संख्याभेदडक्रः। अंकतः ११३६९० भवंति। तत्रांतरे तु षट्शसैव निश्वासेहः सहस्रम् क्ष
रद्वये। तस्मात्प्राणस्तु हंसाख्य आकौंतरो रेणसंस्थितः। नाभेरुद्धासनिःश्वासा हृदयाग्रे व्यवस्थिता इति। गुदंपायुमवष्टभ्य हृत्ध्या आधाराम्बुजाधारचक्रो ध्यायुत्राणरूपमुखा
प्योर्ध्वमवष्टभ्याव बद्धं भजेणपायोयोगयाहृवल्कोडक्रः। दक्षिणेत्तर गुल्फेन सीवनीं पीडयेद्दृढं। अधस्तादंड्योः सूक्ष्मां सव्यापरि च दक्षिणतः। जंघोपारं तरं योगी निश्चिन्त्य बध्ये
शिरः दृढं। सम्यग्ग्रीवशिरःस्कंधः समपृष्ठः समोदर इत्यादि॥ अत्र कादिमतोक्तन्यासक्रमोग्रे वक्ष्यते॥ ॥इति विद्यार्णवे एकविंशतितमः श्वासः॥ ॥अथ लक्ष्म्यादिमंत्राणामुद्धारप्र
योगविधिः॥ अथ कूर्मपुराणे॥ श्रियं ददाति विपुलां पुष्टिं मेधां यशो बलं। अर्चिता भगवत्पत्नी तस्माल्लक्ष्मीं समर्चयेत्॥ सारसंग्रहे॥ अथो वक्ष्ये रमामंत्रान् लक्ष्मीसौभाग्यदान् शुभा
दुर्गा पुत्रारलेशाकालीः श्रिवर्गफलदायकाः। संवर्तो वामतः षष्ठो व्योम सप्तमसंयुतं। तुरीयस्वरवं द्वाईकलानामप्रतिष्ठितं। एकाक्षरो रमामंत्रो मनोरथसुरद्रुमः। संवर्तो क्ष
कारस्तु वामतः षष्ठः शकारः। व्योम सप्तमो विततश्च वतेन रेफः। तद्युक्तं तुरीयस्वरः ईं। द्वाईकला अर्द्धचंद्रः। नादो बिंदुः। तेन श्रीबीजमुद्धृतं। तथा। भगुरस्य मुनिः प्रोक्तः छंद
श्चास्य निवृन्मतं। देवता गदिता लक्ष्मी भोगमोक्षफलप्रदा। द्विसप्तनेत्रकर्णेन मन्वंतस्वरसंयुता। मंत्रेण षडंगानि जातियुक्तानि कल्पयेत्। सप्तनेत्र ईकारः। कर्णो ऊ।
कर्णस्यापि सव्यत्वे समासात्। द्वादश स्वरः मनुश्चतुर्दश स्वरः औं। व्योविसर्गः। एतेन श्रां श्रीं श्रूं श्रैं श्रौं श्रः इति षडंगमंत्रावुद्धृताः। पद्मारूढा नवकनककाकृ पद्मयुग्माभयप्र
द्योघहस्ता हिमगिरिनिभैर्वदसंयुक्तैरिभेंद्रैः। हस्तोत्क्षिप्तामृतमतघटैः सिच्यमानां गयष्टिं भूयाञ्जस्येक हिरमुकुटा क्षौमवस्त्राकुलेन्द्रा। दक्षा पद्मे लोयो। रुः धन दाधः कुस
स्थयोरन्ये। द्वत्यायुध ध्यानं। चतुर्भुजां सुवर्णाभां साध्वक्रोर्ध्वकरद्वये। दक्षिणाभयहस्तेनी वामहस्ते वरप्रदामिति। नारायणीय वचनात्। हिमगिरिनिभैरिभैश्चा युक्तां
शुभ्राभ्राभ्रे भातिः। दक्षिणामूर्तिवचनात्। दक्षिणामूर्तिसंहितायां॥ अष्टपत्रं लिखेत्पद्मं वहिर्भूविंबमालिखेत्। मध्ये बीजं विनिक्षिप्य नवशक्तीः समर्चयेत्॥ सारसं
ग ग्रहे॥ अष्टपत्रं वृत्तद्वंद्वं कर्णिकाकेसरोज्वलं। चतुर्द्वारसमायुक्तं चतुरस्रत्रयामिति। पूजाचक्रमुद्धृतं। सारसंग्रहे॥ धर्मादिकल्पिते पीठे नवशक्तिसमन्विते। रमाया ह्यग्
धायेयेत् ज्ञाधकसत्तमः। दक्षिणामूर्तिसंहितायां। विभूतिरुन्नतिः कांति हृष्टिकीर्तिश्च संनतिः। पुष्टिरुत्कृष्टिऋद्धिश्च वसु दिक्षु प्रपूजयेत्। मध्ये सिंहासनं पूज्य सर्व
शक्तिमयं प्रिये। शारदातिलके॥ बीजाद्यमानसे देव्याः मूर्तिमूलेन कल्पयेत्। तेन बीजानंतरं सर्वकमलासनाय नम इति पीठमंत्रोद्धारः। तदुक्तं॥ सर्वशक्तिपदं पश्चात्कमलो
तं च कमलासनं। नमः इत्यासनं पूज्यं तत्र हृल्लेखादिकं शिवा। इति पदपाठादावार्य संश्री श्री देव्यासनाय नमः श्रीश्रीदेवीमूर्तये नमः इत्यादिः। सनत्कुमारः संकल्पोमोरहः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शुक्लं कर्णिकायां यजेच्छ्रियं। सारसं यदेहे तस्मिन्पीठे समावाह्य देवीं गंधादिभिर्यजेत्। पुरंध्रीभिः समभ्यर्च्य वासुदेवादिमूर्तिभिः। हरौ विघ्निपुगे नाल्या वलाकाद्याभिः शरित्न
लौके शेष रमालिका। पंकजद्वयहस्तास्ता मुक्ताहारसमप्रभा। अनेन विधिना मंत्री मंत्रमेनं भजेत्ततः। वसंतसंकुलीलक्ष्मीसंप्राप्नोत्यचिरात्ध्रुवं। अत्र वासुदेवा
दिपञ्चनिधयं तं द्वितीया वरणं। मूर्तिभेदस्तु शिक्षि युगे रपरे स्याद्वार्यक्रमः मनु। आग्नेयादिषु पत्रेषु गुग्गुलेश्च कुरंटकादमरूः सलि शंखनिधारायणायवचनं। तल्प
कृतदिक्पदं॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांतं मूलेन प्राणायामं कृत्वा शिरसि भृगु ऋषये नमः मुखे निचृच्छंदसे नमः हृदि श्रियै देवतायै न
मः गुह्ये शं बीजाय नमः पादयोः ईं शक्तये नमः नाभौ रं कीलकाय नमः इति विन्यस्य प्राग्वत्करिन्यासं कृत्वा श्रां हृदयाय नमः श्रीं शिरसे स्वाहा श्रूं शिखायै वषट्
श्रैं कवचाय हुं श्रौं नेत्रत्रयाय वौषट् श्रः अस्त्राय फट् इति षडंगं मंत्रांते गुष्ठादि विन्यस्य ध्यात्वा मानसपूजां विधाय तु रयुतं वतुरस्त्रं त्रयावृतमष्टदलद्वयमर्चयी
ठं निर्माय प्राग्वत्पुरतो निधाय पाद्यस्थापनादि परतत्त्वावधि ॐ विभूत्यै नमः ऊं रत्यै नमः कांत्यै सृष्ट्यै कीर्त्यै संतत्यै पुष्ट्यै उत्कृष्ट्यै मध्ये ऋद्ध्यै नमः इति स्वाग्रादि प्रादक्षि
ण्येन पीठशक्तीः संपूज्य श्रीं सर्वशक्तिकमलासनाय नमः इति समस्तपीठं संपूज्यावाहनादीन्नंगपूजांतं तराल दलेदेव्यग्रादि चतुर्दलेषु ॐ वासुदेवाय संकर्षणाय प्रद्युम्नाय
अनिरुद्धाय इति संपूज्याग्नेयादि विदिक्षु दमकाय सलिलाय गुग्गुलवे कुरंटकाय इति संपूज्य देवी दक्षिणदलाग्रे ॐ शं खनिधये वामदलाग्रे पद्मनिधये इति संपूज्य द्वितीया
ष्टदले ॐ बलाकायै विमलायै कमलायै वनमालायै विभीषिकायै मालिकायै शंकर्यै वसुमालिकायै इति संपूज्य लोकपालान्वादिसर्वं समापयेदिति। तथा जपेत्
रलक्षं च तद्दशांशतो जुहुयात्ततः पद्मैस्त्रिस्वादुसंयुक्तैः स्तिलैर्वा श्रीफलैरथ। त्रिभिर्वा मधुराक्तैश्च जुहुयाद्विजितेन्द्रियः तर्पणादि ततः कुर्याद्विजार्चां ततः प्रसन्नधीः भार्क
रलक्षं द्वादशलक्षं। तद्दशहस्रमितं युक्तैः दशांशो होमः विल्वैः समिद्भिः रिस्या वार्यं चरणा त्रिमिरिति एकैकेन सहस्रं चतुष्टयं नतु मिलितैः तेषां तु द्रव्यान्तरेण त्रिभिर्हो
मासंभवादिति। तदुक्तं पद्मैर्हवरैस्तैः नैवं श्रीहि मिरिवं स्यान्नवैर्न वृथा यथा श्रुतेः। मिश्रैरिज्येत वेदिति मिश्राणां विधानदर्शनादिति वत हि। त्रिमधुमा लैः विल्वमिति वत् नस
र्व त्रिमधुरो पेतं होमद्रव्यमुदाहृतमिति यव नाम्नाभ्योगस्य पुरोडाशवदानानामुपस्तरणाभिधारणादि विरूहलादिति। ततः सिद्धमनुर्मंत्री साधयेन्निजवांछि
त। वक्ष्यात्तद्द्वपयसि तिष्ठन्नर्कगतं श्रियं। सं समत्यमतुमनेन जपेल्लक्षत्रयावधि। साचिरेणैव कालेन दारिद्र्यान्मुच्यते नरः। मधुसूदनगेहस्थो विल्वद्रुमपि विश्ववा त्रिलं
प्रजपेन्मंत्री वासरान्तु छितमदः। अधिकं च वसुसंघातं लभते नान्यथा विरात्। अशोकेष्वपि तेव कौसुमघंते संस्तुते ऊर्जनेतामंत्री त्रिभुवने सर्वं वशयेत्तेन नान्यथा। रक्ता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रैः शाकुलैः सम्यगर्चितेन्मोयथाविधि। तंदुलैः त्रिस्वादुयुक्तैः जुहुयात्तं त्र्यविज्ञमः। ते नराजकुले वश्यं धनदादर्थवान्भवेत्। अर्केर्वाक्रो हुनेन्मंत्री सुधीदूः शालितंदुलैः त्रिपुतंरा
जलक्ष्मीर्वराजपुत्रो भवेद्ध्रुवं। त्रिस्वादुयुक्तैर्नलिनैर्लक्षमेकं हुनेत्सुधीः। अलक्ष्मीसहितो मर्त्यो लक्ष्मीं प्राप्नोति निश्चितां। धनधान्यादिसंपत्या तोषयेत्तांश्च सो ध्रुवं। करवीर
ङ्कैसनाथा सकुलं तस्य न मुंचति। कारालेः सम्गृहेविल्वं समारोप्य च वर्तयेत्। श्रीसूक्तं च जपन्नेव स्वातं त्रैजुहुयात्ततः त्रिस्वादुयुक्तैः कुसुमैः फलैश्चापि समिद्वरैः। संधने दस्य स्य
नरस्तन्मूलैश्चापि संजुहुयात्। विल्वमिश्र हविष्याशी मंडलात्राक्कस्य यंत्रमा। पूत्यक्षा च भवेन्नस्य कथमश्रीः कुले भवेत्। श्रीयंत्रसारे। कर्णिकायां साध्यनामगर्भं तारं विलिखेदथ।
एवापि च त्रैलवः पादः चतुष्कं चापि तद्दले। अत्र पत्रे पूर्वमिति क्षेपं च द्वादित्रिषु। पादतले ख्यास्वतो वा घदले षोडशके क्रमात्। आलिख्य षोडशदले तु सोमाद्यस्य वा द्वयो श्री
एयक्षराणि प्रथमे द्वितीये सप्त सप्त च। तृतीये च चतुर्वर्णास्तुरीये पंच पंचमे। षष्ठे षट् चतुरो वर्णान् सप्तमे षष्ठे दले ष्टमे। प्रजापतेस्त्वचो वर्णाश्चतुरो नवमे ... दले। दशमे च दले
वेर्णा न्यं च वैकादशेपि षट्। द्वादशे चतुरो वर्णान् दले चापि त्रयोदशे। षोडशे चापि षट् वर्णान् विलिखेच्च दले बहिः। आवेष्टा लिख्या श्रीबीजं विलिखेद्भूपसन्निभं। यंत्रं कल्पं च
कस्यैतत् धनधान्य धरासुतैः। गोगजाश्वादिमहिषसस्यभूम्यादिसंकुलं। लक्ष्मीसमावहद्रूम्यां पुत्रपौत्रादिगामिनी। अस्यार्थः। तत्र चतुर्दलकमले कर्णिकामध्ये साध्यं प्र
एवं विलिख्य तद्दलेषु एवापि त्रैलवपादचतुष्टयं स्वाग्रादि प्रादक्षिण्येन प्रतिदलमेकं पादं विलिख्य तद्बहिः रष्टदलकमलं कृत्वा तस्याग्नि दलेषु पूर्वमितादवः पादचतुष्ट्य
कोणदलेषु एवं द्वाग्नीइत्यादद्रूपादचतुष्टयं विलिख्य तद्बहिः षोडशदलं कमलं कृत्वा तद्दलेषु तं सोमादिक्रमरूपस्य प्रथमदले त्रीण्यक्षराणि द्वितीये सप्त तृतीये सप्त चतुर्थे
चत्वारि पंचमे पंच षष्ठे षट् सप्तमे चत्वारि अष्टमेष्ट प्रजापते न त्वदेतत्वः नवमे चत्वारि दशमे पंच एकादशे षट् द्वादशे चत्वारि त्रयोदशेपि चत्वारि चतुर्दशे सप्त पंचदशे चत्वारि षो
डशे षट् इत्येवं तिविभज्य विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं विधाय तयोरंतराले वीथ्यां अकथादित्रक्षकारान्तमातृकावर्णान्सबिंदुकान्विलिख्य तद्रूपेण विलिख्य तद्बहिश्चतुरस्रं कृत्वा तत्कोणेषु
श्रीबीजं लिखेत्। एतद्यंत्रमुक्तफलदं अकपंचमंत्रं। ... देवाए वापि त्रैविश्वेदेवाय वह्न्ये यद्देर्विधेमत्रम सा हविर्भिः। बृहस्पते सुप्रजा वीरवंतो वयं स्याम पतयो रयीणां। एवं प्र
ग्नीआपः। इंद्राग्नी त्रिष्टुप्। एवं द्वाग्नीपपिवां सासुतस्य विश्वा ... स्मभ्यं संनयतं धनानि। तन्नोमित्रो वरुणो मामहंतामदितिः सिंधुः पृथिवी उत द्यौः। त्वं सोम प्रचिकितो मनी
षा त्वं रजिष्ठमनुनेषि पंथां। तव प्रणीती पितरो न इंदो देवेषु रत्नमभजंत धीराः। ४ प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परिता बभूव। यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयं स्याम
पतयो रयीणां। ५ इति। प्रजापतय इत्यस्य हिरण्यगर्भ ऋषिः को देवता त्रिष्टुप् छंदः। श्रीयंत्रसारे। मध्ये तारं साध्ययुक्तं श्रियं कोणेषु षट्स्वपि। अष्टपत्रे केसरास्वरद्वं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्रमेण वा पालक्ष्मीरिति वौ वर्णोऽश्वतुरश्चतुरो वहिः॥ अग्न्यदाद्य वहन्ति श्वसेवेष्टा कुरुहाऽग्निषु। श्रियं समालिख्य यंत्रं स्थापितं यत्र मंदिरे। धनै धान्यैश्च विभवैरन्यै
श्चाश्वं गवादिभिः आपूरयंति सततं तत्र वै रमते रमा। अस्यार्थः। अष्टदलपद्मोदरे षट्कोणं कृत्वा तन्मध्ये ससाध्यं प्रणवं विलिख्य षट्कोणेषु श्रीबीजं विलिख्याष्टदल
केसरेषु द्वंद्वशः स्वरान् आलिख्याष्टदलेषु या लक्ष्मीरिति वौ वर्णोऽश्वतुरश्चतुरो विलिख्य वहिर्वृत्तत्रयोतरालद्वयं तर्गतान्तराले श्रीसूक्तेन वक्ष्यमाणाऽष्टदायेनाष्टदाये इति वा
३२५ संवेष्ट्य तद्बहिर्वज्रान्तराले कादिक्षान्तवर्णैरावेष्ट्य तद्बहिश्चतुरस्रं कृत्वा तत्कोणेषु श्रीबीजं लिखेदेतद्यंत्रमुक्तफलदायालक्ष्मीर्धुसंभवा भूति धेनुपुत्र सुगप स्वा
स्वावसुदेवी सदा नो जुषतां गृहे। इति क्रमः। तथा। सघायं बिंदुसहितं द्वितीयं भुवनेश्वरी। तृतीयं च रमाबीजं चतुर्थं कामराजकं। समुद्भवर्णो धर्मार्थकाममोक्षफलो मनुः स
1 घाघं ए बिंदुयुतं तं तेन ऐं अन्यत प्रसिद्धं। तथा। ऋषिर्भृगुर्निचृच्छन्दो मनुरुच्यते। ओं ईं ईरितं देवता कमला प्रोक्ता सर्वसंपत्करी शुभा। पूर्वमंत्रवद्देवास्य षडंगानि प्रकल्पयेत्। सा
लिक्याभाहरान्तिसिरिविभैः कुंतरं दृश्य तुर्यतीसागो घमालिमयघटं सिरासिञ्चमानां। अंभोजस्था वरसरसिजद्वंद्वकां भीतिहस्तां लक्ष्मीं पायात् दमरनिकरैः सेवितां घ्रप
पुजासा। आयुधध्यानं प्राग्वत्। पूर्वोदिते रमापीठे यजेद्देवीं च पूर्ववत्। अर्कलक्षं जपेन्मंत्री त्रिमध्वाक्ताश्च संजुहेत्। तत्सहस्रं सरोजैश्च रक्तैस्त्रिस्वादुसंप्लुतैः। एवं यो नु कुरुते प्रयोगं
स्य कुर्यान्मंत्री यथाविधिः। साधको मनुवर्यस्यानाधिभिः सेव्यते स्वयं। प्रयोगः सुगमः। तथा। कामिकापंचमं कालो हलं तः स्वरविभूषितं। वर्गादिक्षेदुमबलायरूपणा दीर्घयुक्तम
गुः। सा। अक्षियुक्छांतपवन सघाघद्वियवधिः। दशाक्षरो निगदितो मंत्रः श्रोक्तफलप्रदः। कामिकापंचमं। नकालो मा। अंत्यस्वरो विसर्गः तेन मः। वर्गादिः कः क्षेदं। मा। अ
वलाल वरुणो वा दीर्घयुक्। गा। मगुः। सा। अक्षियुक् सि। प्रांतो। न। यवल। सघाघा। ऐ। तेन न्मे। द्विठः स्वाहा। तथा। ऋष्याद्यादक्षस्स विराट् कमलाः समुदीरिताः। देवी च पवित्री
विष्णुपत्नी च वरदा मता। रूपांता कमला चाभिर्डे नमोंतानभिर्विरुक्तवत्। पंचांगानि मनोरस्य यातिमुक्ताति कल्पयेत्। शारदायां। नमोंताः प्रणवादिकाः इत्यंगमंत्राः। तद्धि
भुजा माकमलयुगदानाभयकराशरीरे च ज्ञासाक्षुवनवि वरं भासयंतिया। सरोजस्था कांचीमणिमुकुटमंजीरसविराश्रियेभया लक्ष्मीः कुचकलशभारानवतनुः। आयुध श्री
ध्यानं प्राग्वत्। रमापीठे पुरा प्रोक्ते यजेल्लक्ष्मीं यथाविधि। आदावंगानि तद्बहिर्बलाकाद्यष्टशक्तयः। तद्बाह्ये लोकपालाश्च तदस्त्राणि ततो बहिः। एवमभ्यर्चयेल्लक्ष्मीं भवेत्सा
क्षाद्धनाधिपः। अथ प्रयोगः। प्रागवद्योगपीठन्यासांतं मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि। दक्षाय ऋषये नमः मुखे विराट्छंदसे। हृदि श्री कमलायै देवतायै। इति विन्यस्य ३२५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्राग्वद्विनियोगमुक्त्वा मूलमंत्रे करयोर्व्यापकं ॐ ऐं हृदयाय। पद्मिन्यै। विष्णुपत्न्यै। वरदायै कं कमलरूपायै। इति पंचांगमंत्रानंगुष्ठादिकनिष्ठिकांतं करयोर्विन्यसेत्
नेत्रवर्जं हृदयादिपंचांगेष्वपि विन्यस्य ध्यात्वा योगपूजांते प्राग्वदष्टदले। वलोक्ताद्यष्टशक्तिः संपूज्यं ज्ञाद्यर्वादि सर्वं प्राग्वत्समापयेत्। तथा। पंक्तिलक्षं जपेन्मंत्रं हविष्या
शीजितेंद्रियः। तद्दशांशं सरसिजैः त्रिस्वादुयुक्तैर्जुहुयात्सुधीः। नत्वा समुद्रगामिन्यां कंठदघ्ने जले स्थितः। लक्षत्रयं जपेन्मंत्री भवेद्दर्शानीतो नरः। नैघार्घं प्रसन्नैश्च जुहुया
दुत्तरां क्रियां। रमां संपूज्य सहस्रं तावद्द्वे मधुप्लुतैः। फलैर्द्रुमस्य मासत्रयं पंचशतं वा सितांबुजैः। मधुरक्तैर्वा रेभ्यो तत्पुष्पैर्वा मासं संख्यया जयां सुधीः। संवत्सरादूर्ध्वं नैसर्गं लभते नो
न्संशयमकिं वहृत्कै न भजते मनुमेनं जितेंद्रियः सर्वांछितार्थान् लभते वसुधान्यसमर्द्धियुक्। तथा। वाक्शक्तिः श्रीकामतः स्वसाग्नि सद्योन सर्गयुक् तृतीयं व
वर्णादि तृतीयं केवलं स्यात्तथा लोहितो ८ ग्नियुक्तो वामश्रुतियुक् भृगुरंतरितः। तुर्यवर्णादि पवन सद्याद्या हृदयाग्नि द्वादशार्णो महालक्ष्मीमंत्रः प्रोक्तस्तु सूरिभिः। प्रण
वाद्यो ऽयमेवस्या सर्वसिद्धिकरो मनुः। वाग्भवः। वाग्बीजं। शक्तिः भुवनेश्वरी बीजं। कामास्तद्बीजं। स्वां। हा। सा। स्वरूपं। अग्निः। रेफः। सद्योंतः। ओ। सर्गो। विसर्गो। एभिः पिंडितः।
ह्रौः तृतीयं ज्ञा। वर्णादि तृतीयं गकेवलं स्यात्तत्कारस्वररहितः। लोहितए। अग्नियुक्तं तं। आ। ग्रा। मश्रुतियुक् भृगुः। तेन स। तुर्यवर्णादि। तपवनः। य। सद्याद्यं एं। ते न
त्यै हृदयं। नमः प्रणवाद्यास्तु त्रयोदशाक्षराः। तथा। ऋष्याद्याश्च लागायत्रमहालक्ष्म्यः प्रकीर्तिताः। संपूज्य मनुनापालीप्रणवाद्ये हृदंतकं। अंगुष्ठलीचु क्रमा
न्मंत्री विन्यसेद्बीजपंचकं। मंत्रशेषं न्यसेन्मंत्री चिंतयेदिष्टदेवतां। आदौ स्मरेत्समुद्रांतं सर्वर्तुप्रतिशोभितं। वंजुलैरागरैर्नागैश्च रसालैः श्रीद्रुमैरपि। तालैस्तमालैर्हिं
तालैः शालैश्च बकुलैरपि। कर्कंधुजीवैश्च चंपकैरुपशोभितं। मंदांदोलितकर्पूरकदलीदलमंडितं। अशोकपाटलानागकोविदारमनोरमं। मल्लिकायूथिकाकुंदमंदा
यंतीसुगंधिकं। द्राक्षावल्लीनागवल्लीमाधवीदेवदारुभिः। नमेरुभिर्लवंगैश्च बकुलैस्तिलकैस्तथा। शोभितं कर्णिकारैश्च वंदनैरकवंदनैः। वंजुलैर्मातुलुंगैश्च दाडिमै
र्लकुचैः शुभैः। नारिकेलैश्च खर्जूरैः पूगैः कुरबकैः शुभैः तामालललितकैतकीजातीपारिजाततुलसीवृतं। नैकावर्त्तैर्दमनकैः सर्वर्तुकुसुमोज्ज्वलं। अमंदैः पिचुमंदैश्च मं
दारैरुपशोभितं। विशिष्टैः पनसैस्तद्वैः शाखोटैः कुटजैर्गलैः। आवेगपवनस्पृष्टसुमनोगंधमंजुलं। महासरस्तस्य मध्ये स्मरेन्मंत्री मनोरमं। भ्रमद्भ्रमरमालाभि
रलंकृतचतुर्दिशं। केकिकेकारवाकीर्णलक्ष्मणासारसंवृतं। गरटाहंससंघाश्च चक्रवाकारंडकोज्ज्वलं। स्फुरद्भिः सरसिजैरम्यैः कल्हारैः कैरवैरपि। नीलेंदीवर
वैश्च सुगंधिकुसुमैर्वृतं। सर्वर्तुशोभिकल्पद्रुवनमंडितमुज्ज्वलं। पुलिनतन्वतन्मध्ये मंडपं रत्नकुट्टिमं। समुद्यदर्कसंदोहकिरणद्युतिभास्वरं। हिमरश्मि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३२६

करक्रान्तसितकामृतसुशीतले। प्रोच्छ्रसत्फालितस्वर्णप्राकारसुमनोहरे। नानारत्नौघरचितैश्चतुर्द्वारसमायुतं। नवरत्नमयप्रोद्यद्दमरस्तरारकशोभितं। आरर‍ः कपाटः मूलमे
यन्महारत्नैर्विरचितं गोपुरं। तत्प्रगालितहेमाघण्टाध्वजसमूहकं। वैडूर्यादिमहारत्नैर्विरचितस्तंभराजितं। संतप्तस्वर्णरचितगवाक्षशतसंकुलं। हेमरत्नस्फुरद्दीपसहस्र
सुमनोहरं। नानाविधक्षौमवस्त्ररचितामिश्रकैर्वितानैः सक्षुद्रघंटिकायुक्तपताकाभिरथावृतं। शरद्राकासुधारश्मिदुकूलरचितैः शुभैः। विचित्ररत्नो... लम्बैर्दामतपरपिकां
वनाभीमणिव्रातकृतहेममालैः कृतं। शुभैर्घनसारागुरुस्वेदकस्तूरीकुंकुमैरपि। तमालैर्द्रव्यजातैश्च सुगंधिभिरथोत्तमैः। आमोदितं चतुर्द्वारं मंडपं प्रविशेत्... बालभास्करसं
काशं शशिशेखरमंडितां। मुक्ताहारोज्ज्वलद्रम्यां रत्नाकल्पविभूषितां। हस्ताम्भोजैष्टाभिर्विभ्राणां नूतनां बालिमं अंशी। पद्मद्वयके सुभंच सुस्मितां स्यसरोरुहां... कबोल्लसरोचि
लोचनत्रयसंयुतां। कम्रनूपुरसंस्फुरत्कोमलपदद्वयां। नितंबबिंबविलसद्रशनादाममंजुलां। वलित्रयलसद्दिव्यप्रदेशसुशोभितां। गंभीरनाभिहृदसंशोभितमंडितां।
यक्षकर्दमसंलिप्तपीनोन्नतघनस्तनीं। कुंभिकुंभोद्भवप्रोद्यत्सुमदामविराजितां। क्षौमांतरासंगवीतां पुष्पदामसुभूषितां। गालितस्वर्णरचितवैडूर्याङ्गदलसल्लां। कांचनोघ
रत्नपरागमणिसंबद्धकंकणां। नानाविधलसद्रत्नमुद्रिकालंकृतांगुलीं। कंचुकेठकलारावीस्वर्णग्रैवेयराजितां। विचित्रनानालंकारालंकृतांगीं शुचिस्मितां। उद्यदर्केंदुमा
भास्वद्रत्नताटंकशोभितां। कर्णपूरीकृतस्वर्णबद्धरत्नांकुशांशुभां। प्रवालविलसत्कांतिसुचिराधरपल्लवां। शेखरप्रोल्लसद्दम्यद्दशनावलिशोभितां। निर्लोठनश्शारत्नकान्
कांताराधिपप्रभुभाननां। पंचसायककोदंडविलासादिकभ्रूयुगां। विभ्राणां नासिकाप्रोद्यत्तिलपुष्पाद्यबलौघलांछितां भुककलाकाररुचिरालकराजितां। घनसौगंधसंपन्न
मृगनाभिविशेषकां। मनाककुंचितसुस्निग्धनीलमंजुलमूर्द्धजां। वारिजातद्रुकुसुमगंधवाहिसुमूर्द्धजां। तमहाटकसंबद्धनानारत्नौघशोभितां। सौंदर्यभूमरवधिं तेजसां
मभ्यविकां। विलासलक्ष्मीभवनं महालक्ष्मीं विचिंतयेत्। ... वामाधः करमारभ्य दक्षाधः करपर्यंतमायुधध्यानं। पुराप्रोक्तरमापीठे देवीसम्यक्प्रपूजयेत्। देव्याद्यैर्जनास
वस्त्राणुनामहांत्रिकल्पना। दक्षभागयजेद्देवान् गणपं चां न्यतः स्तथा। सुमनोंजलिहस्तं च पुष्पधन्वानमर्चयेत्। अंगानि पूजयेद्दादौ यथास्थाने सुमंत्रवित्। अष्टपत्रे श्रिमाः स
न्याः दुर्माश्रीश्च सरस्वती। दुर्गाधरणिगायत्र्यो देव्युषावेति शक्तयः। नानालंकरणाद्याः सुरंभोजच्छयपाणयः। अंघ्रिप्रक्षालनार्थं च प्रोद्यत्तेजुकृत्सूर्यजे। पूजनीया प्रयत्नेनं
कराभ्यां धृतवामरे। निधी पद्मोपाव गरूलं पश्चिमे छत्रधारिणं। परितश्चायजेद्वाशीर्महान्नवतत्तार्चयेत्। चतुर्दंतं दिग्गजांश्च पद्मेदाशासुमंत्रवित्। लोकपालांतदस्त्राणि तन्नि
कालेपजेत्सुधीः। ऐरावतः पुंडरीको वामनः कुमुदोंजनः। पुष्पदंतः सार्वभौमः सुप्रतीकश्च तेक्रमात्॥ अथ प्रयोगः॥ तत्रागवस्थातः कल्यादियोगपीठन्यासांतमूलेनप्रा

श्री
३२६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

णायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदि श्रीमहालक्ष्मी देवतायै। इति विन्यस्य प्राग्वद्द्वितीयोगमु क्लीं ऐं ह्रां हृदयाय। क्लीं ऐं श्रौं
य। शिरः श्रीं शक्त्यै शिखायै। क्लीं कवचाय। ह्रौं नेत्राय। जो जगत्प्रसूत्यै नमः तेजसे अस्त्राय फट्। इति षडंगमंत्रानंगुष्ठादितलांतमेव मंत्रानिमान् प्रयोः करयोर्विन्यस्य हृ
दयादि षडंगेष्वपि विन्यसेत्। ततः सकेसरमष्टदलकमलं तद्बहिर्द्वादशदलकमलं तद्बहिर्नवदलकमलं तद्बहिश्च तुर्द्वारयुतं चतुरस्रत्रयं इति पत्रावके निर्माय ताम्र पुर
तः संस्थाप्य ध्यानादि पुष्पोपचारांतं कर्णिकायां देव्याः दक्षिणे गणपतये। वामे कामदेवाय। इति संपूज्याष्टदले। उमायै। श्रियै। सरस्वत्यै। दुर्गायै। धरित्र्यै। गायत्र्यै। देव्यै उ
षायै। इति स्वाग्रादि प्रादक्षिण्येन संपूज्य देव्या दक्षिणे वरणसमीपे गंगायै। वामसमीपे यमुनायै। देवी दक्षिणे शंखनिधये। वामे पद्मनिधये। इति संपूज्य द्वादशदले
मेषाय। वृषाय। मिथुनाय। कर्कटाय। सिंहाय। कन्यायै। तुलायै। वृश्चिकाय। धनुषे। मकराय। कुंभाय। मीनाय। तद्बहिर्नवदले। रवये। सोमाय। मंगलाय। बुधाय। बृह
स्पतये। शुक्राय। शनैश्चराय। राहवे। केतुभ्यो नमः। तद्बहिश्चतुरस्रकमलयोरंतराले दक्षपश्चाष्टदिक्षु ऐरावताय। पुंडरीकाय। वामनाय। कुमुदाय। अंजनाय। पु
ष्पदंताय। सार्वभौमाय। सुप्रतीकाय। इति प्रादक्षिण्येन संपूज्य प्राग्वद्वीथीद्वये दिगीशानंतदस्त्राणि च समभ्यर्च्य धूपदीपादिकं शेषं प्राग्वत्समर्पयेदिति। तथा।
जपेज्जातस्करलक्षं च नियताशी यतव्रतः। तद्दशांशं प्रजुहुयात् घृतैस्त्रिस्वादुसंयुतैः। पद्मैरमाकुसुमफलैः प्रत्येकमयुतं जुहुयात् वासितैः श्रीबिल्वसमिद्भिः तर्पयेद्युतहूयो। अत्र
घृतैर्दशांशहोमं विधाय तद्दशांशतर्पणादि निर्वर्त्य पश्चाद्युतहोमे द्रव्ये युतद्रव्यतर्पणं च विदध्यात्। इत्यन्यमंत्रेभ्यो विशेषः। तथा। एवं सिद्धमनुर्मंत्री गुरुमभ्यर्च्य दद्
व्रतः। कुर्यात्कामान्ति कर्माणि स्वाभीष्टानि च मंत्रवित्। आज्याप्लुताभिर्दूर्वाभिरायुःकामो जुहोति नरः। सहस्रं दशाराणं वसमिद्भिर्हव्यवाहने। शताकाभिर्गुडूचीमयष्टी
नरसहस्रकं। शताकाभिर्दूर्वाभिः। समाहं जुहुयाज्जीवेद्वत्सराणां शतं सुधीः। दीर्घायुश्च घृताभ्यक्तैस्तिलैः प्रजुहुयाद् बुधः। आरोग्यकामो जुहुयाद्दारम्भार्कादिके बु
धीः। दशांशं प्रत्यहं वापि सर्पिरक्ताल्पमुद्रतां समिद्भिरानकेनानकं दद्यज्जलेऽञ्जलिं त्वां महालक्ष्मीमिति स्मरन्। अष्टाधिकसहस्रं वा प्रोद्भवां जुहु[illegible]संवत्सरान्तं
लभते आरोग्यमपि साधकः। अन्वहं जुहुयादष्टसहस्रं शालिभिर्ध्रुवं। अष्टाधिकसहस्रमित्यर्थः। सोऽचिराल्लभते लक्ष्मीं महतीं साधकोत्तमः। रसालतास्रसमैर्बिल्वैर्हु
त्वावर्त्तसमुद्भवैः। श्वेतसर्षपकै राज्यप्लुतैर्वा जुहुयाद् बुधः। प्रथीयसीं रमामाप्नोत्यचिरात्साधको ध्रुवं। प्राप्नोति च तथा सर्वं जंतुभिर्नो यथा त्रयं। नारिकेलजलोपेतैर्मरीचैर्जी
रकान्वितैः। गुडयुक्तैर्घृतैः पद्मैः रक्तैर्जुहुयात्सुधीः। संयतः प्रत्यहं चाष्टशतं पायसमश्नुते द्विजः। मंडलाच्च धनं वं साक्षात्कुबेरत्वमाप्नुयात्। गुडमिश्रं हविर्यस्तु होमादन्न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३२७

327

समृद्धिमान्॥ अष्टोत्तरसहस्रं च जपतः सुलांति संकुलेन तु। संगृह्य तत्समं त्रीनागवल्लीरसेन वा सहितैस्तिलकं कुर्यात् सर्ववश्यं भवेत्क्षणात्। पलाशोत्थसमिद्भिश्च कु-
सुमैर्वा कुर्यात्तथा। वश्या भवेयुर्भुवि जातवश्यं नसत्सयमं त्रिलोकः। जातिकाकुसुमैर्मन्त्री राजानं वशमानयेत्॥ कुर्यादरुणांभोजैर्वश्याय सुस्तनैर्नरपगाः। नीलोत्पलानां होमेन
वश्याश्च रणसे भवाः। वश्याय लभते विद्वान् मधूककुसुमैर्घृतैः॥ नवकोष्ठात्मकं सम्यक् मंडलं रचयेत्सुधीः। मध्ये यंत्रं वक्तुं चिरं कल्पयेत् यथाविधि। यन्त्रगव्यमाणं।
तेषु कोष्ठेषु नव सुविन्यसेत्कलशान्नव। शुभां वं चनकाश्मीरलिप्त सर्वांगिकान्नवान्॥ कूर्चतंडुलसंयुक्तान् सर्वदृष्टिमनोहरान्। पूजयेच्च यथावत्तान्वासितैस्तीर्थपुष्क-
रैः कर्षे स्वर्णेन रचितं नवरत्नसमन्वितं। कर्णिकामध्यविलसद्यन्त्रं पदं तु कारयेत्॥ मध्यस्थकलशे रम्यं यथावत्तद्विनिक्षिपेत्। पंचरत्नानि सर्वेषु कलशेषु विनिःक्षि-
पेत्। पंचरत्नानि तु वज्रं मुक्ताफलं नीलं पद्मरागं तथैव च। मरकतेन समायुक्तमिदं विदुरित्यादित्यपुराणोक्तानि तथा। पंडीरोशीरकाश्मीरं च शागुरुतमालकं जाती
कंकोलसंयुक्तं संपिष्य तानि भागशः। कलशेषु च सर्वेषु यथाविधि विलोडयेत्। सदाभद्रा च दूर्वा च देवी श्री च मधुव्रता। अपामार्गस्य पत्राणि मुशलीवल्लरी वकप्रियंगुश्री-
ह्रस्वमुद्गगोधूमतंडुलान्। शालिमाषाश्च सलिलेयवान्प्रक्षिप्य निक्षिपेत्। कदलीनारिकेलं श्रीधात्रीलकुचमस्तुहं। फलानि पद्मबकुलजातिसौगंधिकानि च। पाधिकाशोक-
पुन्नागोत्थानि निक्षिपेत्। पुष्पाणि केतकीतद्भुलसीपल्लवानि च। न्यग्रोधोदुंबरप्लक्षचैत्यादिबिल्वकूर्चकं। प्रक्षिप्य घारवस्त्राणि कादयेत्सकलैः शुभैः। साक्षतैः सफ-
लैः साञ्चविष्ट्ये क्षौमवाससा तेषु मध्यस्थकलशे समावाहयेन्महेश्वरीं। महालक्ष्मीं चंदनाद्यैरुपचारैश्च संयजेत्। शिष्टेषु घटेषु कुंभेषु स्वमायाः क्रमतो न्यसेत्। सुगंधैश्चंद-
नैः पुष्पैर्मनोहैर्धूपदीपकैः। भक्ष्यभोज्यानि वेद्यैश्च यथाविधि यजेत्सुधीः। संस्पृश्य तान्घटान्मन्त्री त्रिसहस्रं मनुं जपेत्। ततः साध्यं समानीय संस्थाप्य मंडले शुभे। सुपीठे तं नि-
वेश्यास्य तस्मिन्साध्ये तु योजयेत्। मनोहरैरलंकारैर्विविधैर्वसनैरपि। आदरात् तमलंकृत्य सुरक्तसुमनोवृतं। सुवासिनीभिर्योषाभिर्वितानां द्विजन्मनां। सहस्रैर्वैश्च नैः सर्व-
वाद्यानां निनदैः सह। वेदघोषेण च सह लग्ने चैव सुशोभने। तेषु मध्यस्थितं कुंभं समुद्धृत्य गुरुः स्वयं। मूलमंत्रं जपन् सिंचेत्साध्यशीर्षे ततोऽपरैः। कलशैः पूर्ववत्सिक्त्वा हस्तेन्य-
स्तशिरः शिरः। संस्पृशं वेदगादितं आशिषं च प्रयच्छति। कल्याणमस्तु च सदा संपदश्च निराकुलाः। प्रसीदतु महालक्ष्मीः सकला देवता अपि। रक्षंतु त्वां सदैव विजयोऽस्तु सुखी श्री
भवाद्य सुंदत्वाशिषः पश्चात्सहसी परिधाप्य च। आचान्तः प्रणमेत्सम्यक् यथाविधि गुरुं शिशुः। नानाविधैश्च वसनैर्नानालंकरणैरपि। धनैर्धान्यै रत्नगोभिर्महीभिर्मिश्रदा- ३२७
सकैः। दासीभिर्देवतां बुद्ध्या गुरुं संतोषयेत्सुधीः। नानाविधैर्भक्ष्यभोज्यैर्लेह्यचोष्यैः सखंडवरैः। दीनांधकृपणैः सार्धं भोजयेद्ब्राह्मणान्ततः। ततः स्वमंदिरं कुर्याद् इत्सवं बंधुभिः सह।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

महात्रिकोकरस्थंच ततः सनवरस्थं यं। कृतार्थं मन्यते सम्यगात्मानं नान्यथा ग्रहि। रा जाग्रा ऋन्निजयते भिषिक्तश्च यथाविधि। राजपुत्रश्च राजे पुरविता दा मृत्यत्वं दा
वंध्याभिषिक्ता रमणी प्रचिरा द्वांछितं प्रदं। महामतिं बलभते नात्र कार्या विचारणा। महाभयेषु भूतादिनिमित्तोत्थभयेषु वा। कृत्याद्रोहादिदोषेष्व च ग्रह कुर्याद भिषेचने।
अभिषेकेण मनुजानां नराणां भवति निश्चितं। सर्वसंपत्सौभाग्यं सर्वाभयशमस्तथा। सर्वोपद्रवारणं चैव सर्वसौख्यानि निश्चितं। पटीरः चंदनः। उशीरं बालकं काश्मीरं कुंकुमं के
सरं। चंद्रः कर्पूरः तमालकं पत्रकं जाती· जातीफलं कोल इति प्रसिद्धं। भागशः समभागेन सदा भज्य मुस्तादेवी सहदेवी। श्री अपराजिता। मधुव्रता भृंगराजः। मुशली ताप
लमूली· वल्ली· वल्लरी· दूर्वा रुणी· प्रियंगु कांगुनी· श्री· बिल्वः धात्री· आमलकी· लकुच· बडहरः इति प्रसिद्धः। प्लक्षः पाकड इति प्रसिद्धः। चैत्रो ग्रामप्रसिद्धि हेतुभूतो यस्य
वृक्षः ब्रह्मकूर्चं· पंचगव्यं पकैः आच्छादनपात्रैः। तथा। श्रीमायाकामयुक्तः प्रणवागतमधोसाध्यमालिख्य मध्ये किंजल्केषु त्वबीजत्रितयमपि लिख्य पुनः शम्याकं पत्र।
मंत्रार्णान्वा षोडशारं स्वरलसितदलं कादियुक्तपत्रमूले हक्षोद्यत्कोण भूमीगृहयुगलवषट्प्रांततत्तूर्णा चतस्यात्। यंत्रमेतत्महालक्ष्म्याः प्रोक्तं संपत्करं परा। सर्व
सौभाग्यदं चापि सर्वदुःखविमोचनं। आपन्निवारणं प्रोक्तं किं बहूक्तेन सर्वदं। अस्यार्थः। द्वादशदले पद्मं विरच्य तत्कर्णिकायां प्रणवं विलिख्य तस्योदरे श्रीमा
या कामबीजानि प्रतिकेसरमेकैकमिति बीजत्रयस्याष्टधा चतुर्विंशतिकेसरेष्वपि विलिख्य द्वादशदलेषु मूलमंत्रस्य वर्णानेकैकशो विलिख्य। बहिः प
ऊशदलं पद्मं कृत्वा तत्केसरेषु ककारादिरादितान्वर्णान्द्वात्रिंशतं द्वंद्वशो विलिख्य तद्दलेषु षोडशस्वरान्विलिख्य तद्बहिश्चतुरस्रद्वयेनाष्ट कोणं कृत्वा तत्कोणेषु प्रति
कोणं हक्षौ विलिख्य वषट्तयालंकृता विद्ययावेष्टयेत्। अत्रालंकृताविद्यावेष्टनेन तु अष्टकोणाद्बहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा तयोरंतराले वीथ्यां यथाक्रमालंकृता विद्या वेष्टयेदिति
संप्रदायः। एतच्चंत्रमुक्तफलदं। तथा। तारः श्री शक्तिलक्ष्मी कः सूर्यः शिवयुता धराः चतुराननसूर्यौ च दीर्घयुक्तः पुरंदरः उपांतशिवयुक्तो वायुक्लो हितोग्निमृतो भृगुः चतु
र्थस्वरयुक्तः थांतः पुनरेतत्त्रयं वदेत्। बीजत्रयं महालक्ष्म्या हृदंतोगदितो मनुः सर्वदोषमहालक्ष्म्या मंत्रराजः प्रकीर्तितः। तारः प्रणवः श्रीः श्री बीजं शक्तिर्भुवनेशीः लक्ष्मी
श्री बीजं कः स्वरूपं सूर्यो मकारः धरा ल शिव एतन्मलो चतुराननः कः सूर्यो म दीर्घयुक्तः पुरंदरः तेन ला उपांत्यो ल शिव ए वायुयातेन य लो हित पः अग्नियुतः रफ युतः
तेन प्र भृगुः स चतुर्थस्वरः ई तेन सी थांतः द पुनरेतत्त्रयं। प्रसीदेति बीजत्रयं श्री शक्ति लक्ष्मी बीजानि महालक्ष्म्यै स्वरूपं हृदंतो नमोंतः अत्र केचित्लक्ष्मी शब्दस्य चतु
र्थ्यंतत्वं नेच्छंति महालक्ष्मी इत्येवोद्धरंति। तथा च प्रपंचसारे। महालक्ष्मी हृदिंदिमंत्र इति दक्षिणामूर्तिसंहितायां। दक्षप्रजापतिश्चास्य ऋषिश्छंदस्तथैव च गायत्री देवता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्णव ३२९ लक्ष्मीरितिसारसंग्रहे ॥ त्रिबीजपुटितैर्मन्त्रवर्णैः पंचांगमीरितं । त्रिष्वग्निवह्निवेदेश्च ततो देवीं विचिंतयेत् । इक्षुपंच ५ अग्नि ३ वेद ४ सिंदूरारक्तकांतिः सरसिजवस-
तिर्भ्रान्तलावण्यभूमिर्हस्ताब्जे रत्नपात्रं सरसिजयुगलं दर्पणं संवहंती । दासीभिस्त्राभिर्विनीतामलिमयमुकुटा हारसत्कुंडलाढ्या कांचीप्रोद्यन्नितंबांगदसितभुजाभ्ये-
यसेव्या सुलक्ष्मीः ॥ वामाधःकरमारभ्य दक्षिणाधःकरपर्यंतमायुधध्याने । दक्षाधस्तदारभ्य वा । पूर्वादिते यन्त्रे लिंठ वक्ष्यमाणेन वर्त्मना । पुरोगानियजेल्लक्ष्म्या श्रीधरादीन्मूर्ति-
तः सुधीः ॥ श्रीधरश्च हृषीकेशो वैकुंठो विश्वरूपकः । वासुदेवादयश्चान्ये चत्वारः समुदीरिताः ॥ भारत्यादिं ततस्तस्या भारती पार्वती तथा । चांद्री शची च संप्रोक्ता दमकाद्यान्
यजेत्क्रमात् । यजेच्छाणा महालक्ष्म्या अनुरागादिकान्बहिः ॥ अनुरागो विसंवादो विजयो वल्लभो मदः ॥ हर्षो बलश्च तेजश्च यजेल्लोकेश्वरान्बहिः ॥ तदायुधानि तद्बाह्ये पूजयेद्वं-
दनादिभिः । एवं संपूजयेल्लक्ष्मीं यो मर्त्यो विधिनामुना । तत्रास्ति नित्यं महालक्ष्मीर्वर्द्धते नजहाति तं ॥ अथ प्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्र-
यं कृत्वा शिरसि दक्षप्रजापतये ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे· हृदये श्रीमहालक्ष्मीदेवतायै· इति विन्यस्य प्राग्वद्विनियोगमुक्त्वा ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं कमले ॐ ह्रीं श्रीं हृदयाय·
ॐ ह्रीं श्रीं कमलालये ॐ ह्रीं श्रीं शि· ॐ ह्रीं श्रीं प्रसीद ॐ ह्रीं श्रीं शिखा· ॐ ह्रीं श्रीं प्रसीद ॐ ह्रीं श्रीं कवचा· ॐ ह्रीं श्रीं महालक्ष्म्यै ॐ ह्रीं श्रीं अस्त्राय फट् इति पंचांगमंत्रान्
मूलमंत्राभिन्नद्वयांगुष्ठादिकनिष्ठांतास्वंगुलीषु विन्यस्य नेत्रवर्जं हृदयादिषु न्यसेत् । ततो ध्यानमानसपूजांते षट्दलकमलं च यंत्रं चतुर्द्वारं स्फुरद्वज्रं रस्त्रत्रयान्वितं तत्पूजा-
वरकमुधा स्थाप्य स्थापनाद्यंगपूजांतं तत्र षट्दलेषु ॐ श्रीधराय· हृषीकेशाय· वैकुंठाय· विश्वरूपाय· वासुदेवाय· संकर्षणाय· प्रद्युम्नाय· अनिरुद्धाय· इति संपूज्य दैष्या-
दिग्दक्षिणव्यत्र संपूज्य द्वितीयषट्दलेषु दिक्पत्रेषु भारत्यै· पार्वत्यै· शच्यै· आग्नेयादिषु पत्रेषु· दमकाय· सलिलाय· गुग्गुलवे· कुरंटकाय· इति संपूज्य ततो तृतीयषट्दले
अनुरागाय· विसंवादाय· विजयाय· वल्लभाय· मदाय· हर्षाय· बलाय· तेजसे· इति संपूज्य प्राग्वद्दिग्गीशान् दिशेश्वं समापयेदिति ॥ दक्षिणामूर्तिसंहितायां ॥ अंगैः प्रथमा-
वरणं भारत्यादिवतस्रभिः श्रीधरादिभिस्तु द्वितीया अनुरागादिभिस्तृतीया । ततो लोकेशास्तदस्त्रैरिति पंचावरणमुक्तं ॥ दक्षिणामूर्तिः ॥ लक्षं जपेत्फले बिल्वैर्हु- श्री ३२९
कुर्यान्मधुरोक्षितैः ॥ दशांशं संस्कृते वह्नौ प्राक्प्रोक्तेनैव वर्त्मना । एवं जपः कृतपुरापरः एवं सिद्धमनुर्मंत्री साधयेदिष्टमात्मनः ॥ वंदनाक्तैः सरसिजैः लक्षं प्रजुहुया-
त्सुधीः ॥ लभते नृपतिर्वैरिणां राज्यं समरं विना । महालक्ष्मीमंत्रं चैव जपेत् परां प्रसभां व्रजेत् ॥ तथा समान्यते नित्यं नात्र कार्या विचारणा ॥ सहदेवीरमा हृद्वा कांता भद्रा मधुव्रता ॥ ५
शक्रवल्ली कांजलिनी मुशली हरिवंदनं । घनसारं वंदनं च कक्कोलं रोचनं वरं ॥ कामापूरके सरोसर्वं पिष्ट्वा सम्यक् हरिद्रया ॥ सजप्तं मनुना सम्यगष्टोत्तरसहस्रतः ॥ अनेन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ पद्मप्रभं पद्मसुंदरीपद्मर्षे स्वाहा

तिलकं कुर्यात्सर्ववश्यं भवेद्ध्रुवं । रमा श्री लता क्रांता अपराजिता हरिचंदनं रक्तचंदनं हरिर्जा कपिले त्रिधितिकोशातः घनसारः कर्पूरः रुकुकुष्ठ । सारसंग्रहे श्रीं
एवं शुद्धवासांते सेह ह्रदेतेम हापद्मा ३ । तन्त्री ह्न्न मनुप्रोक्तश्चतुर्दशभिरक्षरैः शुद्धवासस्वरूपे से स्वरूपे ह्न नमः महा स्वरूपे ३ । ता श्रीः श्रियै ह्न नमः मनोः पदे
श्रपं वांग पूर्वं वस्मान पूजनं । जपस्त्रिलक्षमतस्य पद्मैर्होमो दशांशतः पूर्ववन्महालक्ष्मीवत् । जपः कलियुगपरः तेन कृष्णादिकमपि तन्त्रोक्तं ज्ञेयं । तथा यो तो
मोतभयप्रोक्ता श्रियै श्री नमः इत्यपि यो तो मोतभयस्वरूपे श्रियै श्री नमः इत्यपि स्वरूपे एकादशार्णो मंत्रो यं जमदग्निर्मुनिर्मतः त्रिष्टुप् छंदः रमादेवी देवता परिकी
र्तिता । आद्यपंचमंत्रवर्णैश्च हृदंते ह त्रांगुष्ठांतकैः शिरः शिखावषट् भयो हृत्रोंते कवचं मतं । श्रियै नेत्रं । श्री नमोस्त्रं विदध्यात् ध्यानमुक्तं तत्र ध्यानमिलुपलक्षणं
स्नानादिकमपि तथा ज्ञेयं ॥ अथ प्रयोगः ॥ प्राग्वच्छ्रीपीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि जमदग्नये ऋषये नमः मुखे त्रिष्टुप् छंदसे । हृदि श्री महालक्ष्म्यै
देवतायै । इति विन्यस्य प्राग्वद्युक्ति नियोग मुक्तो यो तो मोतभये नमः हृदयाय । यो तो मोतभये स्वाहा शिरसे । यो तो मोतभये वषट् शिखायै । यो तो मोतभये हुं कवचाय
श्रियै नेत्रत्रयाय वौषट् । श्री नमः अस्त्राय फट् । इति षडंगमंत्रान्प्राग्वत्करयो हृदयादिषु च विन्यस्य परां महालक्ष्मीवत्सर्वं कुर्यात् । तथा । नित्यं द्वादशसाहस्रं सं
वत्सरं मनुं जपेत् । तेन सिद्धो भवेन्मंत्रः साधकस्य न संशयः । अत्र होमो नोक्तः तथापि पूर्वोक्तमंत्रहोमवद्द्वेजपदशांशतो होमः कार्य इति सांप्रदायिकाः । तथा । लक्ष्मी
सुवर्णांबुकरां ध्यात्वा मंत्रमिमं जपेत् । अष्टोत्तरसहस्रं च वसलभेद्धं श्रियं । जपं नष्टशतं वश्यं तिलकाद्दर्शयेद्ध्रुवं । मासत्रये तथा जप्त्वा ग्रामं मंत्री समाप्नुयात् । वा
तथा पद्मप्रभं पद्मसुंदरीति पदद्वंद्वेत् । पद्मर्षेऽग्निवधूमंत्रश्चतुर्दशभिरक्षरैः । मंत्रो ह्न्रारः सुमनः पदश्चतुर्थैः सर्वेणपंचांगेगदितं मनोः । जपपूजादिकं सर्वं अस्य पू
र्ववदाचरेत् । पूर्वपदेकाक्षरा पूर्ववत् । इयं सिद्धा महाविद्या भक्तानां कल्पवल्लिका । एते मंत्राः पुरश्चरणमपि तन्त्रोक्तमेव ॥ अथ शक्तिलक्ष्मीमंत्रः ॥ स तु वक्ष्यमाण त्रिपु
रामंत्र एव यत्तन्नविधिरपि तन्त्रोक्त एव च मे वक्ष्ये यः श्री दक्षिणामूर्त्तिसंहितायां । अथ वक्ष्ये महादेवि सर्वसाम्राज्यदेवतां । यस्या आराधनाद्विष्णुर्भवल्लक्ष्मीपतिः स्वयं
ऐंद्रेणमादनं क्षोभशो वह्नि दीर्घाक्षिमंडितः । विंदु क्रूरेश्वरी पुत्रे विद्येयं वेद्यवीप्रियाः श्री वीजं संपुटं कुर्यात् सर्वसाम्राज्यदायिनी । वं दः सोमदनं ककारः क्ष्मा लकारः ईशो
हकारः वह्निः रेफः दीर्घाक्षी ईकारः विंदुशब्देन नादो गृह्यते । जनकजनं न्ययोस्तयोरभेदात् । नादौ वेदार्जनकजन्यत्वा शारदातिलके । आसीच्छक्तिस्तथा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नादोनादष्टह्रिंदुरसमुद्भवं हृति। अक्रूरेभ्यो द्विंदुः एतेन मायोध्द्रता। तथा। ऋषिर्हरिस्तथा छंदोऽनायत्री वास्य संमता। देवता मोहिनी लक्ष्मीः सर्वसाम्राज्यदायिनी। बी
जं कूटं समाख्यातं शक्तिः श्री बीजमुच्यते। षड्भिः कूटस्वरैर्भिन्नैः षडंगानि प्रविन्यसेत्। आसीपुष्पसंकाशां रत्नभूषणभूषितां। शंखचक्रगदापद्मशार्ङ्गबाणाघ
तां करैः। षड्भिः कराभ्यां देवेशि वरदाभयशोभितां। ध्यायेदिति शेषः। ग्रामाघूर्णेयो राघोतदग्धः षस्को यारितरं इत्यायुध ध्यानं। तथा। यंत्रो द्धारं भणुप्रियं यंत्रं कोणं
वाष्टपत्रं च भूबिंबं ततो लिखेत्। चतुर्द्वारोपशोभाढ्यं यंत्रमेतत्समालिखेत्। अस्मिन् समावाह्य देवी पूजयेत् कुर्पचारकैः। पूर्ववत्परमेशानि षडंगावरणं यजेत्। गायत्री
चैव सावित्री स्वर स्वत्य ग्रकागतः क्रमेण पूजयेन्मंत्री ब्राह्म्याद्याश्च स्वरैः पृथक्। अष्टपत्रेषु भूबिंबे वैंकाद्यारणं पूर्ववज्जपेत्। अष्टादश महाकोटीयोगिनीभ्यो नमो लिखे
त्। अनेन मनुना यश्चादिं द्वादी पूजयेत्ततः। पुनर्देवीं समभ्यर्च्य गंधपुष्पाक्षतादिभिः। वटुकक्षेत्रपालेभ्यो योगिनीभ्यो बलिं हरेत्। अत्र वटुकक्षेत्रपालेभ्य इति वटुकवचनं
गणेशस्यापि ग्रहणार्थं तेन वटुकक्षेत्रपालगणेशेभ्य इत्यर्थः॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि [illegible] योगपीठन्यासांतं मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि हरये ऋषये
नमः मुखे गायत्री छंदसे। हृदये श्री सर्वसाम्राज्यलक्ष्म्यै देवतायै नमः। गुह्ये सकल ऐं बीजाय नमः पादयोः श्रीं शक्तये नमः इति विन्यस्य ममेत्यादि प्राग्वदिति योगा
मुक्त्वा स्क्लां हृदयाय नमः स्क्लीं शिरसे स्वाहा। स्क्लूं शिखायै वषट्। स्क्लैं कवचाय हुं। स्क्लौं नेत्रत्रयाय वौषट्। स्क्लः अस्त्राय फट् इति षडंगमंत्रैः प्राग्वत्करषडंगन्या
सं कृत्वा ध्यानाद्यात्मपूजांते प्रागुक्त लक्ष्मीपीठमभ्यर्च्यावाहनादिपुष्पोपचारांतं प्राग्वदंगानि संपूज्य त्रिकोणाग्न्यादिप्रादक्षिण्येन ॐ गायत्र्यै नमः ॐ सावित्र्यै नमः
ॐ सरस्वत्यै नमः इति संपूज्य अष्टदले पु प्राग्वत्ब्राह्म्याद्याः संपूज्य चतुरस्रे अष्टादश कोटिमहायोगिनीभ्यो नम इति देवी परितः संपूज्य लोकेशाद्यावरणं प्राग्वत्स
माप्य बल्यादि॥ तथा। एवमष्ट भुजां ध्यात्वा त्रिलक्षं प्रजपेत्सुधीः। तद्दशांशेन पद्मैस्तु हुने त्साम्राज्यसिद्धये। जितेंद्रियः सविधिवदिति॥ विधिवदित्यनेन तर्पणादि
ब्राह्मणभोजनांतं कर्तव्यमित्युक्तं। तथा सारसंग्रहे॥ हृदयं पञ्चतनयासंयुक्तो रमामनुः सप्तार्णमिति तस्यास्य षडंगान्यमुनैव हि। नमः हृत्पञ्चतनयशिरः नमः
शिखापञ्चतनयेकवचं। नमो नेत्रायपञ्चतनय अस्त्रं ध्यानपूजादिकं तावदि पूर्ववच्चास्य कीर्तितं पूर्वदेकाक्षरोक्तवत्। तथा। रमामंत्रेषु यो मंत्रः श्रीसूक्तेसज्जपेत्सु
धीः॥ विधानं वक्ष्यते सम्यक् पंचदशकस्य हि। हिरण्यवर्णामित्यस्याः ऋचो लक्ष्मीर्मुनिर्मतः। छंदोऽनुष्टुप्समाख्यातमन्यासां मुनयः क्रमात्। आनंदकर्दमश्रीलो
तश्रीपुत्राश्च मीमताः। तां म आवहजातांश्च पूर्वाभित्यनयोर्मतः। छंदोऽनुष्टुप् वकांसोस्मितामस्या वृहती मता। चंद्रां प्रभामादित्यवर्णे अनयोस्त्रिष्टुबीरिता। उपैतु मां क्षु

श्री
३२९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्पिपासांगं धह्वरां दुरेति वा । मनसः कर्दमेनाथः सुक्तं आर्द्रां च सप्तमी । आर्द्रां पुष्करिणीमासामष्टमीं च प्रकीर्तितं । छंदोनुष्टुप् तां म आवह इत्यस्य प्रकीर्तितं । प्रस्ता
र पंक्तिः सर्वासां देवतं श्रीर्विभावसु । मूर्द्ध्नि क्षिकं च नासाकालदेहे स्मितामिषु । गुह्ये पादयुगे जानुजंघापसुन्यसेद् बुधः । हिरण्मयी च चंद्रा वत्स तीया रजतस्र
जा हिरण्या चा स्रजालं स्या हिरण्या च तथापरा । हिरण्यवर्णा चैताभिः कुर्याद् दंगानि षट् क्रमात् । एताभिश्चतुर्थी नमोंताभिः एताभिर्ङे नमोंताभिरंगकल्पनमी
रितमिति । मंत्रतंत्रप्रकाशवचनात् । संरक्तो च तुरस्रिजतनःपुंड्रवर्णाकरा कैरिपद्मा मीतिकमलयुगलं धारयंतीमनो ज्ञा सम्प क्रोडरत्नप्रचरत्नलिंगसंस्थि
ताचारुभूषा भूयाद्दुसैपु मनजननी श्रीरियं रत्नमौलिः ॥ एकाक्षरोक्त रूवदायुध ध्यानं ॥ यजेद् द्वीपुरस्प्रोक्ते पीठ आवाह्य मंत्रवित् । यजेदंगानि पद्माद्या लोकपा
लोः सह तयं । ... वाहनं वासनं स्याद्र्घपाद्याचमनानि वा । चश्रीरे ... सी नमः । ततः पूर्वं यदा च मंनीयां । ॐ गंधद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीं ईश्वरीं स
र्भूतानां) आवाहनं वासनं स्यादर्घपाद्याचमनानि वा । मधुपर्को विधे रोच वस्त्रालंकारवंदनं पुष्पं धूपं दीपभोज्यम्योद्वासनमथापि वा एतत्तनि मंत्रविल्कुर्याद्
क्रपंच दशाकेनहि । पद्माद्याय पद्मवर्णाय ... स्थाज्ञातुरायकां तर्पयंती मसल्पान्या ज्वलंती सप्तमी मता । स्वर्णप्राकारसंलय मष्टमी समुदाहृता । अथ प्रयोगो
प्राग्वद्योगपीठन्यासो ते ग्रपणे नश्रीबीजेनवाया प्राणायाममनयं रुलाशिरसि आनंदकर्दमचिक्लीतश्रीपुत्रेभ्यो ऋषिभ्यो नमः मुखे अनुष्टुप् बृहती त्रिष्टुप्छंद
पुष्पप्रस्तारपंक्तिभ्यो छंदोभ्यो नमः हृदि श्रीविभावसुभ्यां देवताभ्यां नमः इतिविन्यस्य प्राग्वद्विनियोगमुक्त्वा हिरण्मयै नमः हृदयाय नमः चंद्रायै नमः शिरसे स्वा
हा । रजतस्रजायै नमः शिखायै वषट् । हिरण्यस्रजायै कवचाय नमः हिरण्यायै नमः नेत्रत्रयाय वौषट् । हिरण्यवर्णायै नमः अस्त्राय फट् । इति षडंगमंत्रा
नेगुष्ठादितलांते करयोर्हृदयादिपादांतं गेषु पृष्ठि न्यस्य शिरसि हिरण्यवर्णामित्यादि नमः नेत्रयोः तां म आवहेति कर्णयोः अश्वपूर्वामिति नासायां
कांसोस्मितामिति मुखे । चंद्रामिति गले । आदित्यवर्णे इति बाह्वोः । उपैतु मामिति हृदि । क्षुत्पिपासेति नाभौ । गंधद्वारामिति गुह्ये । मनसः कामिति पादौ कर्दमेन
ति ऊर्वोः । आपः सृजंतु इति जान्वोः । आर्द्रामिति जंघयोः । आर्द्रामिति पादयोः । तां म आवह इत्यादि एवमेताः रूवः प्रणवादि नमोतानि न्यस्य ध्यानमात्र संपूज्य तं वर्तुर्दस्यु
ते चतुरस्रं त्रयावृत्तं अष्टदलं कमलं पूजाचक्रं । निर्माय प्राग्वत्स्वरतो त्रिधा यार्घ्यस्थापनादि पीठावेनांते । ॐ हिरण्यवर्णां हरिणीं सुवर्णरजतस्रजां चंद्रां हि
रण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह १ इत्यावाहयामि दावाहनी मुद्रया चावाहनादि परमीकरणांतं तन्मुद्रया विधाय । ॐ तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३३०

330

पद्मामिनीं। यस्यां हिरण्यं विंदेयं गामश्वं पुरुषानहं २ श्रीरेवते आसनं नमः ॐ अश्वपूर्वां रथमध्यां हस्तिनादप्रमोदिनीं। श्रियं देवीमुपह्वये श्रीर्मा देवी जुषतां ३ श्रीरे
वते पाद्यं स्वाहा। कां सोस्मितां हिरण्यप्राकारामार्द्रां ज्वलंतीं तृप्तां तर्पयंतीं। पद्मे स्थितां पद्मवर्णां तामिहोपह्वये श्रियं ४ श्रीरेवते पाद्यं नमः ॐ चंद्रां प्रभासां यशसा ज्वलं
तीं श्रियं लोके देवजुष्टामुदारां। तां पद्मनेमिं शरणमहं प्रपद्ये अलक्ष्मीर्मे नश्यतां त्वां वृणोमि ५ श्रीरेवते आचमनीयं सुधां नमः पूर्ववदाचमनीयं। ॐ उपैतु मां देवसखः
कीर्तिश्च मणिना सह। ॐ आदित्यवर्णे तपसोधिजातो वनस्पतिस्तव वृक्षोथ बिल्वः। तस्य फलानि तपसा नुदंतु मायान्तरायाश्च बाह्या अलक्ष्मीः ६ श्रीरेवते मधुपर्कं
सुधा। ततः पूर्ववदाचमनीयं। ॐ उपैतु मां देवसखः कीर्तिश्च मणिना सह। प्रादुर्भूतोस्मि राष्ट्रेस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे ७ श्रीरेवते स्नानं नमः। क्षुत्पिपासामलां ज्येष्ठामल
क्ष्मीं नाशयाम्यहं। अभूतिमसमृद्धिं च सर्वां निर्णुद मे गृहात् ८ श्रीरेवते वाससी नमः ततः पूर्ववदाचमनीयं। ॐ गंधद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीं। ईश्वरीं सर्वभू
तानां तामिहोपह्वये श्रियं ९ श्रीरेवते भूषणानि नमः ॐ मनसः काममाकूतिं वाचः सत्यमशीमहि। पशूनां रूपमन्नस्य मयि श्रीः श्रयतां यशः १० श्रीरेवते गंधो न
मः। कर्दमेन प्रजा भूता मयि संभव कर्दम। श्रियं वासय मे गृहे मातरं पद्ममालिनीं ११ श्रीरेवते पुष्पं वौषट्। इति पुष्पांतानुपचारानुपचर्य पूर्ववदंगानि संपूज्याष्टदले स्थाप्य
दिशा दक्षिणेन। ॐ पद्मसनायै ॐ पद्मवर्णायै ॐ पद्मस्थायै आर्द्रायै ॐ तर्पयंत्यै ॐ तृप्तायै ॐ ज्वलंत्यै ॐ स्वर्णप्राकारायै इति संपूज्य आगच्छन्तु कोकपास्तदा सुधान्वित
संपूज्य ॐ आपः सृजंतु स्निग्धानि चिक्लीत वस मे गृहे। नि च देवीं मातरं श्रियं वासय मे कुले १२ श्रीरेवते धूपो नमः ॐ आर्द्रां पुष्करिणीं यष्टिं सुवर्णां हेममालिनीं। चंद्रां हिर
ण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो ममावह १३ श्रीरेवते दीपो यं नमः ॐ आर्द्रां पुष्करिणीं पुष्टिं पिंगलां पद्ममालिनीं। चंद्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो ममावह १४ श्रीरेवते नैवेद्यं नमः।
ततः पुनराचमनादिकं दत्वा तांबूलादि सर्वं प्राक्पूजाप्रकारेण कृत्वा ॐ तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीं। यस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्योश्वान् वि
देयं पुरुषानहं १५ श्रीक्षमस्वेति विसर्जयेत् प्राग्वत् कृत्वा समापयेदिति। अत्र सर्वपूजावारेषु आगतजोपकरणे कृपाकारण्ये प्रयत्नः कर्तव्यस्तत्रतत्र तत्सर्वं
कुर्यात्। तथा प्रारंभपक्षे प्रतिपदमारभ्य एकादशी भवेत्। तावद्वादशसाहस्रं जपं निश्चलमानसः ब्रह्मचर्यरतः शुद्धवस्त्रदंतादिकः सुधाः पद्मे स्थिम पुरोपि ने
र्वा तेन पयोधसा श्रीः समिद्भिः सर्पिषा च पद्मस्य च त्रिशतं हुनेत्। द्वादश्यां द्वादशैव वा च विप्रान् संभोजयेत्। तेन हि सिद्धो भवेन्मंत्रो नात्र कार्या विचारणा। अत्र द्वाद श्री
शसाहस्रे कर्त्तव्ये तु मूलेन संप्रदायः। एकादशभिर्दिनैः सकृत्स्य द्वादशसाहस्रात् तेन संभवो दशकालात् तदा लेकादशभिर्दिनैः रघुशतावृत्तिः सकृत्स्य कार्या ३३०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तत्राष्टदिनपर्यंतं प्रत्यहं त्रिसप्तत्यावृत्तिः सूक्तस्य कार्या। अनंतरदिनत्रये द्वासप्तत्यावृत्तिः प्रत्यहं कार्या तेन द्वादशसाहस्रं ऋग्जपमावृत्तिर्भवतीति श्री
सप्तर्षिभिर्विल्वसमिद्भिः तथा। कुंभेंदारकुमुदमालतीपद्मकेतरैः नंद्यावर्तकुंदजातीकल्हारचंपकैस्तथा। रक्तोत्पलादिपुष्पाणि लक्ष्म्याः श्रीतिप्रियाणि हि। स्नानका
ले वस्त्रैर्नैः सूक्तैरभिषिंचेत्त्रिभिः सुधीः। यावज्जपेद्धि मुख्यस्तर्पयेत्तावदेव तु। पूर्वोक्तविधिना सम्यक्पूजयेत्परमेश्वरीं। त्रिवारं प्रत्यहं मंत्री जुहुयाद्वा यथाविधिः। एवमा
संयः करोत्येवं साक्षाल्लक्ष्मीपतिः स्वयं। विकचन्मात्रएवाकुं नवनीतं प्रविश्य सेत्। मध्ये सकेसरे पद्मे सम्यक्पत्रांतराले के। सुसामिंद्रनले तद्य समुद्धत्य क्रमेण सुधीः। अभ्य
र्चोत्तरशतं जपश्चाभ्रगुणाक्षरे। चत्वारिंशाक्षरस्यास्य महालक्ष्मीस्वंचलां तुरीयकां चतुः कुर्यात् घृतेनैकादशाकृतिः। एवं कुर्वीत एवास्य चलमासात्स्यान्महं दिनः प्रधान
तर्पणं तेन संतर्प्य श्रीकृष्यस्तिमाः प्रणवाद्यहं दं तां च श्रीलक्ष्मीवरदायकां। विष्णुपत्नीं च वसुदां रूपां स्यां स्वाहि हिरण्यतः। स्वर्णमालिन्यपि परावेत नारं जतरजः सुवर्ण
घगृहस्वर्णप्राकारां पद्मवासिनी पद्महस्ते प्रिये मुक्तालंकारा सूर्यकां परां। वंद्यां विश्वप्रिये श्वर्यो मुक्तिश्चापि प्रभक्तियुक्। विभुवद्धि समद्धिश्च तुष्टिः पुष्टिर्धनाग्रदा। भुव
नेशी चक्षुः स्यात्तुर्यांगिनी भोगदा मता। धात्री विधात्री द्वात्रिंशच्छक्तयः समुदीरिताः। द्वात्रिंशद्भिश्च पूजांते मंत्री मंत्रैर्बलिं हरेत्। मंत्रेनामममंत्रेः श्रीरषले बलिं नेमः इत्यादि
भिः श्रीमत्रजापिनो के विदुः पर्वते नियमा इहा तिलान्यश्चनाम्नीयान्नमसो येन संविसुलेत्। अभुविर्नस्वपेत्काष्ठे पिहाभ्यां स्यादशुचिर्भवेत्। जवर्णं तिलसंभूतं नाश्नीयान्नमसो
यत्संविहितं। केवलं सुधीः। लिपेद्दुरिज्जांच्छलेनात्त नं तं प्रवदेत्कवित्। कदाचिन्मलिनो न स्यात् कुर्वन् नैवाल्लिखे द्वृथा। श्रीफलं वृक्षसंभवं न मूर्ध्नि धारयेत्। तथा वति
मेलावारः शुक्लः शुक्लमाल्याभवेत्। शुक्लमाल्यानुलेपश्च शुक्लाभरणभूषितः। श्वेतवस्त्रापरीधानः शुद्धदेहस्थलं कृतः। उत्कृष्टां धानुलेपः शुद्धदंतश्च सन्नरत्नः। विष्णुभक्तेश्च
विमलः रमयशायामवेत्सु धीः। निंदितान्वयसंभूतां दुष्टां च कलहप्रियां। दुष्टयोनिमनिष्टां च रोगग्रहनिवेचितां। अन्यासक्तामसक्तां च कर्शांगीं मुखदहनं तनुः। नातिक्रसांस
दीर्घां च विरम्यां भोगलोलुपां। अन्यपुरुषलोलां च काकाक्षीं राजयोषितां। रजस्वलामकचारां योषितं न स्पृशेदपि। शांतः शुचिस्मितो वाग्मी मधुरालापवान्भवेत्। त्रिणीश्चमतरः
स्त्रीयदारलुब्धो न्यमभाषणं। एतादृशोऽस्य नियमैर्युक्तो लक्ष्मीं लभेत सद्य। द्यार्द्रवित्त आचार्यदेवतिथ्यर्चनारतः। गुरुर्विप्रपूजानिरतः पुण्यशीलो दृढव्रतः। नित्यस्नायीपाठी माधा
मुरवाशीशीलवान् भवेत्। तां वर्णोऽश्रमतरः स्त्रीयदारलुब्धो न्यभाषणं। एतादृशोऽस्य नियमैर्युक्तो लक्ष्मीं लभेत सः। नारायणीये। नाग्निचेत्ता क्रमेण जपांत द्विजं न च भक्षयेत् तत
स्यात् मलिष्ठो न लिंद्याद्भिलं भमोशयीशनग्नः ल वणामलकेवर्जं नागादि त्यतिथौ क्रमात्। नागादि तृतीया पंचमीसप्तम्यां। पंचम्यां च मुत्तरे स्त्रीवर्ज्यो प्रत्यक्षु रवोशन्नो। विल्वैर्न
माजं यदंतानृद्धि सेव्यं ब्राणमेकतान्न। प्रातर्भक्षास्तिलास्ते च धार्या लक्ष्मीं न भक्षयेत्। प्रायेण सर्वान्नमुत्तरे मधुरान्नधकः। पायसं विल्ववीजं च भक्षयेत् क्षुद्रूपं वेणिषु की

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पर्वतीति पूर्णिमायां॥ शारदातिलके॥ आयीतस्तु द्वयं ध्यायां तरुण्या सहना यथा। मलिनो न भवेत्तातु कुत्सितान्नं न भक्षयेत्॥ द्रोणपंकजविल्वानि पद्मांजनानुन
लेपयेत्॥ सहदेवीमिंद्रवल्लीं श्रीदेवीं विष्णुवल्लभां। कन्यां जंबूजवालं च धारयेन्मूर्ध्नि सर्वदा॥ आद्देवी श्रीललिता विष्णुवल्लभा अपराजिताः। कन्याकुमारी प्रयो
गसारे॥ यान्यथोक्तं कृत्वा शतनराणां नमस्य पद्मपरिनाथ तुर्वंशां। तोत्तरापरशिरान व नग्नो नाद्रूपाणि शरणः श्रियमिच्छन्॥ यंत्रसारे॥ श्रीवीजं साध्यसंयुक्तं क
र्णिकायां विलिख्य च स्वादिलकाष्टसंख्यपत्रेष्वपि यथाक्रमं। श्रीसूक्तस्याष्टौ मंत्रमक्षरमालिख्य तद्बहिः॥ यः शुचिः प्रयतो भूत्वेत्त्यामा तकयापि वा। सर्वे स्वर्व
धरादिव कोणेषु श्रियमालिखेत्॥ श्रीसूक्ते यंत्रमेतत्तु धारयेद्योपयथा विधिः। पुत्रारोग्य धरा धान्य धन गोशस्यशालिनी॥ लक्ष्मीति व कुलाल क्ष्मीजी वेश्मश
रदां शतं॥ इदमेव तामत्रपट्टे विलिख्य जलाच सिक्तं संतपातं। संस्थाप्यं गणानाम्मो लक्ष्मीमावाह्य साधु संपूज्य भूयः परिवारयुतां बलिं हरेत्॥ भजन्वलिं समीकृत्य यस्मिन्नाराधि
यते॥ वद्धतेतवसंपच्चेति संपुत्रैर्दारैरिष्टैर्विभवैर्भैर्सैश्व धान्यैश्वानागै रथैसुरंगैर्वचभैर्गोभिश्च सरस्या याहीनैः॥ रमयंतीजिहेसर्वं न्विहरत्वा भजनसंस्वलक्ष्मीः॥
अस्यार्थः॥ अष्टदलकमले कृत्वा तत्कर्णिकायां श्रीवीजं साध्यसहितं विलिख्याष्टदलेषु हिरण्यवर्णामित्यादिरभ्यतामिहाव इत्येक श्रियमित्यंतमष्टचामर्द्धमर्द्धमालि
ख्य तद्बहिः षोडशदलकमलं कृत्वा तद्दलेषु स्वाग्रादि प्रादक्षिण्येन चंद्रां प्रभासामित्यारभ्य मयि श्रीः श्रयतां यशाइत्यंतमवाम द्वैमर्द्धमालिख्य तद्बहिर्वृत्तत्रयं कृत्वा
ध्यंतरवीथ्या यः शुचिः प्रयतो भूत्वा जुहुयाद्द्व्यमन्वहं। श्रियः पंचदशर्चं च श्रीकामः सततं जपेत्॥ इत्यचासवेष्ट्य वहिर्वीथ्यां मातृकाया संवेष्ट्य तद्बहिश्चतुरस्रे वि
लिख्य तत्कोणेषु श्रीवीजमालिखेत्। एतद्यंत्रमुक्तफलं दं भवति॥ अथाश्विन नवरात्रे वैदेकप्रकारेण महालक्ष्मीपूजनं वक्ष्यते॥ तत्रादौ लेखुकर्त्तेऽत्था यश्रीगुरु
स्मरण कुंडलिनी ध्यानाजपासंकल्प शौचदंतधावनस्नानमंत्रस्नान तिलकधारणवैदिकसंध्यामंत्रसंध्यासूर्यार्घ्यदेवर्षिपितृतर्पणानि विधाय स्वासने समुप
विश्य भूतशुद्धि दीपनाथ वंदनविघ्नोत्सारणकरशुद्धि दिग्बंधनाग्निप्राकारत्रयशांतिपाठ भूतशुद्धि प्राणप्रतिष्ठामातृकान्यासादि योगपीठन्यासांतं वि
यमूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा गणपतिकुलदेवताभ्यां ललाटादीन्नमस्कृत्य ॐ सुमुखश्चैकदंतश्च कपिलो गजकर्णकः। लंबोदरश्च विकटो विघ्ननाशो गणा
धिपः॥ धूम्रकेतुर्गणाध्यक्षो भालचंद्रो गजाननः। द्वादशैतानि नामानि यः पठेच्छृणुयादपि॥ विद्यारंभे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा। संग्रामे संकटे चैव विघ्नस्त
स्य न जायते॥ शुक्लांबरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजं। प्रसन्नवदनं ध्यायेत्सर्वविघ्नोपशांतये॥ अभीप्सितार्थसिध्यर्थं पूजितो यः सुरासुरैः। सर्वविघ्नच्छिदे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तस्मै गणाधिपतये नमः। यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः। तत्र श्रीर्विजयो भूतिर्ध्रुवा नीतिर्मतिर्मम। अनन्याश्चिन्तयन्तो मां ये जनाः पर्युपासते। तेषां नित्याभि
युक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहं। स्मृते सकलकल्याणभाजनं यत्र जायते। पुरुषस्तमजं नित्यं व्रजामि शरणं हरिं। सर्वदा सर्वकार्येषु नास्ति तेषाममंगलं। येषां हृदिस्थो भगवा
न्मंगलायतनं हरिः। तदेव लग्नं सुदिनं तदेव ताराबलं चन्द्रबलं। विद्याबलं दैवबलं तदेव लक्ष्मीपते तेंघ्रियुगं स्मरामि। इति मंगलं कृत्वा। अद्याश्विने मासि चैत्रे वा अमु
कगोत्रोऽमुकदेवशर्माहं श्रीमहाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वतीप्रीतिपूर्वकं दुरितनिवारणक्षेमस्थैर्यायुरारोग्यैश्वर्याभिवृद्धिकामः प्रतिपदारभ्य नवमीपर्यन्तमिष्ट
देवताः स्वरूपिण्याः श्रीमहालक्ष्म्याः षोडशोपचारपूजां श्रीसप्तशतीचंडीपाठं तद्दशांशहोमं च करिष्ये इति संकल्प्य निर्विघ्नार्थं गणपतिपूजनं करिष्ये। ततः रक्ताक्षतादिभिः
रष्टदलकमलं पीठे विरच्य तत्र ॐ भूर्भुवः स्वः महागणपतये सिद्धिबुद्धिसहिताय सवाहनाय सायुधाय सपरिवाराय इहागच्छ हे हेरम्ब त्वमेह्येहि अम्बिकात्र्यम्बकात्मज। सिद्धिबुद्धिप
ते त्र्यक्ष लक्षलाभपितः पितः। नागास्य नागहार त्वं गणराज चतुर्भुज। भूषितः स्वायुधैर्दिव्यैः पाशांकुशपरश्वधैः। आवाहये त्वां पूजार्थं रक्षार्थं च मम क्रतोः। इहागत्य
गृहाण त्वं पूजां कर्तुं च रक्ष मे। आवाहयेद्गणेशानं पूजाद्रव्यैः प्रपूजयेत्। ॐ गणानां त्वा गणपतिं हवामहे प्रियाणां त्वा प्रियपतिं हवामहे निधीनां त्वा निधिपतिं ह
वामहे। वसो मम। आहमजानि गर्भधमा त्वमजासि गर्भधं। ॐ गणानां त्वा गणपतिं हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्तमं। ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आनः शृण्व
न्नूतिभिः सीद सादनं। इति मंत्रेण आवाहनं स्वागतं पाद्यमर्घ्यं आचमनीयं मधुपर्कं पुनराचमनीयं स्नानं वस्त्रं आभरणं तिलकं गंधं पुष्पं धूपं दीपं नैवेद्यं ताम्बूलं
दक्षिणां नमस्कारान् समर्प्य हस्तद्वयेन नारिकेलादिकं अर्घ्यपात्रस्थं सपुष्पं गृहीत्वा प्रार्थयेत्। रक्ष रक्ष गणाध्यक्ष रक्ष त्रैलोक्यरक्षक। भक्तानामभयं कर्ता त्राता
भव भवार्णवात्। द्वैमातुर कृपासिंधो षाण्मातुराग्रज प्रभो। वरदस्त्वं वरं देहि वांछितं वांछितार्थद। अनेन सफलार्घ्येण सफलोस्तु सदा मम। इति फलं दत्वा प्रार्थयेत्। विघ्नेश्वराय
वरदाय सुरप्रियाय लम्बोदराय सकलाय जगद्धिताय। नागाननाय श्रुतियज्ञविभूषिताय गौरीसुताय गणनाथ नमो नमस्ते। भक्तार्तिनाशनपराय गणेश्वराय सर्वे
श्वराय शुभदाय सुरेश्वराय। विद्याधराय विकटाय च वामनाय भक्तप्रसन्नवरदाय नमो नमस्ते। नमस्ते ब्रह्मरूपाय विष्णुरूपाय ते नमः। विश्वरूपस्वरूपाय नमस्ते ब्र
ह्मचारिणे। भक्तप्रियाय देवाय नमस्तुभ्यं विनायक। इति नमस्कृत्वा। त्वं विघ्नशत्रुदलनेति च सुंदरेति भक्तप्रियेति सुखदेति फलप्रदेति। विद्याप्रदेत्यघहरेति च ये स्तुवं
ति तेभ्यो गणेश वरदो भव नित्यमेव। इति सम्यक् प्रार्थ्य ऋत्विग्वरणं कृत्वा यवान् वापयित्वा तन्मध्ये कलशस्थापनं कुर्यात्। तद्यथा। ॐ मही द्यौः पृथिवी च न इमं यज्ञं मि
मिक्षतां। पिपृतां नो भरीमभिः। इति भूमिं स्पृष्ट्वा ॐ स्योना पृथिवि भवानृक्षरा निवेशनी। यच्छा नः शर्म सप्रथाः। इति भूमिं प्रार्थ्य। मन्त्रेणैकेन हर मे पापं इति मन्त्रेणौ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णे
३३२
332

क्षिप्त्वा ॐ ओषधयः संवदंते सोमेन सह राज्ञा। यस्मै कृणोति ब्राह्मणस्तं राजन्पारयामसि। यवान्क्षिप्त्वा ॐ आजिघ्र कलशं मह्या त्वा विशंत्विंदवः। पुनरूर्जा निव
र्तस्व सा नः सहस्रं धुक्ष्वोरुधारा पयस्वती। पुनर्मा विशताद्रयिः। इति तत्र कलशं निधाय ॐ वरुणस्योत्तंभनमसि वरुणस्य स्कंभसर्जनी स्थो वरुणस्य ऋतसदन्य
सि वरुणस्य ऋतसदनमसि वरुणस्य ऋतसदनमासीद। इति जलेन पूरयित्वा ॐ या ॐ ओषधीः पूर्वा जाता देवेभ्यस्त्रियुगं पुरा। मनै नु बभ्रूणामहं शतं धामानि सप्त
च। इति सर्वौषधीः स्थापयित्वा ॐ स्योना पृथिवीति पंचमृत्तिकाः निक्षिप्य। ॐ ओषधयः संवदंते इति यवान्निक्षिप्य। कांडात्कांडात्प्ररोहंती परुषः परुषस्परि। ए
वा नो दूर्वे प्रतनु सहस्रेण शतेन च। इति दूर्वां निक्षिप्य। ॐ अश्वत्थे वो निषदनं पर्णे वो वसतिष्कृता। गोभाज इत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषं। इति पंचपल्लवान्निक्षि
प्य। याः फलिनीर्या अफला अपुष्पा याश्च पुष्पिणीः। बृहस्पतिप्रसूतास्ता नो मुंचत्वंहसः। इति फलं क्षिप्त्वा ॐ परि वाजपतिः कविरग्निर्हव्यान्यक्रमीत्। दधद्रत्ना
नि दाशुषे। इति पंचरत्नानि। ॐ हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत्। स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम। इति हिरण्यं। युवा
सुवासाः परिवीत आगात्स उ श्रेयान्भवति जायमानः। तं धीरासः कवय उन्नयंति स्वाध्यो मनसा देवयंतः। इति रक्तवस्त्रेण सूत्रेण वेष्टयेत्। गंधद्वारां दुराधर्षां
नित्यपुष्टां करीषिणीं। ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपह्वये श्रियं। इति गंधं। ॐ पूर्णा दर्वि परापत सुपूर्णा पुनरापत। वस्नेव विक्रीणावहा इषमूर्जं शतक्रतो। इति धान्य
पूर्णमुपरि पात्रं विन्यस्य तदुपरि नारिकेरफलं स्थापयित्वा ॐ तत्त्वा यामि ब्रह्मणा वंदमानस्तदाशास्ते यजमानो हविर्भिः। अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशंस मा न आ
युः प्रमोषीः। इति मंत्रेण वरुणमावाहनं कृत्वा तेन मंत्रेण षोडशोपचारैः पूजयेत्। ततः ॐ ब्रह्मांडोदरतीर्थानि करैः स्पृष्टानि ते रवे। तेन सत्येन मे देव तीर्थं देहि दि
वाकर। इति अंकुशमुद्रया रविमंडलात्तीर्थान्याकृष्य ॐ गंगे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति। नर्मदे सिंधु कावेरि जलेऽस्मिन्संनिधिं कुरु। सर्वे समुद्राः सरितस्तीर्थानि
जलदा नदाः। आयांतु लक्ष्मीपूजार्थं दुरितक्षयकारकाः। इत्यावाह्य चंदनाक्षतपुष्पमालादिभिः कलशमलंकृत्य ॐ कलशस्य मुखे विष्णुः कंठे रुद्रः समाश्रितः
मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः। कुक्षौ तु सागराः सर्वे सप्तद्वीपा वसुंधरा। ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदो ह्यथर्वणः। अंगैश्च सहिताः सर्वे कलशं तु समाश्रिताः। श्री
इति कलशमभिमंत्र्य ॐ देवदानवसंवादे मथ्यमाने महोदधौ। उत्पन्नोऽसि तदा कुंभ विधृतो विष्णुना स्वयं। त्वत्तोये सर्वतीर्थानि देवाः सर्वे त्वयि स्थिताः। त्वयि तिष्ठंति भू ३३२
तानि त्वयि प्राणाः प्रतिष्ठिताः। शिवः स्वयं त्वमेवासि विष्णुस्त्वं च प्रजापतिः। आदित्या वसवो रुद्रा विश्वेदेवाः सपैतृकाः। त्वयि तिष्ठंति सर्वेपि [illegible]तः कामफलप्रदाः। त्वत्प्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सालादिमं यज्ञं कर्तुरीह जलेऽम्भवा। सान्निध्यं कुरु देवेशि प्रसन्नो भव सर्वदा। इति प्रार्थयेत्। इत्थं कलशस्थापनं विधाय मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा अस्य श्रीसूक्त
स्य शिरसि आनंदकर्दमचिक्लीतश्रीपुत्रेभ्यो ऋषिभ्यो नमः हृदि श्री विभावसुभ्यां देवताभ्यां नमः मुखे अनुष्टुप्बृहतीत्रिष्टुब्बनुष्टुप्प्रस्तारपंक्तिभ्यो छंदोभ्यो नमः इति वि
न्यस्य मम सकुटुंबस्य क्षेमस्थैर्यायुरारोग्यैश्वर्याभिवृद्ध्यर्थे विनियोगः। इति कृतांजलिरुक्त्वा हिरण्यायै नमः हृदयाय· ॐ चंद्रायै नमः शिरसे स्वाहा। ॐ रजतस्रजायै नमः शि
खायै वषट्। ॐ हिरण्यस्रजायै नमः कवचाय हुं। ॐ हिरण्मय्यै नमः नेत्रत्रयाय वौषट्। ॐ हिरण्यवर्णायै नमः अस्त्राय फट्। इति षडंगमंत्रान्नंगुष्ठादितलांतं करयोर्हृदया
दिषडंगेष्वपि न्यसेत्। शिरसि हिरण्यवर्णां। नेत्रयोः तामम आवह। कर्णयोः अश्वपूर्वां। नासिकायां कांसोस्मितां। मुखे चंद्रां। गले आदित्यवर्णे। बाह्वोः उपैतु मां। हृदि क्षुत्पिपासां।
नाभौ गंधद्वारां। गुह्ये मनसः कामां। गुदे कर्दमेन। ऊर्वोः आपस्रजंतु। जान्वोः आर्द्रां। जंघयोः आर्द्रां। पादयोः तां म आवह। इति विन्यस्य ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं ऐं श्रीं नमः इत्येव षडंगानि विन्यस्याग्
केरीयास्व हृत्कमले देवीं ध्यायेत्॥ अरुणकमलसंस्था तद्रजःपुंजवर्णा करकमलधृतेष्टाभीतियुग्मांबुजा वा मणिमुकुटविचित्रालंकृताकल्पजालैर्भवतु भुवनमाता संततं श्रीः श्रि
येनमः इति ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य अर्घ्यादिस्थापनं तेऽत्र ॐ क्रौं ह्रीं हंसः सोऽहं स्वाहा मंत्रेणात्मपूजां विधाय पीठपूजामारभेत्। ॐ मंडूकाय· एवं कालाग्निरुद्राय· मूलप्रकृत्यै· आधार
शक्त्यै· कूर्माय· अनंताय· वराहाय· पृथिव्यै· सुधासमुद्राय· श्वेतद्वीपाय· स्वर्णपर्वताय· नंदनोद्यानाय· कल्पवृक्षवनाय· स्वर्णप्राकाराय· कनकमणितोयपरिखाय· स्वर्णमंडपाय· पूर्व
द्वारश्रियै· इंद्राय· ब्रह्मणे· सत्याय· ऋग्वेदाय· आत्मने· कालतत्त्वाय· विकृत्यै· इंद्राण्यै· वेदमात्रे· शैलपुत्र्यै· ब्रह्मचारिण्यै· चंडाय· स्कंदमात्रे· कात्यायन्यै· कालरात्र्यै· गौर्यै·
ततो दक्षिणद्वारे द्वारश्रियै· यमाय· शांत्यै· सिद्ध्यै· क्षमायै· विष्णवे· यजुर्वेदाय· रजसे· विद्यातत्त्वाय· जगन्मात्रे· मायायै· शिवायै· शांत्यै· प्रभायै· क्लींकारायै· क्लींकरायै· म
मायाशक्त्यै· वीरायै· प्रवीरायै· अंतरात्मने· दंडधराय· ततः पश्चिमद्वारे द्वारश्रियै· वरुणाय· रुद्राय· सामवेदाय· आदित्याय· वारुण्यै· शैलायुधायै· हंसवाहिन्यै· जग
ज्जीवायै· जगद्बीजायै· षोडशकलायै· पूर्णकलशाय· चित्रिण्यै· चित्रमालायै· चित्रायै· चामुंडायै· तत उत्तरद्वारे द्वारश्रियै· कपालधारिण्यै· भक्तवत्सलायै· हूंकारायै·
क्षांकारायै· विमलरूपायै· ईशानाय· पार्वत्यै· ब्रह्मणे· अथर्वणवेदाय· धात्रे· ज्योत्स्नायै· कल्याण्यै· शर्वाण्यै· चंद्रकलायै· चंद्रवदनायै· विभूत्यै· परमविभू
त्यै· भस्मधारिण्यै· पवनायै· गंगायै· भागीरथ्यै· गोदावर्यै· प्रवरायै· प्रणतायै· क्रांकारायै· क्रींकारायै· क्रौंकारायै· सर्वबीजात्मने· बीजप्रवाहिन्यै· मध्ये रत्नवेदिकायै·
रत्नसिंहासनाय· धर्माय· ज्ञानाय· वैराग्याय· ऐश्वर्याय· अधर्माय· अज्ञानाय· अवैराग्याय· अनैश्वर्याय· श्वेतछत्राय· विकृत्यै· मायाशक्त्यै· आनंदकंदाय· सच्चिन्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३३३

333

लायः॥ प्रकृतिमयप्रेतेभ्यो॰ विकारमयकेसरेभ्यो॰ पंचाशद्वर्णबीजाढ्यसर्वतत्वस्वरूपायै कर्णिकायै॰ अं अर्कमंडलाय॰ मं वह्निमंडलाय॰ सं सोममंडलाय॰ सं स
त्वाय॰ रं रजसे॰ तं तमसे॰ आं आत्मने॰ अं अंतरात्मने॰ पं परमात्मने॰ ह्रीं ज्ञानात्मने॰ ओं आत्मतत्वाय॰ मायातत्वाय॰ विद्यातत्वाय॰ कलातत्वाय॰ परतत्वाय॰ इति संपूज्य
केसरेषु पूर्वादिदिक्षु मध्ये च ॐ विभूत्यै॰ उन्नत्यै॰ कांत्यै॰ हृष्ट्यै॰ कीर्त्यै॰ सन्नत्यै॰ पुष्ट्यै॰ उत्कृष्ट्यै॰ मत्यै॰ ऋद्ध्यै॰ इति संपूज्य ओं श्रीसर्वशक्तिकमलासनाय नमः इति समस्त
पीठं संपूज्य मूलमंत्रमुच्चार्य श्रीलक्ष्मीमूर्तिं परिकल्पयामि नमः इति कलशोपरि मूर्तिं परिकल्प्य घटोपरि स्वकरे लक्ष्मीदुर्गादेवी अवकाशितां स्थापयामि महादेवीं सर्वसौ
भाग्यदायिनीं। इति संस्थाप्य स्वहृत्कमले प्राग्वद्देवीं ध्यात्वा दिव्याश्लेषेनादीपाद्दीपांतरमिव वहन्नासापुटाध्वना पुष्पांजलावानीय एह्येहि देवदेवेशि परिवारसमन्विते। भाव
[illegible] महाय भवनीतस्थकारणानंदविग्रहे। सर्वभूतहिते मातरेह्येहि परमेश्वरि। इत्यावाह्यावाहनादिदशमुद्राः प्रदर्श्य ध्यायेत्। लक्ष्मीं क्षी
रसमुद्रराजतनयां श्रीरंगधामेश्वरीं दासीभूतसमस्तदेववनितां लोकैकदीपांकुरां श्रीमन्मंदकटाक्षलब्धविभवब्रह्मेंद्रगंगाधरां त्वां त्रैलोक्यकुटुंबिनीं सरसिजां वंदे मु
कुंदप्रियां। इति ध्यात्वा मूलमंत्रेणादीपिन्यामालिन्यार्घ्योदकेन त्रिवारं प्रोक्ष्य पिल्याप्राणप्रतिष्ठां विधाय पुष्पांजलिं गृहीत्वा ॐ दुर्गे कात्यायनी देवी शांभवी शंकरप्रिये मम
याभक्त्या कृतां पूजां गृहाण त्वं सुरेश्वरि। हिरण्यवर्णां जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ श्रीमहालक्ष्म्यै नमः आवाहनं समर्पयामि इति दत्वा। ॐ तप्तकांचनवर्णाभं मुक्तामणिविराजि
तं। अमलं कमलं दिव्यमासनं परिगृह्यतां। तां म आवह। जातवेदसे नमो देव्यै॰ महासरस्वत्यै नमः श्रीरत्नं स्वागतं नमः ॐ स्वागतं कुशलं पृच्छे महादेवि महेश्वरि। सुस्वागतं
त्वया भद्रे कृपया भक्तवत्सले। तां म आवह॰ जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ महासरस्वत्यै नमः श्रीरत्नं स्वागतं नमः। गंगादितीर्थसंभूतं गंधपुष्पाक्षतैर्युतं। पाद्यं ददाम्यहं तुभ्यं नम
स्ते कमलालये। अश्वपूर्वां॰ जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ श्रीरत्नं पाद्यं नमः। अर्घ्यं गंधसमायुक्तं स्वर्णपात्रे प्रपूरितं। अर्घ्यं ददाम्यहं तुभ्यं प्रसीद त्वं सुरेश्वरि। कांसोस्मितां।
जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ लोकमात्रे नमः श्रीरत्नं अर्घ्यः स्वाहा। सर्वलोकस्य या माता या माता लोकपावनी। ददाम्याचमनं तस्यै महालक्ष्म्यै प्रयत्नतः॰ चंद्रां प्रभासां जातवेद
से॰ नमो देव्यै॰ वरदायै नमः श्रीरत्नं आचमनीयं समर्पयामि। कपिलादधिकुंदेंदुधवलं मधुसंयुतं। स्वर्णपात्रस्थितं देवि मधुपर्कं गृहाण मे। आदित्यवर्णे॰ जातवेदसे॰ नमो श्री
देव्यै॰ भक्तप्रियायै नमः श्रीरत्नं मधुपर्कः स्वाहा। कर्पूरवासितं वारि निर्मलं शुद्धहेतुकं। गृहाण परमेशानि पुनराचमनीयकं। आदित्यवर्णे॰ जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ भक्त ३३३
प्रियायै नमः श्रीरत्नं स्नानीयं नमः। एहि पांडकया देवि स्नानार्थं स्नानमंडपं। स्नानं साटीरगंधाढ्यं त्वत्स्नानाय समागता। सुगंधितैलगंगाद्यादि पंचामृतजलादिकैः सुगं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

घृतलक्ष्मा सूर्लं च तथो द्वृतेन कादिकं। नाना तीर्थ समुद्भवं तोयं स्नानीयं च गृह्यताम्। आदित्यवर्णे। जातवेदसे। नमो देव्यै। भक्तप्रियायै नमः श्री रत्नं स्नानीयं नमः।
आपो हि ष्ठेति मलापकर्षणं। पयो दधि घृतं चैव शर्करा मधु संयुतं। पंचामृतं मया नीतं गृहाण परमेश्वरि। आदित्यवर्णे। जातवेदसे। नमो देव्यै। भद्रायै नमः श्री रत्नं
पंचामृतस्नानं। पुरुषसूक्तेन शुद्धोदकेन स्नानं। जातवेदसे। पुनराचमनीयं। दिव्यांबरं नवं श्वेतं क्षौमं चातिमनोहरं। त्रैलोक्यजननी देवी दीयमानं गृहाण मे। उपैतु मां।
जातवेदसे। नमो देव्यै। श्री लक्ष्म्यै नमः। एतत् वस्त्रयुग्मं नमः। एहि देवि विभूषार्थं नेपथ्यागारमुत्तमं। विभूषासनमास्थाय तया दर्शं विलोक्य च। केशप्रसाधनं कृत्वा
भूषणान्यंगसात्कुरु। रत्नतिलकं कर्णवैडूर्यमुक्ताहारादिकानि च। सुप्रसन्नेन सदा लक्ष्मी भूषणानि गृहाण मे। क्षुत्पिपासा। नमो देव्यै। जातवेदसे। हिरण्यायै नमः। श्री रत्नानि
भूषणानि नमः। एहि देवि निजं स्थानं सिंहासनमनुत्तमं। एतावक्रं समास्थाय गंधं दिव्यंगसात्कुरु। चंदनागरुकर्पूरकुंकुमाद्यैः समन्वितं। कस्तूरीरोचनायुतं गंधं देवि गृ
हाण मे। गंधद्वारां। जातवेदसे। नमो देव्यै। महादेव्यै नमः। श्री रत्नं गंधं नमः। शुद्धमुक्ताफलाभिस्त्वं रक्षितैः शालिसत्तिभैः। सर्वाधिपे महालक्ष्मी चौतयामि सुभक्तितः।
जातवेदसे। नमो देव्यै। देव्यै नमः। श्री रत्नास्ते अक्षताः। हरिद्रां च मया नीतां देवि कल्याणदायिनि। सौभाग्यवर्द्धनां नित्यं गृहाण हरिवल्लभे। जातवेदसे। नमो देव्यै। हरिप्रियायै
नमः श्री रत्नं हारिद्रां। कुंकुमं शोभनं दिव्यं सर्वदा मंगलप्रदं। महानीलं महादेवि तुभ्यं दास्यामि सुंदरि। जातवेदसे। नमो देव्यै। मंगलायै नमः। श्री रत्नं कुंकुमं नमः। सिंदूरं च
भद्रं नित्यं महाशक्ति प्रियं सदा। प्रयच्छामि महादेवि सर्वसौभाग्यदायिनि। जातवेदसे। नमो देव्यै। महादेव्यै नमः। श्री रत्नं सिंदूरं नमः। मालतीमल्लिकादीनि नवानि कुसुमानि च।
एकनाथे प्रयच्छामि पुष्पाणि प्रतिगृह्यतां। मनसः काममा। जातवेदसे। नमो देव्यै। एकनाथायै नमः। श्री रत्नानि पुष्पाणि। विविधैः पुष्पैर्मल्लिकादिविचित्रितैः। पुष्प
मालां प्रयच्छामि प्रसीद त्वं सुरेश्वरि। जातवेदसे। नमो देव्यै। श्री रत्नं पुष्पमाला नमः। सुगंधं शीतलं शुभ्रं नानागंधसमन्वितं। श्रीसर्थं तव देवेशि सम्मूलं प्रतिगृह्यतां। जातवेद
से। नमो देव्यै। सुभगायै नमः। एतत् परिमलद्रव्यं नमः। अथांगपूजा। चंचलायै नमः पादौ पूजयामि। एवं चपलायै। गुल्फौ। कांसे। जानुनी। मंगलायै। जंघे। भद्रकाल्यै। ऊरू।
कमलिन्यै। कटिं। शिवायै। नाभिं। क्षमायै उदरं। गौर्यै उदरं। सिंहवाहिन्यै। स्तनद्वयं। स्कंदमात्रे। भुजद्वयं। कंबुकंठायै। कंठं। सरस्वत्यै। मुखं। सुवासिन्यै। नासिकां। स्वर्णकुं
डलायै। कुंडले। कर्णद्वयं। चंडिकायै। नेत्रद्वयं। शिवायै। ललाटं। कुमार्यै। शिरः। सर्वरूपायै नमः सर्वांगं पूजयामि। इति संपूज्याष्टोत्तरशतनामभिः पूजयेत्। अस्य श्री महाल
क्ष्म्यष्टोत्तरशतनाममंत्रस्य ब्रह्मा ऋषिरनुष्टुप् छंदः श्री महालक्ष्मीर्देवता। श्री महालक्ष्मी प्रीत्यर्थं श्री महालक्ष्मी अष्टोत्तरशतनामभिः पूजयिष्ये। ततः श्री वीतषडूनय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऊं न्यासं कृत्वा लक्ष्मीं क्षीरसमुद्रेति ध्यात्वा पुष्पाक्षतैर्वा पूजयेत्। तद्यथा। महालक्ष्म्यै॰ महाकाल्यै॰ महासरस्वत्यै॰ महाकन्यायै॰ महागौर्यै॰ महादेव्यै॰ भक्तानुग्रह
कारिण्यै॰ स्वप्रकाशात्मरूपिण्यै॰ महामायायै॰ माहेश्वर्यै॰ वागीश्वर्यै॰ जगद्धात्र्यै॰ कालरात्र्यै॰ त्रिलोकजनायै॰ भद्रकाल्यै॰ कपालिन्यै॰ महाशौर्यै॰ त्रिलोकात्मिकायै॰ सि
द्धलक्ष्म्यै॰ श्रियालक्ष्म्यै॰ लोकमातृप्रदायिन्यै॰ अरूपायै॰ सुरूपायै॰ विश्वरूपिण्यै॰ पंचभूतात्मिकायै॰ देवमात्रे॰ सुरेश्वर्यै॰ दारिद्र्यध्वंसिन्यै॰ वीणापुस्तकधारिण्यै॰
सर्वेशान्यै॰ ब्रह्मात्मिकायै॰ अष्टांगरूपिण्यै॰ नवदुर्गात्मिकायै॰ अप्रभैरव्यै॰ गंगायै॰ शारदायै॰ वन्द्यै॰ सर्वशास्त्रधारिण्यै॰ समुद्रवसनायै॰ ब्रह्मांडमणिमेखलायै॰
अवस्थात्रयनिर्मुक्तायै॰ गुणत्रयविवर्जितायै॰ योगध्यानैकसंन्यासिन्यै॰ योगध्यानैकपरायणायै॰ देवत्रयविशिष्टकायै॰ वेदांतज्ञानरूपिण्यै॰ पद्मावत्यै॰ विशाला
क्ष्यै॰ नागयज्ञोपवीतिन्यै॰ सूर्यचंद्रावभासायै॰ ग्रहनक्षत्ररूपिण्यै॰ वेदिकायै॰ वेदरूपिण्यै॰ गिरिसंभवायै॰ कैवल्यदायै॰ विश्वंभरायै॰ सूर्यमंडलसंस्थितायै॰ सोममं
डलमध्यस्थायै॰ वायुमंडलसंस्थितायै॰ वह्निमंडलसंस्थितायै॰ शक्तिमंडलसंस्थितायै॰ चक्रिकायै॰ चक्रमध्यस्थितायै॰ चक्रमार्गप्रदायिन्यै॰ सर्वसिद्धांतमार्गप्रदा
यिन्यै॰ षड्वर्गवर्जितायै॰ प्रत्यक्षादिप्रमावतायै॰ विद्यामूर्त्यै॰ त्रैलोक्यमोहिन्यै॰ विद्यायै॰ वरदायै॰ रक्षायै॰ ब्रह्मस्थापितरूपायै॰ कैवल्यज्ञानगोचरायै॰ करुणायै॰
वरुणायै॰ मधुकैटभमर्दिन्यै॰ अविद्यालक्षणायै॰ गायत्र्यै॰ सदाभक्तघनाशिन्यै॰ महारमायै॰ परमेश्वर्यै॰ सुसिद्धलक्ष्म्यै॰ महाकालिक्यै॰ सद्योजातायै॰ वामदेव्यै॰
अघोरायै॰ तत्पुरुषायै॰ ईशानरूपिण्यै॰ एकाक्षरदेव्यै॰ योगिन्यै॰ योगध्यानपराक्रमायै॰ श्रीसिद्धलक्ष्म्यै॰ श्रियै॰ कमलायै॰ कमलालयायै॰ पद्मायै॰ नलिनयुग्म
करांबुजायै॰ भूलपुत्र्यै॰ ब्रह्मचारिण्यै॰ चंडघंटायै॰ कूष्मांडायै॰ स्कंदमात्रे॰ कात्यायन्यै॰ कालरात्र्यै॰ महागौर्यै॰ सिद्धिदायै॰ सर्वात्मिकायै॰ इति संपूज्य कर्णिकायां श्रां हृद
याय॰ श्रीं शिरसे नमः॰ श्रूं शिखायै॰ श्रैं कवचाय नमः॰ श्रौं नेत्रत्रयाय नमः॰ श्रः अस्त्राय नमः॰ ततो षट्दलेषु पूर्वादि ॐ पद्मासनायै॰ ॐ पद्मवर्णायै॰ ॐ पद्मस्थायै॰ ॐ
आर्द्रायै॰ ॐ तर्पयंत्यै॰ ॐ तर्पयंत्यै॰ ॐ तृप्तायै॰ ॐ ज्वालिन्यै॰ ॐ स्वर्णप्राकारायै॰ ततो दलाग्रेषु ब्राह्म्यै॰ माहेश्वर्यै॰ कौमार्यै॰ वैष्णव्यै॰ वाराह्यै॰ ऐन्द्र्यै॰ चामुंडायै॰ महा
लक्ष्म्यै॰ ततो भूपुरे लं इन्द्राय सायुधाय सवाहनाय सपरिवाराय सशक्तिपुत्राय नमः। ७ एवं रं अग्नये॰ टं यमाय॰ क्षं निर्ऋतये॰ वं वरुणाय॰ यं वायवे॰ सं कुबेराय॰ हौं
ईशानाय॰ आं ब्रह्मणे॰ ह्रीं अनन्ताय॰ तदनु हि वं वज्राय॰ शं शक्तये॰ दं दंडाय॰ खं खड्गाय॰ पं पाशाय॰ अं अंकुशाय॰ गं गदायै॰ शं शूलाय॰ पं पद्माय॰ चं चक्रा

© Dharmartha Trust J&K..Digitized by eGangotri

यन्नमः इति संपूज्य देव्यै पुष्पांजलिं दत्वा। दशांगं गुग्गुलं धूपं वज्रनागरसंयुतं। भक्त्या दत्तं मया देवि अक्षीदलं महेश्वरि। कर्दमेन॰ जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ भद्रकाल्यै श्रीरपते धूपो
नमः। कर्पूरवर्तिसंयुक्तं गोघृतेन समन्वितं। दीपं गृहाण देवेशि महालक्ष्मि नमोऽस्तु ते। आपस्रजंतु॰ जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ श्रीमहालक्ष्म्यै नमः श्रीरपते दीपान्नमः। नैवेद्यं गृहा
णं देवि भक्ष्यभोज्यसमन्वितं। षड्रसैरन्वितं दिव्यं घृतेन परिपूरितं। आर्द्रां॰ जातवेदसे नमो देव्यै॰ पूर्णमालिन्यै नमः श्रीरतत्ते नैवेद्यं सुधा॰ मृध्येपानीयं॰ उत्तरापोशनं॰ पुनराच
मनीयं॰ कर्पूरचंदनौ मिश्रं दिव्यं गंधसमन्वितं। करोद्वर्तनकं नित्यं गृहाण परमेश्वरि। जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ महेश्वर्यै नमः श्रीरपते करोद्वर्तनं नमः। पूगीफलैः सकर्पूरैर्नाग
वल्लीदलैर्युतं। कर्पूरचूर्णसंयुक्तं तांबूलं प्रतिगृह्यतां। आर्द्रां॰ जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ पिंगलायै नमः श्रीरपते तांबूलं। जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ दक्षायै नमः श्रीरपते सुवर्णपुष्पं॰ इदं
फलं मया देवि स्थापितं पुरतस्तव। तेन मे सफलावाप्तिर्भवेज्जन्मनि जन्मनि। जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ सिद्धिदायै नमः श्रीरतत्ते फलं। त्वं सूर्यश्चंद्र विद्युदग्निस्त्वमेव हि। नीराजनं मया
दत्तं गृहाण परमेश्वरि। तां म आवह॰ जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ यमुनाद्रिवासिन्यै नमः श्रीरतत्ते नीराजनं। गौरीर्मिमाय॰ जातवेदसे॰ प्रणतो देवी॰ समस्तश्रीसूक्तं॰ नमो देव्यै॰ महालक्ष्म्यै कालै
नमः। महालक्ष्म्यै॰ महासरस्वत्यै नमः श्रीरपते मंत्रपुष्पं। सर्वस्वरूपे॰ जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ महाकाल्यै नमः श्रीरतानि प्रदक्षिणानि। सर्वतः पाणिपादं तत्॰ यः शुचिः प्रयत इत्यादि
समस्तं। नमस्तेऽस्तु महादेवि नमस्तेऽस्तु हरिप्रिये। नमस्ते भुजगध्यात्रि नमस्ते शिववल्लभे। जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ महामायै नमः श्रीरतानि लवंदनानि। पद्मप्रिये॰ यासाप आसनस्था प
मायामधुकैटभप्रशमनी या माहिषोन्मूलिनी या धूम्राक्षिविनिचंडमुंडमथनी या रक्तबीजाशनी। शक्तिः शुंभनिशुंभदैत्यदमनी या सिद्धलक्ष्मी परा सा देवी नवकोटिशक्तिसहिता मां पा
तु विश्वेश्वरी। जातवेदसे॰ नमो देव्यै॰ श्रीरतत्ते प्रार्थना॥ ततः श्रीसूक्तं चंडीपाठ लक्ष्मीहृदयादिकं पाठयित्वा गुह्येत्यादिना तत्सर्वं समर्पयेदिति लक्ष्मीपूजा॥ अथ लक्ष्मीहृदयं॥ अस्य श्री
लक्ष्मीहृदयस्य शिरसि भार्गवाय ऋषये नमः मुखे त्रिष्टुबादिछंदोभ्यो नमः हृदये महालक्ष्म्यै देवतायै नमः इति विन्यस्य मम अलक्ष्मीपरिहारपूर्वक दीर्घायुरुपत्नेन मम महादैश्वर्य
फलावाप्त्यर्थं लक्ष्मीहृदयपाठे विनियोगः। इति कृतांजलिर्वदेत्। ततः श्रां श्रीं श्रूं श्रैं श्रौं श्रः इति मंत्रैः षडंगन्यासं विधाय ध्यायेत्। ध्यानं। हस्तद्वयेन कमले धारयंती तु लीलया। हारनू
पुरसंयुक्तां लक्ष्मीं देवीं विचिंतयेत्॥ वंदे लक्ष्मीं परशिवमयीं शुद्धजांबूनदाभां तेजोरूपां कनकवसनां सर्वभूषोज्वलांगीं। बीजापूरं कनककलशं हेमपद्मे दधानामाद्यां शक्तिं सकल
जननीं विष्णुवामांकसंस्थां॥२॥ श्रीमत्सौभाग्यजननीं स्तौमि लक्ष्मीं सनातनीं। सर्वकामफलावाप्तिसाधनैकसुखावहां॥३॥ नमामि नित्यं देवेशि त्वया प्रेरितमानसः। त्वदाज्ञां शिरसा धृ
त्वा भजामि परमेश्वरीं॥४ समस्तसंपत्सुखदां महाश्रियं। समस्तकल्याणकरीं महाश्रियं॥५॥ विज्ञानसंपत्सुखदां सनातनीं। विचित्रवाग्भूतकरीं महेश्वरीं। मोहरां॥ अनंतभोगसुखदायि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यालव श्रियं

३३५ श्रीं नमाम्यहं भूतिकरीं हरिप्रियां। ६। समस्तभूतांतरसंस्थिता त्वं समस्तभोक्त्रीश्वरि विश्वरूपे। तन्नास्ति यत्त्वद्व्यतिरिक्तवस्तु त्वत्पादपद्मं प्रणमाम्यहं श्रीः॥७ दारिद्र्यदुःखौघतमो
पहंत्री त्वत्पादपद्मं मयि सन्निधत्स्व। दीनार्त्तिविच्छेदनहेतुभूतैः कृपाकटाक्षैरभिषिंच मां श्रीः॥८। अंब प्रसीद करुणासुधयार्द्रदृष्ट्या मां त्वत्कृपाद्रविणगेहमिमं कुरुष्व।
३३५ आलोकय प्रणतहृद्गतशोकहंत्री त्वत्पादपद्मयुगले प्रणमाम्यहं श्रीः॥९ शां त्वै नमोस्तु शरणागतरक्षणायै कों त्वै नमोस्तु कमनीयगुणाश्रयायै। क्षां त्वै नमोस्तु दुरि
तक्षयकारणायै धां त्वै नमोस्तु धनधान्यसमृद्धिदायै १० शं त्वै नमोस्तु शशिशेखरसंस्थितायै रं त्वै नमोस्तु रजनीकरसोदरायै। भं त्वै नमोस्तु भवसागरतारका
यै मं त्वै नमोस्तु मधुसूदनवल्लभायै ११ लक्ष्म्यै नमोस्तु शुभलक्षणलक्षितायै सिं ध्यै नमोस्तु शिवसंघसुपूजितायै। धं त्वै नमोस्त्वमितदुर्गतिभंजनायै गं त्वै नमो
स्तु वरसमृद्धिदायिकायै १२ दं त्वै नमोस्तु दिविदेवगणार्चितायै भं त्वै नमोस्तु भवार्त्तिविनाशनायै। दां त्वै नमोस्तु धरणीधरवल्लभायै पुं त्वै नमोस्तु पुरुषोत्तम
वल्लभायै १३ सुतीव्रदारिद्र्यदुःखहंत्र्यै नमोस्तु ते सर्वभयापहंत्र्यै। श्रीविष्णुवक्षस्थलसंस्थितायै नमो नमः सर्वविभूतिकायै १४ जयतु जयतु लक्ष्मीर्लक्षणा
ललितांगी जयतु जयतु पद्मा पद्मसद्माभिवंद्या। जयतु जयतु विद्या विष्णुवामांकसंस्था जयतु जयतु सम्यक् सर्वसंपत्करी श्रीः १५ जयतु जयतु देवी देवसंघाभिपूज्या
जयतु जयतु भद्रा भार्गवी भाग्यरूपा। जयतु जयतु नित्या निर्मलज्ञानवेद्या जयतु जयतु सत्या सर्वभूतांतरस्था १६ जयतु जयतु रम्या रत्नगर्भांतरस्था जयतु जयतु शुद्धा
शुद्धजांबूनदाभा। जयतु जयतु कांता कांतिमद्भासितांगी जयतु जयतु शांता शीघ्रमायाहि सौम्ये १७ यस्याः कलायाः कमलोद्भवाद्या रुद्राश्च शक्रप्रमुखाश्च देवाः
५ दिवि जीवंति सर्वेपि सशक्तयस्ते प्रभुत्वमापुः परमायुषस्ते १८ लिलिखत्रिर्लेविधिर्मम लिपिं विसृज्यांतरं त्वया विलिल मम तदिति तत्फलमाप्नुये तदंतरं इह स्फुरं
कमलवासिनि श्रीरमां समर्पय समृद्धिकां सकलभाग्यसंसूचिकां १९ तादृशतिमिरं भाले स्फुरं कमलवासिनि। श्रियं समुद्रजा देहि सर्वभाग्यस्य सूचिकां २० कृ
पां तया देवि जीवंति सचराचरं। तथा संपत्करे लक्ष्मि सर्वदा संप्रसीद मे यथा विष्णुर्ध्रुवे नित्यं स्वकलां संन्यवेशयत्। तथैव स्वकलां लक्ष्मी सर्वदा संप्रसीद मे म श्री
यि सम्यक् समर्पय २२ यथा सौख्यप्रदे देवि भक्तानामभयप्रदे। अचलां कुरु यत्नेन कमलां सन्निवेशितां २३ सदा सा तां मज्जाले परमपदलक्ष्मीः स्फुरत्कला सदा वै ३३५
कुंठश्रीर्निवसतु कलामे नयनयोः वक्त्रे त्वल्लोके मम वसतु लक्ष्मीर्वरकलाश्रियः श्वेतद्वीपे निवसतु कलामे स्वकरयोः २४ तां नित्यं ... मां गेहे कुसीरा ... श्री

शिरस्त्वतं ८ तावन्नित्यं १

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

फलायसेत्। सूर्येवंद्रमसौ यावद्यावल्लक्ष्मीपतिः श्रिया २५ सर्वमंगलसंपूर्णा सर्वैश्वर्यसमन्विता। आद्यादि श्रीर्महालक्ष्मी त्वत्कलामयि तिष्ठतु २६ अज्ञानति
का मिरं हन्तुं शुद्धज्ञानप्रकाशिता। सर्वैश्वर्यप्रदा मेस्तु त्वत्कलामयि सुस्थिरा २७ अलक्ष्मीं हरतु क्षिप्रं तमः सूर्यप्रभा यथा। वितनोतु मम श्रेयस्त्वत्कलामयि संस्थिता २८ ऐश्वर्य
मंगलोत्पत्तिस्त्वत्कलायां निधीयते अहं तस्मात्कृतार्थोस्मि पात्रमस्मि स्थितेस्तव २९ भवदावेशभाग्याहं भाग्यवानस्मि भार्गवि। त्वत्प्रसादात्पवित्रोहं लोकमातर्नमोस्तुते ३०
पुनासि मां त्वत्कलयैव यस्मादतः समागच्छ ममाग्रतो। भगवत्स्वां परंपदं श्रीभव सुप्रसन्ना मय्यच्युतेन सह विशादि लक्ष्मि ३१ श्रीवैकुण्ठस्थिते लक्ष्मि त्वं समागच्छ सन्निधिं।
वासुदेवेन सहिता प्रसीद वरदा भव। ३२ श्वेतद्वीपस्थिते लक्ष्मि शीघ्रमागच्छ सुव्रते। विष्णुना सहिते देवि जगन्मातः प्रसीद मे ३३ क्षीराम्बुधिस्थिते लक्ष्मि समागच्छ समाध
वे। त्वत्कृपादृष्टिसुधया सततं मां विलोकय। ३४ रत्नगर्भस्थिते लक्ष्मि परिपूर्णे हिरण्मयि। समागच्छ समागच्छ स्थित्वा सुपुरतो मम ३५ स्थिरा भव महालक्ष्मि निश्चला भ
व निर्मले। प्रसन्नकमले देवि प्रसन्नहृदया भव ३६ श्रीधरे श्रीमहाभूते त्वदंतस्थं महानिधिं। शीघ्रमुद्धृत्य पुरतः प्रदर्शय समर्पय ३७ वसुंधरे श्रीवसुधे वसुदोग्ध्रि कृपाम
यि। त्वत्कुक्षिगतसर्वस्वं शीघ्रं मे संप्रदर्शय। ३८ विष्णुप्रिये रत्नगर्भे समस्तफलदे शिवे। त्वद्गर्भगतहेमादीन् संदर्शय दर्शय। ३९ रसातलगते लक्ष्मि शीघ्रमागच्छ मे पु
रः। न जाने परमं रूपं मातर्मे संप्रदर्शय ४० आविर्भव मनोवेगा शीघ्रमागच्छ मे पुरः। मा वत्स भैरिहेत्युक्त्वा कामं गौरिव रक्ष मां। ४१ देवि शीघ्रं समागच्छ धरणीगर्भसंस्थिते।
वी। मातस्त्वद्भृत्यभृत्योहं मृगये कुतूहलात्। ४२ उत्तिष्ठ जागृहि त्वं मे समुत्तिष्ठ सुजागृहि। अक्षयान्हेमकलशान् सुवर्णेन सुपूरितान्। ४३ निक्षेपान्मे समाकृष्य समुद्धृत्य ममा
ग्रतः। समुन्नतानना भूत्वा समुद्धेहि धरान्तरात्। ४४ मत्सन्निधिं समागच्छ मदाहितकृपारसा। प्रसीद श्रेयसां दोग्ध्रि लक्ष्मि मे नयनाग्रतः। ४५ अत्रोपविश्य लक्ष्मि त्वं स्थिरा भव
हिरण्मयि। सुस्थिरा भव संप्रीत्या प्रसन्ना वरदा भव ४६ आनीतांस्त्वं तथा देवि निधीन्मे संप्रदर्शय। अद्य क्षणेन सहसा दत्वा संरक्ष मां सदा। ४७ मयि तिष्ठ तथा नित्यं यथेंद्रा
दिषु तिष्ठसि। अभयं कुरु मे देवि महालक्ष्मि नमोस्तु ते। ४८ समागच्छ महालक्ष्मि शुद्धजांबूनदस्थिते। प्रसीद पुरतः स्थित्वा प्रणतं मां विलोकय ४९ लक्ष्मी भुवनगता भा
सि यत्र यत्र हिरण्मयि। तत्र तत्र स्थिता त्वं मे तव रूपं प्रदर्शय ५० क्रीडन्ती त्वं बहुधा परिपूर्णकृपामयि। मम मूर्धनि ते हस्तमविलंबितमर्पय ५१ फलद्भाग्योदये लक्ष्मि
समस्तपुरवासिनि। प्रसीद मे महालक्ष्मि परिपूर्णमनोरथे। ५२ अयोध्यादिषु सर्वेषु नगरेषु समास्थिते। वैभवैर्विविधैर्युक्ता समागच्छ बलान्विता। ५३ समागच्छ समाग

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३३६ 336 344

क्षेमं मां जे भव सुस्थिरा। करुणारसनिष्यंदे तत्र ह्यविलासिनी॥५४॥ सन्निधिं स्य महालक्ष्मि त्वत्पाणिं मम मस्तके। करुणासुधयामोत्व मभिषिच्य स्थिरे कुरु॥५५॥ सर्वराज्य
गृहा लक्ष्मीः समागच्छ गुणान्विता। स्थितानु पुरतो मे घ प्रसादेनाभयं कुरु॥५६॥ प्रसीद मे महालक्ष्मि सुप्रसीद महाशिवे। अचला भव सप्रीता सुस्थिरा भव मद्गृहे॥५७॥ यथा
वन्निष्ठंति देवाश्च यावत्त्वं मम तिष्ठति। यावद्दिक्सुस्थयावत्त्वं तावत्कुरु स्थिरा मयि॥६०॥ वांछीकलायथाशुक्ले वर्द्धते सा दिने दिने। तथा दयात्मे मय्येव वर्द्धतां मयि वर्द्धतां॥६१॥
यथा वैकुण्ठनगरे यथा वै क्षीरसागरे। तथा मम कुले नित्यं स्थिरा श्री विष्णुना सह॥६२॥ योगिनां हृदये नित्यं यथा तिष्ठति विष्णुना। तथा मम कुले नित्यं स्थिरा श्री विष्णुना सह॥६३॥
नारायणस्य हृदये भवती यथास्ते नारायणोपि तव हृत्कमले यथास्ते। नारायणस्त्वमपि नित्यमुभौ तथैव तौ तिष्ठतां हृदि ममापि दयान्विता श्रीः॥६४॥ विज्ञान वृद्धिं हृदये
व कुरु श्री सौभाग्य वृद्धिं कुरु मे गृहे श्रि। दयासु पुष्टिं कुरुतां मयि श्री सुवर्ण वृद्धिं कुरु मे करे श्री॥६५॥ नमां त्यजेथाः श्रितकल्पवल्लि मद्भक्ति चिंतामणि कामधेनो। विश्वस्य
मातर्भव सुप्रसन्ना गृहे कलत्रेषु च पुत्रवर्गे॥६६॥ आद्यादिमाये त्वमजांडबीजं त्वमेव साकार निराकृतिस्त्वं। त्वया धृताश्चाब्जभवांड संघाश्चित्रं चरित्रं तव देवि विष्णोः॥
६७॥ ब्रह्मरुद्रादयो देवा वेदाश्चापि न शक्नुयुः। महिमानं तव स्तोतुं मंदो हं शक्नुयां कथं॥६८॥ अंब त्वद्वत्स वाक्यानि सूक्तासूक्तानि यानि च। तानि स्वीकुरु सर्वज्ञे दयालुत्वे
न सादरं॥६९॥ भवंतीं शरणं गत्वा कृतार्थाः स्युः पुरातनाः। इति संचिंत्य मनसा त्वामहं शरणं व्रजे॥७०॥ अनेन तान तसुखिन स्व ... जना स्त्व सरायणाः
संविल्य इति वेदप्रमाणाद्धि देवि त्वां शरणं व्रजे॥७१॥ तव प्रतिज्ञा मद्भक्ता न नश्यंतीत्यपि क्वचित्। इति संचिंत्य संचिंत्य प्राणान्संधारयाम्यहं॥७२॥ त्वदधीनस्त्वहं मातस्त्वत्कृपाम
यि विद्यते। यावत्संपूर्णकामः स्यात्तावद्देहि कृपानिधे॥७३॥ क्षणमात्रं न शक्नोमि जीवितुं त्वत्कृपां विना। न जीवंतीह जलजा जलं त्यक्त्वा जलाश्रयाः॥७४॥ यथाहि पु
त्रवात्सल्याज्जननी प्रस्नुतस्तनी। वत्सं त्वरितमागत्य संप्रीणयति वत्सला॥७५॥ यदि स्यां तव पुत्रोहं माता त्वं यदि मामकी। दयापयोधरस्तन्य सुधाभिरभिषिंच
मां॥७६॥ मृग्यो न गुणलेशोपि मयि दोषैक मंदिरे। पांसूनां वृष्टिबिंदूनां दोषाणां च न मे मतिः॥७७॥ पापिनामहमेकाग्रो दयालूनां त्वमग्रणीः। दयनीयो मदन्योस्ति श्री
तव कोत्र जगत्त्रये॥७८॥ विधिनाहं न सृष्टश्चेन्न स्यात्तव दयालुता। आमयो वा न सृष्टश्चेदौषधस्य वृथोदयः॥७९॥ कृपा मदग्रजा किं ते ह्यहं किं वा तदग्रजः। विचा ३३
र्याय देहि मे वित्तं तव देवि दयानिधे॥८०॥ माता पिता त्वं गुरुः सद्गतिः श्रीस्त्वमेव संजीवन हेतुभूता। अन्यं न मन्ये जगदेकनाथे त्वमेव सर्वं मम देवि सत्यं॥८१॥ आधि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भैरव ५

लक्ष्मीर्भव सुप्रसन्ना विशुद्धविज्ञानसुखैकदोग्ध्री। अज्ञानहंत्री त्रिगुणातिरिक्ता प्रज्ञाननेत्रे भव सुप्रसन्ना ८२ अशेषवाग्जाड्यमलापहन्त्री नवं नवं स्पष्टसुवाक्प्र
दायिनि ममैव जिह्वाग्रसुरंगनर्तकी भव प्रसन्ना वदने च मे श्री ८३ समस्तसंपत्सु विराजमाना समस्ततेजःसु विराजमाना। विष्णुप्रिये त्वं भवदीप्यमाना वाग्देवता मे नयने
प्रसन्ना ८४ भक्तानतानां सकलार्थदे त्वं प्रभासु लावण्यदयासुदोग्ध्रि सुवर्णदे त्वं सुमुखी भव श्री हिरण्मयी मे नयने प्रसन्ना ८५ सर्वार्थदा सर्वजगत्प्रसूतिः सर्वेश्वरी सर्वभ
यापहन्त्री सर्वोन्नता त्वं सुमुखी भव श्री हिरण्मयी मे नयने प्रसन्ना ८६ समस्तविघ्नौघविनाशकारिणी समस्तविघ्नोद्धरणे विचक्षणा। अनंतसौभाग्यसुखप्रदायिनी हिरण्म
यी मे नयने प्रसन्ना ८७ देवि प्रसीद दयनीयतमाय मह्यं देवाधिनाथभवदेवगणाभिवंद्ये मातस्तथैव भव सान्निहिता दृशोर्मे पत्या समं मम मुखे भव सुप्रसन्ना ८८ मा वत्स
मेरज्यदानकरणार्पितसत्मौलोमममेति मयि दीनदयानुकंपे मातः समर्पय मुदा करुणाकटाक्षं मोगत्यवीतमहिमानुसतं मुमौ तत् ८९ करात्संदृक्कामधुक्तयमैसुचिंताम
णिः करः सुरलतः सदा नवनिधिस्त्वमेव इंदिरे। भवेत्तव दयारसोरसरसायनेन त्वं च हे सुखं तव कृपानिधिर्विविधवांछितार्थप्रदे ९० यथा रसस्पर्शनतोऽयसोपि सुवर्णता स्या
त्कमले तथैव कटाक्षसंस्पर्शनतो जनानां ममंगलानामपि मंगलत्वं ९१ देहीति नास्तीति वचः प्रवेशाद्भीतो रमे त्वां शरणं प्रसन्नः अतः सदास्मिन्नभयप्रदा त्वं सहैव पत्या
मम सन्निधेहि ९२ कल्याणकुंभेन मणिनासहितासुरम्याश्रीसत्कलामयि रसेन रसायनेन आस्तां यतो मम भवत्करपाणिपादस्पृष्टाः सुवर्णवपुषः स्थिरजंगमाः स्युः ९३ श्रं
सम्मी आद्यादिविद्विष्टाः स्थिरधर्मपत्नी त्वमेव पत्या मम सान्निधेहि आद्यादिलक्ष्मीत्वदनुग्रहेण पदे पदे मे निधिदर्शनं स्यात् ९४ आद्यादिलक्ष्मीहृदये पठेद्यः सराजल
क्ष्मीमचलां तनोति महादरिद्रोपि भवेद्धनाढ्यस्तदन्वये श्रीः स्थिरतां प्रयाति ९५ यस्य स्मरणमात्रेण तुष्टा स्याद्विष्णुवल्लभा तस्याभीष्टं ददात्याशु तं पालयति पुत्रवत् ९६ इदं
रहस्यं हृदयं सर्वकामफलप्रदं। जपः पंचसहस्रं तु पुरश्चरणमुच्यते ९७ त्रिकालमेककालं वा नरो भक्तिसमन्वितः। यः पठेच्छृणुयाद्वापि स याति परमां श्रियं ९८ महा
लक्ष्मीं समुद्दिश्य निशि भार्गववासरे। इदं श्रीहृदयं जप्त्वा पंचवारं धनी भवेत् ९९ अनेन हृदयेनान्नं गर्भिण्या अभिमंत्रितं। ददाति तत्कुले पुत्रो जायते श्रीपतिः स्वयं १००
नरेणाप्यथवा नार्या लक्ष्मीहृदयमंत्रिते। जले पीते च तद्वंशे मंदभाग्यो न जायते १०१ य आश्विने मासि च शुक्लपक्षे रमोत्सवे सन्निहिते च भक्त्या पठेत्तथैकोत्तरवारवृ
द्ध्या लभेत्स सौवर्णमयीं सुवृष्टिं १०२ य एकभक्त्यान्वहमेकवर्षं विशुद्धधीः सप्ततिवारजापी स मंदभाग्योपि रमाकटाक्षाद्भवेत्सहस्राक्षशताधिकश्रीः १०३ श्रीशा
ङ्घ्रिभक्तिं हरिदासदास्यं प्रसन्नमंत्रार्थदृढैकनिष्ठां गुरोः स्मृतिं निर्मलबोधबुद्धिं प्रदेहि मे देहि परं पदं श्रि १०४ पृथ्वीपतित्वं पुरुषोत्तमत्वं विभूतिवासं विविधार्द्धिसि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुवर्णश्चर्द्धिं कुरु मे रक्ष ह्रीः कल्याणं ऋद्धिं कुरु मे रक्ष क्लीं विभूतिश्चर्द्धिं कुरु मे रक्ष ऐं सौभाग्यश्चर्द्धिं कुरु मे रक्ष

द्धिं संपूर्णसिद्धिं वकुरु वर्षभोग्यं प्रदेहि मे देहि पुनः पुनस्त्वं १०५ वाञ्छार्थसिद्धिं कुरु कुरु वश्ये नयः स्थिरत्वे ललनासु भोगं पौत्रादिलब्धिं सकलार्थसिद्धिं प्रदेहि मे भा
गो विज्ञ भजन्ति १०७ ध्यायेल्लक्ष्मीं प्रहसितमुखीं कोटिबालार्कभासां विद्युद्वर्णां वरवरधरां भूषणाढ्यां सुशोभां वीजापूरं सरसिजयुगं बिभ्रतीं स्वर्णपात्रं भर्त्री
युक्तां मुद्रां भयदां शाश्वदप्यच्युतश्री १०८ ॥ इति श्री अथर्वणरहस्ये लक्ष्मीहृदयस्तोत्रं संपूर्णं ॥ ॥ अथ सारसंग्रहे। अथो अतेमहामन्त्राः दुर्गायाः कथिता
र्थदाः त्रिवर्गफलमोक्षाप्तिदायकाविजयप्रदाः १० सद्यः सदंडी हल्लेखा सधाति क्लादिनीदुयुक् । अत्री धिका विसर्गस्तु प्रतिष्ठा श्रियासहा रध्रुमाविंः स्याट
पंक्तिर्णसंज्ञकं तेषु वर्णकाः दुर्गामनुः समाख्यातो भजतां सर्वकामदः ३ सद्यः दंडी अनुस्वारः तद्युक्तः तेन प्रणवः हल्लेखा भुवनेश्वरी बीजं धातिर्हकारः क्ला
दिनी दकारः इंदु अनुस्वारः तेन दुं अत्रिर्दकारः दूं धिका ईकारः विसर्गयुक्तः तेन दुः सप्ततिर्गकारः प्रतिष्ठा आतेन गा श्री एकारः ध्रुमाविर्यकारः तस्यसस
तुषो हरिति रेफः तेन वर्णाद्वयस्य संधिः तेन दुर्गायै इति मन्त्रे बोद्धव्यं ११ तद्यथा। मुनिः प्रोक्तो नारदाख्यो गायत्रं छंद ईरितं दुर्गा च देवता प्रोक्ता दुष्टादष्टफलप्र
दाः षड्दीर्घयुक्तेश शयं तेन मनुपूर्वं षड्दीर्घैः जातियुक्तैः षडंगानि मनोरस्य प्रकल्पयेत् । तेन ओं ह्रां दुं दुर्गायै ह्रां हृदयाय नमः इति षडंगमन्त्रानुन्याः ॥ तादुःक
मावायैवरणैः तारो माया च दुर्गायै ह्रां माद्यान्तांगकल्पनं तिव कारः ॥ इं समुद्धिता श्रीतिपमाचार्यैः तथा। सिंहस्कन्धसमारूढा द्युतिमिंदुचूडांशं खं चापं करतलैर्दधती
प्रारासं चापाणि त्रिनेत्रलसितां । भवदुःखहं श्रीदुर्गा नमामि मणिभूषणभूषितांगीं । वामा च यो रायेतदा च धस्थयोरन्वेद्भुपुध ध्यानं ॥ तथा। अष्टपत्रां वुजं द्वं
वनुरस्रत्रयावृतं। चतुर्द्वारसमायुक्तं कुंकुमादिभिरुद्धरेत् । कुर्याच्च पीठपूजायां नवशक्तिसमर्चनं तां च प्रभासमायासजयास्क्षमाविशुद्धासार्त। नंदिन्या सुप्रभा
या विजया सर्वसिद्धिं नवमी। एकवह्निशरकीवहीनैरद्भिः प्रपूजयेत्। एकेति। अइउऋऋलॄलृ इति सप्तस्वररहितैरद्भिः आईऊएऐ ओ औ अं अः इति नव
भिस्वरैः सहितान वयवक्रयः पूज्या इत्यर्थः तारो वज्रनखदंष्ट्रायुधाय वमहापदं सिंहाय वमो स्त्रनतिः प्रातः सिंहासुरीरितः ॥ आसने मनुना तेन हयाम्मूलेन क
ल्पयेत् । वर्मदुं अस्त्रं फट् नतिर्नमः मूर्तिमावाद्य तस्यां तां पूजयेच्च दलादिभिः ॥ प्रथमा वृत्तिरंगैः स्याज्जयादिभिः परापराशेखाद्दिके रायुधैः स्याच्चतुर्थी ज्ञादिभिःप
राल्पदायुधैश्च दुर्गायाः पूजनं समुदीरितं । सजयां विजया कीर्तिः प्रीतिः प्रभयासमीरिताश्च श्रद्धा मेधाश्रुतिः स्वनामाद्यक्षरपूर्वाः समभ्यर्च्याः अरिदरखड्गशरचापा
शांकुशधरयधनुष्पाद्यायुधान्यिंगदितानि ॥ इत्थं दुर्गामंत्रं यो भजते स नर ईदिरांजभते ॥ अथ प्रयोगः ॥ तत्र प्रातरुत्थाय नित्ययोगपीठन्यासांते मूले न प्राणायामत्रयं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्त्वा शिरसि ॐ नारदाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये ॐ श्रीदुर्गा देवतायै । इति विंन्यस्य कृतांजलिर्मम सर्वाभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोगः इत्युक्त्वा ॐ दुर्गा श्रौ
यै क्रौं हृदयाय । क्रौं क्लीं दुं दुर्गायै क्रौं शिरसे । इत्यादि षडंगमेवात्रांगुष्ठादितलांतं हृदयादि षडंगेष्वपि विंन्यस्य ध्यानादिमानसपूजांते स्वर्णादिपट्टे चंदनादिना रक्तवर्ण वा हितं भक्तो
नाष्टदलकमलं कृत्वा तद्बहिश्चतुर्द्वारयुक्तं चतुरस्रत्रयं कुर्यादिति पूजावक्त्रं निर्माय प्राग्वत्पुरतः संस्थाप्यार्घस्थापनादि परतत्त्वार्चां तं विधाय अष्टदलकेसरेषु स्वाग्रादि
प्रादक्षिण्येन ओं प्रभायै । ईं मायायै । ऊं जयायै । ऐं सूक्ष्मायै । ऐं विशुद्धायै । ॐ नंदिन्यै । ॐ सुप्रभायै । ॐ विजयायै । मध्ये अः सर्वसिद्ध्यै । इति संपूज्य ॐ वज्रनखदंष्ट्रायुधा
य महासिंहासनाय हुं फट् नमः इति पीठमध्ये समभ्यर्च्यावाहनादि पुष्पोपचारांतं प्राग्वद्दत्त्वा निसंपूज्यांतरष्टदलेषु स्वाग्रादि प्रादक्षिण्येन ओं जं जयायै । ॐ विं विजयायै । ॐ
किं कीर्त्यै । ॐ प्रिं प्रीत्यै । ॐ प्रं प्रभायै । श्रं श्रद्धायै । मं मेधायै । श्रं श्रुत्यै । इति संपूज्य बाह्याष्टदलेषु ॐ शं शंखाय । ॐ चं चक्राय । गदायै । खड्गाय । पाशाय । अंकुशाय । शरेभ्यो । धनु
षे । इति प्रादक्षिण्येन संपूज्य प्राग्वद्भूपुरेषु लोकपालार्चादि सर्वं समापयेदिति ॥ तथा । जितेंद्रियो हविष्याशी वसुलक्षं जपेन्मनुं । तद्दशांशं तिलैः स्वादुलोलितैर्जुहुयात्
घसा जुहुयाद्दधि तेन क्रौं तर्पणादि ततश्चरेत् । वसुलक्षं अष्टलक्षं । स्वादुत्रिमधु । एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगानाचरेत्सुधीः । यथोक्तविधानेन नवकुंभान्मनोरमान्
पंचरत्नसमायुक्तान् नवस्थानेषु विंन्यसेत् । मंत्री दुर्गां यजेत्तेषु ध्येलन्यत्र चतुर्यादिकाः । चंदनाद्यैः समभ्यर्च्य धूपदीपैश्च मंत्रवित् । अभिषिंचेत्ततो यं साध्यं राजानं वा शिशुं वु
धः । विजयश्रीसमायुक्तो राजा भवति नान्यथा । भूतापस्मारवेतालपिशाचाद्यैर्विमुच्यते । विंध्यावलंबनापुत्रं त्रिविजीतं त्राप्नुयात्कुमं । आमयान्मुच्यते मर्त्यो दीर्घायुष्यं नसे
वायनः अनेनैव विधानेन जनानामनुरंजनं । एवं दुर्गामनुं मर्त्यो यो भजेद्विधिना मुदा । स दीर्घायुष्यदुरितान् जपेत्सुष विजितामयः । पश्चेतारगतां शक्तिं ससाध्यां तद्दलेषु च
मंत्रवर्णांल्लिखेद्बहिस्त्रिष्टुभमंत्रेण वेष्टयेत् । मातृकार्णैर्बहिर्बीजं चतुरस्रेण वेष्टयेत् । दौर्गं यंत्रमिदं प्रोक्तं सर्वसिद्धिकरं परं । अपस्मारमहाभूतक्षुद्रज्वरनिवारणं । तर्णांवि
जयदं स्त्रीणां पुत्रदं नात्र संशयः । अस्यार्थः । अष्टदलपद्मं कृत्वा तन्मध्ये तारं तस्योदरे शक्तिबीजं तदुदरे साध्यनामच विलिख्य तद्दलेषु मंत्रवर्णान्नैकैकशो विलिख्य तद्बहि
र्वेतत्त्रयं कृत्वांतर्वीथ्यां जातवेदसे सुनवाम इति त्रिष्टुभमंत्रेण संवेष्टयेत् तद्बहिर्वीथ्यां मातृकया संवेष्टयेत् तद्बहिश्चतुरस्रं कुर्यात् । एतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति । पूर्वोक्तनवकुं
भस्थापनमस्मिन्नेव यंत्रे ज्ञेयं । नारायणीये । विषंहिमज्ञाकालोग्निरत्रिनित्रिकेतिरहूयां । मंत्रो महिषमर्दिन्याजोक्तो वस्वक्षरात्मकः । विषं । महिषरूपां मज्जा ष् काले य
त्रग्निः र । अत्रिनित्रिकोदकारस्य तेनर्द नित्यरूपं ठद्वयं स्वाहा । मार्कंडेयो मुनिश्छंदो गायत्री देवता मनोः । सुरासुरनतादेवी प्रोक्ता महिषमर्दिनी ॥ शारदातिलके ॥ महि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ घार्ण
३३८

षमर्दिनी ॐ फट् हृदयं परिकीर्त्तितं । महिषशत्रो साधि हुं फट् शिरो गं स समुदीरितं । महिषं हे षय हुं हुं फट् ततः शिखा समनुः । महिषं हनयुग्मांते देवी ॐ फट् तनुच्छदं । माहि
षांते सूदनि ॐ फट् तथास्त्र मीरितं । मंत्रैरेतैर्जातियुक्तैः पंचांगानि प्रकल्पयेत् । गारुडोपलसंनिभां मणिमौलिकुंडलमंडितां । नौमि भालविलोचनां महिषोत्तमांगनिषेदुषीं ।
शंखचक्रकृपाणखेटकबाणकार्मुकभूलिकां तर्जनीमपि बिभ्रतीं निजबाहुभिः शशिशेखरां । दक्षाधूर्ध्वयोरधोतदाधस्थयोरन्येतथाऽधःस्थयोरितरे । इत्यायुधध्या
नं । ईशानाशिवतनुंध्यायेल्लक्ष्यां मां महादुर्गां सर्वाभरणभूषितां । तरामुकुटशोभाढ्यां स्फुरत्कुंडलकान्वितां । पीतांबरधरां देवीं पीनोन्नतकुचद्वयां । शंखचक्रलसद्वस्तीतद
धःखड्गखेटकौ । बाणचापौ वतदधः समूलौ तर्जनीमधः । तर्ज्जनी तर्ज्जनी मुद्रा सामुद्रान्तु । तर्ज्जन्यकाकिनी तद्वीशेषाः सन्निमिता वधः । मुद्रेयं तर्जनी प्रोक्ता वक्रप्रोत्रो
सुभीतिदेति । सारसंग्रहोक्ता । ततः पूर्वोदितपीठे यजेन्माहिषमर्दिनीं । प्रथमावृतिरंगैस्याद्दुर्गाद्यापिपरापरा । ध्यानोक्तैरायुधैर्योधैर्लोकपालैः परेवृता । तदायुधैः पं
चमीस्यादेवं पूजा समीरिता । दुर्गाद्याभिः षदवरवर्णिन्याद्याचार्यकृत्रकप्रभा । कृत्तिकाद्याभयाद्याच प्रदाकन्यासुरूपिका । दीर्घस्वराद्याः क्रमतः पूजयेन्मंत्रवित्तमः । दी
र्घाद्या क्लीवात्यरहितदीर्घस्वराद्याः । नारायणीये । पूर्वपटले अनंतत्र्यक्षियो न्यादीत्युक्तोत्तरपटले आद्यैः स्वरैः क्रमादित्युक्तो । आद्यैः आईऊएऐॐ औ आमितिस
रः इति टीकायां वैद्यविदिभिः ह्रातेरिति ॥ अथ प्रयोगः । तत्र प्राग्वद्योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा । शिरसि मार्कंडेयाय ऋषये नमः । मुखे गायत्री छंदसे नमः ।
हृदये श्रीमाहिषमर्दिन्यै देवतायै नमः । इति विन्यस्य विनियोगः । मुक्तीत्यं महिषमर्दिनी ॐ फट् हृदयाय नमः । महिषशत्रो साधि हुं फट् शिरसे स्वाहा । माहिषं हेषय हुं फट् शिखा
यै । महिषं हन देवि ॐ फट् कवचाय । महिषसूदनि ॐ फट् अस्त्राय । इति पंचांगमंत्रान् मूलमंत्राभिमंत्रयेः पाण्योरंगुष्ठादिकनिष्ठांतांगुलिषु विन्यस्येत्त्ररहितेषु हृदया
दिपंचांगेषु विन्यस्य ध्यानमानसपूजांतेषु पूर्वमंत्रोक्ते पूजाचक्रे निमार्य अर्घ्यस्थापनादंगपूजांते तदष्टदलेषु स्वात्यादि प्रादक्षिण्येन । दुर्गायै नमः । ईं वरवर्णिन्यै । ऊं आ
र्यायै । एं कनकप्रभाः । ऐं कृत्तिकायै । ॐ अभयप्रदायै । औं कन्यायै । अं सरूपायै । इति संपूज्य द्वितीयष्टदले स्वात्यादिप्रादक्षिण्येन यं शंखाय । रं चक्राय । लं खड्गाय । वं खे
टकाय । शं बाणाय । षं बाणसनाय । सं भूलाय । हं तर्जन्यै । इति संपूज्य दिग्गीशार्वादिशेषं प्रविष्टसमापयेदिति ॥ तथा । जपेद्दशलक्षं च तत्साहस्रं तिलैर्जुहुयात् । एवं सिद्धमनुर्मं
त्री प्रयोगानाचरेत्ततः । तिलहोमाद्धूलीकारोन्नरो स्त्रीणां भवेद्ध्रुवं । आमयानुच्यते मर्त्यः सर्षपहोमतः । पद्महोमात्तधाराहः संग्रामे विजयी भवेत् । दूर्वाहोमेन
र्यानां रोगशांतिर्भवेद्ध्रुवं । बिल्वलक्षोत्थकुसुमैर्लभते पुष्टिमुत्तमां । ध्यान्यहोमेन ध्यान्याप्तिः कांकपक्षकुंजेन च । विद्वेषो जायते लोके द्यस्यं तैः सुहृदोरपि । शत्रुर्गच्छति श्री
३३८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

करयोः २ सिंसिंहायः नेत्रयोः परमहंसायः पादयोः २ महिषसहितप्रेताय नमः । सोतस्त्वयापि कुलिशाल्पतितो विशीर्णो दोस्तेन तेषां वहति प्रथितः प्रभावो देवोपि दानववधे
तः सदनं जगाम । भूयोपितस्य चरितान्यथयोवकारसालं प्रपत्नी दशिव इति वीजभितं तेन ७ विचित्रं तदेतमवैरपियेनजेयाः शस्त्राभिघातपतिता रुधिरा दर्पणे भूमौ वभूवुरमितः
प्रतिरक्तवीजास्तेपि क्षयं वगगने गलिता समस्ताः ८ आश्चर्यमेतदतुलं पदभूसुरारिस्त्रैलोक्यवैभवविलुंठनहृष्टपाणी शस्त्रैर्निहत्य शुचिशं शुभनिशुंभसंहौ नीतौ त्वयाजन
नितावपिनाकलोकं ९ त्वत्तेजसि प्रलयकालकृतानुभेस्मिं तस्मिं प्रयांति विभुजानि सहस्रः तस्मिं निपत्य शलभाइतिदानवेंद्राभस्मी भवंति भवानि किमत्र चित्रं १० तल्लिंग
ह्वाण भवती भवती व्रतायसर्वदुःखं प्रणयिनी प्रणमजनेषु तालिंगहाण भवति भवती प्रताप सर्वांगे । २ महेशायनमः पुनः सर्वांगे २ चंडिकायै इति षष्ठो न्यासः ब्रह्मरं
ध्रे ओं ऐं नमः दक्षकर्णे ओं ह्रीं नमः वामकर्णे ॐ क्लीं नमः दक्षनेत्रे ॐ चां नमः वामनेत्रे ॐ मुं नमः दक्षनासायां ॐ डां नमः वामनासायां ॐ यें नमः मुखे ॐ विं न
मः लिंगे ॐ चैं नमः इति सप्तमो न्यासः । गुदे ॐ ऐं नमः लिंगे ॐ ह्रीं नमः मुखे ॐ क्लीं नमः वामनासायां ॐ चां नमः दक्षनासायां ॐ मुं नमः वामनेत्रे ॐ डां नमः दक्ष
नेत्रे ॐ यें नमः वामकर्णे ॐ विं नमः दक्षकर्णे ॐ चें नमः ॥ इत्यष्टमो न्यासः ॥ स्वपूर्वांगे मूर्धादिपादांतं मूलमंत्रमुच्चार्य नमः एवं दक्षपार्श्वे । पृष्ठभागे वामभागे । पुनर्मूर्धि
पृष्ठे । दक्षभागे । पूर्वांगे व्यापकत्वेन न्यसेत् । इति नवमो न्यासः ॥ ततो मूलमंत्रमुच्चार्य हृदयाय नमः एवं षडंगन्यासं कुर्यात् । इति दशमो न्यासः ॥ खड्गिनी शूलिनी घोरे
त्येकं श्लोकं रुद्रवर्णं ध्यात्वा सर्वांगे व्यापकं । शूलेन पाहि नो देवी त्यादि रक्षसर्वत इत्यंतं श्लोकचतुष्टयं वालार्कवर्णं ध्यायन् व्यापकं । सर्वस्वरूपे सर्वेशे इत्यादि चंडिके
त्वां नता वयामि त्यंतं श्लोकपंचकं शुद्धस्फटिकसंकाशं ध्यायन् सर्वांगे व्यापकं न्यसदिति ॥ इति एकादशो न्यासः ॥ अथ स्वहृदये वक्ष्यमाणं पूजापीठं विभाव्य तं
मध्ये मूलमंत्रस्य वीजत्रयं ध्यात्वा मध्यवीजे श्रीमहालक्ष्मीं सर्वदेवशरीरतेजसो रूपां ध्यायेत् । सर्वदेवशरीरेभ्यो याविर्भूतामितप्रभा । सुचित्रजघना चित्रमाल्यां
वरविभूषणा । चित्रानुलेपना कांतिरूपसौभाग्यशालिनी । अष्टादशभुजा पूज्या सा सहस्रभुजा सती । आयुधान्यत्र वक्ष्यंते दक्षिणाधः करक्रमात् । अक्षमाला च क
मलं वाणोसी मुसलं गदा । चक्रं त्रिशूलं परशुः शंखो घंटा च पाशकः । शक्तिर्दंडश्चर्म चापः पानपात्रं कमंडलुः । अलंकृतभुजामेभिरायुधैः कमलासनां । सर्वदेवम
यीमीशां महालक्ष्मीमिमां नृप । पूजयेत्सर्वदेवानां लोकानां च प्रभुर्भवेत् । इति महालक्ष्मीं ध्यात्वा प्रथमवीजे महाकालीं ध्यायेत् । दशवक्त्रा दशभुजा दशपादांजन
प्रभा । विशालया राजमाना त्रिंशल्लोचनमालया । स्फुरद्दशनदंष्ट्रा सा भीमरूपापि भूमिप । रूपसौभाग्यकांतीनां सा प्रतिष्ठा महाश्रियां । खड्गवाणगदाशूलचक्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पाशं भुशुंडिमत्तापरिघं कार्मुकं शीर्षं निःश्च्योतद्रुधिरं दधाना एषा सा वैष्णवी माया कालरात्रिर्दुरत्यया। आराधिता वशीकुर्यात्पूजाकर्तुश्चराचरं। इति महाकाली ध्यात्वा महा
लक्ष्म्या वामभागे सरस्वतीं तृतीय वीजं ध्यायेत्। गौरी देहसमुद्भूता या सत्त्वैकगुणाश्रिता। साक्षात्सरस्वती प्रोक्ता शुंभासुरनिवर्हिणी। दधाना अष्टभुजा वाणान्मुसलं
लं चक्रं शूलं भृता। शंखं घंटां लांगलं च धनुः कार्मुकं वसुधाधिपा। एषा संपूजिता भक्त्या सर्वज्ञत्वं प्रयच्छति। इति महासरस्वतीं च ध्यात्वा वक्ष्यमाणपीठपूजापुरःसरं महा
लक्ष्मीं सांगां सावरणां मानसैरुपचारैः स्वमूलाधारे आत्मादिचतुष्टयरूपं चतुरस्रकुंडं उत्पन्नाग्नि समुज्वलं ध्यात्वा मूलमंत्रमुच्चार्य अहंतां जुहोमि स्वाहा। पुनर्मूलमुच्चार्य
सत्यं जुहोमि स्वाहा। इत्येवं महतापि अन्यकामक्रोधलोभमोहमदमात्सर्याणि सुषुम्णास्रुचा मनःस्रुवेण पथकुपथकुड्यानि दग्ध्वानि निखिलं वैरिगणं अखि
रविर्तो मूलमंत्रं यथाशक्ति जपित्वा जपं समर्प्य बाह्यपूजामारभेत्। तत्र स्वर्णादिपीठे कुंकुमादिना षट्कोणं तद्बहिर्वृत्तं तद्बहिरष्टदलं तद्बहिर्वृत्तं तद्ब
हिश्चतुर्द्वारयुक्तं चतुरस्रं तत्र यंत्रं रचयेदिति पूजाचक्रं निर्मायं षट्कोणमध्ये वाग्भवमायाकामराजवीजत्रयं पंचदशाक्षरेण विलिख्य स्वाग्न्यादिषट्कोणेषु आदासे
एषेनचा कारादिवीजषट्कं विलिख्य तत्तोऽर्घ्यादिपात्राण्यासाद्य पूजोपकरणानि संप्रोक्ष्य ॐ ह्रीं हंसः सोऽहं स्वाहा इति मंत्रेण स्वशरीरे गंधादिभिरलंकृत्य स्वा
त्मानं देवीरूपं विभाव्य प्राग्वन्मूलाधारे चतुरस्रं कुंडलिरूपं अग्निं संचिंत्य मूलं धर्माधर्म हविर्दीप्त आत्माग्नौ मनसा स्रुचा। सुषुम्णावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तिं जुहोम्यहं
स्वाहा। एवं पापं जुहोमि स्वाहा। इदं पुण्यपापं कृत्याकृत्यं संकल्पविकल्पं धर्मानुकूलापुनर्मूलं प्रकाशामर्शहस्ताभ्यामवलंब्योन्मनीस्रुवा। धर्माधर्मकलास्नेहपू
र्णाग्नौ जुहोम्यहं। अधर्मं जुहोमि स्वाहा। इति पूर्णाहुतिं कृत्वा देवीरूपमात्मानं ध्यात्वा मूलमंत्रं यथाशक्ति जपित्वा समर्प्य पूजापीठमध्ये देवीमभ्यर्च्य षट्कोणे ॐ
ओंकारपीठाय नमः अष्टदले ॐ पूर्णगिरिपीठाय नमः चतुरस्रे ॐ कां कामपीठाय नमः इति संपूज्य पीठबहिश्चतुर्दिक्षु ॐ गं गणेशाय नमः ॐ क्षं क्षेत्रपाला
य नमः ॐ दुं दुर्गायै नमः ॐ बं वटुकाय नमः इति संपूज्याग्नेयादिकोणेषु ॐ जं जयायै नमः विं विजयायै नमः अं अजितायै नमः अं अपराजितायै नमः मध्ये मूलमंत्रे ॐ
आं आधारशक्त्यै नमः कुं कूर्माय नमः शं शेषाय नमः पं पृथिव्यै नमः नां नालाय नमः पं पद्माय नमः इति संपूज्याष्टदलकर्णिकायां षट्कोणाद्बहिः ॐ विं
विष्णुमायायै नमः एवं ॐ चेतनायै नमः बुं बुद्ध्यै निं निद्रायै क्षुं क्षुधायै इति पंचदशाक्षरीः संपूज्य दक्षिणादिशि ॐ छां छायायै ॐ शं शक्त्यै ॐ तं तृष्णायै

श्री
३४३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ओं क्षां क्षान्त्यै॰ ओं जां जात्यै॰ ओं लं लज्जायै॰ इति पश्चाच्छक्तिषट्कं संपूज्य पश्चिमदिशि ओं शां शान्त्यै॰ ओं श्रं श्रद्धायै॰ ओं कां कान्त्यै॰ ओं लं लक्ष्म्यै॰ ओं धृं धृत्यै॰ ओं वृं वृत्यै॰
रमं इति शक्तिषट्कं संपूज्योत्तरदिशि ओं स्मं स्मृत्यै॰ ओं दं दयायै॰ ओं तुं तुष्ट्यै॰ ओं पुं पुष्ट्यै॰ ओं मां मात्रे॰ ओं भ्रां भ्रान्त्यै॰ इति शक्तिषट्कं संपूज्य दिति प्रादक्षिण्येन त्रयोविंश-
ति देवताः संपूज्य मध्यबीजे मूले श्रीमहालक्ष्म्या मूर्तये नमः इति मूर्तिं संपूज्य कराभ्यां पुष्पांजलिमादाय हृदयकमले यथोक्तरूपां सांगां सावरणां महालक्ष्मीं ध्यात्वा तत्ते-
जो रूपतामापाद्य सुषुम्णावर्त्मना ब्रह्मरंध्रे नीत्वा प्रवहन्नासारंध्रेण पुष्पांजलौ संयोज्य मूलेन तत्तेजः समानीय ओं ध्यायामि मनसा दुर्गां नाभिमध्ये व्यवस्थितां। आवाह-
ये त्वां दुर्गे संसारभयतारिणीं। कल्याणजननीं सत्यां कामदां करुणाकरां। अनन्तशक्तिसंपन्नां दुर्गामावाहयाम्यहं। महापद्मवनान्तस्थे कारणानन्दविग्रहे। सर्वभूतहिते
मातरेह्येहि परमेश्वरि। इति पुष्पांजलिप्रक्षेपेणावाहयावाहनादिनवमुद्राः प्रदर्श्य। देवेशि भक्तिसुलभे सर्वावरणसंयुते। यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावत्त्वं सुस्थिरा भव इति आर्घ्यं।
भे ओं दुर्गे देवि सुरेशानि ज्ञानमार्गप्रदे शिवे। आसनं मम संपर्थ गृहाण त्वं सुरेश्वरि। आसनं। ओं स्वागतं कुशलं पृच्छे महादेवि महेश्वरि। सुस्वागतं त्वया भद्रे कृपया भक्तवत्सले स्वाग-
तं। जगत्पूज्ये त्रिलोकेशि देवदानववन्दिते। अष्टांगार्घ्यं गृहाण त्वं देवि विश्वार्तिहारिणि। अर्घ्यं। कात्यायनि महादुर्गे चामुंडे शंकरप्रिये। पाद्यं गृहाण देवेशि भद्रकालि नमोस्तु १३
ते। पाद्यं। सर्वलोकस्य या माता या माता लोकपावनि। ददाम्याचमनं तस्यै महालक्ष्म्यै प्रयत्नतः। आचमनीयं। कपिलादधिकुंदेंदुधवलं मधुसंयुतं। स्वर्णपात्रस्थितं देवि मधुपर्कं
गृहाण मे। मधुपर्कं। कर्पूरवासितं वारि निर्मलं शुद्धहेतुकं। गृहाण परमेशानि पुनराचमनीयकं। पुनराचमनीयं। स्नानमर्तं भद्रकालि दिव्यमर्तें सुरेश्वरि। स्नानं गृहाण देवेशि नी-
र्थोदकविमिश्रितं। स्नानं। वस्त्रं स्वच्छं महार्हं हि पट्टसूत्रविनिर्मितं। गृहाण सुभगे देवि पट्टकूलं सुरार्चिते। वस्त्रं। सुरासुरशिरोरत्ननिघृष्टचरणाम्बुजे। अलंकारान् गृहाण त्वं नानारत्नविभू-
षितान्। अलंकारान्। श्रीखंडागरुकर्पूररोचनानाभिसंयुतं। गृहाण गंधं देवि सर्वकामफलप्रदे। गंधं। नानापुष्पविचित्राढ्यां पुष्पमालां सु[illegible]शोभितां। प्रयच्छामि महादेवि
गृहाण त्वं सुरेश्वरि। पुष्पाणि। इति पुष्पान्तानुपचारानुपचर्य श्रीभगवति परिवारपूजार्थमनुज्ञां देहि। इति प्रार्थ्य। मध्ये प्रथमबीजे ओं महासरस्वत्यै नमः। तृतीयबीजे ओं महा-
काल्यै नमः। महालक्ष्म्याः पृष्ठे ब्रह्मसरस्वतीभ्यां नमः। महासरस्वती पृष्ठे रुद्रगौरीभ्यां नमः। महाकाल्याः पृष्ठे हृषीकेशलक्ष्मीभ्यां नमः। महालक्ष्म्या वामाग्रे। ओं महिषासुराय
नमः। दक्षाग्रे। सिंसिंहाय नमः। इति संपूज्य षट्कोणे पूर्वादि ओं नंदजायै नमः। ओं रक्तदन्तिकायै नमः। ओं शाकंभर्यै नमः। ओं दुर्गायै नमः। ओं भीमायै नमः। ओं भ्रामर्यै नमः। इति सं-
पूज्य षट्कोणबहिः कालिकायाम्ये च चंडांगानि संपूज्य अष्टदलेषु ब्राह्म्याद्यष्टमातृकाः संपूज्य चतुरस्रे प्रथमवीथ्यां इन्द्रादीन् द्वितीयवीथ्यां वज्रादीन् संपूज्य मूले सांगायै स-
परिवारायै श्रीमहालक्ष्म्यै नमः इति पुष्पांजलीन् दद्यात्। गुग्गुलं घृतसंयुक्तं मर्गवादिसमाहितं। दशांगं गृहाण धूपं त्वं भद्रकालि नमोस्तु ते। धूपं। रके स[illegible]। ज्वलसद्वर्तिगा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

घृतेन च पूरितां दीपं गृहाण देवेशि नमस्ते कालिके सुंदरि। दीपं दिव्यान्नरसं संपुष्टं नाना भक्ष्यैस्तु संस्कृतं। चोष्यपेयसमायुक्तमन्नं देवि गृहाण मे। नैवेद्यं। इति नै
वेद्यं समर्प्य देवीं भुंजानां भावयन् मूलं दशवारं जप्त्वा चुलुकोदकं दद्यात् निवेद्य समाचम्य ततो मूलेन पंचविंशत्याहुतीः कृत्वा षडंगमंत्रैः षडाहुतीरावरणदेवताभ्यः
एकैकामाहुतिं कृत्वा पूजास्थानमागत्य स्ववामाग्रे त्रिकोणमंडले न्नमंसं नयुतं साधारं बलिपात्रं निधाय ओं क्लीं सर्वविघ्नकृद्भ्यः सर्वभूतेभ्यो हुं फट् स्वाहा सर्वभूतेभ्यो
एष बलिर्नमः इति मंत्रेण बलिमुत्सृज्य दद्यात् उत्तरापोशनादिकं दत्वा ततः गृहाण देवि तांबूलं कर्पूरेण सुवासितं। पूगीफलसमायुक्तं सचूर्णं मुखमंडनं। तांबूलं।
मंगले कालिके दुर्गे महिषासुरसूदनि। नीराजनं मया दत्तं गृहाण सुरसुंदरि। नीराजनं। दुर्गे देवि नमस्तुभ्यं सकलासुरनाशिनि। पु ... ष्पांजलिं गृहाण त्वं मया दत्तं
सुरार्चिते। पुष्पांजलिः। सर्वमंगलमांगल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके। शरण्ये त्र्यंबके दुर्गे कात्यायनि नमोस्तुते। नमस्कारः। मया जन्मसहस्रेषु अर्चितं पापसंचयं। तत्सर्वं ना
शय क्षिप्रं प्रदक्षिणपदे पदे। प्रदक्षिणा। पूजायाः सफलार्थं तु दक्षिणा दीयते मया। तां गृहाण महेशानि पूजां मे सफलं कुरु। हिरण्यं। महिषघ्नि महामाये चामुंडे पापहा
रिणि। यशो देहि धनं देहि तव भक्तिं च देहि मे। प्रार्थना। ततो मूलमंत्रं यथाशक्ति जपित्वा जपं समर्प्य सप्तशतीपाठं कुर्यात्। तत्र। अद्येत्यादि संकल्पं कृत्वा प्रथमचरित्र
स्य ब्रह्मा ऋषिः गायत्री छंदः महाकाली देवता। रक्तदंतिका बीजं। नंदा शक्तिः अग्निस्तत्त्वं। प्रथमचरित्रजपे विनियोगः। मध्यमचरित्रस्य विष्णुऋषिः पंक्तिश्छंदः महाल
क्ष्मीर्देवता। दुर्गा बीजं शाकंभरी शक्तिः वायुस्तत्त्वं। मध्यमचरित्रजपे विनियोगः। उत्तमचरित्रस्य रुद्रऋषिः अनुष्टुप् छंदः महासरस्वती देवता। भ्रामरी बीजं भीमा
शक्तिः सूर्यस्तत्त्वं। उत्तमचरित्रजपे विनियोगः। इति विन्यस्य पठेत्। पूजायंत्रस्य चतुरस्राद्बहिः प्राच्यां २ उड्याणपीठाय· उंडेश्वरनाथाय· उंडां वापादुकां पूजयामि।
आग्नेये २ मातंगपीठाय· मातंगेश्वरनाथाय· मातंगां वापादु० दक्षिणे २ जालंधरपीठाय· जालमुखनाथाय· जालां वापा० नैर्ऋत्ये २ कोलापुरपीठा
य· कोलापुरेश्वरनाथाय· कोलां वापादु० पश्चिमे २ पूर्णगिरिपीठाय· पूर्णेश्वरनाथाय· पूर्णां वापा० वायव्ये २ चौहारपीठाय· चौहारनाथाय· चौहारां वापा० उत्तरे
कोलगिरिपीठाय· कोलागिरिपीठाय· कोलगिरीश्वरनाथाय· कोलां वापा० ईशान्ये २ कामरूपपीठाय· कामेश्वरनाथाय· कोलां वापा० मध्ये २ योगिनीपीठाय· त
आग्नेयादिकोणेषु वेतालान् पूजयेत्। अग्निमुखाय· प्रेतवाहनाय· ज्वालामुखाय· धूम्राक्षाय· ततो मध्ये षट्कोणेषु गुरुभ्यो· परमगुरुभ्यो· परमेष्ठिगुरुभ्यो·

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गणेशाय· हरये· हराय· ततो मध्ये देवीपृष्ठभागे महालक्ष्मीहृषीकेशाभ्यां· सरस्वतीविरिंचिभ्यां· उमामहेश्वराभ्यां· दक्षिणे कालाय· रुद्राय· महासिं
हाय· वामस्कंधे· मध्ये विजयाय· गणपाय· महिषाय· चंडिकायै· उत्तरे। कालाय· दक्षिणे· यमाय यम महति संपूज्य पाणिमुद्रां प्रदर्शयेत्॥ अथ जातवे
दसादिमंत्राः॥ ब्राह्ममुहूर्ते चोत्थाय पूर्वोक्तवत् गुरुध्यानअजपास्नानसंध्याभूतशुद्ध्यादिमातृकान्यासांते विधाय मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा
मंत्रन्यासान्कुर्यात्॥ अस्य श्रीजातवेदसमहामंत्रस्य मरीचिः कश्यपो ऋषये नमः शिरसि। त्रिष्टुप्छंदसे नमः मुखे। जातवेदाग्निस्वरूपिणी दुर्गा
देवतायै नमः हृदि। मम मा विनियोगः। जातवेदसे हृदयाय० सोममरातीयतो शिरसे स्वाहा। निदहाति वेदः शिखायै वषट्। सनः पर्षदति कवचाय हुं।
दुर्गाणि विश्वा नावेव नेत्रत्रयाय वौषट्। सिंधुं दुरितात्यग्निः अस्त्राय फट्। एवमंगुलीन्यासः। ॐ जां नमः दक्षांगुष्ठे। ॐ तं नमः वामांगुष्ठे। ॐ वें नमः द
क्षगुल्फे। ॐ दं नमः वामगुल्फे। ॐ सें नमः दक्षजंघायां। ॐ सुं नमः वामजंघायां। ॐ नं नमः दक्षजानुनि। ॐ वां नमः वामजानुनि। ॐ मं नमः दक्षोरौ। ॐ
रां नमः वामोरौ। ॐ यं नमः दक्षकट्यां। ॐ रां नमः वामकट्यां। ॐ तिं नमः अधुनि। ॐ ये नमः नाभौ। ॐ तो नमः हृदि। ॐ निं नमः दक्षस्तने। ॐ दं नमः वामस्त
ने। ॐ हां नमः दक्षपार्श्वे। ॐ तीं नमः वामपार्श्वे। ॐ नमः पृष्ठे। ॐ दं नमः दक्षस्कंधे। ॐ सं नमः वामस्कंधे। ॐ नं नमः मध्ये। ॐ पं न दक्षबाहुमूले। ॐ रं न
मः वामबाहुमूले। ॐ षं नमः दक्षोपबाहौ। ॐ दं नमः वामोपबाहौ। ॐ तिं नमः दक्षप्रकूर्परे। ॐ दुं नमः वामप्रकूर्परे। ॐ गां नमः दक्षप्रकोष्ठे। ॐ णीं न
मः वामप्रकोष्ठे। ॐ विं नमः मणिबंधादितलांते। ॐ श्वां नमः वामबंधादितलांते। ॐ नां नमः मुखे। ॐ वें नमः दक्षनासिकायां। ॐ वं नमः वामनासिका
यां। ॐ सिं नमः दक्षनेत्रे। ॐ धुं नमः वामनेत्रे। ॐ दुं नमः दक्षकर्णे। ॐ रिं नमः वामकर्णे। ॐ तां नमः मस्तके। ॐ त्यं नमः मध्यास्तके। ॐ ग्निं नमः म +
र्ध्नि। इत्यक्षरन्यासः॥ जातशिखायां। वेदसे ललाटे। सुनवाम कर्णयोः। सोमं नासिकायां। अरातीयतः चक्षुरोष्ठयोः। निदंतेषु। दहाति तालुनोः। वेदोजिह्वा
यां। सोग्रीवायां। नोवा कोः। परुषदत्स्तनयोः। अति हृदये। दुः कुक्षौ। गाणिनाभौ। विश्वापृष्ठे। नावा अपाने। इव वृषणयोः। सिंधुं शिश्ने। दुः कपोः। इता
वोः। अत्रिजंघयोः। अग्निः पादयोः। अग्नी रक्षतु। इति पदन्यासः सृष्टिः। ततः समग्रमंत्रेण व्यापकं विन्यस्य। जातवेदसे पादयोः। सुनवाम अंगुलीषु सं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३४५
३४५

मंत्रान्वोः॥ अरातीयतः ऊर्वोः॥ निगुह्ये। दहाति कट्योः॥ वेदो नाभौ। सः हृदये। नः पृष्ठे। पर्षद्बाह्वोः॥ अति कंठे। दुर्गाणि वक्त्रे। विश्वा चक्षुषोः॥ नावेव नासिकयोः॥
सिंधुं कर्णे। यो॥ दुरिता ललाटे। अति मुकुटे। अग्निः मूर्धनि। पादयोः विष्णवे नमः॥ हृदि ब्रह्मणे नमः मूर्धनि परमात्मने नमः॥ शिखायां सप्त ऋषिभ्यो नमः॥ ना
सिकायां सप्त वायुभ्यो नमः॥ चक्षुषोः शशिभास्कराभ्यां नमः॥ श्रोत्रयोरश्विनीदेवेभ्यो नमः॥ जिह्वायां सरस्वत्यै नमः॥ वाच्यग्नये नमः दंतेषु मरुद्भ्यो नमः॥ कंठे देवे
भ्यो नमः॥ हृदि वरुणाय नमः॥ उदरे हव्यवाहनाय नमः॥ कुक्षौ पृथिव्यै नमः कट्यां नवग्रहेभ्यो नमः॥ नाभौ भैरवेभ्यो नमः अस्त्रे जातवेदसे नमः॥ अस्त्रे जातवेदसे न
मः॥ शिखायां अग्न्यस्त्रायै नमः॥ शिरसि अग्न्यायाय नमः नेत्रयोः ज्योतिषे नमः कवचे बृहिषे नमः उद्यतः शक्तिः ज्वलंतः प्रहरणे। वज्रांगुलि त्राणं। यस्याः सिं
हारथे युक्ता यस्याग्राघ्रानुगामिनः॥ तामिमां रुद्रसंयुक्तां दुर्गामावाहयाम्यहं। आयातु दुर्गा दुर्गरूपा अभयं मे ददातु। तां दुर्गां कुमारीं ऋषिभिः पूजितां। शरणमहं प्रपद्ये।
ॐ दुर्गायै नमः ॐ याम्यै नमः रौद्र्यै नमः आदित्यायै नमः कात्यायन्यै नमः गौर्यै नमः धात्र्यै शान्त्यै नमः चामुंडायै नमः सरस्वत्यै नमः इति नवशक्तियुक्तां शंखचक्रं त
था बाणं १ नु वामे चाभयदायिनी। धनुश्चक्रं तथा पात्रं दक्षिणे सुवरप्रदं। चक्रं षडंग शरान् शूलं लोहमुष्टिं च तोमरं। वलयं भिंदिपालं च दधाने चाष्टभुजे। पाश
वांकुशं वै च धारयंती त्रिलोचनां। सिध्यंति सर्वकार्याणि निश्चितं हि द्विजोत्तम। ऋग्वेद संस्तुता देवी काश्यपेन प्रकीर्तिता। जातवेदः प्रभावेण विभुक्ति मुक्ति प्रदायिनी। मे
रुपर्वत कुंभं व्याघ्रानुसारिणी। सिंहचतुर्मुखवाहिनी। अष्टादशभुजा शुक्ला स्कंदे वासिनी। सर्वाभरणभूषिता। जातवेदस देवी ध्यात्वा मानसैरुपचारैः संपूज्य
तद्देवदेवीस्वरूपं स्वात्मानमित्यभेदभावनां कृत्वा न्यासषडंगं कुर्यात्। ॐ हरहरि ज्वालामालिनि त्रिशूलिनि दुष्टग्रहनिवारिणि ध्यां स्वाहा हृदयाय नमः। अग्नितेजो ज्वाला
मालिनि शिरसे स्वाहा। यं तेजो ज्वालामालिनि शिखायै वषट्। ब्रह्मतेजो ज्वालामालिनि कवचाय हुं। आदित्यतेजो ज्वालामालिनि नेत्रत्रयाय वौषट्। विद्युत्तेजो ज्वा
लामालिनि सर्वतेजो ज्वालामालिनि ज्वल ज्वालामालिनि त्रिशूलिनि दुष्टग्रहनिवारिणि दह दह जातवेदसे संभृति स्वाहा अस्त्राय फट्। इति रक्षाषडंगं कृत्वा ॐ जातवे
दसे सुनवाम सोमं सुरासुरैर्वंदिजगणैः पिशाचोरगराक्षसैः॥ रात्रौ भये समुत्पन्ने अरातीयतो निदहाति वेदः॥ राजद्वारे भये घोरे संग्रामे शत्रुसंकटे॥ सर्वं रक्ष्यति दुरितं
सनः पर्षदति दुर्गाणि विश्वा॥ महत्स्वप्नभये समुत्पन्ने स्मरंति च पठंति वा। सर्वं तरति दुर्गाणि नावेव सिंधुं दुरितात्यग्निः॥ इति पठन् स्वात्मानं स्वप्रकाशचिदानंदतनुं देवतास्व श्री
यं ध्यात्वा मूलषडंगं कुर्यात्। ॐ जातवेदसे सुनवाम हलाहलिनि ज्वल ज्वालामालिनि वज्रांगुलि त्राणि निहृदयाय नमः सोममरातीयत हलाहलिनि ज्वलज्वा ३४५
लामालिनि वज्रांगुलि त्राणि शिरसे स्वाहा। निदहाति वेदः हलाहलिनि ज्वल ज्वालामालिनि वज्रांगुलि त्राणि शिखायै वषट्। स नः पर्षदति ह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लो हलिनि ज्वल ज्वालामालिनि वज्रगो धांगुलित्राणिनि कवचाय हुं। दुर्गाणि विश्वानि वैव हलाहलिनि ज्वल ज्वालामालिनि वज्रगो धांगुलित्राणिनि नेत्र
त्रयाय वौषट्। सिंधुं दुरितात्यग्निः हलाहलिनि ज्वल ज्वालामालिनि वज्रगो धांगुलित्राणिनि अस्त्राय फट्। इति षडंगं कृत्वा मंत्रेण सर्वांगं व्याप्य स्ववामभागे
कलशस्थापनं कृत्वा स्वदक्षिणभागे शंखं संस्थाप्य मध्ये अर्घ्यादिपंचपात्राणि संस्थाप्य देवीसूक्तेन देवीमभिषेकं कृत्वा पीठपूजां कुर्यात्। कालाग्निरुद्राय नमः मंडूका
य नमः आधारशक्त्यै· कूर्माय· अनंताय· वाराहाय· पृथिव्यै· एवमुपर्युपरि संपूज्य क्षीरसमुद्राय श्वेतद्वीपाय· कल्पवृक्षाय· रत्नवेदिकाय· रत्नसिंहासनाय नमः
आग्नेयादि। धर्माय· ज्ञानाय· वैराग्याय· ऐश्वर्याय· एते पादरूपिणः अधर्माय· अज्ञानाय· अवैराग्याय· अनैश्वर्याय· एते सिंहासनगात्ररूपिणः इति
संपूज्य तदुपरि क्रीं आदिमायायै· चित्कलायै· तदुपरि आनंदकंदाय· सविन्नालाय· प्रकृतिमयपत्रेभ्यो· विकारमयकेसरेभ्यो· पंचाशद्वर्णबीजाढ्यसर्व
तत्वरूपायै कर्णिकायै· तस्यां अं अर्कमंडलाय· सं सोममंडलाय· रं वह्निमंडलाय· सं सत्वाय· रं रजसे· तं तमसे· आं आत्मने· अं अंतरात्मने· पं परमा
त्मने· क्रीं ज्ञानात्मने· आत्मतत्वाय· मायातत्वाय· विद्यातत्वाय· कलातत्वाय· मध्ये परमतत्वाय· इति संपूज्य केसरेषु पूर्वाद्यष्टदिक्षु मध्ये च पीठशक्तीः
प्रपूजयेत्। क्रीं जं जयायै· क्रीं विं विजयायै· क्रीं भं भद्र[illegible]यै· क्रीं भं भद्रकाल्यै· क्रीं सुं सुमुख्यै· क्रीं दुं दुर्मुख्यै· क्रीं व्यां व्याघ्रमुख्यै· क्रीं सिं सिंहमुख्यै· मध्ये
क्रीं दुं दुर्गायै· इति संपूज्य ॐ वज्रनखदंष्ट्रायुधाय महासिंहाय हुं फट् नमः इति पीठं संपूज्य तदुपरि मूलमंत्रमुच्चरन् देवीयंत्रं संस्थाप्य आवाहनं कुर्यात्। यस्याः
सिंहा रथे युक्ता व्याघ्राश्चास्या भुजामितः तामिमां रुद्रसंयुक्तां दुर्गामावाहयाम्यहं। इत्यावाह्य आवाहिता भव। आस्थापिता भव। संनिरोधिता भव। संमुखीकृता
भव। सकलीकृता भव। अवगुंठिता भव। सकलीकृता भव। परमीकृता भव। अमृतीकृता भव। इत्युच्चरन् तत्तन्मुद्राः प्रदर्शयेत्। ध्यानं। सिंहस्था शशिशे
खरां मृगपतिस्कंधस्थितां भीषणां कन्याभिः करवालखेटविलसद्धस्ताभिरासेवितां। हस्तैश्चक्रगदासिखेटविशिखांश्चापं गुणं तर्जनीं। बिभ्राणामनलात्मि
कां शशिधरां दुर्गां त्रिनेत्रां स्मरेत्॥ इति ध्यात्वा मूलमंत्रेण पाद्यार्घ्याचमनमधुपर्कादिषोडशोपचारपूजां कृत्वा वरणपूजामारभेत्। यथा। आग्नेयकोणे
जातवेदसे सुनवाम हृदयाय· ईशान्ये सोममरातीयतः शिरसे स्वाहा। नैरृते नि दहाति वेदः शिखायै वषट्। वायव्ये स नः पर्षदति कवचाय हुं। मध्ये दु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ग्लौं ति विश्वानावेव नेत्रत्रयाय वौषट्। पूर्वादिचतुर्दिक्षु सिंधुं दुरिताग्निभिः अस्त्राय फट्। इति षडंगपूजा प्रथमावरणं॥ ततः अष्टदलेषु पूर्वादिप्रादक्षिण्येन जात
वेदसे नमः· सप्तजिह्वाय· हव्यवाहनाय· अश्वोदराय· वैश्वानराय· कौमारतेजसे· विश्वमुखाय· देवमुखाय·॥ इति द्वितीयावरणं॥ ततः पात्राग्रेषु पूर्वादिचतुर्दिक्षु ॐ
पृथिव्यात्मने· सलिलात्मने· अग्न्यात्मने· वाय्वात्मने· आग्नेयादिकोणेषु निवृत्त्यै· सुप्रतिष्ठायै· विद्यायै· शांत्यै·॥ इति तृतीयावरणं॥ ततः पूर्वादिकोणेषु प्रा
दक्षिण्येन· दशनालिकाभिमुखीभ्यो धोमुखीभ्यः स्त्रीदेवताभ्यो नमः· ॐ जां जागरायै· ॐ तं तपनायै· ॐ वें वेदगर्भायै· ॐ दं दनस्पिण्यै· ॐ सं सं सुखंडायै· शब्दस्प
र्शरूपरसगंधात्मिकाभिमुखीभ्यस्तिर्यङ्मुखीभ्यः स्त्रीदेवताभ्यो नमः· शुं शुं मर्हंत्र्यै· नं नभश्चारिण्यै· गां गांगीश्यै· मं मं द्वाहायै· सों सोमरूपायै· षा कौशिकमया
त्मिकाभिमुखीभ्यस्तिर्यङ्मुखीभ्यः स्त्रीदेवताभ्यो नमः· मं मनोजयायै· मं मरुद्वेगायै· रां रात्र्यै· नीं नीवृकोपायै· यं यशोवत्यै· तों तोयात्मिकायै· षड्भूम्यात्मिकाभिमु
खीभ्य ऊर्ध्वमुखीभ्यः स्त्रीदेवताभ्यो नमः। निं निद्रायै· दं दयावत्यै· हों हरिण्यै· तिं तिरस्क्रियायै· वें वेदमात्रे· दं दमनप्रियायै· सप्तधात्वात्मिकाभिमुखीभ्य उभयमु
खीभ्यः स्त्रीदेवताभ्यो नमः· सं समाराध्यायै· नं नंदिन्यै· पं परायै· रिं रिपुमर्दिन्यै· घं घघ्र्यै· दं दंडिन्यै· तिं तिग्मायै· पंचभूतात्मिकाभिमुखीभ्यस्तिर्यङ्मुखीभ्यः स्त्रीदे
देवताभ्यो नमः· दुं दुर्गायै· गां गायत्र्यै· गिं गिरवर्धायै· विं विशालाक्ष्यै· श्वां श्वासोद्वाहायै· कर्मेंद्रियात्मक ऊर्ध्वमुखीभ्योभिमुखीभ्यः स्त्रीदेवताभ्यो नमः· नां नादिन्यै·
वें वेदनायै· वं वह्निवासिन्यै· सिं सिंहवाहकायै· धुं धुंधुमायै· ज्ञानेंद्रियात्मकाभिमुखीभ्य ऊर्ध्वमुखीभ्यः स्त्रीदेवताभ्यो नमः· दुः दुर्विषयायै· रीं रीं रंसायै· तां तापहारि
ण्यै· सं सक्रोधायै· निः निः सपत्नायै· एतास्त्रज्वलत्केशा वदनाभीमदंष्ट्राभयापहाः ध्येयाः॥ इति चतुर्थावरणं॥ तद्बहिः पूर्वादिदलेषु इंद्राय· रं अग्नये· मं यमाय· क्षं
निर्ऋतये· वं वरुणाय· यं वायवे· सं कुबेराय· हों ईशानाय॥ इति पंचमावरणं॥ तद्बहिः वं वज्रायुधाय· शं शक्त्यायुधाय· दं दंडायुधाय· खं खड्गायुधाय· पं पाशायुधाय·
क्रों अंकुशायुधाय· गं गदायुधाय· शूं शूलायुधाय॥ इति षष्ठावरणं॥ एवं संपूज्य नैवेद्यादिकं निवेद्य आरार्त्तिकं पुष्पांजलित्रयं तं समर्प्य मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृ
त्वा यथाशक्ति जपित्वा गुह्यातिमंत्रेण जपफलं समर्प्य पूर्वोक्तमंत्रैर्दिक्पालेभ्यः बलिं हरेत्। एवं गायत्री जप द्विगुणसहितं चतुश्चत्वारिंशत्सहस्राणि जपित्वा तिल
सर्षपवित्रमूलसमिद्भिर्दुग्धवृक्षाज्यपायससमिद्भिराज्याक्तहविषान्नेन दशांशतः होतव्यः कृतपुरश्चरणो भवति। तत आग्नेयास्त्राधिकारी भवति। तदुक्तं॥ आग्ने श्री
यमभिधास्यामि मंत्रं सर्वार्थसाधनं॥ मरीचिः। कश्यपः ऋषिः मुनिरस्य महामनोः। त्रिष्टुप् छंदो देवता जातवेदाग्निरीरितः। नवभिः सप्तभिः षड्भिः सप्तभिः मुन ३४६
रष्टभिः सप्तभिर्मूलमंत्रार्णैः षडंगविधिरीरितः॥ अंगुष्ठगुल्फजंघाजानुजानूरुमुष्कनाभिमुखहृदि स्तनयोः पार्श्वयोर्द्वयोः पृष्ठतः स्कंधयो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मेध्येवाङ्कुमूलोपवाहुषु। प्रकूर्परप्रकोष्ठेषु मणिबंधतलेष्वपि। मुखनासाक्षिकर्णेषु मस्तमस्तिष्कमूर्धसु। क्रमेण विन्यसेद्वर्णान् मंत्री मंत्रसमुद्भवान्॥ शिरोललाटा
टनयनकं कंठोष्ठरदनास्वधासकंठेवाकुहृत्कुक्षिकटिगुह्योजानुषु पंघयोर्पादयोर्न्यसेत्पदान्यस्यमनो: सुधी:॥ विशुद्धमसमत्रभांप्रजापतिस्कंदस्थितां भी
षणांकन्याभि: करवालखेटविलसद्धस्ताभिरासेवितां। हस्तैश्चक्रगदासिखेटविशिखांश्चापं गुणं तर्जनीं बिभ्राणामनलात्मिकां शशिधरां दुर्गां त्रिनेत्रां स्मरेत्॥
मंत्रवर्णसहस्राणि जपमंत्रं विशालधी:। तद्दशांशं तिलैः सिक्तैः पवित्रमूलैः सामिद्वरे:। क्षीरद्रुमाणामाज्येन हविषान्नेन च। तत्पुते चतुर्ह्वलारंशदर्भवर्तु:शाल
समन्वितं। वर्तु: सहस्रं जुहुयात्पूर्वेऽत्र हव्यवाहने। मंडले सर्वतोभद्रे षट्कोणांकितकर्णिके। विधिना वक्ष्यमाणेन पीठे देव्या: प्रपूजयेत्। जयाख्या विजयाभद्रा
भद्रकाली मनंतरं। सुमुखी दुर्मुखी सैंहां पश्चाद्व्याघ्रमुखी पुन:। अथ सिंहमुखी दुर्गा नववक्तीः प्रपूजयेत्। अथ नृसिंहमंत्रेण दद्याद्युक्तेन देशिक:। प्रणवा
नंतरं वज्रनखदंष्ट्रायुधाय च। महासिंहाय वर्माऽस्त्रान्तितिः सिंहमंत्रः समीरित:। मूर्त्तिं संकल्प्य मूलेन तस्यामावाह्य पूजयेत्। षडंगानि यथापूर्वं केसरेष्वर्चयेत्सुधी:।
ज्याहिपादाष्ट कोणन्नामूर्त्तयोर्वोबहि: पुन: जातवेदा: सप्तजिव्हो हव्यवाहन संज्ञका:। अश्वोदरजसंज्ञोन्य: पुनर्वैश्वानराह्वय:। कौमारतेज: स्याद्विश्वमुखो दे
वमुखस्तत:। ततो भसलिलाग्नी नानानमजाता नमोन्विता न्। वर्युर्दिक्षु समभ्यर्च्य कोणे पतकलापुन:। पूर्वादिदिक्षु संपूज्या नारसिंहा सा जशक्तय:। नागरा
तपसा वेदगर्भा दत्तरूपिणी। संदुखंडा सुंभहंत्री जभारिरूपनंतरं। वागीश्वरा मंदवाहा सामरूपा मनोजवा। मत्तदूगाराचित्रिसंज्ञा तीव्रकोपा यशोवती। तोपालि
कापुनर्निसा दयाव्यपिहारिणी। तिरस्किया वेदमाता तत्परा दमनप्रिया। समाराध्या नंदिनी च परा कीरिपुमर्दिनी। षष्ठी च देवी नीलिमा दुर्गा त्र्यत्र नंतरं
णिरवध्याविशालाक्षी भासो हाहावनादिनी। वेदमात् वह्निज भोगख्या सिंहवाहकृता तथा। कुर्दुर्धुर्या दुर्विषयापुष्पा द्रीरसाला पहारिणी। सरू दोषाग्नि: स
मसपत्नावलारिंशच्चतुर्युता:। लोकपालांस्ततो भ्यर्च्य हृज्जाधायुधसंयुतान्। इत्थं जपादिभि: सिद्धमंत्रेऽस्मिन् साधको नमः। आग्नेयास्त्राभिचारास्यात्दिव्या
नामिहोच्यते। अस्य श्री आग्नेयास्त्रमंत्रस्य मरीचि: पुत्र कश्यप ऋषि: त्रिष्टुप् छंद: उग्रकृत्यादेवता। शत्रुक्षयार्थं जपे विनियोग:। प्रतिलोममंत्रेण करं भुजै
कृत्वा। निस्यतारिंदुं धुं सि। अस्य स्त्राय: फट्। वबेनाभ्यायविणिगोदुनेत्रत्रयाय वौषट्। निदपरिप न: कवचाय हुं। दोचनिहादनि। शिरसे वै षट्। नोपालिरामम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३४७
347

ह्रो शिरसे स्वाहा। ममवानमुसेरद्वे तजा हृदयाय नमः इति षडंगे कुलाक्षरन्यासपदन्यासान् प्रतिलोमेन कृत्वा गुरूपदिष्टमार्गेण ध्यात्वा ब्रह्मास्त्र
द्विगुणजपसहितं प्रतिलोममंत्रं चतुश्चत्वारिंशत्सहस्रसंख्याकं जप्त्वा पंचगव्येन पञ्चवरुणं दशांशहोमः कार्यस्तेन अस्त्रसिद्धिर्भवति। तदुक्तं आगमेया
स्त्रमिति प्रोक्तं विलोमेष्ट रितोमनुः। पूर्वोक्ता एवमुत्याद्यामंत्रस्यास्य प्रकीर्त्तिताः। प्रतिलोमक्रमादस्य षडंगानि प्रकल्पयेत्। वर्णन्यासपदन्यासान्विदु
ध्यात्वा प्रतिलोमतः। ध्यानभेदान्विजानीयाद्गुरूपदेशान्तरतो यथा। पूर्ववज्जपक्लृप्तिः स्यात्कुर्यात्सर्वसंख्यया। पंचगव्यसुपक्केन चरुणा तस्य मि हुये। अर्च
नं पूर्ववत्कुर्यात्सिद्धिस्तु प्रतिलोमतः। सर्वत्र देशिकः कुर्यात्गायत्र्या द्विगुणं जपं। क्रूरकर्मणि कुर्वीत प्रतिलोमविधानतः। प्रयोगकाले प्रजपेद्यथा
न्विलोमतः। शोधितो जायते पश्चात् मंत्रोयं विधिनामुना। स्यादि पंचाक्षरः पादो हेया त्वानं द्वियात्मकः। धुमाद्यो नः पंचवर्णः स्मृतः पंचद्वियात्मकः। आद्य
स्तृतीयः पंचार्णः पंचभूतमयः स्मृतः। साद्यः सप्ताक्षरः पादश्चतुर्थो धातुरूपकः। दः पूर्वः पंचमः पादः ॐ मित्ररूपः षडक्षरः। तो वर्णादिः षडर्णो न्यञ्चा
कौशिकमुनीमतः। सो वर्णः पंचवर्णोन्त्यः शब्दादिविषयईरितः। से वर्णा षष्ठमो हेयः पंचवर्णो दवनादिकः। एवं तत्वसमायोगात्पादाः कोषिस्मृदीरिताः
मत्पादाक्षरो यन्नाम तत्तावत्सो वर्णो देवताः। प्रधानमूर्त्तिप्रतिभासस्य वर्णोदितप्रभाः। प्रज्वलच्छेशवदनाभीमदंष्ट्रा भयापहस्तु। देवता इंद्रियात्मनाः ॐ धी
द्विषय ईरिताः। देवताभूतपादाश्च सात्विकव्यक्ताः प्रकीर्तिताः। धातुरूपाक्षरो स्मृतानु भयाननशोभिताः। ॐ मितो ऊर्ध्वे वदनाः कोशोधात्मित्रकानना
एताः सर्वाः स्मृताः ख्रीवा इंद्रियार्थोभवाः स्त्रियः। अधस्तिर्यक्मुखाप्येताः ईरिता वर्णदेवताः। आभिमुख्याः स्मृताः सोम्यपराक्मुख्येन कर्मणि। आस्याः से
ख्यासमुत्पन्ना देवता ज्वलितानना। यामिर्मत्री देहच्छत्रो राज्यानि गिरिकाननो। अस्त्रमनुष्यनक्षत्रेषु आरभेत विचक्षणः। असुरेषु प्रयुंजीत देवता सर्पसह
रेतः। पूर्वोत्तरत्रयं पश्चात् द्रणहरिणानां धरोहिणी। इमान्निमानुषान्याहुर्नक्षत्राणि मनीषिणः। ज्येष्ठा शतभिषा मूलं धनिष्ठाश्लेषकृत्तिकाः। चित्रा मघा विशा
खास्तु स्वातौ राक्षसदेवताः। अश्विनी रेवती पुष्य स्वाति हस्ता पुनर्वसु। अनुराधामृगशिरश्रवणं देवतारकाः। उपक्रमेत नेदासुर ताम्स्वरुक्तो विसर्जयेत्। भ
द्रास्वाहरणे कुर्याज्जया स्याल्ल्वंतमु तमो। उपक्रमो भौमवारे शनिवारे विसर्जयेत्। प्रतिसंहरणं वारे गुरुशुक्रस्य वा भवेत्। भानुनामोक्षसंहारो कुर्यात्वक्ष दूयसुधीः

श्री
३४७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्थिरेषु राशीष्वारंभश्चरेषु स्थादिसत्तनं। स्वस्त्रसंहरणे कुर्यादुभयेषु विचक्षणः॥ कृष्णपक्षे नले वा स्त्रं विसर्जयेच्छिवापुनः॥ शुक्लपक्षे क्रमादस्त्रं पुनरात्मनि संहरेत्॥ आप
श्रिमाभिमुखो भूत्वा कर्मैतत्सर्वं तत्र कारयेत्। नक्षत्रवृक्षशकलान्संध्याख्याकर्मसंयुतान्॥ तत्वमंत्राक्षरोपेतान् मंत्री मंत्रार्णसंख्यया॥ कुर्यादग्निमये वक्रो मारये
द्रिपुमात्मनः॥ कृष्णाष्टमीं समारभ्य यावत्कृष्णचतुर्दशी॥ धत्तूरविषवृक्षाख्यभूरुहोत्थान्समिद्वरान्॥ राजितैलेन संयुक्तान् पृथक् सप्तसहस्रकं॥ जुहुयात्संयतो भ
रिपुर्यमपुरं व्रजेत्॥ सप्तरात्रं प्रजुहुयात् त्रिकोणस्थे हलो लितैः। आर्द्रवस्त्रो वृश्चिकाले मरीचैर्मनुनामुना। निगृह्यते ज्वरेणाशु प्रलयाग्निसमेन स सताले ज्वये स
मालिस्यशत्रुनामयथाविधि। आग्नेव्यास्त्राणसंवेष्ट्य कुंडमध्ये निखातयेत्॥ जुहुयान्मरीचैः कुंडे ज्वराक्रांतः स जायते॥ तदादाय क्षिपेत्तोये शीतले न वशो भवेत्॥
विभायामाग्नेबीजानि मरीचिमधुसंयुतं। अस्पृष्ट्वा ज्वलति तोये निक्षिप्य वाधयेत्ततः॥ ऋक्षवृक्षप्रतिकृतेर्हृदये वदने न सि। किंचित्किंचित् क्षिपेत्तोयं दद्या का
रस्करोप्यया। आग्नेयमुच्चरन्मंत्री सो चिराज्जपतो भवेत्। क्वथितं भसितां क्षिप्त्वा हन्याच्छत्रुमयत्नतः॥ तीक्ष्णास्त्रेहनसोलिप्ताशत्रोः प्रकृतिकृतिं निधि॥
तापयेद्धितवक्रो प्रतिलोममनुं जपेत्। ज्वरेणाबाध्यते स द्यो मासादस्थपतिर्भवेत्॥ सामुद्रसलिले हिंगुविषजीरकलोडिते। क्वाथितेपुत्तलीं साध्यनक्ष
त्रतरुनिर्मितां। अधोवक्त्रां विनिक्षिप्य यस्याविषतत्वथया। तच्छिरस्ताडनं कुर्यात् जपेदस्त्रं विलोमतः॥ सप्ताहान्मरणं याति शत्रुर्ज्वरविमोहितः॥ आदित्य
थनामं द्रव्यस्तां घृतदिग्धाहतं। नग्नतैले न क्षिप्तांगं दग्धं भानुमरीचिभिः॥ अधोमुखं निजरिपुं ध्यात्वा क्वथितवारिणा। तर्पयेद्भानुमालोक्य शत्रुर्मृत्युप्रियो भ
वेत्। बिभ्रतीं मुसलं शूलं ध्यात्वा कार्पासबीजैर्निंबपत्रैर्माहिषीघृतप्लुतैः॥ कुलाचदूषयेच्छत्रून् अस्त्रेणानेन देशिकः॥ बिभ्राणां तर्जनीं शूलं ध्यात्वा दुर्गां त्रि
यंकरीं। माहिषीघृतसंप्लुतैः पलाशैर्विषवृक्षजैः॥ कुलारिपोः क्षणात्सेनाप्रभुत्यायाति मं चचितः॥ ध्यात्वा देवीं पुरा प्रोक्तां चतुर्भिर्मरिचान्वितैः। अजारुधिरसंप्
लुतैर्जुहुयाद्दिवसत्रयं॥ रिपोरुच्चाटनं कुर्यात् सेनायानात्रसंशयः॥ अग्निशूलकरां दुर्गां ज्वलतीं प्रलयाग्निवत्। ध्यात्वा सर्षपतैलाक्तैर्बीजैर्धत्तूरसंभवैः॥
कुलाविमोहयेच्छत्रून् मरीचैर्वा ससर्षपैः॥ कालांजननिभां दुर्गां शूलखड्गधरां स्मरेत्। नक्षत्रवृक्षसंभूतैर्ब्राणकृतस्नेहलोहितैः॥ सामिधैर्जुहुयाद्व्या
न्यासेन वैरिणः॥ सिंहारूढां प्रधावतीं धावमानं रिपुं प्रति। शरान् कार्मुकनिर्मुक्तान् वह्निज्वालासमाकुलान्॥ मुंचतीं संस्मरेद्दुर्गां तर्पयेद्दुष्टवारिणा। भानु
बिंबसमालोक्य रिपोरुच्चाटनं भवेत्। अतिदुर्गामयीं पुष्टिं गदाहस्तां विचिंतयेत्। विद्युद्दामसमानाभां माहिषीघृतसंप्लुतैः॥ पुलाकैर्जुहुयान्नित्यं वेश्मीनि सा

के

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णे
३४८
348

दूरैः कोद्रवैरथवा शत्रोः सेनायाः स्तंभनं भवेत्। त्रातयाङ्कुशं दुर्गां विघ्नां दुर्गां विचिंतयेत्। फणिनीकुसुमैः पुष्कैः शं दत्तांभः समुत्थितैः। सुष्कृयान्निशि
यो मंत्री तस्य विघ्नं वशं नयेत्। शरच्चंद्रनिभां देवीं विकालस्वरमाकृतां। पाशांकुशधरां ध्यात्वा सिंधुं दुर्गां समिद्धैरेन वेतसैर्मधुरासिक्तैर्जुहुयाद्दृष्टिसिद्धये। क
पाले त्रिशिखे पाशमंकुशं बिभ्रतीं करैः। जपाकुसुमसंकाशां भक्त्या दुर्गां विचिंतयेत्। कुलालवर्णपुष्पैर्व्योम मधुरत्रययुक्तया। आकर्षयेच्छिन्नां धीमान् साध्या
मंत्रविंना मंत्र संशयः। अतिदुर्जयमित्याप्राफ डंतात्रिषु वीरितां। ऊर्ध्वपर्णां तावगाएया घृतगानि दुर्गां समीरितां। विस्मा घात्पक्षेरो तासां विभूदुर्गा
समीरितां। सिंधाघासावकारीतां सिंधुदुर्गां लिंगयेत्। संतामग्र्यादिकोमेनामग्नि दुर्गां चिन्नि बुधाः। अग्रलो सछिद्रे ले कृत्वा सुगंधिकुसुमादिभिः दे
वीमूध्यर्वयन्नितं प्रागुक्ते नैव वर्त्मना। आहरेद्वा त्रिषु वले वरुणा तस्य सिद्धये। तैस्तारोगग्रह द्रोहभूतादीन्नाशयेदयो। यथावद्दत्तिमास ध्यागंधपु
योमनोहरैः सिलातस्याग्रतो मंत्री जपेन्मंत्रमनन्यधीः। जपायं सर्वसिद्धिस्यान्नात्र कार्या विचारणा। लवणैर्मधुरासिक्तैर्जुहुयात् श्रीमामुरवः मं
र्णसंख्यया मंत्री रिपुमालां वशं नयेत्। शालीन्प्रक्षाल्य संशोध्य अप्सुद्धान्कुर्वीत तंडुलान्। जपित्वा पंचवक्त्रेषु संस्कृते हव्यवाहने। यत्रं पवेजपस्तं श्रीमवनार्य
पुनः सुधीः। आर्चयित्वा विशदधीर्देवीमग्रे यथापुरा। जुहुयाद्वारुणानेन साध्ये नाष्टसहस्रकं। पात्रे संपातनैकुर्यात्तसाध्यस्तत्राशयेन्नरः। शिष्वं तेनिरव
न कारिसं पात्रं प्रांगणांतरे। कृत्वा रोगा विनश्यंति सहभूतग्रहासुरैः। परैः कृत्वादिता कृत्वा पुनस्तानेव भक्षयेत्। ह्रीं हि मिर्ह। विषाक्षी रेपयो वक्षसमिद्रैः।
आज्यैर्मधुत्रयोपेतैरेतैर्दशशतं पृथक्। जुहुयात्संपदं भूमि साधको भवति ध्रुवं। भास्करे मेषराशिस्थे मंत्रज्ञो ह्रो रुगुलेन दिने। नवांसमुद्भागामि मांसत्वालां मंत्रीप
याविधिवद्ध्यात्वाद्यपसिक्तां सेरो ध्यपरिशोधयेत्। न्यस्यैतां पंचवक्त्रेषु संस्कृते हव्यवाहने। भर्जयेन्नानुनासि ध्रुवा ब्रल न रूथया। सिंहमघधनु
स्थेके कृष्णपक्षे षष्ठी तथा। विशाखाकृत्तिकामूलहस्तोत्तरमघथा। रोहिण्याश्रवणे वारमंदेवाकृत्तिदेवता। विषायोऽभ्यपुकुर्वीत सिक्तां स्थापयेत्सुधीः। गय
हाश्चामादिरापूर्णं रक्षार्थं सिक्ताः शुभाः। ज्येष्ठादिके घटो नानाम ध्यादिषुपदेष्विमाः। नवस्तु प्राक्षिपेऽजप्ता स्तेषु संयोजयेत्क्रमात्। मध्यादि देवीमस्त्रा
लिकयालां तानिदेशिकः। वज्रं शंखं मसिं खेटं बाणं चापं त्रिशूलकं। कपालं सर्वमंत्रेण संपूज्यांते बलिं हरेत्। नक्षत्रग्रहराशीनां लोकेशानां बलिं हरेत्। वि

श्री
३४८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हितायत्र रक्षेयं वर्द्धितेतत्र संपदः। नसत्रागह संहारको रभूतसरीसृपाः। अमुनाविलिखयंत्रांगे विधिनानात्र संशयः। सिकतानां विशुद्धानां विकारकुडुवं सुधीः। पंचगव्य
युतेपात्रे वलवक्षेत्रं विनिर्मिते। निक्षिप्य विधिनायत्र स्थापयेत्तत्र संपदः। दिने दिने प्रवर्द्धते कालतुष्ट्यादिभिः सह। महोत्पाता विनश्यंति कलाजो हमहाग्रहाः। यत्र हत्वा तं
नाकुर्यात्स्थापनं विधिनामुना। गोमूत्रं पंचसप्तमानेस्याज्जोमयं भस्तदध्यकं। आज्यस्यामसगुणं क्षीरं गोमूत्रात्त्रिगुणं दधि। गोमूत्रेत्रेणसमं सर्पिः सर्वं वा सममुच्यते। गावः सु
कपिलास्वेतश्यामधूम्रारुणप्रभाः। अभावेगादितः सर्वा सर्वगा कपिलोद्भवं। एकोनपंचाशत्कोष्ठफलके मलखादिनः। विहायकोणकोष्ठान्त्रिंशत्या यंत्रं विलिखेत्सं
तिखिलामध्यकोष्ठादिपूजयेत्तत्र देवतां। कृत्वा होमं ससंपाते निखनेत्तद्यथापुरा। दद्याद्बलिं यथापूर्वं मस्यपूर्वादितःफलं। मध्येमायामष्टकोष्ठेषु पादान्वेकैकलामात
कावर्णैः प्रवीतं। भूर्विंवस्थसर्वभूतानामय छोरक्षायुःश्रीकीर्त्तिदं यंत्रमेतत्। आग्नेयास्त्रस्य नानाविधिविसर्गोदानकर्मणि। यः पुमान्गुरुणाशिष्यस्तस्याधीनं जगत्त्र
यः॥ ॥इति श्रीविद्यार्णवे द्वाविंशतितमाश्वासः॥ ॥अथ दीनास्त्रकृत्यास्त्रं वक्ष्ये शत्रुविमर्दनं। अतिदुर्गोमनुः प्रोक्तो दीनास्त्रमत्रविन्नमः। प्रतिलोममिमंमं
त्रं कृत्वा स्त्रंवप्रवक्ष्यते। दीनास्त्रस्य षडंगादीन् प्रतिलोमोदितान्विदुः। भानुबिंबगतं शत्रुं मघोरकं विषाहतं। मूर्च्छा दुःखतयाग्रस्तं कुंडल्या भावयन्सुधीः। मूल
धारक्षिप त्रस्य यः प्रस्फुरत्कालपावके। दिनत्रयात्स्वयाक्रांतो रिपुर्यमपुरं व्रजेत्। दीनास्त्रप्रतिविद्धांगं स्वाधिष्ठानगतं रिपुं। पंचवायुसमिद्धाग्नौ वह्निना
दग्धविग्रहं। ध्यायेन्मनुं जपेत्त्रस्य यः सभवेद्यमवल्लभः। मणिपूरगतं शत्रुमग्निनादीप्तविग्रहं। दीनास्त्रं प्रजपेत्तस्य यः समस्तु यसतो व्रजेत्। अनाहताहितः
शत्रुर्निर्दग्धो मंत्रवह्निना। पाशेनवद्धाशीघ्रेणनीयते यमकिंकरैः। विशुद्धस्थानगो वैरी दीनबाणेन पीडितः। अधोमुखं स्मृते तीर्थपराशुः स्यादिमत्यात्।
आज्ञायां निहितं शत्रुं महेद्दीनाग्निनाधिया। पुत्रमित्रकलत्रादीन् हित्वा मत्युमुपाप्नुयात्। नाभिमाभ्रोदकेस्थिता ध्यायन्नविंवेदिनेरिपुः। वैरिणां दग्धसर्वांगं
मंत्रमष्टोत्तरं शतं। जपेत्त्रस्य पदिना दर्व्याद्यमलोकं सगच्छति। आदिवारं समारभ्य सप्ताहं प्रजपेन्मनुं। सप्तोदयं समारभ्य यावदस्तमयो भवेत्। सन्निपातज्वरा
विष्टो यमयस्तो भवेदरिः। स्थित्वा दुर्गालये मंत्री त्रिरात्रं वर्जिताशनः। दीनबाणं न सिद्धं गं वैरिणं प्रतिचिंतयेत्। जपेन्मनुमिमं शत्रुर्ज्वरितो मरणं व्रजेत्। स्वस्थाङ्गु
गोमित्मं जपेन्मंत्रमनन्यं त्रिदिने स्मरन्। भल्लपातेन निहतरिपुं दीनास्त्रेण प्रदीपितं। ज्वरेणामहता चिह्नो जायते सोयमातिथिः। रविमंडलगं शत्रुं दृष्ट्वा तं रविप
न्नागैः। विषाग्निदग्धसर्वांगं ध्यायन्नुद्दे नवारिणा। तर्पयेद्दीनबाणेन स्यादसौ यमवल्लभः। रविविंवादागतया ज्वालया ग्रस्तविग्रहं। रिपुं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं सकी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३४९

३४९

इति यमांतिके । ग्रहयुक्तार्कबिंबस्थे विंदूपरमयैः शनैः प्रतिपद्यनिज्ञे शूलं तर्जन्या भीमरूपया । दंष्ट्रामयूरवजालेन द्योतयंती दिगंतरं । शूलेन वैरिणो वक्षो
दारयंती भयंकरी । जपेद्दिनत्रयं मंत्री मारयेद्रिपुमात्मनः । अस्त्रमंत्रकृतन्यासः प्रलयाग्निसमप्रभां । रक्तवस्त्रधरां [illegible] रक्तनेत्रत्रयान्वितां । सिंह
धिरूढं धावंतीं धावमानं रिपुं प्रति । खड्गेन तं द्विरच्छित्वा क्षणात् [illegible] मस्तकं गतां । ध्यात्वा दुर्गां जपेन्मंत्री त्रिदिने वर्जिताशनः । अनेनैव विधि [illegible] सुखी
यो भवेत् । कर्माण्येतानि कुर्वीत दिवसे न तु रात्रिषु । सात्त्विकोणा साध्यनाम साध्यनाम समन्वितान् । अजारक्तेन संसिक्तान् कार [illegible] सह सं
गुडूयाद्देवी ध्यात्वा सविलमंडले । प्रलयाग्निसमा घोरां द्वात्रिंशत्कुणपो मितां । उद्यद्दंष्ट्राग्रसंदीप्तां नृत्यंतीं सिंहमस्तके । महादंष्ट्रा [illegible] र
दंष्ट्रामुखीं । रक्ताक्षमाली सवदनां घूर्णितायांत्रिलोचनां । अनेन विधिना शत्रुर्महाज्वरनिपीडितः । विमुंचति निजं देहं पुत्रमित्रादिभिः सह । [illegible]
मे त्रीलं वयिला भुजंगमं । भानुविवगतां दुर्गां सहस्रादित्यसंनिभां । सहस्रपाणिचरणां सहस्राक्षिशिरोमुखीं । सहस्रनागासि [illegible]
ध्यायन्मंत्रेण सर्पास्यतर्पयेद्दुष्टचारिणां । संयतः कालपाशेन वैरी मुंचेत्स जीवितं । मध्याह्नार्कपुतप्ररव्यां नंदंती नरसिंहवत् । [illegible] भी
षण दर्शनं । शूलप्रोतहितां ध्यायन्जपेन्मंत्रमनन्यधीः । तर्पयेद्दुष्टतोयेन सर्पवक्त्रे दिनत्रयं । यमस्य भवनं गच्छेदरातिर्नात्र संश [illegible]
प्रतिष्ठितसमीरिणां दुष्टोदकेन विनिक्षिप्य विषाद्यो विधिना ततः । अर्कधूमिलसंकाशां खड्गखेटकधारिणीं । नयनत्रयनिर्ग [illegible] स्फु [illegible]
हस्तां सर्पभूषां त्रैलोक्यभयकारिणीं । खड्गकुंताहतां ध्यायन्जपेद्युतमन्त्रं विधानेन पुनाशत्रुर्ग्रस्तो भवति मत्युना । अकल्पदुर्गा [illegible] कोण
कुंडमुद्गमा [illegible] स्रं जनितेन क्रोमहिषीशाकलाकृतां पुत्तलीमजरक्ता क्तां प्रतिष्ठितसमीरणां । छिलाछिला प्रजुह्यात् दजरक्तान्वितां निशि । ध्यात्वा दु
र्गां प्रसन्नसिंहीं महिषोरस्थलांतरे । शूलेन महिषस्यांगं भिंदंती घोरदर्शनां । अट्टहासे रजस्त्रोत्थे भीषितां सुरसेवितां । प्रलयानलसंकाशां [illegible] मन्त्र
यान्वितां । संदष्टा दरसेभिन्नां दंष्ट्राभीममुखां बुजां । खड्गखेटकयुक्ताभिः कन्यकाभिः समावृतां । अनेन विधिना शत्रुः प्रयाति यममंदिरं । दिनास्त्रमेतं श्री
विधितं शत्रुनिग्रहकारणं । कृत्वा स्वे वो दिनान् कुर्यात्प्रयोगान्मंत्रवित्तमः । आधारा द्रुततं देवी कुंडली सर्परूपिणी । सुषुम्णागं [illegible] ब्रह्मस्थ ३४९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लं ततः। मुखे नक्षत्रमादाय निवृत्तो स्वगृहं प्रति। ज्वलेत्कालनलैर्दीप्तां चितिं त्यक्त्वा जपेन्मनुं। सप्ताभिर्वासरैर्शत्रुर्मृत्युमाप्नोति मोहितः। अंगारवारे विद्युत्स्थ सर्प
पस्नेह लोहिते। सिद्धार्थकुड्वं जुहुयात्तु क्षमात्रतः। कृत्वास्त्रज्वालया दग्धो रिपुर्यमपुरं व्रजेत्। चतुर्दश्यामर्द्धरात्रौ चितास्थो न्यष्ट साधकः। द्रूणतैलांजलि सानिविता द्यो
जुहुयात्ततः। अनेन विधिना शत्रुर्मृत्युमेष्यति कातरः। तुषास्थनिर्मितां शत्रो रुद्रेण तैलपरिप्लुतां। प्रतिमां स्थापित प्राणां जुहुयान्निशि साधकः। छित्वा छित्वा तरकेन सप्ता
हान्म्रियते रिपुः। स्मशानवालुकां स्पृष्ट्वा साक्षात्तान्नयुतं जपेत्। विकिरेत्ता स्तडागादौ कृत्वास्त्राक्काथितं जलं। तदीयं पीतमनरा नित्रि हेति शकला जनात्। कृष्णांगार
चतुर्दश्यां प्रजपेत्प्रेतभस्मभिः। महिषाज्येन लुलितैस्तन्मंत्राक्षरसंख्यया। निर्माय गुलिकामेनां सम्पूज्य तस्य मीरणं। चितिकाष्ठघृतेन वह्नौ जुहुयाद्दुष्टमानसः। च
तुर्दशी त्रयाद्वो कृष्णो मृत्युप्रियो भवेत्। स्मशानभस्मसिद्धार्थ पंचगव्ये चितिं क्षिपेत्। महिषं संस्मरं देवीं कालाग्नि सदृशप्रभां। भक्ष्ययेत्प्रजपन्मंत्रं विजकालेभिः
तानले। दुर्गागारे प्रजुहुयाद्देनेनायुतमस्त्र चिते। पुनरादाय तद्भस्म सेनायां वैरिणः क्षिपेत्। मा सेना वह्नुधाभिन्ना ज्वररोगविमोहिता। आयुधानि परित्यज्य
कृकाले पलायते। गोहत्यामादि पुक्षिप्तं कुर्यादुच्चाटनं क्षणात्। सप्तवारगुटिकादुर्गोवस्मसु शार्कराः। सप्तमाहं द्विदिग्वर्त्मज हीला प्रजपेन्मनुं। ... देवी ...
मर्त्ययेत्तां यथापुरा। भूयो जपित्वा विकिरेद्दृहत्ग्रामपुरे विमाः। स देशो नश्यति क्षिप्रं दग्धो मंत्रभगाग्निना। ब्रह्मदंडी मर्कटिकां करकोशाति ... भौमवारे स्मृगु
लिके गृहीत्वा प्रजपेन्मनुं। स्पृष्ट्वा तां प्रजपेदस्त्रं कृष्णाष्टम्यां निशार्द्धतः। शत्रुनामसमायुक्तं स्मशाने निखनेद्दिमाः। प्राणस्य पतिरिपुः शीघ्रं ...
कपालशकला मंत्री कृत्वास्त्राक्षरसंख्यकान्। सेस्पृशं प्रजपेन्मंत्रं प्राणस्थापनपूर्वकं। कृष्णांगारचतुर्दश्यां स्मशाने विषवृक्षजे। जुहुयाद्...
ज्वालया हुतः। रिपुर्यमपुरं गच्छ महाज्वरविमोहितः। अंगारकेन संपूर्णे कृष्णे लोहे क्षिपेदहि। कपालेन पिधाये तं स्थादये दृक्वासरा। ...
तमयुतं जपेत्। भौमवारे निशामध्ये कारस्कर समेधिते। स्मशानवह्नौ जुहुयात्कृष्णे यमपुरे रिपुः। साध्यनक्षत्र वृक्षेण कृत्वा कुंभं प्रपूजयेत्। ...
चिताग्नौ तत्र निक्षिपेत्। जपहोमादिकं सर्वं यथापूर्वं समाचरेत्। कारस्कर... वह्नौ कृत्वास्त्रेणाप्रपूजिते। अयुतं ब्राणतैलेन कृत्वा तेतं ...
जपमेत्रमत्र्यधी। जुहुयाद्विधिवत्तेन त्रिदिनैर्म्रियते रिपुः। सुंदरे माहिषी वस्समेकरात्रमुपोषितः। पायये न्माहिषीसर्पिः प्रस्थं मंत्रेणमंत्रितं। कृष्णायां सिद्ध
६ चतुर्दश्यां क्रियोगे हनिरवनेतस्त्रजपेन्मनुं। सार्धपुत्रकलत्रा ... ड्वाल तम् ... लेभेत। षष्टिं दुरंतं पुत्र ... सुतां।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णे ३५०

सर्वांगं स्थापितप्राणमंजसा। कारस्करे धितेव क्रौं वृणते ले नमंत्रविता। होमं कल्पायुतं वत्सं नुकुर्याद्यतमानसः। एकेन दिवसेनारिर्गच्छे यमपुरं स्फुटं। त्रिकोणकुंडसंदि-
ते व क्रौं मंत्रेण क्षिपिते। अर्चितेगंधपुष्पाद्यैरयुतं जुहुयात्क्रमात्। राजभल्लातकतिलतैलैः सप्तदिनं ततः। प्रतिसंसमये प्राप्तो माहिषीस्थापितानलौ। भूतितांगं धूपु-
ष्पाद्यैः स्मशानकूर्च नतां जपता। मस्तकाद्योनिपर्यंतं धियावल्लमनुस्मरन्। आकृष्य हस्तपतितं जुहुयाद्धितेनले। एवं कृते समुलन्नाकृत्यादीनां हुताशनात्। भ ह
येद्वैरिच्छनुमीश्वरेणापि रक्षितं। पुनरग्नौ विधवदेषाकर्तारमनुको क्षिली। एवं विधानिकमौलियः कुर्यात्संत्रविन्नमः सज्जपदालरक्षार्थमंत्रानस्ससुंतयादि
कान्।। ।।अथलवणदुर्गामंत्राः।। एषांश्री लवणदुर्गामंत्राणां अंगिरसऋषये नमः शिरसि। अनुष्टुप्छंदसे नमः मुखे। अग्निरात्रिदुर्गाभद्रकालीदेवताभ्यो
नमः हृदये। क्लीं बीजाय नमो गुह्ये। क्रौं शक्तये नमो नाभौ। आं कीलकाय नमः पादयोः मम सकलजनाद वश्यार्थे जपे विनियोगः। ॐ चिति चिति हृदयाय नमः। वं
डालिनी शिरसे स्वाहा। महाचंडालिनि शिखायै वषट्। अमुकमेकवचाय हुं। कामान्नयने त्रत्रयाय वौषट्। स्वाहा अस्त्राय फट्। एवमंगुलीन्यासः। ॐ ॐ नमो मूर्ध्नि।
ॐ चिं नमो भाले। ॐ टिं नमो दक्षनेत्रे। ॐ चिं नमो वामनेत्रे। ॐ टिं नमो दक्षकर्णे। ॐ वं नमो वामकर्णे। ॐ डां नमो दक्षनासायां। ॐ लिं नमो वामनासायां। ॐ नमो
मुखे। ॐ हां नमश्चिबुके। ॐ वं नमः कंठे। ॐ डां नमो हृदि। ॐ लिं नमो दक्षस्तने। ॐ त्रे नमो वामस्तने। ॐ मुं नमः कुक्षौ। ॐ कें नमो नाभौ। ॐ मे नमो दक्षकक्षे। ॐ
वं नमो वामकक्षे। ॐ शं नमो मेढ्रे। ॐ मां नमः पार्श्वयोः। ॐ नं नमः ऊरुद्वये। ॐ यें नमो जानुयुग्मे। ॐ स्वां नमो जंघायुग्मे। ॐ हां नमः पादद्वये। इत्यक्षरन्यासः। ध्या-
नं। नवकुंकुमसंनिभां त्रिनेत्रं रुधिराकल्पशतं नमामि वह्निं। स वंशाङ्के वराभयानि दोर्भिर्दधतं रक्तसरोरुहे निषण्णां। १। कालांबुवाहद्युतिमिंदुवक्त्रां हारावलीशो-
भि पयोधराढ्यां। कपालपाशांकुशशूलहस्तां नीलांशुकां याम्यवतीं नमामि।।२।। नीलांजनाभामसिशंखशूलखड्गाढ्यहस्तां तरलां उरूढां। भीमां त्रिनेत्रां जितशत्रु-
र्गां भजे दुर्गतिभंगदक्षां।।३।। टंकं कपालं डमरुं त्रिशूलं संबिभ्रतीं वेदकलावतंसां। पिंगोर्ध्वकेशीं जितभीमदंष्ट्रां भूयादिभूत्यै मम भद्रकाली।।४।। इति ध्यात्वा ऋकांव
के जपेत्।। सम्यग्युतं तद्दशांशतः। हविषाद्यतसिक्तेन जुहुयाद्विधिनानले। एवंकृतपुरश्चर्यः प्रयोगे कुशलो भवेत्। अग्नियामवती ध्येये वश्याकर्षणकर्मणोः सा श्री
रदुर्गा भद्रकाली मंत्री मारणकर्मणि। ब्राह्ममुहूर्ते चोत्थाय गुरुं नमस्कार स्नानसंध्यामातृकान्यासपात्रासादनांते कर्मसमाप्यपीठमंडूकादिकमलांतं संपूज्य के ३५०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सरेषु पूर्वाद्यष्टदिक्षु मध्ये च पीठशक्तीः पूजयेत्। भीषणी वक्त्ररूपा च तीक्ष्णदंष्ट्रा मदोत्कटा। मारणी मोहिनी कान्ता कमण्डलुधरा परा। इति क्रमेण ॐ भी
२ भीषण्यै नमः। एवं क्रमेण संपूज्य ततः कर्णिकायां ॐ क्लीं आधारशक्तिकमलासनाय नमः इति पीठमनुं विन्यस्य तदुपरि षट्कोणाष्टदलकमलाभ्यन्तरे यन्त्रे देवीमा
वाह्य मध्ये इष्टदेवतामावाह्य षोडशोपचारैः पूजां कृत्वा षट्कोणेषु पूर्वादि ॐ चिटि चिटि हृदयाय नमः इति रीत्या षडङ्गानि संपूज्य अष्टदलेषु पूर्वादि शूलह
स्तां विकेशीं च दारुणां लवणप्रियां परां करालां न्यस्य तामसीं चोग्रां क्रमशः। ॐ शुं शूलहस्तायै नमः इति रीत्या संपूज्य केसरेषु पूर्वादि उल्कां विकटाक्षीं च
शूलहस्तां महाबलां। अग्निजिह्वः खड्गधरः कपाली तारणप्रियः। ॐ उं उल्कायै नमः इति रीत्या संपूज्य पत्राग्रेषु पूर्वादि ॐ आं असिताङ्गभैरवसहिताब्राह्म्यै
नमः। ॐ ईं रुरुभैरवसहितमाहेश्वर्यै नमः। ॐ ऊं चण्डभैरवसहितकौमार्यै नमः। ॐ ॠं क्रोधभैरवसहितवैष्णव्यै नमः। ॐ लृं उन्मत्तभैरवसहितवा
राह्यै नमः। ॐ ऐं कपालभैरवसहितेन्द्राण्यै नमः। ॐ औं भीषणभैरवसहितचामुण्डायै नमः। ॐ अः संहारभैरवसहितमहालक्ष्म्यै नमः। इति संपूज्य भूपु
रे लोकपालान् संपूज्य बहिर्वज्रादीनायुधानि संपूज्य इति षडावरणसहितामिष्टदेवतां संपूज्य आद्ये नरसहस्रं जपित्वा गुह्यातिमन्त्रेण तेजोरूपं मूले दद्यात् समर्
पयेत्। दशसहस्रजपः पुरश्चरणं। साज्येन हविषा दशांशो होमः॥ अथोल्कवर्णमन्त्रस्य विधानमभिधीयते॥ ऋग्वाद्याः कथिता पूर्वं उल्कवर्णा मसि पूर्वं काल
वर्णादिद्वितीया स्यादूर्ध्वाहा चापरि कीर्तिता। संहाराद्या चतुर्थी स्यादाद्याति पूर्वोदि पञ्चमी। अङ्गिरा मुनिराख्यातश्छन्दो जुष्टबुदाहृतं। अङ्गिरास्त्रिपुनर्दुर्गा भद्र
काली च देवता। चिटि मन्त्राक्षरैः कुर्यात् षडङ्गानि समाहितः। पञ्चभिर्हृदयं प्रोक्तं त्रिभिर्वर्णैः शिरः स्मृतं। पञ्चवर्णैः शिखा प्रोक्ता कवचं करणाक्षरैः। पञ्चभिर्ने
त्रमुदितं युगलेनास्त्रमीरितं। तारादि चिटि द्वयं पश्चाज्ज्वल ज्वलितदनन्तरं। महत्यदाद्यौ तीक्ष्णया द मुकं मत ततः परं। नशमानय ठद्वयं चिटि मन्त्र उदाहृतः। चतुर्दिश स
क्षरात्मा सर्वकामफलप्रदः। नव कुङ्कुम संनिभं त्रिनेत्रं श्रुति नाकलसत्तं नमामि वह्निं। सचरशक्ति वराभयानि दोर्भिर्दधतं रक्त सरोरुहे निषण्णं १ कालां बुदा
ह युति मिन्दुवक्त्रां हारावलीशोभि पयोधरां। कपालपाशांकुशशूलहस्तां नीलां शुकां यामवती नमामि २ नीलां जनाभां मरिशां खशूलरव द्वांगहस्तां तरुण
इन्दु कलां भीमां त्रिनेत्रां जितशत्रुवर्गां दुर्गां भजे दुर्गति भङ्गदक्षां ३ कं कपाल ... त्रिशूलं संविभ्रतीं चन्द्रकलावतंसां। पिङ्गोर्ध्वकेशीं जितदंष्ट्रभीमां दिग्भासे
मममेन्द्रकालीं ४ कपञ्चकं जपेल्लक्षमयुतं तद्दशांशतः हविषाज्यतात्सिक्तेन जुहुयाद्दर्चिते नले। एवं कृतपुरश्चर्यः प्रयोगे कुशलो भवेत्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३५१
351

अग्नियामवतीं ध्यायेद्वश्याकर्षणकर्मणोः। स्मरेद्दुर्गां भद्रकालीं मंत्री मरणकर्मणि॥ तानुक्रमाणे सलिले स्थित्वा निशि जपेन्मनुं। अत्र नवांकितः साध्यः किंक
रो जायते चिरात्॥ नाभिमात्रोदके स्थित्वा जपेन्मंत्रमिमं सुधीः। अष्टोत्तरसहस्रं यस्तस्य साध्यो वशो भवेत्॥ अर्कपंचकं जपेन्मंत्री कंठमात्रोदके स्थितान सप्ताहाद्
वसेभूलतायान्वशयेद्द्विदिनात्सुना। विलिख्य तालपत्रे तं साध्यनामविदर्भितं॥ निक्षिप्य क्षीरसंमिश्रजले तत्क्वाथयेन्निशि। वश्यो भवति साध्योऽस्य नात्र कार्या वि
गहे चारणा॥ तालपत्रे लिखित्वैवं भद्रकालीरवेनलं। वश्याय सर्वजंतूनां प्रयोगोयमुदाहृतः॥ ताम्रपत्रे समालिख्य मंत्रं साध्यविदर्भितं॥ तापरखादिरे वह्नौ मासा
द्वश्यो भवेन्नरः॥ अग्निकोणे कुंडमावाह्य सम्यक् ग्रामस्त्रोकलक्षणं। तस्मिन्नु होमं प्रकुर्वीत संस्कृते हव्यवाहने॥ प्रक्षाल्य दुग्धगामेन संशोध्य लक्षालुसुधीः
सकर्णितं तज्जुहुयात् सहस्राहद्वयं तेन नात्। दधिमध्वाज्यसंसिक्तैः सैंधवैर्जुहुयात्ततः॥ वशयेत्सकलान्देशान्नृपवरान् किमु पार्थिवान्॥ विश्रुतलक्ष
या. णं प्रे... विभक्तं पंचधा पृथक्। एकैकया प्रलुकू द्वावापंचाहमादरात्॥ यस्य नाम्ना स वश्यः स्याद्दनेनैव न संशयः॥ पुंकुललक्षणमादाय जुहुयान्ना
धुरान्वितैः। जुहुयान्नपवाशदाद्कुलावश्यं नयति वांछितं॥ निंबपुष्पेण लोणेन कुलाशत्रून्वशं नयेत्। मधुरत्रयसंयुक्तैर्लवणैः साधुकर्णितैः॥ जुहुयान्वश
येन्नारी नरान्नरपतीनपि॥ मंत्रेऽस्मिन्नष्टतीयादि जपेद्या वृद्धष्टमी पुत्तलीः। पंच कुर्वीत सांगोपांगाः समाः शुभाः। एका साध्यक्रमेण स्याद्द्वित्या विह्नमयी
धुरा वक्रिहस्तानां दन्या स्याद्दन्या सिक्थमयी स्मृता॥ लवणेनापि तत्संख्यं तं वर्णितं परिशोधितं। कुंडं वै प्रोक्षयेत्क्षीरदध्याज्यमधुभिः क्रमात् गुग्गुल्वम
धुभिः सम्यक् मिश्रिते नामुनाततः। कुर्वीत पुत्तलीः सौम्याः सर्वाः ... पयसा पिता। प्राणमंत्रकृते यंत्रं मासं हृदि विनिःक्षिपेत्। आग्नु प्राणान्प्रतिष्ठाप्य पूज
येत्कुसुमादिभिः। पश्चात्कृष्णाष्टमीरात्रौ यामप्रमात्रगते सति॥ विधाय मातृकान्यासमंत्रन्यासमनंतरं। विदिमंत्रसमुत्कान्चतुर्विंशतिसंख्यकान्तारा
र्णान्विन्यसेद्वर्णस्थानेषु समाहितः। मूर्ध्नि भाले दृशोः श्रुत्योर्नासास्याचिबुकेष्व्या। कंठे हृत्स्तनयुग्मेषु कुक्षौ नाभौ कटि हृदये। मेढ्रे पायौ सुर्विन्यस्य प्रा
घ्रवणे च तुष्पयोः ऊरुद्वये जानुयुग्मे जंघायुग्मे पदद्वये। एवं विन्यस्य सर्वांगे रक्तमाल्यानुलेपनः। रक्तवस्त्रधरः शुद्धः पुत्तलीदर्शनान्कृतो॥ मुखं
रवने कुंडे वक्षनामासनादधः। मन्त्री प्रतिमां पाददेशे न्यस्येत्तदनन्तरं। मधुक्लिष्टमयं वाग्निकुंडस्योर्ध्वं प्रलंबयेत्॥ लवणेन कृतं पश्चात्पुत्तलीं संस्थ
शरे जपेत्। अर्कपंचकं यथान्यायमष्टोत्तरसहस्रकं। संहृत्य विदिमंत्रानेन पुनस्तस्यासांनो न्यसेत्। अंगुष्ठसंधिप्रपदजंघाजानूरुपायुषु

श्री
३५१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लिंगे देशे पुनर्नाभौ जठरे हृदयांबुजे। स्तनद्वये कंठकूपे चिबुके वदने पुनः। घ्राणयोः कर्णयोर्युग्मे ललाटे मूर्ध्नि क्रमात्। तत्प्रतिमाप्रमाणे॥ आयामः पादयो
स्तस्याङ्गुष्ठाग्राच्चतुरंगुलैः पादितः अंगुलानि कुक्षिस्तावदेवांगुलोदरं। अंगुलद्वयमावक्षात् कंठदेशस्य मानकं। शिरसो वक्ष्यमाणे स्यात् सर्द्धं यमिहांगुलैः। इति दा
दशांगुलप्रमाणप्रतिमेयमर्थः। आगमादायसे दीप्य साध्यनक्षत्रदारुभिः। अस्मिन्नभ्यर्च्य मंत्रोक्तां देवतां रूप्यपात्रके। कुशीलराजपुत्रार्थे दक्षार्थं प्रणमेत्सुधीः।
मंत्रैरेतैः प्रयोगादर्वते सेपतमानसः। त्वमनेनाप्यमित्रघ्नी निश्चयो हव्यवाहनो। हविषामंत्रजुषेण त्वं हो भव तयासहा। १ जातवेदा महादेव तत्सर्वं कुरु दयामा स्वा
हापते। विश्वभक्ष्य लवणं दहशत्रु वरं। २ शत्रूर्वेणि शर्वाणि प्रसंमुक्ते लयात्मजगत्। महादेवि नमस्तुभ्यं वरदे कामदा भव। ३ तन्मामयि महादेवि महादेवस्य सुप्र
ते। त्रिपामे पुरुषं हत्वा वश्यमानय देवि मे। ४ दुर्गे सर्गादिरहिते दुर्गसंरोधनाकुले। वक्रशंखधरे देवि दुष्टशत्रुभयंकरि। ५ नमस्ते देहि शत्रुं मे वश्यमानय चंडिके। शत्रु
मरी महादेवि शरणं मे भवानघे। ६ भद्रकाली मयाभीष्ट मद्रासिद्धिप्रदायिनि। सपत्नान्स्नेहनयनं वहशोषय तापय। ७ मूलाग्निलोहितवर्णाश्च रक्त सौम्या स्याम हा
देवि महाकालि रक्षास्यानक्षतात्मिके। ८ साध्यं संस्कृत्य तेनैर्मित्रपुत्तलीं सप्तधा ततः। क्रकचं पंचकं समुद्धार्यं तु कुर्याद्देधितेनलो प्रथमो दक्षिणः पाद सत्केरस्तदनं
तरं। शिरास्त्रितीयमाख्यातं वामहस्तस्ततः परं। मध्यादूर्ध्वं पंचमं स्याद् दोंगः षष्ठ ईरितः। सप्तमो वामभागे स्यादेवं भागक्रमस्ततः। सप्त सप्त विभागो सप्तोके स्पृषु
यथाविधि कुले यमर्थयुक्तान्यिं प्रणमेद्दंडवन्नमः। यजमानोथ नैर्धोन्यैः श्रीलयात्कुरुमामवः। अनेनविधिनामंत्री वशाय दस्तुधाः सुरान्। किंपुनर्मनुजान्भयानमर्त्या
न्वारयोषितः। मारणे पूर्वसंप्रोक्तपुत्तलीकावत्पृथ्यं। निवेशयेद्यथापूर्वं साधकं कोविधानवित्। अपरं वक्ष्यमाणेन विधानेन प्रकल्पयेत्। वराहघाण्यं पूत
विट्तिलव्यूषतरामठैः। अत कृत्ति वासि धार्थ साध्यनामाग्निरेणुभिः। माहिषीमूत्रसंपिष्टे पूर्वोक्तलक्षणान्वितैः। विधाय पुत्तलीं सम्यक् प्राणस्थापनमाचरेत्।
जपं पूजादिकं सर्वं कुर्यात्प्राग्वत्समं ततः। ततः पूर्वादिते कुंडे रात्रौ प्रज्वलितेनले। दुर्गां वा भद्रकालीं वा समाराध्य यथाविधि। धारयेल्लोहितं शस्त्रं सम्यगुत्तरे
साधकः। वामपादं समारभ्य दक्षिणं घ्रावसानकं। छित्वा छित्वा प्रजुहुयात् त्रिरात्रं हरोजितं द्विषः। कृष्णाष्टमीं समारभ्य यावत्कृष्णचतुर्दशी। अनेनैव विधा
नहोमं कुर्याद्विचक्षणः। त्रिसप्ताहप्रयोगेन मारयेद्रिपुमात्मनः॥ । ॥अथ मंत्राः। लवणं भसि तीक्ष्णास्य पुत्रासि हृदयं तव। लवणस्य पृथिवी माता लवणं
स्य वरुणः पिता। लवणेन हूयमानेन तु कुतो निद्रा कुतो रतिः। लवणं पंचति पाव लवणं लवणं छिदति भिंदति। अमुष्य दहगात्राणि दहमांसं दहलवांर दहत्वग

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि० यार्णव
३५२

स्थिमज्जानि अस्थि स्नायुमज्जिकां दह। यदि वसति योजनशतेन योजनादीनां वाशतांतरे। दृतं दग्ध्वानयमेऽशीघ्रमग्ने लवणतेजसा। नगरे लोहप्राकारे कुक्षस
पे कृतार्गले। वश्यमायाति लवणमंत्रशक्तिपुरस्कृतः॥४ यातरात्रिः शल्यविद्धस्य शूलाग्रारोपितस्य वा। यातरात्रिर्महारात्रिः सातरात्रिर्महानिशा ॥ एतेषु
आदिषु प्रणवान् संयोज्य प्रणवपाशादि अक्षरादि विदिर्मंत्रसमेतं क्रूं ऐं चक्रं जपेत्॥ अथ वा सर्वेषु ऋगादिषु विदिर्मंत्रादौ च आवरणदेवतादिषु च प्रणव
पाशादि अक्षरादि विदिर्मंत्रसमेतं क्रूं ऐं चक्रं जपेत्॥ अथ वा सर्वेषु ऋगादिषु विदिर्मंत्रादौ च आवरणदेवतादिषु च प्रणवपाशादि अक्षरं योजयेत्॥ पिप्प
लादमते॥ अथ लवणमंत्राः॥ लवणं भासि तिलोऽसि स्वयं सिद्धो असि हृदये तव। लवणस्य पृथिवी माता लवणस्य जलं पिता। लवणं दहति पचति लवणं छिंधि
भिंधि घाति। लवणं हूयमानं तु कुतो निद्रा कुतो रतिः। अमुकस्य देहगात्राणि दह मांसं दह त्वचं ज्वल। दह त्वगस्थि मज्जानि अस्थि स्नायुमज्जिकां दह। यदि वसति योज
नशतेन द्वीनां च शतांतरे। संदग्ध्वा वसमेऽशीघ्रमग्ने लवणतेजसा। यातरात्रिर्महारात्रिर्यातिरात्रिर्महानिशा। यातरात्रिः शल्यविद्धस्य शूलाग्रारोपितस्य वा। क्रूं
विदि २ चंडालि महाचंडालि अमुकं मे वशमानय स्वाहा। इति लवणमंत्राः॥ अस्यांगिरऋषिस्त्रिष्टुप् छंदः अग्निरात्रिर्दुर्गाभद्रकाली देवता मंत्रस्य हलो बीजा
नि। स्वराः शक्तयः। लवणं भासि लवणं हूयमाने दह त्वगस्थि संदग्ध्वा यातरात्रिरिमेतैः पंचांगानि॥ अथ वा विदिर्मंत्राक्षरैः पंचत्रिपंचचतुर्थं चदिसरयाकैः क्रमात्
षडंगानि॥ ध्यानं॥ अरुणे कल्पपंकजसंनिहितः स्रवशक्तिवराभयसत्करः। असिता विरजातगतिविलसन्नयनत्रितयो बतु नो दहनः॥१॥ नीलतरोत्रुरु
केशकपालो नीलतनुर्निविडस्तनभारा। सांकुशपाशसशूलकपालाया भवती भवतां बलतां जयं॥२॥ स्फुरत्कमलविराजदग्रे शंखासिशूलापरिलसितकिरी
टा घाति तानेकदेशा। त्रिनयनलसिता मीतिगमरश्मिप्रकाशा पवनसखवनि भांगी पातु कासायनी नः॥३॥ सुरेषु दिसितदंष्ट्रिकानिनयनो धेके शेलवणकृपा
लकपालपरश्वसमुद्गुमरुका त्रिशूलोज्ज्वला। घनाघननिभारुणरुचिरकिंकिणीमालिका भवद्भिर्भवसिद्धये भवतु भद्रकाली चिरं॥४॥ अथ तत्र पुर
श्चरणं॥ अस्य संतानियतस्य त्रिसहस्रजपः पुरश्चरणं॥ आज्यवरुणादशांशहोमः॥ अष्टमीमारभ्य चतुर्दशीपर्यंतं रात्रिषु प्रतिदिनं कुंडे परिलिखितलव
णचूर्णैर्मधुरयोपेतैरष्टोत्तरं द्विशतं जुहुयात्॥ एवं सप्तरात्रिहोमेन साध्योदसवश्यो भवति। प्रयोगकाले मंत्रस्थामुकपदस्थाने साध्यनाम निक्षिप्य जुहुयात्
तद्वयेयं। साध्यनक्षत्रवृक्षासु। कारस्करो धात्री स्यादुदुंबरतरुः पुनः। जंबूः खदिरकृष्णाख्यो वंशपिप्पलसंज्ञकाः॥ नागरोहिणी नामा नोपलाशप्लक्षसंज्ञि

श्री
३५२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कौ॥ अथ विल्वार्जुनाख्यविश्रांतमहीरुहः॥ वकुलः शंकरः संदयो वेतुलः पनसार्कं कोषामीकदंवाम्रनिंबमधूकाः ऋक्षलाः रविनः॥ त्वानार्लवे॥ तारं वभु
वनेशानीश्री वीजं कामराजकं॥ हृदंते भगवत्याश्च माहेश्वरिपदं वदेत्॥ अन्नपूर्णेग्निजायां च विद्येयं विंशदक्षरी॥ तारं प्रणवं भुवनेशानि मायावीजं हृच्च नमः
अग्निजायास्वाहाकारः॥ भगवत्यादिपदं स्वरूपं॥ अत्र माहेश्वर्यै अन्नपूर्णेति पदयोः न संधिः विंशदक्षरी सुकेः॥ तथा ऋषिर्ब्रह्मास्य मंत्रस्यानुष्टुप् छंद ईरि
धीयते॥ अन्नपूर्णेश्वरी देवी देवता परिकीर्तिता॥ वीजं तु भुवनेशानीश्री वीजं शक्तिरुच्यते॥ कीलकं कामवीजं स्यात् षडंगानि ततः परं॥ दक्षिणामूर्तिः॥ षट् दीर्घ
स्वरसंभिन्नां हृल्लेखां कुरु पार्वति॥ एभिरंगानि विंन्यस्य वर्णन्यासमथाचरेत्॥ ब्रह्मरंध्रे वसीमंते भाले भ्रूमध्ययोर्नसि॥ वक्त्रे कंठे च हृदये कुक्षिनाभिषु लिंगा
के॥ आधारे स्फिक् हृदये चोरुद्वये जानुद्वये तथा पादयोर्द्वयोः वेशिनवद्वारेषु विंन्यसेत्॥ मूर्धादिगुदपर्यंतं पुनस्तु पुवरानने॥ गुदादिब्रह्मरंध्रांतं पादानां नव
कं न्यसेत्॥ गुदः पर्यंतो दशमो यथा ब्रह्मरंध्रादीनामिसर्वांगते न ब्रह्मरंध्रादि लिंगपर्यंतं नवपदानि विंन्यस्य पुनर्गुदादि दक्षनेत्रांतानि तान्येव पदानि न्यसेन्नि
यानीति ब्रह्मरंध्रास्य हृदयमूलाधारेष्वनुक्रमात्॥ चतुर्बीजानि विंन्यस्य स्वरेष्वन्यासमथ विंन्यसेत्॥ गोलकं च ततो देवी विंन्यसेद्विधिवत्प्रिये॥ गोलकं व्यापकं मूले
व्यापकं न्यासं कुर्याद्देहस्य सिद्धये॥ दक्षिणामूर्तिः एकवाक्यं इति॥ स्वरेषु स्वरन्यासन्यासस्थानेषु॥ तप्तकांचनसंकाशां बालेंदुकृतशेखरां॥ नवरत्नप्रभादीप्तमुकु
टां कुंकुमारुणां॥ चित्रवस्त्रपरीधानां मृगाक्षीं त्रिलोचनां॥ सुवर्णकलशाकारपीनोन्नतघनस्तनीं॥ न संतमीशमनिशं दृष्ट्वानंदमयीं परां॥ सानंदमुख
लोलाक्षीं मेखलाढ्यघनस्तनीं॥ अन्नदानरतां नित्यं भूमिश्रीभ्यां नमस्कृतां॥ अन्नदानरता नित्यतेन वामहस्तपात्रे दक्षिणहस्ते दर्वीं धृतवतीमिहेशं॥ अथ
वा दक्षिणहस्ते दर्वीं ध्यायेत्सुवर्णजां॥ क्षुधान्नभरितं पात्रं दिव्यरत्नविभूषितं॥ वामहस्ते महेशानि निःसहितोः॥ त्वानार्लवे॥ त्रिकोणं च चतुःपत्रं वसुपत्रं
ततः परं॥ कलापत्रं च भूर्विंवं चतुर्द्वारसमालिखेत्॥ भूविंवं चतुरस्रत्रयात्मकं चतुरस्रत्रयं च कुर्यात्॥ चतुर्द्वारोपशोभितमिति संमोहनपंचरात्रात्॥ एतत्सर्वदेवतपरं
ते यां सर्वेषां च विधातव्यं पूजाचक्रेषु भगृहमिति स्वयमपि धानात्॥ सिंहासनस्योपरितः पीठदेवीः समर्चयेत्॥ सिंहासने दक्षिणेन कथिताः पीठ... नायकाः
ता एव पूजिताः पीठवामा ... पाः परमेश्वरि॥ वामाद्याः शेषपीठशक्तयः॥ अथवा॥ समभ्यर्च्य जपाद्यास्तु पीठशक्तिं नवक्रमात्॥ पीठं च पीठमंत्रेण ...
प्रपूजयेत्॥ इति संमोहनतंत्रवचनात्॥ जयादिनवशक्तीश्च पूजयेत्तदनंतरं॥ इति सारसंग्रहवचनात्॥ पूर्वोक्तभुवनेश्वरीपीठस्य जयादिनवशक्तयः॥ तेनैव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
३५२
353

मंत्रश्च ... तथा। एवं ध्यात्वा यजेद्देवीं षडंगावरणं यजेत्। तारं प्रसादबीजं च हृदि छिवाय ततः परं। सप्ताक्षरी महाविद्या ...नया देवि ...तो नमः ओं
नमः पद्मनाभाय तु· तनारायणं लिखेत्। नारायणं दक्षकोणे गोक्षीरधामधवलं पंचवक्त्रं त्रिलोचनं। प्रसन्नवदनं शांतं नीलकंठं विराजितं। कपर्दिनं सु
रसर्पभूषणाभाल्लसंनिभं। न्यसेत्तमीश्वरं देवं त्रिकोणाग्रे महेश्वरि। ओं नमः पद्मनाभाय ततो भगवते पदं। ततो वराहरूपाय भूर्भुवस्वपतिस्तथा। ... [illegible]
देहीति दलपयां वह्निजायां ततो मंत्रो वराहस्य वरानने। अनयापि दयादेवि वामकोणे प्रपूजयेत्। ओं नमः पद्मनाभाय तु· तनारायणं लिखेत्। नारायणं दक्ष
कोणे क्रमेण परिपूजयेत्। वामदक्षिणयोः पूज्ये भूश्रियौ परमेश्वरि। एकेन मनुना देवी कथयामि तवानघे। अन्नमहि पदं चान्यमे देह्यन्नाधिपतिकां तये
ममान्नं संलिखप्रदापय ततः परं। वह्निजायान्वितो मंत्रः संपुटीकृत पूजयेत्। ग्लौमात्मके न रमया वामदक्षिणयोः क्रमात्। ततश्च तु दले पूज्याः पश्चिमा
दिक्रमेण तु तारेण परविद्या च भुवनेशी तदा त्वना। कमला रमया भद्रकामेन सुभगा यजेत्। वसुपत्रे महेशानि ब्राह्म्याद्याः पश्चिमादितः। षोडशारे महेशा
दिक्रमेण तु ... कलाः षोडश संपूज्याः पश्चिमादिक्रमेण हि। अमृता मानदा पुष्टिः तुष्टिः रतिस्तथा। ह्रीः श्रीः प्रीतिश्च स्वधा रात्रिर्ज्योत्स्ना हैमवती तथा छा
यानिवं ... मंडलरूपिणी। कलाः षोडशसंख्याता ... षोडशी ... वर्णैः प्रपूज्यास्तु अन्नपूर्णां तथा ... काः। चतुरस्रे लोकपालान् क्रमेण परिपूजयेत् इति॥ अथ प्रयोगः।
तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः। मुखे अनुष्टुप् छंदसे नमः। हृदये अन्नपूर्णायै देवतायै नमः। गु
ह्ये ह्रीं बीजाय नमः। पादयोः श्रीं शक्तये नमः। नाभौ क्लीं कीलकाय नमः। इति विन्यस्य ममान्नसमृद्धये जपे विनियोगः। इति कृतांजलिः ... ह्रां हृदयाय नमः
ह्रीं शिरसे स्वाहा। ह्रूं शिखायै वषट्। ह्रैं कवचाय हुं। ह्रौं नेत्रत्रयाय वौषट्। ह्रः अस्त्राय फट्। इति षडंगमंत्रानंगुष्ठादितलांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिष्व
ङ्गेष्वपि न्यसेत्। शिरसि ओं नमः। सीमंते ह्रीं नमः। भाले श्रीं· भ्रूमध्ये क्लीं· नासायां नं· मुखे मों· कंठे भं· हृदि गं· उदरे वं· दक्षपादे त्यं· वामे नं॥ इति वर्णन्यासं श्री ३५२
ततो ब्रह्मरंध्रे ओं नमः। दक्षनेत्रे ह्रीं· वामे श्रीं· दक्षश्रोत्रे क्लीं· वामे नमो· दक्षनासारंध्रे भ· भगवती· वामे माहेश्वरी· मुखे अन्नपूर्णे· लिंगे स्वाहा॥ इति विन्यसे
ताश्चैव पदानि गुह्यलिंगमुखवामदक्षनासारंध्रवामदक्षिणश्रोत्रवामदक्षनेत्रेषु॥ इति पदन्यासः॥ ततो ब्रह्मरंध्रे ओं नमः· मुखे ह्रीं· हृदये श्रीं· ...धारे· क्लीं·
इति विन्यस्य शिष्टषोडशस्वरन्यासस्थानेषु न्यसेत्। ततो मूलेन व्यापकं कृत्वा ध्यानं ... पूजां तत्प्रागुक्तभुवनेश्वरीपीठे समभ्यर्च्य ... दिषु व्यापयेत्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

४ नाभौ नं· लिंगे मा· आधारे हं· फिदक्षे ... वामे री·

तेष्वाग्नेयं गानि संपूज्य त्रिकोणाग्रे ॐ हुं हें नमः शिवाय श्री शिवाय नमः इति मंत्रेण नत्वंतं शिवं संपूज्य वामकोणे ॐ नमो भगवते वाराहरूपाय भूर्भुवः स्वःप-
तये भूपतित्वं मे देहि ददापय स्वाहा वराहाय नमः इति वराहं संपूज्य दक्षकोणे ॐ नमो नारायणाय नमः इति नारायणं संपूज्य त्रिकोणाभ्यंतरे ह्रीं वामभा-
गे ग्लौं अन्नमह्यं अन्नं मे देह्यन्नाधिपतये ममान्नं प्रदापय स्वाहा ग्लौं भूम्यै नमः दक्षे अन्नमह्यं अन्नं मे देह्यन्नाधिपतये ममान्नं प्रदापय स्वाहा श्रीं श्रियै नमः इति सं-
पूज्य वसुदलेषु देव्याद्यादि ॐ पराविद्यायै ॐ क्रीं भुवनेश्वर्यै श्रीं कमलायै क्लीं सुभगायै ततोष्टदलेषु ब्राह्म्याद्याः संपूज्य षोडशदलेषु देव्याद्यादिशा दक्षि-
णपतनं अं अमृतायै अं अन्नपूर्णायै मां मानदायै अं भं पुष्ट्यै अं अं तुष्ट्यै अं अं वं धीयै अं निं रत्यै अं मां क्रियै अं हें श्रियै अं सां स्वधायै अं रिं रात्र्यै अं
अं ज्योत्स्नायै अं लं हैमवत्यै अं पूं छायायै अं एं पूर्णिमायै अं स्वां नित्यायै अं हां अमावास्यायै अं तद्बहिः शक्रादीन् प्राग्वदिंद्रादीन् संपूज्य बलिं समा-
पयेदिति॥ दक्षिणामूर्त्तिः॥ लक्षं तपस्त्रिनियमो दशांशेन तु होमयेत्। नव्यपायससर्पिभ्यां सिद्धिदा भवति ध्रुवं॥ सारसंग्रहे। तर्पणादि ततः कुर्या-
देकविधिना सुधीः अन्नपूर्णेश्वरी देवी पूजिता अन्नसुवर्णदा। अनयाविद्यया तासां कुबेरो धननायकः। अन्नपूर्णेश्वरी नाम सर्वसंपत्समृद्धिदा। त-
स्या बीज ह्रीं नेयमेव स्यात्त्रिशार्णे तथापरे। माया आसाथवाराद्याय मता सप्तदशाक्षरा मायातारादिका वाच्या गदिता द्वादशार्णका मुख्या काः पूर्वे सु-
दिता मयया गक्रियामताः अर्द्धेनागेंद्रवक्त्रा स्यात् साधयेत्सर्वमुत्तमः भगवति भवरोगात्पीडितं दुष्कृतोत्थात्सुतदुहितकलत्रोपद्रवेणानुयातां वि-
लसदमृतदृष्ट्या वीक्ष्य विभ्रांतचित्तं सकलभुवनमातः त्राहि मामों नमस्ते। माहेश्वरीमाश्रितकल्पवल्लीमहं भवच्छेदकरीं भवानीं। क्षुधार्त्तजायातनया-
द्युपेतस्त्वामन्नपूर्णे गिरिराजकन्ये। दारिद्र्यदावानलदह्यमानं त्राहे अन्नपूर्णे गिरिराजकन्ये। कृपांबुधौ मज्जय मां त्वदीये त्वत्पादपद्मार्पितचित्तवृत्तिं।
इत्यन्नपूर्णास्तुतिरत्नमेतत् श्लोकत्रयं यः पठतीह भक्त्या। तस्मै ददात्यन्नसमृद्धिमंबा श्रियं च विद्यां च यशश्च मुक्तिं। अन्नप्रदाख्यमंत्रस्य पूर्वोक्तस्य या-
तविधिना ऋषिर्विश्वेशो समाख्याता छंदश्चाक्तिरूपिणी मतं। देवता भूतिप्रदा धनधान्यप्रदा शुभे॥ वेदषण्मुनि दंवामितैर्मन्त्रार्णकैः पृथक्। पंचांगानि समाचरे-
कुर्यात् जातियुक्तानि मंत्रवित्। क्षीराब्धौ रजतोच्छ्रकनकद्वीपे सुराध्ये शुभे कल्पद्रुत्र जशोभिते मणिमये सन्निहितपस्याग्रतः। आसीने वसुधाश्रिया-
घनसमृद्धा लसत्सरोजे पीयूषकुंभेऽक्ताय प्रतिबिंबितयोर्द्दन मुखवधान्यान्नसंपन्नयोः आवाह्य वै स्वे पीठे देवीं जं धादिभिर्यजेत् पुरांगानि यजेच्छक्तीर्दिशि-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
३५४
354

भूतानि संयजेत्। आद्यानि वलारिपुनर्विदिक्षु प्रजपेदिमा। निवृत्ताद्याः श्रुतस्त्वलु वलाकाद्यास्ततः परां। इन्द्राद्यायेतदस्त्राणि चैवं पूजा समीरिता।
अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातःकृत्यादियोगपीठन्यासान्तं मूलविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे अनिरुक्तिछन्दसे नमः हृदये श्री
ध्यां देवताभ्यां विन्यस्य मम धनधान्यसमृद्धये विनियोगः॥ इति कृतांजलिः कृत्वा मूलमन्त्रेणाभिमन्त्र्य योः पाणिपादयोरंगुष्ठयोः अन्नमहि हृदयाय नमः अन्नं
मे देहि शिरसे स्वाहा। अन्नाधिपतये शिखायै वषट्। मम अन्नं प्रदापय कवचाय हुं। स्वाहा अस्त्राय फट्। इति विन्यस्य हृदयादिष्वपि नेत्रवर्जितेषु पंचांगेषु
न्यसेत्। ततो ध्यानादिमानसपूजान्ते चतुर्द्वारयुक्चतुरस्रत्रयवेष्टितमष्टदलकमलद्वयं पूजाचक्रं कृत्वा प्राग्वत्संस्थाप्य संपूज्य तत्रैवं वक्ष्यमाणे च
पीठे संपूज्य भूमिश्रियौ समावाह्यासनादिपुष्पोपचारान्ते प्राग्वदासनानि संपूज्य प्रथमाष्टदलस्य दिग्दले ॐ आकाशाय· एवं वायवे नमः अग्नये· अपाय·
इति संपूज्य विदिग्दलेषु ॐ निवृत्त्यै· प्रतिष्ठायै· विद्यायै· शान्त्यै· इति संपूज्य द्वितीयाष्टदले एकाक्षरलक्ष्मीप्रकरणोक्तवलाकाद्याः षट् शक्तीः संपूज्य प्राग्व
दिन्द्रादिपूजामानसारभ्य शेषं समापयेदिति॥ तथा॥ नियुतं प्रजपेन्मन्त्रं तद्दशांशं च मन्त्रवित्। जुहुयादाज्यसंपृक्तेनान्नेन तु यथाक्रमं। तर्पणादि ततः कुर्या
विप्रान्संभोज्य यत्नतः॥ गुरुं संतोष्य यत्नेन मन्त्रसिद्धिमवाप्नुयात्। दिनादौ प्रजपेन्मन्त्रं मध्याह्ने यस्य तं सुधीः। क्षेत्रे धान्यान्नराशौ च समृद्धिर्भवति ध्रुवं॥ सारस्व
ग्रहे॥ योनिर्विपल्लनेत्रं च परमं पदमुच्चरेत्। अस्थिगं मेदयुक्तं च रक्तस्थं ईकं द्विठावधिः। प्रणवाद्यो दशार्णोऽयमश्वारूढामनुमतः॥ योनिः एकारः वियत् हकारः
सनेत्रे इकारयुक्तो तेन हि इति परमेस्वरूपं अस्थि शकारः मेदो वकारः तेन श्व इति रक्तः रेफः ईकं ईकारः तेन रीं इति द्विठः स्वाहाकारः तथा
ऋषिर्ब्रह्मा विराट् छन्दो देवता परिकीर्तिता। अश्वारूढा त्रिभिः पदैः प्रणवाद्यैर्द्विरीरितैः॥ षडंगानि मनोरस्य जातियुक्तानि कल्पयेत्। अश्वारूढां तां न
वपाशियुतां मालेन्त्रां चन्द्राद्यायापाशं बध्वा मदनं विवशां साध्यमाम्ना नयन्तीं। दक्षेणैव चलकनककरचिंतां त्र्यक्षीं ध्यानं वेपकामां मनसि कलयेत्
नववक्त्राञ्जनमाला॥ तत्र राजतनुः॥ लोहितां लोहिताश्वस्थां लोहितांबरभूषणां। चतुर्भुजां त्रिनयनां प्रहसन्वदनां वृजां। मल्ले दक्षेण वामेन वाशिमध्ये
समुज्ज्वलां अन्याभ्यां हेमपाशेन कंठे च बध्वा साध्यकं। हेमवेत्राहतं बद्धकरयुग्मकृतांजलिं। दासोऽहमिति भावं तं पातितं निजपादयोः॥ आरो

श्री
३५४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिवतुर्भुजं ध्यानमुक्तं ॥ शक्तिपीठे यजेद्देवीं पुरांगानि च पूजयेत् । मातॄर्ब्राह्म्यादिकान्याश्चेन्द्रास्त्राणि ततो बहिः । पूजयेदश्वारूढां ... सः क्रों कृ सर्वसमृद्धिदा ॥
अथ प्रयोगः ॥ ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासान्ते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा । शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः । मुखे विराट् छन्दसे नमः । हृदये अश्वारूढायै
देवता । इति विन्यस्य वश्यार्थे विनियोगः । इति कृतांजलिन्यासः । ॐ एहि हृदयाय नमः । परमेश्वरि शिरसे स्वाहा । स्वाहा शिखायै । एहि कवचाय । परमेश्वरि
नेत्र । स्वाहा अस्त्राय । इति करषडंगन्यासं कृत्वा ध्यानादि पुष्पोपचारान्तं प्राग्वदंगानि संपूज्य चतुरस्रे लोकपालान् संपूज्य धूपादिभिः संसमापयेदिति ॥ तथा ।
जपेदयुतसंख्याकं तद्दशांशं कुनेघृतैः । तर्पणादि ततः कुर्यात्पूर्वोक्तविधिना सुधीः । इत्थं ध्यात्वैव सकलं विश्वं वशयते विराट् । आज्यात्रे तु कुर्याच्चेत् त्रीलभ
ते कांक्षितं फलं । त्रिमध्वक्तैस्तथा लोणैः कृतैर्वश्या नृपाः किल । प्रोक्तेनैव विधानेन वश्यास्सुर्वनिता अपि । अनयाविद्यया सापि होमः कांचनदे मतः । त्रिः
स्वादुभिः सहस्रं च कुनेत् स्त्री वश्या सिद्ध्या । पूर्वोक्तेनैव होमेन नारीमाकर्षयेद्ध्रुवं । प्रणवादथ मायादिरयमेकादशार्णकः । षड्दीर्घमायया वा स्यात्षडंगवि
धिरीरितः । तथा । प्रणवं पाश हल्लेखा ह्रां कुश क्रोधयमीरितः । त्रयोदशार्णको वास्यामेकैकेन युग्मतः । पंचभिश्च तथा द्वाभ्यां षडंगविधिरीरितः । पाशः आं
हल्लेखा ह्रीं अंकुशः क्रों अयं दशार्णः । पुरश्चरणमस्यार्णैः पंचलक्षं प्रकीर्तितं । पूजादिकं स्यादनयोः पूर्वमंत्रानुसारतः । कोष्ठानां षोडशं कृत्वा मध्यस्थे वे
दमितं कोष्ठं । एवं साध्यसमेतां शिष्येषु द्वादशाथ मंत्राणीन् । अशेषनारीनरपंनरवश्यप्रदं मतं । अश्वारूढायंत्रमेतत्पूजितं सर्वकामदं । केरलीयेन मंत्रसा
रे ॥ मध्ये शक्तिं ससाध्यां ज्वलनपुरयुगाश्रिष्टकोणा शशक्तिक्रों मैं रक्लीं सौः क्रमेण प्रविलिखनलवहिर्मंत्रवर्णान्दलेषु । एकैकं भानुसंख्यं घटमिदनशरे ... यथा माल
कार्णैश्चापीतं यंत्रमेतद्धरति पुरगतं श्रीपुरं वश्यकामा । अस्यार्थः । षट्कोणमध्ये ससाध्यं शक्तिबीजं विलिख्य बाह्ये तत्रैव तु षट्यं कृत्वा प्रथमबीजं पूर्वोक्तैर्वर्णबीजे
द्वितीयबीजं वक्ष्यमाणेनिलक्लिन्नान्निस्वाविद्यया । तृतीयबीजं मातृकार्णैश्चानिरंतरं संवेष्ट्य तद्बहिश्चतुरस्रं कुर्यादेतत् कृतं फलदं भवति ॥ तथा । प्रणवो भुवनाधी
शा नमो भगपदं वति । माहेश्वर्यैहि परमेश्वरि स्वाहांतिको मनुः । एकविंशार्णकः प्रोक्तः पूजाद्यं वास्य पूर्ववत् । भुवनाधीश ह्रीं । अस्य त्सुगमं । अत्र नामाहेश्वर्यैहि पदयो
नैसंधिः । एकविंशाक्षरः नल्सुक्तो । सारसंग्रहे ॥ मायां वदेद्भैरविं तद्दयितेमापदं वदेत् । गेश्वर्यै तेव वर्मास्त्रद्विठांतः षोडशाक्षरः । माया ह्रीं । वर्म हुं । अस्त्रं फट् । द्विठः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि॰ सार्णव
३५५
355

स्वाहा। अस्यो स्य ऋषिरास्यातोनुष्टुप्छंदश्च देवता: गौरी सौभाग्य सद्रूप्य सर्वसंपत्प्रदायका। षड्दीर्घमायया कुर्यात्षडंगानि मनोरथा हे मा
ऽंबिभ्रती दोर्भिर्दर्पणांजनसादने। पाशांकुशौ सर्वभूषां तां गौरीं सर्वदा स्मरेत्। वामा पूर्वे घोरा दीप्ता तदा च घस्त्र योरन्ये इस्या पुष्प्यानं शांके पीठे यते
कौरीं वंदनाद्येर्मनोहरैः। अंगानि पूर्वमभ्यर्च्य सुभगाद्यास्ततो यजेत्। सुभगा ललिता चान्या कामिनी काममालिनी। पाशांकुशौ दर्पणांजनशलाका
ष्टमीमताः। शक्राद्यस्तदस्त्राणि गौरीपूजासमीरिता। अपं वसारेतु। धर्मादिकल्पिते पीठे पीठशक्तीरिमा यजेत्। प्रभा ज्ञाना च वकाकु वामेश्वरी स्यान्या
लिनी परा। वामा ज्येष्ठा वरी ड्री वगुह्यशक्ति भूतानवा क्रूसत्त्रय रक्तो बवर्ज स्वरा आभ्युगुणान्विता। क्रूसत्त्रये मा द उ रक्तौ वा: ऋै ल ल ल मृ गुः सका
रः गौगौरि मूर्त्यै यह चापी ठ मंत्र अथ कल्पिते। एवं पीठे यजेद्देवीं वंदनाद्यैर्मनोहरैः। सुभगायै च विमाते हे ते स्वा काममालिवा ध्यै स्या [illegible] माहि तन्नो
वगौरी स्यानुप्रचोदयात्। गायत्र्यालनया सर्वानुपवारान्प्रकल्पयेत्। अंगानि पूर्वमभ्यर्च्य सुभगाद्यास्ततो यजेत्। भृगुः सांतु: स [illegible] पर्कः
स्वरादिकाः। सुभगा ललिता चान्या कामिनी काममालिनी। दिक्ष्वन्यत्रा आयुधानि लोकपालस्तथायुधैः। भृगुः सकारः अंबु वकारः इ अ युष
ई षष्ठ ऊ अर्क एतेनतेन स्त्रां स्त्रीं स्त्रूं स्त्रैं आयुधानि दर्पणांजनसाधनपाशांकुशाः॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योग पीठन्यासांतं कृत्वा प्राणा
याम त्रयं कृत्वा। शिरसि। अजऋषये नमः। मुखे अनुष्टुप्छंदसे। हृदये श्रीगौर्यै देवतायै नमः। इति विन्यस्य मम अभीष्टार्थसिद्ध्यर्थे विनियोगः। इति कृतां
जलि कृत्वा क्रां क्रीमित्यादि करषडंगन्यासं विधाय ध्यानावाहनपूजांतं मंडुकादि परतत्त्वांतं पीठमभ्यर्च्याष्ट दलकेसरेषु स्याग्न्यादि आदक्षिण्येन सां प्रभायै
नमः सीं ज्ञानायै नमः सूं वायवे सं वागीश्वर्यै नमः सैं ज्वालिन्यै। सौं वामायै। सौं ज्येष्ठायै। सः रौद्र्यै। सः गुह्यशक्त्यै। इति संपूज्य गौगौरीमूर्त्यै नमः इति समस्ते
पीठं संपूज्यावाहनादि मुद्रा दर्शनांते सुभगायै विद्महे काममालिन्यै धीमहि। तन्नो गौरी प्रचोदयात्। इति गायत्र्या समस्तादि सर्वानुपचारान्दत्वा ततः पु श्री
ष्पमुपचारांते पूर्ववदंगानि संपूज्याष्टदलेषु दिक्दलेषु ॐ स्त्रां सुभगायै। स्त्रीं ललितायै। स्त्रूं कामिन्यै। स्त्रैं काममालिन्यै। विदिक्षु पाशाय। अंकुशाय। दर्प ३५५
णाय। अंजनशलाकायै। इति तद्बाह्ये दिग्बाह्यादि प्रादक्षिण्येन संपूज्य तद्बहिश्चतुरस्त्रे लोकपालांस्तदस्त्राणि च संपूज्य धूपादि [illegible] समापयेदिति॥ तथा।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

एकं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं हुनेत् घृतैः। विमाक्षीनाम निशायां यामो रोचि लिखेन्निशि। १० तर्पणादि ततः कुर्यात् गुरुं संतोष्य यत्नतः। सिद्धमंत्री प्रकुर्वीत मंत्रेणैकाम्यानि ना-
था। ११ आक्रान्तं दयन्वामदेहस्तान मनाः। प्रजपन्मनुं शतं सहस्रं लोलाक्षी मानयेत्कामसमोहिता। एतन्मंत्रेण संजप्तं गंधपुष्पफलादिकं दद्यात् तस्यै हृदि वित्तं सर्वं जनतां वश्य-
कारकं। तथा। कांक्षितस्त्री वशं शब्दं करिणु हुं फट् वे हुं फट् वा हुं फट् स्त्री स्वाहेति मंत्रोयमीरितः। एकोनविंशत्यर्णात्यो मंत्रः स्त्री वश्यदः परः। अस्य पूजादिकं सर्वं मंत्री प-
र्वेवदाचरेत्। अस्य चैव गणान्त सर्वकसाध्य नाम प्रयोजयेत्। जपेन्मंत्रं शतं वापि स वश्यो भवति ध्रुवं। सारसंग्रहे। मायास लोहिताया म्भिस्वाहा सप्तवर्णकः। पद्मा-
वत्स मनुः प्रोक्तः सर्ववश्य प्रदायकः। माया भुवनेश्वरी वीजं लोहितः पद्मावती स्वरूपं स्वाहा स्वरूपं। तथा। ऋषिर्ब्रह्मा समुद्दिष्टो गायत्रीं छन्द उच्यते। पद्मावती देवता-
स्य क्रीं वीजं शक्तिरस्य तु स्वाहा स्यात्ताय पोगानि षड्दीर्घस्वरभिन्नया। कृत्वा देवीं ततो ध्यायेत्साधकस्थिरमानसः। रक्तोत्पलकरद्वन्द्वधुस्तो कमलाननां। [illegible] कामं-
त्रिनयनां नानालंकारोज्वलां स्मरेत्। शक्तिपीठे यजेद्देवीं पुरं गानिवमातरः। लोकपालोस्तदस्त्राणि पद्मावत्यै नामतः। प्रयोगः सुगमः। तथा। पुरश्चरणकाले हु-
म स्य प्रोक्तं च मंत्रिणः। तद्दशांशेन च घृतेर्हुत्वा [illegible] ज्ञविंशति मगः एवं मनुं यो भजते सुगमः सर्वयोषितो। षट्कोणं विलिखेत् कर्णिकायां षट्कोणेषु संलिखेत्। मंत्राक्षराणि तो
वाह्ये लिपि वीतमिदं मतं। रम्यं पद्मावतीयंत्रं वश्यदं नात्र संशयः। लिपिवीतं मातृकायाः। अन्यत् सुगमं। तथा। वाग्भवं प्रथमं वीजं द्वितीयं भुवनेश्वरी। तृतीयं च रमावी-
जं आद्यलक्ष्मीपदं ततः। स्वयंभुवे पदं तेन च [illegible] भुवनेश्वरी। ज्येष्ठायै हृदयं चैव मंत्रः सप्तदशाक्षरः। ऐं ह्रीं श्रीं नमः। अन्यत्सुगमं। ऋषिरस्य [illegible] वल्लभश्छ-
न्दः समुदाहृतं देवता ज्येष्ठलक्ष्मीश्च श्रियामेशक्ति वीजके। प्रमत्स्य त्रिः करौ विद्वान् अंगन्यासं समाचरेत्। त्रिवेदाधीद्विनियुग्म वलैरंगानि षडंक्रमात्। शिरोमस्य-
वक्त्रेषु वीजानां त्रितयं न्यसेत्। हृन्नाभ्याधारजालेषु पदानां त्रितयं न्यसेत्। पद्मासनस्थामरुणामरुणाम्बरधारिणीं। कुंकुमक्षोदलिप्तांगीं प्रोत्फुल्लकमलेक्षणां मंद-
स्मितमुखीं ज्येष्ठां कलशं वसुपात्रकं। दधानामूर्ध्वबाहुभ्यां पाशमप्यंकुशं तथा। चिंतयेत्त्वरया भक्त्या देवीमित्थं प्रपूजयेत्। वामाद्यूर्ध्वयोरग्रे [illegible]
दृत्वा पुध ध्यानं। कलशं सुधापूर्णं। सम्यकूधर्मादिभिः पीठं मंत्री विन्यस्य कल्पयेत्। लोहिताक्षी विरूपाक्षी कमला नीललोहिता। समदा वारुणी [illegible] रमो [illegible] वश्य-
मोहिनी। पूर्वादिदलमूलेषु मध्ये वायोः क्रमादिमाः। वदेच्च रक्तं ज्येष्ठायै विद्महे तीक्ष्ण शक्तः। ज्येष्ठायै धीमहि प्रोक्ता तन्नो लक्ष्मीः प्रचोदयात्। अनया गायत्र्या
ज्येष्ठां पूजयेद्वै दलादिभिः। अंगान्यमातृकालोकेशां तस्तदस्त्राणि पूजयेत्। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्वादियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३५६

356

शिरसि। ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे। ऋषिछंदसे नमः हृदये ज्येष्ठायै लक्ष्म्यै देवतायै। गुह्ये श्रीं बीजाय। पादयोः ह्रीं शक्तये। इति विन्यस्य मूलविद्यया करशुद्धिं [illegible]
ऐं ह्रीं श्रीं हृदयाय। आद्यलक्ष्मी शिरसि। स्वयंभुवे शिखा। ह्रीं कवचाय। ज्येष्ठायै नेत्र। नमः अस्त्राय। इत्यंगमंत्रैः करषडंगन्यासं विधाय ध्यात्वा तमपूजांते [illegible] आदि
परतत्वांतपीठं संपूज्याष्टदलकेसरेषु स्वाग्रादि मध्यांते लोहिताक्ष्यै। विरूपाक्ष्यै। कमलायै। नीललोहितायै नमः। मद्रायै। वारुण्यै। पुष्ट्यै। अमोघायै [illegible] दिक्षु।
इति आदक्षिणेपन संपूज्य ऐं ह्रीं श्रीं कमलासनायै। इति समस्तं पीठं संपूज्य रक्तज्येष्ठायै विद्महे नीलज्येष्ठायै धीमहि। तन्नो लक्ष्मीः प्रचोदयात्। इत्यनया गायत्र्यावाहो
ह्य मूलविद्यया सनादिपुष्पोपचारांतं रूपाप्रावदेगानि संपूज्याष्टदले ब्राह्म्याद्याः चतुरस्रे लोकपालांस्तदस्त्राणि च संपूज्य धूपदीपादि [illegible] प्रागत् [illegible] दि
कृत्वा ति। तथा। लक्षं तु प्रजपेन्मंत्रं तु कुर्यात् दशांशतः पायसेन सुशुद्धेन सर्पिषा सिक्तेन साधकः। तर्पणं मार्जनं कुर्याद् ब्राह्मणभोजनं। ज्येष्ठामनुर्यो भजते मनुष्यः सन्यास
हृ पूजांतपतर्पणैश्च। भोगानिह प्राप्य वकुं समस्तैः परत्र विष्णोः पदमेति नित्यं। सारसंग्रहे॥ अथ वक्ष्ये मंत्रवरं त्रिपुरासंज्ञकं शुभं। लोकरंजनकं नित्यं बहु [illegible]
२ लप्रदं। यशस्करं पुत्रपौत्रफलदं कवितांकरं। कमलाभुवनेशानि तृतीयश्च मनोभवः। वर्णत्रयात्मा त्रिपुरा नामकोमं [illegible] ईरितः। कमला श्रीर्भुवनेशा [illegible]
भवः क्लीं॥ दक्षिणामूर्त्तिसंहितायां॥ ऋषिरेलास्य मंत्रस्य गायत्रं छंद ईरितं। शारदातिलके॥ ऋषिः संमोहनद्युक्तो। आवामदेव [illegible] किमपि [illegible]
भृगुः संमोहनो ऋषिः छंदो गायत्रमुच्यते। देवता त्रिपुरा सौः क्लीं ह्रीं रुक्ते नागनागकं। अथवा भुवनेशान्या षडंगानि प्रविन्यसेत्। हेमाभां पारिजात [illegible]
उपेस्वर्णभूमौ रत्नोच्चकुट्टिमे प्रोल्लसदमरतरोश्चारु सिंहासनेऽच्ये षट्कोणस्थो समन्ते हंकमलयुगगणानं कुशं चापबाणौ बिभ्राणां हस्तपद्मैर्मणिमय [illegible]
त्रिनेत्रां। दूतीभिश्चामरादर्शसमुद्गककरंडकान्। तां दूले यवहतीभिरावृतां परितः शुभां। दूतीभिः चालिन्यादिभिः॥ नारायणीये॥ [illegible]
चप्रभावतामिति॥ तथा। पीयूषवद्रसः परमं तीसाधकं च मनोहरं। दक्षिणामूर्त्तिः॥ षट्कोणे पूर्वमालिख्य मध्ये विद्यां लिखेत् सुधीः। बीजत्रयांतं तु षट्कोणे [illegible]
लिखेत्। बाह्ये वसुदलं कुर्यात् दीर्घस्वरविभूषितं। चतुरस्रं चतुर्द्वारं भूषितं मंडलं लिखेत्। चतुरस्रं चतुरस्रत्रयं। गृहे संमाधीति वदेत् [illegible] मुद्दिश्य [illegible]
षट्कोणांतस्थ वज्रः पत्रमध्ये यजेद्देवीं चतुःपत्रे षट्कोणस्थां यजेद्बुधः। इति नारायणीयवचनात्। सारसंग्रहे। शाक्ते पीठे यजेद्देवीं नवशक्ति [illegible] समन्वितां। भोगानि श्री
पूजयेदाद्यैलक्ष्म्याद्याः कोणषट्कगाः। षट्कोणपार्श्वे विनिधीयते। मातृश्च तद्बहिः। लोकपालोश्वरमली स्त्समा नाराधयेत् क्रमात्। [illegible] कलक्ष्मी संवरात्र ३५६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्ध्या भयां। स्वर्णाभमरिणं खा काद्ल कुसुकरं हरिं। गुणसत्प्र द्धयो मध्ये कृष्ण वारिणं मरिणंशी वा। शिवं स्वर्णाभं मेणा द्ध ं का भांति घ्न वारिणं। स्वर्णाभा नील
कमलकरां सौम्यां रति स्मरां। पाशांकुशौ चापबाणौ धारयंतं स्मरारूणं त्रिपुटा द्धमहाविद्या प्रज्ञा प्रोक्ता समासतः॥ अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासां
तं मूलविद्यया प्राणायामं कृत्वा शिरसि संमोहनाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्री त्रिपुटायै देवतायै। इति विन्यस्य श्रीं हृदयाय [illegible] शिरसे स्वाहा
क्लीं शिखायै। श्रीं कवचाय हुं। क्लीं नेत्राय। क्लीं अस्त्राय। इति मंत्रैः कृत षडंगन्यासं विधाय ध्यानादि पुष्पोपचारांतं पूर्वोक्त भुवनेश्वरी पीठं कृत्वा [illegible] संपूज्य च
तुर्दले देव्या वामदलमारभ्य प्रादक्षिण्येन ज्वलिन्यै। सूर्यायै। आदित्यै। प्रभावत्यै। षट्कोणपुटेष्वाग्नेयकोणमारभ्य लक्ष्म्यै। हरये। गिरिजायै। शिवाय। रत्यै। अनंगाय। अ[illegible]
इति संपूज्य षट्कोणपार्श्वयोः देवी दक्षिणे शंखनिधये नमः वामपद्मनिधये। इति संपूज्य अष्टदलेषु ब्राह्म्याद्याः संपूज्य दिग्गीशा वा दि सर्वज्ञा [illegible] दित
तथा। इति ध्यात्वा मंत्रमिमं जपेत्॥ आदिसलक्षं [illegible] तत्स हस्त्रं पद्मकुसुमैः मधुराक्तैः समिद्भूः। श्री राजवृक्षसंभूतैः सजपाकुसुमैः शुभैः [illegible] ब्राह्मणा
धनं तथा। श्री वृक्ष विल्वा। तथा। लक्ष्मी गौरी सुकंदर्प बीजानि क्रमतः सुधीः कृत्वा कलायां तां वै देतं वाक्कोशे स्मरेत्ततः। सिंदूर [illegible] मपलाः स्मित सदा
रिक्लीं देवाच्चरायैः किंपुनर्नरा नराः। एनं मनुं यो भजते स लभेत कवितां परां। दिव्यां लक्ष्मी वसो भाग्यं मनुतं लभते चिरात्। बकुकालं च विहरेत्सुखि तं भुवि [illegible] पंचसा
पाश श्री शक्ति स्मर स्मर मथ श क्लीं दिरां कुशाद्य। त्र्यष्टमे छाक्षर इति पाशः आं स्मर मन्मथश्च क्लीं क्लीं दिरा श्रीः बीजं क्रों अंकुशः क्रों तथा [illegible] गायत्र्या
शक्तयः समुदीरिताः॥ स्त्री वश्याकर्षणादौ तु विनियोग उदाहृतः। षडदीर्घभाजा या मायया निसर्ग षडंगमिहोच्यते। तत शिरश्च शिखा वर्म नेत्रास्त्राद रम्प [illegible] षडंगं विन्य
श सन्मंत्री मूलेन व्यापकं न्यसेत्। आनंदरूपिणीं देवीं पाशांकुशधनुः शरां। बिभ्रतीं दोर्भिररुणां कुर्वाणां हृदि भावयेत्। वामाघ्रूर्ध्वे पारा घ्नत दा [illegible] मूलानु
ध ध्यानं। शक्तिपीठे यजेद्देवीं हृल्लेखाद्याभिरंगकैः। मातृभिर्लोकपालैश्च वज्राद्यैः पंचमावृतिः॥ अथ प्रयोगः॥ प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांतं मूलविद्यया प्राणाया
मत्रयं कृत्वा शिरसि अजाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये शक्तये देव। इति विन्यस्य स्त्री वश्याकर्षणे विनियोगः। इति कृत्वा [illegible] नि त्यादि
ना कर षडंगन्यासं कृत्वा हृदये आं नमः शिरसि श्रीं। शिखायां क्रों। कवचस्थाने क्लीं। अस्त्रस्थाने क्लीं। उदरे क्लीं। श्रीं नम पृष्ठे। क्रों नमः इति विन्यस्य ध्यानादि नापु
पचारांतं मध्ये हृल्लेखायै। आग्नेयगगनायै। दक्षिणे रक्तायै। उत्तरे करालिकायै। पश्चिमे महोच्छुष्मायै। इति संपूज्य आग्नेयदंगानि संपूज्य अष्टदलेषु ब्राह्म्याद्याः संपू

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३५७
357

चतुरस्रे लोके शर्व्वादि प्राग्वत् समापयेदिति ॥ तथा अष्टलक्षं जपेन्मन्त्री दशांशं जुहुयात्तिलैः तर्पणादि ततः कुर्याद्देवं सिद्धो भवेन्मनुः ॥ सारसंग्रहे ॥ भुजंगो ग्रससमा ह
ढालक्ष्मी लोलाक्षिसंयुता सुमुखी बिन्दुसंयुता श्रीबीजं मेषनयनसंयुतं ॥ एतनावालियुक्ताय महाकाली समाधरी ॥ सक्षेमसहिता मेष [illegible] युता जया च
योगिनी चैव रेवती युक्ता [illegible] सोर्ध्वकेशी च सहजा खड्गी शंखी रजान्विता ॥ सा जंतोन कुलीनश्च नित्यक्लिन्नामनुर्मतः ॥ एकादशाक्षरः सर्व [illegible]
यकुः ॥ सर्व [illegible] रेफः ॥ लक्ष्मी हकारः ॥ लोलाक्षी ईकारः ॥ श्रीमुखी बिंदुः एतैः ह्रीं इति मेषलोचनकारः ॥ नयनं इकारः तेन क्लि इति मेषद्वयं ॥ नकारद्वयं [illegible]
रः तेन न्ने जया मकार योगिनी दकारः रेवती रेफः वकारान्तु न दकारः सचरेफ [illegible] युक्ते [illegible] तेन द्रवा कुली वकार ऊर्ध्वकेशी एकारः तेन वे सहजा सकारः [illegible]
क्लीशः वकारः विरजा आकारः तेन स्वा नकुली शो हकारः अनंत आकारः तेन हा तथा ॥ ऋषिर्ब्रह्मा त्रिष्टुप् छंदो मंत्रस्य देवताः नित्यक्लिन्ना [illegible] चतु
र्वर्गफलप्रदा ॥ दक्षमूर्त्तिसंहितायां ॥ बीजमाद्यं च क्लिन्ना या शक्तिर्नैव कीलकमिति ॥ विराट् छंद इति च ॥ आद्येन मंत्रवर्णेन हृदयं समुदीरितं ॥ ततो द्वाभ्यां [illegible] द्वाभ्यां
द्वाभ्यां द्वाभ्यां द्वयेन च ॥ कुर्यात् षडंगानि करयोश्च न्यसेत् क्रमात् ॥ हृदि दिक्श्रोत्रनेत्रेषु [illegible] लिंगे च गुह्यके ॥ पादयोश्चैव मंत्रार्णान् विन्यसेन्मंत्रवित्तमः
अरुणामरुणाकल्पामरुणांशुकधारिणीं ॥ अरुणस्रग्विलेपां तां चारुस्मेरमुखांबुजां ॥ नेत्रद्वयोल्लसद्वक्त्रां भाले चर्मांबुमौक्तिकां [illegible]
शेखरां चतुर्भिर्वा करैर्पाशमंकुशं पानपात्रं ॥ अभयं बिभ्रतीं पद्मं ध्यायेन्नीलां मदालसां ॥ ध्यात्वैवं पूजयेन्नित्यां [illegible]
वह्निगेहसमन्वितं चतुरस्रद्वयं बाह्ये [illegible] चतुर्द्वारसंयुतं ॥ तत्र मध्ये यजेद्देवीं वंदनादिभिरुत्तमां ॥ कर्णिकायां त्रिमध्यस्थदेशे वा [illegible]
रतो दिक्षु यजेदंगानि षट्क्रमात् ॥ क्षोभिणीं मोहिनीं लोलां त्रिषु लोकेषु पूजयेत् ॥ नित्यां निरंजनां क्लिन्नां क्लेदिनीं मदनातुरां मदद्रवां द्राविणीं [illegible]
क्रमात् ॥ मदाविलां मंगलां च मन्मथार्त्तां मनस्विनीं ॥ मोहां मोदां मानमयीं मायां मंदां मितावतीं ॥ द्वारपार्श्वेषु कोणेषु दिक्षु ता [illegible] पूजयेत् ॥ लोकेशानायुधान् [illegible] मद
स्यात्ततो बहिः ॥ अथ प्रयोगः ॥ तत्र प्रातःकृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे त्रिष्टुप् छंदसे नमः हृ
दये श्रीनित्यक्लिन्नानित्यायै देवतायै इति विन्यस्य मम चतुर्विधपुरुषार्थसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ॥ इति कृतांजलिः [illegible] ह्रीं हृदयाय नमः क्लि शिरसे स्वाहा
क्लिन्ने शिखायै वषट् मदद्रवे कवचाय हुं द्रवे नेत्रत्रयाय वौषट् स्वाहा अस्त्राय फट् इति करषडंगन्यासं विधाय हृदि ह्रीं नमः दक्षनेत्रे क्लिं वामे [illegible] दक्षश्रोत्रे [illegible] वामश्रोत्रे [illegible]

श्री
३५७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षं नासायां मं॰ वामेदं॰ सर्वांगे ढं॰ लिंगे वं॰ गुदे सं॥ पादयोः हं॥ इति विन्यस्य मूलविद्यया व्यापकं कृत्वा ध्यानादि षडंगपूजां नेत्रिकोणे ॐ [illegible] मिण्यै॰ एवं [illegible]
न्यै॰ कोलायै॰ इति देव्याग्रादि कोणत्रये संपूज्याष्टदलेषु देव्यग्रदलमारभ्य प्रादक्षिण्येन ॐ नित्यायै॰ निरंजनायै॰ क्लिन्नायै॰ मदनातुरायै॰ द्राविण्यै॰ द्राविण्यै॰
इति संपूज्य चतुरस्रे देव्यग्रा द्वारस्य वामपार्श्वमारभ्य मदाविलायै॰ मंगलायै नमः मन्मथार्त्तायै॰ मनस्विन्यै॰ मोहायै॰ अमोदायै॰ मानमय्यै॰ मायायै॰ मन्दायै॰
मितावत्यै॰ इति द्वारपार्श्वद्वयाग्नेयदक्षिणनिरृतिपश्चिमद्वारपार्श्वद्वयवायव्यांतरेशानेषु दशदिक्षु संपूज्य मध्ये रत्याद्याभिरिन्द्रादीन् सर्वबाह्ये रत्याद्यानुक्त
दीश्च संपूज्य ॐ धूपदीपादि सर्वं प्राग्वत् समापयेदिति॥ ध्यात्वैवं प्रजपेल्लक्षं मनुमेनं दशांशतः मधूकपुष्पैस्त्र्याद्युक्तैर्जुहुयाद्विविधाद्यवात् दशांशं तर्पयित्वाथ [illegible]
कर्पूरवासितैः। ततो नाना मिष्टान्नं ब्राह्मणान् भोजयेत्ततः॥ वित्तभूषांबराद्यैश्च संतोष्य गुरुमात्मनः। सिद्धमंत्रः प्रकुर्वीत प्रयोगान् मंत्रदीपितः [illegible]
गार्हो निसार्चो निरतस्तथा॥ सहस्रजापी तत्कालं कुर्यात्सुकं वनान्यथा। पद्मैः रक्तोत्पलैस्त्रिमध्वक्तैर्होमाल्लक्ष्मीमवाप्नुयात्। तथैव केरवैरक्तै [illegible]
येत्। समानरूपवयसा या युक्ताथ गोपयः। हुतैर्मल्लिकामालतीजातिशतपत्रैः कृतैर्भवेत्। स्वर्णाभ्यद्भिस्तंभने शत्रोः [illegible]
थैः प्रसूनैः रक्तैः कृतैः। रक्तांबराणि वाणिज्यं भूतमर्थवशं नयेत्। भयावाहनवाणिज्यसिद्ध्यसुः सर्वा किन्तः लवणैः सर्षपैर्गोरैः [illegible]
तत्तैलाक्तैर्निशाम्बध्यात्वानयेद्वांछितां वधूं। तैलाक्तैर्गुडकुर्याल्ल [illegible] दरपुष्पैर्निशान्तरः। मासाद्रोगी तस्मीत्रात्रि ज्वरेणापरिपीडितः। [illegible]
जैर्निशि होमतः। वांछितां च न संकामं [illegible] शरीरान्तो [illegible] हुसा ध्यांश्च विल्वकैः सैकैः तैरेव दलितैर्गैस्तु रिपुर्याति यमालयं। तथान [illegible]
जैरंकोलजैरपि। मरीचैः सर्षपाज्याक्तैर्निशि होमाज्जुमासतः। वांछितां वनसाकामं ज्वरान्तो मानयेद् ध्रुवं। मरीचैः सर्षपोपेतैस्सप्तरात्रं कृतैः कृतैर्निशि [illegible]
न कुलैर्नित्यं दुःखापामानयेद्वधूं। अन्नाज्यैर्जुहुयान्नित्यं शतमष्टोत्तरं तु यः। तेनान्नपूर्णं भवनेभो कावभवेत ध्रुवं। शालीभिराज्ययुक्ताभिर्होमा [illegible]
यात्। साध्यर्क्षवृक्षसंभूतामिः पादरजः कृता। राजी मरीचिलोणाद्यां पुत्तलीं जुहुयान्निशि। प्रपदाभ्यां च तेषाभ्यां तानुभौ रुक्षयुग्मतः [illegible]
याग ले नाकं [illegible] सथा। शिरसश्च सुतीक्ष्णेन छित्वाशस्त्रेण वैक्रमात्। एवं द्वादशधाहोमान्नरनारीनराधिपाः। वश्याभवंति सप्ताहात् [illegible]
प्रयांति निधनं चास्य वांछया तत्प्रयोगतः। पिष्टेन गुडयुक्तेन मरीचैर्जीरकैर्युतां। कृत्वा पुत्तलिकां साध्यनाम युक्तामथो [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३५८
3548

पाव्यतां पुनः। स्पृष्टं त्रिजकरा गेण सहस्रं प्रतपेत् अनुः। अभ्यर्च्य तत्र ताम्बूलं भक्षयेत्तद्दिया उपक्रान्तर नारी नपास्तस्य वश्या स्युर्मे दृशा यक्षिणी तेर ग विष्ठे वचनेन
कृत्वा अभ्यत स्तथा। सा ध्यजाम स्फुरं कृत्वा प्राग्वत्तं पाद्य भक्षणात्। वश्यास्ते वल्लरं भूयुः स्वनामा ग्राणं न्विते स्तथा। कृत्वा विपा भ्यरवा च सु वश्य मं स्त दर्द्र कं नारि
केल फलं भोभिः स्तर्पणा द्दुनिता वशाः। कर्पूर वासित स्तोयैर्मनुष्याश्च वशे स्थिताः। तर्पणाल वणांभोभिः जलैः सर्वस्यापि करा ग तथा ल वणा पु क न तोये ज जनिता वशाः।
शुद्धेन वारिणा मासं तद्धं सप्त वारकं। तर्पयेद्यस्य नाम्ना च तस्य वश्या वशे न्निशं। केतकवासितं अंबु फुल्लैः केरफलोदकैः। तर्पणा द्दुनिता वश्या दधुः शास्त्र निजं धनं।
नम रुवासिते स्तोये स्तर्पणा द्रूमिपा वशाः। चंपकैर्वासितजलैः स्तर्पणं सर्वरंजनं। पाटलीशतपत्राभ्यां वासितैः स्तर्पणं जलैः। सर्वलोक चमत्कार करं लवणतिलैः स्तराः के
सरी वासितां भोभिः स्तर्पणं सर्वसिद्धिकृत्। दुंदुवं दलसोरभ्यकासितांभः। तर्पणं। वासितार्थं सुसंसिद्धं मंडला कुरुते ध्रुवं। उष्णोदकैः समरीचं तर्पणाद्वारिम सर्वो
केवलोष्णोदकेन स्पतीव्र ज्वरसमुद्भवः। निंबपत्ररसोपेतैः रंबुभिस्तर्पणाद्ध्रुवं जायते न्यो न्य वैरिस्यं यत्ते तानाशमापुयुः। तण्वा तुल्य सलिलैः स्तर्पणात् दूरितेनश्रयं। अ
तिसारादिनिर्दोषरोदरैः क्लेशमाप्नुयुः। वनितानवनीतस्य द्रावको निर्जवादिना। जायते सा धको नित्यं कंदर्पादधिक सुंदरः। तथा। प्रणामं चाथ हृल्लेखा वाग्बीजं
नित्य शब्दतः। क्लिन्ने मद द्रवे वा वं माया मस्त्रिव धूवदेत्। नित्य क्लिन्नाभिधो मंत्रः क्रोक्तः पंचदशाक्षरः। हृल्लेखा ह्रीं वाग्वं वाग्बीजं ऐं इति। अस्त्रिवधूः स्वा
हाकारः तथा। ऋषिः संमोहनश्चास्य विराट् छंदः देवता। नित्यक्लिन्नाभिधा देवी चतुर्वर्गफलप्रदा। विना वाग्भवबीजं तु द्विरुक्तमेषु वाग्भवेन। समेनानाद्यदीर्घ कं
स्यानित्यक्लिन्नास्मरेत्ततः। सुराद्धिमध्ये पृथुलं सुवर्णद्वीपं स्मरेत् कल्पतरूपशोभि। विकालिमेगावलिमंजुनादं मंदेन संसेवितमीरणेन। नामध्ये नीरुकुसुमाव
कीर्णा मुक्तक शांक प्रतिमस्व रश्मि। माणिक्य संचामलमंडपं च सिंहासनं रत्नमयं च तत्र। त्रिकोणमध्यालकिताष्टपत्रे संचितं तत्र स्मरतत्र देवी। शीतांशुखंड
मणोत्पलाभ्यां भ्रां करैः सपाशांकुशकल्पवल्लीः। कपालमध्येन वधारयंती वामाभ्यां कराभ्यां कदनादवीणां। त्रैलोक्यसंमोहनकारिणी तां निरीक्ष्य जनयति त्रि
नेत्रा। वामा घूर्णेयोराच्चेत दादिमध्ये योरन्य तदग्र स्तनाभ्यां श्रीणाद्दत्या पुष्य ध्यानं। इति ध्यात्वा यजेत् पीठं चतुः शक्तिपुतं सुधीः। बीजं तु। समाविशेत् कृतपद्मम
पत्रविराजितं। बहिः पंचदले पश्चात् तद्बहिर्दशपत्रकं। चतुरस्रत्रयं बाह्ये च चतुर्द्वार विराजितमिति। पूर्वस्यां द्राविणी वामा ज्येष्ठा ह्लादकारिणी। अपराक्षोभिणी
रौद्री गुह्यशक्ति चतुर्थिका। मायाद्यमानसंदेयं मूर्त्तिं मंत्रेण कल्पयेत्। द्राविण्याद्यास्ति स्रवामाद्याः नांतिसूक्ष्मं विशेषणाभ्रताः कोणेष्वेकादिमध्ये च तत्र

श्री
३५८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शक्तिन्यसेदिमान्॥ नारायणीयवचनस्य कोणेषु मध्य इत्यर्थः॥ नित्यक्लिन्नातत्र पक्षे वक्ष्यमाणेनैव दलेनाकेसरे षडंगपूजा स्यात्तत्रेषु ताः क्र
पूजयेत्॥ स दंष्ट्राघोतयुक्केवट वर्जमष्टस्वरादिकाः स दंडीति॥ सकंटकाघांत युक्स्वरवर्जमित्यर्थः॥ ऋ ॠ ऌ ॡ सहितो विकारो विसर्गो अ आ इत्यष्ट
स्वरहिताः स्वरादिका इत्यर्थः॥ नित्यादिमा सभद्रा समंगला वनचारिणी सुभगा दुर्भगा स्यां मनोन्मनी रुद्ररूपिणी चेल्लुकी वादनयत इत्येरक्ता
मनोहरा मदनोधरजाभिन्नः सुवेषाभ्यारुभूषणाः॥ अरुणाभ्या वेलंकारा न पंचकामा स्मपूजयेत्स्मरं वात्मस्वरूपं कपवीजांकुशस्त्राननंगकाः॥ स्मर
मन्मथकामाभ्रमारः पंचमई रितः॥ पंचपुष्पपुपाशांकुसांकुरोक्षुधनुर्भृतः॥ पष्ठभागे तूणयुक्ताः शक्तीस्तत्यार्थः संस्थितः॥ भूषायुक्ता रक्तवक्त्रके
मलाः साधुपूजयेत्॥ सबिंदुखंटोष्यवर्ज स्वरवर्गादिमादिकाः॥ ताराति विरतिः प्रीतिविप्रांतमेत्ति दुर्मतीः॥ धृतिरथादि धृतिस्तु छिन्निकुपिदेश
संस्मृता॥ अरुणारुणभूषाभ्या वीणाहस्ता स्मितानना॥ लोकपालान्लोवाह्येत इति श्वेतलो वहिः॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि पीठन्या
सांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि संमोहनाय ऋषये॰ मुखे छंदसे नमः हृदये नित्यायै देवतायै इति विन्यस्य ॐ क्लीं हृदयाय॰
नित्यशिरसे स्वाहा॥ क्लिन्ने शिखा॥ मदद्रवे क्लीं कवचं॰ स्वाहा नेत्राय॰ ॐ क्लीं ऐं नित्यक्लिन्ने मदद्रवे क्लीं स्वाहा॥ अस्त्राय फट्॥ इति षडंगमंत्रा चतुर्थ्यादितलो
तं करयोर्विन्यस्य हृदयादिपरतलांते पंचदलकेसरे षडीशानकोणादि ॐ ज्वालिन्यै वामायै॰ ईं ह्लादकारिण्यै ज्येष्ठायै॰ ऊं क्षोभिण्यै रौद्र्यै॰ ऐं सुखशक्त्यै॰
इति पीठशक्तीः संपूज्य क्लीं सर्वशक्तिकमलासनाय नमः इति समस्तं पीठं संपूज्य मूलविद्यया मूर्तिं कल्पयित्वा वाहनादि षडंगं पूजां तत्र दलेषु
इति नित्यायै॰ ईं सुभद्रायै॰ ऊं मंगलायै॰ ऋं वनचारिण्यै॰ ऐं सुभगायै॰ ऐं दुर्भगायै॰ ॐ मनोन्मन्यै॰ अं रुद्ररूपिण्यै॰ इति संपूज्य तद्वहिः षोडशदलेषु दक्ष
आदि प्रादक्षिण्येन कं रत्यै नमः॥ कां विरत्यै॰ किं प्रीत्यै॰ कीं विप्रीत्यै॰ कुं मत्यै॰ कूं दुर्मत्यै॰ कें धृत्यै॰ कैं विधृत्यै॰ कों तुष्ट्यै॰ कौं वितुष्ट्यै॰ इति संपूज्य लो
केशान्वज्रादि सर्वं समापयेदिति॥ तथा वाक्क्लिन्नसंजपेन्मंत्रेण दशांशं कुर्यात् ततः घृतेन तर्पणं चैव कृत्वा संतोषयेद्देशिकं॥ धनधान्यादिभिः सम्यक् पूजये
मावरेत् ततः पूर्वोक्तमंत्रोदिता सम्यक् पूर्वोक्तविधिना सुधीः॥ एवं यः पूजयेत् कन्यानित्यक्लिन्नां नरोत्तम हां प्राप्नोति महती लक्ष्मीं वाच्यते प्रमदाजनैः॥
तथा॥ वाली त्यक्षीनाजिस्यांत द्रव्यं बिंदुविवर्जितं॥ कामबीजं तदूर्ध्वं वाशिवयुक्चमदो वदेत्॥ क्लींनेत्रं वुशिवयुक् हादिज्वालानीतासकान्तिरवं॥ अथ वाग्भा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

१ वेद्यार्णे ३५९ ३५९

दिनीं क्लिन्नां मंत्रो द्वादशवर्णो कः। वाग्भवविद्यापूर्वोच्यतां सा त्र्यंसहीना तृतीयबीजरहिता तेन ऐं क्लीं इति बीजद्वयं मुच्यते। नित्यसारूपं कामबीजं क्लसौ।
क्लै ऐकारयुक्तौ। बिंदुविवर्जितं तेन क्लि। इति न द्वयं नकारद्वयं शिवयुक्ता एकारयुक्तो। तेन न्ने इति। मदो मकारदकारो। इस्वरूपं। अं तु नकारः। शिवएका
रः। तयुक्तौ तेन वे इति। उदिसकारः। जलं वकारः। अनंतः आकारः। तेः स्वा इति। सकांति रवं आकारयुक्तो हकारः तेन हा। इति संमोहन नित्य क्लिन्ना विक्लि
न्नामुत्पादिका मतः। वाग्भवेन षडंगानि कृत्वा नित्यां विचिंतयेत्। रक्तां शुक्लवसनां अरुणांगरागां हसांबुजैः कमलपाशसृणी चंद्रकपालं बिभ्रतीं त्रिनेत्रां स
यनाशशिशेखरां तां नित्यां स्मरेद्। दिग्मदाकुलितांगयष्टिः दक्षाधःकरमारभ्य वामाधःकरपर्यंतमायुधध्यानं। शक्तिपीठे यजेद्देवीं प्राग्वोक्तां नित्य
रायजेत्। पूर्वोक्ताश्च ततो लोकपशक्तिनित्याकाय जेत्। अरुणानीलकमलकपालोद्यत्करांबुजाः। शतक्रत्वादिकान् चालोकवज्रादीन् तितोबहिः। अथ प्र
योगः। तत्र प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि संमोहनाय ऋषये। मुखे नित्रकं छंदसे नमः। हृदये नित्यक्लिन्नानित्या
यै देवतायै। इति विन्यस्य धर्मसिद्ध्यर्थे विनियोग इत्युक्त्वा ऐं हृदयाय। ऐं शिरसे इत्यादि करषडंगन्यासं कृत्वा ध्यानं गपूजां तत्र दलेषु पूर्वोक्ताद्याः क्ष
तक्तनित्याद्याश्च शक्तीः संपूज्य लोकेशाद्यादि सर्वं समापयेदिति। तथा। संवुध्यंतामनानित्यक्लिन्नात ध्वमनुर्वकः। कामकापंचमः कीलसबिसर्गो द
शाक्षरः। नित्यक्लिन्नामकुं प्रोक्तो भजतां सर्वसिद्धिदः। संबुध्यंतानित्यक्लिन्ने इति। तद्ध्वं बध्यंतामद्रवेत्। इति कामिका पंचमा। नकारः कालो भकारः। सबिस
र्गोयुक्तः तेन मः इति। ऋषिरत्रिस्त्रिष्टुब्वुक्तं छंदो नित्यादेवता। नित्यायै हृदयेस्वाहा प्रांतायै शिरसे ईरितं। क्लिन्ने स्वाहा शिखा नित्यक्लिन्नेन कवचं मनां नित्यक्लि
न्ने नमश्चास्त्रं। ध्यानं पूर्ववदाचरेत्। पूजादिकं चास्य मंत्री पूर्ववत्परिकल्पयेत्। अथ प्रयोगः। मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि अत्रये ऋषये नमः मुखे
त्रिष्टुप् छंदसे नमः हृदये श्रीनित्यक्लिन्नायै देव। इति विन्यस्य सर्वाभीष्टसिद्ध्ये विनियोगः। इति प्राग्वदुक्त्वा मूलेन करयोर्व्यापकं कृत्वा नित्यायै हृदया
य नमः नित्यायै शिरः। क्लिन्ने स्वाहा शिखायै। नित्यक्लिन्ने कवचाय। नित्यक्लिन्ने अस्त्राय फट्। इत्यंगुष्ठादिकनिष्ठांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिष्वपि श्री
नेत्रहीनेषु पंचांगेषु न्यसेत्। ततो ध्यानपूजादिकं सर्वं पूर्वमंत्रवत् कुर्यात्। तथा। एकलक्षं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं जुहोति। तर्पणादि ततः कुर्यात् पूर्वोक्तविधि ३५९
धिनासुधीः। नित्यामंत्रं जपेद्यः स कुलविधिजपैः सार्वनात् तर्पणैश्च स स्यादारिद्र्यमुख्यामयगणनियतो वत्सराणां शतं च। जीवेदुर्वी समग्रं वशय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तिमनुविन्मोहयं स्याश्रुलोकादेहोतेमुक्तिमिष्टां पुरमति विसलोप्राप्नुयान्त्रान्यथा॥ सारसंग्रहे। प्रणवं भुवनेशानि जलं वक्रां छनं तयुक्तां ङें तं समनीपदं ह
वन वर्णो समीरिताः। विद्येयं वह्निवासिन्याः सर्वसौख्यफलप्रदा। यस्याः स्मरणतो वश्यं जायते भुवनत्रयं। दक्षिणामूर्तिसंहितायां। ऋषिर्वसिष्ठः छंदस्या
यत्री देवतान्वितं। इयं वह्निवासिनी। आद्यंते बीजशक्ती तु कीलकं मध्यमं विदुः। तथा सारसंग्रहे। विद्याद्वितीयबीजेन दीर्घस्वरयुतासु धीः। मायांतेन षडंगा
नि कुर्यान्मंत्री करांगयोः। नवाक्षराणि विद्यायान्नवरंध्रेषु तिं न्यसेत्। व्यापकं च समस्तेन कुर्याद्व्यालसिद्धये। तप्तकांचनसंकाशां नवयौवनसुंदरीं। चारुस्मे
रमुखांभोजां विलसन्नयनत्रयां। अष्टभिर्वा कुभिर्युक्तां माणिक्याभरणोज्वलां। रत्नाबुकेयुपुंड्रेक्षुचापपूर्णेंदुमंडलां। दधानां बाकुभिर्वामैः कल्हारं हेमशृं
गकं। पुष्पेषुमातुलुंगं च दधानां दक्षिणैः करैः। स्वसमानाभिरभितः शक्तिभिः परिवारितां। नवयोनिं कर्णिकायां कलातहितरंबुजं। द्वादशारं कदसंयुक्तं वि
दध्यान्मनोरमं। तद्बहिश्चतुरस्रे द्वारद्वयसमन्वितं। पूर्वपश्चिमयोस्तस्मिंश्चक्रे देवीं समर्चयेत्। मध्ये समावाह्य वह्निवासिनीं विघ्नविग्रहं। गं धपुष्पै
निवेद्यांतैः उपचारैर्यजेत्क्रमात्। अंगानि पूर्वमभ्यर्च्य वक्ष्यमाणाश्च शक्तयः। अष्टकोणेषु संपूज्या स्तदग्रायां चतुरस्रदक्षिणां। ज्वालिनी विस्फुलिंगिनी मंगला
सुमनोहराः। कनका कुकिला विश्वा विविधा चेति शक्तयः। दलेषु द्वादशस्वेता राशिशक्तीः समर्चयेत्। मेषां वृषां द्वयां शक्तिं मिथुनां कर्कटां सिंहां कन्यां
तुलां कीटां चापां च मकरां मपि कुंभां मीनां यजेत्सम्यग्द्वारस्य मंत्रमध्यमंत्रवित्। चतुरस्रद्वारयुग्मः पार्श्वयोः कोणादिषु वामं त्रविद्यक्ष्यमाणाश्च दशारा
कीः समर्चयेत्। छ समरा सर्वभक्षा च विश्वा शाविविधोद्भवा। चित्ररूपा तिः स्वपात्मा निशतं कांच भयावनी। ऋषिरस्यै भवारत्ना दशामी दारिकीर्तिताः। लोके
पालांततो बाह्यतदस्त्राणि ततो बहिः। पूजयेयं वह्निवासिन्याः श्रीकाः सर्वसमृद्धिदाः॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलविद्यया प्रा
णायाम त्रयं कृत्वा शिरसि वसिष्ठाय ऋषये नमः। मुखे गायत्री छंदसे नमः। हृदये श्री वह्निवासिनी देवतायै। गुह्ये ॐ बीजाय नमः। पादयोः नमः शक्तये
नाभौ वह्निवासिन्यै कीलकाय। इति विन्यस्य क्रां क्रीमित्यादिना करषडंगन्यासं विधाय दक्षनेत्रे ॐ नमः। वामे क्रीं नमः। दक्षकर्णे वं। वामे ह्निं। दक्षनासि
वां। वामे सिं। मुखे न्यै। लिंगे नं। गुदे मं। इति विन्यस्य मूलविद्यया मूर्द्धादिपादांते व्यापकं कृत्वा ध्यानादि मानसपूजांते प्रमाणेन क्रमकुर्यात् पीठस्थाप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३६०

नादिस्वामिपूजां तेभुवनेश्वरी पीठं संपूज्यावाहनादिपुष्पोपचारो तेंगानि संपूज्य षट्योनिषु देव्यग्रमारभ्य प्रादक्षिण्येन डाकिन्यै नमः त्रिसकुलिंगि
न्यै· मंगलायै· मनोहरायै· कीरायै· शापायै· मकरायै· कुंभायै· मीनायै· इति संपूज्य चतुरस्रे देव्यग्रद्वारस्य दक्षिणभागमारभ्य प्रादक्षिण्येन घस्मरा
यै· सर्वभक्षायै· विश्वायै· विविधोद्भवायै· चित्ररूपायै· इति देव्यग्रद्वारपार्श्वद्वयाग्रे प्रदक्षिणेन नैरृतिकोणेषु संपूज्य द्वापषष्ठभागद्वारपार्श्वोदितः
ईशानकोणावधिः निरृतिः। तथा। एकलक्षं तपेन्मंत्रेण तद्दशांशं हुनेत् घृतैः। तर्पणं मार्जनं कृत्वा ब्राह्मणाराधनं तथा। सिद्धमंत्रः प्रकुर्वीत प्रयोगान्वे
तवांछितान्। काम्यहोमविधिं वक्ष्ये सम्यक् वांछितदायकं। शालितंडुलमादाय प्रस्थमात्रेण चोक्षिपेत्। समानवर्णवत्साया स्वकीयायाः पयस्तथा। आढकं
एतत्रानिक्षिप्य श्रपयेत् संस्कृतेनलोपघृतेन सिक्त्वा सम्यक् अनुकूत्वा च सुकृतं करे। निधाय विद्यामष्टोत्तरशतं जप्त्वा जुहुयात्ततः। एकहोमा महालक्ष्मीस
हैवं प्रतिपत्तितः। श्रुक्रवारे धृपितया वर्षान्नृपसमो भवेत्। पंचम्यां च विशेषेण प्राग्वद्धोमं समाचरेत्। तस्यां तिथौ जिमधुकैः मल्लिकाद्यैः सितैर्हुनेत्।
अन्नाद्यां चनियतं कुलाल्यायो भवेन्नरः। यद्यद्वांछितं गायस्तुतानि सर्वाणि सर्वदा। घृतहोमाद्वा प्राप्नोति तिलघैर्वा तिलतंडुलैः। पंचमीषु विशेषेण पू
जां कुर्याद्धुती भवेत्। सारसंग्रहे। वज्रप्रस्तारिणी विद्या मिंदिरामिंदिरं शुभं। वाच्मि लोकहितार्थाय यथावच्च समासतः। सर्वनारीनरपतीनरसंमोहका
रिणी। कांतारसागरक्रूरदुखसंघातकारिणी। अरुणांकोद्भिनीं शांतियुक्ता सृष्टिक्रियाक्षियुक्तां नपंचमद्वयं रुद्रयुक्तं शान्ता मग्नेंदुयुक्तां जये द्वग्यापा
यत्रीयुक् दीर्घौ विद्येचकामिकाः। क्षुधावती विषं यांतं पुनस्तद्वह्निसंयुतं उत्कीरी शिवयुक् प्रोक्ता वीजमाद्यं पुनर्भवेत्। कादशाक्षोमहाविद्या प्रोक्ता सर्वस
मृद्धिदा। अरुणा हकारः। अंस्वरूपं क्रोधिनी रेफः शांतिः ईकारः एभिर्मायावीजं ह्रीं सृष्टि: ककारः। क्रियालकारः। अक्षि इकारः एभिः क्लीं
इति पंचमद्वयं। नकारद्वयं। रुद्रः एकारः तद्युक्तं तेन न्ने इति शान्ता मग्ना ऐकारः इंदुः अनुस्वारः तेन ऐं इति तया ककार इंदु नेनुस्वारः आद्यो रेफः आ
प्याधिक्षुधा। यकारः तेन य इति विषं मकारः थांतं दकारः तत् थांतं दकारः वह्निसंयुक्तः रेफ तेन द्र इति। उत्कारी वकारः शिव उकारः तेन वु इति।
आद्ये वीजं मायावीजं। श्री दक्षिणामूर्तिः ऋषिर्ब्रह्मा च गीयं ते गायत्री छंद आख्याता देवता परमेश्वरी परमेश्वरी वज्रेश्वरी। सारसंग्रहे। आद्ये ते
वीजत्रये कीर्तुताभवं कीलकं भवेत्। ह्रीं नो हृदयं मेप्रोक्तं शिरश्चैवाकुशशिखा। नित्य वर्मम दोनेत्रे द्रवे सोसमुदीरिते। मायया पुटिता नेता जंगघट्के प्रम

श्री ३६०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लयेत्॥ प्रत्येकं शक्तिपुटितान्मंत्रार्णानूर्दश विन्यसेत्॥ श्रोत्र नासा कपोलाक्षि नाभिगुह्येषु च क्रमात्॥ ततः संचिंतयेद्देवीं सर्वसौख्यप्रदायिनीं॥ रक्तां रक्तांब
रां रक्तगंधमाल्यविभूषणां॥ चतुर्भुजां त्रिनयनां मालिकामुकुटोज्वलां॥ पाशांकुशाविक्षुचापं दाडिमीसायकं तथा॥ दधानां वाहुभिर्... नेत्रेर्दक्षमद सुखीं तदे...
पश्यंतीं साधकं च स्त्रषट्कोणान्कमहीपुरे॥ वक्षमध्ये सुखासीनां स्मरव क्त्र सरोरुहां॥ शक्तिभिः स्वस्वरूपाभिरा वृतां पोतमध्यगां॥ सिंहासने स्थितः श्रीमत्स्वतस्त्वा
मिश्रशक्तिभिः॥ एतां ताभिर्विनोदं श्रयातायाताऽदिभिः सदा॥ कुर्वाणां मनुणो भो ध्यौविं तयेत्मंत्रनायिकां॥ ध्यानोदितमं डलेच शक्तिपीठसुराशिके॥ शोणाविं
हेमपात्रं च सिंहासनमनंतरं॥ तत्र च क्रं तती देवीं सम्यगावाह्य पूजयेत्॥ अरूणैर्गंधकुसुमैर्धूपदीपनिवेद्यकैः॥ अंगानि पूजयेदादौ त्रिकोणस्थासु पूजयेत्॥
निरंजनाराणवतीतथैव मदनावतीम् खलाद्राविणीकावतीन्दरशक्तयः॥ ततः षोडशपत्रेषु वक्ष्यमाः प्रपूजयेत्॥ कमलां कामिनीकल्यांकलां कुलितकोनु
किरातां कालकदते कौशि कीं कंबुवाग्दिनीं॥ कातरां कपटां कीर्तिकुमारीं कुंकुमांमपि॥ चतुरस्त्रगताश्चापि शक्तिर्वक्ष्ये यथाक्रमात्॥ भगिनी वज्रिनी नागा चप
लापेशलासती॥ रतिः श्रद्धाभोगलोलामदोन्मत्तमनस्विनी॥ दिक्षुद्वारायपार्श्वेषु कोणदिक्षु च संस्थिताः॥ द्वादशैतामहादेव्य चतुरस्त्रमिताय तत्॥ यतेदरा
घिपान्वाह्यतदस्त्रालितत्तोवहिः॥ एतत्सं पूजनामर्त्यो दारिद्र्यात्मुच्यते विरात्॥ रोगापमृत्युदौर्भाग्यजरादोषविवर्जितः॥ देहांते भवभीतेश्च मुच्यते नात्र सं
शयः॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलविद्यया प्राणायाम त्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे· हृदये श्रीविद्ये
श्रीशक्तये· नाभौ ऐं कीलकाय· इति विन्यस्य मम सर्वार्थसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः... क्लीं शिरस्थ क्लीं इति मस्थ नमः दक्ष कर्णे क्लीं ऐं
श्रीशिर· क्लीं ... क्लीं शिखा· क्लीं ... क्लीं कवचा· क्लीं मद क्लीं नेत्राय· क्लीं द्र्वे क्लीं अस्त्राय फट्॥ इति करषडंगन्यासं कृत्वा दक्षश्रोत्रे क्लीं ... क्लीं हृदयाय· क्लीं ऐं
... क्लीं नमः दक्षनसि क्लीं ऐं क्लीं नमः वामे क्लीं ... क्लीं नमः दक्षकपोले क्लीं त्रिं क्लीं नमः वामे क्लीं सं क्लीं मुखे क्लीं दं क्लीं नमः नाभौ क्लीं दं क्लीं गुह्ये क्लीं ये क्लीं २६०
इति विन्यस्य मूलविद्यया व्यापकं कृत्वा ध्यानादि मानसपूजांते द्वादशदले कृत्वा तत्कर्णिकायां षट्कोणं तन्मध्ये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३६३
361
९४

त्रिकोणं द्वादशदलाद्बहिः षोडशदलं तद्बहिश्चतुरस्रत्रयं चतुर्द्वारयुक्तं कुर्यादिति पूजाचक्रं निर्माय पुरतः प्राग्वत्संस्थाप्य ... र्घ्यस्थापनादिकमा
त्मपूजांतं कृत्वा पीठपूजां मंडूकादिपृथिव्यंतां नीत्वा शोणाब्धिहेमपोतं तन्मध्ये रत्नसिंहासनं च संपूज्य धर्मादिपूजादि षडंगपूजांते त्रिकोणस्याग्रकोणमा
रभ्य ॐ इच्छाशक्त्यै नमः ज्ञानशक्त्यै नमः क्रियाशक्त्यै नमः इति संपूज्य षट्कोणेषु देव्या वामकोणे डाकिन्यै नमः राकिन्यै पृष्ठकोणे लाकिन्यै पृष्ठवामको
णे काकिन्यै दक्षिणकोणे साकिन्यै दव्यग्रकोणे हाकिन्यै इति संपूज्य अष्टदलेषु देव्यग्रमारभ्य प्रादक्षिण्येन ह्लेखायै क्लेदिन्यै क्लिन्नायै क्षोभिण्यै
मदनातुरायै निरंजनायै रागवत्यै मदनावत्यै मेखलायै द्राविण्यै वेगवत्यै इति संपूज्य षोडशदलेषु कमलायै कामिन्यै कल्पायै कलितायै कौतुकायै
किरातायै कलायै कदनायै कौशिक्यै कंबुनादिन्यै कातरायै कपटायै कीर्त्यै कुंकुमायै कुमार्यै इति संपूज्य चतुरस्रे देव्यग्रद्वारदक्षिणपार्श्वा
मारभ्य द्वारपार्श्वेषु कोणेषु च प्रादक्षिण्यक्रमेण ॐ भगिन्यै बगिन्यै नागायै चपलायै पेशलायै सरलायै रत्यै श्रद्धायै भोगलोलायै मदायै उन्मना
मनस्विन्यै इति संपूज्य लोकेशादीन्सर्वान्समापयेदिति ॥ तथा ॥ मंत्री लक्षत्रयं जप्त्वा तद्दशांशं कुसुमैर्घृतैः ॥ आरग्वधप्रसूनैर्वा प्रसूनैर्वकुलोद्भवैः ॥ मधुक
श्वपयोगोत्रिमधुयुक्तैर्जुहुयाद्वचितां वा चंदनकस्तूरीकाश्मीररसुरभीकृतैः ॥ तर्पयेद्दिनशस्तत्संख्यैः सलिलैर्भक्तिमान्सुधीः ॥ आत्मनमभिषिंचेद्यायत्तर्पयेद्द्रुतम
पि ॥ एवं संसिद्धमंत्रस्तु नित्यार्चानिरतस्तथा ॥ गुरुभक्तश्च कुर्वीत प्रयोगान्निजवांछितान् ॥ सहस्रजापी स्थिरधीर्मंत्रवीर्यविदात्मवान् ॥ सोपि काम्यान्कुर्वीत
प्रयोगान्नान्यथा क्वचित् ॥ यदृच्छया तेन मोहेन चापल्यान्नाथगर्वतः ॥ अनर्थं लक्षेशराजादिपीडां प्राप्नोति निश्चितम् ॥ अरुणैः पंकजैर्होमं कुर्यात्त्रिमधुराप्लुतैः
मंडलात्कृमतः लक्ष्मीमहाश्चर्यविग्रहो ॥ कह्लारैः क्षौद्रसंयुक्तैः स्वर्णो घृतं दिनावधिः ॥ जुहुयान्नित्यशो भक्त्या सहस्रं साधकेश्वरः ॥ शुभेनगात्रिर्द्विमधुपूर्वा का
भूजपेदुक्तरूपतः ॥ तावच्च जप्त्वा होमं च यावत्सं स्वयं कृतं कृतो ॥ चंपकैः क्षौद्रसंसिक्तैः सहस्रहवनात्क्रमं ॥ लभते स्वर्णनिष्काणां शतं मासेन दूर्वबहुपिटले घृ
तसंसिक्तैस्त्रिसहस्रं कृतैस्तथा ॥ दशादिमासाल्लभते चित्राणि वसनानि वा कर्पूरं चंदनाद्यानि सुगंधीनि च मासतः ॥ वस्त्रं निलभते स्वर्णं न संशयो गायत्र्यो

श्री
३६०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गिभिः शालीभिक्षीरसिक्ताभिः मंत्रविच्छतं कुर्वीत। तेन शालीसमद्धिः स्यामासैः षड्भिरसंशयः। तिलैर्हुनेन्नवसंवर्णैरारोग्यमाप्नुयात्। सुजन्मसु त्रिमधुतया दूर्वाभिर्जुहु-
यात्सुधीः। निरातंको महाभोगः शतवर्षाणि जीवति। जुहुयात्तिलदूर्वाभिः त्रिमधुजन्मसु संजुहोति। चिरायुः श्रीयशोभोगपुत्रपौत्रादिभाग्भवेत्। तपायसञ्जुहुयाद्धैर्य कुर्वीत सो
त्रिमधुक्रमात्। आयुरारोग्यविभवः नपमान्याभवेत्तथा। सप्तम्यां कदलीहोमात् सौभाग्यं लभते ध्रुवं। दूर्वात्रिके सप्ताद्यादेवाश्च त्रिस्वादुसंयुतैः। षण्मासाद्दृष्टतावापि
रोगमुक्तः सुखी भवेत्। तद्दिने पुजपेद्विद्यां त्रिसंख्यः सलिले स्थितः। सहस्रवारं तत्तोयैः स्नानं पानं समाचरेत्। पाकाद्यमपि तेनैव कुर्याद्रोगविमुक्तये। साध्याख्यवृक्ष-
संभूतशाल्मलीमूलं सर्षपास्तिलाः। पिष्ट्वा साध्यपादोत्थरजसा च समन्विता। कृत्वा पुत्तलिकां तस्या हृदये नाम संयुतं। प्राणान्कृत्वा च तस्याथ सप्तशस्त्रैः पुत्तलिकां खनेत्।
एवं दिनैः सप्तकैर्वा त्रिभिर्वैकदिनेन वा। साध्यो वश्यो भवेच्छीघ्रमतिदुरस्थितोपि च। तथाभिधां पुत्तलिकां कुंकुमं साध्यखनेत् कुर्याद् उपर्यग्निं निधाय तावच्छायादिनत्रये
कुर्वीत। त्रिसहस्रं त्रियामायां शप्तसांगं प्रसाप्लुतैः। शनैर्यानदूराद्यान्वै हुनितां वस्ताः। तां तु पुत्तलिकां मर्दनं प्रकृतिष समन्वितां। कृतप्राणप्रतिष्ठां च स्मशानभूमि-
निखनेन्निशि। क्लेशैः सर्वैर्विनिर्मुक्तः सुखी जीवति भूतले। साध्ययोनिर्गत तत्रैव किलादलावलिं ततः। कृत्वाभिषकृतां विधाय प्रतपेच्च शतत्रयं। अरातेरयु-
राशौ मासान्त्वा विधेरपि। रोगे भूतादिसंक्लेशैः नाशमेति सुनिश्चितं। यद्वं तत्रालमुध्य सलिले तां खनेन्निशि। क्लेशैः सर्वैर्विनिर्मुक्तः सुखी जीवति भूतले।
साध्यवृक्षेण कृत्वालं सर्षपाद्यान्निवेशितां। तोयमध्ये तिधायलः कार्ये दुष्कवासरः। वैरी पाररत्यरणान्नैः कृतो प्राग्वत्सुखी भवेत्। तावच्चण्डिकागेहे तथा विधि-
युतां खनेत्। साध्यो वशी स्यान्नृपतिः भास्करायतने खनेत्॥ तद्विधानेन सततं शत्रुरुन्मादवान्भवेत्। तथा। अथ वाग्वादिनीक्लिन्नाद्वितीयार्णं तु योजयेत्। मायामाया
मध्याद्दशार्णा वज्रप्रस्तारिणी मता। वाग्वादिनी क्लिन्ना पूर्वोक्ताः तस्याद्वितीयार्णं द्वितीयार्णैः। स्थाने मायाभुवनेश्वरी बीजं योजयेत्। त्रिक्षिपेत्त्र स्थितं कामबी-
जमयास्य त्यर्थः। तथा। मुनिः स्याद्गिरात्रिष्टुप् छंदः प्रोक्ता स्याद्देवताः। वज्रप्रस्तारिणी प्रोक्ता सर्वराजवशंकरी। बीजेनाद्येन वांगानि कल्पयेत् षट्क्रमात्सुधीः। ध्या-
नपूजादिकं सर्वमस्याः पूर्ववदाचरेत्। पूर्ववत् वज्रप्रस्तारिणीवत्। क्रां क्रीं मित्यादि षडंगन्यासः। त्र्यपल्लुगमं। सारसंग्रहे। भुवनेशीचतुर्थ्यंत शिवतापदं सहार-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शिवदूती
३६२
362

षट्

सप्तार्णोयमनुः प्रोक्तः शिवदूत्याश्चिवर्गदः। भुवनेशी क्रीं। चतुर्थ्यन्तशिवदूती शिवदूत्यै हूं नमः दक्षिणामूर्तिः ऋषिरुक्तोस्य गायत्री छंदस्या देवता शिवा।। शिवा
शिवदूती। आद्येन बीजशक्तिर्विमध्यकीलकमयुतः। तथा। दीर्घस्वरयुक्तेन बीजेनाद्येन कल्पयेत्। षडंगानि मनोरस्य जातियुक्तानि मंत्रवित्। तेनैव मुद्रितैरंध्रैर्मं
त्रार्णान् विन्यसेत्ततो। श्रोत्रनासाकपोलाक्षिनाभिषु क्रमतः सुधीः। षष्ठं मनासिचिं न्यस्य व्यापकं विधिवन्न्यसेत्। निदाघकालमध्याह्नदिवाकरसमप्रभां। नवरत्न
किरीटां च त्र्यक्षणामरुणांबरां। नानाभरणसंभिन्नदेहकांतिविराजितां। शुचिस्मितामष्टभुजां स्तूयमानां सहर्षिभिः। पाशं खेटं गदां रत्नचषकं वामबाहुभिः दक्षि
णैरंकुशं खड्गं कुठारं कमलं तथा। दधानां साधकाभीष्टदां [illegible]ध्यमसमन्वितां। ध्यात्वैवं प्रजयेद्देवीं दूतीं दुरितनाशिनीं। वन्हौ च ये बाह्ये स्त्रास्त्रं तद्बहिः षड्दलांबुजं सुप
षट्समध्यस्त तद्बाह्ये ष्टदलांबुजं। भूपुरं वह्निवासिन्याः कृत्वा तन्मध्यगां शिवां। आवाह्याभ्यर्च्य येद्देवीं दूतीं दुर्नीतिवारणीं। तत्केपी ठगंधपुष्पैरुपचारैः समाहितः
मवृक्षमध्ये द्वितीये च वृत्ते वांगानि प्रपूजयेत्। इच्छाज्ञानक्रियाशक्तिः त्रिषु कोणेषु पूजयेत्। शिवा वाराही दूरसिद्धा सैविग्रहवती प्रथिता नादा मनोन्मन्यभिषु
सुपत्रेषु परिपूजयेत्। डाकिन्याद्याः षडस्त्रेषु सर्वाः स्वस्वगात्रदक्षिणां। मूले देवीसमाकार बलायुधसमन्विताः। सुमुखी सुंदरी सारा सुमना स्वस्वरावती सम
या सर्वगा सिद्धयुक्ता लक्ष्यसुशक्तयः। वागीशी वरदा विश्वा विनदा विघ्नकारिणी। वीरा विघ्नहरा विद्या पूज्याः पंचाष्टके न्विता। विकला कपिला लीला [illegible] ने सा म
दनमालिनी। प्रमादा कौतुका पुण्या पुराणा चतुरस्रगाः। पूज्या बाह्ये लोकपालास्तदस्त्राणि च तद्बहिः। एवं पूजा मया प्रोक्ता शिवदूत्याः यथाविधि [illegible]॥
तत्र प्रातः कृत्वादियोगपीठन्यासांते मूलविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि भैरवाय ऋषये। मुखे गायत्रीछंदसे नमः। हृदये श्रीशिवदूतीदेवतायै देव
गुह्ये। क्रीं बीजाय। पादयोः नमः शक्तये। नाभौ शिवदूत्यै कीलकाय नमः। इति विन्यस्य सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः। इति प्राग्वदुक्ता ध्यानादिमानसपूजां ते
स्वर्णादिपट्टे चंदनाद्वृत्तद्वयं कृत्वा तद्बहिः स्वाभिमुखाग्रं त्रिकोणं तद्बहिर्वृत्तद्वयं तद्बहिः षट्कोणं तद्बहिरष्टकोणं तद्बहिरष्टदलं कमलं तद्बहिः पूर्वपश्चि श्री
मयोर्द्वारद्वययुक्तं चतुरस्रत्रयमिति पूजाचक्रं निर्माय संस्थाप्यार्घ्यस्थापनादिपुष्पोपचारांतेषु तोतराले षडंगानि प्राग्वत् संपूज्य त्रिकोणस्याग्रकोणादिप्रा ३६२
दक्षिण्येन ॐ इच्छाशक्त्यै नमः। ज्ञानशक्त्यै। क्रियाशक्त्यै। इति संपूज्य षट्दलेषु शिवायै। वाराह्यै। दूरसिद्धायै। सैविग्रहवत्यै। नादायै। मनोन्मन्यै। इति संपू

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ज्यषट्दलेषु। शिवायै। वाण्यै। दूरसिद्ध्यै। वैचित्र्यहवलै। नादायै। मनोमन्यै। इतिसंपूज्यषट्कोणेषु दयगकोणादिश्वा.....पत्रहाकिन्यै। राकिन्यै। शा
किन्यै। लाकिन्यै। काकिन्यै। डाकिन्यै। इतिसंपूज्याष्टकोणेषु सुमुख्यै। सुंदर्यै। सारायै। सुमनायै। सरस्वत्यै। समयायै। सर्वगायै। सिद्धायै। इतिसंपूज्य चतुरस्रे द
व्यग्रद्वारमार्भ्य दक्षिणभागमारभ्य प्रादक्षिण्येन विद्युल्लतायै। आकर्षिण्यै। लोलायै। नित्यायै। मदनायै। मा.....लिन्यै। प्रमादायै। कौतुकायै। गुप्तायै। पुराण
यै। इतिसंपूज्य लोकपालान्वीदिश्वास्त्र समापयेदिति॥ तथा। एकलक्षं जपेन्मंत्रं जुहुयात्साधकोत्तमः। तद्दशांशं पयोन्नेन सर्पिरक्तेन मंत्रवित्। तर्पयेत्तद्दशांशेन
सुगंधिःसलिलैःशुभैः। आत्मानमभिषिंच्याथ ब्राह्मणान्भोजयेत्सुधीः। एवंसंसिद्धमंत्रस्तु प्रयोगान्कर्तुमर्हसि। काम्यहोमविधिं वक्ष्ये सम्यक्फलकं ल्सिद्धिदायि
नासौ.....क्षिप्रमवाप्नोति सुनिश्चितं। वशाय इतिताहोमा गुग्गुलैर्मधुमिश्रितैः। नारिकेलफलैर्वापि गुडैर्लक्ष्मीमवाप्नुयात्। तथाज्यसिक्तैः कल्हारैः क्षीराक्तैः रे
णोत्पलैः। त्रिमध्वक्तैश्चंपकैश्च प्रसूनैर्बकुलोद्भवैः। मधूकजप्रसूनैश्च कृतैः कन्यामवाप्नुयात्। पुन्नागजैः कृतैर्वेश्याम्..... रिच्छमवाप्नुयात्। माहिषीमहिषीर
रत्नागवाश्च भूगास्तथा। अवाप्नोति कुबेराद्यैः रत्नैरत्नानि साधकः। शालिपिष्टमयीं कृत्वा पुत्तलीं सितसंयुतां। हृदेशं न्यस्यसाध्याख्यां पंचलेऽज्ययो.....
वदिवारात्रौ विघातयां तु भक्षयेत्। सप्तरात्रप्रयोगेण नरो नारी नृपो पि वा। दासवत्स्मामायाति विनाप्राणादृत्यार्पयेत्। हयारिपुष्पैररुणैः सितैर्वा जुहुयान्नथा
त्रिसप्तरात्रान्महतीमवाप्नोति श्रियं नरः। छागमांसैस्त्रिमध्वक्तैः होमात्स्वर्णमवाप्नुयात्। क्षीराक्तैः सस्यसंपन्नो भुवं प्राप्नोति मंडलात्। प्राज्यैर्जुहुयाल्लक्ष्मीमवा
प्नोति त्रिभिर्दिनैः। सप्तसंतापसंहारणीयं मोहिनीविश्वरंजिनी। श्रीकरी शिवदूत्याख्या प्रोक्ता सर्ववसम्रद्धिदा॥ अथ सारसंग्रहे। त्वरितामंत्रमंत्राथ वक्ष्यते सर्वसि
द्धिदां सर्वपापहारकं सर्वसंपत्स्वतांत्रसिद्धिदां मूर्द्धपुक्दंतपंक्तिश्च हल्लेखाकवचांतिकादक्षदोःकूर्परोष्ठौ सौवामदोर्मूलकं.....मतं पोष्टांतिमेन्द्रमु
खांतिमरेफयुक्। सशांतिकं वामकर्णबिंदुयुक्स्वरांतिमः। शक्तिरस्त्रांतको मंत्रो ह्यष्टदशार्णस्वमीरिता। दंतपंक्तिः ॐकारः मूर्द्धयुक्बिंदुयुक्तः तेन ॐ
हल्लेखा भुवनेश्वरीबीजं ह्रीं कवचं हुं। दक्षकूर्परः खकारः ओष्ठ एकारः तेनखे वामदोर्मूलं चकारः दंतौष्ठौ लकार रेकारौ तन्मध्ये इति मांतिमः भकार
रःभगुः सकारः सः णांतेन तकारेण रेफलवयुक्तः सशांतिश्च शांतिः ईकार तेन स्त्री इति खं हकारः। वामकर्णः ऊकारः बिंदुः अनुस्वारः एतैर्हूं.....

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विचार्य
३६३
363

मः क्षकारः सएकारयुक्तः ताभ्यां क्षेशशक्तिः मायाबीजं अस्त्रं फट्कारः ऋष्याद्यमर्जुनोविराट् त्वरिताक्षासमीरिताः कूर्मोद्यैः सप्तभिः पूर्वैर
विहीनैः षडंगकः हाभ्यांहाभ्यांचिनामायांहूलामन्वर्णकान्न्यसेत् कूर्मेः ककारः हाभ्यामित्यनेन च हूं ह्लत्रछेक्षः शिरः इत्यादि अग्रेयोगवक्ष्यते ॥ नारा
यणीयत्तु नवमादितृतीयांतं यदस्यावर्णसप्तकं एतांगानिद्विवर्णानि कर्तव्यानुपदेशतः उपदेश इत्यनेन न पूर्वेखानः सूचितः तेन रवेच हृत्सु च
शिरः इत्यादि यथागुरूपदेशं कार्यं कपालकंठहस्तामिगुलोरुपुसजानुयुजंघयोः पादयोर्मूर्त्रीसर्वेणव्यापकं न्यसेत् ॐ सत्तरुणमतनुं रक्तप
कजोद्यत्पदांबुजां ताटंकांगदचिद्योतिरत्ननानूपुराल्मकेः चित्राक्षां त्रियवि … जातिभिर्भीमचित्रहेः दिव्यी क्रमादपरनागैः कल्पितोद्यद्भू
भूषणां शेषश्वेतवासुकिश्चित्रातक्षककर्कोटकौ न्वपीविश्वापद्ममहापद्मौ तुर्यो कुटिकशंखपौ शंखपः शेखपालः पल्लवांशुकसंवितां शिंजितवि
क कृतैः शुभैः वलयैर्भूषितभुजां माणिक्यस्मितमुखीं बुजां मुकुटोज्वलां बर्हिवर्हकृतापीडां तक्षस्त्राततपताकिनीं गुंजाफलैः सच्चारचिनल
सत्कुचमंडलां त्रिनेत्राचारुवदनां मंदस्मितमुखांबुजां वराभयकरांगद्वयां मुकुरशोभितां तत्तुमप्पलताभुद्दिरपुलतत्तन युग्मकां अरुणाय
तसन्नेत्रांसुशोणधरपल्लवां विलासमंदिरं देवीं तरुणीं संस्मरेत् सुधीः आसनेहेमरचितेलषसिंहकृतोमितः सरोजमष्टपत्रं स्यात्तद्युग्मं ततो भवेत्
तद्बहिर्भूपुरं द्वद्वपश्चिमद्वारसेयुतं मायापीठादिमाम्अत्रनन वशक्तीः प्रपूजयेत् तारितां वक्ष्यमाणात्रविधानेनाच्छलेशायं यजेत् … अस्यैसदंडीव
मोथवंसदंडी सुधा हृदा चिपञ्चांत्यः सकर्णाग्निरथतद्वकेयुतः अत्यैसनेत्राद्विवर्णाथसुलुगर्तद्वयं वदत् उपांत्यस्वरयुग्व्याम वर्मान्याद्दीर्घविंदुयुक्
ङेंतपवानंहृचपीठमंत्रउदाहृतः अत्र त्यः क्षकारः संदंडिसानुस्वारः तेन क्षं वर्मकुंखं हकारः सदंडि सानुस्वारः तेन हं सुधा वकारः व्यादस्वरूपं वि श्री
यत् हकारः भांत्यः मकारः कर्णे उकारः तेन मु अग्निः रेफः अपि शब्दात् कारः तेन रु पुनरेतद्वंद्वंरु इति अंत्यः क्षकारः त्रिनेत्रः इकारः अर्द्धचं ३६३
द्रोबिंदुः तेन क्षिं इति सुलुदयं गर्तद्वयं वेलर्थः उपांत्यस्वरोबिंदुः तथुव्योम हकारः तेन हं वर्म कुं अत्यः क्षकारः दीर्घमाकारः विंदुः अनुस्वारः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तेन क्षां इति ङेंतं पंचाननं। पंचाननाय हृत् नमः अनेन मनुनाद्यादासनं मूर्त्तिं कल्पयित्वा मूलमंत्रेण कर्णिकायां क्षरितं पूजयेत् ततः यथावत्केसरेष्वंगपूजा
कार्या विपश्चिता। प्रणीता चैव गायत्री यजेत्तत्रैव मंत्रवित्। तत्रैव सप्तमाष्टकेसरेषु षडंगानि संपूज्यावशिष्टकेसरयोः विपश्चित्तलक्ष्मेन षडंगपूजायावि
त्रषडक्रमेण यथा। अत्र देव्यग्रकेसरमारभ्य प्रादक्षिण्येन षट्सु केसरेषु षडंगानि संपूज्यावशिष्टकेसरद्वयोः शक्तिद्वयं पूजयेदिति॥ प्रपंचसारे॥ ॐ
कार्या खेचरी चंडी उं कें चमंडानीतंत्र॥ अष्टासिंहासने पूज्या दले पूर्वादिके क्रमात्॥ अंगं प्रणीतां गायत्रीमिति तातलाभतेपि। यजेत्तत्राष्टपत्रेषु ष
डंगानि संपूज्यान्तरे शान्तयोः मुभयं पूजयेदिति॥ प्रपंचसारे॥ ॐ कार्या खेचरी चंडी सछेदनी तथा क्षेपणी भूयः स्त्रियाकर्षा कुंकारी क्षेमंकर्त्री संप
ज्याः सश्रीबीजाल्लोकेसायुधभूषणान्विताः दलाग्रेषु। लोकेशग्रहनमपि ज्ञयं इन्द्रादि लोकपालानां वर्णवाहनायुधैः समा इति तातलाभतात्रे। तथा
करकारी वाप्यग्रे सचापशरधारिणी नवाह्यास स्वर्णवेत्रयष्टीदाः स्त्र हृष्टपुनर्जयाविजया। कुब्जा वर्वर काश्मल कुण्ठधरः किंकर स्थानकपुरतः पं
रः तुन्दिलितः धूसर इति यावत्। लकुटः गदा कुब्ज वर्णेगदापाणिरिति सारसंग्रहवचनात्। सारसंग्रहे॥ किंकराग्रक्षयुगं सरिताहृताशिरो मचाक
वचांते फट् स्वच्छन्देन मनुना ततः। आरकेर्वै समर्भूर्तै मनोहैरसुगंधिभिः धूपदीपादिभिर्नैवेद्यैः ततः संपूज्य पोच्छ्वा। एवं पूजां विधायाग्रे जपेद्दिघा
सहस्रकं। शतांवा कृतहोमस्तु पूजां प्राग्वत्समापयेदिति॥ ॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातःकृत्यादियोगपीठन्यासांते मूलविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा शिर
सि अर्जुनाय ऋषये। मुखे विशृङ्खलछंदसे। हृदये श्रीलवरिलानिलायै। गुह्ये ॐ बीजाय। पादयोः क्लीं शक्तये। इति विन्यस्य मम सकलपुरुषार्थसिद्धये वि ॥ श्री
नियोगः इति कृतांजलिः रुल्कोवाक्षं हृदया। क्षें छः शिरसे। क्षः स्त्रीं शिखा। स्त्रीं हुं कवचा। ॐ कुं क्षें नेत्राय। क्षेफट् अस्त्राय। इति करषडंगन्यासौ विधाय
ध्यानाद्यात्मपूजांते भुजंगेश्वरीपीठम् ... आवाहनादि पुष्पोपचारांते षट्दलकेसरेषु षडंगन्यासं संपूज्य तिमकेसरयोः ॐ प्रणीतायै। ॐ गायत्र्यै। इति सं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्टाष्टदलेषु ॐ क्रीं कुं कार्यै । एवं खेचर्यै । चंडायै । कुंदन्यै । कुंपणायै । त्रियै । कुं कार्यै । क्षेमंकर्यै । इति संपूज्य देव्यग्रे ॐ फट् कार्यै । देव्या यद्वारदक्षभाग
पार्श्वयोः ॐ जयायै । विजयायै । इति संपूज्य द्वाराग्रए वर्कि करायरक्षत्वरितातां ज्ञास्त्रिरोभव कुं फट् कि कराय नमः । इति संपूज्य लोकेशानादि दिग्गजेषु आप
यदिति ॥ अत्र कुं कार्या दिशकी नीलो कुं शांत कल्याश्च कपालार्वा नीत्या तिकेचित् ॥ मडानीतंत्रे ॥ त्वरिता देवि शब्दांते विमहत्तुरिमु [illegible] विद्या च धीमहि
क्रोक्कातन्नो देवी प्रचोदयात् ॥ गायत्री त्वरितायास्तु जपात्सान्निध्यकारिणी ॥ इति गायत्री सुक्तिः ॥ प्रपंचसारे ॥ दीक्षां प्राप्य गुरोरथ लक्षं तु पाशकं कुंकु
विल्वसमिद्भिस्त्रिमधुरसिक्ताभिः साधकस्त्वयमिति ॥ सारसंग्रहे ॥ एवं संप्राप्य लक्षं कं प्रजपेन्मनुवित्तमः ॥ मध्यंक्तं बिल्वसमिद्भिर्जुहुयात् दशांशतः
सुगंधिसलिलैश्चैव तर्पयेत्त्वरितां परां ॥ आत्मानमभिषिंचाथ कुर्याद्ब्राह्मणभोजनं ॥ एवं सिद्धमनोस्तस्य नरनारी नराधिपाः ॥ नमस्युः कुंकुं वीक्ष्य
त्र कार्या विचारणा ॥ हादेवदानवगंधर्वयक्षचारणयाचिताः ॥ सिद्धविद्याधराश्चापि यथाप्यस्य परस्तथा ॥ विस्पष्टनादः ॥ ओरमूर्कं । स [illegible] कमेजकोपि
रा स्खलत्पदविंन्यासा प्रस्वेदिदशानां मुकाः ॥ रम्यमीषदुन्मिलितनयनं दीर्घश्वताः ॥ श्लथमानांगवसनाः श्लथाकुंचितमूर्द्धजाः ॥ मंद स्खलंति नयनाः
प्रसादाकांक्षयामुक्ताः ॥ सम्यक् कृतिरोचिरचितनयंजलयउत्कटा ॥ पश्यमाचं प्रपद्भासु त्वाम्लेषमुरनमेधितः ॥ एहि रम्यं सुरोद्यानं रंस्यामो विजने वयं
निरातंकेसदत्यादि नी भिरहर्निशं ॥ प्रलोभ्यमानो मंत्रज्ञो यदा विक्रीयते न सः ॥ तदेव वांछितं तस्मै ददाति त्वरिता शिवा ॥ संजप्य [illegible] मः
जपसिद्धिदा ॥ संताड्य शीर्षे सहसामतमुत्थापयेदसौ ॥ सर्पादिदष्टमित्ति शेषः ॥ काम्यहोमविधिं वक्ष्ये यथाविधि विधानवित् ॥ कुलामधिं [illegible] समा
धायाग्निमंत्रितां ॥ योनिस्थामभिमुख्याग्निं त्रिकोणे संप्रपूज्य पूर्ववित् विधिनादेवतां पूर्वं वसुधीः ॥ तिलसर्षपगोधूमशालिधान्यमयैर्द्धुमा ॥ [illegible] ॥ श्री
समंतर्वा समृद्धयो ॥ वकुलैश्चंपकैः रक्तकल्हारैः रक्तोत्पलैः ॥ केरवैर्मल्लिकाकुंदमधूकैरिंदिरा भवेत् ॥ अशोकैः पाटलैर्बिल्वैः ओतीतिलकैः सितैस्तु नैवेनीलो ३६४
त्पलैरभ्यर्चितपुजैः कर्णिकारैः ॥ होमाल्लक्ष्मी च सौभाग्यमायुर्नित्यं यशोनिधिः ॥ यद्यद्वांछितं सर्वं तत्तदाप्नोति निश्चितं ॥ दूर्वाभिः दूर्वाभिर्मधुसक्तमार

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गवधंतथा। सिताकुलकं कुला राज्ञा मुक्तो नरो विरात्॥ इक्षुजंबूनारिकेलमोचा गुडसिताकुनेदा। अचलो लभते लक्ष्मीं भोक्ता च भवति ध्रुवं
वं। एतैस्तु दीरिते राज्यमधुक्षीरघृतैर्कुं नेता। एकैकेनैव निता वश्या यावज्जीवं ध्रुवं मधिः॥ नैस्तोराजसघृतैर्भूपा वश्याः सुहृदं वनान्तथा। क्षीराक्तैस्तैः क्रू
तैर्मत्यावश्ये तिष्ठ त्वरा घृतः॥ सर्षपाज्यैर्द्रुते मृत्युकाष्ठाग्नौ वैरिमृत्यवे तद कैर्वैरियान्यथमासे रिपवस्तत्कृता। यक्षेधनेसौग्मायोत्सुधध्वस्ता तासाः
दितं शर्करा। आरुष्कर घृतापतं फलिशार्द्र स्तुवाकुनेत। कद्रुकोशुकाधिरावेष्टः खड्गपाणिश्चरो घृतान्नू। निशामध्ये द्रुतेलैसचानि हंतु वैरिणं हठात्।
मत्युकाष्ठानले तस्य फले पंचश्वहोमतः। सप्तरात्रादरातस्तुगाश्वारोगमाप्नुयुः। चतुरंगुलजैर्होमं वतुरंगबलेन प्रसिस्ताहागंगे [illegible] निम
वत्यवनसंशयः। मंत्रजप्तोदकैः सेकाक्षेत्रशांतिर्भविष्यति। तऽलस्तयष्टिघाताश्चतडालस्तु कुलुकोदकाद्रा होमसंख्या यावती स्यात्तावत्संख्या
तावती मत्युकारस्करः तत्कर्णारं ध्यपाश्चसघानरिपुविग्रहात्॥ तधंत्रस्थापनैवविषभूतादिनाशनं। एवमस्यास्तुविधाया बंभकैरेकुवर्णाये
तथाप्यनुग्रहाल्लस्याः किंचिदुक्तं यमाविदं। वैरिया त्युरसमां सौवरिनक्षत्रयानिमांसेरिलार्थः। नक्षत्रयानयस्तु। तोतिलाभमते। अश्व [illegible] स्यजसर्पा
श्वसार्पैली वा विड़ालिकाः मेषी। विड़ालकश्चाखुमुषक गोवृषस्तथा। महिषा व्याघ्रमहिषी गाव्येनी हरिणः शुनीः वानरौ नकुलश्चैव नकुली
वानरी तथा॥ सिंही हयवधूः सिंही छागी हस्तीव्यापि क्रमात्। मानंबुयान्नयो देवी कथितास्तव सुव्रते। अत्र द्वितीय नकुलोश्व [illegible] ये
कः अतएवाष्टाविंशतिरिति॥ सारसंग्रहे॥ अथानुग्रहयंत्राणि वक्ष्ये तत्र समासतः। कोष्ठचतुःषष्टिवलि लिखिला तेषु वश्य कोष्ठकुलान [illegible] मामि
लिरव्याशिखाशेषं [illegible] मनुं बाह्ये मलवीतांकां च नप देष्ठ वसनेना संलिखितं वस्त्रामि मे तदा। सस्य सदायिन्यः समये स्तुस्तं त्रयं [illegible] फलदाश्च
यंत्रमिदं चानुग्रहसंज्ञं यंत्रानि खातम मंगलवार्ता॥ तत्र भवेत्स [illegible] लंन काचित् श्रीमनुमंत्रं संप्रति वक्ष्यते। विविंदुकारमाधस्तु वि [illegible] दीर्घसंयुतं मरुश्च
दीर्घसंयुतो विलोमगां निमान्वदेत्॥ भगुष्मकांतिसंयुतस्तपंचमश्च सघयुक् हलनं तसुमरुद्बलत्रमयुतं पुनर्वदेत्॥ इमोविलोमगां सतत्रमामरश्च
दीर्घयुक्। धराचवामनेत्रयुक् इमान्विलोमगान्पठेत्॥ ततश्च यादमयुतं वदेच्च कालापदं चलीसुवैरीस्तगानिमां। वदेद्रमाजुंमनुमेतः ससर्वकार्यसा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धकः। विविंदुका रमाश्रीः इति सास्वरूपं विषं मकार दीर्घ अकारः तेन मा इति मरुत् यकारः दीर्घ अकारः तेन या इति विलेखमगात् [illegible]
भगुः सकारः कांतिः सकारः तेन सा इति तपं वम नकारः सद्यः ॐकारः तेन नो इति अनंत आकारः तद्युक्तो मरुत् यकारः [illegible]
ए मेयुतं तेन हे इति इमान्विलो मगात् हेया नो सा इति मास्वरूपं मरुत् यकारः दीर्घ अकार तेन या इति धरा लकारः वाम नेत्र इकारः तेन ली
वसुंधरा लकारः अनंत आकारः तेन ला इति इमान्विलो मगात् लालीयामा इति यास्वरूपं हे एयुतं एकार युक्तं तेन हे इति [illegible]
परीसगात् लीला हेया इति॥ अथैतद्यंत्रस्य रचनाप्रकारः। तत्र प्राक्प्रत्यगायता नव रेखा दक्षिणोत्तरायता नव रेखाश्च कल्पयेत् [illegible]
श्रीचक्रं परिकल्प्य तत्र सर्वोपरिगतपंक्तेः प्रथमकोष्ठमारभ्य सव्यामादि दक्षिणांतं क्रमेण पंक्तिचतुष्टयगतेषु द्वात्रिंशत्कोष्ठेषु [illegible]
रव लक्ष्मी मंत्रस्य द्वात्रिंशदक्षराणि विलिख्य पुनरधोगतपंक्तिचतुष्टयेपि सर्वाधःपंक्तेः प्रथमकोष्ठं सव्यदक्षिणस्थमारभ्य [illegible]
येतस्यैव मंत्रस्य द्वात्रिंशदक्षराणि विलिख्य तद्बहिः प्रागादिषु वंतसंपुटदिक्षु ईशानादीशांतं चतुरावृत्तिलेख्य [illegible]
यद्रकार माालिख्य तद्बहिर्वेष्टित्यम तद्बीजं न वेष्टयेत्॥ एतद्यंत्रयुक्त फलदं भवति॥ इतः परं प्रवक्ष्यंते मनोहरं यंत्रमुत्तमं। [illegible]
क्षोत्तरायतैः दशभिर्दशभिः कुर्यादेकाशीतिपदानि वै। सम्यक् तरालकास्य तन्मध्यकोष्ठे समालिखेत्। ससाध्यं लघरं मंत्री विंदुयुक्तं यतद्बहिः [illegible]
श्रीषु चतुष्कोष्ठालिकासु चदिग्गतासु क्रमादूर्णा वक्ष्यमाणो समालिखेत्। वल्लीपं वामकर्णे युक्तं विंदुभूषितं। [illegible]
ततः। केवलाचततः प्राग्वल्लक्ष्मी विद्या समालिखेत्। उक्त वर्णा विहीनेषु कोष्ठेषु मनुविन्नमः। तत्र स्मूर्णामतारैः सौः [illegible]
राण्येव वषट्युक्तानि मंत्रिभिः। फट्कार रहितानीहतानि क्रान्निवाग्भवं। बहिः कुंभे विदध्यात् पद्मांतद् धरान्तरं॥ अथैतद्यंत्र [illegible]
त्रप्राक्प्रत्यक्वसमांतरालानि दश दश संपाद्य एकाशीतिपदानि विधाय तत्र मध्यकोष्ठे सविंदुकटकारादरेसाध्य नाम [illegible] श्री
श्चेस्थ सर्वोपरायतपंक्तिद्वये दक्षिणोत्तरायतपंक्तिद्वये च संपन्नप्रवतसप्तपंक्तिषु चतुः चतुष्कोष्ठालिकासु स्वागाय [illegible] ३६५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वषट् इति च प्रतिकोष्ठं प्रतिकोष्ठमेकैकमभ्यंतरात्रिरेंगमेणयाविलिख्यततईशानादिकं त्रि॰ ऐं इत्यादिकं च प्रागुक्तश्रीविद्यानुष्टुभं मध्यवीथी चतुष्टये चले मालि
ख्य सर्वबाह्ये अभितः ईशानादिदिशांते तूर्णमंताक्षराणि चतुरावृत्त्या प्राग्वत्समालिख्य सर्वमध्यकोणमध्यमवषट्भ्य चतुः कोणस्य तत्कोणमूलाक्षरमानेन
क्रमेण वर्त्तनेः पाद्यरुद्धादर्वाऽगुलमानेन तथा वर्त्तांतरं कृत्वाधऽउपरिभागे वमध्यतश्चतुरंगुलांतरालं यत्तद्वयं मार्जयित्वा तद्ग्रं चतुष्टयमानं भवेत्केस
यथा मांतरालमुपरि चतुरंगुले कुंभमुखाकारं भवति तथा समुन्नतमध्यं कुंभमुखे तीर्यग्रेखाद्वयं प्रसार्य तत्कुंभवीथीमध्यमन्योन्यस्पृष्टं चक्राकारमालेख्य बाह्ये खला
रूपं यंत्रमुखया समापूर्य सर्वत्रोपरि बिंदुसमालिख्य कुंभाधस्ताल्लग्नं तत्कर्णिकास्थं कुंभं यथा भवति तथा समालिख्य प्रोक्तक्रमेण मनीषिभिः सुविलि
योगात्प्रोक्तफलानि भवंति॥ तथा॥ कुंकुमं लाक्षया वापि लिखितं सर्वोपद्रके। धवले वसने वापि लिखेन्न्या स्वर्णया तया। [illegible] ध्वजपसो सिद्धं स्थापयेच्चत्र संयते।
भवेल्लक्ष्मी रति स्फीता नीरोगश्च प्रजास्तथा। गजाश्वपशवस्त्वन्ये प्राणिनः सुखिनो भृशं। भूतप्रेतपिशाचादिपीडा सुविभ्रमादिदे। अलक्ष्मीशांतये वस्या। सिद्धये
सर्वसंपदे। कृत्वा म सुगृहक्षेत्रे दुरितेभ्यो विमुक्तये पुत्रपौत्रैश्वर्यदीर्घायुष्यसंसिद्धये पिव। तथा पद्मे दशदलमुक्ते माया सा ध्याक्र परसहितो अतारा ख्याणा
लिखेद्दशपत्रेषु षट्कोणस्थं क्षितिपुरसंस्थं वा। कृत्या द्रोह ग्रह विनाशमनंत घोरव्यालादिकमयहरी लप्तं दोस्त्रा विधत्तमशेषं रात्रौ पुष्टिं जयदमुं [illegible]
रचनाप्रकारः॥ तत्र दशदलपद्मं कृत्वा तत्कर्णिकायां मायाबीजं स्यादेरेसाध्यनाममालिख्य तद्दलेषु मूले विद्यया प्रणवादिदशवर्णोन्मायावीज [illegible]
लिख्य तद्बहिः षट्कोणं कृत्वा तद्बहिश्चतुरस्रं कुर्यात्। एतद्युक्तफलदं भवति। तथा। विद्याद्यक्षरे जठरे साध्यनाममालिख्य तद्बहिः अष्ट [illegible]
लिखेद्दष्टवर्णकं। कर्णिकास्थं ततो कुंचमायया वेष्टितं ततः। बहिः कुंभं विदध्याच्च प्रोक्तलक्षणसंयुतं। एवमन्येश्च वक्तुभिर्विद्यावर्णैर्यथाक्रमात्। विद [illegible]
वयंत्राणि दशनोक्तफलानि विदं। सर्वरक्षाजयं वश्यक्ष्वेडहृद्ग्रहनाशनं। स्तंभलक्ष्मीयशो धन्यावासांसि वमवाप्नुयात्। एतद्यंत्ररचनाप्रकारः। तत्राद्यं दृष्टि
धायतत्कर्णिकामध्ये विद्याप्रथमहृल्लेखां तदुदरे विद्याद्यभूतप्राणवंतम्मध्ये साध्यनामं चाभिलिख्य शेषाण्यष्टौ मंत्राक्षराणि हृल्लेखा [illegible]
क्रमेणाग्न्यादिप्रादक्षिण्येनाष्टसु दलेषु समालिख्य तत्पद्मं द्वितीया हृल्लेखायाऽक्रमेणावेष्टयेत्तद्बहिः प्राग्वत्सबिंदुकं षट्खलेखलिखितं अकारादक्षरमाला [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ३६६

366

चकुं भं कुर्यात्॥ एतत्क्रमयंत्रं॥ एवमस्यैव यंत्रस्य कर्णिकामध्ये हल्लेखां वैराविद्यायास्तृतीयाक्षरादि द्वितीयाक्षरान्ति क्रमेणैकमेकं नामगर्भं विन्यसेत् दल[illegible]

दिलतद्बहितं आग्नेयादिभिः स्वरैः दलस्थैः पूर्वोक्तेन सार्द्धं नवयंत्राणि। हल्लेखामध्ये सनामकं फट्कारं समालिख्य प्रणवविधुरैः सप्तीयादि [illegible] द्वाक्षरैः आग्नेय [illegible]

दशमं वेष्टयेत् पश्चायंत्राणि कुर्यादिति॥ साध्ययुतं तारकमिह मध्यकोष्ठगतं विंशतिसहितेन द्वादशधामूलमिह विद्यायंसे लिख्य विं[illegible] [illegible]

यंत्रं संपातास्य सुसंपुतं। क्षेत्रं दुगृहातिह रतिजयलक्ष्मीयशः प्रदं। अस्यार्थः। प्राग्वत्प्रत्यगायता दक्षिणोत्तरायताश्च द्वादश रेखा विलि[illegible] [illegible]

ष्ठानि कृत्वा रेखाग्रेषु सर्वेषु त्रिशूलानि विरच्य तन्मध्यकोष्ठे ससाध्यं प्रणवं विलिख्य शानकोष्ठमारभ्य प्रादक्षिण्येन प्रवेशगत्याल[illegible]तादि [illegible]

द्धेरवा विधुरं द्वादशाधकत्रिलिखेत्। एतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति॥ तथा। एकाशीतिपदं वर्के कृत्वा तन्मध्यकोष्ठके। रफादरसमालिख्य साध्यनाम [illegible]

लिखेद्बीजं चतुष्कं ततः वीथीषु च यथापुरा। वक्ष्यमाणं ततः प्राग्वत्कालीचिद्यां समालिखेत्। चतुःषष्टिपदे धीशादिषु च कुणपादिषु [illegible] मंत्रा [illegible]

वायुसमावृतं। निग्रहार्थमिदं यंत्रं सर्वशत्रुनिवर्हणं। वह्निस्थं यन्तुरीयं स्यात् व्योमकर्णेन्दुभूषितं। अथ मंबीजमुदितं संवर्तोग्न्यासनेन्दुयुक्। सवामकर्णो [illegible]

नेन्दुवह्नियुक्। ततीयं व्योमवक्त्रार्घविंदुभिः परिमीरितं। एतद्बीजचतुष्कं तु शत्रुसंहारकारकं। पतुरीयं भकारः वह्निस्थं रेफोपरिस्थितं। व्योमकर्णः ऊकारः इन्दुः

नुस्वारः एतैः भ्रं संवर्तः क्षकारः ऊकारः इन्दुः अनुस्वारः वह्निः रेफः एतैः [illegible] इति व्योम हकारः वह्निः रेफः अर्धीक्र्कारः विंदुः अनुस्वारः एतैः [illegible]

कोधीशः कांतिमान् शक्तो मेषो भीतश्च सद्ययुक्। संवर्तः पुनरेवैतान् विपरीतान् समुद्धरेत्। कालोनंतयुतः सोथ सद्ययुक्तस्तृतीयकः। किंटीयुतः [illegible]

तानिमान्वदेत्। वहिरंत्यः पूतनाव सात्तलस्था वदेदिमान्। विपरीतानीतिप्रोक्ता कालीविद्यारिपातिनी। कोधीशः ककारः कांतिः [illegible]कारः तेन का [illegible]

वामनेत्रं ईकारः तेन ली कालोमकारः तेन मा वह्निः रेफः विपरीतान् रमालीका इति शक्तः लसले लाक्ष्या ईकारयुक्तः तेन ली मेषो नकारः [illegible] मकारः स

द्यः ॐकारः सद्ययुक्तः ॐकारयुक्तः तेन मो ततृतीयदकारः किंटी एकारः तेन दे पूतनात कारः विपरीतान् तदे मामइति वह्निः रेफः [illegible] क्षकारः पूतना

तकारः जलेस्थितः वकारोपरिस्थितः तेन ल विपरीतान् ल्व त क्षर इति तथा वायुः कालो नंतयुतो जलं कांतिसमन्वितं। सोमश्च खेचरी तोयं कांतिद्वियुक्तालया

नदे। वायुः कालः कांतियुतः खेचरी सद्ययुग्विषं। सोमेशः खेचरी कालः संद्ययुक् खेचरी विषं। कांतिमज्जलकांतीव कालः सद्ययुतः पुनः पतुरीयो वामक[illegible]

श्री ३६६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ये यतोऽग्निर्ललनेत्रवान्युतः ॥ सवता द्यो भ यः पतुरीयश्च पूर्ववत् । कालः सद्ययुतस्तोयं कांतियुक् खेचरी द्वयं । वह्निः समावनेत्रश्च लतः सोमसमन्वितः नाम तथा वै
धा पुनः सैव वह्निर्वामाक्षिसंयुतः ॥ सोमेशः खेचरीवेति यममंत्र उदाहृतः । सर्वशत्रुक्षयकरो यंत्रविन्यासतः सदा । वायुः यकारः कालः मकारः आनंत आकारः
तयुक्तः तेन मा इति जलं वकारः कांतिः आकारः तेन वा सोमः खेचरी सद्यः ॐ तेन वा काल म मानदा आ तेन मा वायुः यं कालः म कांतिः आ तेन मा खेचरी ई
विषं म कांतिः आ तेन मा तोयं व कांतिः आ तेन वा काल म सद्य ॐ तेन मो पतुरीयः भ वाम कर्ण ऊ तेन भूः अग्निः र नेत्रं ई तेन रि स अग्निर्लता इत्यः नेत्रयुक्तः का
र युक्त इत्यर्थः तेन री पतुरीयः भ पूर्ववत् ऊकार युक्तः तेन भूः कालः म सद्य ॐ तेन मो तोयं व कांतिः आ तेन वा खेचरी द्वयं पृथक् ट ट इति वह्निः र वामनेत्र
ई तेन री तोयं व पूतना तेन लसैव पूतना तथा विधातकार एव वकार युत इत्यर्थः तेन व इति वह्निः र वामाक्षी ई तेन री सोमेशः ट खेचरी ट इति ॥ अथैतन्निग्र
हरचनाप्रकारः ॥ तत्र प्राग्वेदिकाशीतिपदे पेतं चक्रं विरच्य तन्मध्यकोष्ठसार्वं कं रफेदरे साध्यनामालिख्य प्राग्वत्प्राग्पंक्तिवेदे वेदेषु कोष्ठेषु प्रागुक्तक्रमेण भ्रमेण
धूं ऊं इत्यक्षरचतुष्टयं आभ्यंतरान्निर्गमनगत्याभितः समालिख्य अभिवार्यपुरुषश्चेदेतः कालयुग्मं वह्नियममंत्रं वनितावेदं तद्यममंत्रं च वह्निः कालं वि घोच समालि
खेत् । लेखनेतु ईशादिकं निर्ऋत्यादिकं च कालीवि चा अन्यदा तपायममंत्रं च वह्निः सत्त्विरं तरं बिंदुयुक्तं यकारं रेफं च ईशादी शातं यथाक्रमं समंततो वह्नि विभागेन स
मालिख्य मनीषितेषु विति युं ज्याद् । एतं निक्षिपेद्वाभिवार्यः पुरुषश्चेत् कल्यादिशकेरायतरोगे स्त्री चेच्छासुरायतना एवाग्रभागे धस्तान्निरचनं । इति संप्रदायः ॥ तथा
सीसकेतनवपटेशाव भवेत् कर्पटके वा प्रस्तरके वा विषमस्थामं लिखका कसुपत्रे श्रा वल्लरके वा कलिवक्षे स्थापितमतदरीणं हि मस्तुकरं वाधिकरं स्यासुत्रं
स्त्री चियुलकरं वा तथा आकृप्रत्यक् दक्षिणोदके वनवसूत्राणि पातयेत् । जायं तेन चतुःषष्टिः कोष्ठानि सुसमानि चामे श्रीतश्रीकृत्ये ऐशादिमारभ्य का
लिकामतुं । विलिख्य यमसंत्रेण प्रोक्तबीजद्वयनवावेष्टयित्वा वहिश्च कं विशेषेणैव वल्कपयेत् । वलज्जोदरकं मर्कव्यालितं तलमुच्चापुरुषो क्षितं दक्षादि
के यत्र तत्राल क्ष्मीगेदेः समं मारीतु सुस्थिरा सा ध्याभवेद्दवासुरैरपीयं त्रविरचनाक्रमो यथा । तत्र प्राग्वन्न वभिर्नवभिः सूत्रैः षडशीति कोष्ठकानि कृ
त्वा तत्श्रीशादिकं निर्ऋत्यादिकं चाभिचार्यः पुरुषश्चेदेतः कालीविघां च वह्नियममंत्रं च स्त्री चेदेतद्यममंत्रं वह्निः कालीविघां च प्राग्वत् समालिख्य प्राग्वदुत्थि
तुकारं रेफाभ्यां संवेष्ट्य प्रोक्तक्रमेण प्रोक्तेषु स्थानेषु स्थापयेत् प्रोक्तफलसिद्धिर्भवति । तथा । अनुष्टुप्नामानि योजयेत् कोष्ठमध्यतः । लव मा पयामे संयुतं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

367

४ मूलाग्निसंयुतां स्मशानांगारबिंदो भातिर्वसो विषमीरितं । कूपणं कूपरइतिमनो न्नमाकारो । व्यो रव्यातां मेहवुत्रस्रवः अग्निशिखि कथिति सारसंगो ह॥ एकों
रवेल्यो स्वलकामुकस्त्रिवर्णोयंत्रिकूट श्री रवं हकारः ऊस्वरूपं अंत्यः क्षकारः अंत्यकालो विसर्गः तेन क्ष इति । तथा । कृष्णादिकं पुस्तको कं विसर्गौः मृगांक्षो मा
मेधी लक्ष्मि भास्वद्योरूणरुचिं कंकनक्षिताभाननां तुंदालं विभिन्नातनेर्युगमिते दंष्ट्रोत्कटे भीषणां । दीपदं दरारिहस्तकमलां चंद्रोल्लसकेसरां हृद्यध्याकांक विजो वकांम
यहरां देवीं सदा भावयेत् । युगमितैश्चतुर्भिर्दरः शंखे ऽरिः चक्रं वामा घूर्ध्वयोः शंखचक्रे अन्ययोरन्यत् । ततः पूर्वोदितनाथवर्त्मनां सुमले सुधीः । वर्णलक्षं जपे
दंते दशांशेन घृतं कूजेत् । आत्मानं देवतारूपं ध्यात्वा रूपं करद्वये । मूलमुद्रां ग्रहग्रस्तं पृथ्वं त्रजपेन्मनुं । आभ्युग्रहान्प्रमुच्येत नरो मंत्रप्रभावतः । तथा । इस्डुक द्व
मंत्रो सोमध्येयो बिंदुर्वेदियं । वश्याक्तिकूटकीविद्या अर्णमंत्री भिरीरिताः । पूर्वमंत्रो सौ रवेक्षः इतिवर्णो ईशयुतो एकारयुक्तौ एतद्वयार्थ व्ययो विस्त्री इत्यक्षं दः
दमेवेदितपर्थः पूर्वोक्तवत्सर्वमस्य कुर्यात् । मंत्री यथाविधिः पूर्ववत्त्वरितावत् । एतन्मंत्रद्वयस्यापि ज्ञेयं उत्तरतंत्रे ॥ हांतांतपूर्वो मांतश्चानां तो णांतस्तथैव च ॥ के
कादश आदि षष्ठः स्वांतो बिंदुपुरःसरः एभिरष्टाक्षरैर्मंत्रः शोलापदसमप्रभः ॥ ॐकारं पूर्वतः कृत्वा जप्यः सर्वेषु साधकैः । हांतपूर्वः शकारः मांतः यकारः णांतः
पकारः णांतः तकारः के एकादश टकारः आदि षष्ठाः वकारः स्वांतः ककारः बिंदुः आकारः बिंदुः पुरःसर इत्यनेनाकारादिश कारांतो मंत्र उक्तः । तथा । नारदोस्य
ऋषिः प्रोक्तश्छंदो ऽनुष्टुप्च वैष्णवी देवता मुनिभिः प्रोक्ता सर्वसिद्धिप्रदा तथा । मूलमंत्राक्षरैः कुर्यात्त्रिभिस्त्रिभिरनुक्रमात् । एकैकं वर्जयेत्सम्यक् न्यासं
माल । अकचहलकचटशिरइत्यादिप्राणवत्पूर्वं कुर्यात् । अकवेतसप्रणवाइति हयशीर्षवचनात् । ततस्तु मूलमंत्रस्य वक्त्रे पृष्ठे तथोदरे । वा कोरुहायपा
दयोश्च जंघयोर्जघने क्रमात् । बिंन्यसेद्रक्षणार्थाय ॐकारं च तथा स्मरेत् । शालपद्मप्रतीकाशां मुक्तमूर्द्धजलंबिनी । चलत्कांचनसंभूतं तुंगं उच्चलक्षणा
लिंनी । स्वर्णरत्नसमुन्नद्धकिरीटसूत्रधारिणी । श्वेतकृष्णारुणैर्नेत्रैस्त्रिभिश्चारुविभूषितां । बंधूकदंतवसनां शिरीषप्रभनासिकां ॥ कंबुग्रीवां वि
शालाक्षीं सूर्यकोटिसमप्रभां । चतुर्भुजां विवसनां पत्नीं न्नतपयोधरां । दक्षिणे ईक्षितिस्त्रिभिश्चारुविभूषितां परेणासिद्धसत्रकं ... लतांसेष
न्वसम्यग्मालंबसंस्थितां । किमद्धतीति ववत्रं व्याहांतीमुहुर्मुहुः । पंचाननं पुरः संस्थं निरीक्षंतीं स्ववाहनं । ईदृशीमंबिकां ध्यात्वा ॐनमः फडितिमस्त
कं । स्वकीयसुमनो दद्यात्साहमेवंविचिंतयेत् । पंचाननं मंडपस्थमध्येवश्यं प्रपूजयेत् । आवाहनं ततः कुर्यात् ज्ञायत्र्याशिरसासह । महामायायै

श्री
३६०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विच्चे हं चंडिकायै धीमहि। एवमुक्त्वा ततः पश्चात्तन्त्रोदेवीं प्रबोदयात्। ततस्तु मूलमंत्रेण गंधं पुष्पं सधूपकं। दीपादिकं च दद्यात्तु मोदके पायसं तथा। पुष्पांजलित्रयं दत्वा मूल
मंत्रेण भो मन्त्रं। एवं संपूज्य मनध्येतु मंत्रेणांगानि पूजयेत्। सिद्धसूत्रं च खड्गं च मंत्रेण पूजयेत्। शैलपुत्रीं शैलघंटां स्कंदमातरमेव च। कालरात्रीं च दिक्पत्रे ऽर्चयेद्गंधमादिभिः।
चंडिकामथ कूष्मांडीं तथा कात्यायनीं शुभां। महागौरीं चाग्निकोणे नैरृत्यादिषु पूजयेत्। ततः संपूज्य लोकेशांस्तदस्त्राणि च मंत्रवित्। महामायां नमामीति मूलमंत्रेण
चाष्टधा। पूजयेत्स मनध्येतु सुमनोंजलिभिस्तथा। सर्वमंगलमांगल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके। शरण्ये त्र्यंबके गौरि नारायणि नमोस्तु ते। स्तुत्वा चानेन कल्पस्तुतिमेतां तु सा
धकः। पंच प्रणामान्कुर्वीत ॐ क्रीं श्रीमिति मंत्रकैः। योनिमुद्रां ततः पश्चाद्दर्शयित्वा विसर्जयेत्॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि यामपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामं त्र
यं कृत्वा शिरसि नारदाय ऋषये नमः। मुखे अनुष्टुप् छंदसे नमः। हृदये श्री वैष्णव्यै महामायायै देवतायै नमः। इति विनियस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः। इति कृतां
जलिः कृत्वा। अथ कचहृदया॰ कचटशिरसे स्वा॰ ॐ चटतपशिखायै॰ ॐ टतपकवचाय॰ ॐ तपयनेत्राय॰ ॐ पयमास्त्राय॰ इति मंत्रैः करषडंगन्यासं कृत्वा ध्यानानंतरं ॐ
नमः फडिति स्वशिरसि पुष्पं दत्वा मानसपूजादिपरतलांते ॐ पंचाननाय॰ इत्यंत श्री वैष्णवी इहागच्छागच्छेत्यावाह्य मूलेन स्थापनादिपरमीकरणांतं कृत्वा प्राणस्थापनादि
पुष्पोपचारांते मूलमंत्रेण पुष्पांजलित्रयं दत्वा प्राग्वदंगानि संपूज्य ॐ सिद्धसूत्राय नमः क्रीं खड्गाय॰ इति देव्या दक्षिणवामयोः करयोः संपूज्याष्टदलेषु देव्यग्र्यादि चतुर्दलेषु
ॐ शैलपुत्र्यै नमः ॐ चंद्रघंटायै॰ ॐ स्कंदमात्रे॰ ॐ कालरात्र्यै॰ आग्नेयादिदलेषु ॐ चंडिकायै॰ ॐ कूष्मांड्यै॰ ॐ कात्यायन्यै॰ ॐ महागौर्यै॰ इति प्रादक्षिण्येन सम्यं
ज्यादि पूजानंतरं मूलांते महामायां नमामीति पुष्पांजल्यष्टकं देव्यै समर्प्य धूपादि सर्वं प्राग्वत्समापयेदिति॥ तथा लक्षद्वयं भवेदस्य पुरश्चरणकर्मणि। दशांशं होम
श्चाज्येन कर्तव्यस्तर्पणादिकं तथा। ॐ नमो ते महामायायै मनुर्वै सुवर्णकः॥ ॐ नमोस्तु वैष्णव्यै मंत्रप्रयोक्तुः षडक्षरः॥ एतन्मंत्रद्वयस्यापि सर्वं पूर्वोक्तमा
चरेत्॥ कालिपुराणे॥ अशुचिर्न महामायां पूजयेत्तु कदाचन। अशक्तस्तु स्मरेन्मंत्रं यानि भक्तियुतो नरः। दैवरक्ते समुत्पन्ने स्मरणं च न विद्यते। सर्वधामिवमं
त्राणां स्मरणं नरकेवदत्। नाद्यं पक्षे तये जाते नित्यकर्माणि संत्यजेत्। नैमित्तिकं तु तदधः स्वयं दद्यात्स चाचरेत्। सूतके तु समुत्पन्ने स्मरणं च न विद्यते।
सुरकर्माणि मैथुनं। धर्मो दूरं तथा वा ते नित्यकर्माणि संत्यजेत्। तदधः द्रव्यमुत्सृज्य जीर्णं चैव च भुक्त्वा च किंचन। कर्म कुर्यान्नरो नित्यं सूतके मृतके तथा। आज
लस्यापि नरश्रेष्ठ भोजनाद्भयजादृते। नित्यां क्रियां न च नैतत्स हनैमित्तिकैः सदा। जलौकां गृहपादोच क्रिमिगंडूपपादिकां। कामाङ्कुशेन संस्पृष्टे नितस्य के

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२६८ र्माणि संत्यजेत्॥ विशेषतः शिवपूजां प्रमीतपितृको नरः॥ यावद्वत्सरपर्यंतं मनसापि न चाचरेत्॥ महागुरुनिपाते च काम्यं किंचिन्न चाचरेत्॥ आर्त्विज्यं ब्रह्मयज्ञं च श्राद्धं
देवक्रियां तथा॥ गुरुमाक्षिप्य विप्रं च प्रहृत्यैव च पाणिना॥ न कुर्यान्नित्यकर्माणि रेतःपाते च भैरव॥ स्मरेत् ध्यायेत् मनसा जपेदित्यर्थः॥ अतिभक्तियुतः सततं देवगा
त्रः नित्यमपि नाचरेदित्यर्थः॥ स्रवदिति वर्तमाननाचिवक्षितेनाभेसूर्ध्वमधो वापि यस्य क्षरति शोणितं॥ अशुचिस्तद्देहः कर्म कुर्वन्नरकमाप्नुयात्॥ इति भविष्यपुराण
368 वचनात्॥ मेदधःजान्वाधः नित्यं कुर्यादित्यर्थः॥ गूढपादः सर्पः गंडूपदः किंचिलिकः॥ आर्त्विज्यं ऋत्विकं आक्षिप्य तिरस्कृत्य पाणिना सुप लक्षणं॥ ब्रह्मगार्भो॥ वांते क्षा
रस्यक्षतजे लोलके च समुद्भवे॥ गूढपादस्पर्शने च उपस्थः स्पर्शने तथा॥ रेतःपाते तथा क्षौरे प्रमीतापितृके तथा॥ नित्यनैमित्तिकं काम्यं मनसापि न चाचरेत्॥ ऊकारे धूमकारे लो
लके कंदनादगा कंदनादक्रपाते तु नित्यनैमित्तिकं त्यजेत्॥ तदवहर्षात् संजातं कर्म कुर्वन्न दुष्यतीति महापुराणवचनात्॥ उपस्थस्पर्शकामतः श्रोत्रहीनशिश्नस्पर्शे
यति न स्पर्शे कैः प्रमीतपितृकः इत्युपलक्षणं तेन मातर्यपि प्रमीतायां प्रमीतौ पितरौ यस्य देहस्तस्याशुचिर्भवेत्॥ नापि देवं न पित्र्यं पावनं पूर्णो महार इति देवीपुरा
णवचनात्॥ एतत्सर्वं महामायोपासकपरं॥ प्रकरणादिति॥ अथ वासकामपरं॥ अथ सत्वकिनः पूजां वदाम्यागमवोधिता मिस्यादिप्राकृपूजाप्रक...
हिताच्चवचनादिति॥ अन्यथा पुरश्चरणप्रकरणे लिखितवचनानां वैयर्थ्यापत्तेः॥ अथ ब्रह्मास्त्राविद्या॥ तत्र श्रीभैरवयामले॥ श्रीदेव्युवाच॥ प्रभो त्वं भैरवश्रेष्ठ सर्वतंत्रवि
दुत्तीयको नामा रहस्यसारं चतत्प्रसादात् शृणोम्यहं॥ दिव्यतंत्रं महातंत्रं पूर्वं पश्चिमसंज्ञकं॥ दक्षिणोत्तरमूर्ध्वं च कृपया कथितं प्रभो॥ वश्याकर्षणादि यानि मारणोच्चा
टनादिकं॥ विद्वेषणं मोहनं च यच्चान्यदभिचारिकं कामनादिकं॥ विस्तारपूर्वं कथितं ज्ञानं न्यासं च तन्मया॥ इदानीं स्तंभनं देव कथयस्व प्रसादतः॥ कथय महासुरश्रेष्ठ यद्यहं ते
वल्लभा॥ श्रीभैरव उवाच॥ साधु साधु महाप्राज्ञे सर्वतंत्रार्थसाधिके॥ न कस्यचिन्मयाख्यातं पृष्टो वापि न केनचित्॥ गुह्याद्गुह्यतरं देवि ...
यातःसंप्रवक्ष्यामि शृणुष्वैकाग्रमानसः॥ विद्या वा परमा गुप्ता महास्तंभनकारिणी॥ भारं प्रथममुच्चार्य स्थिरमायाम धोच्चरेत्॥ संबोधनपदं देवि ...लकर्ण ...
तदग्रे सर्वदुष्टानां ततो वाचं मुखं पदं॥ स्तंभय इति पदं जिह्वां कीलयेति ततः परं॥ बुद्धिं विनाशय ... बगलामुखी॥
षट्त्रिंशदक्षरा विद्या महास्तंभनकारिणी॥ तथा च श्रीयामले॥ पूर्वोक्तमायाबीजं तु व्योमरेफांतरालकं॥ भूबीजं योजयेद्देवि स्थिरमायां पुनर्लिखेत्॥ लिखेच्च पुनरेवं तं ... ततः श्री
नेश्वरीबीजं भवेत् बीजं लकारं सुगमं न्यसेत्॥ भुवनेश्वरीबीजस्य वक्रेषु स्थलेषु दत्वा सर्वेक्त इत्युक्तिः॥ गजानां च रथानां च दुर्जनीयाद्ध्रीं ... कारेणः॥ स्तंभये च महा २८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वाचं बृहस्पतिमुखोऽकृतां महापर्वतवृक्षाणां सरितां सागरस्त्रजां । चतुष्पदो पक्षिणां च सर्पाग्निवायु विद्युतां । स्तंभ[illegible]दंदिव्यानि मानुषपुत्रका कथा ।
त्रैलोक्यस्तंभिनी विद्यादेवी श्रीबगलामुखी । तारं प्रणवं स्थिरमाया ह्रीं इति बीजं संबोधनपदं बगलामुखीति । सर्वदुष्टानां स्वरूपं वाचं स्वरूपं मुखं स्वरूपं
पदं स्वरूपं पादं मुखं स्वरूपं स्तंभय स्वरूपं जिह्वां कीलय स्वरूपं बुद्धिं विनाशय स्वरूपं स्थिरमायां प्राग्बीजं ॐकारं प्रणवं स्वाहा स्वरूपं [illegible] नारायण
ऋषिस्त्रिष्टुप् छंदः बगलामुखी देवता गदितां देवि त्रैलोक्यस्तंभनकारिणी स्थिरमाया भवद्बीजं शक्तिः स्वाहा समीरिता । विनियोगः सुरेश्वरकांतः पुरुषार्थ
चतुष्टये स्थिरमायां च हृदयं शिरश्च बगलामुखी । सर्वदुष्ट शिखा न्यस्य कवचं स्तंभयां कितं । जिह्वां कीलय नेत्रं च बुद्धिं विनाशयास्त्र[illegible]कासर्वदुष्ट इति स
मयपदस्य ग्रहणं तेन सर्वदुष्टानां शिखायै इति स्तंभयांतिकमित्येव नवाचं मुखपदं स्तंभय इति पदं चतुष्टयं कवचे प्रोक्तं सुभगा मन्यत । मूर्ध्नि भाले कं
चोमे ध्येनेत्रयो श्रोत्रयोर्नासोः गंडयो रोष्ठयो र्दंते चिबुके बगले प्रिये दोः पत्सो घिबुसायेषु मंत्रवर्णान् न्यसेत् क्रमात् । एवं न्यासविधिः प्रोक्तः स्तोत्रो ध्या
नं शृणु प्रिये । यस्य स्मरणमात्रेण त्रैलोक्यं स्तंभयेत् क्षणात् । गंभीरां च मदोन्मत्तां तप्तकांचनसंनिभां । चतुर्भुजां त्रिनयनां कमलासनसंस्थितां । मुद्गरं दक्षि
णपाशं वामे जिह्वां च वज्रकं । पीतांबरधरां सांद्रवृत्तपीनपयोधरां । हेमकुंडलभूषां च पीतचंद्रार्धशेखरां । पीतभूषणभूषां च स्वर्णसिंहासनस्थितां । एवं ध्या
यदेवेशि शत्रुस्तंभनकारिणीं । महाविद्यां महामायां साधकेष्टफलप्रदां । दक्षिणाधरोत्तरयोर्मुद्गरपाशौ वामाधोत्तरयो जिह्वावज्रे जिह्वां साधकविपक्ष
जनस्येति । धृतमुद्गरवैरिजिह्वामिति वचनात् । श्रीदेव्युवाच । ध्यानं तु कथितं देव महाश्चर्यप्रदायकं । इदानीं कथय स्वेश [illegible]यंत्रं सिद्धिप्रदायकं । श्रीभैरव उ
वाच । शृणु देवेशि साधकोसिद्धिदायकं । निःप्रत्यूहमिति [illegible] त्रिविधं प्रिये । भद्रदो मनोरम्य पुष्पामोदसु[illegible] । [illegible] माधवी [illegible]
[illegible] प्रकरस्तोभितं । मंडपविधिवत्तत्र आसनं तु समर्चयेत् । सौवर्णे वाथ रौप्ये वा पत्रे वाथ भूर्जके । कर्पूरागरुकस्तूरी श्रीखंडकुंकुमैरपि । लिखेद्यंत्र
म यत्नेन लेखन्या हेमतारया [illegible] निःस्समालेख्यं तत्त्वालेखतु षडस्रकं । तद्वाह्ये ष्टदलं पद्मं तद्वाह्ये षोडशच्छदं । चतुरस्रं च यंत्रं वाह्ये चतुर्द्वारोपशोभितं
अत्र तु यंत्रे नोक्तं महादेवि पीठं वा पीठशक्तयः । तत्र मायादि [illegible] पीठं [illegible] जनपीठं च यजे मायाद्य[illegible] [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धा
३६९
36

भुवनेश्वरीपीठमभ्यर्च्य तत्र श्रीवगलामुखीमन्त्रां वा देवीमनुरूपीठं यजेत्तामायाणुना भुवनेश्वरीबीजेन। तथा तत्रावाहितपीठं च यजेत्मायाणुनाथ
वेति। स्वयमेव देवी सुपीतैरुपचारकैः। अंगानि पूर्वमभ्यर्च्य यथा स्थानं महेश्वरि। पूर्वद्वारे गणेशं च दक्षिणे वटुकं यजेत्। पश्चिमे योगिनीः पूज्याः क्षेत्रपालं तथो
तरे। ईशानादिनिर्ऋत्यंतं गुरुपंक्तिं समर्चयेत्। तत्र षुषडंगपूजाक्रमे अग्नीशासुरवायव्येषु क्रमस्य कोष्ठेत प्रत्यनुसारादीशानस्यादि मूलमाग्नेयं त
दारभ्य नैर्ऋतिदिक्पर्यंतं गुरुपंक्तिं पूजयेदित्यर्थः। तदनु यथास्थितवायव्यादीशानां गुरुपंक्तिं पूजाकायेन्यायांतं। तथा। वगला पूर्वपत्रे तु स्तंभिनी च ततः
परं। जंभिनी मोहिनी वश्या अचला च बलात्तथा। दुर्धरा कल्मषा धीरा कल्पना कालकर्षिणी। भ्रामिका मंदगमना भोगस्था च योगिका। एताः षोडशपत्रेषु
गंधपुष्पाक्षतैर्यजेत्। षोडशस्वरसंयुक्ताः संज्ञया कुलागमे। डादिहांताः षडस्रेषु पूज्याः षट्धातुमातृकाः। लोकेशाश्च तदस्त्राणि पूजयेत्ततः प्रियोक्तो
ति मध्ये मूलदेवीं त्रिरंजलिभिरर्चयेत्। धूपदीपसुनैवेद्यं घंटं धृत्वा तूलदीपकैः। क्षीराज्यविधिवत्सम्याज्यपसंख्यानि वेदयेत्। पवित्रारोपणं देवि दमनेन व
पूजयेत्। बलित्रयं ततो दद्यात्सीतान्नादीन्निसाधकः। बलित्रयस्युपलक्षणो बलिपंचकं दद्यादित्यर्थः॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासो
ते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि नारायणाय ऋषये नमः मुखे त्रिष्टुप्छंदसे नमः हृदये वगलामुखि शिरसे स्वाहा। सर्वदुष्टानां शिखायै व
षट्। वाचं मुखं पदं स्तंभय कवचाय हुं। जिह्वां कीलय नेत्रत्रयाय वौषट्। बुद्धिं विनाशय अस्त्राय फट्। इति करषडंगन्यासं कृत्वा शिरसि ॐ नमः ललाटे। ह्लीं न
मः भ्रूमध्ये। बं नमः दक्षनेत्रे। गं नमः वामे। लां नमः दक्षश्रोत्रे। मुं नमः वामे। खिं दक्षनासि। सं वामे। र्वं नमः दक्षगंडे। दुं वामे। ष्टां नमः ओष्ठे। नां· अधरे। वा मुखे·
चं· चिबुके। मुं· गले। खं· दक्षबाहुमूले। पं· मध्ये। दं· मणिबंधे। स्तं· अंगुलिमूले। भं· अग्रे। यं· वामदोर्मूले। जिं· मध्ये। ह्वां· मणिबंधे। कीं· अंगुलिमूले। लं· अग्रे। यं·
दक्षोरुमूले। बुं· जानुनि। द्धिं· गुल्फे। विं· अंगुलिमूले। नां· अग्रे। शं· वामोरुमूले। यं· जानुनि। ह्लीं· गुल्फे। ॐ· अंगुमूले। स्वां नमः। इति विन्यस्य ध्यात्वा मानसपूजांते पूर्वोक्त श्री
भुवनेश्वरीपीठं संपूज्य तन्नवशक्तिपूजांते ॐ सर्वशक्तिकमलासनाय नमः। इति समस्तपीठं संपूज्यावाहनादिषडंगपूजांते देव्यग्रवारमारभ्य प्रादक्षिण्ये ३६९
न चतुर्द्वारेषु गणेशाय नमः। वटुकाय· योगिनीभ्यो· क्षेत्रपालाय· इति संपूज्य स्ववामभागे कोष्ठेत प्राग्वदनुसारेणाग्नेयादीशानांतं गुरुभ्यो नमः परम
गुरुभ्यो· परमेष्ठिगुरुभ्यो· परात्परगुरुभ्यो· आत्मगुरुभ्यो· इति गुरुपंक्तिं संपूज्य षोडशदलेषु देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन ॐ वगलायै· ॐ स्तंभिन्यै नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ईं जंभिन्यै· ईं मोहिन्यै· उं वश्यायै· ऊं अचलायै· ऋं चलायै· ॠं दुर्धरायै· लृं कल्माषायै· लॄं धरायै· एं कल्पनायै· ऐं कालकर्षिण्यै· ओं भ्रामिकायै· औं
मदोन्मत्तायै· अं भोगायै· अः योगायै· इति संपूज्याष्टदले पुष्पादक्षिणेन डां डाकिन्यै· रां राकिन्यै· लां लाकिन्यै· कां काकिन्यै· सां साकिन्यै· हां हाकिन्यै· इति सं
पूज्य मध्ये देवीं पुनस्त्रिमूलविद्यया संपूज्य षोडशपूजादि सर्वं नित्यहोमान्तं कृत्वा यथाप्रकरणोक्तं बलिं चतुष्पथे दत्वा शेषं प्राग्वत्समापयेदिति॥ तथा॥
साधनं संप्रवक्ष्यामि साधकानां हिताय वै। सर्वपीतोपचारेण पीताम्बरधरोत्तरः। जपमालां च देवेशि हरिद्राग्रंथिसंभवां। पीतमासनमारूढः पीतध्यानपरा
यणः। पीतपुष्पार्चनं नित्यं प्रयुतं जपमाचरेत्। दशांशेन कृतो होमः पीतद्रव्यैः सुशोभितैः। तर्पणादि ततः कुर्यात् मंत्रः सिध्यति मंत्रिणः। साध्यसंज्ञां
समुच्चार्य स्तंभयेति ततः परं। गतिस्तंभकरी विद्या त्रैलोक्यस्तंभनकारिणी। मेधां प्रज्ञां यशस्त्वादीन् देवमानवपन्नगान्। स्तंभयेत्क्षणमहाविद्या सत्यं सत्यं व
रानने। श्रीदेव्युवाच॥ अधुना साधनं देवेशी चित्रप्रत्ययकारकं। मंत्रयंत्रौषधं जप कृताद्यैः कथयस्व मे। श्रीभैरव उवाच॥ शृणु प्राज्ञे महागुप्तं प्रकटीक्रि
यतेधुना। एकांते निर्जने रम्ये शुचौ देशे गृहे परे। कुंडे सलक्षणं कृत्वा होमं रक्तान्नयशोभितं। योनिर्दिवसतिमात्रानुषट्कर्माणि प्रसाधयेत्। नानाविधा समा
देवि क्रमाद्विषं समाचरेत्। मधुरत्रितिलाज्येन वश्यलाभानि साधयेत्। तथा कर्षेण कामस्तु लोणं त्रिमधुरान्वितं। निंबपत्रैस्तैलयुक्तं विद्वेषणकरं परं।
हरितालं हरिद्रां च लवणेनैव संयुतं। स्तंभनं होमयेद्देवि प्रज्ञावेगगतिं मतिं। स्तंभयेदिति शेषः। राजिकाथ स्वसारेण माहिषस्य रुधिरेण वा। राजिकाथ
सारः ज्ञासुरी स्वाहा। रिपूणां मारणे देवि स्मशानाग्नौ कुर्यान्निशि। गृध्राणामपि काकानां गन्धं पक्षयुतं न वै। पक्षेण तु कुर्याद्देवि ब्रह्मचारी दृढव्रतः।
पर्वताग्रे महारण्ये निशायामपि साधयेत्। श्वेतार्कसत्तरामूलपादुका चैव कारयेत्। अलक्तेनानुरागेण रंजिता च हरिद्रया। मनूत्रिंशद्दक्षरी विद्यालक्षे
केनानुमंत्रिता। शतयोजनमात्रं तु मनाक्चितितमात्रतः गच्छेदिति शेषः। रसं मनःशिला तालं माक्षिकेन समन्वितं। पिष्ट्वा प्रिमं त्वपकक्षये कं सर्वांगे लेपनं
कृतं। अदृश्यकारकं देवि जायते च महदद्भुतं। सुरभ्येकवर्णायाः दुग्धे संतक्षीरमाहरेत्। सशर्करं तम मधुसंयुक्तं त्रिवारं तेन मंत्रितं। पाययित्वा तु हरते विषं
स्थावरजंगमं। दारिद्र्यमोचनं देवि लक्षमेकं जपेन्नरः। दशांशेन कृतो होमः पीतद्रव्यैः पृथक् पृथक्। लक्ष्मीयुक्तो भवेद्देवि दारिद्र्यं नाशयेद्ध्रुवं। अथातः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि. धार्णी ३७०

३७०

संप्रवक्ष्यामि कामनामंत्रतः परं। पटे वाथ पाषाणे साध्यसंज्ञां तु कारयेत्। आद्यंते स्थिरमायां च हरिद्रातालकैर्लिखेत्। पुनस्तरसंपुटे कोणे त्रिवलयं लिखे
त्। शिला ध्यसंज्ञां विधयावेष्टयेदित्यर्थः। साध्यसंज्ञां ततो दत्वा पीतसूत्रेण वेष्टयेत्। चक्रं ग्राम्यकुलालस्य गर्भस्तंभं गतिस्तंभं च मकारं करोपरा। करातीनिशोषणं
भूर्जपत्रे समालिख्य तालोन्मत्तनिशारसैः। षट्कोणं तस्य मध्ये तु विधायावलयं ततो लिखेत्। साध्यसंज्ञां विधयावेष्टयेदित्यर्थः। साध्यसंज्ञां ततो दत्वा पीतसूत्रेण
वेष्टयेत्। चक्रं ग्राम्यकुलालस्य विपरीतं तु मंत्रितं। चषभंकारयंत्रस्या विलिखितं तालकेन वा तन्मध्ये निक्षिपेच्चं ग्रामारूढं वृषभो [illegible] साक्षी निक्षिपे [illegible]
३६१ पीतवस्त्रेण वेष्टयेत्। काघोपचारपूजाभिस्यगंहेतुं प्रपूजयेत्। अर्चयेत्तं चतुःकालं साध्यनामाक्षरसाधकः। दुष्टानां स्तंभनं चक्रं साक्षाद्[illegible]स्तालकं। अघो
मुखं स्मशानसंकर्परमानयेत्। गृहीत्वा वामहस्तेन स्मशानांगारकैर्लिखेत्। दक्षहस्तेन देवेशि लिखेन्नाम प्रयत्नतः। सप्तधातुवसाकेन पूरकेण तमभिमंत्रयेत्।
तन्मध्ये विलिखेद्बीजं त्रिवलीकारतः प्रिये। षष्ठ्यंतं साध्यनामांतं मुखं स्तंभय वाक्लिखेत्। वाग्बीजं स्तंभ हवीजं च तु संख्ये समालिखेत्। साध्यनामाक्षरं देवि
याभिमंत्र्या च विधया। षष्ठ्यंतं साधकं वोक्ता साध्यं संबोधनं वदेत्। मामुं क्ष्वेति पदं पश्चाद् ददेदग्नेर्डिलान्वितं। पीतोपचारैः संपूज्य मुखस्तंभनमम [illegible]
हस्मशानवारने लिखेत्। भेषस्य वदने क्षिप्त्वा पीतवस्त्रेण वेष्टयेत्। भूमिष्ठं मंडले कृत्वा पीतपुष्पैः समर्चयेत्। उत्साराः सर्गमंत्रेय पदमुच्चार्य स्फुटं। वामपा
देन संपृष्ट्य कुलालोक्रमम्। प्रकस्यप्रयोगात् प्रयोगः प्रत्ययावहः। आलिखेच्चतुरः पादान् कुंचलाकुंजतां गता। अन्योन्यमिलितलनकोणे च।
समंततः वामदक्षिणसंबंधान् दोषपादौ प्रकल्पयेत्। नामसाध्यस्य षष्ठ्यंतं गतिं च स्तंभयेति च। पूर्ववन्मायया नामालिख्य भूर्बीजमालिखे [illegible] पादस्थान्वासा
दग्रपुत मध्ये बीजमालिखेत्। पूर्वोक्तैर्वस्तुभिर्लिख्य पाषाणे वाथ पट्टके। पूर्वोक्तैः संपुटीकृत्वा वेष्टयेत् पीततंतुभिः। [illegible] प्रयत्नतः। वा
महस्ते न्यसेच्चक्रं पीतपुष्पैस्तु पूजयेत्। महदाश्चर्यदं भद्रे तंस्तंभनमनुत्तमं। स्मशानखर्परं न्याय स्मशानांगारमाहरेत्। [illegible] त्रिधा लिखेत् [illegible]
तः अपसव्येन वलयमार्गेण त्रिवलयानया। वामहस्ते न [illegible] खर्परं तदधोमुखं। छादयेत्तमपादेन मलोत्सर्गं ततोपरि। स्तंभनं नैवं देवेशि [illegible] श्री
नाताटं कपटमादाय लिखेत् साध्यनाम तः। आद्यंते विलिखेद्बीजं त्रिविधान्तरकं लिखेत्। वामहस्ते पुटं कृत्वा कृपिंडीयकंटकान्। सप्त [illegible] ३७०
त्वा संपुटीकृत्वा। पश्चाद् [illegible] नामसाध्यस्य साधकः। ओं [illegible] क्षिपेत्तं च [illegible] पूजयेत्। स्पर्शहस्वा स्वदेशे तु वायव्ये च व कोणके। वामहस्ते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रव ने ल्खा तं वामपादेन पूरयेत् ॥ गतिर्भवति स्तंभकरः प्रयोगः प्रत्ययावहः ॥ दिव्यस्तंभकरं देवि नान्यग्रंथे प्रपीडितं ॥ यस्त्री यो कृष्णमासप्रचरणुक्तं
प्रियमुत्तमं । यत्र स्थाने भवेद्दिव्यं देवालयगृहपिवा ॥ तत्र स्थाने लिखेद्दिव्यं साधका स्ताध्यनामतः ॥ आ ठ रूपस्य पत्रालि परिमध्यानतः परि । स्तंभयेत्स
र्वदिव्यानि कृत दोषापि शुध्यति ॥ उत्तरा वा कदलीमूले सप्तविद्याभिमंत्रितं जलमध्ये तु निक्षिप्त्वा तेनैव स्नानमाचरेत् ॥ महा कृत स्य दोषस्य मूल्ले दिव्यो विशुध्य
ति ॥ अथवा दीपमार्गेण रात्रौ कृत्वा तु मंडलं । भूर्जपत्रे समालिख्य पूर्वोक्तद्रव्यकेन वा ॥ दीपं प्रज्वालयेद्धस्तात् पिंडं पूरितं ॥ तावत्तु दीपयेद्दीपं यावद्दिव्यं
प्रशाम्यति ॥ एवं तेकथितं भद्रे कामनाप्रत्ययावहा ॥ इदं यंत्र परमा विद्या किमन्यत्परिपृच्छसि ॥ श्री जय द्रव्ययामि लोपीलांबरधरे भूत्वा पूर्वाशाभिमुखस्थितः
लक्षमेकं जपेन्मंत्रं हरिद्राग्रंथिमालया ॥ ब्रह्मचर्यरतो नित्यं जपतो ध्यात तत्परः ॥ प्रियंगुपाय सर्वापि पीतपुष्पेश्च ... कृते होमे दशांशेन ... तबगला
मुखी ॥ कुरुते वागतिस्तंभं दुष्टानां बुद्धिनाशनं ॥ जपहोमप्रयोगे तु मंत्रं व्याप्य युतं जपेत् ॥ एतेन पूर्वपुरश्चरणेनोक्ता मुतजपस्य प्रयोगसिध्यर्थं वागारंभकाले
कर्तव्ये नोक्त इति प्रतीयते ॥ पुरश्चरणे लक्षत एवात्राभय प्रकारे मुक्त इति तेनैव लक्षजपएव पुरश्चरणं ॥ अयं लक्षजपः कलयुगपरः हरि ... हरि ...
जुकुपाल्ल वर्णांनि शिस्तं भयत्यं च दिव्यानि तत्राकार्यविचारणा ॥ स्तंभनेषु वसर्वेषु प्रयोगः प्रत्ययावहः ॥ अथवा पीत पुष्पैर्वा ... होमयेत् ॥ ॐ कार
रव्योः संमुखयोरूर्ध्वाधः शिरसो लिखेत् ॥ मध्यगं नाम साध्यस्य तद्वा ह्यवाक्षरद्वयं ॥ बीजं द्वितीयवर्गस्य तृतीयं विंदुभूषितं ॥ चतुर्दशस्वरोपेतं संलिखेत्पृथिवी
गतं ॥ ठकारेण समावेष्ट्य चतुःकोणपुटं बहिः ॥ तत्कोणरेखासंसिक्तं शूलवज्राष्टकं लिखेत् ॥ त्रिशूलमध्यरेखासु पृथ्वीबीजानि पार्श्वयोः ... स्वाविदकाहोषु
तदष्टकं समालिखेत् ॥ पृथिव्यां तरपार्श्वयमात्कोपरि मंडलं ॥ आवेष्टयेत्ततः पश्चात्तद्बहिस्थिरमायया ॥ निरोध्यांकुशबीजेन तां दसंमाजितां शिरो ॥ लिखेत्सूर्य
कमावेष्ट्य ठकारं बगलामुखी ॥ बगलामुखी तद्दिव्यां ॥ पाषाणपट्टेका थपरे हरिद्रोन्मत्ततालके ॥ गर्भस्तंभं गतिस्तंभं लिखित्वा ... ॥ विवाद व्यतिरिक्ते
षु स्तंभनकत्येषु प्रोक्तं यंत्रं परेषु वा पाषाणे वा विलिख्य अधऊर्ध्वं पाषाणेन निरुध्य स्थापयित्वा तत्र देवीं प्रपूजयेत् ॥ विवादे तु वक्ष्यमाणविधिं कुर्यात् ॥ विवादे
च मालिख्यभूर्जेति नैव वस्तुभिः ॥ कुंभकारस्य चक्रस्थां भ्रमंतीं विपरीततां ॥ मृत्तिकां समुपादाय वृषभं कारयेत्ततः ॥ यंत्रं तदुदरे न्यस्य तालके न विलिप्य च ॥ त्रा
सायो विनिक्षिप्य पीतरज्जुनिजगृहे ॥ अर्चयित्वा चतुष्कोणे नित्यं पीतोपचारकैः ... स्तंभयेच्च मुखं वाचस्पतेरपि ॥ अथैतच्चक्ररचनाप्रकारः ॥ तत्र ऊर्ध्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३७१
371

घोमस्तकेऽमोंकारद्वयमालिख्य तत्पार्श्वगतमन्योन्यसंमुखमोंकारद्वयमित्येवमोंकारचतुष्टयं विलिख्य तन्मध्ये साध्यनाम [illegible] लिखेदोंकार [illegible] संमुखयोः पार्श्वद्वयोर्ग्लौं इति धराबीजं विलिख्य तत्सर्वं वज्रेन संवेष्टयेत् बहिः पुनर्वृत्तं कृत्वा तयोरंतराले मूलं विलिख्य [illegible] आग्नेयादिविदिक्स्थकोणचतुष्टयगतरेखाष्टके प्रतिरेखाद्वयमेकैकं वज्रमिति वज्राष्टकं विधाय दिग्गतकोणचतुष्टये त्रिशूल [illegible]
रेषु त्रिशूलमध्यरेखासु त्रिशूलपार्श्वपुटयुग्मयुक्तं धराबीजं विलिख्य वज्रयुक्तचतुरस्रस्य कोणपार्श्वपुटेषु तद्वद्बीजं विलि [illegible]
यं कृत्वा तदंतराले वीथीत्रयं सर्वाभ्यंतरं वीथ्यां मातृकया संवेष्टयेत् द्वितीयवीथ्यां हि रमाया बीजेन श्रीं कारात्मकेन तृतीया [illegible]
वसंवेष्टयेदिति प्रोक्तविधिना प्रोक्तद्रव्ये विलिख्य विनियोगः प्रोक्तफलसिद्धिर्भवति। तथा। दृढं रथपरमादाय स्मशान [illegible] मध्यगुरु [illegible]
वेश्म तदंगारं तु दक्षिणे अंगारं कोविलानलगितः अभिमंत्र्य उकारेण सप्तधा कृतपूरकः तस्योदरगतं बीजं वक [illegible] रमालिखेत [illegible]
तत्संमुखस्तंभयेति च। पृथ्वीबीजानि चत्वारि मस्तशीर्षाणि संलिखेत् ततः परं प्रकुर्वीत यंत्रं देवेशि पूर्ववत्। सा [illegible] कृत्वा [illegible]
रयेत्। मामुंक्षयेति पदं पश्चान्नद्वदाम्रेडितान्वितं। मूलयेपीतपुष्पाद्यैर्मुखस्तंभाय मुत्तमः। पूर्वद्रव्ये स्मशानाश्च [illegible] लिखेत् [illegible]
त्वा कीलयेत्पीततंतुभिः क्षिप्त्वा क्षोण्यां यजेत्पुष्पैः पीतवर्णैः सुमंडले। अनुच्चारो मंत्रस्य स्फुरन्मुच्चार माचरेत्। ह्र [illegible] योगात्स्ययोगः [illegible]
लारः पादतालि ख्य भग्नता कुकुतोगताः। भग्नता त्रुटिताद्यनुर्धाविच्छकलादिलर्थः। अन्योन्यमिलितलेन [illegible] समंततः [illegible]
वे पादौ तस्य कल्पयेत्। आलिख्य नाम मध्यांतं गतिं च स्तंभयेति च। मध्ये लिखिला संलिख्य पृथ्वी बीजानि [illegible] लिखेदर्थः [illegible]
मग्यतन्पादशारवां तपरे मध्ये तु संलिखेत्। पादाभ्यां चतुरस्रं प्राप्य त इति संप्रदायिकाः। पट्टे पाषाणपट्टे वा प्रोक्तं [illegible] श्री
ध्यापीततंतुलैर्द्दढं। गतिस्तंभो भवत्येवं यंत्रस्यास्य प्रभावतः। शिलातल हरिद्राभिः मध्यस्थ सत्यसमन्वितैः। कोकिलारव्यं [illegible] ३७
ता। साध्यस्य नाम मध्यांतं कुंभके न च वायुना। स्तंभनं नाच संदेहः सप्ताहान्नायतः ध्रुवं। शिलातले हरिद्राभिः करपत्रयुगं लिखेत्। कोकिलस्यपर [illegible] लिखेत्।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

निलरक्तपटे लिखेत्। साध्यनामयुतं कुंभके न च वायुना। स्तंभनं नात्र संदेहः सप्ताहाज्जायते ध्रुवं। शिलातले हरिद्राभिः [illegible]
ले लिखित्वा स्तंभनं रिपुनाम वा। त्रिकोणैः समावेष्ट्य तद्बाह्ये पार्थिवं पुरं। चत्वार्ष्टकेः सेमापते रेफ षोडशसंयुतं। माया बीजेन संवेष्ट्य [illegible]
तालु कंटकैर्वलयेत्ततः। क्षिप्त्वा वल्मीकमध्ये तु पाषाणेनास्त्र पूजयेत्। पश्चात्समारभे युद्धं विवादं वापि कारयेत्। इति तं [illegible]
सो विवादे च सा वश्यो जायते ध्रुवं। कृष्णकर्पटके यंत्रं विषरक्तेन संलिखेत्। विद्याग्नि दर्भितं नाम जलमध्ये विनिक्षिपेत्। [illegible]
यत्यं वदि [illegible] विनात्र कार्यो विचारणा। अभिमंत्रं लतामवेतु अनेन विधिना भवेत्। त्रिषु स्थानेषु कर्तव्यं त्रिकोणमायस [illegible]
दर्भितं। तद्बाह्ये वाग्नि बीजेन भावयाद्बुधोत्तमः। विषरक्तेन संलिख्य कर्पटे तु स्मशानके। चिदर्भितं यस्य नाम [illegible]
हृदि संलिखेत्। कंटकैर्वेष्टयेत्ताहः स्मृत्वा विधां पुनः पुनः। वेष्टितस्य भवेत्तस्य दुःखं स्यादिति वेदना। सर्वांगे छिद्यते [illegible]
लिभे त्रिदशैरपि गोपनीयं प्रयत्नेन न देयं यस्य कस्यचित्। गुरुभक्ताय दातव्यं ब्राह्मणाय दीक्षिताय वा। इदमित्यादिभिरुत्तम [illegible]
शाने स्मशानयोमुखं खर्परमादाय ते [illegible] हस्ते निधाय दक्षिणहस्तेन स्मशानांगारं तत् [illegible] पंचकारेण सप्तधाभिमंत्रयन् तस्मिन् खर्परे [illegible]
तं विलिखेत् हृहि [illegible] कोणादिसर्वं पूर्वोक्तं यंत्रं कृत्वा कचित्संस्थाप्य मूलचिताया सर्वदुष्टपदस्थाने अमुकं अमुकस्य [illegible]
देवीमावाह्य पूजयेत्। मुखस्तंभो भवति। इदमेव यंत्रं पूर्वोक्तहरिद्रादिद्रव्यैः स्मशानवस्त्रे विलिख्य गुलिकीकृत्य मंडूकस्य [illegible]
दवध्यातं मंडूकं भूमौ स्थालात तदुपरि पीतवर्णं कृतामंडलं कृत्वा तत्र देवीं पीतपुष्पादिभिः पूजयेत्। उक्तफलसिद्धिर्भवति। चत्वारि [illegible]
चत्वारीति दिक्ष्वलात्। अयं यंत्र रचनाप्रकारः तत्र चतुर्द्वारपुरं चतुरस्रं कृत्वा तन्मध्ये अमुकस्य गतिं स्तंभय मुखं स्तंभय स्तंभय स्वेति [illegible]
भज्य प्रथमपादं मू[illegible] ईशानपूर्वद्वारांते द्वितीयपादमग्नेयात्पश्चिमद्वारांतं तृतीयपादं तिर्यग्वायव्यांतरद्वारांतं चतुर्थं तिर्यग्[illegible] दक्षिणद्वारां [illegible]
समुदायस्य चतुर्दिक्षु विलिख्य चतुःपादाग्रेषु चतुरस्रस्य चतुःकोणेषु च पूर्वोक्तभूमीजं विलिखेदिति पूर्वोक्तयंत्रे पाषाणेनापदे वा विलिख्य [illegible]
पाषाणे न त्रिकुध्य स्थापना पूजना [illegible] उक्तफलसिद्धिर्भवति। शिलेत्यादिश्लोकाभ्यां पूर्वोक्तस्यैव यंत्रस्य लेखनद्रव्यविशेषं लेखनीलि [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३७२

शिलेत्यादिभिरुक्तमित्यंतैः पंचभिः श्लोकैः पूर्वोक्तयंत्रलिखनविशेषेण प्रयोगविशेषमाह॥ अस्यार्थः तत्रार्कपत्रे रक्तद्रव्यैः पूर्वोक्तमेव यंत्र
करपत्रद्वये विलिख्य तद्यंत्र वक्ष्यमाणवेष्टनतद्बहिश्चतुरस्रं कृत्वा तद्बाह्ये चतुष्कोष्ठके वज्राष्टकं कृत्वा प्रतिवज्रपार्श्वयोरेकद्व्यामिति संभूय रफषो
डशकं सविंदुकं विलिख्य तद्बहिर्वृत्तमेकं कृत्वा तदंतराले चतुष्पथे मध्ये तत्संमिलितस्ववराले स्थिरमायाबीजेन संवेष्ट्य बहिरंतराले त्रयस्त्रिंशत्कुशबीजं वेष्ट
यित्वा तन्मध्ये मूलविद्यया विदर्भितं साध्यनाम विलिख्य वल्मीकमध्ये निक्षिप्य पाषाणैः पूरयित्वा प्रत्यहं पूजां कारयेत्॥ जपं स्वकं रकैः शत्रुसंख्यैः सं
372
वश्ययुद्धमारभेत्॥ विवादकर्त्ता च विवादं कुर्यात्॥ एतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति॥ कृष्ट्वेत्यादिश्लोकाभ्यामेतदुक्तं भवति॥ तत्र एतद्यंत्रे कृष्टवस्त्रे वि
षरक्तमिलितैः पूर्वोक्तद्रव्यैर्विलिख्य मधूच्छिष्टेन दृढं संवेष्ट्य तलमध्ये निक्षिप्य तत्र दिव्यं कारयेत्॥ कृतदोषोपि विशुद्धो भवति॥ विषरक्तेन सा
ल्यादिभिः श्लोकैः पूर्वोक्तस्यैव यंत्रस्य प्रयोगविशेषतः भस्मना पुत्तलीं निर्माय तस्या हृदि यंत्रं विलिख्य चितौ श्मशाने कंटकैः स्तोभयेत्सर्वांगेषु च धा
त्रात ततः शत्रुः शीघ्रं म्रियते॥ अस्य श्रीबगलामुखीस्तोत्रमंत्रस्य भगवान्नारद ऋषिः बार्हतं छंदः श्रीबगलामुखी देवता स्थिरमायाबीजं स्वा
हाशक्तिः कीलय कीलकं मम संनिहितानां दुष्टानां विरोधिनां पदजिह्वामुखबुद्धिस्तंभनार्थे श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थे जपपाठे च करिष्यामः। मध्ये सु
दूरस्थानां धाब्धिमणिमंडपरत्नवेद्यां सिंहासनोपरिगतां परिपीतवर्णां। पीतांबराभरणमाल्यविभूषितांगीं देवीं भजामि धृतमुद्गरवैरिजिह्वां॥ जिह्वाग्रमा
दाय करेण देवीं वामेन शत्रून् परिपीडयंतीं। गदाभिघातेन च दक्षिणेन पीतांबराढ्यां द्विभुजां नमामि॥ त्रिशूलधारिणीमंबां सर्वसौभाग्यदायि
नीं। सर्वाभरणशोभाढ्यां देवीं ध्यात्वा प्रपूजयेत्॥ पीतांबरां त्रिनेत्रां च द्विभुजां हाटकोज्वलां॥ शिलापर्वतहस्तां गीं रिपुस्तंभमदोत्कटां॥ वैरिनि
र्दलनार्थाय स्मरेत्तां बगलामुखीं। गंभीरां च मदोन्मत्तां स्वर्णकांतिसमप्रभां॥ चतुर्भुजां त्रिनयनां कमलासनसंस्थितां॥ हेमकुंडलभूषांच श्री
पीतचंद्रार्धशेखरां॥ पीतभूषणभूषां च स्वर्णसिंहासने स्थितां॥ आनंदमयि देवेशि अरिस्तंभनकारिणी॥ मदनस्य रतेश्चैव प्रीतिस्तंभकरी परा॥ ३७२
महाविद्यां महामायां साधकस्य बलप्रदां॥ यस्याः स्मरणमात्रेण त्रैलोक्यं संभयेक्षणात्॥ वामे पाशांकुशं चैव तस्या धस्ताद्धनुर्भुजं॥ तस्य बाधः के

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पंचप्रेतसमारूढां भक्तजनविविधकामलीलां २

रत्नाधूसत्रवपद्ममुत्तमं। एवं दक्षिणपाणिक्रमतः पाशाभयाक्षपद्मसूत्रपद्मानि केयूराङ्गदकुंडलभूषां वालांहिमद्युतिसंस्फुरतमुकुटां तिरुणा
स्यप्रतिमां कोशेयांकुशलग्ननिर्व्वातन्वीकल्पद्रुमीहेमशिलायांप्रमुदितविनोदलसत्कांतिं। एवंविधां तां वगलां ध्यायेन्मनसि शुद्धेदीर्घ(?) लोचने चल
कनकुंडलोल्लसितचारुगंडस्थलीं लसत्कनकचंपकद्युतिविशाजितं ज्ञानमांगधाहतविपक्षकां कलितलोलजिह्वां बलां स्मरामि वगलामुखीं त्रिपुरवाङ्म(?)
स्वस्तंभिनीं। पीयोधादधिमध्यचारुविलसद्रत्नोज्ज्वले मंडपे यः सिंहासनमौलिपातितरिपुं प्रेतासनाध्यासिनीं। स्वर्णाभां करपीडितारिरसनां भ्राम्यद्गदां वि
भ्रमां नित्यं ध्यायति यांति तस्य विलयं सद्योथ सर्वापदः। मंत्रस्तावदयं विपक्षदलने स्तोत्रं पवित्रं च ते यंत्रं वादिनियंत्रणं त्रिजगतां जैत्रं न चित्रं च ता(?)। माद्यः
श्रीवगलेति नाम ललितं यस्यास्ति जंतोर्मुखे त्वन्नामग्रहणेन संसदि मुखस्तंभो भवेद्वादिनां। देवि त्वच्चरणांबुजार्चनविधौ यः पीतपुष्पांजलीन् मुद्रां वामक
रे निधाय वपुनर्मंत्री मनोज्ञाक्षरं। पीतध्यानपरोथ कुंभकवशाद्वीजं स्मरेत्पार्थिवं तस्यामित्रमुखस्य वाचि हृदये स्तंभो भवेद्वादिनां। वादी मूकति रंकति
क्षितिपतिर्वैश्वानरः शीतति क्रोधी शाम्यति दुर्जनः सुजनति क्षिप्रानुगः खंजति। गर्वी खर्वति सर्वविज्जडति त्वद्यंत्रिणा यंत्रितः श्रीनित्ये वगलामुखी प्र
तिदिनं कल्याणि तुभ्यं नमः। दुष्टस्तंभनमुग्रविघ्नशमनं दारिद्र्यविद्रावणं गर्वस्तंभकरं परभ्रमदशां चेतःसमाकर्षणं। सौभाग्यैकनिकेतनं मम दृशोः का
रुण्यपूर्णेक्षणे मृत्योर्मारणमाविरस्तु पुरतो मातस्त्वदीयं वपुः। मातर्भंजय मद्विपक्षवदनं जिह्वां च वा कीलय ब्राह्मीं मुद्रय मुद्रयाशु धिषणामंघ्र्योर्गतिं स्तंभय।
शत्रूंश्चूर्णय चूर्णयाशु गदया गौरांगि पीतांबरे विघ्नौघं वगले हर प्रतिदिनं कारुण्यपूर्णेक्षणे। संकटचौरसर्पग्रहरणसमये बंधने वारिमध्ये विद्यावादे वि
वादे प्रकुपितनृपतौ दिव्यकाले निशायां। वश्ये वा स्तंभने वा रिपुवधसमये दीर्घमंत्रे रणे वा गच्छंस्तिष्ठंस्त्रिकालं तव पठनमिदं कारयेदाशु धैर्यं। मातर्भैर
वि भद्रकालि विजये वाराहि विश्वाश्रये श्रीनित्ये वगले महेशि समये कामेशि वामे रमे। मातंगि त्रिपुरे परात्परतरे स्वर्गापवर्गप्रदे दासोहं शरणागतः करुणया
विश्वेश्वरि त्राहि मां। त्वं विद्या परमा त्रिलोकजननी विघ्नौघसंछेदिनी योषाकर्षणकारिणी च सुमहाविघ्नौघसंछेदिनी दुष्टोच्चाटनकारिणी जनमनःसंमोहन
दायिनी जिह्वाकीलनभैरवी विजयते ब्रह्मास्त्रविद्या परा। नित्यं यस्तु मनोहरं स्तवमिदं देव्याः पठेत्सादरं धृत्वा यंत्रमिदं तथैव समरे बाहौ करे वा गले रा
ज्ञातोवरयोचितो धकारिणः सर्पा मृगेंद्राः खगास्ते वै यांति विमोहिता रिपुगणा लक्ष्मीः स्थिरा सिद्धयः। अनुदिनमभिरामं साधकानां त्रिकालं पठति भुवन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ चार्ण
३७३
373

मातुः पृपते देववर्गैः॥ भवति परमकुंसंतस्य दृष्ट्यैव लोके भवति परमासिद्धो लोकमाता परां चा विद्यालक्ष्मी सर्वसौभाग्यदातुं पुत्राः संप्रज्ञामिषार्थो-
सिद्धिः॥ मातः श्रेयः सर्ववरफलसिद्धिं प्राप्ता प्राप्ताभतलेभस्यनित्यं॥ इत्येतयस्य संख्यातं चिंतनं परमेश्वरि॥ श्रवणं संभवन्नार्थो [illegible] गृहाण नमोस्तुते॥ असा
स्त्रमिति विख्यातं त्रिपुरे केषु दुर्लभं॥ गुरुभक्ताय दातव्यं न देयं यस्य कस्यचित्॥ इति बगलास्तोत्रं॥ ॥ इतिश्री विद्यार्णवे [illegible] विंशतितमश्वासः॥ ॥
भैरवीतंत्रे॥ अथ वक्ष्ये महाविद्यां कालिकायाः सुदुर्लभां॥ यासां विज्ञानमात्रेण जीवन्मुक्तो भवेन्नरः॥ नात्र चिंता विशुद्धिः स्यान्नारिमित्रादिलक्षणं॥
न चापि प्रयासबाहुल्यं समयासमयादिकं॥ न वित्तव्ययबाहुल्यं कामक्लेशकरं न च॥ यएनां चिंतयेन्मंत्री सर्वकार्यसमृद्धिदां॥ तस्य हस्ते सदैवास्ति सर्वसि
द्धिर्न संशयः॥ गद्यपद्यमयी वाणी सभेयां तस्य जायते॥ तस्य दर्शनमात्रेण विदितो निःप्रभांशजाः॥ राजानोपि च दासत्वं भजंते किं परे जनाः॥ दिवारात्रिक्र
मेणैव वशीकर्तुं क्षमो भवेत्॥ अतेव भजते देव्यागणे त्वं दुर्लभं नरः॥ अथ श्यामामंत्राः॥ तत्र कालीतंत्रे॥ कामत्रयं वह्निसंस्थं रतिबिंदुसमन्वितं॥ कूर्चयुग्म
तथा लज्जायुगलं तदनंतरं॥ दक्षिणे कालिके चेति पूर्वबीजानि चोच्चरेत्॥ अंते वह्निवधूं दद्याद् विद्याराज्ञी प्रकीर्तिता॥ मंत्रार्थमाह रुद्रयामले [illegible] काराद्यक्ष
रूपत्वात् केवले मोक्षदायिनी॥ [illegible] सर्वतेजोमयी शुभा॥ मायाहृदयेनैव सृष्टिस्थितिकारिणी॥ बिंदुनादनिष्कल [illegible] फलदायि
नी॥ बीजत्रयाणां युक्तासा केवलं नामचिंतकः॥ शब्दबीजद्वयेनैव सृष्टिस्थितिकारिणी॥ संबोधनपदेनैव सदासान्निध्यकारिणी॥ स्वाहा [illegible] मातास
र्वपापप्रदग्धिनी॥ एवं वीरतंत्रे॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि दक्षिणां कालिकां शुभां॥ कामाक्षरं वह्निसंस्थं वामनेत्रविभूषितं॥ बिंदुनादसमायुक्तं बीजमेत
त्त्रयं लिखेत्॥ कूर्चयुग्मं ततो देवि लज्जायुग्ममनंतरं॥ दक्षिणे कालिके चेति संबोधनपदान्वितं॥ सप्तबीजं पुनः प्रोच्य स्वाहांतं मनुमुद्धरेत्॥ अस्य पूजाप्र
योगः॥ तत्रादौ वामकेश्वरतंत्रे॥ कालिकाभिः स्त्रिभिः पीठाकाल्यादिरूपस्पृशेत्॥ [illegible] मुखं [illegible] नेत्रे ना
सुरसंकमुजौ क्रमात्॥ आचम्यैवं भवेत्काली च सरांता प्रपश्यति॥ आद्यबीजत्रयेण द्विराचमेत्॥ क्रीं काल्यै नमः॥ क्रों कपालिन्यै नमः [illegible] द्विराचमेत्॥ श्री
क्रीं कुल्लायै नमः इति करे क्षालयेत्॥ क्रों कुरुकुल्लायै नमः इति मुखे॥ ॐ विरोधिन्यै नमः इति दक्षिणनासायां॥ ॐ विप्रचित्तायै नमः इति वामनासायां॥ ॐ ३७३
उग्रायै नमः क्रों उग्रप्रभायै नमः इति नेत्रयोः॥ ॐ दीप्तायै नमः ॐ नीलायै नमः इति श्रोत्रयोः॥ ॐ घनायै नमः नाभौ॥ ॐ बलाकायै नमः इति वक्षसि॥ मा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रायै नमः शिरसि। मुद्रायै नमः मितायै नमः इति ऋष्यादयः। इति मंत्राचमनं। ततः प्रातः कृत्यादि कृत्वा शुद्धं तं कर्म विधाय मायाबीजेन यथाविधि प्राणायाम
त्रयं कृत्वा ऋष्यादिन्यासं कुर्यात्। तद्यथा। अस्य मंत्रस्य भैरव ऋषिरुष्णिक् छन्दो दक्षिणकालिका देवता क्रीं बीजं हूं शक्तिः क्रीं कीलकं पुरुषार्थसिद्ध्यर्थे वि
विनियोगः। यथा। शिरसि भैरव ऋषये नमः मुखे उष्णिक् छन्दसे नमः हृदि दक्षिणकालिकायै देवतायै नमः गुह्ये क्रीं बीजाय नमः पादयोः हूं शक्तये नमः सर्वा
ङ्गे क्रीं कीलकाय नमः। तथा च कालीतंत्रे। भैरवोस्य ऋषिः प्रोक्तो उष्णिक् छन्द उदाहृतं। देवता कालिका प्रोक्ता लज्जाबीजं तु बीजकं। शक्तिस्तु कूर्चबीजं स्यात्
अनिरुद्धसरस्वती। कवित्वार्थे विनियोगः स्यादेवं ऋषिकल्पना। कालीं क्रमे कीलकं चाद्यवर्णं स्याच्चतुर्वर्गार्थसिद्धये। कवित्वार्थे इत्युपलक्षणं। तंत्रान्तरे।
फलं तर आवरणान्त्र कुलचूडामणौ। भैरवोस्य ऋषिः प्रोक्तो उष्णिक् छन्द उदाहृतं। दक्षिणकालिका देवी चतुर्वर्गफलप्रदा। अथ करांगन्यासौ यथा काली
तंत्रे। अंगन्यासकरन्यासौ यथावदभिधीयते। षट्दीर्घभाजा बीजेन प्रणवाद्येन कल्पयेत्। वीरतंत्रेऽपि। दीर्घषट्कयुता द्येन प्रणवाद्येन कल्पयेत्। तद्यथा।
ओं क्रां अंगुष्ठाभ्यां नमः। क्रीं तर्जनीभ्यां स्वाहा इत्यादि। एवं क्रां हृदयाय नम इत्यादि। ॐ क्रां अंगुष्ठाभ्यां नम इत्यादि नावा। ततो वर्णन्यासः। अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं लृं
ॡं नम इत्यादि हृदये। एं ऐं ओं औं अं अः कं खं गं घं नम इति दक्षबाहौ। ङं चं छं जं झं ञं टं ठं डं ढं नम इति वामबाहौ। णं तं थं दं धं नं पं फं बं भं नम इति दक्षपादे। मं यं रं
लं वं शं षं सं हं ळं क्षं नम इति वामपादे। विरूपाक्षमतं तु साबिन्दुरेव न्यासः। तंत्रे पुनर्निर्बिन्दुः। यथा वीरतंत्रे। अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ लृ ॡ वै हृदये। न्यसेदित्यादि। का
लीतंत्रेऽपि। अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ लृ ॡ वै हृदये। न्यसेत् इत्यादि। अथ षोढान्यासः। लघुषोढा वीरतंत्रे। केवलां मातृकां कृत्वा मातृकां तारसंपुटां मातृकापुटितां तारं
न्यसेत् साधकसत्तमः। श्रीबीजपुटितां तां तु मातृकापुटितं तु तत्। कामेन पुटितां देवीं शक्तिं चैव तु संपुटां न्यसेत्। क्लीं हूं हूं त्र पुनर्न्यसेत्तु वा ऋ ॠ लृ ॡ … वत्। मूलेन पुटितां
देवीं तत्पुटं मे त्र मेव च। अनुलोमविलोमेन न्यसेत् स्थाने त्रये यथाविधि। मूलेनाष्टशतं कुर्याद्व्यापकं तदनंतरं। ओं अं ओं आं ओं … एवं तथैव मातृकापु
टितां एवं कामपुटितां तां तत्पुटितं कामं। एवं शक्तिपुटितां तां तत्पुटितां शक्तिं न्यसेत्। तथा। श्रीं हूं हूं पुटितां मातृकापुटितं हृदये। तथा। ऋ ॠ लृ ॡ … वत्। एवं मंत्रपु
टितां मातृकां मातृकापुटितं मंत्रं पुनरनुलोमविलोमेन नमः त्र मातृकास्थाने न्यसेत् मूलेनाष्टोत्तरशतेन व्यापकं कुर्यात्। एतन्न्यासस्य सारोपाऽपि बोद्धव्यः। इति गु
प्तेन दुर्गोया अंगषोढा प्रकीर्तिताः। तया यः कालिकायाश्च तत् सुरत्नाच्चैव तथा परा। एतस्मिन्न्यासवर्ये वसर्वे पापं प्रणश्यति। ततः स्तवन्न्यासः। मनुं त्रिरवं विधाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रथमखंडांते क्रीं आत्मतत्त्वाय स्वाहा पादादिनाभिपर्यंतं द्वितीयांते क्रीं विद्यातत्त्वाय स्वाहा इति नाभ्यादि हृदयांतं तृतीयखंडांते शिवतत्त्वाय स्वाहा इति हृद
यादि शिरःपर्यंतं तदुक्तं स्वतंत्रे मूलविद्यात्रिखंडांते प्रणवाद्यैर्यथाविधि । आत्मविद्याशिवैस्तत्त्वैर्न्यासं समाचरेत् । अथ बीजन्यासः ॥ तदुक्तं कुमारीकल्पे । ब्र
ह्मरंध्रे भ्रुवोर्मध्ये ललाटे नाभिदेशके । गुह्ये वक्त्रे च सर्वांगे सप्त बीजं क्रमान्न्यसेत् । आद्यबीजं ब्रह्मरंध्रे द्वितीयं बीजं भ्रूमध्ये तृतीयं बीजं ललाटे चतुर्थं बीजं नाभौ ।
पंचमं बीजं गुह्ये षष्ठं बीजं वक्त्रे सप्तमं बीजं सर्वांगे । एतत्त्रयं काम्यं । मूलेन सप्तधा व्यापकं कृत्वा यथाविधि मुद्रां प्रदर्शयेत् । तदुक्तं भैरवतंत्रे । पंचधा न पृथा वा
पि मूलेन सप्तधा तथा । स्वतंत्रेपि । स्वतं मूलेन व्यापकन्यासं नव वा कारयेद् बुधः । ततो देवीं ध्यायेत् । तद्यथा कालीतंत्रे । करालवदनां घोरां मुक्तकेशीं चतुर्भुजां ॥
कालिकां दक्षिणां दिव्यां मुंडमालाविभूषितां । सद्यश्छिन्नशिरःखड्गवामाधोर्ध्वकरांबुजां । अभयं वरदं चैव दक्षिणाधोर्ध्वपाणिकां । महामेघप्रभां श्यामां तथा
चैव दिगंबरां । कंठावसक्तमुंडालीगलद्रुधिरचर्चितां । कर्णावतंसतानीतशवयुग्मभयानकां । घोरदंष्ट्रां करालास्यां पीनोन्नतपयोधरां । शवानां करसंघा
तैः कृतकांचीं हसन्मुखीं । सृक्कद्वयगलद्रक्तधाराविस्फुरिताननां । घोररावां महारौद्रीं श्मशानालयवासिनीं । दंतुरां दक्षिणव्यापिमुक्तालंबिकचोच्चयां ।
शवरूपमहादेवहृदयोपरि संस्थितां । शिवाभिर्घोररावाभिश्चतुर्दिक्षु समन्वितां । सुखप्रसन्नवदनां स्मेराननसरोरुहां । एवं संचिंतयेत्कालीं श्मशानालयवा
सिनीं । शवयुग्मेति घोरबालावतंसेति । अनेन कर्णपूरेति वशांकुलपक्षसंयुक्तबालकर्णविभूषणां । इति विगदितासुकिशोराभ्यां कृतकर्णावतंसिनीमिति पठ
नादुभयमपपाठः ध्यानांतरं स्वतंत्रे । अंजनाद्रिनिभां देवीं करालवदनां शिवां । मुंडमालावलीकीर्णां मुक्तकेशीं स्मिताननां । महाकालहृदंभोजस्थितां पीनपयो
धरां । विपरीतरताशक्तां घोरदंष्ट्रां शिवैः सह । नागयज्ञोपवीताढ्यां चंद्रार्धकृतशेखरां । सर्वालंकारसंयुक्तां मुंडमालाविभूषितां । मत्तहास्यसहस्रैस्तु बद्धकां
चीं दिगंशुकां । शिवाकोटिसहस्रैस्तु योगिनीभिर्विराजितां । रक्तपूर्णमुखांभोजां मद्यपानप्रमत्तिकां । वह्न्यर्कशशिनेत्रां तु रक्तविस्फुरिताननां । विगतासुकिशोरा
भ्यां कृतकर्णावतंसिनीं । कंठावसक्तमुंडालीगलद्रुधिरचर्चितां । श्मशानवह्निमध्यस्थां ब्रह्मकेशववंदितां । सद्यश्छिन्नशिरःखड्गवराभीतिकरांबुजां । इति ध्यात्वा श्री २७८
मानसोपचारैः संपूज्य अर्घ्यस्थापनं कुर्यात् । स्ववामे भूमौ कुं । अर्घ्यस्थापनीयं गां भूमिं त्रिकोणं विलिख्य तत्राधारं संस्थाप्य मूलेनास्त्रं ज्वालादिनाधारं स्थापिया
त्रमाहृत्य ॐ क्रां हृदयाय नमः इत्यादि षडंगमंत्रैरग्नीशासुरवायुषु । अग्रे ॐ क्रौं नेत्रत्रयाय वौषट् । चतुर्दिक्षु फः अस्त्राय फट् । तदुपरि मत्स्यमुद्रया

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षा चैतदुपरि मूलमंत्रं दत्वा धाजन्या धेनुमुद्रयामृतीकृत्य अस्त्रेण संरक्ष्य भूतिनीयोनिमुद्रे प्रदर्श्येत् जले प्रोक्षणीपात्रे किंचिज्जलं क्षिप्त्वा तेनोद
केनात्मानं पूजोपकरणं चाभ्युक्ष्य पीठमारभेत् अस्याः पूजायंत्रे आदौ बिंदुस्थबीजं भुवनेश्वरीं विलिख्य ततस्त्रिकोणं तद्बहिः त्रिकोणचतुष्टयं व
तमष्टदले पुनर्वृत्तं चतुर्द्वारात्मकं भूगृहं पंचमालिखेत् ततः पीठपूजा कुमारीकल्पे पीठपूजोक्ता ततः पश्चादाधारशक्तिं कूर्मकं प्रकृतिं कमठं शेष
पृथ्वीं तथैव च वसुधां सुधांबुधिं मणिद्वीपं चिंतामणिगृहं तथा स्मशानं पारिजातं च तन्मूले रत्नवेदिकां तस्योपरि मणेः पीठं न्यसेत्साधकसत्तमः चतुर्दि
क्षु मुनीन् देवान् शिवाश्च शवमुंडकान् धर्माधर्मादीश्चेत्यादि ततः पीठन्यासोक्ताधारेणेशान्यादि क्रीं ह्रां ज्ञानात्मने नमः इत्यंतं संपूज्य केसरेषु पू
र्वादितः इच्छा ज्ञाना क्रिया चैव कामिनी कामदायिनी रतिरतिप्रिया नंदा मध्ये च मनोन्मनी सर्वत्र प्रणवादि नमोंतेन पूजयेत् तदुपरि हसौः स
दाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः ततः पुनर्ध्यात्वा पुष्पांजलौ आनीय मूलमंत्रकल्पितमूर्तौ आवाहयेत् देवेशि भक्तिसुलभे परिवारसमन्विते
यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावत्त्वं सुस्थिरा भव ततो मूलमुच्चार्य अमुकि देवि इहावह इह तिष्ठ इह संनिधेहि इह संनिरुध्यस्व ततो हं मि स्व
त्वांगमंत्रैः सकलीकृत्य धेनुमुद्रयामृतीकृत्य परमीकरणमुद्रया परमीकृत्य भूतिनीयोनिमुद्राः प्रदर्श्य प्राणप्रतिष्ठां विधाय मूलेन पाद्यादिभिः
पूजयेत् मूलमुच्चार्य अमुकदेवतायै एतत्पाद्यं नमः इदमर्घ्यं स्वाहा इदमाचमनीयं स्वधा एष गंधो नमः एतानि पुष्पाणि वौषट् ततो मूलेन
पुष्पांजलिं दत्वा मूलमुच्चार्य एष धूपो नमः ततो मठं संपूजयेत् ओं जयध्वनि मंत्रमातः स्वाहा इति मंत्रेण संपूज्य वाद्ययुक्तं धूपं दत्वा दर्शयेत् द
द्यात् ततो मूलेन पुष्पांजलित्रयं दत्वा मूलमुच्चार्य एष दीपो नमः यथोपपन्नं नैवेद्यं दद्यात् ततः आवरणपूजामारभेत् ततो अमुकि देवि आवर
णांते पूजयामि इति आज्ञां गृहीत्वा केसरेष्वग्निकोणेषु ओं क्रीं हृदयाय नमः ईशाने ओं क्रीं शिरसे स्वाहा नैरृत्ये ओं क्रीं शिखायै वषट् वायौ ओं
हैं कवचाय हुं मध्ये ओं क्रौं नेत्रत्रयाय वौषट् चतुर्दिक्षु ओं क्रः अस्त्राय फट् ततो बहिः षट्कोणे ओं काल्यै नमः एवं कपालिन्यै कुल्लायै
कुरुकुल्लायै विरोधिन्यै विप्रचित्तायै उग्रायै उग्रदीप्तायै ओं प्रभितायै नमः इति तृतीयस्य आसां ध्यानं श्यामा आसिकराः मुंडमालाविभूषणाः तर्ज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३७५
375

नीवामहस्ते नृमुण्डविस्मिताः दिगंबरा हास्यमुख्यः स्वस्वभर्तृसमन्विताः ॥ इति ध्यात्वार्चयेत् ॥ ततो ष्टपत्रेषु पूर्वादिक्रमेण ओं ब्राह्म्यै नमः ऐं माहेश्वर्यै मा-
हेश्वर्यै॰ चामुंडायै॰ कौमार्यै॰ अपराजितायै॰ वाराह्यै॰ नारसिंह्यै॰ एताः गंधादिभिः संपूज्य पश्चाद्भैरवान्पूजयेत्। ततो मूलेन पुष्पांजलित्रयं दद्यात्। ततः पाद्यादि
देव्या दक्षिणभागे महाकालं पूजयेत्। कुमारीकल्पे। देव्याश्च दक्षिणे भागे महाकालं प्रपूजयेत्। ह्रूं क्षौं यां रां लां वां क्रों महाकाल भैरव सर्वविघ्नान्नाशय ह्रीं श्रीं फट्
स्वाहा। अनेन पाद्यादिभिराराध्य त्रिस्तर्पयित्वा मूलेन देवि पंचोपचारैः पूजयेत्। तथा च कालीतंत्रे। महाकालं यजेद्यत्नात्पश्चाद्देवीं प्रपूजयेत्। ततो देवीं ध्यात्वा
नूयथाशक्ति जप्त्वा गुह्यादिना जपं देव्या वामहस्ते समर्पयेत्। ततः स्तुत्वा दक्षिणीकृत्याष्टांगं प्रणामं कुर्यात्। [illegible] अंगले नामरूपं च पठेत्प्रातः। ततो मूलेन
पुष्पेण सार्द्धं हृद्यारोपयेत्। तत्रैव च किंचित्पुष्पं चांडादिभ्यो नमः इति ऐशान्यां दिशि दद्यात्। शेषं [illegible] दद्यात्। किं विसृज्य [illegible]
लायधे क्रौं विहरेदिति। ततो मूलेनाष्टोत्तरशताभिमंत्रितपुष्पं वंदनं धृत्वा कोकीं वशमानयेत्। सर्वसिद्धियुतो भूत्वा मेवेगवत्सराज भवेत्। अस्य पुरश्चरणं [illegible]
क्षद्वयं जपः ततः क्रमः। तथा च कालीतंत्रे। लक्षमेकं जपेद्दिवा हविष्याशी दिवा शुचिः। अशुचिश्च तथा रात्रौ लक्षमेकं तथैव च। दशांशं होमयेत् [illegible]
चयेत्। इति सांप्रदायिकाः। वस्तुतस्तु कुमारीकल्पे। लक्षमेकं जपेद्दिवा हविष्याशी दिवा शुचिः। रात्रौ तांबूलपूरास्यः शय्यायां लक्षमानतः। एवं लक्षद्वयं
जप्त्वा तद्दशांशेन मंत्रवित्। अयुतं होमयेद्द्विविदिवारात्रिप्रभेदतः। इति दशनादिवा लक्षं जप्त्वा तद्दशांशहोमं कुर्यात्। रात्रौ लक्षं जपित्वा रात्रौ तद्दशां-
शहोमं कुर्यादिति रहस्यार्थः। अथ मंत्रभेदः। वर्णाद्यं वह्निसंयुक्तं रतिबिंदुसमन्वितं। एकाक्षरो महामंत्रः सर्वकामफलप्रदः। [illegible] गुणानुविधा [illegible] स्वेशा
स्यापरा वाधिका। पूजादिकं प्रातःकृत्यादिप्राणायामांतं कर्म विधाय पूर्वोक्तऋष्यादिदेवतादिन्यस्य वर्णन्यासं कृत्वा करांगन्यासं कुर्यात्। [illegible] ओं श्रीं
अंगुष्ठाभ्यामित्यादि एवं क्रां हृदयायेत्यादि कल्पयेत्। षडंगानि मंत्रस्य जातियुक्तेन दीर्घकः। अन्यत्सर्वं समर्चयेत्। अस्य पुरश्चरणं लक्षजपः [illegible]
वसिद्धेश्वरतंत्रे। एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं लक्षमेकं विधानतः। तद्दशांशं विधानेन होमयेत्साधकोत्तमः। माया द्वयं कूर्चयुग्मं ऐं क्रों [illegible] मादन [illegible] द्वीप श्री
रमुत दक्षिणे कालिके वदेत्। संहारक्रमयोगेन बीजसप्तकमुद्धरेत्। एकविंशाक्षरो मंत्रः स्तारात्यः कालिकामनुः। [illegible] समीर्यं [illegible] रेफ [illegible] ३७५
वं माया द्वयं कूर्चयुग्मं निजबीजद्वयं दक्षिणे कालिके निजबीजत्रयं कूर्चद्वयं मायाद्वयमित्येकविंशत्यक्षरः। अस्य पूजादिकं दक्षिणावत्। पुरश्चरणं तु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लक्षजपः होमस्तु तद्दशांशतः स्वाहांतश्चात्र यो दशाक्षरो यं मंत्रराजकः। साहं विंवेकविंशत्यक्षरः कामदो मनुः। विंशत्यर्णो महाविद्या सा लक्षजपवर्जिता।
ध्यानपूजादिकं सर्वं दक्षिणावदुपाचरेत्। तंत्रे प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य ह्रीं क्लीं स्वाबीजमुद्धरेत्। रतिबीजं समुच्चार्य पंचमभागान्वितं। ठद्वयं [illegible] विद्या
ह्रीं प्रकीर्तिता। रतिबीजं निजबीजं तथा स्वचामुंडा। तंत्रे। रसा घा कालिका पातु द्वाविंशाक्षररूपिणी। इति क्रमश्चेत्र तिलादिविंतः। [illegible] निजबी
जं पपंचममकारयुक्तं वह्निवल्लभा। अस्य पूजा प्रातः कृत्यादि प्राणायामांतं विधाय ऋष्यादिन्यासं कुर्यात्। अस्य मंत्रस्य भैरव ऋषिर्विराट् छंदः सि
द्धिकाली ब्रह्मरूपा भुवनेश्वरी देवता निजबीजं बीजं लज्जा शक्तिः वर्णन्यासं करांगन्यासौ च दक्षिणावत्। ध्यानं तु खड्ग [illegible] द्विनेत्रां [illegible]
लावितां गीत्रिनेत्रां सव्यपाणौ कपालं [illegible] दसृज्जमयोस्तु क्तकेशी पिबंती। दिग्वस्त्रां बद्धकांचीमणिमयमुकुटाद्यैर्युतां दीप्त [illegible] ललोलां
भाखिशशिविलसत्कुंडलालीढपादां। एवं पूर्ववत् ध्यानपूजादिकं दक्षिणावत्कुर्यात्। पुरश्चरणं तु एकविंशति सहस्र जपः। तदुक्तं कालीतंत्रे। जपेद्द्विंशतिसाह
स्रं सहस्रैकेन संयुतं। होमयेत्त दशांशेन मधुपुष्पेण मंत्रवित्। प्रकारांतरं विश्वसारे। मूलबीजं ततो माया लज्जाबीजं ततः परं। महाविद्या [illegible] महाका
लेन भाषिता। वर्गाद्यं वह्निसंयुक्तं रतिबिंदुसमन्वितं। एतत्त्रयं क्रमेणैव तदंते वह्निवल्लभा। निजबीजं कूर्चबीजं लज्जा पुनस्तथा [illegible] वह्निवल्लभा।
वाग्भवं नमः मूलबीजं पुनस्तद्वत् कालिकायै वह्निवल्लभा। अस्य पूजाप्रयोगः। प्रातः कृत्यादि प्राणायामांतं विधाय ऋष्यादिन्यासं कुर्यात्। अस्य
का दशाक्षरस्य दक्षिणामूर्तिऋषिः पंक्तिछंदः कालिका देवता शिरोमुखहृदयेषु ऋषिछंदोदेवता विन्यस्य ध्यायेत्। यथा [illegible] चतुर्भु
जां मुंडमालाविभूषितां। खड्गं च दक्षिणे पाणौ बिभ्रतीं दीवरद्वयं। कर्त्री च खर्परं चैव क्रमाद्वामे च बिभ्रतीं। द्यां लिखंतीं जटामेकां बिभ्रतीं शिरसा द्व
यीं। मुंडमालाधरां शीर्षे ग्रीवायामपि चापरां। वक्षसा नागहारं च बिभ्रतीं रक्तलोचनां। कृष्णवस्त्रधरां कट्यां व्याघ्राजिनसमन्वितां। वामपादं शववहृदि
संस्थाप्य दक्षिणं पदं। विलाप्यासिंहपृष्ठे तु लेलिहानां शवद्वयं। साट्टहासां महाघोररावयुक्तां सुभूषणां। एवं ध्यात्वान्यत्सर्वं दक्षिणावत्। पूर्वोक्ता
नां मंत्राणां च सर्वं दक्षिणावद्बोद्धव्यं। अस्य पुरश्चरणं लक्षद्वयजपः। अन्यासां मंत्रवर्णसंख्यजपः। तदुक्तं तंत्रे। लक्षद्वयं जपेद्दिव्यां पुरश्चरणकर्मणि।
अन्यासां वर्णलक्षं तु कथितं परमयोगिना। निजबीजं कूर्चबीजं माया दक्षिणे कालिके वह्निवल्लभा। निजबीजं कूर्चं लज्जा दक्षिणे कालिके फट् मूलबी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जद्वयं कूर्चद्वयं दक्षिणे कालिके पूर्ववत् षट्दीर्घभाजा निजवह्निवल्लभा एषां पूजा प्रातः कृत्वादि प्राणायामांतं कर्म विधाय ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् तत्र चाद्ये दक्षिणामूर्ति ऋ
षिः पंक्तिश्छंदो दक्षिणाकालिका देवता। अन्यत्सर्वं दक्षिणावद्द्वयं। निजवीजं वह्निवल्लभा। मूलत्रयं कूर्चत्रयं निजवीजद्वयं कूर्चद्वयं लज्जाद्वयं वह्निवल्लभा। मूल
वीजं कूर्चं लज्जा वह्निसुंदरी। मूलवीजं दक्षिणे कालिके वह्निवल्लभा। मूलत्रयं कूर्चद्वयं मायाद्वयं पुनस्तान्येव वह्निवल्लभा। मूलत्रयं कूर्चद्वयं लज्जाद्वयं पुनस्तान्ये
व वह्निवल्लभा। हृदयं वाग्भवं मूलद्वयं कालिकायै ठद्वयं। हृदयं प्रणवद्वयं अंकुशद्वयं वस्त्रं वह्निजाया कालिका कालिके दीर्घतनु ठंगभुवनेश्वरी कूर्चं नमस्त्रे ए
तासां सर्वं दक्षिणावत्। अस्यास्तु पुरश्चरणे लक्षजपः। एतासां पूजा मंत्रे कालीतंत्रे। आदौ त्रिकोणं विन्यस्य त्रिकोणं तद्बहिर्न्यसेत्। ततो वै विलिखेत्सम्यक् त्रि
कोणत्रयमुत्तमं। ततो वृत्तं समालिख्य लिखेदष्टदलं ततः। वृत्तं विलिख्य विधिवल्लिखेद्भूपुरमेककं। कुमारीकल्पे। आम ध्येतु वेदं यं य ऋं वीजमायाविभूषितं इति
क
यंत्रनिर्माणपात्रं मुंडमालतंत्रे। ताम्रपात्रे कपाले वा स्मशानकाष्ठनिर्मिते। भुजापतिं समुद्धृत्य वह्न्यारूढं प्रजापतिं। शनिभौमदिने वापि द्वारीरमंतसंभवोऽस्वर्ण
रूप्ये वा लोहे वा ऋं कार्यं विधानतः। एतासां प्रमाणं विश्वसारतंत्रे। अथ पंचाक्षरी विद्यां शृणुष्व कमलानने। प्रजापतिं समुद्धृत्य वह्न्यारूढं प्रजापतिं। व
तुर्यस्वरसंयुक्तं नादविंदुविभूषितं। द्विगुणं च ततः कृत्वा ठद्वंद्वं च कालिकापदं। स्वाहांता कथिता विद्या प्रिये एकादशाक्षरी। ऋषिः स्यात् दक्षिणामूर्तिः पंक्तिश्छंद
उदाहृता। परात्परतरा शक्तिः कालिका देवता स्मृता। एकादशाक्षरी विद्या कालिकायाः सुदुर्लभा। लक्षद्वयं जपेद्दिव्यां पुरश्चरणकर्मणि। अन्यासां वर्णलक्षस्या
लं कथितं पद्मयोनिना। अन्यासां पंचाक्षरीप्रभृतीनां अस्याः ध्यानं। चतुर्भुजां कृष्णवर्णामित्यादि। मूलवीजं ततो मायां लज्जावीजं ततः परं। दक्षिणे कालिके
वेति अस्त्रांता समुदीरिता। अथापरां प्रवक्ष्यामि विद्यां विंशतिवर्णिकां। यस्याः प्रसादमात्रेण भवेद्भूमिपुरंदरः। मूलवीजद्वयं दद्यात् ततः कूर्चद्वयं वदेत्। लज्जा
युग्मं समुद्धृत्य संबुध्यंतपदद्वयं। पूर्ववत् षट् तथा वीजान्यंते च वह्निसुंदरी। ऋषिः स्याद्दक्षिणामूर्तिः पंक्तिश्छंद उदाहृतं। देवता कथिता सद्भिः काली दक्षि
णमूर्तिका। अथापरां प्रवक्ष्यामि विद्यां तु भुवनेश्वरीं। निजवीजं समुद्धृत्य तदंते वह्निसुंदरी। भैरवोऽस्य ऋषिः प्रोक्तो गायत्रं त्र समन्वितः। अष्टाक्षरी तु या प्रो
क्ता सर्वतंत्रेषु गोपिता। निजवीजद्वयं कूर्चद्वयं लज्जाद्वयं तथा ततः स्वाहांताः कथिता विद्या सर्वसंपत्करी मता। अथापरां प्रवक्ष्यामि विद्यां नवाक्षरीं मूल
वीजं समुद्धृत्य संबुध्यंतपदद्वयं। स्वाहांता कथिता विद्या सर्वशत्रुक्षयंकरी। अथ वाष्टाक्षरी विद्यां शृणुष्व कमलानने। निजवीजं ततः कूर्चं ततो मायां समु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्वेतः पुनस्तान्येवदुच्चार्य स्वाहांता मोक्षदायिनी। अथापरं प्रवक्ष्यामि दशतत्त्वसमन्वितां। मूलद्वयं कूर्चयुग्मं तथा लज्जाद्वयं ततः। पुनस्तान्येव बीजानि त
दंते वह्निसुंदरी। चतुर्दशाक्षरी विद्या चतुर्वर्गफलप्रदा। अस्याश्चान्यं समुद्धृत्य रतिवह्निसमन्वितां। नादबिंदुसमायुक्तं लज्जा कूर्चद्वयं ततः। पुनः क्रोमेण चोद्धरे
वह्निजाया वधिर्मनुः षोडशीयं समाख्याता विद्या कल्पद्रुमोपमा। मायांतं त्र्यहृदयं वाग्भवं देवि निजबीजयुगं ततः। कालिकायै पदं चोक्त्वा तदंते वह्निसुंदरी।
तं त्रांतरे॥ नमः पाशांकुशौ द्वौ धा फट् स्वाहा कालिकालिके। दीर्घेतनु छंदं मनुः पंचादशाक्षरः। अस्याः पुरश्चरणं लक्षजपः तथा च। लक्षसरवं तपं कुर्या
त् पुरश्चरणसिद्धये। एतासां पूजनं चैव दक्षिणावत्सुरेश्वरि। महत्यस्तके लज्जाबीजं ततः क्रोधं फडंता … त्र्यक्षरी भवेत्॥ इति कालीमंत्राः॥ अथ गु
ह्यकाली। विश्वसारे॥ अथ वक्ष्ये महेशानि विद्यां सर्वफलप्रदां। चतुर्वर्गप्रदां साक्षात् महापातकनाशिनी। सर्वसिद्धिप्रदां विद्यां भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी। गु
ह्यकाली महाविद्यां त्रैलोक्ये चातिदुर्लभां। दुर्गादिरुद्र कांदां रतिबिंदुसमन्वितां। त्रिगुणं च तथा कृत्वा ईशानं च समुद्धरेत्। एकान्त … षष्ठस्वरसमायुक्तं बिंदुनादं
केत्कालिके क्रों। द्विगुणं च ततः कृत्वा ईशद्वयं समुद्धरेत्। वामाक्षिवह्निसंयुक्तं नादबिंदुविभूषितं। तत्र गुह्यकालिके प्रोक्ता अथवा दक्षिणे च दत्वा सप्तबीजं पु
नः पूर्वक्रमेण योजयेत् ततः वह्निजा वधिः आकोविद्या त्रैलोक्ये मोहिनी। अथवा त्रिगुह्यकालिके दक्षिणे कालिके वा मंत्राः। तत्र कामबीजं तथा कूर्चं तदंते भु
वनेश्वरी। गुह्ये च कालिके चापि तथा बीजद्वयं भवेत्। स्वाहांता कथिता विद्या सर्वतंत्रेषु गोपिता। एषा तु षोडशी विद्या चतुर्वर्गफलप्रदा। अस्यार्थः … दे
निजबीजं कूर्चं मायां ततः संबोधनपदद्वयं ततो निजबीजद्वयं कूर्चद्वयं मायाद्वयं वह्निवल्लभा। कामबीजद्वयं … भवेद्विद्या चतुर्दशी। अस्य मंत्रस्यापि …
बः सप्तबीजं भुवनेशौ … गुह्ये च कालिके पुनः स्वाहांता कथिता विद्या सर्वतंत्रेषु गोपिता। एषापि चतुर्दशाक्षरी। अथास्यापि नामादिपदं … दक्षिणेपदं चे
तदा पंचदशाक्षरी। दक्षिणेपदमाभाष्य भवेत्पंचदशाक्षरी। कामबीजं समुद्धृत्य संबुध्यंतपदद्वयं पुनः कामं तदंते च दद्यात् … सुंदरी। एषा नवाक्षरी वि
द्या गुह्यकाल्याः समर्थिता। दक्षिणेपदमाभाष्य भवेद्विद्या दशाक्षरी तथा। कामबीजं परित्यज्य अथवा षोडशाक्षरी। तेन षोडशाक्षरीति कथ्यते। कामबीजाभावे
च दशी भवति। एतासां पूजनं तु पूर्ववन्न्यासं च तौ … पूर्ववत् पूजयेच्छिवां। पूर्ववज्जपहोमं विद्यात् सर्वं पूर्ववदाचरेत्। … कालिदानं तथा यंत्रं पूर्ववत् … कल्पयेत्। वलिमंत्रस्तु
ऐं क्रीं एह्येहि परमेश्वरि … मम वलिं सिद्धिं देहि देहि शत्रुक्षयं कुरु कुरु … फट् … कालिकायै नमः फट् स्वाहा। …

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
३११

377

गुह्यकाल्या अयं बलिमंत्रः ॥ हूं नमो एहि २ गुह्यकाल्यै [illegible] स्मशानं नाशय २ खादय २ चुरु २ छिंदि २ सिद्धिं देहि २ हुं [illegible] स
मंत्रः ॥ ओं हूं सदाशिवमहाप्रेताय गुह्यकाल्यासनाय नमः गुह्यकाल्यै हूं नमः भद्रकाल्याद्यो विद्याकृष्यंते सुरसुंदरि । कामबीजादिके बीजे सर्वपूर्वोक्त[illegible]
यजेत् । भद्रकालीं तथाद्ये तां बीजमध्ये नियोजयेत् । स्वाहांता कथिता विद्या द्विशद्वर्णात्मिका परा । चतुर्वर्गप्रदा विद्या भद्रकाली [illegible]
त्य स्मशानकालिके तथा । पुनर्बीजं क्रमेणैव स्वाहांता सर्वसिद्धिदा । विंशत्येका स्मशानकालिकामता । बीजात्रितोच्चरेत्पूर्वं महाकालि पदे [illegible]
जिस्वाहांता सर्वसिद्धिदा । विंशत्यर्णा महाविद्याः महाकाल्याः प्रकीर्तिताः । एतासां जपपूजां च दक्षिणावत् । विशेषस्तु भूपुरे द्वारादि[illegible]
गृहस्य पूर्वादिद्वारे विघ्नं शिवं सूर्यं गणेशं पूजयेत् । ततश्च भूपुरे लोकपालास्सुसरस्त्राणि च तद्बहिः । भूपुरे च चतुष्कोणे पूजयेत्तत्क्रमात् [illegible]
शिवं तथा सूर्यं गणेशं पूजयेत्ततः ॥ अथास्याः पूजायंत्रं ॥ त्रिकोणं चैव षट्कोणं नवकोणं मनोहरं । त्रिवृत्तं चाष्टपत्रं च [illegible] सम[illegible]
तयारूढं योनिमंडलमंडितां । त्रिपंचारमिदं चक्रं सर्वतंत्रसमन्वितं । त्रिकोणं त्रिकोणाकारमित्यर्थः ॥ ध्यानं तु महामेघप्रभां देवीं कृष्ण[illegible]
नीललोहित[illegible] घोरदंष्ट्रां घोरदंष्ट्रां हसन्मुखीं । नागहारलतोपेतां चंद्रार्धकृतशेखरां । चोलिखंतीं जटामेकां नागशय्यानिषद्वीं पंचाश[illegible]
मालामहोदरी । सहस्रफणासंयुक्तमनंतं शिरसोपरि । चतुर्दिक्षु नागफणावेष्टितां गुह्यकालिकां । तक्षकं सर्पराजानं वामकंकणभूषितां [illegible]
राजन्कृतदक्षिणकंकणां । नागेन वसनाहारकल्पितां रत्ननूपुरां । द्विभुजो वितं नयेद्देवीं नागयज्ञोपवीतिनीं । नरदेहसम[illegible]
सन्नवदनां सौम्यां नवरत्नविभूषितां । नारदाद्यैर्मुनिगणैः सेवितां शिवगेहिनीं । अट्टहासां महाभीमां साधकाभीष्टदायिनीं । जटामेकां [illegible]
शेषः । अनंतं शिरसोपरि दधतीमिति शेषः । गुह्यकेषु उपलक्षणं पूजादिकं तु दाक्षिणावत्कार्यं ॥ इति कालीमंत्राः ॥ अथ भेदानस्य वक्ष्यामि [illegible]
सिद्धिदा प्युषां विज्ञानमात्रेण जीवन्मुक्तस्तु साधकः । कवितां लभते शुक्लं अन्नागोलविजंभिणीं । पांडित्यं सर्वशास्त्रेषु धनधान्यसमन्वित[illegible] श्री
यां च विवादव्यवहारके । सर्वत्र जयमाप्नोति बृहस्पतिरिवापरः ॥ अथ ताराप्रकरणं ॥ तथा च मत्स्यसूक्ते ॥ मायाबीजं समुद्धृत्य [illegible] ३११
मायाविंदीश्वरयुतं द्वितीयं बीजमुद्धृतं । कूर्चबीजं तृतीयं च फट्कारं तदनंतरं । संपूर्णसिद्धिमंत्रस्तु रश्मिपंचकसंयुतः । शिवपंच[illegible] क्रमितस्य वः ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लमाचाकप्रदायेतिते नीलसरस्वती। तारकत्वात्सदा तारा सुखमोक्षदायिनी। उग्रापत्तारिणी यस्मादुग्रतारा प्रकीर्त्तिता। ताराणे [illegible]
लेशीघ्रफलायात:। अत सैवापि मुनिना शापोदत:। सुदारुण:। तत: प्रासतिविद्येयं फलदात्री न कस्यचित्॥ शापोद्धारमाह॥ चंद्रबीजं [illegible] बीजं [illegible]
योजितं। तत: प्रभृति विद्येयं वधूरिव यशस्विनी। फलिनी सर्वविद्यानां जयनी जयकांक्षिणां। विपक्षक्षयकरी विद्या अमृतत्वप्रदायिनी। [illegible]
जयिनी भुवि जायते। एकवीराकल्पेपि। लज्जाबीजं वधूबीजं कूर्चबीजं तथाहि फट्। एषा पंचाक्षरी विद्या पंचभूतप्रकाशिनी। तथा [illegible]
क्षिविंदुसंयुतं। चंद्रबीजं समारूढं वधूबीजमिदं स्मृतं। वधूबीजं स्त्रीकारं। तथा च विश्वसारे॥ सबीजं च महेशानि वधूबीजं प्रकीर्त्तितं॥ नीलतंत्रे॥ [illegible]
पंचवर्णात्मकं श्रीमन्नीलसरस्वती। सर्वभाषामयी शुद्धा सर्वाम्नायैर्नमस्कृता। ताराणेवपि। अनुत्तरं समुध[illegible] परं। पंचपं[illegible] पंच
रश्मिप्रकीर्त्तितं। जीवनीमध्यगापश्चात् एकाक्षी तदनंतरं। उग्रदर्पततो द्यात्[illegible] प्रकाशितं। एकाक्षी ते न सर्वे च शापा[illegible] पंचाक्षरो[illegible]
कल्पतंत्रे। श्रीबीजाद्या यदा विद्या तदा श्री: सर्वतोमुखी। एषैव हि महाविद्या मायाद्या सकलेष्टदा। वाग्भवाद्या यदा विद्या वागीशत्वप्रदायिनी। विनार
कज[illegible]वेषा महामुक्तिकरी मता। तारास्त्ररहिता [illegible] महानीलसरस्वती। कुल्लुकेयं समाख्या सर्वतंत्रेषु गोपिता। एषा क्रमगता [illegible] मतभेदाद
नेकधा। एषा पंचाक्षरी तदेवाह पंचाक्षरी एकजटा तारा चाद्या श्रीमन्नीलसरस्वती। उग्रतारा च त्र्यक्षरी महानीलसरस्वती। कुल्लुकाचा[illegible] संविद्या
नोएकजटे वदेवताप्रकृतिलात्। एतासां साधनस्थानं नीलतंत्रे। एकलिंगे श्मशाने वा शून्यागारे चतुष्पथे। तत्रस्थ: साधयेद्योगी विद्यां त्रिभुवनेश्वरीं। म
त्रेवा पंचक्रोशाभ्यंतरे यंत्र नलिंगांतरमीक्षते। तदेकलिंगमाख्यातं तत्र सिद्धिरनुत्तमा। अन्यत्रापि। उज्जटे पर्वते वापि निर्जने [illegible] चतुष्पथे। देवागारे च श्म
न्येच निर्जने कांतवेश्मनि। वीरतंत्रे। शून्यागारे श्मशाने यदि जपति ततस्त्वेकलिंगे तडागे गंगागर्भे गिरौ वा शुचिविरलमति: सर्वदा [illegible]
नीलवाण्या भुवनजननपति: सर्वशास्त्रार्थवेत्ता देहांते योगिमुख्या: परमसुखपदं ब्रह्मनिर्वाणमेति। तारार्णवमतं। भैरवतंत्रे। ताराभेदे [illegible] पीताम
यथाक्षालयेत्करं। स्त्रीं हूं त्रों ष्ठ दिन्मन्यफट् इकारै: क्षालयेत्करै:। अस्य न्यासं क्षणे श्रोत्र नाभि वक्ष: शिरो भुजाग्रे। वैरोचनां [illegible] सर्वे [illegible]
मुच्यते। आचम्य भैरवो भूत्वा वहन्सरान्तं प्रपश्यति। ताराभेदे रतिः। उग्रतारा एकजटा नीलसरस्वती च वैरोचनशंखपोडरफेर[illegible] नामभामकना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ चर्या
३७८
३७८

मकतारकपांडुरासिताभपत्रांतकयमांतकविघ्नांतकरनांतकाः॥ अस्य पूजा प्रातः कृत्यादिस्नानांतं कर्म विधाय यागस्थानं गत्वा ओं वज्रोदके हुं फट् स्वा-
हा इति तिलकत्रयेण जलमधिष्ठाय एतज्जलं पूजार्थं विधाय तत्र किंचिदन्यत्र क्षिप्य तेनैव वारिणा ओं ह्रीं विशुद्धसर्वपापनिशामय अशेषविकल्पमपनय
हुं फट् स्वाहा। इति हस्तौ पादौ प्रक्षाल्य कुल ईशान सुवर्णरजततूपान् यथासंख्य महस्ते दत्वा ओं ह्रीं स्वाहेति आचम्य पीठं विधिं नयेत्। कुलकुशाकुसु-
र्णरत्नं तं चैव जपपूजादिकर्मसु। कुशकार्यकरं प्रोक्तं त्रिभुवन्याः कुशाः कुशाः/ ततः तलशंखं करकलाद्वारि महेश्वरि। शालपे ... क्षमाणसुवर्ण
नासके तारं वज्रोदके हुं फट् स्वाहा जलमधिष्ठितं। तथा च। विलज्जा विशुद्धं ते सर्वपापानि वै हि। समयां तव शेषेण विकल्पमपमेचरेत्। अजयांगिन
ला फट् स्वाहा पदविशुद्धये। ओं मायावक्रिजायावतथावायमनेममुगतथा। स्मशानं तत्र संचिंत्य तत्र कल्पद्रुमं स्मरेत्। तन्मूले मणिपीठं च नानामणि
विभूषितं। नानालंकारभूषाढ्यं मुनिदेवैश्च भूषितं। शिवाभिर्वे कुमांसास्थिमोदमानाभिरंततः। चतुर्दिक्षु शिवामुंडचितांगारास्थिभूषितं। तन्मध्ये भा
वयद्देवीं यथोक्तध्यानयोगतः इति ध्यात्वा ओं मणिधरि वज्रिणि महाप्रतिसरे हुं फट् स्वाहेति शिखाबंधनं कुर्यात्। सामान्यार्घ्यं विधाय ताडितत्रि
वारं संप्रोक्ष्य गं गणेशाय नमः एवं वां वटुकाय· क्षां क्षेत्रपालाय· यां योगिनीभ्य इति द्वारं संपूज्य वास्तुपुरुषं पूजयेत्। शिखाबंधनानंतरं मूलसहितं स
मान्यार्घ्यमाह फडिति सुलाहृदार्घ्यतारेण दशमंत्रयेत्। फट् इति द्वारं प्रोक्षयेत् बीजेनाप्यर्चयेत् सुरशेषां वक्षं पांचरीनानि वित्तान्युक्तानि महेश्वरि। गणेशं च
टुकं क्षेत्रपालं च योगिनीं यजेत्। डुं· तडें· ताश्च सर्वेति हं सैत्रं विलिख्य ततः पूजयित्वा ततो गेहं प्रविशेत् हृदयमंत्रतः। आसनं चादवंतनागादि ... ओं
रक्ष रक्ष हुं फट् स्वाहा इति जलसेकात् भूमिं शोधयेत्। ओं सर्वविघ्नानुत्सारय हुं फट् स्वाहेति नाराचमुद्रया अक्षतप्रक्षेपेण पार्ष्णिघातादिना त्रिवि
धविघ्नान् दिव्यांतरिक्षभौमानुत्सारयेत्। ओं पवित्रवज्रभूमे हुं फट् स्वाहा इति भूमिमभिमंत्र्य तत्र कंबलकोमलविष्टराद्यासनानि [illegible] साधनं
निश्चासनीयं ओं आः सुरेखे वज्ररेखे हुं फट् स्वाहा इति तांबूलपुष्पादिना तमभ्यर्च्य स्वस्तिकादिक्रमेण तत्रोपविशेत्। दुकूलमृग... कुशकोमलमा
सीनोऽन्येषु केवलेषु वा। विष्टरासमासीनः साधयेत्सिद्धिमुत्तमां। कोमलादिलक्षणमाह। श्रीक्रमे। पंचवर्षांतरं यावत् ... को। कोमलासा

श्री
३७८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्यांतरे दशमासाख्यपूर्वके। गर्भसुतं मतं बालं गर्भाष्टमपुरःसरं। एतत्कोमलमित्याकुर्विष्टरेषु कुशेषु वा। तथा वतंत्रो अयतन्तूडकोपाकोही
नोपनयनः पुमान्। यो मतः पंचमे वर्षे तमेव केवलं विदुः। पंचमे वर्षपंचमवर्षपूर्णो। एकहस्तो द्विहस्तो वा चतुरस्रे समंततः। विस्तृते आसने कुर्यात्
संस्कारं पूजने बुधः। कुष्ठसारव्याघ्रचर्माद्यपि आसनं। कुष्ठसारं द्वीपीचर्म अवूडमित्यादि विष्टरे स्वेत्यादि कुशपत्रशतकेन वटुकं निर्माय तत्र
शयप्राणप्रतिष्ठां कुर्यात्। तत्रैव ओंकारे आः सुरेखे वज्ररेखे ततः परं। हुं फट् स्वाहा इति कुर्यात् मंडलं वा वासने। वीरासने नो ...श्य संपूज्या
सनमेव वा। ओं मलिधरणि वज्रिणि महाप्रतिसारे रक्ष रक्ष मां हुं फट् स्वाहा इति वस्त्रांचले रक्षां मंत्रेणैव धापयेत्। ओं आं हुं फट् स्वाहा इति व्याप्य कृत ... कायचा
कृत्वितं शोधयेत्। ओं पुष्पकेतुराजार्हते शतालाय सम्यक् संबुद्धाय ओं पुष्पे पुष्पे महापुष्पे सुपुष्पे पुष्पभूषिते। पुष्पचयावकीर्णे हुं फट् स्वाहा इति पुष्पयेत्।
ततः स्वर्णादिपीठे गोरोचनाकुंकुमादिलिप्ते। ओं आः सुरेखे वज्ररेखे हुं फट् नम इति मंत्रेण अधोमुखत्रिकोणाष्टदलपद्मं चतुरस्रं चतुर्द्वारपुरं कयंत्रमु
द्धरेत्। पद्मस्य पूर्वादिदले मं अक्षरान् लिखेत्। तथा च। ततः कुलकुलेशं नवपीठं निर्माय यत्नतः। आः सुरेखे वज्ररेखे हुं फट् स्वाहा समन्वितं मंत्रे
णानेन संलिख्य च सुपत्रं मनोहरं। वर्णलिंगप्रकारमाह। फट्कारी ... सपोनिं वंदन नाष्टपत्रे वर्तं लिखेत्ततः। मध्ये दासनं समासाद्य मायां पूर्वे दलोल्लि
खेत्। मध्ये बीजं द्वितीयं च फट् उत्तरे पश्चिमे रं। मध्ये बीजं लिखेत्तारं भूतशुद्धिमथाचरेत्। तद्बहिर्वटुकोणं तत्र तत्पत्रं भूर्पिंवं बहिस्तयं पुनः ... चतुरस्रे
चतुर्द्वारमेवं वा यंत्रमालिखेत्। बीजं लिखनं तु पूर्ववत्। योनिमंत्र रसनालं कर्णिकास्तां वंदे स्फुरत्केसरं वर्गोल्लासि वसुच्छदं वसुमतीगेहं नमस्ते ... लि
राधीश्वरवारिवर्णविलसत्। पीठस्य पूर्वद्वारे ओं ह्रीं गं गणपतये नमः। पीठस्य दक्षिणे ओं ह्रीं वां वटुकाय नमः। पीठस्य द्वारे ओं ह्रीं गं गणपतये न
मः। पीठस्य दक्षिणपश्चिमे ओं ह्रीं क्षां क्षेत्रपालाय नमः। पीठस्य उत्तरे ओं ह्रीं योगिनीभ्यो नमः। ततो मध्ये श्मशानाय नमः। कल्पवृक्षाय नमः। तन्मूले म
णिपीठाय नमः। नानालंकारेभ्यः। मुनिभ्यः। देवेभ्यः। वकुमोसास्थिमोदमानशिवाभ्यो नमः। चतुर्दिक्षु शवमुंडचितांगारास्थिभ्यो नमः। सर्वेभ्यो नमो नमः
जयेत्। अष्टदलेषु अग्न्यादि ओं लक्ष्म्यै नमः। ओं सरस्वत्यै नमः। ओं प्रीत्यै नमः। ओं कीर्त्यै नमः। ओं शांत्यै नमः। ओं तुष्ट्यै नमः। ओं पुष्ट्यै नमः। तस्य हेमो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

...क्रों संक्षोभितं यं मनीजतको। परमिगाद तसर्वाभीसाद्यमद

विद्यार्णव
३०९
329

सदाशिवमहाप्रेतासनाय नमः। तदुक्तं सिद्धिसारस्वते। लक्ष्मीः सरस्वती चैव रतिः प्रीतिस्तथैव च। कीर्त्तिः कान्तिश्च पुष्टिश्च तुष्टिश्च तु [illegible] देव्या
नीलसरस्वत्याः पीठशक्तय ईरिताः। वीरतन्त्रे। तन्मध्ये पूजयेद्देवीमावाहनं शवमेव च। ततो भूतशुद्धिं कुर्वीत। यथा स्वाङ्के। उत्तानौ [illegible] मूलेन [illegible] कुं
डलिनीं जीवात्मानं वै लोम्येन चतुर्विंशतितत्त्वानि सुषुम्णावर्त्मना परमे तेजसि संयोज्य कुंभकेन क्षीं कारं रक्तवर्णं नाभौ ध्यात्वा तदु [illegible] रं पु
दहस्त्रीं कारं पीतवर्णं हृदि विचिन्त्य तदुत्तेनां तु नात दक्षिणा [illegible] समस्तमपगतमयं विश्वं शरीरमाप्लावयेत्। तथा च श्रुतिः [illegible]
तत आत्मानमपगतमयं निर्मलं देवताधियाध्यायेत्। तस्मिन् विश्वव्यापके शधि निश्राः कारा द्रक्तपंकजं तदुपरि ह्रीं कारात [illegible]
निभं कुं कारं ध्यात्वा कुं बीजभूषितां कर्त्रीं ध्यायेत्। तदुपरि देवतां आं क्रीं क्रों स्वाहेति एकादश वारं जपन् प्राणप्रतिष्ठां च ध्यायेत्। [illegible]
नाभौ रक्तवर्णं ध्यात्वा तज्जातवह्निना भुं कर्मोर्ध्वकं देहं दग्धं संचिन्तयेत्ततः स्त्रीं कारं हृदि पीताभं तदुद्भूतेन वायुना भस्म [illegible]
येत्ततः कूर्चं तु पार मणाभं तदुद्भूतामृतेन च। तद्दक्षिणा प्लावितं कृत्वा तदात्मानं विचिन्तयेत्। भूतशुद्धिं विधायेत्थं स्वं विश्वं चिन्तयेत्। [illegible]
मात्मानं देवतामयं। अन्तरिक्षे ततो ध्यायेद्दाः कारा द्रक्तपंचकं। भूयस्तस्योपरि ध्यायेत्। आत्मानं तारिणीमम्बामिति [illegible] ध्यानं [illegible]
मुण्डमालाविभूषितां। खर्वां लंबोदरीं भीमां व्याघ्रचर्मावृतां कटौ। नवयौवनसंपन्नां पंचमुद्राविभूषितां। चतुर्भुजां लल [illegible] महाभीमां [illegible]
कर्त्रीसमायुक्तं सव्येतरभुजद्वयीं। कपालोत्पलसंयुक्तसव्यपाणियुगान्वितां। पिंगोग्रैकजटां ध्यायेन्मौलावक्षोभ्यभूषितां। पंचमुद्रा [illegible]
लाटश्वेतास्थिपट्टिका चतुष्टयान्वितां। कपालपंचकान्वितामित्यर्थः। श्रीशंकराचार्येणाप्युक्तं। विचित्रास्थिमालां कपालपंचकान्वितां [illegible] अर्थः। अ
तः प्राणायामः। वामनासापुटे मूलं चतुर्वारं जप्त्वा वायुं पूरयेत्। तद्वन्नासापुटेध्ना षोडशवारं जपेन वायुं कुंभयेत्। तदनु दक्षिणेन [illegible] क्रमा
द्वात्रिंशद्वारं रेचयेत्। पुनर्दक्षिणेनापूर्य वामेन रेचयेत्। पुनर्वामेनापूर्य दक्षिणेन रेचयेत्। इति प्राणायामत्रयं भवति। ततः ऋष्यादिन्यासः [illegible] शिरसि
अक्षोभ्यऋषये नमः। मुखे बृहती छन्दसे नमः। हृदि श्रीमदेकजटादि देवताभ्यो नमः। मूलाधारे हुं बीजाय नमः। पादयोः फट् शक्तये नमः। [illegible]
सर्वांगे कीलकाय नमः। तदुक्तं वीरतन्त्रे। अक्षोभ्य ऋषिरेतस्या बृहती छन्द ईरितं। नीला सरस्वती देवी त्रिषु लोकेषु [illegible] शक्तिः। स्या

श्री
३०९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चतुर्वर्गफलप्रदा ॥ ततः कालीतंत्रोक्तमातृकान्यासः ॥ तत्प्रयोगः ॥ यथा कालीतथा नीला ततः क्रमान्मातृकान्यसेत् ॥ तद्यथा ॥ अथ अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं लृं लॄं
नमो हृदि ॥ एं ऐं ओं औं अं अः कं खं गं घं ङं नमो दक्षभुजे ॥ चं छं जं झं ञं टं ठं डं ढं नमो वामभुजे ॥ णं तं थं दं धं नं पं फं बं भं मं नमो दक्षिणजंघायां ॥ यं रं लं वं शं षं सं
हं क्षं नमो वामजंघायां ॥ ततः करांगन्यासः ॥ क्रां अखिलवाग्रूपिण्यै अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ क्रीं अखंडवाग्रूपिण्यै तर्जनीभ्यां नमः ॥ क्रूं ब्रह्मलवाग्रूपिण्यै [illegible] मध्यमाभ्यां
वषट् ॥ क्रैं विलुप्तवाग्रूपिण्यै अनामिकाभ्यां हुं ॥ क्रौं रुद्रवाग्रूपिण्यै कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् ॥ क्रः सर्ववाग्रूपिण्यै करतलपृष्ठाभ्यां फट् ॥ क्रां अखिल[illegible]रूपिण्यै
हृदयाय नमः ॥ क्रीं अखिलवाग्रूपिण्यै शिरसे स्वाहा ॥ क्रूं ब्रह्मलवाग्रूपिण्यै शिखायै वषट् ॥ क्रैं विलुप्तवाग्रूपिण्यै कवचाय हुं ॥ क्रौं रुद्र[illegible]पिण्यै नेत्रत्र-
याय वौषट् ॥ क्रः सर्ववाग्रूपिण्यै अस्त्राय फट् ॥ अंगुलिनिर्णयः ठक्कः ॥ अयं तु नीलसरस्वतीपक्षे तथा तथा वतारामधिकृत्य सिद्धिसारस्वते [illegible]
रूपिणी प्रोच्य हृदयाय नमो भवेत् ॥ अखंडवाग्रूपिणीमपि शिरसे वह्निवल्लभा ॥ ब्रह्मलवाग्रूपिणी युक्ता [illegible] अस्त्राय फट् [illegible] ॥ षड्दी [illegible]
व बीजं तेन नाम योजयेत् ॥ सर्वत्र क्रां एकजटायै अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ क्रीं तारिण्यै तर्जनीभ्यां नमः स्वाहा ॥ क्रूं वज्रोदके मध्यमाभ्यां वौषट् ॥ क्रैं उग्रतारायै अनामि-
काभ्यां हुं ॥ क्रौं महाप्रतिसरायै कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् ॥ क्रः पिंगोग्रैकजटे करतलपृष्ठाभ्यां फट् ॥ एवं हृदयादिषु न्यसेत् ॥ तथा च ॥ एकजटामधिकृत्य नी-
लतंत्रे ॥ बीजं तेन एकजटायै हृदयं परिकीर्तितं ॥ तारिण्यै शिरसे तद्वद्वज्रोदके शिखा तथा ॥ उग्रजटे च कवचं महाप्रतिसरायै तथा ॥ पिंगोग्रैकजटे तं
नेत्रं तं परिकीर्त्तयेत् ॥ षड्दीर्घभाजा यथावद्बीजेन तेन मवाचयेत् ॥ अत्र वर्णन्यासपीठन्यासौ न लिखितौ ॥ अनुक्तत्वात् ॥ तथा च फे [illegible] अंगो
कमाराराधयेत् ॥ सम्यक्कृत्वा न्यासक्रमाच्चरेद्बुधः ॥ कालीपीठवाक्तव्यात् ततो मूलमुच्चार्य शिर आदिपादपर्यंतं पादादिशिरोन्तं हृदयादि मुखं [illegible]
कत्रयं न्यसेत् ॥ ततो पूर्वस्थापनं ॥ तद्यथा ॥ स्ववामे त्रिकोणं वृत्तं चतुरस्रमंडलं कृत्वा तत्र साधारं पात्रं निधाय मूलं [illegible]
दनविल्वपत्राणि अक्षतादीन्निक्षिप्य अग्न्यर्चाग्नि ईशासुरवायुमध्ये दिक्षु च क्रां अखिलवाग्रूपिण्यै हृदयाय नमः इत्यादि [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शिवार्चन
३८०

यायनमः इत्यादि षडंगानि कावि न्यस्य अर्घ्यपात्रं मत्स्यमुद्रया छाद्य मूलमंत्रं दशधा जपेत्। तथा व। दशकलां जपेद्धियां देवता भावयि द्वयो तेनोमृतं
लं विभाव्य तज्जलं किंचित्प्रोक्षणीयपात्रे निक्षिप्य तेनोदकेनात्मानं पूजोपकरणं वाभ्युक्ष्य पूजामारभेत्। भूतशुध्यंतरं वा। तथा वपु कारी मूलशुद्धिविधाय
धं अर्घ्यादिस्थापनं चरेत्। प्राणायामं ततः कृत्वा ऋष्यादिन्यासमाचरेत्। ततः पुष्पांजलिं विकिर्य आलमेदेवीं ध्यायेत्। तद्यथा। ... कीढपदांघ्रिशवह
त्घोरा दृहासा परा खड्गेंदीवरकर्त्रिखर्परधरा भुजा हुंकारबीजोद्भवा। खर्वानीलविशालपिंगलजटाजूटैकनागैर्युता जाड्यं न्यस्य कपालके त्रिजगतां ह
त्युग्रतारा स्वयं। एवं कावि भाव्य करकलित दूर्वाक्षत रक्तचंदनमिलित दिनकरकिरणारुणकुसुमांजलौ मातृकायंत्रे ध्यात्वा हृदयान्मूलमंत्रं तेजोमयीं शु
द्धज्ञानमयीं षट्चक्रभेदेन शिरःस्थित सहस्रदलकमलकर्णिकांतर्गत परमशिवे प्रापय्य क्रियासमभिव्याहरणेन तदमृतं तेजो धौ विश्राम्य त ... दमृतलो
लीभूतां चेतन्यानंदमयीं तां प्रवहन्नासापुटादानीय मूलेन कालितमूर्तावाहयेत्। तत्रांतरे देवीं सुषुम्णामार्गेण आनीय ... सिंधुके वहन्नासापुटं
येतानियोज्य श्रीस्यात् लिखितां पुष्प ... पात पुष्पं प्रतिमादौ निधाय यतोऽदिदेवेशि भक्तिसुलभे परिवारसमन्विते। यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावद्देवि सुस्थिरा
भव। ततः पूर्वोक्तक्रमेणावाहनादिकृत्वा योन्यादि पंचमुद्राः प्रदर्शयेत्। आवाहनमुद्राभिः प्रदर्शयेदिति भैरवी यात्। तां मुद्रां प्रकरणे तु सेवयेत्।
आं ह्रीं क्रों स्वाहेति प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात्। ततः क्रोंश्रीमदेकजटे वज्रपुष्पं प्रतीच्छ हुं फट् स्वाहा इत्यनेन षोडशोपचारेण पंचोपचारेण वा पूजयेत्। अ
र्घ्यं तमुदीर्य यतेनं चरेत्। नारः कूर्चलदादिहुं फडंत अर्घ्यः सचवक्रिवाताया यात इति महाप्रतिसरे पदमर्घ्यं स्वाहा। क्रीं कपालिनि मधुपर्के सुधा श्रीमदेक
जटे इदमाचमनीयं सुगंधिजलं नमः। गंधपुष्पयोर्विशेषं लिदं परमानंद सौरभ्यपरिपूर्णदिगंतरं। गृहाण परमं गंधं कृपया परमेश्वरि। श्रीमदेकजटे ए
षगंधो नमः। तुरीयवलसंभूतं नानागुणमहोत्सवं। आनंदसौरभं पुष्पं गृह्यतां परमेश्वरि। इयं वचोरचनाविद्या धराचार्यसंमता। ... तारिणी
नितिर्ये। प्रतावानव्यकजटे माया। ततः परं। मलिधरिणि वज्रिणि प्रतिसरे मनुः। माया कपालिके मंत्रे मधुपर्के सुरेश्वरि। ततोर ... प्रदर्शयेद
त्। आज्ञापय भव स्वापरिवारान् पूजयामि इति आज्ञावरणं पूजयेत्। तथा केसरेषु। अग्नीशासुरवायुमध्ये दिक्षु च षडंगानि पूजयेत्। ... कों
एकजटायै हृदयाय नमः। ऐं शान्यां क्लीं तारिण्यै शिरसे स्वाहा। नैऋत्यां ह्रूं वज्रोदके शिखायै वषट्। वायव्ये ह्रूं एकजटायै कवचाय हुं। क्रों महाप्र

श्री
३८०

ति सरेनेत्रत्रयायवौषट्। चतुर्दिक्षु क्रः पिंगो गै कजटे अस्त्राय फट्। नील सरस्वती पक्षे तु आखिल वाग्रूपिण्यै हृदयाय नमः इत्यादि मंत्रैरंगानि पूजयेत्।
ततो देव्या मौलौ अक्षोभ्यं वज्रपुष्पं प्रतीच्छ ॐ फट् स्वाहा इति संपूजयेत्। तदुक्तं भैरवीये। वज्रपुष्पं प्रतीच्छेति ॐ फट् स्वाहेति मंत्रितमस्तके मंत्रेनामुं
त्रिमन्त्रं चैव संनिवेशयः। अनेन मनुना सर्वान् परिवारान् समर्चयेत्। सर्वत्र प्रणवः। तदुक्तं तत्रैव। प्रणवं च क्रियादौ तु वज्रपुष्पौ विशेषितः। ततः पीठ
स्योत्तरे वायव्यादीशपर्यंतं गुरुपंक्तिं पूजयेत्। इति मानवौघाः। तथा चतारचूडामणौ। अथ तारागुरून् वक्ष्ये दृष्टादृष्टफलप्रदान्। उग्रं चक्री व्योमकेशो नी
लकंठो वृषध्वजः। सिद्धौघाः। सिद्धिदत्त सुसिद्धौघाः अभ्यतः। वसिष्ठः कूर्मनाथश्च मीननाथो महेश्वरः। हरिनाथो मानवौघाः। अथ वक्ष्या
मि तद्गुरूनारावली भानुमती तारा आविद्या महोदरी। सुखानंद परानंद पारिजातः कुलेश्वरः विरूपाक्षः फेरवीचकार्थतं तारिली कुलं। अथ स्वा
दशो अत्र मंत्रे पूजयेत्। ततः पूर्वादि चतुर्दले वामावर्त्तेन क्रौं वैरोचनशंखपांडुरपद्मनाभान् पूजयेत्। ततः पूर्वादि चतुर्दले वामावर्त्तेन पद्मोत्तरूपमत
कवज्रेलादि पूजयेत्। तथा च सिद्धसारस्वते। तथा वैरोचनशंखपांडुरपद्मनाभकं। असितांग पत्रे मंत्री दिक्षिं क्रादि चतुर्दले। नामकं नामकं वैव
पांडुनंतारकं तथा। व्रज्यादिषु चतुः कोणमंत्रैः स्वैः स्वैः क्रमाद्यजेत्। तारपूर्वादितस्तद्दत्पद्मांतकयमांतके। विघ्नांतके समभ्यर्च्य पूजयेन्नरकांतके॥
नीलतंत्रे। वामावर्त्तक्रमेणैव पूजयेदंगदेवताः। ततो बलिं दद्यात्। पूजां ते भोजनादौ च बलिं मंत्रेण दापयेत्। तत्र क्रमः। स्ववामे त्रिकोणवृत्त चतुरस्र
मंडलं कृत्वा पुष्पैस्तमभ्यर्च्य तत्र विहित द्रव्य भरितसाधारे पात्रे निधाय तत्त्वमांगुष्ठानामिकाभ्यां दद्यात्। ॐ क्रौं एकजटे महायक्षाधिपतये मयोपनी
तं बलिं गृह्ण गृह्ण हां तपय मम सर्वशांतिं कुरु परविद्यां कर्ष कर्ष फट् फट् छिंधि छिंधि सर्वजगद्वशमानय क्रौं स्वाहेति त्रिः पठित्वा बलिं दद्यात्। तथा च सिद्ध
सारस्वते। प्रणवं पूर्वमुच्चार्य हृल्लेखां च ततः परं। एकजटे पदांते च महाशब्दमुदीरयेत्। यक्षाधिपदमाभाष्य पतये पदतो मम मयोपनीतं पदं चोक्त्वा बलिं
गृह्ण गृह्णेति च द्विधा गृह्णापय द्विधा प्रोक्त्वा मम सर्वपदं तथा। शांतिं कुरु पदं चैव परविद्यामतंतरं। द्विधा रूषयेति च ब्रूयात् फट् फट् छिंधीति च द्विधा। सर्वजग
द्वशमानय हृत्पनु। मायास्वाहेति मंत्रोऽयं बाल्यादैर्निगदितः। ... मालया निगदेनउपांशुना। मानसेन तु यो होतारसहस्रं शतैः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जपेत्॥ तथा च॥ अष्टोत्तरशतं जाप्यं यावज्जीवति सेवया॥ सहस्रं वा जपेद्द्विनित्यपूजाविधौ पुनः॥ अशक्तोद्धि शतमूनं न जपेत्॥ तथा च [illegible]
शतिस्तु जपेद्रहस्यमाय यात् तत्र जप रहस्यं॥ तथा च मूलाधारस्वाधिष्ठानमणिपूरके॥ यथासंख्यं बीजत्रयं व्याप्तिं तडित्कोटिकभास्वरां [illegible] रनिसृतां हिमा
यसर्वतेजोमयीं फूत्कारं विश्रान्तिरूपं ध्यात्वा उच्चारयेत्॥ तथा च नीलतंत्रे॥ मंत्रध्यानं प्रवक्ष्यामि जपाद्यं यद्हृदयकं॥ मंत्रध्यानान्महेशानि [illegible] यतः
मूलवज्रेषु हल्लेखां सूर्यकोटिसमप्रभां॥ स्वाधिष्ठाने पीतवर्णां द्वितीयं तु विभावयेत्॥ नाभौ जीमूतसंकाशं कूर्चबीजं महाप्रभं॥ अस्त्रबीजं द्वादिध्यायेल्लला
त्रिसदृशप्रभं॥ मूलादि ब्रह्मरंध्रेषु सर्वाविद्यां विभावयेत्॥ सूर्यकोटिप्रतीकाशां योनिमिर्दद्दिपूर्विकां॥ इत्येवं यथाशक्तिं जपेत्॥ समर्प्य [illegible] मादिकं च
तेत्॥ ततुकुं सामसिद्धं ते॥ नाजप्तः सिध्यते मंत्रो नाकृतश्च फलप्रदः॥ नानिष्टो यच्छते कामान् तस्मात्त्रितयमाचरेत्॥ पूजयाऽलभते पूजां जपात्सिद्धिर्न संशयः॥ विभूतिं वाग्मिकार्येण सर्वसिद्धिं च विंदति॥ नीलतंत्रेपि॥ विद्याहोमं प्रवक्ष्यामि सर्वसिद्धिं च विंदति॥ सपर्या सर्वमापाद्य वलि [illegible]
तर्पणं चरेत् साधक सत्तमः बलिवश्यादिकं चैव ब्राह्मणः समुपाचरेत्॥ विधिवदग्निमानीय क्रव्यादेभ्यो नमस्तदा॥ मूलमंत्रं समुच्चार्य कुंडे वा स्थंडिलेपि वा
भूमौ वा संस्तरेद्दिग्व्याहृतिभिस्त्रितयं नतु॥ स्वाहांतेन त्रिधा कृत्वा षडंगान्त्रितयं ततः॥ ततो देवीं समावाह्य मूलेन षोडशाकृतिं॥ कृत्वा स्तुत्वा नमस्कृत्य [illegible]
दुमंडले॥ ततो विसर्गांतं कर्म समापयेत्॥ अस्य पुरश्चरणं लक्षजपस्तद्दशांशहोमं॥ तथा च॥ एवं कृत्वा हविष्याशी जपेल्लक्षमनन्यधीः॥ तथा॥ रहस्य [illegible]
श्मेकं सदा जपेत्॥ रहस्यमाला यथा॥ अकसमान्निहिता सिद्धिर्महाशंखाक्षमालया॥ पंचाशन्मणिनिर्मला निर्मिता सर्वसिद्धिदा॥ महाशंखस्य [illegible] का मा
लाकर्त्तव्या॥ तथा च॥ महाशंखापराभावे स्फाटिकी मालाजपेत्॥ तारामंत्रेतु कुलुकायात्रानमावश्यकं॥ तथा च॥ [illegible] कुलुकां [illegible] मंत्रं जपेन्न
रः॥ पंचत्वं जायते तस्य अथवा वातुलो भवेत्॥ मायातंत्रे॥ कुलुकां धारयेच्छीर्षे लिखित्वा भूर्ज्जपत्रके॥ राजद्वारे सभायां वा विजयं भवति ध्रुवं॥ एवं [illegible] दशांशं
स्य होमतः तद्दशांशं तर्पणं तद्दशांशं ब्राह्मणभोजनं॥ तर्पयेच्च परां देवीं तत्र कार्यमिहोच्यते॥ ततो गुरुदक्षिणामाचरेत्॥ तदुक्तं सिद्धसारस्वते॥ [illegible] वाद
शांशमसितोत्पलैः॥ तन्त्रे वा॥ एवं जपं पुरा कृत्वा दशांशमसितोत्पलैः॥ आज्याक्तैर्जुहुयान्मंत्री तद्दशांशेन तर्पणं॥ कालागुरुद्रवोपेतैर्निमि [illegible] तर्पये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नुपरोभिन्नं देवीतत्प्रकारमिहोच्यते।जलेनावाह्य विधिवत्पाद्याद्यैरुदकात्मकैः।संतर्प्य विविधैर्द्रव्यैर्देवीपरिवारसंयुतां।अभिषेकोऽमयादेवी तावाप्राणकामा
त्रि नं संपूज्य साधकोत्तमः।तारिण्ये सिंचयामीति जपन्मूर्ध्नि विनिक्षिपेत्।अथ मंत्रभेदाः।एकवीराकल्पे।लिरस्यं कूर्मसंयुक्तं रौद्रं चैव तु एवमेव त्रिविधिः वसुमल्मुक्ता
नं स्वशक्त्याक्रमयोगतः।ह्रस्वा पामताम हाविद्या सर्वसिद्धिप्रदा सदा।अस्यार्थः।स्वस्वरूपं रौद्रं प्रासादं चैव तु एवं प्रणवं विविधिशक्तिमायां ... बीजं ह्रीं की वी
तेमहेशशक्तिर्भुवनेश्वरी बीजं ध्यानार्चनप्रयोगश्च पूर्ववत्कवेत्।प्रणवं भुवनेश्वरी हूं कूर्चबीजं नमस्तारायै सकलदुस्तरं तारयतारयप्रणवयुग्मं वह्निजा
याततथान्वनीलतंत्रे।प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य हकेसावीजमुद्धरेत्।गगनशेषसंयुक्तं बिंदुनादविभूषितं।कूर्चबीजं वहृदयं तारायै वसमुद्धरेत्।सकलदुस्तरं तार
यतारयेति तथा पुनः।तारयुग्मं वह्निजायामंत्रोयं सुरपादपः।ध्यानपूजादिकं सर्वं पूर्ववत्समुपाचरेत्।अस्यापुरश्चरणं वतुर्लक्षजपः।तदुक्तं तत्रैव।वतुर्लक्ष
जपेनास्याः सिद्धो भवति ध्रुवं।हामायातंत्रे।श्रीभगवानुवाच।तारावेग्रामहेग्राववज्रनीलसरस्वती।कामेश्वरीभद्रकालीहूत्यष्टो तारिणी स्मृता।डढ
वर्णगतो नीवो निगमस्वरसंयुतः।नादविंदुसमाक्रांतस्तवरां शिसमन्वितः।कपिलं वामकर्णस्थं नादा ढां विंदुश्च स्वरं।पाश्चात्यं वतथान्तं संगतां संपरि
कीर्तितं।प्रथमाद्यादिमायाकवचं द्वितीयं मंत्रमुद्धृतं।विपरीतं त्रिधा हेयं रुक्म द्यं चतुरीयकं।मायादि कवचांतं वपंचमं परिकीर्तितं।मायाद्यं स्वतंत्र षष्ठं द्वितीय
मंत्यं च सप्तमं।अष्टमं कवचं मध्यं स्यात्एवं भेदाष्टकं भवेत्।उग्रवर्णो रिफः नीवो हारकः निगमस्वरईकारः नवरश्मिर्बिंदुः वीजं कथितं हकारः अवांते फडंते
तेनपंचाक्षरः फडंतश्चैकाविद्यातेनपंचाक्षरः प्रकृतिः मध्यादीनितानवधूमायाफट् अष्टमंमिति वधूकूर्चमायाफट् ऋषिः स्यादक्षरः ... पुरदेवता
तथा।शंभुपत्नीमहेशानी वतुर्वर्गेषु योजयेत्।अक्षरस्यैव भेदोयं फट्टोतत्रनतद्वयैः।ज्ञात्वातु अक्षरं ह्येवं न्यासेसर्वत्र तिष्ठितः।कलतक्षं जपेदेवं तु कैनव
तीना।ध्यानपूजादिकं सर्वं पूर्ववत्।प्रणवं तारेनुतावह्निवल्लभांतमुक्तं।गांधर्वप्रणवं पूर्वमुद्धृत्य तारेतुतारेतथा।तन्नास्वाहेतिमंत्रोयं दशाक्षरउदाहृतः।तन्त्रे
स्याध्यानं स्वतंत्रतंत्रे।श्यामवर्णां त्रिनयनां द्विभुजां वरकंपंकजां दधानां वह्नुहस्ताभिर्वं कुर्वर्णाभिरावृतां।शक्तिभिः स्मेरवदनां स्मरे ... कर्मकमलारत्नं
पादुकयोर्न्यस्तपादां बुजयुग्मां स्मरेत्।अस्याः पूजादिकं सर्वं पूर्ववत्।पुरश्चरणं तु दशलक्षजपः।तदुक्तं तत्रैव।वर्णलक्षं जपेद्वीमान्नियतमतस्यार्थविधि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चि घार्णी ३८२ दशांशं तु हुत्वा मंत्री घृताक्तै रक्तपुष्पकैः॥ वाग्भवं भुवनेश्वरी अणववाग्भवभुवनेश्वरी फट् स्वाहा। तदुक्तं मातृकार्णवे। वाग्भवं कुलदेवीवत्तारकं वाग्भवं तथा।
हल्लेखा वाऽस्त्र मंत्रांते वह्निजाया वधिर्मनुः॥ अष्टाक्षरो मनुः प्रोक्तो वेदमातरनुत्तमः। पंचबीजन्यासं मंत्रस्य पंचबीजैः प्रकल्पयेत्। अत्र संक्षेपेणाष्टाक्षरेण्य स्वरू
तकृत्यो भवेन्नरः। ध्यानपूजादिकं सर्वं पूर्ववत्समाचरेत्। मत्स्यसूक्ते। अलं वा पूर्वमुद्धृत्य पदयुग्मं तथैव च। मामहप कोपदं ब्रूयात् [illegible] स्वा
हेति मंत्रोऽयं प्रोक्तः सर्वो दशाक्षरः। पूजा पूर्ववदिह दिष्टा अत्र ध्येरात्रे च तुष्टय्ये जपमस्याचरेद्बलुः सस्याल्लकृतकवि स्तथाहं सप्रणवं माया [illegible]
अष्टाक्षरी महाविद्या हे सा चैताम्भयोदया। तदुक्तं स्वच्छंदसंग्रहे। शिवबीजं महेशानि शक्तिबीजं ततः परं। विंदुसर्गसमायुक्तं वेदाद्यं तदधः [illegible]।
यास्त्रीवर्म बीजांतं हे सबीजमुदाहृतं। एषा लघ्वाक्षरी विद्या कथिता भुवि दुर्लभा। पंचाक्षरी च या विद्या हे सा चैताम होदया केवलं त्वत्स्य [illegible]
कीर्तिता। अनया जपपूजादीन् पंचाक्षरीवदाचरेत्। अथ रहस्यपुरश्चरणं यथा। अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते। कुजे वा शनिवारे वा [illegible] समा
हृतं। पंचगव्येन मिलितं चंदनाद्यैर्विशेषतः। निक्षिप्य भूमौ हस्तार्द्धमात्रतः कानने वनांते च तद्दिवसे रात्रौ सहस्रं यदि मानतनः एकाकी प्रजपेन्मंत्रं स भवेत्क
ल्पपादपः। अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते। अष्टम्यां वा चतुर्दश्यां पक्षयोरुभयोरपि। सूर्योदयं समारभ्य यावत्सूर्योदयांतरं। तावज्जप्त्वा [illegible] स
र्वसिद्धीश्वरो भवेत्॥ मुंडमालातंत्रे॥ अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते। शरत्काले चतुर्थ्यादि नवम्यंतं विशेषतः। भक्तितः पूजयित्वा तु रात्रौ तावद्वह [illegible]॥
जपेदेकाकी विजने केवलेतिमिरालये। अष्टम्यादि नवम्यंतमुपवासपरो भवेत्। कृष्णाष्टमी समारभ्य यावत्कृष्णाष्टमी भवेत्। सहस्रसंख्यजपात्तु पुरश्चरण श्री
मिष्यते। कृष्णां चतुर्दशीं प्राप्य नवम्यंतं महोत्सवे। अष्टमी नवमी रात्रौ पूजां कुर्याद्विशेषतः। दशांशं पारणं कुर्यात् मत्स्यमांसादिभिर्युतं। सहस्रं जपेन्मंत्रं निशि ३८२
भक्तिपरायणः। चतुर्दशीं समारभ्य यावदन्या चतुर्दशी। तावज्जप्त्वा महेशानि पुरश्चरणमिष्यते। केवलं जपमात्रेण मंत्राः सिद्धा भवंति हि। इत्यादिकं वीरसाधना
यां वा रादिप्रागुक्तं बोद्धव्यं। अत्र श्यामातारयोर्मंत्राणां लघ्वर्च्चक्रमस्तु तत्रांतरे। ताराभेदानथो वक्ष्ये शीघ्रसिद्धिप्रदायिनः। [illegible] सिद्धिं द्दामा का

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मिका भुवनेश्वरी भुवनेशीव सेउद्यफट् उंता प्रणवादिका। सप्ताक्षरी महाविद्यादिरेवि समुपासिता। ओं श्रीं ह्रीं हुं क्लीं हुं फट् इति स्वरूपं। च श्यामाकुरु शक्तिः
कमला कामो हंसो नु हसर्वांगः। वर्माग्नतारे वर्मास्त्र विद्युद्धा[illegible] दशाक्षरी ऐं क्लीं श्रीं क्लीं सौः हुं उग्रतारे हुं फट् इति स्वरूपं तथा तार वर्माशिखा कामो मनु
सर्गयुतो भृगुः वर्मास्त्रमेषा सप्तार्णेष्टसिद्धिदा विद्युत्सेविता। ओं हुं क्लीं क्लीं सौः हुं फट् इति स्वरूपं। एतयोः पंचमे बीजे सकारो हादिरंतिमः तद्धृदविद्या
ह्रयं प्रोक्तं चतुर्मुखसमर्चिता। ओं हुं क्लीं क्लीं ह्सौः हुं फट् इति फट् इति स्वरूपद्वयं। तारो वर्म माया मायावर्मास्त्रं च रसाक्षरी। ओं क्लीं हुं क्लीं हुं फट् इति स्व
रूपं। हरिरग्नित्रिमूर्तीन्दुमुद्गमे पुटिता द्विजा। अस्त्रांता पंचवर्णेयं प्रोक्ता एकजटाह्वयः। श्रीं हुं क्लीं हुं फट् इति स्वरूपं। तथा। रेफः शांती दु[illegible]
मो स्त्रं कामवाग्भवो नारायणोपासितेयं पंचवर्णा सर्वसिद्धिदा। श्रीं हुं फट् क्लीं ऐं अस्य मूलमंत्रविद्यानाम ऋषिः शक्तिर्वसिष्ठः गायत्री [illegible] छंदो दे
वतापरिकीर्तिता। न्यासं तु पूर्ववत्कृत्वा ध्यायेत्तारां हृदंबुजे। भेतां वरां शारदेंदुकोटिसद्रूपवर्णां चंद्रकलावतंसां। कर्त्री कपालांचितपाणिपद्मां तारां त्रिने
त्रां प्रभजेऽखिलर्द्ध्यै। जपप्रज्ञादिकं सर्वमासां पूर्ववदाचरेत्। मधुमुक्तरसाक्तेन होमाद्धि[illegible] विधिर्भवेत्तारं [illegible] वशे स्वर्णवर्णां स्तंभने मारणे सितो [illegible]
रक्ते धूम्रवर्णां शोषे तो ध्येतां स्मरेद्दिमो। भैरवेणापि महिमा कृत विद्याए ततः प्रसाधिताः। हरयं सर्वसिद्धिस्रे[illegible] मनोरथमिह प्रवं। माया[illegible] एकजटेम
मजालिकं [illegible] वज्रासन गता पुष्पं प्रतीक्षानलं वलभा। द्वाविंशत्यक्षरोमंत्रस्तारादिः पूर्वसिद्धिदः। ॐ क्लीं नमो भगवात्रोकजटेम मवत्र पुष्पं प्रतीक्षे स्वाहा।
इति स्वरूपं। ऋषिः पतंजलिश्छंदो गायत्री एकजटा पुनः देवता च हूं वाद्यमाययायास्याद्यं गकं। ध्यानार्चेत्र प्रयोगेषु कुर्यादेकजटाक्रमे [illegible] तथा रमामा
याहसौ व्यापिन्यारूढो सर्गसंयुतो। वर्मास्त्रं नीलभृगुरस्थत्वै ठद्वयसमीरितः। प्रणवाद्यक्षो मनुः सर्वसिद्धिदो मनुवर्णकः। ओं श्रीं ह्रीं ह्सौः हुं फट् नी
लसरस्वत्यै स्वाहा। इति स्वरूपं। ऋष्यादि [illegible] गायत्री तथा नीलसरस्वती। नेत्रयं दुन्ने [illegible] कल्पना। मंत्रोपि [illegible] तरथो [illegible]
दोश्चंद्रशूलैः [illegible] सिकराग्रैः से विभ्रतीचंद्रकलावतंसा। प्रमर्षनीपादतलेपभूतो भजेमुदा नीलसरस्वतीं तां। जपप्रज्ञादिकं सर्वमस्याः पूर्ववदी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२८३
383

रितोविशेषाज्जपदाग्देविचैयंसाधिता नरणां तथा [illegible] सानंतयुता वर्म हल्लडे युतापुनः तारा मम हापदाद्यासांभ्रगुसान ओं ति मनुः [illegible]
युग्मं वट द्वयं द्वात्रिंशद्वर्णा तारा चापूजास्याः पूर्ववन्मता। ओं क्लीं क्रां क्रें नमः स्वाराये महातारायै सकलं डस्तारो तारयतारय स्वाहा। इति मनुः तथा।
विद्याप्रार्थीमथोवक्ष्ये सुरेन्द्रस्याति दुर्लभा लब्ध्वायां मानवाः श्रेष्ठं साधयेत्स्वचन्द्र रतां श्रावायाश्री मेनोजन्मा हंसो तुरा हविंदुयुक्। कामः [illegible] जं फ्रों
लोला धौ [illegible] बिंदुयुक्। स्त्रीबीजं नील तारे स्यात् हंवुध्यंतासरस्वती। अत्री सरे फ्रौं क्रमतः शेषवामाक्षि संयुतैः। सानुस्वारो कामबीजं रेफ [illegible] बिंदुका [illegible]
गीर्भगुर्वंक हृल्लेखा रमा काम धसो द्वयं सर्गांत भुवनेशानी स्वाहा द्वात्रिंशदक्षरः। महाविद्यासमाख्याता सचिंता भोगमोक्षदा। ऐं क्रीं श्रीं क्लीं सोः [illegible] क्रीं ऐं क्रीं
नीलतारे सरस्वति द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः ऐं क्रीं श्रीं क्लीं सोः सोः क्रीं स्वाहा। इति स्वरूपं। तथा। ब्रह्मा जुष्टुपसरस्वती मुताद्याश्चांगकल्पना। पंच पं [illegible] वुध
गार्गैर्मन्त्रसंभवैः। नागासर्पविभूषाढ्यां कर्त्री कपालं वृषकं त्रिशूलं करैर्दधानां तरमुंडमालां प्रेक्षां भजे नीलसरस्वतीं तां। चतुर्ले संजपेद्वि [illegible] भुके
धुराग्निर्वितैः। दशांशं तु कुर्याद्धं कोम्बदू पूर्ववमतं द्वितः पूर्वोक्ते पूजयत्पीठे वक्ष्यमाणेन वर्त्मना। आदौ त्रिकोणं षट्कोणं मष्ट षोडशपत्रके। [illegible]
स्याच्चतुः षष्टि दलं ततः। त्रिरेखाद्याधरागेहं चतुरस्रमतः परं। एवं यंत्रं समालिख्य बाह्यतः पूजनं चरेत्। चतुरस्रात्रिकोणेषु द्वि घोशं परिपूजयेत् [illegible]
णोक्षेत्रपालं मीशाने भैरवं तथा। नैर्ऋते योगिनीस्तव्यां वामभागे गुरुं यजेत्। भूगृहस्याद्यरेखायामणिमा लघिमा तथा। महिमा चेशिता प्रज्ञा [illegible]
मप्ररणी। गरिमा प्राप्तिरिष्टेताः पूज्याः पूर्वादिदिक्क्रमात्। धरागृहस्य रेखायां द्वितीयायां तु भैरवान्। असितांगो रुरुश्चंडः क्रोधो मत्तकपाल [illegible]
षणश्चाथ संहार एते ह्यष्टौ भैरवाः स्मृताः। भूमिगेहत्तीयायां रेखायां मातरः पुनः। ब्राह्मी माहेश्वरी चाथ कौमारी वैष्णवी तथा। वाराही ह्याणिकाचैव [illegible] श्री २
सप्तमी स्मृता। महालक्ष्मी तथा न्याताः पूर्वादिषु यथाक्रमं। इत्थमाद्यावृत्तिं वै ह्ययोत्रिमुद्रां प्रदर्शयेत्। चतुःषष्टि दलेषु प्रेश [illegible] चतार नीग कुलेश्वरी
लनंदा च वागीश्वी भैरवी तथा। उमा श्रीः शांतया चंडा धूम्रा काली कपालिनी। महालक्ष्मीश्च कंकाली रुद्रकाली सरस्वती। वाग्वादिनी [illegible] मिवका २८३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लीशशिप्रभा प्रत्यंगिरा सिद्धलक्ष्मी रमते श्रीचंडिका खेचरी भूचरी सिद्धा कामाक्षा हिंगुला धसा जयाच विजया चाथ जिता नित्या पर्गा(?) जिता विलासि
नी तथा घोरा विज्ञा मुग्धा धनेश्वरी सोमेश्वरी महा चंद्रा विद्या हंसी विनायका वेदगर्भा तथा भीमा उग्रा वैद्या च संतति ऽ उग्रेश्वरी चंद्रगर्भा ज्योत्स्ना सर्वा
यशोवती कुलिका कामिनी कामा ज्ञानवती यडाकिनी राकिनी लाकिनी चाथ काकिनी शाकिनी लापि हाकिनी तिस्रस्तु षट्त्रिंशत्क्रमः सिद्धि दायि काः
दर्शये खेचरी मुद्रां द्वितीयावरणेऽर्चिते । द्वात्रिंशत्पत्रमध्ये तु पूजयेदेता सुरा क्रमः कीर्ति रेवाणि नी चीरा वेताल ाप क्षिणी हरा उ र्ध्व के सी च मातंगिनी शि
नी वेशवर्धिनी मालिनी ललिता दूती मनोज्ञा पद्मिनी धरा बर्बरी छत्र हल्ला च रक्ता नेत्री विवर्चिका मालका हूरदष्टा सुहृच्चक्री रंगिनी तरंगिणी
दीमा वज्रहंसा धूम्राक्षी ता सुमंगला हस्ता नती या वरणं बीजमुद्रां प्रदर्शयेत् । ततः षोडशपत्रेषु पूजयाः षोडशाक्रमः मुग्धा श्रीः कुल कुल्ला च त्रिपुर
लोतलोत्रिका रतिः प्रीतिस्तथा बाला सुमुखी श्यामला विलासिनी शाबी चविदारी च शीतला वज्रयोगिनी सर्वेश्वरी तासंपूज्य सत्त्वयोनि मुद्रां प्रदर्शयेत् अथ
पत्रस्वस्व मंत्रैर्यजेत् दक्ष सरस्वती तारा हल्लेहितः संलग्ने कुंड चतसंयुताः भगुर्नेत्रा रूप वाक् माया कामो वदद्व यं वाग्वादिन्याग्नि कांता ॐ नमो भ
क्षिवर्णेनावृत्य नेत्र मनुना पूर्वपत्रे वागेश्वरी यजेत् ॐ नमः पद्मासने शब्द रूपे ऐं ह्रीं क्लीं वदवद वाग्वादिनी स्वाहा इति वागीश्वरी मंत्रः वाराहं हंस क्लीं
द्र संयुता भुवनेश्वरी वदयुग्मं च वित्रेश्वरी वाग्बीजानलप्रियो द्वादशार्णोऽयमनुना वक्रे वित्रेश्वरी यजेत् । हसकल ह्रीं वदवद चित्रेश्वरि ऐं स्वाहा इति चित्रेश्व
री मंत्रः वाग्बीजं कुलजे वाक् सरस्वत्यन्तलोपमा एकादशाणेमनुना कुलजा दक्षिणे यजेत् ऐं कुलजे ऐं सरस्वती स्वाहा इति जामंत्रः ह्री ह्री यां श्रीं दं द
कीर्त्तीश्वरि च सुप्रिया त्रयोदशार्णोऽयं यजेन्नैर्ऋत्ये कीर्तिनायिका ऐं ह्रीं श्रीं वदवद कीर्तीश्वरि स्वाहा इति कीर्तीश्वरि मंत्रः कल्ला वोंतरिक्षीने सरस्व
तिव द्व द्व यां रवर्णेन यजेत् पश्चिमेऽन्तरिक्षसरस्वती ऐं ह्रीं अन्तरिक्षसरस्वति स्वाहा इत्यंतरिक्षसरस्वतीमंत्रः वराहहंसवंशी शतता देन कुमसुमुक
सा नित्यो निश्चल कुलि मयुव क्लीं ड युग्म कुण्ड ध्रुव एणा भशुभिश्चाग्नि संयुता शांतिरिंदु युक्ताष्टाप्ताक्षरा श्रीयुवीजाति ह्रीं घट सरस्वति घटे वततरवदा रक्षा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
३८४

सुयाप न्नाभिलाषंकुरु कुरु स्वाहा। ज्ञाता युता ममा। अभिलाषं कुरु ह्रं ह्रं श्रेयसीक स्तव तेन। गुणवेदर्षिनयजेद्ध्वो घट सरस्वती। हसखफ्रें हसौः हसक्लीं ऐं क्लीं श्रीं द्रां
द्रीं क्लीं ब्लूं सः ह्रीं घट सरस्वती घटे वद वद तर तर रुद्रास्याम ममा। अभिलाषं कुरु ह्रं ह्रं श्रेयसीक स्तव तेन नगुणवेदर्षि नयजेद्ध्वो घट घट सरस्वती। ॐ रु स्वाहा। इति
घट सरस्वती मंत्रः। भूधरेंद्र युतो धीशो विंदु लोवें वदद्वयं। श्रीं द्रुं फट् द्वन वचयोन नीलामर्थ वदु द्विदशि। ह्रूं वें वद वद त्रीं हुं फट्। इति नीलामंत्रः। वाग्बीजमधराक्रांतो
लकुली विंदुमान्युतः। शांति चंद्रा घमाकाशं किलि द्वं द्वं सदाडलो। कूर्म द्वं द्वं भगाक्रांतं नवार्णेनामुनायजेत्। मंत्रेण शान्तदिभागे किलि संदो सरस्वती। ऐं ह्रैं ह्रीं कि
किलि किलि चिच्चे। इति किलि सरस्वतीमंत्रः। पंचमावृत्तिमाराध्य क्षोभमुद्रां प्रदर्शयेत्। डाकिन्याद्याः पूर्वमुक्ताः षट्कोणेषु प्रपूजयेत्। दर्शयेद्राविणीमुद्रां षष्ठा
वरणपूजने। परा बाला भैरवीति पूजनीयास्त्रिकोणके। सप्तमावृत्तिपूजायां मुद्रां कुर्यात्स्वकर्षिणीं। इत्थं संपूज्य तारेशीं मनोभीष्टमवाप्नुयात्। गणेशाय क्षेत्रपाल
योगिन्यै भैरवाय च। तारायै वापि विश्वतरे बलिं निक्षिपेत् चतुष्पथे। मांसमाषान्नथाकाद्य पायसापूपकादिकान्। बलिद्रव्यं समारभ्यां तेनेषं साधय कृति। तस्या ध्यानं
त्रिधा वाक्यसत्वादि गुणभेदतः। श्वेतांबरां हंसहंसस्थां मुक्ताभरणभूषितां। चतुर्वक्त्रां मष्टभुजे दधानां कुण्डिकांवुजे। वराभयौ पाशसृणी अक्षसूत्रकुसुममालिके
शब्दपाशौ निचौ ध्यायेत्स्वरिध्यानमुदीरितं। रक्तां वरां रक्तसिंहासनस्थां हेमभूषितां। एकवक्त्रां वेदसंख्यैर्भुजैः संविभ्रतीं क्रमात्। अक्षमालां [illegible] न्यासमत्रमभ
यं वरमुत्तमं। श्वेतद्वीपस्थितां ध्यायेत्स्थितिध्यानमुदीरितं। कृष्णांवरां [illegible] नोसंस्थाम स्थाभरणसंयुतां। नरवक्त्रां [illegible] दशभिर्द्धंती [illegible] अभयं प
रशुं दवीं खड्गं पाशुपतं हलं। डिंडिमं शूलं वैमुसलं कर्तरीं शक्तिं त्रिशीर्षकं। संहारास्त्रं वज्रपाशौ खट्वांगं गदया सह। रक्तां भोगस्थितां ध्यायेत्संहारध्यानमीरितं।
कर्मसु क्रूरसौम्येषु ध्यायेन्मंत्री तथा तथा। एवं सिद्धमनो मंत्री गिरा वाचस्पतिर्भवेत्। दूर्वां पयानुलेखिन्या रोचनारसयुक्तया। बालस्याजिह्वा नालस्य [illegible] यो
विलिखेन्मनुं। संप्राप्ते याष्टमे वर्षे सर्वशास्त्रज्ञता प्रियात्। अयुतं मंत्रसंजप्तां वा वांलस्य बालकं [illegible] वचां [illegible] संप्रोक्तां वलिद्धि [illegible] ध्यानतः। द्वादशे वत्सरे प्रा
प्ते भक्षिता सा कवित्वकृत्। ज्योतिष्मतीभवं तैलं कर्षमात्रं तु मंत्रितं। उपरागे जलस्थो यो जप्त्वा वाचस्पतिर्भवेत्। चतुष्पथे श्मशाने वा हिल्वालं [illegible] भयं तथा।

श्री
३८४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जपेछ्वं समान्त्रुविद्यां तत्परमानसः। भूलोके स्यावमुंशाद्वि निशीथे ... बलत्परः। भारतो भव विद्यानां सर्वसिद्धिमवाप्नुहि। विश्वकुलसमुद्भूत मद्वषधिशिशु
यं। उपवेश्य तयो मूर्ध्नि करौ दद्याज्जपमनु। वेदांत ज्ञायसंयुक्ता विवदेनमुया वपि। यः कौतुकी स आश्चर्यं विद्यायाः पश्यतु ध्रुवं। विधाय ... ओंकारमंत्रं वित्तनेक
दलेवनं। तत्रासीनो जपेद्विद्यां मेकलक्षं विधानतः। तदासी वालितदेलायामासूतो सुस्मितानना। पुन्नागचंपकाशोक धूरं विपिनसंस्थिता। ... यन्नू भगवती
लिं दद्याज्जपं ततः। एवं कुर्वन्नरः सर्वमभीष्टं लभते चिरात्। निशीसविशिखः ... तभूयसा ध्यातृपमनुं। अयुतं कुरु भूतादि सवाक्सिद्धिमवाप्नुयात्। विद्यौ सांस्य
धनं पुष्टिमायुः कीर्तिर्विलक्ष्मियशः रूपं कामयमानेन तारासेव्या निरंतरं। एकवीराकल्पे। लिखेद्दलं कूर्चसंयुक्तं रोहं त्रेगुण्यमेव च। विधिर्विष्णुमहेशानां स्वस्वशक्त्यर्थी
क्रमयोगतः। एषा मता महाविद्या सर्वसिद्धिप्रदा सदा। रं हैं ह्रों ओं ऐं क्रीं श्रीं ध्याना वनप्रयोगश्च पूर्ववत्कृवत्। प्रणवं भुवनेश्वरी फ्रां कूर्चबीजं नमस्ताराये सकलदुस्त
रं तारय तारय प्रणवयुग्मं वह्निजाया। तथा वश्रीलतंत्रे। प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य हल्लेखावीजमुद्धरेत्। गगनं शेषसंयुक्तं बिंदुनादविभूषितं। कूर्चबीजं वहद्दयं तारायै न स
मुद्धरेत्। सकलदुस्तरे तारय तारयेति तथा पुनः। तारयुग्मं वह्निजायामंत्रो यं सुरपादपः। ओं क्रीं ह्रां हूं नमस्तारायै सकलदुस्तरं तारय तारय ओं ओं ह्रा ह्रौ आत्म प
जादिकं सर्वं पूर्ववत्समुपाचरेत्। अस्य पुरश्चरणं वत्सलक्षजपः। तदुक्तं मंत्रे वा। वत्सलक्षजपेनास्याः सिद्धयोष्टौ भवंति हि। मायातंत्रे। भगवानुवाच। ताराद्यमालहेमा
व वक्त्रा नीलसरस्वती। कामेश्वरी भद्रकाली शृण्वष्टौ तारिणी स्मृता। उक्तवर्णगतो जीवो निगमस्वरसंयुतः। नादबिंदुसमाक्रांत स्त्वरशिक्षि समन्वितः। कपिलं साम का
लं नाद ध्वनिं बिंदुशेखरं। पार्श्वीयां वतथा श्रीं संधावां संपरिकीर्तितं। ओं क्रीं स्त्रीं हूं फट्। इति स्वरूपं। मध्यादि मायाकूर्चवह्नि द्वितीयं मंत्रमुद्धृतं। स्त्रीं क्रीं हुं फट्। इति स्वरू
पं विपरीतं त्रिधा ... यं कूर्चाद्यं चतुरीयकं। हूं स्त्रीं क्रीं फट् २ हूं क्रीं स्त्रीं फट् ४ ३ क्रीं स्त्रीं फट् हूं ५ स्त्रीं क्रीं फट् हूं ६ स्त्रीं हूं फट् क्रीं ७ क्रीं हूं स्त्रीं फट् ८ तदुक्तं मायादिक
वर्णं तं चपं चमं परिकीर्तितं। मायामध्यगतं षष्ठं द्वितीयांतं च सप्तमं। अष्टमं कवचमध्यं स्याद्देवं भेदाष्टकं भवेत्। उक्तवर्णो रेफः जीवो हकारः निगमस्वर ईकारः तलर
क्षि वधूबीजं कपिलो हकारः शावांतफडंतं तेन पंचाक्षरउद्धृतः। फडंतश्चैकाविद्या तेन पंचाक्षरस्य प्रकृतिगमध्यादीति। तेन वधूमाया कूर्च फट्। विपरीतमिति तेन
न कूर्च वधूमाया फट्। कूर्चेति कूर्चमायावधूफट्। तेन मायावधूफट् कूर्चं तेन वधूमाया फट्। अष्टमिति वधूकूर्चमाया फट्। कचित्स्यादष्टकं ज्ञेयं दोन्मुखपदे वतातद।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि॰षार्णव ३८५
385

वांभुवली महेशानि चतुर्वर्गेषु योजयेत्। त्र्यक्षरस्य च भेदोयं फट्कारो यत्र नत्र वै। ताराद्यं तु त्र्यक्षरं त्वयं न्यासे सर्वं प्रतिष्ठितं। कालसंकर्षणे जपे मंत्रं म[illegible]ना॥ आ
नपूजादिकं सर्वं पूर्ववत्समुपाचरेत्। प्रणवं तारे तु तारे तत्राद्या क्रिं च क्रमात् तदुक्तं गांधर्वतंत्रे॥ प्रणवं पूर्वमुधृत्य नकारं तु तारे तथा। ततः स्वाहेति [illegible] दशाक्षर हृद
हृतं। अस्या ध्याने स्वतंत्रतंत्रे॥ श्यामवर्णां त्रिनयनां द्विभुजां रक्तपंकजे। दधानां च कृतत्राणाभिर्वकुवर्णाभिरावृतां। शक्तिभिः स्मेरवदनां स्मेरमौक्तिकभू[illegible]श्रो
न्यस्तपादांबुजयुगां स्मरेत्। अस्याः पूजादिकं सर्वं पूर्ववत्। पुरश्चरणं तु दशलक्षजपस्तदुक्तं तंत्रे वा बलेलक्षजपश्च मानूनियमेन यथाविधि। [illegible]छलं
केरक्तपुष्पकैः। वाग्भवं भुवनेश्वरी प्रणवं वाग्भवं भुवनेश्वरी फट् स्वाहा। तदुक्तं मातृकार्णवे। वाग्भवं कुलदेवीवत् मारकं वाग्भवं तथा। हलेखा वाग्भ[illegible]यक्रियाव
धिर्मनुः। अष्टाक्षरो मनुः प्रोक्तो वेदमातुरनुत्तमः। पंचांगन्यासमंत्रस्य पंचबीजैः प्रकल्पयेत्। अस्यैवाष्टाक्षरैर्न्यस्य कृतकृत्यो भवेन्नरः। ध्यानपूजादिकं सर्वं पूर्ववत्स
माचरेत्। मत्स्यसूक्ते। प्रणवं पूर्वे पूर्वमुधृत्य पश्चाद्युग्मं तथैव च। महापद्मे पदं [illegible]वनिपदं ततः मायेस्वाहेति मंत्रोयं प्रोक्तः सप्तदशाक्षरः। पूजा तु पूर्ववत्कुर्या[illegible]र्धं
रात्रं चतुष्पथे। जपमस्या वरस्य तु सप्ताङ्कुतकविस्तथा। हंसः प्रणवं माया च धूबीजं कूर्चं हंसः। अष्टाक्षरी महाविद्या हंसा चैनाम[illegible]होदया। तदुक्तं स्वच्छंदसंग्रहे। शिववी
जं महेशानि शक्तिबीजं ततः परं। बिंदुसर्गसमायुक्तं वदं चैतद्वः क्रमात्। मायास्त्रीवर्मबीजं तं हंस बीजमुदाहृतं। एषा तु अष्टाक्षरी विद्या कथिता भुवि दुर्लभा [illegible]क्षराचा
याविद्या हंसा चैनाम नादया। केवलं त्र्यक्षरयन्ननतवस्रोहास्त्र कीर्त्तिता। अनयोरपि पूजादी यं वाक्षरवदाचरेत्। अथश्यामातारको लघुपूजानुक्रमतः का[illegible]ए
मुद्धारक्रमः प्रदर्श्यते। तत्रादौ श्यामायाः उत्तरतंत्रे। वर्गाद्यं वह्निसंयुक्तं रतिबिंदुसमन्वितं। त्रिगुणं च ततः कूर्चयुग्मं लज्जायुगं ततः। दक्षिणे कालिके चे[illegible]ति
तः पुनः। ठद्वयेन समायुक्तं मंत्रमेतं विदुर्बुधा इति॥ क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं दक्षिणे कालिके क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं स्वाहा। अयं मंत्रराजः। अथ कालिकागायत्री [illegible]
वासिन्यै धीमहि। तन्नो घोरा प्रचोदयात्। इति कालीगायत्री। क्रौं हूं स्त्रीं क्रीं फट्। इति कालिकायाः कुल्लुका। ऐं क्रीं श्रीं ऐं पराये अपराये परापरा[illegible]स
दाशिवमहाप्रेतपद्मासनायनमः। इति कालिकायाः पीठमंत्रः। सिंहव्याघ्रमुखी मार्जारमुखी गजवाजिमुखी विडालमुखी क्रोष्टुमुखी [illegible]
दरी क्रूरा अंधकारा कालजंघा [illegible] वोष्ठी प्रलंबौष्ठी एताः कालिकायाः द्वारपालकाः। ॐ हूं महाकालि प्रसीद प्रसीद क्रीं क्रीं स्वाहा। इति महा[illegible]मंत्रः। श्रों व[illegible]

श्री
३८५

५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वाहा। इति जलग्रहणमंत्रः। ॐ क्रीं स्वाहा। ओं क्रीं शुचिशुद्धधर्मे सर्वपापानि शामयाशेषविकल्पानपनय हूं स्वाहा। इति मंत्रद्वयेन पादप्रक्षालने। ॐ म
णिधरि वज्रिणि शिखरिणि सर्ववशंकरिणि महाप्रतिसरे हूं फट् स्वाहा। इति शिखाबंधनमंत्रः। ॐ रक्षरक्ष हूं फट् स्वाहा। इति भूमिसेचनमंत्रः। ॐ स
र्वविघ्नानुत्सारय हूं फट् स्वाहा। इति विघ्नोत्सारणमंत्रः। ॐ पवित्रवज्रभूमे हूं फट् स्वाहा। इति भूम्यभिमंत्रणमंत्रः। ओं आः सुरेखे वज्ररेखे हूं फट् स्वाहा।
इत्यासनपूजामंत्रः। ओं ह्रीं आधारशक्तिकमलासनाय नमः। इत्यासनमंत्रः। ओं शांताभिषेके शांताभिषेके हुं फट् स्वाहा। इति पुष्पाधिष्ठानमंत्रः। ॐ पुष्प
केतुराजार्हते शताय सम्यक्संबुद्धाय समन्तपुष्पे पुष्पे महापुष्पे सुपुष्पे पुष्पसंभवे पुष्पचयावकीर्णे हूं फट् स्वाहा। इति पुष्पाभिमंत्रणमंत्रः। ओं
हूं फट् स्वाहा इति वाक्यविघ्नशोधनमंत्रः। रक्षरक्ष हूं फट् स्वाहा। इत्यात्मरक्षामंत्रः। प्रह्लादानंदनाथाख्यः सनकानंददेवश्च। कुमारानंदनाथश्च वसिष्ठा
नंददेव एव च। क्रोधानंदः शुकानंदो ध्यानानंदस्ततः परं। बोधानंदस्ततश्चैव कुलाख्या गुरवः स्मृताः। इति कुलगुरवः। श्रीगुरुः परमगुरुः परापरगुरुः प
रमेष्ठिगुरुः एते सामान्यगुरवः। महादेवी महादेवस्तथा त्रिपुरभैरवः। इति दिव्यौघाः। ब्रह्मानंदः पूर्णदेवश्च चलचित्तश्चलाचलः। कुमारः क्रोधनश्चैव वरदः स्म
रदीपनः। मायामायावती चैव सिद्धौघाः संप्रकीर्तिताः। विमलः कुशलश्चैव भीमसेनः सुधाकरः। कुमारः क्रोधनश्चैव मीनो गोरक्षकश्चैव भोजदेवः प्रजाप
तिः। मूलदेवो रतीदेवो विघ्नेश्वरहुताशनौ। संतोषः समयानंदो मानवौघाः प्रकीर्तिताः। एते संप्रदायगुरवः। इच्छा ज्ञाना क्रिया चैव कामिनी कामदायिनी। रती
रतिप्रिया नंदा मध्ये चैव मनोन्मनी। इति कालिकायाः पीठशक्तयः। अथ मंत्रभेदाः। क्रीं इत्येकाक्षरः। क्रीं क्रीं क्रीं इति त्र्यक्षरमंत्रः। क्रीं हूं ह्रीं त्र्यक्षरः। क्रीं
क्रीं हूं हूं ह्रीं षडक्षरः। ऐं हूं ह्रीं हूं हूं फट् स्वाहा। अष्टाक्षरः। क्रीं दक्षिणे कालिके क्रीं स्वाहा। दशाक्षरः। हूं ह्रीं क्रीं दक्षिणे हूं ह्रीं स्वाहा। [illegible] दशाक्षरः। ओं
क्रीं क्रीं स्वाहा। कालीहृदयं। क्रीं हूं ह्रीं दक्षिणे कालिके क्रीं हूं ह्रीं स्वाहा। चतुर्दशाक्षरी। ओं ह्रीं ह्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं दक्षिणे कालिके क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं ऐं कां वि
शाक्षरी। ओं ह्रीं ह्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं दक्षिणे कालिके क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं स्वाहा। त्रयोविंशाक्षरः। क्रीं ह्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं क्रीं दक्षिणे कालिके क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्रों। विंश त्यक्षरी। ओं ऐं क्रीं क्रीं मे स्वाहा। षडक्षरी। क्रीं क्रीं क्रीं त्र्यक्षरी। क्रीं क्रीं क्रीं स्वाहा। पंचाक्षरी। क्रीं हूं क्रीं क्रीं क्रीं स्वाहा अष्टाक्षरी। ऐं नमः
क्रीं क्रीं कालिकायै स्वाहा ११ क्रीं हूं क्रीं दक्षिणे कालिके स्वाहा ११ क्रीं हूं क्रीं दक्षिणे कालिकायै स्वाहा १७ क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं दक्षिणे कालिके क्रीं क्रीं।
हूं हूं क्रीं क्रीं स्वाहा २० क्रीं स्वाहा ३ क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं कालिकायै स्वाहा ८ क्रीं हूं क्रीं स्वाहा ५ क्रीं दक्षिणे कालिके स्वाहा २ क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं
क्रीं क्रीं स्वाहा १६ नमः ऐं क्रीं क्रीं कालिकायै स्वाहा ११ नमः क्रों क्रों क्रों क्रों फट् स्वाहा २ कालिकालिके हूं क्रीं हूं फट् ६ क्रीं क्रीं क्रों फट् स्वाहा ६ क्रीं
क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं स्वाहा ८ क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं स्वाहा १४ क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं स्वाहा १८
नमः क्रों क्रों क्रों क्रों फट् स्वाहा कालिकालिके हूं ५५ क्रीं हूं फट् २ अथ वक्ष्ये प्रागुक्तविंशद्वर्णांते हूं क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं इति पंचबीजानि संयोजयेत् २२ अथ [illegible]
हूं क्रीं क्रीं मः हूं क्रीं क्षीं २८ हूं क्रीं क्रीं दक्षिणे कालिके स्वाहा हूं क्रीं क्रीं इत्याकर्षके चिह्नमिति १४ क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं गुह्ये कालिके क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं
क्रीं स्वाहा इति गुह्यकाली २१ वर्णा क्रीं हूं गुह्ये कालिके क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं स्वाहा १५ क्रीं हूं क्रीं गुह्ये कालिके हूं हूं क्रीं क्रीं स्वाहा १४ क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं गुह्ये
कालिके स्वाहा १८ क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं क्रीं दक्षिणे कालिके स्वाहा ५५ क्रीं गुह्ये कालिके क्रीं स्वाहा २ क्रीं दक्षिणे कालिके क्रीं स्वाहा १० हूं हूं क्रीं [illegible] दक्षिणे का
लिके हूं हूं क्रीं क्रीं स्वाहा इति गुह्यकाली १५ बलिमंत्रस्तु ऐं क्रीं एह्येहि परमेशानि जगन्मातर्जगतां जननि गृह्ण २ मम बलिं सिद्धिं देहि शत्रुक्षयं कुरु कुरु क्रों क्रीं फट्
स्त्रीं कालिकायै नमः फट् स्वाहा अयं दक्षिणाकालिकाया बलिमंत्रः हूं नमः एह्येहि गुह्यकाल्यै गृह्ण २ मम शत्रून्नाशय खादय २ त्रुट २ छिंधि २ सिद्धिं देहि २ हूं
हूं स्वाहा। अथ गुह्यकाल्या बलिमंत्रः ओं हूं सदाशिव महाप्रेताय गुह्यकाल्यासनाय नमः गुह्यकाल्यै हूं नमः इति गुह्यकाल्यासनमंत्रः गृहे कालि महाकालि नि
लिकिणि फट् स्वाहा १४ इयं भद्रकाली। क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं क्रीं भद्रकाल्यै क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं स्वाहा। २० इयमपि। क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं श्मशा
नकालिके क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं स्वाहा। इयं श्मशानकालिका। क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं क्रीं महाकालि क्रीं क्रीं क्रीं हूं हूं क्रीं क्रीं स्वाहा। इति महाकाली

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मंत्रः। ओं क्लें क्षें क्रें क्रैं पशून् गृह्णा हुं फट् स्वाहा। इति महाकालीमंत्रः। गृध्रकर्णि २ विरूपाक्षि २ लंबस्तनि २ महोदरि २ उत्पादय २ हुं फट् स्वाहा। अथ प्रम
पि महाकालीमंत्रः। ऐं क्रीं श्रीं क्लीं कालिके क्लीं श्रीं क्रीं ऐं इति श्मशानकालीमंत्रः। अथ तारामंत्राः। ओं ह्रीं स्त्रीं हूं फट् ५ पीठमंत्रः। कामगता द्वारपालाः। प्रागता
पीठशक्तयस्तु। लक्ष्मीः सरस्वती चैव रतिः प्रीतिस्तथैव च। कीर्त्तिः शांतिश्च पुष्टिश्च तुष्टिरित्यष्टशक्तयः। सारसंग्रहे। रतिः प्रीतिः प्रिया कीर्तिः कामिनीका
ममालिनी। कंदर्पदलनी दुर्गा सावित्री नवशक्तयः इति। अत्र न्यत्रामे धाम्नी ह्लादा प्रभा विद्याधीर्द्युतिः स्मृतिर्बुधः यः चिन्मयी इति संप्रोक्ता पीठस्य नवशक्तयः। तंत्रां
तरे। महाकाली च रुद्राणी उग्रा भीमा तथैव च। घोरा च भ्रामरी चैव महारात्रिस्तथैव च। भैरवी तथा प्रोक्ता पीठस्य वसुशक्तयः इति। प्रागुक्ता एव मंत्राः। कुलगुरव द ११
श्च संप्रदायगुरवस्तु। ऊर्ध्वकेशो व्योमकेशो नीलकंठो वृषध्वजः। आनंदनाथपर्यंताः दिव्यौघाः कथिताः प्रिये। वसिष्ठः कूर्म ... भीमनाथो ... हरि
नाथश्च ऋषि सिद्धौघाः कथिता वीरवंदिते। तारावती भानुमती जाया विद्या महोदरी। सुखः परः पारिजातस्ततः श्री वकुलेश्वरः। विरूपाक्षः फेरवी
वमानवौघाः प्रकीर्त्तिताः। अथ मंत्रभेदाः। ओं स्त्रीं क्रीं हुं क्रीं हुं फट् २ ऐं क्रीं श्रीं क्लीं सौः हुं उग्रतारे हुं फट् १२ ओं हुं क्रीं क्लीं सौः हुं फट् ९ ओं हुं क्रीं
क्लीं ह्सौः हुं फट् ७ ओं क्रीं हुं क्रीं हुं फट् ६ स्त्रीं हूं क्रीं हुं फट् ५ त्रीं हुं फट् क्लीं ऐं ५ ऐं क्रीं श्रीं क्लीं सौः क्लीं क्रीं ऐं ब्लूं स्त्रीं नीलतारे सरस्वति द्रां द्रीं ... क्लीं
ब्लूं सः ऐं क्रीं श्रीं क्लीं सौः सौः क्लीं स्वाहा ३२ ओं नमः पद्मासने शब्दरूपे क्रीं क्लीं वद वाग्वादिनि स्वाहा। इति वागीश्वरीमंत्रः। ह्सकल क्रीं वद व
द चित्रेश्वरि ऐं स्वाहा। इति चित्रेश्वरी। ऐं कुलजे ऐं सरस्वती स्वाहा। इति कुलजा। ऐं क्रीं श्रीं वद वद कीर्त्तीश्वरि स्वाहा। इति कीर्त्तीश्वरी। ऐं क्रीं अंत
रिक्षसरस्वति स्वाहा। इत्यंतरिक्षसरस्वती। ह्सखफ्रें ह्सौः ह्सफ्रें ऐं क्रीं द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः घ्रीं घटसरस्वती घटे वद तर वद तर रुद्राह्व यामम मा अभि
लाषं कुरु कुरु स्वाहा। इति घटसरस्वती। ब्लूं वं वद वद त्रीं हुं फट्। इति नीलामंत्रः। ऐं हं ह्रीं किणि किणि विच्चे। इति किणिसरस्वती। ख्वं ह्रां ओं ऐं
श्रीं क्रीं। इति महाविद्या। ओं क्रीं हूं ह्रों नमस्ताराये सकल दुरितं तारय ... स्वाहा। २५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि पार्ती
३८०

३८७

ताराचोग्रामहोग्राचवज्रानीलासरस्वती। कामेश्वरीभद्रकाली इत्यष्टौतारिणीस्मृता। तारायाश्चाद्यकादौ। स्त्रीं क्रीं हूं फट् इत्युग्रा। हूं क्रीं क्रीं फट्। इतिम
होग्रा। हूं क्रीं स्त्रीं फट्। इतिवज्रा। क्रीं स्त्रीं फट् हूं। इतिनीला। स्त्रीं क्रीं फट् हूं। इतिसरस्वती। स्त्रीं हूं फट् क्रीं। इतिकामेश्वरी। क्रीं हूं फट् स्त्रीं फट्। इतिभद्रका
लीतारा। ओं तारेतुत्तारेतन्ना स्वाहा। १०॥ ऐं क्लीं ओं हैं क्रीं फट् स्वाहा। ८ ओं पद्मे पद्मे महापद्मे पद्मावति क्रीं क्रीं स्वाहा। १७ हसः ओं क्रीं स्त्रीं हूं हूं हसः
८ स्त्रीं क्रीं हूं नीलसुरस्वती हसः ओं क्रीं स्त्रीं हूं फट् हसः। ओं क्रीं एकजटे महायक्षाधिपतये ममोपनीतं बलिं गृह्ण २ क्रीं स्वाहा। अयमपि बलिम
न्त्रः रवं हों ओं ऐं क्रीं श्रीं॥ अथ महाविद्याषोडशी। तत्रादौ पंचदशी। कएईल क्रीं हसकहल क्रीं सकल क्रीं। इति कामराजविद्या। हसकल क्रीं
हसकहल क्रीं सकल क्रीं। इति लोपामुद्रोपासिता। कहएईल क्रीं हकएईल क्रीं सकएईल क्रीं। इयं मनूपासिता। सहकएईल क्रीं सहकहएई
ल क्रीं हसकएईल क्रीं। इयं चंद्रोपासिता। हसकएईल क्रीं हसकएईल क्रीं सहकएईल क्रीं। इयं कुबेरोपासिता। कएईल क्रीं हसकहल क्रीं सहस
कल क्रीं। इयमगस्त्योपासिता। सएईल क्रीं सहकल क्रीं सकल क्रीं। इयं नंद्युपासिता। हसकल क्रीं सहकल क्रीं सहकेल क्रीं। इयं सूर्योपासिता। हस
कल क्रीं हसकल क्रीं सकल क्रीं हसकलहसकलसल क्रीं। इयं शिवोपासिता। हसकल क्रीं सएईल क्रीं सहकल क्रीं सकल क्रीं। इयं विष्णूपासिता। हसकल
क्रीं सकहसकल क्रीं सहकहल क्रीं। इयं स्कंदोपासिता। कएईल क्रीं हसकहल क्रीं सकल क्रीं। इयमिंद्रोपासिता। कएईल हरी हरी हसकहल हरी हरी सकल
हरी हरी। इयं दुर्वाससोपासिता। कएईल क्रीं हकहल क्रीं हसकल क्रीं। इयं मुन्मनी। कएईल क्रीं हकहल क्रीं सहकल क्रीं। इयं वरुणोपासिता। कएकल क्रीं हक
ह क्रीं सहकल क्रीं। धर्मराजोपासिता। कसकल क्रीं हसलकल क्रीं सकलरल क्रीं। इयं वह्न्युपासिता। हसकल क्रीं हसकहकहल क्रीं सकलरल क्रीं। इयं
नागराजोपासिता। कहरल क्रीं हकलरहल क्रीं सरकलर क्रीं। इयं वायूपासिता। कएईरल क्रीं हकहलर क्रीं सहकलर क्रीं। इयं ब्रह्मोपासिता। कहल क्रीं श्री
हकहललर क्रीं सकल क्रीं। इयमीशानोपासिता। कएईल क्रीं हसकहल क्रीं सकल क्रीं। इयं वस्तूपासिता। ३८०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कएईल क्लीं हसकहल क्लीं सकल क्लीं सकल क्लीं हसकहल क्लीं कएईल क्लीं। नारायणोपासितेयं। कएईल क्लीं हकहसर क्लीं हसकल क्लीं
ब्रह्मोपासितेयं। हसकल क्लीं हकहसर क्लीं हसकल क्लीं। जीवोपासितेयं। एते शुद्धाः २५ अशुद्धाः २५ शुद्धाशुद्धाः २५ धावलाः २५ एते शतं भे-
दाः॥ अथ पंचमीभेदाः। कएईल क्लीं हसकल क्लीं हकल क्लीं कहयल क्लीं हसकल क्लीं १ कएईल क्लीं हसकल क्लीं हकहल क्लीं कहयल क्लीं स-
हकल क्लीं २ सकहल क्लीं कएईल क्लीं हसकहल क्लीं ३ कसकहल क्लीं कएईल क्लीं हसकहल क्लीं सकल क्लीं ४ ईए कल ह्रीं कएईल क्लीं हसकल
क्लीं सकल क्लीं सहकल क्लीं ५ ईए कल क्लीं कएईल क्लीं हसकहल क्लीं सकल क्लीं हकलस क्लीं ६ एईकल क्लीं कएईल क्लीं हसकलल क्लीं ७ एईकल
क्लीं कएईल क्लीं हसकहल क्लीं सकल क्लीं हकलस क्लीं ८ कएईल क्लीं हसकल क्लीं हसकहल क्लीं [illegible] हकल क्लीं सकल क्लीं ९ कएईल क्लीं हसक-
ल क्लीं हसकहल क्लीं हकलस क्लीं सकल क्लीं १० कएईल क्लीं हसकल क्लीं हसकहल क्लीं सहकल क्लीं सकल क्लीं ११ कएईल क्लीं हसकल क्लीं
हसकहल क्लीं सकल क्लीं सहकल क्लीं १२ कहहल क्लीं कएईल क्लीं हसकल क्लीं हसकहल क्लीं हकलस क्लीं १ एषा प्राग्वदष्टधा अन्याश्चतुर्धा
१२ कहसल क्लीं कएईल क्लीं हसकहल क्लीं हसकल क्लीं सकल क्लीं सहकल क्लीं १ [illegible] क्लीं कएईल क्लीं हसकल क्लीं हसकहल क्लीं हकत्र
[illegible] १ एषा पूर्ववदष्टधा अन्याश्चतुर्धा १२ एवं षट्त्रिंशद्भेदाः पंचम्याः ३६ एतासां पंचमी विद्या नाम्नी क्लीं हं इति इति बीजत्रयं संपुटितं माद्ये
तयोः संयोज्यम मध्यस्थ कामराजकूटत्रयादौ कामराजबीजं संयोज्य जपो विधेयः॥ अथ सुंदरीभेदाः। ईए कल क्लीं हसकहल क्लीं सकल क्लीं इति प्रथ-
म सुंदरी १ एईकल क्लीं हसकहल क्लीं सकल क्लीं २ कईएल क्लीं हसकहल क्लीं सकल क्लीं इत्यत्र तत् सुंदरी ३ सहकल क्लीं हसकहल क्लीं सकल क्लीं इ-
ति पश्चिमाम्नाय सुंदरी ४ हससकल क्लीं हसकहल क्लीं सकल क्लीं इत्युत्तराम्नाय सुंदरी ५ हस क्लीं कह क्लीं सह क्लीं इयं रुद्रयामिनी पूर्वाम्नाय ६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण ३८८ सुंदरी ६ कलह्रीं कहलह्रीं सकलह्रीं इति दक्षिणाम्नाय सुंदरी ७ कहक्षमलह्रीं हसकहलह्रीं सकलह्रीं इत्यूर्ध्वाम्नाये सिद्धसुंदरी ८ सहक्ष
मलह्रीं हसकहलह्रीं सकलह्रीं इत्यूर्ध्वाम्नाये शक्तिसुंदरी ९ हक्षमलह्रीं हसकहलह्रीं सकलह्रीं इति सर्वसुंदरी १० सहकलह्रीं हकहलह्रीं
क हकहलह्रीं । इति सौभाग्या । हकलसह्रीं कहलसह्रीं कलसहह्रीं इयं भाषा १२ हसकलह्रीं हलकहसह्रीं सकलह्रीं इयं स्मृतिः १३ हलकसह्रीं
३८८ कसहलह्रीं कहसलह्रीं इति स्थितिः १४ हलकसह्रीं हसकलह्रीं हहसलह्रीं संहृतिः १५ लकसह्रीं सहकलह्रीं हसंसहकह्रीं निराला १६ कं
हकलसह्रीं हससहकह्रीं निराक्षा १६ कहकलसह्रीं हकहसह्रीं हसकलह्रीं । स्वप्नावती । १७ कहलसह्रीं कहयलह्रीं कससलह्रीं इयं मधुमती ।
१७ कएईलह्रीं हसकहलह्रीं सकलह्रीं हकहलह्रीं कहकलह्रीं । ततः पंचम्याः पंचकूटं । इयमेकादशकूटा । एवं द्वात्रिंशत्संख्यानां पंचपंचकूटोज
नेनैकादशकूटाः २६ एवं शुद्धाशुद्धादिभेदैः सहत्रिचतुःपंचषट्सप्ताष्टनवकूटयोजनेन सुंदरीभेदा बहवः सन्ति । जपे तु सर्वासां सुंदरीविद्यानां माद्यं
तेषु त्रीण्युक्तबीजत्रयसंपुटीकरणमावश्यकं ॥ अथ संक्षेपतः श्रीविद्यायाः पद्धतिर्न्नत यथा । प्रातः कृत्यादि प्राणायामांते विधाय ऋष्यादिन्यासं कुर्यात् ।
अस्य श्रीत्रिपुरसुंदरीमंत्रस्य दक्षिणामूर्तिऋषिः पंक्तिश्छंदः त्रिपुरसुंदरी देवता वाग्भवं बीजं कामराजं कीलकं तार्त्तीयं शक्तिः पुरुषार्थचतुष्टये विनियोगः ।
शिरसि दक्षिणामूर्तये ऋषये नमः मुखे पंक्तिछंदसे नमः हृदये त्रिपुरसुंदर्यै देवतायै नमः गुह्ये वाग्भवबीजाय नमः पादयोस्तार्तीयशक्तये न
मः सर्वांगे कामाय कीलकाय नमः । तथा च समयाचारे । त्रिपुरसुंदरीमंत्रस्य दक्षिणामूर्तये तथा ऋषये नमः शिरसि । पंक्तिछंदसे नमः मुखे । त्रिपुरसुंद श्री
र्यै देवतायै नमः हृदि । तथा च वाग्भवादिस्वरूपं दक्षिणामूर्तौ त्रिःसरंति महामंत्रा महांगेभ्यः स्फुलिंगवत् । तस्यैव मातृकावर्णानि सततं वाग्भवाद्विशोधया ३८८
तएव तद्वास्या वाग्भवं बीजमुच्यते । योविनुरूपरूपेण स्फुरंती विश्वमातृकामहामोहन देवेशि कीलयंती जगत्त्रयं । अत स्तत्कीलकं देविते न सौभाग्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गर्विता। पालयंती जगत्सर्वं तेन येयं शक्तिरुच्यते। ज्ञानार्णवे॥ वीजं तु वाग्भवं शक्तिस्तार्तीयं कीलकं ततः। कामबीजं महेशानि वीजन्यासस्ततः परं॥ अथ ऋ
ष्यादिन्यासः॥ यथा। अं १६ ह्लूं वशिनी वाग्देवतायै नमः ब्रह्मरंध्रे। कं ५ कलह्रीं कामेश्वरी वाग्देवतायै नमः ललाटे। चं ५ नवम्लीं मोहिनी वाग्देवतायै न
मः भ्रूमध्ये। टं ५ यं रूं विमला वाग्देवतायै नमः नाभौ। पं ५ जमरयुं सर्वेश्वरी वाग्देवतायै नमः आधारे। शं ५ क्षे मं करी कौलिनी वाग्देवतायै नमः सर्वांगे। तथा
वर्णार्णवे। अ वर्गांते लिखेद्वीजं रेफांते क्षमान्वितं। वामकर्णविशोभाढ्यं विंदुनादांतिकं प्रिये। वासिनीं पूजयेद्धालीं देवतां देवि सुव्रतां। कवर्गांते महेशानि
कामिनी वीजमुत्तमं। मेरुपृष्ठे समुच्चार्य वाग्देवीं पूजयेत्ततः। चवर्गांते धांतलांतक्षमालयं स्वरान्वितं। मोदिनीं पूजयेद्धावां नादविंदुविभूषितां। पवर्गांते सुवी
जं भूमि पूर्वं महेश्वरि। वामकर्णेंदुविंदूढ्यं थाविमलां वागधीश्वरां। तवर्गांते यमक्षांतं वामकर्णविभूषितं। विंदुनादांकितं वीजं वाग्देवीमरुणां यजेत्। पवर्गांते व्योमस
त्क्षमातोयानिलसंयुतं। उकारस्वरसंयुक्तं विंदुनादकलान्वितं। जयंतीं पूजयेद्धावीं देवतां वीरवंदितां। यवर्गांते योतिकालेरकूकायुसमन्वितां। वामकर्णेंदुशोभा
ढ्यं सर्वेशीं परिपूजयेत्। क्षमवह्निगतं तूर्यं वीजं तं परिवेषितं। विंदुनादकलाक्रांतं कौलिनीं वाचमर्चयेत्। शवर्गांते महेशानि न्यसेत्सर्वार्थसिद्धये। शिरोललाटभ्रूमध्यकर्णे हृन्नाभिगोचरे। आधारे मुहुकं यावन्न्यसेद्देवि परं प्रिये॥ अथ करन्यासः॥ अं मध्यमाभ्यां नमः। आं अनामिकाभ्यां नमः। सौः कनिष्ठिकाभ्यां
नमः। अं अंगुष्ठाभ्यां नमः। आं तर्जनीभ्यां नमः। सौः करतलपृष्ठाभ्यां नमः॥ अथांगन्यासः॥ ऐं हृदयाय नमः। क्लीं शिरसे स्वाहा। सौः शिखायै वषट्। आं कवचा
य हुं। क्लीं नेत्रत्रयाय वौषट्। सौः अस्त्राय फट्। ततो मूलेन व्यापकं कृत्वा ध्यायेत्। यथा। बालार्कमंडलाभासां चतुर्बाहुं त्रिलोचनां। पाशांकुशशरांश्चापं
धारयंतीं शिवां श्रये। इति ध्यात्वा मानसैः संपूज्यार्घ्यं निवेद्य विशेषार्घ्यं स्थापनं कुर्यात्। यथा। श्रीचक्रपुरतः स्ववामे षट्कोणं वृत्तं त्रिकोणं विलिख्य
तत्र त्रिपदिकां संस्थाप्य मूलेन षट्कोणं पूजयेत्। फडिति शंखं प्रक्षाल्य तत्र गंधपुष्पादिकं निःक्षिप्य मूलेन सूर्यमंडलादिकं पूजयेत्। अं वह्निमंडलाय दश
कलात्मने नमः इति त्रिपदिकायां। अं सूर्यमंडलाय द्वादशकलात्मने नमः इति शंखे। उं सोममंडलाय षोडशकलात्मने नमः इति जले। ततः आंगांगं चममुन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि धा
३८९
389

वेस्मादिनातीर्थमावाह्य कुमिश्रगंधं षडंगेन संपूज्य तद्दक्षिणे पाद्यादिपात्रं संस्थाप्यासनपूजामारभेत् ॥ ततः उपर्युपरि यंत्रस्य [illegible] आधारशक्तये न-
एवं कूर्माय पृथिव्यै अनंताय रसांबुधये रत्नद्वीपाय नंदनोद्यानाय रत्नमंडपाय कल्पवृक्षाय रत्नवेदिकायै रत्नसिंहासनाय पद्मोपरि वेदवे हसकलह्रीं
सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः वेदवे हसवे हसकलह्रीं हसवौं इति मंत्रेण मूर्त्तिं संकल्प्य त्रिखंडमुद्रां बध्वा पूर्ववत् ध्यात्वा [illegible] आगच्छे
पुष्पांजलिमानीय अं महापद्मवनांतस्थे कारणानंदविग्रहे । सर्वभूतहिते मातरेह्येहि परमेश्वरि इति मूर्त्तौ संस्थाप्यावाहनादि [illegible] षडंगपुष्पे
य षडंगानि पूजयेत् ॥ आग्नीशासुरवायुमध्ये दिक्षु वाग्भवकूटमुच्चार्य हृदयाय नमः कामराजमुच्चार्य शिरसे स्वाहा शक्तिकूट [illegible] गुरुपंक्तिं [illegible] हीं
नर्वाग्भवकूटमुच्चार्य कवचाय हुं । कामराजमुच्चार्य नेत्रत्रयाय वौषट् । शक्तिकूटमुच्चार्य अस्त्राय फट् ॥ ततो मध्यप्राक् त्र्यस्रमध्ये गुरुपंक्तिं [illegible] पादुकां च पूजयेत् । अथ [illegible]
श्रीगुरुपंक्तिभ्यो नमः । गुरुपादुकाभ्यो नमः । एवं परमगुरुं तत्पादुकां परापरगुरुं तत्पादुकां च आचार्यं तत्पादुकां च पूजयेत् ॥ अंतररेखायां [illegible] सर्वसंक्षोभण्या
गुरस्तस्य प्रथमरेखायां ब्राह्मी देवी श्रीपादुकां पूजयामि नमः एवं मध्यरेखायां २ त्रैलोक्यमोहन चक्रे देवी पादुकां पूजयामि नमः [illegible]
दिमुद्राः श्रीपादुकां पूजयामि नमः सर्वत्रावरणपूजायां श्रीपादुका पदप्रयोगः ॥ तथा चतंत्रांतरे । श्रीपदं पूर्वमुच्चार्य पादुकां पूर्वमुद्धरेत् [illegible] संपूज
त्स्जयेदं नदेवताः चक्रार्ग्रे । त्रिपुराचक्रनायिकाधिष्ठिते एताः अणिमाद्याः प्रकटयोगिन्यः समुद्राः सायुधाः सपरिवाराः सवाहनाः [illegible]
मर्घ्यजलेन मूलदेव्यै समर्पयेत् ॥ त्रिपुरापदमुत्पत्तिस्तु । ब्राह्मी वाराहीयो । ब्रह्ममहेशाद्यैस्त्रिदशैरर्चिता पुरा । त्रिपुरेति तदा नाम कथिता देवतैस्तवो [illegible] श्री
स्तेन । स्वतंत्रतंत्रे । अंगुष्ठानामिकायोगात् वामहस्तस्य पार्वति । तर्पयेत् सुंदरी समुद्रां च सवाहनां ॥ ततः षोडशदले । अं १६ ऐं क्लीं श्रीं कामाकर्षिण्यादि [illegible] चक्रे
पादुकां पूजयामि । चक्राग्रे २ त्रिपुरेशी चक्रनायिका श्रीपादु० अत्र सर्वाशापरिपूरके चक्रे षोडशदलचक्रे त्रिपुरेशी चक्रनायिकाधिष्ठिते एताः कामाकर्षि ३८९
एषा गुप्ततरयोगिन्यः समुद्रा इत्यादि मूलदेव्यै समर्पयेत् ॥ अष्टदले २ अनंगकुसुमादिदेवी श्रीपादु० चक्राग्रे ३ त्रिपुरसुंदरी चक्रनायिका श्रीपादु०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चतुर्दशारच-

अत्र सर्वसंक्षोभकरेष्टदले चक्रे त्रिपुरसुंदरी चक्रनायिकाधिष्ठिते एता अनंगकुसुमाद्यागुप्ततरयोगिन्यः समुद्रा इत्यादि मूलदेव्यै समर्पयेत्। क्रे
संक्षोभिण्यादिचतुर्दशश्रीपादु० चक्राग्रे ३ त्रिपुरवासिनीचक्रनायिकाधिष्ठिते एताः सर्वसंक्षोभिण्यादयः शक्रयः संप्रदाययोगिन्यः समुद्रा इत्यादि ३ सर्व
दिमूलदेव्यै समर्पयेत्। वहिर्दशारचक्रे ३ सर्वसिद्धिप्रदा देवी श्रीपादु० चक्राग्रे ३ त्रिपुराश्रीचक्रनायिकाश्रीपादु० अत्र सर्वार्थसाधके वहिर्दशार- २९०
चक्रे त्रिपुराचक्रनायिकाधिष्ठिते एताः सर्वसिद्धिप्रदादयः कुलकौलिन्यादियोगिन्यः समुद्रा इत्यादि मूलदेव्यै समर्पयेत्। अंतर्दशार[illegible]र्वज्ञा-
दिदशदेवीश्रीपादु० चक्राग्रे ३ त्रिपुरमालिनी च[illegible]क्रनायिकाश्रीपादु० अत्र सर्वरक्षाकरचक्रे त्रिपुरमालिनीचक्रनायिकाधिष्ठि[illegible] सर्वज्ञा-
दिदशदेव्यो निगर्भयोगिन्यः समुद्रा इत्यादि मूलदेव्यै समर्पयेत्। अष्टारचक्रे ३ वशिन्यादि अष्टारदेवताश्रीपादु० चक्राग्रे त्रिपुरसिद्धिचक्रनायिका-
श्रीपादु० अत्र सर्वरोगहराष्टारचक्रे त्रिपुरासिद्धा चक्रनायिकाधिष्ठिते एता वशिन्याद्या रहस्ययोगिन्यः समुद्रा इत्यादि मूलदेव्यै समर्पयेत्। अष्टा-
तराल आसनमूलाविद्ययाषडंगानि पूजयेत्। ततोग्रकोणे ३ कामेश्वरी नित्याश्रीपादु० दक्षिणकोणे ३ वज्रेश्वरी नित्याश्रीपा० दक्षिणकोणकोणे ३
वज्रेश्वरी नित्यापा० वामकोणे ३ भगमालिनी नित्यापा० चक्राग्रे ३ त्रिपुराम्बिकाचक्रनायिकाश्रीपा० अत्र सर्वसिद्धिप्रदत्र्यस्रचक्रे [illegible]कुशविभू-
षितांतराले त्रिपुराम्बिकाचक्रनायिकाधिष्ठिते एताः कामेश्वर्यो द्याश्च रहस्यातिरहस्ययोगिन्यः समुद्रा इत्यादि मूलदेव्यै [illegible] ततो बिंदुमध्ये बिं-
दुबीजत्रयं समुच्चार्य श्रीमहात्रिपुरसुंदरीनित्या श्रीपा० इत्यादि वारत्रयं पूजयेत्। वामे ३ योनिमुद्राश्रीपा० चक्राग्रे ३ त्रिपुर[illegible]श्रीपा० अत्र सर्वानंद-
मये परब्रह्मस्वरूपिणि एवं देवचक्रे त्रिपुरभैरवीचक्रनायिकाधिष्ठिते सर्वचक्रेश्वरी योगिन्यः समुद्राः सवाहनाः सपरिवारा सायुधाः पूजितास्तर्पिताः सं-
तुष्टा इति मूलदेव्यै समर्पयेत्। ततो धूपादि विसर्गांतं कर्म समापयेत्। अस्याः पुरश्चरणं लक्षजपः। तथा च वामकेश्वरतंत्रे॥ मंत्रं स्थित्वा जपेल्लक्षं[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण

३९०

390

देवीस्वरूपधक। किं भुक्तैर्हवनं कुर्याद्दशांशं च वरानने। कुंकुंभकुसुमैर्वापि मधुरत्रयमिश्रितैः॥ ॥अथश्रीविद्याविशेषपद्धतिः॥ प्रातरुत्थाय गुरुं

यशास्त्रिवासः परिस्य स्वगुरुं यथोक्तरूपं ध्यात्वा ऐं क्लीं श्रीं हसखफ्रें हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवरयीं हसौः सौः अमुकानंदनाथश्रीपादुकां पूजयामि नमः

क अमुकशक्त्यंबाश्रीपादुकां पूजयामीति स्वस्वनामानसैर्गंधादिभिः पूजयेत्। यथा। क्लीं श्रीं लं पृथिव्यात्मकं गंधं समर्पयामि नमः कनिष्ठिकाभ्यां क्लीं श्रीं हं आकाशा

त्मकं पुष्पं समर्पयामि नमोंगुष्ठाभ्यां। यं वाय्वात्मकं धूपं समर्पयामि नमस्तर्जनीभ्यां। रं वह्न्यात्मकं दीपं समर्पयामि नमो मध्यमाभ्यां। वं अमृतात्मकं नैवेद्यं

समर्पयामि नमोनामिकाभ्यां। एतांश्चपंचोपचारान् समर्पयामि नमोऽञ्जलिना तांबूलं। यथा। विशुद्धेश्वरे। एवं ध्यात्वा पुनश्चैव पंचभूतात्मकैर्यजेत्। ... लं पार्थिवं तु

कनिष्ठांगुलियोगतः। वाय्वात्मकं महाधूपं तर्जनीभ्यां समर्पयेत्। तेजोमयं महादीपं मध्यमाद्वययोगतः। नमस्कारेणांजलिना तांबूलं ... स्वस्वनामा

ति सर्वं तु नमस्कारात्। ततो योन्यंजलिमुद्रां प्रदर्श्य नमस्कृत्य स्तुतिं कुर्यात्। अरवं तु मंडले सर्वं समाप्य पद्धत्युक्तक्रमेण कुर्यात्। अथ श्रीविद्यायां विशेष

स्नानं। वैदिकं स्नानं कृत्वा षडंगानि विधाय अंकुशमुद्रया सवितृमंडलात्तीर्थमावाह्य मूलविद्यायाः शक्तिमुद्रां दर्शयेत्। त्रिमुद्रां ... क्षिप्त्वा धेनु

मुद्रां प्रदर्श्य मूलवाग्भवबीजेन दशवारमभिमंत्र्य तन्मुखारविंदविनिर्गतामृतधारया त्रिवारं निमज्ज्योत्थाय पुनर्योनिमुद्रया सप्तवारं ... स्नानि

चक्रं विधाय अत्रैव यामलेऽयामले तु बालाबीजत्रयैः पीताद्याभ्यामोष्ठौ विमर्जयेत्। कुंभगर्भान्ताचक्रिमद्यमामयाक्षालयेत्करं। श्रीमायाबीज ... कामं त्रिपु

रायास्त्रिवर्तुलैः कामकलां कुशाभ्यां वा मुखमासाक्षिकर्णकान्तं। नाभ्युरस्कंधभुजौ स्पृष्ट्वाप्यधिकारी जपार्थे। आचम्यैवं भवेत् दुर्गाजीवमुक्तो भवेत ... वा

चतः। यथा। ऐं क्लीं सौः इति विचेत्। क्लीं श्रीं ओं छौं द्विः प्रमार्जयेत्। दुर्गे दुर्गे रक्षणि स्वाहेति क्लीं करक्षालनं। श्रीं मुखे क्लीं ऐं न सौः सौः क्लीं चक्षुषोः क्लीं श्रीं क. ३९०

कर्णहृदये ऐं नाभौ वक्षसि ईं दक्षांसे क्लीं वामांसे तीरमागत्य अनुपहतवाससी परिधाय शुद्धयज्ञभस्मना त्रिपुंड्रं शिरस्यात्मकमर्दवेदाकृतिं विधाय घम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि
३

र्पणं तं कृत्वा तर्पणं कुर्यात् । तथा च षडंगान्यपि विन्यस्यातीर्थं मं कुशमुद्रया क्रों मंत्रेण समाकर्ष्य ततः सवितृमंडलात् ह्रां ह्रीं शक्तिबीजं समुच्चार्य निःक्षि-
पेद्योनिमुद्रया । धेनुमुद्रया योनिमुद्रे ततस्तत्र प्रदर्शयेत् । मूलं वाग्भवबीजेन मंत्रं अपि ला थ देवता । आनंदामृतवारिलां मध्यस्थां परिचिंतयेत् । दे-
वीमुखारविंदाच्च निर्गतामृतधारया । सप्तकलो जपेद्विद्यामभिषिंचेत्स्वकां तनुं । एकविंशतिवाराणि जपेद्विद्याममंतरं । देवीपादारविंदाद्योनिम-
ज्यात्तीर्थे साधकः । उषितेवाससी पश्चात्परिधानादनंतरं । आचम्य प्राङ्मुखासीनो मूलमंत्राभिमंत्रितां । धृत्वा भाले तले भस्म पूर्व [illegible]
त् । सूर्यमंडलवासिन्यै देवतायै ततः परं । अर्घ्यं मंजलिमादाय गायत्र्या चार्घ्यं क्षिपेत् । यथाशक्ति जपेद्देवीं गायत्रीं तदनंतरं । तर्पि[illegible]सा च
प्राणानायम्य साधकः । वसुरुद्रांस्तथादित्यान् तथैवांगिरसं ततः । देवान् गावस्तलो ब्रह्म विष्णु रुद्राग्न्य हान्तपि । लोपामुद्रां म[illegible]सूर्यां म विधि
र्थकैः । नक्षत्र राशियोगांश्च करणानि यथाक्रमं । चतुर्थी गच्छि जायां तं देवतीर्थेन तर्पयेत् । मरीचिमत्रिपुलहं पुलस्त्यं क्रतुमेव च । वसिष्ठं च भरद्वाजं
गौतमागस्त्यनायकौ । अग्निष्वात्ता बर्हिषदः पितृंश्च स्वपितृक्रमं । विधाडोतैहृदं तं च पितृतीर्थेन तर्पयेत् । भैरवान् क्षेत्रपालांश्च कुमारी योगिनीं तथा ।
भूतानि सर्वसत्वानि तर्प्यं त्वं तानि तर्पयेत् । ततो देवीं तर्पयेत् । दक्षिणामूर्त्तिसंहितायामपि । तर्पणं च ततः कुर्यात् देवर्षिपितृपूर्वकं [illegible] जले
त्रिकोणं च तत्र चतुरस्त्रं विभ्र[illegible] गणेशवटुकौ च क्रम वामदक्षिणतः संतर्प्य त्रिकोण च तत्र चतुरस्त्रोत्तराले ईशानादि वायव्यांतं [illegible] संतर्प्य त्रिको-
णमध्ये साध्यसिद्धसनमंत्रैर्वक्ष्यमाणैः संतर्प्य जले भगवतीमावाह्य परामृत धारया पूर्वक्रमेण संतर्प्य त्रिकोणेषु कामेश्वर्यादि देवीत्रय समयावि-
चया संतर्प्य चतुरस्त्रकोणेष्वंगदेवतास्तर्पयेत् । ततः आवरण देवतानां तर्पणं ततः सूर्यार्घ्यं दत्वा हंसः सोहमित्युपस्थाय सवितृमंडले तीर्थं नियत
यचनो यागस्थानमागच्छेत् । यागस्थानं तु काली कुलसंभवे । अरण्ये सत्यकामानां सिध्यर्थं पूजनं हितं । निष्कामानां मुमुक्षूणां गृहेशस्तः सदा चमं
ऋषीणां मुनिमुख्यानां दीक्षितानां द्विजन्मनां । गृहे पियजनं शस्तं रसैर्वा क्षेक्षु संभवैः । कुलार्णवे पि । एकोतात्रिर्जने रण्ये देशे बाधाविवर्जिते सु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि॰ बालो
३९१
391

रवासने स मासीनः आस्य रवो वाप्यु दङ्मुखः। तत्रादौ सूर्यपूजा तु स्कंद यामले। आदित्यं पूजयेदादौ प्रत्यक्षं लोकसाक्षिणं। अन्यथा नैव सिद्धिः स्या
त्कल्पकोटिशतैरपि। इह स्नात्वा स्वगृहोक्तेन विधिना स्नात्वा तर्पणं सूर्यतर्पणं। पूजालये वाऽत्र पंचमी पूजयाम्यहं। ततः पूजांगमुपमागत्य ओं अ
स्मतत्वाय स्वाहा। ओं विद्यातत्वाय स्वाहा। शिवतत्वाय स्वाहा। इत्यनेनाचम्य सामान्यार्घ्यं विधाय द्वारपूजां कुर्यात्। तद्यथा। बालया द्वारमु
ख्य दक्षिणपार्श्वयोरूर्ध्वे अधः। ऐं क्लीं श्रीं गं गणपतये नमः २ दुं दुर्गायै नमः २ वं वटुकाय २ क्षां क्षेत्रपालाय। मध्ये २ रत्नमंडपाय नमः। दिक्षु
वामदेवाय रत्यै। वसंताय प्रीत्यै। २ गां गणपतये। २ सां सरस्वत्यै। २ श्रीं श्रियै नमः। सोमशंभुजगावल्लीं सरस्वतीं श्रियं तथा। दुर्गां वटुकं नन्दां
भद्रकालीं ततः स्वस्तिं स्वाहां चैव शुभंकरीं। गौरीं च लोकधात्रीं च तथा वागीश्वरीमपि। एताः पूजयेत्। ततः ऐं क्लीं श्रीं रक्तद्वादशशक्तियुक्ताय दीपनाथाय
दीपनाथाय नमः। इति पुष्पांजलिं मुंचेत्। विश्वसारासमुद्रमेखदने देवि पर्वतस्तनमंडले। विष्णुपत्नि नमस्तुभ्यं पादस्पर्शं क्षमस्व मे। इति आसा
ध्येॐ पृथिव्यै इत्यादि इति निवेद्य ततो स्त्रेण वामपार्ष्णिघातेन भौमान्विमानुत्सार्य अस्त्रेण जलेनांतरिक्षगान् श्रीबालालोकनेन दिव्यांविलो
कनेन दिव्यान्विघ्नानुत्सार्य सिद्धार्थाक्षतकुसुमान्यादाय ३ अपसर्पंतु ते इत्यादिना विघ्नानुत्सार्य सिद्धार्थाक्षतकुसुमानि [illegible]। ततो
नैर्ऋत्यां ब्रह्मणे नमः २ वां वास्त्वधिपतये नमः ३ आधारशक्तिकमलासनाय नमः इत्यासनं संपूज्य ततो पविश्य भूतशुद्धिं मातृकान्यासादि आत्मा
मांतं विधाय ऋष्यादिन्यासं कुर्यात्। कल्पसूत्रे। यद्यपि वाग्विलासलिलालकप्राणायामः शोषणदहनप्लावनरूपी भूतशुद्धिं विधाय त्रिः प्राणायामं
मयमातृकान्यासं कुर्यात्। तथापि मातृकान्यासानंतरं आत्मायामो वोढव्यः। तथा च तंत्रांतरे। भूतशुद्धिं विधायैवं मातृकान्यासमाचरेत्। प्राणायाममत्र
यं कृत्वा न्यासान्यान्समाचरेत्। यथा॥ शिरसि दक्षिणामूर्तये ऋषये नमः। मुखे पंक्ति छंदसे नमः। हृदये त्रिपुरसुंदर्यै देवतायै नमः। गुह्ये वाग्भवबीजाय
नमः। पादयोः शक्तिकूटाय नमः। सर्वांगे कामराजाय कीलकाय नमः। तथा च तंत्रांतरे। ऋषिन्यासो महर्षिर्देशो छंदस्तु मुखपंकजात्। देवता हृदये चैव वी

श्री
३९१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जंतु गुह्यदेशके शक्तिं च पादयोश्चैव सर्वांगे कीलकं न्यसेत्॥ ततः करन्यासः। यथा ऐं मध्यमाभ्यां नमः क्लीं अनामिकाभ्यां नमः सौः अंगुष्ठाभ्यां नमः ऐं
तर्जनीभ्यां नमः सौः करतलपृष्ठाभ्यां नमः। तथा च न वरत्नेश्वरे। एतद् बीजं द्विरावृत्या मध्यमाद्यंगुलीषु च। शुद्धिं करस्य कुर्वीत तलयोः पृष्ठयोरपि च तु
र्थी मंत संयुक्ता नाममंत्रैः पृथक् पृथक्। बाला बीजत्रये पूर्वं तथा त्रिपुरसुंदरि। आत्मानं रक्षरक्षेति कुर्याद् दक्षां हृदि स्पृशन्। तथैवास्त्रा कामुद्रया कु
र्याद्दिग्बंधनं ततः। ततो बालां ते अमृतार्णवासनाय नमः। बालांते त्रिपुरेश्वरि पोतांबुजासनाय नमः इति जानुद्वये। तथा च वामजंघे। अमृतार्णवम
ध्यपूर्वं मासनाय ततो मत्रुन पादयोर्विन्यसेत् पश्चात् बालांते त्रिपुरेश्वरि। पोतांबुजासनायांते नमो जानुविन्यसेत्। ऐं क्लीं सौः त्रिपु [illegible] दिव्यासना
सनाय नम इति ऊरुद्वये। तथा च ऐं क्लीं सौः त्रिपुरे सुन्दासुंदरीति पदं ततः। ङेंतं देव्यासनं चांते नमुरुद्वये न्यसेत्। हैं ह क्लीं सौः त्रिपुरवासिनीच
क्रासनाय नमः स्फिक्द्वये। हैं संह क्लीं हसौः त्रिपुराश्री सर्वमंत्रासनाय नमः इति गुह्ये। ऐं क्लीं क्लें त्रिपुरमालिनी साध्यसिद्धासनाय नमो ना
भिदेशे। हसरैं हसकलरीं हसरौः त्रिपुरां चापर्यंक शक्तिपीठाय नमो वक्षसि। तथा च वामकंठे। हैं ह क्लीं हसौः रंते त्रिपुरवासिनीति च चक्रासनाय स्य
मुना स्फिक्द्वय परि विन्यसेत्। हसैं हस क्लीं हसौः ह्रेति त्रिपुराश्री पदं ततः सर्वमंत्रासनायांते नमो गुह्य प्रविन्यसेत्। ऐं क्लीं क्लें त्रिपुरमालिनी
ति ततः साध्यपदं वदेत् सिद्धासनाय नम इति नाभिदेशे प्रविन्यसेत्। हस्रैं हसकलरीं हसकल क्लीं हस्रौः रंते त्रिपुरांबापदं ततः। सर्वमंत्रासनायांते नमो गु
ह्ये प्रविन्यसेत्। क्लीं ऐं क्लें ततो दद्यात् त्रिपुरमालिनी तिथा साध्यसिद्धासने ङेंतं नाभिदेशे प्रविन्यसेत्। हस्रैं हसकलरीं हस्रौः रंते त्रिपुरांबापदं त
तः पर्यंक शक्तिपीठासनाय नमो वक्षसि विन्यसेत्। ततो मूलविद्यांते त्रिकुटाविद्यानां बीजान्ते महात्रिपुरभैरवि सिंहासनाय महाचक्र तप आसना
य च नम इत्यमुना ब्रह्मरंध्रस्थाने प्रविन्यसेत्॥ अथ षडंगन्यासः। ऐं सर्वज्ञशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरी हृदयाय नमः। क्लीं नित्यतृप्तिशक्ति श्रीम
हात्रिपुरसुंदरी शिरसे स्वाहा। सौः अनादिबोधशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरी शिखायै वषट्। ऐं स्वतंत्रशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरी कवचाय हुं। क्लीं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अलुप्तशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरीनेत्रत्रयाय वौषट्॥ सौः अनंतशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरी अस्त्राय फट्॥ तथाच नवरत्नेश्वरे। सर्वेकृतानि प्रसुप्त
तात्र अनादिबोधसुस्वतंत्रता वा अनंतशक्तिरमनंततावषडंकुरंगानि शिरवयोः शिखा ह्यः॥ तथा च बीजोत्ते नाम संयोज्यजातिषु क्रमेण षडंगं कृत्वा तत्र इति नूहि
न्यासः॥ संक्षेपप्रयोगरुक्तः॥ ततो नवयोन्यात्मकन्यासः॥ तथाच। बालया त्रिपुरश्रान्यान्नवयोन्यात्मकं न्यसेत्। प्रयोगस्तु मेरवीप्रकार [illegible] ग्रपुनलं
समुच्चार्य अग्निचक्रे कामगिर्यालये मित्रीशनाथात्मिके रुद्रात्मशक्तिकामेश्वरी देवीश्रीपादुकायै नमः आधारे। द्वितीयकूटमुच्चार्य सूर्यचक्रे पूर्णगिरि
पीठे षष्ठीशनाथात्मिके विष्णुत्मशक्तिवज्रेश्वरी देवीश्रीपादुकायै नमो हृदि। तृतीयकूटमुच्चार्य सोमचक्रे जालंधरपीठे [illegible] नाथात्मि
के० पादुकायै नमो ललाटे। तुरीयबीजपरे ब्रह्मात्मशक्तिश्रीमन्महात्रिपुरसुंदरीचक्रेश्वर्यै नमो ब्रह्मरंध्रे। तत्त्वन्यासः॥ वाग्भवमुच्चार्य [illegible] तत्त्वव्या
पिकायै श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै नमो हृदयान्तः तृतीयमुच्चार्य शिवतत्त्वव्यापिकायै श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै नमो ब्रह्मरंध्रे। ततः पंचदशीन्यासः [illegible] मूर्ध्नि
चक्षुषोः कर्णयोः नसोर्मुखभुजयुगनाभिषु प्रत्येकं नमोंतं मूलवर्णान् न्यसेत्॥ अथ षोडशीन्यासः॥ ब्रह्मरंध्रे च संपूर्णां विचार्य चक्रे विविंस [illegible] दृ
ष्टी मुद्रां वामांसे भावयेत्सुधीः॥ रिपुजित्कामहां मुद्रां वामपादतले न्यसेत्॥ ततो व्यापकं तु योनिमुद्रां मुखे क्षिप्त्वा निबध्य च पुनर्ब्रह्मरं [illegible] रंध्रे ल ला
टमालिकां षोडशार्णां न्यसेत्॥ ततः पादयोर्जंघयोर्जान्वोः कट्यां मेधुनि पृष्ठगो नाभौ पार्श्वद्वयं वापि स्तनयोरंसयोस्तथा। करयोर्ब्रह्म [illegible] दन्ते ध्रुनि
पार्वति। कर्णप्रदेशकरवक्त्रनयोः क्रमादिति संहारन्यासः॥ ततः स्थितिक्रमः॥ करयोरंगुलीषु पंच ब्रह्मरंध्रमुखे हृदि त्रयं नाभ्यादि [illegible] तमकं कं
ठान्नाभिपर्यंतमपरं ब्रह्मरंध्राल्लंठपर्यंतमेकं। पादयोः पंचांगुलीषु॥ अथ सृष्टिन्यासः॥ ब्रह्मरंध्रे ललाटे नेत्रश्रवणे घ्राणे ओष्ठे दंत [illegible] वि
बुके पृष्ठसर्वांगे हृदि स्तने कुक्षौ लिंगे च षोडशार्णान् विन्यसेत्॥ अथ षोढान्यासः॥ ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः विघ्नेश्वरश्री ॥ श्री
ह्रीं अं नमः॥ शिरसि। [illegible] अं शांतं नमो दक्षचक्षुषि। २ई शिवोत्तमशां तिभ्यां नमो वामचक्षुषि। ३ उ विघ्नकृत्तुभ्यां नमो दक्षकर्णे। ४ ऊं विघ्नकर्तुभ्यां ॥ ३९२
[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रस्वतीभ्यां नमो दक्षगंडे २ ॐ वामकर्णे । ऋं विघ्नराजपतिभ्यां नमो दक्षनसि २ ॐ गणनायकमेधाभ्यां नमो वामनसि २ ऌं एकदंतकान्तिभ्यां नमो दक्षि-
डे २ ॡं द्विदंतकामिनीभ्यां वामगंडे । एं गजवक्त्रमोहिनीभ्यां नमः ओष्ठे २ ऐं निरंजननटीभ्यां अधरे २ ओं कपर्दिभारतीभ्यां ऊर्ध्वदंते २ औं दीर्घमु[illegible]ज्वालामु-
खीभ्यां अधोदंते २ अं शंकुकर्णनंदाभ्यां ब्रह्मरंध्रे २ अः वृषध्वजस्वरसाभ्यां मुखे २ कं गणनाथकामरूपिणीभ्यां दक्षस्कंधे २ खं गजेन्द्रदुर्मु[illegible]कूर्परे ।
२ गं शूर्पकर्णजयिनीभ्यां नमो मणिबंधे २ घं त्रिनेत्रमयाभ्यां अंगुलिमूले २ ङं लंबोदरविघ्नेशीभ्यां अंगुल्यग्रे । चं महानादस्वरूपिणीभ्यां वाम[illegible]धे २ छं[illegible]
चतुर्मुखकामदाभ्यां नमो वामकूर्परे । २ जं सदाशिवमदविकलाभ्यां नमो वाममणिबंधे २ झं आमोदविकटाभ्यां नमो वामांगुलिमूले २ ञं दुर्मु[illegible]भ्यां वा-
मांगुल्यग्रे २ टं सुमुखभूतिभ्यां दक्षिणऊधः २ ठं प्रमोदभूतिभ्यां नमो जानुनि २ डं एकपादसतीभ्यां गुल्फे २ ढं द्विजिह्वरमाभ्यां अंगु[illegible]रमा
तुषीभ्यां अंगुल्यग्रे । २ तं वीरमकरध्वजाभ्यां वामकट्यधः २ थं षण्मुखविकर्णाभ्यां मणिबंधे २ दं वरदभ्रुकुटीभ्यां गुल्फे २ धं वामदे[illegible]गुल्ये
धः २ नं वक्रतुंडदीर्घघोणाभ्यां अंगुल्यग्रे २ पं द्विरंडधनुर्धराभ्यां दक्षपार्श्वे २ फं सेनानीयामिनीभ्यां वामपार्श्वे २ बं ग्रामणीरा[illegible]नः पृष्ठे २ भं म-
तृविडिकाभ्यां नाभौ २ मं विमलशशिप्रभाभ्यां उदरे २ यं मत्तवाहनलोलाभ्यां हृदि २ रं जटिजपलाक्षीभ्यां दक्षस्कंधे २ लं मुंडिहृदिभ्यां ककुदि २ वं खड्गिदुर्गा-
भ्यां वामस्कंधे २ शं वरेण्यसुभगाभ्यां हृदयादिदक्षहस्ते २ षं वृषकेतुशिवाभ्यां हृदयादिवामहस्ते २ सं भक्षप्रियदुर्गाभ्यां हृदयादि[illegible]दे २ हं गणेश-
हप्रियाभ्यां २ ळं मेघनादकामिनीभ्यां हृदादिगुदे २ क्षं गणेश्वरकालिकाभ्यां हृदयादिमुखे । एतान्नमो नान्विन्यसेत् । अथ[illegible] २ अं १६ [illegible]
दिव्यरूविराभ्यां नमो हृदये २ अं ४ सांसामस्मेधाभ्यां नमो मूर्धमध्ये २ कं ५ ओं अंगरेश्वरसाभ्यां नमो नेत्रत्रये २ वें पंचतुंडगुध्यानस[illegible] नमो हृदयपरि २ ५
वृहस्पतिपशस्विनीभ्यां नमो कंठे ३ तं ५ पुंभुं कादिनीभ्यां नमो हृदये २ पं ५ शं शनैश्चरशक्तिभ्यां नमो नाभौ २ शं ५ रां रां [illegible]भ्यां नमो वक्षसि २ [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण कंकेतुवायवीभ्यां नमो गुह्ये॥ तथा च ज्ञानार्णवे॥ सुरेरर्के हृदि न्यसेत् यवर्गौ लशश्रीतः। मृत्युगोल्यादि॥ अथ नक्षत्रन्यासः॥ २ अं आं अश्विन्यै नमो ललाटे॥ २ इं भ
३९३ रण्यै नमो दक्षनेत्रे २ ईं उं ऊं कृत्तिकायै नमो वामनेत्रे २ ऋं ॠं लृं लॄं रोहिण्यै नमो दक्षकर्णे २ एं मृगशीर्षायै नमो वामकर्णे॥ २ ऐं आर्द्रायै नमो दक्षनासिकायां
२ ओं औं पुनर्वसवे नमो वामनासायां॥ २ कं पुष्याय नमो दक्षकरे २ खं गं आश्लेषायै नमो दक्षस्कंधे॥ २ घं ङं मघायै नमो वामस्कंधे॥ २ चं पूर्वाफाल्गुन्यै नमो द
393 क्षकूर्परे॥ २ छं जं उत्तराफल्गुन्यै नमो वामकूर्परे॥ २ झं ञं हस्तायै नमो दक्षमणिबंधे॥ २ टं ठं चित्रायै नमो वाममणिबंधे॥ २ डं स्वात्यै नमो दक्षस्तने॥ २ ढं णं वि
शाखायै नमो वामस्तने॥ २ तं थं दं अनुराधायै नमो नाभौ २ धं ज्येष्ठायै नमो दक्षकटौ॥ २ नं पं फं मूलायै नमो वामकटौ॥ २ बं पूर्वाषाढायै नमो दक्षोरौ २ भं उ
त्तराषाढायै नमो वामोरौ॥ मं श्रवणाय नमो दक्षजानुनि॥ २ यं रं धनिष्ठायै नमो वामजानुनि २ लं शतभिषायै नमो दक्षगुल्फे॥ २ वं शं पूर्वाभाद्रपदायै नमो वामगुल्फे २
२ षं सं हं उत्तराभाद्रपदायै नमो दक्षपादतले २ ळं क्षं रेवत्यै नमो वामपादतले॥ अथ योगिनीन्यासः॥ अं इं ईं उं ऊं डमलवरयूं डाकिन्यै मां ... त्वगात्म
ने नमः कंठे॥ २ कं ५ खं ५ ठं वं रां रीं रूं रमलवरयूं राकिन्यै मां रक्ष रक्ष असृगात्मने नमो हृदये॥ डं ढं णं तं ५ पं फं लां लीं लूं लमलवरयूं लाकिन्यै ... रक्ष
मांसात्मने नमो नाभौ॥ २ वं भं मं यं रं लं वं कां कीं कमलवरयूं काकिन्यै मां रक्ष रक्ष मेदात्मने नमः स्वाधिष्ठाने॥ २ शं षं सं लं सां सीं समलवरयूं साकिन्यै मां र
क्ष रक्ष मज्जात्मने नमो मूलाधारे। हं क्षं हां हीं हूं हमलवरयूं हाकिन्यै मां रक्ष रक्ष त्वगात्मने नमः एवं अमुके मां मज्जास्थिभी राकिन्यादिषु योजयेत्॥ अथ
राशिन्यासः॥ २ अं आं इं ईं मेषराशये नमो दक्षपादे॥ उं ऊं ऋं वृषराशये नमो दक्षहृदये। ओं औं सिंहराशये नमो दक्षबाहुमूले॥ २ अं श्री
अः शं षं सं हं ळं क्षं कन्याराशये नमो मस्तके॥ २ कं ५ तुलाराशये नमो वामस्तके॥ २ चं ५ वृश्चिकराशये नमो वामबाहुमूले॥ टं ५ धनुराशये नमो वामहृदये॥ २ पं ५ ३९३
मकरराशये नमो वामपादे॥ २ पं भं कुंभराशये नमः पृष्ठे मीनराशये नमः उदरे॥ अथ पीठन्यासः॥ यथा॥ अं वाराणसीपीठाय नमः २ आं कामरूपीठाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

२ इं नेपालपीठाय॰ २ ईं पौंड्रवर्धनपीठाय॰ २ उं पुरस्थिरपीठाय॰ २ ऊं कान्यकुब्जपीठाय॰ २ ऋं पूर्णशैलपीठाय॰ २ ॠं अर्बुदपीठाय॰ २ लृं आम्रातकेश्व
रपीठाय॰ २ ॡं एकाम्रपीठाय॰ २ एं त्रिस्रोतपीठाय॰ २ ऐं कामकोटपीठाय॰ २ ओं भृगुनगरपीठाय॰ २ औं केदारपीठाय॰ २ अं चंद्रपुरपीठाय॰ २ अः श्रीपीठाय
२ कं ओंकारपीठाय॰ २ खं जालंधरपीठाय॰ २ गं मालवपी॰ २ घं भद्रपी॰ २ ङं देवीकोटपी॰ २ चं गोकर्णपी॰ २ छं मारुतेश्वरपी॰ २ जं मंगलकोटपी॰ २ झं अट्टह
सपीठाय॰ २ ञं विरजपी॰ २ टं राजगृहपी॰ २ ठं महापथपीठाय॰ २ डं कोल्लागिरिपी॰ २ ढं एलापुरीपी॰ २ णं वाणेश्वरपी॰ २ तं जयंतीपी॰ २ थं उज्जनीपी॰ २ दं चरित्र
उ पी॰ २ धं क्षीरिकापी॰ २ नं हस्तिनापुरपी॰ २ पं उड्डीशपी २ फं प्रयागपी॰ २ बं षष्ठीपुरपी॰ २ भं मायापुरपी॰ २ मं जलेश्वरपी॰ २ यं मलयगिरिपी॰ २ रं श्रीशैलपु...
२ लं मेरुपी॰ २ वं गिरिपीठाय॰ २ शं महेंद्रपीठाय॰ २ षं वामनपीठाय॰ २ सं हिरण्यपीठाय॰ २ हं महालक्ष्मीपुरपी॰ २ ळं उड्डीयानपुरपी॰ २ क्षं छायाछत्र...
त्रपीठाय॰ एतानि नमोंतानि मातृकास्थानेकर्तव्यानीति षोढान्यासः॥ अयं षोढान्यासो मातृकास्थानानंतरं कर्तव्य इति॥ अथ त्रिपुरान्यासः॥ ... क्ष
वतंत्रांतरे। त्रिपुरान्यासं ततः कुर्यात्सर्वकामार्थसिद्धये। अस्यासं तु न्यासमात्रेण सदाशिवो भवेन्नरः॥ २ अं कामिनीत्रिपुरायै नमः॥ एवं सर्वत्र॥ २ आं
त्रिपुरा॰ २ इं मदनात्रिपुरा॰ २ ईं उन्मादिनीत्रिपुरायै॰ २ उं द्राविणीत्रिपुरायै॰ २ ऊं कंकालिनीत्रिपुरायै॰ २ ऋं खेचरीत्रि॰ २ ॠं स्फटिकात्रिपुरा॰ २ लृं ...
चनीत्रिपुरा॰ २ ॡं क्लेदिनीत्रिपुरा॰ २ ॡं शिवदूतीत्रिपुरायै॰ २ एं सुभगात्रिपुरायै॰ २ ऐं भगावहात्रिपुरायै॰ २ ओं विश्वेश्वरीत्रिपुरायै॰ २ औं ... २ अं श्री
कं कपालिनीत्रिपुरायै॰ २ खं व्यापिनीत्रिपुरायै॰ २ गं सुभगात्रिपुरा॰ २ घं वागीश्वरीत्रिपुरा॰ २ ङं कालिकात्रिपुरायै॰ २ चं पिंगलात्रिपुरायै॰ २ छं भग... ५२८२
सर्पिणीत्रिपुरायै॰ २ जं सुंदरीत्रिपुरायै॰ २ झं नीलपताकात्रिपुरायै॰ २ ञं महासिद्धेश्वरीत्रिपुरा॰ २ टं अमोघात्रिपुरायै॰ २ ठं रत्नमालात्रिपुरा॰ २ डं नाय॰
मंगलात्रिपुरायै॰ २ णं भगमालिनीत्रिपुरायै॰ २ तं रौद्रीत्रिपुरा॰ २ थं योगेश्वरीत्रिपुरायै॰ २ दं अंबिकात्रिपुरायै॰ २ धं अट्टहासात्रिपुरायै॰ २ नं व्योम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या
३९४
३९५

ह्रीं श्रां भवीत्रिपुरायै· २ भं भ्रमनंमागात्रिपुरायै· २ मं लोकेश्वरी [illegible]
व्यापिनीत्रिपुरायै· २ पं वज्रेश्वरीत्रिपुरायै· २ फं क्षोभिणीत्रिपुरायै· २ वं [illegible] त्रिपुरायै· २ शं संवर्त्तात्रिपुरायै· २ षं विमलात्रिपुरायै· २ सं [illegible] त्रिपुरायै· [illegible]
त्रिपुरायै· २ रं सुरक्षात्रिपुरायै· २ लं [illegible] त्रिपुरायै· २ वं अपराजितात्रिपुरायै· एताः नमोंत नमातृका स्थानेषु विन्यसेत्॥ अथ कामरति न्यासः॥ [illegible] क्लीं [illegible] का[illegible]
वीत्रिपुरायै· क्षं अमोघात्रिपुरायै· २ क्षं सर्वाकर्षणीत्रिपुरायै·
रतिभ्यां नमः एवं ४ आं कामप्रीतिभ्यां· ४ इं कालकामिनीभ्यां· ४ ईं भ्रांतिमोहिनीभ्यां· ४ उं काममधुकरकलाभ्यां· ४ ऊं कारविलासिनीभ्यां· ४ [illegible]
४ ॠं कोमलश्यामलाभ्यां· ४ लृं कामवर्द्धकभुविस्मिताभ्यां· ४ लॄं वाक्यविस्मयाभ्यां· ४ एं वमनविशालाक्षीभ्यां· ४ ऐं भ्रमणलोलहलाभ्यां· ४ [illegible]
भ्यां· ४ ओं रतिप्रियरमाभ्यां· ४ अं रात्रिनाथकुट्टिकाभ्यां· ४ अः स्मरलेनकांताभ्यां· ४ कं वयनरसधराभ्यां· ४ खं निशाचरकुलोत्सरीभ्यां· ४ गं [illegible] मधुरीभ्यां
४ घं नंदनकामदाभ्यां· ४ ङं मदनसुलोचनाभ्यां· ४ चं दंतदर्पितस्वलोचलाभ्यां· ४ छं निशाचरमर्दिनीभ्यां· ४ जं रतिहंसकलहप्रियाभ्यां· ४ [illegible] भगात्म
भ्यां· ४ झं महाधनुः सुसुरवीभ्यां· ४ टं भ्रामणीनालिनीभ्यां· ४ ठं भ्रमजटिनीभ्यां· ४ डं भ्रामणपालिनीभ्यां· ४ ढं भ्रमणशिरिनीभ्यां· ४ णं [illegible] क्ष
तं रमणीसमाभ्यां· ४ थं भगुभ्रमाभ्यां· ४ दं भ्रांतवामरलोलाभ्यां· ४ धं भ्रमावहसुवचकाभ्यां· ४ नं मोहनदीर्घजिह्विकाभ्यां· ४ पं मेरकमद्विभ्यां· ४ फं [illegible] द्वैमां
क्षीभ्यां २ बं मोहनभंगिनीभ्यां· २ भं मोहकवचपेटाभ्यां· २ मं मन्मथनाथाभ्यां· २ यं मतंगमालिनीभ्यां· २ रं भंगनाथकुहूहसिनीभ्यां· २ लं गायकां [illegible] मन्मथ
रवाभ्यां· २ वं गीतगतनंदिनीभ्यां· २ शं नर्त्तकरंजनीभ्यां· २ षं लोलकांतिभ्यां· २ सं उन्मत्तकलकंठीभ्यां· २ हं संवर्त्तकचूडोदरीभ्यां· २ ळं मेघश्यामाभ्यां [illegible] २ क्षं श्री
मं वर्द्धनसोमलताभ्यां· एता नमोंत स्थानेषु विन्यसेत्॥ अथ षोडशनित्या न्यासः॥ षोडशनित्यायथा ह्यार्णविः॥ प्रथमा सुंदरी नित्या महात्रिपुरसुंदरी [illegible] ५ ३९२
श्वरी समाख्याता तथैव भगमालिनी॥ नित्यक्लिन्ना च भेरुंडा तथैव वह्निवासिनी॥ वज्रेश्वरी च दूती च त्वरिता कुलसुंदरी॥ नित्या नीलपताका च विजया [illegible] ५
ला ज्वालामालिनी विचित्रांताः षोडश प्रकीर्तिताः॥ एतासां मंत्राः नानारूपा भवन्ति प्रवक्ष्यामि नित्या मंडलमुत्तमो बालांतरं च हसांत कामि [illegible] २५५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

देत्। इच्छाकामफलस्यांते अदे सर्वपदं ततः। ततः सत्वरसं ब्रूयात् क्रुद्धि सर्वजगन्मदे। क्षोभनांते कविं ब्रूयात् कुंकारत्र्यमालिखेत्। पंचवाणा सत्तमं [illegible]
हारेण कुमारिका। एषा कामेश्वरी नित्या प्रसंगाके थिता शिवे। वाग्भवं भगमश्राद्यं ते भुगभगिनि मालिखेत्। भगादरि भगांते च तथा मालेभगा वहे। भगगुह्ये [illegible]
भगोत्तिके। निपात्ते निसर्वेति ततो भगवशंकरी। भगरूपे ततो लेख्यं नीरजापत लोचने। नित्यक्लिन्ने त्र्यक्षरं ते स्वरूपे सर्ववालिखेत्। भगानि मे ह्यालयांते [illegible] स्त्री
समालिखेत्। रेतःसुरते भगक्लिन्ने द्रवे ततः। क्लेदय द्रावय चाथ सर्वसत्वान् भगेश्वरि। अमोघे भगविच्चे क्षुभ क्षोभय सर्व वा सत्वा भगेश्वरि ब्रूयात् [illegible] लपीः
मादिकं। ऐं ब्लूं जं ब्लूं मों ब्लूं हें ब्लूं हें क्लिन्ने ततः परं। सर्वाणि भगान्यं ते मे वशमानय तिवा स्त्रीबीजं वहरश्रांते च लेमात्मकमक्षरं। च वर्गमेलहीनं च विद्वि [illegible]
संस्थितं। चतुर्दशस्वरोपेतं विंदुनादांकितं पृथक्। वह्निजायान्विता विद्या भेरुंडा देवता भवेत्। भुवनेशी समालिख्य विच्चे यं भगमालिनी। परा बीजं [illegible] तथा
नित्यक्लिन्ने मदद्रवे। अग्निजायान्वितां मंत्रा नित्यक्लिन्ने यमीरिता। प्रणवं पूर्वमुच्चार्य तथांकुशयुगं वदेत्। तन्मध्ये विलिखेद्वह्नि हरोमात्मक [illegible] मालिनी
रूपवह्निवासिन्यै नम इत्यपि। अष्टार्णोयं महेशानि देवता वह्निवासिनी। नित्याक्लिन्नां समालिख्य मुरं तारं समालिखेत्। हक्लेखांते [illegible]
सर्गवत्। चतुर्दशाक्षरी विद्या देवी वज्रेश्वरी भवेत्। पराबीजं समुच्चार्य शिवदूती वदेत् पुनः। ह्र दंतो यं मनुर्देवि दूती सर्वसमृद्धिदा। ओंकारं बीज [illegible]
चमालिखेत्। खेचाक्षुवसमालिख्य स्त्रीबीजं च समालिखेत्। हुंकारं क्षे परावास्त्री विद्ये यं त्वरिता भवेत्। सर्वसिद्धासनमयी बालेव कुलसुंदरी [illegible]
कुर्यात् तथैव नित्यभैरवी। पंचवाणांश्च देवेशि नित्या शक्त्याक्षरी भवेत्। १० अथ वा पंचाक्षरवाणबीजैर्नित्यैयमपरा भवेत्। ११ प्रणवं [illegible]
मक्षरं। क्रमात्मकं द्वितीयं तु भुवनेशं कुशं ततः। निलं शवं समुच्चार्य संबोध्याव मदो द्रवाकव वं वांकुशं मया नित्या नीलपताकिनी। १२ [illegible]
कुंशं ठं क्रस्वरान्विते। विंदुनादात्मिका देवि विद्येयं विजया भवेत्। यद्वा। वांतं कालाग्निना युक्तं ततः शक्रविभूषितं। नादविंदुकलायुक्तं [illegible]
चंद्रवारुणसंपुटं तारं बीजैर [illegible] लिखेत्। चतुर्थ्यंतां नमो देवि विलिखेत्सर्वमंगला। ह्र दंतो यं मनुर्देवि विद्येयं सर्वमंगला। १३ तारं ह्र [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपुरा
३९५

देविवा। द्विरुच्चार्यो च सर्वंतिभूतसंहारकारिके। जातवेदसि संलिख्य ज्वलेतिपदयुग्मके। ज्वलेति प्रज्वलं दंदं हुंकारत्रयमालिखेत्। वह्निबीजद्वयं हुं
वन्ह्यस्त्रस्वाहान्वितो मनुः। जातुं नित्यामहादेवि ज्वालामालिनिकापरा। १४ कवर्गान्तस्वरांतं वश्यं स्वरविभूषितं। बिंदुनादकलाक्रांतं विचित्राह्वं वेन्मयी
अकारादिषु सर्वेषु स्वरेषु क्रमशो न्यसेत्। अः स्वरेफमथान्ते श्रीविद्याविश्वमातृकां। स्वरयद्विन्यसेद्दिव्यां नीरजायतलोचने। एते नताः षोडशस्वरस्थानेषु
विन्यसेत्। यथा। अं ऐं क्लीं श्रीं ऐं क्लीं सौः ओं नमः कामेश्वरि इच्छाकामफलप्रदे सर्वसत्ववशंकरि सर्वजगत्क्षोभकरि हुं हुं हुं द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः सौः क्लीं ऐं क्लीं
कामेश्वरिनित्याकलायै नमः १ आं ऐं क्लीं श्रीं ऐं भगभुगे भगिनि भगोदरि भगमाले भगावहे भगगुह्ये भगयोनि भगनिपातिनि सर्वभगवशंकरि भगरूपे सर्व
भगानि मे ह्यानय वरदे रेते सुरेते भगक्लिन्ने क्लिन्नद्रवे क्लेदय द्रावय अमोघे सर्वसत्वान् भगेश्वरि अमोघे भगविच्चे क्षुभ क्षोभय सर्वसत्वान् भगेश्वरि ऐं ब्लूं जें
मे ब्लूं मों ब्लूं हें ब्लूं हें क्लिन्ने सर्वाणि भगानि मे वशमानय स्त्रीं हर ब्लें क्लीं भगमालिनीनित्याकलायै नमः २ ईं क्लीं नित्यक्लिन्ने मद्रवे स्वाहा नित्याक्लि
३ ईं ओं क्रों क्रों ओं छ्रूं ज्रों क्रों स्वाहा भेरुण्डानित्याकलायै नमः ४ उं ऐं क्लीं श्रीं क्लीं वह्निवासिन्यै नमः वह्निवासिनीनित्याकलायै नमः ५ ऊं २ क्रों क्रों क्रं सः
नित्यक्लिन्ने मदद्रवे स्वाहा वज्रेश्वरीनित्याकलायै नमः ६ ॠं २ क्लीं शिवदूत्यै नमः शिवदूतीनित्याकलायै नमः ७ ॠं २ ओं क्रीं हुं खे च छे क्षः स्त्रीं हुं क्षे क्रीं फट् त्व
रितानित्याकलायै नमः ८ ऌं २ ऐं क्लीं सौः कुलसुन्दरीनित्याकलायै नमः ९ ॡं २ ऐं क्लीं हसः कलरें हसकलरीं हसकलरौः क्रां क्रीं क्लीं ब्लूं सः सौः क्लीं ऐं विमला
कलायै नमः १० एं २ ओं क्रीं फ्रें क्लीं क्रौं नित्यमदद्रवे हुं क्रों क्लीं नीलपताकानित्याकलायै नमः ११ ऐं २ भमरयैं नित्याकलायै नमः १२ ओं २ क्लीं सर्वमंगला नित्या
कलायै नमः १३ औं २ ओं भगवति ज्वालामालिनि देवदेवि संहारकारिके जातवेदसि ज्वलंति ज्वल २ प्रज्वल २ हुं २ रं २ हुं फट् २ स्वाहा ज्वालामालिनीनित्याकला
यै नमः १४ अं २ कौं विचित्रानित्याकलायै नमः १५ अः २ मूलविद्यामुच्चार्य महात्रिपुरसुंदरीनित्याकलायै नमः यद्वा अं २ कामेश्वरीनित्याकलायै नमः इत्या
दि॥ षोडशनित्यान्यासः॥ अस्मिन्काले वा सृष्टिस्थितिन्यासः। अथ प्रकटयोगिनीन्यासः। मूलाधारे ऐं क्लीं श्रीं अं प्रकटयोगिनीभ्यो नमः स्वाधिष्ठाने

श्री
३९५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

योगिनीभ्यो नमः। नाभौ गुप्ततरयोगिनीभ्यो नमः ब्रह्मरंध्रे परमातिरहस्ययोगिनीभ्यो नमः। अथायुधन्यासः। द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः यां रां लां वां सां ध्वंसमोह
नाय कामेश्वर धनुषे नमः एतद्द्वयं वामाधो हस्ते। द्रां५ यां५ जंभनेभ्यः नेभ्यः कामेश्वर बाणेभ्यो नमो दक्षिणाधः करे। द्रां५ कामेश्वरी बाणेभ्यो नमो दक्षिणाधः
करे। द्रां५ यां५ आं वशीकरणाय कामेश्वर पाशाय नमः ऊर्ध्वे। द्रां५ यां५ आं ह्रीं वशीकरणाय कामेश्वरी पाशाय नमो ऊर्ध्वे। द्रां५ यां५ क्रों सर्वस्तंभनकवचाय का
मेश्वरांकुशाय नमो दक्षिणोर्ध्वे। यां५ द्रां५ क्रों सर्वस्तंभनकराय कामेश्वरी अंकुशाय नमो दक्षिणोर्ध्वे। ततो वक्ष्यमाणं क्रमेण कामकलां ध्यात्वा न्यसेत्। ए
वं कामकलारूपं देवतामयमात्मनः वपुर्विचिंत्य शिवयोरायुधध्यानमाचरेत्। द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः इत्येते कामबाणाः प्रकीर्तिताः। यां रां लां वां सां इति द्विकामे
श्वरी बाणपंचकं। द्रादीनि पंच पश्चाद्यापदीनि ध्वंसंमोहनशब्दतः ङेंता २ कामेश्वरी धनुर्ङे नमोंतं समुद्धरेत्। अनेन च स्ववामाधो हस्ते संधारयेद्धनुः।
यादिद्रादीनि ध्वं ङेंतं संमोहनपदोपरि। कामेश्वरी धनुर्ङेंतं नमोंतमिरधः करे। वामे देव्यास्तथा मंत्री धारयेद्दक्षवं धनुः। द्रादियादीनि जंभनेभ्यः कामे
रीपदं ततः। बाणेभ्यो नम इत्येकं दक्षिणाधः करे निजे। देव्याः प्रविन्यसेद्बाणान् पंच बाणानपि साधकः। द्रादियादीनि भूयोपि मुखबद्धं ससविंदुकं। [illegible]
करणायेति कामेश्वरपदं ततः पाशाय नम इत्यंतं कामोर्ध्वे विन्यसेत्करे। यादिद्रादीनि गमनं वह्निवामाक्षिबिंदुमत्। स्याद्वशीकरणायेति कामेश्वरीति चापाशाय
नम इत्येवं वामोर्ध्वे विन्यसेत्करे। द्रादियादीनि क्रों सर्वस्तंभनायपदं ततः। कामेश्वरपदात्पश्चादंकुशाय नमो लिखेत्। दक्षिणोर्ध्व करे चैवं विन्यसेदंकुशं ततः।
द्रादीयादीनि क्रों सर्वस्तंभनाय ततः परं। कामेश्वरपदादूर्ध्वे विन्यसेदंकुशं ततः। ततोम्बुलेन व्यापकं कृत्वा नवमुद्राः प्रदर्शयेत्। यथा। द्रां सर्वसंक्षोभिणी
द्रीं सर्वविद्राविणी क्लीं सर्वाकर्षिणी ब्लूं सर्ववशिनी सः सर्वोन्मादिनी क्रों महांकुशा ह स्ख्फ्रें खेचरी ह सौः बीजमुद्रा ऐं योनिमुद्रा। न्यासकाले तु योगिनी
हृदये। प्रातःकालेथवा पूजासमये होमकर्मणि। जपकाले वा पिते षां विनियोगः पृथक् पृथक्। पूजाकाले समस्तां वा कुर्यात्साधकसत्तमः। ततो ध्यानं।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विचार्ल
२९६
346

यथा॥ ततः प्रसयोनि देवी बालार्ककिरणोज्वलां। जपाकुसुमसंकाशां दाडिमीकुसुमोपमां। पद्मरागप्रतीकाशां कुंकुमारुणसंनिभां। स्फुरन्मुकुटमाणिक्यकिंकी
णीजालमंडितां। कालाग्निकुलसंकाशां कुटिलालकपल्लवां। प्रत्यगारुणसंकाशां विलसद्भ्रमकुंडलां। विश्वकर्मविनिर्माणसूत्रसुस्पष्टनासिकांतांम्रविद्रु
मबिंबाभां वदनांभोजमंडलां। किंचिदर्द्धेंदुकुटिलललाटमृदुपट्टिकां। पिनाकीधनुराकारभ्रूलतां परमेश्वरीं। आनंदमुदितोल्लासलीलांदोलितलोचनां। स्फु
रन्मयूखसंकाशविलसद्भ्रमकुंडलां। विश्वकर्मविनिर्माणसूत्रसुस्पष्टनासिकां। ताम्रविद्रुमबिंबाभरक्तोष्ठीममृतोपमां। करांबुनखज्योतिर्वेलानिलनभरं
लां। मुक्ताहारलतोपेतसमुन्नतपयोधरां। त्रिवलीवलयायुक्तमध्यदेशसुशोभितां। अनर्घ्यरत्नघटितकांचीयुतनितंबिनीं। नितंबबिंबद्विरदरोमराजिवरां
कुशां। कदलीललितस्तंभकुसुमारुणमीश्वरीं। लावण्यकुसुमाकारजानुमंडलबंधुरां। लावण्यकदलीतु[illegible]ल्यजंघायुगलमंडितां। गूढगुल्फ[illegible]
त्रपदाजितकच्छपां। तनुदीर्घांगुलीस्वच्छनखराजिविराजितां। ब्रह्मविष्णुशिरोरत्ननिघृष्टचरणांबुजां। शीतांशुशतसंकाशकांतिसंतानहासि[illegible]ं। तन:
त्पजितसिंदूरजबाडाडिमरागिणीं। रक्तवस्त्रपरीधानां पाशांकुशकरोद्यतां। रक्तपद्मनिविष्टां तु रक्ताभरणभूषितां। जगदाह्लादजननीं जगद्[illegible]
रिणीं। जगदाकर्षणकरीं जगत्कारकारिणीं। सर्वलक्ष्मीमयीं नित्यां सर्वशक्तिमयीं शिवां। एवंरूपमात्मानं ध्यात्वा पूजयेत्। तद्यथा। हृत्पद्ममध्ये देवीं विभा
व्य कुंडलिनीं पात्रस्थेन पात्रं दद्यादीश्वरे दद्यात्। ततो मनश्चार्घ्यदलां सहस्रदलपद्मं भंगारलालितपरामृतजलेनाचमनीयं मुखे पंचविंशतितलेनांगं
धं वा। आहिं सां विज्ञानं क्षमां दयां मनो भवं अमोहं। अमात्सर्यं आमायां अनहं। अरागं अद्वेषं इंद्रियाणि दशैतानि पुष्पाणि च प्रपादये। वायुं च धूपं तेजो
रूपं दीपं अंबरं। चामरं सर्पदर्पणं च छत्रपद्मं च मेखलां। आनंदहारमुज्वलं। अनाहतध्वनिमयीं घंटां निवेदयेत्। ततः सुधमसांबुधिमांसपर्वतं बलिं
मनोनर्तकतो लिंभंगमादिरसो रूवैः। नर्त्तेगीतेश्चवाद्यैश्च तोषयेत् परमेश्वरीं। एवं संपूज्यामेदं जपः कार्यः। ततो बहिःपूजामारभेत्। तत्रार्घ्यस्थापनं[illegible]
यमं सामान्यार्घ्यं ततः क्रमः। आदौ जलेन चतुरस्रं विधाय तदंतं मालिखेत्। ॐ मंडलाय नमः। इति पुष्पैरभ्यर्च्य तत्राधारं पात्रं स्थापयित्वा वालजया

श्री
२९६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तमम्प र्घ्ये शुद्ध जले न तमापूर्य ऐं सर्वज्ञाशक्ति श्रीमहात्रिपुरसुंदरी हृदयाय नमः इत्यादि षडंगानि संपूज्य तदुपरि मूलमष्टधा जपेत् । ततो विशेषार्घ्य स्थाप
नां तत्पात्रं तु तत्रांतरे । पात्रं कांचकाचरूप्यजनितं मुक्ताकलापोज्ज्वलं विश्वामित्रमयं च कामदमदं हैमं श्रियं स्फाटिकं । ताम्रं प्रीतिदमष्टसिद्धिजनकं मुक्तिप्रदं
मौक्तिकं । नवरत्नेश्वरे । इत्यादि पात्रलक्षणं प्राग्वत् ह्रदयेत् । ततः श्रीचक्रयोर्मध्ये त्रिकोणं वृत्तं षट्कोणं चतुरस्रमंडलं कृत्वा त्रिकोणमध्ये मूलविद्यया मध्ये
ध्यात्रिकोणे प्रत्येकं कूटं पूजयेत् । अग्न्यादिक्रमेण ततः षट्कोणे मूलविद्यया द्विरावृत्त्या षडंगानि पूजयेत् । ततः ऐं क्लीं श्रीं ऐं अग्निमंडल दशकलात्मने ऽर्घ्यपात्राधारा
य नमः इत्याधारं संपूज्य तत्र वह्न्याकारेण वह्नेर्दशकलाः पूजयेत् । यथा ऐं क्लीं श्रीं यं धूम्रार्चिषे नमः एवं २ रं नीलवर्णायै नमः २ लं कपिलायै २ वं विस्फुलिंगिन्यै २ शं
ज्वालिन्यै २ षं हैमवत्यै २ सं हव्यवाहनायै २ हं कव्यवाहनायै २ ळं रात्र्यै २ क्षं संकर्षिण्यै । इति संपूज्य तदुपरि पात्रं संस्थाप्य पूर्ववत् त्र्यंबकमालिख्य संपूज्य वा
ऐं क्लीं श्रीं सूर्यमंडलाय द्वादशकलात्मने ऽर्घ्यपात्राय नमः इति संपूज्य वह्न्याकारेण सूर्यस्य द्वादशकलाः पूजयेत् । यथा ऐं क्लीं श्रीं कं भं तपिन्यै नमः २ खं बं
तापिन्यै २ गं फं धूम्रायै २ घं पं विबुधायै २ ङं नं बोधिन्यै २ चं धं कलिन्यै २ छं दं शोषिकायै २ जं थं वरेण्यायै २ झं तं आकर्षिण्यै २ ञं णं मायायै २ टं ढं वि
वस्वत्यै २ ठं ढं हेमप्रभायै नमः इति संपूज्य ऐं क्लीं श्रीं सौः सोममंडलाय षोडशकलात्मने नमः इत्यनेन मूलेन च जलादिनापूर्य पूर्ववत् त्र्यंबकमालिख्य
चादित्रिरेखां हक्षौ च मध्ये चिंतयेत् । ततः पूर्ववत् संपूज्य सौः सोममंडलाय षोडशकलात्मने ऽर्घ्यामृताय नमः इति वह्न्याकारेण सोमकलाः पूज
यत् । यथा ऐं क्लीं श्रीं अं अमृतायै नमः एवं २ आं मानदायै २ इं तुष्ट्यै २ ईं पुष्ट्यै २ उं प्रीत्यै २ ऊं रत्यै २ ऋं श्रियै २ ॠं क्रियायै २ ऌं सुधायै २ ॡं रात्र्यै २ एं
ज्योत्स्नायै २ ऐं हैमवत्यै २ ओं पूर्णायै २ औं अविद्यायै २ अः अमावास्यायै नमः इति संपूज्य मध्ये हंसः आत्मने नमः ततो हसक्षमलवरयूं आनंदभैरवा
य वषट् सहक्षमलवरयीं सुधादेव्यै वषट् इति संपूज्य मत्स्यमुद्रया तज्जलमाच्छाद्य मूलविद्यया मष्टधा जपेत् । ततो धूपदीपान्निवेद्य धेनुमुद्रां प्रद
र्श्य ब्रह्ममयं तज्जलं किंचित्पात्रांतरे निक्षिप्य मूलेन तज्जलेनात्मानं पूजोपकरणं वाभ्युक्ष्य सर्वं ब्रह्ममयं कुर्यात् । पूजासमाप्तिपर्यंतं तावदर्घ्यं नवा

ज्यों छायायै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
२९७
३९७

लयेत्। समयाके सुंदरीविद्यायाअंगदेवतापूजानुअर्घ्यस्थापनानंतरं। तथा वा आत्मानं यागवस्तूनि प्रोक्षयित्वा यथाक्रमं। चिन्मयेयसदाभक्त्या
चिंतयेअत्र विघ्नमः। तस्माच्चक्रं चतुर्दिशि क्रमवशान्निर्माय चक्रे शुभं स्वर्यहस्तिमुखं परं स्मरहरं गोपालमवतथा ध्यात्वा वा द्यवतानंततो वकुविधैः पुष्पैश्च
पाद्यादिभिर्नानादिव्यसुगंधिमोदकं फलैरुद्वासयेत् स्वे हृदि ततो महाचक्रे अंअमृतांभोनिधये नमः। एवं रत्नद्वीपाय। नानावृक्षमहोद्यानाय। कल्पवृ
क्षवाटिकायै। हरिचंदनवाटिकायै। मंदारवाटिकायै। पारिजातवाटिकायै। पुष्परागप्राकाराय। पद्मरागरत्नप्राकाराय। इंद्रनीलरत्नप्राकाराय। वज्ररत्न
प्राकाराय। वैडूर्यरत्नप्राकाराय। चंद्रिद्वाराय महाशृंगारपरिवारायै। महापद्माटव्यै। चिंतामणिगृहराजाय। पूर्वाम्नाय। पूर्वद्वाराय। दक्षिणाम्नाय। दक्षि
णद्वाराय। पश्चिमाम्नाय। पश्चिमद्वाराय। उत्तराम्नाय। उत्तरद्वाराय। रत्नद्वीपवलयाय। महासिंहासनाय। ब्रह्ममयैकमंचपादाय। विष्णुमयैकमंचपाद
य। रुद्रमयैकमंचपादाय। ईश्वरमयैकमंचपादाय। सदाशिवमयमंचफलकाय। हंसतूलमहोपधानाय। कौसुंभास्तरणाय। महावितानिकायै। महायवनि
कायै। तदुपरिस्थोः सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय। ततः पुनर्ध्यात्वा त्रिखंडामुद्रां शिरसि रमात्मकायं त्रसमानीय क्रों श्रीं सोः त्रिपुरसुंदरी मूर्तिं कल्पयामी
ति बिंदौ कल्पितमूर्त्तावाहयेत्। हसौरें हसकलरीं हसरौः इमुद्रार्य महापद्मवनांतस्थे कारणानंदविग्रहे। सर्वभूतहिते मातरेह्येहि परमेश्वरि। इति बैंदव
चक्रोपरचितिमावाह्यावाहनादिप्राणप्रतिष्ठांतं कर्म समाप्य बाणकोदंडपाशांकुशादिमुद्राः प्रदर्शयेत्। ततो यपोपचारैः संपूज्य त्रिधासंतर्पयेत्। तत्रायं क्र
मः सव्यहस्तांगुष्ठानामानखाग्रेण ध्वतश्रीपात्रार्घ्यबिंदुनाअन्यहस्ताक्षिप्तपुष्पाक्षताक्षेपैः श्रीमहात्रिपुरसुंदरीं तर्पयामीति त्रिस्तर्पयेत्। तदुक्तं स्व
तंत्रतंत्रे। अंगुष्ठानामिकायोगाद्वामहस्तस्य पार्वति। तर्पयेत्सुंदरीं देवीं समुद्रां च सवाहनां। तर्पणानि मुखे देव्यास्त्रिवारं मूलविद्यया। अंगुष्ठानामिकाभ्यां तु
नखैर्निर्दिष्टमुद्धतां। श्रीपात्रस्थोदकं बिंदुं तर्पयेत् कुलनायिकां। अंगुष्ठमेरयोर्दक्षिणानामाचंद्रिकाप्रियासस्येन हस्तयोगेन तर्पयेद्दाकुलेश्वरीं। विशेषसु।

श्री
२९७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ंगुष्ठानामिकाभ्यां तु शांतिकर्मणि तर्पयेत्। तर्जन्यंगुष्ठयोगेन तर्पयेदभिचारिके। कनिष्ठांगुष्ठयोगेन स्तंभने तर्पयेत्प्रिये। ततो देव्यास्त्वंगे षडंगानि पूजयेत्। तद्यथा।
ऐं सर्वज्ञाशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरी हृदयाय नमः। क्लीं नित्यतृप्ताशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरीशिरसे स्वाहा। सौः अनादिबोधशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरी
शिखायै वषट्। ऐं स्वतंत्रशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरीकवचाय हुं। क्लीं नित्यतृप्तिशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरीनेत्रत्रयाय वौषट्। सौः अनंतशक्तिश्रीमहात्रि
पुरसुंदरी अस्त्राय फट्। ततः स्वशरीरे कामकलां भावयेत्। तथा च। बिंदुं संकल्प्य वक्त्रं तु तदधश्च कुचद्वयं। तदधः सपरार्धं तु चिंतयेत्तदधोमुखं। ततस्त्रिचिति
त्या मर्चयेत्। महात्रिस्त्रवामावर्त्तेन अकारादि पंच उकारादि पंच एकारादि पंच विभाव्य मध्ये विसर्गं तेषु वामावर्त्तेन शुक्लपक्षे कामेश्वर्यादि विचित्रांतं कृष्णपक्षे
विचित्रादि कामेश्वर्यंतं पूजयेत्। तद्यथा। प्रतिपदि अकारे ऐं क्लीं श्रीं तत्र मंत्रेशाचार्य कामेश्वरी नित्याकला श्रीपादुकां पूजयामि नमः। एवमाकारे द्वितीयायां
भगमालिनी। इकारे तृतीयायां नित्यक्लिन्नां। ईकारे चतुर्थ्यां भेरुंडां। उकारे पंचम्यां वह्निवासिनीं। ऊकारे षष्ठ्यां महावज्रेश्वरी।
एकारे एकादश्यां नीलपताकां। ऐकारे द्वादश्यां विजयां। ओकारे त्रयोदश्यां सर्वमंगलां। औकारे चतुर्दश्यां ज्वालामालिनीं। अकारे पौर्णमास्यां विचित्रां [illegible] विसर्गे त्रि
पुरसुंदरी पूजयेत्। कृष्णपक्षे विचित्रादि कामेश्वर्यंतं पूजयेत्। पूजामंत्रस्तु तत्रांतरे श्रीपदं पूर्वं गुर्वाचार्यपादुकां पूर्वं मुद्धरेत्। पूजयामि नमः पश्चा[illegible] [illegible] [illegible]
ताः। ततो मध्यशाकृत्य सत्रमध्ये गुरुपंक्तिं पूजयेत्। आनंदशब्दांता विज्ञेयाः परमेश्वरि। अंबां तां गुरवः प्रोक्ताः स्त्रीलिंगा वीरवंदिते। तद्यथा। ऐं क्लीं [illegible] प्रकाशा
दनाथ श्रीपादुकां पूजयामि नमः। एवं परशिवं। परशक्त्यंबां। एवं कौलेश्वरी शुक्लदेवी परमेशानी कामेश्वर्यंबिकां। एते दिव्यौघाः। भोगं क्लीं ऊं समयं सहजं एते सि
द्धौघाः। गगनं विश्वं विमलं मदनं भुवनं नीलं आत्मानं प्रियं। एते मानवौघाः। ततो गुरुं परमगुरुं परापरगुरुं परमेष्ठिगुरुं केवलं गुरुं वा एते कामराजविद्यायां।
तद्रूपचरितायां गुरवः। लोपामुद्रा चरितायां परशिवं कामेश्वर्यंबिकां दिव्यौघं महौघं सर्वानंदप्रह्लादवीर्यप्रकाशं एते दिव्यौघाः। दिव्यचित्रं कैवल्यं दिव्यं
वंमहोदयं। एते सिद्धौघाः। विद्धि श्रीसिद्धिशक्ति ईश्वरकमलपरमानंदमहोदर आत्मानंदप्रतिभा। एते मानवौघाः। ततः पूर्ववद्गुरुत्रयमेकं वा पूज[illegible]

श्री

९७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णे
३९८
398

अथ सामान्यगुरुपंक्तिं पूजयेत्॥ ऐं क्लीं श्रीं गुरुभ्यो नमः गुरुपादुकाभ्यो नमः परमगुरुपादुकाभ्यो नमः परमगुरुभ्यो नमः परापरगुरुभ्यो नमः परमेष्ठिगुरुभ्यो न
मः परापरगुरुपादुकाभ्यो नमः परमेष्ठिगुरुभ्यो नमः परमेष्ठिगुरुपादुकाभ्यो नमः आचार्येभ्यः आचार्यपादुकाभ्यः सर्वत्र त्रितारी द्वितारी वा योगतः पाधाव[illegible]
नाणे वा। मायालक्ष्मीमयबीजयुग्मं पूर्वक्रमेण हि। कथितं योजयेद्धि वितन्त्रं यं वा परमेश्वरि। कल्पसूत्रे। सर्वेषां मन्त्राणामादौ त्रितारी योगः द्वितारी वा [illegible]
मलाचेति। ततस्त्रैलोक्यमोहनादि सृष्टिचक्रे १ हसरीं सक्लीं कलक्लीं पूर्वाम्नायउन्मनी देवीश्रीपा०। स्थितिचक्रे २ ऐं क्लिन्ने क्लीं मदद्रवे कुले [illegible] ह्रीं [illegible]
यभोगिनी देवीश्रीपा०। ततः सोमस्यादि संहारात्मकत्रिचक्रे २ हसखफ्रें हसौः भगवत्यंब हसक्षें कुब्जिके ह स्त्रीं हस्तुं अघोरे घोरमुखि वक्त्ररूपेण [illegible]
विलोमतः पूर्वाक्रान्तिबीजानि यपश्चिमाम्नायश्रीपा० ५ सर्वचक्रे २ हसखफ्रें महाचण्डयोगेश्वरि उत्तराम्नायकालिकाश्रीपा० ५ ततो विंदवे [illegible] नमः [illegible] शा
तत्परितः शाक्तदर्शनाय नमः भूर्विं वैष्णवदर्शनाय० शिवस्य वामतो वै [illegible] दर्शनाय० सृष्टिचक्रे सूर्यदर्शनाय० स्थितिचक्रे बौद्धदर्शनाय नमः ततो [illegible] शा
सुरवाय यमध्ये षडंगानि पूजयेत्॥ तथा च ज्ञानार्णवे॥ अथांगावरणं कुर्यात् श्रीविद्यामनुसंभवम्। ईशासुरवायव्यमध्ये दिक्षु अंगपूजनं० ततो बाह्ये चतुरस्र
पश्चिमादिद्वारचतुष्टये अणिमादिसिद्धीः पूजयेत्॥ पश्चिमादित्रियमस्कन्द॥ ज्ञानार्णवे वा पदाशामिमुखो मंत्री त्रिपुरां परिपूजयेत्॥ दीपश्चात्ततः प्राचीप्र
त्रिपुरा ततः १२ अणिमासिद्धिश्रीपा० आकाम्यसिद्धिश्रीपा० भक्तिसिद्धिश्रीपा० ईशत्वसिद्धिश्रीपा० वायव्यादिकोणचतुष्टये ३ वशित्वादिसिद्धीश्रीपा० ५ [illegible]
काम्यसिद्धिश्रीपा० २ भक्तिसिद्धिश्रीपा० इच्छासिद्धिश्रीपा० २ अधः प्राप्तिश्रीपा० २ ऊर्ध्वे सर्वकामसिद्धिश्रीपा० मध्यचतुरस्रस्य पश्चिमादिद्वारचतुष्टये ३ आं ब्र
ह्माणीश्री० २ ईं माहेश्वरीपा० ऊं कौमारीश्रीपा० ॠं वैष्णवीश्रीपा० लृं वाराहीश्रीपा० २ ऐं इन्द्राणीश्रीपा० ऐं चामुण्डाश्रीपा० २ अः महालक्ष्मीश्रीपा० अभ्यन्तरचतुरस्र श्री
स्य पश्चिमादिद्वारचतुष्टयेषु ३ द्रां सर्वसंक्षोभिणीमुद्राश्रीपा० २ द्रीं सर्वविद्राविणीमुद्राश्रीपा० क्लीं सर्वाकर्षणीमुद्राश्रीपा० २ ब्लूं सर्ववशंकरी [illegible] मुद्राश्री ३९८
पा० वायव्यादिकोणचतुष्टयेषु सः सर्वोन्मादिनीमुद्राश्रीपा० २ क्रों महाकुशामुद्राश्रीपा० २ हसखफ्रें खेचरीमुद्राश्रीपा० हसौः सर्वबीजमुद्राश्रीपा० अधः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऐं योनिमुद्राश्रीपा· ऊर्ध्वे ऐं क्लीं सौः त्रिखंडामुद्राश्रीपा· चक्राग्रे संपूर्णेचक्रे ३ त्रैलोक्यमोहनचतुरस्रचक्राय नमः ३ अं आं सौः त्रिपुराश्रीपा· ३ चार्वा[illegible]
कदर्शनाय नमः अत्र ३ त्रैलोक्यमोहनचतुरस्रचक्रे त्रिपुराचक्रनायिकाधिष्ठितृ एता अणिमाद्याः प्रकटयोगिन्यः समुद्राः सिद्धयः सायुधाः स
वाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः पूजितास्तर्पिताः संतुष्टाः सन्त्वित्यर्घ्यजलेन मूलदेव्यै समर्पयेत् द्रामिति सर्वसंक्षोभिणीमुद्रां प्रदर्शयेत् ऐं आत्मतत्त्वा
य स्वाहा। क्लीं विद्यातत्त्वाय स्वाहा। सौः शिवतत्त्वाय स्वाहा। इति त्रिवारमर्घ्योदकेन तर्पयेत्। ततः षोडशदलेषु पश्चिमदलादारभ्य वामावर्तेन ३ ऐं कामा
कर्षिणीनित्याकलाश्रीपा· एवं सर्वत्र कलापदप्रयोगः। तथा च नवरत्नेश्वरे। विलोमेन यजेद्देवीः कामादिनित्याकलाः पुनः। ३ अं बुद्ध्याकर्षिणीनि
कलाश्री· ३ इं अहंकाराकर्षिणीनित्याश्री· ३ ईं शब्दाकर्षिणीनित्याश्री· ३ उं स्पर्शाकर्षिणीनित्याश्री· ३ ऊं रूपाकर्षिणीनित्याश्री· ३ ऋं रसाक
णीनित्याश्री· ३ ॠं गंधाकर्षिणीनित्या· ३ लृं चित्ताकर्षिणीनित्याश्री· ३ लॄं धैर्याकर्षिणीनित्याश्री· ३ एं स्मृत्याकर्षिणीनित्याश्री· ३ ऐं नामकर्षिणी
श्री· ३ ओं बीजाकर्षिणीनित्याश्री· ३ औं आत्माकर्षिणीनित्याश्री· ३ अं अमृताकर्षिणीनित्याश्री· ३ अः शरीराकर्षिणीनित्याश्री· चक्राग्रे ३ सर्वाशा
परिपूरकषोडशकलाचक्राय नमः ऐं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरी चक्रनायिकाश्रीपा· एतस्या दक्षिणे ३ द्रां सर्वसंक्षोभिणीमुद्राश्रीपा· वामे [illegible] सिद्धि
श्रीपा· बौद्धदर्शनाय नमः ३ अत्र सर्वाशापरिपूरकषोडशकलाचक्राय नमः ऐं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरी चक्रनायिकाश्रीपा· एतस्या दक्षिणे [illegible] द्रां सर्वेवि
द्राविणीमुद्राश्रीपा· वामे लघिमासिद्धिश्रीपा· बौद्धदर्शनाय नमः अत्र सर्वाशापरिपूरकषोडशदलचक्रे त्रिपुरेशी चक्रनायिकाधिष्ठिते एताः कामाक
र्षिण्यादिगुप्तयोगिन्यः समुद्रा इत्यादि मूलदेव्यै समर्पयेत्। द्रीमिति सर्वविद्राविणीमुद्रां प्रदर्शयेत् ऐं आत्मतत्त्वाय स्वाहेत्यादि पूर्ववत्। अष्टदलचक्रे दलेषु
वामावर्तेन ३ कं ५ अनंगकुसुमादेवीश्रीपा· ३ चं ५ अनंगमेखलादेवीश्री· ३ टं ५ अनंगमदनादेवीश्री· ३ तं ५ अनंगमदनातुराश्रीपा· आग्नेयादिदलेषु ३
पं ५ अनंगरेखाश्रीपा· ३ यं ५ अनंगवेगिनीदेवीश्रीपा· ३ शं ५ अनंगांकुशादेवीश्रीपा· ३ लं क्षं अनंगमालिनीदेवीश्रीपा· चक्राग्रे ३ सर्वसंक्षोभणाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण्व ३९९
399

दलचक्राय नमः ३ ऐं क्लीं सौः त्रिसुंदरी चक्रनायिका श्रीपा· एतस्या दक्षिणे २ क्लीं सर्वाकर्षणी मुद्रा श्रीपा· वामे २ महिमासिद्धि श्रीपा· जितेन्द्र दर्शना
य नमः अत्र सर्वसंक्षोभणाष्टदलचक्रे त्रिपुरसुंदरी चक्रनायिकाधिष्ठिते एता अनंगकुसुमाद्या गुप्ततरयोगिन्यः समुद्रेत्यादि मूलदेव्यै समर्पयेत्। क्ली
मिति सर्वाकर्षिणी मुद्रां प्रदर्श्य ऐं आत्मतत्वाय स्वाहेति समानं। चतुर्दशारचक्राग्र समारभ्य पश्चिमादि दक्षिणांयावत् २ सर्वसंक्षोभिणी शक्ति श्रीपा·
एवं सर्वविद्राविणी २ सर्वाकर्षिणी· २ सर्वाह्लादिनी· २ सर्वसंमोहिनी· २ सर्वस्तंभकारिणी· २ सर्वजृंभिनी· २ सर्ववशंकरी· २ सर्वरंजनी· २ सर्वो
न्मादिनी· २ सर्वार्थसाधिनी· २ सर्वसंपत्तिरूपिणी· २ सर्वमंत्रमयी· २ सर्वद्वंद्वक्षयंकरी शक्ति श्रीपा· इति सर्वत्र चक्राग्रे २ सर्वसौभाग्यदायक चतु
र्दशारचक्राय नमः २ हैं हक्लीं हसौः त्रिपुरवासिनी चक्रनायिका श्रीपा· एतस्या दक्षिणे हुं सर्ववशंकरी मुद्रा श्रीपा· वामे ईशित्वसिद्धि श्रीपा· २ सां
ख्यमीमांसकन्यायदर्शनेभ्यो नमः। अत्र सौभाग्यदायके चतुर्दशारचक्रे त्रिपुरवासिनी चक्रनायिकाधिष्ठिते एताः सर्वसंक्षोभिण्याद्याः शक्तयः संप्र
दाययोगिन्यः समुद्रा इत्यादि मूलदेव्यै समर्पयेत्। हुं सर्ववशंकरिणी मुद्रां प्रदर्श्य ऐं आत्मतत्वाय स्वाहेति समानं। बहिर्दशारचक्राग्र समारभ्य पश्चि
मांता दक्षिणांतं २ सर्वसिद्धिप्रदा श्रीपा· २ सर्वसंपत्प्रदा· २ सर्वप्रियंकरी· २ सर्वमंगलकारिणी· २ सर्वकामप्रदा· २ सर्वदुःखविमोचिनी· २ सर्वमृत्युप्रश
मनी· २ सर्वविघ्ननिवारिणी· २ सर्वांगसुंदरी· २ सर्वसौभाग्यदायिनी देवी श्रीपा· सर्वत्र चक्राग्रे २ सर्वार्थसाधक बहिर्दशारचक्राय नमः हसैं हस
क्लीं हसौः त्रिपुराश्री चक्रनायिका श्रीपा· एतस्या दक्षिणे २ सः सर्वोन्मादिनी मुद्रा श्रीपा· वामे वशित्वसिद्धि श्रीपा· कालवैदिक दर्शनाय नमः अत्र सर्वार्थ श्री
साधके बहिर्दशारचक्रे त्रिपुराश्री चक्रनायिकाधिष्ठिते एताः सर्वसिद्धिप्रदा देव्यः कुलकौलिनी योगिन्यः समुद्रा इत्यादि मूलदेव्यै समर्पयेत्। सः ३९९
सर्वोन्मादिनी मुद्रां प्रदर्श्य ऐं आत्मतत्वायेति समानं॥ अंतर्दशारचक्र पश्चिमादि दक्षिणांतं। २ सर्वज्ञा· २ सर्वशक्तिमयी· २ सर्वैश्वर्यप्रदायिनी· २ सर्वज्ञा

500

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमयी॰ २ सर्वव्याधिविनाशिनी॰ २ सर्वाधारस्वरूपिणी॰ २ सर्वपापहरा॰ २ सर्वानंदमयी॰ २ सर्वरक्षास्वरूपिणी॰ २ सर्वेप्सितफलप्रदा देवीश्रीपा॰ सर्वत्र
चक्रेशे। सर्वरक्षाकरां तद्दशारचक्राय नमः। ह्रीं क्लीं ब्लें त्रिपुरसुंदरनायिकाश्रीपा॰ एतस्माद्दक्षिणे क्रों महांकुशमुद्राश्री॰ वामेः प्राकाम्यसिद्धिश्री
पा॰ सौरदर्शनाय नमः। अत्र सर्वज्ञाकरं तद्दशारचक्रे त्रिपुरमालिनी चक्रनायिकाधिष्ठितं एताः सर्वज्ञाद्या निगर्भयोगिन्यः समुद्रा इत्यादि मू
लदेव्ये समर्पयेत्। क्रों महांकुशांमुद्रां प्रदर्श्य ओं आत्मतत्त्वाय स्वाहेति समानं। ततोष्टारचक्राद्य समारभ्य पश्चिमादि दक्षिणांतं यावत् अं १६ वर
लूं वशिनी वाग्देवताश्रीपा॰ कं ५ कल ह्रीं कामेश्वरीश्रीपा॰ २ चं ५ ल व्लीं मोदिनीश्रीपा॰ २ टं ५ यं व्लूं वाग्देवताश्रीपा॰ २ तं ५ यमरीं अरुणा वाग्देवताश्रीपा॰ २ पं ५
हसलवरयुं जयनी वाग्देवताश्रीपा॰ ३ यं ४ समरवरयुं सर्वेश्वरी वाग्देवताश्रीपा॰ २ शं ५ क्षमरीं कौलिनी वाग्देवताश्रीपा॰ चक्राग्रे। सर्वरोगहराष्टारचक्राय
नमः। ह्रीं श्रीं सौः त्रिपुरासिद्धानित्याश्रीपा॰ एतस्माद्दक्षिणे। हसरवफ्रें खेचरीमुद्राश्रीपा॰ वामे भुक्तिसिद्धिश्रीपा॰ वैष्णवदर्शनाय नमः। अत्र सर्वरो
गहराष्टारचक्रे त्रिपुरासिद्धाश्री चक्रनायिकाधिष्ठितं एताः वशिन्याद्या योगिन्यः समुद्रा इत्यादि मूलदेव्ये समर्पयेत्। हसरवफ्रें खेचरीमुद्रां प्रदर्श्य
ऐं आत्मतत्त्वायेति समानं। त्रिकोणबाह्ये। अग्रतो वामावर्त्तेन पश्चिमादि दक्षिणांतं यावत्। द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः कामेश्वरकामेश्वरी जंभनबाणेभ्यो नमः द्रां ध
धं धं सर्वमोहनबाणाय कामेश्वरकामेश्वरी धनुषे नमः। ५ आं ह्रीं क्रों वशीकरणाय कामेश्वरकामेश्वरी पाशाय नमः ५ क्रों सर्वसंमोहनाय कामेश्वर
कामेश्वर्यंकुशाय नमः ततस्त्रिकोणाग्रदक्षिणोत्तरकोणेषु मूलवाग्भवमुच्चार्य अग्निचक्रे कामगिर्यालये मित्रीशनाथात्मिके रुद्रात्मशक्तिकामे
श्वरीश्री॰ कामराजमुच्चार्य सूर्यचक्रे पूर्णगिरिपीठे षष्ठीशनाथात्मिके विष्ण्वात्मशक्तिवज्रेश्वरी देवीश्री॰ शक्तिकूटमुच्चार्य सोमचक्रे जालंधरपीठे उ
ड्डीशनाथात्मिके ब्रह्मात्मशक्ति भगमालिनी देवीश्रीपा॰ चक्राग्रे। सर्वसिद्धिप्रदायचक्राय नमः। हसरैं हसकलह्रीं हसकलरौं त्रिपुरांबानित्याश्री॰

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शाक्तदर्शनाय नमः अत्र सर्वसिद्धिप्रदायकचक्रे बाणचापभूषितां तरस्ले त्रिपुरा श्री
एतस्या दक्षिणे हसौः बीजमुद्रा श्रीपा. वामे इच्छाशक्ति श्रीपा. आदिमूले दृश्यसमर्पयेत् । हसौः बीजमुद्रां प्रदर्श्य ऐं आत्मतत्त्वाय निसमा ... । ततो
चक्रे नायिकाधिष्ठिते एताः कामेश्वर्यो याः अतिरहस्ययोगिन्यः समुद्रा आदिमूले दृश्यसमर्पयेत् ततो ... सर्वानंदमयवैंदवचक्राय नमः मूलमुद्रार्यश्री महात्रिपुरसुंदरी नित्या श्री
वैंदवचक्रे मूलमुद्रार्य श्री महात्रिपुरसुंदरी नित्या श्री. इति त्रिः संपूज्य ... २ सर्वानंदमयवैंदवचक्राय नमः मूलमुद्रार्य श्री महात्रिपुरसुंदरी नायिका श्री एतस्या दक्षिणे ऐं योनिमुद्रा श्री. वामे. प्राप्ति
पा. इति त्रिः संपूज्य चक्रा ... २ सर्वानंदमयवैंदवचक्राय नमः मूलमुद्रार्यश्री महात्रिपुर सुंदरी नायिका श्री एतस्या दक्षिणे ऐं योनिमुद्रा श्री. वामे. प्राप्ति
सिद्धिमोक्षसिद्धि श्रीपा. शैवदर्शनाय नमः यद्वा नवचक्रेश्वरे योऽहं ब्रह्म लं तथा सोऽरं शैवभेदं वमन्व स्त्र सोरमुच्यते । वेद्यं दंदि दशारे तु मध्यशा ... कं समी
 रितां इत्युक्त स्थाने तत्र दर्शनपूजा अत्र सर्वानंदमयचक्रे वैंदवे परब्रह्मस्वरूपिणि परापरमहाशक्ति महात्रिपुरसुंदरी सर्व ... चक्र नायिका संपत्ति प्र
पा चक्रनायिकाधिष्ठिते त्रैलोक्यमोहन सर्वाशापरिपूरकं सर्वसंक्षोभकारक सर्वसौभाग्यदायक सर्वार्थसाधक सर्वरक्षाकर सर्वरोगहर सर्वसिद्धि
श्री समुन्मीलित समस्त गुप्ततर से प्रदाय कुलकौलिनी निगर्भ रहस्याति रहस्य समस्त योगिनी परिवृत त्रिपुरा त्रिपुरे श्री त्रिपुरसुंदरी नित्या देवी सर्वच
क्रेश्वरी सर्वमंत्रेश्वरी सर्वविद्येश्वरी सर्वपीठेश्वरी सर्वकामेश्वरी सर्ववीरेश्वरी त्रैलोक्यमोहिनी जगदुत्पत्तिमातृका सर्वचक्रमयी तत्र चक्रनायिका सहि
ताः समुद्रासिद्धयः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैर्महात्रिपुरसुंदरी परापरया सपर्यया पूजितास्तर्पिताः संतु इति त्रिः शेषार्घ्योदकाक्षत कुसुमैः प्रधा
नदेव्या वामहस्ते समर्पयेत् । ततो नवमुद्राः प्रदर्श्य ऐं आत्मतत्त्वाय स्वाहा । सौः शिवतत्त्वाय स्वाहा । इति त्रिरर्घ्योदकेन तर्पयेत् । ततो गंधपुष्पधूपमाल्यादि
निदत्वा ऐं घंटावादनमुद्रार्य श्रीं वनस्पतिरसोत्पन्नो गंधाढ्यो गंधउत्तमः । आघ्रेयः सर्वदेवानां धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम् । इति धूपं दद्यात् । ततो मूलमुद्रार्य
श्रीं सुप्रकाशो महादीपः सर्वत्र तिमिरापहः । सबाह्याभ्यंतरं ज्योतिर्दीपोऽयं प्रतिगृह्यताम् इति दीपं दद्यात् । ततो मूलमुद्रार्य त्रिपुरसुंदर्यै नैवेद्यं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कल्पयामि नमः इति दद्यात्। ततो नित्यहोमं कुर्यात्। तद्यथा। परिषिच्य भूमौ मूलं प्राणाय स्वाहा। अपानाय स्वाहा। समानाय स्वाहा। उदानाय स्वाहा। व्या
नाय स्वाहा। षडंगेनाहुतिषट्कं। ततः स्ववामे त्रिकोणं संवर्त्तं चतुरस्रं कृत्वा ऐं क्लीं श्रीं व्यापकमंडलाय नमः आर्द्रान्नपूर्णसलिलं स्थापयेत्तत्र भोजनं त्रिधाप
ठन्नकलावल्लीमहं दद्याद्वलिं ततः ओं क्लीं सर्वविघ्नकृद्भ्यः सर्वभूतेभ्यो हुं स्वाहेति सामान्यार्घोदकेन दत्वा तत्वमुद्रां प्रदर्शयेत्। ततो वटुकादिभ्यो वलिं दद्या
त्। ईशानवायुनिर्ऋतिवह्निकोणेषु त्रिकोणं वृत्तं मंडलानि कृत्वा तेषु वां वटुकाय नमः। यां योगिनीभ्यो नमः। गां गणपतये नमः। क्षां क्षेत्रपालाय नमः। गां
गणपतये नमः इति संपूज्य तेषु द्रव्यभरितपात्राणि निःक्षिप्य वलिं दद्यात्। ऐं ह्रीं एहि देवीपुत्र वटुकनाथ कपिलजटाभारभास्वर त्रिनेत्र ज्वालामुख
विघ्नान्नाशय नाशय सर्वोपचारसहितं बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहा इत्यनेन मंत्रेण वटुकाय वलिं दत्वा वामांगुष्ठानामिकायोगेन मुद्रां प्रदर्शयेत्। ऊर्ध्वब्र
ह्मांडतो वा दिवि गगनतले भूतले निष्कले वा पाताले वातले वा पवनसलिलयोर्यत्र कुत्र स्थिता वा। क्षेत्रे पीठोपपीठादिषु च गिरिकृतपदा धूपदीपादिकेनः प्री
ता देव्यः सदा नः शुभवलिविधिना पांतु वीरेंद्रवंद्याः। यां योगिनीभ्यः स्वाहा। सर्वयोगिनीभ्यः हुं फट् स्वाहा इत्यनेन वलिं दत्वा। वामांगुष्ठतर्जनीमध्यमा
नामाभिर्योन्याकारेण मुद्रां प्रदर्शयेत्। क्षां क्षीं क्षूं क्षैं क्षौं क्षः स्थानक्षेत्रपाल धूपादिवलिसहितं गृह्ण गृह्ण स्वाहा इत्यनेन क्षेत्रपालवलिं हरेत्। वामां
गुष्ठमध्यमांगुलिं दंडवत्कृत्वा मुद्रां प्रदर्शयेत्। भैरवीविद्यया च गणेशवलिचतुष्टयं कर्तव्यं। सर्वं तं भूतवलिर्वा तत्रैव वलिं कृत्वा। दत्वा वटुकादीनां यः पूज
यति चंडिकां। पूजा च विफला तस्य देवीशापश्च जायते। ततो मूलदेव्यै आचमनीयादिकं सुवासितं ताम्बूलं दद्यात्। ततः आरात्रिकं दद्यात्। तद्यथा। सुव
र्णकांस्यादिभाजने कुंकुमादिना वालयास्त्रं विलिख्य तत्र कर्पूरवर्त्या घृतपूरिताष्टयोनिष्ठ घृतप्रदीपान्निधाय मध्ये पिष्टकादिरचितमस्तकोप
रि महादीपं संस्थापयेत्। क्लीं श्रीं क्रौं ग्लूं स्लूं प्लूं न्लूं क्लीं श्रीं इति मंत्रेण मूलमंत्रेणाभ्यर्च्य तत्पात्रं मस्तकांतं धृत्वा संमुख नववारं नीराजयेत्। तथा च ज्ञानार्ण
वे। आरात्रिकमतः कुर्यात्सर्वकामार्थसिद्धये। सौवर्णराजतं कांस्यं स्थालकं परमेश्वरि। कुंकुमेनालिखेद्यंत्रं नवकोणं मनोहरं। चंद्रसूर्यं च कृत्वा तन्म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४०३
४०१

व्योमस्तके शिवो दीपमेकं विनिक्षिप्य वसुकोणेषु दीपकान् । यवगोधूममुद्गादि रचितान् शर्करायुतान् ॥ वरुणकादितः शोभाभिः शोभितानथ तत्परितान् ॥ अ
भिमंत्र्य महेशानि रत्नेश्वर्यास्ततः परं । ततो मूलं समस्तचक्रे चक्रे शिवयुते देवि नयति के अर्चा रात्रिकमिदं भद्रे गरहणमसिद्धये इत्यादि प्रागुक्तम् ॥
इति श्री विद्यार्णवे चतुर्विंशतितमः श्वासः ॥ ॥ दक्षिणामूर्तिसंहितायां । शृणु देवि प्रवक्ष्यामि भुवनानेदमंदिरं । यस्य विज्ञानमात्रेण त्रैलोक्ये विमहापदं शि
वे वह्निसमारूढं वामाक्षिपरिभूषितं । विंदुनादकलाक्रांतं विद्येयाभुवनेश्वरी । शिवं हं वह्निर्र वामाक्षि ईकारः विंदुरनुस्वारः नादकला अर्धचंद्रः अस्य
बीजस्य माहात्म्यं भुवनेश्वरी पारिजाते । महामंत्रः पुरुषोत्तमास्ति वा समानास्ति वांगना । मायाबीजसमं मंत्रे न भूतो न भविष्यति । शारदायां । अथ वक्ष्ये जग
द्धात्री मधुना भुवनेश्वरी । व्रात्वा दष्योपिष्योद्वाला वेम्बिरे श्रियपरूजितं । नकुली शिमारूढो मेर्वो नेत्रार्द्धचंद्रवान् । नकुली शो हकारः अग्नी रफः बा
मनेत्रं ईकारः अर्द्धचंद्रो अनुस्वारः भुवनेश्वरीपदव्युत्पत्तिमाह । दक्षिणामूर्तिसंहितायां । व्योमबीजं महेशानि वैकला सादि प्रतिष्ठितं । वह्निबीजात्स्वयं वर्णा
दि निष्पन्नं वसुधा प्रिये । तेनायं वर्त्तते लोको भूरिमंडलसंस्थितः । तुर्यस्वरेण पातालेशेष रूपेण धार्यते । महाभूमंडले तस्मात्पातालस्यापि नायिका । अतएव म
हेशानि भुवनाधीश्वरी प्रिये । हकारो व्योम तुर्येण स्वरेणानिलसंभवः । विकारे सति रेफेण साक्षाद्वह्निस्वरूपिणीति । तथा । ऋषिः शक्तिर्वसिष्ठस्य सुतश्छंदोस्य
कथ्यते । गायत्रं देवता वो ध्रुवा वीसंविलकलापरा । शिवतुर्यं बीजं शक्ती कीलकं रेफ उच्यते । ददाति भुवनेशानी पुरुषार्थचतुष्टयं । सारसंग्रहे । युग्मा व्योम हृदक्षेम्
तु विक्रांति स्वरवह्निभिः । विंदुनादयुता व्योम्ना षडंगानि सजातिभिः । संहारमातृकां सर्षिं मातृकां विन्यसेत्ततः । देव्येकतापादन्याय मनुन्यासं समाचरेत् । त्र्यक्षे
शे कादशेषु वह्निसोमस्वरादिका । हृल्लेखा चाभूतत्रिभान्यव्यामं त्रिणात नो । त्रयोदश ओ । एकादश ए । इषु उ । वह्निर्र । सोम अ । इति पंचस्वरा याहल्लेखा ब
राकयोन्यसेत्पादयुक्तां केचिन्नु सद्यो घभक्ति तेन त्रायैर्वि ध्यां संभवेद्यमंत्रवित् । हल्लेखा याः प्रविन्यसेद्यथास्थानं विचक्षणः । इति दशार्णहल्लीयं बनात् । श्रा
क्रौं ह्रैं क्रुं क्रिं क्रं इति पंचबीजाद्धिकास्ताः शक्तय इत्याद्युः । तत्र यथोपदेशो कार्यमिति । मूर्ध्नि वक्त्रे हृदि गुह्ये पादयोश्च यथाक्रमं । ऊर्ध्वेंद्र सोम्यपश्चिमशा श्री ४०३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रत्यंगवक्त्रेषु न्यसेत्। हल्लेखा गगना रक्ता चतुर्थी च करालिका। पंचमी च महोच्छुष्मा पुनरंगानि विन्यसेत्। कंठे न्यसेच्च गायत्रीं सावित्रीं वामगे भुजे। सरस्व-
तीं दक्षकुचे त्वाललं वामगे भुजे ईशके। हृदि विष्णुं महेशं च दक्षिणांसे प्रविन्यसेत्। वामे धनपतिं युक्तं श्रिया श्रोत्राग्रके न्यसेत्। स्मरं रत्या युतं दक्षे गौरीं
पुष्ट्या युतं न्यसेत्। दक्षश्रोत्राग्रके मंत्री विधीशं श्रीयुतां न्यसेत्। वामे लक्ष्मीं विन्यसेद्भाले गायत्र्या सहितं सुधीः। विष्णुं कपोले सावित्र्या युतं दक्षे प्रविन्यसे-
त्। महेशं वामगे देव वागीश्वर्या युतं न्यसेत्। अथ कपोलांतरयोर्मूले वक्त्रे न्यसेत्ततः। गलमूले कुचयुगे वामांसे हृदि दक्षिणे। अंसे पार्श्वयुगे चैतान्न्य-
सेन्मंत्री समाहितः। अष्टमा ह्लीं न्यसेद्भाले ह्लीं से पार्श्वे तथोदरे। पार्श्वयोः से च मंत्रज्ञस्तथा परगले हृदि। व्यापकं मूलमंत्रेण तनुं देवीं ततः स्मरेत्। कूर्मोर्ध्वकरादि
वामाधःकरपर्यंतमायुधध्यानतो दशापरस्त्वां तु दक्षे कुशाभयश्रोक्ते। उद्यदादित्यरुचिरां शीतांशुकृतशेखरां। पद्मासनां त्रिनेत्रां च पाशांकुशवराभयैः।
अलंकृतां चतुर्वक्त्रां मंदस्मितलसन्मुखीं। कुचभारविनम्रांगीं ललितां देवीं हृदि स्मरेत्। वामोर्ध्वकरादि वामाधःकरपर्यंतमायुधध्यानं। दशापरस्त्वां तु दक्षे
कुशाभयश्रोक्ते वामे पाशमभीष्टदमित्युक्तं। अत्र यथोपदेशं पंचषट् वा ध्यानं। तथा आदौ कृत्वा तु षट्कोणं तद्बाह्ये पद्मदलं वृत्तं तद्बाह्ये षोडशदलं च-
तुरस्रं त्रयं बहिः। चतुर्द्वारसमोपेतं मंडलं प्रोक्तमुत्तमं। तत्र पीठं यजेत्पूर्वं नवशक्तिसमन्वितं। जया च विजया चैव अजिता चापराजिता। नित्या विला-
सिनी दोग्ध्री दृघोरा मंगला ततः। एतास्तु शक्तयः पूज्याः केसरेषु च मध्यके। दद्यान्मूलेनासनं तु मूर्तिं तत्र प्रकल्पयेत्। देवीमावाहयेत्तस्यां मंगावरणैः सं-
युतां। पद्मो कुशवराभीतिकराः भूतनिभाश्च ताः। हल्लेखाद्याः समभ्यर्च्य विविधाभरणोज्ज्वलाः। मध्ये यष्ट्याग्न्यादिकर्णस्थानेषु क्रमतस्ततः। अग्नीशासु-
रवायव्यकोणेष्वग्रे हृदादिकान्। यजेदस्त्रं यथाशास्त्रं सुकोणाग्रात्मिथुनानि वा। गायत्रीमरुणाभासामरुणाकल्पभूषितां। चतुर्मुखीं करैर्दंडं कुंडिकामक्ष-
मालिकां। अभीतिं बिभ्रतीं तद्वद् कलाणं पुरतो यजेत्। सावित्रीं हस्तकमलै रविशंखौ गदांबुजे। बिभ्राणां पीतवसनां केयूरांगदभूषणां। किरीटहाररशना-
नूपुरैरुपशोभितां। तां दक्षे पूर्वमहाविष्णुं रक्षाकोणाग्रके यजेत्। शुभ्रां त्रिनेत्रां मलयं तथा शुभ्रवस्त्रविराजितां। टंकाक्षसूत्राभयदवरयुक्तचतुर्भुजां मारस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४०२

तीयते वा यौ कोणे वेशं च ताद्दशो । लक्ष्मीप्रियाकुसे स्कौ च दक्षेनालिंग्य वा कुन्ता । पतिं वामेन कमलं धनदं च पृथक्‌ दरं । पीतरत्न घटं रत्न करंडं बिभ्रती परे तु । आ
ग्नेय रमणं कस्कौ रति सव्ये न पाणिना । आलिंग्य रमणं पद्म मन्येन दधती स्मरे रत्न । वंधूक मंजुवालागुण सत्तिवाप धरे ऽपि ले न्तके पश्चिमा ऐशान्ये पूजये त्सम्यक्
विचारा जं प्रियान्वितं । सृणिपाशं परं कांता विरांगसकं रांगुलिं । माधवी पूर्णकपाला ऽथो विचाराज दिगंवरं । पुष्करे विगलद्रत्न स्फुरच्च कपधारिणी । सितरस
द्दशकारा मुद्दाम मदविभ्रमां । धृतरक्तोत्पलामन्य पाणिनात [illegible] स्पृशं । आश्लिष्य कांतां मरुतां पुष्टिमबौ दिगंवरं । कर्णिकायां तिथी पूजा पद्
कोणस्था थ पार्श्वयोः । आधारा लंगकुसुमा लंगकुसुमातुरा । पश्चालंगमना लंगमदना कातुरा भुवनाद्या पालिनी स्यात्तथा गगनादिका । वेगा स्यात्कृष्टि र
खाभ्रांरे खा गगन पूर्विका । इत्यष्ट शक्तयः पूज्याः पत्रेषु परितः स्थिताः । पाशांकुशवराभीतिकरा रक्ताः सुभूषिताः । ततः षोडशपत्रेषु करालीविकराली
मा । सरस्वती श्री दुर्गा बाला लक्ष्मी श्रुत्यौ स्मृतिर्धृतिः । श्रद्धा मेधा मतिः कांतिरार्या षोडशशक्तयः । खड्गखेटकधारिण्यः श्यामाः पूज्याः प्रदक्षिणं । आत्म
धास्तद्बहिः पूज्याः पत्रसंधिषु दिक्षु मातरः । पश्चाद्बहिः समभ्यर्च्याः शक्तयः परिवारिकाः । प्रथमानंगरूपा स्यादनंगमदना ततः । मदनातुरा भुवनवेगा
भुवनपालिका स्यात्सर्वशिशिरानंगमदनानंगमेखला । चषकं तालवृंतं च तांबूले छत्र मुज्वलं । चामरे चांशुकं पुष्पं बिभ्राणाः करपंकजैः । एता द्विभुजा
वामे रक्तोत्पलं दक्षिणेनैके कशाशुषकादिकं वदधाना ध्येयाः । तथा सर्वाभरणसंदीप्ता लोकपाला वहिर्यजेत् । वज्रादि न्यर्पितं छायेदेवी मित्थं प्रपूज
यता पूज्यते सकलैर्देवैः किंपुनर्मानुजो जनैः ॥ अथ प्रयोगः ॥ पीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि शक्ति ऋषये नमः मुखे गायत्री छंद
से · हृदि श्रीभुवनेश्वरी देवतायै · गुह्ये हं बीजाय · पादयोः ईं शक्तये नाभौ रं कीलकाय · इति विन्यस्य चतुर्विधपुरुषार्थसिद्धये विनियोगः । इति कृतांज
लिः ह्रां ह्रीं इत्यादि षडंगन्यासान्विधाय हृदयादिषडंगन्यासं विधाय हृदयादिषडंगेपि न्यसेत् । मूर्ध्नि ॐ ह्रल्लेखायै नमः । एवं वक्ष्ये पं गगना श्री
यै नमः हृदि ऊं रक्तायै · गुदे ई कालिकायै · पादयोः ॐ महोच्छुष्मायै · कंठे गायत्र्यै · वामकुचे सावित्र्यै · दक्ष · सरस्वत्यै · वामांसे · वरुण्यै · हृदि · विष्ण ४०२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कुसुमादिभिः। तद्बहिः पूर्ववदंगावरणादीन् संपूज्य धूपादिविसर्गांतं कर्म समापयेत्। किंतु नैवेद्यानंतरं श्रीविद्योक्तबलिचतुष्टयमत्र देयमिति॥ अस्य पुरश्चरणं लक्ष
जपः। होमस्तु द्वादशसहस्रं। तथा च निबंधे। दीक्षां प्राप्य जपेन्मंत्रं तत्त्वलक्षं जितेंद्रियः। पुष्पैर्भानुसहस्राणि जुहुयाद्ब्रह्मवृक्षकैः॥ ॥अथ संपत्प्रदाभैरवी॥ ज्ञानार्णवे। यथा
सौ त्रिपुरा बाला तथा त्रिपुरभैरवी। संपत्प्रदानमंत्रस्याः शृणु निर्मलमानसे। शिववर्णं द्रोवह्निसंस्थो वाग्भवं तदनंतरं। कामराजं तथा देवि शिववर्णान्वितं ततः। पृथ्वीबीजांत
वह्न्याद्यं तार्तीयं शृणु वल्लभे। शक्तिबीजं महेशानि शिववह्नी नियोजयेत्। कुमार्याः परमेशानि हित्वा सर्गं च वै दवां। त्रिपुराभैरवी देवी महासंपत्प्रदा प्रिये। अस्यार्थः। त्रिपु
रभैरवी विसर्गरहिता चेत्संपत्प्रदा भवति॥ अस्या ध्यानं॥ आताम्रार्कसहस्राभां स्फुरच्चंद्रकलाजटां। किरीटरत्नविलसच्चित्रविचित्रमौक्तिकां। स्रवद्रुधिरपंकाढ्य
मुंडमालाविराजितां। नयनत्रयशोभाढ्यां पूर्णेंदुनयनान्वितां। मुक्ताहारलताराजत्पीनोन्नतघनस्तनीं। रक्तांबरपरीधानां यौवनोन्मत्तरूपिणीं। पुस्तकं चाभयं वामे द
क्षिणे चाक्षमालिकां। वरदानरतां नित्यां महासंपत्प्रदां स्मरेत्। न्यासपूजादिकं च पूर्ववत्। अंगमंत्रे तु विशेषः। द्विरुक्तैश्च त्रिभिर्बीजैः करांगन्यासकल्पना। अस्याः पुर
श्चरणं त्रिलक्षजपः। ज्ञानार्णवे। बालावदस्याः पूजादिकमित्युक्तत्वात्। तथा च। न्यासपूजादिकं सर्वं कुमार्या इव सुव्रते। एकलक्षपुरश्चरणमिति केचित् सिद्धविद्यत्वा
त्॥ ॥अथ कौलेशभैरवी॥ ज्ञानार्णवे। संपत्प्रदाभैरवी वाद्विद्वि कौलेशभैरवी। हसाद्यासैव देवेशि त्रिपुबीजेषु पार्वति। इयं तु सहसाद्यास्यात् ध्यानपूजादिकं तथा। अस्या
र्थः। त्रिकूटसकारादिश्चेत्तदा कौलेशभैरवी। भैरवी भवति तथा दर्शनात्। पूजादिकं तु संपत्प्रदाभैरवीवद्बोद्धव्यं। संपत्प्रदाभैरवी आद्यं तेरेफवर्जिता चेत् भयविध्वंसि
नी भवति। दक्षिणामूर्तौ तथा दर्शनात्। पूजादिकं तु संपत्प्रदाभैरवीवत्॥ ॥अथ सकलसिद्धिदाभैरवी ज्ञानार्णवे। एतस्याः एव त्रिखाया आद्यं तेरेफवर्जिता
सैव तदेयं परमेशानि नाम्ना सकलसिद्धिदा। ध्यानपूजादिकं तु संपत्प्रदावत्॥ ॥अथ चैतन्यभैरवी॥ ज्ञानार्णवे। वाग्भवं बीजमुच्चार्य पार्वत्याणसमन्वितं। सकलं भुवनेशा
नी द्वितीयं बीजमुद्धरेत्। जीवप्राणं वह्निसंस्थं शक्रस्वरविभूषितं। विसर्गांतं महेशानि विद्या त्रैलोक्यमातृका। अस्यार्थः। चंद्रशिवद्वादशस्वरयुक्तं बिंदुनादकलाढ्यं वैद्यका
मपार्थिवीमाया। शिवचंद्रवह्निबीजं चतुर्दशस्वरसर्गाढ्यं च॥ अस्याः पूजायंत्रं तत्रैव। त्रिकोणं चैव षट्कोणं वसुपत्रं वरानने। चतुरस्रं चतुर्द्वारं एवं मंडलमालिखेत्। अस्याः
पूजा प्रातः कृत्यादि ह्रीं ज्ञानात्मने नमः इत्यंतं विन्यस्य केसरेषु पूर्वादिक्रमेण। ओं वामायै नमः एवं ज्येष्ठायै। रौद्र्यै। अंबिकायै। इच्छायै। ज्ञानायै। क्रियायै। कुब्जिकायै। वि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
५१२

412

आये॰ विषघ्निकायै॰ भूतेश्वर्यै॰ आनंदायै॰ मध्ये ह्सौः सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः संपत्प्रदा बाला कौलेश्वरी सकलेष्टदा विद्यानां एता वा पीठशक्तयः। ज्ञानार्णवे ग
उक्तत्वात्। ततः ऋष्यादिन्यासः। शिरसि दक्षिणामूर्तये ऋषये नमः मुखे पंक्तिश्छंदसे नमः हृदि त्रैलोक्यभैरव्यै देवतायै नमः ततः करांगन्यासौ। पूर्वबीजमुच्चार्य अंगुष्ठाभ्यां
नमः द्वितीयबीजमुच्चार्य तर्जनीभ्यां नमः। तृतीयबीजमुच्चार्य करतलपृष्ठाभ्यां फट्। एवं हृदयादिषु। ततो ध्यानं। उद्यद्भानुसहस्राभां नानालंकारभूषितां। मुकुटाग्रलसत्
चंद्ररेखां रक्तांबरान्वितां। पाशांकुशधरां नित्यां वामहस्तकपालिनीं। वरदाभयशोभाढ्यां पीनोन्नतघनस्तनीं। एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कृत्वा पीठपूजां कु
र्यात्। आधारशक्त्या वामाज्येष्ठादि पीठशक्तीः पीठमनुं च यजेत्। ततो भैरव्याः गुरुपंक्तिं संपूज्य पुनर्ध्यात्वा वाहनादि पंचपुष्पांजलिपर्यंतं विधाय आवरणपूजामारभे
त्। यथा। प्रथमं षडंगपूजा आग्नेयकोणे प्रथमबीजमुच्चार्य हृदयाय नमः ईशाने। द्वितीयबीजमुच्चार्य शिरसे स्वाहा नैरृते। तृतीयबीजमुच्चार्य कवचाय हुं मध्ये। द्वितीयबीज
मुच्चार्य नेत्रत्रयाय वौषट् चतुर्दिक्षु। तृतीयबीजमुच्चार्य अस्त्राय फट्। ततः पूर्ववद्दलादिकं संपूज्य। अग्रे ओं वसंताय नमः वामे ओं कामदेवाय नमः दक्षिणे चापाय न
मः ततः पूर्ववत् षट्कोणे संपूज्य षट्कोणे पूर्वादि ओं डाकिन्यै नमः एवं शाकिन्यै लाकिन्यै काकिन्यै॰ हाकिन्यै॰ अष्टदलेषु पूर्वादि पूर्वोक्ता नंगकुसुमाद्याः पूज्याः पत्राग्रेषु
पूर्वादि ओं परभृते नमः एवं सारसाय॰ शुकाय॰ मेघच्छायाय॰ मेचायेति वा। अपोमाय॰ मूविलासाय॰ हाराय॰ भाराय॰ ततः इंद्रादीन् वज्रादींश्च संपूज्य धूपादि विसर्ग
लं कर्म समापयेत्। अस्य पुरश्चरणे लक्षजपः। तथा च ज्ञानार्णवे। लक्षसंख्यं जपेन्मंत्रमित्यादिवचनात्॥ ॥अथ कामेश्वरीभैरवी। ज्ञानार्णवे। कामेश्वरीवद्बालीपू
वं सिंहासनेस्थिता। एतस्या एव विद्याया बीजद्वयमुदाहृतं। तदंते परमेशानि नित्यक्लिन्ने मदद्रवे। एतस्या एव तार्तीयं रुद्राणी परमेश्वरी। ध्यानपूजादिकं देवि चैतन्यभै
व पूर्ववत्। त्रिकोणेषु विशेषोस्ति कथयामि वरानने। अग्रकोणे क्रमेणैव नित्यक्लिन्नां मदद्रवां। षडंगावरणं लक्ष्मीमूजपेत्सर्वसिद्धये॥ ॥अथ षट्कूटाभैरवी। ज्ञा
नार्णवे। डाकिनी हाकिनी बीजं लाकिनी काकिनीयुगं। साकिनी हाकिनी बीजं आद्यं हलसुरसुंदरी। आद्यमेकारसंयुक्तं अन्यदीकारसंयुतं। शक्रस्वरान्वितं देवि तार्तीयं
बीजमालिखेत्। बिंदुनादकलाक्रांतं द्वितीयं शैलसंभवा। तृतीयबीजं सविसर्गमिति तंत्रांतरे। तुरीयं मायामादनं जीवं शिवमत्रिधा लिखेत्। अर्केंदुशक्रक
याक्रमान्नं मंडितं कुरु। बिंदुनादान्वितं वा युग्मं तं विसर्गवत्। ध्यानमस्याः प्रवक्ष्यामि सर्वभूतानिकृंतनं। बालसूर्यप्रभां देवीं जपाकुसुमसन्निभां। मुंडमालाव

श्री
५१२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लीरभ्यां बालबसूर्यसमांशुकां । सुवर्णकलशाकारपीनोन्नतपयोधरां । पाशांकुशौ पुस्तकं च तथा च जपमालिकां । दधतीमिति शेषः द्विरावृत्त्या षडंगानि विधाय परमेश्वरि । यंत्र
मस्याः वक्ष्ये हे त्रिकोणं तत्पुरं लिखेत् । चतुरस्रं चतुर्द्वारं एवं मंडलमालिखेत् । जपुंगा(?) त्रिवरणे देवि पूर्ववत्पूजयेत् शिवे । रत्यादित्रितयं देवि त्रिकोणोपरि पूजयेत्ततः । किंजल्के
षट्कोणे च सुपत्रे ततः परं । ब्राह्म्यादियुगले पश्चात्स्याद्विपत्रे ततः परं । बालायाः पीठशक्तीस्तु वामाद्याः पूजयेत्क्रमात् । चतुरस्रे लोकपालान्सायुधान्परमेश्वरि । अनेन विधिना
नेन नित्याख्यां भैरवीं यजेत् ॥ ॥ अथ भोगमोक्षदा भैरवी । ज्ञानार्णवे । एतस्या एव विद्यायाः षट्कूटान् क्रमशः स्थितान् । विपरीतान्वदम्यीठ(?) विद्येयं भोगमोक्षदा । नित्याख्या भैरवी दे
वी त्रिपुभारति(?) कृतनी । न्यासपूजादिकं सर्वमस्याः पूर्ववदाचरेत् ॥ ॥ अथ षट्कूटभैरवी ज्ञानार्णवे । शिवचंद्रौ मादनं तथा तं वह्निसमन्वितं । शक्तिमित्रे विंदुनादकलाढ्यं वाग्भवं
प्रिये । संपत्प्रदाया भैरव्याः कामं तदेव हि । सदाशिवस्य बीजं तु महासिंहासनस्य वा । एषा विद्या महेशानि वर्णितुं नैव शक्यते । अस्यार्थः । शिवचंद्रकांतयोतवह्नि पुंमेन(?) कादसा स्व
रविशिष्टं विंदुकलाक्रांतं वाग्भवबीजं । शिवचंद्रकाम पृथ्वी वह्नि चतुर्थस्वरविशिष्टं नादविंदुकलाक्रांतं कामबीजं । प्रेतबीजं शक्तिकूटं लतीयं(?) । अस्याः पूजायंत्रं त्रिकोणं वै चवृत्तं च
वृत्ताष्टदलनीरजं च तथा भूमंडलं चेत्यादि ॥ अस्य पूजा प्रातःकृत्यादि प्राणायामांतं विधाय पीठन्यासं कुर्यात् । यथा आधारशक्त्यादि क्रीं ज्ञानात्मने नमः इत्यंतं विन्यस्य पूर्वादि
मणे(?) अं वामायै · एं ज्येष्ठायै · रौद्र्यै · काल्यै · बलप्रमथिन्यै · सर्वभूतदमन्यै · मध्ये · मनोन्मन्यै · इति पीठशक्तीर्विन्यस्य मध्ये पीठमनुं न्यसेत् । अथ पीठमंत्रस्तु । अघोरे
ऐं घोरे क्रीं सर्वतः सर्वतः सर्वसर्वेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः श्रीं नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः ऐं ऐं क्रीं क्रीं ततः ऋष्यादिन्यासः । शिरसि दक्षिणामूर्तिऋषये नमः मुखे पंक्तिछंदसे नमः हृदि रुद्रभै
रव्यै देवतायै नमः प्रथमं बीजमुच्चार्य अंगुष्ठाभ्यां नमः द्वितीयबीजमुच्चार्य तर्जनीभ्यां स्वाहा । तृतीयबीजमुच्चार्य मध्यमाभ्यां वषट् । एवं हृदयादिषु । ततो ध्यानं । उद्यद्भानुसहस्राभां चंद्र
चूडां विलोचनां । नानालंकारसुभगां सर्ववैरिनिकृन्तनीं । वमद्रुधिरमुंडालिकलितां रक्तवाससीं । त्रिशूलं डमरुं खड्गं तथा खेटकमेव च । कपाले वरदाबाने(?) दिव्यपाशांकुशौ पुनः(?) क्रमाद्धि पु
स्तकं चाक्षमालां च शिवसिंहासनस्थितां । एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कृत्वा पीठन्यासक्रमेण पीठपूजां विधाय एतन्मंत्रोक्तपीठमंत्रेण पीठं संपूज्य पूर्ववद्ध्यात्वा आवाहना
दि पंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधायावरणपूजामारभेत् ॥ यथा अग्निकोणे प्रथमबीजमुच्चार्य हृदयाय नमः ईशाने द्वितीयबीजमुच्चार्य शिरसे स्वाहा नैरृते तृतीयबीजमुच्चार्य शि
खायै वषट् वायव्ये पुनः प्रथमबीजमुच्चार्य अस्त्राय फट् ततस्त्रिकोणे रत्यादिमभ्यर्च्य [illegible] पत्रमूले अनंगादिकाः पूजयेत् । पत्रेषु पूर्वादि असिताङ्गाद्यान् संपूज्य
भूगृहे इंद्रादीन्वज्रादींश्च संपूज्य धूपदीपादि सर्वं निवेदितं क्रमेण समापयेत् । अस्याः पुरश्चरणं लक्षं जपः । लक्षमात्रं जपेन्मंत्रमित्यादिवचनात् ॥ ॥ अथ भुवनेश्वरी भैरवी ज्ञाना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४१३
413

लेवाः हसाद्यं वाग्भवं ख्यातं हसकांते सुरेश्वरि। भूवीजं भुवनेशानी द्वितीयं वीजमुद्धरेत्। शिववंद्रौ महेशानि भुवनेशीवभैरवी। हस्रास्त्रध्योदं स्वसकार
रूढाच स्वधिपंक्ति स्वरसंविभिन्ना। त्रा धो सविंदु परिलो विसर्गी मध्ये विरिंचीद्रु हराग्नियुक्तं। अस्यार्थः शिववंद्र वाग्भव इति प्रथमवीजं शिववंद्र काम
पृथिवीमा हामाया इति द्वितीयवीजं शिववंद्र चतुर्दश स्वरविसर्गस्तृतीयवीजं। अस्या वीजं चैतन्यभैरवीवह्नौ ऋक्‍ष्यां। अस्य पूजा प्रातः कृत्यादि प्राणायामांतं कृत्वा चैतन्यभैर
मुक्तपीठन्यासं कृत्वा ऋष्यादिन्यासं कुर्यात्। यथा शिरसि दक्षिणामूर्ति ऋषये नमः मुखे पंक्तिछंदसे नमः हृदि भुवनेश्वरीभैरव्यै देवतायै नमः ततः करांगन्यासौ
मध्यवीजेन देवेशि षड्दीर्घस्वरभेदिना। षडंगानि च विन्यस्येदित्यादि मध्यबीजेन षड्दीर्घयुक्तेनांगन्यासः यथा हसकल ह्रीं अंगुष्ठाभ्यां नमः हसकल ह्रीं तर्ज
नीभ्यां स्वाहा। हृदयादिष्वेवं हृदयादिषु। ततो ध्यानं। जपाकुसुमसंकाशं दाडिमीकुसुमोपमां। चंद्ररेखाजटायैव त्रिनेत्रां रक्तवाससीं। नानालंकारसुभगां पीनोन्नतघन
स्तनीं। पाशांकुशावराभीतिधारयंतीं शिवांश्रये। अन्यत्सर्वं चैतन्यभैरवीवत्कुर्यात्। भुवनेशीभैरव्याश्च भेदांतरमथोच्यते। सहार्या सेव देवेशि तदा सा सकलेश्व
री। ध्यानपूजादिकं सर्वमेतस्याः पूर्ववद्भवेत्। इयं सहाद्याचेत् सकलेश्वरी ध्यानपूजादिकं तु पूर्ववत्॥ ॥अथ त्रिपुरबालामंत्राः तत्र शारदायां। अधरो विंदुमानाद्यं
वह्नींद्रस्थः शशी युतः। द्वितीयं भृगुसर्गी व्योममनुस्तार्तीयमीरितं। एषा बालेति विख्याता त्रैलोक्यवशकारिणी। अस्यार्थः वाग्भवं कामबीजं वह्निहीनं सविसर्गं कचतुर्द
शस्वरसंयुक्तं। अस्याः पूजादिकं तु त्रिपुरभैरवीवच्छारदामुक्तत्वात्। ज्ञानार्णवे तु विशेषः न्यासादिकं वेत्तद्वीजेन कुर्यात्। करांगन्यासमुद्दिष्टं न्यासषडंगमावर्त्ते द्विद्विरा व
त्या क्रमेण तु। इति वचनात्। अस्याः पुरश्चरणं त्रिलक्षजपः तथा च ज्ञानार्णवे। वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं दशांशं हवनं भवेत्। तर्पणं च तथा कुर्यात्ताचंसैा भोगमोक्षदेत्। इति त्रिल
क्षजपः। श्रीविद्यायां दक्षकाले। मंत्रांतरं श्रीक्रमे। सर्पं स्वरं समुच्चार्य विंदुनादकलान्वितं। स्वरांतं पृथिवीसंस्थं तुर्यस्वरसमन्वितं। विंदुनादकलाक्रांतं सर्गवान् भृगुरव्ययः। श
क्रस्वरसमोपेता विद्येयं त्र्यक्षरी मता। अत्र व्ययो विंदुः दक्षिणामूर्त्तिसंहितायामप्येवं। तथा विसर्गविंदुत सम्प्राप्ते त्रिविद्यामुद्धृत्य सारसमुच्चयादौ शापवोधमातातं यथा। विद्यामूले
त्यजेरेषा मयोक्ता विज्ञातव्या परं सर्वसिद्धिकामैः। विद्यासप्राये मंविद्येयमायापूर्वतत्त्व प्राणहीना भवेदिति। मुंडमालातंत्रे। कुमारी या च विद्येयं लयासंप्राप्ततिरनातं यथा वै श्री
न तु लुप्ता सा मध्यमेन तु कीलिता। अंते भिन्न तु संभिन्ना तेन विद्या न सिध्यति। अत्रैव शारदादौ उक्ता विद्या च सस्तास्यादिति वाच्यं तथा ज्ञानार्णवोक्तविंदुघटितत्वात्। शापोद्धारमाह ४१३
मुंडमालातंत्रे। केवलं शिवरूपेण केवलं। मध्यगतिष्ठिता विद्या इति हकारसकारौ वाग्भवकामराजयोः तृतीयबीजे तु हकारः। वक्ष्यमाणसारसमुच्चयतथादर्शनात्। रुद्रया

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मलेपि। वाग्भवं प्रथमं देवि कामबीजं द्वितीयकं। तृतीयं शक्तिबीजं तु शिवयुक्तं सदा भवेत्। इत्येषा बाला समाख्याता सर्वदोषविवर्जिता। तथा श्रीक्रमे। वाग्भवं स्कें दे नी बीजमी
कारांतं ततः पठेत्। शक्तिमौकारसंयुक्तं विसर्गं तदधः पठेत्। विंदुनादकलाक्रांतं बीजं परमदुर्लभं। एतद्बीजत्रयं देवि हसौः स्कों वततः परं। इयं पंचाक्षरी विद्या कथिता भु
वि दुर्लभा। बाला बीजत्रयं देवि हसां वं काजपेत्सुधीः। हसांतं वाग्महाभोगशङ्कादिदोषशांतये। पाशबीजं महेशानि शक्तिः शिवं सवह्निकं। द्वादशस्वरसंयुक्तं नादविंदुविभू
षितं। कामराजं प्रवक्ष्यामि क्लींकारं शक्तिशेवकं। वह्निबीजं मनोयुक्तं नादविंदुससर्गकं। चतुर्दशाक्षरी विद्या कथिता भुवि दुर्लभा। हं सबीजं ततः पश्चात् षोडशी कथि
तामया। अथ नवकूटा बाला बीजत्रयं देवि कूटत्रयं नवाक्षरी। वियत्कूटत्रयं देवि भैरवाजवकूटकं। शिवः शक्तिश्च वाग्बीजं नादविंदुसमन्वितं। वाग्भवं कथितं दे
वि कामराजं भृणु प्रिये। शिवश्च क्लिर्मादनं द्व वह्निमायासमन्वितं। नादविंदुकलाक्रांतं कूटं परमदुर्लभं। शिवश्चंद्रश्च सत्यांतः सर्गविंदुसमन्वितः। एषा त्र्य
क्षरी बाला सर्वदोषविवर्जिता। अस्यार्थः शिवश्चंद्रः वाग्भवं शिवं चंद्र कामभूवह्निस्तुर्यस्वरविंदुयुक्तं द्वितीयं। शिवचंद्रचतुर्दशस्वरविसर्गयुक्तं तृतीयं। अथ वस
कारादिश्च तथा चात्रिपुरसारे। शिवश क्लीबीजमत एवं शंभुना विहितं तयोरुपरि पूर्वबीजयोः अकुलं कुलोपरि वमध्यमा भवेदहनं ततः। ततः प्रभृति सोऽक्षिताव
रवता। भैरवीयमुदिता कुलपूर्वादिशिके यदि भवेत्कुलपूर्वा। सैव षष्ठी घफलदा भुवि विचे सुख्यात पञ्चमं तेषु तिगोप्या। शिवा षष्ठं केवलमादि बीजं भगस्य पू
र्वीषकबीजमन्यत्। परं शिवोत्तं गदिता त्रिवर्णा संकेतविद्या गुरुवक्त्रगम्या। श्रीक्रमे शक्तिः शिवो वह्निबीजं द्वादशस्वरविंदुकं। शक्तिर्महेश्वरः कामभू द्वौ व क्लीं
डुमायया। शक्तिः शिवश्च वह्निश्च मनुस्वरो विसर्गकः। नादविंदुकलायुक्तं बीजमतत्प्रकीर्तितं। एतासां पूजायंत्रं ध्यानं पूजादिकं च भैरवीवत्पुरश्चरणं लक्षजपः
श्रीक्रमोक्तत्वात्। एतासां दीपिनी विद्या श्रीक्रमे। वदयुग्मं महेशानि वाग्वादिनि ततः परं। एषा तप्ताक्षरी विद्या वाग्भवाद्ये नित्ये नयेत् क्लिन्ने स्कें दिनि देवीषि
महामोक्षं ततः क्रुरु कामराजं समुद्धार्य प्रणवं तदनंतरं। महामोक्षं क्रुरु पश्चाच्छक्तिकूटं तथोच्चरेत्। जपेद्दादौ जपेत्पश्चात्तत्प्रकारमनुक्रमात्॥ ॥अथान्नपू
र्णेश्वरी भैरवी। अन्नपूर्णे ठयुगलं विद्येयं विंशदक्षरी। तथा कुल्ले कामबीजं विनादविंदुत्रिबीजपूर्विका। तथा ऊनविंशाक्षरी देवी धनधान्यसमृद्धिदा। अस्याः
पूजा प्रातः कृत्वा सामान्योक्तपीठन्यासं विधाय केसरेषु पूर्वादिष्वांबामायै· एवं ज्येष्ठायै रौद्र्यै काल्यै कलविकरण्यै बलविकरण्यै बलप्रमथन्यै सर्वभूत
दमनौ मध्ये मनोन्मन्यै· तत्समीपे तु· जयायै· विजयायै· अजितायै· अपराजितायै· नित्यायै· विलासिन्यै· दोग्ध्र्यै· अघोरायै· मंगलायै· ततो मध्ये हसौ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धार्चन
४१४

414

सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः ततः ऋष्यादिन्यासः शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे पंक्तिछंदसे नमः हृदि अन्नपूर्णेश्वर्यै भैरव्यै देवतायै नमः गुह्ये ह्रीं बीजाय नमः पादयोः श्रीं
शक्तये नमः सर्वांगे क्लीं कीलकाय नमः ततः करांगन्यासौ ह्रां अंगुष्ठाभ्यां नमः इत्यादि ह्रां हृदयाय नमः इत्यादि वा तथा च ज्ञानार्णवे। भुवनेश्यामहेशानि षड्दीर्घस्वरभिन्नया। षडंगानि ति
ततः पदन्यासः ॐ मूर्ध्नि। चक्षुषोः ह्रीं नमः श्रीं नमः कर्णयोः क्लीं नमः नमो नमः नेत्रयोः भगवति नमः माहेश्वरि नमः मुखे अन्नपूर्णे नमः गुह्ये स्वाहा नमः पुनः मूर्ध्नि इत्यादि मूर्धोत्तं ...
वा एकमेकं ततश्चैकं पुनरेकं द्वयं ततः चतुश्चतुस्तथा द्वाभ्यां पदान्येतानि पार्वति। पदानि देवि देवेशि नवद्वारेषु विन्यसेत्। मूर्धादि गुदपर्यंतं पदानां नवकं न्यसेत्। ततो ... ऊर्ध्वे
रयमूलाधारेषु चतुर्बीजानि विन्यसेत्। ततः शीर्षभ्रूमध्यनासिकाकंठनाभिलिंगेषु पंच सुपूर्ववत् क्रमतो देवि नमः प्रभृतिकं न्यसेत्। ततो मूलेन व्यापकं कृत्वा ध्यायेत्। ...
भां वाले इन्दुकृतशेखरां। नवरत्नप्रभायुक्तमुकुटां कुंकुमारुणां। चित्रवस्त्रपरीधानां मृगशावाक्षीं त्रिलोचनां। सुप्रसन्नवदनेशांशं सुवर्णकलशाकारपयोधरघनस्तनीं ... ध्यान
चले पंचवक्त्रं त्रिलोचनं। प्रसन्नवदनं शंभुं नीलकंठविराजितं। कपर्दिनं स्फुरत्सर्पभूषणं कुंदसन्निभं। नृत्यंतं अनिशं हृष्टं दृष्ट्वानंदमयीं शिवां। सानंदमुग्धलोलाक्षीं मेखलाढ्यां नितंबि
नीं। अन्नदाननिरतां नित्यं भूमिश्रीभ्यामलंकृतां। एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात्। अस्याः पूजायंत्रं। त्रिकोणं च वलयं पत्रं वसुपत्रं ततः परं। कलापत्रं च भूबिंबं तु ...
लिखेत्। ततः पीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा आवाहनादि पंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय आवरणपूजामारभेत्। कर्णिकायां अग्न्यादि मध्ये दिक्षु च ह्रां हृदयाय नमः इत्यादिना षडंगानि
पूजयेत्। त्रिकोणाग्रे ह्रीं ह्रौं नमः शिवायेति शिवं पूजयेत्। वामकोणे ओं नमो भगवते वराहरूपाय भूर्भुवःस्वःपतये भूपतित्वं देहि मे ददापय स्वाहा इति वराहं पूजयेत्। दक्षिणको
णे ओं नमो नारायणायेति नारायणं पूजयेत्। ततो वामे दक्षिणे च ग्लौं श्रीं अन्नदेशाधिपतये ममान्नं प्रदापय स्वाहा ग्लौं इत्यनेन भूमिश्रियौ ...
ततश्चतुर्दलेषु पुरतः आरभ्य ... परिवारायै नमः एवं ह्रीं भुवनेशान्यै श्रीं कमलायै क्लीं सुभगायै तथा च ज्ञानार्णवे तारेणापरविद्यां च भुवनेशीं ततः ...
मया भद्रकामेन सुभगां तथयेत्। अष्टपत्रेषु पश्चिमादितः ब्राह्म्यादिमातृः पूजयेत्। षोडशपत्रेषु नं अमृतायै अं अन्नपूर्णायै एं ऐं मदनायै भं तुष्ट्यै गं पुष्ट्यै ...
लै तिं रत्यै मां ऋद्ध्यै हं श्रियै भं सुधायै रिं रात्र्यै अं ज्योत्स्नायै हैं हैमवत्यै पं प्रजायै ओं पूर्णिमायै सां नित्यायै हां अमावास्यायै एता अन्नपूर्णाः पूजये
तथा च ज्ञानार्णवे विशेषवर्णैः प्रपूज्यास्ता अन्नपूर्णान्तशक्तिकाः। ततश्चतुरस्रे लोकपालान् पूजयेत्। तत्रैव ततो धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्। अस्याः पुरश्च
रणं लक्षजपः तथा च कल्पे। एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं लक्षसंख्यमनन्यधीः। साधकस्तावद्दशांशं समतन्यधीः ॥ इति भैरवीप्रकरणं॥ अथ ... १०
कामं मंत्राः। प्रचंडचंडिकां वक्ष्ये सर्वकामफलप्रदां। अस्याः प्रसादमात्रेण सदाशिवो भवेन्नरः। अपुत्रो लभते पुत्रं दरिद्रो धन ... कवित्वं चतुष्पादि

श्री
४१४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यं ल मतेनात्र संशयः। विश्वसारे। यामलेवा। लक्ष्मी लज्जां ततो मायां मात्रां द्वादशिकामपि। वञ्चैरोचनीये [illegible] वमायेफट्स्वाहया युतो। लक्ष्मीवीजयदं [illegible] सर्वतोमुखी। लक्ष्मीवी-
जेन वाद्येन वशतां यांति योषितः। मायावीजेन वाद्येन महापातकनाशनं। मात्रं द्वादशिकावीजमाद्ये स्यात् भुक्तिमुक्तिदायकं। अत्र लज्जावीजे कामवीजपरं [illegible] न्यथा तापिन्यादि विरोधः स्याद्धि
तथा च। ~~कामाद्यं वाग्भवाद्यं वा~~ अत्र लज्जापदे देवि कामवीजे वितन्यते। महाकालमते प्रोक्तं मंत्रोद्धारस्तु भावहं। पूर्वं मायापदे देवीति पाठे मायायाः पूर्वं लज्जावीजं तस्मिन्नित्य वेः। अन्यथा ता-
पिन्यादिविरोधः स्यात्। तथा च। कामाद्यं वाग्भवाद्यं वा मायया चांवा जपेत्सुधीः। लक्ष्म्या चां जपेद्दिव्यां चतुर्वर्गफलप्रदां। अन्येषां च मुनीनां च मते सर्वत्र मायापदं कूर्चपरं। तत्रैव चांते [illegible] सर्वा
युक्तं रतिविंदुविभूषितं। शिववीजं महेशानि लज्जावीजमुदाहृतं। ईशानमूर्ध्वस्थपरारि विंदुजं सविंदुकं। नादविभूषितं वाग्भवं वीजमितियुक्तं सर्वदा कार्यविशुद्धये। इति मंत्रचतुर्थी वीजस्यारमायान
सर्वत्र मायापदं कूर्चपरं। अयं तु पक्षः समीचीनः। अस्य पूजाप्रानः कृत्यादिकं कृत्वा मंत्रावनमनं कुर्यात्। यथा लक्ष्मीमाया कूर्चवीजैस्त्रिभिः पीठं तु साधकः। वाग्भवेनाद्येन संमंत्र्य माया [illegible] व
दिरुमग्ज्ञोत्। कूर्चेन क्षालयेत्पाणी एभिर्मंत्रैश्चर्षिविन्यसेत्। श्रीमाया कूर्चवाक्काम त्रिपुराभगवत्यै। कामकला कुशा [illegible] नासाक्षिश्रोत्रयोः नाभिहृन्मध्यमेषां शीर्षे स्वा [illegible]
तत्क्षणात्। अत्र चैवं छिन्नमस्ता वक्तुं वार्ता प्रपश्यति। ततः प्राणायामांतं कर्म कृत्वा षोढान्यासं कुर्यात्। मंत्रषोढं ततः कुर्यात् त्रैलोक्यं वशवशकारिणी। श्रीवाला त्रिपुराया निप्रसा [illegible]
स्तथा। कालीच ध्वे कुब्जो कामकला कूर्चौमिक्तैः क्रमात्। षोडशीमनुवर्णैश्च पृथक्षोडशाक्षरैः। एभिर्वीजैर्मातृकार्णैर्न्यस्य पुस्थाने पूर्वं न्यसेत्। एवान्नलस्य रूपा हि श्रीनृषोढा प्रके [illegible]
अस्याश्च न्यसनात्सर्वे वत्सदेहा भवंति हि। सर्वैश्वर्ययुतास्ते हि जीवन्मुक्ता दशावृताः। ततः ऋष्यादिन्यासः। यथा शिरसि क्रोधभूपतिभैरवऋषये नमः। मुखे सम्राट्छंदसे नमः। हृदि छिन्नमस्ता-
ये देवतायै नमः। गुह्ये हुं वीजाय नमः। पादयोः स्वाहा शक्तये नमः। तथा च। आसां ऋषिर्भैरवो वा हुं [illegible] नाम्ना च क्रोधभूपतिः। सम्राट्छंदो देवता च छिन्नमस्ता प्रकीर्तिता। मायावीजं स्वा [illegible]
शक्तिः कथिता ब्रह्मयोनिना। ततः करांगन्यासौ। आं खड्गाय हृदयाय स्वाहा। अंगुष्ठयोः। अः सुरक्षे कनीयसी। ईं सुखड्गाय शिरसे स्वाहा। पवित्रीं गुल्योः। ऊं श्रीवज्राय शिखायै स्वाहा। तन्-
मध्योः। ऐं पाशाय कवचाय स्वाहा। तर्जन्योः। औं अंकुशाय नेत्रत्रयाय स्वाहा। अंगुष्ठयोः। अः सुरक्षास्वरक्षाय अस्त्राय फट्स्वाहा। करतलपृष्ठयोः। एवं हृदयादि। तदुक्तं भैरवतंत्रे। उच्चरे-
त्सर्वमाकारं विंदुलांछितमस्तकं। खड्गाय हृदयायेति स्वाहायुक्तं कनीयसि। ईकारं च ततो देवि ऽवं दकोटिसमप्रभं। सुखड्गाय ततो [illegible] शिरसे तदनंतरं। स्वाहायुक्तं ततो वाणी पवित्री
गुलिसंयुतं। ऊकारं च ततो वाच्यं विंदुलांछितमस्तकं। श्रीवज्राय ततो वाच्यं शिखायै च ततः परं। स्वाहांतं मध्यमायां च विन्यसेत्तदनंतरं। औंकारं च ततो देवि अंकुशांतदनंतरं। नेत्रत्रयाय स्वा-
हांतं मंगुष्ठे करयोर्द्वयोः। अकारं च विसर्गांतं सुरक्षाद्यं संयुतं। अः सुरक्षाय संयुक्तमस्त्रायेति ततः परं। षडक्षरसंयुक्तं विन्यसेत्करयोर्द्वयोः। हृदि मूर्ध्नि शिखायां तु कवचे नेत्रमंडले
यावदस्त्रं चतुर्दिक्षु विदिक्षु च यथाक्रमं। ततो मूले नमस्तकादि पादपर्यंतं पादादि मस्तकांते वारत्रयं व्यापकं कृत्वा ध्यायेत्। यथा स्वनाभौ नीरजं ध्यायेदर्कविकसितं सितं तत्पद्मकोशमध्ये [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिसारार्णव ४१५

तुमंडलं चंद्रसोथिम:। जपाकुसुमसंकाशं रक्तबंधूकसन्निभं। रजःसत्वतमोलेखायोनिमंडलमंडितां। मध्ये तु तां महालक्ष्मीं सूर्यकोटिसमप्रभां। छिन्नमस्तां करे वामे धारयंतीं स्वमस्त
कं। प्रसारितमुखां भीमां लेलिहानाग्रजिह्विकां। पिबंतीं रौधिरीं धारां निजकंठविनिर्गतां। विकीर्णकेशपाशां च नानापुष्पसमन्वितां। दक्षिणे च करे कर्त्रीं मुंडमालाविभूषितां। दिगंबरां
महाघोरां प्रत्यालीढपदस्थितां। अस्थिमालाधरां देवीं यज्ञोपवीतिनीं। रतिकामोपविष्टां च सदा ध्यायंति मंत्रिणः। सदा षोडशवर्षीयां पीनोन्नतपयोधरां। विपरीतरतासक्तौ ध्यायेद्रति
मनोभवे। डाकिनीवर्णिनीयुक्तां वामदक्षिणयोगतः। देवीगलोच्छलद्रक्तधारापानं प्रकुर्वतीं। वर्णिनीं लोहितां सौम्यां मुक्तकेशीं दिगंबरां। कपालकर्तृकाहस्तां वामदक्षिणयोगतः। ना
गयज्ञोपवीतां ज्वलज्ज्योतिर्जटाभीमिद्वा प्रत्यालीढपदां दिव्यां मुक्तकेशीं दिगंबरां। सदा द्वादशवर्षीयां अस्थिमालाविभूषितां।। डाकिनीं वामपार्श्वे तु कल्पसूर्यानलोपमां। विद्युज्ज
टां त्रिनयनां दंतपंक्तिवलाकिनीं। दंष्ट्राकरालवदनां पीनोन्नतपयोधरां। महोदरीं महाघोरां मुक्तकेशीं दिगंबरां। लेलिहानमहाजिह्वां मुंडमालाविभूषितां। कपालकर्तृकाहस्तां वामदक्षि
णयोगतः। देवीगलोच्छलद्रक्तधारापानं प्रकुर्वतीं। करस्थितकपालेन भीषणेनातिभीषणां। आद्यां निवसे व्यमानां तां ध्यायेद्देवीं विचक्षणः। पिबंतीमेति नमुखे नतिशोषः तथा च स्व
मस्तकं सखर्परे रक्तधाराभिपूरितां। ललजिह्वां महाभीमां ध्यतवामभुजं तथा। इति भैरवतंत्रात्। एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य तारिणीवत् शंखस्थापनं कुर्यात्। आस्याः पूजायंत्रं
त्रिकोणं बिंदुसंयुतं। आदौ तन्मध्ये मंडलत्रयं विलिखेत्तन्मध्ये विलिखेद्योनिं वारत्रयसमन्वितां। बहिरष्टदलं पद्मं भूबिंबत्रितयं ततः। कूर्चबीजं लिखेन्मध्ये त्रिकोणेषु समन्वितां।।
यद्वा एतच्छिन्नमस्तायंत्रं। ततः पीठपूजा। ॐ आधारशक्तये नमः· एवं कूर्माय· अनंताय· पृथिव्यै· क्षीरसमुद्राय· रत्नद्वीपाय· कल्पवृक्षाय· तदधः स्वर्णसिंहासनाय· आनंदकं
दाय· सविनालाय· सर्वतत्वात्मकपद्माय· सं सत्वाय· रं रजसे· तं तमसे· आं आत्मने· अं अंतरात्मने· पं परमात्मने· ह्रीं ज्ञानात्मने· पद्ममध्ये रतिकामाभ्यां· रतिकामोपरि वै
रोचनीये देहि २ एहि २ गं ह्लूं २ मम सिद्धिं देहि २ मम शत्रून्नाशय २ करालिके हुं फट् स्वाहा इति पीठमंत्रः। ततः पूर्ववदावाहयेत्। यथा सर्वसिद्धिवर्णिनीये सर्वसिद्धिडाकिनीये
वज्रवैरोचनीये इहावह २ पुनस्तस्याः मुद्रार्थं इह तिष्ठ इह सन्निधेहि इह सन्निरुध्यस्व इत्यनेनावाह्य आं ह्रीं क्रों हंसः इत्यनेन प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा ॐ खड्गाय स्वाहा हृदयाय नमः इत्या
दिना षडंगानि विन्यस्य यथाशक्ति पूजां कृत्वा बलिं दद्यात्। यथा वज्रवैरोचनीये देहि २ एहि २ गं ह्लूं २ इमं बलिं गृह्ण २ मम सिद्धिं देहि २ मम शत्रून्नाशय करालिके हुं फट् स्वाहा इति।
ततो देव्या दक्षिणे ॐ वर्णिन्यै नमः वामे ॐ डाकिन्यै· ततो देव्या अंगे षडंगानि संपूज्य दक्षिणे ॐ शंखनिधये नमः वामे ॐ पद्मनिधये· पूर्वादिदिक्षु लक्ष्मीलज्जामायावाणीः संपूज्य विदिक्षु
ब्रह्मविष्णुरुद्रईश्वरान् तन्मध्ये सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः इति प्रणवादिनमोंतेन पूजयेत्। पुष्पांजलिं दत्त्वावरणपूजामारभेत्। ततः अग्नीशासुरवायव्यमध्ये दिक्षु च ॐ खड्गाय

श्री ४१५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वाहा हृदयाय नमः इति षडंगानि पूजयेत्। अष्टपत्रेषु पूर्वादिक्रमेण ओं कालैस्वाहा। एवं वर्णिन्यै डाकिन्यै महाभैरव्यै इंद्राक्ष्यै पिंगलायै संहारिण्यै सर्वत्र प्रणवादि स्वाहांतेन पू-
जयेत्। यथा एकं नाम अभिधां कालिं योगिनी डाकिनी तथा। भैरवी च महापूर्वा भैरवी तदनंतरं। इंद्राक्षी च सिताक्षी च ततः संहारकारिणी। पूर्वादिके दले पूज्याः शक्तयः पश्चपथा क्र-
कुं मः। प्रणवादिस्वाहांतेन लक्ष्मीबीजेन समुद्धृतः। पद्ममध्ये कुं फट् हूं नमः देव्या दक्षिणे ओं संप्रदाय हूं दसेन नमः देव्या उत्तरे ओं सर्ववर्णेभ्यो नमः पुनर्दक्षिणे ओं बीजशक्तिभ्यो नमः। पत्रा-
ग्रेषु पूर्वादिक्रमेण ब्राह्मी माहेश्वरी कौमारी वैष्णवी वाराही इंद्राणी चामुंडा महालक्ष्मीः प्रणवादि नमोंतेन पूजयेत्। तत्र चतुर्दिक्षु कुं करालाय नमः कुं विकरालाय नमः हूं अति-
करालाय नमः हूं महाकरालाय नमः। यथा पूर्वद्वारे करालं च विकरालं च दक्षिणे पश्चिमेति करालं च महाकरालमुत्तरे। ततो धूपादि सर्जितं कर्म समाप्य तत् विसर्जनेन त्वयं विशेषः संहारमुद्रां प्र-
दर्श्य जलाधारात् वामनासापुटेन योनिमुद्रा दीपकालिकाकारां कृष्णप्रतिपद्यं द्वकलामिव क्रमेण सूक्ष्मतां गतां प्रचंड रेरमोनि वेदयेत्। मंत्रमुत्तरे शिरस्वरं देवि भूम्यां पर्वतमूर्ध्नि ब्रा-
ह्मणाच समुत्थं गन्धदेवि मम मांतरं। भैरवीये। योनिमुद्रां समाकृष्य प्रदीपकलिकोज्वलां। कृष्णपक्षे विधुमिव क्रमेण क्षीणतां गतां। इमं मंत्रं समुच्चार्य वंद्ररश्मो निवेदयेत्। उत्तरे शिरस्वर
दृत्यादि अस्य पुरश्चरणं लक्षं तपः आसिद्धविद्याला मंत्रांतरं। भुवनेशी कामबीजं कूर्चबीजं च वाग्भवं। भुवनेशी कूर्चबीजं वाग्भवं तदनंतरं। वज्रवैरोचनीये कुं फट् हूं स्वाहा इति दनंतरं। अ-
स्यार्यास पूजादिकं सर्वं षोडशीवत् अ हूं ह्लें ख्यां मदनं कूर्चं वाग्भवं कूर्चमेव च। अस्योत्तालाश्चिन्नमस्तायाम महाविद्याप्रकीर्तिता। अस्यापि सदृशी विद्या जगत्यपि न विद्यते। जकूर्चायं
मनुः साक्षात् मोक्षदो नात्र संशयः। अस्या ध्यानं महं वक्ष्ये अष्टदल कमलांतर्गतां प्रत्यालीढपदां सदैव दधतीं छिन्नं शिरः कर्त्रिकां दिग्वस्त्रां स्वकबंधशोणितसुधाधारां पिबंती मुदा। नाभ्यां
गावदूल्शिरोमणिं त्रिनयनां हृद्युत्पलालंकृतां रत्याशक्तिमनोभवोपरि दृढां ध्यायेद्यवासन्निभां। दक्षे चातिसिता विमुक्तचिकुरा कर्त्रीं तथा खर्परं हस्ताभ्यां दधती। रजोगुणभवा नाम्ना
पि सा वर्णिनी। देव्याश्छिन्नकबंधतः पतदसृग्धारां पिबंती मुदा नागाबद्धशिरोमणिर्मनुविदा ध्येया सदा सा सुरैः। वामे कृष्णतनुस्तथैव दधती खड्गं तथा खर्परं प्रत्यालीढपदा कबंध-
विगलद्रक्तं पिबंती मुदा। सैषा या प्रलये समस्तभुवनं भोक्तुं क्षमा तामसी शक्तिः सापि सदा परा भगवती नाम्ना परा डाकिनी। इति ध्यानं अस्याः पूजादिकं सर्वं षोडशीवत्। तारं
लज्जा [illegible] वज्रवैरोचनीये कुं फट् हूं स्वाहा। ध्यानं पूजादिकं सर्वं षोडशीवत् एवं वरेत्। वियत् सत्ययुतं बिंदुनादयुक्तं ततः प्रिये। एकाक्षरी महाविद्या त्रैलोक्यक्षोभकारिणी। सद्यो दीर्घ ऊकारः
ठ ठां तेषां महाविद्या त्रैलोक्यमोहकारिणी। तारा घोला भवतोषा चतुर्वर्गफलप्रदा। वज्रवैरोचनीये च कूर्च युग्मं सफट् हूं ठ ठः। तारा घोषा महाविद्या सर्वतेजोपहारिणी। वाग्भवाद्या च दवि-
का वागीशत्वप्रदायिनी। त्रैलोक्याकर्षिणी विद्या चतुर्वर्गफलप्रदा। इदं तनी षोडशी विद्या प्रशंसामहे। तथा सर्वप्रपलेन सर्वोपास्या च षोडशी। लक्ष्मीबीजादिका सैव सर्वैश्वर्यप्रदा-
यिनी। लज्जाद्या सर्वभक्ता [illegible] कर्षिणी परा। कूर्चाद्या सर्वजंतूनां महापातकनाशिनी। वाग्भवाद्याचदा देवी वागीशत्वप्रदायिनी। एवं तु षोडशी विद्या विद्या सप्तदशाक्षरी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४१६
416

श्रीबीजपुटिता सा च लक्ष्मीवृद्धिसमृद्धिकरी सदा। लज्जयापुटिता विद्या त्रैलोक्याकर्षणी परा। कूर्चेन पुटिता सर्वपापानां पापहारिणी। वाग्बीजपुटिता चैषा कवित्वादिप्रदायिनी। च-
तुर्विधेति विख्याता त्रिये सप्तदशाक्षरी। तारा द्या षोडशी बाला या भवेत्सप्तदशाक्षरी। एषा विद्या महाविद्या भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी। कमला भुवनेशानी कूर्चबीजं सरस्वती। वज्रवैरो-
चनीये च पूर्वबीजानि वा ततः। फट् स्वाहा च महाविद्या वसुचन्द्राक्षरी परा। तारादौ कोणविंशार्णा ब्रह्मविद्या स्वरूपिणी। एते विद्योत्तमे देवि भुक्तिमुक्तिप्रदे शुभे। लक्ष्म्यादिपुटि-
ता पूर्वोक्ता सर्वं द्व्यक्षरी भवेत्। चतुर्थश्च महाविद्या चतुर्वर्गफलप्रदा। प्रणवाद्या यदा चैषा भोगमोक्षकरी सदा। विद्यान्तरं प्रवक्ष्यामि सावधानावधारय। हल्लेखा कूर्चबीजं द वज्रवै-
रोचनीये हुं। अस्त्रं स्वाहा महाविद्या चतुर्दशाक्षरी मता। सर्वैश्वर्यप्रदा चैषा सर्वमोहनकारिणी। भुवनेश्वरी श्रीतत्त्वं च वाग्बीजं प्रणवं ततः। वज्रवैरोचनीये च फट् स्वाहा [illegible] परा। च-
तुर्दशाक्षरी चैषा चतुर्वर्गफलप्रदा। एषा विद्यान्तमम सुविनाशिनी। रमा कामस्तथा लज्जा वाग्भवं वज्रवैरोचनीये लज्जा हुं हुं फट् स्वाहा सप्तमिलिताः। इयं [illegible] श्री प्रोक्ता स-
र्वकामफलप्रदा। कथिताः सकला विद्याः सारात्सारतरा पराः। आसां ऋषिर्भैरवो हं [illegible] नामा च क्रोधभूपतिः संज्ञा छन्दो देवता वज्रच्छिन्नमस्ता प्रकीर्तिता। ष[illegible] रेण च
प्रणवाद्यन्तसुन्दरि। खड्गान्ते च ठठं तान् विषडंगानि प्रकल्पयेत्। नारिकेलाद्यादिकं वासां ताः सुसिद्धाः सुरासुरैः सकले भुवने पुस्तके भाषा मे पुत्र। अतिमेघुच वले [illegible] भुक्तिमुक्तिप्रदा-
यिनी। प्रणवाद्या च याविद्या भूद्वादेन समीरिता। अस्यां वै च विशेषोऽयं पोषितं च समुपासयेत्। डाकिनीसाभवत्येव डाकिनीभिः प्रजायते। पतिहीना पुत्रहीना यथा [illegible] सिद्धयोगि-
नी। इति ते कथितं तत्त्वं रहस्यमखिलं प्रिये। अति स्नेहल रंगे मण भक्त्या दासो सिते प्रिये। एतासो ध्यानपूजादिकं सर्वं षोडशी वद्धेद्ध्वं॥ ॥इति छिन्नमस्ताप्रकरणम्॥ ॥अथ
धूमावतीप्रकरणं। तत्र फेत्कारीतन्त्रे। धूमावतीप्रयोगोऽयमधुना कथ्यते मया। दंतावर्धी शवि द्वौ बीजे धूमावती द्विठः॥ धूमावतीमनुः॥ ॐ [illegible] ऋषिर्निग्रह कारकः॥ दंतौ धूमा-
द्यं। अर्घीशवि द्वौ पृथग् मूकारसंयुक्तौ। बिंदुयुक्तौ वा। धूमावती वस्त्ररूपं ठद्वयं स्वाहान्तः॥ तथा। पिप्पलादो मुनिश्छन्दो निवृज्ज्येष्ठा च देवता। चतुर्थेन वर्णेन बिंदुनादयुतेन चा[illegible] ध्यो
जातियुक्तेन कुर्यादङ्गानि मन्त्रवित्। धां हृदयाय नमः धीं शिरसे स्वाहा इत्यादि करषडंगन्यासः॥ तथा। विवर्णा चंचला कृष्णा दीर्घा च मलिनाम्बरा। विमुक्तकुंतला रूक्षा विधवा विरलद्विजा।
काकध्वजरथारूढा विलंबितपयोधरा। शूर्पहस्तातिरूक्षाक्षी धूतहस्ता वरान्विता। प्रवृद्धघोणा तु भृशं कुटिला कुटिलेक्षणा। क्षुत्पिपासार्दिता नित्यं भयदा कलहप्रिया। एवं विधां सदा
ध्यायेत् ततः कर्म समाचरेत्। पूर्वोक्ते पूजयेत् पीठे जयाद्यष्टशक्तिके। केसरेषु षडंगानि पूजयेत् लोकपालकान्। अष्टपत्रेषु संपूज्याः शक्तयोऽष्टौ क्रमेण हि। क्षुधा तृष्णा रति[illegible]ति
कैतिदुर्गती [illegible] षा। अक्षमेति च भूविवेद्द्वा या हेतमो वहिः॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामं कृत्वा शिरसि पिप्पलाद[illegible]
रसे निवृच्छन्दसे नमः हृदये धूमावत्यै देवतायै नमः इति विन्यस्य यथाविधि विनियोगमुक्त्वा धां हृदयाय धीं शिरसे धूं शिखायै धैं कवचाय धौं नेत्र धः अस्त्राय इति विन्यस्य

श्री
४१६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

२८

ध्यानादिमानसपूजां तेकुंकुमादिनाऽष्टदलकमलं विरच्य तद्बहिर्वृत्तं तद्बहिश्चतुरस्रं चतुर्द्वारयुक्तं लिखेदिति पूजायंत्रं निर्माय पुरतः संस्थाप्यार्घ्यपाद्यादिस्थापनान्तं [illegible] मे
कादि परतत्त्वान्तं भुवनेश्वरीपीठमभ्यर्च्य समादिपुष्पोपचारान्तं केसरेष्वग्नीशासुरवायव्यमध्ये दिक्षु च षडङ्गानि संपूज्याष्टदलेषु ब्राह्म्यादि मातृदक्षिणे [illegible] धाये नमः एवं तत्स्था [illegible]
यै· निद्रायै· निर्ऋत्यै· दुर्गायै· तृष्णायै· क्षमायै· इति संपूज्य चतुरस्रे लोकपालान् तद्बहिर्वज्राद्यायुधानि च संपूज्य धूपादिकं सर्वं प्राग्वत्समर्पयेदिति । तथा । जपेल्लक्षं चतुर्दश्यां गुरु
श्चरणसिद्ध्यै उपवासपरो मंत्री भूत्वागारे दिवा निशि । अथ यंत्रजपः पूर्वसेवार्थं लक्षजपः पुरश्चरणं स्मशाने विधिनैव जप्त्वा लक्षं तु कारयेत्ततः सोऽहीनः साङ्गं वासाम्बु पुरश्चरणकर्म
णि अत्र च होमो वा विधत्ते नात्र पिलादिकं च प्राग्वदिति । अथ षट्कर्माणि पर्यन्तमालिख्य तस्मिन्स्थाप्याग्निं च जपेन्मांस्त्र च तद्भव्याग्निं च शत्रुनाम्नाथ [illegible] समेतं सहस्रं तद्धूर्ध्वे ततः शत्रुर्म्रियेत
परिगच्छते पंचाक्षे न शोतिः स्यादुच्चरस्य पयसापि वा । मंत्री चार्धमालिख्य शत्रुनाम ततः परं । द्वितीयां तं मनोः शत्रोर्नामैवं मनुनालिखेत् । प [illegible] णे मूलजपाच्छत्रोर्निश्चितो मरणं भ
वेत् । कृत्वा यंत्रे रिपो राख्यामरणे यामिनीदले । उत्सादतां पतेच्छत्रोर्मनोरयुतजापतः । दग्ध्वाकाके स्मशानाग्नौ तत्र स्मादाय मन्त्रवित् । विरोधिना मूत्रशाशा मुले [illegible] संशिरो
स्मशानभस्मना कृत्वा शिवं तस्योपरि न्यसेत् । विधी रतनामसंरुद्धं कृत्वा पश्चात्समर्चयेत् । माहिषीक्षीरधूपं च दत्वा चतुर्विपलकं । माहिषीक्षीर [illegible] स्य शत्रोर्निप [illegible] मंत्र
णनानि खनेत्तत्र स्मरिपुमंदिरे । शत्रुमुच्चाटयेत्तूर्णं नात्र कार्या विचारणा । न्यस्य पाणितले शत्रोर्नाम तन्विति भस्मना च क्रान्तकोमुखं [illegible] स्मापयेद्युतं जपन्नाधूम [illegible] मनुर्मंत्री
शत्रुर्यमपुरं नयेत् । प्राग्वत्करतले नाम्ना लिख्यार्द्रं रिपोर्न्यसेत् । जलस्थः प्रजपेन्मंत्री हुंकारं नाशयेद्रिपून् । स्मशानभस्मना लिख्य कृत्वा पुष्पादिनार्चयेत् । भग [illegible] भ्यमन
साकर्म चिंतयेत् । निंबकाष्ठदाने कीलं कृत्वा बध्नीतां तापेत् । दग्धा रूपं साध्यनाम्ना सहो विद्वेषयेद्राज्ञां । वराहवालधूपेन हन्यात्सकरद्रुपिली । अथ स्य पत्र [illegible] र्निर्मितं तिल
न्यथा । शान्तिः सर्वाभिचारस्य पंचगव्येन जायते । क्षीरेण वापि देवेशि मधुरत्रितयेन वा । कीलके क्षोडलरोदं विशत्रोर्नाम समालिख्य तत् । विद्वेष्य मूलमंत्रेण साध्यनाम [illegible] अपाय
दद्यान्मंत्री खनेत् दुच्चाटने रिपोः । तत्पादद्वयधूलिकीर्णं हविषा दलारिजन्मोपलिंततज्जपाविति भस्मकीर्णितमरे भैरवतदज्ञवेत्तावा [illegible] विलिखेन्न पूर्णं सहितं वा [illegible]
न्यसेत्त्वथा विषाक्षवर्णितः भूर्जैर्वलं त्रागतो । चूर्णं तस्य पत्रे वै विनिर्मितं तत्वा सहस्राक्षरं कान्तं पुत्रगेहे प्रतिष्ठितं रस्ति [illegible] कुलोच्चाटनं ज्येष्ठागारे स्मशाने [illegible] लेपादयो [illegible]
गर्दभावासभूमौ वा क्षेत्रस्थाने चतुष्पथे । उर्वरं मे हना कृष्णो पुष्पिता [illegible] घ्ये यः । अतीय शके रो मंत्री दिवा साक्षिणामुखः । स्मशानलोष्ठं निक्षिप्य [illegible] तथा
चूर्णं तन्तु जपेल्लक्षं निक्षिपेच्छत्रुवेश्मनि । सेनामध्ये च सर्वेषां साक्षादुच्चाटनं भवेत् । गर्त्ते पिपीलिकानां तु पादधूलि पुत्तलकं [illegible] ततः संघातान्सपगारं तु तु कुर्यान्मंत्रवान्निशि
अमते काकवक्त्राहं सर्वमरीमाचरणादिषु । कृत्वा प्रतिकृतिं शत्रोः स्नानं वक्षेणामंत्रवित् । कृतप्रतिष्ठितप्राणां विधाय मर्मसु कंटकैः । आयसैर्मंत्रमाचसवक्ष्यमाणैः प्रवेशयेत्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४१७

पूर्वोक्तमार्केरात्रिस्तु जप्त्वा त्रिलंप्रतापयेत् । सप्तरात्रेणात स्याशुभवेदुच्चाटनं भवेत् । मुखे माल्यद्वये ले रक्तो सारमेयवराहयोः । मंत्रेणादर्भितो साध्यो भौमवारे द्वयाद्दिकाधनुरर
सः संयुक्ता चितांगारेण मंत्रिणा । ब्रलस्य पृष्ठतो वध्यावेशपाशे नतो जपेत् । स्मशाने शत्रुमार्गे वा तत्क्षेत्रे निखनेत्त्रिशिखां । विद्वेषणं भवेत्सद्यो गौरीशंकरयोरपि । अश्वस्थलविमंत्र्यो
दर्भितं साध्यमालिखेत् । अन्याद्विषतरोर्लद्दलताताडयेत्तया न्यसेत् । पूर्वोक्तकंटकैर्विध्वा नपेत्स्यस्याशतं शतं । विद्विष्टो भवतस्तौ तौ नाना नाम विचनंतरक्षणात् । वर्णीस्ताल्लि
ल्लिखेद्दूले रथ्यमभितः कोणेषु मंत्राक्षरैः संरुद्धा स्मरेत्ततः प्रभं तं नगरे हे मध्ये वसाध्यं पृथक् । अंगारैः कनकोत्तरैरपि पदं मंत्रं जपंस्ताडयेल्लक्ष्मी । सेनकुंताकेदितः मूले कनिरुध
तां । आपाद्यवपूर्वमूर्त्तिं शत्रोरालिख्य शोधयेत् । आनयेत्तिशिलां तस्मा वाक्किस्रूपवालें पवेत् । एवं सप्तदिनं रात्रावात्याल्लिपस्थो धयेत् । [illegible] मंत्रिलभ्युनामूलहिं मुक्तिहिं
र्थस्मरणोः पिडैलेवणसंभूते रुक्तत द्रव्यसंयुतैः । पिबायिलाते न सम्यक् लिखेत् मंत्री मनुं स्मरेत् । वालिमध्ये खनेत्कीलं शुक्ररूपं ततो परि । वह्निमन्त्राल्लात कोष्ठे द्रव्यपुत्तैर्देपत । निष्ठिश
प्रतिमां तन्न ज्वरे त्रिलंजपेन्मनुं । सप्तरात्रं ततः कुंडे त्यागारे थवा कुर्यात् । त्रिकोणभूजे दीमाय मेरकायतनान्वितात् । तत्रापि निखनेत्कीलं वह्निपत्र्याल्पपरेवतातः प्रतिलोतिमंत्रीवदूरस
परिलेखयेत् । उक्तद्रव्येण संलिप्ता ऊर्ध्वपादमधोमुखी । रक्तद्रव्यैः समाराध्य प्रज्वाल्य विषवृक्षजैः । इध्यैः प्रतिमां यावत्सपिपुंजनिभां कुर्वेत् । आनिलादिभिरावस्थातं [illegible] नतसेका
फट्कारीतंत्रे । प्रासादबीजमुधृत्य कालीतिपदमुच्चरेत् । महाकालीपदं चोक्त्वा किलिकिलि युग्ममतः परं । अस्त्रे फट् । अग्निप्रियास्वाहाकारः । पदैः षड्भिः [illegible] तित्रि
त् । हौं हत । कालिशिरः । महाकालिशिखा । किलिकिलि कवचं । फट् नेत्रं । स्वाहा अस्त्रं । ध्यात्वेयं सदा देवी भद्रकाली भयापहा । क्षुत्कामा कोटराक्षी [illegible] मुक्तके सहि
लीनाहतमावर्दलीनग्नद्रविजन्मिदेग्रासमेकं कतामि । हस्ताभ्यां धारयंती ज्वलदनवलशिखासन्निभं पाशमुग्रं दंतैर्जंबूफलाभैः परिहरतु भयं पातु मां भद्रकाली । प्रासादमंत्रं जोत्रं नि
स्वमध्ये नरंशतं रिपुमालाविधातव्या शतेनाष्टोत्तरेण वा । प्रयोगश्चात्र कर्त्तव्यः सामान्यपटलोदितः । अशेषं कालिकातंत्रे कथितं कार्यसिद्धये । कालिकातंत्रे कथितं स्मशानकालिकातंत्र क.
थिता । इयं देवी महादेवी शत्रुनिग्रहकारिणी । यथेष्टं चेष्टया विलात् धर्मकामार्थसिद्धिदा । सामान्यपटलोदितफट्कारीतंत्रे सामान्यपटले प्रोक्तं फट्कारीतंत्रे । अथ प्रधानः प्रवक्ष्यामि य
हाकालीमहामनुं । यस्य विज्ञानमात्रेण नासाध्यं विद्यते भुवि । ब्रह्मणाग्नीरक्तगला पूर्ध्वकेशा समन्विता । नादबिंदुसमायुक्तावेयं क्रोधं कूर्चं पुनः । ध्रुवं हालापदं लोनगोस्थानलवल्ल
चतुर्दशाक्षरी प्रोक्ता महाकाली धनवादिका । प्रलयाग्नी क्षकारद्वयं । रेफो रेफः । ऊर्ध्वकेशी एकारः । नादबिंदुद्वयावृत्ता । तेन क्षौं क्षौं इति [illegible] द्वयं । क्रोधी ककारः । तद्द्वयं । एवमिलने नरे
फगतं । एकारनादबिंदुयुक्तं चेत्यवगंतव्यं । क्रैं क्रैं । वर्म हूं । अस्त्रं फट् । अनलवल्लभा स्वाहा । तथा न्यासशुद्धीन ऋष्यादिना त्रकिं [illegible] विद्विकारणं । कल्पं तो [illegible] संपूर्णकुंभे वाधकाले
कौः । आ ह्लादिभिश्च द्दूतीभिर्युक्तां संपूज्य भक्तितः । पंचवक्त्रां महारौद्रीं प्रतिवक्त्रं त्रिलोचनां । शक्तिं शूलं धनुर्बाणं खेटं खड्गं पराभयाभयान्वरान् दक्षा दशभुजैर्दधानां [illegible] श्रियणा

४१७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ध्यात्वैवं सिद्धकं साध्यं साधयेन्नरसिंस्थितां। ब्राह्मी माहेश्वरी चैव कौमारी वैष्णवी तथा। वाराही चैव माहेन्द्री चामुंडा चंडिका स्मृता। पूर्वादीशानपर्यंतं कुं भां कृशा स्थि-
ताः स्मृताः। कर्त्रिकापात्रमोदेवी महाकाली भयापहा। नामोच्चारणे सरवोरज्वा प्रज्वलिते पुरः। कुर्याद्धूरिणं कुंडे देवीमंत्रेण पन्नाथा। समिद्धः विधुमं दृश्य सिद्धिभी-
तश्चितिकाष्ठकाः। गृहरं विषवराजिकां च कंठका सरसान्विता। गृहधूमस्मशानास्थि विभीतां गारहोमतः। सम्पाद्य धूरिणं हंति कालिकामंत्रयोगतः। उच्चाटनप-
रा ह्येव संध्यायां मारणं तथा। दक्षिणास्यो दिशि स्थित्वा ग्रामादं दक्षिणामुखः। फेत्कारी तंत्रयोगे ध्र कर्पिय दप्रोक्ता। विरूपाक्षिपदं ततः। लंबस्तनिपदं पश्चा-
न्महोदरिपदं वदेत्। उत्पादय पदं भूयस्तथैवामरिचेति वा पदान्येतानि वीप्स्याथ वदेद्धर्मास्त्रमेव च। वह्निजायावधं दंमोकेसि। वीप्स्यादिद्धिकन्त्वार्यो वामकुं-
भ अस्त्रं फट् द्वा वह्निजायास्वाहाकारः। तथा पिप्पलादो मुनिः प्रोक्तो च छंदो दुर्लहः। भद्रकाली देवता स्याद्वीजं वां स्वाहा शक्तिः स्वयमेव च मूलमंत्रे इवामूल-
मंत्रेणैव सर्वशः। यथा वीप्सितेनाद्यपदद्वयेन हृत्। तद्धूर्ध्वपदद्वयेन शिरः। तदूर्ध्वपदद्वयेन शिखा। वर्म्मास्त्रमांकवचं। स्वाहायास्त्रमिति। तथा ध्यानमिति।
महादंष्ट्रा भयंकरी घोरकृशोदरी सुरक्तनयना रूढा दीर्घघोणा मदातुरा। स्त्रिग्धांगी भीरनिर्घोषा नीलजीमूतसंनिभा। भ्रुकुटीकुटिलदंष्ट्रा महारदनभीष-
णा। दंष्ट्रोग्रकोपनाम्नाक्षी रक्तदीर्घसहोरुहा। त्रिशूलं च गदां दंडं नरकीटपलाशिनी। अतिरक्ताम्बरा देवी रक्तमाल्यविभूषिता। शिरोमालाविभूषितां
पिबंती शोणितं सर्वं वहंती च हसंती च पिशाचगणसेविता। पिशाचस्कंदमारूढा भ्रमंती च सुधातले। शंकरस्य मुखोत्पन्ना योगिनी योगवल्लभा। इत्थं ध्या-
तां भद्रकालीं मातृभिः परिवारितां। ध्यात्वा सम्यक् समाराध्य ततो मंत्रं जपेत् सुधीः। अयुतं तत्पदं सिध्यर्थं मानकान्यासतत्त्वरः। ततो होमादिकं सर्पि कार्यं होम-
स्तु घृतेनैव प्रागुक्तवद्वलादि तु। तथा धूमावती चैव यस्त्रोक्तमतव्यापितदाचरेत्। उक्ता न्ययोगाने वात्र विशेषपदकर्मं ततः। कुर्यात्पदं तु निर्देश मर्कमूलं च
नां तराल। विषवृक्ष समादाय ततो होमं समाचरेत्। भूल्यागारे तथा कुंडे कृत्वा तत्र त्रिकोणकं। विषवृक्षे धने त्यागिंस्थ मस्था धायन्त सुधीः। ततो दंड-
जपन्मंत्री विषवृक्षस्य साधकः। अष्टोत्तरशतं वल्को तद्वं निक्षिपेत् सुधीः। सुविनीतं द्विजं वीरे कृत्वा तो नरसाधकं। दिक्षु सर्वासु संस्थाप्य स्वमंत्रं स्वक-
हस्तकाग्रोद्धृत रक्षः समाराध्य वह्निक्रोधसमन्वितः। अष्टोत्तरशतं जप्त्वा दंडाग्रे जातवेदसि। दत्वा सिद्धार्थकं मंत्री जुहुयात् सर्वतं दुर्बं। धूपध्यानमंत्रो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४३८
414

विनिवेश्य पश्चाद्विरोधार्थके स्तेलसमुक्षिप्तेश्च। कुर्म हृदस्य हृदयमंत्रधीमान् विस्तार्य वह्निं बलिदानपूर्वो ध्यायेद्व्याः स्वरूपं प्रलयघनाभं रक्तवर्णां गले मुण्डमाला प्रपोतसिंहं महाघोर
शिरःस्त्राधरतीक्ष्णदंष्ट्रां उत्का अग्रोर्ध्वहस्त रुधिरमधुमदघ्नांतचित्तं सुघोरेशान्त्रलोलं स्वमुखैः करविघ्नतशिलादत्तनिर्जोतघोरां भावयित्वा करेणे क्रों दक्षिणेनारिपाशुं खड्गमालाहूरेण
विस्तेनेन हतकुठा नभस्थिता। उत्साहास्थितनस्त्रीपर्यंगके पश्चात्तु वामनं गस्मालावयवं भुवि निर्मलां कंठमात्रोदके स्थिताः जपेत्सुदर्शनं दुर्गा सावित्री सुसमाहितः अष्टोत्तरसहस्रं तु
जपेदन्यकं तत्र तां। तावज्जप्त्वा घटे सकिरभिविवेत्स्यके वपुः दक्षिणां विविध दत्वा शांतिहोमं च कारयेत् तावद्यद्वा। दुर्गां जपेल्लक्षं सावित्री चतथैव च। काकलाभिर्छकेदा ध्यानं कुशकिते भोजु
येद्द्विजान्। दक्षिणां वशाक्तितो दत्वा सिद्धो भवति साधकः। रुद्रदेवप्रयोगोऽयं दारुणो रणसूदनः पुरा देवासुरयुद्धे हरेणाकिलनिर्मितः नतत्र योगमहे वक्ष्ये नशक्रो मितः चिंतितं प्र
योगमात्रेण तद्रक्षो विदुर्नौघ्राटजादिकं। विभीतफलके शत्रोलिखेन्नौ तं मदर्भितं मंत्रं जप्त्वा सरोषं तत्र खनेत्पितृवने तु बुधः उच्चाटनं भवेच्छीघ्रमसंशयस्थापि किं पुनः मानवा
नां द्विजश्रेष्ठ न कर्तव्यम मीषितिः तथैव किलनस्यैव चिक्रोणो घोमुखं खनेत्। धत्तूरवीजकं पीनअथवा वालिप्यनत्यजेत्। खनेदुच्चाटयेच्छत्रून्यातो हि तोपपथा।। अथ
स्मशानकाली।। कारणीमायांतनो लक्ष्मीकामराजमतःपरं। कालिके संपुटलेन वलुक्ष वीजमालिखेत्। एकादशार्णा देवेशि चतुर्वर्गप्रदायिनी।। अस्याः पूजायंत्रं।। पद्ममष्टदलं तत्र
कार्ये धरणीतले। चतुर्द्वारसमायुक्तं मध्ये मूलं समालिखेत्। दलेष्वष्टसु विलिखेत् कवर्गादष्टवर्गकं। जरणाविलिखेदाद्यं चतुष्कं पूर्वादिचतुरेतेन मध्ये देवी प्रपूजयेत्।। अस्याः पूजाप्र
योगः।। प्रातःकृत्यादि प्राणायामांतं कर्म समाप्य ऋष्यादिन्यासं कुर्यात्। शिरसि भैरवऋषये नमः मुखे त्रिष्टुप्छंदसे नमः हृदि स्मशानकालिकायै देवतायै नमः गुह्ये वाग्बी
जाय नमः पादयोर्मायाशक्तये नमः सर्वांगे कामराजकीलकाय नमः इति विन्यस्याथ हृदयाय नमः क्रीं शिरसे अं शिखा रं कवचं कालिके नेत्रायं ऋं क्रीं स्त्रीं
अस्त्रं।। अथ ध्यानं।। अंजनाद्रिप्रभां देवीं स्मशानालयवासिनीं रक्तनेत्रां मुक्तकेशीं शुष्कमांसातिभीषणां पिंगाक्षीं वामहस्तेन मद्यपूर्णां समासकं सद्यःकृत
शिरो दक्षहस्तेन दधतीं शिवां। स्मितवक्त्रां सदा चाममांसचर्वणतत्परां नानालंकारभूषांगीं नग्नां मत्तां सदासवैः एवं ध्यात्वा जपेद्देवीं स्मशाने तु विशेषतः [illegible]
कापिसहस्रे च मत्स्यमांसैः सुभोजनैः नग्नो भूत्वा महाप्रज्ञो कुर्याद्वाञ्छां समाहितः पूजयेत्तु ध्यात्वा मानसैः संप्रपूज्य [illegible] ध्यानं कलापुनर्ध्यात्वा पंचोपचारैः समर्च
पात्रेषु [illegible] आवाहयेत्। तद्वहिरासितांगादिकान्। अस्य पुरश्चरणमेकादशलक्षं जपः तथा चाचर्णलक्षं जप अन्ते तद्दशांशेन होमयेत्। मंत्रांतरं तन्त्रे [illegible]
भवीतं समालिख्य कालिकायै समालिखेत्। नमोंतेन च देवेशि सप्तार्णो मनुरुत्तमः घउगा कालिकादेव्या अस्य तु सर्वं तु पूर्ववत्। अथ दक्षिणकाली।। प्रणवो ह [illegible]

श्री
४३८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भगवत्तिका मुंडे रक्त कासेतो। अप्रतिहतरूपपराक्रमो मुकं च जायाति चेतसे वह्निवल्लभा। ओं ऐं पूर्वे माले कापदेता वतः समुद्रगामिनी नदी तीरे करवर भूमौ वा दक्षिणाभिमुखः कृष्णवर्णाः [illegible]
याचतराटः शुष्यन्ति ता वस्त्राणाः भुषंति शत्रोः। अथ धर्ममेटिका। ऐं धर्ममेटिके युग्मं तता मर्कटिके युग्मं। घोरे विद्रुपकारिणि विद्री घो द्रु यकारिणि। अथ घोरा घोरयोः स्यादमुकामुकयोः
स्तंभनं विद्वेषय द्वयं कुं फट् विघा धर्ममेटिके रिता। अत्रापि प्रयोगः प्राग्वत्। परंतु फलं तु विद्वेषणं॥ ॥अथ श्मशान भैरवी॥ श्मशान भैरवि नररुधिरास्थि वसाभक्षिणि सिद्धिं मे देहि मम
मम मनोरथान् पूरय कुं फट् स्वाहा॥ ॥अथ महाकाली॥ ओं फ्रें फ्रें क्रों क्रों पशुं गृह्ण कुं फट् स्वाहा॥ अथ ज्वालामालिनी॥ ओं नमो भगवति ज्वालामालिनि गृध्रगणपरिवृते हूं फट् स्वा
हा। एते मंत्रैर्यांति क्रूर कर्म शोणितावंति कुर्यात्। महाकाली मंत्र प्रयोगस्तु। तत्र न्यासादिकं तु न कर्तव्यं। तथा न न्यासः शुध्यादिकं किंचिन्मात्रा विचारणा। प्रयोगः आग्नेये कोणे ज्वालामा
लिनी प्रयोगस्तु॥ ओं नमो हृदयाय ओं भगवती शिरः स्वाहा। ज्वालामालिनी शिखाम् गृध्रगणपरिवृते ततः वर्मस्वाहांतमित्युक्तं जातियुक्तं न्यसेत्तनौ। ओं हृदयाय नमः इत्यादि।
अमुकानि भुजं तये वज्रचेतांत जपाज्जयी। सप्ततिमात्रेण वैमंत्री रिपून् सर्वान् विनाशयेत्। तथा फट्कारीय॥ ओं ठं ठां ठिं ठीं ठुं ठूं ठें ठैं ठों ठौं ठं ठः अमुकं हूं हूं ठः ठः इति मंत्रेण स्मशानास्थि
मयं कीलकं पंचांगुलं सहस्रेणाभिमंत्रितं यस्य गृहे निखनेत्तस्य नाम्ना श्मशाने वा निखनेत्तस्य उन्मत्तो भवति। ओं डं डां डिं डीं डुं डूं डें डैं डों डौं डं डः अमुकं ग्लं ग्लं हूं ठः ठः अनेन मंत्रे
ण मनुष्यास्थिमयं कीलकं वितस्तिप्रमाणं सहस्राभिमंत्रितं यस्य गृहे श्मशाने वा निखनेत्तस्य सभस्मपरिवारो नश्यति। उद्धृते खलु शांतिः। यथा। ओं सः सं सं हः अमुकस्य शांतिं भ
वतु स्वाहा। अनेन मंत्रेण चतु मधुसिक्तं क्षीरं कुर्यात् तेन शांतिर्भवति। यथा। ओं ठं ठां ठिं ठीं ठुं ठूं ठें ठैं ठों ठौं ठं ठः अमुकं मारय मारय हूं ठः ठः अनेन मंत्रेण दर्भास्थिमयं कीलकं त्र्योद
शांगुलं सहस्रेणाभिमंत्रितं चितामध्ये निखनेत्तस्य ज्वरेण विनश्यति। ओं लं लां लिं लीं लुं लूं लें लैं लों लौं लं लः अनेन मंत्रेण खरकाष्ठमयं कीलकं षडंगुलं सहस्रेणाभिमंत्रितं यस्य
नाम्ना गृहे श्मशाने वा निखनेत्तस्य सर्वनाशः स्यात्॥ ॥अथ निगडबंधमोक्षणं॥ ओं नमो निर्जितनिगमतेजोयश्चायं विश्वेला बंधमेते मम यो नदत्त तस्यालंयिदानोत्तमे नाके [illegible] हरौ स्व
स्य निगडभंजन मंत्रस्य प्रजापतिः ऋषिः निर्ऋतिः देवता। त्रिष्टुप् छंदः बंधादि प्रसन्न परिहारे विनियोगः। एवमृष्यादिकं विन्यस्य मुक्तं जपेत् सुधीः। ततो बंधस्य [illegible] मुक्तो भवति नान्यथा
॥अथ वशीकरण मंत्रः॥ तारं चितिद्वयं पश्चाद्वं डाकिनी तदनंतरं। महदा चैव ततो ब्रूयादमुकं मे ततः परं। वशमानय द्वयं द्वंद्वं विविति मंत्र उद्धृतः। सप्तमिर्वेदाये कृष्णा दिवसे विधिना प्रयुन्नाः।
विधिमाह। विलिख्य तालपत्रेनं साध्य नाम विदर्भितं। निक्षिप्य क्षीरसंमिश्रे जले च क्वाथयेन्निशि। वश्यो भवति साध्योस्य नात्र कार्या विचारणा। तालपत्रे लिखेत् नाम कृकाली मं [illegible]
हेतु। वश्याय सर्वतंत्रजी प्रयोगो यमुदाहृतः। अथा कर्मविधानादिकं कथयामि समासतः। यदुक्तं त्रैपुरतंत्रे यदुक्तं भूतडामरे। श्रीबीजं मन्मथबीजं लज्जाबीजं समुद्धरेत्। प्रथमं जपाद्
दत्वा त्रिपुरादेविपदं ततः। अमुकीतिपदं द्वं द्वंमाकर्षय द्विधापदं। स्वाहांतमंत्रमुच्चार्य जपेद्दशसहस्रकं। षट्कोणं च समालिख्य रक्तचंदनकर्दमैः। षट्सु गंकारये श्रीलज्जाबीजं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

समन्वितैः। घटद्वार्धभाक् सरेणावनादपि दुर्विभूषितैः। रक्तपुष्पाक्षतैर्धूपदीपनैवेद्यैः परिपूजयेत्। भावयेच्च तत्र सादेवी त्रिनेत्रां च द्रष्टे रक्तां चालार्ककिरणप्रख्यां सिंदूरारुणविग्रहां पञ्च
दशिका पाशांकुशं जपमालां च वामके। मंत्रस्यास्य प्रभावेन रंभामपि तपोवंशां। आकर्षति न संदेहः किं पुनर्मानुषी प्रिये। भूर्जपत्रे समालिख्य कुंकुमालक्तकाम्बुना। काश्मीररक्तकस्तूरी रोचना
मिलितेन च। अत्र नाम सुमित्रेण कामलाक्षी मनुं जपेत्। ओं कमललाक्षि अमुकीमाकर्षयाकर्षय ओं फट्। इमं मंत्रं जपेदादौ सहस्रैकं ततः पुनः। अतः भूर्जपत्रमादाय पुत्तलिकाकारं कुर्यात्। सुधीः
तेनैव साध्यात्। पादौ श्मशानकायं च वेष्टितं। शोभितं तत्र साभ्यां चैव मध्ये चित्रकुण्डकेः पुनः प्रतिमा। स्त्री त्रिभागकृत्वा तस्यास्तयोदरे क्षिपेत्। पुत्तलिकां पातयेत्तां प्रतिसाध्यरूपिणीं। ततः दृगा
मुख्योभूत्वा निजे नेत्रे त्रिशि साधकः। याव फलं तिथि जं वतावद्रूपं तपेन्मनुं यावद्दयाति संत्रस्ता मदनानलविग्रहा॥ अथ विद्वेषः॥ अन्योन्यसमरसं भावेपि तौ समरसृजौ। तदीयानखरोद्धी

पु धूलिमादाय साधकः। धूलिनाते न विद्वेषः स्यादन्योन्यमभिजायते। परस्परं रिपोर्वशं मिश्रेण सहनिश्चितं। महिषाश्वरी वा भार्या गोमूत्रेण सहालिखेत्। तयोर्नाम ततः श्री द्वि
द्वेषं च परस्परं। रक्तेन महिषाश्वे न स्मशानवस्त्रके लिखेत्। यस्य नाम भवेत्तस्य विद्वेषं च परस्परं। षट्कोणचक्रमध्ये तु रिपोर्नाम समन्वितं। मंत्रेणसं प्रवक्ष्यामि महाभैरव
संज्ञकं। ओं नमो महाभैरवाय स्मशानवासिने अमुकामुकविद्वेषं कुरु कुरु सुरु सुरु फट्। अमुना मंत्रराजेन साधयेत् जपतः सुधीः। वा द्विकं कुंडे निंबपत्रकं कुंडे तान्वितेन च
मस्या नखरादि रङ्कि स्मशानो भ्यंततः पुनः। दशसाहस्रसंयुक्तं तिलयवाक्षतान्वितं। भावयन्कुपितां देवीं सिंदूरनीलमाद्विप्रभां। व्योमनीलां मतावेडां सुरासुरविमर्दिनीं
लोचनां महारौद्रीं सर्वाभरणभूषितां। कपालकर्त्रिकाहस्तां सूर्यवंश्योपरिस्थितां। शरजालगतां चैव वपुरे तमेरवचेष्टितां। वसंतीं पितृकानारे सर्वसिद्धिप्रदायिकां। होमयेद्वि
धेः पुष्पैर्वलि ... रकैः। पूजयित्वा महेशानीं भक्तियुक्तेन चेतसा। तत्र भवसमादापयारयेदभिमंत्रितां। तस्मनाते तये हत्यादि विद्वेषं तत्र वेन्न ... अन्योन्यं यानि
पतेन्मौ तथा ... ध्यानि पायोधिश्चं द्रमाः पततेयदि। तदापि ध्वा भवेद्वियोग राजः सुदुर्लभः। षट्कोणं चक्रराजं तु शत्रूणां नामटंकितं। पूर्वे द्रव्ये ... द्वेषकारये द
धसाधकः। ओं ह्रीं विद्वेषिणि अमुकामुकयोर्विद्वेषं कुरु कुरु स्वाहा। चक्रवाचोलिखेन्मंत्रमिमं पूर्वोक्तवस्तुभिः। परस्परं भवेद्द्वेषो याम्यां च कुंडके कामतः॥ ॥अथो...
श्वेयथोक्तं श्री भैरवो नरः। निंवपत्रे लिखेन्नाम महिषाश्वरुधिरकैः। काकपक्षाश्वरयलेखिन्या लेखनीयमन्त्रं नरः। ओं नमः काकतुंडाय वसुमुरि ... कमुच्चाटयोच्चाटय कुरु
एतन्मंत्रं समभ्यर्च्य लिखित्वा पूर्वे च भूमिः। निंववृक्षास्थितं सर्वकाकालयं हनेद्यथा। स्मशानवह्निमाधाय दोषं रहं काष्ठनिर्मितं दापितं। ग्रंथि कं काम ... तैलेरथवाकटुवस्तुभिः
पूर्वोक्तमनुनानेन साधयेत् राजीकटुकंतां संपूज्य धवजापुरीं पंचोपचारपूजया। तन्मन्त्र प्रक्षिपेच्छ ओं मंदिरापरितं स्थितं। ध्यानपुत्रकेन मनसा शत्रु ... भवेत्। धूमवर्णा
महादेवी त्रिनेत्रा ... शिरोरवर्णा जटाभूषणा मायुक्तां ... सर्वधर्मपरच्छदां। वपीनमहिमा ... कार्य ... बुजा। कोटराक्षी सुदंष्ट्राय ... ललसज्जिह्वोदरीं ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कार्यं कुर्यात् नरो नित्यं प्रयोगविधिः । आकोटीरतं नेत्र महेश्वरः ॥ गायत्री यत्नेन प्रकाश्य कदाचन ॥ तथा ॥ सोराष्ट्रयोर्दिने प्राणं नरासिंह चतुरंगुलं ॥ निखनेत्स्वसे न
संलिप्य धान्यमध्ये सुमन्त्रितं ॥ सततं ह्यं रक्षां कृत्वा रतनकं भवेत् ॥ मंत्रस्तु ह्रें अमुकस्य उच्चाटनं कुरु कुरु स्वाहा हन हन स्वाहा ॥ ॥ अथ अमुकस्य त्रासनमंत्रः ॥ ओं
नमो भगवते भयपाहि पादिलं वोदर मुखं मुखं स्वाहा ॥ ओं अमुकः पाशा विपाशा अमुकस्य सर्वे तारय भयं मुंच सर्वे भयात् कर्मेर ओं ह्रीं मा विरं ज्वालाह नन्दं नन्द रक्षां
जलमभिमंत्र्य आददीत ततः सुखप्रसवो भवति ॥ अथ दर्शनप्रयोग ॥ अर्के शाल्मलिकार्पासपद्मपत्रकरवीरतुभिः पंचभिर्वर्तिकाभिस्तु नृकपाले घृतं समानीयं
पात्रेषु कज्जलं कृपाले कृतं ॥ आहूयेत् नाभिर्यत्ना नृकेवलं विज्ञेयं पंचसप्ताली यजातस्तु एकीकुर्याज्जातं पुनः लोपयित्वा तंत्र मन्त्रं दर्पे रंध्रेन दर्शनं सिद्धं तु ओं पू
ह्रं कालि करालि महाकालि मांसशोणितं खादय देवि मायाधम मुकं नृत्यन्ति हुं फट् स्वाहा ॥ इति मंत्रेणाष्टोत्तरसहस्रजपेन मंत्रयेत् ॥ अथ भूत लघु गोचरसहस्त्राभिमंत्रितं
कज्जलं नयने अंजले मंत्र दत्वा त्रैलोक्यं दृश्यो भवति ॥ ॥ अथ योगिनीसाधनं ॥ तद्वदुत्तुं कूत डामरे ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि योगिनीसाधनोत्तमं सर्वार्थसाधनं नृणां
देहिनां सर्वसिद्धिदं ॥ अतिगुह्यं महाविद्या दशनाम विदुर्लभं ॥ यासां तु मन्त्रेणं कुलानंदं प्रभुरशा भूतनाथाधिपः ॥ तासां साधनं प्रवक्ष्यामि सुरसुंदरी प्रियोगेन अथ मानवेन
नैवराज्ञ तेल मन्त्रे नरः ॥ अथ प्रातः समुत्थाय कृत्वा स्नानादिकं शुभं ॥ प्रासाद्यं च समाराध्य कुर्यात् दिचामनंतरः ॥ प्रणवं तु नमस्कृत्वा र कुं फट् दिग्बंधनं चरेत् ॥ माया यन्त्रेणं त
तः कुर्यान्मूलमन्त्रेणमंत्रविद् ॥ षडंगमाचरेत् कुर्यात् मूलमन्त्र दर्शकिरोशः ॥ तारिकां न्यस्य तथा मंत्री जीवन्यासं समाचरेत् ॥ पीठदेवीं समभ्यर्च्य यावद्दीपा निजामूलेन मं
न नागोरं विविनं वरधारं हीप्नी नोत्न तकुवीमांस वैलाम भयप्रदां ॥ इति ध्यात्वा च मूलेन दत्वा पाद्यादिकं शुभं ॥ पुनर्मूलेन निचपं च में वं च मूलमन्त्रं ततः पंचपंचदशकेन
लं सकपूरं स्वर्णपत्रे ॥ प्रत्यहं तु यक्षिणी नागकुसुरसुंदरी ॥ वंके ज्ञापजपे मंत्रं त्रिसंध्यं वदिने दिने ॥ सहस्रं कल्पमात्रेण ध्यात्वा देवी मुदा च यतः माससंमित्या पादि वरदा
लिंगं स्वर्णं सुरभेमजां ॥ कुलात्तु प्रजपे मंत्रं निशीथं याति सुंदरी ॥ सुदृढं साधकं दृष्ट्वा याति सा साधकालये ॥ सुप्रसन्ना साधकाय सदा स्मरमुखी तता ॥ दद्याद्दीं साधकेंद्रो
दद्यात् पाद्यादिकं शुभं ॥ सुचंदनं सुमनसो आवाभिलाषितं वदेत् ॥ मातरं भगिनीं वाथ भार्यां वा भक्तिभावतः ॥ यदि माता तदा विंदि दद्याच्च सुप्रसन्ना हरा मर्पति तं वस्त्र तथा
दाति दिने दिने ॥ पुत्रवत् पालितं लोके सत्यं सत्यं सुनिश्चितं ॥ स्वसा दशति द्रव्यं च दिव्यवस्त्रं तथैव च ॥ दिव्यकन्यां समानीय नागकन्यादि दिने दिने ॥ यच मूलमं तं विस्थिती

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपुरार्णव
८२०

तिपसु नरः तस्मै सर्वं साधकेन्द्राय इति निश्चितं। यः प्रार्थयते सर्वं ददाति सा दिने दिने। अप्सरा व्याहृतं लोके कामना भिर्मोहिताः। भार्या स्यात् साधकस्य मनोहरा।
नाते दुःसर्वे राज्ञो नां संसारे साधको नरः। स्वर्गे मर्त्ये पाताले गतिः सर्वत्र निश्चिता। यद्ददाति सा देवी कथितुं नैव शक्यते। तया सार्धं वसं भोगं करोति साधको नरः। अप्सरा स्त्री
गमनं सत्कोटि ... दशपातिकं। ३१। ततो न्यहा धनं वक्ष्ये निर्मितं ब्रह्मणा पुरा। नदीतीरे समासाद्य कुर्यात् स्नानादिकं ततः। पूर्ववत् सकलं कार्यं चंदनेन ... लिखेत्
... ततः संलिख्य ... मनोहरा। कुंकुमेन अश्वत्थदले ... चंदनेन धाल ... चीनांशुकं पीन कुचां मनोहरां ... सदाकाम ... [illegible]
... देवी मग रूपं ... अपुष्पं रसं ... दीपम् ... माया ... मनोहारि ... पुत्रं प्रति दिनं जपेत् ... [illegible] ... ते मा
... कुर्यात् ... जपेत् ... साधकेन्द्र ... साधकस्य ... मनोहरा ... [illegible] ... साधकं
... चंदनोदकपुष्पेण ... मनोहरां ... साधकाय ददाति ... दिने दिने सा
... कुर्यात् ... तस्मै ... रति ... संशयः ... कथितानि ... [illegible]
... महाविद्या ... मनाः त्रियामा ... साधकोत्तमः ... [illegible]
संध्यां ... ददाति दिने दिने। ... साधकस्य ... [illegible]
मस्तकं ... साधको ... दिने ... विधिवत् ... कायेन मनसा वाचा ... दिने दिने ... [illegible]
... मनोहरां। साधकेन्द्र ... साधको ... [illegible]
... ततः सपरिवारेण भार्या ... भूषादिकं ... एवं भार्या भवेन्नित्यं साधकानां ... भार्या ...
... अतः परं प्रवक्ष्यामि ... सर्वकामफलप्रदां ... साधकानां सुखावह ...
... मन्त्रं ... निर्मितं ... [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
८२०

श्री

ततो मधुना दीपं दद्याच्च सुसमाहितः। कामेश्वरीं प्रशंसां कास्यां खेलेत रवं जनलोचनां। सदा लोलगतिं कान्तां कुसुमास्त्रनिशीमुखां। एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं निशीथे यया-
तिरासदा। गत्वा च साधकश्रेष्ठ माहात्म्यं देहीति तं वदेत्। स्त्रीभावेन मुदा तस्य दद्यात्साध्यादिकं ततः। सुप्रसन्ना मुदा देवी साधकं तं प्रयच्छति सदा। अन्नाद्यै रति भोगेन पाति
वत्यालये सदा नीत्वा रात्रौ सुरवैश्वर्यं दत्वा च विपुलं धनं। वस्त्रालंकारद्रव्याणि प्रभाते याति निश्चितं। एवं प्रतिदिनं तस्य सिद्धिः स्यात्कामरूपतः। ततः परं वि-
मोयमुक्ती ध्यानरूपं तथा सुवर्णवर्णां गौरांगीं सर्वालंकारभूषितां। नूपुरांगदहाराढ्यां रम्यां च पुष्करेक्षणां। एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं दद्यात्पाद्यमनुत्तमं। श्रीचंदनेन पु-
ष्पेण जातीपुष्पेण पाद्यतः। गुग्गुलुं धूपदीपं च दद्यान्मूलेन साधकः। तारं मायात्थाग च्छ रति सुंदरि पदं ततः। वह्निजायावधि साहस्रं जपेन्मंत्रं दिने दिने। मासांते दि-
वसं व्याप्य कुर्यात्पूजादिकं शुभं। घृतदीपं तथा गंधं पुष्पं तांबूलमेव च। तावन्मंत्रं जपेद्धि कान्या वदायाति सुंदरी। सा त्वा दृढं साधकेंद्रं निशीथे याति निश्चितं। ततः
स्त्वामर्चयेच्च कन्या जातीकुसुममालया। सुसंतुष्टा साधकेंद्रं तोषयेत्प्रीतिभोजनैः। भूत्वा भार्या वसातस्मै ददाति वांछितं वरं। भूषादिकं परित्यज्य प्रभाते याति वै
ध्रुवं। साधकाहानरूपेण प्रयाति सा दिने दिने। निर्द्वन्द्वे प्रांतरे वापि सिद्धः स्यान्नात्र संशयः। स्वकां भार्यां भजेत्तां च अन्यथा नश्यति ध्रुवं॥ अथातोन्यत्साध-
नं वक्ष्ये स्वगृहे शिवसन्निधौ। वदाम्यं भुवनेशं वागभ्रपं कामिनि वल्लभा। पावकस्य महामंत्रं पूर्ववल्लभकल्ले ततः। मंडले चंदनैः कृत्वा मूलमंत्रेण लिख ततः पद्मा-
नां श्यामवर्णां पीनोन्नतपयोधरां। कोमलांगीं स्मेरमुखीं रक्तोत्पलदलेक्षणां। एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं सहस्रं वद्दिने दिने। मासांते पूर्णिमां प्राप्य विधिवत्पूजनं मु-
दा। अर्धरात्रे निशीथे च जपं कुर्यात्तदा भ्यासेन साधकः। सर्वत्र कुशलं दत्त्वा याति रात्रौ साधकालयं। भूत्वा भार्या साधकं हितो पायेद्दिव्यैः रत्नैर्भोगद्रव्यैर्भोजनैः पद्मिनि
नी सा दिने दिने। पाति वत्सलिता लोके नित्यं स्वर्णं च सर्वदा। स्वकां भार्यां भजेत्तां च साधकेंद्रः सदा प्रिये॥ दात्ततो वक्ष्ये महादिव्यां [illegible] सर्वसा
चिंतामणि धावलाच्चातिवल्लभा प्रिया। प्रणवांते महाविद्यामायानाद्यंनी पावकप्रिया। महाविद्या च कपिलागोपनीया प्रयत्नतः। अशोकस्य तरुं गत्वा स्नानं पूर्ववदाचरन्।
मूलमंत्रेण सकलं कुर्यात्तु सुसमाहितः। त्रैलोक्यमोहिनीं गौरीं विचित्रांबरधारिणीं। विचित्रालंकृतां रम्यां नर्तकीवेषधारिणीं। एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं सहस्रं च दिने
दिने। मासोपहारैः संपूज्य धूपदीपौ निवेदयेत्। गंधं चंदनतांबूलं दद्यात्तस्य सदा सुधीः। मासमेकं तु ताम्भक्त्या पूजयेत्साधकोत्तमः। मासांते दिवसं प्राप्य कुर्या-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नि. चार्लीव
४२३
421

पूजयेन्महत्त्या । अर्धरात्रौ भयं दत्वा किंचित् साधकसत्तमः । सुदृढं साधकं मत्वा याति सा साधकालयं । विद्याभिः सकलाभिश्च किंचित्स्मेरमुखी ततः । वरं वरय शीघ्रं त्वं येन भव
सि तत्तैलातप्रहृष्टा साधकश्रेष्ठं भावयेत्तं साधिका मातरं भगिनीं वापि भार्यां वा प्रीतिभावतः । कृत्वा संतोषयेत् कृत्वा नटिनी तक्षेरोत्सले । माता स्याद्यदि सा देवी पूर्ववत्पालयेत्सु
तान् । स्वर्णं सितं सिद्धद्रव्यं ददाति सा दिने दिने । भगिनी यदि सा कन्यां देवस्य नागकन्यकां । राजकन्यां समानीय ददाति सा दिने दिने । अतीतागतवार्तां च सर्वं ज्ञाना नाति साधकः । भार्या स्या
द्यदि सा देवी ददाति विपुलं धनं । अन्नाद्यैरुपचारैश्च ददाति कालभोजनं । स्वर्णशतं सदा तस्मै ददाति साधकं ध्रुवं प्रिये । यद्यद्वांछितं तत्सर्वं ददाति नात्र संशयः । महार्णवे … वक्ष्यामि
साधनं च धारयेत् । कुंकुमेन समालिख्य भूर्जपत्रे त्रियं मुदा ततोष्टदलमालिख्य कुर्यान्न्यासादिकं प्रिये । जीवन्यासं ततः कृत्वा ध्यायेत्तत्र स सन्त्वधीः । शुद्धस्फटिकसंकाशां ना
नारत्न विभूषितां मंजीरहारकेयूररत्नकुंडलमंडितां । एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं सहस्रं च दिने दिने । प्रतिपदि समारभ्य पूजयेत्कुसुमादिभिः । धूपदीपविधानेश्च गिसंधं परमये सुदा । पूर्णि
मायां … याद्यैः पूजयेत्साधकोत्तमः । घृतदीपं तथा रम्यं धूपं नैवेद्यं च मनोहरं । रात्रौ च दिवसे जापं कुर्यात्सुसमाहितः । प्रभातसमये याति साधकस्यांतिकं ध्रुवं । प्रसन्ना वरदा
भूत्वा तोषयेद्दृतिभोजनैः । देवदानवगंधर्वविद्याधरयक्षराक्षसां । आन्याभिरत्नभूषाभिः साधकं द्रुतु कुर्युः कृत्वा चर्व्यचोष्यादिकं द्रव्यं सर्वं ददाति सा ध्रुवं । स्वर्णमष्टैर्वपा
यद्यत्सु विधत्ते प्रिये । आनीयते सापि साधकाज्ञानरूपतः । स्वर्णशतं सदा तस्मै ददाति सा दिने दिने । साधकाय वरं दत्वा याति सा नित्यमेव दिशं तस्या वरप्रसादेन
चिरंजीवी निरामयः । सर्वज्ञः सुंदरः श्रीमान् सर्वज्ञो भवति ध्रुवं । सदा सार्धं तया देवि साधकं द्रोदिने दिने । तारेमायातथा कामं सुरागिणी मे ध्रुवं प्रिये । विक्रमार्यामनुः प्रोक्तः सर्वसिद्धिप्रद
यकः । एषाम धुमतीतुस्या सर्वसिद्धिप्रदा प्रिये । गुह्याद्गुह्यतरा विद्या तव स्नेहात्प्रकीर्तिता ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ श्रुतेच सा धनं पुण्यं यक्षिणी त्वां सुरप्रदा । कस्मिन्काले त्वकं तेनं विधिना केन त
प्रियं प्रभो । अत्राधिकारिणः के वा समासेन वदस्व मे ॥ ईश्वर उवाच ॥ वसंते साधयेद्धीमान् हविष्याशी जितेंद्रियः । सदा ध्यानपरो भूत्वा तद्दर्शनमहोत्सुकः । उज्जरे कांतरे वापि कामरूपे
विशेषतः । स्थानेष्वेकतमं प्राप्य साधयेत्सुसमाहितः । अनेन विधिना साक्षाद्भवंति हि न संशयः । देव्याश्च सेवकाः सर्वे परं वा त्राधिकारिणः । ग्रंथांतरे ॥ त्रिपुरा धगजधूसे पंडित स्या स्या
कजाता । करंकिं एयाश्रुतं चास्मिन्सिद्ध शाबरतंत्रके । निर्गतं तत्र संयोग कि किं चिद्दृश्यते मया । विचित्रा विभ्रमा हंसी भीषणी जनरंजिनी । विशाला मदना घंटा कालकंठी महाभया माहेंद्री
शंखिनी चांद्री स्मशानी वटयक्षिणी । सिंघलाविकला लक्ष्मी मानिनी शतपत्रिका । सुलोचना सुशोभाढ्या कपाली च सुवासिनी । नटी कामेश्वरी स्वर्णरेखा सुरसुंदरी । मनोहरा प्रमोदानुरा
गी नखकेशिका । भामिनी पयस्विनी च सुदती वरतिप्रिया । इति षट्त्रिंशदाख्याता यक्षिण्यो वरसिद्धिदा ॥ करंकिं एयाश्रुतं त्रेत्रयुरां भुदेदेवेन भाषिता ॥ विचित्रपदमामाम्य च वि … यथ

श्री
४२१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तनुः । कृपेसिद्धिं कुरु युग्मं स्वाहा तो यं महामनुः । लक्षद्वयं जपेन्मंत्रं मध्याह्ने । क्षीरमिश्रितैः । कुंडे त्र्यस्रे दशांशेन जुहुयात् पायसयुतैः । ततः सिद्धो भवेद्देवी चित्रितचित्राहि तत्क्षणात्
तेमायाविभ्रमं तां रूपविभ्रमपदं । कुरु युग्मं तथैवहि मायया युक्ति वल्लभा । विभ्रमायाम हा मंत्रः सर्वतंत्रेषु गोपितः । लक्षद्वयं जपेन्मंत्रं श्मशाने निर्भयो नरः घृतान्तेर्गुग्गुलैर्होमः
दशांशेन कृते सति । विभ्रमा तोषमायाति पंचाशत्मानुषैः सह । ददाति भोजनं दिव्यं चतुर्ह परितोषिता । प्रणवो हंसि हंसौं नेत्राते कामाग्नि वल्लभा । हंसा स्वयं महामंत्रः सर्वमंत्रोत्तमोत्तमः
मः । प्रदेशे नगरस्थाणो लक्षसंख्यं जपेत्सुधीः । विशेषतर्पणं कुर्यात् घृतान्तेर्गुग्गुलैर्होमं दशांशकं । प्रत्यक्षं लभते हंसी यथा नपस्यति भूतनिधिं । सुरवनीतकलातिसिद्धिं चैः परिभूयते । एषा वे मम
नारदभीषणि द्रां तनतः परं । हीं स्वाहा भीषणी मंत्रः सर्वमंत्रोत्तमोत्तमः । त्रिपथस्थो जपेन्मंत्रं लक्षसंख्यं दशांशतः । घृतान्तेर्गुग्गुलैर्होमः भीषणी चिंतितं प्रदा । प्रणवं रंजनी तत्र रंजिके ग्निव
कस्तथा । मंत्रोयं जनरंजिन्याः सर्वसौभाग्यदायकः । कदंबाधो जपेन्मंत्रं लक्षद्वयमतन्द्रितः । घृतान्तेर्गुग्गुलैर्होमो दशांशेन सौभाग्यदायिनी । एषा जनरंजिका । तारं सविंदुं कुर्ंकं टीहोबिशा
लेक्रां ततः परं । हीं क्लीं स्वाहेति मंत्रोयं विशालायाः सुसिद्धिकृत् । बिंबावृक्षतले लक्षं मंत्रेश वर्तयेत् सुधीः । शतयत्रमवैः पुष्पैः सघृतैर्होममाचरेत् । ततः सिद्धा भवेद्देवी हि विशाला कामि
गामिनी । ददाति मंत्रिणे तुष्टा रसं दिव्यं रसायनं । प्रणवं मदने वेत्रमदनो ते विडंबिनी मूलीयसंगमे देहि देहि श्रीमग्नि वल्लभा । लक्षसंख्यं जपेन्मंत्रं राजद्वारे सुधीः स्थितः ससिद्धिर्मोके
तीपुष्पैः कर्हे होमे दशांशतः । मदनायक्षिणी सिद्धा गुटिकां संप्रयच्छति । तया मुखस्थया दृश्यो विरस्थायी नरो भवेत् । प्रणवं याम मं वैवडाग दंष्ट्रा सुतिरिति । क्षोभयेति पदं चैव ततो भ
वतीति चागंभीरां ते स्वरं ं च स्वाहांतो यं महामनुः । चंटा च वादयन्मंत्री जपेन्मंत्रायुत द्वयं । ततः क्षोभयते लोकान् घंटिका सुसिद्धिदा । निर्गुंडीतरुमूले तु स्थितो मंत्रं जपेत्सुधीः । ततो
दशः स्वाहं सर्वपूर्वोक्त फलदो भवेत् । तारं सविंदुं कुर्ंटीशः कालकंठी च ठ द्वयं । स्वाहांतो यं महामंत्रः जपेल्लक्षं जितेन्द्रियः । मधुराक्तैर्घृतैर्होमः कालकंठी प्रसीदति । सेष्या धारास्य च क्रों नग
ति स्तंभकरी भवेत् । सततं तां स्मरेन्मंत्री विविधाश्चर्यकारिणी । प्रणवं मदने चैव चमेखले चदितृ भ्रतेत् । महाभयेच स्वाहांतो मंत्रराजः सुरकुमः । स्फटिकमुद्राधरो मौनी लक्षसंख्या नेत्रं जपेत्सुधी
मंत्रमध्यमया सिद्धा यक्षस्य सारसायनं । काकमाहेंद्रि कुरु युग्मं मुरु युग्ममतः परं । हं सः स्वाहेति मंत्रोयं माहेंद्रा सर्वसिद्धिदः । शतपत्रं तु नांतस्थो मंत्री लक्षं जपेन्मनुं । श्रीराम्ये होम
तोय क्षेदं स्वसिद्धिं च भूनिधिं । तारं च भुवनेशानी शंखि नेत्र होह्विं ठ द्वयं । एवं चाशाः समुद्दिष्टः साधनं पूर्वभाषितं । ओं क्रों रांखिनि रहोह्विं स्वाहा । ओं क्रों क्रों द्विर होह्विं स्वाहा । पूर्वभाषितं ता
आः क्रों पुरश्चरणं फलं च मंत्रदयस्थ हात तच्च मिलस्र्वः । तथा । ओं ह्रीं हुं हुं सम्प्रुश्चाय श्मशानं तेन वासिनि । स्वाहा श्मशानवासिन्या मंत्र एष उदाहृतः । सघ्मो भयात्सश्मशानस्थः कालक्षमाच्छने
म नो श्मशानवासिनितः सेयं परं तुष्टा प्रदास्यति । तेन ज्ञानरतां च सुदर्शयां भवति क्षणात् । देहं वलयवति क्षिप्तं त्रैलोक्यं सचराचरं । निधिं पश्यति गच्छति निविघ्नेः परिभूयते । प्र
णवं वटयक्षिणी ति लाक्षिणि सरद्वयं । प्रिया मे भव शब्दांते क्रियामे भव ठ द्वयं । मंत्रो वै वटयक्षिण्याः सर्वसिद्धिप्रदायकः । सरस्तीर स्तीरे जपेद्दर्घ लक्षं मंत्री तु साधकः । स्वता कोगगुले

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ४२२

ह्रीं मा देवी सौभाग्यदा [illegible] भवेत्॥१५॥ तारं क्रौं मदनं तेच मेखले ठद्वयं ततः। स्वाहांतो मेखलायास्तु मंत्रः सर्वार्थसाधकः॥ मधुवृक्षतले मंत्रं चतुर्[illegible] दिनाय[illegible] प्रजपेन्मेखला तुष्टा [illegible]
त्रं न मुत्तमं॥१६॥ प्रणवं विलेयाली मायां श्री कामराजकं। स्वाहांतो विकलायास्तु मंत्रः सप्तिरुदीरितः॥ गुहां तत्कोधरे मासत्रयं मंत्रं जपेन्नरः॥ ततः सिद्धा भवेद्देवी सिद्धि कलाञ्चितं प्रदद्या[illegible]
वेत्॥१७॥ प्रणवं वाग्भवं लक्ष्मि कमले तव धारिणि॥ क्रौं सः स्वाहेति मंत्रोयं लक्ष्मीः प्रक्ष्याः गुप्तसिद्धिदः॥ स्वग हस्तोर्ध्वे यत्र करवीरपसूनकैः॥ लक्ष [illegible] मंत्री पूर्वोत्या[illegible] दशांशतर्पणा[illegible]
कृते भवेत्सिद्धा लक्ष्मीनाम्ना स्वयक्षिणी॥ रसं रसायनं दिव्यं निधानं संप्रयच्छति॥१८॥ तारं [illegible] रंगा कुमानि निद्रां चरहि युग्मं च सुंदरि। हरस द्वयं समीहे नेसंगमा तेय ईरितः॥ स्वाहांतो यं महामंत्रो मा
नित्याः सर्वसिद्धिदः॥ लक्षमावर्तयेन्मंत्री विपथस्थो जितेंद्रियः॥ होमं बिल्वप्रसूनैश्च सिताज्याक्तैः कृतेऽमानिनी [illegible] यतेनुष्ठादिव्यं रत्नं प्रयच्छति॥ तत्प्रभावेन लोके [illegible] राजमा
सुनाहरा॥१९॥ प्रणवं क्रों शांतां तेयपत्रिका [illegible] ततः परं॥ ह्रीं क्लीं स्वाहेति मंत्रोयं सर्वसिद्धिप्रदायकः॥ महाव्रतधरो मंत्री कपालोदनभोजनः॥ लक्षद्वयजपस्यांते कपा[illegible] तनु[illegible] काला[illegible]
रत्न वर्णं दूरयत्नेन॥ दूरदर्शनमित्यादि साधकाय प्रयच्छति॥२०॥ प्रणवं ह्रौं सुलोचनाते नेसिद्धिं देहि ठद्वयं॥ सुलोचनायामंत्रोयं साधितः सिद्धिदो नृणां॥ नदीतीरस्थितो लक्षं त्रयं मंत्री जपे
त्ततो। घृतहोमे दशांशेन कृते देवी प्रसीदति॥ ददाति पादुकायुग्मं यदा [illegible] भुवस्तले। मनः पवनवेगेन याति चायाति योगवित्॥२१॥ प्रणवं वाग्भवं पद्मपलगाकारके ततः कुरु [illegible]
क्षं स्वाहा मंत्र उदाहृतः॥ पुण्यपाशो स्थले गत्वा चंदनेन सुमंडले। कृत्वा देवी समभ्यर्च्य धूपं दत्वा सहस्रकं॥ मंत्रमावर्तयेन्मासं नक्तभोजी नरस्ततः॥ ततो [illegible] भांकल्पात्मयोग[illegible]
ततः नदीतीरस्थवाम मंत्री चतुर्दशदिनं जपेत्॥ ततः सिद्धा भवेद्देवी शोभना शुभदायिनी॥२२॥ प्रणवं वाग्भवं चैव ततश्चैव कपालिनि॥ पंचवर्णं [illegible] शक्ति [illegible] स्वाहेति मंत्रो
हृति मंत्रोयं कपालिन्याः समीरितः॥ कुंकुमेन समालिख्य भूर्जे देवीं सलक्षणां॥ प्रतितिथिमारभ्य पुष्पदीपादिकार्चना॥ कृत्वा समाहितो मंत्री त्रिसं[illegible] परिवर्तयेत्॥ अर्धरात्रे तदा दे
वी कितार्थं प्रयच्छति॥२३॥ सुवासिनी नटी कामेश्वरी स्वर्णरेखाः प्रोगेवा[illegible]॥२४॥ तथा प्रणवं भुवनेशी व कुल युग्मे ततः परं॥ आगच्छ युगलं चैव ततो वै सुरसुंदरि। स्वाहांतो यं महामंत्रः स
र्वसिद्धिप्रदायकः॥ वनुष्मपक्षितो लक्षं सपादं प्रजपेन्मनुं॥ जात्यादिकुसुमैर्होमं वृक्षे देवी प्रसीदति॥२५॥ प्रणवं भुवनेशीं सर्वतिकामदेन्नदा मनोहरे ततः स्वाहा मंत्रराजो नमोमम
दीतीरस्थे देवो चंदनेन सुमंडलं॥ विधाय पूजयेद्देवी साधको थ मनोहरां॥ मंत्रायुतं जपेन्मंत्री प्रत्यहं दिनसप्तकं॥ आदाय तिप्रसन्नास्मै दीनारा[illegible] शतं शतं॥ ददाति प्रत्यहं देवी व्यये
कुर्याद्दिने दिने॥ न च या भावृतो देवी नो ददा [illegible] कुप्यति॥२६॥ प्रणवं भुवनेशी च प्रमोदायै ठठद्वयं॥ प्रमोदायामंत्रः सर्वसिद्धिप्रदायकः॥ अर्धरात्रे समुत्थाय सह स्त्रं प्रजपेन्मनु
मासमेकं ततो देवी निधिं दर्शयति ध्रुवं॥२७॥ प्रणवं च भुवनेशी च कामे कुंच ततः परं। चंद्ररेखापदं चैवागच्छयुग्मं च ठठद्वयं॥ मंत्रो यमनुरागिण्याः प्रोक्तः सर्वार्थसाधकः॥ वटमूले पु
नर्गत्वा रुच्याभ्यासमाहितः॥ मंडले कारयेत्तत्र अश्वपत्रे सुशोभिते [illegible] ततो [illegible] दिशः॥ बलिं च दापये त्सम्यादिग्विदिक्षु प्रयत्नतः॥ अर्धरात्रे पुरः प्राप्तिः सि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री ४२२

कुबेरकृतं ॥ यः स्मरेद्देवि विघ्नांतां दारिद्र्यैर्नाभिभूयते । कामदेवं यजेत्तत्र देव्याः प्रसादमादरात् । तेन प्रीता महादेवी वांछितार्थं प्रयच्छति । पूजां तेन समायाति रात्रौ देवी धनेश्वरी । सर्वकालं कामसु
खप्रदत्वायाति त्रिकालयं । धनं च विपुलं दत्वा साधकस्य मनोरथान् । पूजयित्वा महेशानि वशगा जायते शुभा । यद्वा भक्त्या महादेवि वंदनेनानुलेपनं दातव्यं सर्वदा तस्यै नित्यं दारिद्र्यशांत
ये नित्यं च प्रदातव्यं दुःखदारिद्र्यशांतये । यक्षिणी स्वयमाहेति यो मां स्मरति मानवः । तस्य दारिद्र्यनिर्नाशं दासीवत्करवाण्यहं । सहस्रसमानि यावत्सुरश्चरणमिष्यते । घृतेन रवं ड्रुगत
गामधुना च दशांशतः होमोपि च विधातव्यः क्षणदारिद्र्यशांतये । पूजा कार्या महादेव्याः श्रीखंडेनानुलेपिते निर्म्मापात्रे तथा कार्यं मंडलं सुमनोहरं । तत्र पूजा विधातव्या देव्या एवं मनीषिणा ।
कृतो दारिद्र्यशोकास्य स हि कोटीश्वरो नरः । नोगन्यासकरन्यासौ नोगं चैवास्य देवता । कुबेरस्य मतेनास्याः पूजापि क्रियते तथा ॥ इति धनदापरिच्छेदः ॥ अथ यक्षिणी मेदास्तत्रादि
मधुमती पाशं माया अंकुशं च कामराजं च कूर्चकं । तारमग्निप्रियांतोयं वसु वर्णाः प्रकीर्तिताः । श्रां क्रीं क्रौं ह्लीं हूं श्रों स्वाहा ॥ मधुछंदो ऋषिस्त्रिष्टुप् छंदो मधुमतीति चा मंत्रादि
पंच बीजैः पंचांगानि प्रकल्पयेत् । श्रों स्वाहेत्यस्त्रमंत्रः स्याद्देवी ध्यायेत्समाहितः । मणिकांचनपीठस्थां सुपर्वगणसेवितां । दोर्भ्यां नीलांबुजयुगं दधानां विशदप्रभां । चारुस्मि
तमुखांभोजां देवीं मधुमतीं स्मरेत् । अयुतं पलक्षं जपित्वांतेन तु कुर्यात्तद्दशांशतः । पिलुपत्रैश्च तात्केश्च ततो विप्रान्समर्चयेत् । यजेज्जपादिके पीठे नवरागकिसम्मन्विते केसरेषु षडंगानि च
सुपत्रेषु शक्तयः । निद्रा छाया क्षमा तृष्णा कांतिरार्या श्रुतिः स्मृतिः । भूपुरे लोकपालांश्च तदस्त्राणि च तद्बहिः । एवं देवी पूजयितुस्तस्य श्रीः सर्वतोमुखी । भूपतीन्नरकमलेसां केयू
चितो कुतो कुतेन वशयेत्तापसे भोगान् प्राप्नोति विपुलान्नरः । मधुमत्याः परो मंत्रो भौतिको विंदुनायुतः । ध्यायेत्कुमारिकां देवीं पूर्वं च यजनादिकं । विंदुना भौतिकः ईं इति । अथो
कोटिजपादेव नानाविद्यानिधिर्भवेत् । मायां प्रमोदस्वाहेति षडार्णो नुदीरितः । ऋषिः शक्तिः समतं छंदो गायत्री प्रमदा कथ्याः देवता बहुदीर्घयुक्लज्जाबीजेनांगानि कल्पयामतां सुवर्ण
भरणैर्युक्तां कराभ्यां च वराभये । दधानां मधवाद्यैश्च सेवितां सिद्धकिन्नरैः । सुवर्णवर्णां प्रमदां भावयेत्साधकोत्तमः । रसलक्षं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं घृतैर्हुनेत् । आदिकं पालयेत्
स्त्रिभिरावरणैर्यजेत् । ततो वनेचिद्विजेत्तु अयुतं त्रियुतो जपेत् । पायसान्नेन जुहुयात्तद्दशांशं ततः स्वपेत् । एकविंशद्दिनं यावद्देवं मावरतो निशि । आगता देवी सा भिपं दद्यात्तिवनर
१ शयनः प्रमदेति पदं हित्वा प्रमोदपदमुच्चरेत् । प्रमोदाया महामंत्रो वांछितार्थप्रदायकः । आगच्छ इत्यादि पूजा स्यात्सर्वसेवा च पूर्ववत् । कृत्वा सरित्तटे विद्वान्मंडलं चैदनेन वा जपे
होमश्च कार्यः प्रमोदां पश्यति ध्रुवं । तारो हि लिंदुयवंदीदेव्या हृदयं शिववर्णकः । भैरवोस्य ऋषिः प्रोक्तस्त्रिष्टुप् छंदश्च देवता । वंदी देवी समुद्दिष्टा हृदयेनांगं तु दीरितं । तमो द्दिवाः
षडंगानि कृत्वा ध्यायेत्परां शिवां । नीलजीमूतसंकाशां रत्नसिंहासनस्थितां । वराभयकराभ्यां च दधतीं पानपात्रकं । सेवितां सुरकन्याभिर्भजेद्वंदीमभयप्रदां । लक्षद्वयं जपित्वांतेन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यत्नेन ससर्पिषा। तद्दशांशं हुनेत्पीठे प्राक्प्रोक्ते पूजयेच्छिवां। कर्णिकायां षडङ्गानि दिक्षु पत्रेषु संयजेत्। कालीतारा भागवती कुरुकुल्ला शीतला पिचा त्रिपुरा माठा क्रा लक्ष्मी लोके मात
सुधैः सहाय एवमाराधिता वेदा साधकाय समीहितं। दद्याच्छ्रीः सम्पदि वसंमसुतेप्रसन्नहं जयेत्। गणेशं पूजयित्वादौ नियमेन समन्वितः। ततः कालरात्रौ मुक्तिमेवं कुर्याद्विचक्षणः अपूर्व
चतुरस्रान्तः षट्कारे साध्यनामकं। घृतेन विलिखेन्मायां दिक्षु संलिख्यतत्परं। अष्टादशार्णमन्त्रेण चतुरस्रं प्रवेष्टयेत्। मार्जयेत्तं दद्यादुष्यं वंधा मोक्षं कुरु द्वयं। स्वाहान्तेन ततो यंत्र
स्थितायतमप्यकेदद्यात्स भक्ष्यपिष्टानुवेदी मुक्तो भवेन्नरः॥ ॥इतिश्रीविद्यार्णवे पंचविंशतितमः श्वासः॥ ॥सिद्धशाबरतंत्रे अथ वक्ष्ये महादेवि सम्यक्सिद्धिदा। महाविद्यां
महागोप्यां संप्रीत्यावट यक्षिणी। एह्येहि यक्षियुग्मं च महायक्षि पदं ततः। वटवृक्षनिवासस्थे तेनिशीघ्रं मम च सर्वसुखं कुरु युग्मं स्वाहा मंत्रो द्वात्रिंशदर्णकः। ऋषिस्याद्विश्रवा छंदो
दे नुष्टुप्स्याद्देवता तथा। यक्षिणी वटपूर्वां च वक्ष्या बीजं वसन्निते शिरः। मुन्यं गेऽष्टषडङ्गानि कुर्यात्मूलाणुवर्णकैः। मूर्ध्नि नेत्रद्वये वक्त्रे नासाकर्णोः स युग्मतः। कुचयोः पार्श्वयोः श्रीव
हृदि नाभौ तथोदरे। कं घ्रूनुनाभिजंघासु जान्वोश्चमणिबंधयोः। करयोर्मे सत्यस्य मन्त्रवर्णान्न्यसेत्क्रमात्। विशालधीः रक्तकम्बलमाल्यां वरधरां रक्ताङ्गां धातुलेपनां। रक्तभूषणभूषां मीनीलोत्प
लसन्निभां। नागवल्लीदलयुतसतांक्रमुकमंजरीदधानां मगनेत्रां च संस्मरेद्धृदयाक्षिणीं। लक्षयुग्मं वटाधस्ताज्जपेद्धूकसंमिश्रैः कुसुमैस्तद्दशांशेन तत्कृपा मंत्रसिद्धये। आस्ते
पीठे यजेद्देवीं प्रोच्यंते पीठशक्तयः। कामदा मानदा रक्ता मधुरा मधुरानना। नर्मदा भोगदा नंदा प्राणदा पीठशक्तयः। मनोहराय यक्षिण्या योगपीठात्मने नमः। कर्णिकायां षडङ्गानि म
न्त्रच्छ सुशक्तयः। सुनंदा चण्डिका हासा सुलापा मदविह्वला। आमोदा च प्रमोदा च सुखदा षोडशशक्तयः। चतुरस्रे लोकपालानू वज्राद्यायुधसंयुतान्। विधिवत्के विपिने गत्वा न्यग्रोधाधस्त
ले जपेत्। सहस्रं प्रत्यहं मंत्री सप्तमे दिवसे तथा। मण्डलं च दत्वैः कृत्वा घृतदीपं प्रकाशयेत्। तन्मण्डले यजेद्देवीं नियत्तो वटयक्षिणीम्। आनीशीथं तद्दोष्णु प्रजपेन्मंत्रनायकं। मंजरीशब्दं श्रीतंच
श्रुत्वा निर्भयतो जपेत्। देवी प्रत्यक्षतां याति तदा चैसुरतार्थिनीय कामपूरणे नास्मे दद्यां कांक्षितमुत्तमं। तदारभ्य च भार्यावत् साधकस्यानुतिष्ठति। रमा द्वयं यक्षिणी हं त्रयं स्वाहा महाम
नुः। श्रीं श्रीं यक्षिणि हं हं हं स्वाहा। दशाक्षरो मुनिः प्राग्वत् संकीर्त्यं छंदउदाहृतं। यक्षिणी देवता प्रोक्ता लोके कत्रित्रियुग्मतः। सर्वं रंगक्रिया प्रोक्ता ध्यायेद्दीपककानने। सिंहासनेसमासीनां स
र्णरत्नविभूषणां। वरकांवरधरां रक्तां अप्सरोगणसेवितां। ध्यात्वेवं प्रजपेल्लक्षं तत्पापुष्पैर्दशांशतः। जुहुनेल्लसूर्वोदितपीठ यजेत्सर्वेष्टदा भवेत्। प्रणवं क्रोधियुक्तं सं तु मनुराहमुदीरये
त्। मदनांते मेखले स्यान्नमः स्वाहांत कामनुः। ओं क्रों मदनमेखले नमः स्वाहा। रत्नाणाः स्याः समन्वादि प्राक्प्रोक्तविधिना चरेत्। मधूकतरुमूले च चतुर्दशादिना वधिः अष्टसहस्रं
लहं जप्यात्सहस्रं जुहुयात्सुधीः। मधुराक्तैर्मधूकोत्थपुष्पैस्तत्काष्ठदीपिते। वक्तौ तु षडंगं जनं यक्षेचेन पश्यमूर्तिं धिंणतारं वाग्भव मुच्चस्वविशाले भुवनेश्वरी। श्रीः कामः स्वाहयात्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रो॰ को॰ युक्तो मंत्रः दशाक्षरः। मातंग्यनुत्यादिके ज्ञेयं विंचाव क्षतले भुविः। जपेल्लक्षं दशांशेन शतपत्रैर्हुते नततेन विशालाक्षि एणीनुष्टप्रसाधकाय रसायनं। जपेच्छेदेन रोगदीर्घा
युराप्नुयात्साधकोत्तमः॥ ॥इति यक्षिणीप्रकरणं॥ अथ मातंगीप्रकरणं॥ उत्तरतंत्रे राजमातंगिनीमंत्रं प्रवक्ष्यामि यथाविधि। यत्प्रसादाद्दंदसरसीरुहं संस्मृतिर्नरः॥ लभ
ते मुक्तिमतुलां दुःप्राप्यां सिद्धिसंचयैः। येन वाकर्षणं साध्यं वशीकारो यतो भवेत्। येन वांछितमाप्नोति यशस्वी स्त्रियं लभेत्। दुरितौघवस्त्रविध्वंसः सौभाग्यातिश्च निश्चितः। पु
वितं संततिकरं यस्मान्निगदितं धनं। समस्तेषु च शास्त्रेषु पांडित्यमधिकं भवेत्। मंदिरे तस्य कमला साध्वनश्वरविभ्रमा। निरंतरं च वसति नात्र कार्या विचारणा। किमत्र बहुने
क्तेन तत्र सा पत्तिरेव सा। कांसा रतिपतिर्ज्ञेया कमलापतिरप्यसौ। ... दशौ दंडियुग्व्योमवह्निर्दंडी त्रिमूर्तियुक्। तावद् गरूपं भवेदस्मिन् सकोपे विंदुयुतं सहिता। मसौमं व्योम
पार्श्वे सा चिविंदुकमलाविनं। कांतियुक्तामिकाविंदुयुता काद्वतृतीयकं। शिवयुक्पुरिशांतं भगुरग्निश्च केवलः। अंबुद्वितीयवर्गस्य मध्यस्थं वनपूर्वमात्। विंदं ... व्योमव
र्णक सर्वांतमुव... सरं। रातं सर्वमुखं प्रोक्तः सविंदुर्वह्निरीरितः। जन्यं ते प्रवदेत्सर्वं वशंकार्यो स्तुमध्यतः। राजस्त्री पुरुषं दुष्टमृगं सत्वं चतुर्थं च। स्थानेषु सर्वलोकांते विष
तकर्णपुष्पकं। आदिरवः शिवयुग्नीरतंद्वलं कांतियुग्वि। दीर्घामरुत्वमं ... व्योमकांतियुतं मनुः। अष्टाशीत्यक्षरः प्रोक्तः सर्वकामसमृद्धिदः। रक्षार्थं सर्वलोकानामायुरा
रोग्यवर्धनः। शांतिके पौष्टिके चैव ऋद्धिसिद्धिकरः प्रिये। अपमृत्युजयश्रीदो ह्यपस्मारक्षयंकरः। सर्वज्वरांश्च शूलानि शूलकोनाशयित्वंक्षणात्। राजचक्रे विशेषेण संग्रा
मे रिपुसंकटे। अग्निचारनिपातेषु सर्वग्रहनिवारणे। राक्षसेषु पिशाचेषु गंधर्वेषुरगेषु वा। नदीप्रतरणे दुर्गे संग्रामे प्राणसंशये। असौ मंत्रः प्रयुक्तः स्याद् नतमंत्रनिवार
णः। स्त्रीणां सौभाग्यहीनानामपुत्राणां विशेषतः। अपुष्पायाश्च पत्न्याया सदा पुष्पवती च या। पतिद्विष्टा च या नारी दुष्टान्यजननं प्रति। या वंध्या मृतपुत्रा च निष्फला च स
महाभयेः। इत्येवमादिदोषेषु दुष्टानां मोचितामयं। शकस्तद्वेषहरणे स्मरणादेव निश्चितं। स्त्रीवश्यनरवश्यादि सर्ववश्यजयप्रदः। स्त्रीणां संमोहने ... नराणां ...
शेषतः। मतंगमुनिनाप्येवं गीत स्तेन ... त्रुष्टि तः। वासुदेवेन गीतो यं तं बुरुप्रमुखादिभिः। जप्तः सदा मंत्रो वसिष्ठाद्यैर्महर्षिभिः। द्वादशाद्रेहादंडी अनुस्वारः। तद्युक्त ते नेह। व्योम ह
व क्षीरेफः। दंडी अनुस्वारः। त्रिमूर्तिः ई। तेन क्ष्रीं। अस्थिः शकारः। तादृग्रूपं वह्निर्दंडि त्रिमूर्तियुतं। इत्यर्थः। तेन श्रीं। सद्य ओकारः। विंदुरनुस्वारः। तेन ओं। हतं नमः। महोम व्योमवा
र्णौ। तेन भगवति। विविंदुकमला श्री। विषं मा। कांतिपुक् आकारयुक्तः। तेन मा। कामिकांतविंदुयुतं। तेन तं। कतृतीयं गा। शिवः तेन गो। चरिस्वरूपा ... गुः सा। अग्नीरेफः। केवलः स्वर
रहितः। तेन र्। द्वितीयवर्गस्य मध्यस्थं आतपंचमं ना। विषं मा। नो स्वरूपं। व्योम हा। वह्नि रा। दकः इ। तेन रि। सर्वस्वरूपां मुरस्वरूपां। कात्यर रवा। राजिस्वरूपां। सर्वमुरस्वरूपां। सविंदुर्वह्निः रं।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४२५
425

जितिस्वरूपं। सर्ववशं कुर्यामध्येराजपदं। स्त्रीपुरुषपदं। दुष्टमृगपदं। सत्वपदं। वपत्येकं वदेत्। चतुर्थं स्थानेषु तिथियुक्तेन सर्वलोकस्वरूपं। विर्भमा पुनस्तारेण युक्तो। तेन युक्तं स्व
रूपं। आदितः मा। शिवयुक्त एकारयुक्तो। तेन मो। नीरं वातदंतं भ्रा। कांतियुग्मविः मा। दर्पां नाम रूतया। भगुः सह। आस्य रूपं। तेन स्वा। ओं मह। कांतियुगं शर्कार युक्तो। तेन युक्तं स्व
रं क्रीं श्रीं क्रों नमो भगवति श्रीमातंगेश्वरि सर्वजनमनोहारि सर्वमुखरंजि सर्वमुखरंजिनि सर्वराजवशंकरि सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि सर्वदुष्टमृगवशंकरि सर्व
रि सर्वलोकममुकं मे वशमानय स्वाहा। ८ अक्षरमंत्रगतथा। दक्षिणामूर्तिरस्याः ऋषिश्छंदः उष्णिहं तांगायत्रं देवता प्रोक्ता मातंगी सर्वसिद्धिदायकं विनियोग
हृदयं समुद्गतं। त्रयोदशभिर्हौं स्याच्छिरः अष्टादशर्णैः शिखाः। शिरस्याता वज्रिरहौः स्याः कवचं दशभिस्त्रिभिः। नेत्रं द्वाभ्यां मथा स्वेस्या। गेंत्र वर्णैर्विभागशः। वाक्याय
कमलाधावे न्यासं कुर्यात् करांगयोः। आद्यैः प्रथमोकैरकविंशतिभिर्वर्णैः। ते नवचतुर्विंशति वर्णात्मको हृदयमंत्रः। वर्णैः चतुर्भिर्विंशत्यास्याद्युदितिश्शरदा तिल
कवचनात्। शिरोललाट भ्रूमध्ये तालु कंठगलोरसि। अनाहते भुजद्वंद्वे जठरे नाभिमंडले। स्वाधिष्ठाने गुह्यदेशे पादयोर्दक्षिणान्ययोः। मूलाधारे गुदे न्यसेल्लदान्यपाद
शक्रमात्। कंठस्तनयोः गलस्तद्धयोः। गुह्येकद्विचतुःषड्भिर्वसुषद्पर्वतावृषिः। दशपंचाष्टवेदाग्निवंद्वयुग्मगुणाक्षितिभिः। युग्मस्त्रायः वसुवेदैर्नेपर्वताः समा
किंदशा वेदभूतलाः। अग्नयस्त्रयः। वेदः एकः। आक्षिद्वयं तथा। पदपंक्तिरियं प्रोक्ता मंत्रवर्णैर्यथाक्रमं। शिरो वदन हृद्गुह्यपादेषु विन्यसेत्। हृल्लेखांगतांरक्तांभ
योमंत्री करालिकां। महामुद्रां स्वनामादिवर्णबीजपुरःसराः। मातंग्यं ताः प्रविन्यस्य वाग्न्यासमथाचरेत्। मूर्ध्नि पादस्य गुह्येषु हृदंभोजे कर्णेषु संस्मरेत्। क्रांतिलीरुचि
एंं भूयो वधिश्रीमोहिनीपुनः। आकर्षिणी स्वनामादिबीजाद्याः शुभलक्षणाः। स्वनाम्नाद्यादिवर्णे एव बीजानि। मासांताः तदा वा इत्यर्थः। मातंग्यंतास्तोन्यस्ये न्न
नाभवरतिश्च यो मातंग्यंता स्ततो न्यस्येत् सखीन्यस्येत् पुमंत्रविता। बीजत्रयं मूलमंत्राद्यं। प्रथमानंगकुसुमाभूयोनंगमेखला। अनंगमदना तद्वदनंगमदना
तुरा। अनंगमदनो वेगा भूयस्यानंगसंभवा। सप्तमं तु भुवनपालिनीस्यादष्टमी। अनंगाशशिरेखाद्या मातंग्यंताः प्रकीर्तिताः। विन्यसाग्नसलतो मूलेः धिष्ठा
नमलिपूरके। हल्लेकंठस्थे च कं तोमध्ये मस्तके मंत्रिणालनः। आद्ये लक्ष्मी सरस्वत्यौ रतिः प्रीतिश्च कीर्तिताः। धशांति पुष्टिस्तथा तुष्टिर्मातंग्य पदशेखरा। मूलमंत्रप्र
विन्यस्य निजमूर्धनि मंत्रवित्। आधारदेशे धिष्ठाने नाभौ पश्चाद्गनाहते। कंठदेशे भ्रुवोर्मध्ये विंदो भ्रूपः फ्राकापरे। निरोधिकायामर्धेंदो नादे नादांतमाः पुनः

श्री
४२५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

उन्मन्यो विशुचक्रे च ध्रुवमंडलके शुभे। मूलमध्यादिदिशि वांताति स्थाना नूर्ध्वे देशे ह्रियाति। अमथांमामिनीविशुन्यां लीं विशक्तिमपथ। ततश्च मेदरा
नंदा नागबुद्धिरिति क्रमात् शिरोभालहृदाधारस्थेनो बीजत्रयादिकान मातंग्याद्याः प्रविन्यस्य यथावद्दिशि कोनमः। मातंगीम हृदा ह्रींतां महालक्ष्मी पदादि
कांसि हूललक्ष्मीपदा ह्रींतां मूलमाधारमंडले। न्यस्यते नैव कुर्वीत व्यापकं देशिकोत्तमः। एवं न्यस्तशरीरो सौ चिंतयेन्मंत्रदेवतां। अमृतोदधितिमध्यस्थे रत्नद्वी
पे मनोरमे। स्वर्णप्राकारसंवीतमंडपे रत्ननिर्मिते। कंदवविल्लकदारिकल्पवृक्षोपशोभिते। वेदिमध्यसुखासीनां श्यामवर्णां शुचिस्मितां। कंदंबमाल
क भरणां पूजितां च सुरासुरैः। प्रलंबालसंयुक्तां चंद्ररेखावतंसितां। ललाटेतिलकोपेतां ईषत्स्मेरहसिताननां। किंचिल्लेह्यांकुमधुरलोफलकेयूरकं [illegible]
तरंगमध्यांतोरोमराजिविराजिविराजितां। सर्वाभरणसंयुक्तां मुक्ताहारविभूषितां। नानामणिगणैर्नानारक्तसौरत्नकृतां। वलयैर्लसच्चितः केयू
रैर्मणिभूषितैः भूषितां हि भुजां वा लौमदघूर्णितलोचनां। आपीनमंडलाभोगसमुन्नतपयोधरां। प्रलंबकर्णाभरणैः कर्णेनैसविराजितां। तमालनी
लोत्तरूपां मधुमत्तां तरंगिणीं। चतुःषष्टिकलारूपपार्श्वस्थशुकधारिकां। कोटिबालार्कसंकाशां कषाकुसुमसन्निभां। एवं वापीतवर्णां च ध्यायेन्मातंगिनीय
रां। एवं ध्यात्वा समाराध्य मानसैरुपचारकैः। अर्घ्यादिपात्रालयासाद्य पूजयेत्परमेश्वरीं। मातंगमनुकोशे। मध्याविःशक्तितेजोरसवसुवसुरस्थमाधार
मग्नः पात्रसोमस्य सूर्यस्य च विमलजलमंडलेभावयिलेति। अर्घ्याधारमंडलमाह। मध्यावरिति। शक्तिः भुवनेश्वरीबीजं। वह्निस्त्रिकोणमितिया वदेशार
सः षट्कोणं। वसुः अष्टकोणं मंडलमिति। अन्तरित्यादि चतुस्त्रिषु स्थानेषु संवभाति। सारसंग्रहे। धर्मादिकल्पतरूक्ते पीठपालीन् वाचयेत्। मातंग्यैत
विमलोत्तेडुन्नतिः कांतिरवचास्तुष्टिः कीर्तिः सन्नतिश्च पुष्टिरुत्कृष्टिरेवचार्द्धिश्च नवमी प्रोक्ता मातंग्याः पीठशक्तयः वाआयाः कमलाः सर्वशक्ति [illegible]
मलापदं। सनायनमइसुक्का मातंग्याः पीठमर्चयेत्। देवमूर्तिं वमले न कल्पयित्वा यथाविधि। पुनर्मूलेपरस्यैश्री मातंगीमूर्तये नमः। [illegible]
ये सांमूर्ति साधकोन्नमः। तस्यामावाहयेद्देवीमर्चयेद्व विधानवित्। रत्नाद्याः पूजयेन्मंत्री त्रिकोणे पुत्रकेमात्। पुरतो दक्षिणे सव्ये [illegible]
लिः के शांकुशकरैश्वेता सिते वा न्येच सांजलिः। अरूणासेक्षुकोदंडपंचबाणलसत्कराः। मध्ये दक्षुवसंपूज्या हस्ते रत्ना [illegible] गुणात्म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

णयभयेष्टान्निवहं खो भूतसप्रभाः अग्नीशरक्षः पवनकोणे षष्ठे दिशा सुवा यजेदं गानिमंच त्रुः पंचबाणांस्ततो वै येत्। दक्षिणे क्रमतो स्वर्णविद्रुम [illegible] कान्त्या कमलोत्पलाभा
युक्तान् धनुर्बाणधरांस्तथा। दले षु पूजयेद् अनंगकुसुमादिकाः। गुणास्त एयभयेष्टानि धारयंस्तो रूणप्रभाः अग्रे दला नीसं पूज्या रक्ता घाद्याः रूभू[illegible]णाः लक्ष्मी हेमप्रभा पूज्य
करान्याशंखसंभवा। विभुद्रा पुस्तककरा धनुर्बाणकरेपरे। श्वेता सिते कुंदसमा विभुद्राक्षकरापरा। विंमुद्राभययुक् शांतिररूणाद्याः भयेष्टदे। द्वितीये षष्ठ दले पूज्या मन्मथाद्या मदो
द्भूताः पुरस्तात् कृष्णचापज्याः पृष्ठतः बसन्निषंगकाः पत्रे सेखामातरस्यु स्तदग्रे श्वाष्टभैरवाः कपालशूलडमरुकवेतालासकपाणयः। दीर्घस्वराद्याः [illegible] घा कस्वा घाभैरवा अथ ततः
षोडशपत्र स्वावामा घाः श्यामविग्रहाः आदर्शरत्नदीपं च व्यजनं च ततः परं। नागवल्ली दलं चैव वामरं हानकोशकं। वासोमाल्यानि [illegible] भरणांशुक [illegible] रंभूल [illegible]
तंतदीपकं। विभ्राणावामहस्तेषु देव्या शागान्यपाणयः। रक्तवर्णाश्च विमला भावयन्त्वर्चयेदिमाः। वादयंतः सदा वीणां चतुःपत्रे ततो वै येत्। मातंग्याद्यास्ता सुचतुःपाशांकुशवराभयैः। अ
लंकृतभुजा रक्ताः द्वितीया वेंदुसप्रभा। असि खेटक भूलहस्ता तथापरा। कुशी कुशरसरोजा नि शालिपुंजं च बिभ्रती। अरुणां बांध्यमाहे मरूपा चैवराभये। दधानाद्या समवर्णाश्च ध्यातव्यामं
त्रिसनमेः अग्निनैर्ऋतिवायव्यरुद्रकोणेषु संपूजेत्। गणेशदुर्गावटुकक्षेत्रपांस्तदहिर्यजेत्। चतुरस्रे लोकपालान्तदस्त्राणि च तद्बहिरिति॥ अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांते मू
लेन प्राणायाम त्रयं कृत्वा शिरसि ऋषिं दक्षिणामूर्तये ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदि श्री मातंगेश्वरी देवतायै नमः इति विं [illegible] मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृतांजलिः क्रां ऐं
क्लीं श्रीं ऐं नमो भगवति मातंगेश्वरि सर्वजनमनोहरि हृदयाय नमः। ३ सर्वमुखरंजि सर्वमुखरंजिनि शिरसे स्वाहा। सर्वराजवशंकरि सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि शिखायै वषट्। ३ सर्वदुष्टमृगवशं
करि सर्वसत्ववशंकरि कवचाय हुं। ३ सर्वलोकममुकं मे वशमानय नेत्रत्रयाय वौषट्। स्वाहा अस्त्राय फट्। इति षोढाविभक्तैर्मंत्रवर्णैः करषडंगन्यासान्विधाय। शिरसि ऐं क्लीं श्रीं नमः। ल
लाटे ऐं। भ्रूमध्ये नमो। तालुनि भगवति। कंठे श्री मातंगेश्वरि। गले सर्वजनमनोहारि। उरसि सर्वमुखरंजि। आनाहते सर्वमुखरंजिनि। दक्षभुजे सर्वराजवशंकरि। वामे सर्वस्त्रीपुरुषवशं
करि। जठरे सर्वदुष्टमृगवशंकरि। नाभौ सर्वसत्ववशंकरि। स्वाधिष्ठाने सर्वलोकं। लिंगे अमुकं। दक्षपादे मे। वामे वशं। मूलाधारे आनय। गुदे स्वाहा नमः। मूलाधारे ऐं क्लीं श्रीं रत्यै। मातंग्यै
नमः। हृदि ३ श्रीं लक्ष्म्यै। भ्रूमध्ये ३ मनोभवायै नमः। शिरसि ३ हंहं ह्लेखायै नमः। एवं वदने। गगनायै। हृदि रं रक्तायै। गुह्ये कं करालिकायै। पादयोः मं महोच्छुष्मायै। शिरसि द्रां विद्रायै। पादयोः
शं शोषिण्यै। मुखे ३ वं वंक्षिधिन्यै नमः। गुह्ये ३ मों मोदिन्यै। हृदये ३ आं आकर्षिण्यै। ततो मुखे ३ मन्मथाय नमः। वामांसे ३ मकरध्वजाय नमः। वामपार्श्वे दनाय नमः। वामकट्यां ३ पुष्पधन्व
ने नमः। एवं नाभौ। ३ कुसुमायुधाय नमः। दक्षकट्यां कंदर्पाय नमः। दक्षपार्श्वे मनोभवाय नमः। दक्षांसे रतिप्रियाय नमः। मुखे अनंगकुसुमायै नमः। वामांसे अनंगमेखलायै नमः। वामपार्श्वे अ
नंगमदनायै नमः। वामकट्यां अनंगमदनातुरायै नमः। नाभौ अनंगमदनोद्भूतायै नमः। दक्षकट्यां अनंगसंभवायै नमः। दक्षपार्श्वे। अनंगभुवनपालिन्यै नमः। दक्षांसे अनंगशशिरेखा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यै नमः · मूलाधारे । लक्ष्म्यै नमः · लिंगमूले । सरस्वत्यै नमः · मणिपूरे रत्यै नमः · हृदि प्रीत्यै नमः · कंठे कीर्त्यै नमः · मुखे कांत्यै नमः · भ्रूमध्ये पुष्ट्यै नमः · शिरसि तुष्ट्यै नमः · मूर्ध्नि मूलमंत्रं न्यसेत् । मूले ब्राह्म्यै
नमः · स्वाधिष्ठाने माहेश्वर्यै नमः · नाभौ कौमार्यै नमः · हृदि वैष्णव्यै नमः · कंठे वाराह्यै नमः · मुखे इंद्राण्यै नमः · भ्रूमध्ये चामुंडायै नमः · शिरसि महालक्ष्म्यै नमः · मूले असितांगाय नमः · स्वाधिष्ठाने
रुरवे नमः · नाभौ चंडाय नमः · हृदि क्रोधाय नमः · कंठे उन्मत्ताय नमः · मुखे कपालिने नमः · भ्रूमध्ये भीषणाय नमः · शिरसि संहाराय नमः · आधारे वामायै नमः · लिंगे ज्येष्ठायै नमः · नाभौ रौद्र्यै नमः ·
हृदि शांत्यै नमः · कंठे श्रद्धायै नमः · भ्रूमध्ये वागीश्वर्यै नमः · विंदौ क्रियाशक्त्यै नमः · कलापदे लक्ष्म्यै नमः · निरोधिन्यां सत्यै नमः · अर्धेंदौ मोहिन्यै नमः · नादे प्रथमायै नमः · नादांते भाविन्यै नमः · उन्म-
न्यां विद्युल्लतायै नमः · विषुवत्कौ विचित्र्यै नमः · ध्रुवमंडले सुंदरानंदायै नमः · शिवे नागवल्ल्यै नमः · शिरसि मातंग्यै नमः · ललाटे महामातंग्यै नमः · हृदि महालक्ष्म्यै नमः · मूले सिद्धलक्ष्म्यै नमः · मूला-
धारे मूलमंत्रं विन्यस्य तेनैव व्यापकं कुर्यात् । ततो ध्यानादिमानसपूजांते प्रमाणोक्तं मंडलं कृत्वा संप्रदाया मूलमंत्रेण मंडलमध्यमादि बीजत्रयेण त्रिरावृत्त्या षट्कोणं आदावंत
प्रणवयुक्तैर्दिक्षु कैः स्तैर्बीजैः षट्कोणं षडंगैश्चतुरस्रं च संपूज्योक्तविधिना अर्घ्यपात्रं संस्थाप्य आनीय पात्रालिप्राग्वत्संस्थाप्य स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना स्तके सरमष्टदलकम-
लं कृत्वा तत्कर्णिकायां स्वाभिमुखाग्रं त्रिकोणं कृत्वा अष्टदलाद्बहिः पुनरष्टदलकमलं तद्बहिः षोडशदलकमलं तद्बहिश्चतुर्दलं तद्बहिश्चतुर्द्वारोपेतं चतुरस्रत्रयं च कुर्यादिति पूज-
चक्रं निर्माय स्वपुरतः पीठदेशे संस्थाप्य मूलेनाभ्यर्च्य आदिस्थापना ध्यानपूजांते मंडूकादि ज्ञानार्थांतं अष्टदलकेसरेषु श्रौं ऐं क्लीं श्रीं विभूत्यै नमः · एवं उन्नत्यै नमः · कांत्यै नमः · पुष्ट्यै
नमः · कीर्त्यै नमः · सन्नत्यै नमः · पुष्ट्यै नमः · उत्कृष्ट्यै नमः · मध्ये ऋद्ध्यै · इति संपूज्य ऐं क्लीं श्रीं सर्वशक्तिकमलासनाय नमः इति समस्तपीठं संपूज्य मूलमुच्चार्य श्रीमातंगेश्वरी मूर्तिं परि-
कल्पयामीति मूर्तिं परिकल्प्य पुनर्मूलमुच्चार्य परस्यै श्रीमातंगेश्वरी मूर्त्यै नमः इति मूर्तिमभ्यर्च्य तस्यां देवीमावाह्य आवाहनादिज्ञानांतिकं तेपाशांकुशवराभयखड्गचर्मधनुःश-
रमौसलिदेर्जि वीणाक्षो निरिति च्छादयामुद्राः प्रदर्श्यासनादि पुष्पोपचारांते प्राग्वल्लयांगं तेन देवीमूर्तौ षडंगानि संपूज्य ऐं क्लीं श्रीं रत्यै मातंग्यै · एवं प्रीत्यै नमः · मनोभवायै नमः · इति प्रा-
दक्षिण्येनाभ्यर्च्य त्रिकोणाष्टदलयोरंतराले मध्ये चतुर्दिक्षु वह्निहल्लेखायै नमः · गगनायै नमः · रं रक्तायै नमः · कं करालिकायै नमः · मं महोच्छुष्मायै नमः · इति संपूज्य आग्नेशासुरवायव्य-
मध्ये चतुर्दिक्षु क्रमेण षडंगानि संपूज्य त्रिकोणाष्टदलयोरंतराले एवं द्रां द्राविण्यै नमः · शों शोषिण्यै नमः · बं बंधिन्यै नमः · मों मोहिन्यै नमः · आं कर्षिण्यै नमः · इति दक्षयादि चतुर्दिक्षु
पुनरेवमेव प्रादक्षिण्येनाभ्यर्च्य अष्टदलेषु देव्यग्रदलमारभ्य प्रादक्षिण्येनानंगकुसुमायै · अनंगमेखलायै · अनंगमदनायै · अनंगमदनातुरायै · अनंगमदनोद्गायै · अ-
नंगसंभवायै · अनंगभुवनपालिन्यै नमः · अनंगशशिरेखायै नमः · इति संपूज्य तदग्रेषु लक्ष्म्यै नमः · सरस्वत्यै नमः · रत्यै नमः · प्रीत्यै नमः · कीर्त्यै नमः · कांत्यै नमः · पुष्ट्यै नमः · तुष्ट्यै नमः · ततो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
४२७
427

द्वितीयाष्टदलमूलेषु देव्यग्न्यादिक्रमाद् दक्षिणे ऐं नरें क्लीं ब्लीं मन्मथाय नमः । एवं मकरध्वजाय नमः । मदनाय नमः । पुष्पधन्वने नमः । कुसुमायुधाय नमः । कंदर्पाय नमः । मनोभवाय नमः । र
तिप्रियाय नमः । पत्रमध्येषु ओं ह्रां ह्रैं नमः । ईं माहेश्वर्यै नमः । इत्यादि दंष्ट्रालोपेषु ओं असितांगभैरवाय नम इत्यादि भैरवाष्टकं संपूज्य षोडशदलेषु वामायै नमः । ज्येष्ठायै नमः । रौद्रै
नमः । शांत्यै नमः । श्रद्धायै नमः । वागीश्वर्यै नमः । क्रियाशक्त्यै नमः । लक्ष्म्यै नमः । सृष्ट्यै नमः । मोहिन्यै नमः । प्रमथायै नमः । भाविन्यै नमः । विद्युल्लतायै नमः । चिच्छक्त्यै नमः । सुंदरानंदायै नमः । नागवत्यै । न
लचतुर्दलेषु रमायै नमः । महामायायै नमः । महालक्ष्म्यै नमः । सिद्धलक्ष्म्यै नमः । इति संपूज्य चतुरस्राभ्यंतरे आग्नेयादिचतुःकोणेषु प्राग्दक्षिणे पश्चिमे ओं गणेशाय नमः । ओं दुर्गायै ।
ओं वटुकाय । ओं क्षेत्रपालायन्नमः इत्यभ्यर्च्य तद्बहिः प्रागवक्रोकपालार्चादि सर्वं समापयेदिति ॥ तथा प्रजपेद् युतं मंत्री मंत्रं पश्चाद् दशांशतः । त्रिस्वादुयुक्तैर्जुहुयान्मधूककुसुमै
र्वशी । तर्पणं मार्जनं कुर्यात् ब्राह्मणाराधनं तथा ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री साधयेत् स्वेच्छितं वांछितं । भार्यार्थी जुहुयात् सोपी मल्लिकानागकेसरैः । श्रीफलैश्चापि तत्र यत्र होमात्राप्यं प्रियं लभेत् ॥
राजपुत्रः पंकजैः स्वं श्रियमाप्नोत्यनिंदितां । लक्ष्मीपत्रैः फलैश्च वशयेत् सकलं जगत् । अपामार्गधूर्त्तकवकुलैर्ब्राह्मणरक्षसमुद्भवैः । सुमनोभिश्च जुहुयाद् दूरस्थायैर्वा हि मंत्रविन्मधु
नाय कुर्वन् मंत्री सर्वसिद्धिमवाप्नुयात् । त्रिस्वादुसंयुतैः सम्यग्वेतसोत्थैः समिद्वरैः । जुहुयाद् वृष्टिकामस्तु गुडूचीभिर्नीरं हरेत् । करवीरकुसुमैर्जुह्वा वशयेत् प्रमदाजनान् ॥ आयुःकामस्त
कुर्याद् दूर्वाभिर्नात्र संशयः । अन्नेन प्रजुहुयान्मंत्री अन्नवान् भवते ऽचिरात् । शालितंडुलहोमेन धनाकुलगृहो भवेत् । होमद्रव्यं तु यत्कोके स्वादुत्रितयसंयुतं । ये
स्याद्धोमो वा सिद्धिदः परं । तिंदुप्रसूनहोमात्तु कमलां वांछितां लभेत ॥ कुर्यात् किंशुकपुष्पैर्यः स भवेत् तेजसां निधिः । चंदनागरुकर्पूरलोचनाकुंकुमैरपि । होमात्तु चिंतितं लभेत् तत्र संसूते
न्नात्र संशयः । अथाभिजप्तैः रजसैः तिलकं जनमोहनं । सिंधुवारस्य मूलानि हेम दद्याद् गंधमुक्तं । यो ढगगंधस्य तैलेन सहितैः कैस्तैश्च लोकं तैः सर्वसाम्यं ॥ अचिरात् त्रिलोकं वशयेत्
संवर्द्धितं निशामिश्रैः लेवलैः स्तंभयेदरीन् । परिपंके रतिरसैः फलैः पुष्पैः सुगंधिभिः । होमाद्वांछितमाप्नोति नात्र कार्या विचारणा । प्रसारसं यहे बालात्रि बीजं वाग्बीजं मायां च कम
लां वदेत् । मातरं ह्रूं ह्रः पानीयं तिश्रीमातंगिपदं वदेत् । सर्वजनं वशमानय युग्मकं । विपरीतेन वाप्युक्तं बीजषट्कांति कामतः ॥ अक्षरैः सप्तनवतिमितैः हृदि जं आदरात् । अयं म
ल । राजस्त्रीपुरुषं दुष्टमृगांस्तलपदं वदेत् । जोकैंस्त्वादमुकं मे वशमानय युग्मकं । विपरीतेन वाप्युक्तं बीजषट्कांति कामतः ॥ अक्षरैः सप्तनवतिमितैः हृदि जं आदरात् । अयं म
त्रस्त्रिभुवनवशीकारकरः परः । आचार्यो गुरुमहात्माचार्यो महापुण्यं नैरर्यां दः आपाकजनवान् ... दंष्ट्रासविततः वां ज्ञाविततरणो कन्यापादपः ज्ञोरिकीर्तितः ॥ बाला त्रिवी

श्री
४२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जं सर्वी क्लैं। वाग्वीजं ऐं। माया ह्रीं। कमला श्रीं। तारं ओं। हृतत् नमः। भतेस्वरूपे। पानीयं वातिस्वरूपं। श्रीमातंगे स्वरूपं। मेश्वरि स्वरूपे। सर्वजस्वरूपे।
दीर्घो न। कालो मा। नो स्वरूपं। विमतह। रि स्वरूपं। सर्वमुखरं स्वरूपं। ज्ञा यं ज्ञा। नि स्वरूपं। स्मरः क्लीं। शक्तिः ह्रीं। रंदिरा श्रीं। सर्वस्त्रीपुरुषवशंक
रि। सर्वदुष्टमृगवशंकरि सर्वसत्ववशंकरि सर्वलोकवशंकरि अमुकस्वरूपं। अत्र तत्संधिगअष्टनवत्यक्षरात्मुएपन्नेतं मे वशमानय स्वरूपं। ठमु
गम केस्वाहा। वैपरीत्येन श्रीं ह्रीं ऐं सौः क्लीं ऐं इति क्रमेण। ऐं क्लीं सौः ऐं ह्रीं श्रीं ओं नमो भगवति श्रीमातंगेश्वरि सर्वजनमनोहारि सर्वमुखरंजनि
क्लीं ह्रीं श्रीं सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि सर्वदुष्टमृगवशंकरि सर्वसत्ववशंकरि सर्वलोकवशंकरि अमुकं मे वशमानय स्वाहा श्रीं ह्रीं ऐं सौः क्लीं ऐं ॥९८॥
मनंगमनुकोशो। सिद्धष्टनवतिवर्णात्मकमंत्रे सर्वेऽप्येवं पठितफलाः मंत्रा भवंति तस्मान्मंत्रमिमं सर्वदेवं जपेदिति। तथा। ऋष्याद्याः पूर्वमुदिता मंत्र
स्यास्य भवंति हि। ततस्तु मातंगोन्यसेद्देवताभावसिद्धये। पंचबाणानंगुलीषु विन्यसेत्साधकोत्तमः। मकरध्वजमंत्रं च तलयोर्विन्यसेत्सुधीः। मकरध
जं ङ माया हृदंतो वाग्भवादिकः। मकरध्वजमंत्रोयं सर्ववश्यकरः परः। शिखाशिरोललाटेषु भ्रूमध्ये नेत्रयुग्मके। श्रोत्रयोर्घ्राणयोर्वक्त्रे गंडयोः ककुदि
क्रमात्। अंसयोरुरसि न्यस्येत्स्तनयोर्हृदयांबुजे। नाभिमंडले केलिंगे मूलाधारपदन्यथा। त्रयोविंशतिसंख्यानि त्रि[illegible]एकैकविरतुस्तथा। षडष्ट सप्त
केकवं ज्ञाष्टदशपंक्तिभिः। वसवष्टवह्निवेदाः सिद्धित्रित्रि क्रमान्न्यसेत्। वेदाः २ पंक्तिः १०। वसु ८। वह्नि ३। अत्र सिरः ह्रकोनविंशतिस्थलकामं ञालीना
दि क्रमात्। पदैः षड्भिः षडंगानि त्रितारायैः प्रकल्पयेत्। मतंगमनुकोशे तु। ऋष्यादिन्यासानंतरं। अंगुलीषु तलयोश्च न्यसेत्संचबाणानं दुरं ध्वजा।
तथा। अंगषट्कमथ मातंगकावलिं मूलमेवमपि खंडशः कृतमिति न्यासक्रम उक्तः। यथोपदेशं कार्यमिति। द्राविण्याद्याः पुनः पंचकुसुमा पार्श्वयुग्मे हृदि म
लिंगे रक्त एव स्याज्ञा इत्यादि ध्याविन्यसेत् ततः गपदं दूसे घिपुतलो लपषो लक्ष्म्यादिकान्न्यसेत्। सप्तमारभ्य हृदि द्दूसंधिषु क्रमतः सुधीः। लक्ष्म्याद्याः पूर्व
मुदिताः शक्तीरष्टौ प्रविन्यसेत्। कांतेच व[illegible] वामे ज्येने नमोन्त्रगुदे पुवा नासायुग्ममुखे गंडे द्वे दंडे जिह्वाग्दये कौ। मूलाधिष्ठान [illegible] बालाद्याः भेद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४२८
428

श न्यसेत्। दक्षाद्धिमारभ्य पाददंद्वे दूर्से घिपुर्भरगान्मांतं न्यादि वतुष्कं वह्निदिनाभेशिरोगुदेगलेष्ट दुर्गां वटुकक्षेत्रपालास्तु तेन्यसेत्। कमून ध्यास्य कंठेषु
मूलेन व्यापकं न्यसेत्। सरस्वतीं तथा लक्ष्मीं निधियुग्मं प्रविन्यसेत्। आनेनैव सुबाणैर्ध्येयवरणे दृयएवचाएरं न्यस्त ततुर्मंत्री ध्यायेद्देवीमनन्यधीः। अमृतम
होदधिमध्ये रत्नद्वीपे सकल्पवृक्षवने। मणिमयमंडपमध्ये मणिमयसिंहासनस्थां ध्येयां। मातंगीं मधुमदरया नमुदितामाचूर्णमानेक्षणं लंलं स्विद्यद्दनीकदेवकु
सुमप्रकाशितसदृशिकां। वीणाशोभिकरां सुरक्तवसनामापककविंबाधरोकल्हरीतिलकां शशांककनुद्रेसच्छेरवपत्रभकांतं। आपीनोन्नतशोभ्युराजविनमन्मध्यां
शुकश्यामलांगोवेभांगदंदारुहारररयनांमंजीरसंशोभितां। भक्तोथं चरहास्येसस्मितदृशासंतर्पयंतीं मुदा ध्यायेत्मार्गगतां तथा। विलकक्लासूवंसुकेशादि
कां पूर्वाक्षेवसुमेपीठं यंत्रमेतत्प्रकल्पयेत्। त्रिकोणं पंचकोणं चाप्यष्टपत्रं कलाछदं। अष्टपत्रं वेददलं चतुरस्रं मनोरमं। चतुर्द्वारसमायुक्तं सर्वे हृहिम
नोहरं। अथावाहयदेवीं मंत्री शृंगारवेषवान्। आदौ लयांगमध्यर्घ्यं भोगांगं पूर्ववद्यजेत्। प्रोक्तवद्धरत्या प्यायेत्मंत्री यथाविधि। [illegible] पंचकोणेषु
अर्चीमत्रिलासदा। अष्टपत्रे यजेन्मातृर्लक्ष्म्या [illegible] तः। वामाद्याः षोडशदलेतत्त्वाष्टदलेपुनः। भैरवान्ष्टवा [illegible] चतुर्द्वारे। मातंग्या
द्याः यजेन्मंत्री तद्वाह्ये गणपादिकान्। सरस्वत्यादिकान्मंत्री तथा [illegible] ततः। लोकपालान्यजेत्तद्वाह्ये तदस्त्राणि ततो बहिः। एवं संपूज्य मातंगीं यथाशक्ति
मनुं जपेत्। पुनरभ्यर्च्य [illegible] सुमिष्टान्न [illegible] पानकैः सुगंधैश्चानिवेद्याथ देवीं नत्वा ततो बलिं। दद्यान्मूलेन मंत्रज्ञः [illegible] विरागत्। नमो भगवती
[illegible] मातंगेश्वरि [illegible] इमं बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहा [illegible] बलिमंत्रो यमाख्यातः सर्वकामफलप्रदः। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठ
न्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि दक्षिणामूर्ति ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदि मातंगेश्वरि देवतायै नमः इति विन्यस्य मम सर्वा
भीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोग इति कृतांजलिरुक्त्वा [illegible] करविन्यस्य अंगुष्ठयोः ह्रां [illegible] मातंगेश्वरी देवतायै नमः तर्जन्योः [illegible] मध्यमयोः श्री
वं [illegible] अनामिकयोः [illegible] कनिष्ठिकयोः [illegible] करतलयोः ऐं मकरध्वजाय क्लीं नमः इति विन्यस्य शिखायां ऐं क्लीं ४२८
सौः नमः एवं शिरसि ऐं क्लीं श्रीं। ललाटे। [illegible] नमो। दक्षनेत्रे भगवति। वामे श्रीमातंगेश्वरि। दक्षश्रोत्रे सर्वजननमनोहरि। वामे सर्वमुख

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रंजनि। दक्षनासायां ह्रीं। वामायां क्लीं। मुखे श्रीं॰ दक्षगंडे सर्वराजवशंकरि॰ वामे सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि॰ ककुदि सर्वदुष्टमृगवशंकरि॰ दक्षांसे सर्वसत्ववशंकरि॰ वामे
सर्वलोकवशंकरि॰ उरसि अमुकं॰ दक्षस्तने मे॰ वामे वशं॰ हृदि आनय॰ नाभौ स्वाहा॰ लिंगे श्रीं क्लीं ऐं॰ मूलाधारे सौः क्लीं ऐं॰ इति विन्यस्य ऐं क्लीं श्रीं सर्वजनमनोहारि॰ हृदयाय नमः
१ सर्वमुखरंजनि शिरः २ ह्रीं क्लीं श्रीं सर्वराजवशंकरि शिखा॰ ३ सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि कवचं॰ ४ सर्वदुष्टमृगवशंकरि नेत्रं॰ ५ सर्वसत्ववशंकरि अस्त्रं॰ इति करांगन्यासं विधा
य कुक्षि दक्षवामपार्श्वद्वयनाभिषु पुनर्द्वाविंशत्याद्याः पंच विन्यस्य दक्षपादांगुलिमूले आं ब्राह्म्यै नमः॰ एवं गुल्फसंधि दक्षजानु दक्षोरुमूल वामोरुमूल तज्जानुगुल्फसंध्यंगुलीमू
लेषु माहेश्वर्यादि महालक्ष्म्यंता विन्यस्य वामदोर्मूले लक्ष्म्यै नमः॰ तन्मध्यसंधौ सरस्वत्यै नमः॰ मणिबंधे रत्यै नमः॰ अंगुलिमूले प्रीत्यै नमः॰ दक्षकरांगुलिमूले कीर्त्यै नमः॰ मणिबंधे
कांत्यै नमः॰ मध्यसंधौ पुष्ट्यै नमः॰ मूले तुष्ट्यै नमः॰ शिरसि वामायै नमः॰ भ्रूमध्ये ज्येष्ठायै नमः॰ दक्षनेत्रे रौद्र्यै नमः॰ वामे शांत्यै नमः॰ दक्षकर्णे श्रद्धायै नमः॰ वामे वागीश्वर्यै नमः॰ गुदे क्रियाशक्त्यै नमः॰
दक्षनासि लक्ष्म्यै नमः॰ वामे सृष्ट्यै नमः॰ मुखे मोहिन्यै नमः॰ दक्षगंडे प्रमथायै नमः॰ वामे आश्वासिन्यै नमः॰ जिह्वाग्रे विद्युल्लतायै नमः॰ मूलाधारे विच्चेन्यै नमः॰ स्वाधिष्ठाने सुरनंदायै नमः॰ लालुनि ना
गवल्यै नमः॰ इति विन्यस्य दक्षपादांगुलीमूले अं असितांगभैरवाय नमः॰ गुल्फसंधौ इं रुरुभै॰ जानुनि उं चंडभै॰ दक्षोरुमूले ऋं क्रोधभैरवाय॰ वामे लृं उन्मत्तभै॰ जानुनि एं कपालभै॰
गुल्फसंधौ ओं भीषणभैरवाय॰ अंगुलीमूले अः संहारभै॰ हृदि मातंग्यै नमः॰ नाभौ महामातंग्यै नमः॰ सिरसि सिद्धलक्ष्म्यै नमः॰ गुदे महालक्ष्म्यै नमः॰ शिरसि गणेशाय॰ भ्रूमध्ये दुर्गायै॰ मुखे व
टुकाय॰ कंठे क्षेत्रपालाय॰ इति विन्यस्य मूलेन सर्वांगव्यापकं न्यस्य मुखे सरस्वत्यै नमः॰ भ्रूमध्ये लक्ष्म्यै नमः॰ दक्षचरणे शंखनिधये नमः॰ इति विन्यस्य आत्मानं संपूज्य ततः स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादि
ना त्रिकोणं विधाय तद्बहिः पंचकोणं तद्बहिः षट्दलं तद्बहिः षोडशदलं तद्बहिः पुनः षट्दलं तद्बहिः चतुर्दलं तद्बहिश्चतुर्द्वारोपेतं चतुरस्रं॰ त्रयमिति प्रकारं निर्माय पूर्वपुस्तकोक्तपीठादौ
संस्थाप्य मूलेनाभ्यर्च्य आधारादि स्थापना पीठपूजां ते प्राग्वन्मातंगीपीठं संपूज्य तत्र प्राग्वन्मूर्तिं कल्पनादि पुष्पोपचारैस्तेनैव सम्यगभ्यर्च्य त्रिकोणाभ्यंतरे प्राग्वत् षडंगानि संपूज्य त्रिको
णे प्राग्वद्रत्यादित्रयमभ्यर्च्य पंचकोणेषु द्राविण्यादि पंचकं देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येनाभ्यर्च्य षट्पत्रेषु ब्राह्म्यादि षट्कं तदग्रेषु लक्ष्म्यादि षट्कं षोडशपत्रेषु वामादि शक्तिषोडशकं बाह्यषट्
दले भैरवाष्टकं चतुर्दले मातंग्यादि चतुष्कं अंतराले चतुरस्राग्नेयादिकोणेषु गणेशादि चतुष्कं देव्यग्रादि द्वारचतुष्टये न्यासोक्तसरस्वत्यादि चतुष्कं तद्बहिः लोकपालास्तदस्त्राणि च संपूज्य मू
लमंत्रं ऋष्यादिन्यासपूर्वकं यथाशक्ति जपित्वा समर्प्य धूपदीपौ निवेद्य नैवेद्यं प्राग्वत् संस्कृत्य ॐ नमो भगवति मातंगेश्वरि इमं बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहेति नैवेद्यमुत्सृज्य देव्या उत्तरभागे वा
यव्यादीशानांतपंक्तिक्रमेण श्रीगुरुभ्यो नमः॰ एवं परमगुरुभ्यो नमः॰ परमाचार्यगुरु॰ आदिसिद्धेभ्यः॰ अस्मद्गुरुभ्यो नमः इति संपूज्य समापयेदिति गतं तथा। पूर्वमेव जपेल्लक्षं पुरश्चरणसि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४२९
429

द्रव्य। पलाशपुष्पैस्त्रिस्वादुयुक्तैर्हुनेत् घृतं कुवेतता तर्पणं मार्जनं कुर्याज्जपेत्सुरामपि। कुमारीभोजयेच्चापि हुनयेद्धोमये जगतां मातंगीविद्यहोमूलेनर्द्धे
कर्मोलिसाधयेत्। कुंडे वा स्थंडिले वाथ विदध्यात्काम्यकर्म वा रक्तवस्त्रपरीतांगो रक्तमाल्यानुलेपनः घृताक्तैर्गुग्गुलैर्हुत्वा राजा तु सर्वशो [illegible] पीः महिलोकाम
ति पुन्नागैर्जुहुयाज्जगद्वशं भवेत्। राज्यार्थी बिल्वपत्रैश्च जुहेन्नित्यं विशेषतः श्रीकामः श्वेतपुष्पैश्च पीतैर्वापि च संजुहुनेत्। उत्पलैर्धनकामस्तु लक्ष्मीपुष्पैश्च होम
येत् वंधूककैर्भोगवाञ्छार्थी किंशुकैर्वकुलैर्जुहेत्। वश्यार्थी मधुसंयुक्तैर्मधूकसुमैर्जुहेत्। आकर्षणे तु लवणैस्तिलैर्मधुरसंयुक्तैः वंधूलैर्वा दिव्यमोतिगुडूची
ज्वरं हरेत्। अन्नाय जुहुयादन्नं धनार्थी शालितंडुलैः गंधद्रव्येण होमस्तु सर्वसौभाग्यदो भवेत्। कुंकुमैरोचनाभिर्वा होमो वश्यार्थिनां मतः नंद्यावर्तैश्च वागार्थी श्रेयोर्थी
निंवप्रसूनकैः पलाशपुष्पैस्तेजोऽर्थी कपिलाज्येन वा हुनेत्। शत्रोरुन्मादकृज्जुहुयादुन्मादकुसुमैरपि। विषवृक्षसमिद्भिर्वा श्लेष्मातकविभीतकैः वषट्क्षाः कोपि
लेनि प्रसिद्धः श्लेष्मातकः लसोरीति प्रसिद्धः काव्यकुक्कुभाषया उल्लककाकगृध्रश्येनपक्षैस्तैलपरिप्लुतैः निंवतैलपरिप्लुतैः पिचुमंदस्य तैलाक्तैः सवितैर्वलिभुक्तोपि
कगृध्रपक्षैर्वैरिणि मृत्युकोशगा भवेत्। होमयेद्रिपुनाशाय निशायां वह्निकुंडके। पायसैर्गुडसंमिश्रैः खंडैरिक्षुरसेन वा पुत्रादनाशनो होमः पायसैर्घृतसंप्लुतैः मरि
चैस्तिलतैलाक्तैः कासश्वासज्वरापहं। निर्गुंडीमूलहोमेन त्रिगडस्य मोचनं। अथातः संप्रवक्ष्यामि जीवस्याकर्षणं परं। साध्यः प्रतिकृतीः कुलाचलस्रोमंत्रविनमः
एकासाध्यरक्षोघ्नं भूर्ज्जे लिखेन्नवाप्परा। हृल्लेखालिखितसाध्याख्याः कृतासु स्थापनाः शुभाः एताः स्वस्थाने जपेन्मंत्रमयेनाग्रतः पृथक् [illegible] मुक्तानां
तु रजो रवनेता स्वास साधुः पिष्ट्वा भागान् दुथानि खनेत्ततः। पादन्यासस्थलधस्ताल्लं वयेनमूर्धमं वरा। मभूच्छिष्टमयीमूर्धमंत्रामप्यथवा अश्रुरस्तां। पोतलेपाघृतं स्त
पादपांसुं तथैव च एवमाक्षिकसंयुक्तं कुडवं पेषयेत्ततः। तेन प्रतिकृतिं कृत्वा स्पष्टांगीमतिमंजुलां। रक्तमाल्यांबरालेपः कृतन्यासविधि [illegible] स्थयां। प्रतिमायां तु संहारवले
नाणं प्रविन्यसेत्। नाम प्रतिष्ठितप्राणां मंत्रीतदेनु पूर्ववत्। आसिना सप्तधाछिन्नां तां साध्यक्षेत्रतः कवे। अनले तु जुहुयात्साध्यसंस्मरं च निशामुखे एकां [illegible]
दिद्वितीयार्धं शरीरं ततः तृतीयो वा क्रमात्दिवचतुर्थमस्तके नव। भागस्तु पंचमो देहे षष्ठो देहार्धतः परः। उरस्सलादितस्त्वेवं कीलकं वामादिकं [illegible] पुंसां दक्षिणाभा
गादिरेकं वासप्तधा पृथक्। अथवैकादशांश्च वा गुल्फाज्जा मूरुखंडतः एवं सप्ताहतो नार्यः संक्षुब्धा मदनातुराः स्वियाद देव्या वेपमानाः साधके न्यस्तमान साः [illegible] दिहि
य स्वधिलोजुगानिर्गं वसनाः शुभाः नाहि [illegible] क्षमस्वाति पश्चं मां न परिसजा इत्थं सर्वाबाहरं स्वः करणायुक्तमानसाः पतितं साधकस्याग्रे मदनानलदीपिताः। श्री ४२९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

षुंति रसवश्यस्य मंत्रिणो योषितः सदा। लवणं तिलतैलाक्तं होमये छत्रुनाशनं। हरिद्राचूर्णसंयुक्तं लवणं स्तंभने मतं। नक्षत्रवृक्षा सुप्रयोगे वा क्रूः। सारसंग्रहे। मातं
गीश्रीयते मंत्री भौमवारे प्रपूजयेत्। कन्यामेकां तथा तिस्रः पंच सप्त तथा नव। स्त्रोमिर्भैश्च भोज्येश्च स्वन्नपानैर्मनोहरैः। पुष्पैर्धूपैश्च दीपैश्च स्तुत्या पूज्या सुदेशिकैः। बी
जाहस्तागायकाश्च पूज्याः सर्वे प्रियतत्र सर्ववर्णेऽस्मिन्नेपश्च स्वन्नपानैर्मनोहरैः। अर्चनीयाश्च मंत्रज्ञैः सर्वभावेन सर्वदा। सर्वा नार्यो भावनीयाः स्वरूपमाएवा त्रमंत्रिणा।
जैमभवारे तथा पिष्टमयान दीपान्प्रकारयेत्। प्रज्वालयेद्घृतेनैतान् मातंगीप्रीतये बुधः। मातंगीप्रीतये मंत्री योगिन्यष्टकं यजेत्। [illegible] पूजनीया यथा
क्रमं। दिव्यायां योगिनी पूर्वा महदाद्या तथा परा। सिद्धादिका गणे [illegible] प्रेतासिन्यपि कीर्तिताः। डाकिनी च तथा काली कालरात्री निशाचरी। ऊर्ध्वकेशी विरूपाक्षी शुष्कां
गी भोजिनी मता। जयधारिण्यपि तथा वीरभरस्यपीरिता। धूम्राक्षी षोडशीयेता ईशानादिषु प्रपूजयेत्। कलहप्रिया [illegible] राक्षसी [illegible] कीर्तिता। गदिता घोररक्ता
क्षी विश्वरूपा भयंकरी। वाराही [illegible] च कुमारी स्या मुंडधारिण्यपीरिता। भयासुरान्तकं कार्यपि प्रोक्ता च भीषणा। त्रिपुरान्तकभैरवी ध्वंसन्यपि च संमता। क्रोधि
नी दुर्मदा ज्ञेया आग्नेयादि प्रपूजयेत्। हंसा च दितिसारव [illegible] गी दीर्घालंबोष्ठया विता। तापिनी मंत्रयोगिन्यो कालाग्निर्ग्राहिणी परा। चक्रिण्यन्या च कंकाली भुवनेश्व
र्यपीरिता। कुंकारी स्यात्कौमारी च महती करालिनी। नैऋत्यादिषु देवता योगिन्यः षोडशक्रमात्। कौशिनी मंदिरापश्चात् लोमजंघा तथा परा। अपकारिण्य
पि परा भ्रामरी कामुकी मता। लोमकाथामुखी [illegible] मता कुंडाग्रा रूपिणी। व्याघ्री सर्वेज्ञरी चान्यापि क [illegible] घोरया सह। कपालिनी समुद्दिष्टा [illegible] विनाशिनी।
वायव्यादिषु यजेद्देना योगिन्यः षोडशक्रमात्। लक्षार्धं प्रजपेन्मंत्रं क्षोभयेत्सर्वयोषितः। पृथ्वीश्वरांस्तदर्धेन वशयेन्नात्र संशयः। तदर्धेन सला [illegible] वशगा निश्चितं
तिहि। दूरस्था योषितः सर्वा [illegible] ने दीयसीस्तदर्धेन समायान्त्येव निश्चितं। सहस्रत्रयतः सर्वा [illegible] मातंगेश्वरी महामंत्रा त्रिपुलोके
षु विश्रुत। तस्य सकृदुच्चारमात्रेण सर्वलोकप्रियो भवेत्। गोपनीयः प्रयत्नेन भोगमोक्षफलप्रदः। आदौ वह्निपुरं लिख्य [illegible] शक्तिमारः [illegible] स्तलोऽणुमनो
मवाद्वितनया लक्ष्मीमनून्वा [illegible] षट्कोणेषु वीजषट्कमपारा [illegible] पुष्पं वस्य [illegible] सप्तकमितान्मंत्रस्य वर्णान्वहिः। पत्रेषु [illegible] दिक्षु गा
वसुदद्यहवोऽक्षरानं [illegible] मितं स्ततः स्वपरितो मंत्रेण संवेष्टयेत्। वाहिमातृकया क्रमोत्क्रमेण [illegible] वशगा [illegible] मोहा [illegible] साधनामराहिजे कालि
रेव मंत्रवित्। सुवर्णे रचिते पट्टे लेखिनी स्वर्णरूप्ययोः। राजते फलके वापि भूर्जे वा सुमनोहरे। रोचनाकुंकुमे चंदनेन कस्तूरिकारक्त करकं सीतेः [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साधकमानवानां सौभाग्यसिध्यै वालिखेद्यंत्रं। एतद्यंत्रं लिखित्वा वेष्टितसंपातपूर्वकं कृत्वा प्रजप्य संपूज्य गुलिकीकृत्य साधकः स्वामिषेकः स्वयं वा हो दक्षिणे भुजे
धारयेत्। प्रजा तत्रिदशा दोषः किं पुनर्मनुष्येत्तमेन आयुरारोग्यमैश्वर्यमन्यद्यद्यन्मनसेप्सितं पुत्रपौत्रादिकं वा पिल भते नात्र संशयः। अथ स्वार्थेन भूर्जादौ गो
द्रव्येण कुलेरविन्द्यात्त्रिकोणमालिख्य तन्मध्ये नामसहितं वाग्भव बीजं शक्तिबीजं वालिख्य तत्कोणे पु कामबीजं श्रीबीजं वालिख्य तद्बहिः षट्कोणं कृत्वा तत्कोणेषु
स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन मंत्रादिगत बीजषट्कमालिख्य तद्बहिः पंचदलं पद्मं विरच्य तत्प्रथमदले ओं नमो। द्वितीये भगवति। तृतीये मातंगेश्वरि।
चतुर्थे सर्वजनमनोहारि। पंचमे सर्वमुखरंजनि। इति स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन विलिख्य तद्बहिरष्टदलं पद्मं विरच्य तद्दलेषु स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन प्रथमदले काम श
क्तिबीजानि सर्वराजवशंकरीति विलिख्य द्वितीये सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरीति तृतीये सर्वदुष्टमृगवशंकरीति चतुर्थे सर्वसत्ववशंकरि। पंचमे सर्वलोकवशंकरि। षष्ठे
अमुकं मे वशमानय। सप्तमे स्वाहा। अष्टमे त्वबीजषट्कं विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा तयोरंतराले स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन मूलेनावेष्ट्य तद्बहिर्वृत्तं कृत्वा त
त्र स्थवीथ्यां स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन सबिंदुभिर्मातृकावर्णैरावेष्ट्य तं साध्यनामालिख्य तद्बहिर्वृत्तं कृत्वा तत्र स्थवीथ्यां साध्यनामाक्षराणि विलोमरीत्या विलि
ख्य क्षकारादकारांतमातृकावर्णान् सबिंदूनालिख्य तद्बहिश्चतुरस्रं कृत्वा तत्कोणेषु साध्यनामसहितं कामराजं विलिखेदेतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति। ततीयस्या
कर्पूरेण कुंकुमस्तु साध्यर्क्ष वृक्षेणाम धूलिका वेन शालितंडुलपिष्टेन कुलाहसत्प्रदायैकेकां पुत्तलीं कृत्वा तासां हृदयेऽमुकं मे वशमानयेति साध्यनामालिख्य ता सु साध्य
प्राणान्संस्थाप्य ताः स्वस्वाग्रे कंधरे कं मूलमंत्रमष्टोत्तरशतं जपेत्। अत्र च मूलमंत्रं जपेदमुकस्थाने साध्यनाम वा जपेत्। अमुकपदे यद्रूपं यत्र मंत्रे पुरुषस्य
तो। साध्यानि धातृं तद्रूपं तत्र स्थाने निवेशयेदिति सर्वत्र लीयवचनात्। कुंकुमध्ये अंगुलाधः काष्ठमयीं पुत्तलीं उत्तानरूपां निखाय तस्यास्तत्र साधस्तथापि पृष्ठमय
स्य पादन्यासस्थाने भूमौ यत्रिक्षिपेत्। अनलवणेन सह खनेदिति संप्रदायः। ततो मधूलिका मयीमधो मुखीमूर्ध्वपादामर्कतलके तं तु माषपाद्योर्वधवांकुडाहृव्यंध
ने न सप्तशमामालं वा यित्वा कुंकुममात्रं लवणेन तमधुगुड सहितं प्रत्यक्षणं पेषयित्वा तत्पुत्तलीं कृत्वा स्वयमेव यथोक्तवेषन्यासादिपुत्तलीं लवणमयीं पुत्तलीं मूलवि
धायाः प्रोक्तपादानि संहारणीस्रविंन्यस्य न्यासानपि स्वदेह कृतन्यासान् संहरणी तैर्विन्यस्य तस्य ऊरु मूलादापादहृदयाग्रं च मेकैकं भागं कटकंठाग्रशिरोर्ध्वादि
धा कृत्वा भागद्वयं वा कुद्वयके तदूर्ध्वभागमेकमिति सप्त धातीक्ष्णशस्त्रेण छित्वा पृथक् तमेकमेकं भागं संस्कृत्य सा साध्यर्क्षवृक्षसमिद्भिः साध्यं स्मरन्निशामु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मुखे मूलमंत्रेण जुहुयात्। साध्यः पुरुषश्चेत्तदा दक्षिणपादमारभ्य जुहुयात्। स्त्री चेद्वामपादमारभ्येति। अथ वा एकमेकभागं सप्तधा सप्तधा कृत्वोक्तविधिना जुहुयात्।
यद्वा पुत्तलिकां छुरिकया छेदयेच्छेदैनेकादशधा कल्पयित्वा जुहुयादिति पुत्तलीमानं तस्यैव संहितायां। आयामः पादयोरस्या आकण्ठाच्चतुरंगुलं। पादोनषडंगुलिकुक्षिस्तावदेवां
गुलः करः। अंगुलद्वयमाकण्ठादादेशस्यमानकं। सशिरो वक्त्रमानं तु सार्धषडंगुलमीरितं। द्वादशांगुलिभिः सर्वोः सम्यक्पुत्तलिका शुभा इति॥ मातंगमनुकोशे॥ प्राह
सर्वपदं तस्मात्तीयं राज्यलक्ष्मीश्चप्रदे इति पदं ते पंचनवत्यक्षरो मंत्रः॥ अयमर्थः॥ आगुहूताघाशी तुलनेरराजमातंगीमंत्रे सत्त्ववशंकरीति पदानंतरं सौः राज्यलक्ष्मीप्रदे इ
ति सप्ताक्षराणि संयोज्यानंतरं सर्वलोकममुकमित्यादि वदेदिति। एवं पंचनवत्यक्षरो मंत्रो भवति॥ तथा। कल्पादि पूर्वममुकं षट् दीर्घयुजा स्वरेणांगविधिः॥ चिंत्यस्यांगानि
ततो विचिंतयेन्मनुदेवतामेवं। दीर्घयुजा अस्वरेण नेन आं ईं ऊं इत्यादयः षडंगमंत्राः। एवं पूर्वोक्तप्रकारेण तेन राजमातंगी नीचध्यानपूजादिकं ज्ञेयं। तथा। माया हृदो र
थांते ब्रह्मश्रीराजिते पोक्तापदमथ राजपूजिते इति तस्य रतोजयेविजये। गौर्यथ गांधारि ततो देवि त्रिभुवनवशंकरीति दां सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि सुसु दुदु घेघे इति वाद्वा वा
मा घः स्वाहांतः प्रणवादिरयं मंत्रः। माया ह्रीं। हृत् नमः। अस्य पूर्वं ब्रह्म स्वरूपं। तेनवतुः पंचाशदक्षरोयं मंत्रः। ह्रीं नमो ब्रह्मश्रीराजितेराजपूजिते जये विजये गौरि त्रिभु
वनवशंकरि सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि सुसु दुदु घेघे वावा ह्रीं स्वाहा। अयं मंत्रः प्रणवादिः॥ ५४॥ प्रपंचसारे तु। त्रिभुवनवशंकर्यंते सर्वलोकवशंकरीति पदं आं क्रों प्रण
वोनोद्धृतगते नैकाधिकषष्ट्यक्षरो मंत्रः गौरी॥ देवतानिचृच्छंदः। अत्र चतुःपंचाशदक्षरे तु। ऋषिरस्याजरश्छंदो निचृदायत्रमीरितं। प्रोक्ता देवी वांछितफलदा देवी प्रोक्ता श्रीरा
जमातंगी। अंगानि मायया स्यात् ध्यानं पूर्वोक्तमेव चिंत्येयं। ध्यानमित्युपलक्षणं। पूजाजपादिकमपि तथैव ज्ञेयं। गौरी देवता प्रोक्ता तु प्रपंचसारे। सचतुर्दशभिर्दशभिस्तथा षड्भि
स्तथा दशभिः। एकादशभिर्मंत्राक्षरैः क्रमाद्युक्त षडंगविधिः। ह्रीं नमो ब्रह्मश्रीराजितेराजपूजिते हृदया। जये विजये गौरि गांधारि शिरसे। त्रिभुवनवशंकरि शिखा। सर्वलो
कवशंकरि कवचा। सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि नेत्र। सुसु दुदु घेघे वावा ह्रीं स्वाहा अस्त्रं। आसकलीशशिरा न मौलिशावद्धपाशांकुशा सुगलकराकार्यंबंधुजीवारुणांगी। अम
रनिकरवंद्या त्रीक्षणा सास लेपांशुककुसुमयुता स्यात्सपदे पार्वती नः। आराधयेन्नंदगैर्गौरं मिराशाधिपास्त्रैश्च। मातृभिर्ब्राह्म्यादिभिः। अत्र गौरी देवता पक्षे भुवनेश्वरी
पीठपूजनं ज्ञेयं। अयुतं प्रजपेज्जुहुयात्तावत्सैर्घृतप्लुतैर्दशांशतः। तद्वत्तर्पणादि कुर्यादिष्टार्थसिद्धये मंत्री॥ मतंगमनुकोशे। राजमुखि पदात् जाभिमुखि वश्यपदे मुखी
चपदं भुवनेशीश्रीकामान् वदेत्ततो देवदेवि पदं। तदंते महादेवि पदं पदमथ देवताधिदेवीति। सर्वजनस्य मुखं मम वशं कुरु द्विस्तनः स्वाहा। प्रणवादिरयं मंत्रः। क्रों ... श्री

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
४३१

(५३१)

न स्थमातंग्याः। सर्वपूजा ध्येसर्ववश्येयेरा तमातंगी वला। दशभिः सप्तभिश्चैव वेदनुर्भिः करलाक्षरैः। पंचभिः सप्तदशभिर्वा लेरेगक्रियाम नोः। करणानि वलता
रीतेना। ओं नमुखि राजाभिमुखि हृदयाय। वश्यमुखि क्लीं श्रीं क्लीं शिरसे। देवदेवि शिखा। महादेवि कवचं। देवाधिदेवि नेत्रं। सर्वजनस्य मुखं मम वशं कु
रु कुरु स्वाहा अस्त्रं। मातंगमनुको ग्रामायया हृदेरथांतेहि लिहि लिपदमुच्चरेत्। ततः वंडपदाम्मातंगिनिवक्लिजायेति मंत्रोयं। पूजाजपादिसर्वसंशोके सा
जमातंग्याः। अयुतजपात् घृतपायससहोमाद्दिक्लिं भवे मंत्रः। तथा वाग्भवं हृदयं वाथ श्रीराजमातंगीपदं वदेत्। अमोघेसलसवादि निमम पदं ततः। अवतरं प
दं वीप्सयं सत्यं कथय पदं। एहोहि पदाभ्यां परतः श्रीमातंग्येनमः सतदस्तु। वीप्सयं हि कव्यार्थी मेत्रोयं लक्षजपादशांश होमात्पायसघृताद्यैः सिद्धः कथितोस्तु शुभ
शुभे प्रथ कस्याश्रुतं। तथा तस्मादपि शतगुणफलदं देव्या मूलमंत्रमथवक्ष्ये सिद्धं न येन वहवो मंत्राः। पठनेन सिध्यंति। वाग्माया श्रीवीजं बालावीजत्रयं तत
तः कामः। मायाश्रीवीजमथो मातंगेश्वरीति पदं। सर्ववशंकरीति पदं। सर्ववशंकरिपदतः स्वाहाकारं ततस्तु वदेत्। सद्यः फलदो ह्येयं। श्रीमातंग्या मूलमं
त्रोयं। तस्माद्दृष्टनवलक्षरात। मंत्रोद्धारः सुगमः। तथा। ऋषिरस्य दक्षिणामूर्तिश्छंदोनिचृद्गायत्री। वांछितफलदा ह्येषा श्रीमातंगेश्वरी देवी। बालावी
जैस्त्रिभिरथाद्यैः प्रोक्तैः षडंगविधिः। ध्यात्वाग्रतो देवीं सम्यग्ध्यात्वोदिनावधेयकमला प्राग्वद्दृष्टनवलक्षरमंत्रवत्। पूजनमपि तत्क्रमेण। तथा श्रीमातंगीदे
व्याः सिध्यति मंत्रो त्रिलक्षजपात्। पुष्पैर्मधूकजैरथ मधुरत्रयलोलितैः कृतो होमः सघृतेन पायसेन रवसफलैश्च तथा कदलीफलैः कृतदर्पो। अयं वसारे का
मिन निरंजनि ठद्वयमिति स्वरमिति ठद्वयं स्वाहाकारः। ऋषिः संमोहनः प्रोक्तो निचृच्छंदोऽस्य देवता। सर्वसंमोहिनी चांगानि हिरवलेः ... वेदिति। ध्यानमंगीचके
कीदाभ्यां मादृक्षेतीसुमुखि पूजां। यं ज्ञात्वा वसं विधिरपि विधेयो चेमोहयती जगत्। पूजामातंगिनीपीठे रत्नाद्या सुत्रिकोणगाः। पंचवाणान्ततः पूज्याः केसरे घंगपूजदे
अनंगकुसुमाद्यास्तु पत्रेष्वथ्ये पुमातरः। लोकपालास्तु वज्राद्याः संपाद्यति यमता। प्रजपेद्युतं हुत्वा शोदे शैलकुसुमैस्तिमधूकजैस्त्रिमधुरैः सर्वसंमो
हयेज्जगत। प्रयोगः सुगमा इति। मातंगमनुकोशो। उच्छिष्टशब्दसुरतो निधाय चांडालि मातंगिपदे च भूयः। पदं ततः सर्ववशंकरीति नमो। नितपं गोविंदामनुरेष
मध्या। नमः पदादिस्वाहांतएकोविंशलक्षरोमंत्रः। अत्र केचित्चांडालीति दीर्घवकारं वदंति। तन्न। हकुत्रेवांतने त्रेष कूर्माख्ये वेंदुरवंड वाणं ... सारसं

श्री
४३१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ग्रहवचनात्। मंत्रोद्धारे यकारस्य कृत्स्नत्वदर्शनात्। अस्य भेदाना हतत्रैवा तारत्रयादिमें तु रेखसद्यः सर्वार्थसिद्धिं विदधाति मूनं। तारत्रयं वाङ्मायाश्रीबीजात्म
कं। तथा। कामराजभुवनेश्वरी रमाबीजयुक्तसपादचिंत्यकूटं। मंत्र एष यदि वा स्मरादिकः स्याद्दशेषजनरंजनक्षमः। प्रथमो कंचितारादिमंत्रस्य सतुंबुरुनारद
ऋषिः। इतरयोस्तु। मदनोऽस्य ऋषिः प्रोक्तश्छंदो निचृदन्विता च गायत्री। विश्वस्य वराहेतुर्मातंगी देवता प्रोक्ता। दृग्वक्रिलोकानलुषभूद्विवर्णैरंगक्रियास्य मंत्रो
प्रदिष्टा। अंगानि मंत्रवर्णैरेवं कलाथ देवतां ध्यायेत्। दृकूर व क्वयः २ लोकाः २ मातंगी नवयावकार्द्रचरणामुल्लासिरूपांशुकां वीणाक्वासिकरां समुन्नतकुचां
मुक्ताप्रवालावलीं। हृद्यांगीं सितशंखकुंडलधरां बिंबाधरां सुस्मितामाकीर्णालकवेणिमब्जनयनां ध्यायेच्छुकश्यामलां। अस्रं च सुदलयुगं चतुरस्रं पीठमेतस्याः
तिस्रो रत्याद्याः पत्रेषु ब्राह्म्याद्याश्च तु तो। भ्यर्च्या मातंगताः सर्वाः अनंगकुसुमादिकाश्च पत्रेषु देवीपादतलाग्रे पूज्याश्च बाणदेवताः सर्वाः। अंगानि च तत्पार्श्वे मध्ये देवीं
यजेच्च पुनः। अथ प्रयोगः। तत्र प्रागवद्योगपीठन्यासमूलेन प्राणायाममत्र ये कृत्वा केवलविद्यया तारत्रयादिविद्यायावा सतुंबुरवे नारदाय ऋषये नमः इतरयोर्वा
मदनाय पंचबाणाय नमः। निवृत्ताय श्रीकंठ दसे नमः। श्रीमातंगेश्वरी देवतायै नमः। इति यथास्थानं विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः। इत्युक्त्वा नमः हृद उच्छिष्टशिरः चंडा
लिशिखा। मातंगि कवचं। सर्ववशंकरि नेत्रं। स्वाहा अस्त्रं। इति करषडंगन्यासं विधाय ध्यानमानसपूजांते प्रागवत्स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना दष्टदल ... दंतबाह्ये भोगान कृत्वा
व तदंतरष्टदलकमलकर्णिकायां स्वाभिमुखाग्रत्रिकोणं विधाय पद्माद्बहिश्चतुर्द्वारयुक्तं चतुरस्रत्रयं कुर्यादिति पूजाचक्रं निर्माय स्वपुरतः संस्थाप्यार्घ्यादिस्थापनाद्या
पूजांते प्रागवन्मातंगेश्वरीपीठमभ्यर्च्यावाहनादिपुष्पोपचारांते त्रिकोणकोणेषु प्रागवद्रत्याद्याः संपूज्य त्रिकोणाद्बहिः पद्मकर्णिकायां प्रागवत्पंचबाणान् षडंगानि च संपूज्य प्रथमा
ष्टदलेषु ब्राह्म्याद्याः द्वितीयेऽनंगकुसुमाद्याः संपूज्य चतुरस्रे लोकपालांस्तदस्त्राणि च संपूज्य धूपदीपादिशेषं समापयेदिति॥ तथा। अनुलोमविलोमेन बालां तस्य
सदाजपः। वाग्मितां च कवित्वं दत्ते गानस्य शक्तिमपि। अत्रान्यत्सर्वं प्रागवदृषिरस्य दक्षिणामूर्त्तिः। अंगक्रिया पुरोवद्बाला बीजत्रयाभ्यासः। अंसे वेणीकुसुमानि यं चूलिका यम
नीलवृंदं मुक्ताभूषणोपेतकुच■नतां वल्लकीं वादयंती। माध्वीमत्ता मधुरवचना श्यामलां कोमलांगीं मातंगीतो सकलफलदां संततं भावयामि। त्रिकं पंचकाष्टयुगलं षोडशापि
त्रिकं चतुष्कं चापि पीठेऽस्मिन्संपूज्या श्रीदेवी भक्तिभावेन। त्रिकोणे पंचकादि पंचदलादीनि पद्मानि। तिस्रोऽर्चयेद्रत्याद्याः इच्छाज्ञानक्रियाशक्तिश्च। पंचदलेषु तलोऽर्घ्याः प्रागवत् बाणौ दे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४३२

वताः कन्याः। अष्टदले ब्राह्म्याद्याः कन्यादीर्घस्वरैः क्रमात् पूज्याः। बाह्याष्टदले पियजेदनंगकुसुमादिकाश्च कन्यास्ताः पूज्याश्च षोडशारे षोडश कन्यास्तु गंधाद्यैः। ॐ र्वशी
कन्यकां पूर्वं मेनकां कन्यकां ततः। सवाग पक्षगां धर्वसिद्धकिंनरकन्यकाः। विद्याधरीं किंपुरुषपिशाचानां च कन्यकाः। पूजयेत् गंधपुष्पाद्यैः स्वनामाद्यक्षरान्विताः। अणिमादि
यततो बाह्ये ह्यणिमासिद्धिकन्यकाः। परकायप्रवेशिन्याः पूजयेत् कन्यकां ततः। कन्यकां दूरदर्शिन्या गुटिकासिद्धिकन्यकां कन्यामंजनसिद्धेश्च पादुकासिद्धकन्यकां। तत
श्चतुर्षु द्वारेषु पूजयेद्द्वारदेवताः। ततं च विततं तं चाथ घनं च सुषिरं बहा। अग्निकोणे च बटुकं गणेशं नैर्ऋते यजेत्। क्षेत्रपालं च वायव्ये ऐशान्यां योगिनीः पिया। उच्छिष्टशब्दपु
रतः पादुकां पूजयाम्यथा स्वनामाद्यक्षरं बीजं कृत्वा गंधादिनार्चयेत्। पुनः सर्वोपचारैश्च मध्ये भगवतीं यजेत्। स्वरैः सह्क्रांतिपुतां याममभागे ततः परम्मिति॥ अथ प्रयोगः। तत्
त्र प्राग्वद्योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि दक्षिणामूर्त्ति ऋषये नमः मुखे निचृद्गायत्री छंदसे नमः हृदि श्रीमातंगेश्वर्यै देवतायै नमः इति विंन्यस्य मम स
र्वाभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोग इति कृतांजलिः। ह्रां ऐं नमः हृदि। क्लीं उच्छिष्टशिरसि। सौः चंडालि शिखा। ऐं मातंगि कवचं। क्लीं सर्वनेत्र वशंकरि नेत्रे। सौः स्वाहा अस्त्रं। इति षडंग
विधायासेव ह्रीं क्लीं स्वादि ध्यात्वा मानसपूजांते त्रिकोणाष्टपत्रदलकमलं तद्बहिः षोडशदलं तद्बहिरष्टदलं तद्बहिश्चतुर्द्वारोपेतं चतुरस्रत्रयमिति पूजाचक्रं निर्माय
प्राग्वदर्घ्यस्थापनादिस्थापनाद्यात्मपूजांते प्राग्वदात्मनोगी पीठमभ्यर्च्य आवाहनादिपुष्पोपचारांते प्राग्वत् लयांगं संपूज्य त्रिकोणे स्वाग्रादि आदक्षिणेन र र लुच्छिष्टपादुकां पूजयामि
श्रीं ह्रीं लुच्छिष्टपा। मं मन्मथाभवेच्छिष्टपा। पुनस्त्रिकोणोपेत ई ई ईशानकुच्छिष्टपा। ह्रां ह्रादशकुच्छिष्टपा। क्रिं क्रियाशक्तुच्छिष्टपा। ततः पूर्वं च दंगानि संपूज्य पंचदले बुद्धां द्राविणी
कन्योच्छिष्टपा। शों शोषिणीशकुच्छिष्टपा। वं वंधिनीशकुच्छिष्टपा। मों मोहिनी कन्योच्छिष्टपा। आं आकर्षिणी कन्योच्छिष्टपा। ततोष्टदलेषु। ब्रां ब्राह्मी कन्योच्छिष्टपा। ईं माहे
श्वरी कन्योच्छिष्टपा। इत्याद्यष्टशक्तीः संपूज्य द्वितीयाष्टदले। अं अनंगकुसुमा कन्योच्छिष्टपा। इत्यादि पूर्वोक्ताः संपूज्य षोडशदलेषु ॐ ऊर्वशीक। मं मेनकाक। रं रंभाक। घं घ
ताचीक। मं मंजुकेशीक। कां काश्यपीक। मं मंजुस्थलीक। नां नागकन्याक। यं यक्षक। गं गंधर्वक। सिं सिद्धक। किं किन्नरक। विं विद्याधरकन्या। किं किंपुरुषक। पिं पिशाचक। इति संपूज्य
तद्बहिरष्टदलेषु अं अणिमासिद्धिक। मं महिमासिद्धिक। लं लघिमासिद्धिक। पं परकायप्रवेशिनीसिद्धिक। दूं दूरदर्शिनीसिद्धिक। गुं गुटिकासिद्धिक। अं अंजनसिद्धिक। पां पा
दुकासिद्धिक। ततश्चतुर्द्वारेषु तं ततनोच्छिष्टपा। विं विततनोच्छिष्टपा। घं घननोच्छिष्ट। सं सुषिरोच्छिष्टपा। आग्नेयादिकोणेषु बं बटुकोच्छिष्टपा। गं गणेशोच्छिष्टपा। क्षें क्षेत्रपालोच्छिष्टपा। यों
योगिन्युच्छिष्टपा। इति संपूज्य दिनीशार्चादिदीपांतमष्टनवतिमंत्रथकरणोक्तबलिमंत्रेणैव च मुखस्थं तत्रो कौ गुरुपंक्तिं देव्याः पुरतोऽभ्यर्च्य प्राग्वत्सर्वं समापयेदिति॥ अत्र प

श्री
४३२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

करांगुलिमूले ॐ घिनि। दक्षकराग्रे नमः। वामबाहुमूले रूं घे। वामकूर्परे रूं घिनि। वाममणिबंधे नमः। वामकरांगुलिमूले जंभे। वामकराग्रे जंभिनि। दक्षोरुमूले नमः। दक्षजानुनि मो
हे। दक्षगुल्फे मोहिनि। दक्षपादांगुलिमूले नमः। दक्षपादाग्रे स्तंभे। वामोरुमूले स्तंभिनि। वामजानुनि नमः। वामगुल्फे सर्वदुष्टप्रदुष्टानां। वामपादांगुलिमूले सर्वेषां। वामपादाग्रे
सर्ववाक्चित्तचक्षुर्मुखगतिजिह्वास्तंभं। पार्श्वद्वयोः कुरु। पृष्ठे कुरु। नाभौ शीघ्रं। जठरे वश्यं। हृदि सर्वं कुरु। दक्षांसे कुरु। अपरगले ऐं। वामांसे ग्लौं। हृदादिदक्षक
राग्रांतं ठ। हृदादिवामकराग्रांतं ठ। हृदादिदक्षपादाग्रांतं ठ। हृदादिवामपादाग्रांतं ठ। हृदादिनाभ्यंतं हुं। हृदादिवक्त्रांतं फट्। शिरसि स्वाहा। इति विन्यस्य षडंगं कु
१रवि र्यात्। वार्तालि वार्तालि हृदयाय। वाराहि वाराहि शिरसे। वराहमुखि वराहमुखि शिखायै। ॐ घे ॐ घिनि नमः कवचाय। ॐ जे ॐ घिनि नमः नेत्र। रूं घे रूं घिनि न
मः अस्त्राय। इति विन्यस्य ध्यानमानसपूजांते स्वपुरतः स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना त्रिकोणं तद्बहिः पंचकोणं तद्बहिः षट्कोणं तद्बहिरष्टदलकमलं तद्बहिः शतप
त्रकमलं तद्बहिः सहस्रपत्रकमलं तद्बहिश्चतुर्द्वारयुक्तं चतुरस्रं लिखेदिति पूजायंत्रं निर्माय पुरतः संस्थाप्य आर्घ्यादिस्थापना यात्म पूजांते पुनर्न्यस्य शीपीठम
भ्यर्च्यावाहनादिपुष्पांजल्यंतं त्रिकोणमध्ये श्रीशासुरवाराहीं मध्ये दिक्षु वह्न्याग्नेयषडंगानि संपूज्य त्रिकोणाग्रेषु जंभिन्यै। स्तंभिन्यै। मोहिन्यै नमः इति संपूज्य पंचको
णकोणेषु ॐ घिन्यै। रूं घिन्यै। जंभिन्यै। मोहिन्यै। स्तंभिन्यै नमः इति संपूज्य षट्कोणकोणेषु डाकिन्यै। राकिन्यै। लाकिन्यै। काकिन्यै। साकिन्यै। हाकिन्यै नमः इति संपू
ज्याष्टदलेषु ब्राह्म्यादिमातृकाः संपूज्य षट्कोणपार्श्वयोः हलकपालधारिण्यै। क्रोधिन्यै। मुसलेषुकरायै स्तंभिन्यै नमः इति संपूज्य षट्कोणपुरतः चंडोच्चंडाय
नमः ततो षट्दलेषु वार्तालयै। वार्तालयै। वाराहयै। वराहमुख्यै। वराहमुख्यै। ॐ घिन्यै। रूं घिन्यै। इति संपूज्याष्टदलाग्रेषु अष्टमातृकेभ्यो नमः इति संपूज्य शतपत्रेषु एका
दश रुद्राः द्वादशादित्याः अष्टवसवः द्वौ अश्विनीकुमारौ वेति त्रयस्त्रिंशद्देवतास्त्रिधा संपूज्याष्टदले स्तंभिनी जंभिनी पुत्राय नमः इति संपूज्य पत्राग्रेषु महासि
[illegible]नमः इति संपूज्य सहस्रपत्रेषु ॐ वाराह्यै नमः इति मंत्रेण सहस्रधा सहस्रवाराहीः संपूज्य भूपुरकोणेषु वटुकक्षेत्रपालयोगिनीगणपान् संपूज्य ते केशवा
दिसर्वप्राग्वत्समापयेदिति। पुरश्चरणं तु प्राग्वत्। स्तंभनादिकर्म सुप्रोक्तमाला विशेषो वो ध्यः॥ तथा॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि तर्पणं भुवि दुर्लभं। तिलमेरंपैः प कुंकुमु
मैस्तर्पयेच्छिवां मधुना हरे सुवर्णादिपात्रे संपूज्य पूर्ववत्। अनेनैव विधिना देवि प्रियो भवति निश्चयात्। एतस्याः एव विद्यायाः कुंडेसि परमेश्वरि। विशेषः कथ्यते सोऽत्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४३८

सर्ववैरिनिकृंतनः। एकहस्तमितं कुंडमधो हस्तेन विस्तृतं। हस्तखाते मनोरम्यं होमोयं च निगद्यते। स्तंभने त्रिवदिग्भागो निग्रहे यमदिग्भवेत्। अस्मिन्कुंडे महाभूमानि भैरवा
ग्निं प्रपूजयेत्। लौकिके वा यजेन्मंत्री वक्ष्यमाणैः परेश्वरि। हृदयं भुवनेशान्या भुवनेशी च संलिखेत्। तस्याएव शिखादि विबीजत्रयमिदं प्रिये। क्रों क्रीं क्रैं इति उल्का भैर... आग्नेय
तुर्थ्यंतं नमो लिखेत्। भैरवाय नम इति। इत्यग्निपूजनं कृत्वा ततो गेराकुंतिं यजेत्। पूर्वबीजत्रये भैरवाग्नये द्विठमालिखेत्। क्रों क्रीं क्रैं भैरवाग्नये स्वाहा इति। अग्ने... कौं ऊं तिं द
त्वा नीलोत्पलश्रुवालेन। नीलोत्पले भैरवाग्निं तापिच्छैरपि वा यजेत्। तापिच्छे स्तंभने होमो विद्वेषस्तु चतुःशतां देवदारुतिलैर्लोक्षाहरिद्राभिस्तथा भवेत्। त्रिर...
त्रेषु प्रत्येकं साष्टकं शतं। हरिणीमुद्रया होम कथितस्तव सुंदरि। दक्षिणे होमकुंडस्य हस्तमात्रं स्तिलान्प्रिये। प्रसार्य भांडे स्वर्णादावन्यवा लोहसंभवे। कुद्दशा...
पलला पिष्ठपुत्तलीं। तिलमिश्रैरंशुभिः स्तैः पूरयेन्मनुवित्तमः। वाग्भवं धरणीमुल्का कर्षणादि हलायवा नवाक्षरमिदं वोक्त्वा हृदंते मंत्रमालिखेत्। ऐं धरणी कर्षणे हलाय
नमः इति। अं कुं शं क्रों घितं देवि मुसलाय नमो लिखेत्। क्रों कुं मुसलाय नम इति। सप्तविंशति कृत्वस्तु देवीमंत्रमनुस्मरेत्। घटं सास्य च्छा हृदि ध्यात्वा पंचमी परमेश्वरी। ततस्
घटं स्तोदकैः शत्रुमभिषिंचेद्विचक्षणः। कफान्वितक्षयी वैरी नरपो भवति निश्चयात्। अथ निग्रहहोमस्य विधिं वक्ष्ये मनुप्रिये। खरमेघांगरक्तेन लोजा व्रणीति
लेः सह। मिश्रं पिंडं तु पिंडे नमेलयेद्यत्त्वनात्प्रिये। पिशितैर्मधुपुष्पाशिखपदीपेश्च साधकः। तर्पयेद्योगिनीपिंडं परमानंदसुंदरं। सपत्नवेषमसंकल्प्य मदावालेरह के
नवा। निवेश्य कुंडे वन्हौ वा जुहुने ... राजकौतः। अयुतं ... जापयेद्दिवि त्रिसप्तक्षणदा कुनेत्। लग संज्ञो सप्तदो स्थिमज्जा शुक्राणि वैरिणः। योगिनीनां मुखे देवि
पतंत्य च न संशयः। अथातः संप्रवक्ष्यामि साधकानंदकारकं। प्रणवं प्रणवेनैव संपुटीकृत्य योजयेत्। ओं भ्यां ओं भ्यां वसाधारव्यां ठकारेणाववेष्टयेत्। अष्टभिः
कुशैर्भिलाग्रैः क्षौमितितदंतरे। कुलिशाग्रे तारबीजं पार्थिवं मंडलं ततः। कुलिशांके लिखेन्नाम वीतेविधा समालिखेत्। बहिरं कुशसंरुद्धं सर्वमेतद्वरानने। अष्ट
रसमारोप्य पीतपुष्पैः समर्चयेत्। पंचमीश करं यंत्रं त्रिषु लोकेषु दुर्लभं। सहस्रसंख्ययानेन निशाभांडे क्षिपेद्बुधः। खत्रे ... पत्रे लिखिला स्थापयेद्बुधः श्या श्री
मलोहितमंत्रज्ञो रक्तपुष्पैः समर्चयेत्। प्रेतधूमालये क्षिप्त्वा यजेद्गुरुविधानतः। सौवर्णं राजतं ताम्रं क्रमेणैतत्समर्चयेत्। कटकार्थी हरिद्रालेः पुष्परागार्थमेष्ठि ४३८
कां धान्यराशौ च सायाह्ने विनिक्षिप्य च तद्भवेत्। नूतने कुंभकारस्य खर्परे यंत्रमालिखेत्। अंजनाभैः समभ्यर्च्य कुसुमैः पथिदेशिकः। उच्चाटयेत्तदार्थी घांको ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रात्य धूम्ररूपेण तच्छत्रुभक्षयं सपि। शस्त्रं शत्रुसेनां च धूममध्ये समाकुलां। एवं ध्यात्वा रिपून् सम्यग्युतं जपमारभेत्। मस्तुनागस्तदेहश्च म्रियते ना
त्र संशयः। गृहधूमं समानीय चारनालेन संयुतं। मंत्रयेच्छतवारं तु लोहपात्रमये ततः। तद्दशं बिंदुमात्रेण वा नेपाने च वैरिणः। दातव्यं यत्नतो देवि सद्यो रिपुर्म्रियते ध्रुवं।
अथ वा ग्रारनालं तु निक्षिपेत्तोयपे प्रिये। नापचारेण महता तच्छत्रुर्म्रियते ध्रुवं। सहस्रत्रयं जप्त्वा ध्यायेद्देवीमनन्यधीः। शत्रुं तथा जनाः शत्रुर्म्रियते पक्षमात्रतः। गृह
धूमं गरं चैव गांधारी द्रवयोगतः। मर्दयेत् सूक्ष्मकल्कं तु कुर्यात् कुलिकमादरात्। पूजयेदुपचारेण वैरिप्राणान्निवेदयेत्। सहस्रं हुतिते चैव शत्रुक्षयमवाप्नुयात्। वाराहीं धू
म्ररूपेण चिंतयेत्तस्य मध्यगां। रिपुं संक्षुभितं ध्यायेन्निशमष्टोत्तरं जपेत्। मंडले द्वारि कर्णे च भार्याबंधुसमन्वितां। कुलक्षयं नयेत् क्षिप्रं पशुभिर्बांधवैः सह। यक्षधूपं स
मानीय मंत्रयेन्मूलमंत्रतः। शतमष्टोत्तरं चैव जपित्वा पूर्वमेव च। शनैः धूपयेच्च जपन्नष्टोत्तरं शतं। त्रिदिनैः पंचदिवसैश्चतुर्भिर्म्रियते ध्रुवं। शत्रुमारणकार्येषु श्रोक
संरक्ष्य जपात्प्रिये। दृश्यते धूमस्त्राचं चलमाश्चर्यकरमेव च। तदानीमेव तच्छत्रुर्मृतवान्निति निश्चितं। एवं सिद्धमनुर्देवि दुर्लभो भुवि पार्वति। न वक्तव्यं न वक्तव्यं न वक्तव्यं कदा
चन। धूम्र धूसरवानूदेवि रसमांसप्रियेषु चैव। शत्रुमारणकार्येषु ध्यायेत्क्रोडमुखीं तथा॥ देव्युवाच॥ नमः कैलासनाथाय करुणाकर शंकर। अधुना धूम्रवाराह्याय
त्रयेणावद प्रभो॥ ईश्वर उवाच॥ विंदुत्रिकोणषट्कोणौ [illegible] मष्टपत्रं कुलेश्वरि। वृत्तं च भूपुरद्वंद्वमष्टवज्रसमन्वितं। विंदुमध्ये लिखेद्देवि धूंकारं बलतः प्रि
ये। ग्लौंकारेण संवेष्ट्य पाशांकुशकारतः प्रिये। त्रिकोणे विलिखेद्दुर्गां वाराहीति त्रिसंमितां। षट्कोणे विलिखेद्दुर्गां वाराहीति षडक्षरीं। कोणाग्रे पुनर्लिखेत् धूंकारं
च यथाक्रमं। अष्टपत्रे लिखेद्देवि वाराहाक्षरं तथा। केसरेषु च पूर्वादि षोडशस्वरयुग्मकान्। आदौ वृत्ते लिखेन्मंत्रं धूम्रवाराहि नामितं। द्वितीयवृत्ते विलिखेद्दश
वाराहि गमनुं। अष्टवज्रेषु विलिखेत् कचटतपयशवर्गकान्। एवं मंत्रवरं देवि विलिखेत्कार्यानुसारतः। स्वर्णे वा रजते वापि शांतिवश्येषु संलिखेत्। ताम्रपत्रे [illegible] लिखेद्
निपत्रे लिखेद्दुष्टकर्मणि। पत्रे विभीतपत्रे वा ताम्रे विद्वेषकार्येषु मारणे जलवस्त्रके। एवं मंत्रवरं सम्यक् लिखेद्धीमान् क्रमागतः। आसु प्रयोगाः सं[illegible] संभवंति
न संशयः। स्वर्णपत्रे लिखेद्यंत्रं वश्यकार्यविशेषतः। पूजयेद्रक्तपुष्पैस्तु परमान्नैर्निवेदयेत्। त्रिसहस्रं जपेन्मंत्रं भुवि भक्त्या तु नित्यशः। मासत्रये तु [illegible] नार

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ या॰
४४०

ह्रीं दुकमार्गे तन्मंडले चैव गिरिजे भक्तसाध्ये वंससारे तां कुबेरसदृशः ॥ श्रीमानूजापोनात्र संशयः ॥ घाघाशा दौ लिखेद्यंत्रं पत्रे भूर्जमयी प्रिये । वाराही नाम संज्ञ दे
वी पूजयेत्तां यथाविधि । विद्वेषणमथोच्चाटं यप्रन्मनासि वर्तते । तं तं नरं ज्योतिपक्षेतु निखन्यके जपेत् । प्रेतवस्त्रे लिखेद्यंत्रं प्रेतांगारेण शुद्धिमान् ॥ श्मशाने ट
कयोगे तु लिखेद्धाम जिशामुखः ॥ भौमवारे लिखेद्यंत्रं चिताकृते जलमनं डितः ॥ पयनत्र तद्यंत्रं बलिं दद्यात्कुजे दिनेः ॥ जपेदष्टसहस्रं तु मंत्री त्रिशिरिदुर्गवरः ॥
शतमष्टोत्तरसहस्रमितमर्थः ॥ शतयोजनगाः शत्रुः संगछेद्धाममंदिरम् । पूर्वोक्तविधिना देवि यंत्रं प्रेतपटे लिखेत् । निक्षिपेच्छत्रुगेहे तु सशत्रुर्नाशमाप्नुयात् ।
काकोलूकदले चैव रुधिरेणाभिचेष्टयेत् । त्रिसप्तमूलमंत्रेण वेष्टयित्वा तु भौमके । स्थापयेच्छत्रुगेहे तु जपेदष्टसहस्रकं । काकवक्त्रे शत्रुस्त्रिस्त्रिस्कारेण संयुतः । पूर्वोक्त
म्रवाराहीमंत्रे धूं धूमपाश्यवाफट् हूं इयं तु समायोज्य धूम्ररूपे च संलिखेत् । धूम्राक्षरद्वयं हित्वा वाक्योति विनियोजयेत् । अत्र स्त्रवाराहीमंत्रोयं चतुर्विंशतिवर्णकः ।
ओं फट् हूं फट् हूं मसुहूवे फट् हूं फट् हूं कालरूपे फट् हूं फट् हूं अस्त्रवाराहि हुं फट् हूं स्वाहा । पूर्वोक्तमेवमुन्त्या धा ॥ साधानपूर्ववचरेत् । निग्रहे च सपर्यात्र विशेषश्चाटने मतः ॥
मस्तेश्च अस्त्रवाराहि वैरिप्राणापहारिणि गोकंठभिवशाई लोगजकंठ यथा हरिः ॥ शत्रुरूपपशून् हत्वा आशुमांसं च भक्षय । वाराहि त्वां सदा वंदे वंदे चोग्रास्त्रस्वरूपिणि ॥ इति
ध्यानविशेषः ॥ अंधिनी पंचकोपेतां पंचमीति निगद्यते । अंधिनी पंचकोपेता वाराही शास्त्रतो बुधैः ॥ पंचमी स्तंभने प्रशस्ता वाराही वश्यकर्मणि । वाराही युगलैचैव वाराहमुखि
युग्मकं । हित्वा याता लिसंज्ञा स्यात् सारस्वलविद्याधिनी । वाराहीति युगं हित्वा सा चिश्र विजयाभिधा । रणे राजकुले द्यूते सर्वत्र जयदायिनी । वाराहमुखि सुमुखि युग्मं तु हित्वा
स्याज्जकौमुदी संपन्ना दासागदिता विधावेश्न वर्णार्चिता । वार्तात्यादि कमेके के हित्वा स्याल्लवति भुरवी । आकर्षणे मोहने च प्रशस्ता वश्यकर्मणि ॥ ईश्वर उवाच ॥ वक्ष्ये श्री स्वप्न
वाराही शीघ्रसिद्धिविधायिनीं । प्रणवं भुवनेशीं च नमो वाराहि वे घोरेत् । अघोरे स्वरिस्वदांते स्वप्नं ठ द्वयमुद्धरेत् । स्वाहांतो यं महामंत्रो घाद दशाक्षरवर्णितः । ओं ह्रीं नमो वाराहि
अघोरेश्वरि स्वप्नं ठ ठ स्वाहा ॥ १८ ॥ ईश्वरो ऋषिराख्यातो गायत्रं छंद ईरितं । देवी श्री स्वप्नवाराही देवता परिकीर्तिता । बीजं तु प्रणवं चैव स्वाहा शक्तिरुदाहृता । माया बीजं कीलकं
स्याद्ध्वांगं हृत्यां त्रिभिस्ततः ॥ पंचभिश्च चतुर्भिश्च द्वाभ्यां मंगं क्रियामनोः । पञ्चांगं तु कटिके कंठे भ्रुगंडाक्षिश्रुति नासिके । मस्तके तु भ्रचिन्न्यसेद्धि घां पंचदशाक्षरां । अत्र प्रणवं मायां च
विना संधिं कृत्वा पंचदशाक्षरमितर्थः । नीलांजननगिरिस्त्यामां हेमरत्नविभूषितां । अश्वारूढं च वाराहीं पाशांकुशवराभयां । भीमरूपां महादेवीं खड्गखेटकधारिणीं । चतुर्भुजां तीक्ष्ण

द्वि

श्री
४४०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दंष्ट्रां दंष्ट्राग्रसंस्थवसुंधरां। दुष्टसंहारणोद्युक्तां साधकस्य वरप्रदां॥ ध्यायेदञ्जनभूधरोज्ज्वलनिभा मध्याधिरूढां करैश्चित्रा णां भगति हे मभूषितनतनुं पाशांकुशौ भैरवीं। खड्गं खेटक
मुग्रदंष्ट्रं विलसत्प्रधीमरिध्वांसि श्रीदेवी तुंगपयोधरा मनुदिनं श्री स्वप्नवाराहि कां॥ एवं ध्यात्वा यजेद्देवीं आकंबोक्तविधिना सुधीः। प्रागुक्तस्तंभनवाराहीपूजनमंत्रादि कुर्यादिति
श्र वः॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामं कृत्वा शिरसि ईश्वरऋषये नमः मुखे गायत्रीछंदसे नमः हृदये श्री स्वप्नवाराहीदेवतायै नमः गुह्ये ॐ
वीजाय नमः। पादयोः स्वाहा शक्तये नमः। नाभौ ह्रीं कीलकाय नमः इति विन्यस्य ममाभीष्टसिद्धये नमः इति कृतांजलिं कृत्वा ओं ह्रीं हृदयाय नमः। नमो शिरसे स्वाहा। वाराहि शिखायै
अघोरे स्वरि कवचा। स्वप्नं ठठ नेत्रत्रयाय। स्वाहा अस्त्राय। इति करषडंगन्यासं विधाय। पादद्वयं जानुद्वय कटि कंठ गंडद्वय अक्षि द्वय श्रुति द्वय नासिका द्वय मस्तके च
वदशाक्षराणि विन्यस्य प्रणवमायासहितमूलेन सर्वांगे व्यापकं विन्यस्य ध्यानमानसपूजां तेभुवनेश्वरी पीठमध्ये स्तंभनवाराहीं कुंकुम पूजां विदध्यात्। अर्थः
श्री
पंचवर्णसाहस्रं पुरश्चरणसिद्धये। दशांशं जुहुयाद्विल्वपत्रैः रक्तपुष्पैः जले वा तर्पयेद्देवीं दशांशं नारिकेलजैः। भक्तं भक्ष्यं भाविप्यं वस्वप्नेकथयति ध्रुवं॥ ॥ इति
९कौ
राहीप्रकरणं॥ ॥ बदाम्याकर्षिणीं दुर्गां शीघ्रसिद्धिविधायिनीं। वकेशोऽनंतसंविंदुर्भवितमस्तकः। अत्रीशस्ता दशोहे व्यथ शावरी शक्ति कौ डे तौ हृदंतो मंत्रो
नवार्णः परिकीर्तितः। शौदांशा वर्णशक्तौ नमः। १९। जावाल्यस्य ऋषिः प्रोक्तो नुष्टुप्छंदः प्रकीर्तितः। शवरीदेवता प्रोक्ता शं बीजं दौं शक्तिकं। आकर्षयाकर्षयेति कीलकं
परिकीर्तितं। शां दां शीं दीमिति न्यस्येत् वर्णं दीर्घस्वरयुक्तितः। रक्तवर्णां वहुसाध्यां पाशेनानीयतीक्ष्णगां। वरप्रदां महादुर्गां शावरीं शरणं भजे। अष्टलक्षं जपित्वा तेनपालाश
शकुसुमैर्जुहुयात्। ब्राह्मणान् भोजयेत्पश्चाद्दीनांधकृपणैः सह। ततः सिद्धो भवेन्मंत्रः प्रयोगेषु क्षमः सदा। स्फटिकाक्षस्रजा जप्यात्प्रयोगे प्रयुतं सुधीः। नववर्णांतके दक्षमस्तक
र्वपयुग्मकं। शतयोजनगां साध्यं शीघ्रमाकर्षयेत् ध्रुवं॥ कां मामिति समुद्दिष्टं शवरीं तेव देवतां। डे तौ चिलिरव्य शक्तौ नमः वषाट्पयुगं ततः। वह्निजायान्वितो मंत्रः एक विंशार्णक
स्तथा। कां मां शवरदेवतायै शक्त्यै नमः वषाट् वषाट् स्वाहा। २१। जावाल्यस्य ऋषिः प्रोक्तो बृहतीछंद ईरितः। कादंबर्यादि दुर्गा च देवता परिकीर्तिता। कां बीजं मां नमश्शक्तिः स्वाहा
गं
पुरुषं तथा। कीलकं च तथा प्रोक्तं कामामित्यादि नां गकं। निश्वासोऽथ महावातैः शत्रून् देशांतरे क्षिपेत्। न सप्ततीमुखस्कंकेशांतो धूम्रवर्णाः प्रभजेत् अभ्रां मासद्वयं लक्षप्रकंपवि
त्वां तेऽर्कपुष्पकैः। अत्र दशांशं हुत्वाऽपराजिमपुनां तांभोजनं देयो। साध्यप्रतिकृतिं विलिख्य हृदये ककारं विलिख्य शिर आदिपादांते वायुवीजसाध्यनामसहितमूलमंत्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
४५१
441

क्षरालि चिलिरव्यग्रमादक्षिणेयेवतवेत्रयिलास्तुहि क्षीरेण विलिप्य वीथीस्थपांसुनास्तुहि दंडौ नोद्भव धा दशजपेत् ।ततस्तद्ध्यात कर्णस्कं वेशि पि
र्भवति ॥ ॥अथ कर्णपिशाचिनीमंत्रः ॥ तदुक्तं तंत्रांतरे ॥ तारेच भुवनेशानी ततः कर्णपिशाचिनी । कर्णे मे कथयस्वाहा मंत्रो वेद [illegible] ॥ ओं ह्रीं कर्ण
पिशाचिनि कर्णे मे कथय स्वाहा ॥ १६ ॥ पिप्पलादो ऋषिश्छंदो निचृद्गायत्रसंज्ञकं देवता कथिता सद्भिर्देवी कर्णपिशाचिनी ॥ एकैकरसवर्णेन [illegible]
वर्णैः षडंगकं ॥ कुर्यान्मंत्रस्वरर्णैश्च ध्यायेत्कर्णपिशाचिनीं ॥ चितासनसमारूढां मुंडमालाविभूषितां ॥ प्रोतांतरां त्रास्थि मणीन्नृधारयंती कुण [illegible]
एवं ध्यात्वा स्मशानस्थः शवस्थो वा जपेन्मनुं ॥ लक्षसंख्यं दशांशेन विभीतसमिद्धरैः ॥ कुर्यात्तर्पणादितत्पीठं चांगदिकपालके इति [illegible] नो कुर्या
जपं लक्षं समाहितः ॥ अन्नुर्विर्वेदरी वक्षा धस्ता तुष्टा पिशाचिनी ॥ परवित्तस्थवार्त्तां च त्रिकालस्थां वदत्यु कुलेमात्रांतरे ॥ [illegible] स्वभृणलो वन्ता
यकगतो नं तस्मिं कारावदतीता नागतस्य युक्तं भुवनेशीवह्निजायान्विता तारा ह्यो मनुरेष लक्षजपतो व्यासेन संसेवितः सार्वं लं लभतेगिरेण
चि तिचतं पेशाचि [illegible] नमः ॥ ओं कर्णपिशाचिनी वदातीतानागतं ह्रीं स्वाहा ॥ १७ ॥ स्वर्वं रक्तविलोचनां घननिभश्यामांचलंकोदरीं वं धूकालिं [illegible]
कां वरवराभीतिं करीमुन्मुखीं ॥ धूम्रार्चिजटिलां कपालविलसत्पाणिद्वयां चंचलांसर्वहां शवहलकृता पिशसतिपेशाचिकीं तां नमः ॥ अथ [illegible] नि
शायामर्धरात्रौ च हृदिन्यस्य पिशाचिकां । दग्धमीनं वलिं दत्वा रात्रौ संस्पृश्य संजपेत् । ओं कर्णपिशाचि दग्धमीनं बलिं [illegible] मम सिद्धिं कुरु कुरु
स्वाहेति दग्धमीनं बलिं दद्यात् । रक्तचंदनवधूकजपापुष्पादिकं वयेत् । अमृतं कुरु देवेशि स्वाहेति प्रोक्षयेज्जलैः ॥ पूर्वं ह्रीं क्लीं विजपं कृत्वा म [illegible]
एकभक्तं निरामिषं कृत्वा रात्रौ च पितस्त्रैसंख्यं जपेत् । जपस्य दशांशं तर्पणं ॥ ओं कर्णपिशाचीं तर्पयामि ह्रीं स्वाहा । एवं क्रमेण लक्षमेकं पुरश्चरण
तद्दशांशं होमयेत् । तदभावे दशांशं तर्पणं कृत्वा प्रार्थयेत् । मूलं रक्तचंदनेनालिखिलायं चोपरि इष्टदेवतां पूजयेत् । सिद्धिलक्षणमुच्यते । [illegible]
ले हूंकारादिस्वचणादीर्घान्निशिरवावसन्दर्शनात्सिद्धिर्भविष्यतीति ज्ञात्वा यथाविधमाचरेत् । प्रणवं माया कर्णपिशाचिनि मे कर्णे कथयं हुं

श्री
४५१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

फट् स्वाहा। प्रदीपतैलं पादयोर्दत्वा रात्रौ लक्षं जपेत्। ततः सर्वज्ञो भवति। नास्य पूजा ध्यानं वा ध्याता। तारं कामबीजं जयादेवि स्वाहा। अस्याः
न्यासादरभावतः पूर्वं लक्षं जप्त्वा गृहगोधिकां निपात्य तदुपरि जप्या देवी यथाशक्ति संपूज्य तावज्जपेत्। यावत्सा जीवति ततः सिध्यति। सिं
मानसादि प्रश्ने कृते साम्रायाति तस्याः पृष्ठे सर्वभूतभविष्यादिकं पश्यति। ॐ वारुचाण्डालि चिरुचाण्डालि स्वाहा। इति फलके याम्भसो वा
लिरूपमालिख्य षोडशोपचारैः संपूज्य संध्यात्रये अष्टोत्तरशतं जपेत्। अष्टावधि स्त्र्याकर्षणं भवति॥१॥ ॐ चिरुचाण्डालि शुचिचाण्डालि स्वाहा। इत्य
भिलक्षित स्त्रीरूपं नामसहितं विलिख्योपचारैः संपूज्य पूर्ववदष्टोत्तरशतं जपेदाकर्षणं भवति॥२॥ ॐ नमो भगवति ललिते तोगि भगमालिनि त्रि
तिलकि सर्वजनवशंकरि क्लीं क्रां क्रूं स्वाहा। इत्यष्टोत्तरशतं जपेत् स्त्रीवश्यं॥३॥ ॐ नमो भगवति शुचिचाण्डालिनि समशानवासिनि स्वाहा। इति श
यनसमये पश्चिमाभिमुखोऽष्टोत्तरशतं जपेत्। त्रिदिनावधि स्त्र्याकर्षणं भवति सा स्त्री नागता चेत्तद्देहे स्फोटको भवति॥४॥ ॐ क्रां क्रूं ह्रां ह्रीं
रुधिरं पच हन घे स्वाहा। इति सप्तदिनानि नित्यमष्टोत्तरशतं जपेन्नारी समायाति॥५॥ ॐ हिरहन्ति ॐ नमो भगवति भूतेश्वरि मदनकुले मदनकुले मद
रे पुरकं पुरकं भगवति रुद्राय स्वाहा। इति नागवल्लीदले स्त्रीनाम विलिख्य दीपशिखायां तापिते चेत् स्त्र्याकर्षणं भवति॥६॥ एते डामरो
क्तमंत्रविशेषाः ६ अथ भूतडामरे॥ प्रणवं कमलाबीजं स्वर्णेश्वरि पदे ततः। कार्यं मे वद शब्दान्ते वह्निजायान्तिको मनुः। त्रयोदशाक्षरो मंत्रः स
स्वर्णेश्वर्याः फलप्रदः। ॐ श्रीं स्वर्णेश्वरि कार्यं मे वद स्वाहा॥१३॥ उपमन्युऋषिः प्रोक्तो बृहती छन्द ईरितं। स्वर्णेश्वरी देवतास्या दत्तिवतालिमं पुन
नेत्राणि ख्यातषडङ्गानि न्यस्य ध्यायेच्च देवतां। वराभयपद्मयुगं दधतीं शुभ्रवाससीं। कनकासनमारूढां शरच्चन्द्रायुतप्रभां। रत्नभूषणभूषाढ्यां स्व
र्णेशीं हृदि भावयेत्। लक्षसंख्यं जपित्वान्ते बिल्वपत्रैर्दशांशतः। जुहुयात्स्वर्णेश्वर्याः पीठे देवीं समर्चयेत्। ॐ गदि कृपाकर ... राध्यतिक संपूज्य।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रात्रौ देवीं समभ्यर्च्य युतं देव्यग्रतो जपेत्॥ ततः प्रायीत भूमौ तु ब्राह्मणैर्वेष्टितो मंत्रवित्। दुर्गास्मरणके देव्यै स्वस्ता कार्यं निवेदयन्। स्वप्ने वदति सा देवी
शुभाशुभफलं ध्रुवं॥ तारं वसुं नेत्रशाली श्री बीजं शीतलाय दं। ये नमों तो महामंत्रो नववर्णात्मकः शिवे॥ ओं ह्रीं श्रीं शीतलायै नमः॥ ८॥ पूर्वोक्तं एवमुन्या
द्यादीर्घषट्कयुजा तथा। शक्तिलक्ष्मीहृदयेन वषडंगन्यासकल्पना। आदिगेवरां कराभ्यां वभ्रूपेमालेनि कांतथा। दधानां रासभस्थोन जीलजीमूतसंनि
भां। रक्तांगरागवसनां रक्तमाल्यविभूषितां। एवं ध्यायेद्धि शीतलां चरोगनाशाय सर्वदा। जपेद्युतसंख्याकं पायसेन दशांशतः। कुं लग्न बीजे देवी
स्फोटदंतं नाशनाय वा। नाभिमात्रे जले स्थित्वा सहस्रं प्रजपन्नुतु। तेन स्फोटा शीघ्रमयः श्री द्राविनश्यंत्यविदारणः॥ ॥अथ कालरात्रिमंत्रके ला५
रणं॥ देव्युवाच॥ देवदेव जगन्नाथ भक्तानामिष्टदायक। त्वत्प्रसादान्मया सर्वं श्रुतं मंत्रसमुच्चयं। इदानीं श्रोतुमिच्छामि कालरात्रिविधानकं। मं
त्रयंत्रप्रयोगादि तत्सर्वं कृपया वद॥ ईश्वर उवाच॥ शृणु सुभगे तन्मे देवि न कस्यचित्कथितं मया। इदानीं कथयिष्यामि भक्त्या शुश्रूषया मानसा। प्रणवं
वाग्भवं शक्तिः कामराजं रमा तथा। कालेश्वरि सर्वजनमनोहारि सर्वमुखस्तंभनि सर्वराजवशंकरि। सर्वदुष्टनिर्दलिनि सर्वस्त्रीपुरुष
निवाकर्षिणीति ततो वदेत्। श्रृंखलां त्रोटय द्वयं। सर्वशत्रून्संभंजय द्वेषिनिर्दलय द्वयं। सर्वं स्तंभय युग्मं च मोहनास्त्रेण तत्परो द्वेषिणः पदतः प
श्चाद् उच्चाटय युग्मं ततः। सर्ववशं कुरु युग्मं स्वाहांते देहि युग्मकं। सर्ववकालरात्रिं च कामिनिं च गणेश्वरि। नमोंतं यं महाविद्या वसुसिद्धि विधुवर्णकाः ओं
ऐं ह्रीं क्लीं श्रीं कालेश्वरि सर्वजनमनोहारि सर्वमुखस्तंभनि सर्वराजवशंकरि सर्वदुष्टनिर्दलिनि सर्वस्त्रीपुरुषाकर्षिणि देहि शृंखलां त्रोटय त्रो
टय सर्वशत्रून्भंजय भंजय द्वेषि निर्दलय निर्दलय सर्वं स्तंभय स्तंभय मोहनास्त्रेण उच्चाटयोच्चाटय सर्ववशं कुरु कुरु स्वाहा ऐहि एहि सर्वका श्री
लरात्रिकामिनि गणेश्वरि नमः॥ ऋषिर्दक्षो निगदितश्छंदो तिजगती स्मृता। देवता कालरात्रिः स्यात् दलकं पुरखासिनी माया बीजे तु बीजं स्याद् लकं पुरखा ४४२

द्वैविरा:

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सिनी। मायारा ह्रीमिति शक्तिः स्यान्नमः कीलकमुच्यते। पंचांगुलीषु विन्यस्य तारा द्यं पंचबीजकं। हृदयं चतुर्विंशतीभिः पंचविंशतिभिः शिरः।
शिखे कचिंशद्धू ऐं श्री वर्मा षट्दशावर्णीकैः। नेत्रं षड्विंशद्धू ऐं श्रो त्रिंशत्यकैस्ते स्ततः। अस्त्रं तारा स्त्रमादौ च दलौ तेषु रूपदान्वित। जगत्त्रय मोहि
नीति चतुर्दशमीरयेत्। भुवनव्यापिनि ततो दंडधारिणि तत्परं। दुर्गा दुर्गतिहंत्रीति नानासिद्धिविधायिनि। सर्वं वशं कुरु कुरु स्वाहेति पदमीरयेत्। आवडे
गमेव विंन्यस्य ध्यायेद्दुर्गां गणेश्वरीं। आरक्तमातुसदृशीं काश्मीरां श्रीमदनाहृहां। चतुर्भुजां त्रिनयनां कवरीमुक्तकेशिकां मोहनं दारिसेतहस्तां वरदं च्यते
यापरि। भुवनं वामहस्ते च अस्त्रघोदंडसुशोभितां। चूडाकलापिकाश्रां भांमातकोपरिवेष्टितां। करुण्णं चरधरां देवीं कञ्चकेशुकभूषितां। कर्णताकेस
सुकं नानारत्नसमौक्तिकां। विचित्र वांपयपुष्पैः पालिनक्कं सुकुंतलां। सुनासामौक्तिकां चारुतां चूलापूरितानना। केयूरहारयद्दके ... आभरणा
भूषितां सुपुष्पमाकुविन्यस्त नानाभूषणभूषितां। आचिभिः सिद्धगंधर्वैः सरूपमानामदालसां। कन्यकागणसंसेव्यां मायारा ह्रीं गणेश्वरीं। एवं
त्वाइ ध्यात्वेप्संत्रं प्रजपेत्सर्वसिद्धये। निशायां प्रहरातीते महापूजां समाचरेत्। पूजयेत्कालिकापीठे पूजायंत्रमतः शृणु। विंदु त्रिकोण षट्कोणारं नं चा
ष्टदलं तथा। वृत्तं षोडशपत्रं च त्रिवृत्तं भूपुरत्रयं। लिखेत् कूर्जक्षीरवृक्षफलके चालिखेत् बुधः। अष्टगंधेन शौंसे स्थालेखिन्याश्च पकस्य वा। शतपत्र
गंधाः श्रागिवोक्ताः। सिंदूरदरदत्या च विलिखेत् द्रव्यकर्मणि। रसालस्य वा पत्रे लिख्या स्तंभने कोकिलान्तरः। मारणे कोहपत्रे च हरितालहरिद्रया। निर्गुं
मत्तकस्य वैरवरात्य महिषास्त्रया। विलिख्य वयंत्रराजं तत्र देवीं समर्चयेत्। संमोहिनी मोहिनी च तत्तत्स्थे चविमोहिनी। पूजयेत् त्रिपुरकोणे षट्कोणेषु
डंगकं। वृत्ते स्वरानष्टदले ब्राह्म्याद्यष्टमातृकायजेत्। वृत्ते नानिपुन वृत्ते कलास्त्रेकं वंशी मुरवाः कुर्वशीमित्रकारे आं ... तीदलांतरे। मंजुघोषाच सु
हजा सुकेशी चतिलोत्तमा। गंधर्वसिद्धकन्या च किन्नरी नागकन्यका। विद्याधरी किंपुरुषी यक्षकन्या पिशाचिका। ... पत्रवृत्ते पंचबीजाधिपा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४४२
443

वीजादिनार्चयेत्तां पंचबाणाधिदेवताः पूजनीयाः प्रयत्नतः । भगहं तां सिद्धयः स्युस्त्रिरेखासु नवक्रमात् । दक्षिणा [illegible] क्रियाशक्तिः समस्तं ददुर्वा
गतायजेत् । द्वितीयायां शिववक्त्रा सविह्वलाः । क्रमेणैव गुणत्रयं तु तृतीयायां द्वारे युगणपादि काश्यमध्ये देव्याश्चतुर्दिक्षु शक्तिः सा नित्यश्चोदेवताः । [illegible] क
लरात्रिश्च वटवासिन्यः ततः परोगालेश्वरी चकाद्भुशी व्यापिकालकवासिनी । मायाया ह्रीं च मदने त्रियायरतिरेव चानंगमालिका कामेश्वरीति पूज्या षड्दशाक्षरः
॥ अथ प्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामं कृत्वा शिरसि दक्षाय ऋषये नमः मुखे अतिजगतीछंदसे नमः हृदये आले केशा
सिन्यै कालरात्र्यै देवतायै नमः गुह्ये क्रीं बीजाय नमः पादयोः मायाया ह्रीं शक्तये नमः नाभौ नमः कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम [illegible] प्रयोगे विनियोग इति
तांजलिं कृत्वा ओं कुं ओं ऐं क्रीं क्लीं श्रीं कामेश्वरी सर्वजनमनोहारि सर्वमुखस्तंभिनि सर्वजनवश [illegible] मोहिनि हृदयाय ० ओं कुं सर्वराजवशंकरि सर्वदु
ष्टनिर्दलिनि सर्वस्त्री [illegible] दुर्गे दुर्गे [illegible] स्त्रीपुरुषाकर्षिणि चतुर्दशभुवन [illegible] ओं कुं वंदीशृंखलास्फोटय स्फोटय सर्वश
त्रून् भंजय भंजय दंडधारिणि शिरसे ० ओं कुं दुष्टनिर्दलय निर्दलय सर्वस्तंभय स्तंभय दुर्गे दुर्गे तिहं [illegible] कवचाय ० ओं कुं मोहय [illegible] त्राट
टय त्राटय सर्वं वशं कुरु कुरु स्वाहा [illegible] नेत्रत्रयाय ० ओं कुं देहि देहि सर्वकालरात्रिकामिनि गणेश्वरि नमः सर्ववशं कुरु कुरु स्वा
हा अस्त्राय ० अत्र प्रथमतो विद्यादि पंचबीजानि अंगुष्ठादि कनिष्ठांतेषु विन्यस्य ततः षडंगन्यासं कुर्यात् । एवं करषडंगन्यासं कृत्वा मूलेन प्राणायामं कृत्वा
सं विधाय ध्यानमानसपूजां तत्पुरतश्चंदनादि पीठे कुंकुमादिना विंदुगर्भं त्रिकोणं विलिख्य तद्बहिः षट्कोणं तद्बहिर्वृत्तं तद्बहिरष्टदलं [illegible] बहिर्वृ
त्तं बहिः षोडशदलं तद्बहिर्वृत्तं तद्बहिर्वृत्तत्रयं तद्बहिर्भूपुरं [illegible] चतुरस्रत्रयं कुर्यादिति पूजायंत्रं विरच्य पुरतः संस्थाप्य [illegible] आगता
ध्यात्वा पूजां तत्र कालीपीठं समभ्यर्च्यावाहनादिपुष्पोपचारांतं त्रिकोणेषु संमोहिन्यै ० मोहिन्यै ० विमोहिन्यै ० इति संपूज्य षट्कोणकोणेषु प्रागग्रतः [illegible] शांति श्री
४४२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संपूज्य तद्बहिर्वृत्ते अं नमः ओं नम इत्यादि षोडश स्वरान्संपूज्याष्टसु दलेषु ब्राह्म्याद्यादि मातृकाः प्राग्वत्संपूज्य तद्बहिर्वृत्ते कं नमः खं नम इत्यादि क्षं नम इ
त्यंतं व्यंजनानि संपूज्य षोडशदलेषु देवाद्यादि प्रादक्षिण्येन ऊर्वश्यै · मेनकायै · घृताच्यै · मंजुघोषायै · सहजन्यै · सुकेश्यै · तिलोत्तमायै · गंधर्वकन्यायै · कि
न्नरकन्यायै · नागकन्यायै · विद्याधरकन्यायै · किंपुरुषकन्यायै · यक्षिणीकन्यायै · पिशाचकन्यायै · इति संपूज्य तदुपरि वृत्ते स्वाहाद्यादि प्रादक्षिण्येन [illegible]
पराविद्यायै · हंस सरस्वत्यै · क्लीं भुवनेश्वर्यै · क्लीं मनोभवायै · श्रीं लक्ष्म्यै · पंचबाणबीजान्वित दृग्धि देवता मातंगी प्रकरणोक्ताः संपूज्य भूपुरातः स्वाहाद्यादिप्रा
दाक्षिण्येनाणिमादि सिद्धीः संपूज्य प्रथमरेखायां इच्छाशक्त्यै · ज्ञानशक्त्यै · क्रियाशक्त्यै · इति संपूज्य द्वितीयरेखायां शिवब्रह्मसरमाधिपान्संपूज्यान्ते ती
यरेखायां · सत्वरजस्तमोगुणान्संपूज्य पूर्वादिदिक्षु चतुर्षु वीरेषु गणेश क्षेत्रपाल वटुक योगिनीः संपूज्य तद्बहिर्लोकपालांस्तदस्त्राणि च संपूज्य [illegible] :स
वैभागे मायायै · कालरात्र्यै · वटवासिन्यै · दक्षभागे गणेश्वर्यै · कामेश्वर्यै · आपिकायै · पश्चिमे · अलकवासिन्यै · मायारात्र्यै · मदनप्रियायै · कुमाररस्यै
लक्ष्म्यै · कामेश्वर्यै · इति संपूज्य धूपदीपादि सर्वं प्राग्वत्समापयेदिति नित्या । प्रजपेदयुतं मंत्रं तद्दशांशं कुर्यात्तिलैः क्षीरद्रुमसमिद्भिर्वा तर्पणादि ततस्त
रतामार्जनं तद्दशांशेन ब्राह्मणान्भोजयेत्सुधीः । एवं संसिद्धमंत्रस्तु प्रयोगानाचरेद्बुधः । संध्यायां शांतिवारे तु रम्यांगं छेत्स्यरावरं मंत्रेणानेन सेव्य हरि
द्राक्षतपुष्पकैः । तारं नमो जलौकायै हि धा सर्वजनं वशं कुरु कुरु हं हं कुरु तोयं मंत्रस्तेनैव पूजयेत् । ओं नमो भगवते जलौकायै जलौकायै सर्वजनं वशं कुरु कुरु कु
हुं कुं । ततश्च गृहमागत्य देवीं ध्यायन्सुविस्वपेत् । प्रातस्तत्रैव गत्वा जलौकाद्वितयं ततः गृहीत्वा तु तदागत्य छायायां परितोषयेत् । [illegible] कार्पासतंतु
नैवेद्यचूर्णसहितान्दशिवेवार्तिं दृढतरां कृत्वा कुंभकारस्य चक्रे कृतः । मृदमानीय यत्नेन तया पात्रं तु कारयेत् । भ्रमयंत्र [illegible] तैलं तां स्निग्धां च क्षिपेत्तु
चि । कोकिलाक्षैः [illegible] द्विमाहुरेद । त्रिकोणद्वयमालिख्य तद्बहिर्भूपुरं लिखेत् । निशारसेन रचिते लाजाक्षतसमन्विते मंडले दीपं प्रज्वालादी

[illegible] २६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४४५
445

ये कालरात्रिं प्रपूजयेत्॥ सर्वावरणसंयुक्तां कज्जलाहरणाय च॥ नवीनैः पात्रमुपरि विन्यसेत्साधकोत्तमः॥ स्रोतस्विनीजातं कज्जलमाहृत्य प
क्षिमामि मुखेन रः॥ वक्ष्यमाणेन मंत्रेण त्रिवारं मंत्रयेत्सुधीः॥ प्रणवं वाग्भवं माया रमां भूमिं च बीजं लौः॥ नमः कामेश्वरि पदं सर्वामोहय मोहया वं
ह्रेच कज्जलवर्णे च कज्जलांबरसमन्विता॥ सर्वानाकर्षययुगं श्री ह्रूं वशं कुरु द्वयं॥ वर्मैकं द्रुतं शीघ्रं च कामराजे रमा तथा॥ अयं मंत्रो द्वात्रिंशदर्णो यं कज्जलस्वा
भिमंत्रणं॥ ॐ ऐं क्लीं क्रीं श्रीं क्लीं ह्रूं लौः नमः कामेश्वरि सर्वामोहय मोहय कज्जल कज्जलवर्णे कज्जलांबरसमन्विते सर्वानाकर्षयाकर्षय श्री ह्रूं वशं कुरु
कुरु कुरु ऐं क्लीं ह्रीं श्रीं॥ ५८॥ कपिलानवनीतेन मर्दयेत्कज्जलं शुभं॥ अष्टोत्तरशतावृत्त्या मूलमंत्रेण मंत्रयेत्॥ कुनेदष्टोत्तरशतं मधूककुसुमैः सि
यासुवासिनीं कुमारीं च वटुकं भोजयेन्मुदा॥ तेनांजनेन तिलकं कुर्यात्साधकसत्तमः॥ वशयेत्सकलान् लोकान् नरनारीनरेश्वरान्॥ दत्तेन दन्तपा
नादेतनापि च वशं नयेत्॥ स्तंभनं तत्प्रवक्ष्यामि हारिद्रे कर्पटे लिखेत्॥ हरिद्रारोचनाकुंकुमं जलेनैव गोमूत्रपेषितैः॥ लिखेदष्टदलं दलेषु मंत्रं कर्णिका
के सूराज्वले॥ कर्णिकायां साध्यनाम दलेषु प्रणवद्वयं॥ भूबीजयुग्मं द्विवेष्टं पीतसूत्रेण वेष्टितं॥ सप्तभिः कोकिलाक्षकंटकैः परिकीलयेत्॥
अर्कपत्रैः सुसंवेष्ट्य क्षिपेच्चुल्लीकरं [illegible]॥ मेषमूत्रेण संपूर्य पाषाणेनोच्छादयेद्दृढं॥ सहस्रं प्रजपेन्मूलमंत्रं राक्षसदिङ्मुखः॥ हरिद्रामालिकोल्ला
वज्रमुद्राकरान्विता॥ मनुं वक्ष्ये ॐ क्रों क्लीं ह्रूं कामाक्षि ततः परं॥ मायाहृल्लिपि सर्वांतिम मनोहारिणि एवं नंतरं॥ स्तंभय द्वेषोपय द्वे मोहय द्वितयं ततः॥
कामबीजं त्रिधा दीर्घं कामाक्षि च ततः परं॥ कामेश्वरि त्रिवर्णा लिपि पंचाशद्वर्णो मनुः॥ ॐ क्रों क्लीं ह्रूं कामाक्षि मायाहृल्लिपि सर्वमनोहारिणि स्तं
भय स्तंभय रोपय रोपय मोहय मोहय ह्रौं क्लीं ह्रौं कामेश्वरि [illegible]मालिनि फूं फूं फूं॥ ५०॥ जपादेतस्य मंत्रस्य शत्रूणां स्तंभनं भवेत्॥ रविवारे ह[illegible]
स्त्री स्तंभय नपय यपेत्॥ तत्क्षणे लिखेत् क्रूं ॐ कामराजं मनोहरं॥ तद्बहिर्वेष्टयेत्तत्कामराजदशान्वितं॥ तद्बहिर्वर्णमालिकावेष्टये [illegible]

कामाक्षि

श्रीः
४४५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तद्बहिर्वेष्टयेद्वृत्तं षोडशस्वरसंयुतं । षट्कोणं तद्बहिर्लिख्य कामं कोणेषु विन्यसेत् । तद्बहिर्वाग्भवं तत्स्थं यंत्रं मोहनकारकं । दशाक्षरमनुं जप्त्वा तदुपर्युपविश्य वा । ध्या
त्वा हुतं कामपदं कामराजमतः परं । कामिन्ये कामराजेन द्वितीयं कामराजकं । ॐ क्लीं कामाय क्लीं कामिन्यै क्लीं ॥ १०॥ पंवा हं प्रजपेत् कुंडः सहस्रं नित्यमादरात् । ततो हो
त्रं कुर्वीत तद्दशांशं तिलैः शुभैः ॥ आज्याक्तैस्तत्र समनावृतिलकैर्विश्वमोहनं । आकर्षणविधानं तु प्रवक्ष्ये यथाविधि । कृष्णाष्टमीदिने मूले भौमपुष्ये थवा रवौ । पुष्पः क्वा
नाभिदघ्नजले स्थित्वा सहस्रकं । सशतं मूलमंत्रं तु जपित्वा गृहमागतः । तैलाभ्यक्तः पीठिकादौ विलिखेत्प्रतिमां स्त्रियः । नराकृतिं वामभागे विभिः पञ्चदश आलुप्त्वा केशान् मूलेन
रसैः शोक्षेत्तदेव प्रजपेन्मनुं । नरस्य हृदयार्णं तं वक्ष्ये तारं च हृदयं ततः । कालिकायै पदं सर्वाकर्षिण्यै अमुकीं ततः । आकर्षय द्वयं शीघ्रमानय द्वितयं ततः । पाशमायांकुशा भद्रका
ल्यै हृदयं ततः । ॐ नमः कालिकायै सर्वाकर्षिण्यै अमुकीमाकर्षय आकर्षय शीघ्रमानय आनय ॐ ह्रीं क्रों भद्रकाल्यै नमः ॥ ११ ॥ अस्य पुनरष्टशतं जप्त्वा लोहितैश्च हयारितैः
पंचबाणादिमैर्जप्तपुत्तलीं तु समाहितः । एकैकं मातृकावर्णं तन्नाम कर्षय द्वयं । नमः इत्यभिसंजप्य पुष्पमेकैकमर्पयेत् । ॐ अमुकमाकर्षय आकर्षय नमः इति कर्षयेत्पु
ष्पैः पूजयेदित्यर्थः । पादादिकं त्रिवेष्टापि च एकैकारासंप्लुतैः । तत्कृपा मंत्रवर्येण प्रोक्ते नाकर्षणात्मना । कृष्णकार्पाससूत्रस्य कुमारीनिर्मितस्य वा । त्रिसप्तवस्त्रं गुणाभ्यामेकया
विंशति तंतुकैः रज्जुमाकर्षमनुना ग्रंथीन् बध्नन् नरं शतं । दत्वा तद्दोरकं हस्ते धृत्वाकर्षयेत्स्त्रियं । पुरुषं वा त्रिरात्रात्तु एकग्रामस्थमानयेत् । दशांतरस्थं कालान्तरे दूरादाकर्ष
येद्ध्रुवं । अथेष्टविधिं वक्ष्ये मनुरेवि समाहितः । कृष्णागार चतुर्दिश्यां प्रयोगं शून्यमंदिरे । यमदिग्वदनः कुर्यात् कुंडासनसंस्थितः । नीलांबरधरो मुक्तकेशो मंत्रमि
मं जपेत् । मौंजीरज्जुकृतग्रंथिमालया मुक्तकुंतलः । ... कालरात्रि महाध्वांक्ष्यमुकं पदं । आभ्रश्च्याटय मुं ... छिंधि भिंधि छिन्धि विध्रिया । प्रणवादीजे कामात्ति
सप्तनवतः प्रणवादिकः । रसवह्न्यक्षरो मंत्रः शीघ्रोच्चाटनकारकः । ॐ हं ल्लं क्रूं म्रं कालरात्रि महाध्वांक्षि अमुकमाभ्रूच्चाटय छिंधि भिंधि स्वाहा होंकाम
क्षि क्रों ॥ १२ ॥ अर्धरात्रे जपेन्मंत्रं सहस्रद्वयमेव वा । ततो होमं सर्षपैस्तु दशांशं च दिने दिने । बलिं दद्यात्प्रयत्नेन तैलोदकयुतं ततः । तथा सर्षपपिण्याक स
कंपिष्टं चमलकं । खुद्दया सहनेनैव मनुनामंत्रचित्तमः । एवं यः कुरुते नित्यं सप्ताहाच्चाटयेद्ध्रुवं । प्रतिमा देवतानां च काकथामानवादिषु । अभिचारविधानेन दे
पुष्पाणि पाण्मा कुर्यात् । तालवृक्षस्य फलकद्वयं मानीय तां नरः । विषेण च शिरा घृष्य स्तुहि दुग्धेन साधकः । लिखेन्नाम तयोः साध्ये यथारूपं मुकारयेत् । ततस्तु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ घार्णा ४४५ 445 भ

फलके पुष्पे धत्तूरकुसुमैस्तथा। प्रोक्षयेत्तेन सारेण अष्टाविंशतिसंख्यया। ततः स्पृष्ट्वा प्रजपेन्मंत्रं सहस्रमधियामिनि। क्रौं ग्लौं ह्लौं ततो भ्रौं च भगवत्यै ततः दुं उ वा
धारिण्यमुकममुकैशी घ्रं विद्वेषय द्वयं। रोपय द्वितयं चैव भंजय द्वितयं स्मा। मायारा इय ततः स्तारो गुणशः क वर्वं पठेत्। पंचाग्रदक्षरो मंत्रस्तारादि द्वेषकारकः। ओं
क्रौं ग्लौं ह्लौं भ्रौं भगवति दं उ धारिणि अमुकममुकं शीघ्रं विद्वेषय विद्वेषय रोपय रोपय भंजय भंजय भ्रौं मायारा इयै क्रौं दुं दुं दुं ॥ ५०॥ जन्मफलकयुग्मं तु धार
ड्यापरस्परं। खरसैरिभ्योर्वा पृष्ठेरोमसमुच्चयात्। वल्मीकं रंध्रे निक्षिप्य तावत्संख्यं जपेन्मनुं। सप्ताहाज्जायते वैरं रामलक्ष्मणयोरपि॥ अथ मारणकं कर्म कथया
मि सविस्तरं। न प्रयोगं न कुर्वीत ब्राह्मणस्योपरि प्रिये। ब्राह्मणेन विनासर्वं ज्ञातव्यं रिपुवर्गतः। बहूनां पीडको यस्तु सर्वोपद्रवकारकः। तस्योपरि प्रकुर्वीत
मारणं कुलधर्मवित्। प्रजपेद्लक्षमर्धं च सहस्रं मूलमंत्रकं। वस्त्र कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां भौमवारे विशेषतः। गोपुरे च स्मशाने च शिवागारे चतुःपथात्। म दम
नी यत्नेन स्मशानादौ विनिःक्षिपेत्। पिंडगांधर्वजाम्यारिपुष्पाण्यानीय देशिकः। स्मशाने निर्जने गारमुक्तकेशो दिगंबरः। नीलांबरधरो रात्रौ पुत्तलीं विदधीत
वै। तच्छिरस्यालिखेन्नाम साध्यस्य तु प्रयत्नतः। प्राणयंत्रे हृदि न्यस्य प्राक्प्रोक्तविधिना सुधीः। प्राणादिस्थापनं कृत्वा छादयेत्तत्वाससा। खराश्वमहिषोत्थे तु
रुधिरे स्थापयेद्बलं तिलाभ्यक्तां ततो रक्तचंदनेन समर्चयेत्। धत्तूरकुसुमैर्वापि मारणोक्तगुणा ततः। जपं होमं च पूजां च कुर्याद्युक्तविधानतः। ओं क्रों क्रीं म्रूं मृत्तिके
र्यमुकं शीघ्रं मं ततः मारय द्वितयं चैव सृणि बीजं त्रिरुच्चरेत्। त्रयोविंशत्यक्षरेण पूजां होमं च कारयेत्। ओं क्रों क्रीं म्रूं मृत्तिके अरिदेवदत्तं शीघ्रं मारय मारय क्रौं
क्रौं क्रौं ॥ ५२॥ वचा सर्षप भल्लात बीजं कूष्मांड बीजकैः। अष्टोत्तरशतं कृत्वा स्मशानाग्नौ विधानवित्। प्रतिमायाः शिरश्छिन्नां पूर्णां कृतिमत्स्यरेत्। ततश्च प्रतिमां
दग्ध्वा मारणाख्याणुना सुधीः। एवं कृते त्रिसप्ताहाद्रिपुर्याति यमालयं। भैरवाय बलिं दद्यात्स्वल्पं हं विधिना सुधीः। माषान्नपलमद्याद्यैरेव सिद्धिः प्रजायते। म
जपादिमंत्रान्वै प्रजपेत्स्वल्पं हंततः। आत्मरक्षा भवेन्नो चेत् साधकस्य मृतिर्भवेत्॥ ॥इति कालरात्रिप्रकरणं॥ ॥ प्रणवो भुवनेशी च कामराजमतः परं। मग
जीव हृदयं ङेन्ता भगवती पदं। शारदाये च पावकैः। प्रियासप्तदशार्णकं। क्रौं ऐं क्लीं सः नमो भगवत्यै शारदायै क्लीं स्वाहा ॥ ७१॥ नास्य विघ्नोत्तवाद्यो वं नवामं

श्री ४४५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विपर्ययः। नक्लेशो नचदौर्बल्यं नमोहो नचिरं ततः। साक्षादमृतरूपोयं मंत्रः सर्वार्थसिद्धिदः। वर्णलक्षं पुरश्चर्या तदर्धं वा महेश्वरि। अर्धार्धं वा समाख्यातं मतो न्यूनं न कारये
त्। जीवहीनो यथा देही सर्वकर्मसु न क्षमः। पुरश्चरणहीनोपि तथा मंत्रः प्रकीर्तितः। गृहे वने श्मशाने वा शून्यागारे चतुःपथे। साधकः सिद्धये कुर्यात् पुरश्चरणकं प्रि
जपाद्दशांशतो होमस्तद्दशांशेन तर्पणं। मार्जनं तद्दशांशेन तद्दशांशेन भोजनं। पुरस्कृत्य यां मनोः कृत्वा मनूत्कीलनमाचरेत्। मनुसंजीवनं पश्चात् सिद्धमूलं ततो जपेत्। तारं सं
टं च पुनर्दद्यात्ततो मंत्रो विसिद्ध्यति। अथ घवर्णां महादेवि दद्यान्मंत्रं यवलेपि वा। मंत्रादौ दीयते नीरमिदमुत्कीलनं भवेत्। नाम दद्यात्तथा प्यादौ तारं दद्यात्तथा बलौ। ए
षसंजीवनो नाम मंत्रो मंत्रस्य स्वभामिनि। ततो जपेन्मनुं सिद्धं साधकः सर्वसिद्धये। नामाग्रे दीयते नीरं संपुटाख्योस्त्वयं मनुः। एकवारं पठेद्देवि यथाशक्ति
जपेत्ततः। अणिमाद्यष्टसिद्धीनामीश्वरः साधको भवेत्। यंत्रोद्धारं प्रवक्ष्यामि सर्वतंत्रेषु गोपितं। सर्वसंमोहनं यंत्रं सर्वाशापरिपूरकं। बिंदुगर्भं त्रिकोणं
उ वत्तद्बहिः रसकोणकं। अष्टपत्रं चतुर्द्वारं भूपुरं विलिखेत्प्रिये। लयांगमथ वक्ष्यामि तव श्रीत्यावराननेः। यंत्रे समभ्यर्च्य विधिवत्साधको मुक्तिमाप्नुयात्।
गणेशो धर्मराजश्च वरुणश्च कुबेरकः। एते द्वाःस्थाः समाख्याताः दक्षावर्तेन पूजयेत्। जया च विजया दुर्गा शावरी रक्तदंतिका। शाकंभरी च चामुंडा ... विशि
वटुकिका। शीतला सुप्रभा शांता रतिः प्रीतिः स्थितिर्मतिः। इति षोडशपत्रेषु पूज्याः षोडश देवताः। करालो विकरालश्च संहारो रुरुभैरवः। महाकालोग्निकाल
श्चेहूमतः सुप्तभैरवः। पूज्या अष्टदले देवि सुयंत्रे रष्टभैरवाः। शारिका च तथा राज्ञी देवी ज्वालामुखी तथा। कालिका त्रिपुरा देवि सुमुखी परमेश्वरी। एताः
षट्कोणमध्यस्थाः पूज्याः साधकसत्तमैः। भवानी बगला तारा पूजनीया त्रिकोणगाः। मूलेन शारदा देवी बिंदौ बिंद्यां सरस्वती। पूजयेच्छक्तिभावेन गंधपु
ष्पाक्षतादिभिः। भूतलं प्रासं तथा पद्मे पाशं कलशमेव वा। मूर्त्रमित्यायुधान्बिंदौ पूजयेत्साधकोत्तमः। सव्यामे पूजयेद्देवि गुरुपंक्तिकमादरात्। स्वदक्षे धर्मभै
रवं पूजयेत्क्रमशस्तथा। ऊर्ध्वाक्षे नेश्वराश्चैव यथावद्रूपर्पितं मया। कोष्ठवक्त्रं हयवक्त्रं ततो जवक्त्रकं शिवा। सिंहवक्त्रं महादेवि पूजयेच्चतुरस्रके। शिवेरु
ङ्मङ्गीमं षभैरवं परमेश्वरि। विदिक्षु संपूजयेन्मंत्री लयांगमिदमुच्यते। मंत्रस्यास्य महादेवि भैरवो ऋषिरीरितः। छंदस्त्रिष्टुप् समाख्यातं देवतास्य रदस्म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ता। मायाबीजेश्वरछक्तिः स्तंभं कीलकमुच्यते। धर्मार्थकाममोक्षार्थे विनियोग इति स्मृतः। ग्लां माया स्मराद्यैश्च वर्णैः षड् दीर्घभाजा [illegible] करन्यासः समाख्या
ता हृदयादिषडंगकं। अश्मरीबीजरूपेण कुर्याद्दिग्बंधनं सुधीः॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यं निर्वर्त्य शौचादिकं विधाय सः इति शक्ति [illegible] बीजेन [illegible] निविधायो
ध्यप्रणवेन सुखं प्रक्षाल्य ओं क्रीं मणिधरणि वज्रिणि ह्रीं शिखापरिसरे रक्ष रक्ष ठः ठः ठः फट् स्वाहा इति मंत्रेण शिखां बध्वा मलस्नानं विधाय मंत्रस्नानार्थं
स्वपुरतस्तीर्थमंडलं परिकल्प्य आगतीर्थं एपावाग्वादिनि शारदे वरदे मातर्मातृकाक्षरभूषिते। परिवारयुते देवि यंत्रेस्मिन् सन्निधिं कुरु। इत्यावाहनं [illegible] अर्घ्यादिधा
य ओं शारदायै विद्महे सप्तदशाक्षरायै धीमहि। तन्नः सरस्वती प्रचोदयादिति गायत्र्या संध्यां वंदनं तर्पणांतं कर्म समाप्य यागगृहमागत्य यागभू[illegible] नमः शांते
लेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि भैरवाय ऋषये नमः मुखे त्रिष्टुप्छंदसे नमः हृदये श्रीशारदायै देवतायै नमः गुह्ये क्रीं बीजाय नमः पादयोः सौः [illegible] शक्तये
नमः। नाभौ नमः कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम चतुर्वर्गफलसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः क क्रा ओं क्रां क्रामि स्वादिषड् दीर्घयुक्तेन कर[illegible]न्यासं
कुर्यात्। ततो ओं क्रीं श्रीं कामरूपपीठाय नमः हृदयाय नमः एवं क्रमेण जालंधरपूर्णगिरिउड्याणवाराणसीशारदापीठानां षडंगन्यासं कुर्यादिति [illegible] षडं
गं विधाय प्रागुक्तरीत्या शारदामातृकां विन्यस्य आत्मविद्याशिवशक्तितत्वानि षडंगेषु न्यसेदिति तत्वषडंगं विधाय ओं नमः शिरसि ऐं
क्लीं मुखे। क्लीं हृदये। सः नाभौ। नं पृष्ठे। मों मेढ्रे। भं गुह्ये। गं ऊ[illegible] घ्रां। वं जानुनि। त्रैं जंघायां। शां गुल्फयोः। रं पादयोः। दां शिरसः पादपर्यंतं। यें पादादिमूर्धांतं। क्लीं
मूर्ध्नि। स्वा मुखे। ओं नमः सर्वांगे। एवं न्यासं विधाय श्रीगुरुं ध्यात्वा देवीं ध्यायेत्॥ उद्यद्बालार्कबिंबद्युतिममलशिखाकोटितेजस्विनीं तां भास्वच्चंद्राग्निनेत्रां
त्रिविधमणिशिलारश्मिभास्वत्किरीटां ताराणीं क्षीवमायामदनविलसितां शक्तिवर्णैकरूपां वंदे सिंहासनस्थां प्रहसितवदनां शारदां षड्भुजाभ्यां। पु श्री
कांतिभां त्रिलोचनां कमलप्रासकमलधारिणीं। कलशव्यूहकपाशषड्भुजां देवीं मनिशं भजामहे। इति ध्यात्वा मानसोपचारैः [illegible] स्वपुरतश्चंदनादि [illegible] ४४६
कुमादिना बिंदुगर्भं त्रिकोणं विलिख्य तद्बहिः षट्कोणं तद्बहिरष्टदलं तद्बहिः षोडशदलं तद्बहिश्चतुर्द्वारयुक्तं चतुरस्रं कुर्यादिति प्रजाप्यं चंचिरच्चपुरतः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्यामभ्यर्च्यार्घ्यादिस्थापनान्तमात्मपूजां ते भुवनेश्वरीपीठमभ्यर्च्य मूलेन मूर्तिं परिकल्प्यावाहनादिपुष्पोपचारान्ते विंदावग्नीशासुरवायव्यमध्ये दिक्षु [illegible] मुंडगा
नि संपूज्य चतुरस्रे वायव्यादीशांतं गुरुपंक्तित्रयं संपूज्य गणेश धर्मराज वरुण कुबेरान् पूर्वादिदिक्षु पूजयेदिति प्रथमावरणं ॥ षोडशदले देव्यग्रादि [illegible]
न ॥ जया· विजया· दुर्गा· शाबरी· रक्तदंतिका· शाकंभरी· चामुंडा· शिवा· शिवदूती· शीतला· सुप्रभा· शांता· रति· प्रीति· स्थिति· मती· ॥ इति द्वितीयावरणं ॥ ततोऽष्ट
दले देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन· कराल· विकराल· संहार· रुरु· महाकालभैरव· कालाग्नि· उन्मत्त· सुप्तभै· ॥ इति तृतीयावरणं ॥ ततः षट्कोणे· शारिका· राज्ञी· ज्वाला
मुखी· कालिका· कालरात्रि· त्रिपुरा· सुमुखी· ॥ इति चतुर्थावरणं ॥ त्रिकोणे· भवानी· बगला· तारा· ॥ इति पंचमं ॥ बिंदौ· श्रीमानंदभैरवसहितायै शारदायै नमः इति
सप्तवारमभ्यर्च्य पुनस्त्रिकोणे भवानी बगला तारा पूजयेदिति षष्ठं ॥ मूलबाणसपद्मकलशाभूषां पूजयेदिति सप्तमं ॥ स्वचाम[illegible] गुरुपंक्तित्रयमभ्यर्च्य स्वदक्षे धर्मं ज्ञा
हय नवैराग्याणि संपूज्य चतुरस्रे ऊर्ध्ववक्त्रा पूर्ववक्त्रा [illegible]वक्त्रा सिंहवक्त्रा संपूज्य पुनः शिवरुद्रमडभीमभैरवान् संपूजयेदिति अष्टमं ॥ एवं संपूज्य धूपदीपादिनैवेद्यांते दत्वा
तत्त्वा जपं समर्प्य प्राग्वद्वटुकादिभ्यो बलिं दत्वा रात्रिकं सर्वं समापयेदिति । पुरश्चरणं प्रागेवोक्तं ॥ तथा प्रयोगान्वक्ष्यामि साधकानां हिताय वै । [illegible] होमो दृढं वै
वमारणाकर्षणे ततः उच्चाटनं वशीकारं शांतिकं पौष्टिकं तथा । उपचारं तथैतेषां शृणु वक्ष्यामि पार्वति ॥ रक्तौदनं प्रभातवेलायां गगने प्रेतगृहे शिवे । भस्म [illegible] मंत्री पु
रुवा साधकसत्तमः । मूलेनायुतं मंत्री होमं कुर्याच्चितानले । दशांशं च तथा प्राक्ष्य बमाघाजमेदुकैः । गोजातिस्तंभं भवेच्छीघ्रं दस्युवामा केपापशं ॥ वादिनो वा मुखस्तं
भं कामिनी रेतस्तथा । वंद्रेमध्याह्नवेलायां स्नात्वा [illegible] जेत । मूलमंत्रं महादेवि जपेदयुतसंख्यया । होमः सर्षपमधुक्षौद्रमालतीकुसु[illegible] समावरे
कालेतिलकं साधकोत्तमः । तस्य दर्शनमात्रेण त्रैलोक्यं मोहमेष्यति । भौमे मध्याह्नसमये गत्वा श्मशानमंडले । पशुं संपूज्य [illegible] मूलेना [illegible] साधकः तदंते च जपे
न्मंत्रं बालकयायुतसंख्यया । बलिं निवेद्य तत्राज्जंडुक्रूपाणं [illegible] सर्षपावसहस्रपलं तथाज्यानि दशांशतः । शेषं संभोजयेच्छीघ्रं [illegible] जन्मसो भवपकृति ।
कर्मणामनसावाचा सत्यं सत्यं कुलेश्वरि । शत्रुः कालसमानोपि मृत्युमेष्यति नान्यथा । बुधे सायं समागत्य नदीतीरं च साधकः । स्मालारहे जपे मंत्र
मयुतं दिव्यमालया । होमो घृतगुडूच्यादि द्रव्यशुक्रादिशुद्धिभिः । तत्रैव सहसा स्त्रीणां भवेदाकर्षणं ध्रुवं । गुरौ निशीथकाले [illegible] पुत्रगतालु[illegible] सप्तमि
चितायां मासनं दत्वा जपेदयुतसंख्यया । होमो घृतेन मीनेश्च कपोतं [illegible] प्रचिनैः । कदैते तैले न काकानां पक्षैः कार्यो विधानतः । कर्मणामनसावाचा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४४७
447

रिपुमुच्चाटयेत्क्रमं। शुक्रे काले मुहूर्ते तु गलावर्त्ततले लेपयेत्। मूलं वायुतसे रव्याकं साधको मंत्रसाधकः। होमं कुर्यात्तदा सर्पिर्मधुगोधूमचूर्णकैः॥
रक्तस्थलं वैरिरक्तैः पीतपुष्पैर्महेश्वरि। साधकस्य तदा देवी त्रैलोक्यं वशमेष्यति। शाल्यन्नो नौ त्रिमुखे देवि गृहे वा वनभूमिषु। जपेन्मंत्रायुतं देवि होमयेत्
सर्पिषा मधुसिता। नारिकेलं वपा घ्राणं मीनकर्कटकं संयतं। वह्निग्रहादिपीडानामातिकृच्छ्रभयस्य वा मारीदुर्भिक्षभीतानां स[illegible] शान्तिर्भविष्यति। सर्वदा
र मुसर्वत्र पौष्टिकं साधकस्य रतां शुभे कृत्स्न भवनक्षत्रगृहे जप्त्वायुतं मनुं। होमः सर्पिर्दधिक्षीरं पायसा[illegible] श्रीफलैः खण्डक्षीरयुतैः कार्यः साधकैः
सर्वसाधकैः देवीनां देवतानां च महापुष्टिः प्रजायते। सर्पिर्यवादिगोधूमशाकद्रव्यादिभिः शिवे। होमो दशांशतः कार्यः साधकैः सर्वसिद्धये। इतीदं सा
धनं देवि शारदायामयास्मृतं। गुह्यं गोप्यं तदात्र भक्तिहीनाय यावेत्। कुलीनाय वशान्ताय गुरुभक्तिरताय वा देयं [illegible] सिद्धि
हानिता। शारदासाधनं देवि यं गोपनीयं विशेषतः। सर्वेषां गोपयेच्च त्वां दिसा हा परमेश्वरी। शारदायाः सको देवि दरिद्रो न भवेत्क्वचित्। [illegible]
ति सत्यं सत्यं न संशयः॥ ॥इति श्रीविद्यार्णवे षट्विंशतितम श्वासः॥ ॥अथ वेदत्रयमंत्राः॥ उत्तरतंत्रे॥ अथ वेदत्रयमंत्राणां विधानमभिधीयते।
त्रिषु लोकेषु विख्यातं मुनीन्द्रगणसेवितं। धर्मार्थकाममोक्षाणां [illegible]निदानं सर्वसंमतं। षट्कर्मकरणं [illegible] गोपनीयं सदा बुधैः। [illegible]तिमिरां धा
नां ज्ञानदृष्टिप्रदायकं। वाग्नैश्वर्यप्रदं सर्वपापविध्वंसकारकं। अपमृत्युहरं पुंसो रोगदारिद्र्यनाशनं। क्षुद्रग्रहहरं क्ष्वेडनाशनं श्रीजयप्रदं दुर्गकां
तारमार्गादौ भयनाशकरं परं। नदीनदसमुद्रादौ तारिध्वंसिषु कारणं। नराश्वरथगोहस्तिपुत्रमित्रकलत्रदं। दाक्षिण्यायामयद वीर्यशौर्यधैर्यप्रभाकरं
स्फूर्तिकांतिकवित्वादिकरसौभाग्यदायकं। ब्रह्मलोकोटिसक्षो[illegible]सिद्ध्यष्टकगुणप्रदं। बहुनात्र किमुक्तेन सर्वं नात्र न संशयः। [illegible]
त्रायं यावदभिधीयते। पापौघनाशनं श्रीदं भुक्तिमुक्तिप्रदायकः। ध्रुवादीर्घो विषं सद्यो दीर्घो वानन्तवह्नियुक्। अग्न्यनंतौ समीरश्च सदीर्घस्तादि
रयुक्। अष्टाक्षरो मनुः प्रोक्तो नारायणसमाह्वयः। ध्रुवः प्रणवः। दीर्घानकारः। विषं मकारः। सद्य ओकारः। ताभ्यां मो इति। दीर्घानकारः [illegible]
वतंत्र ओकारः। ताभ्यां ना। अग्नी रेफः। अनंत आकारः। तेन रा। समीरः यकारः। सदीर्घस्तादिः आकारयुक्तो णकारः। तेन णा। ईरोप[illegible]

श्री
४४७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमो नारायणाय ॥ मंत्रनिरुक्तिश्च तत्रैव ॥ प्रणवः परमात्मा एणवाचको वक्ष्यते ततः ॥ नकारश्च निषेधोऽर्थो य मर्थो मोऽपदं मतं ॥ नात्र ले नाचक्रि रु का घो
वाचुणो धरामता ॥ अ संख्या तुर्थ्यर्थक स्मादेवं व्याख्यातमीरितं ॥ गदितो मनुनिरस्याणः साध्यनाराणोये वक्रयः प्रोक्तो दसुदे व्याद्यगाय देवता मनोः
परमात्मा समुदिष्टः पंचांगानि ततो न्यसेत् ॥ क्रुद्धोल्काय महोल्काय वीरोल्काय द्युल्काय सहस्रोल्काय चतुर्थ्यंतैरभिरंगुलिषु न्यसेत् ॥ [illegible] अंगुष्ठ
पूर्वी सु तर्जन्याद्यासु केन वा कनिष्ठां तासु संयोऽवर्थे त्रीपश्चात्तोऽन्यसेत् ॥ चतुर्थ्यंति स्वाहांते श्च कुद्धोल्कादि पदे वे क्रि ज्ञा यो ले ज्ञेति संयुतोऽरि मित्रले
क संमोहनतंत्र वचनात् ॥ एषां विभक्ति युक्तानां भवेदं ते प्रिवल्ल भेति मंत्र तंत्र प्रकाशवचनाच्च ॥ नारायणीयाकनिष्ठादितर्द तानामंगुलीनां त्रिपर्वसु
त्र्यष्टाग्रे तत मालाऽरुक्षानष्टाक्षरं न्यसेत् ॥ प्रपंचसारे ॥ अष्टाक्षरेण व्यस्तेन कुर्यादष्टांगकं सुधीः ॥ सहृच्छिरः शिखावर्मनेत्रास्त्रोदरपृष्ठकेन त
था मंत्राणीनां गवःहकेषु जठरपृष्ठके तत गदिग्वंधमस्त्रमंत्रेण विदध्यान्मंत्रवित्तमः ॥ हृदयाओं नमः इत्यादि उदरे णां नमः पृष्ठाये नमः इति
यो प्रयोगः ॥ के चित्तु ओं हृदयाय नमः नं शिरसे इत्यादिन्यासं वदंति ॥ तन्न ॥ ओं त्यवर्णं त्याभावात् ॥ अपरे ॥ णां हृदयाय ॥ यं पृष्ठाय ॥ इति न्यासं वदंति
तन्न स्थानानामधिकरणलाभेषु वर्णानामेवं स्यासः स्यात् ॥ अन्यथा ओं शिरसे नमः ओं मुखवक्त्राय नमः इत्यादिन्यासापत्तेः ॥ अच्चारणां विंदुयुक्तो
तथा वेशान्तशिवः ॥ वर्णं विंदुसमायुक्तं इति ॥ प्रपंचसारे ॥ अस्त्रमंत्रेण वद्धाशोम मंत्रवर्णांस्ततो न्यसेत् ॥ अस्त्रे च क्रो वद्धदिक वक्रमं [illegible]त्रेति शारदातिलके
काल ॥ चक्रमंत्रोऽग्रे वक्ष्यते दिग्वंधानंतरं ॥ हयशीर्षपंचरात्रे ॥ मूर्धाक्षिमुखहृन्नाभिगुह्यजानुपदेषु वा सप्ति न्यासोयमुद्दिष्टः संहारश्चरणादिकः
मूर्धांतास्थितिरप्युक्तो नाभ्यादि हृदयांतिकः ॥ उत्तरतंत्रे ॥ स्थानेषु वक्ष्यमाणेषु मनुवर्णान्न्यसेत् सुधीः ॥ विन्यस्तमात्रेऽपि देहे भवेन्नारायणः स्वयं ॥ आधार
हृदयानन भुजपदमूलकनाभिषु प्रथमः ॥ गलेनाभिहृत्कुच द्वयपार्श्व द्वयपरः ॥ शीर्षानन नयन द्वय कर्ण द्वय नासिकापुरेष्वन्यः ॥ वा कुचद्वयपाद द्वय से
धि त्रितय शाखासु तां गुलिषु ॥ हृदि सप्त जानुपायुष्क करशाख हृदुदर सोरुजंघासु पदयोश्च तथा योगांते ॥ शीर्षं धि षु न्यसेत् ॥ चक्रो हृत्कंठास्य पद्मस्य प

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri.

विद्यार्णव
४५८

448/

न्यस्तान्तेषु विन्यसेद्वर्णान्नात तत्सुद्रापूर्वकमुक्तिरेवं दशन्यासाः प्रपंचसारे। विन्यस्तैर्यैर्भवेन्मंत्री मंत्रवर्णात्मको हरिः॥ अथ प्रपासना
यो मंत्री मंत्रवर्णात्मकरूपनेन न्यासे मंत्रवर्णानां प्रणवपुटितं प्रतिपर्यायं [illegible] न्यासः ओं कं इति प्रथमे न्यासप्रकारे॥ विन्यसेद्वर्णमेकैकं
विंदुतं [illegible] वेष्टितमिति॥ उत्तरतंत्रे। क्षितिसलिलानलपवनाकाशमाहंकृतिमहत्प्रकृत्याख्येषु। क्रमशादितेरैतैः क्रमगतमंत्रार्णैः संपुटैर्मंत्री। वर
र्णं गुह्यहृदयवक्त्रकव्यापकेषु च विन्यसेत्। संहारो यं गदितो विपरीतास्य स्थितिर्निर्दिष्टा। विपरीता प्रकृत्यादि। अत्र न्यासे ऽगुलीनियमश्च त
त्रैव। तत्रांगुलीभिर्न्यासः स्यात् शिरस्येकं वमधामातर्जनीमध्यमाभ्यां तु चक्षुषोर्न्यासः इष्यते। अंगुष्ठानामिकाभ्यां तु मुखे न्यासः प्रकीर्तितः। स
र्वांगानां च यादवपदेवापि परिकीर्तिता इति। तथा। विंदुनादशक्तिशांतिरूपमात्मचतुष्टयं। न्यसेत्सर्वत्र नो मंत्री देवताभावसिद्धये। नारदीये। द्वादशा
क्षरमंत्राद्या अक्लीं च स्वरबीजकाः। केशवाद्यास्तु पूर्वे सूर्यान्यस्तान्मौक्तिकाः। सारसंग्रहे। मूर्तिपंजरनामानं कुर्यान्न्यासं ततः शुभं। यहृक्षे [illegible] हरे
श्रीदं यशः पुष्टिसुखावहं। अत्र वर्णास्यास्य मनोपूरणायाकेवलेकः। स्मरलीयो मनुः सम्यक् मंत्रशास्त्रविशारदैः। अत्र [illegible] मध्यवर्णा
मनुर्मतः। तासामालवनुक्तस्य मेलनाद्द्विधि विबुधैः। उदितो मनुवर्यो यमर्कसंख्याक्षरः क्रमात्। अतः [illegible] स्वरपूर्वकान्। द्वादशा
र्कयुतान्न्यसेत्प्रोक्तान् [illegible] दशकेशवान्। ओंकारान् केशवादिमातृका न्यासे अकारादि द्वादशस्वरस्थाने नाभौ कुक्षौ हृदि गले पार्श्वांशककुद्गलेषु वा
दक्षिणेषु च वामेषु पृष्ठे ककुदि च क्रमात्। कुक्षिपदेन सांनिध्यान्नाभिभागो लक्ष्यते। ललाट नाभि हृदय कंठ पार्श्वांशकंधरे। पार्श्वांते [illegible]
पृष्ठे ककुदि च क्रमात्। दृष्टानामस्य वचनात्। स्यात्सुभुजे नारसिंहे च। केशवं विन्यसेत्तार्क्ष्य मूर्धदेशे [illegible] विष्णुना। नाभौ नारायणं देवं [illegible] नस
न्वितं। माधवं हृदि विन्यस्य [illegible] मधुसूदनसमन्वितं। [illegible] तेन संपुटं गले गोविंदसंज्ञकं। [illegible] दक्षपार्श्वे प्रविन्यसेत् [illegible] तदंगे
तृतीये न मधुसूदनं मधुपूर्वकं। विंदुनाद्युक्तेन दक्षकर्णे त्रिविक्रमं। वामनं श्रीधरं चैव हृषीकेशमतःपरं। वामे [illegible] पद्मनाभं [illegible] विंदुनास
हा। विंदुनापद्मनाभं च [illegible] दंतपुकं। [illegible] दामोदरं [illegible] द्वादशांगमिति स्मृतं। द्वादशेमान् [illegible] विंदुयुतान् [illegible]

श्री
४५८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्तथा द्वादशो द्वारसंयुताः विष्णुः अ। विष्टब्धं ततः अ। मूलमथ द्रुममथांतर्द्दं। भूतस्वरः ऊ। मालक्ष्मी। तेन ईकारः। तत्तृतीयः ऊ। शिव ए। तदंतं ओंकारो
तः ओ। अंत्यश्च अः इति। अत्र सौदिर्क्तु। अर्यमा च मित्रश्च वरुणोंऽशुर्भगस्तथा विवस्वादि कौ प्रज्ञावपर्जन्यो दशमः स्मृतः। त्वष्टा च विष्णुरित्येते इति कुंभसंभवः। कां अंशुः
अंशुमन्त्रान्। अंशुरत्यमंशुधाधिवादिति विष्णुधर्मोत्तरवचनात्। प्रपंचसारे। द्वादशाक्षरमंत्रेनु मंत्रविन्मूर्ध्नि विन्यसेत्। मूर्धस्थो वासुदेवस्तु व्याप्तोसि सकलं तनुं।
मंत्रविन्मूर्ध्नि त्यष्टाक्षरेण सार्धमिति पर्यः। इति पद्मपादाचार्याः मंत्रतत्त्वप्रकाशे। अष्टाक्षरेण सहितां विन्यसेत् द्वादशाक्षरमिति न्यासप्रकारमहो। कुंभसंभवः इति
राममंत्रवर्णा इति तत्प्रकरणे। प्रपंचसारे। पुनस्तत्रातिपत्यर्थं किरीटादिमनुं जपेत्। किरीटकेयूरहारपदान्याभाष्य मंत्रवित्। मकरांते कुंडलं च शंखचक्रगदादिकं।
अक्ष हस्तपदं प्रोक्ता पीतांवरधरेति च। श्रीवत्सांकितमाभाष्य वक्षःस्थलमधो वदेत्। श्रीभूमिसहिते स्वात्मं त्येति च पदं वदेत्। दीप्तिमुल्काकारचयेति सहस्रा
दित्यतेजसा हृदंतः प्रणवादिस्याल्किरीटादिमनुस्त्वयं। जपेत्सर्वदेहं स्पृशन्निति। ततः किरीटमंत्रेण सर्वांगव्यापकं न्यसेदिति संकर्षणवचनात्। मंत्रे सर्वाणि
पदानि संबुद्ध्यंतानि ज्ञेयानि। मंत्रविदित्यनेन मकरांते कुंडलमित्यलंकृतपदाभ्यां पदाध्याहारः सूचितः। इति पद्मपादाचार्याः मंत्रतंत्रप्रकाशे। तारः किरीट
केयूरहारांते मकरं पदं। कुंडलानि ऊते संते शंखचक्रगदापदमिति। सारसंग्रहे। अतः परं प्रवक्ष्यामि तत्त्वन्यासमनुत्तमं। यस्तत्त्वन्यासमात्रेण तत्तन्मात्रं संप्रजा
यते। प्रकृत्यंतमादिकान् वाणान् प्रोक्तान् हृदंतकान्। परायेति पदं तत्त्वनामीतेतत्स्वरादतः। आत्मने नमनसा युक्तांस्तत्त्व मंत्रान्समुद्धरेत्। जीवप्राणौ सर्वतनौ न्य
स्य बुद्धिं ततः परं। अहंकारं मनश्चैव हृद्येतानि प्रविन्यसेत्। मस्तकानन हृद्गुह्यपाददेशेषु ततः परं। शब्द स्पर्शौ रूपरसगंधांस्तु क्रमतो न्यसेत्। श्रोत्रत्वगक्षिजि
ह्वाघ्राणेषु श्रोत्रपूर्वकान्। स्वस्वस्थानेषु वागादिकर्मेंद्रियगणं न्यसेत्। मूर्ध्नि वक्त्रे हृदि शिवे पादयोर्वियदादिकान्। हृत्पुंडरीकसंज्ञं हि हृदये मंडल
त्रिधा। अर्कषोडशदिक्सेंदुवह्निरव्याकलायुक्तांश्चक्रमात्। सोमसूर्यकृशानूनां श्वेताकारं द्रुवक्रिभिः। अथ आकाशादिभूतानां न्यासस्थानेषु विन्यसेत्। परायं
मेष्ठिने वैवपुमांसु विश्वसंज्ञके। निवृत्ति सर्वनामातः षोपरा वल वर्णकैः। नारायणेति कावासुदेवाद्यान्विनियोजयेत्। परमेष्ठ्यादिः पश्चान्त्यं सिंहं जपपूर्वकं
कोपतत्त्वं च मूर्धादिपादांतं व्यापयेत्ततः। एवं विन्यस्य विधिवद्ब्रह्मसाक्षान्नारायणो भवेत्। ज्वररोगादि विनाशाय प्रलयं यांति नान्यथा। भूतप्रेतपिशाचाश्च
तथैव ब्रह्मराक्षसाः। कूष्मांडाश्च वडाकिन्यो नेव द्रष्टुमपि क्षमाः। एवं न्यस्तशरीरो सौ स्मरेद्विष्णुमनन्यधीः। हसौ कदाचन रोगदा सरसि जे निर्माणमकौ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ४४९

449

लसत्कांतिं श्रीधरणीविभूषितं लसत्पार्श्वं किरीटान्वितं श्रीवत्सांकसत्कौस्तुभोरुपदकं केयूरहारोज्ज्वलं राजत्कुंडलमंडितं हृदि भजे लीलावरं शार्ङ्गिणं। वामाद्यधःक्र
रयोराद्ये तदूर्ध्वयोरन्ये इत्यायुधध्यानं। पंकजं दक्षिणे यस्य पांचजन्यं तथोपरि। वामाधस्तु गदा यस्य चक्रं चोर्ध्वं व्यवस्थितम्। इति केशवलक्षणमुक्तमत्र धरोत्तरभावेन
कृतमेतत्तु यत्रैवं नारायणाख्या सा ज्ञेया स्थापिता भुक्तिमुक्तिदा इति हयशीर्षपंचरात्रवचनात्। सव्यान्यपाणौ प्रथमं तु पद्मं बिभ्राणमद्भुतनंदनं तरेण आद्येगदा वामकरे
थचक्रं विराजयंतं भुवनानि भासेति मंत्रतंत्रप्रकाशवचनात्। सव्यान्यपाणौ दक्षिणे अंकुशं खं तु था कृत्वा स्थंडिलमस्मिन्निनिक्षिप्य निजासनिकां समुपविश्य। पीठादि
कं निजांगे प्रपूज्य गंधादिभिः सुष्टु कृतमनाः सद्वादशाक्षरं तं प्रपूज्य विधिवत्किरीटमंत्रेण। कुर्यात्तु ध्यानं लिपि निजदेहे पंचरात्रवा त्रिशतः सारसंग्रहे। नवशक्तिस
मायुक्ते नपीठे देवं यजेत्ततः विमलोत्कर्षिणी ज्ञाना क्रियायोगा प्रह्वी तथा सत्या सेशाना नुग्रहा मता। तारो हृदडें तभगवतदं चिह्णुं चडें युत सर्व
भूतात्मने शवे यदवासुपदे ततः डें तं देवं च सर्वात्मसंयोगपदमुच्चरत्। योगपद्मपदं चोक्त्वा पीठात्माडें युतो नमः। अयमासनमंत्रः स्यात्तदाद्यादि मुनासनोतारः प्रणवः।
हृत्ं नमः डें भगवत्पदं। भगवते। विष्णुं डें युतं। विष्णवे। सर्वभूतादिपदं स्वरूपां वासुस्वरूपेडें तं देवं देवाय। सर्वात्मसंयोगस्वरूपं योगपद्मासनं स्वरूपं पीठात्माडें युतः पीठात्म
ने। नमः स्वरूपं मूले नमनुना मूर्तिं कल्पयेद्वमर्चयेत्। नारदपंचरात्रे। पीठं प्रपूज्य विविध्या गंधपुष्पादिभिः क्रमात्। पश्चादावाहयेद्देवं मंत्रेणानेन केशवं। ॐ एह्येहि
भगवन्देवलोकानुग्रहकारक। यज्ञभागं गृहाणेमं वासुदेव नमोस्तु ते। सारसंग्रहे॥ आवाह्य तत्र विधिवदुपचारैर्यथोदितैः। कर्णिकायां यथा स्थाने यजेदंगानि पूर्ववद्
केसरेषु यजेत्पश्चात् मंत्रवर्णान्समाहितः। वासुदेवादिकामूर्तीश्चतस्रो विधिपूर्वकं। दिक्पत्रेषु समभ्यर्च्य तासां नामान्यमूनि हि। वासुदेवस्तथा प्रोक्तः संकर्षण
समाकृयः प्रद्युम्नस्य स्यादनिरुद्धश्च पीतवर्णस्तैरलंकृताः। गौरहारिद्रकुचाः स्युः शंक्र नीलनिभाः क्रमात्। दरचक्रगदापद्मधारिणश्च चतुर्भुजाः। कोणपत्रस्थिताः
नाः शांतिः श्रीश्च सरस्वती। रतिसंज्ञा भवेदन्या पूज्याश्चैव यथाक्रमं। शुक्लवर्णा पयः श्यामसंकाशाश्चारुभूषिताः। दलाग्रेषु ततः पूज्याः पक्षावद्वरिहेतयः। आरिं रक्तं
दरिं स्वङ्गं गदां पीतांबर पं कौंकजं। स्वर्णाभं कौस्तुभं श्याम कृष्णाभं मुसलं स्वसिः। सुवर्णं वनमालां च शुभ्रामांच क्रमाद्यजेत्। दिग्गतौ श्वततो वाह्ये पूजयाग्नेयाक्रमाध्व
जः कृष्णश्चैव नतो रक्ताभः शंखसन्निधिः। शुक्लः पद्मविधीरक्तो विघ्नो रक्तस्तथार्यकः। श्यामः श्यामनिभा दुर्गा विघ्नकेतो निशान्तिभः। आग्नेयादिदले ध्येतसंपूज्या
विधिवत्क्रमात्। लोकपालौस्ततो वाह्ये वज्रादीन्या युधान्यपि। विष्णोः पूजाविधानं तु षडावरणमीरितं। महाकपिलपंचरात्रे॥ नारायणाय विद्महे वासुदेवाय धी

श्री ४४९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

महिलन्नो विष्णुः पुनस्तद्दंतेनैव प्रचोदयात्। गायत्री वैष्णवी प्रोक्ता सर्वपापहरा त्वियं। अंगानि प्रथमं मूर्त्तिशक्तयः केशवादिकाः। लोकेशास्तदनु पश्चात्स्युः सर्वे द्विविधा बुधैः
वासुदेवादिकानाद्यौ चक्रशंखध्वजादिकान्। केशवाद्या द्वादशाथ शक्त्यः श्र्यादिकान्यसेत्। वासुदेवाध्वजाद्यैश्च लोकपालांस्तदायुधैः। प्रोक्तो विधिश्चतुष्कोऽत्र हरिमेकेन संयजेत्
तास्त्वत्रापि तृतीयचतुर्थप्रकारयोरंगानि प्रत्येकं व्या॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातःकृत्यादियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि साध्यनारायणऋषये नमः
मुखे देवीगायत्र्यै छंदसे नमः हृदये श्रीपरमात्मने देवतायै नमः इति विन्यस्य मम सर्वार्थे विनियोगः इति कृतांजलिरुक्त्वा मूलमंत्रं करयोर्व्याप्य क्रुद्धोल्काय स्वाहा हृ
दयाय नमः। महोल्काय। शि। वीरोल्काय। शि। विद्युल्काय शखा। कवचा। सहस्रोल्काय। अस्त्रा। इति पंचांगमंत्रानंगुष्ठादिपंचांगुलीषु विन्यस्य दक्षकनिष्ठामूलप
वौदितर्जन्यग्रपर्यंतेषु द्वादशस्थानेषु क्रों क्रों क्रों नमः। क्रों नें क्रों नमः। क्रों मों क्रों नमः। क्रों नों क्रों नमः। क्रों रां क्रों नमः। क्रों णां क्रों नमः। क्रों यं क्रों नमः। पुनः क्रों क्रों
क्रों नमः। क्रों नें क्रों नमः। क्रों मों क्रों नमः। क्रों नों क्रों नमः। क्रों रें क्रों नमः। क्रों णं क्रों नमः। क्रों यं क्रों नमः। इति विन्यस्य वामतर्जन्यादिपर्वोरग्रयंत
कनिष्ठाद्यपर्वान्तेषु द्वादशस्थानेषु क्रों रां क्रों। क्रों यं क्रों। क्रों णां क्रों। क्रों यं क्रों। पुनः क्रों क्रों क्रों नमः। क्रों नं क्रों। क्रों मों क्रों। क्रों भं क्रों। क्रों रीं क्रों। क्रों यं क्रों। क्रों णां क्रों।
क्रों यं क्रों। इति त्रिरावृत्त्या मूलमंत्रेणाक्षराणि विन्यस्य। हृच्छिरःशिखाकवचास्त्रेषु प्राक्पंचांगानि विन्यस्य हृदये क्रों नमः शिरसि नें नमः शिखायां मों नमः अस्त्र
स्थाने रां नमः नेत्रयोः यं नमः कुक्षौ णं नमः पृष्ठे यं नमः इति विन्यस्य ऐं ह्रीं चक्रेण वध्नामि नमश्चक्राय स्वाहा। आग्नेयीचक्रेण वध्नामि नमश्चक्राय स्वाहेत्यादि ततर्दि
गुह्येन दशदिग्बंधनं कृत्वा मूर्ध्नि क्रों क्रों क्रों नमः। नेत्रयोः क्रों नें क्रों। मुखे क्रों मों क्रों। हृदि क्रों नां क्रों। नाभौ क्रों रां क्रों। गुह्ये क्रों यं क्रों। जान्वोः क्रों णां क्रों। पादयोः क्रों यं
क्रों। इति सृष्ट्यादि विन्यस्य। पादयोः क्रों क्रों क्रों नमः। जानुनोः क्रों नें क्रों। गुह्ये क्रों मों क्रों। नाभौ क्रों नां क्रों। हृदि क्रों रां क्रों। मुखे क्रों यं क्रों। नेत्रयोः क्रों णां क्रों। मूर्ध्नि क्रों
यं क्रों। इति संहारं विन्यस्य नाभौ क्रों क्रों क्रों नमः। गुह्ये क्रों नें क्रों। जानुनोः क्रों मों क्रों। पादयोः क्रों नां क्रों। मूर्ध्नि क्रों रां क्रों। नेत्रयोः क्रों यं क्रों। मुखे क्रों णं क्रों
हृदि क्रों यं क्रों। इति स्थित्यादि विन्यस्य मूलाधारे क्रों क्रों क्रों नमः। हृदि क्रों नें क्रों। मुखे क्रों मों क्रों। दक्षबाहुमूले क्रों नां क्रों। वामबाहुमूले क्रों रां क्रों। दक्षोरुमूले
क्रों यं क्रों। वामोरुमूले क्रों णां क्रों। नाभौ क्रों यं क्रों। ततो मूलेन व्यापकं कृत्वा कंठे क्रों क्रों क्रों नमः। नाभौ क्रों नें क्रों। हृदि क्रों मों क्रों। दक्षस्तने क्रों नां क्रों। वामे क्रों रां क्रों।
दक्षपार्श्वे क्रों यं क्रों। वामे क्रों णां क्रों। पृष्ठे क्रों यं क्रों। पुनर्व्यापकं एवं प्रत्यावृत्तिं कुर्यात्। मूर्ध्नि क्रों क्रों क्रों नमः। मुखे क्रों नें क्रों। दक्षनेत्रे क्रों मों क्रों। वामनेत्रे क्रों नां क्रों। दक्षि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दक्षकर्णे ॐ रं ॐ। वामे ॐ यं ॐ। दक्षनसि ॐ एं ॐ। वामे ॐ यं ॐ।। ततो व्यापकं।। दक्षबाहुमूले ॐ औं ॐ नमः। वामबाहुमूले ॐ नं ॐ। मणिबंधे ॐ मं
ॐ। दक्षांगुष्ठाद्यंगुलीष्ववशिष्टान्यं च वर्णानेवं न्यसेत्। वामबाहुमूले ॐ ॐ ॐ नमः। बाहुमध्ये ॐ नं ॐ। मणिबंधे ॐ मं ॐ। वामांगुष्ठाद्यंगुलीष्ववशिष्टान्यं
वर्णानेवं न्यसेत्। एवं दक्षोरुमूलजानुगुल्फांगुष्ठादिषु न्यसेत्। एवं वामेपि। हृच्चेवं लगसन्यासमेदः स्त्रिमज्जाशुक्रेषु सप्तधातुषु सप्तवर्णान्निन्यस्य पार्श्वयो
यो न्यसेत्। मूर्ध्नि ॐ ॐ ॐ नमः। नेत्रयोः ॐ नं ॐ। मुखे ॐ मो ॐ। हृदि ॐ नां ॐ। उदरे ॐ रां ॐ। ऊर्वोः ॐ यं ॐ। जंघयोः ॐ णां ॐ। पादयोः ॐ यं ॐ। गुह्ये ॐ
ॐ ॐ नमः। कक्षयोः ॐ नं ॐ। ऊर्वोः ॐ मों ॐ। जंघयोः ॐ नां ॐ। पादयोः ॐ रां ॐ। वामाधः करे ॐ यं ॐ नमः। वामोर्ध्वकरे ॐ णां ॐ। दक्षोर्ध्वकरे ॐ यं ॐ नमः। इति
विभूतिपंजरन्यासः।।१०।। पादयोः ॐ नमः पराय पृथिवीतत्त्वात्मने नमः। लिंगे नं नमः पराय जलतत्त्वात्मने नमः। हृदि ॐ मों नमः पराय तेजस्तत्त्वात्म
ने नमः। मुखे ॐ नां नमः पराय वायुतत्त्वात्मने नमः। मूर्ध्नि ॐ रां नमः पराय आकाशतत्त्वात्मने नमः। हृदि ॐ यं नमः परायाहंकारतत्त्वात्मने नमः। स
र्वांगे णां नमः पराय महत्तत्त्वात्मने नमः। ॐ यं नमः पराय प्रकृतितत्त्वात्मने नमः।। इति संहारन्यासः।। यं नमः पराय प्रकृतितत्त्वात्मने। णां नमः पराय मह
त्तत्त्वात्मने। हृदि यं नमः परायाहंकारतत्त्वात्मने। मूर्ध्नि रां नमः पराय आकाशतत्त्वात्मने। मुखे नां नमः पराय वायुतत्त्वा। हृदि मों नमः पराय तेजस्तत्त्वा। लिंगे
नं नमः पराय जलतत्त्वा। पादयोः ॐ नमः पराय पृथिवीतत्त्वात्मने नमः। इति सृष्ट्यादिविन्यस्य।। ततः सर्वांगे ॐ ॐ बिंदुरूपात्मने नमः। ॐ ॐ नादरू
पायांतरात्मने। ॐ परशक्तिरूपाय परमात्मने। ॐ क्लीं शांतिरूपाय ज्ञानात्मने। इति विन्यस्य। ललाटे ॐ ॐ केशवाय धात्रे नमः। उदरे नं ॐ नारायणाय
यै भो। हृदि मों माधवाय मित्राय। कंठे मं ईं गोविंदाय वरुणाय। दक्षपार्श्वे गं उं विष्णवे अंशवे। ॐ सं कं मधुसूदनाय भगाय। गलदक्षभागे ॐ मं
त्रिविक्रमाय विवस्वते। वामपार्श्वे वां एं वामनाय इंद्राय। वामांसे सं ॐ श्रीधराय पूष्णे। गलवामभागे दं ॐ हृषीकेशाय पर्जन्याय। पृष्ठे वां ॐ पद्मनाभा
य त्वष्ट्रे। ककुदि यं ॐ दामोदराय विष्णवे। शिरसि ॐ नमो नारायणाय ॐ ॐ भगवते वासुदेवाय नमः। इति न्यसेदिति मूर्तिपंजरन्यासः। ततः किरी
टकेयूरहारमकरकुंडलालंकृतशंखचक्रगदाकुहस्तपीतोवरधरश्रीभूमिसहितात्मज्योतिर्द्युयदीप्तिकरायसहस्रादित्यतेजसे नमः। इति सर्वांगव्या
पकं न्यसेत्।। सर्वांगे ॐ मं नमः पराय जीवात्मने नमः। ॐ [illegible] नमः। हृदि यं नमः पराय बुद्धितत्त्व। ॐ फं नमः परायाहंकाराय।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ओं पं नमः पराय मनस्तत्त्वात्म॰ मूर्ध्नि ओं नं नमः पराय शब्दत॰ मुखे ओं धं नमः पराय स्पर्शत॰ हृदि ओं दं नमः पराय रूपत॰ गुह्ये ओं थं नमः पराय रसत॰ पादयोः ओं
तं नमः पराय गन्धत॰ कर्णयोः ओं णं नमः पराय श्रोत्रत॰ सर्वाङ्गे ओं ढं नमः पराय त्वक्त॰ अक्ष्णोः ओं डं नमः पराय नेत्रत॰ जिह्वायां ओं ठं नमः पराय जि-
ह्वात॰ घ्राणयोः ओं टं नमः पराय घ्राणत॰ मुखे ओं ञं नमः पराय वाक्त॰ पाण्योः ओं झं नमः पराय पाणित॰ पादयोः ओं जं नमः पराय पादत॰ पायौ ओं
छं नमः पराय पायुत॰ गुह्ये ओं चं नमः पराय उपस्थत॰ मूर्ध्नि ओं ङं नमः पराय आकाशत॰ मुखे ओं घं नमः पराय वायुत॰ हृदि ओं गं नमः पराय तेजस्त॰ लिङ्गे ओं खं न-
मः पराय जलत॰ पादयोः ओं कं नमः पराय पृथिवीत॰ हृदि ओं षं नमः पराय हृत्पुण्डरीकत॰ तत्रैव ओं हं नमः पराय सूर्यमण्डलतत्त्वात्मने ओं सं नमः पराय
सोममण्डलत॰ ओं रं नमः पराय वह्नित॰ मूर्ध्नि ओं मं नमः पराय परमेष्ठितत्त्ववासुदेवत॰ मुखे ओं यं नमः पराय पुरुषाय संकर्षणत॰ हृदि ओं रं नमः पर-
य विश्वाय प्रद्युम्नत॰ गुह्ये ओं वं नमः पराय निवृत्याय अनिरुद्धत॰ पादयोः ओं लं नमः पराय सर्वाय नारायणत॰ ओं क्ष्रौं ऊं नमः पराय कोपतत्त्वात्मने नृ-
सिंहाय कोपतत्त्वात्मने नमः इति मूर्धादिपादान्तं व्यापकत्वेन विन्यस्य श्रीनारायणात्मकं स्वात्मानं ध्यायेत् ॥ गुरुत्मको यको टिदिक्काकरा[illegible]मित्यादि ॥ ध्यान-
विशेषस्तु । वामे विचिन्त्य कमलायतताक्षीं हेमाकुवर्णां कमलां च देवीं । विभूतिकामेन सुरत्नहारां प्रेम्णा संजतीं नयनेहरैयात् ॥ तं च देवं सुवर्णाभं चिन्तयेद्दल-
भूषितं । क्षेत्रधान्यसुवर्णानां प्राप्तये धरणीं स्मरेत् । देवीं दूर्वादलश्यामां दधानां शालिमञ्जरीं ॥ चिन्तयेद्भारतीं देवीं वीणापुस्तकधारिणीं । दक्षिणे देवदेव-
स्य पूर्णचन्द्रनिभाननां । क्षीराब्धिफेनपुञ्जाभवसनां श्वेतवाससीं । भारत्या सहितं विष्णुं ध्यायेद्देवं परात्परं । वेदवेदार्थसंवादी जायते सर्वविन्नर इति नाराय-
णीये । प्रणवद्वयमध्यस्थो नाममन्त्रश्च सर्वार्थकश्चविवीजो मोक्षकृन्मन्त्रो यथोक्तप्रणवादिक इति । अथ ध्यानानन्तरं श्रीवत्सकौस्तुभवनमालामुद्राः प्रद-
र्शयेत् । ततो ध्यानानन्तरं मानसपूजां तु कुर्यात् । आत्मपूजायां विशेषस्तु स्वेष्टदेवतारूपध्यानं तत विभूतिपञ्जरन्यासेक्रमेण न्यासस्थानेषु न्यासमन्त्रेण गन्ध-
पुष्पादिभिः संपूज्य किरीटमन्त्रेण पुष्पाञ्जलिपञ्चकं त्रयं वा स्वदेहे दत्वा योगपीठदेवतापूजादि यथोक्तविधिना सर्वं कुर्यादिति ॥ ततो मण्डूकादि एभिश्च
तेक्षीरसमुद्रश्वेतद्वीपं च संपूज्य नन्दनोद्यानादि परतत्त्वपूजान्तेऽष्टदलकेसरेषु स्वाग्न्यादिमध्यान्तं प्रादक्षिण्येन विमलायै नमः । ज्ञानायै नमः । क्रिया-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विचार्ली ४५१

451

नारायण मंत्रस्य देवता नारद श्रीकृष्ण १ वासुदेवाय २ देवकीनंदनाय ३ नारायणाय ४ ०५ रघुनाथाय यदुश्रेष्ठाय ६

धर्मसंस्थापकाय ७ असुरारिकंसभारहरि [illegible] नमः ८

येनमः॥ योगायै· अत्यै नमः सत्यायै· ईशानायै नमः अनुग्रहायै नमः इति संपूज्य ओं नमो भगवते विष्णवे सर्वभूतात्मने वासुदेवाय सर्वात्मसंयोगयोगपीठात्मने न
मः॥ इति मंत्रेण समस्तं पीठं संपूज्य मूलमुद्रायां श्रीविष्णुमूर्त्तिं परिकल्प्य आमीलितमध्यामूर्त्तिं परिकल्प्य पुनर्मूलमुद्रायां श्रीविष्णुमूर्त्तये नमः इति संपूज्य चतुरायतस्म
देवतागणेशादिकाः समभ्यर्च्य प्रणोक्तावाहनमंत्रेणावाह्य स्थापनादिग्राणस्थापनांते वेष्टय मुद्राः प्रदर्श्यासनादिपुष्पोपचारांते कर्णिकायां प्रागुक्तं वाणादि सीष्ट
न्याष्टदलकेसरेषु वस्याग्न्यादिप्रादक्षिण्येन ओं नमः नं नमः मों नमः नां नमः रां नमः यं नमः णां नमः यं नमः इति संपूज्याष्टदलेषु स्वाग्न्यादिकपत्रचतुष्टये ओं वा
सुदेवाय· संकर्षणाय· प्रद्युम्नाय· अनिरुद्धाय· विदिग्दलेषु शांत्यै· श्रियै· सरस्वत्यै· रत्यै· ततो दलाग्रेषु स्वाग्न्यादिप्रादक्षिण्येन चक्राय· गदायै· पद्माय· कौस्तुभा
य· मुसलाय· खड्गाय· वनमालायै· ततश्चतुरस्रप्रथमरेखायां देवाग्न्यादिप्रादक्षिण्येन चतुर्दिक्षु ध्वजाय· गरुडाय· शंखनिधये· पद्मनिधये· विदिक्षु विघ्नाय· आ
र्याय· दुर्गायै· विष्वक्सेनायै· इति संपूज्य द्वितीयरेखायां इंद्रादीं स्तृतीयरेखायां वज्रादींश्च संपूज्य धूपादिकं सर्वं प्राग्वत् समापयेदिति ॥ सारसंग्रहे ॥ ध्यात्वा शालुकस्था
नेनपादात्मेन धृतोपिवा ॥ तदर्थं नाथवा मंत्री जपेन्मंत्रमनन्यधीः ॥ जुहुयात्तद्दशांशेन त्रिमध्वक्तैः सरोरुहैः ॥ तर्पयेच्चंद्रकाश्मीरमगनाभिस्तु वासितैः ॥ सलिलैः स्वाभि
षिंचेत्तत्तर्पयेद्वा ललना यदि सा कुलीना कुलोद्धारा विष्णुभक्ता च तद्द्विजः ॥ अत्रेयं जपसेव्या कलियुगादिकृतयुगांतपराज्ञेया ॥ अन्यच्च तंत्रे ॥ विकारलक्षं प्रजपेन्मनुमे
नं समाहितः ॥ तद्दशांशैः सरसिजैर्जुहुयान्मधुराप्लुतैः ॥ पीठे संपूजयेद्देवं विमलादिसमन्विते ॥ तथा एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगान्साधयेत्सुधीः ॥ सौम्युधाष्टभुजे सो
म्यं सर्वांगधवलद्युतिं ॥ निर्विजीकरणे ध्यायेद्विभुजं गरुडवाहनं ॥ एवमेव हरिं ध्यायेद्ग्रासंहारकर्मणि ॥ दधिमध्वाज्यसंयुक्तैश्चतुरंगुलसंमितैः ॥ गुडूचीरयुतैर्हुत्वा
मधुरेवत्रिवर्त्तैः ॥ प्रातश्चरदिनेऽभ्यर्थं सम्यगालभ्य पाणिना ॥ जपेदष्टशतं शुद्धो म्रियते नापमृत्युना ॥ पंचविंशतिसंजप्तां मंत्री शुद्धां पिबेदपः ॥ निरस्तपातको भूत्वा हर्यो
गीज्ञानवान् भवेत् ॥ जप्तापुतेन कुंभाद्भिः सेचनं सर्वरोगनुत् ॥ भुंजानः सम्मान्तं श्रीबुध्यारोग्यवान् भवेत् ॥ चंद्रसूर्योपरागेनु दिने दिने भवेद्वचा ॥ उपास्याप्य सहसंक्तेनु स्पृष्ट्वा
क्षालीघृतं जपेत् ॥ यः पिबेल्लभते मेधां कवित्वं वादिताच सः ॥ विल्वैरयुतहोमेन सद्योधनपतिर्भवेत् ॥ विल्वैः सत्फलैः पत्रैर्वापि भातं तु मयं सत्त्रमपुले मामिमंत्रितं
धारयेद्दक्षिणे हस्ते सर्वत्र स्यात्सुरक्षितः ॥ वर्णमंत्रवर्णध्यानमुक्तं महाकपिलपंचरात्रे ॥ ओंकारं तु सदा ध्यायेज्ज्योतिर्ज्वालासमाकुलं ॥ नकारं मेघवर्णाभं मोकारं श्री ४५१
चिंतयेत्ततः ॥ शशिज्योत्स्नासमाकारं तृतीयं बीजमुत्तमं ॥ नाकारं श्यामवर्णाभं सौम्यरूपं सुशोभनं ॥ राकारं जलवर्णाभं सम्यक्संदीप्ततेजसं ॥ य स्त्रवर्णं सदा ध्येयं पं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कारं परमुत्तमोऽन्नैव पञ्चगुणाकारेण कारं वर्ण विचिंतयेत्। यकारं तु ततो ध्येयं पञ्चरागसमप्रभमिति। अर्थोद्देशे श्रीवीजादिर्जप्यश्चात्तदुक्तं। श्रीवीजेन युतो मं-
त्रकाम सत्त्व मा जपेदिति। कामस्त्रायामपि विशेषः नारसिंहमिवात्मानं देवं ध्यात्वाति भैरवं। मंत्रेण स्पर्शयेत् स्त्रीं नात्र विजितान्निवर्त्तते। नारसिंहेन वीजेन मंत्रे यो-
ऽसदा जपेत्। शतमष्टोत्तरं जप्त्वा वामहस्ताभिमंत्रितः पुनः पुनश्च यः सिंचेत् सर्पदष्टोपि जीवति। गारुडेन समायुक्तं पञ्चवर्णेन सदा जपेत्। निर्विषी करणे ध्यायेद्वि-
हंगरूढवाहनं। अशोकफूलकपक्षी द्रुमालिख्याशोकसंहतौ। अशोकपुष्पैराराध्य भगवंतं ततस्ततः कृतानि पुष्पाणि त्रिसंध्यं समरात्रकं। प्रत्यक्षो जायते पक्षी-
वरमिव प्रयच्छति। गणपतिसमायुक्तं जपेल्लक्षं पयोव्रतः महागणपतिं देवं प्रत्यक्षमिव पश्यति। भारतीवीजसंयुक्तं षण्मासान्न जपाद्वेनात्। साक्षात्सरस्वती देवी प्र-
त्यक्षमिव पश्यति। यो जपेत्तन्मंत्रं पूर्वमंत्रैश्चैव वर्त्तिकः पुमान्। योषितश्च यथाभूतं जपेयुः प्रणवं विना। आद्यवर्णाक्षरः स्यात्प्रणवः सार्वकामिकः। आद्यवं तत्पदाद्येव-
त्वाव चद्विस्तमवेत्। आदितः संहितां कुर्याद्दलतस्तु न संहितामिति। कल्योक्तं यंत्रमुच्यते। अष्टपत्रं च षट्कोणं रचितं रत्नदलं वुजं। दलपत्रे चतद्वाह्ये च तत्र भूमिपुरं शुभं-
ससाध्यकर्णिकायां तु लिखेदाद्यक्षरं सुधीः। अष्टपत्रेषु शूलाग्रेश्रीकरं लिखेत्। षट्कोणे चक्रमंत्राणि तत्परिद्वादशार्णकं। दलपत्रे मंत्रराजवत्तेन रहरि वी-
जकं। प्राणगौरपिसंयुक्तं साक्षाद्धि द्वीश्वमंदिरं। आवाहनमंत्रैराराध्य सत्त्वैर्वध्वा द. वहन्त्रासर्वदानस्य वर्धिनैः धर्मारोग्यार्थसंपदः। साध्यं साध्यं सार्धि रात्रो कोष्ठो-
कांगाधवां कितमिति॥ सारसंग्रहेपि। षट्कोणे प्रणवोत्तरे प्रणवं साध्यं लिखेन्मध्यतः षट्कोणेषु लिखेत्सुदर्शनमनुं पञ्च अष्टपत्रे ततः अष्टार्णं च दलाग्रतः अभिलि-
खेत्तं श्रीकराष्टाक्षरं वाह्ये द्वादशवर्णमंत्रसहितं स्यात् द्वादशारं ततः द्वात्रिंशद्दल आलिखेन्नरहरेरानुष्टुभार्णांस्तत्तस्य द्वीजेन वेष्टयेद्वहिरिदं यंत्रं हि विद्वोरिदं प-
रं। पूजा होमसुसाधितं करधृतं भूतादिरक्षाकरं लक्ष्मीकीर्त्तिविवर्धनं परमिदं मोक्षार्थिनां मुक्तिदं॥ अस्यार्थः॥ षट्कोणं कृत्वा तन्मध्ये प्रणवोदरे प्रणवं विलिख्य तन्म-
ध्ये साध्यनामालिख्य षट्कोणेषु स्वाद्यादि आदक्षिण्येन षडक्षरमंत्रस्यैकैकमक्षरं प्रतिकोणं विलिख्य तद्बहिरष्टदलपद्मं कृत्वा तद्दलेषु नारायणाष्टाक्षरवर्णान्
लिखेत्तद्दलाग्रेषु आनुष्टुभ श्रीकराष्टाक्षराण्यालिख्य तद्बहिर्द्वादशदले कृत्वा तद्दलेषु वक्ष्यमाणवासुदेवद्वादशाक्षराण्यालिख्य तद्बहिर्द्वात्रिंशद्दलपद्मं विरच्य तद्दले-
षु वक्ष्यमाणनृसिंहमंत्रस्य द्वात्रिंशद्वर्णान्येकैकशः समालिख्य तद्बहिर्वेतद्यंत्रं कृत्वा च तयोरंतराले स्वाद्यादि आदक्षिण्येन मध्यस्थाक्षरसंपुटं संमुखं भवति तथा नि-
रंतरं नृसिंहवीजेन वेष्टयेदित्येतद्यंत्रं मुक्तिफलदं भवति॥ श्रीयंत्रसारे॥ षट्कोणकर्णिकामध्ये तारं साध्यसमन्वितं। सुदर्शनषडर्णं च षट्कोणेषु संधिषु। षडंगा-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चि॰ कार्णव
४५२
452

निचतुःपत्रकेसरेषु क्रमेण च। गोपालके चतुर्वर्णमंत्रस्यैकैकमक्षरं। दलेषु द्वादशार्णस्य त्रीणि त्रीण्यक्षराणि। अत्र रूपपत्रके सरोजदलेष्वेकैकवर्णो कोन्त्रसिंहा
त्रपुमोवर्णश्चतुरस्य चतुरस्त्रतः। सुदर्शन अष्टपत्रकेसरेषु षोडशच्छदे। ऋचांपुरुषसूक्तस्य केमात्र षोडशकं वहिः। मातृकार्णैः समन्ततः भूपुरस्त्रिरेखतारकां यंत्रं पुरुषसूक्त
स्य पुत्रायुः कीर्त्तिकांतिदा। सर्वपापहरं श्रीदं धर्मार्थसुखमोक्षदं। हयंगवीने प्रविलिख्य यंत्रं त्रिवारमेतत्प्रविजप्य सूक्तं। प्रातः समश्नाद् वनिता विशुद्धा पुत्रं प्रसूते सकल
लागमज्ञं। घोरविषे घोरतरेऽभिचारे घोरज्वरे घोरतरे वमूले। हयंगवीने प्रविलिख्य यंत्रं त्रिवारमेतत्प्रविजप्य सूक्तं प्रभक्षयेत् शमनाय ज्ञात्वा। अत्रस्यार्थः। अष्टको
णं कृत्वा तत्कर्णिकामध्ये ससाध्यं प्रणवं विलिख्य तत्कोणेषु सुदर्शनषडक्षरमंत्रस्यैकमक्षरं स्वाग्न्यादिदिक्षु दक्षिणेपन विलिख्य तद्बाह्ये षु सुदर्शनषडक्षरस्य षडंग
मंत्रांगानि लिख्य तद्बहिश्चतुर्दलकमलं कृत्वा तत्केसरेषु गोपालचतुरक्षरमंत्रस्यैकैकमक्षरं विलिख्य तत्पत्रेषु वासुदेवद्वादशाक्षरमंत्रस्य वर्णत्रयं प्रतिदलं विलिख्य त
तद्बहिरष्टदलकमलं कृत्वा तत्केसरेषु नारायणाष्टाक्षरस्यैकैकमक्षरं विलिख्य तद्दलेषु द्वात्रिंशदक्षरनृसिंहमंत्रस्य चतुश्चतुरो वर्णान् प्रतिदलं विलिख्य तद्बहि
षोडशदलपद्मं कृत्वा तत्केसरेषु वक्ष्यमाणषोडशाक्षरसुदर्शनमंत्रस्यैकैकमक्षरं विलिख्य तद्दलेषु पुरुषसूक्तस्यैकैकामृचं विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा तदंतरा
लवीथ्यां मातृकां विलिख्य तद्बहिश्चतुरस्रं कृत्वा तत्कोणेषु प्रणवं विलिखेदेतच्चक्रमुक्तफलदं भवति॥ अत्र पुरुषसूक्तं तु सर्वैरपि ऋग्वेदोक्तमेव ग्राह्यं सर्वेषां सूक्ता
नामृक्त्वादन्यभेदेषु पाठभेददर्शनात्। सहस्रशीर्षेति षोडशर्चस्य सूक्तस्य नारायणऋषिः पंचदशानुष्टुभस्त्रिष्टुबेका नारायणऋषिः। सारसंग्रहे। अष्ट वर्ण
स्य मंत्रस्य वर्णाष्टक ऋषिः पृथक्। मूर्त्तिभेदविभिन्नो सौ प्रोच्यते साधकेष्टदः। गौतमोथ भरद्वाजो विश्वामित्रोत्रि कश्यपस्तथा। जमदग्निर्वसिष्ठश्च कश्यपस्यात्रिरेव वा। अग
स्य इति ह्येषा ऋषयोऽष्टौ यथाक्रमं। गायत्र्युष्णिगनुष्टुप् च बृहती पंक्तिरेव वा। त्रिष्टुप् जगती चैव विराट् छंदांस्यनुक्रमात्। अग्निर्भूर्वायुराकाश आदित्यो द्यौर्विधुश्च भं।
तं त्वा त्रिसप्तलोकाः स्युः क्षेत्राणि सपरात्मकाः। शुक्लं हिरण्मयं रक्तं रक्तं कुंकुमसंनिभं। पद्मं किंजल्कनीलाभं रक्तं वर्णाष्टकं मतं। षड्जाद्यष्टौ रुदात्तः स्याद्धरितो हयादि
तीयषोऽनुदात्ताः स्युश्च क्रमशः स्वंगरपञ्चकराः क्रमात्। यामर्त्तिः पूज्यते पूर्वं तस्यान्यस्याः प्रयोगस्तथान्यं गतामवति पंचरोघयं योऽत्यंतनां पुनःयक्ष्यमाणद्वतारस्वविधि श्री
नालघिकावृत्तिः। इयमेव तत्र सूर्वं वक्ष्यमाणप्रकारवत्। सर्वचौषधयां पूर्वं अंगमर्त्त्यष्टकमताविदुः। लोकपालादिकं चान्य त्समानं सर्वमूर्त्तिषु। नार्णेनेवासुदेवाद्विरूक्तयो ४५२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्ज्यो धनादिकाः तुरीयनेत्ररत्नादिपूजाशे पंचपूर्ववत्। पंचमाक्षरजे श्री भूर्मायास्याच्चमनोन्मनी। क्लीं श्रीं रतिः पुष्टि मोह न्यो मायावमहादिका। योगांवि
का वथापूज्याषष्ठाक्षरभवेल्वरिः धंखगदाहलेषाणामुसलोसिः समूलकः सप्तमार्णभवेऽनंतोवासुकिस्तक्षकस्तथा। मत्स्यादिभिः पंचमीस्यात्तु षष्ठं तादि
भिर्मेता। अन्यैः पूर्ववदेवस्यात्सर्वं मत्स्यश्चकूर्मकः वराहश्च नृसिंहश्च कुञ्जरामत्रयं तथा। रुद्रः कल्की वनंतान्ता वासुकी एवं पंचनाम तंगपूजाविधौ व पूर्ववत्के यत्रोनं
वोह्यमेवतत्। अष्टाक्षरार्णमंत्राणां विधानं सम्यगीरितं। एतन्न यो नजयेन्मंत्री भक्त्या परमया हरिं। सर्वांछितार्थांल्लभते हरिलादवसाधकः। अष्टाक्षरस्याष्टवर्णसं
ज्ञानां मष्टमूर्तिनां। विधानमाह। अष्टवर्णस्येति। दरः शंखः। नमोर्णयोर्मूर्त्योः पूर्ववदायुधध्यानं। अन्यासां तु दक्षाधः करमाभ्यजादक्षिणेन दक्षोर्ध्वकरपर्यं
तं चक्रशंखगदापद्मानि ध्येयानि। सा मूर्तिरिति। या मूर्तिः प्राधान्येनार्चयितुरिष्टा साम ध्येपूज्या। इतराः सप्तमूर्तिः पूर्वादिसोम्यांतासु दिशासु पूज्याः। ईशानकोणे तु
पुनः प्राधानमूर्तिरेव पूज्या। अवशिष्टं शेषनाग्यां त्यंगतापुनरिलुर्केः अत्र द्वितीयमूर्तिपूजायां तत्र प्रथमांगावृत्तिर्द्वितीया षण्मूर्तिभिः तृतीयासशक्तिकैर्वासुदे
वादिभिरात्मादिभिः शांत्यादिभिश्चतुर्थीशक्रादिभिः पंचमीतदस्त्रैः षष्ठी। नार्णमूर्त्यर्च्यायां तृतीयावासुदेवादिभिः सशांत्यादिभिर्ध्वजादिभिश्चतुर्थी पंचमीशक्रा
वशाकादिभिस्तदस्त्रैश्च। मोर्णमूर्त्तिपूजायां तृतीयारत्यादिभिर्ध्वजादिभिश्चतुर्थी। नीर्णपूजेविधानेरत्यादिभिश्च तृतीयारार्णविधौ आत्मादिभिस्तृतीया तत्र मा
या महामाया योगमायेति शक्तित्रयनामदेयं। याणेविधौ तृतीयाश्रंखादिभिः। णाकारविधौ तृतीया। नंतादिभिः। यकारमूर्तिपूजायां प्रथमांगावृत्तिः। द्वितीया वा
सुदेवादिभिः। श्रांत्यादिभिश्च तृतीया। केशवाद्यैस्तुरीया। ध्वजादिभिः पंचमी। मत्स्यादिभिर्लोकेशैः षष्ठी। तदस्त्रैः सप्तमीति। रुद्रयामले महादेव उवाच। अथे
दं प्रवक्ष्यामि लक्ष्मीनारायणाख्यतं। अष्टसिद्धिप्रदं सम्यक् साधकानां सुखावहं। तारं परं च हरितं परं लक्ष्मीं ततो भिधां। लक्ष्मीनारायणायेति विश्वमंत्रमनुः
स्मृतः। तारं प्रणवं। परं क्लीं। हरितं ह्लौं। परा क्लीं। लक्ष्मीः श्रीं। लक्ष्मीनारायणस्वरूपं। ओं क्लीं ह्लौं क्लीं श्रीं नमो लक्ष्मीनारायणाय। तथा नास्ति विद्यो नवादोषा
नभीतिर्नविपर्ययः। साक्षान्मोक्षप्रदो मंत्रः सर्वार्थफलदायकः। वर्णलक्षं पुरश्चर्या विना यं चास्ति दोषभाक्। जीवहीनो यथा देही सर्वकर्मसु नक्षमः। पुरश्चरण
हीनोपि नमंत्रः फलदायकः। वटेऽरण्ये स्मशाने च भ्रम्यामारे चतुःपथे। अर्धरात्रे वसन् ध्यात्वा पुरश्चरणमाचरेत्। वर्णलक्षं पुरश्चर्या तद्दीर्घाम महेश्वरि। एक
लक्षावधिं कुर्यान्नातो न्यूनं कदाचन। प्रथमं गुरुहस्तेन साधकस्य करेण वा। ततः स्वयं चरेद्धक्तिपुरश्चर्या विधानतः। जपाद्दशांशतो होमस्तद्दशांशेन तर्पणं।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४५३
453

मार्जनं तद्दशांशेन तद्दशांशेन भोजनं। विना दशांशहोमेन न तत्फलमवाप्नुयात्। पंचरत्नेश्वरीविद्या लक्ष्मीनारायणस्य हि। जपेत्तां पंचभिः सार्धं पुरश्चर्याफ-
लं भवेत्। मंत्रस्यास्य महादेवि विवलिनोत्र ऋषिः शिवः। त्रिष्टुप् छंदः समाख्यातं देवतापि समीरिता। लक्ष्मीनारायणो देवि बीजं लक्ष्मीरुदाहृता। शक्तिः परा तथा ता-
रं कीलकं समुदाहृतं। भोगापवर्गसिध्यर्थं विनियोगः प्रकीर्तितः। ध्यानमस्य प्रवक्ष्यामि लक्ष्मीनारायणस्य ते। येनैव ध्यानमात्रेण लक्ष्मीः सिद्धिमुपस्थि हि। पू-
र्णेंदुवदनं पीतवाससं कमलासनं। लक्ष्म्याश्रितं चतुर्बाहुं लक्ष्मीनारायणं भजे। तारमायारमाभूतिबीजेश्च षड्दीर्घतैर्महेश्वरि। न्यासं कुर्यात् षडंगानि करस्थं ध्यादि पूर्व-
कं। यंत्रोद्धारं प्रवक्ष्यामि सर्वकामार्थसिद्धिदं परं। सर्वसंमोहनं यंत्रं वांछितैकप्रदायकं। बिंदुत्रिकोणं वाह्यास्रं वसुनाष्टदलमंडितं। षोडशारं च वृत्तं च भूगेहेनोपशोभितं।
लक्ष्मीनारायणस्येतच्छ्रीचक्रं परमार्थदं। लयांगं देवि वक्ष्यामि भोगमोक्षप्रदायकं। वेदागमरहस्याढ्यं पूजाकोटिफलप्रदं। वज्रं शक्तिं दंडखड्गौ पाशमपि ध्वजा-
न् ततः भूलं पूज्याः शिवे चैते वाह्यद्वारेषु सर्वदा। इंद्राग्नियमरक्षोसादवरुणानिलवित्तपाः सेश्वराः साधकैः पूज्या ब्रह्मानंतादयस्तथा। केशवं राघवं कृष्णं गोविंदं मधु-
सूदनं। गदाधरं शंखधरं चक्रपाणिं चतुर्भुजं। पद्मायुधं केशवारिं चोरदर्पं जनार्दनं। वैकुंठं वामनं चैव पद्मजं च गरुडध्वजं। षोडशारेषु देवेशि वामावर्तेन साधकः। तत्राचे-
येन्महादेवि मंत्री गुरुवत्तु पूर्ववत्। अमलांगं हस्तकेतुं वंशपाणिं च पूजयेत्। वसुपत्रेषु देवेशि साधको गंधपुष्पकैः। संहारं रुरुकं चंडं भूतेशं कालभैरवं। कपालं भीषणं
चैव तथा स्मशानभैरवं। पूजयेत्साधकः शिवे वसुपत्रे महेश्वरि। विष्णुं च वासुदेवं च वदेदिद्वामोदरं तथा। नरसिंहं च देवेशि देवि संकर्षणं तथा। त्रिविक्रमं वाजिनह-
ठं विष्वक्सेनं च साधकः। लक्ष्मीशांतिकं देवि पूजयेद्बिंदुमंडले। गंधाक्षतप्रसूनाद्यैर्गुरुमाल्यविभूषणैः। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादिस्नानांतं कर्म स-
माप्य क्रों क्लीं स लक्ष्मीनारायणाय विद्महे ह्सौः परब्रह्मणे धीमहि। क्लीं श्रीं तन्नः परमात्मा प्रचोदयात्। इति गायत्र्या संध्यावंदनं विधाय ततो यागगृहं प्रवेशादियो-
गपीठन्यासांतं कृत्वा मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि सदाशिवाय ऋषये नमः। मुखे त्रिष्टुप्छंदसे नमः। हृदये श्रीलक्ष्मीनारायणाय देवतायै नमः। गुह्ये श्री
बीजाय नमः। पादयोः क्लीं शक्तये नमः। सर्वांगे क्रों कीलकाय नमः। इति ऋष्यादिकं यथास्थानेषु विन्यस्य मम चतुर्वर्गफलसिद्धये विनियोगः। इति कृतांजलिः क्रों
श्रां क्रां हृदयाय नमः। श्रीं क्लीं शिरसे स्वाहा। श्रूं क्रूं शिखायै वषट्। श्रैं क्रैं कवचाय हुं। श्रौं क्रौं नेत्रत्रयाय वौषट्। श्रः क्रः अस्त्राय फट्। इति षडंगमंत्रान् अंगुष्ठा-
दिकरतलांतं करन्यासे विन्यस्य हृदयादि षडंगे चापि न्यसेत्। कृतमः करस्थुद्धौ रूप षडंगं न्यसेत्। यथा। क्रों कामरूपीठाय नमः अंगुष्ठहृदययोः। क्लीं आलंधरपी-

श्री
४५२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ठायनमः तर्जनी शिरसोः ह्रौं पूर्णगिरिपीठायनमः मध्यमा शिखयोः श्रीवाराणसीपीठायनमः अनामिकाकवचयोः क्रौं अवंतीपीठायन
मः कनिष्ठा तलकरपृष्ठास्त्रयोः इति विन्यस्य अं आं ८ वामपादांगुष्ठांतं लं ८ दक्षपादादिगुल्फांतं कं ५ गुल्फादिवामपादमूलांतं चं ५ गुल्फादिदक्ष
पादमूलांतं टं ५ नाभ्यादिवामबाहुमूलांतं तं ५ नाभ्यादिदक्षबाहुमूलांतं पं ५ ककुदाद्यास्कंधांतं यं ४ स्कंधादिकर्णांतं क्षं हृदः शिरसः पादपर्यंतं इति त्रिर्व्यापकं
ततो मातृकाषडंगं विन्यस्य मातृकास्थानेषु बिंदुयुक्तं मातृकां विन्यस्य अं श्रीं अं इत्यादि क्षांतं न्यसेत् ओं अं ओं इति क्षांतं विन्यस्य अं क्रौं अं इति क्षांतं ॥
क्रौं अं क्रौं इति क्षांतं । अं श्रीं अं ५१ श्रीं अं श्रीं ५१ इति मातृकास्थानेषु षोढान्यासं विधाय मूलेन त्रिर्व्यापकन्यासं कृत्वा ध्यानादि मानसपूजां तेऽर्घ्यादिस्थापना
त्मपूजां विधाय मंडूकादिपीठमन्वंतं प्राग्वदिष्ट्वा पीठमभ्यर्च्य मूलेन मूर्तिं परिकल्प्य आवाहनादि पुष्पोपचारांते देवानामादाय परिवारदेवताः पूजयेत् । अथ
त्रिकोणकोणेषु मूं० महालक्ष्मीश्रीपादुकां पूजयामि । एवं मूं० महाराजलक्ष्मीश्री० मूं० महासिद्धलक्ष्मीश्री० इति स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन पूजयेदिति प्रथमावर
णं ॥ ततस्त्रिकोणाग्रेषु श्रीं क्रौं ह्रौं गं गंगाश्री० २ यं यमुनाश्री० २ सं सरस्वतीश्री० इति द्वितीयावरणं ॥ ततोंतरालचक्रे २ शं शंखश्री० २ चक्रश्री० २ गदाश्री० २
पद्मश्री० ॥ इति तृतीयावरणं ॥ ततः षट्कोणेषु २ लक्ष्मीविष्णुश्री० २ लक्ष्मीवासुदेवश्री० २ लक्ष्मीमोदरश्री० २ लक्ष्मीनृसिंहश्री० २ लक्ष्मीसंकर्षणश्री० २ ल
क्ष्मीत्रिविक्रमश्री० २ लक्ष्मीअनिरुद्धश्री० २ लक्ष्मीविष्वक्सेनश्री० ॥ इति चतुर्थावरणं ॥ ततोऽष्टदलेषु २ संहारभैरवश्री० २ रुरुभैरवश्री० २ चंडभैरवश्री०
२ भूतेशभैरवश्री० २ कालभैरवश्री० २ कपालभैरवश्री० २ भीषणभैरवश्री० २ श्मशानभैरवश्री० ॥ इति पंचमावरणं ॥ ततो दलाग्रेषु २ अमृतांगश्री० २ हेतु
केतुश्री० २ वंशपाणिश्री० २ श्रीपतिश्री० २ श्रीगुरुश्री० २ परमगुरुश्री० २ परात्परगुरुश्री० २ परमेष्ठिगुरुश्री० ॥ इति षष्ठावरणं ॥ ततः षोडशदलेषु २ केशव
श्री० २ माधवश्री० कृष्णश्री० एवं गोविंद० मधुसूदन० गदाधर० शंखधर० चक्रपाणि० चतुर्भुज० पद्मायुध० कैटभारि० घोरदंष्ट्र० जनार्दन० वैकुंठ० वामन ग
रुडध्वज० ॥ इति सप्तमावरणं ॥ ततश्चतुरस्रे लोकपालेरषमांतं दृहिस्तदायुधैर्नवमं ॥ इति नवावरणपूजां कृत्वा मूलेन सांगायेत्यादिना पुष्पांजलित्रयं द
त्वा धूपदीपादिकं सर्वं प्राग्वत्समापयेत् ॥ अस्य पुरश्चरणं प्राग्वत् कं ॥ तथा ॥ प्रयोगानथ पार्वति । वक्ष्येऽहं येन भवेत्सिद्धिर्मे अस्यास्य विशेषतः । स्तंभने मोह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४५४
454

नंचैवमारणाकर्षणं तथा। वशीकरं तथोच्चाटं शांतिकं पौष्टिकं तथा। एषां साधनं वक्ष्ये प्रयोगानां महेश्वरि। एषां साधनमात्रेण मंत्रसिद्धिः प्रजायते। दूर्वौ
स्तालां महादेवि गत्वा ऽष्टोत्तरसहस्रकं। जपेदयुतमीशानि कुर्यात्तत्र दशांशतः। घृतमक्तं गुडयुक्तैः पुष्पैरानंदमिश्रितैः। स्तंभनं जायते सद्यो वादिनां वाक्पथस्य वै। देवेश्वरा
त्रवेलायां गत्वा ऽगारके सुधीः। दिशो वध्वा सनेत्रो ऽथ प्राणायामं विधाय च। जपेन्मूलं हरिं ध्यात्वा कुर्याद्देवि दशांशतः। घृतनागरपुन्नागकेसरकुसुमान्वितैः। तर्पयित्वा द
शांशेन मार्जयित्वा महेश्वरि। तत्रस्थमनावरेज्वाले तिलकं साधकोत्तमः। त्रैलोक्यं सहसा देवि मोहमेष्यति तत्स्फुटं। भौमे गत्वा श्मशाने च जपेदयुतसंख्यया। कुर्याद्दशांशत
द्धविः सर्पिर्गोधूमपायसैः। दूर्वापत्रसमायुक्तैर्मे पुष्पैर्म्रियते क्षणात्। बुधे गत्वाटवीं हृद्यं जपेत्... टे शिवे। अयुतं मूलमंत्रं च कुर्यात्तर्पणपाककर्णाः। दूर्वा पूजा स
पलाशपत्राणि कुसुमानि वारं भापिपुरतस्तस्य सद्यः प्रादुर्भविष्यति। गुरौ गत्वा नदीतीरं [illegible] जपेत्तत्र दशांशतः। कुर्यात् जपं मधुनाशटी वेद्रकरोटकांत तस्य मना साधि
तं त्रैलोक्यं वशमेष्यति। शुक्रे ऽशोकतरुं गत्वा जपेदयुतसंख्यया। कुर्यात् सर्पिर्नागपुरं शालिचूर्णं तुलाकुलैः। तर्पयेद्दासवाज्येक्षुरसैर्भक्त्वा दशांशतः। शर्करा च शुभसमा
नस्य भवेद्दुग्धादैन्ध्रुवं। शनौ गत्वा नदीतीरं जपेदयुतसंख्यया। होमो दशांशतः कार्यो घृतपायससक्तुकैः। सार्द्रमीनैर्नारिकेलफलैः शांतिकं जायते क्षणात्। शुभे दे
शुभकारे वा गत्वोपवनमंडलं। जपेदयुतमीशानि कुर्यादाज्यतपंकजैः। सोत्पलं सकर्णं साम्लं महापुष्टिः प्रजायते। एतद्रहस्यं परमं तव भक्त्या मयोदितं। [illegible]
यत्नं तस्येदं सर्वस्वं परमार्थदं। तदात्मध्यमभक्तेभ्यो दुष्टेभ्यो वीरवंदिते। महावीजपदं स्तोत्र प्रयोगदं मोक्षदं शिवे। कुलीनो गोप्यं गुह्यात्मंत्रत्वं गुह्याद्गुह्यतमं शिवे॥
आनंदकरणं गोप्यं गोपनीयं स्वयोनिवत्। सारसंग्रहे। अथ वक्ष्ये द्वादशार्णमंत्रं सर्वार्थसिद्धिदं। सर्वापत्तारणं पुंसां भुक्तिमुक्तिप्रदायकं। ॐ वे प
नमः पदं ब्रूयात् ङेंतं च भगवत्पदं। वासुदेवपदं तद्वत् द्वादशार्णो मनुर्मतः। ॐ वः प्रणवः नमः स्वरूपं। ङें तं भगवत्पदं। भगवते। तद्वत् वासुदेवाय। ॐ नमो भग
वते वासुदेवाय। तथा। मुनिः प्रजापतिः प्रोक्तो गायत्री छंद ईरितं। देवतास्य वासुदेवः कथितो विंशराजोके। समस्तेन च पंचांगानि ततः। अथ पञ्चलाशाशाः
पंचात् तथा। द्वादशांगं ततो न्यसेत्। हृदादि नेत्र जठर पृष्ठ बाहूरुजानुगुल्मपादेषु मनोर्वर्णान् न्यसेत्। साधकोत्तमः। अस्त्रान्तं शीर्षे नेत्रन्यासः। पद्मपादावा
यो ऽनुपुरुषरल्या मूलवासुदेवसंकर्षणप्रद्युम्नानिरुद्धनारायणब्रह्मविष्णुनृसिंहवराहाणां। द्वादशांगे योगमाकुर्यात्। ॐ विष्णुयामले॥ आदौ तु पु
रुषः सत्याच्युतौ पश्चान्महेश्वरि। वासुदेवादयो नारायणो ब्रह्मा ततः परं। नृसिंहवराहौ द्वादशांगेषु विन्यसेत्। तथा। मंत्रसंपुटितान्वार्णान्
पुरुषा १ सत्याय २ अच्युताय ३ वासुदेवाय ४ संकर्षणाय ५ प्रद्युम्नाय ६ अनिरुद्धाय ७ नारायणाय ८ ब्रह्मणे ९ वि
ष्णवे १० नृसिंहाय ११ वराहाय १२

श्री
४५४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धास्थानं न्यसेत्ततः। त्रिशस्तारसंपुटितमूलेन व्यापकं न्यसेत्तामन्त्री एवं स्त्रिविधं न्यासं न्यसेन्मंत्री समाहितः। कभाल दृक्व ऋ कंठ दोर्हृज्जठरनाभिषु। लिंगजानौ
घ्रियुग्मेकः स्याद्विन्यासश्च मंत्रिभिः। हृदादिकं तालवधी संस्थितिन्यासं प्रवक्षते। पादादारभ्य शीर्षांतं न्यासं संहारमब्रवीत्। एवं क्रमात् यमीनीस्यादिक्रौमे नाश्ये हिता
सो। पूर्वोक्तमयुतान्नाचस्थित्यंतो गृहमेधिनां। संहाराख्यानिगादितो मंत्रशास्त्रविशारदैः। संहृतो दोपसंहारः स्रष्टेश्च शुभ स्रष्टयः। स्थितेश्च शान्तिविन्यास
स्संस्मा को मोक्षार्थ स्थिरधातुपथैः। व्यापकत्वेन मंत्राणां पुनर्न्यस्येत्ततो सुधीः। कभाल दृग्व ऋ कंठदे युग्म हृदयेषु वा। कुक्षौ लिंग पाद युग्मे मूलेन व्यापकं
न्यसेत्तान्तत्वन्यासमथ विन्यस्य विन्यसेन्मूर्त्तिपंजरं। तत्वानि द्वादशानि तु। जीवप्राणं धियं पश्चात् हृत्पद्मं सूर्यमंडलं। चंद्रमंडलमग्नेश्च मंडलं स्वकलान्विते।
वासुदेवादयश्चेति तत्वानि द्वादशानि तु। इति हयशीर्षपंचरात्रोक्तानि। अत्र तत्वानां न्यासस्थानानि प्रागुक्ततत्वन्यासप्रकरणे यस्य तत्वस्य यत्
स्थानमुक्तं। तत्र तत्र तत्वं न्यसेत्। एतेषां द्वादशतत्वानां तदंतर्गततत्वादेवात्र पृथक् न्यासस्थानानि नोक्तानीति। सारसंग्रहे॥ ततः समाहितो मूर्त्ति वा
सुदेवं हृदि स्मरेत्। मध्ये दुग्धांबुधि द्वीपे दिव्ययोगानिषेविते। तत्र संविल्लताविपिनमारिवि[illegible]निषेविते। तत्र कल्पवृक्षं चोदिव्यमंडपादर्शे[illegible]तस्या
धस्तात्कल्पमंचे कमले विमलप्रभं। शरत्पूर्णेन्दु विलसत्प्रभापटलराजितं। कुंदेन्दु भंगादचक्रपद्मशंखलसत्करं। वंजायुतलसत्कांत्या मोहयंतं जगत्र
यं। केयूरांगदसंराजद्धारकुंडलभूषणं। विशालवक्षसे राजत्प्रफुल्लवनमालकं। सनकादिमुनीन्द्रैश्च तत्वनिर्णयकांक्षया। निषेवितं दिव्यदितिजा
त्वं गंधर्वसंघैः। सिद्धविद्याधराद्यैश्च संचितं च महोरगैः। वामोर्ध्वादितदधःकरोत्तमायुधध्यानं॥ वासुदेवं तु कुर्वीत चतुर्बाहुं सुरेश्वरं। दक्षिणोपरि च
क्रं च पद्मं वाधः प्रकल्पयेत्। वामोपरि गदा कार्या शंखं वाधः सुशोभनमिति हयशीर्षपंचरात्रवचनात्। तथा। एवं ध्यात्वा वासुदेवं स्व[illegible]भावेन जगत्प्रभुं
पूर्वादितयदेसीठदेवमावाह्य मंत्रवित्। मूर्त्तिमूलेन संकल्प्यांगधात्रे पूजयेत्। एवं मंगानि संपूज्य वासुदेवादिशक्तयंगादिज्वादिक्षु च संपूज्यास्तत
दशमूर्त्तिः प्राकेशवाद्याः समभ्यर्च्यात्रिकेशावायुधैः सहेति॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्वादियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋषि
रसि प्रजापतये ऋषये नमः। मुखे गायत्री छंदसे नमः। हृदये श्रीवासुदेवाय देवतायै नमः। इति विन्यस्य ममसर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः। इति कृत्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्णो
४५५
455

नमः शिरसे स्वाहा। भगवते शिखा। वासुदेवाय कवचं। नमो भगवते वासुदेवाय अस्त्रं॥ इति
जलिरुत्का मूलेन करयोर्व्यापकं कृत्वा ॐ हृदयाय नमः शिरसि नेत्रयोः त्वं चविन्यस्य। हृदये ॐ पुरुषाय नमः। शिरसि नेत्राय सत्याय। शिखायां मों अच्युता
पंचांग मंत्रान् अंगुष्ठादिकनिष्ठांतं करयोर्विन्यस्य नेत्रवर्जं हृदयादिषु स्त्राति तं च विन्यस्य। हृदये ॐ पुरुषाय नमः। शिरसि नेत्राय सत्याय। शिखायां मों अच्युताय। नेत्रयोः यं प्रद्युम्नाय। उदरे तें अनिरुद्धाय। पृष्ठे वां नारायणाय। बाह्वोः सुं ब्रह्मणे। उरौ दे वि
य। कवचस्थाने भं वासुदेवाय। अस्त्रस्थाने गं संकर्षणाय। नेत्रयोः यं प्रद्युम्नाय। उदरे तें अनिरुद्धाय। पृष्ठे वां नारायणाय। बाह्वोः सुं ब्रह्मणे। उरौ दे वि
ष्णवे। जानुनोः वां नृसिंहाय। पादयोः वें वराहाय। ततः शिरसि ॐ नमो भगवते वासुदेवाय अ पुनर्विलोममंत्रेन नमः एवं १२ औं १ नमः इत्यादि मूलेन
अपुटिता मातृकार्णैः न्यासस्थानेषु विन्यस्य प्रणवपुटितेन मूलमंत्रेणास्य देहत्रि व्यापकं कृत्वा पादयोः ॐ नमः जानुनोः नें नमः लिंगे मों नमः ना
भौ भं। उदरे गं। हृदये वं। बाह्वोः तें। कंठे वां। मुखे सुं। दृशोः दें। भाले वां। शिरसि यं। इति संहारेण विन्यस्य शिरसि ओं नमः भाले नें नमः दृशोः मों नमः सुखे
भं। कंठे गं नमः बाह्वोः वें नमः हृदये तें नमः उदरे वां नमः नाभौ सुं नमः लिंगे दें। जानुनोः वां। पादयोः यं नमः॥ इति सृष्टिन्यासः॥ हृदि ओं नमः उदरे नं।
नाभौ मों। लिंगे भं। जानुनोः गं। पादयोः वें। बाह्वोः तें। कंठे वां। मुखे सुं। दृशोः दें। भाले वां। शिरसि यं नमः॥ इति स्थितिन्यासः॥ एवं गृहस्थैः कर्तव्यं॥ यति
भिस्तु सृष्टिस्थितिसंहारक्रमेण कार्यः। वर्णिभिस्तु स्थितिसंहारसृष्टिक्रमेण न्यस्तव्य इति। एते वर्णाः प्रणवपुटिता न्यस्तव्या इति केचित् ततः पुन
मंत्रवर्णान् मूर्धभालनेत्रवक्त्रकंठबाहुद्वयहृदयजठरलिंगपादद्वयेषु द्वादशस्थानेषु प्राग्वद्विन्यस्य पुनर्मूलमंत्रेण व्यापकं कृत्वा सर्वांगे ओं नमः
परायजीवतत्त्वात्मने नमः। हृदये मों नमः परायबुद्धितत्त्वात्मने नमः। भं नमः मनस्तत्त्वात्म। गं नमः हृत्पद्मात। वं नमः द्वादशकलाढ्यसूर्यमंडल
तत्त्वा। तें नमः षोडशकलान्वितचंद्रमंडलत। वां नमः दशकलान्वितवह्निमंडलत। शिरसि सुं नमः वासुदेवतत्त्वा। मुखे दें नमः संकर्षणात
त्त्वा। हृदि वां नमः प्रद्युम्नतत्त्वा। गुह्ये यं नमः परायानिरुद्धतत्त्वाय नमः इति द्वादशतत्त्वानि विन्यस्य प्राग्वन्मूर्तिपंजरन्यासं विधाय ध्यानादि
पुष्पोपचारांतेनांगानि संपूज्याष्टदलेषु प्राग्वद्वासुदेवादि मूर्तिशक्तीः संपूज्य ततो बहिर्द्वादशदलेषु ओं केशवाय नमः एवं नारायणाय।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

---1

श्री
४५५

माधवाय॰ गोविंदाय॰ विष्णवे॰ मधुसूदनाय॰ त्रिविक्रमाय॰ वामनाय॰ श्रीधराय॰ हृषीकेशाय॰ पद्मनाभाय॰ दामोदराय॰ देवागादिक्षा
दक्षिणयन संपूज्यं च घर्वादि सर्वं प्रागवत्समापयेदिति॥ तथा॥ एवं संपूज्य विधिवद्वर्णलक्षं मनुं जपेत्। वर्णलक्षं द्वादशलक्षं॥ तत्सहस्रं चैक
लक्षं नु कुर्यात् मधुराप्लुतैः॥ तिलैः शुद्धैः रथैकं तिकैः विदाज्यपरिप्लुतैः॥ तर्पणादि ततः कुर्याद्यथाक्रमविधिना सुधीः॥ एवं संसिद्धमनुर्मंत्री वांछितार्थान्प्र
साधयेत्। स्तनजद्रुमसंभूतसमिद्भिः पापमुक्तये। पयोक्ताभिः प्रजुहुयात्साधकोक्तसहस्रकं। स्तनजद्रुमः क्षीरवृक्षः॥ साज्येन हविषा चैव जुहु
यात् चित्तशुद्धये। पायसेन तिलैः शुद्धैः समिदाज्यैः जुहुयात्॥ शालिभिश्चा च हं मंत्री सोभीष्टफलभाग्भवेत्। अपुत्रो लभते मुक्तिः चिंतया तान संश्र
यः॥ द्वादशाक्षरमंत्रस्य विधानं परिकीर्तितं। त्रशेषतः साधकानां भुक्तिमुक्तिप्रदायकं॥ सारसंग्रहे॥ मायाद्वयं रमाद्वंद्वं लक्ष्मीपदमथो वदेत्
वासुदेवं चतुर्थ्यंतं नमोंतश्च ध्रुवादिकः॥ मनुसंख्याक्षरः प्रोक्तो मनुः सर्वसमृद्धिदः॥ मायाद्वयं भुवनेशी बीजद्वयं क्रीं क्रीं रमाद्वयं श्रीं श्रीं लक्ष्मीस्व
रूपां वासुदेवं चतुर्थ्यंतं वासुदेवायेति। ध्रुवादिः प्रणवाद्यः॥ मनुसंख्याक्षरः चतुर्दशाक्षरः॥ ओं क्रीं क्रीं श्रीं श्रीं लक्ष्मीवासुदेवाय नमः॥ तथा ऋ
षिः प्रजापतिश्छंदो गायत्री देवता मनोः॥ मनोर्लक्ष्मीवासुदेवो देवता नव वेदितः॥ द्वाभ्यां ततो द्वाभ्यां पंचभिर्द्वितयेन वा। पंचांगानि मनोर्वर्णैः प्र
णवाद्यं प्रकल्पयेत्॥ उद्यत्सौदामिनीतकेशाशाधर ...विरंभूषणैर्भूषितांगं एकीभूतं वपुः श्रीकमलनयनयोः संप्रयागश्लेषलोभात्। लक्ष्मीदि
ष्या सदा वालिखितसरसिजे दर्पणं रत्नकुंभं संबिभ्रद्धस्तपद्मैः सरसिरुहगदाशंखचक्राकृयाणि। वामभागस्थैः केयूराद्यैः दिभिर्लिखिता
दीनि। दक्षस्थैः सरसिरुहादीनि बिभ्रतं हरिं ध्यायेत्। पुरादिते यजेत्पीठं द्वादशाक्षरवर्त्मना॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांतं
लनप्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि प्रजापतये ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदि श्रीलक्ष्मीवासुदेवाय देवतायै नमः इति विन्यस्य मम
सर्वदासिद्ध्यर्थे विनियोग इति कृतांजलिः कृत्वा ओं क्रीं क्रीं हृदयाय नमः ओं श्रीं श्रीं शिरसे स्वाहा। ओं लक्ष्मीशिखायै वषट्। ओं वासुदेवाय क

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ त्रा
४५६
456

कवचाय हुं। ओं नमः अस्त्राय फट्। इति पंचांगमंत्रान्मूलाभिमुष्टयोः पाण्योरंगुलीषु विन्यस्य नेत्ररहितेषु हृदादिषु च विन्यस्य यथोक्तरूपं ध्या
त्वा मानसपूजादि सर्वं द्वादशाक्षरवत्कुर्यादिति॥ श्रीसारसंग्रहे॥ वेदादिमायया युक्तं ह्रौं बीजं शंकरं वदेत् ङेंतं नारायणं प्रोक्तं हृदंते ह्रौं वदेत् ततः ह
स्याप्रणवांतश्च मंत्रो हरिहरात्मकः। सर्वसंपत्प्रदो नित्यं षोडशाक्षर ईरितः। वेदादिः प्रणवः माया भुवनेश्वरी बीजं ह्रौं स्वरूपं शंकरस्वरूपं ङेंतं नाराय
णाय नारायणाय। हृत् नमः। हृल्लेखा भुवनेश्वरी बीजं। ओं ह्रीं ह्रौं शंकरनारायणाय नमः ओं ह्रौं ह्रीं ओं॥ तथा। ऋषिर्नारदमुनिश्छंदः प्रोक्तं त्रिष्टुबुदाह
तो देवता स्याद्धरिहरः सर्वाभीष्टप्रदायकः। षट्दीर्घयुग्मायया चषडंगानि प्रकल्पयेत्। शूलं चक्रं पांचजन्यमभीतिं दधतं करैः। स्वस्वरूपा घनीला
भं देहं हरिहरं भजे। दक्षोर्ध्वादितदधो तमायुधं ध्यात्वा तं देवं प्रपूजयेत् लिंगे पूर्वोक्तेन वराक्तिके। पूर्ववदंगानि संपूज्य शक्तीरेताः प्रपूजयेत्। ल
क्ष्मीर्नारायणी भूश्च धरा स्याद्दंष्ट्रिका तथा। त्रियंबकी वक्रा तथा गौरी धर्मांगा अष्टमी तथा। लोकेश्वरास्ततो वाह्यं पूज्या वज्रादीन्यायुधान्यपि। एवं सम्य
क्प्रकारेण पूजिते भीष्टमाप्नुयात्॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा नारायणाय ऋषये नमः मु
खे अनुष्टुप्छंदसे नमः हृदये श्रीहरिहराय देवतायै नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिं कृत्वा ओं क्रां हृदयाय न
मः क्रीं शिरसे स्वाहा। क्रूं शिखायै वषट्। क्रैं कवचाय। क्रौं नेत्रत्रयाय। क्रः अस्त्राय। इति षडंगमंत्रानंगुष्ठादितलांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिषु वि
न्यस्य ध्यात्वा यंगपूजांते अष्टदलेषु लक्ष्म्यै। नारायण्यै। भूम्यै। धरायै। दंष्ट्रिकायै। त्रियंबकायै। गौर्यै। धर्मांगायै। इति दलाग्रादिषु प्रादक्षिण्येन संपूज्य
द्यावृत्तौ दि सर्वं आवरणसमापयेदिति॥ सारसंग्रहे॥ अथोच्यते मंत्रवरो दधिवामनसंज्ञकः। येन प्रजपमात्रेण सिध्यंते तु मनोरथाः। ओं नमो विष्णवे सुरा
सुरांतिपतये महा। बलाय स्वाहा मंत्रोऽष्टादशाक्षर ईरितः। ओं नमो विष्णवे सुरपतये महाबलाय स्वाहा। हृदये प्रणवेन स्यात्तन्नमो मंत्रणेन शिरः श्री
विष्णवे च शिखा वर्म सुरानांपतयेन्नमः। महाबलाय नेत्रे स्यात्स्वाहा स्त्रं ह्यंगकल्पना। भ्रूमध्यके ठ हृदये नाभ्यां ध्याधारके पुनः। गुह्ये पदानि मंत्रो न्यस्य ४५६
वर्णान्न्यसेत्ततः सुधीः। मूर्ध्नि दक्षश्रवणे दृक् नासायां मुखमध्यतः। कंठ हृद् बाहुयुग्मे च नाभौ पृष्ठे च गुह्यके। जान्वोश्च पादयोः स्थान स्थाने षु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यथाक्रमं ॥ शारदातिलके तु ॥ मूर्ध्नि भाले दृशोर्युग्मे कर्णे नासोष्ठतालुषु । कंठबाहुद्वये पश्चाद्धृदयोदरनाभिषु । गुह्योरुजानुयुग्मे तु जंघयोः पाद
योर्न्यसेत् । पश्चात्स्वहृत्कुले ॥ अत्र यथोपदेशं न्यासः कार्यः ॥ राकेंदुभासः सांसितांकुशाभयदमृतमल्लिकान्तो धोविष्टः श्रीभूम्याश्लिष्टपार्श्वः स्फटिक
मालि त्रिनेत्रो प्रभूषाविशेषः । वामे दध्यन्नपूर्णं कनकजचषकं स्वर्णपीयूषकुंभं चित्रक्षीयामनारत्नः सततमवतु वो विघ्नरिपार्पदायी ॥ वामेन्नपान्नमिश्र
कं दक्षिणे पूर्णकुंभं हेयं । पूजा तु वैष्णवे पीठे कर्तव्यास्याः ध्रुकोणमेः । आक्षवंगानि संपूज्य पश्चात्कीः प्रपूजयेत् । शुभ्रवर्णा शुभ्रपाश्वरा वराभयकराः शु
भाः पूषा सुमनसा प्रीतिस्तुष्टिः पुष्टिस्तथैव च । ऋद्धिर्यतिश्च सोम्या च मरीचिर्नौम्सुमालिनी । शशिनी दुर्गमा चैव लक्ष्मी छाया तथैव च । केशवाद्यैश्च तुर्य
स्यास्तं च मौक्तिककुमुदादिभिः । शुभ्रवर्णैः शंखचक्रगदापंकजपाणिभिः । कुमुदः कुमुदाक्षश्च पुंडरीकोथवामनः । शंकुकर्णः सर्वनेत्रः सुमुखः सुप्रतिष्ठितः
यजेल्लघुश्च लोकपालान्समर्चयेत् दिग्गजानपि । अपि शब्देन वज्रादि पूजानंतरं दिग्गजपूजेत्युक्तं । वज्रादीन्दिग्गजान्यष्टौ सम्यगावरणमीरितमिति ॥ शारदा
तिलकव्याख्यानात् ॥ वैष्णवपीठे चंद्रमंडलपश्चिमे । चंद्रं तत्कालिनं पीठे प्रागुक्ते तं समर्चयेदिति शारदातिलकात् । सूर्यवह्निमंडले समभ्यर्च्य पश्चात्सोम
मंडलमर्चयेदित्यर्थः । चंद्रात्समनंतरं विधानादेतदं ते रेखा समर्चयेन्निकृचित् । धर्मज्ञानमयं पीठे पूजयेच्चंद्रमंडले । विष्णवे सह सोमाय त्रैलोक्याप्यायनाय
वा स्वाहान्ततारहृत्पूर्वं मंत्रेणैवार्चयेत्तदिति मंत्रं तंत्रप्रकाशव्याख्यानात् । तत्र चंद्रमंडले । एतन्नपीठमंत्रांतं संपूज्य तदेव चंद्रमंडलमेतत्स्थाखोक्त मंत्रेणा
भ्यर्च्य तत्र देवं पूजयेदिति पीठकृत्यं । केः पीठयोगपीठ योगपीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि हृदये ... नमः मुखे विराजे छंदसे न
मः । हृदये श्रीदधिवामनाय देवतायै नमः इति विन्यस्य ... ओं हृदयाय नमः शिरसे विष्णवे शिखायै सुरपतये कवचं महाबलाय
नेत्रं स्वाहा अस्त्राय । अम आं नमः कंठे नमो नमः हृदये विष्णवे नमः नाभौ सुरपतये लिंगे महाबलाय मूलाधारे स्वाहा । मूर्ध्नि ओं नमः दक्षने
नं वामे मों दक्षश्रोत्रे विं वामे ष्णं नासायां वें मुखे सुं कंठे रं हृदि पं ... दक्षबाहौ तं वामे यं नाभौ मं पृष्ठे हां गुह्ये बं दक्षजानुनि लां वाम
दक्षपादे स्वां नाभौ हां इति विन्यस्य ध्यात्वा चात्मपूजांते योगपीठं संपूज्य ओं नमो विष्णवे सह सोमाय त्रैलोक्याप्यायनाय स्वाहा । चंद्रमंडलाय नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तं क्रमा
४५७
457

इति योगपीठमध्ये चंद्रमंडलमध्ये वाहनाद्यंगानीति षोडशदले सुदेव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन पूर्णायै। सुमनसायै। प्रीत्यै। पुष्ट्यै। ऋद्ध्यै।
रत्यै। सौम्यायै। मरीचिन्यै। अंशुमालिन्यै। शशिन्यै। दुर्भगायै। लक्ष्म्यै। छायायै। संपूर्णमंडलायै। अमृतायै। इति संपूज्याष्टदलेषु दिक्षु विदि-
क्षु प्राग्वदग्रादि मूर्तीः शंखादिशक्तीश्च संपूज्य तद्बहिर्द्वादशदलेषु प्रागादि केशवादि द्वादशमूर्तीः संपूज्याष्टदलेषु कुमुदाय। कुमुदाक्षाय।
पुंडरीकाय। वामनाय। शंकुकर्णाय। सर्वनेत्राय। सुमुखाय। सुप्रतिष्ठिताय। इति संपूज्य प्रथमचतुरस्रे इंद्रादीन्द्वितीये वज्रादीन्तृतीये ल-
क्ष्मीप्रकरणोक्तान् षोडशदिग्गजांश्च संपूज्य धूपदीपादि सर्वं प्राग्वत्समापयेदिति। तथा दीक्षां प्राप्य शुचिर्भूत्वा जपेद्द्वादशलक्षं तदर्धं वा तदर्धं वा
जपेन्मंत्रमनन्यधीः। तदंते तु कुर्याद्द्विजतर्पणं पूर्ववद्दशांशं तर्पणादि ततः कुर्यान्मंत्री मंत्रस्य सिद्धये। एवं सिद्धमनोर्मंत्री वांछितार्थं प्रसा-
माया
धयेत्। श्रीमंदिरे मंडलमध्यभागे चतुर्भुजं वामनमर्चयित्वा दध्योदनं निर्मलशर्करायुतं निवेदयेत्तस्य सदा विभूत्यै। अन्नकामो जुहुयान्नित्यं समन्त्रविद्वि-
ति संख्यया। सितान्नं घृतमिश्रं तु प्राप्नुयादन्नमक्षयं। अपूपं पद्मसोपेतं जुहुयाद्दृष्टसहस्रकं। अलक्ष्मीर्नाशमायाति महतीं श्रियमाप्नुयात्। अयु-
तं मंत्रविद्भुत्वा दध्यन्नं शर्करान्वितं। अन्नपर्वतमाप्नोति यत्र यत्र स गच्छति। जुहुयाद्बिल्वसमीपस्थः पद्माक्षैर्युतं नरः। वसुधारा महालक्ष्मी वसु
वर्षति तत्र वै। विकर्षं प्रजपेल्लक्षं ध्यायेद्देवं जनार्दनं। जुहुयात्पायसं मंत्री साक्षाद्वाग्मी भवेत्ततः। पुत्रकामो जपेल्लक्षं पुत्रंजीवफलैर्हुनेत्तात
स्तावद्दीपितं वत्सेन पुत्रमाप्नुयात्। ध्यात्वा त्रिविक्रमं देवं रक्ताभं करवीरकैः। जुहुयाद्युतसंख्यं सर्वत्र विजयी भवेत्। राज्यकामो विपद्मानां
मयुतं तु जुहुयान्नरः। ध्यात्वा त्रिपदं देवं राज्यं लभते ध्रुवं कृतकं। गोमार्गे दले जुहुयाल्लवंगैर्वा मधुप्लुतैः। अयुतं सा प्रमाणमायं वसरश्चो भवति ध्रुवं
आरोग्यकामो जुहुयाद्दूर्वाभिः शतं शतं। सप्ताहं जुहुयाद्रोगी तावद्देवं जपेत्सुधीः। आयुःकामास्त्रिमधुरैः तिलहोमं करोति तेन अयुतं तु स
यावज्जपेद्दायुर्लभेच्चिरं। सततं त्रिविक्रमं ध्यात्वा जपेद्दृष्टसहस्रकं। युक्तं भवेत्साध्यो नात्र कार्या विचारणा। अष्टसहस्रमष्टोत्तरसहस्रं श्री
मित्यर्थः। एवं सर्वत्र ज्ञेयं। पंचदशरेखाक्षं कर्णिकायां ध्रुवं लिखेत्। स्वरैः संवेष्टितं तत्र केसरेषु चकारादिकान्। क्षांतान्निशालवंगांश्च मं ४५७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्र वर्णान् दले दले लिखेत्। शिष्टान् वा पिवसं वेष्ट्य प्रणवाभ्यां ततो वहिः। श्रीबीजाभ्यां वेष्टयेद्यंत्रं श्रीपुत्रमित्रदं। अस्यार्थः। सप्तदशादलं प
द्मं विरच्य तन्मध्ये स्वरषोडशकवेष्टितं प्रणवं ससाध्यं विलिख्य तत्केसरेषु कादिक्षांतान् द्वितीयलकारवर्जितान् वर्णान् विलिख्य दले दलेषु मंत्रवर्णा
न् वा शिष्टसप्तदश प्रति दलमेकैकशो विलिख्य संपुटाकारेण प्रणवद्वयेन मध्ये यंत्रं यथा भवति तथा संवेष्ट्य तद्वहिः रपि तथैव श्रीबीजद्वयेन
वेष्टयेत्। एतद्यंत्रं भुक्तिफलदं भवति। तथा। ससाध्यनाम प्रणवाद्यमध्यमष्टाक्षरैः कृतदलं पत्रमूले। मंत्राक्षराणि द्विश आलिखेत्तत्पत्रेषु शिष्टं
द्वयमत्यपत्रे वहिर्वर्णे द्वादशवर्णकेन ततो वहिर्मातृकया च वीतं संपूजितं वंदनपुष्पवर्ययंत्रं लिदं श्रीकृदभीष्टदं च। अस्यार्थः। अष्टदल
पद्मं कृत्वा तन्मध्ये साध्यसहितं प्रणवं विलिख्य तत्केसरेषु नारायणाष्टाक्षरवर्णानेकैकशः समालिख्य तत्पत्रेषु मूलमंत्रस्य वर्णान् द्विशो
विलिख्यावशिष्टं वर्णद्वयं अंत्ये स्पपत्रे विलिख्य पश्चाद्वहिर्वेष्टनद्वयं कृत्वाभ्यंतरवीथ्यां वासुदेवद्वादशाक्षरमंत्राक्षरैर्निरंतरं वेष्टयित्वा वाह्यवी
थ्यां मातृकावर्णैस्तथैव वेष्टयेत् एतद्यंत्रं भुक्तिफलदं भवति। तारकामरमासाध्यैर्वीजैर्युक्तो मनुर्मतः। पूर्वमंत्रस्यादौ प्रणवकामबीजश्री
बीजानि योजयेदित्यर्थः। तथा। अवतो मुनिरारख्यातो गायत्री छंद ईरितं। देवतास्य संप्रोक्तः सद्यदेवस्य कामजनक दीप्ते कामबीजेन
षडंगानि प्रविंन्यसेत्। कर्पूरधवलं दधानि विष्टं सरसीरुहाः सुप्रसन्नं सुनेत्रं वरयारुस्मितमनोहरं दिं कामतकुंभं वरपरं च कुसुमप्रभादि
धि भक्तसोपदेशं वसुपात्रं च विभ्रतं। चिंतयेज्जगतामाद्यं जगदार्तिहरं परं। अस्य पूजादिकं सर्वं पूर्वोक्तमेव वर्णना। अथ पंचयोगाप्रतं त्र
योगपीठन्यासांतं मूले न प्राणायामं च यन्कृत्वा शिरसि ब्रह्मनाय ऋषये नमः। मुखे गायत्री छंदसे नमः। हृदये श्रीकामनामदेवता यज्ञेश्व
राय कामनाय देवतायै नमः। इति विंन्यस्य क्लां क्लीमित्यादिनाकरषडंगन्यासं कृत्वा ध्यानमानसपूजादि सर्वं प्राग्वत्कुर्यादिति। कुर्यान्नि
मंत्रसिद्धः कामान् अवाभीष्टदायकान् सहस्रेण हविषा होमात् लक्ष्मीं ध्यात्यम वा नुयात्। ध्यात्वा होमे न वीजेश्वरात पत्रसमुद्भवैः सहस्रहोमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

४५८ प्रीतीसौ नाशो भवति निश्चितं। दध्यक्तान्नेन जुहुयाद्धरिश्चालभुखैर्नरः। त्रिविक्रमं वामनरूपं ध्यायन्मनुमाजपेत्। आरूढ्या लुतौ सौदेवे
४५८ शंखपत्रे लिखेत्। पीतावालिखितं धारयेन्महती श्रियमाप्नुयात्। ओं नमः पदमुत्क्रान्ततो भगवते पदे। विष्णवे पदमारभ्य पूर्वे मंत्रं समुद्धरेत्। ऋ
षिः कपिलमाख्यातो गायत्रं छंद उच्यते उदीरितः सर्वरूपधारी देवता भोगवामनः। षड्भिर्मंत्रपदैरंगं षडंगानि विधीयते नमः। नीलवर्णेऽश्व नुवौ कुः शं
खं चक्रं गदां कुधः। सर्वाभोगान्प्रददानेषु भक्तानां भोगवामनः। अस्य पूजादिकं सर्वं मंत्री पूर्ववदाचरेत्। ओं नमो हृदयाय नमः भगवते शिरः
विष्णवे शिखा। सुरपतये कवचं महाबलाय नेत्रं स्वाहा अस्त्रं। अन्यत्पूर्ववत्। तथा। तारो हृदयमाभाष्य लोकोत्ते विष्णवे पदं। आरभ्यो क्रान्तस्य
र्द्विरल्पो गायत्रमुच्यते। छंदश्च देवता प्रोक्ता मायावालकवामनः। षडंगानि मंत्रस्य पदैः षड्भिः समाचरेत्। पीतांबरोन्नतो सौ मौंजीकौपीनमेख
कृहरिः कमंडलुं दधानं दंडं छत्रं करे दधत्। यज्ञोपवीती नीलाभो ध्यातव्यः श्रीवामनः। पूजादिकं पूर्ववत्कुर्यान्मंत्री यथाविधि। अन्नादि वि
भूतिदोयं भक्तानां भयप्रदः। करकं पद्मबीजं च भक्षयेन्नक्तदर्वताः करकं वर्षोपलं। पद्मपत्रेण भुंजीत तथा वार्कदले क्षिपेत्तु काः सनवीजा
नि न स्पृशेत्सक्तदावनावल्लीकंजो भयं विप्रच्छायामपि न लंघयेत्। दैवाग्निगुरुपूजां च कुर्याद्भक्तिसमन्वितः। सारसंग्रहे। अथोच्यते हयग्रीव
मंत्रः सर्वसमृद्धिदः। वंद्रत्लोगगनं वामकर्णो विंदुसमन्वितः। एकाक्षरो मनुः प्रोक्तो हयग्रीवस्य मंत्रिभिः। चंद्रः सकारः गगनं हकारः वामकर्ण
ऊकारः विंदुरनुस्वारः एतैः स्हौं इति बीजमुद्धृतं। शंकरकल्पे। भृग्वंभूग्य समायुक्तं जीवस्योपरि संस्थितं। अनुग्रहयुतं कृत्वा वागीशं सर्वकामदं।
सं इति। भृग्वं हकारः भूग्य युक्तं विंदुयुक्तं जीवस्य सकारस्य परिस्थितं। अनुग्रहयुतं कृत्वा वागीशं सर्वकामदं इति भृग्वं हकारः भूग्य युक्तं विंदुयुक्तं श्री
जीवस्य सकारस्योपरिस्थितं। अनुग्रहेण औंकारेण युक्तं तेन स्हौं इति बीजमुद्धृतं। केचिदस्मिन्बीजभागोक्ते अनुग्रहे लेख्यत्र रुद्रेण निर्घं तं तरु ह ४५८
एकारः तेन स्हैं इति बीजं वदंति। एवं द्विविधमिदं बीजं। सारसंग्रहे। ऋषिर्ब्रह्मा समुद्दिष्टस्त्रिष्टुप् छंद उदाहृतं। देवता च हयग्रीवो भुक्तिमुक्तिफलप्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यकः। षट्दीर्घमूलयुक्तेन षडंगविधिरीरितः। धवलनलिननिष्ठं क्षीरगौरं कराग्रैर्जपवलयसरोजपुस्तकाभीतिदानैः। दधतममलवस्त्राकल्पआलोभिरा
मं तुरगवदनविष्णुं नौमि देवारिजिष्णुं। दशाक्षाद्यैर्दितदर्णांतमायुक्तध्यानं पुरोक्तमप्रयजेत्पीठगाय आवाह्य मंत्रवित्। ॐ तं वागीश्वरपदं विद्महे हय दमुक्त्वारम्हा। हय
ग्रीवः स्वाहान्ते: स्याद्धीमहि तन्नो वदेत्। ततो वदन्मेत्रस्त्रो हंसः प्रचोदयात्। प्रथमावृत्तिरंगैः स्यात् द्वितीयावाराष्टमिहेर्यैग प्रज्ञाहयस्तथा मेधाहयस्मृ
तिर्हयस्तथा। विद्याहयः श्रीहयश्च वागीशीहयएव च। विद्याविलासहयतो हयान्तो नादमर्दनः। लक्ष्म्यादिभिस्तृतीया स्यात्ताश्च लक्ष्मीः सरस्वती रतिः प्रीतिः
कीर्तिकांतिस्तुष्टिः पुष्टिस्तथाष्टमी। चतुर्थी कुमुदाद्यैः स्याल्लोकपालैस्तु पंचमी। तदायुधैस्तु षष्ठी स्यादेवं पूजासमीरिता॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि याग
पीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः। मुखे त्रिष्टुप्छंदसे नमः। हृदये श्रीहयग्रीवाय देवतायै नमः। इति विन्यस्य प्राग्वद्दिग्नियो
गमुक्त्वा ह्लां हृदयाय नमः। ह्लीं ह्लूं ह्लैं ह्लौं ह्लः। इति करषडंगन्यासं कृत्वा ध्यानादि पीठपूजांते ओं वागीश्वराय विद्महे हयग्रीवाय धीमहि। तन्नो हंसः प्रचोदया
त्। इत्यनया गायत्र्या आवाह्य मूलेन स्थापनादिपूजांते सदष्टदलेषु देवाग्रमारभ्य ओं प्रज्ञाहयाय नमः। एवं मेधाहयाय। स्मृतिहयाय। विद्याहयाय। श्रीहया
य। वागीशीहयाय। विद्याविलासहयाय। नादमर्दनहयाय। इति संपूज्य दलाग्रेषु। लक्ष्म्यै। सरस्वत्यै। रत्यै। प्रीत्यै। कीर्त्यै। कान्त्यै। पुष्ट्यै। तुष्ट्यै। इति
संपूज्य द्वितीयाष्टदलेषु दक्षिणवामतः पूजांते कुमुदाद्यष्टमूर्तीः संपूज्येन्द्रादिपूजादिकं प्राग्वत्कुर्यादिति॥ तथा॥ वेदलक्षं जपित्वांते तद्दशांशं कुनलेघृतैः।
तर्पयित्वाथ सलिलैः सुशुद्धैः सुसुगंधिभिः। आत्माभिषेकं कृत्वाथ तर्पयेद्भूसुरानपि। ततः सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगान्विदधीत वै। शशिमंडलमध्यस्थं हिम
कुंदनिभं मनुं। करे ध्यात्वा न्यसेद्वक्त्रे समापूज्यः सजायते। अथवा तं करे कुंभे न्यस्य तज्जलसेवनात्। प्रातराहतिलहृतादि दौर्भाग्यं पंचशाखिषां। यो मन्त्री सप्त
जप्तं तु प्रभाते प्रत्यहं पिबेत्। संपूज्य जायते तस्य दिव्या वाणी मनोरमा। इंदुमंडलमध्यस्थं जकारं न्यस्य मंत्रकं। पीतं वादिमुखे मत्वा स्तंभयत्तस्य भारती। प्रणवहृ
यमध्यस्थं हकारं हृदयमध्यगं। वादिनाम जिह्वां भूर्जे जपेन्मन्त्री हरिद्रया। मंत्रं प्रति। प्रतिष्ठितप्राणधारा च हृद्यसंपुटं। वेष्टितं पीतसूत्रेण भूकलं कुरुते चिरात्। भूमा
टरन्मध्यस्थं रेफाक्रांतं तु वीजकं। ज्वालामालाकुलं ध्यायेत्स्तंभमंत्रपरंमंत्रं। अंगारं त्रिकोणं। वायुमंडलमध्यस्थं वायुबीजसमन्वितं। संहारकमिदं ध्यानं वि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पिंधार्ये
४५९
459

पादीनां न संशयः। जलमंडलमध्यस्थं ध्यात्वा चंद्रांशुनिर्मलं। अध्यापनकरं ध्येतत्समन्नं परमंमृतं। अंगादन्निकोणे सर्वरोगविनाशनं। अ
न्यगर्भयुतं यत्रं हिमगोक्षीरसन्निभं। ध्यायेद्धृत्पद्ममध्यस्थं निर्विषीकरणं परं। लिखेद्रोचनया भूर्जे मंत्रं बाहौ विधारयेत्। महारक्षा भवेद्देषां सर्व
दोषविनाशिनी। बीजं रेफसमायुक्तं हंकारद्वयमध्यगं। यस्य नाम्ना जपेन्मंत्रं मारयेत्तं न संशयः। बीजं रेफसमायुक्तं सकारं हकारयोर्द्वयोः। हका
रद्वयमध्यस्थं मंत्रबीजमनुत्तमं। विद्वेषयेज्जगत्सर्वं मासेन तु न संशयः॥ तथा। पूर्ववदुद्गिरत्प्रणवोद्गीथपदं वदेत्। सर्ववागीश्वशब्दं ले ततः
रेश्वरशब्दतः। सर्ववेदपदं प्रोक्त्वा मयाचिंत्यपदं वदेत्। सर्वं स्फोटय बंधं स्वाहांतं केवलो विरो। स्वबीजप्रणवाभ्यां च संपुटः परिकीर्तितः। षट्त्रिं
शदक्षरो मंत्रो हयग्रीवहरेः शुभः। स्वबीजं हयग्रीवबीजं। पूर्वोक्तं। अन्यत्सर्वं सुगमं। षट्त्रिंशदक्षरः स्वाहारहितपक्षे तु चतुस्त्रिंश
रि: दक्षरः। ऋषिर्ब्रह्मानुष्टुप्छंदो देवस्य कीर्तितः। वागैश्वर्यपदो नित्यं हयग्रीवहरः स्वयं। पंचवाणानिमन्नो स्मारमंत्रपादैर्भवंति हि। हयग्रीवं च
तुर्बाहुं शारदांभोहसप्रभं। शंखारिपाणिमध्यास्यं जानुन्यस्तकरं भजे। वामदक्षोर्ध्वयोः शंखचक्रौ पूर्वादितः पजेत्। पीठे देवमावाह्य मंत्रविन्ए का
क्षरेण मूर्तिं तु कल्पयित्वा विधानतः। दिग्गजांश्चतुरो वेदान्यजेत्केसरगांस्ततः। ऋग्वेदः श्वेतवर्णस्तु हिमजारासमाननः। अक्षमालाभयः सो
पीतस्वाध्यायनोद्यतः। अजास्यः पीतवर्णस्तु यजुर्वेदोक्षसूत्रकः। वामः कुलिशपाणिः स्याद्भूतिदो मंगलप्रदः। नीलोत्पलदलाभासः सामवेदो
हयाननः। अक्षमालान्वितो दक्षवामे कुंभधरः स्मृतः। अथर्वणोभिधो वेदो धवलो मर्कटाननः। अक्षमालान्वितो दक्षवामे कुंभधरः स्मृतः। तथा
कोणकेसरगानंगस्मृतिन्यायांस्तथा वेदेत्। सर्वशास्त्राच पत्रेषु षडंगानि समर्चयेत्। लोकपालान्यसेद्बाह्ये तेषामस्त्राहितदृहिः। विधानेन मनुं ना श्री ४५९
देवं भजन्वाचस्पतिर्भवेत्॥ अथ प्रयोगः॥ प्रातः कृत्वादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः। मुखे तु
ष्टुप्छंदसे नमः। हृदये श्रीहयग्रीवाय देवतायै नमः। इति विन्यस्य प्राग्वदुद्गिरेति योगमुक्त्वा ओं हृदयाय। उद्गिरत्प्रणवोद्गीथ शिरसे। सर्ववागी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्वरशिरसे सर्ववेदमयाय चिंत्यक· सर्ववो धयवो धयअ· इति पंचांगमंत्रा मूलमंत्राष्टकरांगुलीषु न्यस्य नेत्रवर्जं हृदयादिषु च विन्यस्य ध्यात्वा
दिव्याग पीठपूजांते एकाक्षरेण मूर्तिं परिकल्प्य वाहनादि पुष्पोपचारांते अष्टदलकेसरेषु देवाद्यादि चतुर्दिक्षु ओं ऋग्वेदाय नमः। एवं यजुर्वेदाय· सा
मवेदाय· अथर्ववेदाय· अग्न्यादिकोणकेसरेषु षडंगेभ्यो नमः स्मृतिभ्यो नमः न्यायशास्त्राय सर्वशास्त्रेभ्यो नमः इति संपूज्य अष्टदलेषु प्राग्वदंगानि
संपूज्य लोके शार्वादि सर्वं कुर्यादिति॥ तथा षट्त्रिंशल्लक्षकं जप्त्वा तद्दशांशं जुहुयात्सुधीः। कुंदैः किंसरयुक्तैः तर्पणादि ततश्चरेत्। लक्ष्मीकामः प्रजु
हुयाद्बिल्वपत्रैः सुश्रीभवेत्। वाक्कामो जुहुयान्नित्यं कुंदैस्त्रिमधुरप्लुतैः। आज्यं वा क्षीरसेचकं मंत्रेणानेन साधितं। सेवितं विधिना प्रातर्नरो ल
कविल्वदः। साधितं मंत्रवर्येण ब्रवाम तु दिने सुधीः। भक्षयेत्सर्वशास्त्राणां व्याख्याता भवति ध्रुवं। ऋग्यजुः सामरूपाय वेदाहरणकर्मणे। प्रण
वो ह्रीं अथ वपुषमाह अथर्वशिरसे पदं। ङेंतं पादद्वयं पूर्वं नमोंते सोहपूर्वकं मतं। हंसादिरस्य वक्त्रस्य प्रोक्तः षट्त्रिंशदक्षरः। ङेंतं पूर्वपदद्वयं। ऋग्यजुः
सामरूपाय वेदाभरणकर्मणे। अन्यत्सुगमं। विश्वोत्तीर्णपदं प्रोक्तं तस्याद्व्यरूपाय चिन्मयः। नादांतेरूपिणेप्यंपदं प्रोक्तं नमोवदेत्। हयग्रीवप
दं पश्चाद्धि धाराजायावधि स्मृते। स्वाहा सोहं च हंसादिरष्टत्रिंशाक्षरो मनुः। ऋष्यादिकं विधिन्यासपूजा काम्यानि मंत्रवित्। कुर्यादनुष्टुभोक्तेन विधा
नेन विधानवित्। पंचांगानि प्रणवमंत्रपादैः पुरश्चरणं षट्त्रिंशल्लक्षं। तथा। समं बीजं सर्वं पूर्ववत्। ङेंतं हयशिरो वदेत्। हुं तोपाक्षरो मंत्रो हयग्री
वस्य चेरितः। ङेंतं हयशिरः हयशिरसे हुन्नमः। ऋष्यादिकं विधिन्यासजपपूजा यथाविधि। एकाक्षरमार्गेण कृतेनुष्टुबुदाहृतो। पद्मा
क्षमालालिखित पुस्तकानि दधानमंभोरुहसंपुटस्थं। कर्पूरभंगाधिकशुभ्रकांतिं हयाननं सोममहं स्मरामि। दक्षिणोर्ध्वः करमारभ्य वा
माधःकरपर्यंतमायुधध्यानं। कवितार्थीप्रदो नित्यं भस्मार्दं ध्यानाकुर्वंविल॥ सारसंग्रहे। अथोऽतः सर्वविधानं वाराह स्याम
नः क्रमात्। सांगहोमाभिषेकं च सप्रयोगं सजापकं। भगवत्यसोमायाक्ते तेस्याव्रवरापदं। ङेंतं ह रूपमाभाष्य व्याहृती श्यत

©Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
४६०
460

तो वृदेलाउं: तेपतिंभूपतिलंमेदेहि दपदेवदेल। दापयस्वापृदं प्रोक्ता होतनस्तारहृदादिकः॥ तत्र त्रिंशद्वर्णसंख्यो॥ वराहमनुरीरितः॥ भगव
त्यदेउं तेभवते। वरास्यस्वरूपं उं: नंहहरूपं हरूपाय। व्याहृती: भूर्भुवस्वःउं तंपतिंपृतये। भूपतिलंमेदेहि दस्वरूपं। दापयस्वाहास्वरूपं। होंतः तारः हृदादिकः
तारः प्रणवः हृत् नमः॥ अत्र संधिः॥ ओं नमो इत्यादिकः॥ तथा। ऋष्यादयो भोगं वानुष्टुप् वराहः समीरिताः॥ उं नो हृदेकशृंगस्वा ध्योमोल्कस्तादृशः शिरः
शिरसा तेजोधिपतये विश्वरूपाय वर्म वा महादंष्ट्राय वास्त्रं स्यात्संवांगविधिः॥ रितः प्रपंचसारे॥ सर्वैभिस्य पुनः षड्भिः मप्तमिश्राख्यं वामिः॥ अष्टभिर्मूले प
मंत्रार्णैर्विदध्याद्गकल्पनमित्युक्तं। सारसंग्रहे। अथ वामे वर्णैस्तु सप्तष एमुनिसायकैः॥ वसुभिस्याविपंचांगं विदध्यान्मनुविन्मनः॥ मुनिः सप्त सायकाः पं
वा। वलीवो ज्ञा जान्वोः पदावधि सुवर्णनिभं च नाभेराजानुचंद्रधवलं वगल्ला द दंतो। वह्निप्रभं शशिनिभं शिरसो गलांतं मौलिस्फुरद् ... दमिमंदनिभं च कं
तं। सबिभ्रतं करतलैररिशंखखड्गान् खेटंगदां तदनुशक्तिवराभयानि। सर्वं सहाधरणमोभिसदः कदंष्ट्रमाद्यं वराहमनिशं प्रभजस्व देवं। दक्षा मूर्ध्नि याद
तदस्थयोरन्योतदधस्थयो रपरेतदधस्थयोरपरे॥ तथा। धराधरस्यारीरं नानीलजीमूतसंनिभं। उ थयोः परिधिं ध्यायेत्सितदंष्ट्रं धन्तावलं
हेमाभं पार्थिवे ध्याये न्मंडलं हिमसन्निभं। वारुणे मंडले वह्नेः कृशानु भयथानिले। कृष्णं विद्युत्प्रभंस्यादेवं ध्यायेद्वसूकरां इंदुमांवसुधां
ध्याये लुभेल वनकानने। वागीशं कुंठलोध्यायेत्यव नेश्वासिते तथा। वा को वा मालयोश्चंद्र सूर्यो बुद्रगान्वसून्। ब्रलाणं पादयो ध्याये हृदये
वहरिं तथा। शंकरं वसुखे ध्यायेदिति॥ तथा॥ सहस्रम हृदलौ पतं मुक्त सकर्णिकं शुभं। मंडलं विवर्यव सूर्यकोटिसमप्रभं। तत्र संपूजयेत्कोलं
वीक्ष्यमाणविधानतः॥ मूलेन मूर्त्तिं संकल्प्य कोलमावाहयेत्ततः॥ तत्राग्नं धादिभिः सम्यक् देवं संपूज्य सूकरं। कोलदंष्ट्राग्रगतं वसुधादि न्व
पूजयेत्। विदिक्षु धर्ममधर्मापि पूजयेदस्त्रमुत्तमं। चक्रादीनि वतत्कालेषु शंख शरं खासि खेटका गदा शक्ती वराभीति लोकपालान् धोमजेत्
तदस्त्राणि वतद्बहिः कोलपूजा समीरिता॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादियागपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामं त्रयं कृत्वा शिरसि भार्गवाय

श्री
४६०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऋषये नमः। मुखे। अनुष्टुप्छन्दसे नमः। हृदये श्रीवराहदेवतायै नमः। इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः। इति कृतांजलिः। एकम्‌ अंगाय हृदया
य॰ ओं मोल्काय शिरसे॰ तेजोधिपतये शिखा॰ विश्वरूपाय कवचं॰ महादंष्ट्राय अस्त्राय फट्। इति पंचांगमंत्रा मूलमंत्राभिरिष्टयोः पाण्यो रंगुष्ठादिकं नि
ष्ठांतास्वंगुलीषु विन्यस्य नेत्ररहितपंचांगेषु च विन्यस्य ध्यानादिषु पुष्पोपचारैः तेषु देवस्य दंष्ट्रायै वसुधायै नमः। अष्टदलकेसरेषु देवमादिवराहस्तु
हृदादिकं न्यसेत् संपूज्याग्न्यादिकोणेषु ईशाननैर्ऋतिवरुणयोश्च मध्ये संपूज्य अष्टदलेषु देवाग्रदलमारभ्य प्रादक्षिण्येन चक्राय॰ शंखा
य॰ खड्गाय॰ खेटाय॰ गदायै॰ शक्त्यै॰ वराय॰ अभयाय॰ इति संपूज्य लोकपालान् वज्रादि आग्नेयं कुर्यादिति॥ तथा एककालं जपन्मंत्रं नियमस्थो जितेन्द्रि
यः। न तदृष्टं शत्रुं कुर्यात् सुरस्मरणात् भवेत्। अथो ध्यानात् जपात् होमात् जपपूजाहुतैः क्रमात्। धनधान्यधरालक्ष्मीर्भवंत्येव न संशयः। भूमंडलसमा
ध्यानैः प्रयच्छति सुवेश्मभां वारुणे लक्ष्मीकैः शांतिमाग्नेये च प्रयच्छति। वश्यं ज्वरादिकं सम्यगुच्चाटो वायुमंडले। धूमंडलेश शत्रुमंत्रे ग्रहभूतादिरक्षणे।
सिंहस्थेषु रूपक्षे हरिर्योगेन तन्मिलं अंशुभाः पंचगव्यविनिक्षिप्तां सजन्तामसुते नवखंडदंष्ट्रे स्वाजपन् मंत्रं क्षेत्रे तां निरज्येन ततः। शत्रूणां सान्निधे आहिक्षे
त्रस्यास्या विनश्यति। अर्कोदये गारवारे जपेन्मंत्रं समाहितः। वैरिरुद्धदपिक्षेत्रा अन्यदमानीय यत्नतः। तां त्रिजाविभज्यां ... तुल्यामकं निलि
प्यवायाकृपात्रेपरस्थं च दयस्य न्यासतोयकं। संस्कृते हयवाहवतं तुलैश्च पत्रकं। तत्र देवे यथावच्च धूपदीपादिभिर्यजेत्। अयुत्येन ते ... विषाकुले
दष्टाधिकं शतं। एवं भौमवारेषु कुर्यान्नियतधीः क्रमात्। ततः शत्रुगृहीतं क्षेत्रं संप्राप्यते चिरात्। अक्रोमुरवे भौमवारे मृदं संगृह्य ... पूर्व
वद्रूपं कृत्वा जुहुयात् क्रोधवर्जिता। बलिं च दद्यात् क्षेत्रविरोधो नश्यति ध्रुवं। बलिं देवस्य। कृतशोधणे देवस्य नैवेद्यं दत्वा दूरस्थः समानीतो ... स्वाथ
डाकिनीविकृतिर्हरेत्। तामेव मति कां दुग्धविलोडितेन सकृज्जते। अष्टाधिकं सहस्रं च मंडले इति या ततः। निःसपत्ना समस्त महात्यो च महीभवे
त्। आरग्वधसमिद्भिश्च जुहुयाद् धुतं सुधीः। तस्य सर्वसमृद्धिः स्यात् लभेत् क्षेत्राधिकं वसु। अष्टाधिकं शतं मंत्री शालीभिर्दिनशो जुहुते। सतु संवत्स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धा॰ ४६१

रासस्य कुर्यात् हिमूर्द्धगृहे भवेत्॥ अनेन जुहुयाद्दर्शं स सहस्रं प्रयत्नहं बुधगते न स्वर्णसमृद्धिः स्यादिदं जलिन्याः प्रसन्नकैः सहस्रं स्वादुसंपूर्कैर्वा ससां
वृद्धिरिष्यते॥ लाजाहोमाच्च कन्यामिहृत्यलेच्छ्रीर्भवत्यलं॥ विवादक्षेत्रमासाद्य तस्य जन्मादिने शुभे॥ तत्रासीनो जपेन्मंत्रमष्टोत्तरसहस्रकं॥ एवं कृत
वतस्तस्य भूविवादो विनश्यति॥ तस्य वादिनः जन्मादिने जन्मनक्षत्रे दिने॥ आत्मनो मेरुसदृशं वराहं चिंतयेद्बुधः॥ अंगारवारे यत्क्षेत्रं जपन्सप्त
दक्षिणं॥ कृत्वा मृदं लुंगलीयात्तस्य क्षेत्रं भविष्यति॥ नित्यं भूमिं स्पृशन्मंत्री जपेदष्टसहस्रकं॥ विंदते महतीं भूमिं शमयेत्सर्वकंटकां॥ गुरुवारे त
थाप्राक् भौमवारे विशेषतः॥ जपेन्मंत्री तिष्ठाकामस्तु महतीं भूमिमाप्नुयात्॥ नित्यमष्टसहस्रं तु यो जपेद्भूरिमर्चयेत्॥ महतीं श्रियमाप्नोति महाराज्ञो
भवत्यलं॥ लक्षहोमाज्जपांतेस्याः कृ[illegible] वसपायसैः [illegible] ह्रीपानवा [illegible] नाम्ना कार्या विवारणा॥ दधिमधु आज्यसिक्ता [illegible] वकुरेगुलसमेताः
गुडूचीरष्टसहस्रं हुनेद्व्याधिर्विनश्यति॥ आम्रपर्णैर्हुनेन्नित्यं ज्वरशांतिर्भविष्यति॥ गृहीला हस्तयोर्नि[illegible]रंजपेदक्षरसंख्यया॥ सुरवसुपः
क्षिपेन्नित्यं संसुखश्रीतस्य वर्धते॥ अक्षरसंख्यया मूलमंत्राक्षरसंख्यया॥ ससाध्यं षट्कोणं त्र्यणं वगतं बीजं [illegible] मनुं षड् स्त्रिं [illegible] नि प्राविलि
खनुसंधिष्वपि सुधीः॥ द्विशो युग्मार्णमेकं त्रिगमदलमूले [illegible] जानुमनो रणांत[illegible] समधिकमथासौ वह्निरथो॥ वसुमिते दले किंजल्केषु स्वराद्य
द्विशः आलिख्य दलमनुमनोर्वर्णान्ये दर्शितानाधिकांतिमं॥ विकृतवरे किंजल्के थोलिख्य दलमनुमनोवर्णान्तं तिमं बाह्य राव्रतो वसादिक्षितिलिकं को
लबीजमुनिभिः साध्याख्यां संपुटस्तं [illegible] मनुवर्णैर्दर्शितलसन्मध्यारमया वावृतं॥ भूर्विवावृतमाभ्रिगर्भविलसन्मध्यारणां [illegible] बीजकं भूले
पुक्षिति कोलबीजलसितं यन्त्रं वराहस्य तत्॥ लाक्षा कर्पूर कृष्णागरु मलयजसद्रोचना कुंकुमैस्तत्संलिप्य [illegible] भयान्मौक्तिः शुभ[illegible] दिवसे संलि
ख्याकृहस्था॥ लेखिन्या स्वर्णपट्टे रजतजे फलके राज्यमाग्रामलाभ स्तामे सर्वनिजेष्टं पितुंन रजदले भूफलं क्षोमपट्टे॥ भूर्जे ससाररयात्राभ
वति वनितुरंसाधजम्ने वयेन्ने संपाताज्याभिषिक्तं निजहितकृद्राशिगर्वधृतं तत्॥ स्वं ध्याता कोलरूपं तदपि च निरतं ने [illegible] संदरूपमगावंर्त॥
वि

श्री ४६१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्वा वाह्यं गात्रि दिक्षु प्र जपतु सभवेक्षुद्र रोगैर्विमुक्तः ॥ अत्र स्यार्थः आदौ षट्कोणं कृत्वा तन्मध्ये प्रणवं विलिख्य तत्स्योदरे हूं मिति वराहबी
जं तन्त्र साध्यनाम वा लिखेत्तत्स्य षट्सु कोणेषु आग्नेयादिषु आदक्षिण्येन वक्ष्यमाणं सुदर्शनषडक्षरं मन्त्रस्यैकैकमक्षरं आलिख्य षट्कोण संधि
जं तन्त्र सा ध्य नाम वा लिख्येत्तत्स्य षट्कोणेषु नारायणाष्टाक्षर मन्त्राक्षरेण वराहनुष्टुभ मन्त्रस्य
षुसु दर्शनषडवर्णस्य षडंग मन्त्रानालिख्य तद्बहिश्चतुर्दलकमलं कृत्वा तत्केसरेषु दिक्षु नारायणाष्टाक्षर मन्त्राक्षरेण तद्बहिः षोडश विलिख्याष्ट
वर्णाश्चतुः पत्रेषु प्रति पत्रमष्टावष्टावालिख्य ॥ तिमदलं स्यवर्णं विलिख्य तद्बहिश्चतुर्दलकमलं कृत्वा तत्केसरस्थान स्वरान् षोडश विलिख्याष्ट
दलेषु वराह मन्त्र वर्णांश्चतुरो विलिख्य ॥ तिमदलं स्यवर्णं विलिख्य तद्बहिः षोडश [illegible] पत्रं विलिख्य तत्केसरेषु द्विशः कादि सान्तान्वर्णानालिख्य
दलमध्येषु मूलमन्त्राणां त्र्यंबकः संलिख्यान्त्य वर्णमन्त्य दले विलिख्य तद्बहिर्वृत्तं चतुरस्रं च कृत्वा तद्वीथ्यां मूलमन्त्राणां विदर्भितसाध्याख्याया वे
ष्टयत तद्बहिश्चतुरस्रे कृत्वा वीथी त्रयं विरच्य सर्वाभ्यंतर वीथ्यां साध्याक्षरेण संपुटित प्रणवेन संवेष्ट्य द्वितीय वीथ्यां ग्लौमिति धरा बीजेन तथैव सं
वेष्ट्य तृतीय वीथ्यां हूं मिति वराह बीजेन साध्य संपुटितेन संवेष्टयत तद्बहिश्च पुनर्वृत्तं कृत्वा तद्वीथ्यां मूलमन्त्राणि विदर्भित साध्याख्यया वेष्टयत तद्बहिश्च
तुरस्रं कृत्वा तत्कोणेषु ग्लौमिति भूबीजं साध्ययागर्भितं विलिखेच्चतुरस्रस्य रेखा चतुष्कोथवकेषु त्रिभूलाष्टकं कृत्वा तेषु भूलेषु वराह बीजं व
सुधाबीजं वलिखेदेतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति ॥ श्री केरलीय यंत्रसारे ॥ कर्णिकायां कोणगर्भे तारं साध्यसमन्वितं ॥ वक्रमंत्रं कोणषट्के ष
डुगानि च संधिषु ॥ अष्टपत्रे केसरेषु दष्टार्णद्वय वर्णकं ॥ चतुरश्चतुरो वर्णान्कोलमन्त्रस्य वाष्टमे ॥ पंचगालिख्य बाह्ये वपत्रे षोडशसंहृदे
क्षेत्रस्य स्यत्वादि सत्क्रस्याप्यर्धमर्धमवालिखेत् ॥ धरामंत्रेण संवेष्ट्य भवाद्येमातृकयापि च ॥ भूपुरात्रिसु भूबीजं दिक्षु हूं बीजमालिखेत् ॥ इत्येतन्त्र स
त्वादि सत्रस्य यंत्रमेतत्सुभेदितं ॥ ताम्रपट्टे समालिख्य स्वर्णे सूत्र्या यथाविधि ॥ स्थापितं भवने यत्र [illegible] नगरे पि वा ॥ दिशा तत्र च वर्धते दिन
शः सर्व संपदः ॥ गजाश्वधेनुमहिषी च चम्पक रत्नरादि [illegible] सोमाराम [illegible] यांति वृद्धिं भवे रत्न्यमस्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव

४६२

रूपदरमा। अस्यार्थः अष्टदलकमले कृतान्तकर्णिकायां षट्कोणमध्ये प्रणवोदरे ससाध्यं वराहवीजं विलिख्य षट्कोणेषु सुदर्शनषडर्णेन

सुदर्शनमंत्रस्य षडंगमंत्रान् अष्टदलकेसरेषु नारायणाष्टाक्षरस्य वक्ष्यमाणवराहाष्टाक्षरस्य वैकैकमक्षरं दलेषु धरामंत्रस्य वर्णान्

दलाग्रेषु संविलिख्य षट्कोणेषु सुदर्शनमंत्रस्य षडंगमंत्रान्... (see note)

वलायेक्षराणि सर्वाण्यदले पंचाक्षराणि तद्वहिःस्थषोडशदलेषु क्षेत्रस्यपतिनेत्यादिसूक्तस्य ऋग्वाम धर्ममध्यं वहिर्वेष्टत्र यांतरालधारेफे

मन्तराले वषन लनवभरामंत्रयाष्टौ तदन्तरालेमातृकां चतुरस्रकोणेषु भूवीजं दिक्षु वराहवीजं नालिखेदत इत्यमुं फलदं भवतीति। क्षेत्रस्य

नावयं हिनेव जयामसि। गामश्वं पोषयित्वा सनोमृडातीदृशे। क्षेत्रस्यपते मधुमंतमूर्मिं धेनुरिव पयो अस्मासु धुक्ष्व। मधुश्चुतं घृतमिव सु

पूतमृतस्य नः पतयो मृडयंतु। मधुमतीरोषधीर्द्याव आपो मधुमन्नो भवत्वंतरिक्षं। क्षेत्रस्यपतिर्मधुमान्नो अस्त्वरिष्यंतो अन्वेनं चरेम। शु

नं वाहाः शुनं नरः शुनं कृषतु लांगलं। शुनं वरत्रा वध्यंतां शुनमष्ट्रामुदिंगय। शुनासीराविमां वाचं जुषेथां यद्दिवि चक्रथुः पयः। तेनेमामुपसिंचतं। अर्

वाची सुभगे भव सीते वंदामहे त्वा। यथा नः सुभगाससि यथा नः सुफलाससि। इंद्रः सीतां निगृह्णातु तां पूषानुयच्छतु। सानः पयस्वती दुहा

मुत्तरामुत्तरां समां। शुनं नः फाला विकृषंतु भूमिं शुनं कीनाशा अभियंतु वाहैः। शुनं पर्जन्यो मधुना पयोभिः शुनासीरा शुनमस्मासु धत्तं।

क्षेत्रस्यपतिनेति सूक्तस्य वामदेव ऋषिः पुरउष्णिगनुष्टुप्छंदांसि। क्षेत्रस्य पतिर्देवता॥ वैरवानसपंचरात्रे॥ तिथिरस्यायुतं व्योमवामकर्णेवि

भूषितं। वराहवीजमुदितं सर्वसंपत्प्रदायकं। तिथिःस्वरो विंदुः। व्योम हकारः। वामकर्ण ऊकारः। सारसंग्रहे। हयग्रीवो ऋषिः प्रोक्तोनुष्टु

प्छंददेवता। वराहो दीर्घयुक्तेन वीजेनैवांगकल्पनं। ध्यानपूजादिकं सर्वं पंचपूर्वं वदाम्यहं। महासंमोहनतंत्रे। नाभिर्वामश्रवाः सर्गीतत्स्याद्वीजमा

होच्यत इति। नाभिः मकारः। वामश्रवा ऊकारः। सर्गो विसर्गः। तेन भूः इत्युक्तं। अस्याचिन्त्यागदेवपूजादिक करषडंगध्यानपूजादिकं ज्ञेयं। तथा।

अष्टाक्षरे महामंत्रे वेदादिः प्रथमाक्षरं। द्वितीयं व्याहृतिः स्यात्स्यात् हरा हाय हर्षं दंततः। वेदादिः प्रणवः व्याहृतिः भूः हन्नमः। ऋषिर्व्रह्मा च जगती छंदो

व्याहृतिः

श्री

४६२

श्री व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गा

वंरां हए ववादेवतां निचपदैः समस्तेन चक्लृप्येत। कृत्वोंगं तरि नीलवर्ण नलिनेषु प्रस्थितं सांकरांक्षोणी शान्ति मुदारधा भूमिरथाशे रथंगदामंबुजे
वक्रं विभ्रत स्तुय कोटिमानिभं देवं वराहं भजे मूलक्ष्मी रतिकोतिभिः परिवृतं वर्मोल्लिसं [illegible] दीप्तिभिः। वामोर्ध्वमारभ्य दक्षिणोर्ध्वपर्यंतम्भायुध भा
नेत्र [illegible] ज्ञादिकं सर्वमस्य वाराहस्य कृत्वेत्। अथ प्रयोगः॥ तत्र मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः
हृदये श्रीवराहदेवतायै नमः इति विन्यस्य ओं हृदयाय नमः। भूः शिरसे। वराहाय शिखा। नमः कवचं। ओं भूः वराहाय नमः अस्त्रं। इति पंचां
गं प्राग्वद्वि न्यस्य ध्यानादि सर्वशेषं प्रागुक्त वराहतनुषु भविधिना कुर्यादिति॥ एवं मनुयः प्रजपेल्लक्षं भवेन्नु धरापतिः। श्रोतवि [illegible] ः परां निःसंपद
मा प्नोत्यसंशयः सारसंग्रहे॥ ध्रुवं नमः पदे ब्रूया जगवत्यैवदेनतः। धरणैयपदमुच्चार्य धराणि स्याद्धराधरे। एकोविंशत्यर्णमालामन्त्रो हौं मनुः
रीरितः धरा हृदयसंज्ञोयं भूपातिलक्ष्मीप्रदायकः। ध्रुवः प्रणवः। अन्यानि पदानि स्वरूपाणि। अत्र संधिर्गतेन ओं नमो भगवत्यै इति। तथा ऋषि
र्वराह आख्यातो निवृच्छंदश्च देवता। पार्थिवी सर्वजननी दिष्टादृष्टफलप्रदा। त्रिभिर्वेदोक्तिभिर्मूलेनांगैर्धयांह्रा ध्यांतयाभवेत्। मूलमंत्रमवर्णैर्भिः षडं
नि गानि सजातिभिः। इंदीवरयुगे शालिमंजरी दधती शुकं। धरापद्मासना ध्येया श्यामांगीसुभूषिता। वामोर्ध्वादि [illegible] धोत म्रायुध [illegible] आनः स्ता
नुवैष्टवपीठं तद्विधानमुदीर्यते। आदावंगानि संपूज्य दिग्दलेषु तलायजेत्। भुवंवह्निं जलं वायुं नलकोणः कोणायक्रमाः इंद्रादीन [illegible] इत्यपवाहि
वज्रादीनि ततः परं। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांतं मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि वराह ऋषये नमः मुखे निवृच्छंदसे नमः हृद
ये श्रीधरण्ये देवतायै नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः। इति कृतांजलिः [illegible] ओं नमः हृदयाय। भगवत्यै शिरसे। धरण्यै शि। धर
कवचं। धराधरे नेत्रं। स्वाहा अस्त्रं। इति करषडंगन्यासं कृत्वा ध्यानादि योगपीठ नवशक्ति पूजांते वैष्णवं पीठ मंत्र [illegible] स्थाने संनसु धराय योग
गपीठात्मने नमः। इति पीठं संपूज्य आवाहनादि अंगावरणं तेंद्दिग्दलेषु मुखे नमः। वह्न्ये। ~~[illegible]~~ जलाय। वायवे विदिग्दलेषु अग्नये [illegible] वि [illegible] प्रतीचे।
ग व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ यार्ण
४६३
463

शांत्यै॰ इति संप्रश्ये ऽद्य धर्वोदि प्राग्व कुर्यादिति॥ तथा। दशायुतं जपेन्मंत्रं जुहुयात्तद्दशांशतः। हविष्याक्तघृतासिक्तेन तर्पयेदभिषेचयेत्। ब्राह्मणान्भो
जयेत्पश्चान्मंत्री मंत्रस्य सिद्धये॥ विधिनानेन संसिद्धिमनौ काम्यानि सिद्धयेत्। रक्तोत्पलानि जुहुयात् स्याद्वक्ता नेरसहस्रकं। धनवान्सिद्धामवाप्नोति नी
लोत्पलैर्हुत्वा तथा। प्रियंगुपुष्पहोमेन मधुराक्तेन मंत्रवित्। वसुधान्यधराश्रीणां संस्थं भवति भाजनं। मधुरात्रितयैः कृत्वा नूतनोशालिमंजरी। धरापतिर्भवे
न्मंत्री मंडलेन न संशयः। प्रातर्भृगुदिने मंत्री साध्यक्षेत्रान्मृदं हरेत्। भुंक्त्वा यस्समालोड्य तां वतन्त्र पवेत्सं। अग्नो दुग्धघृताभ्यक्तं जुहुयात्तद्यथावि
धि। मासषट्कं भगो वैरश्यैवं कृत्वा लभेद्ध्रुवं। वाराहं भजति मंत्रयुतं धरायामं त्रेण सञ्जप कृत्वावेतादिभिर्यः। तस्य करसकलमहीपतितमुद्धैरैश्वर्यं भवति व
धान्यवीर्यवृद्धिः॥ श्रीयंत्रसारे॥ मध्ये तारं वसुपुरयुगाश्रियश्या कोलवीजं पत्रे षष्ट स्वचिशुणमिता मंत्रवर्णान्क्रमेण। आवेष्यार्णैः कदिमनुभवैर्मातृका
ऐश्वर्यं त्रेभूगेहसंवितरति धरास्वर्णधान्यादिकानि॥ अस्यार्थः॥ अष्टकोणगर्भमष्टदले कृत्वा ऽष्टकोणमध्ये साध्यं प्रणवं विलिख्याष्टकोणेषु वाराह
वीजं विलिख्याष्टदलेषु धरामंत्रस्य प्रणवविधुराणि त्रिणि त्रीण्यक्षराणि विलिख्य वहिर्वृत्तत्रयं कृत्वाभ्यंतरवीथ्यां पूर्वोक्तवराहमंत्रेण वेष्ट्य बाह्यवीथ्यां
मातृकार्णैः संवेष्ट्य वहिश्चतुरस्रं कुर्यादेतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति॥ श्रीयंत्रसारे मंत्रविशेषतः। यथा। हृदयं भगवत्यैवधर ल्यैव धरायै। धरे द्वयं व
ह्निवधूर्मंत्रः प्रोक्तो ऽखिलार्थदः। तारमायारमावीजैः पुटितः वर्णकः। माया ह्रीं। धरा ग्लौं। प्रणवानंतरं वीजद्वयं। पश्चादुक्तमंत्रः। पुनर्बीजपरीतं नवी
जद्वयं अंते प्रणवः। तत्त्ववर्णश्चतुर्विंशत्यर्णः। सारसंग्रहे। अथ सम्यक्प्रवक्ष्यामि सुदर्शनमनुत्तमं। येन सिध्यंति सकलाः साधकानां मनोरथाः। याव
रपं३ स्यान्तमं तद्देवं भगवन्नीदीर्घसंयुतो। यांसं प्रो मो दक्षकर्णयुक्पांसके वलश्चटः। वेदाद्याद्यस्तु क्रमंत्रः सप्तवर्णौदाहृतः। याःसप्तमं सकारः। तदेहसह
कारः। भृगुः सकारः। अग्निरेफः। दीर्घ आकारः। तेन स्रा इति। यांतं रेफः। व्योम हकारः। अं अनुस्वारः। दक्षकर्ण उकारः। तैः हुं। पांसं फकारः। केवलो श्री
टविसर्गः। वेदाद्यः प्रणवाद्यः। तथा। ऋषिः प्रोक्तो ह्यहिर्बुध्न्यो ऽनुष्टुप्छंद इष्टदेवता। सुदर्शनात्मा च महाविष्णुर्मुनिभिः शरितः। चक्रायां सुधी ४६३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संज्वालासम्पन्नैः पृथक्॥ षडंगमनवो ह्यस्य जातियुक्ता द्विठांतिकाः। ऐं आद्या जो र्घ्रे क्रमशश्चक्रेणेति तलो वदेत्॥ वदेद्धामि हृदयं ङे॰ तं च
क्रं पदं शिरः। दिशामपि दशानां स्याद्वधो नेत्राणु नात्र च। त्रैलोक्यं प्रणवा पचरक्षयुग्मं तनुत्रकं। अस्त्रं शीर्षयुतामंत्रो ह्यग्निप्राकारसंज्ञकः। अनेन मनु
ना स्वस्य परितो ऽग्निमयं वुधः। प्राकारं परिकल्प्याथ न्यासान्न्याससमाचरेत्॥ दिग्बंधादिमंत्राः प्रयोगए वस्पष्टी क्रियेते। सुश्रारकासिता मनुप्रणवं शिरसि
न्यसेत्॥ भ्रूमध्याननहृत्कुक्षिजानुपद्द्वंद्वसंधिषु। इतरा वर्ण्णतुल्याभा न्यलो अत्री प्रविन्यसेत्॥ पद्द्वंद्वसंधिगुल्फेषु जानुगुह्येषु विन्यसेदिति कपिलवर्णनाद्य
रथांगदरसत्कदाकुमुसलं धनुः पाशाङ्कौसपद्मी॥ दधत्तमर्कसप्रभं करांभोरुहैः स्वदेहरुचिभिर्जगन्मनसि भासयंतं स्मरेद्धरिं रथपरा क्रयं विकटभीमदंष्ट्रा
नतां रथांगं चक्रं। दरः शंखः। सत्कौरिं कुशः। दक्षाधः ऊर्ध्वयोरतदधस्त्योरन्येतदाद्यधस्त्योरपरे। तदाद्यधस्त्योरपरे इत्यायुधध्यानं। पूजयेद्दे
वपीठे गंधपुष्पादिभिस्ततः मूलेन मूर्तिं संकल्प्य तत्रावाह्य च पूर्ववत्॥ अंगानि च क्राद्यस्त्रानि लक्ष्म्याद्या लोकपालकान्॥ तदायुधानि च यजेत्क्रमादेशिकः।
सन्नमः। रथांगं च दरश्चैव गदाकुमुसलं तथा। धनुः पाशांकुशौ प्रोक्तापीतरक्तसिता सिताः। दिशः शक्तय अभ्यर्चा विसान्निध्यकारकाः। तदर्शये च मुद्रा यन्त्यालतो
मुद्राश्च मंत्रवित्॥ मुद्रां चकाराद्य क्रमुद्रा। सुदर्शनाय विद्महे महाज्वालाय धीमही तन्नश्चक्रः प्रचोदयात्। मंत्रप्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादियागपी
ठन्यासांतेमूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि अहिर्बुध्न्याय ऋषये नमः मुखे अनुष्टुप्छंदसे नमः हृदये श्रीसुदर्शनाय महाविष्णवे देवतायै नमः
इति विन्यस्य ममेष्टार्थे विनियोगः इति प्राग्वद्धुत्वा आवक्राय स्वाहा हृदयाय॰ विचक्राय स्वाहा शिरसि॰ सुचक्राय स्वाहा॰ धीचक्राय स्वाहा॰ सच
क्राय स्वाहा॰ ज्वालाचक्राय स्वाहा॰ इति मंत्रैः करषडंगन्यासं कृत्वा ऐं ह्रीं च क्रेण च धामि नमश्चक्राय स्वाहा आग्नेयं चक्रेण च धामि नमश्चक्राय स्वाहे
त्यादि युक्त्या दशदिग्बंधनं दक्षकरतर्जन्यंगुष्ठाभ्यां विधाय ओं त्रैलोक्यं रक्षरक्ष हुं फट् स्वाहेति मंत्रेण प्राग्वदग्निप्राकारं कृत्वा शिरसि ओं नमः आस्ये
ये सं॰ मुखे हा। हृदि स्रां॰ गुह्ये रं॰ जानुनोः डं॰ गुल्फयोः फट् नमः इति विन्यस्य ध्यानादि प्राणप्रतिष्ठांते षड्वमुद्राः प्रदर्श्य ओं सुदर्शनाय विद्महे महा
ज्वालाय धीमहि। तन्नः अक्रः प्रचोदयात्। इति गायत्र्या पुनश्चक्रमुद्रां प्रदर्श्य सन्नाम यंगार्चतिः षट्दलेषु चक्राय॰ शंखाय॰ गदाये॰ पद्माय॰ मुसलाय॰ धनु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
४६४

पाशाय· अंकुशाय द्युतिसंहृत्य दलाग्रेषु हृदयश्रीवपूजां कालक्ष्मायुधषशार्ङ्गी: संपूज्य लोकेशान् वज्रादि सर्वे अग्नि कुर्यादिति। तथा। अथ हा दशलक्षं तत्र
स्मेह स्त्रं कुर्यात्ति लै:। सर्षपैर्विल्वदोः धान्य घृतैर्मन्त्री यथाविधि। विल्वैर्विल्वपत्रैः सर्षपैर्विल्व अग्नौ इति प्रयोगसार वचनात्। एकैक द्रव्यं अयुतः शालाधि
कसहस्रसंख्यकोहोमः। तिलादिद्रव्यचतुष्टये त्रिमधुयोगः कार्यः। त्रिमधुसंयुतैरिति प्रयोगसारात्। तथा। तर्पणादितत: कुर्याच्छ्रलक्षणवर्तितो मतो
दधान्न प्रयोगानिष्टदाय कात्। वक्त्र युग्मं लिखेन्मन्त्री सौम्ययाम्यगतं क्रमात्। वक्त्रयुग्मे षट्कोणद्वये। त्र्यालिखेल्लक्षणं यस्य ध्येय षट्कोणेषु वर्णिका स्युः।
पीताभ्यां कर्णिकां कुर्याद् कारं श्यामम् अन्तरं। तिलोत्तमिन्द्रिहारि शिरवमशीतवार्षिवावलं। तत्र सौम्यवक्र लक्षणं भः पूर्णमन्त्रवा। वक्त्रा कार्यं समावाह्य हरिस
म्यकत्र पूज्यं वा। याम्य कुर्यात् होमः दक्षिण षट्त्रिंशत्कृत संमितैः। अपामार्ग कुसमिद् दक्षतारा जिकातिलै:। हविषा पंचगव्येन कुलजापसूतै: क्रमात्। प्रति द्रव्य
स्य संपातान्नकुंभतो ये विनिः क्षिपेत्। तत्समगव्यादिकमपि क्षिपेत्तदक्षभागके। ततो बलिं हरेद् धीमान् कृतशिष्याभिषेचनाभे जनाजेन हृदयं पदहि कुंभमन्तत:
वदेयान्ते सर्वशान्तिकरेभ्यो नवबलिं वदेत्। प्रातिग्रहणं तु रात्रौ वह दयं तदनन्तरं॥ विप्रान्से भाज्यगुरवे दक्षिणां च प्रकल्पयेत्। ज्वरादिरोगसंघातान् प्रयोगो यं विनाशय
येत्। अपस्मार रुजं वै च पिशाचग्रहह वेकृतं। रक्षो भूतादि पीडं च नाशये न्मोक्षयं विधिः॥ अस्यार्थः॥ सुशुभे स्थानेगोमयेनोपलिप्ते दक्षिणोत्तरविभाग नहस्रां
तरालेषट्कोणद्वयं वक्त्र वष्टितं वहिश्चतुरस्त्रार्ह तं चक्रं त्वाल मध्ये दीक्षोक्त पीतरजसा पूर्य कोणावट कोणादरे रक्तेनापूर्य तत्तरालेष ट्कं श्यामरजसा
पूर्य रेखा: सर्वा श्वेतेनापूर्य तन्मध्ये प्राणवं विलिख्य स्वाग्रादि षट्कोणके मूलमन्त्रस्या द्वीपार्णादि वर्णषट्कं विलिख्य तत्कोणेत्तरादिगतच क्रे कुंभादि
श्वर कजलपूर्णकुंभं दीक्षाविधानोक्तप्रकारेण संस्थाप्य तत्रापीठपूजापुरः सरं सुदर्शनं ससगावाह्य सर्वोपचारकैः सांगावरणं संपूज्य दक्षिणदिग्गते चक्रे
दीक्षोक्त विधानेन नित्य होमोक्त विधिना वा वैष्णवाग्निं संस्थाप्य प्रोक्त द्रव्यैः प्रतिद्रव्यं कृतशेषस्रुव लग्नं कुंभतो यसंपातयन् पत्कृत्यात्ततो होमं समाप्य कुं
भोपिंडं प्रस्थायु न्नकृतं नित्यायसाध्यं स्वदक्षभागे समुपवेश्य तं कुंभमुद्धृत्य साध्यस्योपरि त्रिः परिभ्राम्य आक्रं स्थाने सूरं तं घटं निक्षिप्य कुलाधिष्ठातेन

श्री
४६४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पं कुं

मो विघ्नगणेभ्यः सर्वशान्तिकरेभ्यो बलिं प्रतिगृह्णन्तु शंसे नमः इति बलिं दत्वा स्वगृहमागत्य। ततो यजमानो ब्राह्मणान् अन्नादिभिः परितोष्य स्वगुरुं च योग
कर्त्तारं गोभूहिरण्यवस्त्रादिभिः सम्यक् परितोषयेत्। स्नानजकुम्भसंभृतैः फलकैः पंचरत्नशुभैः। कृत्वा मंत्री पंचगव्यं पूरयेत् साध्यमंत्रं च। निवेशयेत् कुंभ स्थं
शुद्धांगं तं स्यात् प्रजपेत् मनुं कुशानुं व स्त्रादि दिक्षु संस्थाप्य मंत्रवित्। विप्रवर्यैः कारयित्वा होमं पूर्वोदितैः क्रमात्। द्रव्यैः संतोषयेद्विप्रान् यजमानो गुरुं तथा।
भूमिधान्यादिके नत्वा संतोष्य प्रीणयेत् तथा। एष योगः सर्वरोगानपमृत्युग्रहान् नाशकारकः। गव्यैः समस्तैः क्षीरदधिघृतमूत्रगोमयैः कुशोदकैः एभिः संपूरितैः कुम्भैः
संपातसंयुतैः गत्सा ध्यंग्रहाविषमनेन सिञ्चेत् कुम्भाभिचारातुरमुग्रपीडं। स्वस्थो भवेत् तेन नरो न तिमं शुभानां दिने साधु सुसाधितैस्तैः गव्यैः संस्नापयेत् नृणां सुरवेन
प्रसवो भवेत्। घृतं पंचगव्यं संजप्तममुना मनुना ग्रहपीडानिरुजां गर्भिणीनां हिताय होमं अनुतप दृशांतं पंचगव्यं स्यात् सुधीः। पद्मपत्रे बलाव पत्रे
बिल्वफले पिबान्नन्तस्य चलब्दीयाग्रहे निरवद्ये परस्य वा। रक्षा भवति तत्फल सेवनात् ... जायते। पालाशस्तनजकुलवकं दनं गुग्गुलं तथा। एवमसौ च हरि
द्रा च रोचना बिल्वराजिका। अपामार्गतिला दूर्वा विष्णुक्रांता तुलस्यपि। कल्हारं तुलसी प्रोक्ता यवार्क कुमुदं वनासह देवी तथा लक्ष्मी कुशाग्रो
मयसद्भवाः। कमले रोचना पंचगव्ये संकाथयेत् सुधीः। सिद्धगोभस्मया वत्स्यादेतत्सर्वेष्टदायकं। सिद्धसंस्कृतं संजप्तमनुनानेन सम्यक् च
शिरसा धृतं। सर्वभूतग्रहव्याधिकलादुःस्वप्नादिवारणं। ब्रह्महत्यादिरिपुत्रास सर्वपापहरं मतं। आपन्नाशकमेतस्य वश्य दंशे शवे दपं। फलत्रय
युतैः कल्कैः पंचगव्यपयोवनघृतं। प्राशं च कल्कं द्रव्याणि चंदनं शुंठी निशा तथा। चंदनमुस्ता। त्रिकं कोलाम धार्यो। वेवा... धातया। मा... कुष्ठ वि
डंगं च मंजिष्ठादारु रोहिणी। मनुनानेन संजप्तं वंध्यापुत्रप्रदायकं। भूतप्रेतपिशाचादिभयघ्नं नात्र संशयः। पंचगव्याज्यमेतत्तु ... रक्षाकरं परं।
गुटिका वपुषः कृत्वा सहस्राष्टं जुहोति तः। पुरा गुग्गुलाना दिव सप्तिंत यथावि यजुर्वेदसमेयच। भवेत् सर्वोपद्रवानां नाशनं ... स्यात्। अपामार्गसमि
... जुहुयात् दधियुतं संख्यया भूतज्वरभयव्याधिकृत्यापस्मारनाशनं। घृताक्तैः कमलैः हुत्वा श्रीवृद्धिं लभते नरः। ...
धो भवेत्। पलाशभूरुह समिद्भिः ... धान्यवृद्धिर्भवेत् ... केहि जुहुयान्नरः पद्मानां ... मितं सकृत् ...

© Dharmartha Trust J&K, Digitized by eGangotri

विद्या. ४६५

डुवरसामि द्वमातुश्चलाभोभवसत्ले। अष्टोमरसमहस्रंवकुर्नेदध्येजैस्तथा। सामिद्वेरेकेवर्षमुक्तयेयंविधिः स्मृतः। वसुमध्यस्थितं तच्चवर्तिलय
ध्यमनुंजपेत्। एकविंशुतेयेपुंडमर्यो भवन्ति मंत्रविभ्रमाः कल्पान्ताजितिमिंयंत्रकं वैरिणायस्यमर्दनि। स्मरेत्सपदिनांतस्यत्वलनप्राप्ति भोज्यलेः भवेच्चिरादिनश्चाथ
प्राप्नोतिरमणीध्रुवं। सकारंस्वरसंगीतेपार्श्वीतिपदवेष्टितं। संस्मरेद्यःशीर्षपतस्योच्चाटो दशाह्नतः मंडलान्तरणंयाति शांतेकाकन्तिभेरिपोः। मूर्ध्नि स्मरे स्वसमाहत्
च्चाटोवामतिर्भवेत्। यारक्षशांकजातिमसुधाधारामिव विष्टितं। संकारं संस्मरेन्मूर्ध्नि सजीवेक्षुरदेशतः। वह्निगेहयुगेत्राणा सनमध्ये षडक्षिरिपुमंत्राणां नयतोद्यं
लिखेन्मंत्रमिंधंमुभोभ्रापन्निवारणं समस्यकर्मतत्ज्ञताभयापहं॥ अस्यार्थः। षट्कोणं विलिख्य तन्मध्ये षट्कोणेषु पिठकारमालिख्य तेषु ठकारेषु मंत्रार्णानेक
कशो लिखेत्। नामध्येसाध्यनाम्ना भवति संप्रदाययुक्तोक्तफलदं॥ वह्नियुगसाध्यं लिखेन्नारगच्छगं। षट्सुकोणेषु मंत्रार्णान्स्तत्संधिषुच्छगामंत्रकान्ततः षोडशपत्रं
स्यात्षोडशार्णयुसेपुतं। वेष्टितं भूपुरेणाथ कृतरंसंयातसुलमं। गर्भिणीगर्भरक्षार्थं हितोपरमदुर्लभं। दुष्टाद्ग्रहभूतादीन्निवाराश्चनाशयेत्॥ अस्यार्थः॥ षट्
कोणमध्ये ठकारे तन्म[illegible]नेससाध्यमालिख्य षट्कोणेषु शिष्टार्णान्नालिख्य षट्कोणसंधिषुगमंत्रानालिख्य तद्बहिः षोडशदलेपद्मं कृत्वा दलेषु
षोडशाक्षरमंत्रस्यैकैक[illegible]मालिख्य वहिश्चतुरस्रेण वेष्टयेदुक्तफलदं भवति॥ तथा॥ षट्कोणेप्रणवगतंव क्रमेमध्ये मंत्रार्णान्दुहनयुगस्य कोणेषु
मंगणणन्विलिखेत्तु संधिषूक्तमेतद्योगाद्ग्रहभयनाशकं वयंत्रं॥ अस्यार्थः॥ षट्कोणमध्ये ससाध्यं प्रणवं विलिख्य कोणेषु शिष्टवर्णान्संधिषु यंगामंत्रांश्च लि
खेदुक्तफलदं॥ तथा॥ कृशानुगेहयुग्मके लिखेत्ससाध्यतारं लिखेत्॥ प्रिपुमनुं वसुधिविवरेतथा गानिवा स्वरद्वयसुकेसरे वसुदले लिखेत् शार्णयुक् लिपिद्वय
युक्तसरं विकृतिवर्णयुक्सं दले। हक्षाभ्यां स्यात्स्ययावीतेपाशोकृशवृत्तत्रिधा। चक्रयंत्रमिदंप्रोक्तं सर्वामयनिवारणं। सर्वभीतिप्रशमनं क्षुद्रवैरविनाशनं॥ अस्या
र्थः षट्कोणं विलिख्य तन्मध्ये ससाध्यप्रणवं विलिख्य षट्कोणेषु मंत्रार्णान् संधिष्वंगमंत्रान्नालिख्य तद्बहिः षट्दलकमलं कृत्वा तत्केसरेषु षोडशस्वरान्सविंदुका श्री ४६५
न्नालिख्य तद्दलेषु नारायणायेति स्वर्णान्सविंदुकानेकैकशो विलिख्य तद्बहिः षोडशदलपद्मं कृत्वा तत्केसरेषु कादिसान्तान्सविंदुकान्द्वद्वशो विलिख्य तत्पत्रेषु च
क्ष्यमाणसुदर्शनषोडशाक्षरमंत्रस्यैकैकमक्षरं विलिख्य पश्चाद्बहिः [illegible] वीथीवृद्धं परिकल्प्य तास्वभ्यंतरगतासु तिसृषु हकारक्षकारयोर्मध्ये ससा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्टनामाक्षराणि षट् न्यासं वेष्टयेत्ततो सुदर्शनपाशांकुशबीजाभ्यां वेष्टयेत् एतद्यंत्रमुक्तफलदं॥ तथा। तारं हृत् [illegible] वक्तोक्तातेन महासुपदं वदेत्। दर्शनाय हुं फट् स्वा-
तः षोडशार्णो मनूत्तमः। यंत्रेषु लिखितो ह्येषः सर्वाभीष्टफलप्रदः। तारः प्रणवः। हृत् नमः। अस्त्रं फट्। अन्यानि पदानि स्वरूपाणि। अत्र संधीः। नमो भगवते सु-
अष्टदलं लिखेत्ताम्र युगाशाः प्रवर्धयेत्। अष्टार्णो नारायणाय हृषीकेशमनो लिखेत्। तनुः कोष्ठमध्यकोष्ठत्रितये साध्यनामयुक्। चक्रमंत्रं लिखेत् [illegible]
भवेन्मासस्त कोष्ठके। यंत्रं भूर्जे क्षौमपट्टे कोमले कर्पटे नवा। सम्यक्कृत्वा गुलिकीकृत्य लाक्षाभिः सम्यगावृत्तं। कृतसंपातपातं च सर्वापन्नाशनं स्मृतं। अथ यमूर्थः। प्रा-
क्प्रत्यगायता रेखाः षड् रेखाः कृत्वा रेखात्रितयं त्रितयमंतरितास्सर्वरेखाग्राणि वर्धीयात्। एवं कृते कोष्ठसप्तकं जायते। तत्राभ्यंतरकोष्ठत्रयं विहाय पार्श्वद्वयगा-
कोष्ठचतुष्टये नारायणाष्टाक्षरमंत्रवर्णद्वयम् अध्यस्थाने हृषीकेश इति मध्यकोष्ठस्य वर्णचतुष्टयं स्ववामभागमारभ्य दक्षिणांतमालिख्य मध्यकोष्ठत्रये साध्या-
ख्यां कर्म स [illegible] हितां सुदर्शनमंत्रवर्णद्वयांतस्थितानालिखेत्। यथासंख्यं दत्वा [illegible] कुरु कुरु हुं इत्यावृत्य लिखेत्। एतद्यंत्रमुक्तफलदं
भवति॥ तथा [illegible] स्थाने हृषीकेश तव प्रकीर्त्या जगत्प्रहृष्यत्यनुरज्यते च। रक्षांसि भीतानि दिशो द्रवंति इति पदं वदेत्। सर्वे नमस्यंति च
सिद्धसंघाः प्रकीर्तयेत्। हृषीकेशमनुः प्रोक्तः सर्वरक्षाकरः शुभः। मंत्रोद्धारः सुगमः। श्रीयंत्रसारे। षट्कोणकर्णिकामध्ये तारं कोणेषु षट्स्वपि। वक्रमंत्रेण तुंगा-
नितद्वसंधिषु दलेषु च। अनुष्टुप्चतुष्पंचत्रिपंचषट्पंचसंख्यकान्। स्थाने हृषीकेश मनोर्वर्णान् अष्टसु केसरे। अष्टाक्षरमनोर्वर्णान् क्रमके विलिख्य बाह्यतः कार्णैः सम-
वेष्टय भूपुरेणाचवेष्टयेत्। गीतानिचपुरयंत्रमिदं सर्वरक्षाकरं परं॥ अस्यार्थः। षट्कोणं कृत्वा तन्मध्ये ससाध्यं तारं विलिख्य षट्कोणेषु सुदर्शनषडक्षराणि षट्को-
णसंधिषु आचक्रादीन् षडंगमंत्रान् तद्बहिरष्टदलकेसरेषु नारायणाष्टाक्षरवर्णाष्टकं दलेषु स्थाने हृषीकेश [illegible] नवेति श्लोकमंत्रस्य षट्पंच षट्पंचषट्-
वक्रमात् [illegible] विलिख्य बहिर्वेष्टयेत् [illegible] एतद्यंत्रं कुर्यादुक्तफलदं भवति॥ तथा। तारं हृत् [illegible] भगवते महा [illegible]
सुतं। सुदर्शनपदं तद्वन्महाचक्राय चेत्महा। ज्वालाय [illegible] सर्वतः [illegible] सर्वकर्मसु सा-
धकारः प्रसिद्धो यं क्रियमाणेषु कर्मसु। अस्यार्थं नादिकं सर्वमंत्री पूर्ववदावर्त [illegible] भगवते [illegible] नमो भगवते [illegible] सुदर्शन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रि.या.
४६
४६६
466

यद्वं धु दर्शनाय इति रक्षयुग्मं मां पदं ते मां रक्ष रक्षेति अन्यानि पदानि पदानि स्वरूपाणि ॥ श्रीसारसंग्रहे ॥ अथ वक्ष्यामि मन्त्रं भी करं सार्थनामकं ॥ येन
मजसमात्रे ... शक्रोऽलं ... यं परं ... रतिः श्रुति युगं तुष्टियुतं प्रस्ताव यं जयुक्तं रमाविंदुवियुक्ता जपानिभ युक्ताः तको ॥ सदा ... मे ... श्रीकरो
मनुः प्रणवाद्य रमाद्यं ... वेन्द्रे ... ति ... यः ... तिरुकारः ॥ श्रुतियुगं तकारद्वयं ॥ तुष्टियुक्त ... कारयुक्तो ॥ तेनाभि ॥ इति प्रह्लाधकारः ॥ टोन युक्तठकारयुक्तो ॥ तेन ष्ठा
इति ॥ विविंदुरमा श्री ॥ इति ॥ ... जपाक ककार ... अग्नी रेफः ॥ भयुक्तोंत को सकारवकारौ ॥ सदीर्घयुक्तो आकारयुक्तो तेनस्यादिति ॥ ... तिम ... आकारयुक्तो हकारः ॥ ने
नहा इति ॥ तथा वामदेव ऋषिः पंक्तिश्छंदो विष्णुर्देवता ॥ हृ ... षयुग ... कुंचकुं ... मंत्रो ... हृदयं ॥ शिरः ॥ शिखा वर्मो ... मर्द्धयुते ... वर्म ... सयपुगं ... रक्ष
यद्वयं ॥ कुं तमः ... संज्ञो ... पक्षांगानि ... क्रमात् ॥ अथ ... न्यसेद् ... वर्णान् मंत्री यथाविधि ॥ पंचांगनेत्र जठर पृष्ठेषु क्रमतो न्यसेत् ॥ ... आकर ... न्यास मंत्रा
र्णैर् ... भिः सुधीः ॥ दक्षतर्जन्यादि ... पूर्वोक निष्ठि ... कामवाणो ...
लीषु ... दि ... नेग ... न्यसेद्वा ... पुटित ... विन्यसेत् सुधीः ॥ अथ ... तलान्नि ... द शि ... म ... प्रकृ ... तिमह ... ह ...
... मंत्राणैर्युतैः ... पदं कहृद ... कहृदयस कलत तुषु ॥ न्यसेत् संहारयु ... को यं सगीला ... परीत कः ॥ ... पुटम् ... न ... त को
बुधः ॥ का ... नाभिगु ह्यजानु पादेषु न्यसेत् ॥ एषा ... दमूर्ति ... शरीरता ॥ सर्गयुक्ते ... संहारो ... मर्तः ॥ मूर्ध्नि ...
नेत्रे ... नामया ... अंगुष्ठतर्जनी ... अंगुष्ठकनिष्ठके ॥ नाभा ... गुलये ... जानुषु ॥ सोऽष्टपादयुगे च न्यसेन्मंत्राणैकं ... न्यास ...
नि ... वक्षः ... शिरः ... स्थिति संहारन्यास ... सर्वत्र ... हृदयः ॥ अष्टवारसमाव ... दशिको ... मानसः ॥ मूलाधार सह ... कर ... मूलनाभि ...
लतु ... कुच पार्श्व ... पृष्ठके ॥ अन्यस्य ... हस्ताग्रे ... वंधके ॥ कूर्पर ... यस्या ... तथा भवेत् ॥ पादाग्रके ... जानु ...
के ... पादसंधि ... यः स्मृताः ॥ कर पादांगुलीयुग्ममध्ये न्यासः ... भवेत् ॥ मूर्ध्नि ... हृदय जठरो ... पद द्वये ॥ हृदये ... निलेषु ...
मतो न्यसेत् ... सस्त ... पार्श्वे ॥ ... पादतले परे ... जानुषु ॥ गुह्ये ... न्यपार्श्वे ... वक्षः ... हृदसे ॥ श्री
४६६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कंठवक्त्रनासांतरे। श्रोत्रनेत्रद्वये गं। ये ललाटे पसमीरितं॥ शिरोनेत्रादिगदितं स्थानेष्वाप्रपदं न्यसेत्॥ ततस्ततो मूलमंत्रं व्याप
ये व्यापकं परं। विप्रादिकोणभुजे लोनास्य हस्ता हपल्लवे॥ शारदातिलके॥ मुखे न्यसेद्भुजे लोनास्य मुखमासीदिमं मंत्रं वा हराजन्यः कृतो
यं न्यासस्त्वोवा कुयुग्मके। ऊरूतदस्य यद्वैश्य इममूहृद्वये न्यसेत्। पदद्वये न्यसेन्मंत्रंप द्भ्यां शूद्रो अजायत। न्यसेदाभरणानीहत्वा पुरा
निवदेशिकः ततः संचिंतयेद्धृद्युं श्रीकरं हृदयांबुजे लोलकल्लोलेत्यादि वा हस्थानेप्रागेवोक्तं। एवं ध्यात्वा मुकुंदं तं पीठपूर्वादिलयजे
त्त्वामूर्त्तिमूले तसंकल्प्यात स्यामावाह्य मंत्रवित्। अंगानि कर्णिकायां वपूजयेन्मंत्रवित्तमः। द्विदले सुश्रीरतिधृतिः कांतिस्याता रन्य
सितनीलाः महर्त्ति यजेद्धि दिक्पत्रेष्विंद्रादीस्तद्बहिः क्रमात्। वज्रादीश्च यजेत्पश्चाच्छ्रीकराद्यर्चा समीरिता। अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृ
त्यादियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामं अस्य पंक्तला शिरसि वामदेवाय ऋषये नमः मुखे पंक्ति छंदसे नमः हृदये श्रीकराय देवतायै
नमः। इति विन्यस्य ममेप्सितसिद्धये विनियोगः। इति प्राग्वदुक्त्वा। भीषय २ हुं हृदयाय। त्रासय २ हुं शिरसे। प्रमर्दय २ हुं शिखायै। प्रध्वं
सय २ हुं कवचं। रक्षय २ हुं अस्त्रं। इति पंचांगमंत्रान्प्राग्वद्विन्यस्य हृदये ओं नमः शिरसि तिं नमः शिखायां षुं नमः कवचस्थाने श्री।
अस्त्रस्थाने कं। नेत्रयोः रं। उदरे स्वां। पृष्ठे हां। इत्यंगं विन्यस्य ओं नमो मध्यमायां तिं। अनामायां षुं। कनिष्ठायां श्री। दक्षकनिष्ठायां कं।
अनामिकायां रं। मध्यमायां स्वां। तर्जन्यां हां। इति संहारः। दक्षतर्जन्यां ॐ। मध्यमायां तिं। अनामायां षुं। कनिष्ठायां श्री। वामतर्जन्यां कं।
मध्यमायां रं। अनामायां स्वां। कनिष्ठायां हां। इति स्थितिः। अथ प्रथमतः संहारन्यासं कृत्वा ततः सृष्टिस्थितिन्यासौ कार्यौ। अंगुष्ठयोः
द्रां द्राविण्यै। मध्यमयोः क्लीं वशीकरण्यै। अनामिकयोः ब्लूं आकर्षिण्यै। कनिष्ठयोः सः मोहिन्यै। अंगुष्ठयोः क्लीं कामाय। तर्जन्योः
मन्मथाय। मध्यमयोः ऐं कंदर्पाय। अनामिकयोः ब्लूं मकरध्वजाय। कनिष्ठयोः स्त्रीं मीनकेतवे। द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः। अं सः लूं द्रीं द्रां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

२श्री

विद्यार्ण

४६७

467

नमः। एवं पुरुषात्मानं तत्त्वे विन्यस्य। पादयोः क्षौं पृथिवीतत्वात्मने नमः लिंगे स्वां जलतत्वात्मने नमः हृदि रं अग्नितत्वा॰ मुखे कं वायुतत्वा॰
शिरसि श्रीं आकाशतत्वा॰ हृदि षं अहंकारत॰ हृदि नं महत्त॰ सर्वांगे उं प्रकृतित॰ ॥ इति संहारन्यासः॥ ततः सर्वांगे उं प्रकृतित॰ हृदि तिं म
हत्त॰ हृदि षं अहंकारत॰ शिरसि श्रीं आकाशत॰ मुखे कं वायुत॰ हृदि रं अग्नित॰ लिंगे स्वां जलत॰ पादयोः हां पृथिवीत॰ ॥ इति सृष्टिन्यासः॥ अ
थापि उं नमः परायेत्यादिनान्यासः प्राग्वद्योजनीयं ततः प्रणवसंपुटितमूलमंत्रेण त्रिर्व्यापकन्यासं कृत्वा ततः पादयोः उं नमः जानुनोः तिं न
मः गुह्ये षं नाभौ श्रीं हृदि कं मुखे रं नेत्रयोः स्वां शिरसि हां शिरसि उं नेत्रयोः तिं मुखे षं हृदि श्रीं नाभौ कं गुह्ये रं जानुनोः स्वां पादयोः हां
नाभौ उं गुह्ये तिं जानुनोः षं पादयोः श्रीं नेत्रयोः रं मुखे स्वां हृदि हां अथ न्यासे प्रमाणोक्तं गुह्ययोगात्वोः म मूलाधारे उं हृदि तिं मुखे षं
दक्षबाहुमूले श्रीं वामे कं दक्षोरुमूले रं वामे स्वां नाभौ हां गले उं उदरे तिं हृदि षं दक्षस्तने श्रीं वामे कं दक्षपार्श्वे रं वामे स्वां पृष्ठे हां २
मुखे उं नेत्रयोः तिं श्रोत्रयोः षं नासयोः श्रीं हस्ताग्रयोः कं मणिबंधयोः रं कूर्परयोः स्वां अंसयोः हां ३ दक्षपादे उं वामे तिं दक्षगुल्फे ष
वामे श्रीं दक्षजानुनि कं वामे रं दक्षनितंबे स्वां वामे हां ४ दक्षदोर्मूले उं मध्ये तिं मणिबंधे षं अंगुष्ठादिपंचांगुलीषु एवं पंचवर्णान् न्यसेत्। ५ एवं
वामदोर्मूलादिषु न्यसेत् ६ एवं दक्षोरुमूलजानुगुल्फपंचांगुलीषु न्यसेत् ७ एवं वामोरुमूलादिषु ८ दक्षकरांगुष्ठतर्जन्योर्मध्यमारभ्य वामांगुष्ठतर्जन्यो
मध्यवर्तिषु षट्सु स्थानेषु न्यसेत् ९ एवं पादयोरंगुल्यंतरालेषु १० मूर्ध्नि उं नेत्रयोः तिं कंठे षं श्रीं उदरे कं ऊरुद्वये रं जानुनोः स्वां पादयोः हां ११ हृ
द्ये त्वचि उं रक्ते तिं मांसे षं मेदसि श्रीं अस्थ्नि कं मज्जायां रं शुक्रे स्वां पादयोः हां १२ दक्षगंडे उं दक्षांसे तिं दक्षस्तने षं दक्षपार्श्वे श्रीं श्री
दक्षस्फिचि कं दक्षोरौ रं दक्षजंघायां स्वां दक्षपादे हां १३ एवं वामगंडादि १४ पादतलयोः उं पादाग्रजानुषु तिं गुदवृषणगुह्यमूलेषु षं पा ४६७
र्श्वद्वयनाभिषु श्रीं वक्षःपृष्ठहृत्संधिषु कं कंठवक्त्रनासासु रं श्रोत्रनेत्रेषु स्वां ललाटे हां १५ शिरसि उं नेत्रयोः तिं मुखे षं हृदये श्रीं नाभौ कं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गुह्येऽरं· जान्वोः स्वां· पादयोः हां· २५ इति षोडशधा मूलमंत्राक्षराणि विन्यस्य मूलेन व्यापकं कृत्वाऽथ गुरुमूर्त्तिपंजरन्यासं कृत्वा मुखे ब्रा
ह्मणोऽस्य मुखमासीन्नमः। हस्तयोः। बाहू राजन्यः कृतः नमः। ऊर्वोः। ऊरू तदस्य यद्वैश्यः नमः पादयोः। पद्भ्यां शूद्रो अजायत नमः। इति विन्यस्य
शिरसि किरीटाय नमः। कर्णयोः मकरकुण्डलाय नमः। गले कौस्तुभाय ग्रैवेयाय· वक्षसि श्रीवत्साय हाराय नमः। बाहुषु अंगदेभ्यो· केयूरेभ्यो· कं
कणं मणिमेखलायै· पीताम्बराय· इति विन्यस्य वामदक्षोर्ध्वहस्तयोः गदायै· पद्माय· इति विन्यस्य ध्यानादिपुष्पोपचारान्ते कर्णिकामध्ये मानि
संपूज्य दिग्दलेषु श्रियै· रत्यै· धृत्यै· कान्त्यै· इति संपूज्य विदिग्दलेषु पूर्वोक्तवासुदेवादि चतुर्मूर्त्तिः संपूज्य लोकपालार्चादि प्राग्वत्कुर्यादिति। त
था।। अष्टलक्षं जपन्मंत्रं नियमस्थो जितेन्द्रियः। जुहुयात्तद्दशांशेन बिल्वदुग्धद्रुतर्पणैः। तर्पणैः सामिद्भिः। आज्येदुग्धान्नसुघृतैस्तर्पणादि ततश्चरेत्। गुरुं संतो
ष्य वित्ताद्यैः सिद्धमंत्रो भवेद्ध्रुवं। ततः कुर्वीत मंत्रज्ञः प्रयोगानिष्टसिद्धये। दुग्धद्रुतैः सरसिजैः रक्तोत्पलैः कुर्याद्वियो अयुतेनायुतं द्विधा मधुरत्रयसंयुक्तैः प
लाशकुसुमैर्हुनेत्। मेधावी जायते शीघ्रं यशसे बिल्वतिलैर्हुनेत्। कान्त्यै प्रजुहुयाद्धीमान्नूकेवलामेन मंत्रवित्। पयः घृतगुडूच्याश्च खण्डैः प्रजुहुयाद्बुधः। दीर्घमा
युरवाप्नोति स्वरोगी मंत्रवित्तमः। त्रिस्वादुयुक्तकमलवर्णं कुर्यात् त्रिशिसहस्रकं। अष्टाधिकं वमासेन सो मरस्त्री वशं नयेत्। का कथाऽमर्त्ये· योषासु वा अत्र वशगा स
वा दशपुष्पदाहुभस्म संजपन्ननुनामुना। त्रिसहस्रं धृतं मूर्ध्नि पापरोगहरं परं। जनतावशकृद्घेतत्कथितं सर्वकामदं। घृताक्तदूर्वा वह्न्यां कुर्याद्दशुतसंख्यया
जीयाद्हुतशिष्टं च वकं दद्याद्दक्षिणां। गुरवे तर्पयेद्विप्रान् वस्त्रालंकारणैः शुभैः। गणपापमृत्युरोगादियास्य आयुश्च विंदति। उच्चिस्रवाकुपुष्पमः प्रत्यहं रवि
बिंबके। न्यस्तदृष्टिः श्वासं प्रशांतं जपेत्सा मोक्ष्यते द्वितः। महाधनाद्यमविरापन्नाद्यं पशुकादिकं। दुग्धमध्ये प्रातरम्बुरमेशं तर्पयेद्बुधः। अष्टाधिकं सहस्रं तु
सलभेद्दिविरार्द्वतो सुमिषमन्नं च वने लभते मत्सवर्गयुक्तः। वश्याकर्षणसंमोहसंस्तंभोच्चाटमारणं। कुर्यादनेन मनुना यथा द्वेषः सुखेन वै। किं बहूक्तेन म
नुनानिखिलं साधयेत्सुधीः। सएवं श्रीकरं विष्णुं मंत्रैनान्वितं भुक्त्वेह सकलान्भोगान्याति विष्णोः परं पदं। तथा।। श्रीमन्नारायणस्यांत दनुवव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

४१ रणोधरले ह्या त्रपद्यो। ॐ नं श्रीमच्चरणमपि च नमस्त्वं वर्णोयमुक्रं गतलव वर्णे श्चतुर्विंशातिवर्णैः। श्रीमन्नारायणोस्य च [illegible] श्रीम
४६८ च्चरणाय नमः २४। तथा। ऋष्याद्याः पूर्वमुक्ताः समष्टारमनुनाथं च वर्णानि कुर्यात्सज्जा होमादि सर्वं समुदित विधिनामुक्तिदा मंत्र [illegible] समष्टा
468 रमनुना कामवीजेन क्लों क्लीं [illegible] इत्याद्यैः॥ श्रीसंमोहनतंत्रे॥ अथ वक्ष्ये महादेवि मंत्रं श्रीपौरुषोत्तमं। धर्मार्थसुखमोक्षाप्तिफल
दं यापितं नृणां। प्रवरं मंत्ररत्नं तु सर्वतंत्रेषु गोपितं। अतिगुह्यतमं देवि दौर्भाग्यव्याधिनाशनं। दारिद्र्यनाशनं देवि जरामरणनाशकं। शोकभी
तिहरं देवि मंत्रं त्रैलोक्यमोहनं। वश्याकर्षणविद्वेषमारणं स्तंभकारकं। मंत्रसिद्धिकरं देवि चिरसिद्धिकरं परं। शत्रुभिः परिभूतैश्च सर्वैर्वि[illegible]
पद्रुतैः। हृतार्थैः क्लिष्टसंसारवासिभिर्दुःखितैर्जनैः। भर्त्तृराज्ञाभिभूतैश्च वि[illegible]र्थैः पुत्रकांक्षिभिः। भयार्थिभिश्च संग्रामे विजयाकांक्षिभिर्जनैः।
याधामिश्चैव संसेव्यं मंत्रं श्रीसुखमोक्षदं। शृणु सम्यक् समासेन सर्वलोकसुखप्रदं। मायारमातारमार बीजानि हृदयं वदेत्। लोहितं कम
युक्तं च वेदवह्निमनात्तथा। षोनमाकृति रूपं च लक्ष्मीपदमतःपरं। निवाससकलेशो[illegible] जगत्क्षोभणमुद्धरेत्। सर्वस्त्री हृदयं देविदारण[illegible]मु
तावन्नाम मनोह्लादकरो तव स्व गमनेत्तो मुद्धरेत्। मतुनं सुंदरीचैव जनमुक्ताव नेसिवा। तापयेति द्विरुच्चार्य वदे द्वीपययो[illegible]मारय स्तंभ[illegible]मा
कर्षय पदं द्विधा। आवेशयं च परमं सुभगं सर्वमुद्धरेत्। सौभाग्यांते करपदं सर्वकामप्रदेति च। अलहेन युग्मं च वक्रेण[illegible]पुनः रक्षे[illegible]
श्वाभिंद युग्मं ततो वदेत्। पांशनबंधद्वितयमंकुशेनाद्धिलाइ अतुरुयुग्मं च वक्रिं तिष्ठ सितावधावदीरयेत्। समीहितं वमे सिद्धं भवति क्लीं स[illegible]
स्त्रहृ छक्लिमामारद्मणवं [illegible] समुद्धरेत्। पुरुषोत्तमं मंत्रोयं प्रोक्तः सर्वसमृद्धिदः। पूर्ववीजनमायान्ततो सबीजानि वो[illegible]वार्याः के[illegible] समस्ते श्री
म ह्यावशायपदद्वयं। मोहयद्वितयं च युः स्तंभयद्विद्रुयतःपरं। कुमादे क्लीं [illegible]तितथापरमपूर्वतः समस्तशाके [illegible] क्ष्मी[illegible]मुकप[illegible] ४६८
क्लीं रमा श्रीं। तारः प्रणवः। मारः क्लीं। हृदयं नमः। लोहितपकारः। कलोउतेन पु। वह्निरेफः। अनुनाड कारेण। तेन रु। षोनमाकृति रूपं। स[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वरूपं। लक्ष्मीस्वरूपं॥ निवासस सकलस्वरूपं। जगत्क्षोभणस्वरूपं। सर्वस्त्री हृदयस्वरूपं। विदारं त्रिभुवनोन्मादकरस्वरूपं। सु
स्वरूपं। आग्नेः रफः। अनंतः। आ। तनरा। सुरस्वरूपं। जनस्वरूपं। मनोसिस्वरूपं। तापयेति द्विः। तापय। दीपय। शोषय। मारय। स्तंभ
वय। कर्षय। द्विधा। तत्पदान्निद्धि द्विरुच्चरेदित्यर्थः। आवेशय स्वरूपं। वराद्विः। परमसुभगसर्वस्वरूपं। सौभाग्यस्वरूपं। करस्वरूपं। स
प्रदस्वरूपं। अलक्ष्मीस्वरूपं। हनयुग्मं। हनहना। चक्रेणगदयास्वरूपं। खड्गेन सर्वबाणैश्च स्वरूपं। भिंदयुग्मं। भिंद भिंद। पाशेन स्वरूपं।
तयं। वेधयं द्यां अंकुशेन स्वरूपं। द्विस्ताडय। ताडय ताडय। तुरुयुग्मं। तुरु तुरु। किं तिष्ठसि तावद्यावद्दिति स्वरूपं। समीहितं स्वरूपं। मो
तिस्वरूपं। क्लींस्वरूपं। वर्म हुं। अस्त्रं फट्। हृत् नमः। शक्तिः ह्रीं। रमा श्रीं। मारः क्लीं। प्रणवः ॐ। जैमिनिर्मुनिरस्या... मित
तं। त्रैलोक्यमोहनतनुर्देवता पुरुषोत्तमः। षडंगानि मनुर्द्विनेत्रोत्तानि प्रकल्पयेत्। ॐ फट् अंतानि वशिवेतारमारा द्विकानि चा गदे... यं
पुरुषोत्तमं त्रिभुवनं वदेत्। मनोन्मादकरं हृद्ध सकलं तेजगत्पदं। क्षोभणं प्रवदेल्लक्ष्मी दीयतेति शिरो मंत्रो। मन्मथोत्तं वदे न्मागाय...
तैव दीपिनी। शिखामंत्रश्च परमं वदेत्सुभगाशब्दतः सर्वसौभाग्यकरलो वदेद प्रतिरूपकं। केशवस्मरयुग्वर्म सुरासुरपदं वदेत्। मनुजानं सु
हरी वहृदयांतो विदारिणी। सर्वप्रहरणोत वधरसर्वपदं वदेत्। कामिके हनयुग्मं च हृदयोते वरं धना। न्याकर्षयाकर्षयाथ वदेच्चाथ मस्तक...
अस्त्रमंत्रं च त्रिभुवनेश्वरसर्वजनं वदेन्नो मनो। सिहनयुग्मं वदारयद्वद्वृतश्च मा। वशमानययुग्मं च नेत्रमंत्र उदाहृतः। विन्यसेवं षडंगानि द
गानि विन्यसेत्। हृदयं पुदरपृष्ठ पुकरयुग्मो रुजानुयुग्मा पादे वक्त्रयो मंत्रस्य पदानि द्वादशैव तु। शक्ति श्री मार बीजानि संयुक्तानि ... ते
नि हृदयानि पारयेत्स्यवापयुगं। मूर्तयो द्वादशात तथा पुरुषाद्याः परेश्वरी। आत्मेत्तानामांताश्च पुरुषः सत्यकामुतो। बलारावासुदेवा
न्नारायणः। शेवा। कलाविष्णु नृसिंहाश्च वराहो द्वादशस्मृताः। ताता व्यापकमंत्रेण व्यापकं विन्यसेत्ततो। त्रैलोक्यमोहनपदं ह्रीं ... प्रती

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धार्ण्
४६९
469

तिया। रूपमन्मथु सर्वेस्त्री हृदयाकर्षणं वदेत्। आगच्छ हृदयेचैव व्यापकाणुः समीरितां। आयुधानो यमनवो वक्ष्ये नक्रमतः शिवे। वदादिमारवी
जा चाः प्रोक्ताः सर्वमहेश्वरि। सुदर्शनमहावक्रराजं नेदं हृद्युग्मकं। सर्वदुष्टपदं ब्रूयात् कुरु छिंदि छिंदि द्युकं। भूयो विदारद्वंद्वं परमंतानग्रसहयं। भक्षयद्व
यभूतानि त्रासयछिं कुरु [illegible]कं। स्वाहावक्राय हृदयेवक्रमं त्र उदाहृतः। अस्त्रायफट्। हृदयं नमः। सुगममन्यत्। वदेज्वलवक्राय निद्धिठः ग्रं खमनुः श्रि
चा। हुंफट् ततः खड्गतीक्ष्णछिंद युग्मं वदेत् ततः। खड्गमंत्रोम हेशानि धनुर्मंत्रोथ उच्यते। शार्ङ्गायासशरायाय हुंफट् उक्तो गदामनुः। कौमोदकीमहाशक्ते बलेसर्वामु
रोतकिं। प्रदीद हुंफट् स्वाहांतः संबमेकपदं वदेत्। मुसलं प्रोथय द्वंद्वं हुंफट् स्वाहांतिको मनुः। मुलस्याङ्कुशस्याथ रकुशं कवयुग्मकं। हुंफट् स्वाहांतिकः
प्रोक्तः पाशबंधयुग्मं वदेत्। आकर्षययुग्मं हुंफट् स्वाहांतः पाशमंत्रकः। एवमायुधमंत्रास्तमया प्रोक्ता महेश्वरि। पक्षिराजाग्निवधूः पाक्षिसा
जमनुर्मतः। त्रैलोक्यमोहनायाथ विद्महे स्मराय च धीमही तिन्नो वदे विष्णुः प्रचोदयात्। पुरुषोत्तमगायत्रीजपार्वा सुविशिष्यते। न
तः करांगुलिषितान् बाणान् कामांश्चा विन्यसेत्। द्रामाद्यो द्राविणी देवि ह्रीमाद्यां क्षोभिणीमपि। क्लीं वशंकरिणी भद्रे ब्लूं बीजाद्यां महेश्वरि। आ
कर्षिणीं महेशानि सर्वांगभं गुपूर्वकं। संमोहिनी क्रमादेवं बाणान्यथा समीरितं। काममन्मथकं दर्पमकरध्वजसंज्ञकाः। मीनकेतुं महेशानि पं
वमः परिकीर्तितम पराबीजं मध्यबाणं कामभं परमेश्वरि। तुर्यबाणं ततश्चैव स्त्रीबीजं वक्रमात्प्रिये। कामबीजपुटितां मातृकां विन्यसेत्प्रिये। नि
न्यसेन्मारमालां तु वर्णनां तापि मंत्रवित्। चत्वारिंशन्मातृकाः च ततः पंचन्यसेत्सुधीः। जठरे हृदये कंठे वक्रे नासित ततः प्रिये। त्रिवर्णां व्यापयेद्दे श्री ४६९
नसकृत्तथा। व्यापकं विन्यसेद्देहे कामांश्चैव सशक्तिकान्। कंदर्पमातृका एवं न्यूमातृकावत्सविंन्यासेत्। दाडिमीकुसुमाभांश्च वामांके शक्तिसं
नः। सौम्यानन्तकाचरान् सर्वान् पुष्पबाणेक्षुकार्मुकान्। विभ्राणान् सर्वभूषाढ्यान् मंत्री कामान् स्मरेत्प्रिये। अशक्तयः कुंकुमनिभाः सर्वाभरणभू
षीकोमलकराध्येयास्त्रैलोक्याकर्षणक्षमाः। न्यसेत्कामं तरीपश्चात् कामदेवं सुरेश्वरि। प्रीतिं च कामिनीं कोतौ कांतिं मात्मोहिनीं पुनः कामम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कमलानंदकोमवाणो विलासिनी। कामिकल्पलतानंदकार्मुकः श्यामलेतथा। काममर्दनसंयुक्ता विद्वेषावधुविस्मिता। रामश्च विस्मिताक्षी च विशाल
क्षीयुतोरमा। रामलोलेलिहानाव रतिनाथदिगंबरः। रतिप्रियश्च रमावरात्रिनाथश्च कुक्किका। रमाकान्तयुता कान्ता रममाणश्च निलया। निशाचरश्च
णीनंदको भोगिनीयुतः। नंदनः कामदायुक्तो नंदीवापिसुलोचनः। सुलापिन्या युतो देवी तथा नंदयिता पुनः। पंचवाणश्च मर्दिन्या कलहप्रियमुः प्रि
युतः। ध्वगोभ्रमा ततः पश्चा विघ्नश्चैव महादेवी रतिपूर्वे सरवः प्रिया। पुष्पधन्वा वराक्षी च सुमुखा वमहाधनुः। भ्रामणो नलिनीयुक्तो सर्वांमु
जायिनीयुतः। भृंगो भ्रमा ततः पश्चा ... तगारश्च लोलया। भ्रामा वहश्चं वला वमोहनो दीर्घजिह्वया। रतिप्रिया मोहकौव लोलाक्ष्या मोह एव च। ...तिकः
वर्धनभंजिण्यो मदनः पाट ... लायुतः। मोहनो मन्मथायुक्तो मातंगो मलयायुतः। भृंगनायकहंसिन्या गायतो विभ्रांतामुखी। जगदानंदि
हो गीतिज्ञस्तदनंतरं। नर्तको रमलीयुक्तः रवेलकः कांतिसंयुतः। उन्मत्तः कलकंठी च मनकश्च चकोदरी। विलासि मेघश्यामेव सोत्तमो ... युतः।
र्धनः। तत्र न्यासं ततः कुर्यात्पार्श्वे ह्यसुतेषु वा। नाभिपृष्ठगुदेषु स्यात्पादसंधिषु लीषु वा। आकौभमारबीजस्य न्यासः सर्वसमृद्धिदः। द्वादशाक्षरमं
त्रस्य न्यासं त्रयमथा बुधः। कुर्या... हारस्य ष्ठी वस्ति तिष्ठे व... कीर्तितामूर्तिपंजरविन्यासं कुर्यान्मंत्री समाहितः। पूर्वोदितायागायत्र्या वर्णान्स्व
ततो बुधः। कं भाले हृत्कदद्वंदोः पठ्ठं ध्यायेत्पुनर्जोच सः। षडंगं द्वादशांगं वा बाणानंगान्स्त्रविन्यसेत्तु श्रीः। स्वां श्रियै नमः स्वेषुः श्रियां मंत्र कुदाहृतः। सर्वं
सेविन्यसेदनं मंत्रं देवेशि मंत्रवित्। लक्ष्म्या तुष्टि पर्यंताद्‌ पुनाश्च हृदंतिकाः। क्रस्वत्रयस्त्री वविंदुवजे स्वरयुता भृगुः। लांत युक्त स्वदरवं उस्वा बीजन्या
संमहेश्वरि। न्यस्तव्याः बीजपूर्वा ... कास्यकंठेषु गुह्यके। क कुद् ... नाभिसर्वांगव्यापकाणं न्यसेत्प्रिये। क्रष्णादिकं ववि ... न्यसेत्प्रिये। ३६९
आयुधाणन्यथास्थानं तत्तन्मुद्राभिरद्रिजे। विन्यसेन्मंत्रिवर्यो सौ श्रीवत्सं कौस्तुभं तथा। वनमालामारबीजेयथास्थानं न्यसेत्प्रिये। ऊं ध्यायेत्स्तोमि
थाञ्जलिष्ठो मुष्टिं मूर्ध्नि नियोजयेत्। त्रैलोक्यमोहनाख्यं यं मूर्ध्नि जो मूर्ध्नि विन्यसेत्। एवं न्यस्तशरीरो सौ ध्यायेच्छ्रीपुरुषोत्तमं। उद्यानं से स्मरेद्देस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ स्था॰
४००
470

वेपुष्पोपशोभितं। अनल्पकल्पविटपिमंजरीराजराजितं। मंजरीसुरःपूरपूरितामं मुखं प्रिये। निरंतरपरिभ्रांतमधुव्रतवकेंदव
कं। आमोदपण्यस्थानाभमिंद्रियाणां सुखप्रदं। आलयो निरिवप्रायो मनोराजननस्थलं। शृंगाररत्नकृत्ता इव सकेलिसद्मम नो
मं। रतेरतिमुखप्रायऋतूनां जन्मभूरिव। उपमानं मनोज्ञानां नेत्रसाफल्यकारकं। आश्चर्यभूतं वसनादृष्टं तत्केवलं प्रिये। आस्मि
न्कल्पद्रुमे देवि स्मरेमंत्रीसमाहितं। ललसन्महानीलमणिमयमूलमनोरमं। प्रलग्नवज्रामममयप्रकांडवि॰ सतमुं। प्रोल्लासि जी
रूनदवद्दीर्घशाखमकृत्रिमं। हरिन्मणिप्रोढदलं ललसद्द्रुमपल्लवं। अनर्घ्यमणिपुष्पौघमुक्ताफलविरकेसरं। नेपीयपीयूषाभिमम
धुपुष्पादरोद्धृतं। रागाद्भ्रामतीतेत्तैः षट्पदानां समूहकैः। निजयोषित्सहायैश्च गीयमानं विलासिभिः। शश्वद्वानमेरर्थिजनप्रयोता
र्थं घनवृजं। प्रयच्छंतं स्रवंतोमी धाराः पुष्परसोद्भवाः। दानांबुधाराः प्रिय मुद्रहनीव वयस्यतं। विवर्त्तमानरूविर॰ रात्यक्षमालदं। मन
श्चो घोरतमोद्यातसेवितं सुमनोजलैः। स्नानंतथातपस्यंतं नेतुं प्रत्यक्षतामिव। श्रीमंतमंबुजाक्षं तं तस्य मले मनोहरे मालिकाकुंकशो
नूलभतलेपीठमुत्तमं। ब्रह्म॰ लांबुजमध्यस्थमस्मिन्प्रद्योतनप्रभं। गरुडं पक्षिराजं तं स्कंधारूढमपास्यतं। सादृश्यांगपालिनुस॰
टिसमप्रभं। लावण्यपरिपूर्णौघन्नवयौवनकोमलं। अंगसौंदर्यशोभाभ्यधिकृतांगजदर्पकं। मंदंदोलितरक्ताक्षं कामि॰ घवि॰ मां॰ मा
घणक्षीणांगं दिव्यगंधांबरावृतं। प्रभयारुणयाविश्वं रंजयंतं महद्भ्वरिं। यक्षगंधर्वदेवौघकामिनीशतसेवितं। नीलकुंचितकेशौघविलस॰ ४६९
नकं। माध्वीकलोलुपालीनां हृद्यन्नादमनोरमं। कंदर्पचापविलसद्भ्रूलालिसदृक्स्थवं। पद्मपत्रविशालाक्षं लोकनैः कामिनीजनमोह॰
हारत्नमौलिद्युतिविराजितं। उल्लासिदिद्रुमशिलाशाकलारुणिताधरं। पक्वबिंबाधरं देवि नासावंशमनोरमं। आलोलकुंडलं॰ समुद्योति॰ मा॰
पोलकं। विलसत्कल्पपुष्पाघ्रदामभूषितसद्दलं। वाक्षः कंतथाधायेत कलालंकरणमंडितं। अशोकपल्लवाकारविलसद्द्रुमोपमः करा॰

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गुलयो ध्येया नानारत्नांगुलीयकाः। दक्षिणाधःकरे चक्रं चिंतयेद्रुक्मभास्वरं। रक्तं [illegible] मुसलं वन्न दुस्तरे। तथैव दक्षिणे हस्ते वि-
विरांकुशं। वामार्धे चिंतयेत्तांशं तदहः शंखमेव वा सशरं च धनुर्वामे गदां ध्यायेदधःकरे। वक्षस्थले हरेर्ध्यायेल्लक्ष्मीकुचविमर्दितां। श्रीवत्सं च या
सिविशालकमनीयकं। मनोरमसमुद्योतिवनमालास्वलंकृतां गंभीरदक्षिणावर्त्तनाभिमंडलमंडितां। हेमाभपीतवस्त्रेण संशोभितजघ[illegible]मणी
रकनरत्नैश्च स्वांगुलीयैर्विराजितां। रक्तोत्पलनिभौ पादौ विक्रितौ ध्वजवीरजैः। सनूपुरौ हरेर्ध्यायेत्सततैश्वर्यप्रदायकौ। कामोरो सं[illegible]माह
लक्ष्मीं स्वलेसमप्रभां। कणन्नूपुरपादाब्जां च हद्दलनितंबिनीं। तनुमध्यां घनोत्तुंगचारुपीतपयोधरां। रणत्कंकणकेयूरां नासारत्नो[illegible]
चिद्रुमारुणबिंबोष्ठीं नीलोत्पलविलोचनां। दीर्घोदिकांतिमस्निग्धनीलकुंचितमूर्धजां। मुक्तामालाशिरोभाले[illegible]कुंडलां[illegible]
युगांयाव मुक्ताभविराजितां। क्षीराब्धिफेनरुचिरवसनां श्वेतवाससी। दक्षिणबाहुना देवं गाढमालिंग्य संस्थितां। स्निग्धांगसंगमा[illegible]
यकुंचुकां देवस्यास्यं समावीक्ष्य स्मरबाणविमोहितां। दक्षिणे देवदेवस्य गद्यपद्यमयीं गिरां। वदंतीं भारतीं ध्यायेद्देवीं [illegible]पुस्तकधारिणीं। सितवद
नलिप्तांगीं पीनोन्नतपयोधरां। विशाललोचनां देवीं मुक्ताहारविभूषितां। बिंबवती लोचनैर्भावान् विद्रुतो देविभुविस्मितां। वि[illegible]ये द
वंपरां शिवां। परितो वासुदेवस्य ध्यातव्यास्तथा हरेः। श्यामामुक्तारुणापीताः क्रमशः सर्वभूषणाः। तथाष्टौ देवदेवस्य परितः सर्वभूषणाः। लक्ष्म्या
ध्याः शक्त्यो ध्येया रणत्कंकणबाहुकाः। सितचामरधारिण्यो मुक्ताहारसुमध्यमाः। क्वणन्नूपुरपादाब्जाः पीनोत्तुं[illegible]पयोधराः। त्रैलोक्यमोहनं
व दिवीश्यामाः स्मरार्दिताः। गौरी लक्ष्मी सरस्वत्यो रतिप्रीती तथारुणा। शशांकधवले सेव्ये कांतिकीर्त्ती हरिप्रिये। तुष्टिपुष्टी तथा श्यामे ध्यातव्ये हरिवल्लभे
जा। नरेंद्रदेवदेवानां प्रमदाः स्मरविह्वलाः। गृहीतचंदनादीनि हेमरत्नस्रजः शिवाः। आयांतु परितो ध्येया देवदर्शनलालसाः। हेमप्रसूनमालाभि[illegible]
दत्तैर्विबुधैः शुभैः त्रैलोक्यमोहनं देवं पूजयंत्यानिरंतरं। ऋषयः सिद्धगंधर्वमनुजा मनुजाधिपाः। स्तुवंतः परितो [illegible] सर्वाचिंत्यप्रिये। इंद्रो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४७१
471

लोकपालैश्च समंतात्परिवारितं। आब्रह्मभुवनांतस्थसर्वलोकैः प्रपूजितं। कोटियोजनविस्तीर्णे हेमरत्नविनिर्मिते। मनःप्रीतिकरे दिवि
साधकाभीष्टदायके। धर्माद्यैर्निर्मिते दिविमंडलत्रितयान्विते। विमलादिसुशक्तिस्थयोगपीठे महाप्रभे। आसीनं चिंतयेद्देवं सर्वसत्त्वविमोहनं।
भुवनानि महादेवि भासयंतं निजत्विषः। किन्नरोरगगंधर्वचारणैः खेचरैर्वजैः। गीयमानगुणं शांतं सर्ववांछितसिद्धिदं। सुपर्णोयपदं घोल्कावि
ग्रहपदमीरयेत्। पक्षिराजाय धीशंदं महितन्नोपदं वदेत्। गरुडः शावमुद्रायैप्रुवदेच्च प्रचोदयात्। गायत्र्येषा समाख्याता सिद्धिदा मूलमंत्रतः
मूर्तिं प्रकल्प्य देवेशं पूजयेद्वलनादिभिः। सर्वादिकं च भूषांतमर्घ्यपित्वा रमांततः। जरौ दक्षेतरे वक्ष्या ह्येतानि पूजयेत्ततः। वर्मांतकानि वा शासु विदिक्ष्व
स्वपुरोदशां। दलेषु लक्ष्म्यादिकाश्च पूर्वाद्याः सुसंयजेत्। दरचक्रगदाचारुमुसलानि विदिक्षु च। शार्ङ्गखड्गांकुशाद्योगिशशांताशाधिपस्ततः। व
न्यादीनि ततो बाह्ये कुमुदाद्याविहियजेत्। ततो दलाधूपदीपौ पूजयेच्च मनोः प्रदेः। देवि द्वादशभिः पुष्पैः मारबीजस्य बोधेगा त्रैलोक्यमोहनायेतियु
तेर्डे हृदयांतिकैः। पंचभिश्चाय पुरुषोत्तमाद्यैः पूजयेत्क्रमात्। शक्तिं श्रीमारबीजाद्यैर्ङेयुतैश्च नमोंतकैः। पुरुषोत्तमसंज्ञश्च हृषीकेश कृपः। श्रियाविष्णुः
श्रीधररामश्च ज्ञेयाः पंचापि ते क्रमात्। षडक्षरेण संयुक्तं पुरुषोत्तमपूजनं। मः करोति भवेत्प्राधभाजनं सर्वसंपदां।। अथ प्रयोगः।। तत्र प्रातःकृत्यादियोग
पीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि जैमिनये ऋषये नमः। मुखे अमिताय छंदसे नमः। हृदये श्रीपुरुषोत्तमाय देवतायै नमः। इति विंन्यस्य
प्राग्वद्भूतिमुक्त्वा ओं क्लीं पुरुषोत्तम त्रिभुवनोन्मादकर हुं फट् नमः हृदयाय नमः। रसकलजगत्क्षोभण लक्ष्मीदयित हुं फट् नमः शिरसे। रमनाथो
तमांभकजकामदीपन हुं फट् नमः शिखा। रपरमसुभग सर्वसौभाग्यकरप्राप्तिरूपक केशव स्मर हुं फट् नमः कवचा। रसुरासुरमनुजसुंदरीहृदयविका श्री
रणं सर्वप्रहरणधर सर्वकासिक हृदयं बंधं न्याकर्षयाकर्षय महाबलास्त्रायः फट्। रत्रिभुवनेश्वर सर्वजनमनांसि हन हन दारय दारय मे वशमा ४७१
नयनेत्राय वौषट्। इति नेत्रांतषडंगमंत्रानंगुष्ठादितलांतं करयोर्विन्यस्य नेत्रमंत्रे कनिष्ठिकयोर्विन्यस्य हृदयाद्यस्त्रांतं विंन्यस्य पश्चात्त्रैन्यासादीनि
स्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यत्तसिंहा

नेत्रोतेषु अंगानि विन्यस्य हृदये ओं नमः। परायपुरुषात्मने नमः शिरसि ओं श्रीपरायसत्यात्मने नमः शिखायां। ओं नमः क्लीं परायअच्युतात्मने नमः
कवचस्थाने ओं नमः पुरुषोत्तमपरायवासुदेवात्मने नमः। अस्त्रस्थाने ओं नमो प्रतिरूपपरायसंकर्षणात्मने नमः। नेत्रयोः ओं लक्ष्मीनिवासपराय
प्रद्युम्नात्मने नमः। उदरे ओं नमः सकलजगत्क्षोभणपरायब्रह्मणे नमः। ऊर्वोः ओं नमः परमसुभगपरायविश्वात्मने नमः। जान्वोः ओं नमः सौ
भाग्यकरपरायाँलात्मने नमः। पादयोः ओं नमः सर्वकामप्रदपरायवराहात्मने नमः। त्रैलोक्यमोहन हृषीकेशाप्रतिरूप मन्मथ सर्वस्त्रीहृदयविदारण
गच्छ नमः। इति व्यापकं विन्यस्य श्रीकरप्रकरणोक्तपंचकामांश्च विन्यस्य क्लीं श्रं क्लीं नमः। क्लीं श्रां क्लीं नमः इत्यादिमातृकां विन्यस्य अग्रे वक्ष्यमा
ण कामममालामंत्रस्य वर्णेषु चत्वारिंशद्वर्णान् आदितः शिरोवदनवृत्तेत्यादिमातृकावर्णन्याससस्थानेषु नाभिपर्यंतेषु विन्यस्य अवशिष्टाक्षरेषु पंच
वर्णानुदरहृदयकंठमुखनासिकासु विन्यस्य अक्षरत्रये पृथक् त्रं बीजे व्यापकत्वेन विन्यस्य संपूर्णमालामालामंत्रेण सकृद्व्यापकं विन्यस्य क्लीं श्रं
कामायरत्यै नमः। क्लीं श्रां कामदाय प्रीत्यै नमः। एवं इं कांताय कामिन्यै नमः। ईं कांतिमते मोहिन्यै नमः। उं कामलजगाय कमलायै नमः। ऊं कामचाराय
विलासिन्यै नमः। ऋं कामिने कल्पलतायै· ॠं कामुकाय श्यामायै· लृं कामवर्धनाय भुविस्मितायै· लॄं कामाय विस्मिताक्ष्यै· एं रमाय विशालाक्ष्यै·
ऐं रमणाय लेलिहानाय· ओं रतिनाथाय दिगंवरायै· औं रतिप्रियाय परामायै· अं रात्रिनाथाय कुब्जिकायै· अः रमाकांताय कांत्यै· कं रमणाय नित्यायै·
खं निशाचराय कल्याण्यै· गं नंदकाय भोगिन्यै· घं नंदनाय कामदायै· ङं नंदिने सुलोचनायै· चं नंदयित्रे सुलाभिन्यै· छं पंचबाणाय मर्दिन्यै· जं रतिसखा
य कलाप्रियायै· झं पुष्पधन्वने वरक्षायै· ञं महाधनुषे सुमुख्यै· टं भ्रामणाय नलिन्यै· ठं भ्रामकाय गादिन्यै· डं भ्रमणाय पालिन्यै· ढं भ्रमाय शिवायै· णं
भ्रांताय मुग्धायै· तं भ्रामकाय रमायै· थं भृंगाय भ्रमायै· दं भ्रांतचराय लोलायै· धं भ्रमावहाय चंचलायै· नं महानादाय दीर्घजिह्वायै· पं मोहकाय रतिप्रिया
यै· फं मोहाय लोलाक्ष्यै· बं मोहवर्धनाय भृंगिण्यै· भं मदनाय पाटलायै· मं मन्मथाय मदनायै· यं मातंगाय मालायै· रं भृंगनायकाय हंसिन्यै· लं गाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ पार्लो
४७२

संउ अनन्तकायकालके नै॰ हं मनकायव केशवे॰ कं विलासिने

काय विश्वतोमुखे॰ वं गीतिज्ञाय जयदा नै दिनै॰ शं नर्तकारमणे॰ षं खलायकोलै॰ संउ अनन्तकायकालके नौ॰ हं मनकायव केशवे॰ कं विलासिने काय विश्वतोमुखे॰ वं गीतिज्ञाय जयदायै दिन्यै॰ शं नर्तकाय रमणे॰ षं खलायकोलै॰ सं अनन्तकाय कालकेनौ॰ हं मन्तकाय वकेशवे॰ क्षं विलासिने

मेघश्यामाये॰ क्षं लोभवर्धनाय नमस्वै॰ इति मातृकान्यासस्थानेषु विन्यस्य ततः श्री करप्रकरणोक्तानि द्वादशतत्त्वानि संहारक्रमेण विन्यस्य पार्श्व

हृदय नाभिगुह्यगुदोरुमूले हृद्यजानु हृद्यगुल्फे हृद्यंगुलीषु क्लीं नमः इति कामबीजं प्रतिस्थानं विन्यस्य पूर्ववासुदेवप्रकरणोक्तप्रकारं सतत्वा क्रौं क्षरन्या

सा संहारस्थितिसृष्टिक्रमेण विन्यस्याष्टाक्षरप्रकरणोक्तमूर्तिपंजरन्यासं कृत्वा शिरसि त्रैं नमः ललाटे लों नमः दक्षे ... वामे ... दक्षहस्तमूले

मध्ये नो॰ मणिबन्धे यं॰ अंगुलिमूले विं॰ अग्रे सं॰ वामदोर्मूले हं॰ मध्ये सं॰ मणिबन्धे रं॰ अंगुलिमूले यं॰ अग्रे धी॰ दक्षोरुमूले भं॰ जानुनि हिं॰ गुल्फे नं॰ अं

गुलिमूले न्नो॰ अग्रे विं॰ वामोरुमूले हुं॰ जानुनि प्रं॰ गुल्फे वां॰ अंगुलिमूले दं॰ अग्रे यात नमः। ततः प्रागुक्तषडंगद्वादशांगं ... कामन्यान्विधाय वामे

स्वें श्रिं श्रियै नमः इति विन्यस्य शिरसि स्वां लक्ष्म्यै॰ मुखे स्वीं सरस्वत्यै॰ कंठे स्वूं रत्यै॰ गुह्ये स्वें प्रीत्यै॰ कुकुदि स्वैं कांत्यै॰ हृदि स्वों कीर्त्यै॰ नाभौ स्वौं तुष्ट्यै॰ ततः

प्राग्वद्व्यापकं विन्यस्य पुनरपि ऋष्यादिन्यासं विधाय वक्षसि क्लीं श्रीवत्साय॰ कंठे क्लीं कौस्तुभाय॰ स्कंधादिपादांतं क्लीं वनमालायै॰ दक्षिणाधःकरे क्लीं

सुदर्शन महाचक्रराज दह दह सर्वदुष्टभयं कुरु कुरु छिंदि छिंदि भिंदि भिंदि विदारय विदारय परमंत्रान्ग्रस ग्रस भक्षय भक्षय भूतानि त्रासय त्रासय हुं फट् स्वाहा चक्राय नमः इति वि

न्यस्य तदूर्ध्वे ओं वं ... हस्ते ओं क्लीं खड्ग तीक्ष्णा भिंदि भिंदि फट् खड्गाय॰ तदूर्ध्वे ओं क्लीं संवर्तक मुसल पोथय पोथय हुं फट् स्वाहा मुसलाय न

तदूर्ध्वे दक्षिणहस्ते ओं कवक कव हुं फट् स्वाहा अंकुशाय॰ वामोर्ध्वे ओं वंध वंध हुं फट् स्वाहा पाशाय॰ तदधः क्लीं जलचराय स्वाहा शंखाय॰ तदधः ओं क्लीं शा

र्ङ्गाय सशराय हुं फट् धनुषे॰ तदधः ओं क्लीं कौमोदकि महाबले सर्वासुरांतकि प्रसीद हुं फट् गदायै॰ ततस्त्रैलोक्यमोहनी मुद्रां कामबीजमुच्चरन् प्रदर्शयेत्
श्री
४७२

न्यस्योक्तविधिना ध्यात्वा मानसपूजादि योगपीठ ... वैनतेय पीठमध्ये पक्षिराजाय नमः इति गरुडं संपूज्यावाहनादि पुष्पांजल्यंतं तेदेव... वामो... श्री

श्रियै नमः इति लक्ष्मीं संपूज्याष्टदलके सरेषु देवाग्न्यादिकेशवेषु हृदयाद्यंगचतुष्टयं कोणेषु अस्त्रं पुरतो नेत्रमिति षडंगानि संपूज्याष्टदलेषु मुख्य...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

षडङ्गैः आयुधानि संपूज्य दिग्दलाग्रेषु शंखाय। चक्राय। गदायै। मुसलाय। कोणदलाग्रेषु शार्ङ्गाय। खड्गाय। अंकुशाय। पाशाय। इति संपूज्य लोकपालान् वज्रादी-
नि संपूज्य चरुभिः पूर्वोक्तान् कुमुदादीन् संपूज्य धूपदीपौ समर्प्य क्लीं त्रैलोक्यमोहनाय ह्रीं पराय पुरुषात्मने नमः। क्लीं त्रैलोक्यमोहनाय श्रीं पराय सत्यात्मने नमः। क्लीं त्रैलो-
क्यमोहनाय ह्रीं परायाच्युतात्मने नमः। क्लीं त्रैलोक्यमोहनाय पुरुषोत्तमपराय वासुदेवात्मने नमः। क्लीं त्रैलोक्यमोहनायाप्रतिरूपाय ह्रीं पराय संकर्षणात्मने नमः।
क्लीं त्रैलोक्यमोहनाय लक्ष्मीनिवासपराय प्रद्युम्नात्मने नमः। क्लीं त्रैलोक्यमोहनाय सकलजगत्क्षोभणाय परायानिरुद्धात्मने नमः। क्लीं त्रैलोक्यमोह-
नाय सर्वस्त्रीहृदयविदारणाय नारायणात्मने नमः। क्लीं त्रैलोक्यमोहनाय भुवनमदोन्मादकराय ब्रह्मात्मने नमः। क्लीं त्रैलोक्यमोहनाय परमसुभगपरा-
य विष्णवात्मने नमः। क्लीं त्रैलोक्यमोहनाय सर्वसौभाग्यकरपराय नृसिंहात्मने नमः। क्लीं त्रैलोक्यमोहनाय सर्वकामप्रदाय वराहात्मने नमः। ह्रीं श्रीं क्लीं
पुरुषोत्तमाय नमः। ह्रीं श्रीं क्लीं हृषीकेशाय नमः। ह्रीं श्रीं क्लीं विष्णवे नमः। ह्रीं श्रीं क्लीं श्रीधराय नमः। ह्रीं श्रीं क्लीं रामाय नमः। इति देवं संपूज्य नैवेद्यं सम-
र्पणादि शेषं समापयेत्॥ तथा॥ एवं संपूज्य विधिवत् लक्षसंख्यं जपेन्मनुं। तद्दशांशेन जुहुयाद् दधिवंदूराकेशरसन्निभैः। पलाशपुष्पैर्मनुमान् तत्कायमाधवप्रियैः। तर्प-
मार्जनं कृत्वा ब्राह्मणान् भोजयेत्ततः। एवं सिद्धमनुर्देवि काम्यकर्माणि साधयेत्। अत्र लक्षजपः कृतयुगपरः। एवं ध्यात्वा चतुर्लक्षं जपेन्मंत्री समाहितः इति सार-
संग्रहवचनात्। सारसंग्रहे। श्रीफलैः कमलैर्वापि कुंदैर्केसहस्रकं। आर्किं वनोपि मनुजो धनाधिपसमो भवेत्। पाजपदं थुलप्राप्तस्तस्याधिनो शामेति वा। ज्योतिष्म-
तीतैलवत्तु कुर्याद्व्याधिमुक्तये। अष्टाधिकसहस्रं च भवेत्तुष्टिकरं ततः। सौभाग्यमतुलं वै च लभते समनाहतः। अष्टाधिकशतं जप्त्वा सम्यगंजलिनीसुभाः। सम्य-
क्कांडं शिरसा धारयेद्दिनं मंत्रवित्तमः। सर्वलोकप्रियगमो भवेन्नियतमानसः। अभ्यमारप्रसूनैश्च संपूज्य परमेश्वरं। अष्टाधिकसहस्रं च कुमुदैर्जुहुया-
त्ततः। राजानो वशगाः सर्वे भवंत्येव सुनिश्चितं। दिवसैश्चात्रिदशभिः किं करा एव नान्यथा। मालतीपुष्पहोमेन वेश्यान्वशयते ध्रुवं। पलाशकुसुमैर्जुह्वा विप्रा-
न्वशीकृत्य वशं नयेत्। अभिकांक्षति कांक्षितां तस्या नामयुतं मंत्रं जपेल्लक्षं प्रजाति दिनं चाष्टाधिकसहस्रकं। दिनादौ वशगा भूत्वा तत्र याया स्वयं नान्यथा। तोपहृत- न्य॰
वित्तस्तु ह्यष्टाधिकसहस्रकं। अभ्यथोत्थसमिद्भिश्च निशि निर्वपेत्प्रक्षकं। अथवा कटुकतैलेनाप्युपक्षां तं कुर्यात् नमात्। अथवाणु दशांशतं प्रजपेन्मनुतो न्व-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४७३
४७३

हं। ओं रएसधनं दत्वा प्रणम्य प्रतिगृह्णाति। सहस्रजपमनुना मनुना मनुजास्थिचा। निखातं शत्रुसदने शत्रुमुच्चाटयेद्ध्रुवं। राजिकाष्टशतं जप्त्वा निखाता शत्रुमंदिरे।
हयारि कुसुमावाचि पक्षयोन्नभयोरपि। मुचुकुंदकेशयुक्तं रिपुमुच्चाटयेद्ध्रुवं। बांधवं एमासं जुहुयाद्ध्रुत्तौ केलि कुमसमिद्वरैः। रिपुर्निधनमायाति ह्यष्टाधिकसहस्र
तः। मांसद्रव्या जुहुनेत्रेहु समिद्भिश्च सहस्रकं। तैलेन वस्यास्तथा तैले जुहुनेदपसहस्रकं। शत्रुमारणमाप्नोति ह्यर्द्धकमासचतुष्टयात्। तेजोति पथ्यः सतेजो वस्यान्नमंत्री वि
विके भूते शेजपहोमावेतारतः। ओं कोलाउपसहस्रं च जुहुनेन्मासत्रयं बुधः। ततः कुर्गश्चमध्वांक्षपाग कांडे दूसनिभाः। साउभे वेश्यगुरि कालान्नस्वाभ्य चोधायये।
स्नानं नेवाथ शिरसि सभवे हेव वरसदा। मंत्रहृष्यः सिद्धसंघैश्च भवेत्साधकसत्तमः। आयुरारोग्यमिश्च हर्षमिहो मारणं विनाशनं यस्य नामयुतं मंत्रं प्रजपेत्सर्वसं
पद्याः शमयेदापदस्तस्य नात्र कार्या विचारणा। इमं मंत्रं जपेद्रूपः समस्तैश्वर्यवान्भवेत्॥ महासंमोहनतंत्रे॥ दारिद्र्यशोकादिमनाभयं रोगपम्य सहस्र।
दौर्भाग्यशापपरिभूतिहरः परिकीर्तितः। श्रीकीर्तिकांतिधनदो धर्मकामार्थमोक्षदः। किं बहूक्तेन मंत्रोयं कामधेनुरिवोत्तमः। इष्टं सुरासुरज्ञानं नरोरगसुचारणैः
सिद्धगंधर्वयक्षैश्च सकलैश्च महर्षिभिः। सेवितं मंत्रवर्यस्य संक्षेपस्तु विधानकं। पुरुषोत्तमदेवस्य गदितं मया प्रिये। तमभीष्टं कथयस्व नभुक्तिमुक्तिफलप्रद

सारसंग्रहे

दौ तारमारं रमानं तः। कर्णयुग्वह्निसंस्थितः। उं पुरुषोत्तमस्य वश्यवर्णो स्वाग्निवधूयुतः। त्रयोदशाक्षरो मंत्रः कीर्तितः। ओं पुरुषोत्तमः। तारः प्रणवः। मारः
क्लीं रमा श्रीं नंतः पः। कर्ण उ। तेन पु। वह्निः रेफः। उपस्थितः उकारोपरिस्थितः। तेन रु। पुरुषोत्तम घोत्तमाय। वर्मद्वं। [illegible] फडस्त्रं। अग्निवधूः स्वाहा।
तथा॥ अस्य बिल्वमूला ऋषयः श्री छंदः श्रीपरमं देवता। पुरुषोत्तमसंज्ञश्च विष्णुस्त्रैलोक्यमोहनः। अंगत्रयं पूर्वबीजैः षड्दीर्घ [illegible] तथा नमः। क्लीं शिरः। श्रीं
शिखा। पुरुषोत्तमाय कवचं। स्वाहा अस्त्रं इति। संस्मरेत्तमरं विष्णुं रक्तवर्णं चतुर्भुजं। शंखचक्रगदापद्मधारिणं पुरुषोत्तमं। वामदक्षे योरासनदा यधः
यारन्या पूर्ववदितिततः पीठदेवमावाह्य मंत्रवित्। अंगानि संजपेद्दिक्षु वासुदेवादिकान्यजेत्। शक्त्यः कोणगाः पूज्याः शंखादीनि ततो यजेत्। कुसुम [illegible] श्री
लोकपालान्वज्रादीनि ततो यजेत्। प्रयोगः सुगमः। जपेन्मनुं बल्लक्षं तद्दशांशं सहस्रं जुहुनेत्तथा। प्रफुल्लैः कमलैः पश्चात्तर्पणादि समाचरेत्। एवं सिद्धमनुर्मनु ४७३
र्योगं मंत्रयोगान्पूर्वमंत्रवित्॥ ॥ इति श्री विद्यार्णवे सप्तविंशतितमश्वासः॥ ॥ श्री सारसंग्रहे॥ अथोच्यते हृषीकेशमनुः सर्वार्थसाधकः। ओं बी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कामं बुद्धि हृषीकेशा वायुर्नेत्यंतरीरितः। अष्टाक्षरो मनुः प्रोक्तो हृषीकेशस्य शोभनः। कामं कामबीजं। हृषीकेशस्वरूपं। वायुं य। फकारः नः पं तः नमो
तः॥ तथा॥ ह्रीं ऋषिर्ब्रह्मा समुद्दिष्टो ऽनुष्टुप् छंद उदाहृतं। देवता च हृषीकेशः सुरासुरनमस्कृतः। षड्दीर्घमायेण षडंगानि प्रकल्पयेत्। शंखच
क्रगदापद्मधारिणं संस्मरेद्विभुं। गरुडोपरि समासीनं शुभ्रवर्णं सुभूषणं। पूर्ववदायुधध्यानं। ततः पूर्वोदिते पीठे मंत्री देवं समर्चयेत्। कर्णिकायां
समावाह्य हृषीकेशं समाहितः। अंगानि च ततः पश्चात् पूजयेत् क्रममार्गतः। वक्षस्थले दक्षभागे श्रीवत्सायेति पूजयेत्। वामे च कौस्तुभायेति ग्रीवा
यां पूजयेत्ततः। नमो वनमालायै मुकुंदायेति संयजेत्। मूर्तौ च कर्णिकायां तु पक्षिराजाय वै नमः। नमः पंकजनाभाय गरुडोपरि पूजयेत्। ततोष्टदल
पद्मेषु वक्ष्यमाणान् प्रपूजयेत्। पुरुषोत्तमको लक्ष्मीनिवासस्तदनंतरं। सकलाद्यो जगन्नाथो जगत्क्षोभणकस्तथा। सर्वस्त्रीहृदयं पश्चात् मनोन्मा
दक एव च। सम्यक् त्रिभुवनघस्मरः सर्वसौभाग्यकस्तथा। सर्वकामप्रदः पश्चाच्चतुर्थ्यंता नमोन्तकाः। गुह्यांगकों देवीं पूजयेत् श्रीं श्रियै नमः। ततश्च परि
तो देवान् पूजयेन्मंत्रवित्तमः। लोकेशांश्च ततो बाह्ये वज्रादीनि ततो बहिः॥ अथ प्रयोगः॥ ततः प्रातःकृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्र
यं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः। मुखे ऽनुष्टुप्छंदसे नमः। हृदये श्रीहृषीकेशाय देवतायै नमः। इति विन्यस्य प्रागवादीनि बीजमुद्रा क्रों हृद
याय नमः इत्यादि षडंगन्यासं कृत्वा ध्यानाद्यंगपूजांते देवस्य वक्षसि दक्षभागे श्रीवत्साय। वामभागे कौस्तुभाय। ग्रीवायां वनमालायै। देवम
ध्ये मुकुंदाय। कर्णिकायां पक्षिराजाय। तदुपरि पंकजनाभाय। अष्टदलेषु पुरुषोत्तमाय। लक्ष्मीनिवासाय। सकलजगन्नाथाय। जगत्क्षो
भणाय। सर्वस्त्रीहृदयोन्मादनाय। त्रिभुवनमनोन्मादनाय। सर्वसौभाग्यदाय। सर्वकामप्रदाय। इति देवाग्रादिप्रादक्षिण्येन संपूज्य
देवस्य वामोत्संगे श्रीं श्रियै। देवपरितः सर्वदेवेभ्यो नमः इति संपूज्य लोकेशादीन् सर्वं प्राग्वत्कुर्यात्। तथा। वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं हु
नेद्बुधः। आज्याक्तैः कमलैः फुल्लैः शोभनैर्मंत्रवित्तमः। तर्पणं स्नानाभिषेकं च कुर्याद्ब्राह्मणभोजनं। एवं सिद्धमनुः सम्यक् साधयेदिष्ट

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ४७४

474

मात्मनः संमोहनीप्रसूनैश्च तर्पणं सर्वकामदं। संमोहनी विजया तथा। पूर्ववन्मनुः सोपि हृषीकेशस्य सिद्धिदः। स्तुतो हृषीकेश द्वृतो ऋषिरर्जुन
दूरितः। छंदोनुष्टुप् देवतात्र हृषीकेशः समीरितः। अंगानि मारबीजेन ध्यानपूजादि पूर्ववत्। सारसंग्रहे॥ रमासद्ममारबीजं श्रीधराय नतो वदेत्।
त्रैलोक्यमोहनायेति नत्यंतः षोडशाक्षरः। मारबीजं कामबीजं। तद्रमाबीजेन रुद्ध्यापितेन श्रीं क्लीं श्रीं इति नत्यंतः नमोंत [illegible] तथा। ऋषिर्ब्रह्मास्य समुद्दिष्टो
गायत्रं छंद ईरितं। देवता श्रीधरः प्रोक्तः सर्वदेवोपवंदितः। श्रीबीजेन षडंगानि कुर्याद्दीर्घयुजा सुधीः। दुग्धाब्धौ सनकादिमुनिसेवितवने द्वीपचकल्प
द्रुमे तस्याधः कमलोरुपीठविलसत्पक्षीन्द्ररम्यासने। विभ्राणं करपंकजे रविदरौ सम्यग्गदामंबुजं सर्वाभ्रां मंकुकुटोल्लसत्‍ [illegible] रुवादीन् संभजे श्रीधरं। जप
पूजादिकं सर्वमस्य पूर्ववदाचरेत्। पूर्ववत् हृषीकेशवत्। लक्षमेकं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं कुलत्थतैः। तर्पणादि ततः कुर्यात् पूर्ववत्साधकोत्तमः। तथा सि
द्धमन्त्रो मंत्री काम्यकर्म समाचरेत्। सुगंधैः श्वेतपुष्पैश्च होमो लक्ष्मीकरः शुभः। श्रीकराद्युतिता योगात् [illegible] ध्यानान्नसाधकः। ध्यानपूजाजपाद्यै
र्यो भजेत श्रीधरं नरः। पुत्रपौत्रैश्वर्यकीर्ति [illegible] प्राप्तोऽखिलसंपदः। अपुत्रः परमं विष्णोर्धाम संविशते पुनः। तथा। अच्युतानंतगोविंदपदं ङेंतं स
सु मुच्चरेत्। हृदंतोयं मनुः प्रोक्तो रुद्रसंख्याक्षरः स्मृतः। अथ वैते त्रयो मंत्राः प्रोक्तास्ते सर्वकामदाः। अच्युताय नमो [illegible] अनंताय नमः [illegible] गोविंदा
य नमः प्रोक्तस्तीर्थपादेशिकोत्तमः। समुदायेकमंत्रस्य ऋषिः शौनक ईरितः। विराट् छंदो देवता च परमात्मा हरिः स्मृतः। षडंगविधिरुक्तो हि द्विरुक्तै
र्मंत्रनामभिः। मंत्रत्रितयपक्षे तु देवताछंद इत्यपि। पूर्वोक्तैव मुनिः प्रोक्तः सम्यक् पराशरात्मजः [illegible] षडंगकं। शंखचक्र
धरं देवं चतुर्बाहुं किरीटिनं। सर्वायुधैरुपेतं तं गरुडोपरि संस्थितं। सनकादिमु [illegible] गात श्री
ऋषसहस्रांशुमंडलोपमकुंडलं। सर्वलोकस्य रक्षार्थमनंतं नित्यमवहि। अभयवरदं देवं धा [illegible] ४७४
ल्लिना। देवमावाह्य मंत्रोऽगैः प्रथमावृत्तिरिष्यते। चक्राद्यैश्च द्वितीया स्यात् तृतीया सनकादिभिः। सनकश्च ततः सद्वत्सनंदनसनातनौ [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रश्चपराशरो व्यासश्च नारदः ॥ शौनकोष्टम एवं स्याच्चतुर्थी लोकपालकैः ॥ तदायुधैः पंचमी स्यादेवं पूजा समीरिता ॥ अथ प्रयोगः ॥ ततः प्रा[illegible] स्यादि
योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि शौनकाय ऋषये नमः मुखे विराजे छंदसे नमः हृदये [illegible] नमः
इति विन्यस्य विनियोगमुक्त्वा ओं अच्युताय हृदयाय । अनंताय शिरसे । गोविंदाय शिखा[illegible] दाय
अस्त्रं । इति करषडंगन्यासं कृत्वा ध्यात्वा धर्मार्चांते अष्टदलेषु प्रागुक्तचक्राद्यायुधाष्टकं संपूज्य [illegible] सनंदाय ।
सनातनाय । सनत्कुमाराय । पराशराय । व्यासाय । नारदाय । शौनकाय । इति संपूज्य लोकेशान् दिक्षु सर्वं प्राग्वत् समापयेदिति ॥ तथा । लक्षमें
जपं मंत्रेण दशांशं कुर्याद् घृतेन तर्पणं स्याभिषेकं च कुर्याद् ब्राह्मणभोजनं । एवं कृतव्रतस्तु सर्वरोगनाशो भविष्यति । कन्यार्थी लाजहोमेन लक्ष्म्यार्थी बिल्व
होमतः ॥ वस्त्रार्थी पुष्पहोमेन सर्वरोगार्थी तिलैर्हुतैः ॥ तत्तत्फलमवाप्नोति मंत्रविन्नात्र संशयः ॥ रविवारे जले स्थित्वा नाभिमात्रे जपेद्बुधः ॥ अष्टोत्तर
सहस्रं तु ज्वरनाशो भविष्यति । विवाहार्थी जपेन्मासं शशिमंडलमंडले [illegible] सुस्नातः पुष्पहोमेन देवं ध्यायन् हृदि भवेत्कन्यां शोभनां च कुटुंबिनीं । जपहोमार्च
नाभिर्यो भजेन्मंत्रं समाहितः ॥ भुक्त्वेह सकलान् भोगान् याति विष्णोः परं पदं ॥ सारसंग्रहे ॥ अथ वक्ष्ये समासेन नरसिंहमनोः शुभं ॥ विधानं सद
पध्यानं पूजा होमादि भेदतः ॥ संसारतापशमनं दुःखदारिद्र्यनाशनं । सर्वरोगहरं मृत्युनाशनं मोक्षदायकं । विष्णुः शार्ङ्गी वह्निविंदुयुतो मीरं त्रि
मूर्त्तियुक् । वह्निविंदुयुतः कालो व्योम दीर्घयुतं जलं । सनेत्रं दांशिकैः प्रोक्तं तदंते कर्णविंदुयुक् । शीतांशुतान्निविष्टभूतं नीयोजलं च्चितः ॥ मासं विंदु
युतं तद्वत् णांतं संवृतं ततः ॥ सद्ययुक्तः सकर्णोय कालः कांतसविंदुयुक् । त्रिविक्रमयुतो दीर्घभयुनेत्रेंदुसंयुतः ॥ व्योमविंदुयुतं नाभि त्रिमूर्त्तिश्च
तएव च चायं तो विंदुयुतो नाभिष्ठलं तीयं रविविंदुयुक् । कालस्त्रिविक्रमयुतः पूलनावलि कर्णयुक् । त्रिविक्रमयुतः सूर्यः भृगुः कर्णो यविंदुयुक्तादी
र्घीकालोऽनंतयुतो रविर्वायुसमन्वितः ॥ व्योमविंदुयुतं प्रोक्तो मंत्रो द्वाविंशदक्षरः ॥ वेदादि मायादि पुटितं केचिदाहुर्मनीषिणः ॥ विष्णुः दुशा [illegible] गौग

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
४७५
475

वह्निः र विंदुः अंतराभ्यां युक्तः तेन ग्रां इति नीरं वा त्रिमूर्त्तिः ई तेन [illegible] अथ तः षष्ठांतः णविंदुयुक्तं तेन रणं नाभिः मः ततस्तीयं दरस्वरूपं विंदुः अं तेन
वीप्सिता वह्निः र विंदु अं तेन रं कालः मः दीर्घं आ तेन हा जलं व सनेत्रं इयुतं तेन विशांतः षः सः ठांतः णः कर्णः ड विंदुः अं तेन युतः तेन भुं इति वर्ण
तीया जलं लं व तेन ज्व मांसं ल विंदुः अं तेन लं णं तेन दूलं विंदुमतं तेन तं सर्वस्यरूपो पूतनातकारः स घ ॐ तेन तों कालः म कर्णः ड तेन हं नाभिः म
त्रिमूर्त्ति ई तेन मी अथ तः षष्ठांतः ण विंदु अं तेन णं नाभिः मः ततस्तीय दरस्वरूपं विंदुः अं तेन डं कालः म त्रिविक्रम [illegible] तेन म प्लुतना तवालीय कर्ण
उ तेन लुं त्रिविक्रमः ऋ सूर्यमतेन मृ भुद्धिः नः कर्णः उ व्यस्यरूपं विंदुः अं तेन लुं दीर्घोन कालः मः अनंतः आ तेन मा रतिः म वायुः य तेन म्य अथ मह
विंदुः अं तेन हं इति । तथा ब्रह्मा ऋषिः समुद्दिष्टो नुष्टुप् छंदः उदाहृतं दैवतानरसिंहोथ सुरासुरसमर्चितः । वेदद्वय तु भिः [illegible] बडिक्ष्म बेस्केः । पडंग वेसु
मुं [illegible] ऋ मंत्राणैः के विल्वड दीर्घमायया । सहितैरंगमि ऋंति परपं वांगमखिरा । पदैः सर्वाणमंत्राणा [illegible] वर्णान्यासं म [illegible] पं वा [illegible] सिसमतेन तं
वाथ वर्णाय नृसिंहतापनीयोक्त स्याहि पंचांगा त्रिभवंति वलाः पादाः वत्ता यंगानि भवंति [illegible] सर्वं एवमेव भवतीति । तथा श्री [illegible] ऋ न युग्म आ स्याद
क्रमा पदसंधिषु । अष्टयुक्तेषु कंठ वहृदिना भौ वृषा भैको । पृष्ठे ककुदि विन्यसेन्मंत्रार्णका सुधीः । नृसिंहसांनिध्यकरो न्यासो [illegible] अयं [illegible] तत्र पूर्वं
गुली न्यासमुच्यते । दशांगुलीनां प्रत्येकं प [illegible] वर्णत्रितयं बुधः । त्रिंशद्वर्णक्रमान्यसेच्छिष्टो तलयोन्यसेत् । तीयमक्षरन्यासे देहे कुर्याद्विचक्षणः । ब्रह्मरंध्रे दि
वशिरसि भाले [illegible] ततः । नयने नयनाथ श्रव कपोले कर्णे मस्तके । दंतपंक्तयो चिबुके उत्तरोष्ठे अधरोष्ठके । कंठे नाभौ [illegible] दक्षवामवहृदये तनो । अन्यं
दक्षकरतले वामे चापि क [illegible] रसं भेदु [illegible] तथा जानौ जंघागुल्फेषु मंत्रवित् । पादांगुलीषु च तलोवा [illegible] ऋमात् । पर्वसंधिषु सर्वास [illegible] क्रमतो न्य
सेत् । रक्तास्थिमज्जासु तथा न्यसेद्वर्णक्रमात्सुधीः । तृतीया वर्णविन्यासः प्रोच्यते सर्वकामदः । पादांगुल्यो [illegible] जानौ [illegible] तथा कटौ नाभौ हृदि न्यसेद्धा [illegible] श्री
कंठे व चिबुके तत [illegible] दंतेवोष्ठे कपाले च कर्णे भ्रुवस्तथा नासिनेत्रे च मूर्ध्नि [illegible] तथा मंत्री वर्णान्समाहितः । चतुर्थोयं पदन्यासः [illegible] भुक्तिमुक्तिदः । शिरो [illegible] ४७५
नासायां नेत्रे श्रोत्रे तथा मुखे । हृदि नाभौ कटौ जानौ पादयोः क्रमतो न्यसेत् । चतुरक्षरसंज्ञोयं न्यासः [illegible] नासाग्रे नयने [illegible] नाभौ हृदि [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नाङ्कोऽथ शरणयोर्न्यसेच्चतुर्वर्णक्रमाद्बुधः। वक्षःपादेषु विन्यस्य मन्त्रविद्भिः प्रकीर्तितः। मूर्ध्नि वासिर नाभौ व सर्वाङ्गे क्रमतो न्यसेत्। मुखेऽक्षि
रसि नायौ व क्षुषोः श्रोत्रयोस्तथा। केशिरवास्थानके तद्द्वृदि जाभौ ततो न्यसेत्। कण्ठादि पादपर्यन्तं क्रमान्न्यसेद्यथाविधि। वीरस्थान दमो न्या
सः प्रोच्यते सर्वकामदः। वीरादिकानि पूर्वोक्तपदानि नव विन्यसेत्। नमाम्यहं पदान्तानि पूर्वोक्तस्थानके नव। नृसिंहस्य ... प्रोक्तं न्यास
उत्तमः। नृसिंहपदपूर्वाणि पदसुग्रादिकानि च। स्थानेषु क्रमशो विन्यस्य नव सुक्रमशः सुधीः। मूलाधारे षडङ्गानि विन्यसेन्मन्त्रवित्तमः। मूलाधार
तथा नाभिं न्यसेद्वर्णत्रयं बुधः। नाभेर्हृदयपर्यन्तं न्यसेद्वर्णं च लुप्तयोः। हृदो भ्रूमध्यपर्यन्तं न्यसेद्वर्णं च लुप्तयोः। वर्णद्वयं पादयुगे शिरसि वर्णद्वयं न्यसे
त्। मूर्ध्नादि पादपर्यन्तं विचिन्तयेन्नरहरिं विभुं। नृसिंहं भजेऽहं विन्यस्तवाङ्कुं त्रिनेत्रं भुजप्रोल्लसच्चक्रशङ्खं। कृशानूपमज्योतिराज्यमद्भिः आत्मिरः शमिदं
पुरासुदीप्तिजिह्वं। दक्षवामयोः शङ्खचक्रौ। ततः पूर्वोदितपीठे वैष्णवे प्रोक्तवर्त्मना। मूलेन मूर्तिं संकल्प्य देवमावाहयेन्मन्त्रवित्। नरस्याप्यमूर्तिं विधाय च
नृसिंहं पूजयेत्ततः। वामाङ्केन हरेः पूज्या लक्ष्मीर्भूषणभूषिता। वृक्षमेप ... धरा दक्षवाङ्कुना नरहरिं विभुं। आग्नेयन्तीशान्तमूर्तिं तं गात्रि प्रपूज
येत्। पूजयेद्दिक्षु पक्षीन्द्रं तथा शार्वमनन्तकं। भद्रं कमल पूर्वं च विदिक्षु च यजेद्द्विजः। क्रियं तुष्टिं वपुष्टिं च द्वितीयावृत्तिरीरिता। ततोऽष्टभिर्नृसिंहैश्च ...
यावृत्तिरिष्यते। शङ्खचक्रं स्वर्णवर्णं श्यामलवाससं। नृसिंहं स्तम्भनायेति दले प्राचीं प्रपूजयेत्। धृतांकुजं गदां शङ्खचक्रे वश्यक्रियाक्षमं।
सिंहरूपं क्रमाग्नेये पूजयेद्दक्षिणे ततः। कृष्णं चमालां शङ्खचक्रे गदां करद्वयं च विभ्रतं। भिन्नदैत्यहृदं क्रूरं त्रिनेत्रं मारणक्षमं। विद्युद्धोचाटनकरं
नीलोत्पलसमप्रभं। शङ्खचक्रगदासो हृदं दंडं निर्ऋतजे दले। प्रतीच्यां शङ्खचक्रासिपाशान्वितकराम्बुजं। शान्तियुक्तं जपापुष्पनिभमाकर्षणक्षमं।
गदात्रिधीव विभ्राणं लक्ष्म्या युक्तं निधिप्रियंभं। ... मूर्तिं मुदे कुर्वे क्षीराभं पीतवाससं। पाशाङ्कुशधरं हाङ्कुशं खवनकेधरं विभुं। हृत्साराकृहम
ध्यस्थं चंद्रपुंजसुनिर्मलं। लक्ष्म्यायुक्तं नारसिंहं पूजयेत्साधकः सदा। वङ्केशं खं महापद्मं मुसलं देवं दक्षिणे। शङ्खं खं रङ्गदां शाङ्गं पूजयेदेव वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मतः॥ एभिश्चतुर्थ्यावृत्तिः स्याल्लक्ष्म्यादिभिर्निरंतरं। लक्ष्मीं दक्षिणतः पुष्टिं वामे तत्रैव वक्षसि। कौस्तुभं श्रीवत्सं दक्षिणे मध्ये वनमालां च पूजयेत्। पीतांबरं ब्रह्मसूत्रं
नाभिपद्मं किरीटकं। भूषणानि च सर्वाणि पुरोभागे प्रपूजयेत्। षष्ठी स्याद्भिः प्रोक्ताः श्रद्धामेधा च कामिका। भीमा मा वेव समभया च वां द्री दाम्ये रष्टमी। लोकेशो
सप्तमी प्रोक्ता वज्राद्यैरष्टमी मता। एवं संपूज्य विधिवत्साधको भीष्टमाप्नुयात्॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांतं मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा
शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे अनुष्टुप् छंदसे नमः हृदये श्रीनृसिंहाय देवतायै नमः इति विन्यस्य प्राग्वद्विनियोगमुक्त्वा उग्रं वीरं हृदयाय· महाविष्णुं शिर
से· ज्वलंतं सर्वतोमुखं शिखा· नृसिंहं भीषणं कवच· भद्रं मृत्युमृत्युं नेत्रत्रयाय· नमाम्यहं अस्त्राय· इति करषडंगन्यासं कृत्वा· उग्रं नमः शिरसि। एवं ग्रं ललाटे।
वीं दक्षनेत्रे। रं वामनेत्रे। मं मुखे। हां दक्षदोर्मूले। विं कूर्परे। ष्णुं मणिबंधे। ज्वं अंगुलिमूले। लं अग्रे। तं वामदोर्मूले। सं कूर्परे। र्वं मणिबंधे। तों अंगुलिमू
ले। मुं अग्रे। खं दक्षोरुमूले। नृं जानुनि। सिं गुल्फे। हं अंगुलिमूले। भीं अग्रे। षं वामोरुमूले। णं जानुनि। भं गुल्फे। द्रं अंगुलिमूले। मृं अग्रे। त्युं कंठे। मृं हृ
दि। त्युं नाभौ। नं दक्षपार्श्वे। मां वामपार्श्वे। म्यं पृष्ठे। हं ककुदि। दक्षकरांगुष्ठमूलादिपर्वत्रये। उं ग्रं वीं तर्जनीपर्वत्रये। रं मं हां मध्यमापर्वत्रये। विं ष्णुं ज्वं अ
नामापर्वत्रये। लं तं सं कनिष्ठापर्वत्रये। र्वं तों मुं वामकनिष्ठापर्वत्रये। खं नृं सिं। तदनामापर्वत्रये। मं त्युं मं। तदंगुष्ठपर्वत्रये। त्युं नं मां। दक्षकरतले। म्यं। वा
मे हं॥१॥ ब्रह्मरंध्रे उं। शिरसि ग्रं। वीं। भाले। रं। भ्रूमध्ये। मं नेत्रयोः। हां नेत्रयोरधः। विं कपोले। ष्णुं कर्णमूलयोः। ज्वं दंतपंक्त्योः। लं चिबुके। तं उत्तरोष्ठे। सं
अधरे। र्वं कंठे। तों नाभौ। मुं दक्षभुजे। खं वामे। नृं हृदये। सिं सर्वांगे। हं दक्षकरतले। भीं वामे। षं कटौ। णं लिंगे। भं ऊर्वोः। द्रं जान्वोः। मृं जंघयोः। त्युं गुल्फ
योः। मं पादांगुलीषु। त्युं करांगुलीषु। नं सर्वांगरोमकूपेषु। मां हृदि। रक्ते म्यं। अंगुलीषु। हं मज्जासु॥ उग्रं दक्षपादे। उं नमः। ग्रं वामे। वीं दक्षगुल्फे। रं वामे। मं द
क्षजंघायां। हां वामजंघायां। विं दक्षजानुनि। ष्णुं वामे। ज्वं दक्षोरौ। लं वामे। सं दक्षकटौ। र्वं वामकटौ। र्वं नाभौ। तों हृदि। मुं दक्षकरे। खं वामे। नृं कंठे। सिं चिबुके।
हं दंते। भीं ओष्ठे। षं अधरोष्ठे। णं दक्षकपोले। भं वामे। द्रं दक्षकर्णे। मृं वामे। त्युं वामे। मं मुखे। त्युं दक्षनसि। नं वामे। मां दक्षनेत्रे। म्यं वामनेत्रे। अहं मूर्ध्नि॥२॥
उग्रं नमः शिखायां। वीरं मूर्ध्नि। महाविष्णुं नासायां। ज्वलंतं नेत्रयोः। सर्वतोमुखं श्रोत्रयोः। नृसिंहं मुखे। भीषणं हृदि। भद्रं नाभौ। मृत्युमृत्युं कटौ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमामि जानुनोः। अहं पादयोः।४। उग्रं वीरं नमः शिरस्यं। नासाग्रे। महाविष्णुं नेत्रयोः। ज्वलन्तं संश्रोत्रयोः। सर्वतोमुखं नाभौ। नृसिंहं भीं हृदि। ष
णं भद्रं हृदि। मृत्युमृत्युं वाक्कोः। नमाम्यहं पादयोः।५। ओं उग्रं वीरं महाविष्णुं नमः मूर्ध्नि। ज्वलन्तं सर्वतोमुखं नमः वक्षसि। नृसिंहं भीषणं भद्रं
नमः नाभौ। मृत्युमृत्युं नमाम्यहं पादयोः।६। मूर्ध्यादि हृदयान्तं उग्रं वीरमित्यादि पूर्वार्धं नाभ्यन्तं न्यसेत्। नाभ्यादि पादान्तं मृत्युमृत्युरर्धं न्यसेत्।७। उग्रम्
ग्रं नमाम्यहं नमः मुखे। उग्रं वीरं नमाम्यहं नमः शिरसि। उग्रं वीरं महाविष्णुं नमाम्यहं नमः नासायां। उग्रं ज्वलन्तं नमाम्यहं नमः चक्षुषोः। उग्रं सर्वतोमु
खं नमाम्यहं नमः श्रोत्रयोः। उग्रं नृसिंहं नमः। ब्रह्मरंध्रे। उग्रं भीषणं नमः। हृदि। उग्रं भद्रं नमः। नाभौ। उग्रं मृत्युमृत्युं नमः। कण्ठादिपाद [illegible]।८। वी
रं उग्रं नमाम्यहं नमः मुखे। वीरं वीरं नमः। शिरसि। वीरं महाविष्णुं नमाम्यहं। नासायां। वीरं ज्वलन्तं नमाम्यहं नमः चक्षुषोः। वीरं सर्वतोमुखं नमाम्य
श्रोत्रयोः। वीरं नृसिंहं नमः नमाम्यहं। ब्रह्मरंध्रे। वीरं भीषणं नमाम्यहं। हृदये। वीरं भद्रं नमाम्यहं। नाभौ। वीरं मृत्युमृत्युं नमाम्यहं नमः कण्ठादिपा
तो। नृसिंहमुग्रं नमाम्यहं नमो मुखे। नृसिंहं वीरं नमाम्यहं। शिरसि। नृसिंहं महाविष्णुं नमो नासायां। नृसिंहं ज्वलन्तं नमाम्यहं। चक्षुषोः। नृसिंहं
ज्वलन्तं नमाम्यहं। श्रोत्रयोः। नृसिंहं सर्वतोमुखं नमाम्यहं। नमो मुखे। नृसिंहं नमाम्यहं ब्रह्मरंध्रे। नृसिंहं भीषणं नमाम्यहं नमः हृदि। नृसिंहं भद्रं
मृत्यु नमाम्यहं नमः नाभौ। नृसिंहं मृत्युमृत्युं नमाम्यहं नमः कण्ठादिपादपर्यन्तं। ततो मूलषडङ्गानि विन्यस्य ध्यानादिपुष्पान्तं [illegible] देवस्य वामांके श्री
लक्ष्म्यै नमः। इति लक्ष्मीं संपूज्य ततः प्राग्वत् षडङ्गानि संपूज्य दिग्दलेषु देवाग्रादि पक्षीन्द्राय। सर्वाय। अनन्ताय। कमलभवाय। विदिग्दलेषु श्रि
यै। क्रियै। तुष्ट्यै। पुष्ट्यै। द्वितीयाष्टदले देवाग्रादि स्तम्भनाय नृसिंहाय। वश्यनृसिंहाय। मारणनृसिंहाय। आकर्षणनृसिंहाय। तद्विदनृसिंहा
य। निधिप्रदनृसिंहाय। विद्यामूर्तिनृसिंहाय। इति संपूज्य दलाग्रे देवस्य दक्षिणहस्तेषु चक्राय। खड्गाय। पद्माय। मुसलाय। वामहस्तेषु [illegible]
खेटाय। गदायै। शार्ङ्गाय। इत्यायुधपरिभावेन संपूज्य पुनर्देवस्यैव दक्षिणे लक्ष्म्यै। वामे तुष्ट्यै। वामे कौस्तुभाय। दक्षिणे श्रीवत्साय। मध्ये वनमाला
यै। देवाग्रे हसन्त्राय। पीताम्बराय। नाभिपद्माय। किरीटाय। सर्वभूषणेभ्यो। तृतीयाष्टदले भद्रायै। [illegible]। भीमायै। भायै। भीमपायै। नमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णे
४११

स्यैव दीपैः । इति संपूज्य लोके शार्वादि सर्वं प्राग्वल्लभमायेदिति ॥ वैखानसपंचरात्रे ॥ अष्टलक्षं जपेन्मंत्रं दीक्षितो विजितेंद्रियः । तद्दशांशेन जुहुयात्सुघृ
तान्त्र हविषानलो । एष कृतयुगपरः । द्वात्रिंशल्लक्षमानेन जपेन्मंत्रं जितेंद्रियः । तद्दशांशं प्रजुहुयात् घृताक्तहविषा ततः इति सारसंग्रहात् । अत्र त्रेतायां
श्लोहामयुक्तः ॥ एष विकल्पः ॥ वा कुल्याद्दशांकपरो वा ॥ तथा ॥ तर्पणं मार्जनं कृत्वा ब्राह्मणाराधनं तथा । कुर्यात्स्यात्सिद्धमंत्रस्तु प्रयोगानाचरेत्ततः । काम्यप्रयो
गासिध्यर्थं ध्यानभेदात्र कथ्यते । उद्यत्सहस्रार्कभासं त्रिनेत्रं प्रभाभीषणं वक्त्रतुल्यं क्षरं तं । केशानुल्लने केभुजे भीषणं गं स्वहेस्ता ॥ क्रिन्नेदत्तं भ
ढंतं । क्रूरकर्मादिविजये स्मरेद्देवं भयानकं । विश्वरूपेण यद्ध्यानेन रहरः प्रोच्यते धुना । नरसिंहं तं महाभीमं कालानलसमप्रभं । मंत्रमालाधरे रौद्रं कंठहृ
रेणशोभितं । वंदूमौलिं नीलकंठं प्रतिवक्त्रे त्रिलोचनं । भुजैः परिघसंकाशैररिभिः परिशोभितं । अक्षसूत्रं गदां पद्मं शंखं गोक्षीरसंनिभं । धनुश्च मुस
लं चैव बिभ्राणं चक्रमुत्तमं । खड्गं च मुशलं बाणं चन्नृहरिं रुद्ररूपिणं । इंद्रगोपकनीलाभं स्वर्णाभं चंद्रसंनिभं । पूर्वादिवोत्तरं यावदूर्ध्वास्यं सर्ववर्णकं । रिवमुखं
हरिं ध्यायेत्सर्वव्याधिनिवृत्तये । सर्वमृत्युहरं दिव्यं स्मरणात्सर्वसिद्धये । ध्येयो यदा महत्कर्म तदा षोडशहस्तवान् । नृसिंहः सर्वलोकेशः सर्वाभरणभूषितः ।
द्वौ विदारणकर्मादौ द्वौ चांत्रधारणे स्थितौ । चक्रशंखधरावन्यौ बाणधनुर्धरौ । खड्गखेटधरावन्यौ द्वौ गदापद्मधारिणौ । पाशांकुशधरावन्यौ द्वौ
रिपोर्मुकुटार्पितौ । इति षोडशदोर्दंडमंडितं नृहरिं विभुं । ध्यायेदंबुदनीलाभमुग्रकर्मण्यनन्यधीः । ध्येयो महत्तमे कार्ये द्वात्रिंशद्धस्तवान् । नृहरिः सर्व
भूषाढ्यः सर्वश्चक्रिकराम्बुजः । दक्षिणे चक्रखड्गौ च परशुं पाशमेव च । हलं च मुसलाभीतिर्ह्येकुशं वा कृपं कजेः । पट्टिशं भिंदिपालं च खेटं तोमरमुद्गरान् । वा
ममाग्रैः करैः शंखं खड्गं पाशं च शूलकं । अग्निं च वरदं शार्ङ्गिकुंडिकां दधतं परं । कार्मुकं तर्जनीमुद्रां गदां डमरुं सर्पकान् । करैर्दधद्वैः कमाछत्रौ जानुमस्त
कपत्तलं ऊर्ध्वीकृताभ्यां हस्ताभ्यां मंत्रमालाधरे हरिं । अधःस्थिताभ्यां हस्ताभ्यां हिरण्यकविदारणे । श्रियैकरं च भक्तानां दैत्यानां च भयकरं । नृसिंहं स श्री
स्मरेद्दिव्यं महामृत्युभयापहं । अथोच्यते ध्यानमन्यत्सुखरोगहरं परं । विषरोगहरं मृत्युहरं शत्रुभयापहं । स्वर्णाभं सुपर्णस्थितमतिसुमुख ४११
कोटिपूर्णेंदुवर्णं विद्युन्मालासदृग्भिः स्त्रिभिरतिसुदृशं पीतवस्त्रं सुभूषं । हस्तैश्चक्रं शंखाभयवरमखिलक्ष्वेडरोगापमृत्युः स्वेध्याने ध्वंसयं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त सुरलु स्मनिशं संस्मरेच्छ्रीनृसिंहं ॥ तथा ॥ लक्ष्मीकामस्त्रिमधुरैः सुगंधैः कुसुमैः कुनेत्र ॥ त्र्ययुतं मधुनाज्यैश्च दरिद्रो न भवेत्कुले ॥ उदुंबरसमिद्धोमाद्धा
न्यसिद्धिर्भवेद्ध्रुवं ॥ अश्वत्थप्लक्षहोमेन धनदेन समो भवेत् ॥ कुष्ठस्य सन्निधौ रात्रौ जपेदष्टोत्तरं शतं ॥ सद्यो नैर्मल्यमाप्नोति प्रसादं चाधिगच्छति ॥ कुंदप्रस
नं होमेन शर्मो दृयमवाप्नुयात् ॥ मधूकपुष्पहोमेन वेपरिसिद्धिर्भवत्यलं ॥ तुलसीपत्रहोमेन कीर्तिर्भवति नान्यथा ॥ सक्तुहोमेन शालीनां वशीकरण
मुत्तमं ॥ हरिद्राखंडहोमेन स्तंभनं भवति ध्रुवं ॥ कदलीफलहोमेन सर्वविघ्नः प्रणश्यति ॥ दधिमध्वाज्यसिक्ताश्च गुडूचीश्चतुरंगुलाः ॥ जुहुयाद्दशमुनं
को सौ शतं जीवति वत्सराणां ॥ शनैश्चरदिने भक्ष्ये स्पृष्ट्वाश्वत्थमष्टोत्तरं शतं ॥ जपेज्जितासौ यमस्तु शतं वर्षाणि जीवति ॥ श्रीः प्रसन्नैः सनुकुर्यानाकोष्टं विलि
तनले ॥ सहस्रमात्रेण तत्तो लक्ष्मीप्राप्नोति निश्चितं ॥ दूर्वाहोमाद्दरिद्रोगी स्याल्लक्ष्मीवान् श्रीफलैस्तथा ॥ अनेन मनुना ज्ञात्वा स्वाहुन्त्रहं सितावता ॥ अ
सितापात तथा यकाकुसिद्धिं साधयति ॥ जले नृसिंहं संपूज्य वंदनेन वतत्र वा ॥ अष्टोत्तरशतं नित्यं दूर्वाभिर्जुहुयात्सुधीः ॥ क्षुद्रभूतज्वरास्तस्य नश्यं
त्येवोपसर्पजाः ॥ रात्रौ दृष्ट्वा तु दुःस्वप्नं मंत्री स्नात्वामुं जपेत् ॥ सुस्वप्नो जायते तस्य यदि निद्रां न गच्छति ॥ कांतारव्याघ्रराद्दिसंकुले च मनुं जपन् ॥ रक्षोकं
ते तिभयेभ्य इतरेभ्योपि मंत्रिणः ॥ मनुनानेन संजप्तेन तस्य नाशयति क्षणात् ॥ ताक्ष्र्य डग्रह महारोगान् घोरं चाथाभिचारकं ॥ गदा ... महोत्पातं भयेषु स
स्मरेन्मनुं ॥ नकुलं च महादुःखं नाशमेति सुमंत्रिणः ॥ क्रूरं नृसिंहं संस्मृत्य शत्रुं च मगधस्य च ॥ कंधरायां गृहीत्वा निक्षिप्य दिक्षु चिंतयेत् ॥ सकोधवस्य
ऋरिति सुभ्रुवो भवति ध्रुवं ॥ कलाकोरश्च युगापतति तं हरिणास्त्रयं ॥ नखरैर्दीर्यमाणं तं संस्मरेत्त्रिशितैः शरैः ॥ अष्टाधिकशतं वा मनुं जपेन्मनुमनन्यधीः ॥ नमे
उलं स्वेषमध्यस्थाद्रिपुर्वैवस्वतातिथिः ॥ कलिद्रुमभवैः काष्ठैः संस्कृते संदीपिते नले ॥ रिपुसंघक्षयकरं नृसिंहं दर्शनादिभिः ॥ समभ्यर्च्य जुहुयात्करा
लाग्रा समूलकान् ॥ सहस्रमेकं चवमनुं भक्षयन् शत्रुमुल्कं राजपन्नशरान्विनिक्षिप्य शत्रुसेनां विनाशयेत् ॥ जुहुयात्सप्तदिवसं तनोराहृत्य मृत्युं सुधीः ॥ प्र
दिते च शुभे लग्ने शत्रुसैन्यजिगीषया ॥ प्रस्थापयेरासु दृढं रसितां वलिभिर्वरैः ॥ तदग्रे चिंतयेद्देवं नृसिंहं शत्रुसंचयौ ॥ भक्षयंतं जपेन्मंत्री कुर्यादायाति सा
वमंगफावताव द्रिपून्न जिता सर्वा राजश्रियासह ॥ ... कूर्माविः श्वरः पश्चात् ... दिनमादरात् ॥ तो भयक्षेत्रवसुभिर्वस्त्रालंकरणेः शुभैः ॥ मंत्रिणो

श्री
१०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धा॰ ए॰
५७८

यदिसंतोषोन भवेद्रूपतिस्तदा। अत्र नर्थेः सुमहानेवक्रायतः सहोमभूरं। तस्मात्कुर्यात्सम्भ्यर्च्य तोषयेन्नजुहूषयेत्॥ कुशानुगेहयुग्मकेविलिख्यते॥
रमध्यगं। नृसिंहमस्यकोणेकेसुदर्शनमनुंतथा। सशक्तिवेष्टितं वहिस्तथाष्टपत्रपद्मकेवसूत्रिलसत्वर्णकोष्ठमायुक्ताबहिर्युतं। ततः पतंगपत्रके
ववासुदेवसन्मनुंलिखेत्सुवक्ष्यमाणयथावषोडशारकेस्वरान्॥ वहिश्चशक्तिवेष्टिते ततोद्यनुष्टुभापितत्। दलतदर्णसंयुतेसाक्षेवेष्टितंवहिः। ततः पू
र्वभागलिखेत्कादिवर्णाष्टकं दक्षिणेनादिकान्रुद्रसंख्याँल्लिखेत्। पश्चिमेतादिकान्द्वादशार्णान्द्वयं पार्श्वद्वयाश्रसंलिखेत्तंत्रमेतद् [illegible] रसाधि
तं होमपातपूजाजपाद्यैः शुभं सचतुर्वर्गवांछाफलोद्यप्रदं नारसिंहं महावक्रसुकंपरं तत्॥ अस्यार्थः। आदौ षट्कोणं कृत्वा तन्मध्ये [illegible] द्रसम
ध्ये नृसिंहवीजमालिख्य षट्कोणेषु सुदर्शनषडक्षरं केकमक्षरं विलिख्यतद्वहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा तयोरंतरालेनिरंतरं मायया [illegible] संवेष्ट्य तद्वहिरष्ट
भागवत पत्रेषु नारायणाष्टाक्षराणि विलिख्य तद्वहिर्मायया संवेष्ट्य द्वादशदलेषु वासुदेवद्वादशाक्षराण्यालिख्य वहिर्मायया वेष्टयेत्तद्वहिः षोडशदलेषु षोड
शस्वरान्सविंदुकान्विलिख्य वहिः प्राग्वन्मायया वेष्टयेत्तद्वहिर्द्वात्रिंशद्दलेषु मूलमंत्रार्णान्विलिख्य प्राग्वच्छक्त्या संवेष्टयेत्तद्वहिर्वृत्तं कृत्वा तदंतराले
पूर्वभागे कं खं गं घं ङं चं छं जं झं ञं इत्यष्टौ वर्णान् नालिख्य तद्दक्षिणांतराले टं ठं डं ढं णं तं थं दं धं इत्येकादश वर्णान्नालिख्य तत्पश्चिमांतराले नं पं फं बं भं मं यं
रं लं वं शं षं इति विलिख्य तदुत्तरांतराले सं हं इति विलिख्य तत्पार्श्वयोर्दलक्षलेवामेक्षं इति विलिखेदेतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति॥ प्राक्प्रत्यक्कृनवरेखाश्च
पंचसु दक्षिणोत्तरं। द्वात्रिंशत्प्रतिमान्येवं जायंते कोष्ठकानि च। तत्स्याग्निमगतारेखा फणाकाराश्च कारयेत्। लिखेन्नृसिंहवीजं च द्वात्रिंशत्कोष्ठकेषु च।
मंत्रराजसमालेख्याद्यधोरेखाश्च वर्धयेत्। पश्चाकाराश्च तास्तत्र साध्यनाम लिखेत्सुधीः। संपातयेद्भूमाशिषे। सर्वरोगादिनाशनं॥ अस्यार्थः। तत्र प्राक्
प्रत्यक्नवरेखा दक्षिणोत्तरं पंचरेखाश्च ताभिर्द्वात्रिंशत्कोष्ठानि निष्पाद्य तस्य पूर्वाग्रनवरेखाभिः पंचफणान् कृत्वा तेषु नृसिंहवीजं विलिख्य द्वात्रिंशत्कोष्ठे श्री
षु पंचाकारेणेशानकोष्ठादिक्रमेण मूलमंत्रस्य द्वात्रिंशद्वर्णान्नालिख्य धोगतनवरेखाः पंचपुच्छाकारेण वर्धयित्वा तेषु साध्य नाम लिखेदेतद्यंत्रमुक्त ५७८
फलदं॥ तथा। अष्टपत्रे कर्णिकायां साध्याख्याकर्मसंयुतं। नृसिंहवीजं विलिखेदष्टपत्रेषु संलिखेत्॥ चतुर्वर्णप्रमाणेन मंत्रराजं सुसाधितं। यंत्रं सु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वौदि सर्वैः प्राग्वत्तु मापयेदिति। तथा। वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं केवलेन घृतेन वा। जुहुयात्तद्दशांशेन तर्पणादि ततश्चरेत्। एवं संसिद्धमंत्रस्तु प्रयोगान्साधयेत्
तः। ततः कल्पोदितान्स्वार्थपरार्थकाणु विन्नमः। अपामार्गसमिद्भिश्च हुताभिः पंचगव्यकैः। जुहुयाच्च सहस्रैकं सप्ताहं मूलशांतये। गुडूचीसमिधा कुर्यल्लोहि
ता त्रिसहस्रसहस्रकं। चतुर्दिनं प्रकुर्यात् ज्वरशांतिर्भविष्यति। रक्तोत्पलैः प्रत्यहं यो मधुरत्रयलोलितैः। सहस्रं द्वादशमितं लक्ष्मीवान् जायते भुवि।
सर्वलोकप्रियः सा… नात्र संशयः। प्रातस्त्रिमधुरोपेतं लाजाभिः पक्षमात्रकं। सहस्रं जुहुयात्कन्यां कन्यार्थी लभते चिरात्। वरार्थी नीलभेताप्नु
र सर्वमनोहरं। तिलराजीलवणापामार्गपायसाज्यैः कुर्यात्सुधीः। सदीर्घायुरवाप्नोति वियुक्तः सकलैर्गदैः। कलत्रपुत्रादिधनधान्यसमन्वितः। शिरोरोगहतुगे
दरलिखे जुहुयान्नेशी… साधकसंयुतां। विलिख्याग्निपुमूलमंत्रकं वसुपत्रस्वरकेसरेवनुः। मनुराजसदर्णकान् लिखेद्धिपिसंवीतमथो वहिः पुनः। वसु
धापुरसेक विदु… वर्णचिंतामणिकोणमनुत्तमं। नहरेरथयंत्रमुत्तमं लिखितं भूर्जदले। शिरोधृतं। विषरोगरिपुग्रहादिकं भयभूतज्वरमाशु नाशयेत्॥
त्रयस्यार्थं… खं …ट्कोणमध्ये हृल्लेखां ससाध्यामालिख्य तत्कोणेषु मूलमंत्रस्य षडक्षराण्यथालिख्य वाह्येष्टदलमूलेषु द्वंद्वशः स्वरानालिख्य दले
षु मंत्रराज… र्णांश्चतुरो विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयांतराले सबिंदुकान् कादिक्षांतान्नालिख्य तद्बहिश्चतुरस्रं कृत्वा तत्कोणेषु वक्ष्यमाणश्रीवचिंतामणि
बीजं विलिखेदाद्यंत्रमुक्तफलंदा तथा। तारं नृसिंहबीजं हृत् ङेयुतं भगवत्यै दोङ्युतो नरसिंहस्यात् ज्वालामालिनीवङे युतं ङेयुक् च दीर्घदंष्ट्राया
दग्निनेत्रश्च ङेयुतः। सर्वरक्षाकराय पदं सर्वभूतविनाशनाय सर्वज्वरयंत्रोत्कोनाशनाय दह द्वयो पचरक्षयुग्मं हुं फट् वह्निजाया वधि मनुः। सप्तचत्व
क्षरः प्रोक्तो ज्वालामालीति विश्रुतः। तारः प्रणवः। नृसिंहबीजं क्ष्रौं। हृत् नमः। वह्निजाया स्वाहा। युग्मं ममन्यत्॥ ऋषिः प्रजापतिश्छंदो गायत्रं देवता हरिः॥
नृसिंहरूपी मंत्रार्णैः षडंगानि प्रविन्यसेत्। त्रयोदशदशस्थाण्यष्टादशाकः। विप्रैः क्रमात्षडंगानि मनोः कुर्याज्जातियुक्तानि मंत्रवित्। स्थाणवेः
एकादश। अथ ध्यानं: चतारः। उद्यत्कालानलाभप्रलयकृत यो हीप्तदंष्ट्रोत्कटास्यं विशुद्धाभाभिरामप्रचुरघनसटाटोपभीमं त्रिनेत्रं। हस्ताब्जैः शंख

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि पा
४७९

ग्नामयघ्नं च सर्वरक्षाकरं परं। अस्यार्थः। अष्टदलकमलं कृत्वा तत्कर्णिकायां ससाध्यं नृसिंहबीजं विलिखेत् अष्टसु दलेषु मंत्राक्षरा
णि चत्वारि चत्वारि विलिख्य विनियुज्यात् उक्तफलदं॥ ससाध्यनिजबीजयुग्मं वसुदले मनोर्वर्णकान् चतुश्चतुः परिभिन्नान् लिखेत् ह्रीं यच्च तं वे
कारयेत्। स्वबीजयुतकोणयुक् क्षितिपुरद्वयेनावृतं रिपुग्रहविषव्रजामयहरं च लक्ष्मीप्रदं। अस्यार्थः। अष्टदलकमलं कृत्वा तत्कर्णि
कायां ससाध्यं नृसिंहबीजं विलिख्य तद्दलेषु मूलमंत्रवर्णान् चतुरश्चतुरो विलिख्य बहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा तद्बहिः [illegible] भूपुरं कृत्वा तत्कोणे
षु विलिख्य तद्बहिरष्टकोणं कृत्वा तत्कोणेषु नृसिंहबीजं लिखेत् एतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति॥ तथा। एतद्यंत्रयुतं समाकृष्य [illegible] लक्ष्म्या
न्वितां। रम्यं नवपदं कृत्वा कलशान् स्थापयेत् सुधीः। नवसंख्यान् मंत्रकषायोदकपूरितान्। वस्त्रयुग्मसमायुक्तान् [illegible] हरिं विभुं
संपूजयेच्चंदनाद्यैः शांतकायं मनोरमं। पूर्वादिषु स्वमनाद्यैः न्यस्ते मंत्री समाहितः। अष्टाधिकं ततो मंत्रं सहस्रं प्रजपेत् [illegible] बीजलेः
साधितैस्तैर्नरं मंत्री त्रिः कृत्वा रनू। अभिषिंचेन्मुमुक्षुः स्वादवश्यं स विवर्त्तते। ग्रहाभिचारभूतादिभयं नश्यति तत्क्षणात्। [illegible] देवतानुग्र
ध्या भूदेवान् तोषयेद्धिया। प्राणप्रदं च गुरवे विनाशात्व विवर्जितं। स्वकीयार्थानुरूपेण प्रदद्याद्दक्षिणां नरः। सत्वेहि [illegible] परत्रा
च मोदते। तथा। वर्णो सान्त्रीसभुवनो बिंदुनादेन संयुतः। नृसिंहबीजमाख्यातं सर्वसिद्धिप्रदायकं। हृल्लेखासंपुटं केचित् [illegible] मनुं लिखं
वर्णो त्यक्षकारः। अग्निः रेफः। भुवनमोकारः। बिंदुरनुस्वारः। नादोऽर्धचंद्रः। एभिर्नृसिंहबीजं भवति॥ क्ष्रौं इति। तथा। ऋषिरत्रि [illegible]
त्री छंदः श्रीनृहरिः प्रभुः देवता दीर्घयुग्बीजेनैवांगं परिकल्पयेत्। ध्यानार्चाजपहोमादि सर्वं पूर्ववदाचरेत्। क्ष्रां क्ष्रीं [illegible] गं
एकलक्षं जपेन्मंत्रं हविष्याशी जितेंद्रियः। तद्दशांशं कुनेत्मध्व घृताक्तैः पायसैः शुभैः तर्पयेच्छुद्धसलिलैः कृत्वा [illegible]

श्री
४७९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४३९

ल्लेण सम्यगाराध्य सिद्धमंत्रसमाचरेत्। मंत्रराजोदितान्सर्वान्प्रयोगानत्र साधकः। अष्टाधिकसहस्रेण जप्तश्च कलशादिकैः। विधानेन प्रसिद्धिं
चेत मुच्यते हि विषेण सः। मुच्यते नैव सर्वो ये लूतामूषकजैरपि। वृश्चिकाद्यैश्च विषैर्मुक्तो भवेद्ध्रुवं। अनेन मनुराजेन भस्माद्यैर्नरकं शतोशि
रोक्षिकर्णेहकुक्षिकंठरोगान्विनाशयेत्। मंत्रौषधाभिचाराद्युसंभूतांश्च विकारकान्। शामयेज्जप्तसंजप्तेनात्र कार्या विचारणा। मस्तु स्थाने लिखेन्मं
त्रं ससाध्यं वदहं तिमा। क्रूरेण वक्षसां मंत्रं जपेद्दश दिनावधि। अष्टाधिकं सहस्रं च म्रियते रिपुरञ्जसा। वश्यमाकृष्टिविद्वेषमोहनाद्यानि कानि चाकु
र्यादमुना जापेन तत्तद्दहेण कर्मणा। एवमेकाक्षरो मंत्रः प्रोक्तः सर्वसमृद्धिदः। सारसंग्रहे। षडक्षरस्य मंत्रस्य विधानमभिधीयते। पाशबीजं
शक्तिबीजं स्वबीजांकुशबीजके। कवचास्त्रादिकः प्रोक्तः षडर्णो नृहरेर्मनुः। पाशः आं। शक्तिः ह्रीं। स्वबीजं नृसिंहबीजं क्ष्रौं। अंकुशः क्रौं। क
वचं हुं। अस्त्रं फट्। कव्याद्यावृषिः पंक्तिः श्रीनृसिंहाः संप्रकीर्तिताः। मंत्रार्णैरंगषट्कं स्यात्ततो देवं विचिंतयेत्। पाद्यारक्तो [illegible] स्वविष
तवदनः शोणवर्णोऽथ नाभेरूर्ध्वं च क्रोधदीप्तिः रविशशिहुतभुङ्नेत्र उद्योरुदंष्ट्रः। हंसालकैर्ध्वं च शंखौ गुणसराणिकलशान्नृसृजं दंप [illegible] विन्याणि
भीमकायो विविधमलिगणो मूर्छितावोन्नृसिंहः। दक्षाघपूर्वयोरायेत तदाघधस्थयोरन्यो तदाघधस्थयोरपरासवाधस्ताभ्यां दारय[illegible]। तस्यालक्ष
णं तु वैरयानसपं वरात्रे। मिथः संश्लिष्टसेमुस्त्यांगुलयोऽकुंच्य धोमुखाः। स्वस्थानसरलांगुष्ठो मुद्रेषा दारणाभिधेति प्रबोदिता [illegible] मूर्तिमूलेन क
ल्पयेत्। तस्यां मूर्तौ समावाह्य देवं सर्वोपचारकैः। संपूज्यावरणं पश्चात्क्रमतः परिपूजयेत्। पुरोगानि समभ्यर्च्यायुधानि प्रपूजयेत्। अरिशंखं समु
लं चैव सशूलं च कुलिशं गदां। खड्गं खेटं समभ्यर्च्य लोकपालान्बहिर्यजेत्। वज्रादीनि ततो बाह्ये पूजयेद्गंधपुष्पकैः। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि
योगपीठन्यासांतं शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः। मुखे पंक्तिश्छंदसे नमः। हृदये श्रीनृसिंहाय देवतायै नमः। इति विन्यस्य प्राणायामादीनि योगसुक्तामूलष
डर्णैः षडंगानि विन्यस्य ध्यानांतं गायेति। षट्दलेषु चक्राय नमः। शंखाय। पाशाय। अंकुशाय। वज्राय। गदायै। खड्गाय। खेटाय। इति संपूज्य लोकेशा

श्री

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धार्णव
४८०

४८०

वौ दि सर्वं प्राज्य समापयेदिति॥ तथा। वर्णलक्षं जपेन्मंत्री केवलेन घृतेन वा। जुहुयात्तद्दशांशेन तर्पणादि ततश्चरेत्। एवं संसिद्धमंत्रस्तु प्रयोगान्
साधयेत्ततः। तत्तत्कल्पोदितान्स्वार्थं वा ऽणुविक्रमः। अपामार्गसमिद्भिश्च स्रुताभिः पंचगव्यकैः। जुहुयाच्च सहस्रैकं सप्ताहं भूतशांतये। गुडूचीसमिधो दु-
ग्धलोलिताः त्रिसहस्रकं। चतुर्दिनं प्रजुहुयात् ज्वरशांतिर्भविष्यति। रक्तोत्पलैः त्र्यहं यो मधुरत्रयलोलितैः। सहस्रद्वादशामितं लक्ष्मीवान्जाय-
ते भुवि। सर्वलोकप्रियः साध्यो भवेन्नैवात्र संशयः। प्रातस्त्रिमधुरोपेतलाजाभिः पक्षमात्रकं। सहस्रं जुहुयात्कन्यां कन्यार्थी लभते चिरात्। वरार्थि-
नी लभेताशु वरं सर्वमनोहरं। तिलराजीलपामार्गपायसैर्जुहुने सुधीः। सदीर्घायुरवाप्नोति वियुक्तः सकलैर्गदैः। कलत्रपुत्रादिधनधान्यसमन्वितः।
शिखिगेहयुगोदरे लिखेद्भुवनेशीमथ साध्यसंयुतं। विलिख्य त्रिषु मूलमंत्रकं वसुपत्रकेष्वथ केसरेषु तु। मनुराजसदर्णकान् लिखेत् [illegible] वीतमथ
वहिः पुनः। वसुधापुरसंवृतं वहिस्त्वथ निंतामलिकोणमंजुलं। नहरे रथयंत्रमुत्तमं लिखितं भूर्जदले शिरोधृतं। विषरोगरिपुग्रह [illegible] भयभूतज्व-
रमाशु नाशयेत्। अस्यार्थः। तत्र षट्कोणमध्ये हृल्लेखां ससाध्यां विलिख्य तत्कोणेषु मूलमंत्रस्य षडक्षराण्यालिख्य बाह्ये दष दल [illegible] षु दवराः सं-
श्चतुरो
राजा लिख्य दलेषु मंत्रराजस्य वर्णान् विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयांतराले सविंदुकान्ककादिक्षांतान्नालिख्य तद्बहिश्चतुरस्रं कृत्वा तत्कोणेषु [illegible] वावि-
तामलि बीजं विलिखेत्तदेतद्यंत्रमुक्तफलदं। तथा। तारं नृसिंहबीजं हृल्लेखायुतं भगवत्पदं ङे-युतं नरसिंहस्यात् ज्वालामालीपदं ङे-युतं ङे-युक्तं दी-
प्तदंष्ट्रस्यादग्निनेत्राय ङे-युतं सर्वरक्षोघ्नाय पदं सर्वभूतविनाशनाय सर्वज्वरविनाशनाय दहदहयुगं पचरक्षयुगं ॐ फट् वह्निजायावधिर्म-
नुः सप्तपञ्चाक्षरः प्रोक्तो ज्वालामालीति विश्रुतः। तारः प्रणवः। नृसिंहबीजं क्ष्रौं। हृल्लेखा नमः। वह्निजाया स्वाहा। सुगममन्यत्। ऋषिः प्रजापतिश्छं- श्री
दो गायत्रं देवता हरिः। नृसिंहरूपी मंत्रार्णैः षडंगानि प्रविन्यसेत्। त्रयोदशदशस्त्रोऽएवष्टादशाक्षरार्काब्धिभिः क्रमात्। षडंगानि मनोः कुर्याज्ज्ञा- ४८०
तियुक्तानि मंत्रवित्। रुद्राणवः एकादश। अर्काः द्वादश। अब्धयः चत्वारः। उग्रकालानलाभं प्रलयकृतवहोद्दीप्तदंष्ट्रं करालस्पंदि [illegible] भिः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मत्रचुरघनसटाटोपभीमं त्रिनेत्रं। हस्ताब्जैः शंखचक्रे दधतमसिवरं खेटकं श्रीनृसिंहं वंदे देवांतकं तं मुनिसुरनिकरैः स्तूयमानं सदैव। वामोर्ध्वो
दितदष्टांतमायुधध्यानं। असिवरं खड्गश्रेष्ठं पूर्वोदिते यजेल्लीढे नृहरिं सर्वकामदं। षडक्षरोक्तविधिना सर्वं दृगो घवं दितं। ओं क्ष्रौं नमो भगवते नर
सिंहाय हृदया। ज्वालामालिने दीप्तदंष्ट्राय शिरः। अग्निनेत्राय सर्वरक्षोघ्नाय शिखा। सर्वभूतविनाशनाय सर्वज्वरविनाशनाय कवचा। दह दह पच
पच रक्ष रक्ष नेत्राय वौ। ओं स्वाहा अस्त्राय। इति करषडंगन्यासः॥ प्रयोगः सुगमनं तथा। लक्ष्मीकेऽजपेन्मंत्रं तद्दशांशं हुनेत्ततः। [illegible] कपिलासर्पिषा वक्रो
तर्पणादिविधायवे। मंत्रराजवदेवात्र प्रयोगान्साधयेत्ततः। विशेषतः क्षुद्रभूतज्वरनाशकरः परः। वहूदितेनात्र च किं नयेन्मुमुक्षुष्ववर्णीय इह ला
गकः। सान्निग्रहानुग्रहशक्तिमान् भवेन्नरस्त्रविष्णोः पदमेति शाश्वतं॥ श्रीसारसंग्रहे॥ अथ लक्ष्मीनृसिंहस्य विधानमभिधीयते। सर्वोपकारकं दिव्यं
सर्वाभीष्टफलप्रदं। प्रणवश्रीशक्तिलक्ष्मीवीजानि जयपदं ततः। लक्ष्मीप्रियपदे ङेतो नित्यप्रमुदितेपदं ततः। वेतसे पदं लक्ष्मीश्रितं [illegible] कारमा
शक्तिरमायुक्तः स्यात्त्रयस्त्रिंशदर्णकः। लक्ष्मीनृसिंहमंत्रोऽयं जपतां सर्वकामदः। प्रणवः ओं ततो वीजं श्रीं शक्तिः भुवनेशीवीजं [illegible] श्रीवीजं
जयस्वरूपं। लक्ष्मीप्रियं ङेतो लक्ष्मीप्रियाय। नित्यप्रमुदितस्वरूपं वेतसे स्वरूपं। लक्ष्मीश्रितार्धस्वरूपं ङेतं देहकं देहाय। प्रणवरहितवीजत्रयं। स
त्वलमः। तथा। ऋषिः प्रजापतिश्छंदोऽनुष्टुप् लक्ष्मीनृसिंहकः। देवतानि तु वीजेन षडंगानि प्रकल्पयेत्। निजवीजेन नृसिंहवीजेन वा। पुरस्तात्के
शवः पातु चक्री [illegible] जांबूनदप्रभः। पश्चान्नारायणः शंखनीलजीमूतसन्निभः। इंदीवरदलश्यामो वामपार्श्वे गदाधरः। गोविंदो दक्षिणे पार्श्वे धं
न्वीचंद्रप्रभो महान्। उत्तरे हलधृग्विष्णुः पद्मजल्कसन्निभः। आग्नेय्यामरविंदाभो मुसलीमधुसूदनः। त्रिविक्रमः खड्गपाणिः नैरृत्यां ज्वलन
प्रभः। वायव्यां वामनो वज्री तरुणादित्यदीप्तिमान्। ऐशान्यां पुंडरीकाक्षः श्रीधरः पट्टिशायुधः। विद्युत्प्रभो हृषीकेशो ह्यवाच्यां दिशि मुद्गरी। हृ
त्पद्मे पद्मनाभो मे सहस्रार्कसमप्रभः। सर्वायुधः सर्वशक्तिः सर्वज्ञः सर्वतोमुखः। इंद्रगोपकसंकाशः पाशहस्तोऽपराजितः। सबाह्याभ्यंतरं देहं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्ण
४८३
४८१

आपादमोदरः स्थितः॥ एवं सर्वत्रानिशं स्थितं नाम द्वादशपंजरं॥ प्रविष्टोऽहं न मे किंचिद्भयमस्ति कदाचन॥ इति न्यासं विधायादौ लक्ष्मीनरहरिं स्मरेत्

सर्पेंद्रभोगनिलयः सुफुल्लातपत्रो विघ्नकृतांककरुंविरः परमो नृसिंहः॥ आलिंगितश्च रमयाऽवतु दिव्यभूषो हस्तैर्वरारिकमलाभयदान् दधानः

क्षाधः करमारभ्य वामाधः करपर्यंतमायुधध्यानं। देवमावाह्य पूर्वोक्ते पीठे सम्यक् प्रपूजयेत्॥ प्रथमांगान्निवृत्तिः श्रोक्ते द्वितीयाशक्तिभिः स्या

ता॥ भास्वती भास्वरी चित्रा द्युतिरुन्मीलनी तथा॥ रमा कांति धृतिश्चेति शक्त्योऽष्टौ रमापतेः॥ तृतीयावृतिरिंद्राद्यैश्चतुर्थी वा तदायुधैः॥ अथ प्रयोगः॥

तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि प्रजापतये ऋषये नमः। मुखेऽनुष्टुप् छंदसे नमः। हृदये श्रीलक्ष्मीनृसिंहाय देवतायै

नमः॥ इति विंन्यस्य प्राग्वद्विनियोगमुक्त्वा क्ष्रां क्ष्रीमित्यादिकरषडंगन्यासं विधाय पूर्वोक्तश्लोकैर्नामद्वादशपंजरन्यासं कृत्वा ध्यानादिकं कार्वीनिष

सुदलेषु। भास्वत्यै। भास्कर्यै। चित्रायै। द्युत्यै। उन्मीलन्यै। रमायै। कांत्यै। धृत्यै। इति संपूज्य पलोकेशार्वादि प्राग्वत्कुर्यात्॥ तथा जपेत् [illegible] ह स्याद्वि

लक्षं तत्सहस्रकं। मधूकमल्लिकापुष्पैर्जुहुयान्मंत्रवित्तमः॥ आभ्यर्च्य सलिले देवं तर्पयेन्मनुना ततः॥ अभिषिंचेत्स्वमूर्धानं ब्राह्मणान् [illegible] येत्ततः॥ तत

प्रयोगान् कुर्वीत साधको निजवांछितान्॥ मल्लिकाकुसुमैर्होमः सर्वकाम्यकरः शुभः॥ तारो लक्ष्मीनृसिंहस्यांते ङेंतः श्रीपूर्वकः परः॥ [illegible] श्रीनृसिंह

स्याष्टार्णोऽयं समुदीरितः॥ लक्ष्मीनृसिंहाङेंतः इति॥ तथा ऋषिः प्रजापतिश्छंदोऽनुष्टुब् देवो विशारदः॥ नृसिंहश्च स्वबीजेन दीर्घयुक्तेन मंत्रवित्॥ षडं

गानि मनोरस्य विदध्यात्सोऽक्रमात्मनः॥ ध्यानपूजादिकं सर्वं षडक्षरवदीरितं॥ वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं घृतैः प्लुतैः॥ पायसैर्जुहुयान्मंत्री तर्पणादि त

तश्चरेत्॥ तथा जयशब्दं द्विरुच्चार्य श्रीनृसिंहेति योजयेत्॥ अष्टार्णो मनुराख्यातो ऋष्याद्यं पूर्ववच्चरेत्॥ पूर्ववत् पूर्वोष्टाक्षरवत्॥ अथ [illegible]

डर्णवत्॥ तथा वेदबीजं ङेंतं मत्स्यं बीजं ङेंतं च कूर्मकं। बीजं ङेंतं च वाराहं बीजं ङेंतं नृसिंहकं। बीजं ङेंतं वामनं युक्तात्रिबीजं रामं ङेंतं युक्तं। बीजं कृष्णाय बी

जं स्यात् कल्किने जययुग्मकं। शालग्रामनिवासिने दिव्यसिंहस्वयंभुपुरुषाय पुरुषोङें युतो हलबीजं ध्रुवोऽयं मनुर्मतः॥ नृसिंहबीजेन लक्ष्म्या पुनर्नृसिं

हबीजं कूर्मो याद्दत्वा दित्रिरितित्रिवारं बीजं रामाय पुनर्बीजं रामायेति हलं नमः॥ ऋष्याद्यं प्रजापतिश्छंदो नृसिंहो गदितः क्रमात्॥ बहुदीर्घ

श्री
४८३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

युकस्य बीजेन षडंगानि प्रकल्पयेत्। मंत्रराजवदेवास्य ध्यानपूजादिकं भवेत्। अंगान्ते चाथ मत्स्यादिकावरणं प्रपूजयेत्॥ अथ प्रयोगः॥ अत्रिऋषि
येनमः। अतिछंदसे नमः। श्रीनृसिंहाय देवतायै नमः। क्ष्रां क्ष्रीमित्यादिषडंगः। अंगपूजानंतरं ॐ मत्स्याय नमः ॐ कूर्माय० इत्यादिभिः पूजयेत्।
तथा। अयुतं प्रजपेन्मंत्रं साज्येन हविषा ततः। जुहुयात्तद्दशांशेन तर्पणादि ततश्चरेत्। काम्यकर्माणि वाप्यानि मंत्रराजवदेव हि। अथ वीरनृसिं
स्य मनुः संप्रोच्यतेधुना। प्रणवो हुं फडावते शक्तियुग्ममस्त्रानलवधूस्तथा। वीरनृसिंहाय योनमेति। वीरपदसिंहायपदयोः मध्ये नृ हृदयं॥
तेन वीरनृसिंहायेति। एवमग्रेपि। शक्तियुग्मं मायाबीजद्वयं सुगममन्यत्। मंत्रांतरमथो वक्ष्ये तस्यैवाशुफलप्रदं। प्रणवो हुं फडावते वीरनृसिंह
ययोर्न्दवह्नितं ज्वालामालिपदं दीप्तदंष्ट्रं च ङेयुतं। अग्निनेत्राय सर्वांतिरक्षोघ्नाय पदं वदेत्। सर्वभूतविनाशांतेन यांते सर्वशब्दतः ज्वरविनाश
येति स्वाहा द्वनयुग्मं दहद्वयं। पचद्वयं वेधयुग्मं रक्षयुग्मं वदेत्ततः। अस्त्राग्निवधूः वीरनृसिंहमनुर्मतः। प्रथमं त्रांतरं तस्य वक्ष्यते सर्वकामदं। अग्नि
नेत्राय सांतकेतुपूर्वमंत्र उदाहृतः। ततो वदेत् सर्वभूतविनाशाय ततो वदेत्। सर्वज्वरविनाशं च नाय सर्वदोषविनाशनाय हन द्वं दह युग्मं पच युग्मकं वेध
रक्षयुग्मं पश्चान्मायाङेफट् द्विठ धावधि। एतन्मंत्रत्रयस्यापि विधानं पूर्वमीरितं। पूर्वमीरितमंत्रराजोक्तो। तारं नृसिंहबीजं च महासिंहाय योर्न्दवे। हृदंत
दशवर्णः स्यान्नृसिंहमनुरुत्तमः। ऋषिश्च वामदेवाख्यो विराट् छंद उदाहृतः। नृसिंहो देवता चास्य सर्वदैवोपवंदितः। षड्दीर्घयुक्तस्वबीजेन षडंगन्या
समाचरेत्। ध्यानपूजादिकं सर्वमस्य पूर्ववदाचरेत्। पूर्ववत्त्र्यष्टाक्षरलक्ष्मीनृसिंहवत्। आदिपदेन पुरश्चरणतद्धोमदशांशादिकं गृह्यते। तदंतत्रव
र्णलक्षमित्युक्तेरत्रापि वर्णलक्षं दशलक्षं प्राप्यते। तारं नृसिंहबीजं हन्तङेंतं च भगवत्पदं। नरसिंहाय मंत्रोयं त्रयोदशभिरक्षरैः। वामदेवो मुनि
प्रोक्तो जगती छंद ईरितं। देवता नरसिंहोत्र स्वबीजेनांगकल्पनं। ध्यानपूजाजपार्चादि षडक्षरवदीरितं। तारं सहस्रारपदं ज्वालोन वाणीति च पदं नृ
सिंहबीजं हसुयुक् ॐ फट् स्वाहेति को मनुः। एकोनविंशत्वर्णोयं नरहरेश्चक्रसंज्ञकः। तारं प्रणवः। नृसिंहबीजं पूर्वोक्तं। हनयुक् हन हन इति। स्वाहा
ऋषिर्जयंत आख्यातश्छंदो गायत्रमिष्यते। सुदर्शननृसिंहोस्य देवतापरिकीर्तितः। चक्रराजाय हस्रो कं ज्वालोलि शिखाय च क्राय वैशिराजग

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰धा॰ ४८२

चक्रायचशिखाकवचं तस्य संमतो। असुरांतकचक्रायास्त्रमुक्तं महापदं। सुदर्शनायेति मनुः पंचांगं समुदीरितं। चक्रासनस्य मध्यस्थं कालो
ग्निसदृशद्युतिं। चतुर्भुजं चिद्घनास्यं वज्रचक्रधरं हरिं। कोटिभास्वमहद्वर्णं त्रिनेत्रं तोयग्रहविग्रहं। ध्यात्वेत्थं सम्यक्साङ्गः सोऽघ सर्वभूतविनाशने मुखी
कैवल्यपीठे पूजयेदुक्तवर्त्मना। अंगानि पूजयेद्दिक्षु जयाद्याः पूजयेत्क्रमात्। जयां च विजयां पश्चादजितां चापराजितां। विदिक्षु पूजयेत्पश्चान्मद
नां मोदिनीं तथा। महाहर्षीं सिद्धिसंज्ञां च पूरतः पूजयेत्ततः। दलाग्रेषु सितदंष्ट्रौ तो द्वितीयावृत्तिरीरिता। इंद्रादिभिस्तृतीया स्याद्वज्रादिभिस्ततः परं॥ औं
थप्रयोगः। तत्र प्रातःकृत्यादियोगपीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि जयंताय ऋषये नमः मुखे गायत्रीछंदसे नमः हृदये श्रीसु
दर्शननृसिंहाय देवतायै नमः। इति विन्यस्य चक्रराजाय हृदयाय नमः। ज्वालाचक्राय शिरः। जगच्चक्राय शिखा। असुरांतकचक्राय कवचं। महासुदर्श
नायास्त्राय। इति पंचांगमंत्राः। मूलमिमं करांगुलीषु विन्यस्य नेत्रवर्जं हृदयादिपंचांगेषु विन्यस्य ध्यानादिपुष्पोपचारांतैः संपूज्य अंगादि संपूज्य दिग्दलेषु
जयायै। विजयायै। अजितायै। अपराजितायै। विदिग्दलेषु। मदनायै। मोदिन्यै। सहायै। सिद्ध्यै। इति संपूज्य लोकेशाद्यादि प्राग्वत्कुर्यादिति। तत्र रविलक्ष
जपेन्मंत्रं तद्दशांशं जुहुयात्तिलैः शुभैः। जुहुयात्पुष्पैस्तर्पयेच्च चत्वारिंशत्सहस्रकं। आज्येन तु जुहुयान्मंत्री सहस्रं च नमस्क्रियां। तर्पणादि समं कुर्यात्पूर्वोक्तवि
धिना सुधीः। ततः सिद्धमनुर्मंत्री काम्यकर्माणि साधयेत्। तिलैः पुष्पैर्घृतैश्च प्रति द्रव्यं चत्वारिंशत्सहस्रमित्यर्थः। रविलक्षं द्वादशलक्षं। तथा। आलूण
जन्तुभिश्च लुप्तकशास्त्रीयभूतले। नासिकान्देशे समाराध्य सुदर्शननृसिंहकं। मंत्रं सहस्रमावर्त्य कुर्याद्देवस्य सन्निधौ। सहस्रं मूलमंत्रेण लवणमार्गे समि
द्वरः। तद्भस्मतिलकं कृत्वा जिगीषुः शत्रुसन्निधौ। दासवत्कुरुते शत्रुं ससंघो नात्र संशयः। अथ शत्रुमनुस्मृत्य तर्पणं चापि कारयेत्। अयुतं जपमा श्री
ख्यातिर्नात्र कार्या विचारणा। अथोदुंबरपीठे तु देववदेवं निवेशयेत्। तस्याग्रे वर्तुले कुंडे होतव्याः खादिरीः समित्। अयुतं चोक्तकालानुमेधाकांति ४८२
तेंद्रियः जयमाप्नोति संवादे त्रिलं परशुरामवत्। तत्संहारकपदं रचयित्वा तु चक्रकं। तेनैवांगुलीयकं कृत्वा जपहोमादिसाधितं। धारयेद्दक्षिणे

४८२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हस्तेन स्पृष्टे रोगान्नयेद्दूरीन् । राहुः सकाशात्सूर्याञ्च लभते धारयन्सदा । जले त्रिसप्तजप्तं तु सर्वोदरगदान्तकं । सूर्येण वशिफान्निकृत्य त्रयं लव
णसंयुतं । स्पृष्ट्वा जप्तं तज्जले दुग्धं भल्लादि मासान्तरं । मासमेकं प्रतिदिनं दूर्वाहोमं सहस्रकं । कृत्वा संपूजयेद्देवं राजयक्ष्मा प्रणश्यति । तिलं वा
मधुनाक्तापि हाटकं होमः प्रमेहनुत् । नेत्ररोगाः सहस्रेण पयसा होमेन नश्यति । त्रिसप्तजप्ततोयेन क्षालनं नेत्ररोगनुत् । दूर्वाधाजप्ततोये
न करके नेव सवयेत् । तावल्लुमं त्रितनापि नवनीतेन लेपनात् । सद्यस्माहं वा घर्षसमाहं नाशयन्ति विसर्पकान् । अपामार्गेण जुहुयात्त्रिलत्य
मष्टोत्तरं शतं । जप्त्वा तावन्नमस्कारं कुर्यान्मासमतन्द्रितः । अपस्मारादिकान्व्याधीन्ग्रहान्सर्वान्विनाशयेत् । भुक्त्वा त्रिः पूरितं कुम्भं वं द्रव्यं ले
मध्यगं । सुदर्शनं नरसिंहेन सुधाविग्रहधारिणं । यथा वञ्चितयेत्तत्र पूजयेद्द्रोपचारकैः । जप्त्वा शतं सहस्रं वा दृष्टेन नेवसेवयेत् । तथा स्पर्शेच्छा
९ले महसेन हविषा स्तम्भो द्विषं हरेत् । षट्पंपत्रिकोहं न द्वयेयुतमथास्वसाध्यं धुवे मंत्राणां नाशिशस्याालिखेद्दलमनुक्रमेण तिमंत्र वाहः । षट्कोणनि
जबीजमग्निसदनं ज्वालोपरीतं लिखेद्दीर्घं जापकृतादि साधितमिदं एकाक्षरं शत्रुहृत् । अस्यार्थः । त्रिकोणाभ्यन्तरे षट्कोणं तद्बहिर्दशदले कम
लं च कृत्वा तत्कर्णिकायां प्रणवमध्ये अमुकं हन हन इति शत्रुनाम विलिख्य दशसु दलेष्वक्षरं मंत्रस्य विलिख्य षट्कोणेषु नरसिंहबीजं
विलिख्य जपहोमादिपूजादिभिः साधितमेतद्यन्त्रं शत्रुनाशनं रक्षाकरणं भवति ॥ श्रीसारसंग्रहे ॥ अथ राममनून्वक्ष्ये प्रभावान्वेदतन्त्रकेः ।
तत्रादौ मंत्रराजस्तु षडर्णः प्रोच्यतेऽधुना । गाणपत्येषु सौरेषु शाक्तेषु वैष्णवेष्वपि सर्वेषु राममंत्रः फलाधिकः । गाणपत्यादिमंत्रेषु कोटिकोटिगुणा
धिकः । मंत्रास्तेष्वपि जाँ मासफलदोयं षडक्षरः । षडक्षरोयं मंत्रस्तु सर्वाघौघविनाशनः । मंत्रराज इति प्रोक्तः सर्वेषामुत्तमोत्तमः । दिने दिने
वदुरितं मासमासर्तु वर्षजं । सर्वं दहति निःशेषं तूलाचलमिवानलः । ब्रह्महत्यासहस्राणि ज्ञानाज्ञानकृतानि च । स्वर्णस्तेयसुरापानगुरुतल्प
ल्पायुतानि च । सर्वाण्यपि विशन्त्यांति मंत्रराजानुकीर्तनात् । ब्राह्मणं क्षत्रियं वैश्यं शूद्रं हत्वापि केवलं । संस्थितोपि नरो मोहात्सूपस्तद्विना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि घा
४८३
४८

ग्रायेत् । ग्रामारण्यपशुघातं संचितं दुरितं च यत् । निःशेषं नाशयत्याशु त्येव रामात्मा मंत्रराजकः । मद्यपानेन यत्पापं तदप्याशु विनाशयेत् । अभक्ष्यभक्ष
णोत्पन्नं मिथ्याज्ञानसमुद्भवं । सर्वं विलीयते राममंत्रस्यास्यैव कीर्तनात् । श्रोत्रियस्वर्णहरणाच्चौ नो यदुपगकृतिरत्नादेरपहारेण तदप्याशु विनाशये
त् । गत्वा तु मातरं मोहादगम्यां चापि योषितं । उपास्यानेन मंत्रेण शमं तदपि नाशयेत् । महापातकयुक्तानां संगत्या संचितं च यत् । नाशयेत्तत्क्ष[illegible]पशय
नासनमात्रतः । पितृमातृवधोत्पन्नं बुद्धिपूर्वमघं च यत् । निःशेषं नाशयत्येव कालत्रयसमुद्भवं । तदनुष्ठानमात्रेण सर्वमेव प्रलीयते । यत्प्रयागादिती
र्थेषु प्रायश्चित्तादिकैरपि । नैवापनुदते पापं तदप्याशु विनाशयेत् । कोटिशः सप्तपराकाद्यैर्नानाचान्द्रायणैरपि पापं न नाशयत्येतत् यत्तु तदप्याशु विनाशये
त् । आत्मतुल्यसुवर्णादिदानैर्विविधैरपि । किंचिदप्यपरीक्षीणं पापं तदपि नाशयेत् । मंत्रजप्तेन पिशाचाद्याः कूश्माण्डग्रहराक्षसाः । दूरादेव पलायन्ते मं
त्रराजप्रभावतः । मालिन्यमपि सांकर्यं यच्चान्यद्वर्णदूषणं । सर्वं विलयमाप्नोति मंत्रराजानुकीर्तनात् । आयुस्त्वरीर्य[illegible]दोषाश्चानियमादिकं [illegible]
णां च पुरुषाणां सुमंत्रेणानेन नाशितः । शांतः प्रसन्नो वरदो क्रोधनो भक्तवत्सलः । मंत्रराजसमो मंत्रो जगत्स्वपि न विद्यते । सकामानां मुक्तिदो येनिः
कामाः नां च मुक्तिदः । नृणामुभयकामानां भुक्तिमुक्तिप्रदायकः । सलक्ष्मीकं महीसंस्थो राजते वामहीसितः । अथवा रक्षसांस्यस्मान्नाम[illegible]तिसर्वतद्रत्न
दि ।। अत्रैव षडक्षरमंत्रप्रभावकथनं सर्वेषामपि मंत्राणां साधारणं ज्ञेयं । अथास्यैकाक्षरमारभ्य क्रमेण सर्वे मंत्रा उद्ध्रियन्ते ।। तत्र श्रीस्कंदयामले ।।
वह्निसंस्थायनं विद्योरर्धेन्दुविभूषितः । एकाक्षरो मनुः प्रोक्तो मंत्रराजसुरद्रुमः । वह्निः रेफः विद्वेशःयमं[illegible]नेतः [illegible]स्यार्थः । तत्रैव रेफो ग्नि
रहमेवो[illegible] विद्युः सोमो मकार इत्युच्यते । मध्यगस्त्वादयो ब्रह्मा रविराकार उच्यते । ज्योतिबीसकली[illegible]लक्ष्मीरेवाकाशो विद्युः स्वयं नादो बिन्दु[illegible]कामे श्री
मि व परमेश्वरीति । सारसंग्रहे ।। मन्त्रपंजरनामानेन तल्लव्यासं च कारयेत् । तथा । ब्रह्मा मुनिस्याद्गायत्रं छंदो रामोस्य देवता । दीर्घार्धेन्दुयुजांगानि कुर्याद् ४८३
न्यासमनामनोः व [illegible]रेफेण । सरयूतीरमंदारवेदिकापंकजासने । श्यामं वीरासनासीनं ज्ञानमुद्रोपशोभितं । वामोरून्यस्ततद्धस्तं सीतालक्ष्मण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं रं

संपुटे। अवेक्षमाणमात्मानमात्मन्यमिततेजसं। शुद्धस्फटिकसंकाशं केवलं मोक्षकांक्षया। चिंतयन्परमात्मानं भानुलक्षं जपेन्मनुं। भानुलक्षे द्वादशलक्षं त
था। वह्निर्नारायणो नाल्पो जाठरः केवलो पि च। केवल इत्यनेन दीर्घराहित्यमुक्तं। नतु बिंदु जपमात्रे। एकाक्षरो क्रमप्यादिस्यादास्येन षडंगकं। तारमायारमा
नंगवाग्भवस्य बीजैश्च षड्विधः। अक्षरो मंत्रस्याद्यः सर्वाभीष्टफलप्रदः। तारः प्रणवः। माया भुवनेश्वरी। बीजं। रमा श्री बीजं। अनंतः कामबीजं। वाक् वाणी बीजं। सं
उक्तं रामबीजं॥३॥ द्व्यक्षरश्चंद्रभद्रांतो द्विविधश्च चतुरक्षरः। ऋष्यादि पूर्ववद्ध्येयमेतेषां च विचक्षणैः॥४॥ तथा। सप्रतिको रमो वायुहृत्पैकार्णो मनुः स्मृतः। प्रतिष्ठाक्षा
रमो रेफमकारौ। वायुर्यकारः। हृत् नमः। विश्वामित्रो मुनिः प्रोक्तः पंक्तिः छंदः स्यात् देवता रामभद्रो बीजशक्ती प्रथमार्णोनतीक्रमात्। अथ ध्येयं हृदि नाम यो ध्योः पाद
योर्विन्यसेन्मनुं। षडंगं पूर्ववद्यद्वा मंत्रार्णैर्मनुनास्य के। मध्ये वनं कल्पतरोर्मूले पुष्पलतासने। लक्ष्मणेन प्रगुणितं मक्ष्णः कोणेन सायकं। अवेक्षमाणं जान
क्यां कृतव्यजनमीश्वरं। जटाभार लसच्छीर्षं श्यामं मुनिगणावृतं। लक्ष्मणेन धृतछत्रमथवा पुष्पकोपरि। दशास्यमथनं शांतं ससुग्रीव [illegible] षणं विजया
र्थी विशेषेण वर्णलक्षं जपेन्मनुं॥५॥ तथा। स्वकामशक्तिवाग्लक्ष्मीतारा द्यः पंचवर्णकः। षडक्षरः षड्विधः स्याच्चतुर्वर्गफलप्रदः। पंचाशन्मातृकावर्णैर्मं
प्रत्येकपूर्वकं। लक्ष्मीवाग्मन्मथादिश्च तारादिः स्यादनेकधा। श्रीमायामन्मथैकैक बीजाद्यंतगतो मनुः। चतुर्वर्णः स एव स्यात् षड्वर्णो वाचि [illegible] तत्प्रदः। स्वाहा
तो हुंफडंतो वा नत्यंतो वा भवेदयं। सः चतुर्वर्णः पः पूर्वमुक्तः। रामभद्र रामचंद्र इत्येवंरूपो द्विविधः। पंचाशद्वर्णपूर्वो बीजपूर्वश्च षडक्षरः। तेन श्री रां रामचंद्र। आ
रामचंद्रेत्यादि पंचाशत्। एवं वाग्बीजादिपंचाशत्। इति शतद्वयं। एवं श्री रां रामभद्रेत्यादि तेन चतुःशतं। अगस्त्योपि। रामद्रत्यपरो मनुः चंद्रांतश्चेव भद्रांतः पुन
र्द्विधा विभिद्यते। पंचाशन्मातृकामंत्रवर्णप्रत्येकपूर्वकं। लक्ष्मीवाग्मन्मथादिश्च सर्वत्र प्रणवादिकः। श्रीमायेत्यादिपूर्वोक्तो यानमोंतः षड्विधः सः स्वाहांतः
षट् हुं प्रकार हुं फडंतः षट्। एवमष्टादशभेदास्तेनाष्टादशाधिकश्चतुःशतसंख्यश्चतुःशतपंचाक्षरस्याभ्युत्पन्नाः। षडक्षरभेद इति। तथा। ब्रह्मा संमोहनः शक्तिः
र्दक्षिणामूर्तिरेव च। अगस्त्यः श्रीशिवः प्रोक्ता मुनयोनुक्रमादिमे। छंदो गायत्र संज्ञश्च श्री रामो देवता मतः। अथवा कामबीजादेर्विश्वामित्रो मुनिर्मतः। छं
देवतादि गायत्री रामभद्रोस्य देवता। बीजं शक्तिर्यथा पूर्वं षड्वर्णान्विन्यसेन्मनोः। श्री बीजयुक्ताद्यधिकशतस्यागस्त्यऋषिर्विश्वामित्रो वा। कामबीज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि श्याए्
४८४
484

युक्तय ष्टाधिकशतस्यसंमोहनो विश्वामित्रो वा। एवं वाग्वीजयुक्तस्य दक्षिणामूर्त्ति विश्वामित्रो वा। एतेन स्ववीजयुक्तस्य ब्रह्मा वा। मायायुक्तस्य शतद्वय
स्य बुध्निरेव। तथा। स्वाहांतानां चस्मंकुं फट् तानां च सर्कुं फट्तानां च सर्वेषां विश्वामित्र एवेति संभूय द्वाद्व्याधिकशतमंत्राणां सएवेति। तथा व्रह्मसंरक्ष्येलु
को मेध्ये हन्त्रा मं धुपुपादयोः। वीजैः षड् दीर्घयुक्तैर्वा मंत्राणैर्वा षडंगकं। ध्यायेत्कल्पतरोर्मूले सुवर्णमयमंडपे। पुष्पकाख्यविमानांतः सिंहासनपरिच्छ
दे। पद्मे च वसुदले देवमिंद्रनीलसमप्रभं। वीरासनसमासीनं व्याख्यामुद्रोपशोभितं। वामोरुन्यस्ततद्धस्तं सीतालक्ष्मणसंयुतं। सर्वाभरणसंपन्नं वर्णाल
क्षं जपेन्मनुं॥ वर्णलक्षं जपेद्दूर्वा लक्षं रामश्च चंद्रमं ड़ो तो ड़ुंतो नतिपुतो द्विधा ङेंतश्चतुर्थ्यंतः। नतिर्नमः। तारादिसहितः सोपि मंत्रस्त्वष्टाक्षरः स्मृतः। तारा
दयः षट् प्रागुक्ताः। तैः सहितः सप्तविधः। सप्ताक्षरस्तेनाष्टाक्षरो द्वादशः। प्रकारः। ताराद्यंतर्गतः सोपि नवर्णः स्यादनेकधा। सप्तकालोयं तारादि
वुल्प्युष्मगतैरेकैकेन संसंपुटितः। तेन नवार्णोपि द्वादशविधः। तारं रामश्चतुर्थ्यंतः क्रोधास्त्रं वह्निवल्लभा। अष्टार्णोयं परो मंत्रः ऋष्यादिः स्यात्षड
र्णवत्। क्रोधः हुं अस्त्रं फट्। वह्निवल्लभा स्वाहा। पुनः वीजे वदेन्मायां हृद्रामायपुनश्च तां। शिवा मारामनंत्रो यं वस्त्वर्णस्य सुप्रदः। पुनः वीजे प्रणवं
मायाभुवनेश्वरी वीजं। ह्रीं हृत् नमः। तां मायां। स्व वसुप्रदः। भुक्तिमुक्तिप्रदः। ऋषिः शिवैः संप्रोक्तो गायत्रं छंद उच्यते। शिवो मारामचंद्रोस्य
देवताः परिकीर्त्तिताः। दीर्घया मायया गानि तारः पंचार्णयुक्तयो। ॐ नमो रामाय हृदयाय नमः। ॐ नमो रामाय शिरः इत्यादिप्रयोगः। रामं त्रि
नेत्रं सोमार्धधारिणं शूलिनं वरं। भस्मोद्धूलसर्वांगं कपर्दिनमुपास्महे। रामाभिरामं सौंदर्यसीमां सोमावतंसिनीं। पाशांकुशधनुर्वाणधरांध्या
ये त्रिलोचनां। ध्यायन्नेवं वर्णलक्षं जपेत्रिमधुराप्लुतैः। विल्वपत्रैः फलैः पुष्पैस्तिलैर्वा पंकजैर्हुनेत्। दशांशमिति शेषः। जानकीवल्लभं ङेंते
स्वाहांतश्च कुमादिकः। दशाक्षरो यं मंत्रः स्याद्वसिष्ठोस्य मुनिः स्वराट्। छंदश्च देवता रामः सीतापाणिपरिग्रहः। आद्यं वीजं द्विठः शक्तिः कामेनांग ४८४
क्रिया मता। द्विठः स्वाहा। कामेन षट् दीर्घयुक्तेन। शिरोललाटभ्रूमध्यतालुकंठेषु हृद्येषि। नाभ्यंगुजानुपादेषु दशार्णान्विन्यसेन्मनोः। अयो
ध्यानगरे रत्नचित्रे सौवर्णमंडपे। मंदारपुष्पैरावद्धवितानेतोरणांचिते। सिंहासने समारूढं पुष्पकोपरि राघवं। रक्षोभिर्हरिभिर्देवैर्दिव्ययानगा

श्री
४८४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तैः शुभैः संस्तूयमानं मुनिभिः प्रहृष्टैः परिशोभितं। सीतालंकृतवामांगं लक्ष्मणेनोपशोभितं। श्यामं प्रसन्नवदनं सर्वाभरणभूषितं। ध्यायन्नेवं जपेन्मं-
त्रं वर्णलक्षं मनुं सुधीः। वर्णलक्षं दशलक्षं रामभद्र इति ध्रुवं। तं धनुर्बाणपाणये ते स्वाहा क्लीं सुंदरी। धनुःपाणये स्वाहा स्वरूपो दशाक्षरो यं मंत्रः स्यान्मुनिर्ब्रह्मा विराट्छ-
त्रा तां छंदोस्य देवता प्रोक्तो रामो राक्षसमर्दनः। आद्यो बीजं द्वितीयः शक्तिस्तेन वांगानि पूर्ववत्। आद्यः राम इति तेन च कामना। वर्णन्यासं तथा ध्यानं पु-
रश्चरणिकौ विधिः। दशाक्षरोक्तवत्कुर्याच्चापबाणधरं स्मरेत्। हुं भगवते रामचंद्र भद्राय ङेयुतः। अर्कार्णो द्विविधो ह्यस्य ऋषिध्यानादि पूर्ववं-
त्। रामेति स्वरूपं पूर्ववत् दशाक्षरवत्। श्री पूर्वं जयमध्यस्थं तद्द्विधा राम नाम च। त्रयोदशार्णो मंत्रः ध्यानादि पूर्ववत् ... कामद श्रीराम जय रा-
म जय जय राम। पदत्रये द्विरावृत्ते रंगध्यानं यथार्णवान्नासिनार्हृ हुं भगवते रामचंद्राय महते ततः पुरुषाय पदे पश्चाद्धुं ह्रीं इत्यादशाक्षरः हुं ह्रीं नमः वि-
श्वामित्रो मुनिश्छंदो गायत्री देवता मनोः। दशास्यदर्पदलनो रामभद्रः प्रकीर्तितः। तारं बीजं नमः शक्तिः षडंगं कल्पयेत्ततः। मूलमंत्रेण सकलं कुर्यात् सं-
त्यसंधनमंतरां रावणांतकनामानं सर्वलोकहितं तथा। स्वादुःप्रसन्नवदनं चतुर्थ्यान्तं नमस्तायदृत्। मूलमंत्रेण हृदयं सत्यसंधाय नमः। शिरः सत्यसं-
धाय नमः। शिखा रावणांतय। कवचं। सर्वलोकहिताय। नेत्रं। स्वादुःप्रसन्नवदनाय। अस्त्रं। नंदिग्रामस्थापवने भरतापितकौतुके। रम्यैः सुगं-
धिपुष्पाद्यैः वृक्षवृंदैश्च शोभिते। निशाणभेरीपटहशंखतूर्यादिनिःस्वनैः। प्रवृत्तनृत्यपरिते जयमंगलभाषिते। पद्मीरघुसुसाशीरककर्पूररंग ग
रुगंधिते। नानाकुसुमसौरम्यवाहिगंधवहोचिते। देवांगनाभिर्नारीभिर्गायंतीभिरलंकृते। सिंहासनसमारूढं पुष्पकोपरि राघवं। वसिष्ठमित्रि सीतास-
हितं जटामुकुटशोभितं। चापबाणधरं श्यामं ससुग्रीवविभीषणं। हत्वा रावणमायांतं कृतत्रैलोक्यरक्षणं। रामचंद्रं हृदि ध्यायन् दशलक्षं जपेन्मनुं। राम-
भद्र महेष्वास रघुवीर नृपोत्तम। दशास्यांतक मां रक्ष देहि मे परमां श्रियं। इत्यनुष्टुप्छ्लोकरूपो मंत्रः ...
त्रिंशदक्षरो मंत्रो विश्वामित्रो मुनिर्मतः। छंदोनुष्टुप् देवता च रामभद्रः प्रकीर्तितः। चतुःकरणवेदाब्धियस्य सौरंगकल्पना। करणानि चत्वारि। वेदा-
श्चत्वारः। अब्धयश्चत्वारः। ब्रह्मरसो द्वितो। रामभद्र हृत्। महेष्वासः शिरः। रघुवीरः शिखा। नृपोत्तम कवचं। दशास्यांतक मां रक्ष नेत्रं। देहि मे परमं मे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऋषिमस्त्रं। मूर्ध्नि भाले दृशोः श्रोत्रयुग्मे च नासिके। आस्ये दोःसंधियुगले स्तनहृन्नाभिमंडले। कट्यां मेढ्रे पार्श्वपादसंधिष्वर्णान्न्यसेन्मनोः।
दृशोर्वर्णद्वयो गंडयोश्चाद्विवर्णं सुमपदात् दोःपत्सु च यः षोडशः। पूर्वोक्तध्यानमंत्रोक्ति त्रिलक्षं नियतो जपेत्। पीतं वा चिंतयेन्मंत्रं मनार्थं यो मनुं
जपेत्। सतारं हृद्भगवते चतुर्थ्या र(घु)नंदनाय रक्षोघ्नविशदात् हृन्मधुरेति वदेत्ततः। प्रसन्नवदनं ङेंतं वदेदमिततेजसे। बलरामो चतुर्थ्यंतो वि-
ष्णुङेंतं नतिं ततः। प्रोक्तो मालामनुः सप्तचत्वारिंशद्भिरक्षरैः। अमिततेजसे इत्यत्र पूर्वपदेन न संधिः। अक्षरसंख्यानुपपत्तेः। मुनिः पितामहश्छंदो
स्यादनुष्टुप् च देवताः। राज्याभिषिक्तो रामश्च बीजशक्ति यथापुरा। यथापुरा तारन्नती। सप्ततु सप्तदश च रुद्रसंख्यैः षडंगकं। ॐ नमो भगव-
ते हृदि। रघुनंदनाय शिरः। रक्षोघ्नविशदाय शिखा। मधुरप्रसन्नवदनाय कवचं। अमिततेजसे नेत्रं। बलाय रामाय विष्णवे नमः अस्त्रं। शिर-
स्याननयोर्नेत्रयोर्भ्रूमध्ये च क्षद्वयोरपि। श्रोत्रयोर्घ्राणयोश्चैव गंडयोरोष्ठयोरपि। वृत्तयोरास्यदेशे च दोःपत्संधिग्रकेषु च। कंठे हृदि स्तनद्वंद्वे पार्श्वयोः पृ-
ष्ठयोस्ततः। जठरनाभ्यधिष्ठानगुह्ये वर्णान्विन्यसेत्। ध्यानं दशाक्षरे प्रोक्तं लक्षमेकं जपेन्मनुं। विल्वैः प्रसूनैः पत्रैर्वा फलैस्त्रिमधुनाप्लुतैः। म-
धुरत्रययुक्तेन पायसेनाथवांबुजैः। होमं दशांशतः कुर्यात्तथा सर्वत्र तर्पणं। रमा सीता चतुर्थ्यंता स्वाहांतोऽयं षडक्षरः। सीतामंत्रस्य कथितः स्वतंत्रो
गपरोऽपि वा जनकोऽस्य ऋषिश्छंदो गायत्री देवता मता। सीता भगवती प्रोक्ता श्रीबीजं शक्तिरंत्यकं। दीर्घस्वरयुतानेन षडंगानि प्रकल्पयेत्। पूजये-
द्धृत्सरोरुहे ध्यायेद्रामसंयुतां। स्वर्णाभामंबुजकरां रामालोकनतत्परां। वर्णलक्षं जपेन्मंत्रमिष्टार्थं साधयेत्ततः। रेफपूर्वं समुद्धृत्य संडुलक्ष्मणसं-
युतं ङेंतोऽयं लक्ष्मणमनुर्नमसा च समन्वितः। अगस्त्य ऋषिरस्याथ गायत्रं छंद ईरितं ख्यातं। लक्ष्मणो देवता प्रोक्तो लं बीजं शक्तिरस्य हि। नमः स्वाद्भि
यामो हि पुरुषार्थचतुष्टयाः। रेफपूर्वं लकारं द्विभुजं स्वर्णरुचिरतनुं पद्मनिभेक्षणं। धनुर्बाणकरं रामसेवासंसक्तमानसं। पूजानुवेद्धृत्पीठे सांगावरणे
वर्जिता। सप्तलक्षं पुरश्चर्या ततः सिद्धिस्तु साधने। भरतस्य च मन्वस्य शत्रुघ्नस्याप्ययं विधिः। आद्यो दोष्णां ततो वापि पूजां यारा पर्वसलल। एतत्पा

मपि कर्त्तव्या भुक्तिमुक्तिमभीप्सुभिः। अंगन्यासोदिता ह्येतस्या ध्यानेनापि सुंदरि। वदद्याशरथायेति विद्महे पदं ततः। सीतापदं समुच्चार्य वल्लभाय

यतत्तो वदेत्। धीमहि तन्नो रामः प्रचोदयात्। एषा स्याद्रामगायत्री भक्तानां भुक्तिमुक्तिदा। जन्मप्रभृति यत्पापं दशभिर्याति संक्षयं।

पुरा कृतं शतेनैव सहस्रेण जपेन वा। पुरश्चरणमस्याश्चतुर्लक्षजपावधि। मध्याह्ने यावत्पूजादि सर्वं पूर्ववदाचरेत्। तारादिरेषा गायत्री मुक्तिमेव प्रय-

च्छति। पूजयेद्धृदये पीठं मूर्त्तिं मूलेन कल्पयेत्। श्रीसीतायै हृद्वितेन सीतां पार्श्वगतां यजेत्। पार्श्वे वामे। वामभागे समासीनामिति वचनात्। ततो दक्षि-

णसरवाये लक्ष्मणं यजेत्। वामपार्श्वे त्रिकोणस्य शार्ङ्गं दक्षिणतः शरान्। वामादिकिंचिद्दग्रे। अग्रपार्श्वे द्वये शार्ङ्गशरानंगान्। नित्तद्वहिरिति सारसं-

ग्रहात्। तथा। अग्नीशासुरवायव्यमध्यदिक्षु च पूजयेत्। केसरेषु षडंगानि प्रथमावृतिरीरिता। द्वितीया वा तदादिभिः प्रोक्ता वा चतुर्भिः सशक्तिकैः। आत्मान-

न्तरात्मा च परमात्मा तत्तीयकं ज्ञानात्मेति दिक्ष्वत्र ध्यायेद्याग्नेयादिदलेषु च। निवृत्तिं च प्रतिष्ठां च विद्यां शांतिं यजेत्क्रमात्। तृतीया वासुदेवाद्यैर्-

लमध्ये पुरेरिता। वासुदेवः संकर्षणः प्रद्युम्नश्चानिरुद्धकः। श्रीश्च शांतिस्तथा प्रीतिश्च तुष्टीवरति समन्वा। दिग्विदिक्क्रमतः पूज्या गंधपुष्पादिभिः प्रिया। च-

तुर्थी वायुपुत्राद्यैः पत्राग्रे पूर्वतः क्रमात्। हनुमंतं ससुग्रीवं भरतं सविभीषणं। लक्ष्मणांगदशत्रुघ्नाञ्जांबवंतं दलाग्रतः। अंजनेयं च देवाग्रे वाचयंतं च

पुस्तकं। रुक्षान्ययोश्च भरतशत्रुघ्नावत्र चामरौ। धारयंतं च पार्श्वाभ्यां छत्रपृष्ठे च लक्ष्मणं। सृष्ट्यादिमंत्रिणः पूर्वदिक्क्रमेण कृतांजलिं। सृष्टिं जयंतं वि-

जयं सुराष्ट्रं राष्ट्रवर्धनं। अकोपं धर्मपालाख्यं सुमंतं च क्रमाद्यजेत्। वसिष्ठं वामदेवं च जाबालिं गौतमं तथा। भरद्वाजं कश्यपं च कौशिकं वाल्मिकं तथा।

नारदं सनकं चैव सनातनमतः परं। सनत्कुमारं संयजेद्द्वादशाग्रे विचक्षणः। नीलं नलं सुषेणं च मैन्दं च शरभं ततः। द्विविदं च गवाक्षं कीरीटं च कुंडलं।

श्रीवत्सं कौस्तुभं शंखं चक्रं गदां नुपद्मकं। षोडशाब्जे यजेत्पूर्वदिक्क्रमेण कृतांजलिं। ध्रुवो धुरश्च सोमश्च आपश्चैवानिलो नलः। प्रत्यूषश्च प्रभा-

६ सश्च वसवोष्टौ प्रकीर्तिताः। वीरभद्रश्च शंभुश्च गिरीशश्च महायशाः। अजैकपादहिर्बुध्न्यः पिनाकी चापराजितः। भुवनाधीश्वरश्चैव कपाली च दिशांपतिः।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधानपा
४८६
486

स्थाणुर्भगश्च भगवान् रुद्रश्चैकादश स्मृताः। महायशाश्चापराजितः। भगवानिति विशेषणं। वरुणः सूर्यवेदांशौ भानुरिंद्रो रविस्तथा। गभ-
स्त्सीनियमः हार्णीरविश्चाथ दिवाकरः। मित्रो विष्णुरिति प्रोक्ता आदित्या द्वादश क्रमात्। धातारमेतं प्रयजेत् छात्रिंशदुदितादूर्ध्वं ऐरावणेरसमी नैया द्वात्रिंश-
द्दलपद्मके। इंद्राद्यैर्भूषणं कृत्वा ह्यष्टा नवमावरणं यजेत्। तद्दलेषु वर्णेशनाद्यैर्दशमावरणं स्मृतं। अग्न्याद्यास्तथादिभिर्वो सुदर्शनादिभिर्भुजादिभिः स्वस्वायुधादिभिः
कपाले स्वदलेष्वर्चयेत्स्वभुं। यद्वा गंगेर्यो मुमुक्षाद्यैः सुसेव्या देशाधिपैः। तद्दलेषु यजेद्देवं संक्षेपात्समीरिताः। अथ प्रयोगः। ततः प्रा-
तः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन त्राणेपयामन्त्र्यं कृत्वा इत्यादिगंगामंत्रमनुजपंते ॐ नमो भगवते रघुनंदनाय रक्षोघ्नविशदाय अमिततेजसे सबलाय
रामाय विष्णवे नमः इति मंत्रेणाप्रचारमभिमंत्र्योक्तविधिना स्नात्वा स्नानादिकं कृत्वा संध्यावंदने त्र्यघमर्षणानंतरं पुनर्जलमादाय ॐ जानकी-
वल्लभाय स्वाहेति मंत्रेणाजलमभिमंत्र्य तज्जलं पीत्वाचमनादितर्पणांतं कृत्वा प्राणायामादिपूर्वकं दाशरथाय विद्महे सीतावल्लभाय धीमहि। तन्नो रा-
मः प्रचोदयात्। इति रामगायत्रीं यथाशक्ति जपित्वा मूलमंत्रजपादिपरतलांते पीठन्यासं कृत्वा मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे
ऋषये नमः। मुखे गायत्रीछंदसे नमः। हृदये श्रीरामाय देवतायै नमः। इति विन्यस्य स्वशाखोक्तविनियोगमुक्त्वा रां हृदयाय। रीं शिरसे। रूं शिखायै।
रैं कवचं। रौं नेत्रं। रः अस्त्रं इति करषडंगन्यासं कृत्वा शिरसि। रं भ्रूमध्ये। रां हृदि। मां नाभौ। यं गुह्ये। नं पादयोः। मं इति विन्यस्य मातृकां मूर्ति-
पंजरन्यासं तत्त्वन्यासं च विधाय ध्यानादिमानसपूजांते स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना त्रिकोणगर्भितषट्दलपद्मं कृत्वा तद्बहिः पुनरष्टदलं तद्ब-
हिः षोडशदलं तद्बहिर्द्वात्रिंशद्दलं तद्बहिश्चतुर्द्वारयुतं चतुरस्रत्रयमिति पूजायंत्रं कृत्वा पुरतः संस्थाप्याभ्यर्च्यार्घ्यादिपूजनादिपुष्पोपचा- श्री
रांते देवस्य वामभागे श्रीसीतायै स्वाहा सीतायै नमः इति सीतां संपूज्य दक्षिणभागे लं लक्ष्मणाय नमः इति लक्ष्मणं संपूज्याष्टदलेषु दि- ४८६
क्षु ॐ आं किंचिद्देवस्य वामाग्रे शार्ङ्गाय नमः। दक्षिणाग्रे शराय नमः। इति प्रधानार्चां कृत्वा प्राग्वदंगानि संपूज्याष्टदलेषु दिक्षु ॐ आं आ-
त्मने नमः। आं अंतरात्मने। आं परमात्मने। ॐ ह्रीं ज्ञानात्मने। कोणेषु ॐ निवृत्त्यै। ॐ प्रतिष्ठायै। ॐ विद्यायै। ॐ शांत्यै। ततो दलमध्येषु ॐ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

486

वासुदेवाय । ॐ संकर्षणाय । ॐ प्रद्युम्नाय । ॐ अनिरुद्धाय । विदिक्षु श्रियै । शांत्यै । श्रीयै । रत्यै । द्वितीयाष्टदलेषु हनुमते । सुग्रीवाय । भरताय । वि
भीषणाय । लक्ष्मणाय । अंगदाय । शत्रुघ्नाय । जांबवते । अग्रेषु राघवे । जयंताय । विजयाय । सुराष्ट्राय । राष्ट्रवर्धनाय । अकोपाय । धर्मपालाय ।
सुमंत्राय । द्वादशदले वसिष्ठाय । वामदेवाय । जाबालाय । गौतमाय । भरद्वाजाय । कश्यपाय । कौशिकाय । वाल्मीकये । नारदाय । सनकाय । स
नातनाय । षोडशदलेषु नीलाय । नलाय । सुषेणाय । मैंदाय । शरभाय । द्विविदाय । वंदनाय । गवाक्षाय । किरीटाय । कुंडलाय । श्रीवत्साय । कौ
स्तुभाय । शंखाय । चक्राय । गदायै । पद्माय । ततो द्वात्रिंशद्दलेषु ध्रुवाय । धराय । सोमाय । अपाय । अनिलाय । अनलाय । प्रत्यूषाय । प्रभासा
य । वीरभद्राय । शंभवे । गिरिशाय । अजैकपदे । अहिर्बुध्न्याय । पिनाकिने । भुवनाधीश्वराय । कपालिने । दिक्पतये । स्थाणवे । भगाय । वरुणाय ।
सूर्याय । वेदांगाय । भानवे । इंद्राय । रवये । गभस्तिने । यमाय । स्वर्णरेतसे । दिवाकराय । मित्राय । विष्णवे । धात्रे नम इति संपूज्य लोकेशादि
सर्वं प्राग्वत्कुर्यादिति ॥ मंत्रांतराणां न्यासध्यानादि विशेषतः । अर्चनं तु समानमेव ॥ सारसंग्रहे ॥ द्वात्रिंशद्देवतापूजनानंतरं वज्रद्वारं चतुरस्रः
पूजयेत्स्वगणान्त्रयांततो मेषादिराशींश्च यजेन्नागाष्टकं ततः । अनंतो वासुकिः शंखः कर्कोटः पद्म एव च । महापद्मस्तथा शंखः कुलिकश्चाष्टमः स्मृ
तः ॥ इत्यावरणांतरमुक्तं । एतच्चतुर्विंशतिसंख्याका द्वात्रिंशद्दलपद्माद्बहिश्चतुर्विंशतिदलपंकजदले पूज्याः । अधिकस्याधिकं फलमिति । तथा
पद्मसहस्रे सहस्रे वा त्रिशतं शतमेव वा । प्रसहस्रजपे मंत्री नावेत्याशोल श्यामातिः । तथा सारसंग्रहे ॥ पद्मलक्षप्रजपे मंत्री जुहुयाद्द्वादशांशतः ।
कमलैर्मधुराभ्यक्तैः रघितेजो सुपूजितो । तर्पयेत्सलिलैः शुद्धैः शीतलैः श्रीखंडवासितैः । चंद्रकर्पूररसाभिषिक्तैः समभ्यर्च्य ब्राह्मणान्भोजनादिभिः शु
क्रमस्य चैव विभवैस्तोषयेद्भक्तिसंयुतः । तदा जयो यं कुर्वीत प्रयोगान्निजवांछितान् ॥ धनाय कमलैर्जातिपुष्पैश्चंदनलोलितैः । जुहुयाद्द्वादशपद
नीलोत्पलहुतेनैव वशाय विश्वमखिलं बिल्वपुष्पैर्धनाप्तये । आधाय कुंडे विधिवदग्निं पूर्वोक्तवर्त्मना । तत्र देवं समावाह्य पूजयेदुपचारकैः
पंचभिर्वा षोडशभिः पूजोपकरणैः पृथक् । पलाशाश्वत्थखदिरोदुंबराम्रद्रुमैंधनैः । तत्र संपूजयेल्लक्ष्म्यकरणं चतुर्भ्रो कृत्वा । लक्षांतर्धी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ पा॰
४८७

मथवा जपित्वा तद्दशांशतः। तिलैर्वा कमलैर्वापि हुत्वा य इच्छति तदाप्नुयात्। बिल्वप्रसूनैरैश्वर्यमेधितेंगो हुतैर्भवेत्। पलाशकुसुमैर्हुत्वा मेधावी भ
दवि जवेत्। दूर्वाभिश्च गुडूचीभिः प्रत्येकमपि वा हुतैः। निरामयश्चिरं दीर्घायुर्भवत्येव न संशयः। ध्यात्वा यथा समर्थं रामं सीता समन्वितं स्मरेत्। स
वस्य प्रयोगेषु जपहोमादिकर्मसु। रामं नवोढ्या तारं स्मरन्नाराधयेद्भक्तितः। उपैति सदृशीं कन्यां लाजाहोमेन साधकः। रामं विधिवदाराध्य ज्वलि
तोग्रयोगवित्। मधुरत्रययुक्तेन पायसेन हुनेत् सुधीः। सर्वाधिपत्यं वे कुर्य्यं भ्रष्ट देवन संशयः। तिलैश्च तंडुलैराज्यैर्हुत्वा लोकस्य पूजितं। आ
सहस्रं वत्सरं यावत् प्रदूस हस्रं दिने दिने जपेद्यस्तु कुर्यात् दशांशं घृतेनोधसा। स्वयमेवान्नदो लोके सर्वेषामपि जायते। बिल्वप्रसूनै
कुमुदैस्तथा बिल्वदलैरपि। हुत्वा स तुलमेत् लक्ष्मीं रविरामं त्रसाधकः। आराध्य रामं शंभुमंडले विधिवत् सुधीः। उदयाद्यावदस्तं स्याज्जपेन्मंत्रम
नन्यधीः। फलं भवति तस्याशु देवानामपि दुर्लभं। वैकुण्ठाधिपत्येन नराणामुत्तमो भवेत्। पूर्णिमायां निशीथिन्यामुदयास्तमयावधि। संवत्सरं प्र
तीतः जपहोमादिकं बुधः। रात्रौ जपं दिवाहोमं कुर्याद्वा परहन्ति। ब्राह्मणान् भोजयित्वा तु व्रतमेतत् समापयेत्। सोमसूर्यादिकं यस्तु व्रतं कुर्वीत मा
नवः। भुक्तिमुक्तिं च लभते इह लोके परत्र च। आरनाल प्रयोगेण धूकेस्तथारकोलकैरपि। अभीष्टलोकवश्यार्थं तु कुर्यादर्चितमंत्रे। राज्यैश्वर्यं प्राप्नो
र्थं जपेल्लक्षमनन्यधीः। पद्मैर्बिल्वप्रसूनैर्वा दशांशं तु कुर्यात् सुधीः। समुद्रतीरगो वाल क्षजापी पयोव्रतः। पायसेनाज्ययुक्तेन हुत्वा विद्याधि
पिर्भवेत्। मंत्री विद्याधिपत्याय शाकाहारो जलान्तरे जपेल्लक्षं वह्नौ कुर्यात् बिल्वपत्रैर्दशांशतः। तदेव पुनराप्नोति स्वाधिपत्यं न संशयः। उपोष्य गंगा
दिजलान्तरस्थो रामं समाराध्य जपेल्लक्षं। हुत्वा दशांशं कमलैस्तिलैर्वा जपाप्रसूनैर्मधुरत्रयाक्तैः। रातभ्रि यदि चंदतिमंदभाग्या ह्यमुष्य राज्यं वसुदे
स्थितं स्यात्। रामं समाराध्य तथा कुलेन राज्यश्रियं चंदति संदुरवं दुःखेशा स्वराज्यं वसुं धपपद्म नात्रि मिपक्षणेः। निराहारो जपेल्लक्षं मोनी पंच शमि
मध्यगः। दशांशं कमले हुत्वा सर्वभोगी भवेत् ध्रुवं। माघमासे जले स्थित्वा बीजं मूल फलाशनः। जपेल्लक्षं वह्नौ कुर्यात् पायसेनाज्येन तु दशांशं
पुत्रपौत्रादिरूपतः प्राप्नुयाच्छ्रियं। श्रीरामसदृशः पुत्रः पौत्रोप्यस्य प्रजायते। बलिष्ठः शत्रुभिर्मैत्रीपरिभूतो धमानवः। तदा हन्नहन्न स्तुत्का मा ४८८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पांतेवारणेयजेत्॥ ध्यात्वा रघुपतिं क्रुद्धं कालानलमिवापरं। रणांगणे रिपून्जित्वा तीक्ष्णमार्गणवृष्टिभिः। संहरंतं महावीरमुग्रमैंद्रर
थस्थितं। लक्ष्मणादिमहावीरैर्युतं हनुमदादिभिः। कोटिकोटिमहावीरैः शैलवृक्षकरोद्यतैः। वल्गीकरणं कुंकार मंकार सुमहारवैः। नतक्षि
रविधावद्भिः समरे रिगणं प्रति। एवं ध्यात्वा निराहारो मारणे यदि रिपोः पुनः। हुं कुर्याच्छाल्मलीपुष्पैर्दृष्टं सं मेत्र साधकः। अत्र संततं नु समृद्धोपि
नरशत्रुर्वधिष्यते। वैरिणं रावणं ध्यात्वा तथात्मानं रघूद्वहं। विधाय पूर्ववत्सर्वमनायासेन मारयेत्। सीताहरणशोकार्त्तं श्रीमूलमचे
तसां। जपेद्रघुपतिं ध्यायन्निराहारो जले वसन्। दशांशं च तिलैः कुर्यात्स्तंभयेच्छत्रुसंहतिं। निधाय वायुबीजांते तन्नाम भ्रामयेत्त्रिधा। जपेन्न
क्तं निराहारो हुं कुर्याच्च तिलैरपि। रामं ध्यात्वा विवशं तु सीतान्वेषणकातरं। भ्रामयत्स्वचिरं साक्षाद्धेमाद्रिमपि वैरिणां। समुद्रतीरे लंकायां हेम
प्राकारसन्निधौ। सुग्रीवादिभिरन्यैश्च देवतैर्नारदादिभिः। उपास्यमानं सदृष्टि ध्यात्वा देवं सलक्ष्मणं॥ विभीषणाय राज्याय ध्यात्वैनं शरणार्थि
नां वरदं तं जपेल्लक्षं हुं कुर्यात्पंकजैरपि। स्वस्थानमानयेच्छीघ्रं राज्यानमथवा प्रभुं। निमील्य चक्षुषी सोहं उपलभ्य पुनः पुनः। प्रमोदयंतं सहसा
विरादन्मातलीप्रियं। रामं ध्यात्वा जपेल्लक्षं कुलारक्तं युतैरपि। संमोहति वेगेन राजानमपि वा प्रभुं। नारादिर्मुक्तमये ह्रीं परमादिर्मुक्तकमयेत्तथा। वा
क्सिद्धये च वाग्बीजं प्रणवांते नियोजयेत्। मन्मथं सर्ववश्याय वदेत्त्रितयं पुनः। तारांते चैव तन्मंत्री सर्वार्थं विनियोजयेत्॥ श्रीस्कंदयामले॥ आ
दौ विरच्य षट्कोणांतं तन्मध्ये बीजमालिखेत्। तद्बीजांतरधः साध्यं साधकाख्यां तदूर्ध्वतः। घस्याधः साधकं कर्म स ध्यात्वा पार्श्वयोः क्रियां रमा बीजं
वतस्यांततत्सर्वे वेष्टयेत्ततः। संमुखाभ्यां तु ताराभ्यां कोणेषु गमनं लिखेत्। पूर्वकोणपार्श्वयोर्मायाश्रीबीजे अग्रे पुमन्मथौ पश्चात् संधिषु कुं बीजं
तत्सर्वं वेष्टयेत्ततः। वाग्भवेन बहिः पद्ममष्टपत्रं सकेसरं। केसरेषु स्वरान्वर्णान्पत्रेषु विलिखेत्क्रमात्। पत्राग्रेषु लिखेन्मालामंत्रवर्णान् कूल
मिलात्। पंचवर्गांत्यदले वा हे पुनरष्टदलांबुजं। तत्केसरेषु श्रीबीजं दले षष्ठाक्षराणि च। नारायणमंत्रार्णानि पद्मं द्वादशभिर्दलैः। तत्केसरे तु वर्णे
रिवतारि विलिखेत्क्रमात्। अकारादिक्षकारांतान्मातृकार्णान्सबिंदुकान्। शिष्टानेतेन दलेषु विलिखेत्परमेश्वरि। वासुदेवमंत्रवर्णान्रु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰घ॰
४८८
४८८

द्वौकैककशः क्रमात्। वहिः षोडशपत्रं च मायाबीजाद्यकेसरं। तत्पत्रेषु वर्मास्त्रद्वंद्वं तान्द्वादशार्णकान्॥ विलिख्य तत्संधिषु तु वायुपुत्रादि
बीजकान्त्रा। द्वात्रिंशद्दलसंयुक्तं पद्मं कृत्वा तद्बहिः। तन्मूलेषु लिखेच्छक्तिरमाश्रीबीजकानि च॥ रामानुष्टुमंत्रार्णान्नृसिंहानुष्टुवर्णकान्दले
ष्वेकैकशो द्वि द्वि विलिख्य तदनंतरं। पत्राग्रेषु च मंत्रज्ञ षडक्षरद्वयं। वहिर्भूपुरमालिख्य वज्राष्टकविराजितं। नृसिंहबीजं तद्दिक्षु वाराहं कोण
केषु च। लिखेच्छ्रीराममंत्रं हि सर्वयंत्रोत्तमोत्तमं। साधितं जपहोमाभ्यां होमसंपातसेकतः। धृतं शिरसि धार्यं वा बाहौ वा पुरारोग्यदं नृणां। रक्षाकरं महापा
न्निमहदैश्वर्यवर्धनं। वंध्यानामपि नारीणां पुत्रदं सुखदं परं। भुक्तिमुक्तिप्रदं देवैर्गोपनीयं सुरेश्वरि। यस्मात्कस्मै न दद्यं च त्रिषु लोकेषु दुर्लभं।
किंवहुक्तेन देवेशि सर्वदं नात्र संशयः॥ अस्यायमर्थः॥ षट्कोणं कृत्वा तन्मध्ये श्रीरामबीजं विलिख्य तैः सर्वमन्यान्यभिमुखप्रणवाभ्यां सुवेष्ट
षट्कोणेषु षडंगमंत्रान्विलिख्य षट्कोणपार्श्वयोर्वामे मायां दक्षिणे श्रीबीजं च विलिख्य तत्कोणाग्रेषु कामबीजं विलिख्य षट्कोणसंधिषु कुंबीज
मालिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा तदंतराले दीर्घाणि वाग्भवबीजानि निरंतरं कलाकारेण विलिख्य तद्बहिरष्टदलं कृत्वा तत्केसरेषु द्वंद्वशः स्वरान्विलिख्य
तद्दलेषु कचटतपयशलान्नाग्रस्थानष्टवर्गान्विलिख्य तत्पत्राग्रेषु पूर्वोक्तमालामंत्रवर्णान्षट्षट्समालिख्यांतिमपंचवर्णान्विलिख्य तद्बहिः पुनः
रष्टदलपद्मं कृत्वा तत्केसरेषु श्रीबीजं दलेषु नारायणाष्टाक्षराणि विलिख्य तद्बहिर्द्वादशदलकमलं कृत्वा तत्केसरेषु आत्मकांग्लौंश्चतुरश्चतुरो अ
लिख्य तद्दलेषु वासुदेवद्वादशाक्षराणि एकैकशो विलिख्य तद्बहिः षोडशदलकेसरेषु मायाबीजं प्रतिकेसरं विलिख्य दलेषु पूर्वोक्तद्वादशाक्षराणि
द्वादशदलेषु विलिख्य अवशिष्टदलचतुष्टये डुं फट् नमः इति वर्णानुष्टुभं प्रतिदलमेकैकं विलिख्य तद्दलांतरालेषु प्रागुक्तहनुमदाद्यष्टकस्य
यष्टकयोर्नामाद्यक्षराणि सविंदूनि विलिखित्वा तद्बहिर्द्वात्रिंशद्दलेषु पूर्वोक्तश्लोकरूपद्वात्रिंशदक्षररामंत्रार्णान्नृसिंहद्वात्रिंशदक्षरवर्णांश्चैके
कशो विलिख्य तत्केसरेषु प्रतिकेसरं शक्तिश्रीकामबीजानि विलिख्य पत्राग्रेषु प्रत्यग्रं वषडिति विलिख्य तद्बहिश्चतुरस्रं वज्राष्टकयुतं कृत्वा तत्रादि
क्षुप्रोक्तं नृसिंहबीजं विदिक्षु वाराहबीजं लिखेदेतद्यंत्रं भुक्तिमुक्तिफलदं भवति॥ सारसंग्रहे॥ दहनपुरयुगे वरमाबीजं विलिख्य तु साध्यसमन्वितं व

श्री
४८८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वीजं वक्तारिंद मनुवर्णैः केशरेषु लिखेत्। तद्दशारमंत्रवर्णैर्वीजं षडपि च हृदयाद्यमुख्यकोणेषु विलिखेत्तु शक्तिरमेव कोणपार्श्वे कवचं मनुमथो लिखेत्तु
तदग्रे वसुकोणे दले केसरगान् द्विशः स्वरांश्च कृत्वा परिमितवर्णैः कोणेश्च मालामनुसुभवां भूतदंतिमेदिनीं च कमुखवाञ्छितं धारयेत् रक्षादिशि नरहरिं च
वराहवीजमस्त्रं जपहोमादिना सम्यक्साधितं यंत्रमुत्तमं। सर्वेष्टफलदं मोक्षदायकं श्रीकरं परं। अस्य प्रयोगः षट्कोणे त्रिरस्रान्तमध्ये कामवीजादेः श्रीरा
मवीजं प्राग्वत्ससाध्यं विलिख्य वशिष्टं मूलमंत्रवर्णैर्नावेष्ट्य तद्वहिश्च कुं श्रीजानकीवल्लभाय स्वाहेति मंत्रेणावेष्ट्य षट्कोणेषु प्राग्वत्षडंगमंत्रान्
लिख्य षट्कोणपार्श्वयोर्वामदक्षिणे कामं या वीजं वैकेशर्यै विलिख्य कोणाग्रेषु कुं इत्यालिख्य बहिरष्टदलकमलं कृत्वा तत्केसरेषु द्वंद्वशः स्वरानालिख्य
तद्दलेषु प्राग्वन्मालामंत्रवर्णानालिख्य वहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा तदंतरालवीथ्यां कादिक्षांतवर्णैः सविंदुकैरावेष्ट्य वहिश्चतुरस्रं कृत्वा तस्य दिक्षु नृसिं
हवीजं कोणेषु वराहवीजं च लिखेदेतद्यंत्रमुक्तफलदं तथा। षट्कोणे प्राणं वं च साध्यसहितं भूलोकमप्रियस्वथासंधिष्वागमनं तुश्च शक्तिमदनौ षट्को
णपार्श्वे लिखेत् किंजल्केषु कलद्विशश्च दलेषु मलान् षड्वर्गकं वा लंबां त्वदले दशार्णमनुना कार्ये वृत्तं भूस्थितं दिक्षु विदिक्षु नृसिंहवराहकौ लिख
तुभूर्जे दले कनकेन वा राजतेन सुसाधितमुत्तमं विभवकीर्तिरमाविजयप्रदः॥ अस्यार्थः॥ तत्र षट्कोणं कृत्वा तन्मध्ये ससाध्यं प्राणं विलिख्य कोणेषु ष
ट्के मूलमंत्रस्य षडर्णान् विलिख्य षट्कोणेषु संधिषु षडंगमंत्रानालिख्य षट्कोणपार्श्वयोः शक्तिवीजं स्मरं वामे दक्षिणे कामवीजं विलिख्य बहिरष्टदलकमलं
कृत्वा तत्केसरेषु द्वंद्वशः स्वरान् दलेषु प्राग्वन्मालामंत्रवर्णांश्च विलिख्य तद्वहिर्वृत्तद्वयं कृत्वाभ्यंतरवीथ्यां दशाक्षरमंत्रेण पूर्वोक्तेनावेष्ट्य तद्वहिः कादि
क्षांतवर्णैरावेष्ट्य वहिश्चतुरस्रं कृत्वा तस्य दिक्षु नृसिंहवीजं विदिक्षु वाराहवीजं विलिखेदेतद्यंत्रमुक्तफलदं भवतीति॥ अथ ध्यानं॥ वंदे रामं मदनकोटि
सुंदराङ्गं स्मितं। कंदर्पकोटिलावण्यं कामितार्थप्रदायकं॥१॥ भास्वत्किरीटकटककोटिसंत्रोपशोभितं। विशाललोचनं भ्राजत्कुण्डलं कुंडलोज्ज्वली
लं नीलोत्पलसंकाशं नीलालककलान्वितं। शान्तमुद्रालसद्दक्षं वामकुशानसंयविष्टं(?)। सीतामजानुपरि[illegible]न्यस्तवामभुजकरं हरिं। वीरासनसमासी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि धार्ण
४८९

नं विद्युत्पुंजनिभांबरं कोटिवीर्यप्रतीकाशं कोमलावयवोज्ज्वलं जानकीलक्ष्मणाभ्यां च वामदक्षिणशोभितं ॥५॥ हनुमद्विविदपुत्राद्यैः कपिमुख्यैश्चे
र्निषेवितं । दिव्यरत्नसमायुक्तसिंहासनगतं प्रभुं ॥६॥ प्रसन्नं प्रातस्तथा च ध्यात्वैवं राघवं हृदि । षोडशाभिर्नोपचारैस्तु लाजमेत्रूरि ॥७॥ नमो रा चापि
मायप्रभुरूपाय वैकुंठायपरमात्मने । विश्वमूलानंदरूपाय रघुनाथाय ते नमः ॥८॥ नमो रावणहंत्रे ते नमो वालिविनाशिने । नमो वैकुंठनाथाय नमो विष्णु
स्वरूपिणे ॥९॥ नमो यज्ञस्वरूपाय यज्ञभोक्त्रे नमो स्तुताय योगिध्येयाय योगगम्याय परमानंदस्वरूपिणे ॥१०॥ शंकरप्रियमित्राय पुण्यजनकाःपतये नमः ॥ य
हृदि प्रातःकथाय भक्तिश्रद्धासमन्वितः ॥११॥ षोडशैतानि नामानि श्रीरामचंद्रस्य नित्यशः पठेद्दिवा स्मरन्नाम स एव स्याद्रघूत्तमः ॥१२॥ श्रीरामभक्तिरतु
लाभवत्येव हि सर्वदा ॥ अगत्स्युः सुखं जीवेद्रामभद्रप्रसादतः ॥१३॥ मरणे समनुः प्राप्ते श्रीरामः प्रीतमानसः । हृदि संदृश्यते तस्य साक्षात्सौमित्रिणा स
हा ॥१४॥ नित्यं वापरयात्रेषु रामस्येमां समाहितः ॥ मुच्यतेऽनुस्मृतिं जप्त्वा मिलु दारिद्र्यपातकैः ॥१५॥ ॥ इति श्री ब्रह्मांडपुराणे ब्रह्मनारदसंवादे रामानु
स्मृतिः संपूर्णः ॥ ॥ सारसंग्रहे ॥ आंजनेयमंत्रं लोकिकमुक्तिमुक्त्यैकसाधनं ॥ प्रकाशितं । शोकरणे लोकानां हितमिच्छता ॥ भूतप्रेतपिशाचादि डाकिनी
ब्रह्मराक्षसाः ॥ दृष्ट्वा बालकाः पलायंते मंत्रानुष्ठानतत्परान् ॥ चतुःषष्टि हापस्मारा न्याङ्गुरातिरतिग्रहाः ॥ शांतिभिक्षुय हो तद्भूतिर्बाधिर्ब्रह्मराक्षसा
गंधर्वा नुदशतथा भूतानानाविधाग्रहाः ॥ राक्षसा जयपक्ष्यालं तथा बालग्रहज्वरं ॥ चतुर्विंशतिश्चैव घोरमन्यादेशान संख्याकान् डाकिन्यादिका
नत्वा स्मरणे दवनाशयेत् ॥ गुटिकां पादले पंचरसं वै वरसायने ॥ खड्गं सदंडजने वै वरवै वरपादुकादिकान् ॥ विदूषणं मारणं च वश्याकर्षणं तथा ॥ उच्चाट
टं नमो वक्त्रं वसारदीपाधिपत्यकं ॥ विद्याधराणां सर्वेषां चक्रवर्ती न संशयः ॥ प्रणवं पूर्वमुच्चार्य नमो भगवते पदं ॥ तं प्रस्फुरत्संयुक्तं पराक्रमपदं वदेत् ॥ श्री
तथाक्रांतपदं प्रोक्तं दिग्मंडलमुदीरयेत् ॥ अशेषवितानधवलीकृतजगत्पदं वदेत् ॥ त्रिनेत्र पायपदं वज्रदेहरुद्रावतारकराय संयुक्तं तपदं लंकापुरी ४८९
दहनमीरयेत् ॥ उदधिलंघने चापि दशग्रीवकुलांतकं ॥ सीतापश्च सत्र सर्वं चक्रेज जागर्भसंपदा ॥ भक्तात्रे रामलक्ष्मणानंदकमीरयेत् ॥ कपि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सैन्यप्रापदं तेकार सुग्रीवसाधदं। धारणं तेपर्वपदं लोलादनपदं वदेत्। बालब्रह्मचारिणे गंभीर पदं वदेत्। शत्रुसैन्यग्रहं प्रोक्तं विनाशय मम शत्रूरलं
सर्वज्वरहरे डाकिनी विध्वंसन हेरयेत्। ततस्तारं समुच्चार्य महामायां त्रिरुच्चरेत्। एहि सर्वविषघ्नश्च पूरसर्वबले पदं। क्षोभयंतं ततो मे सर्वकार्याणि साधय द्वं
यां वमीस्त्याग्नं गतो वहे नम मंत्र ईरितं। ॐ चिरीश्वरए वस्यादनुष्टुप् छंदः उदाहृतो। हनुमान् देवता प्रोक्तः सर्वाभीष्टफलप्रदः। नमो भगवते वांजनापाये
नेरहृन्मंतेरु द्रमूलेयह्नेवे शिरोमंत्रकुदाहृतः। उ॰ तो वायुसुतश्चाय शिखामंत्र उदाहृतः। अग्निगर्भायवततः कवचायुरयं मतः। स्फटिकाभे स्वर्णकां
तिं विमुजंवरूतां जलि। कुंडलद्वयसंशोभि मुखांबुजं स्मरेत्सनुः। प्रजानुवेष्टवेपीट प्रोवेवा विदधीत वै। त्रावर्तानि विनानि लांवरिपे श्रेदनादिशि
त्रयुतं वपुरस्य यो रामस्याग्रेपि वस्य कादृक्मानु कोघ तेहोमहृत्तिकपिलवयनात्। घृतेनैव दशांशहोमः तर्पणमार्जनादि च। नमो भगवते आंजने
पायहृत्॰ रुद्रमूर्तये शिरः। वायुसुताय शिखा॰ अग्निगर्भाय कवचं॰ रामदूताय नेत्रं॰ ब्रह्मास्त्रनिवारणाय अस्त्रं। इति षडंगन्यासः॥ जितेंद्रिय
त्वशकाशीहनूमध्याननलस्वरः। क्षुद्ररोगनिवृत्यर्थमष्टोत्तरशतं सुधीः। जपेद्वा त्रिदिनमेकां तेभ्यो मुच्येत तत्क्षणात्। क्षुद्रमूलतः सर्वशातनमष्टो
त्तरं पुनः। गदिनत्रयमथो जप्त्वा भूतानां मुच्यते भयात्। भूतप्रेतपिशाचादिशांतये ष्टोत्तरं शतं। जपेद्दिवत्तक्षणान्मुक्तो भवेद्देव न संशयः। महारोगादिशं
त्यर्थमष्टोत्तरसहस्रकं। जप्त्वा तस्मान्मुच्यते तानि निशीथनियतानशनः जयाभिकांक्षिणां रात्रौ स्मरणादन्यो न वर्जते। ध्यायेत्वाक्षहंतारमयुतं निय
ताशानेः जपंनिघतमात्रेव जपेद्दुर्गे नमलरं। सम्यक्कृत रामसुग्रीवसाधाता रं स्मरेत्सुधीः। अयुतेन वविछिन्नो संधिमाज्ञो त्वसेहयोलं कामदा हनुं
ध्यायं जपन्नयुतमंत्रतः। शत्रुराष्ट्रं दहेदेव दुष्टान्यावपि संस्थितं जपायेरिपुसंघानाम् स्मादव्याहतविघाते। यत्सुगेह हनूमंतं सर्वदेवप्रपूजितामं
दिरमंत्रिणस्तस्य भवेल्लक्ष्मीरवंबला। दीर्घमायुर्भवेदेव सर्वत्रविजयी भवेत्। श्रीयंत्रसारे राम ध्येतारं स्वरयुगलं लसत्केसरेवाष्टपत्रे मंत्रस्या
णोनजलनिधिमितान् न्नमेनाशैः प्रीतंमालामनुवरतंमपुरस्कं हृत्संत्रे वीरग्रहं हृक्किमिग दग्धंसिरक्षाकरं वा। अस्त्रस्यार्थः। अस्त्रष

मारका वी म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ चार्ल्
४९०
660

दलेयं कृत्वा तन्मध्ये ससाध्यं पूरणं वै विलिख्य तत्केसरेषु स्वरान् द्विश आलिख्य दलेषु वक्ष्यमाणं हनुमन्मंत्राणं श्चतुरो विलिख्य बहिः वेष्ट्य तत्र योरंतराले ककका
दिस्वकारांतवर्णैर्वेष्टयेत् बहिः पुनः स्वेन्तर्योरंतराले डीध्यां हनुमन्मालामन्त्रेण संवेष्ट्य बहिः चतुरस्रं कुर्यात् ॥ ॥ दंतयंत्रमुक्तफलदं सिद्धिर्गनमो भगवते पवनात्मजाय
रघवप्राणरामादाय लक्ष्मणप्राणदात्रे सीतादुःखविनाशनाय रावणदर्पघ्नाय सर्वदुःखविनाशनाय रिपुवोरस्त्राघ्नाय राहकृमिपतंगादिदुष्टसत्वविना
शाय हुं फट् स्वाहा॥ अयं दलेषु देयो मंत्रः॥ ओं नमो हनुमते तुभ्यं नमो मारुतसूनवे। नमः श्रीरामभक्ताय श्यामास्याय ते नमः॥ नमो वानरवीराय सुग्रीवसख्यका
रिणे लंकाविदहनार्थाय हेलासागरतारिणे। सीताशोकविनाशाय राममुद्राधराय च। रावणान्तककुलच्छेदकारिणे ते नमो नमः। मेघनादमखध्वंस
कारिणे ते नमो नमः। अशोकवनविध्वंसकारिणे भयहारिणे। वायुपुत्राय वीराय आकाशोदरगामिने। वनपालशिरश्छेत्रे लंकाप्रासादभंजिने। ज्वलत्कं
चनवर्णाय दीर्घलांगूलधारिणे। सौमित्रिजयदात्रे च रामभक्ताय ते नमः। अक्षस्य वधकर्त्रे च ब्रह्मपाशनिवारिणे। लक्ष्मणांगमहाशक्तिघातक्षतविना
शिने। रक्षोघ्नाय रिपुघ्नाय भूतघ्नाय नमो नमः। ऋक्षवानरवीरौघप्राणदात्रे नमो नमः। परसैन्यबलघ्नाय शस्त्रास्त्रघ्नाय ते नमः। विषघ्नाय द्विषघ्ना
य ज्वरघ्नाय नमो नमः। महाभयरिपुघ्नाय भक्तत्राणैककारिणे। परप्रेरितमंत्राणां यंत्राणां स्तंभकारिणे। पयःपाषाणतरणकारणाय नमो नमः। बा
लार्कमंडलग्राससकारिणे भवतारिणे। नखायुधाय भीमाय दंतायुधधराय च। रिपुमायाविनाशाय रामाज्ञालोकरक्षिणे। प्रतिग्रामस्थितायाथ रक्षोभूतव
धार्थिने। करालशैलशस्त्राय द्रुमशस्त्राय ते नमः। बालैकब्रह्मचर्याय रुद्रमूर्तिधराय च। विहंगमाय सर्वाय वज्रदेहाय ते नमः। कौपीनवाससे तुभ्यं
रामभक्तिरताय च। दक्षिणाशाभास्कराय शतचंद्रोदयात्मने। कृत्याक्षतव्यथाघ्नाय सर्वक्लेशहराय च। स्वाम्याज्ञापार्थसंग्रामसंख्ये संजयधारिणे।
भक्तांतदिव्यवादेषु संग्रामे जयदायिने। किल्किलाबुबुकोच्चारघोरशब्दकराय च। सर्पाग्निव्याधिसंस्तंभकारिणे वनचारिणे। सदा वनफलाहारसंतृप्ता श्री
य विशेषतः। महार्णवशिलाबद्धसेतुबंधाय ते नमः। वादे विवादे संग्रामे भये घोरे महावने। सिंहव्याघ्रादिचौरेभ्यः स्तोत्रपाठाद्भयं नहि। दिव्ये भूतभये व्याधौ वि ४९०
षे स्थावरजंगमे। राजशस्त्रभये चोग्रे तथा ग्रहभयेषु च। जलसर्पे महावृष्टौ दुर्भिक्षे प्राणसंप्लवे। पठन् स्तोत्रं प्रमुच्येत भयेभ्यः सर्वतो नरः। तस्य क्वापि भ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यंत्रास्ति हनूमंस्तवपाठमात्रात्। एककालं त्रिकालं वा पठन्नित्यमिमं स्तवं। सर्वान्कामानवाप्नोति नात्र कार्या विचारणा। विभीषणकृतं स्तोत्रं ताक्ष्र्ये-
ण समुदीरितं। ये पठिष्यंति भक्त्या वै सिद्धयस्तत्करे स्थिताः॥ श्रीसारसंग्रहे॥ श्रीगोपालमनुं वक्ष्ये सर्वसंपत्प्रदायकं। ग्रहरोगविषारिघ्नं व्याधि-
दारिद्र्यनाशनं। पुत्रमित्रकलत्रादिभोगमोक्षफलप्रदं। विद्याविभवदं नॄणां विशिष्टकविताकरं। समस्तवनितावित्तराजवश्यकरं परं। पंचांत-
काधरांतांतो लोहितोथ त्रिमूर्तियुक्। चतुराननतो वोचरक्तीशश्च ततः परं। पिनाकीशद्वयं भूयो ह्रिरंडेशश्च दीर्घगः। वालीचंद्रसुधादीर्घो न-
कुलीशश्च कांतियुक्। मंत्रो दशाक्षरः प्रोक्तो गोपालस्य महात्मनः। विष्णुपादांबुजद्वंद्वभक्तिवृद्धिकरः परः॥ पंचांतकः गं· अधरांतं ओं· अंतेय
स्वसः तेन गो· लोहितः एकारः त्रिमूर्तिः ईतेन पा चतुराननः जः मेषः नरक्तीशो वपिनाकीशद्वयं वु· ह्रिरंडः भे दीर्घः आ तेन भा वालीः चं-
चंद्रः सा सुधा· या दीर्घः आ· एतैः स्वा· नकुलीशः हः कांतिः आ· तेन हा· गोपालं यत्सखिले लोकं गोपयत्युरूपपरां। तेन गोपी समाख्याता प्रकृतिर्मू-
लकारणं। यतो पिजायते विश्वं जगच्छब्दनगद्युतं। आश्रयत्वं नवेगोपीजनयोः प्रेरणादियं। वल्लभः प्रोच्यते तेन जिताने दंभहोहुतास्वाहाशब्देन चालान्म-
हसंप्रापयाम्यहं। उत्तानानंदकाक्षी(?) विष्णवे परमात्मने। मंत्रार्थो विष्णुवेतल्लंसाधकास्य भवेध्रुवं। विश्वरक्षणसामर्थ्यं संजातो वनिशं तेन गोपीजन-
पदं नास्य स्वालोकामिन्नस्य वल्लभः प्रभुः प्रियः इति ख्यातं स्वाहार्थः पूर्ववन्नवेत्। गोपांगनाप्रिया या सा स्वात्मानं स्वकीयकां। जुहोमि सगुणे ब्रह्मलीनं
मंत्रनिरुक्तिः यः। नारदोस्य मुनिः प्रोक्तो विराट्छंद उदीरितं। देवतानंदपुत्रोत्र कृष्णो देवः प्रकीर्तितः। कलमायाशिरोमिस्तु बीजमंत्रस्य कीर्तितो श-
क्तिः स्वाहा समाख्याता मंत्रवर्यस्य देशिकैः। धर्मार्थकाममोक्षाप्ति विनियोगो भवेदिति। कृष्णः प्रतिकृतिरित्युक्तो दुर्गाधिष्ठात्रि देवताः। आवक्रेण वि-
लसुवक्रेण ततः परं। त्रैलोक्यरक्षणचक्रेण तदनंतरं। असुरांतकचक्रेण चतुर्थ्यंते सुपंचभिः। स्वाहांतैर्जातिसंयुक्तैः पंचांगानि प्रकल्पये-
त्। हृदयं शीर्षं कवचं नेत्रास्त्रं क्रमात्। असत्योपार्श्वहृदयेक द्वंद्वपृष्ठम् स्कंध निवक्रमात्। मंत्राणां न्यसेन्नागोविंदतान्कामसंयुतान्
करयोर्मध्यतः पृष्ठे तयोः पार्श्वे व मंत्रवित्। प्रणवादंतं च प्रापय दशवर्णकांः एवं च संपुटितैर्वर्णैर्दशाम्भिन्यसन्मनोस्तुते। दशांगुलिषु वि-
© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धार्णे
४९३
४९॥

न्यसेत्रिपर्वस्वपि तेनावधः। दक्षिणांगुष्ठमारभ्य वामांगुष्ठावधि न्यसेत्। हस्तगाः सप्तशिराख्याता युग्मांगुष्ठादिका स्थितिः। वामांगुष्ठादिको न्यासो दक्षांगु-
ष्ठावधिर्भवेत्। संहारो मुनिभिः प्रोक्तः करन्यासत्रयं विदं। करयुगे दशांगं च पंचांगं पूर्ववन्न्यसेत्। मंत्रसंपुटितं वर्णमातृकाया न्यसेत्ततः। छो तत्वानि विन्य-
स्य मंत्रवर्णान्न्यसेत्क्रमात्। अनुलोमेन मंत्रार्णान् संहारो योजयेद्ध्रुवः। मंत्रवर्णास्तथा सृष्टौ प्रतिलोमेन योजयेत्। ॐकारः पूर्ववज्ज्ञेयो न्यासं वक्ष्ये सुसां-
प्रतं। पृथिवी जलं तेजोऽपि वायुराकाशकं तथा। अहंकारो महत्तत्वं प्रकृतिः पुरुषः परः। नामानि दश तत्वानां स्थानेष्वेषु प्रविन्यसेत्। पादयुग्मे शिवे वक्षो मु-
खयोर्मस्तके न्यसेत्। तत्वयुग्मं ततो मध्ये सर्वांगे तत्त्रयं न्यसेत्। तद्विपर्ययतो न्यासो गुह्यात्मा स्तत्वदशात्मकः। सर्वगोपालमंत्रेषु विहितः शीघ्रसिद्धये। मस्तका-
दितुपादांतं कराभ्यां व्यापकं न्यसेत्। वेदादिपुटितं मंत्रं त्रिरावृत्तं मंत्रसंज्ञमम[illegible]स्तके नयने कर्णे नासिकानने हस्तयोः। तुंदे दुजानुपादेषु मंत्रार्णानि नि-
न्यसेत्क्रमात्। सृष्टिन्यासस्त्वयं प्रोक्तः स्थितिन्यासं समाचरेत्। हृदयादिमुखांतोऽसौ सृष्टेस्तु विपरीतकः। संहारः कथितो न्यासः एवं न्यासत्रयं भवेत्। आम-
लाधारे ध्वजे नाभौ हृदये थाले मुखे। अंसयोरूरुयुग्मे च न्यास एकः प्रकीर्तितः। स्कंधदेशे च नाभौ च कुक्षौ हृदि कुचे तथा। पार्श्वयुग्मे च पृष्ठे च श्रोणियुग्मे
द्वितीयकः। मस्तकाननयोरक्ष्णोः कर्णयोर्नासिकाद्वये। गंडयोश्च तृतीयस्यां दक्षहस्तस्य संधिषु। तदग्रांगुलिषु क्रमात्तुर्थो न्यास उत्तमः। हृदयं वामक-
रदक्षवामयोः पादयोरपि। न्यासत्रयं समाख्यातं मस्तके तदनंतरं। तत्सर्वादिषु [illegible]भागेषु संपूर्णोऽखिरस्य च। ऊरुयुग्मे सविज्युग्मे [illegible] पृष्ठे यामः परिकी-
दि
र्जितः। मस्तके नयने चास्ये कंठे हृदि च तुंदके। मूलाधारे च लिंगे च जानुनि प्रपदे पुनः। नवमो न्यास आख्यातः कर्णयोर्गंडयोस्तथा। अंसयोः स्तनयोः पा-
योरंध्रे॥
र्श्वयोः स्फिचोरूरुयुग्मके। जानुनोर्जंघयो[illegible]र्वो दशमो न्यास ईरितः। एषु स्थानेषु मंत्रार्णान्न्यसेन्मंत्री मुमुक्षुकः। विभूति पंजर न्यासो दशावृत्तिमयो म-
नो। आयुरारोग्यधर्मार्थकीर्तिकांत्यादिकारकः। नरनारीनरेंद्रालीवश्यकर्माणि शस्यते। भुक्तिदो मुक्तिदो भक्तिप्रदो विष्णोः पदांबुजे। कुर्यान्मंत्रीत- श्री
तोन्न्यासं पूर्ववन्मूर्ति पंजरं पुनः। सृष्टिस्थिति न्यासं दशांशं न्यासमाचरेत्। पंचांगन्यासं कृत्वा मुद्रादिन्यासमाचरेत्। वक्ष्यमाणास्ततो मुद्रा दर्शयेद्रूव- ४९३
तस्य रक्षा। एवं कृत्वा विधानेन मंत्री मंत्रकलेवरं। विश्वोत्पत्तिस्थितिध्वंसनिदानं लादिवर्जितं। [illegible]बोधितं नित्यरूपं ध्यायेज्जगत्पतिं। पूर्ववंदा
१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वने रम्ये स्मरेन्मंत्री सुसंयतः। नानासुगंधसंशोभिपुष्पप्रचयशालिभिः। नवीनपल्लवोद्रेकफलसंपत्तिभिस्तथा। लसद्विशिष्टसच्छायाशालिभिः
सर्वतो वृतं। निर्गुच्छमंजरीसंचलल्लतासंततिसेवितं। मधुपैः कृतझंकारैः पक्षिभिश्च सुरावहं। कीरैः व्रजतिगिरा व्याप्तं पारावतसमाकुलं। कोकिलप्रमुखा
नां च सुनादमापादितदिङ्मुखं। नसत्समभरसंक्रांतसेवितं वृद्दिवानिशं। वायुभिर्विकृतं प्रमध्यसंजल्पसेनिभिः। पुण्यांतरालसंजुतरजोभिश्च सुकासि
तैः। आदित्यतमयामाश्चलहरीकणशीतलैः। मन्दमानानलसंदीप्तवल्लीवीरकंपनैः। सर्वदा धूपितं सम्यग्गसिक्तं कल्पितरुं स्मरेत्॥
नूतनां नपल्लवांतस्य वेदिमासंदनेतरां। पत्रजालैर्मरकतैः प्रसूनकलिकाश्रयैः। नवमुक्तादिकैः श्रेव पद्मरागफलोज्वलैः। ऋतुभिः सेवितैः सर्वैः रेकसंभी
ष्टसिद्धिदं। स्खलेशारवागसंयुक्तं महोछ्रायं तामिवादिव्यामतो घनवर्षेण स्रवेत्तेन विभ्रमं जेसा। उद्यत्प्रद्योतनप्रख्या मधोस्य वरमेदिनी। ज्वलद्रत्नसमा
वद्धं पुष्परेणुविभूषितां। षडूर्मिरहितां मंत्री चिंतयेद्दिव्यसिद्धये। माणिक्यकुट्टिमां तत्र योगपीठं विचिंतयेत्। पद्ममष्टदलं तत्र चैव पंकस्वर्णकं।
मध्ये सुखासीनं कल्पवृक्षाधः देवनाधीः। उद्यदादित्यसंकाशं प्रसन्नवदनं विभुं। इंद्रनीलमणिप्रख्यस्निग्धदीर्घशिरोरुहं। मायूरेण सुपिच्छेन नानाजनमनो
रमांगकं। भ्रमराकांतकल्पद्रुपुष्पसंशोभिमस्तकं। संफुल्लनूतनोत्पन्नकर्णपूरकृतोत्पले। कुटिलालकविभ्राजल्ललाटमदुपहितं। गोरोचनासम
सत्कृतिलकं चोन्नतभ्रुवं। आकर्णकृत्स्नदृशाकाबंधुविबाहुनाननं। कुशेशयदलाकारसुंदरायतलोचनं। आनन्दमलिसंदीप्तमकराकारकुंडलं। कपो
लस्थललावण्यविभ्रांतस्वच्छदर्पणं। अगस्त्यकुसुमाकाराज्जलोन्नातसुनासिकं। जितत्रिद्रुमसोदर्यपक्वबिंबफलाधरं। दाडिमीबीजसंकाशदंतपंक्तिवि
राजितं। धवलीकृतदिग्चक्रस्मितस्वच्छिबाभिः शुभं। आरण्यपल्लवैः पुष्पैः कृतग्रैवेयसंपदं। अतिरम्यत्रिरेखांकं कंबुसुंदरकंधरं। मधुलोलुपभृंगाढ्य
संगतैश्च सुगंधिभिः। अम्लानैः कल्पवृक्षस्य प्रसूनप्रचयैः शुभैः। कृतदामलसद्वक्षं मुक्ताहारविभूषितं। कौस्तुभप्रभया दीप्तविशालोन्नतवक्षसं। श्री
वत्सांकांकितोरस्कमुन्नतांसकं घनशालिनां। महापरिघसंकाशजानुलंबिमहाभुजं। वलित्रितयसंशोभिकिंचिद् [illegible] रितोदरं। दक्षिणावर्त्तसंयुक्त
ले नाभिपद्मविमंडितं। पृथुरूपदप्रमदापंक्तिशोभिरोमावलीयुतं। आनेकरत्नसंवद्धवलयांगदमुद्रिकं। ग्रैवेयोदरिकाबंधनुल्लकोटिसुमंडितं। क्षुद्रघं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
४९२

कुच्चावद्ध करिदेश विभूषितां। दिव्योत्तमांगलेपेन भूषिताशेषगात्रकं। पीतांबरधरं सम्यग्रूपलावण्यमनोहरं। मयूरगलसंकाशजंघायुगलमंडि
तं। लसल्लपदशोभाभिर्निस्तकेकचश्रियं। मालिकाकुसुमाकारनखराजिविराजितं। सुपुष्टशोणांगुलीपत्रविकासिचरणांबुजं। चक्रांख
रूतयवसीरांकुशयवादिभिः कुलिशध्वजसुरेखाभिः कैरंकितं रक्तपतलोः सौंदर्यनिधिरसेभारसवितं विलसत्प्रियायाः सर्व ... क्रिडितकं दर्पगात्र
भामनोरमं। मुरवांबुजसमासक्तवंशच्छिद्रार्पितांगुलिं। तदुत्थदिव्यसद्रागश्रवणद्रुतिमानसां। अपांगैः प्रातिजातं तु मोहयंतमसारतां परमानंद
संदोहसंपूर्णहृतमानसं। सुरपन्नसमासक्तस्वांतेत्याभिराकृतां गोपिवृंदो वरांकोतमंदयामाभिरेववाकदलीकृतरंगस्य कस्यासलेशांति
नयथाभूमिस्वपमहास्थूलवालधीभिर्निरंतरं। प्रस्तुतस्तनपायेन सं... ताननिर्गतिना दिंडीरपिंडसंयुक्तैः उच्चैः ... मनाहरैः वंशरागादरे से
गीतगीता कर्णनलालसैः। उत्तेजितीकृतश्रोत्रपुटयुग्मैश्वतर्णकैः किंकिणीकुलोत्करजातकंबुतिमस्तकैः परस्परविमर्दोर्थ ... रस्पष्टमहीत
लैः। स्निग्धैर्गुरुभिरुत्सुकैः सुरभिमालकैर्वलैः ... सीसमूहैश्च संवृतं तदंतरे कृतकुंजथाकजालैः ... दीर्घकदर्लैरे उच्चकर्णपुटासन्न
वेणुशब्दसुधारसैः कृताद्रसोर्वर्धीतमहाविरतनासिकैः श्रियामस्यामावर्णैर्दिक्रीडानेपथ्यधारणैः समानतां गतैर्गोपैः ... यः स्वाप्युत्तरपिंव
शवादनशीलैश्च ... रागकृतश्रमैः वल्लकीकांस्यतालादि ध्वनसारसमरस्वरैः नवलकुलताक्षेपंनस्वभिर्भावगार्वितां। जोषिकाकोटिदेशसु
किणीजालमंडितैः ... तश्च ... मंजुभाषणतत्परैः मधुना कृतिभिर्वालैरुपस्थाकुलार्कः ... क्षेः ... शार्दूलं ... संस्कृतगलाकल्पैर्वलत्स
या। ततो गोपपुरंध्रीणां स्मरकंदसमाहितम्। ... शह... धीर राग ... पीयूषरसाब्धसेका ... संजातकोथगजमत्तहस्पश्री कोरकाका श्री
रविशिरस्कं ... मामभूषितदेहकांतांतमंदहासामृतासानसानां संपर्कतो ... सुरागबाणैर्गिरिरुद्रागकर्हृच्छ्रस्वेदमालैः समतां ४९२
गतैः ... संभावितारोम्णं शरीरकांतंत ... नुः प्रेरितती क्ष्णदृष्टिपंचेषुपंचेषुसमूजर्नैः संपिन्त्र ... पेलीकृतांग

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तैस्तैः संभूषिताशेषशरीरकानां। हृदुःखालितपादाब्जे तस्मात्रलावण्यसुधारसौघपाने सततं दक्षणपंकजानां। ससैन्यहसालस्यचञ्चुर
म्यसाक्काद्भावाद्भुतलोचनानां। धम्मिल्लशोभित्यवक्त्राब्जस्तवसुप्रफुल्लपुष्पेषु परागलुब्धैः। धीरं सुगुंजद्भिरनेकभृंगैरासादितानां मधुरीकृता
नां। मनोजवेगोन्मदमानसानां। मदखलद्दृद्भिमवाद्भुतानां। शोभित्यसंज्ञातसुनीविकानां। श्रोणीभरे द्विविधयंगतानां। मदुःखालितपादकुध
ररम्यगतरणेः मुखरीकृदिक्कानां चरणामतशब्दतः। निमीलनेपद्मानां। चलदोष्णमुपूज्ञां मुकुन्दस्मरमल्लानां। वहंलीदीर्घाविश्वासयोगतः।
श्रनेकप्राभलासहस्रपद्मपुंजोतथा। पंक्तिभिर्दीपितं सम्यक्पूर्वेतश्रमतो वहिः। तासां नेत्रपद्मानां मालाभिर्भूषितांगकं। महानंदनि
सर्वविलासभवनेप्रभुं। वल्लकीपल्लवगवांद्वर्द्धं दाबाहिस्मरतं। संमुखे देवदेवस्य कांक्षंतं धनसंचयं। व्रजललनारवंडलमध्ये स्तुतिं कुर्वाणमादरात्
ऋषिसंघं तथा दक्षे वेदाध्ययनतत्परं। धर्मार्थिनः स्मरेत्पश्चात्स्वेनकप्रमुखांस्तथा। योगिनो ध्यानतिष्ठास्तान्निश्रेयसफलार्थिनः। श्रस्त्री
कान्कामभागेव यक्षगंधर्वकिंनरान्। तान्सिद्धिकांधरंश्चापि वारणेंन त्वरंरोगणान्। गीतनर्त्तनवाद्यादि कुर्वतः कामतत्परान्। वंद्रकर्पूरकुं
दाभं काशपाशनिर्भमुक्तं। मंत्रतंत्रप्रवक्तारं विशुद्धमसद्गुजटं। विष्णुपादंबुजद्वंद्वभक्तिभिक्तं तमर्पयेत्। एकान्यसर्वसंगंतं वेदवेदार्थपारगं। अ
नेकशक्तिसंपन्नं सम्परागसमन्वितं। गायमन्त्रयीसमासतः मूर्ध्नि मानिर्यथाविधिः। सम्पग्ज्ञानाभिरागाहायं तं [illegible] वीणकं। आकाशमारद
वर्ये ध्यायेन्मुनिर्गतस्मयं। ध्यात्वैवं परमात्मानं नंदपुत्रं विशाललधीः। यजेत्सर्वोदितेपीठे वेहवेनवशक्तिके। पूर्वमघ्यादिभिर्भक्त्रीमानसैरुपचारकैः सु
वैः पूजयतमं पूजयित्वा भक्तिपरायणः। स्वायदेहमयपीठे भगवंतं पुरोक्तवत्। ततो वहिस्थितैः द्रव्यैः पूजयेत्साधकोत्तमः। तत्साधनविधिः स
म्यक्प्रोच्यते मंत्रसिद्धः। मूलमंत्रेणमंत्रज्ञो मूर्तिमस्य प्रकल्पयेत्। तत्रावाह्य यजेद्देवं सर्वावरणसंयुतं। आसनादि विभूषांतानुपचारान्प्र १२
कल्पयेत्। न्यासोक्तक्रमतः पश्चात् ध्यात्वा देवं समर्चयेत्। सपरिस्थितिस्थाव संपूज्याथ वाग्गेवदग्गांगकं। वर्णंप्रपूजयेत्पश्चाद्धनमालामनंतरं। श्रीवत्सं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि० पा०
४९३

कौस्तुभं मंत्री देहे कृत्स्नस्य पूजयेत्। मूलेन वा समपूजा च दावलीः पूजयेत्ततः। कर्णिकायां चतुर्दिक्षु देवस्योपरि पूजयेत्। दामं सुदामनामानं व
सुदामं च किंकिणी। चकारश्चतुर्थो विदामष्टा दांतः। ● वसुदामं समभ्यर्च्य किंकिणीदाममर्चयेत्। इति त्रैलोक्यसंमोहनतंत्रे चनवनाञ्चोलितो म
पधराद्दलकेसरेष्वग्रपूजनं। रुक्मिणीप्रमुखाद्याष्ट पत्रेषु महिषीर्यजेत्। कमले वार्द्धपात्रकरयोर्दक्षिणान्ययोः। बिभ्रतीर्दिव्यमुक्ताभूषणालेप
दिभिर्युतः। रुक्मिणी सत्यभामा च नाग्निजित्सा समा मता। सुदत्ता मित्रविंदा च परावाप्य सुलक्षणा। सुशीला तां जांबवती स्वर्णामारकृतप्रभेः। द्विमष्टदेवो
भा लेयाः सर्वा एतास्मनीचिभिः स्तनभानन्नता नानालंकृता लंविभूषणैः। पात्राग्रेषु ततः पूज्या वसुदेवश्च देवकी। नंदगोपयशोदाश्च बलभद्रसुभद्रे
काः। गोपालगोपिकाकृष्णमदसखाहृदीक्षिणाः। स्वर्णाभा वसुदेवस्तु मुकुंदानंदप्रकीर्तितः। ज्ञानमुद्रां धारयंतौ दक्षवामे भयं तथा। दिव्यवस्त्रानु
लेपादिपुष्पालंकारसंयुतौ। रक्तश्यामनिभे तद्वन्मातरौ दक्षिणे करे। वरं वामे वहंत्यौ तु पात्रं च पयसामृतं। मुक्ताहारधरे रत्नकुंडलादिविभूषिते।
वलभद्रस्तु कुंदाभो मुशली हलसंयुतः। नीलांबरो वदोर्मत्तः वं वलश्चैव कुंडलः। श्यामा तन्वी सुभद्रा स्याच्चारुभूषणभूषिता। पीतांबराद्यपु
वतीविभ्राणा वरदो भयो गोपालवंशवीणादि दक्षभ्रे स्वलत्तसकराः। नानोपायनहस्तास्तु गोपयष्टिलसद्भूषिताः। ● तद्बहिः पंचसंपूज्याः कल्पवृक्षा
भ्रमातुर्थेः। मंदारः प्रथमो ज्ञेयः संतानस्तदनंतरं। पारिजातो द्वयः पश्चात्कल्पवृक्षा हृतीरिताः। हरिचंदनामालं मध्ये दिक्षु च संस्थिताः। दीर्घान
त्रयहस्तारकाः साधकेष्टफलप्रदाः। तत [blot] द्यविधिना सम्यक्संस्कृतं भक्तितत्परः। शर्करादधिसंयुक्तं सघृतं गोपयोहविः। नालिकेरगुडाप
पूपैः नवनीतासितोपलं। मोचाफलं सोपदंशं रक्षोघ्नरुचिरं शुचिः। ततः संकल्प्य नैवेद्यं ग्रासमुद्रां प्रदर्शयेत्। प्राणादिपंचवायूनां मुद्रा दक्षेण दर्श
येत्। अंगुष्ठाद्यामनामेद्दृस्पृष्ट्वा पाणितलद्वयो। नैवेद्यस्पततो मुद्रां दर्शयेन्मंत्रमुच्चरन्। लांगली जलसंघातशिरोभिः सहितो नतिः। परायणं
तिसमुच्चार्य ब्रह्मात्मपदमुच्चरेत्। नतिरुद्रं चतुर्थ्यं तं निवेद्यं कल्पयादपं। निवेद्यदानमंत्रोयं प्रोक्तो विंशतिवर्णकः। लांगली ठकारः जलं च

श्री
९२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संघातः ओंहिरूः विंदुरुवैः इति नतिः नमः पराय स्वरूपं ब्रह्मात्मस्वरूपं। नेनिरूढः स्वरूपे चतुर्थ्यंते नेनं आनिरुद्धाय इति। विवेद्ये स्व
रूपं। कल्पया स्वरूपे स्वंतः मि। इत्यक्षरांतः नैनं कल्पयामीति। स्वरूपे मंत्रसिद्धः तथा। सम्पूर्वं निवेद्यं हि कुर्याद्दन्यपुरो क्तवत्। ततस्त्वं
दत्तपं के नस्थिय देहं विभूषयेत्। मूलमंत्रेण मंत्रज्ञो मूर्तिपंजर मंत्रकैः। ललाटादिषु कुर्वीत तिलकानि हि नामयः। कुर्यात्पुष्पांजली न्यं च तुल
सीयुग्मतो बुधः। मूलमंत्रेण समुद्राय पादप स्फ द्वयाविमोः। करवीर द्वयं नाथ मध्यादेहप्र कल्पयेत्। आभोज युग्मतः पश्चाद्दत्तमांगा निवेदयेत्। ए
भिः सर्वैः सर्वगात्रं तावतः कुसुमांजलिं देवस्य दक्षिणे दद्यात् कृ पुष्पाणि मंत्रविस्तार कृ पुष्पाणि वामेत ... तर कृ पृष्ठे रकैः। सप्तावरणसंयु
मिश्रं कृत्वा स्य पूजनं। सर्वसंपत्करं पुंसां भोगमोक्षफलप्रदं। अंगैरंगादिभिर्वेन्द्र प्रमुखैरास्त्रितत्र यं। पूजयेदथवाह्येवं संक्षेपात्साधको नम
एवं गंधादिभिः सम्यक्पूजयित्वा विधानवत्। अष्टोत्तरशतं जप्त्वा सुगंधिकुसुमादिभिः कृत्वा वासुदेवस्य नारायण इतीरितः देव
कीनंदनस्याथ यदुश्रेष्ठस्ततः परं। वार्ष्णेयस्यासुरक्रांतभारहारी ततो भवेत्। धर्मसंस्थापकस्त्वन्याद्धे नमो ताध्ये वादिकान् एतैस्तु विधानत
कृत्वा चाप्यथवा बुधैः भवाब्धेः परमिच्छद्भिः सर्वसंपत्तिसिद्धये। मूलमंत्रं यथाशक्ति जपित्वा तं जपं बुधः। समर्पयेद्दघे जलैः गंधपुष्पाक्ष
तान्वितैः। ततो नानाविधैः स्तोत्रैः स्तुत्वा देवं विशालधीः। प्रणम्यांतं हृदंभोजमुद्रास्य प्रजपेत्ततः। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि यागपा
न्यासांतं मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि नारदाय ऋषये नमः। हृदये श्रीकृष्णाय देवताये नमः इति विन्यस्य ममैव चतुर्विधपुरुषार्थ
सिद्धये विनियोगः। इति कृतांजलिः कृत्वा मूलमंत्रेण करयो र्व्यापकं कृत्वा। आचक्राय स्वाहा हृदयाय। विचक्राय स्वाहा शिरसे स्वाहा। सु
चक्राय स्वाहा शिखायै वषट्। त्रैलोक्यरक्षण चक्राय कवचाय हुं। असुरांतक चक्राय स्वाहा अस्त्राय फट्। इति पंचांगमंत्रान् अंगुष्ठांतं क
रयोर्विन्यस्य हृदयादिकवचांते देहे चांगचतुष्टयं विन्यस्यास्त्र मंत्रेण तालत्रये दशदिग्बंधनं च कृत्वा हृदि ॐ नमः शिरसि ॐ नमः शिखा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णे
४९४
५९५

यां जं। कवचस्थाने वं। नेत्रस्थाने वं। दक्षपार्श्वे लं। वामे भां। करयोः यं। पृष्ठे रं। मूर्ध्नि हां। ततः गोपीजनवल्लभाय स्वाहा। ॐ इति कर
तलयोः पृष्ठयोः करपार्श्वयोश्च प्रत्येकं मन्त्रमुच्चरन् व्यापकं कृत्वा वामांगुष्ठे ॐ गों ॐ नमः तर्जन्यां ॐ पीं ॐ मध्यमायां ॐ जं ॐ
अनामायां ॐ नं ॐ कनिष्ठायां ॐ वं ॐ दक्षकनिष्ठायां ॐ लं ॐ अनामायां ॐ भां ॐ मध्यमायां ॐ यं ॐ तर्जन्यां ॐ स्वां ॐ अंगु
ष्ठे ॐ हां ॐ इति संहारेण प्रथमं विन्यस्य पुनर्दक्षांगुष्ठादिवामांगुष्ठपर्यन्तं दशवर्णानुक्रमप्रकारेण सबिंदुविसर्गान्विन्यस्यांगुष्ठद्वयमार
भ्य दक्षवामक्रमेण कनिष्ठपर्यन्तं स्थितिन्यासं बिंदुविसर्गान्विन्यस्य करांगुलिपुटद्वयांगं पंचांगं च प्राग्वद्विन्यस्य मूलमुच्चार्य पुनर्विप
रीतेन मूलं नमः मूलं नमः पुनर्विपरीतं मूलं नमः इत्यादि सुधामातृकां विन्यस्य पादयोः गों नमः पराय पृथिवीतत्वाय नमः लिंगे पीं न
मः परायाप्तत्वात्मने नमः हृदि जं नमः पराय तेजस्तत्वात्मने नमः मुखे नं नमः पराय वायुतत्वात्मने नमः शिरसि वं नमः परायाकाशतत्वा
त्मने नमः हृदि लं नमः पराय अहंकारतत्वात्मने नमः हृदि भां नमः महत्तत्वात्मने नमः सर्वांगे यं नमः प्रकृतितत्वात्मने नमः स्वां नमः पुरु
तत्वात्मने नमः हां नमः परायपरतत्वात्मने नमः हां नमः परायपरतत्वात्मने नमः स्वां नमः पुरुषतत्वा। यं प्रकृतितत्वा। हृदि भां महत्तत्वा
लं अहंकारतत्वा। शिरसि वं आकाश। मुखे नं वायुतत्वा। हृदि जं तेजस्तत्वा। लिंगे पीं जलतत्वा। पादयोः गों परायपृथिवीत। इति तत्वा
नि विन्यस्य ततः प्रणवपुटितमूलेन मस्तकादिपादान्तं त्रिर्व्यापकं विन्यस्य पादयोः गों जानुनोः पीं लिंगे जं जठरे नं हृदि वं मुखे लं नासा
यां भां कर्णयोः यं नेत्रयोः स्वां शिरसि हां शिरसि गों लिंगे नेत्रयोः पीं कर्णयोः जं नासायां नं मुखे वं हृदये लं उदरे भां लिंगे यं जानुनोः
स्वां स्कंदयोः गों नाभौ पीं कुक्षौ जं हृदि नं ककुदये वं दक्षपार्श्वे लं वामपार्श्वे भां पृष्ठे यं दक्षश्रोण्यां स्वां वामे हां मस्तके गों मुखे
पीं दक्षनेत्रे जं वामे नं कर्णे वं वामे लं दक्षनासि भां वामे यं दक्षगंडे स्वां वामे हां दक्षदोर्मूले गों तन्मध्ये पीं मणिबंधे जं अं श्री ४९४
गुलिमूले नं अग्रे वं अंगुष्ठे लं तर्जन्यां भां मध्यमायां यं अनामायां स्वां कनिष्ठायां हां ४ एवं महावाहो पदक्षोरुमूले गों जा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नुलि· पिंगुल्फे· जं अंगुष्ठमूले· नं अग्रे· वं· अंगुष्ठे· ह्लूं· तर्जन्यां· भों· मध्यमायां· यं· अनामायां· स्वां· कनिष्ठायां· हां· एवं वामपादेपि।
७ शिरसि गों· तत्र्वेभावपि· तद्दक्षे· जं ललाटे· नं· तद्वामे· वं· मूर्द्धशिरसि· लं· दक्षबाहौ· भों· वामे· यं· सव्ये साह्यति· स्वां· वामे· हं· मस्त
के· गों· नयने· पं· मुखे· जं· कंठे· नं· हृदि· वं· उदरे· ह्लीं· मूलाधारे· भों· लिंगे· यं· जानुनोः स्वां· पादयोः हां· एकादश्यां· पिं· गंडयोः ह्लीं· अंसयो
याः जं· स्तनयोः नं· पार्श्वयोः वं· स्फिचोः ह्लीं· ऊर्वोः भों· जानुनोः यं· जंघयोः स्वां· पादयोः हां १ ततः पूर्वोक्तमूर्तिपंजरन्यासं कृत्वा पुनः सृ
ष्टिस्थितिन्यासौ दशांगपंचांगन्यासौ ऋष्यादिन्यासं च कृत्वा मुद्राविरचनादि पुष्पोपचारांते देवस्य देहे न्यासोक्तस्थानेषु सृष्टिन्यासक्रमे
ण स्थितिन्यासक्रमेण दशांगानि च पंचांगानि च संपूज्य मुखे वदनाय नमः स्कंधे च वनमालायै नमः वक्षसि श्रीवत्साय· गले कौस्तुभाय तिल
विभूतिपंजरन्यासक्रमेण देवस्य देहे संपूज्य कर्णिकायां देवावाग्यामिण्या दक्षिण्येन ॐ दामाय· ॐ सुदामाय· वसुदामाय· ॐ किंकिणि
माय· केसरेषु पंचांगानि संपूज्याष्टदलेषु देवाग्न्यादि रुक्मिण्यै· सत्यभामायै· नाग्नजित्यै· सुनंदायै· मित्रविंदायै· सुलक्ष्मणायै· सुशील
यै· जांबवत्यै· दलाग्रेषु वसुदेवाय· देवक्यै· नंदगोपाय· यशोदायै· बलभद्राय· सुभद्रायै· गोपालेभ्यो· गोपिकाभ्यो· पद्ममध्ये मंदाराय·
पद्माह्वहि देवाय संतानाय· पारिजाताय· कल्पवृक्षाय· हरिचंदनाय· इति प्रादक्षिण्येन देवाग्रादितः चतुर्दिक्षु संपूज्य लोकपालान् वज्रा
दीनि च समभ्यर्च्य धूपदीपौ प्रदर्श्य प्राणादि पंचमुद्राः तन्मंत्रेण प्रदर्श्य करद्वयेन नैवेद्यमुद्रां च ध्यात्वा नमः पराय ब्रह्मणे निवेदयामि
वेदं कल्पयामि इति नैवेद्यं समर्प्य तत्काले ध्यानादि प्रसन्नार्चन मूलमुद्रायं श्री कृष्णाय नमः इति देवस्य चरणयोर्मुकुंद कुरुहस्तुल सौरदले
पंचधा संहृत्य देवस्य हृदये पंचधा श्वेतरक्तकरवीरपुष्पैः देवस्य शिरसि पंचधा सितरक्तपद्मैः देवस्य सर्वगात्रे श्वेतरक्ततुलसीभिः श्वे
तरक्तकमलैः श्वेतरक्तकरवीरैश्चेति पुष्पांजलिं दद्यात् पुनर्मूलमुद्रायं श्री कृष्णाय नमः एवं श्री वासुदेवाय· श्री नारायणाय· श्री देवकी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ श्रा॰ ल॰
४९५
495

नंदनाय॰ श्री यदुश्रेष्ठाय॰ श्री गांगेयपाय॰ श्री असुरक्रांतमारणे हारिणे॰ धर्मसंस्थापकाय॰ इत्यष्टोत्त...नामभिः पूजयेद्राजोपचारैः॥ ...स्य
न्व कुर्यादिति॥ तथा॥ ध्यात्वैवं परमात्मानं नंदपुत्रं विशालधीः। पूर्वोक्तविधिना सम्यक् दीक्षितः प्रजपेन्मनुं। मंत्रार्थं चिंतयन्मंत्री नियतस्त
जितेंद्रियः। वत्सरं शितसहस्राणि श्चेतपद्माक्षमालया। पश्चान्मंत्रस्य सिध्यर्थं दशलक्षं जपेत्सुधीः। लक्षं कुर्यान्दशांशं वा सितासर्पिर्मधुप्लुतैः
शर्करामधुसंयुक्तेन हविर्द्रव्येण वा हुनेत्। तर्पयेत्सलिलैः शुद्धैः श्रीं द्रव्यं दत्ता वाशितैः। आत्माभिषेकं कृत्वाथ भूदेवान्भोजयेत्ततः। नाना
विधैर्भक्ष्यभोज्यैस्तांबूलैश्च सुदक्षिणैः। ततो निजगुरुं सम्यक् प्रणिपत्य यथाविधिः। धनधान्यांबराद्यैश्च चित्तशाठ्यविवर्जितः। तोष
येत्परया भक्त्या निजकार्यस्य सिद्धये। ततः सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगान्निजवांछितान्। कुर्यात्कृतिं पुनः सम्यग्दृष्ट्या नैमित्तिकं ततः। अथ प्रयोगास्त
त्र वक्ष्यते॥ श्री सारसंग्रहे॥ अथापदानिरसद्दृश्यमंत्ररत्नं सुगोपितं। त्रैलोक्यख्यातसामर्थ्यं नारदायोपपासितं। धर्मार्थकाममोक्षार्थं करं
रूपादिसाधनं। अज्ञानधनकालाग्नियोगैश्वर्यफलप्रदं। अकालमृत्युसंहारि दुरदृष्टनिवारणं। गलग्रहमहारोगभूतराक्षसनाशनं। संग्राम
यदं नलालूमरण्यवाभयप्रदं। भूसदासोगजाश्वादिरथधेनुधनावहं। क्षेत्रपुत्रकलत्रादितेजः कांतियशस्करं। धैर्यगांभीर्यशौर्यादि...
प्रतिमाकरं। ब्रह्मांडक्षोभजनकं सिद्धकसमृद्धिदं। किमत्र बहुनोक्तेन सर्वदं नात्र संशयः। वक्रीपुरंदरारूढत्रिमूर्तिंदुसमन्वितः। बीजमस्य
विद्दितत्क्रोधीशाधस्त्रिविक्रमः। स्यात्ततो नरजित्कांतिवायुः शार्ङ्गी तस्य स्युक। अमृतादीदवः पश्चादात्रिदीर्घयुतस्ततः। वासुदेवाक्षरश्चापादस्य
त्वीयं मनुर्मतः। समाभिधायकः शत्रुः कृपीतिसमुद्धृतः। आनंदायोगकरो विकृतस्तस्मान्नदर्शकः। कर्षणात्मापजातस्य भक्तानां कृत्य अ
च्यते। मंत्रात्मकशरीरस्यत्वर्णेत्वाच्छेदशिकः। योः शब्दवाच्यकत्वात्तु ज्ञानं तत्रं नलक्ष्यते। वृत्तिशब्दनशब्दं वा गोविंदो गोविचारणाद शानुप्राप्त्युया ४९
र्थ्यस्तदर्थश्चापि पूर्ववत्। वक्री ककारः। पुरंदरो लकारः। त्रिमूर्तिः ईकारः। इंदुः बिंदुः। तेः क्लीं। कामबीजमुद्धृतं। क्रोधीशः ककारः। त्रिविक्रमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऋकारः तेन कृष्णेतः षकारः नरकजित् एकारः कांतिः आकारः तेन ह्ला इति वायुः यकारः शार्ङ्गी गकारः स एः ओंकारः तेन गो इति अमृतं
वकारः अक्षि इकारः इंदुः बिंदुः तेन वि इति। अत्रि ईकारः दीर्घ आकारः तेन दा इति वायुः र्यकारः दशार्णः पूर्वोक्त गोपालदशारमंत्रः। नारदाय
निराख्यातो गायत्रं छंदः हरितं। श्रीकृष्णो देवता प्रोक्तो बीजशक्त्यादि पूर्ववत्। अत्रं ततः करणे वेदाब्धिवसुभिर्युगलेन वा मूलमंत्रविभक्तार्णपंचांगानि
प्रकल्पयेत्। सनत्कुमारकल्पेतु। मंत्रस्यास्य ऋषिर्ब्रह्मा गायत्रं छंद उच्यते। गोपवेशधरो विष्णुर्देवता परिकीर्तिता। गवर्णेनैकेन हृदये त्रिभिर्वर्णैः शि
रोमतं। चतुर्भिश्च शिखा प्रोक्ता तावद्भिः कवचं मतं। नेत्रं तथा चतुर्वर्णैः नामास्त्रं तथा मुने। इत्युक्तो। न्यास अत्र यथागुरूपदेशचरणीमिति। पंचांगा
निन्यसेत् अंगुलीषु करद्वये। मूलमंत्रेण सर्वांगे गात्रे वारं व्यापकं न्यसेत्। सुखं व्यापयन् तन्मंत्राणी न्यासमाचरेत्। केकलादेहे वामे कर्ण
योर्नेत्रयोर्नासोः मुखयोर्बाहु हृदये नाभौ कक्ष्यालिंगे ततः परं। जानुयुग्मपदद्वन्द्वे न्यसेदेकैकमक्षरं। वेदादिमस्तके न्यस्य पदं न्यसेत्। शिरो
वदने हृदये पादयुग्मे तु विन्यसेत्। पंचांगानि पुनर्न्यस्य मुन्यादिन्यासमाचरेत्। न्यासांतरादिकं सर्वं दशवर्णकृतं चरेत्। ध्यानं चोक्तप्रकारेण पूजनं च
तथाभवेत्। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांतं मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि नारदाय ऋषये नमः। मुखे गायत्रीछंदसे नमः।
हृदये श्रीकृष्णाय देवतायै नमः। इति विन्यस्य बीजशक्त्यादिन्यासं पूर्ववत्कुर्यादिति। क्लीं। कृष्णाय हृदयाय नमः। गोविंदाय शिरसे। गोपीजनशिखा
यै। वल्लभाय कवचाय। स्वाहा अस्त्राय। इति पंचांगानि मंत्रान्यासं गत्वा दिन्यस्य मूलमंत्रेण प्राग्वद्व्यापकं त्रिः कृत्वा सकृत्प्रणवेन व्यापकं विन्यस्य शिरसि
क्लीं। ललाटे कृं। भ्रूमध्ये ष्णां। दक्षकर्णे ऐं। वामकर्णे गों। दक्षनेत्रे विं। वामे दं। दक्षनासे यं। वामे गों। मुखे पिं। ग्रीवायां जं। हृदि नं। नाभौ वं। दक्षकटौ ८९
लं। वामे भं। लिंगे यं। जानुनि स्वां। पादयोः हां। ततः ॐ नमः शिरसि। प्रणवं वर्जित्वा विन्यस्य शिरसि क्लीं। मुखे कृष्णाय। हृदि गोविंदाय। गुह्ये गोपीजन नमः
वल्लभाय। पादयोः स्वाहा नमः। इति पंचांगन्यासं कृत्वा दशाक्षरोक्तन्यासांश्च विधाय ध्यानादि सर्वं दशाक्षरोक्तवत्कुर्यात्। इति। त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुतद्रूपसंख्यातमधिकारार्थमादरात्। पंचलक्षं जपेत्पश्चाद्दशांशं पूर्ववद्धुनेत्। तर्पणादि ततः सर्वं पूर्वोक्तविधिनाचरेत्। अथ साधितमंत्रस्य
साधकस्य फलाप्तये। त्रिकालविधिं वक्ष्ये गोविंदस्य जगत्पतेः। उक्ते वृंदावने रम्ये स्वर्णभूमौ तु मंडपे। रम्ये रत्नमये दिव्ये स्मरेत्कल्पतरोरधः। ना
नारत्नसंकुले स्वर्णभूमौ रत्नसिंहासने शुभे। यथोक्तपद्ममध्यस्थं वासुदेवं विचिंतयेत्। इंद्रनीलनिभं कांतिशिशुं सुमधुराकृतिं। [illegible] स्निग्धवस्त्रल
लारांतं तां कुमं धूजसंवयं। भृंगसंघसमासक्तपद्मसुंदरसन्मुखं। इंदीवरदलाकारशोभिनेत्रद्वयान्वितं। वंचकुलसंशोभिपद्मकोडसुमंडितं। रक्ताध
रं सुनासं च हसितं हृष्टमानसं। नानारत्नगणाकीर्णकंठाभरणभूषितं। गोधूलिधूसराकारं शार्दूलनखधारिणं। विशिष्टपुष्पसद्दामस्वर्णने
पथ्यदीपितं। कटिदेशलसज्जंघा द्रूपवद्भुमनोरमा। रक्तकांचनसंक्लिप्तकिंकिणीजालमालया। तिरस्कुर्वंतमत्यर्थं वंधकप्रसवश्रियं। अत्यंता
रुणसच्छायस्वहस्तपादाब्जशोभया। पयःसांद्रकृतं पिंडं नवनीतं नवं शुभं। दक्षिणेतरयोः पाण्योर्वहंतं साधु मंगलं। पृथिवीगकर्तारं देवानां दुष्ट
वित्तसांऽपूतनाशकटादीनां विनाशाय कृतोद्यमां। गोपीगोपालधेनूनां समूहेनावृतं सदा। अत्रारविंदलमुखैर्देवैः संवितं कामतत्परैः। प्रातरेवं विचिं
त्य ध्यात्वा सुस्थिरमानसः। प्रणुक्त एव पीठस्थं हरिं संपूजयेत्सुधीः। अंगावरणमाद्यं स्याद्द्वितीयं लोकपालकैः। वज्रादिभिस्तृतीयं च पूजयित्वा
प्रसन्नधीः। पक्वरंभाफलं खंडं नवनीतं हरिं दधि। मेलयित्वा सुनैवेद्यं प्रीणयेद्धितोऽप्यस्य विधानतः श्रद्धाभक्तिसमन्वितः। श्रीकृष्णपूजनं च
स्तु पूजोपकरणैः शुभैः। नैवेद्यैर्हि कीं सर्वसंपत्तिमाजे वप्राप्नुयान्नरः। देहांते विष्णुसायुज्यं प्रयाति नियतं कृती। प्रातः प्रत्यहमेवं हि पूजयित्वा ततो ह
रिं। गव्यं निधिं निवद्यास्मै गुडयुक्तमथापि वा। तद्दुग्धं शुद्धनीरेण तर्पयेत्तमुखे हरेः। तद्दुग्धाभोजो दधि वा। अष्टोत्तरसहस्रं तु मूलमंत्रं जपेत्ततः।
मध्यंदिने यजेद्भ्राति सुंदराकृतिमद्भुतं। देवर्षिदेवसिद्धौघैः संवितं खचरैस्तथा। गवां गोपालगोपीनां समूहैः परितो वृतं। नीलांबुवाहसंकाशं
विशिष्टांगश्रियं प्रभुं। नीलकंठस्य समासस्थि [illegible] केशभारसुमंडितं। उद्धृतभ्रूलतं देवं पद्मपत्रनिभेक्षणं। पूर्णेंदुवदनं सद्गंधं रत्नकुंडलमंडितं। गंडमं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

डलसंघृष्टोल्लसत्सुशोभितं सुस्मितानन्ं। पीतवस्त्रधरं वाहुमुक्ताहारविभूषितं। कांचीकटककेयूरमुद्रिकानूपुरादिभिः। अलंकृतशरीरं तमंगरागविशंजि
तं सत्कृमालिन्यसंछिन्नवनमालाकुलांसकं। कामवाणाग्रविद्धांगं वेणुवादनतत्परं। हस्तकविन्यस्तवेणुं कामसंरंजं सुवक्त्रकं। अतिरामनरं वृन्दारत्नश्रेष्ठम
गीष्टदं। ध्यात्वैवं विधिनानेन देवं पूजयेद्दिने दिने। यादमाघरंगके आप महिषीभिश्च तत्परं। वासुदेवादिभिः पश्चात्कलत्रैरनेतरा इंद्राद्यैर्दशभिस्तथा समा श्च
वरणसंयुतं। अर्चयित्वा तु गोविंदं विधिवत्सोपचारकं। नमगनवेद्यं कांचनपात्रे पूर्वोक्तं निवेदयेत्। अघापिकंशतं पश्चात्तु नैसाधुपयोधिसाः शर्करा
पुक्तेन वलिप्रयोगात्कल्पयेत्। देवर्जियन्तिसंत्रभापुणदवेभ्य आदरात्। उपदेवाः गंधर्वयक्षादयः स्वस्वदिक्रमतो विद्वान् भक्तिमुक्तः प्रशान्तधीः स्व
स्वदिक्रमतः देवसंमुखे दयस्यमुक्तदिक्रमेण वलिं पायसादिभिः। तत्र वेदनप्रकारस्तु देवाग्रादि यत्तुर्दिक्षु पायसादिकं। पाकोपुसाधारपुनिधाय
वेभ्यः एषां धोनमः कृत्वादिगं धापवारिः संपूज्य स्वहस्ते जलमादाय देवभ्य एष वलिर्नमः इति वलिमुद्रया तु पुष्पांजलिं दत्वा प्रमोदित्व वेदविभ्योनु
गंधर्वादिभ्यश्च वलिं संपूज्य दद्यात्। तथा। नवनीतहविर्भुध्यात्वोपः संतर्प्य तु मुरारिं सहस्रशतनामानि संपूज्य साष्टकं जपेत्। साष्टकमिति शतं सह
वेत्यत्रापि सेव ध्यते। मध्याह्ने रूपमेवं यः पूजयेत्कांक्षितं परः। गीर्वाणवंदितं धाम्नोऽसमंतः सर्वजंतुषु। आयुर्वृद्धिदिराकीर्तिसुभगत्वादिसंयुतः स
संततिसुहृद्गोपशुक्षेत्रधनादिभिः। सर्वैश्वर्यसमेतोऽत्र सुखं भुक्त्वा हरिं व्रजेत्। अपराह्नेचेनमेदं संगीकुर्वन्ति तद्विधानं संध्यायामपि रके चिद्रूपाराम
पापरतथा। अष्टादशाक्षरा मंत्रास्संध्याकाले समर्चनं। यामिन्यां सर्वसंपत्तेः दयाल्येमनुना यदि। कालद्वये तु भिन्नायां पूजने केचिदिसंध्यासंध्यायां हरकं
मध्यरम्यारामाश्रिते शुभगृहे षोडशस्तंभैः सर्वतः परिवारितेपद्मेंदीवरकल्हारसंभृतैः सुजलाशयैः गृहं सादिपक्षिकपोतैः संभृते कृतमंदिरे। उद्यदा
दित्यसंकाशे चित्रिते कृतमंडिते। सुपविष्टं परात्मानं कृष्णं ध्यायसमाहितः गं नारदादिमुनिश्रेष्ठैः संवृतं मोक्षकोविदैः अवनौविवादंतु मुनिवर्ये परे
तुं आत्मरूपं परं तेजो दिशंतेमंत्रगोरवात्। नीलेंदीवरसंकांतिं शांतमूर्तिं शुभालयं। सरोजदलसंकाशनेत्रं मकरकुंडलं। किंशुकलिकाग्रस वहुसुकुलकुतम
स्तकं। अत्यंतमधुकोरे प्रसन्नमुखपंकजं। श्रीवत्सांकितवक्षस्कं वनमालाविभूषितं। कौस्तुभप्रभया दीप्तकंठं वक्षसं। वनमालालंकृतांसं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पीतवस्त्रावृतं प्रभुं। नूपुरांगदहारादिकरिसूत्रादिभूषितं। दूरीकृतधराभारं प्रसन्नहृदयं विभुं। दशितिकारापत्र वारि ... वरुं भूतात्मानं सवितये
स्रंगोविंदं सम्यग्ध्यायेत्। अथ गेरव भियाभिमुप्रथमावरणं कुयात् ततो नारद नामं नपर्वतौ जित्कुमेव वा निःशंकं ... तद कंत ... नंतरं। विष्णवेने
ततो मंत्रीशेते वं रजयेत्ततः पूर्वादिपूजितै रेतै सप्तीयावरणं भवेत्। अत्र ग रुडमाराध्यलो कपालान्प्रपूजयेत्। तदस्त्राणि ... वरणं भवेन्नो
वे धूपायसं दत्वा सम्यकृपूजावसानकः। खंडाक्षीरसहुत्याभीरैः कृष्णं प्रतर्पयेत्। अत्र पञ्चारशतं पश्चाज्जपेत्कृष्णं विचिंतयन्। अथ ... रशतं चिंतितः
जपयोः संख्यातः सर्गो वीमुकुंदेमं त्रीमयान्कृपायया विधिः। अव साक्षवियं तं विधायस्तुतिमारभेत्। नत्वा निवेद्य चात्मानं। ... स्वहृदि प्रभुं
न्ये स्वदेवमयीं भूत्वा स्वात्मानं पूजयेत्ततः। संध्याकाले हरिं लेवं प्रत्यहं यो वे ... इह भोगान्वहुभुक्त्वा व्रजेदंते सह हरिं। नारद ... राजा जो कामा
कुलितं वनं संसारस्य क्रीडासमाक्रांतं वल्लीव क्रवेष्टितं। वितस्तपुष्पसुवं तंत्र स्थूलं विकाणमकृतौ निखातं शक्रमाक्रमणपादपा ... परस्परं। अत्रमिग
हीतहस्त्वयोनासमापदिनुसाभवेत्। स्थलपंकजपुष्पाणां मध्यरेणुपुतेनवारिंगततरंगावितूलां समूहा द्रुणुवायुना कालेलिसेकतेजात्र शीतलेले दीप
ली कोमवाणप्रवि स्रजीदिग्वस्त्री कोटिकोटिभिः संवतेवं द्वाकिरणसमुद्योतितदिङ्मुखा वलत ... गानाशवद्वावालितदिगंवरा। सिद्धाश्च व देवा
यक्षकिन्नरपन्नगैः शविवाधरैः सपत्नीकैर्विमानेषु कृतासनैः। आकाशे संवरद्भिस्तैः पुष्पवर्षकृतोत्सवा पर स्परा व द्धहस्ता सुंदरीजालकनिर्मिता। रासक्रीडा
वि धोरत्नशंकुग परमेश्वरं। एतदेहसारंतः सदियानेक कलेवरं। नारीणां युग्मता दृव प्रत्येकं चांतरागता। तत्केंद्रसमालग्नयवा कुहाद्भविराजिता। आत्मस
वद्धसंतानकामानलसुदीपनम्। रासोक्रमसमाक्रांतगात्रवल्लीपुजांगु कुचभ्रमतेमधिरं तेमहाभरणिपरिस्फुरन्नूपुरस्वनैः सर्वालंकारैहृदया
मंदस्मितं पद्मकृशरीरं तेसंयुतं मस्तिमायया। हिरण्मयपराचितेः सम्पकस्त कमारकृतं तथा मणिरंको सुविस्तीर्णेर कपद्म शतंप्रभुं। अतसीपुष्पसंकाशं पी
वनश्रीसमन्वितं तक्षणीरक्तपुरावविदारविदच्छदविलोचनं। नूतनपिविविधश्याकपल्लवेन वपुष्यकेशिनी खंडशिखंडैश्चैवद्धमजोयसंचयांसधकवत्
दसंकाशसुदनानपंकजंपकविंवफलाकारं रक्ताधरविराजितं। नानारत्नसमाकिरसवं भूषणाभूषितं। स्वर्णवर्णलसद्धस्त्रविभ्रमश्रीगृहप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रेनवजवालंकृविरहस्तपादतलैर्विभुं। भ्रमरालोलसल्लसनमल्यकृतो मिथुनहूयं। अंगनाकुचसंश्लेषपलग्नकुंकुमवक्षसं। महोक्षचारुगमनं वंशवाद
नसादरं। अनंगबाणसंविद्धं सर्वलोकैकसन्मतिं। ध्यात्वेवं प्रोक्तसत्पीठे लक्ष्मीकांतं प्रपूजयेत्। अंगैरावरणं पूर्वं मिथुनैस्तदनंतरं। शक्तयस्त्वाः पुरश्चा
ताः षोडशस्वरमूर्तयः। कीर्त्यादिशक्तिसहिता लक्ष्मीमध्यपूर्विकाः। प्रत्येकं स्वरसंयुक्ता मिथुना विभवंति हि। श्रीं क्लीं [illegible] केशवाय कीर्त्यै नमः इत्या
दिप्रयोगः। षोडशारदले [illegible] सक्रीडन् तत्परं [illegible] पूजयेच्छाद्वजादीश्च ततः परं। इदं समावरणं [illegible] चतुर्भिः पूजयेत्सुमं। ततः सुकल्पितं दुग्धं सितश
र्करयायुतं। राजतभाजने सम्यक् स्थूलं विनिवेदयेत्। कृष्णाय [illegible] पुनर्वे [illegible] स्वरसं [illegible] कल्पयेत्। प्रत्येकं मिथुनं [illegible] यस्तारक [illegible]
[illegible] यथापूर्वं कलापं [illegible] समापयेत्। रात्रावेवं विधिं [illegible] भवेल्लोकवशीकरः। इंदिरामंदिरं [illegible] सर्वोराध्य सुमुक्तिमा [illegible]
[illegible] स्यस्तु [illegible] फलं सख्याज्ञातिभवाब्धेः पारगो भवेत्। इदं मंत्रकलेवरं [illegible] कालं [illegible]
[illegible] भवेत्। धर्मार्थि [illegible] विभवः कामा [illegible] दंतवि [illegible] परं प्रयाति परमां सिद्धिं [illegible] देवदेवस्य तर्पणं [illegible] पुरा
कानी वकाम्यानां साधकेष्टफलप्रदां। [illegible] मूले [illegible]
रकेन धेनुमुद्रां प्रदर्श्य [illegible] समाप्नोति [illegible]
[illegible] विंशतिसंख्यया [illegible] रकान्वाह एकैकवारं मंत्र होमं [illegible]
क्रमेते समारभ्य [illegible] सितपलाशविमिश्रं [illegible] तथा भवेत्। [illegible]
दल्यानमंत्रविल्लामूलमंत्राभिसंजप्तं [illegible] हरिमुख [illegible] मंत्रेण [illegible]
कारेषु समालं [illegible] क्रमाद्दरात्। [illegible] मूलमंत्रेण स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ था
४९८

युतः॥ चतुर्वारं पुनः क्षीरैरेकवारं जलेन च॥ अंत्यद्रव्यधाम्नुरादृष्या रुयसीम वसितापले प्रातरेवं तर्पयेदाम्चतुः सप्ततिसंख्यया॥ कुं प्रतिदिनं विघ्न
न्न गृध्रुकादुष्टिस्थ तत्परः॥ तस्यमं दुलमान्नेण्णवा... तेभ्य वतिभक्तं बापायसं दधिभक्तं च तिलतंडुलमेव च॥ गुडभक्तं च दुग्धं च दध्यन्नं नवनीतकं घृतं
च कदलीमात्रा ततः श्रीवरजस्वला॥ मोचमोदकपञ्चाश्च पृथुकाश्च बलान्नकाः॥ द्रव्येव षोडशैतानि कथयामि मनीषिणः॥ मोचा रजस्वलाचमोचश्च कद
लीभेदा एवातेन चत्वारः कदलीभेदास्तेयाः॥ अपरं तर्पणं वक्ष्ये तुल्यं पूर्वमायतफलं॥ धारोष्णं कथितं दुग्धं दधि दध्युत्थकं पुनः॥ सर्पिर्विधा यसं चैव स
र्षपंडीक्षौद्रमेव च॥ पंचामृतं नवैतानि द्रव्याणि तर्पये सदा॥ धारोष्णं तत्कालं दुग्धामीतं मत्स्यंडीखंडशर्करा विशेषः॥ प्रत्येकं द्रव्यतस्त्वेतैरष्टोत्तरश
तैर्विकुर्यात्तर्पणानि विधानेन कृतानि यशसे तथा॥ लोकसेवलमाधवकथितानि मनीषिभिः॥ खंडमिश्रितधारोष्णदुग्धं च यावजले॥ शुभैः सकलसंतु
र्वागच्छे योग्यामंत्रानगारं तथा॥ हह संतर्पणादेवफलमाप्नोति वांछितं॥ भिक्षुको बालकोनित्यं स्वयं गोविंदरूपधृक्॥ भक्तो नानाविधैर्भिरयमु
कुर्मुकुश्च मन्त्राभिः सहजोषीनां दधिदुग्धघृतादिकं॥ वलाकृष्टं नरं भिक्षामात्रेणति महतीं तु ना॥ षट्कोणान्तर्लिखेत्काम संसाध्याख्याकर्मसंयुतं॥ षड
क्षरमन्त्रो वर्णान् षट्सु कोणेषु संलिखेत्॥ पत्रदशदलं याष्टाक्षरयन्त्रलक्षणान्वितं॥ विंशद्वर्णमन्त्रो वर्णान् विंशल्लेषु दिशो लिखेत्॥ कोणेषु मदनाक्ष
तभूर्जे हेरवयततगोरोचनादि लिखितं यन्त्रं सम्यक्कल्याणयालाकया॥ हमपदृषि यानेन गुलिकी कृत्यपूजयेत्॥ सम्यक्संपातसंसिक्तं मंत्रितं मलमंत्रितं॥
कोपाल धृतं तद्विपुरुषः कंठे करेधृते तो त्रैलोक्यवश्यकर्माय समर्थं वातिजापितं॥ कीर्त्यादिवर्द्धनं राज्यं पुत्रपौत्रधनप्रदं॥ कीर्तिरक्षाकरं नृणां स
वैसौभाग्यदायकं॥ अपस्मारमतिभ्रंशमोहमूर्छाज्वरादिभिः॥ राक्षसोन्मादभूतार्त्तैः पीडितानां च मस्तके॥ एतद्यन्त्रं स्मरन्मन्त्रं जपेन्नश्यति तत्क्षणात्॥
अस्यार्थः बहुकोणं कृत्वा तन्मध्ये ससाध्यं कामबीजं विलिखेत्॥ तत्कोणेषु वक्ष्यमाणगोपालषडक्षरमन्त्राणामेकैकवर्णं विलिखेत्॥ ततो हि दलेषु पर्वोक्त
तत्केसरेषु वक्ष्यमाणगोपालविंशत्यक्षरमन्त्राणां द्विदि दलेषु पूर्वोक्तदशाक्षरवर्णानेकैकशो विलिखेत्॥ ततो हि चतुरस्रं कृत्वा तत्कोण

श्री
४९८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पुकामबीजं विलिखेदेतद्यंत्रं तदुक्तफलं दं भवति तथा। कामो ब्रह्मा भारभूतिश्चावायुर्नमसमन्वितः। षडर्णो मनुराख्यातः सर्वसंपत्प्रदा
कः। कामः तद्बीजं ब्रह्मा क भारभूतिः ॐ तेन छ धृति ... स्वतत्पं वायुः य नमसा नमः शब्देन तथा माया लक्ष्मीपुरोष्टादशार्णो विंशाक्षरो म
नुः माया भुवनेशीबीजं लक्ष्मीबीजं श्रीबीजं एतद्बीजद्वयादिः पूर्वोक्तोऽष्टादशाक्षरो विंशत्यर्णो मंत्रः। श्रीसारसंग्रहे।। अथ काम्यानि कर्माणि वक्ष्येत
मंत्रयोर्द्वयोः। देवकीतनयं कृष्णं तदाविंस्मातमद्भुतं। वक्रं शंखगदापद्मधारिणं गमनं प्रभुं। पीतवस्त्रलसत्कान्त्या शोभि सर्वांगसुंदरं। एवं संचिं
त्यसंजप्य रात्रिशेषे दशायुतं। त्रिमध्यकेर्दशांशं तु किंशुकप्रसवैर्हुनेत्। मंत्रयोरेकतो मंत्री यः करोति धर्मादरात्। वीर्यं ब्रह्मां स्मृतिं प्राप्य कवी
नामग्रणीर्भवेत्। सकृद्दिव्यं जुतां गंतमातृकाक्रोडगतां शिशुं। वलयादंकरं न्यासं चिंतयन्नयुतं जपेत्। तावहंसर्व्यं कुर्वन्दग्धौ घृतेनैव ससर्पक
सलभेत्परमां भक्तिं मास्तिकः। स्नातं वेतसगरुदंतं वालशायनं गोपीभिर्दुलितं शिशुं। ध्यात्वा लक्षी रविधातोर्ये सार्पयन्नुलं मंतशान्। क्षुद्रवालं च्छं
तसरतिनाशादिभीतिषु। पिबंतं पूतनास्तन्यं ग्रस्तस्य शिरसि स्मरन्। शतं साग्रं तपमंत्रं रुदंतं पूतनां तथा। मध्याह्ने ... छिन्नमर्मकुले वरं
तदानीप्रकटीभूय प्रोक्तानश्यंति राक्षसाः। कुर्वेल्लुखं न मंतर्याः समिधस्त्ववर्तितनलो। पंचगव्याक्षिताः सम्यक् पूतना वैरिणो मुखापायसं जुहुयात् त्रि
ष्टतद्रव्यं पीत्वा निरंतरः। सहस्रमंत्रितैस्तोयैः कुंभगैरभिषेचयेत्। ग्रहपीडानिवृत्यर्थं दुःखौघध्वंसमाययौ। स्वकीयचरणाक्षिप्तशकटं भावयन्मनुं।
अयुतं प्रजपेत्सर्वविघ्नसंघातशमेषुः। नीलगात्रं स्वहस्ताभ्यां नवनीतं नवं हविर्भृद्दधानं किंकिणीसंघरतक्षुद्रखभूषणं। एवं ध्यात्वा जुहुयान्मं
त्री दूर्वाकांडत्रिकेः शुभैः। दुग्धान्नपलालितैर्लक्षं तावन्मंत्रं जपेद्बुधः। गुरुं संतोष्य वसुभिः सार्पयन्मुद्दिजोत्तमान्। व्याधिव्याधिविनिर्मुक्तो दीर्घजी
वीभवेत्सुतः। वाक्कुभ्यां वकमादाय पाद्यं तं हितुं ... कृष्णं ध्यायन्सुवालानां भयेत्सर्वदीजयमनुं। अभिमंत्रिततैलेन लिपेत्तदुःखशांतये। ग
र्णेसाधुरक्षेतं वारयन्तमतस्ततः। वपुर्धमंते गोविंदं ध्यायेत्सर्वोदितं फलं। महासर्पगरप्राप्तो चितपनुदस्य मस्तके। काजीयस्य फणाम ध्यं न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ कार्ये
४९९
५०५

यंतं कृष्णमेनसा सुधादृष्ट्याभिवीक्ष्यं ततः कृत्वा च प्रजपेत्सतु । वामहस्तस्पर्शजेन्यातर्जयमंत्रिसप्तमश्च सुधीकरोति निर्विषं कालदष्टमपि क्षणात् ।
कालीयमर्दनं कृष्णं ध्यात्वा कुंभं प्रपूजयेत् । अथो नरस्तं तज्जलेन स्नानयेत्तज्जलेन यः । कालकूटविषग्रस्तः सुखी भवति सेचनात् । गोवर्धनगिरिं वामबाहु
दंडेन बिभ्रतं । दक्षहस्तसुधारयाभिवर्षंतं योजितसमुखं । कृष्णं संचिंतयेन्मंत्री गोकुले च मतेन तपस्वी भीतिदासं नवा यं तेश्चि शुद्धर्षेण वायवः स्वयं ये
मायां तवासर्वं चिंतयन् कृष्णं तेन । कृ पुतलत्वणोः शुद्धः स्नानावृष्टिभिर्वधूर्वं । कलिंगतनयातोयविहारसनिर्भरं यमुनाप्रभंजनो ... लोकेऽलं
सेवनैः । गोपांगनासमूहेन सिच्यमानं मुहुर्मुहुः । कृष्णं विचिंत्य मंत्रज्ञो वेतसोऽश्वैः समिद्वरैः । कुर्नेद्युतसंख्यावैः क्षीराक्तैर्यथा विधिः ।
भूयसी वृष्टिमिष्टां हि कुर्याद्ग्रामयेऽपि सः । एवमेव स्मरं कृष्णं पीडितस्य तु मस्तके । मोहत्वा त्रिगरस्फोटभूतराक्षसफन्नागैः । मंत्रं जपेत्तदा नीरः
सुखी भवति नान्यथा । वनं तेयगतं कृष्णं सप्रद्युम्नं बलान्वितं । स्मरन् ज्वरपराभूतज्वरेण सुतमादरात् । एवं ध्यात्वा ज्वराक्रांतमस्तके संत
मनुं । महाघोरज्वरोद्भूतसंतापनाशमादरात् । एवं ध्यात्वा नलकृष्णमभ्यर्च्यादि संयुतं । गुडूचीशकलैर्दुलाक्षीराक्तैर्युतैर्बुधः । कृष्णं ज्व
मशांतं वनाशयेन्नात्र संशयः । तीक्ष्णवाणप्रासिद्धांगभीष्मपीडाहरं हरिं । ध्यात्वा स जपेत्सर्वशास्त्रार्तिपालिभ्यः स सुखी भवेत् । कृष्णं सं
पत्रैः पुत्रप्रदं ध्यात्वा पुतं कुर्वेत । दुग्धाप्लुतैर्गुडूचीशकलैरचितनलो । अपमृत्युविनश्यत कृत्याः कृरा अपि क्षणात् । कृष्णं पुत्रास्पदं तं दि
जायमानं सूतवं । ध्यात्वा पार्थपुत्रं लक्षं जपेत्पुत्रसमृद्धये । पुत्रजीवोत्थकाष्ठेन ज्वलिते हव्यवाहने । फलैस्तदीयैर्जुहुयाद्युतं मधुना प्लुतैः ।
पुत्रान्बहून रोगान् स लभेत चिरजीविनः । नित्यकर्मदिने लवं सपुत्रान्बुद्धिशालिनः । एवं ध्याय मासमात्रेऽति निरुजो दीर्घजीविनः । वोधि... श्री
पुरतो यं तत्र समयोत्तरं शतं । मौनं कृत्वा पिबेन्नारी प्राग्वत्सा सुपुत्तलभेत । कृत्यां कूरां महाभीमां काशिराजेन योजितां । पारित्वाज्ञव चक्रे ४९९
ण काशीं स कृष्णं वह्निना । श्रिये ... भस्मीकृतं तं कृष्णं सम्यक् विचिंतयेत् । गुडूच्या निशि सि... स्त्री पत्रैर्लबिल्वोलिनैः । एवं कृते नु सप्ताहं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वैरिणां केन चिल्कृताः। कृत्याभूजस्तमेवाशु सक्षयेन्नात्र संशयः। आक्रमेत् वैरिदिग्येव दरीवक्षभूषिते। स्वरूपाविषं स्पृशंतं च हस्तां बुजपुंजेन मा
धंरा कलिस्य सर्वांगं स्पृलागोविंदमोदनम्। मधुराक्तैस्तिलैर्लक्षं तु कुर्याद्दीप्तितनले। अघोरपापप्रशार्थं पुष्पार्थं बाजपेततः। रुद्रकीलिणं वलेभ धू
दिर्यंतं वाक्षकर्मणि। ध्यायन् क्रूं हूं दूषयंतं होमयेत् कुलिकाः शुभाः। गोमयाग्राः क्षणाद्वृषः प्रीतयोजायते ध्रुवं। रविंडे भरसमारूढं कुर्वंतं वाणवर्ष
णं। धावमानं रिपुगणं स्मरन् आवर्तमाशु भं। जपेल्लक्षसप्तसहस्रालि क्रूं क्लं धत्तूरामनुं बुधः। सहस्राहा हूं रिणां भ्रयाद्युग्मादेशतो धकवं। कपित्थफलसंया
तनेवनेच सकांक्षिपन्। क्रूं क्लं प्रयोगयुतं जप्त्वामनुं के चाटकृद्विपा। ध्यायन् स्वं कंसमर्थं नरं खनमंबादधः कृतं। वैरिणं केसरूपं च कर्षतं प्राणवर्जितं।
अयुतं प्रजपन्मंत्रं कुर्वन्द्वाल समंबुधाः समिद्भिर्निम्बनक्षत्रतरूणां तस्य मंत्रविता। शत्रुर्निधनमाप्नोति सुधाभक्षोपि मान्यथा। कलिङ्गमसमि ध
र्भे नेवतेल प्लुतैर्जुहुनत्। यामिन्यामयुतं स्वस्वस्मि रिपुवर्यपुरं व्रजेत्। कार्पासबीजचूर्णेन निशानिंबदलानि वा। एरंडतैलसिक्तानि जुहुनेत्रिकटुका
निवाराब्जौ स्मशानभूमिस्थो रिपुनाशाय मांत्रिकः। मारणं निंदितं कर्म यदि कुर्वीत साधकः। अयुतं प्रजपेन्मंत्रं यावद्द्वाहविषाकुर्वेत्। मंत्री तां पा
पनाशाय शांतवेताद्दृढव्रतः। पुरंदरमुखान्जित्वा हरंतं सुनयादपं। क्रूं क्लं ध्यायन् जपेल्लक्षं सर्वतो जयमाप्नुयात्। आरभ्यानमुद्गयाक्रूं क्लं गीतार्थपर
स्तु नायव। कथयंतेरथातः भावयन्प्रजपन्मनुं। धर्मवृद्धिर्भवेत्तस्य योगसिद्धिश्च जायते। त्रिस्वादयुक्ते दुर्लक्षं यः किंशुकप्रसवैर्जुहेत्।
महाकविः सवादी स्याद्वेदवेदांगपारगः। कोटिभास्करसंकाशं विश्वरूपशरीरिणं। भमहाट्टकेसकोटिमग्नौ शामशारीरिणं। सूर्यानलसमु
द्भवक्रूरवरणां बुजपंक्तिः। विविधानेकसद्भूतिं दिव्यनेपथ्यधारिणं। जगत्प्रोमांतरालेषु व्याप्तक्रूं क्लं विचिंतयन्। मंत्रमप्येवं जपेल्लक्ष्यं क्रसहस्रको सा
ष्टकं बुधः। देशागोहपुरग्रामवस्तुस्वात्मनरक्षणं। भवेद्दशार्णमंत्रेण तद्दशार्णेन तु ज्ञानेतां प्रयोगां स्तु यद्भक्तितः समाचरेत्। विश्वपक
धुनावक्ष्येमंत्रद्वयतत्रादरात्। यत्कृत्वा साविधिनामंत्री सर्वलोकप्रियो भवेत्। अरण्योऽव सत्पुष्पैर्विकचैर्हेरणेः शुभेः। भसम ध्या क्रौ केविधानतः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५००

प्रजपित्वाग हे हरीं। प्रत्यहं दशवर्णं यः सहस्रं साष्टकं जपेत्। मंडलाद्विज हृदयानां च क्रांतस्य वशी भवेत्॥ मालती कुसुमैर्मंत्री गोपवेषं यथा पुरा। कं
कुसुममाल्यैः नृपतीन् वशं नयति दासवत्। क्रीडंतं रक्तकुसुमैः रम्भारससमुद्भवैः। वेश्यां नीलोत्पलैः भूताजिह्वा जायते तमः युतं तंडुलैः पुंनागपुष्प
प्रचयेत्तावत्सहस्रकं। अन्वहं सप्तरात्रं तु कुलानि तत्र धारयेत्। कलिका धारणा नारी स्त्री च पुमांसं वशं नयेत्। पुरुषं प्रतथा नारी दासी कुर्यान्न सं
शयः। पुष्पतांबूलवासांसि केशलालेपनादिकं। एकेन मंत्रयेन्मंत्री सहस्रमभिमंत्र्य यद् दद्यात् स यः सद्यते सुः किं करा भरणानिकं। क्षायपत्ये व्य
हारादौ विवादे राज्ञे वशमस्तु। पारिषद्यस्य कर्मादेशांते साग्रं जपेत्तु यः। तत्र य दृष्टं ब्रूयात्तेन च सज्जपी भवेत्॥ सूपलिप्तकरं वा चौ वल्लदी ः सहस्रं
ते हृद्यानां तरसं ज्वालाकुलां त्रिमधुराप्लुतैः। अपामार्गसमित्प्रत्यैः स्त्रीलोकं च वशमानयेत्॥ रासक्रीडारसे रक्तं ज्वालामंत्रं दशाक्षरं जप सह
स्रं नित्यं योषा समा मंत्रेण साधकः। हृद्यं कन्यामवाप्नोति तुष्टं मानपिता स्वधा। असुख कुंदमार्कं हृष्टे ज्वाला सहस्रकं। साय जप्या तु प्राक् न्या
प्रत्यहं मंडलाद्धिसा मंत्रस्यास्य प्रभावेन कौमितं वर्णयाद् दूरा। गोपी हस्त सरोजा निधिस्तानि त्वं तमंजसा। रुक्मसंविंत्तमंत्रं यो जपेद् दशा दशाक्षरे। ल
क्ष्मं प्लुतैर्वापि सूर्य राजसमुद्भवैः। कुलायुतं जपे त्वं कन्यामिष्टां लभेत सः॥ अष्टादशार्णमंत्रेण पलाशसमिधायुतं। मधुप्लुतं कुशं बिल्वपक्
ने त्रातिलतंडुलैः वशी भवंति भद्रा दुरासर्वसमादरात्। कृतमालप्रसूनैश्च कुरंड कुसुमैरपि। कृत्वा वशी करोत्येवं भूपाला न सपरिच्छदान्
कुलोद्भव सप्तपैः पाटयो शेषपतेरपि। इक्षुजैर्विदूरी यो च स्वायत्तो कुरुते क्षणात्॥ कृतनो तुलुक्ष सत्य सुगंधैरक्तणोत्पलैः मधुलेहं
दनेर्वोपिपाटलो थैः प्रसूनकैः कुलायुतं क्रमेलेव वशयेत्क्षणे यो विलः अश्वमारप्रसूनैर्यो मधुकैः आत्यहं कुनेत्रारात्रौ सहस्रं संख्यातेः
सम्मत्यक्रमतं द्विजः पएयांगनानां साह संवार्य यौवनगर्विता। पंचबाणप्रसिद्धांगं दासी कुर्यान्न संशयः। सिद्धार्थैः लवणोपेतैः मधुलैः
त्रिसहस्रकं। होमं प्रकुर्वतो रात्रौ विंद्रो विद्राग्वशी भवेत्॥ श्रीवृक्षस्य फलैः पत्रैः सर्पलोमप्रसूनकैः। त्रिस्वादु सेवितैर्होमात्प्रसंडुलसै

श्री
५००

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

युतैः । प्रत्येकं द्व्यक्षराभ्यां लक्ष्मीवशीकृद्यो निजजातये । वासांसि वल्लभस्त्रीणां मन्त्रोभिः सह केशवं । समादाय कदंबं तु समारूढं तु चिंतयन् । जप्यात्वष्टसहस्रमानं
...यः रात्रौ सदशाभिर्दिनैः । शीघ्रमथानयेन्मंत्री शीघ्रमेव न संशयः । किं वक्तुं केन मंत्राभ्यामेताभ्यां सदृशोऽपरः । नास्ति वश्ये तथाकृष्टौ देवदानववंदितौ । वंदनं
दसौ गोशृंगं रत्नरूपपद्मदलेक्षणं । अरिकेयूरदापक्वनवाकुंडलस्तु विभ्रतं । अरिरथांगकंकुशं रवः । द्रव्यस्त्रमंडलालेपैः पद्मदाम्ना च भूषितं । पीतांबरलसत्कांतं तरुणेभु
निसेवितं । विकचत्पद्ममध्यस्थं ध्यात्वा नंदात्मजं प्रभुं । स्वहृत्पद्मगतं देवं पुराणपुरुषं नवं । नीलमेघनिभं वापि द्रुतहेमद्युतिं तु वा । जपेदेकतरं मंत्री श्रीकृष्णाभ्यां पुटितेन
नीलक्षद्वादशांकं सम्यक्कृतत्सहस्रं संसमिद्वरैः । दुग्धाप्लुतैर्दुने मंत्री पयोद्भवसमुद्भवैः । मध्वाज्यकोकिलेनापि हविषा वाजितेंद्रियः । पश्चाद्धिद्व्याधिपंचिनिशां विरा
दकले वरौ भवांध कारितरणिं स्त्रीयहृत्सरसीरुहे । अलाभे दर्शसंवित्स्यप्रसहं परमप्रभारोचिःसहस्रं जपेन्मंत्री यत्नेन संयतात्मकः वर्त्मना विधिमेनेभदोद्य सूत्र
भक्तिसमन्वितः । संसाराब्धिमहाभीमं जरामृत्युमहाद्रुपेः । अलुब्धे लेहरीजाले विषयग्राहसंभ्रमे । समुल्लंघ्य परं तेजो जीवन्विमुक्तो निरंजनः । उच्चरं सत्स्यनामानि पि
वंस्तस्य कथामृतं । आकारं तस्य वा ध्यायं तत्त्वाकृष्णमंत्रपि । भक्त्या परमया पतां जीवन्मुक्तः स कथ्यतां । पिंडं वा कृपुटे सुवृत्तं विंगरे संलिख्य तत्कोणगाग्रकूणी
नरंगपंचकं लसत्संधीन् दलेष्वष्टसु । अष्टार्णोत्तरं वसुयुग्मवर्णं सुमनुं तत्सरं रव्यपत्रे स्थितं । वाष्टाष्टा दशपञ्चपत्रलसितं सत्संख्यवर्णालिखेत्तापत्तं तद्दलं तः
श्राति दलं गायत्रिवर्णालिखेत्संबंव ध्य स्मरबीजंतः पुनरथात्रिंशद्विपत्रं वृत्तं । तत्रानुष्टुभवर्णकात्मवृत्तं दलं बीतं च पिंडे गतत्वं चाग्रलिपिभिः क्रमेण च पुनः पाशांकुशं
भ्यां वृत्तं । सर्वं वृत्तेन संबीतं यंत्रमेतत्प्रकल्पितं । यंत्रराजमिति ख्यातं सर्वविघ्नप्रमोहनं । काम्यधर्मार्थफलदं शत्रुदस्युनिवारणं । कीर्तिकांतिधनारोग्यरक्षाश्रीविजं
यप्रदं । पुत्रपौत्रप्रदं लोकभूतवेतालनाशनं । लिखितं भूर्जपत्रादौ पूजितं वाभिमंत्रितं । धारितं सर्वकामानां वृद्धिदं नात्र संशयः । अस्यार्थः । षट्कोणं कृत्वा तन्मध्ये
वृत्तं विलिख्य तस्योदरे पिंडं गोपालेकाक्षरं बीजं विलिख्य तन्मध्ये साध्यनाम स्फुटं कृत्वा षट्कोणेषु पूर्वोक्तषडर्णमंत्रवर्णानेकैकशो विलिख्य तत्संधिषु क्लीं च कोण
तिस्वाहेत्यादि पूर्वोक्तपंचमंत्रान् आलिख्य तद्बहिरष्टदले कमलं कृत्वा तद्दलेषु वक्ष्यमाणकृष्णाष्टाक्षरवर्णान्‌आलिख्य तद्बहिः षोडशदलपद्मं कृत्वा तद्दलेषु वक्ष्यमाण
कृष्णषोडशाक्षरवर्णान्‌आलिख्य तद्बहिरष्टदलपद्मं कृत्वा तद्दलेषु पूर्वोक्तद्वादशाक्षरमंत्रवर्णान्‌आलिख्य तद्बहिश्चतुर्विंशतिदलं कृत्वा तद्दलेषु वक्ष्यमाणकृष्णग

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि घा॰ ५०१ यत्री वर्णो नालिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा तदनंतरालवीथ्यां कामबीजेन संवेष्ट्य तद्बहिर्द्वात्रिंशद्दलं पद्मं कृत्वा तद्दलेषु वक्ष्यमाणगोपालानुष्टुभवर्णो मा
लिख्य तद्बहिर्वृत्तचतुष्टयमालिख्य वीथीत्रयं निष्पाद्य आभ्यंतरवीथ्यां पिंडगोपालमंत्रेण वेष्टयेद् द्वितीयवीथ्यां मातृकावर्णैरावेष्टयेत् तृतीयवीथ्यां पाशांकुशबीजा
५०१ भ्यां निरंतरं संवेष्टयेत्॥ एतद्यंत्रमुक्तविधिना साधितं धृतं भुक्तफलं ददाति॥ तथा॥ कामः कृष्णाय गोविंदो ङे युक् स्वस्वाहा रामः मनुः॥ कृष्णाय स्वरूपं गोविंदो ङे युक्तो
गोविंदाय वस्वक्षरः अष्टाक्षरः तथा॥ तारं नमः पदं कृष्णं चतुर्थ्यंतं वदेत्ततः ङेंतं च देवकीपुत्रं वर्मास्त्रांते द्विठांतकः॥ मनुः षोडशवर्णोऽयं षोडशारपद्मके लिखेत् तस्मात्
रं प्रणवं नमः स्वरूपं कृष्णं चतुर्थ्यंतं कृष्णाय ङेंतं देवकीपुत्रं देवकीपुत्राय वर्म हुं अस्त्रं फट् द्विठः स्वाहा तथा दामोदरं चतुर्थ्यंतं विग्रहे तदनंतरं वासुदेवाय
चसंते धीमहीति पदं वदेत्॥ तत्र कृष्ण इति प्रोक्ता पुनर्भूयोऽत्र बोदयात्॥ गायत्री समाख्याता गोपालस्य जगत्पतेः॥ दामोदरं चतुर्थ्यंतं दामोदराय सुगमं तथा॥ तथापि
स्मारहृत्तं तत्पिंड युतं भगवत्पदं॥ नंदपुत्रपदं ङेंतं बाललीलावपुषे तथा॥ श्यामलाय पदस्यांते दशवर्णमनुं वदेत्॥ द्वात्रिंशदक्षरो मंत्रस्तु॥ संख्यातलकास्थितः पिंडं ग्लौं इति वि
ज्ञो मारः कामबीजं॥ हृत् नमः ङेयुतं॥ भगवत्पदं भगवते नंदपुत्रं ङेंतं नंदपुत्राय बालस्वरूपं॥ वपुषे स्वरूपं॥ श्यामलाय स्वरूपं दशवर्णमनुः प्रोक्तो गोपालदशा
कु क्षरमंत्रं॥ एतन्मंत्रचतुष्टयं यंत्रे लेख्यं॥ तथा॥ षट्कोणे पिंडबीजं द्विनवलिपिवृतं॥ कोणषट्के षडर्णं दिक्पत्रैर्दशार्णं विलिख वसुदलेऽतो वेष्टितं मारबीजेन॥ किंजल्के
षु स्वराद्यं द्विवसुदललसत्षोडशार्णं च पद्मं कादीन् किंजल्कसंख्यान् रदलिखितानुष्टुबर्णं च पद्मं पाशांकुशावृतं तद्बहिर्भूविंबद्धितया श्रीयुक्त स्वार्णमंत्रसंयु
क्तं कृष्णयंत्रमिदं वपुः रक्षाकरं घोरमारिघ्नं चतुर्वर्गफलप्रदं॥ अस्यार्थः॥ षट्कोणमध्ये पिंडबीजं सस्साध्यं विलिख्य तद्बहिर्मध्ये द्वादशाक्षरमंत्रेण संवेष्ट्य षट्को
णेषु प्रोक्तषडक्षरमंत्रवर्णान् विलिख्य तद्बहिर्दशारदलपद्मं कृत्वा तद्दलेषु पूर्वोक्तगोपालमंत्रस्य द्वादशाक्षराण्यालिख्य तद्बहिः वृत्तद्वयं कृत्वा तयोरंतराल
वीथ्यां कामबीजेन निरंतरं संवेष्ट्य तद्बहिः षोडशदलं कमलं कृत्वा तत्केसरेषु कादिसांतावर्णा नालिख्य दलेषु द्वात्रिंशदक्षरमंत्रवर्णानालिख्य तद्बहिर्वृत्तत्रयं कृत्वा तदंतरा श्री
६ लेषु पाशांकुशाभ्यामावेष्ट्य तद्बहिः संपुटितचतुरस्रद्वयं लिखेत् क्रमषट्कोणं कृत्वा तत्कोणेषु प्रोक्ताष्टाक्षरमंत्रवर्णानेकैकमालिखेत्॥ एतदुक्तफलदं॥ तथा॥ क ५०१
त्वा न पद्यं च तदं मं श्रीमंडलं च कमलं कमध्यकोणे लिखेत् अष्टौ कं वर्दलद्वयशोभितं वृत्ताकारमंत्रद्रोमध्यादिमध्यपंक्तिमंत्रवर्णाशेषकोणेषु द्वादशार्णं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वेष्टितं। कृष्णयंत्रमिति ख्यातं सर्वरक्षाकरं परं। भूर्जे पत्रे लिखित्वा तु पूजितं स्थापितान्नलोके रणधारितं नित्यं सर्वैपस्युरवर्धनं। द्विजकुपादिकम
ध्ये सम्यगालिख्य पूजितं। शालादौ निहितं यंत्रं गवां वृद्धिकरं सदा। अस्यार्थः। प्राकृत्रयक सूत्रचतुष्टयं दक्षिणेतरं सूत्रचतुष्टयं च कृत्वा नवकोष्ठ
युतं चक्रं विरच्य कोणचतुष्टये मंगलचतुष्टयं कृत्वा तन्मध्यकोष्ठमध्ये चतुर्दलद्वयं विरच्य तत्र वक्ष्यमाणश्लोकमंत्राक्षराणि वक्ष्यमाणप्रकारेण लिखे
त्। तदा प्रथमचतुर्दले पूर्वादिप्रातिलोम्येन लिख्य द्वितीयचतुर्दले द्वितीयार्धं तथैव लिखेत्। अत्र वशिष्टकोष्ठेषु पूर्वादिक्रमेण गोपालाष्टाक्षरमंत्रवर्णान्नवैकै
कं लिखेत्। ततस्तद्बहिर्वृत्तयोरंतराले पूर्वोक्तद्वादशाक्षरमंत्रं प्रणवेष्टयेदिति तद्यंत्रमुक्तफलदं द्विजकुरुष्व सर्वशः। तथा त सुकीर्तिपदं ब्रूयाद्देवदेव [illegible] रत।
तवदेवरतो ब्रूयाद्वृतं वतरतो वदेत्। रूढतो ख्यातशब्दात्तत ख्यतपदमुद्धरेत्। देवकीसुतशब्दांतः श्लोकमंत्रोयमीरितः। तथा वा यं मंत्रः। तसुकीदेव
देवनतदेवरतारतः। नतरतो रूढतो ख्यात तात ख्यातो देवकीसुतः। इति तथा। श्लोकमंत्रं महार्णान्निवतुः षष्टिपदं लिखेत्। राक्षसादिव यद्भूयः स बलिभद्र
नामकं। यंत्रं पुष्टिबलारोग्यकीर्तिलक्ष्मीजयप्रदं। सारजे फलके कृत्वा निखातं गोष्ठमध्यतः। दस्युमारीग्रहादिभ्यो रक्षां कुर्यात्क्षवां सदा। तथा क्षीरगोप
प्रोक्तापगोरक्षीति वोद्धरेत्। रक्षमा क्षपदं पश्चात् क्षमभक्षपदं ततः। गोमानो पदमाख्यात गगनोमापदं वदेत्। गोपक्षपदं प्रोक्तं [illegible] क्षपमुद्धरेत्।
अयं श्लोकमनुः प्रोक्तो द्वितीयः सर्वसिद्धिदः। अयं मंत्रः। क्षीरगोपयगोरक्षीक्षमाक्षक्षमाक्षरः। गोमानोगगनोमागोपक्षगस्यक्षंगो यद्भूतिकरं लि
येयंत्रसारे। साध्यगर्भं लिखेत् कामं वह्निजेहं जुगोदरे। षट्कोणेषु षडर्णं चतुःपत्रं वृजे ततः। केसरोद्यच्चतुर्वर्णं दशार्णमानो लिखेत्। त्रीणि त्री
णि वर्णानि प्रतिपत्रे ततो वहिः। पत्रेषु दिक्पत्रके सरोजदशार्णमनुकेसरं। विंशत्यर्णमनो वर्णान् प्रतिपत्रे द्विशो लिखेत्। वहिः षोडशपत्रेषु
स्वरोद्यत्केसरेषु च। आगागा [illegible] स्यागाङ्कमर्द्धक्रं वा लिखेत्। वहिः संवेष्टयेत्कामेश्च ततो भूविंबमालिखेत्। वाराहवीजं तद्दिक्षु भूवी
जं कोणगं लिखेत्। गोपालमंत्रमेतद्धि विधिना स्थापितं गृहे। तत्र गावः पयस्विन्यः सरघाश्च निरामयाः। पीनोघ्न्यो वकुरूपाश्च सु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि पार्श्व ५०२ 502

लाभ्यं भवंति हि। धनधान्यधरारत्नशालिनी तस्य मंदिरे। लक्ष्मीरिति स्थिरा भूत्वा वसेदाभूतसंप्लवं। अस्यार्थः। षट्कोणं विलिख्य तन्मध्ये ससाध्ये
कामबीजं विलिख्य षट्कोणेषु पूर्वोक्तकूटषडक्षरमंत्रार्णांल्लिख्यते बहिः षोडशदलं अन्यच्चतुःपत्रं कमलं कृत्वा तत्केसरेषु क्रौं कूष्ठ क्रौं कू ह्रीं
इति मंत्रस्यैकैकमक्षरं विलिख्य तद्दलेषु पूर्वोक्तविंशतिवर्णस्य मंत्र द्विद्विक्रमाद्विंशतिवर्णान्नालिख्यते बहिः षोडशदलं पत्रं कृत्वा तत्केसरेषु षोडशस्वरा
नालिख्य तद्दलेषु ऋग्वेदोक्तस्यागावो अग्मन्नुत सूक्तस्य प्रतिदलमर्धमर्धं विलिख्यते बहिर्वृत्तयोरंतराले ककारादिक्षकारांतान् सवेष्टन
बहिश्चतुरस्रं कृत्वा तस्य चतुर्दिक्षु वराहबीजं कोणेषु वराहबीजं वह्निं लिखेत्। एतद्यंत्रमुक्तफलदं। मध्ये तारं ससाध्यं वसुदलविवरेषु अस्य वर्चोभिकामे
कां क्रमेण प्रविलिख्य तु बहिर्वेष्टितं मातृवर्णैः। आगावो सूक्तयंत्रं कुरु गृहगतमिदं स्थापितं मंदिरादौ दद्याद्गोगृहसिद्धिं सत्तलोके कवचमहिषैः संकुलामाशु
लक्ष्मीं। अस्यार्थः। अष्टदलमध्ये ससाध्यं प्रणवं विलिख्य दलेषु वक्ष्यमाणागावो सूक्तस्यैकैकामृचं विलिख्य वृत्तयोरंतराले मातृकया वेष्टयेद्ब
हिश्चतुरस्रं कुर्यादेतद्यंत्रमुक्तफलदं। आगावो अग्मन्नुत भद्रमक्रन्त्सीदंतु गोष्ठे रणयंत्वस्मे। प्रजावतीः पुरुरूपा इह स्युरिंद्राय पूर्वीरुषसो दुहानाः १
इंद्रो यज्वने पृणते च शिक्षत्युपेद्ददाति न स्वं मुषायति। भूयोभूयो रयिमिदस्य वर्धयन्नभिन्ने खिल्ये नि दधाति देवयुं २ न ता नशंति न दभाति तस्करो ना
सामामित्रो व्यथिरादधर्षति। देवांश्च याभिर्यजते ददाति च ज्योगित्ताभिः सचते गोपतिः सह ३ न ता अर्वा रेणुककाटो अश्नुते न संस्कृतत्रमुप यंति ता अभि। उरु
गायमभयं तस्य ता अनु गावो मर्तस्य वि चरंति यज्वनः ४ गावो भगो गाव इंद्रो मे अच्छान् गावः सोमस्य प्रथमस्य भक्षः। इमा या गावः स जनास इंद्र इच्छामीद्धृ
दा मनसा चिदिंद्रं ५ यूयं गावो मेदयथा कृशं चिदश्रीरं चित्कृणुथा सुप्रतीकं। भद्रं गृहं कृणुथ भद्रवाचो बृहद्वो वय उच्यते सभासु। ६ प्रजावतीः सूयवसं रिशंतीः
शुद्धा अपः सुप्रपाणे पिबंतीः। मा व स्तेन ईशत माघशंसः परि वो हेती रुद्रस्य वृज्याः ७ उपेदमुपपर्चनमासु गोषूप पृच्यतां। उप ऋषभस्य रेतस्युपेंद्र तव वीर्ये। ८ श्री ५०२
तथा। षट्कोणे कर्णिकायां स्मरमथ विलिखेत्कोणषट्के षडर्णं दिग्दशसु च दशवर्णं स्यकालोः स्मरास्या। आवीजं मातृकार्णैर्विचकुरु गोसाधु गोपालयंत्रं प्रात
धर्मार्थकामप्रचुरसुखकरं श्रीपदं वश्यकारी। अस्यार्थः। षट्कोणं कृत्वा ससाध्यं कामबीजं विलिख्य तत्कोणेषु षडक्षरं विलिख्यते बहिर्दशदलं पत्रं कृत्वा त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दलेषु दशाक्षरमंत्रवर्णानालिख्य तद्बहिर्वेदांतराले या क्रां ह्रीं क्लीं ब्लूं सः इति बाणबीजैर्मातृकार्णैरष्टवेष्टयेत् तद्बहिश्चतुरस्रं कुर्यात्। एतद्यु
क्तफलदं। प्रवरसुखमोक्षः। तथा नारं मध्ये वसुदललसत्किंचकुद्धादि वर्णान् द्वौ द्वौ मं सेत्र यमयालिखेत् केसरेषु स्वराणां द्वौ द्वौ वर्णौ विलिखि
समावेष्टितं मातृकार्णैर्भूगेहस्थं निखिलसुखदं यंत्रमष्टादशार्णं। अस्यार्थः अष्टदलमध्ये कामबीजं ससाध्यमालिख्य तद्दलेषु पूर्वोक्ताष्टाद
शाक्षरमंत्रस्य कृष्णायेत्यादि वर्णेषु चतुर्दशवर्णान् द्विद्विक्रमादालिख्यांतिमदले वर्णत्रयं विलिखेत् केसरेषु द्वंद्वशः षोडशस्वरानालिख्य ब
हिर्वेतालदलबीजैरां कादि क्षांतवर्णैर्वेष्टयेत् तद्बहिश्चतुरस्रं कुर्यात्। एतदुक्तफलदं। श्रीसारसंग्रहे। अथ मंत्रवरं वक्ष्ये मुकुंदस्य जगत्पतेः। सर्व
सिद्धिकरं लोके वश्यदं कीर्तिपुष्टिदं। त्रिविंदुश्रीर्विषं दीर्घाकेवला कर्णयुग्मविः। वंद्यविष्णुयुतश्चाश्रीसत्यकूर्मोकृताशनः। स संघातोऽसम द्विश
भृगुः सत्यश्च दीर्घवान्। सध्वाग्निठांतवैकुंठाः गगवंदुशस्वरा। भूराग्निसहितः भूरः सत्याकृद्रसंयुतः। अष्टादशाक्षरो मंत्रो मुकुंदस्य
कीर्तितः। त्रिविंदुः श्रीः विंदुविधुरे श्रीबीजं श्री इति विषं मदीर्घो नकेवला सररहिता नमुवंद्यः विंदुः विष्णुः दीर्घश्च तेन दा संध्याग्नि
अग्निः रगंतः ए वैकुंठ नगगन हं इंदुः विंदुः तेन हं भूरः प अग्निः र तेन प्रा भूरः पा सत्यः द रुद्रः ए इरः य तेन ये इति। तथा नारदोऽस्य
मुनिः प्रोक्तो गायत्री छंद उच्यते। मुकुंदो देवता प्रोक्तः सुरासुरनमस्कृतः। आवृत्ताचैः प्रकुर्वीत पंचांगानि विचक्षणः। पूजानुवेष्ट्य पीठ
गंधाद्यैस्तद्युधैः। मंत्रं जपेद्दललक्षं तद्दशांशं कुनेत ततः। पलाशपुष्पैः स्वादूक्तैः तर्पणादि ततश्चरेत्। मनुनानेन संजप्तमष्टोत्तरशतं जलं। दिनाष्ट
न्वहं पीत्वा मासषट्कं प्रसन्नधीः। सम्यक्कृष्णकृतिर्धर्यो मंत्री जायते वेदपारगः। प्रयोगः सुगमः। तथा समस्तेति समुच्चार्य मरुन्नमितमुद्धरेत्।
बाललीलापदं पश्चात् आत्मनेऽरुं समीरयेत्। अनेन हृदये नापि षोडशाक्षरो मंत्रो यमीरितः। समस्तोसिंग स्वरूपं। स्वरूपिणि। स्वरूपा बाललील

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि घार्ल
५०२
503

ॐ ह्रौं पुरुषरूप परमस्वरूप तुष्टिरूप नमो नमो ज्वलनाधिपतये मम मानं प्रयच्छ स्वाहा

स्वरूपं। आत्मनेऽकुं। स्वरूपं अत्र संधिः तेन लीलातनेऽस्ति। मंत्रेऽह्युदारः अस्त्रं फट्। हृदयं नमः अष्टादशाक्षरो यमपि मंत्रः तथा। नलकूबर आख्यातो मुनि
छंद उदाहृतं। गायत्री बालं कृष्णोऽस्य देवता परिकीर्तिता। पंचांगानि पुरोक्तानि ध्याने पूर्वोदितं भवेत्। पूजायोगं च यत्नाद्दैः पुरश्चर्यादि पूर्ववत्। जपादिकमपि
मंत्रः सेवितः सर्वसिद्धिदः। ध्यानं मातुरंकगतं तत्पेध्येयं। अनंतरूपपदं ॐकारस्वरूपमिति वोच्चरेत्। तुष्टुरूपं हृत्युग्ममनलाधिपतयेपदं मम मानं च समुद्धो
ऽयं प्रयच्छाग्निवधूमतः। अनंतप्रदो यमाख्यातस्त्रिंशद्वर्णो मनूत्तमः। आदिपदत्रयं स्वरूपं। हृद्युग्मं। नमो द्वयं। अग्निमपदं चतुष्टयं स्वरूपं। अग्निवधूः
स्वाकारः। अत्र नमःपदान्तपदयोर्विसंधिः त्रिंशद्वर्णे दृगुक्तो। तथा। ऋषिस्त्रैलासमुद्दिष्टः छंदोऽनुष्टुबुदाहृतं। अनलाधिपतिः कृष्णो देवता प्रोक्तस्तु
धेः। अनंतदो जायते मंत्री मंत्रमेतं भजेत्सदा। तथा। द्वादशाक्षरमंत्रांते वर्मास्त्राग्निवधूयुतः। प्रासिद्धो यो वासुदेव द्वादशाक्षरमंत्रः। पूर्वोक्तः सवर्मास्त्रा
ग्निवधूं लोऽयदा भवति तदा षोडशाक्षरमंत्रः स्यात्। वर्मकुं। अस्त्रं फट्। अग्निवधूः स्वाहाकारः षोडशार्णोऽयमनुः। प्रोक्तोऽस्य मुनिरुदाहृतः। गायत्रं
छंद इष्टुक्तं देवताचात्रिगद्यते। ग्रहघ्नो देवकीपुत्रो दुष्टग्रहविनाशनः। सर्वग्रह भयं घोरं जप्तोऽयं मनूत्तमः। एतेषां मंत्रवर्माणां पंचांगानि दशार्णो
ऽत्र वर्णानां गोलोकपाले वेदाद्यैश्च समीरिताः। तत्तद्विशेषफलदा मंत्रा एते न संशयः। तथा। द्वादशार्णो मनोरंते पुरुषोत्तमशब्दतः। आयुर्मे धावततो देवी चायु
विष्णुमुरत्। तादृशे प्रभवे विष्णुर्हमं त्रोद्वात्रिंशदर्णः। द्वादशार्णो वासुदेव द्वादशार्णे पुरुषोत्तम नमः। स्वरूपं। आयुर्मे देहि। स्वरूपं अत्र न संधिः चतुर्ष्वाविष्णुं विष्णु
वा। तादृशं प्रभवविष्णुं प्रभविष्णवे हुं नमः। नारदो मुनिरस्याथ च्छंदोऽनुष्टुबुदाहृतं। श्रीकृष्णो देवता प्रोक्तः पंचांगविधिरुच्यते। द्वादशार्णान्समुद्धार्य हृदानं
दात्मने भवतात्। पंचवार्णौस्तु वदेत्। प्रीत्यात्मने च शिरः सोऽमनुः। ज्योतिरात्मने हृल्लादो भूतवर्णः शिखामता। मायात्मने च वयस्च लोकवर्चं परिकीर्तितं। विदात्मने पद
मूर्वं च भ्यामस्त्रमुदाहृतं। ॐ नमो भगवते वासुदेवाय आनंदात्मने हृदयाय नमः। पुरुषोत्तमस्वरूपात्मने शिरसे। आयुर्मे देहि ज्योतिरात्मने शिखा। विष्णु
वे प्रभविष्णवे मायात्मने कवचं। विदात्मने अस्त्राय फट्। इति पंचांगानि प्राग्न्यसेत्। अग्निलोकेशवज्राद्यैरर्चनोक्ता जपेन्मनुं। लक्षमेकं दशांशं तु
जुयात्पायसैः शुभैः। कुंधाज्यसंयुतैर्दूर्वात्रिलयरधितेनले। जुहुयाद्दीर्घाऽञ्जीवितं लभते नात्र संशयः। तथा। डेंतं बालमुकुंदः प्राक्ताशिरः सपार्णेको
दुष्टग्रहघ्नः वासुदेवः ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॐ नमो भगवते वासुदेवाय पुरुषोत्तम आयुर्मे देहि विष्णवे प्रभवि
ष्णु मुकुंदे ह्रि रति यो नं

श्री
५०२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ क्लीं बालवपुषे स्वाहा ॐ गोपालवेषधराय वासुदेवाय हुं फट् स्वाहा

मतः॥ बालानां भयशान्त्यर्थं रक्षार्थं च जपेन्मनुं। तथा ॐ ङें बालवपुः बालवपुषे शिरः स्वाहा। तथा। गोपालकपदस्यान्ते वेषं देहधराय मुचा
तुर्थ्यां वासुदेवं च कवचास्त्रद्विठान्तकः॥ गोपालकवेषधराय स्वरूपं। वासुदेवं चतुर्थ्यन्तं वासुदेवाय कवचं ॐ। अस्त्रं फट् द्विठः स्वाहा॥ गोपा
दशाक्षरो मन्त्रो नारदोस्य मुनिर्मतः। गायत्री छंदः श्रीकृष्णो देवता कृष्ण ईरितः॥ आचक्रादिभिरंगानि पूजा पूर्वोक्तवर्त्मना। गेहे गोपालरक्षादे
प्रशस्तः शान्तिके पि च। पूर्वोक्तवर्त्मना ॐ अंगेन्द्रवज्रादिभिः कालीयस्य पदप्रोत्फाफणामध्ये नर्तनोद्यतं। दिव्यं तत्पदस्यान्ते करोमीति
नमं ततः नमामीति समुच्चार्य देवकीपुत्रमप्यथो। नृत्यराजानमामाप्य च वदेदच्युतमंततः। द्वात्रिंशदक्षरो मंत्रः सर्वक्ष्वेडविनिवारणः। अस्य मं
त्रग कालीयस्य फणामध्ये दिव्यं नर्तनं करोतीति। नमामि देवकीपुत्रं नृत्यराजानमच्युतं। इति श्लोकरूपः। मुनिर्नारद आख्यातश्छंदोनुष्टुबुदी
रितं। कालीयमर्दनः कृष्णो देवता सर्ववंदितः॥ चतुष्पादैश्च सर्वेण मनुनांगविधिः स्मृतः। अंगैरिन्द्रादिभिः पश्चाद्ध्यात्वा देवं चरेदितः
एकलक्षं जपेल्लाजैर्जुहुयाद्दशांशतः। विषनाशकरा रोगाः कृत्यामृत्युनमुना। एतन्मंत्रप्रभावेन नश्यंत्येव महोरगाः। एतन्मंत्रसम
न्नो नान्यो विषघ्नो नैव विद्यते। शुकवक्षांशपंचांगगोमूत्रलमुपाषितैः। निर्मितागुलिका सम्यक्सप्तमंत्रेणानेन मंत्रिता। तस्यालेपांजनैः पानक
र्मणा क्ष्वेडनाशिनी। सुकं दधेतदेतानां मंत्राणां क्रमतो बुधः। दशलक्षं तु प्रयोगं च ध्यानभेदात्कल्पयेत्॥ ॥इति श्री विद्यार्णवे अष्टाविंशतित
मः श्वासः॥ ॥तथा। मायारमादिको ब्रह्मादशार्णोविंशाक्षरो मनुः। एतन्मन्त्रसमो नान्यः सिद्धिदः प्राङ्गविद्यते। मुनिर्ब्रह्मास्य मंत्रस्य गायत्री
छंद ईरितं। श्री देवता बीजशक्ती चापि कवदीरयेत्। श्रीकांतस्य वक्ष्यामि ध्यानं मंत्रोत्तमोत्तमं। कुबेरादिधनाध्यक्षैः सर्वदायाद्धि धीयते। अक्ष
यस्य धनस्यापि करं संपत्प्रदं शुभं। कोटिभास्करसंकाशैः द्वारकायां गृहोत्तमे। वकुलैर्भिरेकल्पतरुभिः वेष्टिते रत्नमंडपे। विद्योतमाने व
र्यो च स्तंभ द्वारे तमिस्त्रिके। विकचकुसुमसालाभिः साहिता ग्रंथे मौक्तिकैः। पुष्परागधराशोभिः रत्नचयोरथांतरे। निरंतरस्त्रवद्रत्नसुधा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या धाराभिवर्षिणः ॥ अधः कल्पकवृक्षस्य शाखाव्याप्तस्यास सर्वतः । ज्वलत्कल्पप्रदीपालिसमुद्योतितदिक्षु रवोडुद्योतकल्पविंकाभरत्नसिंहासनांबुजे ।
५०४ रूपविषरमाक्रांतं कुतस्वर्णनिभं स्मरेत् ॥ समोद्यच्चक्रबिंबोद्यद्विद्युत्कोटिनिभच्छविं । हृद्यांगं सर्वतः सोम्यं नानालंकारमंडितं ॥ अरिंशरखगदांप
श्राधारिणं पीतवाससं । स्पुरंतं कलशं द्योतमणिधारमहात्रिंशांसव्येन चरणान्वेनचिकुभ्रकतिकारिणा ॥ रुक्मिणीसत्यभामे द्वे दक्षवामे स्थिते प्रमोदद्भुमांग
भिषिंचंतो नानारत्नसुधारया ॥ लसत्स्वीयकरांभोडागृहीतघटज्ञातया । यक्षलोनगात्रिस्या कलसुनंदसुघटेलया ॥ मित्रमिंदाततथैवान्यापशवे वसुलक्षणाए
तयोर्जीवनस्याहृसुशीले दक्षवामगो । रत्नधुन्यासमादाय कलशोरत्नसंभृतो । अपायंस्थोविलासेन ध्यातव्यौ मंत्रवित्तमैः ॥ ततः षोडशसहस्रमिता नार्यश्च मंत
तः स्मर्तव्या स्वर्णरत्नादिराधायुकघटमंकेराः ॥ स्मरदिष्टानिधिंतासो धनान्यावर्षतो वहिः ॥ ८ ॥ स्वं ध्यात्वा हृदि मे यादवादीन पिपूर्ववत् । एवं संस्थदेवशं ततः पूजां
समारभेत् । पुरोदितप्रकारेण पीठन्यासवसानकं । कर्मनिर्वर्त्य मंत्रज्ञो मूलमंत्रेण मंत्रवित् । प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादिन्यासमाचरेत् । करांगुलीपुतलंकाः
षडंगन्यासमाचरेत् । व्यापकं मूलमंत्रेण विन्यस्य करयोस्तु सः । पुनः षडंगं विन्यस्य देहे देशिकसत्तमः । पुटितां मूलमंत्रेण मातृकां वपुषि न्यसेत् । वकारात
नः षडंगन्यास उक्तः । पुनः षडंगं कृत्वा मंत्रवर्णास्ततो न्यसेत् । उत्तमांगे ललाटे च भ्रूमध्ये दक्षश्रुतिद्वये । नासिकाननयोश्चैव चिबुके च गले पुनः । बाहुमूले ह
दस्कंदे नाभिदेशे शिवे तथा । मूलाधारे कटिद्वंद्वे जानुयुग्मे च जंघयोः । गुल्फयुग्मे पादयुग्मे न्यसेद्वर्णान् लमोः क्रमात् । सप्तिन्यासोयमाख्यातः हृदयास्थिति स्त
पावाकुमलोंतिकाप्रोक्तासंहारो विपदादिकः । स्थितिसंतं पंचधा केचिन्न्यस्याकंमूर्तिपंजरं । न्यस्त्वास्य सृष्टिस्थिती पश्चात् षडंगानि प्रविन्यसेत् । त्रिवह्निसागरवे
दवपुनेत्रैः क्रमात् दुधः । वह्नयः त्रयः सागराः चत्वारः वेदाश्चत्वारः नेत्रद्वयं । मूलमंत्रभवैर्वर्णैः हृदादौ जातिसंयुतैः । षडंगं कृत्वा किरीटादिमुद्रादिं ध्यानं चरेत् ।
मूर्तिपंजरतो देवं संरक्ष्यांगानि जैतलः । देवस्यावाहपूजार्थं युज्यते यंत्रमुत्तमं । गोमयेनोपलिप्तायां पीठभूम्यां प्रविन्यसेत् । पूर्वोक्तं गंधपंकं च केनसंलिप्यांबुजं वसुच्छदं श्री
विलिख्य कर्णिकासेस्थमग्निमंडलसंपुटं । मानदेसाध्यसहितं मंत्रबीजं न्यवेशयेत् । कोणसंधिषु तद्वर्णं दले दले मनुपुनाग्निशा ॥ गायत्रीं कामदेवस्य मालाणं वाप ५०४
पत्रगं । नसादारक्रमात्पश्चान्मांतकार्णप्रवेषयेत् । धरापुरचतुर्दिक्षु रमामायांच कोणगं । विलिख्य यंत्रं महायंत्रं पदस्वर्णादिजेवधः । सम्यक्प्रतिष्ठ्य संपूज्य चेत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वमनुजोत्तमैः। करोति लोकपूज्यत्वं राजवश्यं च सर्वदा। यंत्रोद्धारः अथो मे च क्षते। कामदेवं चतुर्थ्यंतं विद्महे तदनंतरं ङे-युतं पुष्पबाणं च अथ वै द्वी महीति चान्तितो
तन्नोनंग इत्युक्त्वा प्रचोदयात्। कामदेवं चतुर्थ्यंतं कामदेवाय विद्महे स्वरूपं ङे-युतं पुष्पबाणं पुष्पबाणाय धीमहीति स्वरूपं प्रचोदयात्। स्वरूपं गायत्रीयं
समाख्याता जपेदेनं प्रयत्नतः। सर्वगोपालमंत्राणां जपादेर्वश्यकारिणी। हृदंते ङे-युतं कामदेवं सर्वजनप्रियो। तथा सर्वजनस्यांते ङे-तं संमोहनं वदेत्। ज्वलसंदी
क्ष्यमंत्र प्रज्वलेति प्रभाषयेत्। सर्वजनस्य वै वपश्च्यंतं हृदयं ततः। समेति वसमुच्चार्य वशं प्रोक्ता कुरु द्वयं। द्विठांतो मारमाला नु चतुर्विंश द्व्यक्षरः। जपा
दिसमये वा यं कामबीजादिको भवेत्। भालादि सर्वलोकानां परो वश्यकरो मतः। हृन्नमः ङे-युतं कामदेवं कामदेवाय सर्वजनप्रियं तथा सर्वजनप्रिया प्र
सर्वजनस्वरूपं। ङे-तं संमोहनं संमोहनाय। ज्वलं संदीक्ष्य प्रज्वल प्रज्वल स्वरूपं सर्वस्वरूपं जनपश्च्यंतं जनस्य हृदयं स्वरूपं मम स्वरूपं वशं कुः
कुरु द्वयं कुरु कुरु द्विठः स्वाहा। चतुर्विंशद्द्वयं। अष्टचत्वारिंशत्। तथा अस्मिन्मंत्रे पीठपूजां कृत्वा पूर्वोक्तवर्त्मना। तत्र मूर्तिं परिकल्प्यास्यां कृष्णमावाह
येत्। आसनप्रमुखैर्वस्त्रभूषांतैरुपचारकैः। मूलेन न्यासक्रमेणैव पूजयेद्भक्तितत्परः। आदौ सन्निधिस्थितिः पश्चात्षडंगानि किरीटकां कुंडले दिलये भूयाहार
जलजं कंगदं। जलजं शेरवं पदं वनमालां श्रीवत्सं कौस्तुभं तथा। वेदनाक्षतपुष्पाद्यैः पुरावन्मूलतोर्चयेत्। षट्सु कोणेषु च आदि षडंगानि यजेत्सुरावास
देवादिकाम्मूर्तिः काणके सरागायजेत्। षोडश स्त्री सहस्राणि देवदेवस्य शार्ङ्गिणः। दलाग्रस्था स्मर्तः पड्यानि षष्ठः क्रमादमी। इंद्राद्यानीलोमुकुं दस्यमकरोन्नंगव
कपोशंखपद्माचतरान्हेलोकेशायुधपूजनं। इत्थं संपूज्य कृष्णं गोविंदं नैवेद्यं हविर्षयेत्। हविः पायसं खंडाज्यदध्यादिभिः पश्चाच्छत्रादीनि वेदयेत्। स्तुत्वा प्रणम्य च
दास्य हरिं सावरणं हृदि पुनर्विन्यस्य संपूज्य स्वं जपेच्छक्तितो मनुं। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शि
रसि ब्रह्मणे ऋषये नमः। मुखे गायत्रीछंदसे नमः। हृदि श्रीकृष्णाय देवतायै नमः। गुह्ये क्लीं बीजाय नमः। इति विन्यस्य समस्त चतुर्विध पुरुषार्थ सिद्ध्यर्थे विनियोगः।
इति कृत्वा अंगन्यासं कुर्यात्। क्लीं हृदयाय। कृष्णाय शिरसे स्वाहा। गोविंदाय शिखायै वषट्। गोपीजनवल्लभाय कवचाय हुं। वल्लभाय नेत्रत्रयाय वौषट्। स्वाहा अस्त्राय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या
५०५

505

इति करषडंगन्यासं कृत्वा मूलमंत्रेण मूर्द्धादिपादांतं व्यापकं कृत्वा मूलपुटितां मातृकां विन्यस्य संहारसृष्टिक्रमेण दशवारं क्रमप्रकारेण दशतत्त्वा
नि विन्यस्य पुनर्मूलमंत्रेण प्रणवपुटितेन त्रिर्व्यापकं कृत्वा पुनः षडंगानि विन्यस्य शिरसि क्लीं नमः भाले श्रीं भ्रुवोर्मध्ये ह्लीं नेत्रयोः ह्रं श्रोत्रयोः ह्रुं नासि
कायां ग्रं मुखे ग्लौं चिबुके विं गले दां वाहुमूलयोः यें हृदि ग्लौं उदरे पिं नाभौ जं लिंगे ग्रं मूलाधारे वं कट्योः ह्लें जानुनोः मां जंघयोः यं गुल्फयोः स्वां पाद
योः हिं एवं सृष्ट्यादि विन्यस्य हृदि क्लीं उदरे श्रीं नाभौ ह्लीं लिंगे कृं मूलाधारे ह्लौं कट्योः यें जानुनोः गों जंघयोः विं गुल्फयोः दां पादयोः यें शिरसि गों
भाले विं भ्रूमध्ये जं नेत्रयोः तं श्रोत्रयोः वं नासिकायां ह्लं मुखे भां चिबुके यं कंठे स्वां वाहुमूलयोः हां नमः इति स्थित्यादि विन्यस्य पादादि मस्तकांतं संहार
क्रमेण न्यसेत् एवं क्रमस्तु लतीयानां गृहस्थे तु संहारसृष्टिस्थिति क्रमेण कार्यः वर्णिभिस्तु स्थितिसंहारसृष्टि क्रमेण कार्य इति ततः पूर्वोक्तमूर्तिपंज
रन्यासं कृत्वा पुनस्तत्क्रमप्रकारेण सृष्टिस्थितिन्यासं कृत्वा षडंगानि विन्यस्य वक्ष्यमाणप्रकारेण वेष्टवसुकं दर्शयित्वा दिग्बंधनं कृत्वा निजदेहमूर्तिपंजरन्या
सक्रमेण देवं संपूज्य पुरतः चंदनादिना पीठे कुंकुमादिना पद्मदले पद्मं विरच्य तत्कर्णिकायां षट्कोणं कृत्वा तन्मध्ये ससाध्यं कामबीजं विलिख्य तद्बाह्ये
सप्तदशभिरक्षरैः कामबीजं संवेष्ट्य षट्कोणस्य पूर्वनिर्ऋतिवायुकोणेषु मायाबीजं विलिख्य षट्कोणसंधिषु पूर्वोक्तषडक्षरमंत्रवर्णान्
तत्केसरेषु प्रोक्तगायत्रीवर्णान् त्रिशस्त्रिशः आलिख्य तद्दलेषु प्रोक्तमकरध्वजमालामंत्रार्णान् षड्शो आलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयांतराले मातृकार्णैः वेष्ट
दुभिः कामगायत्रीवर्णान् त्रिशस्त्रिशः आलिख्य तत्र प्राग्वत् पीठपूजां कृत्वा मूर्तिकल्पनादिपुष्पोपचारांतं देवस्य देहे सृष्टिन्यासक्रमेण वसं पूज्य विल
योगतेन देवस्य देहे षडंगन्यासस्थाने षडंगानि संपूज्य शिरसि मूलमुच्चार्य किरीटाय नमः कर्णयोः कुंडलाभ्यां दक्षोर्ध्वहस्ते चक्राय नमः वामोर्ध्वहस्ते
शंखाय वामाधःकरे गदा दक्षाधः पद्माय स्कंदादिपादांतं वनमालायै वक्षसि श्रीवत्साय कंठे कौस्तुभाय इति मूलेन देवं संपूज्य षट्
कोणे प्राग्वत् षडंगानि संपूज्य कोणकेसरेषु वासुदेवादिमूर्त्तिः दिग्गतकेसरेषु शांत्यादिशक्तीश्च संपूज्य दलेषु देवस्य दक्षवामक्रमेण रुक्मिण्या
द्यष्टमहिषीः षोडशसहस्रसंख्याभ्यो देवीभ्यो नमः इति देवस्य परितः संपूज्य दलेषु चिह्नं ध्वजाय नीलाय मुकुंदाय मकराय अनंगाय कच्छपाय

श्री
५०५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शं खाय॥ पञ्चाय॥ इति निग्व्यष्टकं संपूज्य लोकेशान्वोदिशाग्वस्त्रमापयेदिति॥ तथा॥ एवं सम्यग्जो देवेशं वेदलक्षं जपेन्मनुं॥ सर्पिषा जुहुयात्
पश्चाद्दशांशं तर्पयेत्ततः॥ स्वाभिषेकं विधायाथ ब्राह्मणान्भोजयेत्ततः॥ इत्थं संसाधितमंत्रस्तु प्रयोगान्विदधीत वै॥ पूजां कृत्वा जले कुंभे ध्यात्वा तं सं
स्नातं तंडुलैश्चम्मयुतं घृतसंयुक्तं कुर्वाल कृष्णधारयेत्॥ मस्तके धनधान्यादि [illegible] स्त्रीवश्यं च भवेद्ध्रुवं॥ घृतेन नासंयुतैः श्वेतैः कुसुमैरपि संयुतैः॥
रक्तार्कैर्लक्ष्मसंख्यया कुर्यान्मधुरलोलितैः॥ गोघृतैर्वापि जुहुयात्ततस्य लक्ष्मीस्थिरा भवेत्॥ रक्तादिवासना लक्ष्मीकुर्नेस्तुध्येताद्दशेत्रम
राके घृताके वा [illegible] सहस्रकं॥ घनुनासंयुतैः श्वेतैः कुसुमैरपि संयुतैः॥ सहस्रमन्वहं कुर्यान्मासमात्रेण साधकः॥ राजा स्यात्पुरा
या मंत्रिणो वान्न संशयः॥ प्रयोगान्यहोमादि दशांशेन दशावलिं॥ मंत्रेणानेन कुर्वीत तान्यो मंत्रोक्तमादरात्॥ न्यासध्यानजपादीनि हे
भक्तमानतुः [illegible] समर्दृन्तस्यप्रमदिरं॥ जायते हस्तगतस्य सकला वसुधा स्थिरं॥ पुत्रपौत्रकलत्राद्यैः भुक्त्वा भोगान्यहून्
तेयाति परं धाम वैष्णवं मुनिदुर्लभं॥ श्रीयंत्रसारः॥ षट्कोणकर्णिकामध्ये संसाध्यं मदनेन लिखेत्॥ षट्कोणेषु षडुलं चतुर्वर्णं चतुर्दले द्व
पत्रे केसरेष्वष्टशालीके कवर्णकं॥ विंशत्यल्लेभ मायंत्रं वर्णौ क्रमात् [illegible] विलिख्य वा मालाया त्रैलामा रस्य माले [illegible] यावर्णां पि च॥ वेष्टितं भूपुरा
त्रित्यश्र कोष्ठी वसुधासारं॥ विंशत्यल्ले [illegible] क्रमेण तद्यथाविधिः॥ जापनीयं प्रयत्नेन न दध [illegible] स्पवित्तं॥ धर्मार्थमोक्षायुः पुत्रधा
न्यधराप्रदं रक्षाकरं वश्यकारी कांतिसौभाग्यकीर्तिदं॥ किमत्र बहुनोक्तेन कांक्षितार्थसुरद्रुमं॥ अस्यार्थः॥ षट्कोणे कर्णिकान्तर्मध्ये [illegible] साध्यं
कामबीजं विलिख्य षट्कोणेषु षडुलं विलिख्य बहिः [illegible] चतुःपत्रेषु चतुरक्षरं विलिख्य तद्बहिर्दशकेसरेषु दशाक्षरं विलिख्य दशपत्रेषु विंशत्य
र्णवर्णौ द्वौ द्वौ विलिख्य बहिर्वृत्तं [illegible] तदन्तराले वीथ्यान्तरं ये [illegible] वीथ्यां पूर्वोक्तकामममालामंत्रेण तद्बहिर्वीथ्यां पर्वतत्र [illegible] वाणं [illegible] हि वी
थ्यां मातृकावर्णैश्च निरंतरं वेष्टयेत् तद्बहिश्चतुरस्रकोणेषु प्रतिकोणं शक्तिश्रीवसुकामबीजानि लिखेदेतद्यंत्रं अष्टकफलदं॥ पूर्वोक्तं पद्मजायंत्रं साधनं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धारणाद्यंत्रे भवति तदपि यथाविधि कृत्वं यथोक्तफलदमिति ॥ सारसंग्रहे ॥ रमामायास्मरांतेच चतुर्थ्यंतं कृष्णमीरयेत् । गोविंदङे युगं चाथ
स्वाहांतो ह्यदशाक्षरः रमा श्रीबीजं माया तद्बीजं । स्मरः क्लीं । चतुर्थ्यंतं कृष्णं कृष्णाय गोविंदङे युतं गोविंदाय । तथा मंत्रे ब्रह्मा मुनिः छंदो गायत्री
त्रिवृत्छंदः कथितं । श्रीकृष्णो देवता बीजद्वयं बीजद्वयं संज्ञितं दक्षिणं मूलमंत्रमथ वदे तौ षडंगानि प्रकल्पयेत् । ध्यानपूजादिमाद्यस्यापि शस्त्रोक्तवदावरदा
मय सर्वसंपत्तिं मंत्रमेनं भजेद्बुधः । ॐ श्रीं हृत् क्लीं शिरः ऐं शिखा कृष्णाय कवचं गोविंदाय नेत्रं स्वाहास्त्रं । तथा लक्ष्मीशक्तिमनोजात
बीजांते दशवर्णकः कामप्रमायादिर्न्नोतो यं षोडशार्णो मनुर्मतः लक्ष्मी श्रीबीजं शक्तिः मायाबीजं मनोजातः कामबीजं दशवर्णः पूर्वोक्तः कामं
बीजं मायातद्बीजं इंदिरा श्रीबीजं कृष्णादिके दशवर्णोक्ते पंचांगमपि लाद्दशः पूजाविंशाक्षरस्योक्ता ध्यानं तत्स्फटिकद्युतो वराचनाभयकरा
कृष्णमालिंगंतं श्रियांगको त्रको मल लसद्बस्तनाभ्यामालिंगितमुदा धारयंतं रथांगं च शंखं भयकलेवरं । एवं ध्यात्वा जपन्मंत्रं दशलक्षं सप्त
हितगमाचसंख्यजेत्पंसहस्राणि कुर्मेदात्यमनुत्तमं । तर्पणादिभिर्मंत्रः सिद्धः स्वेष्टफलप्रदः । माया श्रीसहितो मंत्रो दशार्णो द्वादश
विधानमस्याजितं षोडशार्णोक्तवन्मतं । सुगमं । काममायेंदिरापूर्वो माया श्रीकामतत्तथा लक्ष्मीमायास्मरांतश्च मंत्रराजो दशाक्षरः । अस्य
शाक्षरमंत्रो स्त्ययएलेउदाहृता । --- मुन्यांगानि चिस्ववि पायंत्रावर्णोक्तविधानतः ध्यानं तृतीयमंत्रेतु दशार्णोक्तमुदाहृतं । विंशार्णोक्तं ध्या
प्रणामं तु अथ निगद्यते दशार्णे विपसद्गणं गुणं कुशकरोयुतं । वेणुमादायहस्ताभ्यां वादयंतं मुदान्वितं । रचिमंडलगं कृष्णं ध्यायेदिष्टफल
प्रदं । मंत्रो गिरः इत्यादि पूर्ववत् सर्वसिद्धिदा । वाणलक्षं जपित्वा होमादशांशं ह्विषा कुर्यात् । तर्पणादि ततः कुर्यात् सिद्धमंत्रः समाचरेत्
कांतिपुष्टिधनारोग्यकामोमंत्रैः प्रयोगकाम् वाणलक्षं पवलक्षं । तथा अष्टादशलिपिर्मंत्रः कामांतो वसुपुत्र दक्षमुनिर्नादः श्रीरवालगाय
त्रीछंदः ईरिता । श्रीकृष्णो देवतांगानि षड्दीर्घसस्वरेणहि । क्लां क्लीं इत्यादि षडंगा ॥ वाले नीलमुदारकांतिविभवं हस्तां बुजे दक्षिणे विभाणं

श्री
५०६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

परिपक्वदोध्वकवलं नंदात्मजं सुंदरं ॥ वामे तद्दिनजातमद्भुतरसं दध्युत्थपिंडं शुभं ॥ वैयाघ्रेण नखेन राजितगलं स्मेरं कोशकं भावये ॥ अनंगालोकेशवस्त्र
ओघैरर्चनास्य समीरिता ॥ एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं एकलक्षमनन्यधीः ॥ शर्करा घृतयुक्तेन दशांशं हविषा जुहेत् ॥ तर्पणादि ततः कुर्यात् पूर्वोक्तविधिना सु
धीः ॥ सरोजमध्यगं कृष्णं पूजयित्वा विधानतः ॥ तस्य वश्रीमुखंभोजं तर्पयेन्मंत्रमुद्धरन् ॥ गोदुग्धेन सुशुद्धेन सुपक्वैः कदलीफलैः ॥ दध्याज्यनवनीतेन पुत्रमा
प्रीतिवत्सरात् ॥ तथा ॥ अधरो बिंदुमान्कामो ङेयुक् ॥ कृष्णश्च माययायां गोविंदो ङेयुतो लक्ष्मी दशार्णस्तदनंतरं ॥ भृगुर्मनविसर्गो द्वाविंशार्णो मनुर्मतः ॥
वाग्भवं प्रदात्यं नित्यं साधकानामभीष्टदः ॥ अष्टादशलिपिप्रोक्तं मुन्याद्यं वांगकन्यको ॥ अधरः ऐं बिंदुमान् बिंदुयुक्तः तेन ऐं कामः तद्वीडं ङेः
कृष्णः कृष्णाय माययाः तद्वीडेन सहेति शेषः गोविंदो ङेयुतः गोविंदाय लक्ष्मी श्री वीडं दशार्णः पूर्वोक्तः भृगुः सकारः मनुः औ विसर्गः औ
सौः इति विंशाक्षरोक्ता सपर्या ध्यानमुच्यते दक्षोर्ध्वहस्तपद्मे स्फटिकजपवटीं मातृकावर्णरूपां वामोर्ध्वे सर्वविद्याकलितमभिनवं पुस्तकं से
शांखं वेत्रं कवेणुं करयुगलधृतं वादयानं श्रीयमागां पीतांबरः सोमवंशो मरारिपुः श्यामलः ॥ कोमलांगः मयूरपत्रसेवद्धकेशजालाश्रियान्वितः ॥ स
वेदाद्यो मुनिवंदनसेवितः सर्ववेदिनः ॥ इत्थं संचिंत्य देवेशं नारीनपथ्यं धारिणं त्रिपध्यमलंकारः ॥ तन्मश्री मत्कुणो धारी ध्येयः युवतीवेषलावण्यपरमणीया
यतनुहारं ॥ इति गोलमीयतंत्रवचनात् ॥ क्लीं कृष्णाय हृदयाय ॥ गोविंदाय शिरसे ॥ गोपीजनशिखायै ॥ वल्लभाय कवचं ॥ स्वाहा इति पंचांगं ॥ तथा वदले
क्षेममनुं लब्ध्वा किं भुक्तमेधुना हुतेन दशांशं जुहुयात्ततो साधको मंत्रसिद्ध्या ॥ तर्पणादि ततः कुर्यान्मंत्री पूर्वोक्तवर्त्मना देवस्यानुग्रहात्तस्य मुखपद्मा
द्विनिर्गता गंगातरंगकल्लोलवाग्विलासमनोहरा ॥ गद्यपद्यात्मिका सम्यक्प्रवेडा भारती सदा ॥ अशेषवेदवेदार्थसर्वशास्त्रविशारदः ॥ राजैश्वर्यमहत्ता
क प्यमुक्तिमेति परां गतिं ॥ तथा ॥ वेदादि हृदयस्यांते ङेयुतं भगवत्पदं ॥ नंदपुत्राय नंदात्मवपुषश्री दशाक्षरः ॥ अष्टाविंशाक्षरो मंत्रो भक्तानां कामदो मतः ॥ वेद
दादिः प्रणवः हृत् नमः यं नमः ङेयुतं भगवत्पदं भगवते नंदपुत्राय नमः स्वरूपं नंदवपुषा स्वरूपं श्रीस्वरूपं दशाक्षरः पूर्वोक्तः ॥ तथा नारदो मुनिरस्य स्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या
५०७

उद्दिष्टकृष्णं दयुदीरितं देवतानंदपुत्रोस्य विनिर्दिष्टफलप्रदः आचक्रादिपदेरंगपंचकं परिकीर्तितं रत्नपात्रे करे दक्षे हेमवेत्रं च वामतः धृतं भाव
लंकस्त्रीभ्यामालिंगितं मुदा अनंगालोकेशावाल्याद्यैरवैमालकलसिद्धये दशायुतं जपित्वा तं जुहुयाद्द्विजायुतं साधिते साधकोमंत्रे भवेत्सर्वसमृद्धिमान्।
तथानंदपुत्राय पदांते श्यामलांगाय भाषयेत् ङें तं बालपुत्रो स्यात् चतुर्थ्यां कृष्णो वीरश्चतः। तारो गोविंदशब्दांते दशार्णं च समीरितं वदेत्॥ मंत्रोयं साधुसंपूजितो
द्वात्रिंशद्वर्णयुक्तमनुः मुन्याद्याना रदस्तुष्टुप् कृष्णा अन्यत्पुरोक्तवत्पुरोक्तं तदष्टाविंशत्स्वरमात्रोक्तवत्ततः तथा। प्रणवांतरमायाव्रा हृदयं भगवांस्ततः ङें पुक
नंदपुत्राय शालं जपतेत युक्ता ङें द्वतौ वपुषे कृष्णाय श्यामलांङें युतो अष्टादशलिपिर्मंत्रो द्विचत्वारिंशदर्णवान् रमा श्री बीजं माया तद्बीजं ङें युग्भागवान्
भगवते नंदपुत्राय स्वरूपं शालं ङें वकारः अनंतः आतेन नादेंदुः लवपुष्पे स्वरूपं श्यामलांगं ङें युतं श्यामलांगाय अष्टादशलिपिः पूर्वोक्तः तथाष्टाप
ष्टुप् छंदः कृष्णो मुन्याद्याः कथितानुष्टुप् अन्यत्सर्वं पुरोक्तं न विधानं समो भवेत्। बालादशाक्षरो मंत्रो पुष्पतिर्यस्य रत्नमंत्र वित्। मूलमंत्र भवेद्वर्णैः पंचांगानि प्र
कल्पयेत्। वह्नयः त्रयमूलानि पंच हृषवः पंचधा ततः अष्टादश ॐ श्रीं क्लीं हृदयाय नमो भगवते नंदपुत्राय शिरः बालवपुषे शिखा श्यामलांगाय कवचं
गोविंदाय गोपीजनवल्लभाय स्वाहा अस्त्रं। अन्यदष्टाविंशदक्षरः स्वाहांतः षोडशाक्षरः ध्रुवः प्रणवः हृदयं नमः चतुर्थ्यां भगवत्पदं भगवते रुक्मिणी
वल्लभाय स्वरूपं तथा मुनिर्नारदः आख्यातः छंदोनुष्टुबुदीरितं रुक्मिणीवल्लभः कृष्णो देवता सर्वसिद्धिदः भूवेदवह्निपातालयुग्मार्णैरंगकल्पनं भूः एकः
कृतयः श्रुतयः पातालाः सप्तकलायश्यामलं कृष्णं मानालेकारमंडितं। पीतकौशेयसद्वस्त्रं स्वर्णवेत्रविभूषितं करपद्मेन दक्षेणाश्लिष्टं तं वामपाणिना। वि
तारल्लवती देवी मंकगौ कांचनप्रभां वामहस्तधृतां भोजां मन्येनालिंगितां प्रियां। अंगैर्नारदमुख्यैश्च लोकपालैस्तथायुधैः पूजनं धर्मकामार्थीन्निःश्रेयसफलावहं
एकलक्षं जपेन्मंत्रं कुने मधुरलोलितैः दशांशं कमलैः पश्चात्तर्पणादि समाचरेत्। महदैश्वर्यवश्यादिकोक्षिप्रं संप्रतां भजन् ॐ हूं लं नमः शिरः भगवते शिरवा श्री
रुक्मिणीवल्लभाय कवचं स्वाहा अस्त्रं। वदेद्गोपीजनपदस्यांते दंडगोपीजनं पुनः। सेसस्कोः पदं पश्चाद्दंडवालपदं वदेत्। रूपमेध पदं प्रोक्ता श्यामंभगपदं व ५०७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वदेत्स्वाभगवद्विष्णो वह्निवल्लभान्तएकोनत्रिंशदक्षरः लीलादंडगोपीजनसंसक्तदोर्दंडबालरूपमेघश्यामभगवद्विष्णो इति पदानि स्वरूपाणि वह्नि
वधूः स्वाहा मंत्रोऽखिलसद्वश्यसिद्धिसंपत्प्रदो मतः नारदोऽस्य मुनिः छंदोऽनुष्टुप् त्रीदेवता मता लीलादंडमहाविष्णुः सर्ववेदोपवंदितः वनर्तुर्दश
वनुर्वेदत्र्यक्षरैरंगकल्पना। लीलादंडगोपीजनसंसक्तदोर्दंडहृत्। बालरूपी शिरः मेघश्यामशिखा। भगवत्कवचं। विष्णोः स्वाहास्त्रं। वामहस्ता
ब्जसक्तलीलादंडं नजो पिकां पुरंगनाश्लिष्टसाकृतं मोहयंतं महाप्रभुं। ध्यात्वा नः प्रियमित्रस्यस्कंधन्यस्तान्यहस्तकं। हतकंसं स्मरेत्कृष्णं प्रथम
पराक्रमं। अंगैरिंद्रादिवज्राद्यैरर्चागास्य मताऽन्वहं। लक्षमेतज्जपेन्मंत्रं दशांशं तिलतंडुलैः। त्रिमध्वक्तैर्जुहुयाल्लपश्चान्नर्पणादि समाचरेत्। नियमस्था
यामुं लीलादंडमनुं भजेत्। सुगमः सुजनद्वेषी घोरमायाभवं नभवेत्। तथा शार्ङ्गीसघोनसंदोहः बालभद्रद्वयं तथा। विलोमा घर्तीयस्या सानेसो
मीरणः कस्ताजुदमितापता मंत्रोऽयं धालुवर्णकः। शार्ङ्गी गसघः स्वो तेन गो बाले वर्द्द्वयदष्टं विलोमा यः त्तीयः मत्रनेन स्वातेन मार
मीरणः सः स्वासुदयिता स्वाहा धालुवर्णः सप्ताक्षरः तथा। नारदोऽस्य मुनिरस्यास्या दुष्टिङ्कृच्छंदः स्याद्देवताः गोवल्लभो हरिः। ओं क्लीं मावाद
ञ्छिकरः परः दशलोकविधाने तेन पंकोंगविधिरीरितः। इंद्रनीलसत्कांतिं पीतवाससमच्युतं। सर्पोरि पिञ्छनिकरे सम्यक्कलिसावतंसकं।
वेणुं वामकरे दक्षे यष्टिं पाशं विभ्रतिं। कपिलाजालमध्यस्थमाह्वयंतं वदामुदा। एवं यजेत्सम्यक्पीठे दूर्वादिते शुभे। आदावंगानि संपू
ज्य पूजयेन्नागणाष्टकं। सुवर्णवर्णा प्रथमा द्वितीया गौरपिंगला। तृतीया रक्तपिंगाक्षी चतुर्थी गलपिंगला। पंचमी वसुवर्णा स्यात्कुलमाक
पिलाष्टका। षष्ठी चतुष्का पिंगास्यात् सप्तमी समपिंगला। अष्टमी कपिलागा पुविज्ञेया पुच्छपिंगला। पुरंदरमुखांस्तेषामायुधानि ततः पूर। ध्याला
यमंत्रं जपेल्लक्षमयवर्णं लसंज्ञितैः द्विषः। तल्लक्षहस्तं कुर्वन्मंत्रीणो दुग्धेस्तुपुरक्रवतेगा दुग्धैः प्रत्यहं साग्रसहस्रं जुहुयात् यः। मासाद्बहुनागोवृ
द्धिं जोपतेतस्य भूयसी। दशाक्षरो क्रवल्लवीविधानं वयप्रकल्पयेत्। तथा कृपातार हरिं तेन चतुर्थ्याभगवत्पदे। अस्याग्निर्वामनेत्रोऽतेगोविंद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णा
५०८

ॐ नमो भगवते श्री गोविंदाय ॥

ताद्दशं वदेत्तान यल्लोममनुरारख्यातो नारदेस्य मुनिर्मतेत्र। गायत्री छंद इत्युक्तं देवता कृष्ण ईरित। तारः प्रणवः हृत् नमः चतुर्थ्यंतो भगवते पदं
भगवते। स्वासिद्धिश्च स्वाप्तिर नाम नेत्रं हृत् तेन श्रीगोविंदं तादृशं चतुर्थ्यंतं गोविंदाय संद्रुनेत्राक्षि वर्णो ऽयं मंत्रेण प्रयोग कल्पनो कल्पद्रुम तले
स्थिररत्नसिंहासनेशुभे सर्वलक्षणे संदीप्तं निविष्टं नंदनंदनो। प्रस्तुतस्तनभारेण गोवृंदेन च वृतं स्मरेत्। मेघश्याम तनुं सुपीतवसनं वैत्रं दरं
भ्रतं हस्ताभ्यां कमलायताक्षमनिशं सौंदर्यसीमास्पदं। देवाधीश्वर हस्तयुग्मविसत्सौवर्णसत्कुंभजो नित्योतामृतधारया हरिमहं संसिच्यमानं
भजे। दक्षे वत्रं दधीशं रवः संपूज्य वैष्णवे पीठे तत्रावाह्य यजेद्धरिं। देवस्य दक्षिणे भागे कालिंका यमुनां रुक्मिणीं। सत्यभामां वत्सहरिं वा सवं वामदे
शतः सुरभिं पृष्ठतोभ्यर्च्य दलमूलेषु मंत्रवित्। हृदादिकवचांतानि दिगतेषु समर्चयेत्। शचलार्थ्यगानि कोणेषु सम्यक् स्वस्ते यजेत्ततः। पूर्वादिपत्रमे
ध्येषु कालिंदीरोहिणी ततः। नग्नजित्यादिकाश्चापि षट्दूरात्की हरिशोर्चयेत्। तत् द्वाहिर्वह्निकोणादि दिशि गीतेसाम्यगवेदनार्किंकिणी दामयष्टी सुं
डं पश्चात्पुरागतेः श्री वत्स कौस्तु मौ पृष्ठे वनमालं पुरो चयेत्। पूर्वादितद्बहिः शंखं गदां चक्रं ततः सुधीः रसुदर्शनं पश्चाद्देव कीर्तनं दशोपदं
यशादं हे नुगोपालगोपिकाः पूजयेत्ततः। लोकपालांस्तदस्त्राणि कुमुदादीश्च पूजयेत्। उत्तरत्तद्बहिः पश्चाद्विघ्नः क्लेनं विधान्ततः। कुमुदः प्रथमो हि
यः कुमुदाक्षो द्वितीयकः। पुंडरीकस्तृतीयश्च वामनस्तदनंतरं। शंकुकर्णः पंचमश्च सर्वनेत्रस्ततः परः। सुमुखः सप्तमः पश्चादष्टमः सुप्रतिष्ठितः
स्व प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्वादि योगपीठन्यासांते मूले न प्राणायामं त्रयं कृत्वा शिरसि नारदाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीकृ
ष्णाय देवताय नमः इति विन्यस्य प्राग्वद्वितियोगमुक्ता ॐ हृदयाय नमः शिरसे भगवते शिखा गोविंदाय कवच ॐ नमो भगवते श्रीगोविंदाय अस्त्र
इति पंचांगानि प्राग्वद्विन्यस्य ध्यानादि पुष्पांजलि पर्यंते कालिंका यां देवस्य दक्षिणे श्रीरुक्मिण्यै नमः वामे सत्यभामायै अग्रे इंद्राय पृष्ठे सुरभ्यै दिक्प
त्रकेसरेषु हृदयादि कवचांतानि कोणकेसरेषु चास्त्रं च संपूज्य दलेषु देवता आदि कालिंद्यै रोहिण्यै नग्नजित्यै सुनंदायै मित्रविंदायै सुलक्षणायै

श्री
५०८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ये · जांबवत्यै · सुशीलायै · अष्टदलाद्बहिः चतुरस्राभ्यंतरे वह्निकोणादि किंकिणीभ्यो · रुद्रादिभ्यो नमः यष्ट्यै · वेणवे · इति ईशानांतमभ्यर्च्य देवता
श्रीवत्साय · कौस्तुभाय · वनमालायै · चतुरस्रे देवताग्रादि प्रादक्षिण्येन शंखाय · गदायै · चक्राय · वासुदेवाय · देवक्यै · नंदगोपाय · यशोदायै ·
धेनुभ्यो · गोपालेभ्यो · गोपिकाभ्यो इति संपूज्य लोकपालांत दलाग्रेष्वेव तद्बहिः संपूज्य तद्बहिः कुमुदाय · कुमुदाक्षाय · पुंडरीकाय · वामनाय · शंकुकर्णा
य · सर्वनेत्राय · सुमुखाय · सुप्रतिष्ठिताय · इति बहिर्देवस्यान्तरे विश्वक्सेनाय · इति संपूज्य धूपदीपादि सर्वप्राग्वत्कुर्यादिति । तथा । एवं सेवितस्य
देवस्य वर्णलक्षं जपेन्मनुं तत्सहस्राणि गोक्षीरैर्जुहुयात्तर्पयेत्ततः ब्राह्मणाराधनांतान् प्राग्वत्कुर्यादतंद्रितः । दिनादौ चाथ मध्याह्ने समयत्रिले
येत्तथा । गोष्ठाभ्यासगतं कृष्णमर्चयन्विधिनामुना भक्त्या परया पतितो ग्रामश्वत्सणामर्षयन् । दीर्घायुर्निर्भयश्चैव धनधान्यधनादिभिः पुत्रैः मि
त्रैश्च सम्मित्रैरा घोतविष्णुमेव व्रतिष्या । स्मृतिराप्यायनां मुक्तयास्वचिरं चिकयान्विता क्रियादीर्घायुप्रतिष्ठाद्यो वरदाता दशीमता । सुधादी
वतं द्वारखारसना दीपिता भवेत् । अत्र द्वादशाक्षररसमाख्याता मूलमंत्रा मनीषिभिः । स्मृतिः ग आप्यायनी ॐ तेन न्यासरूपिः क इषिका उ तेन क्रांकि
मालः दीर्घाग्न प्रतिष्ठा आ । तेन ना वरदाथ तादशी आकारयुक्तात नथा सुधाय · दीर्घाग्नं तं ग्रामरसना विसर्गः तेन मः तथा । ब्रह्मासुमतिसुगाय
श्रीछंदो देवो हरिर्मतः । वर्णैर्दूषुक्रमादेंगं सकलं नाभिकल्पयेत् । वंदे नीलकलेवरं तु विरयाकांत्यामहत्यायुतं वालं कुंतलजालरुद्धनयनं पंचाब्दि
वं गाने धावंतं रशनासु नूपुरमणिग्रैवेयहारांगदैः रादीप्तं रसलं स्तुतं मुनिगणैर्हृष्टं यशोदासुतं श्रीकृष्णं प्रणमामि संपीठे पूर्ववत्समीरितः दिग्विदिक्ष
मतः पूर्वं पूजयेदंगपंचकं । दिक्पत्रेषु यजेन्मूर्तीर्वासुदेवादिकास्ततः सकिरीटीसत्यभामारुक्मिं लक्ष्मणान्नंदनं ततः । ततो जांबवतीमंत्री कोणपत्रेषु पूज
येत् । तद्बहिर्वीसखादीनां वस्त्रादीनां च पूजनं । अथ प्रयोगः । तत्र प्राग्वत्कृतासपीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये ५०८
नमः · मुखे गायत्रीछंदसे नमः · हृदये श्रीकृष्णाय देवतायै नमः · इति विन्यस्य पूर्ववद्धि नियोग मुक्तोगोकुलहृदयाय · नाशिरसे स्वाहा · पार्थाशिखा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५०९

ॐ गोकुलपालनाय नमः गोकुलनाथाय नमः ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं श्रीकृष्णाय श्रीगोविंदाय श्रीगोपीज
नवल्लभाय स्वाहा ४

ये॰ नमः कृष्णाय॰ गोकुलनाथाय नमः अ॰ इति पंचांगानि विन्यस्य ध्यात्वा पुष्पोपचारांते देवाग्न्यादिके सरवलु केसरेषु चतुष्टये कोणके सरेषु अस्त्रमि
ति पंचांगानि विन्यस्य दिग्दलेषु वासुदेवादिमूर्त्तिचतुष्टयं संपूज्य कोणपत्रेषु रुक्मिण्यै॰ सत्यभामायै॰ लक्ष्मणायै॰ जांबवत्यै॰ इति संपूज्य दिग्गीशादि
ग्वकुर्यादिति ॥ तथा ॥ संपूज्यैवं मनुं जप्त्वा वर्णलक्षं कृतेन तु ॥ वसुसाहस्त्रसंख्यातैः पालाशपुष्पैः समिद्वरैः पायसैः सरथवाज्यैः तर्पणादि लभ्यते मं
मनं भजं नाथमन्त्र हं श्रद्धयान्वितः ॥ सर्वैश्वर्यसमं इति विष्णुसायुज्यमाप्नुयात् ॥ तथा ॥ ध्रुवो रमा महामाया कामा ङेयुतं वदेत् श्रीकृष्णं तादृशं चैव
श्रीगोविंदमथीरयेत् ॥ श्रीगोपीजनशब्दांते वल्लभायेत तो वदेत् ॥ त्रिः श्रीमत्पंचकृतामंत्रः सिद्धगोपालसंज्ञकः ॥ ध्रुवः प्रणवः रमा श्रीबीजं महामाया भुव
नेश्वरी बीजं काम: कामबीजं ङे॰ युतं श्रीकृष्णं श्रीकृष्णाय॰ तादृशं गोविंदं श्रीगोविंदाय॰ श्रीगोपीजनवल्लभाय स्वरूपं त्रिः श्री त्रिवारं ॥ श्रीबीजं वंदे
ल्पर्थः ॥ सेवितो वनितेयनमा धवीमंडपस्थितो ॥ रमेतो दिव्यभावेन वल्लकृष्णोऽनुसंस्मरेत् ॥ तथा सर्गेति निधीच युक्तं वक्रीमंत्र एकाक्षरो भवेत् ॥ वक्री ककार
रः सर्गी विसर्गयुक्तः क्षिती शऋते नापि युतः कः इति मंत्रः अर्णो कृष्ण इति नारायणा गुणवर्णाय मे वहिः कृष्ण इति द्व्यर्णः अयं द्व्यर्णः तारा द्यः प्रणवाद्य
श्च कृष्णवर्णः त्र्यक्षरः वेदार्णः स चतुर्थ्यंतः कृष्णाय हृदयांतकः सप्तार्णः १ चतुर्थ्यंतश्चाष्टवदार्णः चतुरर्णः ॐ कृष्णाय॰ इति कृष्णाय स्वरूपं हृदयं नमः
वर्णार्णः कामयुग्मांतः कृष्णायेति परो मनुः वर्णार्णः पंचाक्षरः अस्य पूर्वेण संबंधः कामः कामबीजं द्वयं तयोरंतः मध्ये कृष्णायेति स्वरूपं परः पंचव
र्णो इत्यगोपालोङे॰ युतमंत्रो द्विठांतोयषडक्षरः गोपालोङे॰ युतः गोपालाय द्विठः स्वाहा मायांते ङे॰ युतं कृष्णं षड्वर्णो न्यः शिरोंतकः मारः कामबीजं
ङे॰ युतं कृष्णं कृष्णाय शिरः स्वाहा ङे॰ युतः कृष्णश्च गोविंदसादकः सप्ताक्षरो मनुः ङे॰ तः कृष्णः कृष्णाय गोविंदसादकः गोविंदाय रमा माया समरां तेन चतु
र्थ्या कृष्णमीरयेत् ॥ कामांतः सप्तवर्णोयं द्वितीयः परिकीर्तितः रमा श्रीबीजं माया शक्तिबीजं स्मरः कामबीजं चतुर्थ्या कृष्णं कृष्णाय कामसत्त्वी
जं कामः कृष्णाय गोविंदश्चतुर्थ्या ष्टाक्षरो मनुः कामः कामबीजं कृष्णाय स्वरूपं गोविंदश्चतुर्थ्या गोविंदाय द्वितीयो प्टाक्षरो ङे॰ युग्दधिभक्षणाठद्

कृः॰ १ कृष्णाय नमः ॥ कृष्णः कृष्णाय ॐ कृष्णाय नमः ॐ कृष्णाय तुरीयान्तरः ॥ कृष्णाय नमः पंचाक्षरः
कृं कृष्णाय ४ ॐ क्लीं कृष्णाय नमः षडक्षरः

श्री
५०९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ दधि भक्षणाय स्वाहा ८ क्लीं ग्लौं क्लीं बालवपुषे कृष्णाय स्वाहा १३ ॐ सुप्रसन्नात्मने नमः ९

ये ॐ सुदधिभक्षणः दधिभक्षणाय स्वाहा सुप्रसन्नात्मशब्दांते नेहृदस्वर्णकोपरः सुप्रसन्नात्मने स्वरूपं हन्नामः वस्वर्णः अ
ॐ सुदधिभक्षणः दधिभक्षणाय स्वाहा सुप्रसन्नात्मने ॐ तोनगोनकाक्षरः स्मरः कामबीजं कृष्णाय स्वरूपं गोविंदाय ॐ ततः गोविंदाय अनंततः कामबीजं अ
क्षराणः स्मरः कृष्णाय गोविंदाय ॐ तोनगोनकाक्षरः स्मरः कामबीजं कृष्णाय स्वरूपं गोविंदाय ॐ ततः गोविंदाय अनंततः कामबीजं अ
यमेव हृदतो गोविंदाकामं न ग्राक्षरः हृतनमः विना कामं कामद्धयविधुरः कामस्फुरितं विंदुं ग्लौं इति बीजं पूपामलांगः ॐ भुतः श्याम
लांगाय नमः बालांतवपुषे कृष्णाय ॐ तोस्वाहांतिको मनुः। बालवपुष स्वरूपं कृष्णाय कामः कृष्णाय बालांते वपुषे वक्रिव
क्रभा। कामः कामबीजं कृष्णाय स्वरूपं बालांते वपुषे बालवपुषे वक्रिवक्रभा स्वाहा तथा। नारदो मुनिरेतेषां मंत्राणां छंदः गुत्रमः स
यगेवादिकाप्रोक्ता गायत्री देवता पुनः। बालगोपालमंत्रज्ञो सर्वदेवो ध्यवंदितः। षड्दीर्घयुक्तेन कामेन षडंगानि विधीरितः। वंदे बालं
कुंदसरसिजनिलयं रक्तपद्माभनेत्रं नीलांभोजकवीलं कुटिलटकरोतरंकिंकिणीजालजातं। हस्ताप्तोविभ्रयंतीः सदधिजमथितं
पायसं दीपुवीतंगोगोपीगोपकैः कृरत्नस्वलसितं कंठदेशे तिरम्यं। दधिजं नवनीतं। यज्ञेत्सर्गेदितेपीठे वकोष्ठ स्तुवन्सुपु। हृदादिक
वर्वांतानि चलार्थं ग्रानितासाध कृःदशं तलपुरतोभ्यर्चादिक्षुस्थेत द्वहिस्ततः। आरभेत्समुखानंदगान्वज्राद्यी श्रासमर्चयेत। प्रयोगस्तु सुगमः
तथा। विविंसेतं तप मंत्रमेकमेकं दशासुतं। सितोपलाघृतोकेन दध्योशं हविषा कुर्वता। तर्पयेत् मंत्रासिध्यर्थं तावन्मंत्री जितेंद्रियः नभ
लमंत्रेण मूर्धानं अभिषिंचाथ तर्पयेत्। काल एवान्न पानेन गुरूं च सुमिरा दरात्। एवं प्रोसजेत मंत्रमेवाभिकेदिने दिने। चतुर्वर्गफलं
प्य देवः साक्षात्प्रजायते। मंत्रांतरमथोवक्ष्ये चतुर्वर्गसमद्धिदं। कामः कृष्णेति काम मं मंत्रशीघ्रफलप्रदः। कामः कामबीजं कृष्णाय
पंसुनः कामबीजं मुन्यादीश्च षडंगानि विदुःक्रमेण वर्णना। एकाक्षरयुक्तवर्णना। श्रीहीकोणभूमीरूहतलेविकसोभासंसत्सुकुंदेशा
स्तात्समस्तप्रमुदितकमलप्रोद्रवानेकरत्नेसंसत्केस्वर्णवर्णनिजवपुविलसच्चेतसाव्यामलोके वंदे हंपायसादे दधिजलममिनवं

क्लीं कृष्ण क्लीं

१०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
५१०
510

क्लीं क्लीं श्री घृ दीप्ति करः तेयः अपूर्व मंत्रः क्लीं कृष्ण क्लीं ॥

यंतं सुशीतले। श्रीमैरुर्णं पूर्वं निधिभिस्त दमंतरं। लोकपालैश्च गत्वा दीपश्चादावरणद्वयं। प्रयोगः सुगमः। एवं ध्यात्वा ... मंत्रं ... क्षुद्रितो दि ... दशांशं
हुतं कुर्याद्दशांशेन श्रीफलैर्मधुताप्लुतैः। तर्पणादि ततः कुर्यात्सर्वालके मंत्रसिद्धये। एवं संपूज्य गोविंदं तर्पयेत्सहबुधः। मधुरत्रयसंयुक्तं ध्यात्वा स्तुत्वा तोयैर्दिनागमे। श्री
त्रसारे। स्मरं कर्णिकायां षड्स्वैस्वरैरनुपत्रराजच्चतुर्वर्णमंत्रं। मंत्रे मातृकार्णैर्धराजे हंसं चतुर्वर्णयंत्रं समस्तार्थदा ... अस्यार्थः। षट्कूटाणाम ध्ये सं
ध्यं कामबीजं विलिख्य षट्कोणेषु पूर्वोक्त षडर्णवर्णात्मालिख्य वहिश्चतुर्दलेषु चतुरस्त्रमंत्रवर्णानालिख्य वहिर्द्वादशारे नरात्मैर्मातृकार्णैः संवेष्ट्य वहिश्च
तुरस्रं कुर्यात्। अद्भुतफलदं तथा। अस्यैव कामयोर्दिक्ष्वाग्निदीप्ताव धाय दीप्ता न्यास्यमंत्रसंदासुमः सर्वश्री... मनी पिपिनः पूर्वोक्त मंत्रस्य कामबीजद्वयग
तल्लकारं ध्वस्तौ द्विफेदत्ते अस्या न्यासमंत्रा भवेदिप्सर्था। षड्दीर्घभाजा बीजेन नादद्वयेनाङ्गकल्पना। श्यामांगो पानगदं वक्षः श्रीवर सौवर्णदालागतं नीलाकुंचि
तमूर्धजंकटितटसर्लिकिणी मंडितं रक्तोद्विपीनरसप्रकाल्पितगलो कल्पंमुदाश्रंखितं मध्या मतिसुंदरं मुररिपुं वंदे यशोदासुतं। पूर्वोदितेयजेत्पीठे पूर्वो
विधिना हरिं। सम्यगाभ्यर्च्य गोविंदं जपेन्मंत्री पुरोक्तवत्। मधुरात्तै कुंतैर्मंत्री रक्तपद्मैर्दशांशतः। तर्पणं पूर्ववत्सैश्वर्यं स्यात्कुर्यात्तेनतोषयेत्। मधुरत्रयसं
सिक्तामारक्तां शालिमंजरी। जुहुयान्नित्यशो ... शतमेकेन मंत्रयोगः। मंडलात्सर्वसंसस्या धान्यवसुधाहस्तगा भवेत्। धनधान्यसमृद्धिश्च सकांतमंदिरं भ
ला पूजा ... मन्त्रप्रयोगविधिर्मिर्मंत्रीय एकं भवेज्जन्या कामदुघापरः। सुवती वंदेन संभाव्येत लक्ष्म्यायुश्चायशश्च सर्वविभवान् कामांश्चल ध्याततोन
तसुखप्रबोधजने कलोके प्रवृद्धे ह्रष्टवं। श्री सारसंग्रहे। अथ लोकपालमंत्राणांवक्ष्ये ... ममत्रे। कविताश्रीपदं वश्यमोहनादिकरं परं। वाक्
पुष्पसंतेक्रादिनी दग्निभूषिता। दीर्घस्थिरास्थितिः प्रोक्तासाग्निः शांतिः सुधाकरा। जपेत्संवीक्ष्य कृष्णं च दीर्घाल्लोवनशाकिनी। रक्तेंदुकामिकार कामस्य
ग्नीवामदर्पृता। नेनधनं तान्नितां जीवश्च ... कामिकया युतः। पार्श्वेरिक्तरा विश्वात्रस्सत्यनेत्रे वकामिका। कूर्मोशि दीर्घसंयुक्तः कामिकावसुधाकरः। स्थि
रान्तिस्पृशदंतपार्श्वस्त्री नेत्रभेपितावाधने तापुनर्वायुः कृष्णाड नारलिप्रियः दशाथ्योः सर मामा ... भवां तोमनुर्मतः। बेंदु ... वश्यपल क्ष्मी ... मंत्राश्च
स्थिरक्षरेः वाक्। ऐं माया ह्रीं विद्युपत्तिः श्रीं क्रादिनी दा। अत्रत्र कारस्य प्रश्नेषः तेन ई स्वरूपे अग्निः रः ई इः विंदु तेन ह्रीं दीर्घानास्थिरास्थितिः

१०९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऊं ॥ एते वर्णाः पृथक् । अग्निनारेफेण शांता ईकारेण सुधाकारेण विंदुनाद्या ॥ सुक्ताः तेन ह्रीं ह्रीं ह्रीं इति सर्वबी अथ त्रय ह्र ह्रे
६ लिव वकारश्च दी पृथ्वी । तेन ह्रू ह्लू हूं दीर्घा नलेवनं तेन तिरोकर इंदुः विंदुः तेन रं कामिकांत रकं रस ष्ठिः के अग्निरयामद ह्रू ई ते
न । परवि: सप्रोत्र्य ३ तेन सुसत्य द नेत्रं ई तेनादि कामिकांत कूर्मः वज्रिशा एते नव कामिकांत सुधाकारस ष्ठिं ग्रीशा एतेन सेन्निस्य स
पं पार्श्व प अग्निर नेत्रं ई तेनापि वायुः यः अनंतः आते च यो वायुः यः ह्रू क्लीं तं ह्रू स्या य रतिप्रियः कामबीजं दशार्णः प्रथमो ह्रो गो
पाल स्यूर्णाक्षरः रमा श्रीबीजं मायाते द्वीजे कामवर्ग इति तथा आनंदनारदास्योस्य मुनिर्के देवि राट् भवेत् । अमला धातुसे प्रो क्ते देवता
मोहनो हरिः । अपि मिहृदयं वर्णैशिरोत्प दशभिः स्मृतं । धातुसं रव्याष्टि रोवर्म वस्वर्णै नेत्र मात्मना । पंचभिर्वे स्त्र मुद्दिष्टं । त्रिबीजपुटि ते
क्र मात् । एवं मूलभवर्णै व डंगं समुदीरितं । धातवः सप्त वस्वर्णैः अष्टभिः आत्मनाए तेन पंचभिर्णैः दशभिः एतत्कर मात्रेण लो के सं
वलनं भवेत् । भूतशुद्ध्यादिकं कृत्वा देहपीठं प्रकल्प्य च । हृत्स्थ पेनदशार्णोक्त विधिना न्यास माचरेत् । षडंगन्यस्य कामा मंत्र पंचकं च प्रति
न्य सेत् । कामसेपुरितान्यस्य मातृका र्णोयुथा पुरा । दशतत्वादिकान्यासान्मूर्तिपंजर पश्चिमान् । सृष्टि स्थिति षडंगाति वाणान्यास्य वप
वेवत् । सर्वमन्यासु रोक्त नविधानेन विधाय वै । साधकः सर्वलोके शं ध्यायेत् संमोहनं हरिं । पुरोत्तमे निजेरम्य सर्वतां बुद्भिमध्यगो । विसर्के
वगर हृद्गो गो पुरहृदि सुवीथिते । मोघोच्छितसुधाधौत सौधजातासमाकुलो । रक्तमंदिर विलोल कपार द्वारमं डिते । भूदेव वाकुज्याविं
दी श्रव्य पल्ला नां गृह । तेष्वत्र मेः । नाना शिल्लिगृहे श्रापि हस्ते वो षु खरालये । गो क्काग महि षीनां मसंख्यातैर्गृहैर्युते । नवमप एणानाने क
साधुलोक समाहृते । क्रय विक्रय कायार्थं वसुसंचेश्च मंडिते । लोकस्यांत वशी कार दक्षनारी निकेतने । दीर्घोने कसुदीर्घातल राशु
श्री फुल्लांबुजांतस्थ लनाथा सादकंता हरैर्जल वरैः । भंगैहंसैः शुभैः कारंडादि गणैरथां गवि हारैर्ने श्रीस वैसथा संयुष्टे रतिशां श्रिया
यसहवरैः पश्चादिभिः सेविते । फुल्लानेक सुगंधि पुष्पानिव हासस्तै भ्रमरवर्के: व्याप्ते कल्यकपादपैरतुदिने कामान्यपे स्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ घार्णव
५३३
571

सन

यच्छद्भिर्मे तु जैर्भ्यस्मादरपरैः श्रीतैश्चमंदत्रिलेलोलस्मसर्वोशिरवेल्लेनमणिमयैर्मंडपेमकास्वरे। पंक्तीभीरत्नदीपानां समुद्योतितमध्यपे नानावर्णो
विधानैन मौक्तिकालं विनायुते। वकुवल्ली सुपुष्पाभिर्मालाभिः शोभितांतरे। सम्यक्सुगंधिगंधवारिलासिक्तभूतले। मंगलस्त्रीसहस्राद्यैर्महापूर्णि
लोचनैः। कामालसगतैर्हंसतपमलोलसुवामरैः। पृथुन्नतकुचाभारस्सुघक्षीणवलोलकैः। सवलमधुरलागुल्फैः रमितः सेवितंनिशं। निरंतरेमहारत्न
धारोघं वर्षतोद्भुतं। परानंदसुधास्पंदं स्रवलस्वस्ततोरधः रत्नभुवोसहस्रार्कभास्वत्सिंहासनांवुजे। लक्ष्मीकांतं समासीनं चिंतयेदिष्टसिद्धये। उद्यत्स
नीलनीरजलसत्कांतिंजगत्कारणं चक्रस्निग्धसुमर्दुजातकुसुमं माणिक्यमौलिं प्रभुं। सम्यक्शोभिललाटनासिकमुदंचद्भ्रूलतालंकृतं स्मेरत्कायतलोलरक्त
वनयुगं रत्नोल्लसत्कुंडलं। श्रीमकंडतलं विनिर्मलतलसद्दूर्वाकशोणाधरं हाससश्रीदिव्यदीताखिलदिशं प्रासन्नमुग्धाननं। सूर्जदिव्यमहार्घरत्ननिकरप्रसु
भूषागलेमुक्ताहारसुखेविभूषिततनुं रोमोद्गमालंकृतं। कर्पूरागरुकुंकुमद्रवविलिप्तांगं स्वरुः सुंदरं वक्षस्स्थलसद्दीर्घकोमलभुजं दिव्याननं संस्थितं रत्नकृपु
तिपादपद्मयुगलं कामांगविंताकुलं स्वांतन्यस्तकरांबुजद्वयमतस्तत्राश्लितायाभृशं। हृत्पिण्डालसहद्रुयुग्मविहितं सत्स्वर्णकांतिश्रियामालिंगितमधुं करांकुश
गनेनासक्तभावहृष्टं। वाकुल्यां भगवंतमादृतं चनामालिंग्य सम्यक्स्थितां शोभांवोविदेहवल्लिलसितामानंदभारा हतां। प्रस्वेदश्रमसुकाभिर्भूषितांगमनोरमां
सास्मिनेत्रवसमासक्तसर्वेंद्रियगणाधकंपांतरंगरहितेरंगेमज्जंतीसुरतसागरे। स्वदस्सस्लितया श्लिष्टपृष्ठया सत्यभामयादिव्यक्षमाप्रलेपाद्यैर्युक्तयासवेभ
षणैः। कामवाणप्रविद्धांग्या वाकुलापरिरभ्यतः। रुक्मिणीं भीवेष्टयावश्लिष्टवामस्स्थायातया। तामुत्फुल्लक्षणोपेतामालिंगितस्वयां कुर्वा। कालिंद्याचपरीरभ्यप
दृशस्थपार्श्वभुं। करोद्यत्पयालीलमेघश्यामरुचाततः। अनंगवाणसंतापभीलया भूषितांगया पद्मांगदांचक्रेशंखौचतुर्भिर्दधतकरैः। क[illegible]लसद्धल्लिकि[illegible]
र्पितमुद्रयांजं। चतुर्दिक्षुवहिर्देविमुनिभिः स्ववेदेवंतं। सर्वभक्तिरतिप्रेमभावभाराजतांतुकैः। स्तुवद्भिः स्तुतिभिः सम्यक्सेवासंसक्तमानसैः। चतुर्वर्गप्रदं नित्यंम
नोवाचामगोचरं। स्वतन्त्रस्मिस्थितं परमानंदसुधांबुधेः। ध्यात्वा महाविष्णुं सर्वलोकत्यरूपं परं। पीठे पूर्वोदितेवेव पूजयध्वैः समादरात्। विभूतिपंजरस्या
सक्तमाच्छाण्यंतमर्चयेत्। मूर्तिपंजरमभ्यर्च्यपश्चादंगावसानकं। पूर्वोक्तविधिनासम्यगभ्यर्च्यो नमादरात्। विशाक्षरोसदेव्रेमयवीजाच्छहिलिखित। जले

श्री
१०९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वं क्लीं श्रीं जुं ग्रीं गीं जं जय कृष्ण कृष्ण निरंतर क्रीडासक्त श्री कृष्ण प्रद्युम्न द्रुतचेतसे ५२ [illegible]

ने सवि पूर्व यरं क्लीं श्रीं ह्रीं गोपीजन वल्लभाय स्वाहा ह्रां रं क्लीं श्रीं

...बीजं न्यथोक्तानि हृदि चक्रे परिशत् दक्षरैः ॥ षट्कोणे संवेष्ट्य कोणेषु शंभुर्दीव्यांगि षड्लिंगानि कुर्यात् किं लक्ष्मीबीजा
द्विबीजं द्वाणां मायां श्रां स्वादेसमारितः ॥ चतुर्बीजं न्यथोक्तानि हृदि चक्रे... पुरे कृत्वा कलापीठमध्यवर्तितत्रनु मूर्तिं मूले नरसिं... तत्रावाह्य हरिखंड
निःसंलिख्य तदनंतरं ॥ क्षपार्श्वे करुणो रत्नं ताम्यवासित्रिषु संलिखेत् ॥ शोभपुरे कृत्वा कलापीठमध्यवर्तितत्र ... गानि षट्कोणेषु वा णानि केसरगान्यनेन तादलम
तामध्ये बीजपश्चाद्दक्षिणवामयोः ॥ पृष्ठतश्च समभ्यर्च्य बीजगान्तकिंलीमुखाः ॥ अंगानि षट्कोणेषु वा णानि केसरगान्यनेन तादलम
ध्येषु लक्ष्म्याद्यास्ताद्गेषु ध्वजादिकान् ॥ ध्वजं कृत्वा भ्रमगेतु पृष्ठगं वाहनं विपं ॥ शं खनिधी पूज्यौ सुरकरकौतु पार्श्वयोः ॥ सर्वदिक्...
लोधारिभिर्वसुसंवयां ॥ हरं वं शास्ताममातं दुर्गां च तदनंतरं ॥ विष्वक्सेनं च कोणेषु वक्ष्यादिपरितोषयेत् ॥ रक्तमार्ल्येतप्रख्य हर्वोक नकव
र्णकान्तात बहिर्वो सवादीनां वज्राद्यीनां च पूजनं ॥ सन्मावरणसंयुक्तो विष्णुपूजा समीरिता ॥ अथ प्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि यागपीठन्य
सांतेमूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि आनंदऋषये नमः मुखे अमृत विराट्छंदसे नमः हृदये श्रीसंमोहनाय कृष्णाय देवतायै नमः
इति विन्यस्य पूर्ववद्विनियोगमुक्त्वा ऐं क्लीं श्रीं [illegible] जयजयश्रीं क्लीं हृदयाय ऐं क्लीं श्रीं कृष्णकृष्ण निरंतरक्रीडासक्त श्रीं क्लीं
ऐं श्रीं शिरसे स्वाहा ऐं क्लीं श्रीं कृष्णाय प्रद्युम्नचेतसे शिखायै वषट् ॥ ऐं क्लीं श्रीं त्रिजगत्त्रियाय कवचाय ऐं क्लीं श्रीं नेत्रत्रयाय ऐं क्लीं
गोपीजनवल्लभाय स्वाहा ऐं क्लीं श्रीं अस्त्राय फट् ॥ इति करषडंगन्यासं कृत्वा दशाक्षरमंत्रोक्तप्रकारेण करन्यासं विधाय पुनः श्रोक्तषडं
गानि विन्यस्य पूर्वोक्तप्रकारेण पंचकामन्यासं कृत्वा प्रणवपुटितमूलमंत्रेण मूलेन स्वदेहे त्रिर्व्यापकं विन्यस्य कामबीजपुटितमात्रका
वर्णान् स्वदेहे प्राग्वद्विन्यस्य पूर्वोक्तदशतत्त्वन्यासं कृत्वा प्रणवपुटितमूलमंत्रेण त्रिर्व्यापकं कृत्वा सृष्टिन्यासादि मूर्तिपंजरन्यासांतं दश
वर्णगोपालमंत्रप्रकारोक्तवत्कृत्वा पुनः सृष्टिस्थितिषडंगानि विन्यस्य पूर्वोक्तपंचबाणन्यासं कृत्वा पुनश्च ऋष्यादिन्यासं विधाय मु
द्राप्रदर्श्य ध्यानादिमानसपूजांतं विधाय अक्षरप्रोक्तयंत्रे मध्ये स्वबीजं परितः स्यपृष्ठभो तरदक्षिणपूर्वदिक्षु क्लीं श्रीं श्रीं इति विलिख्य त
ॐ वं क्लीं श्रीं [illegible] ह्रीं ग्रीं जुं श्रीं जय जय श्रीं क्लीं वं वं क्लीं श्रीं कृष्ण कृष्ण निरंतर क्रीडासक्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णे
५१२

बनुष्टयं सिष्ठे दूर्वलपरिशा दक्षैरैर्दशवीजरहितैः संवेष्ट्य षट्कोणपूर्वैशान्यपूर्वाग्नेयादिगतकोणेषु ऐं क्लीं श्रीं इति विलिख्य पुरतः संस्थाप्यार्घ्यस्थापनादि पीठं वितिम
ध्यवीजे देवमावाह्यावाहनादिवैष्टवमुद्रादर्शनांतं न्यासक्रमेण विभूतिपंजरादिमूर्तिपंजरांतं संहृत्यासनादिपुष्पोपचारांतं देवाग्रतः दूलवामपृष्ठलिखितवीजपुर
किर्णीं सत्यभामां जांबवंतीं कालिंदीं ... वसं पूज्य षट्कोणेषु प्राग्वदंगानि संपूज्य केसरेषु प्राग्वत्पंचबाणान् नमः ... लक्ष्म्याद्याः ... संपूज्य दलाग्रदलस्याग्र
ध्वजायनमः पृष्ठदलाग्रे विपाय· दक्षदलाग्रे शंखनिधये· वामपद्मनिधये· आग्नेयादिदलाग्रेषु हेरंबाय· शास्त्रे· दुर्गायै· विष्वक्सेनाय· इति संपूज्य तद्बहिश्चतुरस्रकोणे
कपालावादि प्राग्वत्सर्वं कुर्यादिति तत्पा। दीक्षितो विधिना मंत्रं प्राप्यामं सद्गुरोः कृतिं दर्शनं भाषणं स्पर्शं ववनभ्रवणादिकं वर्जयेत् जपेत् स्त्रीमानं च स्वगुरुर
पि। सितान्वमधुमिश्रेण दशांशं हविषा कुर्याद्धविषाप्यायसेन्न तर्पणमार्जनं कृत्वा ब्राह्मणान् भोजयेत्ततः मंत्रमनं जपेद्यः सुप्रत्यहं विधिना मुनाऽऽलं मर्त्यः यतिगी
वीणालोकान्दकरभ्यश्च समन्दिनादोरार्केरायुक्तः दुग्धबुध्यान्नलैः श्रुभैः अहरहलं तर्पयेद्यः सुशांतेवाग्भवेत् कवीं दुग्धाली लक्षविद्धमाप्त हि निर्महाणां वंद्य वंदनपंका
मालती कुसुमैर्नवैः। अयुतं मंत्रवर्यं यो जुहोति विभावसौ। त्रैलोक्यं तद्वशानि ... तरस्यालिः केविवशो भवेत्। मंत्रिणो ध्यानमात्रेण ... यथाविधिः नवस्या
भवंति सततं स्मरतां सुरयो मताः। जपाभिक्रमैर्भिर्नु जमरसार्किंकिं नलभ्यते। सदुं स्याभिकीलावित्रमतसुमंत्रिणां महेंदिरा सरस्वती सेवितभक्तितत्परः। व्याधिद
डपापौघज्वरमोहविषादिभिः। जपापमृत्युदोमोग्य दुःखादिरहितः सदा पुत्रपौत्रधनारोग्यवरस्त्रीबांधवादिभिः उपेतः सर्वसंपद्भिः यशस्वी दीर्घजीविनः उपा
सकोटयमंत्रस्य भवत्येवनचान्यथा॥ सारसंग्रहे॥ अथ संतानगोपालमंत्रं वांछितसुखप्रदां देवकीसुतशार्ङ्गिं तेगोविंदं तिसमीरयेत्ततः सुदेवपदाय पश्चात् हंसंबुध्यंतं जगत
तिं दहिमे पद्मभाषितत्रयं कल्पमुद्गरतः। लामहेश्वरतो व्यापालनं। एनंगता यं मनुमिमं विता। द्वात्रिंशदक्षरो मंत्रो नारदोऽस्य मुनिर्मतः। अनुष्टुप्छंदतास्य कृष्णः संता
सिद्धिदः पादैश्चतुर्भिः सर्वेण पंचांगानि मनोर्विदुः ध्यायेद्रथकंधरं देवं श्यामवर्णं चतुर्भुजं समस्तभरणसंदीप्तपीतवास समच्युतां ... संयुक्तां वि ... लापन्के
सेतर्पयं तं विप्राय नष्टानानीलवालकान्। कुरूणाम ... तस्संपूर्णे ... कुंतिलयं लवां। चतुर्भुजमिंद्रनगादं वृजेन संवितां वामादूर्ध्वयोरथ ... दाप्रनेयार ... गुणप
नं स्तिमिस्तुः स्वांके संमुखत्रिविक्रमभमले रक्तांबुजेवालकं मालि ... ज्वलवालभूषणगणं प्रा नसहेमहृतिं ... लिंग्य मुहुर्मुहुः ... लालितं स्तनं
नापुत्रलेनाव भावयेत्सुररिपुं पुत्रार्थिनी कामिनी॥ इति देवोधयः॥ ध्यात्वाजपार्वजादीनि कुर्यात् ... पराय ... सर्वजागे ... दितास्य महामनोः

श्री
१०९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ वासुदेवाय निगडछेदनाय वासुदेवाय हुं फट् ॐ

प्रयोगः॥ नारदाय ऋषये नमः अनुष्टुप्छंदसे नमः श्रीकृष्णाय देवतायै नमः इति मूर्द्धादिषु विन्यस्य मूलमंत्रेण करयोर्व्यापकं विन्यस्य दे
वकीसुत गोविंद हृदयाय। वासुदेव जगत्पते शिरसे। देहि मे तनयं कृष्ण शिखायै। त्वामहं शरणं गत कवचाय। देवकीसुत गोविंद वासुदेव जगत्पते देहि मे
कृष्ण त्वामहं शरणं गतः अस्त्राय। इति पंचांगमंत्रानंगुष्ठादि पंचांगुलीषु विन्यस्य हृदादिष्वपि विन्यस्य ध्यानादि सर्वं प्राग्वत्कुर्यादिति। तथा।
क्षं जप्त्वा तद्दशांशं तु कुर्यात्क्रोड्यतेन वा तर्पणादि ततः कुर्यान्मंत्रः सिध्यति मंत्रिणः। दशम्यामर्द्धरात्रे तु श्मश्रु लपक्षम्भ मंत्रवित्। पुत्रार्थी स्वस्ति
स्यतत्स्थं स्कं विष्णुमर्चयेत्। य एवं भजते मंत्रं साधकः पुत्रकांक्षया। सोऽवश्यं लभते पुत्रं विनीतं चिरजीविनं। स्वस्तिके मंडले तत्र सारे। कामं मध्य
स्वरयुगलसत्केसरेषु द्वंद्वशः स्वरान्विलिख्य तद्दलेषु मूलमंत्राक्षराणि चत्वारि चत्वारि विलिख्य बहिर्वृत्तद्वयांतराले क्षादिक्षांतवर्णान्नावेष्ट्य
वहिश्चतुरस्रं सकामबीजकोणचतुष्कं कुर्यात्॥ एतद्यंत्रं शुभफलदं। सम्यक्संग्रहे। वासुदेवं चतुर्थ्यंतं निगडछेदपदं वदेत्। दनेया शब्दं ततो ब्रूयाद्
सुदेवं ङे समन्वितं। वर्मास्त्रं वह्निजायांतो विंशद्वर्णोऽयमनुर्मतः। वसुदेवं स्वरूपं। अस्त्रकर्माणि द्वितीया। चतुर्थ्यंतां निगडछेदनाय। वासुदेव
स्यरूपं ङे समन्वितं। वासुदेवाय। वर्म हुं। अस्त्रं फट्। वह्निजाया स्वाहा। तथा। नारदोऽस्य मुनिः प्रोक्तो गायत्री छंद उच्यते। श्रीकृष्णो देव
ताप्रोक्तो निगडछेदनाकृत्यः। न्यासध्यानजपार्चादि दशवर्णोक्तवद्भवेत्। तथा। अथ वक्ष्ये महामंत्रमेकाक्षरसमाह्वयं। धनपुत्रकलत्रादि भोग
मोक्षफलप्रदं। सिद्धिविद्योगि वंदनीयं सुरारेरिपुमोहनं। नरोरगसुरस्त्रीणां वश्यकर्मकरं परं। जपाभ्यां शांतिविद्यालाभमनुरेकाक्षरस्तथा
जयाककारः भूलकारः शांतिः ईकारः बिंदुः अवतंसकः एतैः कामबीजं क्लीं। तथा। मुनिः संमोहनाद्यस्य नारदो गदितो बुधैः। मंत्रतंत्ररहस्यज्ञैः छंदो
गायत्रमीरितं। जगत्संमोहनः कृष्णो देवता देववंदितः। षड्दीर्घयोजनबीजेन षडंगानि प्रकल्पयेत्। आसनं न्यासपर्यंतमुक्तरीत्यानि धापयेत्। अंगु
लीषु न्यसेदंगं हस्तयोस्तलयोरपि। पंचांगुलीषु वाणांश्च पूर्वोक्तांस्तत्क्रमान्न्यसेत्। बीजसंपुटितान्न्यस्येन्मातृकार्णान् ततः। षडंगानि पुनर्न्यस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णे
५१३
513

मु ३

यथास्थानं शरान्न्यसेत्। शिरोकुंदनहृल्लिंगपादेषु क्रमतः सुधीः। शोषणप्रमुखान् तान्तु नहृदंतान् नीजपूर्वकान्। जगत्संमोहनं कुर्वन् ध्यायेत्पश्चात्स्मरमा
हितः। वं दानकं कुसुमोद्यानबिलसत्कल्पशाखिनां मूले रत्नस्थलीराजत्कुट्टिमसिंहासनोपरि तु उद्यदादित्यसंकाशं विभ्राणं स्वरूपिणः। महतीं वसंतेयस्य
वामस्कंधोपरिस्थितं बंधूककुसुमाभं तं शंखवरांगे सवर्णकां। अरिशंखसृणिन्या संपुष्पबालेक्षुकार्मुकोपसंगदो च हस्ताकैः करैरभिर्दधतं डैः रत्नकला
स्त्रियं धारूरुणविशालोघघूर्णिताक्षिद्वयां बुद्धां रत्नप्रसूनमुकुटमणिकुंडलमंडितो मुक्ताहारलसद्रत्नकंकणांगदमुद्रिकां। किंकिणीनूपुराद्यैश्च रत्नकमाले
रलंकृतां। शोणालेपं स्वर्णकांतिक्षौमांबरविराजितां। आत्मवामोरुपीठस्थां लक्ष्मीमालिंगितप्रियं नवामबाहुभर्तां भोगोत्थितं च मदनमंदिरां कामामद
मदव्यासव्याकुलांगलतोज्वलां रम्यमाल्यविलेपांगी सर्वभूषणभूषितां। सूक्ष्मश्रुक्लसुवस्त्रां द्योतसहसनां बुद्धां प्रेरितालोकलीलाभनेत्रषट्पदमं
तां। सेक्षुचापेन वामेन वाकुनातरुणीमिमां। आलिंगंतं मनुं तत्र परमानंददं दितं। सुरासुरभुजंगेंद्रसिद्धगंधर्वयोषितां। वंदैर्वंदितसुभूषाढ्यैः कामबालो निपी
डितैः। सर्वलोकगुरुं देवं सत्यानंदविविलयेत्। दक्षाद्यघोयोराद्यं तदादिद्वंद्वक्रमेण योषाद्याद्यपि ध्यायेत्। विंशाक्षरकृतयंत्रे प्रपंचे हृत्कृष्टसर्वयेत्। आधा
वघ्योदिभूषांते स्वरूपवरे यथाविधिः। पश्चाद्देशानिवासीश्च न्यासमार्गेण रत्नयेत्। किरीटं मस्तके श्रोत्रद्वये कुंडलयुग्मकोपक्राधस्तात् हस्तपुश्रीकस्के
सुभेतलनकुवादुदयतः कंठे वनमालानितंबके। पीतांबरमहालक्ष्मीं वामांकेवीजपूर्विकां। आभार्थ्ये कर्णिकामध्यादिदिक्षु विदिक्षुंगदेवतान्नेत हमलुरोवर्णा
दिक्षु कोणेषु पुष्पंचमं। यहृद्गुस्मादिकोणेषु लक्ष्म्याद्याः प्रोक्तलक्षणाः। दिव्यांवरानुलेपाद्यैर्भूषणैश्च विभूषिताः। श्वेतचामरधारिण्यः कामार्त्ता संस्मिता
न नागरंजादीन्मूजयेद्ध्येवज्रादीन्यायुधानि वा। एकाक्षरमनोरिष्यं प्रोक्तसम्यक्समीरिताः। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि प्राणपीठन्यासांतं कृत्वा लमं
श्रेणाग्रामयामेत्र यं कृत्वा शिरसि संमोहननारदाय ऋषये नमः। मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये जगत्संमोहनाय कामाय देवताय नमः। गुह्ये कंबी
आय नमः पादयोः ईशान्काय नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः। इति कृतांजलिः करको लोंकं लीमित्यादिना करषडंगन्यासं कृत्वा पुनर्हृद
यादिषु षडंगानि विंन्यस्य शिरोवदनहृदयलिंगपादेषु पंचबाणान् विंन्यस्य ध्यानानंतरं विंशाक्षरोक्तयंत्रे कृत्वा पीठपूजादिषु ध्यानपर्यन्तदेवस्म

श्री
५१३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

देहे न्यासस्थाने षडङ्गानि पंचबाणान्संपूज्य देवस्य शिरसि किरीटाय। कर्णयोः कुंडलाभ्यां। चक्राय। शंखाय। अंकुशाय। पाशाय। पु
ष्पबाणेभ्यः। इक्षुधनुषे। पद्माय। गदायै। हृदि देवस्य हस्तेषु ध्यानोक्तक्रमेण संपूज्य वक्षस्थले श्रीवत्साय। कौस्तुभाय। कंठे वन। कटितटे पी
तांबराय। वामांके श्रीलक्ष्म्यै। कर्णिकायां दक्षाग्रादिचतुर्दिक्षु चतुःकोणेषु षडंगानि संपूज्य केसरेषु दक्षाग्रादिचतुर्दिक्षु बाणचतुष्टयं पंचमं चतुः
कोणेषु पंचममिति पंचबाणान्संपूज्याष्टदलेषु लक्ष्म्याद्याः प्रागुक्ताः संपूज्य लोकेशान्वज्रादि सर्वं प्राग्वत्समापयेत्॥ तथा॥ एकाक्षरमनुं न
प्त्वा कमललक्ष्मीजितेन्द्रियः। पालाशकुसुमैः स्वादुत्रयाक्तैः रवितन्नले। कुंडे द्विसहस्राणि जुहुयात्तावत्तर्पयेत्॥ आत्माभिषेकं कृत्वाथ
विप्रान्सम्यक्च भोजयेत्॥ त्रैलोक्यमोहनेन्द्रं तं प्रवदेद्द्विरहपदं चतुर्थ्यंतं स्मरं [illegible] महीतदनंतरं। तन्त्रे विष्णुरिति प्रोक्तास्ततो मंत्री प्र
णोदयात्॥ गायत्र्येषा जपात्सूर्वं जप्यापापविशुद्धये॥ जपपूजाकृता येऽश्वलक्ष्मीवृद्धिकरी मता॥ शु[illegible]मितयामंत्री पूजादद्यादिसेवयेत्॥ अ
नेन मनुना तोयमोहनीपुष्पसंयुतैः॥ दिनादौ च [illegible] अहं मंत्री तर्पयेद्यः शतं हि सः॥ सर्वान्कामानवाप्नोति वांछितानन्यवर्जितान्॥ अभ्युतं सर्पिष
कुल्यासु संपातं कृत्वा शतेन॥ नारीनाम [illegible] संपात [illegible] तस्यां भोजयेत्स्त्रियं॥ यस्य स्मरशगा साक्षात्सोपि शं वशगो भवेत्॥ अष्टादशालिपि प्रोक्तं व
श्यकर्मत्र्यसाधयेत्॥ विधिनानेन यो मंत्री भजेदेनमनन्यधीः॥ त्रैलोक्यं वशीकृत्य भोगान्भुक्त्वापमानोरमान्॥ [illegible] वै [illegible] मदहप्रलय
वर्जितं॥ तथा सारसंग्रहे॥ अथायमेव कामस्य मनुरेकाक्षरो भवेत्॥ [illegible] प्रोक्तं [illegible] एकाक्षरमंत्रः। [illegible] मुनिश्छंदो गायत्रं देवता
स्मरः। न्यसांगानि [illegible] दीर्घभाजा प्रकल्पयेत्॥ [illegible] विलेपनं [illegible] रक्तांबरं। बिभ्रतं [illegible] मुकुटादिभूषणगणैरादीप्तदेहं प्रभुं
पाशांकुशाविक्षुचापसुमनोबाणान्वहंतं करैः [illegible] भोजनिकेतनं [illegible] देवं [illegible] भावयेत्॥ [illegible] घ [illegible] प्रसह [illegible]
ध्यात्वा पीठे संपूज्य [illegible] मोहिकशक्तिके मोहिनीक्षोभिणीवेवत्रासिनीस्तंभिनीततः॥ आकर्षिणी द्राविणी च [illegible] दितीतदनंतरं॥ [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
५२४
514

केदिनी प्रोक्ता कामपीठस्वरूपिणः। आसनं मनुनादद्यात् मूर्तिं मूलेन कल्पयेत्। तत्रावाह्य स्मरं भक्त्या पूजयेद्विधिनामुना। अंगानि पूर्वमाराध्य प्रमथ्यादिक्षु वारा
न्यसेत्। उक्तबीजाद्यादिकान्यष्टदले पूर्वादिमातृक्रमात्। प्रथमानंगरूपाख्या अनंगमदनाततः। अनंगमन्मथानंगकुसुमा कापरा मता। पंचमी च ततः ओ कायि
गकुसुमातुरा। अनंगशिशिरा षष्ठी भूयश्चानंगमेखला। अनंगदीपिकाः सर्वाप्यहस्ताः स्वलंकृताः। स्मरसंस्थद लेखर्वा विहितस्तेरेखशरूपः। भुवतिः प्रथमा
शिया विभ्रमा ततः परा। जोत्स्ना सुभ्रू ततश्चैव पंचमी च मदनद्रवा। सुरता वारुणी संज्ञलोका लीला परमता। सौदामिनी ततः कामच्छत्रा स्याच्चंद्रलेखया। सुको
अयन्त्रयापुत्रयायो निर्मायावती ततः क्रोडहस्ता कामनीतरूपिणी संस्थिता तत्रापत्रागे धुतता भार्या कामस्य परिवारकाः। गणो कामो हाविलासाख्यो विभ्रमो मदना
श्च तुरः। अपुत्रपपुवानो वंदनसादनेश्वरः। चूतपुष्पाकृयः स्यात्ते हाल श्चायं रतिप्रियः। ग्रीष्माभिसंतपनाख्या ऊर्जहिमंतसंसकं। शिशिराख्यो मदः पुष्पकालो मु
अधनुर्धरः। पुष्पतार्चिततलीरः शोराणस्त्रीसकमानस्यात् दृहिः। पूजयेदष्टौ दिक्क्रमेण रतिप्रिया। परमहत्स्यारसारख्यातु भु कामस्य सततः परः। अत्रपां भूविल
सश्च हावो भावो रतिप्रिया भ्रमरहस्य च कालेषु चतुस्त्र पूजयेदिमान्। माधवाख्या मालती वहरिणाक्षी मदोत्कटा। श्वेतचामरसंयुक्ताः श्यामा भूषितविग्रहा। इंद्रा
द्याश्च ततो वाद्यवज्रादी न्यपि पूजयेत्। एवमाराधयेद्यस्तु गंधपुष्पादिभिः स्मरं। सौभाग्यमतुलं कामान् महालक्ष्मीं स विंदति। अथ प्रयोगः। तत्र प्रात
रुत्थायादियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि संमोहनाय ऋषये नमः। मुखे गायत्रीछंदसे नमः। हृदये श्रीकामाख्यदेवतायै नमः। प्राग्बीजशक्त्या
दिविनियस्य विनियोगः। क्लीं क्लीमित्यादि प्राग्वत्करषडंगन्यासं कृत्वा ध्यानादिपरतलार्चितषट्दलकेसरेषु मोहिन्यै। क्षोभिण्यै। त्रासिन्यै। स्तंभिन्यै। आकर्ष
णिण्यै। द्राविण्यै। आह्लादिन्यै। क्लिन्नायै। क्लेदिन्यै। इति स्वाग्यादिमध्यांतं संपूज्य क्लीं सर्वशक्तिकमलासनाय। इत्यासनं समस्तं पीठं संपूज्यावाहनादिषु
ष्पोपचारांतं प्राग्वदंगानि संपूज्य कर्णिकायां मध्ये चतुर्दिक्षु बाणान् प्राग्वत्संपूज्याष्टदलेषु अनंगरूपायै। अनंगमेखलायै। अनंगमन्मथायै। अनंग
कुसुमायै। अनंगकुसुमातुरायै। अनंगशिशिरायै। अनंगमेखलायै। अनंगदीपिकायै। इति संपूज्य बहिः षोडशदलेषु युवत्यै। विभ्रमायै। ज्योत्स्नायै। सु
भ्रुवे। मदद्रवायै। सुरतायै। वारुण्यै। लोकायै। लीलायै। सौदामिन्यै। कामच्छत्रायै। चंद्रलेखायै। शुक्यै। मदनायै। यान्यै। मायावत्यै। इति प्राग्दक्षिणेपन्नदलाग्र ५१३

ॐ ह्लीं उँ ए ककोऽष्टज पः २...... कार्यः पुनः क्लीं कृष्ण ह्लीं द्वादश तल ह्रीं १२..... क्लीं कृष्ण ह्लीं तुर्य

हेजे

दितः संपूज्य षोडश दलाग्रेषु शोकाय · मोहाय · विलासाय · विभ्रमाय · मदमातुराय · अपत्राय · पूते · चंदनाय · कृतपुष्पाय · रतिप्रियाय · ग्रीष्म
तापनाय · ऊर्जाय · हेमंताय · शिशिराय · मदनाय · इति संपूज्य चतुरस्रस्याष्टदिक्षु पूर्वाद्याग्नेयादक्षिणे नैरृत्ये परभृते · सारसाय · शुकाय · मेघाय · अपां
य · भूविलासाय · हावाय · भवाय · इति संपूज्य चतुरस्रस्य चतुष्कोणेषु आग्ने माधव्यै · मालत्यै · हिरण्याक्ष्यै · मदोत्कटायै · इति संपूज्य बहिर्लोकपालान्
दि सर्वं समापयेदिति॥ तथा॥ संविलिखेत् जप मंत्रं राशिलक्ष्यं विधानतः॥ तद्वारांशं त्रिमधुकैः किंशुकप्रसवैर्हुनेत्॥ तर्पणमार्जनं कृत्वा ब्राह्मणान् भोजयेत्
ततो भार्यां गुरुं वित्तैः प्रणम्य परितोषयेत्॥ अष्टाधिकं सहस्रं यः सर्वं सो सः प्रियो भवेत्॥ गोघृतेन स संपातमष्टोत्तरशतं हुनेत्॥ सम्यक् संपूजितेन च ... मंत्रे
णानेन मंत्रवित्॥ संपातसर्पिषा तेन नारी स्त्रां भोक्तु यत्नतः॥ आहृत्य वर्तितीसा सद्य भवेज्जन्मांतरेऽपि वा॥ द्व्यावृत्त्या जप होमेन प्रत्यहं मंडलावधि। धारावाहिक ... लभे
ते मंत्री कन्यासां निश्चिये प्रति॥ षट्कोणे मदनं साध्यमथ षट्कोणेषु वांगं व हि गोयक्षाग्रे गुणश्रांति मध्ये विलिखेत् ... दलेष्वष्टसु ते कामगायत्री ... सुः
मा गायत्र्या वर्णानस्तथा भूगेहाश्रिषु म... पंचलक्षितं यंत्रं शुभं मासमध्यं पूजितं धारितं ... त्रैलोक्यवशीकरं॥ अस्यार्थः॥ षट्कोणगर्भमष्टदलकमलं कु-
त्वा षट्कोणमध्ये ससाध्यं कामबीजं विलिख्य कोणेषु षडंगमंत्रान् अष्टदलेषु पूर्वाक्रमात् कामगायत्र्या वर्णत्रयं प्रतिदलं प्रविलिख्य दलाग्रेषु पूर्वक्रमात् कामम-
लामंत्रस्य षट्कोणे वर्णान् विभज्य विलिख्य बहिश्चतुरस्रकोणेषु कामबीजं विलिखेदेतत् कुंकुमफलकं तथा ... पुटीकृतेः कामं विलिखेत्ततः सितं म
ध्यतारां विसर्गं प्रक्षालिपि ... त्रय ... त्यास ... दशाष्ट ... लिखितं ... दिक भूलागमि दं मनोहरा स्तंबूलपत्रकृतां यंत्रमेत-
द्विधानेन पूजितं ... चितं तिलो मूलमंत्रेण संजप्तं नारीणां यां ... दद्यात् ... मंत्री साक्षाद् ... यावज्जीवं न संशयः॥ अस्यार्थः॥ अष्टदलं कमलं कु-
र्यात् ... नागवल्लीदले कृत्वा तत्कर्णिकायां साध्यनामाक्षरसंपुटितैः कामबीजैर्वेष्टितं कामबीजं विलिख्य पूर्वादिदलेषु ... अमः आरभ्य ...
पौ वर्णा नै कैकशो विलिख्य दिग्दलाग्रेषु त्रिशूलं कुर्यात्॥ एतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति॥ केवरलीये मंत्रसार॥ मदनमासितम ... द्विय ... दविरा
पुनः प्रतिष्ठ ... युगलं युगलं ... त्रिंशत् ... गोपाल मंत्रसिद्धिर्यः ... नेनगो
पालमंत्रसिद्ध र्भवति॥ १११

स्तुनः पुत र ... ॐ ... १८.... एतनल धारलं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५१५
515

जितपंचमनोभवं। स्मरशरानैलिपिभिश्च समावृतं कुंकुमरहकोणविराजितमन्मथं। लिखितु पंचमनोभवयंत्रमिलुदितेमतदशेषसमृद्धिदं। कनकनिर्मितपट्ट
तले ततः शुभतरदिवसे विदधीत तं द्रुतं। सकलमानवसिद्धसुरांगनाहृदयरंजितमीप्सितसिद्धिदं। रुचकपूर्वविभूषणमध्यगं त्रिदशनीवनितापुलकान्तरात्। निजवरेण
प्रविधाय रमां परां समधिगम्य सुतैः सह मोदते। इति विलिख्य च कुंकुमकर्दमेन दनुलिप्ततनोः सकलं जगत्। वशमुपैति निरीक्षणमात्रतः किमुत मानवसहासनवं
गमेः। अस्यार्थः। पंचदलकमलकर्णिकायां ससाध्यं कामबीजं विलिख्य दलेषु ऐं क्लीं श्रीं ह्सौं स्त्रीं इति पंच कामयंत्रान् प्रतिदलमेकमेकं विलिख्य बहिर्वृत्तत्रयं कृत्वा त
दंतरालयोरभ्यंतरांतराले पूर्वोक्तकामबीजैरावेष्ट्य बाह्यांतराले मातृकया संवेष्ट्य बहिश्चतुरस्रं कोणेषु कामबीजं प्रतिकोणं लिखेदेतद्यंत्रं मुक्तफलदं। तथा स्मार
संग्रहे। अथ सम्यक् प्रवक्ष्यामि प्रणवाख्यं महामनुं। पापौघध्वंसनं नानाकामकल्पमहीरुहं। निःश्रेयसकरं नृणां मनुवृंदैस्सुसेवितां। केशवो विष्णुतं द्वेवविंदुप्रकोधु
कादिभिः केशवः अ विष्णुः उ नेद्रो म विंदुः अनुस्वारः एतैः प्रणवः सिद्धः तथा। मंत्रस्य ऋषिर्मात्रकः श्रोतो मुनिर्गीयः प्रजापतिर्गच्छंदः सुदेवी गायत्री परमात्मा च दे
वता। दक्षिणामूर्तिः। बीजशक्तिस्त्वनुक्रमात्। मकारं कीलकमिति तिरथा। ह्रस्वदीर्घस्वरांतस्थैः षडंगानि क्रवेद्विदुः। भूमिर्व्योमहेतिभिः सम्यक्वस्यहीनाभि
वत्। निर्मलं गगनश्रियं विलसत्पीतकौशेयवाससं। सर्वलोकसमानेन तेजसा भास्करप्रभं। कीरीटांगदहाराख्यरशनानूपुरादिभिः। ग्रैवेयकं कणाद्यैश्च भूषितं कौस्तुभे
गांकं। चक्रं शंखं तु जगदाधारयंतं करांबुजैः। कौस्तुभप्रभया दीप्तं मणिकुंडलमंडितं। भजेहं सर्वसंपत्त्यै प्रफुल्लांबुजसंस्थितं। वामाधःकरमारभ्य दक्षाधःकरपर्यंतमात्
युधध्याने। संपूज्य वैष्णवं पीठं तत्रावाह्य यजेद्धरिं। केसरेष्वंगपूजा स्यादिक्पत्रेषु यजेदिमान्। वासुदेवं संकर्षणं प्रद्युम्नमनिरुद्धकं। शांतिश्रियं सरस्वत्यां रतिं को
णदलेषु वादिक्पत्राग्रेषु वात्मानं केतरालान्यपथा। परस्मादंतथात्मानं ज्ञानमात्मानं च पूजयेत्। कोणपत्राग्रकाः पूज्या निवृत्ताद्याः पुरादितः। नव शक्तिमुख्या
नां च ज्ञानादीनां च पूजनं। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये परमात्म
ने देवतायै नमः गुह्ये श्रीं बीजाय नमः पादयोः उं शक्तये नमः नाभौ मं कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम मोक्षार्थे विनियोगः इति कृतांजलिः ऋष्यादि अं आं हृदया
य॰ इं ॐ ईं शिरसे स्वाहा॰ उं ॐ ऊं शिखायै॰ एं ॐ ऐं कवचाय॰ ओं ॐ औं नेत्रत्रयाय॰ अं ॐ अः अस्त्राय फट्। इति करषडंगन्यासं कृत्वा ध्यानादौगपूजांते दिक्पत्रेषु प्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गवां सुरेकादीन् सशक्तिकान् संपूज्य दलाग्रेषु दिक्क्रमेण तन्मादीनाशक्तिकान्भ्यर्च्य लोकपालान्वीरादि सर्वं समापयेदिति ॥ तथा संदीक्षितो विधानेन
केऽपि संख्यं जपमन्त्रं ॥ हविषा घृतसिक्तेन दशांशं हुतं कुर्यात्ततः ॥ समिद्भिः पशौ लौ[?]ः राज्यकैरथवा तिलैः ॥ तर्पयित्वा तद्दशांशं शुद्धतोयैर्यथाविधिः ॥
श्रोतान्सिमेवन्नं कृत्वा ब्राह्मणान्भोजयेत्ततः ॥ गुरुमभ्यर्च्य वित्ताद्यैः प्रणम्य परितोषयेत् ॥ एवं सिद्धमनुर्मन्त्री कृतकृत्यो न संशयः ॥ घृते हविष्य शालीश्च
तिलांश्च समिधो घृतौ ॥ क्रमेण तु कुर्याच्च मूलमन्त्रेण तेन मन्त्रवित् ॥ अभीष्टसिद्धिस्तस्य स्यादिह लोके परत्र वा ॥ इत्थं मन्त्रवरं जपार्चनकृतैर्यः सेवते सा
धकः मन्नंया प्राणं गतिराकुलमतिविध्वस्तपापाव्रतः ॥ पत्नीपुत्रविशिष्टमित्रसहितः सत्संपदा संयुतो लोकेस्मिन्सुखरूपवान्विमलधीर्नाज्ञैजस
कृतिं ॥ ॥ इति श्रीलक्ष्म्प्रकरणं ॥ ॥ श्रीकुङ्कुमेश्वरतंत्रे ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ देवदेव महादेव भक्ताखिलसूदन ॥ देवदेव नंदकं दृवंदितं दुग्नि स्वामण्याप
छे भगवंस्त्वं भगवन् कार्तवीर्यस्य भूपतेः ॥ माहात्म्यं मन्त्रराजस्य विस्तरेण वदस्व मे ॥ कार्तवीर्यमनोर्देवी विधानं वद कुमर्हसि ॥ सरहस्यं महापुण्यं श्रोतुमि
च्छामि तत्त्वतः ॥ ईश्वर उवाच ॥ शृणु देवि महामन्त्रं विस्तरेणाखिलार्थदं ॥ चौरमारीविपक्षाणां विशेषेणाय त्ककं तेन जा महदुःखकरं श्रीघं राज्ञां विजयवर्द्ध
के नं ॥ भजतो सर्वपापघ्नं सर्वसौख्यकरं परं ॥ रावणस्यापरं मन्त्रमुद्धरिष्ये धुनाप्रिये ॥ इहोरुद्धारिकृद्धेन्दिः सतारीं दुनादयुक्तं तन्मन्त्रवीजं मुखं [?] द्वितीयाक्षा
भकारकं ॥ तस्य सार्गं महामाया विंदुनादेश्व संगतं ॥ इति कुंतकं महात्मानो लोकवश्यावि कांक्षिणः ॥ तस्य साग्नं जीदविंदुयुक्तं स्यापरमेश्वरि ॥ इत्थं तकं महा
त्मानो भौतिकेन समागमो ॥ इत्थं स्वरूपान् ह्रीं जं समुध्यतवमानवः ॥ द्वितीयमुद्धरेद्धीजं सर्वशत्रुविनाशनं ॥ द्वितीयवीजं वर्णानामिष्टान्[?] लोमनसुंदरि ॥ सूर्य
दिंशाति वर्णं स्तुतं त्रिमूर्तिनामुक्तं प्राधं प्राशितानादेन वपुनः प्रिया ॥ सेंदुं षष्ठं द्वितीयानु प्रतिलोमेन माययां नादेन विंदुनायुक्तं [?] लोकवश्यदं ॥ प्रथम
तीयं प्रथमा तस्या चतुर्दहं चतुर्थकं ॥ तामकर्णं दुनादेन श्रोक्तं संस्तंभनं दक्षणं ॥ सुखवक्त्रे विंदुनादसंसक्तं परमेश्वरि ॥ पंचमं वमहावीजं लक्षणोदकृ
षिकारकं ॥ षष्ठमाद्यं द्वितीयं दत्वा तनुं कं षष्ठं समीरयेत् ॥ उद्धरेत्सप्तमं वक्त्रौ विंदुहृत्सं विंदुयुक्तिना ॥ करणेव संयुक्तं सप्तमं मुनिभिस्मृतो ॥ कुफट्कार्तवीर्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५३६
576

र्तुनाये मुक्तानतिं वदेत्। विंशत्यर्णो स्थितो मंत्रस्त्वारादिमुनिभिः स्मृतः। एकोविंशद्वर्णस्यादित्यारोपयदि भाष्यते। कार्तवीर्यार्जुनस्यैतन्महासामर्थ्यं दृश्येय इति। अग्निः रेफः स
ईश्वरः ठ रायोरु द्वार्णः एकादशोर्णः फकारः तेन रूढः यज्ञापुरस्तात् प्रतिलोमेनेति। स्वयमुक्ता दत्राप्यध्याहारस्थानी डुः सकारः स्वस्मात् प्रतिलोमेनैकादशार्णः फकारः स
तारः ॐकार उक्तः। अत्र तारशब्देन फकार[illegible] केवलस्यायोदशस्थायरउच्यते। अर्द्धेन्दुनादयुगिति स्वयमुक्तत्वात्। अर्द्धेन्दुः अर्द्धचन्द्रः नादो विन्दुः एतत्सर्वं मेदम
तस्येति। अत्र तच्छब्देन फकारो गृह्यते [illegible] इति स्वयमुक्तत्वात्। महामाया ईकारः तेन तद्वीजस्थं त्रयोदशस्वरूपमपास्य तत्स्थाने ईकारो योजनीयः इत्यर्थः पुनः प्रकारान्तमाह। भौमि
क ऐकार ईकारस्थाने ऐकारो योजनीय इत्यर्थः द्वितीयमिति सर्वोत्तकारात् प्रतिलोमेन विलोमेन विंशतिमो वर्णः वकारः ततस्तृतीयं मकारस्तृतीयं अक्षरं अनुलोमेन रेफ
त्रिमूर्तिः इकारः अर्द्धशशिनेत्यादि प्राग्वत् तेन तैः श्रीं इति सिद्धं। द्वितीयात् द्वितीयवीजाक्षराद्यकारात् प्रतिलोमेन षष्ठं अक्षरं। ककारः तद्धेन्दुः लकार सहितं। मायया ईकारेण
नादेन विन्दुना च युक्तं। एतेन कामबीजमुक्तं। प्रथमात्प्रथमबीजात् फकारात् तृतीयमक्षरं मकारः तस्मात् ऊकाराच्चतुर्थेन रेफेण वामकर्णेन। ऊकारेण नादेन विन्दुना च युक्तं तेन
भ्रूं इति जातं। मुखवृत्ते आकारः विंद्वादि प्राग्वत् तेन आं इति। व्योम हकारः अग्निः रेफ देही ईकारः अर्द्धेन्द्वादि प्राग्वत्। तेन मायाबीज [illegible] विन्दुः रेतः नदुष्टं अस्थि
तस्य रेतो [illegible] तथा च श्रुतिः अस्थिस्नायुमज्जानः चिन्तनं इति तेन तद्धव कमक्षरं शकारो गृह्यते। वह्निः रेफः करणेन चतुर्थस्वरेण। विन्दु नादौ प्राग्वत् एतैः श्रीं [illegible]
[illegible] स्वरूपं [illegible] स्वरूपं कार्तवीर्यार्जुनाय स्वरूपं नतिः नमः शब्दः तथा मंत्रस्यास्य पुराप्रोक्तो मुनिर्मुनिरिंदविके। दत्तात्रेय इति [illegible] अस्य मनोः स्मृता देवता कार्तवीर्यार्जुनो नाम
कार्तवीर्यपदादिकाः मूलवीजैः स्वरारूढैः कुर्यात् षडंगकं सुधीः। द्वाभ्यां द्वितीयस्वरसंयुताभ्यां द्वाभ्यां तुरीयस्वरसंयुताभ्यां द्वाभ्यां षष्ठस्वरसंयुताभ्यां द्वाभ्यां द्वादशसंयुताभ्यां
द्वाभ्यां च वर्णैस्त्रयपदाक्षराभ्यां अंगानि कलापाशविशिष्टवर्णैः संपादयेदात्मनि संन्यतास्याकर्षाक्षराघोरे [illegible] द्वितीयस्वरः आ तुरीयस्वरः ई षष्ठस्वरः ऊ द्वादशः
ऐ एतदादि इत्यर्थः हृदुदरनाभिजघनगुह्यपदहृदयसा[illegible]जानुजघनांख्यमूर्द्धनि तु [illegible] लोचनत्रासास्यकंठवा [illegible] दशवीजानि [illegible]
द्वान्य विन्दु इति [illegible] अनुक्रस्थाने ध्यायेत्मंत्रमूर्तिः स्थात्मकोनादरदलसमाहितधीः रक्षायैवमयेभ्यो कांक्षितारिः ध्येय [illegible] सुचिरं। अथ [illegible]
तनो द्योतितः स्वर्णस्थापरिवीतकंधरधारः [illegible] सहस्रार्धे [illegible] करः [illegible] प्रभुः स
सद्दीपेकनाथः सवितसमस्तविः सर्वदुष्टान्तकः [illegible] स्थूलकायो [illegible] करधृतधनुर्वाणिः [illegible]

श्री
५३६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मान्यः कार्त्तवीर्यो निखिलनृपतीनां प्रभुः क्षिप्रकारी। एवं स्मरेन्नित्यमतीव भक्त्या समर्चयेद्धैहयवंशनाथं। गंधादिभिर्वै द्वचवपीठमध्ये स्वांगावृतं मूर्त्यकशक्तियुतं। तस्यांगमूर्तयः ...
कामा मनोहरा खड्गचर्मधरा वीरा सर्वाभरणभूषिताः। वाणचापास्त्रधरा मूर्तयो रक्तरोचिषः। सर्वाभरणसंयुक्ता ध्येयाः सर्वे समंततः घोरमायारि सुरारिप्रदापात्रादिषु तन्मद
विभंजनकारकाः। दुःखदुःखदुरितामयनाशना कृपानप्रियद्ध विदिक्षु। क्षेमंकरी वश्यकरी श्रीकरी वयशस्करी। आयुःकरी तथा प्रज्ञाकरी विद्याकरी तथा। धनंकरी कृष्णादिषु पूज्याः
प्रभासिताः। वरदाः कुंडलसत्कराः कांचुकाहारकुंडलोल्लसिताः। हेमरूपनाथमनोज्ञाः ध्येयाः सौंदर्यलालिताः। प्रमदाः लोकेशाश्च हृदिः पूज्याः आंगं पुष्पाक्षतादिभिः ... रूपनार सु
अयं च आदिने दिने। कार्त्तवीर्यं महावीर्यं परिवारप्रियं प्रभुं। सर्वकामानवाप्नोति प्राप्यते हरिमंदिरं। एवं यः पूजयित्वादिनमनुर्विधिनैव ... मंत्रमुखेन प्याजपमासविद्यालेघन सुशौर्य
पुरारोग्यविद्याश्रीमेधाकांतिपुष्टिधृतिमति• वचसां भाजनं स्यान्नरेंद्रैर्नरेशभिः पूजितस्याद्युगतश्चनः आपद्यलोके। इति॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्वादि
न्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ॐ दत्तात्रेय ऋषये नमः मुखे ॐ अनुष्टुप्छंदसे नमः हृदये श्रीकार्त्तवीर्यार्जुनाय देवतायै नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्ट
सिद्धये विनियोग इति कृत्वांजलिं कृत्वा मूलमंत्रेण एकरूपो व्यापकं विन्यस्य फ्रां व्रीं हृदयाय• ॐ श्रीं शिरसे• क्लूं ह्रूं शिखायै• ... कवचाय• ... फट् अस्त्राय• इति मंत्रोग मंत्राश्चेत्
दिक्विदिक्षु तां सांगुली विन्यस्य नेत्ररहितेषु हृदयाद्यस्त्रांतेषु पंचांगेषु विन्यस्य ॐ कार्त्तवीर्यार्जुनाय नमः इति सर्वांगे व्यापकं कृत्वा हृदये ॐ ... ॐ नमः उदरे ॐ श्रीं ॐ नाभौ
... ॐ जघने ॐ ... ॐ गुह्ये ॐ ... ॐ पादयोः ॐ ... ॐ ऊर्वोः ॐ ... ॐ जानुनोः ॐ श्रीं ॐ जंघयोः ॐ, ... ॐ मूर्ध्नि ॐ फट् ॐ शिखायां ॐ ... ॐ ...
हृदये ॐ ... ॐ ... ॐ ... ॐ नेत्रयोः ॐ ... ॐ नासायां ॐ ... ॐ मुखे ॐ, ... ॐ कंठे ॐ ... ॐ दक्षबाहौ ॐ ... ॐ वामबाहौ ॐ नमः ॐ इति विन्यस्य ध्या
नाद्यालयपूजांत प्रागुक्तवैदवव्यपीठमभ्यर्च्य तत्र देवमावाह्य आंगावर्तं प्राग्वत्कृत्वा दलेषु देवाग्रादिप्रादक्षिण्येन दिग्दलेषु ॐ दुष्टमदविभंजनाय नमः ॐ
मारीमदविभंजनाय• ॐ अरिमदविभंजनाय• ॐ सुरारिमदविभंजनाय• दिग्दलेषु दुष्टमदविभंजनाय• ॐ दुःखमदविभंजनाय• ॐ दुरितमदविभंजना
य• ॐ आमयमदविभंजनाय• इति संपूज्य दलाग्रेषु ॐ क्षेमंकर्यै• ॐ वश्यकर्यै• ॐ श्रीकर्यै नमः ॐ यशस्कर्यै• ॐ आयुःकर्यै• ॐ प्रज्ञाकर्यै• ॐ विद्याकर्यै•
ॐ धनंकर्यै• इति देवाग्रादिप्रादक्षिण्येन संपूज्य तद्बहिः ... प्राग्वल्लोकपालांस्तदस्त्राणि च संपूज्य धूपदीपादि सर्वं प्राग्वत्कुर्यादिति॥ तथा दृष्टं ध्या
त्वा मंत्रवर्यं प्रजप्य लक्षाल्लक्षमंत्रवित्प्रामदक्षः नद्यास्तीरे गुर्वज्ञानुपूर्वं पश्चात्कुर्याद्घोरपीडाप्रयोगात्॥ कुंभोदकाभिषिक्तः तनुः प्रजप्यामंत्रे होमं प्रकरोति मं
त्री। पयोसाज्यैस्तिलतंडुलैर्वा दशांशमानेस घृतैश्च मंत्री इति। एषलक्षजपः कृतयुगपरः कलौ वेतच्चतुर्गुणजपः कार्य इति प्राग्वद्धि शिष्टवरतितः आरापह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या
५३०
५१

तैभ रशं। दुष्टा नामपि वक्ष्यमाणेन विधिमिर्मंत्रैः कृतैः स्तर्पयेत्। ध्यानेन मंत्रविलशेषके श्रीमाति मानूर्युर्को हृद्यात स्परः। लिखेद् दृष्ट दलं पद्मं कर्णिके सरोज्ज्व
लं। वृत्ते वहिर्भूपुरद्वंद्वं त्राष्टकचिमूलं। तद्वीजं कालिकायाश्च सोधाररथाकर्मसंयुतं। लिखेद्धम्याररवीजं च सहता रगतं प्रिये। सहाग्मवं च दक्षौ दिग्भिः पत्रे
षु विलिखेत्ततः। सवर्मीतानि वीजानि शिष्टानि तेन तरालके। केसरेषु स्वरानुष्म सर्युक्तान्समर्पयेत्। वज्जं प्रवेष्टयेद्धर्णैः कादिभिश्चाष्टवर्जितैः। भूमिके
णवतुष्के भूत वर्णान्समर्पयेत्। संस्थाप्य विधिवत्साधः कलशं सम्यगर्चयेत्। तोयाभिषेकः कर्तव्यो नरणामी हितसिद्धये। वं ध्यानं पुत्रसंप्राप्त्यै दीक्षायुवायुधे
तथा। धनार्थरोगनाशाय शांरक्षांल विरोधतः। वश्याय च हितार्थकाकृत्तिश्चैवाणि स्वसिद्धये। तथैवारूढकुं भांबुनाभिषिक्तस्य सुंदरी। किं न सिध्यति लोके किं
न कामितं मनसेप्सितं। तथैव स्थापनाद्धान्ये ग्रामं पुरमथापि वा। रक्षयेच्चाभितो रिश्चो मंत्र रोग विषादितः। सर्वभूतासत्रायेदेतेन यममर्दिनी। नस्र काश्यं हि
मूर्खायस्तेनायपि भूनायच्चा गुरुप्रियायधीरायदक्षाद्दूषयेञ्चपरस्परं। कर्षयेद्द्रामयेवैरं दमयेच्च ज्वरादिकान्। तद्विजार्पणो द्विविक्षिप्तौ सप्रतिमंत्रिणः। व
कुनोत्ते नकिं देवि मंत्रोयमखिलार्थदः इति॥ अस्यार्थः। यथोक्तलक्षणमष्टदलकमंकलात दृहिर्वंतं तद्वहिरपि वज्रयुक्तं चतुरस्रं कृत्वा तत्कर्णिकायां स्वया
धंकारं वीजं धंमिति वायुवीजं वाग्भवं च प्रणवोदरे विलिख्य तत्केसरेषु द्वंद्वशः स्वरान् ८ शषसह इति वर्णाश्चैकैकशो द्विरावर्त्य विलिख्य पूर्वादि दलेषु द्वितीय
वीजादि हुं वीजांतान्यष्टौ वीजानि प्रति दलमेकैकशो विलिख्यांतिमदले एवं फूत्कारं रं तरवीथ्यां ककारादिक्षकारांतैः शषसहवर्जितैर्वर्णैर्वेष्टयेच्चतुरस्रसं
कोणचतुष्टये तत्कार्या पंचाशन्मूलवर्णान्दशधा विलिख्य तत्र दीक्षोक्तविधिना कुंभं संस्थाप्य तत्र देवतामावाह्य सांगां समावरणां संपूज्य मूलमंत्रमष्टोत्तर
सहस्रं तत्कुंभं स्पृशन्जपित्वा तत्कुंभजलेनाभिषेकादुक्तफलसिद्धिर्भवतीति मूलवर्णसुरांतैर्दशधा लेख्याव हृदयेण व्याधिकरणयोः अ .. ऊ॰ अणनमसहर्स्या
क्षयवर्णान्न लिखेदिति संप्रदायः। तथा। कृतवीर्यालमन्त्रस्थाथ मंत्रभेदा हि मंत्रिणः हिताय देवि वक्ष्यामि दशधा कार्त्तिवीर्यस्य मंत्राणामथ विरेक
स्मृतः पुरा। दत्तात्रेयो महाप्राज्ञः साक्षान्नारायणांशजः देवताचास्यर्थंप्रोक्तो मंत्रभेदेषु सुंदरी। असौ चक्रे हरेरंशात्कुतप्त्वोहेहयानयो अत्र हेयाद्वदेवस्य सर्वकुष्ट
प्रशांतयो यस्मिन्गतं इति देवेंद्रस्त्री गणामर्हुला देशः। प्रभवंति सवक्रारव्यो हरिरासी क्षितौ स्वयं कृतवीर्यस्य भार्यायां जाहि प्राप्तो पुरस्तमसः रेवातीरसमुद्भवो

श्री
५३०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्वम्मार्जुन ईरितः दत्तात्रेयात्प्राप्तविद्यात्प्रियश्च द्विजप्रियः राजराजो महातेजाः सहस्रकिरणोपमः सहस्रबाहुकोदंडः सचित्रकोरथसंभवः सहस्रश्रीमहावीर्यः स
र्वदुष्टांतकः प्रभुः प्रवेदास्त्रदुष्टघ्नः पुरस्थो वक्रुः रूपवान् सप्तद्वीपवतीं पृथ्वीं तपोबलपराक्रमैः गदमयत्सर्वदुष्टान्योररक्ष सहरिः स्वयं। एकस्य मूलमंत्रस्य दशधास्य महत्त
नः। कार्तवीर्यस्य वक्ष्यामि भेदान् शृणु सुंदरी। कुंदोभेदो भवेद्देवेशि ध्यानभेदो भवेत्ततः कार्तस्यादौ तस्य मूलं जपेत्सर्वार्थसिद्धये। दशाक्षरविधानेन त्र्यवशिष्टाक्षराच्छ्रिये।
लबीजं च वा मुंडाबीजयुक्तं नवाक्षरं। जपेत्स्तंभनायाम्भुवीराणां वसुसुंहरिणां। मूलेन समवेतुरस्त्रबीजं देवि नवाक्षरं। प्रजपेन्नरनारी एवं नृपाणां मोहनाय च। स्वमूले नवरा
वर्णसहितं तनु नवाक्षरं। आकर्षयेद्वीराणां क्षिप्रं देवि न संशयः। मूलमंकुशबीजेन पुटितं तु नवाक्षरं। वाक्स्तंभनायागमनं स्तंभयेज्जपेत्क्षणात् विमोस्त्राक्षरयोर्मूलं मध्य
गतं मूलं नवाक्षरं जपेद्… मादनाय याश्रुस्तंभ…नाय रिपुमोहने। वक्षाग्रस्थितवीराणां क्षिप्रं देवि न संशयः। मूलमंकुशबीजेन स्तंभनाय विशेषतः। मूलं सं
स्फोटनाय लं वीराणां द्रुत संशयः। स्वबीजं कमलाबीजपुटितं तु नवाक्षरं। यो जपेद् दश मार्गेण सस्यात् … प्रवणोपमः। मूलं वाग्भवबीजेन योगेन पेन
पेलक्षमात्रकं। मंत्रे वर्णैर्दश सर्वे वा सकृत् विलमयाप्नुयात्। एकं तदेकमपि प्रोक्तो दशधा … भेदतः। एतेषामन्महामंत्रं प्रोक्तमेतद्दशाक्षरं। तस्य कुं दो
विराड्त्र श्रोतव्याणां भ्रणुत लवतः। एकादशाक्षरः सर्वेषां … समीरिताः। शेषाणां चैव भं प्रोक्तो मुनिर्विद्वेदकादिभिः। सर्वेषां कार्तवीर्यस्य मंत्राणां जय
कर्मणि। आदेतारण संयोज्य … निमनून्यथा। एकस्यैव … तैः षोडशभिः श्लोकैः। कार्तवीर्यस्य मंत्रभेदाः कुं दो भेदो भेदो भवेन्महत् तत्र तस्य बीजं
क्रों इति। कार्तवीर्यबीजं एतत् दशस्यापि भेदेषु ज्ञेयं। चामुंडाबीजं श्रीं इति। मध्वेत्रुः ममशिष्यशत्रुः कामस्त्र बीजं क्लीं इति। रावणार्हं भ्रू मायांकुशं आ
शः आं क्रं कुं रः क्रौं वर्मं कुं अस्त्र स्त्रां फट् कमला श्रीं। वाग्भवं ऐं। अत्र मूलमंकुशबीजेन पुटितं विस्त्यात्र मूलं कार्त्ताक्षरयोर्मध्ये कुशबीजं दृशमिति तु
शब्दस्यार्थः। अन्यथा एकादशाक्षरासंभवात्। वर्मास्त्राक्षरगतयोर्मध्यगतं मूलं नवाक्षरमित्यत्र मूले नवाक्षरयोर्मध्ये कुंबीजं तथैव फट्कारं च पृथ
कृ पृथक् योजयेदित्यर्थः। अन्यथा दशविधत्वासंभवात् वाग्भवादिस्तु दशभेदा ह्यहिर्भूतः अत एव सर्वे वा इत्युक्तं सर्वैर्विंशतिभिर्वर्णैः कं एकोनविंश
ज ष्वेषवर्णा इत्युक्तं सर्वैर्विंशतिभिर्वर्णैः एकोनविंशो ज्ञपजपेदित्यर्थः तथा। यंत्रे च दश मंत्राणां पूर्वोक्तं विलिखेद्बुधः। कर्णिकायां लिखेन्मूलं दश
पत्रे दशाक्षरात्। कूलातत्कर्णिकायां ससाध्यं मूलबीजं प्राग्वल्लिखेत् तत्केसरेषु द्वंद्वशः स्वरान् वसुविलिखेद् दशपत्रेषु कार्तादिनवाक्षराणि न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि यार्ण ५३८
5/96

वस्तुपत्रेषु दृश्यमेतं पुनर्मूलबीजमिति संप्रदायः। एवमेव वस्तु मूर्धदेशः। इति दश वर्णोन्विलिखेदष्टदलमन्यत्सर्वं पूर्ववत् कर्णिकायां वहिर्विलिखेदिति एतद्यंत्रमुक्तफलदं। एतद्
शाक्षरमंत्रस्य यंत्रं। अन्यद्यंत्रमुत तन्मध्ये काम हंसं तत्र शाक्षसहितान् विलिखेदष्टपत्रेषु वाग्भिश्च दशवर्णान् विलिखेदष्टसंख्याग्व द्विलिखेदिति। तथा। पूजा यो पूर्वसं
प्रोक्ता वरलोः सम्यग्वर्णयेत्। तारदि विंशदुल्लेमि दं पूजयेत्तथा योजितं मंत्रं गुर्वी तथा देविसकलं वीधान मधुक्षातः। कातेवीर्यस्यमंत्राणां प्रयोगा वक्ष्यते धुना। हितायं
मंत्रिणां होमः सर्वकामार्थसिद्धये। घोरवं कर्मणि वरेद्दधुकुद्दध्यघृतादिभिः। होमं रात्रौ वक्ष्यमाणाद्रूपे देविसदहितेणे। अथ वदवलेषु कुर्ये की व्यासम्यक् समाचरे
त्। एवं दृष्यो कसर्वकार्याणां यदुक्ताः सिद्धाप्रियो। संपूजयेत्कुंभन्या द्रव्यैव्यास समीरितैः। अन्नदानैर्द्विजानां कन्या प्रीणयेत्सर्वकर्मसु। वस्त्र घैर्वालहितां विलार मेघ
वेकमेवाविप्रालंबवचनैः कुर्यात् कर्माणि कमलेक्षणे। सितशौचंपदहोमेन मारण्यद्विषुमालनः। कार्यो सलक्ष्मुनारिवेविषवक्षदलैस्तथा। कनकेहोमये वीरान् स्तंभये नो
हयेत्तथा। विभीतकैः रक्तादिशोर्धैः समिद्भिर्ध्यात्ययोधिरंजत। निंबैर्विद्वये मंत्री वाकर्ष वे मधुरत्रयैः। नीलोत्पलैश्च वश्यये तत्क्षणात् कुवनत्रयं। पद्मैःसाज्यैस्त्रियेहोमः स्
यात्तथा समहान्वशः। तिलहोमेन पापानि नश्यंति हतगोघृतेनवा। तिलतंदुललोणाकुलाजासिद्धार्थमिश्रितैः। मधुरात्कैर्कुद्वेदंतै मंहद्वश्यायन क्षणात्। लोकेश्च स
र्ववर्णानां वश्यार्थी पावके कुनेत्। सर्वसिद्ध्यै वदूर्वाभिः पयोमिश्रैस्तथापुषे। लक्ष्म्ये दूर्वाभिरलाभावापामार्गाकैसमिदादिभिः। होमोरोगविमुक्त्यर्थं ग्रहशांत्यै तथापुषे। वा
कुंवरबिल्वानां समिद्भिः रपि दद्ध्यात्कुनेद्धनवये वापि क्षीराज्यार्थविशेषतः। केवलेनैव पयसा कुर्यात् कुलवद्धये। बकुलवक्षसमिद्भिश्च बकुलैर्वर्थः समद्धये। आम्रसेः
र्मन्नसूक्ष्मांस्यैहत्क्षेः संततिवद्धये। भूलशांत्यैगुग्गुलुभिः स्त्रीवश्या पादिगुग्गुलिः पुष्पैकुंदेश्च वस्त्राष्येत्तन्न दूर्लमनोहरैः। शालिहोमेन भूसान्न सार नैरलादिमानूमे
वत। गौरवजागोमयाग्नौ सेनायां स्तंभनं भवेत्। होमेनदेवीशक्राणां गोमूत्रेणविशेषतः। कार्यो समग्रहधूमादिपादपात्रुविमिश्रितैः। क्षीरवृक्षसमिद्भिश्च कुनेशिनि
शांतधीः। अंगहीनाय मवैरणं विद्वेषैमारणायवा। सर्पनिर्मोकः करकनकसिद्धार्थेहवनप्रियाः। लवणैः सहयोराणां कुशजायतजवैतः। सर्पनिर्मोदकः सर्वभुक्तले
कालपर्ययेत्दृशां शेषमुद्धतोयेनतिलस्वशः। कृतसंख्या वसाहस्रे संदुग्ध्यादयुतांतकीः। लघुगोरवकार्यषु स्यिगार्यनिपुणश्चरेत्। पुष्पहोमः प्रयोलोद्याकैः द्वादशे
लैविधीयते। रोगशांत्यापुत हद्दश्यायमधुरैःसहोमारणात्दूषणोच्चाटस्तंभसेहतकर्मसु तीक्ष्णाकृष्णतैल पुतैद्रव्ये माहिषाज्य युतैस्तथा। यच षट्पिपदुकैर्वारे...
कर्मणां तथा युतेः। एवं षट्कर्मसंप्रोक्तं मनुनानेन सुंदरी। हितायमंत्रिणां सम्यक् हेहयाधिपतेर्शिवोः। मंत्रसिद्धस्य सिध्यंति कर्माणि एतानितत्वतः। यस्यासि

श्री
५१८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मनुर्होमास्तपुमान्नाचरेत्क्रियां। नसिध्यति ह्यसिद्धस्य कल्पोक्तं कर्मणां फलं। सदा वैदिकलग्नस्य शुद्धस्य ब्राह्मणस्य वा। नायोगतमनोः किं चित्क्रिया
स्यापि प्रसिध्यति। तस्मात्सदाचारवता गुरुभक्तेन सुंदरी। जप्तव्यो मंत्रवीर्यो हि पुरुषेण मनन्तमः। रक्षितं पुरराष्ट्रादीन् स्त्रीबालादीन् समंत्रवित्। गोब्रा
ह्मणानृतान् शंसापि स्यात्तानंत्र विशेषतः। कुर्यात्प्रयोगविधिवन्मारणादीनपि प्रिये। सर्वथा चौरजातीनां मारणान्नास्ति पातकं। यदि स्याद्ब्राह्मणहन्ता
पापमेतेन नाशयेत्। अन्नगोभूमिदाता च राज्यहोमेश्च मंत्रवित्। (शौ वा ह्मणवशं श्चापि) व्यपोहेच्च रहस्याद्यं प्राणायामजपादिभिः। जपेद्ध्येद्देवी गा
यत्रीं सर्वपापापनुत्तये। सहस्रं त्रिसपत्नो देवी सर्वरक्षार्थमात्मनः। गायत्री तपमात्रस्य द्विजन्मनः। संयतात्मनः। किमसाध्यं प्रयोगेषु वैदिकेषु विशेष
तः। गायत्री तापकं मन्त्रा ब्राह्मणं सुसमाहितं। न स्पृशंति महात्मानं पापहत्यादयोपि वा। किं मु भूतादयः सर्वे घोरा रुधिरभोजनः। तस्मात्प्रयत्नेन गा
यत्रीं प्रयोगादौ समाहितः। प्रयोगांते वगायत्रीं नियतः सर्वकर्मणि वा। अन्यान्नपि च वक्ष्यामि मंत्रान् क्षिप्रसादकान्। कार्तवीर्यात्मजस्यात्मभूतान्दवि
भृत्युघ्नतान्त्रायैः कुर्यात्तु राष्ट्राणां रक्षार्थं सिद्धमंत्रिणः। मंत्रे जप्ते रिपिर्भवेद्दक्षे भिश्च जपादिभिः। तारास्त्रिताय कोर्मध्ये नमः कर्तोक्षरा भवेत्। वी
र्यो द्धेनाय कुं फट् दक्ष्या च्छायाश्च पुरोदिताः। चतुर्दशार्णो मंत्रोयमस्त्रेणांगं समाचरेत्। तारः प्रणवः अग्निजायास्वाहाकारः सुगमम्नत। तारेलन
तिनाससप्तवर्मवर्णैस्त्रष्टद्वयैः। कुर्यात्संवांगकं मंत्री ध्यायेत्पूर्वोक्तमार्गतः। ॐ हृदयाय नमः शिरसे। कार्तवीर्यार्जुनाय शिखा। कुं फट् कवचं। स्वाहा अस्त्र
स्त्रं। नमोंते कार्तवीर्यः पूर्वस्याद्द्रव्यवतेपदं। तदास्यादशवर्णस्यामनुरेखमनुत्तमः। ॐ नमो भगवते कार्तवीर्यार्जुनाय कुं फट् स्वाहा। इति मूलमंत्रेण
पंचांगं कुर्यात्सर्वदेवतु सतारन्नतिनैवस्यात्तदा हृदयमंविके। ॐ नमः हृदयाय। भगवते शिरसे। सप्तभिः शिखा। द्वाभ्यां कवचं। द्वाभ्यामस्त्रं। ध्यानं पू
र्वोक्तमेव। यंत्रं लिखेच्च बोराणां मारणादिषु मंत्रवित्। षट्कोणमध्ये तद्वीजं लिखेत्कोणेषु षडक्षरं। लिखेद्वादशदले शिष्टान्सद्वादशाक्षरान्। सं
रवेष्टितषट्कोणं कादिभिर्वर्णपंचकं। भजाक्षरवहिः कोणं भूलमंडलवेष्टितं। तत्रकार्यवशाद्देवी तत्र मंडलमालिखेत्। तालेवफलके कुड्यमूले

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्याले ५१९

519

श्री

ॐ नमो भगवते कार्त्तवीर्यार्जुनाय सर्वदुष्टान्तकाय तपोबलपराक्रमपरिपालितसप्तद्वीपाय सर्वराजन्यचू
डामणये महाशक्तिमते सहस्रदलनाय हूं फट्
वोरकृते विलोमं लिखेत्सर्वसंपत्तैवोराणां स्तंभनाय च। एतद्यंत्रं मंत्रजप्तं स्थापितं यत्र कुत्रचित्। भयानि न भवंत्यत्र देशे दिक्षु खिलानि च।। ताले तालपत्रे एतद्यं
त्रं रचयेत्प्रकारः। द्वादशदलं पद्मं विरचय्य तत्कर्णिकायां वृत्तद्वयं बीजं षट्कोणं कृत्वा तन्मध्ये कार्त्तवीर्यबीजं ससाध्यं विलिख्य षट्सु कोणेषु मूलमंत्रस्य ॐ न
मो भगवते इति षडक्षराणि सबिंदूनि विलिख्य षट्कोणाद्बहिर्वृत्तद्वयं तत्सले षोडशस्वरैः सावेष्ट्य द्वादशदले पुष्पि... द्वादशवर्णान् सबिंदून् विलिख्य प्राग्व
न्नत्कार्यो पर्यापयोजिनी मत्ताक्षराणि चतुरस्रकोणेषु विलिख्य तद्बहिस्त्रिकूलमंडले विलिखेत्।। ... सिद्धिः।। तथा। महावीर्य ... कार्त्तवीर्यस्य वक्ष्ये
तास्मरणादपि नश्यंति तस्य वोरकुलादयः।। नमो भगवते ... श्री कार्त्तवीर्यार्जुनाय समुद्धरेत्।। वीर्यार्जुनायेति ततः सर्वदुष्टान्तकाय ... तपोबलपदं स्यात्ते पराक्रम
मिती रयेत्।। परिपालितसप्तद्वीपाय सर्वपदं ततः।। राजन्यचूडामणये महाशक्तिमते तथा। सहस्रदलनं स्यांते हूं फडित्युत्तरे दिशं।। वसुपंचाक्षरो मंत्रो वोक्ति
स्यत्रिष्टुवुच्यते।। राजन्यं चक्रयुतवर्त्तिं च वीरं शूरं माहिष्मतीपदेशं ... चिपुके।। रे वांचुलीजपरिहृतपदे नकारागेहप्रवाधितदशास्यपदे नवांगे राजन्यच
वर्तिने हृत्।। वीराय शिरः ... शूराय शिखा।। माहिष्मतीपते कवचं।। रेवांचुलीलापरिहृताय नेत्रं।। कारागेहप्रवाधितदशास्याय अस्त्रं।। तथा। एवं कृत्वा षडंगं न
तिकुलतिलकं कार्त्तवीर्यं महांतं। ध्यायेद्वा ... युवतिभिररचितः क्रीडमानं मदं धां मज्जंतमत्र रूपं प्रमुदितमनसं लोलरक्तायतासं।। हस्ताकैः ... सहस्रं
भेशपरिवितते रुध्यमानं जलौघानूं।। एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्री मंत्रमर्थमनन्तमांसर्वार्थसिध्ये सम्यक् ... शुचिर्विशेषतः जले मयं पदि स्यात् ... देवं संस्मरेद्बुध
अन्यथा वक्ष्यते ध्यानं ... सिद्ध्यै। माहिष्मत्यां ... कनकमयपिंगलाके तांगे सभायां मासीनं ... विविलसद्दलपीठे प्रसन्नं ध्यायेद्देवे
वाकुं दैदै ... शरनिकरे ... सिपाशान्... ध्येः सकलदुरितजोरापहं ... पशत्रु। परवक्रमये प्राप्ते ... महात्मनः।। अथ कार्त्तवीर्यस्य ध्या
नं रक्षायै ... सुसर्वदा। दशशतहयमुतरथवरत्रिलोये ... लोकभीषणं ध्यायेत्।। सध्यानं कार्त्तवीर्यस्य मानिगर्जनतसहस्रलक्ष्यत्रं वलानां देवं ... मंडलेरास

श्री ५१९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धमंडलमाक्षिपंतमाशुचरं। कुंडलमंडितांडं खंडितसर्वारिमंडलं मंत्री। नानाग्निकरधनैः पदातिभिर्विभूषितं रथाश्वरथिभिः। अभितो गजयूथयुतैर्हयै
सादिभिः कलकलैश्च युतैः स्वैः। ध्यात्वा यो वै मंत्रमिति प्राकुरुरवोन्नपं प्रियतः सतु सकलवांछितार्थो मासेन लभेत दयन्नवान पिबा। यंत्रं वा स्याद्भूपे देवी
सर्वकामार्थसिद्धये। आदौ चतुर्दलं पद्मं लिखेदष्टदलं बहिः। तद्बहिः षोडशदलं द्वात्रिंशत्तद्बहिर्दलं। कर्णिकायां लिखेद्बीजं कामं तद्वीर्यस्याप्यतो वेदा
दिनतिमध्यस्थं ससाध्यनाम च दिग्दले। दलाष्टकोविद्यामध्यमाले रव्या मंत्रार्णोन्बिंदुसंयुतान्। षोडशारदले रव्या कामराजमनूत्तमं। द्वात्रिंशांति दले
तस्यानुष्टुब्वर्णान्समालिखेत्। एकैकशो बहिर्मालामंत्रेणैतन्नावेष्टयेत्। तद्बहिः कादिभिर्बीजं प्रतिलोमानुलोमतः। क्रूं र [illegible] महाबीजैश्चानुभिः
पूजयेत्सुधीः। चतुर्दलांतराले तु [illegible] पुनस्तथा। [illegible] महाबीजैः। [illegible] पुनस्तथा। [illegible] महाबीजैः। [illegible] पुनस्तथा। [illegible]
स्कं कं पुनर्यंत्रमेतैर्बीजैः समाहितः। द्विराचसालिखेद्देवी वह्निवै भूतमंडले। भूताक्षराणि विलिखेत्तत्कार्यसमाप्तये। एतद्यंत्रस्य माहात्म्यं को
नुजानाति पार्वति। किमु देवादयः सर्वे सुरासुरनमस्कृते। अहं जानामि विविदुष्ट्वा दत्तात्रेयश्च युयकुकः। प्रभावमस्या देवेशि यंत्रस्याखिलभूपतेः
नदृंत्रधारकं दृष्ट्वा भीता भूतादिवैरिणः। चोररोगादयश्चापि प्रवदंति न संख्ययः। स्वर्णपत्रस्थितं यंत्रमेतत्सर्वार्थदं क्षणात्। [illegible] प्रदं विश्वमोह
नं क्षोभकारकं। राजते विलिखेल्लक्ष्म्यै लाभाय मंत्रवित्। ताम्रे च सर्वरक्षायै फलके वांछरेपि वा। भित्तौ वा सर्ववश्याय भूर्जपत्रे समालिखेत्। वेद नागरु
कर्पूररसेवनासगुरुश्रीखंडैः। लाक्षामृगमदाद्यैश्च विलिखेद्दृश्यकर्मसु। लिखेदष्टविषेणापस्मारणादिषु कर्मसु। अत्राष्टगंधेन वा देवी सर्वतुष्टपुरः
सरं कारस्य फलके तथा चैकैकतो ध्रुवं। अक्षये वा घपाषाणे शरावे वा समाहितः। एतद्यंत्रं ध्वजाग्रस्थे युध्यमानस्य शत्रुभिः। एतद् दृष्ट्वारयः सर्वे प्राद्रवंति
न संशयः। यत्र यत्र स्थितं यंत्रं तत्र तत्र जयो भवेत्। नागाश्च नागकन्याश्च यक्षिण्यश्च सुरांगनाः। नरनारीनृपाणां दृष्ट्वा तद्यंत्रधारिणां। आगत्य दृष्टे
मोहनतस्रैद [illegible] स्थितां तद्यंत्रकलशासकां। वन्ध्यापुत्रं प्रसूयते। राजा भिक्षुकोऽभवति शत्रुर्न घातवान पिबा। त्रैलोक्यमपि वा तेन रक्षयेत्तु समाहितः।
वकुनाकिमिहाहोऽन यंत्रमेतदनूत्तमं। सर्वकार्यार्थदं नृणां कुर्यान्मंत्री विचक्षणः। अथैतद्यंत्ररचनाप्रकारः। तत्र प्रथमे चतुर्दलकमले तद्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण ५२०

526

रष्टदलं ततो बहिः षोडशदलं ततो बहिः द्वात्रिंशद्दलं इति कमलचतुष्टयं कृत्वा तत्कर्णिकायां ससाध्यं कामबीजं विलिख्य चतुर्दले पुनः अमुकं मे वशमानय
नमः इति प्रतिदलं विलिखेत्। अत्र वशमित्युपलक्षणं स्तंभयमोहयद्रावयेत्यादि स्वेष्टकर्मपदं विलिखेदिति। ततोष्टदले चतुर्विंशत्यक्षरमूलमंत्रस्य प्रणवमू
बीजं नमः पदात्मकाक्षरचतुष्टयं विहाय द्वितीयबीजादिनायहुंतास्ताः षोडश वर्णान्सविंदुकान् द्विशः प्रतिदलं विलिख्य तद्बहिश्च तद्व्यंतराले द्वे द्वे चतुष्पञ्चाश
मालामंत्रेण संवेष्ट्य तद्बहिर्वृत्तद्व्यंतरालगतवीथिद्वये तत्र वीथ्यां प्रतिलोमेन ककारादिकांतैः ४ैलैः संवेष्ट्य बहिर्गतवीथ्यां अनुलोमेन तैरेव वर्णैः आवेष्ट्य चतु
दलस्यांतरचतुष्टये प्रथमतो ककारादिहकारांतेषष्टाविंशतिबीजेषु कवर्गोत्थबीजचतुष्टयमष्टदलांतरालेषु यवथर्गोत्थं बीजाष्टकं विलिख्य षोडशदलांतर
लेष्वशिष्टषोडशबीजान्यष्टदलांतराले पुनः कादिहांतो साष्टाविंशतिबीजान्यष्टाविंशत्यंतरालेषु प्रथमं विलिख्य पुनः कवर्गोत्थं बीजचतुष्टयं दिक्स्वंतरालेषु
लुप्तलिखेत्। अत्र केचिदादिबीजचतुष्टयं चतुर्दलांतरालेषु प्रथमं विलिख्य पुनस्तदा द्वात्रिंशदष्टाविंशतिबीजान्यष्टदलांतरालेषु द्विशुलिराचख्याऽलिरेदितिव दं
६ ति। तेन तस्मादाराधवरणसंमतो। तथाप्युरूपदेशं विलिख्यमिति। ततस्तद्बहिः सत्तत्कार्यायको विभूतमंडलं विरच्य तत्र तद्वलाक्षरालिं विप्रागुक्तयुक्त्या
लिखित्वा यथाविधि विनियुंजीत। यथोक्तफलसिद्धिर्भवति। यथा अनुष्टुप्युक्त्या यथास्य कामबीजस्याभूपताए तन्नाम्नो मंत्रवरेंद्रः सर्वकामफलप्रदः कामं
वीर्यार्जुनो नाम राजा बाहुसहस्रभाक्। तस्यानुस्मरणादेव हृतं नष्टं च लभ्यते। स्वयं छेदः सन्तं पादे सवेढं पंक्तिमंगकं भवेत्। अनुष्टुभस्ततो ज्ञानं द्विविधं व
क्ष्यते धुना। केलासाद्रिसमप्रभे भयतिरष्टस्कं महाभीषणं नागस्यंदनसत्तिपत्तिनिकरैराघूर्णितेरावतो। दोर्दंडांकुशभूतवज्रचापसशरं पाशांकुशेराढ्तं
ध्यायेद्यातमरातिवर्गहननायातीव संपत्तये। वने महाघोरभयं गजानां युद्धे वरात्रिग्रहलाय एवं स्मरन्मंत्रवरं प्रतप्य प्रातर्नुष्टुभं संयतधीर्हि देवी। स्रेहसाकं सह
सेः धतकमलसहस्रं स्मरन्मंत्रमेनं। तप्यादासीनमके निखिलमणिगणालंकृतांगं प्रसन्नोकुर्धेनं योगनिष्ठं मुनिभिरभिवृतं दीप्तमर्कोद्यद्युतांसवर्णो
जोसमथैसकलधनसमृद्धैश्चर्ममंत्रं महांतो। संवत्स नायतजानांदीर्घो पुर्दयघ नंरोगाणां। शांतो वच वसुमत्यै ध्यायेदिसंमहाभये पितया। आशापत्रे सरोजे दले
मनुचतुरोनुष्टुवर्णान्विलिख्यात द्वीजं कर्णिकायां स्वरयुगललसल्लेसरं कादिबीजैर्मंत्रामंत्राणोबीजं दलविवरलसत्तत्स्वागायत्रिवर्णैनितस्त्रोभूतार्णव तं श्री ५..

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सकलसुखकरं यंत्रमानुष्टुभाख्यं ॥ अस्यार्थः । तत्राष्टदलकमलं कृत्वा तत्कर्णिकायां ससाध्यं कार्तवीर्यं विलिख्य तत्केसरेषु द्वंद्वशः स्वरान् विलिख्य तद्दलेषु
आनुष्टुभमंत्रस्य वर्णान् चतुश्चतुरो विलिख्य तद्बहिश्च वक्ष्यमाणा कार्तवीर्यगायत्री वर्णान् त्रिशः त्रिशो विलिख्य तद्बहिर्वृत्तत्रयं विधाय तदंतर्गतवीथीद्वये अंतरवीथ्यां
ककारादिक्षकारांतैर्वर्णैः वेष्टयेत् बहिर्वीथ्यां प्रागुक्तचतुष्पंचाक्षरमालामंत्रेण संवेष्टयेत् तद्बहिर्वृत्तं कृत्वा तत्रांते प्राग्वत् क्रौंकार्यनुसारेण भूगृहमालिखेत् । एतत्
यंत्रमुक्तफलदं । कार्तवीर्यार्जुनाय विद्महे सहस्रकराय धीमहि तन्नोऽर्जुनः प्रचोदयात् । सर्वमंत्रप्रयोगेषु अस्या गायत्र्याः ... गायत्रीजपमात्रेण मंत्रवीर्यप्रव
र्धिनी । मंत्रस्यास्य जपादेव नष्टद्रव्यं च लभ्यते । हृतान्यपि द्रव्याणि भविष्यंति न पद्द्वयं वसिष्यति । इति यंत्रसारे । क्षौं वीजांतसह साध्यं दहनपुरयुगा त्रिरश्र्या चक्रमंत्रं संधि
षट्कोणगषट्कं स्वरयुगलदलं सकेसरं चाष्टपत्रे । आलिख्या मंत्रवर्णान् जलधिपरिमितान्वेष्टयेत् मातृकार्णैर्भूगेहं तद्दलं जिखिलसुखकरं कार्तवीर्यस्य मंत्रो सर्वरक्षा
करमिदं धनधान्यसमृद्धिदं । स्थापितं भुवनक्षेत्रे सर्वसंपत्करं नृणां । चोरभूतपिशाचादिव्याघ्रादिभयनाशनं । करधृतमेतद्यंत्रं विलिख्य कनकादिभूर्जपदे धारितं
तियोर्युद्धे विजयं रक्षां महतीं लक्ष्मीं । अस्यार्थः । अष्टदलमध्यस्थषट्सुकोणेषु सुदर्शं षडर्णं कोणसंधिषु तत्षडंगानि केसरेषु युग्मशः स्वरान् दलेषु ॐ नमो भग
वते कार्तवीर्यार्जुनाय महाबलाय सर्वदुष्टविनाशाय हुं फट् स्वाहा इति मंत्रस्य चतुरश्चतुरो वर्णान् विलिख्य तद्बहिर्वृत्तयोरंतराले कादिक्षांतैर्वर्णैः संवेष्ट्य तद्बहिः भूगृ
सिध्यं हं कुर्यात् । एतद्यंत्रमुक्तफलदं तद्यंत्रस्थापनं नृणां रक्षा सर्वत्र जायते । वांछितार्थाः प्रसिद्धिं भूता दर्पितथा त्रियोगं अनुष्टुभजपाद्यो तपःस्था प्रायतत्परः । नित्य
न्त्रयस्य सुरको त्रिसं शतमष्टोत्तरं । त्रैयामंडलान्त्रियतश्चोरादि कलांगाधवाभवेत् । जपमात्रेण वा चोरो भविष्यति न संशयः । यस्यां दिशि भयं देवि चितयेत् मंत्रवित्तमः शि
यां तत्संमुखोराज्ञेजयेदानुष्टुभं मनुं । भयानि न भवेत् तस्य नात्र कार्या विचारणा । आसीनो वा जपेन्मंत्री मंत्रसाधनकर्मणि । अनेन तत्पर्ये त्वांहोको छितास्पदजनेः सुध्यं
कुने वा पूर्वसंप्रोक्तद्ध्यमंत्री सुरेश्वरः । आनुष्टुभेन मंत्रेण साध्यस्य साधकोत्तमः । सेर्व कार्याणि संसिद्धः स्यात्ये मंत्री समाहितः । इत्यानुष्टुभमंत्रः । तथा प्रवक्ष्यामि वर्ति
र्थसर्वकार्येषु सुंदरां येनानुष्टुभे नयः शिद्धिं गताः पूर्व महाहवा । ॐ नमो भगवते कार्तवीर्यार्जुनाय हैहयनाथाय श्रीकार्तवीर्यार्जुन सहस्रकर सर्वदुष्टांतक
सिद्धशिष्टेष्ट दसर्वतदुदधेरागंतुका मानस्याद्दसुविलुपकां चोरसमूहान्स्वकरसहस्रैर्निवारय रं वध रक्ष पाशसहस्रैर्वध रक्ष कुरुकुरु स्वाकर्षय रक्ष

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपार्णव
५२१

तवाणसहस्रैर्भिंदिरस्त्वहस्तोऽफलखड्गसहस्रैश्छिंदिरस्त्वहस्तोऽफलसहस्रैश्छिंदिरस्त्वहस्तोऽफलमुसलसहस्रैर्मादयरत्वशंखोऽफलनादसहस्रैर्भीषयरत्वहस्तो
फलचक्रसहस्रैर्निकृंतयरपरकृत्यांत्रासयरगर्जेरभ्रामयरमोहयरउच्चाटयरउन्मादयरतापयरविनाशयरविदारयरस्तंभयरजंभयरमारयरवैशंकु
रुउच्चाटयरविनाशयरदत्तात्रेयश्रीपादप्रियजनमश्रीकार्तवीर्यार्जुनसर्वतउदधेरागंतुकामानस्मद्वहुविलुंपकानस्मोरस्मद्गृहान्स्मम्प्रकरउन्मूलयोन्मू
लयहुंफट्स्वाहा।मालामंत्रोयंअस्यमंत्रस्यदत्तात्रेयऋषिःगायत्रीछंदःश्रीकार्तवीर्यार्जुनोदेवता।दत्तात्रेयप्रियतमाय हृदयाय।माहिष्मतीनाथाय
शिरसे।रेवाजलक्रीडासक्तायशिखायै।हैहयाधिपतये।सहस्रबाहवेअस्त्राय।ध्यानं।दोर्दंडैकसहस्रसंमितकरश्चैतेषुचतत्संदधत्कोदंडैःसशरैःरुदग्रम
विशिखैःरुःधद्विरस्त्वहमुः।व्रताउपरिदूरस्थंसदस्विलेंगडच्छलांदोलितंचोतकुंडलमंडितोविलयंतेश्रीकार्तवीर्यप्रभुः।एवंध्यात्वासमभ्यर्च्यसर्वेकामि
लिकारयेत्।मालामंत्रजपाच्छत्रूनक्षोरंश्चापिमहाबलः।क्षयेच्छत्रुंभयेछत्रुपिचारयेन्मारयेत्तथा।वशयेत्तक्षणादेवीत्रैलोक्यमपिमंत्रवित्।क्षोभयेत्स्तंभ
येत्साद्वःप्रयेद्वत्सरकादिकान्।श्लिप्रंसमीहितार्थंश्चमालामंत्रप्रजापतो।वक्ष्यमाणप्रकारेणध्यायेन्मंत्रदेवतां।ध्यानं।तच्चक्रेषुरथकुसुमलास्यकुठार
वाहशरासोचर्ममधतशंखधरैःसहस्रैः।दक्षोत्तरैःप्रतिशमेरुणंवलाब्धेमध्येदिनार्थसदृशंस्मरतातिघोरं।रक्तांबराक्षमतिभीवशाभकुजाधेनीलांधे
शानवद्यातिसिद्धये।कौरेहृतंसमानेतुंनित्यमष्टोत्तरंशतं।जपन्निप्रेक्षपादेनसदारात्रौविचक्षणः।हतेद्रव्येप्रणष्टेवितिकष्टेगाप्नोतिमानसःसम्य
मंत्रितोवीरःप्रार्थयित्वांसंसंशयः।नाचातिवेस्तरीलसस्यषष्ठेमासाज्जापमात्रतः।कौरेर्हृतपशुमंत्रीयत्नेनसमीक्षिता।त्रयोनमंजुनातास्त्रोकंठपाशंतप
निश्लिप्रगर्हदेवतांध्यायंस्त्रिघमष्टोत्तरंशतं।प्राप्नोतिस्वगृहेगावोद्वादशाहेविमोचिताः।आपोतित्रिदिनेदग्धिसितसर्षपहोमतः।हृनशेषकुवेद्राक्षौवौरहृ
तेःसमाहितः।श्रीहिधान्यादिकंमंत्रीगुर्वादेशेनतत्क्षणात्।दत्तप्रकारयतेदेवीकौरेहृतिनान्यथा।ताणप्रवेशयेद्धात्रौयत्नुपाध्यानतत्परः।दशदिक्षुजपंमं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रं गृहस्य नगरस्य वा। राष्ट्रस्य वापि देशस्य वरणाद्धृद्योपमानात्। मंत्रमूर्त्तिस्वयं कृत्वा रक्षायै जगतो भयात्। मंत्रेणैव परिजप्तानि पार्थक्यान्निरक्षां स्वयं। क्षिप्तानि सिद्धि
णा यत्र तत्र रक्षा भवेन्निशि। तर्पयेद्वा कुलं वा चित्तपमाने जनित स्वयं शः। सर्वार्थसिद्ध्यै लक्ष्मैव रक्षायै च विशेषतः। सर्वत्र भूपते ध्यानं विना ध्यानं न सिध्यति। यथा बलभ्य
ते ध्यानं गुरुभक्तेन सुंदरी। नान्येन लभते ध्यानं मंत्रिणा वेत्ति निश्चयः। सर्वदा कुर्वतः कर्म जपहोमार्चनादिभिः। विना ध्यानं न वै सर्वं तत्फलं नाम सिध्यति। गुर्वी
ज्ञातत्वरत्ने स्याद्धिना ध्यानान्न पिच्छिया। सिध्यंति सर्वकार्याणि तस्य नान्यस्य तत्र संशयः। तस्मात्सुहृतः सदा यत्नात् गुरुभक्तिं समाचरेत्। प्रणवेन यथर्मेः सर्वैः कर्मणा
मनसा गिरा। सर्वदा सर्वदेवेशि गुरोराज्ञां न लंघयेत्। कृतवीर्यसुतस्यास्य मंत्रभेदं सुदुस्तरं। यदितं तव देवेशि मयाकुष्ठम...लं मं। लया पावितं महामंत्रं नय
कार्यं दुरासदं। विक्षुभकाय दातव्यं तिग्मं सुदुर्लभं। कार्त्तवीर्यस्य नृपतेर्वद दीपविधिं प्रभो। श्रीईश्वर उवाच। शृणु देवि प्रवक्ष्यामि लोकानुग्रहकाम्य
सर्वरक्षाकरं देवी चोरनाशं महाप्रदं। भुक्तिमुक्तिप्रदं वीर्ये सत्यसत्यं न संशयः। देव्युवाच। देवदेव महादेव भक्तानुग्रहकारक। श्रोतुमिच्छामि सुरश्रेष्ठ लोकानां हि
तकाम्यया। कार्त्तवीर्यस्य नृपतेर्वद दीपविधिं प्रभो। श्रीईश्वर उवाच। शृणु देवि प्रवक्ष्यामि लोकानुग्रहकाम्यया। गुह्यं च मम सर्वस्वं न वाच्यं यं दुरात्मने।
राजचौरादिपीडासु ग्रहरोगभयेषु च। नानादुःखेषु देवेशि सुखप्राप्त्यै तथैव च। दीपं कुर्वीत विधिवत् गुरुदर्शितमार्गतः। सौवर्णे राजते ताम्रे कांस्ये लोहे
य मृन्मये। गोधूममाषमुद्गानां चूर्णेन घटितेन वा। सौवर्णे कार्यसिद्धिः स्याद्रौप्ये वश्यं जगद्भवेत्। ताम्रेण तु धारमावे पि कांस्ये विद्वेषणं भवेत्। मारणं
लोहपात्रे तु उच्चाटे मृन्मये तथा। गोधूमचूर्णघटिते विवादविजयो भवेत्। माषेणानुसुखलाभः स्यान्मुद्गे शांतिकृत्तमाः। ...लाभे सर्वपात्राणां ताम्रे कु
र्याद्दिवसक्षणाः सप्तपंच तथा तिस्र एकावा वर्तिका भवेत्। गुरुकार्ये धिका कार्या स्वल्पे स्वल्पा मता प्रिये। सूत्रं श्वेतं तथा पीतं मांजिष्ठं च कुसुंभकं
वकर्बुरं चैव क्रमतो विनियोजयेत्। सर्वाभावे सितं नैव कुर्याद्दत्तीपथक् प्रिये। दशपंचाधिकानि च विंशत्रिंशत्तथैव च। चत्वारिंशत्तथा कार्याः पंचाशद
पिका भवेत्। तत्तत्कार्यवशाद्देवी कुर्यात्तं तत्समाहितः। गोघृतेन प्रकर्त्तव्यो दीपः सर्वार्थसिद्धये। गोमयेनोपलिप्तायां भूमौ यंत्रे समालिखेत्। तत्र प्रत्येक
सुरके दीपः स्थाप्यः सर्वांगसुंदरी। प्राणानायम्य विधिवत् मूलेनांगं समाचरेत्। मूलेन प्राणानायम्य तस्य प्रत्यक्पंचांगं कुर्यादिस्वर्णः। यंत्रराजो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ कार्ये
५२२
522

लिखित्वा लताम्रपात्रे च गंधकैः स्थापयेत्पूर्ववत्तस्य कुर्यात्संकल्पमादरात्। तारं पूर्वं समुद्धृत्य वह्निं वर्णं समुद्धरेत्। संयोज्य वर्णं व्योमाई इन्दुनादेन वपुनः प्र
ति। व्योमाई इन्दुनादेन्द्वायुक्तं तद्विसर्गसलिले स्वतः। वषट्पदं ततः कार्तवीर्यार्जुनपदं तथा। माहिष्मतीनाथपदं सहस्रबाहुमुद्धरेत्। सहस्रक्रतुदीक्षितदत्तात्रेयप्रि
यस्तथा। ङे-अंतं चेत्तान्निसंप्रोच्य आत्रेयाय पदं पुनः। अनुसूयागर्भरत्नपदं ङे-अंतं समुद्धरेत्। व्योमाग्निवामकर्णेन्दुनादयुक्तं पुनः प्रिये। वह्निकर्णं पुनरुद्धृत्य वह्निनाद
न संयुतम्। वामकर्णेन्दुसंयुक्तं ममदीपं पुनर्वदेत्। ग्रहाणेति पदं पश्चाद्दमुकं रक्ष रक्षया। दुष्टान्नाशय पातय घातयेति वदेद्द्विषः। शत्रून् जहि जहि लुं हुं कामाय प्र
णवमुद्धरेत्। स्वबीजं मारबीजं च वामाक्षी बिन्दुसंयुतम्। वह्निजायां वदेत्पश्चान्मन्त्रः क्षात्र्यविशारदम्। अनेन दीपवर्येण पश्चिमाभिमुखेन च। मां रक्ष वरदेवीदद
नपदं पुनः अवरप्रदनाय यदं व्योमयुग्मपदं ततः। वह्निजायांततो देवी जलं पुनिचितिक्षिपेत्। मंत्रः प्रयोगे स्पष्टत्वात् तथा तत्प्रवर्गौ सनामावेदादिवी कवलुमाप
श्चिमाभिमुखो भूत्वा कृत्वा च करसंपुटम्। सकृज्जप्त्वा पुनर्मंत्री जपेन्मंत्रं समाहितः। तारं नारायणं संदुं व्योमाग्निनादसंयुतं मायायुक्तं समुद्धृत्य प्रथमं मायया युतं
उद्धरेद्द्वितीयं तु बीजं स्याद्भूह्निवल्लभा। वह्निर्णं वह्निसंयुक्तं तारनादयुतं प्रिये। तारयुग्मं तत्परं जपेद्धीपाग्रे वै सहस्रकं। अनेन विधिना देवी कार्तवीर्यस्य गोपनः
दीपोदयः प्रयत्नेन सर्वकार्यमभीप्सता। गुरोराज्ञां पुरस्कृत्य कुर्याद्द्विप्रयत्नतः। अन्यथा हि कृते लोके विपरीतफलं भवेत्। विधानं दीपदानस्य कृतघ्नपिशु
नाय वा। ब्रह्मकर्मविहीनाय न वक्तव्यं कदाचन। शुभकामसुशिष्याय साधकाय विशेषतः। विधानं देवि वक्तव्यं मम प्रीतिकरं शिवे। किं बहूक्तेन भो देवि कल्प
यमरिविलार्थदः। अथाभिषीयते मानमायस्य वरवर्णिनी। साधकानां हितार्थाय सर्वार्थस्य च सिद्धये। पलानां पूर्वविंशत्या दीपमंतविंशाशतः। पंचाशता धि
तपले श्वारेशं स्यैव कारयेत्। शत्रुवश्या यवतथा सर्वं स्थिकार्ये तथैव वा। पंचसप्तति भिर्देवि शत्रूणां स्यात्पराजयः। शतेन शत्रुनाशः सहस्रेणाखिलाः क्रियाः सि
ध्यंति साधकानां हि प्रयोगा ये विदुः करे। नित्यदीपे न मानं हि कार्यः सोपि स्वशक्तितः। यथा कथंचिद्दत्ते हि नित्यदीपे प्रकल्पयेत्। कार्तवीर्यो मदाय सर्वकल्प — श्री
ला सिद्धयानुयुक्तार्यसिद्धिकेषानं कर्तव्यं देवि सर्वदा। सहस्राद्दीपितो। स्वल्पद्रव्यैः कृतैर्यः स्वल्पं कार्यं वरानने। विना मानेन कुर्वीत कार्तवीर्यस्य भूपतेः। दीपं दद्या — ५२२
कार्यार्थी कुर्वन्नेष्टमवाप्नुयात्॥ ॥अथ दीपदानप्रयोगः॥ अथ साधकः कृतनित्यः क्रियाशुभस्थाने रहसि विलितमादिमरले कृते गङ्गामयनोपलिम — २

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नेकपिलागोमयेन षट्कोणमंडलं कृत्वा तन्मध्ये कुंकुमचंदनादिभिः कामबीजं विलिख्य षट्कोणेषु मूले विंशत्यक्षरस्य प्रणवादिकामबीजरहितं बीजं लि-
कं विलिख्य षट्कोणस्य चतुर्दिक्षु स्वाग्न्यादिषु एं बीजचतुष्टयं विलिख्य कार्त्तवीर्यं दिनवमि[illegible] षट्कोणं संवेष्ट्य तत्र कार्यानुरूपं पात्रं प्रोक्तं दीपपात्रं प्रागुक्तवर्त्तिसं-
क्षिप्य प्रज्वाल्य षट्कोणमध्ये पश्चिमाभिमुखं दीपं निधाय मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादिन्यासजातं विधाय [illegible] पात्रे [illegible] कार्त्त-
वीर्यस्य यंत्रं प्रागुक्तं विलिख्य दीपस्य पूर्वभागे गोमयोपलिप्ते स्थापयित्वा संस्थाप्य गंधपुष्पादिभिः [illegible] कार्यसिद्ध्यर्थं दीपदा-
नं करिष्य इति संकल्प्य तस्मिन् यंत्रे देवमावाह्य सर्वोपचारैः सांगं सावरणं संपूज्य दक्षिणहस्तेन जलमादाय [illegible] कार्त्तवीर्यार्जुनाय माहिष्मतीनाथा-
य सहस्रबाहवे सहस्रक्रतुदीक्षिताय दत्तात्रेयप्रियाय आत्रेयाय अनसूयागर्भरत्नाय [illegible] इमं दीपं गृहाण अमुकं रक्ष रक्ष दुष्टान् नाशय नाशय घातय घातय शत्रून् जहि जहि [illegible]
[illegible] स्वाहा। अनेन दीपवर्येण पश्चिमाभिमुखेन ममारक्षां कुरु [illegible] वरप्रदानाय [illegible] स्वाहा। इमं मंत्रं जपित्वा [illegible] निरीक्ष्य पश्चिमाभिमुखो-
भूत्वा कृताञ्जलिः [illegible] स्वाहा इति सकृज्जपित्वा [illegible] इति मंत्रं सहस्रावृत्तिं जपित्वा तस्मिन् यावद्दीपस्तिष्ठति तावत्प्रत्यहं
तस्मिन् यंत्रे देवं पूजयेत्। दीपान्निर्वापणादेव विसर्जयेदिति। देवाय तत्पं समर्प्य स्तुत्वा प्रणमेत्। इत्थं प्रत्यहं यावत्तत्समाप्तिर्भवति कार्यसिद्धिस्तावत्कुर्यादिति
दीपदानविधिः॥ ॥इति दीपदानप्रकरणं॥ ॥अथ सौरमंत्रा उच्यंते तत्र श्रीसारसंग्रहे॥ अथोच्यंते सौरमंत्राः सर्वागमसुगोपिताः। आयुरारोग्यधनदाः की-
र्त्तिदाः पुत्रपौत्रदाः। सर्वसौभाग्यजनकाः सर्वापन्नाशकाः सदा। अष्टादशानां कुष्ठानां रोगाणां नाशकाश्च ये। त्रैलोक्यविख्याता नित्यं नारदाद्यैश्च सेविताः। तथा [illegible]
[illegible] सिद्धविद्याधरैर्निषेविताः। सर्वपापहराः सर्वे सर्वोपद्रवनाशकाः। धर्मार्थकाममोक्षाणां नित्यं रूपाः [illegible] वश्याकर्षणसंमोहविद्वेषोच्चाटमारणो-
[illegible] साधकेन सुसाधिताः। [illegible] सिद्धिप्रदायकाः। वाक्सिद्धिखेचरीसिद्धिपादुकासिद्धिदायकाः। किं बहूक्तेन [illegible] श्री
ताः सर्वकामदाः। प्रोच्यन्ते [illegible] अष्टाक्षरो मनुः। [illegible] इत्यग्निशिखरारोहणं [illegible] संयुतं [illegible] १२
[illegible] कीर्त्तितः। [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ शार्ले
५२३
५२३

त्यस्वरूपं। अत्र॰ यकारहआकारयोर्नसंधिः एवमन्यत्रापि दर्शनात् तथा च श्रुतिः घृणिरिति द्व्यक्षरं सूर्य इति त्र्यक्षरं आदित्य इति त्रीणि एतद्वै सावित्रस्याष्टाक्षरं
परमंपदं श्रियाभिषिक्तं य एवं वेद श्रिया हैवाभिषिच्यते इति। तथा अभिज्ञदेवभागः सावित्र्युपदेशात् अत्र मिथ्यते श्रीसूर्यदेवताप्रीतः ऐहिकामुष्मिकफलप्रदानेन तेजो ब्रह्मदे
ज्वालामालिं कुंडमृद्धिं शांतिकरं हृन्मनुः सत्यपूर्वोयं पंचकलस्पर्शद्विरोमनुः रविपूर्वः शिखामंत्रो वर्मणश्चकेंद्रपूर्वकः अग्निपूर्वो नेत्रमनुः शार्वेप्रवर्णमंत्रकः सत्यादिकं
विद्धिति शारदातिलके। सत्याय हृदयं प्रोक्तं ब्रह्मणे शिरईरितम् इत्यादि। अत्र चतुर्दश्यपि वक्ष्यते त्वयेक्षितार्थ द्योतनिकाकारः स्वयं। प्रपंचसारे तु सत्य ब्रह्मविष्णु
रुद्रैः साग्निभिः सर्वसंयुतैः। ज्वालामालिंकुं फट् स्वाहांतैरंगमावृतिरिदिति। अत्रोक्तं ब्रह्मैतस्याकारमुत्पाद्य निवारणार्थे तिपत्रमादावायोः सारसंग्र
हाविधायेवं षडंगानि मूर्तिन्यस्य यथाक्रमं। मस्तकाननहृद्गुह्यपादेषु देशिकः। पंचकं रवेर्मंत्रादिलोरविभानुखभास्करः। सूर्यलितश्चमैत्राणामणवाद्यानथ
लेंदुधः शीर्षाक्षिकं हृत्कुक्षिनाभिलिंगाद्वि गुह्यमाता। तक्रस्वेरत्नीवरोकारादकारांतेः। पंचभिः सत्यादिपंचभिः रविपिशारदायां भास्करममंदकुंडलम
लेंदुधः शीर्षाक्षिकं हृत्कुक्षि... पुगनेत्रं। दानवरयुगनेत्रमिति पदहेदः ऊधकूरयोः पद्मे वामायधरस्थयोरभयदा
यं काकनकरक्तण्यंकनसंस्थं। अकुयुगाभयदानकरंतंरक्ततनुं प्रभजेद्युगनेत्रं। सारं वायव्यकोणेवसमाराध्यतयेप्राके। सर्वं परमसूर्यं तत्र जे मध्ये तुमंत्रविदि अत्र
नेद्दत्वायुपद्मानं। तथा। अग्निकोणे प्रभूतं च विमलं नैर्ऋत्ये यजेत्। सारं वायव्यकोणे पीठे ह्रीं कल्पवे देवतोन्तम दक्ष ... विदिक्षु चेद्दिति नारा
दीनि प्रथमंडुका क्षिसिंहासनांतमुक्तरीत्या मध्ये योग्यादिकोणे पुप्रभूताद्येक्षाधर्मादिस्थानेषु यजेत्। पीठं ह्रीं कल्पवे देवतान्तम ... विदिक्षु चेदिति नारा
यणीयवचनात्। ईशानान्तेवम ध्येपि विदिक्षु चेतान्पूजयेत्। इति प्रयोगसारवचनात्तिवदंति। तत्र प्रयत्नेदथ प्रभूतां विमलां सारां च यां समाराध्यां परमसु
खमयुगमादिर्हरिपुपीठस्थानैः अपीति श्रीशंकराचार्यचरणैरुक्तत्वात् स्त्रीलिंगनिर्देशस्तु भुवनेश्वर्यैकेप्रकरणत्वात्। पीठकल्पनंतुसर्वत्र धर्मादिभिरे वाप
सः। दिक्स्थितेपीठे इति श्रवणात् धर्मादिभिर्युक्तं सौरयोगपीठत्वाद्विधानाद्योगेनात् संपूज्यपद्मादर्मादीनां पूजनंतादिकर्मवरे। तथा। स्वविंदुपश्चिमे पीठे प श्री
जितनवपूजयेत्। स्वविंदुपश्चिमे इति सनाग्निमंडले संपूज्यपद्मे सूर्यमंडलेसंपूज्य सत्यादिपरतत्वांतम ध्ये पीठशक्तीः पूजयेदित्यर्थः। तथा। दलमूलेषु पू ५२२
र्वादिमध्यविधिपूर्वकं। दीप्तासूक्ष्मजयाभद्रा विभूतिर्विमलाऽमितान अमोघा विद्युताचान्यनवमी सर्वतोमुखी। पीठशक्तिः क्रमादेतावग्निवर्णाः सु ने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कं स्वत्रयं रवी व वर्णो अथो व ऋं दुर्भूरणाः बीजान्यासं क्रमाद् दुर्मंत्रशास्त्रविशारदाः कं स्वत्रयं अदमं स्कीवाः कं क्लें लूं लूं इति अवः स्वराः व को
इंदुबिंदुः ते न रां रीं रूं रैं रौं रः इति नवबीजान्यथ स्युः उ कं च महाकपिलपंचरात्रे आद्यो यो ते ततीयं च स्व स्को चैव नपुंसकं । भेदयेन नवधा यां तं स्वरै रेभिर्यथाक्रम
विंदुयुक्तानि बीजानि शक्तीनां शुभदानि च । इति प्रयोगसारे नारायणीयपाठे स्तु । आद्यमंते तत तीयं च स्व स्को चैव नपुंसकं । इत्युक्तं यथा गुरूपदेशं ग्राह्यमिति इ. त
वदे कुशलाविद्युच्छिवात्मकं । ततः सौराय सौरपीठाय हृदंतस्तु दीरितःपीठमंत्रो आदिनेश स्य यजे पीठमनेन आहा । स्वस्वकादिन्यमूलमंत्रेण मूर्तिं तस्य प्रकल्पयेत्तते स्व
मावाह्य देवेशं सर्वं सम्यक् समर्चयेत् । अंगपूजां पुरा कृत्वा अपूज्यादिकं तु लाक्षिताः आदित्याद्याः पुरा प्रोक्ता मूर्तेः पादे यसेरत्र का उषाद्याः कालगाः पूज्याश्च ततः स्त्र
शक्तयः शुभाः स्वनामाद्यर्णसंयुक्ताः कथ्यते मातृकापाक्रमात् ... तथा प्रोक्तं प्रभासं चे मती विभिन्नितः ततो दलाग्रकेलाग ... ये दशवा ... सोम पूर्वाग्र
न चोपूजयेत ... सुधीः लोकपालांश्च वज्रादीन् पूजयेत्... ततः ... अथ प्रयोगः । ततः प्रातःकृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शि
रसि देवभागाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीसूर्याय देवतायै नमः इति विन्यस्य विनियोगमुक्त्वा सत्यतेजोज्वालामणि हुं फट् स्वाहा हृदयाय न
मः ब्रह्मतेजोज्वालामणि हुं फट् स्वाहा शिरसे स्वाहा । विष्णुतेजोज्वालामणि हुं फट् स्वाहा शिखायै वषट् । रुद्रतेजोज्वालामणि हुं फट् स्वाहा कवचाय हुं । अग्नितेजोज्व
लामणि हुं फट् स्वाहा नेत्रत्रयाय वौषट् । सर्वतेजोज्वालामणि हुं फट् स्वाहा अस्त्राय फट् । इति करषडंगन्यासं कृत्वा शिरसि ॐ आदित्याय नमः मुखे ॐ रवये नमः
हृदि ॐ भानवे · गुह्ये ॐ भास्कराय · पादयोः ॐ सूर्याय · शिरसि ॐ ॐ नमः नेत्रयोः ॐ घृं · कंठे ॐ णिं · हृदि ॐ सूं · कुक्षौ र्यं · नाभौ ॐ आं · लिंगे दिं · पादयोः त्यं
इति विन्यस्य ध्यानादौ ... हृदंते मंडूकादि परत्वांते योगपीठमभ्यर्च्य क्षीरसमुद्रे संपूज्य नवरत्नद्वीपादि सिंहासनस्य पादेषु प्रभूताय · सारात्य · समाराध्य
मध्ये परमसुखाय · इति संपूज्यानंतरं धर्मादि परत्वांते प्राग्वत्संपूज्याष्टदलकेसरेषु · रां दीप्तायै · रीं सूक्ष्मायै · रूं जयायै · रें भद्रायै · रैं विभूत्यै · रों विमलायै · रौं अ श्री
अमोघायै · रं विद्युतायै · रः सर्वतोमुख्यै · इति मध्ये संपूज्य ॐ ब्रह्मविष्णुशिवात्मकाय सौराय योगपीठाय नमः इति समस्तं पीठं संपूज्य स्वर्णाय ... मूलाय पू ८२२
र इति मंत्रेण श्रीसूर्यमूर्तिं परिकल्प्यावाहनादि पुष्पोपचारांते प्राग्वद्गतं विसं संपूज्य दिग्दलेषु · ॐ आदित्याय · ॐ रवये · ॐ भास्कराय · दिग्दलेषु · उं उषायै · प्रज्ञ न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधानो
५२४

णायै· त्रंब्रमायै· संसंधायै· इति संपूज्याष्टदलकमलाग्रे मुखाग्रगद्भूह्लाद्यष्टदलाकोः संपूज्य देवस्याग्रे त्र्यरुणाय· ततश्चतस्रस्र प्रथमरेखायां देवाग्न्यादि प्रा
क्षिण्ये न सोमाय· भौमाय· बुधाय· बृहस्पतये· शुक्राय· शनैश्चराय· राहवे· केतुभ्यो· इति संपूज्य लोकपालाकौदि सर्वं प्राग्वत् कुर्यात् विधिः तथाऽस्य लक्षं
पिलांते दुग्धवृक्षसमिद्भिः जुहुयात् सहस्राणि दुग्धाक्तैः साधकोऽनमगतर्पयेत् शुद्धसलिलैश्चं दुग्धं दनवासितेन सामिषेकं ततः कलाश्रा सलेणा नैवेद्यपूर्वं
प्रयोगसारे रक्तांबरधरो रक्तमाल्यं वरार्चितः घृतक्षीरसमायुक्तगुडभक्ताशनो निशि भिक्षाहारो यवाशी तसेगः संतो षवान् सदा भ्रमन्त्रमाचरेत्
त्यमारा धनपरायणः इत्थमर्चेत मासं तमर्चेत स्नेनिवेदयेत् प्रत्यहं रविवारे कातद्विधानमुदीर्यते प्राग्वन्मंडलमालिख्य पजेत्पीठं यथाविधिः ततः
संस्थाप्य पात्रं हि शुद्धतास्रसमुद्भवं रम्यं जलेन याहि मूलमंत्रेण समुच्चरन् शुद्धोदकेन संपूज्यं प्रक्षिपेत्तत्र कुंकुमं रोचनां नारालिकां रक्तचंदनं तंडुलान्
मा कतंडुलान् शालीकरवीरजपाकुसुमानां संविल्य देवतारूपे के भास्करे संगमर्चयेत् तुपचारैर्न्नैव धूपं त्वातेरतां विधाय जपेन्मनुं सम्यक् प्रोक्तरशतं भूयः पु
दिमिर्यजेत् तदुदध्मा मस्तकेऽपात्रं जानुस्पृष्टमहीतलः दृष्टिं निधाय सोमार्के स्वे कं सावरणं स्मरेत् ततो जपे मूलमंत्रं विदध्यानवेन्मर्घ्यप्रसन्न
वितः संदत्वा कुसुमांजलिं पुनर्निधायनधीः सावधायजलुनिर्गेनेन्द्र्योदके समादत्तेन दत्तोत्तरेशतं ततः प्रसन्नो भगवान्प्रयच्छेदि प्सितमितरः तः
त्मनेन भवतीह नितांतं मा सुतराज्यपुत्रधनमित्रकलत्ररतिं गते अभ्रीर्यं मनुलं पश्नुं कांतिसंपद्विधायशवे विभवाग समष्टयः सुनामंत्रसंहितां
निः समाप्य पंजलिं सजनो दारिद्र्यपापांधकार नाशं नेश्रीकरे परेः मंडलसुतले कुंभं तीर्थोदकसुपूरितं हिरण्यरत्नगंधादि लत्रनिः क्षिप्य पूजयेत् देवंक्षाप
रिवारं तु प्रागुक्तविधिना ततः मंडले विंसमाधाय कपिलापयसा च केः पक्वावतेन तु कुशान्तवाज्यं सहितेन च सहस्रं कृतसंपातं शुद्धपात्रेतु कारयेत् अ
नुस्मातो सुनियतो पूर्वं किंसमुपोषितो अष्टमे दिवसे तां तु सहस्रमभिमंत्रितैः अभिषिंचेत् कुंभजलैः दद्यात् सर्वमन्त्रविलासहस्रमभिमंत्रितं होमसंपाता
न्नेत ततो निषिंचेत्तो विसर्जयेत् वाहमिति ध्यात्वा भिवासहासं मंगासावरत न सुपुत्रगुणवा भवेत् पंच सारे कालिकायां सा पद्मगर्भे तारं पंत्रं चतुर्थं सरस
च तुरणे स्वकमादेके कुमष्टरी अष्टाक्षरमनोर्वर्ण त्रपत्रे सुतद्विजः अष्टाक्षर वर्णं स्वपु राष्ट्र वनुग प्रयोजनानां तिलकं तारांधवसमालि द्विजन

श्री
५२२

प्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौरमंत्रमिदं स्मृत्वा सर्वोमयविनिर्मुक्तः प्रतापसौभाग्यपुत्रायुः कीर्तिवर्द्धनं। धनधान्यप्रदं वश्यं सर्वरक्षाकरं परं॥ इदमेव यंत्रमभिलिख्य तैलेनाभिमृष्य
तं शितधियो दिनशः ज्वरकुष्ठमूलमुखरोगसंघ... विलियं प्रयांति न चिरादि धर्वंसं स्याः॥ चतुःपत्रकमलं कर्णिकायां ससाध्यं प्रणवं विलिख्य पत्रे
क्रीं हंसः इति रक्षरमंत्रस्यैकमक्षरं आलिख्य तद्बहिरष्टपत्रेषु मूलमंत्रस्यैकैकमक्षरं आलिख्य तद्बहिर्वृत्तयोरंतराले सबिंदु भिर्मात्रकावर्णैर्वेष्टयेत् बहिश्चतु
स्रकोणेषु ॐ क्रों क्रीं सः इति वर्णचतुष्टयं प्रतिकोणमेकमेकं लिखेत् ततुक्तफलदं तथा प्रणवं ससाध्यं समते विलिख्य षट्कर्णिकामध्ये तारं प्रयोजनानंतरं लि
केहंसं वषट् सु कोणेषु केसरे विलसत्सौरवर्णं दलचतुष्टयं तथा ष्टदलं तथा ततः पादचतुष्कं अष्टपत्रवाकेसरेषु सौरं सुवर्णकेदले षट्कं पादं
लिख्य बहिर्लिपावावेष्ट्य कुरहकोणेषु चतुरक्षरमस्य बमनाः सौरस्यैकैकमक्षरं सौरं विलिखेदेतद्यंत्रं चिंतामणिप्रहान्विधत्तां प्रथयति सौल
त्रिशि
प
तिं प्रतापाद्यालां त्रिगणमावेतद्विलिख्य सेप्रयतत्रदिननाथः दधादष्टधा कौ तेलक्षेप्यं कुष्ठज्वरादिशांते वारोगघ्नं यंत्रमिदं मं विलिख्यतान्म्रे संरक्षावि
मगहे विधिवत्प्रयुक्तं। हन्याच्च कुष्ठमुखरोगपरां चवित्समत्यस्य सहितमभवान्नृथवा विकारात्॥ आलिख्य चेतलके धौतपत्रे तैलविलिख्य तैले सहस्य संस्थं जप्त्वा
भक्ततनोर्न्ये रसकुण्डकाद्रोगा विलयं प्रयांति। इदमेव नव विलिख्य यंत्रे नवनीतेन तद्ये प्रजप्य वर्धपरिभक्षयतां तदेव मंत्रं विक्रमामयमात्रनाशमेति॥ अस
र्थः॥ षट्कोणमध्ये ससाध्यप्रणवं विलिख्य तत्कोणेषु ॐ क्रीं सः हंसः इत्यक्षरषट्कमेकमेकं विलिख्य तद्बहिश्चतुर्दलकेसरेषु ॐ क्रीं हंसः इति मंत्रस्यैकमक्षरं मः
लिख्य चतुर्दलपुट चन्द्र प्रविलय वः पादमेकैकमालिख्य तद्बहिरष्टदलकेसरेषु मूलमंत्रस्याष्टवर्णान् आलिख्याष्टदलं वृत्तलसत्कस्या द्वितीयसत्वाः पादं एकं प्रा
मकमेकं पादमालिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयांतराले मातृकार्णैः संवेष्ट्य चतुरस्रकोणेषु ॐ क्रीं स इति मंत्रस्यैकैकमक्षरं विलिखेत्॥ एतद्यंत्रमुक्तफलदं॥ उच्चं च॥ मा
महस्मारो हन्तुतरां दिवं। हक्रोगं समसर्वं हरिमाणं च नाशय १ शुकेषु मे हरिमाणं रोपणाकासु दध्मसि अथो हारिद्रवेषु मे हरिमाणं निदध्मसि २ उदगादयं
त्यो विश्वेन सहसा सह। द्विषंतं मह्यं रंधयन्मो अहं द्विषते रधं ३॥ श्रीसारसंग्रहे॥ पदं चतुर्थ्यंतं खखोल्काय... खखोल्कां तचतुर्थ्यंतं खखोल्कं तत... स्वाहा
न रखखोल्का खचतुर्थ्यंते। खखोल्कायादिदं स्वाहा॥ अस्मिन्मंत्रे मंत्रमाहात्म्य कपिल पंचरात्रे॥ या मायष मंदिं दुनामुक्तं कद्विती यं नपि चवलं तदवेके वर्लं भूयर्णनं॥
ॐ खखोल्काय स्वाहा ॐ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
पत्र ५
२२५

ॐ ह्रूं खं खखो लकाय स्वाहा ॐ ॐ सूक्ष्मरूपाय सूक्ष्मतेजसे सूक्ष्माकाराय सूक्ष्मकालाय सूक्ष्मकोपाय स्वाहा

गविलोमकं । धलोमाचतुर्थेनुमारुसाक्रांतं समीरणः समासाद्धतेन वक्ष्यमाणमंत्रो षडक्षरः । आयाष्टमं हविंदुः अनुस्वारः तद्युक्तं तेन हं कादिद्वितीयं खनाम
विंदुयुक्तं तेन खं तन्द्वितीयं ख एवकेवलं विंदुरहितं तेन ख गविलोमके खतत्त्वं भित्वे ॐकारयुक्तं तेन खो चविलोमाच्चतुर्थं लकारादिद्वितीये
नलकारेण अकारेण आक्रांत उपरि यासंस्थितो तेन का समीरणः य तथा नारायणी या ... खकालतो दंडिनाविंदुमंडलोदराननसंयुताः मां से दीर्घो जव
रतं स्यापकद्विंदुः खे हकांतः स्वदंडी अनुस्वारः तन्मतो तेन हं खं चंद्रः खख मंडलो खदशतेंऽ तेन खो मां संलकारः दीर्घा आ अडः कोतेन का या युःयाय
सारसंग्रहे । ऋषिर्ब्रह्मा समुद्दिष्टो गायत्रं छंद ईरितं । देवता सविता चास्य सर्वसारस्य फलप्रदः । सूक्ष्मरूपायेत्याद्यर्धः स्वाहांतं सूक्ष्मतेजसे सूक्ष्माकाराय याग्नि
वक्षुः सूक्ष्मकालाय हृद्यं सूक्ष्मकोपाय वषट् फट्स्वजातियुक्ताः समीरिताः । षडंगमंत्राः मंत्रार्णैः षडंगं वा समाचरेत् । रक्तपद्मद्वयं हस्तैर्बिभ्राणं वरदाभयौ च वै सूर्यकांति
नेत्रं वरविं ध्यायेत् सुमपि तां पूर्वोक्ते पूजयेत् पीठे ... लक्षमेकं जपेन्मंत्री नियतात्मा जितेंद्रियः । अनु कुर्यान्न दशांशेन विल्वाम्भसा पलाशजैः उदुंबर
समुद्भूतैः त्रिमधुरैः सामिद्भिः तर्पणादि ततः कुर्यात् प्राक्प्रोक्तविधिना सुधीः अर्घ्यादिकं च कुर्वीत पूर्ववत् ... एतत्सिद्ध्यैव नास्य खेचरीसिद्धिरीरिता । अं
थासे दंडी कांतवीता ... मनुर्मतः कांतः ख दंडी अनुस्वारः तेन खं इति बीजादिपूर्वमंत्रः सप्तार्णो ... तथा । ऋष्यादिकं ... ध्यानजपपूजादि पूर्व
वत् । तथा ... सप्ततुरंगेणु ... सहस्रकिरणायेति धीमहीति पदं ततः तन्नो रविरिति प्रोक्तं प्रचोदयादिति संगिरत् ... सप्ततुरंगाय विद्महे स
हस्रकिरणाय धीमहि तन्नो रविः प्रचोदयात् । इति अप्यास ... मन्त्रो गायत्र्यादि ... तथा । अथ वक्ष्ये समासेन चतुर्वर्णो मनुर्वरः । तारो माया दंडि विंदु
... सविसर्गो स्यपवर्गः । तारः प्रणवः माया भुवनेशी बीजं ... अनुस्वारः तेन हं अस्य पवर्गः हकारस्य ... सकारः स च सर्गसहितः
सः । तथा । ऋषिर्ब्रह्मा च गायत्री छंदः सूर्योऽत्र ... देवता भुवनाधीशा षडंगानि ततो न्यसेत् ... त्रिभिरावर्तनैस्तथा ... श्री
बीजैर्भवंति ... भास्वद्रत्नसहस्रमौलि ... ५२२
मिः । विभ्रं ... दक्षा ... इत्यादि ... पूर्वादितिपञ्जरा ...

ॐ सप्ततुरंगाय विद्महे सहस्रकिरणाय धीमहि तन्नो रविः प्रचोदयात्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्तिं संकल्प्य तत्रावाह्य दिनेश्वरं। संपूज्य तस्यावरणान्यर्चयेत्क्रमतः सुधीः। हल्लेखाद्या गगनापरा रक्तान्तीया करालिका चतुर्थी स्यान्महोच्छुष्मा उं
वमी। प्रथमावृत्तिरराभिः स्याद्द्वितीयांगैः समीरिता। तृतीया ग्रहैः ह्रीं क्लीं चतुर्थी वज्रहेमिताः। दिक्स्थैः सोमसुगुरुभिः सगुरुक्रैरपरस्तथा। विदिग्गतैर्भौमसौरि
राहुकेतुभिरादरात्। प्रयोगसारः स्वनामाद्यक्षरैर्बिंदुभूषितैरर्चितान्यजेत्। भूयस्ततो लोकपालैः पंचमी वृतदायुधैः। अथ ह्रीं श्रौं केवमध्ये दिव्यैर्दिनेशदिननाय
केः। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्री सूर्यरूपिणी भुवनेश्वर्यै देवता
यै नमः। इति विन्यस्य प्राग्वद्विनियोगमुक्त्वा ॐ हृदयाय। ह्रीं शिरसे। श्रौं शिखायै। ह्रीं कवचाय। ॐ नेत्रत्रयाय। ह्रीं अस्त्राय। इति करषडंगन्यासं कृत्वा ध्यानादिपु
ष्पोपचारांतं कर्णिकायामभ्यर्च्य देवस्य मूर्तौ देवतां दक्षोत्तरपश्चिमेषु हल्लेखायै। गं गगनायै। रं रक्तायै। कं करालिकायै। मं महोच्छुष्मायै। इति संपूज्य प्राग्वत्के
सरेषु षडंगानि संपूज्याष्टदलेषु प्राग्वत्पूर्वाद्यष्टदलाग्रेषु दिग्विदिक्क्रमेण सों सोमाय। बुं बुधाय। बृं बृहस्पतये। शुं शुक्राय। मं मंगलाय। शं
शनैश्चराय। रां राहवे। कें केतवे। इति संपूज्य लोकेशादीन् सर्वं प्राग्वत्कुर्यादिति। तथा। चतुर्लक्षं जपेन्मंत्रं जुहुयात्तद्दशांशतः। ब्रह्मवृक्षसमुद्भूतैः सरोजैर्वा ततो
देवं तर्पयेद्द्विनियतं [illegible] ब्राह्मणाराधनं कुर्यात्ततः सिद्धो भवेन्मनुः। एवं साधितमंत्रस्तु काम्यकर्माणि साधयेत्। यजेद्देवं प्रतिदिनं रविवारे च वा सुधीः। दद्या
दर्घ्यद्वयमपि भवेत्तस्य सिद्धिः फलं तथा। वह्निर्दीर्घेन्दुसंयुक्तो मायावासोऽन्वितो भृगुः। प्रयोजनात्तिलकस्य स्वरः कृपितो मनुः। वह्निः रेफः दीर्घः क्रम इं दः अ
नुस्वारः एते बुके व्योमहतेन क्रों इति माया ह्रीं सर्गो विसर्गः भृगुः सकारः तेन सः इति तथास्य मुनिरुद्दिष्टो गायत्र्यं छंदः देवता [illegible]
सविता सवितः सुरैः उद्यत्सूर्यादत्तलं यावज्ज्वलद्दग्धकं तथा। कांताश्च गलपर्यंतं मंत्राणों विन्यसेत्सुधीः। मायाबीजेन षडंगं दीर्घयुक्तानि विन्यसेत् [illegible]
कमलसंस्थं च पक्षाणि भूरिभूषं चिरारुणं कमलं पुरुषांगे दधानं हस्ततोऽक्षं तरशरीरं भावयेद्यदि नर्षं चरणकरसुखे वांसर्वदैवं [illegible] यजेत्
ठ नवशक्तिसमन्वितो देवमावाह्य संपूज्य पुरुषांगानि समर्चयेत्। वेद्यादि दिग्गतैरन्यादिगीशैरपरावृतिः। ततः आयुधैश्चतुर्थी स्याद्देवं रजस्समीरितास्ततस्तथा
श्वं जयनिर्माल्यांविनिवेदयेत्। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा [illegible] ऋषये नमः मुखे गायत्री

ह्रौं ह्रीं सः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधानो
५२६
526

कुं दसेत नमः हृदये श्रीसूर्यो देवतायै। इति विन्यस्य विनियोगमुक्त्वा गुल्फादिपादपर्यंतं क्रां नमः। कंठात्कुक्षिपर्यंतं क्रीं नमः। मूर्धादिकंठांतरः नमः इति
विन्यस्य क्रां हृदयाय। क्रीं शिरसे। क्रूं शिखायै। क्रैं कवचाय। क्रौं नेत्रत्रयाय। क्रः अस्त्राय। इति करषडंगन्यासं कृत्वा ध्यानं ... तत्क्रमं ... संपूज्य ल
कृत्वा पूजादि सर्वं प्राग्वत् समाचरेत्। इति ... लक्षं जपेत् ... हुत्वा तिलैः घृताक्तैर्मधुराक्तैः ... दत्वा ... दिनं ... कुर्या
स्याधनं ... पुत्रं धनधान्यादि पुत्रपौत्राभिवर्धनं करोति ... वस्त्रादिभूषणादिभिः ... ।
त्रयोगात् साधयेद्यथा ... कालसूर्योदितं ... साधकः ... स्याधनधान्यादिपुत्रपौत्राभिवर्धनं ॥ करोति ...
मध्ये कर्णिकायां ... तोयेन पूरयेत् ... सामा ... तेषु कुंभेषु मंत्रवित्। कर्णिकाफलकं ...
पत्रं ... कुर्यात् तत्र कुंभान् नवं न्यसेत्। पत्रमध्ये ... सुधीः। तज्जलेन अभिषिंचेत् साधकोऽग्रहदोषकं रोगान् नाशयंति सततं लक्ष्मीश्चापि ... भवेत्। ग्रहदोषः प्रक
स्त्र ... पुत्रमंत्रात् ... रिपुजे भयबाधादौ ... पूर्ववत् मंडलं कृत्वा ... संपूज्य ... स्वादि
ग्रहाणां वै कृतं तथा। ... नवग्रहप्रीतये ... शमी दूर्वा कुशा ... क्रमाद्धुमः ... समिधः ... पलाशः ... अपामार्गः
त्री सं ... कुर्यात् ... समिद्भिः ... आकृतीः ... हुत्वा ... समापयेत् ...
धिकं सह ... सूर्यस्य वा कुलीनं ... शांतिः ... दीर्घमायुः ... ददाति। ... शांतिरेवाऽस्तु ...
कुर्याच्छांतिकं च दक्षिणां दद्याद् भोजयेद्द्विजान्। संग्रामे विजयी भवेत्। ... प्रतिदिनं मंत्री दिननाथं समर्चयेत्। धनधान्यैश्वर्यं ... आयुर्दीर्घं च ददाति। भविष्योत्तरे ... प्रति नारद ...
वेधा ... होमः ... प्रतिदिनं ... कथयामि ... स्त्री कोऽसुतो वंध्या पुत्री पंचमे ... पुत्र ...
पुत्रीयं यत्नमाचरेत्। ... पुत्रप्राप्तिर्भवेत् ...
कथ्यते यथाक्रमं पूर्वोक्तं ... सर्वं ... तथा ... कार्तिके तथा ... पुत्री ... आवा
हणं समुपस्थिता ... शुक्ले ... महत् ... संयतः सतां ... कष्टं ... जितक्रोधो जितेंद्रियः। कृतोपवासो ...
भूसुरः श्रीमान् सर्वशास्त्रविशारदः। ... लोभः ... समवादीय कर्म वा ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्त्रीभिः समाचरेत्ततः ततः हुत्वा वार्यंतिकं पापायारमेकरः स्वयं पत्नीग्राहितवल्लभ्नः सायं तस्य निर्मंत्रेणोदुत्तराभिमुखो विप्रो यजमानो यदुदङ्मुखस्य सर्व
रव्य स्त्रियः सर्वास्ता विशेषु यथा क्रमं। उपस्पृश्य गडं दर्भं प्रोक्ष्य सनवरोपरि। गंधपुष्पादिभिरलंकृत्य सम्यगादादिभिः। वासोभिः शोभितं कृत्वा आव
ह्द मंत्रं तेष्वस्तन्तेन हि पुत्रेष्टिकर्म कर्तुमहं द्विजाः उल्काशंत्राह कुर्यं पश्चा हुलेनं तदनंतरं। वरिष्ठ्यसामिति प्रोच्य प्रणम्य द्विजान् कृदास्यति स्वस्ति स्वस्ति तं वां
माचार्यपुत्रिकां कृतो भवंतं नेह नीति संप्रोच्य सर्वो जुसापयेत् ततः। आचार्येण समंसाय मे क्रमिन्नालये शुभे। संविशेयुः कुशास्तीर्णे केवले महदुवा सासि
तः प्रभृति कुर्वीत दीपं रात्रौ ततोऽवरं। प्रत्यहं क्षालयेद्गायां वासः क्षारं जुनापथ कारगहेवराधयेन्निसंमहस्र यदा ले शुभैः विकिराद्विकिरेत्स्नायं नूतनं
दीपमुज्ज्वलेत्तार क्षो दूरस्थापयेत्तत्र कपिलापंचगव्यकं। तिलाज्यमधुसंपूर्णं हेमपात्रं सरत्नकं। धूपः सिंदूरकर्पूरगुग्गुलुलागरु कुंकुमैः। सवंदनैः प्र
दातव्यः सर्वविघ्नोपशांतये। भित्तौ च सर्वतस्तस्य सेचयेच्चतुरः समैः। स्नानं हुवेषु कुर्वीत यजमानो व्रते स्थितः। आचार्योऽपि तथा पले प्राशयेत् अथ दुग्ध
लब्धुर्यं पलद्वयं वदधिवान्नो यं पलवत्तु घृत्ये। जलाशी वा फलाशी वा निराहारोथवा भवेत्। यजमानस्तु कमलसंभवां स्तंडुलांस्तथा। अक्षतान् फलसार
ध्यान् क्षालितां पुनः पुनः। प्रस्थमात्रान्कपिलाज्य दुग्धपक्वान्म हूलेल घूतः। सायं कुलांतरे काले भुंजीत क्षारवसंयुतान्। स्त्रियोऽपि श्यामकमलसंभवांस्तं
दुलांस्तथा। अर्धाहारं प्रकुर्वीत संस्कृतां स्तीर्थवारिणा। सैंधवेन घृतेनात्र समभ्यर्च्य प्रजापतिं। आस्यमुहूर्ते विशांतं मूत्रोत्सर्गं विधाय वा। कृतशौचक्रि
यः शुद्ध आचांतः प्राक्कवत्सेना दंतकाष्ठं विधाय वा। अथ स्नायात्सदयो द्यायुतः। आचार्यो यजमानस्तु महाय धीः स्त्रियश्चताः। प्रातः कृतं स यथा प्राक्कं कृत्वा संध्य
मनुं जपेत्। सार्धयाम द्वयं यावत् प्रातरारभ्य संजपेत्। जपांते चैव जपांते च दवं संपूजयेद्विजः। होमं कृत्वा दशांशेन ततो मामनेकी क्रिया। कृत्वा संतर्पयेद्वं
दशांशेः शुद्धवारिणा। मार्जयेद्वृत दर्भेनयाव दुल्काकेमंडलो। सायं कृत्से विधायाथ भुंजीरन्नुक्तवत्सेना। प्रणम्याचार्यवरणो शारस्तस्य दर्शितं नए वं प्रकोनि
कर्माणि प्रातः कृत्वा दनंतरं। सोपवासः प्रकुर्वीत प्रतिह्नो पुत्रिय क्रतो। एतस्य यजमानस्य याम्यामस्या मथा सुका। पित्रं याः पिकगुणवपुत्रका मा च
कालतः। ५२ सहस्रकृत्वः प्रत्येकं यजमानः स्त्रियोऽपि वा। तत्सहस्राणि संख्यानि आचार्यो यस्तं मतुं जपेत्। १२ मासद्वयं यावद्दह त्रिलसकृतसंख्य
© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्क

विद्यार्णे
५२७
527

या। अक्षरं मंत्रमहस्याशक्तिर्भास्करदेवतं। देवभागमुनिस्तद्वद्गायत्रीं छंदसान्वितं। जपेदेतस्य दशांशेन कपिलाघृततिलैर्यवाद्युतांकोपचितैर्व्र
यात्रिकुंडे तदर्धतः संतर्पयेद्भुद्रुतोयेन स. स्वार्धापितदर्धतः कल्पोक्तविधिना देवं संपूज्य भौरंश्च अंगारकं भूमध्यकुंभं तं संविल्याभ्यर्च्य पूर्ववत्तामडं
नेन सपत्नीकं यजमानं स्नापयेत्मुना तेन पत्नीकृते कवचकृ आशानवकृ मुद्धरत्न पुत्रीयं यस्तं करिष्य प्रतिष्ठामाचरेदिति। अनन्तरं कालेऽपां महाग्न
माचरेत्। सोऽर्द्धत्रिंशत्सहस्राणि जपत्वाप्राकेनवलभेन्ना। पूर्णाहुतिं सपत्नीकं कुर्यात् यजमानसमन्वितः। कुर्याच्च आयुषं तेपुत्रावाद्ये संरक्षयत्वनंत प्रत्यहं भूयसै
वदेवताकारमाहितं। प्रतिष्ठां निर्विघ्नकानुकृतस्वस्त्ययनहितानां। संतर्पयेत् जनेनंत्रिमध्येन साधकः। तेभ्यश्च दक्षिणां दद्यात् दद्याच्चानुवासितं वंशा
वक्षे विदध्यादाचार्यसत्तो वर्त्तैश्चपंचभिः। नवनाभ्यं यथाशोभं वक्रेऽन्तरतो दिक्षि। हेमान्वात्मकृपतीस्त्रोशानकलशान्नवशोभमानां। क्षालितान स्त्रमंत्र
नाधूपितान्कलशां सुतानां मध्यादि अदक्षिणतः पदेषु नवसु स्मरन्। अग्रहान्नवतो दीक्षाविधिवत्सत्वामेतुनात्। सूर्यादिकान्ग्रहांस्तांस्तु पूजये
त्पृथक्पृथक्। दीक्षोक्तेन विधानेन प्रत्यहं दिवसत्रयं। आदिकृपालान्पूजयेत्सूर्यं नतश्चाष्टग्रहान्नवि। सूर्यं तु कुंभतो यां तु जले तान्यप्यत्र चान्यतः। ॐ
मे मो निक्षिपेन्मंत्रैर्मंत्रास्तवर्णैर्बीजकाः। वनुर्ध्वतानमो तान्श्च मध्यकुंभांभसा पृथक्। आवामयेल्लता सर्वोनासीनानुत्तरामुखान्। स्नापयेन्मूलमंत्रेण
साधकः सूर्यसंस्मरान्नापयाद्ये प्राचनत्पत्नीभूत वस्त्रे निधाय यत्नात्। अन्यकुंभांभसा पात्रं एकत्र कृतसंपदा। आवामेन्मूलमंत्रेण सर्वोनेता पृथक्पृथ
क्। वकंपवे हामवक्रोकथ्यते स्वविधिः शुभः। क्षालयेदस्त्रालो येन हेमं वरुमन्केध्या। होमाग्नादधीतासु प्रजापतिमनुं स्मरन्। मूलेन कपिलाद्युग्धं क्षिपेत्
स्ववतष्टयं तान्येहेमं तिकंभात धायतो हस्ताविद्रुतान्। अक्षता अक्षसंख्या ... तानक्षालितां तीर्थवारिणा। कपिलायाः सुगोमूत्रेर्गोमयैः पयसा तथा। द
ध्याघृतेन प्रत्येकं त्रिस्त्रिः प्रक्षालयेत्पुनः। मूलमंत्रं जपेत्सप्तधा सहस्रं हेमपात्रकं। तत्र संपूज्य देवं कल्पोक्तविधिना रविं। तो मृदवमयान्भ्यालावरामध्यतु
निःक्षिपेत्। हेमपात्रं च मूलेन सहस्राभ्योमन्त्रसंस्पृश्य शतं सह। स्रं प्रजपेन्मंत्रं फलत्रयोपरि। पूजयेत्सूर्यमंत्रभास्करं लोकभास्करं। निर्माल्यादिवरौ स्त
स्मालहूरी कृत्याथ मंत्रवित्। कल्पोक्तन्यासजातानि वरौरवप्राविं न्यासेत्। अभिधारं घृतेनात्र मूले नोऽसत्यवत्रिधा। अवतार्य स्वरमुरवं स्पृश्यास सहस्रा

॰वमस्तुं स्मरेत्॥ व्याहृतिभिः पंचवरुणानंतमेव ततः परं॥ प्रजापतये स्वाहेति अथेंद्रादिभ्य एव बलिं दद्यात्॥ प्रत्येकं भास्करेभ्यश्च नेतथा॥ नुकुर्या
तं चमांशेन सघृतेन चरावतः॥ नवनाभांतरे मध्ये पूजयेत्पूर्ववच्चकं॥ संस्थाप्य पूजयेत्तत्र देवं सूर्यं कवर्मणा॥ निर्माल्यं हरेत्ततः रुलागंहानयेत्ततो यजेत्
दिक्पालान्पूजयेत्तेषु पायसान्नं बलिं हरेत्॥ ततो पसर्पेन्निर्माल्यं वरुणं तु स्मपयं मंत्रवित्॥ विप्रान्भोजयेत् भिः ग्रंताभिः पंचधा पपुरःसरं॥ आचार्यं तु
तेजोदो वृलप्रस्विदेवहं रूपापि देवं तस्मादिदं भास्करदेवतां गृहाणामुं स्वपत्नीश्च विमला निवेदयेत्॥ एतान मंत्र तु पुत्रान्प्रपंच सान्यप
न कृता॥ पुत्राणामे रते हता कानविधायवा॥ पुरा गमितेसर्वत्र रूपादं तु जल निज पतेपुरमाकुश्चापपयेदिदं कुर्वंस मंत्रवित्॥ पित्रादिगु
लवतुं त्रिलभध्वा॥ तेजसी दीर्घायुषं महासत्वं सदालक्ष्मीनिवर्त्तिं॥ जितपात्रं कुलदीपं कुलदीप्तिकरं परं॥ विद्यानां पारगं शांतं दातारं गजवाजिनां
भोक्तारं वसुधायास्तं यशसा तं भूतले॥ इत्यादाय शिर्षं मूर्ध्नि ग्रहणमेव पुत्र पुनः पुनः॥ एतत्पुत्रीय मन्त्रस्यात्रतिकार्यं निवेदयेत्॥ गुरवे दक्षिणां दत्वा
सुवर्णांशं तंतथा॥ गावो माहिषाश्च भूषणा सह पन्नाः संपन्नापवर्गा कार्या दुग्धा नवनक्षत्रमिता॥ या भाया मगुणापत्नी ये सुवर्णं कुमार
कायः भूषणासनशय्यादि धनधान्यालयानि च॥ नान्यत्र याचते यत्तावद्दस्मेति निवेदयेत्॥ आचार्यं प्रणतिं कुर्यान्ब्राह्मणैः सहितः सायं ब्राह्मण
न भोजयित्वा वदीनान्धान्रोगपीडितान्॥ यजमानं सपत्नीकं शांतिकुंभोदकेन वा॥ अभिषिंचेन्मार्जिकः स्वस्तिप्रोक्तागते ह्यमालयं॥ यजमानस्त्रियमो
प्रावकुसुमसंस्थितो॥ पुष्पवत्यामथैकस्यां मधुरान्नं स्त्रियै भोजये॥ विप्रकृत्य दुग्धाकः शुद्धवस्त्रसुगंधधूपकैः॥ वारुसुगंधमाल्यैः सुगंधिरुत्तलेपनेः
कुंडलादिविभूषाचान्पृष्ठतोयस्तसूत्रभर्ते॥ स्त्रियो भासन्किमा जायां सिंचंदमोददध्युलंगसिक्तेरतस्य यथा त्रिकोण तिष्ठतां दंपती क्षणं सुयंत्रिता तथा
कर्तव्या यत्नतस्तजो संभोगिनि पीडन्ति यतो शक्तिमुपैति सा उपायाया मातिस्त्रो हि भूदवच्छेनमाश्रितो॥ स्नायतां वत्कृता भोगो तूर्णं वा मेयेत्पृथक्पा यमन्वी
त्वायपा कां छंपुमान्तां पूलमाचरेत्॥ नारी हरीतकी भक्षेत प्रातः कुंकुमसंयुता॥ पूर्वे गोशय्यी यथायाव॥ षोडशाब्द सराज्ञा देवपुत्रा भवेत्तत्र गात्रकायविचारणा
आषाढशादिनाजन्या न्मसुकालं विर्द्धुधाः दिवागानि शिवा तातपुष्पभागभगंतुजा॥ नाप्नुत स्नानिशा स्याज्याः स्नानंतु वत्सरकोदिनेतु पुष्परवाले स्नानं स्यात्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिशती
५२८

पंचमे हानिः। आयाश्च तत्सोनिं घास्ता प्रांगमस्ता सुगर्हितानः समरात्रं प्रसिंचेत्पुत्रार्थी प्रोक्तवर्त्मना। आदौ दिवा निषेवेत पादिशो भवेद् पि। अल्पायुरथवच नो दारु
मोदरुजाकुलः। द्वितीये दुःखभोगस्यान्ते तीये रोगवान् तथा। चतुर्थे पंचमं चाष्टदिनानि हस्तजीवति। षष्ठे षष्ठे वर्षान्ता [illegible] वर्षाणि हस्तजीवति। अष्टमे [illegible] मतीन्वर्षाणि दश
मशीतिवत्सरान्। द्वादशे नवतिं सा [illegible] षोडशे साष्टकं शतं। तारात्रिकालेपि कथ्यं ते संयोगार्थः सुगोपिता। प्रथमे घटिकाकाले योगा [illegible] भौ यदा भवेत्। [illegible]
युरल्पश्चक्रि श्रा त्रिंशद् [illegible] लिङ्गी वर्तितावत्वारिंशद्द्वितीयपि एच मघ्ने विवर्धति। एकैकपंक्तिभागेन यावत् [illegible] पृथक्। नंदायो मंदभाग्यः स्या
मास्करोपमः। जयायां विष्णुवर्ते शारिकायां निर्बलो धमः। पूर्णायां पूर्णलक्ष्मीवान् विद्वान् भवति धार्मिकः। कुजे कुजादिके देहे सहिष्णुर्बलदिनवान्। बुद्धे
शत्रुयुद्धे हीनो धर्मकर्मरतः स्यात्। गुरो गुरुमतिः श्रीमान् बहुभोक्ता जगत्प्रियः। भृगौ मतिः सितायोषः सानुरक्तो गुणप्रियः। [illegible] मतिः पापरोषणः
परम [illegible] रवौ क्रोधवशालोलो बहुपुत्रो कुलः। चंद्रे सुंदरदेहः स्याद्धनवान् धार्मिकः सुधीः। पंचपर्वसु यो जातः स भवेत् [illegible] सार्वभौमो भवेद्धर्म
पंचमप्ता [illegible] मुक्तेरेभजो [illegible] भवेत्। विष्टि [illegible] कालेषु यावज्जीवं कुलेन तथा। मनुर्वह्निसमा [illegible] मस्तकेन [illegible] संयुत [illegible]
मनुराख्यातः संग्रामविजयाभिधः। मनुः ओंकारः वह्निरेफः मस्तके अनुस्वारः एतैः शोक्ति। वर्मकुंकारः। ध्याधामंत्रिभिः [illegible] जगाप [illegible] न
कामा [illegible] दिष्टं मनोरस्या [illegible] युग्मं वराभीतिदधानं करपंकजैः। [illegible] भानुरक्तं ध्यायेत्त्रिलोचनं। न्यास [illegible] दिकं सर्वं प्रक्षरा [illegible]
नवत। [illegible] दितं कृत्वा संग्रामविजयी भवेत्। तथा। शिरोयुक्तो विष्णुपदं [illegible] मनुः। [illegible] युगवर्णो [illegible] शिरोयुक्तो विष्णुपदं
विंदुयुक्तो हकारः। [illegible] विसर्गयुक्तः सकारः। तथा। ब्रह्मा मुनिः समुद्दिष्टो गायत्रं छंद उच्यते। देवी [illegible] स्य परमात्मा समीरितः। [illegible]
स्यादिदध्यादेगमस्य [illegible] कं वननिभं [illegible] तिवरदे दधदंबुजं [illegible] कलितं वपुराश्रयामः। [illegible]
पूर्वादिदिक्षु [illegible] कल्पितात [illegible] मंत्र [illegible] पूर्वमंगवत्नं [illegible] दिग्दलेषु [illegible] रंत [illegible]
दिग्दलेषु [illegible] ततः परां गाडा [illegible] पितृतो [illegible] ततः पश्चात् [illegible] दिनं सुधीः। अथ प्रयोग [illegible] तत्र प्रातः [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दियोगन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे देवीगायत्री छंदसे नमः हृदि परमात्मने देवतायै नमः इति
न्यस्य मम मोक्षार्थे विनियोगः इति कृतांजलिः कृत्वा ह्रां हृदयाय ह्रीं शिरः ह्रूं शिखा ह्रैं कवचाय ह्रौं नेत्रं ह्रः अस्त्रं इति करषडंगन्यासं कृ
त्वा ध्यात्वा षोडशावर्ति दिग्दलेषु दक्षिणाग्रादि प्रादक्षिण्येन ऋताय वसवे नराय वराय विदिग्दलेषु अर्कायै गोमायै ऋतजायै अद्रिजायै इति
संपूज्य लोकेशादीन् वज्रादिकं विदिक्षु तथा जपेद् द्वादशलक्षं तु तद्दशांशं कुर्यात् तथा सर्पिरक्तेन हविषा तर्पणादि ततश्च रेतः पूर्वोदितेन विधिना सं
यो यावर्ज्यं निवेदयेत् कृत्वा सलिलं पिपसम त्रयभवं मुक्तिर्भूलोकान्यस्य स्यापरिताप पूर्णे कलशे समग्रविधाय सावाव ऋवामकरेण मूलम
नाजप्तेन कांचनं संजप्य शतं सुधामयमिति स्मृत्वा मिषिंचेत् ततः साध्यं तेन मत्ता भवेन्नरो विगतभीः सर्वत्र वीतामयो दीर्घायुश्चा वे द्विपये नराहि
तोयो वित्रम्य सो भाग्ययुक्तो तेन वडप केरेण करके सम्यक्कृपि धायामृ ती भूतस्तैवि बलं चि विचिवलि विषवाकालकूटं हरेत्। अथ वामहस्तमन्त्र संजप्य
करं विधिमूर्ध्नि सुधानि धायततः। समुत क्षक दष्टमपीह नरं प्रति मोचयते ध्रुविरामनुना संविंत्य शुसुधाकर द्युगल ती पूषधारा प्लुतं वीजंश्री
लगतं ततः सुत सुधासंभावितं वादि मंत्र मंत्रस्यास्य कृतीजपेन्मनुमिमंक्षु क्रमय घंपरं भूतापस्मृतिसर्वजातानि कृतिं हत्वा सुरं जीवतिप्राणी वंद्
विनिः स्वांगं स्मृतसुधं हंसः सोऽहं रूपे मनुं तत्त्वे षुम्णापथं सयोगि मलधी नेत्वा ततः स्वांतं तुं व्याप्तांते जगविविसत्त्वांमनुमिमे संजप्य धीमान् कृती रोगापस्मृतिल
लकूटं दुरितं मादान् ज्वरान् संहरेत्। अथ कांतं रवं द्रुखं द्विलसत्पीयूषधारावितं मंत्रांते सगतां धेदु युगलं प्रो क्तमास्य मुद्भुः एवं साधकसत्तम
स्य सततं दाहार्ति भूता मयी कृत्सांगानुगताः प्रयांति विलयं योगाः परो यं मतः गतः च यावि यः कृ मनुमांतामयो मनुः षष्ठं दुर्भर्युतं मातं मेरयो मंत्रोऽभजतां स
र्वसिद्धिदः विहतहकारः कृशानुरेफः शांतो यकारः मनुरौकारः षष्ठ ऊकारः इंदुः विंदुः एभिः पिंडितं वीजं ह्रौं इति सिद्धं मयलिमहमामोविंग म कं
सर्वेष्टफलसाधक दांतादक्षुतमोऽभि विविध बीजमुद्धृतं दांत धकारः अग्निः रेफः अक्षिः इकारः उ तमांगं बिंदुः तेन ध्रीं इति मंत्रां तरंतु। ठांतं
त्रे दुसहितं तदुदीरितं ठांतं ठकारः दहनं रेफः नेत्रं इकारः इंदुरनुस्वारः तेन ठ्रीं इति विं वमुद्धृतं। यथापदेशं जपः। ब्रह्मा... वि नि चंद्रः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५२९
529

र वो देवता। कुर्वीत विंदुः शक्तिरिति वदंति। तथा सति: पंचसहृद्धिता: सूर्य भास्कर भानवे रवि दिवाकर श्चापि न्यस्तव्या अंगुलीषु तां मध्यमं
रालि मारभ्य कनिष्ठांतं न्यसेत् सुधीः। नारायणीये। मध्यमा: धनुजाना रिवति। मूलाणु नांपंच कुर्से कारं रः च्यो कार्णं तै: खंडविधुरर्थयुक्तेना तेन संयुता
शिरो वदन हृदगुह्य पादेषु तेक्रमान्न्यसेत्। मध्यमांगुलिमिति तर्जन्यंगुष्ठानामा कनिष्ठासु पंचकं स्वैः। आ कारा द्यो कारांतैः खंडविधुरैः। मूर्ति स
घाव सकानि कादृति नारायणीये। ततः षडंगं नेत्रांतं कुर्यात् दीर्घयुजाणुना। ततस्तेनैव कुर्वीत व्यापकं मंत्रवित्तमः। अत्रा स्त्र नासा नेत्र नेत्रन्या
सः कार्यः। अत्र केचिद्दीर्घयुक्तेन बीजेन नेत्रांगानि विन्यसेदिति शारदा तिलक वचनात्। नेत्रांतानि पंचांगानि वदंति। तन्त्रा प्रासवांगानि नेत्र
डितिनारायणीय वचनात्। तथा स्वर्णा पीतजपानिभं त्रिनयनं मुक्तालसत्कुंडलं खड्गांगा गुणं पद्मं धाजपवटीप ... हस्ताब्जैर्दधतं
कपाल भमलं सद्वल्लभालिंगितं मार्तंडं मणिवद्धरम्यमुकुटं ध्यायेद्घृणे देनाननं। दक्षो ... दिरव ... गादिवला रिवामो ... दिपद्मादिचतारि जाया
त्रिवेद्यनजं चतुर्मुखं। त्रिनयने प्रतिवक्त्रमिति शेषः। ... कक्षमिति नारायणीये। स्वर्णपीतं रविमितिना रायणीये। ... नवशक्ति
समायुक्ते पीठे ... कर्णिकां कुर्वीत पूर्ववच्चांगपूजनं नेत्रमीशगं। नारायणीये। न्यसेदुक्तं प्रभा ... दिक्षु कर्णिकादं दिदीर्घ स्वराम
दिवर्णैरावाहयेत्ततः इति। तथा पूजये ... लोकेशांश्च तथायुधैः। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठ न्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायाम
मंत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे त्रिष्टुप्छंदसे नमः हृदि श्रीमार्तंड भैरवाय देवताय नमः गुह्ये ह्रीं बीजाय नमः पादयोः ...
मः नाभौ ... तिविन्यस्य ... अं सूर्याय नमः ... भास्कराय नमः ... भानवे नमः ... नाम
रवये नमः कनिष्ठयोः ... दिवाकराय नमः शिरसि ... सूर्या मुखे ... भास्कराय हृदि ... भानवे गुह्ये ... रवये पादयोः ... दिवाकराय ... हृदयाय
शिरसे ... शिखा ... कवच ... नेत्र ... अस्त्रे इति करषडंगं कृत्वा तत्र हृदादिषु नेत्रांतेषु विन्यस्य मूलमंत्रेण व्यापकं विन्यस्य ध्यानादि पुष्पांजल्यंत
तप्राग्वदंगानि संपूज्यास्त्रमीशाने संपूज्य प्राग्वदष्टौ ... लोकेशान् वज्रादिसर्वं प्राग्वत्कुर्यादिति। तथा लक्षाणं त्रितयं मंत्री जपेद्दीक्षितो ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ ह्रूं घृणिः सूर्य आदित्य सौं उदयन्नद्य मित्रमह आरोहन्नुत्तरां दिवं हृद्रोगं मम सूर्य हरिमाणं च नाशय ॐ इति म

मध्यगं तु कुर्यात्तस्य दक्षिणे नेत्रदलेः शुभैः त्रिमध्यके सर्पयेणादि कुर्यात् इति मंत्रराडेष एवं सिद्धमेनो मंत्री काम्यकर्माणि साधयेत् पूर्ववच्चार्च
दानं च कुर्यात् मंत्री समाहितः चतुरंगुलसंभूतैः सुमनोभिः प्रियंकलभैः लक्षं कुर्यात् प्रसूनाज्यतिलैर्वा विल्वैः त्रिधा नमस्कारान् जातं रक्षाय धृष्टी
पाकुसुमैर्होमतः तु कुर्यान्मातुलंगैश्च लभते वांछितार्थं मानव एवं यः साधयेन्मंत्री तस्य विधा यशो बलं पुत्रान् लक्ष्मीश्च सौभाग्यं सर्वदा विज
यते ता वर्ते न्यसेत्पुनर्वर्तं षोडशस्त्रं वृत्तयुग्मकं अष्टपत्रं कलास्त्रं च विधाने न लिखेत् क्रमात् वृत्तद्वये महासौरं गायत्री शिरसा सह अष्टपत्रे स्वस्था
क्षरं न्यसेदिग्दले न्यसेद्दलाग्रेषु कलास्त्रेषु स्वराः प्रोक्ताः श्रीं ह्रीं च विलिखेत् क्रमात् सौरं च कर्णिके तु साध्यं पुरतो वर्णं ध्यात्वा पुत्रजनकं सौ
भाग्यदायकं राज्ञां चित्तयं दं समस्तरोगिणां रोगनाशनं किं बहुनानाविधनाधनं हस्तो विलेपदाउ चन्द्रघोमित्रमह आरोहन्नुत्तरां दि
वं हृद्रोगं मम सूर्य हरिमाणं च नाशयेति सूर्यां तह रिमापदं च नाशय अंते महासौरमनुर्मतः वक्त्रमित्यादि नाम्नो कालाम य मर्य गं
तं कृत्वा तन्मध्ये स साध्यं प्रणवं विलिखेत् दहिस्त्री सोगारकं रमितिति लिलिखेत्पुनर्वै तेः क्षिप ॐ स्वाहा इति गारुडपंचाक्षरमालिखेत् षट्कोणे
पूर्वोक्तं तु दर्शनं च मंत्रमंडलमालिखेत् तत्पुक वर्गादिकोष्टकं विलिखेद्बहिर्वृत्तद्वये महासौरोऽशिरसा सह गायत्री च विलिखेत् सुकोणेषु
सौराष्टाक्षरमालिखेत् तदग्रेषु शकादिबीजान्यालिखेत् षोडशदलेषु स्वरांस्तदग्रेषु श्रीं ह्रीं मितिबीजद्वये प्रत्येकं लिखेत् इत्येतद्यंत्रमुक्तं फलदं नरा इति म
हासौरस्य मंत्रस्तु उदयं न्नद्य मित्रमह आरोहन्नितिप्रोक्तं वैदिकमंत्रः श्रीसारसंग्रहे वैदिकमंत्रं प्रवक्ष्यामि मंत्रिणां हितकाम्यया संपत्त्वादे वर्तु र्वर्ण फ
लदं सर्वसिद्धिदं व्योमादि मनुपूर्वस्थो बिंदुयुक् गुस घृतः रविरानन्दतो व्योम रुद्रो धैवि पस्त पाकलो मुग्धडलो यं सौम मंत्रं तु दह तः इति
मा दुर्मानं दुसंडमपरेवीजमर्विरा वादिः सकारः मनुपूर्व औकारः बिंदुरनुस्वारः तेन सौं इति भृगुः सकारः स औकारः तेन सौ इति रविः मकारः अ
नन्तः अकारः तेन मा महत्यकारः दीर्घो नवियं मः अः सकलाविसर्गः तेन मः इति प्रकारांतरेण बीजमुकं भृगुः सकारः अंबुवकारः मनुरोकारः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

महः उरं दः

वि॰पार्व
५३०
530

इंदुखंडः अनुस्वारः एतैः रं वों इति बीजं वदंति। ऋषिर्भृगुः पंक्तिश्छंदो देवता चंद्रमा स्मृतः सदीर्घनिजबीजेन षडंगानि मनोः क्रमात् एवं विन्यस्य मंत्रज्ञो हृदि
राजं विचिंतयेत्। श्वेतांकुशः स्फटिकरजतप्रोल्लसत्कांतिर्मुक्ताहारप्रविलंबिततनुर्नीलकेशो वराभयहस्ताब्जः कुमुदवदरो धारयन्नः शशांकोभयं स्वयम्
यादभिमतरमामुंचको पकले कं वामदक्षांभोजकुमुदवरदः। पीठे धर्मादिभिर्युक्ते कंजदिते परिपूज्य चावंदुमंडलपर्यंतं ततः संपूजयेद्धिमांशुपरस्य पादां वायौ
स्तारां काकुमुद्वतीं नंदां सुधां संजीवनीं क्षमां। आप्यायनीं चंद्रिकां च ह्लादिनीं च वशाः क्रमात्। पूर्वादिक्रमतो मंत्री न त्यंताः पूजयेदिमाः। इति पीठशक्तीः ततः
स्यामंशुबन्लु। अमृता तारका ज्योत्स्ना विमला चाप्यनीता तथा विश्राचक्रतिकांति श्रवणा नवशक्तयः। ओं अमृततकलात्मने सोमपीठाय नमः। सारसिंगहे
किंजल्केषु षडंगानि तत्कर्णीः पत्रगायन्तु तास्या धारोहिणी प्राकाकृत्तिका रेवतीपुनः। भरणी रात्रिरार्द्रा ज्योत्स्ना व्याख्याव कला मताः। सुभ्रांताः श्वेतवस्त्रा
श्वेतमाल्यानुलेपनाः। मुक्ताहारालंकृतांगाः पूर्णाकुलितपुटाः शुभाः। आपीनोन्नतवक्षोजभारा क्रांतावलग्नकाः। मदनमंदाकामिन्यः आलासाथा कृपानसः
प्रसन्नचंद्रवदना सकुलं देवरलोचनाः। ग्रहानष्टौ दलाग्रेषु लोकेशांश्च ततो यजेत्। वज्रादीनि ततो बाह्ये एवं पूजा समीरिता। ग्रहानौ क्रमस्तु। पूर्व दक्षिण
पश्चात्यसौम्यपत्राग्रकेषु वारविश्चोडि गुरुः शुक्रः संपूज्याः साधकेरमी। आग्नेयादिषु कोणेषु भौमं मंदाहिकेतवः। चोडीषु ... मंदः शनिः आहिः राहुः
तिस्रायं भुवांकः स्वनामाद्यर्णबीजकाः स्वायदोन्हैयपाः। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि
भृगुऋषये नमः। मुखे पंक्तिछंदसे नमः। हृदये श्रीचंद्रमसे देवतायै नमः। गुह्ये सों बीजाय नमः। पादयोः नमः शक्तये नमः। इति विन्यस्य प्रागन्निति यो
गमुक्ता सां सीमित्यादिकरषडंगं कृत्वा ध्यानाद्यात्म पूजांते मंडूकादिकर्णिकांतं योगपीठं संपूज्याग्नेर्मंडलं वह्निमंडलेषु संपूज्य पश्चात् सोममंडलम
ध्ये वर्णसलापरलवों तेऽष्टदलकेसरेषु स्वाग्न्यादि प्रादक्षिण्येन मध्यांते राकायै। कुमुद्वत्यै। नंदायै। सुधायै। संजीविन्यै। क्षमायै। आप्यायन्यै। चंद्रि
कायै। ह्लादिन्यै। इति संपूज्य अमृतकलात्मने सोमपीठाय नमः इति पीठे संपूज्यावाहनादि षडंगपूजांते अष्टदलेषु रोहिण्यै। कृत्तिकायै। रेवत्यै। भर
ण्यै। रात्र्यै। आर्द्रायै। ज्योत्स्नायै। कलायै। इति संपूज्य दिग्दलाग्रेषु रं रवये। बुं बुधाय। गुं गुरवे। शुं शुक्राय। कोणदलाग्रेषु भौं भौमाय। मं मंग

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ रां रा हवे फें फें केत वे इति संपूज्य लोकपालान् वेदिं सर्वप्रागवलकुर्यादिति । तथा । वलोल संतपेन्मंत्रं नु कुर्यात सहस्रकं । हा विद्या घृतसिक्तेन तर्पयेत्सा
दितलश्चरेत् । ततः सिद्धो भवेन्मंत्रः साधकस्य न संशयः । एवमुक्तप्रकारेण संसिद्धमंत्रवित्तमः । बंद्धा शिरसि संविंत्य जपेन्मंत्रमनन्यधीः । त्रिसहस्रेण ल
भते शान्तिं स्वर्धमकिं । वक्तः । लघुमिष्ट हविष्याशी शिरोरोगेन दह्यते । शत्रून्पादितकृत्यासु कामला यामयेषु वा । अयुतं प्रजपेन्मंत्रं तत्क्षांति रविरा भवेत्
पूर्णिमायां यथाशक्ति जपेन्मंत्रं जितेंद्रियः । सौभाग्यारोग्यसंपत्तिभाजनं मनुजो भवेत् । हं द्रवारुणविस्तीर्णमंडले तत्र यं बुधः । लिखेद्भूमंडलं कृत्वा वि
धिवत्पश्चिमस्यां मध्यस्थे मंडले न्यस्य पूजोपकरणानि वा । अग्रस्थमंडलेप्रसंपुतं पूर्ववद्यजेत् । विधुं ततो रेण्यजातपात्रे संस्थाप्य पूरयेत्पयः । क्षुद्रगोम
यसामंत्री स्यश्शान्यान्त्रं मनुं जपेत् । अष्टाधिकं शतं पश्चाद्धाकाया मुदये विधो । राकायां पौर्णमास्यां वेद्यां विद्यामनुना दद्याद् द्वं यथाविधि । एवमर्घ
विधानं यः करोति प्रतिमासि कं । वयस्य सा हि प्रितान तर्पान् सकलमेन्मात्र संशयः । लक्ष्मीवमहीपुत्रान्सौभाग्यारोग्यसंपदः । कांतिवश्यापितां कन्यां सकीर्ति
लभते ततः । तथा । विद्ये विद्यामालिनी मुकुचंद्रिरूपं तेवचं द्रयुक्तं । मुखिशिरांतस्ताराद्याविद्यामनुरयं ततः । विद्ये विद्यामालिनी स्वरूपं । चंद्रिणि स्वरूपं ।
वंद्र स्वरूपं । मुखिशिरांतः स्वाहांत्यः । तथा यंत्रसारे ॥ षट्कोणकर्णिकायां रघरपरिलसन्नारमस्थं पुमंत्रं पङ्कुर्णकाष्टपत्रे स्वरयुगलल सत्केसरं प्रुप्तम
र्णान्त्या । विद्यामंत्रस्य कार्ये घृतयवतिपुराश्रिस्थं वंबीजमुक्तं मंत्रं सामस्य कांतिद्रविणसुयशः श्रीपुष्टिक्षेदहारि । अस्यार्थः । अष्टदलकमलकर्णिकां
तां षट्कोणमध्ये प्रणवोदरे स सा ध्यं बीजं विलिख्य षट्कोणेषु सामस्य षडस्त्रमंत्रस्यैकैकमक्षरं विलिख्याष्टदलकेसरेषु स्वरानद्विशः आलिख्याष्टद
लेषु विद्यामंत्रस्य प्रणववर्णहितान् षोडश वर्णान् द्वंद्वशो विलिख्य बहिर्वृत्तं तयोरंतराले कादिक्षांतवर्णैरावृत्य बहिश्चतुरस्रकोणेषु वंबीजं विलिख्य दत्तद
क फलदं भवति ॥ अथ भौममनुं वक्ष्ये सर्वरोगनिवारणं । सविन्दु यद्धये श्रो कां गारका य हृदेति कः । अष्टवर्णो मनुः प्रोक्तो अंगारकस्य मनीषिभिः । सर्वं द्वा
दयं अंगं अं इति । गारकायस्वरूपं । हृतं नमः । कृष्णाद्यायत्रलगायत्री मनुं विबुधाः समीरिताः । अंगारक दूकं वास्य मनोर्निजबीजेन संमतो । नमामि अंगारकेरतां

ॐ वि द्ये वि द्या मालिनी चंद्रिणि चंद्र मुखि स्वाहा   ॐ ऋं ऋं गार काय नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५३२
531

ॐ शुं वस्त्रं मे देहि शुक्रा याश्चुमायो नमः ॐ बृं बृहस्पतये नमः ॐ बुं बुधाय नमः

रक्तांबरविभूषणां। आनुरुवामहस्ताभ्यां साभयेतरपाणिकां। आं ई इत्यादि षडंगो हुं तं बुधश्चवं च हृदयांतः षडक्षरकं॥ ३ हुं तं बुधश्चवं॥ ३ बुधाय हृतनमः बुधमंत्रस्य
मुन्याद्याब्रह्मपंक्तिबुधा मताः॥ षडंगानि स्वबीजेन विन्यस्यैवं विचिंतयेत्॥ वंदे बुधं सदा देवं पीतांबरसुभूषणं। जानुस्थवामहस्ता च साभयेतरपाणिकं। प्रजपेद्दश
साहस्रं दशांशं हुत्कुर्यात् घृतेन। अर्चनं पूर्वमुदितं ज्ञानतत्त्वं मुनिविन्मतेः॥ बृं बृहस्पतये हृ[illegible] सुवर्णशुद्ध[illegible] सानुपुष्पुरवा स्वबृहस्पतेः कीर्तिताः॥ ओं
गषट्कं दीर्घषट्कं स्वीयबीजेन कल्पयेत्। रक्तं स्वर्णशुक्लां दीनि दक्षपाणं बजाकिरन्। अर्घ्याद्याग[illegible] मरसकुकः। जपेद्दश सहस्रं तु तन्न हुतं हविषा
कुर्यात्। घृतात्केन षडंगेश्वग्रहाशापायुधैर्यजेत्। ध्यात्वा पूर्वक्रमार्गेण समासीनो नवापरे। जपेल्लक्षमादिनं वक्रोपीतपुष्पैः घृतप्लुतैः। एवं दिनानि मंत्रितयेवाकुने
मंत्रवित्तमः। स्वर्णवस्त्रादिसंसिद्धिर्भवत्यस्य न संशयः। वस्त्रं मे देहि शुक्रायाश्चुमायोह हृदयांतिकोः। शुमाद्यः शुं वस्त्रं मे इत्यादि। हृदयं नमः शुं न्याद्याब्रह्मसमा
विराह्नकामंत्रिभिरीरितः। पदैः षड्भिः षडंगानि ततो देवं विचिंतयेत्। शुक्रं नवमापन्न श्वेतशुक्लाभं करभूषणं। स्वर्णवासोरत्नधरं चिन्मुद्राकरद्वयं। अपु
प्रजपेन्मंत्रं सहस्रं तु कुर्यात् घृतैः। आंगग्रहलोकेशहेतिबलुरावरणं यजेत्। शनैश्चराय हृदयं नमो माद्यष्टवर्णकः। मुन्याद्या ब्रह्मगायत्री शनैश्चर समाकृताः
बीजेन षडंगानि विदधीत विचक्षणः। विचक्षणेन्दुकेः षड्दीर्घयुक्तेन बीजेनस्य सूचयेत्। वंदे शनैश्चरं वक्रं दृष्टं नीलभूषणं। जानुस्थ[illegible] साभयान्यकरां
युक्तं। जपेदक्षरसाहस्रं तद्दशांशं कुर्यात् घृतेन। षडंगग्रहदिक्पालसायुधैः परिपूजयेत्। रां राहवे नमो मंत्रो यं राहुमंत्रः समीरितः। षडर्णः स्वीयबीजेन षडंगानि
प्रकल्पयेत्। सुधांशुन्यो ब्रह्मगायत्री राहुः समुदाहृताः। वंदे राहुं धूम्रवर्णं सर्पकायं कृतांजलिं। विकृतास्यं रक्तनेत्रं धूम्रालंकारमन्वहं। जपहोमार्चनादीनि
पूर्ववत्परिकल्पयेत्। पूर्ववद्दूर्वसासहस्रं घृतहोमतदशांशं ग्रहाशाधिपतदायुधैरिति। कें केतवे हृदयं त्वेवं केतुमंत्रः षडक्षरः। मुनिर्मतश्छंदः पं
क्तिः केतुश्च देवता। पूर्ववत्पादेग षट्कं ततः। केतुं चिचिंतयेत्। पूर्ववत् षड्दीर्घयुक्त बीजेनाव्य। वंदे केतुं धूम्रवर्णं कृष्णध्वजास्त्रादिभूषितं। [illegible] साभया
न्यं करांबुजं। जपहोमार्चनादीनि पूर्ववत्परिकल्पयेत् इति। अत्र भौमादीनां पुरस्तान्नानामंत्रप्रकरणे वक्ष्या। अथाति सूर्यमंत्रस्य प्रयोगा प्रयोजिता याज्ञे[illegible]
सौकर्यार्थं। न तु पंचायतनांतर्गतत्वेनेति॥ प्रपंचसारे॥ अथातिमंत्रानखिलार्थसिद्धिकरान् प्रवक्ष्ये जगतो हिताय। [illegible] आदिर[illegible] सीनपिसांगभेदाल्लोलवीज

ॐ शं शनैश्चराय नमः ॐ रां राहवे नमः ॐ कें केतवे नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ भूर्भुवः स्वः

मान्त्रजपादिकं श्राविधायतो दशमोर्घिसर्गयुक्तो भुवसर्गो भूः शुलोत्तयोऽङ्गाव। कृतभुग्दयिता धूकवादिको यं मनुरुक्तः सुसमद्धिदः कृशानोरिति।
वियतः हकारान्त दशमः विलोमः भकारः। अर्घीकृकारः सर्गो विसर्गः ताभ्यां युक्तः तेन भूः इति। भुवसर्गो भुवः इत्यक्षरद्वयं। स्वरूपं सर्गो विसर्गः तेन
भुवः इति। पदं भृगुः सकारः। लांतो वकारः। अर्घः वोऽङ्गो विसर्गः। तैः स्वः इति। कृतभुग्दयिता स्वाहा। धूकवादिकः प्रणवादिः तेन सप्ताक्षरोयं मनुः। तथा
भृगुरपि तद्दयितांते दशा यत्री देवताग्निरुद्दिष्टः प्राकृप्रोक्तानां गानि हृदिशः सयुक्तो मंत्रात्रपूर्वोक्तानि सहस्रार्चिषे हृदयाय नमः इत्यादि प्रागुक्तानि
शाक्तिस्वास्तिकपाशांकुशवरदाभयानां दधत्त्रिमुखोपि मुकुटादिविविधभूषावनाग्निरेपावकः प्रसन्नो वरासमये दद्याद्विविधद्धिभावसुपीताम्बरे
तारुणा कृशानुधूम्रानीलाग्रास्फुलिंगिनीरूविराज्वालिनी चेति कृशानोर्नवशक्तयः। पीठं तनूनपातः प्राग्गोगेरवमं ... भिस्तदेशुभूयश्च शानमरवाद्योर्य
ध्विनाधाहिरण्यरेतसं प्रयजेत्। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादि न्यासमृग्वेदत्रयं नमः सुरवगा
यत्री छंदसे नमः हृदये अग्नये देवतायै नमः इत्यादि दीक्षाप्रकरणोक्तन्यासध्यानपूजादिकं कृत्वा पूजां शेषं समापयेदिति। तथा जपादिसंप्रमनुमतुल
क्षमयादशदशांशतः प्रतिजुहुयात् पयसा। सान्वेन सर्पिषा तिलैः पौष्टादिकमपि प्राग्वत्कुर्यात्। आत्ववैरश्चार्धशतं प्रतिपदमारभ्य मंत्रवद्दिशिवस्तव
नुरेभमासानुजुहुयाद्दयाद्दमात्रेण। शालीशालिजहतैत्यात गोमाहिष्या येश्च सं कुल्लं तस्याशुकूर्न्वयं तासिक्तैः प्रतिदिनमग्नौ समेधितेजुहुयान्ते
अस्यसन्निद्धिर्महती स्यात् दस्यनिकेतनं वृमात्रेण। जुहुयात्तिलैः सुधुकैः षण्मासाज्जायते महालक्ष्मीः कुमुदैः कल्हारैरपि जातीकुसुमैश्च जायते महासि
द्धिः पालाशैः पुनरिध्मकैः सरसिजोबिल्वैश्वर्यं कोमलैर्दुग्धोवीरुहसंभवैः रवादिनौर्वीयवत्वप्रोक्षणैः पूर्वरक्षितैश्च शमीविकंकतभवैर्वा सधर्मयुक्तेश्चतौने
त्येवाज्येकृत्वा प्रतिप्रतिपदं मंत्री महासिद्ध्यालार्वा हूतयश्चाग्नीजातवेदसे इहावह। सर्वकर्माणिवसुरूपसाधयाग्निवध्वेम्लुनः ताररूपणावः। व्याहृत
यः भूर्भुवः स्वः साग्निः स्वरूपं। जातवेद इहावह स्वरूपं। सर्वकर्माणि स्वरूपं साधय स्वरूपं। अग्निवध्वेः स्वाहा। अत्र व्याहृत्यग्निपदयोः संधिः। तिलं स्य
रग्निरितिमंत्रेपठितव्यं। रूध्या यः पूर्वोक्तामंत्रालांगाभ्यापार्णभिन्नेता भूतनुकरणसिद्धिपशुगणपुत्रमौति मोदिते स्तदापितत्तपञ्चलेदु ध करणकं
द्धिपशुगुणः रयुग्मरऽथ यथाशक्तिस्वस्तिकदर्भाक्षस्त्रुक्कवरसुनाभयवरानां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धार्मो ५३२

532

दधदमिताकल्पो काव्यसुरवलोकेन कमालिकालसितः ॥ अथवेत्येतत्पूर्वमंत्रध्यानोक्तरूपं वक्ष्यमाणध्यानोक्तरूपं वा ध्यायेदित्युक्तो प्रयोगः सुग
मः ॥ वत्सरादथ चतुर्दश्यां दिनादावेव दीक्षितः ॥ मंत्रे द्वादशसाहस्रं क्षपेत्क्षम्यगुफाघितः ॥ अवैयेदग्निमूर्त्तिलोकेशकुलिशादिभिः ॥ समिदाज्यममाव
स्यां परिशोध्य यथाविधिः ॥ आसनेन भोजयित्वाथ स्वयं भुक्त्वा समाहितः ॥ परेद्युः प्रतिपद्येतत्कुर्याद्दर्विंतनलोमेत्रीवटसमिद्व्रीहितिलराजिहविर्द
तेः ॥ कुनेदष्टोत्तरशता तस्यां कुनेद्द्वे केकशः क्रमात् ॥ दशाहमेवं कृत्वा तु पुनरेकादशीतिथौ ॥ श्रवणाग्रे तर्पयित्विप्रांश्च प्रदद्यात्कुरु दक्षिणां ॥ सुवर्णं वासो
धान्यानि धेनुं गां वसहर्णकं ॥ पुनरष्टोत्तरं मंत्री सहस्रं दिनशो जपेत् ॥ विधिवत्तितिविधानुरग्निपूजामविरतमहासमृद्धिः ॥ धनधान्यसमृद्धिर्न
पूर्णो धरणीगोरथपुत्रमित्रकरालिवस्त्रादीनादिभिश्चैत्रशुक्लप्रतिपत् ॥ तत्पूर्वचतुर्दश्यां दीक्षां जपश्चा ॥ अमायां समिदाज्यशोधनं ॥ प्रतिपदमा
रभ्य दशादिनात्परिभ्रोक्तप्रकारेण होमः ॥ सुगममन्यत् ॥ अथवेत्यत्र नक्षोक्तनयपूर्वोक्तचतुरश्रारणमंतरेणापि मंत्रसिध्युपायमाह ॥ पालाशैरित्यादि
भिः श्लोकैः काम्यप्रयोगानाह ॥ प्रजपेदयुतं यावत्सहस्रसंख्यं दिनशो वत्सरतो भवेन्महाश्रीर्न्हु कुर्यात्प्रतिवासरं शतारव्या हविषा दिनभवेन्महासम
द्धिः ॥ पालाशैः कुसुमैर्जुहुयाद्विधिवल्लक्षाङ्कः सुनतमंडलेनित्यसाष्टशतं तथैव करवीरोत्थैः समभ्यर्च कुनेतावन्मासं कपिलाघृतेन दिनशोप्यष्टो
सहस्रं तथा होतव्यं लभते सराज्यसदृशीं लक्ष्मीं यशोयामस्ता ॥ वासमुद्रयोः उत्तरार्णोतिदृशशतं तुरु महारिवदपिंगलोनोजगन्नद्यो हो को हो लो हिताद्द
पुनरपि सवदद्दहिमेदात्क्रमेण भूयो व्रूयात्तथा दापयशाशियुगलोस्यावसुर्विंशदर्णः ॥ श्रो को मंत्रो खिलेष्टप्रतरणसुरसमोद्धिपातां सदकस्य
ला उत्तमर्णोतिषुराकान्तउत्तिष्ठतिस्वरूपं ॥ दहिमेदस्वरूपं दापयस्वरूपं शाशियुगलं स्वाहाकारः ॥ ॐ ध्या ध्या पूर्ववदसुभूतादिशात्रिकरणयुगलोलोः
मूलमनुनाथकुर्यादंगानि क्रमशः एवमंत्रितः ॥ ॐ तुष्टभूतपदिशप्र्युतस्वः त्रिश्चकरणघयुगले अत्रादिशाश्च नमहाद्रागानामनुग्रहलोआयत
विदिशा शश्वेति ॥ भागुरिमते ॥ वष्टि भागुरिरल्लोपमवाप्योरुपसर्गयोः ॥ आपंचैव हलं तानां यथा वाचा निशा दिशा ॥ हेमाश्वत्थसुरकुमोदरसुवोनि

श्री ५३२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्जितमश्याकृतिं वर्जितं धनधान्यरत्नमिवयान्तरं धैः स्वकैः संततं। न्यालापल्लवितस्वरोमविवरं भक्त्यार्चिसंभेदनं वंदे धर्मसुखार्थमोक्षफल
दं दिव्याकृतिं पावकं॥ अथ्याचलक्षमानेन मंत्री संदीक्षितोथमनुमेनं। जुहुयाज्जातदवसाने घृतासिक्तैः पावके दशांशः। [illegible] कुर्वीत बहुमूर्तिसिराशब
संयतेन्तदशोश्वा पावकमितिमंत्रितमोगं [illegible] रत्नुदिनेतदुपहारैः। प्रयोगः सुगमः। द्विनावतारे मनुमेवमन्त्रं हि जपेत्सहस्रं नियमेन मंत्री
ता। अथ धनतायैयत्र सप्रियेनु लौ विमुक्तयपुक्तमतिस्तथायुक्त। द्विनावतारे सूर्योदयकाले शालितंडुलकैः। सितश्च पयसाकुलकहविषा
न्नकं गंधाद्यैः परिपूज्य तेन हविषा संवर्त्तपिंडमहत्। अन्नालोलितमेकमेव जुहुयाज्जप्त्वा मनुं मंत्रवित्। सोष्टोर्ध्वप्रतिपद्यथा शतमु
खीस्यादिंदिराव [illegible]। अष्टोत्तरशतमथो [illegible] मंत्री प्रतिप्रतिपदे जुहुयाद्यपो [illegible]। सा [illegible] वेन्न खलु तत्र विचारणीयं संवत्सर
[illegible] नित्य केतनमिंदिराया। अष्टोत्तरशतं हविषा मंत्रेण नेन नित्यशो जुहुयात्। षण्मासा [illegible] तमो भवति नरो नात्र संदेहः। शालीभिः शु
[illegible] भिः प्रतिदिनमष्टोत्तरशतं जुहुयात्। धनधान्यसमृद्धिः स्यात् मंत्री संवत्सरार्धमात्रेण। अष्टोत्तरयुतेहुं [illegible] प्रतिमासं प्रतिपदं समार
भ्य [illegible] तिमहती लक्ष्मी स्यात् [illegible] न संदेहः। [illegible] पुनरुत्पलैः शतं [illegible] प्रभुर्भवति वत्सरार्धात्। मनुनानेन [illegible] दशाधिके
[illegible] मेतरां वलक्ष्मी। [illegible] करवीरजपा [illegible] केसरकुरंटभैः प्रसूनैः। एकैकशः शतमथो कपिलापयोभिः सं
[illegible] विरणजं [illegible] दिविधमजरकान्तिं [illegible]। [illegible] सहस्रं सहस्रान्तपं। क्षीरद्रुम [illegible] संसूर्यकुंभमा
भिपूज्य [illegible] पुनरयुतं वसहस्रमानं सेक [illegible] हरीयह वेष्टन [illegible] पयसि हृदय [illegible] भानुमाकोपयति [illegible]
लुवसहस्रं नित्यशो मंत्रमेतं। सदुदितमदम [illegible] रोगजालं [illegible] तिं यतसो रव्यं वत्सरा [illegible] मनु [illegible] जपतः मथ प्र
विचेजालं [illegible] नदीपन [illegible] मप्युदरगं [illegible] पचति कुक्ष्यानिलः। [illegible] मधुरसुतं [illegible] सहस्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
५३२
533

मत्तुमासतः पृथुलरारमा जायते॥ ऋतुमासतः षण्मासतः। प्रतिप्रातिपदं कुनेदिति बुधोऽथवा वत्सरं विनष्टं वसुरप्यसौ भवति वंदिरामंदिरं॥ ॥
इति श्रीविद्यार्णवे एकोनत्रिंशतमाश्वासः॥ ॥ अथ शैववर्मं त्राह श्रीयंते। तत्र श्रीनंदिकेश्वरमते। कैलासशिखरासीनमर्द्धनारीश्वरं प्रभुं। त्रैलो
क्येंद्रमहेंद्राद्यैः तेन विद्याधरैस्तथा। दानवैर्मुनिभिः सिद्धैर्यक्षरक्षोप्सरोगणैः। हृष्टं वरदं दृष्ट्वा दिग्गजैर्भक्त्या सुसेवितं। अक्षक्रीडारसास्वादलालसं परमे
श्वरं। क्रीडितो भुवनेशस्य जगद्वंद्य विकयासह। अक्षपाताधिकरोनुमदमानं दीप्तियोजितं। क्रीडितः क्रमयोगेन जितं तं देवेन शंभुना। अक्षप्रतापाद्देवेन को कौं
नंदीजितं मया तव सत्वामि योगेन तुष्टोहं वद भक्तितस्त्व वदा किं क्रियतां वत्स यतमनासि वल्लोताद ददामि तं न संदेहः। प्रीतेन मनसाधुना। श्रीनंदिकेश्वर उवाच
तुष्टोसि यदि मे देव जगतामीश्वर प्रभो। वद मंत्रान् जगन्नाथ प्रोक्तान् त्रैलोक्यदुर्लभान्। श्रेष्ठान् सर्वमनुश्रेष्ठान् सर्वतंत्रे सुगोपितान्। भक्तोसीति न मे किंचिद
वाच्यं देय सुव्रत। मूलमंत्रांगविन्यासपूजाकर्मसमन्वितान्। दीक्षाभिषेकसहितानधिकारपरान्वितान्। उद्धारक्रमयोगेन सर्वकामफलप्रदान्। सुस
मे भूप्रदेशे तु गोमयेनोपलेपिते। पुष्पप्रकरशोभाढ्ये गंधधूपतरंगिते। विलिखेन्मातृकां तत्र वर्गाष्टकविभेदितां। स्वरैः षोडशभिर्वर्गः प्रथमः परिकी
र्त्तितः। पंचपंचाक्षरा वान्ये द्वावंत्यौ चतुरक्षरौ। वर्गाष्टकं भवेदेवं ततो मंत्रान् समुद्धरेत्। पंचमस्य तु वर्गस्य पंचमं प्रथमं वदेत्। षष्ठवर्गोत्तिमो वर्णः प्रथमो लः
समान्वितः। द्वितीयं वर्णमाख्यातम षष्ठमस्याद्यमक्षरं। प्रथमस्य तृतीयार्णसमेतं तत्तृतीयकं। चतुर्थं सप्तमस्याद्यं द्वितीयार्णसमन्वितं। चतुर्थवर्णमंत्रस्य स
समाद्ये तु पंचमं। एष पंचाक्षरो मंत्रः प्रणवाद्यः षडक्षरः। यस्याधनात्तु मनुजाः शिवसायुज्यमाप्नुयात्। प्रणवं तु परं ब्रह्म लमोदकः समीरितः। पंचाक्षरस्या
नि स्युः पंचभूतानि सुव्रत। भूतात्मकं जगदिदं तेनास्य जगदात्मता। ऋषिरुक्तो वामदेवः पंक्तिश्छंद उदाहृतो। सदाशिवो देवतास्य मंत्रस्य परिकीर्त्तितः। षडंग श्री
निभ्नो वर्णैर्जातियुक्तानि कल्पयेत्। ततस्तत्तु रुद्राख्यो रसश्रोत्राप्रेषसंज्ञकः। मूलमंत्रवर्णादिकान्यस्य त्रिषु स्थानेषु तं द्वितय सततं नी मध्यमांगुलामंगुष्ठा ५३२
च्छथापरः। अत्र स्वहृत्कुलमूर्द्धि पंचवक्त्रेषु चापरः। प्राक्कृत्या भवारुणा दीयमध्यवक्त्रेषु पंचसु। ततः षडंगं विन्यस्य वक्ष्यमाणं यथाविधि। सर्वेशो नित्य
न्यश्च वा षं तानाद कीर्त्तितः। स्वतंत्रशक्तिश्चानुप्तशक्तिश्चानंतशक्ति च कम सुलमंत्रांगार्णेषुश्च धाम्नश्च क्रांतिकैः क्रमात्। षडंगानि मनोरस्य जाति युक्तानि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मंत्रवित्। कुर्वीत गोलकान्यासं रक्षायै नंदिकेश्वरं। हृदि वं श्रोत्रयोः सर्वैः कंठे नाभौ द्विपार्श्वयोः पृष्ठे हृदि ततो मूर्ध्नि वदने नेत्रयोर्नसोः गदेः पदांघ्रिषु स-
र्व्वपुषि विन्यसेत्तदनंतरं। शिरोवदनहृत्कुक्षिसोरुपादद्वये पुनः। हृदि वं श्रोत्रयुजे कंठे मृगाभयवरेषु च। अथाग्नं श्रोत्र हस्तपादोरु जठरेषु क्रमान्न्यसेत्। मूलमंत्रस्य वि-
दुर्णानृ यथा वद्धृशि कोनमनः मूर्ध्नि भालोदरांशे षु हृदये ततः पुनर्न्यसेत् पश्चाद् दश मंत्रेण कुर्यात् व्यापकं सुधीः। गोक्षीरफेनधवलं रजतादिसमप्रभं चारुचंद्र-
कलाराजज्जटामुकुटमंडितं। पंचवक्त्रं धरं भं भुं प्रतिवक्त्रं त्रिलोचनं। शार्दूलचर्मवसनं रत्नाभरणभूषितं। दशाक्षोर्ध्वहस्तपरशुं वरदं वदधः करं।
वामोर्ध्वहस्तैर्हरिणं दधानमभयं परं। सुप्रसन्नमुखांभोजं निविष्टं पद्मविष्टरा। लविश्रुमहं द्वा चे सुतं भक्तासुरासुरैः। विश्वाद्यं विश्वबु-
बीजं विश्वभीति हरं शिवं। इति ध्यात्वा गणेशं पुमानसैरर्चयेच्छिवं। उपचारैः षोडशभिः वा पीठे समर्चयेत्। पद्मं वसुदलं कृत्वा कर्णिकाकेसरो-
ज्ज्वलं। बहिः षट् दलं हृद्दं चतुरस्रत्रयान्वितं। चतुर्द्वारसमायुक्तं मंडलेस्मिन् प्रपूजयेत्। अत्रमान सपूजादि पीठ पूजां तु स्य प्रयोग प्रकरणे लि-
खितत्वा ग्रंथगौरवभयाच्च नात्र लिख्यते। तथा एवं पीठे समभ्यर्च्य मूर्तिं मूले न तत्र वै। संस्थाप्य देवमावाह्य तत्र संपूजयेच्छिवं। सर्वोप-
चारैराराध्य मध्यान्न सर्वतो वर्चयेत्। प्रथमे षट् दले मूर्तिं पंजेन गुरुपादिकाः। दिक् पत्रेषु गणेश्वष्ट ईशं समर्चयेत्। पीतासितश्वेतरक्तश्वे-
ताभाश्चतुराननाः। वराभयमृगाभ्यासपरशुं बिभ्रती करैः। कोणपत्रेषु मध्ये वनिवृत्त्याद्याः कला यजेत्। निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा चाविद्या शांति-
स्ततः परं। शांत्यतीता वताः प्रोक्ता सोमरूपाः कलाः क्रमात्। अग्नीशासुरवायव्यमध्ये दिक्षु च पूजयेत्। केसरेषु षडंगानि द्वितीये षट् दले त-
तः अनंतां ध्यान यजेल्लसदेवाग्रादि प्रदक्षिणं। अनंतसूक्ष्मनामानं शिवोत्तममनंतरं। एकनेत्रमेकरुद्रं त्रिमूर्तिं तदनंतरं। श्रीकंठं च गणेश्व-
ष्टशिखंडिनमपि क्रमात्। रक्तपीतसिताकृष्णरक्तौ नन्नासतान्। किरीटार्चितभालेंदुपद्मस्थांबाहुभूषणान्। त्रिनेत्रांश्च लवज्रेषु चापहस्तान्म- २
नोहरान्। ततोऽर्चयेत्तृणाष्टशतत्तीयदले पुनः। उमा चंडीश्वरो नंदी महाकालो गणेश्वरः। वृषभो भृंगिरिटः स्कंदः श्वेता न्यथा क्रमात्। तृतीयदले
मारम्यपीतनीलासिताताऽरुणान्। मुक्तानिशाकरश्वेतपाटलान् क्रमतः सुधीः। चतुरस्रे गणेशष्टपूर्वादिकमेण तु यजेन्। इंद्रमुखा धिपंपी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ काली
५३४
534

तं वज्रहस्तं सवाहनं। अग्निं तेजोधिपं रक्तशक्तिं हस्ते सुभूषितं। यमं प्रेताधिपं कृष्णं दंडहस्तं समर्चयेत्। रक्षोधिपं यजेन्नैर्ऋतं खड्गहस्तं सुधूम्र
कं। पाशहस्तं सुशुभ्रांगं वरुणं यादसां पतिं। वायुं प्राणाधिपं धूम्रं अंकुशाख्यपरं यजेत्। यक्षःपतिं कुबेरं च मुक्तावर्णं गदाधरं। विद्यापतिं तथेशा
नं स्वच्छं शूलकरं यजेत्। ऐरावतं तथा मेषं महिषं मनुजं तथा। पुरुषं मकरं मृगं ...विविधं विघ्नहं सको। इंद्रादिलोकपालानां वाहनानि गणाधिपाते
तेषां स्वर्णं मूलकरं यजेत्। ऐरावतं तथा... वज्रं पीतां तलितां शक्तिं दंडं कृष्णं समर्चयेत्। खड्गं माकाशसंकाशं पाशं विघुन्निभं यजेत्। अंकुशं रक्तवर्णं
तो च हि... लितं तत्पार्श्वे समर्चयेत्। वज्रं पीतां ... शक्तिं दंडं ... कर वंदनं पद्मं ... समर्चयेत्। लोकपालायुधान्येवं कथितानि तथा च
वस्तु... कवर्णं गदां यजेत्। त्रिशूलं नीलवर्णं च पद्मं ... हि तं गरुडांगं कर... यजेत्। विष्णुच्छायं च धीमान् महीतलः। शिवपदं प्रबोधयादि ति
य एवं पूजयेद्देवं स सदा... शिवलोकं व्रजेत्। तथा तन्महेशपदं देवि... योगिनीरपि ... विष्णुच्छाय...
प्रो... शिवलोकं व्रजेत्। अथ च मंत्रः। तत्र के... प्रादि फलप्रदानि ये ते कादशमुक्तो कार्स्तं च ... वतार क्रमकथनपरगुक्तो ... मानावि वद
प्रो का गायत्री श्रीशिवसूक्ष्मं। अथ मंत्रः। तत्र के ... रे दिव्यं तैस्त्रिलोके प्रमंत्रो ... कथनार्थं मातृकाप्रस्तार स्थानं ... विशेष ... पदिशति
त्वा ... पार्थः। सुसम... आदिमि... रे दिव्यं तै... मंत्रो ... कथनार्थं ... मंत्रस्य लिखेत्। पंचमस्य वर्णस्य ... अक्षरं ... का
तत्र पंचमस्य तवर्गस्य पंचमं अक्षरमिति ... तेन नकारः। अथ मंत्रस्य द्वितीयमक्षरं सप्तमस्य वर्गस्येति ... चतुर्थं वकारः। अक्षरमिति शे
र। प्रथमस्य ... षः। तृतीयार्णः ... तृतीयकं मंत्रस्य तृतीयमक्षरं सप्तमवर्गस्याद्यं अक्षरमिति ... इति। मंत्र ... किमाह। प्रणवाद्यं
यः। अ... इति पार्थः। आकारः। तच्चतुर्थं ... सप्तमाद्यं ... प्रकारेण ... मूलमंत्रे श्री
त्यादि... पार्थः। अथ प्रयोगः। तत्र ... साधकः ... प्रकारेण ... इति विन्यस्य ... ५३३
ल ... वामदेवाय ... शिरसि ... दसे नमः हृदये श्रीसदाशिवाय ... नमः। इति विन्यस्य समवेतु वि
यपुरु... इति ... अंगुष्ठयोः ... तत्पुरुषाय नमः। मध्यमयोः ... ऋष्यादिन्यासं हृदये ... गुह्ये ... मूर्ध्नि ... तामस्ती
तायनमः। अनामिकयोः अंबामदेवाय नमः। अंगुष्ठ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विन्यस्य पुनर्मुखे तत्पुरुषाय प्राग्वक्त्राय । दक्षकर्णे मं अघोराय दक्षिणवक्त्राय · पृष्ठेऽधः शिं सद्योजाताय पश्चिमवक्त्राय · वामकर्णे वाम
वामदेवायोत्तरवक्त्राय · मूर्ध्नि यं ईशानायोर्ध्ववक्त्राय · इति पंचमूर्तीर्विन्यस्य ॐ सर्वज्ञशक्तिधाम्ने हृदे · नित्यं नित्यतृप्तिशक्तिधाम्ने शि
र · मं अनादिबोधधाम्ने कवचाय · वां अलुप्तशक्तिधाम्ने नेत्राय वौषट् । यं अनंतशक्तिधाम्ने अस्त्राय फट् इति मंत्रैः षडंगानि यथास्थाने वि
न्यस्य मूलमंत्रेण व्यापकन्यासं कुर्यात् ततो हृदि ओं नमः वक्त्रे नं नमः दक्षिणांसे मं नमः वामांसे शिं नमः दक्षिणोरौ वां नमः वामोरौ शिं नमः प
क्षिणोरौ वां नमः वामोरौ यं नमः कंठे ॐ नाभौ नं · दक्षिणपार्श्वे मं · वामे शिं · पृष्ठे वं · हृदि यं · मूर्ध्नि ॐ · मुखे नं · दक्षनेत्रे मं · वामे शिं · दक्षनासि
वं · वामे यं · २ दक्षदोर्मूले ॐ · मध्ये नं · मणिबंधे मं · अंगुलिमूले शिं · अंगुलिमध्ये वां · अंगुल्यग्रे यं · ४ वामदोर्मूले ॐ मध्ये नं · मणिबंधे मं · अं
लिमूले शिं · मध्ये वां · अग्रे यं ६ वामोरुमूले ॐ · जानुनि नं · गुल्फे मं · अंगुलिमूले शिं · मध्ये वां · अग्रे यं · शिरसि ॐ · मुखे नं · हृदि मं · कुक्षौ
शिं · दक्षोरुमूलादिपादाग्रपर्यंतं वां · वामोरुमूलादिपादाग्रपर्यंतं यं ८ हृदि ॐ वक्त्रे नं · दक्षोर्ध्वकरे मं मृगे वामोर्ध्वहस्ते शिं · वामाधः
रेऽभये वां · दक्षाधःकरे वरे यं · ९ वक्त्रे ॐ · अंसयोः नं · हृदि मं · पादयोः शिं · ऊर्वोः वां · जठरे यं · इति विन्यस्य । नमो गुरुस्थाणुभूताय ज्योति
लिंगामृतात्मने चतुर्मूर्तिवपुः छायाभासितांगाय शंभवे इति मंत्रेण मूर्धादिपादपर्यंतं व्यापकं न्यसेत् इति विन्यस्य यथोक्तरूपं देवं ध्यात्वा
मानसपूजादियागपीठ पूजां यथाविधि देवमावाह्यासनादिपुष्पांजल्युपचारैः संपूज्य भगवन्नावरणार्चनमनुज्ञां देहीति प्रार्थ्य पू
र्वमेष्टदले दिग्दलेषु ॐ तत्पुरुषाय · मं अघोराय · शिं सद्योजाताय · वां वामदेवाय मध्ये यं ईशानाय · इति दशाग्रादिप्राग्दक्षिणेषु नमः संपू
ज्याग्न्यादिदलेषु प्राग्दक्षिणपन ॐ निवृत्त्यै · ॐ प्रतिष्ठायै · ॐ विद्यायै · ॐ शांत्यै · ॐ शांत्यतीतायै नमः मध्ये इति संपूज्य द्वितीयाष्टदलो
तः केसरेषु देवस्य दक्षाग्रकेसरे ॐ हृदयाय · वामाग्रे ईशाने नं शिरसे · पृष्ठे दक्षिणे मं शिखायै · वामे शिं कवचाय · अग्रे वां नेत्राय · अग्रा
दिचतुर्दिक्षु यं अस्त्राय · इति संपूज्य द्वितीयाष्टदले मार्गस्य देवस्य वामदले मार्गस्य प्राग्दक्षिणेन उमायै · चंडेश्वराय नंदिने नमः महा

श्री
५२२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
५३५
535

कालाय॰ गणेश्वराय॰ वृषभाय॰ भृंगिरिटिने॰ स्कंदाय॰ इति संपूज्य चतुरस्रे रेखात्रयांतरालगतवीथिद्वये मध्यंतरवीथ्यां देवस्याग्रभागे
ऐं लं इंद्राय सुराधिपतये पीतवर्णाय वज्रहस्ताय ऐरावतवाहनाय नमः। रं अग्नये तेजोधिपतये रक्तवर्णाय शक्तिहस्ताय मेषवाहनाय नमः
टं यमाय प्रेताधिपतये कृष्णवर्णाय दंडहस्ताय महिषवाहनाय नमः। क्षं निर्ऋतये रक्षोधिपतये धूम्रवर्णाय खड्गहस्ताय नरवाहनाय नमः
हं ईशानाय विद्याधिपतये स्फटिकवर्णाय पाशहस्ताय वृषभवाहनाय नमः इति संपूज्य इंद्रेशानयोर्मध्ये ब्रह्मणे लोकाधिपतये रक्तवर्णा
य पद्महस्ताय हंसवाहनाय नमः। निर्ऋतिवरुणयोर्मध्ये ह्रीं अनंताय नागाधिपतये गौरवर्णाय चक्रहस्ताय गरुडवाहनाय नमः। इति सं
पूज्य द्वितीयवीथ्यां वज्राय॰ शक्तये॰ दंडाय॰ खड्गाय॰ पाशाय॰ अंकुशाय॰ गदायै॰ त्रिशूलाय॰ पद्माय॰ चक्राय॰ इति कोणपालायुधानि तत्
समीपस्थानेषु पूजयेत्। इत्थं पंचावरणसमेतं देवं संपूज्य मूलमंत्रमुच्चार्य सांगाय सपरिवाराय श्रीसदाशिवाय॰ इति पुष्पांजलिं दत्त्वा पुनर्देवं
संपूज्य धूपदीपादिपूजा समेतं देवं संपूज्य धूपदीपादिपूजां समाप्य पंचोपचारादिविधिना समर्पयेदिति॥ तथा। लक्षमष्टौ जपेद्दुग्धं नित्यं पायसभो
त्रिकालं ध्यायन्तावत्सहस्रं तु कुर्यात्तिलैः शुद्धैर्घृतप्लुतैः पायसैः क्षीरवृक्षोत्थसमिद्भिर्वा गणेश्वर। तावत्संख्यं जलैः शुद्धैस्तर्पयेद्वा सितैः मा
र्जयेद्वा गणश्रेष्ठ स्नात्वा तं मूलमंत्रतः। तर्पणस्य दशांशेन तद्दशांशेन भोजयेत्। शिवभक्तान् द्विजश्रेष्ठान् सदाचारान् यतेंद्रियान्। पंचांगमेवं वि
धिवत्पुरश्चरणमाचरेत्। एवं संसिद्धमंत्रस्तु सर्वकामान्समश्नुते। एष मूलं लक्षजपः कृतयुगपरः। कलौ चेत् चतुर्गुणं जपः कार्यः॥ लिंगपुरा
णे। विनियोगं प्रवक्ष्यामि सिद्धमंत्रस्य सुव्रत। दीर्घं त्वं पातितं मंत्रं विनियोगमजानतः। परस्य यन्न तिष्ठेत कार्यमेव विशेषतः। विनियो
गः स विज्ञेयः ऐहिकामुष्मिकं फलं। विनियोगजपात् पुष्पमारोग्यं लभते नित्यता। एतैश्वर्यं च विज्ञानं स्वर्गो निर्वाणमेव वा। प्रोक्षणं नाभिषे
कं च स्नानं च अघमर्षणमेव च। स्नात्वा वसेज्जलान्ते वा कुर्याद्दशानेनाष्टोत्तरं पर्वताग्रे जपेल्लक्षमतंद्रितः। महानद्यां द्विलक्षं तु दीर्घमायुरवाप्नुया
त्। दूर्वांकुरैस्तिलैर्वापि शुद्धैर्व्यस्तैर्यवैस्तथा दशसहस्राणि होममायुष्यवर्धनं। अश्वत्थमूले लक्षमात्रं त्रिलक्षं जपेल्लक्षं हयं सुधीः। शनैश्चरदि

प्रेत

श्री
५३३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नेस्पृष्ट्वा दीर्घमायुर्लभेन्नरः। जपेद्दष्टो नरस्तावत्तेसोपमृत्युहरो भवेत्। आदित्याभिमुखो भूत्वा जपेल्लक्षमनन्यधीः। अर्के स्पृष्ट्वा ततो नित्यं संजुहुयाद्यथाविधि।
मुच्यते। समस्तव्याधिशान्त्यर्थं पलाशसमिधो नरः। कृत्वा दशसहस्रं तु निरोगो मनुजो भवेत्। जपेल्लक्षं तु पूर्वोक्तं कृत्वा वा पृष्ठतो न वै। सूर्यं नित्यमुपस्था
य यः सप्तारोग्यमाप्नुयात्। नदीतोयेन संपूर्णं घटं संस्पृश्य भोजनं। जप्त्वा पूतं तु तैः स्नात्वा रोगाणां भेषजं भवेत्। अष्टाविंशति जप्तान्नमश्नीयाद्दन्तैर्हि
विः कृत्वा चलापालाशीरसैरारोग्यमश्नुते। नित्यमष्टशतं जप्त्वा पिबेदापोऽर्कसंनिधौ। अदारेऽष्टधिभिः सर्वभोजनेऽनेन मुच्यते। एकादशोत्तमं गुडीयादन्न
वेनाभिमन्त्रितं। भक्ष्यं वान्नं तयोपयं विषमप्यमृतं भवेत्। चन्द्रसूर्यग्रहे पूर्वमुपोष्य विधिनाप्लुतिः। यावत्तु ग्रहणमोक्षं तु तावज्जपः समाहितः। जप्त्वा समुप
गामिन्यां विमोक्षे ग्रहणस्य तु। अष्टोत्तरसहस्रेणापिबेद्ब्राह्मीरसं द्विजः। एहि कीलभतमम धांसर्वश्रुतिवहां शुभां। सारस्वती भवेद्दीप्तस्य वाग्गतिमानुवी।
ग्रहनक्षत्रपीडासु जपेद्भक्त्यापुतं नरः। घृतेनाष्टशतं कृत्वा सद्यः शान्तिर्भविष्यति। चन्द्रसूर्यग्रहे लिङ्गं समभ्यर्च्य यथाविधि। पालेश्वितप्रार्थ्य पदे वीजपदयुत
मादरात्। संनिधौ तस्य देवस्य शुचिः संयतमानसः। सर्वान्कामानवाप्नोति पुरुषो नात्र संशयः। गतानां तु रगानां तु गोजातीनां तथैव च। व्याधिनाशमेत्तुवि
भूत्वा जुहुयात्समिदाहुतिं। मासमभ्यर्च्य विधिना जप्त्वायुतं भक्तिसंयुतः। तेषां ग्रहे शान्तिश्च भविष्यति न संशयः। उत्पातशान्तिवाधायां जुहुयाद्युतं शुचिः।
पालाशसमिधोदेवि तस्य शान्तिर्भविष्यति। आभिचारिकशंकायामेतद्द्विसमाचरेत्। प्रतिकूलवती कृत्वा शत्रोः पीडा भविष्यति। विद्वेषणार्थं जुहुया
द्विभीतसमिदाष्टकं। प्रायश्चित्तं च वक्ष्यामि सर्वपापविशुद्धये। पापप्रवृत्तिं दृष्ट्वा यथा सम्यक्कर्तुमभ्युद्यतो नरः। पापिष्ठविभेवहे सः क्रियासर्वशुद्धिः प्र
लाः। ज्ञानं वहीयते तत्स्याकर्तव्यं पापकर्मधनं। विद्याल ध्मी विशुद्ध्यर्थं मां ध्यात्वा जलिनाशुभं। शिवनैकादशा नाडिरभिमन्त्रितं च सहस्रमंततः। अष्टोत्तरयातने
वस्त्राप्यायापविशुद्ध्यै सर्वतीर्थफलं तथा। सर्वपापहरं शुभं। संध्योपासनवर्ज्यः जपेच्छतं तु धः। विप्रान्हत्वा चण्डालेभ्योऽभिजात नरः। कुक्कुटरपि स्पृष्ट्वा
त्रं न भुञ्जीत भुक्त्वा वाष्टशतं जपेत्। ब्रह्महत्यादिशुद्ध्यर्थं जपेल्लक्षायुतं नरः। पातकानां तदर्धं स्यान्नात्र कार्या विचारणा। उपपातकदुष्टानां तदर्धं परिकी
र्त्तितं। प्रोधाणामपि पापानां जपेत्तं वै सहस्रकं। आत्मशोधकरं गुह्यं शिवरूपप्रसादकं। जितश्वासो जपेन्मन्त्रं पञ्चलक्षमनाकुलः। पञ्चधा पूजितं भद्रमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्नोति मनुजः सुखी। यो जपेत्त्वं च लक्षं तु निगृहीतेंद्रियः शुचीर्यं चैत्राणं वित्तयो भविष्यति वरानने। ध्यानमुक्तो जपे[illegible]च्छन्मनः सं
यमायपत्तेतः सम्यग्विजयमाप्नोति करणानां वरानने। पंचविंशतिलक्षाणं जपेन्नकमलानने। पंचविंशतितत्त्वानां विजयं मनुजो लभे
त्ता मध्यरात्रे ग्रतीते तु तजपेदयुतमादरात्। सर्वज्ञत्वसिद्धिमाप्नोति हे ह्यानेन सुंदरी। जपेल्लक्षमनालस्यो विवादध्यानिवर्जितः। मध्यरात्रेरि
वजोऽस्मिं पश्यत्येव न संशयः। सर्वसंपत्समृद्ध्यर्थं जपेदयुतमात्मवान्। सबीजसंपुटं मंत्रं शतलक्षं जपेत्सुधीः। मम सायुज्यमवाप्नोति
भाक्तिमान्न किमतः परं। अस्य मंत्रस्य वक्ष्यामि ऋषिश्छंदोऽथ देवता। बीजं शक्तिं स्वरं वर्णं स्थानं चैवाक्षरं प्रति। कामदेवो नाम ऋषिः पंक्तिश्छं
दउदाहृतं। देवताशिवरूपोऽहं मंत्रस्यास्य वरानने। नकारादीनि वर्णानि पंचभूतात्मकानि वै। आत्मानं प्रणवं विद्धि सर्वव्यापिनमव्ययं। श
क्तिस्त्वमेव देवेशि सर्वदेवनमस्कृते। लक्ष्यं प्रणवं केचिन्मदीयं प्रणवं तथा। त्वदीयं देवि मंत्राणां शक्तिमूलेन संशयः। ॐकारस्य स्वरो य
ते ऋषिर्[illegible] सिताभ्रभा। छंदो देवी च गायत्री परमाधिदेवता। उदात्तः प्रथमस्तद्वत्स्थयमश्च द्वितीयकः। पंचमस्वरितश्चैव मध्यमो निषधस्वरा
धानकारः पीतवर्णस्य स्थानं वै दक्षिणं कुरवौ। छंदोऽनुष्टुप् ऋषिश्चात्रिः रुद्रो देवत उच्यते। शिकारो धूम्रवर्णस्य स्थानं वै पश्चिमं मुखं। वि
श्वामित्रो ऋषिस्त्रिष्टुप्छंदो विष्णुश्च देवता। वकारो हेमवर्णस्य स्थानं वै चोत्तरं मुखं। ब्रह्माधिदैवतं छंदो बृहती चांगिराऋषिः। यकारो रे
मवर्णस्य स्थानमूर्ध्वं पुरं विराट्। छंदो ऋषिर्भरद्वाजः स्कंदो देवत उच्यत इति/ तथा सौरसंग्रहे। इत्थं विश्वसमभ्यर्च्य सहस्रं नित्यमाजु
येत्। सर्वपापविनिर्मुक्तः शान्तेरकृतिमाप्नुयात्। इति। लः शुद्धर्ता तामर्के कुनेदुत्पातसंभवः। रोगविनि[illegible] कार्याविचारणा। प्र
ये क्षतलक्षं यः सप्तिकोनात्र संज्ञायः। नंदीनां पंचवर्णानां ऋषयो मीमताः क्रमात्। गौतमोऽत्रिर्द्वितीयस्याद्विश्वामित्रोंऽगिरास्तथा। भरद्वाजस्थ
गायत्र्यनुष्टुप्त्रिष्टुमेव च। बृहती सविराडेवं पंक्तिश्छंदांसीह मतानि वै। इंद्ररुद्रहरिब्रह्मास्कंदो देवाः प्रकीर्तिताः। एषामाद्यः पूर्ववत्स्यात्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रव्र ल्लेको धक इत्यर्थः॥ अथ च पूर्वोक्त मुन्यादिकञ्चास्यात्। तथा। ऋषिर्ब्रह्मा समुद्दिष्टो गायत्री छंद ईरितं। दक्ष्यादिके देवतास्य परमात्मा समी-
रितः। ज्योतिर्वर्णः स आख्यातो मोक्षार्थे विनियुज्यत इत्यादि। इति पंचाक्षरविधिः॥ नंदिकेश्वरमंत्रो। भृगुनंदि प्रवक्ष्यामि मंत्रोत्तरमुपासते। अप्र-
ण्यांतं सप्तमस्थद्वितीयार्णो हमालिखेत्। आद्यवर्णो लरीयाख्यो पांतान्यांपारमंडितं। मायाबीजमिदं वत्स त्रिषु लोकेषु दुर्लभं। अनेनाद्यंतयोर्मु-
क्तः पंचार्णः सप्तार्णकः। षडर्णो वाथ वर्णः स्यादेवं मंत्रद्वयं भवेत्। अष्टमांत्यं हकारः सप्तमद्वितीयार्णो रेफपरिसंस्थितं। आद्यवर्णस्तुरीयानु-
ईकारः। तस्योपांत्यो बिंदुः तान्योपयुक्तं लिखेत्। तत्र मायाबीजे सिद्धं। तथा। ऋषिः कको वामदेवः पंक्तिश्छंद उदाहृतं। उमापतिर्देवतास्या मंत्रयोर्ज-
गदीश्वरः। तारषड्दीर्घयुक्तायापूर्वमंत्रार्णकैः क्रमात्। षडंगानि गणश्रेष्ठ शांतिपुष्टानि कल्पयेत्। यं ध्यक्त कुमारकं चंद्रार्द्धकृतशेखरं। दक्षि-
णोर्ध्वकरे शूलं तदधो वरमुद्रिकां। वामोर्ध्वे च कपालं तदधो हस्ते च वामभयं। दधानं निजवामोरुपीठस्थायांगनां ईश्वरं रक्तोत्पलकराया श्लि-
ष्टं तेवामककुचाः सर्वाभरणसंदीप्तदेहं देव्या मुदान्वितं। स्मेरवक्त्रं त्रिनयनं सर्वाभरणभूषितं। एवं ध्यात्वा यजेद्देवं प्राक्प्रोक्ते च विधिपरोप-
त्रं पंचदले कृत्वा तद्बहिश्चाष्टपत्रकं। बहिरष्टच्छदे भोजचतुरस्रत्रयं बहिः। वीथीद्वयसमोपेतं चतुर्द्धारोपशोभितं। अस्मिन् पीठे यजेद्देवं मूर्त्तिसंक-
ल्प्य मूलतः सर्वोपचारैराराध्य प्राग्वदंगानि पूजयेत्। इच्छा ज्ञाना क्रिया गागं नं कामहो मुखां करालिकां। पूजयेत्पंचपत्रेषु बहिरष्टदलेषु नः। वृष-
तं क्षेत्रपालं च चंडेश्वरमनंतरं। दुर्गां च षण्मुखं पश्चान्नंदिनं विघ्ननायकं। सेनापतिं ततो बाह्ये यजेदष्टदले प्रिमाः। ब्राह्म्याद्या मातरस्तु ब्रा-
ह्मी माहेश्वरी ततः। कौमारी वैष्णवी वैवाराही तदनंतरं। ऐंद्री च चामुंडा महालक्ष्मीरिति क्रमात्। लोकपालांस्तदस्त्राणि चतुरस्रांतरा-
लयोः। एवं संपूजयेद्देवं ... जितेंद्रियः। लक्षत्रयं जपेत्सार्द्धं तद्दशांशं हुनेत्सह समिद्वरैः। आज्यदुग्धघृतद्रव्यैस्तैलैस्तैलैः पुष्पैश्च कुसुमैस्ततः॥ अ-
पुरश्चरणसंसिद्धौ सर्वफलादितनश्वरेत्। प्रागुक्ते च विधानेन ततः सिद्धो भवेन्मनुः। सौभाग्यसंपदा पुष्पपुत्रपौत्रादिवर्धनः। देहांते च गणश्रे-
ष्ठः शिवसायुज्यदो भवेत्॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांतं प्रागुक्तं कृत्वा शिरसि वामदेवाय ऋषये नमः। मुखे पंक्तिछंद-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हृत्ले रवा

त्रिकार्ण

५३७ सं नमः हृदये श्रीउमापतये देवतायै नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिर्वदेत् ॥ ततः ॐ क्रां ॐ हृदयाय
नमः ॐ क्रीं नेत्रशिरसे · ॐ क्रूं शिखायै · ॐ क्रैं हिं कवचाय · ॐ क्रौं नेत्रत्रयाय · ॐ क्रः अस्त्राय · इति षडंगमंत्रान् अंगुष्ठादि ॐ गांगायै · ॐ र क्रीं
ये · ॐ महोत्सुष्टायै · कपालिकायै · इति संपूज्याष्टदलेषु देवाग्रमारभ्य · ब्रह्मभाय · क्षेत्रपालाय · वैश्वराय · दुर्गायै · षण्मुखाय · नंदिने · विनायका
ॐ य · सेनापतये · इति प्रादक्षिण्येन संपूज्याष्टदलेषु देवाग्रमारभ्य प्रादक्षिण्येन · ब्राह्म्यै · माहेश्वर्यै · कौमार्यै · वैष्णव्यै · वाराह्यै ·
५३७ सैंद्राण्यै · चामुंडायै · ॐ महालक्ष्म्यै · इति संपूज्य प्राग्वल्लोकपालान्वादिसर्वं समापयेदिति ॥ तथाभ्यर्चनेदिवं वक्ष्यामि प्रसादं परं
ॐ हृदये नमः · इति संपूज्य प्राग्वल्लोकपालान्वादि सर्वं समापयेत् तथा प्रथमं वर्णं तु प्रथमां त्यादि संयुतं ॥ तदादिस्वरसंयुक्तः कथितो नेमहाममनुः भ
महामंत्रस्य स्मरणमात्रेण नरः साक्षाच्छिवो भवेत् ॥ अष्टमस्थं तु वर्णं तु प्रथमांत्यादि रनुस्वारं तदादि स्वरा । ओकारस्तां भांसुतः तेन प्रसादबीजमुच्यते
मोर्थकाममोक्षाणां साधने मुनिसेवितः ॥ अष्टमो त्यव लोहः प्रथमांत्यादिरनुस्वारं तदादि स्वरा ओकारस्ताभ्यां युतः तेन प्रसादबीजमुच्यते
प्रसादकरणो मूलमस्य प्रासाद नामतः ॥ वामदेवो मुनिर्विराट्पंक्तिश्छंदः उदाहृतः सदाशिवो देवतास्य परमेश्वरस्य परिकीर्तितः ॥ हकारो बीजं
मित्युक्तः औकारः शक्तिरुच्यते ॥ षट्कलाढ्येन बीजेन षडंगानि प्रविन्यसेत् ॥ प्रथमा द्यन्ततीये पुरुहूतादि त्योनतरः स्वरैः अष्टमं संनुसेन
ध प्रथमोपास संयुतः ॥ विलोमगैः पंचबीजैरीशानाद्यान्विन्यसेत् ॥ प्रथमाद्यानि त्यादिः प्रथमाद्यांत्यतृतीयं हृष्टुत्कुरुदृश्यादित्योनतरः
ओं एमिर्भेदितं अष्टमो तं हकारः प्रथमाद्यांत्यो बिंदुः तेन हं हिं हुं हें हों इति विलोमगैः हो हें इत्यादिभिः मूर्तिरीशानमस्य घस्यां ततस्त
सुरूपा दयः ॥ अघोरो वामदेवश्च सद्योजातश्च पंचमः ॥ अंगुष्ठादिषु गुलीषु मूर्ध्नि वक्त्रे हृदि न्यसेत् ॥ गुह्ये पादयोश्चाथ पंचवक्त्रेषु ततः
पुनः ॥ मूर्धादिषु गणोष्ठं ततो देवं विचिंतयेत् ॥ शारदातिलके ॥ ततनदंगुलिभिर्भूयः तत्त्वद्वीजादिकान्यसेत् ॥ शिरो वदनहृद्गुह्यपादे देशय श्री
५३५ पंचमोऽयं प्राग्दक्षिणोदीच्यपश्चिमेषु मुखेषु ततः ॥ ताः मूर्तीः ॥ तथा विद्युन्मुक्ताविद्युत् घनस्य क्षीरकुण्डलेंदुवर्णैः पुनः पंचभिः वेदनैः श्रामि
तं वल्कप्रतिवक्त्रं त्रिलोचनावंद्रावतंसं विलसज्जटामुकुटं वंदितोप्युक्तस्फटिकसंकाशं समासीनं सरोरुहे ॥ प्रसन्नवदनं सोमं तं दध्याने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

करपंकजैः। दक्षिणोत्त्रिदिनेशं खं टं के वज्रखड्गं तथा तले। सार्धं छं टं स पाशाशमभयं वामवाकुभिः। नानाभरणसंदीप्तं ध्यायेद्देवं सदाशिवं
इति ध्यात्वा लागणाभ्ये पूर्वोक्ते योगपीठे। पंचाक्षरेण कल्पकलापूजां मंडलमंत्रवता। मूलेन मूर्तिं संकल्प्य तस्यावाह्य पूजयेत्। उपचारैः समभ्य
र्च्य पतेदावत्रि देवताः प्रथमेष्टदले वसुमसघादीन्येव पूजयेत्। वेदाक्षमालां भीतिं हि लंकुं देदं दुसान्निभं। चतुर्वक्त्रं त्रिनयनं सर्वपाश्रितमतोय
जेत्। काश्मीरवर्णाभीतिष्ठं टंकाक्षस्त्रकरः शुभः। त्र्यक्षणश्चतुराननस्याविलासी बोत्तरे स्थिताः पूजनीया वामदेवस्य घोरं दक्षिणे यजेत्। अ
क्षमालां वदपाशौ सोकुशं डमरुं करैर्वरं खट्वांगं त्रिशिखं चैव कपालं दधतं क्रमात्। अंजनाभं भीमदंष्ट्रं त्रिनेत्रं च चतुराननं। ईशानं पूजयेत् मध्ये
पंचवक्त्रं गणेश्वरा सुकामो रत्निनयनं वाकुभिर्दशभिर्निजैः। दधानमक्षस्रजं दधाङ्कुशसमा कृपात। डमरुं चैव खट्वांगं त्रिशूलं च वर
पालं। त्रिमयं वरदं चैव कोलापत्रपुष्पोज्जयेत्। तेजोरूपानि वत्याघ्यास्ता संस्थाम अध्यानीय जेत्। पुरो रुद्र बलषडंगानि पूजयेत् ईशादिकेश्वरा। अनेनाघ
सुमं पश्यतेदष्टदलं ये। पूर्ववक्त्रो कपालांश्च तदस्त्राणि च पूजयेत्। अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातःकृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलमंत्रेण
प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि वामदेवाय ऋषये नमः। मुखे पंक्तिछंदसे नमः। हृदये श्रीसदाशिवाय देवतायै नमः। गुह्ये हं बीजाय नमः। पादयोः
ओं शक्तये नमः। इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः। इति कृतांजलिर्वदेत्। ततः हां हृदयाय। हीं शिरसे। हूं शिखायै। हैं कवचाय।
हौं नेत्रत्रयाय। हः अस्त्राय। इति षडंगमंत्रान् अंगुष्ठादिकरतलांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिनेत्रत्रयांतं विन्यस्यास्त्रमंत्रेण तालत्रयं त
जें सं अंगुष्ठेऽपशिवेन दिशादिग्बंधनं च कृत्वा अंगुष्ठयोः हों ईशानाय नमः। तर्जन्योः हें तत्पुरुषाय। मध्यमयोः हुं अघोराय। अनामिकयोः हिं वा
मदेवाय। कनिष्ठयोः हं सद्योजाताय। इति विन्यस्य तेनैव शिरोवदनहृद्गुह्यपादेषु विन्यसेत्। शिरसि हों ईशानाय ऊर्ध्ववक्त्राय। मुखे हें तत्पु
रुषाय पूर्ववक्त्राय। दक्षिणकर्णे हुं अघोराय दक्षिणवक्त्राय। वामकर्णे हिं वामदेवायोत्तरवक्त्राय। पृष्ठे हं सद्योजाताय पश्चिमा
वक्त्राय नमः। इति अंगुष्ठादिभिरेकैकांगुलिकैः मूर्धादि विन्यस्य ध्यानादि मानसपूजांते पंचाक्षरेण पूजां त्रयो विधाय पाद्यार्घाचमनादिपु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५३९
539

पकारांते प्रथम पूर्वदले देव पश्चिमदले हं सद्योजाताय॰ वामदले हिं वामदेवाय॰ दक्षिणदले हुं अघोराय॰ अग्रदले हैं तत्पुरुषाय॰ कर्णिकायां देवस्याग्रे
हौं ईशानाय॰ इति संपूज्याग्नेयादिदलेषु मध्ये च निवृत्त्याद्याः संपूज्य ततः प्राग्वत् षडंगानि संपूज्यानंतादिपूजामारभ्य पंचाक्षरोक्तवत् सर्वं कृत्वा समापयेदिति।
तथा लक्षद्वयं जपेन्मंत्रं हविष्याशी जितेंद्रियः। पंचसप्ततिसाहस्रसमं तं करवीरजैः। जपापुष्पैः सुपक्वैर्वा क्रमध्यानैर्दशांशतः॥ पायससर्पिर्गयेत् षडंगैर्लक्ष
समिद्वरैः जुहुयात्तस्य पुष्टिकीर्तिर्पुण्यादि ततः क्षरेत्॥ इति। अथ जपः कृतजपपरः। अथ नंदिं प्रवक्ष्यामि मंत्रमष्टाक्षरं परं। प्रथमस्य तु वर्णस्य पापसवर्णसमन्वितं।
तत्त्रयोदशवर्णास्तु प्रथमाल्लोमिदं भवेत्। मायाबीजं द्वितीयं स्यात् आसादस्तु तृतीयकं। पंचाक्षरं ततः पश्चाद्देवमष्टाक्षरो मनुः। प्रथमवर्णोपांत्यानुस्वारः तत्र पादद्वा।
ॐकारः तेन ॐ उद्धृतः प्रथमार्णमंत्रस्येति। वामदेवा ऋषिः पंक्तिश्छंदो देवः सदाशिवः। मायाप्रासादबीजाभ्यां आदिताभ्यां सुरेश्वर। षड्भिः कुर्यात् षडंगानि मंत्रवर्णैः
सजातिभिः। ध्यायेद्देवं ततो यस्य हृदि वै कामनारसः। सितं स्फुरज्जटाजूटं भैरवं त्रिलोचनं। मल्लिमौलिलसच्चंद्रकलालंकृतमस्तकं। दक्षिणोर्ध्वकरे टंकं दधानं
दधतो वरं। वामाधो हस्ते हरिणं तदूर्ध्वकरमाश्रितं। पीनवक्षसमुत्तुंगस्तनाग्रविनिवेशितां। वामोत्संगनिविष्टां प्रियामारक्तपंकजां। दधत्या दक्षिणे हस्ते वासी
न रक्तपंकजां नानाभरणसंदीप्तां दिव्यगंधस्रगंबरां। एवं ध्यात्वा गणाध्यक्षपूर्वां कृत्वा पूजयेच्छिवं। योगपीठं समावाह्य गंधपुष्पाक्षतादिभिः। पंचाक्षरोक्तविधिना पूजायां
तं प्रकल्पयतां तं च ऊर्ध्वं ध्यानेन यजन्मूर्तीः कलाश्चैव ततो गणान्। समभ्यर्च्यानंतादीन् पुनर्नादिकादिकान् लोकेशांश्च ततः स्थालि पूजयेत् सुपूर्ववत्। अनेन नंदिविधि
नायस्तु शिवमाराधयेत् सदा। पुत्रपौत्रधनैश्वर्यभोगमोक्षान्स विंदति। अथ प्रयोगः। तत्र प्राग्वत् योगपीठन्यासांते पंचाक्षरोक्तं ऋष्यादिकं विन्यस्य क्रों हां ॐ हृद
यनमः क्रीं हीं नंदिशिरसे इत्यादि करषडंगन्यासं विधाय यथोक्तरूपं देवं ध्यात्वा मानसयजनादिकं पंचाक्षरमंत्रोक्तवत् सर्वं कुर्यात्। इति। अथ दक्षिणामूर्तिमंत्रस्य वि
धानं नंदिकुमार प्रवक्ष्यामि गणोत्तम मंत्रोद्धारपुरःसरं। पंचमस्य तृतीयार्णः प्रथमः प्रथमस्य तु। तृतीयार्णो पुलोवत् द्वितीयाया प्रथमस्य च। द्वितीयार्णो पुनश्च
थवतुर्थो [illegible] धियः। प्रथमस्य द्वितीयार्णः पुलोत्स्थः षष्ठवर्गजः। आद्य षष्ठसमायुक्तः प्रथमाद्यस्ततः परं। सप्तमस्य द्वितीयार्णः [illegible] आदिमस्ततः आद्य
कादशसंयुक्तः पंचमाद्यस्ततः पुनः। आद्यपंचमसंयुक्तस्तुरीयः षष्ठवर्गजः समायसमायुक्तः प्रथमो प्रथमसंयुतः। सप्तमस्य [illegible] सचतुर्थाद्यस्ततः परः।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्ठस्य पंचमस्तथा षष्ठवर्णसमन्वितं। सप्तमस्य तृतीयो थ पंचमो लसत्ततः परं। आद्य वर्गे तृतीयार्णः समेतः सप्तमो लकः। आ
द्य द्वितीय संयुक्तश्च पंचमाद्यस्ततः परं। आद्य द्वादशमोपेत द्वितीयाद्य स्ततोन घा। पंचमाद्य स्ततो द्वितीय स्थापक स्य तृतीययुक्तो सप्तम
स्य द्वितीयो थ पंचमाद्यस्ततः परं। आद्य द्वितीय संयुक्त स्तस्य पंचदशान्वितम्। द्वितीयस्य तृतीयो थ प्रथमस्य द्वितीययुक्त। सप्तमाच्चं
ततो व स्य पंचमो लस्ततः परं। षष्ठो तमो स्यनंदी श आद्य त्रयो दशान्वितः सप्तमस्य द्वितीयो थ आद्य एः पंचमसंयुते। पंचमस्य तृती
यो थ आद्य सप्तम य तथा। द्वितीयार्णः समायुक्तः सप्तमस्यादिमस्ततः। अष्टमस्यादिमः पश्चात् प्रथमो पंचम संयुतः। षष्ठस्य च
तुर्थो थ प्रथमे कादशान्वितः। सप्तमस्य चतुर्थार्णः युक्तो द्वात्रिंशदक्षरः। उदितस्तारकः षडध्यभवेन्मनुः द्वात्रिंशदक्षरः। कथितो मे च स
तो धंवाञ्छा फल दायकः। पंचमस्य तृतीयार्णः प्रथमो मंत्ररूपाक्षमक्षरासि तथा। द्वितीयाद्यः ककारः अष्टमस्य द्वितीयार्णः
ईकारः तस्मात्सुतः तेन क्ष इति। चतुर्थोतो लकारः प्रथमस्य द्वितीयार्णो युतः आकारयुक्तः तेन ला इति। षष्ठवर्गीयो मकारः
आद्य षष्ठः ऊकारः तद्युक्तः तेन मे इति। पंचमाद्यः तकारः आद्य पंचमः उकारः तद्युक्तः तेन तु इति। षष्ठवर्गीयः तृतीयो मकारः
सप्तमस्य ष कारः तद्युक्तः प्रथमो पंचमो विंदुः तद्युक्तस्तेन भं इति। सप्तमो व कारः चतुर्थो धकारः षष्ठस्य पंचमो मकारः आ
द्य षष्ठ ऊकारः तद्युक्तः तेन मू इति। सप्तमस्य तृतीयो लकारः पंचमो नकारः तद्युक्तः तेन नि इति। सप्तमो यकारः प्रथम
द्वितीयः आकारः तद्युक्तः तेन वा इति। अष्टमस्य तृतीयः सकारः प्रथमस्य तृतीयः इकारः तद्युक्तः तेन सि इति। पंचमस्य पंचमो
नकारः आद्यैकादश एकारः तेन ने इति। पंचमस्य चतुर्थः धकारः सप्तमाद्यः यकारः आद्य द्वितीयः आकारः तस्मात्युक्तः तेन या इति। पं
चमो नकारः आद्य द्वादश ऐकारः तद्युक्तः तेन नै इति। द्वितीयाद्यः ककारः पंचमो नकारः आद्य तृतीयः इकारः तद्युक्तः तेन द्वि इति।
सप्तमस्याद्वितीयः रेफः पंचमाद्यः तकारः आद्य द्वितीयः आकारः तद्युक्तः तस्य आद्य वर्गस्य पंचदशो विंदुः तेन युक्तः तेन तां इति। द्विती

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या
५३९
५८

यततीयततीयो णकारः प्रथमस्याद्वितीय आकारः तद्युक्तः तेन ण्ण इति। सप्तमाद्यो मकारः पंचमांत्यो नकारः षष्ठांतिमो मकारः आद्यत्रयोदश
ओंकारः तेन मो इति। सप्तमस्याद्वितीयो रेफः आद्यतेवमसु कारः तद्युक्तः तेन रु इति। षष्ठस्य तृतीयो दकारः आद्यसप्तमयोर्द्वितीयः आकार
रेफौ ताभ्यां युक्तः तेन ह्र इति। पंचमस्य द्वितीयो दकारः आद्यसप्तमयोर्द्वितीयः आकार रेफौ ताभ्यां युक्तः तेन द्र इति। सप्तमस्यांतिमो षकारः अष्टम
स्यादिमः शकारः प्रथमोपांत्यो बिंदुः तद्युक्तः तेन श्रों इति। षष्ठस्य चतुर्थो भकारः सप्तमस्य चतुर्थो वकारः प्रथमैकादश एकारः तद्युक्तः तेन वे इ
ति। तारमायाभ्यां पुटितं इति। आदौ प्रणवः तदनु हृल्लेखा ततः प्रणवः इत्यर्थः। तथा ऋषिः शुकः समुद्दिष्टो छंदोनुष्टुप् उदाहृतो। देवता जगतामादिर्दक्षि
णामूर्तिरव्ययः। प्रणवो बीजं बीजमिलुर्केहृल्लेखा कीर्तिता। विनियोगः समुद्दिष्टः पुरुषार्थचतुष्टये। आदौ तु मूलमंत्रेण करशुद्धिं समाचरेत्। रसने
त्रा षट्कवसु बाणबह्निभिः। क्रमात्। विभक्तैर्मंत्रवर्णैस्तु तारमायादिकैः पुनः। बद्दीर्घभिन्नमायाभिः षडंगानि प्रविन्यसेत्। शिरः षट् नेत्रद्वये वसवो
ष्टौ बाणं पंच वक्त्रपद्मयोः। मूर्ध्नि भाले दृशोः श्रोत्रगंडयुग्मे च नासिके। आस्ये दंतोष्ठयुगाले स्तनहृन्नाभिमंडले। कंठे गुह्ये पुनः पादसंधिषु वर्णान्प्रवि
न्यसेत्। आपदके तारमायाभ्यां विन्यसेद्गणनायकः। मूर्धादिपादपर्यंतं ततो ध्यायेद्विचिंतयेत्। हेमाचलतटे रम्ये सिद्धकिन्नरसेविते। विविधद्रुमशाखाभिः स
र्वतो वारितातपे। प्रफुल्लितलताजाले रक्तपत्रकुसुमद्रुमैः। शिलाविपिरानिर्गलं निर्झरानिलशीतले। नानापक्षिगणालापे दक्षिणे कूजकोकिले
लसद्घाते सुरांगनाकृतस्तुतिः। परस्परविनिर्मुक्तमात्सर्यमृगसेविते। आद्यैः शुकाद्यैर्मुनिभिः स्वस्वमनुपासिते। पुरंदरमुखैर्देवैः सेव्यमाने निषेविते। वटवृ
क्षं महोन्नतं पद्मरागमहोज्वलं। गारुत्मतमयैः पत्रैर्विविधैरुपशोभितं। नवरत्नमयाकल्पैर्नवमानैरलंकृतं। जलजैः स्थलजैः पुष्पैरामोदिभिरलंकृतं। तन्मूले
निर्वेदसास्त्रालि शुकवेदैर्निषेवितं। संसारतापविच्छेदकुशलच्छायमद्भुतं। विचिंतयेत्तस्य मूलरत्नसिंहासने शुभे। आसीनमसिताकारं शरच्चंद्रनिभाननं
स्मयमानं मुनिगणैर्दिव्यज्ञानाभिलाषिभिः। संस्मरेत् जगतामाद्यं दक्षिणामूर्तिरव्ययं। रजताद्रिप्रतीकाशं दुग्धफेनामलकुंदाचंद्रखंडलसज्जस्यज
टामुकुटमंडितं। वीतसत्त्रसमासीनं नासालोकनतत्परं। सुप्रसन्नमुखांभोजं नयनत्रयशोभितं। दक्षिणोर्ध्वकरे टंकं व्याख्या मुं मधः करे। वामोर्ध्वहस्ते

द्रु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रं

रिलं दधानं तदधः करे। वामजानुस्थितिं विन्यस्य विनयं शुभपंकजे॥ कक्षावंधविशोपाद्यपकुलिनाधरलं कृतं। ध्यालेवं दक्षिणामूर्त्तिं मुनिवंदसमावृतं। औं हृदा
के पूजयेत्पीठे देवमावाह्य पूर्ववत्। लिखेदष्टदलं पद्मं स्यन्दलं स्कर्णसंयुतं। अंतर्बहिर्विभागेन कर्णिके सरोज्वलं। चतुर्द्वारसमायुक्तं चतुरस्रत्रयावृतं। अस्मिन्यी
ठे यजेद्देवं प्राग्वदंगानि पूजयेत्। प्रथमेष्टदले वस्त्रसनकं च सनंदनं। सनातनं चाथ सनत्कुमारं शुकमेव च। आंबालिनं नारदं च व्यासमेतान्प्रपूजयेत्॥ अथ प्र
योगः। तत्र प्राग्वस्नातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्म ... हृदये श्रीदक्षिणामूर्त्तये देवताये
यै नमः। गुह्ये ॐ बीजाय नमः। पादयोः ह्रीं शक्तये नमः। इति विन्यस्य मम चतुर्विधपुरुषार्थसिद्ध्यर्थे विनियोगः। इति कृतांजलिर्वदेत्। ततो मूलमंत्रेण कर
शुद्धिं कृत्वा ॐ ह्रां दक्षिणामूर्त्तये ह्रां हृदयाय। ॐ ह्रीं तुभ्यं शिरसे स्वाहा। ह्रीं वटमूलनिवासिने ह्रूं शिखायै वषट्। ॐ ह्रैं ध्यानैकनिरतांगाय ह्रैं कवचाय
हुं। ॐ ह्रौं नमो रुद्राय ह्रौं नेत्रत्रयाय वौषट्। ॐ ह्रः शंभवे नमः ह्रः अस्त्राय फट्। इति षडंगमंत्रानंगुष्ठादितलांतेषु करयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेष्वपि न्य
सेत्। ततः शिरसि ॐ नमः। भाले क्षिं। दक्षनेत्रे णां। वामे मूं। दक्षश्रोत्रे र्त्तं। वामे यं। दक्षगंडे तुं। वामे भ्यं। नासायां वं नमः। आस्ये टं। दक्षबाहुमूले मूं। मध्ये लं। मणि
बंधे नि। अंगुलिमूले वां। वामबाहुमूले सिं। मध्ये नं। मणिबंधे ध्यं। अंगुलिमूले नैं। गले कं। स्तनयोः नि। हृदि नं। नाभौ तां। कट्यां गां। गुह्ये मं। दक्षोरुमूले अं। जानुनि
मौ। गुल्फे लं। अंगुलिमूले रं। वामोरुमूले रं। जानुनि सं। गुल्फे मं। अंगुलिमूले वं नमः। इति विन्यस्य ततो ध्यानादि षडंगपूजांते प्रथमाष्टदले देवाग्रमारभ्य प्रा
दक्षिण्येन सनकाय। सनंदनाय। सनत्कुमाराय। सनातनाय। सनत्कुमाराय। शुकाय। आंबालिने। नारदाय। व्यासाय। द्वितीये नंताद्यास्तत्रैव ... मभ्य
र्च्य प्राग्वल्लोकपालादि सर्वं समापयेदिति॥ तथा। इत्थं देवं समभ्यर्च्य प्रजपेदयुतद्वयं। पुरश्चरणसिद्ध्यर्थं यथोक्तनियमान्वितः। जुहुयात्तद्दशांशं तिलैः क्षीरपरि
प्लुतैः। पापसंक्षयार्थानं दीनसहस्रं जपेत्। संतर्पणादि ततः कुर्याच्चापाके नविधानतः। एवं सिद्धमंत्रो मंत्री प्रयोगानाचरेद्यथा। मासमेकं जितश्वासः सहस्रं
साष्टकं जपेत्। मंत्रं प्रतिदिनं मंत्री वैहसां लभते ध्रुवं। मूलमंत्रेण पुटितं मातृकां मंत्रविन्नमः। जले स्पृष्ट्वा त्रिधा जप्त्वा पिबेद्वहसा भवेत्। ... तिलां वदास्त्राणां
वाग्ध्यानाय महाकविः। रोगापिप्पलिकाकालीवक्रामर्षपसैंधवैः। सुगंधिदमसंयुक्तैर्नंदिकेश्वरकाष्ठिकैः तेन तल्केदूकसाहिलेखाहारीरसपक्वं सगोघृतं। अनंतर
त्वर्चयेण प्रजप्त मयुतावधि। एतल्लेहसेवितं कीर्तिकविताश्रीधृतिप्रदं। कांतिरक्षापुष्पदृग्गाद्वितं सर्वासिद्धिकरं। तथा। त्रयोदशसहस्रं मुद्गप्रथमस्याग

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ षार्ल्ल
५४०
540

ण्णाधिपात स्य पंचदशार्ण्णेन संयुक्तं पंचमस्य तु पंचमार्ण्णेन तेन क्षस्य षष्ठस्यांतं ततो रेतः आद्यत्रयोदशार्ण्णेन संयुक्तं तदनंतरं षष्ठस्याद्यं सप्तमस्य द्वितीय
न सप्तमान्वितं । सप्तमाद्यं ततो तृतीयस्य द्वितीयकं । सप्तमे साष्टमस्याद्यं ततः तीयं सप्तमां संयुक्तं आद्य द्वितीय युक्तं च ततो न्यस्याष्टमक्षरं । आद्य द्वितीय संयुक्तं मंत्रः
षडिंद्र दशारः प्रथमस्य त्रयोदशार्ण्णः ॐकारः तस्य प्रथमस्य पंचदशार्ण्णोनुस्वारः तद्युक्तः तेन ॐ इति । पंचमस्य पंचमार्ण्णः नकारः आद्यस्य त्रयोदशार्ण्णः ॐकारः
तद्युक्तः तेन मे इति । षष्ठस्य चतुर्ण्णो मकारः द्वितीयस्य तृतीयो गकारः सप्तमो लो वकारः पंचमो तकारः आद्यो ककारः द्वादशो एकादशः तद्युक्तः
तेन ते इति । पूर्वमंत्रादितः षडक्षराणि दक्षिणाम्नाये इत्येवं कुर्याणि षष्ठस्यांतमकारः अष्टमां ते हकारः सप्तमो द्वितीयो यकारः प्रथमो ... त्यावं
दुः ताभ्यां युक्तः तेन ह्रं इति । षष्ठ पंचमो मकारः तद्युक्तः तेन मे इति । पंचमस्य चतुर्थो भकारः आद्य द्वितीयो पां ताभ्यां आकारो बिंदुभ्यां युक्तः
तेन घं इति । षष्ठस्याद्य पकारः सप्तमस्य द्वितीयो रेफः तद्युक्तः तेन प्र इति । सप्तमस्य पंचम यकारः तृतीय द्वितीयो छकारः सद्युक्तं सप्तमस्य तृतीयो
रे द्वितीयो कार्यमित्यर्थः अष्टमस्य तृतीयं सकारः सप्तमो तकारः आद्य द्वितीयः आकारः ताभ्यां युक्तः तेन स्वा इति । अंत्ये ह हकारः आद्य
तीयः आकारः तद्युक्तः तेन हा इति । अत्र केचिदस्मिन् मंत्रे मेधामिति पदं लक्ष्मीस्थाने प्रज्ञामिति पदं देति । मेधा ... सूरयो ... पदं
मयो ते इति । मंत्रं तत्र प्रकाशवचनादिति तथा । अर्चिर्व्रीहा समुद्दिष्टा गायत्री छंदः ईरितं देवता श्रीमहादेव दक्षिणामूर्ति सां हि तः प्रणवः
ग्रः वा ते बीजं स्वाहा शक्तिरिति स्मृताः मेधा पदं कीलकं स्यात् सुर हृदये ... पुरा रुद्र स्वरे दीर्घैः षडंगानि कल्पयेत् । ... न्यसेत्
... दिना भो ... स्वा नोभ्य रणयो ... सदा चित्रमतः सुधीः मूर्ध्नि पश्चात् ललाटे च वक्त्रे तु वाः श्रोत्रयोस्तथा । नासापुटद्वये पश्चात् दोष्णोः
... ह दिना ... वां को श्च ह दयवैव नाभि गुह्ये गुदे तथा । ऊर्वोर्जान्वोश्च जंघयोः पादयोश्च युगे तथा । सर्वांगे
र्द्ध तयो रपि ... जिह्वा ... कामे व अं सयो युगले गले । वां ... दमन न्यासः ... अकले कर्पूर ... विभमं भो न म ... गंगा धरे ल ... सकले
युवति न्यस्य मंत्रवर्णा नतंद्रितः । एवं न्यस्त मनुर्मंत्री ध्यायेद्देवमनन्यधीः । ... वरधरं दिव्य गंधमाल्यैरलंकृतं । नानारत्न ... कलापमहिकंडला ... मुक्तामि
श्लोसितशेखरं । प्रसन्न वदनं ... त्रिनेत्रं मा ... नानादिव्याम्बरधरं दिव्यगंधमाल्यैरलंकृतं । ... ... विचिंतयेत् दानमुक्तिवं देवि ... अपरे ... शिरः ...
दं दक्षो ... ज्ञानमुद्रा म ... करे वामो ... च सुधा कुंभं पुस्तकं तदधः करे । दधानं चिंतयेन्नंदा ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मं त्रिपंकजे॥ ह्ये आलामतक्रोष्ठपूर्वोक्ते प्रोक्तपीठके। पत्रद्वयसमोपेते भूगृहत्रितयान्विते। चतुर्द्वारसमायुक्ते देवमावाह्य पूजयेत्॥ सरस्वतीच
वैकः सनकश्च सनातनश्च ततो वह्नसनत्कुमारकः। शुको व्यासश्च संपूज्य तृतीयं च दले पुनः। पार्वती सुभगा भद्रा ... तिस्त्रश्चैव च रोहिका ली
सनंदनः ... ईशान्यादि ... तमर्चयेत्॥ सिद्धार्थयोगी द्रविणाधरगणानतरि ... ब्रह्मादीश्च दशक्रान्तिप्राच्य दीर्घी ...
वलभेति दक्षिणामूर्ति शक्ति तः। वर्तुरश्च तु को ... समाः समर्चयेत्॥ सिद्धार्थ ... शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छं
यजेत्॥ इति॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः स्नानादि कृत्वादि योगपीठन्यासांतं मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा ... नाभौ मेधा कीलकाय नमः इति विन्यस्य म
दक्षिणे नमः हृदये श्री दक्षिणामूर्ति देवताये नमः गुह्ये ... बीजाय नमः पादयोः स्वाहा शक्तये नमः नाभौ ... कीलकाय नमः इति विन्यस्य म
म चतुर्विधपुरुषार्थसिध्यर्थे विनियोगः। इति कृतांजलिर्वदेत्॥ ततः ॐ ... ॐ हृदयाय· ॐ ईं ॐ शिरसे· ॐ ईं ॐ शिखायै· ॐ ईं ॐ कवचाय· ॐ
औं ॐ नेत्रत्रयाय· ॐ अः ॐ अस्त्राय· इति षडंगमंत्रान्गुष्ठादितलांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेष्वपि न्यसेत्॥ ततः शिरसि ॐ नमः भ्रूम
ध्ये नमो· वक्त्रे भगवते· हृदि दक्षिणामूर्तये· नाभौ मह्यं· गुह्ये ... जान्वोः प्रयच्छ· पादयोः स्वाहा· शिरसि ॐ· भाले नं· नेत्रयोः मों· कर्णयोः भं· ना
सापुटयोः गं· ओष्ठयोः वं· दंतपंक्त्योः तें· जिह्वायां दं· चिबुके गें· ... स्कंधयोः णां· गले मूं· बाह्वोः र्तं· हृदये यं· नाभौ मं· गुह्ये हं· गुदे मं· ऊर्वोः धां· जा
न्वोः प्रं· जंघयोः यं· पादयोः च्छ· पाणयोः स्वा· सर्वांगे हा· इति विन्यस्य पात्रसाधनादि पूजापर्यांतं प्राग्वदंगानि संपूज्य प्रथमाष्टदले केसरेषु अं कं
नमः इं ईं· उं ऊं· ऋं ॠं· लृं लॄं· एं ऐं· ओं औं· अं अः· इति प्राग्वद्देवतागमा ... प्रादक्षिण्येन संपूज्य तद्दलेषु केसरेषु ... टं ठं डं ढं णं· तं
थं दं धं नं· पं फं बं भं मं यं रं लं वं शं षं सं हं ळं क्षं नमः इति संपूज्य द्वितीयाष्टदले तथैव सरस्वत्यै· ब्रह्मणे· सनकाय· सनंदनाय· सनातनाय· सनत्कु
माराय· शुकाय· व्यासाय· तृतीयाष्टदले तथैव पार्वत्यै· सुभगायै· भद्रायै· ... योगिन्यै· रोहिकायै· कालिकायै· वल्लभायै इति संपूज्य प्राग्वल्लोकपालपूजा
दि सर्वं समापयेदिति॥ तथा एककालसंतपमंत्रेण दशांशं हुनेद्दध्याक्षीरप्लुतैस्तिलैः पयसैः पायसैर्वा घृतप्लुतैः तर्पणादि ततः कुर्याद्यथाक्रम विधिना स
धीः मंत्र वर्यं प्रसाध्य कं काम्य कर्माणि साधयेत्। केवलमाचारादकोस्थिता जपेत्मंत्रं सहस्रकं। प्रत्यहं मेडलादर्वाक् कवी नाभागसी भवेत्॥ पंचविंशति धा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५४१
541

र्ष्ठकसंसिक्तं परं वा किञ्चिद्विकारकं। सर्वोपन्नाशकं चैव सर्वरोगविनाशनं। तत्र यो दृश्यं [illegible] पुत्रः पवासः शिवस्य
जपसमन्त्रेपायसमेवं वा मध्विशी पर्युपकसं [illegible] वा यसान्वे नपक्कामः सर्वदा कुर्वीत। श्रीकामः पद्मैर्बिल्वैर्वा नं [illegible] सदा कुर्वीत। आदौ
लं [illegible] गत्वा [illegible] यद्देवं विद्यापुर्वं कृपेन घात्रा [illegible] नपः यसान्वे नपक्कामः [illegible] सुभयं कुर्वीत। आदित्याभिमुखो भूत्वा दंडवत् [illegible] मंत्रेण [illegible] सः
श्रीसक [illegible] भिकुलादघाद्दक्षिणांगुरवेणां वमहि [illegible] सयमत्सुभयं कुर्वीत [illegible] यजुले [illegible] पंतर्यदेवं [illegible] कुर्वीत [illegible] भिर्वे [illegible]
वैदो [illegible] प्रातः सायं वसमेवमध्याह्ने वैकविंशतिगद्गुध्यु [illegible] ध्रियमाणः [illegible] भुक्तो [illegible] गोमं [illegible] भासि [illegible]
गोर्या [illegible] श्रीकामश्चितपेकुं भं अष्टपुत्रे प्रज [illegible] मंत्रं मूयसी [illegible] संध्या [illegible] देशदलं कुलाचारं तत [illegible] लिखेत्
वामंत्रम [illegible] अष्टभाते [illegible] दीन [illegible] नात्र संध्याय [illegible] समालिख्य [illegible] श्री [illegible]
दिकेश्वरा पत्रेषु मंत्र [illegible] नलीरद्धि [illegible] लिखेत् [illegible] मात्रा [illegible] दलं [illegible] कुलातल [illegible] विलिख्येत [illegible]
अपस्मार [illegible] नाशनं [illegible] लोकं वेदा [illegible] दलं [illegible] कुलात [illegible] दिशा [illegible] कारादि [illegible]
स्यात [illegible] मंत्रवर्णानालिख्य [illegible] दले वर्णेन [illegible] लिखेत् [illegible] कुलात [illegible] समालिखेत् [illegible] दले [illegible] समालिखेत्
[illegible] लिखेत् [illegible] दलं [illegible] आलिख्य [illegible] लिखेत् [illegible] मंत्र [illegible] वर्णे [illegible]
तारमा [illegible] दले [illegible] वर्णेन [illegible] आलिख्य [illegible] समालिखेत्। प्रथमं [illegible] समालिखेत्। प्रथमोपोलसंपुटं [illegible]
[illegible] लिखेत् [illegible] सर्वसिद्धिदं [illegible] श्रीविजयप्रदा कला [illegible] नाशनं सर्वकामदं [illegible]
पकं। कोणेषु विलिखे [illegible] सर्वसिद्धिदं [illegible] स्वरान्सविंदून्नालिख्य प्रथमदले [illegible] कारादि [illegible] कारभेदना [illegible] विलि [illegible] ५१
प [illegible] कुलातल [illegible] नाम समालिख्य [illegible] सुहृदः स्वरान् [illegible] कादि [illegible] नालिख्य [illegible] विलिखेत् [illegible] १८.८
स्य सप्तदलेषु मंत्रस्यैकविंशति वर्णान्त्रिशस्त्रिशः समालिख्य [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ ह्रीं नमः शिवाय ॐ ह्रीं

नंदिकेश्वरमते। शृणु नंदिन् प्रवक्ष्यामि मंत्रमन्यं नवाक्षरं। दिव्यस्य दक्षिणामूर्तेः सर्वसत्वप्रदायकं। आद्यत्रयोदशार्णैस्तु [illegible] पंचदशानि तेऽध्यसु
नराद्यस्य प्रथमार्णो हि सुदुर्लभः। पंचाक्षरमनुं पश्चाद्दशवर्णं हृदयं पुनः। मूलक्रमेणाबद्धेदं दक्षिमंत्रः प्रोक्तो नवाक्षरः। आद्यत्रयोदशार्णः ॐकारः तस्य पंचदशो
विंदुः तेन प्रणवः। आद्यप्रमार्णः ॐकारः पंचदशस्वरमनुः पूर्वोक्तशिवपंचाक्षरः आद्यवर्णः [illegible] प्रणवोकारः। मूलक्रमेण अकारः प्रणवक्रमेण तथा ऋषिः
शुकरः मारव्यातोऽनुष्टुप्छंदः उदाहृतो। देवता जगदामादिर्दक्षिणामूर्तिरव्ययः। देवता जगतामादिर्दक्षिणामूर्तिरव्ययः। तारेण हृदयं प्रोक्तं मकारेण शिरस्तथा
शुकरः। मारव्यातोऽनुष्टुप्छंदः उदाहृतो। अकारेण वने त्रैस्यादस्त्रं तारेण [illegible] मसेत्। मुद्रापुस्तकवह्निनागविलसद्बाहुं प्रसन्नाननं। मुक्ताहारविभूषणं शशिकला
शिवायनमः पदेनस्या। केवायकवचं मतं। अकारेण [illegible] भवानीपतिं। न्यग्रोधो न निवासिनं परगुरुं ध्यायेदभीष्टाप्तये। इति ध्यानं यजेद्देवं पीठपुरोदिते। पं
भासाकिरीटोज्वलं। अज्ञानापहमादिमादिमगिरामर्थं भवानीपतिं। [illegible] एवं यो भजते मंत्रे सर्वेताभवति [illegible]। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः [illegible] मूले न प्रा
वाक्षरोक्तविधिना पुरश्चर्यादिकं तथा। पंचाक्षरवत्। एवं यो भजते मंत्रे सर्वतो भवति ध्रुवं। अथ प्रयोगः। तत्रातः कृत्वा [illegible] मूलेन
वाक्षरोक्तविधिना पुरश्चर्यादिकं तथा। शुको ऋषये नमः शिरसि। अनुष्टुप्छंदसे नमः मुखे। हृदये श्रीदक्षिणामूर्तये देवतायै नमः इति विन्यस्य [illegible] हृन्न्यासं
साया मंत्रयंत्रं लाशिरसि भुजकायकवचाय नमः। [illegible] शिखायै वषट्। [illegible] कवचाय हुं। [illegible] नेत्रत्रयाय वौषट्। अस्त्राय फट्। इतिकरषडंगन्यासं कृत्वा [illegible] पंचाक्षर
हृदयाय नमः शिरसे नमः शिखायै [illegible] तेन संयुतं। पंचमं पंचमस्याद्यषष्ठस्यापि च पंचकं। प्रथमो [illegible] द्वितीयं प्रथमं ततः। सप्तमस्यांत
वत्सर्वं कुर्यात् तथा। आद्यद्वादशवर्णैर्युतस्याप्यंतेन संयुतं। [illegible] सप्तमस्याद्यमक्षरं। तत्तीयोपांत्यमाद्यस्य सप्तमस्य तुरीयकं। आद्यद्वितीयसंयुक्तं सप्तमस्य [illegible] मक्षरं।
तीयस्यात्स्यपमस्य तुरीयुक्। प्रथमोपांत्यसंयुक्तमष्टमस्याद्यमक्षरं। तत्तीयोपांत्यं नवाक्षरः। तत्र [illegible] जन्तु [illegible] सर्वसिद्धिदः। आद्य [illegible]
आद्यमस्य तत्तीयं तु आद्योपांत्याद्यादिसंयुतं। तद्वस्य सहितं नंदि तारायोयं नवाक्षरः। तत्र विसर्गः तेन मः। द्वितीयप्रथमे मकारः सप्तमस्य तत्तीयपुस्तं लकारेदपरिस्थितः। प्रथम
विंदुः। पंचमस्य पंचमः नकारः षष्ठपंचमे मकारः। प्रथमांतो विसर्गः तेन मः। द्वितीये [illegible] अष्टमस्याद्यं शकारः आद्यस्य तत्तीयं [illegible] मकारः सप्तमतुरी
स्य तुरीयुक्। ईकारयुक्तः प्रथमोपांत्यः विंदुः तेनापि युक्तः तेन काम बीजमुद्धृतं। अष्टमस्याद्यं शकारः आद्यस्य तत्तीयं [illegible]
यवकारः आद्याद्वितीयाकारः तद्युक्तं तेन वा सप्तमस्याद्यं यकारः आद्यमस्य तत्तीयं सकारः आद्योपांत्यायाः औ तदंतः आद्य [illegible] विसर्गः [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि घार्ले
५४२

पुकः तेन त्र्यो सोः इति सिद्धः। त्रण वाद्यः पुनस्तथा पुन्या वाः पूर्ववमुद्रि [illegible] पदैः षड्भिः षडंग कं। ध्यायेत् सर्वेवं देवेशं वामार्धे दयितं तथा [illegible] वायनेत्रवे
दिले वीठे पंचाक्षरावि धानतः पुरश्चरणं कृत्वं पूर्वोक्तं नंदिकेश्वरः पूर्वोक्तमिष्टं [illegible] रो कपूर्वमं त्र्योदिता [illegible] योगा साधको नमेः पूर्वमंत्रोदितान्त्र
दक्षिणमूर्तिप्रकरणोदिताना। त्र्यां हृदये। एं शिरः नमः शिखा कवचं। शिखायामंत्रो। सोः अस्त्रं। त्र [illegible] सुगमा दाशमूले [illegible] तितनमेव दता
ध्यानं स्थितानवधीशादेः सीमहिततानवदेतेनतः धीदः प्रबोदयाद षष्णायस्त्री नंदिकेश्वर। श्रीनंदिकेश्वरमतो। अथ मलुप्तनवमंत्रे केवलं मत [illegible]
यत्र येोदयोपांत्य [illegible] स्वरा बुद्धयुक्तानंदकात तत्तृतीय वर्णस्य न तीयंवा [illegible] युक्तान्तदुपांत्यस्वराद्दमप्यमस्य द्वितीय कं आद्यः स्वरोसंयुक्तं त
तीयं वर्णमुद्धरेत्। एष मलुप्तनवमं मंत्रः त्र्यों क्रों मलुप्तनयापहः। आघचत्रयादशः त्र्यां दुपांत्यो विंदुः। तेन [illegible] लवोत्। नः तृतीयवर्णस्य तृतीये न आद्यस्व
कृत दुपांत्यो विंदुः ताभ्यां युक्तो तन त्र्यं इति। अष्टमस्य तृतीये स आद्यपांत्योविसर्गः तेन सः इति। ऋषिः कहोलो देवतादि गायत्री छंदः ईरितं। देवतास्यम
नोः प्रोक्ता शिवोमलुप्तनया चिपः। प्रणवो वीजमित्युक्तः सः शक्तिरिति कीर्तिता। षड्दीर्घयुक्तेनांतेन षडंगानि प्रकल्पयेत्। आधार द्वादशे कर्णस्वोवं या [illegible]
ऐं त्र्यं तत्र ध्यायेद्देवं तत्तो [illegible] समाहितमनाश्चिरं। शुद्धस्फटिकसंकाशं शुभ्रपद्मासनोस्थितं। कर्धेदमौलिविलसं चंद्रखंडं सुलोचनं। आभि [illegible] स
मस्तांगमन्कैः हृतनलकोचनो। दक्षिणोर्ध्वकरे मुद्रां ज्ञानाख्यां तदधःकरे। अक्षमालां वकामोर्ध्वे पाशं वेदमधःकरे। दयानं चिंतयेदेवं मलुप्तोगमयावे
इति ध्यात्वा [illegible] पूर्ववसमीरितो। अथ पञ्चांगुलो वसु चतुरस्रत्रयात्ततो अर्चयेदंगदेवता [illegible] तिस्रय संयुतं [illegible] पप्रकोणाः। तत्र प्रातःकृ
दियाग पीठं न्यासांतो शिरसि कहोलाय ऋषये नमः मुखे देवी गायत्री छंदसे नमः हृदये। श्रीमलुप्तनयायै देवतायै नमः गुह्ये। ॐ वीजाय नमः पादयोः
सः शक्तये नमः इति विन्यस्य ध्यानादि पुष्पांजल्यंतं प्राग्वदंगानि संपूज्य लोकपालादिसर्वं समापयेदिति। अत्र पूजा मंडले वेदचतुरस्रत्रयवेष्टितमष्टद
ले तेयां त्र पदलेषु दिक्पालान् चतुरस्रेन दायुधानि पूजयेत्। तथा। लक्षत्रयं जपे मंत्रममताशकः [illegible] ततो नंदिस्समावरेत्
एवं सिद्धमनो नंदिनप्रयाणा नावरे ततः तारनालमध्यपत्रमेताम स्थं संपुटे। पद्मे पुष्पे तदंते स्थं माया नंचिंतयेत् [illegible] धारासेकः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लेवरं॥ अनेन योगेन भवेद्दीर्घायुरनुत्तमः॥ अथ स्वार्थः स्रोतः ॐकारं लस्यं ॐकारपत्राष्टकं स्वनिसः कारकर्णिकास्यसंपुटितस्य पद्महृदयस्य
मध्ये समासीनं मन्त्रवर्णात्मनि जीकृदमलधाराप्लावितसर्वकायं शिवात्मानं चिन्तयेदित्यर्थः॥ तथा। मिलितो गुलमिते नंदिनं शुक्रेयी शुकेले दुक्तेन तापयः परि
लुतेरर्के सहस्रविलिजिते द्विपरं॥ आरोग्यायुर्यशो लक्ष्मी रविराज्यसुभते ध्रुवं॥ तावत्पीयेस्वैः सुधाकुंभेरग्निः शीताग्नि शंकरं। आर्पयित्वा गिरिनारुद्रः प्रदत्ता ह्याय
कपिलानां गुडूचीरकलानंदिरसमिधो वटवृक्षजातितिलादूर्वापयः सर्पिः पायसं चणकाभिधया॥ इत्युक्तैः सप्तभिर्द्रव्यैर्जुहुयात्सप्तवासरं॥ नवा दीप्त
तेनित्यं मद्योत्तरमतं द्वितःस साधिकाः नृद्धिं आनित्यं भोजयेन्मधुरान्वितैः॥ विविधैः स्वादुभिर्भोजैः रसपानादिकैर्गणः॥ विश्वासानुगणां नंदिरवर्द्धयेद्धन
सरान्॥ हितन्मोदक्षिणां दद्यादरूपाणि गापयास्विनी॥ गुरुं संपीलयेन्नोदिन् धनाधैर्दलताधियां॥ अनेन विधिना साध्यः कुमारोज्वरादिभिर्गविमु
सुविरंजी वेशरदोशतवंजसा॥ अमिवारे ज्वरे ती ब्रेकारा मादाशिरोगादा॥ अस्यसाध्यरोगादवेष्टा नैमिहेदाहमना हाभयाहुपोपंक्षोतिदः॥ ओकः सर्वसंपल्लय
ते यकः॥ अपावित्र नदिवसद्रव्यैः सप्तभिरा चार्यपृथकशतं कुर्वन्मंत्री मधुरैर्भोजयद्विजान्॥ दीर्घमायुरवाप्नोति निर्यमनं संशयः॥ अस्य पयासमन्नादिद्रुः
तमसर्वे जुहुयात्सु धाः पृथक्कं कुर्वन्मंत्री मधुरैर्भोजयद्विजान्॥ स्यंतेन स्यान्निरुपद्रवमुत्तमं दीर्घमायुरवाप्नोति नान्यकार्याविचारणा॥
योकर्दूर्वा त्रितयं कुर्वन्दकादशाकृतीः॥ दिनशः सोपमृत्युं वरोगान्जित्वा चिराद्दसौ दीर्घमायुश्वलभते तमंत्रेश स्मनि शारदः॥ त्रिलनाम सुसभावत्स
कारमरीवकुलो कुर्वः॥ समिद्वदैः कृलाहोमः सहस्राणपृथकपृथक्॥ अपमृत्युहरानंदिनं सर्वरोगाविनाशयत्॥ सिक्ताथैर्विहितो होमः अरुज्वरान्
नाशनः॥ अपामार्गसमिद्धोमास्त्विपमृत्युगदापहः॥ लिखेदष्टदलेपद्मतारं मध्यस्य साध्यकं॥ दिकृपत्रेषु द्वितीयां विदिक्षु लोतुरीयं॥ दिक्षुनूयं
लस्याथसमन्प्राते सविं दुकं॥ विदिक्षु च चतुर्थस्य द्वितीयविदुमूर्ध्नितं॥ यंत्रमस्मृतप्रस्यंदं जपहोमादिसाधितं॥ पंचमं मूर्च्छयवाकं हि याहोक्रोप
कोदुकं॥ ग्रहरोगविषादीनां नाशनं मस्मृतंजनं॥ अस्यार्थः॥ अष्टदलपद्मं विरच्य तत्कर्णिकायां प्रणवं तन्मध्ये साध्यनामविलिख्य तत्स्पृदिक्
पत्रेषुजूमिति विलिख्य कोणपत्रेषु जूमिति विलिख्य कोणपत्रे पुरः इति विलिखित्वा बहिर्वनुरस्यं कृत्वा तत्रस्य दिक्षुवंकाणेषु इति लिखित्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५४२
543
उ

ह्रिमर्च्याद्युक्तफलदं भवति॥ अथाघोरास्त्रमंत्रः॥ तत्र श्रीकंठसंहितायां॥ अथाघोरमनुं वक्ष्ये सर्वशत्रुनिषूदनं॥ सर्वदुष्टग्रहव्याधिनाशनं ज
गदीश्वरि॥ रेवतीं नकुलीं क्रोंबीजं कालाक्षी भ्रामुरी युता॥ अंत्याक्रोंता कुद्दीरवर युग्मं प्रपूर्वगता॥ क्रोधीशो नकुलीशश्च पुनरेव द्वयं शिवे॥ वमदद्वयं
युग्मं घातय द्वितयं ततः॥ वर्मास्त्रांतो मनुर्देवि एकपंचाशदक्षरः॥ इति॥ रेवती रेफः नकुली क्रों॥ क्रमात् हकारादूर्ध्वं स्थिता॥ कालाक्षी ईकारः॥ श्री भ्रामुरी बि
दुः॥ ताभ्यां युक्ता॥ तेन क्रों इति॥ भृगुः सकारः॥ तदा क्रोंता॥ कुद्दीनील दस्फः॥ फकारः॥ वह्निः कालाक्षी भ्रुकारेण युक्ता॥ तेन स्फुः॥ इति॥ रेवती रेफः॥ पुनः तद्वयं
स्फुर इति॥ अक्षरद्वयं॥ प्रादिवलद्वयं॥ स्फुर इति॥ अक्षरद्वयं॥ प्रकारादिलिकारादिप्रालभ्यतां॥ तेन स्फुर स्फुर इति॥ शिवो नमोद्यकारः सबिंदुः॥ कुर्यान्
तद्युक्तः॥ तेन प्रो इति॥ रेवती रेफः॥ पुनः तद्द्वयं॥ घोर इति॥ तरद्वितीयं तनूरूपः स्वरूपः॥ वर युग्मं॥ वद इति॥ घातय द्वितयं घातय॥ वर्मं हुं
अस्त्रं फट्॥ तथा॥ अघोरास्त्रस्य ऋषिः प्रोक्तः त्रिपुरकंदसमीरितः॥ अघोररुद्रो देवता स्यात् हुं बीजं देविकीर्तितं॥ शक्तिश्च फट् कीलं स्याद् ज्ञेयं॥
तुष्टये विनियोगो अनेन द्विषड्जंगं विन्यसेत्ततः॥ शररत्नदशस्यादिकदंति दिवाकरमितैः॥ क्रमात् पदान्येकादशमनोरघुरुत्याने पुर्विंन्यसेत्॥ पुनरेवव
क्रालद्रन्यां अंगसकृदनुयुः॥ सर्वंघापादयोर्योर्ण पदानि परमेश्वरि॥ शरतुं नेत्ररवस्याच रसवेदाब्धिवेदकैः॥ रस नेत्रमितैः वर्णैः पदानि सुरेश्व
रि॥ इति॥ षडंगन्यासे वर्णविभागमाह॥ शरदस्याद्दिशः॥ शराः ५ ऋतवः ६ दिक् १० नेदिनः ८ दिवाकराः १२ पदद्युवर्णविभागमाह॥ शराः ५ ऋतवः
नेत्रेरवसः ८ अथ पंचः ५ रसाः ६ वेदाः ४ तथा॥ एवं न्यस्य ततुर्मंत्री ध्यायेदेवं प्रसन्नधीः॥ कालमेघनिभं देवं भीमदंष्ट्रं त्रिलोचनं भुजंगभूषणोरके
वसजालेपशोभितं॥ परशुं करवालं च बाणमिषि शिरसमेव वा दधानं दक्षिणैर्हस्तैर्वामैः क्रमतः परे॥ डमरुं खेटकं चापं न कपालं वषा॥ का
कर्मसु रक्ताम्बरसितं वापि चारके॥ निग्रहे ग्रहभूतादिशक्तेषु कांतिभं स्मरेत्॥ एवं संचित्य देवेशं शैवपीठपुरःसरं॥ षट्कोणांततः स्थिते पद्मदलीयक
पूरयेत्॥ वलुद्वाररसमायुक्ते वसुपत्रे महेश्वरि॥ पूजयेद्रमाकांगंधपुष्पैर्मनोहरैः॥ अंगानि पूर्वमभ्यर्च्य केसरेषु यथापुरा॥ प्रथमे च दले देवि पूज
येद्युद्यकं॥ परशुं डमरुं खड्गं खेटं बाणं न धनुं स्तथा॥ शूलं कपालं वेताविद्वितीये च दले पुनः॥ कालकालाग्निरुद्रौ ततः अस्त्रं जुरस्तत्रयो तरा॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हृदये लोकपालांतदस्त्राणि च पूजयेत्॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि अघोराय ऋषये नमः

छुरे त्रिपुर... ॐ हृदये श्री अघोररुद्राय नमः —— गुह्ये ॐ कुं बीजाय नमः पादयोः क्रौं शक्तये नमः इति विन्यस्य मम भवतु चतुर्वर्गसिद्धये विनियोगाय इति कृतांजलिर्वदे

त्। ततः क्रौं स्फुर स्फुर नमः हृदयाय प्रस्फुर प्रस्फुर नमः शिरसि घोर घोरतर तनुरूप शिखायै चट चट प्रचट प्रचट कवचाय कह कह वम वम नेत्राय बंधय बंधय

घातय घातय हुं फट् अस्त्राय इति षडंगमंत्रान् अंगुष्ठादितलांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेष्वपि विन्यस्य। शिरसि ॐ क्रौं स्फुर स्फुर नमः मुखे प्र

छुरे स्फुर प्रस्फुर नमः नेत्रयोः घोर घोरतर तनुरूप हृदि चट चट नाभौ प्रचट प्रचट। लिंगे कह कह। ऊर्वोः वम वम। जान्वोः बंधय २। जंघयोः घातय २। पा

दयोः हुं फट् इति विन्यस्य ध्यानादि षडंगपूजांते प्रथमाष्टदलेषु वामाग्रमारभ्य प्रादक्षिण्येन पराय शिवे नमः। ॐ महाकालाय। खड्गाय। खेटाय।

काल० ए० भौ० भल्लाय। कपालाय। इति संपूज्य द्वितीयाष्टदले देवाग्रमारभ्य वामावर्तेन ... संपूज्य प्राग्वदिंद्रादि पूजामारभ्य सर्वं समाप्य

दीक्षितः। ... मंत्रं हविष्याशी यतव्रतो नियुतं दशांशेन तिलैः शुद्धैर्घृतप्लुतैः। तर्पणं मार्जनं कृत्वा भोजयेन्मधुरैर्द्विजान्। एवं सि

द्धमंत्रवरे काम्यकर्माणि साधयेत्। क्रमात् दूर्वासुरपामार्गतिल सर्षप पायसैः ... सह संप्रतेके याभिन्यां जुहुयात् सुधीः होमार्थं नाज्यसे घो

... ताम्बूलादिकान् श्वेतार्क भुक निर्गुंडी होमापामार्गसंभवैः समिद्भिः कृता होमः पूर्ववत्। तिलाज्यतिदः आपामार्गरज ... समु

ताः समिधो जुहुयात् ... पंचम्यां तिथि संयुतः ... सह स्रहोमे नमूलानां निग्रहो भवेत्। क्रमात् सर्वपापामार्ग पंचकाश्च हविष्यैः कृत्वा सह

स्रप्रतेके पात्रे संपातयेत्। घृतं संपातसर्पिषा साध्यं भोजयेत्। ... अष्टदलेषु मंत्रं वह्निजायां युगांतरे। मायांतः ... प्रकाशयेत्

मे संयुतं। स्वरे ... शार्ङ्गिकिडिंत ... षष्ठवर्णोऽजानुकः काशदि ... नालिखेद्दले सप्तके। अष्टमेतु दले वादिक्षांता नसर्वाः ... लिखेत्।

सु ... विट युगम्ते ... लिखेत् ... दले ... सेलि ... दले गोपुर महेश्वरी ... त्पाते पांतास ... लिखेत्। बहिः षट्को

णकोणेषु प्रतिलोमे समालिखेत्। ... बीजेन ... वेष्टयेत्। ... सिं ... धारयेत्। तत्र देवं समावाह्य

लेखनीचक्रतः भूर्जादिपत्रके सा ... सर्वपंचगव्यानि ... अथ तर्पणं ... दले सुसमेतित्रिकोणं विपुलं षट्कोणं विरच्य तन्मध्ये अष्टदलं पद्मं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णवे
५४४
544

कृत्वा तत्कर्णिकायां शक्तिबीजं मालिख्य तत्स्य हकारोदरे देवदत्तस्य रेफस्थाने रोगं ईकारस्थाने नाशय नाशयेति साधकस्य कर्मण्येषा। लिखेद्बहिर्
दीर्घं सबिन्दुभिः षोडशस्वरैरावेष्ट्याष्टदलकेसरेषु प्रथमदलकेसरे कं खं गं घं ङं चं छं जं झं ञं तृतीये टं ठं डं ढं णं तं पञ्चमे थं दं धं नं षष्ठे पं फं बं भं सप्तमे मं यं रं
लं अष्टमे वं शं षं सं हं लं क्षं इति रचयेत् कोणेष्वष्टसु सप्तमे नृपव अष्टमे व २ इति विलिखेत्तत्र प्रथमदलाग्रेषु प्र २ द्वितीये प्र २ तृतीये कं ह के
चतुर्थे हयम पंचमे यमग्व षष्ठे वेधवेध सप्तमे घातय अष्टमे घातय इति विलिखेच्च हिंस्र षट्कोणेषु हूं फट् इति प्रतिकोणं विलिखेत् ततो हि रस्त्रेण वेष्ट
यितात्र दीक्षोक्तविधिना कुंभं संस्थाप्य तत्र देवमावाह्य सम्यगभ्यर्च्य तेन जलेन साध्यमभिषिंचयेद्यथोक्तफलसिद्धिर्भवति तथान्यत्राष्टपत्रे लिखेत्
षट्कोणं लिख्य मध्ये तन्नाम मध्ये शक्तिं मालिख्य साध्याख्यानामसंयुतां स्मृत्वा हृदये तां विषये जगदीश्वरि षट्कोणं स्यात् कोणेषु षट्सु राद्धि
नयं लिखेत् एकैकशो महेशानि त्रिशिखवर्णान्दलेषु च मूलमंत्रस्य देवि शिरसे वेदवह्निरसेः चतुश्चतुर्दले हुं हि लांत पुनः षट्को
णमालिख्य तत्कोणेषु महेश्वरि कुफडिति लिखेद्बाह्ये चतुरस्रेण वेष्टयेत् पंचमतद्वारस्य कीलितं भुवि दुर्लभं सुदुर्वारस्य हत्याक समारा
नाशत्रो साधितं चैतं नृणां सर्वसिद्धिप्रदायकं अन्यत्र विपुलं षट्कोणं कृत्वा तन्मध्ये अष्टदलपद्मं विरच्य तत्कर्णिकायां पुनः षट्कोणमालिख्य
स तन्मध्ये प्राग्वत् शक्तिं मालिख्य तां स्फुरद्द्वयक्षरवलयेनावेष्टयेत् ततः षट्कोणेषु प्रस्फुर प्रस्फुर इति षडक्षराणि प्रतिकोणं क्रमेण मालिख्य
षट्सु दलेषु सर्वाग्रदलमारभ्य प्रादक्षिण्येन चोरद्वादि तान्वर्णान् ६। ५। ६। ५। ४। ५। ४। ६। इति क्रमेण विभज्य मालिख्य बहिः षट्कोणेषु
प्राग्दलाक्षरद्वयं लिखेत् हृदि सौवर्णे पट्टे तं च धारयेत् फलदं भवतीति श्रीशिवरहस्ये। अथ वक्ष्ये महेशानमंत्रं पाशुपतं ह्रूं न्यस्य
राजं सप्तस्वापतारकं शत्रुकं तनेतारो वकेशः शांती दभूषितस्तं दशस्वरः शिखीशः पूर्वो गांतः अपंचमस्वरसंयुतो वर्मास्त्रांतः षड्लो पंचडान
जसमीरितः तारः प्रणवः वकेशः शकारः शांतिः ईकारः दण्डो लकारः ताभ्यां भूषितः वेदशस्वरः विंदुः मस्तकः श्रीं इति शिखीशः पूर्वः पकारः
कांतः शकारः पंचमस्वरः उकारः लघुकः तेन शुं इति वर्म हुं अस्त्रं फट् तत्पाशुपतं स्याद्वेदमन्त्रो स्यपादि पशुपतिः प्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

को देवता देवं वंदितः ॥ मंत्रार्णैः षड्भिरंगानि कुं फडंतैः सबिंदुभिः ॥ त्रिमुखानि विंन्यस्य षडाननकरांगयोः ॥ ध्यायेत्पशुपतिं सम्यक् श्रंत्रीच त.
ग्रमानसः ॥ ऊं पं वं बं क्रौं दशभुजं प्रतिवक्त्रं त्रिलोचनं ॥ अग्निज्वालानिभं सूर्य्य [illegible] पुं दंष्ट्रं कोटरद्वारभासुरं [illegible] शूलं परशुमेव च वादधानं दक्षि
णहस्ते कूर्चादिकमतो गुरुं ॥ खट्वांगं च पोकुडि कांवसित्रिशूलं [illegible] दंड गुरुं ॥ वामहस्ते श्रिविभालं [illegible] कर्के समप्रभं ॥ [illegible] भरणसंदीप्तपन्नगो
डेरलंकृतं ॥ स्फाटिकोकनिभं कांतं सर्वैः रसमरेत ॥ पूर्वोक्त [illegible] शैवेयं ग्रादि [illegible] सर्वं शिवोप [illegible] दले कृत्वा कर्णिका केसरान्वितां वसु
र्दारसमायुक्तं चतुरस्त्रत्रयावृतं ॥ एवं मंत्रं समालिख्य स्वर्णे रूप्यादिके शुभे [illegible] पद्मकल केवलं [illegible] दिसमुत्कवतः सर्वोपचारैः सराध्य ६
यत्नेद्दंशानि पूर्ववत् ॥ दलेषु मातरः पूज्या लोकेशास्त्राणि तद्बहिः ॥ पूजयेद्विधिनानेन [illegible] परमभक्तितः ॥ [illegible] सर्वानवाप्य [illegible] कामानंते शिवो
वेत् ॥ अथ प्रयोगः ॥ तत्र प्रागुक्तः कृत्यादि योगपीठन्यासांते प्राणायामत्रयं कृत्वा [illegible] वामदेवाय [illegible] नमः पुरवे [illegible] दले नमः हृ
दयेपशुपतये देवताये नमः ॥ इति विंन्यस्य समस्त सर्वाभीष्टये विनियोगः ॥ इति संज्ञालिर्देवेताम् कुं फट् हृदयाय नमः [illegible] कुं फट् शिरसे स्वाहा कुं फट्
शिखाये वषट् कुं फट् कवचाय हुं कुं फट् नेत्रत्रयाय [illegible] फट् अस्त्राय फट् ॥ इति [illegible] कादि [illegible] हृदयाय [illegible]
त्रिधा विन्यसेत् ॥ ततो ध्यानांते पूजांते च दलेषु [illegible] संपूज्य वहि [illegible] हृदये [illegible] संपूज्य [illegible] सर्वसमीपाप्येद्वि
मंत्रे हविष्याशी जितेंद्रियः ॥ नदद्यां कुर्याद्दृढैः स घृतैः सैः [illegible] तर्पणं मार्जनं कृत्वा [illegible]
[illegible] पंचदशांश जपेन् मंत्री हविष्याशी [illegible] प्रयोगा [illegible] तेनामंत्रितो [illegible] गत्स्य [illegible] देवं [illegible] च त्वं मुंचति [illegible] मंत्रप्रभावतः ॥
ततः सिद्धमनुं [illegible] प्रयोगानान्विदधीत वै ॥ अष्टनमंत्रित [illegible] सवदलानपि [illegible] ॥ अयं श्रीकंठसंहितायां ॥ [illegible] ते वदं
तुनामंत्रितान्नाला ॥ निःसृजेत्सुचिभूपतिः ॥ जपेल्लक्षं [illegible] पित्त [illegible] नतः ॥ [illegible] विषं भुजंगेशा समा [illegible] लोहितेशस्तु पार्वतीसंकाशो [illegible] लोके [illegible]
स्वेउत्रयंचि [illegible] ॥ [illegible] सितेभ्यो [illegible] नाशयते विषं ॥ भुजंगेशासमा [illegible] लोहितेशस्तु पार्वती सकाशो [illegible] प्रथमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या
५४५
545

क्रौं वीं ठः इति मंत्रः

नरवर्लिं तिान्वेषेकः भिसुतोगस्त्रा लोलाक्षी श्रीसुरवीसुतः। लांगली सोमहासेन पुनस्तात्तीयई रितः। भुजंगोऽरमेरफः सदुपरिस्थितो
नरवर्लिं तिान्वेषे सोमकारः सद्यः ॐ कारः अक्रूरो बिंदुः ताभ्यां युक्तः तेन क्रौं इति। विन्द्येशो वकारः भुजंगोऽग्रे रेफोपरिस्थितः लोलाक्षी ईकारः श्री
लोहितस्तः पकारः सद्यः ॐ कारः अक्रूरो बिंदुः ताभ्यां युतः तेन वीं इति। लांगली शः ठकारः महासेनो विसर्गः तद्युक्तः तेन ठः इति। तथा। अस्य मुनिः कद्रु
सुरवी बिंदुः ताभ्यां युतः तेन वीं इति। लांगली शः ठकारः महासेनो विसर्गः तद्युक्तः तेन ठः इति। हरयुग्मद्विठं तेन हृत्कंपं पीते द्विठः शिरः नीलकंठः सर्वदेवी स्वाहांतं च शिखा मता
श्चादयतः। नीलकंठः त्रिजोदेवी षडंगविधिरुच्यते। हरयुग्मं बीजयुगलं नीलकंठः सदेवमरः अस्त्रमेवं यजेद्देविपंचांगानि करांगयोः। मूर्धि कंठे च हृदये
ककर्वं कालकूटं ते विषभक्षणमायुतं वर्माल्ला बीजयुगलं नीलकंठः सदेवमरः। अस्त्रमेवं यजेद्देवि पंचांगानि करांगयोः मूर्धिकंठेच हृदि
येन्यसेद्बीजत्रयं ततः। ध्यायेदेवं नीलकंठं बालार्कयुतवर्चसं जटाभूलसच्चंद्रकलं फलिसन्नमेन्नकृताकल्पकुंडलं भोजे ईक्षणं तथा
८ लिकां। अक्षलं च दक्षिणेषु च वामेऽपि च कपालकं खट्वांगं तथा हस्तेपंचवक्त्रे विराजितं प्रति वक्त्रे त्रिनयनं व्याघ्रचर्माम्बरं तपोपरम
मासीनमतिसुंदरं विग्रहं। एवं आलार्चयेत् पीठे शेषं सर्वोपचारकैः पद्मे वसुदलरम्यं चतुरस्रत्रयान्वितं चतुर्वर्गसमायुक्तं वेदनिरूपण
यंत्र। लोकेश्वर्यानयाम्वर्जितदस्त्रा लिखं यजेत्। एवं सर्वयंत्र मंत्री नीलकंठं महेश्वरं दशलक्षं जपेत्। तदंते नीलकंठं इति पराजो मंत्र
गः। आप्रासाद्यात्तः हृदयादि कोणपीठशक्तीतं मूलमंत्रेण प्राणायामन्यासं कृत्वा शिरसि ऋष्यादि न्यसेत् मस्तके विहृदयकंठे दस
हृदये श्री नीलकंठाय देवताये नमः इति ति त्रायस्वमनसर्वोभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतेजलिर्देत्। मूलेन करशुद्धिं कृत्वा हरहर
स्वाहा हृदयाय नमः कपर्दिने स्वाहा। शिरसे स्वाहा। नीलकंठाय वषट् शिखायै वषट्। कालकूटभक्षणाय कुंभं कवचाय हुं। नीलकंठिनेत्रत्रयाय वौषट्
स्वयंकृतेति पंचांगमंत्रान्न्यस्य दिकनिकंठं तं करयोर्विन्यसेत्। एवं हृदयादिपंचांगे विन्यसेत्। ततः श्रावयेत् सिमापधेदितितथा
ल दत्त्वा वंजपेदीक्षाहिते इति। तं दिनं दिवा। हविष्यस्य तनाशकुन्देदि विदसोऽस्ततः तर्पणं कुर्वीत। कृत्वा जेन केन पुरेर्द्विजान्। एवं सिद्धे
मनोदेवी मंत्री रहतिनहम्णणः। एवं इत्रयं न संदेहः। नीलकंठइयत्स्वयं। स्मशाने जपेद्विधन स्तोत्र हर्षाणां निर्विर्वाे। भवेत्। जीजा मंत्र प्रथमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्यां पार्श्वे योनिर्वक्त्राहरे लोमशे च नम ध्यानं सर्वमनुमानेन संहरेत्॥ एतं मंत्राभिसंयुक्तं तत्तत्कलशोदकं सेवनात्॥ तत्क्षणात् केनापि संदष्टस्ते स्व
स्वात्त्रिर्विषो भवेत्॥ विलोकनाद्विषे तेन मंत्री प्रजपेत् सुसमाहितः॥ विषं हत्वा मुच्यते सर्वविषान्नात्र संशयः॥ हृत्पद्मे ह्यसं स्वशिरः कं
सुवा॥ मंत्रवर्णेषु तत्र ये न्यस्य देवतारूपकं गुरुः॥ स्मरन् स्वदक्षिणनासाग्रमध्यमान्तर्गनीषकं॥ मंत्रास्य हृदये दीप्तं दंष्ट्रालिखितं कृतमनः॥ त्रिशूलमुद्रा
जा च नस्मारानयम सुवनाशयेत्॥ पंचाशन्मनुना जप्तमंत्रमोघमेव च॥ भक्षितं च ह्वेडरोगादि नाशनं परमं शिवे॥ मंत्रीतरमयो वक्ष्य नीलकंठ
स्य कार्यं वै तिताः॥ तारहृन्नीलकंठाय मनुरष्टाक्षरो भवेत्॥ तारः प्रणवः हृत्नमः शब्दः नीलकंठाय स्वरूपं तथा ऋषिर्वर्ला समुद्दिष्टो गायत्री
छंद उच्यते देवता नीलकंठेश्वरो विषग्रहविनाशनः॥ ओं धा नार्वे नाना प्यहोम्म वर्णेन्त्र यो कवत्॥ तारं ऊं नीलकंठाय अग्नि वधूर स्वाले
परः॥ तारः प्रणवः ऊं नीलकंठो नीलकंठाय इति॥ अग्नि वधूः स्वाहाकारः स्वाहा वेच हृदंतैः सुः पंचांगानि न्यसेत् क्रमात्॥ दक्षजानुनि कार
भ्रूमध्ये तर्जनी काव्यभिः॥ वर्णाष्टकं न्यसेन् मंत्री पादोरुगुह्यनाभिषु॥ हृत्कंठमुखशीर्षेषु न्यसेद्वर्णाष्टकं प्रिये॥ पूर्वापश्चिम नवसु कण्ठेतपीता
रुणासितैः॥ अभयं वरदं चापं बाणं कुक्षिं च दध्युजैः॥ ध्यायेद्देवं सुपार्श्वे लक्ष्मीरागमारातिसुंदरः॥ संहार निर्विषसंभावरक्त मायुधं दक्षिणे
करमारभ्य वामाधः करपर्यंतं मायुधं ध्यानं॥ तथा अक्षरो कृति ध्यानेन पूजयेत् परमेश्वरं॥ पुरश्चरणं पुर्नं वर्णलक्षं महेश्वरि॥ अथ प्रयोगः॥
तत्र प्राग्वक्त्रो च वीरन्यासं ते प्राणायामत्रयपूर्वकं शिरसि अरुणाय ऋषये नमः॥ मुखे गायत्री छंदसे नमः॥ हृदये श्री नीलकंठाय देवतायै
नमः इति विन्यस्य ममसर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः॥ इति कृतांजलिर्वदेत्॥ ततो मूलमंत्रेण करशोधनं कृत्वा नीलकंठाय हृदयाय न
मः स्वाहा नमः शिरसे ॐ नमः शिखायै वषट्॥ नीलकंठाय नमः कवचाय॥ स्वाहा नमः अस्त्राय फट्॥ इति पंचांगं मंत्रांगुष्ठादिकनिष्ठं
तं कारयेत् विन्यस्य नेत्रं च हृदयादिषु च विन्यसेत्॥ ततो यथोक्तरूपं ध्यात्वा अस्त्राक्षरं वक्रं वोदितिः॥ अथ विनाम मालिमंत्रः॥ तत्र
श्री शिवरहस्ये॥ कैलासशिखरे रम्ये नानारत्नविचित्रिते॥ नानारत्नलताकीर्णे मंदवायुतरंगिते॥ नानाकुसुमसौरभ्य वरमोदितदि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चि॰ चार्ची
५४८
546

तते। सिद्धकिंनरगंधर्वचारणोपसंसेवितं। गीतवादित्रनृत्यैश्च श्रीण पद्मिः श्रितं सदा। [illegible] विद्रुमसहस्रास्तम्भमुक्तैर मेरसत्तया [illegible]
तं दिव्यगा [illegible] र्गतैः भर्तुर्विज्ञाणैर विचित्रं वितंतं शिलाचत्क वैदूर्य मणि निर्मितं। सिंहासनस्य समासीनमर्द्धनारीश्वरं हरं। सुप्रसन्नमुखं शंखसं
द्वःपद्म [illegible] करं। स्कंद [illegible] भगवन्सर्वं सर्वहृज्जगद्भवत्ये जगयते। [illegible] हि जारस्तकौतुग हविग्रहारहस्यं [illegible] दिक्वमिप्र [illegible]
[illegible] मे क्रोस्मितवदने शवरस्य रुपयाति भो। चिंतामणिर्मनु देव सूचितो यस्त्वया पुरा। इदानीं [illegible] नुमि कामिकं करः
श्री महादेव उवाच। साधु साधु गुह प्राज्ञ सर्वतंत्रार्थपारग। रहस्यं मे पि [illegible] मिम कोसीति [illegible] नं [illegible] कर [illegible] त्वं स्कं
प्रवक्ष्यामि हे। गोपितव्यं मया [illegible] कास्येषु [illegible] ने। सद्गुरुकाय पुण्यांशाय सुकुलीनाय तेन मंत्रो [illegible] विभूतानि भणव [illegible] नं तो
सुजे गे सं सम [illegible] ले क्रों धीं [illegible] तलेः कुल [illegible] तदयः कुर्यात् महाकाले च वसुरव। ततः संचिंतये देवमर्द्धनारीश्वरं शिवं [illegible] कुमार दे
वामार्द्धनी [illegible] जकं। [illegible] गंगाधरं [illegible] विलस [illegible] मौलिकं। [illegible] माव [illegible] सार्द्ध [illegible] रमेहभवं [illegible] ह [illegible]
पाशमं [illegible] पद्मं [illegible] दक्षिणे [illegible] करे त्रिशूलं [illegible] कपाले [illegible] रव। [illegible] कालले पा [illegible]
श्री
जितां एवं ध्यात्वाय [illegible] चतुरस्त्र [illegible] समोपेत [illegible] पूजयेत्। [illegible]
नि संपूज्य के सरेषु यथाविधिः। सर्वदेवद [illegible] कानिके [illegible] कास्त्रः [illegible] नरः पूज्याद्धि [illegible] दलेषु नमः। [illegible]
[illegible] हृदये [illegible] मा [illegible] संतमाल्य [illegible] कथ्यप्रा [illegible]
[illegible] नमः हृदये श्री अर्द्धनारीश्वरदेवताये नमः गुह्ये [illegible] बीजाय नमः पादयोः नेशक्तये नमः नाभौ [illegible] इति [illegible]
मम श्री [illegible] सिद्ध्यर्थे विनियोगः। इति कृतांजलिर्वदेत्। ततः र हृदयाय॰ कें शिरसे॰ [illegible] शिखा॰ [illegible] कवचा॰ [illegible] नेत्र [illegible] अस्त्राय॰ इति [illegible]
श्री
[illegible] मंत्रानंगुष्ठादितलांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिने [illegible] मंत्र [illegible] न्यस्य [illegible] लत्रयं [illegible] ५४८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

परांते अष्टदलकेसरेषु आग्नेयां हृदयाय। ईशाने कं शिरसे स्वाहा। नैर्ऋत्ये खं शिखायै नमः। वायव्ये गं कवचाय नमः। देवाग्रे नं नेत्राय नम।
दिक्ष्वग्रादि चतुर्दिक्षु यं अस्त्राय नमः। इति षडंगानि संपूज्य प्रथमाष्टदले देवाग्रमारभ्य प्रादक्षिण्येन बटुकाय। क्षेत्रपालाय। वंडेश्वराय। दुर्गायै।
एपुरकाय। वेदिने। विघ्ननायकाय। सेनापतये। इति संपूज्य द्वितीयाष्टदले तथैवारभ्य ब्राह्म्यै। माहेश्वर्यै। कौमार्यै। वैष्णव्यै। वाराह्यै।
ऐं इन्द्राण्यै। चामुण्डायै। महालक्ष्म्यै। इति संपूज्य इंद्रादि सर्वं प्राग्वत् समाप्य यदि नित्य एकलक्षं जपेन्मंत्रं दीक्षितो विजितेंद्रियः अनुदशांशं
दशांशेन त्रिमधुरकैः सतैर्लेः तिलैः संतर्पयेद्देवं पुष्पतोयैः षडाननानलेनाभिषिंचेन्मूलेन स्वमूर्धनि समाहितः। ब्राह्मणांस्तोषयेत् अन्नैः कृत
पानैः सदक्षिणैः। एवं सिद्धमनुर्मंत्रप्रयोगान्विदधीत वै। इति। एष लक्षजपः कृतयुगपरः। शिवसद्भावेनु शिववशं कथ्यः। इष्टकांध्यानं हि
यथा। अथवा देवदेवेशि ध्यायेत् पञ्चभुजं शिवं। दक्षिणोर्ध्वकरे दिव्ये परशुं तदधः क्रमात्। खट्वांगपाशिशूलं च वरदं वामं वामकोद्भिन्ने
भुजंगं त्रिशिखं चैव कपालं चापमेव वा। ऊर्ध्वोदितस्त्रीविलासं स्पक्षणं त्रिदशार्चितं। गंगातरंगविलसच्चंद्रखंडाहिशेखरं। इति संध्या
देवैः स्तां सुपूर्वस्थां शिवामपि। अरुणामरुणाकल्पामरुणोष्ठकधारिणीं। अरुणालोकमालाद्यां चिंतयेत् त्रिमलिनीरूपिणीं भूलेः षोडशी
र्मग्रमुद्रोद्यशोभिनीं। चिंतयेत् परमेशानि साधकाभीष्टदायिनीं। सिद्धिप्रयशः काम्यमेतद्दिति चिंतयेन्नित्यं तु दक्ष्मोकं एव। शिवरहस्या
फं स्यक्कादिमं वक्ष्ये शिवशक्तिनियोजनं। अजपेनेन सिद्धिः स्यात् श्रीघ्रमेव न संशयः। अथ परमार्थः। बीजस्यादिमं रेफमण्डस्यतत्काशिव
गौ। हहकारसकारसंयोज्य नजपेदिति। पूजा सा च जपेन्मंत्रमस्पुतैर्मंत्रविन्नमः। तेनावेशो भवेन्मन्त्री घोभूतादीनां हृदनमपि। अस्त्रस्य शिरसि
ध्यायेद्वं इंद्रमंडलमध्यगं। स्वरैः षोडशभिर्बीजं स्रावयेत्पीयूषं चिंतितं। अथ परमसुन्दरे सोऽहं स्यपस्मार नाशनं। शिरोरोगहरं चापि विगादितं शिरसि
वाहनं। रेफादिवर्णषट्कारवाम्बुकोणांतस्थितकोणं। प्रतिलोमस्वराबीजं स्वस्वस्याशिरसि स्मरेत्। बीजमेतन्महासेनाग्रहाग्निंतक्षणं
करेत्। त्रिकालं चिंतयेन्मूर्ध्नि यत्तत्ततः षडाननानलं ध्योचिंतयेद् बीजं ज्वलत्कालानलप्रभं। क्षणादावेशयेन्मंत्री ग्रहान्रोगादिकानपि। श्री
एतन्मंत्रामितं स्तंभं धुनीवस्रसत्तकं। यस्तस्य महर्षि त्रिक्षिप्तं क्षणादवेशकारकं। योगिकेशांतिकं मंत्रं भुजङ्गं वर्णविधिं यथा। सकारं ५६८

त्रिधा
५४७
५४७

मादेसंयोन्यजपेन्मंत्रं षडाननं। आकृष्टो च वशीकारे रक्तो रेफाग्निको भवेत्। हकारादिश्च [illegible] सर्वं [illegible] श्रीमणोपुष्प [illegible]
भृग्न वर्णो यकारादि द्विदेहे ज्ञो आप्योरपि। पीतवर्णो लकारादि संभवो शीर्षिका [illegible] हनः। शुद्धस्फटिक [illegible] काशोऽमन्त्रो ध्येयो मुमुक्षुभिः
अकारादिश्च यत्लसादिक्षि कोदेशतो गुह। वायुमंडलमध्यस्थं मंत्रं रूपं विचिंतयेत्। [illegible] मैत्र्यार्थी पीतं [illegible] आप्यमग्ने प्रजापते
नाभिर्मकर्णयोरंध्रं छर्दिश्च वदने स्मृतं। कुक्षौ लं करोत्याशु वायुमर्मसु संस्मृतं। दुःसहं वा [illegible] रोगं कुर्यात्क्षिरसि [illegible] वागो [illegible] नालेवत्
रक्तस्य मध्यगं। वं चन्द्रमंडलमध्यस्थं स्फुरेद्यो [illegible] शमिर्यतां। नेत्रे ध्यातं नेत्ररोगं हरत्याशु नहि संशयः। रक्तस्त्रावं कुरुते [illegible] हरेत्क्षणात्। कुक्षौ
ध्यातं शूलं तु तस्याद्धि स्फोटे विषमज्वरे। त्रिशिरस्कामये वल्लस्य मदाह शिरोगदे। स्मरेन्मंत्रं विदुमाभं तत्र तद्दोषशान्तये। [illegible] संतसितो
तं वीजं स्मरेद्गुह। यस्य मूर्ध्नि सवश्यः स्यादविरादसर्वं देवि। दृष्टांगना हृदं मोहितं स्थितं मंत्रं विचिंतयेत्। मंत्रवर्णैर्दृढं यध्यातेनो [illegible] स्मरे [illegible]
क्षीर्षमाशु पाशेन कर्षयेद्योषितां ध्रुवं। स्वनामगर्भितं वीजं योषायोनौ विचिंतयेत्। वशयेत्तत्क्षणा [illegible] योषां [illegible] यत्नतः [illegible]
गशरीरस्थं तद्बीजं चिंतयेद्गुह। वशयेद्योनिमध्ये संपर्कं योषितं वशे। विदध्यान्नात्र संदेहो नात्र कार्या विचारणा। [illegible] लोलम [illegible] दमानीय [illegible]
जं समालिखेत्। तन्नकारस्थरेफेतु साध्यारव्यं कर्मसंयुतं। विलिख्य तत्रिकोणं तु वेष्टयेत् बहिस्तथा षट्कोणं न रामावेष्ट [illegible]
खेनारेफं सविंदुकं तच्च विलोमे वेष्टयेत् [illegible] प्राणप्रतिष्ठां तस्याः कृत्वा सम्यक् षडाननं। निखनेच्चैत्र [illegible] सम [illegible]
णात्स्वयं वश्यो भवति निश्चितं। प्रातिश्रियाया षट्चक्र नात्र कार्या विचारणा। मधुरत्रयहेमैर्नश्यालिपिर्वेन [illegible] कृत्वा पुत्तलि [illegible]
स्पष्टांगी मितिमंजुलं। प्रपदाभ्यां वज्रे यार्भां जानुभ्यामुरुयुग्मतः। नाभेरधस्तात् हृदयात् कंठाद्दशीर्ष कं [illegible]
स्त्वा साधकः। मूलमंत्रेण तु कुर्यात्समुद्दिश्य षडाननं। स वश्यो भवति क्षिप्रं नात्र कार्या विचारणा। चतुरस्रं समं [illegible] दले गुह [illegible] श्री
ध्येत्तु वंकारस्य वीजं साध्यं समालिखेत्। तन्मध्ये मकाराधः स्थितेरेफे विचक्षणः। चतुरस्रं चतुष्कोणे ठकारं विंदुसंयुतं [illegible] ५४८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ण्ं मूलमंत्रमभिमंत्रितं । अष्टोत्तरसहस्रेण शिरोरोगी प्रभक्षयेत् । अविकेयाविराद्दूवी रोगान्मुक्तः सुखी भवेत् । सरेफषण्ठाककारेण कं ...
ध्यस्थ षण्मुखं । दक्षस्तनं खकारेण वामं चैव मकारतः दक्षांशं रेफतो बुध्वा वामं वा पिपकारकं ॥ ओंकारेण तु ... नाभिपूर्कारतो गुह्
क्षां विं हूं ... चं ज्ञाभ्यां वध्वा कर्षं स्मरेद्धिया । स्च वं शं तं सवं शयः स्यादविरान्तात्र संशयः । यंभुजीवा ... पुष्पेण त्रिकोणं लंख्य ... तन्मध्ये विलिखे-
त् । चंदनागरुकुंकुमैः पुष्पेण तेन तन्मध्ये कार्तिकियविधानतः । अग्निं संस्थाप्य तत्रैव संपूज्य विधिवत्सुतः । कुर्याद्धोमं ... रशातं ... तु
तं । त्रिलोहनिर्मितायांतु मुद्रिकायां विचक्षणः । संपातसिक्तां तां वत्स सहस्रेणाभिमंत्रितां । साध्य केनाथ तां हस्ते धारयेद्यस्तु भूपतिः । जयेत्सं ... क्षा
षट्चक्रवलान्दुर्वान्खिलान्रिपून् । विषवेतालभूतादि दुरितैर्बाध्यते न सः । वक्ष्ये भागं त्रिकोणस्य भण्यं षण्मुखं साम्प्रतं ... अग्निरूपं ... सिता
याः षडाननाः । तन्मये तत्त्रिलोकस्य भागास्तद्बहुसंख्यया । भवेद्रूपास्य सौम्यला ... गः ... उच्यते । कोचन स्याकेरूपता तद्वर्णोः ... विंशति
न भागस्तस्य तावत्तात्रस्या अग्निमयत्वतः । तद्वर्णाश्च दशोत्तरनास्य भागो विलादृशः । अथ पत्रे लिखेत्पत्रं कर्णिकायां षडस्रकं । तन्मध्ये ... कोणं स्या-
न्मध्ये बीजमालिखेत् । साध्याख्याकर्मसंयुक्तं षट्कोणेषु षडंगकं । लिखेत्पूर्वादिपत्रेषु बीजवर्णान्विभक्त्य वारं ... यमिति ... षण्मुखं ...
वृत्तचतुष्कं स्याद्वेतरालत्रयान्वितं । एतद्यंत्रं धृतं सर्वरक्षाकरमनुत्तमं । अग्निस्थाने समावाय केलशी विधिवत्कुहू । तद्वेदं समाप ... तेनाभिष-
वयेत् । ग्रहरोगादिनिर्मुक्तः सुचिरं सुखमाप्नुयात् । आदौ षट्कोणमालिख्य वकारं तत्र संलिखेत् । तन्मध्ये साध्य ... लिखेद्वीजं षडाननात्
स्वरैः षोडशाभिर्वीतं षडस्रेषु समालिखेत् । बहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा अंतरालेन तथालिखेत् । ककारादिक्षकारांतान्वर्णान्बिंदुसमन्वितान् । अष्टको-
णं बहिः कृत्वा तत्कोणेषु लिखेत्कुहू । नृसिंहबीजं प्रागुक्तं पंचमे तन्मडानना । ... सर्वसिद्धिदं । आदौ षट्कोणमालि- श्री
तन्मध्ये साध्यसंयुतं । चिंतामणिं समालिख्य षट्कोणेषु षण्मुखारकं रंमरं यमिति । ओं भूमिर्विचसंपिधु । विलिख्य वहिरावृत्य चतेन ... ५८८
नवा । तद्बहिर्वृषयेद्दलं पुनर्वृत्तं समालिखेत् । तद्बहिः ... विषयिनां विचक्षणः । नृसिंहबीजं विलिखेत्तत्कोणेषु षण्मुखारत ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ षार्ण
५४९
548

ये च न यावि लिखेत्को मयां भसा। लाक्षा वीतमयं कृत्वा संजप्य विधिवद्बुधः। मस्तके धारयेदेतल्लक्ष्मी सौभाग्य वर्द्धनं। आयुरारोग्य विजय वश्य क
त्रयो त्र दा वो रव्याल महारोगभूतापस्मार त्राशनं। कार स्फुरतेः साध्यं साध्या मानीयन्त्र वा। अग्र देश महासेन सुरम्यं कारयेत्स्थलं। षट्कोणं विलिख
द्व स्त्र तत्र साध्य समन्वितं। चिंतामणिं विलिख्याथ षट्सु कोणेषु संलिखेत्। वह्निज्वालाद्वार स्फार रेखा कार्याश्च तद्बहिः। कार्त्तिके पाथ संजप्त मष्टो
त्तर स सहस्रकं। मूलमंत्रेण तत्सम्यक् स्थापये च्चत्वरे। चौर व्याघ्र कोड सर्प रिपु भूत पिशाचकाः। न क्रमन्ति कदाचित्तु पंचस्याप्यप्रभावतः। श्रीकंठसंहि
तायां। शृणु देवि प्रवक्ष्यामि मंत्ररत्नं महाद्भुतं। तुवरो देवदत्तस्य शत्रुक्षय करं परं। संवर्तेशो महादेवि महाकालेश संयुतः। अनंत द [illegible] भुजंगेशो कालीशं
स्त दधः शिवे। अर्घीशस्तदधो देवि सर्वेर्द्ध श्रीमुखी स्थिता। बीजमेतत्समाख्यातं सर्वसिद्धिकरं परं। संवर्तेशः क्षकारः महाकालेशो मः भुजंगेशो रः [illegible]
लीशो यकारः ट्रकारः श्रीमुखी विंदुः एतैः सपिंडितं [illegible] इति। बीजं भवति। ऋषिर्ब्रह्मा समुद्दिष्टो गायत्री छंद ईरितं। श्रीरुद्रो देवता प्रोक्तः सर्वाभीष्ट
[illegible] भवेत्। षड्दीर्घभाजा बीजेन षडङ्गानि प्रकल्पयेत्। क्षकाररहितं मूलं बीजं यत्र [illegible] तां। बलारिदिग्विबीजानि देवस्तु जिरिनं दिनि। जायाख्या वि
यो पश्चा विजिता अपराजिता। बीजमंगुलिषु न्यस्य करयोर्व्यापकं ततः। कनिष्ठादिषु विंन्यस्य षडंगानि तलोवधि। देवं देवीस्य बीजा र [illegible]
षु विन्यसेत्। पादान्मूर्ध्वावधि न्यस्य श्रुषि नाग जगदीश्वरि। मूर्धादिपादपर्यन्तं तलला [illegible] व्यापकं न्यसेत्। षडंगानि पुनर्न्यस्य देवदेवीस्थ पूर्व [illegible]
वदन हृन्नाभि गुदेषु क्रमतो न्यसेत्। एवं न्यस्त तनुर्देवी ध्याये देवमनन्यधीः [illegible] दिव्यरूपं चिरं चतुर्वक्त्रं त्रिलोचनं। [illegible] हस्तैः [illegible]
मातः। दक्षिणोर्द्धकरे देवी [illegible] पाशं वामोर्द्ध हस्तेक कपालं तदधो ज्वलं। रक्तांग रागाभरणं [illegible] शुनं चिपिट नासिकं। [illegible]
ध्याये देवं शिवं शिवा। शैवं पीठं समभ्यर्च्य वक्ष्यमाणेन वर्त्मना। तत्रावाह्य यजेद्देवं सम्यक् [illegible] आदिभिः शिवे। नपुंसक स्वरैर्हीनानुलोम विलोमगैः धर्मा
दिके र धर्माद्यैः पादगात्राणि कल्पयेत्। हकारेण न्यसेद्देवि तंतु रूपान् गुणान् तथा। चतुर्थ पंचमाभ्यां तु स्वराभ्यां परगानि [illegible] मायाचित्त्वा न वेदिनि अधः [illegible] श्री
क द न्यसेत्। षष्ठ स्वरेण पंत्रं च कल्पयित्वा [illegible] संध्यादक्षे महादेवि चतुर्भिश्च यथाक्रमं। वामाद्याः पूजयेदेता वामाद्येष्वा ततः परं। रौद्री [illegible] ५४८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

या ज्वालारूपा महेश्वरि। इत्थं संकल्पिते पीठे मूर्त्तिं संकल्प्य मूलतः। तस्मादावाह्य देवेशं तुंबरं देवि पूजयेत्। चतुर्द्वारसमायुक्तं [illegible] चतुरस्रं त्र्यस्रं च
अष्टपत्रं कुले देवि पंकजे द्वारलोः सह। आदावंगानि संपूज्य केसरेषु यथा पुरा। दिक्पत्रेषु यजेद् देवि स्वस्वबीजादिकाः क्रमात्। वामा [illegible] दुर्वि
दिता रक्ता रक्तानुलेपनाः। अरुणांशुकपुष्पाद्यैः ताम्बूलपूरितानना। गवल्लकीवादनस्ताः मदविभ्रममंथराः। कोणपत्रेषु [illegible]
दिकाः क्रमात्। दुर्भगा सुभगा नैव कराली मोहिनी ततः। वह्नि वीथी हृदये देवि लोकेशान्ताः पुष्पाञ्जलिं यजेत्। इत्थं यो भजते देवि तुंबरुं विधि [illegible]
तस्य दुर्भगं किंचित्त्रिषु लोकेषु विद्यते। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातःकृत्यादि योगपीठन्यासान्ते प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि [illegible] ऋषये
नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्री तुंबरुरुद्राय देवतायै नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोगः। इति कृत्वांजलिं बद्ध्वा
क्ष्रां हृदयाय। क्ष्रीं शिरसे स्वाहा। क्ष्रूं शिखायै। क्ष्रैं कवचाय। क्ष्रौं नेत्राय। क्ष्रः अस्त्राय। इति षडंगमंत्रान् कनिष्ठादितः [illegible] विन्यस्य पु
क्ष्रं नमः इति केवलबीजमेव कनिष्ठिकाद्यंगुलिषु विन्यस्य करयोर्व्यापकं कृत्वा कनिष्ठयोः क्ष्रं तुंबरुरुद्राय नमः। अनामिकयोः क्ष्रं जयायै नमः
मध्यमयोः क्ष्रं विजयायै नमः तर्जन्योः क्ष्रं अजितायै नमः अंगुष्ठयोः क्ष्रं अपराजितायै नमः इति विन्यस्य पादादि मूर्धावधि [illegible] मुष्टिन
विन्यस्य पुनर्मूर्धादि पादपर्यन्तं करतलाभ्यां बीजं विन्यस्य पुनः पूर्ववत् षडंगानि विन्यस्य शिरोवदनहृन्नाभिगुह्येषु प्राग्वद् देव्यादीन् विन्यस्य ध्यात्वा [illegible]
पूजांते पूजां च कृत्वा [illegible] कृत्वा संस्थाप्य तत्र मंडूकादि सिंहासनांते प्राग्वत् पीठं संपूज्य सिंहासनस्य पादेषु धं धर्माय। ज्ञं ज्ञानाय। वैं वैराग्याय। ऐं ऐश्वर्या
य। तस्य गात्रेषु अं अधर्माय। अं अज्ञानाय। अं अवैराग्याय। अं अनैश्वर्याय। इति संपूज्य ततो अनंतं पद्मं आनंदकंदं संविन्नालं [illegible] प्रकृतिमयपत्रेभ्यो
विकारमयकेसरेभ्यो। पं सर्वतत्त्वरूपायै कर्णिकायै। इति संपूजयेत्। अत्र षट्स्वरेण पद्ममित्यनेन पद्मम [illegible] कर्णि [illegible] पत्रेषु प्रागवद्
विन्यादिति। ततः सूर्यादिमंडलपूजांते हूं द्वोधात्मने सलाय। इत्यादिगुणत्रयं। इकारादि यथा पूज्या। [illegible] दिग्दलकेसरेषु हं [illegible]
हें ज्येष्ठायै। ॐ रौद्र्यै। ॐ इच्छायै। इति शक्तिचतुष्टयं पूजयेत्। अत्र नवशक्तिपूजनं नास्तीति प्रतीयते विशिष्य सबीजत्वात् [illegible]
त्। योगपीठं नवशक्तिवहिर्भूतं स्यादाशक्तेः संग्रहाच्छेति। इत्थं पीठपूजां विधाय तत्र मूर्तिकल्पनादि षडंगपूजांते पदलेषु [illegible] दिग्दलचतुष्टय

श्री
१६८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
५४९
549

आग्नेय्यां दक्षिणे नैरृते वायव्ये । ऐं ज्येष्ठायै । ॐ रौद्र्यै । ॐ ह्रकायै । अग्न्यादि कोणपत्रे पुष्पं दुर्गायै । बं सुभगायै । सं करालायै । हं मोहिन्यै । इति संपूज्य अङ्गादि आव-
रणादि सर्वं समापयेदिति ॥ यथा लक्ष्म केन जपेन्मंत्रं तद्दशांशं घृतेन हुनेत् । तर्पणं मार्जनं कृत्वा ब्राह्मणान् भोजयेत्तथा । वापुय क्रिमुर्गाणि सं वीजं सह त्वा जपा [illegible]
द्या । ज्वरमूलमहारोगा नश्यंति ते न तत्क्षणात् । कुपितस्य हृदं भोजे स्मृत्वा बीजमिदं जपेत् । तत्क्षणे शममायाति ब्राह्मणं मंत्रप्रभावतः । गण नं [illegible]
आतः पिवेज्ज्वरः । हृद्रोग कमला काश्र्या सविषं भकासश्वा । नश्यंति तत्क्षणादेव नात्र कार्या विचारणा । मंडले नवनाभाख्ये कृत्वा रम्यं महेश्वरि ।
तत्र संस्थापयेद् इष्ट्या कलशान्नवमंत्रवित् । देवमध्ये घटस्तथा देवी दूतीमपूजयेत् । पुरोक्तं वर्तेत तत्सिं वक्कुले ज्ञाय पितं शिवे । सुतं वै व्याधि सूते कि-
मन्या कन्यका प्रसूः । नाना भिषिक्तो विजयी भूयाद्दिन संशयः । भतप्रेतादि काः कृत्या रोगा नश्यंति सेवनात् । अपपत्रे वुजेम [illegible] बीजमा [illegible]
खेत् । ककारादिक्षकारांतानिंदुयुक्तान् महेश्वरि । केसरेषु स्वरान्देवि दिक्पत्रेषु लिखेत्ततः । पूर्वोक्तदेवी पूजां निर्विदिक्पत्रे पुष्पार्विती दूती मंत्रा या
पुरा प्रोक्ता नाम लिखेत्तद्यः । पुनः वक्तव्यं विधायाथ तत्पार्श्वे समालिखेत् । १ ककारादि क्षकारांतानिंदुयुक्तान् महेश्वरि । तद्बहिश्चतुरस्रे तावे [illegible]
गदीश्वरि । एतद्यंत्रं महादेवि प्रोक्तं श्रीत्रिपुरो मे हृता साधितेन जपहोमाभ्यां धृते नाशयति क्षणात् । रोग कृत्या ग्रहान् सर्व्व कृत्भूतापस्मारकादिकान् । अ
थमंत्रस्य जाप्रकारः सुगमः ॥ श्रीकंठ संहितायां ॥ क्षेत्रपालमनुं वक्ष्ये शृणु देवि यथा विधि । संवर्त्तो जुग्रहो दा [illegible] रुद्रसंवर्त्तको पुनः । आषाढी [illegible]
युक्तो [illegible] लोहितोनंत संयुतः । पिनाकी चानंतयुतो वली मेषस्तुतो भवेत् । महाकालो विसर्गाढ्यस्तारा द्यो यं मनुः प्रिये । संवर्त्तः क्षः अनुग्रः [illegible]
इंदुः अनुस्वारः तेन क्षौं इति । रुद्रः एकारः सर्वेत क्ष तेन क्षे इति । आषाढी तरवती रतेन त्र इति । लोहितः प अनंत आ तेन पा इति । [illegible]
ला अनंत तेन ला इति । गाली यामेषोन महाकालो य विसर्गः अः तेन यः इति । तारा यः प्रणवा यः तथा । मुनिर्ब्रह्मा सम्बुद्धि ब्यो गायत्र्यं [illegible]
ता । क्षेत्रपालो देवता स्यक्षं बीजं परिकीर्तितं । नमः शक्तिरिति प्रोक्तमिष्टसिद्धिकरस्मृतः । षड्दीर्घभाजा बीजेन षडंगानि प्रकल्पयेत् । ततः संवि[illegible]
द्वं क्षेत्रपालमनन्यधीः । अंजनाद्रिप्रतीकाशमूर्द्ध्वपिंगजटाधरं । वर्तुलोग्रत्रिनयनं भीमसर्पविभूषणं । दंष्ट्राकरालवदनं भीमरूपं दिगंवरं । द्विभुजं श्री
८ क्षिणे हस्ते गदां वामे कपालकं । दधतं चिंतयन्देवि शिवे पीठ समर्चयेत् । पद्ममष्टदलं वाह्ये दिग्द्वारैर्भृगहे देत् । कृत्वा तत्र समावाह्य गंधाद्यैरर्चयेच्छि ५४८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

आद्यवंगानि संपूज्य पूर्ववत्परमेश्वरि। अर्चयेदष्टपत्रेषु किंकराष्टकमर्चयेत्। अनलाग्निकेशाश्च क्षेत्रपालस्य किंकराः। लोकेशास्त्रदस्त्राणि पूर्ववत्
परिपूजयेत्। धूपदीपादिकं कृत्वा ततस्तस्मै बलिं हरेत्। बलिर्नैवेद्यं तत्र मंत्रः एह्येहीति समुच्चार्य गिं दुतस्य पुरुदयां मं जयद्विलयपश्चान्नमेयद्वितयेन ततः
विघ्नयुग्मं महातेजा भैरव क्षेत्रपाल वा। बलिं पदं समुच्चार्य देविगृह्ण हृदयं द्विठः। बलिमंत्रः समाख्यातः सर्वकर्मफलप्रदः। द्विठः स्वाहाकारः॥ अस्य सागर्भ॥
अथ प्रयोगः॥ तत्र प्राग्वद्योगपीठन्यासांते शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीक्षेत्रपालाय देवतायै नमः गुह्ये क्षं बीजाय नमः
पादयोः नमः शक्तये नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः। इति कृतांजलिर्वदेत्। ततः क्षां हृदयाय। क्षीं शिरसे। क्षूं शिखायै। क्षैं कवचाय। क्षौं
नेत्राय। क्षः अस्त्राय। इति मंत्रानंगुष्ठादितलांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेषु विन्यसेत्। ततो ध्यानादि षडंगपूजांते षट्दलेषु। अनलाय। अग्निकेशाय।
करालाय। घंटारवाय। महाकोपाय। पिशितनाशनाय। ऊर्ध्वकेशाय। इति संपूज्य लोकेशार्चनादि सर्वं समापयेदिति॥ तथा। एकलक्षं जपेन्मंत्रं तु कुर्यात्तद्दशां
शतः। वरुणघृतासिक्तेन तर्पणादि ततश्चरेत्। रात्रौ गृहांगणे रम्ये कृत्वा स्थंडिलमुत्तमं। आवाह्य तत्र संपूज्य क्षेत्रेशं प्रोक्तवर्त्मना। अन्नव्यंजनकुल्यावैः कौ
लावैसि वर्धकं महत्। पूर्वोक्तमनुना देवि तस्य हस्ते बलिं हरेत्। बलिदानेन संतुष्टः क्षेत्रेशं प्रोक्तवर्त्मनापालो मुदान्वितः। ऐश्वर्यविजयारोग्यश्रीसौभाग्या
दिसंपदः। ददाति रोगभूतार्तिकृत्याघाः सुनिवारयेत्॥ अत्र रात्रौ बलिदानं॥ काम्यं नित्यपूजायामपि नैवेद्यं प्रोक्तमंत्रेण देयं॥ अथ बटुकमंत्रः॥
तत्र श्रीकौलेशकोटिप्रभेदः। अथ वक्ष्ये महादेवि भैरवस्य महेश्वरि। मंत्ररत्नं महागुप्तं दुष्टग्रहनिकृंतनं। सर्वशत्रुक्षयकरं सर्वव्याधिविनाशनं। सर्वाप
तारकं देवि सर्वसौभाग्यदायकं। वश्याकर्षणविद्वेषस्तंभनोच्चाटमारणे। निग्रहे व्याधिकरणे प्रशस्तमखिलेष्टदं। उद्धरिष्ये महामंत्रं शृणुष्वावहिता प्रिये। मो
माग्निशं तितिथिभिः स्वरे ही जमादिकं। जलं व खेचरीकर्णयुता कापततः शिवा। अनंतालोहितश्चाग्निकर्णोवा मीरयुग्मकं। वह्निरूपं वमोत्तंत पुनः पवनएवजा
क्रोधी कर्णयुतो वह्निकर्णे वान्यरमेश्वरि। पुनरेतद्द्वयं प्रोक्तं द्वितीयार्णादियावंति। वटुर्षयतु वर्णानां पुनराद्यं समुच्चरेत्। एकविंशतिवर्णोऽयं मंत्रराजः स
मुद्धृतः। गोपनीयः प्रयत्नेन त्रैलोक्येष्वपि दुर्लभः॥ ओम ह्रं आग्नीरकः शांतिः ई तिथि वह्निः रपवमोलः अनंत आ तेन इति। द्वितीयार्णादिचतुर्थ
वटुकाय इति। आद्यं क्षौं इति। जले व खेचरी ट कर्ण उ तेन ट इति कापीकाय ... अनंता अत्र त्र्यक्षरस्य आकारयोर्नेसंधिः। एकविंशतिवर्ण इ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५५०
550

के लोहितः प अत्रि द कर्णवान् उकारसंयुक्तः तेन उं इति। मीनयुग्मं धकारद्वयं तेन द्धं इति। वह्नि रेफः र पूर्व मोणः अनंतः आ ते
न एणा इति। पवनो यः क्रोधीशः कर्णः उ तेन कुं इति। वह्नि रा कर्ण उ तेन रु इति। पुनरेतद्द्वयं कुरु इति। द्वितीयार्णे द्विवलुप्ययो वषट्कार
इति। ऊर्ध्वं ध्रौं इति। तथा। ऋषिरुक्तो महादेवि बृहदारण्यसंज्ञकः। अनुष्टुप् छंद इत्युक्तं भैरवो देवता स्मृता। शक्तिबीजं वषट्कारोऽस्याः कील
स लकमुदाहृतं। अघोरं पुनर्देवि पंचकूटसमन्वितं कुर्यात् षडादि प्रतिलोमेन नव पंचकविवर्जितं। एतद्वीजद्वयं ... पंचमूर्ध्वयः।
अंगुल्यादिषु अंगुलीषु मूर्धास्यहृदये गुह्ये। सपुतत्परतो देवं मूर्धास्यदक्षकर्णके। वामकर्णे च चूडायां ऊर्ध्वपूर्वांतिको नेत्रे। पंचमं तु वक्त्रे पु
मूर्ध्नि स्मा महेश्वरि। ईशानस्तत्पुरुषो घोरो देवि तृतीयकः। वामदेवश्चतुर्थः स्यात् सद्योजातस्तु पंचमः। पुनरावर्णयुगलं ... दीर्घस
र्गेणोदितां कृत्वा तेन षडंगानि यानि तु कानि कल्पयेत्। श्रीरुद्रयामले गदेनुयावा॥ देवदेव जगन्नाथ शंभो त्रैलोक्यनायक। भैरवस्य विधिं प्र
भो मम मा बद्धम महाप्रभो। येन कार्याणि सिद्ध्यंति साधकानां निरंतरं। सुगोप्यमपि देवेश शीघ्रं ब्रूहि शंकर। येनाहं तोषिता देव सदा च ते नि
रंतरं। ततः कृपां समासाद्य विधिं कथय मे प्रभो। श्रीभैरव उवाच। शृणु देवि प्रवक्ष्यामि वटुकस्य महात्मनः। विधानं परमं गोप्यं ब्रह्मादीनां
सुदुर्लभं। सूत्रेणैव समुसंक्षेपात् कथयिष्यामि वल्लभे। येन विज्ञानमात्रेण त्रैलोक्यं साधयेत् सुधीः। एकदा देवदेवेशि तपसे दत्तचेतसा। गतः
मम रम्यं नंदनं स्थानं मूलं च इति मीश्वरि। चक्रे परमसंतुष्टं तपसा विभूता तदा। सा कामरूपिणी देवी कौशलं चतुर्भुजा ... सा
र्य दुर्लभं। इति वाक्यं समाकर्ण्य प्रोवाचाहं सुवल्लभे। देवि मात्रं गतं त्वं यत् पदिक स्याति भैरवं। दुर्लभं कस्य विद्धि हि विधानं परमं गूढतां मंत्रस्य
येन सिध्यंति सर्वकार्याणि संप्रतं। इति वाक्यं च मे श्रुत्वा प्रसन्ना सनातनी। उवाच याद्दशं देवि विधानं श्रृणु वल्लभे। वटुकाख्यस्य देवस्य भैरव
स्य महात्मनः ब्रूत त्रिलोक्यहताः। दिंडं वंदित तस्य दयानिधेः। न्यासादिकादशप्रोक्तो वटुकाराधने शिवे। यो विना ते न सिद्धिः स्यात् ... भुता
पि। आदौ न्यासं प्रवक्ष्यामि येन कार्यं प्रसाधयेत्। हां क्षां सिंहवीजेन देवि न्यासं कार्यं कालबीजेन तत् ... न्यासमग्रे विद... महत्र्य बीज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रा(ण) बीज म्रूँ

महालक्ष्मी बीजमाह म्रूँ श्रुतबीजं स्त्रौं: ह क्षेत्रं ह स्फूं कुल बीजं प्रौं [illegible] बीजं म्रूं

तो न्यासं प्राणबीजेन वा परं। चंद्रबीजस्य च न्यासं विधाय ख्यातिबीजतः। मूलबीजेन पश्चात्तु न्यासं कुर्यात्समाहितः। भ्रामरीबीजतो न्यासं विदध्यात् [illegible]
संयुतं। पंचन्यासानदत्वा देवि न करोति नरो यदा। तावत्पापं हं वरारोहे तावन्मंत्रो न सिध्यति। श्री देव्युवाच। देवदेव जगन्नाथ [illegible] भो संसारतारक। कुर्यां कु
लान्यासविधिं प्राक् क्षेत्रनिरूपयाकुलादेह यथा लभेन साधकः सिद्धिमाप्नुयात्। गोपनीयो न मंत्रो यं बहुकारवाज्जगद्गुरो। तथा निरूपय विभो [illegible]
पि यथा लभेत्। श्री शिव उवाच। शृणु देवि जगन्मूले न्यास बीजानि शोभने। प्रकटयति यथाशक्त्या कथयामि हितायते। स्थानेषु तेषु बीजानि न्य[illegible]
महात्मभिन्नतथापि प्रवदिष्यामि शृणु मत्प्राणवल्लभे। शिवे चंद्रः शिवेः शक्रस्वरोर्धेंदुः सबिंदुभिः। प्रेतबीजं समाख्यातं तेन [illegible] न्यसेच्च हृदि [illegible]
स्वानेत्रकं वराः स्त्रोत्र सुंदरि। शिवो ह चंद्रः सः शक्रस्वर औ तथा। शिवचंद्रौ ससंवर्तौ कालवाक्षिभूषितौ। बिंदुनादयुतौ देवि न्यासा [illegible] ध्यकार का [illegible]
ह बीजमिदं देवि विध्यसे मुखे सुरसुंदरि। संवर्तः क्षः कालो म वामाक्षी ई। बिंदुः अनुस्वारः नादः अर्द्धचंद्रः तथा। [illegible] लिंगे च नाभौ हृ
तो गुल्फौ च पादांगुलीषु देवेशि विन्यसेत्परमेश्वरि। अनेशो [illegible] समारूढः शक्रस्वर शशी युतः क्रौं बीजमिदं प्रोक्तं विन्यसेत्परमेश्वरि। अनेशो [illegible]
ग्निर र शक्रस्वर औ शशी बिंदुः तथा। ब्रह्मरंध्रे मुखे नेत्रयुगे श्रीवाक्षकोरयि। कपोल [illegible] चुके [illegible] ब्रह्मरंध्रे पुनर्न्यसेत्। कालशक्रशिवाः सचो बिंदु
नाद विभूषितः [illegible] हस्तयोस्तथा। नेत्रयोः श्रोत्रयोः कुक्ष्योर्मध्ये देवे [illegible] विन्यसेत्। कालः म शक्रः ऊ शिवः ह [illegible] औ तथा
अनुस्वार [illegible] वामकर्णे बिंदुनादेन देवि [illegible] महालक्ष्मी बीजमीशानि बिंदुके पार्श्वयोर्गले। पादयोश्च हृदये पादद्वये नाभौ च पादयोः। [illegible] अग्निर वा
मकर्णः ऊ [illegible] बिंदुनादौ प्राग्वत् तथा। [illegible] वामकर्णे बिंदु [illegible] प्राणबीजं मुखे देवि हृदये [illegible] हृदये दक्षकुक्षौ
हृदये वामकुक्षौ च हृदये दक्षपत्तये। हृदये वामपादे च हृदये दक्षनेत्रके। हृदये वामनेत्रे च हृदये दक्षघ्राणके। हृदये वामघ्राणे च हृदये दक्षकर्णके। हृ
दये वामकर्णे च हृदये विन्यसेत्प्रिये। [illegible] ततः प अग्निर वामकर्ण ऊ [illegible] विज्ञेयः तथा। [illegible]
जं महादेवि विन्यसेत्परमेश्वरि। [illegible] प्राग्वत्। ख्यातिं बीजमिति प्रोक्तं [illegible] विन्यसेद्देवि साधकः। [illegible] वायुः [illegible] पादयो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि० पार्व ५५१ क्रूर कूत बीजं न्मीं

श्चैव श्रीवायां नाभिमंडले। गले च हृदि देवेशि जंघयोर्नेत्रयोस्तथा। कर्णयोर्बाहुयुग्मे च स्तनयोश्च प्रविन्यसेत् प्रिये। प्रणवो मूलबीजं स्यात् हृदये पादयोः ...
हस्तयोः कर्णयोर्नासापुटे चैव प्रविन्यसेत्। द्विरंडरेवती प्राक्क्रू वं ड्रं रसई बिंदुनादे प्राग्वत्। मुखे नेत्रद्वये कर्णद्वये चैव कपोलयोः गंडयोः कंठदेशे च स्तनयोः हृदि
पार्श्वयोः चिबुके मस्तके वा स्कंधयोर्दंतलग्नयोः ब्रह्मरंध्रे तथा भाले मध्ये च न्यसेत् प्रिये इति न्यासं समाधाय पुरश्चरणकारकः। न्यासो कन्या शकुरी च य
दि जो वर मानुमात्। तदा कन्यादूषणोत्थं महापापं प्रणश्यति। न्यासे रेते वरारोहे ब्रह्महत्या विनश्यति। का कथान्यस्य पापस्य सत्यं सत्यं वदामि ते। भैरवं न्यासा
न्यथो वक्ष्यते तं देवस्य महात्मनः। यान्विधाय नरो विंदति सिद्धिं लोकेषु दुर्लभां। क्रूरा कूत बीजं विन्यसेत् गंडयोर्मुखे। कालबीजं चक्षुषोः श्रुतयोरपि विन्यसेत् नासि
पुटे लिंगे गुदे वापि विद्या बीजं कपोलयोः। ब्रह्मरंध्रे दंतपंक्तौ विन्यसेत् साधकोत्तमः। श्रीदमुवाच। भगवन् करुणासिंधो दीनबंधो जगद्गुरो। कृपां कृत्वा समाख्या
हि नेत्रे रव पृथक् पृथक्। साधकस्तु यथा सिद्धिमचिरेणाविंदति। श्रीमहादेव उवाच। शृणु देवि प्रवक्ष्यामि न्यासत्रयविधिं पृथक्। दीर्घा कालाग्निरुद्राक्रांत
मधः कालानलोल्काः। वज्रस्थ बीजं क्रागगनं वंद्रा वामाक्षि मंडलाः। बिंदुनादसमाक्रांतां बीजमाक्रूरमुद्धृतं। दीर्घो नकालोऽम श्रग्निरराः कुलकालमश्र
नकर श्रंत्यः क्ष वह्नि रः श्रस्थि रा वह्नि र गगनं हृ वंद्र स वामाक्षी ई बिंदु आदि प्राग्वत्। तथा एतन्न्यासत्रयं प्रोक्तं ब्रह्माणी दृष्टि कालवह्निवामाक्षि मिति
सविंदुनादे देवेशि विद्याबीजं समुद्धृतं। संवर्तः प्रः श्रनलरा वंद्रः स श्राग्नेः रः क्षि वः हा वंद्रः स त्रिमूर्तिः द्रू बिंदुनादि प्राग्वत्। तथा एतन्न्यासत्रयं प्रोक्तं
साधकाभीष्टसिद्धिदं। यस्य प्रसादमासाद्य भैरवः शीघ्रसिद्धिदः। शृणु देवि प्रवक्ष्यामि श्रृंखला न्याससंज्ञकं मुत्तमं। यस्य प्रसादाच्छिवचण्डकः सिद्धिदो भवेत्। म
स्तके दक्षनेत्रे च वामनेत्रे तथैव च। दक्षकर्णे वामकर्णे कपोले दक्षिणे तथा। वामकपोले दक्षे वा गंडके वामगंडके पुनः। चिबुके गले स्कंधे दक्षिणे वामके तथा स्तने
दक्षे च वामे च हृदये दक्षकुक्षके। वामकुक्षौ च नाभौ च दक्षजंघे च वामके। लिंगे मेढ्रे दक्षिणे च वामे च वरवर्णिनि। त्रिंद्रु मध्यांगुलौ च वामा वीदक्षि वामान्निर्दिशेत् अंगुलौ सो
कं। महापराख्यं बीजं वविन्यसेत् साधकोत्तमः। वंद्रसूर्यो पुनस्तोचमहीब्रह्मामहीप्रियो। त्रिमूर्तिः रक्षि वक्रां चुधरणीतलं। धव स्वरं त्रिमूर्तिर्बिंदुनादभूषितम स्त
कं। महापराख्यबीजं तेकथितं सुरवंदिते। वंद्रसूर्यो सहितो पुनस्तोचसहि। ब्रह्मामहीप्रियो सहावे च सर्पः। महील ब्रह्माक महीले त्रिमूर्तिः ई श्रस्थिरा वह्नि र अ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

उव वह्निरः स्त्रं वुव धरणा लाजलं वं षष्ठस्वर ऊ त्रिमूर्त्तिः ई इंदुनादो आग्वला। न्यासेनानेन सुश्रोणी सा क्षाच्छिवमयो भवेत्। वटुकस्याथ वक्ष्यामि मातृकान्या-
समुत्तमं। कृतेन येन वटुको साधकस्य करे भवेत्। श्रीबीजैः पंचभिर्यत्र मातृकामंडले भवेत्। प्रोतमाहे वर्णांते वलांते फांतेत थांतके। वटुकस्य परं पूज्यं मातृकान्या-
समुत्तमं। विज्ञाय साधयेत्तत्रः स सद्यः शिवतां व्रजेत्। विनेमं मातृकान्यासं योन्येन न्यासमाचरेत्। वटुकस्तस्य कुपितः स सद्यः शांतिं प्रयाति वै। ते समान्न्यासः प्रक-
न्यः साधकेन विपश्चिता। सर्वेषु मातृकास्थानेषु वपुः पावित्र्यहेतवे। मातृकान्यासमेवं हि त्यक्त्वा यो न्यसमाचरेत्। वर्षकोटिप्रयत्नेन स सिद्धिं नैव गच्छति। ॐकारमादौ
संयोज्य सर्वपूर्वं यदाचरेत्। अयमेतन्मातृकाख्यो न्यासः स्यात्सर्वसिद्धिदः। ऊकारमादिमं कृत्वा न्यासोयं वरवर्णिनि। नाम्ना वह्निमातृकाख्यो न्यासः स्याड्डामरिर्भवेत्। ध्याने
नानि पूर्वं वदेद्विकथितानि महामते। अथान्यं न्यासमाख्यास्ये ऽस्य भगतु ध वरवर्णिनि। सरस्वतीमातृका स्यात्स सद्यः सिद्धिप्रदायकं। न्यासेन महामते बीजं मातृकास्थाने
मुत्वा महासरस्वती देव्याः सद्यः सिद्धिप्रदायकं। क्रोधीशाधः पिनाकीशो दारुकेश भुजंग क्रोध भगवीशान कुली सौम भुजंगो नकुलीशि वं। संवर्तक केरवत्यास्त्रिमूर्तिबु
विभूषितं महासरस्वती बीजं कथितं देवि दुर्लभं। क्रोधीशः क. पिनाकी श. ले. दारुकेशः उ. भुजंगः र. भगवीशः स. नकुलीश ह. संवर्तः क्ष. व के व. श. नवली
र. त्रिमूर्ति ई. इंदुः विंदुः तथा। इति न्यासासमाख्याता वटुकाराधने शिवे। स घः सिद्धिकरो देवि भाग्यलभ्यान संशयः। मूलन्यासस्य कर्त्तायः स क्रोहानिमवाप्नुयात्।
एतस्माद्धिका न्यासात्त्रिधिः स्यादजमजममि। तस्याकोटिशको टिप्रभेदा। एवं न्यस्ततनुर्देवी ध्यायेद्वटुकभैरवं। शुद्धस्फटिकसंकाशं द्विनेत्रं सलक्षणभितं। कुटिलाल-
कसंवीतचारुस्मेरमुखांबुजं। नानारत्नमयाकल्पैः किंकिणीजालनूपुरैः। दीप्तश्मश्रुं करावीतं द्विभुजं दक्षिणे करे। त्रिशिखं सव्यहस्ते च दधानं दंडमद्भुतं। वटुवेषधरं
शं सालिकं साधकः स्मरेत्। रुद्रयामले तु। कपालं वामहस्ते तु सूक्ष्मं दंडं च दक्षिणे। हस्तुकं साधके वटुर्भुजं ध्यानेन तत्रैव वामेन तवर्गं वटुकं कुंजटामुकुटधारिणं। त्रिशूल-
पाशहस्तं च दंडहस्तं कमंडलुं। त्रिनेत्रं नीलकंठं च मुक्ताभरणभूषितं। एवं ध्यात्वा यजेद्देवं पीठे सुरेश्वरि। अष्टपत्रं महादेवि कर्णिकाकेसरोज्वलं। पत्रं विलिख्य तन्म-
ध्ये कर्णिकायां सुरेश्वरि। कलाबद्धं कोणमस्यां तस्त्रिकोणं परिकल्पयेत्। ओमपमातृतनुमध्ये वसुपत्रविराजितं। कर्णिकाकेसरैर्युक्तं वृत्तरस्त्रत्रयं चाहि न वलुं
सुतं नमध्ये वटुकं यजेत्। मूर्तिं मूलेन संकल्प्य तस्यामावाहयेत्सुमुखं। सद्योजातेन मंत्रेण मूलाद्येन महेश्वरि। स्थापयेद्वामदेवेन मूलाद्येन वसुव्रते। संनिधापयमूल-
नवेवलेन मयां अघोरांतेन मूलेन संनिरोधमथाचरेत्। मूलेन संमुखीकृत्वा कुर्याद्वगुंठाथ मूलेन षडंगैः सकलीकृतमानतीकस्य च मूलेन परमीकृत्वा
मुद्रादिभिरुरु वृत्ता। एतत्सर्वं विधातव्यं ततो ध्यानासमाहितः। कृत्वा सुस्थापमेतस्य मुद्रां संदर्शयेद्यथा। लिंगाद्याः पूर्वमुद्रा द्वाद्योनिमुद्रांतत्रयांतां दर्शयेत्

२ पिग

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिघार्णव ५५२

मूलाभ्यां च महेश्वरि। ईशानेन नमस्कुर्यान्मूलाद्येन महेश्वरि। आरात्रिकं च पुष्पांते रूपचारैस्तुतौ वै येत्। ततो देवाद्यावसर[illegible]
स्थाने पुदेवस्य देहे गात्रानि समर्चयेत्। देवस्य देहे देवेशि पंचमूर्त्तिर्यजेत्क्रमात्। अंगुली देहवक्रे पुष्टिविधन्यासमार्गेण कर्णिकायां [illegible] मूर्त्ति दक्ष[illegible]
पश्चिमे रेवमूर्त्तौ व्योमपद्मदलेषु यथा। असितांगं रुरुं चंडं क्रोधमुन्मत्तभैरवं। कपालिनं भीषणं च संहारं च समर्चयेत्। डाकिनीपुत्रकान्देवि शाकिनीपुत्र[illegible]
न्नपि। लाकिनीपुत्रकान्यथा काकिनीपुत्रकान्तथा शाकिनीपुत्रकान्भूयो हाकिनीपुत्रकांस्ततः मालिनीपुत्रकान्देवि देवीपुत्राननतः परं। कुमारीपुत्रान्रुद्र[illegible]
पुत्रान्सुतान्देवि यजेद्दक्षोज्वलेशयोः। अंतराले महेशानि पुत्रवर्गास्त्रयो मध्ये ऊर्ध्वमुखान्सुतान्यजेत्। अधोमुखान्सुतान्देवि यजेद्दक्षोज्वलेशयोः। अंतराले म
हेशानि पुत्रवर्गास्त्रयोदश। रुद्रयामले। रुद्रपुत्राननंतरं देशग्रामाधिपश्चैव स्थानाधिपमनुक्रमात्। मेघनादं प्रचंडं च खड्गं कालं कृतांतमेव च। दुर्दुरं यथोप
दशमन्त्राश्च प्रीतिः। इत्थं संपूज्य तद्बाह्ये पद्मपत्रेषु पूजयेत्। ब्रह्माणीपुत्रकं पूर्वे माहेश्वरीपुत्रमीश्वरे। माहेन्द्रीपुत्र वैष्णवीपुत्रकं सौम्ये कौमारीपुत्रमालिने। इंद्राणी
पुत्रकं देवि पश्चिमे पूजयेत्ततः। देवेशि नैरृते पश्चान्महालक्ष्मीसुतं यजेत्। वाराहीपुत्रकं देवि दक्षिणे वह्निकोणके। चामुंडापुत्रमभ्यर्च्य [illegible] वटुकान्समोऽ
पुत्रान्वहिर्देवि चतुरस्रांतरे पुनः। अष्टदिक्षु यजेद्देवान्हेतुकं त्रिपुरांतकं। वेतालमग्निजिह्वं च कालांतकमतः परं। करालमेकपादं च भीमरूपं महेश्वरि। अ
न्यर्चेद्दिशयोर्देवि मध्ये यजेदचलमद्रिजे। हाटकं महेशानि पाशी तक्षकसंयोत्तथा। चतुरस्रादिरेखायां दिग्दिक्षु वज्रेश्वरि। अंतराले पुनर्भ्यर्च्य [illegible]
कंठदीप्तेश्वरि। ततो द्वितीयरेखायां कोणेशानं महेश्वरि। आकाशं तान्समभ्यर्च्य तत्तीयां समर्चयेत्। चंडीश्वरादिभिर्गणान्नकुलीशादिकान्पि [illegible]
वस्य वामभागे तु पूजयेत्परमेश्वरि। द्वितीयतरिक्षभूमि [illegible] योगिनीशक्तिसुंदरि। संयुता [illegible] योगिनीश्च समभ्यर्च्य दीक्षानाथादि पुरसुंदरि। कोणे वटुकदेवदे
दिग्गीशानाद्यैः सहो चतुरस्रा [illegible] देवि पूजयेद्गुरुवर्त्मना। इति संपूजयेद्देवं वटुकं भक्तितत्परः। धर्मार्थकाममोक्षाणां पतिर्भवति मानवः। [illegible]
तत्र प्राणायामः ततः ऋकारादि बिंदुविसर्गमातृकान्यासानंतरं ककारादि तकारांतान्वर्णान्वामकरांगुलिदलमालिनं शांतेषु [illegible] न्यस्य कलामातृकादि
बीजादिमातृकान्यासानंतरं पुनः श्री श्री नमः इत्यंतरं [illegible] नमः इत्यादि भुनमद्दलं तं केवलाक्षराणि मुद्रामातृकान्देवि विन्यस्य पुनः [illegible] कारादेः श्री श्री [illegible]
थकारादेः पुनः ठकारांतेः श्री नमः इति विन्यसेत्। ततः क[illegible] श्री [illegible] नमः इत्यादिमातृकां विन्यस्य ततः कामबीजादि [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नप्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि चह्नारण्यकऋषये नमः मुखे अनुष्टुप् छंदसे नमः हृदये श्रीभैरवाय … देवतायै नमः गुह्ये ह्रौं बीजाय न
मः पादयोः क्लीं शक्तये नमः नाभौ ह्रौं कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम चतुर्विधपुरुषार्थसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिर्वदेत्। ततः …
योः ह्रौं वौं ईशानाय नमः तर्जन्योः हैं वें तत्पुरुषाय नमः मध्यमयोः हुं वुं अघोराय नमः अनामिकयोः ह्रीं विं वामदेवाय नमः कनिष्ठयोः हं वं सद्यो
जाताय नमः ततः शिरसि मुखे हृदये गुह्ये पादयोः … विन्यस्य पुनः शिरसि ह्रौं वौं ईशानायोर्ध्ववक्त्राय नमः मुखे हैं वें तत्पुरु[illegible]
क्त्राय दक्षिणकर्णे हुं वुं अघोराय दक्षिणवक्त्राय वामकर्णे ह्रीं विं वामदेवायोत्तरवक्त्राय पृष्ठे हं वं सद्योजाताय पश्चिमवक्त्राय इति प
न्यस्य ह्रां वां हृदयाय ह्रीं वीं शिरसे। हुं वुं शिखायै हैं वैं कवचाय ह्रौं वौं नेत्राय ह्रः वः अस्त्राय इति षडंगमंत्रानंगुष्ठादितलांतं कर[illegible]
स्य हृदयादिषु विन्यस्य अस्त्रमंत्रेण तालत्रयं स्फोटिकादि दिग्बंधं कृत्वा पुनः हसहौं इति प्रेतबीजेन प्राणवल्लभं गत्वा संस्थ[illegible] अ
सि हसक्षीं नमः बाह्वोः हसक्षीं नमः एवं लिंगजानि हस्तांगुल्यौ पादांगुल्यौ पृष्ठेदमेव बीजं न्यसेत् ततो ब्रह्मरंध्रे स्त्रौं नमः एवं मुखनेत्र
नासाकपोलद्वयचिबुकब्रह्मरंध्रे पृष्ठेदमेव बीजं न्यस्य पादयोः मलहौं एवं हस्तद्वयनेत्रहृदयकुक्षिद्वयलिंगपृष्ठेदमेव बीजं विन्यस्य विदु
एवं नमः पादद्वयगलग्रादिद्वयहृदयपादद्वयनाभिहृदयदक्षनेत्रहृदयवामनेत्रहृदयदक्षनासाहृदयवामनासाहृदयदक्षकर्णहृदये पु
न्यस्य गलघंटिकायां घ्रं नमः एवं नाभिघंटिकाहृदयपादद्वयहृदयकरिं मस्तक मस्तक कटिस्तनद्वयगुल्फद्वयस्तनद्वये वेदमेव बीजं
स्य मस्तके ध्रूं नमः एवं पादद्वयग्रीवानाभिजलहृदयजंघाद्वयवांकुद्वयस्तनद्वयवेदमेव बीजं विन्यस्य हृदये … नमः एवं पादद्वयहस्त
र्णद्वयं नासाद्वये पुनर्विन्यस्य मुखे मसहीं नमः एवं नेत्रद्वयकर्णद्वयकपोलद्वयगंडद्वयहृदयपादद्वयहस्तद्वयकर्णद्वयनासाद्वये पु
स्य मुखे मलसहीं नमः एवं नेत्रद्वयकर्णद्वयकपोलद्वयगंडद्वयपादयोर्द्वयचिबुकमस्तकजानुद्वयस्कंधद्वयदंतपंक्तिद्वय[illegible]
मध्ये पुनर्विन्यस्य शिरसि नम्लमरस्सरम्रूहसीं नमः एवं गंडद्वयमुखे वेदमेव बीजं विन्यस्य नेत्रयोः क्लसरमंरान्नमः एवं कर्ण

नम्लमरस्त्ररश्ररहसीं नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या
५५३
५५२-५५३

लिंगगुह्येषु चेदमेव बीजं दिंन्यस्य कपोलयोः क्षरसहृल्लीं नमः एवं ब्रह्मरंध्रे दंतपंक्त्योरूर्ध्व दमेव बीजं दिंन्यस्य [illegible] के [illegible]
वरखलवक्त्रं ईं नमः एवं दक्षनेत्र वामनेत्र दक्षकर्ण वामकर्ण दक्षकपोल वामकपोल दक्षगंड वामगंड चिबुक गल [illegible] दक्ष [illegible] वाम [illegible] पुन
वामस्तन हृदय दक्षकुक्षि वामकुक्षि नाभि दक्ष जंघा वाम जंघा लिंगे दक्षवृषण मूलाधार दक्ष गुल्फ वाम गुल्फ दक्षपाद वाम पाद [illegible]
रंध्रे मूलाधार ब्रह्मरंध्रेषु न्यसेदिति वं न्यासान्कृत्वा ततो ध्यानादि मूर्तिकल्पनान्ते मूलेन [illegible] आत्मने नमः इति प्राणान् [illegible] मूलमु [illegible]
काय नम इति प्राणवल्लभस्य मूलेन संयोनिं च मूलं [illegible] नमो नमः इति प्राण [illegible] निकल्प संमुखीकरणादि प्राणप्रतिष्ठां तेलिंग मु [illegible]
लेन लघु [illegible] नमः इति योनिमुद्रां प्रदर्श्य त्रिशूलाख्या मुद्राय पापूर्वमेव प्रदर्श्य मूलं ईशाना य नमः इति नमस्कार मुद्रया प्राण [illegible]
प्यां तानुपचर्य देव देहेषु अंगान्यरि [illegible] श्रीं हृदयाय नमः श्रीं शिरसे नमः इत्यादि नमोंतान्येव षडंगानि संपूज्य देवस्य देहे [illegible]
स्थानेषु पंच दशस्वपि न्यासोक्तप्रकारेण त्रिरावृत्त्या पंचमूर्तीः संपूज्य ततो व्योम पद्मकर्णिकायां पूर्व दक्षिण पश्चिम [illegible] ईशानादि [illegible]
पूज्य पंचमी देवस्य मूर्तीः पूजयेत् ततोऽनंतरमष्टदलेषु देवाग्र मारभ्य प्रादक्षिण्येन ॐ असितांग भैरवाय एवं रुरु भैरवाय [illegible]
लेडभैरवाय कपाल भैरवाय ॐ भीषण भैरवाय श्रीं संहार भैरवाय इति संपूज्य षट्कोणेषु [illegible]
[illegible] हृदयादि [illegible] देवाग्र कोणे नेत्रेत्यादि चतुर्दिक्षु [illegible] संपूज्य [illegible]
[illegible] दक्षिणेन अष्टदिक्षु ॐ डाकिनीपुत्रे ॐ राकिनीपुत्रे ॐ [illegible] पुत्रे ॐ लाकिनीपुत्रे ॐ काकिनीपुत्रे [illegible] ॐ शाकिनी [illegible]
ॐ हाकिनीपुत्रे ॐ मालिनीपुत्रे देवीपुत्रे इत्यष्टदिक्षु संपूज्य देवस्य वामभागे उमापुत्रे ॐ रुद्रपुत्रे ॐ [illegible] पुत्रे इति सं [illegible] श्री
[illegible] पुत्रे इति निर्ऋति वरुण [illegible] पुत्रेभ्यः इत्यष्टौ ध्योमध्या संपूज्य बहिरष्टदलेषु देवाग्रमारभ्य प्रा [illegible] पु
न ॐ ब्रह्माण्यै [illegible] एवं माहेश्वरीपुत्रे वैष्णवीपुत्रे कौमारीपुत्रे इंद्राणीपुत्रे माहालक्ष्मी वाराहीपुत्रे चामुंडापुत्रेभ्य [illegible]

०३२०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्लीं र फट् इति मंत्रेण तस्मिन् पात्रे बलिं सिंचन् बलिमुद्रां प्रदर्श्य प्रणम्याग्नेयगतकीलसमीपं गत्वा ह्रीं क्रूं सोऽग्नि रक्तां ... तत्र प्राग्व
न्मंडलं कृत्वा तत्रोक्तेन ... मेषारूढं शक्तिहस्तं त्रिनेत्रं तेजोनिधिं रक्तं ध्यात्वा रं बीजेन प्राग्वद्दीपं ... संपूज्य त
पैव मुद्राभरितं पात्रं तदग्रे प्राग्वन्निधाय तथैव जलमादाय ओं रं रां रूं रैं रौं रः अग्ने तेजोनाथ कमेषी धूम्रप्रसन्नो भव बलिं ... इमं गृह्ण
लिंग ह्लीं र हुं फट् इति प्राग्वद्बलिं दत्वा प्रणम्य दक्षिणकीलसमीपं गत्वा प्राग्वत् ठं इति यमबीजेन यममावाह्य तत्र यमं माहिषारूढं दंडहस्तं
कृष्णवर्णं प्रेतं प्रेतगणपरिवृतं ध्यात्वा संपूज्य तदग्रे प्राग्वन्मसूरपात्रं निधाय प्राग्वज्जलमादाय ओं ठं ठां ठिं ठीं ठुं ठूं ... यम
मेषी धूम्रप्रसन्नो भव इमं बलिं गृह्ण ह्लीं र हुं फट् इति प्राग्वद्बलिं दत्वा नैर्ऋतिदिग्गतकीलसमीपं गत्वा तत्र प्राग्वत् क्षं बीजेन नैर्ऋतिमा
ह्यतं प्रेतारूढं धूम्रवर्णं खड्गहस्तं राक्षसैः परिवृतं ध्यात्वा क्षं बीजेन तं प्राग्वत्संपूज्य तदग्रे प्राग्वत् ... पूरितं ... निधाय प्राग्व
ज्जलमादाय ओं क्षं क्षां क्षिं क्षीं क्षुं क्षूं क्षें क्षैं क्षों क्षौं क्षः नाथ मेषी धूम्रं मिलितं इमं बलिं गृह्ण ह्लीं र हुं फट् इति प्राग्वद्बलिं दत्वा प्र
णम्य पश्चिमदिग्गतकीलसमीपं गत्वा वं बीजेन प्राग्वत्संपूज्य वरुणमावाह्य मकरवाहनं श्वेतवर्णं पाशहस्तं ... ध्यात्वा वं बीजेन प्राग्व
त्संपूज्य तदग्रे ... पूरितपात्रं प्राग्वन्निधाय जलमादाय ओं वं वां विं वीं वुं वूं ... वरुण जलनाथ मेषी धूम्रमिलितादि इमं ... बलिं गृह्ण ह्लीं र हुं
फट् इति प्राग्वद्बलिं दत्वा प्रणम्य वायुकोणगतकीलकसमीपं गत्वा तत्र प्राग्वन्मंडलं कृत्वा तत्र यं बीजेन वायुमावाह्य मृगवाहनं ...
हस्तं ... सपरिवारं ध्यात्वा यं बीजेन प्राग्वत्संपूज्य तदग्रे पायसमंतं बलिपात्रं निधाय प्राग्वज्जलमादाय ओं यं यां यिं यीं युं यूं ... वायो
... इमं पायसबलिं गृह्ण ह्लीं र हुं फट् इति मंत्रेण प्राग्वद्बलिं दत्वा प्रणम्योत्तरदिग्गतकीलसमीपं गत्वा तत्र प्राग्वत् कुं
इति कुबेरबीजेन कुबेरमावाह्य तं नरवाहनं गदाहस्तं ... वर्णं यक्षगणवेष्टितं ध्यात्वा कुं बीजेन प्राग्वत्संपूज्य तदग्रे ... पूरितं पा
निधाय प्राग्वज्जलमादाय ओं कुं कूं ... यक्षनाथ मेषी धूम्रमिलितादि इमं ... बलिं गृह्ण ह्लीं र हुं फट् इति मंत्रेण ... बलिं दत्वा ...
शानदिग्गतसमीपं गत्वा प्राग्वत् हं बीजेन ईशानमावाह्य वृषभारूढं ... वर्णं ... शूलहस्तं ... गणसेवितं ध्यात्वा ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधा.ली ५५६

श्री

ससमादिदलकंले कपदावैः संपूज्यात दग्रे पाङ्कुली पूरितं पात्रं निधाय तल्लमादाय ॐ श्रां श्रीं श्रूं श्रैं श्रौं श्रः भो भो ईशान विघ्नाधिपतये मे शीघ्र
मित्यादिद्रमंत्रात् कुली वलिंग हूं र कुंफट् इति मंत्रेण प्राग्वद्दलाग्रेव स्थितं मत्समीपे गणपतिं पुष्पाक्षतानादाय ॐ क्रां क्रीं क्रूं क्रः सेभ्याय नमः
इति लम्भं संपूज्यानिर्भवः सत्र श्रों क्रों क्रुं क्रः क्षां क्षीं क्षूं क्षः खां खीं खूं खः घां घीं घूं घः श्रौं श्रीं श्रूं श्रः पें पें श्रां श्रीं क्रौं क्रौं क्रौं क्रौं श्रों श्रौं
श्रौं श्रौं श्रौं श्रौं हुं हुं हुं हुं हुं फट् सर्वलोकरक्ष रक्ष रक्ष भैरवनाथ माय फट् इति स्वरक्षां कृत्वा संभ्रमसमीपे स्थाससने पूरिते पूर्वाभिमुख उपवि
श्यपुरतः ससमभूतले षट्दलपद्मं कृत्वा तद्बहिः षोडशदलं तद्बहिः पुनरष्टदलं तद्बहिश्चतुरस्रं पुरं चतुरस्रं तत्र पंच कृत्वा तन्मध्ये देवमावाह्य
प्राग्वत्सर्वोपचारैरर्घ्यपात्रान्निसंपूज्य षट्दलेषु प्राग्वदसितांगादिभैरवनाथ फट् इति स्वरक्षां कृत्वा संभ्रमसमीपे स्थाससने पूरिते पू
र्वाभिमुख उपविश्य स्वपुरतः सुसमभूतले षट्दलं कृत्वा तद्बहिः षोडशदलं तद्बहिश्चतुर्द्वारपुरं चतुरस्रं तत्र यं कृत्वा तन्मध्ये देवमावाह्य प्रा
ग्वत्सर्वोपचारैरर्घ्यपात्रान्निसंपूज्य षट्दलेषु प्राग्वदसितांगादिभैरवान्सम्पूज्य तद्बहिः षोडशदलेषु ॐ कुलिशाय । ॐ सकुलीशाय । एवं यामि
के त्राय । रामठाय । त्रिभाय । प्रचंडाय । वंडैराय । चंद्रात्मने । कामेशाय । वारित्राय । नमलकाय । वंकलाय । वारुणभूषणाय । वामीकराय । वाकवह
य । किरताय । इति संपूज्य तद्बहिः षट्दले प्राग्वद्दुःसाध्य मातृः संपूज्य तद्बहिश्चतुरस्रे प्राग्वल्लोकेशांस्तद्बलिं च संपूज्य धूपदीपौ सम
र्प्य तन्मध्ये श्रीभैरवायात्र दले पुपूजितदेवताभ्यः पृथक् पृथक् अर्घ्य यसं नैवेद्यं विधिवत्समर्प्य क्षमाव ह हस्ताभ्यामादाय पूजाभंग ले विकि
ररं ॐ चं ड्स्काय मूर्धकेशः भीषणः लाय । ओंसकेश । ओंमवह । ओंमसायकः आज्ञाहीत्या हृदय पृथक् पृथक् गंधादिभिः संपू
चारैः संपूज्य पृथक् पृथक् नैवेद्यं समर्प्य निर्भवः सन्माशिभिमाभिमुख प्राणायामं कृत्वादिन्यासपूर्वं ॐ ह्रौं तत्र विलिखित्वा न्यासान्कृ
त्वा प्राग्वन्मातृकामालां संपूज्यादाय मूलमंत्र सप्ताक्षर पदे द्वार सपूर्वं कं ड त्र रां नप न्यास हस्ते न पाय सपात्र मदायस पात्र मा हा
र्पिते देवं भोजयन्प्रासन्नार्थितो जपं कुर्यात्तावन्तस्तत्तो देवोपदायरं यरं इति क्रूयात्तदा दंडवद्भूमौ प्रणम्य नितो पिता यरं गृहीत्वा म ५५६
होमं च कुर्यात् इति तिथी पूसा धनविधिः ॥ एवं सिद्धमंत्रः नित्य नैमित्तिकौ करतः ॥ विधि दुर्गा समभ्यर्च्य बलिं दलादि विधान तः ॥ का ना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ध्या॰

निःसाधयेन्मंत्री यथोक्तां सिद्धिमाप्नुयात्॥ अन्नं शालिसमुद्भूतं मांसयुक्तं सशर्करं। नानाचूर्णगुडापूपमाक्षिकेक्षुरसान्वितं। घृतप्लुतं सर्वमेवं एकीकृत्य महे-
श्वरि। कृत्वा कुम्भे समारोप्य वटुकेशं महेश्वरि। आगुल्केन विधानेन रक्तचंदनसंयुतैः। रक्तपुष्पाक्षतैर्दिव्यैर्धूपैर्दीपैर्मनोहरैः। नत्वाग्रमंडले कृत्वा चतुरस्रं सुरे-
श्वरि। त्रिकोणगर्भितं तत्र पात्रे हेममये शुभे। राजते वाप्यकांस्ये वा त्रिधा यक्कयलं शुभं। अर्चयित्वाथ तद्विंदं गंधाद्यैर्मूलमंत्रतः। बलिद्रव्यमथ दद्यात्का नमद्भूत्वा च य-
त्नतः। ततो जलं समादाय वटुकेन महेश्वरि। मूलमंत्रं समुच्चार्य संबोध्य वटुकं प्रिये। इमं बलिं गृह्ण गृह्ण युग्मं स्वाहांतं समुदीर्य वा अर्घं समर्पयेत्तत्र चिंतयेद्वटुकं
प्रिये। स्वहस्तेन बलिमादाय भुंजानं वरदं शुभं। राजसोयं बलिर्देवि कथितः सर्वसिद्धिदः। सात्त्विको राजसश्चेति बलिः स्याद्द्विविधः प्रिये। राजसः कथितो देवि सा-
त्त्विकं शृणु वल्लभे। पूर्वोक्तैः सकलद्रव्यैर्मांसहीनैर्महेश्वरि। सुकृतः पायसेन समन्वितैः मधुरत्रयसंयुक्तैः आर्घ्यदध्यादि वक्ष्यते। ब्राह्मणान्नि-
युतः शुद्धः सात्त्विकं बलिमाहरेत्। सात्त्विकं ध्यानमाख्यातं भ्राजेव तत्र सुव्रते। इदानीं राजसध्यानं शृणुष्व परमेश्वरि। सूर्यसहस्राभं त्रिनेत्रं चंद्रशेखरं। र-
क्तांगरागमारक्तमाल्यांबरविभूषितं। स्मेराननं नीलकंठं नानाभरणभूषितं। दक्षिणे करमूले तद्धावतमाद्भुतो वामोर्ध्वे हस्ते देवेशि कपालं तदधो भयं वद
ध्यानं संस्मरेद्देवं स्मरणमभयप्रदं। काम्यकर्मसु देवेशि तामसं ध्यायेद्देवं प्रभुं सदा। कृष्णामलो दक्षे त्रिशूलमभयं कपालं वामके चमित्युक्तं यथा [illegible] ध्येयमा
क्रूरकर्मसु देवेशि तामसं ध्यानमुच्यते। अंजनाचलसंकाशं मुंडमालाविभूषितं। चंद्रखंडलसल्लिंगकेशभारं दिगंबरं। त्रिनेत्रं दक्षिणे हस्ते डमरुं वसत्पिलिनपा। स्व
न्शूलं च देवेशि दधानमपरैः करैः। अभयं नागपाशं च दधानं च कपालकं। ऊर्ध्वादिक्रमतो देवि भीमदंष्ट्रं भयानकं। सर्वाभरणसंदीप्तं मणिनूपुरमंडितं। किंकिणी-
जालसहितं ध्यायेद्वटुकभैरवं॥ यामलोक्तं दक्षिणे अभयं वामे वरमिति [illegible] अनुत्वा। सात्त्विकं ध्यानमाख्यातमपमृत्युनिवारणं। आयुरारो-
ग्यजननमपवर्गफलप्रदं। राजसं धर्मकामार्थसिद्धिदं तामसं प्रिये। शत्रुक्षयकरं भूतकृत्यापस्मारशान्तयेत्। एवं ध्यानं समाख्यातं साधकाभीष्टसिद्धिदं। काम्यक-
र्मारंभदिने तत्समाप्तिदिने तथा। बलिं दद्यान्महादेवि ततो कर्मफलाप्नुयात्। त्रिजितं द्विपः प्रजुकृत्या राज्यमेष्टफलं भवेत्। इक्षुखंडैः कृते देवि वशयेदखिलं जगत्। केरवैः
कुमुदैर्होमात्पुत्रलाभो भवेद्ध्रुवं। तिलोपतंडुलैर्हुत्वा धनधान्यं लभेद्ध्रुवं। पुष्पैः श्रीतरुसंभूतैः हुत्वाप्नोति श्रियं। त्रिस्वादुयुक्तं कंलवणैर्होमात्सिद्धिर्भवेन्नवश्यं
कृत्वा। होमो वेतसंभूतैः सावित्रिर्दिविदायकः। अन्नहोमान्नपानसंपत्तिर्जायते चिरात्। दिनत्रयं चमधुना होमात्स्वैर्वशयेज्जगत्। रोगो [illegible] होमेन रोगान्नश्यं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धा॰
५५७
557

तितमुखात्। कल्याणमस्मारभूतादिभवे वा ध्यातिनेविधिना प्रपूज्य तिलैर्देवि जुहुयादयुतं शुचिः। कृत्वा दशः पलायेते सुभितितो द्विजं भयात्मनाशकं कृत्वा ध्वं मीस
मारभयावह्यस्यात्संतुदुर्श्री। तिलैस्तंडुलसंमिश्रैर्मधुरत्रयलोलितैः। त्रिसहस्रं प्रतिदिनं जुहुयात्संकल्पतेनलेः। वटुकेश्वरमभ्यर्च्य भक्ष्यभोज्यफलानि च तानि
त्यं निवेदयेन्नैवेद्यं भक्ष्यराज्ञे बलिं हरेत्। त्रिसहस्रं प्रतिदिनं जपित्वा प्रयतो वशी। समाप्तिदिवसे रात्रौ वटुकं कृत्वा बलिं हरेत्। ततः कारयिता राजा तोषयेत्साधक
कं धनैः। प्रयोगदिवसे नित्यं भक्ष्यभोज्यैः सदक्षिणैः। विप्रान्सप्त महादेवि तोषयेद्भक्तितत्परः। समाप्तिदिवसे विंशान्सप्त सप्त समाहितः। भोजयेद्धुरस्त्रवि
तादेस्तोषयेज्जगदीश्वरि। विधिनानेन संतुष्टो वटुकेशः प्रयच्छति। तेनो वलं वपुत्रान्कीर्तिलक्ष्मीमनोगतान्। नश्यंति शत्रवस्तस्य वर्धते मित्रबांधवाः। अं
ग्रहो न जायेत राष्ट्रस्तस्य महीपतेः। केवलैर्लेखैः पुष्पैः कुलास्तंभनं कुरुते ध्रुवं। विभजेद्दूतपंचाशद्भागेन परमेश्वरि। दिनशो भागमेकैकं भक्षयेज्ज्ञो घृतान्वितं। अं
तर्वलीयुतं सूत्रमेधा रोगबलान्वितं। दार्व्यो पुष्पं च वं छापि किं पुनः कन्यका प्रसूः। प्रयोगस्य तथा ग्रंते वटुकाय बलिं हरेत्। कुड्यामले। वं घ्राविकिसौ कुवीं
णे बाला कोमं समावेयेत्। हरिद्रार्धपलं चैकं चवाचूर्णं तुतत्समं। पेषयित्वा तु गोमूत्रे गोलकं घृतसंयुतं। पद्मपत्रे विनिक्षिप्य स्थापयेद्देवसंनिधौ। प्रोक्षितस
नमस्कृत्य जपेद्दुर्गे सहस्रकं। देवादेशप्रकारेण प्राशयेन्महेश्वरि। श्रीमंतमायुष्यंतं च बलवंतं सुदर्शनं। विद्यावंतं पुत्रवंतं सद्यः पुत्रमवाप्नुयात्। इत्युक्तं
तथा कोशे कालिकामेदा साधको विधिवत्तस्य मंत्रेणानेन सुव्रते। उशीरं चंदनं देवि कुष्ठं कर्पूरकुंकुमाः। सिताकेसरमूलं वाराहिं श्रीतालं परमेश्वरि। त्वक्कुष्ठक्षीरव
णं विल्वमूलं च वर्णयेत्। सूक्ष्मचूर्णमिदं कृत्वा गोमयेनानुलेपयेत्। अंतरिक्षगृहीतेन कल्याणि जि पार्वति। शोषयित्वा तपे नाथ विधिवत्संस्कृते नवेऽमृत
मंत्रेण दग्ध्वाथ भस्म संगृह्य तत्पुनः। भूकूपात्रे विनिक्षिप्य शोषयित्वा यथाविधिः। मालतीकेतकीपुष्पैर्वासिते संस्पृशन्नृपि। वाप्य पुतं प्रजपेन्मंत्रं तत्र संप
त्यमेरव। भस्म धारे विनिक्षिप्य संस्थाप्य दिनशः शिवे। त्रिपुंड्रेन कुर्वीत देवी का विधि नान्दिनः। भूद्वारे मूलमंत्रेण कर्तव्यं परमेश्वरि। मूलेनैव सर्वैः कर्तव्यं
स धारको। तस्य रोगाः प्रणश्यंति कुष्ठरोग महाग्रहः। रिपुचौरमृगादिभ्यो भयं तस्य न जायते। वर्धते संपदः सर्वाः पूज्यते सकलैर्जनैः। राजानो वशमायांति सा
मान्याः सपरिच्छदाः। वचाचूर्णं पलार्धं तु नाम घृतसंयुतं। पद्मपत्रे विनिक्षिप्य त्रिरात्रं प्रजपेद्बुधः। प्राशयेत्त्रिपुलोमध्ये पुनर्जन्म... त्रपंथं जपेत्। तस्यैव कुर्वतः स
म निःसीमा भवति ध्रुवं। तोग्न्यापयामवीणावीश्रुत स्याप्यधारणं। भवेत्तस्य महेदेवि भैरवस्य प्रसादतः। अत्र वगाचूर्णभक्षणेनु यावाड्दिनो... ल ह

श्री
५५७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जपो भवति तावज्जाग्रत्कृतादूत्व हृमे कमे कुभागं प्राशयेदिति लां प्रदायिकाः ॥ अस्मिन्प्रयोगे विशेषमाह ॥ कृष्णामले ॥ शुक्लपक्षे द्वितीयायां शुक्रवारे स
माहितः पूर्ववत्पूजयेद्देवं सिद्धान्नं च निवेदयेत् ॥ सिद्धं [illegible] सेद्धोदनेन तत्तु प्राग्वहरिजागलेशप्रकरणे न दृश्यते ॥ पलां दूर्वा ववचा चूर्णं [illegible] संयुतां
पद्मपत्रे त्रिभिः क्षिप्य त्रिसहस्रं जपेत्तु धः ॥ त्रिसहस्रजपो विशेषः ॥ अन्यच्च सर्वं समानं ॥ कृष्णामले ॥ विवादपक्षे च विषये चतुर्थं गोरवारके ॥ पूर्ववद्देवमाराध्य नै
वेद्यं चैव पूर्ववत् ॥ जपमानः स्वयं मंत्रं नमस्कृत्य च बुद्धिमान् ॥ विवादपक्षे क्रमस्थं तु देवं ध्यात्वा च तत्क्षणात् ॥ अरिमंत्रं भवेदप्रास्य संयोगः पास्य स्वयं प्रयुं सम
हत्रिपुकाले पुनः सर्वं चैव सिध्यति ॥ मसुंजयविधिं वक्ष्ये यथावत्तु सुंदरि ॥ उत्तरायणकाले तु दक्षिणायनमेव च ॥ कालहानि [illegible] शालतालतानी । जपे क्रमा
त्कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां वाप्यंगारकदिने ततः ॥ शालिकं वीजरूपं च विधिपुं [illegible] चिंतयेत्बुधः ॥ अर्दयित्वा यथान्यायं सिद्धान्नं च निवेदयेत् ॥ पद्भूपं
कायेत्पूर्वमादिमर्चनम ध्यात्वा तु [illegible] ध्यात्वा देवं समाहितः ॥ भवरीमुद्रया युक्तं खेचरीवकुमेलकं ॥ ध्यानयोगेन मंत्रं च मनसा विज
पेद् बुधः ॥ हृत्ये चैव जपेल्लक्षं तदा भस्मसुंजयो भवेत् ॥ मृत्युं भंगामि कां श्री च शालिकं श्वेतरूपकं ॥ हृदये ध्यायसन्ने ध्यात्वा तन्मध्ये देवमासितं ॥ नतस्य का
लनिकृंतिर्मृत्तिमंडलमायुयात् ॥ कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां भौमे पुत्रस्य कारयेत् ॥ अथ वर्षविधिं वक्ष्ये तु स्वाग्र स्थापयेद् बुधः ॥ [illegible] घृतपात्रे संपूज्य चिंत
यन्तां ॥ गंधपुष्पादिना सम्यक् ध्यात्वा तां जपेद्युतत्र यां ॥ तत्क्रमे वार्षिं प्र[illegible] कपिल घृतसे[illegible] ॥ सोऽवर्षीन्नृपाले [illegible] पात्रे संदृष्य कोडतनां संपूज्य च पुनर्जपे
तत्तावन्मंत्रसंग्रहं ॥ ध्यात्वा दर्द हृदि समेत [illegible] दंडनं तु बुधः ॥ वर्षाभवेन्निते सर्वयान्यान्यश्यति साधकः ॥ अथापि [illegible] कुवीतरणो विजयकांक्षिणः ॥
पूर्वोक्त मंडपे देवि विताने ध्वजसोभितः ॥ सर्वतोभद्रमालिख्य वेदिकायां सुरेश्वरि ॥ अपद्द्रोणमितेनस्य कर्णिकोपालिभिः शुभैः ॥ अपूर्व तंडुलैश्चा
पि चतुर्द्रोणमितैः प्रिये ॥ शालिनामुपरि न्यस्य कूंभं बीक्षतसमन्वितं ॥ संस्थाप्य विधिवद्दिक्षु [illegible] पूरयेत् ॥ तास्मिन्क्षीरद्रुमोत्थानि पल्लवानि
विनिक्षिपेत् ॥ कर्पूरचंदनं देवि ककोलमगरुं पुनः ॥ उशीरं कुंकुमं चैव [illegible] सहामयि ॥ अपकं मंजिष्ठिकां जातिमुत्पलं [illegible] मांसीमदं [illegible]
क्षिप्य पट्टवस्त्रद्वयेन च ॥ संवेष्ट्य तस्मिन्नावाह्य बटुकं देवि पूजयेत् ॥ एनरास्यानं [illegible] ध्यात्वा समीपवारकैः ॥ प्रथमावरदलस्थेषु कुंभेषु [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ पा॰ ल॰
५५८
558

अस्थितो गानि संपूज्य तदनंतरं । त्रयोदश भुजं मेषु वाहस्थं पुमहेश्वरि ॥ त्रयोदश गुणान्यश्चात्र दशदे दश भुक्त मालं ... नेत्र नेत्र कुसुम
परिपूजयेत् ॥ चतुरस्र त्रयस्थं पुष्प ... पूजयेत् ॥ कुंभे पुष्प दीपे च आयुधा स्त्री कंठादा न्यने अष्टमातृ ॥ प्रागुक्तक्रमयोगेन गौ याद्यैः सुमनोहरैः ... त्रै
सुतं प्रजपेन्मोक्षं घोरं स्तुत्वा महेश्वरि । दद्यात् सहस्रं जुहुयात्प्रयत्नेः सर्पिर्यातिलैः । स्वशक्त्या ... दिने रात्रौ तस्मिन् लिंहरिद्राराज सकविधा
नेन मासत्रय समाप्नोति ॥ मेषकुंकुम ... मासत्रय सुदृढातः । शुद्ध दिने शुभलग्ने च स्थापितं वा च पूर्वे कोचेद वेदांगविद्भिः ... मंडलं ... दिनिः
दत्त्वा पंचवक्त्रं पुनर्नमस्कृत्य च मेरवं । भूपाले वाथवा विप्रं भुक्ते देहाजितेंद्रियं । अस्ति कं सत्य संवे धंच प्राभि विंचेन्मूस न्यधिः । ग्राभिवे का रमसदृक्षु वसीद
क्षिलं त्रिये । दक्षा स्त्री दत्त यथा राध करता वदर्पयेत् ॥ अभिषिक्तो नरपति धात के तु निरापरः । शत्रून् जयति संग्रामे वलवान् सुपतेदनेः ॥ अभि
षिक्तः सुदेवेशि प्रतिमासं महेश्वरि । षण्मासावधिसंस्थे च चतुः सागर मेखलां । भुवं भुंक्ते महीपालः स्यात्पूर्वलोधिकं शत्रु सैन्यविनाशपरा त्रा
दशाहूलिं प्रियया ... रजसे देवि ... निःपाप मंत्र विद्या संपूज्य पूर्वं च देवं महारात्रे महेश्वरि ... मंगमध्ये देवि सर्व लक्षण संयुतं । आनीय मूल
मंत्रेण स्थापयेत् शुभे जलैः । गंधमाल्यैरलंकृत्य दद्यास्याग्रे । निधाय तां । मूलमंत्रेण संवेष्ट्य संरक्षा ... तां प्रिया कवचेन यथोक्तेन च मुद्रया धेनु
संज्ञया । अमृतीकृत्य सर्वांति देवता रूपिणी च लिंक ... नमः ... त्रिकोण गंधा ... देवि ... तस्यानु दक्षिणा पशुपा
शायदस्तु स्थाविस्ता हत्तदनंतरं । चिप्रकल्पे च देवेशि श्री महीगुप्त ततः परं । तत्रोद्भीचः समुच्चार्य वदेद्वि ... संतां पशुगाय स्त्री पशुगा
मत्री सिद्धिं ... महेश्वरि । निधाय सत्पुरतः स्वकं अं क्रौं कां ... आ । वक्ष्ये ... हितां तेदे ... श्रीः पूजयेद्विमुद्रे
तस्य ततो वर्द्धयेत् ॥ वाणी ... राय प्रसाणं लक्ष्मी नारायणेन ततः ... देवदेवेशि ... होमयेत् ... हस्त महेश्व
रि । ततस्तं मंत्रयेन्मंत्री मंत्रैरेतैर्न संशयः । स्वकार्यार्थं सु ... देवकार्यावितत्परा । पशुच्छेदस्य ... भक्तिभाव ... ततस्तु ... विधि
वत्तिष्ठ ... स्वसान कौ ... नाम वसं कीर्त्य कामनीं समुद्दीर्य वाभिमेरव ... बलिं तुभ्यमहं वदन । इद दे समुच्चार्य कृपाण पुष्पानि ... ॥

श्री
५५८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऽलं पत्रे स्तु निक्षिप्य शिरसि श्रीशिवेन मः। यज्ञार्थे पशवः सृष्टाः यज्ञार्थे पशुघातनं। अतस्त्वां घातयिष्यामि तस्माद्यज्ञे वधोऽवधः। इति संकल्पयेन्न स्वशिर
स्यछ्वाथ तं पशुं। अस्य मंत्रं समुच्चार्य छिंधि युग्मं ततो वदेत्। स्वाहा सुरार्थं तं रक्तं तस्य स्कंधे निवेशयेत्। स्वात्मानं भैरवं ध्यायन् नतेके न महेश्वरि। प्रहार शस्त्र
छेदं बलि मंत्रमिमं पठेत्। शत्रुपक्षस्य रुधिरं विचिंतं वादिने दिने। भक्ष्य सर्वगणैः सार्धं सारमेय समन्वितं। शत्रुनामाक्षरैर्मंत्रं विदर्भ्य मुनिविनमः। सैन्ये शत्रो
लिखेन कल्पयित्वा महेश्वरि। पशुना सह लेख्यं सम्यक् सैन्यं त्रिवेदयेत्। अनेन बलिदानेन संतुष्टो भैरवः स्वयं। शत्रुसैन्यं विभेदाय सर्वगणोपमः प्रयच्छति। कुर्यु
सन्नाशये छीघ्रं नात्र कार्या विचारणा। अथ गणाध्यादि रक्षा प्रयोगः। तत्र सारसंग्रहे। गणानां बटुकानां विशेषात्कीलयेत्ततः। नत्वा कालसुपुरा श्रीं कुं कलाप
थाविधिना कृत्वा स्नाय साधकः तिले स्वयुत मुक्तवान्। तदा विप्रा भक्ष्यभोज्यैस्तोषयेत् सदक्षिणैः। पूर्वोक्तेन प्रकारेण कलशे स्थापयेत्ततः। मंत्रगंधादिभिः सम्य
क् बटुकेशं समर्चयेत्। अभिषिंचेज्जलैस्तैः स्नानगान्समंत्रं [illegible] मंत्रितं। वर्द्धते प्रत्यहं चैते गणाध्यापितुरंगमाः। तेषां च समस्तानां कर्म हली जायते ततः। गणाध्या नाम
श्रमवेत्ति दिवसे सदा। अस्मादन्या महारक्षा नास्ति भूमंडले क्वचित्। अथ यंत्रं प्रवक्ष्यामि बटुकस्य सुरार्चिते। आलिखेदष्टदले पद्मे कर्णिकायां समालिखेत्।
श्रीं क्लीं श्रीं क्षौं मिति ततः पत्रेषु रेश्वरि। [illegible] चतुरस्रेण लयं क्रमेण दशानने। जयदं सुरदं [illegible] बटुकाय त्वक्षरालि द्विरावृत्या लिखेत्क्रियं। बहिः षोडशपत्रं
पद्मं कृत्वा सुरेश्वरि। ततः परं लिखेद्देवि स्वरान् षोडश सुव्रते। द्वात्रिंशत्पत्र संयुक्तं पद्मं कृत्वा ततो बहिः। कादि सांतान् लिखेत्तस्य पत्रेषु परमेश्वरि। बहिरे चतुर
स्रेण पत्रमेतद्दशानने। जयदं सुरदं चक्रं मृत्युदारिद्र्यनाशनं। श्रीपदं दुरितं व्याधि दुःखग्रहहरं ततः। [illegible] अपस्मारकृत्यादि भयेरक्षाकरं परं। अस्मात्परतरा
रक्षा नास्ति नास्ति न संशयः। अस्यार्थः [illegible] अष्टदले पद्मे कृत्वा तत्कर्णिकायां श्रीं क्लीं ह्रीं क्षौं इति बीजचतुष्टयं ससाध्यं विलिखेत् तत्पत्रेषु बटुकाय बटुकाये
त्यक्षरो वर्णान् प्रतिपत्रमेकैकशो विलिखेत् तद्बहिः षोडशदलपद्मं कृत्वा तद्दलेषु आपदु इत्यादि षोडश वर्णानेकैकशः समालिखेत् पुनस्तद्बहिः षोडशदलक
मले कृत्वा तद्दलेषु षोडशस्वरान् विलिखेत् तद्बहिर्द्वात्रिंशद्दलं पद्मं कृत्वा तद्दलेषु ककारादि क्षकारांतान् मातृकावर्णान् विलिखेत् तद्बहिश्चतु
रस्रं कुर्यात्। एतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति॥ अत्र साध्यादि लेखनं तु संप्रदाय श्री बीजांत व्यत्ययकाम बीजांतः त्रिगुणादि पुनः सिंह बीजांतः [illegible]
री बीजांता विलिखेदिति सांप्रदायिकाः॥ सिद्धकोलेशिको रिप्रमेदः॥ व्योमबीजं समुद्धृत्य वह्निमायासमन्वितं। बिंदुनादसमायुक्तं [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि धा ले
५५९
559

र्ममुद्धृत्य भीषणी प्रथमे पुनः। मालिनी पंचमं विद्धि मोहिनी प्रथमं ततः। मालिनी द्वितयोपेतं वायुबीजं ततः परं। पूर्वबीजेन संयुक्तो मन्त्रो ह्यष्टाक्षरो भवेत्। व्योमवी
जं हकारः वह्निरेफः मायाईकारः विंदुनादौ अनुस्वारार्द्धचंद्रौ। एतेन भुवनेश्वरीबीजमुद्धृतं। गौरी चतुर्थवकारः भीषणी प्रथमं टकारः मालिनी पंचमं उकारः पुनः
शब्देन तयोर्योगः स्फुटितः तेन टु। मोहिनी प्रथमं ककारः मालिनी द्वितयं आकारः तद्युक्तः तेन का। वायुबीजं यकारः पूर्वबीजं भुवनेशीबीजं। नमः स्वरूपं। आपदु
द्धारणो मंत्रो उत्तमः परिकीर्तितः सर्वसिद्धिकरः साक्षाद्भैरवेन परिकीर्तितः। ऋषिरस्य बृहदारण्यं छंदोनुष्टुबुदाहृतं। देवता बटुकः प्रोक्तः साक्षात्परशिवप्रियो बटु
गं संप्रवक्ष्यामि बटुकस्य सुरेश्वरि। क्रां क्रीं क्रूं क्रैं समुद्धृत्य क्रौं क्रः षड्वाक्षरः। बटुशब्दं समुद्धार्य वर्मबीजपदं वदेत्। हृदयायपदं पश्चात् हृदयं परिकीर्तितं। बटु
प्रथमं तं पश्चाच्छिरसे तु समन्वितं। शिखायै बटुसंयुक्तं कवचं बटुकाय च। नेत्रं बटुकसंयुक्तं बटुशब्दं ततः परं। दोऽथ प्रणयेत्पश्चादस्त्रमंत्रं समुद्धरेत्। नमः स्वाहा
वषट् हुं वौषट् फडेतानि योजयेत्। अथ षडंगन्यासप्रकारः। ॐ क्रां बटुवर्मा वरहृदयाय॰ क्रीं बटुप्रथमनशिरसे॰ क्रूं बटुशिखायै॰ क्रैं बटुकाय कवच॰ क्रौं ब
टुकाय नेत्राय वौषट्। क्रः बटुदंडपाणये अस्त्राय फडिति। अत्रापि प्राग्वदंगुलीषु देहे च षु पंचमूर्त्तयो न्यस्तव्याः। ध्यानं च पूर्वोक्तमेव। अथ फलश्रुतिः उप
मंत्रं दीक्षितो विजितेन्द्रियः। जुहुयात्तद्दशांशेन तिलैस्त्रिमधुसंयुतैः। एकविंशत्यक्षरोक्तविधिना देवमर्चयेत्। तत्रोक्तकाम्यकर्माणि मंत्रेणानेन साध
येत्। अथ पूर्वोक्तैकविंशाक्षरो मंत्र एव प्रणवादिर्द्वाविंशत्यरो रुद्रयामलोक्तः। तत्र देवीप्रणवस्थाने मायाबीजस्य नामा तत्र षडंगं तं त्रेषु प्रणवादित्वं पूर्वोक्तवि
शेषः। अन्यत्सर्वं तत्रोक्तमेव। मंत्रांतरं तु तत्रैव। अनंतो बिंदुमान्नादेन कुलीशो भुजंगयुक्। त्रिमूर्त्तिः श्रीमुखीयुक्तः क्रोधीरफं उसद्धयुक्। चतुर्थं नरहे बीजं
बटुकायपदं ततः। बटुकाय पुनर्वर्याद आपदुद्धारणाय च। कुरुद्वयं समुद्धार्य बटुकाय पुनर्वदेत्। द्वितीयं बीजमुद्धार्य बटुकाग्निवल्लभा। समुद्धृतो महामंत्रश्चतु
स्त्रिंशदक्षरैः। अनंतः आ बिंदुः अनुस्वारः तेन आं। नकुलीशो हकारः भुजंगः रेफः त्रिमूर्त्तिः ईकारः श्रीमुखीबिंदुः तेन यो ह्रीं। क्रोधी ककारः ऊहुः
अनुस्वारः सद्यः ओंकारः एतैरंकुशबीजमुद्धृतं। नरहरे बीजं पूर्वोक्तं। अन्यानि पदानि स्वरूपाणि। तेषु द्वितीयतृतीयपदयोर्विसंधिः। चतुस्त्रिंशदिरक्ष
रैरित्युक्तः। द्वितीयं बीजं भुवनेश्वरी बीजं भुवनेश्वरी बीजे अग्निवल्लभा स्वाहाकारः। तथा ऋषिर्ब्रह्मास्य मुद्दिष्टः छंदोनुष्टुबुदाहृतं। आपत्पूर्वं देवतास्य भैर श्री
वः परिकीर्तितः। वेदाष्टमुनिसंख्यार्णैः वसुबाणाग्निलोचनैः। मंत्रार्णैर्निर्व्यस्य मंत्री जातियुक्तैः षडंगकं। वेदा४ मुनयः७ वसवः८ बाणाः५ ग्निलोचने रजातं ५५९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यः प्रागेवोक्ताः। शिखायां ब्रह्मरंध्रे वपं ववक्त्रे मुखे नेत्रयोः। कर्णयोर्घ्राणयोः [illegible]ड युगे वोष्ठयुगे तथा। दंतपंक्त्योश्चिबुके गले वाहुयुगस्य वा सं[illegible]ये च हृदये स्त
नयोरुदरे तथा। नाभौ पृष्ठे स्फिचोः कटौ गुह्ये पायौ च पादयोः। संध्यगेषु च मंत्रार्णान्विन्यसेत्साधकोत्तमः। शिरोललाटभ्रूमध्ये नेत्रनासामुखेषु वा गले हृ
दि च नाभौ च गुह्ये वोरुयुगे तथा। जानुनोः पादयोश्चैव पदानि वमनो न्यसेत्। आपदुद्धारिणीं देवि ध्यात्वा सगातनन्यधीः। शैवपीठे यजेद्दुर्गं प्राक्प्रोक्ते
नैव वर्त्मना। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः हृदये श्रीबटुकभैरवाय देवता
यै नमः इति विन्यस्य ममसर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः। कृतांजलिरुक्त्वा ह्रां ह्रीं ह्रूं ह्रैं हृदयाय। बटुकाय शिरसे। आपदुद्धारणाय शिखायै। कुरु कुरु
बटुकाय कवच। ह्रीं बटुकाय नेत्र। स्वाहा अस्त्राय। इति मंत्रैः षडंगन्यासं कृत्वा शिखायां ओं नमः। ब्रह्मरंध्रे ह्रीं नमः। शिरसि ह्रौं। मुखे क्षौं। दक्षकर्णे
वामे टुं। भ्रूमध्ये कां नमः। नेत्रयोः वं। कर्णयोः यं। घ्राणयोः कुं। हृदि रुं। स्तनयोः कुं। उदरे रुं। नाभौ वं। पृष्ठे टुं। स्फिचोः कां। कट्योः यं। लिंगे ह्रीं। पायौ च
ऊरुमूलयोः दुं। जानुनोः कं। गुल्फयोः यं। पादांगुलिमूलयोः स्वा। तदग्रयोः हा। इति विन्यस्य शिरसि ओं नमः। ललाटे ह्रीं। भ्रूमध्ये ह्रौं। नेत्रयोः क्षौं। ना
सायां बटुकाय। मुखे बटुकाय। गले आपदुद्धाय। हृदि कुरु कुरु। नाभौ कुरु कुरु। गुह्ये बटुकाय। ऊर्वोः ह्रीं। जानुनोः बटुकाय। पादयोः स्वाहा नमः इति विन्यस्य
ध्यानादिकं सर्वं प्राग्वत्कुर्यात्। दिनशः लक्षमेकं जपेन्मंत्रं हविष्याशी जितेंद्रियः। जुहुयात्तद्दशांशेन तिलैस्त्रिस्वादुसंयुतैः। तर्पणादि ततः कृत्वा गु
रून्संतोष्य यत्नतः। सिद्धमंत्रः प्रकुर्वीत काम्यकर्माणि साधकः। पूर्वोक्तानि महादेवि सिद्धिरेव न संशयः। तथान्यद्देवि प्रवक्ष्यामि मंत्रं वंडेश्वरस्य ते।
सर्वाभीष्टकरं देवि सर्वसिद्धिकरं प्रिये। अर्घीशं तु समुद्धार्य मीनेशं तु जलस्थितं। अग्निमूर्धा नयस्तांत अक्षरो मनुरीरितः। ओं मीनेशं जलस्थितं वक्तारूपस्थि
स्थितं। अग्निमूर्धानं रेफः शिरस्कांतं न ईइति सिद्धं। अस्य नोकृर ऋषिः स्त्रिष्टुप् छंदः [illegible] देवता। आं बीजं शक्तिः [illegible] विनियुज्यते। दीप्
त हृदयं [illegible] ज्वालाधृत्रिशिरईरितं। ज्वालिन्यास्त्रं शिरसादौ नयासं न वतनुं कृदा। हन दह नेत्रमुदितं सर्वज्वालिनि फट् इति। एभिर्मंत्रैः षडंगानि जातियु
क्तानि कल्पयेत्। वंडेश्वरं रक्तवर्णं त्रिनेत्रं रक्तवाससं। स्फटिकाक्षस्रजं शूलं दक्षिणाधः करद्वयोः। करयोर्वामयोर्न्यस्य टंकं चैव कमंडलुं। दधतं चंद्रसकलावि
लसत्शेखरं स्मरेत्। इति ध्यात्वा यजेत्पीठे शैवे वंडेश्वरं प्रिये। वंडायसंप्रोक्ता वि[illegible] तदनंतरं। वंडेश्वराय विद्महे [illegible] धीमहि इति ततो वदेत्। तत्र [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वोदयादिति कोशुरेत। बंडस्येघासमारव्याताणयश्री बालयाचितं। आवाहपूजयेद्दवि प्राग्वत्सर्वोपचारकैः॥ आद्यक्षरं बिंदुयुतं डे ॥ बंडेश्वरं सुहृदं ॥ ॐ नेत्रवस
मभ्यर्च्य यजेदंगानि पूर्ववत्। दलेषु मातरः पूज्या वीथ्यो लोकेशहेतयः॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्राग्वद्योगपीठन्यासांते प्राणानायम्यास्य रात्रि ऋषिः कर्म् छंदः नमः मु
खे अनुष्टुप् छंदसे नमः हृदि श्री बंडेश्वराय देवताये नमः गुह्ये कुं बीजाय नमः पादयोः फट् शक्तये नमः शक्तिविन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति ऋ
तां जलिं वदेत्। ततः दीप्तफट् हृदयाय ज्वालाफट् शिरसे ज्वालिनी फट् शिखा नटफट् कवचाय हनफट् नेत्रत्रयाय सर्वज्वालिनि फट् अस्त्राय इति
षडंगमंत्रान्गुल्फादि तलांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेषु विन्यस्य ध्यानादि पीठपूजांते बंडेति बीजं न मूर्तिकल्पनं विधाय बंडेश्वराय विद्महे बंडेश्वरा
य धीमहि तन्नः बंडः प्रचोदयात्। तया लक्षत्रयं जपेन्मंत्रं तद्दशांशतः सतिलैस्तंडुलैर्वा पित्रिमधुरैः पायसैर्वा विधिवद्राजवृक्षसमिद्भिर्वा तर्पणादि तत
श्चरेत्। प्राग्वत्सिद्धमनो मंत्री प्रयोगानाचरेत्ततः। बालिपि कुमयी कृत्वा पुत्तलीं प्राणसंयुतां। देविकाष्ठेचितेन सम्यक्कृत्रिमधुर घृताक्तां दक्षिणां गुल्फमारभ्य
पुंछासिक्थिलापथकृशतां। ततः कुर्याद्धोमयादाद्दिद्यो चितश्चापि संक्रनेत्। एवं हि मादिज्ञानी नां वशं कृत्वा त्रसंशयः॥ यो मत्यो ऽदितं पुच्छे कुर्वन्देदवोत्तरं प्रातः स
या द्दग्भिर्दिने के भ्रिन्न दूर्लोवसालिल मेत्ता। प्रत्यहं मनुमानेन देवीयस्तर्पयेत्क्षिवां वनुर्मासं तस्य लक्ष्मीः प्रवचेयवनसंशयः॥ सा ध्यवृक्षन्यवात्तोलोगो सम्यक्क्रिय
येश्व कारयत्। तांतां संस्थापितप्राणां प्रतिमां सदृशां नृपपुत्तलां पूजितां वकुमेजाश्वो वशमानयते धकवां॥ नरो नारी सदा वश्यो भवेदेव न संशयः॥ इति स्तोत्रः॥ बपु:
जादुर्भावादनुमितमिदं तन्मनिपुरा पुरारेनक्रोधचित्तलमपि भवंतं प्रणवात्मा नमः॥ पुरूलोकः संप्रत्यह मतनुरगेष्वनतिमानि नीशक्षं तत्क्षतदिमपरा धाद्यमवि
श्रीशं भोर्भगवत्रिनेत्रजगतां वाधांधकध्वंसनं कालेयां शुकवलावतंसमदनद्विषं मृडानीपतेयोमव्यापि वपुर्महेशचितामाधत्रि लोकीतनोवार्छ
ग्रहदुर्गेहार्तिशमनं त्वां पाहि नः सर्वदा॥ रारेमगणस्तत्तमभयास्यदेव मारिलली कवचरामनुरूपलीयनुचितांच्छिवपीठमपरः कस्या दुपास्य प्रभुः शंभु कोपः प्र
णामरप्रणयनी भिर्व्यदातिस्त्रियं यस्त्वमेतपलोशकाशकुसुमैरप्यर्चितस्तुष्यति॥ रेमूढः किमयं वृथैव तपसा कायः परिक्लिष्यते यज्ञैर्वा बहु
क्षितोः किं मरेरि नाः क्रियतेगृहाः भक्तिश्चेद्दवत्येषितीभगवतीश्वक्षेत्रदानीमसा वुत्रियां बुरुहातपत्रसुभगा लक्ष्मीपुरोधावति॥ ४॥ किंचिन्नामलि खित
नः किमपरैः कल्पद्रुमान्वेषणैः किं वा वांछितदानपात्रफलया चिन्तारजोत्याभया। अक्षीणो निमिष्यतेः किमपवाकल्पांतरस्थायिनी कीर्त्यातीतफलप्रदे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भगवति अक्षैरेरु इष्टा वर्तितो या अक्षतां सकृदेव यः प्रणमति क्षोणीभृतस्तं भंनमेस्तानन्मस्तुरसदंघ्रिपीठविलुठत्कोटीरकोटिः कुरु
टायस्त्वामर्चतिसोच्युतेसुकृतिभिर्येस्तोतिसस्तूयसेयस्त्वांध्यायतितंस्मरंतिविधुरध्यायंतिवामभ्रूवः॥ धातरूपकनिरूपणप्रणयिना
रंभाद्दशस्त्वद्गुणग्रामाकर्णनतर्जितानुश्रवणायास्त्वस्मृतिश्चेलसिवसदाचैनवानुरीकरयुगत्वंकोनेनवाजनः कुत्रापिसद्गुणासिनव्यस
सनितजातामानाथमशाम्यतां प्रह्लोक्ष्यपदप्रपंचव्यचयो विद्रुवमध्युद्यार्वाकस्वपिकल्पजालजटिम्नः स्वैरीगिरस्फारयऽमीमांसकडो
नसोरत्यमवतो यत्प्रेमतेऽद्भुततस्मात्तेऽस्मरो वननहि नहि अक्षादते भवः प्रभुः भागेयकृदंजलिर्नसुरैः कुसुमितं दत्तं फलं वांछितेन क
श्मितेः शुवाविकालंनष्टं तदेवारिभिः संयक्ष्ममिति सर्गेतापियदा सुमायिनिश्रयसाबामोसत्रहितेयस्वकाजरिजाकांतः प्राणमभवः
द्रुः खानिक्षपलदानिदलयत्वभूलगुंत्वापदोहं मापीलिहलक्षितिरिलमापारचोराऋवः भयान्तिप्रतियेष्विनः प्राणमयातिक्षुद्रानसो
किंतयन्नकरोतिवंद्यकलिकादूष्यदंघ्रिस्मृतिः ॥२०॥ भस्मायाकुरितः प्रतिक्षणमयाफलत्याविरतंवोकांतिरितोफलैः हे होमः सार्किनयस्व
सुमतोकिंविद्रुहस्यंत्रमीम्यदयलेतमदुप्रकीर्णैर्विभवश्रीशैलजावल्लभः तंगरवंपिविनप्रनार्यकुसुमेरर्कोदमयदभंस्वकागर्क्रमः सुरभी
लिलालितपदत्रैलोक्यराज्यश्रियं ॥२१॥ नेदारमंगिरेटगलाधिपमहाकालाग्निरुद्रप्रभोमूर्धं सीविहिताः सदेवपदलोधर्म्यवचः स्थलायचस्मा
कमनल्पपूलकृतकृतीदेवोत्तमध्यायकोध्यायलोनकृपांकरोतितदहो किंनः प्रभुः स्मायेत ॥ नश्राश्च पुनर्भवति भस्यतोन्नतिरितेभातिहृत्वैयो
वनंप्रत्यायातिगताः पुनर्नदिवसाः कालोजगद्भक्षकः लक्ष्मीस्तोयतरंगभंगचपलाविद्युच्चलंजीवितं तस्मांमांशरणागतं शरणदत्वं
रक्षाधुना ॥ ॥ इतिश्रीविद्यार्णवत्रिंशत्तमाश्वासः ॥ ॥ सारदातिलके ॥ अथान्त्र्येवंवकेहंन्त्रमिभास्याम्नानुष्टभे ॥ येभजंतिनराः काल
स्वयंविक्षतुमक्षमः ॥ सारसंग्रहे ॥ भुजंगेशसमारूढा प्रलमावसुधेदुयुक् ॥ वकेयजामहेश्रोकोसुगंधिंपुष्टिवर्द्धनं ॥ उर्वारुकमिवेत्काप्प्र ६०
सपत्रजेता ॥ ॐ मुक्षीयपदेकूयामामृताविसुदीरयेत् ॥ त्र्यंबकमनुः प्रोक्तोभजतांमृत्युनाशनः ॥ भुजंगोरफः तदातु प्रतमान कारः वसु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ पार्व॰
५६३

धायद्यकारः इंदुः अनुस्वारः पतेत्ययं इति। अस्यानि पदानि सप्तपालि। मंत्रनिरुक्तिमाह वसिष्ठः। अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रस्यार्थं समाहितः। तिस्रो
मादितेषैव सृजाता लोकमातरः। द्यौरापः पृथिवी चेति तस्मात्र्यंबक उच्यते। यः काय वक्षं चित्री एव स्यात्त्र्यंबकः। त्रिलोकवनं त्रिलोकश्री तेषु यो पूजका स्य
हे। यो लोके दृश्यते गंधः शोभनः सर्वतस्तु पुमान् सर्वो स्यैव देवस्य सुगंधि कथ्यते ततः। अथ यागो भवेन्मर्त्यः पुष्पैश्चापि मनोहरैः। धूपदीपादिभिश्चैव पूजनी
यो महेश्वरः। सर्वेषामेव देवानां गंधर्वोरगराक्षसां। उपासकानां सर्वेषां पुण्यहेतुरुमापतिः। उर्वारुकं यथा पक्वं स्वयं मुच्यते बंधनात्। अथ धर्मवं प्रसादेन देवस्य
भक्तिनः। अनायासेन मुच्येयं मृत्योर्लोकभयंकरात्। ततः प्राप्यामृतं देवं तमेव परमेश्वरं। माधवं तद्वि पुरुषोहमिति मंत्रार्थयातना। एवं विदित्वा मंत्रार्थमृ
षिकं दत्स्य दैवतं। जपहोमादिकर्तव्यं साक्षान्मृत्युंजयार्थिना। यस्मादेतेन मंत्रेणामृत्युंजयति मानवः। मृत्युंजयस्य यः प्रोक्तो मुनिभिस्तत्वदर्शिभिः। अनेनैव
तु मंत्रेण पूर्वं वसिष्ठेन महात्मना। मृत्युं विजित्य संप्राप्ता ऐश्वर्यमणिमादिकमिति। शारदातिलके। वसिष्ठोस्य मुनिः प्रोक्तो छंदोनुष्टुबुदाहृतं। देवतास्य समु
द्दिष्टस्त्र्यंबकः पार्वतीपतिः। वसिष्ठः। अत्र्यंबकहृदयायेति नमोन्तो हृदये स्थितः। त्र्यंबकाय शिरसे स्वाहान्तो शिरसि न्यसेत्। त्रिनेत्राय शिखायै वषडंतं च शि
खां स्मरेत्। नेत्रत्रयाय अग्निवीर्याय वौषडंतमुदाहृतं। अथैवेत्तस्य मंत्रस्य वर्णान्तोंगानि कल्पयेदिति) रुद्रदेवत ङें स्वाय फडंतास्त्रमुदाहृतं। प्रागाद्यासु
चतुर्दिक्षु दिगंस्त्रे कारयेत् क्रमात्। दुर्गो विनायकं चैव नंदी शंखे त्रमातृकां। पतेदिग्बंधमंत्रास्युः मंत्रतो यदुदाहृतो। अथ एवेतस्य मंत्रस्य वर्णान्तोंगानि कल्प
येत्। शारदातिलके। विभक्तैर्मंत्रवर्णैः स्यात् षडंगानां प्रकल्पना। हृदयं त्रिभिराख्यातं चतुर्भिः शिर ईरितं। शिखाष्टभिः समुद्दिष्टा नवभिः कवचं मतं। पं
चभिर्नेत्रमाख्यातमंत्रं त्रिउदाहृतं। पूर्वपश्चिमयाम्यं दुवक्त्रेषु तदनंतरं। उरोगलास्य चुपुनर्नाभि हृत्पृष्ठकुक्षिषु लिंगमापूरुमूलांतर्जानुयुग्म चुत
स्पंतन छन्नयुग्मस्तनयोः पार्श्वयोः पादयोः पुनः। पाण्योर्नासिकयोः शीर्षे मंत्रवर्णं न्यसेत् क्रमात्। शारदातिलके। पदान्यकादशांन्यस्य शिरोभ्रूयुगलाक्षिषु।
वक्त्रेगंडयुगोभूयो हृदय जठर पुनः गुह्योरु जानु पादेषु न्यासमेकं समाचरेत्। हस्ताभ्यां कलशं प्यामृतरससंप्लावयंतं शिरो दोर्भ्यां तौ दधतं मृगाक्षवलये
द्वाभ्यां वहंतं परं। अंके न्यस्तकरद्वयामृतघटं कैलासकांतं शिवं स्वच्छांभोजगतं नवेंदुमुकुटं देवं त्रिनेत्रं भजे। पदांशे दिते पीठे पूजयेद्विघमक्षजे। मूर्तिमूले
संकल्प्य वक्ष्यमाणेन वर्त्मना। पूर्वमंगानि संपूज्य पश्चान्मूर्तिं प्रपूजयेत्। अर्कैंदुवसुधा तोय वह्नि इंद्रियमदात्मनः। द्वितीयावरणे पूज्याः मूर्तयाष्टाविमाः

श्री
५६३

शं॰६३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्रमात्तु मारा का प्रभा ज्ञो स्त्रा पूर्णो मा पूरली सुधा ग्रह्या विमा क्रमात् पूज्या। तृतीयावरणे ततः। विश्वादि यासिता ग्र का सारा सं ध्या शिव निशा य
तुर्यावरणे पूज्याः क्रमाद्देवो क्रमाद् मा ग्रा यो ज्ञा प्रभा मे धा शांतिः क्षांतिः धृतिर्मतिः। पंचमावरणे पूज्याः क्रमाद् घाता ततः परं। धरो माया विजीष काशो ला
मोघा जयामला। षष्ठावरणगाः पूज्या लोकलोकपालास्ततः परं। सप्तमावरणे पूज्यात दंष्ट्रैरष्टमाकृतिः। अर्केन्दुवसुधातोयवह्नीरवियदात्मनः इति अ
र्कमूर्तिरीशानः इंदुमूर्तिर्महादेवः वसुधामूर्तिर्भवः तोयमूर्तिः शर्वः वह्निमूर्तिरुद्रः ईश्वरमूर्तिः उग्रः वियन्मूर्तिः भीमः यजमानमूर्तिः पशुपतिः अत्र
प्रमाणं तु जगत्प्रसिद्धः पौराणिकः पार्थिवपूजाक्रमः अत्र केचित् सर्वः क्षितिमूर्तिः भवो जलमूर्तिः इत्याहुः तन्नाप यथा क्षितादीनां भूतानां क्रमस्तथा
भवादिमूर्तिन्यासप्रकरणे। भवं च करपङ्क्तौ वशार्धं खगास्तामपि इत्यादि क्रमस्य एवोक्तः अत एव तदसंगतामपि।। अथ प्रयोगः।। अत्र प्रातरुत्थाय योगपीठे
न्यासांते मूलमंत्रं प्राणायामं अस्य मंत्रस्य शिरसि वसिष्ठाय ऋषये नमः मुखे अनुष्टुप् छंदसे नमः हृदये महत्पुंजे परुद्राय देवतायै नमः इति विन्यस्य म
म सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः कृत्वा ॐ अग्नये हृदयाय। त्र्यंबकाय शिरसे स्वाहा। त्रिनेत्राय शिखायै। वसिष्ठाय कवचाय। अग्नि
र्याय नेत्राय। रुद्रदेवताय अस्त्राय। इति मंत्रैः करषडंगन्यासं कृत्वा दुं दुर्गायै। गं गणपतये। वं वटुकेशाय। क्षं क्षेत्रपालाय। इति पूर्वादिचतुर्दिक्षु दिग्बंध
क्रमेण न्यसेत्। अथवा त्र्यंबकं हृदयाय। यजामहे शिरसे। सुगंधिं पुष्टिवर्धनं शिखायै। उर्वारुकमिव बंधनात् कवचाय। मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् अस्त्रा
य। इति मंत्रैः करषडंगन्यासं कृत्वा मुखवृत्ते स्थाने त्र्यं। चूडाधः पश्चिमवक्त्रस्थाने बं। दक्षिणकर्णस्थाने दक्षिणवक्त्रे कं। वामकर्णउत्तरवक्त्रे स्थाने
यं। उरसि जां। गले मं। मुखे हे। नाभौ सुं। हृदि गं। पृष्ठे धिं। कुक्षौ पुं। लिंगे ष्टिं। पायौ वं। दक्षोरुमूले र्द्धं। वामोरुमूले नं। दक्षोरौ उं। वामोरौ र्वां। दक्षजानुनि रु।
वामजानुनि कं। दक्षजानुवृत्ते मिं। वामजानुवृत्ते वं। दक्षस्तने बं। वामस्तने धं। दक्षपार्श्वे नां। वामपार्श्वे मृं। दक्षपादतले त्यों। वामे मुं। दक्षिणपादतलो क्षिं।
वामे यं। दक्षनासापुटे मां। वामनासापुटे मृं। शिरसि तात् नमः इति वर्णान्विन्यस्य। ॐ शिरसि त्र्यंबकं। भ्रूमध्ये यजामहे। नेत्रत्रये सुगंधिं। मुखे पुष्टि
वर्धनं। गंडद्वये उर्वारुकं। हृदि इव। जठरे बंधनात्। गुह्ये मृत्योः। ऊरुद्वये मुक्षीय। जानुनोः मा। पादयोः अमृतात् नमः इति पदानि विन्यस्य प्राणायामा
पूजांते प्रागुक्तं शैवपीठे संपूज्य तत्र देवतामावाह्य स्थापनादि पुष्पांजलिदानांतान् कृत्वा प्रागवदंगानि संपूज्य अष्टदलेषु देवान् आरभ्य प्रादक्षिण्येन ईशाना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ द्या॰ ५६२

य

य सूर्यमूर्तये · महादेवाय · भवाय क्षितिमूर्तये · शर्वाय जलमूर्तये · रुद्रायाग्नि · उग्राय वायु · भीमायाकाश० पशुपतये यजमा · इति संपूज्याग्रेषु रमायै ·
ज्योत्स्नायै · उमायै · पूर्णायै · पूरण्यै · सुधायै · इति संपूज्य द्वितीयाष्टदलमूलेषु स्वाग्रादारभ्य · विश्वायै · विद्यायै · सितायै · प्रकायै · सारायै · संध्यायै · शि
वायै · निशायै · इति संपूज्य तद्दलेषु आर्यायै · प्रज्ञायै · प्रभायै · मेधायै · शान्त्यै · कान्त्यै · धृत्यै · रत्यै · इति संपूज्य तद्दलाग्रेषु · धारायै · उमायै · पावित्र्यै · पद्मा
यै · शान्त्यै · अमोघायै · जयायै · अमलायै · इति संपूज्य प्राग्वच्चतुरस्रवीथ्यां पूर्वलोकपालांस्तदस्त्राणि च संपूज्य धूपदीपादि सर्वं प्राग्वत्कृत्वा समापये
दिति॥ तथा जपेन्मन्त्रमिमं लक्षमवधाय जितेन्द्रियः। तु कुर्याद्दशांशमिद्ध्मैर्युतैर्घृतसंप्लुतैः॥ बिल्वं पलाशं खदिरं वटं च तिलसर्षपौ। दध्यौदुम्बरं द
धि पुनर्दूर्वा नानि विदुर्बुधाः॥ द्रव्यैरेभिर्यथासंख्यं सहस्रमेकैकद्रव्येण तर्पयित्वा मि विप्रान्नाथ ब्राह्मणांस्तोषयेत् कृते प्रयोगाः सिद्ध्यन्ति जायते यं महामनुः॥ वास
ष्ठः॥ ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः स्वयं वर्णो द्विजातयः। अन्यार्थं जपहोमादि कुर्युर्नित्यमतन्द्रिताः॥ परार्थमपि कुर्वीत ब्राह्मणो मंत्रवित्तमः॥ दातव्या दक्षिणा त
त्र यथानुष्ठे द्विजोत्तमः॥ आत्मार्थं वा परार्थं वा न कुर्यादितरो जनः॥ यदि कुर्याज्जपादीनि लोभाद्दत्ता ततो विप्रा॥ त्रयी शास्त्रेण मंत्रेण स्वयमेव हि तत्फलं स्थिता॥
मपात्रे यथा न्यस्तं पयो दधि घृतं मधु॥ तस्य पात्रस्य दौर्बल्यात्तत्ह पात्रेण नश्यति॥ एवं मंत्रं त्रयीसारं पदन्यो धारयेन्नरः॥ क्षिप्रं विनाशमायाति समं त्रोणितैः
फलो भवेत्॥ तस्मादनार्येतो लब्ध्वा वीर्यदेवव्रतो द्विजः॥ मन्त्रं संसाधितो नीचे धीमान्पापयेत्तं प्रयत्नतः॥ अनया विद्यया विप्र सर्वकार्याणि साधयेत्॥ आयुरा
रोग्यमैश्वर्यमपमृत्युं जयेत्स सः॥ अथ कन्यान्यासः॥ तत्र वासिष्ठकल्पे॥ अथ न्यासविधिं वक्ष्ये मंत्रस्यास्य महामुने॥ सर्वदोषप्रशमनं सर्वकल्याणकार
कं॥ तेन दृष्टमुपलसत्सोमसोकालकृपादपि॥ अक्षराणि स्वयं त्रिंशदस्मिन्मंत्रे महामुने॥ तानि देवान्त्रयस्त्रिंशादिति शास्त्रेषु निश्चयः॥ आदावष्टौ वसून्वि
द्याद्रुद्रादेकादशोत्तरान्॥ ततो द्वादशादित्यान्प्रजापतिरनन्तरं॥ वषट्कारोऽमितः प्रा... कः सर्वक्षरमयं शिवः॥ धुवो धरश्च सोमश्च आपश्चैवानिलो
नलः॥ वीरभद्रश्च शम्भुश्च गिरिशश्चाजयैकपात्॥ अहिर्बुध्न्यः पिनाकी च भुवनाधीश्वरस्ततः॥ कपाली दिक्पतिः स्थाणुर्भर्गो रुद्राः प्रकीर्तिताः॥ धाता चार्यमा च मि
त्रश्च वरुणांशुर्भगस्तथा॥ विवस्वानिन्द्रपूषाख्यौ पर्जन्यस्तदनन्तरः॥ त्वष्टा विष्णुरिति प्रोक्ता आदित्या द्वादशाः क्रमात्॥ एवमेतानि रूपाणि देवानां कालि ता

श्री ५६२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नवैः। अक्षराणि न्यसेन्मंत्री सर्वांगेषु समाहितः। मूर्द्धादिपंचवक्त्रेषु प्रथमं पंचकं न्यसेत्। दक्षिणस्य करस्याथ पंचस्थानेषु पंचकं। तत्र स्वदेवताध्यानान्य
स्य त्वं वाक्षराण्यतः। ततः पराणि पंचैव वामहस्ते न्यसेत् क्रमात्। ततस्तु दक्षिणपादे सं स्थानेषु पंचसु। पराणि पंच विंन्यस्य वामपादे तथा न्यसेत्। ततश्च दक्षिणे
पार्श्वे न्यसेत् क्रमात्। पृष्ठनाभौ वगुह्ये च मुक्षी यतित्र यं न्यसेत्। भुजौ मर्श्वे अपरगले हृदये मामता न्यसेत्। एवं विंन्यस्य सर्वांगे तेनाते प्रणवं न्यसेत्। यः सर्वांगेषु न्य
सेदेवं मंत्री मंत्रसमाहितः। तस्य मृत्युभयं नास्ति न च व्याधिकृतं। एवमेतेन रौद्रेण कवचेनाभिरक्षितं। वेतालभूतपिशाचराक्षसगंधर्वरगराक्षसाः परामिवारकृत्याश्च
ये चान्ये शृंग्रहादयः। एवं दृष्टुं न शक्नुवंति साक्षान्मंत्रशरीरिणां। एतद्रहस्यं परमं साक्षाद्दृष्ट्वा मयाश्रुतं।। अथैतन्न्यासप्रयोगः।। तत्र शिरसि ह्रीं· क्रतवाय· मुखे
यं धराय· दक्षकर्णे वं सोमाय· वामे कं अपाय· च्छ्राघः ये अनिलाय· दक्षबाहुमूले जों अनलाय· तन्मध्ये मं प्रत्युषाय· मणिबंधे हं प्रभासाय· तदंगुलिमूले

शिवं सुवीरभद्राय· तदग्रे गं भवे· वामबाहुमूले धीं गिरिशाय· तन्मध्ये पुं अजैकपादाय· तन्मणिबंधे षिं अहिर्बुध्न्याय· तदंगुलिमूले वें पिनाकिने· तदग्रे ईं भुवनाधीश्वराय·
दक्षोरुमूले नें कपालिने· तज्जानुनि शं दिक्पतये· तद्गुल्फे वां स्थाणवे· तदंगुलिमूले रुं भगाय· तदग्रे कं धात्रे· वामोरुमूले मिं अर्यम्णे· तज्जानुनि वं मि
त्राय· तद्गुल्फे वं वरुणाय· तदंगुलिमूले धं अंशवे· तदग्रे नाम् भगाय· दक्षपार्श्वे मं विवस्वते· वामे यों इंद्राय· पृष्ठे मं पूष्णे· नाभौ सिं पर्जन्याय· गुह्ये वं त्वष्ट्रे·
भ्रूमध्ये मां विष्णवे· अपरगले मं प्रजापतये· हृदये तात् वषट्काराय·।। ग्रंथांतरे।। अथ त्र्यंबकमंत्रमभिधास्याम्यनुत्तमं यं भक्तं तं नरः कालः स्वयमीक्षि
तुं न क्षमः। वसिष्ठोस्य मुनिः प्रोक्तो छंदोनुष्टुबुदाहृतं। देवतास्य समुद्दिष्टस्त्र्यंबकः पार्वतीपतिः। विभक्तौ मंत्रवर्णैः स्यात् षडंगानां गकल्पना भुजिमि हृद
यं प्रोक्तं शिरस्तावह्निरीरितं। शिखा वसुभिः समुद्दिष्टा नवभिः कवचं मतं। पंचभिर्नेत्रमाख्यातमस्त्रं त्रिभिरुदाहृतं। पूर्वपश्चिमयाम्योदाच्येपुतदं
तरी। ऊरुयुगलौ सघुपुनः नाभिहृत्पृष्ठकुक्षिषु। लिंगपायूरुमूलांतजानुयुग्मेषु तत्परं। तद्वृत्तयुग्मे स्तनयोः पार्श्वयोः पादयोः पुनः। पाण्योर्नासिकयोः शीर्षे मं
त्रवर्णान् न्यसेत् क्रमात्। परान्येकादशा न्यस्य शिरोभ्रूयुगलौ क्षिषु। वक्त्रगंडयुगे भ्रूमो हृदये जठरे पुनः। गुह्योरुजानुपादेषु न्यासमेवं समाचरेत्। तं ध्या
येत्। पूर्वोक्तमंत्रो द्वारः। स्यादेव प्रासादरीजे तदनुमतिहरं तारकं व्याहृतीश्च प्रोच्यार्य त्र्यंबकं यो जयति मतिहरं नूपए वतादा द्यौ। कृत्वा न्यासं षडंगं भुवेदनं
मतत्क्रवं मंडलोतः प्रविष्टं ध्यात्वा योगीश्वरं सजयति मरणं भुक्तिं वा प्रसादात्। एषां षट्प्रणवीविद्या महामृत्युविनाशिनी। चतुर्दश स्वरोपेतो हकारा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सेतु

त्रि॰ आर्य विंदुं [illegible] तत्र शिव प्रासादजनकं प्रासादमिति कथ्यते। बीजं मृत्युंजयप्रोक्तं देवप्रणवसंज्ञिकं। ककुलीशो ग्निमारूढो वामनेत्रार्द्धचंद्रवान्॥ मः साबीजं स्वरूपा
५६३ क्रिः स्याद् द्वीप्रणवसंज्ञिका। ष[illegible]ष्ठस्वरेण संयुक्तो हकारो विंदुसंयुतः। बीजं मृत्युंजं नाम द्वितीयं संप्रकीर्तितं। सविसर्गं सकारं [illegible] मृत्युंजयमनुः [illegible] बीजाद्यं तम
स्तारस्त्र्यंकारो मलज्योतिस्वयं स्थितः। वेदादितारकौ युक्तौ प्रणवाद्यो प्रणवान्वितः। महामृत्युंजयं प्रोक्तं प्रासादं मृत्युनाशनं। तारकं व्याहृतिस्त्र्यंबकं [illegible]
563 नुक्रमात्। विलोमव्याहृतिश्चैव संपुटं प्रणवद्वयात्। ततो व्याहृतयस्तिस्रो मंत्रः षट्प्रणवान्वितः। वेदादिमृ[illegible]दिपदत्र्यंबकं जपेत् अनुमृत्युहरं त्रियंबकं जपेत् [illegible]
विधिवत्संयुक्तः प्रासादमृत्युंजयसंपुटं॥ अग्रस्याक॥ देवदेव महादेव भक्तानुग्रहकारक मृत्युंजय विधिं ब्रूहि जपपूजादिसंयुतं। पीठपूजादियंत्रं च हे
मंत्ररूपं यथावद। ॥ श्रीभैरव उवाच॥ शृणु वत्स समासेन मृत्युंजयविधानकं। यत् ज्ञात्वा मुच्यते मर्त्यो मृत्युव्याधिमहद्भयात्। ग्रहपीडासु सर्वासु महा[illegible]दि मंड[illegible]
धवाग्नौ वज्रनमाद्युपस्थिते। राष्ट्रभंगे जनक्षोभे मृत्युविनाशने। अभिचारे समुत्पन्ने मनोधर्मविपर्यये। मृत्युंजयस्य देवस्य विधानं क्रियते बुधैः। यदा [illegible]
ये चंद्रतारावलेषु शुभवारेषु भातिथौ शुभनक्षत्रसंयुते। शुभलग्ने शुभे योगे शुभग्रहसमन्विते। मृत्युंजयस्य देवस्य विधानं संभविष्यति। मंडितं [illegible] शंकर द्वार
[illegible] विचित्रितं मंडपान्वितं। दीपस्तंभं तु संशोभ्य रक्तकेवलसंयुतं। [illegible] दशास्त्रं [illegible] महत्तरात्। [illegible] साधनं परमं [illegible]
स्य च कार्यस्य सदृशो जपः उत्तमः। [illegible] जपः [illegible] फलं स्मृतं। राष्ट्रभंगे जनक्षेत्रे महारोगेन पीडिते। कोटिसंख्या जपः प्रोक्तो मुनिभि[illegible]
भिन्नसामान्ययोगादपीडायां तु स्वप्नस्य च दर्शने। मृत्युंजयस्य मंत्रस्य जपो लक्षमितं स्मृतं। अपमृत्युविनाशाय जपेदयुतसंमितं। दुर्वाना[illegible] वल्ले [illegible] ९३
तो याचाकामेष्टं ज्ञानेन सह सर्वं समापयेत्। आदौ [illegible] देवं शंकरं लोकशंकरं। [illegible] जलेर्गंडोक्षालयेत् [illegible] दनान्वितैः दशांगधूपयेत् [illegible] स्नापयेत् [illegible]
ततः पंचामृतेन मंत्रेण सपुष्पैः साक्षतैः सह। पयो दधि घृतं [illegible] शर्करा च शुभं मधु [illegible] जलस्नानं ततः परं। तैलाभ्यंगः [illegible] सर्वकार्येषु
[illegible] यथाविधिविधानतः। सर्वकार्यनिवारकः। चंदनेन सुगंधेन कुर्याद्देवस्य लेपनं। [illegible] नाकार्यो [illegible] ततः पुष्पैर्विधानतः पूजा [illegible] श्री
वस्य मूलेन [illegible] दशांगं धूपयेत् [illegible] दीपिका [illegible] परितोषयेत् [illegible] ५६२
[illegible] देवस्य मूलेन। न्यस्तबीजाक्षरो मंत्री जपेल्लक्षं विलयशंकरं। यावन्तो [illegible] स्तोत्र [illegible] देवं [illegible] नमः [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वले प्रमेदिनी शक्ति सहिताय २०

त्रिपुरां कृत्वा ततो जपमुद्रां रचयेत्। प्रणवव्याहृति सहित त्र्यंबकं यजामहे इति ऋचं मृतसंजीवनी विद्या महामृत्युंजयबीजसंपुटां ऋचं अस्य मंत्रस्यायमर्थः। त्र
याणां ब्रह्मविष्णुरुद्राणां त्र्यंबकं पितरं यजामहे इति शिष्यसहितो वसिष्ठो ब्रवीदिति। किं वशिष्ठमित्यत्राह। सुगंधिं प्रसारितं पुण्यकीर्तिः किं विशिष्टं पुण्यव र्ध
नं यद्बीजं। ऊर्ध्वशक्तिरित्यर्थः कस्य वर्धकं अणिमादिशक्तिवर्धकं। अतस्तस्य प्रसादे देवमर्त्यो मरणात् संसारात् मुमुक्षिष्य इव यथा वे बंधनात् उर्वारुकं पक्वं क
र्कटीफलमुच्यते। तद्वन्मामरणात् संसारात् मा मावपा। किं मर्यादीकृत्य अमृतात् पुण्यता मोक्षपदपर्यंतमित्यर्थः। ततो मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा अस्य श्री
महामृत्युंजयमंत्रस्य वसिष्ठ ऋषये नमः शिरसि। अनुष्टुप् छंदसे नमो मुखे। महामृत्युंजयाय देवतायै नमो हृदये। प्रणव प्रासाद बीजाय नमो गुह्ये। देवी
प्रणवमायाबीजशक्तये नमः नाभौ। ॐ कीलकीलकाय नमः पादयोः। मम विनियोगः। ततो मूलेन करशुद्धिं कृत्वा प्रणवं करतलयोर्विन्यस्य मूलमंत्रेण व्या
पकं कृत्वा व्याहृत्यादि मंत्रपाद चतुष्टयं करयोरंगुष्ठादिकनिष्ठांतमंगुलीषु विन्यस्य त्र्यंबकं सर्वज्ञाय क्रां हृदयाय नमः। यजामहे नित्यतृप्ताय क्रीं शिरसे स्वा
हा। सुगंधिं पुष्टिवर्धनं अनादिबोधाय क्रूं शिखायै वषट्। उर्वारुकमिव बंधनात् वह्निनेत्र वज्रहस्ताय स्वतंत्राय क्रैं कवचाय हुं। मृत्योर्मुक्षीय मा
ऽमृतात् अविंत्यानेत्रशक्तये क्रौं नेत्रत्रयाय वौषट्। अस्त्राय फट्। ततो मूलेन व्यापकं कृत्वा देहांगन्यासमारभेत। ॐ त्र्यं त्र्यक्षेशाय त्रि
नेत्रशक्ति सहिताय नमः शिखायां। ॐ यं ... नमः शिरसि। ॐ कं कालांतकेशाय कल्याणीशक्ति सहिताय नमो ललाटे। ॐ यं विघ्नेशाय यत्नरूपाशक्ति
सहिताय नमो भ्रुवोः। ॐ जं जालंधरीशाय ... मुखीशक्ति सहिताय नमो नेत्रत्रये। ॐ मं महादेवेशाय महाशक्ति सहिताय नमः श्रोत्रयोः। ॐ हं ह्रादिनी अक्षिपक्ष्म
शाय हिमवतीशक्ति सहिताय नमो नासिकायां। ॐ सुं सुगंधीशाय सुगंधिशक्ति सहिताय नमो गंडयोः। ॐ गं गंधेशाय गंधीशक्ति सहिताय नमो ... नो ४
ॐ धिं धीमहीशाय धीशक्ति सहिताय नमः अधरोष्ठे। ॐ पुं पुंडरीकाक्षेशाय पुलेशाशक्ति सहिताय नमः ऊर्ध्वदंतपंक्तौ। ॐ ष्टिं ...शाय ...शक्ति सहिताय नमः अ
उं धोदंतपंक्तौ। ॐ वं वरिष्ठेशाय वरेण्याशक्ति सहिताय नमः हनौ। ॐ धं धर्मेशाय धर्मीशक्ति सहिताय नमश्चिबुके। ॐ नं नंदीशाय नंदिनीशक्ति सहिताय नमो ग्रीवा
ॐ ...शाय कुमारशक्ति सहिताय नमः कंठे। ॐ वां वामदेवेशाय वामाशक्ति सहिताय नमः स्कंधयोः। ॐ रुं रुद्रेशाय रूपवतीशक्ति सहिताय नमो बाह्वोः। ॐ
कं कांतेशाय कांतिशक्ति सहिताय नमो हृदये। ॐ मिं मीढुषमेशाय ...शक्ति सहिताय नमो नाभौ। ॐ नां नाकेश्वराय ...शक्ति सहिताय नमः ...

घां ३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दि॰ पार्ल॰
६४
564

ॐ मं मं भैरवाय मेत्रप्रमेदिनीशक्तिसहिताय नमः पादतलयोः ॐ मं मं भैरवाय अमरकायां हृदं ३ [illegible] शक्तिसहिताय कदे

शिवाशक्तिसहिताय नमो वक्षसि। ॐ वं वेदेशाय वेदगर्भशक्तिसहिताय नमो स्तनयोः। ॐ वं वं धनीशाय वर्षिणीशक्तिसहिताय नमो हृदयाय ॐ धं ध
मीशाय धनुष्मतीशक्तिसहिताय नमो नाभौ। ॐ नों नाकुम्भराय पुष्टिशक्तिसहिताय नमः कक्षयोः। ॐ मं मं सुमनेशाय मसु[illegible]नाभिनीशक्तिसहिता
यनमो गुह्ये। ॐ खं खं नखाय [illegible]शक्तिसहिताय नमः पायौ। ॐ मुं मुकुन्दीशाय मुकुन्दशक्तिसहिताय नमः पार्श्वयोः। ॐ शिं शिवेशाय क्षेमंकरीशक्तिसहिता
यनमो ऊर्वोः। ॐ पें वागीशाय मंत्रभेदिनीशक्तिसहिताय नमो गुल्फयोः। ॐ तां तान्तलनीशाय तलनीशक्तिसहिताय नमः पादयोः॥ इति वर्णन्यासः॥ ॐ [illegible]
कः त्रिपुरान्तकेशाय त्रैलोक्यशक्तिसहिताय नमः शिरसि। ॐ यं यज्ञपद्मवतीशाय सुगंधाशक्तिसहिताय नमो ललाटे। ॐ महे मत्तहिलेशाय मायाशक्तिसहि
ताय नमः श्रोत्रयोः। ॐ सुगंधिं सुगंधीशाय सुगंधिशक्तिसहिताय नमो नासिकयोः। ॐ पुष्टिपुरुषेशाय पुरंदरीशक्तिसहिताय नमो वक्त्रे। ॐ वं दं
रशाय वशंकरीशक्तिसहिताय नमः कंठे। ॐ दुर्वांडमापतीशाय ऊर्ध्वरेखाशक्तिसहिताय नमो हृदये। ॐ रुं रुं रूपवतीशाय रूपवतीशक्तिसहिताय
नमो नाभौ। ॐ मित्र मित्रेशाय मित्रवतीशक्तिसहिताय नमः कट्योः। ॐ वेधनात् बालचन्द्रमौलीशाय चर्चरीशक्तिसहिताय नमो गुह्ये। ॐ मं [illegible] मंत्रेशाय
मेत्रवतीशक्तिसहिताय नमो ऊर्वोः। ॐ मुक्षीय मुक्तकरीशाय मुक्तकरीशक्तिसहिताय नमो जान्वोः। ॐ मां महाकालेशाय महाशक्तिसहिताय नमो जंघयोः।
ॐ अमृतात् अमृतेशाय अमृतवतीशक्तिसहिताय नमो आधारे॥ इति पदन्यासः॥ ॐ त्र्यंबकं यजामहे भवेशाय भूतशक्तिसहिताय नमो [illegible] ॐ [illegible] य
यजामहे शर्वेशाय शर्वाणीशक्तिसहिताय नमः स्वाधिष्ठाने। ॐ सुगंधिं रुद्रेशाय विरूपाशक्तिसहिताय नमो मणिपूरके। ॐ पुष्टिवर्धनं पुरुजवे[illegible]
शवृद्धिनीशक्तिसहिताय नमः अनाहते। ॐ उर्वारुकमिव उग्रेशाय उग्रशक्तिसहिताय नमो विशुद्धे। ॐ वंधनात् महादेवेशाय मानवतीशक्तिसहिताय नमो आ
ज्ञायां॥ ॐ मृत्योर्मुक्षीय मीनेशाय मन्दकालीशक्तिसहिताय नमो ब्रह्मरंध्रे। ॐ मामृतात् ईशानेशाय ईश्वरीशक्तिसहिताय नमः सहस्रदले॥ इति वाक्यन्या प॰ २
सः॥ ॐ त्र्यंबकं यजामहे त्र्यंबकेशाय त्र्यंबिकाशक्तिसहिताय नमः पूर्ववक्त्रे। ॐ सुगंधिं पुष्टिवर्धनं मम सुजयेशाय वामाशक्तिसहिताय नमो दक्षिणव श्री
क्त्रे॥ ॐ उर्वारुकमिव बंधनान्मृत्योर्महादेवेशाय भीमाशक्तिसहिताय नमः पश्चिमवक्त्रे। ॐ मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् संजीवनेशाय [illegible]शक्तिसहिताय नमः ५६६
उत्तरवक्त्रे॥ इति वक्त्रन्यासः॥ ॐ त्र्यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टिवर्धनं महेशाय गौरीशक्तिसहिताय नमो दक्षिणपादे। ॐ उर्वारुकमिव बंधनान्मृत्यो
र्मुक्षीय मामृतात् शंभवेशाय आपिनीशक्तिसहिताय नमो वामपादे॥ इत्यर्धचरणन्यासः॥ ॐ त्र्यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टिवर्धनं। उर्वारुकमिव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वंधनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् सर्वाय त्र्यंबकाय अनाद्याय शक्तिसहिताय नमः सर्वांगे ॥ इति ऋक्न्यासः ॥ एवं षडंगन्यासः ॥ देहांगन्यासं कृत्वा षडंगन्या
समारभेत ॥ ॐ नमो भगवते त्र्यंबकाय शूलपाणये स्वाहा क्रां हृदयाय नमः ॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय अमृतमूर्तये मां जीवय क्रीं शिरसे स्वाहा ॥ ॐ नमो भगवते
रुद्राय चंद्रशिरसे जटिने स्वाहा शिखायै वषट् ॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय त्रिपुरांतकाय ह्रां ह्रीं क्रैं कवचाय हुं ॥ ॐ नमो भगवते त्रिलोचनाय ऋग्यजुःसा
माथर्वणमूर्तये क्रौं नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ॐ नमो भगवते मृत्युंजयाय अग्नित्रयाय ज्वल ज्वल रक्ष मां रक्ष रक्ष रोगान् विध्वंसय विध्वंसय दुष्टं निवारय निवारय
त्र्य अघोरास्त्राय फट् ॥ ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय उमाकालाग्निरुद्राय नमः पादयोः ॥ ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय कालाग्निमूर्तये नमो जंघयोः ॥
य ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय उमाधारिणे नमः कट्योः ॥ ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय नीलकंठाय नमो गले ॥ ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय पंचवक्त्राय नमो वक्त्रे ॥ ॐ त्र्यंबकाय
त्रिनेत्राय चंद्रार्कवह्निनेत्राय नमो नेत्रयोः ॥ ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय सर्वाभरणभूषिताय अमृतच्छत्राय नमो मूर्धादिपादांते ॥ ॐ सद्योजाताय शिरसि ॥ ॐ
ईशानाय मूर्ध्नि ॥ ॐ तत्पुरुषाय मुखे ॥ ॐ अघोराय हृदि ॥ ॐ वामदेवाय गुह्ये ॥ ॐ सद्योजाताय नमः पादयोः ॥ एवं न्यासविधिं कृत्वा पश्चात् तथा शिवं यजेत् न्या
देरुद्र समूलमिदं सर्वं न्यासं पूर्वं समारभेत ॥ न्यासेन रहितं कर्म बाधंते हि निशाचराः राक्षसाः ॥ तस्मात् सर्वप्रयत्नेन न्यासं कर्म समारभेत ॥ ध्यानं ॥ ततश्चंद्रमंडलोपरि चंद्रव
सनं ॥ चंद्रवर्णं स्रवदमृतं चंद्रकलाधरं योगमुद्रांचितकरद्वयं हस्तद्वयांधृतामृतपूर्णकलशं तत्करद्वयं सोमसूर्याग्नित्रिलोचनं ॥ वद्धपिंगजटाजूटं नागय
ज्ञोपवीतिनं ॥ नागाभरणभूषितं व्याघ्रचर्मानुलेपनं श्रीरुद्रं ध्यायेत् शुद्धस्फटिकसंकाशं त्रिनेत्रं पंचवक्त्रकं गंगाधरं जटाजूटे खंडेंदुं ... तथा
पाले मालिनं सौम्यं योगासने स्थितं ॥ व्याघ्रचर्मांबरधरं बद्धनागं ... वामे करे भयं वरदं दक्षिणे वरदं तथा ॥ कपाले कुंडले सव्ये त्रिशूलं दक्षिणे करे ॥
ध्यायेन्नरः मृत्युंजयं देवं सर्वरोगविनाशनं ॥ एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् त्र्यंबकं जपमारभेत ॥ ध्यानांतरं ॥ हस्तांभोजकलशद्वयमृतरसैराप्लावयंतं शिरो द्वा
भ्यां तौ दधतं मृगाक्षवलये द्वाभ्यां वहंतं परं ॥ अंके न्यस्तकरद्वयामृतघटं कैलासकांतं शिवं स्वच्छांभोजगतं नवेंदुमुकुटं देवं त्रिनेत्रं भजे ॥ गौरीं चतुर्भुजां त्रि
दर्पण नेत्रां मुकुटोज्ज्वलां पद्महस्तां वरदाभयहस्तकां ॥ दिव्यवस्त्रपरीधानां दिव्यालंकारभूषितां ॥ प्रसन्नवदनां ध्यात्वा ... कुर्यात् मनसः ॥ एवं ध्यात्वा ...
नमनसा ... कृत्वा शरणं ... ॥ त्र्यंबक महादेव त्राहि मां शरणागतं ॥ जन्ममृत्युजरारोगैः पीडितं कर्मबंधनैः ॥ तावकस्त्वद्गतप्राणः त्वच्चित्तो
हं सदा मृड ॥ इति विज्ञाप्य देवेशं जपेन्मंत्रं त्र्यंबकं ॥ त्र्यंबक ... तुष्टो भवति ... मृत्युः शिवस्य ... सर्वं ... प्रदायिनी ॥ ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ प्र॰
५६५
565

भाग इति लिंगमुद्रां प्रदर्शयेत्। श्रीकामः श्रीमुद्रां कुर्वीत तेन स्कामस्तु नेत्रयोः। मुखे त्वन्नाद्यकामस्तु ग्रीवायां रोगनाशिनी। हृदये सर्वकामस्तु नाभौ
ज्ञानं प्रदर्शयेत्। प्रज्ञाकामस्तु गुह्ये वै पशुकामस्तु गुल्फयोः। जानुभ्यां ग्रामकामस्तु राष्ट्रकामस्तु पादयोः। वशीकरणकामस्तु कामरूपे प्रदर्शयेत्। पाप
क्षये भिवारे वा व्याधिरोगविनाशिनी। बहिः श्रीरां कुर्वीत शिवस्याग्नेस्तु सर्वतः। अथ पूजा। त्रिभिः व्याहृतिभिः कुर्यात् त्रिमालाभ्यः स्वविसर्जनं। मलस्नानं ततः
र्यात्तत्र देवं त्रि[illegible]ध्यायत। गंधमाल्यैः सुगंधैश्च वाससा नैवेद्यधूपैः। आवाहनासनं पाद्यमर्घ्यमाचमनीयकं। स्नानं वस्त्रोपवीतं च गंधः पुष्पं यथाक्रमं। स
हस्रशीर्षादिना वेदं शान्तिर्यजेत्। ततः पीठं समारोप्य गंधपुष्पाक्षतैः शुभैः। आधारशक्तिं कूर्मं च केलासं मंदराचलं। पृथिवीं वेदिकां चैव वासिंहासनं च वाकुल्
चतुर्थं तत्र मोतेन वीहमपि समर्चयेत्। धर्मं ज्ञानं च वैराग्यमैश्वर्यं च यथाक्रमं। कृतायां [illegible] आग्नेयकोणेषु ततः प्रागादिषु क्रमात्। धर्मादीन् च यजेत् [illegible]
वैश्वर्यं यथाक्रमं। सिंहासनस्य वालेषु च प्रागादिषु यथाक्रमं। पुण्यत्रयेत् थावि [illegible] तुर्थ्यंते नमोंतकेभ्यः। अथातः परं प्रवक्ष्यामि मंडलस्य तु लक्षणं। अज्ञा
मंडले कुर्यं मनोहरैः शालितंडुलैः। पूर्णमेषादशारं च चतुरष्टादश स्तथा। एकोनाविंशतिकोष्ठकान्नां [illegible] तदूर्ध्वं। आवाहयेद् व तास्तत्र अर्घ्यं च कादीश्च
क्तिकाः। रमा मा माया प्रभा जो [illegible] पूर्णा पूर्णामृता सुधा। विश्वा विद्या [illegible] सारा सर्व्याशिनी त्रिशूला। श्री ह्रीं प्रज्ञा तथा मेधा कांतिः शांतिर्धृतिः स्मृतिः
पराजया [illegible] पघाध्वोति [illegible] अघोरा अजपा मीला कलास्त्रिंशत्प्रकीर्त्तिताः। कलाता [illegible] नाम्नां पूजनं भिः फलं [illegible] ब्रह्मादिना
[illegible] चतुर्थीपदमथाग्नाः सर्वं [illegible] ततः पीठं प्रपूजयेत्। क्षार क्षीर दधि सर्पिः स्वादूदक सुरेक्षवः। प्रणवादिनमोऽन्ताश्च सागराः सप्त च पूजयेत्
लंजेरद्वीपं ततः लक्षशाल्मलीकुशसंज्ञिकं। क्रौंचं शाकं पुष्करं च द्वीपान् ते तु ततो यजेत्। भूर्लोको भुवर्लोको सुवर्लोको महर्जनस्तपोलोकः सत्यलोकः क्रमात् प
[illegible] चैव पूजयेत्। अतलं वितलं चैव [illegible] तलातल मतः परं। रसातलं च पातालं सुतलं च महातलं। [illegible] तालां यत्र [illegible] चतुर्थी च प्रणवा
न नमोऽन्तेन प्रपूजयेत्। गंगे च यमुने चैव गोदावरी सरस्वती। नर्मदा सिंधु कावेरी नमोऽन्तेन प्रपूजयेत्। संवत्सरं ऋतु मासं पक्षं [illegible] दिनानि च। प्रणवा
दिनमोऽन्तेन ततः शक्तीः प्रपूजयेत्। वामा ज्येष्ठा तथा रौद्री काली तथैव च। वृषभो भृंगिरीटश्च स्कंदश्चैव क्रमाच्चयेत्। इंद्रादिलोकपालांश्च श्री
पूजयेत् तदनन्तरं। सरस्वतीं च दुर्गां च गणेशं क्षेत्रपालकं। ततो द्वीजनसंपूज्य वसवोऽष्टौ तथैव च। रुद्रानेकादशांश्चैव द्वादशादित्यकान्यतः [illegible] ५६५
श्चो ततः पूज्या ब्राह्म्यादीश्च ततो यजेत्। धर्मो ध्रुवस्तथा सोम आपश्चैवानिलोऽनलः। प्रत्यूषश्च प्रभासश्च वसवो ह्यष्टौ प्रकीर्तिताः। वीरभद्र [illegible] शंभु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गिरिशोप्यष्टम एकपात्। अहिर्बुध्न्यः पिनाकी च भुवनाधीश्वरस्तथा। दिक्पतिः पशुपतिस्थाणुर्भग इति स्मृतः। आदित्यः सविता सूर्यः पूषा मित्रस्तथैव च।
तमोघ्नश्च हिमघ्नश्च अरुणो भानुरेव च। मार्तण्डो भास्करश्चोतिलचैव दिवाकरः। असितांगो रुरुश्चण्डः क्रोध उन्मत्तभैरवः। कपाली भीषणश्चैव संहारश्चा-
ष्टभैरवाः। ब्राह्मी माहेश्वरी चैव कौमारी वैष्णवी तथा। वाराही चामुंडा महालक्ष्म्या इत्यष्टमातरः। ततस्त्र्यंबकमंत्रेण पंचामृतस्नानादि षोडशोपचारैः पू-
जां कुर्यात्। घृतप्रणवयोगेन स्थापयेत्। आवाहनस्थापनसन्निधानसन्निरोधसंमुखीकरणसकलीकरणावगुंठनामृतीकरणपरमीकरण-
योनिलिंगसरस्वतीमुद्राः प्रदर्शयेत्। ततः आवरणपूजां कुर्यात्। तत्र न्यासोक्तदेवता अष्टाविंशद्गुणरसात्मकाः पूज्याः। सद्योजाताष्टकला देवाः वामदे-
वत्रयोदश। अघोरस्य कलाष्टौ पुरुषस्य चतुष्कलाः। ईशानस्य कलाः पंच क्रमेण परिकीर्तिताः। अष्टत्रिंशत्कलाश्चैताः पूजनीयाः प्रकीर्तिताः। शशिनी
वांगदा इष्टा मरीची ज्वालिनी तथा। ईशानस्य कलाः पंच नीराजनपराः शुभाः। निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विद्या शान्तिस्तथैव च। पुरुषस्य कला ह्येताश्चतस्रः परिकी-
र्तिताः। तमो मोहा क्षमा निद्रा व्याधिर्मृत्युः क्षुधा तृषा। अघोरस्य कला ह्येताश्चाष्टसंज्ञोपलक्षिताः। रजो रक्षा रतिर्वाल्या कामसंजीविनी तथा। क्रिया वृद्धिः
क्षमा धात्री भूषणी मोहिनी तथा। वामदेवकला ह्येता कीर्तिताश्च त्रयोदश। ऋद्धिः सिद्धिर्धृतिर्लक्ष्मीर्मेधा कान्तिः स्वधा प्रभा। सद्योजातकला ह्येता ह्यष्ट सं-
ज्ञोपलक्षिताः। शुद्धस्फटिकसंकाशं निर्मलानंदसंहितं। तत्त्वं निधनकं चैव ईशानोर्ध्वमुखं स्मरेत्। ईशानः सर्वविद्यानामिति मंत्रेण ईशानस्योर्ध्वमुखं
समस्तं पूजयेत्। पद्मरागसमप्रभा संध्याबालार्कसंनिभं। वक्त्रं च संस्थितं स्निग्धं पूर्वं तत्पुरुषं स्मरेत्। तत्पुरुषायेति मंत्रेण तत्पुरुषस्य पूर्ववक्त्रं स्मरे-
त्। नीलाभं च समस्तेजं करालं विकृताननं। दक्षिणास्यास्य संघातमघोरस्य मुखं स्मरेत्। अघोरेभ्य इति मंत्रेण अघोरस्य दक्षिणमुखं स्मरेत्। त्रिनेत्रं च
हिमवर्णाभं दिव्यरूपं सुलक्षणं। कामिन्योर्ध्वगसंयुक्तं वक्त्रं वामोत्तरं यजेत्। वामदेवायेति मंत्रेण वामदेवस्योत्तरमुखं स्मरेत्। शुभ्रं तं शंखवर्णाभं नी-
लकंठस्वरूपोभितं गंगाधर्वंद्रमौलिस्थं सद्योजातं तु पश्चिमे। सद्योजातमिति मंत्रेण सद्योजातस्य पश्चिमवक्त्रं पूजयेत्। ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय कालाग्नि-
द्राय नमः। पादौ पूजयामि। ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय कालाग्निरूपिणे नमः जंघे। ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय। ॐ गंगाधारिणे नमः [illegible] ॐ त्र्यंबकाय
त्रिनेत्राय कामभविध्वंसिने नमः गुह्ये। ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय नीलकंठाय नमः कंठे। ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय पंचवक्त्राय नमो वक्त्रे। ॐ त्र्यंबकाय त्रिने-
य चंद्रार्कवह्निनेत्राय नमो नेत्रं। ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्रायामृतलुताय दिव्यशरीराय नमः सर्वांगं पूजयामि। ततो मूलमंत्रेण गंधपुष्पधूपदीपनैवे-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि॰ध्या॰ ५६६ 566

घायमनीयांते कर्मसमापयेदिति॥ ततो मूलमंत्रं जप्त्वा विसर्जयेत्॥ पुरश्चरणं तु तदुक्तं॥ जपेन्मंत्रमिमं लक्षमेवं ध्यायन् जितेंद्रियः॥ तत्कृपादयुतं होमे दशांशि
र्घृतसंप्लुतैः॥ बिल्वपलाशं खदिरं वटं चातिलसर्षपान्॥ देयं दधि दधि पुनः दूर्वां तानि त्रिधुः क्रमात्॥ पंचाक्षरोदिते पीठे पूजयेत् परमेश्वरीं॥ मूर्तिं मूलेन संकल्प्य
वक्ष्यमाणेन वर्त्मना॥ पूर्वमंगानि संपूज्य पश्चान्मूर्तिं प्रपूजयेत्॥ अर्केंदुवसुधातोयवह्निरविपवनाः॥ रमा कामा प्रभा लोला पूर्णिमा पूषली सुधा॥ [illegible]वि
माः क्रमात् पूज्या तृतीयावरणे ततः॥ विश्वा [illegible] सिता [illegible] सारसं [illegible] दिवा [illegible]॥ चतुर्थावरणे पूज्या यज्ञ [illegible] क्रमादिमाः॥ ओंह्रीं प्रभामेधा कोतिः शांति [illegible]
मतिः॥ पंचमावरणे पूज्याः क्रमादेतास्ततः परं॥ एवं कृते प्रयोगार्हो जायते परमहामनुः॥ अथ प्रयोगा [illegible]॥ सर्वेषां देवमंत्राणां पूर्वसेवा कृता तथा॥ लक्षमेकं [illegible] धाप्र
सिध्यंति दशांशेन वह्निमयेत्॥ पूर्वसेवार्थमयुतं गुग्गुलं घृतसंप्लुतं॥ भूतशुद्धिपुरःकृत्वा न्यासजालमतः परं॥ भुक्ता वर धरः [illegible] भुक्त्वा क्रमात्[illegible] नुलेपनमस्य
लीकः स्वाचार्यः संकल्पितो यजमानो मंगलघोषेण संपूर्णकलशसहितः शाकुनादिमंत्रघोषेण कुंडस्थदेशं [illegible] देशं [illegible] तत्रोपविश्य [illegible]
प्य देशकालौ संकीर्त्य मया कृतस्य कारितस्य जपस्य जपसंपूर्णफलावाप्त्यर्थं तद्दशांशहवनं मुमुकुद्रव्येण करिष्ये॥ तदंगतया गणेशपूजनं मातृकापूजनं नांदी
श्राद्धं करिष्य इति संकल्प्य संस्कृत [illegible] ग्रहस्थापनं कृत्वा ग्रहाधिदेवताः प्रत्यधिदेवता गणपति दुर्गा क्षेत्रपाल [illegible] कपालो [illegible] मंत्रैः
स्थापयित्वा तत्रैकं मध्ये कलशं स्थापयेत् मुखे वस्त्रोपरि महामृत्युंजयमंत्रं स्थाप्य मंत्रवर्णसंख्याकमाषपरिमितां प्रतिमां तदुपरि संस्थाप्य तां स्थापयेत्॥ प्रथमं
देवं प्रणिपत्य एवं प्रार्थयेत्॥ स्वागतं देव देवेश विश्वरूप नमोस्तु ते॥ शुद्धोपि त्वं दधिस्नानेः शुद्धिं कुर्यात् स्नातां॥ ततो न्यासपूर्वकं रुद्राभिषेकं कुर्यात्॥ ततोत्र
ये रुत्वा रणं॥ अग्निः सप्तिं वाजं भितिं जप्त्वा पुनः सर्वं सूक्तेनाभिषेकं कार्यः॥ प्रथमं सप्तमृत्तिकाभिरालिप्य पश्चाद् दकेन प्रक्षाल्य कोष्णं हरिद्रावयव श्रीखंड कं
वोरकं मुस्तां चूर्णितोदकं जले न प्रक्षालयेत्॥ आपो हि ष्ठेति त्र्यृचेनाभ्युक्ष्य ततः पुष्पाक्षतादि गृहीत्वा आवाहनहेतुहृदयस्येति आवाहनं स्वामिन् सर्वजगन्नाथ यावत्
पूजावसानकं॥ तावत्त्वं प्रीतिभावेन लिंगेस्मिन् संनिधिं कुरु॥ आवाहनादिकं लो [illegible] कारयाम्यहं षोडशोपचारपूजां कुर्यात्॥ दशांशेनाहिं संसारश्रामोहं शरणा
गतः॥ भक्त्या समर्पयाम्यस्य सकलं वा सुपूजनं॥ साधु वा साधु वा कर्म यद्यदाचरितं मया॥ तत्सर्वं भगवन् शंभो गृहाण विधिपूर्वकं॥ अपराधसहस्राणि क्रियंते
हर्निशं मया॥ दासोहमिति मां मत्वा क्षमस्व परमेश्वर॥ महादेव जगन्नाथ शरणागतवत्सल॥ भक्त्या कृतं मया देव तत्सर्वं सफलं कुरु॥ एवं प्रार्थनां कृत्वा पुनः श्री ५६६
प्रार्थयेत्॥ जय देव जगन्नाथ जय शाश्वत शंकर॥ जय सर्वसुराध्यक्ष जय सर्वसुरार्चित॥ जय सर्वगुणातीत जय सर्ववरप्रद॥ जय नित्य निराकार [illegible] जयाविश्व
राव्यय जय विश्वैकवंद्येश जय नागेंद्रभूषण॥ जय गौरीपते शंभो जय चंद्रार्धशेखर॥ जय कोटि [illegible] जय नित्य [illegible] गुणालय॥ जय रुद्र विरूपाक्ष जयाचिंत्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

निरंजनाजयनाथकृपासिंधो जय भक्तार्त्तिभंजनाजय दुस्तरसंसारसागरोत्तारणप्रभो। प्रसीद मम देवेश संसारार्त्तस्य बिभ्यतः। सर्वपापक्षयं कृ-
त्वा रक्ष मां परमेश्वर। महादारिद्र्यमग्नस्य महापापहतौजसः। महाशोकनिमग्नस्य महारोगातुरस्य वा। ऋणभारपरीतस्य दह्यमानस्य कर्मभिः। ग्रहैः प्र-
पीड्यमानस्य प्रसीद मम शंकर। दरिद्रः प्रार्थयेद्देवं पूजांते गिरिजापतिं। अर्थार्थी वापि राजा वा प्रार्थयेद्देवमीश्वरं। दीर्घमायुः सदारोग्यं यशो वृ-
द्धिर्लोकस्थितिः ममास्तु नित्यमानंद प्रसादात्तव शंकर। शत्रवः संक्षयं यांति प्रसीदंतु नवग्रहाः। नश्यंतु दस्यवो राष्ट्रे जनाः संतु निरामयाः। दुर्भिक्षमारीसं-
तापाः शमयंतु महीतले। वसुसस्यसमृद्धिर्भूयः सुखमयो दिशि। एवमाराधयेद्देवं जपहोमार्चनादिषु। यावत्कर्म समाप्येत तावत्संनिहितो भ-
वेत्। ततो होमं कुर्यात्। होमकुंडे चतुर्दिक्षु द्वारपालान्प्रतिष्ठाप्य। गणानां त्वा जातवेदसे क्षेत्रस्य पतिना वयं। प्रणो देवीति मंत्रैः प्रतिष्ठाप्योपविश्य प्रा-
णायामपूर्वकं ऋष्यादिन्यासं कृत्वा पादयोर्विल्ववे नमः। हृदये ब्रह्मणे नमः। शिरसि महेश्वराय नमः। शिखायां सप्तऋषिभ्यो नमः। नासिकायां सप्ता-
काय नमः। श्रोत्रयोरश्विनीदेवताभ्यां नमः। चक्षुषोः शशिभास्कराभ्यां नमः। जिह्वायां सरस्वत्यै नमः। वाचि बृहस्पतये नमः। दंतेषु माधवाय नमः। हृद-
ये हव्यवाहनाय नमः। पादयोर्गंधर्वाप्सरोभ्यः। कंठे द्वादशादित्येभ्यः। दक्षिणहस्ते एकादशरुद्रेभ्यः। वामहस्ते अष्टवसुभ्यः। उपकंठे द्वादशादित्येभ्यः।
अष्टमे च परमात्मा। ॐ त्र्यंबकाय त्रिपुरांतकेशाय त्रिशूलपाणये स्वाहा। हृत् ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय कपर्दिने स्वाहा। शिरः ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय नीलकंठा-
य स्वाहा। शिखा ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय सर्वसिद्धिफलप्रदाय स्वाहा। कवचं ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय ज्ञानमूर्त्तये स्वाहा। नेत्रे ॐ त्र्यंबकाय त्रिनेत्राय [illegible] ज्वल
प्रज्वल प्रज्वल प्रतापाय स्वाहा। अस्त्रं। ततः पूर्ववत्स्थाल्यामग्निं परिसमूह्य नवकुशास्तरणप्रयोगं कुर्यात्। मंत्रहोमं कृत्वा ततः स्विष्टकृतं कृत्वा बलिदानं कृ-
त्वा शेषस्थालीपाकस्य प्राणानायम्य संकल्प्य होमसंपूर्णफलावाप्त्यर्थं पूर्णाहुतिहोमं करिष्ये। समुद्रादूर्मिर्मूर्धानं दिवः पुनस्त्वादित्या सप्त ते। अग्ने। धामं ते
तैर्मंत्रैर्हुत्वा आचार्याय यथाशक्ति गां दद्यात्। ततः श्रेयः संपादनं कृत्वा आचार्याय ब्रह्मणे ऋत्विग्गणपत्यादिब्राह्मणेभ्यो गां धान्यादि वस्त्रालंकरणादि दत्वा य-
थोचितं दक्षिणां दत्वा ब्राह्मणान् भोजयित्वा दक्षिणादिभिः संतोष्य विसर्जयेत्। इति होमविधिः। ततः काम्यप्रयोगाः। पूर्वं भयार्थं समिधो घृतेन सम-
न्विताः होतव्याः। शांतिके विप्र शांतये न भवेत् कृताः समिधो राजवृक्षोत्थाः होतव्याः लोभकर्मणि लाभमेवी घृतेन संयुक्ताः सहदेवेषु [illegible] मारणे
रणप्रोक्ताः कटुतैलेषु संयुताः। उच्चाटने महीसर्वांसर्षपैश्च वनकाननेषु यशश्चैव सदा होमे कुसुमैर्दाडिमोद्भवैः। अजापत्नेन देवेशि किंत्वाशमेसंयुतः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
५६७
567

रं वशमायांतिताः सर्वाः पक्षिनागांगनादयः। जातिनिर्मल्लिकाहोमो घृतेन सहितो भवेत्। साध्यंति कन्यकाः सर्वाः साधकाग्रे पतंति वा। करवीरस्य कुसुमैः
खितो वशमानयेत्। शतपत्रैः कृते होमे पृथ्वीलाभं करोति वा। होमाच्चपिचुमंदेन मतिमान् जायते नरः। अंकोलपुष्पहोमेन सिद्धयो होमगं [illegible]। अर्क [illegible]
ग्यं मंदारैर्दर्घसंपदः। तथैव पालिपुष्पैश्च राज्ञानं गिरिकर्णिकैः। नीलपुष्पैस्तथा होमः देशं च वशमानयेत्। ब्राह्मणस्तु वशं याति वान्यैः सुखिनु संभवेः कदंबपु
मेन यक्षिणी वशमानयेत्। कुंदपुष्पैस्तु सौभाग्यं विद्यारक्तोत्पलैर्भवेत्। बिल्वपत्रैस्तु राज्यं च बकुलैस्तिलमं [illegible] अशोकपुष्पहोमेन सर्वशोकविनाशनं। क[illegible]का
पुष्पहोमेन राज्यप्रीतिमवाप्नुयात्। हरीतक्या च आरोग्यं व्याधिनाशो विभीतकैः। चूतपुष्पफलैर्होमः [illegible] निताचर्फलप्रदः। जंबूफलैश्च होमेन यशश्चाप्नोति [illegible]
न्यग्रोधफलहोमेन सर्वसिद्धिमवाप्नुयात्। डाडिमीफलहोमेन देसकन्यां समानयेत्। कूष्मांडफलहोमेन धान्यसिद्धिमवाप्नुयात्। कदलीफलहोमेन [illegible]
भवेद्ध्रुवं। पिचुमंदफलैः पुष्टिर्द्विषाकर्षणं परं। द्राक्षाफलैः सदा च स्यात् स्थावरं जंगमं तथा। नारिकेलफलैर्होमे वृद्धिमाप्नोति वान्यथा। कुरंटीफलहोमेन [illegible]स
द्धिमाप्नुयात्। चंपकैश्च कृते होमे सिध्यंते परसांगनाः। तिलैश्चाशोतिके कुर्यात् मधुघृतसमन्वितं। रात्रिकाल च [illegible] वश्याकर्षणकं परं। शिलातालकहोमेन
मारयेद्रिपुत्रं कुलं। बिल्वमूलकहोमेन शक्रतुल्यो भवेन्नरः। प्रियंगुकदलीपुष्पैः सर्वसत्वं वशं नयेत्। दूर्वांकुरसमिद्भिस्तु अमृताखंडसीसितैः घृतमधुसंयु
क्तैर्महामृत्युविनाशनं। अपुत्रे जुहुयाद्बिल्वसमिद्भिः संपदस्तु धीः। जुहुयाद् बिल्वपक्षास्य समिद्भिर्वा [illegible] पुत्रे कृत्वा कांतिं पुष्टिमवाप्नुयात्। वटवृ
क्षस्य सामिधो जुहुयाद्पुलावधि। धनधान्यसमृद्धिः स्यादविरोणैव साधयेत्। तिलैस्तु [illegible] सर्वपापैः प्रमुच्यते। सिद्धार्थैः [illegible]
नृपगत्र्यनेनैव विधानेन नश्येत् [illegible] कालतः पायसेन कृतो होमो रक्षाश्री कीर्तिदायकः। [illegible] दुग्धेन कृत्वा [illegible] विनाशयेत्। अथ [illegible] होमः
तिः श्री संपदा बहुः। दधि दुग्धेन संपातं कुर्याद्विद्वेषणो मतः। प्रत्यहं जुहुयान्मंत्री दूर्वा अष्टोत्तरं शतं। आमयान्निखिलान् जित्वा दीर्घमायुरवाप्नुयात्। जुहुयाज्जन्मा
दिवसे पायसान्नैर्घृताप्लुतैः। द्रोणं त्रिंदिलं [illegible] अकालमृत्युरोगघ्नः [illegible] जुहुयाद् [illegible] विंशतिशतं सम्यक् [illegible] संसुधीः
आमये सकले मुक्तो जीवेद्वर्षशतं सुधीः। शाल्मली समिधः सर्पिषा [illegible] सुधीः। जुहुयाज्जलमानं ते भोजये [illegible] प्रीणये [illegible] श्री
रुमादरात्। अनामयमवाप्नोति दीर्घमायुः श्रिया सह। संघृतेन पयोन्नेन कुर्यात् पर्वणि पर्वणि। राज्यश्रियमवाप्नोति [illegible] संशयः। [illegible] ५६७
[illegible] कन्या [illegible] क्षीरद्रुमसमिद्भिर्वा [illegible] दीन्वशं नयेत्। [illegible] प्रियमापुरवा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यात्।। अनेन मंत्रेण सर्वं साधयेदिष्टमात्मनः।। ॥इति मृत्युंजयप्रयोगः॥ ॥अथ गायत्रीविधानं शारदातिलके॥ अथो वदामि गायत्रीं तत्त्वरूपां त्रयीमयीं
यया प्रकाश्यते ब्रह्म सच्चिदानंदलक्षणं। प्रणवाद्या व्याहृतयः सप्त स्युस्तत्पदादिकाः। चतुर्विंशत्यक्षरा स्याद्गायत्री शिरसान्विता। सर्ववेदोद्धृतः सारो मंत्रोयं स
मुदाहृतः। ब्रह्मादेव्या गायत्री परमात्मा समीरिता। अन्त्यायाः प्रणवस्येते मुनिभिः परिकीर्तिताः। प्राग्वत्कृत्वा षडंगानि ध्यायेद्धृत्तं तथा ततः। तत्त्यातमस्करणो
न्यप्रकारेण जमदग्निभरद्वाजभृगुगौतमकश्यपाः। विश्वामित्रवसिष्ठाख्यो व्याहृतीनामृषी च विदुः। गायत्र्यनुष्टिग्गनुष्टुप्च बृहतीपंक्तयः पुनः। त्रिष्टुब्जग
त्यौ च छंदांसि कथितानि मनीषिभिः। सप्तार्चिरनिलः सूर्यो वाक्पतिर्वरुणो वृषा। विश्वेदेवाः क्रमादासां देवताः परिकीर्तिताः। भूरादिभिर्व्याहृतिभिः षड्भिः कु
र्यात्षडंगकं। व्याहृतीः सप्त भूराद्याः हृत्कंठास्योरुयुग्मके। जठरे न्यस्य मंत्रज्ञो ध्यायेत्ता व्याहृतीस्ततः। स्थानानि सप्त लोकाः स्युः सर्वासां स्वस्वसंज्ञकाः। स्व
र्णवर्णाय वरोरूवनसंयुताः। क्षौमवस्त्रपरीधानाः सर्वाभरणभूषिताः। कुन्त्रीं ज्ञोभोजवरदनाः पद्मामंडलमंडिताः। सितोपवीतहृद्याः सपवित्रचतुःकराः। ध्या
भयाक्षस्रग्गायत्रवरहस्तस्वरोरुहाः। गणेशं होममंडपारे ध्येया व्याहृतयो द्विजैः। गायत्र्या मुनिराख्यातो विश्वामित्रो महाद्युतिः। गायत्री छंद उद्दिष्टं देवता सवि
ता स्मृता ततः। एतान्विन्यस्य स्वध्यादौ न्यासं गायत्र्या अर्णास्तनौ न्यसेत्। पादांगुष्ठद्वजेतानोहृत्कंठभुजसंधिषु। आस्यनासाकपोलाक्षिकर्णभ्रूमस्तकेषु नः। पाद्योरो
त्तरयाम्यप्रागूर्ध्ववक्त्रेषु साधकः। पदानि दश विन्यस्येद्देवेषु स्थानेषु मंत्रवित्। शिरोभ्रूमध्यदृग्वक्त्रकंठहृन्नाभिगुह्यके। जानुनोः पादयोर्गुह्ये तच्छिरः शिरसि न्य
सेत्। हृदयं ब्रह्मलोपेतं विष्णवेति रईरितं। शिखा रुद्राय कवचं ईश्वराय समीरितं। नेत्रं सदाशिवायोक्तमस्त्रं सर्वात्मने स्मृतं। षडंगान्येवमुक्तानि न्यस्य ध्या
नं प्रतिविन्यसेत्। शिरसोस्य मुनिर्ब्रह्मा छंदो देव्यादिका स्मृताः। गायत्री परमात्मास्य देवता कथिता बुधैः। मुक्ताविद्रुमहेमनीलधवलच्छायैर्मुखैस्त्र्यक्षैर्युक्ता
मिंदुनिबद्धरत्नमुकुटां तत्त्वात्मवर्णात्मिकां। गायत्रीं वरदाभयांकुशकशाः शुभ्रं कपालं गुणं शंखं चक्रमथारविंदयुगलं हस्तैर्वहंतीं भजे। कशः कशः यु
कं त्रिशूलं। दक्षाधः करमारभ्य दक्षवामदसव्ये क्रमेण पर्युपारं ध्यानक्रमेणायुधानि ध्येयानि। सप्तव्याहृतिसंयुक्तां गायत्रीं शिरसान्वितां। त्रिः पठेदायतप्रा
णान्धारयेद्यतमानसः। प्राणायामो यमाख्यातः सर्वदुरितापहः। प्राणायामान्पुरा कृत्वा गायत्र्या संध्ययोर्जपेत्। विधाय मंडलं पीठं त्रिकोणं त्व
लकर्णिकं। अष्टपत्रं तु अद्दद्वचतुरस्रत्रयावृतं। सौरं पीठं यजेत्तत्र दीप्तादिनवशक्तिभिः। मूलमंत्रेण क्लृप्तायां मूर्तौ देवीं प्रपूजयेत्। त्रिःपुनः सं
त्ता रम्यां यथाशक्तो पौवह्निः। आदित्याद्यास्ततः पूज्या उषादिसहिताः क्रमात्। ततः षडंगान्यभ्यर्च्य केसरेषु यथाविधिः। प्रह्लादिनीं प्रभां नित्यां विश्वं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

५६८
568

रां पुनः। कांतिं दुर्गां सरस्वत्यौ विश्वरूपां ततः परं। विशालाक्षीं संहितायां शं व्यापिनीं विमलां यजेत्। तमोपहारिणीं सूक्ष्मां विश्वयोनिं जयावहां। पद्मालयां परां शोभां
पद्मरूपां ततो र्चयेत्। ब्राह्म्याद्याः साहणावाह्येष्ट जयेत्प्रोक्तलक्षणाः। ततोर्च्येऽद्र्यन्त्वालेशक्का घानायुधैः सह। इत्थमावरणैर्देवीं दशभिः परिपूजयेत्। ततो
र्थकाममोक्षाणां भोक्ता स्यान्नात्र संशयः।। अथ प्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन आचम्य प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गा
देवीगायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीपरमात्मने देवतायै नमः इति विन्यस्य पूर्वं प्रणवस्य करणोक्तप्रकारेण करषडंगन्यासान् कृत्वा तथैव विष्णुं ध्यात्वा पुनः शिरसि प्रजापत्यत्रिज
मदग्निभरद्वाजभृगुगौतमकाश्यपविश्वामित्रवासिष्ठेभ्यो ऋषिभ्यो नमः मुखे गायत्र्युष्णिगनुष्टुब्बृहतीत्रिष्टुब्जगतीभ्यः छंदोभ्यो नमः हृदये अग्निवायुसू
र्येंदुरुवरुणवसुविश्वेदेवेभ्यो देवताभ्यो नमः इति विन्यस्य ॐ भूः हृदयाय। ॐ भुवः शिरसे। ॐ स्वः शिखायै। ॐ महः कवचं। ॐ जनः नेत्रे। ॐ तपः अस्त्रं। इति मंत्रैः
करषडंगन्यासं कृत्वा ततः हृदि ॐ भूः नमः मुखे ॐ भुवः नमः दक्षिणांसे ॐ स्वः नमः वामांसे ॐ महः नमः दक्षोरौ ॐ जनः नमः वामोरौ ॐ तपः नमः जठरे
ॐ सत्यं नमः इति विन्यस्य प्रथमोक्तरूपां ध्यात्वा हृतीर्थाला शिरसि विश्वामित्र ऋषये नमः मुखे देवीगायत्री छंदसे नमः हृदये सवित्रे देवतायै नमः इति विन्यस्य
ॐ ब्रह्मणे नमः हृदयाय। विष्णवे नमः शिरसे स्वाहा। रुद्राय नमः शिखायै वषट्। ईश्वराय नमः कवचाय हुं। सदाशिवाय नमः नेत्रत्रयाय वौषट्। सर्वात्मने न
मः अस्त्राय फट्। इति करषडंगन्यासं कृत्वा पादांगुलिमूलयोः तत् नमः गुल्फयोः सं। जानुनोः वि। ऊरुमूलयोः तुं। लिंगे वं। नाभौ रें। हृदि णिं। कंठे यं। करांगु
लिमूलयोः भं। मणिबंधयोः र्गो। कूर्परे दें। भुजमूलयोः वं। मुखे स्यं। नासिकयोः धी। कपोलयोः मं। नेत्रयोः हिं। कर्णयोः धि। भ्रुवोः यो। चूडायां यः। नं। का
मकर्णयोः प्रं। दक्षकर्णे चो। मुखे दं। शिरसि यात्। नमः शिरसि तत्। भ्रूमध्ये सवितुर्नमः नेत्रयोः वरेण्यं। मुखे भर्गो। कंठे देवस्य। हृदि धीमहि। नाभौ धियः। गु
ह्ये यः। जानुनोः नः। पादयोः प्रचोदयात् नमः इति विन्यस्य शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे देवीगायत्री छंदसे नमः हृदि परमात्मने देवतायै नमः इति विन्यस्य
शिरसि ॐ आपो ज्योतिरसोऽमृतं ब्रह्म भूर्भुवः स्वरों नमः इति विन्यस्य महाव्याहृतिभिः प्राणायामत्रयं कृत्वा पुनः गायत्र्यापदन्यासांते कुर्यात्ततश्चतुर्वि
शतिन्यासः। अंगमंत्रस्य पादः पदमक्षरकेशकौ। न्यासाः सुवर्णमालाश्रीमुद्राजात्यति संज्ञिकाः। हृदि मूर्ध्नि शिखायां च कवचे लोचनत्रये। अस्त्रे च विन्यसे श्री
त्तत्सवितुरित्याद्यनुक्रमात्। प्रथमं दक्षिणांगुष्ठाधारे भ्योयकनिष्ठिका। इतरेभ्यः समारभ्य न्यसेदंगुलिसंधिषु। अंगेषु विन्यसेत्पश्चान्मूर्ध्नि वक्त्रे गले हृदि ५६८
दि नाभिमेढ्रोः पादयोस्तारकाह इति संयुतां। गायत्रीमंत्रमेघायं मंत्रन्यासः प्रकीर्तितः। न्यसेदनामिकायां च कनिष्ठे करयोस्तले। देहे शिरसि नाभौ वापा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्रस्वाद्युगेषु वा पुनः शिरसि नाभे क्षि मुखे कंठे तथा हृदि। नाभौ गुदे वजान्वादि पादयोर्युगे विन्यसेत्। पदन्यास इति प्रोक्तो वसिष्ठादिमहर्षिभिः। अरण्याद शि
र्षां गुष्ठासंख्या च्चान्य कनिष्ठिकाद्याः। अंगुलीषु दशैतानि पदानि क्रमतो न्यसेत्। शीर्षभ्रूमध्यगे नेत्रयुगले वदने हृदि। नाभौ गुह्ये … युगे … जानुद्वये पद
द्वये। दशस्थानेषु वै कैकं न्यसेत् पदमनुक्रमात्। अनामिकाद्यांगुलं च न्यसेत्करतले द्वयोः। अंगुष्ठान्तर्जनीमध्ये बुगुल्फ इति त्रयं। अंगुष्ठद्वय रेखासु विन्यसेत्त्रि
सद्यु क्रमात्। पर्वस्वंगुष्ठयुग्मेन अक्षराणि न्यसेत्। अथ कामुखवृत्ते लोचनयोः कर्णयोर्नासयोरपि। गंडयोरोष्ठयोर्दंतपंक्तयोः कंठे वक्षसि कुक्षौ नाभौ पार्श्व
योश्च गुह्यजान्वोः पदोन्यसेत्। चतुर्विंशति वर्णांश्च नमोतान् प्रणवादिकान्। अक्षरन्यास इत्युक्तो मोक्षैकफलदो नृणां। मूर्ध्नि मुखे भाले भुवने त्रयुगे कर्णयो
श्चिबोपुटद्वये नासिकायां वदने चिबुके गले। वाके हृदि स्तनद्वंद्वे नाभिदेशे गुह्यके ऊरुयुग्म जानुयुग्मे च पदयुग्मे च विन्यसेत्। वर्णानेते कवाय न मइत्यादिकान्
क्रमात्। यावच्छ्री … नमः इत्यंतान्नियमात्तासः। केशवन्यास एवं स्यात् भुक्तिमुक्तिफलप्रदः। दक्षिणे तमो … न्यसेत् पुरुषं … या मुद्याद्य
वक्र नमालया … न्यासं त्रिपदया न्यसेत्। कंठादि पाद पर्यंतं श्रीकरं मोक्षदं शुभं। शिरः … न्याय … कैकमक्षरं। न्यसेद्दुत्त … न्यासं श्रीमुखे पूर्व पश्चि
मे। अस्यादेवत्तं वसुदलमष्टकोणं ततः परं। पश्चात् षट्चरदले ध्यायेत् … भुजयोर्द्वयोः। … न्यसेत्तारं व्याहृतित्रय संयुतं … प्रथमं पादं न्यसे
दलांतरं। द्वितीयं च वसुकोणान्तरे तृतीयं चतुरीयकं। न्यसेत्षट्चरदले … पाप निवृत्ताय … न्यासः। आदौ वर्णैः पदैः पादे … पापकाद्यः
त … मावर्त्तामि … न्यासास्युः स्थितिसंहृ … कः। पादयोः पंचजानुः सं … नाभौ … पार्श्वयोः। पंचमा … लोचनयोः … नासयोः। कंठोष्ठ दंत जि
सु कंठ दोर्मूल हृत्स्व … चतुर्विंशति वर्णांश्च न्यसेदंगेषु तु क्रमात्। एकैकमक्षरं … दंत … कुक्षिमूले … पादयोः … नाभौ शीर्षे ललाटके च …
ठे च हृदये पदानि क्रमतो न्यसेत्। पदद्वये वजान्वादि … नाभिमंडले। शीर्षभाले नेत्रयुग वक्त्र कंठे च वक्षसि गायत्र्या विन्यसेत् पादान् क्रमेणैव विचक्षणः।
आनाभिपादमभ्यन्यसेत्पादद्वयं मनोः। आचक्षुः शीर्षमारभ्य न्यसेत्पादं तृतीयकं। न्यसेद्दक्ष शिगायत्र्या … न्यासोयं प्रकीर्तितः। गायत्री व्याहृति युतां क
… विन्यसेद्बुधः। पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च। गंध रस रूप स्पर्श शब्दा … पाणि पाद पायूपस्था … श्रोत्र त्वक् चक्षु जिह्वा घ्राण …
लोचनं … ततः … मनो बुद्धिरहंकृता। … इति तत्वानि चतुर्विंशति सर्वतः। न्यसेत् कान्ति गायत्री मंत्रवर्णैः सबिंदुकैः। … पादे … सु …
प्रणवादीनि पादयोः जानु नाभौ च हृदये … पादयोरपि … नासाजिह्वा लोचनं … कर्णाशि … या पुष्पं। पादद्याएण्या सा नासा सुजिह्वा …

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

।विद्यार्ले
५६९
569

कर्णे हृदये क्रमेणैव न्यसेद् ऊर्ध्वो हृदि न्यसेत्। अत्र वशिष्ठानि वलारितलानि तनुशुद्धये। तत्सकारः॥ ॐ भूर्भुवः स्वः तत्सवितुर्व्याप्तात्मने नमः पादयोः॥ गद्यादि
परिपूर्णं परं ब्रह्म लक्ष्यालानं जेतन्मयं। तेजोमंडलमध्यस्थं भावयन्नाथ ती न्यसेत्। दक्षिणस्य पदे गुष्ठादारभ्य त्रिपदाक्षरैः॥ न्यसेद् हस्तपदं गुष्ठपर्यंतमंड
लाकृतिः॥ इति स्थिति न्यासः॥ अथ लय न्यासः॥ मंत्रः पाद पद न्यासो क्षर दंडकं वं पकाः॥ अंगव्याकर्षिस्तृष्टो न्यासा स्थूलय संहिकाः॥ पादयोर्जानुनुः सं
ज्ञोर्जोर्ध्वोह हृदि गले पुनः गायत्र्याविन्यसेत्तार व्योमाहतित्रयसंयुतां। परूरू जानुजं घांतं नाभो हृदि गले मुखे लल लाटे मूर्ध्नि गायत्र्या न्यसेत्पादत्र
यं कमात्। पादयोर्जानुनोः कृष्णो नाभौ हृदि गले मुखे ललाटे मूर्ध्नि गायत्र्या शिरस्यायां विन्यसेद् गुरु अभयोः पादयोः संधिचतुष्के नाभिवक्षसि कंठे
वामपुगे दंतपंक्त्यो स्तालु हृदये चिवानासाक्ष लोलीवनयोः पूर्वादिषु स्वेपंचके। अक्षराणि चतुर्विंशद्गायत्र्याविन्यसेत्क्रमात्। एकैकमक्षरं तालुना
नासाक्ष्यक्षुषु न्यसेत्। पंच पर्संधिषु गले स्कंधे नाभौ च वक्षसि। वं क्रमेण मध्याहि रसि पदानि क्रमतो न्यसेत्। अथ चंपक न्यासः पूर्वोक्तस्थानेषु ॐ
तं संक्रादि न्यस्तं व पकानिभायेनमः॥ ॐ त्सं प्रभाये असितसितपुष्पसंनिभायेनमः॥ ॐ विं सत्याये पिंगलरूपायेनमः॥ ॐ तुं विश्वभद्राये इंद्रनीलप्रभा
येनमः॥ ॐ वं विलासिन्ये नीलरूपायेनमः॥ ॐ रें प्रभावत्ये नीलवर्णायेनमः॥ ॐ णिं जयाये विद्युन्निभायेनमः॥ ॐ यं शांताये रक्तगौरवर्णनिभायेन
मः॥ ॐ भं कांताये जलवर्णायेनमः॥ ॐ गों दुर्गाये रक्तवर्णाये॰ ॐ दें सरस्वत्ये मरकतसंनिभाये॰ ॐ वं विद्रुमाये जीतिपुष्पसन्निभायेनमः॥ ॐ स्यं विश्व
लिन्ये स्वर्णप्रभायेनमः॥ ॐ धिं ईशानाये कुंकुमप्रभाये॰ ॐ मं व्यापिन्ये पद्मरागनिभायेनमः॥ ॐ हिं सूक्ष्मरत्नप्रभाये॰ ॐ धिं नमोपहारिण्ये पांडुरानि
भाये॰ ॐ यों स्तु [redacted] ये इंद्रगोपसंनिभायेनमः॥ ॐ यों विश्वरूपाये क्षौद्रसंनिभायेनमः॥ ॐ नः जयावहाये आदित्योदयसंनिभायेनमः॥ ॐ प्रंप
द्मालयाये नीलोत्पलनिभायेनमः॥ ॐ चों कुबेराये गोरोचनसंनिभायेनमः॥ ॐ दं शोभाये कुंदेंदुशंखनिभाये॰ ॐ यात् भद्ररूपाये स्फटिकसंनिभाये॰
नमः॥ चंपक न्यास एषो यं सर्वपापप्रणाशनः॥ व्याहृतित्रयपादांश्च षडंगे पुनः न्यसेत्क्रमात्। व्यापकं तेन गायत्री सम्व्याप्ति पूर्वकां। शिरसेत तु हृद्यपादं च श्री ५६९
त्रिवारं [redacted] विन्यसेत्पथकां मूर्ध्नादि पादपर्यंतं नाम जुद्दिवपदं तिकां॥ इति लय न्यासः॥ एवं चतुर्विंशति न्यासान्निधायगायत्र्याः अर्थं वा श्नुवे ध्येयः
अत्र गायत्री प्रणवादिक सप्तव्याहृत्युपेता शिरःसमेता सर्ववेदसारमितिवदेति। एवं विशिष्टां गायत्रीं प्राणायामे रूपास्यप्रणव्याहृतित्रयावसानाथ
त्रीजपादिभिरूपास्या। तत्र भूर्भुवस्त्रागायत्री प्रत्यग्व्हलैका बोधिका। धियो यो नः प्रचोदयादिति नः अस्माकं धियः बुद्धयः प्रचोदयात्। सर्वबुद्धिसंज्ञो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

करणत्रकाशिक सर्वसाक्षी प्रत्यक्कामोच्यते। तत्र प्रबोदयात् क्वचिन्निर्दिष्टस्यात्मस्वरूपतः परं ब्रह्मतत्त्वं सवितुः पदेन निर्दिश्यते। तत्रेदं यो तत्त्वादिति निर्देशो ब्रह्मणः स्थि
वियत्स्तत इति। तच्च कोन प्रत्यग्भूतं स्वतः सिद्धं परब्रह्मलोच्यते। सवितुरिति स्थितिं तयोपलक्षक सर्वप्रपञ्चोत्पादकत्वे क्षणे समस्तादूषित विभ्रमाधिष्ठानत्वेन
क्षते। वरेण्यमिति सर्वोपरणीयं निरतिशयानन्दरूपं। भर्ग इति अविद्यादिदोषभर्जनात् ज्ञानस्यैव विषयत्वात् देवस्येति बयस्यैति सर्वद्योतनात्मकस्य विवर्त्तेत्र द
करः तस्य सवितुर्देवस्य तत्र बहुस्यार्थो राहोशिर इति पदोपचारिकः। तुर्याद्यादि सर्वदृश्यसाक्षी लक्षणयत्। निस्वरूपं तत्स्वरूपाधिष्ठानं परं तु सर्वं न्यायेन नाप्यवास
सामानाधिकरण्यस्वरूपमेकत्वं सोऽहमिति न्यायेन सर्वसाक्षी प्रत्यगात्मना ब्रह्मणा सह तादात्म्यरूपमेकत्वं भवतीति स एको ब्रह्मबोधको यो गायत्री मन्त्रः
संपद्यते। सद्व्याहृती नाम व्याख्यार्थः। भूरिति सन्मात्रं ब्रह्मोच्यते। भुव इति सर्वं भावयति प्रकाशयतीति भुवः स्वरूपत्वाच्चिद्रूपमुच्यते। स्वरिति सुष्ठ्वस्या स्वयं
सर्वप्रियमानं सुखरूपमुच्यते। मह इति महीयते पूज्यते इति मूलस्यास्य सर्वातिशयत्वमुच्यते। जन इति जनतीति मूलस्याविद्रूपमुच्यते। सर्वकारणत्वमुच्यते। तप इति
सर्वतेजोरूपत्वं सत्यमिति सर्वबाधाधिकरणं। यत्तेजोरूपं तत्स्यतनार्थरूपं तत्तदोंकारवाच्यं ब्रह्मैवात्मा स्वविद्रूपात्मभावद्वितीयद्वा भूरादयः सप्त लोकाः। ओं आ
रशाव्यवायक ब्रह्मात्मकाः नतव्यतिरिक्तं किंचिदस्तीति। व्याहृतयापि सर्वात्मब्रह्मबोधिकाः। गायत्रीशिरसोप्ययमर्थः। आप इति आप्नुवन्त्या सोऽव्यापित्वमु
च्यते। ज्योतिरिति प्रकाशरूपं रस इति सर्वातिशयत्वं अमृतमिति मरणादिसंसारधर्मरहितत्वं। ब्रह्मेत्यात्माच्यते। एवं सर्वव्यापि सर्वप्रकाशं सर्वातिशयि
नंद त्यमुक्त आत्मस्वरूपं। सच्चिदात्मकं। यदोंकारवाच्यं ब्रह्माहमस्मीति गायत्रीशिरसोऽपि सर्वात्मब्रह्मबोधकत्वं यज्ञात्वा पूर्ववत् प्राणायामादिव्याहृतिन्यासं शिरसि
रसो न्यासादिकं विधाय चतुर्थपादं गायत्रीमन्त्रं जपं मोक्षार्थी कुर्यात्। परोरजसे सावदोमिति चतुर्थः पादः। अस्य विमलऋषिर्गायत्री छंदः परमात्मा
देवता सवितृमंडलांतस्थगुणातीतस्वरूपः। ओं सोऽहमिति चतुर्थः पादार्थः। उदात्तो बीजं सुषुम्ना नाडी सरस्वती शक्तिः मोक्षार्थे विनियोगः। ओं परः हृदयाय न
रजसे शिरसे स्वाहा। सावदों शिखायै वषट्। ओं परः कवचाय हुं। रजसे नेत्रत्रयाय वौषट्। ओं सावदों अस्त्राय फट्। एवमंगुलीन्यासः। ध्यानं। ध्यायेज्जास्त
रवीतां शुचक्रीनीमंडलोपरि। स्थितं वह्निपुरे नागदले पद्मसमाश्रितं। अंगुष्ठमात्रममलं विष्णुरंकारूपिणं। सर्वदेवमयं देवमनंतं सर्वतोमुखं। स्वमायया
रमाक्रांतं सूक्ष्मरूपातिसूक्ष्मरूपकं। सच्चलसच्छिवः स्कंदः साक्षरः परमः स्वराट्। इति ध्यात्वा असितत्रिरेखंका निश्च सुरभिं नाप्यतत्वजीलिंगमुद्रां महामुद्रा
मंजलिं चापि दर्शयेत्। गायत्र्याः छंदो गायत्री विश्वामित्र ऋषिस्तथा। सविता देवताग्निर्मुखं ब्रह्मा शिरस्तथा। विष्णुश्च हृदयं पुच्छेलं लाटं कं वर्णता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
५७०
570

सांख्यायनगोत्रं स्याज्जपादौ विनियोगतः ॥ ॐकारवरणा पृथ्वीदेवता कुक्षिरेव च ॥ एवं ध्यात्वा तु गायत्रीं जपेद्दशलक्षणां ॥ अन्तःकरणशुद्ध्यर्थं प्रण
वेन सुतान्यसेत् ॥ अंते च प्रणवं कुर्यात्तन्मात्रे तदिन्द्रियं भूमिका पुरुषात् ॥ वानप्रस्थो जपं कुर्यात्स चतुर्थं समन्वितां तथा ॥ देहदेवतत्त्वबीजं स्यादक्षराणि ॥ गायत्र्यक्षरते
निश्चेतव्यं कीलकं प्रोक्तं गायत्र्यास्त्रिपदात्मनः ॥ गायत्री छंदः पादमो विश्वामित्रो ऋषिस्तथा ॥ ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च देवताः स्थितिस्थिताः ॥ क्रमात्त्रयक्षर
णां च सर्वेषां प्रजापतिऋषिस्तथा ॥ विनियोगः गायत्र्या सा गायत्री छंद उच्यते ॥ अक्षराणां तु सर्वेषां वक्ष्यंते देवताः क्रमात् ॥ अग्निर्वायुः सूर्यतिथिर्यमो
वरुणएव च ॥ बृहस्पतिस्तु पर्जन्य इन्द्रो गंधर्व एव च ॥ पूषा मित्रश्च त्वष्टा च वसवश्च मरुत्तथा ॥ सोमांगिरा विश्वेदेवाश्विनी च प्रजापतिः ॥ सर्वे रुद्रश्च
दक्ष ब्रह्मा विष्णुश्च देवताः ॥ जपकाले चिंतनीयं तासां सायुज्यमाप्नुयात् ॥ अथाक्षरतत्त्वानि ॥ पृथिवी स्कंदं तेजो वायुरंबरमेव च ॥ गंधो रसश्च रूपं च स्पर्शः
शब्दोपि वाग्विपाद ॥ हस्तौ तु पस्थं पायु श्रवण त्वक् नेत्रं वक्त्रं च घ्राणं ॥ जिह्वा प्राणो मनस्तत्त्वं अहंकारो महांस्तथा ॥ गुणत्रयं च यत्तत्त्वं मतं तत्त्वं त्रिशत् पञ्च
क्षरस्फु यो पुच्यते ॥ प्रह्लादिनी प्रभा नित्या विश्वभद्रा विलासिनी ॥ प्रभावती जया शांता कांता दुर्गा सरस्वती ॥ विश्वमाया विशालेश्वशानी वेदविमला
तथा तमोपहारिणी चैव सूक्ष्मा वर्णा तथैव हि ॥ व्यापिनी विमला सूक्ष्मा विश्वयोनिर्जिता कला ॥ ध्यायेद्गायत्रीं गायत्री गदा रूपिणी तथा ॥ अथ द्रष्टव्यक्षरा
णां तु ध्यानं तत्कारं चंपकाभं तं ब्रह्मविष्णुशिवात्मकं ॥ शांतं पद्मासनारूढं ध्यायेत्स्थान संस्थितं ७ सकारं चिंतयेद्देव अतसीपुष्पसन्निभं ॥ पद्ममध्ये
स्थितं सौम्यमुपपातकनाशनं ॥ २ विकारं कपिलं नित्यं कमलासनसंस्थितं ॥ ध्यायेच्छांतं द्विजश्रेष्ठो महापातकनाशनं ३ तुकारं चिंतयेत्प्राज्ञ इंद्रनीलसमप्र
भं ॥ निर्दहेत्सर्वदुःखानि ग्रहरोगसमुद्भवं ४ वकारं वह्निदीप्ताभं चिंतयेद्वि विचक्षणः ॥ भ्रूणहत्याकृतं पापं तत्क्षणाद्दहनं नयति ५ रेकारं विमलं ध्याय
त् स्फटिकसन्निभं ॥ पापं विनश्यति क्षिप्रं अगम्यागमनोद्भवं ६ णिकारं चिंतयेद्योगी शुद्धस्फटिकसन्निभं ॥ अभक्ष्यभक्षणं पापं तत्क्षणाद्दहनं नयति ७
यकारं तारकावर्णं सिंदुरस्वाविभूषितं ॥ योगी ते वरदं ध्याये ब्रह्महत्याविनाशनं ८ भकारं कृष्णवर्णं तु नीलमेघसमप्रभं ॥ ध्यात्वा पुरुषहत्यादि पापना
शयते द्विजः ९ र्गोकारं रक्तवर्णं तु कमलासनसंस्थितं ॥ गोहत्यादि कृतं पापं नाशयंति विचिंतयेत् १० देकारं रक्तसंकाशं कमलासनसंस्थितं ॥ चिंतयन्सक
लेयो गी स्त्रीहत्यां दहते परं ११ विकारं शुक्लवर्णं तु जातीपुष्पसमन्वितं ॥ गुरुहत्याकृतं पापं ध्यात्वा दहति तत्क्षणात् ॥ १२ स्यकारं तु तत्पापीतं सुवर्णसदृशा

श्री
५७०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रभं। मनसा चिंतितं पापं ध्यात्वा दहति वानघ १२ धीकारं चिंतयेच्छुक्लं कुंदपुष्पसमप्रभं। पितृमातृवधे पापान्मुच्यते नात्र संशयः। १४ मकारं पद्मरागा
भं चिंतयेद्दीपसन्निभं। पूर्वजन्मार्जितं पापं तत्क्षणादेव नश्यति। १५ हिकारं शंखवर्णं तु पूर्णचंद्रसमप्रभं। अशेषपापदहनं ध्यायेन्नित्यं विचक्षणः। १६
धीकारं पांडुरं ध्यायेत्पद्मस्योपरि संस्थितं। प्रतिग्रहकृतं पापं स्मरणादेव नश्यति १७ योकारं रक्तवर्णं तु इंद्रगोपसमप्रभं। ध्यात्वा प्राणिवधे पापे वि
निर्दहेन्मुनिपुंगवः १८ द्वितीयश्चैव संप्रोक्तो यो कारो रक्तसंनिभः। निर्दहेत्सर्वपापानि नान्यैः प्राप्य प्राणिपाते १९ तकारं तु मुनिः पूर्वमादित्योदयसंनि
भं सकृद्ध्यात्वा द्विजश्रेष्ठ सगच्छेद्रुद्रवं पदं २० नीलोत्पलदलश्यामं प्रकारं दक्षिणामुखं। सकृद्ध्यात्वा द्विजश्रेष्ठ सगच्छेद्रुद्रवं पदं २१ सौम्यगोरेव
आपीतं चोकारं चोत्तरान्वितं। सकृद्ध्यात्वा द्विजश्रेष्ठ सगच्छेद्रुद्रवं पदं २२ शुक्लं च वर्णेंदुसंकाशं दकारं पश्चिमाननं। सकृद्ध्यात्वा ०२३ याकारस्तु शिरः
प्रोक्तः चतुर्वक्त्रः सप्रभः प्रत्यक्षफलदो ब्रह्मा विष्णुरुद्रदैवतस्थितः २४ एवं ध्यात्वा तु मेधावी जपहोमौ करोति यः। न भवेत्तत्कृतं तस्य समस्तकं च जाते घ
ते। २५ यस्त्वेवं न विजानाति गायत्री तत्त्वाविधौ। कथितं सूतकं तस्य समस्तकं च तथान्यथा २६ नैव दानफलं तस्य न च यज्ञफलं तथा। नैव तीर्थफलं प्रो
क्तं तस्यैवं सूतके सति २७ चिंत्यस्यैवं जपेच्चैतु गायत्रीं वेदमातरं। ब्रह्मलोकमवाप्नोति व्यासस्य वचनं यथा २८ सूतके यः पुनस्तस्याः कोपयाति स्तस्य यावि
धीः। ग्रहदोषैर्न लिप्येत मन्त्रपूर्णा वसुंधरा २९ यथा कथंचिज्जप्तैषा देवी परमपाविनी। सा च कामप्रदा प्रोक्ता किं पुनर्विधिना नृप ३० जपांते तु मु
द्राति मुद्राः प्रदर्शयेत्। सुमुखं संपुटं चैव विततं विस्तृतं तथा ३१ द्विमुखं त्रिमुखं चैव चतुःपंचमुखं तथा। षण्मुखाधोमुखं चैव व्यापकांजलिकं तथा ३२
शकटं यमपाशं च ग्रथितं सन्मुखोन्मुखं। प्रलंबं मुष्टिकं चैव मत्स्यकूर्मवराहकाः ३३ सिंहाक्रांतं महाक्रांतं मुद्गरं पल्लवं तथा। एता मुद्राश्चतुर्विंशा गा
पा देवि विनियोजयेत्। जपांते तु सुरभिर्ज्ञानवक्रेन योनिः कूर्मोऽथ पंकजं। लिंगं निर्वाणमुद्रे च जपांते तु प्रकीर्तिताः ३४ एतासौ लक्षणान्यस्ये वक्ष्यामि ज
जपादौ तु गायत्री हृदयं पठेत्। अथातो वसिष्ठः स्वयंभुं परिपृच्छति। एतामिस्तावत् भगवान् गायत्र्या जो भाकनुब्रूहि। श्री भगवानुवाच। ब्रह्मलोको
) तिं प्रकृतिं व्याख्यास्यामः। सांगुल्याम प्रमाणात्। सलिलात्फेनो भवति। फेनाद्बुद्बुदो भवति। बुद्बुदादंडो भवति। अंडाद्ब्रह्मा भवति। ब्रह्मणोऽग्निर्भव
वायो ति। अग्नेर्वायुर्भवति। वायोरोंकारो भवति। ॐकाराद्व्याहृतिर्भवति। व्याहृत्या गायत्री भवति। गायत्र्याः सावित्री भवति। सावित्र्याः सरस्वती भवति।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ प्रार्थ
५७३
571

सरस्वत्या वेदा भवंति। ॐ वेदेभ्यो गायत्री भर्गो नूपछामि। व्याहृतिभिः प्रवर्त्तते। किं वै भूः किं भुवः किं स्वः किं महः किं जनः किं तपः किं सत्यं। किं त
त् किं सवितुः किं वरेण्यं किं भर्गः किं देवस्य। किं धीमहि। किं धियः किं यः किं नः किं प्रचोदयात्। भूरिति भूर्लोकः। भुव इत्यंतरिक्षलोकः। स्वरिति स्व
र्गो लोकः। मह इति महर्लोकः। जन इति जनलोकः। तप इति तपोलोकः। सत्यमिति सत्यलोकः। भूर्भुवः स्वः मिति त्रैलोक्यं। तदिति तदसौ तत्तेजः सो ग्निः स
सवितुरिति सविता प्रादित्यो वरेण्यो अन्नं तं वै वरेण्यो अन्नमेव प्रजापतिः भर्ग इत्यापो वै भर्गो यद्रूपः स भर्गो देवस्येति द्यो देवाय छेतं दीद्रियाणि सर्वे पुरुषा
नाम रुद्रो धीमही संतरात्मा प्रदं तरात्मा सम्प्रला धियः इदस्य प्रात्मन्य पदं आत्मनं तत्परमं पदं। यो न इति पृथिवी वै योनिः प्रचोदयादिति कामः कामीमा
न लोकानुप्रत्या हयते इत्सा सोयदानं शाः सानत्परो धर्म इत्येषा गायत्री किं गोत्रा कत्यक्षरा कतिपादा कति कुक्षिः कति शीर्षा सांख्यायन सगो
त्रा सा चतुर्विंशत्यक्षरा स्त्रयः पादाः ऋग्वेदो स्याः प्रथमः पादो भवति यजुर्वेदो द्वितीयं सामवेदस्तृतीयं पूर्वोदिः प्रथमा कुक्षिर्भवति। दक्षिणा द्विती
या पश्चिमा तृतीया उत्तरा चतुर्थी ऊर्ध्वा पंचम्यध षष्ठी व्याकरणमस्याः प्रथमः शीर्षो भवति। शिक्षा द्वितीयं कल्पस्तृतीयं निरुक्तं चतुर्थं ज्योति
षामयनमिति पंचमं किं भुवेष्टितं। किमु हृदयं लक्षणं। मीमांसं अथर्ववेदो विवेष्टितं। छंदो विवेष्टितं। छंदो निवृदित्युदाहरंति। को वर्णः कः स्वरः
का देवता का नियमान्यक्षरदेवता। शुभः कालेरत्नामध्याह्ने मुक्ता अपराह्ने कृष्णा पूर्वसंध्या ब्राह्मी मध्याह्ने संध्या माहेश्वरी अपरसंध्या वै
ष्णवी। हंसवाहिनी ब्राह्मी। वृषभवाहिनी माहेश्वरी। गरुडवाहिनी वैष्णवी। षडङ्गर्षभगांधारस्वराः पूर्वाह्णे गायत्री रक्ता कुमारी कुंडलाक्षमालाकमं
डलुहस्ता निषण्णा पद्मपीठासनस्था हंसारूढा ब्रह्मदेवत्या भूर्लोकव्यवस्थिता ऋग्वेदसहिता दित्यपथगामिनी। मध्याह्ने सावित्री श्वेता वृ
तवर्णा यौवनस्था त्रिनेत्रा त्रिशूलहस्ता रजतपीठासनस्था वृषभारूढा रुद्रदेवत्या भूर्लोकव्यवस्थिता यजुर्वेदसहिता दित्यपथगामिनी। अपरा
ह्णे सरस्वती। कृष्णा वृद्धा पीतवासा सा चतुर्भुजा शंखचक्रगदासिहस्ता निषण्णा कनकपीठासनस्था विष्णुदेवत्या स्वर्लोकव्यवस्थिता सामवेद श्री
सहिता दित्यपथगामिनी। प्रकृतादौ त्रिवसिष्ठ अंगुकः कण्वः पराशरः। विश्वामित्रो महातेजाः कपिलः शौनको महान्। याज्ञवल्क्यो भरद्वाजो ज ५७३
मदग्निस्तपोनिधिः। गौतमो मुद्गलः श्रेष्ठो वेदव्यासस्त्वथांगिराः। अगस्त्यः कौशिको वत्सः पुलस्त्यो कपिलो मांडूकस्तथा। दूर्वासास्तपसां श्रेष्ठो नारदः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

काश्यपस्तथा।गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्बृहतीपंक्तिस्त्रिष्टुप्जगतीकोल्या बृहतीपंक्त्यास्तारपंक्तिर्विराट्छ्यस्तारपंक्तिरक्षरपंक्तिः कात्यायनी ज्योतिष्मती
त्रिष्टुप्छंदो महः छंदो भूरिति छंदो भुव इति छंदो स्वरिति छंदो भूर्भुवः स्वरोमित्येतानि छंदोसि प्रथममाग्नेयं द्वितीयं प्राजापत्यं तृतीयं सौम्यं चतुर्थमी
शानं पंचमम् आदित्यं षष्ठं बार्हस्पत्यं सप्तमं पितृदैवत्यं अष्टमं भगदैवत्यं नवमम् अर्यमणं दशमं सावित्रं एकादशं त्वाष्ट्रं द्वादशं पौष्णं त्रयोदशमैन्द्राग्नं चतु
र्दशं वायव्यं पंचदशं वामदेव्यं षोडशं मैत्रावरुणं सप्तदशं भ्रातृव्यम् अष्टादशं वैश्वदेवं एकोनविंशं वैष्णवं विंशं वासवं एकविंशतिकं रौद्रं द्वाविंशं शामा
तकं चतुर्विंशतिकं ब्राह्मं प्रह्लादिनी प्रभा सत्या विश्वा भद्रा विलासिनी प्रभावती जया शांता कांता दुर्गा सरस्वती विद्रुमाभा विशाला च व्यापिनी विमला
तथा तमोपहारिणी सूक्ष्मा विश्वयोनिर्जया वहा पद्मालया परा शोभा भद्ररूपाश्च शक्तयः क्रमात् चंपकपुष्पाभम् अतसीपुष्पसंनिभं विद्रुमस्फटिका
कारं पद्मपुष्पसमप्रभं प्रवालं पद्मपत्राभं पद्मरागसमप्रभं तरुणादित्यसंकाशं शंखकुंदेंदुसंनिभं गुंजाभं नागगर्भं च वैदूर्यं क्षौद्रसंनिभं आदं
दुग्धाभं रविकांतिसमप्रभं शुकपिच्छसमाकारं क्रमेण परिकल्पयेत् पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाश एव च गंधो रसश्च रूपं च स्पर्शः शब्दस्त
थैव च। उपस्थपायुपादं च पाणिर्वागपि च क्रमात्। घ्राणं जिह्वा च चक्षुश्च त्वक् श्रोत्रं तथैव च। मनो बुद्धिरहंकारमव्यक्तं च यथाक्रमं। सुमुखं संपुटं
चैव विततं विस्तृतं तथा। द्विमुखं त्रिमुखं चैव चतुःपंचमुखं तथा। षण्मुखाधोमुखं चैव व्यापकांजलिकं तथा। शकटं यमपाशं च ग्रथितं सन्मुखोन्मुखं
प्रलंबं मुष्टिकं चैव मत्स्यः कूर्मो वराहकं। सिंहाक्रांतं महाक्रांतं मुद्गरं पल्लवं तथा। इति मुद्राश्चतुर्विंशा द्वादशात्मप्रतिष्ठिताः। इति मुद्रा न जानाति गाय
त्री निःफला भवेत्। ब्रह्मशीर्षसंघातो विष्णुर्ललाटे रुद्रः शिखा केशाः मेघाश्च भ्रुवौ चंद्रादित्यौ लोचने कर्णौ शुक्रबृहस्पती नासा नासाग्रे अश्विनौ। दंतोष्ठावुभयसंध्ये
मरुतो बाहू हस्तौ वासवः ब्रह्म हृदयं पर्जन्यमाकाशं उदरं नाभिः अग्निः कटिः इंद्रियाणि जघनं प्राजापत्यं कैलासमलयावूरू विश्वेदेवा जानु
नी जंघे शिशिरं गुल्फौ स्वराः पितरः पृथिवी पादौ वनस्पतयः केशा लोमानि नखानि मुहूर्ता स्तनौ विग्रहाः केतुर्मासं भगुः संधिः कालद्वयाकादनं संवत्स
रं निमिषं महोरात्रावादित्यश्चंद्रमाः प्रवरदा देवी परे चौयो हृदयं ॐ तत्सवितुर्वरदाय नमः ॐ तस्मात् रूपदिष्ट्वाय नमः सायमधीयानो दिव
सकृतं पापं नाशयति। प्रातः प्रयुंजानो रात्रिकृतं पापं नाशयति। तत्सायंप्रातः प्रयुंजानो पापोऽपापो भवति। यः इदं सावित्रं ब्राह्मणाः पठेत् गा
यत्रीलिखित सहस्राः सावित्र्याः षष्टिसहस्राणि जप्तानि फलानि भवंति। चत्वारो वेदाश्चाधीता भवंति। सर्वेदेवेषु ज्ञातो भवति। सर्वेषु तीर्थेषु स्नातो भव
पु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
५७२
572

ति। सुवर्णस्तेयात्पूतो भवति। सुरापानात्पूतो भवति। ब्रह्महत्यायाः पूतो भवति। स्त्रीहत्यायाः पूतो भवति। वीरहत्यायाः पूतो भवति। अगम्यागमनात्पूतो
भवति। अभक्ष्याभक्षणात्पूतो भवति। पंक्तिशतसहस्राणि पंक्तिपावनात्पूतो भवति। अष्टौ ब्राह्मणान्ग्राहयित्वा अपरिमितमायुर्भवति। य एवं वेद ब्रह्म
लोके स गच्छति। श्रीब्रह्मलोकं स गच्छतीत्युपनिषत्। तदित्यव्ययं जगन्मये वयं परं सूर्यमण्डलोऽसवितुः सकलोत्पत्तिस्थितिसंहारकारिणी। वरेण्यमाश्रीयंद
ताधारमिदं जगत्। भर्गस्य साक्षात्कारणं प्रविद्यार्थकदायकं देवस्य ज्ञानरूपस्य स्वानंदात्क्रीडितोऽपि च। धीमहि स एव चेतिनैव नामेदसिद्ध्याधि
योऽन्तःकरणवृत्तिप्रत्यक्रूप वलवारिणः यत् बुद्धिलिंगधर्मयत्नस्य ज्ञानादिलक्षणं। नोऽस्माकं वक्तुधाप्यस्तु। भेदमिति निर्देशं तथा। प्रचोदयात्प्रेर
यति। प्रार्थनीवाहरिष्यते। यो देवः सविता अस्माकं धियो धर्मादिगोचरास्तां प्रेरयेत्तस्य भर्गो स्तत्कुरेण्यमुपास्महे। ब्राह्मणी चतुराननाक्षवलयाकुंभं करैः स्रु
कस्रुवौ बिभ्राणा रुणकांतिरिंदुवदनार्क्कस्वरूपिणी बालिका। हंसारोहणकेलिरम्बरमणेर्बिंबस्थिता भूषिता गायत्री हृदि भाविता भवतु नः संपत्समृद्ध्यै
सदा। १। रुद्राणी नवयौवना त्रिनयनावैयाघ्रचर्माम्बराखट्वांगत्रिशिखाक्षसूत्रवलयाभीतिर्दधानाविका। विद्युल्लिंगजटाकलापविलसद्बालेंदुमौ
लिर्मुदा सावित्री वृषवाहनासिततनुर्ध्येया यजूरूपिणी। २। ध्येया सा च सरस्वती भगवती पीतांबरा लंकृता श्यामा सान्द्रतपान्विता परिलसद्गात्राञ्चिताडे
छ्वी। तार्क्ष्यस्थाननवरत्नपुरांगदमणिग्रैवेयभूषोज्ज्वलां हस्तालंकितशंखचक्रसगदाभीतिश्रियै वास्तु तः। इति कात्यायनीपाठः इति पाठक्रमागायत्रीय
कस्यांजलिमुद्दत्ताकदशांशतः तुर्यगायत्रीं जपेत्। त्रिपदाजपसाक्तु एवं तुर्यजाप्यदशांशतः तुर्याज्ञानविज्ञायेनकृतं यान्तिः फलं भवेत्। एवं जपित्वा न
पीतकवचं पठेत्। अस्य श्रीगायत्रीकवचमंत्रस्य ब्रह्माविष्णुमहेश्वरा ऋषयः ऋग्यजुःसामाथर्वाणश्छंदांसि गायत्री सावित्री सरस्वती देवता
ॐ तद्बीजं भर्गः शक्तिः धीमहीति कीलकं मम समस्तपापक्षयार्थं गायत्रीकवचपाठे विनियोगः। गायत्र्याः षडंगं विन्यस्य मुक्ताविद्रुमेति ध्या
यत्। गायत्री पूर्वतः पातु सावित्री पातु दक्षिणे। ब्रह्मसंध्या तु मे पश्चादुत्तरां मे सरस्वती। पातु मे कुक्षिमे दिशं रक्षेत् सर्वांगं भुवनेश्वरी। पातु कज्जल — श्री
शालिनी। पातु धात्री दिशं रक्षेद्यातु धानभयंकरी। वायवीं मे मृगासू दानरुद्राणी रुद्ररूपिणी। ऊर्ध्वं ब्रह्माणिकारक्षेदधस्ताद्वैष्णवी रूपिणी। एवं सर्वं — ५७२
संरक्षेत्सर्वांगं भुवनेश्वरी। तत्पदं पातु मे पादौ जंघे मे सवितुः पदं। वरेण्यं कटिदेशं तु नाभिं भर्गस्तथैव च। देवस्य मे तु हृदयं धीमहीति गलं तथा। धियो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यो नेत्रे नः पदं मेल ललाटके। एवमाद्यादमूर्धतं मूर्ध्नि मे प्रबोदयात् तदार्णः पातु मूर्द्धतं सकारः पातु भालके। चक्षुषी तु विकारार्णः श्रोत्रे रक्षतु कार
कौ। नासापुटौ रकारार्णः रिकारस्तु कपोलयोः। णयकारं। तेन्तरोष्ठं तु पकारस्त्वधरोष्ठके। आस्यमध्ये मकारार्णो गोकारश्चिबुके तथा। देकारः कंठदे
शं तु वकारः स्कंधदेशके। स्यकारो दक्षिणं हस्तं धीकारं वामहस्तके। मकारो हृदयं रक्षेत् हिकारो जठरं तथा। धीकारो नाभिदेशं तु योकारस्तु कटिं द्वयो
गुह्यं रक्षेतु योकारः ऊरू मे नः प्रकारकः। प्रकारो जानुनी रक्षेत् चोकारो कंठदेशके। दकोगुल्फदेशं तु याकारस्तु पदद्वयोः। इति दं कवचं दिव्यं बाधा शत
निवारणं। चतुःषष्टिकलाविद्यादायकं स्वर्णसिद्धिदं। जपारंभेतु गायत्रीं जपांते कवचं पठेत्। ब्रह्महत्यावधो मित्रद्रोहो ह्यखिलपातकैः मुच्यते स
र्वपापेभ्यो परं ब्रह्माधिगच्छति॥ इति गायत्रीकवचं संपूर्णं॥ अथ गायत्रीपूजाविधिः॥ साधूजादि विधाय मानसिक बाह्यमेवाद्। मानसिकपूजा य
था तदंगत्वेन सौरपीठन्यासं कुर्यात्। ॐ गुं गुरुभ्यो नमः मूर्ध्नि। ॐ गं गणपतये नमः मूलाधारे। ॐ आधारशक्तये नमः ॐ मूलप्रकृत्यै। ॐ कू
र्माय। ॐ अनंताय। ॐ वराहाय। ॐ कुलपर्वतेभ्यो पृथिव्यै। ॐ क्षीरार्णवाय। ॐ श्वेतद्वीपाय। ॐ कल्पवृक्षवनाय। ॐ रत्नमंडपाय। ॐ र
त्नवेदिकायै। ॐ श्वेतछत्राय। ॐ सितचामराभ्यां। तन्मध्ये ॐ रत्नसिंहासनाय। इति मूलाधारमारभ्य उपर्युपरि विन्यस्य सिंहासनदेवता
न्यसेत्। ॐ धं धर्माय। ॐ ज्ञानाय। ॐ वैराग्याय। ॐ ऐश्वर्याय। एते सिंहासनपादरूपिणः एवं ॐ अधर्माय। ॐ अज्ञानाय। ॐ अवैराग्याय
ॐ अनैश्वर्याय। ॐ इति स्वंसदूर्ध्वपदकल्पितपादचतुष्टयत्वेन धर्मादीन् मुखगात्रपार्श्वरूपत्रकल्पितगात्रचतुष्टयत्वेन अधर्मादीन् न्य
सेत्। सिंहासनस्य मध्ये ॐ विष्णुतेजे। मायायै तेजे। ॐ आनंदकंदाय। ॐ संविन्नालाय। ॐ प्रकृतिमयपत्रेभ्यो। ॐ विकारमयकेसरेभ्यो।
ॐ पंचाशद्वर्णबीजाढ्यसकलतत्त्वरूपायै कर्णिकायै। तस्यां ॐ अर्कमंडलाय। ॐ सोममंडलाय। ॐ रं वह्निमंडलाय। ॐ सं सत्त्वाय। ॐ रं र
जसे। ॐ तं तमसे। ॐ आं आत्मतत्त्वाय। ॐ मायातत्त्वाय। ॐ विद्यातत्त्वाय। ॐ कलातत्त्वाय। ॐ सर्वेपरमतत्त्वाय। ॐ आं आत्मने। ॐ अं अं
तरात्मने। ॐ पं परमात्मने। ॐ ह्रीं ज्ञानात्मने ॐ प्रभूताय। ॐ विमलाय। ॐ साराय। ॐ समाराध्याय। ॐ अनंताय। इति तत्रैव दिक्षु मध्ये
च विन्यस्य केसरेषु पूर्वादिषु अष्टदिक्षु मध्ये च नवपीठशक्तीर्न्यसेत्। ॐ दीप्तायै। ॐ सूक्ष्मायै। ॐ जयायै। ॐ रं भद्रायै। ॐ रैं विमलायै। ॐ रों

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण्ये
५७३

५७३

विमलायै॰ ॐ रौं अमोघायै॰ ॐ वैकलायै॰ ॐ रः सर्वतोमुख्यै॰ इति विंन्यस्य ॐ नमो भगवते ब्रह्मविष्णुशिवात्मिकाय सौरयोगपीठात्मने॰
इति मध्ये सिंहासनमंत्रेण विन्यस्य मूलमंत्रपूर्वकं सोष्ट देवतामूर्त्तिं हृदये तदेव विंन्यस्य गुरुस्वरूपं परं ब्रह्म स्वात्मानुग्रहार्थं लीलया परमोल्लम
त्तिं परोक्ष क्षणादपि गायत्री मंत्राधिदेवतां सगुणं ब्रह्मविद्यात्मिकां दिव्यमूर्त्तिं परममंगलात्मिकां सर्वावयवसंपन्नां सर्वाभरणभूषितां स
मस्त परिवारसहितां सकलपुरुषार्थदात्रीं तेजोमयीं स्वहृदयकमलमधिष्ठातिष्ठेति भावयित्वा मानसैः षोडशोपचारैः पूजां कुर्यात्। इति मान
सं स्वागतमस्तु प्रसीद पाद्यमिदम् अर्घ्यमिदम् आचमनीयमिदं मधुपर्कमिदं पुनराचमनीयमिदं स्नानमिदं वस्त्रमिदं सोत्तरीयमुपकल्पयामि छायां मरगी
तन्न स्वर्णाद्यादिमहापूजादिकं संकल्प्य तन्मध्ये मनामूलाधाराये इति मानसिकपूजां बाह्यपूजायां तु यंत्रे यथा। शाकेन्द्रशते [illegible] कोणविलसद्
रादिसकर्णिके वसुबु स्वरयुग्मकेसरदले वर्णैः स्ववर्णैर्मनोः वृत्ता मंत्रसुनूर्ये वेष्टितमिदं क्ष्माकोणनारांकितं गायत्र्याः कथितम् महर्षिभिरिदं
यंत्रं तु दिक्ष्वंकितं। द्वितीय यंत्रं तु। ब्रह्मोवाच। अथ एवं तु रूपयः सर्वगायत्री यंत्रमुत्तमं यस्य विज्ञानमात्रेण सिद्धमोक्षौ करस्थितौ। पूर्वं तु चिंतु
नाग्रौ कं यंत्रं मंत्रेण संपुटं। रहस्यं परमं गुह्यं वेदांते घोषितं। अग्निमंडलमालिख्य तन्मध्ये प्रणवं लिखेत्। मायाख्यबीजसंपुटं महामंत्रं [illegible]
चिंतामणिं नारसिंहं सुदर्शनमनुक्रमात्। लिखेद् अष्टदलं बाह्ये तत्र पुनर्मंत्रं लिखेत्। नारायणमनुं लिखेत् संधौ तु नारसिंहकं। मायाबीजेन संवेष्ट्य
बहिर्दशदलं लिखेत्। दलेषु विलिखेत् [illegible] संधौ राममनुं लिखेत्। स्त्रीं बीजेन संवेष्ट्य तत् बहिर्द्वादशदलं। वासुदेवं तद्दलेषु संधौ तु हयग्रीवकं। मन्म
थेन तु संवेष्ट्य तद्बहिः षोडशदलं। तद्दलेषु स्वरान् लिख्य तत्संधौ तु वराहकं। चिंतामण्यानु संवेष्ट्य बहिरष्टादशं दलं। दलेषु विलिखे[illegible] संधौ
वक्रतुंडकेसरं। रामबीजेन संवेष्ट्य बहिर्विंशतिदलं। तद्दलेषु गायत्रीं तत्संधौ मंत्रराजकं। वेष्टनं तु महामाया द्वाविंशद्दलमालिखेत्। नृसिंहानु
ष्टुभं लिख्य संधौ वक्रमनुं लिखेत्। प्रणवेन तु संवेष्ट्य बहिः पार्थिवमंडलं। मंत्रनामानि लिखेत् [illegible] क्रमशस्ततः। इदं सहस्रं तिरस्कृतिनापु
रश्चरणं तत्संपुटं यंत्रसंस्कारं तं मंत्री श्वेतमध्ये विलिखेत् सुधीः। प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा अथ जपकाले विशेषतः। षोडशोपचारैः पूजयेत् [illegible] साधको
ध्याता मंत्रं जपेत् पश्चात् अष्टोत्तरसहस्रकं। अष्टोत्तरशतं वापि अष्टाविंशतिमेव वा। चतुर्थ्यादिपदैर्युक्तां गायत्रीं दशधा जपेत्। अष्टाविंशस्य
स्का॰ २

श्री
५७३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नाथायेपीतरक्तपद्मा ॥ विधिः ॥ इदं धारणयंत्रं ॥ प्रकृत्तैनुपूर्वोक्तरूपकेवोल्लेति यंत्रं पूजायां विशिष्टं । तत्पुरतः मंडलं कुर्यात् ॥ संमार्जनोपांजनोभ्यांशोषेनोल्लेर
त्रिनवगवांपरिवासेन भूमिः शुध्यति पंचधा । वामहस्तेनाक्रम्य दक्षिणहस्तेन मंडलं कृत्वा तत्र श्राधारमस्त्र्यं पूजायंत्रं विलिखेत् । सिंदूरं रजसा भूमौ लिखित्वा
मंत्रमर्चयेत् । अथ गोहमरूपादिपडुपीठोपरिस्थितो । स्ववामभागे चतुरस्रमंडलं कृत्वा तत्र श्राधारमस्त्र प्रक्षालितं संस्थाप्य यरां री हं श्रग्निमंडलाय दशकला
त्मने श्रीगायत्र्याः कलशाधारायनमः इति संपूज्य धूम्रार्चिरूष्मा ज्वालिनी विस्फुलिंगिनी सुश्री सुरूपा कपिला हव्यकव्यवहा श्रपि । यादीनां दश वर्णानां कला धर्म प्र
द इमाः । एतासां पूजा कर्तव्या । तदुपरि कलशं संस्थाप्य मं सूर्यमंडलाय द्वादशकलात्मने श्रीगायत्र्याः कलशाधारायनमः इति संपूज्य तपिनी तापिनी धू
म्रा मरीचिर्ज्वालिनी रुचिः सुषुम्ना भोगदा विश्वा बोधिनी धारिणी क्षमा । कभाद्या वसुदाः सौराः ष्ठ ठान्ता द्वादशेरिताः । कं भं तपिन्यै नमः इति क्रमेण पूजयेत् ।
ततस्तन्मध्ये अनुलोमविलोममातृकास्मरन् शुद्धोदकेनापूर्य संकामप्रदषोडशकलात्मने चंद्रमंडलाय श्रीगायत्र्याः कलशामृताय नमः इति संपूज्य
अं अमृतायै नमः इत्यादि अमृता मानदा पूषा तुष्टिः पुष्टिः रतिर्धृतिः शशिनी चंद्रिका कान्तिः ज्योत्स्ना श्रीः प्रीतिरंगदा पूर्णा पूर्णामृताः कामदायिन्यः स्वरजाः
लाः इति क्रमेण संपूज्य तन्मध्ये गायत्र्याः आत्रिकोणं वेति यंत्रं विलिख्य तत्र ब्रह्मांडोदरे त्यादिना तीर्थमाकृष्य गंगे च यमुने चैति पठित्वा गंगाद्याः सरितः सर्वास्ति
र्थानि जलदा नदाः । आयांतु देवीपूजार्थं दुरितक्षयकारकाः । इत्यावाहनादिपंचमुद्राः प्रदर्श्य ध्यायेत् । कलशस्य मुखे विष्णुः कंठे रुद्रः समाश्रितः । मध्ये तत्र
स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्थिताः । कुक्षौ तु सागराः सर्वे सप्तद्वीपा वसुंधरा । इमं मे गंगे च यमुने इति पठेत् । इति कलशपूजा । स्वदक्षिणभागे एवमेव साधारं
शंखं संस्थाप्य शंखमुद्रां प्रदर्श्य तदुदकं सर्वत्र पूजोपकरणादिषु संप्रोक्ष्य कलशशंखयोर्मध्ये अर्घ्यादि पंचपात्राणि साधारणानि संस्थापयेत् । अर्घ्यपात्रं तु वाय
व्ये नैर्ऋत्यां पाद्यपात्रकं । आग्नेय्यां स्नानकलशं ईशे चाचमनीयकं । मध्ये तु मधुपर्कस्यादि संततमात्रलक्षणो द्रव्याणि तु । आपः क्षीरं कुशाग्राणि घृतं दधि त
था मधु रक्तानि करवीराणि तथा रक्तं च चंदनं । आनोरपि पूजायां श्रग्राह्योऽर्घ्यमुदाहृतः । सिद्धार्थं कुंकुमं दूर्वालोपं लामज्यकं शरखी । अर्घ्यमूनि चान्यद्रव्याणि पा
द्यस्य कथयंति बुधाः । फलकंकोलकर्पूरकोष्ठलोशीरकानि च । आचमनीयस द्रव्याणि कथयंति दिवौकसः । मधुपर्कं च सक्षौद्रं दधि क्षीरं मनीषिभिः । दध्यभा
वे पयः कार्यं मध्वभावे तथा गुडः । इक्षुर्मधु घृतं चैव पयो दधि सदैवतं । प्रस्थप्रमाणं वा यत्स्यात् मधुपर्कमिहोच्यते । एतदेव प्रमाणं स्यात् स्नानपंचामृतस्य हि । पयो
दधि घृतं चैव शर्करा मधुसंयुतं । पंचामृतमिदं प्रोक्तं वसिष्ठादिमनीषिभिः । ततः पूर्ववत्सामान्यार्घ्यं विधाय पीठस्य पुरतः संस्थाप्य पार्श्वयोर्दीपद्वयं संस्थाप्य
मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा षडंगं विन्यस्य करशुद्धिं कुर्यात् । प्रकोष्ठमणिबंधे च पार्श्वयोः करपोत्तले तत्पृष्ठे वनदयेच्च करशुद्धिकृदाहृता । ततः सौरप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ठन्यासवत्। पीठपूजां कृत्वा पीठमनुं विन्यसेत्तत्र मुक्ताविद्रुममुक्ताध्यानमुक्तरूपिणीं स्वहृत्कमलस्थितां गायत्रीं परमेश्वररूपिणीं वहन्नासापुटेन विनिर्गत्य
पूजायंत्रे उपविष्टामिति ध्यात्वावाहनादिदश मुद्राः प्रदर्श्य षोडशोपचारपूजां वा दशपूजां वा कुर्यात्। आसनावाहने चार्घ्यं पाद्यमाचमनं तथा। स्नानं वस्त्रो-
पवीतानि भूषणानि च सर्वशः। गंधं पुष्पं तथा धूपं दीपमन्नेन तर्पणं। माल्यानुलेपनं चैव नमस्कारं विसर्जनं। इत्युपचारा दशोपचारैर्मूलेन देवतां संतर्प्य आवरणपूजां
कुर्यात्। तद्यथा। विधाय मंडलं बिंदुत्रिकोणोज्वलकर्णिकां। सौरपीठं यजेत्तत्र दीप्तादिनवशक्तिभिः। तत्र मध्ये त्रिकोणस्थां मूलदेवीं प्रपूजयेत्। कोणेषु
च संपूज्य ब्रह्माद्याः शक्तयो बहिः। आदित्याद्यास्ततः पूज्या उषाद्यैः सहिताः क्रमात्। षडंगान्यर्चयेत्केसरेषु यथाविधि। प्रह्लादिन्यादिशक्तीश्च तद्बहिः पू-
जयेत्सुधीः। ब्राह्म्याद्याः सारुणाद्याश्च पूजयेत्प्रोक्तलक्षणाः। ततोऽभ्यर्चेद्ग्रहान्त्याहेशान्काष्ठानायुधैः सह। इत्थमावरणैर्देवीं दशभिः परिपूजयेत्। धर्मार्थकाम
मोक्षाणां भोक्ता स्याद्द्विजसत्तमः। एवं क्रमेण पूजां कृत्वा अक्षमालया अष्टोत्तरशतं गायत्रीं जप्त्वा गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपं। सिद्धिर्भवतु
मे देवि त्वत्प्रसादात्त्वयि स्थिते। इति मंत्रेण तेजोरूपं जपं देव्या हस्ते समर्पयेत्। व्याहृति व्याहृतित्रयसंयुक्तां गायत्रीं दीक्षितो जपेत्। तत्त्वलक्षं विधानेन प्रयता
त्मा जितेंद्रियः। क्षीरान्नतिलदूर्वाक्षीरद्रुमसमुद्भवान्। पृथक्सहस्रत्रितयं जुहुयान्मंत्रसिद्धये। तल्लसंख्यसहस्राणि मंत्रविद्भूतपातकैः सर्वैः पापैः
निर्मुक्तो दीर्घमायुः स विंदति। आयुषे साज्यहविषा केवलेनाथ सर्पिषा। दूर्वाभिस्त्रिकैः स्निग्धैर्मंत्री जुहुयात्त्रिसहस्रकं। अरुणाब्जैस्त्रिमध्वक्तैर्जुहुयाद्युत-
तः महालक्ष्मी भवेत्तस्य षण्मासान्नात्र संशयः। ब्रह्मश्रियमवाप्नुयात् प्रसूनैर्बिल्वजैः केवलैः कुमारिकाभिहोमेन यथा पायसाधुना सिद्धिमाप्नुयात्। विद्यासिद्धिकामाय
विद्यासिद्धिकाम दुर्लभं। कामनाये तमन्यच्च वक्ष्याभि भुवि दुर्लभं। क्लींकारं कर्णिकामध्ये व्याहृतीं त्रिकोणके। बहिः षट्कोणं दलेषु षडंगं प्रलिखेत्सुधीः
तो केसरेषु स्वरान्दलेषु मंत्रवर्णान् स्वयं स्वयं। आदिवर्गाक्षरैः शेष वर्गैर्बहिर्माहेंद्रमंडलं। आपो ज्योतिरिति तस्यैव षट्स्वेव मंत्रमुत्तमं...संमार्जयेत्तद्वा कुं
कुंभे सुधीः। प्राणप्रतिष्ठां कुर्वीत गले वा बाहुमूलके। धारयेत्तु चिरं रक्षां नृणां गस्त्रे भयं जयेत्। अथ लालनमिति संप्रोक्तं विलोमपदे ... पूर्वं कृत्वा मुक्ता
मंत्रस्यास्य प्रकीर्तिताः। प्रतिलोमक्रमात्पूर्वं संख्यायां पंचगव्यसु। पंचके नवरूपेण तस्य तस्य सिद्धये। अर्चनं पूर्ववत्कुर्यात् ...
यत्तप आ) सर्वत्र दक्षिणः कुर्यात् गायत्र्यादिगुणं जपं। क्रूरकर्माणि कुर्वीत प्रतिलोमविधानतः। शांतिकं पौष्टिकं कर्म कर्तव्यमनुलोमतः ... काले ...
त्रिपदस्य विलोमतः। शोधितो जायते पश्चात् मंत्रोऽयं विधिनामुना। आग्नेया स्त्रशिरः कृत्वा वा प्रणवमूलमाकरोत्। अस्त्रसंपुटितेनाथ ... सहस्रक-

कृष्णाष्टमीं समारभ्य यावत्कृष्णचतुर्दशी रात्रौ रात्रौ प्रयुञ्जीयाद्गणेशोऽपि रक्षति ॥ विजयमूलार्कयन्त्रं विधाय क्षम्यमिदं ॥ रिपुर्गच्छेज्ज्वराक्रान्तः सकुटुम्बो यमालयं ॥ कृष्ण
पक्षप्रतिपदं चारभ्य मासमात्रं क्रमान्न्यसेत् संपूज्य गणेशं त्रिसंध्यं लाममंत्री यथाविधि ॥ आर्द्रं रक्षोघ्नकाष्ठं तु काले शिलापल्लिपदि शत्रुनामयुतं मंत्रं अर्घं दद्यात्तस्य त्रिके
णाकुण्डे गुण्डकं यावद्रात्रौ पूर्वोक्तसाधनैः ॥ रक्षितोऽपि रिपुः शीघ्रं त्रसर्विकुर्विवैरपिशाचैः यमपुरं रोगैः पीडितः सह बान्धवैः ॥ प्रत्यक्षशीर्षकमंत्रस्य दण्डस्य वामं कृत्वा
दिन्यासपूजादिप्रयोगान्मंत्रवित्तमः ॥ कालास्त्रवल्लकं यो देशः शत्रुनाशनकं विधिं ॥ अस्त्रं त्र्यक्षरं विजानीतिति विसर्गदानकमलं ॥ यः प्र[illegible] ॥ सा क्षान्ति महानुग्रह
क्षमः ॥ अथ मंत्रपारायणक्रमः ॥ सतुर्ष्टी धर्मार्थे ॥ स्वकीयेल पुस्तवेमाया कुंडलिनी सादिग्लोके नसूचितः ॥ यथा माया कुंडलिनी क्रिया मधुमती काली
कलामालिनी मातंगी विजया जया भगवती देवी शिवा भवानी शक्तिः शंकरवल्लभा त्रिनयना वाग्वादिनी भैरवी ह्रींकारी त्रिपुरा परापरमयी माता कुमारी लसीतिमा
यां क्रीं कुंडलिनी ऐं क्रिया लौं मधुमती श्रुं ह्रां बिंदुयुताः विसर्गयुक्ताः बिंदुविसर्गयुक्ता चेति चतुर्विधमातृकाकालादीनि दशविद्याः । भिः श्रीमदागमावरण
रूपा प्राप्तो मंत्रपारायणक्रमः प्रदृश्यते ॥ तत्र कृत्वा प्रातरादिकाः क्रियाः विधिके सार्वे स्नानमाली अर्घ आधारशक्तिकमलासनाय नमः इति तत्संपूज्य मूलमंत्रेणाङ्गुष्ठ
पूर्वं विश्वगुरुगणपतिपरदेवताः प्रणम्य मूलविद्यायाः ऋष्यादिकरषडंगन्यासं चतुरासनाय नमः इति तत्संपूज्य देवताषडंगन्यासं च विधाय देवीं ध्यात्वा मान
सैरुपचारैः संपूज्य श्रीपरदेवतां लक्ष्मीपारायणं जपमारभेत् ॥ तत्र ॐ मूलविद्यां ह्रीं अं काली सोः मूलं क्रीं आं काली सोः मू॰ क्रीं इं काली सोः मू॰ क्रीं ईं काली सोः
मू॰ क्रीं उं काली सोः मू॰ क्रीं ऊं काली सोः मू॰ क्रीं ऋं काली सोः मू॰ क्रीं ॠं काली सोः मू॰ क्रीं लृं काली सोः मू॰ क्रीं ॡं काली सोः मू॰ क्रीं एं काली सोः मू॰ क्रीं ऐं काली सोः मू॰ क्रीं
ओं काली सोः मू॰ क्रीं औं काली सोः मू॰ क्रीं अं काली सोः मू॰ क्रीं अः काली सोः मू॰ क्रीं क काली सोः मू॰ क्रीं ख काली सोः मू॰ क्रीं ग काली सोः मू॰ क्रीं घ काली सोः मू॰ क्रीं
ङ काली सोः मू॰ क्रीं च काली सोः मू॰ क्रीं छ काली सोः मू॰ क्रीं ज काली सोः मू॰ क्रीं झ काली सोः मू॰ क्रीं ञ काली सोः मू॰ क्रीं ट काली सोः मू॰ क्रीं ठ काली सोः मू॰ क्रीं ड काली
सोः मू॰ क्रीं ढ काली सोः मू॰ क्रीं ण काली सोः मू॰ क्रीं त काली सोः मू॰ क्रीं थ काली सोः मू॰ क्रीं द काली सोः मू॰ क्रीं ध काली सोः मू॰ क्रीं न काली सोः न काली सोः मू॰ क्रीं प का
ली सोः मू॰ क्रीं फ काली सोः मू॰ क्रीं ब काली सोः मू॰ क्रीं भ काली सोः मू॰ क्रीं म काली सोः मू॰ क्रीं य काली सोः मू॰ क्रीं र काली सोः मू॰ क्रीं ल काली सोः मू॰ क्रीं व काली सोः मू॰
क्रीं श काली सोः मू॰ क्रीं ष काली सोः मू॰ क्रीं स काली सोः मू॰ क्रीं ह काली सोः मू॰ क्रीं ळ काली सोः मू॰ क्रीं क्ष काली सोः इत्येकमेकं पंचाशद्वारं जपित्वा पुनः मू॰ क्रीं अं का
ली सोः मू॰ क्रीं अं काली सोः इत्यादि बिंदुविसर्गान्त काली सोः एकपंचाशद्वारं जपित्वा पुनः मू॰ क्रीं अः काली सोः इत्यादि मू॰ क्रीं अः काली सोः इत्यंते विसर्गसहितमातृ
कासौरेरेकपंचाशद्वारं जपित्वा पुनः मू॰ क्रीं अः काली सोः मू॰ क्रीं अः काली सोः इत्यादि मू॰ क्रीं अः काली सोः इत्यंते बिंदुविसर्गसहितमातृकाक्षरैरेकपंचाशद्वारं जपित्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ल
५७५
५२५

पे दिति मायाबीजेन सह चतुर्विधमातृकावर्णैः चतुरधिकद्विशतवारं मूलविद्यां जपित्वा पुनः मू. ऐं का ला सौः इत्यादि मू. ऐं क्ष कालीसौः इत्यंतं ५१ पुनः मू. ऐं
अं कालीसौः पुनः मू. ऐं आं कालीसौः इत्यादि मू. ऐं क्षं कालीसौः इत्यंतं ५१ पुनः मू. ऐं अः कालीसौः इत्यादि मू. ऐं क्षं कालीसौः इत्यंतं ५१ पुनः मू. ऐं अः कालीसौः
मू. ऐं आः कालीसौः इत्यादि मू. क्षः कालीसौः इत्यंतं ५१ पुनः मू. ऐं अंः कालीसौः इत्यादि मू. ऐं क्षंः कालीसौः इत्यंतं ५१ इत्थं वाग्बीजेन सह चतुर्विधमातृकाक्ष
रैश्चतुरधिकद्विशतवारं मूलविद्यां जपित्वा पुनः मू. क्लीं अ कालीसौः मू. क्लीं आ कालीसौः इत्यादि मू. क्लीं क्ष कालीसौः इत्यादि मू. क्लीं क्ष कालीसौः इत्यंतं ५१ पुनः
मू. क्लीं अं कालीसौः मू. क्लीं आं कालीसौः इत्यादि मू. क्लीं क्षं कालीसौः इत्यंतं ५१ पुनः मू. क्लीं अः कालीसौः मू. क्लीं आः कालीसौः इत्यादि मू. क्लीं क्षं काली
सौः इत्यंतं ५१ पुनः मू. क्लीं अंः कालीसौः मू. क्लीं आंः कालीसौः इत्यादि मू. क्लीं क्षंः कालीसौः इत्यंतं ५१ इत्थं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह मूलविद्या २०४ वारं
जपेत्। पुनः मू. क्रीं अ कलासौः मू. क्रीं आ कलासौः इत्यादि पुनः क्रीं अं कलासौः मू. क्रीं आं कलासौः इत्यादि ५१ पुनः मू. क्रीं अं कलासौः मू. क्रीं आं कलासौः इ
त्यादि ५१ पुनः मू. क्रीं अः कलासौः मू. क्रीं आः कलासौः इत्यादि ५१ पुनः मू. क्रीं अंः कलासौः मू. क्रीं आंः कलासौः इत्यादि ५१ पुनः मू. क्रीं ऐं कलासौः मू. क्रीं अ
आ कलासौः इत्यादि ५१ पुनः मू. ऐं अं कलासौः मू. ऐं आ कलासौः इत्यादि ५१ पुनः मू. क्लीं अ कलासौ इत्यादि ५१ मू. क्लीं अं कलासौः इत्यादि ५१ मू. क्लीं अः
कलासौः ५१ मू. क्लीं अंः कलासौः इत्यादि ५१ इत्थं चतुर्विधमातृकाक्षरैः प्रत्येकं मायावाग्भवकामराजबीजैः सह चतुःसाधिकद्विशतवारं मूलविद्यां जपेत् ततः
मू. क्रीं अ मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. क्रीं अं मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. क्रीं अः मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. क्रीं अंः मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. क्रीं अः मातंगीसौः इत्यादि
५१ मू. क्रीं अंः मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. ऐं अ मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. ऐं अं मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. ऐं अः मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. ऐं अंः मातंगीसौः इत्यादि ५१
मू. क्लीं अ मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. क्लीं अं मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. क्लीं अः मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. क्लीं अंः मातंगीसौः इत्थं चतुर्विधमातृकाक्षरैः त्रिबीजैश्चैव
णसह द्व२ वारं जपेत्। ततः मू. क्रीं अ मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. क्रीं अं मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. क्रीं अः मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. क्रीं अंः मातंगीसौः इत्यादि ५१ ततः। श्री
मू. ऐं अ मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. ऐं अं मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. ऐं अः मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. ऐं मातंगीसौः इत्यादि ५१ ततः मू. क्लीं अ मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. ५७५
अं क्लीं मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. क्लीं अः मातंगीसौः इत्यादि ५१ मू. क्लीं अंः मातंगीसौः इत्यादि ५१ इत्यंतं द्वादशवारं जपेत् ततः मू. क्रीं अ त्रिजगन्मातासौः इत्यादि प...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मूः क्रीं अं विजया सौः इत्यादि ५१ मूः क्रीं अः विजया सौः इत्यादि ५१ मूः क्रीं अं विजया सौः इत्यादि ५१ मूः ऐं अं विजया सौः इत्यादि ५१ मूः ऐं अं विजया सौः इत्यादि ५१
। मूः ऐं अः विजया सौः ५१ मूः ह्सौं अं विजया सौः ५१ मूः ह्सौं अं विजया सौः ५१ मूः ह्सौं अः विजया सौ ५१ इत्यंते ६१२ वारं जपेत्॥ मूः क्रीं अं जया सौः ५१ मूः क्रीं अं जया
सौः ५१ मूः क्रीं अः जया सौः ५१ मूः क्रीं अः जया सौः इत्यादि ५१ मूः ऐं अं जया सौः ५१ मूः ऐं अं जया सौः ५१ मूः ऐं अः जया सौः ५१ मूः ऐं अं जया सौः इत्यादि ५१ मूः ह्सौं अं
जया सौः ५१ मूः ह्सौं अं जया सौः ५१ मूः ह्सौं अः जया सौः ५१ मूः ह्सौं अः जया सौः इत्यादि ५१ मूः क्रीं अं भगवति सौः ५१ मूः क्रीं अं भगवति सौः ५१ मूः क्रीं अः भगवति सौः ५१
मूः क्रीं अः भगवति सौः ५१ मूः ऐं अं भगवति सौः ५१ मूः ऐं अं भगवति सौः ५१ मूः ऐं अः भगवति सौः ५१ मूः ऐं अः भगवति सौः ५१ मूः ह्सौं अं भगवति सौः ५१ मूः ह्सौं अं भगवति
सौः ५१ मूः ह्सौं अः भगवति सौः ५१ मूः ह्सौं अः भगवति सौः इत्यादि ५१ इत्यंते ६१२ वारं जपेत्॥ मूः क्रीं अं देवी सौः ५१ मूः क्रीं अं देवी सौः ५१ मूः क्रीं अः देवी सौः ५१ मूः क्रीं अ
अ अः देवी सौः ५१ मूः ऐं अं देवी सौः ५१ मूः क्रीं अः देवी सौः ५१ मूः ऐं देवी सौः ५१ मूः ऐं देवी सौः ५१ मूः ऐं देवी सौः ५१ मूः ऐं अः देवी सौः ५१ मूः ह्सौं अं देवी सौः ५१ मूः ह्सौं अं
। देवी सौः ५१ मूः ह्सौं अः देवी सौः ५१ मूः ह्सौं अः देवी सौः इत्यादि ५१ इत्यंते ६१२ वारं जपेत्॥ मूः क्रीं अं शिवा सौः ५१ मूः क्रीं अं शिवा सौः ५१ मूः क्रीं अः शिवा सौः ५१ मूः अः
अः शिवा सौः ५१ मूः ऐं अं शिवा सौः ५१ मूः ऐं अं शिवा सौः ५१ मूः ऐं अः शिवा सौः ५१ मूः ऐं अः शिवा सौः मूः ह्सौं अं शिवा सौः ५१ मूः ह्सौं अं शिवा सौः मूः ह्सौं अः शि
वा सौः ५१ मूः ह्सौं अः शिवा सौः इत्यादि ५१ इत्यंते वारं जपेत्॥ ततः मूः क्रीं अं शांभवी सौः ५१ मूः क्रीं अं शांभवी सौः ५१ मूः क्रीं अः शांभवी सौः ५१ मूः क्रीं अः शां
भवी सौः ५१ मूः ऐं अं शांभवी सौः ५१ मूः ऐं अं शांभवी सौः ५१ मूः ऐं अः शांभवी सौः ५१ मूः ऐं अः शांभवी सौः ५१ मूः ह्सौं अं शांभवी सौः ५१ मूः ह्सौं अं शांभवी सौः ५१ मूः
ह्सौं अः शांभवी सौः ५१ मूः ह्सौं अः शांभवी सौः इत्यादि ५१ इत्यंते ६१२ वारं जपेत्॥ इति संभवे कामिनूदि त्रिंशत्युत्तरे कशताधिक षट्सहस्त्रजपो भवति मूलवि
या यान्ता ततो द्वितीयदिने प्रागवदासनादि पूजांते मूः क्रीं अ काली ह स्त्री स क्रीं एवं अं काली ह स्त्री सं क्रीं सूय काली ह स्त्री स क्रीं मूः क्रीं अः काली ह स्त्री स क्रीं इत्यादि ५१
मूः ऐं अ ह स्त्री स क्रीं ५१ मूः ऐं अं काली ह स्त्री स क्रीं ५१ मूः ऐं अः काली ह स्त्री स क्रीं ५१ मूः ऐं अः काली ह स्त्री स क्रीं ५१ मूः ह्सौं अ काली ह स्त्री स क्रीं ५१ मूः ह्सौं अं काली ह स्त्री
स क्रीं ५१ मूः ह्सौं अः काली ह स्त्री स क्रीं ५१ मूः ह्सौं अः काली ह स्त्री स क्रीं इत्यादि ५१ संभूय ६१२ ततः मूः अं काली ह स्त्री स क्रीं ५१ मूः अं काली ह स्त्री स क्रीं ५१ मूः अः काली
ह स्त्री स क्रीं ५१ मूः अः काली ह स्त्री स क्रीं ५१ इत्यंते २०४ वाग्भव काम बीजाभ्यो सह संभूय ६१२ ततः मूः क्रीं अं मालिनी ह स्त्री स क्रीं एवं अं मालिनी ह स्त्री स क्रीं ॥
मूः अः मालिनी ह स्त्री स क्रीं, मूः क्रीं अः मालिनी ह स्त्री स क्रीं इत्यंते ६१२ ततः मूः ऐं मालिनी ह स्त्री स क्रीं मूः ऐं अं मालिनी ह स्त्री स क्रीं। मूः ऐं अः मालिनी ह स्त्री स क्रीं।
अ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिकाली
५७६
576

हस्रीं सक्रीं पप्र मूः क्रीं अः मातंगी हस्रीं सहीं पप्र मूः क्रीं अः मातंगी हस्रीं सक्रीं पप्र
मूः अं: मालिनी हस्रीं सहीं २०४ ततः मूः क्रीं अं मातंगी हस्रीं सक्रीं पप्र मूः क्रीं अं मातंगी हस्रीं सक्रीं पप्र मूः क्रीं अविजया हस्रीं सक्रीं पप्र मूः क्रीं अं विजया हस्रीं सक्रीं पप्र मूः क्रीं अं
ततः मूः क्रौं मातंगी हस्रीं सक्रीं पप्र एवं मूः क्रीं अं मातंगी हस्रीं सहीं २०४ एवं संभूय ६१२ ततः मूः हें अं विजया हस्रीं पप्र एवं मूः अः विजया हस्रीं सक्रीं पप्र मूः हें अं: वि-
जया हस्रीं सक्रीं पप्र मूः क्रीं अं: विजया हस्रीं सक्रीं २०४ ततः मूः ऐं अविजया हस्रीं सक्रीं पप्र एवं मूः हें अं विजया हस्रीं सक्रीं २०४ एवं संभूय ६१२ ततः मूः क्रीं अजया हस्रीं सक्रीं एवं मूः क्रीं अं जया मूः
जया हस्रीं सक्रीं २०४ ततः मूः क्लीं अविजया हस्रीं सक्रीं पप्र मूः क्लीं अं विजया हस्रीं सक्रीं २०४ मूः क्लीं अजया हस्रीं सक्रीं पप्र मूः क्लीं अं जया मूः क्लीं अः जया मूः क्लीं अः
क्रीं अः जया २०४ मूः ऐं अजया हस्रीं हस्रीं मूः ऐं अं जया मूः ऐं अः जया मूः ऐं अः २०४ मूः क्लीं अः जया २०४ ततः मूः ऐं अभगवती हस्रीं सक्रीं एवं अं भगवती मूः अः
मूः क्लीं अः जया इत्येवं संभूय ६१२ ततः मूः क्रीं अभगवती हस्रीं सक्रीं एवं अं भगवती अः भगवती २०४ ततः मूः क्लीं अभगवती हस्रीं सक्रीं मूः क्लीं अं भगवती एवं अः भग-
भगवती २०४ मूः ऐं भगवती हस्रीं सक्रीं एवं अं भगवती अः भगवती मूः अः भगवती इत्थं ६१२ मूः क्लीं अभगवती हस्रीं सक्रीं एवं अदेवी अः देवी इत्थं संभूय ६१२ ततः मूः क्रीं अ-
वती मूः अः भगवती इत्थं ६१२ ततः मूः क्रीं अदेवी हस्रीं सक्रीं अदेवी २०४ मूः क्लीं अदेवी हस्रीं सक्रीं एवं अः शिवा अः शिवा २०४ ततः मूः ऐं अशिवा हस्रीं सक्रीं एवं अं
शिवा हस्रीं सक्रीं एवं अः शिवा अः शिवा मूः क्रीं अः शिवा २०४ मूः ऐं अशिवा हस्रीं सक्रीं एवं अः शिवा अः शिवा २०४ इत्थं संभूय ६१२ ततः मूः क्रीं अशांभवी हस्रीं सक्रीं
शिवा अं शिवा २०४ ततः मूः क्लीं अशिवा हस्रीं सक्रीं एवं अं शिवा मूः अः शिवा मूः अः शिवा २०४ ततः मूः क्लीं अशांभवती हस्रीं
एवं अः शांभवी अः शांभवी २०४ ततः मूः ऐं अशांभवी हस्रीं सक्रीं एवं अं शांभवती मूः अः शांभवी मूः अः शांभवी २०४ ततः मूः क्लीं अशांभवती हस्रीं
सक्रीं एवं अः शांभवी अः शांभवी अः शांभवी २०४ इत्थं संभूय ६१२ इत्यं द्वितीयादि त्रिपि संभूय ६१२ ततस्तृतीयादि मातृकाक्षरादि मातृकासंपुटितं
मूः क्रीं अकालीबोधद्वाः एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ ततः मूः ऐं अकालाबोध्द्वाः एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ ततः मूः क्लीं अकालीबोधद्वाः एवं चतुर्विध-
मातृकाक्षरैः सह २०४ इत्थं संभूय ६१२ ततः मूः क्रीं अकलाबोधद्वाः एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ ततः मूः ऐं अकलाबोधद्वाः एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः
संभूय ६१२ ततः मूः क्लीं अकलाबोधद्वः एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ पुनः क्लीं अमालिनीबोधद्वः एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ इत्थं संभूय ६१२ श्री
ततः मूः क्रीं अमातंगीबोधद्वः एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ ततः मूः ऐं अमातंगीबोधद्वः एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः संभूय ६१२ पुनः मूः क्रीं अमातं- ५७६
गीबोधद्वः एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः संभूय ६१२ ततः मूः ऐं मातंगीबोधद्वः एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ संभूय ६१२ ततः मूः क्रीं अविजयाबोधद्वः एवं च
सह २०४ प्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ ततः मू० ऐं आं विजयायै वौषट् ॥ एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ ततः मू० क्लीं आं विजयायै वौषट् एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः
सह २०४ इत्थं संभूय ६१२ ततः मू० क्लीं आं भगवति वौषट् इत्यादि चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ ततः मू० क्लीं आं भगवति वौषट् इत्यादि चतुर्विधमातृका
क्षरैः सह २०४ इत्थं संभूय ६१२ ततः मू० क्लीं आं शिवायै वौषट् इत्यादि चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ एवं मू० ऐं आं शिवायै वौषट् इत्यादि चतुर्विधमातृका
क्षरैः सह २०४ ततः मू० क्लीं आं शिवायै वौषट् इत्यादि चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ इत्थं संभूय ६१२ ततः मू० क्लीं आं शांभवी वौषट् इत्यादि चतु० २०४ ततः
मू० ऐं शांभवी वौषट् इत्यादि चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ एवं मू० क्लीं आं शांभवी वौषट् इत्यादि चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २०४ इत्थं संभूय एवं सर्व
संभूय ६१२ अथ चतुर्थदिने प्राग्वदासनादि मानसपूजांते मू० क्लीं आं काली आह इत्यादिना या[illegible]बीजैः प्रतिबीजं केवलबिंदुविसर्गयुक्तैः
मातृकाक्षरैः सह ६१२ यावज्जपेत् । ततः मू० क्लीं आं कराला आह इत्यादि प्राग्वद्बीजत्रयपूर्वकं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह ६१२ ततः मू० क्लीं मालिनी आ
ह इत्यादि प्राग्वत् । एवं मू० क्लीं आं मातंगी आह इत्यादि प्राग्वत् ६१२ ततः मू० क्लीं आं विजया आह इत्यादि प्राग्वत् ६१२ एवं मू० क्लीं आं जया आह इत्यादि
प्राग्वत् ६१२ एवं आं भगवती आह इत्यादि प्राग्वत् ६१२ एवं आं देवी आह इत्यादि प्राग्वत् ६१२ एवं आं शिवा आह इत्यादि ६१२ एवं आं शांभवी आह इत्या
दि प्राग्वत् ६१२ इत्थं संभूय ततः पंचमदिने प्राग्वदासनादिकं मानसपूजांते मू० क्लीं आं हसक्लीं हस्रौः एवं बीजयादि चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह क
लादि दश नामभिः प्राग्वत् ६१२० कारं जपेत् । ततः षष्ठदिने प्राग्वदासनादिकं ध्यानांते मू० क्लीं आं काली हूं स्हैं इत्यादि प्राग्वत् ६१२० ततः सप्तमदिने मू०
क्लीं आं काली ह ५ हसखें इत्यादि प्राग्वत् ६१२० ततोऽष्टमदिने मू० क्लीं आं काली हसौं सक्रौं इत्यादि प्राग्वत् ६१२० ततो नवमदिने मू० क्लीं आं काली हसक
लरडैं हसकलरडीं हसकलरडौः इत्यादि प्राग्वत् ६१२० ततो दशमदिने प्राग्वदासनादि मानसपूजांते मू० क्लीं आं काली ऐं क्लीं सौः इत्यादि प्राग्वत् ६१२०
॥ इति मंत्रपारायणक्रमः ॥ अस्यात्र पारायणजपक्रमेण दशभिर्दिनैः पर्यायो भवति । एवं दशभिर्दिनैः कृत्वा सप्तकेन कृदिन स्वजपं पंचधा विभज्य
नाम द्वयोः स्य चतुर्विंशत्युत्तरद्विशताधिकसहस्रसंख्यं प्रत्यहं जपः कार्यः ॥ ततः पंचाशद्भिर्दिनैः पर्यायो भवति । अत्र काप्यशक्त एकैकनाम्ना प्रतिबीजं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

आर्ये
७७

५७७

चतुर्विधसमानकादेः संजातद्वादशाधिकषट्शतसंख्यं काम्यस्तं जपः कार्यः नवशतसंख्यादिभिः प्रयोगो भवति एवमुक्ता पर्यायैः षट्कपर्या
यानुसारेण सर्वधर्मैर्नित्यपारायणं जपः कार्यं इति। अत्र पारायणे काम्यफलादिकं नाम पारायणेन क्रमेण वहेत् यं पृथक् फलं नु कोए एवं यः कृत्वा तन्त्रि
यंत्रं पारायणं पुनर्वृ ... भोगान्नखिलानन्ते देवीपदं व्रजेत्॥ ॥अथ कादिमतोक्त ललितायंत्राणि लिख्यन्ते॥ तत्र श्रीतंत्रराजे अथ षोड
शनित्यानां मायादीनां ललितादीनां तासां यन्त्राणि कथ्यन्ते तद्विधाभेदसंभवैः रूपैः षट्सम्पतनवश ... यथाविधिः समस्तसंहितानामपि का
रणानि कृतान्यमुनो ललितादिनित्यपूजायां यंत्रे विम्बाललियं ... षोडशानां वतस्याः पूजा कमलचक्रे अमृता स्वपदं यंत्रे सिद्धवज्रमतः परं
कोष्ठवज्रं वज्रलिंगं महालिंगं यथाविधि महालिंगं योनियंत्रेन्तथा तत्त्व अवक्रकं तद्देवमहाकारं कोष्ठयंत्राणि वक्रमात्। नवहस्तं त्रिहस्तं वा श्री
चक्रमपि च वत्। कुर्यात्सुके इति पूजा ... सुंदरी रक्तादि पुनि ... मानमिच्छावशात् कुर्वेत्। यद्यत्सुविहिते पूजा शुभान्यत्रिंसत थान्यथा
त्र मणा वृत्तं त्रि ... सूत्रं तिर्यक् निपातयेत्। सूत्राणि नव ते षु दश ... तिकोणं विधायत द्वारं ला
मध्यस्तत्ते ततः क्रमात्। कुले सूत्र चतुष्केतु ... कोणस्य त्रिसत कोणं। ... गतः समांर भान्नवमृ प्रथमान्तगं। कूर्मोसन्नवतुष्केतु ...
भेदनात्। ततश्चतुर्थ ... द्वारं आन्त ... द्वितीयं च सूत्राणां चतुष्कं पातयेत्तथा। चतुर्मेषु ... ततः पंचमकोन्त ... तृतीयं स
त्र युगं कुर्यात् ... माजेये ... सूत्रं स्यात् चक्रमुत्तमं। वहिरष्टदलं भांतं तथा ताद्विगुणच्छतं। विधाय ... तेष चतुरस्रं तथा
दूशिः सत्त्वे विधाय तस्ये ... चतुरस्रे युतं। दक्षिणोत्तरतो रेखात्रयपञ्चानं ... कोणे पुंतिर्यक् ... चमिस्ता ...
त्। विधाय कुर्यात् चत्वारि यत्नानि परस्परं। ललिताचक्रमिदं लभ्यं सकृत्ततः क्रमात्। सुंदरसुसमं सर्वलक्षणैः समन्वितं। अधोमुखे पंच श्री
भिश्च चतुर्भिश्च तथा ... नवभिस्त्रिकसंख्यैः स्यादेतिदति सुंदरी। ... षडस्रं च तदस्य ... अष्टकं तथा। ममाभिश्च ... दशभिर्युतं चक्रे सुल ५७७
क्षणं। ... चतुर्विंशति युतं चक्रं सर्वार्थसिद्धिदं। अन्यथाभिन्न ... युतचक्रसमर्वतात्। शस्त्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दधं महाकाशिदारि प्रमयशो मुनिः। तस्माल्लक्षणसंयुक्तं मुक्तरूपं विधाय वै। वक्रं तत्रैव तां निसमर्चयन् महामो भवेत्। विधाय दत्तये मेधं च
त्वारिंश सहायभिः प्राणादि निर्यक सू८ त्रालिखेद् सुषट् सुवर्णं वसु। पश्चिमातथ दूत्रे यथा यंतस्मध्ये मर्म युक्तितः। विरचा त्रीणि लक्त्रा लिकुर्या
त्तेनाति सुंदरं। अस्त्रे यत्नं पंचदशाक्ष दानि चलतो बहिः। अष्टपत्रां भुजे वा हो दशाक्ष दसरोरुहं। पुनर्दशाक्ष दपंचं चतुर्दशदलं ततः। अष्टकं दलकं द्वि
एकंदमष्टादश कंदं। विधाय तस्य मध्ये तां समावाह्य यजेन्न वै। पश्चान्नो यान्नपार्श्वे यो भ्रहेतीर न्यासतथा वेयेत्। एतस्मिन्नृपत्रचक्रस्य मध्ये
तासां प्रपूजनात्तां महतीं श्रियमाप्नोति हानानां च समाप्नुयात्। पूर्वस्मिन् मूत्र ये देवी मुक्तक्रमसमन्विता। श्रियं हानां तथा वा च संसयाति पर ने
श्चारि। चार दूवं समालिख्य वाह्याभ्यंतर भेदतः। तन्मध्ये नवधा कृत्वा कोणे पुत्रं थ मंलिखेत्। द्वितीयं दिक्षु संलिख्य मध्येत। नीय मालिखेत्।
चार दयोरंतरा के लातिर्यगे खासमंततः। तेषु प्रदक्षिणं विद्या तृतीया क्षरसत्तकं। लिखेद् द्विदुविसर्गे [illegible] लिखेत्पंचा मुतं युतं। अष्टदलमध्ये
दंद पत्र केसर कर्णिकं। विधाय वेघच्छ धस्ता द्विदधाद्वितिय गकं। मध्ये साध्याक्षरोपेतं कृत्वा तन्मध्ये चक्रं। विमयाद भिषिंचे द्वजन्मर्क्षे च्छा
पुरातत्वे कु दूपराजं संक्रांतिदे च घरि लक्ष्यां तयो। अभिषिंचेद्दशो वार्द्धिशां तै सिद्धये च संपदां। अपमृत्यु महा रोग क्षयापस्मार शांतये। त्रिवर्ष
माभिषेकं न कुर्यात् जन्मन्न येत्तथा। सर्वक्लेशविनिर्मुक्तः सुखी वर्षशतं भुवि। अरोगी विजयी विप्रा वंद्यो भवति मानवः। सुवर्णराजततात्र कलेत स्मि
न्यलिंगकं। विधाय स्थापयेत् क्षौद्र पात्रे सर्वपमृद्युजितं। तानीपवित्रा पुटितं नामालिख्य तु साधकः। ऊर्मिका देव हेम सर्व संपदे। निष्टशांतये
कृत्वा रमतितथा [illegible] न्त्रं [illegible] श्मशानादिषु मध्यतः। स्थापयेत्तत्र यस्ताना नराः स्युः सुखिनो निशं। प्राक् प्रत्यक् दक्षिणोदक् सूत्रैरष्टभिराहतैः। कोष्ठ
[illegible] कोनपंचाशन्मेषु को [illegible] मध्ये यत्। चतुर्विंशति कोष्ठानि शेषेषु विलिखेत्क्रमात्। दिक्षे [illegible] कोणानि प्रागारं [illegible] वशतः ततातीयस्य च मे
दे [illegible] चतुर्विंशति मालिखेत्। विलोम [illegible] मध्यस्थे तस्य साध्यं समालिखेत्। सिद्धं च जाभिधं [illegible] भशे [illegible] भयकं। विनाशनं मनिष्टानां जय
[illegible] दापर्द्धं। [illegible] विजय प्राप्य विघ्नयाद्विवादजे। समस्तविजये केशे विजयं सुखमाप्नुयात्। प्रतिमां च पूर्णायां माभिषिंचे द्वजन्त्र वै। स्था
[illegible] हं [illegible] स्थास्तु दत्ताय वै। पुत्रार्थे कन्यकार्थे वरार्थे कन्यका तथा। धारा धनपशु प्राप्त्ये नरनारी नृपादि नां। वश्यावाचि [illegible] सि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिकाल
५३८
538

मेव कृत्य सिद्धे गेहा सिद्धयो धारयेत् सिद्धवर्ज्यं तु समस्तेषु प्रसिद्धये। उक्तलिताविद्यया विद्यामन्त्यं यंत्रे लव्याप्नुयात्। यंत्रमन्त्यं संप्रवेत्ति यः सोऽस्याकृत
येन नमः। प्राकृत्पत्यक्दक्षिणोदक्सूत्राण्यष्टादश क्षिपेत्। तेस्तत्र कोष्ठानि तथा नवाशीतिशतद्वयं तेषु कोणेषु कोष्ठानि मार्जयेत्। पूर्ववत्त्रियोपष्टत्रिंशा
एवं तत्र तु चतुर्दिक्कं त्रिकोणकं। विधाय प्राग्बहिर्मध्यात्प्रादक्षिण्यप्रवेशतः। विलिखेत्तद्द्वितीयोऽस्यादीन् तु विलिखेत्ततः। त्रिकोणेषु तुतार्तीयं समाये
मध्यातस्तथा। नवस्वपि लिखेद्विद्याकूटत्रयमथ त्रिंशः। दक्षत्रयेऽत्रापचकूटं मध्यतार्तीयकं तथा। पामेन्त्रयं द्वितीयं वा लिखेत्सा व्यक्तार्तीयकं। एतत्तु को
ष्ठचत्वारिंशं यंत्रमिष्टार्थदायकं। फलानि सर्वयंत्राणां परलेऽस्मिन्नु शृणु प्रिये। यानि तेषु मन्त्रस्मिन्नन्त्यानि तंत्रेषु यत्र यत्रास्ति यत्फलं। प्रोक्तं तदन्नमेकैकं योजये
वेमे वचाते नाऽयं यंत्रमिन्द्राणी मे त्रमेवाध्यातमया फलानि वंच्छया वाञ्छास्पद्ल्लाहमयोजनेः। अन्यः फलानि यंत्राणामिहलोकानि कृत्स्नान्यन सं
वेवसर्वदा सर्वसमीहितफलानि तत्। प्राक्पत्यक्दक्षिणोदक्त्वषड्विंशत्या समाहितैः। सूत्रैः कोष्ठानि जायन्ते षट्शतं पंचविंशतिस्तेषु कोणेषु
रितोमार्जयेद्यत्सप्ततिं। क्षिपेच्चतुर्दिक्षु समस्वंचविदमादिक्षु पूर्ववत्। तेषु तार्तीयविद्यान्तु ससाध्यं प्राग्वदालिखेत्। शिष्टेषु सप्तनवतिद्विशते म
ध्यतस्तथा। सर्वमध्यस्थकोष्ठस्य पार्श्वयोरुभयोरपि। कोष्ठानि त्रीणि तिर्यक् समीकृत्य ततोऽस्तथा। उपर्यधश्च द्वे द्वे तु समीकृत्य ततस्तथा। तयो
रधोर्ध्वं ततश्चैव द्वे द्वे कुर्यादथैकथा। तदधश्चोपरि तथा त्वेकैकं च द्वयं द्वयं। एकीकृत्य पुनश्चोर्ध्वे द्वे द्वे तन्मार्जयेत्तथा। ततो मालावदुपरि पार्श्वयोश्च प्रमार्जयेत्। दशखंडानि शिष्टे तु मध्यालिंगं भवेत्तथा। एवं लिंगसमाख्या
तं चत्वारिंशद्विरेव वै। शिष्टानि च न्नकोष्ठानि द्विशतं दशपंच च। लिंगस्य पार्श्वयोर्द्वयोश्चैकविंशति युग्मकं। तस्य लिंगस्य मध्यस्य पंक्त्यातार्ती
यमालिखेत्। ऊर्ध्वादिमायाम मध्यस्थं सर्वमध्ये ससाध्यकं। सर्वत्र तार्तीयविद्या लेखनं समुदीरितं। लिंगरूपे पुनर्वसुपार्श्वषट्के षु पूर्ववत्। वि
द्याशेषं समालेख्य प्राग्वदारंभतस्तथा। विद्याद्वितीयमेदोऽथं तादृशं शतमालिखेत्। द्विशतत्रयपत्रे द्वीभावा ह्यपरिवारिकेः। स्थापयेद्वितीये
गेषु प्रोक्तेषु परमेश्वरि। नासाध्यमस्ति भुवने यंत्रे रतेऽमेनारमेः। एकादिद्वयसंख्यापार्श्वयोः कोष्ठवर्धनात्। एकोनविंशकोष्ठांतं कलालिंगं तयो
परि। कुर्यात्त्याग्य मध्यतश्च चत्वारिंशद्विरेव वै। तेषु कोष्ठेषु मकारादिमध्यांतं विन्यसेत्तथा। विद्याद्वितीयमेदोऽथा विद्या विंशकृते प्रिया। लिंगस्य श्री
५३८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मध्यकोष्ठान्तं लिंगं कोणेषु संलिखेत् । विधाय चतुरस्रं तु सूत्रद्वयनिपातनात् । सर्वकार्येतदावर्द्धं तस्योपरि समालिखेत् । पंक्तिशः सप्तकोष्ठे
पर्यायाद्वास्तयाले कारान्नित्य पर्यायपजनितपार्श्वयोर्दक्षवामयोः । मध्ये पुनोदयार्णौ तु लिखेत्सोऽकं क्रमेण वै । लिंगायमध्यादन्वितः पिंडकाक्षं
वसंलिखेत् । विधा प्रथमभेदे ह्यश्चतुर्विंशतिकास्तथा । कलैवं यमेरु लिंगं तु यंत्रं तत्रैव संलिखेत् । समस्तवांछितप्राप्तौ न पारो गम्यापुरस्तथा । परा
दोतां समालिख्य पूजयेन्नित्यशः शुभां । तस्य चपार्श्वो धोभागे पंचकोष्ठान्निमाजे यत्नात् । तत्तस्योपरि बहु सप्तस्येव भेकादशावधि । माजेयेदुपरिष्टा
त्तस्यैव प्रातिलोमकं । तथा कुर्यात्समाभोमनाते नाधिष्ठानपिंडके । भवतस्योपरिष्टात्तु पंचविंशतिकोष्ठके । लिंगमध्यान्निपार्श्वस्थमार्जनाकं वसि
प्रियं । अधिष्ठानपिंडिकायां तद्द्वितीयाविभेदतः । लिंगे प्रथमभेदोक्तास्त न मध्यस्थे पुरवांछितां मध्ये तद्दत्तजाविद्यामिति प्रोक्तं तवानघा महा
लिंगानि षं यंत्रं तत्र पूजां विलेपदा । समम्त्रिरेखां निष्पाद्य योनिं तस्यास्तु मध्यतः । तत्र सूत्रवशात्कुर्याद्दशांत्रिषु तथा समं । एवं कृते तत्र परि
लालिखेत्ता विंशतिं शतं । त्रिपंचमध्यत्रिकोणेषु लिखेद्वांछितमासनं । तत्रतामर्चयेत्सम्यक्पूजयेत्तथा तथा । तिर्यक्सूत्रं माजेपि तत्पूजयेत्कं
गातथाभिनः प्रवेशमत्स्यामिलिखेत्ताश्चतुर्विंशतिः क्रमात् । विलिख्य शिष्टवत्सं विलिखेन्नित्यवांछितं तत्र तां पूजयेद्देवीं पूजने भिष्टाप
लिद्धयेत्तथा विधाय दशभिर्दशाभिः सूत्रपातनैः । द्वितीयभेदान्विलिखेत्तथा साध्यसमन्वितं तत्रापि पूजनाद्यैः स्युः सिद्धयो निजवांछि
ताः । एवं पूज्यते तृतीया ... ति तापिरापि कल्पयेत् । तेपि वांछितसंसिद्धिं कुर्युरेव सुनिश्चितं । कोष्ठयंत्रविभेदानि शृणु वक्ष्ये यथाविधि । नवषोडश
कोष्ठादिसंबद्धं विषमं समं । तेषंकानि समं कृत्वा यंत्रे तेषु समालिखेत् । विधा तृतीयभेदेशां स्तनदेकानुगुण्यतः । मनीषितं च संलिखेत्तेषां
मध्यस्थकोष्ठतः । विदध्याद्वांछितं सर्वं ते यंत्रे कल्पितेस्तथा । वश्याकर्षणविद्वेषस्तंभनोच्चाटनादिकं । अपुरा राज्यविजयाविभूसाहं च सिध्य १८
ति । स्कंपनाद्यष्टरलाज्ञान्ये मृपायैः साधको निशं । इति देव्या यंत्रभेदास्तवोक्ताः सर्वसिद्धिदाः । ... शषं देवि तत्प्रोक्तं यंत्रं सिध्यपिधाय गम्ये । अच
प्रोक्तं यंत्रक्रममतुगुरुमुखाद्वर्जितव्यः । अथ वासनामाह श्रीतंत्रराजे । अथ षोडशनित्यानां स्वात्मत्वे वासनां शृणु । यया तन्मयता सिद्धिः परम
साम्यवतिष्ठते । यो गुरुः सा ध्या भवेच्छक्तिः सा च भयो मयी मता । गुरुर्मंत्रौ तानामैक्याद्दिविमर्शः । स्वयत्वेतस्य देहस्यारंभत्वेनावभासते । त्रैलो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

व क्री ४

वि पार्श्वे ५७९ कमोहनादिसर्वानंदमयांतवकृपाणां जनैर्विमित्यर्थः॥ वलिर्देवः सुमायायाश्च॥ अत्र मायायायास्त्रो विद्धां॥ मालिकीराजसीलामसी चेति॥ एतास्तिसः
क्यमोहनादिलित्रयरूपाः॥ पंचमीजनकालिकामूलभूतादित्यर्थः॥ कुरुकुल्ला भवमानापुरुषार्थास्तु सागराः॥ रत्नद्वीपो भवेद्देहो नवरंध्रे धातुरोम
कुरुकुल्लादलित्रयरूपाः॥ पंचमीजनकालिकामूलभूतादित्यर्थः॥ [illegible] रूपा इत्यर्थः॥ संकल्पः कल्पतरवः स्याधारा कलवःस्मृताः॥ रोमा
मिः॥ त्वगसृङ्मांसमेदोस्थिमज्जाशुक्रप्राणजीवाख्या नवधातवो नवरत्नरूपा इत्यर्थः॥ [illegible] ग्रहनक्षत्राशिवक्रेण कल्लात्मा यश्चिमाश्च मुखः॥ तेन पूर्वाभिमुख्यं प्रादुर्भवते कालितं [illegible] मिथः॥ हो
लावक्तव्या [illegible] भ्राता धाराः षड्ऋतवः॥ तथा ग्रहनक्षत्राशिवक्रेण कल्लात्माश्चिमाश्च मुखः॥ श्रीचक्रपूजनं तेषामेकेरणमीरितं॥ ते षां ज्ञातृज्ञानज्ञेयानां॥ श्रीचक्रलिंगरूपः प्रोक्ता रसानि यानि सं
ताः स्वात्मा भवेल्लोहिता [illegible] बहिः स्थितं॥ श्रीचक्रपूजनं तेषामेकेरणमीरितं॥ ते षां ज्ञातृज्ञानज्ञेयानां॥ श्रीचक्रलिंगरूपः प्रोक्ता रसानि यानि सं
युताः॥ रसाः षट्स्विपति श्रुत्वा विधा॥ नियति पुरुष प्रकृत्यहंकाराः॥ क्रमेण पुण्यपापयोः ब्रह्मात्मा हत्यादिमातरः स्मृताः॥ षडूर्मयः क्षुत्पिपासाशोक
मोहजरामरणवः॥ पुण्यपापे तु एते द्वे॥ ब्राह्म्यादि मातृका इत्यर्थः॥ भूतान्येव मनो सावं क्रमा त्वेषां कलाः॥ पुनः पंचभूतानि पंचतन्मात्राणि इंद्रियाणि
पंचकर्मेंद्रियाणि मनश्चांतःकरणं इंद्रियार्था देवश्च ह्येषां सुः शक्तयोष्टधा॥ नाडश्चतुर्दशः प्रोक्ताः क्षोभिण्याद्यास्तु शक्तयः॥ नाडश्चतुर्दश प्राणु
क्ताः प्रसिद्धाः गायत्र्यादश [illegible] प्रोक्ताः सर्वासिद्ध्यादिशक्तयः॥ बहिर्वायादशसंप्रोक्ताः सर्वेशाद्यास्तु शक्तयः॥ शीतोष्णसुखदुःखेच्छा गुणाः प्रोक्ताः
मलवेः वह्नि [illegible] शक्तयः॥ पुस्तमात्राः पुष्पसायकाः॥ मनोभवेदिक्षुधनुः पाशो रागउदीरितः॥ द्वेषः स्यादंकुशः प्रोक्तः क्रमेण वरवालिनि
अव्यक्तोहंकृतिमहदहंकारः प्रतिलोमतः॥ कामेश्वर्यादिदेव्यस्तु॥ सं विलकामेश्वरः स्मृतः॥ स्वात्मैव देवता प्रोक्ता ललिता विश्वविग्रहा॥ लोहि सं
तद्धिमर्शः स्यात्सुधा सिद्धिरिति भावना॥ सिद्धिस्त्वनन्यचित्तत्वं मुक्ताभवभावना॥ उपचाराश्च तत्वेषितं स यत्नप्रमत्तता॥ प्रयोगास्तु विकल्पानां ह
तोस्याद्विनाशनं॥ ये त्वाखिलमंत्राः सर्वे तत्वस्वात्मत्वे चैव ये साधनाः॥ संध्या सुभजनं देवाश्चादिमध्यांतवर्जितं॥ अन्यास्तु शपते तेश्चक्रगाणि न्यायाः
समंततः॥ तास्तु विश्वाविकल्पानां हेतवः समुदीरिताः॥ न्यासस्तु देवतातन्न स्वात्मनो देहकल्पनं॥ अयत्तलमयता रूपभावनं समुदीरितं॥ होमो
विश्वाविकल्पानामालन्यसत्समयो मतः॥ एषामन्यान्यसंभेदं भावनं तर्पणं स्मृतं॥ मोहाहाज्ञानादिदुःखानामालन्यस्तु मयोद्देशः॥ श्रमिषेकस्तु वि
कासस्यादात्मासर्वाश्रयो महान्॥ उपाधीनां तु राहित्यमुपदेशः दीरितः॥ दक्षिणा भेदबुद्धेस्तु लेपश्च पात्रस्थैर्यमुच्यते॥ तिचिरूपेण कालेनपरि श्री ५७९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लभ्मावलोकनो। निखापंचदशान्यासु रिलिप्रोकास्तुबासनां। पृथिव्यादीनि भूतानि कनिष्ठाद्याः क्रमाकताः। तेषामन्योन्यसंभेदप्रकारैस्तत्त्वे
पुंचत्वालक्षितायालिमिवेर्णः सकलार्थोभिधीयते। शेषेलादेवीहपंतु तेन स्याद्दिदमीरितं। अशेषतत्त्वार्णहेतोर्हल्लेखात्मकमीरितं। तुस्यावा
वेस्तुकथितः सर्वतंत्रेषुगोपितः। ओमप्रकाशमानत्वंग्र समानत्वमग्निनातयाविमर्शईकारोविंदुनातत्त्रिपर्लेनं। अथमंत्रविनिर्माणविधा
नमभिधीयते। मंत्रवीर्यसुसिद्धानामितरेषांविनाशकृत्। आयुरूरछि क्रममहानामितवर्धः। मंत्रा एकाक्षराः पिंडाः कर्तर्यो द्व्यक्षरा मताः। वर्णत्र
यं समारभ्य नवार्णावधि बीजकाः। ततो दशाक्षि मारभ्य यावद्विंशतिमंत्रकाः। ततऊर्ध्वंगता मालास्तासु भेदो न विद्यते। तथैव पिंडकर्तर्योभेदो बी
जेषु वर्ण्यते। पदैर्मंत्रेषु भेदः स्यात्तेषां संख्याथ शृणु क्रमात्। षट् चतुर्विंशति तथा शतं विंशतिसंयुतं। सविंशतिः सप्तशतं चत्वारिंशद्धिरन्वितं। स
हस्रपंचकं पश्चाच्चत्वारिंशत्सहस्रकं। त्रिशतं विंशति ततस्त्रिलक्षेण समन्वितं। द्विषष्टिश्च सहस्राणां साशीत्यष्टशतं त्रिभिः। भेदसंख्या
सु सप्तानां ताभिरेखाः समा...येत्। प्रस्तारक्रममेतेषां शृणु देवि यथाक्रमं। एतैरेवान्वये मंत्रप्रभेदाननुक्रमात्। तिर्यग्रेखाद्वयं कृत्वा ततः अ
कोर्ध्वं लिखेत्क्रमात्। रेखास्ततः सः पंचैवमन्त्राकाराद्दशावधि। ततद्धो वधयेद्रेखास्ततस्संख्यांगुलावधि। तिर्यग्रेखास्ततस्तावतीश्च कृत्वा तेषं
कमालिखेत्। सव्यदक्षस्थितेष्वेषु कोष्ठपंक्तिषु तु क्रमात्। आद्याद्दिद्दि क्रममादंकान्पूरयेत्तत्र कोविदः। एतेनान्यत्र सर्वत्र नयेदंकाननुक्रमे
मात्। द्वितीयपंक्तौ प्रथमे खंडे शेषांस्तु पूरयेत्। द्वितीयादिद्वापितथाशेषानूर्ध्वेषु पूरयेत्। ततस्तृतीयपंक्तौ तु खंडान् शेषैस्तु पूरयेत्। चतुर्थ
दिद्यापितथान्यवस्मांतं समालिखेत्। तिर्यक्पंक्तिष्वनभ्यस्त क्रममंकांस्तु सर्वतः। एवं कृते भवेद्विद्यास्सर्वाजीवार्षिंदिता। सप्रस्तारादिलोमासा
मध्यस्था या कुलं क्रमात्। ताभिः सर्वाभिरप्यत्र सुसिद्धसेवकाभिवांछितं इति। अथ ... शीतिविज्ञेतं सुसमरम्या विग्रहा ... लापीठध
दालिगोदरं। विंध्यसूलसिन्धूर्णोयां भुभर्षवाशु भोदयौ कुंकुमेवौ दरदेवौपदेशतः। ... मंडले साधनिते ... निस्त
लामातकं तथ्यानां संप्रदायानुसारतः। एवमकारादि संपूर्णौ अभीष्टदायमंत्रवित्। कुर्यान्मंत्रमभीष्टार्थगमकं बोधकं यतः। अत्र प्रागुक्तरीति
कमंगलालायघट्टात रश्मिजाकुले यस्मिन्मंत्रे दशयेत ततकृतार्णयुक्तलनकोष्ठलं विलिखेत् मध्ये तत्कृतरश्मिकदंबस्यो प्रागुर्यविशिष्ट

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि. घा. स्वेष्टदेवतापूजायंत्रं विलिख्य तत्तदुपरि संपूजयन् तत्तत्कृताणमालया स्वेष्टदेवतामंत्रजपनतोऽस्य सिद्धिर्भवतीत्यर्थः। मंत्रसिद्धिरपि भवतीति। तथा
५८० मन्मभ्येकायुक्ता मारणाः क्रूराः क्षोभकरा मताः। भूतलो यः प्रचुराः सौम्याः सौम्याः सिद्धिकरा मताः। अत्र येषु येषु मंत्रेषु आकाशवायुवर्णप्राचुर्यं दृश्यते
तेषु मंत्राणां मंडले क्रूरप्रयोगाः कर्तव्याः। येषु येषु मंत्रेषु सौम्यभूतवर्णप्रचुरता दृश्यते तेषु मंत्रेषु … सौम्यमंडले सौम्यप्रयोगाः सिध्यंतीत्यर्थः।
एकामन्योन्यसंभेदयोगं कृत्वा बहवोऽगणवः। तत्तथा भजता सिद्धाः फलंति स्वेच्छया योगतः। द्वित्रिचतुःपंचभूतराशिसांकर्यं मंत्रा बहवो जायंते। तान् दृश
मंत्राणां तत्तत्कृतसांकर्यमंडलेषु भजनं कुर्यात्। ततः सिद्धिर्भवतीति। अत्र क्रमस्त्वेवं कोद्भवः मंत्राक्षराणि स्वरव्यंजनरूपेण पृथक्पृथग्विलिख्य
तत्तद्वर्णस्य प्राग्युक्तं षड्विधं राशिक्रमं पृथक्पृथग्विलिख्य तत्तत्कृतरश्मीन् पृथक्पृथग्गेकमेलने नभूताधिक्यतो विज्ञाय तस्य भूतस्याधिक्य
तां संपाद्य तत्तन्मंडलं मेरुजायंत्रं विलिखेत्। पूजायंत्रमपि विधि पुरःभूलमंडलं मध्ये तस्माद्बहिस्तस्माद्बहिरेवमुत्तरोत्तरन्यूनाधिकभा
वेन विलिख्य तत्र कल्पितोपचारैस्तत्तदावरणदेवतानां तत्तत्कृतानां संधानेन संपूजयन् तथैव भूतानां घटितमालया जपेत्। ततः सिद्धिर्भवतीत्यर्थः।
इदं सर्वं गुरुतः शास्त्रतश्च सम्यग्विज्ञाय भजनं कुर्यात्। तथा मंत्राणां त्रिविधा लक्षणाः … ध्याः सिद्धिकाः सिद्धिः पूजायटले …
विधाः सुकृपास्तका … स्यादयविश्रांतिपदबुद्धिनिवेशनात्। एकोऽन्यः सर्वतः सिद्धमुख्यत्वार्थाभिवीक्षणाद्वाच्यवाचकसंभेदभावनाभिदेशीरितः।
एवमयं प्रकारत्रयमतः … सिद्धिदः। अत्र मंत्रार्थचिंतने त्रैविध्यं लक्ष्यते। तत्र वर्णकदंबकं पदं। पदकदंबकं वाक्यमिति। प्रतिवर्णोदयं विश्रां
तिश्च पदपदे … वाक्ये पदबुद्धिनिवेशनं कृत्वा तदा बुद्धिपूर्वकं जपेदित्येकः। द्वितीयस्तु प्राचीनैः ख्यातः सिद्धमुख्यत्वात् अर्थाभिवीक्षणपूर्वक
… मंत्रवर्णपदवाक्यतत्प्रतिपादकदेवतानां वाच्यवाचकभावनादिभिः रूपासकः। अन्यः पंचभूतानां तद्घटितत्वं तत्कृतसंकर्ष
… प्रकारणां पौरुषपासनाक्रमेणान्यैषां सिद्ध्यो भवतीत्यर्थः। तथा सिद्धमंत्रेण कर्तव्याः प्रयोगा नान्यथा क्रियाः। नारायणाभिव मंत्राणां देवतानां
चपर … नौ … गुणभूतसमन्वयात्। आग्नेयानां च सौम्यानां मायामंत्राणां तु वैरिणः। वाय्यानां जसा … नां च भौमानां स्यात्परस्परं। स्त्रीदेवतानां श्री ५८०
… स्युः पुंदेवतस्य भयसा। स्त्रीदेवतेषु सौम्यानां क्रूराणां स्यात्परस्परं। तथैव पुंदेवतानां त्वरितानरसिंहयोः। शास्त्रात्तु यक्षिणीनां स्याद्घोरा…

5 8 0

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्यचक्रूतः। मंत्राणां देवतानां च वैरीकरणमीश्वरि। कथयामि शृणु प्राह्ये येन लोके वशी इति वैषम्यभजनं पुंसामज्ञानादाशयात्तथा। तेन मंत्रा देवताश्च क्रुद्
क्राह सर्वास्तस्मात्सर्वस्य लोकस्य मंत्रवीर्यहिनी चितं। यस्मिंस्त्रिसु नाम मी दोषा न स्युः शांतिकरा च जागुरोः शुश्रूषया कालेदीक्षया सस्य मादराश्च। तद्
द्वयाभवे रूपं मंत्रस्य सिद्धये। अन्यथा साधकं हन्यात् छेत्रेण रिपुतो भयात्। दारिद्र्यादीर्घरोगाद्वा व्यसनेभ्यतिसंज्ञातं। यो यो मंत्रस्तस्य स्यात्तस्य वर्णौघमि
त्रितिमिलागतं न दुर्लभं स्वं स्वाभीष्टं टिका मंत्रसिद्धिदः। तत्काभिषेकसाद्गुण्यं तत्स्वादतं दिलेपनं। तत्पूजा चेत्तथा सिद्धिः साधायस्यान्यथा नान्यथा॥ ॥इति श्री
विद्यालोचने एकत्रिंशत्तमः श्वासः॥ ॥अथ वक्ष्ये महादेवि मंत्रमेकाक्षरं परं। शांगीप्रीतियुतः प्रोक्तो लोहितस्येकवर्णकः। इति शांगीगकारः। प्रीतिरनुस्वा
रः। मारायणाये तस्य मंत्रस्य पंचभेदाः कुः। यथा रंगं तं सांतं नाविसर्गसहितं दुकसकं विंदेयुतं केवलं पंचैतानि हृदयकफलं विदधते वीजानि विद्येशि तु रितिः।
अतो विसर्गः। विदं मकारः। ताभ्यां सहवर्तमानं रवांतः। गकारः। तेन गं इति सिद्धं। कला विसर्गः। तद्युक्तो न्यः। गः। विंदुश्च औ च ताभ्यां युतः स्यात्परः। केवलं विंदु
दिरहितः। तथा गकारः कः स्यादित्यष्टदेवानि च हृद्गोस्य देवतेति। प्रयोगसारे। आदौ गणं गं अयाये स्वाहा हृदयमुच्यते। एकदंष्ट्राय गाभाय हुं फट् हूं वि
शिरस्तथा। शिखा प्यचलश्व ब्रह्मादि कलिने हृत्तो नमः कवचं गानवक्त्राय नमो नमः इति रिति। महोदराय चंडायस्येत्का स्वाहा हृदयमुच्यते। ५ हुं फट्
यस्त्रमित्यतो। एता न्यंगानि विंन्यस्येत् सं वीजानि त्रिमवी पि भिरित्ति॥ सारसंग्रहे। षड्दीर्घेण नितनैव वीजेनांगानि विंन्यसेत्। इत्युक्तं तदेतयोर्विकल्पः। स
प्रांशुना वा वीजेन षडंगानि विनियोजयेदिति प्रयोगसारवचनादेवांस प्रांशुनास दीर्घेण षड्दीर्घयुक्तेनेति यावत्। अत्र प्रयागुरूपदेशकार्य मिति। प्रप
पु० वसारे रक्तो रक्तांगरागांशुककुसुमयुतस्तुंदिलश्चंद्रमौलिर्नेत्रैस्त्रिभिर्वामनकरचरणो वीजपूरान्तनासः। हस्ताग्रक्लृप्तपाशांकुशरदवरदो नागवक्त्रो
हिभूषो देवः पद्मासनो वो भवतु नतसुरो भूतये विघ्नराजः। वामाद्यूर्ध्वेकराघेतदप घटस्वयोरसो इत्यायुध ध्यानं। सारसंग्रहे। रक्ताभः शशिमौलि रं
कुशगुणौ दंतं वरं धारयन् हस्तैः कैरिदनननस्त्रिनयनो रक्तांगरागः। वीजापूरकरहकरोरुजठरो ... स्थलो विघ्नेशः फलिभूषणो गणपति
भूषाकुचक्रवत्तये। अत्र दक्षो र्ध्वादितदध्यानं मायुधध्यानं। प्रपंचसारे। तीव्रा ज्वालिनी नंदे सभोगदा कामरूपिणी चोग्रा तेजोवती च सत्या संप्रोक्ता
विघ्ननाशिनी नवमी पीठशक्तिः। तेसर्वशक्तिरूपोत्कलकमलासनाय इति नमः। आसनमंत्रः प्रोक्तो नवशक्तितेसमर्चयेद्भक्तिनेतात्रि। अत्र मंत्रकादिपरतत्वं ता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि॰ आर्ल
५८१
581

त्रियोमपीठदेवतानां पूजा। आगे च पूजाप्रकरणे लिखितत्वादत्र न लिखिता। सारसंग्रहे। अष्टपत्रं सरोजं तु चतुरस्रत्रयावृतं। चतुर्द्वारसमायुक्तं मध्ये पीठं
निधाय च। तत्रावाह्य गणेशानमर्चयेदुपचारकैः। कर्णिकायां तु पूर्वादिचतुर्दिक्षु गणाधिपं। पीतं गौरं गणेशानं रक्तं च गणनायकं। गणक्रीडं नीलवर्णके
सरेषु ततो यजेत्। आग्नेयीशासुरवायव्यप्रत्येदिक्षु यथाक्रमं। षडंगानि मनोरस्य ध्यातव्यांश्चांगदेवतास्तु तुषारस्फटिकश्यामनीलकृष्णारुणार्चिषः। व
रदाभयधारिण्यः। प्रधानतनवस्त्रियः। वक्रतुंडादिकान्पश्चाद्वक्ष्यमाणान्दलेषु पूजयेत्। वक्रतुंडैकदंष्ट्रौ च महोदरगजाननौ। लंबोदरश्च विकटो विघ्
राड्धूम्रवर्णकौ। दलाग्रेषु ततः पूज्या ब्राह्म्याद्या मातरः क्रमात्। ब्राह्मी स्वर्णसमा ध्येया भूषणैर्विविभूषिता। अक्षमालाभये दंडकुंडिके दधती करैः। त्रिशि
खं परशुं हस्तैर्डमरुं च कपालकं। बिभ्राणां च दृगौ शांगीं माहेशीं भावयेच्छुभां। गुणखड्गं दरं गदां दशानां हेतीः करांबुजैः। इंद्रगोपारुणां ध्यायेत्कौमारीं करु
हाटकयां। अरिशंखकपालानि घंटां च करपंकजैः। बिभ्राणां वैष्णवीं ध्यायेन्नीलमेघसमप्रभां। हलं च मुसलं चैव दधानां खड्गखेटकौ। वाराहीमाव
येच्चक्रिमंत्रां तडित्समप्रभां। लोहरां कुशवज्राख्यं विघुघुलककरांबुजां। इंद्राणीं भावयेन्मैत्री नीलवर्णां सुभूषणां। धारयंतीं मृगं खड्गं कपालं न शिरःक
रेः। चामुंडो शोणवर्णा च मुंडमालां युतां स्मरेत्। रक्ताभां पद्मक्षमालां च बीजपूरकपालके। पद्मं च दधतीं हस्तैर्महालक्ष्मीं स्मरेत्सुधीः। दक्षाधःकरमारभ्य तद्
र्ध्वपर्यंतमायुधध्यानतो। ब्राह्म्या दक्षाद्यधस्तयोरा वेतदाद्यधस्तयोरन्ये माहेश्वाः। कौमार्यास्तु वामोर्ध्वकरमारभ्य दक्षोर्ध्वकरपर्यंतं। वैष्णव्यास्तु दक्षि
र्ध्वकरमारभ्य दक्षाधःकरपर्यंतं। वाराह्या दक्षाद्यूर्ध्वयोरा वेतदाद्यधस्तयोरन्ये। इंद्राण्यास्तु वामोर्ध्वकरमारभ्य वामाधःकरपर्यंतं। चामुंडायास्तु
दक्षाधःकरयोरा वामोर्ध्वाधःकरयोरन्ये। महालक्ष्म्यास्तु दक्षाधःकरमारभ्य दक्षोर्ध्वकरपर्यंतमायुधध्यानतो। तथा। चतुरस्रत्रये तत्र सा वीथीं छंदेवस
मर्चयेत्। दिक्पालांश्च तद्द्यालिंगमणेशोर्ध्वं समीरितौ। इंद्रं सुराधिपं पीतं वज्रहस्तं सवाहनं। अग्निं तेजोधिपं रक्तं शक्तिहस्तं सुभूषितं। यमं प्रेताधि
पं कृष्णं दंडहस्तं समर्चयेत्। रक्षोधिपं च निर्ऋतिं खड्गहस्तं सुधूम्रकं। पाशहस्तं सुशुभ्रांगं वरुणं यादसां पतिं। वायुं प्राणाधिपं कृष्णमंकुशाब्जकरं यजे
त्। यक्षाधिपं कुबेरं च मुक्तावर्णं गदाकरं। विद्याधिपं तथेशानं त्रिशूलकरं यजेत्। नागाधिपं तथानंतं गौरं चक्रकरं यजेत्। लोकाधिपं विधातारं र
क्तपद्मकरं यजेत्। ऐरावतं तथा मेषं महिषं मृगपक्षिप्रेतं मकरं मृगं यौवनं वृषभं विपदं सकौ। इंद्रादिलोकपालानां वाहनानि विचिंत्य धाः। ततो बहि

श्री
५८१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्तदा॰ ॰ितं तत्पार्श्वे समर्चयेत्। वज्रं पीतं सितं शक्तिं दंडं कृष्णं समर्चयेत्। खड्गमाकाशसंकाशं पाशं विद्युन्निभं यजेत्। अंकुशं रक्तवर्णं वस्तुकं वर्णं
गदां य॰॰ त्रिशूलं नीलवर्णं च यजेत्साधकसत्तमः। रथांगं कुरुविंदाभं पद्मं रक्तं समर्चयेत्। लोकपालायुधान्येवं कल्पितानि मनीषिभिः य एवं पूजयेद्दे
गणेशं भक्तिसंयुतः। इह भुक्त्वाखिलान्भोगानन्ते शिवपदं व्रजेत्॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातःकृत्यादि योगपीठन्यासांतं गणेशमंत्रेण प्राणानायम्य ऋष्यादि
लोशिरसि ॐ गणकाय ऋषये नमः मुखे निवृच्छंदसे नमः हृदये श्रीविघ्नेश्वराय देवतायै नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोगः। इति कृत्वाऽथ क सिद्ध ४
मूलमंत्रेण करशुद्धिं कृत्वा अंगुष्ठयोः ॐ गणंजयाय स्वाहा हृदयाय नमः। तर्जन्योः ॐ एकदंष्ट्राय हुं फट् शिरसे स्वाहा। मध्यमयोः अचलकर्णिने नमः शिखा
येवषट्। अनामिकयोः गजवक्त्राय नमो नमः कवचाय हुं। कनिष्ठयोः महोदराय दंष्ट्राय हुं फट् अस्त्राय फट्। इति मंत्रैरंगुष्ठादिकनिष्ठांतकरयोर्विन्यस्य
नेत्रवर्जं हृदयादिषडंगेषु न्यसेत्। अथ गां गीं गूमित्यादिना करषडंगन्यासं कृत्वा ध्यात्वा यथात्मपूजां तेषोक्तविधिना कृत्वा एकदंष्ट्राय विद्महे वक्रतुंडाय धी
महि। तन्नो विघ्नः प्रचोदयात्। इति गणेशगायत्र्या गणेशपूजा वक्ष्यमाणे विधिपूजास्थाने वक्ष्यदेवतागं पूर्वं परिकल्प्य तदनुसारेण प्रातर्निर्ऋतिकोणे श्रीपर्णी
दिपीठं कुंकुमादिना वर्तुलं चतुरस्रं तदुरस्त्रत्रयवेष्टितमष्टदलकमलं पूजापीठं निर्माय तत्र प्रागुक्तविधिना मंडूकादि पृथिव्यंतं संपूज्य सुधार्णवसंस्थाने द
क्षुरससमुद्रं संहृत्य रत्नद्वीपादि परतत्त्वांतं ऽष्टदलकेसरेषु स्वागमध्यांते ॐ तीव्रायै। ॐ ज्वालिन्यै। नंदायै। भोगदायै। कामरूपिण्यै। उग्रायै। तेजोवत्यै।
सत्यायै। विघ्ननाशिन्यै। इति संपूज्य गं सर्वशक्तिकमलासनाय नमः इति समस्तं पीठमभ्यर्च्य तत्र मूलमुच्चार्य श्रीगणेशमूर्तिं परिकल्प्याऽऽवाहनमिति नम इति वक्
मध्ये मूर्तिं परिकल्प्य मूर्तौ भावे पुष्पादिकं निक्षिप्य ध्यानोक्तमूर्तिं भावयन् मूलमुच्चार्य श्रीगणपतिमूर्तये नमः इति मूर्तिं संपूज्य तस्यां प्रागुक्तविधिनागणे
स्नानावाहनादिमुद्राः प्रदर्श्य प्राणप्रतिष्ठांते दंतपाशांकुशविघ्नपरशुलड्डुकबीजपूराख्याः सप्त मुद्राः प्रदर्श्यासनादिपुष्पांतानुपचारानुपचर्य क
र्णिकायां देवताग्रादि चतुर्दिक्षु ॐ गणाधिपाय नमः ॐ गणेशाय नमः ॐ गणनायकाय नमः ॐ गणक्रीडाय नमः इति संपूज्याऽष्टदलकेसरेषु आग्ने
ये ॐ गणंजयाय स्वाहा। हृदयाय नमः ईशाने ॐ एकदंताय हुं फट् शिरसे स्वाहा नमः नैर्ऋत्ये ॐ अचलकर्णिने नमः शिखायै वषट् नमः वायव्ये ॐ
गजवक्त्राय नमो नमः कवचाय हुं नमः। ततो देवताग्रादि चतुर्दिक्षु ॐ महोदराय दंष्ट्राय हुं फट् अस्त्राय फट् नमः यद्वा पूर्वोक्तस्थाने षडंगं हृदयाय नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कार्त्ति ५८२

ओं षिरसे स्वाहा नैर्ऋत्यां दिक्षु अङ्गानि पूजयेत्। अत्र षडंगपक्षे तु देवस्याग्नेये नेत्रत्रयाय वौषट् नम इति नेत्रं संपूज्य पश्चादस्त्रं पूजयेदिति विशेषः। ततो

ष्टदलेषु देवाग्रदलमारभ्य ॐ वक्रतुण्डाय नमः। एवं एकदंष्ट्राय। महोदराय। गजाननाय। लम्बोदराय। विकटाय। विघ्नराजाय। धूम्रवर्णाय नम इति प्रा

ग्दलादिषु संपूज्य। दलाग्रेषु ओं ब्राह्म्यै। मं माहेश्वर्यै। कं कौमार्यै। वं वैष्णव्यै। वं वाराह्यै। इं इन्द्राण्यै। चां चामुण्डायै। अः महालक्ष्म्यै नम इति संपूज्य बहिश्चतुरस्रे

प्रथमवीथ्यां देवाग्रमारभ्य ओं लं इन्द्राय सुराधिपतये पीतवर्णाय वज्रहस्ताय ऐरावतवाहनाय नमः। ओं रं अग्नये तेजोधिपतये रक्तवर्णाय शक्तिहस्ता

य मेषवाहनाय नमः। ओं टं यमाय प्रेताधिपतये कृष्णवर्णाय दण्डहस्ताय महिषवाहनाय नमः। ओं क्षं निर्ऋतये रक्षोधिपतये धूम्रवर्णाय खड्गहस्ताय

प्रेतवाहनाय नमः। ओं वं वरुणाय जलाधिपतये शुक्लवर्णाय पाशहस्ताय मकरवाहनाय नमः। ओं यं वायवे प्राणाधिपतये कृष्णवर्णाय अंकुशहस्ता

य मृगवाहनाय नमः। ओं सं कुबेराय यक्षाधिपतये मौक्तिकवर्णाय गदाहस्ताय नरवाहनाय नमः। ओं हं ईशानाय विद्याधिपतये स्फटिकवर्णाय शूलह

स्ताय वृषवाहनाय नमः इति संपूज्य ऐन्द्रेशानयोर्मध्ये ओं ब्रह्मणे लोकाधिपतये रक्तवर्णाय पद्महस्ताय हंसवाहनाय नमः। निर्ऋतिवरुणयोर्मध्ये

ओं ह्रीं अनन्ताय नागाधिपतये गौरवर्णाय चक्रहस्ताय गरुडवाहनाय नमः इति संपूज्य द्वितीयवीथ्यां ओं वज्राय। शक्तये। दण्डाय। खड्गाय। पाशाय।

अंकुशाय। गदायै। त्रिशूलाय। पद्माय। चक्राय नमः इति लोकपालायुधानि देवताग्रमारभ्य प्रादक्षिण्येन संपूज्य मूलमुच्चार्य सांगाय सपरिवाराय श्रीग

णपतये नम इति त्रिः पुष्पांजलिना संपूज्य धूपदीपादि पूर्वोक्तविधिना सर्वं कुर्यादिति। सारसंग्रहे। एकलक्षं जपेज्जप्त्वा जुहुयात्तद्दशांशतः। अपूपद्रव्ये

र्मेहशान्तितर्पणादि तत्र चरुणा मोदकैर्वा कुलैर्लाजैः सक्तुभिः सक्षुदर्वाभिः। नारिकेलैस्तिलैः शुद्धैः सुपक्वैः कदलीफलैः। अत्रैकैकद्रव्येणाष्टादश

शतं जुहुयात्। उक्तं च गणेशपरमार्थे। अत्र सद्द्रव्यैर्मिश्रैर्वा जुहुयाद्वा पृथक् पृथगिति। अत्र जपः कृतयुगपरः। कलौ वै चतुर्गुणं जपहोमा

दिकं कार्यमिति तथा सारसंग्रहे। दोग्धा स्वेन घृतास्तेन होमो भीष्टफलप्रदः। लक्ष्मीकामो नारिकेलैश्चतुर्थ्यां जुहुयात्सुधीः। तिललाजाज्यैः सकुमा

रिकेलैश्च जुहुयात्। सितपक्षादिमारभ्य प्रत्यहं यः कुर्यात्। चतुर्थ्यन्ततः सर्वप्राणिनो वशमाप्नुयात्। तिलैस्तण्डुलसंसिक्तैर्जुहुयाच्चतुर्दिनं। निशायां

सर्वकामभवे इत्युपदेशितं। अत्र सर्वत्र काम्ये होमे मधुसंयुक्तं कार्यं स्यात् गुरुलाघवं ज्ञात्वा च सहस्रादि नियुतपर्यन्तं कार्यानुसारेण जुहुयात्। श्री ५८२

उक्तं च कुलार्णवे। एकेनावाप्य सर्वं तत्कार्यं गुरुलाघवं। ज्ञात्वा ... संख्या ... ग। अयुतं नियुतं वापि प्रयुतं वा कुलेश्वरि। तत्तत्कर्मादि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तैलैः संस्कृते हव्यवाहने इति। तथा। सितार्कद्रुममूलेन कुचंदनसुदारुभिः गजजातिलनिंबेन विधायैन वदंति नो। विधाय विघ्नं संपूज्य तं स्तुत्वा विज्ञ
[illegible] मनुं [illegible] वितः मुनि भ्रंद्र यहेतं च समुद्दहेत्। शिखायां व्यवहारादौ समरविजयो भवेत्। रोचनासमदानेन सज्ज्ञेषाम मनुना ततः। तिलकात्सर्व राजानो
लोकाः स्युर्वशगाः। त्रियासमदागजमदसहिता नवनीतेन वै साध्यनामालिख्यानुलोमगो। विलोमे विद्याबीजेन तद्वन्तं स्का पित्वा निर्लं। अथैकोनत्रयात्रयं जस्वा
नुहीनं [illegible] ततः समाहृद्भगः साध्यः साधकस्य भवेत्। एवं गणेशं तर्पयेत्ततः संख्यया वक्ष्यमाणया। एकोनपंचाशता तावद्दिनैरिष्टमवाप्नुयात्। प्र
णवादिरमुं मंत्रं केचिदिच्छंति सूरयः। पूजायां च हृदंतोयं होमे स्वाहांत ईरितः। तथा सारसंग्रहे। स्मृतिमेतु पुंगिं दुनादाले [illegible] तमस्तकः। एकाक्षरो गणेशस्य
मंत्रः षडक्षरः हृतः स्मृतिर्गकारः भूलकारः मनुरौकारः चिंदुनादेनवयुतः। तथा श्राद्धे चतुर्दश्याः च स्वरयुग्बिंदुभूषितः। अथमेको गणपतेरेकारो मंत्र
उक्तः। ततः स्मार्गिगकारः। चतुर्दश्यां च औकारः। बिंदुरनुस्वारः। तथा भागुतः [illegible] गणकोमुनिः निचृच्छंदस्तु देवता बालो गणपतिः सर्वसुरासुरन
मस्कृतः। स्वेन षड्दीर्घयुक्तेन षडंगानि प्रकल्पयेत्। अत्रा च ग्लां ग्लीमित्यादि। द्वितीयगां गीमित्यादि। करषडंगन्यासो ज्ञेयः तथा। ध्यानपूजाजपादस्याद्द
र्वद्वेन तु ततः सिद्धमंत्रो साधकः सर्वमंत्रोदिताः क्रियाः प्रयोगान्विविधान्कुर्यात्साधको भीष्टसिद्धये इति। इयमेकाक्षरः समविधः। काम्यहोममाह। दे
व्या [illegible] तिलतंडुलाज्यादिलोकस्यावश्यैः। शुक्लप्रतिपदारभ्य चतुर्थ्यंतिषु चतुर्षुदिवसेषु प्रत्यहं प्रथमतस्तिलैः [illegible] तदनु [illegible] सक्तु
[illegible] तदनु नारिकेलैस्त्रिमधुरैः [illegible] कुर्यादिति। नवनीतद्रव्यादि। नवनवनीतेन परस्परविमुखगणेशबीजद्वयस्य मध्ये तद्बीजद्वयाविंदु
[illegible] बीजाधः [illegible] कुर्वीत साध्यसाधककर्मालिखित्वा ततः सर्वगणेशबीजैरावेष्ट्य तत्र साध्यनामस्थापनं विधाय अथैतान्त
रं तं मूलमंत्रेण नवनीतं स्पृ[illegible] पश्चात् भक्षयेत्। इत्थं सप्ताहप्रयोगेन साध्यो वश्यो भवति। सारसंग्रहे। विरिश वद्दयं प्रोक्तं वदेद्गणपतिं ततः।
वरं ततः समुच्चार्य वरदेति पदं ततः। सर्वलोकं द्वितीयांतं मंते वशमयो वदेत्। अनयाग्निवधूरंते मायां च समुद्धरेत्। विरिविद्येशमंत्रोयं षड्विंशत्यक्षरः
[illegible] विरिश [illegible] विरिविरिइति गणपतिमिति [illegible] द्वितीयांते नगणपतिमिति। द्वितीयांते न सर्वलोकमिति। अग्निवधूः स्वाहा। माया ह्रीं
[illegible] मंत्रमेलनमेकोनविंशत्यक्षरात्मकं वदंति। [illegible] पूर्ववर्णाः लोकमिति वर्णद्वयं इति सप्तवर्णा भवंति। [illegible]
[illegible] यकारे [illegible] तयोः पुनस्तथोद्धृतं गणयतीति। सर्वसमुच्चार्य च मे वशमानयस्वाहाकारं तथाविनयेति। शद्वाकिरस्या
ॐ विरविर गणपतिं वर वरद सर्वलोकं वशमानयस्वाहा
ह्रीं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वेद्यार्णी
५८२

डौ प्रत्येकमिकारयुक्तैः पुनरेतावर्णयुक्तैस्तेना विरिविरिदाते गणपतिर्गणपतिसर्वजनं मे वशमानय। शिरः स्वाहाकारः। माया वा
दितीयकाररेफौ लोकवनाद्यौ पुनः॥ अन्ये नवैपरीत्ये नादौ महागणपतिमंत्रबीजषट्कं योजयित्वा षड्विंशत्यक्षरस्य द्वात्रिंशदक्षरत्वं वदंति। बीजषट्
श्च पूर्वोदितमंत्रस्य व्यस्तं तारलेनोक्तत्वात्। वैपरीत्यं तु तत्रोक्तक्रमस्यात् यथा मुनिर्गणक आख्यातः छंदो गायत्रमुच्यते देवता विरिंचिविघ्नेशो दृष्टादृष्टफलप्रदः। द्वि
कैः त्रयोदशार्णः पकेरलेवश्यता। वैपरीत्यं तु तत्रोक्तक्रमस्यात् यथा मुनिरित्यादि। विभक्तै मूलमंत्रार्णैः षडंगानि मनौ माया वा त्रिविधे पाणिजाति युक्तानि मंत्रिणा
थमंत्रस्य निवृत्ते दशवेदवेदयुग्मं वर्णैः शरलोचनसंयुतैः व्यस्तैः विभक्तैः मूलमंत्रार्णैः षडंगानि मनौ माया वा जातिरिति प्रत्येकं मायाबीजयुक्तानि जातयः नमः स्वाहेत्यादयः। एतल्लक्षणमुक्तं प्रागेव। द्वितीयमंत्र
वेदाः श्वेतारः पूर्ववत् पंचाक्षरास्तंत्रात्। लोकवर्नं द्वयं। मायायाः जातीति प्रत्येकं मायाबीजयुक्तानि जातयः नमः स्वाहेत्यादयः एतल्लक्षणमुक्तं प्रागेव। द्वितीयमंत्र
वेदाः श्वेतारः पूर्ववत् पंचा॥ षडंगानि सिंदूराभमिभाननं त्रिनयनं हस्तैः पाशांकुशौ बिभ्राणं मधुमत्कपालमनिशं साधेंदुमौलिं भजे। पुष्पाग्निश्चताभ्युत्थितां य
स्तु मंत्रपदैः षड्भिः षडंगानि सिंदूराभमिभाननं त्रिनयनं हस्तैः पाशांकुशौ बिभ्राणं मधुमत्कपालं दक्षोर्ध्वकरयोः वामाधः करे पाशादिक्रमं दक्षाधः करे दंष्ट्रां गेवामो
करयोः पत्रोल्लसत्कलशं यात्रो व्याहितपाणिमात्तकुसुमलाभोल्लसत्पुष्करं वामदक्षोर्ध्वकरयोः पद्मादिसायुधं ध्यात्वा। पुष्करे श्रृंगादंडः। द्वितीयेपि मंत्रे
गानि विधायादौ दक्षिणकरेण प्रियावक्षःस्थलं वामाधः करेण धनागं स्वरं सावामदक्षिणयोः पद्मादिसायुधं ध्यात्वा। पुष्करे शुंडादंडः। द्वितीयेपि मंत्रे
दमेवध्यानं। नतीयेतु बीजाढ्यादेशा सनमारं माला च वामैः करैः दक्षैः उत्पलपाशमार्गणैः रदान्रत्नकुंभदता। सिंदूरारुणविग्रहाम्लिन्नयनो यो
दमेवध्यानं। नतीयेतु बीजा ... त्रिमतुरंगकरं पुष्पं वहद्देवतात्। अत्र वामाधःकरादि दक्षाधःकरादि पुष्पायुधध्यानं। कुंभस्य सर्वोर्ध्वकरे युक्तैः
ध्यातव्यो गणः सांगिनाहि ... वशक्ति समन्वितो। मूलमंत्रेण कृत्वा पां मूर्त्तौ कवचहापूजयेत्। मिथुनानिचयजेदादी नामोदादीन्दिगंबरान्। अंगानि
ते। तथा यतेत्वी पुरा प्रोक्तं नवशक्ति समन्वितो। मूलमंत्रेण ... तदस्त्राणि ततो बहिः। गदावरणसंयुक्तं विरिविघ्नेश्वरं यजेत्॥ अथ प्रयोगः। तत्र प्राग्व
पूरयेत् तथा न्यासं वर्णे वन ... वीजः अर्घ्यके कपालं कुलं तदस्त्राणि ततो बहिः। गणकाय ऋषये नमः शिरसि। गायत्र्यै छंदसे नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदि विरिविघ्नेश्वराय देवतायै नमः इति
कोणपीठन्यासो ते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि। गणकाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदि विरिविघ्नेश्वराय देवतायै नमः इति
विंन्यस्य हृदि सिद्धये विविनियोग इति कृत्वा तत्र वर्णैः कायचतुर्भिः हृदयं चतुर्भिः शिरः पंचभिः शिखा पंचभिः कवचं पंचभिर्नेत्रं द्वाभ्यामस्त्रं इति विभक्तैर्मंत्र
वर्णैः षडंगानि न्यस्य ध्यानादिपुष्पोपचारांतैस्त्रिकोणे वक्ष्यमाणमहागणपतिपूजोक्तं मिथुनत्रयं षट्कोणे आमोदादिषट्कं अष्टदलकेरष्ट
गणकं दलेषु ब्राह्म्यादि चतुरस्रे इंद्रादीन्वज्रादीन्प्रपूज्य प्रागुक्तधेनुं समापयेदिति। तथा वेदलक्षं जपेन्मंत्रं तत्कुयात् दशांशतः मधुरत्रयसं
युक्तैः जैरपरिशिरैः। एवं साधितमंत्रस्तु प्रयोगान्कर्तुमर्हति। विकृतः वालहेमनवश्यक्तः सकलंजगत्। तिलतंदुलहोमेन श्रियमाप्नोत्यनिंदितां॥

श्री
५८२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मोदकान्नसंयुक्तः नूकुलाविजयमाप्नुयात् । मधुरत्रयहोमेन राजानं वशमानयेत् । अभीष्टसाधनो होमो भक्ष्यभोज्यादिभिः कृतः । सारसंग्रहे । वदे
हैरम्बमनुर्थतं महागणपतिं तथा गरां ते वरदं प्रोक्ता वदेत्सर्वजनं ततः मे वशं च सेमाभाष्य वदेदानय ठद्वयं । लक्ष्मीगणेशबीजाद्यमेकोनत्रिंशदक्ष
रः लक्ष्मीगणेशमंत्रोऽयं सर्वसंपत्प्रदायकः । तथा चतुर्थ्यन्तं महागणपतिं महागणपतये इति । ठद्वयं स्वाहा कामः लक्ष्मीबीजं श्रीं गणेशबीजं गाए
नदद्भं तथा । अंतर्यामी मुनिः प्रोक्तो गायत्री निचृदन्विता । ॐ देवो लक्ष्मीगणेशोऽत्र देवता समुदाहृता । षड्दीर्घयुक्तेनाद्येन द्वितीयेन च तत्कृता । षडंगानि
विधेयानि जातियुक्तानि मंत्रिणा । हेमाभः पीतवस्त्रः करकमलतलैः संदधच्चक्रशंखौ दंताभीतिवरासाधनककरकघटः पद्मसंस्थः त्रिनेत्रः वामं
गाविष्टलक्ष्म्याविधृतकमलया प्रोल्लसद्दक्षदोष्णा श्लिष्टः सौवर्णकांत्या गणपतिरमलश्रीकरो वः श्रियेऽस्तु । दक्षाधः करमारभ्य दक्षाधः करपर्यंत
मायुधध्यानं । नासाग्रं दं... प्राकृपोके पूजयेत् । पीठे तीव्रादिनवशक्तिके । अष्टपत्रयुते पद्मे कर्णिकाकेसरोज्ज्वले । चतुर्द्वारसमायुक्ते चतुरस्रत्रयावृते ।
मलेन मूर्तिं संकल्प्य तस... पूजयेत् । प्रथमावृतिरंगैः स्याद्वक्रतुंडादिभिः परा । अणिमा महिमा चैव लघिमा गरिमा तथा । ईशत्वं च वशित्वं च प्राका
म्यं प्राप्तिरेव च । एताः सम्पूज्य सम्यक् तृतीयावरणे क्रमात् । ततस्तु मातरः पूज्या लोकेशास्तदनंतरं । तदायुधानि तद्वद्भक्तियुक्तः समर्चयेत् । दिशिमान्
यत्रयोगः तत्पात्रस्थापनादियोगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि अंतर्यामिऋषये नमः मुखे निचृद्गायत्रीछंदसे नमः हृदये श्री
लक्ष्मीगणेशाय देवतायै नम इति विन्यस्य आद्यद्वितीययोगकृतं ॐ श्रां गां हृदयाय । श्रीं गीं शिरसे । श्रूं गूं शिखायै । श्रैं गैं कवचाय । श्रौं गौं नेत्रत्रयाय । श्रः गः
अस्त्राय । इति करषडंगन्यासं विधाय ध्यानादिमानसपूजांते प्रोक्तमर्चापीठं ... पूर्वादि पुष्पांजलिप्रकारांते अथ अष्टदलकेसरेषु आग्नेयादिषडंग
निसंपूज्य दलाग्रेषु एकदंतपूजांते वक्रतुंडादिकान्संपूज्य द्वितीयावरणे दलेषु देवान्यदलमारभ्य ॐ अणिमासिद्ध्यै नमः । एवं महिमा । लघिमा । गरि
मा । ईशत्व । वशित्व । प्राकाम्य । प्राप्ति । इति प्रादक्षिण्येन संपूज्य दलाग्रेषु ब्राह्म्यादिकाः प्राग्वत्संपूज्य चतुरस्रवीथीद्वये लोकपालांस्तदायुधानि च सं
न्यधूपदीपादिकं सर्वं पूर्ववत्समापयेदिति । तथा ... जपेन्मंत्रं दीक्षितो विजितेन्द्रियः । सांशं जुहुयाद्बिल्वसमिधो मधुरत्रयसंप्लुताः । महाल
क्ष्मीकृतो होमः पुत्रपौत्रफलप्रदः । ... तोयैस्तर्पणं चत्वारिंशच्चतुःशतं । चत्वारिंशद्दिनान्मंत्री ... लभते ध्रुवं । इति सारसंग्रहे ॥ विंदुमामा
क्षयन्त्रितयतः स्मृतिर्मोयानुमन्यगा । सर्गः शक्तिगणपः सर्वसिद्धिप्रदायकः । स्मृतिर्गकारः । अग्नी रेफः । वामाक्षी ईकारः । बिंदुरनुस्वारः । एतो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri ह्रीं ग्रीं ह्रीं

ॐ हि प्रप्रसादनायनमः ५

विद्यार्णि ५८४

584

पिंडिते बीजं मध्यासु मध्यगां मायाबीजद्वयं साम ध्येत्तथा कुर्यात् तथा भार्गवो स्य मुनिश्छंदो विराट् देवः समीरितः शक्त्यादि गणपस्तत्र देवता न
व वेदितं गाद्य दूरादीघोंकाबीजेन षडंगानि प्रकल्पयेत् गजेंद्रवदनं साक्षाच्चलत्कर्णं सुचामरं हेमवर्णं चतुर्बाहुं पाशांकुशधरं विभुं स्वदंतं दक्षिणे ह
स्ते बीजपूरं च वामके पुष्करे मोदकं चैव धारयंतं मनुं स्मरेत् वामोर्ध्वकरमारभ्य वामाधःकरपर्यंतमायुधध्यानं पूर्वोक्ते पूजयेत्पीठे तीव्रादिनवशक्ति
के प्रदद्यात्तं बुद्धे दें चतुरस्रं च पावके प्रथमं गा वृत्तिः प्रोक्ता द्वितीया मातृभिः स्मृता तृतीया लोकपालैः स्यात् तत्रांगैश्चतुर्थ्यपि ॥ अथ प्रयोगः ॥
तत्र प्रातः योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि भृगु ऋषये नमः मुखे गायत्रीछंदसे नमः हृदि श्री शक्तिगणपतये देवताये न
मः इति विन्यस्य यो गी मित्यादिना षडंगन्यासं विधाय ध्यानादिमानसपूजांते प्रोक्त व्यक्षरमंत्र यत्र पूजा च क्रमुद्ध स्याच्चादि पुष्पोपचारांते केसरेषु
डंगानि दलेषु वक्रतुंडादीन् दलेषु मातृः चतुरस्रे लोकपालांस्तदायुधानि संपूज्य प्राग्वत् संसमापयेत् तथा लक्षत्रयं जपेन्मंत्रं तु दशांशं समाहितः
हुत् कुर्यात् घृतसंयुक्तैस्तिलैर्मंत्रवित् तन्मानतर्पणादि ततः कुर्याद्देवसिद्धये मनुः [illegible] जपो हयत्नः काम्यकर्म ततः कुर्यात् द्विरेफ [illegible] तमान
सः आद्या के मुद्रा यान्वितमन्त्रयान्च सराभवेत् पायसान्नेन महती श्रियमाप्नोति मानवः हिमांतथासारसेयहे रवीतोविंदुसमायुक्तः सकारो
क्षिसमन्वितः लोहितो रेफसंयुक्तः पार्श्वो गक्रिसमन्वितः साद्यनायहृदंतो यं मंत्रः पंचाक्षरो मतः इति रवीतो मा विंदुरनुस्वारः तघुकः स्वल
पं आद्यि द्वकारस्तद्युक्तः लोहितापकारः रेफः स्वरूपं तघुक्तः पार्श्वपकारः वक्रीरेफस्तघुक्तः सादनायस्वरूपं हृदंतः नमोंतः अथ विर्गलक
स्वाग्नेदः पोकं विराङ्छिदेवताः गदितः क्षिप्रसादनविनायकः दीर्घभाजास्वबीजेन कुर्यादंगानि यो मनोः पाशांकुशौ कल्पलतां विषाणां दधत् तुंडा
हित बीजपूरः रक्तस्त्रिनेत्रस्तरुणेंदुमौलिहारोज्ज्वलो हस्तिमुखो वतान्नः वामोर्ध्वकरमारभ्य वामाधः करपर्यंतमायुधध्यानं पूर्वोक्ते पूजयेत् पीठे न
वशक्तिसमन्वितो मूर्तिं मूलेन संकल्प्य तस्यां विघ्नेश्वरं यजेत् प्रथमावृत्तिरंगैः स्याद्द्वितीया वाह्यविर्गलैः विघ्नविनायकाख्यो न्यभ्रसाख्यो वी
रं [illegible] वरदश्चैव अथ न्याय एकदंतायपरः जंबोदरोघमः प्रोक्तो दलाग्रे मानवः पूजनं बाह्ये लोकेश्वराः पूज्यास्तदस्त्राणि ततो वहिरिति ॥ अथ
प्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि गणकाय ऋषये नमः मुखे विराट् छंदसे नमः हृदये क्षिप्र
प्रसादनाय गणपतये देवताये नमः इति विन्यस्य गां गी मित्यादिना कराङ्गन्यासं विधाय ध्यानादिमानसपूजांते चतुरस्रत्रयान्वितमष्टदलक

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री ५८४

ॐ गूं नमः ४ A 6

मलमर्चयीपीठं ॥ निर्माय षडंगादिपुष्पोपचारैस्तैः केसरेषु षडंगानि संपूज्य पत्रदले पुरो वाग्न्यादिप्रादक्षिण्येन ॥ ॐ विघ्नाय ॥ विनायकाय ॥ शूराय ॥ वीराय ॥ वरदाय ॥
इभवक्त्राय ॥ एकदंताय ॥ लंबोदराय नम इति संपूज्य दलाग्रेषु मातृश्चतुरस्रे लोकपालांस्तदस्त्राणि च संपूज्य प्राग्वद्धेनुं समापयेदिति ॥ तथा ॥ लक्षमेकं ज
पेन्मनुं दीक्षितस्तद्दशांशतः ॥ त्रिस्वाद्वक्तैस्तिलैर्होमं कुर्यात्पूर्वोदितार्चिते ॥ तर्पणादीनि ततः पूर्ववदाचरेत् ॥ एवं सिद्धमनोर्मंत्री कुर्यात्कामानशेषतः ॥ कल
वेन चतुर्थ्यंतमिति ॥ शर्करासहितैर्गुडैर्जुहुयाद्दुग्धाद्यैः लक्ष्मीवांश्चैव तत्रानन होमो लोकवशीकरः ॥ घृताक्तैस्तंडुलैर्जुहुयाद्दुग्धाद्यैः साधको भवेत् ॥ चत्वारिंश
द्विनमंत्री नारिकेलैर्दुग्धेन ततः सर्वमंलोष्टं पक्षे च प्रत्यहं साधकोत्तमः ॥ सर्वाङ्कितार्थमथ्योतिनात्र कार्या विचारणा ॥ सत्यं ॥ वेत्रनिर्मित्यके स कुमिश्च का
धुकेर्गर्जितान्स होमो भवेद्दधिमिश्रैर्दूर्वाभिर्मधुरात्रितैः ॥ कुर्वेच्चत्वारिंशदवधं चतुःशतमतं द्वितः ॥ प्रातः प्रातस्तु सलिलैर्विघ्नेशस्य च मस्तके ॥ तर्पयेच्छ्री
समृद्धिश्च भवेत्तस्य न संशयः ॥ पूर्वोदितं गणेशानमायान्तं रौद्रं ततः ॥ सोपानेनाकुलं स्थं तं चिंतयित्वाथ तर्पयेत् ॥ पूर्वमंत्रप्रयोगांश्च कुर्याद्दत्रापि साधक इति
पूर्वमंत्रोत्तमानन्द अक्षरमंत्रोक्ता तथा सारसंग्रहे ॥ विद्वद्धीशायुतः शार्ङ्गी तारा द्यो नवमायुतः ॥ चतुर्थो लोमनुः क्रों क्रों हेरंबस्य महात्मनः ॥ ह्रां ह्रीं गकार ॥ गविंदु
रजुस्वारः ॥ अथ ह्रीशः षडक्षरः ॥ तारो द्यो नवमायुतः ॥ तथा ॥ मुनिर्गणक आरब्धांगाय च ॥ छंदः द्दरितं ॥ पंचवक्त्रश्च हेरंबो देवता सिंहवाहनः ॥
वद्दीर्घयुक्तबीजेन षडंगानि चिकिरिरित ॥ ततः ॥ मुक्ताविद्युत्प्रभोदारमतप्रसन्नानि मैः ॥ पंचभिस्त्रीणि च श्रीहेरंबो भावनीयः ॥ शशधरमुकुटो दत्तसिंहाधिरूढ ॥ हस्तैर्दि
भ्रास्त्रमूलांकुशकरजपवटीमुद्गरान् पुंकपाले टंकं कोमोदकं स्याद्दुदलसदभयदानमूर्ती च दीप्तिः ॥ अथ सद्दक्षयोर्वराभये तदुपरि मोदकरत्नौ तदुपरि पर
शुकपाले तदुपरि क्षमाक्षमुद्गरौ तदुपरि अंकुशत्रिशूले ॥ तथा पूर्वोक्तरूपं चच्चीष्वर्ययजेद्धेरंबमव्यग्री पद्मस्य पत्रदले हृत्वा चतुरस्र त्र्यस्रावृतं ॥ चतुर्द्वार समायुक्तं तत्र
आदावासनं यजेत् ॥ आत्तवांतेडु दयं प्रोक्तं महासिंहं षडे युतं ॥ गांच हेरंबशक्तिः स्यादासनाय नमोंततः ॥ आसनाख्यो मनुः प्रोक्तो दत्वाते नासनं विभोः ॥ ध्यात्वा यु
केन बीजेन कुर्यान्मूर्तिप्रकल्पनं ॥ तस्यामावाह्य विघ्नेशं यजेदावरणान्वितं ॥ आदावंगानि संपूज्य लोकपा ॥ न्यजेद्बुधः ॥ तेषामस्त्राणि तदा हेरंबार्थी समीरि
तति ॥ अथ प्रयोगः ॥ तत्र प्राग्वद्योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि गणकाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः ॥ हृदये श्रीहेरंबाय देवताये
नमः ॥ इति विन्यस्य करशोधिकयादिनाकरषडंगन्यासं विधाय ध्यानादिमानसपूजांते प्रोक्तकमलं विलिख्य प्रोक्तयोगपीठन्यवशक्तिः पूजांते श्रीं कुं कुं महासि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५८५
585

हायगां हेरंबासनाय नमः हृत्कोसत्रैसंपूज्य ओं गं गणपतिमूर्तिं कल्पयामीति तत्र मूर्तिं परिकल्प्यावाहनादिपुष्पोपचारान्ते केसरेषु षडंगानि संपूज्य लोकेशा
नोदिग्रावत्समाययेदिति॥ तथा लक्षत्रयं जपित्वांते तिलैर्हुत्वा दशांशतः॥ मधुरत्रयसंयुक्तैस्तर्पणादि समाचरेत्॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगान्नाचरेत्ततः
अन्नायमेव केलियुगतपः। चतुर्दश्यष्टमीषष्ठीषु केकेंतु कुर्याद्बुधः॥ अपूपैः केसरैर्मंत्री मोदकैश्च षट्सि... चापूर्वैस्तैर्हुनेत् कुर्याद्द्वयेः पर्वसु पिच मंत्रवित्ताय चा
दिक्तितलसर्वसाधकसोनसाधयेत्॥ अथ यंत्रं प्रवक्ष्यामि हेरंबस्य गणेशितुः भूर्जपत्रे लिखेत् गजमदघुसृणैर्मध्यबीजाद्यसाध्यं किंजल्के षट्सु गमंत्रा
न्वसुदलविवरे सप्तधा संविभज्य भालोऽङ्कशिष्टपत्रेषु विरचितु षडंघ्रिग्रामसगानेयवर्णैः शक्याबीजं सकाराद्यवनमपि तदनु प्रोक्तसूत्राष्टतं स्यात्। क्लौं हः संवेष्ट्यं
त्रिभिरपि विधृतं करकुनाभीष्टदं स्यादिति। अथ यमर्चः। भूर्जपत्रे गंधमदसहितकुंकुमेनाष्टदलकमले विलिखेत्तन्मध्ये हेरंबबीजं विलिखेत्तस्य बिंदु
स्थाने अमुकस्य कुंकारस्थाने अमुकं मध्ये वशं कुरु कुरु द्र स्वाहादि स्वेष्टं कर्मपदं विलिखेदित्येने साधकसाध्यकर्माण्यालिख्य तत्केसरेषु षडंगमंत्रान्यथा
स्थानमालिख्याष्टसुपत्रेषु पूर्वादिदक्षिणपत्रे क्रीं क्रों ओं गुं नमः स द्वितीयदले वै विघ्नाधिपाय स तृतीयदले वै थ सिद्धिदाय स। चतुर्थदले वे दुःख
शमनाय ए स्वेहि भगवन् ... दले सर्वोत्कृष्टादय स्तंभाय सप्तमदले यत्तं भय क्रीं गं गं। अष्टमदले नमः स्वाहा क्रों क्रीं। इति विलिख्य पत्राद्बहिर्वृत्तत्र
यं कृत्वा वीथीद्वयं निष्पाद्य तत्र प्रथमवीथ्यां स्वाग्रमारभ्य प्रादक्षिण्येन निरंतरं शक्तिबीजेनावेष्ट्य द्वितीयवीथ्यां तथैव सबिंदुसकारेणावेष्ट्य राकिनी
कृत्स्नं तत्सूत्रेण संवेष्ट्य पुनः स्वर्णरजतताम्रैरग्निसंबद्धमकुर्यात्तावेष्ट्यं यथाविधि धृतममुकफलदं भवति॥ अथ यंत्रलिखितमालामंत्रस्य पूजाजपादि
कं सर्वं हेरंबमंत्रवत्कार्यं॥ अमितछेदहृतिविशेषः॥ तथा सारसंग्रहे॥ प्रणवः पतती यंत्रकामवाकुमूलं। स्वरहीनस्तकारोदिर्वेह द्वानुवर्णोकः। सबल
एयमनुः क्रों क्रों भगवतां सर्वकामदहृति। पततीयो चकारः। वामवाकुमूलवकाटांतवर्णादिस्तकारः सक्रीह्रः स्वररहितः। भुवे स्वरूपं हृत् नमः पा ।श्री
तुष्ट... वस्ताक्षरः। शारदातिलके तु। अंतरस्थोचरकारडक्तः। प्रयोगसारे तु। प्रणवस्तः प्रणवायत्रः शक्तिबीजयवकुरुरिति। अथ यमर्चनप्रणवांते वेदयमंत्र ५८५
स्तदा... द्वर्णको भवतीति। प्रणवादेः शक्तिबीजं वेदीपते तदाऽन्यो यमष्टाक्षरो भवति। एवं त्रिविधो यं मंत्रस्य हृति। तथा ऽ ऋषिरग्निः समाख्यातो गायत्री
छंद उच्यते। सुब्रह्मण्यस्य मंत्रस्य देवता परिकीर्तिता॥ दीर्घभाजाग्निबीजेन षडंगानि समाचरेत्॥ पापाह्वरुणविग्रहः ... शिमुखः साम्यग्धानोमुले

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भक्तानांभीतिहरं रिपुक्षयकरीं शक्तिं शुभं कुर्कुटं रक्तालेपनवस्त्रदामरुचिरो नानाविभूषान्वितः सुब्रह्मण्यगणाधिपः शुभकरो भक्ताद्यघविध्वंसकः॥८
क्षा...भः करकोरचेतनदाद्भूर्यैकोरन्ते दृत्यापुथध्यानं च कृते पूजितेपीठे पूर्वोक्तपूजयेद्विदिक्षु कोणपत्रवारसहितं त्रिभिर्नाभमकं च ...लं च वक्त्रं ते इत्यनेनसला
दि...निबंधः प्रतीयते। अन्यथोक्तं वैयर्थ्य प्रसंगात्। स्तोभूपतिसेनान्यौ गुहाख्यो हेमचूलकः विशालाक्षश्च संख्याकाः मूलशक्तिकरा इमा। इति अथ
प्रयोगः। तत्र प्रातः स्नानादि योगपीठन्यासान्ते शिरसि अग्नये ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदि सुब्रह्मण्याय देवतायै नमः इति विन्यस्य विनियो
गमुक्त्वा ...मित्यादिना करषडंगन्यासं विधाय ध्यानादिमानसपूजांते प्रागुक्तमर्घ्यपीठे मुद्ध्यावादि पुष्पोपचारांते प्राग्वत्केसरेषु षडंगानि संपूज्याष्ट
दलदेवता अग्रमारभ्य ओं तत्पुरुषाय। ओं अग्निवेषाय। ओं कृत्तिकापुत्राय। ओं भूपतये। ओं सेनान्यै। ओं गुहाय। ओं हेमचूलाय। ओं विशालाक्षाय नमः ततो
ऽष्टदलेषु देवाग्रमारभ्य ओं देवसेनापतये नमः ओं शक्तये। ओं विशाखाय। ओं कुक्कुटाय। ओं मेषाय। ओं मयूराय। ओं वज्राय। ओं दीपाय नमः इति संपूज्य लो
केशादीन्सर्वान्प्राग्वत्संपूज्य ...तत्पालसमेकेनयेत् मंत्रं सर्वविधावापयेद्धसा... तं जुहुयात् मंत्री तर्पयेद्द्विजपुंगवान्। एवं सिद्धे मंत्री मंत्री कुर्या
त्काम्यान्यथेप्सितान्। अमंत्र...कृतयुगपरः कैलाशेनबलुर्द्धणविति। पष्ठ्यादिने शुभमुखे भक्त्या ...पैः प्रतोषयेत्। देवदेवधिया सम्यग्गर्भे पहल...
णः सुब्रह्मण्यमनोः सम्यक् कुर्पात्स्तिं येप कुर्वीत। लक्ष्मीमायुश्च तेजश्च पुत्रपौत्रान्यशः पशून्। ऐकाहिका मुष्मिका न लोकान् लभते नात्र संशयः। सार
संग्रहे। अथ प्रवक्ष्ये ...मनुर्द्वयमितं महागोलेरहस्यसमासतोऽत्रा। गुहस्य संमूद ... सिद्धिप्राप्तः सुरैरप्यभिवांछितं। तासि दुर्विसं चोद्दिविधे तप
स्यं सुरासुरैः किन्नरयक्षनागैः गंधर्वसिद्धव्रजचारणाद्यैः संसेवितं यगिनलैः समस्तैर्नारीनराणां वशकारकं च। तद्भूपालसंघातवशे प्रशस्तं। तद्भु
दरीवश्य कृ...रंज्ञमा...स्तम्भनौषधवश्यप्रदमाभुलोके। आचाद्वीपज्वालसमूहघोरवेतालभूतादि कदुष्टजंतून्। वशेविधातुं प्रथितः पृथिव्यां लोकेक
नांगुहजमोहकं चातलाजनाहृष्टिकरं प्रसिद्धं पुष्टिप्रदं भक्तजनस्य नित्यं। उच्चाटकर्मा एवपिशस्तमाद्यं लेकेतमारणकर्मशात्। कृशानुसंस्तंभनकं
रकं च ... विद्वेषणं विशालीगतिरोधकं च। कपालधारापरसेवयान्तं संस्तंभकं च विद्युदप्रतनीनांसंस्तं त्रिकं वातसमूहवृष्टेः। शुक्रादिसंक्षोभकरं परं चना
पाताललोके सुगतिप्रदं च रसायनाद्यंजनसिद्धिदं च। खड्गपादुकापारदं च प्रसिद्धिखङ्गादिसिद्धिप्रदमुत्तमं च। वायुगर्भशक्तिणीसाधनशक्तिभूतैः सम्यङ्गमा
वेशकरं प्रसिद्धं। वेदादिपञ्चमितयाभुवनेश्वरीसकामप्रसमागणपमंत्रराजिके। कांतां नवादिपदयेवरजीरवल्लीनुकादसर्वजनमकं विवे च 5

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

...र्व शश्वत् । ॐ कारमाकलितदहनस्वरवधूं समुल्कासं कीर्तितोमनुरयं मनुयुग्मवर्णैः । मुक्तैः परं विगलितमनोरथकल्पशाखी भूतिप्रदश्च पततां वरसाधकानामिति विव-
५८६ दिग्धमानाय प्रानिरतश्री बीजं सुवनेशी तद्ध्रीजं सकामाकामबीजं सहितां भुवनेशीबीजानंतरं कामबीजं मितरार्थेनः क्षमाभूबीजं तज्ञोमिति । गणपमंत्र गं कारो तं-
586 तो गतानांदिर्लकारः स्वरूपो वरस्वरूपो नीरं यकारः वह्निरेफः दस्वरूपो सर्वजनस्वरूपो मकारो मकारः श्रीयएकारः । तेन मोवशं स्वरूपोऽनिय-
स्वरूपोऽग्न्यसंहितेर्यः दहनस्वरवधूः स्वाहाकारः मनुयुग्मवर्णैः अष्टाविंशत्यक्षरः तथा ऋषिः स्याद्गणको निरच्छंदो देवता यत्र मुदीरितो हि
महागणेशो गणदिते देवः सुरासुरैः सेवितपादपद्मः गं बीजं ह्रीं शक्तिरितिप्रपादाकयोः तारादिबद्धबीजसमन्वितेन बद्धदीर्घभाजा निजबीजके मो
कुमोता षडंगानि मनोर्यथावत् जातियुक्ता प्रथमं त्रवितं गः साद्धादशानकृतिनेत्रनासादहनस्यदोः पद्मयसधिदृशो अनाहतो यो मालि हृदके स्वाधि
ष्ठानके आधारपदेषु वर्णान्न्यसेत् स्पर्शान्नवान् हृदगुह्यपदं सुगीतानि परिन्यसेद्वा ततो वशिष्टैः खलु मंत्रवर्णैः सव्यापये ह्यसकले शरीरे । कृत्वैवं
हृत्कुलपदेषु पद्मान्न्यसेत्स्वनामानिपुनानि मंत्री तेषोवहन्तो नुपुनेषु भूयो न्यसेच्च बहुधा कृपुतान् गणेशान् हृदयं प्रविन्यस्य निजे शरीरे ध्यायेद्गणेशं
निजहृत्सरोजे लेखस्य तले ज्योदीपनवरत्नमये शुभे तत्तरंगोल्लसत्तोये धौतपीततले मले । ततोयकरणसंयुक्तं गंधवाहनिषेवितो कल्पपादपसंशोभि
भूभागसमलंकृते । नानाकुसुमसंकीर्णे नानापक्षिविराजिते । अनेकफलसंकीर्णे सेवितवायुरोगणैः उज्ज्वलानतपोद्योतचंद्रज्योत्स्नासमाकुले । वि
स्व लसत्प्रपरागौघकुंदिमारुणभूतले । कल्पपादपपुष्पस्थषट्पदैर्मंजुलस्वैः । पारिजातं कल्पतरं तत्स्यमध्ये विचिंतयेत् । युगपद्धतुषट्केन सेवितं पुष्पशो
भितं । नवरत्नमयैतस्याधस्तात्सिंहासनं स्मरेत् । तन्मध्येऽलिंपिपद्मं वज्रसारं तस्य मध्यतः कर्णिकायां त्रिकोणं वत्तसंस्थं महागणं । नानारत्नविभू
षाढ्यं चंद्रकुंदं तं गजाननं बालार्ककांतिविशिरा नूपुरेषु घत्तूरकोत्पलं सकरं श्रीहस्तविन्यस्तबीजपूरं रदनं कुंभकरे विभ्रतो पद्मपाशकरं यानि जप्रमदया श्लि
ष्टं जपाकुसुमसन्निभं सार्धेंदुमप्रमजं महागणपतिं नेत्रत्रयोल्लासितं । पुष्पांकुशहस्तरत्नो ध्ययं कुंभमयतलतारामणिमुक्ताप्रकाशादीन् वर्षंतं धारया मुकुटः सर्वतः
साधकस्याग्रे सदा नवलोलुपान् षट्पदाली कर्णतालेर्वीरयंतं मुहुर्मुहुः । अमरासुरसंसेव्यसरत्नमुकुटोज्ज्वलो उदरं गजमुखं नानाभरणभूषितं । श्री
इति ध्यात्वा गणपतिं यत्नात्संकीपयेत्कैः । ऊर्ध्वे वामदक्षयोश्च क्रमात् । तदधः भूत्ल पाशो । तदधो धनुरुत्पले । तदधो गदा बीजपूरो । तदधो बीजपूररदनो । शं ५८६
डां रत्नकुंभः दत्वा पुष्पाजान्तः । अपरेऽनुवामाद्यर्धादिक्रमेणादक्षोर्ध्वं तं वदंति । नदुतं प्रयोगसारे । वक्रप्रासरसरूत्पलकार्मुकगदासहीजपूरद्विजक्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जे ६ ती वृादि २

ह्यये मलपाशपंकजकरं शुंडाग्रजाग्रतपूर मिति॥ प्रासत्तिमूलं रसालकार्मुक इक्षुकार्मुकः॥ द्विजो दंडः गणेश परामर्शि रथांगं॥ दक्षाधः करमाय
ध्य वामाधस्त कसव्यपि गदाभूलाकुकलश॥ कारविषाणं दक्षिणेः करः॥ शाल्यग्रपाशवके क्षुयावसद्वीजपूरकाम्बायामर्दधानमितुकं॥ अत्र यथागु
रूपदेशं कार्यमिति॥ तत्राधर्मादि रकेसपूर्वोक्त श्री ह्रीं आदि नवशक्तिकेपीठे विघ्नेशमभ्यर्च्य सम्यक् सर्वोपचारकैः॥ त्रिकोणाग्रस्थ विलक्ष्मी विष्णुं लक्ष्मा
न्वितं यजेत्॥ पद्मद्वयकरापर्शं रथचक्रधरो हरिः दक्षकोणाग्रहस्त गौरीपतिं यजेत्॥ डमरुं दंडकौ दंडपुष्पेषु समलंकृता॥ उत्तरेथापि यंकोत्तम ह्रीके
णै यजेत्ततः॥ मुकवीहाग्र काद्दाचकालंकृतसकुना॥ देयस्याग्रे यजेल्लक्ष्म्या सहितं गणनायकं॥ षट्कोणेषु यजेत्सम्यगामोदादीश्च षट्के मातकामो
दसिद्धि सहितमग्निकोणे समर्चयेत्॥ समृध्यायुतमभ्यर्च्य प्रमोदं वह्निकोणतः॥ समुखं कांतिसंयुक्तमीशकोणे समर्चयेत्॥ दुर्मुखं मदनावत्या यजेद्दक्षि
णकोणके॥ विघ्नं मदद्रवायुक्तं कोणे नैऋते वरेयेत्॥ वायव्ये विघ्नकर्तारं द्राविण्या सहितं यजेत्॥ पाशांकुशधरा विघ्नाः शक्तयश्चाभयप्रदाः॥ रकार को
वरालेयभूषणाम्मदाविकूलाः॥ तस्य सव्ये यशंखनिधिं वलेधारान्वितं यजेत्॥ अपसव्ये पद्मनिधिं वसुमत्या सहार्चयेत्॥ ते स्युर्महागणेशस्यातस्य पा
मौक्तिकाभोज्याभालिक्याभस्तु धारया॥ वर्षितो धनसंपत्तिं लोकानां स्वेक्षुया सदा॥ केसरे षड्गदजास्या ह्रस्वा धाः पद्ममध्यगाः॥ वेतरेलोकपालान्
च तदस्त्राणि दूर्वेवता॥ अंगावरणसंयुक्तमिष्टं देवं प्रपूजयेत्॥ इति॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातःकृत्यादि पीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा
शिरसि ॐ गणकाय ऋषये नमः मुखे निचृज्जगती छंदसे नमः हृदये श्री महागणपतये देवतायै नमः गुह्ये ॐ गं बीजाय० पादयोः ह्रीं शक्तये० इति विन्य
स्य मम सर्वाभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोगः इति कृतांजलिः कृत्वा॥ ॐ गां हृदयाय० श्रीं गीं शिरसे स्वाहा॥ ह्रीं गूं शिखायै वषट्॥ क्लीं गैं कवचाय हुं॥ ग्लौं गौं
नेत्रत्रयाय वौषट्॥ गं गः अस्त्राय फट्॥ इति षडंगमंत्रान्गुष्ठादितलांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेष्वपि विन्यसेत्॥ ततो वर्णन्यासं कुर्यात् अं नमः दक्षने
त्रे आं नमः वामनेत्रे नमः॥ दक्षश्रोत्रे तं नमः वामश्रोत्रे नमः दक्षनासायां वं नमः वामे रं नमः मुखे यं नमः दक्षांगुष्ठमूले रं नमः मध्ये दं नमः मणिबंधे सं नमः
अंगुलिमूले वं नमः अंगुल्यग्रे तं नमः वामबाहुमूले नं नमः तन्मध्ये मं नमः मणिबंधे वं नमः अंगुलिमूले शं नमः अंगुल्यग्रे मां नमः अनाहते वं नमः
मणिपूरके यं नमः स्वाधिष्ठाने स्वां नमः मूलाधारे हं नमः शिरसि ॐ नमः मुखे श्रीं नमः हृदये ह्रीं नमः गुह्ये क्लीं नमः पादयोः ग्लौं नमः हृदये गं नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ कार्ले
५८०
587

इति विन्यस्य मलासूक्तादि द्वाविंशतिवर्णैर्मूर्ध्यादिपादांतं व्यापकं विन्यस्य ध्यानादि मानसपूजां ते प्रागुक्तं मानसकायपद्ये वर्तुले रं पुलके चतुरस्रवेष्टितं
ऊर्ध्वात्तत्कर्णिकायां षट्कोणं तदंतस्त्रिकोणं च कुर्यादिति पूजायंत्रमुद्धृत्य तत्रार्घ्यस्थापनादि पुष्पोपचारांतं प्रोक्तविधिना विधाय त्रिकोणांतर्बहिर्देवस्य
ॐ श्रीलक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः देवस्य दक्षिणे ॐ क्लीं गौरीहराभ्यां नमः देवस्य पृष्ठे ॐ क्लीं रतिकामाभ्यां नमः देवस्य वामे ग्लौं महीवराहाभ्यां नमः त
त्रिकोणांतर्देवाग्रे ॐ गं लक्ष्मीगणनायकाभ्यां नमः इति प्रोक्तमिथुनानि तत्तद्रूपाणि ध्यात्वा लोकेशान्मिलितान् ध्यानगंधादिभिः संपूज्य ततः ष
ट्कोणेषु देवाग्रमारभ्य ॐ गं आमोदसिद्धिभ्यां नमः ॐ गं प्रमोदसमृद्धिभ्यां नमः एवं सुमुखकांतिभ्यां नमः दुर्मुखमदनावतीभ्यां नमः विघ्नमदद्र
वाभ्यां नमः विघ्नकर्तृद्राविणीभ्यां नमः इति संपूज्य षट्कोणाद्बहिर्देवस्य दक्षिणे शंखनिधिवसुधाराभ्यां नमः वामे पद्मनिधिवसुमतीभ्यां न
मः इति संपूज्याष्टदलकेसरेषु प्रागंगानि दलेषु ब्राह्म्याद्याश्च लुरसे लोकपालांस्तदायुधानि च संपूज्य धूपदीपादि प्राग्वत्समापयेदिति॥
... एकादशायुतं जप्त्वा ... स्तोत्तरमादरात्। दशांशं जुहुयाद्द्रव्यैरेकादशभिरादितः॥ तत्त्वतिलाद्दशांशेन तर्पयेद्विधिवत्ततः॥ श्रीलक्ष्मीनारा
यणस्यैकद्रव्यैर्हुतैर्हरिः ... दद्याद्धान्यविसर्जने देवं स्तुत्वा भजेन्मनुं॥ ततः प्रयोगविधिवत्कुर्यात्संतोषयेत्ततः॥ काम्यकर्माणि कुर्वीत सिद्धये स्वर्णदेवता
न्यथा॥ सुमुखं सुरभि ... जपः ... मधुरत्रयसंयुतैः ... पायसेन वा॥ अष्टोत्तरसहस्रं वा नित्यं सर्वसमृद्धये॥ करवीरप्रसूनैर्गलपं
... सहस्रकं॥ दशांशतो लोहितवासितैरपुष्पैर्जुहुयात्सर्पिषा प्लुतैः॥ अष्टोत्तरसहस्रं मध्वोत्तरसहस्रं मिलितं पतः॥ वाञ्छितैरीक
रवीरजपाकुसुमैर्मधुप्लुतैः॥ तानि ... मधुरत्रयैः॥ राजा वशी तिष्ठति मंत्रिणस्तथा स्त्रियो मालत्यादिकसैन्ययुक्तः॥ ब्रह्मप्रसूनैः स्त्रिमधुप्लुतैश्च कुर्वादि
जातीवृक्षाणां ... तर्पणं सप्तद्वीपवतीं ... नित्यमुक्तं हि कुर्वंति नसंशयोऽत्र॥ बिल्वकुसुमपलाशः सर्पिकुनेमंत्रिवरो हितावरजितं द्विषः संत
दनपवेतः॥ वरवरोऽस्मिन् जगति प्रसिद्धकीर्तिर्विशालाममलां लभते त॥ मंत्री कुनेदध्यप्लुतैर्वा धान्यैः सधान्यं विपुलं लभेत॥ मधुप्लुतैर्लोहि
तपद्मैर्जुहुयात्कुनेदधाष्टोत्तरकं सहस्रं॥ पृथ्वीपतिं ... समदाश्रु निजं वशी करोत्येव तदा समंतात्॥ हयारिदलोत्सस मिश्रितैश्च अधिकं सहस्रं जुहुयान्म
नुज्ञः ... सदेवरत्नं ... अधिकं मंत्रिवरः सहस्रं जप्त्वा दशांशेन कुनेन्मनुज्ञः॥ विमुक्तयाराजिकया चलोत्तरेत्तकृष्णसंशोध्य करेरगृहीत्वा॥ साज्ययाति

श्री
५८०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संप्रत्ययिकाः। यो कां निजेष्टां खलु तां ऽयेत्सा कं दर्पती क्षोणि मुनिपीडितं तं गीः। स्वजीवितं यावदमुष्य वश्या भवेद् वश्या किल किंकरी वा। शिवालये लक्षमितं
मनुं ... जपेद्दूर्वां स न कुर्वन्मंत्री यथोक्तं घसा साधुमधुप्लुतैः सोऽथ नवश्यं विविधानुलभेत। यथोक्तं च संपातसेनाजाति प्रसूनैर्विविधैर्वतथा घृताक्तैः सह
स्तं जुहुयान्मनुं तु ... धायुलो वेदसदर्पवतां भवेत्तथा सावधिरादरवश्यो दूर्वात्रिकैर्यो जुहुयान्मनुज्ञो युतंत्रयं तेन भवेद्वशं मनुजस्य यः सर्वदान्वितिस्य लो
केसधीमानिह दीर्घजीवी लमाहिलोम मंत्रवरोऽयुतं यो कुरुते हि ध्याते न सुपीतपुष्पैः संतं भयेद्धरिन्द्रपस्रमे तो सभं त्यनागान्नरथामवश्यो लोहादिकैः संच
रितानि यानि दिव्यानि शस्त्राणि सुसितानि ते पां धारां कृत्वं संतं भयतीह यस्या... त्रो वीर्यान्ध संतं भजनमंत्रं कुर्यात्। विभीतकं कुसुमसमिद्भिरत्रायुत
त्रयं यो जुहुयाद्विधिज्ञः। उच्चाटये दस्तु च वैरिसंघान् स्वस्थानतो मंदरसन्निभोऽपि ग्रामं पुरं वा नगरं च देशं ध्यायं स्तयं येन जुहुयात्क्रमेण। तं तं सदेवोच्चाट
ती हमं त्रीतं साधकामं प्रदिसत्वनवां नां मंत्री लपामार्गसमिद्भिरष्टाधिकं सहस्रं विधिवज्जुहोतु। स्वजीवितावं ध्यपथ ... यो वा वश्या भवेयुर्न विचार्यम
त्राऽपरं ङुक्षो समिद्भिराज्यलोलं तं सह स्रं जुहुयाद्विधानात्। रंडाः स्वजीवावधितस्य वश्या सर्वप्रदाः कामदुघा भवंति। आनीय निंबकुसुमैर्लोनितपुस ८
साध्यनामानि विलिख्य ... तैलस्य सम्यक्कमहिषाज्यनाते कृत्वेल्क ... स्नेहयुतैर हस्तैः। विशत्सहस्रं भवतीह तेन मर्त्यो हि विक्षुब्धतरः स देवा। अमु
... स्त्रज्ञके नद्वयेति साध्यनामानि रह इति परिच्छेदः। मर्त्योऽस्मि संभूतमयो हि कीलमव्यांगुल यावदरि रोकहे स्तौ। स वेत्यसम्यग्ग सुपुष्प सहस्रसंजप्ते
वे कुलिके दयेवाश ... हलादिवे यथावद्वह्निमाह को सो सतिमेतिमर्थः। वसुयुक्सहस्त्रमथोत्तर सहस्त्रं कुलिकोदयस्तु ज्योतिः शास्त्रोऽम ... न्वके
दिनसद्गुवेदपक्षे रकौ गुहस्तै: कुलिकाभवेयुः। दिवानिरेकैरथयामिनीपुते गार्हिताः कर्मसु शोभने चिति। अर्कोऽत् अर्कवारात् मजु १५ अर्क १२ दिक १०
वसुः८ ऋतु ६ वेद ४ पक्ष २ इति। दिवारात्रौ तु निरेकैरके ही त्रेमिर्मुहूर्तैः कुलिककालो ज्ञेयः। अयमर्थः। रात्रौ तु त्रयोदशैकादशनवसप्तपंचतृतीयप्रथ
ममुहूर्ताः अर्कादिवारेषु यथाक्रमं कुलिककालो ज्ञेय इत्यर्थः। मंत्री विल्वसंहार समीपवर्तीजपेन्मनुं लक्षमितं यथावत। तस्याग्रतश्चाभिपतं तिनागक
न्याः बिलज्ञाः खलु सर्वहीनाः। दिव्यानि तानि द्रविरसायनीनि नानाप्रकाराश्च मणीन् प्रसिद्धान्सू सुवर्णकानां च बहूनि सर्वे स्त्वाः संप्रयच्छंति नवा
नथा ज्ञा। तेरेश्चिरे सूर्धविलक्षमेकं ६ ७ व्रतश्चैकमनानितांतां। भवे ध्रुवं तस्य तु पारसौ सिद्धिः सुरासुरैरप्यभिकांक्षिता या। तज्जालुकासत्पद्मन सारं जंघा
८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपुरार्णवे
५८८

वर्त्तौलिप्तु कांगीरिकर्णिकां वा । अथ यः प्रसूतामथमेलयित्वा संपूज्य तद्वा स्वपुत्तद्वयेन । आभिः शुभैरंजित लोचनो यो मर्त्योपि धानात्रिपथवती हाल
लोलुका प्रसिद्धा । तस्या लक्षणं तु स्पर्शं संकुवमत्रत्वं । घनसारः कर्पूरः । शुक्लागिरिकर्णिका । श्वेता पललिता । अघप्रसजातं खपुष्पी । अघोमुखपुष्प
वती । भवेत्फलेशानुशताप्रजस सभी खंडलेपातकि लेदुः । रत्नाक्षः शताह्र अपेत्य कोतररतमि मूर्धः । सर्वेत्रा लतास विस्फोटक भूतकृत्याप्रेतोक्त
घोरतरान्तु वर्णं । ममेरथा ... हस्तनपादुनाशये त्रिवरस्त वर्णं । विषदयस्त ... मंत्र ... नयान् ... हमूलरोगान् सदा हरणं ग्रहणं
वरोगान् वातप्रभूतान् कफपित्तजातान् । गलग्रहादीन्नपि रोगसंघान् ... जायेन विनाशयेन्नाल क्षेकजापेन मनोरथास्य सिद्धिर्भवेद स्याहि पादु
कायाः मंत्रीत लोग ... दूरवर्त्मशतत्रयं योजन से ... प्रदेशे विवरे मनेदेविले पितेगमयतो विशुद्धः । स्नातः शुचिर्मंत्रिवरो जितात्मा कुं मंत्र
वर्तितवं दनांगं । संस्थापनी रत्नस्तु ... नतस्यरयेत त्रशतवमेकं कुंभोपरिस्थाके पिला स्वपूर्णां विंयस्य प्रतत्वलव दीपमेकं । प्रपूरयेद्वे दनपुष्पधूप
पैः कुमारिकां वाथ कुमारकं वा । आनीय संस्थाप्य ... दिमंत्र मनुं तथा ... तं मनुं ... भूतं भविष्यं किल वर्तमानं शुभाशुभं ... कथयेद वश्यं
महागणेशं गदितस्य रूपं ध्यात्वा तयेद्रात्रिपु मंत्रिवर्यः । स्वप्रेगणेशः कथयत्यवश्यं शुभाशुभं मात्रविचारणीयं । वंदयग्रहे वाथ रवि ग्रहे वा मंत्रं जपे
त्साधु ... श्रयस्थः । आकृत्स्यात्रभवेत्सुसिद्धा धान्यादिकानां परमु ... चिंतं वा । न्यग्रोधमूले ... पविश्य मंत्री मंत्रं जपेल्लक्षमिमं विधानात् । सा
धकस्य ... तस्य भवेत्सुसिद्धा अर्थादिकं ... ददाति नित्यं । उग्रो च्वरात्रौ विधिवद् ... समानीय ... परतो निशांतं स्नात्वा चयेदत्र महागणेशं
स्वलापुत्तं ... प्रजपेत्तमंत्री । कलानि ... किल सूक्ष्म ... मस्याकर्षी ... तत्कपिला ... युक्तं । सप्राशयेत्प्रातरतीव शुद्धः कविर्भवेत्सोव दि
ससरात्रौ । अत्रापि ... प्रातः प्रातः स घृतं भक्षयेदिति । रसं समादाय च कामचारी रसेन संशोध्य ... मेकं । कापर्दी
सयत्र ... रसेन ताव ... कुमारिकापत्ररसेन ताव नतो भवेद्रूप समानवर्णः । भागामतः ... पारदस्य शुल
स्य ... कं हेमनः ... एकत्र कृत्वा ... संस्थाप्य ... रजलेप्रविव
लयेत्सु ... जपेल्लक्षमिमं मनुं ... महागणेशस्य ततः प्रसादात् सिद्धा हि नूनं गुटिका भवेत्सा । रसं च पारदं । कामचारी आका

ज

श्री
५८८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रावल्लीति प्रसिद्धा गुलुलुला म्रं । गगने भ्रम्रकं । सारनाले काञ्जिकः अम्लता म्लादिकं चूर्णीकृत्य मेलयित्वा ... । धारयेत् ... नन पचमं त्रीऽ अभस्या
स्तु रदानया घेः समग्रभूतैश्च भवेदवध्यः शस्त्रास्त्र वैदै प्रिमिषतेनानदहेतेवह्निः शतेष्वमसौ विषयेन मयतेन वापि । तस्याः प्रभावात्खिलवन्नदे
हो भवेद्रुतितस्य वरे वरी स्यात् । धराम दास्यः सकलोंवचमत्कायोहि ... विवरे दवश्यवा सदावसाति ष्ठति मस्याग्रेहं लक्ष्मीः । स्थिरा तस्य गृहे भवे
त् । सर्वदा दृष्टिं चंधेन गतः करोति महागणेशागुरुवरप्रसादतः । सद्गुलदंडी वशीनीग्रहीला प्रत्यकं वारेण ततो मियोस्या वज्राभ्रके नाथ पुनस्त्रिलोकेहः
संवेष्ट्य सम्यग्गुटिकां वकुर्यात् । महागणेशं परिपूज्य मंत्र जपांगणेशस्य करोत्वलं ... द्वित्यं विविंसब्धकरेनयेतो सिद्धिं गणेशस्य महाप्रसादात् । वज्रौ
शि रक्तां वकरे यकं ठेतां धारये योविनरः सदेवा तस्याः प्रभावान्नभवेत्समीपेम ... ग्रहादि वो रोगविघ्नं देः क्षोणीभुजं सर्व वशगा लता स्यलोकेभ
वेदेवहि कामचारी । स्त्रीणां प्रियो सो मदनातुराणां भवेदवश्यं गुटिका प्रभावात् । ब्रलदंडी मारंगी वशीनीलकञ्जलुका । वज्राभ्रको भ्रम्रकं विशेषः
त्रिलौहैः स्वर्णरजतताम्रकैः । गोरोचना ... गस्तुशं रवपुष्पदेवी सिता स्यादपराजिता का । सद्गलदंडी मलयोद्भवं च रक्तागरुः सुः समभागकानि ।
संपिष्य सम्यक् दृबरवोसपुष्पकुर्यात् ... गुटिकां मनुजः कुलाय नामके सहस्रजप्तं विशेषकोस्या जनमोहकः स्यात् लादेवी सहदेवी । विशेषका
स्तिलकः । ... मृतामृद्वियरेणादी ... लुंडान्न न स्त्रीं किल एष पीत्वा ... मालिप्य करद्वयेन जपेन्मनुं हृष्ट युतेसहस्रं । प्रदर्शयेत्तौ गजसेमुखे व
हस्त्याद्दिशसैयशाविद्रवंति । मदोत्कटादान्जलका ... तस्यापि कुलप्रसंजातः स्युदासे हि येदंते रोमपानागच्छंति दूरं विवशाभयार्ताः । यस्याम
चपुसर्तु वितमस्य ... कुर्वीत नसंशयोस्ति । गजाजगृह हीतुका भावेन गजाग यवे पुसः ... कायेकृत्वा सम्यक् वगन्वेधने । वनुस्या विशालोवशा
लोतानिकटलमः । दृष्ट्वा चरणसेवीतो यतुर्द्धरां सुतोरणां । कुर्यात्त्रस्थलीं सम्यक् चतुरस्रां समुन्नतां । तस्याम् उत्तरदिग्भागे विदध्यात्कुण्डमुत्तमं । सर्वलक्ष
णसंयुक्तं मेखलायोनिलंकृतं । पूर्वादितः स्थलीमध्ये प्रोक्तलक्षणलक्षितं । मंडलं कारयेत् ... गणेशस्य मंडलं सर्वतोभद्रं । संपूज्य वैनयकेनेह
पचारैः सुशोभनैः । ... ध्यायामितततः कुण्डस्य मंत्रैः प्रजये ... पुराते रत्नं कुंड यादान्प्रैवा ... ततः कुण्डे ... मंत्रेण नवमूलका ... कृतीः पुराणै
श्रीशानिकमार ... विनायक बीजेः ... मादेशिस्त्रिविभके नसंकुनेता ... प्रणवेत्यादिना ... दीक्षाप्रकरणे हेमम हागणपतिमंत्रस्याध्यदश

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५८९
589

दशधा विभाग उक्तस्तत्रांतिमपदं हृदयमेकीकृत्य तत्र कुर्यात् । तेन नवधा होमो भवती सर्वः ॥ उक्तं तन्त्रदार्णवे वररुणैः ॥ तारो रोमस्स द्विसुतास्मरस्मा विद्योः
योनि मंत्रसहितं विमलयमंत्री नवधा ह्युहो विकृति । मूलोत्तु नासमस्तनक्रुतेमंत्राणे संख्यया ॥ अत्रायेनेननतत्राष्ट द्व्येः
बीजैः क्रमशो नु वह्नः ॥ पद्मत्रयेणोपि वमंत्र सहितं विमलयमंत्री शतं चतुश्चलारिंशद्भिः सहितं कुर्यात् तत्प्रत्यहं भोजयेद्विप्रांस्तदा शीर्षि वर्षितः ॥ यु
स्तादुविलोकितैः ॥ चत्वारिंशत्सहस्राणि चतुर्भिरधिकानि वा चतुःशतं चतुश्चलारिंशत् तेनैव कुर्णाविधुनामोक्षकृत्ताणि विधियुग्मयोः ॥ अंगनाम तद्दिग्गीशानां ततं
रवेदक्षिणं दक्षिणं वा शृंद्धतिनोथवा । तत्तुल्यं दद्याधिशंवा दत्वा सेतो प्यतकुर्यात् । पुनरभ्यर्च्य विधिवत् सांगं सावरणं ततः ॥ निवेद्य हृदि समुद्भ्य विहरेत्सपथाक्रमेतत्तोदिते
त्रैः सर्विषा कृतेन तु । एवं होमसमाप्यापत्रैव संस्थं समुद्धरेत् । पुनरभ्यर्च्य विधिवत् सांगं ... कूरिलीनीलसमूहं श्वयात्संते तु ततः ॥ अत्र वरगंधे । प्रोक्तरूपे प्रोक्ते
श्चतुरस्त्रे चत्वारिंशतानि पतंति हि । विनायकप्रभावेन केवलेभाः कौरिणास्तथा । पयोघृतान्वयाम्रपुष्पैः शर्कर पापि वा । क्षौद्रेण त्रैनवततो कुंडमथा
कूपं गणोहंसम्यग्वे यतात् तत्र वह्निंसमाधाय लक्षमेकं पृथक् कुर्यात् ॥ अत्र सिद्धिर्जायते भक्ततेसुधीः ॥ अत्रैकैकद्वैकेणवं द्वैयपर्वलिपित्रयपत्रेका
त्समुच्चला वेतालसंहारगुटिकाप्राप्यते मंत्रिणा ततः ॥ अहिताया घटकोटिहि वेताल निवारणं । क्षीणवं द्वैपर्वलिपि आमावास्याप
पिलेखयो गोमयं प्रतिगृह्य पुते मंत्रसंजप्तेनिरयाते द्वारि वारयेत् । यातिभाद्भिकर्णो सा शिरस्याव कन्यागोरोचनेता । जे समानभागे गरकाम सिद्धु
प्रोक्ते हरिद्रा जातीसरत्सरम महादिमोहासं ददाति नास्याः करमुग्ममेवात्तमाचा दिकर्णेस्य पराजिता । शिरस्याम पूराशिरवा । कन्याकुमारी । कर युग्म मंजलिनी । पंचांगमलान्नीति । श्रोत्रलकच क्षुतिकाघ्राण
महामोहाधगुरः । मादिकर्णोस्य पराजिता । ... दतं मनुवर्यमष्टाधिकं सहस्रमेमनुवर्यमेनोभवती हसिन्ध्रांग जेप्रदेयं वदरम
प्रातिः । स्वर्विघ्नं पंचांग मलाभितत्ति कुर्याद्धृष्टेकवत्रततोजपेतास्पं द्वैलेदं तं मनुवर्यमष्टाधिकं ... स्वितिसर्वपापं । प्रभासितं पीतमथोहि वश्यकरं प्रशस्तं हि तथा वशागतो नि
मालोपवप्रमाणं चतुरंगमेततः । मंत्रार्धमंत्रे मनुजे प्रदेयं ततश्चतश्चोषितिसर्वपापं । ... रलोजाः कन्यांलभेदुतमवंशजां सत्रपूर्वोक्तरूपं गणपंविविधंसर्वो धादिनाम्य
तांद्वि यः शुद्धतनुर्मनुशोजपेत्मनुं लक्षयुतं सहस्रं । कुर्वन्दशांशं करवीरलोजाः कन्यांलभेदु ... विल्वस्य पुष्पं तत्तगरं प्रियंगु स्तदेवदारुं हरिचंदनं वा तथागरुं नागकेस
बीजं जपेत मंत्री । मंत्रे हि लक्षणाभिर्तं विमुक्तो भवेदकस्मान्निगडादि बंधात् । विल्वस्य पुष्पं ... स्तैः खलु सिद्धधूपः । भवेदनेनाभुसुधूपितो नाविजित्यरोगा किलदीर्घ
रंचसमानि कृत्वामधुनाविलानि । सर्वत्रांजपेनानिमनुं सहस्रमष्टाधिकं तैः खलु सिद्धधूपः । भवेदनेनाभुसुधूपितोनाविजित्परोगाः किलदीर्घ

श्री
५८९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जीवी। प्राप्नोति चार्थं कुंकुमाद्यैः कोपि भवेन्नरः सर्वजनप्रियश्च। अनेन धूपेन वधू धूपिता स्त्री सुदुर्भगा यो सुभगा भवेत् कुमारिका धूपसुधूपिता वरं ल
भेत कुलीनमन्यां। जलरक्षायां लक्ष्मितो गुणात्मयः सप्ताहतो वशिकरः प्रशस्तः स्वर्णस्य भजुनागयपयसा सो। सिद्धये सर्षिपाल स्नेशकेर्या गुहो
नुयश्रो दत्ताव सर्वार्थये। अन्ये रत्नसमृद्धयेव सतिले दूर्व्यापये तंडुलैः लोनामि येन सकुंसुमकुसुमरम्भाद्रिजेयो ससा। पन्नेभ्रे पतिकृतले नैपरधूंतम
त्रिणः केरवैरभ्यस्यामि समिद्भिरायजन्मुखान्वर्णोन्वधूः पिष्टनेः सुतल्यादिभिरन्वहं सवशं प्रजो कुन्ननाकृष्य लोलोले द्यचिसमृद्धयेन नुकुर्यान्मंत्रीपुन
र्वतसेरित्ति। अन्यत्रसादीस्यादिशब्दे कटुवर लक्षवट गद्धंते पुस्तलादी स्यादि शब्देन्नपिष्टरवितवक्षाद्यो गद्धंते॥ तथा सारसंग्रहे॥ शार्दूलिशवीवकुं
भसोतभागसद्यंतमुक्तं विलुभूमिवीजे इति। पूर्वमुक्तयंत्रोद्धारणप्रकरणे ऽनुद्धृतं भद्रिवीतमुद्धरति। शार्ङ्गी गकारः। शवी वकुलमालकारः। उतमो
गाविंदस सांत ओकार गत था। षट्कोणेकमलोपुटं प्रविलिखेत्तारं ससोतध्रुवं ततः। कोणेषु गमनन्तरापरान्वसुदलेष्वालिख्य भूवो मंत्रापश्चात्
त्रदले महागणपमनोर्वर्णोंश्च शिष्टांल्लिखेत् द्वात्रिंशद्दलपंकजेकवमुस्यान्वर्णान्लिखेत् ततः भूबिंबं बहिरष्टवज्रविलसत्कोणस्थशक्तिं लिखे
त्॥ ताराद्यं शरकूणमंडले परिवर्तिने व तत्र वर्तते तत्संलिनाम महागणपतेर्यंत्रं समुक्तं महत्। षट्कोणस्यादिमहति स्यंतस्यापमर्थः। षट्कोणमध्ये
श्रीवीजसंपुटितं प्रणवं विलिख्य तत्र साध्यनामालिख्य षट्कोणेषु षडंगमंत्रानालिख्य बहिरष्टदलकमलं कृत्वा तद्दलेषु प्रागादिक्रमेण बी
उरास्यरानृद्धद्रुशो विलिख्य तद्बहिर्द्वादशदलकमलं कृत्वा तद्दलेषु प्राग्वत्कामबीजं विलिख्य तद्बहिः षोडशपत्रेषु भूवीजमालिख्य तद्बहिश्चतुर्विंश
तिदलेषु प्रणवश्रीकामभूवीजानि रिक्तानि मूलमंत्राक्षराण्येकैकशो विन्यस्य तद्बहिर्द्वात्रिंशद्दलेषु कादिसांतान्मातृकावर्णान्सविंदुकानालि
ख्य तद्बहिरष्टवज्रोपेतं चतुरस्रं कृत्वा तत्कोणेषु लक्ष्मीतिविलिख्य तद्बहिः सर्वं वृत्ताकारं वरुणमंडलं विलिख्य वं बीजेन संवेष्टयेत् तद्बहिरेतत् द्वयं कृत्वा व
न्नयोरंतराले क्लीं वीजैः स्वैः कुशवीजान्यां निरोधयेत्। निरोधनं त्याद्यंतपोर्लेखनं। तथा भूर्जे धरे वसने लिखेत्तत्स्रोरोचनाकुंकुमगोमयाद्भिः। का
कस्तूरिकाभिः सुगंधद्रव्यैश्च हेमकृतं भवाय सादिह लेखनीचा। यंत्रं धृतं येन स सर्वदुर्जयः स्यात् लोकेरशेषैर्गणपप्रसादात्। न दृष्यते सो दहनेन तस्याभ
तिर्नेच स्यान्नृपतस्करेभ्यः। धूतेरणे राजकुले च वादे सदामनुष्यो विजयी भवेच्च। अनामिकायकनिष्ठिकाभ्यां तेन कोणाय लिखेत् द्युत्यारैर्येव वक्ता कुं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दनाद्येस्तत्तद्धैरष्टपुष्पैः संपूज्यात शक्तिं त्रिवरोनिवेद्येः कलामनोहरं गद्यलीवमूर्तिं गिंन्यस्यतस्याः दुरेवयंत्रे प्रतापये दीपक्लिकाक्षणनोरसमाहतो योषि
तमानयेत्तद्वशः तस्मान्मंत्रं वाष्टशतं प्रजाप्य वक्षो धतं तद्दृशये भूर्जगासी। स्वभावुविदुघवलां हरकेः स्मशानकोगारयुगोर्लिखेनेना। रागंधुकेले खानिकोत्र का
कपक्षोयित्तासम्यगाधाभिपूज्यात्उक्राटयेद्धुनिदध्वजाग्रेविदूषयन्स्वेवाहियेरिसेचोद्रवैः सुधीतैर्विलिखेक्षितापांपीतप्रसनेहविराकैपुष्पैः प्रपूज्य
संवेक्ष्यपीतसद्भैः साधॉनलक्ष्मापनमावरेज्ञातदूहलीदशर्दनिरवातकरोनितेस्तंमनकारियंत्रेलिप्यस्यवाकेलंभ्रमरिव्रजस्यगतेस्तुसेत्तेभमना
मुकुर्यात्। सेनोपरेयोगजवाजिपुको संस्तंभयेन्नात्रविचारली यांश्मशानकोगारवरोधमस्याश्मशानवस्त्रकुपितनमंत्री। विलेनसंलिख्यनराख्जि
त्रसल्लेखनीवंदनपुष्पधूपैनसंपूज्यतत्रावधरातेखातेसमारयेद्वैरिणमाशुनूनं उत्तानतनतस्थसाचधोतयंत्रंहि कोतिननुतेनरतरणामितिभूर्जेस्या
दिसुधयाचूर्णेनमूर्तिर्दिवस्यसाध्यानिलक्ष्मापत्रोऽसाध्यप्राणप्रतिष्ठाकरोतिअतेहस्तमानादध्सातः। गवरास्मशानभूमिगःतथा। स्मालिखेन्नागि
पुरस्सतारविजरवीजेवाहिदिक्षुवर्णश्री मायामदनोभुवंगह्यगे वीजात्रिवेष्ठतततः संधिच्छेगमनूनयोषदलेकेवर्णान्मनोरालिखेत्क्रींस्त्रींनंसदले कं
मलाविधिविवचिघ्नंतयेकेक्रमेतां।योविर्तमातकावर्णैः क्रमोतक्रमगतेरपि।पाशोकुशवतेवाहं भूगोहदिलयेवा। महागणपतेर्यंत्रं कृतेहेमशलाकयाष्ट
लक्ष्कंचकाश्मीरकस्तूरीरोचनान्वितेमिलायितावि भागोनविद्यावंदनवारिणा।स्वर्णपट्टेथभूर्जेवालिखितंविधिपूर्वकं।।कृतप्राणप्रतिष्ठंतद्धारयेत्
भुक्तिमुक्तिदं।।आयुरारोग्यसंपत्तिकीर्तिंप्रीतिंविवर्धयेत्। अथमर्धःषट्कोणमध्येत्रिकोणमालिख्यत्रिकोणमध्येबिंदुमणवमध्यांतेसमसाध्येत्
बीजमालिख्यत्रिकोणषट्कोणयोरंतरालेपूर्वादिचतुर्दिक्षु श्रीं क्लीं ग्लीं ग्लौं इति बीजचतुष्टयमेकैककोणविलिख्यषट्कोणेषुपूर्वादिक्रमेण प्रणवा
दिषड्बीजान्यालिख्यषड्दलेषुगणपतयेद्वस्थाचवशिहमंत्रगतद्वाविंशतिवर्णेषु त्री स्त्रीं वर्णान्सप्तदलेषु विलिख्यवशिष्टमेकमक्षरमष्ट
मदलेविलिख्यबहिर्वृत्तपंचदशविधायतदंतर्गतवीथीचतुष्टयेसर्वान्तरवीथ्यां साविंहनकारादिक्षकारादिवर्णानालिख्यद्वितीयवीथ्यां क्षकाराद
राद्यकारांतान्वर्णान्विलिख्यततीयवीथ्यां श्रीं इतिपाशवीजैरावेष्ट्यसर्वबाह्यवीथ्यां क्रों इति अंकुशवीजैरावेष्ट्यतद्बहिश्चतुरस्रद्वयं कुर्यादेतद्भुक्ति
फलदंभवति।।अत्रचतुरस्रद्वयेष्टसंख्याभ्यंतरमेदेतिकेचित्। अष्टकोणरूपेणलयोः। यथागुरूपदेशंकार्यमिति।। श्रीयंत्रसारेकेरलीये
आलिख्यकर्णिकामध्येशक्तिकोणेषुषट्स्वपि। तारश्रीशक्तिकामेलाविघ्नवीजादितद्बहिः। आलिख्यवाष्टपत्रस्य पूर्वस्यप्रथमेदलेकारएं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्यादि यामध्वीं ॐ द्वितीये च दले ततः। यदधेयमश्रुध्योऽर्णान् षष्ठो पत्रेऽन्तनीयके। कामबीजं हले स्यादि पत्रे भूपश्चात्तुर्यके। उदग्रा इत्यष्टवर्णा नालि
रव्याथ पंचमे। सकले स्यादिका कैव बीजं षष्ठे दलेषु नः सर्वं तदिंद्रुते स्यादि वर्णान् षष्ठो च सप्तमे। पत्रे गणपते स्यादि नव वर्णा न्दलेष्टमे। ५ सर्वं स्यादि हाद
श वर्णा स्तु द्वितीये मातृकाक्षरैः। संवेष्ट्य कुरु हाङ्घ्रिपैः श्रीं क्लीं ह्रौं ग्लौं मिति क्रमात्। आलिखेद् भूमपद्मस्य हेमसूत्यादि तिरंजनो रंजने वश्यकरं। अथ स्या
र्थः। अष्टदलकमलकर्णिकायां षट्कोणमध्ये सप्ता शक्तिबीजं विलिख्य षट्कोणेषु ॐ श्रीं क्लीं ह्रौं ग्लौं गं इत्येकशो विलिख्याष्टदलेषु प्रथ
मदले श्रीविद्यायाः प्रथमकूटं द्वितीयदले यदधकं वयत्रहन्निति विलिख्य तृतीयदले श्रीविद्यायाद्वितीयकूटं चतुर्थदले उदग्रा अभि सूर्य ६
ति विलिख्य पंचमे दले श्रीविद्यायास्तृतीयकूटं षष्ठे तदिंद्रुते वशे इति। सप्तमे गणपतये वर वरद इति। अष्टमे सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा इति वि
लिख्य तद्बहिर्वृत्तयोरंतराले मातृकाक्षरैः संवेष्ट्य चतुरस्रचतुःकोणेषु बमहागणपतिमंत्रस्य द्वितीयबीजादिबीजचतुष्टयं विलिख्य देवतेष्ट
फलदं। इदं यदस्ये स्यादिकवाश्रीविद्याया सहितं महागणपतियंत्रं। श्रीविद्यानुत्तमाम्नाये च। सकलाभुवनेशानी कामेश्वरी बीजमुत्तमं। आअने ना
सकला विद्याः कथयामि तवानघ। शतं वलत्तुर्यवर्णां यं कलमध्ये सुलोचने। कामभवेन वर्ज्य तु कामराजमयो भवेत्। मादनं शिवं ब्रह्म शिवांतमी
नलोचने। कामराजमिदं भद्रे षड्दुर्लभं सर्वमोहनं। शक्तिबीजं वरारोहे चंद्राद्यं सर्वसिद्धिदं। शक्तिः एकारः तस्यांते अधः तुर्यवर्णो ई। सकलाभुवने
शानी तस्य कला भासहवर्त्तमाना भुवनेशानी सर्पलान्तयोर्मध्ये ए ई इति वर्णद्वयं देवते कामराजविद्यायाः प्रथमकूटं भवति। मादनं सकले स्येत
त्सांबधालकारः। शिवं ब्रह्मसमन्वितं मेलनं हकारस्सकारे। आद्ये यस्य तत्। शिवः हकारः अंते यस्य तद्वेद्ध्रुः सकारः आद्ये यस्य तत्। एतत् पर्याय
पायेक्यान्यागुरुकविधिनाऽवगंतव्यः। श्रीयंत्रसारे। कर्णिकायां साध्यनामं तारं पत्रेषु वाष्टसु। अग्न्याद्यग्न्यत्रिजलपि त्रिलि त्रि वक्षरालि वा
आलिख्य मातृकावर्णैर्भूपुरेण च वेष्टयेत्। यदधकेऽग्नुबो मंत्रं वश्यसौभाग्यकीर्तिदं। स्वर्णरत्नधनधान्यादिसर्वसंपत्करं परं। अस्यार्थः। अष्टदल
कर्णिकामध्ये साध्यनामां तारं विलिख्य तद्दलेषु त्रित्रिद्वि त्रित्रि वा त्रि त्रि द्विकं मन्त्रपदकं वयत्रयोर्वेष्ट्यं विलिख्य तद्बहिर्वृत्तयोरंतराले मातृ
काक्षरैः संवेष्ट्य बहिश्चतुरस्रेणावेष्टयेत्। तदिदं अमुकफलदं भवति। अथ कृतं महागणपतियंत्रं लिखितं। अथ कृष्यादयः सकलसिद्धिदो गायत्री। इति॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
५९१
५९।

६ २

कर्णिकाम ध्ये तारकोणे पुष्ठ दूरव यि। ॐ श्रीं क्लीं ह्रीं ग्लौं गं इति गणपत ये न द्विः। शिष्टं चतुः पंच सप्त वर्णै आपि बत दले। वा
श्री बीजं स्मरेत्। षट्कोणकर्णिकामध्ये। तारकोणे पुष्पत्रिपुष्पभावे ह्रत द्विः। मातृकाशैल भूतिर्वै कोणेषु च यथाक्रमे। त्रालि खेदु कद्वया दि
लि संवादस्रूक्स्या ऐं ह्रीं श्री क्लीं। संपातमेदमाख्या त्रमेत्री करणमुत्तमं जगत्। मोहनं वश्यं कांति सौभाग्य पुष्टिदं। अस्यार्थः। व
पादमंत्र चतुष्पद्मे ऐं ह्रीं श्रीं दस्रूक्स्य यंत्रे लोके पुद्गलेषु। संपातमेद संप्रताये विलिख्य तत् कोणेषु प्रोक्त बीजं चक्र कमालिख्य चतुर्दले पुष्पार्पण प्रथमे। द्वितीये वरवरदा नती
तुर्दलकमलकर्णिकाकोण षट्कोण मध्ये ससाध्यं प्रणवं विलिख्य तत् द्विः रदले वक्ष्यमाण संवादस्रूक्स्य ऋचा मर्धमर्धं विलिख्यत द्विः तत्र यीत त्सं तराल द्व
चे सर्वजनं मे वशं चतुर्थे शमानय स्वाहा। इति विलिख्यत द्विः रदले बहिर्मातृकालेखं च स्यात द्विः अनुरस्त कोणेषु मद्दं नमो अभिव्यजनम नः। मन्त्राम्भोजसे स्वाहा इंद्रो वि
सः। यंतर तत्र गले वक्ष्यमाणत्रि पुष्पभावे ह्यतं ह्रि। ष्ठूं तत्र गले मातृकालेखं च स्यात द्विः। पादमंत्र चतुष्पदं लिखे देतद् उक्तफलदं भवति॥ संसमिद्युवसे वृष न्नग्ने विश्वान्यर्य आ। इळस्पदे समि
अ स्य ता नृति। रानोभवद्विपदे शं चतुष्पदे इति। पादमंत्र चतुष्पदं लिखेत् संगच्छध्वं संवदध्वं सं वो मनांसि जानतां। देवा भागं यथा पूर्वे संजानाना उपासते। समानो मंत्रः समितिः समानी समानं मनः सह चित्तमेषां।
ध्य से स नो वसु न्या भर। संगच्छध्वं संवदध्वं संवो मनांसि जानतां। देवा भाग समानी व आकूतिः समाना हृदयानि वः समानमस्तु वो मनो यथा वः सुसहासति। इति ऋग्वेदे
समानं मंत्रमभिमंत्रये वः समानेन वो हविषा जुहोमि। समानी व आकूतिः स मनःपर्व दति दुर्गाणि विश्वा नावेव सिंधुं दुरितात्यग्निः। इति त्रिष्टुप् मंत्रय से
के संवादसूक्तं। ॐ आनोदेवसेतुत्रवाम सोमं मरुती यतो नो दहाति वेदः। तती याति च वृष्णाय्या यान्याग्नेयी च। सारसंग्रहे। ध्यानं प्रवक्ष्ये ह्यथ कामनायां मे देवमिन्द्रं
समिदिप्रस्य संवन नरूपिः संतानं देवतानांति स्वो जुहुभः। ततीयान्तिवृष्णा। नानामणिव्रातविभूषितांगं रत्नोल्लसद्दिव्यकिरीटयुक्तं। भीमं महांतं नयनत्रया
व कुपातिरमः। भित्रोजना द्विप्रमंदेह कांतिं सम्मेरुस्वर्णं दरतुल्यसारं। गयहोपवीतिं नवैकरदंगजास्यं। सकांचनोच्चकोटिसूत्र युक्तं रक्तां भुकं लोहितपुष्पभूषं पाशांकु
शं च कर्णौ च यो लालिवसु मरं च लंबोष्ट मुपदस्ताग्र। कुंभः पद्मासने हृदि भावयेतं। ध्याणे तथैवास्य प्रचंड धन्व कमंडलं मोदकपात्र
शोभा शारदे वरा किं गजांवरं च। कमलघस्तु दंड। शालिलि त्याग दधतं करा। नंदाखिलोपद्रवनाशकारि ध्यानेन गणेशस्य समीरितं हि। पीतं स्मरे लोभ न कामनेन वश्या
शान्तौ सितो मरं पाशमथेपुदंडस्त लिंकरा कुंदं धतं भजेतां नित्यं। आरण कर्मेणि शमुखाः तेषु स्मरन्ति मे सारतां। बंधूक स्नामभित्रिशं च क्रष्णे स्मरेत् द्वाणपं किलपुष्पिकायां। स्मरेद्वा
यमंत्री श्रीलहरी लं स्मरे तां। कृष्णं स्मरे मारणकर्मणि शमुखा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
५९१

श्रीवहरिः लिमंत्रं मुखलेवपुः कं मनुविलस्मरेत्॥ एवं प्रकारेणगतो त्रिकालेध्यायन्नजपन्सिद्धिमुक्तोभवेद्ध्रुवम् इति॥ अथ काम्यतर्पणविधिस्तत्रैव॥
पूर्वं मनुं विंशति धागलेशं प्रतर्पयेल्लोमिकट्ठपातानां प्रतर्पयेद्वार चतुष्टयं च प्रत्येकशो मूल मनुं चतद्भूत॥ पुष्पाणि विद्यानि विधिसंयुतान् षट्पूर्व
दीयेत्वा किं पुत्राम्पृथक्कला॥ पुरोक्तव मूलमनुं चतुर्था प्रतर्पये मांत्रिवरो यथावत्॥ यथादितस्तेन मिथुनं चतुष्टयं षष्ठ्णे शतानि विधिद्वयानां स्वस्व वी
जादिलेन सृतिं तानि गलेश्वरपरासर्पिर्ज्यां॥ मिथुनानि चतुर्द्धि ध्यानूशं त्वेपप्रतिपीशक्त्या॥ स्वस्वबीजादिके मंत्री स्वाहांतैश्चतुरितितत्था॥ सव
तुध्यलारिपश्चतुः शतानि तर्पणानि वेचक्षुः॥ अथवाप्रकारभेदात्तर्पणाय प्रवक्ष्यहं॥ मूलक्रमुनादध्यशधाग्विभक्तेनाथ तर्पयेत्॥ प्रत्येकं मूलमंत्रे
लावतुरा चलितर्पयेत्॥ अत्राराररमामायामारभूविघ्नबीजकेगशरेपुदश पुष्पेभ्य मंत्रार्णैः तर्पयेत्क्रमात्॥ शराः पंचादश वः पेवा पुष्पं द्वयं अ
वीति धमिता न्यवतर्द्देशानि वंतिवाए कादशापि रथ्यत्र बीजपूरादिभिः क्रमात्॥ कलशांतैश्चतु पर्जावमूले नापितथा सुधीः॥ विघ्नभूमायाश्री वी
जाति युक्ते मालि वायमस्तान्येतदंते स्वबीजपूरैः प्रतर्पयेत्॥ अष्टाशीति मिताने वेतानि भर्तृतिरो नात्येतत तर्पणान्यथा॥ अत्र बीजपूरादि मंत्रेपु
विशेषमः॥ गणेशेर एवमर्पिर्ज्यां॥ बीजपूरे गदे वेक्षुकार्मुकं वत्रि॥ मूलं पुरुषं कृपा शोत्पलो निक लभाग्रविचालपुष्कराङ्कतास्य प्ल
लक्षेरदेताः प्रणवादिकाः मंबीजाव्यादिकाः पंचश्री बीजाद्यादिकाः पुनः षडुत्रिंशा कौतिमथोतेवक्ष्यमाणपदादिकाः॥ यथाक्रम महाविघ्ना पुधाजा
मनवः स्तताः मंत्रमूलेस्ता कलिः सप्राणत्रिगुणाकालवक्त्रमिति॥ अतिरक्तेः सूरूपावित्रिलोकमातस्तेनयुक्ते गांईं मंत्रफलास्ते बीजपूर
ग यनमस्ता क्षः प्रबोधदर्शितात्मा षडुंशो वोर्गणपते याद्दिमंत्रादिकैः क्रमात्॥ दशविघ्नश्चतुर्वारमूलेनापिवतर्पयन्॥ विघ्ना विनायकेवीरः
भूतेवरदएवतः॥ इश्वधत्रके कदंतो लंबोदरमणस्तथा॥ क्षिप्रसादनश्चैवमहागणपतिस्तथा॥ तर्पणानि तथाशीति मितानीव भवंतिहि॥ वला
दिमिथुनान्यवतानि षड्यादिकानि वास्थाविनायकबीजादिकानि संतर्प्य मंत्रवित्॥ मूलाणान चतुर्द्वि प्रमध्येसंतर्पयेत्क्रमात्॥ चतुःषष्टिमितान्य
वमानेतर्पणान्यथा॥ अमोदादीन् स्वशक्तिनवसंज्ञकान् संतर्पयेत्॥ विशेषबीजप्रथमांचतुर्मूलाणुना चतुः॥ तर्पयेत्षणवलेचतर्पणानिमिव
लपात्तथाद्दिकान् स्वशक्तितानिविद्वमयो चतुः॥ तर्पयेच्चतुर्मूलं द्वात्रिंशन्मितानिवा॥ तर्पणाभिमवसंलेतनोमूलाणुना चतुः॥ तर्पयेत्तु चतु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ दामो
५९२
592

त्वा रिंसन्नाथ स्रुक्शतं तर्पणानि प्रवक्ष्यते॥ स[…]र्वान्कामान्प्रसाधयेत्॥ इति॥ अथ तर्पणप्रयोगः॥ तत्र प्रथमं श्रीगणेश्वरपरामर्शिस्रुकपरिपा कु
तर्पणं स्नानमिति तत्र देवं च ध्यात्वा तर्पणानि अंकुर्यात्॥ तथा सर्वाभीष्टदेवस्य चतुरावृत्तितर्पणम्॥ एकं तेविजयेरस्य सर्वोपद्रववर्जितः॥ कृतस्नानादिको
मंत्री पूर्ववन्न्यासं संकृतः॥ तत्रागमध्यसंवीतयपुष्पितेनलिनीवनं तस्य मध्ये महापद्मं तरुणादित्य[…]निभं समुन्नतं सुगंधाढ्यं रमणीयं मनोहरं॥
सद्यो विकसितं ध्यायेन्मंत्री पूर्वोक्तमंत्रवित्॥ शुद्धं रजतसोपानं तस्यांतरं विमंडलम्॥ चिन्तितं[…] अथ कर्णिकामध्यसंस्थितम्॥ इति ध्यात्वा
वरलं महागणपतिं सुधीः॥ प्रवरैर्गंधकुसुमैः संप्रमभ्यर्च्य पूर्ववत्॥ निवाप्य पुष्करमुखं साधकेंद्रस्य मूर्धनि॥ चंदनं रत्नधारासिध्यो लादेवस्य मू ५९
नि॥ वं द्रवं दनकाश्मीरकस्तूरीकोलितैर्जलैः॥ तर्पयेत्परया भक्त्या देवदेवं प्रसन्नधीः॥ इत्येवं देवं आपनमूलमनुमुच्चार्य श्रीमहागणपतिं तर्पयामीति
देवाय मूर्धि विंशतिवारं संतर्प्य ॐ तर्पयामि स्वाहा ५ मू ५ श्रीं तर्पयामि स्वाहा ५ मू ५ एवं ह्रीं ५ मू ५ क्लीं ५ ग्लौं ५ मू ५ गं ५ गं ५ लं ५ मू ५ पं ५ तं ५
मू ५ यं ५ मू ५ वं ५ मू ५ रं ५ मू ५ वं ५ मू ५ रं ५ मू ५ स ५ दं ५ मू ५ सं ५ मू ५ मू ५ [...] ५ मू ५ जं ५ मू ५ नं ५ मू ५ मे ५ मू ५ वं ५ मू ५ शं ५ मू ५ मां ५ मू ५ नं ५
मू ५ यं ५ मू ५ स्वां ५ मू ५ हां ५ मू ५ पुनर्मूलेन ५ श्रीनारायणसहितां लक्ष्मीं तर्पयामि स्वाहा ५ मू ५ श्रीं लक्ष्मीसहितं नारायणं तर्पयामि
स्वाहा ५ मू ह्रीं हरसहितां गौरीं तर्पयामि स्वाहा ५ मू ५ ह्रीं गौरीसहितं हरं तर्पयामि स्वाहा ५ मू ५ क्लीं कामदेवसहितां रतिं तर्पयामि स्वाहा ५
मू ५ क्लीं रतिसहितं कामदेवं तर्पयामि स्वाहा ५ मू ५ ग्लौं वराहसहितां महीं तर्पयामि स्वाहा ५ मू ५ ग्लौं महीसहितं वराहं तर्पयामि स्वाहा ५ मू ५
गं आमोदसहितां सिद्धिं तर्पयामि स्वाहा ५ मू ५ गं सिद्धिसहितं आमोदं तर्पयामि स्वाहा ५ मू ५ गं प्रमोदसहितां समृद्धिं त ५ मू ५ समृद्धिस
हितं प्रमोदं त ५ मू ५ सुमुखसहितां कांतिं त ५ मू ५ गं कांतिसहितं सुमुखं त ५ मू ५ गं दुर्मुखसहितां मदनावतीं ५ मू ५ गं मदनावतीसहितं दुर्मु
खं त ५ मू ५ गं विघ्नसहितां मदद्रवां त ५ मू ५ गं मदद्रवसहितं विघ्नं त ५ मू ५ गं विघ्नकर्तृसहितां द्राविणीं त ५ मू ५ द्राविणीसहितं विघ्नक गं
र्तारं त ५ मू ५ गं शंखनिधिसहितां वसुधारां त ५ मू ५ गं वसुधारासहितं शंखनिधिं त ५ मू ५ गं पद्मनिधिसहितां वसुमतीं त ५ मू ५ गं वसुम श्री
तीसहितं प॰ पद्मनिधिं त ५ मू ५ ॐ ५ मू ५ श्रीं ५ ह्रीं ५ मू ५ क्लीं ५ मू ५ ग्लौं ५ मू ५ गं ५ मू ५ गं ५ मू ५ लं ५ मू ५ पं ५ मू ५ तं ५ ये ५ मू ५ वं ५ मू ५ ५९२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

२४ मू. ५ ६ २४ स्वं ४ मू. ५ ३ वं ४ मू. ५ जं ४ मू. ५ नें ४ मू. ५ मे ४ मू. ५ वं ४ मू. ५ शं ४ मू. ५ मां ४ मू. ५ नं ४ मू. ५ यं ४ मू. ५ स्वां ४ मू. ५ हा ४ मू. ५ एवं गं ओं मंत्रफला
त्मने त्रिशूलाय नमो त्रिशूलं त ४ मू. ५ श्रीं कालात्मने ~~चक्राय नमश्चक्रं~~ ओं बीजपूरात्मने बीजपूरं तर्पयामि स्वाहा ४ मू. ५ ग्लौं शक्त्यात्मने गदाये
न घो गदां त ४ मू. ५ क्लीं प्राणात्मने इक्षुकार्मुकाय नमः इक्षुकार्मुकं त ४ मू. ५ क्रीं श्रीं ओं त्रिगुणात्मने त्रिशूलाय नमो त्रिशूलं त. ४ श्रीं कालात्मने च
क्राय नमश्चक्रं त ४ श्रीं ओं वक्रात्मने अंकुशाय नमः अंकुशं त ४ मू. ५ क्रीं ओं व्याप्त्यात्मने पाशाय नमः पाशं त ४ मू. ५ क्लीं ओं रक्तात्मने उत्पलाय नमः उ
त्पलं त ४ मू. ५ ग्लौं ओं भुवनात्मने कलमाय नमः कलमायं त ४ मू. ५ गं ओं विद्यात्मने विषाणाय नमो विषाणं त ४ मू. ५ ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं
त्रैलोक्यात्मने रत्नकलशाय नमो रत्नकलशं त ४ मू. ५ एवं द ४ मू. ५ ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं विघ्नगणपतये वर वरद ४ मू. ५ १६ वीरगणपतये इत्यादि
४ मू. ५ १६ वरगणपतये इत्यादि ४ मू. ५ १६ इभवक्त्रगणपतये इत्यादि ४ मू. ५ १६ एकदंतगणपतये इत्यादि ४ मू. ५ १६ लंबोदरगणपतये इत्यादि
४ मू. ५ १६ क्षिप्रप्रसादनगणपतये इत्यादि ४ मू. ५ १६ एवं ८० ततः श्रीं गं लक्ष्मीसहितनारायणं त ४ मू. ५ गं श्रीं नारायणसहितां लक्ष्मीं त ४ मू. ५
ह्रीं गं गौरीसहितं हरं त ४ मू. ५ गं ह्रीं हरसहितां गौरीं त ४ क्लीं गं रतिसहितं कामं त ५ गं क्लीं कामसहितां रतिं त ४ मू. ५ ग्लौं गं महीसहितं वराहं त ४ मू. ५
गं ग्लौं वराहसहितां महीं त ४ मू. ५ एवं ६४ ततः श्रीं गं सिद्धिसहितं आमोदं त ४ मू. ५ गं श्रीं आमोदसहितां सिद्धिं त ४ मू. ५ श्रीं गं समृद्धिसहितं प्र
मोदं त ४ मू. ५ गं श्रीं प्रमोदसहितां समृद्धिं त ४ मू. ५ श्रीं गं कांतिसहितं सुमुखं त ४ मू. ५ गं श्रीं सुमुखसहितां ~~समृद्धिं~~ कांतिं त ४ मू. ५ क्लीं गं मदना
वतीसहितं दुर्मुखं त ४ मू. ५ गं क्लीं ~~विघ्नकर्तृसहितां द्राविणीं~~ दुर्मुखसहितां मदनावतीं त ४ मू. ५ क्लीं गं मदद्रवासहितं विघ्नं त ४ मू. ५ गं क्लीं वि
घ्नसहितां मदद्रवां त ४ मू. ५ क्लीं गं द्राविणीसहितं विघ्नकर्तारं त ४ मू. ५ गं क्लीं विघ्नकर्तृसहितां द्राविणीं त ४ मू. ५ एवं ८६ क्लीं गं वसुधारास
हितं शंखनिधिं त ४ मू. ५ गं क्लीं शंखनिधिसहितां वसुधारां त ४ मू. ५ ग्लौं गं वसुमतीसहितं पद्मनिधिं त ४ मू. ५ गं ग्लौं पद्मनिधिसहितां वसु
मतीं त ४ मू. ५ एवं ३२ ततः मू. ५ एवं संभूय ५५५॥ प्रकारांतरस्तु गणेश्वरपरामर्शिन्यां॥ प्रथमं मूलमंत्रेण चतुर्वारं प्रतर्प्य॥ मिथुनानि
च षड्क्त्यानष्टौ रवपङ्क्तिधीश्रापि॥ स्व स्व बीजादिकेन ... ततः मूलमंत्रवर्णचतुर्वारं पूर्ववत्तर्पयेत् पथक्॥ ... संभू... पाष्टोत्तरश

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
५९२
593

तैकादिवक्ष्याद्यं क्रमः॥ अथवा मूलमंत्रावसाने तिलैस्तैः पूर्ववत्। मंत्रैर्वा तर्पयेद्विद्वान् सर्वलोकविधानतः ततः मध्यमो यं संमूय द्विशतं षोडशोत्तरं
अथवा मूलमंत्रेण चतुर्थीः प्रतर्पयेद्वा पूर्वैर्मंत्राक्षरैर्मंत्रैः स्वाहांतैश्चतुःचतुर्थ्यंतैः मूलमंत्रं चतुर्थ्यंतं पूर्वैकैकं संप्रतर्पयेद्वा मिथुनादीन् ततः पश्चात्पूर्ववत्
संतर्पयेत्। मंत्रैर्होमः समस्तचतुर्थ्यंतादिशोत्तरं तु शतं। एवं त्वेष क्रमः क्रमो बुधैरागमपारगैः। एवं संतोष्य ततः पश्चात्पूर्ववत्पोपचारकैर्गसर्वोभी
चैव संपार्द्य प्रणम्य भक्त्या समर्पयेत्सुधीः। एवं तर्पयेन्नित्यं मंडलान्समफलं भवेत्। अनायासात् बंधे वीर राजकुलवादे द्युपद्रवे। महोत्तरे विवादे च महाव
रिक्तसंकटे विवादादिषु कार्येषु सर्वेषु विशेषतः। एवं वै तर्पणं कुर्यात् मानवेंद्रः प्रसन्नधीः। महागणेश्वरः प्रीतो महासंपत्करो भवेत्॥ अथवा
प्रकोणगः॥ मू ४ महागणपतये ४ मू ४ बुद्धिं त ४ मू ४ श्री लक्ष्मीनारायणौ त ४ मू ४ ह्रीं गौरीमहेशौ त ४ मू ४ क्लीं रतिकंदर्पौ त ४ मू ४ ग्लौं महीवराहौ त ४
मू ४ गं लक्ष्मीगणनायकौ त ४ मू ४ गं आमोदं सिद्धिं त ४ मू ४ गं प्रमोदं समृद्धिं त ४ मू ४ गं सुमुखं कांतिं त ४ मू ४ गं दुर्मुखं मदनावतीं त ४ मू ४ गं वि
घ्नं मदद्रवां त ४ मू ४ विघ्नकर्तारं मदजावतीं त ४ मू ४ शंखनिधिं वसुधारां त ४ मू ४ पं पद्मनिधिं वसुमतीं त ४ मू ४ एवं २८॥ अथैकविंश क्रमः॥
मू ४ श्रीनारायणलक्ष्मीसहितं [illegible] त ४ मू ४ श्रीलक्ष्मीसहितं नारायणं त ४ मू ४ एवं मिथुनानि पंच॥ आमोदादि षट् निधिद्वयं तथा त्रयोदशमि
थुनानि तर्पयेत्संख्यात्र षोडशोत्तरशतद्वयं। अथांते तर्पयेन्मूलेन चतुश्चतुः॥ एवं संमूय षोडशाधिकद्विशतमिति मध्यमप्रकारः॥ आदौ मूले
न ४ ॐ तर्पयामि स्वाहा ४ मू ४ श्रीं त ४ मू ४ ह्रीं त ४ मू ४ क्लीं त ४ मू ४ ग्लौं त ४ मू ४ गं त ४ मू ४ गं त ४ मू ४ णं त ४ मू ४ पं त ४ मू ४ तं त ४ मू ४ यें त ४
रं ४ मू ४ वं ४ मू ४ रं ४ मू ४ दं ४ सं त ४ मू ४ र्वं ४ मू ४ जं ४ मू ४ नं ४ मू ४ मे ४ वं ४ मू ४ शं ४ मू ४ मां ४ मू ४ नं ४ मू ४ यं ४ मू ४ स्वा ४ मू ४ हां न
४ एवं संमूय सप्तचत्वारिंशताधिकशतद्वयं संख्या तर्पयित्वा पुनर्मध्यमप्रकारोक्तषोडशोत्तरशतद्वयं तर्पयेत्ततः अनंतसंमूय चतुश्चत्वारिंशदधिक
चतुःशतेन तर्पणानि भवंति उत्तमप्रकारः॥ इति काम्यतर्पणविधिः॥ अथ श्रीमहागणपतेरंगविशेषेण द्रव्यविशेषेण तर्पणफलविशेषाः श्री
ह॥ स्मारसेकर्मह॥ शुंडाकरस्थं गणपं पुतलेन प्रतर्पयेत् क्षितिफलाय मंत्री॥ तथेंदिराकामनया गजास्यं प्रतर्पयेन्मूर्ध्नि पयोभिरत्र॥ गुह्यप्रदेशे मधुना ५९२
गणेशं प्रतर्पयेल्लोकमफलाय विद्वान्॥ आकृष्टिवश्यादिनिमित्तमत्र प्रतर्पयेन्मधुमिश्रनेत्रा मूलपालवश्याय महागणेशं प्रतर्पयेद्वा रु

६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ वक्रतुंडैकदंष्ट्राय क्लीं ह्रीं श्रीं गं गणपतये वर वरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा॥ २
देवदत्त कन्या ... वरद श्री

तेन पुरेऽरुणकुले तैलस्तर्पणं च महागणेशप्रियमेतदुक्तं। एरंडतैले तत्तथास्यात्पुरश्चरणान्मोक्षिकालतर्पणं स्यात्॥ स्वं धूप्रदेशस्य पयः पयोभि
प्रतर्पणं प्रीतिविवर्धनाय। क्षीरेण दध्ना मधुना स्वतुंडे प्रतर्पणाद्विवृद्धिरुक्तं स्यात्॥ एवं प्रकारायसमस्तमेतत्कुर्यात्प्रयोगान्विधिनामनुज्ञः। एवं मंत्रि
यएनेकगणपमन्त्रवरं प्रविर्वन्नातर्पणेन देहीं मैनार्थ्यैवप्रसन्नकृत्प्रभवति विधिमंत्र्या या सोऽत्र लोके। नानासिद्धास्तस्य भूयो भवति वशगो मोहयेत्सर्वलोके
कान्भुक्त्वा भोगान्व्ययेऽथ प्रजति स विमलां मुक्तिमेतद्गुरायां॥ सारसंग्रहे॥ वक्रेऽस्ताद्वक्रतुंडैकदंष्ट्रायतदंतरं। कामशक्तीद्विरावित्रबीजानिप्रवदे
ततः॥ वदेद्गणपतिं पश्चाद्दूरांते परमं पदं। ततः सर्वजनं मे तं वशमानय हृदयं। त्रैलोक्यमोहनो मंत्रो गणेशस्य हृदः शुभः॥ इति॥ वक्रस्वरूपं तुंडैकदं
ष्ट्रायस्वरूपं तेस्वरूपं वशमानयस्वरूपं हृदयं स्वाहा॥ त्रयस्त्रिंशदक्षरोऽयं मंत्रः॥ तथा केचिद्गुणकः प्रोक्तो गायत्र्यं छंद ईरितं॥ त्रैलोक्यमोहनो वि
घ्नो देवतां परिकीर्तितः। हृदेकादशभिः प्रोक्तो पंचभिः शिर ईरितं॥ मूलार्णैः शिखा प्रोक्ता वर्मार्णैः कवचं मतं॥ नेत्रं षड्भिः समाख्यातं चाष्टाभिरस्त्रमु
दाहृतं॥ वचैर्दिशिर्विशेषः॥ ध्यानं पूर्वादिकं सर्वं महाविघ्नेशवत्कृतं॥ त्रैलोक्यमोहनगणेशमिमं यथावदभ्यर्चनात्पकृतितस्तु तितर्पणाद्वैः॥
संपूजयेद्यहह साधकसत्तमः सोऽलोके विलेभवति पूज्यतमो नराणां॥ अथ प्रयोगः॥ योगपीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋषि
रसिश्रों गणकाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीत्रैलोक्यमोहनाय गणपतये देवतायै नमः इति कृत्वा दिकं विन्यस्य समा
धीनुत्सृज्य विनियोग इति कृतांजलिः कवचेत्यादिश्रीबीजांतानेकादशवर्णान्तु हृदयाय नमः विघ्नेशाय आदि पंचवर्णैर्मंत्रान्तर्मंत्रं गु
ष्ठादितलांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगे प्रविविन्यस्य ध्यानपूर्वादिकं सर्वं महागणपतिवत्कुर्यादिति॥ सारसंग्रहे॥ अथ द्वस्य ततिः प्रो
क्ता वंद्रखंडेन संयुता महागणपतेपतये स्वाहांतो द्व्यदशाक्षरः॥ स कीर्तितो मारः। वंद्रखंडेन युक्ताविंदुयुक्ता॥ शाक्ति दभुवनेशीबीजसंपुटिता
ऽऽत्यल्पगुणमंत्रतथा ऋषिर्गणक आख्यातो गायत्री निवृदं छिता। छंदः शक्तिगणेशोऽत्र देवतास्यात्फिकामदः॥ एकं नैक नवैके नससप्तभिर्ह्रदये नु
न्यासमस्तेन च मंत्रार्णैरंगकल्पोऽविरिहोदितः॥ मुक्ताचं ड्रोसदापिंशवशिरकलधरंभालनेत्रं मनोज्ञं हस्तांभोजैर्दधानं सरसिरुहसृणीरत्नपात्रं
विशालं। स्वीयं कोडस्थिताया धृतनिहितलसच्चारुपालिकायायाश्चोनौ विन्यस्तहस्तं प्रणिगणमुकुटं संश्रये नागवक्त्रं॥ दसाधः करमा

ॐ ह्रीं गं ह्रीं महागणपतये स्वाहा॥ २२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ ह्रीं गं ह्रीं वशमानय स्वाहा ॥

वि. छालेव ५९४ 594

रस्य नामसाधः करपूर्व्वं तेसरसिजादि ध्यानं ॥ एवं संचिंत्य विधिवत् साधकः सर्व्वसिद्धये । यजेत्सूर्य्योदिते पीठे विरिविश्चेशवर्ल्लेनेति ॥ अथ प्रयोगमा-
हृदुले नक्षणस्यास्य मन्त्रस्य ॐ लाप्सिर ऋसिगणकायत्र्यछन्दसे नमः मुखे निचृद्गायत्री छन्दसे नमः हृदये श्रीशक्तिगणेशाय देवतायै नमः इति विन्यस्य मम-
सर्व्वाभीष्टसिध्यर्थं विनियोग इति कृतांजलिः सन् अथ वर्णन हृदयं द्वितीयेन शिरः तृतीयेन शिखा ततः सप्तभिः कवचं । ध्यायेन्नेत्रं ततः स-
मस्तमन्त्रेणास्त्रमिति विद्वलमन्त्रार्णैः करषडंगन्यासं विधाय ध्यानादिसर्व्वं विरिविश्चेशवत्कुर्यादिति ॥ अथ । दशायुतं जपेन्मंत्रमयुतं तु हुत्याततः । अ-
पूपैश्चतुर्भिः संयुक्तैः विधिवत्पूजितेनले । तर्पणं मार्ज्जनं कृत्वा ब्राह्मणान्भोजयेत्ततः । एवं सिद्धमनुर्मन्त्री प्रयोगान्विविधांश्चरेत् । इक्षुदंडैः कृतो होमो रा-
ज्यलक्ष्मीप्रदायकः । कदलैर्नारिकेलैश्च होमो लोकवशंकरः । सर्पिर्स्तैः पृथुकैर्होमे राजानं वशमानयेत् । सक्तुभिश्च कृतो होमो ब्राह्मणानां वशं-
करः सर्पिषा तुकृत्वा लक्ष्म्य कृग्धनधान्यादिसंपदः इति ॥ सारसंग्रहे ॥ प्रणवो माया याफुड्वीजं वशमानयाठद्वयो तो मनुः प्रोक्तो सप्रयोग-
कादशाक्षरः माययाफुड्वीजं भुवनेशीबीजद्वयमध्यस्थं गणेशबीजं ठद्वयं स्वाहाकारःतथा । पूर्व्वोदितास्तु मुन्याद्या मंत्रार्णैरंगकल्पना । हृदयं
प्रणवेन मायाशिरो माया पुटेन वास्त बीजेन शिखा प्रोक्ता वशी पदेन कवचं नेत्रं स्वाहा द्वाभ्यां मंत्रिभिः समग्रेणास्त्रमास्यातं सर्व्वोग-
मविशारदैः । वंधूकाभं त्रिनेत्रं शशिधरमधुरं भोगलोलं गणेशं नागास्यं धारयंतं गुणमणि वरदामिंदुखंडं कराग्रैः शुंडासंस्थं च कोपामदनगृह म-
म सुंदया मलोज्यातयापिच्छलिह्लिंगस्थं तं विधत कमलयाभावयेद्देवदेवं ॥ अत्र प्रयोगः । सुगमः । मुन्यादयस्तु द्वादशाक्षरोक्ताः । तत्पालक्षत्रयं
जपमंत्रे स्यपूर्व्वोक्तदशांशतः घृताक्तैस्तंडुलैः कृत्वा तर्पणादितत्श्चरेत् । ततो निजगुरुं नत्वा धनधान्यैस्तु तोषयेत् । ततः काम्यप्रयोगांश्चातत्केल्यो
कान्सप्रसाधयेत् । स्वादुत्रयद्युता पूपैर्होमो राजवशंकरः । नारिकेलफलैर्होमो राज्यश्रीवृद्धिदः परः । त्रिस्वादुसंयुक्तैः कोणैर्होमः कांतावशंकरः । श्री
सारसंग्रहे ॥ अथोच्छिष्टमहामंत्रं हरिद्रागणपस्य तु । जगत्त्रयहितं भोगमोक्षदं कविताकरं । नानाभेदगणास्याश्च सिद्धिं बुद्धिं दुलेभं । गारिष्ठं स-
कलं वाच्यं कार्यमात्रप्रसाधकं । गोपनीयं प्रयत्नेन नांकितार्थसुरद्रुमं । सौभाग्यपुष्टिलक्ष्मीदं दीर्घजीवी वरदं नृणां । नरनारीनरेंद्राणां परं वश्यकर- ५९४
कं । विघ्नौघध्वंसनेदक्षं कृत्याद्रोहनिवारणं । वैश्यगीर्वाणसंचारांनानाभूतगंधर्व्वरक्षसां । इतिनामभयमुक्तानां भयापदानां च पक्षिणां । स्वान

सु

ॐ ह्रुँ गँ ग्लौँ गणपतये वरवरद सर्वजनहृदयं स्तंभय स्तंभय स्वाहा
ग्लौँ हरिद्रा

संमोहनं सम्यक् कुरुते करणेन हरिद्रिकरं क्षणात्तात्रो धकं राजसौ न्यास्य स्वं वापुं वर्णेविद्युतां लक्षणजलशस्त्राणि स्तंभकं परमं मतं ॥ वादिनां जं तु ज्ञाता तां वा वां
संस्तंभनं द्विजो ॥ समीपागमनं गमनागमनं स्तंभकारकं ॥ भूपसंमंत्रिणः शत्रोः क्रोधस्तंभकं रहनं तातहस्ती ॥ कुमारी स्वं हृदयस्तंभनं महत् ॥ सिद्ध
नाममस्त्रिश्च मूलं विद्विषकरणक्षमं ॥ उन्मादे ज्वरे शत्रौ मोहे छेदने क्षमं वकुप्रयोगसंयुक्तं यंत्रभेदसमन्वितं ॥ तारं क्रोधसमन्वितं वरवपरं वेंद्रधं
ये गुहं धुरासद्वीजे हरिद्रान्ति विघ्नराय नमःप्रणवाद्यो ह्रलसंपूर्णा ततये वरवरद सर्वजनं मे हृदयं स्तंभयुग्मं स्वाहा ह्रीं हरिद्रा दलो
मनुः संवितो मुनिसंख्यानेक्षतः सर्वकामदः ॥ तारः प्रणवः ॥ क्रोधः हुं ॥ स्वपरं गा ॥ वेंद्रार्धवृंदं बिंदुयुक्तं ॥ धारातन्द्वीजे ग्लौं हरिस्वरूपो दा ॥ विघ्नराय नमः ॥
तेन द्रुह्निणा स्वरूपं ॥ वरवरद स्वरूपं ॥ सर्वजनस्वरूपं हृदयस्वरूपं ॥ स्वरूपं स्तंभययुग्मं स्तंभयस्तंभयेति ॥ अग्निग्रहलीस्वाहान्तं ॥ मुनिमेदन
आख्यातम् ॥ सेतु बहुसमीरितं ॥ हरिद्रागणपो देवो देवता मुनिभिः स्मृतः ॥ नवद्वीपयुक्तस्ववीजेन षडंगविधिरीरितः ॥ विनायकसंहितायां ॥ संमोह
नं वशकरं ॥ षट्दीर्घयुक्तस्वबीजेन भूमियुक्तेन बुद्धिमान् ॥ षडंगमाचरेद्विद्युत्कांतं च यथोपदेशं कार्यमिति ॥ स्वबीजे गणपति बीजेनास्याविधिना
येन मंत्रोयं गृह्यतेतदहं ब्रुवे ॥ चतुर्थी दिवसे प्राप्ते शुक्लपक्षस्य मंत्रवित् ॥ अमुकं हरिद्रागणाधीशं कन्याप्रविताः शुभाः सर्वागतं समालि ... पस्नापय शु
द्धजले स्तनं मंत्रं परमयोचितः स्तम्भेनोत्तरासनां प्राणंश्च गृहपाल कुर्यात् चिंतां विधायंतः स्वर्णांगुलीयहस्तं ग्रैवेयं ... सुभावेरेण पूर्वोक्तविधि
नातस्माद् धीपात मंत्रस्तिमांसुगंधैः सुमनोभिस्तंभयजेद्देवदयापुनः स्थाने पूर्वसमीरिते मालिनि सिंहासने संस्थितं पीतं पीतविभूषणं वरदस
न्मात्यादि संशोभितं ॥ विघ्नदंतमुखं त्रिनेत्रं चलसितं हस्तैर्वहंतं भजे ॥ पाशं सत्परशुं वरं स्तालियुतं क्रोधारवमुद्राभयं ॥ गामोत्सादिकरं स्वयेआयु
धवर्णं दसोर्ध्वादिनं ध्येयं स्वगृह्यपतिं सायुधध्याने ॥ क्रोधमुद्रां मुद्राः ॥ एवं संचिंत्य देवेशं गजाननममनं सुधीः ॥ एकाक्षरादिते नाथ वर्तनादेवमर्चयेत्
अथ प्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्वा नादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि मदनाय ऋषये नमः ॥ मुखे अनुष्टुप् छंदसे नमः ॥ हृदये हरिद्रा
गणपतेदेवताये नमः ॥ इति ऋष्यादिन्यासं मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृत्वांजलिं कृत्वा गांगी विन्यास दिनाकर षडंगन्यासं विधाय ध्यात्वा मानसपूजा
दिसर्वप्राकृत कार्यं स्वरविधिना कृत्वा समाप्येदिति ॥ तथा ॥ साधं सहस्रं संजप्य दशांशं हवनाहतः ॥ सर्पिर्गुडयुतैः सम्यक् पूर्वे जुहुयाद्बुधः ॥ हरिद्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ कार्ण
५९५
595

लसंतावतर्पयेत्कुलिकान्यतः कुमारी भोजयेत्तावत् ब्रह्मचारिणश्च वा सार्धं सहस्रं मध्ये तत्सहस्रमिति स्पर्धः ॥ तावत् होमसंख्या समसंख्यमिति स्पर्धः
एते तर्पणसंख्ययैव कुमार्यो ब्रह्मचारिणश्च भोजयितव्याः ब्रह्मचारिणस्तु नैष्ठिकाः ॥ स्वाश्रमस्था दुरापसंत इति सांप्रदायिकाः ॥ तथा कामकर्मणि
तत्कुर्याद्यदि हे विद्रुपञ्चयोः पद्मोन्नागदले सुधाकरद्वहे सांध्याख्य कमोदर्दते वेददेवसुधाविनायकानां ते कमौलि रेव मध्यतगदिक्पत्रेषु वसुंधरामु
गतं क्रोधे चविदिक्पत्रे भूवीजे बहिरष्टकोणवसुन्धोसुंवीजस्थितं वा रुणे वसुकोणाग्रगानि स्युर्हस्तिनाम स्तकानि वामलो के पुलेखे त्यष्टाकृणांते
वीजमुलमं चतुरस्रेण संवेष्टयेदिक्षु वर्मितमालिखेत् ॥ विदिशां तं वभूवीजमेवेष्टयं त्रमनुत्तमं ॥ तस्यार्थः ॥ तत्र यथोक्तालिकरणे यथोक्तद्रव्यैरष्टद
लकमलं कृत्वा तत्कर्णिकामध्ये ठं तं कृत्वा तन्मध्ये साध्यनाम वेष्टितं प्रणवं विलिख्य तस्योदरे भूवीजमालिख्य भूवीजस्योदरे गणेशवीजमालिख्य
तस्योपरि तं कुंकारमालिख्याष्टदलकमलस्य पूर्वदक्षिणपश्चिमोत्तरदलेषु भूवीजोदरगतं कुंकारमालिख्याग्नेयादिकोणदलेषु केवलं भूवीजं वि
लिख्य कमलाद्बहिश्चतुरस्रद्वयसंपुटरूपमष्टकोणं कृत्वा तत्कोणेषु भूवीजोदरे वकारं सविंदुं विलिख्याष्टकोणाग्रेषु गजमस्तकानि कृत्वा तेषु स
विंदुं हकारं विलिख्य तद्बहिश्चतुरस्रं कृत्वा तत्कोणेषु भूवीजं तद्दिक्षु गकारं च विलिखेद्दिति ॥ तथा ॥ आदित्यवुधभृगुक्रमेण गास्यदिवसे वशीनि
शीथे लिखने दत्ते सुलिखितं गोमयं भस्म ॥ प्रदीपे दीपितं तत्र दद्यां दविन्यसेद्बुभां ॥ उपलेन समानीय हरिद्रां शालितंडुलैः ॥ तस्यां द्वयादि संस्कारयुक्तेन
तुलिकीकृत्य कन्यकायैकदेते ततः ॥ हरिद्रायं तंत्र वसुविघ्नगृहा मदं ॥ समाहृत्य च संचिह्य मिश्र विलाय यो धयेत् ॥ मंत्रेणानेन मंत्रज्ञः पंचविंशति संख्य
या ॥ तत्र पाके पत्नी मंत्री शुभे सूक्ष्मेन वोयरे ॥ प्रासिक्ते लिखे चंत्रमेतद्दृस्तेभ नाकृयेन्मंत्रप्राणप्रतिष्ठाप्यपूजिते तुलिकीकृतं गलेशाग्रातिमेप
त्राद्य मन्त्रगशोभितां ॥ विनिर्मातं त्रिभिर्भोगैस्त्रिशायास्तदपदिक्षिपेत् ॥ प्रोलसेस्थापनं भूयः कुर्याद्भूतलविवरक्षणः ॥ गंधपुष्पादिनैवेद्यैर्निवेद्यात्रं च
लिंहसिस्तं तंदुलान्नुथालि संभूतान् प्रस्थमानमितान्तपुभाद्यार्द्वदलीकृतमुत्कर्षंतदर्धं नवमेलयेत् ॥ गुडं वेदपसंख्यानारिकेलं च तत्समं ॥ मरीचं
मुष्टिमात्रं च सैंधवं च तदर्धकं ॥ तदर्धं जीरकेनाज्यं कुडवार्धसमं भवेत् ॥ एतत्सर्वं चतुःप्रस्थं गोदुग्धं मंदवह्निना ॥ एवं सिद्धं दत्तेत क्षेत्रपालस्य
महात्म्य ॥ अत्र मुनाथायसेनाथलंडुकापूपकादिभिः ॥ कर्पूरवासितैः पूगतांवूलैश्चंदनादिभिः ॥ तो षयित्वा विधानेन हरिद्रागणपं विभुं ॥ वलि श्री ५९५

वस्त्रं

दत्वा विधानेन शरावेण कुंदवेदपरेण तां । प्रणमेद् दंडवद् भूमौ नुत्वा स्तुतिभिरादरात् ॥ एवं यः कुरुते नित्यं पंचभिः सप्तभिर्दिनैः ॥ विघ्नेश्वरप्रभावेन तत्र कोपि सं-
शयो न हि ॥ तेन भयेत्स साधकेंद्रः सत्यमेतन्नान्यथा ॥ पुष्पभूमौ तन्निस्त्रायां यत्र तत्स्थापयेद् बुधः ॥ वैरिणो महतो मे श्रीः व्याकुलं तं भयेत्सदा देशो ग्रामपुरो-
हि सन्ध्यां स्थापितं यदि ॥ तत्र स्थानगतान् सर्वान् विविधान् तान् भयेज्जनान् ॥ शाखिशाखाग्र के सम्यक् तं भयेद् दुर्बलो महत् ॥ वत्सरे नगरे तत्र स्थानं नगरो ततः स्था-
पितं जलं ॥ निवासे पथि वा दस्यून् सर्पादीन् समीरणां ॥ हस्तिव्याघ्रक शार्दूलसुलक्षणान् सर्वानुपद्रवान् ॥ आलून् शालालये सर्पान् वल्मीकं आपदः
न्यसेत् ॥ क्षेत्रे पुष्पालि वहितं विधा घाले स्तंभय स्थितं ॥ स्मृतिं गालीं वगानं वार्चि घांशत्रो विभावसोरेत सः स्तंभयं कुर्यात् कुर्यात् स्थानविवचितां ॥ समृद्धि वै स्थ्यचेत
पुरस्थाने पुत्तलि माहरेत् ॥ स्तंभये दरिलं विश्वं किं पुनर्वानरं जनं ॥ सफलं सर्वदा हतं दिधानं गोपये सदा ॥ अथ वा हृदि करं यंत्रं विघ्नेशस्य वदाम्यहं ॥ हरिद्रां
शोधये दूरं समं दाप्रोक्तेन वर्त्मना ॥ उदितं यंत्रमालिख्य मायांगमध्यतो लिखेत् ॥ अग्निबीजं मंत्रवर्णे मायया च प्रवेष्टयेत् ॥ लिखेत्पाशांकुशावद्धं पत्रेषु तद्दले
तरो याहृणो दिग्दलाग्रेषु ठपरं कोणपत्रगं ॥ धरामंडलयुग्मस्य कोणे पाशांविदिक्क मातापाणिबीजानि विलिखेद् दृश्यमानानि मंत्रवितानतदा ध्येच समुत्कले
पुष्कवंसा पुसंलिखेत् ॥ जलगेहद्वय नापि माया कोणेन वेष्टितं ॥ यंत्रमाकर्षणं प्रोक्तं हृल्लिखितं पूर्ववर्त्मना रुतवाल प्रतिष्ठं च विशादिविघ्नेशं कुंदितां मुकुं-
संपूज्य यत्नेन सम्यक् स्थापयेद् बुधः ॥ चक्रीहस्तमदायके त्वगणेशार सतिकाशरावयुगले रम्यं निमाया न्यूत्रं वाभयो ॥ विन्यस्यतं गणेशानं कुसुमैरर्चयेत्ततो ।
सिंदूरदानदीनैव दैविलिप्रिप्तो क्रं वर्णनामतोः सर्वजनस्थाने दत्वा सा ध्यामिधां बुधः स्तंभयद्धितं यंत्र तत्रा कर्षयेद्युग्मकः ॥ सा ध्यामिमुखो भूत्वा सहं
स्वं साध्यकेंभ्य पत्रावलिं दत्वा घसेद्रूपादि च शंवंदनादिभिः ॥ हितीये न शरावेण पिदधीत सुसाधकः ॥ अलयहं कुर्वन् स्वं सप्तभिर्दवसैर्ध्रुवं ॥ साधकस्य स
मयाति संनिधो कोपि तो जनयभूपाल स्तत्सुतो वापि महिषी वा वरांगना ॥ अमात्यः पण्य योषा वा सुरक न्यापि का कुतो ॥ आकर्षति स संदेहो मंत्रि सकेन वे
तसा ॥ यंत्रमेलिखित्वा तु तालीपत्रे शुद्धं भसा ॥ पूजितं स्थापितं प्रणमेत्ता दुर्घेतिवेश्यतत्त ॥ साध्या शा ग्निमुखो भूत्वा कापयेज्जपमंत्रं तदा ॥ नीमा नयेत्काम
विकलां वरसुंदरी ॥ सा पुरुहं भसातस्यागारे हरिद्रया ॥ सिक्ये नमर्दयित्वा तु कलासाध्य कृतिं शुभं ॥ छितार्क कदयुग्मांतः सन्नालां संनिवेशयेत् ॥ दलाग्रे
तारयं वेन पद्दसहस्त्र कं ॥ क्षणादयाति का मालां वांछितां वरवर्णिनी ॥ नागवल्ली दले क्षौद्रं लिखेत् यंत्रमिदे लिखेत् ॥ साध्ये संसारससंपूज्य संजप्तं प्रभक्षयेत् ॥ य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णवे ५९६

596

सीदंति त्री साक्षाद्यातिशीघ्रं यो वज्रार्चिता। पत्रीपुष्पसुवर्णाद्यैर्भक्त्ये वा लिख्य सेरणां। यंत्रमेतत्प्रदातव्यं क्षत्रलाद्दः कुंचिकारकं। प्रगाहाभिमुखो वापि सद्दिष्टं संगम
ॐरमाः तर्पयेत् जलैः ॐ रक्षोत्तरसहस्रकं। शतयोजनमद्दूरस्थं साध्यमाकर्षयेद्ध्रुवं। वहद्दिने न किं यात्र सङ्ग्ला यं पालितं जपेत्। मंत्रमेनं विधानेन हृतान् कर्षये
इति। अथ कुरुविकरं यंत्रमित्यादि पूर्ववर्त्मने त्वेन स्थापयमर्थः। तत्र पूर्वोक्तयंत्रमालिख्य तन्मध्ये संमः हित्वा तत्र नमायाबीजं विलिख्य तन्मध्ये साध्यनाम
लदीर्घं वा लिख्य दुं कारादि बीजेरहितैरेकाशिभवर्णैः प्राक् कसाध्यनामवेष्टनस्थाने संवेष्ट्य मायाबीजेन वेष्टयेत्। अथ मायाबीजं वेष्टनं च तोलरस्थो
नरालेहे यंत्रे न कर्णिकामध्ये तरे व त्तदूयनेहे यां। ततोऽष्टदले पुरातिदलं क्रों क्रोमिति पाशं कुशबीजे विलिख्य दिग्दलाग्रेषु ठमिति वा विलिख्य प्राग्दक्ष कोणं
ठं बीजत स्याद्दिक् पूर्वदिग्गतकोणचतुष्टय पूर्वकोणे क्रों दक्षिणे ह्रीं पश्चिमे क्लीं उत्तरे हूं इति गद्यत कोणेषु चतुर्थविसः इति विलिख्य कोणाग्रेषु त्रि
भूलानि कलाते पुभूले पुढुंकारमालिख्य तद्बहिर्ध्येवंदद्वयेन संपुटितेन संवेष्ट्य तत्कोणेषु मायाबीजं विलिखेत्। अत्र कोणशब्देनार्धचंद्रद्वयस्थाय
पुष्यं गृह्यतां तस्याग्नेयादिकोणचतुष्टयस्थितलातो। अत्र प्राग्वत् पुली की कृत्य हरिद्राक्तं तगणेश कुक्षिगतं। समीरं स्थापयेत् प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् म
रितिश्लोकः। वह्निहस्तमदाकुलालेहस्तमृत्तिकया। अन्यत्राप्यंगतमो सामुद्रं लवणं तमष्टहिंगुः। तस्याकारे गणेशाकारे। सिद्धये नमधराके हनासरे
सप्राणीकृतप्राणप्रतिष्ठितस्य जप्तमभिमंत्रितं। तथा। अथ वदामि यस्यार्थे यंत्रं साध्यनमुत्तमं। यंत्रं संलिख्य पूर्वोक्तं स्मरन् ध्येयगणाधिपं। बहिः शि
मंत्रवर्णैः कामेनापि जप्तं वेष्टयेत्। शेषमाकर्षयंत्रेण समानं परिकल्पयेत्। निशाशेषे यत्नमप्यत्र कुर्याद्दारितवर्त्मना। हरिद्रायाश्चतुर्थांशमितेन गुरसे
नहि। सामुद्रं गवां क्षोदं पिष्ट्वा संलिप्य सत्वरं। लिखेद्धरिद्रयाभिधं यंत्रं सम्यक् कृत्वा निवेशयेदिति। अस्यार्थः। पूर्वोक्तं यंत्रं विलिख्य तन्मध्ये साध्यं मायाबी
भयास्य तत्तत्स्थाने कामबीजं तदुदरे गणपतिबीजं विलिख्य तत्प्राग्वद्वाशिवे मंत्रवर्णैः कामबीजेन वासं वेष्टयेत् शेषमाकर्षयंत्रवत्कुर्यादिति। तथा। पूर्वव
ल्कः त्वविद्वेषकुसुमध्ये निवेश्य तत्र। विधिनास्थापितप्राणं शरावे न्यस्य तं यजेत्। आरक्तमाल्यानुलेपाद्यैर्नैवेद्यैः पूर्ववत्। ततो मनोः साध्याभिधो कृत्वा सा
नेपूर्ववत्समीरितं। वशमानयमुग्रं च जपेदष्टसहस्रकं। अष्टसहस्रमष्टोत्तरसहस्रमित्यर्थः। साध्यादिकं तु खो भत्वा मंत्रं मंत्री समाहितः। विद्वेषा
बलिं दत्वा यनेवपूर्ववत्। एवं प्रतिदिनं कुर्वन् सप्तभिर्दिवसैर्ध्रुवं। रसोऽभतपिंडाद्यान् देयदानवपन्नगान्। राजानं मंत्रिणं राज्ञीं स्त्रीगणं वशमानुयात्॥

श्रा

श्री ५९६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वशयेत्साधकः श्रीघ्रं मासाज्जीवेन्न संशयः। निशांशेनावशिष्टेन निजदेहं विलिंपयेत्। अवलोकनमात्रेण वशयेद्विश्वमंजसा। हरिद्रां रासमेवं
शालितंडुलसंभवं। तद्रसेन गुडेनापि मधुना सैंधवेन च। समीक्ष्य मर्दयित्वा च पिंडाकारं प्रयेदहो। निर्माय गगनं पं तेन यंत्रं तत्र हृदि निक्षिपेत्। समीरं च
प्रतिष्ठाप्य गंधाद्यैः पूर्ववद्यजेत्। त्रिदिनं पूजयित्वैवं यंत्रं मध्यातपे पचनयेत्। प्रतिमां भक्षयेत्पश्चात्साध्यो वशगो भवेद्ध्रुवं। शालिपिष्टादिपि
कुन कृत्वा साध्याकृतिं तुलां। अत्र ह्राधिकं शतेजस्मीं पूजितो स्थापितानिलां। निवेद्य विघ्नराजाय साध्यं संस्कृत्य भक्षणात्। भक्षणाद्वशयेत्साध्यं स
र्वदा सर्वसत्वसाधिनां। वश्ययंत्रं लिखेन्मंत्री स्वानपानादिवस्तुषु। तैरं कृत्वा जपेन्मंत्री सहस्रं साधकं बुधः। भक्षणाद्वशयेत्साध्यं वसुमात्रस्य साध
कः। चंदनागरुकर्पूरनिशाकुंकुमरोचना। मृगमदसंयुक्ता अत्र ह्रांगं विघ्नराजं। संपिष्य तद्वशीकारयंत्रं मांलिख्य पूर्ववत्। प्रतिमां पूर्ववत्कृ
त्वा जप्याकाष्ठोनरंक्तातं। लिंपेद्देहमांगपंचे स्वकुशीलास्यविशेषकं। ईसलोस्यधाम्नादेत्। त्रिलोकीं वशमानयेत्। एवं कृते नरो नारी वशयेत्कोचितु
मानां। चंदनेनैव वा कुर्यात् द्विप्रिमेनं फलाप्रये। द्विरेमं वसदा भद्रा मुसली वंदकरुणी। भूपमंत्री फलं विलुकांताहत्वी च वंदिनी। यारा ही रातवी
र्षिन मायूरी वंदको वत्रे। सर्वमिक्षुरसैस्तैलं निशाभागार्धसंयुतं। वीक्ष्य वश्याभिधं यंत्रं निर्माय प्रतिमामपि। प्राणसंस्थापनं कृत्वा जपेदष्टसह
कं। शिवद्रुमोत्थतिलकं कुर्यात्तातस्तु यो नरः। त्रैलोक्यं संपदोल ख्यातिरस्तु कर्षी च नाद्यैः। कपिलागोमयं योनिसृष्टिनीदलसंपुटे। अत्र द्रा ये
वलयर्षीला मेघकैः रुदितैः समां पंचगव्येन समर्द्य पिंडाकारं च कल्पयेत्। शुष्कं दहेत्तं कृत्वा विल्वकाष्ठेऽपि तेन लो। समुद्गलं च तं उसमतं मध्ये यं
त्रमालिखेन्ना। समीरणे प्रतिष्ठाप्य गगनं पं तत्र पूजयेत्। अत्र ह्राघिकं शते मंत्रं जपित्वा श्रीफलांतरे। काचने रूप्यरचिते पात्रे कांस्यमयेऽथवा। निधा
य धारयेत्कलशे लालादिषु साधकः। कीर्तिवृद्धिप्रमारोग्यपुत्रपौत्रयशःप्रभा। लब्ध्वा लोकप्रियो भूत्वा दीर्घजीवी भवेद्ध्रुवं। पुरो नृपतेरग्रे भस
नाप्रातरुद्वहं कुर्यादायुष्यवर्धनं यशोविजयसंपदां। तस्मै विक्रयं निस्सन्नपोदयालुरोषसार वरसुवर्ततः। प्रोक्तमेवं तत्पूर्वकं। पूर्णकांति
धायकपिलाज्येन तद्वर्तीन्नरकपालके। दीपं प्रज्वाल्य तेनैव जपेन्मंत्रं सुसंयतः। गृही लाक्षकोलेन मच्छोशरशतमुभो नेत्रयोरञ्जनं हृद्या गाव
व पूर्वतो। वशादृश मन्त्रेण वशयोनिविकल्पितं। विश्वमंत्रसाधकौषधीनां गुटिकां पिबेच्चंदनवारिणा। अभिमंत्र्य दुग्धायां घोतिलकं प्रकरोति सः। स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विषार्ण ५९७

५९७

घ्ने शंप्रोक्तलक्षणौ। वैद्यपरागसमयेमं
र्वलोकप्रिया भूत्वा देशस्वर्णानिजेपतिः। आज्ञानुवर्त्तिनं कुर्यात् श्रावजीवेन संशयः। शृणुष्वा निशापा कलान्वि
त्रं जप्त्वा सहस्रकं। अनाचिकं समभव्यचं दत्वादि भिरदरोत्तः। शिरसा योद्धो दुर्हेन्निलेसर्वतोजयप्राप्नुयात्। संग्रामेविविधे दुःखस्थापदे समये प
रः। आपतोमावहलेवादेमहार्णवे। वाटवैरस्य गृहेषु सभाकरासुसंकटे। विजयीजायते धीरः कृत कौतिन्वि वर्तते। वलेगनावंदमध्येसेमनेमस्राथो
था। नागवल्लीदलेयंत्रंलिखिला रात्रिकारिणा। सपूजा लमर्वितं जप्त मष्टोत्तरसहस्रतः। अर्पितं कोष्ठितं साध्यवशंनयाति नक्षणात्। गोदुग्धसाति
तमंत्री कथितेसुहृद्धी कृतो। यंत्रं विलिख्यतेनैव निर्मायगाणनायकं। अभिमंत्र्य शतं सार्गं भक्षयेद्वशयेज्जगत्। नारीकिल गुडेपतं दूर्लितं त्रिफ
लं कुनेत्। अन्नहहृत्संपातमघ्राघिकशतेवुधः। सेपातं भक्षयेधस्त्ववशमायाति सो विरात्। किं वहुकेन मंत्रज्ञः साधंसेवितयेमनुः। जपेत्सदस
लंयाति यावदायुर्नसंशयः इति। अत्रविषमपदव्याख्या। पूर्वे समीरितेस्थाने सर्वेज्ञनमिति स्थाने। अयमर्थः। मनोसर्वजनपदस्थाने साध्यामिथ्या
लंभयेतिपदस्था नेवशमानयायुग्मेव दत्वानपदिल्पर्थः। तत्पदिगणेशहृदिस्थापिता निर्लिः। कृत साध्यप्राणप्रति ष्ठं। साध्य प्राणप्रतिष्ठाप्रकार
क स्तुश्राजेको क्रः। अस्य दृष्टस्य विशेषकस्तिलकं। द्दूरे भो भृगिराजः। सदाभक्तमुस्ता। मुसली तालमूलिका। वंदिनीलज्जालुकाशतवीर्या दूर्वा। म
पुरी। अपामार्गः। चंद्रः कर्पूरं। ऊदितैः मेघजैः। द्दूरेफा। दिविभ्र रात्रिचारिणा हरिद्रां दके नेति। उच्चाटनं। ततोयंत्रं कथयामि समासतः। उकरी कालिखे दं
त्रं मसाध्यंचर्मे मपगो। नेदलं माहूतं वीजेनगलपत्रं तदंतरे। प्राणवीजं वषत्रेषु वामकं लंतद्गतध्यन्तद्वाहि वैसुकोणाय भलेषु कवचं लिखेत्। वायुना वे
ष्टितं प्रश्लानलघट्टितगतवायुना। प्रेतवस्त्रे तदालिख्य निशालेपनपूर्वकं। श्मशानांगारसारेणध्वांक्षपक्षश्लाकया। यंत्रमेतत्समालिख्यस्थापये
दिरलोतततः। पितृमंदस्थिते ध्वांक्षगृहकाष्ठ दृवेततः। श्मशानवकैः संदह्य भस्मादायतदुद्भवे। विद्धाधीशगृहकृस्ले शर्करारजसा युतो। यंत्रमध्ये प
तिंन्यस्य सरत कुलिकीकृतो। शवालिप्तनिशा भागे वितामस्मास्थिनी सदा। सर्वपं यवितोमारे कपि कपुष्प वानरी। संपिष्य मनसारेणनिर्माय गण
पाकृतिं। वानरीलता विशेषः। तदंतर्दमध्यगं कृत्वा पुनः प्राणान्प्रतिष्ठवेत्। वान्हिहस्तगृहा द्वैरसाध्यपादे प्रपालुनाशरावयुगले मंत्री निर्माय न्य
त्रयो भयोः। आविं वेयंत्रविंन्यस्य कुलपुष्पैः समर्चयेत्। मनावृत्तात् यद्वंद्वसध्यो जपतयेमनुं। अष्टोत्तरसहस्रं हि तद्दचितापरेणतां निखनयेवै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रिं लो द्वारि मासे नोच्चाटयेद्धितं। हस्तिपस्यालये दूरि सद्दनेषि रणं गतो। स्त्रापितेगणपे मासा दुर्गो दोजायते ध्रुवं। त्रिपंते वाजरारी लेप्राणि नो भय
विकुलाग्र वतुः पथेपवल्मीके वलरे दुमको देश स्त्रापनाद्धि घ्नं जं स्वराद्गुरु जाट्टितो भवेत्। विघ्नेषुं दगे भस्म विंध्यसे यत्तमस्तके। भ्रमते काक
व ह्रूंगे पीतो देशेद्यनिश्चलो। आसनेशयने याने पथिशत्रोगेजालये। भस्मक्षेपात्तिस्त्र भवत्येव चरान्यथेत्ति॥ अथ यन्त्रं॥ पूर्वोक्त यंत्रमालिख्य
तन्मध्ये कुंबीजं विलिख्य तदंत येमिति वायुवीजमालिख्य तदंतर्गतमिति गणपतिबीजमालिख्य तन्मध्ये साध्यनाम विलिख्य पत्रेषु यमित्यालिख्य
दलाग्रेषु कुमिति विलिख्य तद्बहिः रेखकोणाग्रतन्मूलेषु कुमित्यालिख्य वहिः षड्विंदुलांछितवृत्ताकारेण वायुमंडलेन संवेष्टितस्य षड्विंदुस्त्रानेषु य
मिति वायुवीजं लिखेत्। एतद्यंत्रमुक्तं फलदं भवति। प्रेतवस्त्रे प्रेतस्य कृष्णवस्त्रे शृंगारसारः कोयिलादतिप्रसिद्धः ध्यांक्षः काकः ईरणं प्राणोपितु
मंतेनिंबरसश्शर्करा केकरः शरावालिक्तविशाना गोशवस्य वर्वितं हरिद्राशो सर्षपं श्वेतसर्षपमेव वेत्तितंत्रांतरात्। ऊमसाराधतूररसः। हुंदः कृषिः
८ श्रों विके यंगलेश्रों डमरयद्दृढं लंभयद्धर्यंमपास्येति प्रेषः। रत्तिरभ्रः॥८॥ तथा। अथ वश्यो समासेन यंत्रं विदु। घलाकूयो यंत्रे पूर्वादितेव क्रियायुवी
जंपत्रविन्यसेत्। वसुपत्ररचलेपुटं कारं विलिखेत्ततः। अथ मूलेषु कुंकारं व्योम्नाकाह्लि पवेवचयेत्। त्रिशातुर्यीशमानेन मरीचं त्रिंवमेव चापि तिलीदितु
कंपिष्टा हेमयंत्रेगुनातततः मत कर्पटके लिखाद्द्वयंत्रमिदं लिखेत्। पंचांगं पारिभद्रस्य काकनीडसमुद्भवं। चिताग्नौ संदहेद् स्य यंत्रमध्ये त्रिरेख
त्रासं वसविषाराजस्य सेरकं सोविद्विः क्षिपेत्। शराचावतगंविद्वं रूनयेत्पूर्ववर्तिनापि नामदभवैः पत्रैः सुलपुष्पैर्निवेदकैः। विदूषयदूये मंत्री
जपेल्लक्षं योन्यथा लक्षं सहस्रं वशरावेणानिखनेद्वादिते ततः श्रीतितयोर्विधाने नविदूषो भवति ध्रुवं। आदायगणपे मंत्री प्रीतयोरंतराक्षिपेत्
वेरं चमायते। क्षिपेद्देहनाशवाचिदूषो एतत्प्रंतरगते भस्मग्रहीत्वा पथिविन्यसेत्। गच्छतो पादसे स्पर्शाद् द्विवादः समहाभवेत्। दश्यमेरुपन्नस्मा
विनेन गणपो भवेत्। तिक्तालांकानि तेन नवे रं भवति सर्वदा। पारिभद्रस्य पंचांगं एकभागमितं भवेत्। भागैक मरीचं रात्रिस्तावनी त्रितयं द्विदासंदह्य
भस्मितं पूर्ववर्तिना संस्कृते पुनः। विकीर्णं वैरिणां मूर्ध्नि कुर्यादुन्माद मूलतो॥ अथ स्वार्थं शतत्रुं क्रं यंत्रमालिख्य तन्मध्ये रंयमिति विलिख्याष्ट
दलेषु टकारं फट्कारं च विलिख्य दलाग्रेषु श्रोंकारं विलिख्याष्टकोणगत मूलाष्टके कुंकारमालिख्य वहिराकाशमंडलेन वृत्ताकारेण वेष्टयेदिति॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चि घार्ण
५९८
598

कारिभको निंबः॥ हेमपत्र रसपत्र रसः॥ तंतं रत्नपुलिकीकलस विदेषयदुयपुरात्य स्थाने रात्रि हिरिद्या पूर्व वर्तमाना चिंताग्नि मातथा॥ स्रोप्रतं मारणं यंत्रं प्र
वत्तमि यथा क्रमं मंत्रं विरच्य पूर्वोक्तं नमेमध्ये त्रिशयेत्॥ मायायावि द्वेश ओंशे देलमध्ये पि समालि कैरात दपु ऊं रीलेव वर्णो नग्निगतान्र लिखेत्। ओं
शुभ्रु सूलिली तं वधरा संपुटकोणे गं॥ मस्तके षट्का बीजानि बद्धिंमलेषु वर्गांत दुहि विंद्धि कोणेषु वा बीजं समालिखेत्॥ त्रिशंभु क्षं समालिख्य मृतके
टके शुभ्रं॥ चितांगारास्थि निर्यासैः काकपक्ष शलाकया॥ यथोक्तं विलिखे छं त्रमेतन्मारणनामकं॥ करणेन मठ शंभु ठारव्यानि शाम री वसदकां॥ स्नुही सीरे
णसंविधा क्लित्वा सपटे प॥ कारस्करस्य पंचांगैर जनीजंबुकास रक्ता पिस्राय कर्पटे शाव लिखाशे घं पुरो केचला॥ समीरं च प्रतिष्ठाप्य कृत्वा गणपतिं मानः
पंत्रे ताद्रुदये न्यसत्पुनः प्राणान्प्रतिष्ठापयेत्॥ मातस त्र समुद्र तं गणेशागार मर्तिकां॥ निंबमूल मदेवाचिक कैं मूलसंभवां॥ स्मशानमर्तिकां तदु कं
टवी रदुमूलं वा कुंभकारकोटरस्य नाम्ना भूपरस्थाने जीमदंतपि स्राशरावयुगलं के कानान्यत्र तोभये॥ यंत्रा ठचंगपंच यस्या कंदस्पुष्टैः समर्चयेत्॥ का
स्करभैः यत्रैः नैवेद्यैश्च पूजापुरा॥ ऽकं मंत्रपदस्थाने साध्यनाम विवेश्य हि॥ मारयदुष्टं शब्दं वसहस्रं साष्टकं जपेत्॥ दक्षिणाशामुखो भूत्वा उ
न्मांभूत्वा सरे॥ वल्लरे विनूभूमौ वा मातविप्रवागृहे यथा वल्मीके कोटरे वापि कारस्करतरूद्भवापि धाया न्यशरावेण निखन्य बलिमाहरेतन
सा ध्योयम पुरं याति सप्ताहाज्वरपीडितः॥ प्रमोघवीर्यमेतद्धि विधानं तु विदुर्लभं॥ भूदेवव्यतिरिक्तेषु रागोवैरिषु यो जपेत्॥ न कोपि कारयेद्यःस क
तीरं तोघपदूनेक कर्तापि तद्दोशेन प्रायश्चित्तं करिष्यति॥ हरिद्रावीव क्तमंत्रस्य सो गोपांगविधानकं॥ निरूपितं यथा शास्त्रे गोपनीयं सदा बुधैः॥
हातलंपुत्र केला यशिखा यस्थि रचेलसे॥ वितत्त कायव सुभिगुरु शुभ्रू कायव॥ अ स्नुही नायदुष्टायनैवदेवं कदवनेति॥ अथ यमपं॥ तत्र पूर्व
कप्र कारेण यंत्रं विलिखेत्तन्मध्ये कुंकारं विलिखेत्तस्योदरे शक्तिबीजं गलपति बीजं वा विलिखेद्दलेषु रमित्यालिखेद्वहि रष्टकोणं कृत्वा तत्कोणेषु
रवि॥ वा लिख्य कोणाग्रे षु फट्कारमालिख्य तद्ग्रतश्शूलेषु कुंकारं विलिखेत्तन्मध्ये रामिति वाह्नि बीजं वा विलिखेत्तद्बहिस्त्रिकोणं विलिखेत्तत्कोणे
पुरमित्यालिखेत्॥ एतद्यंत्रं कुफलदं॥ चितांगारास्थि निर्यासः स्थितास्थि कोपिलेक द्रवः॥ कणा पिप्पली रामठं हिंगु॥ स्नुही सेहुंड इति काय
कुकुभा वचा॥ नामा स्वल्पं पदस्थाने मारयेति वा॥ भूत्वा सरे भौम वासरे॥ कोटरे कारस्करस्य॥ कारस्करो विषवृक्षः॥ यस्या बीजं कुंचला इति प्रसि

श्री
५९८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ वक्रतुंडाय हुं

ङं॥ सारसंग्रहे॥ गणेश वक्रतुंडगणेशस्य मंत्रं वक्ष्ये यथाविधि। सर्वपापक्षयकरं सर्वसौभाग्यदायकं। राज्यवश्यकरं पुंसां वंध्यानां पुत्रदायकं। अमृतं च
तुरास्यात्रिकामिकाश्रोत्रविंदुयुक्। तृतीयो नेत्रयुक् षष्ठः कवचं तथा। षडक्षरो यमादिष्टो भजतां कामदो मणिः। अमृतं वा चतुरास्य कावक्र
रफः। तयोर्योगजं क्रौं। कामिका तकारः श्रोत्रं डा। विंदुयुक्स्वारः। तेषामेकेन तुं। रतृतीयं डा। अनंतस्था ताम्रा डाय वर्णः। या कवचं हुं। अत्र केचिद्दीर्घं
कवचं वदंति। प्रादुर्भूय मनसि मंत्रराजः षडक्षरः। तत्स्वामी करप्रख्यो वक्रतुंडाय हुं। इति वक्रतुंडकल्पवचनात्। वक्रतुंडाय कवचं दीर्घमेव षडक्षरः।
इति गणेश परमहिमाविवरणात्। तथा भार्गवो मुनिरनुष्टुप् छंदो देवता वक्रतुंडस्य सुरासुरनमस्कृत। विनियोगाय मूलमंत्रेण करशुद्धिं
कृत्वेंद्रियः षड्भिर्मंत्रगतैर्वर्णैः षडंगानि प्रकल्पयेत्। मध्यकं हृदयं नाभिं चाधारके स्कंधे क्रमात्। षडक्षराणि न्यसेत् सर्वांगं व्यापकं न्य
सेत्। विधाय देवं हृदये ध्यायेदेकाग्रचेतसा। रक्ताब्जिन्नाम् तरमालिकान् संशोभिकांतिं संचिन्मात्र करांकित सलये। पाशमयांकुशं गोसाभीती वरं त्रि
नयनं युतं रक्तमाल्यांबरभूषितं। भोजो वपुः गतं मुनिं संस्मरेद्वक्रतुंडं। वामाघ्रेधो यस्य च तदा घस्रकाररेखा हृत्पद्मपुष्पध्यानं। तथा पूर्वं विपूजये
त्पीठं वक्रतुंडं गणेशश्वरं। आघ्रपत्रं चतुरं वहु चतुर्भिर्युत नवा चतुरस्रत्रयेण वेष्टितं रक्तमालिखेत्। मध्ये देवं समभ्यर्च्य पुष्पांतरपचारकैः। आव
रणानि सम्यक् यथा स्थाने विभालधीः। पूर्वादिदलमूले पुरः श्रीरंष्ट्रो क्रमाद्यजेत्। विधा खाचिम्यधात्री च भोगदा विकृताति नी। विधिप्रदचपा
प्ली। तथा पुत्वा यथाशि प्रभा दलेषु वयजेत् हृदलिप्रभा चौ। पुरादितो। द्वितीया षट् दले तद् वक्रतुंडाय चक्रा न्यजेत्। चतुरस्रे लोकपालांस्त दस्त्राणि च पूजये
त्। प्राग्वद्विधिध्रुवे सम्यग्वक्रतुंडार्चने रतेति। अथ प्रयोगः। तत्र प्राग्वत्स्नानादिकं गणेशं ततः प्रथमाष्टदलेषु ॐ विधाये नमः। ॐ विधात्रे न
मः। एवं भोगदायै। विघ्नघातिन्यै। निधिप्रदायै। पापघ्न्यै। पुण्यायै। शशिप्रभायै। ततो द्वितीयाष्टदले षट्प्राग्वल्लक्ष्मीगणेशप्रकरणोक्तासिध्यष्टकं पूज्य
द्वितीये षट्दले प्राग्वदेकाक्षरप्रकरणोक्तं वक्रतुंडादिकान्संपूज्य लोकपालपूजादिप्राग्वत्सर्वं कुर्यात्। इति। तत आगमोक्तसंजपेन्मंत्रं जुहुयात्तद्दशांशतः
सहद्वयेषु राप्तोक्तमधुरात्तैर्यथाविधि। तर्पणादि ततः कुर्याद्ब्राह्मणाराधनावधि। एवं सिद्धमनोर्मंत्री काम्यकर्माणि साधयेत्। तत्र ये ये पूर्वमार्गेण वक्र
तुंडगणेश्वरं। पूर्वमार्गेण महागणपतिप्रकरणोक्तप्रकारेण चतुरस्रहस्तमात्रे कुंडे कुर्यात्तदग्रतः। स्वाद्धीतमपि त्वाग्निमनूनां नगहादिद्वेतामपि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ पा॰ ५९९

599

त्वा कालादितः ऋतुस्नातः श्रोत्रियः प्राणायामत्रयं कृत्वा मंत्री कर्म समाचरेत्॥ ततः पूर्वोक्तक्रमेणैव कृत्वा मंत्रन्यासं षडंगकं॥ षडंगन्यासं कृत्वा मंत्रन्यासं कृ-
ॐतं गणपं पुष्पादिकैः [illegible] संपूज्य स्थापयेत् तत्र स्थापयेद्दीक्षो क्रमविधिना नित्यहोमविधिना कालेकं शान्तु मध्ये तत्राथ नागयज्ञोपवीतिनं लंबोदरं भास्करने-
मेकदंतं त्रिलोचनं पाशांकुशसमाहूतं चतुर्भुजं कुवर्णमं किरीटहारकेयूरांगदासंकारभूषितं॥ एवं ध्यात्वा समनसा समाकालानलेश्वरं गंधादिभिः समभ्य-
र्चितं लेकानि [illegible] यावद्रोनिवृद्धिकांते तत्र कुर्यात् त्रयत्ता कृतिः त्रयष्टाधिके सहस्रं च ततः सिद्धो भवेत्॥ मनुः सहस्राणि चतुर्थांशं पक्षयोस्तु यो मंत्री वेत्ता सा-
दसहस्रमित्यर्थः शतं कुर्वेदपरे भुवलसतले भवे धूम्रं नामधाप्रकाले नित्यं हितद॥ पत्रवेषमनुं सहस्रं त्रिशतं वाथ शतं वा चोत्तरं सुधीः॥ अबाले
रात्रिं तिस्थानवरचेष्यान्वेति॥ अविरलेवमहतीलक्ष्मीं प्राप्नोत्यपलततः प्रसन्नतत्त्र मनसलुष्टिरत्या शितातपाली यवैमुख्यताचापित्वत्रिंदिरदद्य-
नां हन्तानि मंत्रसिद्धे ह्रिंतिकान्यकानि मंत्रिभिः पूर्वोक्तसिद्धे दद्येना त्रिमासं त्रिशतं कुर्वेन् महालक्ष्मीं नामतनं भवेद्॥ बलोपरः गुडकैः एपुकेनी
रिकेलेमेरीवसंयुतैः॥ पैः सहस्रं तु कुर्यात् तत्र मंत्री धनवान् भवेत्॥ भुजशालीयवैः पूर्वोक्तैः मरीचैः ससैंधवैः शालिमयैः शालितंदुलचूर्णैः सबीरके-
न कुंकुमैः भुमेरत्नि घृतसुतैः॥ पूर्वे तु कृत्या मंत्री गलेरास्यहितसान्निधौ॥ सहस्रमात्रे सलभे महतीमविद्रुमां सा[illegible]नामार्लपुटितमनुं जपं कुर्यात् सुधीन
॥ भागे सम्मिश्रितं पर्वपकैः पनसजैः फलैः सहस्रं कदलैर्वाथ नारंगारीवशं नयेत्॥ जाभिर्दुं कुर्याद्गौ सहस्रं कन्यकान्तया सहस्रमात्रा कृतीनां कुर्वे हीरा
कुमीरचिता सहस्रं तेन सार्धं मंत्रप्राशस्त्या विशारदः पूर्वोक्तकृतीनां तु कुर्यात् लक्षं मृत्युंजयो भवेत्॥ [illegible] सोथ समिद्धोम मधुरत्रयलोलिताः सहस्रं कृकुं
या मंत्री मासा॥ [illegible] नपेत्॥ एवं विभीतकोत्थसमिद्धोमसहस्रं साधकेतिसि॥ लोहिताक्तैः स्पृशान्तागो तु कुर्यात् मारयेद्रिपुं [illegible] तु स्वरूपं च वि
लिखा सोंदरेतलो॥ कालाग्निकार्यवरैः सहस्रं तु कुर्यात् सुधीः॥ मारयेत्तत्सदिना न्नात्र कार्या विचारणा॥ कालमेघसमानाभं गलेशं निजलं डयारिपु
नहीलावडवामुखेव॥ महोल्कैः॥ प्रदीप्तं तं गलपतिं ध्यात्वा तु प्रजपेन्मंत्रं तु सहस्रं त्रिदिनेनासौ शत्रुमुच्चाटयेत्॥ एवं सहस्रगांनदीप्राप्य गृहीत्वा श्री
नाकिजलं तोः सहस्रं कृत्वाभिमंत्र्याभिषिंचेत् सर्वमृत्यु॥ अनेन विधिना मंत्री पापौघं नाशयेत्॥ एवं शनैश्चरदिने [illegible] मालेख्य त्रिसहस्रकं जपन्नम ५९९
नुंगलं ध्याय नृदेपानृगहभया न्हरेत्॥ वेतसोत्थसमिद्धोमात् सहस्रात् दुग्धिमाभुवा॥ धान्याधीशं कुर्यात् [illegible] भेरन्नार्थं तु कुर्वेत्॥ एवं कमलैर्वामलै-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वोपिहेमोचस्त्रप्रदेमतः॥ हेत्राभिक्रां क्षीपललेगुंडाभ्यां कैकुं नेत्सुधीः॥ तमर्चयित्वा गलपं हरिद्रासैंधवं च तां॥ निक्षार्धं ज्ञौ प्रमाणानि संचिष्ये तानि
त्रिः लिपेत्॥ ग्रसत्यमितामूले सहस्रेणाभिमंत्रयेत्॥ स्नात्वा नोमन्तुस्त्वा नदिते विपुश्च ऽप्रु कवास संपाचयेत् तां वसां च ध्यानसूते प्राग्वत्सुरासुरं
ध्यस्तोमग्नहलो नास्कत्यहलेथवा॥ कपिलाज्यं पलं चूर्णं वचायाश्चापलार्धकं॥ एतत्सहस्रसंजप्तं समस्तं प्रपिबेत्सुधीः॥ अवाप्य मेधां महतीं कवि
त्वं लभते ध्रुवं॥ गोगर्भमात्रं भूदेशमुपलिप्याश्रुकीकृतं॥ कलात्रस्थापयेल्लुंऽभसवर्तिं वदनादिभिः॥ तस्योपरि स्थाप्य कपिलाघृतपूर्णशरावकं॥ घृतेन तैल
त्रप्रतिष्ठाप्य ज्वालयेद्दीपमुत्तमं॥ तत्र विघ्नेशमावाह्य पूजयेत्कुंकुमादिभिः॥ कुमारीं वा कुमारं वा दीपस्याग्रे निधाय वा॥ प्रियुपेतमंत्रप्रवरमस्कोत्तरस
हस्तकं॥ ततः पश्येत्कुमारी वा कुमारो वाज्जीगतीति तत्॥ मनोगतं हि सकलं भावि च्चं भूतमेव वा॥ वर्तमानं मनोरथ प्रसादान्नात्र संशय इति॥ सारसंग्रहे
मंत्रांतरमथो वक्ष्ये वक्रतुंडगणेशितुः॥ यस्य स्मरणमात्रेण सर्वे नश्यंत्युपद्रवाः॥ ह्रीं शेन समायुक्तो यपूर्वः कतुरीयकः॥ स घान्तो धराज्वालाने
तोवालीन्दुयुक्तस्तथा॥ रवश्च श्रो दीर्घसंयुक्तो वियन्नारायणान्वितो वाक्षरो यमाख्यातः सर्ववश्यफलप्रदः॥ ॐ ह्रीं श एकारः॥ तेन युक्तो यपूर्वो मेका
रः॥ कतुरीयो घकारः॥ स देवो ओकारः॥ तेन घो इति॥ धरा लकारः॥ ब्रह्मा ककारः॥ अनंतस्याकारः॥ तेन क्का इति॥ वाली यकारः॥ भृगुः सकारः॥ स्वर्ग
रेण वकारः॥ दीर्घ आकारः॥ तेन स्वा इति॥ वियत् हकारः॥ नारायण आकारः॥ तेन हा इति॥ तथा भार्गवो मुनिरस्य स्यादनुष्टुप्छंद ईरितं॥ वक्रतुंडगणेशे
स्य देवता देववंदितः॥ मंत्रवर्णैः षडंगानि विद्धि॥ कुर्यात्तथा पुरा॥ ध्यानपूजादिकं सर्वं मंत्री पूर्ववदाचरेत्॥ तथा॥ नायस्योचपदं प्रोक्ता चदेत्स्वदयिता
निचादि धोरन्त्यपदं ङेन्तादेववदं ग॰ ततो वदेत्॥ हरक्षोहणपदं ततो बलगेति पदं वदेत्॥ हनोपदं ततो संप्रोक्तो मंत्रराजः षडक्षरः॥ द्वात्रिंशदक्षरो मं
त्रश्चापवर्णितः क ईरितः॥ ततो यस्यो प हृति स्वरूपो स्यादयिता निरस्वरूपो॥ धीदेरन्त्रस्वरूपो होममतः स्वतत्त्वो॥ रक्षोहणो स्वरूपो वा स्वरूपं वलग
स्वरूपं हनोस्वरूपो षडक्षरः॥ प्रथममनोक्तः॥ तथा ऋष्यादिकं पुरा प्रोक्तं ध्यानपूजादि पूर्ववत्॥ प्रथममनोक्तमस्य षडक्षरवत्॥ तथा जपदकेस
हुत्वाणि मंत्रकृद्यात्तद्दशांशतः॥ हविषा घृतसिक्तेन तर्पयेत्कुं॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री साधयेदिष्टं॥ मनः॥ र द्वं क्राप्यं तदपि षडक्षरोक्तवत्॥ तथा
ङे॰तं तत्पुरुषं ज्ञात्वा विद्महे पदमुच्चरेत्॥ वक्रतुंडं चतुर्थ्यंतं धीमहीति ततो वदेत्॥ तन्नो दंती पदं भाष्य वदेदंते प्रचोदयात्॥ गायत्रीयं समाख्याता
वक्रतुंडगणेशितुः॥ स्नानकाले सदा जप्या मंत्रिभिः कर्मसिद्धये॥ ङे॰तं तत्पुरुषं चेत् तत्पुरुषायेति॥ सुगमन्यत्॥ सारसंग्रहे॥ उच्छिष्टस्य गणेशस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चिरञ्जीवीति ततो वदेत्। लिखेत्पदं समुद्धार्य वह्निजायांतमुद्धरेत्। नवाक्षरो यमाख्यातः उच्छिष्टस्य गणेशो
दि काली विधानमभिधीयते हस्तिशब्दं समुद्धार्य ... कंकोलनामास्य विराट् छंदः उदाहृतं उच्छिष्टगणनायको देवः सर्वसंपत्प्रदायकः ह्रां ह्रीं हृदयमा
६०० शिखुः वह्निजायाहस्ताका अन्यत्सर्वं तु पूर्ववत् ... समीरितं समन्तो मन्त्रमाख्यातं ... विधिरीरितः ध्यानार्चनविधानं च मंत्री
ख्यातं त्रिभिः ... हृतं ... पूर्ववत् मंत्रो ... प्राप्यते ... कै ... जपेन्मंत्रमिमं ... तदन्ते ... चिलम्य
६०० पूर्ववदावदेत्। ... गुरुस्मरणात् ... प्रयोगादिकं ... तथा काम्यकर्माणि ... मोहनं मारणं च वशी
तानि ... मंत्रस्य ... जपः पुरश्चरणमित्युच्यते इति। प्रयोगादिकं ... शृणु। सा ... अनुष्ठानमत्र ... वशलोका स्यमह
तातेनास्य मंत्रस्य ... लेगलानायके ... अतिमांकारये ... मयी ... उच्छिष्टो रात्रिम ... जपेन्मंत्रमिमं मुखंकां
कारे सर्वाकर्षणकं ... सुधीतोगलानायके ... चतुर्दश्यां ... मंत्रवित् उच्छिष्टो रात्रिम ... जपेन्मंत्रम् ... पादेन्नाक्रम्य तत्र
त्तनः स्पृश्यतां ... जपेन्मंत्रं कामसिद्धिः स्यात्ततो भवेत्। ... सा ... ध्वजनामयथाविधि। ... जपेन्मंत्रमन्य ... पादेन्नाक्रम्य तत्र
... यामयात्सिसाधकस्य ... संशयः भूर्जपत्रे समालिख्य सा ध्वजं ... जपेन्मंत्रं सर्वलोकवशं नयेत्। धारयेन्मस्तके मंत्रं जपेन्मंत्रमनं
त्रेहंठा ... रिधं ... लिखित्वा पूर्ववत्पत्रे ... विधानतः सा ... मूलमंत्रवेष्टितं सा ध्वजनामगर्भं भूर्जपत्रे। तां पूजां पुष्पाणि वस्त्राण्याभरणानि वा फलमू
पत्र धीः राजानं ... तपूर्वीजकर्णतक्षणात् सुधीः पत्रे मूलमंत्रवेष्टितं सा ध्वजनामगर्भं ... सर्वलोकवशंकरः प्रयोगोयमुदाहृतः श्रीलंकृत्य पदाने नराजा
लादिवस्तु ... समादो ... एकविंशतिवाराणि ... दिना ... यथाविधि। यथाविधि चिन्तयेत् ... रिपुं च परसैनां च स
नेवशमानयेत्। ... संमिश्रितं ... काकपक्षसमायुक्तां कृत्वा मंत्री यथाविधि। ... शत्रुपादरजो ... हस्तम्
कार्यं दयति क्षणात्। ... काकपक्षसंयुतां ... श्मशानाङ्गे ... तुरुष्कादिदेवः ... क्षणात् ... पुत्तलीं च ... चिता ... तस्या हृदि लिखेन्नाम श्री
[illegible] ... उच्छिष्टेन ... शरीरस्य गृहीत्वा पुत्तलीं कुर्यात् ... तस्या हृदि लिखेन्नाम ... ६००
लं मंत्रेण वेष्टितं ... प्रतिष्ठां ... पात्रके ... जपेन्मंत्रं ... कामानसः ... म्रियते ... संदेहो देवैरपि सुरक्षितः। वि
[illegible] ... मूलमंत्रेण प्राणस्थापनमाचरेत्। साध्यं ... तार्द्यं ... यथाविधि ... नाम समालिखेत्। वेष्टितं मूलमंत्रेण प्राणस्थापनमाचरेत्। साध्यं ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ नमो भगवते एकदंष्ट्राय हस्तिमुखाय लंबोदराय उच्छिष्टमहात्मने क्रौं गूं ह्रीं हुं घे घे स्वाहा

ॐ एकदंष्ट्राय हस्तिमुखाय लंबोदराय उच्छिष्टमहात्मने क्रौं गूं ह्रीं घे घे स्वाहा ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं हुं घे घे फट् स्वाहा ॥

उच्छिष्ट

मंत्रं सम्यग्वक्ष्ये तवं शृणु । उच्छिष्टगणेशस्य येन सम्यक्कृतेन हि भवति तत्क्षणात् ॥ सारसंग्रहे ॥ ह्रीं ह्रीं पदं समुच्चार्य ह्रीं ह्रीं च पदमुच्चरेत् । हुंकारं समु
च्चार्य च घे घे पदमथोच्चरेत् । फट्कारं स्वाहया युक्तः प्रणवाद्यो यमीरितः ॥ एकादशाक्षरः सम्यक् मूलमंत्रो गणेशितुः ॥ ऋष्यादिकं पुराप्रोक्तं ध्या
नपूजादिकं तथा ॥ ॥ एकदंष्ट्र चतुर्थ्यंतं वदेद्धस्तिमुखं ततः लंबोदरपदं ङेंतं उच्छिष्टेति पदं ततः आत्मने कुशबीजं च ग्लूंकारं भुवनेश्वरीं ह्रीं घे
घे पदमुच्चार्य स्वाहांतं समुच्चरेत् । सप्तविंशतिभिर्वर्णैर्मंत्रः प्रोक्तो गणेशितुः ॥ तृतीयचतुर्थपदयोर्विसंधिः ॥ अथ सुगमं यथा ॥ ऋष्यादिक
ध्यानपूजां च यथा पूर्वं समाचरेत् ॥ यथा पूर्वं वक्रतुंड षडक्षरवत् । तथा ॐकारं विलिखेदादौ नमो भगवते पदं । एकदंष्ट्राय संभाष्य हस्तिमुख
पदं ततः लंबोदरपदं ङेंतमुच्छिष्टेति पदं ततः महात्मने पदं प्रोक्ता वदेदंकुशबीजकं ग्लूंकारं मायया युक्तं हुं घे घे समुदीरयेत् । स्वाहांतो मनु
रव्यातः सम्यक् षट्त्रिंशदक्षरः ॥ उच्छिष्टस्यात्र विसंधिः ॥ ऋष्यादिकं पुराप्रोक्तं षडंगैरंगमीरितं । ध्यानपूजादिकं सर्वं मंत्री पूर्वोक्तमाचरेत् ॥ मंत्रो द्वार
सुगमः ॥ षडंगानि यथा ॥ ॐ ह्रीं हृदयाय ग्लूं शिरसे क्रौं शिखायै उं कवचाय घे नेत्राय घे अस्त्राय ॥ अथ सुगमं तंत्रांतरे । ओं गं हं क्रौं स्वाहेत्युच्चार्य ग्लौं उच्छि
ष्टगणेशपदं ततः शाय महायक्षायायं बलिरिति स्मृतः ॥ बलिमंत्रस्तत्पश्चात् उच्छिष्टगणेशस्य महतः ॥ ॐ गं हं क्रौं ग्लौं उच्छिष्टगणेशाय महाय
क्षायायं बलिः ॥ अनेन मनुनानासं फलं चापि बलिं हरेत् । ध्यानविशेषमाह ॥ चतुर्भुजं त्रिनेत्रं च रक्तवर्णं करांबुजैः । पाशांकुशौ मोदकानां पात्रं
दंतं च बिभ्रतं । कमलासनमासीनमुन्मत्तं गणनायकं । ध्यायेदिति विशेषः ॥ पुरश्चरणसिध्यर्थं लक्षसंख्यं जपेन्मनुं । जुहुयात्तद्दशांशेन तिले
रापसरित्प्लुतैः । यजेत्पूर्वोदिते पीठे उच्छिष्टगणनायकं ॥ आदावंगानि संपूज्य मातृकादले संस्थिताः ॥ दलाग्रेषु वसो आद्यो दशादिक्षु प्रपूजये
त् । वक्रतुंडैकदंष्ट्रौ च लंबोदरसमाह्वयः । विकटो धूम्रवर्णश्च विघ्नराजगजाननः ॥ विनायको गणपतिर्हस्तिदंतश्चैव दशा च नुरस्त्र लोकपाला
वज्रादीनि ततो बहिः ॥ एवं संपूज्य विघ्नेशं ततः काम्यानि साधयेत् । मंत्रार्के च लतो वापि मर्केटी काष्ठकेन वा स्त्रीगुह्य प्रतिमां कुर्यात् गणेश प्र
तिमां तथा । प्रोक्तलक्षणसंपन्नां प्रतिष्ठाप्य जयेत्ततः ॥ मधुना स्नापयेत्तां तु कृष्णप्रतिपदादितः ॥ शुक्लाचतुर्दशीयावत् सगुडं पायसं तथा
नैवेद्यं तु प्रदापयेत् सह स्त्रीं नित्यमादरात् । तिलैस्ताभ्यां जुहुयात् घृताक्तैरेधितेऽनले । गणेशकुम्भितिध्यायन् उच्छिष्टेन दिगंबरः । पक्षाद्राज्यम

ॐ गं हं क्रौं ग्लौं उच्छिष्टगणेशाय महायक्षायायं बलिः नमः
यज्ञा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि कार्य
६०१
601

वाप्नोति नृपयोन्यो नरोपि वा। कुलालहस्तमृत्स्नां प्रतिमां पूजितो राज्यमाप्नुयात्। वल्मीकमृत्कृता चापि सर्वाभीष्टं प्रयच्छति। सौभाग्यदा गुडस्य
या। लोलजा शत्रुनाशिनी। तिलचूर्णविकादेवं जपेन नृपमाप्नुयात्। एतन्मंत्रप्रभावेन कुबेरो धनदोऽभवत्। विभीषणश्च सुग्रीवो लेभाते राज्यमंज
सा। रक्तवस्त्रघलेरकृतां बूलं निरयदत्तं जपेत्। यद्वा नैवेद्यशेषं तु मोदकं भक्षयन्नृपते। प्रणतो राजने शीवसमृत्तिर्विद्रुसमन्विता। ततो नवाक्षर
श्चैव संप्रोक्तो दशाक्षरः। ॐ ह्रीं गं हस्तिपिशाचिलिखे स्वाहा। १२। ततो रहस्यच्छिष्टपदे गणेशाय नवाक्षरः। एकोनविंशत्यर्णोयं मुन्यामुन्याघाः
पूर्वकल्पितः ततः। ॐ नमः उच्छिष्टगणेशाय हस्तिपिशाचिलिखे स्वाहा। प्रणवं हृद्भगवते एकदंष्ट्राय वै वदेत्। ततो हस्तिमुखेंदुं तं तथा लंबोदरं त
तः वदेदुच्छिष्टशब्दं ते महात्मने वदेत् तां। पाशमंकुशमायैव विघ्नबीजं तवधेद्वयं। वाक्कामयाब्धिः सप्तत्रिंशदर्णोयमनुमीततः। ॐ नमो भगव
ते एकदंष्ट्राय हस्तिमुखाय लंबोदराय उच्छिष्टमहात्मने ॐ क्रौं ह्रीं गं घे घे स्वाहा। ३३। गणकोऽस्य ऋषिश्छंदो गायत्री देवता ततः। उच्छिष्ट
पदपूर्वश्च गणनाथः समीरितः। गिरिपंक्तिशरस्माब्धियुगार्णैरंगकल्पना। शरचापपाशांकुशान् स्वहस्तैर्दधतं रक्तसरोरुहेति पसंस्थं विग
तां विरजायथाघ्रवनं लुरते संततनमःश्रयेजगलेशं लक्षमानं तं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं हुनेद्घृतैः। तर्पणानि दशांशेन कुर्याद्ब्राह्मणभोजनं। एवं संसि
कमंत्रस्तु प्रयोगानाचरेद्बुधः। धनं धान्यं सुतान्पौत्रान् सौभाग्यमतुलं यशः। प्राप्नोति साधकश्रेष्ठो गणेशस्य प्रसादतः। इभमभ्ये नतनिवे
मूर्तिं कुर्याद्धस्तशिलुः। आलानं संस्थाप्य सेद्धून्य तदग्रे तु मंत्रं जपेत्। ध्यात्वा। यावद्दश सहस्रोपि वश्यो भवति नान्यथा। पानदेजलं समादाय सप्तविंशति
संख्यया। अथ विमंच्यतत स्तेनमुखं प्रक्षालयेद्बुधः। तं दृष्ट्वा वश्यमायांति नरनारीनृपालकाः। वामपादरजो गृह्य स्वकोपायाः प्रजपेन्मनुं गणेश
सन्निधाने हरिद्रा सहस्रकं स्मरन्। सा समायाति त्रियते हनादाकर्षणं लिखेद्। इभमभ्ये न तनिवेन श्वेतार्कनाथवासुधीः। गणेशमूर्तिमोस्कृत्वा
वसुवर्णोत्रिशिष्टघना सर्वरक्तोपचारैश्च सहस्रं प्रजपेन्मनुं। सरित्तटे स्थितो पेत्रां नु प्रतिमां त्रिरिसाधकु भयत्कार्यमोभेनस्यस्यादेवतिःफ
लाफलो। सहस्रानिं वकाफानो होमाद्रुद्राटयेदरीन्। सभिधोवक्त्रिलां हः मा मारयेत्। ॐ कुमातंगमर्कहासि हुसंजत्तोक्षिपन्मुकाटचेज
नरा स्त्रिजपं कं न्यायाग्रहे सिद्धितं तदा सिकदरा। स्त्रीलंकां वामांघ्रिरजसा कुलालमृदा तदा। कुमारीं तु नलिकांतस्पाहादि स्त्रीनामवालिखेन्नाग निव

श्री
६०१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्रमैः सहैतांतं जपांभ्रमो विनिक्षिपेत् ॥ ७ ॥ मता जायते साध्यः सोद्धृत्य तां कुसुखी भवेत् ॥ लघुलेन सहैवारेः शाकाव दूयसंपुटे ॥ क्षिप्त्वा तां प्रतिमां समध्
कृष्णैः सहैतां तं जपांभ्रमो विनिक्षिपेत् ॥ ७ ॥ मता जायते साध्यः सोद्धृत्य तां कुसुखी भवेत् ॥ धृत्वा संकटे समनुप्राप्ते सितार्कैरिष्टदारुतं ॥ पूजितां तं गलपं समाकृत्य केगं धोपहारकै
पूजितां द्वारि विदिक्षु ॥ ०॥ निखाय पक्षमात्रेण शत्रुमुच्चाटयेत् ध्रुवं ॥ संकटे समनुप्राप्ते सितार्कै रिष्टदारुतं ॥ कृत्वा ॥ सर्वेषु गोपितं संपुटेन ॥ अथ पादे
मध्ये भांडे विनिः क्षिप्य पूजा स्थाने निखाय तां ॥ तत्रोपविश्य जपेन्मंत्रं न कंदिवं बुधः नश्यंत्यपद्रवाः सर्वे सप्ताहान्नात्र संशयः ॥ दुष्टनारी वामपाद
रजोभिर्निज देहतैः ॥ मलैर्मृत्तिकया कुंभकारस्य प्रतिमां तथा ॥ गालेश स्य ततो मध्ये भांडे स्त्रीं निखनेत् कुविता तत्र कुंडं चिधायाम्बुजं कृत्वा कुजमारे
सुमैः सभवदासी सहस्त्रमितं होमतः ॥ ताराहस्ति मुखं ठेंऽ तंलं वादरपदं लघ्वा ॥ ततो छिष्ट महात्मानं पाशांकुशत्रपा ततः ॥ का मत्र पावर्मचे चे ऽ छिः
पाग्निवल्लभा ॥ द्वात्रिंशदक्षरो मंत्रो गणेशस्य महात्मनः ॥ ॐ ह्रां हस्तिमुखाय लंबोदराय उच्छिष्ट महात्मने आं क्रों ह्रीं क्लीं ह्रीं हुं घे घे उच्छिष्टाय स्वा
हा ॥ ३२ ॥ ॥ अथ मंजुघोष प्रकरणं ॥ जाड्यौघ तिमिरध्वंस सूरः सं सारलीलया रक्षः श्रीमंजुघोषो जयति साधकानां सुखावहः ॥ आगमेः
रेः ॥ मातृकादि समुद्धृत्य वह्निबीजं समुद्धरेत् ॥ वामांसं कूर्मसंलग्नं ततो मेघेशमुद्धरेत् ॥ मीनेशं च ततः कुर्यात् वामनेत्रं द्रुसंयुतं ॥ षडक्षरमजुघो
को मंजुघोषस्य शंभुना रचितं तु दीपिनी प्रोक्ता मूलमंत्रस्तु कथ्यते ॥ क्रों कुरो शक्तिबीजं च रमाबीजं ततः प्रियो बीजत्रयात्मको मंत्रो जाड्यौघध्वांतना
शनः ॥ ततः शक्तिरमाबीजं कामबीजं तथा प्रियो ॥ विद्याकृति धरी प्रोक्ता एषा वर्णत्र सात्विका ॥ हकारो वह्निमारूढो वामनेत्रं दुभूषितः प्रोक्ता
सर्वसिद्धिप्रदं यमेकवर्णात्मिका प्रियो ॥ सिद्धः साध्यः सुसिद्धो वा साधकस्यारिपुः सदा ॥ तदा मंत्रो भवेन्नित्यं शुभदो बुद्धिदो भवेत् ॥ मध्याह्ने सलिलेन
वयोजने मातृनेतथा ॥ गोमये निक्षिपेत् मध्ये यंत्रोऽमहासन्निभा विलिख्य मंत्र वर्णाश्च त्रिशकर्धं ध्यायेत् तथा ॥ लिखेत् चंदनालिखित्या प्रयत्नात् साधको
नमः ऽ ऽ नेलिखेद्धं च गोरोचनया विलिखेत् ततः सलिले विजयीनितं भाजनेव महेश्वरः ॥ गोमये चावहूके स्यात् गोष्ठ सर्वहतां प्रजेत् ॥ कुबेर निधिः
निर्तां गोभिः पूजयेन् महाकवितामोहृत्य ॥ वदरीमूलं चंदनं पांसुमेव च ॥ एकीकृत्य ब्रह्माज्ञया तिलकं धारयेत् सदा ॥ नमस्कृत्य वरं श्रेष्ठं प्रार्थयेत् कृति
त्वरः ॥ व रंप्रा पानंतरस्याद्धि विहरेत् पुया सुखं ॥ नायदेवार्चने स्नाने प्रसादे शरणे नतु ॥ वस्त्रादि चंदनाभ्यां शोधनं लवणेन वा ॥ रात्रिया सोनभु
वेत् नभूविः स्यात्कदाचनारवे कृते प्रयत्नेन ज्ञात्वा गुरुमुखात् सुधीः ॥ मासैकेन कविंद्रः स्यात् द्विमासेनैव ईश्वरः ॥ त्रिभिर्मासै भवेत्सर्वः सर्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि धार्ली
६०२
602

पुत्रार्थी लभते पुत्रं धनार्थी लभते धनं । आयुरारोग्यकामस्तु सर्वान्कामानवाप्नुयात् ॥ अथ ध्यानं ॥ राजत् धरमिव पृभ्रं रवरूपुल्लांगवा
शास्त्रविशारदं । गुह्यार्थीलमत पुत्रं धनार्थी । प्रभुतरवरमुख्यं पद्मपत्रायताक्षं कुमति दहनदक्षं मंजुघोषं नमामि ॥ पीठपूजां ततः कुर्यादाधारशक्त्यादिशक्ति
लिंगं कुलतिरश्चांतिशांते मंडपपूर्वे कुमारः । प्रभुतरवरमुख्यं पद्मपत्रेन मः पाद्ये जुहुयाद्वितीय धावमेना । द्वारदेशो धः स्यादर्घ्यः स्यादक्षयायवौ सर्वसिद्धिप्रदायेति
तः । अंतप्रेतादिभिः कुर्यात्ताडासनमथ तत्र । शनपूजयेत्ततः । अक्षतितां गोहृत् श्वेतं उः कोधद्वंतसंततकः कपालीभीषणश्चैव संहारश्चाष्टमः स्मृतः । त
पुष्पं दद्याद्द्वितीयं ततः कुंदपुष्पसमादाय भैरवानपूजयेत्ततः । अक्षतितां गोहृत् श्वेतं ... पुरादि सुंदरी चैव मनोहारिण्यनंतरं । कनकावतीतथाकामेश्व
तो धूपादिकं दत्वा प्रसूनांजलिं विसर्जयेत् । तैः पुष्पैः पूजयेद्देवं यक्षिणी अक्षविक्षेपतः पुरादिसुंदरी चैव मनोहारिण्यनंतरं । पूजा एतानुयोगिन्यो हृल्लेखा वीजपूर्विकाः । एवं संपूज्य देवेशं लक्षषट्कं जपेन्मनुं । पूजा
री इति कर्तव्या पश्चिमी यतोक्तिनीवैवश्य नुराणि एवं तरं । प्रजपेदेताः ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री महावाग्मीश्वरो भवेत् ॥ कुंकुमेन रतं त्वामेकपदं स्तु
रीति कर्तव्याः पञ्चिमी धर्मकिचा । तुकुर्यादेधितेवश्यौ कौंतारे पितवे स्वनिं । एवं सिद्धमनुर्मंत्री महावाग्मीश्वरो भवेत् ॥ कुंकुमेन रतं त्वामेकपदं स्तु
कुंदपुष्पैश्च एकादश शतात्रिचा । तु कुर्यादेधितेवश्यौ पार्वती परमेश्वरं ॥ पार्वत्युवाच ॥ भगवन्सर्वधर्मज्ञ सर्वशास्त्रागमादिषु । योक्तितार्थप्रदं लोके मंजुघोषं
कं कुंद पुष्पैश्च एकादश शताकारं परिपृच्छ पार्वती परमेश्वरं । नाम सिद्धिप्रदं तथा भक्तानां कामदं मंत्रं कृपया वद प्रसादतः परं । श्रीशंकर उवाच ॥
स्वाती नंदनं देवं तं गुरुं कुमारं परिपद्दं नमः । सर्वकर्मप्रदं साक्षान्मनः सिद्धिप्रदं तथा भक्तानां कामदं मंत्रं न्यासं वहिर्न्याससमन्वितो जपात्सिद्धिप्रदं मे
श्रीही हिम । विशेषतो नान्यः किं कवितापदं तं नृणां सर्वकर्मप्रदं साक्षाद्धीः आयो वाचस्पतिसमो भवेत् । अंगन्यासकरं न्यासं वहिर्न्याससमन्वितो जपात्सिद्धिप्रदं मे
अच्युदेवि महामंत्रं साधकानां सुरवानहं । यज्ञात्वा तद्धीः आयो वाचस्पतिसमो भवेत् । सर्वत्र लमवाप्नोति सत्यं सत्यं हि पार्वति । कार्त्तिकेय मुखे यावत्तावल्लक्षं जपेन्मनुं
अच्युदेवि महामंत्रे साधकानां जपे द्वापि साधकोविधिपूर्वकं । सर्वत्रलमवाप्नोति सत्यं सत्यं हि पार्वति । कोऽयं चापि कं विश्वं दर्शयते को च देवता । योयं कोपतः सर्वं ब्रूहि मे महेश्वर । वल्लभ ।
अंतिमांसो मार्कंडादिभिः । जपेदाजापयेद्वापि साधको विधिपूर्वकं । श्री पार्वत्युवाच ॥ कोऽयं चापि विश्वं दर्शयते को च देवता । ध्यात्वा भैरवरूपेण जपेन्मंत्रमनन्यधीः । न
सर्वशास्त्र कुसो पुत्रैर्वहस्पतिसमो भवेत् । ॥ श्री पार्वत्युवाच ॥ विरांदं छंदएवचा स एव मंजुघोषाख्यो भुक्तिदातेन मुक्तिदः । ध्यात्वा भैरवरूपेण जपेन्मंत्रमनन्यधीः । न
इश्वरदेवहृदारस्य को नाम कः । विविरा इः छंदएवचा । ध्यानं तत्र प्रवक्ष्यामि भैरवस्य महात्मनः । यथा ध्यात्वा जपेन्मंत्रं तं मे निगदः । अरुणशालिकं सान्सेवेसला श्री
दासुक्तिपदे मंत्रो नाम कार्यविचारकाः । मे ॥ हितकाम्यया । सवसिद्धिकरं रूपं ध्यात्वा जपेत्सा सात्विकं । सिद्धिप्रदं साधकानां भक्तानां चिंतितप्रदं म ६०२
मसतदवंतरं । ध्यानं हृदयं हृदयं महादेवि क्रमेणाहितकाम्यया । सवसिद्धिकरं परं गुह्यं नदेयं यस्य कस्यचित् । मंत्रोद्धारं प्रवक्ष्यामि गुह्याद्गुह्यतमं प्रिये । विद्युद्रश्मि :
त्रोद्धारं मिदं देवि त्रैलोक्ये पूजितं स्यादति दुर्लभं । अतः कारं परं गुह्यं नदेयं यस्य कस्यचित् ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रासिद्धकः। विद्रुमाग्निवायुश्च शिशुकेन धीमान्॥ षट्कोणैर्मन्त्रैः समस्तजगतां सकलेष्टदश्च॥ सर्वेन्द्रतां सदसि वाक्पटुतां प्रसूते वेदान्तवेदमिव ति
स्याश्च सुप्रदः स्यात्॥ ममानुमन्त्रे जपेन्मन्त्री स्वमन्त्रं यदि साधकः॥ बलिमेवं सुभक्त्या साक्षाद्बृहस्पतिरिवापरः॥ मासमात्रेण यः कुर्यात्पुरश्चरण
रागान्तरः॥ तस्यापि मदनाकुली॥ निः सरेद्दूरवर्णिनि॥ मासमात्रे समस्तं कवि रेवन संशयः॥ गोमुण्डं गविदं षष्ठचक्रे वापि वा मयोः मन्त्रमेवं त्रैलि सि
त्वा देवपद्मां मन्त्रं जपेत्पुनः॥ ध्यानमात्रेण विधायादौ भावयित्वा चिरं सुधीः॥ निर्जनं स्थानमासाद्य जपेन्मन्त्रमघोमुखः॥ पौर्णमासी समक्ष सा
घकुङ्कस्य कुसुमैः शतैः॥ अष्टाधिके च संपूज्य जपेन्मन्त्रं बलिं व्ययेत्॥ त्रिमुण्डारोहणं कृत्वा निशीथे मुक्तकुन्तलः॥ षण्मासमात्रे जपति यदि कृत्वा
विधानवित्॥ बृहस्पतिसमो वक्ता मात्रकार्थविचारणे॥ कुक्कुरस्य च मुण्डैकं मुण्डं को[illegible] वस्य वा त्रिमुण्डमेतद्विख्यातं साधकानां सुरक्षवहं॥ अ
सन्नं वा गोमुण्डं वामे कुक्कुरमुण्डकं॥ दक्षिणे च शिवामुण्डं कृत्वा पूजां समारभेत्॥ सर्ववेदाकृतिः साक्षाद्भालेर्वक्रोपमः॥ स्फुरं॥ यन्त्रं लिखेत्तत्र प्र
कुङ्कस्य कुसुमस्य वासमध्ये जपाति॥ कमले नानापि पूजा शृङ्गारशीलनवि धो खलु दक्षिणे वा[illegible] का सुधाकरमरीचिं तु बारगोरे ध्यात्वा नवनुपथ
तरोचप्रमलके वासीं विलम्बकुङ्कुरम्[illegible] शिवा शिरसाधि कृ[illegible] कुदेन साधकनमो नपाति प्रकामं॥ गोवर्णाचिरविते रसलक्षमम्बे च[illegible] ततो पि
नवकुङ्कुमरोचनाभिः॥ त्रिर्मार्य सम्यग्विधिना विजने स्मशाने संपूज्य ये[illegible] नभवे श्मनवेः[illegible] संपूर्णमंत्र[illegible] तु बारमरीचिमस्य कालेविविलं च
बलम्बरक्तहस्तां॥ आकण्ठं मुक्ताकोटरोग्यमूलेविलिप्य पादौ वदनामतेनात्रिमुण्डमात्राश्रितए[illegible] जप[illegible] शक्तिनुपोर्णमास्यां॥ लकुव त
कतलस्थं मुण्डमात्रे करकृताहिमकरकलोरं चिन्तयित्वा निशीथे॥ यदि जपति जडात्मा मन्त्रमेनं त्रिलक्षं भवति जगति साक्षात्कीर्त्यते[illegible] त्रचित्रो मु
लान्नपुष्पकदलीतरुमूलसंस्थः॥ नाली लपुष्परावितासन[illegible] निवि[illegible] राका विधरुमसुपवेशन करोति पूजां यः स[illegible] नि मेघ इति वाक्पतिरीम्
रः स्थातादि[illegible] वि[illegible] त्रिलपाणि सरोरुह[illegible] कुदृप्रसूनशतैर्कैः परिम[illegible] गोष्ठा॥ यो वै जपेद्दशदिने रसलक्षमात्रं हिं जपेत्ताकि सुवास्तु ति
रे वा विश्चोरर्ष्ठि[illegible] समयेर जकस्य कापे स्वकृ[illegible] वितो जपति य[illegible] पिपो र्णमास्यां संपूर्णमासे[illegible] पावाय जुसापितस्य व[illegible] दिनैः सरा गी
रमता[illegible] दिवा[illegible] नकृतेमा करेज का छेत्त स्याद्दिशी[illegible] पतिवजानि पुत्रं [illegible] भ्यां। तैलेन मतिमान कुं दकेरवपुष्पेर्न कुयात्। मंत्रिष्ठ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तोयसवयासिल भानुमूलैः स्त्रीयांगस्पर्शोपेतयुतैः समकुष्ठकैश्च। कल्यालेकाटफलकेतिलकेतपस्थोविचार्य वोध्या विषयेन बगीष्यतिः स्या
त्तासेरवते त्रा॥ औं हुं लोकायमलेमंत्रमाकर्णय प्रिये। धनधान्यप्रदं रम्यं सर्वहं वा[?]तापदं। लक्षदेवककाविता मूलमसमलप्रतिभाषादा। देवु
वाच॥ भगवन् गिरिजानाथ कथयस्व यथोदितां। मंजुघोषः स कः की दृक्तत स्यानुष्ठानमेव हि॥ श्री [illegible] तो देवि मेगाकं च अ यतां मम तत्वतः॥ मंत्रः ष
डक्षरः सारः संध्रः कुमतिनाशकः॥ रसलक्षावधिस्तस्य नाम्नाय वसुरोपितः॥ त्रिपक्षजपजा देवि याग्मी भवति मानवः। ऊं कवि लेभवेत्तस्य प्राप्ति
भाविभाति लरी। मासत्रयजपे यस्तु पंडितो पंडितो यदि। षण्मासं यतु जपति स सर्वज्ञः कुशाग्रधीः॥ अवेतासिद्धपः सर्वभर्येति सत्यमीश्वरि।
आहारो स्य नराणां वर्जिते निवेद्यं च सुषोर्मलोमूत्रैः पादौ ददे तस्य गां घोवि दूरस्वादिरे कृत वः॥ आरण्यस्य वप त्रालिकुष्यालवे वसुनि श्रितोः एरंड मूलैः
कार्पास बीज मर्षपत्रवसले तु ड की लोल दानेन भवे दायमनी यकं। आनंदरूपमहादेवि सर्वसिद्धिप्रदायकं। शिरसाधरविवर्ज श्रीभास्यादि श्रगुके।
मंत्रोद्धारं प्रवक्ष्यामि स्फुरोपदेशतः॥ श्र[?]देवि महाभागे कलौ सद्यः फलप्रदं। मंत्रं सर्वसि[?] सारं वशीकरणमुत्तमं। अमलानिर्गुणसारं गुलिलं स
र्वकामदं नमामि हितं नाथं मंजुघोषं नमाम्यहं॥ वरीरं परमं सारं स्तुतं ब्रह्मादिभिः सुरैः॥ रकैरजोगुणोर्युक्तं मंजुघोषं नमाम्यहं। वचने न मंजुनातिफा
येन वक्रो विदः॥ तं प्राणंतं नमस्तं पुरुं पीतवस्त्रं नमाम्यहं। वरले पतितायस्य देवस्या नो जयहे तवे॥ चरणेपतितो जीवयद्ध यतिं नमाम्यहं। नजानं तिस्र उरा
यस्य तत्वं सत्वगुणोनवे। कल्पसंपसास्वमंजुघोषं नमाम्यहं। श्रीशै विश्वर वेव प्रतिपत्त्यादिहेतुकौ। सकलं निष्फलं चैव तं नमामि हितप्र
दं॥ दशरिकांत्र किलोदयामुरुतुष्टिर्यथा भवेत्। गुरुं संतोष्य मात्रेणसिद्धिर्भवति निश्चितं॥ इति मंजुघोषस्य करलो॥ पाशबीजं ततस्त्री ष्ण बोम
करैर्दुसंयुता सद्योजातयुतः क्रौं श्री पिनाकी लक्ष्म संयुतः॥ पुनरेत त्र्ययो स्फारक्षौं क्रोंम्ल संयुतः॥ मायाबीजं द्वितीयादि त्रयं प्रोक्ता विधा
नतः॥ कूर्मः कर्णयुतेरस क्रीं युतोऽन्तेन वौ कुशं। अष्टादशाक्षरो मंत्रः श्रारणायुध संहकः॥ आं ह्रं को लि ह्रं को लि बा क्रौं ह्रं को लि ह्रं कोलि द्रुवा
क्रौं॥ १८॥ महारुद्रो ऋषिः प्रोक्तो जगतीछंदऊच्यते॥ मायाबीजं स्मृति शक्तिः पाशबीजं तु कीलकं। देवता कथिता सद्भिः शरणायुध संहरकः
वनुर्मिश्च विनियोगः त्रिधार्य [illegible] कौ मूर्ध्नि भाले भुजौ रक्षणाः कर्णो प्रोष्टोल यो भुखा। कंठकुक्षौ च नाभौ च लिंगे वै वपुर्देतधा॥ तानु नाः पा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दयोर्येस्य मंत्रवर्णोन्यथा विधि॥ सर्वालंकारसंदीप्तकंठपाददृया। चिंतां गात्रस्तु वर्णोवर्णो मेचकप्रद्दृया॥ चिंतां गौरीकरसरोजस्थं सर्वामरसुपूजि
तं। रक्तवर्णो लिखेत्पुर्के रक्तवेवृपुटदृया। चलपादं समस्तार्तिनाशनं सर्वसिद्धिदं। एवं ध्यायन्महादेवं कुंकुटेश्वरसंज्ञकं। एवं ध्यात्वा यजेत्पीठे शैवे ता
म्रपात्रे वरं। अग्रेगांधर्त्रिंयजेदष्टदले चतुर्थेयजेत्। प्रादक्षिण्यक्रमात्कं भृंगो रीगजत्तपतितथा। कार्त्तिकेयं च मंदारं पारिजातं ततः परं। महाकालं च वह्नि
लं च चतुरस्रे दिगीशाः। ततस्तुधान्यपि बहिः पूजांते बलिमाहरेत्। द्वितीयवीजं सवर्तं सबिंदु भुवनेश्वरीं। कुंकुटेति द्विरुच्चार्य एह्येहीति वदि
च्चेत्। इमं बलिं गृह्ण गृह्ण गृह्ण स्वाहा युगलं ततः सर्वान्कामान्प्रदेहि हि द्वयं पूं क्रौं पूं नमः पदं। कुंकुटायेति मंत्रायेति तस्मै गमातीलकः परः। पूं सं क्रौं कुं
कुटकुकुट एह्येहि एहि इमं बलिं गृ गृह्ण गृह्ण गृह्ण स्वाहा यसर्वान्कामान्प्रदेहि हि द्वयं पूं क्रौं पूं नमः पूं नमः कुकुटाय ४८ नमधुरःयपुरुकैश्वकाजे
याहृलिं निशि। अस्य प्रयोगः। ततः प्रातः कृत्वा दि यो गपीठन्यासीतमूलेन प्राणायामं त्र ये कृत्वा शिरसि महारुद्राय ऋषये नमः मुखे अतिजगती
छंदसे नमः हृदये। श्री कुकुटेश्वराय देवतायै नमः गुह्ये क्रौं बीजाय नमः पादयोः क्रौं शक्तये नमः नाभौ पूं कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम सर्वा
भीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृत्वा जलिं कुर्यात्। पूं कोलि हृदयाय नमः पूं कोलि शिरसे स्वाहा। क्रौं शिखायै वषट्। पूं कोलि कवचाय हुं। पूं कोलि ने
त्रत्रयाय वौषट्। गुदाक्रौं अस्त्राय फट्। इति षडंगन्यासं विधाय मूर्ध्नि क्रां नमः एवं भाले पूं। दक्षभ्रूमध्ये क्रौं। वामे लिं। दक्षनेत्रे पूं। वामे कुं। दक्षक
र्णे लिं। वामे क्रां। दक्षनासिकायां क्रौं। वामे पूं। वक्त्रे क्रौं। कंठे लिं। कुक्षौ पूं। नाभौ क्रौं। लिंगे लिं। गुदे कुं। जान्वोः क्रौं। पादयोः क्रौं इति विन्यस्य ध्यानादि मा
नसपूजांतं स्वपुरतः कुंकुमादिना वंदनादिना अष्टदलकमलं विलिख्य तद्वहिश्चतुर्द्वारं पुरं कृत्वा वंदनादिसंकुर्यादिति तत्र पंत्रं लिखित्वा पुरतः संस्थाप्य
पीठादिस्थापनान्तं पूजां ते शैवं पीठं समभ्यर्च्य मूले न मूर्त्तिं परिकल्प्य आवाहनादि पुष्पांत मूत्रारोप्य कर्लिकायां अग्नीशासुरवायव्यमध्यादिक्षु भाग
त्र्यंगानि संपूज्य दले पूर्वादिक्रमादक्षिणेन शंभवे नमः एवं गौर्यै। गणपतये। कार्त्तिकेयाय। मंदाराय। पारिजाताय। महाकालाय। वह्निका। इति
संपूज्य लोकपालान्वज्रादीन्सर्वान्सायुधान्संपूज्य मूलमंत्रेण द्रव्यैर्बलिं दद्यादिति। तथा जलेहस्तदशांशेन त्रिमध्वक्तैस्तिलैर्जुहुयात्। तर्पणादि
ततः कुर्याद्ब्राह्मणाराधनं ततः परं। एवं सिद्धमनुर्मंत्री सर्वाभीष्टं प्रसाधयेत्। अयुतं द्विशतं चैवं कुर्यात्प्रयोगादौ जपं मनुं। दधिक्षीरतिलाज्यै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

बे.च.र्ली
६०४
604

द्रसतां दले दुष्यसेः बलिं दद्यात्प्रयत्नेन भोजनान्तेन तदैको ऽनेन बलिदानेन कुबेरो धननाशकः। एवमूर्ध्वशांतिके पुष्टे बलिं दद्यात्प्रयत्नतः। बलि
दानेन सेतुकः कुंकुमेनाभीष्टदायकः। त्रिशूले दत्ते बलिं दद्यात्त्रिदिने वशयेज्जगत्। गोधूमपिष्ट रचितैर्धूपैर्गुग्गुलमिश्रितैः साधकः पूरकैर्दद्याद्
लिं निशि दिशि शवेतः अष्टि नैवेद्य मायाति स [illegible] यं ज्ञानदर्शयेत्। यमुद्दिश्य जपेन्मंत्रं सहस्रं निर्जितेन्द्रियः। पीतैः पुष्पैर्विल्वपत्रैः करवीरैः सहस्र
तः प्रजपेत्र वसना हत्स मनोद सतां वृजेत्। कृष्णाष्टमीसन्न बलिं दद्यान्निरंतरं। समन्त्री भीष्टसिद्धिः स्यात्संकटान्मुच्यते ध्रुवं। जपेद्दधि
साहस्रं तु मुक्तकेशः दक्षिणमुखः निशीथे ऽष्टदिनं यावद्यमुद्दिश्य स्मरन्धिया। तमाकर्षयति क्षिप्रं योजनानां शतैरपि। जातीपुष्पसंपूर्णं क
र्ष्टं मध्यतः शिवेतां स्य [illegible] दश साहस्रमभिमंत्र्य अनुसाधकः। सिंदूरं तत्र निक्षिप्य यत्नेन तु कारयेत् तंत लोहपात्रे तु संस्थाप्य तस्य च स्नामि
तेभवतां लोहकार गृहाहृतिं मानीयाय सपात्रके। हयारिकाष्ठप्रज्वाल्ये तु कुर्यात्तत्र चूर्णजः। शत संख्येषु विषज चूर्णैः। सिद्धार्थतिलकैः पुंगा
यो दिष्टः सत्यैः ससाहान्नात्र संशयः। श्मशानाग्नौ प्रजुहुयात्रिदिनान्ते यदि नृ। साध्यः सर्वरक्षजो कलापुत्तली स्थापितः कोऽस्य स्वाः सहस्रं प्रजप्
ये श्मले मंत्रं हि साधकेन्द्र चिताकाष्ठस्य कीलेन श्मशाने निखिसं यतः। पदं गच्छेद्दत्तस्य अस्त्र दंगोत स्य नश्यति। प्राकृप्रयोगप्रकरणं। येषु पुत्तली प्र
योगास्त सर्वैः अपिदृष्टा। इति [illegible] नाम चूर्णप्रकरणं। अथ वक्ष्ये मनुं शास्तुः सर्वाभीष्टप्रदायकं। शोता रं भगया पां तमथा सकृच्छ गणार तोग
पानी यायं विनाशकस्ततेन तोरं वता नमः। द्वात्रिंशदक्षरो मंत्रो रैवतो ऋषिरुच्यते। पंक्तिश्छंदो महाशास्ता देवता सकले प्रदा। पादैश्चतुर्भिः सर्वेणपं
चांगन्यासमाचरेत्। अथ ध्यानं। त्रिनेत्रं वशास्तारं पाशकेन वाम ध्यासा ध्येः साधको तपातयेतं भजाम्यहं। ध्यात्वैवं पूजयेत्पीठे शैवे वैष्णवेऽपि साधकः।
आद्यावंता जिसेवनु आदसिर्वादले चतुः। गोमारं पिंगलाक्षं च वीरसेनं वशा भवं। त्रिनेत्रं भूलि केदक्ष भूमरूपं च पूजयेत्। चतुरस्रे लोकपालांश्च तद
स्त्राणि पूजयेत्। अथ प्रयोगाः। तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांतं मूलेन प्राणायामं कृत्वा। शिरसि रैवताय ऋषये नमः। मुखे पंक्तिश्छंदसे नमः।
८ हृदये श्रीमहाशास्त्रे देवतायै नमः। इति विन्यस्य ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः। इति कृत्वाञ्जलिं कृत्वा शास्तारं भगवाधीशोऽहं हृद। अथ प्रकृच्छ गुणाय तेऽशिरसे श्री
तेन तोरं वतं नमः कवचं। समस्तेन अस्त्रं। इति करांगन्यासं विधाय ध्यानमानसपूजां तत्स्वगुरुतः कंकुमादिनावं दत्त्वादिपीठे चतुर्दारं गुलचतुरस्रं च ६०४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लमष्टदलकमले हुत्वा पुरतः संस्थाप्यावाह्यो ध्यायादिस्थापनाद्यात्मपूजां तेनैव पीठं सम्भवार्थे मूले च मूर्त्तिं संकल्प्यावाहनादि पुष्पोपचारांते प्राग्व
देवं एकौ विलक्षणाय ष्टदलेषु देवाग्न्यादिकोणदक्षिणेषु वरगोत्रे नमः एवं पिंगलाक्षाय वीरसेनाय शंभवाय त्रिनेत्राय शूलिने दंष्ट्राय भीमरूपाय
इति संपूज्य चतुरस्रे लोकपालांस्तदायुधानि च संपूज्य धूपदीपादिके सर्वं कृत्वा कुर्यादिति तथा लक्षं जपं मंत्रे तद्दशांशं कुर्यात्तिलैश्च तर्पणादि
ततः कुर्याद्दशांशं भवेत्तुः तस्मै तत्र निवेदयात्मध्याये जुहुयाज्जलं लिंगगणेभ्यो पितथा दद्यात्स्नानजलं जलिना सुधीः तेन संतर्पितः शासना
श्रीमहाफलदो भवेत्। अर्धरात्रे बलिं दद्यात्कृताय मन्त्राभिमन्त्रितां। अष्टोत्तरशतं तथा मूलमंत्रमनन्यधीः भक्ताप्रियाय बलिभाष्याचे महतो
रथेतामहदेयायवशकांते धीमहि तिमदेवततः तन्नशास्तापदेशोकात्तत्पो वं प्रचोदयात्। गायत्र्या स्वाससमारव्याता सर्वाभीष्टप्रदा नृणां।। इतिश्री
स्तपकरतं। अथ वक्ष्ये समासेन वैवस्वतमहामनुं। अस्य विज्ञानमाचैल नरकं वैवस्वतं।। मूलावेवां कुरु संप्रायोपाशं वरुणबीजकेडं तं वै व
स्तापदं धर्मराजं तथा वदेत् भक्तानुग्रहकृते ऽन्ते हृदंतो द्विनवर्णकः।। आं क्रों क्रीं आं वैवस्वताय धर्मराजाय भक्तानुग्रहकृते नमः २७।
चांकिं मन्त्रेशुमालाद्विनेत्रा लेरेगकल्पना। नीलजीमूतसंकाशेन नृणां पुण्यवतां शुभं। अशुभं पापकर्मणां नानाभरणभूषितां दंड हस्तं च
महाकाल दंष्ट्रिणं शोलेर्ज्वतां। दक्षिणाशाधिपं वीरं सूर्यपुत्रं सदा स्मरेत्। एवं ध्यात्वा जपेन्मन्त्रं मन्त्रोत्तरे धनं सुधीः प्रत्यहं सर्वदुःखार्त्तिनाश
नं नरकापहं। सर्वसंपत्करं नृणां नाशनं श्रीसुखावहं। सर्वमंत्रला दद्यादिकं नास्ति।। मूलं जो हृदयं चैव दिविचित्रं ङेन्तमेव च। धर्मांतेल खर्के
डं तं यमं वांतेहि कायधि चित्रगुप्तं शिलेयमलौते वव वरयं जनमचेतिच। संपदं तेन प्रलं च कथयं दुग्धिवज्ञाः अष्टत्रिंशाले को मंत्रः स्त्रित्रगुप्तस्य पुः
स्वला अं नमो विचित्राय धर्मलेखकाय यमवाहिकाधिकारिणे यमलवरपूंजनमसंपत्प्रलयं कथय कथयस्वाहा।। २८।। समपीनगनवनागांग
मन्त्रोऽगौरांग कल्पना। किरीटिने विचित्र वस्त्राविचित्राभरणभूषितो। विचित्रा सनमासीनं पूर्णेन्दु सदृशाननं तत्त्वो। पापपुण्यानि जीवानां लिखंतं पितृ
द सर्वं ध्यायेद्दिव्याभाभं विद्धमंत्रं जपेन्मर्त्यः प्रत्यहं नियतः शुचिः। चित्रगुप्तः प्रसन्नः सन् पुण्यमेव लिखेत्परं। पापं न गणयेत्तस्य स्पृष्टु
जं विनमुतोऽन्यहं सप्तपर्वैकेदुकेके हंते कपत्र सुभातनो। आयुर्वैनेतुरस्के चलतो वैरकेवा ससा अथर्वणस्य दुहितेऽघोरेऽघोरकर्मवा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वे वार्त्ती
६०५
605

ले स्वाहा ति दह युग्म के । पुष्प बिंदु स्य मु मिं तु दं दह युग्मं व सु लवा स्य मनो दह युग्मं व प्र वु दु स्य हृ दं तके । ये दहृ दे ह न दंहृ पंच बी
कारिके । सुकला वां ले स्वाहा ति दह युग्म के । पुष्प बिंदु स्य मु मिं तु दं दह युग्मं व सु लवा स्य स्त्र पुग व दें बं लं भो ना म मनु र्मतः । दन्तो न रशा ला ली य मा सुर्या मंत्र ना य कः । औं
ताव दं व दं त के । दह ला ता वा ले व प्रा व ने व शमा य दा या ति व मो स्त्र पुग व दें व लं भो ना म मनु र्मतः दण्डो न र शा ला ली कर्म का रि कैं व सु क स्य गा ति दह दह उ पा वि ष्ट स्य गु दं दह
कटु के क टु क पुत्रे सु भ ने आसुरि र के र के वा स से अथर्व ण स्य दु हि ते अघोरे अ घोर कर्म का रि के सु क स्य गा ति दह दह उ पा वि ष्ट स्य मु स्वाहा ॥ ६० ॥ अं गि रा मुनिरस्या
दह सुप स्य मनो दह दह प्र वु दु स्य हृ दयं दह दह ह न ह न पच पच मथ मथ ला व दह ला व त्य पाव ने व शमा या ति कु फट् स्वाहा ॥ ६० ॥ अंगिरा मुनि रस्या
लो गि रा द्रुं कं दु लहृ तो । देवता वासुरी दुर्गा प्रणवो बीज मुच्यते । स्वाहा शक्तिः समुद्दिष्टा दह युग्मं तु कीलकं । नव वर्णै हृदयं प्रोक्तं जनु र्वर्णैः शि
रइ रितं । सप्त वर्णैः शिखा वर्म वसु वर्णै स्तत । परो रुद्र वर्णै त्रि नेत्रं स्यात् पंच षष्ठ स्यात् यास्त्र कं । वर्मा स्त्र स्वाहा यातं सु रंग मंत्राः षडंगो हो सरो
ज निलया देवी शर च्चंद्र प्रभां शि कां । वरदं वा भयं शूलं कपालं च धृ ती करैः । नाग यज्ञोपवीतं व सर्वा भरण भूषितां । अथर्वण सुतां घोरा मासुरीं
रा विं तये दुधः । एवं ध्यात्वा जपे न्मंत्रं त्रु क्ष पान्न दशांशतः । शालिका मिश्रं तालं सिद्धि भवेन्मनु । अथ सुर्या क्षेप पंचांगं शत ता ण भिमं त्रि
तां तैनव पक्ष मयं व्रीं स्वा ला नां नि य तो निशि । तद्ध्वंधा प्रा त तः सर्व लोको वश्य भवति हि । मधु रत्र य संयुक्ता मासुरीं जुहु या न्निशि । सहस्र संख्य
मा स त्रैव वश्य येद खिलं जगत । लव णं कुर्या त्पञ्च करणो यावंत: प्रयोगाः प्रोक्ता स्ते चापि तेषां पुत्तली करणं प्रयोगो विततये व हे यः । राजिका
त्रिं ब्र पत्रा लि कटु तैल समन्वितं । नाम संयोग्य मंत्रे न तु जुहु या द्धि तेऽनलेऽन्य रात्रौ तारिपुः स घोऽम्रियते नात्र संशयः । राजीलवण से मुक्ता कु
कुला स्त स्फोटो भवे द्रतेः ततर्क दुग्ध युतां राजी जुहु यां व लीरिपा र्थ वेता पलाशं ध य दी प्ता ग्नौ घ ना काम्या जि की कु वे ना ब्राह्मण वश मामा नि
षत्रि या कुड योग तः । दधि या ग न वैश्या स्युः शूद्रा ज वणा योगतः । आसुर्युपासका नां च ना सा ध्यं भुवन त्र ये । कुबेरस्य मनुं वक्ष्ये सर्व संपत्प्र
दाय कं । यक्षाय कुबे राय वैश्रवणा य धन धा न्या धिपतये धन धान्य पदं ततः । समृद्धिं मे देहि पदं दा पय द्वयं स्वाहा ॥ १५ ॥ विश्रवामु
कोमंत्रः कुबेरस्य महात्मनः । यक्षाय कुबेराय वैश्रवणाय धन धान्या धिपतये धन धान्य समृद्धिं मे देहि दापय स्वाहा ॥ १५ ॥ त्रिपाद्वि गायत्री शिखा
निर्गण्यातो व हस्पतिर्क द एव वा कुबेरो देवता प्रोक्ता वेद पञ्चि शरदंति सिः नाग द्विवर्णै र्मनुजैः षडंग विधि रीरितः । गारुडलात शिला

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
६०५

ॐ विश्वावसुनाम गंधर्व कन्यानामधिपतिर्यतः लभामितेदेव कन्यां सुवर्णालंकृतां अमुकनाम्नी देहि मे विश्वा
वसवे स्वाहा

कूरसन्निभं निधिनायकं ।। किरीटहारकेयूरवलयांगदभूषणं वरं गदावदत्तं नरवाहनसंपर्दं ।। अलकानगराधीशं शिवमित्रं विचिंतयेत् ।
तपेल्लक्षं दशांशेन तिलैराज्यपरिप्लुतैः ।। शुक्रपालीठके शवपूजायेद्धननायकं ।। आदावंगानि संपूज्य दिगीशोभतदायुधैः ।। अयुतं धनदं
र्थं प्रजपेल्लिंगसंनिधौ तथा बिल्वतरोर्मूले जपेद्धनसमृद्धये ।। तारसंपुटितां लक्ष्मीं मायया पुटितां रमां कामेन पुटितां लक्ष्मीं ङेंतं वित्तेश्वरं
नातिः ।। महादारिद्र्यसंहर्ता कोडशालोमनुमर्दनः ।। वक्ष्ये हि दि दिपुगद्वासुपुष्पाल्लैरंगकल्पं नान्यान पूजादिकं सर्वं प्राक्प्रोक्तविधिना चरेत् ।।
स्तारसंग्रहः ।। अथ गांधर्वराजस्य मंत्रं विश्वावसोरहं ।। प्रवक्ष्यामि समासेन कन्याप्राप्तिकरं शुभं ।। तारं विश्वावसुपदं नामगंधर्वउच्चरेत् ।। ताः कं
न्यानामधिपतिर्यतस्तृतीयपदं ।। लभामितेदेवकन्यां सुवर्णालंकृतां ततः ।। अमुकनाम्नीदेहि हि शर्वं मे विश्वावसवे द्विठः ।। कन्याप्राप्ति
करो मंत्रो गांधर्वस्याखिलेष्टदः ।। दशाक्षरिर्दृढः प्रोक्तो न वसिष्ठ ऋषिरत्र तु ।। अत्र पंक्तिश्छंदः प्रोक्ता पंक्तिः केवलमीरितो ।। पंचभिर्नेत्रमास्यातो
दशभिश्चास्त्रमीरितं ।। एभिर्विभक्तैर्मंत्रार्णैर्जातिषुक्तैः षडंगकं ।। कंठं गंधर्वविन्यस्य ध्यायेद्गंधर्वनायकं ।। हस्तौ कुंजविनिधाय पाणिकमं
लं स्त्रीपदं दायवरं कन्यां प्रार्थयते वरायदत्तं सहस्रभूषोज्ज्वलं ।। कन्याभिः परितोषितं नतमुखो भोजामिरागेदितं नानाकल्पकलाकलां
पकलितं विश्वावसुं चिंतयेत् ।। नाभिमात्रे जले स्थित्वा जपेन्मंत्रं समाहितः ।। चत्वारिंशत्सहस्राणि तद्दशांशं कुनेत्ततः ।। इष्टसुखंउपुतेलांडे
र्दे ताके रधितेः नलोत्तर्पलं मार्जनं कृत्वा ब्राह्मणान्भोजयेत्ततः ।। एवं कृतमंत्रसिद्धिमेवमेव संशयः ।। पश्चिमाभिमुखो मंत्री जपेन्मंत्रमिमं न
रः याशु दृष्टयजपेत्कन्यां तां प्राप्नोति न संशयः ।। शारदातिलके ।। गायत्री त्रिष्टुबनुष्टुब्वर्णैः प्रोक्तः शताक्षरः ।। पूर्वोक्त एव मुन्याद्याः परंतं
दोत्र देवता ।। हत्रयदशाभिः प्रोक्तं रुद्रार्णैः शिरईरितं ।। द्वाविंशत्याशिखा प्रोक्ता तावद्भिः कवचं मतं ।। स्याद्वत्वं दशाभिर्नेत्रमस्त्रं सप्तदशाक्षरैः च
र्णैर्व्यस्य सादिकं सर्वं कुर्यात्पूर्ववर्णैः ।। वर्णेवा सत्वं समानविवर्णितं श्रुतिशिरामाद्यं जगत्कारणं व्याप्तं स्थावरजंगमं मुनिवरैर्ध्यातं निरुद्धेंद्रियैः ।। अर्का
त्रिदुमयं शताक्षरवपुस्तारात्मकं संततं नित्यानंदगुणालयं परतरं विद्यामहे तन्महः ।। सोरपीठे पजेत्तस्य मध्येवक्ष्यमाणविधानतः ।। आद्यामा
दनिमध्येवतद्वसौदेशिकोत्तमः ।। गायत्री शक्तिभिरितिस्त्रः पूजयेदावृतीः क्रमात् ।। आवृतिः पंचमी प्रोक्ता त्रिष्टुबनुष्टुब्वशक्तिभिः ।। अनुष्टुप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि० शाणे

६०६

606

...नं चतुरक्षरोऽहं द्वादेदशमी ओंकारवजाद्ये स्तत्वराम्नताः॥ अथ प्रयोगः॥ ततः प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलमंत्रे
ऋष्यादिन्यासः [illegible] शिरसि विश्वामित्र ऋषये नमः [illegible] मुखे गायत्री छन्दसे नमः हृदये परतेजसे देवतायै नमः
[illegible] सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोग इति कृत्वा [illegible] तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य हृदयाय धीमहि शिरसे धियो यो नः प्रचोद
इति [illegible] ममरातीयतो निदहाति वेदः शिखायै स नः पर्षदति दुर्गाणि विश्वा नावेव सिंधुं दुरितात्यग्निः कवचाय
[illegible] शिरसे [illegible] सुगंधिं पुष्टिवर्धनं उर्वारुकमिव बंधनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् अस्त्राय॥ इति [illegible] मंत्रैर्यथाविधि करषडंगन्यासं कृत्वा पादांगु
[illegible] जानुनोः सिं ऊरुमूलयोः तुं लिंगे वं नाभौ रें हृदि णिं कंठे यं करांगुलिमूलयोः भं मणिबंधयोः र्गो कूर्
[illegible] तल नमः [illegible] नसोः धी कपोलयोः मं नेत्रयोः हिं कर्णयोः धी भ्रुवोः यों चूडायां यः नं वामकर्णे प्रं दक्षकर्णे चों मुखे
[illegible] मुखे [illegible] तं वामे तं दक्षगुल्फे वं वामे दं दक्ष [illegible] सं वामे सुं दक्षजानुनि नं वामे जं दक्ष
[illegible] दक्षपादे गुल्फे [illegible] लिंगे रं नाभौ ति हृदि वं दक्षस्तने तां वामे तिं दक्षपार्श्वे दं वामे हे पृष्ठे तिं दक्षस्कंधे वें वामे दं दक्ष
[illegible] वामे [illegible] दक्षकक्षायां मं वामे मं [illegible] वामे रं कूर्परे पं वामे दं दक्षकोष्ठे तिं वामे दुं दक्षिणमणिबंधे र्गा वामे लिं दक्षकरतले विं वामे
[illegible] दक्षवक्त्रे सं वामे नः दक्ष [illegible] वामे वं दक्षनेत्रे सिं वामे धुं दक्षकर्णे दुं वामे रिं ललाटे तां ललाटे परितः मूर्ध्नि ग्निः मुखे [illegible] चूडायां वें दक्ष
[illegible] मुखे [illegible] दक्षनासिके वामे वं [illegible] मुखे हं नाभौ सुं हृदि गं पृष्ठे धिं कुक्षौ पुं लिंगे ष्टिं पायौ वं दक्षोरुमूले र्धं वामे नं दक्षजानुनि उं वामे र्वा दक्ष
कर्णे [illegible] वामे वं [illegible] गले मं मुखे [illegible] दक्षजानुनि [illegible] दक्षस्तने वं वामे धं दक्षपार्श्वे नां वामे नं दक्षपादे [illegible] वामे मुं दक्षपाणितले क्षिं वामे यं दक्ष
जानुनि [illegible] वामे [illegible] शिरसि तात् नमः शिरसि तत् भ्रूमध्ये सवितुः नेत्रयोः वरेण्यं मुखे भर्गः कंठे देवस्य हृदि धीमहि नाभौ धियः गुह्ये यः
[illegible] शिरसि [illegible] शिखायै जातवेदसे ललाटे सुनवाम दक्षनेत्रे सोमं वामे अरातीयतः दक्षकर्णे नि वामे दहाति स्रो
जानुनोः [illegible] कंठे पर्षदति [illegible] हृदि दुर्गाणि कुक्षौ विश्वा करे नावा गुह्ये [illegible] सिंधुं जानुनोः दुरिता
[illegible] रसः [illegible] कंठे [illegible] हृदि [illegible] शिरसि त्र्यंबकं यजामहे नेत्रयोः सुगंधिं मुखे पुष्टिवर्धनं गंडयोः उर्वारुकं हृदि [illegible]
[illegible] पादयोः [illegible] शिरसि त्र्यंबकं यजामहे नेत्रयोः सुगंधिं मुखे पुष्टिवर्धनं गंडयोः उर्वारुकं हृदि इव बंधनात्

श्री

६०६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वं धनानल. गुह्ये मस्तकोः ४ हृदये तुसीय. मानुनोः मा. पादयोः ॥ समता तत्वमः इति त्रिंत्र स्वधाना त्वात्मपूजां तेषां गुरुं कं सौरपी छन भार्घ्यमूर्त्ति कल्पना
कल्पपूजांते गायत्री प्रकरणोक्ताः ४ क्लांदिन्या चाष्टचतुर्विंशति. शक्तिन्त्र यास्तितात्तत्त्वोक्त प्रकारेण गावरणत्रये संपूज्यत द्बहिस्थ तुष्टदलारिंश
दलेषु प्रागुक्त जगाराद्याशक्ती लिपुष्प प्रकरणोक्ताः संपूज्यत द्बहिरष्टदलद्वये प्रागानुष्टुभमंत्र प्रकरणोक्ता रमाद्या द्वात्रिंशक्तीः प्रति कम
लमावरणद्वय कमेण दलमध्यदलाग्रेषु संपूज्यत द्बहिर्लोकेशवादि सर्वं प्राग्वत्कल्पयेदिति ॥ तत्पादौ मार्गेन पदे नमपुत पायसोध साज्ये कु
यानल चत्नसिकेत नर्पलादि तत्तन्मरेत ॥ एवं सिद्धमनो मंत्री भवेत्साकर सान्निभः सुमालता द्रवैः सर्वैः जुहुयात्क्षीरसंयुतैः ॥ दीर्घमायुरवाप्नोति
स्याद्धियाधिपि वर्जितः ॥ दूर्वासिद्धंतत्तसिक्तमिसिते देवफलमाप्नुयात् ॥ मधुरत्रयसंयुक्तैर्जुहुयात्सर्वसंपदे ॥ महालक्ष्मीमवाप्नोति बद्धिर्मे सर्वधा
नवितारक्तोत्पलेस्त्रिमधकैर्जुहुयात्सर्वसंपदे ॥ श्रीप्रसूनैः प्रजुहुयाद्भूमायावसतिर्भवेत् ॥ सहस्रं जुहुयान्नित्यं पायसेन तिलैः शुभैः आयुलं
रयानृद्धि ज्ञान्ति संभोजयेन्मधुरान्वितैः ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तः सर्वरोगविवर्जितः ॥ कस्याश्चिद्दहने हान्योगान ज्ञिलादीर्घं सजीवति ॥ प्रातः स्नानरतो
मंत्री जपेन्नित्यं शतं शतं ॥ भानुमालोक्य यत्र सम्यक् स जीवेः शरदां शतं ॥ नित्यमष्टोत्तरशतं निःश्रेयसफलाप्तये ॥ गायत्र्या एतं जपेन्मंत्रं सर्वपापविमु
क्तये सर्वशत्रुविनाशाय त्रिगुणं जपेदमुं ॥ अनुवाके जपेद् पुत्रराज्यासिद्धये ॥ शान्ताश्रितमनुः प्रोक्तः समस्तपुरुषार्थदः ॥ ॥ इति श्रीवेदा
लोवे चात्रिंशत्तम्याद्यारसः ॥ ॥ श्रीयंत्रसारे ॥ कर्णिकायां लिखेत्तारं साध्याहृतिभिः समावृतं ॥ कोणेषु बद्दसुपंचार्णं प्रणवाद्यं दले द्वयं पूर्वार्धमा गा
य ज्याविरकार्धं द्वितीयके ॥ अनुष्टुभसत्ता द्यमर्धं तृतीये चतुर्थके ॥ ॐ क्लीं ठं वं कं सं हं जं सः सोहं वं ठं नमः शिवाय मीशालय संभं वं ठं श्रीं धृष्ण
रानूरम्यालिख्य पञ्चमे चापरार्धं च षष्ठके ॥ त्रिष्टुभस्यापरार्धं च गायत्र्याऽपरार्धकं ॥ सततमेव दले तारमापो ज्योतिरसो मृतो ब्रह्मभूर्भुवः सुवरि
ते स्वरोमिति दले ... ज्ञालिख्य मातृकार्णेश्च षट्सं तेनावेष्टयेत द्बहिः ॥ चिंतामणि ससत्कोणेषु भूपुरं समालिखेत् ॥ शतादक्षरमनोर्थं त्रमेतद्धा
रयिन्नरः ॥ पुत्रा... धनकोशं स्वशालि नीलकण्ठादि वक्त्रौ लक्ष्मी सजीवेच्छरदां शतं ॥ ताम्रादि पट्टे घालिख्य जहवा वाष्ठोत्तरं शतं ॥
दत्वा घृतेन तान्यनुसिक्तसंपातमेव वाभ्रूलो पिताव ज्ञात्वा च पुरत्या मा करादिषु स्थापितं यंत्रमेतत्तु जोसम्यारोग्य पुष्टिदं ॥ कुर्याज्वरक्षां व्याधादि
भयतः सदा ॥ ... अष्टदल कमलमध्यगत षट्कोणमध्ये साध्यं तारं विलिख्य तत्समस्तां व्याहृतिभिरावेष्ट्य षट्कोणेषु प्रणवादि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ का॰
६०७
(607)

शिवपंचमस्यैकैकमक्षरमालिख्याष्टदलेषु प्रथमदले गायत्र्याः पूर्वार्धं। द्वितीयदले त्रिष्टुभः प्रथमार्धं। तृतीये ऽनुष्टुप्प्रथमार्धं। चतुर्थे ॐ
क्लौं ठं वं कं सं हं सः जूं सः क्लौं सोहं वं ठं नमः शिवाय मां पालय सं कं वं ठं क्लौं ॐ इति मंत्रं लिखेत्। पंचमे ऽनुष्टुप्मंत्रस्योत्तरार्धं विलिखेत्। षष्ठे त्रिष्टुप्म-
त्रस्योत्तरार्धं सप्तमे गायत्र्युत्तरार्धं सप्तमे आपो ज्योती रसोमृतं ब्रह्म भूर्भुवःस्वरोमिति विलिखेत् दलाग्रे तु यांतराले मातृवर्णान् वेष्टयेत् द्विहिप्य
नुरस्त्रकोणेषु पूर्वोक्तचिंतामणिं विलिख्योक्तविधिना धारणे कृते फलसिद्धिर्भवतीति॥ धारणानंतरके॥ कवचविधानं वा हृत्प्रयाण यथाविदति श्री
यते॥ कण्ठदेशे समुद्दिश्य कवचस्याप्रमन्ती विधिः॥ धृत्वा मुक्त्वा मुक्तिस्तिष्ठुषि पंतो व्यवस्थितात्मा शंवहृणो भुक्ते वत। अथो व न्यासादि आदिते
श्रीं द रूपस्थाधूर्यपातस्व स्तिभिः सदाः यातिष्ठास्य मुनिः क्रौं क्रौं त्रिष्टुबुद्गा हृता वरुणो देवता प्रोक्त सदृशी रंगकल्पजा। अथ षष्टिर्हृदयं प्रोक्तं स
प्तभिः शिरईरितं। शिखायां षट्पूर्वकैः प्रोक्ता कवचं स्वरैः कवचं मतं। सप्तभिर्नेत्रमाख्यातं अस्त्रं षड्भिरुदाहृतं। सांगेषु सं विषुहृत्पदोर्गुदं स्था
धारता विष्णु। कुक्षौ पृष्ठे हृदि कुचे गुदे वा कृत्य संधिषु। वक्त्रे कपोल नासाक्षि कर्णे भ्रूमध्य मस्तके। शिरःसर्वांगयोर्न्यसे मंत्रवर्णान्यथाविधि
वं द्रष्टम् पंकजसन्निभं रुद्रपाशाभीतिवरं दधानं मुक्ताविभूषं वितसर्वगात्रं ध्यायेत्सन्नवरूणं विभूत्यै धर्मादिकल्पिते पीठे वरुणं समर्च-
येत्॥ कलौ पूजनेषु वा मुक्तिं तत्क्षके पुनः कर्कोटके ततः पद्मे महापद्मे ततः परं शंखपालाख्यकुलिके सम्यक् पत्रेषु पूजयेत्। इंद्राद्यान
पुष्पातेषां पूजयेत् दलेत रं॥ अथ प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि गणपतिन्यासांते मूलेन मंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि वासिष्ठाय ऋषये न
मः मुखे त्रिष्टुप्छंदसे नमः हृदये वरुणाय देवतायै नमः इति विन्यस्य ममसर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः कृत्वा धृत्वा मुक्त्वा मुक्ति
तिष्ठुहृदयाय॰ क्षिपंतो व्यवस्थितात्मा शं शिरसे॰ वरुणो भुमो वृत शिखा॰ अथो व न्यासादिते कवचाय॰ रूपस्थाधूर्यपातः नेत्रत्रयाय॰ स्वस्तिभिः
सदा नः अस्त्राय॰ इति मंत्रैः करषडंगन्यासं विधाय दक्षपादाग्रे ॐ॰ वामे वं॰ दक्षपादांगुलिमूले सुं॰ वामे लं॰ दक्षगुल्फे सुं॰ वामे क्षिं॰ दक्षजानु श्री
नि तिं॰ वामे वं॰ गुदे तो॰ लिंगे अं॰ मूलाधारे स्मात॰ नाभौ पां॰ कुक्षौ शं॰ पृष्ठे वं॰ हृदि हं॰ कुचयोः णों॰ गले मुं॰ दक्षकराग्रे मों॰ वामे वतं॰ दक्षकरां
गुलिमूले अं॰ वामे वों॰ दक्षमणिबंधे वं॰ वामे लं॰ दक्षपार्श्वे नां॰ वामे अं॰ दक्षबाहुमूले दिं॰ मुखे तें॰ दक्षकपोले पं॰ वामे स्थां॰ दक्षनासापां धू॰ ६०७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वामायां वं। दक्षनेत्रे पं। वामे नेत्रे तं। दक्षकर्णे सं। वामे स्तिं। भ्रूमध्ये भिं। ललाटे सं। शिरसि दं। सर्वांगेषु ः इति विन्यस्य ध्यानानन्तरं समनपूजां तेन मंत्रेण कादिपद
नगोतें पीठे संपूज्य वं वरुणपीठाय नमः इति समस्तं पीठे संपूज्य पीठशक्तिं राहितेतां स्मि पीठे वरुणमावाह्य प्राणप्रतिष्ठां ते पाशांकुशाभयवरमु
द्राः प्रदर्श्य सन्नाद्यं गन्धपूजां तेषु दलेषु देवताग्रादि प्रादक्षिण्येन ओं शेषाय नमः। एवं वासुकये। तक्षकाय। कर्कोटकाय। पद्माय। महापद्माय। शंख
पालाय। कुलिकाय। इति संपूज्य लोकेशानादि सर्वं कुर्यात्। तथा लक्ष्मीं जपेन्मंत्रं पायसेन दशांशतः। सर्पिः सिक्तेन जुहुयात्तर्पणादि ततश्च
रेत्। वरुणमुद्रां जपेन्मंत्रं प्रत्यहं साष्टकं शतं। तेन नानेन लभते महतीमथ्यायाप्रियो सितक्षुशकले मंत्री जुहुयात्तत्ध्यान संस्तुते। चतुर्दिशं दशश
तं। वरुणमुद्रां जपेन्मंत्रं प्रत्यहं साष्टकं शतं। सोऽथ प्रभिः क्षीराक्तामिर्हि तन्त्रपां जुहुयात्सिसांसि ध्येमंत्रविद्विजितेंद्रियः। सोऽनन विधिना मंत्री सूर्यशतमि
तं वरुणमुद्यमेन महाप्रियाः सामिद्धिर्वेन सोऽप्यभिः क्षीराक्ता ... रूपनाशाय संपर्से वराके रोगग्रामिरद्धयो भयुगारे हुताशेहोमः पायसेन ससर्पिषा महतीं संपदं
बसंततो। चतुः शतं घृतशतं पाय संजुहुयाद्दश्ली। सामिदं तरितः शुधाः। स्यहं चतुःशतं कुलात्संभ येत्पुरसेत्रिकानाः। सार्धं प्रत्यग्रुचि कारिं। मा
र्गन्नाशाय हुतंकलापद्रः प्राक्तालिभिर्घृतसंसिक्तैः। सामिद्धिः सर्वे रूपद्रवे। मंत्री प्रत्यग्रुचि भल्लातर्थं येद्धिमले जले। सर्वोपद्रवनाशाय समस्ता भुर्दापास्यो। किंशु
रा ध्या प्रजपेन्मंत्री। चतुः शतं विमुच्यात मंत्री सर्वरूपद्रवे। ... साध्यस्य कलान्काम्यान्जपहोमादितत्परः। ऋद्धिधाजो। ल्या श्रुवामूलाशुचिस्तिपुजप जवद्ध मम
नालिकाभिहोकेन मंत्रेणाते न साधकः। साधय हुतं कलान् ... अहोरात्रं स्थितं वैवमन्नमन्न स्यादिविलोपितः। शत्रवः पापाः स्फुटं स्यस्य दारुणपाशास्त्रये वदा।
स्वतो। तिष्ठेन्नात्रौ जपेदेनां विकाराः संप्रपद्यते। अहोरात्रं स्थितं ... उरो सत्प्रस पत्रे च केसरो घल्लतरां लिखेत्। पंचषट्वेदषट्पंचषट् चतुः षट्क्रम
श्री यंत्रसारो। षट्कोणकर्णिकामध्ये तारं कोणेषु षट्स्वपि। षडर्णमष्टपत्रेषु च केसरो घल्ल तरां लिखेत्। ... गेहकोणे वं बीजमालिखेत्। वरुणं बीजनमेतत्तु यंत्रं सर्वसमृद्धिदं
मन्त्रो ः। ध्रुवास्याद्य स्याक्षराणि बहिः परं वरुणं तन्ना हलिश्रु ... वेस्यभूगेहकोणेषु वं बीजमालिखेत्। वरुणं बीजमेतत्तु यंत्रं सर्वसमृद्धिदं
सर्वरक्षाकरं वश्यं सर्ववैरविनाशनं। किमत्र बहुनोक्तेन वांछितार्थप्रदं नृणां। अस्यार्थः। तत्राष्टदलस्थ षट्कोणमध्ये तस्याध्ये प्रणवं वि
लिखेत् षट्कोणेषु वरुणाय नमः इति मंत्रस्यैकैकमक्षरं विलिख्य केसरेषु द्वे द्वे स्वरान् विलिखेत् अष्टदलेषु ध्रुवास्याद्यस्य मंत्रस्य वर्णान् पं
च षट् चतुः षट् पंच षट् चतुः षट्क्रमेण विलिख्य विभज्य बहिर्वेष्टयोरंतराले परं वरुणं तत्र वाचेरुपिलातद्वत्तबहिर्वीथ्यां ककारादिक्षांते राप्रत्य
न बहिश्चतुरस्रकोणेषु वं बीजं विलिखेत्। एतत्साधितं धृतमुक्तफलं भवति। परवरुणसाधीरधमरकृता त्रिमाहं राडान्नमपकृते तनाभोऽं।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि० कार्ल्य
६०८
608

त्रसुखाइनुभूयसीकृष्ण सत्रानोदीकावन्नृ एणता सुशन्धि। अथ कृत्याद्यादिकं कूर्मवदुल्लस्त्रिषु॥ श्रीयंत्रसारे। कर्लिकायां लिखेत्तारं क्रमा
त्वत्रेपुवाप्रस्तु। पिशंगभ॰ ऋषि मंत्रस्य त्रीलिनी एयक्षरा। लिखा रक्षोहणं वाजिनामिति सामान्यक ग्रोपिवा अत्र यातद्लवावैवभपुरेलवेष्टयेत्। ए
वंत्रंत्वरोमादस्म हणीरादिनाशनं। इदमेव समालिख्य वसनेगोरिकादिभिः। तेन प्रार्दतदेहं चकर्षः सको धिमुंचति। अथ मध्ये। अष्टदलकमल
कर्लिकायां ससाध्यं तारं विलिख्या षट्सु दलेषु वक्ष्यमाण पिशंगभ ऋषि मंत्रस्य त्रीलिनी एयक्ष[illegible]लि विभज्य विलिख्य तद्बहिर्वृत्तचतुष्टयांतरा
लस्य वीचीत्रये सथमवीथ्यां रक्षोहणं वाजिनमित्यवा तद्बहिर्वीथ्यां मातृकार्णैस्तद्बहिर्वीथ्याम मातेत्र अग्नद्त्य चासंवेष्ट्य तद्बहिर्भूपुरसंकु
र्वोत्ता। एतद्यंत्रमुक्तफलदं॥ रुद्रयामले॥ पिशंगभृष्टि मंभृणं पिशाचिमिंद्र सं मृणा। सर्वं रक्षो निबर्हय। रक्षोहणं वाजिनमाजिघर्मि मित्रं प्रतिष्ठ
मुपयामि शर्म। शिशानो अग्निः क्रतुभिः सजोदा सरिषः पातु नक्तं॥ अथातः अग्ने समिधा विधेम प्रति सोमेशस्याप्ता नंग॰ मायादहास्मसे
रक्षसः पाहि रस्मान् द्रुहो निदो मित्रमहो अवद्यात्। पिशंगभ॰ ऋषि मंत्रस्य पारुच्छेप ऋषिः गायत्री छं॰ इंद्रो देवता। रक्षोहणमित्यस्य वायुर्ऋ
षिः त्रिष्टुप् छंदः अग्निर्देवता। रक्षोघ्नं हि। अथातः अग्ने कृणुष्व पाज इति स[illegible]क्तस्य ग॰ [illegible] पाः हेयाः ते अग्रे वक्ष्यंते॥ तथा। अष्टपत्रस
पद्मस्य कर्लिकायां विलिख्य तारं पत्रेषु मंत्रार्णान् चतुरश्चतुरः क्रमात्। समातृकार्णैः समावेष्ट्य क्षौं बीजं कुग्रहमिषु। मालिख्य यंत्रमे
नतु धारयेद्यो यथाविधि। कृत्यादिभयनिर्मुक्तः सजीवेच्छरदः शतं। अथ मध्ये। अष्टदल कर्लिकायां ससाध्यं प्रणवं विलिख्याष्टदलेषु वृ॰
क्ष्यमाणयां कल्पयंत्रीत्यवोग्र वर्णो न्याति दले चतुरस्रचतुरो विभज्य विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयांतराले मातृकार्णैः संवेष्ट्य बहिर्भूपुरस्रकोणेषु दृक्षौ
त्रितिनृसिंहबीजं विलिखेद्दत्यंत्रमुक्तफलदं भवति॥ मंत्रस्तु॥ यां कल्पयंति नोऽरयः क्रूरां कृत्यां वधूमिव। तां ब्रह्मणा परि णुद्मः प्रत्यक् कर्तारसि
कवुः ऋ॰ लमंत्रस्य प्रलोगिरा ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः [illegible]तं जिरा देवता। तथा। कर्लिकायां साध्यगर्भं तारं पत्रेषु षट्स्वरान्। कृणुष्वेत्यादि षडर्धमर्धद श्री
धर्विदं लं मालिख्यानातद्धहोष्टसुपत्रेषु लुदगे त्या द चौ क्रमात्। अर्धमर्धं सासं दिक्षु रिखेत्तं षोडश स्वराः। पत्रेष्वर्णामा [illegible] वक्ष्यादं ते च वर्णयथा ६०८
कमां। अर्धमर्धसमालिख्य वाहिरक्षोहणा यथा॥ विद्योतिषेन्नृचा भूयसकृद्धयेन वर्वेष्टयेत्। मातृकार्णैः समावेष्ट्य भूपुरेणवेष्टयेत्। कृत्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कादिषु मध्यगुसन्धिकोणेयो यथा धारणात् । यंत्रमेतद्धि होमादन्वेरकृत्या ध्रुवं कुर्वात । नाशयेदथवा वक्त्रे कुंकुमाद्यैर्विलिख्य वा जस्रा
तन्त्राद्यन्तं गंगुन्वरः स कोपि तन्नश्यति ॥ अस्यार्थः । षट्दलकमलकर्णिकायां सराध्यं तारं विलिख्य षट्दले वुरुं एषु षष्पात्र इत्यस्य
ऽघिराद्य क्षीं इत्यं तं तस्य यन्त्र यस्यार्धं षट्कं विलिख्य तद्बहिरष्टदलेषु उदन्तेति षष्ठस्यादि सुदिना सदि ष्टौ तं तस्य रुके वनुष्य
स्यार्धं मध्ये विलिख्य तं तद्बहिः षोडशदलेषु अर्वोमिते द्वादशमित्रमहोऽव यादिसंत स्याऽगष्ट कस्यार्धं मध्ये विलिख्य तद्बहिर्वसु
तुष्टयां तर्गतं तं तत्राऽत्र ये प्रथमे रक्षोहणं वाजिनं मित्रं वा पूर्वोक्त कादिनी ये विलिख्येति भावः हृदिस्था येत यात्र वा त तीये मातृकमाव
संवेष्टय तद्बहिर्भूपुरं कुर्यादेतत् शुभफलदं ॥ रूपं एषु षष्पात्रः क्षितिरन्तपृथ्वी वा हिराजे वा मर्वा इमे मा त्वष्टी मनुप्राप्ति द्रूणानो स्तासि वि
धारस स्थानि विष्टैः । तन्मास आशुयाय पते त्वमनुस्य शत्रु पता शोशुवानः नपूं ष्यग्नेजु कृपतोगा नसं दत्तो विसजविग्न गुल्काः । प्रतिस्य
शोचि स्तजल्तूलितमो भवापायुर्हि शो अस्यात्र दष्ट्राः । यो नो द्रूरे अघशंसो यो अन्त्यग्ने माकिष्टे व्यथिरा दधर्षीत् ॥ उदग्ने तिष्ठ प्रत्यातनुष्व
न्यमित्रां ओषतात्तिग्महेते । यो नो अरातिं समिधान चक्रे नीचा संधक्ष्यतसं न शुष्कं । ऊर्ध्वो भव प्रति विध्याध्यस्मदाविष्कृणुष्व दै
व्यान्यग्ने अव स्थिरा तनुहि यातु जूनां जामिमजामिं प्रमृणीहि शत्रून् । सतेजानाति सुमतिं यविष्ठ य ईवते ब्रह्मणे गातुमैरत् । विश्वान्यस्मै
सुदिनानि रायो द्युम्नान्यर्यो विदुरो अभि द्यौत् । सेदग्ने अस्तु सुभगः सुदानुर्यस्त्वा नित्येन हविषा य उक्थैः पिप्रीषति स्व आयुषि दुरो
णे विश्वेदस्मै सुदिना सासदिष्टिः । अर्चामि ते सुमतिं घोषर्वाक्सन्ते वावाता जरतामियं गीः । स्वश्वास्त्वा सुरथा मर्जयेमास्मे क्षत्राणि धा
रये नरनु द्यून् । इह त्वा भूर्याचरेदुप त्मन्दोषावस्तर्दीदिवांसमनु द्यून् । क्रीळन्तस्त्वा सुमनसः सपेमाभि द्युम्ना तस्थिवांसो जनानां । य
स्त्वा स्वश्वः सुहिरण्यो अग्न उपयाति वसुमता रथेन । तस्य त्राता भवसि तस्य सखा यस्त आतिथ्यमानुषग्जुजोषत् । महो रुजामि बंधु
स ता वचोभिस्तन्मा पितुर्गोतमादन्वियाय । त्वं नो अस्य वचसश्चिकिद्धि होतर्यविष्ठ सुक्रतो दमूनाः । अस्वप्नजस्तरणयः सुशेवा अतंद्रा
सोऽवृका अश्रमिष्ठाः । ते पायवः सध्र्यंचो निषद्याग्ने तव नः पान्त्वमूर । ये पायवो मामतेयं ते अग्ने पश्यन्तो अन्धं दुरितादरक्षन् ।

विद्यार्णवे
६९
609

वेदादृष्ट्वा तं हृदि पद्मे नाहृदयं पुनः त्वयावयं सधन्याः स्तोतास्तवप्रणीत्यस्य भगवान्नोत्तृप्तु सात्रं स्तासूदयसस्ततो नु
रक्षिता सुकृतो विश्वं वेदादृष्ट्वा ... मे तामि धाविधेम प्रतिस्तोमं शस्यमानं गमायादहायसो रक्षपाहर स्तो ... इति दोमित्र महोग्र ...
कृपाकुणेन कर्णितो ॥ अथातो ... विश्वानि ... त्वमहिं लाया देवी मोघासहतेदुरगाः शिशीत ... रक्षसे विनिक्ष इति कुण्ड पादे इति पंचदशा
वृषाकृत्येण कर्मणः ... सविता विश्वानि ... त्रिष्टुप् छंदः आग्नेर्देवता ॥ तथाकर्णिकायां लि
विलिख्य तमाहृता भाव्य ... क्रषिस्त्रिष्टुप् छंदः रक्षोघ्नो देवता ॥ विलिख्य तिथाकुमारके ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः ... वषट् ॥ इन्द्रस्येष्टानि मंत्रस्यायं
स्वरस्योद्ध ... धर्मं वषट् पं वषट् रसभूतेषु वर्णं काद्यं वर्यतदे मित्रां तकपाभूपुरेणवर्त ... क्रिमत्रव कुनोकेन वांछितार्थप्रदं परे
तार मनोः पंचसु वा ... सौभाग्यधनधान्यसुतप्रदः सर्वरक्षाकरे वषट् सुदिलुप्य ... कि ... प्रदंपरे
सर्वसमृद्धिदं ॥ आयुरारोग्य ... ग्रणा ... विलिख्याष्टसु पत्रेषु पं वषट् पं वषट् पं वषट् पं वषट् इति क्रमेण ॥ इन्द्रस्येष्टानी सेवाव
अथमर्थः ... दले ... मध्ये ... सा ... अं तराल ... प्रथमवर्णं तदेभिरिति ऋकारा ... त्वा ... णत्या द्वितीयेमातृकया व संवेष्टितं द्विः ... ग्रु
... यंतरालपोः प्रथमवर्यं तदेभिरिति ... अमला मस्य ॥ ... भावं रवीलांमार्ग चिंतनुनां स्वास्वानं वा वः
वर्णाभिर्भुवा विलिख्य तेद्धृदिः सर्वत्र ... इन्द्र ... विलिख्ये हि विलिख्य ... स्य सुभगात्म मस्य ॥ प्रणव भासुरमध्यमथो वाहि ... सुदलेस्वरसं
स्तं कुर्यादेवं कुक्षे ... ऋषिः इन्द्रो देवता ॥ एतस्यैव यंत्रांतरमाह ॥ ... रक्षसे ... गमनायां
सुदिनत्वमस्मा इन्द्रस्येष्टानि मंत्र ... विलिख्य मनोः कमशोर्णकाद्याभिवृते खलु कादिभिरक्षरे ... प्रिया ॥ सुदिनत्वो वतनो गतिपरं ... वलनिष्ठ
तकेसरे अधुजितं ... मगल मनोहता मधुरवाग्वरस्त्यशः श्रियं ॥ सुदिनत्वो ... अत्र पूर्वयंत्रोक्तं ...
गुह्य मनमः ... संख्याधनधरा सुभगत्व मनोहता ... स्वरान्विलिखेत् ॥ कादिक्षांतेर्वेष्टयेत् ॥ अत्र पूर्वयंत्रोक्तं ... ष्ट
नयंत्रसिद्धदंयंतं ॥ अस्यार्थः ॥ आगुरुः वयंत्रकेसरेषु युगशः स्वरान्विलिखेत् ॥ ... भोजनस्य ... दर्शनप्राप्तिः सुदिनत्वं ... विलिख्य
नेनातिः ॥ अथ कोणेषु कामबीजं विलिखेत् ॥ वासोलंकारभूषणमिष्टभोजनस्य ... द्विपाक्षरावलिखेन्मातृकाक्षरैर्धरापुरेण वा वृतं वयंत्रमभि
कर्णिकांतरे धुवं दलाष्टके मनोः षड् लुवेद ... ष्टशः त्रयीस्वरं ... व्यक्षरावलिख्य मातृकाक्षरैः ... अथास्यार्थः ॥ अथ द
ध्रुवः सुयंत्रमेतदिष्टदं ॥ विशिष्टरत्नगोधरासुवर्णधान्यशालिनी ॥ विलीर्य संपदं परां रिपुक्षयं च यच्छति ॥ अस्यार्थः ॥

श्री
६०९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लकमलकर्णिकायां ससाध्यं प्रणवं विलिख्य तद्दले पूर्वयंत्रए मिरि गुकेशवर्णान् अइउऋलृ चतुः षट् पंचवचतुः सप्त पंचवर्गमेणाविभज्य
विलिख्य तद्बहिर्वृत्तत्रयांतराले मातृकावर्णान् विलिख्य तद्बहिश्चतुरस्रं कुर्याद् देवनकुले फलदं भवति ॥ मेत्रसुगा वयंत्रए मिपुरकृत सवेर
शत्रोः शत्रो रुतदेहस्यापि साध्ये लोवत्रा एशुभपानिशूररा यामदेमवद्वतालोतः ॥ इति गयंत्रए मिरिति मंत्रस्य भरद्वाजऋषिर्लिखितेषु
पूर्वं दः ददे देवसा ॥ श्रीयंत्रसारे ॥ आलिख्या बीषिते यंत्रं श्रीजं तत्कर्णिकांतरे तस्याद्रेस मितिवृ बीजं साध्याख्येवाष्टितावीजस्वा
मी याद्व्यादृ इति वततसुरगाजिका समन्यमितिदिक्ष्वेतान् सोऽहं हंसाख्यकान्वा हंः ॥ प्राणप्रतिष्ठामंत्रं वगायत्री मंत्रयंत्र योः यथावत्का
शोविलिख्य दद्यगुरुके नवर्णेना ॥ सारसंग्रहे ॥ गुलिकीकृत्य यंत्रं तु लाक्षालोहत्रयावृतां कुर्यात् प्रतिष्ठितप्राणां सितकं संपात सर्पिषा
विंभस्यकलशे यंत्रं स्थापितेत विधिवद्गुरुः ॥ मंत्रावाहस्य देवसम्यकृतंत्र यंत्रस्य देवतां ॥ तत्कुंभोदकसिक्तकाय ॥ वेतरे यंत्रमादरात् ॥ गट
हीत्वा गुरुणा दत्तं यंत्रं भक्त्या समन्वधारः ॥ विघ्नयाद्यु विविधानां विघ्नतः सर्वसिद्धये ॥ वंदनागरुकर्पूरकस्तूरीरोचनान्वितः ॥ मदंक
रिभवो साक्षारसकुंकुमसंयुतो ॥ यंत्रलेखनद्रव्याणि क्रूरेषु विषाणि वालवरणे भणामेहंतुगहधूमाग्निसंयुतः ॥ स्मशानांगारि
वो ध्वनिर्योसा विषमीरितं ॥ ऊर्ध्वलं कृपरः ॥ मेहंतुपत्रे वा ॥ स्त्रीचिकित्सार्थं ॥ कोलाहर्षल पत्रालिको मतालदलानि वा तत्कल्पोदिता
नि सुवर्णताधिकरणानि वेतानि वा यथेतत्तद्योगः ॥ तत्र सुदिने शुभमुहूर्ते वंदनागरुकर्पूरलेसाधकः कृतनित्यक्रियः श्रीगुरुं प्रणम्य विघ्ने
श्वरं सम्यक्संपूज्य [illegible] वारेशानुकूलतिथौ शरनक्षत्रेण नसं [illegible] स्वामि मते यंत्रं बलेविन्यास मंतरेणा विरच्य तत्र मध्ये लेख्यं बीजं विपुलतं
कोदरं विलिख्य स्वे श्रीं बीजं विलिख्य तद्वीजं साध्यनामाक्षरैः संवेष्ट्य पूर्ववल्लिखित बीजाद्बहिः तद्दक्षवामपार्श्वयोः दईदति दक्षि
यं विलिख्य तत्पुरतः स्वं इति तिद्वार्बीजं विलिख्य तत्र प्राणादि दिक्षु सोऽहं हंस इति प्रादक्षिण्ये तेन केकमक्षरं विलिख्य तद्गुय थास्था
नं साधककर्मादित तत्कोणे सर्वं विलिख्य सर्वं प्राणप्रतिष्ठा मंत्रं मंत्रगायत्री यंत्रगायत्री च यथावशं लिखेत् ॥ तत्र प्राणप्र ८
तिष्ठामंत्रः प्रागेवोक्तः ॥ मंत्रगायत्री तत्तत्कोणोक्ता द्रष्टव्या ॥ यंत्रगायत्री तु ॥ एतत्त्रलिखिता ॥ ॐ यंत्रराजाय विद्महे देव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ षार्ण
६३०
610

हाय धीमहि। तन्नो यंत्रं प्रचोदयादिति॥ इत्थं यंत्रं विलिख्य लोकपालोहत्रयवेष्टितं कचिह्नं स्थापयन्यासं न पूजादिन्यासजातं विधाय यंत्रं
त्रस्य यंत्र लि[illegible] अविहितमंत्रगणस्य साध्यस्य च पृथक् पृथक् प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् तत्र तद्योगपीठपूजापूर्वकं यंत्राधिदेवतामावाह्य सां
गां सावरणां संपूज्य लक्ष्यं यंत्रे स्वस्वमूलविद्यो देवताध्यानपूर्वकं लक्षावधि युतावधि कार्यं स्यात्। सकलाघवं विलाय[illegible]पिलाकुंडादावग्निं सं
स्कृत्य घृतेनायुतादिसहस्रांतं यंत्रे कृतशोधं स्रुवजलं संपातयन् कुर्यात् तत यंत्रे सर्वतोभद्रमंडलेकादशे[illegible] विधिना कुंभं संस्थाप्य
यंत्रदेवतां सांगां सावरणां संपूज्य पूर्णेन जलेनाभिषिंचाय यंत्रं दद्यात्। सापि प्राणप्रतिष्ठापूर्वकं यंत्रमादाय यावार्धतो पलं कृत्वा शुभे हृ
दि विन्यासपूर्वकं ध्यायेत्। तेन सर्वाभीष्टसिद्धिर्भवतीति॥ तथा आरुह्य नेत्रवातारं कर्णिकामध्यसंस्थितं साध्यनाम समावेष्ट्य प्रा
ले विलिखेत्सुगंधः। आप्यायस्वेति पूर्वायां मह्युद्धृत्यस्वेति पश्चिमे। वृहस्पते तत्र वासोमे प्रवः शुक्राय[illegible] पिप्पलाग्नेयकोणगे पत्रे अग्नि
मूर्धेति[illegible]तेजा अन्योदेवी[illegible]पत्रेपत्रे कायकोणगे कयान[illegible] केतुं कृण्वन्[illegible] दलेतत्[illegible] कागर्भे सं[illegible]
[illegible] क्रौं ह्रीं हं सः साक्षरान् दिक्षु सोऽहं हं सोक्षरान् विलिखेत् तास्वर्णादि पदे यालिख्य यंत्रमेतद्यथाविधि। अभिषिक्तः शुभैः तोयैः हुतपु
ष्पैः[illegible] मंगलः कर्णिका यां कुमारा[illegible] प्राग्दलेषु च सूर्यं वं[illegible] रसोम्याः कीर्तिका हि भृगुकेतवः। शुजपं[illegible] संपातं स्वम
न्त्रेण यथाविधि। महापीडाप्रशमनं कृत्या ज्वरविनाशनो सर्वामयहरं दिव्यं समरे विजयप्रदं। आयुः करं पुत्रदं च परव[illegible] विनाशनं च कि
मत्र बहुना केनचित्कृतं त्वर्थप्रदं न लो। एतस्यायमर्थः। अष्टदलकमलकर्णिकायां ससाध्य प्राणं विलिख्य कहे ते आवासंवेष्ट्य पू
र्वे दले आप्यायस्वेति। पश्चिमे उद्बुध्यस्वेति। पश्चिमे वृहस्पते अतीति। उत्तरदले प्रवः शुक्रायेति। आग्नेयदले अग्निर्मूर्धेति। नैर्ऋत्ये
न्यो देवीति। वायव्ये कयानश्चित्र इति। ईशान्यदले केतुं कृण्वन्निति मंत्रान् विलिख्य तद्बाह्ये तद्वृत्तांतरालेऽकारादिक्षकारांतमातृका
वर्णैः[illegible] दहि[illegible] आग्नेयादिकोणेषु क्रौं ह्रीं हं सः इति प्रतिकोणं विलिख्य पूर्वादि चतुर्दिक्षु सोऽहं हंसः इति प्रतिदिशं विलि
खेदेतद्यंत्रं[illegible] विधिना धारयेत्[illegible] फलदं भवति॥ अथ वेदोक्त नवग्रहविधाने तन्त्रस्मृतिसंग्रहे॥ विधाने ग्रहमंत्राणां वक्ष्येऽस

श्री
६३०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऽसमद्दिदं। आकृष्णेन सह स्रोक्षो इमं देवा नतषेदं वे। अग्निर्मूर्धेति मोमाय ऊधु अस्य बुधाय वा। बृहस्पते ऽति वे गुरोः। शुक्रायान्नात्परिस्रुतः। ए
नेशा रत्नमंत्रो यं शन्नो देवी केतु हतिनः कयानश्चित्र आहो ऽश्व केतुं कृण्वं केतवे। आप्यायस्वेति वे देश शुक्रं तद्दति याभ्योः। नव मंत्राः समुद्दिष्टाः
सर्वे आहुति पूर्वकाः। आकृष्णेनेति मंत्रस्य हिरण्यस्तूप संज्ञकः। ऋषिः प्रोक्तस्तान्त्रिष्टुप् छंदः सूर्यस्तु देवता। इष्टकामार्थसिध्यर्थं विनि
योगः प्रकीर्तितः। आहुतिप्रमाणेन आकृष्णेन हरीरितं। तत्र ये वरनसावेति हिरण्यसमुदाहृतो। शिवो यांच समुद्दिष्टं यत्ते मात्रो नि वेश यत्नात्
कामः स्वर्गकामी ततः। आहुतिं प्रमादे स्यात्तत्कृष्णेन हरीरितं। तत्र ये वरनसावेति तत्रे के। षडंगमस्य समुद्दिष्टं षडंगन्यासमीरितं। हृदयाय नमः शो कां शिरसे
वेके मते वै वमर्येति सभी रये ता। हिरण्य ये न सविता रथे ने ति त्रिने त्रकं। एवं षडंगं विन्यासस्य परन्यासं समाचरेत्। अ
वक्रि वल्लभा। शिवो ये च दितुकं कवचाय कुमीरितं। तत्र यावो वदृव अस्त्राय फडुदीरितं। अस्त्रांहिरण्ययेन तु। तेष्वपि सावितेत्सूर्यो
केले नेति शिरसि लले आट मदे रात वा वर्तमानो नि वेशयन्न मुखे मत तमथो हादि। मर्त्यं चेति व नाभौ स्यात्कं ध्रौ हिरण्ययेन तु। तेष्वपि सा
रथ्ये ति मधु कोः। आदे यो यालि पदयोर्भुव न्यानि ततः परं। पञ्चन्निति विन्यासे वन्ने कुर्यो ऽमाहि तः। पद्मासनः पद्मकरो द्विका कुः पद्म
तिः सम मनु रेन वा हद दिवाकरो ले कुरुकः किरीटि मणि प्रसादं विधालुदेवः। ध्यात्वैवं पूजयेत् ...वं तं घट्कोणके तथा वत्तम ष्टदलं वाह्ये
ते भूमिपुरे तथा। वल्कुम्भे समादि सुकं मंडले त्रिन्यूज येत्। मध्ये रविं सुसंपूज्य षट्कोणेषु षडंगकं। तद्वाहिर्वे सुपत्रेषु पूर्वाद्येषु प्रदक्षिणं। सोमं
मे तथा सोमं मंगु कतुकं। शान्तिं तथा। राहुकेतुं च संपूज्य अस्त्रस्य मंत्रैर्विशि घतः। भूपुरे लोकपालांश्च पूर्वादि क्रमतो यजेत्। इंद्रमग्निं यमं चैव निर्ऋ
तिं वरुणं तथा। वायुं कुबेर मीशानं ब्रह्माणं चाप्यधो दयचं। कास्यवेशान यो म ध्ये ब्रह्माणं पूजयेत्तथा। रक्षोगणमधो ध्येयं तं परिपूजयेत्। तद्दि
गकेशमंत्रेण नामभिः वा पूजयेत्। तदस्त्रालिततोमाहि वज्रं शक्तिं च दंडकं। खड्गं पाशं सत्त्विं च शूलं पद्मं सुदर्शनं। एवं संपूज्य विधिवद्
वारे मे नो रोगः स्याद्देवोत्तरस हस्रं वा शतमष्टाधिकं तु वा। तदग्रे मंत्रमावर्त्य तु लाद्देवं विसर्जयेत्। एवं यः पूजयेद्भक्त्या भास्करे ग्रहनायकं। ग्र
हवीडां विनिर्दिशत्यासु सर्वान्कामान वाप्नुयात्। आरोग्यं दीर्घजीवी च पुत्रवान् धनवान् सुखी॥ अंते ऽति मार्गे पत्रदेवो दिवाकरः। इमं देवे
ति मंत्रस्य गोतमो ऋषिरीरितः। विराड्च्छंदो देवतात्र सोमः सर्वार्थसिद्धये। विनियोगः समाख्यातः। इमं देवानतषेव वा अस्य सपत्नेषु वदं च हृद
यं महत्वे न ततः। क्षत्राय वीर आयातं महते चततः परं। ज्येष्ठाय ते शिखायां मह तेच पुनर्वदेत्। जानराज्याय कवचं नेमिमे ति ह्यमुष्य वा

वि पार्व
६३१
पु.
611

पुत्रं त्रे चं ततो ध्येच विशेषान्से समुदाहृतो। एवं विन्यस्य षडङ्गानि पदन्यासं समाचरेत्। ह्रूं मं देवेति शिरसि सपल्लवितिभालके। सुवर्णमुख
देत्यनुमहलेवततः परं। क्षत्राय हृदयं प्रोक्तं महलेवततः परं। न्येष्ठाय कुवेमे हृतेत्या नराज्याय त्रानुजोः। इमम्मे मुख्यं ततः पश्चिमेगुल्फके। योम
दन्तं तरं। अस्यैव विशेषाद्योऽश्वपदन्यासउदाहृतः। अथैतांवरः श्रेतविभूषणे लोभ्यश्वेत पुतिर्देः शिरो हिताकुं। चं प्रोमतालावरदः किरीटम
दन्तं तरं। अस्यैव विशेषाद्योऽश्वपदन्यासउदाहृतः। अथैतां वरः श्वेतविभूषणे ... मध्ये देवं समावाह्य पूजयेदुपचा
यिप्रसादं विद्यात्नुदेवान् एवं ध्यात्वा स्वरतः पूजां मंडलमालिखेत्। चतुरस्रं चषट्कोणं चसुपत्रं च भूपुरं। मध्ये देवं समावाह्य पूजयेदुपचारकैः। षट्कोणेतु षडङ्गानि वसुपत्रे कुजादिकान्। भूपुरे लोकपालांश्च वहिर्वज्रादिकान्यजेत्। यथापूर्वं जपं कृत्वा समर्पयेद्विधिपूर्वकं। सुला
केः। षट्कोणेतु षडङ्गानि वसुपत्रे कुजादिकान्। भूपुरे लोकपालांश्च वहिर्वज्रादिकान्यजेत्। ... सुधाम्शुं ग्रहनायकं। ग्रहपीडाविनिर्मुक्तः सर्वान्कामानवाप्नुयात्। आरोगी दी
वलाव संप्राप्य स्वात्म सुतसमुधीः। एवं यः पूजयेद्भक्त्या सुधांशुं ग्रहनायकं। ग्रहपीडाविनिर्मुक्तः ... ऋषिः स्मृतः। गायत्रं छंद आ
र्घजीवी वपुत्रवान्धनवान्सुखी। अतेस प्रतिमा प्राप्नोति मन्त्रे देवः सुधाकरः। स्वाग्निर्भूर्जेति मंत्रस्याविरूपाक्ष ऋषिः स्मृतः। गायत्रं छंदआ
रव्याते देवतास्यान्महीसुतः। हृष्टकामाप्यर्थसिध्यर्थं विनियोगः प्रकीर्तितः। वेदिकं पुं वसव पुन्यासे चैव जपे कृतो। मा हति त्रयस्युक्तं साध
कामी पुंसिद्धिदं। आहृतित्रयसंयुक्तमग्निर्मूर्धा हृति स्मृतो। दिवः कुकुद्भिरः प्रोक्तं पृथिव्याः ऋयमुक्तिखा। अपांवमे लिरेतीसि नेत्रमस्त्रं
तुजिन्वतीति षडङ्गानि विन्यस्य पदन्यासं समाचरेत्। अग्निः शिरसि मूर्धेति ललाटे दिवइत्यपि। मुखे ककुद्पतिर्नाभौ कथ्यं ततः परं। पृथि
व्या अश्रयमपाम्मूर्धेजौ न्योः पदद्वये रेतोसि पुनर्योन्यस्या पादयोश्च जिन्वतीति। एवं विन्यस्य विधिवत्ततो ध्यायेदनन्यधीः। रक्तांवरोरक्त
वपुः किरीटी चतुर्भुजो मेषगमो गदाधरः। धरासुतः शक्तिधरश्च शूली सदा मम स्याद्वरदः प्रशान्तः। एवं ध्यात्वा विरं ध्यात्वा पूजां मंडलमालिखे
त्। त्रिकोणं चैव षट्कोणं वसुपत्रं च भूपुरं। मध्ये देवं समावाह्य पूजयेदुपचारकैः। षट्कोणेषु षडङ्गानि वसुपत्रे बुधादिकान्। चतुरस्रे लो
कपालान्वज्रादींश्च ततो वहिः संपूज्यैवं यथापूर्वं जपत्वा तुलाविसर्जयेत्। एवं यः पूजयेद्भक्त्या भूमिपुत्रं देवतः। ग्रहपीडाविनिर्मुक्तः सर्वान् श्री
कामानवाप्नुयात्। अरोगी दीर्घजीवी वपुत्रवान्धनवान्सुखी। अंतेस प्रतिमा प्राप्नोति यत्र देवः सनातनः। उद्बुध्यस्वेति मंत्रस्य परमेष्ठी ऋषिः ६३३
स्मृतः। त्रिष्टुप् छंदो देवतास्य बुधो भीष्टार्थसिद्धये विनियोगः समाख्यातः उद्बुध्यस्व ततः परं। अग्ने प्रतीति तन्मध्या उजाग्रहृ त्वमेवं हृदि स्मृतो।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दृष्टापूर्वेशिरः प्रो ॐ सं सत्तेजोधाम यै वषुं। शिखायै स्मिं नृसिंहाध्यक्ष इति कृत्वा कवचाय हुं। मीरयेत्। अस्य मुखराशिं नित्यिति वदने अमंत्रमुदाहृतः। ततो न्यासं वक्षवि
न्यस्य षडंगमानश्चसीदत। एवं ध्यात्वा अंगं विन्यस्य पदन्यासं समाचरेत्। उं हुं अस्य सेति शिरसि। अस्य मुल्लि ललाटके। आज्ञाध्येनेमुखे वैव दृष्टवा पूर्वेति ह
दिस्मृतो। सं सत्तेजोधाम यै वेति नाभाव स्मिं स्ततः परं। सुधस्थ इति कण्ठे वै। अध नेति ततः परं। रस्मिं नूर्वो स्ततो विष्णो देवा इति जानुनोः। गुल्फे
यो वेजमानमुपादयोः सीदतेति वा। एवं न्यासविधिं कृत्वा ध्यायेद्वामनमन्यधीः। पीतांबरः पीतवपुः किरीटी चतुर्भुजो दंडधरश्च सौम्यः। सिंह
तः श्रीकृसुतो हरित्रिविः सदा मम स्वाहृदरदस्तु सौम्यः। एवं ध्यात्वा स्वपुरतः पूजामंडलमालिखेत्। बालार्काकारं लिखेत् मध्ये बहिः षट्कोणकं च
सतां बहिरष्टदलं पद्मं तद्बहिर्भूपुरं लिखेत्। मध्ये वृत्तं समावाह्य पूजयेदुपचारकैः। षट्कोणेषु षडंगानि पत्रेषु दुर्गादिकान्न्यसेत्। भूपुरे लोक
पालांश्च बहिर्वज्रादिकान्न्यसेत्। एवं यः पूजयेद्भक्त्या जुहुयाद्वा घृतसोमसुतेनु ग्रहपीडां विनिहत्याशु सर्वान्कामानवाप्नुयात्। अरोगी दीर्घजी
वी च पुत्रवान्धनवान्सुखी। अंते तत्पदमाप्नोति यत्र देवो महेश्वरः। बृहस्पते अतीत्यस्य ऋषिर्गृत्समदः स्मृतः। त्रिष्टुप्छंदो देवतास्य बृ दे
हस्पतिरुदाहृतः। ग्रहदृष्टकामार्थसिध्यर्थे विनियोगः प्रकीर्तितः। बृहस्पते अति यदर्यो हृदि प्रविन्यसेत्। अर्हाद्युमदिति शिरः प्रोक्तं विभा
ति वा क्रतुमद्वा शिखा प्रोक्ता जनेषु कवचं मतं। यद्दीदयच्छवस ऋतप्रजात इति नेत्रके। तदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रं तदस्त्रके। षडंग
मेवं विन्यस्य पदन्यासं यथाचरेत्। बृहस्पते इति शिरसि। अति यदर्यो ललाटे। अर्हाद्युमदिति मुखे। विभाति क्रतुमद्धृदि। जनेषु नाभौ। य
दीदयच्छवस ऋतप्रजात तदिति सर्वो। अस्मासु द्रविणं तथा जान्वोः धेहि तत्पायुलिंगे चित्रं वेति च पादयोः। एवं न्यासविधिं कृत्वा ध्या
येद्देवमनन्यधीः। पीतांबरः पीतवपुः किरीटी चतुर्भुजो देवगुरुः प्रशांतः। तथाक्षसूत्रं च कमंडलुं चाभीष्टं च बिभ्रद्वरदोऽस्तु मह्यं। एवं ध्यात्वा स्व
पुरतो मंडलं विलिखेत्सुधीः। चतुरस्रं तथा दीर्घं बहिः षट्कोणमालिखेत्। तद्बहिर्वसुपत्रं च तद्बहिर्भूविंबमालिखेत्। मध्ये देवं समावाह्य
पूजयेदुपचारकैः। षट्कोणेषु षडंगानि शक्त्यादीन्वसुपत्रके। भूपुरे लोकपालांश्च वज्रादींस्तद्बहिर्यजेत्। पूर्ववन्मंत्रमाजप्य स्तुत्वा नत्वा
विसर्जयेत्। एवं यः पूजयेद्भक्त्या सर्वान्कामानवाप्नुयात्। अरोगी दीर्घजीवी च पुत्रवान्धनवान्सुखी। अंते तत्पदमाप्नोति [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ शा॰ यत्र देवः सनातनः। अन्नात्परिस्रुत इति मंत्रस्य ऋषयः स्मृतः। प्राजापत्योऽग्निर्वैवस्वतस्त्वतीत ऐ वशाइंद्र्याप्ति जगती छंदः इंद्रो देवता

६३२ ष्टकाम्यार्थसिद्ध्यर्थे विनियोगः प्रकीर्तितः। अन्नात्परिस्रुतो हृदि रसं ब्रह्मलतत्वेवचाण्यकार्यं यच्छिरस्यै रक्षस्त्रं पयसस्तथा शिरसा। सोमं प्रजाप

612 तिर्वर्म ऋतेन सत्यमिंद्रियं विपानं शुक्रं वाच्यं पसेवस्य मीरितां इंद्रश्चेति वलतश्चात्वदन्यासं समाचरेत्। अन्नात्परिस्रुतः शिरः रसं ब्रह्म लि

केति ललाटे। ... विंवक्षस्त्रं मुखे वैवपयः सोमं हृदि स्मृतौ प्रजापतिर्नाभिदेशे ऋतेन सत्यमिति पादौ इंद्रियं कटिदेशे विपानं गुह्यप्रदेशे कोशुक्रं

वपल्लयोर् ध्रुसहसूत्रे स्तवे वचा इंद्रस्यं इंद्रियमिदं पयइत्येव जानुजोः। नतोमृतं मधुपदेः पदन्यासमुदाहृतः। ध्यात्वा तां वरः श्वेतवपुः किरीटी चतुर्भु

जो देव्यष्टुरुः प्रशांतः तथाक्षसूत्रं च कमंडलुं वरदं च बिभ्रदिंदुसुमहोहवं शुक्रं विरं ध्यात्वा पूजामंडलमालिखेत्। पंचकोणं लिखेदादौ षट्को

णं च वसुपत्रकं भूपुरं तद्बहिर्लिखेच्चतुर्द्वारोपशोभितं। मध्ये देवं समावाह्य पूजयेदुपचारकैः। षट्कोणेषु षडंगानि दिशाद्यादीन्वसुपत्रके भूपुर

लोकपालांश्च वज्राद्यान्तद्बहिर्यजेत्। आज्यमंत्रं जपेल्लक्षं सुत्वान्तं तानि विसर्जयेत्। एवं यः पूजयेद्भक्त्या स सर्वान्कामानवाप्नुयात्। आरोग्यं दीर्घे

श्री च पुत्रवान्धनवान्सुखी। ... स्रुतिमापो हि ष्ठेति यत्र देवः सनातनः। शान्नो देवीति मंत्रस्य दध्यंगाथर्वणो ऋषिः गायत्री छंदः आपस्त्वा देवता

शक्तिरीरिता इष्टकाम्यार्थसिद्ध्यर्थे विनियोगः प्रकीर्तितः। शान्नो देवीति हृदयं अभिष्टये शिरः स्मृतं आपो भवंतिति शिखा पीतये कवचं म

ताशान्त्योरयिं चनेत्रं स्याद्भिस्रवंतु नस्तथा। अस्त्रं न्यसेत्षडंगानि पदन्यासं समाचरेत्। शान्नः शिरसि देवी भ्रूललाटे मित्रः ये मुखे आपो म

वासिनि नाभौ पीतये कटिदेशके शंयो रु... रभिस्रवंतु नः इति पदे। नीलांबरः शूलधरः किरीटी गदापद्मकरो धनुष्मान्गौर वत्तु

र्जुनः सत्येसुतः प्रशांतः सदासुमहावरदो स्यगामी। एवं ध्यात्वा सपुरतः पूजामंडलमालिखेत्। लिखेद्दैवतुरस्कारं षट्कोणं तद्बहिर्न्यसेत् स

बहिरष्टदलं पद्मं तद्बहिर्भूपुरं न्यसेत्। मध्ये देवं समावाह्य पूजयेदुपचारकैः। षट्कोणेषु षडंगानि पत्रेषु राकादिकान्न्यसेत्। भूपुरे लोकपालांश्च श्री

तद्बाहे विपूजनेत्। एवं यः पूजयेद्भक्त्या स सर्वान्कामानवाप्नुयात्। आरोग्यं दीर्घजीवी च पुत्रवान्धनवान्सुखी। ... पीडा विजिता भुवि सर्वसे ६३२

रस्य समान्वितः। ... ... इति मंत्रस्य वामदेव ऋषिः स्मृतः। गायत्री छंदः आपस्त्वा देवता कु

री रितः। कथानो हृदयं चित्रस्याभुवाशिरईरितं। कृतीसहाय धृतिशिरिखा ककथाक कवचमीरितं। कथा मे त्रं तथास्त्रं च केयाश शिखुपावत्वा ष्टंग
मे वेविं न्यस्य पदन्यासमथाचरेत्। कथाशिरसि जोमाले चित्रइस्तास्य देशके। भुवकृदये कृतीनाभौ कक्षौ सदा च धाः। सर्वाकुर्वेः केयाङ्गन्यो
गुल्फयोश्च विमुखावते तिपादयोर्न्यस्य ध्यानं कुर्यात्समाहितः। मरकतवर्णो नीलवपुः किरीटी करावक्रः करवालशूली चतुर्भुजश्च कृधरश्चार
कुः सिंहासनस्थो वरदे सुमहान्। एवं ध्यात्वा स्वपुरतो मंडलं तु समालिखेत्। भूर्णकारं लिखेन्मध्ये बहिः षट्कोणमालिखेत्। तद्बहिर्वसुपत्रा
कुलद्बहिर्भूपुरं लिखेत्। मध्ये देवं समावाह्य पूजयेदुपचारकैः। षट्कोणेषु षडंगानि पत्रे केत्वादिकान्ग्रहान्। भूपुरे लोकपालांश्च यजेदादी
नितलं तहिम एवं यः पूजयेत्केतुं सर्वान्कामानवाप्नुयात्। ग्रहपीडां विजित्याशु दीर्घमायुरवाप्नुयात्। अरोगी चिरजीवी च पुत्रवान्धनवान्भ
रवीः ऋषी गोम फ्रति माप्नोति यत्र देवः सनातनः। केतुं कृत्वा नितिमनोर्मे धुवं दद्याद्विः स्मृतः। गायत्री छंद आख्यातं देवता केतुरीरितः। सर्वा
मीरूपार्थे विनियोगः। ऋषीर्लितः। केतुं कृ एकाक्षेति हृदि न्यस्य केतवे शिर ईरितं। पोलेमर्योः शिखा ... सर्व मफे कामपदाः। समुघा
रितौ क्षांतायथा ... मेवं वाचांडु गमेवं विं न्यस्य पदन्यासं समाचरेत्। केतुं शिरसि कृ एवं मूले ... केतवे मुखे। पथाह। दिवमयोव
मा व ... वेशसे व ... कटिदेश ... ध्यायेदेव। धूम्रो द्विबाहुर्वरदो गदाधरो गृध्रासनस्थो वि
कृता नरश्च किरीटकेयूर विभूषितो यः सदा ममेकेतुगणः प्रशांतो। इति ध्यात्वा स्वपुरतो मंडलं विलिखेत्सुधीः। प्राग्वन्मंडलमालिख्य
ध्यात्वा मध्ये समालिखेत्। पूजनादि विसर्जनांतं पूर्ववत्समापयेत्। आदित्याद्यादले पूजा ... पूर्ववत्। यो भक्त्या पूजयेदेवं सर्व
न्कामानवाप्नुयात्। ग्रहपीडां विजित्याशु नीरोगी सुरवमेधते। पुत्रवान्धनवान्भूत्वा यतेभुवि मानवः। अंते स फलमाप्नोति यत्र देवो महेश्व
रः। अथ ... मादित्यादि नवग्रह मंत्राणां प्रयोगविधिर्लिख्यते। तत्र प्रातः ... दि योगपीठन्यासांते मूले न प्राणायाम
त्रयं कृत्वा शीर्षसि ... नमः। मुखे त्रिष्टुप् छंदसे नमः। हृदये श्री सूर्याय देवताय नमः इति विं न्यस्य समभीष्टकामार्थसिध्ये
विनियोग इति कृतांजलिः। ॐ भूर्भुवः स्वः आकृष्णेन रजसा नमः। एवं रजसेति रसे। वर्तमानो निवेशयन् शिखा। अमृतं मर्त्यं च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ कार्ल

६१२

613

कवच॰ हिरण्मयेन सविता रथेन नेत्रत्रय॰ आदेवो याति भुवनानि पश्यन् अस्त्राय॰ एवमंगुष्ठादिकरतलांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेष्वपि
न्यसेत्॥ ततः आकृष्णेनेति शिरसि रजसेति ललाटे। वर्तमानो नेत्रयोः निवेशयन्मुखे अमृतं हृदये। मर्त्यं च नाभौ। हिरण्मयेन कट्यां। सविता ऊर्वोः रथेन जा
न्वोः आदेवो याति जंघयोः भुवनानि पश्यन् पादयोः इति विन्यस्य ध्यानमात्रसंपूजिते स्वर्णे पीठे कुंकुमादिना वज्रगर्भं षट्कोणं तदुपरि
वृत्तं तदुपर्यष्टदलं तदुपरि वृत्तं तदुपरि भूपुरं चतुर्द्वारोपशोभितमिति पूजायंत्रं विलिख्य स्वपुरतः संस्थाप्यार्घ्यपात्रादिस्थापनांतं यावत्संपूज्य
ते मंडूकादिपरतत्त्वांतं पीठमभ्यर्च्य नवपादिपीठशक्तीः समभ्यर्च्य श्रीसर्वशक्तिकमलासनाय नमः इति समस्तं पीठं संपूज्य मूलेन मूर्तिं परिकल्प्य
मध्ये सूर्यमावाहयेत्॥ ध्यानं॥ किरीटिनं पद्मासनं पद्मकरं पद्मगर्भसमाकृतिं सप्ताश्वसप्तरज्जुकं कलिंगदेशजं काश्यपगोत्रं विश्वामित्रर्षिं त्रिष्टुप्छ
संरक्ताम्बरधरं रक्ताभरणभूषितं रक्तगंधानुलेपनं रक्तछत्रध्वजपताकिनं मुकुटकेयूरमणिविभूषितमावाह्यार्घ्यं मेरुं प्रदक्षिणीकुर्वाणं ग्रहमं
डलप्रविष्टं अग्निदेवताधिदेवसहितं प्रत्यधिदेवतेश्वरसहितं रक्तवर्णं तन्मंडले पूर्वमुखमादित्यमावाहयामि स्थापयामि आवाहनादिमुद्राः प्रदर्श्य ओं
भूर्भुवः स्वः श्रीसूर्याय नमः इति मंत्रेण षोडशोपचारपूजां कुर्यात्॥ तत्रासनादिपुष्पोपचारान्ते षट्कोणे षडंगानि प्राग्वत्संपूज्याष्टपत्रेषु देवान्ग्र
दिक्प्रादक्षिण्येन सोमाय॰ भौमाय॰ बुधाय॰ बृहस्पतये॰ शुक्राय॰ शनैश्चराय॰ राहवे॰ केतवे॰ इति संपूज्य चतुरस्रे लोकपालांस्तदायुधानि च
संपूज्य पुनर्धूपादिकं निवेद्य फलमंत्रं यथाशक्तिजपं समर्प्य स्तोत्रं पठेत्॥ श्रीसूर्य उवाच॥ साधु सांब महाबाहो शृणु जांबवतीसुत।
अलं नामसहस्रेण पठस्वेमं स्तवं शुभं। यानि नामानि गुह्यानि पवित्राणि शुभानि च। तानि ते कथयिष्यामि प्रयत्नादवधारय। विकर्तनो विवस्वांश्च
मार्तंडो भास्करो रविः। लोकप्रकाशकः श्रीमान् लोकचक्षुर्ग्रहेश्वरः। लोकसाक्षी त्रिलोकेशः कर्ता हर्ता तमिस्रहा। तपनस्तापनश्चैव शुचिः स श्री
प्ताश्ववाहनः। शुभदः कामदः पुण्यो वरेण्यो लोकपावनः। सुभगो निर्भगो भानुः अंशुभास्वान्मानिदर्शनः। गभस्तिहस्तो ब्रह्मा च सर्वदेवनमस्कृतः॥ ६१२
एकत्रिंशन्नामजप्यः स्तव इष्टः सदा मम। आरोग्यः श्रीकरश्चैव कुलवृद्धियशस्करः। य एतेन महाबाहो द्वे संध्येऽस्तमनोदये। स्तौति मां
प्रयतो भूत्वा सर्वपापैः प्रमुच्यते। मानसं वाचिकं वापि कर्मजं वापि दुष्कृतं। एष जाप्यश्च होमश्च संध्योपासनमेव च। धूपमंत्रोऽर्घ्यमंत्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अथ वक्ष्ये मंत्रस्तथैव वा। अन्नप्रदाने स्नाने च प्रक्षिप्याते प्रदक्षिणो। मूलो यं महामंत्रः सर्वकर्मणि साधकः। एवमुक्तो तु भगवान् भास्करो ऽज
गदीश्वरः। आरामं त्र कृत्तवान यतेन्द्रे कांतरधीयता। सांबो ऽपि तत्र वराज्ये चार्कं लात्सप्ताश्वकाह नाता। श्रीलात्माविनतयौ श्रीमांस्तस्मात्कृगात्रमुक्त
श्च पुत्रान् रूपो ज्ञान धने कामान् लभते नात्र संशयः। सर्वशत्रून् निहत्याशु नीहारमिव भास्करः। ददाति हरिः सुतरोगध्वंसनं स्तोत्रमेतत् पठति य
दि हमनस्या प्रातः रक्षायानि तिलं। स भवति गतरोगः सर्वसंपत्तिकोपस्तपनसदृशतेजाः सर्वलोके प्रयाति॥ इति सूर्यस्तोत्रं॥ अथ चंद्रमंत्रप्र
योगः। तत्र प्रातः कृत्वादि योगपीठन्यासांतं मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि सोमाय नमः। मुखे [illegible] नमः। मुखे विराट्छंदसे नमः। हृदये सोमा
य देवतायै नमः। इति विन्यस्य प्राग्वद् इतियोगमुक्त्वा हृत्तिन्य पूर्वं के सर्व इमं देवा असपत्नं सुवर्ण हृदयाय। महते क्षत्राय शिरः। मह
ते ज्येष्ठाय शिखा। महते ज्यानराज्याय कवचाय। इमममुष्य पुत्रं नेत्र। अस्यै विशे अस्त्रो॥ इति करांगन्यासं विधाय इमं देवा शिरसि। असप
त्नं ललाटे। सुवर्णं मुखे। महते क्षत्राय हृदये। महते ज्येष्ठाय कुक्षौ। महते ज्यानराज्याय जानुनोः। इममसुष्य पुत्रं गुल्फयोः। अस्यै विशे पादयोः
इति विन्यस्य ध्यानमानसपूजां तस्वर्णादि पट्टे कुंकुमादिना चतुरस्रगर्भं चतुष्कोणं तद्परिवृत्तं तद्बहिः अष्टदलं तदुपरिवृत्तं तद्बहिः भूपुरं
चतुर्द्वारोपशोभितं पूजामंडलं विलिख्य पुरतः संस्थाप्य आसवाचर्मादि स्थापना आसनं पूजांते प्राग्वत् पीठं संपूज्य मध्ये मूलेन मूर्तिं परिकल्प्य
तत्र सोममावाहयेत्। ध्यानं किरीटिं श्वेतवरधारं दशाश्वं श्वेतमभुलं पाशपाणिं द्विबाहुं नाममुद्रा जे [illegible] त्रिमात्र [illegible] मनुष्यपू [illegible] दसं
श्वेताभरणभूषितं श्वेतगंधानुलेपनं श्वेतछत्रध्वजपताकिनं मुकुटकेयूरमालिभूषितमारूढरथे [illegible] प्रदक्षिणी कुर्वाणं ग्रहमं
डलेषु [illegible] अधिदेवतासहितं प्रत्यधिदेवतोमासहितं चतुरस्रमंडले [illegible] सोममावाहयामीत्यावाहनाद्यावाहनादिमुद्राः प्रदर्श्य प्रा
णत्त [illegible] वारसपूजां कुर्यात्। तत्रासनादि पुष्पांतं उपचारैः प्राग्वत् कोणेषु [illegible] अंगानि पत्रेषु पूर्वादि सोमाद्यष्टौ ग्रहान् चतुरस्रे लोकपाली
न्संपूज्य [illegible] प्राग्वत् संपूज्य धूपदीपादिजपांते कर्म समाप्य स्तोत्रं पठेत्॥ सोमो हि मां सुः सर्वलाम सर्वलोपदप्ताधिपः
श्रीमाता अक्षिसंभूत ओषधीनां निशाकरः। दुग्धाब्धिनंदनश्चंद्रः कुमुदानंदनः कलानिधिः। इंदुर्जैवातृको नक्षत्रराशि मृगलांछनः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि वार्ल
६३४
615

द्विजराजो विधुः श्रीमान्महादेवः प्रियंकरः॥ अमृतात्मा मनोनाथस्तत्त्वं इमाश्च सुधाकरः॥ पंचविंशतिनामानि प्रातरुत्थाय यः पठेत्॥ आयु
रारोग्यमैश्वर्यं लभते नात्र संशयः॥ विपरीतो विधुर्यस्य श्रीसत्यस्य सदा भवेत्॥ महादेवं ज्ञातीमल्ली पुष्पांगो क्षीरसंनिभा पांडुरा सोमसोम्य
नवाक्षमालाकं सर्वदा ते नमो नमः॥ इति चंद्रस्तोत्रं॥ अथ भौममंत्रप्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्यादि कोपपीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृ
लोहिताय सर्वविघ्नापसर्पणाय नमः मुखे गायत्रीछंदसे नमः हृदये श्रीभौमाय देवतायै नमः इति विन्यस्य आं ह्रां ह्रीं इति करषडंगन्यासं विधाय॥ अग्निः
हृदयाय॥ दिवः ककुत् शिरसे॥ पतिः इत्यादि अंगुष्ठाभ्यां॥ अपां कुर्वे॥ रेतांसि नेत्र॥ जिन्वति अस्त्रं॥ इति करषडंगन्यासं विधाय॥ अग्निः
शिखा मूर्ध ललाटे॥ दिवः मुखे॥ ककुत् हृदये॥ पतिः नाभौ॥ पृथिव्याः कटि॥ अयं ऊर्वोः॥ अपां जानुद्वये॥ रेतांसि गुल्फयोः॥ जिन्वति पादयोः
इति विन्यस्य ध्यानं समाचरेत्॥ स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना त्रिकोणं वा त्रिकोणाष्टदलभूपुरात्मकं यंत्रं विलिख्य पुरतः संस्था
प्य ताम्रपात्रे स्थापनादासनं कृत्वा मंडूकादि परतत्त्वांत पीठं संपूज्य मूलेन मूर्तिं परिकल्प्य तत्र भौमं समावाहयेत्॥ किरीटिनं रक्तमा
ल्यांबरधरं चतुर्भुजं मेषगमनं मेखलादि रत्नैर्वसिष्ठगोत्रजं तं मदग्नां पंजगती छंदसं रक्तांबरधरं रक्ताभरणभूषितं रक्तमा
ल्यं रक्तध्वजपताकिनं मुकुटकेयूरहारादि संयुतं दक्षिणामुखं ग्रहमंडले प्रविष्टमधिदेवताभूमिसहितं प्रत्य
धिदेवता स्कंदसहितं त्रिकोणं मंडले दक्षिणामुखमंगारकमावाहयामि स्थापयामि नमः आवाहनादि मुद्राः प्रदर्श्य प्राग्वदासनादि पुष्पा
ंजलिपर्यंतं पद्मकोणे धरणीगर्भसंभूतं विद्युत्कांतिसमप्रभं शक्तिहस्तं कुमारं तं मंगलं प्रणमाम्यहं॥ कुजपालकौ सत्वदा सुधानिवसंपूज्य धूपादि जपांते कर्मसमर्प्य स्तो
त्रं पठेत्॥ मंगलो भूमिपुत्रश्च ऋणहर्ता धनप्रदः॥ स्थिरासनो महाकायः सर्वकामविरोधकः॥ लोहितो लोहिताक्षश्च सामगानां कृपाकरः॥ धरात्मजः कुजो भौमो भूतिदो भूमिनंदनः॥ अंगारको यमश्चैव सर्वरोगापहारकः॥
वृष्टेः कर्ताऽपहर्ता च सर्वकामफलप्रदः॥ एतानि कुजनामानि नित्यं प्रातरुत्थाय यः पठेत्॥ ऋणं न जायते तस्य धनं प्राप्नोति सत्वरम्॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यं लभते नात्र संशयः॥ अत्र
कृते कुजस्तोत्रे ऋणं न जायते॥ सहस्रफलेन तत्सावित्री चैव नमस्कृत्य बीते॥ भौमपीडां शिनित्यान्ग्रहपीडाभ्युदाहरणाः॥ भौमस्य
सत्यादि ध्यानं स्याल्लेखितं सर्वं न संशयः॥ कुजः कुजन्मयो नित्यं मंगलः परिपठेत्॥ समंगलं विहरत्सु सर्वदा यत्र कर्मणि॥ इति भौमस्तो॥

७त्र

श्री
६३४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अथ बुधमंत्रप्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि परमेष्ठिने ऋषये नमः मुखे
त्रिष्टुप् छंदसे नमः हृदये श्री बुधाय देवतायै नमः इति विन्यस्य प्राग्वद्दिग्विनियोगमुक्त्वा ऽ कुध्यस्तानेप्रतिनाम हि हृदयाय । ए नमः शिखा
पूर्ते शिरः ॥ खेसजेथामयं वषिरवा ॥ अस्मिं न्यधस्तः कवचं । अघुनरास्मिन्निश्चे देवानेत्र । यजमान श्रुसीदत अस्त्रो इति कृत्वा षडंगन्या
सं विधाय कुद्धध्यसामिराखि ॥ अग्ने प्रतिलिलोटाजागृहि तं बुधो दृच्चा पूर्ते सं हृदये सस्जेथामयं वनाभौ ॥ अस्मिन् सधस्थे कण्ठे ॥ अघु
नरस्मिन्नुर्वे ॥ विश्वेदेवा नेत्रः ॥ यजमानश्च गुल्फयोः ॥ सीदत पादयोः ॥ इति विन्यस्य ध्यानादि मानसपूजांते स्वर्णादि पट्टके कुंकुमादिना
बाणाकारमंडलगर्भ अष्टकोणाष्टकेदले भूपुरात्मके मंडलं विलिख्य आधारशक्त्यादि पीठदेवताः पूजांते प्राग्वत् पीठपूजां विधाय मूले नमम्
निं पिष्टि कलुषस्था बुधमावाहयेद्यथा ॥ किरीटिं पीतमाल्यांबरधरं पीतवर्णकर्णिकार समद्युति खड्गचर्मगदापाणिं सिंहस्थं वरदं मगधदेश
जमत्रिजात्रं मारहृत्त्वजा वैदेहतीछंदसं पीतांबरधरं पीताभरणभूषितं पीतगंधानुलेपनं पीतछत्रध्वजपताकिनं कुकुरकेपूरमालिनं
पितंमात्रेयं रोहिणेयं प्रदक्षिणीकुर्वाणं ग्रहमंडले प्रविष्टं मध्ये देवता विष्णुसहितं प्रत्यधिदेवता विष्णुसहितं बाणाकारमंडले दक्षिणामु
खं बुधमावाहयामीत्यावाहनादि मुद्राः प्रदर्श्य प्राग्वदासनपूजादि पुष्पोपचारांते षट्कोणेषु षडंगानि अष्टदलेषु प्राग्वद्दहद
स्य त्यापयत्यो ग्रहान्चतुरस्त्रे लोकपालान् तदायुधानि च संपूज्य धूपदीपादिजपांते कर्मसमाप्य स्तोत्रं पठेत् ॥ प्रियंगुकलिकाश्यामः पी
तवर्णो महाद्युतिः ॥ बोधनः शशिपुत्रश्च सौम्यः सौम्यग्रहो बुधः ॥ परतंत्रः स्वतंत्रश्च भगवान् कृतलक्षणः ॥ हरिप्रियश्च सिंहस्थो बुद्धिमान्
बुद्धिवर्धनः ॥ खड्गचर्मगदापाणिः पीतभूषणभूषितः ॥ विद्यावान् सात्विकः शुद्धो निर्मलो ज्ञानदायकः ॥ विश्वात्मा विश्वयोनिश्च विश्वो
विश्वैकवंदितः ॥ पंचविंशति नामानि प्रातरुत्थाय यः पठेत् ॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यं लभते विविधं महद्यशः ॥ जपते नात्र संदेहो ग्रहपीडा
विवर्जितः ॥ इति बुधस्तोत्रं ॥ अथ बृहस्पतिमंत्रप्रयोगः ॥ तत्र प्रातः कृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि
गृत्समदाय ऋषये नमः मुखे त्रिष्टुप् छंदसे नमः हृदये बृहस्पतये देवतायै नमः इति विन्यस्य प्राग्वद्दिग्विनियोगमुक्त्वा बृहस्पतये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ पा॰ त्रतियदर्थः हृदं॰ अर्हं भुमत शिरसे॰ विभातिक्रतुमत शिखा॰ लं नेत्रकवच॰ यद्दीदयच्छव सर्ते प्रजात नेत्र॰ तदस्मा मृदुद्विषिलं चे
६३५ हि चित्रं अस्त्रं॰ इति करषडंगन्यासं विधाय बृहस्पते शिरसि॥ अतियदर्थः ललाटे॥ अर्हं भुमत मुखे॥ विभातिक्रतुमत हृदये॥ जनेषु
नाभौ॥ यद्दीदयच्छव सर्ते प्रजात तत् ऊर्वोः॥ अस्मासु जान्वोः॥ द्रविणं गुल्फयोः॥ धेहि॥ चित्रं पादयोः॥ इति विन्यस्य ध्यानमानस
615 पूजां ते स्वर्णादि पद्मकं कुमारी नादीर्घ चतुरस्त्रं गुर्भ षट्कोणाष्टदलं भूपुरात्मकं यंत्रं विलिख्य पुरतः संस्थाप्य अर्घ्य पाद्यादि स्थापनं
चाल्म पूजां ते प्राग्वत्पीठपूजां विधाय मूले न मूर्ति परिकल्प्याबाहयेत् ध्यानं किरीटिनं पीतमाल्यांबर धरं देवं वरदं साक्षसूत्रकमंड
लु धरं सिंधुदेशजं आंगिरस गोत्रं वासिष्ठं धनुर्मृदु पृष्ठदंसं पीतांवरधरं पीताभरणभूषितं पीतगंधानुलेपनं पीतछत्रध्वजपताकि
नं पुष्करकेपूरमलिनिधृत पार्श्व रथं दिव्यं मेरुं प्रदक्षिणीकुर्वाणं ग्रहमंडले प्रविष्टमाधिदेवैतं दक्षसाहितं प्रत्यधिदेवताब्रह्मसहि
तं पीतदीर्घ चतुरस्त्र मंडले उदङ्मुखं गुरुमावाहयामि आवाहनादि मुद्राः प्रदर्श्य आसनादि षडंगपूजां ते॥ षट्दलेषु पूर्वादिषु कोणे
ष्वग्न्यग्रहंभूपुरे लोकपालान् वहिर्वज्राद्यायुधानि च संपूज्य धूपदीपादिकं प्राग्वत् समाप्य स्तोत्रं पठेत्॥ बृहस्पतिः सुराचार्यो दया
वान् शुभलक्षणः॥ लोकत्रयगुरुः श्रीमान् सर्वज्ञः सर्वगो विभुः॥ सर्वेशः सर्वदा तुष्टः सर्वदः सर्वतो मुखः॥ अक्रोधनो मुनिः श्रेष्ठो
नीतिकर्ता जगत्प्रभुः॥ विश्वात्मा विश्वकर्ता च विश्वयोनिरयोनिजः॥ भूर्भुवः स्वः पिता चैव भर्ता चैव महाबलः॥ पंचविंशति नामानि
पुण्यानि शुभदानि च॥ प्रातरुत्थाय यो नित्यं कीर्तयेत्सु समाहितः॥ अभीष्टफलदः श्रीमान् शुभग्रहनमोस्तुते॥ गुरवे अर्ध्यानितिगुरोः
स्तोत्रं विरंजीवेन्न संशयः॥ गोसहस्रफलं तस्य विष्णुर्वचनमब्रवीत्॥ इति गुरुस्तोत्रं॥ अथ पंचमहाशुक्रपूजा प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्वा
दि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि प्रजापतिऋषिः सरस्वती छंदः भार्गवो देवता विनियोगः॥ मुखे अस्य गायत्री छंदसे नमः॥ श्री
हृदये श्री शुक्राय देवताये नमः॥ इति विन्यस्य प्राग्वद्विनियोग मुक्त्वा अन्नात्परिस्त्रुतेति हृदयाय॰ रसं ब्रह्मणा पिवादिति शिरसे॰ ६३५
क्षत्रं पयः शिखा॰ सोमं प्रजापतिः कवच॰ ऋतेन सत्यमिंद्रियं नेत्र॰ विपानं शुक्रमंधस अस्त्रं॰ इति करषडंगन्यासं विधाय॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अग्न्यात्मरिस्मृतेतिशिरशिखार संत्र ललाललाटे। आपितृक्षत्रं मुखे। पयः सोमं हृदये। प्रजापतिर्नाभौ। ऋते सत्यं कण्ठे। इंद्रिये विष्णा नमिति
गुदे शुक्रमितिं वृषणयोः। अधस्स दूर्ध्वेः। इंद्रस्कंदे डियेमान्योः। दंपयद्दति गुल्फयोः। अमृतेमधुपादयोः। इति विन्यस्य ध्यानमात सप्र
जांते स्तुलौदिपत्र दृक्कुंकुमादिनाना पंच कोणगर्भषट्कोणाष्टदलभूपुरात्मकं पूजायंत्रं विलिख्य पुरतः संस्थाप्यार्घ्योदिस्थापना यो
त्वहस्तानि तमंडूकादिपीठमन्त्रं तं संपूज्य मूलेन मूर्तिं परिकल्प्य शुक्रमावाहयेत्॥ किरीटिनं श्वेतवर्णं चतुर्भुजं दण्डिनं वरदं कमण्डलु साक्ष
सूत्रकमंडलुं कीरीटदेशजं भार्गवगोत्रे शौनकर्षिपंक्तिछंदसं श्वेतांबरधरं श्वेताभरणभूषितं श्वेतगंधानुलेपनं श्वेतछत्रध्वजपताकिनं भु
कुडुकेदरमलिनिशोभितमारूढं स्वरथे दिव्यं मेरुं प्रदक्षिणीकुर्वाणं ग्रहमंडले प्रविष्टमधिदेवतं इन्द्राणीसहितं प्रत्यधिदेवतं इन्द्रसहितं शुक्रं पंचको
णमंडले प्राङ्मुखं भगवंतं शुक्रमावाहयामीत्यावाह्यावाहनादिमुद्राः प्रदर्श्य समादिपुष्पांजलिपर्यन्तेन षट्कोणे षडंगानि दलेषु प्रागादिशा मा
सांगं हनूमत्पुरलोकपालौ स्तदायुधानि च संपूज्य धूपदीपादिकं प्रागवत्समाप्य स्तोत्रं पठेत्। यादेसमैत्री दीर्घदर्शी उशनानाम भार्गवः कविः शुक्रो
भृगुसुतश्चाप्याप्तिह्वस्य प्रांजलितः। श्वेतार्धमंडलीकाव्यो निधिमान्सांगमत्तथा। सर्वज्ञः सर्वदः श्रीमान्नीतिज्ञो रक्षसां विभुः। विश्वकर्ता च वि
भयोत्सादेत्याचार्यः प्रतापवान्॥ चतुर्विंशति नामानि प्रातरुत्थाय यः पठेत्। आयुरारोग्यमैश्वर्यं लभते नात्र संशयः। प्रतिशुक्रो न तस्यास्ति
सर्वसौभाग्यभावेनतादेव्यमैत्री महाग्रहः सर्वासुरनमस्कृतः। अभीष्टफलदः श्रीमान्शुभग्रह नमोस्तु ते॥ इति शुक्रस्तोत्रं॥ अथ यथाशक्ति
मंत्रप्रयोगः॥ तत्र प्रातःकृत्यादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा तारिकासिद्ध अंगाथर्वलोप ऋषये नमः मुखे अनुरंगाय छंदसे
नमः हृदये श्रीशुक्रेश्वराय देवतायै नमः। इति विन्यस्य प्राग्वद्विनियोगमुक्त्वा शन्नो देवीहृ ध्याय अभीष्टये शिरः। आपो भवंतु शिखा-
वीतये कवच। शंयोरभि नेत्र। स्रवंतु नः अस्त्रं। एवं करषडंगन्यासं विधाय शन्नः शिरसि। देवील ललाटे। अभिष्टये मुखे। आपो भवंतु ना
भैयापीतये कण्ठे। शंयोः ऊर्वोः। अभिसिंहानेत्र। स्रवंतु नः पादयोः। इति विन्यस्य ध्यानादि मार्गी संपूज्योक्तस्वर्णादिवर्णैः कुंकुमादिना पंचकुराक्षरण दे
र्भषट्कोणाष्टदलभूपुरात्मकं पूजायंत्रं विलिख्य पुरतः संस्थाप्यार्घ्योदिस्थापनां कृत्वा हस्ताभ्यां तमंडूकादिपीठमन्त्रं तं संपूज्य मूलेन
मूर्तिं परिकल्प्यावाहयेत्॥ किरीटिनमिंद्रनीलसमद्युतिं भूलधरं वरदं गदाधरं वाहनं समवाणवाणासनधरं सौराष्ट्रदेशजं काश्यपगोत्रे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ आर्ल
६१६
616

भ॰ स्वार्घं गायत्र्या कं दसं कृष्णांबरधरं कृष्णाभरणभूषितं कृष्णगंधानुलेपनं कृष्णछत्रध्वजपताकिनं मुकुटकेयूरमालाशोभितमासूत्ररथं
दिव्यं मेरुं प्रदक्षिणीकुर्वाणं ग्रहमंडले प्रविष्टमधिदेवताप्रत्यधिदेवतासहितं प्रत्यधिदेवतायमसहितं कृष्णधनुर्मंडले प्राङ्मुखं शनैश्चरमावा
हयामीत्यावाह्यावाहनादिमुद्राः प्रदर्श्यासनादिपुष्पोपचारांते पद्मकोणेषु षडंगन्यासं दलेषु ... ग्रहान् भूपुरे लोकपालांस्तदायुधानि
च संपूज्य धूपदीपादिकं सर्वं प्राग्वत्समाप्य स्तोत्रं पठेत्॥ कोणस्थः पिंगलो बभ्रुः कृष्णो रौद्रोऽन्तको यमः। सौरिः शनैश्चरो मंदः पिप्पलादेन संस्तुतः
स्यानुरूपात्ते भक्ति(?) पातु यः पुनर्न ... परितोषितः स्वप्ने ददाति राज्यं स मे सौरिः प्रसीदतु। नीलांजनसमाभासं रविपुत्रं यमाग्रजं। छाया
मार्तंडसंभूतं तं नमामि शनैश्चरम्॥ नमोऽर्कपुत्राय शनैश्चराय नीहारवर्णांजनमेचकाय। श्रुत्वा रहस्यं भवकामदश्च फलप्रदो मे भव सूर्यपुत्र॥ नमोऽस्तु प्रेतराजाय कृष्णदेहाय वै नमः। शनैश्चराय क्रूराय शुद्धबुद्धिप्रदायिने॥ य एभिर्ना
मभिः स्तौति तस्य तुष्टिं ददात्यसौ। तदीयं तु भयं तस्य स्वप्नेऽपि न भविष्यति॥ आयुरारोग्यमाप्नोति सुसज्जातेशो ... कोणस्थः पिंगलो बभ्रुः कृष्णो रौद्रोऽन्तको
यमः। सौरिः शनैश्चरो मंदः पिप्पलादेन संस्तुतः॥ एतानि दश नामानि प्रातरुत्थाय यः पठेत्। शनैश्चरकृता पीडा न भवेत्तु कदाचन॥ इति शनि
स्तोत्रं॥ अथ राहुमंत्रप्रयोगः। तत्र प्रातः कृत्यादियोगपीठन्यासांते मूले न प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि वामदेवाय ऋषये नमः। मु
खे गायत्री छंदसे नमः। हृदये श्रीराहवे देवतायै नमः। इति विन्यस्य ... कराभ्यां हृदयाय ... शिरसे ... शिखायै
... कवचाय ... नेत्रत्रयाय ... इति करषडंगन्यासं कृत्वा ... शिरसि ... ललाटे ... मुखे ...
... हृदये ... पादयोः। इति विन्यस्य ध्यानादि मान
सपूजां ... पद्मकोणेषु दलेषु ... भूपुरं ... विलिख्य पुरतः संस्थाप्य ... पीठादि स्थापना ... श्री
... तत्र राहुं ध्यायेत्। ... सिंहासनस्थं ... ६१६
पूर्वं ... कृष्णांबरधरं कृष्णाभरणभूषितं कृष्णगंधानुलेपनं कृष्णछत्रध्वजपताकि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ने मुकुरके पूरमणिशोभितमारुह्य रथं दिव्यं मेरुं प्रदक्षिणीकुर्वाणं ग्रहमंडले प्रविष्टं साधिदेवतासहितं प्रत्यधिदेवताकालसहितं कृष्ण
सूर्यमंडले दक्षिणाभिमुखं राहुमावाहयामि स्थापयामि आवाहनादिमुद्राः प्रदर्श्य आसनादिपुष्पोपचारैः तत षट्कोणे षडंगानि अष्टदले केतावप्य
ग्रहान् भूपुरे लोकपालांस्तदायुधानि च संपूज्य धूपदीपादिकं प्राग्वन्निवेद्य स्तोत्रं पठेत्॥ ॐ नमो राहवे महाग्रहाय ॐ नमः सर्पाय महाग्रहा
य ॐ नमो रुद्ररूपमहाग्रहाय ॐ नमस्तमसे महाग्रहाय ॐ नमो सोमारये महाग्रहाय ॐ भूर्भुवः स्वः पालयित्रे महाग्रहाय ॐ नमः कृष्णरूपाय महाग्रहा
य ॐ नमः कुटिलाय क्रूराय महाग्रहाय ॐ नमो विकटदंष्ट्राय महाग्रहाय ॐ नमः आदित्यभयप्रदाय महाग्रहाय। सैंहिकेयः सुरारिश्च य
मदंष्ट्रो महाबलः। स्वर्भानुर्भीषणो दैत्यो ... ... तमोग्रहशिरस्कश्च अमृताशी ... विधुंतुदो विधुग्रासी पौर्णमासी कुहूप्रियः
पातः पातयिता विषभोक्ता गात्रहीनो ग्रहः। एकविंशति नामानि राहोर्नित्यं पठेन्नरः। अष्टमे द्वादशे वापि चतुर्थे सप्तमे पंचमे वापि
तेन सम्यक् दशा ... राहोः प्रसादकृत् ... अन्यो वा धनकामो ग्रहपीडितः स्यन्न कुर्वति ... सिद्धिः दशांशतर्पणं
ग्राहं ... पूर्णं ... बलिदानं जपं होमं कृत्वा तर्पणपूजनं। दानं दद्यात् ... कृष्णा ... लोहो
विकादिकं विषमस्थः ... राहुर्वापि राहोर्जपप्रदं एतत्स्तोत्रं तु राजानो जपेतोऽरक्षोऽपि कीलितः। राहोः शत्रून् रक्षणार्थं ... प्रसुप्तं तिव सुधया
प्रातः पठेन्नरो नित्यं सर्वपक्षार्थमेव वा। व्यक्तः सर्वभये प्राप्ते सर्वान् कामान् वाप्नुयान्नरः॥ इति राहुस्तोत्रं॥ अथ केतुमंत्रप्रयोगः ... प्रातः
कृत्वा दिक्पालपीठन्यासांते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ... ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदि केतवे देवतायै नमः
इति विन्यस्य ... विनियोगमुक्त्वा ॐ कें केतुं कृष्णवर्णं हृदयाय। अकेतवाशिरसे। पेशोमर्या शिखा। अपेशसे कवचं। समुषद्भिः नेत्र। अजायथाः
अस्त्रं। इति करषडंगन्यासं विधाय केतुं शिरसि कृष्णवर्णं ललाटे। अकेतवे मुखे। पेशः हृदये। मर्याः नाभौ। अपेशसे कट्योः सं ऊर्वोः उषद्भिः
जान्वोः अजायथाः पादयोः इति विन्यस्य ध्यानादि मानसपूजांते स्वर्णादिपट्टके कुंकुमादिना ... कारयेत् षट्कोणं अष्टदलं भूपुरात्मकं
तायं त्रैविलिख्य पुरतः संस्थाप्य ... दिस्थापनादि ... प्राग्वत् पीठपूजां विधाय मूलेन मूर्तिं परिकल्प्य ध्यायेत् ... धूम्रं द्विभुजं
चलन्न ... पाशधरा ... ... किरीटिनो ... देशजातं ... ... दसप्तविंशत्कं ... धरां ... विचित्राभरणं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्ण
६१७
617

लभूषितां श्चित्रांगं धातुलेपनीकं कृशिं मलध्वजपताकिनो मुकुटकेयूरमालिभिः पिलान्कृष्णान् रुक्मरथं दिव्यं मेरुप्रदक्षिणीकुर्वाणान्
ग्रहमंडले प्रविष्टान् अधिदेवताकुलसहितान् प्रत्यधिदेवताविचित्रगुणसहितान् कृष्णविशालध्वजमंडले दक्षिणमुखान् केतून् आवाहया
मीत्यावाहनादिमुद्राः प्रदर्श्यासनादिपुष्पोपचारांतेषु केतोर्णेनुष्ठाङ्गानि न्यस्य दलेषु राह्वाद्यष्टौ ग्रहान् भूपुरे लोकपालांस्तदायुधा
नि संपूज्य धूपदीपादिकं दत्वा सप्तधा जपेत् स्तोत्रं पठेत्॥ मृत्युपुत्रः शिखी केतुश्चानलोत्पातरूपधृक्। धूम्रकायः कुपुत्रोऽथ धूम्राभः श्वेततः कृष्णश्च
पीतध्वजः कायालूलो ध्वजः पुच्छे जगत्प्रलयकृद्बलदाभ्रदद्रूपो हृदयश्चोत्तनोतु नो भयकारकः। नामान्येतानि केतोश्च नित्यं यः प्रयतः पठे
ता। केतुपीडा नश्यन्ति सर्वे रोगाग्निसंभवाः। दानं दद्याद्गजं हस्तिकायवेऽर्घं केतवे सदा। यः पठेत्प्रयतो नित्यं पक्षं पक्षार्धमेव वा। स कः सर्वेम
धेनोऽपि सर्वान्कामानवाप्नुयात्॥ इति केतुस्तोत्रं॥ अथ नवग्रहसाधारणस्तोत्रं॥ जपाकुसुमसंकाशं काश्यपेयं महद्युतिं। तमोरिं सर्वपा
पघ्नं प्रणतोऽस्मि दिवाकरं। दधिशंखतुषाराभं क्षीरोदार्णवसंभवं। नमामि सततं सोमं शंभोर्मुकुटभूषणं। धरणीगर्भसंभूतं विद्युत्कांतिस
मप्रभं। कुमारं शक्तिहस्तं च मंगलं प्रणमाम्यहं। प्रियंगुकलिकाश्यामं रूपेणाप्रतिमं बुधं। सौम्यं सौम्यगुणोपेतं नमामि शशिनः सुतं। देवा
नां च ऋषीणां च गुरुं कांचनसन्निभं। बुद्धिभूतं त्रिलोकेशं तं प्रणमामि बृहस्पतिं। हिमकुंदमृणालाभं दैत्यानां परमं गुरुं। सर्वशास्त्रप्रवक्ता
रं भार्गवं प्रणमाम्यहं। नीलांजनचयाभासं रविपुत्रं महाग्रहं। छायामार्तंडसंभूतं प्रणमामि शनैश्चरं। अर्धकायं महावीर्यं चंद्रादित्यविम
र्दनं। सिंहिकागर्भसंभूतं तं राहुं प्रणमाम्यहं। तमालकालकासंकाशं तारकाग्रहमस्तकं। रौद्रं रौद्रात्मकं घोरं तं केतुं प्रणमाम्यहं। इदं व्या
समुखोद्गीतं यः पठेत्सुसमाहितः। दिवा वा यदि वा रात्रौ विघ्नशांतिर्भविष्यति। ऐश्वर्यमतुलं चैव आरोग्यं पुष्टिवर्धनं। नरनारीनृपाणां च भ
वेद्दुःस्वप्ननाशनं। ग्रहनक्षत्रपीडाश्च राक्षसाग्निसमुद्भवाः। ते सर्वे प्रशमं यांति सत्यं सत्यं न संशयः। नमः सूर्याय सोमाय मंगलाय बुधा श्री ६१७
य च गुरुशुक्रशनिभ्यश्च राहवे केतवे नमः॥ इति नवग्रहस्तोत्रं॥ रुद्रयामले॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कल्पं भौमस्य सुव्रते। यं ज्ञात्वा तु व
रारोहे कृशानुर्वजनसाधकः। मंत्रोद्धारं शृणु प्राज्ञे सर्वसिद्धिप्रदायकं। श्रीबीजं कामराजं तु भुवनेशीं समालिखेत्। नमो भौमाय वन्तो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वंक्तिजार्यं च वो हरेत्। इत्यष्टरो महामंत्रो भौमस्य कथितः प्रिये। श्रीमंगलरूपस्य विरूपाक्ष ऋषिस्तथा। गायत्री छंदश्चाख्यातं देवता
भूमिनंदनः। श्रीं बीजं च भवेच्छक्तिः कामबीजं च कीलकं। बीजं च मायाबीजं स्यात् सर्वकामार्थसिद्धये। विनियोगः समाख्यातो ह्रांगं षडंकं च कुर्य
ता दीर्घषट्स्वरयोगेन स्वबीजो गकं न्यसेत्। त्रिबीजाद्यं न्यसेद्धृदि हं वांगुलीतलपार्श्वन्यसेत्। दशारं चेषु देवेशि दशवर्णान्विन्यसेत्। मूलेन व्या
पकं न्यसेत् कुर्याच्च ध्यानमद्भुतं। अथ ध्यानं प्रवक्ष्यामि मंगलस्य सुलोचने। रक्तमाल्यांबरधरं रक्तगंधानुलेपनं। कुमारं शक्तिहस्तं च भौमं
वंदे सदा नतः। अथ यंत्रं प्रवक्ष्यामि सर्वसंपत्तिदायकं। वह्नीरूपाशिवागारं त्रिकोणं विलिखेत् सुधीः। प्रतिरेखं पंचाविंशत् षट्कोणं प्रकल्प्य
येत्। तामसं त्रिपंचवक्त्रं लिखेत् सर्वसंपत्तये सुधीः। त्रिपंचवसुत्रैर्देवेशि सम्यग्विक्रयोगतः। षट्त्रिंशत्कोणतासां स्यात् कुलेषु वीरवंदिता। ना
रूपाग्रे पुष्कोणपुंसेक विंशति त्रिधा। भौमनामानि विलिखेत् द्वादिकोणादितः क्रमात्। ॐकारादिनमोंतानि विलिखेत्सर्वदेवताः। प्रदक्षि
णक्रमयोगेन तद्बहिर्वृत्तमुत्तमं। नागपत्रं ततः पश्चाद्बहिर्वृत्तं मनोहरं। तद्बहिर्भूपुरं देवि चतुर्द्वारं समन्वितं। न प्रकाश्यं महायंत्रं ऋणघ्नं ध
नदायकं। तव स्नेहेन कथितं साधकानां हिताय च। गोपनीयं प्रयत्नेन विधानं मिन्नैवारतः। अथ पूजां प्रवक्ष्यामि मंत्रराजस्य तत्त्वतः। रक
लंकारसुभगो रक्तगंधानुलेपनः। रक्तवस्त्रपरीधानो गृहे रक्तासने स्थितः। गुरुं संस्थाप्य शिरसि भूतासंत्रासयेत् सुधीः। भूतशुद्धिं विधाय प्रा
दौ प्राणानायम्य दिग्बंधः। विनियोगं पुरस्कृत्य करन्यासं षडंगकं। मंत्रेण व्यापकं चैव ध्यानं पूर्वोदितं कुरु। अर्घ्यं च वह्निमंत्रेण पूजयेत्तदनं
तरं। शं खं लं त्वनु संस्थाप्य पूजयेद्गंधपुष्पकैः। स्वयं मंत्रेण देवेशि मूलेनापूरयेत्ततः। वंदे मंत्रेण देवेशि पूजयेत्तदनंतरं। मूलेन समस्तं ध्यानमा
येनुमुद्रां प्रदर्शयेत्। तेनोदकेन संसिंच्य मंत्रे पुष्पैस्तथासनं। पलं च यस्समयाह्नि पाद्यं तापत्रयं कुरु। त्रिकोणाकारसं पंचदेवताया यंत्रे
मुत्तमं। सर्वदेवं स्थापयेद्दृढः। प्रबंधं तूपदेशतः। ततः पुष्पैस्तथा गंधैः रससैर्जोहितैस्तथा। दशभागानि घायाथ पूजयेत् सर्वदेवताः। मंत्रस्य
दशवामस्य गणेशं यक्षनायकं। स्वाकाहये दधिमुखं भौमं ध्यानोक्तं सर्वसिद्धिदं। आवाहनादिमुद्राश्च क्रमेणैव प्रदर्शयेत्। ऊर्ध्वांगुलिम
धः कुर्याद्दियमाकाहनी भवेत्। इयं तु विपरीता स्यात्तदा संस्थापनी मता। ऊर्ध्वांगुष्ठं मुष्टियुगं तदियं संनिधापनी। अंतरंगुष्ठमुष्टिर्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गा

वि॰ पार्थ॰ ६३८ तेजोमीभ्यां परिप्लाव्य सकलीकरणं भवेत्। परिवृत्त करोमं श्रीतर्जनीकेन सिद्धिके। मध्यमे नासिकापुटमे श्लेषयेद्य प
तदेवं सन्निरोधिनी। तर्जनीभ्यां। एताः सामान्यमुद्राः स्युर्दर्शयित्वा यजेत्प्रियाः। श्रीशासुरमायन्त्रमध्ये द्विसंग पूजनोके स्य
६३८ रस्थिरीकरणमती करणे देवीमुद्रां पंधेनुरूपिणी॥ एताः प्रथमावरणे देविकाः पंते वीरवीदितो मंगलो भूमिपुत्रश्च त्रैलोहतो धनप्रदः। स्थिरासनो महाकायः पूर्व
पूजकर्तेषाल यावर्तेत देवीकाः प्रथमावरणे दक्षिणत्रयवर्तेत वृद्धिक व्वीप हलो चसर्वकामफलप्रदः लोहितो लोहितांगश्च सामगानो कृपाकरः
618 धरोपकः एकविंशति काष्ठेषु प्रादक्षिण्येन तेन्वतः श्र्यंगारको यमश्चैव सर्वरोगापहारकः। एकविंशतिकाष्ठेषु प्रादक्षिण्येन तेल्वतः। आपत्रिको धा
धरात्मजः कुजो भौमो भूमिदो भूमिनंदनः। अंगारको यमश्चैव सर्वरोगापहारकः। एकविंशतिः। आदित्यादि ग्रहान् पूजयेद्दलपत्रके। द्वितीयावरणे देवि पूजा
मारभ्य पूजयेत्सर्वदेवताः। द्वितीयावरणेदे व्याः पूर्वकालत्वकविंशतिः। आदित्यादिग्रहान पूजयेद्दलपत्रकेल्लती यावरणेदेवि पूजा। पंचमीतु भवेद्देवि पत्राग्रपुष्पपूजनम्। तांबूलमावर्तकं मलोवषष्ठीस्यात्कोकनापू
झौमम वयेता। ब्राह्म्यादि भिश्चतुर्थी स्यादासेतांगादिभैरवैः। पंचमीतु भवेद्देवि पत्राग्रपुष्पपूजन। वह्नि यतेराम् मूलेन पूजयेत्सप्तमी स्यात् दूर्वांविंवेव वहिर्यतेरा। मूलेन पूजयेन्मायोरकं पुष्पांजलिं च येः। इपचारैः के
केः। भूविंबेव पूजयेद्देवि इंद्रादीनार्चलिंद्र्य। तदा पुष्पैः सप्तमीस्याद् दीपादिभिस्तथा। मंगले पूजयेज्जन्मामंगलेहोतेसर्वदा। तत्तरस्वाः प्रकर्तव्या अंगारण
उपाभिः पूजयेत्परमेश्वरीरक्तगंधैश्च पुष्पैश्च धूपैर्दीपादिभिस्तथा। पूजये मूलमंत्रेण शतमष्टोत्तरं प्रियो। दशांशतर्पयेद्देवि होमंतु स्याद्दशांशकं। माजेनं
तदग्रजन्मनां सुमनात् त्रियश्च श्वासपादेनवृद्धिमान् पूजयेत्। मूलमंत्रेण अनुभौमायनुतिवेदयेत्सुत्वा स्तोत्रेण देवेशिसाधकस्तु स्थिरासनः। अस्थिरासनायनमइति
तद्दशांशेन मंत्रीमंत्रस्यसिद्धये। पूजादिमांजेनांतु नुभौमायनुतिवेदयेत्। नमस्कारं प्रकुर्वीत पंचांगं प्रणवेन तु। पंचात्रा स्तुष्यं समभ्यर्च्य भुवोदशे पू
वाचामंत्रेस्मसु चरेत। पूर्वोक्तदेहः परिमाणपरिमंत्रस्यपंपुनः। नमस्कारं प्रकुर्वीत पंचांगं प्रणवेन तु। पूर्वे क्रमान्नरं देहदृक्कलोहन्याद्वनलमंत्रः। निर्माल्य केनापि स्तुत्वा दशांशं तर्पयेत्ततः। हो श्री
३ वाशिवेत। संहारमुद्रया देवि विसर्जेल्परमेश्वरीं। पूर्वक्रमान्नरं देवीपितुमुले। त्रिमध्यके कुलेदेवि पुरश्चरणमिति द्वयोगुरवेदक्षिणां दद्या ६३८
मंत्रेत दशांशेनतु पापुष्पैश्च स्तुत्वा हारकाच्या। मारपुष्पार्घ्यंतनकेवीपितु। इतिरुद्रयामले कोकमंगलपूजाविधानं। अथ भाविष्ये पुराणेतरपुराणेत्र
सौलंकारांपयास्विनी। स्मारकवलापुष्पेन धेनुं दत्त्वाद्विधानतः। इतिरुद्रयामले। अत्र वविद्यंवति। पूर्वं पुः कृत्वो हविष्यं भुक्त्वा वल्लववारी अथ पशाष्टीतमिय
प्रथयेत्र पवस्तासियत्रसंपपश्चात्यनातावेनाविशानमात्रेण कृणत्र वविहं

मेनातिहेतुना। भौमवारे सूर्योदयसमये समुत्थाय प्रातःकार्यं निर्वर्त्य दंतधावनं विधाय आचम्य पश्चात्तिलामलककल्केन नद्यादौ गृहे वा स्नात्वा धौतवस्त्र
वासः सी परिधाय प्रवालरक्तपुष्पादिकं विरचय्य ताम्रपात्रे रक्तचंदनमण्डलं विधाय तत्र त्रिकोणमंडले वा ततः पूर्वोदये लोहितानडुहं त्रिकोणमंडलेथ
नार्थी पुत्रार्थी वा सहपत्न्या पूजामारभेत। ॐ नमो मंगलाय नमः। अग्नेर्नमं त्रेण द्वादशप्राणायामान् कृत्वा अस्य श्रीमंगलमंत्रस्य न्यास ऋषि
श्छंदः मंगलो देवता मं बीजं नमः शक्तिः ममाभीष्टफलप्राप्त्यर्थे जपे विनियोगः। ततो ध्यानं हृदि सर्वव्यापकं षडंगन्यासं विधाय ध्यायेत्
रक्तमाल्यांबरं देवं रक्तकुसुमशोभितं। चतुर्भुजं मेषवाहं वरदं धरणीसुतं। ध्यायेत् दिव्यं भौमं इति ध्यात्वा यथाविधि जपं पूजां समारभेत। अथ ध
दिधनार्थी पुत्रार्थी वा भौमपूजनमहं करिष्ये इति संकल्प्य पूजां कुर्यात्। अथ देशकालौ संकीर्त्य करिष्ये इति व्रतमुत मां दुःखव्याधिविनाशार्थं
ऋणनाशाय भूमिज पुत्रसंतानहेतवे वा इति ततस्ताम्रपात्रे त्रिकोणे भौमं संस्थाप्य ताम्रमयार्घ्यपात्रे रक्तचंदनं रक्ताक्षतं रक्तपुष्पादीनि
क्षिप्य पश्चात् मंत्रेण ... रक्तपुष्पाद्यैः पूजयेत्। ततोंगन्यासः। ॐ क्रां हृदयाय। ॐ क्रीं शिरसे। ॐ क्रूं शिखायै। ॐ क्रैं कवचाय। ॐ हंसः
नेत्र। ॐ रं खः अस्त्राय। एवं करषडंगन्यासं विधाय पुष्पांजलिं गृहीत्वा लालमावाहयेत्। सर्वं ग्रहपति वक्ष्ये ... समप्रभं नितंमंगलं
ल्लारं भासे भौममावाहयाम्यहं इत्यावाहनमुद्रा प्रदर्श्य ॐ क्रां मंत्रेण पात्रं संस्थाप्य ... उदकेन पूर्वकं च ध्यात्वा चतुर्व्यासेन संस्थाप्य
चतुर्भुजं वरदं मतिं कृत्वा तेनोदकेन ... आवाहनं पूजोपकरणानि च संप्रोक्ष्य ॐ क्रां क्रीं क्रूं रं खः इति मंत्रेण षोडशोपचारैः संपूज्य पात्रे त्रिकोण
दर्शका मरादिकैः सर्वं फलार्घ्यं दद्यात्। ॐ भूमिपुत्र महातेजाः स्वेदोद्भव पिनाकिनः। धनार्थी त्वां प्रपन्नोस्मि गृहाणार्घ्यं नमोस्तुते। रक्तव
र्णं संकाशं ... कुसुमसंनिभं महीसुत महाबाहो गृहाणार्घ्यं नमोस्तुते। ततो मूलमंत्रेण पुष्पांजलित्रयं दत्वा एकविंशतिनामभिर्भौम
श्रीसहितैः रेकविंशतिकोष्ठपूजयेत्। अंगारकाय विद्महे शक्तिहस्ताय धीमहि। तन्नो भौमः प्रचोदयात्। मंगलाय नमः १ एवं भूमिपु
त्राय २ ऋणहर्त्रे ३ धनप्रदाय ४ स्थिरासनाय ५ महाकालाय ६ सर्वकर्मावरोधकाय ७ लोहिताय ८ लोहिताक्षाय ९ सामगानां कृपा
कराय १० धरात्मजाय ११ कुजाय १२ भौमाय १३ भूतिदाय १४ भूमिनंदनाय १५ अंगारकाय १६ यमाय १७ सर्वरोगापहारकाय १८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्ण ६३९ 619

वृष्टिकर्त्रे १९ वृष्टिहर्त्रे २० सर्वकामफलप्रदाय २१ एतैर्नामभिः गायत्रीसहितैः पूजयेत्। ततः सिंदूरं दत्वा प्रदक्षिणा नमस्कारान् कुर्यात्। अथ र
[illegible] विद्युत्तेजः समप्रभां कुमारं शक्तिहस्तं च मंगलं प्रणमाम्यहं॥ खादिरांगारेण रेखात्रयं कृत्वा दुःखदौर्भाग्यनाशाय पुत्रसंतान
धरणीगर्भसंभूतं विद्युत्तेजःसमप्रभं ॥ अथ प्रार्थना॥ ऋणहर्त्रे नमस्तेस्तु दुःखदारिद्र्यनाशिने। भौमाय सुखभाक्त्रे [illegible] मिधरक्षी
हेतवे। कृतरेखात्रयं वामपादेन मार्जयेत् [illegible] समप्रभा। सुखसौभाग्यधनद ऋणदारिद्र्यनाशक। ग्रहराज नमस्तेस्तु सर्वकल्याणकारक। प्रसादात्तव दे
सुताः तस्य कांचनसंकाश [illegible] गंधर्वयक्षराक्षसपन्नगाः प्राप्नुवंति ते सर्वे सदा पूर्णमनोरथाः। प्रसादं कुरु मे नाथ प्रसाद मंगलप्रद
वेश्या सदा कृपा [illegible] प्रार्थितो मया। एवं संप्रार्थ्य [illegible] पादयोः मंगलाय। जान्वोः भूमिपुत्राय। ऊर्वोः ऋणह
कालः कृपाकरो [illegible] सामगानां कृपाकराय। नासिकयोः [illegible] जघनयोः कुजाय। ललाटे भौमाय। मूर्ध्नि
त्रे। [illegible] सर्वांगे [illegible] सर्वरोगापहारकाय। वृष्टिकर्त्रे। वृष्टिहर्त्रे। सर्वकामफलप्रदाय। ततो मे मंगलविधेः पी
भूमिनंदनाय [illegible] ऋणमोचनमेमस्य [illegible] ऋषिः अंगारको देवता ऋणमो
पूर्वोक्तेन [illegible] रक्तमाल्यांबरधरः शक्तिशूलगदाधरः। चतुर्भुजो मेषगमो वरदश्च धरासुतः
वत्स [illegible] मंगलो भूमिपुत्रश्च ऋणहर्ता धनप्रदः। स्थिरासनो महाकायः सर्वकर्मावरोधकः। लोहितो
ऋणस्य [illegible] धरात्मजः कुजो भौमो भूमिजो भूमिनंदनः। अंगारको यमश्चैव सर्वरोगापहारकः। वृष्टिकर्तापह
लोहितो लोहिताक्षश्च सामगानां कृपाकरः। धरात्मजः [illegible] नमो [illegible] एतानि कुजनामानि नित्यं यः प्रश्री
व सर्वकामफलप्रदः। अंगारको महीपुत्रो भगवान् [illegible] धनप्राप्तिर्भवेत् [illegible] लोहितांबर लोहिताक्ष [illegible] ६३९
यतः पठेत्। ऋणं न जायते तस्य धनं प्राप्नोति [illegible] मंगलं पूजयित्वा तु मंगलेहनि सर्वदा। ऋणरेखाः [illegible] अंगारकेण तु अंगु
मा स्तुतो। [illegible] एकविंशति नामानि पठित्वा तु तदंतिके। ताम्रपात्रे [illegible] एवं स्तुतो
[illegible] वामां [illegible] पठेत्।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

महातेजाः चरणे मया यत्प्रमोदः एवं भक्तिः कृतो यस्य नकृणा क्रोधनी भवेत्॥ ॐ नमो भगवते अंगारकाय भूमिपुत्राय ऋणहर्त्रे धनप्रदाय भक्तव
त्सलाय धनं मे देहि शीघ्रं ॐ फट् स्वाहा॥ ॐ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं क्लीं क्रौं मंगलाय मम ऋणविमोचनं कुरु कुरु स्वाहा॥ धनं देहि देहि स्वाहा॥ गुडोदको
पहारं कृत्वा पूजितो येन भौमो नो पुंसी यातः॥ इति मंगलपूजनं व्रतं वा॥ अथ कथा॥ सूत उवाच॥ पुरा शिवो देवदेवेशः देवैः स्तुतो मंगलप्रदः गौतममनपुराय
लोकहितं चाह महीसुतः॥ गौतम उवाच॥ कथयस्व महाभाग गुह्यं पूजनमुत्तमं। मंत्रमाराधनं सर्वं सर्वपापप्रणाशनं॥ रूपसुवर्णसंकाशं वाहना
युधसंयुतं। येन पूजितमात्रेण जायते सुखमुत्तमं। धर्मार्थकाममोक्षाणां कालेन फलप्रदं। सर्वपापप्रशमनं सर्वव्याधिविनाशनं। सर्वसौख्य
प्रदं देवं हत्यापातकनाशनं। सर्वयज्ञफलं प्रोक्तं सर्वकामफलप्रदं। तपसा तु महाज्ञानी फलं वै तुलं भ्यतां तत् कृतं ब्रूहि मे देवलोकहितं महा
हायत्किंचित्त्वा रचितं महर्षेः सर्वसौभाग्यदा भवेत्॥ श्री मंगल उवाच॥ शृणु विप्र महाभाग धर्मकृत ऋषिगौतम। व्रतं वपूजितं दाने पद्धतं मुव
न त्रये। आसीत् पूर्वं महाप्राज्ञो ब्राह्मणो वेदपारगः। तस्य भार्या वसानंदी नाम्ना ख्याता सुलोचना। तस्याः पत्यैव संजातं तेव ... नाकदाचनातेना
पत्यस्य सुता पूर्वं गृहीता तेन चिंताकुलं। ब्राह्मणस्य कुले जाता सुशीला रूपसंयुता। सर्वलक्षणसंपन्ना प्रयत्नेन वयोतनया पुराण भतथा वा हे वै कु
मावेन पूजितः सापुत्री स्वगृहे। लीला ब्राह्मणे नैव पालिता॥ नित्यं हि पुष्पितं तस्याः ... गे कन केन वैन ... वर्षे न विप्रो सोधनसौभाग्यवर्जि
तः। कोऽपि ... महर्षेः सो जातोऽस्मिन् भूमिमंडले। दृष्ट्वा नंदकविप्रेण दशवर्षवरार्थिनी॥ विवाहार्थं विचिंतयन् पुत्रः सोमेश्वरस्य वा वेदे कृ
तिविज्ञातेन विवाहमकरोत्तदा। वर्षैः कतिपयैर्विप्र सा कन्या प्रोढवयसी। पिदेशे ... निजमार्गेण व्रज ... निर्दिशत्। ... गकुरं
घोरं अरण्यपर्वतोत्तमः। सर्वभूतप्रजे तस्मिन् महाल... भावितः। मार्गे वलति विप्रो सो वा व्याघ्रेण निपातितः। तं पतिं मृतमालोक्य सा ना
री शोककर्षिता। पतिना सह हविष्मन्न मरणे समकृत्यात। स्वपतितमूर्य ... विंतयं तीपदे पदे ... प्रदक्षिणीकृत्य विलप्या च समीपतः
तेनाहे तस्तु तुष्टोहं वरार्थं ... दिता॥ ब्राह्मण्युवाच॥ यदि तुष्टोसि मे देव तदा जीवतु मे पतिः॥ मंगल उवाच॥ देवहका नाम परस्तिवम
त्तो भविष्यति। अन्यत्र ब्रूहि मया ख्यातं वरं त्रिभुवनेश्वर नमो। ब्राह्मण्युवाच॥ यदि तुष्टोसि मे देव ग्रहनाम ... यभ्यारा। यत्तां स्मरेत्ति देवेश

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

व्रतार्क ६२०

620

रक्तचंदनचर्चितं । रक्तपुष्पैश्च संपूज्य पंचसूत्रे भौमवासरे । वेष्टितं वा शिरो नैव कदाचिन्नोपजायते । भौमसर्पात्रिभये मित्रं विप्रान्भोजयेद्वा स्वर्णं स्व
र्णमाषकं ॥ यमहि पुत्रं भक्ता सौ सोरक्षदोषं वा ॥ मंगलस्तु वा वा । एकविंशति भौमाश्च भक्त्या विधिना द्विजाः । एकांते न सिताक्षतेन वर्त्तिदीपं । किं
गहे । अर्घ्यं च मंगले भैरवं दद्यात्फलैः सह ॥ गुडान्नैः रक्तवस्त्रं सर्वोपस्कारसंयुतं । स्वशक्त्या भोजयेद्विप्रान्नरस्तं बाहरेण्य कांते चांचे गृह पीडन
नाश येत्कल्याणभूत पावालडाकिन्यो न भवंती हरक्तिकाः ॥ मंगलस्तु वा वा ॥ एवमुक्त्वा तदा तत्र मंगलो पिदिवं गतः । इदं व्रतं तदा ख्यातं सर्वसौख्य
प्रदायकं । इदं व्रतं कुर्वंति ते ते ग्रहपीडा न जायते । स्त्रीभिश्चैतत्प्रकर्तव्यं पुरुषैश्च विशेषतः । तेषां भुक्तिश्च मुक्तिश्च भवत्येव न संशयः ॥ इति भवि
ष्योत्तरे भौमव्रतं समाप्तं ॥ अथोद्यापनं । पूर्वोक्तप्रकारेणैकविंशतिभौमाः कर्तव्याः । द्वाविंशतिमे उद्यापनं तद्यथा । दंतधावनमादौ कृत्वा ततः
कृत्वा गृहमागत्य पुष्पगंधोपशोभिते स्थंडिले मध्ये एकविंशतिकोष्ठं विरचितं मंडलं कृत्वा तत्र नानावर्णैः पूरणं प्रतिकोष्ठं वस्त्रेण
यततम् तिलमाषसंस्थाप्य पूर्ववत्पूजां कुर्यात् । के विदेत त्सर्वं प्रथमदिने संख्याकालभौमपूजा कृत्वा रात्रौ जागरणं दीपदानं च कुर्यात् । कुंकुमादि
दकांत वस्त्रादिपंचरत्नैर्युक्तं रक्तचंदनलिप्तौ गात्रैः पंचरत्नाविभूषिताः रक्तवस्त्रपरिच्छन्नाः नानाविधफलान्विताः त्रिःसप्तकलशाः कार्याः रक्तव
र्णाश्च ते द्विजाः रक्तचंदनमालाभिर्मंत्रैः संपूजयेत् रक्तपुष्पैर्मालाभिः सर्जरसधूपेन गुडौदनेन नैवेद्येन च पूजयेत् । फलार्घ्यं दद्यात् । ततो भौमा
दित्रिभिर्मंत्रैः प्रातः कुंकुमपूजां कुर्यात् । अष्टोत्तरशतं नमस्काराः कर्तव्याः । होमं च तत्तिलैः कुर्यात् । अग्निमूर्धेति मंत्रेण समिधोष्टोत्तरशतं च
तुरस्रं हस्तमात्रं एकविंशतिरेवाहोतव्या घृतसर्पिषा दद्याद्वैव धातेन च । गृहोक्तविधिना चैव होमं कुर्यात्ततः द्विजाः समिधः खादिरा होमया
होमं चाष्टोत्तरशतं सहस्रं वा भौमश्रीत्येव विप्रैः सपत्नीक कुलशीलसंपन्नं आचार्यं पूजयेत् ततः प्रतिमां दद्यात् रत्नरक्तवस्त्रयुक्तं
सर्वोपस्करसंयुक्तं दद्यादतुलसम्पन्नं सहस्रं प्रतिपत्तवे । अन्येभ्योपि यथाशक्त्या दद्याद्विप्रेभ्यश्च भोजयेत्ततो लोकः इदं व्रतं यावज्जीवं इति
भविष्योत्तरे भौमव्रतोद्यापनं ॥ अथ रत्नावलीव्रतं सा मकायवैविधानं पुत्रफलदं भुक्तिमुक्तिकरं नृणां द्विमास कोस्मां चरितव्रतं
प्रतिवेदकर्मालि कार्यालि प्रवदामि ते । अपराह्णे गृहाद्यान्वेष्य पूर्णे भुक्तिमुक्तिदं मंडले तथा होमजप्ये नमसि सिते । कामं करोति

त

श्री ६२०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गायत्री प्राणायामादि शेषतः। गायत्र्या दशसाहस्रेण ध्यानकादि नादिनत्रिकृत्वा तस्य तस्यैव सर्वकल्मषनाशनः। दशापुतानि जप्ये
च हविष्याशी समुक्तिभाक्। प्रणवो हि परं ब्रह्म तज्जपः सर्वपापहा। ओंकारशतजप्तं तु नाभिमात्रोदके स्थितः। जलं पिबेत्स सर्वैस्तु पापैर्वि
र्विप्रमुच्यते। मात्रा त्रयं त्रयो वेदास्त्रयो देवास्त्रयोग्नयः। महाव्याहृतयः सप्त लोका होमाखिलप्रदाः। गायत्री परमा जप्या होमे व्याहृतय
स्तथा। अंतर्जले तथा रामप्रोक्तं श्रीवाघमर्षणः। अग्निमीळे पुरोहितं सूक्तोयं वाग्नि देवतः। शिरसा धारयेद्वह्निं यो जपेत्परिवत्सरं। होमं त्रि
पर्वणं भैक्ष्यमनग्निज्वलनं चरेत्। अतः परस्य वः सप्त रात्रं वाकायाः चकीर्तिताः। जयन्नृक्रमतो नित्यमिष्टान्कामान्समश्नुते। मेधाकामो
जपन्नित्यं सदसस्पतिमित्यृचं। अनुयो जेतित्याः प्रोक्ता न वर्वाम स्तुनाशनाः। शुनःशेपमृषिं बद्धः सन्निरुद्धोथ वा जपेत्। मुच्यते सर्वपापेभ्यो
गदी वा पाग रोगवता। यद्वेश्म तु कामं मित्र इन्द्रं प्राप्नुं पुरंदरं। अग्नि येषु राति: कुर्यादिद्वस्यैति दिने दिने। हिरण्यस्तूपमित्येतज्जपन्शत्रू
न्नथवा ध्यतोशेमी भवति वा ज्यन्ये पेतेय छाजपन्तरः। रोद्रीभिः षड्भिरीशानं स्तुत्वा को वेदित्रे दिने। सिपेजलोंजलिं सप्त मनो दुःस्वप्नि
शतं। दिवंतमित्यथा लर्वं यदि यांतु जप स्मरेत्। आगच्छ सम्पराजत्रैणविंदुमधिगच्छति। एकादशस्वपर्छस्य सर्वकामान्विनिर्दिशेत्।
प्रध्याति कीः कच्छुते ता जप भोक्ष्य मवाप्नुयात्। आनोभद्राइत्यनेन दीर्घमायुरवाप्नुयात्। त्वं सोमेति च सूक्तेन जपन्नपश्यन्निशाकृ
रंरापति छेत्रमिताग्नि वांसां स्याक्रोत्यसंशयं। आपुरीष्मन्निममिति कैश्वर्यं सकं सदा जपेत्। अप न • शोशुचदघादिति स्तुत्वा मध्याद
वाकुरं। यथा मुंजादि वेषि कांसत्थापकथं प्रमुंचति। जातवेदस इत्येतज्जपेत्स्वस्त्ययनं पथि। भयैर्विमुच्यते सर्वैः स्वस्तिमानान्नयाद्गृहान्।
मुष्णां यांवत थारा आमेत दुःस्वप्ननाशनं। प्रमंदिनेति सूपत्यां जपेत्कर्मविमोचनी। जपन्निंद्रमिति ज्ञातो वैश्वदेवं तु सप्तकं। मुच्यत्याखिलं
या कवक्षकलं किल्विषं नरः। इमानिति जपन्रूप्राश्च कामानाप्नोत्यभीप्सितान्। मानस्तोक इति द्वाभ्यां त्रिरात्रोपोषितं तु छिविः। प्रो
दुंवरीश्च जुहुयाल्लोमिः पलाश्चस समृत्ताः। छित्वा सर्वान्मृत्युपाशान्जीवेद्रोगविवर्जितः। ऊर्ध्वबाहुस्तरतो वेवस्तुत्वा सस्थिस्तथैव वामं
न्नरोलोकतिवतं वा शिरा वा धकृतोनरः। अध्यायाः सर्वभूतानां जायते संशयं विना। विश्वमित्युपतिष्ठेत त्रिसंध्यं भास्करं तथा। सनिला
लि नरो नित्यमभीप्सितं धनमाप्नुयात्। इमं तु सोम मित्येतत्सर्वान्कामानवाप्नुयात्। पितन्निरं सुपतिष्ठेत निसमन्त्रं मुपस्थितो। अग्ने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधानपर्ण
६२१
621

चेति सूक्तेन च पूतलोमश्च मार्गे ... वीरस्त्वेव यमवाप्नोति सुरूक्तेः क्त्यां यात्रयेत्सदा कं कतो नेति सूक्तेन विद्यान्सर्वोन्व्यपोहति। यो जात
इति सूक्तेन सर्वान्कामानवाप्नुयात्। गणानामिति सूक्तेन स्वर्गमाप्नोत्यनुत्तमं। को मे राजन्निति तं मंत्रं दुःस्वप्नशमनीयं। अच्छावद इति प्र
पितामहस्तु यासान्कनि सुविते। अक्षेर्मा दीव्य काम्यां कानि दमिमं जपेत्। ... विष्टक जप ... कमाप्नोति कं मनुत्तमं पर्वसु प्रयतात्मनि
स मित्रा स समभ्युतः। एवं चेति जपन्सूक्तं हृत्वा दा ... समाहितः। अराती नाहरेत्सां ... न रक्षां स्वपिच मानयेत्। उपतिष्ठेत्स्वयं वह्निप
रिपवादिते तं रक्षति तत्र यं वह्निर्विभ्रतो मुखान्। हंसः शुचिषदित्येतत् शुचि रक्षेद्दिवाकरं। ... प्रयच्छमानस्य ... लोपाकं च यथा
विधि। जुहुयात् ... धेनु सुत्री स्वाहा स्तुपर्वभिः। ... यवमरूतं भूयात् ... यत्र ... यथा लिंगं तु विहरेद्गंगल ... लग्न तुतो
धान्या च सीता ... सीता सीरमथो ... नमस्कारे ... देतांश्च देवताः ... प्रणयेत ... सीतापहारयोः ... कर्म
भवति वर्धते सर्वदा हविः समुद्रादिति सूक्तेन कामानाप्नोति पावका ... विश्वेनन इति ... वह्निमर्हति। सन
रत्नादपद्मः ... यशः प्राप्नोति वासयो विपुलां श्रियमाप्नोति नर्यं प्राप्नोत्यनुत्तमं। ... तिलं च सुलाधनमाप्नोति ... तो यजतां
कामो जयेत् ... एव ... स्वस्त्यात्रेयं जपेत्। ततः सदा स्वस्त्ययनं महत्। स्वस्तिश्चेत् इति ... स्वस्तिमान्व्रजते ध्वनि विवि
च वनस्पते ... भवेत् ... यत्र गर्भप्रसूता ... गर्भमोक्षणमुत्तमं। ... इति सूक्तेन वृष्टिकामः प्रयोजयेत्। निराह
रः ... न विरेण प्रवर्धति मनसः कामदुघेतां पश्चु कामानरो जयेत् ... इति ... कामः शुचिव्रतः ...
इति ... काम ... रोहिते धर्मार्थी ... यथा विधिः राजा धर्मार्थी वैश्यस्तथैव च ...
हस्ति ... इति सूक्तेन गोष्ठे गो लोकमातरो उपतिष्ठेत् ... सदा क्षयाः जपेदिति स
भीरु ... मंत्र ... तेजो बलं वसाप्नोति ... इति ...
... सूक्तेन ... यथालिंगं ... राजा ... रणे ...
ति त्रिभिः सूक्तैश्च नमाप्नोति ... इति सूक्तेन भूतानि ... विषमे दुर्गे ... केचिताप

श्री
६२१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लायतो गृहीत्वा सूक्तमेतत्तथा क्रियेत्। त्रिरात्रं नियतो भूत्वा ... पयेत्ताय संवत्सरं तेना कृतिशतं पूर्णं तु कृत्वा ... समुद्दिश्य
महादेवं जीवेदब्दशतं सुखी। तच्चक्षुरित्यृचा स्नात उपतिष्ठेद्दिवाकरं। उद्यन्तमध्यगं चैव दीर्घमायुर्जिजीविषुः। सूक्ताभ्यां परएताभ्यां मह
तीभूतिमाप्नुयात्। इंद्रस्या सोमि सूक्तेन तु कथितं शत्रुनाशनं। पश्य सुतं त्रातो मोहा क्रुद्धेर्वा संसृजेत्स हि। उपोष्याज्यं सद्यः कुर्यात्त्वमग्ने
तपा इति। आदित्यं सूक्तसाम्राज्यं नमृगादेवं यो भवेत्। न हितितिक्षेत् अनुक्रोशं मुच्यते महतो भयात्। एवं नद्या यदि लेत सर्वकामान्
प्नुयात्। ... वल्या शिरांद्र वैदं ज्वलान्नाशयति रिपून् शाखामममहीति। तस्माच्च प्रा... या रोग्यमेव वा ... भवेति ... प्रयतः शु
चिः। हृदयं पालि नास्य स्त्रा ... मिभूयते। उनमेदमिति स्नातो हुत्वा शतं ... मापयेत्। गासोर्णक्षति सूक्तेन हुते ... नमम्बा
प्नुयात्। कस्या ... विसूक्तेन ... वाद्भिरमुच्यते। यद ... कृविनमादिते नस्ते यशस्वं नग ... वेत्। यद्द्वामिति तज्जमेनवाणी भवति सं
स्कृता। ... मिति ... ततो जपन्नावंसमश्रुते। पवित्राणां पवित्रं तु पावमानो ... मताः। वैरकानसानेव त्रिंशत्पवित्राः परमागताः।
... बाहिरो ... सुयज्ञस्ये ऋषिसंमितः। सर्वकल्मषनाशी ... दिष्टा पितृसूक्तानां सप्त ... हृतं
... चो ... पापमात्रः ... एतज्जपेश्चा ... घोरमसृजं ... जपेत्। आपो हि ष्ठेति वा विस्रोजपेत् ... भयादिनः
प्रदेवत्रिति ... जपे ... सुत्राणं इतिके भयेश्चा ... क्षिप्रमायुरनु विंदति। प्रावेपा मि न वभे कां जपेच्चमनसा ... धीशुद्ध
यामुदिते सूर्ये ... जयमवाप्नुयात्। अभ्यगामेति मूर्ध्न्यं मन्थानं पथि विंदति। क्षीणस्य चेतिम ... कञ्चिद्धहृदि प्रियायते
मिति तु स्नात्वा तु मूर्धानमालभेत्। सहस्रं हुत्वा यथा तु नायुर्विंदते महत्। इदं मे प्येति ... कुर्यात् घृतः प्राज्ञः सहस्रशः। पशुका
मोगवां ... कामश्च तु स्वधेः। यः ... जपन्तु वै विंदते श्रियं। हविष्पांतमजरं ... सर्वपापैः प्रमुच्यते। नस्य रोगा
विनश्यन्ति कायाग्निर्वर्धते तथा। यं तु ... सर्वव्याधिविनाशनं। ... प्रतीत्यते ... कामः प्रयतो जपेत्। स
... श्चेति ... प्रतिरथस्तथा ... कामस्य कीर्तितं। अहरुद्रेभिरित्येतांमिमां भवति ... जयो ...
© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधानं
६२२
622

जायते विकारं पत्नातीति रात्रिषु रात्रिसूक्तं जपेद्रात्रौ रात्रिं संमीनये नु[illegible] ना ये वतीति सूक्तं जपन् मित्रत्वं कुलानि याशनं आयुष्यं
वेमवर्वेस्या मुक्तै सरक्षायणं महत्व उतादेवा इति जपेदामय[illegible] घ्नतव्रतः अथ यजेज्जरितस्तोत्रं जपेद्दक्षिपये सनिः अरण्यानी सारण्ये
षु जपेत् [illegible] नो कालीमा सा[illegible] सूक्तं हव का कालीशतावरी पृथ्वी [illegible] ते अंपयमे लक्ष्मी च विंदति सामहत्या सयतुध्रुवं
संग्रामे विजिगीषतः ब्रह्मलोके सं विंदानं गर्भमहत्सुविकारलं अपेहीति जपेत्सहजं [illegible] दुःस्वप्नप्रणाशनं यतेदमिति वैजयप्राप्त
मार्गिविंदते परं मयो[illegible] तदृतिंत्तु गवो स्वस्त्ययनं परं सारमहीदं कालेकामायणेतेनकारयेत् महीत्री [illegible] आमवोवस्थितिपथिस्वस्त
यनं जपेत् आग्नेये [illegible] हृदिषदं [illegible] रिपुनाशनो कालोष्यते वमंत्रेण यजेत गृहदेवता यदस्येति [illegible] केगतेर्वै [illegible] विशेषतः
होमांते दक्षिणा देया पापापहं [illegible] ऋते [illegible] जत्वातिवाने [illegible] प्रनं हेम प्रदानतः विप्राणि [illegible] सर्वतः
सि[illegible] का [illegible] धपापा दधिकं तं तथा लक्ष्मीरवत्वा अंत [illegible] धातुहो मैव सर्वकाम दानसमिधः [illegible] विंनश्रु [illegible] हर्षिरेविंवे
अपि[illegible] तथा [illegible] सत्त्वतः पयः दधिभेक्ष्यं फलं मूलमाविधानमुदाहृतं इति ऋग्विधाने [illegible] तुर्विधा [illegible] भुक्ति
मुक्तिप्रदं [illegible] ओंकारपूर्वकाः [illegible] महाव्याहृतय [illegible] सर्वकल्मषनाशिन्यः सर्वकामप्रदास्तथा आज्याहुतिसहस्रेण देवा
नाराधयेत् [illegible] मनसः कांक्षितं [illegible] कामदं शांतिकामो यवैः कुर्यात्तिलैः पापापनुत्तये [illegible] सिद्धार्थकैश्च वस
वेकामकरैस्तथा औदुंबरीभिः [illegible] पशुकामस्य शस्यते दध्ना वै वान्नकामाय पयसा [illegible] कृत [illegible] पामार्गसमिद्भिस्तु
[illegible] कन्याकामो [illegible] पुष्पाणि [illegible] ताभिः [illegible] पुष्पाणि [illegible] वशीकर्म [illegible]
[illegible] विषम [illegible] समिद्भिः [illegible] भार्गव [illegible] श्री
[illegible] सहस्रं [illegible] सर्वे [illegible] ६२२
[illegible] सर्वकाम [illegible] का

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पिलेव घृतं कृत्वा तथार्कं दुग्धं हे द्विजा। वचा वत्सं च संपातं समानीय च तां वचां। सहस्रं मंत्रितां कृत्वा भक्षयेन्मेधावी जायते नरः। एकादशीं गु
डं हुत्वा तथार्कं दुग्धहे द्विजा। वचा वत्सं च संपातं समानीय च तां तिं जपान्निखनेद्रिपुश्मशाने। उच्चाटनमिदं कर्म शत्रूणां कथितं तव। वास्तु षाड्तिजहत्वा च विनश्य
ऌलोहं रवादि समेव का। द्विपलो वधोऽसीति जपान्निखनेद्रिपुश्मशाने। उच्चाटनमिदं कर्म शत्रूणां कथितं तव। वा वस्तु षाड्ति जहत्वा च विनश्य
यहुरा मुयात्। उपयुतं हुत्वा तदयुतार्कं तथा जुहोत नूतनपाश्रमे सहूर्वा कृत्वा निवर्तितः। मे षाद्रुमसीति दक्षाहुतेर्होमो यमुप सर्गं तु त
त्रियंबकं यजामहे होमः सोमाग्य वर्धनः। कन्यानाम ग्रहीता च कन्यालाभकरः परः भयेषु तु जपान्निलंभयेभ्यो विप्र मुच्यते। धत्तूरपु
ष्पसघृतं कृत्वा स्यात्सर्वकामभाक्। कृत्वा च गुग्गुलं रामस्त्वं प्रपश्यति शंकरा। युंजते मन तुवा कं तत्स्वादी र्घमायुरवाप्नुयात्। विद्या रराट
मित्येतत्सर्वबाधाविनाशनं। रक्षोघ्नं च यशस्यं च तत्पयेविततयपदं। अश्रप नो यियि रये त संग्राम विजयप्रदं। इदमापः प्रवहते त्स्नानेपापा
पनोदनं। विश्वकर्मन्हविषा स्वकीलेहि दशांगुलं। कन्यायान्निरखने हरिसाम्यस्ये नप्रदीयते। देवसवितरेतं न कुतैजैतेन वं धगन्
अग्ने नय ति तु कुर्यात्। नकामो द्विजोत्तम तिलैर्यवैश्च धर्म होत तथापामार्गतंडुलैः। सहस्रं मंत्रितं कृत्वा तथा गोरोचनां द्विजा। तिलकं च तथा
केत्वा ज नता त्रि प्रियता। प्रियात्। रुद्राणी च तथा जप्यं सर्वोपद्रवविनिषूदनं। सर्व कर्म कृत्वा होमा तथा सर्वप्रशांतिदः। अत्र नारी का नाम मृ
नो कुं नरा णां तथा गवां मनुष्याणां नरेंद्रा णां बालानां योषितामपि। यामाणां जनगराणां व देशानामपि भार्गवा। उपकृतनां धर्मलुप्याभि
तानां तथैव च। वासं कटे समनुप्राप्ते रिपुजे वत्स भाभये। रुद्रहोमः परा शांतिः पायसेन घृतेन वा। कूष्माण्ड हुतहोमेन सर्वोन्यापान्यपोहति।
स तु कर्या वकमे ष्याशीन कं च मनुस सतम। वहिः स्नान रतो मासा मृत्युं जयेत् ब्रह्महत्यापापमधुवातेति मंत्रेण होमादितोखिलेलभेत। दधिक्रा
व्णोति कृत्वा तु पुत्रान्प्राप्नोत्यसंशयः। तथा घृतवती त्येत तत्पुष्टं स्यात् घृतेन तु। स्वस्ति न इंद्र इत्येतत्सर्वबाधाविनाशनं। इदमापः प्र
धमितिपुष्टिविवर्जितो यत्ताकृतिस सहस्रेण तथा। लक्ष्मीविनाशनं। स्रुवेणदेवस्यत्वेति कृत्वा पापमार्गतंदुलं। प्रस्यतेति कृता धीधमपि
वाराह सहायतः। रुद्रयते पलाशस्य समिद्भिः कनकं लभेत। हंसः शुचिषदित्येतज्जप्तं तोयं घनाशनं। बलारिष्टिरोलेन तु सर्वपापहर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
६२२

जलो देवाग्रे तिलैः स्नात्वा तु कृत्वा लोके महीयते ॥ नसंतेति च कृत्वा उपवासादि स्वान्दुरमाप्नुयात् ॥ शिवे भवे च त्वग्मुत्प्याते श्रीहि मिळ्कुङ्कुमा न्नारं या से
न्नाद्गतिवेन क्षनकिरे भ्यो भयापहं ॥ गोहमनस्त्र भ्यमरतीया कृत्वा कूष्माण्डतिलान्नरः ॥ सहस्त्रशोषि वारा च मुच्यते च विरुद्धा द्विज ॥ अन्ने मानयते दे
व कृत्वा वान्नेमनामाप्नुयात् ॥ सुपर्णेति सीति च तस्य कर्मे ब्राह्मणति वजवेला ॥ नममुतेति ॥ त्रिनेत्र स्वा कथ्यता मोक्षमाप्नुयात् ॥ अनेतजले त्रिसर्वर्य कु
पदा सर्वपापयुतः ॥ इहं मा वः प्रजा यध्वे मंत्रो यं कुद्धि वर्धनः ॥ कृतस्तु सर्पिषा दध्ना पायसेना पायसेन वा ॥ शलं च कृत्वि वेतन कृत्वा यंतु फलानि वै ॥
स्वारोग्यं श्रियमाप्नोति जीवितं चरितेन तथा ॥ अश्वयधीः प्रतिमो यध्वे वयनेवनर्थे नुतः ॥ अर्थावतीपायसेन होमात्कोटिमवाप्नुयात् ॥ उत्तुष्का इति
वेतेन वे धनसंख्या विमुच्यते ॥ युवा सुवासा इत्येवं या सो स्याप्रोत्यन्नेनमांमुवं तमासपथ्यानि सर्वतिकवितादकं सामाहि सीति वा ध्येन कृते रिपु
विनाशनं ॥ नमो सुसर्वभ्यो इतेन पायसेन तु वेतु दः कृत्वा स्यापाजइत्यत इमिचारकिता शते ॥ दूर्वाकांडप्रुते कृत्वा कांडात्कांड इति मानवं च श्रा
मेन न पदे वाचि मरकेन तु शमेन सताः रोगान्विमुच्यते रोगात्तथा दुःखात्तु दुःखिते ॥ अदुवर्धश्च सक्रिय धामधुरा लोचन स्याति ॥ कृत्वा सह स्र
त्रोहमध नमाप्नोति मानवः सोभाग्यं महत् प्रोक्ति व्यवहारे तथा जयं ॥ अपाग भान्विति कृत्वादितं च पायसेभ्य वंसायः विनोति च तथा
कृत्वा दधिघृतं मधु ॥ प्रवर्तयति धर्मेश महाव्रशि मनंतरं ॥ नमस्ते रुद्र इत्येतत्सर्वपद्रवनाशनं ॥ सर्वेश्वोति कर्म्मो कं महापातकनाशनं
अष्टावाचादि सेन रक्षणं आचितस्य तु रक्षो च यं वमशस्यं च श्री रायुः पुष्टिर्वर्धनोसि हार्थकानां सेपेण पश्चिवेतत्तपुत्रस्वी ॥ अश्लो यस्मा
दह्यतेत सर्वत्र निवेद्य कारोडुपति ष्ठेत धर्मनसायं प्रातरतं द्विजः ॥ अन्नमस्य माप्नोति दीर्घमायुश्च विंदति ॥ प्रशुवधन इत्येतत्त्र
किरायुध्यं चलोमि कृत्वा भयदं पुद्गात्र कार्या विचारणा ॥ मानोमहांत इत्येव बालानां शांति कारकं ॥ नमो हिरण्यबाहव इत्येतन्त्र वक सप्तकं
शांतिकोक इतेला न तु कृ फल तु नाशनं ॥ नमो वः किरिके भ्यश्च पद्मलक्षा कृतेनरः ॥ राज्यलक्ष्मीमवाप्नोति तथा बिल्वैः सुवर्णकां ॥ इमा रुद्र श्री
का यजितिले होमाद्धन मुच्यते ॥ दूर्वाहोमेन वातेन सर्वव्याधिविवर्जितः ॥ आशुः शिशान इत्येतदायुधानां च रक्षणे ॥ संग्राम प्राप्ति ते राजा ६२२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सर्वशत्रुनिवर्हणं । कात्रमुमेतिस्तुकुर्यात्स्वाहस्वैः पंचभिर्द्रुतैः । आकृतीनां धर्मवृद्धवक्ष्ये तो गोत्रं हि भुयात्ते । श्रात्रो भुवनमभ्येतेगहे हेमः स्वा
हा स्तुते पंचभुतः । अग्न आयूंषि कृत्वा हुत्वा प्राप्नोति केनाविताः । आपां फनेतिलाजाः स्वामिकृत्वा जयमाप्नुयात् । भद्रा इती हि ये हि नो जपन्त्याः मक
लोऽद्भुतः । अग्निमिश्रप्राश्य वेतेति वशीकरणमुत्तमं । अयं नेति नृपस्तेध्यवहारे भयं भवेत् । बलराजन्यामिति विकर्मारंभे गतिसिद्धिकृता
संवत्सरोऽसीति पुत्रेलस्त होमाद्दोणवा नाकेतुं कृण्वन्नीती येतस्येयामे जयवर्धनं । इंद्राग्निर्धर्म इत्येतद्गमले धर्मानेवेधनं । वेधनलो
मंत्रत्र्यं धनुर्गे हणं कः । प्रत्नं यज्ञीति मंत्रश्रुतथा विहृयो युतिमंत्र होमं मंत्रश्चागहरिविस्येतच्छरणं मेत्र णेभवेत्तावगको नो पितर इत्येतन्नणं
ऋणप्रकीर्तितः पुत्रं नीतिनिबधाग्नाजो यो तनमं त्रयुयात्तेः । अश्रुः शिरानदत्येतद्वा प्रारस्त्रलभुयात्ते । विद्गो कमेति मंत्रश्च रूपारो हलिकः प
रः । आत्रयतीति वाग्नानीतां । नीपमुत्रा हृत्तो मा तेजा आमित्वरलीलिपरसे नामुखे जयेतां । इंद्रस्य इति रायेतद्दुभीताः । रंनं प्रयेताः एतैः पू
कृतैर्मंत्रैः कृत्वैवं विजयी भवेत् । यमेनदत्त मित्यस्य कोटिहोमाद्विचक्षणः । कृत्वा मुत्या दयेद्यो घ्नं संग्रामे विजयप्रदं । आकृष्णे ति तन्म चैत
स्यां कर्मव्याहृति वर्द्धर्तारिवर्सकल्पमायेनसस्माधिं मनसोलभेत् । पंचनद्यः पंच सकुत्वा लक्ष्मीमवाप्नुयात् । यदत्रवध्नेदसा वलीमं
मानयति वशीकरणमुत्तमं । हंतुमभ्याजत सास्यमंत्री भवति मानवः । भद्रं हि तो भुश्यामा सांप्रोत्रिततत्रयभूति । यस्य धर्मेहृदरागः सोऽस्यश्री
चंभविष्यति । त्र्योमित्रइत्येतत्सदस सर्वत्र प्रोतिदं । गणानां त्वा गणपते कृत्वा होमे वर्जुष्ययो । वशी कुर्यो जगत्सर्वं सर्वधान्येरसंशयं ।
रणं वर्त्मोः सुवयामंत्रो यमाभिचेव वो । शन्नो देवी रामिवृयतथा शांतिकरः परः । एकचत्रेति मंत्रेण कुने नाज्येनभागतः । ग्रहस्यः शांति
माप्नोति प्रसादं न च संशयः । गावो भग इति द्वाभ्यां कृत्वा चं गावमाप्नुयात् । प्रजादंशं ५ शो इति ग्रहयत्नविधीयते । देवेभ्यो वनस्पत य
इति होमयदेविधीयते । गायत्रीवेद्दवीहया तद्विष्णोः परमं पदं । सर्वपापप्रशमनं सर्वकर्मकरं तथा । इति यजुर्विधानेः यजुर्विध
नेकल्पितवत्स्ये सोमाविधानकं । संहितं वेदवीजज्ञा कृत्वा स्याहुर्वकामभाकः । साहितं साधु संच्छेदसीनृपा श्रीगणाति शंकरः । त्को

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि कार्ल
६२४
624

योग्यां संहितां वजप्त्वा स्यात्तस्मादवाप्नुयात इदं द्भयमहेशि हिंसादोषविनाशनो। अग्नवश्री लोंमुच्यते अग्निल्लिस्तेति चैन यन्त्रा सर्वपा
पहरं तेयं [illegible]रितो चितं च हामुगो। अविके पंच विक्रीयजपेत् घृतवतीति वा। अयजो देव स्मितेहेयं दुःस्वप्ननाशनो। वाघ्याग्निरिति मंत्रेण घृ
तेराम सप्तशविधि अन्यद्य घृतशेषं एवमेव खल्वा वंधद्यते। स्त्रीणां यासां तुगता प्रतेती ब्रतुससतमासमग्निंजातस्य वालस्य वश्री यान्न
दनेतरं सोमराजानचयेतेन व्याधिभिर्विमुच्यते। सर्पसर्प्या सप्रयुंजा सोनाप्नुयात्सर्वजेभयोमे त्वावाद्यते भैतकृत्वा विप्रसहस्रभोजः शताव त्रि
रिमलिंग ध्या नाप्नुयात् ऋतुतो भयादीर्घतमसोर्क इति कृत्वा नं प्राप्नुयाद्दलुसमध्या यतीति तत्र नास्ति तपिपासया ल्वेकाम कं यथा।
भ्येत जप्त्वा व्याधिभिर्मुच्यते। पठेद्देवव्रतं तस्मात्तापेभ्यो विप्रमुच्यते। यदि कोटुनयत्नेति कृतं सौभाग्यवर्धनो। भागादित्र दलेवं नेत्रयोरंजने
हिता। सौभाग्यवर्धनं नाम मन्त्रकार्या विचारणा। कुवेदिं देतिवर्णं वतथा सौभाग्यमाप्नुयात्। परिप्रि [illegible] द्विवः कविः काम्यां संशयतिपं।
सातं कामयते ह्यनेनात्र कार्या विचारणा। रथंतरं वामदेव्यं प्रस्तवधं सवर्धनं आशीर्वेतानकं नित्यं वचोचूर्णं घृतप्लुतां इदं भवि शिनं जप्त्वा
भवेसु [illegible]नुतिं धरस्त्व सो कृत्वा रथंतरं जप्त्वा पुत्रमाप्नोत्य संशयो मायि श्रीरिति मंत्रोयं जपत्र्यः श्रीविवर्धनः वैरूपस्याष्टकं नित्यं प्रयुंजा
ति नः श्रियवत्रभेत्। स्त्रनाष्टकं प्रयुंजानः सर्वान्कामानवाप्नुयात्। नागश्चेपुलियोगित्वं सायं प्रातरलं द्विजः। उपस्थानं गवां कुर्यात्तस्य सुस्ततः स
रागहे। घृतलेकेतुयवड्रोणीवातस्या वातमेघजो। अनेन कृत्वा विधिवत्सूर्यमायांनयोहतिः प्रदेवोद्गाशेव तिलांकृत्वा कार्मणं कृतं जो।।
अभिलापर्वीतयेवषट्कारे ~ ~ ~ ~ वासकं वा सहस्रं तु कृते युद्धं जयप्रदां हस्त्यश्वपुरुषान्कुर्यात् द्रुघ्न विष्टमपानभुभान्। परकी
यानघा हरेमय धान पुरुषास्तथा स्यत्ति ~ ~ विदयवरे [illegible]कृत्यभागणः। अभिलाप्र रजो मामं त्रेणानन मंत्रविता। कृत्वा सर्वपत्ते
लकामनकेवन्तुकुयया ततः। एतत्कृत्वा तु धः कर्मसंग्रामे जयमाप्नुयात्। गामहं वामदेवं वरथंतरदृहद्ध्वो। सर्वपापप्रशमनाः कथिताः श्री
संशयो विना।। इति सामविधानं।। साम्नां विधानं कथितं वक्ष्ये चाथर्वलोमपाशं तोती योगले कृत्वाप्नोति माप्नोति मानवः। भैषस्यंगा ६२४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

णं कृत्वा सर्वरोगान्व्यपोहति। त्रिसप्तायं गणं कृत्वा सर्वपापैः प्रमुच्यते। कृमिन्नाप्नोति च भयं कृत्वा चैव तु भयोगणं। नकविंशायते राम गणं कृ
त्वा परां प्रीतिं भ्रातापुष्पं गणं कृत्वा अपमृत्युं व्यपोहति। स्वस्तिमाप्नोति सर्वत्र कृत्वा स्वस्त्ययनं गणं। श्रियमाप्नोति योगमाप्नोति -- धर्ममंगलं
तथा यास्यायनं गणं कृत्वा वास्तुदोषं व्यपोहति। तथा रौद्रं गणं कृत्वा सर्वानुद्वेगान्व्यपोहति। एतैर्दशगणैर्होमाद् दुष्टदोषप्रशान्ति पुष्टि च लक्ष्मी
कांति रोद्रीव ब्राह्मी रौद्री तथैव च। वायव्या रूपिणी चैव कौमारी भार्गवी तथा। प्राजापत्या तथा लाङ्गी कौमारी वह्निदेवता। मातृरूपिणी यासौ धूर्वीषं
ति नैर्ऋती तत्कीर्तयाः शान्तिरांगिरसी याम्या पार्थिवी सर्वकामदा। यत्नां मत्युरिति नीलोत्पलपत्र लघुचिन्नाशनं। सुपर्णस्वस्ति कुलाच भुजंगे चैव वा
प्यते। इदं पदन्नामसे स्यात् सर्वकामकरं भवेत्। यमस्यलोकादि लेत दुःस्वप्नशमनो परं। कामम --- रतिं कृत्वा स्त्रीणां सौभाग्यवर्धनं। पुष्प
मेयजरि वानिलं पुष्पं कृते भवेत्। अग्निर्जमित्र इदलेन्मेधावृद्धिकरं परं। धनं धन्वं लेलिकृते स्कान्लाभकरं भवेत्। पुज लक्ष्मी रेति शुभा
के बिल्लाभकरं भवेत्। अथ तं यो त्रिविलेतं तत्र लाभकरं भवेत्। अहं ते भगइ लेत जवेदृश्रौ भाग्यवर्धनं। ये मेयसो तथा पाते हुंधन्ना मोक्षका
रकं। सयजुहं न्विति रिति पूर्णं शयो हाम जाप्यतः। त्वयुतम मि ती लेत ध्यानोद्दिद्धि किर्धजं। यत्काम्मागवती लेव स्त्रीणां सौभाग्यवर्धनं। ये व
वद्वादिदं चैव कार्मेलाभकरं भवेत्। त्रिवः शिवाति रिलेतत् कुंडभूपंग्रासदयेत्। बहस्पति न्नोः परिम्नतपश्चिस्वस्त्ययनं भवेत्। मुंचामि त्वा
ति तथा दपमृत्यु निवारणे। अथर्वशिरसा प्यतेः सर्वपापैः प्रमुच्यते। प्राधान्येन तु मंत्राणां किं चिकर्माणि तानि ते। द्रव्याणां तु कालव
क्षां च ब्रीहयश्चैव तथा वै गौरसर्षपान्। आकृताननि तिलाश्चैव दधि क्षीरं च भार्गव। दर्भास्तथैव दूर्वाश्च बिल्वानि कमलानि च। शान्तिपुष्टि
करणाय कृद्धाः स्यैतानि सर्वशः। तैलं करणानि कर्मसु त्वरा --- विरं विधिर्वा समिधः कंटकोपेता अभिचारेषु योजयेत्। आर्यं चैव वत
व कं दाविनिश्चेताह आवरेत्। इत्थं विधानं। चतुरस्रं चतुर्द्वारं त्रिरेखं पद्मगर्भितं। हस्तत्रयप्रमाणं तु तंडुलैर्मडलं लिखेत्। भैरवीमे
खलान् सिद्धिदिशान्नागान्तु पयग्रहान्। पीठोपपीठसंयुक्तादिक्पालादिसमन्वितान्। देवतानां चतुःषष्टिं लिखेत्तत्र सुशोभनं। एकैक

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णवे
६२५
625

पद्मपत्रेषु वसुसंख्या दले दले। प्रणवादिनमोंतैस्तु नाममंत्रैः प्रपूजयेत्। गंधपुष्पाक्षतैर्धूपदीपनैवेद्यनादिकैः। सर्वेषामपि यंत्रेषु सर्वकार्य
प्रसाधकाः। सौवर्णं यंत्रकं कुर्यात्पले नार्धपलेन वा। गोमयेन गुडेनाविततया वित्तानुसारतः। संपुटेन तु मंत्रेण पूजयेदुपचारकैः। सोमवारे म
हाभागदेवदेवं घटस्थं सततं जपेत्। संपुटं जपेन्मंत्रं तदग्रे तु सहस्रकं। आदौ सूक्तं जपेन्नाव कुंकुमाख्यं विशेषतः। अथ यात्रां कुर्वीत विप्रैः कोटिलक्षायु
तादिकं। तत्त्वापूर्वं विधानं तं सर्वकार्यप्रसाधकं। षण्मासं राज्यकामस्तु पुत्रकामस्तथैव वा। शत्रुनाशनकामश्च व्याधितमपि कारयेत्। षण्मासं
पूतये द्विदिनं महारोगैः प्रपीडितः। मासमेकं तु मासार्धं कुर्याद्ग्रामकुलीकृतः। वंदीवेश्मनि दुर्गे वा वंधो मुच्येत वंधनात्। षण्मासिकप्रयोगा
द्वृद्धिपुत्रान्नात्र संशयः। महारिपुभयग्रस्तः प्रयोगमिमभावरेत्। न वारिपुभयं घोरं आप्नुयाद्दाति भेदवा। महापापसमुद्भूते दृष्टकर्मसमजि
तो। प्रयोगाश्चैव कारका अनवारिपुभये कृविता। एतन्मंडलमध्यस्थोऽसिपिधिकः पुरुषो यदा। ततः प्रभृति युद्धे पुरुषान्न जनपतिविजितोरा
प्ताभ्रकोलभेदाद्वंशसीणापुर्षे यत्नेन वा पुत्रकामी ग्रहाः सर्वशांतिं कुर्वीत नित्यशः। प्रयोगस्य प्रभावेन नात्र कार्या विचारणा। प्रयोगमप
रेवक्षेरस्य अंबकापि ध्रुवं सर्वार्थसाधनं पुण्यं सर्वोपद्रवनाशनं। यत्कृते सर्वराजानो राज्यपुत्राश्च मंत्रिणः। शत्रुरक्षाः सर्वलोकाश्च तनद
ण्णात हृक्रो वुगाः। अत्र बप्पा नरपतीयाति दुष्टस्त्री क्षुद्रजंतवः। वैरिणो वशगास्तस्य प्रयोगस्य प्रभावतः। सिध्यंत्यखिलकार्याणि दुर्लभान्यपि
नस्यतु। तदा दले पूजये देवं गणेशं विधिवत्सुधीः। लिंगानेकादशमितान्पूजयेत्कुंडसंभवान्। पार्थिवान्वा प्रयत्नेन तदलाभे प्रयोजयेत्। रसं
वस्त्रैस्तथा गंधपुष्पवारैः समंत्रकैः। पूजयेत्तथा देवीपठेद्वेदविधानतः। कोटिलक्षार्धकं जप्त्वा मंत्रं संपुटयाविधं। ओं अं संहृतिवेमं
त्रे अंबकार्यं सनातनो। कुंडे पंडस्त्रसंयुक्ते न्यासे वा विधिवत्कृतो। स्वगृह्योक्तविधानेन स्थाप्य तत्र कृताशनो। होमं येत दशांशेन मध्वाज्य
तिलसर्पिषः। आलिखेन्मंडलं तत्र तंडुलैः शोभनं बुधः। चतुरस्रं चतुर्द्वारं त्रिरेखं पद्मगर्भितं। साधकस्यात्रिभिर्हस्तैर्मितं हीनाधिकं न तत्। तात श्री
न्योशोभनं तं पदं कलशं कारदलान्वितं। एकैकपद्मपत्रेतु वसुसंख्यादले दले। भैरवी भैरवानृसिंहौ दिशानेगानुपयहाशपीनपपीठ ६२५
संयुक्तान् हृदि यपाले रुक्षमिर्युतान्। चतुःपार्श्वमिता देवानाविधिनास्थाप्य तंडुलैः। गंधपुष्पोपचारैश्च नैवेद्यैर्विविधैस्तथा। प्रणवादिन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मंत्रैश्च नाममंत्रैश्च पूजयेत्॥ पूर्वद्वारे गणेशं द्वौ शिवमुत्तरतस्तथा॥ वरुणं पश्चिमे देवं यमं याम्ये विभुं तथा॥ ईशान्यां कलशं स्थाप्य तीर्थवारिसम
न्वितं॥ मृत्युंजयेन मंत्रेण शतवाराभिमंत्रितं॥ संपूज्य विधिवद्भक्त्या विसर्जनमथाचरेत्॥ यांतु देवगणाः सर्वे पूजामादाय मामकीं॥ इष्टकामप्र
सिद्ध्यर्थं पुनरागमनाय च॥ अभिषिंचेत्ततो वीरं संग्रामे विजयी भवेत्॥ अद्य व्याधिकृते क्लेशे निःप्रयोगे त्र्यंबकाभिषेचितमवाप्नोति फलं
द्रप्रभावतः॥ अथ रुद्रावलोकरणात् फलमत्र प्रजायते॥ यथाविभवतश्चापि महादेवश्च यज्ञभुक्॥ अतोऽखिलान्याद्दक्षिणेन दद्यात्स्वप्रयोगस्य प्र
सिद्धये॥ यथाशक्त्यातपादच्छादकावीर्यविशेषतः॥ ब्राह्मणान्भोजयेद्भक्त्या स्वयं भुंजीत वाग्यतः॥ इति मृत्युंजयप्रयोगविशेषः॥ अथ
पार्थिवपूजाविशेषः॥ तत्रादौ तावत्॥ कार्तिके मार्गशीर्षे वा माघे वैशाखसंज्ञके॥ श्रावणे वा कुले पक्षे व्रतस्याचरणं शुभं॥ लिंगं पार्थिवसंज्ञं तु कुर्यात्
संपत्प्रदायकं॥ शुभे ह्नि प्रातरुत्थाय शिवं ध्यात्वा विधानतः॥ गत्वा प्राचीदिशं तत्र पठित्वा मंत्रमुत्तमं॥ नमो गणेभ्य इति च मृदं ग्राह्यं प्रयत्न
तः॥ पृथिवीत्यादिमंत्रेण स्नात्वा पंचाक्षरं जपेत्॥ ततस्तु तर्पणं कार्यं शिवमंत्रैः पृथक् पृथक्॥ शिवं भवं तथा वोग्रं मृडं च शिवमेव वा॥ शशिशे
खरसंहर्तं शंकरं च महेश्वरं॥ जगमेविश्वरूपं च दशमं च कपर्दिनं॥ त्रियं च कृत्वा तर्पयामि प्रणवादीश्च तर्पयेत्॥ ततो नित्यक्रियां कृत्वा ध्या
त्वा देवं महेश्वरं॥ लिंगान्येकादश प्रोक्तान्यं पंचवा कारयेत्सुधीः॥ मंत्रमुच्चार्य देवेभ्यो येदेवेति विधानतः॥ शुभान्सप्ताकेति मंत्रेण तानि संस्थाप
कारिणा॥ पृथिव्यामिति पठन्नासनानि प्रकल्पयेत्॥ ॐ नमो भगवते चतुर्मादक्षेत शंकरत्रिर्यथै नमः इत्यावाहनं देशे नियोजयेत्॥
नतश्च स्वशरीरे तु न्यासं कुर्यात्समाहितः॥ ललाटे तु शिवं न्यस्य कंठे रुद्रं ततः परं॥ ईशानं नाभिदेशे तु जान्वोः शंकरमेव च॥ बाहुद्वये सर्वकामि
नं च पंचांगेषु ततः परं॥ पंचवक्त्रं लसमन्त्रैर्वृतेषु लिंगेषु विद्धिजः॥ मंगलायतने देवं पुष्पाणि मतिसुंदरां॥ ध्यायेत् कल्पतरोर्मूले समासीनं सहोम
या॥ एवं ध्यात्वा सहस्रालि सहस्राक्ष इतीरयन्॥ हिरण्यबाहवे वस्त्रं भूषणे शंभवाय वा॥ लुवे वोत्तरीयं च क्षिरिकेभ्य उपवीतकं गंधं
दद्यान्नमस्ते भवः पुष्पं पार्श्वे यमंत्रतः॥ नमः कपर्दिने धूपं दीपं च नमस्त्राशवे॥ विश्वेशु वार्ष्या वने च दां पर्याय चेति पर्णकं॥ अस्मैराजि कं
तज्ञो सिद्ध्यपते वस्त्रदक्षिणां॥ नमोऽस्त्विति नमस्कारमेवं द्वार्त्रिंशविधिः॥ अथ वाप्यष्टगुरुमयेत्सुपवाराष्टकं भवेत्॥ पंचाक्षरेण मंत्रे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि०कार्ल
६२६
626

लदशाक्षरेण वा पुनः नमः शिवायेति मंत्रः पंचाक्षर इति स्मृतः ॐ नमो भगवते रुद्रायेति भवेत् । मंत्रो दशाक्षरः प्रोक्तः सर्वाभीष्टफल
प्रदः । गंधपुष्पाक्षतैश्चैव धूपं दीपं तथैव च । तांबूलं च नमस्कारं प्रादक्षिण्यं तथैव च । उपचारान् समस्तान्तो दत्त्वा गौरीशं वै समापयेत् । अष्टमूर्तीस्ततः
पूज्याः शर्वाय क्षितिमूर्तये । नमो भवाय जलमूर्तये नमो रुद्राय तत्राग्निमूर्तये । महेश्वराय? उग्राय वायुमूर्तये । नमो भीमाय
स्तरे । आकाशमूर्तये पश्चात् नमः पशुपतिं तथा । यजमानातिमूर्तये तदनंतरं । नमो महादेवं ततः सोमादिमूर्तये । नम ईशानाय सूर्यमू
र्तये नमः इति वै अष्टमूर्तीः शंकरस्य तामावर्त्य न पूजयेत् । लिंगस्तवं प्रवक्ष्यामि श्रृणुष्वापहरे परे । सर्वज्ञानविज्ञानप्रदायैक महात्मने
मस्ते देवदेवेश सर्वभूतहिते रत । अनंतकीर्तिसंपन्न अनंतासन संस्थित । अनंतकांति संभोग परमेशन नमोस्तु ते । परापरपरातीत उत्प
त्तिस्थितिकारक । सर्वार्थसाधनोपाय विश्वेश्वर नमोस्तु ते । स्वभाव निर्मलाभोग सर्वव्याधि विनाशन । योग योगि महायोगि योगेश्वर नमो
स्तु ते । कृतांजलिपुटो भूत्वा स्तवमेनमुदीरयेत् । लिंगस्तवमिमं पुण्यं यः पठेत् ज्ञानदा नरः । नोत्पद्यते हि संसारे स्थानं प्राप्नोति शाश्व
तं तस्मात्सर्वप्रयत्नेन श्रुणुयाल्लिंगसंस्तवं । पापकंचुकनिर्मुक्तः प्राप्नोति परमं पदं । इति स्तुत्वा विरूपाक्षं मंत्रमेनमुदीरयेत् । अंगहीनं
क्रियाहीनं विधिहीनं महेश्वर । पूजितोसि मया देव तत्क्षमस्व ममाकृतं । यच्च पुष्पहृतैः पुष्पैरपास्तैर्भावदूषितैः । केशकीटापविद्धैश्च
पूजितोसि मया प्रभो । अन्यत्रासक्तचित्तेन क्रियाहीनेन वा प्रभो । मनोवाक्कायदुष्टेन पूजितोसि त्रिलोचन । यच्चोपहृतपात्रेण कृतमर्चा
दिकं मया । तामसेन स्वभावेन तत्क्षमस्व मम प्रभो । मंत्रेणाक्षरहीनेन पुष्पेण विकलेन वा । पूजितोसि महादेव तत्सर्वं क्षम्यतां मम । व्रतं सं न
पूर्णतां यातु फलं वांछितमस्तु ते । अथ भयनाशनं । गौरीवल्लभ कामारे कालकूटविषाशन । मामुद्धरापदंभोधेस्त्रिपुरघ्नांतकांतक । पा
हि पाहि महादेव भक्तानां करुणाकर । भयं हर कुरु त्राणं किमेतदनुवर्तते । इति स्तोत्रेण नमयन्नाशनं भवति । सर्वार्थसाधनोपाय सर्वेश्व श्री
र प्रणायक । समस्तापत्तिकारक दुःखेश्वर ते नमः । इति भयापद्विनाशनं । तालपत्रे ... वर्णमाला ... तां वरां विलिखितां विधि ६२६
नैव मायया । साध्यव्यक्तोद्वहि रथो वदनार्धं दंडे ... शिशो रुद्रदिग्बाहिनि हेतिसंयुतः । बालरक्षायंत्रं । कलिकाक्रांतसाध्यजं भूतारं पत्रे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धुनाबसुा बर्णेन्कुबेरयंत्रस्य चतुरश्चतुरो वहिः । अथ यातेऽस्मग्ने सामि धामतः तत्कालेऽश्वे वेष्टयेत्त्राभूडुराश्विपुंडं बीजं दिक्षु वंचीत मेखबाएन
येत्रं कुबेरस्य रक्षां करोतु तमो । चतुर्थिकादि विषमज्वरान्नाशुयति हे निवा । इति कुबेरयंत्रं ॥ ओं ह्रीं कालिके अमुक स्वचंदीमोक्षं कुरु कु
रु स्वाहा ॥ गौरीवल्लभ कामारे कालकूट विषूदन । त्रिपुरध्वांतक त्र्यंबकांड ध्वंसकारिले । इति मंत्रद्वयं जपेत्त । वंदीमोक्षो भवति ॥ अथ पाम
रिचित पमंत्रः ॥ भगो भगो सोभयमोहेयक्षे दयक्षेदयलिंन्नस्थशरीरे कुफुट स्वाहा हारदा । वर्णितः एषमंत्रवरः श्रीमान् त्रिपुरलोकेनुचिके
तः । मामृतभूरितनयदृतिरत्नं देवेन भाषितः । दुर्भगा भवके पानांनि दृष्टवालांतरानने । बुद्धितेजोविहीनानां विद्यागुणविवर्जितां । एतेऽजं
पैनतत्सर्वं संख्याप्नोति नवः । यगादि हीनोल पतेत तत्काप्नोति मानवः ॥ अथ रत्नधारामंत्रः ॥ रत्नरत्न महारत्नधाराय स्वाहा ॥ प्रजा
पति ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः रत्नधारा देवता । रत्नधारासिद्धिर्भोगिनियोगः । साधकाय रत्नधारा वर्षितेऽहंसा भोहार मुकुटनदि भूषितं धा
यन्जपेत्तु महालक्ष्मी रत्नसमृद्धिः ॥ अथ कुबेरमंत्रहोमप्रकारः ॥ वैश्रवणाय स्वाहा । धनेशाय स्वाहा । पिंगलाय स्वाहा । विटिधाय स्वाहा ।
कुबेराय स्वाहा । धनदाय स्वाहा । राजराजाय स्वाहा । भूः स्वाहा । भुवः स्वाहा । स्वः स्वाहा । भूर्भुवः स्वः स्वाहा । एते दशमंत्राः । धनदः हेमाभीष्ट
कुबेरा यस्वा... विलसितकरद्वयवटहड्डररत्नमंडित शंखपद्मनिधियुक्तं कुबेरं गदचक्षाधो ध्यात्वा वैश्रदेवाय समानेऽग्रगा वेवा
कनपर्णेकरपुटेकरंड विलसितकर ... शभिदे शभिनेत्रे त्र्यं कुयात्ता । वकुतरधनलाभः ॥ पूतानाक पायरसर्ष्ठे लाक विलसामि द्विवीछकु
वाष्यत ... क्रापयातु वटसामि ... विस्फोरके हट हत्वार क्षरक्ष महावला ॥ रसायाजं जलमभि मंत्र्य पेयं विस्फोट
याद्वुवलाभः ॥ ... कलौविरूपा श्यात्ता न न भवंकरा । विस्फोटकं ... ॥ अथ पंचमुखहनुमन्मंत्रविधिः ॥ तत्र हनुमत्फट्करे ॥ अथ स्वपंचमुखविसे
कहरः ॥ अथ पंचमुख हनुमन्मंत्रविधिः ॥ तत्र ... अस्य श्रीपंचमुखहनुमन्मंत्रस्य ब्रह्मा ऋषिः गायत्री छंदः पंचमुखविराड्
श्री हनुमान् देवता । क्रों बीजं क्रीं शक्तिः हूं कीलकं । ममाभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोगः । षट्दीर्घमायया षडंगं विधाय ध्यायेत्ता । अ
थ ध्यानं वक्ष्ये ... गुणसर्वांगसुंदरिमल्केतदेवदेवस्य ध्यानं हनुमतः परं । पंचवक्त्रं महाभीमं त्रिपंचनयनैर्युतं । दशभिर्वाहुभिर्ब
द्धं सर्वकामार्थसिद्धिदं । पूर्वं तु वानरं वक्त्रं कोटिसूर्यसमप्रभं । दंष्ट्राकरालवदनं भृकुटीकुटिलेक्षणं । अत्रैव दक्षिणं वक्त्रं नार

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधाल ६२७ सिंहं महाद्भुतं । अत्युग्रतेजोवपुषं भीषणं भयनाशनं । पश्चिमं गारुडं वक्त्रं वक्रतुंडं महाबलं । सर्वनागप्रमथनं विषभूतनिकृंतनं । उत्तरं
सूकरं वक्त्रं कृष्णदीप्तं नभोनिभं । पातालसिंहवेतालज्वररोगनिकृंतनं । ऊर्ध्वं हयाननं घोरं दानवांतकरं परं । एकवक्त्रेण विप्रेन्द्र तारका-
ख्यं महाबलो कुं जघान शरणं तस्य सर्वशत्रुहरं परं । खड्गं त्रिशूलं खट्वांगं पाशमंकुशपर्वतं । वृक्षं मुष्टिं गदां मुंडं दशभिर्मुनिपुंगवं । एतान्यायुध-
627 जालानि धारयंतं यजामहे । प्रेतासनोपविष्टं तं सर्वाभरणभूषितं । दिव्यमालांबरधरं दिव्यगंधानुलेपनं । सर्वाश्चर्यमयं देवं हनुमंतं विश्वतोमुखं ।
पंचास्यमच्युतमनेकविचित्रवीर्यं वक्त्रं सुशंखविधृतं कपिराजवर्यं । पीतांबरादिमुकुटैरभिशोभितांगं पिंगाक्षमाद्यमनिशं मनसा स्मरामि ।
मर्कटेश महोत्साह सर्वशोकविनाशन । शत्रुसंहार मां रक्ष श्रियं दापय देहि मे । इति प्रार्थ्य । ॐ नमः पंचवदनाय पूर्वकपिमुखेन सकलशत्रु-
संहारणाय महाबलाय स्वाहा । १ । ॐ नमः पंचवदनाय दक्षिणमुखेन करालवक्त्र सिंहाय सकलभूतप्रमथनाय स्वाहा । २ । ॐ नमः पंचव-
दनाय पश्चिममुखेन वीरगरुडाय सकलविषहराय स्वाहा । ३ । ॐ नमः पंचवदनाय उत्तरमुखेन आदिवराहाय सकलवशंकराय स्वाहा । ४ ।
ॐ नमः पंचवदनाय ऊर्ध्वमुखेन हनुमद्देवाय सकलजनवशीकराय महादेवाय स्वाहा । ५ । इति पंचमंत्रान् जपेत् सर्वकार्यसिद्धिर्भवति ।
वि श्रीभगवानुवाच । आभगवं स्तोर्ध्वपंचवदनस्य हनूमतः सांगोपांगस्य मंत्रस्य श्रीमद्धनुमतः स्वतंत्रात् सर्वोद्धारं वा वापवनालभ्यमंत्राणां व-
क्ष्यामि गह्वरं परं । येन विज्ञानमात्रेण हनूमान्सुप्रसीदति । प्राणं चार्मकं कलाबिंदुनादविभूषितं । रमोवमायां संभिन्नं मनुर्यरसस्वरैः ।
सविंदुभिः पुरश्चाद्यशिवा वाममस्त्रवर्णकं । एतद्बीजं तथाद्यं शिवस्वरेण संयुतं । विंदुमत्तदधोवक्त्रं वाममस्वरेण युतं वदेत् । वह्निपुटं कं भू-
लपालि स्वरपुटं च विंदुमत् । ततो वदेत् द्वितीयं कं सपुटं वह्निसंस्थितं । मनुस्वरेण संयुक्तं भूषितं विंदुनोपरि । ततः खां च वशिनासंयुतं श्री
शून्यवर्णयुक्तं पांतवह्निसमायुक्तं वामादिसंयुतं वदेत् । साविंदुकं ततः शैवं शक्तिसंस्थं च विंदुमत् । शक्रस्वरयुतं चांते रुद्रबीजादिकामनुं ६२७
ततो नतिं समुच्चार्य रुद्रं तं हनुमतः परं । अस्त्रवर्णं वह्नियुतं परं चयुतं ततः । वकारः क्षयकृत्केति डमालाच स्फोटकाः । शतज्वरेति च ततः एका-
हिकपदं ततः । द्व्याहिकं च त्र्याहिकं चेति चातुर्थिकं च संततं । ज्वरेति च ततो वायं सांनिपातिकमीरयेत् । ज्वर भूतज्वरं मंत्रं नारभ्य लभते दराः ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विघार्ण

६२७

सिंहं म..पालेति शूलकर्णेति शूलकं। अक्षिशूलोदरशूलहृच्छिरःशूलपदं ततः पादशूलेति प्रवदेत् सर्वव्याधीन्नक्षक्षेत्र नवा भिंधि युगमेकैः छिंधि
..यायेति द्विधा वदाभेदयेति द्विधा वाक्यं महावीरपदं ततः हनूमान्हाक्षरं दद्यात् द्विधा तु कवचं ... शब्दयुगलं बोल्का बीजानि च ततो व
हेला। द्वितीयपंचषष्ठेषु कवचास्त्राग्निवल्लभा। पंचमुखनरसिंहवर्णो मंत्रः प्रकीर्तितः॥ ओं ऐं श्रीं क्रां क्रीं क्रूं स्क्रैं स्क्रौं ह्लौं ह्स्फ्रें ह्सौं नमो हनु म
ते मम परस्यबलप्रयकु.. ओं डालास्फों .. क्षतज्वर एकाहिक द्व्याहिक त्र्याहिक चातुर्थिक संततज्वर सान्निपातिकज्वर भूतज्वर मंत्रज्वर
शूल भगंदर मूत्रकृच्छ्र कपालशूल कर्णशूल अक्षिशूल उदरशूल हृच्छूल पादशूलानीन् सर्वव्याधीन्क्षेत्र नवा भिंधि छिंधि नाशय नाशय निकृंत
यर क्षेदय महावीर हनुमान् हा हा हुं हुं घे घे क्रां क्रीं क्रूं क्रूं फट् स्वाहा। हनुमत्रयः ॥ अथ रोगप्रशांतये संततेनाभिशंभस्तामि
धातवे मंत्रा पित्वा दद्यात् धीः मंत्रयोगादिता रोगा तत्क्षणादेव ... प्रास्तिले य स्याल्पमंत्रं प्रवदे त्रिसमासतः सर्वलोकहिता
योधस्य प्रत्ययकारकं विवादिव ततो वाग्लक्ष्मीमायांत्रिधा च रेत्। द्वितीयतुर्यषष्ठेभ्य स्वरैः समनुवर्जिता। शशि पांत वह्निसे ..मे
कारेण विभूषिता। विंदुमव ततः भूर्यं समपूर्णं पुकं सवाह्निकं। एकादशकलो.. विंदुनो.. विभूषिता। शिवं ड्यान्निसेसद मोयुकं विंदु
भूषिता। भाजे सो मंभ.. सं.. मस्त्राणी ग्रिसमन्विता। मकोदिककलीयुतं विंद..विजयप्रदा। हंसयुक्तं मनुकलायुक्तं विंदुविभूषि
तो। वीजकूटलमी वर्णा एकादशान्निवेशिता। हृदयं हनुमच्छब्दं चतुर्थ्यंतं समुच्चरेत्। महाबलततश्चाथ पराक्रम मनेति वा परस्य र चतुर्थ्यं
भूततत्रेतान् शावकालाकाकिनी चाम्य डाकिनीगापयाषिली पूतनेति च। मारीतलो महामारी कृत्याय क्षेति राक्षसाः। ततो भैरववेताल य
हब्रह्मग्रहेति वा ब्रह्मराक्षसादिके तिजान कूरान्ति वो च्चरेत्। याः क्षणेन वह ताद्धिधा लं भयपुगमकं। विनाशयाद्विधा गायं वारयेति द्विधा
वदा बंधयेति युगं सैव तुं देति च ततो वदेत्। हुं देति च युगं ... पुत्रेति वाद्विधा वदा तथोदरेऽनाव वेति मामकं च ततः परः। रक्षेति युगलं य
वं महाप्राहेष्वरे वदा। ततो हुं द्वावतारेति हाद्विधा कवचं ततः। अस्त्रि प्राक्षेप.. वसुरं वत्रिधा कुर्याद्वारे स्यालंकन वाग्नाग्निवल्लभा। एक कथ हु
नरसिंह वर्णो मंत्रः प्रकीर्तितः॥ अथोद्धारः॥ ओं ऐं श्रीं क्रां क्रीं क्रूं स्क्रैं स्क्रौं ह्सौं ह्स्फ्रें ह्सौं नमो हनुमते महाबलपराक्रम मम परस्य च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
६२८

नीयम्लिलीपूतनामारीकृत्यायक्षराक्षसे महामारीकृत्यायक्षराक्षसभैरवबेतालग्रहब्रह्मग्रह
नुर्बला भूतप्रेतपिशाचशाकिनीडाकिनी यक्षिणी पूतनामारी कृत्यायक्षराक्षसभैरवबेतालग्रहब्रह्मग्रह
[illegible] तीकूरबाधाः क्षणेन हन हन भंजय भंजय विनाशय विनाशय परयंत्र परमंत्र छेदय छेदय परकृत्यां नाशय नाशय सर्वदुष्टग्रहान् मारय मारय महाप्रभो हे भैरव रक्ष
कं ब्रह्मराक्षसाङ्केतानी क्रूरबाधाः घे घे घे हुं फट् स्वाहा। सर्वत्र सर्वभूतानां नाथ को हनुमन्तुः। भस्म वारत्रयं सर्वपांशु अभिमंत्रयेत्। यत्र क्रू
क्रूरवाधा हा हा हा हुं हुं हुं। एकैकं वा समूहं वा दर्शयेद् भस्म ततः। विकीर्येत् भस्म वारत्रयं भीतस्य प्रक्षिपेत् ततो। पापमार्य वारि तत्रैव
पिबेयं [illegible] कैरतस्य नत्रत्र नतु। एकैकं मंत्रं वा किरत्स्वा ततः। कलौ तन्मस्य सर्वत्राभयदं सर्वसिद्धिदं। ओंकारवाग्भवरमा को क्रीं हुं वन
स्वाङ्गे [illegible] वेतालाः यन्त्रपरं वा नेन तस्य मंत्रे बालिकेर्वेता। एकादशेति कृत्वा निश्चोच्चार्य ततः परं। हनुमते वज्र नुर्वज्ञ्ज मम शत्रून् परस्य वा। महाभया
तः परं। पूर्वं [illegible] कृत्वा नेबीजान्वितं भवेत्। एकादशेति वा। कुर्यात् मोप विर्षं वेति महासंग्रामिके ततः। अरण्ये वाद विवादे
नियं वचलोन [illegible] आदित स्फर ज्वलाग्नि विपत्तं गमस्तावरस हरेति वा पुनः। तथा कूरेकृत्सयुतं ग्रासयन्त्रो स्यं द्विधा। मंत्र द्विधा मंत्रमायाद्विधा रनेम
शत्रुनाशाय स्याहि का निवासं हरेति द्विधोच्चार्य विनाशय तथा पुनः। तथोच्चार्य घसरं वञ्ज्रे यावदा क्रोधभस्मं वङ्कि जाया संयुतोमन्त्र हरितः।
यवेद्विधा कुं ठ येति द्विधा ओं क्रोध येति त्रिधोच्चरेत्। कवचं वचित्रिधोच्चार्य विषसर्पादि व्यथाभय विनाशनो। मंत्रो येन महूतस्य चिंतितेप्सितसाधकः। अत्र
[illegible] हनुमरातं मंत्रे वञ्ज्र निवर्तिताः। शस्त्रास्त्र विषसर्पादि व्यथा भयविनाशनो मंत्रो येन महूतस्य [illegible] महासर्वग्राचातसका रजत्वाग्नि विषजंगमस्थावरसहजकृत्रिमपावि
ओं हं श्रीं क्रां क्रीं कं स्फें स्फें हुं हौं हनुमते मम परस्य च महाभिसर्वग्राचातस्फर ज्वालाग्नि विषजंगमस्थावरसहजकृत्रिमपावि
षमहासंग्रामारण्यवादविवादशस्त्रास्त्रादिकान्निसंहर संहर विनाशय रयसर्वासयरः। द्रोहद्र परमंत्र भंजन भंजन परस्तंभय स्तंभय हुं हुं कर मोरय
ओं हर हुं फट् स्वाहा। [illegible] तेन मंत्रेण मन्त्रितं वपुर्वे सर्वं मन्तोहरं। स च फलान्मान्त्रोमान्मासं व्याप्य मकारकं। वाक्स्रीं दिं हं देवी हस्ते
हं वङ्कि धा वदा। ओं यत्र [illegible] त्रिभिश्च वाग्विंदुनोत्तकमस्तकं। सेपान्तं वाङ्किसेसंवृ ईशान स्वाहा सेयुतं। विंदुनादं ततः क्रोधं मितरं कूरकं मरुत्। ओं ६२८
द्वितीयेनकवर्गस्य पवर्गसंयुतं [illegible] स्वाहा। एवर्गस्य द्वितीयेन संयुक्तं संयुतं कुरु। विंदुनाभूषितं मध्ये ततो न्यच्च तृतीयं बीजकं। शक्तीं दुर्वाञ्जि
[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

छक्कस्वराढ्यं विंदुभूषितं। प्राणबीजं भूययुक् मन्त्रं तेन स्वरान्वितं। विंदुतिकशिरस्के चद्धितीये न संयुक्तं संयुक्तं कूटपं ... मिथं महत्ताशि
न शक्तिपुतेवान्यदिंदुस्वरस्य समन्वितं। विंदुतिकं विद्धि कूरमेकादशमति ध्रुवं। नतिर्हेतुमतवेति पश्चाद्राक्षसकुलेतिवै। दावानलबादशा
कोटिसूर्यसमाभपदं। ज्वलज्ज्वाल नृकहपदं भीमनादं समाद्वरेत्। परस्यपदं पदं दुष्टदुर्जनस्य महत्पदं। पकारकपदं वादिविवादछेपकारकात
तः कार्यभंजिकेति कूरप्रकृतिकं पदं। प्रवदकोपावेशकहेतुवेति ततः परं। कामुकादीनूपदं वा यं हरस्वेति पदं ततः। समीपस्थान् भूतभविष्य
वर्तमानान्नवो द्धरेत्। पुंस्त्रीनपुंसकांश्चातुर्वर्ण्यान् सलक्षणं न सलवरं। हनद्धि धावद हद्धि धा संहरय द्धिधा वदा मोहयेति द्धिधावावर्मद्धयेति द्धिधा
वदा द्धयेति पुनः ... मार्जारमूपकेति वा वह ... घः प्राणैश्चाविधोनयद्धिधो द्धरेत्। विध्वंसयद्धिधा ... छिद्धिधा मूकय वद्धिधा पैनाकि
नरायति वंधयेति द्धिधावदा जंभयेति द्धिधा ... पातयेति द्धिधावदा। ततो मम पदं चो ... परस्य च ततः परं। पादतलाकृमितं ... कुरु द्वंद्व
... दला दासीभूतान् संपादय द्धिधा हावा त्रिधा द्धरेत्। त्रिकोणं च तथा ... व ककारस्थाग्नि वल्लभा। वर्णा ... नं पंचपंचसुतारं स ... वि
द्धये वैरिदुष्टानां कूरवुद्धि विनाशनः। मंत्रोयं गदितः सत्यं मुनिसिद्धिप्रयायोग (?)। विशिष्टतक ... सुलप्रयश्च ... वुद्धिभिः महारुद्रा वतारसंज्ञ
ग ... न मम हि। मन्त्रविद्धि वरिष्ठं च सर्वसिद्धिप्रदं नृणां। वारि ... मन्त्रा ... सि कृताः सर्वपासत ... मन्त्रप्राविकि ... वर्ज्र वद्धतस
नः तत्र ... सर्वदुष्टानुसेवका ॥ ॐ ... ऐं श्रीं ... सौः ... ह्रौं ... ह्रौं नमो हनुमते राक्षसकुलदावानलदावा
के कोटिस ... ज्वलज्ज्वल ... भीमनाद ... परस्य च दुष्टदुर्जन महापकारक वादिविवादिद्वपकारक कार्यभंजक कूरप्रकृतिक प्रवदको पा
वेशक ... कामुकादीन् हरस्व समीपस्थान् भूतभविष्यद्वर्तमानान् पुंस्त्रीनपुंसकान् चातुर्वर्ण्यान् सलक्षणान् सलवरं हन दह हर मोहय संहारय
मोहय ... मार्जारमूषक ... प्राणैर्वियोजय ... विध्वंसय ... छिंधि ... मूकय ... बंधय ... जंभय ... पातय ... मम परस्य च
पादतलाक्रमितान् कुरु कुरु दासीभूतान् संपादय ... हुं फट् स्वाहा ॥ ... विंदुविभूषिता ...
... मिदन्ता। विंदुनाभूषितं मूर्धि ... ततः परं। ... कृत्वा दहनाकूट मेव च ... शिवस्य ... संयुक्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

षि घार्ले
६२९
629

एकादशकलायुक्तं। विंदुमत्तदनंतरं। जीवं शिवेपास्य युक्तं वह्निनाधोयुतं तथा। वामाद्यादिकेन संयुक्तं विंदुभूषितमस्तकं। शिव
ग्निनाधोयुतं तथा। एकादशकलान्वितां मस्तके विंदुसंयुक्तं तदेतद्बीजपंचकं। रतिर्हनुमतेवोक्ता त्रैलोक्याक्रमेणेति वा पराक्रमेति श्रीरामभक्तममपर
विंदुयुतं कुर्यात् ममयुक्कलान्वितां नाशय नाशयेति वैवदातॄन् पुंस्त्री नपुंसकान् भूतभविष्यद्वर्तमानानिति। दूरस्थसमीपस्थान् राज्ञो नानाकृतिस्ततो वदेत्। नामधेयां
स्ववा। सर्वशत्रून्नरतनुर्भंजनानिति वै वदातॄन् पुंस्त्री कलत्रपुत्रमित्रेति सर्वबंधुसुहृत्तमः। समुत्पन्नान्प्रभुः कीर्तिसहितानिति ततः परं। धनधान्यादि संपत्तियुक्तान्
ततो नानाप्रकारेति वकीर्त्तिजान्। कलत्रपुत्रमित्रेति मंत्रीतिपदं सखीनामिति ततः। अत्युत्कर्षलोनेति ताः स्वयैतद्द्विगावधि। नानोपायैः पदं चै वलतो मारय युग्मकं
राहस्ततः परं। राजसेवकानामंत्रीति पदं द्विधादाहयेति द्विधा वा व्यापातयेति द्विधा वदाकुमारवनोदतलाक्रमलेतिततो वदाग्रानोच्चाटय द्विधावा
रोषयुग्मं वज्राग्निनाज्वालय द्विधादाहयेति सहनक्षयपुग्मकं। क्रुद्धचेतसेति नरोविर्विदारय द्विधावदादेशाद्दस्मादिति ततउच्चाटयेद्द्विधावदाति
स्वेभ्यो द्वयमतं च मारयुग्मं भूतसंघे सहनक्षययुग्मकं। क्रुद्धचेतसेति नरोविर्विदारय द्विधावदाभक्तनवस्ते मूलयपुनर्वदाभक्तनवस्तेति
पातयेति द्विधा तथा बंधयुग्मं भूतसंघान्विसर्जय। अश्वसंघः कुरु युग्मं वदाभक्तीभक्तान् द्विधा वा कुरु भूतवज्राग्निशरहुतरान्त्रिशालामपिबस्फुरोदवर्गा
नामवत्वतन्त्रं संसयेति द्विधा भामपबुव द्विधा भयातुराद्विसर्जय। आक्रोधत्रयं वेलनवकवदानि वल्लभाः एकवलारिधाकुतरान्त्रिशालामपिबस्फुरोदवर्गा
काववतन्त्रं सयेति द्विधा भामपयबुवद्विधा रक्षयुग्मं वहेत्रयं। क्रोधत्रयं वेत्रयं वकवदाद्वेवल्लभा एकवलादिशस्ते ॐ ऐं श्रीं क्रीं क्रौं हैं स्त्रैं लं लौं स्ल्वै लौं नमो हनु
श्रीता सर्वकपहारको सर्वत्रमंत्रतं ते वरक्षयुग्मं वहेत्रयं। मंत्रसामर्थ्यादुर्गेयं मंत्रविद्व्वेलाः। अथ पाठ्यरः। भूतभविष्यद्वर्तमानानां दूरस्थसमीपस्थ
नागराजानाहैपाद्मकारिकेदंष्णेतथा। हनुमन्मंत्रसामर्थ्यं दुर्गेयं सर्वशत्रूंश्चानुवर्णान् संभवान् पुंस्त्रीनपुंसकान् भूतभविष्यद्वर्तमानान् दूरस्थसमीपस्थान् राज्ञो राजसे
मतत्रैलोक्याक्रमेणापराक्रमश्रीरामभक्तममपरस्य वसर्वशत्रून् भत्समेतान् प्रभुत्वकीर्तिसहितान् धनधान्यादिसंपत्तियुक्तान् राज्ञो राजसे
मतत्रैलोक्याक्रमेणापराक्रम नानाजातिजान् कलत्रपुत्रमित्रभृत्यबंधुसुहृत्समेतान् प्रभुत्वकीर्तिसहितान्नाशयालयदाहयपातयकुमार
नराज्ञो नानानामधेयान् नानाजातिजान् एतद्दिनावधि नानोपायैः मारयमारयशस्त्रैश्छेदय अग्निना ज्वालय दाहय पातयपतयदेशाद्धाटय पिशाचवत्भ्रामय भ्रामय श्री
वकान् मंत्रिसखीनोत्यति भक्षयेनगोरयर उच्चाटय पर बंधयस्व भूतसंघैः सहभक्षय परं क्रुद्धचेतसा नखैर्विदारय देशादस्मादुच्चाटय पर पिशाचवत्भ्रामय भ्रामय श्री
कात्यायिता दलाकमणा उच्चाटय पर बंधय स्वभूतसंघैः सहभक्षयपरं क्रुद्धचेतसा नखैर्विदारय सर्वत्र मामेनं रक्ष रक्ष हां हः फट् स्वाहा ६२९
पर भयकातुरान् विसर्जय अश्वसंघः कुरु भक्तीभूतानांवल्लभमूलरभक्तजनवल्लभ सीताशोकापहारक सर्वत्र मामेनं रक्ष रक्ष हां हः फट् स्वाहा ६२९
दानवादिह लेखासमुद्धारिता। वीजामेतानि षड्विंशतिसविं हनिमहंतिवाधि
कालाग्निपावदमूर्धतलतो वाणीलज ॐ वीजत्रयं ततः द्विलुर्यषष्टिनावह लेखासमुद्धारिता।

मा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

बःशशीपांसवक्रि बिंदुयुक्तं ततः परं। ज्ञीकां सं वं द्र संयुक्तं ङमादिमेतेतथायुतं। अस्त्र वर्णसमोपेता मेघवर्णान्तजसंयुतं। सस्वरेणादिसंयुक्तं बिंदुनादेंदुदैवे
ब्रमःकांस्यपांसस्समाहृदं वह्नज्ञानुस्फुरंयुतं। हृद्भैरेणसमायुक्तं बिंदुमुक्तं टमुक्तं टमुन्नमांशिवशक्तिश्च क्षिप्य दक्षिणशतमन्युक्तलायुतं। बिंदुवामु
ते हृदिसहायेसमुदीरितं। शक्त्या हृदः शिवो हे यो बिंदुभूषितमस्तकः। चतुर्दशस्वरोपेतमेतत्कूटमनुक्रमात्। पंचकूटानि बीजानि एकादशक्रमे
लव्वापुनर्वदादिमंत्रकानीति हनुमते ततः प्रकटेति ततश्चांते पराक्रमपदं ततः। आक्रांतदिक्मंडलेति धवलीकृतवेन ततः जगत्त्रितयवेक्षणेति दह
लदग्ध्वि कोटिसमप्रभं तनुरुहरुक्चावतार लंकापुरीदहनेति वा उदधिलंघनपदं दशग्रीवकुलांतक सीतासमाश्वासन ततो वायुसुतेति वा अंजनी
५६ गर्भसंभूत श्रीरामेति पदं ततः। लक्ष्मणानंदकारीति कपिसैन्यपदं त[illegible]था। आकारपदमुच्चार्य ततो द्रोणपदं वदेत्। पर्वतोत्पाटनपदं सुग्रीवसख्य
कारणा। वालिनिहननिकारण ततो द्रोणपदं वदेत्। पर्वतोत्पाटनाशोकवनं वा विदारण। अक्षवेतिकुमारांतच्छेदनेति पदं वदेत्। वनरक्षाकर
बंभंजन ब्रह्मास्त्रमुच्चरेत्। बलशाक्तिपदस्यांते ग्रसनेति ततो वदेत्। ततो द्रोरेछेदनेनेति शक्तिभेदनिवारण। शल्यविषल्योषधीति समानय
नवततः। वाकौदितभानुपदं मंडलग्रसनेति यामि घनादहोमपदं विध्वंसन ततः परं। इंद्रजिद्वधकारणेति क्षीरक्षकवेपदा ततश्च राक्षसी
संघविदारणपदं ततः। कुंभकर्णादिवधेति परायणपदं वदेत्। श्रीरामभक्तितत्परसंमुद्रेति पदं वदेत्। व्योममंडलेघनेति महासामर्थ्यवेप
दा। महातेजःपुंजपदं विराजमानवेपदा। स्वामिवचनसंपादितार्जुनेति पदं वदेत्। संयुगेति पदं चोक्त्वा सहायेति पदं वदेत्। कुमारब्रह्मचारिश्च गं
भीरशब्ददेवेतिवा उदयेति दक्षिणाशामार्तंडमेरुपर्वतापीठ कार्चनसकलमंत्रागमपदं तथा। आचार्यपदमुच्चार्य मम सर्वग्रहेति च। विनाशक
सर्वपदं ज्वराच्चाटनसर्ववा। विषविनाशन पदं सर्वोपत्तिनिवारण। सर्वदुष्टादीनिपदं निवर्हणपदं ततः। सर्वव्याघ्रादिवैवेति निवारणपदं
ततः सर्वशत्रुभेदनेति पदममपरस्य वा। ततस्त्रिभुवनं पुंस्त्री नपुंसकात्मकं पदं। ततः सर्वजीव[illegible]तं वशयेति द्वयं वदेत्। ममाज्ञाकारकं वेति सं
पातयद्विधा वदेत्। ततो नानानामधेयान् सर्वराज्ञः पदं वदेत्। ततः सपरीवारांश्च तथैव मम सेवका[illegible]कुरुयुग्मपदं सर्वशस्त्रास्त्राणीति विषाणि वा वि
ध्वंसयद्विधोच्चार्य मायां पूर्ववदुच्चरेत्। ह्रांत्रिधा समुच्चार्य तदद्वयं वाहि वोच्चरेत्। पूर्वोदितं पंचकूटं वैपरीत्येन चोच्चरेत्। सर्वशत्रून् हनद्वंद्वं परब

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धा॰
६२०

लानि ततः परां परसैन्यानि क्षोभय द्वि आ मम मय दं ततः। ततः सर्वकार्यजातं साधयेति द्विधा वदेत्। सर्वदुष्टदुर्जनेति मुखानि कीलय द्विधा। हे त्रिधो
त्र र हाकार त्रिधा क्रौं ठं त्रिधा ततः। त्रिधा फट्स्वाहा बुद्धिजायासंयुतो यं मनुः स्मृतः। मंत्रवर्णैः समाख्याता द्विनवत्युत्तराः खलु। पंचशत्यक्षराः कार्याः सह
मंत्रवद्भिः पुरातनैः। मंत्रेण वायुपुत्रस्य महाबलपराक्रमितः। एकादशोग्ररूपस्य रामचंद्रप्रदायिने। सर्वकार्यार्थसिद्धिप्रदायिने दितः सर्वसिद्धिदः स्मृ
विधोप्रयोक्तुः क्षतेशात्मा मयतथा। वश्यवाचितये यादे स्तंभे सर्वत्र वादितः। रात गृहे वैसंग्रामे राजद्वारभये पुनः। विषवंधविमोक्षेव क्रोधह
भविशेषवतः रिपुदुर्जनकुष्ठा नां निग्रहोच्चाटनेतथा। प्रयोक्तव्यो विशेषेण सत्वरं फलनेश्रुवो। किंमत्र मत्रवकुनोक्तेवेभापयोनपुनः पुनः। यदी
त्वलयं द्रुषं गो ॥ ओं मनुरङ्कुतः। कार्यसंमोहने सर्वसत्यं सत्यं न चान्यथा॥ अथो द्वारगा॥ ॐ ऐं श्रीं क्रां क्रीं क्रूं स्प्रें हस्क्रें ह्रौं ह्स्फ्रें ह्रीं नमो हनुम
नेत्रकरपोरु ओं क्रौं बद्धि ओं डलयशो वितान धवलीकृतजगत्त्रितय वज्रदेह ज्वलदग्निसूर्यकोटिसमप्रभातनूरुह रुद्रावतार लंकापुरीदह
न उदधिलंघन दशग्रीवशिरः कृतांतक सीताश्वासन वायुसुत अंजनीगर्भसंभूत श्रीरामलक्ष्मणानंदकर कपिसैन्यप्राकार सुग्रीवसख्यकरण
वालिनिवर्हणकारण द्रोणपर्वतोत्पाटन अशोकवनविदारण अक्षयकुमारकच्छेदन वनरक्षाकरसमूहविभंजन ब्रह्मास्त्र ब्रह्मशक्तिग्रसन
लक्ष्मणशक्तिभेदनिवारण विशल्यौषधिसमानयन बालोदितभानुमंडलग्रसन मेघनादहोमविध्वंसन इंद्रजिद्वधकारण सीतारक्ष
क राक्षसीसंघविदारण कुंभकर्णादिवधपरायण श्रीरामभक्तितत्पर समुद्रव्योमद्रुमलंघन महासामर्थ्य महातेजः पुंजविराजमान स्वामिव
चनसंपादित अर्जुनसंयुग सहाय कुमारब्रह्मचारिन् गंभीरशब्दोदय दक्षिणाशामार्तंड मेरुपर्वतपीठिकार्चन सकलमंत्रागमाचार्य मम सर्वग्रहविना
शन सर्वज्वरोच्चाटन सर्वविषविनाशन सर्वापत्तिनिवारण सर्वदुष्टादिनिवर्हण सर्वव्याघ्रादिभयनिवारण सर्वशत्रुच्छेदन मम परस्य च त्रिभुवनपुं
स्त्रीनपुंसकात्मकं सर्वजीवजातं वशय वशय मम आज्ञाकारकं संपादय संपादय नानानामधेयान् सर्वराज्ञः सपरिवारान् मम सेवकान् कुरु कुरु सर्वशस्त्रास्त्रवि
षाणि विध्वंसय ह्रां ह्रीं ह्रूं हां हा हां ह्रौं ह स स ख फ्रें ह्रौं ह्स्फ्रें ह्स्फ्रें सर्वशत्रून् हन हन परदलानि परसैन्यानि क्षोभय क्षोभय मम सर्वकार्यजातं साध श्री
य सर्वदुष्टदुर्जनमुखानि कीलय कीलय घे घे हा हा हूं हूं फट् स्वाहा॥ अथ द्वादशाक्षरमंत्रः। द्वादशाक्षरविधानं तदुच्यते। अस्य श्रीहनुमन्मं ६२०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नुस्वारा क्रौं तं तिं दुविज्ञूर्धिलमस्तकं । पूर्वोदितं पंचकूटं बीजषट्कं भिदं विदुः ॥ हनूमान्मंत्रतुर्यांशसंयोगात् ततो नविपुरः सरः । तद्दर्शाक्षरी महाविद्यां च
म्यकस्याविभावदारह स्वंते मया ख्यातवालीकी मुनिनोदितं ॥ ह्रौं स्फ्रें ख्फ्रें ह्स्रौं हस्ख्फ्रें ह्सौं हनुमते नमः । रामचंद्र ऋषिः प्रोक्तो गायत्रं छंद ईरि
तो महावीरो हनूमान् देवतात्र समीरिता ॥ मारुतात्मजशब्दादि ह्सौं बीजं तु बीजकं । म्रं तनीसूनुशब्दं ते स्फ्रें बीजं शक्तिरुच्यते ॥ कीलकं हा
यं ख्फ्रें श्रीराम भक्तिकिरादितः । क्रौं प्राणश्चापि श्रीरामलक्ष्मणानंदकारिवा । क्रौं क्रौं क्रौं मिति जीवः स्यात्तत्तत्कामेति योजनं ॥ एवं हि सर्व
मंत्राणां ज्ञातव्यो मुनिवित्तमैः । विरेचोत्र षडंगानि षट्कूटैः करुते युधः ॥ करांगुलिषु विन्यासः कुर्यादिष्टसभोदयः । एवं मंत्रोपुविन्यस्य मं
त्रवर्णान्न्यसेत्ततः ॥ मूर्ध्नि भाले दृशोरास्ये गले दोर्हृदयांबुजे । कुक्षौ नाभौ ध्वजे जानुद्वये पादद्वये न्यसेत् ॥ मंत्रपादेरष भिश्चैर्दहांगे षट्सं
ख्ये [illegible] मूर्ध्नि भाले मुखे कंठे नाभावूर्वोः सुतं च योः । पादयोश्चैव कर्तव्यो ध्यानं कुर्यात्समाहितः ॥ ध्यायेद्बालदिवाकरप्रतिनिभं देवारिदर्पाप
हं देवेंद्रप्रमुखैः प्रशंस्तियशसं देदीप्यमानं रुचा । सुग्रीवादिसमस्तवानरयुतं सुव्यक्ततत्वप्रियं संरक्तारुणलोचनं पवनजं पीतांबरालंकृतं ॥
मनोजवं मारुततुल्यवेगं जितेंद्रियं बुद्धिमतां वरिष्ठं । वातात्मजं वानरयूथमुख्यं श्रीरामदूतं शिरसा नमामि ॥ वानरी यावमुद्रेयं तां प्रणुष
वदाम्यहं । करौ संपुटितौ कृत्वा समाश्लिष्टांगुलिस्फुटं ॥ अंगुष्ठौ द्वौ प्रलुपितौ अंतर्गर्भे स्थितौ करौ । हृदयोपरि संस्थाप्य मुकुलाकारसंपुटे
स्थापि पादौ [illegible] हृष्टि मुद्रोपरि समास्थिता ॥ जपेयं वानरी मुद्रा चैतन्मंत्रं जपेद्ध्रुवं । तर्जन्याग्रे गुह्यमूले कृत्वा लेगुलभोरपितत्तस्यां तुष्टितथा
[illegible] वानरि संज्ञिका ॥ अरे मल्लवटे लुत्का वानो रमल्लवटे लुत्काकृ विमुद्रां प्रदर्शयेत्तां पुरश्चर्यास्य मंत्रस्य प्रोक्ता वार्कसहस्रि
का । भौमस्यावासरे पूजा कार्या हनुमतो ध्रुवं ॥ ततश्चार्कोल्लमारभ्य यावद्दर्यादिकोमथेत्तावन्मंत्रं जपेद्धात्री कार्यमुद्दिश्य मंत्रवित् ॥ त्रियंग
वेन्द्रीहकोषदस्यापसीर संयुतान् कदलीमातुलुंगाम्रफलैर्नानाविधैर्हुनेत् ॥ दशांशेन ततो ब्रह्मचारिणो भोजयेद्वकं ॥ द्वाविंशतिर्वसंख्या
का हनुमत्प्रीतये सुधीः ॥ अष्टोत्तरशतेनापि मंत्रयेज्जलमारिमायगृहदेवविशेवमाज्येतिलापयस्तेजो ॥ हनुमत्प्रतिमा कार्या ततो मूलो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰धा॰ मनुस्वीवेनगतते वैमूले तांगुष्ठमात्रं ततः। सर्वांगयवसंपूर्णा चित्रप्राशस्य कारिणी। प्रेरणं संस्थापनं तस्याः कृत्वा वेस्मसु तत्र धूकं वा सिंह

६३३ कुशस्य वा पूर्वोत्तरगते वैमूले ... मंत्रितां तेन मंत्रेण ततस्तो द्वारदेशके। खनित्वा निक्षिपेत् ... मोगहरयामि पुरवां निशि। धूलतना विषकाधी

623 रवर्जितं कृत्वा ... पवीरकैः। मंत्रितां तेन मंत्रेण ... राजाज्ञाभिघातजा वा ... धावतश्चा ... अरिजातहृदं तं दत्ते सर्वसमृद्धिधनसंयुतारात्री

631 रवर्जितं कृत्वा ... सखादिरकासयजा ... जराजाज्ञा भिघातजा ... त्रिवाधावत ... मंत्रितेनाभसा काथला ... पद्

गृहजा कृतः मंत्रेण खदिरकाष्ठपर्यंतं राजतं शुभं हरेत्। अभिचारज्वरेभूतं तदुवरेवभस्मगतं तुं। मंत्रितेना भ ... फलं तोव्रतेत। शस्त्र धा

शतं त्रिशतं तथा दशावासरपर्यंतं ... सर्व सफलं तोव्रतेत। शस्त्रधारा

न त्रैब्रह्म ... त्रिविधरणाः। क्रोधजेवरसमं त्रं दशावारं जपेद्बुधः। तेनाभिमंत्रितं दत्तं सर्वसफलं ... संभवे तस्य सप्तसंख्यं

वं कां त्रिः ... मुर्भिः स्यात्ताक्रावजितं विकारणाः। क्रोधजेवरस ... तेनाभिमंत्रितेनैव भस्मना तस्य प्रलेपयेत्। भस्मना वर्जितं देहे पंचपाश्चात्प्रशायध्रकं वा शस्त्र सं भाभवेत्तस्य सप्तसं

त्रिसंसमेदग ... जपेद्बुधः। तेनाभिमंत्रितेनैव भस्मना पयसा तत्र त्रिवारं वाभिमंत्रयेत्। नव्यथा भवेत्पूर्ववत्। संशयतितत्र ... समवार

न संख्या ... कुर्यादितं बुधो ... भस्म कीलाभिमंत्रितां तद्वारपूरितं गेहे रोपितं काचिन

न संख्यान ... पुरकेग्रं ध्यादिसंभवो भस्मना ... ततः सर्वसमारभ्य कुर्यादिशं बुधो नमस्त्ररुणो दयपर्वतं भस्म कीलाभिमंत्रितां ... सर्वसंस्थं सं ... भस्मा

वर्जितं विदूषणाशासे ततः। सूर्यपर्यंतं वसमारभ्य कुर्यादिशं ... सर्वलोकैः। चौरै जनपदैस्तथा। विद्वेषणप्राण ... सत्संससंगे ... भस्मा

मृत्तलता ततस्तस्य ... परिवार सुतस्य वा पुत्रादिभिः सर्वलोकैः। ... वापितं। सवश्यो जायते नूनं प्राणैरपि धनैरपि। दसतां पालि देवो चिमनु

... रंतेयपस्य देहे वं दत्त मिमंत्रितं। वर्जितं यत्तु रक्षादियोजितं यत्र दापितं। ... महावीर ... दिव्यस्थानेव कर्तृ ... निःशाकैः कृत्वा शनैः

... कर्माणि वशाय दसुतावलु। प्रकारेण महावीर ... लेशी ... यातारादि ... ततः। पूर्ववत्तत्राणसं

पुत्रकाकथया कृत्वा निकर्माणि वशायदमु ... प्रकारेणैव ... शास्त्रे विशि ... दोरिपोः प्रतिकृतिं कृत्वा भस्मना ... पूर्ववत्प्राणसं

मृत्युवत्ससंदेहो लोहितेलेषु संस्थितः। मारणे कुर्यात् ... शस्त्रेण ... कुर्यान्मंत्रोच्चारणपूर्वकं। छिंधि छिंधि मारयेति तन्त्रा

... विना प्रतिमा हृदि तत्रामले ... ततः शस्त्रेणच्छेदनं कुर्यान्मंत्रोच्चारणपूर्वकं। छिंधि भिंधि मारयेति तन्त्रा श्री

... कृत्वा ... स्वाहा कृत्वा प्रपीडितं पाणितलयोर्द्वयोः ... होमः कार्यस्तत्र वा ... काले ... ६३३

... कृत्वा सप्तदिनं कुर्याद् ... काककौशिकगृध्रकैः। पक्षैः कटुकतैलाक्तैर्घृतं ... कुनेत्। ... डिले

... कृत्वा ... विभीतकैः। विषरोमनखैः ... काककौशिकगृध्रकैः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मुक्तकेशस्तु सूर्ये मुद्रया बुधः। दक्षिणास्यामुखो भूत्वा पञ्चोच्चारसंकुलः। त्रिशता वदति भेदेन सप्तवासरमध्यतः। शत्रुर्मृत्युमवाप्नोति
ध्रुवं नापि सुरक्षितः। दिनत्रये रात्रिभागे स्मशाने चतुष्पथे तं गतं जपेत्। प्रेतमुद्रां पयेत्सर्वे वेतालः किं करोम्यहं वेता मुभामुभं वद दति मंत्रि
णा सह दिव्ययानं ददाति मांसं च तं वक्कारयेति करोति वा भक्ष्यं वुमंत्रितं रात्रौ सहस्राष्टं ति कंकुलः। दिनत्रये तत्र श्मशाने क्षिपेत्प्रतिमां सुव
र्णस्य कां सुवर्णस्य मूलं पुरुषविधिं शवतः। मंत्रप्रभावात् जलेनैव भवसेवनसेनाघः। मंत्रेणानेन सिद्धेन यदस्य शंवसाधयेत्। भवस्य भयेविवा
दे शास्त्रसंग्रामसंकटे। भूते दिव्यसर्वभयेन विशेषाणा मारणे तथा। मृतकोत्थापने वैव प्रतिमाचलने तथा। विवेचनेन रेमंत्रज्वरग्रहे हृत्या
मोहने चाक्षते मंत्रो महारणे दुर्गा भवदंतिनि। क्रूरसत्त्वेषु सर्वेषु शस्त्रसर्वभवि मोक्षणे वै धर्मोत्सवे सारलोचमोहनशोतो निर्योजयेत्। मंत्रे
ण हनुमतो नाकर्त्तव्यं पुरुषार्थं वं धमुके जपेत्। मंत्रं तत्रौ रात्रौ वनिमध्ये। लिखित्वा प्रतिमां भूमौ मा हतेरस्वलन्नरः। सप्तमासरसं पं
द्वितीयां तत्समालिख्य। मंत्रस्यांतेन धर्मं वाचिमो वद्याचिमो वद्या। मार्जये त्वमहलेन पुनस्तये वलेराधः। एवमष्टाधिकशतं लेपयाज्जे पु
नरः। एवं कुर्वन्नसवपिघं सर्वकामसिद्धं नरः। महापराधसेतुः। प्राणहा नर्चकारकः। ससप्तदिन जेतु वेजना मुच्यते सुरं। तन्नृ
सुसमाधानं समसंमोसयेन्नरः। ननु दंडं चैत्य श्रुता राजानो विभवे जनाः। हवना न्यपि संसत्र दशोशेन कोको धयो। स्तंभने वश्यकामाधान्ये
चम्पकपुष्पेण हरिद्रावत। माक्षोकार्त्ताल केसल्ल की फलं। भ्राल्मे लीकुसुमान्याकर्षे। धुत्रयमुतानि वाउचाटनादि। तान्यत्र श्रेष्ठानि तक वि
तकः। वश्यार्थे सर्वफलाक्षामधुकं वा गुग्गुलं। विद्वेषे करवीराणां पत्राणि सामिधस्तथा। श्मशानकविभीतानां सन्नि ओ। भीरकंतथा। मधुरेण
मंडेन वकेकुङ तैलसंमिश्रितैः। ज्वरे तापे वज्रभूलेव गांडमालासगंदरे। दूर्वा गुडूची संयानि शाम्रपत्राणि दधीनि वा। भूलेखेरंड समिधः। कुवेराससमि
त्रयाः। त्रिमुंडी समिधश्चैव तिलतैल समन्विताः। लक्ष्मीकामो सरोजानि बिल्वपत्राणि वै वहिः। समिधस्तस्य होतव्या मधुत्रयसमन्विताः। पं
चगंधं नारिकेल द्राक्षे स्तुक कदली फलं। सौभाग्य सर्वसंपत्तिसाधने हवनं स्मृतं। कर्पूरं केसरं नागचंदनं रोचनात था। तत्सपत्रं वीरणं बलेवणं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि० पा०
६३२
स्व
632

लागुरु तत्वा मांसी नखं जातिपत्रं लकफलं लोहवाणकौ। सान्यान्येतानि सर्वत्र विहेयामृतै विभिः पुष्पैः सुगंधिभिर्बोसः प्राप्यते
वांत्र मेत म्। द्रोह वमारणे तेयं विधेस्या द्राजिका तथा। कंककौशिक गृध्राणां पक्षाश्च विज्ञाताथा। गृहधूमकरावेव लवणं कटुतैलकं पा
दपांसुं तथा राजी लवणं कर्ज्जले सतो उन्मत्तफल पुष्पाणि सामि धो मोहने स्थिताः। आस्यैः सर्वत्र प्याते यानं यंत्रैर्यन्त्र समन्वयः यत्र लिखा जात्री
र दधि मि मे हि धीजो समन्वयः एवं नाना प्रयोगांश्च साधयेन्मंत्रवित्तमः॥ पुरश्चर्यां जपैनैव हुनेत् तं वसेवयेत्॥ ॥ इति श्री विद्यार्णवे तंत्र
पाक्रिंशततमः श्वासः॥ ॥ अथ पूजाविधानार्थं यंत्रमेकमथोच्यते। ध्यानात् एतान् नाना प्रयोगांश्च षट्कोणं च सुपत्रं च चतुरस्रं च कान्तिः वी
ज सुकोणे लिखे [illegible] ममकनामले खं हन्मंत्रं षट्कोणे पु वडंगानि बीज युक्तानि संलिखेत्। बीजान्यं च कोणगे लिखेत् [illegible] पृथक् पुनः सत्
पुनः स्रं तु नीपुष्यारं तथा तत्तो वेकद्रव्यु योनि तथा वायुसुतायेति तान कीलवनाय च। रामदूताय ब्रह्मास्त्रनिवारणाय ततः परं। नलनाथ
कोणस्यो तरालेषु संलिख्य नाम षट्कं कीय सुकोणेषु वीजानि नामानि च समालिखेत्। सुग्रीवायांजनापायं सुषेणाय [illegible] ततः परं नलो
यथ च नीलाय तत्थान्जो यव तत्पदं। प्रहस्ताय सुषेणाय दलमध्येषु संलिखेत्। रामभक्तो महातेजाः कपिराजो महाबलः। द्रोणाद्रिधार
को [illegible] कार्य नकारकः। दक्षिणामास्कर [illegible] सर्वविघ्ननिवारकः। दलांतरालेषु लिखेन्नामान्यष्टौ प्रयत्नतः। लोकपालो नागयुधा
[illegible] चतुरस्रे च संलिखेत्। रक्षोघ्नाय दिव्यायरिपुघ्नाय तथैव च। व्याधि [illegible] घ्नाय ज्वरघ्नाय भूतघ्नाय ततः परं। पाशस्त्र मंत्र घ्नाय यंत्रघ्ना
य विशेषतः। सर्पव्याघ्र महावीर भयघ्नाय मित्रात्ततः। ब्रह्मग्रह महाराजकोप घ्नाय तदुपरं। कृत्या क्षतग्रहघ्नाय बलघ्नाय च सर्वतःश
मप्रियाय च हृदयाराम भक्तिरताय च। भक्तप्रियाय जगती दुर्भिक्षार्ति विदारणे। पार्थाग्र संगराने तु शक्ति विक्रम वर्धिने। अनंत नगरस्था श्री
मपुर पद्दाररक्षिणे। स्वामिभक्ताय भक्ताय वीरभक्ताय योगिने। स्वभक्ताद संगामा विजयाभिवर्धिने। इत्येतादिषु संलेखं स्तुत्याखं ६३२
नाम संचकं। एवं यंत्रवरे सम्यक् पूजा कार्या हनूमतः। स प्राप्नोति [illegible] तं सर्वं प्राप्यते नात्र संशयः॥ अथ यंत्रं प्रवक्ष्यामि धारणार्थं विशेषतः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्नात्वा ततः भूर्जे ताम्रे अथवा वस्त्रे भित्तौ पट्टे शिलातले। तालपत्रे यथा ... ले स्वं रोचना नाभिकेसरैः। श्रीखंडैर्वा कर्पूरैः सर्वयंत्रं समालिखेत्।
वसुत्र यं समालेख्य वलये संपुटे दलं। साध्य नाम लिखेन्मध्ये बहिः षट्दले लिखेत्। दले दले सुसंलेख्यं ॐकारं संपुटं तथा बहिः सं वेष्टये
त्त्र वलये नद्वं तथान्तद्बहिः श्रृणु रक्षां सतारे खाग्रे श्रृणु सुविलिख्य ततः तद्बाह्ये त्रिभूविलिख्य कोणे भमान् निया मूलमंत्रेण तत्सर्वं वेष्टयेत् अं
लक्ष्मैः पुनर्बहिः लिख्य वैतापिक्रि रेखा भित्वा वेष्टयेत्तारेखांते वज्रिवलयं कारयेद्दिक्कोण कोण कांत माया लेखं कुशं लेखं ह्रीं बीजं समालिखेत्। वज्रा
ष्ट के पुसं यात्रं मूलबीजं तथा बहु धाम र्कं करत्नवन्तयंत्रे प्राणान् पंचकारयेत्। पाशादि त्रयक्षर स्यांते स्वादमुष्य पदं पुनः। क्रों मात्राणि इह प्रा
तथा जीव इह स्थितः। अमुष्य सर्वेन्द्रियाणि भूयोऽमुष्य पदं वदेत्। वाङ्मनश्चक्षुः श्रोत्र घ्राण प्राण पद्मं ... पश्चादिहागत्य सुखं चिरं तिष्ठंतु ठंठ
यं त्रं यं प्राणमनुः प्रोक्तः सर्वजीवप्रदायकः। षट् शतेस्त्रिशतेर्वापि तद्यंत्रमभिमंत्रयेत्। तार्क्ष्यरसं योगं प्राणबुध्या वकारयेत्। नित्यकर्मे
ण श्रोत्र वर्य व्रत धारी जितेंद्रियः। तं स्वकारं तनो महाभागो हनुमंतं वपूरयेत्। कदलीमातुलुंगादि फलैरावै मनोहरैः। अपूपैर्नानाविधैः संवसोध
रैः समाहितान्नतो यंत्रं सुजार्यं स्यात् सर्वकाधाविनाशकृत्। सर्वरक्षाकरं नृणां बालानां योगि तारमपि। परभूतावजन्मानां वहकानां सर्वजी
नां ज्वर मारी विस्फोटकादि ... रोगभयापहं। राजद्वारे वने चोरे संग्रामे रिपुसंकटे। ... पाते महाभीमे दिवाग्नि जले संप्लवे। जनवश्य राज
वश्ये रिपुविद्वेषणे वधे। दधतामनिशं यंत्रं प्राणरक्षापनं पूर्वकं सर्वकार्यं सुसिद्धं स्यात् नात्र कार्या विचारणा। अथ यंत्रं धारणा विधं कथ्यते श्र
णु सुंदरी। षट्कोणं विलिखेद्यंत्रं भूर्जपत्रे सुसुंदरी। वस्त्रपट्टे कागदे वा मिलितं द्रव्यैः सुगंधकैः। लिखेत् मध्ये तु साध्य नाम मध्ये लिखेत् विशेषतः। तत्तत्स्व
रूपनेत्र नामावलीं तत्र वे पुनः हनुमान् रक्ष रक्षेति पट्कोणेषु लिखेत्तथा। अंते तल्लेखनी भूत ... वीजं तत्र लिखेत्। एतद्यंत्रे महाश्रेष्ठं स
र्वसिद्धिकरं नृणां। साधयेत् सर्व कार्याणि नात्र कार्या विचारणा। अथ पुनः प्रवक्ष्यामि यंत्रं कथ्यते तन्निशामय। कपीश्वरस्य हृत्पंच समालेख्यं प्र
यत्नतः। वस्त्रे वा कागदे वाथ भस्यावालकके नवा। हिंगुले नापवा ... लेख्यं द्रव्यैः सुगंधैः। तत्रैव क्रमयोगेन साध्य नाम समालिखेत्।
प्रथमं हृदये लेख्यं द्वितीयं मस्तके तथा। तृतीयं दक्षिणे बाहौ चतुर्थं वामके भुजे। पंचमं च तत् ... पादयो द्विसिणवामयोः। ... रेसमस्वै वदया

लि स्वती ९

वि आर्ण

६३२

633

रोचाष्टमं तथा॥ कमोरो नवमं चैव दशमं दक्षपत्तले। एकादशं च संलेख्यं वामपादतले तथा॥ ह्रेक्रमेण संलेख्यं वर्णानां च समूहकं। वक्ष्ये द्वे
संभनेवमारले मोह्नेतथा॥ स्रकर्णे लवे धनुमुक्तौ विनिवेशितशेषतः॥ द्वादशस्वरविन्यासात्कक्षरयुतं लिखेत्॥ मंत्री ह्रीं बीजपद्मं चतु
धंते नमनेकौ तन्नामकथिताविद्यादर्शाखर्लिका॥ वश्यमानयसंलेख्यं वश्यवाग्निरितिश्रितौ॥ विंदुचयाम्रडितेवविंदु वसमुदीरितं॥ उ
घ्रोडितं तं ...मिति संभने समुदीरितं॥ अम्रडितं मारयेति मारणे समुदीरितं॥ अम्रडितं मोहयेति मोहने समुदीरितं॥ अम्रडितं मोक्षयति
धमोक्षे समुदीरितं॥ एवं विधं तु संलेख्यं प्रतिमायंत्रमुत्तमं। साध्याकृतिं वस्त्रमयीं कृत्वा पूर्वं वदुत्तमां॥ रक्तांतु नेन संलेख्य सां क्रूं कुलप्र
यत्नतः॥ क्षीरेण ...यजीलेन दग्धागान्तेन कवचितां॥ प्राणानैस्थापनं कृत्वा रोचणांज्ञाटनं कृतं॥ मामोदृष्टोवारिपोः पीडयेदकृतिं स्थितो॥
तद्गसस्यतु पावेकारयेन मा पुहतवो॥ अथवा गोक्षिपतेतु वेलमारणे हतवो॥ एवं कृत्वा रिपोः संभ्रमं सुर्भवति नान्यथा॥ प्राणप्रति
कपूर्वंतु संपूज्य...सिपे कुवि साध्यस्य दारदेहेतु निखनेत्तु महामतिः॥ अथवा भूतले लेख्यं प्रतिमायंत्रमुत्तमं॥ तत्र संश्लोक संदर्भं
सच्चे नामलिखे कुवां सोमार्थं पुनरालेख्यं तन्न चैव च पुनः पुनः॥ एवमभ्यर्चनं कृत्वा लेखनाव्रतिपूर्वकं॥ यथाक्रमेण समासात तदापत्सुयको
जनो कार्ये स्याद्वैकोणपूजातत्रासंत्रिणाक्रुवो॥ हरिमर्कटमर्कटमंत्रमिमं यदि लिख्यते भूमितले॥ यदि नश्यति नश्यति वामकृतं परि
सुंवति मुंवति मे स्वालिका॥ इति लेखनप्रकारः॥ अथ द्वादशाक्षरस्य प्रयोगः॥ तत्र प्रातः कृत्वादि योगपीठन्यासांते मूलेन प्राणायाम
त्र्यं कल्पा...रसिश्रीरामचंद्रऋषये नमः मुखे गायत्रीछंदसे नमः हृदये श्रीहनुमते देवतायै नमः गुह्ये मारुतात्मज बीजाय नमः पादयोः
ओंमनी हृदयांते दृशाक्षये नमः कृपादलवंगमेति प्राणाः॥ श्रीरघुवरकपिश्रेति कीलकं॥ मत्कार्यकर्तावानरोरामकिंकर इति कवचं॥ हरि
र्वगोत्रवानितिशिखा॥ धेर्धरचनवासीति ध्यानं॥ ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः॥ इति कृतांजलिः कृत्वा ॐ मानतात्मने हृदयाय॥ एवं श्रं श्री
नतीहृदयांते दशिरसे॥ ...प्राणदात्रे लवंगमायशिखा॥ हनूमानुग्रमहत्कवचं॥ श्रीरघुवरकपिश्रेष्ठनेत्र॥ श्रीवानरोरामकिंकर ६२२
त्रसो॥ एवं करषडंगविन्यासं कृत्वा ॐ हरिर्वनौकसां नाथ इति मालिवंधरोः ॐ ऐं श्रीं ह्रां ह्रीं ह्रूं हनुमते नमः इति सर्वांगि व्यापकं॥ श्रों ऐं श्रीं ह्रां ह्रीं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ हनुमते नमः हृदयाय । ह्रां महतामयशिरा दशरामप्रियाय शिरसे । ह्रं सीताशोकविनाशकवच । ह्रैं अंजनीसुतनेत्रत्र । ह्रः श्रीरामकिंकरा
यअस्त्राय । ॐ हं नमः शिरसि यां । एवं श्रीनेत्र न्यासः ॥ ह्रौं मुखे । ह्रीं कंठे । ह्रूं बाह्वोः । हैं हृदये । ह्रैं कुक्षौ । हं नाभौ । हं गुह्ये । हं जान्वोः । हः पादयोः
॥ हस्वन्यासः ॥ ॐ हं नमो मूर्ध्नि । ऐं ललाटे । श्रीं मुखे । ह्रां कंठे । ह्रीं नाभौ । ह्रूं ऊर्वोः । ॐ हनुमते जंघयोः । ॐ नमः पादयोः ॥ ध्यानम् ॥
वामकरे वैरिभिदं वहन्तं शैलं तदन्ये घनरं ध्यरं कं । वामारुणाय कुबलीवर्णं ध्यायेज्जलकुंडलमंत्रयो । अथ शोकवनमध्ये लसा मिमु क्रोधकि
लाधरं । तथैवं तं रामं वै दैवं श्रीजादेवारिमर्दनं ॥ ॐ ऐं श्रीं ह्रां ह्रीं ह्रूं हनुमते नमः ॥ इति ध्यानम् ॥ अथ हनुमन्मालामंत्रः ॥ ॐ ऐं श्रीं
ह्रां ह्रीं ह्रूं नमो हनुमते प्रकटपराक्रमाक्रांतदिङ्मंडलयशोवितानधवलीकृतजगत्त्रितयाय वज्रदेहज्वलदग्निसूर्यकोटिसमप्रभात
नूरुहरुद्रावताराय लंकापुरीदहनउदधिलंघनदशग्रीवशिरःकृतांतकसीताश्वासनवायुसुतअंजनीगर्भसंभूतश्रीरामलक्ष्मणानंदक
रकपिसैन्यप्राकाराक्षकुमारच्छेदनवनविदारणाक्षयकुमारच्छेदनराक्षससमूहविभंजनब्रह्मास्त्रब्रह्मशक्तिग्रसनल
क्ष्मणशक्तिभेदनिवारणविशल्यौषधिसमानयनबालोदितभानुमंडलग्रसनमेघनादहोमविध्वंसनइंद्रजिद्वधकारणसीतारक्ष
कराक्षसीसंघविदारणकुंभकर्णवधपरायणश्रीराममक्तितत्परसमुद्रव्योमद्रुमलंघनमहासामर्थ्यमहातेजःपुंजविराजमानस्वामिवचनसं
पादितार्जुनसंयुगसहायकुमारब्रह्मचारिन् गंभीरशब्दोदयदक्षिणाशामार्तंडमेरुपर्वतपीठिकार्चनसर्वदुःखरोगनिवारणसर्वविषविनाशनसर्वोप
स्थितानिवारणसर्वदुष्टनिबर्हणसर्वव्याध्यादिभयनिवारणसर्वशत्रुच्छेदनमम परस्य च त्रिभुवनपुंस्त्रीनपुंसकात्मकं सर्वजीवजातं वशय वशय मम
ज्ञाकारकं संपादय नानानामधेयान् सर्वान् राज्ञः सपरिवारान् कुरु कुरु सर्वशस्त्रास्त्रविषादिध्वंसय ध्वंसय ॐ ऐं श्रीं ह्रां ह्रीं ह्रूं फट् फट् घे घे हूं हूं
हुं फट् ह्रीं फट् स्वाहा ॥ ॐ हं ऐं हि हिं सर्वशत्रून् हर हर परबलानि परसैन्यानि क्षोभय क्षोभय मम कार्यजातं साधय सर्वदुष्टदुर्जनमुखानि कीलय कीलय घे घे
हुं फट् स्वाहा । अपर मालामंत्र मद्भवाः । त्रिवारं वादिवेदिनो । तं च दशसाहस्रं मंत्रसिद्धिर्भवेद् ध्रुवं । पंचदशश्लोकैः कुर्याद्दशांशेन होम यत्नतः । मा
हेनकृतसहस्रेण दशांशेन मोदते । त्रिवर्षं घृतं तिलश्यामाक यव ब्रीहि समन्वितं । पुष्पफलैर्विल्वसमिधः कैः राम धुसंयुतैः । सघृतं शुभ स्वाहेव
जं तर्पणम् दशांशेन तर्पणं दशांशेन मोदते ॥ त्रिवेदसुतिलश्यामाक यव ब्रीहि समन्वितं ॥ पुष्पफलैः विल्वसमिधः राम घृत संयुतः ॥ सघृतं शुभस्वाहेव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भया

वि यार्से ६३४

634

तुकुमाकृतिसंभुतः॥ करवीरैर्जातिपुष्पैर्बकुलैश्चंपकैः शुभैः॥ शतपत्रैश्च कल्हारैः पंकजैश्च सरोजमयैः॥ जातिमीमातुलिंगव नारिकेलजलैः
पुत्रापनसमा दाक्षखर्जूरैः शुभैर्दैत्यैर्हविर्भुक्तो॥ यत्र द्वारे सभामध्ये संग्रामे रिपुसंकटे॥ वंधने सुहवनं ग्रामे विवादे विशेषतः॥ असाध्य
साध्यकामवाविचारं मे प्रयत्नतः॥ क्षुद्रप्रयोगनाशार्थं प्रसूतिनिहस्तो लोभूतवेतालसर्पादिनिग्रहार्थं कुर्यात्॥ यात्राप्रयाणकाले वपठेन्मंत्रे
समानसो॥ नेत्रदुःखे च मोक्षे च शिरोदुःखे तथैव च॥ ज्वरादिसर्पकाधिश्च ग्रहपीडानिवारणे॥ कर्णे नेत्रे जलमध्ये वज्रपंचमंत्रे समानसो॥ वितामे
समवचाकुंकुमं तगारं कुंकुमं तसमं॥ चूर्णं स्त्री शिरसि शिखायां पुरुषाणां च पादयोः॥ अष्टसौदासलौ यातिथावडीवंन संशयः॥ इति विधिः॥ अंतर्गते
यमनुंवस्य भूमिः सुखैक साधनाप्रकाशितेश्वरे कोरणलोकानां हितमिकृता॥ अथ वेतालविशावादि शाकिनी ब्रह्मराक्षसाः॥ दृष्ट्वा वज्रवलं यांति मे
त्रानुक्कानतलरे॥ प्रधानत्रोगभूतो यं मंत्रराजो लघुत्तमः॥ पूर्वं नमः पदं वोक्तातनो भगवते पदं॥ अंजनेयाय इंडे॰ तं महावलाय पदं तथा वज्रिणा
यांतहृव स्यात्सेत्रोहनुमतः परः॥ ॐ नमो भगवते अंजनेयाय महावलाय स्वाहा॥ भूर्जि भालेभ्युवो मे ध्येत्रे वर्णः कर्तव्ना सयोः॥ अस्य कं
दे वदे मूले तथा धारे कंठे हृदये पंचयनाभिके॥ लिंगमूले तथा धारे कंठे ताल्वोभ्रुज्जं मध्ये कपाले मध्ये समस्ते न व्यापकं विन्यसेत्संतानः स
वैदूर्यादिकरः॥ एतन्मंत्रस्य ध्यानादिन्यासपुरस्सरं प्रयोगादिविधिः॥ सर्वोक्तवत्॥ माला व्याप रमंत्रोपिमारुतेः
सर्वसिद्धिदः॥ ॐ नमो भगवते प्रकटपराक्रमाय आक्रांतदिङ्मंडलाय यशोवितानधवलीकृतजगत्रितयाय वज्रदेहाय रुद्रावतारवै का
पुरीदहनरुद्दधिवंधनदशग्रीवशिरः कृतांतक सीताश्वासनाय अंजनीगर्भसंभूत रामलक्ष्मणानंदकारिन् कपिसैन्याकार सुग्रीवसाध्य
रणायवलो त्पाटन कुमारब्रह्मचारिन् गंभीरशब्दोदय सर्वग्रहविनाशन सर्वज्वरोच्चाटन डाकिनीविध्वंसन ॐ ह्रीं ह्रौं ह्रीं हुं सर्वदुष्टविनाश हर वरवले श्री
सात्मपरम सर्वकार्याणि साधय ॐ हुं फट् स्वाहा॥ उद्धरस्तु॥ प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य नमो हनुमते पदं॥ डे॰ तं प्रकटवसेयुक्तं पराक्रमपदं तथा ६३४
क्रांतमप्रोयेतंदिङ्मंडलमुदीरयेत्॥ यशोवितानधवलीकृततगत्रितयाय वा॥ वज्रदेहाय वे युक्तं रुद्रावतारपदं तथा॥ संकुध्यं तलंकापुरीद
हनमीरयेत्॥ उदधिवंधनदशग्रीवकृतांतक॥ सीताश्वासनाय ततो अंजनीगर्भसंभवः॥ श्रीरामलक्ष्मणानंदकरकपिसैन्यप्राका

दे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रवा॥ सुग्रीव साधारणं पदं पूर्वोक्तोत्ताट देवेत् तथा॥ तथा कालक्रमात्तारिन् तथागं भीरवद्वासर्वग्रहसिद्धिसाधनं सर्वज्वरहरं तथा डाकिनी
विध्वंसनपदं तत्ता रसुदी ॰ रथेत्। मायात्रितयमुच्चार्य भस्मस्येव वदेत्ततः सर्वविघ्नहरं परं वलक्षो मम दुष्टो मया मम सर्व कार्याणि साधय
निद्ध सनपदं तत्ता रसुदीरयेत्। मंत्रोयं मालाख्यः सर्वकामदुघः। ऋषिरीश्वरस्यास्यादनुष्टुप्छंदईरितं। हनुमान्देवताप्रोक्तो ॐ बीजं
सिद्धिकरं ह्रेतोऽ ॐ ह्रूं स्वाहेति मंत्रोयं मालाख्यः केन्द्रह्रौं पुनः। हनुमन्नीतये वैवफलमाचमुदीरितं। नमो भगवते वीरा नेका यो गुरुं ये न्ये सेना
किरंतला कीलकं हन्त्रंपयो कौवेधकं तु। ग्रामसुतायेति तथान्वमाध्यानमपि स्फुरेत्। अग्निगर्भीयवत्तथानानाविक्रा भौवनिंन्यसेत्ता रामह
द्रमूर्तये चवलतथा तर्जनी मध्यमं तेतरां। वायुसुताय विकारणाय वक्तान्त्रमं त्रः समीरितः। घृतंगं वायुना कृत्वा ततो ध्यायेद्दनन्यधीः। स्फुर
नाय वपुजः कनिष्ठावर्णं विवस्तलः। ब्रह्मास्त्र निवारणाय वक्राय मंत्रं ह्रीं कुंडलं द्वयसंशोभिमुखांभोजं मुकुर्भुकुमस्त्रधृतं तत्पुरश्चर्या रामस्या ध्येशिवस्थवाप्रजां मु
दिकाग्रंसखलेकं तिधिं मुद्रां च कृतं तं गलितां कुंडलं द्वयसंशोभि मुखांभोजं विविधैर्वामा सीरीलन सावत्री विनितं दुग्धं वनः पुष्करोगानिवसार्थमवोत्तरशतं मुने। प्रजपेत्तद्य
चैत्यं वपीठेसेवेयाविदधीत वैश्रावणतिमिरविनाशितलेन सारीवि तितैद्वा संपर्यसप्तकोनरसहस्त्रकं। जपेत्तस्मान्मनुमंत्रनिशीथान्नियतास्तना लम्यामिकोक्षिपणेरा
नुकोमवलेवनकं सप्तकः। महारोगादिशांत्यर्थमस्त्रोत्तरसहस्त्रकं। जपेत्तिथिमासान्तनुमंत्रनिशीथे जपेद्दोषभैरवारिं। संधाना पं वुसुग्रीवे संधा
तुलसा दुर्बलंनर्वविधातेः। ध्यायेदासदसहं तारं भयुतं वियतादशः भजपानि। नामक्षीवजयेद्दोषमेभवारिं। संधाना पं तु सुग्रीवे संस
लपत्लमरश्रेष्ठिम्नयुतेनावि दक्षिणाः संछिन्नाप्रोत्यसंशयो। लं कायाहहने ध्यायन्नु जपन्नयुतमंत्रं साशत्रुराषु दहेद्दव विभवेनस
हरिणाः। जयाभिरिपुसंघातमस्मादनोतवि घृतं। यत्लुन्ड ह्हनूमं तं सर्वदेवैः प्रपूजितं। सर्वदेवस्य मंत्रेण तस्य लक्ष्मी रवंच
लादी र्घमायुर्लभेद्वसमर्यतो विजयी भवेत्। मायादि हनूमतं रक्षेत्सदोवेवतायतो। सर्वतः सर्वदामित्रे भवत्येव न संशयः। शैवानां वै
ष्णवानां च वहुकर्माणि प्रदर्शितं। नान्यसाधनमस्तीवमेकं ज्ञादलोद्दनुमा। मोरिपुच्छादिभिः जीनाम्प्रथमेव परायणा सन्नाहं भूरिपुदुर्पु
द्रुकं परसे नकं। यन्त्राकालेहनूमंतं स्मरन्नातुस्वकार्यहर्ता हृदो। यायानि वनानेर हृदार्थ मिथिलाकृतिः स्कायकाले स्मरणं तं वो मंत्रं
दिकं स्यजेत्। पदं ववासुदत्ताहे हनूमत्ये पदं पुनः। कालदं द्रंगादंरावत्त्रयं वक्तिव ... मां। यत्तविंतानी वर्णानामासप्तलीहदात्मेमहेशा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या
६३५
635

ॐ नमो भगवते हनुमते कुलेक कुले धगधगा खख खुखु स्वाहा। १०। नागवल्लीदले वै गां बद्ध्वा गुणितं शुभं। वंध्यानां शंकले स्त्राय ॐ
ॐ नमो भगवते ... मा ह्रीं हृदो दरि। सप्तरूपगोपलाग्रे वै वं धयेद्विं पलायपेतरः। मंत्रेणानेनाभिमंत्र्य सप्तवारं [illegible] पापुनरागता ये वमंत्र्य देवं सप्तभिस्तुवि
व क्षणेः स्फोटः दारसमये तत्र्ही हमसभीभ्रतो न संशयः। कर्पूरं घृष्टं येन पुत्रीकारे पटे। रक्षिता। कोकिलास्य स्यात्। विद्यारूपं हनुम
लो मनुं डं दद्यात् दशाई तु मंत्रमध्ये निधारयेत्। मूर्ध्नि वंधनं तेनैव त्रैलोक्यं नयति। ९। महासेनापताकायां मंत्रं यंत्रे समालिखेत्। वंद
स्रूयं गते [illegible] मंत्र लाभो सपागवाणि। हो [illegible] दश [illegible] ने तिल सर्षपकादिभिः। युद्धकाले पताकायां गजाग्रे परिसंस्थितां। दर्शयेत्सर से
न्यत [illegible] विशितं मालामंत्रं जपेत् [illegible] हनुमंतं स्मरन्नरः [illegible] गजपतेः युद्धे हनुमत्पराक्रमः। [illegible] सर्वे
लिपि [illegible] वरसे [illegible] भूतान्नमे वर्षाकरी सेवना कुंकुम [illegible] सुखभये। मुद्रा [illegible] यंत्रम [illegible] लोकि
खेरः [illegible] मंत्रं दलाष्टके। मालामंत्रं [illegible] कपालिकाकरे [illegible] शिरः स्थितां
वक्र [illegible] कुले [illegible] हारपरमे [illegible] सर्वं [illegible] तस्य पीडं नकु
वीतिगर [illegible] नास्ति [illegible] तथा [illegible] सर्वे [illegible] आहिका [illegible] स्त्रियां
महायोग मं। [illegible] तारे हकारे [illegible] सनः षट् दीर्घस्वर [illegible] रके [illegible] ॐ कं
श्री [illegible] ॐ [illegible] हं रत्नमालजलके [illegible] कुक्षीत [illegible] संयुक्तं [illegible] ताराद्यं [illegible] वर्णमं
डलं [illegible] कपिलपिंगल [illegible] ऊर्ध्वकेश महाबल रक्तमुख तडिज्जिह्व [illegible] देत ततः [illegible] कह कह [illegible] रूप [illegible] महा
क महासिंह [illegible] महासेतुबंध पद महाशैल [illegible] महाबल पराक्रम भैरवाज्ञ
[illegible] दिष्ट [illegible] जपपदं [illegible] फट् [illegible] स्वाहांत [illegible] पंचविंशद्वर्ण [illegible] मनुः। मालामं श्री
[illegible] ॐ [illegible] कपिल पिंगल ऊर्ध्वकेश महाबल रक्तमुख तडिज्जिह्व महारौद्र दंष्ट्रोत्कट ६३५
[illegible] लंकेश्वर वध [illegible] महासेतुबंध महाशैल प्रवाह गगनचर एह्येहि भगवन् महाबलपराक्रम
रक कह कह [illegible] महा [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ममैरं सातानूपर हे हि महारौद्र दीर्घपुच्छेन वेष्टय वैरिणो भंजय २ हुं फट् स्वाहा ॥ ओं ह्रौं स्फ्रें ख्फ्रें ह्स्रौं ह्स्ख्फ्रें ह्सौं हनुमते नमः ॥ ॐ नमो ह
नमान सर्वग्रहान् भू... विषयं वर्तमानान् दूरस्थान् समीपस्थान् सर्वकालदुष्टबुद्धीन् उच्चाटय परबलानि क्षोभय २ मम सर्वकार्याणि साधय २ क्रों
श्रों हुं घे घे हुं फट् स्वाहा ॥ ओं सिं वं ओं सिव ओं ओं सिद्धिं ओं हं ओं हरिं ओं हराय ... ॐ स्वाहा परमंत्रपरयंत्रपरतंत्र हकार भू
तप्रेतपिशाच सर्वग्रहान् ... सर्वदुर्जनं वर्जय रक्ष करणे सर्वविघ्नास्पाणि निवारणे नाशय २ हुलु २ चुलु २ खिलि २ विलय सर्व कुरु त्रा
लिसर्वदुष्टयावं कुरु हुं फट् स्वाहा ॥ ॐ ह्रं श्रीं ... ह्लौं स्फ्रें ख्फ्रें ह्स्रौं हसख्फ्रें ह्सौं हनुमते नमः ॥ इति द्वादशाक्षरमंत्रः ॥ ओं स्फ्रें ख्फ्रें
ह्सौं हसख्फ्रें ह्सौं ॥ इति पंचाक्षरमंत्रः ॥ सर्वेषां रामचंद्र ऋषिः नाना छंदांसि महावीर हनुमान् देवता मारुतात्मजेति ह्सौं बीजं ओं
ह्रीं शक्तिः श्रीरामभद्र क्रों इति प्राणः ॥ ओं हां इति कीलकं ॥ श्रीरामलक्ष्मणौ ... नंदकर फ्रें क्रीं कं इति जीवः ॥ मम
जनीसूनुः स्फ्रें इति बीजं शक्तिः ॥ इति द्वादशाक्षरवत् षडंगन्यास ध्यानानि ज्ञेयानि ॥ इति हनुमत्स्त्र करणं ॥ अथ काम्यहोमकर्म तंत्रोक्तं
सिद्धय विनियोगः ॥ द्वादशाक्षरवत् ... प्रयत्नाय यत्र भवतीति स्फ्रें ते सत्यं रितानस्यावश्यकत्वात् परिज्ञानं प्रकाश्यते ॥ श्री क
प्रकारेणाग्निवृक्षं प्रविष्टाय कृतानां नैवेद्य ... सिद्धिः ... वराह सर्वतं पुनर्ज्ञप्त्वा नवग्रहमयाब्रह्मस्तंवकं मयाग्रहः
दयामतो ॥ अथ वक्ष्ये महादेवि होमकर्म सुसिद्धिदं ... इति देवताः सर्वास्तु पुनस्तु पार्वति ॥ फलं चापि ... इति सर्वदिवमयाग्रहाः स्वतस्त
वं क्रोकृत हार्दं देवि ग्रहाणां प्रविष्टगुणान् तु ... तिकपापं छिद्ये क्रूर चापि वृक्ष कर्मसु तत्र ओं छित्ति ऋतुमंडलस्य नक्षत्र पुष्पयाः शिताः सूर्यवु
चा स्थितिं द्ये होमादि होमं समाचरेत् ॥ शांतिकं चापि ... लिवक्र सालि रात्रिभा दानि दापयेत् ॥ सूर्यभावं
पां गुणौ दलाति विश्वं हि होमहीसुताः ॥ तो वो रक्तपुष्पकेनु पुष्पनवेलोद्देवि सर्ववराः ॥ श्रीलिखि प्रीतिव क्रमात् ... अदितेन भद्रैकौ ... पंचैव धनागमः ॥ शुक्रे लाभविशानीय
भया वहुणाय वर्मणे अरि ... देवि नां फलं देविं प्रगुणस्य यथाक्रमं ॥ आदितेनु ... गुरुत्वं वधन ज्ञातिः राहो शांतिस्त धैव वा केतु नात्वायतमत्मनः फलम
तयानौषधीना नरोत्तमः ॥ श्वेतकामे महादेवि मो मे वे चतुर्गंधतां ॥ ... होमं समाचरेत् ॥ सोम्यग्रहमुख यासि नूदि नेविंशति ... कृत्वा ॥ आरंभं सोम्यहोम स्वादि नेत्तस्मिन्
ग्रहस्मारि । एवं नानामहेशानि हो च कर्म समाचरेत् ॥ सौम्यग्रहमुख ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि० कार्य
६३६
636

विधीयते। कूर्महोमस्तथा देवि कूर्मग्रहमुखे भवेत्॥ इति लक्ष्माम्महादेवि काम्यहोमं समाचरेत्। अन्यथा क्रियमाणे तु तैः फलं स्वल्पं समं न
शक्नोति॥ कुलत्याज्जले। अथ वक्ष्ये स्थितिं विशेषे होमकर्म सुसिद्धये। स्वर्गलोके च पाताले भूमौ तिष्ठति ह्यकारद्। तत्प्रकारमहं वक्ष्ये साधकानां
हिताय वै। धातोश्चाति चिवरसंख्या सप्तद्वीपं वसुंधरां। एकीकृत्य सहस्रं [illegible] त्रिशिरः शेष [illegible] ष्टके न वसति स्वर्गे द्वयं पाताल एव वा। भू
यत्नर्त्त्यलोके स्यादेवं वसति पावकः। उत्तानः स्वर्गलोके स्यात् पाताले स्यादधोमुखः। मध्यलोके क्षितौ यः को होमो भीष्टफलप्रदः। इति होम
मंत्रा होमकर्म समाचरेत्। पक्षतिः अष्टदशी तिथयः प्रतिपदादयः। होमारंभे तिथि यां तां तत्र सूर्यवारादि होमारंभे वारसंज्ञाः। अथ
सुगंधा। अथ अरिमंत्रपरित्यागविधिः। तत्र श्रीतंत्रसद्भावे॥ अरिमंत्रपरित्यागविधिं वक्ष्ये महेश्वरि। यत्कृत्वा साधको येषु [illegible] ध्यं शत्रु
मंत्रमथवा गुरुमंत्रं तत्त्वाद्य यं कृत्वा स स्मरिमंत्रे महेश्वरि। तत्त्वामप्यमहद्दुःखं प्राप्नुवंति हतं कुलं। गुरुः स्वकं दूरयेन्न विधिना तद्दग्
मितः श्रुतिः सम्यक् हि सम्भूला प्रारभेत्स वरे दिने। अष्टदलं देशिकः प्रारोचिच्छिं। तत्रादौ [illegible] नैकं भरेत् सावधानमनं
डलेशापये द्विपूजयेत् गुरुं [illegible] विधिना मंत्रपाठं ततः [illegible] देवतां। सकलीकृत्य संपूज्य आवरणानि प्रपूजयेत्। एवं सावरणां चि
त्यादौ विमंत्रस्य देवतां कुलाविलोमं मंत्रं [illegible] ततो महेश्वरि। अष्टोत्तरसहस्रं वा शतं वा [illegible] छिद्यो ब्रह्मापि [illegible] ततः
च [illegible] ततो यावन्न [illegible] ईशानां बलिं हरेत्। दिग्देवतानां तथा [illegible] मनुविज्ञानः। आयाहि इन्द्र सुराधीश पराक्रम नमो स्तु
पते। नमस्ते [illegible] गृह्य पुष्पधूपादिकं बलिं। आयाहि तेजसां नाथ हव्यवाह वरप्रद। गृहाण पुष्पधूपादि बलिमेनं प्रयोजितो प्रीत
नाथ [illegible] याहि [illegible] गृहाण बलिं दत्तं गृहीत्वा मं सुप्रीतो वरदो भव। नमस्ते रक्षसां नाथ निर्ऋते तव [illegible] गृहाण वलिं
पूजादिमयानतं [illegible] दत्तां एहि पश्चिमदिक्पाल जलनाथ नमोस्तु ते। भक्त्या निवेदितं पूजां गृहाण प्रीतिमान् पुरिहि [illegible] वायुप्राण
पते [illegible] परिवारः मयात्र [illegible] विधिवद् गृहाण बलिमादरात्। कुबेर [illegible] धनाधिनाथ सुरेश्वर। पुष्पधूपादिभिः प्रीतो भव श्री ६३६
ता वरदो मम। ईशानो महेशान [illegible] सर्वविघ्न [illegible] पूजितः पुष्पधूपाद्यैः प्रीतो भव विमलया [illegible] आयाहि सर्वलोकानां नाथ ब्रह्मन्
सर्वज्ञ। गृहाण सर्व [illegible] विघ्न [illegible] आगच्छ वरद [illegible] विश्व सनातन। पूजितः परया भक्त्या भव [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दे मम॥ ततः सपरिवारां वटुकं यजेन्मंत्रदेवतां मंत्रेण विपरीतेन पुष्पधूपोपचारकैः॥ ततस्तु प्रार्थयेद्विद्वान्पूजितां मंत्रदेवतां॥ त्वत्प्रसादा
त्सम॥ ततः सपरिवारां वटुकं यजेत् [illegible] मन्त्रेणानेन मम मन्त्रसः प्रभो मम शीघ्रं विनिवर्तय॥ पापं प्रति हतं मेऽस्तु भूयात्कृपयः
मंत्रालोक्य मया तरलबुद्धिना॥ मयुपान्ते व्रप्रभाव मरिमंत्र [illegible] तेन मम मन्त्रः [illegible] प्रतिहतं मेऽस्तु भूयात्कृपयः
सनातने॥ तत्तोनु मम कल्याणे पावनी भक्तिरेव चाहृत्ते संप्रार्थ्य मंत्रेण मंत्रं यंत्रविलिकेमतः॥ विलिख्यामलकर्दरवंदनेन समर्चयेत्॥ कद
शोपरि संस्थाप्य भक्त्या परमया युतः॥ तं चैव देवि मतिमान्पूजयन्नानिजशिरस्य वा स्थापयन्पूजितं कुंभस्थे तोले मंत्रमयैः शिवैः॥ पुनश्चान्य
ततो येन कुंभमापूर्य संयतः॥ तन्मध्ये मंत्रयंत्रं च निक्षिप्य प्रपूजयेत्॥ तत्कुंभं निम्नगातीरे स्थित्वा प्रजलाशये वा विसर्जयेत्तथा वै श्रीगुरुप
यत्रा कार्यात्र पूजयेत्॥ इदं कृतविधानस्य रिपुमंत्रो भवान्नृणां॥ विनश्यति न संदेहः क्रमाद्वै तेप्रसन्नता॥ जायते नीव संपन्ना वर्धीत लक्ष्मी
लेक्रमात्॥ इति श्रीमंत्रपरित्यागविधिः॥ अथ गुरुलाभे दीक्षाविधिः॥ तंत्रश्रीरुद्रयामले॥ गुरोरभावे विप्रेंद्र मंत्रग्रहणमुच्यते॥ का
लेक्रमात्॥ [illegible] संनिधौ॥ तालपत्रमनुं लिखित्वा तोपरि तदग्रतः॥ संपूज्य दक्षिणामूर्तिं विप्रवारैः प्रयत्नतः॥ पाप संविल
वेदाम्य प्रणम्य दंडवत्ततः॥ तालपत्रे समालोक्य पाठं [illegible] एवं गृहीतमंत्रस्य भूरापि विशिष्यते॥ गुरुः संभाविता देवाः कृपयस
चकर्तो मुना॥ एवं गृहीतमंत्रः स्यात्सर्वसिद्धिप्रदेन्नृणां॥ अथ मुद्रालक्षणं॥ श्रीतंत्रराजे॥ कनिष्ठानामकाः पृष्ठे स्यादंगुष्ठ तर्जनी
द्विल [illegible] व्यस्ता मुद्रा सा वै कुशाग्रिधा॥ नारदपंचरात्रे॥ दक्षांगुष्ठं परं गुष्ठे क्षिप्त्वा हस्तद्वये न तु॥ सावकाशं सेवकमुष्टिं कुर्याल्लिंगमुद्रा चि
[illegible] त्रिशूलाख्यो कनिष्ठकमयस्ता वसिता नये तह [illegible] मयस्वमुदाहृता पंचाक्षर [illegible] कारलक्षणा॥ सा [illegible] त्रिशू
[illegible] यत्नतो न्यासेनांगुलयः [illegible] ततः॥ ततस्त्रिगुणमुद्राहिता इति॥ नारदपंचरात्रे॥ मंत्राभिमुख [illegible] पाणिपल्लवौ [illegible] समंततः॥ अंगुष्ठ
[illegible] न्यासमंगुलिसमाश्रयं॥ अंगुष्ठाविषयं न्यासं तर्जनीशिरसे वहिः॥ अंगुष्ठं वर्जयेदग्र [illegible] तस्मा हृदि विन्यसेत्॥ शिरस्यो म
ध्ये [illegible] स्यात्॥ अंगुष्ठत्रनामिका॥ सर्वांगुलयश्वानाभेः पाल्यः कवचं भवेत्॥ तर्जनीमध्यमानामाः प्रोक्ता नेत्रत्रये क्रमात्॥ अंगुष्ठ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ का॰
६२७
637

मे मध्यमाभ्यां हस्तयोरमिश्रद्वयेति ॥ उत्तानस्कन्धः प्रसारिताः प्रसारितातले नैवमालिनी हृदये शिरः दक्षिणामूर्तिसंहितायां ॥ कनिष्ठांगुष्ठ
कौ ल्लौ क्लिन्नि मुक्ते हृदि विन्यसेत् ॥ मध्यमानामिकाभ्यां तु मस्तके हरसि मंत्रवित् ॥ शिखांगुष्ठेन विन्यस्य दशभिः कवचं न्यसेत् ॥ हृत्सु तेर्मंत्रविन्या
सं हि न्यसेत्सर्वभूरि ॥ तर्जनीमध्यमाभ्यां तु ततो न्यस्तं विन्यसेत्क्रियो मुष्टिं हलेन तले नं त्रीणि तर्जनी दंडवत्तदा सो न्यायदेडिनी नामसारकूर
दंसं नेत्र समला ॥ अंगुष्ठेमुष्टिकं कुर्याद्विपुत्रिका ग्रहमेवं ता ॥ ज्ञानाकृतिमात्रे ॥ एकदशकृत्रि दिशि तां कुलेभिरारितेति ॥ प्रसार्यः ॥ कनिष्ठा
तर्जनी अंगुष्ठेन हृदयमुद्रा ॥ मध्यमानामा भ्यां शिरोमुद्रा ॥ अंगुष्ठेन शिखामुद्रा ॥ दशांगुलैः कवचमुद्रा ॥ हृदयस्थामिर्नेत्रमुद्रा
तर्जनीमध्यमाभ्यां तालत्रयेणास्त्रमुद्रेति ॥ आत्मानामेः स्कंधतो यो भूतामां पालिभ्यां वर्मस्कंधादिना भिन्नामिति तंत्रराजवचनात् ॥ शैवमंत्र
लांगुष्ठेवामया ॥ गमुद्राविशेष उक्तः ॥ कृतमुष्टिपरौ हस्तौ कृत्वांगुष्ठौ हृदि न्यसेत् ॥ हृन्मुद्रेयं समाख्याता ॥ शिरोमुद्रा प्रकीर्तिता ॥ ललाट
गे समाप्य कृतमुष्टिकरे पृष्ठो ॥ कुर्यात्सूर्ध्वे सक्तायतर्जनीत्येषुका ज्ञानः ॥ करोशिखा यो संयोन्य कृतमुष्टिपुटा कृति ॥ न्येष्ठादधः संप्रक्रा
ग्रोकारयेत् सूर्ध्वनस्तथा ॥ कुर्यो मेवं तथा मुद्रा सर्वोपद्रवनाशिनी ॥ कृत्वांगुष्ठो प्रसक्ताग्रो तर्जन्यो वाम्रिको लवता ॥ मूर्ध्नि पश्चा मुखं कृत्वा नयदुभ
यपार्श्वतः ॥ करे हृदयमुद्रयं मवद्वस्याभयप्रदा ॥ कृत्वा नेत्रो मुखं हस्तं सक्तांगुष्ठकनिष्ठकं ॥ प्रसार्य मध्यमा किंचिन्नमयेदन्तरांगुली ॥ नेत्र
मुद्रयमुद्दिष्टा रक्षाभूतानिभंजनी ॥ परस्परतलेर्द्धे पुनरास्फोटयेद्दृशां ॥ तर्जन्याशावयेता भ्यां त्येषास्त्रं वलिनामयेति ॥ ताभ्यां करश्यो मेत्र
तेन्त्र प्रकाशो ॥ कनिष्ठांगुष्ठकौ मुष्यो केस्यारितरतरां ॥ तर्जनीमध्यमानामाः संहता मुक्तवर्जिता ॥ मुद्रा यागालिनी प्रकाशं स्वस्यापरिचालिता ॥ श्री
संहताः परस्परसंयुक्ताः मुष्यवर्जिता प्रकुटिलाः ॥ लक्षणा संग्रहे ॥ वामांगुष्ठेन मुखांभस्य दक्षिणा नत्तमुष्टिना ॥ कृत्वोत्तानं तथा मुष्टिमंगुष्ठं ६२७ ७
प्रसारयेत् ॥ वामांगुल्यस्तथाश्लिष्टाः संयुक्ताः संप्रसारिताः ॥ दक्षिणांगुष्ठसंस्पृष्टा मुद्रैषा परिसंहिता ॥ अधोमुखं वाम हस्तं तदूर्ध्वं
दक्षहस्तकं ॥ विन्यस्यांगुष्ठयुग्मेन पार्श्वयोः संप्रसार्य च ॥ दर्शयेद्दर्शपात्रे तु मत्स्यमुद्रेयमीरिता ॥ पद्मवाहिन्यां ॥ अंजल्येनामातर्जोत्स्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कनिष्ठानामस्य योगतः। मुद्रेयं त्रिशिखाप्रोक्ता द्रुती। अथ वाराहादिमुद्राः। केशपाशसंग्रहे। हस्ताभ्यामेतल्लिंगं बध्वानामिकामूलपर्वस्थोः अं
गुष्ठौ निक्षिपेत्। सेयं मुद्रा वाराही स्मृता। अथ योमुखी। लिंगं बद्ध्वा तर्जन्यौ [illegible] नितिनिग्रचेत्। अंगुष्ठौ तौ गुष्ठमुष्ठौ तु संयोगात् सैव निधापिनी। अंत्र
प्रवेशितांगुष्ठे सैव संरोधिनी मता। उत्तानमुष्टि युगलं संमुखी करणं भवेत्। देवतांग षडंगानां न्यासः स्यात्सकली कृतिः। सव्यहस्तकृतामुष्टिं दी
र्घां धामुखतर्जनीं। अथ वामुंडमुद्रेयमभितोभ्रामितामता। अथ न्योन्याभिमुखीश्लिष्टौ कनिष्ठानामिकापुनः। तथैव तर्जनीमध्या धेनुमुद्रेयमीरि
ता। अमृतीकरणं कुर्यात्तथासाधकसत्तमः। अन्योन्यग्रथितांगुष्ठा प्रसारितकरांगुलिः। महामुद्रेयमुदिता परमीकरणे प्रिये। अथापरेद्विसा
मुद्रा देवतिष्ठा नकर्मणि। आतंत्रराज्ञे। पुष्टांजलिकरौकृत्वा मध्यमसलतदूनामिका। तन्मध्येतर्जनीयत्र त्रिखंडा लेलितावहा। कनिष्ठानामिकाम
ध्या त्रयेण मान्य संगता। कृत्वांगुष्ठौ कनिष्ठाभ्यां कृत्वा कुर्यात्तु तर्जनी। सर्वसंक्षोभिणी मुद्रा त्रैलोक्यक्षोभकारिणी। एतस्यामध्यमे द्वे तु तर्जनी बद्धे
ते सति। सर्वविद्राविणी मुद्रा सर्वासामपियोषितां। ह्राभ्यामेकुशरूपाभ्यां संश्लिष्टा कर्षणी मता। परिवर्तिताङ्गुली कृत्वा नरपाश्लिष्टतलौ करौ। अ
गुष्ठौ तर्जनीश्लिष्टौ न खेचरा वशकारिणी। अस्यास्तु नामिके युग्मे तर्जन्या वंकुशाकृती। एषा महांकुशा मुद्रा सा मना कर्षकारिणी। सव्यदक्षकरोस
व्यकव्यत्ययस्थलकूर्परौ ततः। मणिबंधौ बद्धौ चवधीयादंजलिं मध्यपृष्ठयोः। विधाय भुजतर्जन्या वंगुष्ठौ कारयेद् धः। कनिष्ठानामिके कुर्याद
लेकरण [illegible] सा खेचरी मुद्रा ललिताप्रीतिकारिणी। अस्याविरचने च सर्वाः सिद्धांति देवताः। अस्याभुमुद्रायामी षडेदण्डके अवाम
कृत्यरतो [illegible] सव्यं दक्षिणे दयानु दक्षिणं सव्यदेशतः। बाहू कृत्वा महादेवि हस्तौ संपरिवर्त्य च। कनिष्ठानामिके द्वेपि युक्ता ते न क्रमेण तु। तर्जनीभ्यां स
मा कांतस्सर्वोवमामयिमध्यमा। अंगुष्ठौ तु महेशानि कारये सरलावपि। इयं सा खेचरी नाम्नी मुद्रा सर्वोत्तमा प्रिये। आरचितेव महेशानि सर्वते जो महा
रिणी। वकृषवतयादेवि द्रवते साधकोत्तमः। योगिनी सर्व देवसुज्वलत्या च कसंनिभः। डाकिनी राकिनी च देव्यो किनी काकेनी गणैः। साकि नी
हाकिनी च देव्या तपरमेश्वरि। एतयाह्लातया देवि योगिनीभिर्भवेत्स्वयं। अंतः समयमुद्रेयं संक्षेपात्परिकीर्तिता। अथ योनिमुद्रा [illegible] पिसुकोदशौ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ दार्ण॰
६३८
638

मध्यमा वक्त्र तर्जनी तिर्यग्लोपि वा तुर्जनी छाया तु विधूत्वा मुक्ता नामैव तुर्जनीततः मुद्रा पाशा मध्यमाङ्गुल्यौपरि तर्जनी कुर्यात् तुजपा
श्वमुद्रोयं परिताञ्चाग्न पविराशु वर्तितो लभेत्। भीतं त्रशैकु मध्यमा अङ्गुष्ठं पार्श्वयो धः कनिष्ठाग्र विप कृपानं तात्र नाभिकेयो नासयेन्ततः न्या वकुशा
चिति यथा तथे कुर्णा सन्तः स्थिरतां लभेत्। भीतं नमो बीजमुद्र्यमी रितां कनिष्ठाङ्गुष्ठ संयोगा मध्य हायो निश्चित्ते द्वितिका। कनिष्ठानामिकामध्या मध्यस्था ततः पश्चात्तः क्रमात्
कृतीयाङ्गुलि मध्यमाया बीजमुद्राय मीरिता कनिष्ठा तु पापमयो मुद्रा जपपूजासमाधिपु मुद्राङ्गुलि करणे पुरस्तात् पञ्चमसमीरितं। वाणाकोदण्डमुद्रा सं
वाले तामसे मध्यागतं वैतुर्जनी तिर्यङ्मध्यगुष्ठभागतः कनिष्ठानामयोः पृष्ठे स्याद्गुष्ठं समुतर्जनी। कुटिला तर्जनी मध्यमा मुद्रा सा वकुशा
दक्षे तु मुष्टिका पाशमुद्रा मुक्ते नवतर्जनी पुगुष्ठभागः तर्जन्याद्र्युत्संधिके मुद्रे योक्ता नमस्कृता मध्यमाङ्गुष्ठ संबन्धे सा गुह्ये ततो गल
भिधा। तर्जनी वर्जनी मध्यमा तावम कृत्वा नाभे मुष्टिमध्या सरलाच मुष्टिका। दन्तमुद्रा समाख्याता सर्वयोगविशारदै। वाममुष्टे तर्जन्याद
श मुद्रामुक्तां तल श्लेषा विधृता नाभे मुष्टि मध्यमा तर्जनी तद्गूढ ग्रथ्यात्मतर्जनी समरत्वे। स्थिरं तु। एताया पाशा कृत्वा मुद्रा विधृत्वा परिकीर्तिता। तर्जनी वाममध्यमा कलातर्जनीम
मुद्रा तु तर्जनी संयोगाङ्गुष्ठका ग्रथ्यात्मतर्जनी विमुद्रा पाशाङ्कुशस्तत्रिका तर्जनी मध्यमा संपादिनिर्गता तु मुष्टि मुष्टिका। अधो मुखाविकृतापासाम मध्यमा विनाम
मध्यमाङ्गुलि संयोगे कुर्यात्तर्जनी ब्रिन्दु मुद्रा। अङ्गुलीसंस्थितोः प्रसाताः कुर्यान्मुद्रा पर स्पृशे तु कां ॐ सं दक्षिणे हस्ते मानिनम्रा विरलाङ्गुलिकिंकि
णिकातलमतलं कृत्वा करिका मुद्रा नव मुष्टि बीजपूरा कृपा मता। दन्तपाशाङ्कुशा नि धनुष परस्परे लड्डुकं संज्ञका। बीजपूरा
न्यमतले कृत्वा मुद्रा कुङ्कुमा। गोवर्धनं तर्जनी मुद्रा रोके पीतेन समाश्रित्य पाशाङ्कुशं वरा भीति खड्ग चर्म धनुः शराः मोसलीमुद्रिकादेवी
ज्ञावेति ताः शास्त्र विधानतः तर्जनीवल्लवशमाभ्यां दिव्यासृष्टमुले। अथ समाख्यातथा वा वीणापुस्तक मुद्रिका मातङ्गि न्यासतु वीणावाद्य
मुद्रा शक्ति त्रिया मताः। लक्ष्मी मुद्रा वैत्रेलक्ष्म्या चतोसे शकी नां प्रीतिदा मता। पाशाङ्कुशवरा भयाः केवकधात्रे न्यायपाके मोड साने दक्षिणे हस्ते कला पो
मानि त्रिया मता। योनि मुद्रा मूसलं सेशकीनां परा त्र्यापरिकीर्तिता। पराङ्गुलं वामहस्ते ऽङ्गुलीङ्गुलिके भवेत्। अथ भयस्येतु मुद्रा योक पिता वामाय
नाम ये भवे संहलीङ्गुलिके मुद्रा परारप्या परि कीर्तिता। पराङ्गुल संवामहस्ते उ मुलीङ्गुलिके भवेत्। अथ मयस्येतु मुद्रा योक पिता वामाय स्व

श्री
६३८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

…कनिष्ठानामिके च अस्यांगुष्ठे चैव दक्षतः। शिखांगुलीनुपसृते संपुटे खड्गमुद्रिका। वामहस्तं तथा तिर्यक् कृत्वा तं चैव प्रसारयेद्वा। अंकुचितांगुलिकु
…र्ममुद्रयमीरिता। वामस्य मध्यमाग्रं तु तर्जन्यग्रे निवेशयेत्। अनामिकां कनिष्ठां च तस्यांगुष्ठेन पीडयेत्। दर्शयेद्वामके स्कंधे ध्वजमुद्रेयमीरिता।
दक्षमुष्टेस्तु तर्जन्या दीर्घया वा वामुद्रिका। मुष्टिं कृत्वा तु हस्ताभ्यां वामस्योपरि दक्षिणं। कुर्यान्मुसलमुद्रेयं सर्वविघ्नविनाशिनी। मुष्टिं कृत्वा कराभ्यां
वामस्योपरि दक्षिणं। कृत्वा शिरसि संयोज्य … मुद्रयमीरिता। दक्षिणांगुष्ठतर्जन्यावक्रलग्नकरांगुली। प्रसार्य दर्शयेद्दंष्ट्रामुद्रा स्याद् दक्षमालिका। एवं
वस … तो … मुद्रा समीरिता। वीणा वादन वद् … कृत्वा सेवालपेत्ततः। वीणामुद्रयमाख्याता सरस्वत्याः प्रियंकरी। वाममुष्टिस्वाभिमुखी कुर्मि
पुस्तकमुद्रिका॥ अथ … त्रिंशन्मुद्राः लक्षणं … ॥ सुमुखं संपुटं चैव विततं विस्तृतं तथा। द्विमुखं त्रिमुखं चैव चतुःपंचमुखं तथा। षण्मुखा
धोमुखं चैव व्यापकांजलिकं तथा। शकटं यमपाशं च ग्रथितं सन्मुखोन्मुखं। विलंबं मुष्टिकं चैव मत्स्यः कूर्मं वराहकं। सिंहाक्रांतं महाक्रांतं मुद्गरं पल्लवं
तथा। एता मुद्राश्चतुर्विंशद् यत्र … सुप्रतिष्ठिताः। यथा मंत्रजपध्यानस्नानेभोजनमेव च। तथा वै तीर्थपात्राद्य मुद्राहीने वृथा हि सा। यत्र स्यान्निष्फले
सेवां … संदर्शनं तथा। तस्मान्मुद्रा सदा देया … येन मास्थितेः। अंकुचितांगुलिकरौ संमुखौ सुमुखं भवेत्। … कोणाकारौ तु सांगुष्ठेन संपुटम्
दाह … विरलांगुलिकौ तौ तु विततं परिकीर्तितं। विस्तीर्णे विततौ हस्तौ वन्यान्याजालिसंपुतौ। कनिष्ठे नामिके युक्ते चेतितद्विमुखं भवेत्। तदेव
मध्यमा … त्रिमुखं परिकीर्तितं। तदेव तर्जनीयुक्ते चतुर्मुखमुदीरितं। तदेव स्यात्पंचमुखं मिलितांगुष्ठकं यदा। तदेव षण्मुखं प्रोक्तं तथा … काननि
… अत्र … मुखं … हस्ताव धोमुखमुदीरितं। व्यापकांजलिका सा स्यादूर्ध्वांगुलिकरौ तु तौ। अंगुष्ठकृद्वयपुटं मुष्टिद्वयमधोमुखं। भवेदुदित
दाप्रो … मुष्टिं कृत्वा करे … तर्जनीं च प्रसार्य वा। अंकेन ग्रोनुसंयोज्य अधमपार्श्वं … ऊर्ध्वधाग अन्यान्यांतरमात्रिक … दशांगुलि
कराङ्गु … ग्रथितं परिकीर्तितं। अंगुष्ठाग्रौ करौ कृत्वा बोर्ध्व वामकरे … धोमुखे न दक्षिणे पाणौ संमुखो मुखो अग्र
धेः कोणा … करौ विलंबं विदुर्बुधाः। युतं मुष्टिद्वयं चैव सम्यक् मुष्टिकमीरितं। अनामानामि … मध्यान्यान्यन वसं स्पृशेता। कनिष्ठि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ कार्ये
६३९
639

कामुकेनैव मत्स्यमुद्रा समीरिता ॥ अधोमुखे करे वामे तादृशो दक्षिणः करः ॥ पृष्ठदेश समाक्रान्तः कूर्ममुद्रा समीरिता ॥ मुष्टिं कृत्वा वामहस्तं मध्य
मां तां प्रसार्य वामे निवेशयेत् कमकक्षे वराहस्य समीरिता ॥ प्रसारितांगुलिके करे समीपे कर्णयोर्नियोजयेत् ॥ सिंहाक्रान्ते समुद्दिष्टं गायत्र्या अपनत्वं गद
र्शये ॥ त्रियोहस्तौ संपुटांगुलिपंचकौ ॥ महाक्रान्तं भवेन्मुद्रा गायत्री हृदयं मता ॥ तर्जनी दक्षहस्तस्य वामे करतले न्यसेत् तावत् ध्रीयाद् वामहस्ते नमुद्र
रसमुद्रारिता ॥ दक्षिणेन करेण मनालितांगुलिनाशिरः ॥ वदनाभिमुखेन गपल्लवं मुनिभिः स्मृता ॥ सुरभे ह्यां नसिंहो व यो नि: कूर्मयं पंकजं ॥ लिंग
निर्याणमुद्राप्ति ज्ञपानेतसा प्रदर्शयेत् ॥ निर्याणं प्रयाणे तेन प्रयाणकाले दर्शनीया संहारमुद्रा लक्षते ॥ अन्याः सप्तमुद्रा प्रसिद्धाः ॥ मिथः कनिष्ठि
केव ध्वा तर्जनीभ्यां मध्यमानामिके ॥ अनामिकोर्ध्व संश्लिष्ट दीर्घमध्यमयोरधः ॥ अंगुष्ठाग्रद्वयं न्यस्य योनिमुद्रा समीरिता ॥ अथ वेल्वयमुद्राः तत्राए
कोनविंशतिमुद्रा विष्णोरुक्ता मनीषिभिः ॥ शंख चक्र गदा पद्म वेणु श्रीवत्स कौस्तुभाः ॥ वनमाला तथा ज्ञानमुद्रा बिल्वकं तथा ॥ काममुद्रा समाख्या
तासां लक्षणमुच्यते ॥ वामांगुष्ठं तु संगृह्य दक्षिणेन तु मुष्टिना ॥ कृत्वोत्तानां तथा मुष्टिमंगुष्ठं तु प्रसारयेत् ॥ वामांगुल्यस्तथा श्लिष्टाः संयुक्ताः संप्रसारि
ताः ॥ दक्षिणांगुष्ठसंस्पृष्टा मुद्रा शंखस्य संज्ञिका ॥ विपर्यस्ततले कृत्वा वामदक्षिणहस्तयोः ॥ अंगुष्ठौ मध्यमे श्रेव कनिष्ठानामिकोत्तरः ॥ चक्रमुद्रा प
मुद्दिष्टा सर्व्वसिद्धिकरी शुभा ॥ हस्तौ तु संपुटौ कृत्वा संलग्नौ संप्रसारितौ ॥ अंगुल्यौ मध्यमे भूयः संलग्ने संप्रसारिते ॥ गदामुद्रेयमाख्याता विष्णोः स
तोषकारिणी ॥ हस्तौ तु संमुखौ कृत्वा संहतौ कुंचितांगुली ॥ तलांतर्मिलितांगुष्ठौ मुद्रैषा पद्मसंज्ञिका ॥ ओष्ठे वामकरांगुष्ठो लग्नस्तस्याः कनिष्ठिका ॥ द
क्षिणांगुष्ठसंलग्ना तत्कनिष्ठा प्रसारिता ॥ तर्जनीमध्यमानामाः किंचित् संकोच्य चालिताः ॥ वेणुमुद्रा भवेदेषा सुगुप्ता प्रेयसी हरेः ॥ अन्योन्यस्पृष्टकरयोर्म
ध्यमानामिकांगुली ॥ अंगुष्ठेन तु बध्नीयात् कनिष्ठामूलसंश्रिते ॥ तर्जन्यौ कारयेदेषा मुद्रा श्रीवत्ससंज्ञिका ॥ अनामा पृष्ठसंलग्ना दक्षिणस्य कनिष्ठिका ॥ श्री
कनिष्ठिकाग्रयथा वामा तर्जन्या दक्षया तथा ॥ वामानामा बध्नीयाद् दक्षांगुष्ठस्य मूलके ॥ अंगुष्ठस्य मध्यमे वामे संयोज्य सरलाः पराः ॥ चतस्रोऽग्रसंल
ग्ना मुद्रा कौस्तुभसंज्ञिका ॥ स्पृशेत् कण्ठादिपादान्तं तर्जन्यांगुष्ठनिष्ठया ॥ करद्वयेन मालावन्मुद्रेयं वनमालिका ॥ उन्नतं वाममंगुष्ठं दक्षांगुष्ठेन वेष्टयेत् ॥ द ६३९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षिप्तांगुष्ठकं चैतत् दीक्षाभित्तिर्विधीयते। अंगुलीभिर्वामहस्तांगुलीभिस्ताः पीडयेत्। गाढं हृदि क्षिपेदेषा विल्वाख्या मुद्रिका परा। हस्तौ तु
विमुखौ कृत्वा ग्रथयित्वांगुलीः पृथक्। मिथस्तर्जनिके श्लिष्टे श्लिष्टावंगुष्ठकौ तथा। मध्यमानामिके द्वे तु द्वे पक्षाविव चालयेत्। एषा गरुड
मुद्रा स्याद्विष्णोः प्रीतिविवर्धिनी। तर्जन्यंगुष्ठकौ सक्तावग्रतो हृदि विन्यसेत्। वामहस्तांबुजं चैव वामजानुनि विन्यसेत्। ज्ञानमुद्रा भवेदेषा रामचन्द्रप्रि
यंकरी। जानुमध्ये कृतौ कृत्वा बद्धमुष्टी समावुभौ। हस्तौ बध्नीत संलग्नौ केपमानः पुरः पुनः। मुखं चाथितं कुर्याल्लेलिहानां च जिह्विकां। नारसिंही भ
वेन्मुद्रा प्रीतिदा नृसिंहस्य। दक्षपरिकरं वामे कृत्वा तस्य मध्यतः सुधीः। नामयेदिति संप्रोक्ता मुद्रा वाराहसंज्ञिका। वामहस्ततले कृत्वा दक्षांगुलिरधोमु
खी। संरोपयेत्तर्जनीं ताभ्यां मुखं चापश्चाद्विकुंचयेत्। हयग्रीवप्रिया मुद्रा तन्मूर्तेरनुकारिणी। धनुर्बाणमुद्राग्रे वामे मुष्टिमांगुष्ठमुष्टिं मुद्रा कामो
हिनी। हस्तौ तु संपुटौ कृत्वा प्रसृतांगुलिकौ तथा। तर्जन्यौ मध्यमापृष्ठे अंगुष्ठौ मध्यमाश्रितौ। काममुद्रेयमुदिता देवप्रियंकरी। अथ सारमुद्रा।
नारायणप्रिया पद्माकं करौ कृत्वा प्रतिश्लिष्टौ तु मध्यमे। अंगुल्यौ धारयेत्तस्मिन् नृसिंहमुद्रेति सा स्मृता। दर्शयेदग्रतः पद्मबिंबमुद्रेयमुदिता। अथ शैवमु
द्राः। तत्र सत्तरहस्याः शैवी नाम अथ मुद्राणां दशानां च एमुखमण्डला। महादेवप्रियाणां तत् कथ्यते लक्षणं निबोध। उच्छ्रितं दक्षिणांगुष्ठं वामांगुष्ठेन बन्धयेत्। वामांगु
लीर्दक्षिणाभिरंगुलीभिश्च बन्धयेत्। लिंगमुद्रा समाख्याता शिवसान्निध्यकारिणी। मिथः कनिष्ठिके बध्वा तर्जनीभ्यामनामिके। अनामिकोर्ध्वयोः श्लि
ष्टे दीर्घमध्यमयोरधः। अंगुष्ठाग्रद्वयं न्यस्य योनिमुद्रेयमीरिता। अंगुष्ठेन कनिष्ठाग्रं बध्वा शिष्टांगुलित्रयं। प्रसारयेत्त्रिशूलाख्या मुद्रेषा परिकीर्तिता।
अंगुष्ठतर्जन्यग्रे तु ग्रथयित्वांगुलित्रयं। प्रसारयेद्दक्षमाला मुद्रेयं गुह्यकीर्तिता। अधः कृत्वा दक्षहस्तं प्रसृतं वरमुद्रिका। ऊर्ध्वीकृतो वामहस्तः प्रसृतोऽभय
मुद्रिका। मिलितानामिकांगुष्ठमध्यमाग्राणि योजयेत्। शेषांगुल्यावुच्छ्रिताग्रे मृगमुद्रेयमीरिता। तर्जन्यांगुल्यो दक्षिणस्तु मिलितास्तूर्ध्वमुच्छ्रिताः। खट्वांगमु
द्रा कृ शिवस्यातिप्रियामता। पात्रवद्वामहस्तं च कृत्वा केयामकेतथा। विधायौ कुर्यान्मुद्रा कापालिनी मता। मुष्टिं बध्वा शिथिलं च बध्वाऽऽद्य दुच्छ्रितमध्य
मां। दक्षिणामूर्ध्वं चन्द्रमध्यकलेदेशे प्रसारयेत्। एषा मुद्रा डमरुका सर्वविघ्नविनाशिनी। लिंगयोनित्रिशूलाक्षमालेष्टाभीमृगाभिधाः कालिकाखट्वांगाख्यकपालाख्या
डमरुः शिवतोषदा। लक्षणसंग्रहे। आसनेपद्ममुद्रास्या हस्तद्वयमधोमुखं। मुद्रेषा कुशलप्रश्ने तदेवोऽभिमुखं पुनः। मुद्रास्यात्स्वागतेपाद्यमुद्राकांक्षि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि चार्ले
६४०
640

कृत्य ते। अत्र नामांगुष्ठयोगात्सा क्षोभका वा [illegible] स्य मुद्रिका। उत्तानं दक्षहस्तं तु कृत्वा तिर्यक्तरं सुधीः। कनिष्ठहीनाः संयुक्ता अतस्त्वंगुलिरुन्नताः। मुद्रैषा वाम

नेत्रो [illegible] मुखी सत्यनामयो। स्पर्शं अंगुष्ठा भवेन्मुद्रा मधुपर्कवरानने। अत्र अधोमुखी दक्षहस्तं कृत्वा मुष्टिं कनिष्ठया। वियुक्ता स्नानमुद्रैषा गदिता परमेश्वरि।

उत्तानं [illegible] हस्ते कृत्वा तत्र [illegible] मांपुनः। अंगुष्ठेन स्पृशेद्देवो मुद्रा वस्त्रस्य कीर्तिता। एवं यानामिकास्पर्शान्मुद्रा भूषणसंज्ञिका। कनिष्ठास्पर्शतो ह्येषा

उपवीतस्य मुद्रिका। ज्येष्ठाग्रेण कनिष्ठाग्रे स्पृशेद्गंधस्य मुद्रिका। अधोमुखं करं कृत्वा तर्जन्यग्रे तु [illegible] नयेत्। अंगुष्ठेन तु मुद्रेयं पुष्पाख्या परमेश्वरि। धूप

मुद्र्य [illegible] सर्वदेवप्रियंकरो। ज्येष्ठाग्रेण स्पृशेद्देवं मध्यमायाः सुरार्चिता। दीपमुद्रेयमुदिता सर्वदेवप्रिया शिवे। अनामाग्रे स्पृशेद्देवि ज्येष्ठाग्रेणनु

दर्पिक [illegible] मुद्रा कथिता देवानां तृप्तिदायिनी। नारदपंचरात्रे। ग्रासमुद्रां सव्यहस्ते प्रफुल्लकमलाकृतिः। दर्शयेत्तं च वामे तु नामन्यहस्ते न दर्शये

त्वाक [illegible] समांगुष्ठाग्रेण योजयेत्। प्राणमुद्रा समाख्याता प्रथमं दर्शयेदिमां। योजयेत्तर्जनीमध्यमांगुष्ठानपानस्याद्यमुद्रिका। मध्यमानामि

केत [illegible] तर्जनीमध्यमानामाभिस्तु मुद्रा तुरीयका। सर्वाभिरंगुलीभिश्च पंचमी मुद्रिका मता। [illegible] यमं तु मियुक्ता पंचमुद्रा प्रकी

र्तिता [illegible] समानोद्भवा ततः समानोद्युक्ताः सर्वप्राणकादिहंतकाः। एवं मुद्रा भवंतीह क्रमेणैव समीरिता। लक्षणसंग्रहे॥

मंलि [illegible] प्रसृतांगुलिकरौ। कनिष्ठांगुष्ठयुगलौ मिलितौ ततः प्रसारयेत्। सप्तजिह्वाख्यमुद्रेयं प्रिया वैश्वानरस्य हि। कुलार्णवे। सर्वाभिरंगु

लीभिश्च [illegible] प्रियापद्मा हि [illegible]। कच्छपाख्यामंगुलीर्बध्वा तर्जन्यो देवहस्तजे। अथ एवं ततः पृष्ठदेशात्कपोतकेन। नाराचमुद्रासंप्रोक्ता यो

ड्याता [illegible] विसर्जे [illegible] संग्रहे॥ अत्र योमुखे च वामहस्ते ऊर्ध्वास्ये दक्षहस्तके। क्षिप्तांगुलीरंगुलीभिः संयोज्य परिवर्तयेत्। एषा संहारमुद्रा स्याद्विसर्ज

नविधौ मता॥ तथा [illegible] स्य कामतर्जन्याम ध्यमापरां न्यसेत्। तिर्यगस्य भवेदेषा [illegible] मुद्रारिमर्दिनी। अंगुष्ठागुन्नतो मुष्टिं कृत्वा सेलयपोदूपोनः

नाते वामे मुखी कुर्यात् मुद्रेयं कालकर्णिका। दक्षिणस्य निजं मुष्टिं नासिकार्पिततर्जनी। मुद्रा विस्मयसेहा स्याद्विस्मयावेशकारिणी। मुष्टिं कृत्वा कृत्वा श्री

गुष्ठाद्दक्षिणानामदमुद्रिका [illegible] अंगुष्ठसंयोगाद्यतो बिंदुमुद्रिका॥ अथ कालविहितासु नाम [illegible]। तंत्रगोरक्षसंहितायां। जानुरूर्वोरंतरे सम्यक्कृत्वा ६४०

पादतलेऽुभे॥ [illegible] स्वस्तिकं तदुदीरितं। गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत्। पार्श्वपादौ च पाणिभ्यां दृढं बध्वा सु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिशूलः सिद्धासनेन चैवं सर्वव्याधिविनाशकः ॥ एकपादमथैकस्मिन् विन्यस्योपरि संस्थितः । इतरस्मिंस्तथा चोरौ वीरासनमुदाहृतं ॥ वामपा
दं पादन्यस्य दक्षिणोरुपरिं न्यसेत् । तथैव दक्षिणं पादं सव्यस्योपरि विन्यसेत् ॥ पद्मासनं भवेदेतत् सर्वपापप्रणाशनं । स्वस्तिकं पद्मकं वीरासनं चेति
[illegible] तपः प्रशस्तम् [illegible] संयोगादेव कीर्तनं ॥ गौतमीतंत्रे ॥ प्राङ्मुखो दङ्मुखो वापि स्वस्तिकासनमास्थितः । ततः रात्र्यामुदङ्मुखः कुर्याद्दैवकार्यं स
र्वदा हि । सिद्धार्थे नैसत्या [illegible] शुचिः कुर्यादुदङ्मुखः । दक्षिणामूर्त्तिपरमिदं ॥ उदङ्मुखः प्राङ्मुखो वा भूत्वात्र वर्तमानसः । स्वस्तिकासनमासीनः प
[illegible] सर्वथा वि[illegible] वशमयविधानादिति ॥ अथ षट्त्रिंशद्भैरवात्मिका पूजाक्रमः ॥ लक्ष्मीकुलार्णवे ॥ प्रातरुत्थाय शान्तात्मा सहस्रारवराटके ॥
पद्मे [illegible] दीन हृदम[illegible] भोजिमां स्मरेत् ॥ पद्मस्य कर्णिकामध्ये [illegible] दक्षांते गुरुं [illegible] ततः पदत्रयमनुस्मृत्य गुरुं स्मरेत् पुरः सदा शंभुरूपं कं
चामिष्टं [illegible] परिरह स्वविलः । वरदाभयसंयुक्तो [illegible] विग्रहधारिणौ । देवदेवं तथानाथानुस्मृत्य मंत्रपुत्रान् स्मरेत् । गुरुं च गुरुपत्नीं च देवं देवी
य [illegible] प्रातः [illegible] सायंतं सायादि प्रातरंततः । यत्कृतो मे जगन्नाथ तदस्तु तव पूजनं । इति संप्रार्थ्य नापूर्वं प्रणम्य गुरुपादुकां । बहिर्निर्गत्य गु
ह[illegible] तरूरतः । कुलाचरस्य कमात्र [illegible] वाचनपूर्वकं । क्लीं कामदेवाय सर्वजनप्रियाय नमः । चतुर्वारं मुखप्रक्षालनं । गंडूषं दंतकाष्ठं
च कुर्यात [illegible] वाग्यतः । स्नात्वा संध्यामुपासीत यथाविधि विचक्षणः । स्नानं च [illegible] द्विविधं बाह्याभ्यंतरभेदतः ॥ अंतरं स्नानमत्यंतं रहस्यमपि पा
वित[illegible] चैतत्पंचवर्गोदयेपि च ॥ अथाभ्यंतरस्नानं ॥ सारित्रयमुपस्पृश्य सावरणत्रयमध्यतः । स्त्रवंतं सविदानंदमभावे भावगोचरं ॥
विमुक्ति[illegible] पुंसां स्मरणादेव योगिनां । तन्माहात्म्यवितन्मात्रातं भावये [illegible] यात्रेण ॥ इडा गंगेति विख्याता पिंगला यमुना नदी । मध्ये सरस्वती ते य
त्रयाणां [illegible] संगमः ततः । कार्यं पंचविधं स्नानं पंचभूतात्मकं यतः ॥ मंत्रस्नानं कृतं तस्मात् सर्वस्नानं कृतं भवेत् ॥ पंचभूतात्मबीजानि लं वं रं यं हं । तीर्थानि सर्वा
[illegible] समंत्रादत्त [illegible] स्थितजले । वामांगुली [illegible] प्रोक्षयेच्छिरसि त्रिधा । वामनासिकया भूमि [illegible] पंजलं । दक्षनासिकया तत्सम
[illegible] पूर्वकं । शिरस्यासनमंजलौ प्रक्षिपेत्ततो [illegible] परि । अघमर्षणमेतद्धि सकलाघनिवारणं । इति स्नानेन सर्वाघनिवारणं निर्दहेद्वा । ततः
संध्यामुपासीत यथाविधि विचक्षणः । प्रातः संध्यामुपासीत धर्मकामार्थसिद्धये । मलधारे वसन् [illegible] क्रीं बीजं पीतसंप्रभं । [illegible] सुतं तस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौरे विधानं कृत्वा तद्धि वार्यविदादित्यपूजां कर्तुं सुखासने प्राङ्मुखः प्रयतासीनः समस्त्रिय महीतले भूतशुद्धिं च सन्न संयमादि
वह्निर्जिः सार्थ मंडले । सौरे विभा [illegible] प्राणायामं च वा चरेत् । मंडलोच्चारणे कार्यमिति साधारणो मतः । मूलांगुलं च वेदास्रं षट्कोणं वा खेरविके । विलि
लेखं ह्रीं क्रों श्रीं [illegible] स्थिते । संस्थाप्य पयसा पूर्य आधारपात्रं जले पुष्पाव [illegible] के सोम बीजं स्मृतं तदात्मकं विभावनां सर्वं निष्पाद्य षडंगं
न्यासं कृत्वा [illegible] विधायेष्टं पात्रं संस्थाप्य दक्षिणे । कृत्वा सामान्यपात्रे स्थापनं तं विधाय वा साधितं विनिदानेन संपूज्य [illegible] वि
धर्माधर्मे [illegible] सौर संभृति संभारान् सर्वं संप्रोक्षयेद् दध्या [illegible] सकराग्रेण पुरतः सौरमंडले च [illegible] माले न मंत्रेण क
[illegible] स्फुर स्फुर धर्मार्थकाममोक्ष लाभं कुरु कुरु महाप्रसन्न [illegible] खेचरीमुद्रां प्रकटयेत् [illegible] सिद्धिं सामर्थ्यं दद
त्रि [illegible] दलाग्रा [illegible] मंडले [illegible] महावेदा [illegible] मंत्रेण [illegible] दलपद्मं लिखेत् [illegible] मंडलं चतुरस्रं कृत्वा सं
रक्षा [illegible] मंडलं विलिखेद् बुधः । [illegible] सौरार्घ्य पूजार्थं मंडलं चतुरस्रकं । कृत्वा धारं तु संस्थाप्य पूजयेद् [illegible]
क्रों [illegible] प्रक्षालित पात्रं प्रतिष्ठाप्य [illegible] सामान्य [illegible] षडंगकं । कुर्यात् [illegible] द्वितीयं च षट्कं [illegible]
[illegible] समर्चयेत् । [illegible] संकल्प्य [illegible] दलपद्म [illegible] अ
[illegible] यथा [illegible] [illegible] व्याला [illegible] यथाम
[illegible] पश्री पादु [illegible] पार्श्वे [illegible] पाद्यं [illegible] पापाय हुं
[illegible] आवाहनं [illegible] संनिभं [illegible] अभये
[illegible] सर्वाल [illegible] त्रिनेत्रं [illegible] वा
[illegible] भैरवं [illegible] स्थूल देहं [illegible] कपालि [illegible] नी । त्रिशूल [illegible] पाशमय
[illegible] मुंडमाला विभूषणं । [illegible] महाशिनं । [illegible] सर्वं चंदनं [illegible] नैवेद्य [illegible] क
[illegible] आवाहनादि मुद्रां च संदर्श्य [illegible] साधकः । [illegible] पुनः । पुष्पांजलिं क्षिपेत् [illegible] सर्वसाक्षिणे [illegible]
[illegible] भैरवाय [illegible] श्री पादुकां नमः । पश्चात् [illegible] संप्रोक्ष्य [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

[illegible]ना तद्दिवार्थविदादित्यपूजां कर्तुं सुखासने । प्राङ्मुखः प्रयतासीनः समस्थितमहीतले । भूतशुद्धिं सनसंयमादि
[illegible]ः प्राणायामं च कोपरं मण्डलोद्धारणे कार्यमिति साधारणं मतः । भूतानि गुणं च वेदास्त्राय हूं कोणे वो ये रविकं । वि कि
[illegible]परितं । संस्थाप्य पयसा पूर्णं धाराप्राज्ञ जलेषु वा । व [illegible] के सोमवीजे समुत्तम [illegible] के विभावनं । सर्वेत्रिषान्व [illegible]
[illegible]स्थाविधायपात्रं संस्थाप्य दक्षिणे । कृत्वा सामान्यपात्रं संस्थापनं तं विधायवा । सा द्वितीयं निदानेन संपूज्य [illegible] विं
[illegible] स्वदेहं यागमंडपं । सोऽरसं भ्रतिसे भारस्त्रार्थं संप्रोक्ष्य दध । [illegible] सकरान्तेन पुरतः सौरमंडले च वक्ष्यमाणेन मंत्रेण
[illegible]वं च सूर्यं [illegible] भ स्फुर स्फुर धर्मार्थकाममोक्षलाभं कुरु कुरु महाप्रसमयखेचरी मुद्रे प्रकट शोभवान्विपितां सिद्धिसामर्थ्यं दद र
[illegible] मंडलं च वृत्तं डलसंमहावंद्रस हसखफ्रें [illegible] नमं [illegible] दलं पद्मं लिखेद दथमंडलं चतुरस्रं कृत्वा सं
[illegible] राघार्घ्यमंडलं विलिखेत्ततः । म [illegible] सौरार्घ्यपूजार्थं मंडलं च चतुरस्रकं । कृत्वाधारं तु संस्थाप्य पूजयेद मुनानुना प
[illegible] प्रक्षालितपात्रं प्रतिष्ठाप्य [illegible] सामान्यविशेषार्घ्यं [illegible] षडंगकं । कुर्यात्तन्मोक द्वितीयनव [illegible]
[illegible] पुष्पैः समर्चयेत् । [illegible] संकल्य स्वात्मानं [illegible] । [illegible] दलपद्मसाम [illegible] तत्स्वरू [illegible] अ
[illegible] मूलनाम [illegible] पत्रे अनंताय [illegible] । [illegible] नामी [illegible] दं [illegible] संपूजयेद थाम
[illegible] पत्रे [illegible] श्रीपादु [illegible] विमलाय [illegible] पदं [illegible] पापाहे
[illegible] कोणपूजा मंडले आवाहनं देहा [illegible] क्रों ब्रीं अं रक्त संनिभं । [illegible] सार्या [illegible] अभये
[illegible] भैरवं । [illegible] स्थूलदेहं [illegible] सर्वो [illegible] । [illegible] लिंगं [illegible] कुलं । [illegible]
[illegible] मुंडमाला [illegible] क्रूं क्रूं कारान्त्रमुखं तं संहारं तं महाशिनं । त्रिशूल [illegible] पालिनं । [illegible] पाशमय के
[illegible] संदर्शयाय साधकः । [illegible] कुलामार्तंडभैरवे । समं [illegible] साक्षतं [illegible] नैवेद्यं [illegible] क्रों [illegible]
[illegible] भैरवाय [illegible] क्रों पश्रीपादुकां नमः । पश्चात्संप्रोक्ष्य [illegible] मंत्र [illegible] पुनः । पुष्पांजलिं क्षिपे [illegible] सर्व [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दृष्टि प्रंमा पूर हुं स्रों स्रां पलयादि ती य मंत्रः सोः स्त्रां क्रों ग्रैं ह्रों फट् दृक्षिप्रंमाश्व ह्रां क्ष्रों सों प श्री पा० पुष्पांजलि मंत्रः मुद्रे व भ्रू ल
त्रै पाहा काहालिनी मयि काक्षी गुली अर्दार्घ्यं पपूर्वो घप्र दले युवाम एवं मूल तर्जनी ओ दध ःखं डश विघ्नः नवरात्री येजे तंत्र भैरवा नपि
ज्वाला यै हुं प श्रीः प क्षं मित्राये क्षं प श्री प फट् वं कपालि न्ये फट् प श्रीः प घोरभा वि नैव ओं श्रीः प ईं जार सिं हों इं प क्रों कामदे वी क्रों प
न्ये फं प श्री प ह्रों कौलिन्ये ह्रों प श्री० ३ ० अथ भैरवमंत्रः प फं वं डाय फं प श्री प फें डाय फें प श्री प फें चि भोशाय फें प श्री प
फें प श्री प फें गभस्त ये फें प श्री प फें चंडीशाय फें प श्री प फें तेजीशाय फें प श्री० नमः सर्व त्र स्वयरी मुद्रा लयांग भोगांग कल्पना
प्रय चक्र यो र क कुंकुमकेः संपूज्य धूपदीपादि नैवेद्यांते अर्घ्यमंत्रकेः यथाशक्ति जपित्वा तु अर्घ्यमंत्र पातेजपः पूर्वोक्त मर्घ्यमं
दं युजाव हराकारा कूटाभ्यामाधि दायेव समुद्र सेतानाथा पा र्व नि वे द्यांते दु कु पा द्यतती वह्निः वाम भागे वि लि ख्यं व न सं
लापा र कि पा नु स्पांते ऽप्रभ्यर्च्य न मंत्रणे व द्दीकः प क्रौं क्रौं सः प भा ऽ भैरवाय नमः प श्री० सपर्यां शानि र्माल्यं
इति सोर स्तु॥ आरभ्य हों भवी पूजा मंत्र शेकः कलं कि ता वहि र्निगत्यत न्वत्या सर्वे शस्य महात्मनः तस्मात्तोर सपर्यां त
तः वड् यमा धीरः साधकावेशा उक्तेकः साधकः साधितः से च सामग्री पूर्णा मंदिरं वहद्वा सपदा पूर्वं प्रविशन्नाति हु
दुर्गां नव सरस्वती क्ष त्र पं परमात्मानं स्व स्व वीज पुरःसरं। शिरो दक्षो सवा मांस ऊरू द्वय हृदन्यसेत्। अभ्यर्च्य पुंडरीक
रात्रादि गुरवो वाथ यथोचित दिग्गुरवः आसीनः आसने समयगर्वे पदादि भैरवं। आसने कल्पये स्व स्व मंत्रेणानेन मं
का द्वि कार्यं शिवार्चने। प ॐ नमो भगवति नीलवत्र आसने प मम शीजे र क्षर क्षा कुं फट् स्वाहा प मंत्रासने नोपादि प्रय। शिव
यो समरसी भावे ताल त्रय मथाचरेत्। दिग्बंधे कल्पये पश्चात् तु स्पेये च वह्निना प्राणादीशांतमूर्धांतः परि
मतांलयेन च वे। क्रमात्सर्वी लाके सं भुपदेशक्ति शिव सनिके। या निमुद्रां समाच प्य मूलो लकं डलि भी पुनः उत्थ श्री
दृक्लाधारे व सा कुं स्वामणि पूरडाकुकं। स्वाधिष्ठाने स्मरेद्वह्नि का द्विलों ताक्षरावली। कंठस्म केरावि दलं ६४२

642

व

...नाम व सौ र ए [illegible] सप्तमी ॥

[illegible] स्फुरद् [illegible] रूपं क्रमेण तु ॥ निर्भिद्य ग्रन्थित्रितयं विभेदनपक्षे [illegible] शिवे ॥ परिपूर्णे चिदानन्दे सत्तात्रितयरूपिणी ॥ संयोज्य

[illegible] सा [illegible] स्फुरद् [illegible] ॥ [illegible] रूपं क्रमेण तु ॥

...[illegible] लोवनं चैव कुलानि [illegible] क्षणे शिवे ॥ विलीन विचिन्तयन्ति वर्त्ति सु प्रतिलोमक्रमेण तु ॥ हृदि शक्तिसमायुक्तं साक्षराक्षरवल्लभ

...[illegible] ततः स्व [illegible] स्थाप्य [illegible] ॥ योनिमुद्रा समावध्य मूलात् कुण्डलिनीं ततः ॥ नेतु स्थाप्य [illegible] इत्यसुचरन् ॥ अत्र कुलात् शिवे

[illegible] न यत्नयेत् सुन [illegible] स्वस्थाय मर्त्यः ॥ योनिमुद्रां समावध्य मूलात् कुण्डलिनीं ततः ...

...[illegible] तस्या नाडा युक्ता योनिमुद्रया ॥ सहैवाक्रम्य मूले नराकारां सह योजयेत् ॥ कुलाकुलानुसंधानं इत्येवं प्राणसंय

[illegible] समुत्थः स च कौलिकः ॥ षडन्वय महारत्ने प्राणसंयमितस्ततः ॥ एवमेव त्रिशः पश्चान्न्यासजाले समाचरेत् ॥ न्यासजाले प्रकुर्वीत तथ

[illegible] अनुलोमविलोमाभ्यां पश्चात् [illegible] समुच्चरेत् ॥ विलोमप्राणवं पश्चान्न्यासजाले समाचरेत् ॥ न्यासजाले प्रकुर्वीत तदिति शास्त्रस्य विनिश्चयः ॥ तथा

[illegible] तदा विस्तरात् [illegible] समुदीरिता ॥ अनुलोमविलोमाभ्यां [illegible] न्यासमनन्तरं ॥ बीजन्यासं ततः कुर्याद् दलन्यासमनन्तरं ॥ परादि त्रिविधन्यासं कृत्वा

[illegible] कनिष्ठादि [illegible] अङ्गुलीषु यथाक्रमं ॥ तलयोरपि विन्यस्य करन्यासं समुदाहृतः ॥ [illegible] पादिष्वथो न्यस्य स्थाने [illegible] तमादरात् ॥ योरकृपेत तथा

[illegible] स्व पुर्वा व क्रन्न्यासमतः कुर्यात् समृद्धिप्रदायकं ॥ आज्ञा विशुद्धि हृन्नाभि स्वाधिष्ठाने गुदे [illegible] ॥ विन्यस्य पूर्ववत् कृत्वा परादिन्या

सम [illegible] कनिष्ठाङ्गुलीषु तारादि [illegible] विन्यस्य मूले न्यापकं ऐं क्रें लौं हसरव फ्रें श्रीं क्लीं ऐं इति मन्त्रः ॥ प [illegible] प [illegible]

[illegible] न्यासं कृत्वा ॥ अथ बीजपाठन्यासः कुर्यात् ॥ प [illegible] प क्लीं मूले प जं प [illegible] र [illegible] प र खद सहवरयूं प भौं ले प सहस्रं प दक्ष

[illegible] प वाम [illegible] प सह फ्रें प दक्ष [illegible] प स्फ्रें प वाम [illegible] प [illegible] प स क्रीं प [illegible] प [illegible] प [illegible] प [illegible]

[illegible] प सह प वाम कर्णविले प [illegible] प [illegible] प [illegible] प [illegible] प गले प [illegible] प [illegible] प [illegible] प दक्ष स्फुर [illegible] प वाम स्फुर [illegible] प

दक्ष [illegible] प वाम [illegible] प [illegible] प दक्ष कक्षमूले प ऐं प वाम कक्षमूले प [illegible] प नाभौ प फ्रें दक्षपाणितले प फ्रें प वाम पा

[illegible] प लिङ्ग [illegible] प क्रों प लिङ्ग [illegible] क्रें प मेदसि प फ्रें दक्ष [illegible] प म ह [illegible] ॥ प हं [illegible] प ह [illegible] प गुदा प

फ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि कार्ये
६४३
643

हसक्रें प दक्षगुदकलकसंधौ प हस्क्रौं प वामगुदफलसंधौ प क्रौं प गुदोर्ध्वे प ह्रौं प दक्षजानुवक्रे प क्रूं प वामजानुवक्रे प हडस्रौं प दक्षवक्राघः
प क्रैः स्रं प वामवक्राधः प व्रें प दक्षगुल्फे प स्रं प वामगुल्फे प हरक्षफ्रूं प दक्षगुल्फाधः प स्रें प वामगुल्फाधः प नफ्यरीं प दक्षयमद्वारे प जरक्षहरौं प
वामयमद्वारे प ह्लूं प दक्षपादतले प क्रूं फ्रूं प वामपादतले प वलमक्रीं प पृष्ठवंशे प जसहसक्रूं प दक्षपार्श्वे प क्षं प वामपार्श्वे प क्रूं फ्रूं प दक्षकूर्परे
प सक्रीं प वामकूर्परे प गलमपलं प दक्षमणिबंधे प लवरयहसं प वाममणिबंधे प हसरवक्रें प दक्षांसे प क्षः फ्रूं प वामांसे प क्रें प दक्षचूचुके
प क्षमयमरूं प वामचूचुके प क्रें फ्रूं प दक्षनेत्रमध्ये प क्रीं ह्लौं यं तुं प वामनेत्रमध्ये प ह्लूं प नासिकाग्रे प दक्षवृद्धतर्जनीमध्ये प हसकलक्रीं प वामवृद्ध
तर्जनीमध्ये प हसकलक्रीं प दक्षनासिकायां प स्त्रधकक्षं प सकलक्रीं प वामनासिकायां प दक्षनासिकायां प स्त्रकक्षं प सकलक्रीं प वामनासि
कायां ... आदिक्षांतैर्मातृकाक्षरैः मूर्धादिपादांतं पुनः मूर्धादिपादांतं पादादिमूर्धांतं व्यापकं कुर्यात् ॥ हृदि सकलमातृकया ॥ इति बीजषोढान्यासः ॥
अथ पंचरत्नन्यासः ॥ ग्लूं गगनरत्न गगनपीठ गगनलोकवासिन्यंबा गगननाथ गगनगर्भगामिनी वतुःषष्टियोगिनी ज्लूं प स्राज्ञावक्रे प स्लूं स्व
र्गरत्न स्वर्गपीठ स्वर्गलोकवासिन्यंबा स्वर्गनाथ स्वर्गलोकव्यापिनी द्वात्रिंशत्कोटियोगिनी स्त्लूं प पादुकां० विशुद्धौ प म्लूं मर्त्यरत्न मर्त्यपीठ मर्त्यलोक कोटि
व्यापिन्यंबा मर्त्यनाथ मर्त्यलोकगर्भगामिनी षोडशकोटियोगिनी म्लूं प श्रीपा० अनाहते प न्लूं पातालरत्न पातालपीठ पाताललोकवासिन्यंबा पाताला
नाथ पाताललोकगर्भगामिनी अष्टकोटियोगिनी न्लूं प श्रीपा० मणिपूरके प न्लूं नागरत्न नागपीठ नागलोकवासिन्यंबा नागनाथ नागलोकनिवासिनी
वतुःकोटियोगिनी न्लूं प श्रीपा० स्वाधिष्ठाने ॥ इति रत्नन्यासः ॥ प ऐं परायै ऐं प अंगुष्ठाभ्यां नमः प क्रें ह्रूं ह्रीं अपरायै ह्रूं प तर्जनी० श्रीं ऐं परापरायै ऐं प मध्यमा० प श्रीक्रिय
यै क्रीं प अनामिका० प क्रं कुंडलिन्यै क्रीं प कनिष्ठिका० प ऐं मातृकायै ऐं प करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ एवं मन्त्रषडंगकेन न्यासः ॥ प ऐं परायै ऐं प पश्चा
मुखे ... प क्रं ... प उत्तरमुखे वामकर्णे प ऐं हांनायै ऐं प दक्षमुखे दक्षकर्णे प श्रीं क्रियायै श्रीं प पूर्ववक्त्रे मुखे प क्रीं कुंडलिन्यै क्रीं प ऊर्ध्व श्री ६४३
वक्त्रे ... प ऐं मातृकायै ऐं प पराद्यवक्त्रे ब्रह्मरंध्रे वा ॥ इति षडंगकन्यासः ॥ इमं न्यासं विधाय पश्चात् ध्यानं समाचरेत् ॥ सहस्रसूर्यसंकाशां महादी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिधरे ...ः पञ्चवक्त्रेश्वरः श्रीमानूर्ध्वरत्नं पुरतो व्यवस्थः॥ बद्धजटः स्फुरन्नेत्रैरष्टादशभिरञ्चितः॥ द्वीपीचर्मकटिस्फुरन्मो मुंडमालाविभूषणः॥ नरास्थिरल
पारिजातप्रसूनमालासमा...कृतः॥ शृङ्गिनाभिकज्जोगुच्छदंष्ट्राविभ्रकृतलोचनः॥ विचित्राभरणैर्युक्तः सर्वतः पन्नगाशाहितो भूलासीपुष्पशक्तिसत्राणैर्वरधा
रीमहत्तनुः कपालफल...पाशाभयकरोद्यतः॥ पितृवने क्रीडाकुमानसोन्नरः॥ एवं परभैरवीं ध्यायेत्केनयोगिनिसमावृतां॥ इति ध्यात्वाभिसंजप्य मूल
विद्याद्यं वपुः॥ समभ्य...विशेषार्घ्यवरणे हृदयमंत्रितो ततः संतर्पयेच्छ्रीमान् स्वशिरसि गुरुक्रमं॥ श्रीनाथपूर्वं निर्वाणः वरणं परपावकं॥ कुलकामगवीशु
रोमनि...कुलरूपकेवलदालानादुपचारपदोत्तलः॥ सितरक्तौस्य कुसुमैः स्यमर्घ्यविभ्रलरंध्रके॥ सहस्रदलराजीवकर्णिकोदरसंस्थिता नूतनालादि हेम
गर्भेताचिलिताकुलनायिका॥ स्वस्य मंत्रैर्यजेत्पश्चाद्युगनाथचतुष्टये॥ निर्वाणवरणे ध्यानकरणैकपरायणः॥ यथादिमानवौघं च परापरेतः क्रमात्
तत्र वहं ...भोदिकुलनाथं युजेद्ध्यः॥ परमादिनवं शांतकूटं तं ...ममादराला॥ स्मरं स तत्कूटभावं देवदेवीसमावृतां॥ आत्मने केवलं तु ध्यायन् पूजयेद
घसा...ला॥ ऐं क्लीं श्रीं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः॥ मन्त्रः हंसः सोहं ...ः शौः सोऽस्म्यहं परोवाग्निर्वाणानंदनाथ सोः शौः ...ः हे
सः सोहं ...ः प निर्वाणवरणे पादुकां पूजयामि॥ इति निर्वाणविधेयं तुरीयातीतस्का प ह्रीं हसक्ष...लवयरां हसक्षमलवयरूं हसक्षमलवयरीं श्रीपादुकां
सर्वे साध्य सर्वगुरुनाथ सर्वगुरुगुरु श्रीनाथगुरुनाथ र हसक्षमलवयरूं ह्लूं हसक्षमलवरीं हसक्षमलवयरूं स्फ्रूं हक्षमलवयरां ऐं कएसेपुप श्री...पा प
वकसंपु श्रीपा॰ श्रीशंभुगुरू हसक्षमवलवयरां हसक्षमलवयरें हसक्षयववयरीं ह्लीं हसक्षमलवयरूं प ...निष्कलपादश्री ॐ क्लीं कामदुघेश्वरसो
खेचरदेवि ह स्फुर स्फुर श्रां श्रीं श्रूं श्रैं श्रौं श्रः प श्रीकुलकामधेनुवरणश्री प ह्लीं शुक्र पाद ह्लूं प शुक्र त्रिलपादश्री॰ प स्फ्रें ... रक्ष पाद स्फ्रें प रक्ष कावि
फलपादश्री॰ इति निष्कलपादे॥ प ह्रीं हितोर्ध्ववरं देहि ह्लौं प शुक्र सकलपादश्री॰ प सहं ... सत्याभिवं देहि स क्लीं प रक्ष सकलपादश्री॰ इति सकल
पादे॥ प ह्रीं शुक्र विद्यामहापीठ शुक्र पुष्प शुक्र मंडलपीठ शुक्र चरुक शुक्र कालीय शुक्र नदी शुक्र मंत्र शुक्र रूपी शुक्र दीपमहापीठ शुक्र कोशु
क्रमहापीठ शुक्र नदी शुक्र महाप्रकाशानंदनाथपाद ह्लौं प श्रीपा॰ सहहें रक्ष विद्यामहापीठ रक्ष ...पर रक्ष मंडलमहापीठ रक्ष चरुक रक्ष कालीयर
मह...ठ रक्ष नदी रक्ष मंचमहापीठ रक्ष दीपमहापीठ रक्ष पुष्पमहापीठ रक्ष नति श्रीमहाप्रकाशविमर्शपरोवाग्पादस हसौं प परापर रक्ष वरणश्रीः०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
६४४
644

पऔंसर्वसिद्धिविद्यासप्तकं मिश्रपीठमिश्रपुष्पमिश्रमंडलमिश्रपीठमिश्रमंत्रमिश्रआर्णवमिश्रचक्रमिश्रमुद्रामिश्रनतिमिश्रम
[illegible]विमर्शानंदनाथपरांबापादुकां पश्रीपरापरमिश्रांबाचरणश्री० पजं महाप्रेतासनाय जं पश्री० पवं विष्णुमहाप्रेतपद्मासनाय वं प
श्री० [illegible] रुद्रमहाप्रेतपद्मासनाय रं पश्री० पयं ईश्वरमहाप्रेतपद्मासनाय यं पश्री० पहं सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय हं पश्री० पहों हिरण्यगर्भमहाप्रे
तपद्मासनाय हों पश्री० पश्री तत्त्वात्मिकः पऐं परायै ऐं पश्रीपा० पक्लीं [illegible]यै क्लीं पश्री० पहीं [illegible]यै ऐं पश्री० पश्रीं क्रियायै श्रीं पश्री० पक्रीं कुंडलि
क्रीं पश्री० पक्लीं मातृकायै क्लीं पश्री० इति दिव्यौघः। श्रीं दिव्यगुरुनाथ श्रीं [illegible]वा श्रीं पश्री० पश्रीं श्रीं विश्वगुरुनाथ श्रीं विश्वलेवा श्रीं पश्री० पश्रीं श्री
रुगुरुनाथ [illegible]वा श्रीं प कुं कुलेश्वरगुरुनाथ श्रीं कुलेश्वरीवा कुं पश्री० इति युगनाथचतुष्टयं सिद्धौघः। बिंदुमध्ये श्री चर्यानंदनाथ [illegible]शानं
दनाथ [illegible]परांबा वामुद्रापरांबा श्री: त्रिवित्रिमित्रेशकुलीशानंदनाथ मंदनापरांबा श्री: गगनानंदनाथ [illegible]लीपरांबा [illegible]लीपरांबा श्री०
श्री [illegible]नंदनाथ श्री श्रीभगीपापरांबा लालीयापरांबा महिलापरांबा माहिलापरांबा श्री० श्री ललितानंदनाथ [illegible]परांबा श्री करुणाप
रांबा श्री० श्री [illegible]नंदनाथ श्री कं [illegible]परांबा श्री श्री परमेश्वरानंदनाथ श्री परमेश्वरीपरांबा श्रीपा० श्री कूर्मानंदनाथ सहजापरांबा श्री रत्नदे
वीपरांबा श्री श्री रत्नेशानंदनाथ ज्ञानीपरांबा श्री वर्मेशानंदनाथ सदाख्यापरांबा श्री० श्रीं [illegible]कापरांबा श्री उमाकांतेशानंदनाथ योगापरांबा
योगे [illegible]परांबा श्री० बलेशानंदनाथ [illegible]श्वरीपरांबा श्री भुजंगेशानंदनाथ सहजापरांबा श्री० क्रोधीशानंदनाथ सहजापरांबा श्रीपा० श्री [illegible]नंदना
नंदनाथ [illegible]हजापरांबा श्री विरूपानंदनाथ सहजापरांबा श्री० श्री दिगीश्वरानंदनाथ सहजापरांबा श्री पार्वतीपरांबा श्री० श्री सर्वेश्वरानंदनाथ सहजापरांबा
श्री० [illegible]नानंदनाथ सहजापरांबा श्री० कपिलेशानंदनाथ [illegible]लापरांबा श्री० श्री एकांवरानंदनाथ सहजापरांबा श्री० ऐं श्रीं श्रीं [illegible] हसौं
हसखफ्रें सहास्खफ्रें [illegible]नंदनाथ सहजापरांबा श्री॥ इति मानवौघः॥ अथ मूलमंत्रः सहरखफ्रें हं फ्रें पश्री [illegible]श्वरानंदनाथ श्री परमेश्वरी श्री
परांबा श्रीप [illegible] कुब्जि [illegible] ऐं कुब्जिकायै फ्रें पश्री विश्वेश्वरानंदनाथ श्री विश्वेश्वरीपरांबा पश्री प हस्त्रयं ऐं कुब्जिकायै हसखफ्रें विच्चे पश्री हं ६४४
[illegible]नंदनाथ श्री हंस [illegible]परांबा श्री प क्रां जां ह्रीं हलौं ह्रीं प ह्लीं ह्लीं क्षीं ह्सं क्ष्मीं किलि किलि हसखफ्रां हसखफ्रें हसखफ्रीं विच्चे क्रों हलः ह्लः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हसखफ्रें हसक्षमलवरयऊं औं हसक्षमलवरयऊं औं प॰श्री संवर्त्तेश्वरानंद नाथ संवर्त्तकेश्वरी महासमयापरांबा प॰श्री पा॰ ह्लूं ऐं ग्लिं दिविं गिगि दिटु कटु के
हसखफ्रें हसक्षमलवरयरं नमो भगवति हसखफ्रें कुब्जिकायै ह्रां ह्रीं ह्रौं ङ ञ ण न मे अघोरमुखि छां छीं किलि किलि
विच्चे प॰श्री॰ श्री द्वीपेश्वरानंदनाथ प॰श्री पा॰ हसक्षमलवरयरं [illegible] इति गुरुक्रमः॥ अथ मात्रस्य रश्मिक्रमः॥ शिरसि वह्निकोणे ईशानादि [illegible] नाथ वात कोणे
विच्चे श्री [illegible] [illegible] श्री नगालकेश्वरी परांबा प॰श्री॰ [illegible] पूजयेत्॥ प ऐं परानंदनाथ परापरांबा ऐं प॰श्री॰ ऐं भानंदनाथ परांबा ऐं प॰श्री॰ प ऐं विदानंदनाथ वित्परांबा ऐं प॰श्री॰ प ऐं महानन्द
क्रमशः [illegible] [illegible] पूजयेत्॥ प ऐं परानंदनाथ परापरांबा ऐं प॰श्री॰ प कुं इच्छानंदनाथ इच्छापरांबा कुं प॰श्री॰ प कुं सहजानंदनाथ सहजपरांबा कुं प॰श्री॰ प कुं स्थित्यानंदनाथ स्थिति
यानंद नाथ महामहापरांबा ऐं प॰श्री॰ प इति ईशानकोणे॥ प कुं इच्छानंदनाथ इच्छापरांबा कुं प॰श्री॰ प कुं मुक्तानंदनाथ मुक्तापरांबा कुं प॰श्री॰ प इति पूर्वदिग्रश्मिः॥ ऐं ज्ञानानंदनाथ ज्ञानापरांबा ऐं प॰श्री
परांबा ऐं प॰श्री॰ प कुं तिरोधानंदनाथ तिरोधापरांबा कुं प॰श्री॰ ऐं सदसदानंदनाथ सदसीपरांबा ऐं प॰श्री॰ प इत्याग्निकोणे॥ प श्रीं क्रियानंद नाथ
प ऐं [illegible] नंदनाथ [illegible] परांबा ऐं प॰श्री॰ प ऐं [illegible] सत्तानंदनाथ [illegible] सत्तीपरांबा ऐं प॰श्री॰ प श्रीं इच्छियानंदनाथ इच्छियापरांबा श्रीं प॰श्री॰ प श्रीं गोचरेश्वरानंद नाथ गोचरा
धात्रिकापरांबा श्रीं प॰श्री॰ प श्रीं आलोकेश्वरानंदनाथ आलोकेश्वरीपरांबा श्रीं प॰श्री॰ प श्रीं वेदानंदनाथ वेदापरांबा श्रीं प॰श्री॰ प श्रीं सचिदानंदनाथ सचिदापरांबा श्रीं प॰श्री॰ प
परांबा श्रीं प॰श्री॰ प श्रीं लोकमुख्यानंदनाथ लोकमुख्यापरांबा श्रीं प॰श्री॰ प श्रीं वेदानंदनाथ [illegible] सुषुम्णानंदनाथ सुषुम्णापरांबा क्रीं प॰श्री॰ प क्रीं प्राणसत्तानंदनाथ प्राणसत्तापरां
[illegible] कोणे॥ क्रीं कुण्डलानंदनाथ कुण्डलिनीपरांबा क्रीं प॰श्री पा॰ प क्रीं [illegible] पश्चिमे॥ क्रें मातृकानंदनाथ मातृकापरांबा क्रें प॰श्री॰ प क्रें [illegible] नंदनाथ [illegible] कापरांबा क्रें प॰श्री॰ प
बा क्रीं प॰श्री॰ प क्रीं स्पंदानंदनाथ स्पंदापरांबा क्रीं प॰श्री॰ प इति [illegible] वर्णजानंदनाथ वर्णजापरांबा क्रें प॰श्री॰ प क्रें वर्गजानंदनाथ वर्गजापरांबा क्रें प॰श्री पा॰ प क्रें संयोग
क्रें [illegible] नंदनाथ [illegible] परांबा क्रें प॰श्री॰ प क्रें [illegible] नंदनाथ [illegible] परांबा क्रें प॰श्री पा॰ इति वायव्यकोणे पुष्पं॥ इति ध्यानं॥ अथ परश्मि [illegible] वनुधे
नंदनाथ [illegible] परांबा क्रें प॰श्री॰ प क्रें मंत्रविग्रहानंदनाथ मंत्रविग्रहापरांबा क्रें प॰श्री पा॰ [illegible] नाभे कुंकुमाभं बहुधा कुंकुमपुष्पः॥ षट्पंचाशत् मंत्रेविति श्रुत्वा लकसान्ति मां वरदा
सर्वसंकाशं पंचवक्त्रं [illegible] नाभे सततं पंचवक्त्रं वधनाभे सततं पुनः॥ [illegible] इति ध्यानं॥ इति रश्मिक्रमः॥ अथ श्रीं॥ हिरण्यगर्भनाभिसरोरुह सरसीरुह मध्यतः कूर्प
महसाक्षः सर्ववामाद्धविग्रहाः॥ तेजो रूपाश्रयाकाज्येयाः केवलं मोक्षकांक्षिभिः॥ इति ध्यानं॥ इति रश्मिक्रमः श्रीं॥ [illegible] त्रिविधं संख्याफलां [illegible] मध्यफलां स्थितां तेजो रूपां पुनर्देविमामस्तके
[illegible] संस्थाप्य चिंतयन्भ्रमान् सः॥ स्वगुरुं मूर्ध्नि संचिंत्य मूलाधारपदे [illegible]॥ [illegible]
[illegible] रतापरेश्वरणसंयोज्य ध्यायन्नेकोनमां त्रिकः॥ देवं देवीं च संयोज्य पुनरेकीकृते न चात्मन्त्रेण च नां च चत्रिधा संपूज्य साधकः॥ नरगा सुरगा मनुजस्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपुरार्णव
६४५
645

मनसकमला वरदा ॥ पुनः ऐं क्लीं सौः इत्यादि अंगन्यासः ॥ सहस्रसूर्यसंकाशामित्यादि ध्यानं ॥ मूलमंत्रेण यथाशक्ति जपं कुर्यात् ॥ पंचांगं नमस्कारं कृत्वा ब्रह्मरूप
स्वात्मानुरूपपूजां करोति देवि हे लयं कादि ते सर्वे हानि स्मरणं च वज्रादौ ॥ इति तिलकेन युक्त्या नमस्कारं कृत्वा नमोऽस्तु हृत्पद्मे च कुंडे शक्तिप्रसवधारिणे । आधारस्व
पिणी त्रिपुरे हे लक्ष्मि विष्णुपालिते ॥ विलयोऽस्तु पर्यन्तवारसंसारवर्णनेन समागलय व्याधिदुःखकर्म [illegible] मूलवले भविष्यक्ष्माव्यक्तगजानकथाविदा
षषट्कर्मिमाद्द्वयसत्तामूलाधारादि चिन्ताराशी ॥ षड्भूतिश्च सर्वसत्त्वलोके भयपक्षयान्ततो ॥ पोनः पुण्यस्वले [illegible] सत्तावि ध्वंसकालतो ॥ वली पलितराशी
कमूर्तये मलधारिणे ॥ सर्वेश स्फुरणोपेत लीढ भुक्तिप्रदायिने ॥ इदं गुह्यतरं स्तोत्रं पापघ्नं श्लोकपंचकं ॥ पठेन्नित्यं भुक्तिमुक्तिसाधकाय परमेश्वरः ॥
संस्तूयमानः सर्वभक्तापंचांगं प्रणमेद् बुधः ॥ मंत्रदेवगणैः सार्धं संमंडलगतं पुनः ॥ देवं वरुणमध्यस्थं ब्रह्मलां धेलयं नमेत् ॥ इति मानसपूजाक्रमः ॥ अथ
गुरुक्रमं शिरसि विन्यस्य सर्वतीर्थानि समुद्रसहितानि तीर्थमंत्रेण अंकुशमुद्रया सर्वाणि तीर्थान्याकृष्य तस्मिन्नावाहयेत् जले धेनुमुद्रां प्रदर्श्य संरक्ष्
नामृतीकृत्य तज्जलेन तत्रत्यं पूजोपकरणानि संप्रोक्ष्य सामान्यार्घ्यमाचरेत् ॥ भूमौ गुलं वदेत् त्रिषट्कोणं चोर्ध्वे रेखिकं ॥ विलिख्य तस्मिन्नाधारपात्र
मस्त्रविशोधितं संस्थाप्य परया पूर्यधारया जलेषु वा परं वह्निमंडलाय धर्मप्रद दशकलात्मने सामान्यार्घ्यपात्रासनाय नमः ॥ ह्रं हं सूर्यमंडलाय
वसुप्रद द्वादशकलात्मने सामान्यार्घ्यपात्राय नमः ॥ सं सोममंडलाय मोक्षप्रद षोडशकलात्मने सामान्यार्घ्यामृताय नमः ॥ श्रीविद्याखंडत्रये
णात्रिभिः पूज्य परमेश्वरेण त्रिवारं संपूज्य परमेश्वरी सप्तवारमभिमंत्र्य गोपपुष्पासले रभ्यर्चा ॥ इति सामान्यार्घ्यविधिः ॥ ततः दक्षिणे सांते प्रतिष्ठाप्य तन्
दनुपंचषिर्वीसिरण्यादिभिः कृतान्वयं नत्वा पद्मसत्रपठनं ॥ समुद्रमध्यमात्मनित्यादि पठन् ॥ सामान्यार्घ्यं बद्ध्वा यतः ॥ [illegible] सामान्य विधिः ॥ सि [illegible]
त्मानं पूजोपकरणानि संप्रोक्ष्य मंडलोद्धारणं कुर्यात् ॥ चतुरस्रार्धे वृत्त अस्त्रे षट्कोणं वृत्तकं ॥ अस्त्रं पुनश्चंद्रखंडनादविंदुमध्यात्मकं ॥ श्रीपरवीविशेषार्घ्य
मंडलानां [illegible] कारास्तयासो धूलिर्वेदतन्वात्मकं ॥ श्रीमवागत पूजार्थं तत्रोर्ध्वमंडलौ [illegible] तस्मिन्नाधारादिदिग्मध्यं ऊर्ध्वदेशो गुरुसूक्तितः ॥ श्री
आदौ तत्पाणवेर्भुवन्यावीजषट्कं क्रमात्पठन् [illegible] ऐं ह्रं हं सं इत्यादि चतुरस्रात् वृत्तकं ॥ त्रिकोणमध्ये षट्कोणं वृत्तनादं वहिः पुनः ॥ पंचप्राणं चतुर्थं वन ६४५
त्रयमध्यालिखेत्ततः ॥ श्रीभैरवसपर्यायं पञ्चस्थापोविचक्षणः ॥ अथ प्रमाणानि [illegible] षोडशांगुलमात्रं से चतुर्विंशांगुलं वा षड्विंशांगुलमेव वा चतुरस्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

समालिख्य मध्ये पंचविधायवारं अतं स्वर्णमन्यच्च तत्राष्टदलमालिखेत्। पद्मं च तत्र अप्येतं तन्मध्ये मंडलत्रयं कर्पूरचंदनादीनि कस्तूरी कुंकुमाद
यः। सांद्रकमलं संगतं गंधं केतहेमपद्मादिले खेदयेत्। प्रकृत्यष्टदललसत्कर्णं परप्रकृतिकर्णिकां पुंडरीकवरं सम्यक् सूक्ष्मसौवर्णं यालिखेत्। हेमपद्म
ध्यभावेलुवस्त्रापर्य वा [illegible] पद्मस्याधः प्रदेशे तु सामान्यार्घ्यस्य वामतः सामान्यवद्विशेषार्घ्यमंडलं विलिखेत् कुंधः। पद्मस्य पार्श्वयोः सौम्ययाम्ययो
ऐं मंडलद्वयं वेदांगुलप्रमाणं स्याल्लिखेत्। आकृष्य स्थापयेत्। तत्र याम्ये गुरुपालानां गुरूणां पंचकस्य क्रमात् सौम्ये च याम्ये चपंचमस्थानकल्पना। दूरया
लोत्तरे कुर्याद्धूलीनां मंडलानि वा। अथ पुष्पाक्षतैः सार्घ्यविशेषार्घ्यस्य पूजनं। कृत्वा सामान्यवत्तात्र स्थापनं तीर्थि धायवासद्धितीयेन निदानसंपूज्या
आर्घ्यं पूर्ववत् तत्रावध्यकमठी मुद्रां कुसुमादक्षतगर्भितां मूलकुंडलिनी मुद्रया पद्मं द्वासप्तप्रभां पाद्यं च क्रमं मंडलं मिलात् सुषुम्नाकारकाद्दीसो
मसूर्यपदं मिलाविशांतां हो भगवान् कालसमरसोद्भूतमिश्ररक्तसिताम्रतेः। वरणत्रयसंभूतेन यत दृयं निर्मितः। आपूरिते विशेषार्घ्यममृतीकृत्य विद
ऐं ज्वलद्दग्निति मंध्याला धेनुमुद्रां प्रदर्शयेत्। ब्रह्मांडखंडसंभूतेत्यादि पठन् मामथिविसुरं कुम्भ। संस्थाप्य अर्घ्यं विश्वे वै मालमंत्रैरपि समर्थयेत्। प ह्रीं
ह्रीं अमृते अमृतोद्भवाय कह्रीं ऐं परामृतवेतल्क्ष्वें ऐं फ्रें जुं सः अमृतेशमैरवाय नमः जूं ॐ अमृतेशभैरवाय ॐ जुं सः। प हसक्षमलवरयूं वेसहसमल
यवयरीद्यो सुरादेवि अर्घ्यं नाशिभ्यर्थं वौषट्। प प सहक्षमलवरयं हसक्षमलवरयउं ओंसे वः। आनंदभैरवाय नं द्वावावनयाकीपसंवापश्रीपा। आर्ये
वाहनादिमुद्राः प्रदर्श्य अर्कपादिपात्रमध्ये संवित्याग्निकोणेपात्रमध्ये शालत्रयानिविष्टं अत्यकोणे कुधपीठ मंत्रैः संपूज्य मूलविद्यां त्रितांका स्वाकं विधिंस्यपि
गु न्यस्य श्री पा [illegible] ता वा स्वाहा विंध्यस्य। प अमृते अमृते ज्ञाने अमृते श्वरी अमृतवर्षिणि अमृते स्रावय स्रावय ऐं श्रीं भूं अमृतेश्वरि अमृते आर्यै नमः। प अ
मृतश्री त्रिवारं पठित्वा प आनंदभैरवाय वौषट् इति संशोध्य अलगुरुक्रमः। आसितांगादिभैरवाणां पात्रे अंतःसेपूज्य नयाल्नकवित्रां त्रिः संतर्पये
त्। परस्परं रत्नत्रियारंपरं ऐव्यो सप्तवारं भमि मंत्रस्त्रंगानि देव्यां विन्यस्य रक्षामस्त्रेण संकेत्य येत्। पूर्व भागं विद्या श्रीमूलादि विद्याः त्रिकोण वि
द्याः। प हं सः सोहं हं हों हां सौः। निर्वाणानंदनाथ अहं स्वात्मप्रकाशानंदनाथ प श्रीपा। तथा सर्पांगानात् इति श्रीमूर्तिविधिः॥ विशेषार्घ्यस्थापना
त्। भावयित्वा पंचोपचारसत्परिकल्पविशेषं दापितो मंडलं चतुरस्त्रं भोगपात्रं धारकं ऐं मिति स्थाप्य। तत्र श्रीमिति तानि शिष्यः आचम्य सारितः आ
शिविशेषादकेन संस्कृतसश्रीनाथादि पराषट्कं तं शिरसि गुरुं पंचत्रपूजयेत्। कल्पायं चोपचारांश्च पंचसात्मानले कुर्वीत। सुगंधतिलकाद्यैश्च ना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ पाली ६४६ 646

...गणेसंपुटैः स्वात्मानं समलंकृत्य यथाविभवविस्तरैः नवस्वमात्मेस्तथामंत्रैर्यजेदागममंडलोवहस्तु नासिकायां प्रगल्भ्य समर्चयेत् प अष्टाविंशति
...मंडलेभ्यो नमः। प ह्रौं महाप्रेतपद्मासनाय ह्रौं प श्री पा॰ प प्राणवमंडलव्याप्य पादयोर्वै ऐं नमः श्रीका॰ ऐतान् सास्तपुष्पं यन्मे दर्भे दविंदुभिः। प
संस्थाप्य मंडलेतत्र यजेत् ॐ पगमंडले दक्षिणे दग्धदेशे गुरुपंक्तिः तत्र संपुटितेस्तारैः पूर्वपूज्या मंत्रदेवताः। पां मंत्रदेवताये ऐं क्रौं मंत्रदेवताये क्रौं प श्री
मंत्रदेवताये श्रीं प हसखफ्रें मंत्रदेवताये हसखफ्रें प ह्सौं मंत्रदेवता ह्सौं पमध्ये पद्मासने देवीं पूजयेद्देवीं गतः आवाहनादिमुद्राश्च योनिमुद्रां प्रदर्श
येत्। पूर्वं दीपं च नैवेद्यं दद्यात् हृत्क्रमं मंत्रतः। एवमागममभ्यर्च्य ततो द्वादशदलपंकजं मंडलं चितयेद्देवपरितः। तत्र मध्यतः वक्ष्यमाणेस्तथामंत्रैः पूजयेत् क्रु
क्रमात्ततः। ... सूर्यमंडलाय ह्रं प वह्निमंडलाय रं प श्री पा॰ प अष्टाविंशति मंडलेभ्यो नमः। प ह्सौं महाप्रेतपद्मासनाय ह्सौं प म प्राणप्रतिष्ठाप्य
वह्निं संस्थाप्य ... पुष्पाक्षतैस्तत्र ... दक्षपादे तु रात्रौ वह्निं प्रज्वाल्य तथा स्वाहां दक्षवामे समर्चयेत्। प क्रीं जातवेदसे क्रीं पा प ॐ क्रीं स्वाहाये
क्रीं ॐ ... त्रिकोणयोनौ मध्ये पूज्यासि तत्र एकारपरमं व्योमध्यात्वा ... इति पूजयेत्। देवदेवीं ... मायाबीजं पूजयेत्। आवाहनादिका
मुद्राः ... गंधपुष्पाक्षतैः धूपदीपोपचारान् प्रकल्पयेत्। पूर्वादिषु पत्रेषु अंगाष्टकमर्चयेत्। प ह्रं असितांग महाभैरवानंदनाथ ह्रं प
क्रीं ब्रह्माणी देव्यंबा क्रीं पा प रुं रुरु बर्बरक महाभैरवानंदनाथ सं प पश्री माहेश्वरी देव्यंबा श्री प प क्षं चण्ड महाभैरवानंदनाथ क्षं प प क्षीं कौमारी देव्यंबा क्षीं
प प ... क्रोध महाभैरवानंदनाथ ... प प ... वैष्णवी देव्यंबा ... प प नं उन्मत्त महाभैरवानंदनाथ नं पा प लीं वाराही देव्यंबा लीं पा प ... किलिकिलि भैरवानंद
नाथ ... पा प ... इन्द्राणी देव्यंबा ... पा प ... कालरात्रि महाभैरवानंदनाथ ... पा प ... चामुंडा देव्यंबा ... पा प ... भीषण महाभैरवानंदनाथ ... पा प ... कमले
... पा॰ ... बटुकोऽनेन हस्ताभ्यां देव्या लिखितविग्रहा कपालं ... हस्ताभ्यां देव्या वामांकसंस्थिताः। रक्तवर्णास्त्रिनेत्राश्च सर्वाभरण
भूषिताः ... मदघूर्णितलोचनाः। अष्टौ बीजानि ... कलान वसुयोजितान्। सानुस्वारान् ... स्यात्तत्पुरं यजेत्। पंचतत्त्वांश क श्री
यथा ... अनुग्रहात्। ... कुर्यात् मध्ये तत्र प्रदेशक्रमतः ... यथा प क्रों आदिगुरुनाथ ... क्रों प श्री पा॰ प ... अनादिगुरुनाथ ६४६
... प श्री पा॰ प कुलेश्वर ... कुलेश्वरी ... प श्री॰ प ... गुरुक्रमं पश्चात् ... देवता ... देवी श्री गुरुं देवं ... तथा विधायको
पुनर्देवताः समभ्यर्च्य ... हृदयादिषु ... समभ्यर्च्य ... सुरवायुषु ... दिक्षु ... इति क्रमात्। ... इति पूपा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दृ हृदयेन प्रकल्पयेत् । अथ शक्तिजपं कुर्याद्दिग्ध्यानपूर्वमत्र न्यधीः नलासुलानमो दुहिणवैकुंठ इत्यादि श्लोकपंचकेनास्तवेत् ततः अथ पूर्ववर्तते
जायाः [illegible] मंडलत्रयं कुंदुप्रभं कुंदाभं शशांकसमाश्रितं भूलासितजनीकाईकरक्रमविभूषणं । साधकानामनुग्रहाय तं स्वस्वमेतेन पूज
यलाय [illegible] नेत्राय [illegible] दिंपमंडले प्राच्यां तत्पत्रे दूर्वाकाण्डकूलसलोः अग्नियव्ये समासीनेपीतवर्णेन तत्तु ये ततः पश्चिमे स्वयं कैं पम ध्वेच मंडे
लेव क्रीं पूर्वं [illegible] पुधल [illegible] कुंकुमसोदसंकाशं यजेत् मे धान्यि धिरोहिणं पक्षौ कालानलाय क्षौं पश्री पश्री नाथादिपरा मध्ये कपर्यंतं पूजयेत् ॥
ततो दि [illegible] मातृ मायेहरं वसस्वधामतः आवाहये हृदि स्थितं मंडले चतुरस्रके गत्वामित्यादिना षडंगं विध्यायेत् ॥ सितागजास्यः परशुं दंतको
द्धत्रिभूल [illegible] भुजे मधुर [illegible] विभासमामूषकोपरि संस्थितः लक्ष्मीकादि ध्यानं संघातं हरनी तीराजवक्त्रः पग्लो हेरंबाय ग्लौं प ततः परम भैरवं ध्यायेत्
आधंमंत्रं [illegible] दयेत् ॥ ततो गुरुक्रमे हेरंबे मंडलोर्ध्वः स्थ त्रिकोणे मंडले साधारे पात्रे प्रतिष्ठाप्य पंचप्रणवैर्गंधपुष्पाक्षतैरभ्यर्च्य प्रथमं द्वितीय
सहितं [illegible] पूर्णं सलिले बलिं पूं क्रीं सर्वविघ्नकृद्भ्यः सर्वभूतेभ्यो हुं फट् स्वाहा अनेन पंचक्याकारेण बलिं दद्यात् ॥ खेचरीमुद्रां योनिमु
द्रां प्रदर्श्य मा मातुरः सर्वभूतानि विघ्नितं पात्रं तर्जन्या संप्रदर्शयेत् ॥ कुं कुं कृतदीर्घं मंत्रं तु हृदयाक्रम्यावर्तिं क्षिपेत् ॥ ततो ध्येतलेनावाहयेत्
को स्य तत्त्वो तिं गुरु कुर्यात् ॥ लिंगगमालूनामे कृत्वा ध्याकुर्यात् ॥ य षेव यापुनः शिरसि गुरु क्रमे महासमानमभ्यर्च्य हस्तेन पीठमर्नेत शवदे
वलीः सम मध्ये [illegible] तकाना पि मंडले ॥ ततो चैन षष्ठी नीबादि दक्षां रवंजादि मे रवान् अनेन चां स्तथा नागान् पूर्वादिशो सम्मादरात् । आसितांगे
चरान् द्वामातृ पात्रमति गृह्ण हा रूं तथा महाश्मनौशे पनमः पद्म यागसेत्राय नमः पद्मापरपी [illegible] पनमः पाप कल्पवृक्षाय नमः पाप स्वा
ति मनो वल्ये नमः पाप महासमशानाय पा पपालकेभ्यो नमः पाप आग्नेयकोणार अशिरोभा [illegible] नमः पाप करंआय नमः पाप अथ थायनमः
पाप कल्पाय नमः पाप अशोकाय नमः पाप रक्तशोकाय नमः पाप चूताय नमः पाप वटाय नमः पाप चंडभैरवाय पाप क्रोधभैरवाय पाप
गंगक [illegible] भैरवाय पाप बालामालानुकूले भैरवाय पाप भीषणादहासभैरवाय पाप धारांधकारभैरवाय पाप लक्ष्मीभैरवाय नमः ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधा
६४७
647

अनंताय॰ पापवासुकये नमः पापतक्षकाय॰ पापककौटकाय॰ पापशंखपालाय॰ पापमहाशंखाय॰ पापपद्माय॰ पापमहा
पकरालभैरवाय पापअनंताय ॥ दक्षे खड्गान्भीषणान्वक्षस्कंधसमाश्रितान् त्रिशूलं कर्तृमुंडाग्रं खट्वांगं चासकपालकं ॥ विभ्राणां स्तर्जितक
पद्माय॰ पापअघ्याय ध्याने ॥ विलंबितकेशान्महास्मशानपालकान् पीतरक्तनीलसितहरितकृष्णप्रभान् श्वेताश्मान् हरितं च
रान्जानुमल्लभुजान् ॥ विलंबितकेवरभव्याघ्रग्राममहिषक्रौञ्चमेषगान् ॥ अतिवर्मधरान्नागान् ज्ञानुकालान् विग्रहान् ॥ एवं सम्यक् समभ्यर्च्य क्षेत्ररक्षे
मतुरगानंनताला ॥ भल्लूकवृषभ [illegible] सांविं त्वां त्रिवेदयेत् ॥ अस्मतिरस्कृरिलीपूजयेत् ततो गुरुक्रमे हसक्षौं नमः अंगुष्ठाभ्यां नमः भगवतीत
चिध्यायत् ॥ एतानेवस्त्रदेहस्थान् [illegible] नमः सर्वपशुजनवशंकरि रक्तरलं अम्बिकाभ्यां नमः कुरुकुरु कात्यायनिकाभ्यां नमः स्वाहा करतलकरपृष्ठाभ्यां
नीभ्यां नमः आहेश्वरीम [illegible] अस्य ध्यायेत् ॥ मुक्तकेशी विवस्त्रांगी सर्वालंकारभूषिता ॥ स्वयोनिदर्शकृत् शुभ्रवस्त्रवर्णा [illegible] रत्नमतो
नमः एवमेव हृदयादिव्यापकं चिं [illegible] तत्रविवासिनी ॥ अतिरक्तरलिकां ध्याये रूक्षकेसरस्थलोलुगुं का ॥ श्यामवर्णां मदाघूर्णा रक्तनेत्रत्रयान्विता ॥ कृष्णांवरांग
हृत्पद्ममध्यस्थां त्रिकोणे तत्रवासिनी [illegible] मनोहराभ्यां वरखर्जूरीकुंभधारिणी ॥ नीलं हयं समारूढा परम मंती नीलांवराभरणमालं विलेपना त्रिशूला
दां रक्त देवतीं वसुजन् [illegible] धा भगवती परिपातु भक्तान् पवीपवारान्यारिकल्पहेतु पुष्पाक्षतादिभिः ॥ पूजाग्रहाद्दुहिः परिपूज्याथर
पटे वसुजनानीरोद [illegible] पु धा भगवती माहेश्वरि सर्वपशुजनवशंकरि रक्तरणं कुरु कुरु स्वाहा ॥ पुनः शिरसि गुरुक्रमं मानसादि पूर्वं तेषडंगा
सांविधाय पहसक्षौं नमो भगवति माहेश्वरि सर्ववन्दितं रः ॥ इति मानसक्रमपूजा पद्धतिः ॥ श्रीशांभवगुरवे नमः ॥ कुरंविग्रहं रस्य विशुद्धो सर्वदिको
पशुफादघः समरीवीवीवि निविवयवकारवगुरोतरः ॥ इति [illegible] १ ॥ शुद्धसुदृकृ सं कर्णांघदूवकुं दर्शांविधिकेरगान्दर्वक्रांकुशपाशशरान्धृ ॥ इसवा
पमोल दुक्रं तथा देवमाता हृदिभावयेत् ॥ १ ॥ एवं विभाव्य तत्पद्मे कुलेश्वरी ॥ २ ॥ देवांवदेववर्णां भांति तत्र भावित थाविता ॥ खड्गकाद्रुवापरा
मलर्जुशंरवधजाहीनविसंदधला ॥ वापमर्यं वांविभ्याएतद्द्रदेवीकुलेश्वरी ॥ इति ध्यात्वा हृत्पद्मविसादिना अंगन्यासं विधाय शिरसि हृदको
पात्रांकुशवरा भयान्नपुस्तजपमालकार्द्दन्स्फटिकपसंगमंडलो ॥ इति ध्यात्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
६४७

ऐ पूर्वो दीशानौते षट्त्रिंशारश्मीन् भावयेत्॥ पहें हृदयानंदनाथ कौलिनीपरांवा हें पश्रीपा० पधं धरानंदनाथ धात्रीपरांवा धं पश्री० पभं भावा
नंदनाथ विश्वातिकापरांवा भं पश्री० पभं भवानंदनाथ योगिनीपरांवा भं पश्री० पमं महानंदनाथ ज्वालपरांवा मं पश्री० पसें सर्वानंदनाथ शां
भवीपरांवा सं पापप इति पूर्वकोणे। पद्रं द्रवानंदनाथ कालिकापरांवा द्रं पापरं रवानंदनाथ दुष्कांडालीपरांवा रं पापमं मोहानंदनाथ [illegible]
रांवा मं पापमं मनोभवानंदनाथ हेलापरांवा मं पापसें सेकानंदनाथ महारक्तापरांवा सं पापजं जातानंदनाथ कुक्कुटिकापरांवा जं प इत्याग्नेयको
णे पखं खेचरानंदनाथ डाकिनीपरांवा खं पापज्वं ज्वालानंदनाथ शाकिनीपरांवा ज्वं पापमं महाकुशानंदनाथ लाकिनीपरांवा मं पापशं श्री
यो ज्वालानंदनाथ काकिनीपरांवा शं पापतं तेजसानंदनाथ शाकिनीपरांवा तं पापमं [illegible]नंदनाथ हाकिनीपरांवा मं पा इति नैर्ऋत्यको
णे पयं वायव्यानंदनाथ [illegible]परांवा यं पापकुं कुलानंदनाथ सिंहापरांवा कुं पापसं संहारानंदनाथ कुलाधिकापरांवा सं पापवं विश्वंभरा
नंदनाथ व्योमापरांवा वं पापशं शंभुसानंदनाथ नादापरांवा शं पापखं खेचरानंदनाथ महिमापरांवा खं पापवं वकुलानंदनाथ महामो[illegible]
परांवा वं पापह्रां ह्रांसानंदनाथ कुंडलिनीपरांवा ह्रां पापवं विश्वानंदनाथ परांवा वं पा इति वायव्यकोणे पश्रीं श्रीज्वालानंदनाथ रंधिकापरांवा श्रीं
पमं मदनानंदनाथ दीपिकापरांवा मं पापयं यशानंदनाथ रेविकापरांवा यं पापशं शंखोदयानंदनाथ मोचिकापरांवा शं पापवं वरानंदना
विलिपरांवा वं पापपं परानंदनाथ परापरांवा पं प इतीशानकोणे॥ अथ [illegible] ध्यानं॥ [illegible] रक्तश्यामलं च धूम्राभं [illegible] षट्कं स्फ
व टिकसंकाशं षट्कं षट्कं क्रमेण तु॥ वराभयपुतः सर्वानाम सक्रमतो दैताः [illegible] मनुं [illegible] सक्रमभावरेत्॥ [illegible]
मः॥ [illegible] इत्यादि [illegible] न्यासः॥ कुं टं हें सेश्वरस्याथ [illegible] हृदि भावयेत्॥ तद् [illegible] देवमालाने परिभावयेत्॥ ध्यानं विशि
श्वरं [illegible] शिरसि षट्कोणे पूर्वादीशानांतं सप्तविंशति रश्मिकान् भावयेत्॥ [illegible] नंदनाथ [illegible] परांवा [illegible]
पापलमयहं [illegible] नंदनाथ माधवीपरांवा लमयहं पापलमयहं मेधानंदनाथ केशापरांवा ले पयहं प इति पूर्वकोणे। पवमयहं महानंद
नाथ [illegible] परांवा वमयहं पापवमयहं [illegible] दलीलापरांवा वमयहं पापवमयहं प्रियानंदनाथ मुकुंदापरांवा वमयहं पाप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि का० वमयहूं कौलिकानंदनाथमेनकापरांबामयहूं पा० इत्याग्निकोणे परमयहूं उमरानंदनाथडाकिनीपरांबामयहूं पा० परमयहूं रामरानंदनाथ
६४८ राकिनीपरांबारमयहूं पा० परमयहूं लाकिनीपरांबारमयहूं पा० परमयहूं कामदानंदनाथकाकिनीपरांबारमयहूं पा० परमयहूं हमरानंदनाथहाकिनी
648 परांबारमयहूं पा० इति नैर्ऋत्यकोणे पयमयहूं श्रीधसीशानंदनाथरक्ताकोपरांबायमहूं पा० पयमहूं वक्रीशानंदनाथविंदुपरांबायमहूं पा० पयमयहूं कु
रंगीशानंदनाथकुलाकोपरांबायमयहूं पा० पयमवहूं मदघ्नीशानंदनाथकुकिकापायमवहूं पा० इति पश्चिमकोणे पहमयहूं हदीशानंदनाथकमला
परांबाहमयहूं पा० पहमयहूं स्त्रीशानंदनाथमहालीरीपरांबाहमयहूं पा० इति वायव्यकोणे पसमयहूं परगुर्वानंदनाथमंगलापरांबासमयहूं
पा० पसमयहूं परांधिकारगुर्वानंदनाथकौसलीपरांबासमयहूं पा० पसमयहूं पुष्पगुर्वानंदनाथसमानीपरांबासमयहूं पा० इतीशानकोणे
रश्मित्रये पूजयेत् अथ रश्मिध्यानं पीतं चतुष्के स्यामं तु पंचके रक्तं सान्निभं षट्के चतुष्के स्यामं तु धूम्राभं पंचके पुनः चंद्रप्रभं त्रिके सर्वबाल सू
समग्रममः वरदाभयहस्तं श्याममदपूर्णितलोचनं नलीस्तुत्वा मनुं जप्त्वा वायव्यक्रममावरेत् पुनर्गुरुक्रमः इति हंसेश्वरक्रमः अथ संवर्ते
श्वरक्रमः ध्यानं कुर्यात् समक ध्यात्वा संवर्तेशस्य सादरं ताः दयाकुसमप्रख्यं स्यात् त्रिशून्तं तदुक्तं एवं विभावयेत् अथ सम्यक् सूत्रो क्रममार्गे
मित्रनीलोज्ज्वलप्रख्यं त्रिः दंष्ट्राकरालक्रूरवर्णं दिरस्तवर्ण्य दशीर्यं रक्तसर्पास्थिचर्चिता याव सपुत्रकमेकपादकु
स्थितां पंचासनासने वह्निज्वालाभिः परौ गुलीयकं मुंडमालाचर्चितांगं ध्यादिकुसुमार्चितां कालिय कूकेटारकूटिकोचीपदार्चितां दक्षिणोदोर्द
शस्त्राणि विविधानि चामूलं ध्यानं दानं दधद्वामेपरेफेणपारिजातं ज्ञानमालां पुस्तकं वामे धिया भूषा भयं वे बलवर्मविदारणातोरंक
त्रिमंत्रो तस्यां तः ध्यात्वा तदुद्भिन्नसंभूतं देवीरूपमनन्यधीः स्वात्मानं मूलसूत्रं क्रमात्मकं विभावयेत् सहस्रमेदसंभिन्नात्रिस्य
यं श्रीमहाचितिमतं भूः सारतरा मूर्तिः समयाराध्यानिगद्यते अतसीपुष्पसंकाशं शरीरास्त्रहस्तायुतिः दशोरसावापडास्त्राविंशत्या सायुधो गुरवी॥ श्री
सहस्ररश्मिसंघातसंपूर्णस्फुरद्दशंसौ भूलकार्द्रवापचररक्तं वरधराविजितः सालिपात्रवक्रवरी खगदर्शनविभूषणाः डिंडिमकंबन्याख्यमुंडभि ६४८
कपालिनी शक्तिजलसत्कृतसर्वजाप्याद्धधारिणी॥ इति ध्यानं॥ अथ संवर्तेश्वरस्यासः॥ पहूं व्योमानंदनाथरजनीपरांबाहूंप करतलाभ्यां नमः पसं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संप विदानंदनाथ विजितपरांबा सं प करपृष्ठाभ्यां नमः। प क्षं स्त्र ह्रं कारानंदनाथ क्रोधिनीपरांबा क्षं प ऐं गुह्याभ्यां नमः। प मं बुद्धानंदनाथ कुलवागीश्वरपरां
मंध तर्जनीभ्यां नमः प ळं ऋं ध्यानानंदनाथ ७ मातृकापरांबा ळं प सप्रधामाभ्यां नमः। प वं स्त्र मतानंदनाथ देवदूतीपरांबा वं प स्त्र नासिकाभ्यां नमः। प यं स्त्र बलानंदना
प वलेपरांबा यं प कनिष्ठिकाभ्यां नमः। प रं दीप्तानंदनाथ ज्वालिनीपरांबा रं प करपृष्ठाभ्यां नमः। ऊं प्र कृतीशानंदनाथ प्रकृतीपरांबा ऊं प करतलाभ्यां ॥ इति
कर न्यासः। प हं सं विशुद्धानंदनाथ शांकरिणीपरांबा हं सं प हृदयाय नमः। प क्षं मं प्राणानंदनाथ योगीश्वरीपरांबा क्षं मं प शिरसे स्वाहा। ळं वं शानानंदनाथ विदु
परांबा ळं वं प शिखायै वषट्। प यं रं ज्ञापकानंदनाथ ऊर्ध्विकापरांबा यं रं प कवचाय हुं। प ऊं प ऊं विस्तारानंदनाथ विस्तारपरांबा ऊं प नेत्रत्रयाय वौषट्। प स्त्रं स्त्रः अ
स्त्राय फट्। ॥ इति षडंगन्यासः ॥ हं सं वक्त्रानंदनाथ योगीश्वरीपरांबा सं हं प पश्चिमवक्त्राय नमः। प क्षं मं रौद्रवक्त्रानंदना
थ प्रीतवतीपरांबा क्षं वं ळं प दक्षिणवक्त्राय नमः। प यं रं प्रकाशानंदनाथ ज्योतिःपरांबा रं
थ सह हरिणापरांबा मं क्षं प उत्तरवक्त्राय नमः। प ळं वं विश्वग्रसनानंदनाथ अमृतवाहिनीपरांबा ऊं प ऊर्ध्ववक्त्राय नमः। प स्त्रं स्त्रः परानंदनाथ परापरांबा स्त्रः स्त्रं प परवक्त्राय नमः ॥ इति व
यं प पूर्ववक्त्राय नमः। प क्रूं हर्षानंदनाथ ... कुलेश्वरि कनिष्ठिकाभ्यां नमः। प क्रों क्रूं क्रीं क्रों क्रूं क्रीं ह्लें हसौं ङं अनामिकाभ्यां नमः। प क्षौं
क्रें न्यासः। अथ करन्यासः। प ऐं त्रिखे भगवति हसखफ्रें कुलेश्वरि पउत्तरवक्त्राय ... तर्जनीभ्यां प फ्रें ह्रें वं हं प स्त्रें गुह्याभ्यां नमः। प किलि किलि महाकिलि किलि
क्ष्रूं स्त्रीं श्रीं फट् स्त्रों क्रें स्त्रं घोरमुखि कुब्जिकायै ... अंगन्यासः। प ऐं त्रिखे भगवति प पश्चिमवक्त्राय। प हसखफ्रें कुलेश्वरि प उत्तरवक्त्राय नमः। प क्रों क्रीं
ये करतल करपृष्ठाभ्यां नमः। एभिर्वहृदयादि ... प पूर्ववक्त्राय। प श्रीं फ्रें क्ष्रीं श्रीं फट् स्त्रों क्रें प वायव्यवक्त्राय। प स्त्र घोरमुखि कुब्जिकायै प नैर्ऋत्यव
क्रीं क्रें क्रीं ह्रीं ह्रें ह्रौं प दक्षिणाय वक्त्राय। प ङं अनाम ... प घोरे अघोरे आग्नेय ... प यं रं ळं वं हं सं प ऊर्ध्ववक्त्राय। प किलि किलि महाकिलि ... परापरवक्त्रा
णाय वक्त्राय। प क्रों क्रूं क्रीं प ईशानवक्त्राय। प घोरे अघोरे ... कौलाने क्रौं ... अष्टात्रिंशद्वर्णी आचये ... संहारानंदनाथ वैडूर्येश्वरीपरांबा स्क्लौं परानंदनाथ गुह्य
य। प इति महाशक्तिन्यासः। शिरसि ... प सं ... नेत्रानंदनाथ संवर्तीपरांबा स स्क्लौं प सं स्क्लौं ... मानंदनाथ शुष्कापरांबा स्क्लौं प सं स्क्लौं ... विकानंदनाथ नीलकुब्जिका
कालिकापरांबा स्क्लौं प स स्क्लौं ... परानंदनाथ ... परांबा स स्क्लौं प स स्क्लौं ... घोरानंदनाथ ... परांबा स स्क्लौं प स स्क्लौं ललितानंदनाथ ...
परांबा सं स्क्लौं प इति ... कौलानंदनाथ ... परांबा स स्क्लौं प स्क्रूं ... नंदनाथ वक्रडाकिनीपरांबा स्क्रूं प स्क्रूं योगपानंदनाथ ... डाकिनीपरां
परांबा स स्क्लौं प स स्क्लौं ... नंदनाथ ... परांबा ... पादेश्वरानंदनाथ प्रचंडडाकिनीपरांबा स्क्रूं प इति वायव्यकोणे प स्क्रैं योगेश्वरानंदनाथ ...
वा स्क्रूं प स्क्रूं ... तीतानंदनाथ डाकिनीपरांबा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या ६४९

649

परांबा स्हैं पाप स्हैं कोकेश्वरानंदनाथ कौलिनीपरांबा स्हैं पाप स्हैं कुलकोलेश्वरानंदनाथ यवनीपरांबा स्हौं पाप स्हौं अनंतकुकुरानंद
नाथ महामायापरांबा स्हौं पा इतीशानकोणे पस हौं श्रीकंठानंदनाथ कामापरांबा स्हौं पाप स्हौं अनंतानंदनाथ वार्त्तिकापरांबा स्हौं पाप
स्हौं शंकरानंदनाथ ज्वालापरांबा स्हौं पाप स्हौं पिंगलानंदनाथ कलरात्रिपरांबा स्हौं पाप स्हौं स्वस्वानंदनाथ नागापरांबा स्हौं पा इति
पूर्वकोणे पस्हः कालगुर्वानंदनाथ परापरांबा स्हः पाप स्हः सिद्धगुर्वानंदनाथ शांतातीतापरांबा स्हः पाप स्हः रत्नगुर्वानंदनाथ शांति
परांबा स्हः पाप स्हः शिवगुर्वानंदनाथ विद्यापरांबा स्हः पाप मेनाकगुर्वानंदनाथ प्रतिष्ठापरांबा स्हः पाप स्हः समयगुर्वानंदनाथ निवृ
त्तिपरांबा स्हः पा इत्याग्नेयकोणे। पंचकोष्ठाः कैमात्कालाभ्रमरकृत्तामुखवर्णप्रभाः शुद्धस्फटिकवर्णाभा वरदाभयसंयुताः॥ कार्या
दाकारितः सर्वाविराजिताः … पंचके पंचके षट्के चतुष्के पंचके पुनः। षट्के कथितक्रमाद्विन्यस्य … क्रमसंयुतः॥ न्यासलुला
मनुजस्थाने … क्रमसंवरे लापुनर्गुरुक्रमः। इति संवर्त्तकेश्वरः। अथ मूलध्यानं। कूटेशाकारस्वाथ माणिपूरासितप्रभो ध्यातव्यो रुद्रदेवमाला
त्रं परिभावये … वर्णै रवयुतो वसेकांचकवर्विकृतः। दंष्ट्राकरालवदनो भैरवाभरणो विभुः महाशवासनस्थो यं मातृमंडलमध्यगः॥ सर्वतले
श्वरः श्रीमान् सर्वाश्रमसुपूजितः। शूलं वज्रं तथा खड्गं दक्षे शंबरदंतपा विभ्रद्दक्षे तथा वामे खट्वांगं परशुं तथा गदां पाशं वामया खवां कुभांग
नवमंडले। द्वीपेश्वरं विभाव्याथ तत्र त्रिपदाक्षरे स्मरेत्। देवीं च देववर्णाभां स्थितां वशयनोपरि शंखं चक्रं गदापद्मं शूलं पाशं वराभये। इति ध्याते।
आवाहनादि … इत्युपचारैः संपूज्य न्यासं विधाय शिरसि षट्कोणे ईशानादि वायव्यांतं षडंगं शक्तिरश्मीन् भावयेत्। पलं सत्यानंदनाथ मायापरां
बा लं पाप लं वामानंदनाथ भगीपरांबा लं पाप इति पूर्वकोणे पा रं शोस्वरानंदनाथ … पाप अघोरानंदनाथ पश्यापरांबा लं पाप लं पुरुषानंद
नाथ अंबिकापरांबा लं पाप इति … कोणे पप वं अनंतानंदनाथ शांतिपरांबा वं पाप वं अचिंत्यानंदनाथ शोलिपरांबा वं पा इति पूर्वको
णे पर रं शोस्वरानंदनाथ शांस्वतीतापरांबा रं पाप रं तीव्रानंदनाथ गंगापरांबा पाप वं माणिवाहानंदनाथ सरस्वतीपरांबा वं पाप इत्याग्निकोणे श्री ६४९
पवं अनायानंदनाथ प्रतिष्ठापरांबा वं पाप वं अनाश्रितानंदनाथ विद्यापरांबा वं पाप रं अंबुवाहानंदनाथ कमलापरांबा रं पाप रं आले

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्वरानंदनाथपसुनाथपरांबारूंपापहूं शंकरानंदनाथपरत्नमेखलापरांबाहूंपापहूं पिंगलानंदनाथपश्रोवलीपरांबाहूंपापहूं सदाख्यानंदनाथकुंकिका
परांबाहूंपाप इति पश्चिमकोणे पालंपमदिव्योघानंदनाथपकामापरांबासंपापसंपरमदिव्योघानंदनाथज्येष्ठापरांबासंपापसंपीठेश्वरानंदनाथशेजीप
परांबासंपा इति वायव्यकोणे पीतश्यामं रक्तं कृष्णं शुक्लं भास्करसंनिभं। चतुष्कं च चतुष्कं च षट्कं भूपश्चतुष्ककं। पंचकं त्रिकमित्येतत्क्रमात्तलमती
परांबासंपा इति वायव्यकोणे पीतश्यामं ... पुनर्गुरुक्रमः। इति द्वीपेश्वरक्रमः। अथ पाचिक्रमः। अथ न्यासः। हसं अंगुष्ठाभ्यां। क्षं मं तर्जनी
वयः। नत्वा स्तुत्वा मनुं जप्त्वा ... क्रमं समाचरेत्। ॐ कनिष्ठिका। अः करतलपृष्ठाभ्यां। एभिरेव हृदयादि अंगन्यासः। हसखफ्रें नमो भगवति कमलायै हसखफ्रें कनि
लं वं मध्यमाभ्यां यं रं अनामि। ॐ कनिष्ठिका। अं अः करतलपृष्ठाभ्यां। एभिरेव हृदयादिअंगन्यासः। ... पहसखफ्रूं क्रां क्रूं क्रौं ऊ। नयणानमेववरायै हसखफ्रूं मध्यमाभ्यां। पहस
ष्ठिकाभ्यां। पहसखफ्रीं कुब्जिकायै कुंकदीपिये हसखफ्रीं पश्चनामिकाभ्यां। पहसखफ्रें पतर्जनी। पहसखफ्रौं क्रौं श्रूं पलाहारायै हसखफ्रौं पअंगुष्ठाभ्यां। हसखफ्रः किलिकिलि विच्चे कोकण
खफ्रें अघोरमुखि वक्रुरूपायै हसखफ्रें ... नमः। एभिरेव हृदयादिन्यासः। तथा वक्त्रन्यासः। अथ ध्यानं। विभाव्यं देवकूटं मूलाधो संस्थितं। तदुद्भवं तथा देवमा ... नेप
येपकरतलि ... नमः। एभिरेव हृदयादिन्यासः। तथा वक्त्रन्यासः। अथ ध्यानं। विभाव्यं देवकूटं ...
रिभावयेत्। संवर्तमरलूस्लु देवोललित ... संवर्तेश्वरप्रथमध्यानं। अथ शक्तिध्यानं। श्रीलोंननसमग्रसंकुकुरूपां महोदरी। षट्त्रिंशक्तु चादश
रूलसर्पास्थि ... मुंडमालांधरांरों द्रीं दंष्ट्राकालानलाननां। अथ दशां वक्रां देवीं वर्वरेद्भ्यि रारूहां। व्याघ्रचर्मपरीधानां सिंहचर्मो ... दिव्या
भरणभूषितां नीलः ... हासिनीं। अस्याः पीतं आद्यवक्त्रं उत्तरं सोमसंनिभं। दक्षिणे रूक्षवर्णं च पश्चाद्दर्शितमां च के। पूर्ववक्त्रं भवेद् ... भीमं स्फटिको
पमं। सत्सूर्यसंकाशमूर्ध्ववक्त्रं महाद्युतिः। दंष्ट्रारालास्यं खिलवक्त्राणमुक्ता त्रिशे भुजा त्रिशूलचक्रवज्राणि अंकुशं शरकर्त्तरी। दक्षिणे वामतो देवी नी
लोत्पलं शतकं ... घंटां पुस्तं धनुस्तथा कपालं वामके हस्ते सिंहासनप्रभवासनता इति ध्यात्वा पार्श्वविशोभवानं गन्यासे विज्ञापशि
रसि षट्कोणे ... शक्ति रश्मीन्भावयेत्। पलम हेंडु ... महापीठ ... श्वरानंदनाथ ... परांबामयरूपं पवमयरूं जालंधरमहापीठजा
लंधरानंदनाथजालंधरीपरांबावमयरूं पापरमयरूं पूर्णगिरिमहापीठपूर्णगिरि जालंधरानंदनाथपूर्णेश्वरीगिरिजापरांबारमयरूं पापमयरूं कामेश्व
रमहापीठकामेश्वरानंदनाथकामरूपेश्वरीपरांबापमरूं प। इति पश्चिमकोणे। पग्लूं श्रीकंठानंदनाथगगनापरांबाग्लूं पग्लूं अनंतानंदनाथपसर्ग
परांबाग्लूं पम्लूं शंकरानंदनाथपमतीपरांबाम्लूं पम्लूं पिंगलानंदनाथपातालापरांबाह्लूं पापह्लूं सद्योजातानंदनाथजागापरांबाह्लूं प इति वायव्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि.धार्त्र
६५०

पडंमयस्तं आनंदानंदनाथ घण्टाकिनीपरं वा डमयस्तं पा रमयस्तं आवल्यानंदनाथ चराकिनीपरं वा रमयस्तं पा लमयस्तं पूज्यानंदनाथ लोकिनीपरं वा लमयस्तं प
पकमयस्तं योगानंदनाथ काकिनीपरं वा कमयस्तं पाप शमयस्तं अतीतानंदनाथ प्राकिनीपरं वा शमयस्तं पाप हमयस्तं पादानंदनाथ ग्रहाकिनीपरं वा ह
मयस्तं पाद [illegible] ईशानंदनाथ कोणाय पलं आधारीशानंदनाथ रक्तापरं वा लं पाप वेव क्रीशानंदनाथ चण्डिका [illegible] रं दाये पाप रं कुरेमीशानंदनाथ करालापरं वा
रं पाप मे मदं [illegible] शानंदनाथ महीक्षुपापपरं वा यं पाप इति पूर्वकोणाय पं गोविमलानंदनाथ शाट्टीपरं वा [illegible] पसे सर्वेशानंदनाथ पुलंदीनीपरं वा सं पा
यं पापा विमलानंदनाथ शवरीपरं वा मं पाप यं सिद्धविमलानंदनाथ परेपकापरं वा यं पाप नं समयाविमलानंदनाथ कुलिकापरं वा नं पाप इत्याग्नेको
णाय लं मयस्तं मित्रानंदनाथ कुक्किकापरं वा लं मयस्तं पाप वमयस्तं उड्डीशानंदनाथ लेखीपरं वा वमयस्तं पाप रमयस्तं षष्ठीशानंदनाथ कालेश्वरीप
रं वा रमयस्तं पाप यमयस्तं वर्यानंदनाथ कुलकौलेश्वरीपरं वा यमयस्तं पा इति नैर्ऋत्यकोणे ॥ अथ ध्यानं ॥ पीतेश्यामं के [illegible] रक्तं शुक्लं भास्कर संनिभं
चतुष्कं [illegible] क्रमात्सर्वं वरदामयसेयुताः । चतुष्कं पंचके षट्के चतुष्कं पंचके पुनः । चतुष्कमिति संनिभाः क्रमात्सर्वं वरदामयः ॥ पुनर्देवदेवो त्रिधा संपूज्य
पुनर्गुरुक्रमेणा सर्वो स्तुत्या मंत्रं [illegible] पार्थिवक्रममाचरेत् ॥ इति नवात्मकेश्वरक्रमः ॥ अथ पादुकापूजा ॥ आयुधानि [illegible] पुष्पाल [illegible] रागे पुत्र मंत्रवि
त्रा पहे ब्रह्मकपालाय हुं फट् नमः सर्वत्राय संत्रिशूलाय से पाप संवज्राय क्षं पाप मं ध्वजाय मं पाप लं वराय लं पाप लं ब्रह्मलिपाशाय लं पाप यं परिभद्र
ताय यं पाप रं आयमालाये रं पाप उं पुस्तकाय उं पाप अं अभयाय अं पाप श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । सर्वत्रामानस्यादि पुष्पांतरश्मी सभा वच
लपुं सः स्त्रियस्तथा । क्रमादानंदनाथान्ति परोवेधा सुदीरिता । श्रीपादुकां तर्पयामि नमो वदेत् । अर्चयेद् देवं केंद्रः पूजयामीति निर्वाणगुरुसंप्रदायमवले
क्य कुलिपितललालितेश्वर विरचिते [illegible] षडन्वयार्चिता । श्रीनाथादि स्वरवीमोजा त्यारपर्युपुर्त [illegible] उपदिष्टं मंत्रयातमूर्ध्वो म्नायादिगोचरे तत्सर्वमास्मिन्
समये पीठपूजादिके विना । पारंपर्यं शुरुत्वा यं मूलविद्यां [illegible] अंगपूजा समर्वति बहिः पूजातत्वाद्यतः । नवात्ममंडले तत्रैव महापूर्वश्मशानके । अत्र
नकोटियोगीन्द्रयोगिनीभैरवादिभिः सेव्यमाने द्वारचेन्द्र [illegible] त्रिमूर्तिभिः । त्रिभिर्निशाटनाद्यैः पालकेर्द्वारमंडले । प्रयागास्य [illegible] स्वद
कल्यानि [illegible] पुता । परापरमं [illegible] त्रिपुरकादिमतरीत्या अभ्यासक्रमो लिख्यते ॥ तत्र श्रीतंत्रराजे ॥ अथ षोडशनित्यानां काले तत्र प्राणतो यते । मातृकाभूत श्री
नाथाद्यैः श्रीचक्रैणशक्तिभिः । अत्र काले त्राहोरात्ररूपकाले तत्र प्राणताभ्यासरूपतादृश्यते इत्यर्थः । क्रममाह मातृकेति । मातृकापांचभूतैः नाथाद्यैः ६५०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नवनाथेश्वरादिपदेन नवग्रहराश्यादीनां संग्रहः। श्रीचक्रे गणशक्तिभिरावरणदेवताभिः सह हुत्यते इत्यन्वयः। तथा लवादीनां तु कालस्य दुर्ल-
क्ष्यत्वात्तदुदीरितं तेन क्रमश्वासमारभ्य तत्संख्याभिः क्रमेण वा। अहोरात्रस्य तत्प्राप्तिमुक्तौ तेनात्र स्थूलत्वेन। अत्र कालस्यातीन्द्रियत्वात् तत्रापि लि-
वादीनां दुर्लक्ष्यत्वात्। अनुमीमानेनापि निश्चितुमशक्यत्वात् तदुदीरितं श्वासक्रम इत्यर्थः। वक्ष्यमाणरीत्या होरात्रस्य तत्प्राप्तिश्वासक्रमे ह्रासत्व-
ऋधो विशेषात् प्रान्तरानुवाहान्तर्गतेन हि। उपपादकं च वक्ष्यमाणदिशा ऊह्य इत्यर्थः। मूलाधारे वायुः प्राणापानाख्यां समभ्यक्तः। एक एव वायुः प्रा-
णापानव्यानोदानसमानसंज्ञां लभते। स तु पञ्चविधो भूत्वा भेदात् ऊर्ध्वदेशतः। ऊर्ध्वदेशमाह। नासायाः पुटयोः पार्श्वे तु गमनागमनाधरं ध्रुगाः। प्राणाग्नी-
लौ तु खात् अनः पवनाः स्युरित्यर्थः। क्रमं। अत्र नासायाः पुटयोः पार्श्वस्पर्शेन वायुतत्त्वोदयः। ऊर्ध्वभागस्पर्शे नाग्नितत्त्वोदयः। मध्ये दंडस्पर्शेन
इलातत्त्वोदयः। अधः स्पर्शेनांबुतत्त्वोदयः। रंध्रयोः परितः स्पर्शेन खतत्त्वोदयः। एवं यथाक्रमं वायव्यमित्यर्थः। तथा। गुरुकेतु भृगु कुजाश्च बुधार्की-
वेंदुसूर्यजाः क्रमाच्चतुर्षु भूतेषु व्योम सर्वात्मकं भवेत्। उभयस्थो भवेद्राहुश्चंद्रसूर्यौ पुरः क्रमात्। वामदक्षौ तयोस्तस्य प्रवेशान्निर्गमस्तथा। जी-
वश्चंद्रो रविः सूर्यो भागस्त्री पुरुषो तथा। पृथिवी सलिलं वह्नी रविरस्य त्रयं भवेत्। ग्रहेषु चंद्रो भृग्विंदु गुरुत्वा भास्करः परः। मारकाश्चेत्तथा विघ्न-
स्तरश्चंज नमेदतः। अधः पृष्ठे च चंद्रस्यादूर्ध्वाग्नेर्दिनकृद्भवेत्। शरीरे पिकटे ऊर्ध्वं चंद्राद्धो रविरीरितः। अत्र सीतिका चंद्रस्य नासीतु कोरविः स-
तः। पृष्ठे लेकृतो तथा पक्षाचितिका दशांतराः। एवं सूर्यो दशांशो कावा ग्रांचयपशस्विति। एकादशविधो चंद्रो भास्करो सप्तमीरितो। एते घो ज्ञौकानां स्पं-
दः। पक्षंतः तथा। तयोश्चंद्रासीतिकरा भास्कराः। क्रूरकारिणः। राहुः भूत्वा च सर्वत्र नाशाय भवति क्षणात्। सूर्यपुरस्तः सर्वत्र वृथा भोजन मैथुनैः। संग-
हम्भोत्यदरिवलं चंद्रो सिद्ध्यपत्ततः। जीवेषु कथितं लक्ष्यमेध्यदर्शसिध्यतिः। निश्चितं भवती युक्तमन्यथा वे तदन्यथा। अनिश्चितेपि घोकन्यागर्भेश्वी-
ज्ञे सतः पुमान्। भूत्वा गर्भविपत्तिः स्यादिसादृशवदेद्दृढं। भूत्वा मासिरा हो वश्च भान्ये घाकुभा न्यपि भ्रुभा निरत्र सर्वाणि नश्यंति परमेश्वरि। वाम-
वहति काये तु पद देशि काशि प्ययोः तत्र स्थाने स्थापयित्वा ततः कर्णे कथयेन्मनुं। अथवा जीवस्थाने तत्कर्णे मंत्रमादिशेत्। अत्र न्यथा भवराहो सुना-
शाय गुरुशिष्ययोः। अयाप्युते तु त्रिंशते निश्वासे नाडिकामता। तासो वस्यादि नेत्र्णतद्दिने स्यात्तु नःपुनः। एकस्मिंस्तु दिने श्वासाः सहस्राण्येकविं-
शतिः। षट्शतं वतनतम्भोपां स्यरूपं शृणु सुंदरि। अपरस्याकोदये प्रातः सप्तत्याद्विशते क्रमात्। प्राणाग्नीलौ तु खान्निस्पुर्णे चतुष्ट्यत्र संक्रमात्। तत्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि° ध्या° लेख
६५४
654

प्यावसते न्यत्राप्येवं पंचदश क्रमात। दिनमेकं प्रतपेदादौ दर्शे प्रतिपदे प्रति। एवं क्रमेण सर्वेषां प्राणोदयः उदीरितः एतत्क्रमविपर्यासाद्भ
व्याधिर्भवेतिहि। अस्यायमर्थः। शुक्लप्रतिपदमारभ्यादिनत्रयं सूर्योदयकाले वाममार्गे सापुटेयं पूर्वेहमिति तदुत्तरं त्रीणि दिनानि वामात् तत
स्त्रीणि दिनानि दक्षिणे। पुनस्त्रीणि दिनानि वामे। ततः कृष्णपक्षे प्रतिपदमारभ्य त्रीणि दिनानि दक्षे। ततस्त्रीणि दिनानि वामे। ततो दक्षि
णे। ततो वामे। ततो दक्षिणे। एवं क्रमेण ज्ञातव्यः। तत्रापि प्रतिनाडि पंचघटिकास्थितिर्विबुधैः तत्रैकैकघटिकास्थितिरेकैकभूतस्यात
थं क्रमस्तु प्राणाग्नीलांबुखानाम इति। एकघटिकायामपि सप्तत्युत्तरद्विशतश्वासकालस्थितिः नवतिश्वासाः संक्रमलेलगांति। एवं पंच
भूतेषु श्वासानां स्थितिसंक्रमौ हेयौ। इत्थं दिवा एकैकनाड्यां वारत्रयं वारत्रयं रात्रावपि तथैव। वारत्रयस्य पंचदश घटिकाक्रमेण हेरात्रे
मध्ये द्वादशोदयाः षष्टिघटिकास्विदिनमेकं ब्रजेदित्यर्थः। प्रागुक्तपक्षक्रमविपर्यासाद्भयव्याधिर्भवेदित्यर्थः। तथा बलाधिकाम्य एवा
भवलिनो दक्षिणे स्थिराः उभयत्रोभयात्मानः शुभाशुभपरीक्षणे। सार्धद्वाविंशतिश्वासक्रमात् द्वादशराशयः। तत्र साधकं चतुष्केण
तानि स्फुरंति क्रमात। घटिकार्णेषु सर्वेत्र वाय्वाद्येकं नरोदयेतत्तदर्णे भवाः श्वासाः ग्रहणा त्रिशत्तमीरितं। तेषु तत्कृतवर्णानां दशानां
मादिनोदयाः सप्तातवस्ततः शेषाः प्राणाग्नीलांबुखाक्षेरः। अस्यार्थः। पंचभूतेषु पृथिवीजलेवसौम्यौ तेजोवायुराकाशं क्रूरं। वामना
ड्यां पृथिवीतत्वं जलतत्वं च बलवत्तरं वा। दक्षनाड्यां तेजस्तत्वं वायुतत्वमाकाशतत्वं च बलवत्तरं स्थिरं वा। उभयत्र सांकर्ये श्वासेषु सर्वेषुभया
त्मानः द्विस्वभावा इत्यर्थः। एकस्य भूतस्य सप्तत्युत्तरद्विशतश्वा नि जाः। तेषु श्वासेषु राशिक्रममाह। सार्धद्वाविंशतिश्वासक्रमाद्दृति। अत्र
राशिस्वपि बलाधिका द्वादशघटिकाः। एकस्मिन्राशौ भूतक्रममाह। तत्र सार्धत्र्यादिनो। घटिकार्णेष्विति। अकारस्यादयेऽकारस्य प्रथम
तः सप्तदश श्वासाः अन्येषां मध्ये सप्तसप्तश्वासाः एकस्य घटिकामध्ये सप्तावृत्तिर्मात्रकाया भवतीत्यर्थः। द्वितीयघटिकायामा
कारस्याप्येवमेव मत्वा संख्याभिर्वासनावाप्तिंश्वासानां शृणु सुंदरि। यथाविदितयामं त्रीसदाभजनवा भवेत्। त्रिंशोत्तरव्याप्ति विधानां से
रव्याः स्युः पूर्वमेकशः। ततो दिनार्णाः संख्यास्युस्ततश्च घटिकार्णेकाः। राशयो द्वादश ततो ग्रहाभ्यं तानि पंच वै। मातृकाचापि पंचाशत् ॥ ५
५ एकैकसंख्ययाड्यां पंचघटिकात्मककालस्थितायां पंचघटिकासु पंचभूतोदयश्चैकैकस्य भूतस्यैकैकघटिकास्थितावेकस्यां घटिकायाः षष्ठ्युत्तरत्रिशतश्वासा नरा ५
५ तिश्वासाः संकराः ॥ ५

श्री
६५५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीचक्रस्थाश्चराः कृयः से कालवतयः ओंकारदेवी सर्वात्मना स्थिता। एकविधा वासना या भावये तत्समहेश्वरः॥ अस्यार्थः॥ नित्या १६ तत्त्व ३६ आ
विधाः युगलेन पर्यायलेन दिनलेन तिसृणां विधानां अक्षरलेन ९ दिनानां ५७६ क घटिकानां ६० रा शाय १२ ग्रहाः ९ भूतानि ५ मातृका
५० श्रीचक्रशक्तयः ९३ कालनित्याः २००३६ सर्वमिलितं २१६०० श्वासरूपा इत्यर्थः। तथा। नाडीचक्रं च मर्माणि देहान्तमरुतां क्रिया। प्राणादि
योगाभ्यासं तद्देगश्च स्वेच्छोत्क्रान्तिविधानकं। परकायप्रवेशं च योगसिद्धस्थलक्षणं। अस्यार्थः। नाडीचक्रस्य ज्ञानं। मर्माणि शरीरे यानि वर्तिता
नां ज्ञानं। देहान्तमरुतां क्रिया। योगाभ्यासं तद्देगश्च प्राणादिदशवायूनां स्थितेः क्रियायाश्च ज्ञानं। अङ्गैः सह योगाभ्यासस्तत्ज्ञानं साक्षात् देगत्रिय
मानियमासनप्राणायामप्रत्याहारध्यानधारणासमाधय इति। स्वेच्छोत्क्रान्तिविधानकं। स्वेच्छया मरणविधानं। परकायप्रवेशनं। एतत्सर्वमा
कृष्टाभ्यासक्रमं महतः शास्त्रतश्च सम्यग्विज्ञायते दभ्यासतदनुभूतस्य योगसिद्धस्य लक्षणमित्यर्थः। मातृकार्णैर्वा तच्छक्तिको मन्त्रो
ये चक्रस्थाभिश्च शक्तिभिः। तेषां काम्यविधिं वक्ष्ये पूर्णमंडलशक्तिभिः। वलुः षष्टि वलुः षष्टि प्रस्तावरणदेवताः। नित्यपूजाविधायादौ काम्यप्र
ज्ञांतत्रश्चरेत्। तासां नामानि वक्ष्यामि पूर्णमंडलवर्णकेः। साध्यसाधककर्माणि प्रस्तावत्तिनियोगयेत्। अथवा प्रतिवर्गं वा प्रतिशक्ति प्रयोज
येत्। अमृता वतथा नंदा दृष्टा चैव तथैव श्वरी डमार्मि कालथा ऋद्धि ऋद्धि तथैव चा लृकारा वल्लृकारा एकनाथा तथैव चा ऐश्वर्या वतथा कारि
ण्येवाध धात्रिकाप्यतथा। अंवा अः कार रूपा च कमला कामिकालथा। किराता कीर्तिविभवा कुमारी कूर्मरूपिणी। कृपावती च कुकारा ल्ह ता
ल्हे रूपिणी। तथा केशिनी केवला कोला कौमारी कंबुवादिनी। कः कराचख रूपा च खा तिता खिन्नपालिनी। खी रूपी खु रूपा च खू रूपा रा
म्न रूपिणी। खृ रूपा खल स्वरूपा च खलृ रूपा खेचरा प्रिया। खै रूपा खो रूपा च खौ रूपा खं डिते डुण्ड कारखः स्वरूपा गलेशी च गायत्री गिरिने
९ ला गीर्वाणा विद्या गुणपा गुहरूणा गरजना प्रिया। गृह स्वरूपा गलुकारा च गल्हरूपा गस्वरूपिणी। गै रूपा गो रूपा च गौतमी गंडकीलया गः स्वरू
पा घना घाताघी रूपा घी स्वरूपिणी। घुघुरा घूर्णरूपा च घृतामोदा च घृकला। घ्लुरूपा घ्लृस्वरूपा च घे रूपी घै स्वरूपिणी। घो रूपा घौ
स्वरूपा घंटा नादा च घः क्षरी। ङ रूपा ङा स्वरूपा च ङि रूपा ङी स्वरूपिणी। ङु रूपा ङू स्वरूपा च ङृ रूपा ङॄ स्वरूपिणी। ङ्लु रूपा ङ्लू स्वरूपा च
ङे रूपा ङै स्वरूपिणी। ङो रूपा ङौ स्वरूपा च ङं कारा ङः स्वरूपिणी। चपला चारु चरिता चित्रिणी चीरधारिणी। चुंचुरा चूर्णरूपा च चृ रूपा चॄ स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि° पा°
६५५

वचो दयित्री च वीर्यहा। वंडा वनः स्वरूपा च छुन्ना छाया छि रूपिणी। छीकारी छुरिका हला छू रूपा छू स्वरूपिणी। छे
स्वरूपिणी। छेतना चैत्ररूपा च छे दयित्री [illegible] छे दिनी तथा। छै रूपिणी च छो रूपा छौ रूपा छं स्वरूपिणी। छः स्वरूपा जया ज्वाला जिता जीलो स्वरूपिणी। जु रूपा जू लिं हं त्री
रूपा जू रूपा च जृ रूपा जॄ दिनी तथा जे रूपिणी च जो रूपा जौ रूपा जं स्वरूपिणी। जः स्वरूपा जङ्गला जुः स्वरूपिणी। झ रणा झा स्वरूपा च झि रूपा झी स्वरू
पा। झु रूपा जॢ स्वरूपा च जे रूपा जैत्र रूपिणी। जो रूपा जो स्वरूपा च जं गला जुः स्वरूपिणी। झरणा झा स्वरूपा च झि रूपा झी स्व
व त्र रूपा झ स्वरूपिणी। झु रूपा झू स्वरूपा च झे रूपा झै त्र रूपिणी। झो रूपा झौ स्वरूपा च झं रूपा झः स्वरूपिणी। ञकारा ञा णी स
[illegible] ञु रूपा ञू रूपा च ञृ रूपा ञॄ स्वरूपिणी। ञॢ रूपा ञॣ स्वरूपा च ञे रूपा ञै स्वरूपिणी। ञो रूपा ञौ स्वरूपा ञं रूपा
पा च ञी रूपा ञी स्वरूपिणी। ञु रूपा ञू स्वरूपा च ञे रूपा ञे स्वरूपिणी। ञै रूपा ञै स्वरूपा च ञे रूपा ञे स्वरूपिणी। टकारा टे स्वरूपिणी। टो का
ञः स्वरूपिणी। टकाररूपा टाकारा टिकारा टी स्वरूपिणी। टुकारा टू स्वरूपा च टृकारा टॄ स्वरूपिणी। टुकारा टू स्वरूपा च ठकार
रा टो स्वरूपा टंकारा टः स्वरूपिणी। ठकारा ठा स्वरूपा च ठिकारा ठी स्वरूपिणी। ठकारा ठू स्वरूपा च ठृकारा ठॄ स्वरूपिणी। ठु रूपा ठू स्वरूपिणी। डु स्व
ठे स्वरूपिणी। ठोकारा ठौ स्वरूपा च ठंकारा ठः स्वरूपिणी। डमनु प्रिया डामरा च डिंकारा डी स्वरूपिणी। डु रूपा डू स्वरूपा च डृ रूपा डॄ स्वरूपिणी। डु स्व
पा डू स्वरूपा च डेकारा डे स्वरूपिणी। डोकारा डो स्वरूपा च डंकारा डः स्वरूपिणी। ढकारा ढा स्वरूपा ढि रूपा ढी स्वरूपिणी। ढु रूपा ढू स्वरूपा च ढृ रूपा
ढॄ स्वरूपिणी। ढुकारा ढू स्वरूपा च ढे रूपा ढे स्वरूपिणी। ढो रूपा ढो स्वरूपा च ढं रूपा ढः स्वरूपिणी। ण रूपा णा स्वरूपा च णि रूपा णी स्वरूपिणी। णु रूपा
णू स्वरूपा च णृ रूपा णॄ स्वरूपिणी। णो रूपा णो स्वरूपा च णं रूपा णः स्वरूपिणी। तरुणी तामसी चैव तिल
णॢ स्वरूपा च णे रूपा णै स्वरूपिणी। तु कारा तू स्वरूपा च ते जो रूपा च तै तिला। तो मरा तौ लिनी तं द्रा तः स्फुरान्तक कारिणी। थ रूपा
नासा तीर्था तुलसी तूर्णा रूपा च तृ हृज्ञा तृकाररूपिणी। थु रूपा थू स्वरूपा च थे रूपा थैं स्वरूपिणी। थो रूपा थो स्वरूपा च थं रूपा थः
पार्श्व रूपा च थि रूपा थी स्वरूपिणी। थु रूपा थू स्वरूपा च थृ रूपा थॄ स्वरूपिणी। दु रूपा दू स्वरूपा च दे वी दे ला जि दृ दिनी। दो घ हं त्री च दो र्भाग्य नी श्री
स्वरूपिणी। द पा च दान्त शीला च दि रूपा दीन मालिनी। दुर्मदा दृनहृत्री च द रूपा दृ स्वरूपिणी। दु रूपा दू स्वरूपा च देवी दे [illegible] धैर्यो च धो ६५५
श्रिनी दंभवर्जिता। दः स्वरूपा च धर्मज्ञा धा रूपिणी धि स्वरूपिणी। धीरा धुरिणा धूमा च स्वधपश्चा ध ध ति स्तथा। धु रूपा धू रूपा धे स्वरूपिणी। धैर्यो च धो
रणी धौर्या धं रूपा धः स्वरूपिणी। नदी नारायणी निला नी ति द्रा च नति प्रिया। नूतना नृप वेद्या च नृ रूपा ने च सुन्दरी। नैमित्तिका नादयित्री नौकास्था
नं दत्ता तथा। नः स्वरूपा च परमा पाव नी पिलि पिच्छिका। पीता पुण्या पूर्ण रूपा पृ पृ पृकाररूपिणी। पृ काया पॄ स्वरूपा च पेशला पै स्वरूपिणी। पान

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रूपफ्कोरसे ख्यापं ष्ठितापः स्वरूपिणी। फूः हुंकारिणी फालस्थापि रिशवृ जिवासिनी। फी रूपा फु स्वरूपाव फूत्कारा फूः स्वरूपिणी। फूः स्वरूपा फुं
रूपाव फ्लूं रूपा फे रवीरवा। फै रूपा फो स्वरूपाव फौ रूपा फं स्वरूपिणी। फः स्वरूपाव बगलावालाविलोलविवासिनी। बीजरूपा बु धाराधा
बरूपाव बंव हलकुवा। बृ स्वरूपा ब्लूं रूपाव ब्लूं रूपा बे स्वरूपिणी। बे रूपिणी। बोधरूपा बौ ढ्यं प्राव बोधिनी। बः स्वरूपा भवाराधा भाग्यदा भं स्व
रूपिणी। भीलिहे श्रीव भुजंगा आभूषणा भूरिविक्रमा। भे रूपा भै स्वरूपाव भ्लूं रूपा भ्लूं स्वरूपिणी। भेदाभेदविहीनाव भैरवी भोगदायिनी।
भौमसेव्याभं जिकाव भः स्वरूपा महाद्या। मानिनी मित्रविंबावभा मीनाक्षी सुसलायुधा। मूर्तिधकृत् युहारिणी। मंकाराक्षररूपिणी। मन्दर स्व
रूपा मन्द्रं स्वरूपा मे नकामेषिलीतथा। मोदिनी मोद्रवरहिता मंगला मः स्वरूपिणी। यमुना यादवप्रीता। यि रूपा यी स्वरूपिणी। युवती पृथि
काप्रीताय यूंकारा यूः स्वरूपिणी। य्लूं रूपा य्लूं स्वरूपाव ये रूपा यै स्वरूपिणी। योधनायो स्वरूपाव यं रूपा यः स्वरूपिणी। रमणी रागशीलाकारि
रेसारीतिदा यचिनी। रूधिराकान्तरूक्षाव र्हृ रूपा र्हृ स्वरूपिणी। र्लूं रूपा र्लूं स्वरूपाव रे ... री रेवतालतालारोगघ्नी रोरवघ्नीव रंकिलीरः स्वरू
पिणी। लेङ्काव लाभदा लिंगाली लोलुप्ताव लूनहाला लः स्वरूपा ल्दृ स्वरूपाव ल्दृ रूपा ल्दृ स्वरूपिणी। ले रूपा लै स्वरूपाव लोकधात्रीव लोलया
हा लं वाङ्गी लः स्वरूपाव वरदाकारिजाननामा। विपुला वीतशोका व वुं रूपा वूं स्वरूपिणी। वेदगर्भा वैनतेया वो रूपा वौ स्वरूपिणी। वेनराव वः स्वरू
पाव शशिरसंज्ञविराजिता। शाकम्भरी शिवा शीला शुक्लमांसाव शूलिनी। श्रृं रूपा श्रृं स्वरूपाव श्लृं रूपा श्लॄं स्वरूपिणी। शे रूपा शै स्वरूपाव शे
म नाशोर्षसंपदा। शंकरीशः स्वरूपाव षडंगापा स्वरूपिणी। षिकुक्षी रूपिणी। षेव षुष्टा ष स्वरूपिणी। षं रूपा षः स्वरूपाव ष्लूं रूपा ष्लृ
स्वरूपिणी। षे रूपा षै स्वरूपाव षो रूपा षौ स्वरूपिणी। षंडाव षः स्वरूपाव सर्वदा सामगप्रिया। भगा सरस्वती शक्ति श्रृ सट चिदा सृ स्वरूपिणी।
स्लृं रूपा स्लॄं स्वरूपाव सेतु दसेकतप्रिया। सो रूपिणी सौभाग्यासंगता सः स्वरूपिणी। हव्यवर्हा हारणी चहितदा हीनवर्जिता हुं रूपा हू
स्वरूपाह हघा हुंकाररूपिणी। ह्लूं रूपा ह्लूं स्वरूपाव हेतुदा हे हयाविर्भावा। हो रूपा हौ स्वरूपाव हं रूपा हः स्वरूपिणी। ळे रूपिणी वला रूपो लि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धार्णं
६५६
656

रूपाली रं रूपिणी। लुं रूपा लूं स्वरूपा व लृं रूपा लॄं स्वरूपिणी। लें रूपा लें व रूपा व लों रूपा लों स्वरूपिणी। लं रूपा लः स्वरूपा व क्षमा क्षमा क्षिरूपि
णी। क्षी लम रूपा क्षु धा रूपा क्षू रूपा क्ष स्वरूपिणी। क्षृ रूपिणी क्षॢ रूपा व क्षॣ रूपा क्षे त्रपालिनी। क्षै कार रूपा व क्षो भिणी क्षौ स्वरूपिणी। क्षं कार रू
पिणी नैव तथा क्षः कार रूपिणी। इति ते कथितं भद्रे रहस्यातिरहस्यकं। प्रस्तावृत्ति चतुर्वर्गं पूजये द्याधकोत्तमः। सर्वान्कामानवाप्नोति पूजनात्साधको
त्तमः। आलाग्नी लौ युरवालाम नो वर्णेशाः कथई रिताः। तत्तत्रयोगान्सिध्यर्थं तत्तत्कर्मणि पूजयेत्। एकैकं त्र्यं च भूतस्य शतं पंचदशान्तरं। शक्तयः पू
जनीयास्तान वावरणभागशः। शोभाः सुवर्बिंदु चक्रे तु तत्र मंडलके शुभे। उच्चाटे वायुवर्णानां शक्तयः समुदीरिताः। विद्वेषे विध नेचैव प्रशस्ताः सु
खूशक्तयः। वश्ये च मोहने चैव पावकाक्षरशक्तयः। कार्मणे के विदिक्षेति स्तंभने लोणेशक्तयः। शांतिके पौष्टिके रोगनाशादि शुभकर्मसु। अलो
णेशक्तयो ह्येयाः सिंहासन मंडलसंयुताः॥ अथ पंचाक्षरस्यापि षट्शांभवद्धतिक्रमं। श्रीचक्रे क्रमभस्य च मोक्षार्थी रश्मिपूजनं। विदध्यात्तत्क्रमं
ज्ञात्वा सम्यक् श्रीगुरुमार्गतः। प्रस्तावरणपूजायां चत्वारिंशत्त्रिभागशः। तद्दले बिंदुचक्रे तु पञ्चाः सर्वरश्मयः। षट्त्रिंशत्सप्तशतं सहस्राणि च
त्रिंशति। [illegible] नाथशक्तिक्रमेणैव नवावरणपूजनं। प्रस्तावृत्ति पजेन्नित्यादि सहस्रैः शतत्रयैः। चत्वारिंश समारख्यातं देवताभावसिद्धये। न्यासक्रमेण
पूजायां सूर्यसंख्याणना विधौ। प्रस्तावृत्ति सहस्रे द्वे चतुःशतमुदीरितं। रूपमालात्तु नित्यो ले शक्तिसप्ताक्षरीयुतं। प्रतिज्ञा संयजेद्दले बिंदुचक्रे स
मग्रकं। नानया सदृशी पूजा त्रिषु लोकेषु विद्यते। गुह्याद्गुह्यतरं ह्येतन्नवाग्नेप्रकटीकृतं॥ श्रीतंत्रराजे॥ आसननामसु विक्रान्ति कथयामि यथा
क्रमं। आकाशं [illegible] मूलाधारस्य मध्यस्थ [illegible] मध्यतः सुषुम्णा पृष्ठवंशाश्रया वीणादंडस्य मध्यगा। मूर्धनि ब्रह्मरंध्रांता नासाग्रा द्वादशांगुलांता
दक्षा पायुगा प्रोक्ता डलं युपार्श्वा तु नाडिका। [illegible] पुष्पिता नाडी कूहूनाम मध्यजाति कांतद्वामदक्षपार्श्वयोः सविश्वोदरवारणा। जठरे तासवं
गावयो [illegible] हस्तिजिह्वा यशस्विन्यो नेत्रं दंगुष्ठगे पदेः। [illegible] पिंगले च नासारंध्रद्वयांतिगे। गांधारी च तथा पूषा नेत्रद्वयगते क्रमात्। श्री
तथा कर्णगते [illegible] यशस्विन्यो क्रमेणवै। सरस्वती तु या नाडी सा तु जिह्वाग्रगामिनी। एवं चतुर्दश प्रोक्ता नाड्यो देहे प्रधानकाः। तासां सु षिषुतं संधि ६५६
द्वेवं नाडयः स्थिता ताननेनोतां सांप्रधानत नाड्यो संख्यासा [illegible] प्रधानाः शिरा देहे त्वसंख्यायामिरवयवोपचितं गर्भरः सर्वैः स्वकीयैरकुं

© Dharmartha Trust, J&K. Digitized by eGangotri

यात्रियो नाड्यः सुषिरा रक्तमरूपाण्यश्च सर्वगाः। सुषुम्णा मध्यगा वक्त्र नाडी तस्य ध्यानपरा। चित्राभिधा नात तस्य मध्ये स्थिता कुंडलिनी परा। मर्मोण्यङ्गु
ष्ठगुल्फाङ्घ्रिपृष्ठं घोरख्याजानु पुरुष्ठली चनिकामुष्कमेषु नाभिसुपार्श्वयोः। हृदये स्तनकंठे सकृकाटी कर्णमूर्धसु। शेखयोपराल नासादि मध्यांतौ तैः
स्युः कपोलतः। अष्टात्रिंशदिति प्रोक्तान्येषु यथा सु धारणा। परकायप्रवेशश्च स्वेच्छा क्रोतिश्च सिध्यति। दशानामपि वायूनां देहस्थानौ क्रियाश्च ऌ
रूध्या यामना सक्तो प्राणापानौ समानोदानौ नागकूर्मकृकलः क्षुतकृत्करस्तथा देवदत्तो धनञ्जय रवकृद्धनञ्जयः। कूर्मेउन्मेषकृत्स्यात्कृकु
दानांचितथाद्धिकृत्। समानवायुः कायाग्निं संधुक्षयति पावितुं। व्यानाख्योरसमादाय आपयेदखिलेतनुं। एषां दशानामंशास्तु मारुताः सुरनंतकाः
तयांध्रसादहस्य समीयिनां स्थितिर्भवेत्। येलोमपि रुतांगत्वाल्लोके होसायकत्यते। जीवात्मा भेदरूपाण मननसापरमात्मनः। योगो योगस्तु वि हे
यस्त्वष्टांगो यमपूर्वकमात्। यमाथ नियमः पश्चात्तथासनं तदनंतरं। प्राणायामस्तथा प्रत्याहारस्तद्धारणा। ध्यानं समाधिरित्युक्तान्यष्टांगानि यथा
क्रमात्। अथाभिधुत्रास्य यमर्लीमत्समोभवेत्। आत्मा परोक्षममृत कर्मणस्तु यमो यमः। नथैकादशरूपः स्यान्नियमः परिकीर्तितः। अहिंसास
समास्तिकत्वं आर्जवं रामता धृतिः। क्षमा दयाक्षिप्ता शोचं संतोषो गुरुसेवनं। तत्र पूर्णः पत्र्यस्ताः काम क्रोधौ तु तं स्तथा। लोभमोहौ मानमदौ वाकि
व सर्वनाशकाः। पक्षस्वस्तिक वीरासन भद्रापद्मकानि वैक्रमात्। आसनानि मनस्थैर्य कारणे साधकाय वै। उर्वोरूपरि विन्यस्य चरणौ सात्वदयास
वाहपार्श्वदक्षस्व तस्यासनमीरितं। तथात यार धोभाग तदंतः पार्श्वसंगमात्। स्वस्तिकाकारतः प्रोक्तं तदासनमितीश्वरि। न्यपस्तलयोरधं सं
स्पर्शं दुर्कृते चयोः पादयोर्जानुदेशे वीरासनं योगपदतः। तलौ तः पार्श्वंगौ कुर्याद्दक्षमन्यं तु वा हाणे उर्वोरधस्तथा द्वंद्वे धारण भद्रासनं स्मृतं। प्राणा
याम सत्रिधा प्रोक्तः उत्तमाधममध्यतः लोग वा मृतलत्यागउत्तमवित्तनिर्वृत्तिः सर्वांगस्वेदनं वृद्धि रं मध्यमा तथा। सर्वांगकंपने प्रोक्तमधमाका
लसंपुनानाते पुतमपुणाम पुरभ्यासात्कालयोगतः। तस्मात्समभ्यसेत्प्रातः सायं वाविपमनवे। वामे नासारंध्रेण पूरयेदमतामनासमारंतकुमरु
त्पश्चाद्दक्षिणेनाथ सार्यते। एवं सुसाधितपश्चात्द्वात्रिंश मात्र याहरेत्। पारयेच्चतुःषष्ट्या रेचयेत्तुरीयतः। कंपक्षपुलकानंदो चैमल्यस्य धर्मला
घवाः तदुकौतिक कासोवयोगसिद्धस्य लक्षणं। मूलाधारे मनः कृत्वा वायुमापूर्य मूलतः नाडीवक्त्रांतरे नीलां सर्वांगानि चवालयेत्। एवं संसा
© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि॰ शा॰
६५७
657

धारयेच्चारवेदिच्छा तथैवांगानि सर्वतः। तथा धारणं तु कृत्वा मनः पवनसंयुतं। रसां वुदाहृत्याम स्वैः सहंसेवर्णा पयेतन्तुः। एवं
। धृतवान्यां व सुत्रिंशात्सुमर्मसु। त्रिकालसा पिसुकृत्वा सुखी जीवेच्चिरंभुवि। स्वकृत्वा रोगेभ्यः सात्स्यब्रह्मध्येश्च संगमे। स्वच्छां देहमध्यस्थः क्रीडन् गृहं गतो
तोरक्षेद्देहं यायुक्तात्मा योगी कृतो। या
यथा। एवं हि सिद्धयोग स्तु स्वेच्छया देहमात्मनः प्राणानाकृष्य मध्यस्थः क्रीडागृहं गत्वा यथायाः एवं संसिद्धयोगिनस्तु स्वेच्छया देहमात्मनः प्राणानाकृष्य मध्यस्थः
सुषुम्णारंध्रतः स्वयं। ब्रह्मरंध्रादिनिर्गत्य भूयात्सर्वात्मनात्मयान्त। अथवोत्तरसंयोगकृत्सस्वादन्नो यस्ती। रक्रवित्तः स्वदेहं तेन पायनसंसृजेत्। स्वेच्छया कोः
तिरितिश्रोक्ता योगयुक्तात्मनाप्रिये। परकायप्रवेशं तु वक्ष्ये देवि महाद्भुतं। केवलं तु दुष्करं यां यो मर्त्यैः सर्वैरपि भैरवि। अकेशतः परित्यक्त प्राणस्य कनतुं तथा
परिपूर्णांगसंयुक्तमन्यतानी कृयागतः। प्रविशेत्तु तनुं प्राणप्रतिष्ठाकृतिधानतः। स्वां तनुं गोपयेत् स्थीयेत्सातस्तोचनतथा व्रजेत। सिद्धस्य लक्षणं त्वच्छे योगा
भ्यासनं सर्वदा। अणुताविमहादगियरत्न्येजोयतगुलेशः। दृढहानिः सुरवावाप्तिरारोग्यं वश्यकृन्निता। जितेन्द्रियत्वमक्रोधाक्रूपयाजनसे विता। आसन्नम
त्योश्चिकान्तिकथयामि शृणु प्रिये। येः साधकयतॄणां देहत्यागमतीद्भितो। देवतास्मात्मभजनं पर्रेस्यां तेन तत्सुनौ। सुगतं प्राप्य सिद्धे तु भवतो जातमात्रतः।
कंपानिकं वं वामित्रिनेक्षतवनंदर्शतः। दृष्टान्तो सांति कर्के कौस्या वंदकसांगयान्नं चैतां। विज्ञेकं पाशितस्या धर्मातिमतिसुनिश्चितो। तस्याशु त्रयोगदितो भानो
कंडं स्वपश्यतः। विरुद्धकर्णरंध्रस्य नवेकुंडले निजध्वनिः। धूम्रावाद्दृश्यते मार्धिगहक्षेत्रादितोपिवा। मूर्धिया विहृगाली ना स्तंपरात्सुं नकोवदेत्। पश्चात्कृताकौं
गंदृचनपश्येछत्रवायकं। सप्तः परासुमा सान्तं जानीयात्स्वर्वथान रः। मस्तकस्य करं यश्यन् प्रकोष्ठस्थूलमात्मनः। अंगुल्योरंतरा द्वर्मपश्येन्मातो विनश्य
तः। अर्धे पश्मुक्तमत्का त्रिसुर्विमग्नानिजलेयदा तोसिन्पक्षे परात्सेवयमंसत्यकृतो वितिश्चहाटकवातिमां पश्यन्द्धवं याति यमालयं। भास्करं भगतेः पश्यन्त्रा
पातियमालयं। जलादिपुत्रसुच्छायां जीवितो वीक्ष्यमासतः। प्रयाति निधनं छिद्रं पश्यन् भानोश्च मंडले। स्नातानुलितगात्रस्य पूर्व शुष्यति चेदुरः। स पक्षाद्धा
तिनिधनं सर्वैरपि सुरक्षितः। गुरुकमात्मगणानृचिज्ञांश्चंदसूर्यौ च देवताः। आत्मिका स्नततं निंदन् कारणतएव वा। स्वर्णावैरस्यदलनं परित्यागं स्वरोप श्री
तः। रक्तमंत्राद्विजत्यागो यच्चविराजतः यतेमृतिः। गुरुं विद्यावजननकं जननी सर्वदेवताः सदाधिक्षेपशापा ध्यां न्यकुर्वन्ना शुनश्यति। पुस्तके निजगेहगावि ६५७

७५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

छूरं यथनेतुवा॥ निःकारणं निराकुर्वन्नाशु नश्यति मानवः॥ दृग्देहवक्त्रवाणीनां वैकर्ण्ये मासतो मृतिः॥ ध्याने स्वदेहे वैरूप्ये मासतो निधनं भवेत्॥ वाराहीतंत्रे॥ ईश्वर उवाच॥ अथाश्विनस्य
सितेपक्षे श्रीविद्योपासकैरिह॥ प्रतिपत्तिथिमारभ्य नवम्यंते महेश्वरि॥ श्रीचक्रपूजनं देवि कर्तव्यं विधिपूर्वकं॥ क्रमार्चनं पुरा कृत्वा देवीमाहात्म्यशक्तयः पठेद्यत्नतो देविकाम्यमिछजिरा
रादराज्ञा तच्छक्तीः संप्रवक्ष्यामि शृणु त्वं कलशसंभव॥ वक्त्रानो मंदभाग्यो वि[illegible]॥ निद्रा चैव तमोमूर्तिर्देवी भगवती शिवा॥ महामाया प्रसन्ना च वर
दामुक्तिदायिनी॥ परमा हेतुभक्तानां चैव सनातनी॥ संसारबंधहेतुश्च तथा सर्वेश्वरेश्वरी॥ योगनिद्रा लतश्चैव हरिनेत्रकृतालया॥ विश्वेश्वरी जगद्धात्री
स्थितिसंहारकारिणी॥ निद्रा भगवती चैव अतुला तेजसां निधिः॥ स्वाहा स्वधा वषट्कारः स्वरात्मा च सुधाक्षरा॥ त्रिधामात्रात्मिका चार्धमात्रा स्वररूपिणी॥
अगुणा पूर्वं ततः संध्या सावित्री जननी परा॥ सृष्टिरूपा जगद्योनिः स्थितिरूपा ततः परं॥ तथा संहृतिरूपा च ततश्चैव तमोमया॥ महाविद्या महामाया मति
मेधा महास्मृतिः॥ महामोहा च भगवती महादेवी महासुरी॥ प्रकृतिश्चैव सत्त्वादिगुणत्रयविभाविनी॥ कालरात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च दारुणा॥ श्रीरीश्व
रीतथा ह्रीश्च बुद्धिर्बोधलक्षणा॥ लज्जा पुष्टिस्तथा तुष्टिः शांतिः क्षांतिस्तथैव च॥ खड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा॥ शंखिनी चापिनी च
णमुशुंडीपरिघायुधा॥ सौम्या सौम्यतरा चैव सुंदरी च परा तथा॥ परमा परमेशी च सदसत्त्वाखिलात्मिका॥ नारी शिवा लिंहवान्यंचिका भद्रकालिका च
डिका च जगन्माता महिषासुरघातिनी॥ ज्वाला शक्तिः सर्वदेवमहीश्च दुर्गुणालिका॥ सर्वाश्रयव्याकृता चा ततः शक्कालिका तथा॥ वार्तालि हत्रिमधा
दुर्गे भवसमुद्रेषु असंगा केवलाति हृदयैककृतालया॥ गौरी सदा दयिता वश्यकोपायदायिनी॥ देवी चैव महादेवी शिवा भद्रा ततः परं॥ रौद्री [illegible] २
क्रोधाश्री तपस्वि[illegible] तपावेदं दुरूपिणी॥ सुखा चैव च कल्याणी ऋद्धिः सिद्धिश्च कूर्मिका॥ नैर्ऋती भक्तानां लक्ष्मीः शर्वाणी च ततः परं॥ दुर्गा च दुर्गपारा च
सारा च सर्वकारिणी॥ ख्यातिः कोसला वधू धूम्रा चैव रतिः सौम्या तिरोहिणी॥ जगत्प्रतिष्ठा कूटस्था च विष्णुमाया ततः परं॥ चेतना बुद्धिरूपा च निद्रारूपा क्षुधा
था॥ कामारूपा शक्तिरूपा ततः छायारूपा ततः परं॥ क्षांतिरूपा जातिरूपा लज्जारूपा तथैव च॥ शांतिरूपा तथा श्रद्धारूपा च कांतिस्वरूपिणी॥ लक्ष्मीरूपा च
तिरूपा धृतिरूपा ततः परं॥ स्मृतिरूपा दयारूपा तुष्टिरूपा ततः परं॥ पुष्टिरूपा मातृरूपा भ्रांतिरूपा तथैव च॥ शुंभहंत्री पार्वती च कौशिकी कालिका तथा॥
उग्रचंडा च [illegible] वह्निसमानलोचनाग्रया॥ धूम्रलोचनहंत्री च असिनी पाशिनी तथा॥ विचित्रखट्वांगधरा नरमालाविभूषणा॥ द्वीपिचर्मपरीधाना
शुष्कमांसा [illegible] सातिभैरवा॥ अतिविस्तारवदना जिह्वाललनभीषणा॥ त्रिभग्ना रक्तनयना नादापूरितदिङ्मुखा॥ भीमाक्षी भीमरूपा च चंडमुंडविनाशि
नी॥ चामुंडा लोकविख्याता ब्रह्माणी ब्रह्मवादिनी॥ माहेश्वरी वृषारूढा त्रिशूलवरधारिणी॥ महाहिवलया चैव चंद्ररेखाविभूषणा॥ कौमारी शक्ति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री ४

विद्यार्ण
६५८

६५४

स्वाव मयूरवरवाहना। गुहरूपा वैष्णवी गरुडोपरि संस्थिता। शंखचक्रगदाशार्ङ्गखड्गहस्ता तथैव वा। वाराही नारसिंही च नरसिंहसदृशी तथा।
घोरराक्षसराजेषु पक्षिपतनसूत्रसंहतिः। व[illegible]ज्रहस्ता तथैवेंद्री गजराजोपरिस्थिता। सहस्रनयना वज्रक्रूररूपा तथैव वा। भीषणा शक्तिरत्युग्रा
शिवाशतनिनादिनी। तथापराजिता चैव शिवदूती तथैव वा। कात्यायनी रक्तबीजनाशनी चंडघंटिका। अष्टादशभुजा वाग्या निशुंभासुरघातिनी।
शुंभहंत्री अपराजिता हरा विश्वेश्वरी तथा। आधारभूता च तथा महीरूपा तथैव वा। अपांस्वरूपा च तथा यायिनी वा ततः परं। अलंघ्यवीर्या चानंतवी
र्या वीतस्य रूपिणी। संमोहिनी च विद्या च स्वर्गमुक्तिप्रदायिनी। अशेषजननहंसंस्था तथा नारायणी शिवा। कलाकाष्ठादिरूपा च परिणा
मप्रदायिनी। सर्वमंगलमांगल्या शिवा सर्वार्थसाधिका। शरण्या त्र्यंबके गौरी सृष्टिस्थितिलयात्मिका। शक्तिः सनातनी नी चैव तथा चैव गुणा
श्रया। लतो गुणमया चैव नारायणस्वरूपिणी। शरणागतदीनार्तपरित्राणपरायणा। सर्वस्यार्तिहरा देवी विष्णुरूपापराजिता। हंसयुक्तविमा
नस्था ब्रह्माणी रूपधारिणी। कौशांभः क्षुरिकाशूलवेदाहिवरधारिणी। महावृषभसंरूढा तथा माहेश्वरीति च। त्रैलोक्यत्राणसहिता कि
रीटवरधारि[illegible]प्राणहारा चैव शिवदूतीस्वरूपिणी। हतदैत्या महासत्त्वा घोररूपा महारवा। दंष्ट्राकरालवदना शिरोमालाविभूषणा। चा
मुंडा [illegible] तथैव च। महाविद्या तथाप्यश्व पुष्टिश्चैव स्वधा ध्रुवा। महारात्रिर्महाविद्या मेधा सरस्वती वरा। भूतिदा तामसी चैव नि
यतेशा तथैव वा। सर्वतः पाणिपादांता सर्वतोक्षिशिरोमुखा। सर्वतः श्रवणघ्राणा तथा सर्वस्वरूपिणी। सर्वेशा सर्वरूपा च सर्वशक्तिसमन्विता।
समस्तरोगहंत्री च समस्ताभीष्टदायिनी। विश्वार्तिका च विश्वेश्वरी च पापापहारिणी। दुर्गा तथा कृत्तिवासा जगद्भयनाशिनी। विश्वार्तिहा
रिणी चैव त्रैलोक्यवरदायिनी। नंदगोपगृहजाता यशोदागर्भसंभवा। विंध्याद्रिवासिनी रौद्ररूपिणी रक्तदंतिका। दाडिमीकुसुमप्रख्या योनिजा
शतलोचना। भीमा शाकंभरी दुर्गा दानवेंद्रविनाशिनी। महाकाली महामारी ततस्त्वजा। लक्ष्मी वृद्धिप्रदा नित्या पुत्रपौत्रविवर्धिनी। शैल
पुत्री ततो ब्रह्मचारिणी च ततः परं। चंद्रघंटा विशालाक्षी कूष्मांडा वेदमातृका। स्कंदमाता गणेशी च विरूपाक्षी ततोंबिका। महागौरी महावीर्या महा
ललयपराकुमा। मंत्रमनरं च त्रिशतं रात्रौ संरक्ष्या याज्ञि वै ये यावरणे पूजायां बलादिरिशा भूशक्रूपः संपूज्यादि दुर्वक्रेनु सर्वाए चय पूजनयत्नागैः पु
पैस्तथा धूपदीपैर्नैवेद्याद्युदनैः। कुमारीपूजनैर्योगयामिनीपूजनैः शुभैः। बलिप्रदानैर्होमश्च तथा ब्राह्मणतर्पणैः। तोषयेन्मूलविद्यां च जप

श्री
६५८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दुस्तरं द्वितः। देवीमाहात्म्यपाठं तु कुर्याद्देको नरोत्तरः। एवं यः पूजयेन्नित्यं प्रतिवर्षं निरंतरं। भुक्त्वा भोगान् स तत्त्वांते देवीसायुज्यमाप्नुयादिति॥ श्रीतत्त्व
ज्ञेनो॥ अथ षोडशनित्यानां लोकानां तत्त्वं वदाम्यहं। यत्र ... विश्वमखिलं वर्त्तते सचराचरं। कालमानं कथयाम्यादितः प्रागेककाममयातं वा। वावावाव
कयोगेन भात कालो कुकारपि। व्याप्तिमद्य प्रवक्ष्यामि सम्यक्के कालोककयोः। यदा यन्नमिदं चित्रं नित्यास्तु कालविग्रहाः। कालस्य षोडशाकाररू
पा द्वयतए बहिः। द्विक्षस्याभ्यां चंद्रस्य ... या कलयतथा। लोकरूपं तत्समाणं कालचक्रं वदाम्यहं। तयोरन्योन्यनिर्लेपं व्याप्तिं तद्दूरस्थितिं तयोः
नित्यालोकस्थितिं मानं नित्यालोकवविग्रहाः। ग्रहाणां मानरूपं च प्रणेचक्रक्रमेण वा। हेमरूपा भुवा मध्ये मेरुरस्ति प्रतिपर्वतः। तस्याभितो मही
पार्श्वे पंचाशत्कृतयोजनाः। लवणेक्षुसुरासर्पिर्दधिक्षीरजलात्मभिः। सिंधुभिः सप्तभिर्द्वीपैस्तत्संरक्षा द्विगुणांतरैः। आवृता बाह्यसलिलजलधे
श्री लयस्य ...ः मध्ये विस्तारमानं तु बहिरावृतात्तत्पुनः। कालचक्रं परशक्तिमारूतं नसदेवता। तुन्ने परिभ्रमत्येव पाश्चिमाधो पसव्यतः। तत्र न्त
मानवीथ्या ...र्युक्तं सप्तमिरं रकृतैः। तत्तन्मध्ये ... दशारैर्युक्तं मेषादिविग्रहैः। तेषु वीथीषु पूर्वोक्ता मुखाः सम्यग्ग्रहस्थिताः राशिभूतेषु काले नवोते
नापर्यं ... ...तिनं चारेण। लोकानां भवति स्थितिः। मध्यस्थ मेरोलङ्घितास देशस्तेमहाद्युतिः। तस्याभितो जलाकांताः शेषास्ताः सुप्रे
तुर्दशानदहिः च ... ता विन्यानुसंस्थिताः। कृतादि ...दारभ्य प्रतिवर्षमिति स्थिताः। द्वितीयादि षु ... पर्यंक्रमात्ताः परिवृत्तिभिः। षोडशेद
परे ... कालेता सलिलां बुधे ... वा भवतीयं हि भजंते परिवर्त्तते। एवं युगेषु वास्येषु वर्त्तते पाकरूपतः। कालेष्वपि च मध्यादि पर ... मीश्व
हिः परियान्ति भजंते ता ... ः शंशतश्च रेता। अन्यासर्वाः सत्र तत्र वर्त्तते स्वयमेव वा। तथा कालचक्रमतालु भजंते परिवर्त्तते। कालं ... देशतस्थका
देवं संज्ञायते सदा। तदा भवंति भूपालो धार्मिकाः कालवर्त्तितः। प्रजाश्च सुखिनो भूपुरे ... कालम ... वशः कालचक्रस्य गाहास्थवी ... तिनार
काः। ता सामपि च त्रिंशानां षोडशानां वततत्क्रमात्। एवं देशं च कालं च तत्प्रये समुदीरितं। देववर्त्तितिथौ ... वसेपाला देव्यमागतो पूजये ... विशेषतः प्रज
चे यापि ... तेषु विप्रोपदेशानु तस्याः संप्लसं निविधिर्भवेत्। महाशक्तिश्च जायेत च प्राणामेकावे ... ता। कालप्राप्तां पक्षे ... गासर केनु ता।
देशप्राप्तां नु तन्मासपूर्णो यां पूजयेच्छि वा। प्रत्यमेवं कुर्वाणेन मुच्येत रमायशाः। कदाचिदपि दारिद्र्यं दुर्गं रोगो ... सुखी। राज ... भिरं स्वैः आ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लिप्सिरपरास्तो। मान्यते सर्वमंत्राश्चासिद्धाः सुसत्वत्र पूज्यन्ते तां जंबूप्लक्षः शाल्मली च कुशः क्रौंचो यथाक्रमं। शाकपुष्करश्चेति सप्तद्वीपवभूरुहाः
तेषां नामभिरेव सुसत्वतन्नामानि तस्युरवाता। तत्तन्नामभिरभ्यर्च्य तद्वीपं तत्र पूज्यते। तां तां विद्यां तत्र काले काले तु साधकः। एवं पूजयितुर्लो
केन समोऽस्ति न च साधकः। मध्यभूमिं तामभितः कालचक्रं ततो बहिः। महायोगमवनिः सो मेतं श्रेतद्रूप स्थितिस्रसुस्थिरता यामुवाम ध्येव चक्रस्य श्रमतो
निशो। ग्रहणाम च सेवासः प्रचाराने यतास्तत्नो। कारणं परमेशानि तव छेत्तु केवलं। न तस्य दंपलं वाप्येतयोः कुत्रापि विद्यते। तयोर्वहिः परं ज्योतिवि
चिदध्वबनुष्ये। सर्वस्याः कूपांतती रे कोलचक्रं तु पंचमी। सालिले कुरुकुलां च पोतारूढं शुचिस्मितां। तन्मध्ये नवरत्नात्म महाद्वीपं वतत्र योर्क
लोकं ध्यानमनुभिः षड्भिः सेवितविग्रहां। तन्मध्ये संख्यरूपाभिर्वृतां संगीतशक्तिभिः। गीतवादित्रनृत्यादिसंसक्ताभिरत्यादरं तां विनोदयमानां वि
लसन्मदमेपरवीक्षणां। रत्नमंडपमध्यस्थ रत्नसिंहासनोपरि। शुचिस्मितां शक्तिवृंदमीता कर लेन वंदितां। स कृत्वा सव संभोगैः संजातानंदविग्रहां।
दयामदारुणापांगविलोकितसुसाधकां। परितो मधुपानोन्मत्तैः करिणीचामरकादिभिः। विभ्रमानंदिरदतं तथा विधानशक्तिभिर्दर्शि
तां नये परमं समाविश्य स्वसमान्याभिरभितो। त्रिसाभिः सेवितां तथा। ध्यात्वा तेन पूजयितात त्समाकारतो शानैगतद्विजो दस्तत्वामी पाणि
वासी तुनिभूतो। कोटियोजनविस्तीर्णसमायामं महाद्भुतं। नवरत्नमयं द्वीपं तन्मानाद्विभिरावृतं। तत्तीर्थं प्रमानस्य सहस्रादित्यतेजसः
रत्नद्वीपस्य मध्यस्थ तीर्थं मंडपाकोष्ठादित्य चुदिक्रांत प्रमितो ने तेशक्तिभिः। तथा समन्वितां ध्यायन्नरो भवति मन्त्रमः। एवं ध्यात्वा तु दे
वीमेतां परमया भक्त्या नरो नरस्तु संसारमूलजालानि जितेन्द्रियः। निपुणश्च कलादक्षः सुखीभिः संजायते नवान्। अपापः पुण्यशीलश्च सत्यार्जवसं
मन्वितः। देशिकः स्वकुलोत्तुंगः सर्वसंभावितात्मवान्। जायते तस्य परितो यान्ति नैमावनेभवेत्। तदा लोकन संलापसंस्पर्शादिकृतान् नृणां। पापक
मेक्षयति नरसिला सुभातत्वमतः। कालचक्रस्य निलया पालोकस्य सबाहिः स्थितां। व्योमरूपमनाद्यंतं यत्तच्चिन्मयमाव्ययं। ध्यावल्लेच मशेषं तुनिशा
वेश च मीरितं। सतीव मुक्त एवेति प्रोक्तं लक्षणं च तत्। मातः कालोवान्यः प्रदेविग्नव प्राप्ति श्रीविद्यापूजनं महत्। एरमादिषोडशीविद्या तथा पराडि
षोडशी। कामादिषोडशी चैव तथा वाग्वादिषोडशी। शक्त्यादिषोडशी प्रोक्ता पंचधा वै कुलागमात्। तन्नादिद्योपासनायां तन्त्रे पूजाविधिः स्मृतः। अ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यथोक्तषोडशीविद्यादौ तत्र बीजस्थाने तत्तत्षोडशीनित्यासिद्धं ततः तदारम्भादि षोडशीविद्यापूजने शक्तिरूपः स्मृताः ताः शक्तीः सेव वक्ष्यामि भग
तां गवि यथाक्रमेणाऽनंतायाः प्रमेयाऽर्चं कमला कामिनी कला। कांचका मत्ता चैव कलिका लोपनाशिनी। सिद्धलक्ष्मी राज्यलक्ष्मीः सिद्धिस्थाने यजेत्तु ताः। क्षोभि
णी द्राविणी चैवोन्मादिनी वेशिनी तथा। आकर्षिणी खेचरी च ततश्च मचनातुरा। सर्ववीतमयी सर्वयोनिरूपा मनोन्मनी। एताः शक्तीर्दशैवात्र मुद्रास्था
ने प्रपूजयेत्। रंजनी रागशीला वराता संरतिरागिणी। तामसी सात्त्विकी सौम्या क्रूरा चैवाष्टमातृकाः। पूजयेन्मातृकास्थाने चैवमाधारे तिं यजेत्। षोडशा
रे यजेत्स्तोत्रकलाः सोमस्य षोडश। अष्टारे तु मदोन्मत्तां मन्मथां लीमनास्विनीं। मातंगीं मदनां मत्तां पश्चाद्ब्रह्ममदां च कुलां। मनोवेगां च संपूज्य ततश्चतुर्दशा
रे केइंद्राणी वैव शर्वाणी। श्रोंकरीं शशिशेखरां। इच्छावती कामचारां ततश्च गगनावती। लास्यप्रिया लोलां मां च वंद्रहासां ततः परां। वार्वंगीं वारुवरितां च पल्ली
वारुभूषणां। यद्वेद्दराग्रे युगे तु जीवनां रतिसुंदरीं। हावरूपां भावरूपां वीणापुस्तकधारिणीं। खड्गिनी कालिनी चैव क्रोधिनी कुसुमप्रियो। वालामंबां वि
शालाक्षीं सुरवारा धांडुरत्नलुकां। मकरप्रियां वंदगर्भां विचित्रां सुरसुंदरीं। हंसिनी कोलवक्त्रां च ततोष्टारे यजेद् बुधः। ब्राह्मीं सरस्वतीं वाणीं तथा वागवादि
नीं तथा भारतीं च कुलीं भाषां श्रुतिं स्मृतिं विबोधिनीं। अंतराले तु संपूज्याजा ग्वदा युध देवता। भामाद्येष्ठां वरो द्वौ वाविकोणाग्रे तु पूजयेत्। एवं ते कथितं
मद्द्रवश्रीवक्रार्चनं [illegible] गोपनीयं प्रयत्नेन स्वयोनिरिव पार्वति। क्रमपूजां विधायादौ पूजां समारभेत्। आदि षोडशीविद्योपासकानाम यंत्रे
मन्नाथ एवं कुर्यात्। नित्यं श्रीचक्रक्रमयुक्तमंत्रो हि भोगानखिलान्द्देवीसायुज्यमाप्नुयात्। अथ वक्ष्ये महेशानि परस्याः पार्श्वपूजनं। मायाकालं ज्योत्स्नाभ
ज्योत्स्ना महोत्तुष्मा महानिशा। कमनीया कलाकांता केयुकेठी कलावती। वरेण्या वरदा वामा पावनी। त्रपरात्परा। भवानी भानुका ध्यानाम वंव धूम्रमोच
नी। पाशिनी पाशविकेद वासिनी श्वारदा शिवा। आरिविंद्याऽतं तवरिता तारिणी। धर्मविक्रमा। ईश्वरी कौलिकी कुब्जीता दुर्गा कात्यायनी परा। भवेशी दैत्यहेत्री
व षट्पापनाशवती शिवा। स्वाहा स्वधा वषट्कारा। अद्धा प्रीतिर्मनोरमा। मनोहरा ... महामाया ... निनी ... आजिता चार्जिताऽनेता। ओंकारा स
माप्रासिया। अर्मेघा नीति रक्षा च हानदा भक्तवत्सला। नपूर्विरं द्या विशोका च वरदा कामरूपिणी। कोकिलिनी कौलकुब्जीता कुलिना कूर्मरूपिणी। आधा
राधेयरूपा च कुलमार्गप्रबोधिनी। लिंगत्रयस्थानगता लिंगिनी लिंगरूपिणी। अज्ञानहेत्री घोरास्या पिंगला मंगलप्रदा। भावाभावविनिर्मुक्ता गुण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि॰ धा॰ ल॰ ६६०
660

तीता मृणालिका। धारणी धर्मतत्त्वज्ञा दानशीला दयापरा। त्रिकोणस्था च षट्कोणनिलया बिंदुवासिनी। योगिनी योगगम्या च योगांगा योगरूपिणी।
वेदांतगोचरा वेद्या कालहंत्री कुलांतका। वज्रेश्वरी च कामेश्वरी महाविद्या महाभया। त्रिपुरा त्रिपुरेशी च सुंदरी भगमालिनी। नवकोणालया नित्या
त्रिगुणा त्रिगुणात्मिका। प्राग्वत्प्रपूजयेदेतान्नावरणगाः क्रमात्। कामादिषोडशीविद्याशक्तिराकर्षिण्यादिके। कामेशी कामरूपा च कुलकौला क-
लावती। कौमारी दक्षा रतिर्ज्येष्ठा श्रेष्ठा श्रद्धा श्रीर्नित्या धृतिर्मतिः। कालीकुलालिका काम्या काम्यदा कामसंगा सती। त्रिरा सर्वेश्वरी सौम्या साध्वी सत्या सनातनी।
ऋद्धिः सिद्धिस्तथा पुष्टिर्बुद्धिस्तंद्रा क्षुधातुरा। जलेजा जातिशीला च जागरा रागवर्जिता। जया च विजया चापराजिता कुसुमायुधा। आद्या विद्या महा-
विद्या महावेगा महोद्धता। भुजंगभूषणा रौद्री नरमालाविभूषणा। आर्या हिमाचलसुता विंध्यशैलनिवासिनी। पीठगा पीठनिलया कामरूपकृता-
लया। कौमारी कर्कशा क्रुद्धा गणेशी गणवंदिता। भद्रा भद्रावती भव्या भैरवी भैरवप्रिया। भावगम्या भवध्वंसिन्यचिंत्याचिंत्यवैभवा। नारायणी भद्रकाली
वैष्णवी विष्णुपूजिता। कालराही महासिंही च भीमा भीमाट्टहासिनी। विशाला विमला बाला परा त्रैलोक्यमातृका। भगवत्यम्बा च भगमाला भगोदरी। भद्रि-
रामा दत्ता लेदा महिषी महिषांतकी। कदंबवनमध्यस्था किराती कीर्तिशालिनी। अभंगुरा विश्वमूर्तिर्विश्वा विश्वैकवंदिता। वीरा वीरेश्वरी वीरवंदिता।
विमलप्रभा कपालिनी। कामधारा कामिनी कामदायिनी। इच्छाज्ञानाक्रिया चैव पूजनीयाः प्रयत्नतः। वागादिषोडशीशक्तिर्देवदेवि यथाक्रमं। वाग्भ-
वरदा बाला शांतिः क्षांतिः क्रियावद्भ्रामरी चिरंजीवा प्रज्ञा सद्बुद्धिः श्रद्धा वसन्ततिः। गुणप्रिया गुणाराध्या बाला भाषा सरस्वती। ब्रह्माणी ब्रह्मलक्ष्मी च वाच-
स्पती ब्रह्मवादिनी। अंशुमालाम्बरधरा सुश्वेता श्वेतभूषणा। इंदुमंडलमध्यस्था चंद्रखंडविराजिता। चंद्रिका चारुरूपा च कौबेरी कालकल्पदा॥
वाच्यवाचकरूपा च ह्यगम्या गुणाकरा। ज्ञेया ध्येया ध्येयरूपा च गीर्वाणपारवंदिता। भोगिनी भोगिभूषा च भूतेशी भुजगरूपिणी। भुवनानंदिनी भूमिर्भुवन-
व्यापिनी भुवना। प्रगल्भा प्रौढचरिता वेदशास्त्रार्थगोचरा। वेदांतवेद्या सीमंतिन्यंकुशिन्यखिलात्मिका। शुकहस्ता शुकाराध्या श्यामला चंडा च क्रमा। चा- श्री
मुंडा चंडिका दुर्गा भावनी भावगम्या वरदाऽहंकारिणी मोहिनी माहेश्वरी चंडा रंजनी कामसंजीवनी तथा। वंचिनी बुद्धिरक्षा च बुधरूपा बुधार्चिता। सामगानरता नित्या चतुरा चतुरा ६६०
नर्मता प्रत्यहं त्रिजगताराध्या तारा नीलसरस्वती। कुरुकुल्ला च वाग्वादिन्यानंदानंदगोचरा। नंदिनी नादरूपा च नलिनी नलिनप्रिया। पावनी परमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दिव्यासुरीसुरपूजिता। सुमनाऽम्ननागानंदप्रियाकल्याणदायिनी। महनीयगुणरत्नभूषणा नररंजिनी। मुनिसेव्यामोदमाना मानिनी मलवर्जिता। मंदा
रकुसुमप्रीता वंधूककुसुमारुणा। वंदारुसुरकुलावंहिता अमुखीतथा। प्राग्वत्पूजाऽपेकर्तव्या नवकावरणेषु वा। शक्त्या षोडशीकं शिः प्रवक्ष्यामि समास
तः। यामिरतऽनंतगच्छामंत्रेलोकं सवरावरं। शक्तिः परावसुमती विश्वा पा विश्वमातृका। पंचभूतात्मिका प्राणदायिनी भूतदायिनी। विश्वेश्वरी विश्वकर्त्री स
ष्टिस्थित्यंतकारिणी। विश्वयोनिर्जगन्माता भावाभावविवर्जिता। वाग्देवी जगज्जेत्री विवेका वीर्यवर्धिनी। अमेयरूपा अमेया पुमागम्या प्रहेलिका। हातहा
रूपरूपा दानविज्ञानदायिनी। प्रतीता प्रकृतिः प्राज्ञा प्रामा एवमतिसंस्थिता। शून्यरूपाऽशून्यरूपा शून्याशून्यविवर्जिता। विहृयरूपा विदर्शा च निर्विक
ल्पा निरीहिका। निराधारा निराकारा गुणातीता गुणोदया। सूर्यमंडलमध्यस्था बुद्धिमंडलवासिनी। चंद्रमंडलमध्यस्था हाहाचक्रनिवासिनी। अप्रसंतम
हनातीता दिव्यमार्गा विबोधिनी। सुधापानरता सौधी सुधार्णा सुधात्मिका। परमात्मरूपा च कुंडलिन्यमितप्रभा। दिव्यस्थानत्रयातीता स्थानत्रय
निवासिनी। स्थानदा स्थानगम्या च स्थानास्थानविवेकिनी। विश्रमाश्रमरूपा च विश्रमाश्रमवर्जिता। विश्वोत्तिरूपा अंगादि निलयाऽकथवर्धिनी। नि
र्मला[illegible] निर्मलस्त्रेया मलत्रयविप्राविणी। अव्यक्ताव्यक्तरूपा च अव्यक्ताव्यक्तविवर्जिता। त्रिपुरा च परा कारा कुमारीपूजकप्रिया। गिरिजा गिरिश्या
सप्यागीर्वाणगणसेविता। जाग्रद्रूपा स्वप्नरूपा तथा सुषुप्तिरूपिणी। अवस्थात्रयनिर्मुक्ता चिदानंदस्वरूपिणी। हंसिनी हंसरूपा च मुंडमाला विभू
षणा। आरक्तनयना रक्तभूषणा। त्रिरूपदृग्भा। भुक्तिप्रिया मुक्तिदात्री मुक्तिदभुवनात्मिका। जन्मसंसारबंधघ्नी जननी जनकात्मिका। जरामरणविध्वं
सिन्यंबुजाक्षी त्रिशीर्षप्रिया। प्राणशक्तिर्मूलमाता सुकेशिन्यथ कोलिनी। कोशरूपा भूरिगणा पूर्णरूपा पुरातनी। अत्र कलेकशशांका भा मुद्रापुस्तकधारि
णी। त्रिनेत्रा त्रिपुरा त्रैवत्रिस्थाना त्रिकविग्रहा। त्रिमूर्तिस्त्रिपुरा वामहात्रिपुरसुंदरी। पंचप्रकारयज्ञं प्रोक्तं तेऽतिरहस्यगं। गोप्यं गोप्यं पुनर्गोप्यं
गोपनीयं प्रयत्नतः। एवं पूजाविधानमल्लोमहस्समो भवति ध्रुवं। श्रीतंत्रराजे।। ततः सूक्ष्मः पराख्यश्च होमं सिद्धिप्रिये प्रिया। स्वमूलाधारके वह्निकुंडलि
न्यग्गामिनि। वायवात्मकरूपेण प्रपंचं जुहुयात्तथा। येनावयोः समो देवि जायते हवनेन वा। तद्विधानं प्रिये प्राह शंभो समयकमम धुना। आधारवह्नि
संस्थानं कुंडलिन्याः स्थितिं तलगतं तद्रूपेण ततः क्रियां सर्वं वदमे विशदं प्रभो। शृणु वक्ष्ये विधानं ते सम्यग्विस्तरतो धुना। प्राणाग्निहोत्रविधिरिति यत्र पांशु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
६६१
661

यतेयरं । यत्र लालावनितागर्भे न प्रयाति नरो ध्रुवं । य ब्रह्मायासरहितमनन्यापेक्षनिर्वृहं यन्मनः ॥ स्वकीयविश्रान्तेः स्थानानि । शेषकलापे । सुखासनं
सुखोपविष्टः पद्मासने घटेन्मात्र । आज्ञाचक्रे शेषमभावितर्के षट्त्रिंशे पटले स्फुटं । प्रदर्शयेत्तत्र स्वस्ववर्णेषु निजकिंचनानि निजस्थानोदिते मूलाधारे मध्ये
त्तिपावकः । सर्वेषां प्राणिनां लक्ष हृदये यदा प्रभाकरः । मूर्धनि चन्द्रः लरं ध्यायेश्चंद्रमाश्च यावस्थित गत्ते यावत्कमेव स्यादग्नानिलाग्नि खंडकोतेषां
त्रयाणामेकत्वं तु मनसा भावयेत्तथा । गमागमाभ्यां तेजोभिः स्तेषाम न्यायवेदः शिवेति तथा समित्संधौ लेलिहानत्रिगुणा तथा तेषां विश्रांतिकल्पविधुरं भावये
दकुलं हितं । तेषां त्रयाणां वर्णानां प्राणकाना आक्रमेण वै । हृत्स्थानमध्यतमं कृत्वा पुटितं तु कुर्यात्तेन पुटिताभानुहृद्वर्णैः स्वरांस्ताः कुंडलैः । कुंडली मु
रवमार्गो गोर्ध्वं कुर्यान्निश्चलाशयः । वह्निमानुपुटस्थेश्च श्रीं दैवत्तद्धृदुन्नतक्रमात् । वंद्रभानुपुटं तस्थे वक्त्रार्थं नु कुर्यात्तथा । भानुर्वंद्रपुटं तस्थे वक्त्रो
र्ध्वं कुर्याद्विचार्य द्वह्निपुटे तत्स्थे रचित हृदुन्नतैः । तथा तेषां प्रातिलोम्याल्षोडशार्णी कुर्वे दपि । एवं द्वादशधा होमम क्षरैः स्यादुदीरितैः । कूलात
दायमखिलमर्थरूपं वतेः समं । तेन स्वात्मस्वरूपं स्यात् तयोरचित हृत्पुटः । अन्यानि वा वयाशिखाग्रहीतानि चक्राणि । ता न्यन्यदेवतादेहसमानीका
वधानि वा मुक्तिश्चलन्म स्थीभाव स्थैर्यमेव समीरितो । तत्र कुंडलिनी ब्रह्म हि स्फुटं मे परमेश्वरा । तां वदा मि श्रृणु प्राहेरहस्यं परमां कुलं । मूलाधारस्य वक्त्रा
मले तो म ध्ये व वस्थिता । जीव शक्तिः कुंडलाख्या प्राणाकारा च तैजसा । प्रसुप्त भुजगाकारा त्रिरावर्ता महद्युतिः । मायाशीर्षा नदती सामुचं धरन्निमिषं नि
रं हृत्वा । सुषुम्णाम ध्यदेशे सा यदा कर्णे हृद्य स्पलु । पिधाय नभ्रं कर्णौ वेना ध्वनितं स्थलदामतिः । एवं सा जीवशक्तिस्तु यदा कुंडलिनी स्थिता । विह
यत्र नुतो याति स्वच्छा दंडाहता सती । तदा विश्व प्रतीतिः स्यात्तालिदामन्यदा पुनः । निशोधकारभुवनस्थितिवत्कालानास्थितिः । एवं तां चवेत्ति पो
देहदर्शिकादर्शिदर्शिनी । सा वेत्ति ब्रह्मपरमं मात्वा यदि वसाधकः । जीवन्मुक्तः सविद्वेषः श्रुतात्मा सक्षमानसः । अस्य स्वपुण्यपापश्च शोकहर्षौ नि
न्नि कः । रागद्वेषविनिर्मुक्तः स्य कः सर्वक्रियाफलैः । निरुपाधिकसंतुष्टः स्वेच्छाधीनक्रियापुतः । स्वदेहमात्रपात्रश्च समश्च स्तुतिनिंदयोः समा
रिमित्रः कल्याणगुणशीलदयान्वितः । एवं सकथितो जीवन्मुक्तो लोके कुसाधकः । इतरः पूजने दत्याभजतेन च कौतुकः । कालेन सिद्धिमाप्नुयादि
तरो दुःखभाजनो । पूर्वे प्रोक्तो जीवन्मुक्तः । द्वितीयः कालेन सिद्धिमाक जीवन्मुक्तसदृशो भूयादिलर्थः । तदितरः प्रोक्त द्वयातिरिक्तो दुःखभाजनमि

श्री
६६१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्यर्थः। तथा। जन्माभिर्वेकुभिः। किं स्तोत्रैर्वा विद्याधनादिकैः। मदेकमात्तचित्तः सन्नधोध्यायाति यो निशु। नित्या सुभक्तिर्भुवने प्रक्षीणोपायकर्मणि। दर्शये
तेभानुचंद्रारवुधजीवासिताःसिताः। अन्येवलोकपालाद्यास्तत्कृतिं प्राप्त संपदः। जायते तत्कुलाह्लोके भवेत्स्य गुरूकलक्षणः। नरो भवति तां भक्तिं प्राप्य लो
केषु देवताः। वकुनाकिं परं दविजिल्लाभिः सदृशान ध्यानसंति देवता नित्यास्तस्मात्ताएव देवताः। भावयाम्यहमथापि त्रिकालेपि ग्रहान्वितः। तेदुर्ण
र्हि याप्तवक्त्रस्थाग्रहाश्चात्र देवताः। विधिविस्तुधियोत्मत्वं तासामेव निजेकृपया। अन्याश्च देवता या या स्तास्ता [illegible] स्तन्मया विग्रहाः। श्रीगुरूप्रोक्तमंत्र
भेदः देवताभेदाश्च सर्वे नित्याभेदाएवेत्यर्थः। तत्र दर्शनमेतत्शास्त्रार्थमिति। तथा। परस्वरूपं तु वक्ष्यामि होमेतेमहदद्भुतं। यत्सिद्धिः सिद्धिरूपाणां प्र
गुरुर्हानो भवल्लादा। अन्यथानभवे ज्ञावस्तथा सर्वोऽप्यधमनाम्। प्रक्षीणशेषपापानां भक्तिः स्यात्त सेवि[illegible]नौ। नित्याविद्यासुभक्तानां लक्षणेऽर्भ
सुंदरि। आमुष्मिके संशयते संतोषानित्यपूर्णता। सुखिनात्यागिनाह्लाने कृतज्ञत्वमलुब्धता। [illegible] अकार्पण्यमदीनत्वपरचिंतानिरूद्यमः। दयालुत्वम
नस्थिलमवेषम्यं मनस्थितो लोभहान्योः। शांतिरत्नाभावः कल्याणशीलता। कल्याणाभिनिवेशि सदा कल्याणकीर्तनं। अकल्याणकथालाभवैमुख्यं सर्वत्र
त्वास्थितिः। सदेशस्थैर्यं त्वभाक्तत्वं नैष्ठिकत्वमजिह्मता। सर्वानुकूल्यं संगीतप्रियलोकस्थितापयः। राजयोधिस्रगुराह वकुमानममक्षयः। सर्वोत्तरं कं च लक्षणानी ल
रिता नित्ये। यदि कल्पस्य तत्पंडमनसा निर्विकल्पके। विधानं परहोमं तु स्थूलसूक्ष्मवद्यन्मयं। उद्यावचविकल्पानां वस्तूनामग्निदाहतः। तन्मयत्वादेक्यरूपं स्थूलहोम
मुदीरितं। सूक्ष्महोमं तथाशावृत्तीनां नाशनं पेसुवाच केवा वार्थानामग्नौ बलेऽवधवेतं विदालनं। स्थितिः परो भवद्धोमः सर्वभेदविलापनात्। त्यागरूपमहावह्नौ न्या
लोकरूपिषु सर्वदा। निरिंधनेऽद्भुते पुपरमार्थात्मवित्स्थिरे। निर्भुद्धात विलापस्तु परहोमः समीरितः। लक्ष्मीकुलार्णवे। देवुवाच। अतिदारिद्र्यसिंधौतु मग्नानां
परमेश्वर। उद्धारकमतो देवपूजां वद विधानतः। दारिद्र्यध्वंसनीं पूजां ललितायाः सविस्तराः। शीघ्रसंदा सिद्धिभूतां कृपया वद मे प्रभो। ईश्वर उवाच।
श्रीत्रसंपत्प्रासिधर्मार्गवेणकृता पुरा। श्रीमत्त्रिपुरसुंदर्याः सा पूजा कथ्यते मया। यया यान्ति मंदभाग्योपि कुवेरसदृशो भुवि जायते नात्र संदेहस्तां
पूजां शृणु वल्लभे। चक्रपूजो विधायादौ नैमित्तिकमथावरेत्। ततः तदावरणस्थानेषु विपूजा विधीयते। ताः शक्तीः संप्रवक्ष्यामि राज्यसंपत्प्रदायकाः।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ण
६६२

हारनूपुरसंयुक्ता कमलेकयधारिणी। लक्ष्मीपरशिवमयी शुद्धजांबूनदप्रभा। तेजोरूपा वकमलवसता विश्वमोहिनी। सर्वभूषोज्ज्वलांगी च बीजापूरधरा
तथा। आद्याशक्तिश्च सकलजननी कलशधारिणी। विष्णुवामांगसंस्था च ततश्च कमलालया। श्रीर्महासौभाग्यजननी भार्गवी च सनातनी। सर्वकामफलावा
।प्तिसाधनैकसुखावहा। हिरण्यवर्णा हरिणी सुवर्णालंकृतस्रजा। समस्तसंपत्सुखदाऽखिलसौभाग्यदायिनी। समस्तकल्याणकरी ज्ञानदा च हरिप्रिया।
विज्ञानसंपत्सुखदा लक्ष्मपूर्णा हिरण्मयी। विचित्रवाग्भूतिकरी रथमध्यामनोहरा। हस्तिनादप्रबोधा वा ...तसौभाग्यदायिनी। सर्वभूतांतरस्था स्वर्णप्राका
रमध्यगा। समस्तभूतेश्वरी च विश्वरूपा प्रभामयी। दारिद्र्यदुःखौघतमोऽपहंत्री पद्मिनी तथा। दीनार्तिविच्छेददक्षा कृपाकलितलोचना। प्रणतस्यार्तिनाशो
कर्त्रीशरणागतरक्षणा। शांतिः कांतिः पद्मसंस्था कमनीयगुणाश्रया। क्षांतिर्दीप्तिश्च दुरितक्षयकारिण्यतः परा। शशिशेखरसंस्था च धनधान्यसमृद्धिदा।
रा ली रतिर्विश्वपुष्टा जननीकरसोदरा करीषिणी च भक्तिश्च भवसागरतारिणी। मतिसिद्धिर्धृतिश्चैव मधुसूदनवल्लभा। पुष्टिर्हिरण्यमाला च शुभलक्षणा
सुतामलक्षिता। कांतिर्दुर्गतिहंत्री च वरसत्कृतिदायिनी। दिविदेवगणाराध्या भुवनार्तिविनाशिनी। आर्द्रा पुष्करिणी यष्टिर्धरणी धरवल्लभा। दारिद्र्यदुःख
हंत्री च भयविध्वंसिनी तथा। श्रीविष्णुवक्षःस्थलगा हरिवक्षःसुविभूतिदा। लक्ष्मणललितांगी च पद्मा पद्मासनार्चिता। विद्याधरसंपत्करी च देवसंघाभिपूजि
स ता। भद्रा च भाग्यरूपा च जितात्मा निर्मलबुद्धिदा। सिंहस्था च सर्वभूतस्था रत्नगर्भांतरस्थिता। रम्या शुभ्रा च कांता च कांतिमद्भासितांगका। सर्वसौख्यप्रदा देवी भक्तो
चतुर्वर्गदायिनी। श्वेतद्वीपकृतावासा जगन्माता जगन्मयी। रत्नगर्भस्थिता सौम्याक्षी रौद्रबुद्धिकलालया। प्रसन्नहृदया चैव परिपूर्णा हिरण्मयी। वसुंधरा श्री
धरा च वसुदा दोग्ध्री कमलमयी। विष्णुप्रिया रत्नगर्भा समस्तफलदा तथा। रसातलगता चैव वसुव्रता च हरिप्रिया। धरणीगर्भसंस्था च संमुन्नतमुखी तथा।
समस्तपुरसंस्था च परिपूर्णमनोरथा। कल्हारसन्निभवदनेत्रद्वयविलासिनी। सर्वराज्यगृहावासा महालक्ष्मीर्गुणान्विता। वैकुंठनगरस्था च क्षीर
सागरकन्यका। योगिहृत्पद्मसंस्था च कल्पवल्ली दयावती। भक्तचिंताप्रतिष्ठा च ह्लादिमायेंदिरा रमा। निराकारा करा च साकारा ब्रह्मांडवपुधारिणी। श्री
एकनाथा च लक्ष्मीश्चाह्लादनहंत्री गुणातिगा। प्रज्ञानलाच मारीच वाक्जा कमलहारिणी। सुस्वप्नचवा कृपदा चैव सर्वसंपद्विराजिता। प्रभा लावण्य ६६२
सुदया दोग्ध्री स्वर्णप्रदा तथा। समस्तवित्तौघहंत्री भोगदा च विचक्षणा। देवाधिनाथ वैद्या वदी॰ नपोऽनतलरा। योगत्र्यचीन महिमानिधिरूपा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नेतगाः। आद्यादिलक्ष्मीश्च महासिद्धलक्ष्मीस्ततः परा। राज्यलक्ष्मीर्दिव्यलक्ष्मी सुश्रीर्मंगलदेवता। भुक्तिदा भुक्तिदा चैव मुक्तिदा सन्ततिप्रदा कीर्त्ति
दा धनदा चैव पुत्रपौत्रविवर्धिनी। पद्मानना पद्मकरा पद्माक्षी पद्मसंभवा। अभयदायी वरदायी धनदायी महाधना। चंद्रसूर्याग्निसर्वाभा नातलवेदाकु
संस्थिता। दिग्गजेंद्रसमारूढा दिव्यभूषणभूषिता। सर्वसंपत्प्रदा चैव तथा सर्वार्थसाधिनी। एताश्च शक्तयो देव्याः पूजनीयाः प्रयत्नतः। सर्वसंपत्सम
द्धिः स्यादचिरेण न संशयः। सर्वदा पूजयेद्देवीं कुलाचारक्रमार्चनात्। तस्य गेहे स्थिरा लक्ष्मीः पुत्रपौत्राभिगामिनी। शक्तयः शतसंख्याताश्चासीतिश्च ह
रुतरं। आदौ संहृति पूजां च कुर्यात्सृष्टिक्रमेण भजेत्। स्थितिक्रमेण पूजां वै केचिदिच्छंति तांत्रिकाः। अथ वक्ष्ये महादेवि षट्सु चक्रेषु पूजनं। मूलाधारे यजे
नाकं च तत्परार्धिवरश्मिभिः। रविवारे च सौभाग्यं भाजनं जायते नरः। इंदुवारे च नाभिस्थमणिपूरकचक्रके। पूजयेच्च क्रमध्यस्थां जलरश्मिभिरावृतां। भौ
मवारे लिंगदेशे स्वाधिष्ठाने तथा यजेत्। तेजसां रश्मिवीतां मुख्येरहमत्र सस्थिता। अनाहते वा गुरुरश्मिहृतां तत्र यजेत्क्रमात्। विशुद्धिचक्रे वै बुधवारे स
माहितं। आकाशांशुभिरावीतां यजेत्सर्वार्थसिद्धये। आज्ञाचक्रे गोवारे मानसांशुभिरावृतां यजेच्छुक्रचक्रमध्यस्थां यजेत्सौभाग्यसिद्धये। ब्रह्मरंध्रे
सहस्रारे शनिवारे विशेषतः। पूजयेच्च जगद्धात्रीं सर्वरश्मिभिरावृतां। मनसा पूजयेद्देवमन्वहं सुसमाहितः। न कदापि भवेद्रोगो दारिद्र्यं नोपजायते।
ग्रहपीडाविनिर्मुक्तः पुत्रपौत्रैः समेधते। अत्र श्रीक्रमचक्रे पुष्पोक्तवारे पुश्रीचक्रक्रममभ्यर्च्य ततो लक्ष्मीः शक्तीः समभ्यर्च्य ततो लक्ष्मीं पूजनं ततन्त्रा
मः पूर्ववत्कुर्यात्। तत्तन्नामानि षट्कोणं च वरश्मिक्रमेणैव यानि नीमातृकार्णैर्वा। शक्तिकूटमेदाक्षरशक्तयोत्र समपूजिताः। शक्तिकूटे पासनायाः फलेदा
स्यात्यत्नतः। तत्कलां तु मार्गे यथा दर्शितां। बीजद्वयं वनकूटं रूपिणीं शक्तिसत्ताक्षरीं मुख्यार्थे पूजयेत्। तन्त्रतन्त्रवैः। अत्र चतुरस्रे ऽष्टादश। षोडशारे षोड
शाः। अष्टदले ऽष्टौ। चतुर्दशारे चतुर्दश। दशारद्वये विंशतिः। अष्टारे ऽष्टौ। अंतराले ऽष्टौ। त्रिकोणे तिस्रः। बिंदुचक्रे। एवं क्रमेण पूजयेत्। पूजाक्रम
रतुः क्लीं श्रीं सकलह्रीं रूपिणी शक्तिपादुकां पूजयामीति एकदेवपूजा कार्येति वदंति तत्र क्रमगुरुतः श्रीचक्रं तत्र तत्कूटसर्वार्थं पूजयेदिति सर्वथा अ
यमतः क्रमपूजां विधाय ततस्तं पूजयेत्। केचित्तु क्रमपूजायामेव अत्र लिमासिद्धिपादुकां पूजयामि श्रीकूटरूपिणी शक्तिपादुकां पूजयामीति एक
देवपूजा कार्येति वदंति तत्र यथागुरूपदेशं कार्यमिति। तत्र लक्ष्मीशक्तिपूजायामपि ... ना सहैव वा कर्तव्या। एकदेवबेम हारनूपुरसंयुक्ता रूपि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

...मे गुरुतः श्रुतं तच्छ्रुतविद्यायावरेत्। तथा। तथा वामभवं कूटे प्राः श्रुक्रमः संपूजितास्तु वामभवोपासनो के हि कुले सदस्यं
लोकत्रितयमासिद्धिपादुकं प्रजपामीति क्रमात्। पूजिताः संप्रयच्छेति ह्यनायासेन तत्कुले॥ त्रिपुरार्णे ग्राममध्यत्रिकोणे रेखासु नित्यानां मंडलत्रये। पंचपं
त्ययल्लतः कामराजमहाकूटसंभवाः शक्तयः क्रमात्। यद्दिनेषु तिथिषु सकलावरणसंवृतो। पूजयेत् सर्वसौभाग्यहेतवस्तासां सिद्धये॥ श्रीतंत्रराजे॥ अथ षोडशनित्यानां विधानानि
वविभागे नमध्ये श्रीललितां यजेत्। तासां तत्तथा न्यायदेवतानां यथार्थतः। स्वरूपं किं कथं [illegible] किमाकारं वदस्यते। प्राणिनां पुण्यपापानि
तया पुना। कथितानि यमाता निश्चितानि वमहेश्वरि। कस्य मुक्तिः संसृतिश्च का। कस्य मुक्तिः कथं बंधः केन तत्स्वभावमोवनां। किं मूलं संसृतेरस्याः कानि तत्त्वानि का च धीः
किंरूपाणि वके स्तथा [illegible] कानि केन स्तुः का मुक्तिः संसृतिश्च का। कः कालः केन हः सर्वं यथावस्थेव दप्रभो। येन वै देवी शास्त्रे पुराणे रागमेरपि। कथ्यते तत्स्फुटं ब्रूहि ना
कानीन्द्रियाणि के प्राणाः को जीवः कः परस्तथा। केषामुक्तक्रमेलेव कथयामि तवोत्तरं। येन त्वरेः स्वरस्वरसं [illegible] भ्यते सम्यगंतसा। यदिलोक्य श्री
तिर्सवकिं स्तरं। यत्त्वया विंशतिविधः कृतः प्रश्नः प्रिये धुना तेषामुक्तक्रमेणैव कथयामि तवोत्तरं। सत्यशुद्धस्फुरत्तात्ताभवेद्गुह्यं रहस्यं परमं गोपयेत्सर्वतः सदा॥
तिर्सकविस्तरं। यत्त्वया विंशतिविधः कृतः प्रश्नः [illegible] योगासनां शने [illegible] सत्यशुद्धस्फुरत्ता [illegible] भवेद्गुह्यं [illegible]
असाप्रोच्यते तद्गुह्यं तु [illegible] तैर्मयोक्तं कमाक्षिला [illegible] योगासनां [illegible] विद्धि मे वपुः। तासां तत्तथा न्यायां चैतन्यात्मा यथार्थतः। लोभादेवं वासनाया विनाशाद
यक्तानामेद सोहानं य [illegible] मह मस्तथा। पुण्यो रवि विषयज्ञानं तज्ज्ञानं विद्धि मे वपुः। तासां हृदयसे प्रोक्तं स्फुरत्पापेन भावयेत्। सा दृश्य बुद्धिर्वै रूप्या त्सर्वेषां सर्वदृश्यते। द्वैरूप्य
[illegible] यथा स्थितः [illegible] प्रकाशः स्यान्निलोप्रतिभक्तो महानितिः। यथा [illegible] नतो यथावृत्तिमापारः पुण्यसंहकः। अन्तर्बहिर्वर्षसंकल्पः पापात्स्यात्म
मनयोः कर्मसत्यासस्य भयलतः। तत्रैव प्राणिनां पुण्यपापकर्मसु वर्त्तनं। यथार्थज्ञानमर्थानां मुक्तिः स्याद्विपरीततः। संसृतिर्भावनं बुद्धेर्वासनावेधईरितः। कर्मक्षयात्स्फुर
सातथा। जन्मानि नाना रूपाणि येन निःस्वकेशभाजनं। यथार्थज्ञानमर्थानां मुक्तिः [illegible] केदमुदितमविवेकः परो महान्। यदा यत्तमिदं जीवभुवने परिकीर्त्तितं। तत्त्वान्येतत्त्वा
स्तु करपाष्ठाकिविपर्ययः [illegible] वनेषु सर्वजंतूनां नेतरस्य कदाचन। संसृतेः केदमुदितमविवेकः परो महान्। यदा यत्तमिदं जीवभुवने परिकीर्त्तितं। कथयामि भ्रणुप्राहेय दयत्ता वविंश
न्नु कानि सर्वैः सर्वज्ञसर्वदा शास्त्रहानि येन मया न्यथा न्यत्वानि सर्वदा काव धीरिति पत्रस्थं तं दुर्वेव नमापि स्फुटं। कथयामि भ्रणुप्राहेय दयत्ता वविंश
तिगमनो बुद्धिरहंकारं चित्ता [illegible] दिनाम भिः। वस्तुभेदाद भेदाच्च यदुक्तं सर्वतः सदा। तदेव मक्षयं स्थूलं सूक्ष्मं दुर्लभमपि स्फुटं॥ जिह्वमेव समे विश्वे विश्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तीतमनामयं। अरूपं सर्वरूपं च सर्वक्लेशकरं हरं। सर्वलोकाकरं हरे सर्वेषां सर्वतः सदा। सत्वरूपं रजोरूपं तमोरूपमनन्तमयं। संसाररूपमतीता
पा विग्रहं सुस्थिरं चलं। अरूपं पापरूपं च जीवरूपं परात्मकं। अतीन्द्रियं चेन्द्रियात्मामिदं च सर्वदेवतं। सर्वेक्षो आत्मकं सर्वशोतिरूपं चानिर्देश्यं। लेदयं वावि
वकात्माविवेकपरमार्थकं। दुस्तारकैपातनकूतभंगरूपं जयात्मकं। शोकात्मकं चानिःशोकं सकौतुकमकौतुकं। निरुद्यमं सदोद्युक्तं सावलेपमगर्वकं।
अमर्वरूपमक्षोभ्यं सर्वक्षोभ्यं सुरवानुरवं। क्रोधलोभमदद्रोहसत्वं वा बालविग्रहं। अस्पृष्टं षडूर्णां षडूं च निलापुरुषस्तथा। अपकर्षं तथोत्कर्षं स्व
छाकारं तथा विलं। अगाधमतिगंभीरमुदारं रूपलोंतथा। भाग्यरूपमभाग्यात्मा निर्भयं सभयं तथा। अनिकृमिछारूपं च कातरं वीरविग्रहं। निर्दंभं सदं
दोषात्मा सर्वविभ्रमं [illegible]हं संकोचरूपं सर्वेषां तथा सर्वविनाशकं। अस्तेयरूपं स्तेयात्मा वश्यो वश्यश्चरोमदुः। सरसं विरसं क्रूरं सौम्यं तेवं कुभिस्तुकिं।
लभ्यकी धीः समारयात्मामनामयी चिदुदीरिता। उपवैश्याद्धि चेकात्मा जीवो व्यस्ताद्धिवेकवान्। तस्यास्तु बुद्धियोवत्ति याथात्म्यं विकलीरपि। स्वाम्यर्थं स्वाविभेदि
त्वांसिद्धः प्राप्यफलानि त्रासयोगी ब्रलविज्ञानी शिवयोगी तथात्मवित्। तेनैवाविहितं सर्वप्रपंचरूप्यैकविग्रहं। रचात्मनस्तु मनोवृत्ताविषयग्रहणाय वै।
स्पष्टाभिभूतशास्त्रात्मा विग्रहात्मनीद्रियाणि तु। भूतात्मबुद्धिसंघातशक्तिचेतनजडंजसां। आत्मानस्तस्याभिभूता हि जीवसत्वात्मकः परः। कालस्तु पूर्व
गुरुयं दुःखं गुणा समस्तकान्। कालइत्यक्षरं ह्रद्धि द्वचं तदुपुर्भया। अथशक्तं तेजसा च कुंतथा दर्शायितुं तदा। तथापि तव यत्किंचिज्ज्ञाकरोमि समंजसे।
अहातथादिभेदस्तु च त्राकोदि समन्वयात्। तेनतनयारूपकथनेनोवितं ततः। लवस्तु त्रुट्यादयो यत्र भाष्यंते खंडकालस्तु तत्। कालस्य रूपं तस्याकं पदता
धनंतविग्रहं। लवस्तु त्रुट्यादिकं ब्रूहि येः कालोहापते मया। नलिन्याः पत्रनिचये सूचिविद्धे तत्स्य वै। एकैकदलभेदो यावत्कालं वदुदाहृतः। तत्त्रिंशद्गुणितेषि
कं त्रुट्यादि शरीरमान्नां कालइत्यादि तेन तस्य स्वरूपं किं कथं भवेत्। इति पृष्टे नलदलेषु एकाते सुस्फुटं मया। स्ववुध्याप्राक्रमात्रस्य भावना धातु लभ्यते न
तस्यवपुरूहिष्टं नान्यास्ति गतिरस्य वै। ग्रहास्तु विन्ययाः कालेकालापिवक्रं भमासु तः भूतादानि समम् [illegible] विकृतानि चितन्वते। नानाविधास्तद्दिका
राः अपंको दृश्यते सदा तीरे च तेषां नाशश्च मरुते वहविर्भुजः। अप्स्वानामृतं रंदवलयामे कथितं विभो। तथा प्रेम प्रपंचात्मा विवेको भन्नमेधुना। जनवेमर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विचारबोध
६६४
664

लांवेति दुःखं कस्य कथं भवेत्। अरूपस्याविभोस्तस्य जीवस्यैतत्कथं स्थितिः कुतः स्थितिः कथं गास्यान्तर्कालेपरमात्मनोः मुक्तो वा ना यतो किंतु परेवा
संभवंति किं कथं वा पंचभूतात्मनां स्थितिर्देहेषु वान्यथा। देहेषु जीवसंप्राप्तिः कीदृशी स्यादिनेवदा येन भ्रकतेन चित्ते मे भ्रुश्रुबान्यस्य नो भवेत्। तथा मे सर्वे सं
देहान्तः किं चि पूर्णोपदेशातः। प्रागुक्तबुद्धिवैविध्यारब्धकर्मविपाकतः नानानंमरणेचेति दुःखं देहि परिग्रहेत। अतस्तल्लोहपिंडेग्निस्थितिवत्परिगिभ्रायोः
वस्तुनेकालपरत्वेस्मादत्र तस्यादेव वर्तते। मुक्तास्तु जीवा न कदाप्याविर्भूयुः कुतस्त्वत्रानागपूर्णाः रूपं भवंति बुद्धेः रूपमशेषतः। मुद्रिकारूपमुद्द्यमवधूस्थि
प्यादिविग्रहं जीवादिरूपतो बुद्धिर्विशोषयति तत्परो भमेरेव स्फुटास्त्वाने कुतस्त्विश्रुस्थिरं सदा जलाग्न्यास्तत्रवायत्र व्यक्ता व्यक्तः स्थितिः सदा। वायो
सर्वत्र सततं [illegible] कथं। व्योमसर्वगमेवास्यात्कालतो रूपतः सदा। देहेषु सस्फुरंते षामवस्थानेतु पंचधा। जीवानामागतिर्देहमातापुत्रो लि
वीर्यतः। तात्[illegible] संगतेत्र [illegible] भवेत्सा विलक्षणा। तत्र प्रारब्धविरमो मरणं निरूप्यास मे। सिद्धानां सर्वदा सर्वदेहत्यागे भेदो न विद्यते। प्रागेवतस्य देहा
त्मविवेका[illegible]सिद्धयो नेतरथा वसाध्यानां साधकानां वकालतः। पुण्यादिपुलमासेषु षट्सु राकोरके ठतः। मरणं सुगतिस्तस्य ज्ञापकं भवति स्फुर
टासिद्धस्तु सर्वतो मुक्तः देहेंद्रियमनः स्थितं अयतस्तेनास्य निधनं सर्वदा सर्वतस्तथा। स्वगातित्वे [illegible] जीवन्मुक्तो यतः स्वयं देहवत्वे समान
पि प्राप्तिर्नो सर्वतः [illegible] वैविध्यरूपस्य कारणं किं वदप्रभो। भूमिस्थत्वे समानेपि तोयानां रसभेदवत्। जायते त्वाश्रयवशात्सवकर्मभिरेव वा। य
थाभ्रस्थानतः वृद्धिरूपायेरितरेः कचित्। नोपलभ्यो भवेत्तु कुम्भस्थ[illegible] न व्याप्ततिं विना। तथात्मना[illegible] संप्राप्तिः सद्गुरुप्राप्तितो विज्ञानकस्यापि भवेदपा
प्रतिमा विश्वतो विशेषः एवं न ना[illegible]गतेलोयं यथा समुपलभ्यते। तथा सद्गुरुसंसेवासंप्राप्य स्वस्वरूपकं। सद्गुरोः पादसेवांतः संप्राप्तात्मस्वरूपिणा विवि
शेषः को भवेदन्यदुःखेभ्यः सर्वविग्रहः। अभिरूपसमं देहः संतोषः परिपूर्णता। दूयार्द्रचित्तता रागद्वेषाद्यविषयचिंतना। सुलभत्वममार्दिलं सदानि — श्री
त्यपतशीलता। कृतज्ञता सत्यता च परचिंताचिवर्तनं। आर्जवं चात्मचित्तलोलं विषयानति संगता। अदैन्यं सत्त्वमक्षोभ्यं नात्मगाधाशयात्मता। यथाका — ६६४
लेस्वशक्तिश्च वृथा[illegible] आहारवर्जनं शुल्कक करणे कौतुकं सदा। स्पर्धाविनोदरा हिसंज्ञिलयचित्तेरसंगतिः। पुरुषार्थार्थेकथनं चिंताकरणकौतुके। अस्ते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यथाशक्ति तास्तिकां परलोकानुचिंतनं। देवतापूजनस्तोत्रैर्भयालापश्रीतलो। पापानां वर्जनेनपुण्यकरणे कौतुकं सदा। परस्तवननिंदासु विरतिर्वीतर
जिता। निस्पृहत्वमलोलत्वमनाक्षेपो ऽजडात्मता। अगोपनं स्वभक्तानां नाम भक्तानां वशापनं। गुरुचिद्यागमाचारस्तवनं तत्प्रवर्त्तनं। सिद्धविक्रान्तिवै
तानि भवंत्यात्मवतां ध्रुवं। नभवंतीतरस्यैतु प्रादुर्भवं सेवतां ध्रुतं। नल्कुलं भ्रुवक्ष्ये हं योऽल्पव्यास्त्यात्मवै भवः। निरस्ताशेषसंसारमोरव्यो ऽहंनाथि
वेकवान्। देशकालकुलाचारान्गुरुराजादिकल्पितान्। पालयन् सुस्मितमुखः पूज्यपूजनकौतुकी। देहास्थैर्यं तथा ज्ञानं व्यापारान् कालतः क्ष
४ णालाप्तान्। विचिन्त्य धु विता हां कुले धर्मां वयः स्थितिं। स्वेद्रियाणां सामर्थ्यं स्वकर्मैतानि वा मुमुक्षुः कुर्यात् विमर्शो हृदि मदः तु भात्मनः। स्थानका
लेगमयन् पूजास्त्री स्वापवादतः। गमयेद्देवतापूजाजपयोगस्तवादिना। गुरोः कृपालापकलौ थास्तोत्रागमविलोकनैः। गमयेद्दिवसं कालं नवदत्तर
घणे। प्रत्यक्षे वपरोक्षे वस्तुवीतप्रणामं कुर्यात्। सकृणो स्तलकूपाधिकैः पुण्यैश्रेष्ठैर्यैश्च संस्पृतः। रागलोभमदक्रोधैर्यपापैषभन्यवर्जितैः। संतोषहृष्टमनियमशो
लित्सान्नादिमिस्तथा। मिताहारो मितालाभो निद्रविक्रासर्ववर्जिता। नित्यासिंतासाल्पमस्युद्धिः केसमात्मवतां सदा। पूर्वोक्तवादशास्त्रस्यमध्यकुलायथावि
धि। को निलमस्यतोदेवीकलिलांपकुलो गुरूनांपार्श्वेपोरायुधान्यष्टौकोणेषु परितः क्रमात्। कामेश्वर्यादिकास्तिस्त्रस्तद्वहिर्दशस्वपि। वाद
शान्वायतनेसमान्मित्यादिविद्याभिरेवचा। तन्मामविद्याभिर्वीतः पूजयेत्साध्यकल्पनीसं। ध्यात्रयंचापि संख्यंजपेत्सद्विनविद्यया। नान्यलक्ष्यं भवेत्तस्य
नित्यैतामित्यसिद्धिदाशिनः। तन्मध्येनवयोनिं वा विधायात्र स्वशक्तिभिः। पूजयेन्मागवदुभयप्रकारादेकयोगः। यावज्जीवं विधिरेष स्वभागादतः सिद्धपस
दाशिक्रानामहिमसर्वयोचनासो। त्यालयानमूलः। अस्यार्थस्तु गुरुतो वोद्धव्यः। अथ यंत्रविधिर्नानातंत्रोक्तः प्रदर्श्यते। तत्र श्रीमानकालेवः। अथ
यंत्रविधिं वक्ष्ये दृष्टादृष्टफलप्रदं। शुभे ऽहि पूजयेद्देवं स्वेष्टदेवतालयेवानेः। आत्मरक्षांमंत्रजपस्तानेर्हविष्याशी जितेंद्रियः। इदं यंत्रं विलिख्यामिभवेदि
दमिति स्फुटं। साध्यनाम मे कथ्यबक्षिप्तमिति सज्ञार्थपत्लतः। अधः शायी त्रिरात्रे तु स्वप्ने यद्दृष्टे तत्स्फुटं। तद्यंत्रं विलिखेत् मंत्री तत्कार्यं भवति ध्रुवं
लिङ्गारको षट्के सम्यग्जिवार्थवपुनः पुनः। अरियंत्रं परित्यज्य विलिखेत्लिपि दक्कोष्टकां। तदासिद्धिर्भवेन्नूनं नात्र कार्या विचारणा। प्राग्युक्तयंत्र
मंत्राणां विधिरेषः प्रकीर्तितः। अस्यार्थः। प्रथमतः शुभेऽहि देवविषहविष्याशी जितेंद्रियः सोऽपमंत्रमथोत्तरसहस्रं जपित्वा रात्रौ भूमिशर्याऽधः शा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
६६५

665

स

यौ स्वप्नेता। स्वापलैंमये भोदेवामुककार्यमुद्दिश्यामुकदेवतायंत्रं लिखिष्यामि तदिष्टं भवति वा न वेति स्वप्ने मे तत्त्वं कथयेति प्रार्थयेत्॥ ततः स्वप्ने यत्किंचिद्दृष्टाक
धयति तथा विधेयो। अथवा सिद्धसाध्यादिकोष्ठविचार्य सिद्धसुसिद्धस्थाने यदा याति तत्कर्त्तव्यमरिकोष्ठगं न कुर्यादित्यर्थः॥ तथा॥ मंत्रे यदुक्तं तद्दृष्टयंत्रं संपादय
प्रयत्नतः॥ स्नातः शुक्लांबरधरो लिखेद्यंत्रं रहस्यके। वीजस्योपरि बध्नीतं साधकाख्यां समालिखेत्॥ प्राग्भागे कुरुयुग्मं च मध्ये कार्यं मध्यस्तथा। साधकाख्यां द्विती
यांतां सर्वयंत्रेषु यंत्रे क्रमशः॥ अत्रायमर्थः॥ यद्देवतायंत्रमध्ये तद्देवतावीजं लिखन्नीयेत वीजशिरसि पद्मसाधकं नाम अमुकस्येति वीजाधः साध्यनाम द्वितीयांते अ
मुकमिति वीजगर्भे वशं त्वाकर्षणीमित्यादिकमेवीजपार्श्वयोः कुरुकुरु एवं लिखेदित्यर्थः॥ तथा॥ तत्र सादं यरा वीजं स्याद्यो लिखेत्पुनः। ईशान्यादि कोणे
षु हंसः सोहमिति न्यसेत्॥ एतस्मात्प्रणमयं वीजं नेत्रे श्रोत्रे च विन्यसेत्॥ हंसई ति ईशाने आग्नेये वा सोहमिति वायव्ये नैर्ऋते चालिखेदित्यर्थः॥ लिखेदि
क्पालवीजानि पूर्वादिदशदिक्षु वा तास्वेव पंचगायत्रीवर्णान्न्यसेत्त्रिशः क्रमात्॥ तद्बहिर्मंत्रगायत्रीवर्णान्सानुरूपतस्तथा। यंत्रराजाय शब्दांते वि
द्महे पदमीरयेत्। वरप्रदाय नामांते धीमहीति पदं वदेत्। तन्नो यंत्रं प्रचोदयात्॥ एषा कार्यं क्रिया यत्री तत्तत्कल्पेषु मंत्रगा॥ प्राणप्र
तिष्ठामंत्रं तु वाहिः सर्वत्रैव प्रयोजयेत्॥ भूर्जपत्रे तथा क्षौमे ताम्रपत्रे थवा लिखेत्। स्वर्णपत्रे ताम्रपत्रे रूप्यपत्रे वसुंदरि। यंत्रं विलिख्य गुटिकां कुलालोह
त्रयेण वा। लोक्ष्यालुलमे वेष्टय उष्णा होमं समाचरेत्। संपातसिक्तं संवेष्ट्य लोहस्य यास्वर्णरूपके। निक्षिप्य ततन्मंत्र एनं संपूज्य विधिवत्ततः। गले वा मूर्ध्नि
वाहे वा धारयेदिष्टमाप्नुयात्॥ अथ वश्यकरं यंत्रं प्रोच्यते श्रोल संभवे। कांस्यपात्रे लिखेदष्टदलं कर्णिकयायुतं। रोचनाचंदनेनैव जातीकाष्ठसमुत्थया।
। लेखिन्या कर्णिकामध्ये साध्यनाम समालिखेत्॥ अष्टदले षष्ट वर्गान् केसरेषु स्वरान्लिखेत्॥ वर्णत्रयेण संवेष्ट्य वीतराले ह्यतथा। मातृकां वि
लिखेत्तदनुलोमविलोमगां। एवं विलिख्य यंत्रं तु पूजयेदुपचारकैः॥ सप्ताहाद्वशमायांति नरनारी नराधिपाः॥ भूर्जपत्रे समालिख्य लोहत्रय
सुवेष्टितं। धारयेत्कुंकुमले वै पूर्वोक्तफलभाग्भवेत्॥ अथ वक्ष्ये परं यंत्रं त्रिभुपुरं विलिखेद्बुधः। रेखाद्वयेन मध्ये तु साध्यनाम समालिखेत्॥ हृल्लेखा
दुरितं वाथ तदुपर्यधः समालिखेत्॥ मायावीजवत्तु षट्कं तु भूर्जगं धारयेत्क्षण। अनामारक्तपुष्पेन पूजयेद्दशरूपकैस्तता कुमारीपूजनं कुर्याद्रक्तपुष्पान्वितं
पुनः। बलिं दद्यात् जागमासं ततः सिद्धिर्भवेद्ध्रुवं। यंत्रधारणमात्रेण कोपस्तंभं भवेत्क्षमात्। अन्ययंत्रं प्रवक्ष्यामि दक्षिणेन तथा रेखाद्वयं समा
लिख्य तदुपर्यधः समालिखेत्॥ तन्मध्ये वरेखायुग्मं तु मध्ये साध्यसमालिखेत्॥ तारं लक्ष्मीपुरं वामदक्षिणेकोष्ठकैबततः सकारसर्गसंयुक्तं विलिख्य।

श्री
६६५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यर्णं धस्त्वथा॥ कोष्ठत्रयं समालिख्य मध्यकोष्ठे क्षकारकं। सविसर्गं लिखित्वैवं पार्श्वयोस्तु रमां लिखेत्॥ भूर्जे रोचनया युक्तं लिखेच्छरावद्वयसंपुटे दध्य
र्ध्यात ऊष्मवादाय पिबेद्दुग्धेन वै वहिः। स्वामी वश्यो भवेद्दस्युर्यावज्जीवं न संशयः॥ अथान्यदपि वक्ष्यामि यंत्रं परमदुर्लभं। षट्कोणं विलिखेन्म
ध्ये तत्र साध्यं च तत्कर्म मायायां भृं लिखेत्ततः। मायाबीजं समालिख्य भूर्जे वै चाष्टदिक्षु वा। षट्कोणस्यान्तराले तु कोणाग्रेषु
चैव हि। भूर्जे विं समालिख्य ततो मध्ये साध्यं च ततः कर्म मायायाभृं लिखेत्ततः। संपुटे क्षिप्त्वा पूजयित्वा पञ्चोपचारकैः। तदग्रे तु जपेन्मायां सहस्रं यतमानसः। ततो यंत्रं धारयेन्म
दसौ लिखेत्॥ भूर्जपत्रे लिखेद्देवीं रोचनाकुंकुमेन च। वाशराव संपुटे क्षिप्त्वा पूजयित्वा पञ्चोपचारकैः। तदग्रे तु जपेन्मायां
र्धि दिव्यसत्त्वं मन्त्रमुत्तमं॥ अथान्यदपि वक्ष्यामि यंत्रं सुमहदद्भुतं। लिखेदष्टदले पद्मे भूर्जपत्रे मनोहरे। चतुरस्रे लसत्सं वे हृष्टमायाभगुर्विसर्गो वा न्त्रो
एतद्बीजद्वयेन संपुटितं साध्यं समालिखेत्॥ कर्णिकायां ततश्चाष्टदले विलिखेत्तु ततः। मायासंपुटितं नाम तारं नीयं तत्क्रमात्। यो निक्षिप्य सर्वोपचा
रैः पूजनमत्रं तपेत्तथा। राजानं मोहयेत्सत्त्वरां त्रादर्वाक्च साधकः॥ मम सुजयारव्यं यंत्रं तु वक्ष्ये रक्षाकरं परं। भूर्जपत्रे द्वयं वै वा लिखे यंत्रं पद्मकं प
यकः॥ अथ मे विलिखेन्मध्ये कर्णिकायां समाहितः। तदुपर्युपरि भागेन भूपुरत्रयं वसन्तकं। वृत्ते तदुपरि न्यस्य तत्क्रमेरविपत्रकं। वहिर्भूपुरमालि
ख्य मध्ये साध्यनामकं तद्वा विलिख्य द्वादशदले पञ्चस्वरविवर्जिता। द्वादशस्वरसंयुक्तान् ठकारान् क्रमशो लिखेत्ततः। तद्बहिस्तु चतुरस्रस्य कोणे
त्रिशिखं लिखेत्। ततोऽष्टदले च द्वयं यो नाम कविर्हंसः स्थाप्यमत्र ततः। उपरि खड्गं लं स्थाप्य तदुपर्युपरि शयनादस्तु रखेजपद्वि चां मातृकां लोकमातरां ए
वमभ्यसतः पुंसो रोगमृत्युभयं कुतः॥ अथ वक्ष्ये महायंत्रं विवादे विजयप्रदं। रोचनाकुंकुमाभ्यां तु भूर्जपत्रे समालिखेत्। चतुर्दले कर्णिकायां सा
ध्यारव्यां कर्मयुक्तं कर्मवादलेषु मायां संलिख्य तद्यंत्रं पपठित्वा न्यसेत्। विवादे जयमाप्नोति सर्वथा नात्र संशयः॥ धात्रिकस्य वशीकृतेयंत्रमन्यद्
याम्यहं। रोचनाकुंकुमाभ्यां तु भूर्जपत्रे समालिखेत्। षट्कोणं तु समालिख्य साध्यारव्यां मध्यदेशके। कोणान्तराले काम्यां च कोणाग्रेषु वसे
लिखेत्। वहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा मायया चावेष्टयेद्बहिः। पूजयेत्सप्तदिवसे देवीमाहात्म्यमुत्तमं। पठेत्तद्ग्रन्थो नित्यं कुमारीपूजने वरेत्। होमं कुर्यात्तु तद्यं
त्रं धारयेत्तत्कुमूलकं। यच्छ्रिया वतेद्वज्यं तद्ददाति धनी पुनः। नृपा वत्ते पुनर्द्वयं यंत्रराजप्रभावतः। राज्ञोऽतिकस्थितो दुष्टः पेशून्यं कुरुते यदा।
लदानतः स्मोहमाधंतु यंत्रं कुर्वीत बुद्धिमान्। भूर्जे लिखेद्द्वयुदलं रके नमुद्रणस्य च। कर्णिकायां साध्यनाम मायावसुदलेषु पि। अर्घीशयुग्मं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि घा र्ल
६६६
666

केः॥ एव तुर्षु संविलिखेद्वै। वहिर्वेत द्वयं कृत्वा पूजयित्वा जले क्षिपेत्। एकविंशाद्दिनं यावद्दुष्टवश्यं भवेद्ध्रुवं॥ अथाभिधास्ये नयप्रदं यंत्रं मान्यप्रदं शि
वा भूर्जे पत्रे रोचनया चतुरस्रं तु मध्यके। तल्लग्नमष्टपत्रं लिखेत् द्वा हि भूपुरे लिखेत्। मध्ये लिखेच्च मां हं सः क्लीं द्दलेषु क्रमात् लिखेत्। रोहरो धत्तेम यत्ति को
णे पुविलिखेत्सुधीः। सविसर्गं च सं वर्णं मध्ये साध्याख्यया युतं। शराव द्वय मध्यस्थं पूजयेदुपचारकैः। पूर्वादि दलोकपालेभ्यो वलिं दद्यात्समाहितः। वि
वादे व्यवहारे च राजद्वारे जयावहं। मान्यदं तत्समाख्यातं यंत्रमेतत्सुदुर्लभं। अन्य यंत्रं प्रवक्ष्यामि यावज्जीववशप्रदं। अलक्तकेन रोमासप्तो वने भव देः
सहा भूर्जे वस्त्रे तिलेखिन्या चतुरस्रं तु संलिखेत्। आग्नेयं पंचकं लिखेत् [illegible] तबीजानि भुवनेशि तु मायाबीजानीत्यर्थः। साध्यनाम पुटे वस्त्र लि मायामनो भ
वैः द्विती यंपं [illegible] वपुटितान् [illegible] बीजतः माया तत्पुटितानंग [illegible] ततः परं। मायाबीज चतुष्कं तु चतुर्थ्या विलिखेत्सुधीः। चतुर्दिक्षु हृदि दिक्षु लक्ष्मी का र
याम्य [illegible] प्रप्रसादन साधिदश बीजानि संलिखेत्। गोक्षिप्र प्रसादनायन मद्दृति। एवं यंत्रं समालिख्य [illegible] तस्य वातात शस्या
दरक्षे [illegible] दुपचारकैः। लंद्ये प्रजपेन्मंत्रं सहस्रं यतमानसः। देवदेवगणा [illegible] अक्षसुरासुर [illegible] मस्तु। तादेवदेव ममायते यावज्जीवे कुरु प्रभो। एवं मंत्रे
प्रजप्य [illegible] मात्रेऽवटे तथा। संस्थाप्य वगला [illegible] गर्भे संपूरये [illegible] दायावज्जीवे वशीभूयात्सनरो नात्र संशयः॥ अथान्यदपि वक्ष्यामि यंत्रं सुमह
त्। कर्पू [illegible] व नाभ्यां च श्री खंड कुंकुम संयुतं। चतुर्दलाकं विलिखे भूर्जपत्रे मनोहरं। कर्णिकायां लिखेत्साध्यं ईकारं च ततः परं। औं नमश्च तथा लेख्यं पूर्व
पश्चिम पत्र योः। अजित दूत चिलिखेद्दक्षिणोत्तर पत्रयोः। त्रिदिनं पूजयेद्यंत्रं चतुर्थेह्नि समाहितः। [illegible] भोजयित्वा वै यंत्रं वाहौ च धारयेत्॥ दर्शनाद्दे
व साध्यो वश्यो भवेद्ध्रुवं। भर्तृवश्यकरं यंत्रं भूर्जे रोचनया लिखेत्। चतुर्दले कर्णिकायां साध्यं मायोदरे लिखेत्। ह्रुं स्त्रों चतुर्दलेष्वेवं पूजयेद्विधि पू
र्वकं। दधिमध्ये क्षिपेद्यंत्रं भर्तृवश्यकरं भवेत्। दुष्टप्रभं वशीकुर्तुं चतुरस्रे विरच्य च। साध्यनाम लिखेन्मायागर्भे मध्ये च यत्नतः। लिखेच्चत्वारि
भूर्जे दुष्टप्रभुवशीकरं। राजिका साध्य यां सत्य प्रति मायाहृदि निक्षिपेत्। उपचारैः सुसंपूज्य तुल्हीपात्रे निखातयेत्। दिक्पालेभ्यो वलिं दद्यान्म
हाध्यालाय वै पुनः। अजारक्तेन संलिख्य दुष्टभूपं वशं नयेत्। भर्तृवश्यकरं यंत्रं स्त्रीणां दौर्भाग्यनाशनं। रोचना कुंकुमाभ्यां च भूर्जपत्रे मनोरमा च
तुरस्रे लिखेन्मध्ये तल्लग्नाष्टदलानि च। कोणे षु विलिखेन्मायाबीजानां चत्र यंत्र यो मध्यना माणीं पुटितं मायाबीजत्रयं लिखेत्। पत्रे षु विलिखे

६६९
श्री
६६६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षाम्रा वीजानां तु यंत्रं यो यजेत् पुरुषः स मोदस्या मुख्यवीरैः कदम्बु खः ॥ निशि सप्ताहमेवं तु कृत्वा तं भोजयेन्मुदा । सुवासिनीः सप्त संख्या ललिता प्रीतये ततः यंत्रे
धृत्वा गतं धार्यं नारीणां भाग्यदायकं ॥ अथान्यदपि वक्ष्यामि भर्तृवश्यकरं परं ॥ रोचनाकुंकुमाभ्यां तु भूर्जपत्रे सुशोभने । लिखेद् दलेषु पद्मं सा कारपुटितं तथा । साध्य
नाम वतं मध्ये हल्लेखां च क्रमध्यतः । निशि संपूज्य यंत्रे तु त्रिदिनं भोजयेत्ततः । सुवासिनीत्रयं पश्चात् धारयेत्फलदं शके । भर्तृवश्यकरं स्त्रीणां क्षिप्रमेव न संशयः । लिख
दष्टदलं पद्मं कर्णिकायां समालिखेत् । ह्रीं क्लीं भुवनेशीवीजत्रयं मतं द्वितः । दले घपि लिखेद्वीजानां वत्र्ययंत्रं यं ॥ भूर्जे रोचनया लिख्य पूजयेच्च दिनत्रयं । हि
मम ध्यगतं कृत्वा धारयेत् कुंकुमूलके । स्त्रीणां सौभाग्यदं प्रोक्तं भवेद्दौर्भाग्यनाशनं । निरक्तेकुशीलाभ्यां लिख्य कूर्चं चतुर्दलं । क्रोधवीजं साध्यनामयुतं मध्ये दले च पि
दलचितं का कर्णिकायां क्षिप च ... माया वा कर्षिकारकं । अथाकर्षिकरं यंत्रं त्रिपुराया वदाम्यहं । भूर्जपत्रे रोचनाया च दूकोणं विलिखेदुधः । वा क्रामपुटितं सा
ध्यनाम मध्ये समालिखेत् । वालां लक्ष्मीवीजं च कोणमध्ये सु संलिखेत् । साध्यस्याकर्षणं भूयात् सप्ताहान्नात्र संशयः ॥ शिलायां विलिखेन्मंत्रं धेहरिद्रया रसे:
पुनः । कर्णिकायां साध्यनाम भूवीजेन दरगं लिखेत् । दलेषु च सुभूवीजं पूजयेत् पुष्पवारके । पीते पुष्पवारैः पश्चात् पिशिलाभ्यां संपुटीकृतं । भूमौ खनित्वा संस्थाप्य
शिलाभिः पूजयेन्नरः ... मुखस्तंभो नादिनात्र भवेत् क्षिप्रं न संशयः । अत्र भूवीजं ग्लौं मिलितं पिंडवीजं ॥ तथा गोरोचनाचंदनाभ्यां भूर्जपत्रे समालिखेत् । ... तं कृत्वा
... ध्ये सा ... सप्तशर्मेव । तद्बहिर्विलिखेद्दिक्षु वकाराणां वलुषचो । तद्बहिर्भूपुरं लेख्यं लोहत्रयसंवेष्टितं । धारयेत् ... हैभयादन्त्रैर्विवर्तितो यस्मिन् गृहे
हे स्थापयेत् ... तंत्र ॥ अथ विद्वेषणं यंत्रं वदामि श्रृणु ... । नक्षत्रयोनिक्षतजे लेखिन्या काकपक्षया स्मशानखर्परे लेख्यं वर्जितं अधयतो न्यसेत् ।
मायया पुटितं चैव मकारैर्विदुसंयुतं । तद्बहिर्विलिखेत्साध्यनाम कर्मसमन्वितं । चतुर्दले च पि तथा लेख्यं निशि वपूजयेत् । छागरक्तेन संमिश्रमोदनं बलिं
वे ... । सुवासिनी ... धस्मशाने शिवालये । निखातयेत्तदा ... विद्वेषं जायते मिथः । नृकपाले लिखेद्यंत्रं मेषरक्तविमिश्रितैः । विषेरचभिशाले ख्यं लेखि
न्या काकपिच्छया ... संपुटितं साध्यं कर्णिकायां दले च पि दिग्गलेषु च कुं कारं कोणपत्रे ... तद्बहिर्नमालिख्य वर्मणा वेष्टयेत्ततः । स्मशान
भस्मना ... वह्निवीना ज्वालयेदमुं । एकविंशद्दिनं यावत् शत्रुर्मृत्युप्रियो भवेत् । काककौशिकरक्तेन भूमौ ... भूर्जपत्रके । चतुर्दले लिखेत् पद्मं कर्णिकागतसा
ध्यकं । प्रागुक्तं ... पुटं दलेषु विलिखेद्धुधः । रक्तस्रगंधभूषाद्यैर्निशि संपूज्य चालितः । रक्तोपचारैः साध्यकुमारीं भोजयेत्तदा । एवं विंशद्दिनं कला
वरमेकि ... यंत्रकांडच्छिषहंक्षे संक्षेप्यं चूर्णीकृत्य जपलतः । तदोदनं वापयेन्मोदाद्यां हि किरणानवाऽडिज्यातेजायते शत्रोः क्षिप्रमेव न संशयः ॥ चंद्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ चार्ण

६६७

दनकस्तूरीरोचनाकुंकुमैः शुभे। दिने भूर्जे लिखेद्यंत्रं तातीकाष्ठसमुद्भवा लेखिन्या दक्षिणो भूत्वा प्राक्प्रत्यक्दक्षिणोत्तरा रेखाः षट्के नवे कोष्ठे पंचाशत्काष्ठकानि
वावहि। प्राक्कोष्ठमारभ्य प्राग्दक्षिण एव क्रमेणालिख्य। अकारादि अःकारान्तान् तदंतः कोष्ठकादितः ऋकारादि भकारान्तान् तदंतः कोष्ठकादितः मकारादि सकारान्तानृह
कारं मध्यकोष्ठके। प्रतिरर्खं त्रिशूलानि प्रातिशूलमुपर्यधः। अभ्यंतरविभागेन हलो रेखा सप्तके लिखेत्। एवं विलिख्य यंत्रं तु देवीमाहात्म्यमुत्तमं। पठेन्मंत्रं च त्रिदिने
आललणा ओजयेत्ततो लोहत्रयगतं कृत्वा बाहुमूले तु धारयेत्। उपसर्गादिका दोषा न भवंति कदाचन। पूर्वोक्ते विलिखेद्दूर्वापत्रे भूर्जे मनोरमे। कर्णिकायां लिखेत्सा
ध्यं हलेषु सर्गवान्नभगुः। पूर्ववत्पूजयेद्यंत्रं कंठे वद्धभुजे शिशोः। ग्रहभूतपिशाचादिभूतेभ्यो मुच्यते क्षणात्। स्मरणान्नरवर्दले स्यं धत्तूरस्य रसेन वा कृद्धा घृष्मी
चतुर्दशदमष्टकोणं मनोहरं। मध्ये साध्यं समालिख्य कोणाग्रे पूर्नरालकार रेफान् षोडशकालिख्य चतुरस्रे लिखेद्बहिः। दिक्षु कोणेषु विलिखेद्दफान्तान् पूजयेन्नि
शि। निरवानैपितं गुरुनेत्स्वरैः सको विमुक्तं वति। सुगंधैर्विलिख्य भूर्जे पत्रं वसुदले तलेतः कर्णिकायां साध्यनामदले द्वन्द्वयायुतं। पूजितं विधृतं बाहौ सर्पभी
तिः कदाचि[illegible] गंधैर्लिखे भूर्जे षोडशच्छदकं युतं। स्वरान्दलेषु संलिख्य द्वात्रिंशद्दलसंयुतं। बहिर्विलिख्य पत्रेषु द्वात्रिंशच्छंदनानि च। विलिख्य भूपुरेऽलेव
व पवो हृग्विदिग्गृहा हसेषु विलिख्य तन्मध्ये साध्यमायोदरे लिखेत्॥ अथवा कांस्यपात्रे तु लिखित्वा श्रीसमेता सरान्। पूजयेद्धारयेद्वापि वं धर्ममोक्षप्रदं भवेत्॥ शारदा
तिलकः॥ अथ वक्ष्यामि यंत्राणां भेदान्सूतं त्रयगोपिता न्नृपैः साधयेति सततं मंत्रिलोनिवोछितं। मार्णे लिखेत्साध्यं युतं ससाध्यं॥ वर्गाष्टपत्रस्वरकेसरे कौ। वहिः सदी
र्घेर्गगनैः प्रदीप्तैः रक्षाकरं यंत्रमिदं प्रशस्तं॥ अस्यार्थः॥ भूर्जपत्रे प्रोक्तं दमेरष्टदलकमले विलिख्य तत्कर्णिकायां मकारोदरे सकारं विलिख्य तदूर्ध्वे साध्यनाम
विलिख्य पत्रेष्वष्टवर्गान्केसरेषु द्वंद्वशः स्वरान्विलिख्य बहिर्वृत्तं कृत्वा हांकारेणावेष्टयेदेतद्यंत्रमुक्तफलदं भवति॥ तथा॥ पुटीकृते भूमिपुरस्य युग्मे मायां लि
ख मध्यग साध्यसंलीनां वकारकोणेन महीपुरेण संवेष्टितं वश्यकरं तदुक्तं॥ अस्यार्थः॥ अष्टकोणं विलिख्य मध्ये मायोदरे साम विलिख्य कोणेषु वकारं विलिख्य श्री
तदुपरि भूपुरेणावेष्टयेदुक्तफलदं भवति॥ तथा॥ मध्ये साध्यं विदर्भितं प्रपुटितं मलुंजयत्र्यक्षरैः क्षांतसं निज साध्यनाम विलिख्य किं तल्कसंस्थान्स्वरान्शेषपत्रे
ध[illegible]नाम पुटितं वर्गान्स्यादष्टधा धौ मेरुयमपुटीकृतं जिगादितं मलुंजयाख्यपरं। विषज्वरशिरोरोगनाशनं श्रीजयप्रदं॥ कांतिपुष्टिकरं वश्यं सर्वकामार्थसाधनं॥ अ ६६७
स्यार्थः॥ अष्टदलकमले विलिख्य तत्कर्णिकायां साध्यनाम सकारेण विदर्भितं कृत्वा मलुंजयत्र्यक्षरैः संपुटितं कृत्वा सर्वक्षकारोदरे यथा भवति तथा विलिख्य
केसरेषु स्वरान्विलिख्य पत्रेषु पञ्चाग्रेषु नाम मंत्रपुटितं वर्गाष्टकं द्विधा विलिख्य बहिर्वृत्तं कलापञ्चदूषपुटितं कुर्यादुक्तफलदं॥ तथा॥ साध्याख्यविंतामणि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

म..हे विलिख्य बाह्ये ऽवलये हपीतांकवेष्टयेत द्बहिरष्टवर्गो मंत्रेण यंत्रं च स्यां तिदस्याशु संलवसंख्या व येसां मंत्रो ष्टाक्षरः ई रितः॥ एव एव म
वं..ष्टो विषज्वरविनाशनः॥ अस्यार्थः॥ सुगमः॥ मध्यादिकोणेषु विलिख्य भूर्जे यंत्रं विदध्याद्द्विपुरोगहारि॥ श्रूं क्लीं कितं याक्षिगहस्य मध्ये धूमावती मंत्र
लिखेल्लके मेण॥ मध्यादिकोणेषु मरुद्दहस्ते यंत्रं कृताशनानिलवर्णबीतं। धांतं साध्ये शविंदुतं बीजं धूमावती॥ द्विठः॥ धूमावती मनुः प्रोक्तः शत्रुनिग्रह
कारकः॥ विधेणाकनकांतमिः प्रेतकर्पटकल्पितं॥ स्मशाने निखनेदेतत् कृत्रमुखोदये कुर्वे॥ कृताशनगेहाद्दितया लिखिला वैवस्वताया दृढ मेत्र वलोर
मध्यांतमाकल्पितमिंदुविंबं यंत्रं महाभूतपिशाचवैरि॥ अत्र षट्कोणं विलिख्य मध्यादिषट्कोणेषु वैवस्वताय स्वाहेति सप्ताक्षराणि विलिख्य बाह्ये
रिंदुविंबेन वृत्तेन वेष्टयेत्॥ तथा॥ नाम लिख्य मकारकोष्ठयुगलकोणेषु मरुस्यां लिखे मंत्रश्रो ङत्रणान्नकारसहितां धूमावतीपत्रगां बीतं धर्मादि
कादिनावदृष्टि देयाषुत्रोणा वलं यंत्रे प्रोतपरे सभ्रमितं हितं विदूषणं स्याद्द्विषां पूर्वं धर्मादिके पुर्यं ततो मर्कटिके युगं॥ प्रोरविदूषकारि लिपि विदूवो
दूषकारिता॥ अथ घोराघोरयोः स्याद्दसकापुकयोस्ततः॥ विदूषयद्वयं कुफट्द्विषा धर्मादिकीरिता॥ मंत्रोद्धारः सुगमः॥ अत्र षट्कोणं विलि
ख्य तन्मध्ये पूर्वकोष्ठे वायव्यकोष्ठे च मकारं अन्यकोष्ठचतुष्टये ङत्रणानां विलिख्य लद्बहिर्वृत्तेन विरच्य तेल स्यष्टपत्राणि विलिख्य पत्रेषु धूमा
वतीमंत्रस्यैकैकमक्षरं प्रतिपत्रं विलिख्य लद्बहिर्वृत्तद्वयांतराले धर्मादिकाविधया वेष्टयेदुक्तफलंदं भवतीति॥ अथ॥ प्राक्प्रत्यक्दक्षिणोदग्विदि
वदभिलिखेत्स्यष्टरेखा चतुष्कं कोणे धकूलयुक्तं वलयं युगयुतं मध्यपूर्वं तदेतन्मंत्रं स्यान्मरलताव दसुदलविवरे षष्ठवर्णोऽत्र लिखिलाभूलो
काद्यष्टवर्णाधोविधिवदभिहितं प्रेतराजस्य यंत्रं॥ यमरात्तसदमममममे दासजरामयाय दयोनिरपक्षेपयक्षेपरानिघोदया॥ उल्काधूमांधकारा
यस्याहस्त्यष्टाक्षरो मनुः॥ अष्टणको यंततो दंष्ट्रं तत्परं विकृतेलनः॥ अन्नाननायवधू वैक्रमंत्रोयंष्टादशाक्षरः॥ शिववक्षस्य फलके न चर्मणि पटेऽथवा॥
मालिख्यास्या विधेरत्तत्स्मशाने निखनेन्निशि॥ ज्वरेण महता विष्टो मूर्छीकुलितमानसः॥ रिपुर्गच्छति पक्षेण यमलोकं न संशयः॥ अस्यार्थः॥ ते
त्रेप्राक् पश्चाद्दक्षिणोदक्सूत्रचतुःसूत्राणि पातेन नवकोष्ठानि कृत्वा क्रं त्रिर्मीयमध्यकोष्ठे साध्यं नाम युक्तं यमराजेति वर्णचतुष्टयं विलिख्य प्रा
नाव्वपसुकोष्ठेषु यममंत्रस्य वर्णचतुष्टयं क्रमेण विलिख्य चतुःकोणेषु चत्वारि श्रूंलानि मध्यांतरेखां द्वयेषु श्रूलद्वयमिति संभूय षाट्दश श्रूलो
य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ धा॰ ६६८
668

विधाय भूलाग्रेषु कादशाक्षरमस्ये क्रमेकं वर्णमालिख्य तदुपरि वृत्तद्वयं विधाय तन्मध्ये अष्टपत्राणि विरच्य प्रतिदले मेकमेकं वर्णमष्टाक्षरं मंत्रं
स्वविलिख्य कुलफलदं॥ तथा ग्रहकाराणीति पदेषु मध्ये दहने साध्यं विलिख्य ध्रुवं पुनर्मंत्रं … दिग्दलेषु विलिख्य बीजानि पंक्तिक्रमेण यथा शिष्टं श्री
रात्रिशावरादि विलिख्य कालीमनुं पंक्तिशस्तद्बाह्ये यमबीजमग्निमवनावीतं च यंत्रं विलिखेत्॥ ओं मारमो कालीत्यादि लिखिता प्रकरणे द्वये
कालीमनुरयं … कालरात्रिः स्ववैरिणां॥ यमपाठेति मंत्रार्पितं चेद्दृष्टव्यः॥ यमात्मको यमस्यातः श्लोकोक्ते रिपुविनाशनः॥ लिखेद्दशविधांग
रात्रिं वन्निर्यां सकलं … निग्रहार्थमिदं चक्रं काकपक्षेण कर्पटे॥ विभीतवृक्षे वल्मीके श्मशाने वा वनुध्यय॥ दक्षिणस्थे त्रिले मंत्री निखनेद्दधे
रात्रके॥ सर्वथा मनुरेतेन सम्माहात्म्यं समर्पितं॥ सप्तधेत महारोगैः पतितो वा भवेदसौ॥ शिलायां विचिकायां वा यत्क्रमेतत्प्रकल्पितं॥ मर्कटीविष
दंडीभिः सम्यालिखितमथोमुखं॥ पंचरात्रौ खनेत्तत्र भूयो भूयो वृश्चुंभं भवेत्॥ लिखेच्चतुःषष्टिपदेषु कालीमीशादिकन्यादि पंचात्मकेन॥ श्लोकेन सं
वश्यकृच्छत्रुवापुर्वीजाय तं यंत्रमिदं विदध्यात्॥ लिखितं विषमस्थी दंडीमर्कटीशिरधोमुखं तेन खनेद्यत्र तत्रस्यान्नरणं मुग्धाटनं सदा सस्वहानिम
नाव रिं गयानानां कुरुतेतितलां॥ एतद्यंत्रं चक्रकाकरस्वरिताप्रकरणोद्भवः॥ तथा॥ आरव्यौ तु वरमध्यतः श्मशानतामालिख्य जेआदिकं विधां दिगात
पत्रके … लिखेद्देवीं दलेषु स्मरेत्॥ कोणस्थेषु सनामकं वहिरथः पाशांकुशाभ्यां वृत्ते यंत्रं वरणकृद्ग्रहादिभयहृत्क्षुद्रादिवारणं हं जं मे हं मि
त्रि ठ ठ द्रुं मोहं मो हिं त्रि ठ द्वयं॥ अं ध्रुं अं धिनि ठ दं दं रुं घे रुं धिनि ठ द्वयं॥ हिल्वा कामं लिखेत् क्रांति यंत्रे त्रिमल्लकं पालके॥ संध्यासु तापयेदन
कुर्वेः साध्यं वशं नयेत्॥ हिलाशांतिं लिखेद्धर्मपद्भववानरवर्णलो॥ वह्निवायुगृहावीतं श्मशानस्थे रिपून्हरेत्॥ स्पृत्वा वर्णान्लिखेदस्मिन्फलके दे
तकृत्वा॥ वह्निवायुतेनामसमे घोषरुधिरेण तत्॥ वलरास्तवनेऽजस्तं विदूषकृतेविषः॥ हिलारेफयकारो होलकारं मध्यतो लिखेत्॥ परपुरेण श्री
वीतं तद्दिक्कोणे निवसितां … भ्यां तं भजनं कुर्यान्नात्र कार्यविचारणा॥ हिलालकारं तन्मध्ये वायुबीजं समालिखेत्॥ विषरक्तमषीकाकपुरीषे ६६८
र्वेतवासिसि॥ श्मशाने विहितं कुर्यात् कुलोत्साध्यं स्ववैरि … तत्रपद्मकारमालिखेत्॥ परमेव स्लाकाकस्य रुधिरेण यथाविधिः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्रूं क्षि तेति रवने हुत्वा त्रे विद्वेषं कुरु ते ते द्विषां। अत्र स्त्रा बीजमंपास्यास्मि न्कारं सार्णं संयुतं। विलिखेद् यन्त्र येत्तु लोहलय समावृतं। सर्वरोगप्रशमनं कृत्वा द्रोहादिशांति
दा त्रिहाय बीजमूकारं ग्लौं कारं तत्र संलिखेत्। क्षकारेणावृतं बाह्ये पाशांकुशावृतं पुनः। ठकारेणावृतं भूयो भूमिमंडलमध्यगं। अकारं बिंदुसंयुक्तं वेष्टितं तद्बहिः क्रमात्
सर्गांत मातृका बीजं सर्वं रत्ने त्रयं ष्ठितं। कोष्ठे चैकं पदं द्वेचेत्तन्निमित्तिका द्वयमध्यगं। सेनाग्रेति खने दलतस्तंभनं कुरुते ध्रुवं। ॐ क्रूरः हुगमः। तथा मध्ये श्री नरसिंह बीजं म
यंत ह्रां ह्य स्वरान्केसरे वारि हूचं द्वयं मे द्वदिक्षु विलिखेन्मध्ये मन्तुगारुडं। ॐ तस्थामनुरग्निनेर्कं ति दिशा स्वालिख्य वर्णावृतं यंत्रे सर्गाभिरष्टभिः परिवृतं संवर्तकेर्गोरुडं।
सवर्त्तको नेत्रयुतः पार्श्व स्वासग्निं सुंदरि। गारुडो मनुराख्यातो विषद्वयविनाशनः। स्मरन्नुगारुडमालान्नं मंत्रमेतं जपेन्नरः। विषमालो कन्ने नेव हन्यान्नागकुलोद्भवाम
ध्य वर्णमगुरुष्ठं विलिखेत्तु विधिवत्। साध्य नाम्ना समन्वितं किंजल्केषु स्वराः सुवर्णसुदले विवरेष्वालिखेन्मध्यबीजं। कायवर्णान्केसरेषु द्विगुणायसुदलेषु द्वयं मध्यबीजं यंत्रे
संजीवना... सलिखेद्भूरगतं क्षुद्ररोगादिहारि। मध्ये पिंडमयां दलादिषु लिखेद्वारीश ताराधिपं प्रेताधीश्वर शक्र दिक्षु विवरमध्ये च वर्णान्लिखेल्लापादीन्माहृत यष्टिराक्ष
सन्निवेष्टर्ग हृ हिर्वेष्टयेत्।। कायेर्मविलोचनेत्र कलितं पिंडार्व्ययं तं पुरं मनुस्वरेंद्र हुजेशाग्नि संयुतं भ्रुतुरान्नन्नाम्ना पिंडु बीजमिदं प्रोक्तं पुंसां स वीर्यसाधनं ८ बीजनाग्ने
न संतं ... यंत्र लेखाकरं परं। अथायुरोग्यजनने लक्ष्मीसौभाग्यवश्यदां। वीरसर्पमगाघ्र भूतामय निकृंतनं। गर्भरक्षाकरं स्त्रीणां पुत्रदं क्षुद्रनाशनं। ध्यतं मूर्च्छिकरोत्यवलो
कवश्यमनुत्तमं। मध्ये तु यत्र हेलकार विवरे सार्णं न्यसाध्यं लिखेत् पत्रेष्वष्टसु हंसमंत्रमभितो हंस्कार्ण संवेष्टितो। यंत्रं भूमिगृहे न वेष्टितमिदं मूर्ध्ना सदाधारयेद्वन्याम
क्षुद्र महाज्वरामय रिपून्द्रदारा यशः संपदः। ईकारगर्भं विलिखेत् हंससाध्यं तमष्टपत्रेषु पुनर्विलिख्य संवेष्टयेत्तेन धरापुरस्थं यंत्रं भवेदुष्टपकारनराणां।। ताम्रपत्रे
समालिख्य यंत्रमेतत् प्रपूजयेत्। वशयेत्सकलान्सर्वान्नात्र कार्या विचारणा। मध्ये वीतं मगुविनिहितं साध्यवर्णैः प्रवीतं दंतं लां तान्वितमथालिखेदष्टपत्रेषु भूयः
भविं बसुठनिगदितमिदं साधु संजीवनाख्यं शस्त्रोद्भूतं। भयमपहरेत्सार्थमालं भुजेन। वर्णावृतं साध्ययुतं जकारं रंतेलिखेदष्टदलेषु हंसं। आवेष्टयेदंबुगहे
पा वा ह्रीं लीं ता वृत्तं यंत्रमिदं ज्वरघ्नं। टांते नाम लिखेत् क्षकारविवरेमलुं नयन्त्र्यक्षरे रुद्धं तं बहिरष्टपत्रविवरे साध्याक्षरं पूर्ववत्। अंतः किंजल्कदले वसुहृदयं
लेपन्नेत तथैव यात्कपं द्वात्रिंशद्दलपे कदेपि वितथा कादिवर्णैः शुष्केसरे। ईकारेण समावीतं मध्ये यंत्रं मन्तुलया कृयं सर्वरोगाभिवारघ्नं सर्वसौभाग्यसिद्धिदां ग्लौं रुं
प्रलाव हृदयं प्राचिलिखेत्त्वा ... साध्यस्य नामान्वितं वालेम पुरमष्टपत्रविलसत्तारं लिखेल्लापुनः क्षं कोणेषु दिशासु यत्पिलिखेत्वा शांकुशाख्यक्षरैर्वीतं सांमन यंत्र मावृति
लमसत्तंभादिषि धायकेः। जंभे च क्रिय धूः पूर्वपश्चाज्जोभिनि ... आंहि नि ठ द्वयं। अथ धेकुतज्जा पास्यात्तत्तो पंधि नि ठ द्वयं। रुं धे ठ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रि॰ घा॰ ए॰
६६९
669

श्राकुपत्नीस्ठसुधिनिद्धिठं संयुते॥ ऊं ह्रां रः स्तुरामः॥ रवां ते नाम विलिख्य दिक्षु विलिखेत् क्रं पंक्तमेगाष्टसुक्षोणीगिंच मध्योनरं द्रमुतगाव न्योन्यवद्धौ लिखेत्॥ श्रारवं
तमुस्व केविभीतफलके मंत्रं क्षमापादिते निर्माल्ये विहिते सदा वितनुते काकोद्धिषां स्तंभनं॥ साध्याख्यं ककवर्वैलिखेद्बहिरथो दिक्पत्रमध्येषु तन्तगकोमन्त्येषु महीपुरस्य
विलिखेत्कोणेषु गजान्वितां वस्त्रेषु षट्सु वर्मणोयपुरगं भूर्विवमध्यस्थिते यंत्रराज्ञि विनायकांतरगतं न्यस्य हराव यंत्र हस्य स्थान निक्षिप्तं प्रतिते प्रतिकासरं॥ स्तंभने
कुरुते वाचां समादीनां च वैरिणां॥ कलोरेखाष्टकमष्टपुनास्ति यंगाल्लिख्य बद्धकवाह्यादीयाल्लिखेत्तु विधिविनुतां विंदुयुक्तं क्षकारं॥ अतः पंक्तौ लिखेत्तु धरणीस्थिव कोष्ठ
अर्थांतः कलानामस्वपिलुमुद्रितं यंत्रमेतज्ज्वरघ्नं॥ यंत्रमेतत्प्रमध्ये दत्वाभूलवर्त्किलतेतः साध्यस्य मध्ये बध्नीयात्सर्वज्वरविमुक्तये॥ तारं लिखेद्धक्रिपुरस्य युग्मेत
त्वार्थ्येयोवर्णमथाग्निवीतं॥ कोणेषु पूर्वापरयोश्च यंत्रे पाशांकुशावीतमिदं ज्वरघ्नं॥ यंत्रमध्ये मंत्रमंत्रेण तारपाशांकुशा[illegible]॥ मन्त्रा॥ निवध्नीयाज्ज्वरार्तस्य हस्ता
देज्वरशांतये॥ ऐं दलेलिखेन्नाममससर्जटांतत्रिदर्भितं ससस्वरकेसराख्यं॥ कोताष्टपत्रे वसुधापुरस्थं कोतिप्रदं यंत्रमिदं ज्वरघ्नं॥ तारो नपश्यजले दिठवर्णवीतं तांतारवि
लिखेन्नोविधिनेवमाथां॥ संधोदलं वहिरथावदनार्धचंद्रयंत्रे शिरोत्तिलिवयंविनिहन्तिसद्यः॥ हेमाणीमालिख्य सचिंकुमायाविदर्भितं यंत्रमयुग्मकोणे॥ वसुंधरागेहयुगे
निवद्धं यंत्रं ससस्त ज्वरनाशनं स्यात्॥ सार्णनामविदर्भितं परिलिखेद्धार्णं धृपत्रेभ्रयुपक्षं स्यादथ कादिजांतलिपि घटत्रिंशद्दले गात्मतः वीतं तोयपुरेण यंत्रमुदितं भूर्जे
दरेकाल्पितं भूतव्याधिमहाज्वरप्रशमनं कृत्यापहं श्रीपदं॥ वज्रे चतुःषष्टिपदे सर्वेहूंनं तत्स्तदार्णं क्रमशो लिखेद्रेखाशिरःकल्पितमूलयुक्तैः यच्चे ससीज्वरशां
तिहेतुः श्रयितभूमिपुरद्वयमध्यके प्रविलिखेद्वनितां गिरिजापतेः॥ प्रणवमस्य लिखेद्धुसुकोणगं जहरं परमेतत्कुदारितं॥ वार्णीलिखेन्नाममशशांकमध्ये टांतं तवाहिर्भूमिप
रंपरस्तात्॥ वतायतं यंत्रमिदं समृद्धं वश्याय नृणां सकलार्थशोभा॥ सस्वस्तिके दहनगेहयुगे ससाध्यां मायां लिखेद्ध्रुकिलनागलतादलोत्तः॥ पाशांकुशावत्तमिदं त्रिशितो
यमध्ये मंत्रंजपन् व्रजति तं स्यमेव संध्या॥ विषट्कोणे निजसाध्यनामसहितां मायां लिखेत्स ध्यतः॥ षट्कोणे बुविदर्भिनाम विलिखेत् छक्तिं स्वसाध्याख्यया॥ वाह्ये भूमिपुरं स
कोणमदगंतोवलेपत्रोदरे कृतं जपसंख्यादयमुप्रियोनिजशिभवेत्सातस्य वश्याचिरं॥ शक्तो नाम लिखेच्चतुर्भिरभितो समावीजैः समाव प्रच्ये ह्रीं तं शक्तिमनोभवांकुशमनु क्लीं वीज
केःपिषु जो भूपेसाध्यनरस्य तद्वयवते त्रिस्वाकुनामभर्ग्य ततरवादेतस्य वशं प्रयाति त्रियतं साध्यः सदा दासवत्॥ कामं लिखेद्धसाध्ययुक्तं सरोजे स्वरोल्लसत्केसरवर्गपत्रोडुदी
रितं मन्मथयंत्रमेतत्सौभाग्यलक्ष्मीविजयप्रदायी॥ काश्मीररोचनालाक्षामृगमदचंदनैः॥ विलिखेद्भूमेलरविन्या यंत्राण्येतानि दृष्टिकः॥ भूमिस्पष्टंशगस्पर्शदग्धं निर्मा
त्यसंगतं॥ विशीर्णे लेचितं मंत्री यंत्रेजानुलधारयेत्॥ श्रीमात्रकार्णवे॥ विंशत्याशतरां ज्ञातिशाक्तिकूटे द्रवाति वालेषांतायांति यंत्राणि जायंते तत्फलानि वा॥ भ्रमुवक्षस्ये

श्री
६६९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

समासेन समाहितमनस्तः। रोगकृत्याग्रहादीनां निरासो वश्यकर्मणि च जलार्णोऽयखंडानां फलं ह्येयं ततः पुनः। द्वितीयार्णसमुत्थानामुच्चाटनफलं स्मृतं। तृतीयार्णसमुत्थानां स्तं-
भनं फलमीरितं। चतुर्थाक्षरसंभूतखंडानां कार्मणं फलं। पंचमार्णसमुत्थानां विद्वेषणमुदाहृतं। चतुर्विंशतिसंख्यानि खंडानि स्युः पृथक् पृथक्॥ तत्र राज्ञो॥ नव षोडश कोष्ठानि
संवर्ध्य विषमं सममिति॥ अत्र नवविंशानि कृत्वा पंचाशत् एकाशीति यंत्राणि पदानि विषमानि॥ अत्रेपितृश्रेष्ठ विषमरीत्या योजनियानि। समानि तु षोडश षट्त्रिंशच्चतुःषष्टिके
मेणपदयोजितानि समयंत्राणि तु यानि॥ अथ ये पितृ षे वा पर्युपरि समरीत्या योजनीयानीत्यर्थः। तथा तेषु कानि समं कृत्वा पंक्तौ तेषु समालिखेत्। विद्यान्तरीयमेदेशोस्तत
दंकानुगुण्यतः मन्त्री विचिंतव संलिख्यते ग्रामध्यस्थकोष्ठतः। विद्याशांतिकं सर्वतः यंत्रैः कल्पितैस्तथा। वश्याकर्षणविद्वेषस्तंभनोच्चाटनादिकं। आयुरारोग्यविजयविभूत्या
यं चाभिवृद्धिः। स्थापना रूपणाऽत्र … साधकोनिशं। तैः कल्पितैः संवर्ध्य विषमं सममित्यादिरीत्या कल्पितैर्यंत्रैरंकैश्च। अंकप्रकारस्तु प्राणाग्निजो तु रव्यान्तद्व्यादिना
प्रतिभूतं … दशवर्णक्रमेणाक्रमागतवर्णजनितां कोष्ठेषु। अंकद्धिक्रमस्तु मातृकार्णवे। नवकोष्ठात्मके यंत्रे वदाम्यंकक्रमं शृणु। शक्तिकूटाद्यखंडस्य योऽकं यंत्र न
पंचकं … एकानां कानि तान्यानि मन्त्रीभिः। प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक् चतुःसूत्रनिपातनात्। कोष्ठानि नव जायंते पंक्तित्रयविभेदतः॥ द्विनवत्रिगिरिषुत्रिष-
ट्चंद्रवसुकोष्ठकेषु। एकद्वित्रिचतुःपंचषट्सप्ताष्टनवक्रमात्। पदसंख्यां विजानीयाद् दूर्णकानां तु योजने। आद्यवर्णोत्थचतुर्विंशत्खंडानां परमेश्वरि। चतुर्विंशतिसंख्यास्या
त्क्रमेणैकादितो विके। एकां क माद्यकोष्ठे तु वाद्यखंडस्य वै भवेत्। तथा द्वितीयखंडस्य द्वयं माद्यपदे भवेत्। एवं तृतीयखंडादेरेकादिविलिखेत्तथा। चतुर्विंशतिकूटानां च-
तुर्विंशति संख्यया। यंत्राणि देवि जायंते वाद्यवर्णोद्भवानि च। एवं द्वितीयवर्णोत्थभेदानां परमेश्वरि। पंचविंशतितो ह्यष्टाचत्वारिंशत्समावधि। ततोप्येवं क्रमेणैव तृतीयादिषु यो-
जयेत्॥ एवं क्रमं तु यंत्रेऽनीसा … युते शुचि। अथ षोडशकोष्ठानां यंत्राणां च विधिं शृणु। प्राक्प्रत्यक्दक्षिणोदक्च पंचसूत्रनिपातनात्। कोष्ठानि देवि जायंते षोड-
शात्र क्रमाल्लिखेत्। यंत्रे … षां वर्णानां सप्तसप्तसमीरिताः। आदिमध्यस्थवर्णानां दश क्रमगतांककं॥ विषमे विषमांकस्यात्सममेवैव समांककं॥ त्रिपंक्तियथासम्यम-
कसंकलनं तथा। सम्यग्विचार्य संलेख्यं चतुस्त्रिंशत्समं ततः। आद्यखंडस्य विज्ञेयं षट्त्रिंशज्ज्ञ ततः परं। अष्टत्रिंशत्ततश्चत्वारिंशदेवं क्रमोत्तरं। द्विचत्वारिद्वितीयादि-
खंडानां योजयेत्प्रिये। विंशोत्तरशतम् खं … यावच्च वर्धयेत्। एवं साम्येषु यंत्रेषु सर्वेषु च समुन्नयेत्। आदिखंडसमूलतर्णकानां च मेलनं॥ स्थूलयंत्राणि कल्पानि फलो-
नि … कुर्वन्ति … चतुर्विंशति संख्यानि खंडान्याद्यार्णजानि च। अथ शृणु वक्ष्ये क्रमेणैव यथावत्परिसंभवं॥ एकं द्वित्रिचतुःपंच चैकत्रिद्विचतुः शराः। एकाब्धिद्वित्रि-
बाणाश्च एकशराब्धित्रिपंचवा। एकत्र्यब्धित्रिपंचैव एकवेदत्रिपुकृशराः। एकाद्वित्रिशराब्धिश्च एकद्वित्रिशराब्धयः। एकेषुत्रिद्विवेदाश्च एकत्रीषुद्विवेदकाः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
६७०

670

एकद्वीषुद्वित्रयश्चाएकेषु[illegible]द्वित्रयश्च एकद्वीषु[illegible]त्रयः। एकद्वीषुद्वित्र्यश्वाएकेषु[illegible]द्विकालतः। एकत्र्य
एकेषुद्वित्रिवेदाश्वाएकद्वीषुगुणाश्वयः। एकद्विवेदेषुगुणाः। एकाब्धिद्विशरत्रयः। एकेषु[illegible]दोषाश्चाएकद्वीषु[illegible]त्रयः। एवं प्रोक्तानि खंडानि वा षष्ठो द्रुकाणि वा। द्वितीयार्णवमु
[illegible]युगलं[illegible]षु[illegible]त्रीषुयुग्मकं। एकेषु[illegible]ब्धियुगलं एकत्रीषु[illegible]ब्धियुग्मकं। एकेषु[illegible]ब्धियुगलं एकाब्धीषुत्रियुग्मकं[illegible]एवं प्रोक्तानि[illegible]काब्धित्रीषु[illegible]एकत्रिशरास्तथा। द्विपंचैक
[illegible]ंडानि[illegible]वर्तते। ह्येकत्र्यब्धिशराश्चैव त्रित्र्येकाब्धिशरास्तथा। द्व्यब्धित्र्येकशराश्चैव द्वित्र्यब्ध्येकशरास्तथा। ह्येकाब्धीषुनलाश्चैव[illegible]एकेषुगुणास्तथा। द्विपंचगु
[illegible]त्रिसागराः। द्वित्रीषेकाब्धयश्चैव द्विपंचैकसागराः। द्विपंचत्रीषुवेदाश्चा द्विपंचैकेषुसागराः। ह्येकाब्धीषु[illegible]तथा। द्विपंचवेदपंक्तीदुद्विवेदेषुगुणोदवः। द्विपंचक्री
त्रिवेद[illegible]युग्मेके[illegible]त्रिसागराः। द्वित्रीषेकाब्धयस्तथा। द्विपंचैवसप्तत्रिगुणा। द्विपंचैव[illegible]वक्रयः। द्वित्र्यब्धिशराश्चैव द्वाश्चैव[illegible]त्रीषेककास्तथा। द्विपंचवेदपंक्तीदुद्विवेदेषुगुणोदवः। द्विपंचक्री
[illegible]एवं प्रोक्तानि खंडानि द्वितीयार्णे कृतानि वा। तृतीयार्णे समुत्थानि खंडानि[illegible]लजेः। द्विपंच[illegible]ब्धिभूतानि त्रिह्येकाब्धिशरास्तथा।
[illegible]व[illegible]एवं प्रोक्तानि खंडानि द्वितीयार्णे कृतानि वा। तृतीयार्णे समुत्थानि खंडानि[illegible]त्रिपंच ह्येकवेदाश्च द्विपंचैकद्विसागराः। व
[illegible]द्विवंद्राश्च द्वीषु[illegible]वक्रिवेदवं[illegible]त्रिवेदह्येकसायकाः। वक्रिवेदवंद्वषुवेदं[illegible]काब्धिद्विसायकाः। द्वित्रिवंद्रषुवेदाश्च त्रिद्विभूतेंदुसागराः। त्रिपंचह्येकवेदाश्च द्विपंचैकद्विसागराः। व
त्रिद्विवेदैक[illegible]त्रिवेदह्येकसायकाः। त्रिवेदेषुद्विवंद्राश्च त्रिवेदद्विशरेंदवः। त्रिद्वीषुवेदचंद्राश्च त्रि[illegible]ब्धीषुशरास्तथा। त्रिपंचाब्धिद्वीयदस्त्रा त्रिपंच[illegible]ब्धिचंद्रकाः। त्रि
क्रिवंद्वेषु[illegible]वक्री द्वीषुसागराः। त्रिवेदेषुद्विवंद्राश्च त्रिवेदद्विशरेंदवः। त्रिवंद्ववेदेषुयुग्मं त्रिवेदेंदुशरद्विकं। त्रिपंचैकद्व्यब्धियुग्मा त्रिपंचैकेषु[illegible]ब्धियुग्मं तथा। एवं प्रोक्तानि खंडानि तृतीयार्णे कृतानि वा।
वेदैक[illegible]त्रिपंच[illegible]द्वीदुयुग्मकं। त्रिवंद्ववेदेषुयुग्मं त्रिवेदेंदुशरद्विकं। वेदत्रिह्येकभूतानि वेदद्वित्रींदुसायकाः। वेदकद्वित्रिभूतानि वेदह्येकसायकाः। वेदेकत्रिद्विभूतानि वेदत्र्येकद्विसायकाः। वेदद्वि
१ तुर्योर्णसि[illegible]खंडानि[illegible]पार्वती। वेदत्रि ह्येकभूतानि वेदद्वित्रीदुसायकाः। वेदेकद्वित्रिभूतानि वेदह्येकसायकाः। वेदद्वित्रियुग्मेव वेदेकेषुत्रियुग्मकं। वेदेषुत्रीदुयुग्मं
दुद्वयगाः[illegible]वेदेकेषुद्वि[illegible]यः। वेदह्येकेषुवक्रिश्चवेदेकद्वीषुवक्रयः। वेदद्विसायकेवक्रि[illegible]वेदेषुह्येकवक्रयः। वेदेषुद्वित्रियुग्मेव वेदेकेषुत्रियुग्मकं। वेदेषुत्रीदुयुग्मं
वदेदत्रीषु[illegible]युग्मके। वेदषु[illegible]त्रीषुयुग्मेव वेदत्र्येकेषुयुग्मकं। वेदत्रिद्वीवंद्राश्च वेदत्रिद्वीषुवंद्रमाः। वेदषुत्रिद्विवंद्राश्च वेदत्रीषुद्विवंद्रमाः। वेदद्वीषुत्रिचंद्राश्च वेदेषुद्वित्रि
[illegible]एवं प्रोक्तानि खंडानि चतुर्थार्णे कृतानि वा। पंचमार्णेथ खंडानि[illegible]समासतः। इषुवेदत्रियुग्मेकं भूतत्र्यब्धिद्विचंद्रमाः। भूताब्धिद्वित्रिचंद्राश्च भूतह्यब्धि
वंद्रमाः। [illegible]एवं प्रोक्तानि खंडानि चतुर्थार्णे कृतानि वा। पंचमार्णेथ खंडानि[illegible]भूताब्धित्र्येकयुग्मं च भूतत्र्यब्ध्येकयुग्मकं। भूताब्ध्येकत्रियुग्मं च भूत[illegible]काब्धित्रियुग्मकं। भूतत्र्येकाब्धि
त्रिवंद्रमाः। भूतत्रिह्यब्धिवंद्राश्च भूतद्वित्र्यब्धिवंद्रमाः। भूताब्धित्र्येकयुग्मं च भूतत्र्यब्ध्येकयुग्मकं। भूताब्धिह्येकवक्रिश्च भूतह्यब्धीदुवक्रयः। भूतह्येकाब्धिवक्रिश्च भूतेकह्यब्धिवक्रयः। भूतेक
युग्मेव भूते[illegible]युग्मकं। इषु[illegible]द्वित्रिवक्रिश्च भूतेकाब्धिद्विवक्रयः। भूताब्धिह्येकवक्रिश्च भूतह्यब्धीदुवक्रयः। भूतह्येकाब्धिवक्रिश्च भूतेकह्यब्धिवक्रयः। भूतेक
द्वित्रिवदाश्च भूतह्येकत्रिसागराः। भूतत्रिह्येकवेदाश्च भूतद्वित्र्येकसागराः। भूतत्रीदुद्विवेदाश्च भूतेत्रिद्विसागराः। एवं प्रोक्तानि खंडानि पंचमार्णे कृतानि वा। त्र्यत्रषो

श्री
६७०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऽष्टाकोष्ठयंत्रे यंत्रकं नमः। अथ मार्तण्डोऽस्य चतुर्विंशति खंडानामाद्यखंडस्य चतुस्त्रिंशत्। द्वितीयस्य षट्त्रिंशत्। तृतीयस्याष्टत्रिंशत्। चतुर्थस्य चत्वारिंशत्। पंचमस्य द्विचत्वारिंश
त्। षष्ठस्य चतुश्चत्वारिंशत्। एवं चतुर्विंशति यंत्राणि षट्कं कक्षाऽशीति पर्यंतमुक्तानि। ततो द्वितीयार्णोऽथ खंडनाम पिङ्गाशीति मारभ्य षट्कं कक्षा चतुर्विंशति यंत्राण्युक्तानि। एवं
चमुत्तरोत्तरे फलान्यपि प्राक्प्रोक्तानि द्वितीयानि तथा वामभवकामराजकूटोऽस्य खंडनामपि प्राक्प्रोक्तरीत्याऽऽकानि कृत्वा विषमसमयंत्राणामुद्धारं कृत्वा तत्तत्फलं भुयोज्यानि। इ
ति यंत्रप्रकरणं॥ अथाऽस्य दशाश्वतरलोकपदिष्टश्रीविद्यापद्धतिर्लिख्यते॥ तत्र ब्राह्ममुहूर्ते उत्थाय ब्रह्मरंध्रे सितांबुजे। विशुद्धमंडले शुद्धस्फटिकाक्षवराभयोद्धाने
रक्तपाशांकुशाढ्यं वामांकसंस्थया। धारयंत्योत्पलं दीर्घनेत्रत्रयविभूषितं। प्रसन्नवदनं शांतं स्मरेत्तन्नामपूर्वकं। रक्तशुक्लात्मकेतस्य संस्मरेच्चरणद्वयं। गुरुं च गुरुरूपस्त्रीं च
देवदेवीं भावयेत्। पादुकामंत्रमुच्चार्य यथा स्वस्वगुरूक्तितः। पादुकाविद्यया प्रागेवोक्तः। तत्तद्विद्यायुक्तैर्गंधाद्यैरुपचारैः संपूज्य प्रार्थयेत्। प्रातःप्रभृति सायांतं सायाद्यि प्रात
रंततः। य[illegible] तत्तत्स्तु तव पूजनं। इति प्रार्थ्य स्वगुरुं [illegible] नाम पूर्वकं प्रणम्य नमस्कृत्य मूलादिब्रह्मरंध्रपर्यंतं चंद्रकोटिप्रतीकाशां चंद्रकोटिसमप्रभां कुण्डलीं का
रो [illegible] सहस्रनामपाठात्तदकरम्यत्र किंचित्कालं सुखी भवेत्। इत्युक्तरीत्या मूलविद्यां विभाव्य तदा [illegible] जपासेकत्वं कुर्यात्। अस्य श्री अजपानामगायत्रीमंत्रस्य
शिरसि हंसऋषये नमः मुखे अव्यक्तागायत्रीछंदसे नमः। हृदि परमहंसदेवतायै नमः। गुह्ये हं बीजाय नमः पादयोः सः शक्तये नमः। नाभौ सोहं कीलकाय नमः। इति विन्य
स्य [illegible] प्रत्यक्षाग्र [illegible] अहोरात्रमध्ये श्वासोच्छ्वासरूपेण षट्शताधिकैकविंशतिसहस्रसंख्याकमजपानामगायत्रीजपमहं करिष्य इति संकल्प्य मूलेन प्राणायामं कर
पुर्विं मंगुली [illegible] न्यासं च कुर्यात्। सां सूर्यात्मने हृदयाय नमः। सीं सोमात्मने शिरसे स्वाहा। सूं निरंजनात्मने शिखायै वषट्। सैं निराभासात्मने कवचाय हुं। सौं अतनुसूक्ष्मप्रचोदयात्म
ने नेत्रत्रयाय वौषट्। सः अव्यक्तप्रचोदयात्मने अस्त्राय फट्। इति करषडंगन्यासं विधाय हंसरूपं विभावयेत्। आत्मानमग्नीषोमात्मकपक्षयुक्तं शिवात्मकं हकारत्न वह्नि यं
ते [illegible] अहंकारः [illegible] हंसः सोहमिति स्मरेत्। सोऽहं चंद्रनाहीनतः पक्षान्मध्य [illegible] त्मानं मंडरूपं विभावयेत्। तारमभ्यस्य परंहन्याप्येवं कुर्यात्। पूर्वमहोरात्रमध्ये तातश्वासोच्छ्
सरूप [illegible] शताधिकैकविंशतिसहस्रसंख्याकमजपानामगायत्रीजपं ब्रह्मरंध्रे सहस्रदलकमले कर्णिकामध्यवर्तिने श्रीगुरवे निवेदयामीति निवेद्य स्वस्थाने गुरुमुखा
सं [illegible] लोत्थाय [illegible] विधिशौचाचमनदंतधावनतु [illegible] उत्तराभिमुखो भूत्वा भूमिगुरूं चाभ्यां समवाभ्यां प्रार्थयेत्। [illegible]तरणं पोषणं त्वत्तो भूतानां देवि सर्वदा। तत्सत्येन मा पा
हि [illegible] नमोऽस्तु ते [illegible] अखंडमंडलाकारं व्याप्तं येन चराचरं। तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः। एताभ्यां मं[illegible]। स्तुत्वा वैदिकस्नानं विधाय मंत्रस्नानं कुर्यात्। नाभिमा
त्रे [illegible] त्वा तीर्थं सूर्यमंडलादंकुशमुद्रया [illegible] हृदयायनम इति [illegible] बीजेन संमज्य [illegible] त्रिमुद्रया संस्थाप्य पाणिभ्यां संछाद्य मूलेन त्रिरभिमंत्र्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्णव
६७१
671

जं॰ ध्यात्वा स्नायात्। तद्यथा। ऐं क्रीं क्लीं अमृते अमृतोद्भवे अमृतवर्षिणि अमृते स्रावय स्रावय सां सं सः अमृतेश्वर्यै स्वाहा। अस्य सतामन्तरश्मौघसंतर्पितवान् च
रं मन्त्रान्निभवशं लैलों भावयाम्यमृतेश्वरी। अन्तः शक्तिमभिध्याय तन्धाराह्रुलरं धगों। तस्याः पीयूषवर्षेण स्नातं मन्तः समाचरेत्। इत्युक्रीत्या ध्यात्वा त्रिमज्य मूलेन शि
र॰ मूर्ध्न्योः संप्रोक्ष्य मूले सप्तवारमुच्चार्य सप्तधातुस्थकल्मषं शोधयामीति धियासमन्वा रंगुन्मत्तकुंभमुद्रया शिरसि मूलेन त्रिवारमभिषिंचन् वशिन्याद्याभिरभिषिंचेत्
प॰ मामिषिंच्य तीरमागत्य वाससा प्रोक्षिते धौतवाससी परिधाय यावद्य विभूतिं वामहस्ते निधाय दक्षहस्तेन पिधाय जातवेदसे न गायत्र्या त्र्यंबकेनाग्निरश्मि मानस्तो
क॰ त्र्यायुषं जमदग्नेरिति षड्भिः अग्निरिति भस्म वायुरिति भस्म जलमिति भस्म स्थलमिति भस्म व्योमेति भस्म सर्वं ह वा इदं भस्म मन एतानि चक्षूंषि भस्मानि अभिमंत्रित तलोम
ल॰ विद्यया सप्तवारमभिमंत्र्य ईशान इति शिरसि। तत्पुरुषायेति वक्त्रे। अघोरेभ्य इति हृदये। वामदेवायेति गुह्ये। सद्योजातमिति पादयोः। श्रीविद्यया शिरसि। ऐं वद वद
द वाग्वादिनि ह्रीं क्लीं क्लिन्ने क्लेदिनि क्लेदय क्लेदय महाक्षोभं कुरु कुरु क्लीं सौः मोक्षं कुरु कुरु ह्सौः। अनया दीपिन्या मुखे। ॐ नमो भगवति ज्वालामालिनि देवदेवि सर्वभू
त संहारकारिके जातवेदसि ज्वलिति ज्वल ज्वल प्रज्वल प्रज्वल क्रां क्रीं क्रूं ररररररर ज्वालामालिनि हुं फट् स्वाहा। अनया वक्षसि। ॐ क्रीं वह्निवासिन्यै नमः इति नाभौ। क्रौं
सहस्रार हुं फट् इत्यूर्वोः। ॐ क्ष्रौं पशु हुं फट् इति जंघयोः। ॐ क्रीं स्फुर स्फुर प्रस्फुर प्रस्फुर घोर घोरतर तनुरूप चट चट प्रचट प्रचट कह कह वम वम बंध बंध घातय घातय हुं
फट् इति पादयोः। ॐ क्रीं वैश्वदेवाय नमः इति हृदये। अघोरेति विधायापृष्ठे। मातृकान्यासं सर्वसंधिषु। उग्रं वीरं महाविष्णुं ज्वलन्तं सर्वतोमुखं। नृसिंहं भीषणं भद्रं मृत्युमृत्युं नमाम्यहं इति
का कृ॥ ॐ क्ष्रौं भगवते नृसिंहाय ज्वालामालिने दीप्तदंष्ट्रायाग्निनेत्राय सर्वरक्षोघ्नाय सर्वभूतविनाशनाय दह दह रक्ष रक्ष हुं फट् स्वाहा। अनया ज्वालानृसिंहविद्या
व का कृ॥ ॐ तुलिष्ठ पुरुषाय धारपिंगललोहिताक्ष देहि मे ददापय स्वाहा। अनया वडवानलभैरव्या सर्वांगे स्नानं समाचरेत्। एतामेव महाविद्यां विभजेत् रक्षिमंत्रेण। कथितः सर्व
रक्षार्थं सर्वापन्निवहापहः। इति हालाविधानेन भस्मस्नानं समाचरेत्। सर्वांगे च धाकुर्यात् केवलं मूलविद्यया। एवं भस्मधारणं विधाय संध्यावन्दनं कुर्यात्। तद्यथा। अस्त्र स
म लमूलविद्यया वीजसहितैः स्वाहान्तैराचमनं त्रयादि त्रिर्जलं पीत्वा द्विरुन्मृज्य सकृत्स्पृष्ट्वा नासिके नयने शिरः। हृदयं दक्षिणं कुर्यात् संस्पृशेदयमाचमः। एवमाचम्य षोड
श सैः सविंदुभिर्मार्जयित्वा कादिमंत्रैः स्पर्श वौं मूलविद्यासहितैर्जलं पीत्वा यादि दशभिः पुनर्मार्जयित्वा ॐ त्रिपुरादेवि विद्महे क्लीं कामेश्वरी धीमहि। सौः तन्नः क्लि
न्ना प्रचोदयात्। इति गायत्र्या त्रिरर्घ्यं प्रक्षिप्याचम्य। यथाशक्ति जपेदेतां गायत्रीं त्रिपुरात्मकां। प्रातः संध्याविधिं वक्ष्ये मूलाधारस्य पंकजे। गमवं कांचनेनाकारं म
ध्येबीजमनुं स्मरेत्। दक्षनासापुटे यथाविधिः सार्धार्कमंडले। ब्राह्मीदेवता संध्या कालरूपां विभावयेत्। पीताजं कारवसन्तं पुस्तकाक्षस्रगुज्ज्वलां। एवं ध्यात्वा जं

श्री
६७१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पिलाव गायत्री मूलो मेदुरं वागीश्वरीं नमस्कृत्य संध्यां स्वस्थानमानयेत्। अथ मध्याह्नसंध्यायां मणिपूरे जपारुणां। कामरूपां हृदि ध्यात्वा वह्निश्चेत्सूर्यमंडले। वराभ
ये धृतां रक्तवर्णां यौवनमास्थितां। कामेश्वरीं हृदि ध्यात्वा पुनः संस्थानमानयेत्। अथ सायंतने काले भ्रूमध्ये चंद्रसन्निभे। तां तीयं भो वयिलाथ काह्वे ध्याता ब्रह्म पूर्ववत्। नैर
धीश्वेतवर्णाभां कञ्जमुकुटधारिणीं पाशांकुशधरां ध्यात्वा पुनः संस्थानमानयेत्॥ अथार्धरात्रसमये ब्रह्मरंध्रे महाप्रभां तुरीयं बीजमुच्चार्य ध्यात्वा काश्यपराक्रये। चिद्रं
मंडले द्वी ध्यात्वा त्रितयरूपिणीं पाशांकुशचापबाणधारिणीं मूलविद्यया समाराध्य च विधूय स्वस्थाने चलयेन्नयेत्। एवमुक्तकालचतुष्टये मार्जनपूर्वकमर्घ्यदानादि
गायत्रीजपं कुर्यात्। संध्यालोपे द्विगुणं जपमाचरेत्। जपेन दुरितं हन्ति सर्वं तत्परमास्तिकः। इति संध्याविधिं कृत्वा ततस्तर्पणमाचरेत्॥ यथा। जलांतिके समुपविश्य आचम्य
गुह्यगुरवे गायत्र्योपस्थानं सहस्राक्षर्योपस्थाया उपस्थानं सहस्राक्षरीमन्त्रे वक्ष्यामः। ॐ ऐं क्लीं श्रीं वसुभ्यः स्वाहा नमः सूर्यायामितरुद्रेभ्यः स्वाहा नमः सूर्यायामितरुद्रे
भ्यः ४ नक्षत्रेभ्यः नमः ४ राशिभ्यः नमः ४ योगेभ्यः नमः ४ आदित्येभ्यः स्वाहा नमः सूर्यामितरुद्रेभ्यः ४ अंगिरसेभ्यः स्वाहा नमः सूर्यायामितरुद्रेभ्यः ०४ अप्सरोभ्यः स्वाहा
नमः सूर्या० विष्णवे स्वाहा नमः सूर्या० ४ रुद्राय स्वाहा नमः। सू० ग्रहेभ्यः स्वाहा नमः सू० ४ नक्षत्रेभ्यो ०४ राशिभ्यो नमः योगेभ्यः ४ नमः ४ करणेभ्यः नमः एतांश्चतुर्थ्यं
याज्ञवल्क्यांतं देवतीर्थेन तर्पयेत्। ४ निरृति ४ मरीच्यः ४ अत्रये ४ पुलहाय ४ पुलस्त्याय ४ क्रतवे ४ वसिष्ठाय ४ भारद्वाजाय ४ गौतमाय ४ अगस्त्याय लोपामुद्रायै ४
अहल्यायै ४ अनुसूयायै। चतुर्थ्यंतं नमोतं चक्रत्येकं द्विर्द्विस्तर्पयेत्। प्राचीनावीती ४ अग्निष्वात्तेभ्यः स्वधा नमस्तर्पयामि ४ बर्हिषद्भ्यः ४ पितृभ्यः ४ पित्रादिस्वपितृ
क्रमं तर्पयेत्। त्रिः स्वधा हृदयांतं च पितृतीर्थेन तर्पयेत्। ततः ४ भैरवास्तर्प्यंतु ४ क्षेत्रपालास्त० ४ कुमार्यस्त० ४ योगिनीगणास्त० सर्वभूतानि तृप्यंतु इति तर्पयित्वा ॐ
क्लीं सुः सूर्याय नमः इति सूर्यायार्घ्यत्रयं दत्वा मूलबीजचतुष्टयेश्च तुष्टास्त्वं तिके शोध्यास्यांते सलिलं पिबेत्। चतुर्दिशेषा वमोयं देहतत्त्वविशोधकः। ततः श्रीचक्राख्ये
रणं देव्यां तर्पणं कुर्यात्। तद्यथा सकलीकृत्य तां देवीं चिन्मुधारसरूपिणीं। पंचशक्तिश्चतुर्वह्निरिंदिय प्रत्रिमहीतले। महाचक्रे सावरणां पूजामार्गेण चारिणीं। विभा
जातवेदः दक्षिः सुधा स्वधा प्रियरत्नहं। यद्वा भगद्गहे रवादि नवयोन्यां संतर्पयेत्। पीठे देवीयथाशक्ति संख्यां नीलागुरुकृत्या सकलमपवित्यास्ये दत्वा पंचोपचारकं ततः
स्वात्महृतो विद्यां जपेत्तर्पणं तं रथ्या। त्रिः कलीकृत्य हृदये देवीमुद्रास्पर्शकृतां सकलीकृत्य संहृत्य तीर्थमार्गे मंडले कृत्वा षडंगमुत्तिष्ठ दस्त्रपंजरमध्यतः। नवाम्ना
मानतत्तु नस्यशान्नाय को कयत्रा। यागगृहे गच्छेदिति शेषः। अत्र च पंचशाके रित्यादिसाधिक्रमेणाक्षितिरूपं गाव तर्पणमुक्तं। यद्वृत्यादिना संहारक्रमेणोक्तं। अत्र
ते नक्रमेणैव चक्रपूजाक्रियते ते नैव क्रमेणाव क्ष्यमाणावरणदेवताः संतर्प्य यथोक्तसंख्यं मूलदेवीं तर्पयेत्॥ इति संध्यावंदनविधिः॥ अथ गुर्वादेशाद्विधिप्रोक्तम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ६७२ तन्त्र ... ये हंसीज कर्णिकं स्वरयुग्मकिंजल्कं कवटतपयशवर्गाष्टकदले दिक्षु ठं बीजसहितं मातृकामंडलं ध्यात्वा तत्राधारशक्तिकमलासनाय नमः इति पुष्पाक्षतादिभिरभ्य
672 ... स्फुरल्लोके दक्षुरवडपविश्य भूमिं प्रार्थयेत्। पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता। त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनं इति भूमिं प्रार्थ्य स्वशिरसि मातृकाव्रनं
... दाम्नाथं प्रपूजयेत्। तद्यथा। वाराणस्यां पुमेदाक्षरवडीशाय वर्लेशानंदनाथाय स्वातिरिक्तवर्णाय रक्तं दशशक्तियुक्तायास्मिन्नक्षेत्र इमो पूजां गृह्ण गृह्ण
... इति दीपकुरु यमभ्यर्च्य गुर्वादिवंदनं कुर्यात्। तद्यथा। हस्ताभ्यामंजलिं विधाय शिखादि गुरुभ्यो नमः इति दक्षवामपार्श्वे ... ध्योमभागेषु विंन्यस्य स्वस्यो अरवं
उं ... कृह्रांमि स्फुरणं पवित्रमित्यादि वैदिकमंत्रैः गुरुपादुकाविद्यागुर्वाद्युकानंदनाथपूजयामीति श्रीगुरुं संपूज्य। अपसर्पंतु ये भूता ये भूता भुवि संस्थिताः। ये भू
ता विघ्नकर्तारस्ते नश्यंतु शिवाज्ञया। ओं फीं पशु हुं फट् इति पाशुपतास्त्रेण नाराचमुद्रया विघ्नानुत्सार्य सिद्धार्थाक्षतकुसुमैः पातालभूतभोलीलं विघ्नान् क्रमेण वा
मपार्ष्णिघातकरास्फोटसमुद्दंचितवक्त्र रुत्सार्य। ओं हुं फट् पाशुपतास्त्रेण वामहस्ततले दक्षिणपाणिं धंसमारभ्य संस्पर्श दक्षपाणिना प्रमुख्य दक्षिणबाणिसंस्फूदेवो
मार्गतः। एवं च भूकरतो धनं कृत्वा नाभेरापादे हृदंतो नाभिपर्यंतं शिरसो हृत्पर्यंतं तेनैवास्त्रेण व्यापकं विलंतसंताल त्रयं च हिस्तालत्रयं कृत्वा दशदिग्बंधनं विधायवर्ण
ग्निप्राकाराय नमः सुदर्शनाघोरास्त्राभ्यां पूर्वोक्ताभ्यां वाम ... रिवाग्निप्राकारत्रयं कृत्वात्मरक्षां कुर्यात्। तद्युक्तं लक्ष्मीकुलार्णवे। त्रिरग्निवेष्टनं कृत्वा गणेशं पंचमीतनतः
दुर्गविघ्नं च धारभम घोरं च सुदर्शनं। एताः समयविद्याश्च अपेत्नत्वहशांतये। एवं रक्षां पुरा कृत्वा भूतशुद्धिमथाचरेदिति॥ ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरवरद सर्वजनं मे
वशमानय स्वाहा॥१॥ ऐं ग्लौं ॐ नमो भगवति वार्तालि वार्तालि वाराहि वाराहि वराहमुखि वराहमुखि अंधे अंधिन्ये नमः रुंधे रुंधिन्ये नमः जंभे जंभिन्ये नमः मोहे मोहिन्ये न
मः स्तंभे स्तंभिन्ये नमः सर्वदुष्टप्रदुष्टानां सर्वेषां सर्ववाक्चित्तचक्षुर्मुखगतिजिह्वा स्तंभनं कुरु कुरु शीघ्रं वश्यं कुरु ठः ठः ठः ठः ठः हुं फट् स्वाहा ग्लौं ऐं॥२॥ उत्तिष्ठपुरुषे किं
स्वपिषि भयं मे समुपस्थितं यदि शक्यमशक्यं वा तन्मे भगवति शमय स्वाहा॥३॥ ॐ ह्रीं वं बटुकाय आपदुद्धारणाय कुरु कुरु बटुकाय ह्रीं॥४॥ ओं ह्रीं क्रौं नमः शिवाय महा
घोराय॥५॥ ओं ह्रीं क्रौं नमः ... नमः शिवाये महाघोराये॥६॥ अघोरास्त्रसुदर्शनास्त्रे प्राग्गुक्ते॥७॥ समयविद्यास्तु प्रागेवोक्ता॥ अथाग्ने विवक्ष्यामः॥१०॥ एता विद्याः शो.
लिपालेन प्रथिलीमालरक्षां कृत्वा भूतशुद्धिं कुर्यात्। तद्यथा। कुंभकयोगेन प्राणवह्नाडीशुद्धिं विधाय हृदिस्थं चेतन्यं हंस इति मंत्रेण संप्रेष्य इडया सुषुम्ना श्री ६७२
य द्वादशांतस्थिते परे तेजसि संयोज्यास्त्रेण रक्षां कृत्वा भूतानि शोधयेत्। पादादिजानुपर्यंतं पृथ्वीमंडलं पीतं वर्लं वज्रांकितं चतुष्कोणं वज्रलांछितं ब्रह्मदेवतं ध्यात्वा लंबीजेन संशो
ध्य तत्सुक्तं जले लयेत्॥ जानुनाभ्यादि नाभिपर्यंतं जलमंडलं चंद्रवत् वर्णं ... पद्मांकितं विष्णुदेवत्यं ध्यात्वा वमिति बीजेन संशोध्य तेजसि लयं नयेत्॥ नाभ्यादि व
न्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षः पर्यंतं रक्तवर्णं त्रिकोणाकारं स्वस्तिकलांछितं रुद्रदेवत्यं ध्यात्वा रमिति बीजेन संशोध्य तद्वायौ लयं नयेत्। हृदयादिभ्रूयुगांतं वायुमंडलं धूम्रवर्णं षट्कोणाकारं बिंदुलांछि-
तं ईश्वरदेवत्यं ध्यात्वा यमिति बीजेन संशोध्य तदाकाशे लयं नयेत्। भ्रूमध्यादिब्रह्मरंध्रांतमाकाशमंडलं नीलवर्णं वर्तुलाकारं नादरेखांकितं सदाशिवदेवत्यं ध्यात्वा हमिति बीजेन
संशोध्य परशिवे लयं नयेत्। षष्टिसंख्यां समारभ्य द्वादश द्वादशान्न्यसेत्॥ पृथिव्यादीनि भूतानि क्रमेण स्वस्वकारणे। अस्यार्थः। भूतानां लयक्रमेण पृथिवीशोधनं तद्बी-
जं षष्टिवारं जपेत्। तत उत्तरोत्तरं द्वादश द्वादश हित्वा जपेदित्यर्थः॥ इति क्रमेण तथैवाकाशबीजं षष्टिसंख्यं जपेत्। उत्तरोत्तरं द्वादश द्वादश हित्वा जपेत्। अयं क्रमः प्राणाया-
मयोगेनेति केचित्। एवं पंचमहाभूतानि परे तत्त्वे एकीभूतानि विचिंत्य प्राणायामयोगेन योनिमुद्रां बध्वा कुलकुंडलिनीमुत्थाप्य षट्सरोजानि भित्त्वा जीवप्रदीपस्य हृदि
स्थितां मातृकां समुदययति सह परतेजसि संयोज्य शोषणादि समाचरेत्। अत्र मातृकां तु संहारक्रमेण क्षकारं लकारेण लकारं हकारेण हकारं सकारे। एवं आकारं अकारे
विलाप्य तमकारं च नीलनिभे कुंडलिनीद्वारा ब्रह्मरंध्रांतं प्रापयेदित्यर्थः। वामकुक्षिस्थितं पापपुरुषं कज्जलप्रभं ब्रह्महत्याशिरस्कं च स्वर्णस्तेयभुजद्वयं [illegible]पान-
हृदायुक्तं गुरुतल्पकटिद्वयं तत्संसर्गिपदद्वयं अंगप्रत्यंगपातकं उपपातकरोमाणं रक्तश्मश्रुविलोचनं खड्गचर्मधरं कृष्णं कुक्षौ पापं विचिंतयेत्। ततो वामनासापुटे वायु-
मंडलं तद्बीजयुक्तं कादिमांतैः स्पर्शवर्णैः संवीतं धूम्रवर्णं ध्यात्वा मात्राषोडशकैः संपूर्य प्राणापानवायुभ्यां सह संयोज्य तदुत्थितेनानिलेन च सह पापपुरुषं संशोध्य च-
तुःषष्टिमात्राभिः कुंभयित्वा द्वात्रिंशन्मात्राभी रेचयेत्। ततो दक्षनासापुटे वह्निमंडलं तद्बीजयुक्तं यादिदशभिः संवीतं रक्तवर्णं विचिंत्य प्राणापानवायुभ्यां सह संयोज्य तदु-
त्थितेनानलेन पापपुरुषं संदह्य प्राग्वत् षोडशमात्राभिः पूरकं चतुःषष्टिमात्राभिः कुंभकं द्वात्रिंशन्मात्राभी रेचनं। ततो वामनासापुटे आप्यमंडले तद्बीजयुक्तं षोडशस्वरैः
संवीतं धवलवर्णं संचिंत्य प्राग्वत् पूरकादिकं विधाय प्रधानगतेन वायुना वह्निकुंडलीनीमुत्थाप्य तस्या ज्वालासमुदायेन विगलद्रंध्रेंदुमंडलादमृताप्लावनं पूर्ववत्
[illegible]पापकरेवं [illegible] एवं शोषणदहनप्लावनानि कृत्वा परस्मिन्व्योमभवे ब्रह्मणि स्वशरीरं तस्मात्सूक्ष्मप्रतिबिंबितं बुद्बुदाकारं ध्यात्वा पार्थिवबीजेन कठिनीकृत्य व्योमबीजेनावि-
[illegible]कृतात्मविशुचिं चिंतयेत्। अक्षरात्खं ततो वायुर्वायोस्तेजस्ततो जलं। जलात्प्रसूता जगती जगत्यां जायते जगत्। इति क्रमेण द्वादशसंख्यां समारभ्य षष्टिपर्यंतं वर्धयन्न सो-
[illegible]कार्यहेतौ इति शिवात्मने बीजं षट्त्रिंशत्तत्त्वरूपे स्मरेत्। प्राणप्रतिष्ठां कुर्वीत वक्ष्यमाणप्रकारतः। अस्य [illegible]प्रतिमंत्रस्य शिरसि ब्रह्मविष्णुरुद्रेभ्य ऋषिभ्यो न-
[illegible]सामाथर्वच्छंदोभ्यो नमः। हृदि प्राणशक्त्यै देवतायै नमः। गुह्ये आं बीजाय नमः। पादयोः ह्रीं शक्तये नमः। नाभौ क्रौं कीलकाय नमः। इति विन्यस्य स्वम-
[illegible] प्रतिष्ठापने विनियोगः। इति कृतांजलिः कृत्वा। अं कं प[illegible] आं पृथिव्यप्तेजोवाय्वाकाशात्मने हृदयाय नमः। इं चं [illegible] ईं शब्दस्पर्शरूपरसगंधात्मने शिरसे स्वाहा। उं टं [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधार्णं
६७२
६७२

...लकरवक्षुःश्रोत्रजिह्वाघ्राणात्मने शिखायै वषट्। एं तं पं ऐं वाक्पाणिपादपायूपस्थात्मने कवचाय हुं। ओं पं पं ओं वचनादानगतिविसर्गानन्दात्मने नेत्रत्रयाय वौ
षट्। ओं यं ७ अः मनोबुद्ध्यहंकारविदात्मने अस्त्राय फट्। इत्येवं करषडंगन्यासं विधाय यं त्वगात्मने नमः। रं असृगात्मने नमः। लं मांसात्मने नमः। वं मेदात्मने।
शं अस्थ्यात्मने। षं मज्जात्मने। सं शुक्रात्मने। हं प्राणात्मने। लं जीवात्मने। क्षं परमात्मने नमः॥ इति व्यापकन्यासं कृत्वा गीतत्रयेण व व्यापकं कृत्वा ध्यायेत्॥ रक्तां
भोधिस्थपोतोल्लसदरुणसरोजाधिरूढा कराब्जैः पाशं कोदंडमिक्षूद्भवमणिगुणमप्यंकुशं पंचबाणान्। बिभ्राणासृक्कपालं त्रिनयनलसिता पीनवक्षोरुहाढ्या
देवी बालार्कवर्णा भवतु सुखकरी प्राणशक्तिः परा नः॥ इति ध्यात्वा ओं आं ह्रीं क्रों हं सः सोहं यरलवशषसहों श्रीमहात्रिपुरसुंदर्याः प्राणा इह प्राणाः। २५ जीव इह
...मः २५ सर्वेंद्रियाणि २५ वाङ्मनश्चक्षुःश्रोत्रजिह्वाघ्राणप्राणा इहैवागत्य सुखं चिरं तिष्ठंतु स्वाहा॥ इति हृदि हस्तं दत्वा त्रिवारं पठेदिति प्राणप्रतिष्ठा॥ अथ
...का न्यासः। गुदात् द्व्यंगुलादूर्ध्वं सुषुम्नासूक्ष्मरंध्रगां। वाग्देवी दार्णलठितं पंकजं कनकप्रभां। तन्मध्ये विद्युल्लताकारां तेजोरूपामलीयसीं। कुले कुंडलिनीमूर्ध्वं न
...ब्रह्मरंध्रक्रमादतः। द्वादशांतस्थमध्यस्थे पूर्वोक्ते मातृकाम्बुजे। नवनीतनिभे ध्यात्वा कुंडलिनीं विशांतिजोऽललोविनिःसृतां मातृकान्यासमाचरेत्। अं आं इं ईं उं ऊं
...ललाटे च दक्षवामकर्णतलनत्पृष्ठतः करभतःप्राप्तिक्रमेणान्यसेत्। अवशिष्टदशस्वरान् अंगुष्ठादिकनिष्ठिकांतदशस्वंगुलीषु न्यसेत्॥ दक्षप्रदेशिन्या
...म्यवामकनिष्ठापर्यंतपर्वत्रयाग्रेषु चतुरश्चतुरः कादिसांतान्वर्णान् हलं वं गुष्ठयोरन्यमंगुल्यग्रेषु न्यसेदिति मातृकाकरशुद्धिं विधाय॥ अस्या अंतर्मातृकायाः ऋषि
राग्नि दक्षिणामूर्तिऋषये नमः। मुखे गायत्री छंदसे नमः। हृदये श्रीमातृकासरस्वत्यै देवतायै नमः। गुह्ये हलभ्यो बीजेभ्यो नमः। पादयोः स्वरेभ्यः शक्तिभ्यो नमः। नाभौ व्य
...काय कीलकाय नमः। इति विन्यस्य मम शरीरशुध्यर्थं विनियोग इति कृत्वांजलिं कृत्वा अं कं पं अं हृदयाय। इं चं पं ईं शिरसे स्वाहा। उं टं पं ऊं शिखायै। एं तं पं ऐं कवचाय। ओं पं प
ओं नेत्रत्रयाय। अं यं ७ अः अस्त्राय। इति करषडंगन्यासं विधाय विशुद्धौ षोडशदलेषु स्वरान् हृदये द्वादशदलेषु कादिठांतान् नाभौ दशदलेषु डादिफांतान् स्वाधि
ष्ठाने षड्दलेषु बादिलांतान् आधारे चतुर्दलेषु वादिसांतान् विन्यस्य ध्यायेत्॥ आधारलिंगनाभौ हृदयसरसिजे तालुमूले ललाटे द्विपत्रे षोडशारे द्विदलदशदले षो
डशार्णे चतुष्के। वासांते बालमध्ये डफकठसहिते कंठदेशे स्वराणां हं क्षं तत्वार्थयुक्तं सकलमुनिमतं वर्णरूपं नमामि॥ अथ बहिर्मातृकान्यासः॥ तत्र पूर्ववदृष्यादिकं
विन्यस्य ध्यायेत्॥ पंचाशद्वर्णभेदैर्विहितवदनदोःपादयुक्कुक्षिवक्षोदेशां भास्वत्कपर्दाकलितशशिकलामिंदुकुंदावदातां। अक्षस्रक्कुंभचिंतालिखितवरकरामक्षरां
पद्मसंस्थामच्छाकल्पामतुच्छस्तनजघनभरां भारतीं तां नमामि॥ इति ध्यात्वा ललाटमुखवृत्ताक्षिश्रुतिघ्राणगंडोष्ठदंतमूर्धास्यदोःपत्संध्यग्रेषु पार्श्वयोः पृष्ठनाभिजठरेषु
। हृदोंसापरगलकुक्षिषु हृदादिपाणिपादयुगलेषु। जठरा... मातृकान्यासं ... नमः। अथ दशधा लुषु यादीन्न्यसेत्। अथ मातृकान्यास

श्री
६७२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्रीं

स्त्रिविधः शुद्धमातृकाविंदुयुक्ताविसर्गयुक्ता चेति॥ अंतर्वहिष्ठा च कलायुता च श्रीकंठविष्ण्वादिसमन्विता च। लक्ष्म्यारमा कामपृथक्समूहा प्रपंचयागे दशमातृकाः स्युः॥ इति क्र
मेण मातृकाविभवप्रागेव वर्णितं। सा प्रमस्मदाराध्यचरणोपदिष्टक्रमेण संक्षेपतो अमनिरूप्यते इति॥ अथ कलामातृकान्यासः॥ अस्य षडंगन्यास ध्यानानि प्रा
गुक्तानि। अं निवृत्तिकलायै नमः। एवं आं प्रतिष्ठाकलायै। इं विद्या। ईं शांति। उं इंधिका। ऊं दीपिका। ऋं रेचिका। ॠं मोचिका। लृं सूक्ष्मायै। लॄं सूक्ष्मामृतायै। एं अमृतायै। ऐं
ज्ञायै। ओं व्योमरूपा। औं आप्यायिन्यै। अं व्यापिनी। अः अनंतरूपा। इति विंन्यस्य विष्णुर्यो निरिति जपेत्॥ ततः ५ आमित्यादि षोडशस्वरानुच्चार्य भुक्तिमुक्तिप्रदनादजो
नंतकलायै नमः इति मुखे व्यापकं न्यसेत्॥ ततः ५ कं सृष्टि। खं वृद्धि। गं स्मृति। घं मेधा। ङं कांति। चं लक्ष्मी। छं धृति। जं स्थिरा। झं स्थिति। ञं सिद्धि। इति विंन्यस्य हंसः शुचिषदि
ति जपेत्॥ ततः कं १० सृष्टिप्रदकाधप्रभवब्रह्मकलायै नमः भुजयोर्व्यापकं न्यसेत्॥ ततः ५ टं जरायै। ठं पालिन्यै। डं शांति। ढं ईश्वरी। णं रति। तं कामिका। थं वरदा। दं ह्लादि
नी। धं प्रीति। नं दीर्घा। इति विंन्यस्य प्रतद्विष्णुरिति जपेत्॥ ततः ५ टं १० स्थितिप्रदटोंकारप्रभवविष्णुकलाभ्यो नमः इति पादयोर्व्यापकं न्यसेत्॥ ततः ५ पं तीक्ष्णायै। फं रौद्रे।
वं भया। भं निद्रा। मं तंद्रा। यं क्षुधा। रं क्रोधिनी। लं क्रिया। वं उत्कारी। शं मृत्युं। इति विंन्यस्य त्र्यंबकं यजामहे इति जपेत्॥ ततः पं १० ततं [illegible] इति प्रदमकारप्रभवरुद्र
कलाभ्यो नमः इति हृदयादिमध्यव्यापकं न्यसेत्॥ ततः ५ षं पीता। सं श्वेताय। हं अरुणाय। ळं असिताय। क्षं सिताय। इति विंन्यस्य तत्सवितुरिति जपित्वा बंति
तो धान प्रदाविंदुप्रभवे भं शान्तकलाभ्यो नमः इति सर्वांगे व्यापकं न्यसेदिति प्रपंचोक्तकलामातृकान्यासः॥ अथ श्रीकंठादिन्यासः॥ तत्रादौ तद्देवताशक्तिषडंग
न्यासः॥ ॐ नमो भगवति कालि रक्ष रक्ष पद्महस्ते नमो रक्ष रक्ष अं कं ५ श्रीं हों क्रीं ह्लौं सं जीव जि हृदयाय। ॐ क्रीं नमो भगवति माहेश्वरि रक्ष रक्ष त्रिशूलह
स्ते नमो रक्ष रक्ष इं चं ५ ईं हों क्रीं ह्लौं ऊर्ध्वकेशि शिरसे स्वाहा॥ ॐ नमो भगवति कौमारि रक्ष रक्ष शक्तिहस्ते नमो रक्ष रक्ष उं टं ५ ऊं हों क्रीं ह्लौं ज्वलिनि शिखायै वष
ट्॥ ॐ क्रीं नमो भगवति वैष्णवि रक्ष रक्ष चक्रहस्ते नमो रक्ष रक्ष एं तं ५ ऐं हों क्रीं ह्लौं मायात्रैलोक्यरूपसहस्रपरिवर्जिनि कवचाय हुं॥ ॐ क्रीं नमो भगवति वाराहि र
क्ष रक्ष हलहस्ते नमो रक्ष रक्ष ॐ पं ५ औं हों क्रीं ह्लौं तारकाक्षिणि नेत्रत्रयाय वौषट्॥ ॐ क्रीं नमो भगवति ऐंद्रि रक्ष रक्ष वज्रहस्ते नमो रक्ष रक्ष अं यं १० अः हों क्रीं ह्लौं मा
रविंदार यन्त्रायुधाय फट्॥ ॐ क्रीं भगवति चामुंडे रक्ष रक्ष पाशहस्ते नमो रक्ष रक्ष अं आं ५ अं इं ईं एं ऐं ओं औं ईं हिं एं औं अः हों क्रीं ह्लौं मम सर्वांगं रक्ष रक्ष सर्वांगव्या
पक स्वाहा इति व्यापकं॥ अस्य श्रीकंठमातृकान्यासस्य शिर ऋषि अं वरी चकृ चि: अमृत ऋतुपुत्र छंदः हृदयेश्व अर्धनारीश्वरो देवता। न्यासे विनियोगः॥
१॥ ह्रीं ह्लौं नमः शिवाय अं श्रीकंठेशाय पूर्णोदर्यै नमः एवं सर्वत्र। आं अनंतेशाय विरजायै। इं सूक्ष्मेशाय शाल्मल्यै। ईं त्रिमूर्तीश लोलाक्ष्यै। उं अ २०२

वि यार्णव
६०४

674

[illegible] ऊं अर्घीशदीर्घघोणा · ऊं भारभूतीशदीर्घमुखी · ॠं तिथीशगोमुखी · लं स्थाण्वीशदीर्घजिह्वा · लृं हरेशकुंडोदरी · एं झिंटीशोर्ध्वकेशी · ऐं भौति-
केशविकृतमुखी · ओं सद्योजातेशज्वालामुखी · औं अनुग्रहेशोल्कामुखी · अं अक्रूरेशसुमुखी · अः महासेनेशविद्यामुखी · कं क्रोधीशमहाकाली · खं चंडीश-
सरस्वती · गं पंचांतकेशसर्वसिद्धिगौरी · घं शिवोत्तमेशत्रैलोक्यविद्या · ङं एकरुद्रेशमंत्रशक्ति · चं कूर्मेशात्मशक्ति · छं एकनेत्रेशभूतधात्री · जं चतुराननेशलंबो-
दरी · झं अजेशद्राविणी · ञं सर्वेशनागरी · टं सोमेशखेचरी · ठं लांगुलीशमंजरी · डं दारुकेशरूपिणी · ढं अर्धनारीश्वरीशवीरिणी · णं उमाकांतेशकाकोदरीभ्यां ·
तं आषाढीशपूतना · थं दंडीशभद्रकाली · दं अत्रीशयोगिनी · धं मीनेशशंखिनी · नं मेषेशगर्जिनी · पं लोहितेशकालरात्रिभ्यां · फं शिखीशकुर्दिनीभ्यां · बं छगले-
शकपर्दिनी · भं द्विरंडेशविरजा · मं महाकालेशजया · यं त्वगात्मककपालीशसुमुखी · रं असृगात्मकभुजंगीशरेवती · लं मांसात्मकपिनाकीशमाधवी · वं मेदात्मक-
[illegible]शवारुणी · शं अस्थ्यात्मकबकेशवायवी · षं मज्जात्मकश्वेतेशरक्षोविधारिणी · सं शुक्रात्मकभृग्वीशसहजा · हं प्राणात्मककुलीशमहालक्ष्मीभ्यां · क्षं शक्त्या-
त्मकशिवेशव्यापिनी · ॐ क्लीं ह्रीं नमः शिवाय सं शिवात्मकसंवर्तेशमहामायाभ्यां नमः इति विन्यस्य ध्यायेत्॥ बंधूककांचननिभं रुचिराक्षमालां पाशांकुशौ व-
रदं निजबाहुदंडैः। बिभ्राणमिंदुशकलाभरणं त्रिनेत्रमर्धांबिकेशमनिशं वपुराश्रयामि॥ इति ध्यात्वेदितिः॥ श्री केशवमातृकान्यासः॥ अथ केशवादिमातृकान्यासस्य श्री
[illegible] ऋषिः सुरेखागायत्री छंदः हृदयश्रीपरमात्मा केशवो देवता। न्यासे विनियोगः। ततः कामराजबीजेन षड्दीर्घयुक्तेन षडंग
न्यासः। केशवादिमातृकाः [illegible] श्रीकेशवीसंततमाश्रये हां ॐ ऐं क्लीं श्रीं क्लीं ॐ नमो ना-
[illegible] ध्यायेत्॥ [illegible] रदाभां शंखं चक्रं वगदां पद्मं किरीटादियुक्तामतिसुंदरीतां श्रीकेशवीसंततमाश्रये
रायणाय अं केशवकीर्तिभ्यां नमः एवं सर्वत्र। आं नारायणकांतिभ्यां · इं माधवतुष्टिभ्यां · ईं गोविंदपुष्टि · उं विष्णुधृति · ऊं मधुसूदनशांति · ऋं त्रिविक्रमक्रिया ·
ॠं वामनदया · लृं श्रीधरमेधा · लॄं हृषीकेशहर्षा · एं दामोदरलज्जा · ऐं पद्मनाभश्रद्धा · ॐ वासुदेवलक्ष्मी · औं संकर्षणसरस्वती · अं प्रद्युम्नप्रीति · अः अनि-
रुद्धरति · कं चक्रिजया · खं गदिदुर्गा · गं शार्ङ्गिप्रभा · घं खड्गिसत्या · ङं शंखिचंडिका · चं हलिवाणी · छं मुसलिविलासिनी · जं शूलिविजया · झं पाशिविरजा · ञं अंकुशि
विश्वा · टं मुकुंदविनदा · ठं नंदजसुनंदाभ्यां · डं नंदिस्मृति · ढं नरऋद्धि · णं नरकजित्समृद्धि · तं हरिशुद्धि · थं कृष्णबुद्धि · दं सत्यभुक्ति · धं सात्वतमति · नं शौरिक्षमा ·
पं शूररमा · फं जनार्दनउमा · बं भूधरक्लेदिनी · भं विश्वमूर्तिक्लिन्ना · मं वैकुंठवसुप्रदा · यं त्वगात्मकपुरुषोत्तमवसुधा · रं असृगात्मकबलिपरा · लं मांसात्मक
बलानुजपरायणा · वं मेदात्मकबलसूक्ष्मा · शं अस्थ्यात्मकवृषघ्नसंध्या · षं मज्जात्मकवृषप्रज्ञा · सं शुक्रात्मकहंसप्रभाभ्यां · लं शिवशक्त्यात्म

श्री
६०४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मं

तंत्र

क कपिले मोक्षा· क्षं परात्मकन्नसिंह विक्षा·॥ इति केशवादिमातृकान्यासः॥ अथ लकलोबीजादिमातृकान्यासः॥ तत्र शक्तिऋषिः देवीगायत्री छंदः सकलप्रपंच
मूलप्रकृतिर्विद्याशक्तिर्देवता। न्यासे विनियोगः॥ ततः षड्दीर्घयुक्तमायाबीजेन करषडंगं विधाय ध्यायेत॥ उद्यच्च[illegible] स्वस्वभाभां विजितनवजपामिंदुखंडावनकौ
द्योतमौलिं त्रिनेत्रां विविधमणिलसत्कुंडलां पद्मगां वा हारग्रैवेयकांचीगुणमणिवलयाद्यैर्विचित्रां [illegible] पाशांकुशाभयवरदकरां मे विकां लोकमामिति इति
ध्यात्वा क्लीं अं क्लीं इत्यादिक्रमेण न्यसेदिति शक्तिमातृकान्यासः॥ अथ लक्ष्मीबीजादिमातृकान्यासः॥ तत्र भार्गवऋषिः गायत्रीछंदः रमादेवता। न्यासे विनियोगः॥ श्रीं
श्रां मित्याद्दिनाकरषडंगन्यासं विधाय ध्यायेत॥ वामे करे तदितरे च तथोपरिष्टात्पात्रं सुधारससुतं वरमातुलुंगं। खेटं गदां च दधतीं भवतीं भजामि ध्यायेति ये कमलानिभा
कृतिन्यासं एवं इति ध्यात्वा श्रीं श्रं श्रीं इत्यादि न्यसेदिति लक्ष्मीमातृकान्यासः॥ अथ कामबीजादिमातृकान्यासः॥ तत्र संमोहनऋषिः गायत्रीछंदः कामेश्वरी देवता।
न्यासे विनियोगः॥ क्लां क्लीमित्यादिनाकरषडंगन्यासं विधाय ध्यायेत॥ त्रिनेत्रां सुस्मितमुखीमरुणां वरमम्बरां। पाशांकुशधनुर्बाणधरां कामेश्वरीं भजे। इति ध्यात्वा क्लीं
अं क्लीं इत्यादि न्यसेदिति काममातृका॥ अथ त्रिशक्तिमातृकान्यासः॥ तत्र ब्रह्माऋषिः गायत्रीछंदः त्रिशक्तिर्देवता। न्यासे विनियोगः॥ लज्जा रमा कामबीजत्रयादिरा
इत्याकरषडंगन्यासं विधाय प्राग्वत् ध्यात्वा ह्रीं श्रीं क्लीं अं नम इत्यादि न्यसेदिति त्रिशक्तिमातृकान्यासः॥ अथ प्रपंचयागमातृकान्यासः॥ अथ प्रपंचयागस्य विधान
मभिधीयते। येन निर्धूतकल्मषो लभ्यते समभ्यर्हितः। अस्य परब्रह्मऋषिः गायत्रीछंदः परमात्मा देवता। न्यासे विनियोगः॥ स्वाहा हृदयाय· सोऽहं शिरसे· हंसः शिखायै·
ह्रीं कवचाय· ठः नेत्रं· हरिहर अस्त्रं· मूलमंत्रेण त्रिधा व्यापकं कृत्वा ध्यायेत॥ तारादिपंचमनुभिः परिवीयमानं मानेऽर्गाममनिभ्रंतेन गदेकमग्र्यं। संविद्रूपमखिलागमनेश्वरम
भुतं तन्वे जः परं [illegible] सांद्रसुधांबुराशौ इति ध्यात्वा ओं ह्रीं अं हंसः सोऽहं स्वाहा। ओं ह्रीं आं हंसः सोऽहं स्वाहा इत्यादि न्यसेदिति प्रपंचयागमातृकान्यासः॥ इति साधा
रण[illegible]मातृकान्यासः॥ सर्वमंत्रसाधारणः॥ अथ मातृकाविशेषः॥ तत्रादौ बालामातृकान्यासः॥ तत्र दक्षिणामूर्तये ऋषये नमः पंक्तिछंदसे नमः वा
[illegible]ये [illegible] न्यासे विनियोगः॥ ततो बालात्रिबीजाद्विरावृत्त्या करषडंगन्यासं कृत्वा ध्यायेत॥ आधारे तरुणार्कबिंबरुचिरे हेमप्रभे वाग्भवं बीजं मन्म
[illegible]सदृशं हृदि [illegible] कुंडले संस्थितं॥ चक्रे भालमये सशीतकिरणस्वच्छसदृशं बीजं तृतीयकं ये ध्यायंति पदत्रयं तदुदितं ते यांति सौख्यं सदा॥ इति ध्यात्वा ऐं क्लीं सौः
पं[illegible]मः इत्यादि न्यसेदिति बालामातृकान्यासः॥ अथ श्रीविद्यामातृकान्यासः॥ तत्राशिरसि दक्षिणामूर्तिऋषिः मुखे पंक्तिश्छंदः हृदये महात्रिपुरसुंदरी देव
[illegible] न्यासे विनियोगः॥ ऐं क्लीं श्रीं ऐं सर्वज्ञताशक्त्यै हृदयाय· क्लीं नित्यतृप्तताशक्त्यै शिरसे नमः॥ सौः अनादिबोधाशक्त्यै शिखायै· ऐं स्वतंत्रताशक्त्यै कवचाय क्लीं।
२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऐं क्लीं नित्यमक्लिन्नतायै नेत्रत्रयाय · ह्सौः नित्यमक्लिन्नतायै अस्त्राय · इति विन्यस्य ध्यायेत् ॥ अरुणाकल्लोलतरंगिताक्षी धृतपाशांकुशपुष्पबाणचापा । अखि-
लाभिर्नित्याभिः परिवृतेव रहमिलेव विभावये भवानीं ॥ इति ध्यात्वा मूलविद्यासंपुटितमातृकां न्यसेदिति श्रीविद्यामातृका ॥ अथ परामातृका ॥ तत्र हंसः ऋषिः अव्य-
क्तगायत्री छंदः परादेवता न्यासे विनियोगः ॥ सौः हृद · सौः शिरसे · इत्यादि करषडंगन्यासं विधाय ध्यायेत् ॥ अकलंकशशांकाभा त्र्यक्षा चंद्रकलावती । मुद्रापुस्तकसद्बा-
हुः पातु मां परमा कला ॥ इति ध्यात्वा सौः अं सौः इत्यादि न्यसेदिति परामातृका ॥ अथ कामरतिन्यासः ॥ अस्य ब्रह्मा ऋषिः गायत्री छंदः परमात्मा देवता न्यासे विनियो-
गः ॥ करन्यासं विधाय ध्यायेत् ॥ श्यामांगकांतवरा सर्वाभरणभूषिता ॥ सशक्तिका न स्फुरत्कामान् पंचबाणधृतं भावये ॥ ॐ ऐं क्लीं श्रीं ह्सौः अं कामेश्वररतिभ्यां
नमः · एवं सर्वत्र · आं कामदप्रीतिभ्यां · इं कांतकांतिभ्यां · ईं कांतिमन्मोहिनीभ्यां · उं कामगकमलालया · ऊं कामचारविलासिनी · ऋं कामिकल्पलता · ॠं कामवर्धनवि-
नोदिनी · लृं रामकामवर्धिनी · लॄं सुविस्मितविस्मृता · एं रतिविशालाक्षी · ऐं रमणकेलिहना · ओं रतिनाथदिगंबरा · औं रतिप्रियपामना · अं रतिनायकपुंड्रिका · अः
रमाकांतचरा · कं रमणनित्या · खं निशाचरकल्याणी · गं नंदनमोहिनी · घं नंदकामदा · ङं नंदिसुरोत्तमा · चं नंदापिलसुलापिनी · छं मत्तवाहनदमयंती · जं सरसकल-
हप्रिया · झं पुष्पधनुरकाक्षी · ञं महाधनुः सुमुखी · टं भ्रामणनित्या · ठं भ्रमणरंजनी · डं भ्रमभ्राणपालिनी · ढं भ्रमशिवा · णं भ्रांतमूर्छा · तं मन्मरूपा · थं भंगरमा · दं
भ्रांतिमती · धं भ्रमामहवेचला · नं मोदनदीर्घजिह्वा · पं मोचकरतिप्रिया · फं मुग्धलोलाक्षी · बं मोहवर्धनमंजिनी · भं मदनकपटा · मं मन्मथमदना · यं मातंगमाला · रं
भृंगनायकहंसिनी · लं गायकविश्वलोमुखी · वं गीतजनंदिनी · शं नर्तकरमणी · षं कीलककीर्ति · सं उन्मत्तकलवती · हं मत्तवकोदरी · लं विमलमेघश्यामः · क्षं काम-
वर्धिनी मनोजाय नमः तां भ्यां नमः ॥ ध्यानं पौरसुके दं पुष्पपंचकसायकान् रतिनीलवर्णमिसलांबलं बकुशेशयं ॥ धारयंतीमिराश्लिष्टाः सर्वाभरणभूषिताः ॥ सहका-
रमशोकं च वकुलं कौ नवमल्लिका ॥ नीलोत्पलं च पंचैते पंचबाणस्य सायकाः ॥ इति कामरतिन्यासः ॥ अथ षट्त्रिंशत्कलान्यासः ॥ तत्र ईशानादिपंचब्रह्मणः ईशानतत्पुरुषा-
ग्निवामदेवहरा ऋषयः ॥ हरिगजुषुष्णकदांसि ॥ ईशानाद्या देवताः ॥ पंचब्रह्मन्यासे विनियोगः ॥ ऐं क्लीं श्रीं हसखफ्रें ह्सौः सर्वज्ञाय हृद · बीजपंचकं सर्वत्र [illegible] ने
नोच्चालोमालिने नित्यतृप्ताय शिरसे · प कूलं ललिताशिखिने अनादिबोधाय शिखायै · प वज्रिणे वज्रहस्ताय स्वतंत्राय कवचाय · प औं सहौं हसौं नित्यमलुप्ताय
नेत्रत्रयाय · प ॐ श्रीं पशु हुं फट् · अनंततलास्त्राय अस्त्राय · फट् ॥ ततः हौं ईशानाय नमः ॥ हुं अघोराय नमः ॥ हिं वामदेवाय नमः ॥ हं सद्योजाताय नमः ॥ एवं पंचब्रह्मणे
त्रानूर्ध्वपूर्वदक्षिणोत्तरपश्चिमवक्त्रेषु विन्यस्य षट्त्रिंशत्कला न्यसेत् ॥ तद्यथा ॐ ईशानः सर्वविद्यानां शशिन्यै नमः ॥ ऊर्ध्वमुखे ॥ ईश्वरः सर्वभूतानां अंगदायै नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पूर्वमुखे। ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मणे हृदयायै नमः दक्षिणवक्त्रे। ब्रह्मा शिवो मे अस्तु मरीच्यै नमः उत्तरवक्त्रे। सदाशिवों अंशुमालिन्यै नमः पश्चिमवक्त्रे। इति
विद्महे शोभायै नमः पूर्ववक्त्रे। धः महादेवाय धीमहि विद्यायै नमः दक्षिणवक्त्रे। धः तन्नो रुद्रः प्रतिष्ठायै नमः उत्तरवक्त्रे। धः प्र
समुच्चयेदङ्गुष्ठेन न्यसेत्। ओं तत्पुरुषाय विद्महे ... संगुष्ठतर्जनीयोगेन न्यस्तव्याः। अघोरेभ्यस्तमाकलायै नमः हृदये। अथ घोरेभ्यो मोहायै नमो ग्रीवायां। घोर क्षमायै नमो द
चोदयात् निवृत्त्यै नमः पश्चिमवक्त्रे। धः ... सर्वेभ्यो सर्वाधिकलायै नमो नाभौ। सर्वेभ्यो मृत्युकलायै नमो कुक्षौ। नमस्तेऽस्तु क्षुधायै नमो पृष्ठे। रुद्ररूपेभ्यस्तृष्णायै नमो वक्ष
स्थले। घोरतरेभ्यो निद्रायै नमो वामांसे। सर्वतः सर्वाधिकलायै नमो नाभौ। वामदेवाय नमो रजस्यै नमः गुह्ये। ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रक्षायै नमो लिङ्गे। रुद्राय नमो रत्यै नमो दक्षोरौ। कालाय नमो मालिन्यै
सि। अङ्गुष्ठमध्यमायोगेन न्यस्तव्याः। वामदेवाय नमो रजस्यै नमः गुह्ये। ... शान्त्यै नमो वामजानुनि। वलविकरणाय नमः ... सिद्ध्यै नमो वामजङ्घायां।
नमो वामोरौ। कलकाम्यायै नमो दक्षजानुनि। विकिरणाय नमः शान्त्यै नमो वामजानुनि। वलक्रियायै नमो दक्षजङ्घायां। विकिरणाय नमः सिद्ध्यै नमो वामजङ्घायां।
वलाय नमः स्थिरायै नमो दक्षस्फिचि। वलप्रमथनाय नमो रात्र्यै नमो वामस्फिचि। सर्वभूतदमनाय नमो भ्रामिण्यै नमो कण्ठे। मनोन्मन्यै नमो दक्षपार्श्वे। उन्मना
य नमो तुरायै नमो वामपार्श्वे। इत्यङ्गुष्ठानामिकायोगेन न्यस्तव्याः। सद्योजातं प्रपद्यामि सिद्ध्यै नमो दक्षपादतले। सद्योजाताय वै नमो नमः ऋद्ध्यै नमो वामपादतले। भवे
लक्ष्म्यै नमो दक्षहस्ततले। भवे धृत्यै नमो वामहस्ततले। भवे नातिभवे मेधायै नमो नासिकायां। भव स्वमां प्रज्ञायै नमः शिरसि। ओं भवः प्रभायै नमो दक्षबाहौ। उद्भवाय न
मः सुधायै नमो वामबाहौ। इत्यङ्गुष्ठकनिष्ठिकायोगेन न्यस्तव्याः। प्राणायामचतुर्थान्ताः कलाः सर्वाः स्मृताः कृताः। अष्टत्रिंशत्कलाः प्रोक्ताः पञ्चब्रह्मपदादिकाः। इ
ति विन्यस्त देहे सोमवे ओं ग्राघरः स्वयं। इत्यष्टत्रिंशत्कलान्यासः॥ एवं न्यासान् कृत्वा प्राणायामत्रयं कृत्वा गणेशपंचवक्त्री दुर्गा बटुकक्षेत्रपालान् पूजयित्वा स्व
ति विन्यस्त देहे ... ॥ अथ मालिनीन्यासः। अस्य श्रीमालिनीन्यासस्य परशंभुऋषिः गायत्री छन्दः मू
ठाने न्यासक्रमेण पठेत्॥ ॥इति श्रीविद्यालोके पञ्चत्रिंशन्नमात्न्यासः॥ नफक्षमलवरयूं हृदयाय। नफक्षमलवरयीं शिरः। एवं षड्दीर्घयुक्तेन करषडङ्गन्यासं विधाय ध्यायेत्। अरुणवस्त्रार्ध
... मालिनीदेवतान्यासे विनियोगः। नफक्षमलवरयूं हृदयाय। ... पाशांकुशधरां देवीं सुधासक्तकपालिनीं। इत्यादित्रयसंपुटां मूलं दक्षकरे धरां र
... शिवो। निवृत्यादिकलायुक्तां प्रतिवक्त्रं त्रिलोचनां। पाशांकुशधरां देवीं ... मालिनीमातृकामविपामलांदिव्य लसंत्यां तं स्मरेत् तत्परात्परां॥ सौः अं कं पं आं सौः हृद
... ध्यात्वा मालिनीमावयेच्छिवां॥ इति ध्यात्वा परां संपुटितां कुर्यात् मालिनीम् ... सौः ओं पं पं ... आं सौः नेत्रत्रयाय वौषट्। सौः अं यं ९० अः सौः अस्त्राय। इति करषडङ्गन्या
सः। सौः इं वं पं ई सौः शिरसे। सौः उं ऊं सौः शिखा। सौः एं तं पं ऐं सौः कवाय। ... सौः शिरसि। सौः निवृत्यै नमः सौः पूर्वमुखे। सौः वं चामुण्डायै नमः सौः ललाटे। सौः पं प्रिय द
र्शनाय सौः नमादिन्यै नमः सौः शिखायां। सौः धं व्यासिन्यै नमः सौः शिरसि।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव ६७६ 676

सौः दक्षकर्णे। सौः उं प्रवर्धिन्यै नमः सौः

शिखिन्यै नमः सौः नेत्रयोः। सौः अं गुलस्पर्शिन्यै नमः सौः सिन्लौ कयोः। सौः नं शंकरनारायण्यै नमः सौः गंडयोः। सौः हं मोहिन्यै नमः सौः ऊर्ध्वोष्ठे। सौः घं घोरायै

वामकर्णे। सौः दं त्रिलिन्यै नमः सौः मुखे। सौः कं करालाक्ष्यै नमः सौः ऊर्ध्वदंतेषु। सौः खं कालिकायै नमः सौः अधोदंतेषु। सौः गं शिवायै नमः सौः भं भीषण्यै नमः सौः दक्षस्कंधे। सौः

नमः सौः अधरोष्ठे। सौः ठं वीरायै नमः सौः जिह्वाग्रे। सौः त्रः वागीश्वर्यै नमः सौः जिह्वायां। सौः वं शिखिवाहायै नमः सौः कंठे। सौः वामहस्तांगुष्ठांगुलीषु। सौः अः दक्षिणायै

यं भुजंगायै नमः सौः वामस्कंधे। सौः क्षं क्षेमकारिण्यै नमः सौः दक्षहस्तांगुष्ठांगुलीषु सौः पं कुब्जिकायै नमः सौः वामहस्तांगुष्ठांगुलीषु। सौः पं पालिन्यै नमः सौः

नमः सौः करपृष्ठयोः। सौः रं कपालिन्यै नमः सौः वामहस्तकपाले। सौः ईं दीपिन्यै नमः सौः दक्षहस्तमूले। सौः जं जयिन्यै नमः सौः भूलाग्रे। सौः नं पूतिन्यै नमः सौः वामहस्ते। सौः ओं मो

हृत्पद्मे। सौः औं आलम्बिन्यै नमः सौः आलवाले। सौः अं अंबिकायै नमः सौः प्राणे। सौः छं छागिन्यै नमः सौः दक्षहस्ते। सौः मं कुसुमायुधायै नमः सौः गुह्ये। सौः

दिन्यै नमः सौः स्तनयोः। सौः लं लंबोदर्यै नमः सौः उदरे। सौः क्षं संहारिण्यै नमः सौः नाभौ। सौः मं महाकाल्यै नमः सौः नितंबे। सौः अं अंगायन्यै नमः सौः

भ्यै नमः सौः शुक्रदेशे। सौः शुक्रे। सौः तं तरस्विन्यै नमः सौः ऊर्वोः। सौः ओं ज्ञानशक्त्यै नमः सौः दक्षजानुनि। सौः एं क्रियाशक्त्यै नमः सौः वामजानुनि। सौः

दक्षजंघायां। सौः औं सावित्र्यै नमः सौः वामजंघायां। सौः दं दहन्यै नमः सौः दक्षपादांगुष्ठे। सौः फं फट्कारिण्यै नमः सौः वामपादांगुष्ठे। सौः नफलें वरयीं सौः क्षम

२ श्रीमालिन्यै नमः सौः हृदि। सौः ऐं क्लीं श्रीं सौः मातृकायै नमः सौः शिरसि। सौः नफक्षमलवरयां सौः हृदयाय नमः इत्यादि षड्दीर्घयुक्तेन मालिनीबीजेन आधारे ४ ईशानलिंगा

करषडंगन्यासं कृत्वा प्राग्वत्स्थापयदिति मालिनीन्यासः॥ ततः प्राणायामत्रयं कृत्वा लिंगन्यासं कुर्यात्॥ ४ हं स्वयंभूलिंगाय नमः ... वहन्नासापुटे ध्यात्वा क·

य नमः हृदये। ४ ओं इतरलिंगाय नमः भ्रूमध्ये। ४ ऐं ईं औं परलिंगाय नमो ब्रह्मरंध्रे। कनककमलकेतिभं ... स्वरूपं तेजो विचिंत्य

रांगुलीसे कृत्य ... ऐं क्लीं सौः बीजत्रयं मध्यमानामिकाकनिष्ठांगुष्ठतर्जनीकरतलेषु विन्यस्येति करशुद्धिन्यासः॥ नाभेरापादं हृदो नाभिपर्यंतं शिरसो हृत्प

र्यंतं तद्वत् बीजत्रयं व्यालयात्मक्रमेण विन्यस्य क्लीं ऐं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरि आत्मानं रक्ष रक्ष हृदयाय नमः इति क्रमेण षडंगन्यासं कृत्वा आ

धार हृच्छिरःसु चतुर्दल द्वादश षोडश दलमंडलानि विभाव्य तेषु क्रमेण वह्निसूर्यसोमात्मकं तया मूलविद्याखंडत्रयं तेजोरूपं विचिंत्य करयोर्मूलमध्याग्रे

मूलहृद्विंदुषु न्यसेत्। मूलविद्यात्रयात्कुंडलिन्या ब्रह्मरंध्रके। हृदशांते ... न्यसेत्। ... अथ आसनन्यासः॥ ४ ऐं क्लीं सौः श्री

त्रिपुरा अमृतार्णवासनाय नमः। ऐं क्लीं सौः हस्क्लं त्रिपुरसुंदरि रक्ष पोतांबुजासनाय नमः क्लीं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरी देव्यात्मासनाय नमः। ह्रैं हं क्लीं ह्लौं गंत्रि ६७६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पुरवासिनि सिद्धि सर्ववक्रासनाय नमः ह्सैं ह्सक्लीं ह्सौः त्रिपुराश्रीसर्वमन्त्रासनाय नमः ऐं क्लीं सौः त्रिपुरमालिनि साध्यसिद्धासनाय नमः क्रीं श्रीं सौः त्रिपुर
सिद्धासितं पुजासनाय नमः ह्स्रैं ह्सक्लरीं ह्सौः त्रिपुराम्बापर्यंकपीठासनाय नमः ह्सक्लरडैं ह्सक्लरडीं ह्सकलरडौः त्रिपुरभैरवी सदाशिवमहाप्रेतप
द्मासनाय नमः एतान्सुपादजानूरुलिंगनाभिहृद्भ्रूललाटब्रह्मरन्ध्रेषु विन्यसेत्क्रमतः सुधीः॥ अथ परान्यासः॥ ब्रह्मरन्ध्रे ऽरुणाधोमुखसहस्रदलकम
लकर्णिकायामरुणपूर्णचन्द्रमण्डलमध्ये उदितादित्यसंकाशं स्वशिरोमूलाग्रे शृंगाटं ध्यात्वा तन्मध्ये अकथादिक्रमेण समस्ताक्षरमयमकुलासनं वाग्भवं येत ५
संचिन्त्य तन्मध्ये पादुकां ध्यात्वा पूर्वकलारूपामकुलकुण्डलिनीं मूलशृंगाटमध्यपर्यन्तमविच्छिन्नां विसतन्तुनिभां सितां महाकामकलात्मिकां ध्यात्वा चतुर्दलाधारपद्मकर्णि
कायां त्रिकोणयन्त्रान्तर्मालां च ध्यात्वा तदन्तः कुलासनं तत्र वाग्भवं संचिन्त्य तत्र कमलं ज्वलदग्निरूपं ध्यात्वा तत्र पादुकां ध्यात्वा सपरार्धकलामयं भ नो
त्रिकुण्डलिनीलिङ्गाकारतया व्याप्तिरूपसुधाकुण्डलिनीमध्यमनुप्रविश्य मद्ध्येऽपि संचयं विलाकुलपादवधूं ध्यात्वा तयोर्मध्ये तन्नालकुण्डलिन्यो मिथुनसंभवेन
रं तरां निविडस्रावदमृतवर्षधारया तं सिक्तं ध्यात्वा तदेकनादरूपं वेले कृत्वा भावयेदिति परान्यासः॥ अथ पश्यन्तीन्यासः॥ स्वशिरस्यान्तःस्थं त्रिकोणं हंसभरितमा
ध्येत समरसं सकलमकारादि पश्यन्त्यवस्थारसभरितं संचिन्त्यामादिवामा अधिकरेखासु त्रिकं पंचके त्रिकं पश्यन्तीकं देवके न्यसेदिति। प्रथमरेखा
यां वामायै नमः ज्येष्ठायै रौद्र्यै द्वितीयरेखायां अम्बिकायै कारात्मिकायै इच्छायै ज्ञानायै क्रियायै तृतीयरेखायां शान्तायै हकारात्मिकायै अ
हं रसात्मिकायै इति न्यसेदिति पश्यन्तीन्यासः॥ अथ मध्यमान्यासः॥ अनेकात्मने ऽविकृतनादाय नमो ब्रह्मरन्ध्रे ओंकारात्मने भूस्य नादाय नमो ला
ललाटे बिन्दुरूपात्मने स्पर्शनादाय नमो भ्रूमध्ये बिन्दुत्रिकोणात्मध्वनिनादाय नमो मुखपद्मे कारेखात्मने नादनादाय नमो विशुद्धे। चता
नेविंदुनादाय नमः अनाहते। एकारात्मने शक्तिनादाय नमः मणिपूरके बिन्दुरूपात्मने वीजनादाय नमः स्वाधिष्ठाने हंसरूपात्मने अक्षरनादाय नमः आ
धारे॥ इति मध्यमान्यासः॥ अथ वैखरीन्यासः॥ षडाधारेषु लात्त्रयेण त्रिधा विभज्य वीजत्रयसंगतं कृत्वा वसवलाजयोत्तडिदाभं मूलवाग्भवं ङ फ क ठ कु
योरक्तक्तनिभं शुद्धकामराजं स्वरहक्षयोः धूम्रं द्रसैं निभं शुद्धतार्तीयं शिवशक्तिवीजसंगतं कृत्वा न्यसेत्॥ तद्यथा॥ मूलाधारे पूर्वादिचतुर्दले वं ह्सौं नमः ऐं ह्सौं
ह्सौं नमः षं ह्सौं सं ह्सौं स्वाधिष्ठाने बं ह्सौं भं ह्सौं मं ह्सौं यं ह्सौं रं ह्सौं लं ह्सौं मणिपूरे डं ह्सौं ढं ह्सौं णं ह्सौं तं ह्सौं थं ह्सौं दं ह्सौं धं ह्सौं नं ह्सौं पं ह्सौं फं ह्सौं
अनाहते द्वादशदलेषु पूर्वादिकं ह्सौं खं ह्सौं गं ह्सौं घं ह्सौं ङं ह्सौं चं ह्सौं छं ह्सौं जं ह्सौं झं ह्सौं ञं ह्सौं टं ह्सौं ठं ह्सौं ततो विशुद्धे षोडशदलेषु अं ह्सौं आं ह्सौं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि घार्ल
६७७

अः ह्सौं स्वंतं विन्यस्य आज्ञायां हं ह्सौं · क्षं ह्सौं · इति न्यसेदिति वैखरीन्यासः ॥ अथ कामकलान्यासः ॥ तत्रादौ ईकारो ध्येयगतबिंदुमात्मनो बिंदुवक्त्रं अधःकल्प्यै एव प
रावक्त्रं अं नमः इति मुखे व्यापकत्वेन विन्यस्य तदर्धं सपरार्धरूपं विंदुद्वयं स्तनद्वयं ध्यात्वा क्लीं सपरार्धं विंदुद्वयात्मकस्तनयुग्माय नमः इति व्यापकं कृत्वा सोः
सपरः ध्योनियं सुकरेखा त्मये नमः इति लिंगे व्यापकं न्यासं ललाटं चक्षुषी कर्णौ वदनं चमुखविंदुदो बाहू च बाहू यं वक्षो हृदयं स्तनविंदो । चरणद्वयं योनिवि
दो । ध्यात्वा समस्तं मंत्रमकुलाक्षरैः सर्वावयवसंपूर्णं परमसौंदर्यमयं कामेश्वरांकस्थितमात्मानं ध्यात्वा अथ मुद्रान्यासं कुर्यात् ॥ ॐ द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः यां रां लं वां
सां अं मन कामेश्वर कामेश्वरी वाणेभ्यो नमः स्वदक्षिणाधः करे ॥ ॐ थं संमोहन कामेश्वर कामेश्वरी धनुर्भ्यां नमः स्ववामाधः करे ॥ ॐ आं आं क्रों वशीकर काम
श्वर कामेश्वरी पाशाभ्यां नमः स्वदक्षिणोर्ध्वकरे ॥ ॐ क्रों क्रों स्तंभन कामेश्वर कामेश्वर्यंकुशाभ्यां नमः स्ववामोर्ध्वकरे । एवं तत्तन्मुद्राः प्रदर्श्य पंचदश्याः त्रिखंडप
कं कृत्वा कलाभिः न्यासं कुर्यात् ॥ ॐ अं कामेश्वरी त्रिपुरा श्रीपादुकां पूजयामि नमः एवं सर्वत्र । आं मोदिनी त्रि० इं मदद्रवि० ईं उन्मादिनी त्रि० उं द्राविणी त्रि० ऊं खे
चरी त्रि० ऋं घंटिका त्रि० ॠं कलावती त्रि० लृं क्लेदिनी त्रि० ॡं शिवदूती त्रि० एं सुभगा त्रि० ऐं भगा त्रि० ओं विश्वेश्वरी त्रि० औं महालक्ष्मी० अं कौलिनी त्रि० अः सु
रेश्वरी त्रि० कं कुलनायिकी त्रि० खं व्यापिनी त्रि० गं भगावहा त्रि० घं वागीश्वरी त्रि० ङं वषट्कारिणी त्रि० चं पिंगला० छं भगसर्पिणी० जं सुंदरी० झं नीलपताका०
ञं त्रिपुरा० टं सिद्धेश्वरी० ठं अमोघा० डं रत्नमालिनी० ढं मंगला० णं भगमालिनी० तं रौद्री० थं व्योमेश्वरी० दं अंबिका० धं अट्टहासा० नं व्यापिनी० पं वज्रेश्वरी० फं धू
म्रिणी० बं शांभवी० भं स्तंभिनी० मं अनामा० यं त्रिपुरा० रं रक्ता० लं शुक्ला० वं अपराजिता० शं संवर्तिका० षं विमला० सं वीरा० हं अघोरा० ळं विंदुभैरवी० क्षं संवर्तक
र्षणी० ॥ इति कलालिकान्यासः ॥ अथ कामकलान्यासः ॥ क्लीं सिद्धायै नमः पादे । क्लीं श्रीदायै नमो जंघायां । क्लीं रत्यै नमो जानुनि० क्लीं स्मरायै नमः ऊरौ । क्लीं कां
त्यै नमो वक्षसि । क्लीं मनोरमायै नमः बाहौ । क्लीं मनोहरायै नमो मुखे । क्लीं मनोरथायै नमो मूर्ध्नि । क्लीं एवं दक्षभागे विन्यस्य वामभागे विलोमेन क्लीं मनोरमायै
नमो मूर्ध्नि । क्लीं मोदिन्यै नमः आस्ये । क्लीं दीपिन्यै नमो बाहौ । क्लीं शाबल्यै नमो वक्षसि । क्लीं वशंकर्यै नमः ऊरौ । क्लीं रागस्यै नमो जानौ । क्लीं सुभगायै नमो जंघा
यां । क्लीं प्रियदर्शिन्यै नमः पादे ॥ इति कामकलान्यासः ॥ अथ सोमकलान्यासः ॥ सं पूषायै नमः पृष्ठे । सं शोभायै नमः । सं परास्विन्यै नमः । सं सपृष्ठे । सं सुमनसे नमः ग्रीवा
पृष्ठे । सं रत्यै नमः कर्णे । सं सुधायै नमः । सं धृत्यै नमो नासिकाविले । सं चंद्रिकायै नमो ललाटे । सं ज्योत्स्नायै नमो मस्तके । एवं दक्षभागे विन्यस्य वामभागे विलो श्री
मतः । सं प्रीत्यै नमो मस्तके । सं अंशुमालिन्यै नमो ललाटे । सं अंबिकायै नमो नासिकाविले । सं शशिन्यै नमो नेत्रे । सं छायायै नमो कर्णे । सं संपूर्णमंड ६७७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लाये नमो श्रीमापृष्ठे। संतुष्ट्यै नमः अंगुष्ठे। सः अमृतायै नमः पृष्ठवंशे॥ इति सोमकलान्यासः॥ एवं सोमकलान्यासस्त्वा[illegible]दः परिकीर्त्तितः॥ अथ योगपीठ
न्यासमात्मनि सहृदयोरु हृदयकल्पितपादचतुष्टयं मुखनाभिपार्श्वे हृदयकल्पितगात्रचतुष्टयं योगपीठं निजदेहे ध्यात्वा मूलाधारे ॐ महाकालाय रक्तवर्णाय मंडू
काधाराय नमः। तदुपरि स्वाधिष्ठानपर्यंतं ॐ पंचवक्त्रदशभुजाय रक्तकृष्णवर्णाय मदक्षिणपार्श्वे कालाग्निरुद्राय नमः। तदुपरि नाभिपर्यंतं ॐ वे धूकमहि
रायै मूलप्रकृत्यै नमः। तदुपरि हृदयपर्यंतं ॐ शरच्चंद्रप्रभाय पंकजहस्तधारिणे आधारशक्त्यै नमः। तदुपरि हृदय एव कूर्माय· अनंताय· वराहाय· पृथिव्यै·
अमृतार्णवाय· ॐ अं आं इत्यादि क्षांतं मातृकामुद्रार्यं नवखंडगिरिराजिताय नवरत्नमद्वीपाय नमः। तत्रैव नवखंडे नवरत्नानि न्यसेत् ईशानादि मध्यांतं अं
दाक्षिण्येन ॐ पुष्परागरत्नाय·२ नीलरत्नाय·२ वैडूर्यरत्नाय·२ विद्रुमरत्नाय·२ मौक्तिकरत्नाय·२ मरकतरत्नाय·२ गोमेदरत्नाय·२ मध्ये पद्मरागरत्नाय·२
रत्नपर्वताय·२ नंदनोद्यानाय·२ कल्पकोद्यानाय· तत्रैव वसंतादिऋतुभ्यो·२ पश्चिमे इंद्रादिपालेभ्यो नमः· पूर्वे २ इंद्रादिपार्श्वे गजेभ्यो नमः·२ विचित्ररत्नमे
मिकायै नमः। तत्र पश्चिमादि मध्यांतं त्रिकोणेन नवचक्राणि न्यसेत्॥ २ कालचक्रेश्वरी पादुकां पूजयामि २ मुद्राचक्रेश्वरी·२ मातृकाचक्रेश्वरी·२ रत्नचक्रे
श्वरी·२ देशचक्रेश्वरी·२ गुरुचक्रेश्वरी·२ तत्त्वचक्रेश्वरी·२ गुहचक्रेश्वरी· मध्ये २ मूर्त्तिचक्रेश्वरी·२ संगीतयोगिनी रूपिणी शक्तिः· मध्ये समस्तप्रकटयोगिनी
शक्तिः· तन्मध्ये २ रत्नवेदिकायै· श्वेतछत्राय·२ रत्नसिंहासनाय· एवं हृदये चिंत्य स्वात्मानं सिंहासनं स्वदेहे ध्यायन् सिंहासनदेवता न्यसेत्। दक्षांसे
रक्तवर्णाय वृषभरूपाय धर्माय·२ वामांसे ३ श्यामवर्णाय सिंहरूपाय ज्ञानाय नमः। दक्षजानुनि २ पीतवर्णाय भूताकाराय वैराग्याय नमः। वामजानुनि
इंद्रनीलप्रभाय गजरूपाय ऐश्वर्याय नमः। एते सिंहासनपादरूपिणः। मुखे अधर्माय· वामपार्श्वे ३ अज्ञानाय· नाभौ ३ अवैराग्याय· दक्षपार्श्वे अनैश्व
र्याय नमः। एते सिंहासनगात्ररूपिणः॥ मध्ये मायायै· विद्यायै· तदुपरि आनंदकंदाय नमः। संविन्नालाय· प्रकृतिमयपत्रेभ्यो· विकारमयकेसरेभ्यो· पंचा
शद्वर्णबीजाढ्य सर्वतत्त्वकर्णिकायै रूपायै· तस्यां अं अर्कमंडलाय· उं सोममंडलाय· रं वह्निमंडलाय· सं सत्त्वाय· रं रजसे· तं तामसे· तदुपरि पूर्वादिदिक्षु मध्ये
[illegible]तत्त्वात्मने· मायातत्त्वात्मने· कलातत्त्वात्मने· विद्यातत्त्वात्मने· मध्ये परतत्त्वात्मने· तत्र आं आत्मने· अं अंतरात्मने· पं परमात्मने· क्रीं ज्ञानात्म
तं ने· ततः केसरेषु पूर्वादिदिक्षु मध्ये च [illegible] प्रादक्षिण्येन न्यसेत्। दूर्ध्वं वा· सुंदर्यं वा· सुखसुखायां वा· विश्वरूपायां वा· विमलायां वा· अनंतायां वा· वदर्य्यं वा·
सुरंदर्यं वा· मध्ये ऊर्ध्वमद्भिन्नं वा· तदुपरि ह्रीं सर्वशक्तिकमलासनाय नमः। इति पीठमंत्रेण विन्यस्य तदुपरि श्रीचक्रे ध्यात्वा समस्तप्रकटगुप्तगुप्ततरसं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिपार्ल
६७८

678

...कोणे लभितर्गर्भरहस्यातिरहस्यपरापररहस्ययोगिनीश्रीचक्रपादुकादेवताभ्यो नमः। इति व्यापकं कृत्वा न्यस्य हृदि त्रिकोणं विभाव्य तन्मध्ये रूवाला
मूलं ...ये श्रीं ... मुद्रार्थं त्रिकोणं रक्तवर्णं उड्डीयाणपीठश्री० त्रिकोणस्याग्रवालो मूलयोर्वामभवहृद्यमुद्रार्थं चतुरस्रपीतवर्णं कामरूपपीठश्री० दक्षकोणे काम
रा... हृद्यं ... र्थं चं ... निभश्वेतवर्णं जालंधरपीठश्री० वामकोणे शक्तिबीजहृद्यं चषट्कुलांछित धूम्रवर्णं पूर्णगिरिपीठश्री० इति चतुःपीठं विन्यस्य पुनः वेदवेआ
...श्री० १ ... लं ... ब्रह्मणे पृथिव्याधिपतये नमो ब्रह्मप्रेतासनश्री० २ वां ... विष्णवे आपामधिपतये नमो विष्णुप्रेतासनश्री० रां ... रुद्राय तेजोधिपतये
नमः रुद्रप्रेतासनश्री० ४ यां ... ईश्वराय वाय्वधिपतये नम ईश्वरप्रेतासनश्री० मध्ये हौं वियदधिपतये पंचवक्त्राय सदाशिवाय नमः सदाशिवमहाप्रेता
सनाय नमःश्री० इति पंचप्रेतासनं विन्यस्य तदुपरि रक्तपद्मकर्णिकायां चतुरस्रगर्भचतुष्कोणपीठे षडासनानि न्यसेत्॥ १ श्रीं ऐं ... सौः त्रिपुरासुधार्णवास
नाय नमः। २ ऐं क्लीं सौः त्रिपुरेश्वरी पोतांबुजासनाय नमः। ३ क्लीं ह्रीं सौः त्रिपुरसुंदरी देव्यासनाय नमः ४ हैं ह क्लीं ह्सौः त्रिपुरवासिनी सर्वचक्रासनाय नमः।
ह सै ह स क्लीं ह सौः त्रिपुराश्री सर्वमंत्रासनाय नमः। ६ क्रीं क्लीं ब्लें साध्यासिद्धासनाय नमः। इति षडासनपुष्ट षडासनानि विन्यस्य मध्ये चतुरस्रे चतुःपीठ
सहितं चतुरासनं न्यसेत्। इशा... कामभवहृद्यमुद्रार्थं आग्नेयचक्रे कामगिर्यालये मित्रेशनाथात्मिके जाग्रद्दशाधिष्ठायिके इच्छाशक्त्यात्मक रुद्रशक्तिश्रीका
मेश्वरीदेवी० क्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरीदेव्यात्मासनाय नमः। वायव्यकोणे २ कामराजहृद्यं सूर्यचक्रे जालंधरपीठे षष्ठीशनाथात्मिके स्वप्नदशाधिष्ठायि
के ज्ञानशक्त्यात्मक विष्णुशक्तिश्री वज्रेश्वरीदेवी० हैं ह क्लीं ह्सौः त्रिपुरवासिनी सर्वचक्रासनाय नमः। नैर्ऋत्यकोणे ३ शक्तिबीजहृद्यमुद्रार्थं सोमचक्रे पू
र्णगिरिपीठे उड्डीशनाथात्मिके सुषुप्तिदशाधिष्ठायिके क्रियाशक्त्यात्मक ब्रह्मात्मकशक्तिश्री भगमालिनीदेवी० हसैं हसक्लीं हसौः त्रिपुराश्री सर्वमंत्रा
सनाय नमः। आग्नेये २ समस्तहृद्यमुद्रार्थं ब्रह्मचक्रे श्री उड्डीयाणपीठे चर्यानाथात्मिके तुरीय तुरीयातीत दशाधिष्ठायिके परब्रह्मशक्त्यात्मिके श्री महात्रिपुरसुंद
रीदेवी०। क्रीं क्लीं ब्लें त्रिपुरमालिनी साध्यासिद्धासनाय नमः मध्ये ओं त्रितारवाला पंचदशी ... श्री महात्रिपुरसुंदरी सर्वमंत्रासनाय नमः। इति विन्यस्य
४ समस्तमातृकामुद्रार्थं शिवशक्ति सदाशिवेश्वर शुद्धविद्यामाया कला विद्या राग काल नियति पुरुष प्रकृत्यहंकार बुद्धि मनस्त्वक् चक्षुः श्रोत्र जिह्वा घ्रा
ण वाक्पाणिपादपायूपस्थ शब्द स्पर्श रूप रस गंधाकाश वायु वह्नि सलिल पृथिव्यात्मने श्री महात्रिपुरसुंदरी योगपीठात्मने नमः इति व्यापकं कृत्वा

श्री
६७८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मूलं श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपादुकां पूजयामीति षट्त्रिंशत्तत्वात्मके देहमये महायोगपीठे स्वेष्टदेवतां हृदि न्यसेत्॥ इति देहमयपीठे चिंतयेत्परदेवतां॥ इति
योगपीठन्यासः॥ अथ पीठन्यासः॥ अस्य गणेशन्यासस्य गणक ऋषिः निचृद्गायत्री छंदः श्रीगणेशो देवता न्यासे विनियोगः। ॐ गां शक्त्यानंदात्मने हृदया
य॰ ॐ श्रीं गीं सुखेंदुरूपशिर॰ ॐ ह्रूं गूं राजसं [illegible] शिखा॰ ॐ क्लौं गैं मदनोत्कटाय कवच॰ ॐ ग्लौं गौं प्रमोदायनेत्र॰ गं गः सर्वमंत्रात्मने आमोदाय अस्त्राय॰ इति करषडंगन्या
सं कृत्वा ध्यायेत्। तरुणारुणसंकाशं गजवक्त्रं त्रिलोचनं। पाशांकुशवराभीतिलसत्करं शक्तिसमान्वितं॥ एवं ध्यात्वा वर्णपंचाशच्छक्तियुग्मगणपान्न्यसेत्। ॐ गं अं
विघ्नेशश्रीभ्यां नमः एवं सर्वत्र। ॐ आं विघ्नराजह्रीभ्यां॰ इं विनायकपुष्टि॰ ईं शिवोत्तमशांति॰ उं विघ्नकृत्सरस्वती॰ ऊं विघ्नहर्तृरति॰ ऋं विघ्नेशमाला॰
[illegible] गणनायकमेधा॰ लृं एकदंतभ[illegible] लॄं द्विदंतकामिनी॰ एं गजवक्त्रमोहिनी॰ ऐं निरंजननटा॰ ओं कपर्दिपार्वती॰ औं दीर्घमुखज्वालिनी॰ अं शंखकर्णनंदा॰ अः
[illegible] वृषध्वजयशस्विनी॰ कं गणनाथकामरूपिणी॰ खं गजेंद्रदुर्गा॰ गं शूर्पकर्णतेजोवती॰ घं त्रिनेत्रसती॰ ङं लंबोदरविघ्नेशी॰ चं महानादस्वरूपिणी॰ छं चतुर्मूर्ति
कामदा॰ जं सदाशिवमदविह्वला॰ झं आमोदकांति॰ ञं दुर्मुखधूम्रा॰ टं सुमुखसिता॰ ठं प्रमोदरमा॰ डं एकपादमहिषी॰ ढं द्विजिह्वनाथध्वजिनी॰ णं शूरविकर
णा॰ तं वीरभृकुटी॰ थं षण्मुखलज्जा॰ दं वरददीर्घघोणा॰ धं मन्मथवाहनधनुर्धरा॰ नं वक्रतुंडयामिनी॰ पं द्विरंडरात्री॰ फं सेनानीकामदा॰ बं ग्रामणीशशिप्रभा॰
भं मत्तलोलाक्षी॰ मं विमत्तचंचला॰ यं मत्तवाहनदीप्ति॰ रं जटीसुभगा॰ लं मुंडीदुर्भगा॰ वं खड्गीशिवा॰ शं वरेण्यगर्भा॰ षं वृषकेतुभगिनी॰ सं भक्ष्यप्रियभोगिनी॰ हं
गणेशकालरात्रि॰ ळं मेघनादकाली॰ क्षं गणेश्वरकालकृत्तिका॥ इति गणेशन्यासः॥ अथ ग्रहन्यासः॥ अं १६ स्वराणि [illegible] सूर्याय भगवते रेणुकांबायै नमः
हृदयाधः। ॐ [illegible] भगवते अमृतांबायै नमः॥ ललाटे। ॐ कं पादिकुमारात्मने लोहिताय मंगलाय भगवते मेधांबायै नमः नेत्रत्रये। ॐ चं पवर्गा
त्मने [illegible] भगवते [illegible] नमः हृदये। ॐ टं पंचसरकलात्मने बुधाय भगवते यशस्विन्यंबायै नमः हृदयोपरि। ॐ तं पपुष्परागात्मने बृहस्पतये भगवते शांक
[illegible] नमः कंठे [illegible] भगवते श्रद्धांबायै नमः नाभौ। ॐ शं [illegible] कालात्मने राहवे भगवते कृष्णांबायै नमो मुखे। ॐ लं क्षं वैदूर्यात्मने केतु भग
[illegible] नमः पादयोः॥ कामरूपधरान् सर्वान् सर्वाभरणभूषितान्। वामोरुन्यस्तहस्तांश्च दक्षहस्ताभयप्रदान्। भावयेदिति शेषः॥ इति ग्रहन्यासः॥ अथ
नक्षत्रन्यासः॥ ॐ अं आं अश्विन्यै नमो भाले। ॐ इं ईं भरण्यै नमो दक्षनेत्रे। ॐ उं ऊं ऋं कृत्तिकायै नमो वामनेत्रे। ॐ ॠं लृं लॄं रोहिण्यै नमो दक्षकर्णे। ॐ एं मृगशिरसे
नमो वामकर्णे। ॐ ऐं आर्द्रायै नमो दक्षनासापुटे। ॐ ओं औं पुनर्वसवे नमो वामनासापुटे। ॐ कं पुष्याय नमो कंठे। ॐ खं गं आश्लेषायै नमो दक्षभुजे। ॐ घं ङं मघा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मघा[..] नमो वामभुजे । यं पूर्वफाल्गुन्यै नमो दक्षहस्ते । ठं उं उत्तराफाल्गुन्यै नमो वामहस्ते । ठं अं हस्ताय नमो दक्षमणिबंधे ।४ ईं ठं चित्रायै नमो वाममणिबंधे ।
४ डं [..] स्यै नमो दक्षस्तने ।४ ढं णं विशाखायै नमो वामस्तने ।४ तं थं दं अनूराधायै नमो नाभौ ।४ धं ज्येष्ठायै नमो दक्षकट्यां ।४ नं पं फं मूलायै नमो वामकट्यां ।४ वं
पूर्वाषाढायै नमो दक्षोरौ ।४ भं उत्तराषाढायै नमो वामोरौ । मं श्रवणाय नमो दक्षजानुनि ४ यं रं धनिष्ठायै नमो वामजानुनि ४ लं शतभिषायै नमो दक्षजंघायां ४
वं शं पूर्वाभाद्रपदायै नमो वामजंघायां ।४ षं सं हं उत्तराभाद्रपदायै नमो दक्षपादे ४ अं अः लं क्षं रेवत्यै नमो वामपादे ।। ज्वलत्कालानलप्रख्या वरदाभयपाणयः यथा
ज्ञातिया एवं [..] पूर्वा ध्येया मुक्ताविभूषणाः ।। इति नक्षत्रन्यासः ।। अथ योगिनीन्यासः ।। विशुद्धस्थाने षोडशदलकमलकर्णिकायां ४ डां डीं डूं डमलवरयूं ल व
र यूं डाकिनी मां रक्ष रक्ष सर्वसत्त्ववशंकरि देवि आगच्छ आगच्छ इमां पूजां गृह्ण गृह्ण ऐं घोरे ह्रीं सः परमघोरे हूं घोररूपे एह्येहि नमश्चामुंडे डरलकसहैं श्रीमहात्रिपुरसुंदरि
वरदा विच्चे देवि नमः अं १६ विशुद्धपीठस्थे विशुद्ध डाकिनि त्रिविशुद्धनाथदेवयुग्मश्रीपादुकां पूजयामि तद्दलेषु अं अमृतायै । आं आकर्षिण्यै । इं इन्द्राण्यै । ईं ईश्व
र्यै । उं उमायै । ऊं ऊर्ध्वकेशिन्यै । ऋं ऋ[..]ण्यै । ॠं ॠ[..]कायै । लृं लृतायै । लॄं लॄ[..]षायै । एं एकपादिन्यै । ऐं ऐश्वर्यायै । ओं ओंकारिण्यै । औं औषधात्मिकायै । अं अंबिका
यै । अः अक्षरात्मिकायै । इति विन्यस्य ध्यायेत् । ग्रीवाकूपे विशुद्धे नृपदलकमले रक्तवर्णां त्रिनेत्रां शंख[..]रां त्रिशूलं त्रिशिरखमपि महावर्म संधारयंतीं । वक्त्रैः ए
केन वपुः कां पशुजनभयदां पायसान्ने प्रसक्तां त्वक्स्थां वंदेऽमृताद्यैः परिवृतवपुषं डाकिनीं वीरवंद्यां ।। अथामृतादिशक्तीनां डाकिनीसदृशं वपुः । तत्समाना
पुष्पादीनि न्यासपूजनचिंतनेषु [..] अनाहतचक्रे हृदये द्वादशदलकमलकर्णिकायां ४ रां रीं रूं रमलवरयूं राकिणी मां रक्ष रक्ष मम रक्तधातुं रक्ष रक्ष सर्वसत्त्व
वशंकरी त्यादि शेषं समानं । ४ [..] अनाहतपीठस्थे अनाहत राकिणि त्रिअनाहतयुग्मश्रीपादुकां पूजयामि तद्दलेषु कं कालरात्र्यै । खं ख[..]तायै । गं गायत्र्यै । घं घ
ण्टाधारिण्यै । ङं ङर्णात्मिकायै । चं चंडायै । छं छायायै । जं जयायै । झं झंकारिण्यै । ञं ज्ञानरूपिण्यै । टं टंकहस्तायै । ठं ठंकारिण्यै । ध्यानं । हृत्पद्मे भानुपत्रे द्विव
क्त्रां [..] नतिलसद्दंष्ट्रिणी श्यामवर्णाम् अक्षं शूलं कपालं डमरुमपि भुजैर्धारयंतीं त्रिनेत्रां रक्तस्थां कालरात्रिप्रभृतिपरिवृतां स्निग्धभक्तप्रसक्तां श्रीमद्वीरेंद्रवंद्याम
भिमतफलदां भावये राकिणीं तां ।। कालरात्र्यादिकाः शक्त्यश्चतुर्हस्ता नमस्क्रियाः [..]भ्यो भुजाभ्यां दधती द्वाभ्यां हेतिद्वयं अक्षमाला कपाला सितवराभीति पुस्तका श्री ६७९
क्षमालिका । र[..] घंटा खड्गौ [..] खट्वांग [..] वराभयौ । कदली कलशो शूल [..] वरदाभया ।। कुठार [..] रिणो पश्चात् त्रिशूल डमरू [..] विभ्रम
णिपूरकचक्रे नाभौ दशदलकमलकर्णिकायां ४ लां लीं लूं लमलवरयूं लाकिनी मां रक्ष रक्ष मम मांसधातुं रक्ष रक्ष सर्वसत्त्ववशंकरि देवि आगच्छ आगच्छ इ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मांहूं जां गं हूं हस्ल्रें घोरे देवि ह्रीं सः परमघोरे हूं घोररूपे एह्येहि नमश्चामुण्डे डरलकसहैं शों षं आज्ञावत् मणिपूरकपीठस्थे मणिपूरकाकिनी मणिपूरकेना
थसुगमश्रीपादुकां पूजयामि तद्दलेषु डाम सर्वं ४ ढं ढकारिण्यै। णं णामिन्यै। तं तामस्यै। थं स्थामन्यै। दं दक्षायण्यै। धं धात्र्यै। नं नन्दिन्यै। पं पार्वत्यै। फं फ हूं का
रिण्यै नमः। ध्यानं। नाभौ दिक्पत्रपद्मे त्रिनयनविलसत्त्र्यक्षां कुरुस्व वर्णां धात्रीं दंभोलिदंडावरमभयमपि भुजैर्धारयन्ती महोग्रा। डामर्यो [illegible] नीनाथपुत्रेन
भयदं मांसधाल्लेकनिष्ठां गौडान्नेप्रसक्तचित्तां सकलसुखकरीं संस्मरेल्लाकिनीं तां। लाकिन्याः कथिता यास्ता दश संख्या मरीचयः। कपालं शूलं धारिण्यः
रूक्षांजनतिसंयुताः। किरीटहारकेयूरकांचीनूपुरभूषिताः। स्वाधिष्ठानचक्रे षट्दलकमलकर्णिकायां ४ कां कीं कूं कमलवरयूं काकिनि मां रक्ष रमम
मेदोधातुं रक्ष रक्ष सर्वभूर्वचन [illegible] लान स्वाधिष्ठानपीठस्थे स्वाधिष्ठानकाकिनी स्वाधिष्ठानदेवनाथयुगमश्री॰ तद्दलेषु बं बंधिन्यै। भं भद्रकाल्यै। मं मा
पायै। यं यशस्विन्यै। रं रक्तायै। लं [illegible] नमः। ध्यानं। स्वाधिष्ठानस्थपद्मे रसदललसिते वेदवक्त्रां त्रिनेत्रां पीताभां धारयन्तीं त्रिशिखसहितं कपालाभय
ज्यानगर्वाम मेदोधातुप्रतिष्ठां मालिमदमुदितां बंधिनीपूर्वशक्तिं दध्याने संसक्तचित्तामभिमतफलदां काकिनीं भावयेत्तां। वेदिन्याद्यास्तु पीताभावश्री
मिर्नेति संयुताः। मूलाधारचक्रे चतुर्दलकमलकर्णिकायां सां सीं सूं समलवरयूं साकिनी मां रक्ष रमम अस्थिधातुं रक्ष रक्ष सर्वभूताग्वलं वं शं षं सं मूलाधारपीठस्थे
मूलाधारसाकिनी मूलाधारदेवयुगमश्री॰ तद्दलेषु वं वरदायै। शं श्रियै। षं षण्डायै। सं सरस्वत्यै। ध्यानं। मूलाधारस्थपद्मे श्रुतिदललसिते पंचवक्त्रां त्रि
नेत्रां स्वर्णाभामस्थिसंस्थां सृणिमपि सकलं पुस्तकं ज्ञानमुद्रां। बिभ्राणां बाकुदंडैः सुललितवरदा धाम्निवीती ममो लो कुद्धान्नेसक्तचित्तां मधुमदघूर्णि
तां भावयेत्साकिनीं। नीलां रक्तपीतासिताश्वेताश्चतस्रो वरदाभयः। नेत्र क्षमालावरदाविराजितचतुर्भुजाः। भ्रूमध्ये स्याज्ञाचक्रे द्विदलकमलकर्णिकायां
हां हीं हूं हमलवरयूं हाकिनि मां रक्ष रमम मज्जाधातुं रक्ष रक्ष सर्वसत्त्वेत्यादिप्याग्वलं हं क्षं आज्ञापीठस्थे आज्ञाहाकिनि आज्ञानाथदेवयुगमश्री॰ तद्दलेषु
हं हंसवत्यै। क्षं क्षमायै। ध्यानं। भ्रूमध्ये बिंदुपद्मे द्विदलसुललिते शुक्लवर्णां कराब्जैर्बिभ्राणां ज्ञानमुद्रां डमरुककमले अक्षमालां कपालं। षड्वक्त्रां
मां संस्थां त्रिनेत्रां धवलसितां हंसवत्यादियुक्तां हारिद्रान्नेप्रसक्तां सकलसुखकरीं हाकिनीं भावयेत्तां। ध्येयाहं सवती ध्येया त्रिशूलवरधारिणी रक्ताक्ष
नरा [illegible] कायां यां यीं यूं यमलवरयूं याकिनि मां रक्ष रमम शुक्रधातुं रक्ष रक्ष सर्वसत्त्वेत्यादि
[illegible] वराभीति [illegible] तिमुद्रा ससलकराः। ब्रह्मरंध्रे सहस्रदलकमलकर्णि [illegible] युगमश्री॰ तद्दलेषु अं आं [illegible] तायै नमः इत्यादि क्षमावत्यन्तं न्यसेत्॥ ध्यानं॥ शुद्ध
[illegible] ब्रह्मरंध्रपीठस्थे ब्रह्मरंध्रयाकिनि ब्रह्मरंध्र [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्णव
६८०

[illegible] मध्ये दलं युते याकिनीभैरवीतो अक्षा रवांतां समस्तायुधलसितकरां सर्ववर्णां समस्ति। याहीनां सर्वचक्रोः सकलसुखकरी सर्वधातुस्थरूपोस
[illegible] परशिवरसिकां भावयेत्सर्वरूपां॥ इति योगिनीन्यासः॥ अथ राशिन्यासः॥ अं आं इं ईं मेषराशये नमः दक्षपादे उं ऊं वृषराशये नमः दक्षवृषणे। ऋं
ॠं लृं ॡं मिथुनराशये० दक्षकुक्षौ एं ऐं कर्कराशये० दक्षांसे ओं औं सिंहराशये नमः दक्षकरे अं अः कन्याराशये नमः दक्षशिरसि कं ५ तुलाराशये नमः वामशिरसि
[illegible] वृश्चिकराशये नमः वामकरे ५ ङं ५ धनुराशये नमः वामांसे ५ तं ५ मकरराशये नमः वामकुक्षौ पं ५ कुंभराशये० वामवृषणे ५ यं रं लं वं शं षं सं मीनराशये नमः वा
मपादे स्व स्व [illegible] समाकारा कलाकुंभा समाकृतीः॥ क्रमात् दक्षश्वेत हरित पाटल धूम्र पांडुराग विचित्र कृष्ण सार पिंग कर्बुर स्वच्छ कांतयः॥ इति राशिन्यासः॥
[illegible] पीठन्यासः॥ [illegible] ५ अं कामरूपपीठाय नमः॥ ५ आं वाराणसीपीठाय० ५ इं नेपालपीठाय० ५ ईं पौंड्रवर्धनपी० ५ उं पुरस्थिरपी० ५ ऊं कान्यकुब्जपी० ५
ऋं पूर्णगिरिपी० ५ ॠं अर्बुदपी० ५ लृं आम्रातकेश्वरपी० ५ ॡं एकाम्रपी० ५ एं त्रिस्रोतपी० ५ ऐं देवीकोटपी० ५ ओं कैलासपी० ५ औं भृगुनगरपी० ५ अं केदारपी० ५ अः
चंद्रपुरपी० ५ कं श्रीपी० ५ खं एकवीरपी० ५ गं जालंधरपी० ५ घं मालवपी० ५ ङं कुलांतकपी० ५ चं देवीकोटपी० ५ छं गोकर्णपी० ५ जं मारुतेश्वरपी० ५ झं अट्टहास
पी० ५ ञं विरजपी० ५ टं राजगृहपी० ५ ठं महापथपी० ५ डं कोल्हापुरपी० ५ ढं फलापुरपी० ५ णं ओंकारपी० ५ तं जयंतिकापी० ५ थं उज्जयिनीपी० ५ दं चित्रकपी० ५
धं क्षीरपुरपी० ५ नं हस्तिनापुरपी० ५ पं उड्डीशपी० ५ फं प्रयागपी० ५ बं विंध्यपुरपी० ५ भं मायापुरपी० ५ मं जलेश्वरपी० ५ यं मलयगिरिपी० ५ रं श्रीगिरिपी० ५ लं गि
रिपी० ५ वं महेन्द्रगिरिपी० ५ शं [illegible] गिरिपी० ५ षं वामनपुरपी० ५ सं हिरण्यपुरपी० ५ हं महालक्ष्मीपुरपी० ५ लं उड्याणपी० ५ क्षं छायाछत्रपीठाय नमः॥ एते
पीठाः सर्वदिव्यामातृकारूपमास्थिताः॥ एवं षोढां पुरा कृत्वा श्रीचक्रन्यासमाचरेत्॥ यः षोढान्यस्तगात्रस्तु सः स्वयं परमेश्वरः॥ षोढान्यासं विहीनं यः प्रणमेदेषु
[illegible] सचिरान्मृत्युमाप्नोति नरकं चाधिगच्छति। नास्य स्य पूज्यो लोकेषु पितृमातृसुखोजनाः॥ इति षोढान्यासः॥ अथ श्रीचक्रन्यासः॥ श्रीमत्त्रिपुरसुन्दर्या
श्चक्रमात्मतनुं विभौ। यत्र चक्रस्य विद्या स्यात्तं तनु शुद्धिकरं परो [illegible] पीठे बिंदुमयं परितस्त्रिकोणे यथाविधि। कामकलाक्षरप्रकारेण ध्यात्वा तत्र देवीमान
[illegible] वाज्ञा [illegible] कमलोज्ज्वलान् ततो बालां समुद्धरेत्। ऐं क्लीं श्रीं ऐं क्लीं सौः समस्त प्रकट गुप्त गुप्ततर संप्रदाय कुलकौलोत्तीर्ण निगर्भ रहस्याति
रहस्य परापर रहस्य योगिनी श्रीपादुकां पूजयामि नमः इति त्रिधा व्यापकं कृत्वा तानं कामकलारूपमेव मे व भावयन् नवचक्रन्यासं कुर्यात्॥ ५ त्रैलोक्यमोहनचक्रा श्री
य नमः॥ चतुरस्राद्यरेखायै नमः इति सर्वांगे व्यापकं॥ ५ अणिमासिद्धि श्रीपादुकां पूजयामि दक्षांसपृष्ठे॥ ५ लघिमासिद्धि श्री० दक्षकराग्रे॥ ५ महिमासि ६८०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पृ· दक्षजानुनि ॐ ईं शित्वसिद्धि· दक्षपादाग्रे ॐ वशित्वसिद्धि· वामपादाग्रे ॐ प्राकाम्यसिद्धि· वामजानुनि· ॐ भुक्तिसिद्धि· वामकराग्रे ॐ इच्छासिद्धि· वामांसपृष्ठे ॐ
रससिद्धि· शिरसि ॐ मोक्षसिद्धि· शिरः पृष्ठे। इति सिद्धिदशकं विन्यस्य चतुरस्रमध्यरेखायै नमः इति व्यापकं कृत्वा ॐ आं ब्राह्मी· पादांगुष्ठयोः ॐ ईं माहेश्वरी
श्री· दक्षपार्श्वे ॐ ऊं कौमारीश्री· शिरसि ॐ ॠं वैष्णवीश्री· वामपार्श्वे ॐ लृं वाराहिश्री वामजानुनि ॐ एं इन्द्राणीश्री· दक्षजानुनि ॐ ओं चामुंडाश्री· दक्षांसे ॐ अः
महालक्ष्मीश्री· वामांसे। चतुरस्रान्तरेखायै नमः इति व्यापकं कृत्वा ॐ द्रां सर्वसंक्षोभिणीमुद्राश्री· पादांगुष्ठद्वये ॐ द्रीं सर्वविद्राविणीमुद्राश्री· दक्षपार्श्वे ॐ क्लीं
सर्वाकर्षिणीशक्तिमुद्राश्री· शिरसि ॐ ब्लूं सर्वविद्राविणीमुद्राशक्तिश्री· वामपार्श्वे ॐ सः सर्वोन्मादिनीमुद्राशक्तिश्री· वामजानुनि ॐ क्रों सर्वमहांकुशामुद्राशक्ति
१. सर्व श्री· दक्षजानुनि ॐ ह्स्ख्फ्रें [illegible] मुद्राशक्तिश्री· दक्षांसे ॐ ऐं क्लीं सौः सर्वत्रिखंडामुद्राशक्तिश्री· वामांसे ॐ ह्सौं सर्ववीजमुद्राशक्तिश्री· शिरसि ॐ ऐं सर्वयो
निमुद्राशक्तिश्री· पादद्वयोः [illegible] विन्यस्य ॐ अं आं सौः त्रिपुराचक्रेश्वरीनित्याश्री· इति हृदये विन्यस्य एताः प्रकटयोगिन्यः त्रैलोक्यमोहने चक्रे समुद्राः ससि
द्धयः सायुधाः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतुष्टाः संतु द्रामिति सर्वसंक्षोभिणीमुद्रां प्रदर्शयेत्॥ इति प्रथमावरणन्यासः॥ सर्वाशापूरकच
क्राय नमः ॐ षोडशदलकमलचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य ॐ अं कामाकर्षिणीनित्याकलाश्री· दक्षश्रोत्रपृष्ठे ॐ आं बुद्ध्याकर्षिणीनि· दक्षांसपृष्ठे ॐ
इं अहंकाराकर्षिणीनि· दक्षकूर्परे ॐ ईं शब्दाकर्षिणी· करपृष्ठे ॐ उं स्पर्शाकर्षिणी· ऊरौ ॐ ऊं रूपाकर्षिणी· जानौ ॐ ॠं रसाकर्षिणी· गुल्फे ॐ ॠं गंधाकर्षिणी·
दक्षपादे ॐ लृं चित्ताकर्षिणी· वामपादे ॐ लॄं धैर्याकर्षिणी· वामगुल्फे ॐ एं स्मृत्याकर्षिणी· वामजानुनि ॐ ऐं नामाकर्षिणी· वामोरौ ॐ ओं बीजाकर्षिणी· क
रपृष्ठे ॐ औं आत्माकर्षिणी· कूर्परे ॐ अं अमृताकर्षिणी· वामांसे ॐ अः शरीराकर्षिणी· वामश्रोत्रपृष्ठे। एवं विन्यस्य ऐं क्लीं सौः त्रिपुरेश्वरीचक्रेश्वरीश्री· इ
ति विन्यस्य एताः गुप्तयोगिन्यः सर्वाशापरिपूरके चक्रे समुद्रा इत्यादि नत्वा समर्प्य द्रीमिति सर्वविद्राविणीमुद्रां प्रदर्शयेदिति द्वितीयावरणं॥ ततः सर्वसंक्षो
भणचक्राय [illegible] अष्टदलचक्राय नमः इति व्यापकं कृत्वा ॐ कं ५ अनंगकुसुमादेवीश्री· दक्षशंखे ॐ चं ५ अनंगमेखलाश्री· दक्षजानौ ॐ टं ५ अनंगमदना·
[illegible] ॐ तं ५ अनंगमदनातुरा· दक्षगुल्फे ॐ पं ५ अनंगरेखा· वामगुल्फे ॐ यं ५ अनंगवेगिनी· वामोरौ ॐ शं ५ अनंगांकुशा· वामजानुनि ॐ अनंगमालि
[illegible] एवं विन्यस्य ॐ क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरीचक्रेश्वरीनित्याश्री· इति हृदये विन्यस्य एताः गुप्ततरयोगिन्यः सर्वसंक्षोभकारके चक्रे समुद्रा इत्यादि
[illegible] क्लीमिति आकर्षिणीमुद्रां प्रदर्शयेदिति तृतीयावरणं॥ ततः ॐ सर्वसौभाग्यदायकचतुर्दशारचक्राय नमः इति व्यापकं कृत्वा ॐ सर्वसंक्षो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भ्रामणीशक्तिश्री· दक्षभागशिरःपृष्ठे४ द्रूं सर्वविद्राविणीशक्तिश्री· ललाटे४ कुं सर्वाकर्षिणी· मस्तके... गंडस्थले४ ॐ सर्वाह्लादिनीशक्तिश्री· भ्रूसे४ लं सर्व
संमोहिनीशक्तिश्री· पार्श्वे४ एं सर्वस्तंभिनी· ...४ ओं सर्ववशंकरी· वामजंघायां४ ऐं सर्वजृंभिणी· ...४ ओं सर्ववशंकरीश· वामजंघायां४ ओं स
र्वरंजनी· वामोरौ४ हं सर्वोन्मादिनी· वामपार्श्वे४ सर्वार्थसाधिनी· वामांसे४ रं सर्वसंपत्पूरणी· वामगंडस्थले४ लं सर्वमंत्रमयी· वामललाटे४ वं सर्वद्वंद्वक्ष
यंकरी· वामभागशिरःपृष्ठे४ इति लिपिं न्यस्य ह्रीं हसकलह्रीं ह्सौः श्रीपुरवासिनीचक्रेश्वरीत्रिपुराश्री· इति विन्यस्य एताः संप्रदाययोगिन्यः सर्वसौभाग्यदायके
चक्रे समुद्रेत्यादिना समर्प्य ...मिति सर्ववशंकरीमुद्रां प्रदर्शयेत् इति चतुर्थावरणन्यासः॥ ततः सर्वार्थसाधक... बहिर्दशारचक्राय नमः इति व्याप्य
५ तं सर्वसिद्धिप्रदा· दक्षनेत्रे४ थं सर्वसंपत्प्रदा· नासामूले४ दं सर्वप्रियंकरी· वामनेत्रे४ धं सर्वमंगलकारिणी· कुक्षिमूर्धे४ नं सर्वकामप्रदा· कुक्षिवामप
र्श्वे४ पं सर्वदुःखविमोचिनी· वामजानुनि४ बं सर्वमृत्युप्रशमनी· दक्षजानुनि४ भं सर्वविघ्ननिवारिणी· गुह्ये४ मं सर्वांगसुंदरी· नेत्रद्वये४ यं सर्वसौभाग्यद
ायिनी· कुक्ष्यग्रे यां४ ह्सैं ह्सक्लीं ह्सौः श्रीपुराश्री चक्रेश्वरी· इति विन्यस्य एताः कुलकौलयोगिन्यः सर्वार्थसाधके चक्रे समुद्रेत्यादिना समर्प्य सः सर्वो·
न्मादिनीमुद्रां प्रदर्शयेत् इति पंचमावरणन्यासः॥ ततः सर्वरक्षाकरे तदंशारचक्राय नमः इति व्यापके कृत्वा४ वं सर्वज्ञादेवी· दक्षनासिकायां४ शं सर्वश
क्ति· सीवन्यां४ लं सर्वैश्वर्यप्रदास्तने४ फं सर्वज्ञानमयी· दक्षवक्षःपाले४ ओं सर्वव्याधिविनाशिनी· सीवन्यां४ कं सर्वाधारस्वरूपा· वामवक्षःपाले४ खं सर्वपाप
हरा· वामस्तने४ गं सर्वानंदमयी· वामस्कंधे४ घं सर्वरक्षास्वरूपिणी· वामनासिकायां४ ङं सर्वेप्सितफलप्रदा· नासाग्रे४ ह्रीं क्लीं ब्लें त्रिपुरमालिनी
चक्रेश्वरीत्रिपुराश्री· इति हृदि... निगर्भयोगिन्यः सर्वरक्षाकरे चक्रे समुद्रेत्यादिना व्याप्य क्रोंमिति सर्वमहांकुशमुद्रां प्रदर्शयेदिति षष्ठावरणन्यासः॥
ततः सर्वरोगहराष्टारचक्राय नमः इति व्याप्य अं१६ ब्लूं वशिनीवाग्देवताश्री· दक्षचिबुके४ कं५ क्लीं कामेश्वरीवाग्देवतायै· दक्षकंठे४ चं५ ब्लूं मोदिनीवाग्देव
मि ताश्री· दक्षहृदि४ टं५ ल्वीं विमलावाग्देवताश्री· नाभिके दक्षिणे४ तं५ ज्म्रीं अरुणावाग्देवताश्री· नाभिवामे४ पं५ हसलव्य्रूं जयनीवाग्देवताश्री· वामहृ श्री
दये४ यं४ झ्म्र्यूं सर्वेश्वरीवाग्देवताश्री· वामकंठे४ शं५ क्ष्मीं कौलिनीवाग्देवताश्री· वामचिबुके४ ह्रीं श्रीं सौः त्रिपुरासिद्धा चक्रेश्वरीत्रिपुराश्री· इति हृ ६९१
दये४ एताः रहस्ययोगिन्यः सर्वरोगहरे चक्रे समुद्रेत्यादिना व्याप्य विन्यस्य हसखफ्रें खेचरीमुद्रां प्रदर्शयेदिति सप्तमावरणन्यासः॥ ततः सर्वसि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षिप्रदंतरालवज्रायनमः इति व्यापय ४ द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः यां रां लं वां सां तं अं भजनकामेश्वरकामेश्वरीवाणेभ्यो नमः हृदयाग्रे ४ थां धां मोहनकामेश्वरकामेश्व
री धनुर्भ्यां नमः हृदये वामे ४ आं ह्रीं वशीकरणकामेश्वरकामेश्वरीपाशाभ्यां नमः ४ हृदयनेत्रेले ४ क्रों क्रों स्तंभनकामेश्वरकामेश्वर्यंकुशाभ्यां नमः हृदयवा
मे ४ अग्निचक्रे कामगिरिपीठे मित्रेशनाथात्मिके जाग्रद्दशाधिष्ठायिके इच्छाशक्त्यात्मके रुद्रात्मकशक्तिश्रीकामेश्वरीदेवीश्री। हृदि त्रिकोणाग्रे ४ सूर्यचक्रे
जालंधरपीठे षष्ठीशनाथात्मिके स्वप्नदशाधिष्ठायिके ज्ञानशक्त्यात्मके विष्ण्वात्मकशक्तिश्रीवज्रेश्वरीदेवीश्री। हृदयदक्षिणे ४ सोमचक्रे पूर्णगिरिगह्व
रे उड्डीशनाथात्मिके सुषुप्तिदशाधिष्ठायिके क्रियाशक्त्यात्मके ब्रह्मात्मकशक्तिश्रीभगमालिनीदेवीश्री। हृत्त्रिकोणवामभागे। ह्स्रैं ह्स्क्लीं ह्सौः त्रिपुरांबाचक्रेश्व
री त्रिपुराश्री। इति हृदये बिंदुस्थाने एताः अतिरहस्ययोगिन्यः सर्वसिद्धिमये चक्रे समुद्राः प्रादिताः समर्प्य ह्सौं इति सर्वबीजमुद्रां प्रदर्शयेत्। दशमावरणन्यासः॥
ततः ४ सर्वानंदमये बैंदवचक्रायनमः इति व्यापकं बिंदुस्थस्थतारत्रयबालाश्री विद्यामुद्राचार्यब्रह्मचक्रे श्रीमदुड्याणपीठे चर्यानंदनाथात्मिके तुरीयदशाधि
ष्ठायिके परब्रह्मशक्त्यात्मके परब्रह्मात्मिकशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरीदेवीश्री। इति मध्ये ४ हसकलरडैं हसकलरडीं हसकलरडौः श्रीमहात्रिपुरभैरवीचक्रे
श्वरी नित्याश्री। इति हृदये बिंदुस्थाने एताः परापररहस्ययोगिन्यः सर्वानंदमये बैंदवचक्रे सर्वचक्रेश्वरी सर्वमंत्रेश्वरी सर्वपीठेश्वरी सर्वविद्येश्वरी सर्ववागी
श्वरी सर्वसिद्धेश्वरी सर्वजगदुत्पत्तिमातृका सचक्रा सशक्तिका सायुधा सवाहना सशक्तिका सालंकारा सपरिवारा सर्वोपचारैः संपूजिता संतुष्टाः संतु इति स
मर्प्य ऐं इति योनिमुद्रां प्रदर्शयेदिति नवमावरणन्यासः इति श्रीचक्रन्यासः॥ एतावत्करणाशक्तौ आशु श्रीचक्रन्यासकवचं पठेत्। अस्य तु संहारक्रमः॥
तथा बिंदुचक्रादिबहुरस्रापरेखांतं न्यसेदिति सृष्टिक्रमः॥ अथ स्थितिश्रीचक्रन्यासः॥ स चायं विद्याचक्रचक्रेश्वरीत्र्यंगन्यासात्मकः। संप्रदायात्। तत्र प्राग्व
त् कृतशोधनविद्याकरशुद्धिं विधायात्मरक्षां विद्यायालक्षां कुर्यात् श्रीमहात्रिपुरसुंदरीरूपमात्मानं ध्यात्वा तिस्रो न्यासमाचरेत्। तत्रादौ दिव्यांगन्यासः
मूर्ध्नि मुखे च हृदये नेत्रत्रितयएव च। कर्णयोर्भ्रूगले देवि मुखे च भुजएव च। पृष्ठे जानौ च नाभौ च मूले विन्यसेत्क्रमात्। इति कूटाक्षरभेदेन वस्त्वाद्यस्तां
लविधा न्यसेत्। ४ वाग्भवकूटं ब्रह्मरंध्रे मूर्ध्नि ४ कामराजं गुह्ये ४ एवं शक्तिकूटं हृदये। वाग्भवं दक्षनेत्रे। कामराजं वामनेत्रे। शक्तिकूटं भालनेत्रे। वाग्भवं दक्षक
र्णे। ... मकर्णे। शक्तिकूटं मुखे। वाग्भवं भुजे। कामराजं वामभुजे। शक्तिकूटं पृष्ठे। वाग्भवं जानौ। कामराजं वामजानौ। शक्तिकूटं नाभौ। ४ वाग्भवं मूर्ध्नि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यार्ल
६५२

कामली शक्ति श्री [illegible] वेशाग्र न्यसेत्॥ इति कूटन्यासः॥ अथाक्षरन्यासः॥ तत्र श्रीविद्यायाः पंचदशाक्षराणि एकैकं विहाय तैः पंचदशसु स्थानेषु न्यसेत्॥ तद्यथा॥ प्रथमं मूर्ध्नि।
द्वि[illegible] हृदि। चतुर्थं दक्षनेत्रे। पंचमं वामनेत्रे। षष्ठं भालनेत्रे। सप्तमं दक्षकर्णे। अष्टमं वामकर्णे। नवमं मुखे। दशमं दक्षभुजे। एकादशं वामभुजे। द्वा
दशं [illegible] त्रयोदशं [illegible] भुजानने। चतुर्दशं वामभुजानुनि। पंचदशं नाभौ॥ इत्यक्षरन्यासः॥ ततः कंठस्थाने [illegible] विंशत्यानि लामंत्रास्तु षोडश॥ इति क्रमेण कंठषोड
शदलेषु षोडशस्वरा[illegible] न्यसेत्। अथ बालाबीजत्रयेण नवयोनिन्यासं कुर्यात्। श्रोत्रयोश्चिबुके दृशि शंखस्तनेषु [illegible] अंसद्वये च हृदये विन्यसेत् करकुक्षिषु।
आन्ये [illegible] कुक्षि [illegible] हृदयांबुजे। स्तनद्वये कंठदेशे नवयोनिं न्यसेत् क्रमात्॥ इति नवयोनिन्यासः॥ बालया मेखलान्यासः॥ शिरस्यायां चिबुके च कंठे च
कंठे कंठ [illegible] चिबुके हृ[illegible] नाभौ तथा हृदि। हृदि लिंगे च नाभौ च नाभौ पादे च लिंगके॥ इति मेखलान्यासः॥ ततो वक्ष्यमाणं ततः श्रीचक्रमातृकामिति ध्यात्वा न्यसेत्
[illegible] पादयोः। ऐं क्लीं सौः नमो जंघयोः। क्लीं क्लीं सौः नमो जान्वोः। हैं ह क्लीं ह्सौः नमो ऊर्वोः। ह्सैं हस क्लीं ह्सौः नमः स्फिचोः। क्लीं क्लीं ह्सैं
मुद्राः [illegible] सौः नमः [illegible] ह्सैं हस्क्लीं ह्सौः पूर्वं न्यस्त विद्यापरि। हसकलरडैं हसकलरडीं हसकलरडौः नमः सर्वांगे॥ अथ चक्रन्यासः
नमः स्वाधिष्ठाने। क्लीं श्रीं सौः नमो मूलाधारे। [illegible] मूलाधारमध्यस्थ रक्तसहस्रदलकमलचक्रे। सर्वाशापरिपूरकचक्राय नमो मूलाधारे। सर्वसंक्षोभणचक्रा
त्रैलोक्यमोहनचक्राय नमः [illegible] कुलपद्मे। गुदे मूलाधार [illegible] मणिपूरके। सर्वार्थसाधकचक्राय नमः अनाहते। सर्वरक्षाकरचक्राय नमः विशुद्धौ। सर्वरोगहरचक्राय नमः ले
य नमः स्वाधिष्ठाने। सर्वसौभाग्यचक्राय नमः [illegible] सर्वानंदमयचक्राय नमः ब्रह्मरंध्रे। एतेषु स्थानेषु गुरूक्त नवचक्रेश्वरीं न्यसेत्॥ अथ पीठाष्टकन्यासः॥ अथ कामरू
त्रिकाय [illegible] सर्वसिद्धिप्रदचक्राय नमः [illegible] पद्मं हृद्यं व्योममंडले मेरुसंतानवल्यां त्र्यैं क्षां मंगलांबादेव्यै अं क्षं मंगलनाथाय त्रां क्षां कुलादेव्यै अं क्षं अमितांग
त्रैवलि [illegible] पूर्णां कामरूपपीठे [illegible] ममत्वाधारचक्रे दिव्यक्रीडारतां पूजयामि घोरे घोरे अमोघे वरदे विच्चे नमः इत्याधारचक्रे विन्यस्य परितो
भैरवाय [illegible] सर्वद्वीपनाथाय सर्वद्वीपनाथांबायै [illegible] क्षं राक्षसाश्यां [illegible] क्षपालीश्यां [illegible] पिंगलाक्षीश्यां क्षां क्षौं अं क्षं [illegible] क्षः क्ष
षट्दलेषु [illegible] क्षां [illegible] कुलोश्यां [illegible] श्रीपूर्णगिरिमलयजालंधरपीठस्थले खातकेव [illegible] लिंगमुद्रायां वायुमंडले महेंद्र [illegible] ईं [illegible] कांचीपीठे [illegible] नाथाय
मुद्राश्यां नमः इत्याधारे [illegible] सर्वद्वीपनाथाय सर्वद्वीपनाथांबायै ममरक्त [illegible] चक्रे दिव्यक्रीडारतां पूजयामि कलिकायां घोरे अघोरे वरदे विच्चे नमः इ
ईलां [illegible] ईं लं [illegible] रत्नायवे [illegible] सर्वद्वीपनाथाय सर्वद्वीपनाथांबायै ममरक्त [illegible]
ति सर्वत्र नितं वचक्रे पद्मदलेषु [illegible] लं लों लौ लाश्यां नमः लिं ली लो ला श्यां नमः लुं लूं लु लाश्यां नमः लृं लॄं लृ लाश्यां नमः लॢं लॣं ल लाश्यां नमः लें लैं लं कें भरश्यां

श्री
६५२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमः लौं लौं लौं लसाभ्यां नमः लं लंगविमलाभ्यां नमः इति नितंबे॥ कोलापुरी क्षेत्रे कैवर्तिनीपुर्यां पूर्णगिरि पीठे डुंबरवृक्षे सुरभिमुद्रायां वह्निमंडले वेद्वाशिलात
लवल्यां ऊं हां योगशक्तिकायै ऊं हं योगीनाथाय ऊं हां कौमार्यै ऊं हं चंडभैरवाय यं पं सर्वद्वीपेशादिममांसचक्रे नाभिस्थाने दिव्यक्रीडारतां पूजयामीति नाभिपद्मकर्णि
कायां तद्दलेषु रं हं हां कुल[illegible] ह्रीं ह्रीं विशालाक्षीभ्यां कुं कुं चडामुखीभ्यां हं हं हर्षाभ्यां क्लं क्रौं हारकाभ्यां हं हं महाक्रोधाभ्यां हां हौं क्रोधिनीभ्यां हं हः स्वर
याभ्यां इति नाभौ॥ रक्तहासक्षेत्रे कुंडिनीपुर्यां कुलांतकपीठे अश्वत्थवृक्षे क्षोभिणीमुद्रायां सलिलमंडले शंबरभेदावल्यां ॐ सोहं हरसिद्धायै ॐ संहरासिद्धना
थाय ॐ सां वेदक्षं यं धायै ॐ संक्रोधभैरवाय तं पं सर्वद्वीपेशादिममल्लापुचक्रे हृदयस्थाने दिव्यक्रीडारतां पूजयामि • हृदयचक्रकर्णिकायां तद्दलेषु रं सं सी
संरक्षापीठस्थितिहाभ्यां • सि संसिद्धकौभ्यां कुं सं लाराभ्यां सं सः हृध्याभ्यां सुं सुं हृ लेखाभ्यां सें सें दृशाकंथराभ्यां सों सों सारसाभ्यां सः सः रससंग्रहीभ्यां इति हृदये॥
॥ उयंतिकाक्षेत्रे गंडकीपुर्यां [illegible] हारपीठे विभीतकवृक्षे द्राविणीमुद्रायां पृथ्वीमंडले ॐ वरयोगावल्यां ॐ पां भद्रकायै ॐ पं भद्रनाथाय लं दूं ओंकारालै ॐ पे
क्रोधभैरवनाथाय सर्वद्वीपेशादिमप्रयास्थिचक्रस्थाने कंठे दिव्यक्रीडारतां पूजयामि • कंठपद्मकर्णिकायां तद्दलेषु पं पां तालडोयाभ्यां पिं पीं रक्ताक्षीभ्यां पुं पूं
। विघुजिह्वाभ्यां षं षः करंकाभ्यां लुं लूं मेघनादाभ्यां लें लें प्रचंडोग्राभ्यां लों लौं कालकर्णीभ्यां लंः बलप्रभाभ्यां॥ इति कंठे॥ चारित्रक्षेत्रे रजनीपुर्यां जालंधरपी
ठे निंबवृक्षे ॐ कुशमुद्रायां [illegible]मंडले कुलिशभेदावल्यां ऐं सां किलिकिलं कायै ऐं शं किलिकिलिनाथाय ऐं शं ईं ह्रांपुर्यै ऐं शं कपालभैरवाय ये सर्वद्वीपेशा
दिममज्जास्थचक्रे मुखस्थाने दिव्यक्रीडारतां पूजयामीति मुखपद्मकर्णिकायां तद्दलेषु शं शां शंपाभ्यां शिं शीं शंपावलीभ्यां शुं शूं प्रजायाभ्यां शें शें मूलयांतिभ्यां
भुक्ते चिंतुचक्राभ्यां शं शौं पिशाचकाक्षीभ्यां शौं शौं चिचितिताशनाभ्यां शुं शः लोभपाभ्यां इति मुखे॥ एकाम्रक्षेत्रे शितिप्रिपुर्यां ओड्याणपीठे करंजवृक्षे लेलिहामुद्रायां
व्याधिकामंडले [illegible] वल्यां ॐ अं अं कालरात्र्यै वायै ॐ अं कालरात्रिनाथाय ॐ क्रों कां चामुंडायै ॐ ओं भीषणभैरवनाथाय शं षं सं हं सर्वद्वीपेशादिममशुक्र
चक्रे नासापुटस्थाने दिव्यक्रीडारतां पूजयामीति नासापुटकर्णिकायां तद्दलेषु वं शं वामनासोभ्यां विं वीं वामं[illegible]ज्वालाभ्यां दुं दूं वासनाभ्यां वं वं विकटास्याभ्यां लुं लूं ला
सुवेगाभ्यां [illegible] कुक्षिभ्यां वों वौं विकनाभ्यां वं वः विश्वरूपिणीभ्यां इति नासिकायां॥ द्वीकोरक्षेत्रे सतोनमपुर्यां दण्डीकोटपीठे कदंबवृक्षे मेदिनीमुद्रायां पि
नम कामरत[illegible] ॐ यां विभीषिकायै ॐ यं विभीषिकनाथाय ॐ यां महालक्ष्म्यै ॐ यं संहारभैरवाय लें क्षं सर्वद्वीपेशादि क्रोधलतानचक्रे दिव्यक्रीडा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ आर्य॰ ६९२

683

हृतां पृष्ठ [illegible] कालिकायां तद्गलेषु यं वां यमजि कण्ठां घिं यीं जयं तीभ्यां पृष्ठे दुर्गे याभ्यां घृं यं यमांतकाभ्यां रुं रुं [illegible] लाभ्यां यें यैं देवनीभ्यां ॐ यौं पूतनाभ्यां यं
यः शिवनाम्य [illegible] लकलारांतिकं योष्टिके चैव कुर्याद्दष्टोष्ठकं बुध इति। अत्र यं न्यासः कामः॥ अथ वाशि [illegible] च ष्ट्रंक न्यासं वक्ष्ये न्यासवलो ललाटशिरोललाटम्भूस
आ कं दू न्यासः [illegible] केश्वाधारे मूह के चैव वशि न्या घष्ठकं न्यसेत्॥ इति यथाक्रमं न्यसेदिति॥ अथ मूर्ध्नि न्यासः॥ अं शिरसि आं भाले। इं ईं नेत्रयोः। उं ऊं कर्णयो
र्मा ऋं ॠं नेत्रयोः। लं नासिकायोः। लृं एं गंडयोः। ओं औं ओष्ठयोः। अं अः दंतपंक्त्योः। अः मुखे। कं चिबुके। खं गले। गं कंठे। घं ङं पार्श्वयोः। चं स्तनयुग्मे। छं जं दोर्मूलयोः। झं
ञं कूर्परयोः। टं ठं [illegible] डं पाणिपृष्ठे। ढं नाभौ। णं गुह्ये। तं थं ऊर्वोः। दं धं जान्वोः। नं पं जंघयोः। फं बं स्फि [illegible] भं मं पादतलयोः। यं रं पादांगुष्ठयोः। लं कंठे [illegible] षं क्षं
शंग्रवे यां षं गुह्ये कुरु सं हृं कार्णां डं लकारः। ळं हृदयाक्षं गुह्यो घः॥ त्रितारादिनमोंतः॥ अथ षडंगन्यासः। ॐ ऐं वद वद वाग्वादिनि ऐं हृदयाय नमः। ॐ क्लीं क्लिन्ने क्लेदिनि क्ले
दय क्लेदय महाक्षोभं कुरु कुरु क्लीं शिरसे स्वाहा। ॐ सौः मोक्षं कुरु कुरु ह्सौः शिखायै वषट्॥ पुनस्तैरेव केवलैर्नेत्रास्त्रे विन्यसेत्॥ अथ श्रीविद्याबीजैस्तत्त्वचतुष्टय
न्यासः॥ ॐ वाग्भवकूटमुच्चार्य आत्मतत्त्वाय नमः। नाभेरपादतलं। ॐ कामराजकूटमुच्चार्य विद्यातत्त्वाय नमः। हृदो नाभिपर्यंतं। ॐ शक्तिकूटमुच्चार्य शिवतत्त्वाय
नमः शिरसो हृत्पर्यंतं। ॐ समस्तमुच्चार्य सर्वतत्त्वाय नमः सर्वांगे व्यापकं न्यसेत्॥ अथ मठन्यासः॥ अस्य मठन्यासस्य लक्ष्मीनारायण ऋषिः ककुप्छंदः सर्वज
नवशंकरी श्रीमहालक्ष्मी देवता [illegible] बीजं क्लीं शक्तिः कौं कीलकं मम सर्वजनवश्यार्थे न्यासे विनियोगः। ऐं वागीश्वर्यै नमः केशांते। क्लीं पाञ्च [illegible] नमः भ्रूमध्ये
अं अर्कमंडलाय नमो दक्ष [illegible] अग्निमंडलाय नमो वामनेत्रे। ठं चंद्रमंडलाय नमः मुखे। मंडली कृत्य तत्तीयनेत्रे। श्रीं श्रियै नमः जिकायां। स्कां दोति स्यै नमः दक्षगं
कौ॰ डे। हां दतिस्यै नमः वामगंडे। [illegible] नमः दक्षकर्णे। औं अंकुशायै नमो वामकर्णे। क्लीं कामदेवाय नमः चिबुके। एवमेकादशवारं कर्तव्य इति मठन्यासः॥ अथ
षोढान्यासक्रमन्यासः॥ आदौ मठ [illegible] न्यासस्ततो मंत्रन्यासः। ऊर्ध्वाम्नायमंत्रास्तु वरणनवनाथाश्च मूलविद्याश्च षोडश। आधारषट्कं देवीशिसंविद्द्र श्री ६९२
। उदाहृताः। तथा पंचांबा नवनाथाश्च मूलविद्याश्च षोडश। षडाधारादिविद्याश्च वरणाद्याः क्रमादिह। वरणे विंशतिवरणं शंभुवरणं इति। पूर्वाम्नाये पंचां
बादि [illegible] द्यः। [illegible] नवनाथाः [illegible] नवनाथाः। आत्मानंदादि नवनाथाश्चेति। तत्राकाशाख्ये सिद्धौ घः। आत्मानंदाख्यामातदौ घः। [illegible] चतुरूवरणपंक्ति
मूलविद्याः षडाधारविद्याः। षडाधारविद्यास्त्वाश्च कारो मंत्रन्यासः। वरणचतुष्टयत्र षोविंशति नाथषोडशामूलविद्याः षडाधारविद्याः पराप्रासाद दश

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रणवाद्येकपंचाशद्वर्णो यमंत्राः ॥ तत्र प्रथमे महाषोढान्यासः ॥ कुलप्रकाशतंत्रे ॥ प्रपंचो भुवनं मूर्तिर्मंत्रदैवतमातरः । महाषोढाकृयो न्यासः सर्वन्यासोत्तमोत्त
मः ॥ तत्र प्रथमं शिरसि संघट्टमुद्रया [illegible] हसक्षमलवरयूं हंसः शिवः ह्सौं सोहं हसक्षमलवरयूं स्वमुकानंदनाथनिजगुरुश्रीपादुकां पूजयामि इति श्रीगुरु
पादुकामंत्रं कुलरंध्रे [illegible] ध्यायेत् ॥ सहस्रदलपंकजे सकलशीतरश्मिप्रभं वराभयकरांबुजं विमलगंधपुष्पांबरं प्रसन्नवदनेक्षणं सकलदेवतारू
पिणं स्मरेत् ॥ सिंहासनगतं दक्षिणामूर्तिं गुरुं ॥ इति आत्मामातृकान्यासे रूपचारैः संपूज्य षडंगन्यासं कुर्यात् ॥ तदुक्तं यामले ॥ ईशानतत्पुरुषाघोरवामसद्योभवात्मनः ॥ पंचवं
गुलीषु विन्यस्य मूर्ध्नि वक्त्रेषु विन्यसेत् ॥ पराप्रासादबीजेन षडंगान्येवमाचरेत् ॥ अस्य श्रीपराप्रासादमंत्रस्य परशंभुर्ऋषिः अव्यक्ता गायत्री छंदः म
• त्रेश्वरी परादेवता ॥ हसौं सहौं [illegible] ह्रीं शक्तिः हसं सह कीलकं श्रीपरदेवताप्रसादसिद्ध्यर्थे विनियोगः ॥ शिरोहृदयमुखगुह्यजानुपादेषु विन्यस्य हसौं
सहौं हृदयाय नमः इति [illegible] संकल्प्य ऐं क्लीं श्रीं ह्रौं स्हौं हौं ईशानाय नमः अंगुष्ठाभ्यां ॥ पहं तत्पुरुषाय नमः तर्जनीभ्यां ॥ पकुं अघोराय नमो मध्यमाभ्यां ॥
हिं वामदेवाय नमः अनामिकाभ्यां ॥ पहं सद्योजाताय नमः कनिष्ठिकाभ्यां ॥ इति विन्यस्य हौं ईशानाय नमः ऊर्ध्ववक्त्रे मूर्ध्नि अंगुष्ठेन न्यसेत् ॥ पहं तत्पुरुषाय नमः
पूर्ववक्त्रे ॥ मुखे तर्जन्या ॥ पकुं अघोराय नमो दक्षिणवक्त्रे ॥ दक्षकर्णप्रदेशे मध्यमया ॥ पहिं वामदेवाय नमः उत्तरवक्त्रे वामकर्णप्रदेशे अनामिकया ॥ पहं सद्योजा
ताय नमः [illegible] पश्चिमवक्त्रे कंधरोपरिशिरः पृष्ठाधोभागे कनिष्ठिकया ॥ इति पंचवक्त्रन्यासः ॥ अथ मूर्तिषडंगन्यासः ॥ पहौं ई
शानाय हृदयाय० हें तत्पुरुषाय शिरसे ॥ पकुं अघोराय नमः शिखायै ॥ पहिं वामदेवाय कवचाय० पहं सद्योजाताय नेत्र० पंचवक्त्रेभ्यः अस्त्रा० ॥ अस्य श्रीमहाषोढा
न्यासस्य परब्रह्म ऋषिः जगती छंदः ॥ शिवशक्त्यात्मकस्वरूपी सदाशिवो देवता ॥ न्यासे विनियोगः ॥ मूर्ध्नि वक्त्रे च हृदि ओं नमः इति विन्यसेत् ॥ ततः पराप्रासादषड्दी
र्घैः षडंगन्यासं कृत्वा ध्यायेत् [illegible] पंचवक्त्रं चतुर्बाहुं सर्वाभरणभूषितं वंदे सूर्यसहस्राभं शिवशक्त्यात्मकं परं अजेतं ततः [illegible] महेशानि कुर्याद् [illegible] ततः कुर्या
न्महान्यासं महाषोढाकृयं परं ॥ वक्ष्यमाणप्रकारेण देवताभावसिद्धये यस्य कस्यापि नैवोक्तं तव स्नेहात् [illegible] ॥ अथ प्रपंचन्यासः ॥ पहौं प्रपंचरूपायै श्रि
ये नमः स्हौं [illegible] एवं बीजसंपुटं सर्वत्र ॥ आं द्वीपरूपायै मायायै ॥ इं जलधिरूपायै कमलायै नमः ॥ ईं गिरिरूपायै विष्णुवल्लभायै ॥ उं पत्तनरूपायै पद्मधारिण्यै
ऊं पीठ [illegible] समुद्रतनयायै ॥ ॐ क्षेत्ररूपायै लोकमात्रे ॥ ॐ वनरूपायै कमलवासिन्यै ॥ लं आश्रयरूपायै इंदिरायै ॥ हूं गुहारूपायै मायायै ॥ ऐं नदीरूपायै रमायै ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

684

ऐं सत्व[illegible]रूपायै · ओं उद्भिज्जरूपायै नारायण्यै · औं जरायुजरूपायै राज्यलक्ष्म्यै · अं अण्डजरूपायै नारायण्यै · अः स्वेदजरूपायै सिद्धलक्ष्म्यै · कं लवरूपायै आ
र्यायै · खं त्रुटिरूपायै उमायै · गं कलारूपायै चण्डिकायै · घं काष्ठारूपायै दुर्गायै · ङं निमिषरूपायै शिवायै · चं मासरूपायै अपर्णायै · छं घटिकारूपायै अम्बिकायै · जं मु
हूर्तरूपायै सत्यै · झं प्रहररूपायै ईश्वर्यै · ञं दिवसरूपायै शाम्भव्यै · टं संध्यारूपायै ईशान्यै · ठं रात्रिरूपायै पार्वत्यै · डं तिथिरूपायै सर्वमङ्गलायै · ढं वाररूपायै दाक्षायण्यै ·
णं नक्षत्ररूपायै हैमवत्यै · तं योगरूपायै महामायायै · थं करणरूपायै माहेश्वर्यै · दं पक्षरूपायै मृडान्यै · धं मासरूपायै रुद्राण्यै · नं राशिरूपायै पार्वत्यै · पं ऋतुरूपा
यै परमेश्वर्यै · फं अयनरूपायै कालयै · बं संवत्सररूपायै कात्यायन्यै · भं युगरूपायै गौर्यै · मं प्रलयरूपायै भवान्यै · यं पृथिव्यप्तेजोवाय्वाकाशात्मकपञ्चभूतरूपा
यै गायत्र्यै · रं शब्दस्पर्शरूपरसगंधतन्मात्ररूपायै वागीश्वर्यै · लं वाक्पाणिपादपायूपस्थात्मकपञ्चेन्द्रियरूपायै वाराह्यै · वं श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणात्मकपञ्च
ज्ञानेन्द्रियरूपायै [illegible] · शं प्राणापानव्यानोदानसमानात्मकपञ्चप्राणरूपायै गायत्र्यै · षं सत्त्वरजस्तमआत्मकगुणत्रयरूपायै सावित्र्यै · सं मनोबुद्ध्यहंका
रचित्तात्मकान्तःकरणचतुष्टयरूपायै सावित्र्यै · हं जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तितुरीयात्मकावस्थाचतुष्टयरूपायै शारदायै · ळं त्वगसृङ्मांसमेदोऽस्थिमज्जाशुक्रात्मकसप्तधा
तुरूपायै भारत्यै · क्षं वातपित्तश्लेष्मात्मकदोषत्रयरूपायै विधात्रिकायै नमः · पञ्चभूतव्यापिकायै श्रीभ्वर्यै नमः ॥ इति प्रपञ्चादीन्मातृकास्थानेषु विन्यस्य प
आदिक्षान्तमातृकासकलप्रपञ्चरूपायै परांबादेव्यै नमः इति व्यापकं कुर्यादिति प्रपञ्चन्यासः ॥ अथ भुवनन्यासः ॥ ॐ ऐं क्लीं श्रीं ह्सौः · अं आं इं अतललोकाधिलय ले
शतकोटिगुह्याचरयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्तिपरांबादेव्यै नमः ह्सौः श्रीं क्लीं ऐं ओं पादयोः ॥ एवं बीजसंपुटं सर्वत्र ॥ ईं उं ऊं वितललोकाधिलयशतकोटिगुह्यतमयो
गिनीमूलदेवतायुताधारशक्तिपरांबादेव्यै नमः गुल्फयोः ॥ ऋं ॠं ऌं सुतललोकाधिलयशतकोटिगुह्यतरतमयोगिनीमूलदेवतायुतालिप्तपराशक्तिपरांबादेव्यै नमः जं
घयोः ॥ ॡं एं ऐं महातललोकाधिलयशतकोटिमहागुह्ययोगिनीमूलदेवतायुतास्वारंभकशक्तिपरांबादेव्यै नमः जान्वोः ॥ ओं औं तलातललोकाधिलयशतकोटिप
रमगुह्ययोगिनीमूलदेवतायुताकाशशक्तिपरांबादेव्यै नमः ऊर्वोः ॥ अं अः रसातललोकाधिलयशतकोटिरहस्ययोगिनीमूलदेवतायुतज्ञानशक्तिपरांबादेव्यै नमः गुह्ये । श्री
कं [illegible] पाताललोकाधिलयशतकोटिरहस्यतमयोगिनीमूलदेवतायुताक्रियाशक्तिपरांबादेव्यै नमः मूलाधारे । वं भूर्लोकाधिलयशतकोटिगुप्ततररहस्ययोगिनीमूल ६८४
देवतायुतडाकिनीशक्तिपरांबादेव्यै नमः स्वाधिष्ठाने । रं भुवर्लोकाधिलयशतकोटिपरमरहस्ययोगिनीमूलदेवतायुतकामाकर्षिणीशाकिनीशक्तिपरांबादेव्यै न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मः नाभौ। तंप स्वर्लोकनिलयशतकोटिपरमरहस्ययोगिनीमूलदेवतायतलाकिनीश त्वंबादेव्यै नमः हृदये। पंपमहर्लोकनिलयशतकोटिगुप्तयोगिनीमूलदेव

तकाकिनीश त्वंबादेव्यै नमः कंठदेशे। यं [illegible] जनलोकनिलयशतकोटिगुप्ततरयोगिनीमूलदेवतायुतसाकिनीश त्वंबादेव्यै नमः आज्ञायां। शं ष तपोलोकनिलय

शतकोटिअतिगुप्तयोगिनीमूलदेवतायुतहाकिनीश त्वंबादेव्यै नमः ललाटे। ळं क्षं सत्यलोकनिलयशतकोटिमहागुप्तयोगिनीमूलदेवतायुतयाकिनीश त्वंबादेव्यै

नमः [illegible] १६ ॥ ५३ चतुर्दशभुवनाधिपायै श्रीपरांदेव्यै नमः इति व्यापकं न्यसेदिति भुवनन्यासः॥ अथ मूर्तिन्यासः॥ १६ ह्रीं केशवकीर्तिभ्यां नमः ह्सौः श्रीं क्लीं

ऐं क्लीं ललाटे एवं बीजसंपुटं सर्वत्र। [illegible] नारायणकान्तिभ्यां दक्षभुजे। ईं माधवपुष्टिभ्यां दक्षस्कंधे। ईं गोविन्दशान्तिभ्यां दक्षकुक्षौ। उं विष्णुक्रियाभ्यां दक्षोरौ। ऊं मधुसूदन

प्रमथाभ्यां दक्षजानौ। ऋं त्रिविक्रम[illegible]धिनीभ्यां दक्षजंघे। ॠं वामनरूपिणीभ्यां पादे। ऌं श्रीधररतिभ्यां वामपादे। ॡं हृषीकेश[illegible]भ्यां वामजंघे। एं पद्मना

भमेकनायकाभ्यां वामजानौ। ऐं दामोदरेकारिणीभ्यां वामोरौ। ओं वासुदेवोघवतीभ्यां वामकुक्षौ। औं संकर्षणोर्वेकाभ्यां वामांसे। अं प्रद्युम्नजगत्सखाभ्यां वामभु

जे। अः अनिरुद्धशक्तिमालाभ्यां वाममस्तके। कं भं भवकरभद्राभ्यां दक्षपादे। खं वं शर्वरवगलाभ्यां वामपादे। गं पं रुद्रगौरीमादिफलप्रदाभ्यां दक्षपार्श्वे। घं पंप

शुपतिचर्मखशमनीभ्यां वामपार्श्वे। ङं नं उग्रपक्तिं नसाभ्यां दक्षबाहौ। चं धं महादेवगं[illegible]धारिणीभ्यां वामबाहौ। छं दं भीमछंदोमयीभ्यां कंठे। जं थं ईशानगरु

त्सखाभ्यां ऊर्ध्ववक्त्रे। झं तं तत्पुरुषचतुराभ्यां पूर्ववक्त्रे। ञं णं अघोरज्ञानदाभ्यां दक्षास्ये। टं ढं सद्योजातटंकधराभ्यां पश्चिमास्ये। ठं डं वामदेवठकारडामरीभ्यां

वाममुखे। यं ब्रह्मलम्ब[illegible]शिलीभ्यां मूलाधारे। रं प्रजापतिरंजनीभ्यां स्वाधिष्ठाने। लं वेधालक्ष्मीभ्यां मणिपूरे। वं परमेष्ठिव्याकुलीभ्यां अनाहते। शं पितामहशक्ति

धारिणीभ्यां विशुद्धे। षं विधातृषडाधारशयाभ्यां आज्ञायां। सं विरिंचिसर्वनायिकाभ्यां इंदौ। हं ज्येष्ठहरितानताभ्यां बिंदौ। ळं चतुराननललिताभ्यां नादे। क्षं हि

रण्यगर्भक्षमाभ्यां नादान्ते। १६ ॥ ५५ हरिहरब्रह्मत्रिमूर्त्यात्मिकायै श्रीपरांदेव्यै नमः इति व्यापकं न्यसेदिति मूर्तिन्यासः॥ अथ मंत्रन्यासः॥ प्रथमोक्तबीजसंपु

टं सर्वत्र। [illegible] लक्षकोटिभेदप्रणवाद्येकाक्षरात्मकाखिलमंत्राधिदेवतायै एककूटेश्वर्यंबादेव्यै नमः आधारे। ईं कं [illegible] लक्षकोटिभेदहंसादिद्विकूटात्मि

काखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै द्विकूटेश्वर्यंबादेव्यै नमः लिंगे। [illegible] लं त्रिलक्षकोटिभेदत्र्यादित्रिकूटात्मिकाखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदा

यै त्रिकूटेश्वर्यंबादेव्यै नमः नाभौ। ऌं ऐं हें चतुर्लक्षकोटिभेदचंडादिचतुःकूटात्मिकाखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै चतुःकूटेश्वर्यंबादेव्यै नमः हृदये। ओं

क्रों [illegible] लक्षकोटिभेदसप्तर्ष्यादिपंचकूटात्मिकाखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै पंचकूटेश्वर्यंबादेव्यै नमः कंठे। कं खं गं घं [illegible] लक्षकोटि[illegible]दादिष

भेद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या० ६८५

685

कूटालि… खिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै षट्कूटेश्वर्यंबादेव्यै नमः मुखे। घं ङं चं सप्तलक्षकोटिभेदगोत्र्यादिसप्तकूटालिकाखिलमंत्राधिदेवतायै
सकलफलप्रदायै सप्तकोटेश्वर्यंबादेव्यै नमः नेत्रयोः। छं जं झं अष्टलक्षकोटिभेदवटुकाद्यष्टकूटालिकाखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै अष्टकोटेश्वर्यंबा
देव्यै नमः श्रोत्रयोः। ञं टं ठं नवलक्षकोटिब्रह्मादिनवकूटालिकाखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै नवकूटेश्वर्यंबादेव्यै नमः ईदोः। डं ढं णं दशलक्षकोटिभे
दविष्ण्वादिदशकूटालिकाखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै दशकूटेश्वर्यंबादेव्यै नमः चिदोः। तं थं दं एकादशलक्षकोटिभेदशिवाद्येकादशकूटालिका
खिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै एकादशकूटेश्वर्यंबादेव्यै नमः कपोलयोः। धं नं पं द्वादशलक्षकोटिभेदयाम्यादिद्वादशकूटालिकाखिलमंत्राधिदेवता
यै सकलफलप्रदायै द्वादशकोटेश्वर्यंबादेव्यै नमः ओष्ठयोः। फं बं भं त्रयोदशलक्षकोटिभेदलक्ष्म्यादित्रयोदशकूटालिकाखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफल
प्रदायै त्रयोदशकूटेश्वर्यंबादेव्यै नमः शिरोवृत्तौ। मं यं रं चतुर्दशलक्षकोटिभेदगौर्यादिचतुर्दशकूटालिकाखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै चतुर्दशकू
टेश्वर्यंबादेव्यै नमः नादे। लं वं शं पंचदशलक्षकोटिभेददुर्गादिपंचदशकूटालिकाखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै पंचदशकूटेश्वर्यंबादेव्यै नमः नाडी
ता। सं हं ळं क्षं षोडशलक्षकोटिभेदत्रिपुरादिषोडशकूटालिकाखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै षोडशकूटेश्वर्यंबादेव्यै नमः ब्रह्मरंध्रे। अं पश्यसर्वमंत्राति
कायै परांबादेव्यै नमः इति व्यापकं न्यसेदिति मंत्रन्यासः।। अथ देवतान्यासः।। बीजसंपुटिते सर्वत्र। अं आं सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै निवृत्यंबादेव्यै नमः
दक्षपादांगुष्ठे। इं ईं सहस्रकोटिसिद्धयोगिनीकुलसेवितायै प्रतिष्ठांबादेव्यै नमः दक्षगुल्फे। उं ऊं सहस्रकोटितपस्विनीकुलसेवितायै विद्यांबादेव्यै नमः दक्षजंघे। ऋं ॠं
सहस्रकोटिऋषिकुलसेवितायै शांतिंबादेव्यै नमः दक्षजानौ। लृं ॡं सहस्रकोटिमुनिसेवितायै शांत्यतीतांबादेव्यै नमः दक्षोरौ। एं ऐं सहस्रकोटिदेवकुलसेवि
तायै हृल्लेखांबादेव्यै नमः दक्षकट्यां। ओं औं सहस्रकोटिराक्षसकुलसेवितायै गगनांबादेव्यै नमः दक्षपार्श्वे। अं अः सहस्रकोटिविद्याधरकुलसेवितायै रक्तां
बादेव्यै नमः दक्षस्तने। कं खं सहस्रकोटिसिद्धकुलसेवितायै महोत्सुकांबादेव्यै नमः दक्षकक्षे। गं घं सहस्रकोटिसाध्यकुलसेवितायै जयांबादेव्यै नमः दक्षक
रे। ङं चं सहस्रकोटिअपस्मारकुलसेवितायै विजयांबादेव्यै नमः दक्षस्कंधे। छं जं सहस्रकोटिगुह्यककुलसेवितायै अजितांबादेव्यै नमः दक्षशिरसि। झं ञं सहस्र
कोटिकिंपुरुषकुलसेवितायै विजयांबादेव्यै नमः दक्षकर्णे। टं ठं सहस्र… कुलसेवितायै अपराजितांबादेव्यै नमः वामशिरसि। डं ढं सहस्रकोटिकिंनर
गंधर्व

श्री ६८५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कुलसेवितायै वामां वादेव्यै नमः वामकर्णे। एं लं सहस्रकोटिपन्नगकुलसेवितायै ज्येष्ठां वादेव्यै नमः वामस्कंधे। थं दं सहस्रकोटिगणेशकुलसेवितायै मायां
वादेव्यै नमः वामकक्षे। नं फं सहस्रकोटिभैरवकुलसेवितायै कुटिलं वादेव्यै नमः वामस्तने। वं पं सहस्रकोटिवटुककुलसेवितायै कालीं वादेव्यै नमः वामपार्श्वे।
मं यं सहस्रकोटिसत्रेशकुलसेवितायै कालरात्र्यै वादेव्यै नमः वामकपोरे। लं सहस्रकोटिप्रेतकुलसेवितायै भगवत्यं वादेव्यै नमः वामोरौ। शं सहस्रकोटिक्षे
त्रपालकुलसेवितायै सर्वशौं वादेव्यै नमः वामजानुनि। विं सं सहस्रकोटिविष्णुकुलसेवितायै सर्वशौं वादेव्यै नमः वामजंघे। हं क्षं सहस्रकोटिरुद्रकुलसेवितायै कत्रीं
वादेव्यै नमः वामगुल्फे। क्षं सहस्रकोटिबरदरकुलसेवितायै श्रीं वादेव्यै नमः वामपादांगुष्ठे। अं पञ्च सहस्र[illegible] देवतात्मिकायै परां वादेव्यै नमः सर्वांगे ध्याय के। न्य
सेदिति देवतान्यासः॥ अथ मातृकान्यासः॥ कं पञ्चानंतकोटिभूचरीकुलसेवितायै ओं सौं मंगलां वादेव्यै आ क्षां ब्रह्माण्यं वादेव्यै अनंतकोटिभूतकुलसेविताये
ग्रं क्षं मंगलनाथाय अं क्षं असितांगभैरवाय नमः ओं धारो। वं पञ्चानंतकोटिखेचरीकुलसेवितायै ईं लों चर्चिकां वादेव्यै ईं ओं ईशान्यं वादेव्यै अनंतकोटिवेताल
चरी कुलसेवितायै ईं लं चर्चिकनाथाय ईं ओं रुरुभैरवाय नमः लिंगे। टं पञ्चानंतकोटिपातालकुलसेवितायै ऊं हां योगीश्वर्यं वादेव्यै ऊं हां कौमार्यं वादेव्यै अनंतको
टिपिशाचकुलसेविताय ऊं हूं [illegible]नाथाय ऊं हूं चंडभैरवाय नमः नाभौ। तं पञ्चानंतकोटिदिक्चरीकुलसेवितायै ॠं सौं रहसि क्षं वादेव्यै ॠं सौं वैष्णव्यं
वादेव्यै अनंतकोटिचापसारकुलसहिताय ॠं सौं हरसिद्धनाथाय ॠं सौं क्रोधभैरवाय नमः अन्त्रे हृदि। पं पञ्चानंतकोटिसहचरीकुलसेवितायै लृं धां भद्रां वादेव्यै
लृं फां वाराह्यं वादेव्यै अनंतकोटिबलराक्षसकुलसहिताय लृं धं भद्रनाथाय लृं लृं चंडउन्मत्तभैरवाय नमः विशुद्धौ। यं लृं लें अनंतकोटिगिरिचरीकुलसहिता
यै एं श्रां किलिकिलिकां वादेव्यै एं श्रां इन्द्राण्यं वादेव्यै अनंतकोटिकुलवटुककुलसेविताय एं शं किलिकिलनाथाय एं श्रं कपालभैरवाय नमः आज्ञायां। शं षं
सं हं अनंतकोटिवनचरीकुलसेवितायै ओं वं कालरात्र्यं वादेव्यै ओं वं चामुंडादेव्यै अनंतकोटिप्रेतकुलसहिताय ओं वं कालरात्रिनाथाय ओं वं भीषणभै
रवाय नमः ऊं लों हों लें लें अनंतकोटिकुलचरीसहितायै अः लों भीषणां वादेव्यै अः लों महालक्ष्म्यं वादेव्यै अनंतकोटिडाकिनीकुलसहिताय अः लं भीषणना
थाय अः लीं संहारभैरवाय नमः॥ इति व्यापकं न्यसेदिति मातृकान्यासः॥ इति महाषोढान्यासः॥ अथ मन्त्रमंत्रन्यासः॥ तत्रादौ विश्रांतिवरणन्यासः॥ शि
रसि संघट्टमुद्रां बध्वा ओं ऐं ह्रीं श्रीं हुं सः शिवः ह्सौः सोहं तुरीयबीजमुच्चार्य सचिविदानंद इदं रहमेवास्मि ततः [illegible] विश्रामस्थान[illegible] प्रकाशवरणं न्यसेत्।
ओं ऐं ह्रीं [illegible] सः शिवः ह्सौः सोहं ओं योहमस्मि स लोहमस्मि सोहं [illegible] प्रकाशपरिपूर्ण परापर महाप्रकाशपरिपूर्णानंदनाथ श्रीपादुकां पूजयामि। इति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्या०
६९

...न्यासः॥ ततः स्वात्मानं सकलप्रपंचोत्तीर्णं संविदे वस्तु भावमानंदमयं चिविंसं कुलाकुलोत्तीर्णं तं तरतमः पंचोवान्यासं कुर्यात्। तत्र शिरसि संघ
ट्टमुद्रया ५ क्लीं श्रीं श्री नाथ व्योमातीतांबाश्री पादुकां पूजयामि। ५ क्लीं श्रीं श्री अनादि नाथ व्योमेश्वर्यंबाश्री ५ श्री अनामय नाथ व्योमगांबाश्री ५ श्री अनंत ना
थ व्योमचरणांबाश्री ५ श्री चिदाभासानंद नाथ व्योमस्थांबाश्री॥ इति पंचांबान्यासः॥ अथ नवनाथन्यासः। ह्रूं हः अनाकाश नाथश्री ५ सं समनाकाश नाथश्री
५ सं व्यापकाकाश नाथश्री ५ सं शक्त्याकाश नाथश्री ५ लं ध्वन्याकाश नाथश्री ५ वं ध्वनिमात्राकाश नाथश्री ५ रं अनाहताकाश नाथश्री ५ यं इंद्राकाशानंद ना
थश्री ५ इति संघट्टमुद्रया शिरसि न्यसेत्॥ इत्याकाशनाथन्यासः॥ अत्र नाथानुपूर्वकानंदशब्दप्रयोगः॥ अथ पूज्यानंदनाथन्यासः॥ ५ आत्मानंदनाथश्री
५ परमात्मानंदनाथश्री ५ शांभवानंदनाथश्री ५ चिन्मुद्रानंदनाथश्री ५ वाग्भवानंदनाथश्री ५ नीलकंठानंदनाथश्री ५ संभ्रमानंदनाथश्री ५ चिदानंदना
थश्री ५ प्रसन्नविश्वात्मानंदनाथश्री॥ अत्रौघत्रयपंचांबादिषु नवाकाशनाथाः सिद्धौघाः। आत्मादिनाथमानवौघः॥ अथ स्वपादपर्यन्यासः॥
परमेश्वरानंदनाथश्री ५ स्वात्मानंदनाथ सौः ५ चिदानंदनाथश्री सौः ५ संविदानंदनाथश्री सौः ५ सौः ५ संविदानंदनाथश्री ५ प्रकाशानंदनाथ सौः सौः
संविदानंदनाथश्री ५ पूर्णानंदनाथश्री सौः ५ सविदानंदनाथश्री ततः स्वगुरुः शिरसि संघट्टमुद्रया स्वपादपर्यंविं न्यस्य स्वनाममूलाधारे न्यसेत्॥ इति गुरु
पंक्तिन्यासः॥ अथ षोडश मूलविद्यान्यासः॥ ५ स्वप्रकाशपरिपूर्णपरापरमहासिद्धविद्याकुलयोगिनीमूलविद्याश्री ५ ह्सौः स्वात्मानंदबोधप्रबोधय ह्सौः
प्रसादपरांबामूलविद्याश्री ५ ऐं क्लीं क्लिन्ने क्लेदिनि महामदद्रवे मूलविद्याश्री ५ हंस ज्ञानानंदपरमहंस परमात्मने स्वाहा भैरवी मूलविद्याश्री ५ क्लीं नित्यस्फुरे
ललिते स्वात्मानंदमयी महाबिंदुमात्रक स्वरूपिणी ऐं क्लीं श्रीं ईं विद्युल्लेखा मूलविद्याश्री ५ ऐं क्लीं श्रीं स्वच्छप्रकाशात्मिका क्लीं कुलेश्वरि महामालिनी ऐं कुलग
र्भमातृके क्लीं ह्सग्यघि मलः श्री समय विमल मूलविद्याश्री ५ हं सः नित्यप्रकाशात्मिके कुलकुंडलिनि स्वाहा सिद्धि महाभैरवी स्वात्मानंदबोधप्रबोधय स्वरे भग
वति क्रौं परबोधिनी मूलविद्याश्री ५ ॐ क्षे कुरु कुल पंचाक्षरी मूलविद्याश्री ५ लोपामुद्रामुद्रायै चैतन्यत्रिपुर मूलविद्याश्री ५ ऐं शुद्धसूक्ष्मनिराकारनि
र्विकल्पपरब्रह्मस्वरूपी क्लौं परानंदशक्तिश्री ५ शांभवानंदनाथ अनुत्तरकौलिनी मूलविद्याश्री ५ हंसः सोहं स्वज्ञानेदपरमहंस परमात्मने स्वाहा गुरु
नमाविमर्शिनी मूलविद्याश्री ५ अनामाख्या व्योमातीतनाथपरापरव्योमातीत व्योमेश्वर्यंबा अनामाख्या मूलविद्याश्री ५ ऐं ईं श्रौं संकेतसारा मूलविद्या
श्री ५ क्लीं अनुत्तरवाग्वादिनी मूलविद्याश्री ५ त्रयोदशाक्षरमूलतुरीयाविद्यामुद्रायै सर्वानंदमयचक्रे वै देवपरब्रह्मस्वरूपिणि परामृतशक्तिः सर्वमंत्रे

सौः
श्री
६९६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्वरी सर्वविघ्नेश्वरी सकलजगदुत्पत्तिमातृकाः सशक्तयः समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतुष्टामृत्यविवर्जित शाक्तेश्री
महात्रिपुरसुंदरी मूलविद्याश्री॰ इति संघट्टमुद्रया शिरसि विन्यसेदिति षोडशमूलविद्यान्यासः॥ अथ षडाधारविद्यान्यासः॥ हंसः स्वच्छानंदविभूत्यै स्वाहा
मूलाधारविद्याश्री॰ मूलाधारे॥ ४ सोहं परमहंससच्चिभूत्यै स्वाहा स्वाधिष्ठानविद्याश्री॰ स्वाधिष्ठाने॥ ४ हंसः सोहं स्वच्छानंदपरमहंसपरमात्मने स्वाहा मणिपूरक
विद्याश्री॰ मणिपूरके ४ हंसः सोहं स्वात्मानं बोधय परात्मानंदनाथ अनाहतविद्याश्री॰ अनाहते॥ ४ सोहं परमात्मानं बोधय स्वात्मानं दत्ताथा विशुद्धविद्याश्री॰
विशुद्धे॥ ४ हंसः सोहं स्वच्छानंदविलासकामामृतहेतवे स्वाहा आज्ञाविद्याश्री॰ आज्ञायां॥ ४ हंसः शिवः हंसः सोहं योहमस्मि सोहमस्मि ब्रह्माहमस्मि सोहं स्वच्छप्र
काशपरिपूर्णपरापरमहाप्रकाशपरिपूर्णानंदनाथश्री॰ इति मूलरंध्रे न्यसेदिति षडाधारविद्यान्यासः॥ ततो ह्रां स्वाहामित्यादिना करषडंगन्यासं विधाय परप्रसा
दमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा दशमुद्राः प्रदर्शयेत्॥ तदुक्तं॥ तंत्रे वा ततः संदर्शयेन्मुद्रा दशकं परमेश्वरि। योनिलिंगं च सुरभिं हेतिमुद्राचतुष्टयं। वनमालां च न
मोमुद्रां महामुद्रामिति क्रमात्। हेतिमुद्राः कपालखट्वांगपुस्तकाख्याः। नमोमुद्रा खेचरीमुद्रा तथा संघट्टमुद्रया आवाहनलक्षणमुक्तं। शिवशक्त्यात्मनो यो
गे सेवसे घट्टमुद्रिका। शिवशक्त्यात्मनोः दक्षिणवामयोरितरार्थः। तयोर्योगीभूतयोर्वा हि सीतयोर्वा तत्त्वामनोर्वा संप्रदायभेदात् यथागुरूपदेशं कार्यमिति॥ अथ
ध्यानं॥ एवं न्यस्ततनुर्देवि ध्यायेदेवमनन्यधीः। अमृतार्णवमध्यस्थरत्नद्वीपोपशोभिते। कल्पवृक्षवनांतस्थे नवमाणिक्यमंडपे। नवरत्नमयश्रीमत्सिंहा
सनगतां शुभे। त्रिकोणांतः समासीनं चंद्रसूर्यसमप्रभं। अर्धांबिकासमायुक्तं प्रविभक्तविभूषणं। कोटिकंदर्पलावण्यं सदाषोडशवार्षिकं। मंदस्मितमुखांभो
जं त्रिनेत्रं चंद्रशेखरं। दिव्यांबरस्रगालेपं दिव्याभरणभूषितं। पानपात्रं च चिन्मुद्रां त्रिशूलं पुस्तकं करैः। विद्यासंसदि बिभ्राणं सदानंदमुखेक्षणं। महा
पातकोदितारोगदेवतागणसेवितं। एवं चिंतां शुभे ध्यायेदर्धनारीश्वरं शिवं। पुंरूपं वा स्मरेद्देवि स्त्रीरूपं वा विचिंतयेत्। अथवा निष्कलं ध्यायेत् सच्चिदानंदलक्षणं।
अथ पुंरूपध्याने त्रिकोणांतः समासीनं चंद्रकोटिसमप्रभमित्यादि शुभ्रवर्णत्वं पुंभूषणादिकमूह्यं। स्त्रीरूपध्याने सूर्यकोटिसमप्रभमित्यादि रक्तवर्णत्वा
दि स्त्रीरूपत्वं तत्पदमूहनीयमिति। आयुधादिकं समानं॥ इति ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य परप्रासादमंत्रं जपित्वा यथाशक्ति चरणौ षोडशमूलविद्या
[illegible] जपेत्। ततः शिरसि गुरुं ध्यात्वा तदुक्तां विद्यां च जपित्वा ततो जपं समर्प्य तदभेदेन स्वेष्टदेवतां मनसा बालार्कमंडलाभासामित्यादि श्री मह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि॰ रा॰ ६८७ 651 687

कां गुरु स्तुत्वा [illegible] मूलविद्यां यथाशक्ति जपित्वा तत्पुंसमर्प्य प्रणमेत्तात्तुकां यथाशक्ति जपेन्मूलमंत्रं श्रीपादुकामपि। [illegible] संचिंतयेद् देवि श्रीगुरुः शिवरूपि

[illegible] तिमं [illegible] स्यासफलं तु ज्ञागुरुं [illegible] प्रसादचिंतनं। [illegible] सो नालभ्य स्वतपसः फलं॥ अथ रक्तामन्ताक्षि

[illegible] रत्नद्वीपं [illegible] नामपुष्पलताकुले कूजत्कोकिलपिकबालविपिनगक्ते जातीपुन्नाग [illegible] मलाशोककुसुमजोभिरलंकृते क्लींकारमुख

[illegible] द्रुमरक्त [illegible] कुलं मलयपवनवर्तितलतादोलनेन्दोलायितं ध्यात्वा तदंतरुदितादित्य [illegible] मंडलसंकाशं रक्तवतुलं भसंराजितं कारे स्व

[illegible] कारं परिक्षिप्त रत्नसोपानमंडितं सतोरणद्वारदेशं कृष्णागरुधूपो [illegible] सुरभितकंकुमं सेवासमुल्लसे [illegible] कोटिदेवतागणसेवितं दिव्यमंडपं ध्यात्वा त

[illegible] समकालसमुदितसहस्रसवितृमंडलसंकाशं रक्तवतुलं भसंराजितं रक्तपद्दविता नवनीतकर्पूरशकलमध्यवर्तिका प्रवर्तितदीपांकुरांकितकोण

[illegible] मणिमयीं वेदिकां ध्यात्वा तत्र ध्या॰ ५ अमृतालवालसनाय नमः ५ वज्रखंडाय ५ गोमेधिकखंडाय ५ पद्मरागखंडाय ५ [illegible] इंद्रियाग्न्यो

५ इंद्रियार्थगजेभ्यो ५ मंडपस्य परितः आदक्षिण्येन ५ कालचक्रेभ्यो ५ मुद्राचक्रेभ्यो ५ मातृकाचक्रेभ्यो ५ देवचक्रेभ्यो ५ गुरुचक्रेभ्यो ५ तत्वचक्रे

भ्यो ५ ग्रहचक्रेभ्यो [illegible] ५ मूर्तिचक्रेभ्यो करुणातोयपरिखाय ५ वज्रालेहतस्त्रलोकाकृताय तत्पूर्वद्वारदक्षिणवामशाखयोः ५ गंगणपतये ५ क्षे

त्रपालाय तत्पूर्वं दुं दुर्गाये [illegible] ५ सं सरस्वत्यै ५ दुं दुर्गायै ५ तन्मध्ये ५ श्रीं श्रियै दें देहल्यै नमः ततो दक्षपादपुरःसरं ततः प्रविश्य प्राकारस्याग्नेय

[illegible] श्रीं क्लीं [illegible] गंगणपतये वरवरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा ऐं ग्लौं नमो भगवति वार्तालि वराहि वराहमुखि [illegible] नमः रुं

[illegible] नमः अं [illegible] नमः [illegible] नमः स्तंभे स्तंभिन्यै नमः सर्वदुष्टप्रदुष्टानां सर्वेषां सर्ववाक्चित्तचक्षुर्मुखगतिजिह्वास्तंभनं कुरु कुरु शीघ्रं

[illegible] कुरु कुरु ठः ठः ठः ठः हुं फट् स्वाहा ग्लौं ऐं ॥ इति [illegible] विभयं मे समुपास्थितं यदि शक्य मशक्यं वा तन्मे भगवति शमय स्वाहा। श्रीं क्लीं [illegible] का

[illegible] कुरु कुरु [illegible] इति गणेशं वंचमी दुर्गां वटुकानाम्न्यादि चतुः कोणेषु प्रजयेत्। तदंतः कदंबवनाय नमः तन्मध्ये ५ रत्नमंडपाय

[illegible] दिक्षामावर्तेन ५ दशरूपिण्यै ५ कालरूपिण्यै ५ आकाशरूपिण्यै ५ शब्दरूपिण्यै मंडपस्य वामदक्षिणशाखयोः ५ क्लीं श्रीं क्लीं विरिगणपतये

[illegible] सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा [illegible] क्लीं सोः ॐ नमो भगवति श्रीमातंगेश्वरि सर्वजनमनोहारि सर्वदुष्टमृगवशंकरि सर्वसत्ववशंकरि सर्वलोकव श्री ६८७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

६८· सर्वे तत्वं मेव शमान य स्वाहा सौः क्लीं ऐं श्रीं क्रौं ऐं इति शक्तिगणेशं मातंगी वसेरूप्यत मध्ये हसत्व फ्रें लक्ष्मी मेरवै नमः वादय क्लीं संपूज्य दें देह लौं नमः

[illegible] इति तिपाशुपतास्त्राय चदेह लौं पुष्पाणि च निःक्षिप्य वामपादपुरः सरं देहली मस्य शनैः ततः प्रविश्य तद्द्वारदक्षवामशाखयोः शं शंखनिधये नमः पं प

द्मनिधये· वायवीदिशमारभ्य नैऋत्यां तद्वारभुमौ तु पं वास्तुपुरुष वि[illegible] वीणावती गायंतीः सरस्वत्यादिगायका यजेत्। ॐ सं सरस्वत्यै· ॐ श्रीं श्रियै· ॐ दुं दुर्गायै· मं मह

काल्यै· ॐ स्वं स्वाहायै· ॐ स्वां स्वाहायै· ॐ शुं शुभंकर्यै· ॐ गों गौर्यै· ॐ लों लोकधात्र्यै· ॐ वां गीश्वर्यै· मंडपांतरभित्त्यां प्रागादि दशादिक्षु ॐ लं इन्द्राय सुराधिपतये पीतवर्णा

य [illegible] गाय सायुधाय सवाहनाय सपरिवाराय सशक्तिकाय [illegible] धराय नमः। ॐ रं यमाय प्रेताधिपतये कृष्णवर्णा सांगाय० ॐ क्षां निर्ऋतये रक्षोधि

पतये धूम्रवर्णाय· वं वरुणाय जलाधिपतये शुक्लवर्णाय· यां वायवे प्राणाधिपतये धूम्रवर्णाय· ॐ सं सोमाय नक्षत्राधिपतये श्वेतवर्णाय· हों ईशानाय वि

[illegible] पतये स्फटिकवर्णाय· ओं ब्रह्मणे लोकाधिपतये पद्मवर्णाय· ह्रीं अनंताय नागाधिपतये श्यामवर्णाय सांगादि। ततो मंडपस्योर्ध्व प्राग्दक्षिणोदीच्यप

श्चिमद्वारेषु ॐ हौं शांत्यतीतकलाद्वादशायनमः हूं विद्याकलाद्वादशाय· ॐ ह्रीं निवृत्तिकलाद्वादशाय· ह्रां प्रतिष्ठाकलाद्वादशाय· ॐ ईं नमस्तै लोकोकामो हिजिम्

[illegible] मायेसकलपशुजनमनश्चसुस्तिरस्करणे कुरु कुरु स्वाहा। इति रस्करिणीं संपूज्य मुक्तकेशीं घैरसनां मदघूर्णितलोचनां स्वयोनिदर्शनाम् मुद्रया भुवनं

स्मरन्मध्यहं इति ध्यानमात्मस्य ह्रीं श्वत्ह्र्रेरेषु प्रागादि दृक्षु कपालधारिण्यो श्यामवर्णा यशस्की प्रजयेत्। ॐ क्लीं सुंदरी सुमुखीभ्यां· ॐ क्लीं विद्याविमला

[illegible] ॐ क्लीं [illegible] तरी चिंदिनीभ्यां· ॐ क्लीं पुरंदरी पुष्पमर्दिनीभ्यां· ॐ क्लीं एवं भावनया मंडपार्चने विधाय ॐ क्लीं हों नमः शिवाय महाशरभाय· ॐ क्रौं क्लीं हौं नमः

[illegible] महाशरभाय· इति [illegible] शांतय शरभमुद्रया मध्यार्चस्य पुरतश्चंदनादि पीठे कुंकुमादिना श्रीयंत्रराजं समुद्धृत्य अथवा रत्नादि निर्मितं यंत्रं संस्थाप्य नमइ

[illegible] धूपादि सम्प्रयत्ने कुर्यात्॥ श्रीचक्रात्मयोर्मध्ये गहनाडी हस्तेन मत्स्यमुद्रया मायां किंतु विं चतुस्त्रिकोणात्मकं मंडले विरच्य सव्यांगुष्ठेनावष्टभ्य वामे

[illegible] सतैव [illegible] स्ताव्य सक्रमेण संपूज्य मध्ये स्त्र प्रक्षालितमाधारं वामभ्व प्रतिष्ठाप्य रं अग्निमं [illegible] लायनम इति संपूज्य कामराजेन शंखं संस्थाप्य हंस

[illegible] लाय नमः [illegible] संपूज्य गंधादिकं निःक्षिप्य तान्मीये न शुद्धोदकेन पूरयित्वा सं सोममंडलाय नम इति सं [illegible] गंधादिकं निःक्षिप्य हों वरुणदेवस्तां नम इति स

[illegible] लेन दक्षिणे भुवि वसु षट्कोणत्रिकोणात्मकं मंडलं विरच्य शंखमुद्रया दक्षिणकरेणावष्टभ्य [illegible] स्त्रक्रमेण कालयाषट्कोणत्रि

श्री ६८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

688

वि शा

[illegible] दिसंतदुपरि पूर्वादिषु श्री शालिवाहनाय व्यमध्ये दिक्षु वषरे गाग्नि संपूज्य पताससनाग्निच संपूज्य ग्निकेश्रेपूर्व ध्येमीनतनुषधं संपूज्य [illegible] क्षालितमाधारे ग्निम
श्री महात्रिपुरसुंदर्याः अर्घ्याधारं स्थापयामि नमः इति आधारं संस्थाप्य ॥ रां वह्निमंडलाय धर्मप्रद दशकलात्मने वह्निमंडलाय नमः श्री महात्रिपुरसुंदर्याः अर्घ्याधार
मिति संपूज्य तदुपरि प्रादक्षिण्येन रं धूम्रार्चिषे नमः रं ऊष्मायै । लं ज्वलिन्यै । वं ज्वालिन्यै । शं विस्फुलिंगिन्यै । षं सुश्रियै । सं सुरूपायै । हं कपिलायै । क्षं हव्यवाहायै ।
कव्यवाहायै । इति दश वाह्निकलाः संपूज्य तदुपरि सौवर्णं राजतं ताम्रं वि [illegible] मयं पात्रं अस्त्रक्षालितं सुधूपितं श्री महात्रिपुरसुंदर्या अर्घ्यपात्रं स्थापय
ामि नमः इति संस्थाप्य ॥ हं [illegible] मलवरयूं अर्कमंडलाय द्वादशकलात्मने सूर्यमंडलाय श्री महात्रिपुरसुंदर्या अर्घ्यपात्राय नमः हंसमलवरयूं इति संपूज्य तदुपरि प्रा
दक्षिण्येन कं भं तपिन्यै । खं बं तापिन्यै । गं फं धूम्रायै । घं पं मरीच्यै । ङं नं ज्वालिन्यै । चं धं रुच्यै । छं दं सुषुम्णायै । जं थं भोगदायै । झं तं विश्वायै । ञं णं बोधिन्यै । टं ढं धारि
ण्यै । ठं डं क्षमायै । इति द्वादश कलाः संपूज्य श्री महात्रिपुरसुंदर्या अर्घ्यामृतं पूजयामि नमः । [illegible] विलोमम [illegible] कया [illegible] मामृतं पात्रे संपूरयेत् ततः
[illegible] मृते भैरवीविद्यया त्रिवारं [illegible] तत्र सदेवजालं वायुबीजेन संशोष्य अग्निबीजेन दग्ध्वा अमृतबीजेनाप्लावयेत् ॥ सां सीं सूं समलवरयूं सकामप्रदषोड
शकलात्मने चंद्रमंडलाय श्री महात्रिपुरसुंदर्या अर्घ्यामृताय नमः इति संपूज्य तत्र प्रादक्षिण्येन अं अमृतायै नमः । आं मानदायै । इं पूषायै । ईं तुष्ट्यै । उं पुष्ट्यै । ऊं रत्यै ।
ऋं धृत्यै । ॠं शशिन्यै । लृं चंद्रिकायै । ॡं ज्योत्स्नायै । एं कान्त्यै । ऐं श्रियै । ओं प्रीत्यै । औं अंगदायै । अं पूर्णायै । अः पूर्णामृतायै । इति षोडश कलाः संपूज्य सर्वासां कलानां
[illegible] प्रतिष्ठामपि विधाय तत्र क्रमत्रयमपि संभाव्य तत्र चतुर्दिक्षु मध्ये च ग्लूं गगनरत्नाय नमः । स्लूं स्वर्गरत्नाय । प्लूं पातालरत्नाय नमः । म्लूं मर्त्यरत्नाय नमः । न्लूं
नाकरत्नाय । तन्मध्ये अकथादि त्रिरेखं हलक्षगतकोणे कं वह्निकुंडं च कं विलिख्य ऐं क्लीं सौः अमृते अमृतोद्भवे अमृतेश्वरि अमृतवर्षिणि अमृते स्रावय स्रा
वय सां जूं सः अमृते श्वरी [illegible] मृते श्वरी त्रिशोणनयना तवे दसं [illegible] चक्र वजपेत् । ततः शां शीं शूं शैं शौं शः इति शुक्रशापविमोचिन्यामिमं अपुन
मृतेश्वरी [illegible] हं अखंडैकरसानंदकरे परसुधात्मनि । स्वच्छंद स्फुरणामत्र निधेह्यमृत रूपिणि । हसक्षमलवरयूं अखंडानंद भैरवाय वौषट् । सहक्षमलव
सुधादेव्यै वौषट् । इत्यर्घ्यमध्ये आनंदभैरव मिथुनं तद्दिंडुभिरेव संतर्प्य ऐं क्लीं अकुलस्थामृताकारे सिद्धिज्ञानकरे परे अमृतत्वं निधेह्यस्मिन् वस्तुनि
[illegible] रूपिणि । पुनरानंदभैरवमिथुनं संतर्प्य ऐं तद्रूपेणैकरस्यत्वं दत्वा ह्येतत्स्वरूपिणि । भूत्वा परामृताकारे मयि चित्स्फुरणं कुरु । पुनरानंदभैरवमिथुनं संतर्प्य

श्री ६८८ : श्री ६८७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वि

[illegible]सवारमभिमं सा[illegible]संर[illegible]वेवेका गुं ध्याभत वीजेनामतीकृत्य चेतुमु ज्ञांप्रदर्श्यैचेत्। एवमव्येस्थापनं निधाय ध्यानं[illegible]मध्ये पात्राणि प

धाय यथे[illegible]स्थापाद्ये[illegible]नत्वा[illegible]क[illegible]तिवाभ्युक्ष्य क्रौं बीजेन संप्रोक्ष्य ध्यानपूजां कुर्यात्[illegible]शिर: पीठे सो: गुरो शक्तिसदाशिवभैरवे

[illegible]विद्यामायाकलाराग कालनियति पुरुषप्रत्यहंकारबुद्धिमनस्त्वकृवक्षु:श्रोत्रजिह्वाघ्राणवाक्पाणिपाद[illegible]रूपरसगंधाका

[illegible]वह्नि सलिलभूम्यालनेभ्यो[illegible]पीठायनमः इति संपूज्य मूलाधारादिषडाधारेषु कोशितीत्यासमं क्रों[illegible]धारदेवतास्तदावतीश्चसंपूज्य पुन

[illegible]तेजस्त्रिपुष्करहृदयण[illegible]स्वयंभूलिंगाय नमः ईं वाणलिंगाय· श्रीं इतराकिंगाय· ऐं ईं श्रीं परलिंगाय· इत्याधारहृदयभ्रूमध्यमूर्धसु

वाक्कसूर्यसाम[illegible]तत्वानुसंधाय पुनस्तत्तेजोनिष्कलीकृत्य स्वरद्धृयपुटं तत्स्थामन श्चक्षुद्वयसं[illegible]दंडमयी ध्यायेत्कुलाकुलानि यो

[illegible]नात्। इति क्रमेण सेतावर्[illegible]पीठे सो: इति परां कलां विभाव्य तां परां कलां[illegible]कलंकशा[illegible]कान्याक्षां[illegible]तीमुद्रापुस्तकसदाहापाश्चमाप

[illegible]कला। इति साधको संविन्मानसोपचारै: संपूज्य शिरोविंदोपरि तस्त्रिकोणपंचारयन्त्रचतुर्दलपंचारचतुष्क चतुरस्त्रात्मकेषट्त्रिंशत्तत्वात्मके

[illegible]विरच्य तत्र तुल्याराधि[illegible]पूजां कुर्यात्। आदौ वाह्यचतुरस्रेषु दिक्षु श्रीं सितांगभैरवाय[illegible]नमः ईं रुरुभैरवाय ईं माहेश्वर्यै नमः उं चंडभैरवा

[illegible]कौ[illegible]क्रोधभैरवाय[illegible]लं उन्मत्तभैरवाय लं वाराह्यै· एं कपालभैरवाय ऐं इन्द्राण्यै· भीषणभैरवाय श्रीं चामुण्डायै· संहारभैर

[illegible]महालक्ष्म्यै· ततो वाह्यपंचारे सो: पृथिवीतत्व श्रीपा· एवं परावीजादि सर्वत्रा[illegible]तत्व· तेजस्तत्व· वायुतत्व· आकाशतत्व· तदंतरपंचारे गंध त

[illegible]रसतत्व[illegible]स्पर्शतत्व· शब्दतत्व· तदंतरपंचारे उपस्थतत्व· पायुतत्व· पाणितत्व पादतत्व· वाक्तत्व· तदंतरपंचारे घ्राणतत्व· जिह्वातत्व· श्रोत्रतत्व· चक्षुस्तत्व·

[illegible]तत्व· तदंतरपंचारे च[illegible]मनस्तत्व· बुद्धितत्व· अहंकारतत्व· प्रकृतितत्व· तदंतरयंत्रे पुरुषतत्व· नियतितत्व· रागतत्व· कालतत्व· विद्यातत्व· मायात

[illegible]तदंतरपंचारे शुद्धविद्यातत्व· ईश्वरतत्व· सदाशिवतत्व· शक्तितत्व· शिवतत्व· तदंतस्त्रिकोणे[illegible]सत्वतत्व· [illegible]तत्व· सो: तमोगुणात्मकेषा[illegible]इच्छाशक्ति·

[illegible]ज्ञानशक्तिश्री· सो: क्रियाशक्तिश्री· सो: परशक्तिश्री· इति मध्ये यथा शक्तिमात्र सोपचारै: सं[illegible]तावत्तोराजद्वयप्रजहत्वा तर्पये चरसाम

ते: इति[illegible]दशांते द्वादिशमि: संतर्प्य पुनस्तान्निष्कलीकृत्य विंदु त्रयेण विभाव्य श्रुकं त्रिशूले न से[illegible]सर्वं[illegible]नवेत्। इति त्रनुस[illegible]का

[illegible]मर्थयरत्ना[illegible]संपूज्य तदनुरंतरं तत्र तत्वे विश्रामयेत्सुकुरितिरीत्वात्वानं देवीरूपं विभाव्य[illegible]विश्वपात्संपूज्य चराचरमिदं विश्वं तद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शि ... ीस्याजगत्सर्वं तत्र वलीनं विभाव्य वकुष्ठोध्य स्यानंदस्वरूपमात्मानं विभाव्य ऐं आत्मतत्त्वाधिपतिश्री पराम्बपादुकां ई विद्यातत्त्वा
...वकं स्मरे ... ीस्याजगत्सर्वं तत्र ... धिपतिश्री पराम्बपादुकां सोऽ सर्वतत्त्वाधिपतिश्री पराम्बपादुकां इति संपूज्य मूलाधारे त्रिकोण कुंडं विभाव्य ... काशं
...पतिश्री पराम्बपादुकां ... शिव तत्त्वाधिपतिश्री पराम्बपादुकां ... तोमनसा स्रुचा सुषुम्णावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तिं
...ध्यामबलं ... सुवं धर्माधर्मकलास्नेहं पूर्णमग्नौ जुहोम्यहं स्वाहा धर्माधर्महविर्दीप्ते ... मनसा स्रुचा सुषुम्णावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तीं
...ाभ्यामबलं ... सुवं धर्मा धर्मे कला ... इति संतर्प्य तत्त्वं ... धनं ... विगलितभव बंधमात्मानं परम
...स्य हंस्वाहा ... धारे सर्वभूतानि तत्त्वं तुरीयमकूपं पु वलुः ... योगिन्यस्त पं ... इति संतर्प्य तत्त्वेषु ... परं पूर्णमनुत्तरोऽहं ... शिकवाग्र
... मनुसंधत्य मामांतत तत्त्वे सदहं शिवो हं ... ततत्त्वे विद्यहं शिवोऽहं शिवोऽहं ततत्त्वे सुखदः शिवोऽहमतः परं पूर्णमनुत्तरोऽहं
...त्मानमनुसंधाय ... अहं यो धावि मये मुखः सन्त्र शिवोऽस्मि शिवोऽस्मि शिवोऽस्मि इत्यनुसंधाय विगलिताखिलबंधः परमाशिव
...नस्य देहमरुत्वं च भू ... विकल्पः ... विश्राममवेदिति आत्मपूजा ततः पादुकास्मरणं कुर्यात् ऐं परापरायै श्रीपरापरायै क्लीं श्रपराश्री० सौः परापरायै श्री० ५
...दारको भूत्वा ... श्री सुरवी विश्राम ... दिति आत्मपूजा ततः पादुकास्मरणं कुर्यात् ... श्रीसौः सिद्धनाथदेवश्री० इति समयपादुकाः सप्त
...नंगनाथदेवश्री० श्रनेनाथदेवश्री० क्लीं अवतरनाथश्री अवतरनाथदेवश्री ... सौः सिद्धनाथदेवश्री० इति समयपादुकाः सप्त
... क्लीं सौः त्रिजगुरुनाथसदाशिवश्री० ७ अमृतानंदनाथसदाशिवश्री० ७ कुलीनाथसदाशिवश्री० ७ मगपर्यंकनाथसदाशिवश्री० ७ वैद्धार्कनाथ
... ७ शेखपालनाथसदाशिवश्री० ७ आदिनाथसदाशिवश्री० इति संकेतपादुकाः सप्त ॥ ५ परप्रकाशानंद० परशक्त्यंबा० कौलेश्वरानंद० शुक्लदेव्यं
वा० ५ कुलेश्वरानंदनाथ० ५ कामेश्वर्यंबा० ॥ इति दिव्यौघः ॥ भोगः क्लिन्नः सहजः समयः चत्वारः ॥ सिद्धौघः ॥ गगनं विश्वं विमल भुवना लीला त्या
... सहजस्वच्छप्रकाशम् ... पत इति मानवौघः ॥ अथाधाम्नायक्रमः ॥ तत्रबालया षडंगं विधायपात्रे संशोध्य सुधया त्मानं सानंदी कृत्य संविदेव
... विचाश्व ... आधारषट्कं देवेशि संविदुग्यडदहता ॥ तत्रादौ चरणाविद्याः ॥ ५ सोहमस्मि सोहमस्मि अहम
... बरणं ... पूर्णपरापरमहाकाशपरिपूर्णानंदनाथश्री० ५ कुलेशनाथव्योमव्यापिन्यंबाश्री० ५ अनामयनाथव्योम
...स्मि ... हंस ... शपरिपूर्णपरापरमहाकाशपरिपूर्णानंदनाथश्री० ५ चिदाभासानंदनाथव्योमस्थांबाश्री० ५ इति दिव्यौघः ॥ हंऽनन्ताकाशानंदनाथश्री० ५ संसमयाकाशानंद
...थश्री० ५ ... नंतनाथव्योमचारिण्यंबाश्री० ५ मंशक्त्याकाशानंदनाथश्री० ५ ध्व्याकाशानंदनाथश्री० ५ रंध्रत्रिमात्राकाशानंदनाथश्री० ५ रं इं ह्रा काशा
...नाथश्री० ५ ... व्यापकाशानंदनाथश्री० ५ ... व्यस्ताकाशानंदनाथश्री० ५ हः समस्ताकाशानंदनाथश्री० ॥ इति सिद्धौघः ॥ आत्मानंदनाथश्री० ५ पर
...० ५ ... द्वाकाशानंदनाथश्री० ५ ...

ॐ
श्री
६८९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

...नाथश्री। ५ शांभवानंदनाथश्री। ५ ...नंदनाथश्री। ५ नीलकंठानंदनाथश्री। ५ विदानंदनाथश्री। ५ स्वच्छप्रकाशानंदनाथश्री। ५ नित्यप्रकाशा
मूलेन ... ५ अमृतानंदनाथश्री॥ इति मानवौघः॥ क्लीं श्रीं स्वच्छप्रकाशपरिपूर्णपरापरमहासिद्धविद्याकुलयोगिनी क्लीं श्री पा। इति कुलयोगिनीमू
लविद्या॥ ५ ह्सौं स्वात्मानंदबोधपर ह्सौं श्री। इति प्रासादपराबीजं ५ ऐं क्लूं क्लिन्ने क्लेदिनि महामदद्रवे क्लीं क्लेदय क्लौं क्लीं मोहय स्वाहा श्री। ५
...तिरहस्यविद्या ५ हं सः स्वच्छानंदपरमहंसपरमात्मने स्वाहा ह्सौं क्ष्रौं श्री। इति शांभवीविद्या॥ ५ क्लीं नित्यस्फुरत्ताचैतन्यानंदमयी महाबिंदुव्याप
थ... विद्या ५ स्वच्छप्रकाशात्मिके क्लीं कुलमहामालिनि कुलगर्भमातृके ऐं सम्पयविमले श्रीसम्पयविमलामूलविद्या
...मात्रस्वरूपिणि क्लीं ह्रीं श्रीं क्लीं। इति ... कुलकुंडलिनि नित्याह्लासिद्धिमहाभैरवि आत्मानंदबोधपर अं वे भगवति क्लीं ह्रीं श्री। परबोधिनीमूलविद्या॥ ५ ॐ मोक्ष
...। ५ हं सः नित्यप्रकाशात्मिके कुले ... नवमी लोपामुद्रा श्रीविद्या चैतन्यत्रिपुरसुंदरीश्री। ५ ऐं शुद्धसूक्ष्मनिराकारनिर्विकल्पपरकुलस्वरूपिणी क्लीं
कुरुश्री। इति कुलवागीश्वरीविद्या॥ ५ ... इति अनुत्तरकौलिनी ५ हं सः सोहं स्वच्छप्रकाशानंदपरमहंसपरमात्मने स्वाहा। इति गुरूत्तमविमर्शिनी
...मानंदशक्ति सौः शांभवानंदनाथश्री। ... ५ ह्रीं भगवति ... वाग्वादिनी क्लौं क्लीं महाकुंद मायामातंगिनि ऐं क्लिन्ने ... स्वाहा श्री। अनुत्तरवा
...विद्या ५ ऐं ई ... श्री। इति संकेतसारविद्या॥ ... इत्यनुत्तरशोकरी ५ क्लीं श्रीं हसकलह्रीं कहल सकल क्लीं श्री महात्रिपुरसुंदरी सर्वानंदमयचैतन्यवेद
...दिनीबीजं ५ क्लीं श्रीं हसखफ्रें हसकरी सौः श्रीः सर्वतंत्रेश्वरि सर्वविद्येश्वरि सर्वपीठेश्वरि सर्ववीरेश्वरि सर्वयोगेश्वरि सर्वकामेश्वरि सर्वसिद्धेश्वरि सकलजं
न वक्रे परकुलस्वरूपिणि ... शक्ति ... सायुधा सवाहना सपरिवारा सशक्तिका सालंकारा सर्वोपचारैः संपूजिता संतु श्री। इति श्रीमहात्रिपुरसुंद
...व्यतिमात्रका सवका देवता समुद्रा ससिद्धिः ... विद्या ... ५ संसर्वानंदविग्रहे स्वाहा मूलाधारे ५ रं सोहं परमात्मानंदबोधपरविग्रहे स्वाहा स्वा
...विद्या॥ एतावि...: स्वाधिष्ठाने ... ... परमात्मने स्वाहा नाभौ ५ हं सः स्वात्मानंदबोधपर परमानंदनाथश्री। अनाहते ५ सोहं परमात्मानंदबोधपर स्वा
...। ५ हं सः सोहं स्वच्छानंद परमहंस परमात्मने स्वाहा ... हं सः सोहं स्वच्छानंदविस्वप्रकाशामृतहेतवे स्वाहा॥ आज्ञायां॥ ततश्चरणत्रि... दर्शने तर्पयेत्॥ अथ चरणविद्याः॥ ५ कहस
...नंदनाथश्री। विश्व... ५ क्लीं श्रीं हं सः सो हं स्वच्छानंद ... हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवरयीं हसहसौं श्रुक्रौं वामहापीठश्रु... श्रुक्रौं मंडलमहापीठश्रुक्रौं वरकमहापीठश्रु
नःश्री ... सः शिवः ऐं क्लीं श्रीं हसखफ्रें हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवरयीं ... महाप्रकाशात्मकपरमशिवपादुकां पूजयामि ... ह्सौः हसः हसक्षमलवरयूं हं सः सोहं स्वच्छानि
...महापीठश्रु... पश्रुक्रौं मुद्रामहापीठश्रुक्रौं ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

[illegible] परमहंस परमात्मने स्वाहा ॥ त्रिपुरसुंदरी चक्रस्वामिन्याश्रित अमुकशक्तिपुत्र श्री परमेष्ठिगुरु अमुकानंदनाथ अमुकशक्तिपुत्र श्री परमगुरु अमुका-
नंद [illegible] अमुकशक्तिपुत्र श्रीगुरु अमुकानंदनाथ श्रीपादुकां पूजयामीति गुरुक्रमः ॥ ५ कहसक्षीं सोहं शिवः [illegible] हसखफ्रें हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवर-
यीं सोहं श्री रक्तांबे [illegible] महापीठ रक्तपुष्प रक्तमंडल महापीठ रक्तचरण रक्तमंत्र महापीठ रक्तदीप रक्तमुद्रा [illegible] रक्तनाति रक्तमहाविमर्शात्मक परशी-
[illegible] ॥ ५ स्फ्रीं सोहं हसक्षमलवरयीं सहक्षमलवरयूं हसखफ्रें श्री क्रीं ऐं ऐं क्रीं हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवरयीं हंसः सोहं स्वच्छानंद परमहंस परमात्मने स्वाहा
हं क्रीं त्रिपुरसुंदरी चक्रस्वामिन्याश्रित अमुकशक्तिपुत्र परमेष्ठिगुरु अमुकानंदनाथ अमुकशक्तिपुत्र परमगुरु अमुकानंदनाथ अमुकशक्तिपुत्र श्रीगुरु अ-
मुकानंदनाथ श्रीपादुकां पूजयामि इति रक्तचरणं ॥ ५ कहसक्षीं हंसः सोहं श्री क्रीं ऐं ऐं क्रीं श्री हसखफ्रें हस[illegible]मलवरयूं सहक्षमलवरयीं हंसः सोहं स्त्रीं सहसौं
[illegible] चिदाम महापीठ मिश्रपुष्प मिश्रमंडल महापीठ मिश्रचरण मिश्रमंत्र महापीठ मिश्रदीप मिश्रमुद्रा महापीठ मिश्र[illegible] मिश्र महाविमर्शात्मक परमशिवपर
मानंद नाथश्री ॥ स्फ्रीं ह्लीं सोहं हंसः सहक्षमलवरयीं हसक्षमलवरयूं हसखफ्रें श्री क्रीं ऐं ऐं क्रीं श्री हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवरयीं हंसः सोहं स्वच्छानंद परमहंस प-
रमात्मने स्वाहा हं क्रीं श्री महात्रिपुरसुंदरी चक्रस्वामिन्याश्रित अमुकशक्तिपुत्र परमेष्ठिगुरु अमुकानंदनाथ अमुक[illegible]पुत्र परमगुरु अमुकानंदनाथ अमुकशक्ति-
[illegible] पुत्र श्रीगुरु अमुकानंद[illegible]नाथश्री ॥ इति मिश्रचरणं ॥ एवं सर्वस्व शिरसि संघट्टमुद्रयार्चिं [illegible] ॥ हृदुकायनमः ५ कालाग्निरुद्राय मूलत्र-
[illegible] ॥ आधारशक्तये ॥ कूर्माय ॥ [illegible]नाय ॥ वराहाय ॥ पृथिव्यै ॥ इत्यादि परतत्वांतं न्यासो करी न्यासं [illegible] समस्त गुप्ततर [illegible] कुलकौ-
[illegible] लिंगगर्भ रहस्यातिरहस्य परापर रहस्य योगिनी श्रीचक्रदेवता श्रीपा ॥ इति पुष्पांजलिं दत्वा [illegible] तेषामानंत ५ मित्रेश नाथश्री ॥ ५ उड्डीश
नाथश्री ॥ ५ षष्ठीश नाथश्री ॥ [illegible] नाथश्री ॥ इति गुरुनाथान्नाम्यर्च्य चक्रस्य शानादि वायुः कोणे गु ५ गं गण[illegible] नाथश्री ॥ ५ वां वटुक नाथश्री ॥ ५ क्षां क्षेत्रपाले
नाथश्री ॥ चतुरस्रे ५ [illegible] त्रिपुरा[illegible] ॥ ५ पद्मद्वये ५ ऐं क्लीं सौः त्रिपुरेश्वरी पोतांबुज[illegible]श्री ॥ चतुर्दशारे ५ ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरी देव्या ता
सनश्री ॥ ५ दशारद्वये ५ हैं हक्लीं हसौः त्रिपुरवासिनी सर्वचक्रासनश्री ॥ अष्टारे ५ ह्रीं हसक्लीं ह्सौः त्रिपुराश्री सर्वचक्रासनश्री ॥ त्रिकोणे क्रीं क्लीं ब्लें त्रि-
पुरमालिनी साध्यसिद्धासनश्री ॥ एवं षडासनानि चतुरस्र पद्मद्वये चतुर्दशारे दशारद्वये अष्टारे त्रिके ॥ तावच्छ्रमेण संपूज्य ऐं कामरूपपीठाय ५ ह्रीं जालं-
धरपीठाय ॥ ५ सौः पूर्णगिरिपीठाय ॥ ५ सौः जालंधरपीठाय ॥ ५ ऐं क्लीं सौः उड्यानपीठाय श्री ॥ इति त्रिकोणाग्रदक्षवाममध्येषु संपूज्य ५ क्रां पश्चिम
श्री

६९० श्री ६९०

धिपति ब्रह्मप्रेतपा० क्लीं जलाधिपति विष्णुप्रेतपा० हूं तेजोधिपति रुद्रप्रेतपा० ५ सूं वाय्वधिपतीशानप्रेतपा० ५ क्लीं आकाशाधिपति सदाशिवप्रेतपा० ५

इति मध्यपीठस्याग्नेयादिपादचतुष्टये मध्ये च ओं लासनाय नमः इति पूजयेत् ५ प्रसून [illegible] लिकापा० ६ महापद्मासनपा० ५ क्लीं श्रीं सौः कामेश्वरकामेश्वरीपा० ततो देव्या मूर्तिं

कामेश्वराङ्कोपविष्टां ध्यात्वा ध्यायेत् रक्तां [illegible] पाशाङ्कुशधनुःशरैः [illegible] समानचतुर्बाहुमरुणाम [illegible] इति ध्यात्वा ऐं क्लीं श्रीं प्रकटाद्यावृत्ति

ओं महावीरापरापरा [illegible] कुलेश्वरि [illegible] कुर्वन्तु पञ्चिका [illegible] इति देवीमूर्तौ पुष्पाञ्जलिं दत्वा [illegible] मुद्रां च प्रदर्श्य ५ ह्रीं हस्रक्लीं ह्सौः इति पञ्चकूट

विद्यया [illegible] तस्या [illegible] वाहयामि पूजा [illegible] पुष्पाञ्जलिं [illegible] एहि एहि देवदेवेशि त्रिपुरे [illegible] त्रिपुरेशी [illegible] कुरु सर्व

[illegible] महापद्मवनान्तस्थे कारणा [illegible] प्रिये हा सर्वभूतहिते मातरेह्येहि परमेश्वरि। अस्मिन् मण्डले [illegible] पूर्वसंकल्पिते देवीमूर्तौ चैतन्य

[illegible] आवाहनमुद्रा स्थापन संनिधापन सन्निरोधनमुद्राः प्रदर्श्य वशं [illegible] नमुद्राः [illegible] सिरसि चतुर्मुद्राः [illegible] कुलदेव्यङ्गैः षडङ्गमन्त्रैः सकली

कृत्य परमीकरणमुद्रया पर [illegible] मूलमन्त्रेण दीपिन्यामालिन्यादि के नवार्णे [illegible] तिथिनित्याक्रमेण संप्रोक्ष्य ध्यायेत्॥

[illegible] ततः श्रीचक्रमार्ग [illegible] ध्यायेत् त्रिपुरसुन्दरी। ततः पञ्च त्रिंशो ध्यायेत् बालार्क [illegible] कुसुमसंकाशां दाडिमीकुसुमप्रभां। पद्मरागप्रती

काशां कुङ्कुमोदकसन्निभां। स्फुरन्मुकुटमाणिक्यकिङ्किणीजालमण्डितां। काल [illegible] कुटिलालकपल्लवां। प्रत्यग्रारुणसंकाशवदनाम्भोज

[illegible] कांचिद्धेंदुकुटिलललाटमृदुपट्टिकां। पिनाकिधनुराकारभ्रूलतां परमेश्वरीं [illegible] आनन्दमुदितोल्लोललीलान्दोलितलोचनां। स्फुरन्मुकुटसंघा

[illegible] सहेमकुण्डलां [illegible] गण्डमण्डलां [illegible] जीवचन्द्रमण्डलां। विश्वकर्मादिनिर्माण [illegible] विद्रुमबिम्बाभरक्तोष्ठीममृतोपमां। डि

मां बीज वज्राभदन्तविराजितां। [illegible] सितिकामधुरभाषिणीं। स्मितमाधुर्यविजितमाधुर्यरससागरां। अनौपम्यगुणोपेतचुबुकोद्देशशोभितां।

कंबुग्रीवां महादेवीं मृणाललितैर्भुजैः। [illegible] मणिकङ्कणकेयूरभूषणैः परिशोभितां। रक्तोत्पलदलाकारसुकुमारकराम्बुजां। कराम्बुजनखज्योत्स्नाविराजितनभ

स्तलां। [illegible] हाररत्नौघेन समुन्नतपयोधरां। पीनवृत्तोन्नतकुचां तनुमध्येन शोभितां। त्रिवलीवलिनाभि [illegible] प्रदेशसुशोभितां। अनघ्यरत्नखचितकां

चीयुतनितम्बिनीं [illegible] विद्विमहारदरोमराजिवराङ्कुशां। कदलीललितस्तम्भसुकुमारोरुमीश्वरीं। [illegible] कदलीतुल्यजङ्घायुगलमण्डितां। गूढगुल्फप

[illegible] प्रपदाजितकच्छपां। ब्रह्मविष्णुशिरोरत्ननिघृष्टचरणाम्बुजां। सीतांशुशतसंतानकोटीसंतानहासिनीं। लौहित्यजितसिन्दूरजपादाडिमरागिणीं।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधान
६९३

691

रक्तवस्त्रपरीधानां पाशांकुशकरोद्यतां। रक्तपुष्पनिविष्टां तु रक्ताभरणभूषितां। चतुर्भुजेत्रिनेत्रां च पंचबाणधनुर्धरां। कर्पूरशकलोन्मिश्रतांबूला
पूरिताननां। महामृगमदोद्दामकुंकुमारुणविग्रहां। सर्वशृंगारवेषाढ्यां सर्वाभरणभूषितां। जगदाह्लाददक्षां जगद्रंजनकारिणीं। जगदाकर्षणकरी
जगत्स्थापनरूपिणीं। सर्वमंत्रमयीं देवीं सर्वसौभाग्यसुंदरीं। सर्वलक्ष्मीमयीं नित्यां परमानंदनंदितां। तंत्राणां त्रिपुरसुंदरीं तु स्तुतां वाहनरूपयां। विद्याचा
सि सरगे नमस्कारिणी चुकया। सर्वकाया साधकेंद्रो महात्रिपुरसुंदरी। चक्रमध्ये तु संचिंत्य ततः पूजनमारभेत्। ज्ञानार्णवे तु अस्तु देवि प्रवक्ष्यामि यज
नेवांतरं महत्। मूलादिब्रह्मरंध्रांतं बिसतंतुतनीयसीं। उद्यत्सूर्यसहस्राभां विद्युत्कोटिसमप्रभां। चंद्रकोटिप्रभाद्राव्यं त्रैलोक्यैकप्रभामयीं। अशेष
मनाद्युत्पत्तिस्थितिसंहारकारिणीं। ध्यायेन्मनो यदा देवि निश्चयं जायते तदा। सहजानंदसंदोहमंदिरं भवति क्षणात्। मनो निश्चलतां प्राप्तं शिवशक्तिम
ज्ञावतः समाधिजो यतेत स्वात्मसंज्ञाद्वयविजं तेः भिः। साये प्रज्ञातनामैको ह्यसंप्रज्ञातनामधः कः। सवयं प्रज्ञातभेदस्तु त्रिकाधिके न जायते। अत्र संप्र
ज्ञातसंज्ञस्तु शक्ताधिके नैव भवेत्। सवयंप्रज्ञातभेदस्तु तीव्रसत्त्वतरो भवेत्। असंप्रज्ञातभेदस्तु मंदोमंदतरस्तथा। ह्यस्परोदनरोमांचकंपस्वेदादि
लक्षितः। तीव्रसत्त्वतरो देवि समाधिरूपलक्षितः। क्रमं भवेन्नतु वेधेन सुखी भूयान्निरंतरं। अंतर्यागविधिं कृत्वा बहिर्यागं समारभेत्। एवं विज्ञाय सदेहं
सन् सर्वालासा चक्रे नमः। ध्यायेन्नित्यमयं यस्तु जगत्त्रयविमोहिनीं। अशेषब्रह्माण्डानां स्वामिनीं संविदेपरां। उद्यत्सूर्यसहस्राभां दाडिमीकुसुमप्रभां।
जपाकुसुमसंकाशां पद्मरागमणिप्रभां। स्फुरत्तप्तनिभां तप्तकांचनाभां परमेश्वरीं। रक्तोत्पलदलाकारपादपल्लवराजितां। अनर्घ्यरत्नखचितमंजीरव
रणद्वयां। पादांगुलीयकस्थूलनिर्नाराशिविराजितां। कदलीललितस्तंभसुकुमारोरुकोमलां। नितंबबिंबविलसद्रक्तवस्त्रपरिष्कृतां। मेखलावस्त्रमा
णिक्यकिंकिणीजालनादितां। अलक्ष्यमध्यमां नित्यां नाभिपुटोदरीं परां। रोमराजिलताभूतमहाकुचफलान्वितां। सुवृत्तनिबिडोत्तुंगकुचमंडलरा
जितां। नवरत्नप्रभाराजद्ग्रैवेयकभूषणां। श्रुतिभूषामनोरम्यकपोलस्थलमंजरीं। उद्यदादित्यसंकाशताटंकसुमुखप्रभां। पूर्णचंद्रमुखीं पद्मवदनोमी
नलोचनां। स्फुरन्मदनकोदंडसुभ्रूवेपद्मलोचनां। ललाटपट्टसंराजद्रत्नतिलकप्रभां। मुक्तामाणिक्यघटितमुकुटस्थलकिंकिणीं। स्फुरच्चंद्रकलारा
जमुकुटां लोचनत्रयां। प्रवालवल्लीविलसत्कुवलीचतुष्टयां। इक्षुकोदंडपुष्पबाणपाशांकुशचतुर्भुजां। सर्वदेवमयीं मंत्रां सर्वसौभाग्यसुंदरीं। सर्वतीर्थम
यीं देवीं सर्वदानवसेवितां। सर्वानंदमयीं ज्ञानगम्यां संविदेपरां। एवं ध्यात्वा परमामां [illegible] न्याडीपुटके मातः। आवाहयेच्चक्रमध्ये तु मुद्रया हि त्रिखंडया।

श्री
६९३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संस्थितां पूजयेत्तत्र श्रीपीठं तत्र निवासिनीं मुद्राः संदर्शयेत्तत्र तर्पयेत्तु त्रिधा यजेत् । लयांगं कल्पयेत् देहे देव्यास्तु परमेश्वरि । गंधपुष्पाक्षतादीनि देव्यै सम्यक्
निवेदयेत् । उपचारैः षोडशभिः संपूज्य परदेवतां । तर्पणानि पुनर्दद्यात् त्रिवारं मूलविद्यया । इति ततो मूलविद्यांते श्रीमहात्रिपुरसुंदरीनित्या श्रीपादुकां पूजया
मिति त्रिः पुष्पांजलिं दत्वा तर्पयामीति संतर्प्य बालां ते श्रीमहात्रिपुरसुंदरि एतत्ते आसनं नमः । एवं स्वागतं ते नमः । एतत्ते पाद्यं नमः । एवं ते अर्घ्यः स्वाहा । एतत्ते आचम
नीयं सुधा । एवं ते मधुपर्कः सुधा । एतत्ते पुनराचमनीयं सुधा इति समर्प्य ह्रां ह्रीं [illegible] स हसखफ्रें ह्सौः इति नवबीजैर्नव मुद्राः प्रदर्श्य स्वर्णपादुके उपनीय उत्तर
तः स्नानमंडपमानीय रत्नसिंहासने संस्थाप्य सर्वचर्चादिचंदनोत्तानुपचारान् निवेद्य केशप्रसाधनं [illegible] आमलकोद्वर्तनं उष्णोदकस्नानं पंचगव्यस्नानं पं
चामृतस्नानं संतर्प्य गं [illegible] संस्कारं चिकुरशोधनं कृत्वा भगवति एतत्ते स्नानीयं नमः । ततः एतत्ते वस्त्रयुग्मं नमः इति वस्त्रयुग्मं परिधाप्य नीरंजना
दि मंगलाचारान् विधाय [illegible] मंडपे रत्नसिंहासने समुपवेश्य मुकुटरत्नतारंकनासामौक्तिकग्रैवेयहारकेयूरकंकणांगुलीयकरत्नबंधनमध्यबं
धनकांचीकलापपादकटकनूपुरपादांगुलीयकादिनानातीयनानादेशीयविविधभूषणैर्भूषयित्वा सर्वांगे महामृगमदलेपनं कृत्वा केशकल्हारमालां
[illegible] चक्षुषोर्दिव्यांजनं रक्षांजनं भाले आदर्शदर्शनं छत्रचामरे समर्प्य पूजामंडपमानीय पुनः कामेश्वरांके समुपवेश्य सर्वोपचारैः संपूज्य यथोपचारं प्रथ
मां दशभिः संतर्प्य पुष्पांजलिं दत्वा नैवेद्यं तांबूलं तानि निवेद्य प्रार्थयेत् । [illegible] परदेवि [illegible] समस्तरसन्निधौ । अनुज्ञां देहि देवेशि परिवारार्चनाय मे । इति पु
ष्पांजलिं पुरःसरमनुज्ञां प्राप्य श्रीचक्रान्तर्गत [illegible] त्रिकोणवृत्तचतुरस्रमंडलं विरचय्य तिथिमयान्नित्याः पूजयेत् । प्रतिपदमारभ्य पौर्णिमापर्यंतं कामेश्वर्यादिनित्याः
पूजयेत् । त्रिकोणमध्ये प्रधानदेवतां [illegible] ततः तिथिनित्याः पूजयेत् । तद्रेखासु [illegible] पूज्याः । एवं शुक्लपक्षे कृष्णपक्षे तु प्रतिपदादि दर्शांतं चित्रादि कामेश्वर्यंतं
पूजनीयं एतानि नित्याः प्रागादि [illegible] मध्ये श्रीविद्यामूर्ध्वं श्रीमहात्रिपुरसुंदरीं श्रीपा० ततो मध्यबिंदोरभितः आग्नेय ईशान नैरृत वायव्य मध्यादि दिक्षु षडंगानि
संपूज्य मध्यत्रिकोणाग्रात् त्रिकोणकोणे [illegible] देव्याः पृष्ठभागे त्रिपंक्त्यादि [illegible] सिद्धौघमानवौघान् संपूज्य वरणत्रये [illegible] तत्र गुरुक्रमं सं
पूज्य मध्यत्रिकोणारेखात्रये पंचपंचक्रमेण [illegible] प्राग्दक्षसंस्थेः पंचदशनित्याः संपूज्य विसर्गपुष्टि [illegible] विद्यामध्यमंडले देवीयष्ट्यानकावरणे पूजां कुर्या
त् । [illegible] भूपुरे प्रथमरेखायां प्राच्यादि दिक्षु वायव्यादि विदिक्षु अणिमादि दश सिद्धि देवता यजेत् । सर्वदा [illegible] नमः । चतुरस्राद्यरेखा
ये नमः इति पुष्पांजलिं दत्वा ॐ अणिमासिद्धिदेवि श्री० ॐ लघिमासिद्धिदेवि श्री० एवं महिमासिद्धिः ईशित्वसिद्धिः वशित्वसिद्धिः प्राकाम्यसिद्धिः भुक्तिसिद्धिः इच्छा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सर्वोञ्जिरिमीयै॰ मोक्षसिद्धिः इति सिद्धिदशकं संपूज्य चतुरस्रमध्यरेखायै नमः इति पुष्पांजलिं दत्वा [illegible] श्री॰ ईं माहेश्वरी श्री॰ कं कौमारी श्री॰ [illegible]
चक्रेश्वरी [illegible] ह्रीं श्री॰ ओं चामुण्डा श्री॰ अः महालक्ष्मी॰ एताः पश्चिमादि [illegible] रेखायै नमः इति पुष्पांजलिं दत्वा ॥ ६
मिति [illegible] सर्वविद्राविणी॰ क्लीं सर्वाकर्षिणी॰ ब्लूं सर्ववशिनी॰ [illegible] महांकुशा॰ हसखफ्रें सर्वखेचरी॰ ह्सौं स
[illegible] हैं योनिमु॰ हैं [illegible] क्लीं सौः सर्वत्रिखंडमु॰ ७ ऐं ह्रीं सौः त्रिपुराचक्रेश्वरी नित्या श्री॰ [illegible] हनचक्रे समुद्राः सिद्धयः सायु
[illegible]काहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः संपूजिताः स्तुता वरदाः सन्तु इति पुष्पांजलिं दत्वा [illegible] मुद्राः प्रदर्शयेत् ॥ [illegible] स्थविंदुनाधि
[illegible] देवतां त्रिवारं संतर्प्य योनिमुद्रां प्रदर्श्य पुष्पांजलिं दत्वा अभीष्टसिद्धिं मे देहि शर[illegible] तथा सर्वमयं चतुष्कं प्रथमावरणे चैन समर्प्या
तीयावरणं पूजयेत् ॥ अत्र त्रैलोक्यमोहनादि चक्रत्रये शंखोदकेन सर्वसौभाग्यदायकादि चक्रे श्रीपात्रस्थजलेन ॥ अथवा शंखस्थवारिणैव मिरर्
[illegible]संघस्य यः ॥ इति प्रथमावरणं ॥ अथ द्वितीयावरणं ॥ ऐं सर्वाशापरिपूरक षोडशदलचक्राय नमः इति पुष्पांजलिं दत्वा पश्चिमादि वामावर्तेन ॥ ७ अं कामा
[illegible]नित्याकलाश्री॰ एवं सर्वत्र॰ आं बुद्ध्याकर्षिणी॰ इं अहंकाराकर्षिणी॰ ईं शब्दाकर्षिणी॰ उं स्पर्शाकर्षिणी॰ ऊं रसाकर्षिणी॰ ॠं गंधाकर्षिणी॰ लृं चित्ताकर्षि
णी॰ ॡं धैर्याकर्षिणी॰ एं स्मृत्याकर्षिणी॰ ऐं नामाकर्षिणी॰ ओं बीजाकर्षिणी॰ औं आत्माकर्षिणी॰ अं अमृताकर्षिणी॰ अः शरीराकर्षिणी॰ ७ ऐं क्लीं सौः त्रि
पुरेश्वरी चक्रेश्वरी नित्या श्री॰ एताः गुप्तयोगिन्यः सर्वाशापरिपूरके चक्रे समुद्रा इत्यादिना समर्प्य द्राविणीमिति सर्वविद्राविणीमुद्रां प्रदर्श्य अभीष्टसिद्धिमिति द्विती
यावरणार्चनमिति पुष्पांजलिं दत्वा [illegible] तृतीयावरणं ॥ अथ तृतीयावरणं ॥ ७ सर्वसंक्षोभणाष्टदलचक्रा[illegible] कुसुमाद्यास्तु पूर्वादिदिक्षु आग्नेया
दिविदिक्षु पूजयेत् ॥ ७ कं [illegible] कुसुमे देवी श्री॰ ७ चं अनंगमेखला॰ ७ टं अनंगमदना॰ ७ तं अनं[illegible] ७ अनंगरेखा॰ ७ यं ७ अनंगवेगिनी॰
७ शं अनंगांकुशा॰ ७ लं अनंगमालिनी॰ क्लीं श्रीं सौः त्रिपुरसुंदरी चक्रेश्वरी नित्या श्री॰ एताः गुप्ततरयोगिन्यः सर्वसंक्षोभणे चक्रे इत्यादिना समर्प्य क्षोभिण्या श्री
कर्षिणी मुद्रां प्रदर्श्य अभीष्टसिद्धिं मे देहि॰ तृतीयावरणार्चनमिति समर्पयेदिति तृतीयावरणं ॥ अथ चतुर्थावरणं ॥ श्रीमादि वामावर्तेन पूजयेत् ॥ ७ सर्वसौ ६९२
भाग्यदायक चतुर्दशारचक्राय नमः इति पुष्पांजलिं दत्वा ७ ओं सर्वसंक्षोभिणी॰ ईं सर्वविद्राविणी॰ उं सर्वाकर्षिणी॰ ऊं सर्वाह्लादिनी॰ लृं सर्वसंमोहिनी॰ एं सर्वस्तं
[illegible]नी॰ ऐं सर्वरंजनी॰ ओं सर्ववशंकरी॰ औं सर्वरंजनी॰ हं सर्वोन्मादिनी॰ यं सर्वार्थसाधिनी॰ [illegible] सर्वसंपत्पूरणी॰ लं सर्वमंत्रमयी॰ वं सर्वद्वंद्वक्षयंकरी॰ इत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

६९२

ह्स्लौं जिरि पीठे [illegible] का थात्मिके सुषुप्ति दशाधिष्ठायके क्रियाशक्त्यात्मक परब्रह्मात्मके शक्ति [illegible] की देवीश्री · ह्स्रैं हसकरी ह्स्रौः त्रिपुरांबा
चक्रेश्वरी [illegible] श्री · इत्यतिरहस्ययोगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदे चक्रे समुद्रादिना सम[illegible] सर्व [illegible] दर्शये अभीष्टसिद्धिं · अष्टमावरणार्चन
मिति [illegible] वेदचादि [illegible] मावरणं ॥ अथ नवमावरणं ॥ ॐ ऐं क्लीं सौः मूले सर्वानंदमय वैंदवचक्राय नमः तुरीया [illegible] लिंदारे [illegible] चक्रे श्रीमदुन्मत्तापीठ
वीं [illegible] काथात्मिके तुरीय दशाधिष्ठायक परब्रह्मात्मक शक्ति श्रीमहात्रिपुरसुंदरीश्री · ५ हसकलहीं हसकलहीं [illegible] हसकलहीं त्रिपुरभैरवी चक्रेश्वरी नि
नाम [illegible] श्री · इताः परापररहस्ययोगिन्यः सर्वानंदमये वैंदवचक्रे सर्वचक्रेश्वरी सर्वमंत्रेश्वरी सर्वपीठेश्वरी सर्वविद्येश्वरी सर्ववागीश्वरी सर्वसिद्धेश्वरी सु
[illegible] कुल्लुति मालका सर्वचक्रासनसिद्धा सुधासवाहना सशक्तिका सालंकारा सपरिवारा सर्वोपचारैः संपूजिताः संतुष्टाः वरदाः सन्तु इति समर्पये इति स
[illegible] त्रिखुंडां दर्शये अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले । भक्त्या समर्पये तुभ्यं नवमावरणार्चनं [illegible] दीनां नवमावरणं ॥ ॐ ऐं क्लीं सौः श्रीं ह्रीं
[illegible] कामेश्वरी [illegible] कामफलप्रदे सर्वसत्त्ववशंकरि जगत्क्षोभकरे हुं [illegible] ह्रः ह्सौः क्लीं ऐं इति कामेश्वरी समस्तावि चापादेव्या
[illegible] धारे पुष्पांजलिं समर्पयेत् । क्लीं सर्वकार्यसाधके वज्रेश्वरि वज्रपंजरे [illegible] ऐं क्लीं त्रिपुरमदद्रवे क्लीं वज्रेश्वरी समयदेवताश्री · इ
त्यवाहादि पुष्पांजलिं समर्पयेत् ॥ ७ ततो भगमालिनी विद्यया मुद्रार्थे भगमाले [illegible] समयदेवताश्री · इति विद्यापुष्पांजलिः ॥ ७ क्लीं भगवति [illegible] नित्या
[illegible] श्वरी ह्रीं सर्वसत्त्ववशीकरि ह्सः त्रिपुरभैरवि ऐं विच्चे त्रिपुरसुंदरी समयदेवताश्री · इति शिरसि पुष्पांजलिः ॥ ७ मूलविद्यया सप्तधा शिरसि स
तर्पये ७ ऐं क्लीं सौः श्रीविद्यां [illegible] मुद्रार्थे समस्त दर्शी कलौ [illegible] कामकलां [illegible] यचेतां [illegible] दंद्वि [illegible] मेत तत्पराः परे । इत्युक्त्वा
सकला [illegible] कुयोगिनीगणान् [illegible] ततो नैवेद्यपात्रे साधारे [illegible] धूपदीपौ प्रदर्शयेत् [illegible]
तासमुक्ष्य गंधादि [illegible] मुद्रा प्रदर्शयेत् [illegible] हेति च [illegible] करे गृहीत्वा [illegible] धूपं समर्पयेत् । वनस्पति रसो
[illegible] सर्वदेवानां धूपोयं प्रतिगृह्यतां । इति धूपं समर्पयेत् । [illegible] सवाह्यान्तरं ज्यो
तिर्दीपोयं प्रतिगृह्यतां । इति दीपं समर्पयेत् । ततो नैवेद्यं [illegible] संप्रोक्ष्य त्रिशूलमुद्रया [illegible]
[illegible] महत्तरं नैवेद्यं स्वाहा [illegible] नैवेद्यं समर्पयेत् । नैवेद्य [illegible] समानिले । सुधारसमहोदरां [illegible]

श्री
६९२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

643

सम्प्रदा ऐं क्लीं श्रीं ह्रैं ह्क्लीं ह्सौः त्रिपुरवासिनी चक्रेश्वरी नित्याश्री ५ एताः संप्रदाययोगिन्यः सर्वसौभाग्यदायके चक्रे समुद्रा इत्यादिना समर्प्य तं मिति स [illegible] अभीष्टसिद्धिं मे चतुर्थावरणार्चनमिति समर्पयेदिति चतुर्थावरणं॥ अथ पंचमावरणं दक्षिणादि [illegible] पूजयेत्॥ तत्र स [illegible] सर्ववशंकरी मुद्रां प्रदर्श्य [illegible] नमः इति पुष्पांजलिं दत्वा ५ तं सर्वसिद्धिप्रदा देवीश्री ५ थं सर्वसंपत्प्रदा ५ दं सर्वप्रियंकरी ५ धं सर्वमंगलकारिणी ५ नं सर्वकामप्रदा ५ [illegible] सर्वदुःखविमोचिनी ५ [illegible] सर्वमृत्युप्रशमनी ५ डं सर्वविघ्नविनाशिनी ५ ढं सर्वांगसुन्दरी ५ णं सर्वसौभाग्यदायिनी ५ ह्रैं ह्स्क्लीं ह्सौः त्रिपुराश्री चक्रेश्वरी नित्या ५ एताः कुलकौलयोगिन्यः सर्वार्थसाधके चक्रे समुद्रेत्यादिना समर्प्य सः इति सर्वार्थ [illegible] अभीष्टसिद्धिं मे पंचमावरणार्चनमिति निवेदयेदिति पंचमावरणं॥ अथ षष्ठावरणं॥ अन्तर्दशारचक्रे पश्चिमादि विलोमेन ५ सर्वरक्षाकर [illegible] चक्राय नमः इति पुष्पांजलिं दत्वा ५ [illegible] सर्वार्थप्रदा ५ ऊं सर्वज्ञानमयी ५ ॐ सर्वव्याधिविनाशिनी ५ कं सर्वाधारस्वरूपा ५ खं सर्वपापहरा ५ गं सर्वानन्दमयी ५ घं सर्वरक्षास्वरूपिणी ५ ङं सर्वेप्सितफलप्रदा ५ ह्रीं क्लीं ब्लें त्रिपुरमालिनी चक्रेश्वरी नित्या ५ एता निगर्भयोगिन्यः सर्वरक्षाकरे चक्रे समुद्रा इत्यादिना समर्प्य [illegible] अभीष्टसिद्धिं मे षष्ठावरणार्चनमिति निवेदयेदिति षष्ठावरणं॥ अथ सप्तमावरणं॥ आग्नेयादि वामावर्तेन वशिन्याद्याः [illegible] सर्वज्ञा देवी ५ [illegible] सर्वशक्ति [illegible] सर्वैश्वर्यप्रदा ५ [illegible] सर्वज्ञानमयी [illegible] ज्ञानस्वरूपिणी ५ [illegible] अभीष्टसिद्धिं मे ५ अं १६ दांति श्री वाग्देवताश्री ५ कं ५ कलं ह्रीं कामेश्वरी वाग्देवताश्री ५ [illegible] मोदिनी [illegible] कुरु [illegible] चक्राय नमः इति पुष्पांजलिं दत्वा ५ अं १६ [illegible] वाग्देवताश्री ५ [illegible] ह स ल क्लीं यजनी वाग्देवताश्री ५ [illegible] सर्वेश्वरी वाग्देवताश्री ५ तत्र ५ सर्वरोगहरा [illegible] अरुणा वाग्देवताश्री ५ [illegible] विमला वाग्देवताश्री ५ [illegible] ह्रीं [illegible] कौलिनी वाग्देवताश्री ५ ह्रीं श्रीं सौः त्रिपुरासिद्धा चक्रेश्वरी नित्याश्री ५ एता रहस्ययोगिन्यः सर्वरोगहरे चक्रे समुद्रा इत्यादिना समर्प्य [illegible] अभीष्टसिद्धिं मे सप्तमावरणार्चनमिति निवेदयेदिति सप्तमावरणं॥ अथ अष्टमावरणं॥ त्रिकोणाग्र दक्ष वामकोणेषु [illegible] सर्वखेचरी मुद्रां प्रदर्श्य अभीष्ट [illegible] सर्वसिद्धिप्रदं [illegible] चक्राय नमः इति पुष्पांजलिं दत्वा ५ द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः यां रां लां वां सां अं आं [illegible] कामेश्वर कामेश्वरी बाणेभ्यो [illegible] वशीकरण कामेश्वर कामेश्वरी पाशाय [illegible] क्रों [illegible] स्तंभन कामेश्वर कामेश्वर्य [illegible] कामेश्वरी धनुर्भ्यां नमः ५ [illegible] श्रीशनाथ [illegible] इच्छाशक्ति [illegible] श्री कामेश्वरी देवीश्री ५ [illegible] कामेश्वर कामेश्वरी [illegible] श्रीशनाथ [illegible] ज्ञानशक्ति [illegible] श्री वज्रेश्वरी देवीश्री ५ सौः [illegible] चक्रे [illegible] श्रीशनाथ [illegible] स्वप्रदशा [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नाधात्मिके सुषुप्ति दशाधिष्ठायके क्रियाशक्त्यात्मक वह्न्यात्मके [illegible] देवी श्री । ह्सैं ह्सक्लरीं ह्सौः त्रिपुरांबा
ह्स्रौं जिरिपीठे डुं [illegible] अतिरहस्ययोगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदे चक्रे समुद्रादिनासमर्प्य [illegible] सर्व [illegible] दर्शयेत् श्री षष्ठ सिद्धिः । अष्टमावरणार्चने
चक्रेश्वरी [illegible] श्री । इत्यष्टमावरणं ॥ अथ नवमावरणं ॥ ॐ ऐं क्लीं सौः मूले सर्वानंदमये देवचक्राय नमः [illegible] लिदशार बलचक्रे श्री मदुड्याणपीठव
सिति [illegible] दशादि [illegible] नवमावरणं [illegible] पर ब्रह्मात्मक शक्ति श्री महात्रिपुरसुंदरी श्री । ह्सकलह्रीं ह्सकहलह्रीं [illegible] ह्सकलह्रीं ह्सौः त्रिपुरभैरवी चक्रेश्वरी नि
[illegible] त्मात्मिके तुरीय दशाधिष्ठायके परब्रह्मात्मक शक्ति श्री महात्रिपुरसुंदरी
[illegible] परापर रहस्ययोगिन्यः सर्वानंदमये देवचक्रे सर्वचक्रेश्वरी सर्वमंत्रेश्वरी सर्वपीठेश्वरी सर्व [illegible] श्वरी सर्ववागीश्वरी सर्वसिद्धेश्वरी श्री । स
[illegible] श्री । एताः परापर रहस्ययोगिन्यः सर्वानंदमये सुधासवाहनाः सशक्तिकाः सालंकाराः सायुधाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः संपूजिताः [illegible] संतुष्टाः संतर्पिताः सन्तु नमः इति स
[illegible] कुलतिमाल [illegible] सचक्राः ससिद्धिः मे दहि शरणागतवत्सले भक्त्या समर्पये तुभ्यं नवमावरणार्चनं [illegible] दिति नवमावरणं ॥ ॐ ऐं क्लीं सौः अं
[illegible] त्रिमुखी दर्शयेत् [illegible] सर्वसिद्धिप्रदे सर्वसत्ववशंकरि जगत्क्षोभकरे [illegible] ह्सौः क्लीं ऐं इति कामेश्वरी समयविद्याया देवा
[illegible] कामेश्वरी [illegible] काम फलप्रदे सर्वकार्यसाधके वज्रेश्वरि वज्रपंजर [illegible] ऐं क्रों नित्यमदद्रवे क्रीं वज्रेश्वरी समयदेवता श्री । इ
[illegible] धारे पुष्पांजलिं समर्पयेत् ॥ क्रों सर्वकार्यसाधके [illegible] ततो भगमालिनी विद्याया मुद्राम् [illegible] भगमालिनी समयदेवता श्री । इति हि दिव्यपुष्पांजलिः ॥ ॐ क्लीं भगवति [illegible] नित्या
[illegible] व्याहृति पुष्पांजलिं समर्पयेत् ॥ ॐ ततो भगमालिनी [illegible] सः त्रिपुरभैरवि ऐं विच्चे त्रिपुरसुंदरी समयदेवता श्री । इति शिरसि पुष्पांजलिः ॥ ॐ पूजाविधिपा सम्पाधारि [illegible]
[illegible] श्वरी क्लीं सर्वसत्ववशीकरि सः त्रिपुरभैरवि ऐं विच्चे [illegible] पुष्पार्थ समस्त दशी कलौ [illegible] कामकलां भावयेत् । कला [illegible] दिव्यौ [illegible] मेतत्परापरा इत्युक्तरीसा
[illegible] ॐ ऐं क्लीं सौः श्रीविद्या [illegible] पुष्पार्थ समस्त [illegible] तुल्य [illegible] सर्व [illegible] मंत्रेण [illegible] ततो [illegible] घपात्र [illegible] धूपदीपौ प्रदर्शयेत् । अत्र स्तो
[illegible] बटुक योगिनी गणक्षेत्र [illegible] प्रदर्शयेत् [illegible] मंत्रस्याहति [illegible] नामकरे [illegible] ह्रीं ला वा दय [illegible] पंसमर्पयेत् । [illegible] स्यात्तिरसात्
[illegible] धूपगंधादि [illegible] प्रदर्श्य [illegible] सर्वदेवानां पूर्णायं प्रतिगृह्यतां । इति पाठं व्यात समर्पयेत् । [illegible] ह्सौः सवाह्या [illegible]
[illegible] कोण गंधाद्य [illegible] सर्वदेव [illegible] पुष्पांजलिः [illegible] प्रतिगृह्यतां । इत्युक्त्वा देवीं समर्पयेत् । ततो नैवेद्य [illegible] त्रिकोण [illegible] मूलमंत्रेण [illegible] दृष्ट्या [illegible] गंधादि [illegible] ति [illegible] पात्र [illegible] श्री
[illegible] सुधारसमहोदरं [illegible] कृत्वा [illegible] महन्नर नैवेद्य स्वाहा नैवेद्यं समर्पयेत् । नैवेद्यं [illegible] समर्पयामि । सुधारसमहोदरं शिवे नमस्कृते ६९३

हृद्यतां । इत्यंगुष्ठशिरसि कनिष्ठिकानामाख्योगात् । तत्र वामकरेण विकचोत्पलनिभां ग्रासमुद्रां प्रदर्शयेदस्य हस्तेन प्राणादिमुद्रां प्रदर्शयेत् । प्राणा
...नेत्रत्रयमंत्रैः आत्मतत्त्वाधिपतिः श्रीकामेश्वरी तर्पयतु । एवं विद्यातत्त्वाधिपतिः शिवतत्त्वाधिपतिः सर्व
...स्वाहेत्यादिना समर्प्य गुरुं ... नेत्रत्रयमंत्रैः संतर्प्य ऐं परायै श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै नैवेद्यं ... ह्रीं ... श्रीं ... सौः परायै श्रीं इति समर्प्य
...तत्त्वाधिपतिः । ततः कामेश्वरस्तत्त्वपतिः स्वादिचतुष्टयैः संतर्प्य ... प्राणाय स्वाहेत्यादि पंचाहुतीर्नैवेद्यं दत्वा यत्र कामं कृत्वा ... संतर्प्य ... भोजनेनातावदा
...परमामृतेन ... प्रदर्श्य ... नैवेद्यान्ते विमलसमर्पणं ... के विनुनैवेद्यं ... कार्यमिति ... पानी यसं
...आवाहनाः ... तत्र नैवेद्यसमर्पणानन्तरं ... ततः कुलदीपान्निवेदयेत् तथा ...
...शतं कर्पूरं ... पूर्णं कुर्यात् । अत्र नैवेद्यसमर्पणानन्तरं ... चित्रपटे कृत्वा ... दत्वा ... तां मंत्रादि ...
...कादिविषं तद्गुडेन ... तेन त्रिकोणाकारान् ... पंचबलिः ... त्रिकोणे ... वैरवीपुजनान् । त्रिकोणवेदिकायां ... ईश्वरी ... यजेत ...
...र्व्यामं ... दले ... त्रिकोणमध्ये देवीपूजां पंचबलिं मेध्यादि ... भैरवीयजेत् ... ततारस्यै
...कालिनी ... दत्वा ... निक्षिपेत् । ऐं महादीपते ओं वति ... मामा ... इ यंगुह्य मातृकी ... ततारस्यै
...सर्व ... यत्किंचित् ... वरि ... पंच ... त्रिपुर ... नाम यत् ... आवहि स्तुत्वा एकीकृत्य निरंतरं । अथ
... विलोकनं ... गन्धपुष्पादिभिः ... ऐं ... तथा ... ह्रीं ... ओं ... कामेश्वरी ... निवे
...कुलदीपान्निवेदयेत् । ... समस्तचक्रेश्वरीं त्रिपुरसुंदरी नत्वा ... कृत्वा । ऋष्यादिः शिरसि ... दक्षिणामूर्तिऋषये नमः । मुखे पंक्तिछंदसे नमः
पंचाशदिति ... चतुष्पीठादिभिर्विपालितमूलेन प्राणायाम ... कृत्वा । हृदये ... शक्तिकूटाय नमः । नाभौ कामराजकूटकीलकाय नमः । इति विन्यस्य मम
हृदये श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै देवतायै नमः । गुह्ये वाग्भवबीजाय नमः । पादयोः ... पंचदशीकूटत्रयं ... षोडशीत्वं ... त्रयं ... षडंगन्यास
सर्वाभीष्टसिद्ध्यर्थे विनियोगः । इति कृत्वा ... कालाबीज ... त्रिविधा ... न्यासान् कुर्यात् ... ततो न्यासादिकं कुर्यात् ... हृदय
न्यासं विधाय सर्वज्ञायै हृदयाय नमः इत्यादिमंत्रैरपि षडंगन्यासं विधाय ... अथ वक्ष्ये महाशांतिश्रीविद्या ... मुद्रा ... संपूर्णा ...
रीरकां । इत्यादि ... त्रिपुरेशान्या षडंगानि पूर्ववत् । इत्यंतमुद्रा ... सौभाग्यदं ... श्री नाम ... ततः । रिपुजित् ... कामहं ... मुद्रां पादमूले ...
...स्तव ... षोडशार्णा महासौभाग्यदं न्यसेत् ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

694

६९४ [illegible] आतेयं तिलकं न्यसेत्। संपूर्णो मवदने चेष्टतलेन्यसेत्। पुनः [illegible] स्वाहा [illegible]
[illegible] त्वहेकत्वे [illegible] ...पकोत्तयो निभुकं भुरवे [illegible] नियं ततः श्रीविद्यापूर्णो [illegible] प्रक्षिप्य दक्षिणेन [illegible] न्यसेत् ततः
[illegible] सर्वं न्यसेत्। [illegible] षोडशार्णो स्मरेत् बुधः। त्रैलोक्य स्यनुकर्ता हमिति समग्रि [illegible] सर्वमक्षराणि [illegible]
[illegible] कुर्यात् [illegible] स्मरेत्। पादयोर्जे चयोर्जा न्वोः कट्यां च धृमस्तके। [illegible] यथा [illegible] पुनः [illegible]
[illegible] श्रीविद्यां न्यसेत्। स्मरेत्। पादयोः [illegible] कमालां संहारेण महान्यासो बीजैः षोडशभिः क्रमात्। श्रीविद्यायाः षोडशार्णो [illegible] एवं भवेत् [illegible] ततः
ततः करो प्रदद्यात् [illegible] कुलाकुलादि स्मरणरूपं कं [illegible] संख्यं च मूलविद्यां न्यसेत् [illegible] तिलकं दद्यात् [illegible] नवकं
[illegible] ततः श्रीचक्रं नु [illegible] [illegible] यसिद्धं [illegible]
[illegible] कुशः प्रणादिभिः प्रार्थयेत्। ततः [illegible] कोणं [illegible] भूपुरं [illegible] षोडशाष्टदले [illegible] पूर्वो [illegible] प्र [illegible] दक्षिणा
[illegible] चतुरस्रं च षोडशाष्टदलं [illegible] पूर्वो [illegible] पश्चिमाम्नायं मत्वा तदीश्वरीं [illegible] कं यजेत्। [illegible] संहाररूपं [illegible] उत्तरा
[illegible] मत्वा तदीश्वरीं [illegible] यजेत्। [illegible] ततः षट्दर्शनात्मकं मनुसंधाय ततस्तत् [illegible] यजेत् [illegible] कंरूपं मत्वा तदीश्वरीं च यजेत्।
[illegible] दीश्वरीं [illegible] यजेत्। [illegible] षोडशाष्टदले चैव दिक्दर्शनं मत्वा स चतुर्थ पादं [illegible] यजेत् [illegible] दर्शनोचिभाव से
[illegible] तारकुतार [illegible] यजेत् [illegible] मत्वा [illegible] कालिकां [illegible] सान्तरालं [illegible] दर्शनमनु
[illegible] सर्वं यजेत्। [illegible] दर्शनं मत्वा नायिका [illegible] विलुं यजेत्। [illegible] मत्वा [illegible] सिद्धान्त रूपं मत्वा तत्सिद्धान्तविद्या [illegible] नवचक्रं सचि [illegible]
[illegible] नमः [illegible] यजेत्। ततः श्रीचक्रं सिद्धान्तरूपं मत्वा [illegible] श्रीचण्डिकायै नमः। सर्वाशापरिपूरकं चक्रं सृष्टिस्थित्यात्मकं मत्वा
[illegible] दर्शनं [illegible] वरदं [illegible] दर्शनाधिदेवतायै [illegible] नमः। सर्वसंक्षोभणं च चक्रं सृष्टिसंहारात्मकं मत्वा [illegible] तम
[illegible] कुलहरीवौद्धदर्शनाधिदेवतायै [illegible] नमः। सर्वसौभाग्यदायकं च चक्रं स्थितिसृष्ट्यात्मकं मत्वा सौख्यसिद्धान्तमर्चयेत्।
[illegible] जैनदर्शनाधिपतिदेवतायै [illegible] नमः। सर्वार्थसाधकं च चक्रं स्थितिमयं मत्वा [illegible] वेदिकसिद्धान्तमर्चयेत्। पर [illegible] श्री
[illegible] दर्शनाधिदेवतायै श्री मूल [illegible] नमः। [illegible] ६९४

694

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

[illegible] ६९९

त्रं प्रतिष्ठाप्य हस्तेन पूर्ववत् सादरं । [illegible] रक्षादिकं तत्र विनिक्षिप्य यथाबलं । समयाचारसंपन्नो नित्यपूजापरायणः । योग्यं देशिकमाशीर्भिः [illegible] समेतं निवेदयेत् । पूर्णं
कृतांजलि [illegible] प्रतिमासं समाचरेत् । सपूर्णां वत्सरे कुर्यान् महोत्सवमतंद्रितः । [illegible] भाजनमुद्धृत्य पश्चाद्देशिक [illegible] समुद्गाम [illegible] निक्षिप्य [illegible]
तु [illegible] दक्षिणे [illegible] अथवा प्रतिमां वापि कृत्वा शिलामयीं [illegible]
[illegible] सारस्वतं [illegible] कल्पके चित्यभूमौ गोशालायां [illegible] गुरुमुहूर्ते [illegible] पूर्णे कृते न विधानेन सेवे
[illegible] त । सर्वे कृते विधानेन तत्र [illegible] ते । जीवनामे [illegible] अथवा [illegible] मृते । कुर्याद्द्वैमैः पंचाशता गुरुः । विधाय कूर्चमाकाल
[illegible] मुखं देहं कृत्वा समाचारयेत् [illegible] विधानतः [illegible] सूर्वमंत्रं पूर्ववदेव [illegible] मंत्रेण दिक्कुशास्तत्र । सर्वलक्षणसंपन्नं
निवेदयेत् [illegible] ततः । स्रुचि निक्षिप्य [illegible] स्रुवेण [illegible] पूर्णां [illegible] कृत्वा स्थूलकर्मसंधुक्षपरात्मने
त्रं सेचयित्वा [illegible] मृतानामपि [illegible] मवसिद्धान्त [illegible] पूर्णाहुतिप्रयोगेण प्राणान् [illegible] गुरुस्तु दिक्षु [illegible] शिष्य [illegible] निरवद्य ।
कोते [illegible] परमं [illegible] योगिनामविना सिद्धिः । [illegible] धीयते । तथापि कुर्याद्विधिं [illegible] नः सर्वथा [illegible] अथवा नरसा कुर्याद्
सराड [illegible] श्रीमत्तंत्रकरंदक [illegible] यत्नेन समाप्तं कर्म मया [illegible] ॥ इत्यंते इष्टविधिः ॥ ॥ श्रीनाथोद्धिस
रं वदे [illegible] ॥ शुभं ॥ [illegible] सुमहत्तंत्रं सतां प्रीतये श्रीविद्यार्णव
॥ इति श्रीविद्यार्णवे [illegible] तमाश्वासः ॥ ॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥ ॥ श्री [illegible]
दार्थं [illegible] लिखितं मया [illegible] तत्सर्वं मातः परिशोधनीयं कोपं न कुर्यात् [illegible] खलु लेखकस्य ॥ १ ॥ यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया ॥ यदि शुद्धम
शुद्धं वा मम दोषो न दीयते ॥ २ ॥ तैलाद्रक्षेज्जलाद्रक्षेद्रक्षेच्छिथिलबंधनात् ॥ मूर्खहस्ते न दातव्यं एवं वदति पुस्तकं ॥ ॥ संवत् १७८२ श्रावण

श्री ६९९

699

658

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नं. १४३३ क

नित्यार्चन

पत्र ८३

तन्त्र

लि. १८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri